BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
X
H
13
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

RODOLPHVS

HOSPINIANVS

DE

MONACHIS.

Tomus Sextus.

Digitized by Google

RODOLPHI HOSPINIANI DE MONACHIS

HOC EST,

DE ORIGINE ET PROGRESSV MONACHATVS & Ordinum MONASTICORVM, EQVITVMQVE Militarium *tum* Sacrorum *quàm* Secularium, omnium;

LIBRI SEX.

EDITIO NOVA, AB AVCTORE ANTE OBITVM emendata, aucta, & locupletata:

CVM INTEGRIS CAPITIBVS, TVM RESPONSIONIBVS AD R. BELLARMINI *Sophiſmata, & Argumenta, quibus* MONACHATVM, *ejuſque* Errores & Superſtitiones *defendere conatur.*

Et Triplici INDICE Auctorum, ex quibus hoc opus eſt collectum, Rerum *ac* Verborum Memorabilium; Locorum *item* S. Scripturæ quæ in hoc Opere explicantur.

GENEVÆ,

Sumptibus Ioannis Antonii & Samuëlis De Tournes.

M. DC. LXIX.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO, &

Potentiſſimo PRINCIPI *ac* DOMINO

DN. MAVRITIO, HASSIÆ

LANDGRAVIO, Cattimelibocorum, Deciorum, Zigenhemi, Nidæ, *&c.* COMITI, *&c.* DOMINO ſuo Clementiſſimo; S.

CVM ex Verbo Dei, ac probatis veræ primitivæ Eccleſiæ Doctoribus & Hiſtorijs conſtet, *Illuſtriſſime, Generoſiſſimeque* PRINCEPS, Hierarchiam illam Romanam, & errores qui in illa publicè non ſolùm ex Pulpitis in Scholis & Templis docentur, ſed etiam libris conſcriptis atque in lucem editis longè latéque ſparguntur & pertinaciſſimè defenduntur, adeóque tenebras illas horrendas, quæ inde in Eccleſia Chriſti exortæ fuerunt, non ſemper extitiſſe: quæritur à multis hodiè, quando, quâ occaſione & quibus Auctoribus eæ in Eccleſiam introductæ fuerint. Et quia hæc probè cognita habere, non tantùm Eccleſiarum Rectoribus & Miniſtris, verùmetiam Principibus alijſque Magiſtratibus, quos Deus ποιμένας λαῶν & nutritios Eccleſiæ ſuæ conſtituit, vtile ac valdè neceſſarium eſt, idcircò vt paucis coram CELSITVDINE tua de ijs diſſerere mihi liceat à Clementia tua humiliter peto.

Certum eſt à Deo Opt. Max. Rectore illo Cœli ac Terræ ſapientiſſimo, cunctis politijs ſeu Regnis in hoc Mundo certas attributas eſſe Periodos, quæ definiuntur à Daniele Propheta ſeptuaginta hebdomadum mentione, quibus tempus exprimitur politiæ Iudaicæ à reditu ex Babylone ac reſtauratione Templi, vſque ad Nativitatem ſalutiferam in carne Filij Dei. Complectuntur illæ verò annos circiter quingentos. Hanc Periodum, lege quodammodo ſancitum diuinitus, maximis Imperijs & potentiſſimis Regnis fatalem eſſe, & vniuerſales mutationes afferre, oſtendunt omnium temporum hiſtoriæ, ſi inde à prima antiquitate repetantur. Tot enim numerantur anni ab exitu Iſraelitarum ex Ægypto vſque ad ædificationem primi templi. Tot annos duravit Ducum ſeu Iudicum in Iſraele Principatus: & poſt hos Regum imperium: atque reſtituta à captivitate Babylonica Iudæorum politia. Totidem etiam annos ſtetit vtrumque Templum. Tot annorum ſpatio Aſiam tenuerunt Aſſyrij: imperârunt Athenis Reges: ſtetit Lacedæmoniorum Reſpublica: rexerunt Rempublicam Romanam Conſules: ſedes Monarchię Vrbs Romana fuit ab Auguſto vſque ad Valentinianum vltimum Conſtantij & Placidiæ filium. Quamuis ſimul inficiari nequeam, hanc Periodum non fuiſſe perpetuam & vniuerſalem & plurima regna vix dimidium eius exegiſſe. Si enim rerum potiantur

Principes & Magiſtratus impij, ſceleribus, flagitijs ac libidinibus polluti: & ſi hæc vitia regnent etiam in ſubditis impunè, qui ferè ad exempla Principum ſeſe componunt, amittunt ſuam authoritatem Principes, & ſequuntur pœnæ, quæ mutationes accelerando, conſtitutos terminos multis annis antevertunt. Deus enim cùm ſit agens liberrimum, vt ſe ad cauſas ſecundas non alligat, ſic neque ijs Periodorum metis vincitur aut aſtringitur, quas conſtituit, ſed abrumpit, aut prorogat, vel etiam varijs mutationum vicibus interrumpit cœptos curſus, propter enumeratas cauſas, quibus ipſi fata nobis cudimus & accerſimus.

Quemadmodum verò Regna Mundi & Reſpublicæ certas habent Periodos, ſic etiam in Regno Chriſti ſeu militante in terris Eccleſia, iam inde ab Aſcenſione Domini in Cœlos, integrâ quingentorum annorum Periodo circumactâ, ſemper mutationes inſignes & quaſi fatales acciderunt, ac noua planè facies ſeu forma exorta eſt, ſicut hiſtoriarum ſeries dilucidè oſtendit. Primam Periodum Eccleſiæ, quæ ad Gregorij Magni Epiſcopi Romani ætatem vſque extenditur, inchoauit ipſe Filius Dei, Dominus ac Redemptor noſter vnicus Ieſus Chriſtus, qui juxta promiſſiones diuinas in vtero beatiſſimæ Virginis à Spiritu Sancto conceptus, & verus homo in lucem, editus abrogo Moſaico cultu, conſtituit nouam, eamque optimam, & ab omnibus ſtudioſè retinendam Religionis formam. Docuit enim, impletis ſuo adventu, adeoque ſublatis vmbris legalibus, iam in Dei cultu hoc vnum quàm diligentiſſimè ſpectandum, quod olim adumbratum fuerit, ſic vt pij porrò non in puerilibus iſtis ceremonijs & ritibus ceu pupis, ſed in præſtandis potius veræ fidei & pietatis officijs occupentur. Vt verò nerui quidam eſſent publicorum conuentuum, quibus Chriſtiani homines erudiuntur, eiſque externis quibuſdam ſymbolis remiſſio peccatorum & iuſtitia coram Deo ceu ſigillis obſignaretur, huic doctrinæ pauciſſimas addidit Ceremonias, Baptiſmum videlicet & Cœnam ſacram. Hanc formam Doctrinæ & Ceremoniarum vt ſimpliciſſimam, ita quoque perfectiſſimam & omnibus ſuis numeris abſolutiſſimam, vt à Seruatore acceperant, ita etiam fideliter retinuerunt Apoſtoli, nihilominus vel aſſuentes, vel detrahentes, ſuiſque eam tradiderunt Succeſſoribus ſeu Poſteris, quam illi quoque integram & incorruptam ad multos annos diligentiſſimè obſervârunt: quod Euſebius ex Egeſippo teſtatur, qui dicit, quòd ſuo tempore in ſingulis ſucceſſionibus & Civitatibus, ita ſe res habere deprehenderit, quemadmodum Lex, Prophetę & ipſe Dominus Ieſus prædicaſſent. Noverunt ſiquidem adhuc illa ſanctiſſima & aurea planè ſecula, corporalem exercitationem paululùm habere vtilitatis in vera Eccleſia Chriſti, & humanis traditionibus fruſtrà Deum coli, iiſque ſynceram Religionem fœdiſſimè corrumpi. Ac licet paulò poſt in multis Religionis articulis Doctores hallucinari cœperint, nihilominus tamen de præcipuis fidei capitibus rectè & ſenſerunt ipſi, & alios etiam docuerunt. Ignorârunt itaque tempora illa penitùs Meritum operum noſtrorum, Sanctorum ſuffragia & inuocationes Reliquiarum & Imaginum cultum ac venerationem, Peregrinationes ad loca ſacra, Tranſſubſtantiationem Panis & Vini in verum corpus & ſanguinem Chriſti, Miſſam theatricam, Suffitus, Aquam luſtralem, Purgatorium, Indulgentiarum nundinationem, & Primatum ſeu Dominium & Regnum temporale in Eccleſia, aliaque huius generis penè infinita, quæ tamen hodie à Pontificijs ad hæc vſque ſecula impudentiſſimè reijciuntur. Circumferuntur quidem ſub titulo & nomine primorum Eccleſiæ Romanæ Sancto-

rum

rum Epiſcoporum & Martyrum conſtantiſſimorum Decretales quædam Epiſtolæ, in quibus multa, de his rebus tanquam ex tripode dictantur: ſed ea tam ſunt ἀνακόλουθα & inepta, adeoque manifeſtè ſacras ſcripturas adulterant & corrumpunt, nec cum eorum temporum conditione congruunt, vt Gratianus, quantumuis & ipſe impudentiſsimus in corrumpendis ſacris literis, Conciliorum Canonibus & veterum Doctorum ſcriptis fuerit, alijque Pontificij Regni propugnatores ingenuè fateantur, eas nullo modo poſſe illorum hominum eſſe. Ab impoſtoribus igitur ſequentibus demûm ſeculis confictæ ſunt, quibus nos ille ſemper fuit, vt ſuis ſcriptis eorum inſcriberet nomina, quos ſcirent ab omnibus plurimi fieri.

Cum verò ſtatus Eccleſiæ trecentis primis annis & aliquot ſequentibus, præcipuè autem Conſtantino Magno clauum orbis tenente, ad ἀκμὴν ſummamque perfectionem perueniſſet, Natura autem vltra hanc in terris nihil inſtituat, factâ conuerſione, vt compleretur periodus, cuncta degenerare ac in peius ruere cœperunt. Habuerunt quidem illa quoque tempora, ſi quæ vnquam antea plurimos præſtantes atque illuſtres Doctores, tamen omnes propè à puritate ac ſimplicitate doctrinæ Apoſtolicæ & proximè pręcedentis Eccleſiæ aliquantulum receſſerunt. Nam, ne ſingulos perſequar, omnes ferè de libero arbitrio confuſè loqui cœperunt, ſic vt modò homini integrum etiam poſt lapſum relinquant, modò adimant. Omnibus etiam hoc vitium fuit ex Pſeudoapoſtolorum errore, de neceſſitate operum ad ſalutem, contractum, vt ſentirent, aliquam eſſe hominis ſynergiam ſeu cooperationem in ſalutis negotio: contra verbum Dei, quod diſertè docet, non renatum ex gratia per Spiritum Dei hominem, non intelligere & percipere, multóque minus velle & perficere ea quæ Dei ſunt: imò ſenſus in homine præcipuos eſſe inimicos Dei, ac repugnare legi Dei. Et quàmvis D. Auguſtinus alijque pauciſſimi huic errori acriter ſint reluctati, parùm tamen obtinuerunt, tam altas ſemel hæc concepta opinio, in hominum animis radices egerant. Hoc pacto autem ſummus fidei articulus, circa quem ſolùm cardo ſalutis noſtræ vertitur, de gratuita peccatorum remiſſione per fidem in Chriſtum, horribiliter obſcurari & vitiari cœpit. Ea verò occaſione factum eſt, vt mox in admiratione cœperint eſſe variæ ἐθελοθρησκίαι: quales ſunt ſeceſsiones ab hominibus, afflictiones corporis, exſtructiones immodicæ Templorum, Altarium & Sacellorum, inſtitutiones Feſtorum dierum, Rogationum & ſupplicationum, tranſlationes Reliquiarum Sanctorum mortuorum & earumdem venerationes. Adeoque frequens apud horum temporum Doctores Ieiuniorum fit mentio, vt & in opinionem meriti Ieiunia abijſſe iam tum videantur. Cœperunt etiam ſimul loca terræ ſanctæ ab Ethnicis ſuperſtitionibus expurgari, excoli & in pretio haberi, propter rerum ibi geſtarum memoriam, confluentibus eò ex omnibus terræ partibus Chriſtianis: & paulatim hę res adeò in errorem deduxerunt homines, vt non in poſtrema pietatis laude ponerent ijs occupari. In primis verò obſeruatione dignum eſt, quòd primâ hac Periodo ad finem ſuum accelerante, ſpiritus Antichriſti Epiſcopos Romanos Zoſimum, Bonifacium & Celeſtinum ſemina ſui priuatûs & excellentię ſupra omnes alios Eccleſię Chriſti Epiſcopos impudenter ſatis ſparſit. Ac licet vigiles quidam acres & ſtrenui Epiſcopi, inter quos Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus, & præcipuus totius Aphricæ Metropolitanus, D. Auguſtinus, Proſper, Oroſius, & multi alij pręſtantes ac celebres Viri fuerunt, machinationes in tetro quodam facinore (quòd dicti Romani Pręſules ordine

dine ſibi ſuccedentes, ſummâ contentione à ſanctis illis Patribus ſupremam iuriſdictionem in Aphricanas & omnes alias toto terrarum orbe Eccleſias poſtulâſſent, ideóque Nicæni Concilij primi decreta & Canones ad ſtabiliendum hunc ſuum Primatum nefariè corrupiſſent) in Carthaginenſi Synodo ſexta probè animaduertiſſent, & quaſi auribus lupum deprehendiſſent, fortiterque eis ſeſe oppoſuiſſent, vt ambitioſam iſtam & ſceleratam poſtulationem contunderent: mox tamen plus nimio eis conceſſum eſt: vt in hujus Periodi fine propè Antichriſtus quaſi in aluum & intra viſcera Eccleſiæ receptus meritò videri queat.

Facies igitur Eccleſiæ triſtis fuit circa principium ſecundæ Periodi, quæ paulò ante Gregorij Magni ætatem cœpit, & ad Henrici IV. Imperatoris tempora vſque durauit: quæ tamen ferri aliquomodo potuiſſet, niſi in progreſſu eius triſtiorem, & circa finem triſtiſſimam planè & fœdiſſimam nacta fuiſſet. Cauſę horum malorum fuerunt, non ſolùm iacta in priori Periodo errorum fundamenta & quaſi ſparſa ſemina, ſed etiam quòd circa Gregorij primi tempora irruperunt magno impetu in Europam Gotthi & Wandali, gentes barbaræ, ac parte maxima impiæ, quæ vexârunt annos plus minus centum ſexaginta, totum ferè Occidentem. Eruperunt è ſedibus ſuis & Hunni, ac poſt hos Franci & Alemanni; & præclaras quaſque cultaſque gentes & vrbes flamma & ferro horribiliter vaſtârunt. Poſt Attilam enim in interiorem Galliam digreſſum, quicquid ſupererat quod ille non perdidiſſet in proximis Rheno Provincijs, id Alemanni & Franci, Hunnum ſtatim ſubſecuti, prorſus euerterunt. Ipſa in primis Italia à Longobardis propè euerſa & in ſolitudinem redacta fuit. Eaque tum rerum omnium in Europa facies erat, vt Gregorius Magnus orbi finem imminere, & diem illum maximum Chriſti ad judicium inſtare exiſtimaret. Hîc dici non poteſt quantam in hoc afflictiſſimo & perturbatiſſimo rerum omnium ſtatu vera Religio, pietas & eruditio in Occidentalibus Eccleſijs iacturam fecerit. Arſerunt paſſim inſtructiſſimæ bibliothecæ: diſcerpti ſunt optimi auctores: perierunt ac diſſipatæ ſunt benè conſtitutæ ſcholæ: conculcatæ ſunt linguæ & bonæ artes. Hinc certò certius eſt per Gallias, Italiam, Hiſpanias, Germaniam aliaque occidentis Regna magnam barbariem & inſcitiam exortam eſſe. In has igitur occaſiones intentus hoſtis humani generis, horribiles & pernicioſas tenebras, ceu nubes quaſdam atras, totum Cœlum occupantes, in Eccleſiam Chriſti ſimul induxit per ipſos Doctores & Eccleſiarum Præſules maximè: quos inter Gregorius ille cognomento Magnus facile primas tenet. Is enim duarum præcipuè rerum, quæ horribilem inclinationem & ruinam Eccleſiæ attulerunt, Auctor & quaſi fundator fuiſſe perhibetur, Invocationis nimirum hominum mortuorum & Sacrificiorum pro mortuis. Ceremonijs etiam plus quàm Iudaicis & Ethnicis Eccleſiarum Religionem Chriſtianam ita onerauit, vt Volateranus de eo referat, quòd Ceremonias pleraſque quibus hodie Papiſtæ vtantur in Templis, primus inſtituerit, eandemque ob cauſam præcipuas Romę ſtatuas, & quicquid fuerit mirandi operis in Tiberim præcipitari iuſſerit, in homines à Religione eius nuper admodum inſtituta ſua ſpecie auocarent. Iſta verò Ceremoniarum accumulatio tum ipſos Doctores, tum etiam ipſos auditores à ſtudio docendi atque diſcendi Verbum Dei abſtraxit, atque impediuit neceſſarias & vtiles divini eloquij inſtitutiones. Nam mentes humanę mirificè capiuntur & faſcinantur Ceremoniarum ſplendore & pompâ. Deinde mox attulit

eam

eam perſuaſionem, quòd illis cultibus magis Deus coleretur, quàm alijs in Decalogo præceptis, & quòd eiuſmodi pompis ſalutem & vitam æternam promererentur homines. Quæ enim aliæ cogitationes in cordibus naſcerentur, quàm tales, vbi doctrina Verbi Dei extinguitur; & tantum externi ritus inculcantur ac exercentur?

Quæ quidem grauia videntur, & pijs animis hanc fœdam & miſerabilem faciem Eccleſiæ diligenter contemplantibus ſuſpiria, & tantùm non lachrymas mouent. Verùm, Clementiſſime Princeps, longè infeliciora & tenebricoſiora tempora ſequuta ſunt, rebus ſubinde in peius, iuſto Dei iudicio & vindictâ, aduerſus mundi ingratitudinem & ſcelera ruentibus. Antichriſtus enim iam antea conceptus, nunc vitam & incrementa ſub Gregorio M. in vtero Eccleſię accepit, atq; ad ipſum tempus partus deductus eſt. Poſt mortem autem Gregorij ſtatim in lucem editur. Nam Bonifacius III. à Phoca Imperatore parricida crudeliſſimo, fruſtra reclamantibus plurimis Epiſcopis & Eccleſijs, obtinuit, vt Romanus Epiſcopus omnium Eccleſiarum per vniuerſum Chriſtianum orbem haberetur Princeps & Caput. Inde mox non amplius in Myſterio, ſed palàm ea operari & perficere cœpit, quæ ſacræ literæ de eo prædixerunt. Nam cultum Deorum alienorum inſtituit, Chriſto, æterno noſtro Pontifice & interceſſore abrogato, Sanctos mortuos interceſſores pro genere humano decreuit: eoſque inuocatione, Statuarum, Imaginum, Templorum & Altarium exſtructione, Reliquiarum tranſlatione, auro, argento, gemmis, Miſſis, candelis, ſuffitu & geniculationibus coli ac honorari præcepit: quin ipſas Statuas & Imagines, ex ligno, lapide aut metallo manibus hominum effictas, non ſimplici duntaxat honore, ſed etiam adoratione colendas eſſe pronuntiauit. Cùm autem animaduerteret ſe decretis & iuſſis ſuis nudis parùm obtenturum, illicò ad vim confugit ac primum damnat ſine ratione Synodos iconolatriam ex verbo Dei oppugnantes, diriſque execrationibus eas anathematizat: pios & ſynceros Doctores è ſedibus ſuis exturbat, politicos Magiſtratus, ipſoſque Imperatores, Reges, & Principes excommunicationis fulmine non ſolùm territat, ſed, veluti Thronum Dei poſſidens, præcipit ſubditis, ne eiuſmodi Magiſtratibus venerationem & inuocationem imaginum abolentis, vllum politicum honorem, obedientiam & tributa pręſteut, quod Gregorius III. primò fecit. Summa imis miſcet perditionis hic Filius, vt imaginum venerationem ac adorationem, nuper admodum inſtitutam, obtinere poſſit. Et nequaquam ſilentio pretereundum eſt, quòd Pontifex Romanus, ob cultum Deorum alienorum in Eccleſijs ſtatuendum & conſeruandum, Imperium Occidentis, à legitimo Magiſtratu auulſit, idque ſibi arripuit, & tranſlationem in Francos ſimulauit. Hinc enim liquet Antichriſtum ſtatim cum ſuorum Deorum adoratione Regna huius Mundi & gloriam eorum, hoc eſt, poteſtatem transferendi ea ſibi vendicâſſe. Neque dubium alicui debet eſſe, quin multa ex liuore, odio & dominandi libidine in Leonem, alioſque Imperatores Orientales conficta ab eo, & in vulgus ſparſa, poſteritatique tradita ſint, quę hodiè pro veris habentur, quod illi nefarijs & impijs eorum conatibus obuiam ierint. Ceremonias etiam à maioribus ſuis & prædeceſſoribus inuentas non modò retinuerunt Pontifices Romani, ſed etiam prodigioſè cumulârunt, plus quam dimidiâ parte ſecundę huius Periodi euolutâ & circumactâ. Baptiſmum & Cœnam Domini traditionibus humanis multis ac varijs contaminârunt & in alios vſus transtulerunt. Ritus eccleſiaſticos omnes ad ędificationem ſuperioribus ſeculis inſtitu-

tos, in ſuperſtitioſum Baaliſmum conuerterunt, neglecto penituſque abiecto munere purè & ſyncerè Dei verbum propagandi Doctrinam de nuptijs vetitis & ciborum diſcrimine ſub prætextu inſignis pietatis & cultus vendiderunt. Cœnobijs denique Virorum atque Mulierum vniuerſum Mundum compleuerūt, qui fœdis ſuis libidinibus cuncta longè lateq; contaminârunt & conſpurcârunt. Inter hæc verò Eccleſia & ſponſa Chriſti parum præſidij humani habuit, ſed ab omnibus orba cœpit fieri, & quaſi ouis in medio luporum conſtituta, & tanquam prędæ expoſita fuit, tutoribus eius in hoſtium caſtris contra eam militantibus. Doctores enim Eccleſiarum pleriq; omnes ſuam operam Antichriſto locârunt, runt, præmia inde ampliſſima accipientes. Et ſi qui fuerunt, qui his rebus Eccleſiæ afflictiſſimis ſuccurrere cuperent, mox vel calumnijs vel apertâ vi oppreſſi fuerunt, atque efficacia errorum iuſto Dei iudicio vicit. Magiſtratus etiam qui debuiſſent ſua auctoritate & potentia, quâ fuerunt à Deo prædıti Eccleſiam contra has corruptelas & tyrannidem tueri parum præſtiterunt. Leo quidem Iſaurus, Conſtantinus Copronymus, & Leo iunior, ſtrenuè contra ierunt, & imaginum cultum ſanctorum adorationem & interceſſionem, Reliquiarum venerationem & ſimilia multa reiecerunt & contra ea pugnârunt: ſed eam ipſam ob rem ſuorum perfidiâ & impietate vexati, & ab Antichriſto imperio Occidentis priuati, omneſque conatus eorum irriti facti ſunt. Longobardorum Reges Pontificio iugo reluctantes, per Francos Regno ſuo prorſus exuuntur, & exuuiæ Pontifici Romano traduntur, qui gratitudinis ergò primò Francorum Regnum Pipino, dein imperium Occidentis Carolo M. confirmat: à quibus beſtia illa viciſſim adoratur & exaltatur. Neq; quiſquam poſt Carolum eiuſq, nepotes, durante hac periodo, Imperator, Rex, Princeps aut opulentus Dominus in toto Occidente fuit, qui non characterem beſtię ſuſcepiſſet, ſuiſq; bonis & facultatibus ei inſeruijſſet.

Excepit hunc Eccleſiæ ſtatum tertia Periodus, quæ initio Regni Henrici IV. Imperatoris cœpit, & ad annum quingenteſimum ſupra milleſimum vſque ſe extendit. Hæc vero maiorem mutationem Eccleſiæ atque Imperijs, quam antea nunquam attulit. Nam inuexit in Eccleſiam faciem prorſus nouam, nec prioribus ſeculis vnquam viſam, Regnum videlicet politijs ſimile, & ab illo Chriſti Regno, quod promittunt ac deſcribunt ſacræ literæ diuerſiſſimum. In priori Periodo quidem Pontifices Romani maiorem Principatum ſeu Dominium nacti ſunt artibus ſuis, quàm vel ipſis conueniat, vel verbum Dei atroget aut concedat: nihilominus tamen nondum adhuc arbitrio priuato omnia adminiſtrare in Eccleſia & gerere, aut reliquarum Eccleſiarum Epiſcopis tyrannicè impetare, leges præſcribere, atque onera imponere, multò minus, iura imperatorum inuadere auſi fuerunt, aut ſi tentârunt iſtiuſmodi aliquid, cohibiti ſunt reſtagantium Epiſcoporum authoritate, & Imperatorum potentiâ, qui inde vſque à Carolo Magno anteceſſorum ſuorum exemplo, non ſolùm reliquarum, ſed vel ipſius Romanę Eccleſię & creabant Pontifices atque Epiſcopos, & loco atque dignitate ſuâ indignâ facientes rurſus deponebant, ſuffectis in eorum locum alijs: Synodos etiam ipſi & Concilia conuocabant, nec concedebant Pontificibus Romanis, licet valdè reluctantibus, vt ipſi vel indicerent, vel regerent & gubernarent Synodos, ſub prętextu iuris alicuius, vel authoritate regiâ aut prętoriâ, vel ſine authoritate & conſenſu Imperatorum & aliorum Epiſcoporum quidquam ſtatuerent aut definirent. Imò ipſi Imperatores ſæpè celebrârunt in Germania & Italia Synodos Pontificibus Romanis non conſultis, multò minus adhibitis. Intelligebant ſiquidem

quidem prudentiſſimi Chriſtianiſſimique Principes & ambitio Romanorum Pontificum ſatis docebat eos, quantum ad Eccleſiæ & Imperij tranquillitatem ac ſtabilitatem referret, Pontifices Imperatoribus ſubditos, atque obnoxios eſſe, ne abiecto iugo, eniti eo poſſent, quo contenderent, & non ſolùm politicos Magiſtratus pedibus ſuis conculcarent, ſed & diuina ac cuncta permiſcerent. In hac verò tertia Periodo Antichriſtus caudâ ſuâ (ſic enim Diuus Ioannes in Apocalypſi depingit) ipſas cœli ſtellas tetigit & eas deturbare molitus fuit. Neque enim ſolùm, iam, quod mediâ parte ſecundæ Periodi euolutâ facere cœperat, caput ſuum extulit ſupra omnes alios toto orbe Chriſtiano Paſtores, ſed veluti ſummus Orbis totius Monarcha ſeu Dictator quidam, ſibi ſoli ârrogauit poteſtatem conſtituendi & inueſtiendi Epiſcopos, cæteroſque Prælatos Eccleſiaſticos, conuocandi Concilia & Synodos, iiſque præſidendi, & ibi pro ſua libidine decernendi controuerſias, præſcribendique Religionis formulas: Verùm etiam ſummâ audaciâ in politicum imperium irrupit, ſibique Regna Mundi arrogauit, & ea ademit rurſuſque diſtribuit, quibuſcunque libitum fuit. Imò quaſi nihil aut parum hoc eſſet, voluit ipſos Imperatores, Reges & Principes à ſeſe, Dominos ſcilicet à ſeruis Regnorum poſſeſſionem petere & accipere: quin leges præſcripſit Imperatoribus ac Regibus, à quibus ipſi hucuſque leges acceperant, eaſque circa vllam tergiuerſationem ad amuſſim ſeruare præcepit: cauſarum etiam politicarum cognitionem & determinationem ſibi ſoli vendicauit, gloriatuſque eſt inſuper, in ſcrinio ſacri pectoris Romani Epiſcopi omnia iura contineri, iuſta omnium condita eſſe, nec cum Religione mendacij adſtringi poſſe: proinde debere cunctos homines pro legibus habere, quæcunque ipſe dixerit. Quidquid aduerſus Romanum Senatum & Epiſcopum ſeſe extulerit, contundendum eſſe decreuit: ſe enim eſſe Regem Regum & Dominum dominantium: ſe quidquid Chriſtus poſſit, poſſe: ſe omnia eſſe ſibique omnem poteſtatem datam eſſe tam in Cœlo quàm in Terra: & quamuis multa millia animarum ad infernum detrudat, à nemine tamen propterea ſe iudicandum eſſe, quum ipſe ſit iudex conſtitutus omnium. Hâc verò effreni audaciâ atque impudentiâ collum ſuum iugo Imperatorum penitùs ſubtraxit, & è contra Imperatorum colla, non dicam iugo, ſed pedibus ſuis ſubiecit, atque Monarchiam (Monſtrum horrendum, ingens) ex Politico & Eccleſiaſtico regimine mixtam conſtituit, faciemque Imperij Romani prorſus mutauit, ſeſeque ſupra omne quod dicitur Deus exaltauit. Hoc pacto igitur Imperatores, Reges & Principes omni ſuâ potentiâ & authoritate ſpoliati, Pontificum Romanorum Vaſalli & quaſi ſatellites facti ſunt, quorum deinceps officium eſſet Pontificibus præſtò eſſe, & ad eorum iuſſa Papacæſareatum contra hoſtes externos propugnare ac prouidere ſedulò, ne quid domi detrimenti caperet: arma etiam, ad ipſorum iuſſa, quoties opus eſſet, & contra quos illi vellent, ſtringerent.

In hac igitur eminentia conſtitutus Antichriſtus, introduxit in hoc nouum ſuum & monſtroſum Regnum, ad priores idololatrias, nouum & prioribus ſeculis incognitum Deum Panaceum, quem ſacræ literæ Deum Maozim nominant, eiq; peculiare feſtum, magnâ cum ſolennitate & reuerentia celebran-

dum, inſtituit. Hic nouus Deus occupauit in Eccleſia omnem cultum adorationis & venerationis ſoli Deo debitum, omniumque oculos & mentes à vero Deo ad ſe pellexit. Hoc ſeſe in proceſſionibus & theatrica Miſſa oſtentante,conticuit vox doctrinæ. Hic Deus Ordinis Eccleſiaſtici dignitatem euexit, opes auxit,Regnum muniuit. Hic denique Deus nouus triticeus in Eccleſiam Ceremonias nouas inuexit & veteres ita confirmauit, vt hęc zizania agrum Domini penitùs occupârint,& ſemen verbi Dei oppreſſerint atque ſuffocârint. Eccleſiaſtici enim viri, magna dignitate præfulgentes, turpe iudicârunt ſibi verbum Dei plebi ignorabili annunciare: eo igitur eiuſque ſtudio prorſus à ſe reiecto, vocârunt tantùm iſtis externis ritibus & ceremonijs, quarum hiſtrionicâ adminiſtratione, omne tempus, ſacris conuentibus, doctrinæ & precibus deſtinatum, contriuerunt & perdiderunt. Populus autem ſplendore Ceremoniarum captus & dementatus, doctrinam de articulis fidei, vt non audiebat, ita etiam non magnopere curabat vel audire expetebat: hac perſuaſione occęcatus, quòd externorum rituum exercitijs Deo facilimè reconciliari eique abundè ſeruire poſſet. Accidit igitur plebi,quod cęcis plerunque vſu venire ſolet: Nam oculis vel caligantibus,vel penitus extinctis, reliqua etiam membra nihil rectè agere valent,ſed errant atque impingunt quocunque ſe moueant. Prodijs & nouum doctrinæ genus, quod Scholaſticam doctrinam appellant: id doctrinam traditam in ſcriptis Propheticis & Apoſtolicis de peccato, de lege, de iuſtitia coram Deo, deque operibus bonis aboleuit: & quæ veſtigia exigua erga verbum Dei reuerentiæ reſtabant adhuc, penitus extinxit, & in hominum animis deleuit, è contra autem philoſophiam humanam, imprimiſque Ariſtotelicam, in ipſa adyta Eccleſiæ intromiſit, & in ſupremo gradu & Throno, ceu Reginam quandam, collocauit: nihilque omninò non ſolùm in ſecunda Periodo, ſed initiò quoque huius tertiæ tam viſum fuit hominibus impium, blaſphemum, ineptum & erroneum, quod pręclari & eximij illi, ſi Dijs placet, Theologi, ſuis ſubtilitatibus, argutijs, diſtinctionibus, ſophiſmatis, exceptionibuſque non auſi ſint palàm propugnare ac defendere.

Cùm igitur res Eccleſiæ ſimul & Imperij afflictiſſimę eſſent, & ſub Antichriſti immani Tyrannide,ceu pondere grauiſſimo,depreſſę laborarent,ſecuta eſt quarta & vltima Periodus circa annos ſupra mille quingentos: cuius mox principium fauſtum ac felix fuit Eccleſiæ. Deus enim ex immenſa gratia eius miſertus, per præſtantes aliquot viros in Germania & Heluetia denſiſſimas has nebulas tenebras diſcuſſit,& verbi ſui clariſſimam lætiſſimamq; lucem,quæ prorſus extincta atque ſepulta in priori Periodo iacuit, reddidit, eaque totum illuſtrauit Mundum. Sed non perpetuum fuit gaudium hoc quod pij conceperunt inde: Nam Antichriſtus, qui tenebras amat inſtar noctuæ, lucem hanc ferre non potuit,totiſq;viribus eam rurſus extinguere conatus fuit,atque ideò proditiones, parricidia,incendia,cædes & bella contra Eccleſiam mouit, & tantùm non ſumma imis miſcuit. Durat hoc bellum beſtiæ cum Eccleſia hodiè adhuc,& ſubinde maioribus reſumptis viribus redintegratur, durabitque vſque ad finem quartæ huius Periodi, elapſo nimirum quadringentorum annorum, qui adhuc reliqui ſunt, ſpatio, quem ego terminum Mundo conſtitutum eſſe à Domino exiſtimo. Quuadratus enim numerus perfectus eſt & ad æquilibrium factus.Sperare tamen pij debent,Seruatorem,iuxta ſuam promiſſionem,tempus hoc contractu-

rum

rum & abbreuiaturum propter electos, quorum ſalus & Antichriſti, impiorumque pœna finem Mundi accelerando, conſtitutum terminum aliquot ſeculis anteuertent.

Ecce igitur, *Potentiſſime Clementiſſimeque* PRINCEPS, vt obſcurata fuerit paulatim aurea primitiuæ Eccleſiæ facies, & vt pedetentim omnis generis errores ac ſuperſtitiones irrepſerint, donec tandem in corruptiſſimum deploratiſſimumque ſtatum res eius deductæ ſint. Quamuis autem primitiuæ illius Eccleſiæ facies nonnihil his poſtremis temporibus ſponſæ Chriſti reſtitura ſit, ſicut diximus, grauiſſimas tamen afflictiones patitur ab ijs qui eam rurſus vi corrumpere ac violare conantur: in quibus illa gemens ac plorans *Tuam* CELSITVDINEM, aliosque illuſtriſſimos & Orthodoxos in Germania Electores, Principes, Comites & Magiſtratus reſpicit, de quibus, ob præclara pietatis aliarumque virtutum ſpecimina, ingentiæ & tantùm aureos montes ſibi pollicetur, foreque confidit, vt auxilium veſtrum præſentiſſimum breui experiatur: quæ ſpes eam ne fallat vobis etiam atque etiam eſt enitendum.

Etſi verò hæc: quæ hucvſque à me commemorata ſunt, ita ſe habeant, ſicut longâ demonſtratione ex vulgò receptis approbatiſque hiſtorijs probari poſſent; ſubinde tamen Pontificij vetuſtatem ſuæ Religionis crepant, & nobis, qui Euangelij doctrinam puram & orbi initio quartæ & vltimæ periodi reditam profitemur, nouitatem objiciunt, vt ſub hoc fuco ſuas ſuperſtitiones, idolomanias, errores & immanem Tyrannidem hominibus commendent, in nos autem odium ſimpliciorum concitent. Collegi itaque ego ab aliquot iam annis Opus, in quo demonſtro ex probatis hiſtorijs Originem Papatûs veram, ita quidem, vt quiuis intelligere queat, in vera primitiua Eccleſia nulla omninò eius vel exigua veſtigia extitiſſe, ſed, ſi quàm longiſſimè retroſpiciamus paulo ante Gregorij Magni tempora primò eius quaſi ſemina ſparſa, quæ mox radices agere & paulatim ſuccreſcere cœperint, donec tandem in immenſum excreuerint, & agrum Dominicum longè latéque occupârint. Huius Operis primam partem ſub felicibus auſpitijs Illuſtriſſimi *Principis Electoris Friderici Palatini*, in lucem prodire volui: quæ complectitur Originem ac progreſſum Templorum & omnium ad Templa pertinentium. Hanc ſubſecuta eſt anno Domini 1580. altera pars de Origine ac progreſſu Monachatus & Ordinum Monachorum, Equitumque Militarium penè omnium, qui quidem apud auctores exſtant, quæ nunc denuò recuſa longè emendatior & locupletior prodit. Hoc autem Monaſticæ vitæ genus caret in vniuerſum Dei mandato: habuitque ſuas etiam Periodos, vt cætera: Cœpit enim circa annos nati in carne Filij Dei 300. vel Paulò ante. Initia eius valdè fuerant exigua: progreſſus mediocres, incrementa verò largiſſima, ſicut intra ſpatium ducentorum quinquaginta annorum, circa medium Periodi tertiæ, Mendicantium ſaltem Monachorum Conuentus, quorum quidem ratio iniri potuit quindecim millia inſtituti ſint, nulla reliquorum Ordinum ratione habitâ. Et habet hodiernus Monachiſmus cum veteri illo ſeu primo nihil omninò commun[illegible]d in his libris copioſè ác ſolidè demonſtratur.

Hanc [illegible] partem alteram laborum meorum Tibi *Illuſtriſſime Clementiſſimeque* PRINCEPS MAVRITI vt antea, ita iam quoque nuncupo & quodammodo conſecro. Quod vt facerem rationes me multæ & graues mouerunt: quarum nonnullas commemorare libet, ne cui temeratius & impudens videar, qui Prinicpi in Germania celeberrimo ſtudiorum meorum fœtus offerre

** 3 audeam

audeam. Vbi primo loco ingenuè fateor, huius conſilij mihi rationem non poſtremam fuiſſe, quod vel ex CELSITVDINIS T. nomine auguſtiſſimi mentione authoritatem aliquam huic libro meo acceſſuram ſcirem. Quam occaſionem nullo modo negligere debui, ſiquidem ex meis laboribus aliquem ſaltem ad Eccleſiam communem fructum redire cupio:non ignorans interim,quot & quàm graues hic liber ſit ſubiturus cenſuras Papiſtarum,imprimiſq;Ieſuitarum, qui in aliorum laboribus arrodendis & inſectandis nimiùm ſunt ſtrenui & impudentes, & nihil niſi quod ipſi ſoli dicunt, ſcribunt ac faciunt verum & rectum eſſe putant. Maximam autem CELSITVDO T. non ſolùm apud noſtram, ſed apud alias etiam gentes conſequuta eſt exiſtimationem, heroico illo ac propè diuino veritatis cœleſtis defendendæ, ab erroribus varijs ac multiplicibus repurgandæ & ad poſteritatem propagandæ quo incredibiliter propè flagrat zelo. Altera Dedicationis huius cauſa eſt, quòd inter clariſſimam Domum Haſſiacam & Patriam meam, Tigurinam Rempublicam, inde à Magnò illo PHILIPPO C.T. Auo, nunquam ſatis laudato Principe, vſque adhæc tempora, ſumma ſemper coniunctio & amicitia fuit, quam ille ſanctiſſimæ memoriæ Princeps hac vna in re, vt cætera omnia omittam manifeſtiſſimè declarauit, ac teſtatam fecit, quod in conuentibus aliquot Imperij cauſam noſtrarum Eccleſiarum ſtrenuè fortiterque defendit, & in condemnationes ſeu proſcriptiones earum, inauditâ nec prius cognitâ causâ, contra ius gentium omniumque populorum conſentire noluit. Intellexit enim acri illa, quâ à ſummo Principe Deo donatus fuit, prudentia, non hominum, ſed Dei proſcribi veritatem, quam noſtræ Eccleſiæ, inde à principio reformationis, docuerunt, & in hunc vſque diem conſtanter profitentur atque docent. Hanc amicitiam C.T. parens laudatiſſimus Princeps, D. GVILIELMVS conſtantiſſimè ſemper fouit & aluit. Quemadmodum igitur CELSITVDO T. paterni Principatus hæres fuit, ſic eam rogamus humiliter vt eandem à maioribus quaſi per manus traditam, & tanquam hæreditario iure relictam clementer accipiat, foueat & conſtanter in ea perſeueret. Quod noſtram Eccleſiam & Rempublicam attinet, de earum erga C.T. potentiſſima voluntate & amore nec dubitet, noſtræque eam obſeruantiæ ſummæ chartaceum hoc munuſculum aliquod ſaltem ſignum ſeu teſtimonium eſſe patiatur. Tertia cauſa eſt, materia horum librorum, ſicut & totius noſtri Operis. Plurimum enim refert, Princeps, quos Deus ſuæ Eccleſiæ nutritios conſtituit originem progreſſum & incrementa Papatûs & Antichriſtianiſmi totius probè cognita habere, vt intelligant, nulla omninò fundamenta, imò ne quidem veſtigium aliquod habere in verbo Dei ac veræ primitiuæ Eccleſiæ doctrina & exemplo, ſed demùm ruentibus in Eccleſia cunctis in peius emerſiſſe, & paulatim temporis progreſſu aperta vi artibuſque miris confirmatum ac ſtabilitum eſſe: ideoque in propulſandis Antichriſti Regni tenebris vigilantiores,in defendenda autem Veritate & Verbi Dei doctrina pura conſtantiores atque alacriores ſint. Ad quam CELSITVDINEM T. ſubinde excitare debet ſanctiſſima memoria PHILIPPI Aui tui, qui magno cum vitæ & fortunarum ſuarum omnium periculo veritatis Euangelicæ patrocinium fortiter ſuſcepit, atque infeliciſſimæ litis Euchariſticæ componendæ cupidiſſimus fuit, vt maioribus viribus Antichriſti conatibus Germania obuiam ire & reſiſtere poſſet, & nunc in cœlis propterea cum electis æternis gaudijs fruitur. Supereſt vt C.T. hoc meum, imò totius Eccleſiæ Tigurinæ ſummæ erga C.T. obſeruantiæ ſignum benigno vultu accipere dignetur. Deum Patrem

trem Domini noſtri IESV CHRISTI, à quo ſolo omne bonum proficiſcitur, rogo, ſupplex, vt CELSITVDINEM T. vnà cum Sereniſſimo Filio Ottone Landgrauio & Poſtulato Adminiſtratore Hersfeldiæ totáque adeò Haſſiaca Domo hoc vltimo Mundi ſeneſcentis tempore inter grauiſſimos & horribiles Antechriſti aduerſus Eccleſiam conatus & vndique imminentia pericula, ſeruet, gubernet, tueatur, & conſilia veſtra ad Germaniæ ſalutem & Eccleſiæ ſuæ conſeruationem clementer ſuo Spiritu regat. AMEN.

T. CLEMENTIÆ

Obſeruantiſſimus

Rodolphus HOSPINIANVS.
Tigurinus.

INDEX
AVTHORVM
QVI IN HIS LIBRIS CITANTVR.

ABDIAS Babilonius.
Adelhelmus Duretellus.
Adilon.
Adrianus Damman *Gandavus*
Adrianus Iunius.
Ægidius Burdinus.
Ælianus.
Ælius Spartianus.
Æmilius.
Æneas Syluius.
Alanus de Rupe.
Albertus Argentinenſis.
Albertus Caſtellanus.
Albertus Cranzius.
Albertus Magnus.
Albertus Montalnus.
Albertus Pighius.
Alcimus Auitus.
Alexander ab Ales.
Alexander ab Alexandria.
Alexandrinus Card.
Aloyſius Lippomanes.
Alphonſus Aluerez Querrero.
Alphredus Mamelsburgenſis.
Aluearius.
D. Ambroſius.
Amolarius.
Andreas Hypetius.
Andreas Oſiander.
Angelus.
Annius Viterbienſis.
Annonius.
Anshelmus Cenruarienſis.
Anshelmus Ryd.
Anthonius Bonfinius.
Anthonius Menauinus.
Antoninus.
Appendicis ab Auguſt. lib. de Hæreſibus, Author.
Appianus.
Apuleius.
Ariſtoteles.
Ariſtophanes.
Arnoldus de Villa-Nova.
Artemidorus.
Aſcenſius.
D. Athanaſius.
Athæneus?
AuctorComment.aduerſus Machiauellum.
Aulus Gellius.
D. Aur. Auguſtinus.

BAldus.
Bambergenſis Hiſtoria.
Baptiſta Mantuanus.
Bartholomæus Carranza.
Bartholomeus Georgeuiz.
Bartholomæus de Piſis.
D. Baſilius Magnus.
Beatus Rhenanus.
Beda Venerabilis.
Benedictus Nurſinus.
Bergomenſis.
Bernardus Cluniacenſis.
D. Bernhardus Claranall.
Bernhardus Girardus.
Bernhardus Iuſtinianus.
Bernhardus Luxenburgicus.
Bernhardus Olerius.
Blaſius Melaneſius.
Bobadilla.
Boethius.
Bonauentura de Balneo regio.
Bonauentura Pataninus.
Bonifacius Ferrarius.
Bruti Fulminis Author.

COecilius Cyprianus.
Cœlius ſecundus Curio.
Cæſar Baronius.
Caius Iulius Cæſar.
Caniſius.
Carolus Magnus.
Carolus Molinæus.
Carolus Phamandus.
Caſſiodorus.
Catalogus Teſtium veritatis.
Catecheſis Ieſuitica Auſtriæ.
Centuriæ Magdeburgenſium.
Chriſtianus Franken.
Chriſtianus Maſſæus.
Chriſtianus Vrſtiſius.
Chriſtodorus Thebanus.
Chronicon Aeditui.
Chronicon Caſſinenſe.
Chronicon Chronicorum.
Chronicon Colonienſe.

Chronicon de *Ducibus* Bavariæ.
Chronicon Erdfordienſe.
Chronicon Flandriæ.
Chronicon Hirſaugienſe.
Chronicon Holſaticnſe.
Chronicon Iſenacenſe.
Chronicon Londinenſe.
Chronicon Merſburgcnſe.
Chronica Prutenica.
Chronicon Quendelburgenſe.
Chronicon Saxoniæ.
Chronicon Ordinis Theutonici.
Chalcondylas.
Chryſippus.
Cicero.
Claudius Paradinus.
Clemens Alexandrinus.
Colmarienſium Dominicanorum annales.
Comment. de ſtatu relig. & Reſp. in Gallia Author.
Concilia quæ in his libris citantur.
Agathenſe.
Ancyranum.
Anglicanum.
Antiſiodorenſe.
Aquiſgranenſe.
Arelatenſe 2. 4.
Aurelianenſe 1.2.3.4.5.
Bracarenſe 1.2.3.
Cabillonenſe.
Cæſarauguſtanum.
Chalcedonenſe.
Carthaginenſe 1.2.3.4.5.
Colonienſe.
Conſtantienſe.
Conſtantinopolitanum 6. Vniuerſale.
Dingulofinenſe.
Elibertinum.
apud Fauentiam.
Foroiulienſe.
Gallicanum ſub Carolomano.
Gangrenſe.
Herudfordianum in Anglia.
Hiſpalenſe 1.
Ilerdenſe.
Lateranenſia aliquot.
Lugdunenſe 2.
Lugdunenſe aliud.
Mantuanum.
Matiſconenſe 1.
Mileuitanum.
Moguntina aliquot.
Neocæſarienſe.
Nicænum.1.2.
apud Palatium Vetnis habitum.
Pariſienſia aliquot.
Remenſe.
Romana aliquot.
Tarraconenſe.
Toletanum 1.2.3.4.6.7.9.10.14.
Triburienſe.
Tridentinum.
Turonenſe.
Valentinum.
Wormatienſe.
Conradus Geſnerus.
Conſtitutiones Apoſtolorum.
Cornelius Agrippa.
Cornelius Tacitus
Cyrillus.
Cyrillus Carmelita.

R. DAuid, Kimchi.
Decretales Epiſtolæ.
Deſ. Eraſmus *Roterod.*
Deſiderius Longobardus.
Dicæarchus.
Diegus Payua.
Diogenes *Laërtius*.
Diogenes *Cyzicenus*.
Dion Pruſæus.
Dionyſius *Areopagita*.

EAlredus Rhieuallenſis Abbas.
Eccleſiaſticæ Hierarch. author.
Eccleſiarum Reformatarum in Gallijs, Hiſtoria Gallica.
Effrem.
Ekardus *Sangallenſis*.
Epiphanius.
Euagrius.
Euſebius.
Euthimius.

FAſciculus ſpeculi Hierarchiæ Eccleſiaſticæ.
Felix Fabri.
Felix Malleolus.
Feſtus Pompeius.
Flores Temporum.
Franciſcus Antracinus.
Franciſcus Irenicus.
Franciſcus Iunius.
Franciſcus Modius.
Franciſcus Philelphus.
Franciſcus de Puteo.
Franciſcus Xauerius.
Fulgentius.
Fulgoſus.

GAbriel Simeon.
Gaſparus Bruſchius.
Gaſparus Peucerus.
Gelaſius Papa.
Gelenius.
Geminianus, & eius Compilator.

Gentianus

INDEX.

Gentianus Hervetus.
Geolfridus Berniciue.
Georgius Buchananus.
Georgius Caſſander.
Georgius Fabricius.
Georgius Genebrardus.
Georgius Lilius.
Gerardus à Nazareth.
Gigas.
Gilbertus Cognatus.
Gloſſa iuris.
Gotardus Arthus.
Gratianus.
Grauamina Germaniæ.
Gregorius Mangolt.
Gregorius Magnus.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Nyſſenus.
Gregorius Turonenſis.
Guido Bonatus.
Guilhelmus Conuentre.
Guilhelmus Durandus.
Guilhelmus de Sancto-Amore.
Guilhelmus Tyrius.
Gyraldus.

HEctor Boëthius.
Helmoldus.
Henricus Bullingerus.
Henricus de Erdfordia.
Henricus Kune.
Henricus Panthaleon.
Hermannus Contractus.
Hermannus Minorita.
Hermannus Schędelius.
Heſychius Presbyter.
D. Hyeronimus.
Hieronymus Platus.
Himarus Fulcus.
Hoffęus.
Homerus.
Honorius Auguſtodunenſis.
Hortenſius Caualeanus.
Hugo de S. Victore.
S. Huldrychus *Epiſc. Auguſt.*
Huldricus Mutius.
Humbertus.

IAcobus Capellus.
Iacobus Faius.
Iacobus Meierus.
Iacobus Middendorpius.
Iacobus Moſſander.
Iacobus Payua Andradius.
Iacobus Schopperus.
Iacobus Sprenger.
Iacobus de Strada.
Iacobus de Vitriaco.
Iacobus de Voragine.
Iacobus de Wimpfelingus.
Ieſuitarum Commentarius de rebus Indicis & Iaponicis.
S. Ignatius.
Ignatius *Antiochenus.*
Index Expurgatorius.
Ioachimus *Abbas.*
Ioachimus Vadianus.
Ioannes Andreas *Bononienſis.*
Ioannes Auentinus.
Ioannes Balæus.
Ioannes Capgraue.
Ioannes Caſſianus.
Ioannes Cuſpinianus.
Ioannes Euarſdenus.
Ioannes Funkius.
Ioannes Gerſon.
Ioannes Gluel.
Ioannes Hagen, *ſeu* de Indagine.
Ioannes Huguſtadenſis.
Ioannes Iouianus.
Ioannes Iuſtinianus.
Ioannes Langus.
Ioannes Lelandus.
Ioannes Magnus.
Ioannes Manlius.
Ioannes Mauia Polutianus.
Ioannes Molinus.
Ioannes Multiuallis.
Ioannes de Oppido.
Ioannes Palæonidorus.
Ioannes Pierius Valerianus:
Ioannes Quintinus.
Ioannes Simoneta.
Ioannes Sleidanus.
Ioannes Stokes.
Ioannes Stumpfius.
Ioannes Tillius.
Ioannes Tyſſingtonus.
Ioannes Trithemius.
Ioannes de Turre Cremata.
Ioannes Viretus.
Ioannes Viroduranus.
Iodocus à Meggen.
Iornandes.
Ioſephus Iudæus.
Ioſephus Scaliger.
Iſidorus *Epiſc. Hiſpalenſis.*
Iſocrates.
Iulius Africanus.
Iulius Capitolinus.
Iulius Pollux.
Iuo Carnotenſis.
Ius Canonicon.
Ius Ciuile.
Iuſtinianus Imp.
Iuuenalis.

Lambertus

LAmbertus Danæus.
Lamberrus Schaffnaburgenſis.
Laurenrius Agricola.
Laurentius Surius.
Laurentius Valla.
Lazius.
Leander Albertus,
Leo Hoſtienſis.
Leo I. Papa.
Liber Pontificalis.
Lucianus.
Lucius Florus.
Lucretius.
Ludouicus Seruinus.
Ludouicus Viues.
Luithprandus.

MAmelsburienſis.
M. Valerius Martialis.
Marianus Scotus & eius Appendix.
Martinus Capellanus.
Martinus Chemnicius.
Martinus Cromerus.
Martinus Polonus.
Martyrum hiſtoria Gallica.
Marullus.
Matthæus Galenus.
Matthæus Palmerius.
Matthæus Pariſius.
Matthæus Sutliulus.
Matthæus Weſtmonaſterienſis.
Metaphraſtes.
Meteuſium geſta.
Monſtreletus.

NAugiacus.
Nicephorus.
Niceras Choniates.
Nicolaus Clemangis.
Nicolaus Gallus.
Nicolaus Harlemenſis.
Nicolaus de Lyra.
Nicolaus Papa.
Nicolaus Quodus.
Nicolaus Simonis.
Nigellus.

ONuphrius Panuinius.
Opplanus.
Optatus Mileuitanus.
Origenes.
Otto Friſing. & eius Continuator.
Ouidius.

PAllngenius.
Palmerius.
Panormitanus.
Paraphraſtes Chaldæus.
Paulus Æmilius.
Paulus Diaconus.
Paulus Fagius.
Paulus Iouius.
Paulus Langus.
Pelagius Papa.
Petrus de Aliaco.
Petrus Belluga.
Petrus Bleſſenſis.
Petrus Blomeuonen.
Petrus Boquinus.
Petrus Cantor.
Petrus Cluniacenſis.
Petrus de Cruce.
Petrus Damianus.
Petrus Lombardus.
Petrus de Natalibus.
Petrus de Patushull.
Petrus de Soto.
Petrus de Vena.
Philibertus Pingonius.
Philippus Cominæus.
Philippus Melancthon.
Philippus Ribottus.
Philo Iudæus.
Phocylides.
Picus Mirandulanus.
Pindarus.
Platina.
Plato.
Plautus.
Plinius.
Plutarchus.
Polydorus Vergilius.
Pontus Heuterus.
Porphyrius.
Poſſidonius.
Potho Prumienſis.
Procopius Gazæus.
Proſper Aquitanicus.
Proteuangelium S. Iacobi.
Ptolemæus Lucenſis.

RAbanus Maurus.
Reimundus Capuanus.
Raoulphus Hyguen.
Raphaël Volateranus.
Regino Prumienſis.
Richardus Armachanenſis.
Richardus Leimham.
Richardus Maydeſcon.
Richardus de Medianilla.
Richardus Ridder.
Robertus Barus.
Robertus Bellarminus.
Rozertus Gaguinus.
Robertus Ormes Kircus.

INDEX AVTHORVM.

Rogerus de S. Ivone.
Ruffinus.
Rupertus de Ruſſia.
Rupertus Tuitienſis.

SAbellicus
R. Salomon.
Saluianus Marſilienſis.
Sealæ Dei Author.
Sebaſtianus Frank.
Sibertus de Beka.
Sigebertus, & eius Continuator.
Sigifridus.
Socrates Hiſtoricus.
Solinus.
Sophronius.
Sozomenus.
Stanislaus Hoſius.
Stellæ.
Stephanus Hardingus.
Strabo.
Suetonius.
Suidas.
Supplementum Chronicorum.
Syluester Gyraldus.
Symeon Metaphraſtes.
Syneſius.

TApias Cardinal.
Tertullianus.
Thalmudiſtæ.
Theodomarus Abbas.
Theodoretus.
Theodorus Gaza.
Theodorus Lector.
Theodoricus de Appoldia.
Thomas de Aquino.
Thomas Eckleſtonus.
Thomas Naogeorgus.
Thomas Scropus.
Thomas Waldenus.
Titus Liuius.
Tyrius.

VAldenſis.
Valentinus Munzer.
Valerius Maximus.
Varro.
Vilibaldus.
Vincentius Bellouacenſis, & eius Continuator.
Vincentius Lirinenſis.
Virgilius.
Vlpianus Iuris C.
Vlricus de Vtinaria.
Vocabularium vtriuſque Iuris.
Volkuinus.
Vrſpergenſ. & illius Paralipomena.
Vulteius Remenſis.
Walafridus.
Waldenſes.
Wernherus Roluink.
Wicleſus.
Witikindus.

ZOnaras.

Digitized by Google

INDEX
RERVM ET VERBORVM

insignium copioſus quæ in his Libris de MONACHATV dilucidè & doctè explicantur.

ABbas quid 202. legitimè electus à quo conſecrandus 238. præſentetur. Epiſcopo 538. fratres in conſilium adhibeat 203. examinetur 539. præſit Monachis 114. 118. annuas regat non eadem 203.

Abbatis electio tripartita 136. 219. confirmationis ceremonia 243. non profeſſi conſecratio 538. electi authoritate ordinaria conſecratio 541. & ad eam apparatus 538. 539. 541. ſine eius venia Monachis exire non licebat è ſuis monaſteriis 236. nihilque edere 236. 302. menſa 218. officium 114. 202. 203. 212. 214. 215. 216.

Abbatem eligendi ritus 346. legitimè electum non licebat conuentum ab officio amouere 238. ſacris veſtibus induendi mos 269.

Abbate inuito non licebat Monacho Sacerdotem fieri 264.

Abbatem Epiſcopus ne temere loco moueat 239. ab eo non diſcernatur perſona in monaſterio 202.

Abbates canonici qui 237. 238. a quibus eligendi 136. 238. quales eligendi 236. 237. 238. ſi in congregatione idonei non inueniantur, aliunde eligantur ib. obtrudi cœperunt tandem Monachis 238. nuptiis intereſſe prohibentur 239. ne duo uni Monaſterio præficiantur 236. pluribus monaſteriis præfecti. ib. ſui ordinis Regulæ ſubiecti ſunt ib. ſecularia tractare incipiunt ib. bella gerunt 236. 346. legationes Regum nomine funguntur ib. Epiſcopis ſubiecti 237. 238. quale iuramentum Pontifici faciant 243. 541. oſtiariis ſubiecti. Caroli M. tempore nondum Principes 261. cum monaſteriis ab Epiſcoporum obedientia eximi cœperunt 239. Principum ſunt conſiliarij 346. ſunt Imperij Principes ib. cathedra Imperiales Abbates cur dicantur ib. per ſimoniam eligi incipiunt ib. monetam cudunt 262. in eos ſummum ius habebant Imperatores.

Abbatum confirmatio ſeu inveſtitura 241. 242. 243. 244. penes Imperatorum fuit 241.

Abbatum conſecrationes luxurioſæ 542. 272. quando vice eorum Epiſcopi præeſſe monaſteriis cœperint 239.

Abbatibus Monachi ſtrictè ſubiecti 236. ab Epiſcopo ad Principem appellare licuit 239. licentia datur geſtandi pontificia 556. defenditur hic mos ib. impugnatur ibid.

Abbatia Fuldenſis regina Monaſteriorum Germaniæ 254.

Abbatias politici regere quando cœperint 239.

Abbatiſſa 246. ne ſit iuuencula 247. ne duo monaſteria habeat ib. ne extra monaſterium progrediatur ib.

Abbatiſſæ electio 510. conſecratio 542. officium 240. iuramentum 541. habuerunt ſuos inſpectores 254. 253. manus imponere & ſacerdotes ordinare præſumunt 201. Principes ſunt 245. eis non licet manus imponere 247. de earum negligentia querela. 246.

Abbatiszellanorum laudabile factum. 256.

Abbi unde 114.

Abdiæ Babylonij liber ſuppoſititius 53. 141. 139. 171. 193.

Abſolutionis monaſticæ forma 80. 224.

Abſtinentia perfecta quæ 89.

Acarnanes qui 22. 285.

Acepſemas ſuperſtitioſus Eremita 39.

Accidentalia in voto 166.

Acœmetæ Neſtoriani ſunt 222. damnantur ibid. monaſterio ſuo eijciuntur ibid. author eorum ibid. nominis ratio ibid. 171.

Acta Apoſtolorum Apocrypha 193.

S. Adelberti Cœnobium 356.

Ad duplices aquas Cœnobium 360.

Adelingienſe Cœnobium 287.

Adeodati R. Papæ epiſtola ſuſpecta 240.

Admonitionum diuerſitas 47.

Adoleſcentes quomodo corrigendi 222.

Adoratio imaginum 300.

Aduentus Mendicantium prodigiis ſignificatur 452. 453.

Adulti recens baptizati candida veſte induebantur 257.

Aduocatia Cœnobij S. Galli in Heluetia 251. 252.

Aduocati monaſteriorum 206. 261. variè appellati 260. ab initio dati fuerunt à Regib. & Imp. ibid. tandem neglecta authoritate Magiſtratus Abbates ſibipſis eos elegerunt ibid. quales elegerint 261

Aduocatorum iuramentum & officium 261. ſine his Abbati & Monachis nil agere licet ibid.

D. Ægydij Cœnob. Brunſuigæ 362

Ægyptiaca Maria, vide Maria Ægyptiaca.

Ægyptus ferax Monachorum

Æid Cœnobium 361.

Æſculapius Comatus 124

Affligheme nſe Cœnob. 360

Agapeti qui 150. magis cautè quam caſtè viuebant ibid.

Agatha Cœnobium 280

Agmundum Cœnobium 361

S. Agnetis Clauſtrum Schaphuſiæ 358

Agreſtinus Epiſcopus Aquilaienſis Monachorum ſuperſtitiones reprehendit 382

Abuſinum Cœnobium 363

Alanus de Rupe fabricator Roſarij 298. contrectauit & lactauit papillas B. Mariæ ib.

Alas Eremita totos 80. annos panem non guſtauit 40.

Alba Augea Brigantina 260. Nariſcorum 258

S. Albani Templum Baſileæ 259.

Albertus Crantzius Mendicantes improbauit 472

Albertus Marchio Brandenburgicus Pruſſiæ dux ſalutatur 252

Albigenſes 391. papiſticorum errorum impugnatores 201. cruenta illorum lanieна 392

Alborum ſpirituum ordo 518

Album caſtrum Cœnobium 278

Alcantharæ militum ordo 498. origo ib. inſigne ib. nomen unde ibid.

Alcoranum Sergius conſcripſit 23

Alemannis ſeruitutis iugum impoſitum 271

Alexander 3. Ioannitas à decimis exemit 331

Alexander 4. Auguſtinenſium ordinem confirmauit 373.

a idem

idem Uuilhelmi de S. Amore libros, & Schola Pariſienſis librum de Mundi periculis comburi juſſit 468
Alexander 5. quicquid petunt Mendicantes bullis confirmat 460
Alexandri 6. dictum de Mendicantibus 473
Alexandra Hircani & Ariſtobuli mater Phariſæos promouit 8.
Alexius quidam prima noʃte ſponſam reliquit 177. ejus exemplum pro Bellarmino nihil facit ib.
Alfonſus Hiſpaniæ Rex Bandatorum & Calatravenſium equeſtres ordines inſtituit 353
Alipius Epiſcopus Adriano politanus columnis inſedit, unde Ciconita dictus 42. Monialib ſuis legem dedit, ut viros nunquam aſpicerent ib. paſſionis tempore faciem & corpus lacerauit ib. pro Chriſto habetur ib. Iobo præfertur 16
Alleluia quibus temporibus dicatur 208
Allersbachenſe Monaſterium 361
Allerſpach in valle Villiſina Monaſterium 368
Alba Trinitatis Fratres 481
Almanſchwyler Monaſterium 364
Almesbornenſe Monaſterium 365
Alnaſtara Monaſterium 369
Alneum Monaſterium 280
in Alſatiam veniunt Benedictini 198
Alſtebianum Monaſterium 256
Alta ſpecula Monaſterium 258
Altendorſenſe Monaſterium 264 gymnaſium pietatis ib.
Althenſe Monaſt. inferius 283
Althenſe Monaſt. ſuperius 281
Amadeani 427
Amalpha Civitas Italiæ 328
Amalphitani qui 328. 329
Amarudo cordis 99
Amata cur dictæ Veſtales 22
Ambarvales qui & cur ſic dicti 21 infulas albas habuere ib, & ſpiceam coronam ib.
Ambroſius refutatur 20. 154. 155. 195. vindicatur etiam 170 172. non eſt Author Sermonis de Baptiſmo D. Auguſtini 108
de Ambroſij libro ad Virginem lapſam judicium 196
S. Ambroſij ad Nemus ordo 526. ubi inſtitus ib. veſtitus ib.
Ambroſianorum ordo 520. veſtitus ib.
Ambroſianorum aliud genus 525. veſtitus ib.
Amedeus 5. Sabaudiæ comes 526. ſodalitium equeſtre inſtituit ib.
Amedeus 7. primus Sabaudiæ Dux 526. Equeſtrem ordinem inſtituit ib.
Amerbach Monaſterium 281
Amida quis 27. cum Iaponij aderant 26
Ammonius Monachus in Scetbi 162. functionem eccleſiaſticam amputata auricula ſuſcipere detrectat ib.
Ammonius ſuperſtitioſus Eremita 40
Amor Dei 70. quæ nos ad eum excitare debeant ib.
Amor proximi 72
ex Amore genus Phariſæorum 8
Amorbachenſe Monaſterium 356
Amurathes 2. Imp. Turcarum à Monachis deceptus 6. Regnum filio reſignat ib. in Magnaſſam urbem ad Monachos ſecedit ib. mox imperium invadit ib.
Anachoreta qui & unde dicti 2. 28. 201. 288. quid ab Eremitis differant 28. illorum mores, ritus & inſtituta 29
Αναχωρεῖν 28
Ancyranæ Synodi canon 19. explicatur 178
Andanum Monaſterium 286
Andlonum Monaſterium 248
S. Andreæ Monaſterium 257
S. Andreæ Monaſterium iuxta Brugas 260
S. Andreæ inferioris Monaſterium 278. author ib.
Angelicæ vitæ comparatur virginitas 64
Angliæ Rex Carteriorum Equitum Princeps 500. 501
Angliæ ſchola 264
in Angliam veniunt de Armenia Fratres 532. Auguſtinenſes 273. authoritatem ubi cur & quomodo amiſerint ib. Benedictini 197. 198. Bethlehemitæ 486. Brigidæ 514. Canonici 110. Carmelitæ 284. Carthuſienſes 212. Cæleſtini 497 Cruciferi 326 Dominicani 434. Eremitæ S. Pauli 486 Franciſcani 445 ibique à Benedictinis malè excipiuntur 242. ibique ſuſpendio necantur 446. Martyrum Fratres 535. Obſeruantes 505. Prædicatores 396. Præmonſtratenſes 319. 320. Sarabaitæ 29. S. Trinitatis Fratres 482. de Viridi valle Fratres 536
in Angliam introductus Monachiſmus creſcit 199. tertiam Regni partem devorantib.
ad Angloſaxones veniunt Benedictini ib.
Anhuſium Monaſterium 253
Aniceti Epiſtola ad Galliæ Epiſcopos eſt adulterina 123
Animi proſpectus in quolibet opere 72
S. Annæ fraternitas 294
Annuli Abbatis benedictio 540
Annulis inſigne ordinis Equeſtris 515
Annulos Monachi geſtant 187
Annunciationis B. Mariæ ordo Equeſtris 526. author & origo ib. inſigne ib.
S. Antonius ignem ſacrum curat 317
Antonius Eremiticæ vitæ Autor & propagator 33. 35. 59. vitæ ſtudia, mores, exercitia, victus, amictus 35. 37. habitatio ib. Regula ib. morituri oratio ib. mors ib. reliquiæ in ejus in Aegyptum deſeruntur, ne corpus vano honore ſervetur 37. exemplum ejus multi ſecuti 36
Antonius Aegyptius non eſt primus author Anachoretarum 28. ignem ſacrum curat 318. eius pictura ib.
Antonij Eremitæ judicium de nimijs corporum afflictionibus 43. eius vita non ab Athanaſio, ſed ab alio conſcripta. 51.
Antoniani ordo 318
Antoniani 317. mendicitate ſua moleſti ib. veſtitus eorum ib.
S. Antonij fraternitas 298
S. Antonij de Vienna ordo 312
Antonini error 410
Antropomorphitæ erant Monachi 188. origo ibid. hæreſis ibid.
Antropophagi ex occiſorum carnibus epulas ſacras inſtituunt 293
Appetitus cibi naturalis 74. 75
Apocalypſis Carmelitarum 386. 387 diverſitas ejus & Chriſti ibid.
Apollo crinitus 123
Apoſtata quis 414
Apoſtoli Monachi & Monachatus Autores 53. in ſolius Chriſti verba iurarunt 54. non voverunt paupertatem 54 55. 418. nec continentiam ib. omnes præter Ioannem uxores habuerunt 54. 55. 62. 195. an à carnali opere abſtinuerint 55. paupertas eorum 55. Canonicorum ordinem non inſtituerunt 109 non authores fraternitatum 297. non peregrinis ſed communibus veſtibus uſi 158. illorum tempore nomen Monachorum ignotum 53. & ſacerdotum ib. Pontificum ib. præſulum ib. Patres antiqui eos non Monachos faciunt 56
Apoſtolis melior Franciſcus 441
Apoſtolorum canones ſuppoſititii 255
Apoſtolici viri 315
Apoſtolicorum ordo 199. vivendi ratio ib. veſtitus ib. officium ib.
Aquarum hauſtus Monaſterium 365
Aquarum inundatio in Galliis 451
Aquiſgranenſis ſynodi leges de Monachis latæ 230. 231
Arden Monaſterium 281

Archie-

Archiepiſcopi Monachi 201
Arelatenſe Monaſterium 276. eius author & locupletator. ib.
Arelatenſis 2. Synodus eſt ſuppoſititia 176. canon eius 2. explicatur ib.
Argentina D. Thomæ Templum exſtructum 275. conflagratur ib. reſtauratur ib.
Ariſtippus ſummum bonum in voluptate animi ponebat 9. prouidentiam negabat 9. omnia caſu fieri aiebat 9
de Armenia Fratres 532. in Angliam quando venerint ib.
in Armenia Monachatus Authores 60
Armenia cur dicti Eremitæ in Paleſtina 40
S. Arnulphi Monaſterium ante muros vrbis Metenſis 279
Arrogantiæ remedium 78. 79
Artifices Monaſteriorum 117
Arualium Fratrum collegium à Romulo inſtitutum 21. 297 vndecim ſacerdotes habuit ib. officium eorum ib. Ambaruales dicti 17. ib.
Aſcetica Baſilij 105. & de ijs iudicium 106
Aſceta cur Monachi dicti 4
Aſcetria quid 105
Aſceterium quid 28
Athanaſius refutatur 65. non eſt Author vitæ Antonij, ſed nuper ad eius opera adiecta 51. ſuperſtitioſus eſt in commendanda virginitate 64. primo innexit Romam Monachorum inſtitutionem 197. an ſit Author libri de Virginitate ſiue Meditatione dubitatur 64. 150. 158. & de eo iudicium ib. ei Monachi multas nugas ſuppoſuerunt 51. iudicium eius de virginitate 52
Athenienſes certo die comam deponebant 124
Attica drachma quid 448
Auaritia 95
Auaritiam fugere debent Monachi 114. 115. contra illorum auaritiam 250
Audæus vel Audius 188
Audæani heretici 188. Author ib. doctrina ib. erant Monachi 188
Augia alba Brigantina 360
Augia alba Nariſcorum 358
Augia diues Monaſterium 282. eius dignitas 254. ſchola 264. 266
Augia maior 354
Augia minor ib.
Augia Rheni 286
Auguralis cœna 543
Auguſtana S. Crucis in monte Andex fraternitas 301
Auguſtinus Manichæus fuit 108. Romæ & Mediolani Rhetoricam profeſſus ib. lectione ſacræ ſcripturæ fit Chriſtianus ib. baptizatur ib. ſacris literis operam dat ib. Epiſcopus ordinatur ib. nuſquam ſe Monachum vocat ib. in quali Monaſterio habitarit 109
Auguſtinus refutatur 66. 164. 181. vindicatur 159. 171. non eſt autor libri de S. Virginitate 141. nec Sermonis de communi vita Clericorum 56. 110. 543. & Epiſtola ad Lætum 371. nec epiſtolarum ad Eliciam & Armamentarium 175 & ſermonum ad Eremitas 46. 217. ſermonis etiam decimi de diuerſis 421. Epiſtola quoque centeſima nona 544. nec Regula quæ ipſius nomine circumfertur 119. an fuerit auctor Auguſtinianorum dubitatur 109. Monachus non fuit quales hodierni 108. non eſt autor Eremitarum Auguſtinenſium 371. nudipodes inter hæreticos numerat 157.
Auguſtini Regula tres à fol. 372. vſque ad 379. de his Eraſmi iudicium ib. quinam ordines ſub illa militarint 382. 383 eius Regula fuit doctrina Apoſtolica 108. ib. veſtitus querela de corrupto Monachorum ſtatu 1. 4
de Auguſtini libris iudicium mendicantis Monachi 497
inter Auguſtini familias certamen de prioritate & veſtitu 109
Auguſtinenſium Eremitarum ordo 271. 185 c. origo ib. de origine varia ſententia ib. de origine qui ſcripſerint 373 ib. veſtitus 546. vnde ater color 272. tonſura 274. inſtauratio 272. 187. propagatio & confirmatio 274. contentio eorum cum Dominicanis de veſtitu 292. quot Monaſteria 537
Auguſtinenſes cur mendicantes dicantur 454. quando in Angliam venerint 273. item Tigurum ibid.
de Auguſtinis cum perforatis calceis 427
de Auguſtinianorum origine dubitatur 109
de Auis ordo Equeſtris 532
Aurelaacum Monaſterium 352
Aurelia in Gallijs facinus Franciſcanorum 446. 447
Aurelianenſe Cœnobium prope Vrbem 276. eius Author. ib.
Aurelianenſis 1. Synodi canon vindicatur 414
Aureū vellus quid 527
Aurei velleris ordo ib. author & origo ib. non inſtitutus propter vellus Gedeonis ib. diploma de inſtitutione ib. nomina dignitatum ib. numerus Equitum ib. veſtitus ib. inſignia ib. quis hodie eius Princeps ib.

BAculi paſtoralis conſecratio 539
Baiazethes Deruiſorum ordinem deleuit 24
Balæus refutatur 478
Balduinus R. Hieroſolym. habitationem Tēplarijs cōceſſit 353
Ballerſtettenſe Monaſt. 365
Balneum Monaſterium 361
Bandatorum ordo 529. origo & author ib. veſtitus ib.
Bannochorenſe Monaſterium 199. propago Monachorum ib. caput primorum Europæ Monaſteriorum ib. quot inhabitatores habuerit ib. primus eius Abbas Congellus ib.
Banihum Monaſterium 358
Bantz Monaſterium ib.
Baptiſmo æquatur veli impoſitio 196. 550
à Baptiſmo Monachi arcentur 229
Baptizare proprium Sacerdotum non mulierum 5
Baptizati adulti candida veſte induebantur 158
Barba raſura, vide Raſura barbæ.
Barbas Eccleſiaſticis omnibus abradi iuſſit Fr. I. Rex Galliæ 136
Barbati erant Monachi tempore Epiphanij 134. & patrum memoria 136
Barbaris nolunt prædicare Dominicani 395
Barcetum Monaſterium 281
Barchonaburg Monaſterium 280
Bardenis Monaſterium 281
Barfuſſer 427. 547. vnde nomen ibid.
Baronius ſibi contrarius 132. refutatur 128. 130. 132. 136. 138 140. 141. eius argumenta pro voto virginitatis Mariæ 139. 141. eorumque confutatio ib.
Baſilea turba exorta propter Begardos 498
Baſilianorum ordo 62. eius Autor non Baſilius ib.
Baſilius refutatur 144. 182. 183. vindicatur 158. 175
Baſilius Monaſteria in Oriente in Vrbes primus introduxit 1. qua occaſione Monachatum elegerit 67. autor fuit vt Cœnobia erigerentur ib. non vt ſint fucorum latibula ſed ſcholæ 68. effecit vt Eremitæ & Cœnobitæ eſſent ib. non eſt Author ordinis Baſiliani ib. ordinem à Chriſto inſtitutum tenuit ib. vota ſuperſtitioſa ignorauit, contentus eo, quo Chriſto in Baptiſmo obligamur ib. tria vota continentiæ, paupertatis a ſuis non exegit ib. quid de Virginitate ſenſerit 64. 144 aliquando Eremiticam vitam Cœnobiticæ prætulerit 49. aliquando media via incedit 47. an Brigidæ ordinem inſtituerit 106
Baſilij aſcetica 105 & de iis iudicium 106
de Baſilij conſtitutionibus iudicium 423
S. Baſilij ordo 67. &c. Regula à fol. 69. vſque ad 105. de hac iudicium 105 an ſit eius multi merito dubitant ib. quæ hodie à Monachis tractatur non eſt ejus 68. veſtitus 106
Batthæi Eremitæ ſuperſtitio 39. ita frequenter jejunauit, vt ex dentibus vermiculi ſcaturierint ib.
Batutini Monachi 532
Beccum Monaſterium Normanniæ 362

Beda Monachorum ſuperſtitiones non probat. 302
Beghardorum ordo 494. *Author ib. unde ſic dictus ib. nomina Fratrum ib. ritus ib. doctrina ib.* 495. *damnatur à Boniſ. cio VIII. Clemente V. Ioanne XXII.* 496. *multi contra eos ſcripſerunt ib. defenduntur à Gregorio IX. & alijs ib.* 497. *ab Eugenio IV. approbantur ib. veſtitus* 496 *propagatio ib. multa de illis finguntur* 496
Reghinarum ordo 493. *nomin unde ib.*
Beguttæ 494
Belharting Monaſterium 370.
Bellarminus refutatur 1. 18. 98. 20. 130. 132. 32. 34. 40. 44. 46. 51. 53. 55. 57. 126. 140. 42. 194. 158. 160. 168. 170. 172 174. 176. 178. 458. 420. 424. 426. 478. 544. *à reliquis Pontificijs diſſentit* 174. 175. 177
Bellum Pratum Monaſter. in Lotharingia 366
Belli Prati Monaſterium in Anglia 361
Benedictio Abbatis, vide Conſecratio Abbatis.
Benedictus quando natus, conuerſus & mortuus 197. *quando & qua occaſione ſui nominis ordinem inſtituerit* 194 197. *primus in Italiam Monachos traduxit ib. quot Monasteria ædificarit ib. his ſingulis vnum ex ſuis diſcipulis dedit Abbatem ib. misit Maurum in Galliam & Placidum in Siciliam ad plantandum Monachatum* 198. *pater Monachorum in occidente* 156. 201. *eſum carnium Monachis ſuis prohibet* 223. 224. 289 *exceptis ægrotis ib. hæreſes damnatas renocat* 290. *cur cum vitro & ſerpente pingatur* 221. *cum Monachi perimere volunt ib.*
Benedicti Regula à fol. 202. *vſque ad* 222. *comprehendit* 73 *cap.* 201. *an contineat omnia præcepta, vel etiam conſilia* 223. *ſtrictè ſeruanda* 224. *Regula compendium* 222. *ſubſtantialia* 225. *in pleriſque non diſpenſandum* 224. *num mortaliter peccent qui contra hanc agit* 223. *ſub hac Regula qui ordines militent* 222. 223 *regulam hanc promittendi forma* 223. 226. *profeſſione facta quæ cum nouitio agantur.* 225.
Benedicti familia in diuerſas familias ſcinditur 303. *eiuſque rei cauſa ib. lex ejus de cibo & potu violatur* 227
Benedicto immodicæ donationes factæ 222. *de illis dubitatur ib.*
S. Benedicti Monaſterium Brixiæ 284.
S. Benedicti Monaſterium Angliæ 361
Benedictini primi omnium territoria, cenſus annuos &c. poſſederunt 7. *in Alſatia pedem figunt* 198. *in Anglia pullulant ib.* 199. *ad Angloſaxones veniunt ib. in Gallia plantantur* 198. *Germaniam penetrant* 199. *in Hiſpaniam, Romam & Siciliam veniunt ib. in tribum ſacerdotum adſcripti* 232. 234 *non vſi femoralibus* 226. *veſtiti dormire debent ib. ſplendido veſtitu vſi* 227. *in Epiſcopatu etiam Monaſticis veſtibus vſi* 227. *copioſo vino vtuntur ib.*
Benedictinorum ordo 196. *& ſeq. propagatio* 198. 199. *Monaſteriorum ingens numerus* 201. 546. *veſtitus* 113. 114. 273 *hodiernus* 226. *tunica* 225. *victus & potus* 223
Berengarius princeps reformando Monachos malam gratiam init 250
Bergenſe Monaſterium 253.
Berincingenſe Monaſterium 252
Bernardinus Senenſis de Obſeruantia Fratribus ſe coniunxit 504
Bernardus de Beſſa Legendam Franciſci in compendium redegit 434.
Bernardus Eremita Nazarethanus 41. *ſuperſtitio eius prodigioſa ib.*
S. Bernardus quis 313. *fuit Monachus & maximis tenebris oppreſſus* 171. *luxum Monachorum in veſtitu* 227. *in cibo & potu reprehendit ib. inuehitur in Ioannitas* 331. *in pompam Templariorum* 337. *ſceleratam Monachorum vitam & faſtum taxat* 348. *Author Monaſteriorum* 369.
Bernardi cuculla ægrotantem ſanat 156. *ſtolâ diabolus eijcitur ibid.*
Bernardini & Ciſtercienſes ijdem 313. *ab Aduocatis exempti* 334. *Epiſcopis non ſubditi* 313. 314. *rigorem Regulæ non diu ſeruant* 315. *Monaſteria qualia habeant.*
Bernardinorum propagatio & veſtitus 314
Bernenſium Dominicanorum hiſtoria 444. 446
Berthegundis relicto marito Monaſterium ingreditur 174 *factum eius damnatum ib.*
Bethlehemitarum ordo 486. *veſtitus & habitus ib.*
Bibliorum poſtillator primus quis 397
Biburg Monaſterium 368
Bini quid 155
Biſochi 494
Biſchoffsheim Monaſter. 383
Bizantinus nummus quid 360
S. Blaſij Monaſt. in Hercinia ſylua 359
Blaſphema Dominici morituri 399
Blauburen Monaſterium 359
Blummers Monaſterium in Voſago monte 277
Bobienſe Monaſterium 199. 278. *quando & quo authore extructum ib. à quo dotatum ib.*
Boemi quid de Mendicantibus ſtatuerint 470. 471
Boemia Teutonici ejciuntur 353
Bonacella Monaſterium 366
Bona à laicis ad Eccleſiaſticas perſonas non licet transferre ſine licentia Principis ſive Magiſtratus 250
Bona Eccleſiaſtica in quos vſus adhibita 249
Bonæ voluntatis ordo 432
Bonauentura de Balneo regio generalis Miniſter Franciſcanorum 433. *illius conſtitutiones ib.*
Bonauentura taxatur 404. *legendam Franciſci exornat* 434
Bonifacius 8. *refutatur* 158
Bonifacius Germaniæ Apoſtolus 297. *quis & qualis fuerit ib. Fraternitatum author ib. primus in Germaniam Monachos traduxit* 197. *ibique Benedictinorum ordinem inſtituit* 199. *Monialibus concionari permiſit* 302
Boni nuntij Sodalitij reſtauratio 471
Bonorum hominum ordo 486. *Regula ib. veſtitus ib.*
Bonorum operum inſtrumenta 103. 205
Bononiam veniunt Prædicatores 396
Bonzij Monachi Iaponiorum 26. *cœlibes ſunt ib. inſtructas bibliothecas habent ib. mentum & caput radunt ib. moribus & vita turpiſſimi ib. auariſſimi* 25. *populo chirographa vendunt vt eorum præſidio à Dæmonibus tuti ſint* 26. *indulgentias magnas proponunt* 25. *Amidam & Xacam adorandos plebi inculcant ib. homines cæteraque in nihilum redire docent* 27. *nullum eſſe Deum, animum, Dæmonem ſtatuunt* 23
Boſiani 428.
Boſouv Monaſterium 364
S. Bonis fraternitas 298. *veſtitus ib.*
Braſumas Monachus Eutychianus 190. *Eutychis cauſam defendit in Epheſina Synodo ib. author Flauiani necis ib. in Syria orthodoxos afflixit ib. à partibus Dioſcori ſtetit ib. à Patribus Chalcedonenſibus exſibilatur ib.*
Breitenovv Monaſterium 368
Brendanus Monachus Hiberniam & Scotiam Monachorum habitaculis replet ib.
Bretnovv Monaſter. 362
Brigida Scotica 503
Brigida Suetiæ Regina 505
S. Brigidæ ordo 505. *author ib. an à Baſilio ſit inſtitutus* 104 *conſtat ex fœminis & maris* 505. *confirmatio ib. ritus ib. habitus & veſtitus* 505. *Regula à fol.* 506. *ad* 415. *vſque. Chriſtus eam proprio ore dictauit in ictu oculi* 523. *diuerſa à Chriſti Regula* 513. *lectiſternia* 506. *officia ibidem. taciturnitas quando ſeruanda* 506. 507. *loqui quando liceat* 509. 511. *ieiunia* 507. *receptio & conſecratio ſororis* 507. 509. 511. *numerus* 509. *ſacerdotū ordinis*
veſtitus

veſtitus & officium 509. Abbatiſſa electio 510. ædificia qualia habeant ibid. expenſarum ratio quomodo habenda 511. oblata quatenus recipere liceat ib. mortuis memoriam recolant 511. pauca Monaſteria habent 513. proprium ne poſſideant 505. in Templis quid eſſe debeat 511. in Angliam veniunt 514. initio Cœnobia Virorum domicilia connexa habuerunt 252.
in Britannia Pelagianiſmus aſſeritur & propagatur 190.
Bronium Monaſter. Hannonia 355.
Bruder Claus von Vnderwalden 38.39.
Bruno Colonienſis Author Carthuſienſium. 309.
Bruſchii error. 547.
Bruta benefactores agnoſcunt 98.
Bruviler Monaſterium 361.
Buchaugia Monaſterium 285.
Bucovia Monaſterium 295
Bulgariam quando Franciſcani intrarint 437
Bulgarorum Rex Monaſticum habitum deponit 295.
Bullingeri iudicium de primis Monachis 121
Burbachenſe Monaſterium 355.
Burgolienſe Monaſterium 336.
in Burgundiam veniunt Gallus & Columbanus ibique multos annos Evangelium prædicant 199.
Burrbonium Cœnobium 359.
Burſfeldenſe Monaſterium 360.
Burſfeldenſis ordo 532.
Buſcenſe Monaſterium 569.
Byblingum Monaſterium 560.

CAlatrava militia ordo 343. origo ib. Regula 144. privilegia & confirmatio ib. veſtitus 143.
Calb Monaſterium in Saxonia 367.
Calcarij Equites qui 328.
Calceamentorum vſus Ægypti Monachis nullus 117.
Calcearia Monachorum 217.
Calenſe Cœnobium 279. quando & à quo erectum ib.
Caligula ordo 499.
Calixti II. Tyrannis in Henricum V. Imp. 245.
Calvitium in mulierib. rarum 152.153.
Calypha Ægypti humanitas erga Chriſtianos 328.329.
Camaldulenſis ordo 306. origo ib. Author ib. occaſio ib. locus ib. 507. ieiunia 306. cibus ib. 507. veſtitus & nomen ib.
Camberonenſe Monaſterium 365.
Campana ſignum poſt completorium quis inſtituerit 434
Campidona vel Campidonenſe Monaſterium magnificum 285. ab Hildegarde fundatum ibid. ſchola fuit 243. eius exemptio 239. eius Abbas Princeps 261
in Candeſia Monachi 27. veſtitu flavo incedunt ibid. raſi ſunt ib. ſphærulas precatorias manibus geſtant 27. labia ſemper movent ibid. ab oneribus publicis exempti ibid. ſtatuas multas habent ibid.
Canibales ex occiſorum carnibus epulas ſacras inſtituunt 295
Canon 2. Congregenſis ſynodi vindicatur 291
Canones Apoſtolorum ſuppoſititia 253.
Canones mutilatum membris ad Miniſterium non admittunt 162
Canonica hora vnde dicta 123
Canonicus non debet fieri Monachus 111
Canonici Abbates qui 257
Canonici vnde dicti 109
Canonici ſeculares qui & quando orti 111
Canonici regulares quando orti 111.
Canonici regulares qui. 111
Canonici reformati 110
Canonicorum ordo 111. Author ibid. de origine varia ſententia ibid. reſtauratur 111. eius propagatio & incrementa ibid. veſtitus ibid. illorum collegia quare inſtituta 109. dicta Monaſteria 109. in Angliam quando venerint 110
Canonicorum S. Georgij in Alga ordo 519. origo, Author, confirmatio, veſtitus ibid.
Canonicorum regularium ordo alius 532. veſtitus ibid.
Canonicorum Lateranenſium ordo 520. Author & origo ibid. veſtitus & confirmatio ibid.
Canonicorum S Marci ordo 486. vbi exordium ſumpſerit ibid.
Canoniſſæ Regulares 111
Canoniſſæ Seculares 247
Canoniſſarum ſecularium origo & inſtituta 247. primum Monaſterium ibid. de reformatione canon ibid.
Canberij equi 4. ſic dicti Monachi ibid.
Capcapus Ioannitas Syria expulit 231
Cappa 225
Cappel Monaſterium Tigurinorum 366 367
Capellanorum ordo 532. quando exortus ibid. veſtitus ibid.
Capillati carminibus celebrati 125
Capillos promittere antiquis vſitatum. Vide Comam.
Capitulum provinciale in Peters. hauſen 304
Capitulum generale habendum ob reformationem 304
Caprecapur Monaſterium 280
de Captivorum redemptione ordo 481
Capucini 427
Cardinales Monachi 201
Cardinales ex Prædicatoribus 397
Carmelus mons 383
Carmelitarum ordo 385. &c. origo ibid. de origine Doctorum varia ſententia 383. veſtitus 385.547. immunitas ib. Regula 383. qualis ſit 383. qui eam præſcripſerit ibid. correcta 383.384. confirmata & approbata ibid. in remiſſionem peccatorum ſervanda 385. contentio cum Dominicanis 386. fraudes ibid. propagatio ibid. incrementa 387. Monaſteria 538. æſtimatio eorum deficit 384. nequitia taxatur 387.
Carmelitæ cur dicantur Mendicantes 454. ſuperſtitionibus alligati 384. quando venerint in Angliam ibid. in Lituaniam 385. ſorores quidem abiiciunt, ſed mox recipiunt 387. indulgentias vendunt pro cultu Mariæ 388. Baptiſtæ imaginem in ſuis Clauſtris habent ibid. in duas familias ſcinduntur ibid. Ægypto migrare iubentur 385. Mariæ Fratres dicti ibid. cur Mariæ ſint revera Fratres 386. in S. Petri ius aſſumpti ibid. extremis in Vrbes irruunt ibid. 387. à Purgatorio exempti 386. cum Præmonſtratenſibus de veſtitu, in primis propter albas cappas contendunt 319.
Carmelitis nomen mutatur 385. carnium eſus & carceres conceſſa 386.
de Carmelitis qui ex profeſſo ſcripſerint 390.
Carmelitarum Monaſterium 358
Carnium prohibitionis origo 289
Carnium eſu gentes abſtinuerunt 290. eos Monachi hodie imitantur ibid.
Carnium eſus à Benedicto prohibetur 203.227.289. item à Manichæis 289. Priſcillianiſtis ibid. Euſtathianis 289. error hic refutatur ex verbo Dei 290. ex conciliorum decretis 290 291. res non mala 291.
Carolus M. multa canonicorum collegia inſtituit 268. non à Pontificibus, ſed Imp. Græcis imperium accepit 241. Eremiticæ vitæ præfert Cœnobiticam 48. eius tempore Monaſteria fuere Eccleſiæ ſeminaria 261. Abbates quoque nondum Principes 261
Carolus V. Imp. Melitam inſulam Rhodiis donavit 334
Carolus VI. Galliæ R. contra Mendicantes pronunciat 461
Carolus Granellus Hieronymianorum Author 107
Carolomannus habitu monaſtico Romam proficiſcitur 200
Caroli Lotharenii Cardin. mors 491
Carolina inſula 293
Carpocratiani Vxores inter ſe communes habent 62

Carrafa Epiſcopatum renuſat 331. Ieſuitarum ordinem ingredi volens ob ſuperbiam repulſam paſſus ibid. hypocrita inſignis ibid. fit Pontifex ibid. nomen mutatur ibid. pecuniis accumulandis ſtudiuit ibid. belli quam pacis amantior ibid.
Carteriorum Equitum ordo 499. cur ſic dictus 491. origo ibid. leges ibid. inſignia ib. nomina hodiernorum ibid.
Carthaginenſis ſynodi 3. canon 19. confutatur 185
Carthaginenſis ſynodi canon 87. emendatur 134. canon 104. explicatur 160
Carthuſienſium ordo 309. occaſio ibid. Author ibid. locus 310. veſtitus, Regula, cibus ib. 311. ad templa mulieribus aditus interdictus 311.
Carthuſienſes ſinguli ſuas cellas tenent 310. ab eſu carnium abſtinent 309. cum Principibus divitiis certant 311. in Angliam quando venerint ibid.
in Carthuſienſi ordine cur nulla Miracula fiant vt in reliquis 312.
Carris Eccleſiæ præficitur Monachus 161.
Caſa Dei Monaſterium 357.
Caſa marium Monaſterium 16.
Caſimirus Rex Poloniæ à Papa abſolvitur voto 295.
Caſſinenſe Monaſterium 197.233.275. olim caput Benedictinorum ordinis 275. quo Authore & quando conditum ibid. vbi ſitum ibid. ſolo æquatur ibid. reſtauratur 253. 234. eius dignitas 253. reditus 198. exemptio 240. Monachi ex illo pulſi 275.
Caſſinenſes Monachi non vſi cucullo 226. eorum ritus & inſtituta 233.235.
Caſtellenſe ſive Caſtellienſe Cœnobium 277.
Caſtelium ſive Caſtellum Monaſterium 360.
Catalogus Equitum hodiernorum Carteriorum 301. Magiſtrorum Ioannitarum 329. Melitenſium 335. Rhodiorum 333. Miniſtrorum generalium Dominicanorum 391. Franciſcanorum ſeu Minorum 431.433.435.
Catharina Senenſis 515. novi ordinis Author ibid. à carnium eſu, item à vino abſtinet ibid. ſolo pane & crudis herbis vſa ib. parentes eius ib. apparitiones ib. ſponſalia ib. votum ib. veſtitus 516. mors ibid.
Catharina Senenſis confeſſor 394. & Legendæ eius author ibid.
S. Catharinæ ordo 315. author, origo, veſtitus ibid.
Cazienſe Monaſterium 284.
Cella Dei ſuperior Monaſt. 363.
Cella inferior Monaſt. ibid.
Cella Monachorum Monaſt. 281.
Cellarius Monaſterij qualis eligendus 211. vaſa & ſubſtantiam Monaſterij vt ſacras res conſpiciat ibid.
Cellariorum ordo 531. vnde ſic dictus ib. veſtitus ibid.
Collenſe Monaſterium 367.
Centuriatorum Magdeburgenſium Authores refutantur 233. eorum error 410.411.
Chalcedonenſe Concilium de nuptiis ſacrarum Virginum 148. 179. Monachos ad eccleſiaſtica officia non ordinandos niſi vrgente neceſſitate 163.165.
Chalomerianorum ordo 532. crucem albam in pallio albo geſtant ibid.
Charitas Dei 69. quomodo obtineatur 98. ſigna eius ibid.
Charitas proximi 71.
Charitatis charta 312.
Charitatis fratres 522.
Chiatini Monachi cum barba 427.
Chirothecas benedicendi ratio 271.
Chordigeri qui 342.
Chorherren 110.
Chriſtus non vovit paupertatem 418. 420. Dominico comparatur 399.401. quomodo à Prædicatoribus & Franciſcanis pingatur 473. Brigidæ Regulam proprio ore dictavit 513. ſibi deſponſavit S. Catharinam 515. abſciſſo corde, lucidum & rubicundum intromiſit ibid.
Chriſti incarnationi & reſurrectioni comparatur parricidium Iacobi Clementis Monachi in Henricum III. Galliæ R. perpetratum 432.
Chriſti ſtigmata an Franciſcus habuerit 438.439. Dominicanus Bernenſis qualia habuerit 444. Miracula eius minora quam Dominici 398.399.
ſub Chriſti brachio manſio Franciſci in cœlo 441.
Chriſto comparatur Dominicus 399.
pro Chriſto habetur Alapius 42.
Chriſtum in vlnis habuit Franciſcus 400.
Chriſtiani non fuerunt Eſſeni de quibus Philo 14.15.36.57.
Chriſtiani ne fuerint Monachi quorum Philo meminit 14.13.
Chriſtiano nil tam contrarium quam crapula 213. fugienda Monachorum familiaritas 471.
apud Chriſtianos vt irrepſerit virginitatis ſtudium 60.61. cauſæ progreſſus 61. &c.
à Chriſtianis capitur Hieroſolyma 329.
Chryſogoni Monaſterium 282
Chryſoſtomus refutatur 178.179. vindicatur 158. 170. eius querela de corrupto ſtatu Virginum ſacrarum 149.
in Ciandis provincia Monachi 25. eorum ritus, mores, inſtituta, veſtitus, religio ibid.
Cibus nimius nocet corpori 74.
Cibi appetitus eſt naturalis 74. eius vtilitas ſpectanda 73.
à Cibis certis abſtinendum eſſe eſt doctrina Dæmoniaca 290
Cicero quid corona nomine intelligat 127.
Cilicium quid 116.155. eius vſus 95.
Cilicio vſi ab initio Monachi 135.
Cinoi qui 29. vnde ſic dicti 289. in Chalcedonenſi concilio damnati ibid.
Circumcelliones genus Monachorum 29. vnde ſic dicti ibid. 289.
Ciſtercienſis ordo 311. &c. origo 311. occaſio ib. Author ibid. locus ib. Regula 312. 313. approbatio & propagatio ibid. raſura & veſtitus ibid.
Ciſtercienſes & Bernardini iidem 313. è decimis eximuntur 331. pecunia ſe ab omni bono redimunt 323. Bernardum patrem ſuum agnoſcunt 314. ſcholas non inſtituunt 323. eorum avaritia, ambitio taxatur 316.
Ciſtercium Monaſt. in Burgundia 360.
Civilium & Eccleſiaſticorum criminum differentia, notatur 256.
S. Clara 484. eius parentes ibid. afflictiones ibid. ieiunia 484.485.
S. Claræ ordo 484. origo, Author, confirmatio ibid. incrementa 485.
Claravallenſe Monaſt. 362.
Clari Mareſci Monaſt. 363.
Clariſſæ 427.
Clariſſarum ordo 484. incrementa 443.
Claſſenſe Monaſterium 306.
Claugerorum ordo 534. originem ad D. Petrum referunt ib. veſtitus ib.
Clauſtrum vnde dictum 6. quid ibid.
Clauſtra Monachorum & Monialium veneris proſtibula 543.
Clemangis contrà Moniales 505.
Clemens V. ordinem Templariorum abrogavit 514.
Clemens Alexandrinus refutatur 180.
Clerus quid 4.
Clericus Monacham vitians minus peccat quam Laicus 245.
Clerici dicti ſunt Monachi 4. ne Abbates eligantur 237. non æquo omnes abraſis barbis vſi 134.135. abſque permiſſu Principis vlla immobilia teneant 249. in Gallia & alibi nulla prædia habuerunt abſque Principum permiſſu ibid. in capitalibus rebus iuriſdictioni imperiali ſubiecti

Digitized by Google

ſubiecti 255.257.239. *de ſubtractis ſibi legatis à Mendicantibus queruntur apud Bonifacium VIII.* 438. *his quartam partem legatorum Mendicantes eis ſoluere iubet ibid. utrique Benedictum VII. arbitrum adeunt ibid. hic Bonifacij decretum abrogat* 438.459. *hinc maior lis orta* 459. *Clementis V. auxilium implorant ibid. ille Bonifacij VIII. legem approbat ibid. ſed ſub Alexandro cauſa cadunt* 459. *in Parlamento Pariſino rurſum obtinent* 461.
Clericorum & *Monachorum ordines olim diſtincti* 232. *exemptio à ciuilibus exactionibus* 234.
Clericatus *quis omnium primus in Occidente Monachatum iunxerit* 163.
de Clericorum *communi vita Sermo non eſt Auguſtini* 544.
Clotonans *G. R. ſeruitutis iugum imponit Alemannis* 271.
Cloſterleut 271.
Cluniacenſe *Monaſterium* 288.
Cluniacenſis *Abbas Abbatum* 254.
Cluniacenſis *ordo* 305. *origo, occaſio, autor, ritus & conſuetudines ibid.*
Cluniacenſes *Monachi diuites* 305. *ſtrictum viuendi genus abyciunt ibid. ut recipiantur* 306. *intinctionem panis conſecrati in poculum renouant* 305.
Cluſner 302.
Clusina *vallis Monaſterium* 252.
Caciliæ *exemplum caſtitatis prætextu viro coniugale debitum negans pro Bellarmino non facit* 177.
Codices *ſacri in choro legendi* 37.
Cæleſtinus *I. ſuperſtitioſum monaſticum veſtitum damnat* 493.
Cæleſtinorum *ordo* 493. &c. *Author* 493. *inſtitutio ibid. propagatio ibid. veſtitus, fraternitas ibid. quando ſic dicti* 443. *in Angliam veniunt* 494.
Cælibatus *vide Virginitas*
Cælum *ardere viſum* 452.
Cæna *& prandium quibus ferculis inſtruantur* 215.
Cæna *Pontificalis deſcriptio* 543.
Cænobita & *Monaſterialis idem* 202.
Cænobitæ *qui & unde dicti* 28. 203. 279. *ab initio extra Vrbes habitarunt* 2. *nullos annuos reditus habuerunt* 7. *labore manuum victum compararunt ibid.*
Cænobitarum *origo* 50.
Cænobia *vide Monaſteria.*
Cænobitica *vita, vide Monaſtica.*
Cænobium *quid* 5.28.
Cænobij *& Monaſterij differentia* 6.
Cænobia *vide Monaſteria.*
Cænobiorum *aduocati, vide Aduocati Monaſteriorum.*
Collatura *vide Decima.*
Collectanei 427.
Collegium *Arualium fratrum* 21.
Collegij *bene inſtituti idea* 262.
Collegia *Canonicorum* 267. 269. *dicta Monaſteria* 109. *cur inſtituta* 267. *ab initio erant ſchola* 267. *ſtudia artium cur illis demandata ibid.*
Collegia *Epiſcoporum dicta ſunt Monaſteria & cur* 7.
Collegia *Prophetarum* 19.
Colobium 116.155.
Colobio *uſi ab initio Monachi* 155.
Colonienſis *Epiſcopi ſententia de Prioritate cum Abbate Fuldenſi* 254.
Coloni *Eccleſiaſtici* 275.
Coloni *Regij* 275.
Columbanus *Monachus* 199.
in Columnis *quidam Eremitæ vitam tranſigerunt* 41.
Coma *libertatis ſignum* 123. *apud Gentes in tanta admiratione, ut eam Dijs ſuis affinxerint ibid. non nutrienda ex Apoſtolorum conſtitutione* 136.
Comæ *nutritio prohibita à Deo* 123. *à doctrina Apoſtolica & catholica aliena* 124.126. *eſt muliebris mollities* 123. *inutilis, ignominioſa, ſeruilis, puerilis* 124.
Comam *alere antiquis uſitatum* 123.
Comam *ne nutriant Clerici Anacletus, Anicetus, Gregorius, Zacharias & Concilia ſtatuerunt* 126.
Comam *qui aluerint* 123.
Comam *alere vir non debet* 124.
Comata *Gallia* 123.
Comati *carminibus celebrati* 123. *male audierunt* 123.
Commatres *Monialibus fieri non licet* 244.
Commendator *Ioannitarum* 330.
Communis *vitæ utilitates* 73.
Communio *rerum non facit Monachum* 55.
de Communi *vita fratres* 532.
Compleuer 330.
Compleurcy 312.
Compoſtellanorum *ordo* 344.
Concionari *Monialibus permittitur* 5.301. *error hic confutatur ibid.*
Concionari *non permiſſum virginibus ſacris* 301.
Confeſſio *peccatorum* 104. *non reuelanda* 410.
Confirmatio *Abbatum* 241.243. *Epiſcoporum* 241. *Cænobiorum* 248. *penes Imperatorem fuit ibid.*
Congellus *Apoſtol. ordinis Monachus* 199.
Coniugia *in uniuerſum Monachis prohibita* 178.179. *confutatur hic error* 179. *antiquitas erroris* 178.
Coniugij *odio multi ſolitariam vitam elegerunt* 166. *error hic damnatus* 166.167.
Coniugio *liberè uſi Apoſtoli* 54.55.
Coniugum *neutri licet continentiam vouere, vel monaſticam vitam ſuſcipere ſine alterius conſenſu* 173.
Conſecratio *Abbatis non profeſſi & ad eam apparatus* 537.539.541. *Abbatis item electi authoritate ordinaria ibid. Abbatiſſæ ibid. Monachorum prima claſſis* 192. *ſororis S. Brigidæ* 509. *ſanctimonialium ſeu virginum ſacrarum* 192.193.195.542.
Conſecrationes *quando & quomodo fiant* 191.193.542. *ſunt luxurioſæ & intemperantes ibid. fiunt ad imitationem Ethnicorum* 543.
Conſenſus *facit matrimonium* 177.
Conſilia *Euangelica quæ & quænam* 475. *principalia quæ* 476.
Conſiliorum *Euangelicorum cauſa & origo* 475. *finis* 476. *obſeruationi blaſphemiæ meritum tribuitur ibid. hunc errorem defendit Bellarminus* 476. *refutatur ibid.*
ex Conſilijs *Monachi faciunt præcepta & contra* 476.
de Conſilijs *& præceptis Chriſti ſententia* 476.
Conſtantia *Guilielmi XI. Siciliæ R. filia Monacha Henrico VI. Imper. nubit* 336
Conſtantienſis *Synodi decretum pro Fratribus de Obſeruantia* 302.503.
ante Conſtantinum *M. nulli Monachi* 191. *nulla monaſticorum contubernia* 3
Conſtantinopolitanorum *militum ordo* 334. *unde ſic dicti ibid. veſtitus & habitus ibid.*
Conſtantinopolit. *Synodi* 6. *canon* 44. *ſuppoſititius* 179.
Conſtitutiones *quæ vulgo Baſilio adſcribuntur an ſint eius* 423.
Conſuetudo *mala difficulter abijcitur* 72.
Contadiſcone *Monaſterium* 277. *quibus autoribus ædificatum ibid.*
Continens *verè quis* 74.
Continentes *Fratres* 427. *qui & cur ſic dicti ibid.*
Continentia *vera quæ* 74.
Continentia *promiſſa cum conſenſu irrita reddi non poteſt* 174. *error hic confutatur* 274. *Bellarminus* 175. *eum defendit ex ſcriptura, Patribus, exemplis ibidem alij alio*

ſueo 177. refutantur ib.
Continentia viuorum & ciborum 74.
Continentiam non vouerunt Apoſtoli 74.77
Continentiam vouere neutri coniugum licet ſine alterius conſenſu 173.
ad Continentiam nemo votis adſtringebatur 180.181.
ob Continentiam quidam ſponſas ſuas relinquerunt 177. error hic contrà Bellarminum defenditur 279.
Conventuales 427.
in Conuiuiis qui locus eligendus 75.
Corbeienſe Monaſt. in Saxonia 286.287.
Corbeienſe Monaſt. in Gallia 280.
Corbeienſis ſchola 266.
Corona 126 quid per eam intelligant 126.127. quid Ieſuita 126. quid ſacra litera 127. quid denique Cicero ib.
Corona Ieſuitica Myſteria 172.173.
Corona prima apud Romanos quæ 21.
S. Coronæ fraternitas 298.
Corybantes qui 21.385.
Coſmus Florentiæ Dux S. Stephani ordinis autor 412.
Coxienſe Monaſterium 247.284.
Crapula ante omnia vitanda 215.
Criſpinorſe Monaſterium 280.
S. Crux ab Helena inuenta 326.
Crux in & circa lunam apparet 452.
Creutzlingen Monaſt.362.
S. Crucis Monaſter.357.
S. Crucis Monaſter. Auguſtæ Vindelicorum 367.
S. Crucis Vallis Cœnob. 165.
S. Crucis Monaſter. Donauuerdæ 361.
S. Crucis Monaſterium aliud 358.
S. Crucis Monaſterium Auſtriæ 362.
Crucis Fratres 533 veſtitus ib.
Crucis ſtellatores 533. veſtitus ib. cur crucem geſtent & ſtellam ib.
Crucem tollere Chriſti quid 72.
Zu dem h. Creutz Monaſt. 357.
Crucegladiatorum ordo, vide Gladiatorum ordo.
Cruciferorum ordo 325. origo 325. de origine variæ ſententia ib. confirmatio 325. veſtitus, ritus 326. in Angliam venerunt ib.
Cruciferorum ordo alius 533. habitus, veſtitus, mores ib.
Crucigerorum ordo 327. veſtitus, Regula ib. in Angliam venerunt ib. & in Poloniam 327.
Cubertus Anglus monaſticam vitam præfert Eremitica 47.
Cuculla 156. 125. non eſt propria Monachorum 159.
Cuculla Franciſcana vta mulieribus difficulter parturientibus exoſculanda datur 156.
Cucullam morituri induunt vt à Dæmone tuti ſint, & recta in Cœlos auolent 155.
Cucullis monaſticis non ſanitas corporis tantum ſed diuina virtus, expiatio peccatorum & vita æterna adſcribitur 156. imo eadem gratia quæ Baptiſmo ib. & quæ merito Chriſti adſcribenda 547.
Curati idem qui Clerici 457.
Curetes qui 21. 385.
Curiales Monachi qui 230.
Cuſelbas quis 23.
Cybeles fratres qui 21.
Cyprianus hyperbolice virginitatem laudat 63. quando librum de Habitu Virginum ſcripſerit 52. eius ſumma ib. & de eo iudicium ib.
Cypriani locus de nuptiis ſacrarum Virginum explicatur 142. 143. querela de corrupto Virginum ſtatu 149.
Cyrilli Presbyteri prophetia contra Mendicantes 464.465. & in eam ſcholia 465.
Czamnibar Monachi apud Turcas cum hominibus non verſantur ib. rarò loquuntur ib. ecſtaſes ſupernaturales habent ib.
Czoſilar Monachi apud Turcas 24. eorum ritus, mores, doctrina ibid.

DActyli Idæi qui 21 385.
Dagobertus R. G. Monialem duxit 295. S. Dioniſij Templum extruxit 277. in donationibus & ædificijs ſalutem poſuit ib. illius ætate homines pœnæ loco in monaſteria detruſi 7.
Damaſi ſcriptum nullam meretur fidem 51.
S. Damiani ordo 484.
Daniel Eremita in columnis frigore periit 42.
Dauid in ſaltatione Chriſti cum Catharina citharam pulſat 515.
Decani Monaſteriorum 210. incorrigibiles deponantur ib.
Decima olim nulla data Monachis 269. cauſa ib. quando dari cœperint 270. qua ratione ad Monaſteria peruenerint 269. quibus conceſſa Monachis 270.
Decimarum quartæ partis origo 458.
Decimas non exigant Monachi 312.
Decretales à quo congeſtæ 393.
Decretales Epiſtolæ ſuppoſititiæ 423.
Decretum Conſtantienſe pro Fratribus de obſeruantia 502. 503.
Defectio generalis in ordine Franciſcanorum 504.
Defloratio Virginis non facit matrimonium ſed pactio 177.
Deruiſchler apud Turcas Monachi 23. in magna ſunt autoritate 24. legem nihil prodeſſe, ſed gratiam Dei, quæ hominem ſaluari operiet ib. opiniones ſuas prodigiis aſſerunt ib. multos in ſui fauorem trahunt ib.
Deruiſchlar Monachi 23.
Deruiſorum ordo ob inſignem nequitiam deletur 24.
Deſertum quid in ſacris literis ſignificet 32.
Deſiderius Longobardus mendicantium ſtatum improbans hæreticus proclamatur 468.
Deſperatio originem dedit eremitica vita 35. facit Monachum ib.
Dea Syria quæ 20. 21.
Deæ Syriæ ſacerdotes 20. 21. Mendicantibus Monachis ſimillimi ibidem. eorum ſacra & doli ibid.
Deus nihil impoſſibile precipit 98. non in multiloquio, ſed in puritate cordis nos exaudit 210.
Dei donorum deſcriptio
Dei benignitas 71. maximum beneficium ibid. mandata inuicem cohærent 74. memoriæ infigenda menti 72. verba arguent nos in iudicio 69.
Dei Augiæ Monaſterium 358.
Deo pro beneficiis gratiam referre non poſſumus 70.
Deuotioni propriæ communis vtilitas præferenda 91.
Diaconiſſarum in Eccleſia officium 3.
Didymus Eremita nulli hominum ad mortem vſque conuixit 39.
Dilectio inimici vtilis 98. non impoſſibilis ib.
Dionyſius Areopagita non eſt autor Eccleſiaſticæ hierarchiæ 2.53.191.
S. Dionyſij Monaſterium Lutetiæ 278. quando & quo authore extructum ibid. magnificè exornatum ibid.
Diſciplina corrigendi delicta in Monaſteriis 119. qualis fuerit ibid.
Diſciplinatorum B. Mariæ virginis fraternitas 298.
Diſcipulis conuenit obedire Magiſtro 203.
Diſpenſatio Pontificiorum 147.
Diuini Amoris Sodalitas 531. origo ib. nomen ib. non eadem cum Ieſuitis.
Diuinum officium quod 414. 415.
Diuortium fit in ordine Minorum 501.
Doberam Monaſterium 365.
Docere & Baptizare proprium Sacerdotum non mulierum 5.

Doctoris

Doctoris neceſſaria conditio 69.

Dolegienſe Monaſterium 278. *quando & quo authore extructum ib. Academia fuit ib.*

Delenſe Monaſterium 352.

Dolum Monaſterium in Anglia 278.

Domina & Virgines pauperes

Dominarum Monaſterium Tiguri

Dominarum pauperum ordo 484.

Dominicus Nazarethanus Eremita 40. *literas docere noluit ib.*

Dominicus alius 40. *prodigioſa eius ſuperſtitiones* 40.41. *flagellationes inſtituit* 40. 41. 491.

Dominicus vnde ſit dictus 399. *Prædicatorij ordinis author* 318. *item cruenta Albigenſium laniena* 391. *Chriſto comparatur* 399. 401. *deificatur* 402. *ordinis ſui confirmationem petit* 391. *incrementa ordinis in ecſtaſi vidit* 396. *Romæ Moniales inſtituit ib. generalis fit magiſter* 393. *oſtiatim eleemoſynam petit* 392. *Romam profectus ſomnia ſua diſſeminauit & in Italia* 375.

Dominici natiuitas 390. 391. *educatio* 391. *hypocriſis* 397. *viſiones* 397. *Miracula viuentis ib. mortui* 399. *iudicium de eius Miraculis ib. doli & fraudes* 397. *&c. mendacia ib. moriens blaſphemia* 399. *mors* 393.

Dominicani ſanguinolenti 391. *in tres partes ſcinduntur* 391. *pueros ante probationis annos receperunt* 401. *quomodo pinxerint Chriſtum* 473. *cur præponantur Franciſcanis* 372.

Dominicanorum ordo, vide Prædicatorum ordo.

Dominicanorum Tyrannis 449. *veſtitus & habitus* 548. *Bernæ exuſtorum hiſtoria* 444. *&c. cucullæ ipſorum ineſt vis diuina* 155. 13.

S. Dominici Monaſterium 358.

S. Dominici fraternitas 298.

Dominico die lectioni vacandum 215.

Dominicis diebus & cæteris feſtis ad vigilias ſurgendum 207.

Domus Dei ſapienter adminiſtretur 216.

Donorum Dei deſcriptio 70.71.

Donationum ampliſſimarum Monaſterijs factarum cauſa 270. 271. 273.

de Donationibus Benedicto factis dubitatur 222.

Donatus monaſticam profeſſionem Benedicti primus in Hiſpaniam induxit 198.

Dormitoria Monachorum 210.

Dorotheus eremita ſuperſtitioſus 39. *per omnem vitam in lecto non dormiuit, cibi & potus ſui dimenſus ib.*

Drachma Attica quid 448.

Dracones viſi in Anglia ſub aduentum Franciſcanorum 453.

Druidæ ſiue Dryidæ 21. *vnde ſic dicti ib. magi Gallorum ib. in Gallia nulla prædia poſſedere iure hæreditario* 249. *hinc pulſi in Germaniam migrarunt* 21. *eorum habitatio, mores, ritus & inſtituta ib.*

Dunacenſis ordo 205.

Dunſtanus inſignis magus 373.

Duplicia monaſteria fieri prohibentur 251. *Sanctæ Brigidæ ſorores ab initio habuerunt* 252

E*Bereum Monaſterium* 280.

Ebracum Monaſterium in Oſtro Francis 363. *ampliſſimis priuilegijs donatur à Conrado IV. Imp.* 304. *à Ludouico IV. ib. Carolo IV. ib. & Ferdinando ib. ab aduocatorum & Epiſcoporum iure & obedientia eximitur ibid.*

apud Ebrandi fontem Monaſterium 369.

Eccleſia quandiu caruerit Monachatu & Eremitica vita 36.

Eccleſia vetus reuocauit Alcibiadem à nimijs ieiunijs 43.

Eccleſia Catris Monachus præficitur 161.

in Eccleſiam Chriſti vt irrepſerit cœlibatus 60.61.

Eccleſias & Cœnobia Monachi ſimul regere incipiunt 188.

Eccleſias non licuit ædificare ſine conſenſu Principis vel Magiſtratus eius loci 247. *hanc poteſtatem adſcrapiunt Rom. Pontifices ibid.*

Eccleſiaſtica adminiſtratio Monachis interdicta 417.

Eccleſiaſtica bona non poſſideant Monachi 312.

Eccleſiaſtica Hierarchia falſò Dionyſio Areopagitæ inſcribitur 53.

Eccleſiaſtica officia Monachi attingere non debent 164. 549. *nec mutilati membris* 162.

Eccleſiaſtica immunitas, vide Eccleſiaſtica perſona.

Eccleſiaſticæ perſonæ an ſic ſint exemptæ, vt etiam ob grauia & atrocia crimina, à ſeculari iudice vel poteſtate puniri non debeant 456. *negatiua probatur ex Dei verbo* 255. *ex decretis Imperatorum ib. ex Pontificum Romanorum decretis* 256. *ex decretis Conciliorum ib.* 257. *ſanctionibus Regum Galliæ* 258. *exemplis denique aliquot priuatorum* 257.

Eccleſiaſtici ſanctiores iuriſdictione aut rarò aut nunquam vſi 258.

Eccleſiaſtici coloni 271.

Eccleſiaſtici ſerui ibid.

Eccleſiaſticorum & Politicorum differentia notatur 256.

Eccleſiaſticorum & ciuilium criminum differentia 256.

Ecclipſes Solis & Lunæ frequentes circa aduentum Mendicantium 452.

Edelſtetten Monaſterium in Sueuia 368.

Edoqua quid 12.

Edgarus Anglorum R. 40. *Monaſteria condidit* 356.

Eduardus I. Angliæ R. edicto ſtatuit, vt nemini liceret dare prædia collegijs monachorum.

Eduardus III. Angliæ R. ordinem Charteriorum inſtituit 499.

Eduardus IV. Angliæ R. induxit obſeruantes 505.

Egeſippus vindicatur 158.

Egidianum Monaſterium Norinbergæ 365.

Equitius Senator quid Benedicto donarit 197.

Ebingen Monaſterium 363.

Eichenbrunn Monaſterium in Sueuia 363.

Eichlingen Monaſterium 363.

Einhamenſe Monaſterium 358.

Einsdorff Monaſterium 368.

Einſidlen Monaſterium 287.

Elatus quis 99

Elchinben Monaſterium 363.

Eleemoſynam dare cuius ſit officium 90.

Elephantiacum Monaſterium 284.

Eliberina Synodi canon 13. *expenditur* 154.

Eliſpagum Monaſterium 361.

Elwangen Monaſterium 284.

Ergelberg Monaſterium apud Subſyluanos in Heluetia 363.

Engethlingum Monaſterium 280.

Enngen Monaſterium 352.

Enos non inſtituit nouum Dei cultum qui Monachatum adumbrarit 50. 51. *ſed verum Dei cultum retinuit, ibid.*

Enochi nomine quem Flagellantes intellexerint 490.

Ensdorff Monaſterium 370.

Enthuſiaſtæ Monachi 189.

Epicurus ſummum bonum in voluptate corporis ponebat 9. *Dei prouidentiam, ſpiritus etiam tam bonos quam malos negabat ib. omnia caſu fieri aiebat ib.*

Epiphanius matrimonium poſt votum contractum peccatum eſſe dixit 37. *ſed refutatur* 181. *vindicatur.* 176.

Epiphanij errores 14. *ſententia de Virginum ſacrarum nuptijs* 144.

Epiſcopus

Epiſcopus ne Abbatem temere loco moueat 269
ab Epiſcopo ad Principem licuit appellare Abbatibus 239
Epiſcopi Monachi Benedict. 200.
Epiſcopi nihil tyrannice agant ib. Abbatum vice Monaſterijs præeſſe quando cœperint ibid. fruſtra conantur Monachos reformare 350.
Epiſcoporum confirmatio penes Imperatorem fuit 241. ab illorum obedientia Abbates cum Monaſterijs ſe eximere cœperunt 240.
in Epiſcopos ſummum ius habent Imperatores 241.
Epiſcopis Abbates ſubiecti 238
Epiſcopicellen. Præpoſitura 288.
Epiſtolæ Decretales 112. adulterinæ 255. 423.
Epternacenſe S. Vuilibrodi Monaſterium. 280.
Exterracenſe Monaſterium à Mundiburdio exemptum 262.
Equeſtres & militares ordines Alcanthare 498. Annunciationis B. Mariæ 526. de Auis 532. Aurei velleris 328. Banditorum 529. Calatrauenſium 343 Carteriorum 50. Compoſtellanorum 244. 245. Conſtantinopolitanorum 535. Genetta 533. S. Georgij 529. Gladiatorum ſeu Gladiferorum 480 Hiſtricæ 533. D. Iacobi de Spatha 344. 345. Ieſu Chriſti 498. Ioannitarum 328. 329. 331. de Labanda 534. Lazaritarum 345. Lunæ 519. S. Mariæ militia 481. S. Mariæ militès 342. Mauritianorum 526. Melitenſium 334. 335. Menſæ orbicularis 535. S. Michaelis 529. Monteſia 484. Rebattinorum 530. de Redemptione captiuorum 481. Rhodiorum 332. 333. Rotundæ tabulæ 535. Sepulchri Dominici. 459. Sancti Spiritus 520. Stellæ 448. 499. Stephani 530. Templariorum 389 337 339. S. Thoniæ 536. S. Trinitatis 481. Teutonicorum 359. Vngaricus 536.
Equitum duo genera Sacri & profani 338.
Equitum duo genera Sacri & profani 338.
Equi Cambery dicti Monachi 4. & cur. ib.
Eraſmi iudicium de libro Athanaſij quem de virginitate inſcripſit, ſiue de Meditatione 64. item de Epiſtola 75. ad Letum quæ Auguſtino tribuitur 171. de S. Auguſtini Monachatu, eiuſque Sermonibus ad Eremitas Fratres 383.
Erdfordia puellarum Monaſterium 283.
Eremita primus quis 33.
Eremita primus in Syria Hilarion 35.
Eremita ſecundus quis 36.
Eremita Heluetiorum Nicolaus 38. 39.
Eremita alius apud Heluetios 39.
Eremita non fuit Helias 31. nec Ioannes Baptiſta 31. 34.
Eremita S. Onophrij 516.
Eremita qui 28. 31. vnde ſic dicti 288. ab Anachoretis differunt 28. ſunt Monaſteriorum ſeminaria 59. primò extra vrbes habitarunt 1. eandem in eas commigrarunt ib. primi ad ſacros cœtus conuenerunt 46. cœnam Domini acceperunt ib. presbyteros habuerunt ib. in Paleſtina ſuperſtitioſiſſimi 39. 41. feris quam hominibus ſimiliores 40. nudi in deſertis vagantur ib. radiculis & herbis victitant ib. hinc Armenta dicti ib. prodigioſis iniurijs ſuorum corporum homicidæ fuere 43. Bellarminus quidem hæc defendit 44. 45. ſed refutatur ib. damnantur ab Epiphanio.
Eremitarum origo & authores 30. 31. 33. tria genera 30. primorum ſtudia mores, exercitia, victus & amictus 35. 37. 39. eorum & reliquorum hominum differentia 45. ieiunia prodigioſa 39. 41. multitudo in Aegypto 59.
de Eremitis primis excutiuntur Patrum ſententiæ 33.
in Eremitis quid laudandum 46.
Eremitarum S. Franciſci ordo 525. Author ib.
Eremitarum Hieronymianorum ordo 516.
Eremitarum S. Pauli ordo 485.
Eremitarum monaſterium apud Heluetios 287.
Eremitica vita tentationibus & ludibrijs Dæmonum obnoxia 42.
Eremitica vitæ originem dederunt deſperatio 35. ἀναχώρησις ibid hæreſes & ſchiſmata ib. otium ib. perſecutiones 34. 41. 543 Autor Antonius 33. 35. non Paulus Thebanus 34. non Helias, nec Ioannes Baptiſta 31. 33.
Eremitica vita cœnobiticam præfert Hieronymus 47. Cubertus 47. Carolus M. 48. alij Eremiticam cœnobiticæ vitæ præferunt 48. Baſilius media via incedit ib. 49. apud Deum eiuſdem ſunt ponderis 50.
Eremitica vita abuſus & errores 39. 41. 43. vnde exorti 41.
in Eremitica vita nullum eſt meritum ib. nec vita æterna quærenda ib.
Erlach Monaſterium 359.
Ermundanſe Monaſterium 288.
Ermemarenſe Monaſterium 361.
Eſſæi ſiue Eſſeni vnde dicti 9. 12. 14. nuptias faſtidiunt & cur 10. 18. 13. 58. 289. cum pregnantibus non concumbunt 12. omnia communia habent 10. 12. 13. circa Deum religioſi ſunt 10. à iureiurando abſtinent 10. 13. Sectæ ſuæ ſtudioſos ante probationis annos non recipiunt 11. modus eos recipiendi ib. longæui ſunt ib aduerſa contemnunt ib. quid de animarum immortalitate ſentiant 11. regimen vniuerſitatis Deo adſcribunt 12. pecunias negligunt 12. 13. manibus laborant 9. 12. 13. agriculturam exercent 12. 13. inſtrumenta bellica non faciunt 13. Deum nullius mali autorem eſſe dicunt ib. ſacras ædes & altaria habent 13. vinum non bibunt 14. 289. in quatuor ordines diuiduntur 11. à carne abſtinent 289.
Eſſeni de quibus Philo non fuerunt Chriſtiani 14. 15. 56. 57.
Eſſenorum origo, inſtituta, leges, ritus, mores atque adeo totum vitæ genus ex Ioſepho 10. 11. Plinio 22. Philone atque Euſebio 12. 13.
Eſſenorum alij nuptias non faſtidiunt. 12.
Eſſenorum inſtituti veſtigia extant in Apoſtolicis literis 15.
Eſſenorum inſtitutum Monachatum promouit 58. 59.
Ethenheimium oppidum 281.
Etheluulphus voto & profeſſione Monachus Rex Angliæ creatur & ducit Vxorem 295.
Ethnici Cœlibatum in ſuis Monaſtrijs maximi fecerunt 62. vota idolis nuncuparunt 424. 424. 425. eſum carnium prohibuerunt 89 289.
Ethnicorum Monachi 20. Sacerdotes 21. Virgines Veſtales 21. crudelitas eorum monaſticæ vitæ cauſa 33. 543. inuentum Fraternitates 297.
apud Ethnicos Virginitas in vſu 60.
ab Ethnicis Monachi ſuas flagellationes didicerunt 492. & impoſturas 448. 449. ſuaque vota quæ ſanctis nuncupant 424. 425.
Ethonis monaſterium prope Kenzingum 280. quando & quo authore fundatum ib. collapſum reſtauratur 280. 281.
Euagrius Monachus Pelagianus 95.
Euangelium æternum à Franciſcanis & Prædicatoribus confictum 450. Pariſijs publicè prælegitur 450. comburitur iuſſu Papæ ib. eo deleto nihilo ſecius blaſphemia manſit 450. 451.
Euangeliorum codex eſt Regula piæ vitæ 37. omnia ad ſalutem neceſſaria continet. ib.
de Euangelio Monachi 427.
Euangelica conſilia, vide conſilia Euangelica. ib. veſtitus.
Euangelici Sodalitij reſtauratio.
Eucharistia qua deuotione ſumenda 95.
Euershamenſe Monaſterium in Anglia 280.
Euershauſenſe Monaſterium ad Iſaram fluuium 359.
Euhardi Clauſen Monaſterium 273.

Euphraſia

Euphraſia continentiæ prætextu ſponſum reliquit 177. *eius exemplum pro Bellarmino non facit ibid.*
Europa ante Conſtant. M. monaſticorum contuberniorum expers 3.
Euſebius vindicatur 158. *ipſius errores notati & refutati* 14. 15. 57.
Euſebius Epiſcopus Vercellenſis in Occidente primus Monaſteria in urbes introduxit 1. 197. *primus Monachatũ Clericatui iunxit* 163. *primus Eccleſias & Monaſteria ſimul rexit* 188.
S. Euſtachij apud Northuſanos Monaſterium. 256.
Euſtathius quis 64. *Macedonianus* 188. *Montanus* 152. *Monachatus Autor in Armenia, Paphlagonia ac Ponti Regionibus* 63. 76. 154. 167. 187. *primus de Cœlibatu leges ſanxit* 64. *nuptias damnauit* 167. *mulieribus licere Religionis ergo à viris etiam inuitis diſcedere ſtatuit* 152. *conſueto Monachorum veſtitu rejecto nouum excogitauit* 155. 160. *eo non vtentes Cœlo excluſit ibid. anatur* 155. *eſum carnium prohibuit* 289. *à Gangrenſi Synodo damnatus* 290. 291.
Euſtathiani eſum carnium prohibuerunt. 289.
Eutyches Monachus hæreſim ſui nominis condit 290. *eiuſdem hæreſis ib.*
Euſebianus Eremita Nouatianus 187.
Eutychiani Monachi 190. 191.
Excommunicatio in Monaſterijs neceſſaria 209. *eius modus ibid.*
Excommunicandi qui ſint 210.
Excommunicatus non à quoquam benedicatur, nec cibus qui ei datur 211.
Excommunicato ſe iungens ſine Abbatis iuſſione incidit in ſimilem pœnam 211.
Excommunicati ſi non emendantur, quid cum illis agendum 211. *quomodo ſatisfacere debeant* 214.
de Excommunicatis qualiter Abbas ſollicitus eſſe debeat 211.
Exemptionem nullam habent Clerici à ſeculari iuriſdictione in grauioribus criminibus 255. 257. 259.
Exemptiones Monachorum à ciuilibus exactionibus 254. *& Monaſteriorum à Mundiburdis, Campidonenſis* 240. *Caſſinenſis ib. Epternacenſis* 262. *Fuldenſis* 240. *S. Maximini ibid. S. Martini Turoni in Gallia* 240. *Vindocinenſis ib.* 241. *plerunque nocuerunt*. 241.

F*Aar Cœnobiolum infra Tigurum* 256.
Fabarium Monaſterium 282.
Fabula Tecla, vide Teclæ fabula.
Fabula de Franciſci ſtigmatibus, vide Stigmatibus Franciſcus.
Facinora nefanda Franciſcanorum 446. 447. 449.
Fahl oder todtenfahl 271.
Fames maxima per Europam mendicantibus exortis 452. 453.
S. Fara Monaſterium 186. *proſtibulum Dæmonialium Multorum ibid.*
Farmerius generalis Miniſter Minorit. Archiepiſcopus Rauennæ creatur 435.
Faſciculus ſpeculi hierarchiæ eccleſiaſticæ contra Mendicantes ſcriptus 472.
Faſtus Monachorum in Equitatu & condendis Monaſterijs 349.
Fauenſe Monaſterium in alpeſtri Sueuia 281.
Fauenſe Monaſterium 281.
Feciales qui 500.
Felix Malleolus contra Mendicantes ſcripſit. 471.
Femoralibus Benedictini non vſi 226.
Feruor ætatis vt reprimatur 73.
Feſtorum certa obſeruatio 301.
Fides & ſpes mandatorum Dei amorem generant 97.
S. Fidei Monaſterium Schletſtadij 357.
S. Fidis cella 365.
Filij Prophetarum. Vide Prophetarum filij.
Fiſcalini qui 271.
Fiſcanum Monaſterium 279.
Flagellationes inſtituta 40. 41. 301. 491. *publicæ à Papa prohibitæ, ſed nihilominus retentæ* 490. *Hiſpanica & Italica*. 490. 491. *ab Ethnicis mutuata* 492.
Flagellantium ordo & origo 486. 487. 789. 491. *ritus & ſuperſtitiones* 486. 487. *veſtitus* 489. *doctrina* 489. *damnatur* 489. *initium in Italia habuit* 487. *ibique edictis publicis coercetur ib. repreſſus rurſus emergit ib. Acephali dicti, & cur ib.*
de Flagellantium origine & ceremonijs qui ſcripſerint 487. 489. 491.
Floccus quid 226.
Floriacenſe Monaſterium 279. *quando & à quo fundatum ib. à Normannis direptum* 274.
Fons ſalutis Monaſterium 364.
Fontis regij Monaſterium 276.
Fontanum Monaſterium Angliæ. 364.
Fontinella Monaſterium 279.
Forficenſium ſeu Forficiferorum ordo 533. *veſtitus ib. forficem cur geſtent ib.*
Fornicantium Monialium pœna 245. *& Veſtalium* 23.
Foſſenſe Monaſterium 279.
Franciſcus prius Ioannes dictus 403. *noui ordinis author ib. mercator ibid. voluptarius ibid. qua occaſione factus Monachus ib. fur* 404. *ob furtum à patre exhæreditatus ibid. hypocrita ib. Regulam conſcribit* 405. *à Papa iuſſus cum porcis ſe in luto inuoluit* 409. *hocque medio confirmationem ordinis impetrauit ib. Angelus putatiuus habens clauem abyſſi* 410. *cur fune cinctus*. 432. *diſcipulos in orbem dimittit* 437. *in Syriam cum ſocijs traijcit ib. Ieſus typicus* 438. 431. *Chriſtum in vlnis habuit* 440 *maior Ioanne Baptiſta ib.* 441. *melior Apoſtolis* 441. *inter orandum eleuatus ibid. orationis formam diſcipulis præſcribit* 433. *tempus etiam ieiunij* 415. *qualem paupertatem inter ſuos inſtituerit*. 420.
Franciſci Miracula conficta ad propagandum ordinem 437. *ſtigmata* 437. *ritus eius non habendi pro diuino officio* 415. *blaſphemum elogium* 441. *mors* 437. *manſio in Cœlis ſub brachio Chriſti* 441. *Legendæ authores* 431. *ſe adiungunt ſocij* 404. 405. *Regula* 405. 407. *animaduerſiones in illam à fol.* 411. *ad* 427. *confirmatur* 409. *de confirmatione variant authores* 409 *in ſcholis prælegenda præcipitur* 410. 411.
Franciſcanus quidam affirmauit Ioannem Euangeliſtam magis fuiſſe Mariæ naturalem filium quam Ieſum 446.
Franciſcani ſeu Minoritæ quando exorti 403. *cur Mendicantes dicantur* 454. *cur Dominicanis poſtponantur & Prædicatoribus* 371. *quomodo recipiantur* 405. *non ſoli Deo, ſed etiam creaturis vouent* 424. *ſed reſtantur* 424. 425. *manibus laborare debent* 416. 417. *& nihil proprij poſſidere* 418. *ſcholas inſtituunt* 436. *Magiſtros Theologiæ creant ib. nouum Euangelium fingunt* 450. 451. *viſionibus ordinem propagant* 441. *& ſanctitate hypocritica* 442. *vt liberentur ab altiſſima paupertate Nicolaum III. adeunt multis adhibitis argumentis* 457. *hoc ſolutis argumentis eis permittit vſum rerum donatarum proprietatẽ nequaquã* 458. 457. *mediante pecunia facinoroſos quos abſoluunt* 446 *ſunt lenones ib. maledici ib. mœchi ib. ſacrilegi ib. auari* 449. *fures* 455. *ſuſpendio necantur ib. à Papa hæretici proclamantur* 435. *hypocriſeos accuſantur* 473. *quomodo pingant Chriſtum ib. cur funem gerant* 431. *Germaniam intrant* 437. *Tartariam & Bulgariam ib. in Franciam veniunt* 449. *in Angliam* 446. *ibique à Benedictinis male excepti* 442.

cum

cum prædicatoribus de ordinis dignitate dimicant 473. cancellantur ib. promouendi 433. non vocandi Domini vel Magiſtri ib. impetrant priuilegia quod poſſent pecunias accipere interpoſita perſona 435.
Franciſcanorum Autor 403. incrementa maxima 442. 443. claſſes 427. varia familia ib. ieiunia 405. officia diuina ibid. labor 406. paupertas ibid. modus elegendi Miniſtrum generalem 406 407. 433. Catalogus generalium Miniſtrorum 433. 435. forma faciendi profeſſionem 406. 407. 433. forma recipiendi ad eam 406. veſtitus 405. 428. 457 controuerſia de veſtitu 428. 429. 431. ſecc de ilo 431. ſanctitas eius ib. votum de non poſſidendo proprio eſt contrarium facto 408. 435. propagatio 437. ædificia & veſtes ſumptuoſæ damnantur cum redditibus 434. 435. facinora nefanda 446. 447. tyrannis 449. Monaſteria quot 537. ordinem tollere ſtatuit Vrbanus 549. 437
de Franciſcanorum ſchiſmate prophetia. 505.
in Franciſcanorum ordine ſemper occultus Papa 219. 436.
Franciſcanis pecunias non licet attrectare 415. mendicare quando liceat 418. vaſa ſacra pretioſa prohibentur ib. in ſerico miniſtrare permittuntur ib. ſepulchri Dominici cuſtodia tradita 478. carnium eſus prohibitus 433.
Franciſcanos exaltant Rom. Pontifices Priuilegijs 441. apud eos Prouinciales Miniſtri, Cuſtodes & Guardiani inſtituuntur 435. ſchiſmata inter eos oriuntur 434. 437. & alios ordines 438.
ex Franciſcanis creati Pontifices Maximi 443. & Cardinales ib.
de Franciſcanis qui ex profeſſo ſcripſerint. 443.
S. Franciſci Eremitarum ordo 525. Author. ib.
Franckenthal Monaſterium 364.
Fratres de militia Dominici 392. de pœnitentia Dominici ib. de communi vita 532. Minores 427. de paupere vita 494. de pœnitentia Ieſu Chriſti 427.
Fraterculi; 494.
Fraternitates quid 299. 302. agentibus non Apoſtolis originem ducunt 297. propagantur 298. in varias familias diſtinguuntur ibid.
Fratria vide Fraternitates.
Fratricelli Papam hæreticum proclamant 435.
Fratricellorum ordo 247. vnde nomen ib.
Fravvenberg Monaſterium 283.
Fravvenmunſter Monaſterium Tiguri 287.
Fravvenroth Monaſterium 367.
Fridericus III. Imp. ordinem Equeſtrem S. Gregorij inſtituit 529.
Fridericus dux Sueuiæ Autor Teutonici ordinis. 340.
Fridericus dux Vvirtenbergenſis in ordinem Carteriorum receptus 500. & quibus ceremonijs 500. 501.
S. Fridolinus Scotorum R. filius multa Monaſteria inſtituit 275.
S. Fridolini imaginem cur Glaronenſes in ſuis inſignijs habeant 275.
Frutnarienſe Monaſterium 354.
Fulco de Villaret Rhodum expugnauit, & contra Soldanum deffendit. 335.
Fuldenſe Monaſterium magnificentiſſimum 126. Regina Monaſteriorum Germaniæ 252. inſignem Bibliothecam habuit 263. & ſcholam ibid. eius exemptiones. 282. 240.
Fuldenſis Abbatis dignitas 254. 346. contentio cum Magdeburgenſi Archiep. de primatu 254. & cum Colonienſi ib.
Funeralia quid 477.
Funigeri qui 427
Fur fuit Franciſcus Monachus 404.
Fures ſunt Mendicantes in primis Franciſcani 455.
Furoris proprium 105.
Furoris & iræ differentia 99.
Fuſſenſe Monaſterium 281.

GAllia Comata vnde nomen habeat 123. plantat Benedictinos 198.
in Galliam Monachos primus duxit S. Martinus 198. in eam Benedictini veniunt ibid. Franciſcani 449. Prædicatores ib.
in Gallia Pelagianiſmus adſeritur & propagatur 190. Monaſticas ceremonias primus ibi propagauit Maurus. 198.
Galliarum Rex contra Mendicantes pronunciat 461.
Gallorum cruenta laniena in Sicilia 338.
S. Gallus in Burgundiam venit 199. Luxouienſe Monaſterium exſtruxit ib. Euangelium annos 95. ibi prædicauit ib. hinc pulſus in Heluetiam migrauit ib. Tuccoma idola deſtruit & Eccleſiam colligit 200. ad Conſtant. Epiſcopum vocatus ib. cellulam conſtruit ib. cœnobio ſui nominis originem dat ib. Regulam Diſcipulis ſuis nullam præſcripſit ib.
S. Galli Monaſteriorum 200. origo ib.
Gandersheimium monaſterium 287.
Gangrenſis ſynodi canon 2. vindicatur 291. & canon 12. explicatur 160.
Gaſtaldanorum ordo 532. autor & origo ib. ritus ibid. fratres & Sorores in hoc ordine qua ratione carnem domare ſoleant ib.
Gaſtonus Francus ordinem Miniſtrantium infirmis inſtituit 318.
Gaudentes qui 428.
Gaudium in Domino quid 84.
Gedeonis vellus 527
Gelaſius I. Autor Canonicorum 110.
Gelaſius Teclæ fabulam inter apocrypha numerat 195.
Gemblacenſe Monaſterium 352.
Genettæ ordo Equeſtris 533.
Gengenbach Monaſterium 281.
Gentilis de Spoleto Autor ſchiſmatis inter Franciſcanos 435.
Georgius à Vvildenſtein Abbas mille Equitibus comitatus Argentinam ingreſſus 279.
S. Georgij Canonicorum in Alga ordo.
S. Georgij Equitum ordo 529.
S. Georgij Monaſterium in Duello 354. Steinam ad Rhenum ſitum transfertur ib.
S. Georgij Monaſterium Auguſtæ 365.
S. Georgij Monaſterium Venetijs 353.
Georgij Martyris Monaſterium 279.
Gerardus Prior S. Mariæ Bonon. cruciferorum Author 325.
Gerardus Ritter contra Mendicantes ſcripſit 468. 469.
Gerenrodenſe Monaſterium 356.
in Germania Monachatus primus Author Bonifacius 337.
in Germaniam veniunt Begardi 447. Benedictini 199. Franciſcani 437.
Germani in Templarios mites 338.
Germanorum querela de Mendicantibus 473.
Gerontocomium Monaſterium 181.
Gertrudis Monaſterium Reginoburgi 377.
S. Gertrudis Moniales 533.
Gerundenſe Monaſterium in Luſitania 278.
Gerundinenſium ordo 201. à loco nomen habet ib. Autor & veſtitus ib. habuit Cardinales ib.
Geſek Monaſterium 356.
Geyſenfeld Monaſterium 357.
Gſenn Monaſterium 534.
Gigniacenſe Monaſterium 288.

Gilbertus de Sempbringam 323.
Gilbertinorum ordo 323.325. *origo confirmatio*, *Regula* 323. *Cœlibatus immundus* 314.325. *pecunia ſe redimunt ab omni bono* 313.
Gervvicenſe Monaſterium 200.280.
Gladbach Monaſterium 353.
Gladiatorum ſeu Gladiferorum ordo 480. *origo ib. de origine diſſentiunt hiſtorici* 480. 481. *nomen ib. Author ib. Veſtitus* 480.481. *cum Teutonicis coaleſcunt* 481.
Glaſconienſe Monaſterium 281.
Glaceſtrienſe Monaſterium 355.
Gloriari in Domino quid 99.
Gloria inanis quid 97.
Gloſſatoris errores 166.
Gnoſtici Monachi 189. *Vxores habent inter ſe communes* 6.
Godefridus de Fontanis ſcribit contra Mendicantes 406.
Godeſcalcus coactus votum monaſticum fecit 295.
Gordianus qua bona teſtamento legarit Benedicto 197.
Gorzia Monaſterium 284.
Gottes zell Monaſterium 366.
D.Gotthardi Monaſterium Hildeshemia 363.
Gottshauſeus 371.
Gottsovv Monaſterium 358.
Græcorum Monaſterium *Romæ* 286.
Grandimontenſis ordo 309. *origo & Author ib.*
Grando & tempeſtas vehemens circa aduentum Mendicantium in Angliam 452.453.
Graſccaf Monaſterium Vueſtphaliæ 358.
Gratia communicata multiplicatur 73.
Gratiæ magnitudo damnationis occaſio ingratis eſt 71.
Gratiæ ordo 536.
Gratiam vnuſquiſque in commune conferre debet 73.
Gratiani errores notantur & refutantur 160.161.174.178. 196 251.254.255.
Gregoria nuptijs iam conſtitutis ſanctimonialem vitam petijt 177. *hoc exemplum pro Bellarmino nihil facit* 177.
Gregorius M. relicto ſeculo Monachus fit 200. *Epiſcopus Romæ ibid. ſex Monaſteria in Sicilia condidit* 200.201. *paternam domum in Monaſterium conuertit* 201. *noui ordinis author* 201. *Monachis ligandi & ſoluendi poteſtatem primus dedit* 233. *nullo modo vult vt Monachi & Eccleſias & monaſteria ſimul regant* 188. *vt nullus Monachus ad Eccleſiaſticum officium promoueatur* 164. *vehemens fuit erga Iuſtum Monachum* 201.
Gregorius I. *infanticidij reus* 185. *decretum ſuum de coacto cœlibatu abrogat ibid. Innocentij I. decretum de Monachis ratum non habuit.* 166.
Gregorio III. Caſſinenſe Monaſterium inſtaurat 253.
Gregorius VI. inueſtitura ius inuadit 241. *egregio ſophiſmate factum defendit ibid. de Pontificia ſede deturbatur* 242.
Gregorius VII. quod anteceſſor efficere non potuit, in actum perduxit 242.
Gregorius XIII. Ieſuitis 25. *tonnas auri donauit* 544.
Gregorij Nazianzeni iudicium de Virginitate 65.
S.Gregorij Monaſterium *in Nigraſylua* 359.
Gregorianorum ordo 100.101. *Author ibi. Regula* 201. *veſtitus ib.*
Gnato Britannus in ſacrificos ſcripſit inuectiuas 349.
Guardiani inſtituuntur apud Franciſcanos 433. *poteſtas eorum limitatur* 434.
Guidonis prophetia de ſchiſmate in ordine Franciſcanorum 505.
Guilhelmus Aquitaniæ Dux Auguſtinienſium Eremitarum Author 372.
Guilhelmus de S. Amore Franciſcanos hypocritas vocat 442. *contra Mendicantes ſcribit* 466. *& contra Euangelium Franciſcanorum* 450. *hæreſeos damnatur.*
Guldenſius quid 527.
Gurgienſe Monaſterium 284.
Gurthonenſe Monaſterium 278.
Guto zell Monaſterium 366.
Gymnoſophiſtæ Indorum nudi in ſyluis agunt 23. *voluptatum omnium expertes ib. feruentibus arenis toto die pedibus inſident ib. frigora & æſtum citra dolorem perferunt ibid.*
Gyrouagi vnde dicti 28.202.289. *Monachorum genus* 28. *Sarabaitis deteriores* 28.101. *differunt à Sarabaitis* 28. 29. *circumcelliones etiam dicuntur* 29.

HAbitus non facit Monachum 155.
Habitus & mores debent conuenire 76.
Habsbrunn Monaſterium 364.
Hæreſes cauſam dederunt Eremiticæ vitæ 35.
Hæreſium omnium mater & ſeminarium eſt Monachatus 188.189.191.
Hæreticus proclamatur papa à Fratricellis 435.
Hæretici proclamantur à Papa Franciſcani 435.
Hæretici Nudipedes 157.
Halbaſtenſe Monaſterium 280.
Halthauſen Monaſterium 361.
Hamnenſe Monaſterium 360.
Haraldi qui 500.
Haſriedenſe Monaſterium 285.
Naſto Monaſterium in Alſatia 280.
Hebdomadarius Lector 213
Hebdomadarij officium 117.
Hodkelinge Monaſterium 355.
Heerbertingum Monaſterium 366.
Heilbrunn Monaſterium 364.
Heimeranenſe Monaſterium *ſchola fuit* 264.
Helena non inuenit S.crucem 226.
Helenæ Fratrum ordo 533.
Helera Monaſterium 275.
Helias an fuerit Eremita 31. *cur in deſertum fugerit ibid. vocatus à Deo è deſerto, ad munus docendi redit ibidem non eſt vſus Carmelitico veſtitu* 386. *eius exemplum Eremitis non patrocinatur* 19. *quem illius nomine flagellantes intelligant* 290.
Helias Toloſanus confeſſor Catharinæ Senenſis 394. *& eius Legendæ Autor ibid.*
Helienſe Monaſterium 355.
Helles Eremita 39 *ignem in ſinu ſine combuſtione geſtauit ibid.*
in Heluetiam veniunt Gallus & Columbanus 199.
Heluetiorum Eremita Nicolaus 38.39.
Heluetiorum alius Eremita, ſed hypocrita 39.
Henricus Eremita ſuperſtitioſus 40.
Henricus II. Imp. claudicaſſe fingitur 271. *claudicationis vera cauſa ibidem primus Monachis venerationem indulſit* 351.
Henricus III. Galliæ R. à Monacho Dominicano interficitur 451.
Henrici III. Imp. ſoror Monialis portat Clericum 185.
Henricus IV. Galliæ R. in Monaſterium detruditur 192.
Henrici IV. Imp. in eligendo Abbate Fuldenſi laudabile factum 237. *demitur ei ius inueſtituræ a Gregorio VII.* 242.

**** *Henricus*

Henricus V. repetit ius inneſtitura 242. ei reſiſtit Paſchalis ibid. nubit ei Conſtantia Monacha Sicilia Regis filia 336
Henricus Luxenburgenſis Imp. infecta hoſtia interfectus 445
Herrenalb Monaſterium 366
Hersfeldenſe Monaſterium 282
Heſſungen Monaſterium in Thuringia 359
Heydingsfeldenſe Monaſterium 358
Heyterſchen Ioannitarum Priorum ſedes 330
Hiberniam Monachorum habitaculis repleuit Brendanus 191
de Hierarchia Eccleſiaſtica Dionyſii iudicium. 191
Hieronymus refutatur 12. 19. 65. 167. vindicatur 159. 171. 175. Cœnobiticam vitam Eremitica præfert 47. abit in ſolitudinem 107. in Bethlehem ſecedit 167. non erat Monachus quales hodie ſunt ibid. vocatur Romam ibid. veſtitum hypocritum in Religioſis damnat 156. non meminit votorum quæ vocantur ſolennia 548
Hieronymi errores 12. 19. 175. exercitia in Eremo 107. viuendi ratio aliena ab Hieronymitanis hodiernis 106. iudicium de prodigioſis ieiuniis 44. querela de corrupto ſtatu Monachorum 154. mors 107
D. Hieronymi, ſeu Hieronymitanorum ordo 106. 107. origo, habitus & initium ib.
D. Hieronymi, alias Eremitarum ſeu Mendicantium Hyeronymianorum ordo alius à ſuperiore 516. origo, veſtitus, propagatio. inſtauratio, Regula & eius confirmatio ib.
Hierophantes qui 60
Hieroſolyma à Chriſtianis capitur virtute Ioannitarum 329
Hieroſolymis Monaſterium Beatæ Mariæ de Latina 329
Hieroſolymitani Patriarchæ contentio cum Iohannitis 331
Hieroſolymitarum ordo 343
Hieroſolymitarum ordo alius 533 veſtitus ib.
Hilarion primus Eremita in Paleſtina & Syria 36. 56. miraculis claruit 38. habitaculum eius ib. exercitia & ſtudia ib. veſtitus 38. 546. cibus 38 lectus ib. fuga & mors ib.
Hilarij Monaſterium ad Moſellam 275
Hilarij Monaſterium in Picardia 275 quando & quibus authoribus exſtructum ib.
Hilarij templum in Vegaſi Montibus 275
Hilarij Templum Curia Rhetorum ib.
Hilariacum Monaſterium 275
Hildegardis vaticinium de Mendicantibus 463
Hildesleuianum Monaſterium in Saxonia 355
Himmon Abbas Sangall. ceremoniarum amans 352
Hinnon vallis 295.
Hirſaugienſe Monaſterium 287 celebris ſchola 265
de Hiſpania Fratrum ordo 533
in Hiſpaniam veniunt Benedictini 198. Prædicatores 395
Hiſpania flagellationes 490. 491. ab Ethnicis mutuata 491
Hiſtricis ordo Equeſtris 533. cur ſic dictus ib.
Hohenwart Monaſterium 358
Hohenburgenſe Monaſterium 280
Holonenſe Monaſterium 281
Holzkirch Monaſterium 280
Homicidæ fuerunt Eremitæ ſuorum corporum ob prodigioſa ieiunia &c. 40. 43.
Homicidij rei qui 12. 44
Homo quale animal 71
Honorem an quærere liceat 92
Honorius Auguſtodunenſis inuehitur in ſceleratam Monachorum & Monalium vitam 350
Honorius IV. Auguſtinenſium ordinem impugnatum priuilegiis communit 372
Hora canonica vnde dicta 123
Horam operis Dei quis ſignificare debeat 215
Horreum Monaſterium Treueris 275. vnde ſic dictum ibid. olim collegium Canoniſſarum ibid. hodie Benedictiſororum ibid. quando fundatum ibid. locupletatum ib.
Hoſpitalariorum militum S. Ioannis ordo, qui progreſſu temporis Ioannitæ, Rhodij ac Melitenſes Equites appellati ſunt 328. 329
Hoſpitalariorum S. Spiritus ordo 327. origo, confirmatio, officium ibid.
Hoſpitalariorum alius ordo 534. Author & origo ib. habitus ib. Magiſter ib.
Hoſpites quomodo excipiendi ſint in Monaſteriis 216
Hoſpitibus cui non præcipitur nullatenus ſociatur Monachus 216
Hoſius refutatur 142. 143
S. Hubrechts fraternitas 290
Hughofen Monaſterium 362
Hugo de S. Caro primus Bibliorum poſtillator 397
Hugo Epiſcopus Gratinopol. Carthuſiam Monachis eius nominis concedit 310
Hugo de, S. Victore luxum Monachorum taxat 227
Huldricus Abbas Sangallenſis Pontificalia impetrat 356
S. Huldrici Monaſterium Auguſtæ Vindelicorum 353
Humilitas quæ 85
Humilitatis acquirendæ difficultas 85. gradus duodecim 206. 207. culmen aſcendere poſſumus 205
Humilitatis Monaſticæ indicia 119
Humiliatorum ordo 315. 317. origo 315. exercitia ib. veſtitus 316. Regula, propagatio, confirmatio, nomen ib. eius abrogatio 316. 513. abrogationis cauſa 316
in Hungariam miſſi Prædicatores 395
Hymnorum certa obſeruatio 301
S. Hyppoliti Monaſterium ad Viennenſem ſyluam 281

I Acobita 534
Iacobus non eſt autor Liturgiæ 52. nec Sepulchritarum 478
Iacobus *Arragonum R. Autor ordinis militiæ S. Mariæ 484*
Iacobus Clemens *Dominicanus Henricum III. Galliæ Rex interficit 451 parricidium eius incarnationi Chriſti eiuſque reſurrectioni comparatur 452*
Iacobi *Proteuangelium apocryphus liber 140*
S. Iacobs bruder 534
D. Iacobi *Fratres 533. in Anglia exorti ib. veſtitus eorum ib.*
S. Iacobi *Monaſterium 355*
S. *Iacobi Monaſterium* Bamberga *358*
S. Iacobi *Monaſterium in monte* Schonberg. *358*
D. Iacobi Monaſterium Reginoburgi 367
Iacobi principis Templariorum conſtantia 339. exuritur cum duobus alijs ib.
D. Iacobi de Spatha *ordo militaris 342. 345. origo, veſtitus ib.*
Iactans *quis 99*
Iaponiorum *Monachorum mores, ritus veſtitus, inſtituta 26. 27.* Religio *impia atque vana ib.*
Ibracenſe *Monaſterium 369*
Ieiunij *tempus præſcripſit Franciſcus non Deus. 415*
Ieiunia *ſint libera 415. moderata valetudini conducunt. 44*

Ieiunia Eremitarum prodigioſa 39 41. 43. de his Antonij & Hieronymi iudicia 44. Bernhardus immeritò illa laudat 43. Bellarminus eadem defendit 44. 45. ſed refutatur ib.
Ieiunijs prodigioſis Eremitæ ſuorum corporum homicidæ fuerunt 40. 43
Ieiunantium ordo 327. origo & ſuperſtitio ib.
Ieſu Chriſti militum ordo 498. origo Autor, confirmatio, ſedes & veſtitus. ib
Ieſu crucifixi antitypus Franciſcus 438
Ieſuatorum ordo 513. origo ib. vitæ ratio, nomen ib. à Papa mutatum 515. veſtitus à Papa datus 513. confirmatio ib.
Ieſuitæ Mendicantium patroni 463. quid corona nomine intelligant 126. quem finem ſtatuant conſiliorum Euangelicorum 476. tonſura & raſura nominibus ſine diſcrimine vtuntur fallendi cauſa 127. quot habeant redditus quotannis 544. Romæ magnificum collegium exſtruxerunt ib.
Ieſuitarum facinus in expurgandis libris 134
Ieſuitis nomen Monachi non competit 2. tonnas auri 25. eis donauit Gregorius XIII. 543
Ieſuiticæ coronæ Myſteria 132
Ieſuitæ Theatini 531
Ignis cuſtodia antiquiſſimum inuentum 22
Ignis ſacer quando extinctus 22
Ignis ſacer lues quædam 318. ab Antonio curatur ib.
Ignorantiæ Fratrum ordo 534
Ignorantiam ſimulare peccatum 93
Imaginum adoratio 301
Immortalitatem animarum negant Sadducæi 9. credunt Eſſeni 11
Immunitas eccleſiaſtica, vide Eccleſiaſticæ perſonæ.
Immunitas Carmelitarum 391
Imperij conſtitutionem Pontifices Roman. ad ſe trahunt 243
Imperator, niſi è Pontifice coronatus fuerit Rex tantum Romanorum dicitur 244
Imperatores pontificum Rom. Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, &c. confirmabant 241. ſummam in eos habebant poteſtatem ib.
ſine Imperatorum conſenſu non licebat olim Eccleſias & Monaſteria ædificare 247. & bona à Laicis ad perſonas Eccleſiaſticas, Eccleſiarum & Monaſteriorum vlla alienatione transferre 249
Impingens Phariſæorum genus 8
Impoſitio veli Baptiſmo æquatur 193. 195. 550
Impudicitia & immunditia differunt 103
Inas occidentalium Anglorum Rex primus ſoluit Papæ S. Petri denarios 281
Incarnationi Chriſti comparatur parricidium Iacobi clementis Henricum III. Galliæ Regem interficientis 451
Incluſorum ordo 268. cur ſic dictus ibidem. ſuperſtitio 302
Incontinentia periculoſa 37. eius ſigna 74
Index repurgatorius 124
Indianorum ordo 531. origo, veſtitus ib. Carmelitarum propago ib.
Indorum Gymnoſophiſtæ, vide Gymnoſophiſtæ.
Indulgentiæ & gratiæ à Pontificibus Rom. congregationi S. Iuſtinæ datæ 522. 523
Indulgentiis aucupium Sacerdotum 490
Infantum ſex mille capita in viuario inuenta 185
Infantum inſtitutor qualis eſſe debeat 73
Infanticidia ex coacto cœlibatu conſequuta 185
Ingelrudis filiam à marito prætextu Religionis auellit. 137
Innerdorff Monaſterium 366
Innocentius I. matrimonium contrahentibus pœnitentiam denegat 186. decretum eius de Monachis Clericis factis refutatur 165
Innocentius III. eſt Angelus habens clauem abyſſi iuxta Lyranum 410. eius viſio 391
Innocentius IV. ampla dat Dominicanis priuilegia 401
Intelligentia à Deo petenda 99
Intinctio panis conſecrati in poculum abolita renouatur 305
Inueſtitura Rom. Pontificis, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, &c. ad Imperatores pertinet 241. hoc ius pontifices Rom. inuadunt 241. Henricus V. Imp. hoc repetit 242. ſed reſiſtit ei Paſchalis 2. ibid. tandem Pontifex confirmationem confirmat Imperatori 242. 243. Imperatore in Germaniam reuerſo confirmationem ſuam pontifex reuocat 243. Imperator coactus reſignat ib.
Inuidiæ radix 78
Ioachimi Abbatis ſcholia in Cyrilli prophetiam contra Mendicantes 465
Ioannes Ægyptiacus Eremita ſuperſtitioſus 40
Ioannes Baptiſta an fuerit Eremita 31. 33. cur in Eremo verſari voluerit 32. cùm parentibus in montana Regione, quæ Deſertum dicitur, habitauit 31. non inſtituit nouum vitæ genus 34. minor Franciſco Monacho 440. 441
Ioannes Euangeliſta magis Mariæ filius quam Ieſus 446
Ioannes Bonus ordinem Auguſtinenſium reſtaurauit 372. moritur ib.
Ioannes Caſſianus quis 116. eius peregrinationes. ibid.
Ioannes Burgundiæ Dux autor ordinis Aurei velleris 527
Ioannes Florentinus Iuriſperitus qua occaſione Franciſcanus factus 433
Ioannes Gualbertus fit Monachus 307. autor Vallisvmbroſæ ordinis 307. in numerum ſanctorum relatus 308
Ioannes I. Galliæ R. ordinem equitum Stellæ inſtituit 498
Ioannes Gerſon contra Bullam mendicantium ſcripſit 471
Ioannes Hagen contra flagellantes ſcribit 490
Ioannes XXII. ordinem militarem Ieſu Chriſti inſtituit 489. hæreticus proclamatur 435. iudicium eius de paupertate Monachorum Mendicantium 424
Ioannes XXIII. non inſtituit ſepulchritas 478. ei Beata Maria in viſione Carmelitas commendat 386
Ioannes Iezerus Bernæ factus domini 444. nouus Chriſtus 445
Ioannes Marenſis inſtituit ordinem S. Trinitatis 481
Ioannes de Poliaco Mendicantes impugnat 468. à Monachis & Ioanne XXII. oppreſſus ib.
Ioannes Quintinus refutatur 291
Ioannes Trouſa rigidus in Monachos 468
Ioannes de Turrecremata refutatur 223. 226
D. Ioannis Mons Monaſterium 281
S. Ioannis Baptiſtæ Monaſterium Hieroſolymis 329
S. Ioannis præpoſitura Lubecæ 366
Ioannis Stokes contentio cum Carmelitis 386. contrà eoſdem ſcribit ib.
Ioannitæ primi inter milites ſacros 328. vnde dicti hoſpitalarij 329. tria obſeruant 330. Diuites fiunt 331. Syria quando expulſi ibidem. Rhodo potiuntur 332. hinc Rhodij dicti ibidem. in linguas octo diuiduntur ibidem. in quo differant à militibus 5. Stephani 529

Ioannitarum ordo 328. *&c. in tres claſſes diſtinctus* 328. 331. *origo* 328 329. *virtute Hieroſolyma capitur* 329. *confirmatio* 330. *Regula, veſtitus, magiſtri, prior, commendator, votum, leges alia ibidem priuilegia & confirmatio* 331. *incrementa, controuerſia cum Patriarcha Hieroſolymitano ibid. luxus taxatur ibid magiſtri in Syria* 331.
Ioannita de Caritate 534.
Ioſephi Iudai deſcriptio Eſſenorum 10.11.
Iouinianus Imp. lex de contrahendo matrimonio Virginibus ſacris explicatur 146.
Ira & furoris differentia 99.
Ioſaphitæ vallis ordo 595. *autor, veſtitus & habitus ibid.*
Ioſephi Fratrum ordo 534.
Iraſci & non peccare quid 101.
S. Iobo praſertur Alipius 41.
non Iraſci impoſſibile 87.
Irmentrudis Cometiſſa factum 285.
Irritatio quid 99.
Iſidorus de Anna pro Samuele filio vouente refutatur 334.
Iſuenſe monaſterium 359.
Iſraelita filios ſuos ſtatuis aneis includentes immolarunt 293.
in Italiam Veſtalium inſtitutum quis introduxerit 22.
Italica flagellationes 490. 491. *ab Ethnicis mutuata* 491.
S. Itta fraternitas 299. 201. *author, ſtatuta & ordinationes ibid.*
Ittingen Monaſterium in Turgauia 363.
Iudæorum Monachi 7.9.11.13.15.17.19. *Sanctimoniales ibidem.*
apud Iudæos quando Virginitas cœperit 60.
Iudex laicus aduerſus Clericos decernere poteſt 255. 257. 259.
Iudicium non omne prohibitum 87.
Iudicare quos non liceat 87.
Iurgenburg Monaſterium in Saxonia 250.
Iumores à quibus coercendi 73.
Iuramentum Abbatum 243. 541. *aduocatorum* 261. *illud damnant Eſſeni* 10.13 *& flagellantes* 490.
Iuriſdictio in criminalibus cauſis & ciuilibus ad Epiſcopos delata ſpeciali conceſſione 258.
S. Iuſtina ordo 520. *author, origo, confirmatio, ritus ibid. conſtitutiones* 520. 521. *indulgentia data à Pontificibus Romanis* 521. 525.
Iuſtinus non eſt autor libri Queſtionum & Reſponſionum 52. 58. 179.
Iuſtus Monachus *ob tres occultatos aureos in ſterquilinio ſepelitur & excommunicatur* 201.
Iuſtum & ſanctum differunt 100.
Iuuanienſe Monaſterium 277.
Iuuenilis feruor vt reprimendus.

K*Aυγχνία vita Eremitica originem dedit* 55.
Kaſtenvogty 278.
Keyſersheim Monaſterium 364.
Kentingerus Monachus *Apoſt. ordinis* 199. *mirum eius ſtudium in propaganda veritate ib.*
Kettuuen *Monaſterium* 361.
Kezzingenſe *Monaſterium* 281.
Κλῆρος *quid* 4.
Kloſter 6.
Κοινόβιον *quid* 8.
Kunigsmunſter *Monaſterium* 356
Κουρίτης *vnde dicti* 21
Kreisbovv *Monaſterium* 365.
Κρίνειν *&* κρίμα *quid ſignificent* 141.
Kubach *Monaſterium* 362.

de L*Abanda ordo militaris* 534
Laborare debent Monachi 416. 418. *idque probatur aliquot argumentis ibid. Bellarminus contrarium aſſerit, ſed refutatur ib.*
Lacenſe Monaſterium 358.
Laicus vitians Monacham magis peccat quam Clericus 245.
Laici aduerſus Clericos *decernere poſſunt* 257. 258. 259.
Lanckenheim Monaſterium 364.
Landenbergius Abbas Santgallenſis Heluetios monaſterij aduocatos conſtituit 261.
Lantheim monaſterium 368.
Lateranenſium canonicorum ordo 520.
Latiniacum monaſterium 279.
de Latta Monaſterium 277.
Lauacra Auguſtini 379.
Laudis monaſterium 365.
Lauenſe Monaſterium in Carinthia 369.
Laurentius Iuſtinianus ampla ædificia monachorum reprehendit 251. *autor ordinis canonicorum S. Georgij in Alga* 519.
Laurentij monaſterium 282.
S. Laurentij monaſterium Leodia 356.
Lauriſſa monaſterium 285.
Lazaritarum ordo 543. *origo & veſtitus ib.*
Lazaritarum ordo alius 534. *duo eius ſunt genera ib. veſtitus habitus, cibus ib.*
Lector Hebdomadarius 213.
Lectionibus & Pſalmis quando vacandum 215.
Legenda Antiqua 434.
Legenda Franciſci autor 434.
Legenda Tecla vide Tecla fabula.
Legis falſa diſtinctio Mendicantium 474.
Liturgia Iacobi & de ea iudicium 52.
Lenones ſunt Franciſcani 446.
Lentiſgeu monaſterium 280.
Leo 1. *pp. nuptias ſacrarum Virginum improbauit* 146. *ſed refutatur ib.*
Leo de Carate reſtituit ordinem Canonicorum Lateranenſium 520.
Leobardus fit monachus ſponſa relicta 177. *eius exemplum pro Bellarmino nihil facit* 177.
Leobaldus in Alſatia monaſticam profeſſionem Benedicti primus plantauit 198.
S. Leonhardi templum Baſilea 365.
S. Leonardi prapoſitura Sangalli 35.
Leporius monachus Pelagianiſmum in Gallijs & Britannia propagauit. 190.
ad Letum epiſtola 75. *non eſt Auguſtini* 171. *& de ea iudicium ib.*
Leuita pradia non poſſidebant ſaltem iure hereditario 249.
Lex diuina coram hoſpite legenda & quare. 216.
Lex Iouiniani Imp. de non contrahendo matrimonio virginibus ſacris explicatur 146.
Lexouienſe monaſterium 263 *eius fundator* 264. *ſchola fuit ibid.*
Leybeigenſchafft 271.
Libera cœnobia 294. 139.
Liberi monachatus ergo parentes reliquerunt & e contra 167. *error hic damnatur vna cum Bellarmini rationibus* 168. 169. 171.
Liberi etiam inuiti à parentibus in monaſteria detruſi 292 293. *conſuetudo hac deſumpta ab Ethnicis* 293. *& Iſraelitis ib. confutatur hic error* 295.

Libri

Liberi olim ex monaſterijs eximebantur 295.
Libido fomes peccati 74.
Lindamenſe monaſterium 286.
Lindiſfarnenſes Monachi *vinum quando primum bibere cœperint* 228.
Linonchleny fratres 534.
Lirmenſe monaſterium 277.
Lituani à Teutonicis profligati 341.
in Lituaniam quando venerint Carmelitæ 385.
Lobienſe monaſterium 280.
Loca quorum monaſterijs prouidenda 250.351.
Loculum ad introitum templi ſitum ſit apud Brigidas 512.
Locuſtarum nomine præſignati mendicantes à S. Ioanne 477. *his ſunt per quam ſimiles* 477.
Loenſe monaſterium 357.
Lollbruder 494.
Lorcheſe monaſterium 342.
Lorichum monaſterium 284.
Loqui quando liceat Monachis 113. *& Brigidis* 509.
Loqui tempore Pſalmorum quibus liceat 96.
Loqui præceptorum eſt 105.
Loquendi modus Prophetarum 100.
Lorſch monaſterium 285.
de Lothari Imp. anima certant diaboli & angeli 274.
Lucernenſe monaſterium in Heluetia 287.
S Lucij monaſterium Curiæ Rhætorum 365.
Lucuſiani monaſterium 277.
Ludouicus Barbus Venetus inſtituit ordinem S.Iuſtinæ 520.
Ludouicus 2. capitum patrem & Carolum fratrem in monaſteria intruſit. 292.
Ludouicus 2. Galliæ R. ordinem equeſtrem S. Michaelis inſtituit 529.
Ludouicus vives contra mendicantes ſcribit 472.
Ludis ne interſint Monachi 229.
Lugendum quomodo 83.
Lunæ equitum ordo 529. *origo, author, leges ib.*
Lunæ tres viſæ 452.
Lupi paruulos ab vberibus maternis raptos deuorarunt 452.
Lutenbach monaſterium in Alſatia 356.
Lutetiam quando prædicatores venerint 395.
Luthera monaſterium 365.
Luxouienſe monaſterium 199.277. *ſchola fuit* 243.
Luxus monachorum taxatur 227.347.349.

M*Acarius ſuperſtitioſus eremita* 51. *prima nocte ſponſam relequit* 177. *eius exemplum pro Bellarmino non facit, quo probare vult ſponſas ob continentiam relinquendas eſſe* 177.
Macedoniani qui & Marathoniani 189. *damnantur à Gangrenſi Synodo ib. hæreſis eorum* 188.
Madelbardeſtorf monaſterium 368.
Magdalenæ ordo 534.
Magdeburgenſis Eccleſia titulum primatus Germaniæ vnde habeat 31.
Magdeburgenſis abbatis dignitas 346. *contentio cum Fuldenſi Abbate de Primatu* 254 346.
Magdeburgenſes centuriatores refutantur 233. *eorum error* 410.411.
Magiſtri Ioannitarum 329. *Melitenſium* 336. *Rhodiorum* 333.
Magiſtratibus licet pſeudomonachatum abrogare 544.
Magnæ matris Deûm ſacerdotes 21. *variè dicti, ibid.*
D. Magnus monaſterium Reginoburgi 367.
Mahomet impuber regno præficitur 25. *vſus eſt opera Sergij in conſcribendo Alcorano* 23.
Mahometes cum archangelo colloquium habet, & falſa miracula ſimulat ib.
Mahometiſmi fabricatores monachi 181.
Mailroſa monaſterium 280.
Mala ex nobis ſunt 103.
Mala conſuetudo difficulter abijcitur 72.
Mali definitio 70.
Maledicus ſermo quis 71.
Mallersdorff monaſterium 367
Malliacenſe monaſterium 277. 356.
Mamelsburienſe monaſterium 263. *ſchola fuit ibid.*
Malmudarium monaſterium Angliæ 280.
Mandritæ vnde dicti 30.288.
Manganorum monaſterium 360.
S. Mangi præpoſitura 288.
Manichæi eſum carnium prohibent 89.289. *in eo imitantur gentiles* 290.
Manſmunſter monaſterium in Alſatia 287.
Manſuetus quis 84.
Mantor quid 117.
Mantus quid 226.
Marathonius hæreſim Macedonianam propagauit 189.
Marcellus papa ſtatuit monachos in monaſterijs non inuitos retinendos 187.
Marcus Euangeliſta non inſtituit ordinem Eſſenorum 15.
Marcus quidam monachus fit formidino pœna 59.
Marcus à Sittich fraternitatem S. Ittæ inſtituit 299.
Mare exundat circa aduentum Carmelitarum 452.
Maria Aegyptiaca 39. *ſcelerum pœnitentiam agens abijt in deſertum* 39. *huius meretricis fratres ſunt Carmelitæ* 386.
Maria & Ioſeph erant verè coniuges 177. *apparet Dominico Romæ* 397. *item Ioanni* 45. *pro Carmelitis orauit* 386. *& cuidam prædicatori* 398. *non vouit virginitatem* 140. *Ieſuitæ contrarium probant, ſed refutantur* 140. 141. *mendicauit vt Carmelitæ ſcribunt* 388.
Mariæ fratres ſunt Carmelitæ prædicatores 393. *ſub illius pallio latent dominicani* 397. *de illius intercesſione fabula ibid. templum ei extructum à Franciſcano* 204.
B. Mariæ virginis Diſciplinatorum fraternitas 298.
B. Mariæ milites 342.
S. Mariæ militiæ ordo 242. *origo, autor, veſtitus ibid.*
B. Mariæ Seruorum ordo 492.
B. Mariæ monialium ordo de decem virtutibus 534. *origo, veſtitus & habitus ibid.*
B. Mariæ conceptionis ordo 535.
S. Mariæ ordo alius 535. *origo, veſtitus ibid.*
S. Mariæ ordo quartus 535. *autor, habitus ibid.*
S. Mariæ monaſterium Aquiſgrani 285.
Mariæ Monaſterium apud Eremitas in Heluetijs 287.
S. Mariæ monaſterium Luxenburgi 359.
S. Mariæ de Frigido monte monaſterium 365.
S. Mariæ de Latina monaſterium Hieroſolymis 329.
S Mariæ monaſterium Quedlinburgæ 354.
S. Mariæ monaſterium Vvormaciæ 287.
Mariæ Viridarium monaſterium 364.
Mariæ magdalenæ monaſterium Hieroſolymis 329
Marienburg oppidum ad Viſtulam flumen 341.
Marienvverdi monaſterium 364.

Markial Monaſterium 366.
Matalenſe Monaſterium 366.
Martinus Eremita 40. pedem catena illigauit, lapide inſuper affixo ne longius procedere poſſet ibid.
S. Martinus in vrbes Galliæ Monachos primus duxit 197.
S. Martini fraternitas 298.
S. Martini Monaſterium 355.
S. Martini Monaſterium in Anglia 361.
S. Martini Monaſterium Colmariæ 283.
S. Martini Monaſterium in Hiſpaniis 277.
S. Martini Monaſterium Lutetiæ 370.
S. Martini Monaſterium iuxta Montem ſacrum 354.
S. Martini Monaſterium Tornaci 280.
S. Martini Monaſterium Treueris 276. collapſum tertio reſtauratur ibid.
S. Martini Monaſterium Turonis in Gallia eiusque exemptio 240.
Martyrum fratres 535. in Angliam quando venerint ib. autor ibid.
ad S. Martyres in ſchola Græcorum Monaſteriorum 284.
Matrimonium facit conſenſus, non coitus 177.
Matrimonia Virginum ſacrarum olim reprehenſa ſed non reſciſſa 145. legibus eccleſiaſticis prohibita 146. 147 poſt vota an ſint illicita 182. Monachorum contrahentium defenſio 93. Monachis prohibita 178. Religionis cauſa ſoluere non licet. 172. 174.
Matrimonio non prælata virginitas 62. quando vero prælata 63.
Matthæus Poloniæ comes Mariam Abbatiſſam in Vxorem duxit 296.
Mathildis monaſticis ſacris initiata cum Anglorum R. nuptias contrahit 347.
Maturinorum ordo 536.
Matutina quomodo peragenda 208.
Maurus cæremoniarum monaſticarum in Gallia propagator 198.
S. Mauri Monaſterium 276. eius autor, ſitus, donationes ibid.
Maurs munſter Monaſterium 276.
S. Mauritij Monaſterium 361.
S. Mauritij Monaſterium infra Octodorum 275. ſitus eius & donationes ibid. fit collegium canonicorum ſecularium ib.
Mauritianorum Equitum ordo 472. autor & origo ib.
S. Maximini Treueris Monaſterium 240. autor ibid. ſolo æquatum reſtituitur ibid. eius dignitas 254. exemptio 240.
S. Medardi Monaſterium 276.
Medeſchamſtedi Monaſterium 280.
de Meditationis ſeu Virginitatis libro qui Athanaſio inſcribitur, iudicium 64.
Mehrerovv Monaſterium 370.
Meiſcenthal Monaſterium 354.
Melck Monaſterium 363.
Meletenſe Monaſterium 277.
Meletiani Monachi 189. hæreſis eorum ibid. à Monachis approbata & propagata ibid. diutiſſimè durauit ibid.
Melicenſe Monaſterium 363.
Melita inſula Rhodijs attributa 334. obſidetur à Solymanno ſed fruſtra 334. 335.
Melitenſes dicti Rhodij 334. conditiones illis præſcriptæ 334.
Melitenſium magiſtri 168. redditus annui ib.
Melos quid 147. 225. his vſi ab initio Monachi 147.
Mendicantes Monachi iudicium de libris Auguſtini 497.
Mendicantes in quatuor ordines diſtincti 370. cur ſic dicti 454. inuentum Diaboli 468. 470. votum paupertatis fregerunt 424. paupertatis profeſſa pœnitent 454. triplicem paupertatem faciunt ib. à paupertatis altiſſima praxi ſe liberare conantur 455. ſunt fures ibid. legatis & redditibus inhiant 457. cum Curatis ſiue Clericis ſuper legatis certant 458. Benedictum II. arbitrum adeunt ibid. cauſamque obtinent 458. apud Clementem V. cauſa cadunt, & ab illo coërcentur 459. à Iohanne verò 22. plenè ad mendicitatem relegantur 459. ideoque Alexandri V. opem implorant 459. hic quicquid petunt bullis confirmat 460. bullas ſuas exponunt ib. impugnantur multis argumentis 460. 461. ad ea reſpondent 461. de cauſa decidunt ibid. priuilegia de poſſeſſione proprij adipiſci conantur, ſed fruſtra ibid. Carolus VI. Galliæ R. contra eos pronunciat 461. Sixti IV. opem implorant 462. tandem conciliantur ibid. non pauperes ſed diuites ſunt 459. idque contra votum 462. 463. Phariſæis ſimiles 469. locuſtis Ægyptiacis 477. Deæ Syriæ ſacerdotibus 21. ſeipſos mutuo lacerant 473. nouum doctrinæ genus fabricarunt 474. 477. cucullæ indutioni magnam vim adſcribunt 477. bonas artes corruperunt 477.
Mendicantium aduentus prodigijs ſignificatus 452. 453. prodigia illa à multis obſeruata 453. &c. artes illorum in emungendis legatis, ſtipendijs &c. 457. Monaſteriorum numerus 537. patroni Ieſuitæ 461.
Mendicantium Religiorum ordo 372. numerus creſcit in infinitum 370. limitatur 370. 371.
de Mendicantium Monachorum paupertate Ioannis XXII. iudicium 424.
Mendicantibus quinam in ipſo papatu contradixerint à fol 463. ad 473. de illis vaticinia 463. 465.
Mendicantium Hieronymianorum ordo 516.
Mendicitas ira Dei ſignum 453.
Mendicitatem ſacra litera prohibent 453.
Menominia 117.
Menſa orbicularis ordo Equeſtris 535. vnde ſic dictus ib. autor ib. in Anglia adhuc exſtat ib.
Menſura ciborum & potus in Monaſterijs vſitata 213.
Meretricum pœnitentium ordo 535. autor & confirmatio ibid.
Meritum bonorum operum Monaſteria promouit 270.
Meritum nullum eſt in eremitica vita 42.
Merkenſe Monaſterium 359.
Meſſaliani qui & Pſalliani Monachi 191. caput erroris ibid.
S. Michaelis ordo equeſtris 519. autor & origo ibid. inſigne torquis aureus ib. eiusmodi ſymbolum ib. numerus Equitum ib. leges ib.
S. Michaelis Monaſterium 355.
S. Michaelis Monaſterium Hildesheimenſe 361.
S. Michaelis Monaſterium Luneburgi in Saxonia 353.
S. Michaelis Monaſterium in Thuringia 281.
S. Michaelis Monaſterium Verduni 280.
S. Michaelis archangeli Vuengenſe Monaſterium 366.
Michelsfeld Monaſterium 362.
Michelsfeld Monaſterium 368.
Milites duo relictis ſponſis vota monaſtica ſuſcipiunt 177. hæc exempla Bellarminum non iuuant 177.
Militis ſepulchri Dominici conſecratio 478. 480.
Militum Hoſpitaliorum S. Ioan. ordo. 328. 329.
Militares ordines vide Equeſtres.
Militares ordines degenerant 345. vtile eorum inſtitutum. 345.
Minelenſe Monaſterium 353.
Minimi 427.
Minimorum Ieſu Mariæ ordo 525. autor, origo, ritus, confirmatio, cibus, veſtitus, incrementum ibid.
Miniſtri Monachorum 117.
Minores ſiue minoritæ. Vide Franciſcani.

Miracula

Index Rerum & Verborum.

Miracula nihil adijciunt ſanctitatis homini 45. non omnem doctrinam confirmant ib. ſi deſit verbum Dei nos de voluntate certiores reddere non poſſunt ib. falſi Doctores & hypocritæ ſæpius faciunt ibid. Dominici 398.417. maiora quam Chriſti ibid. de illis iudicium 399. Ethnicorum 136. Franciſci 4:7. Mahometiſtarum 272. Papiſtarum pro exſtructione Monaſteriorum facta 272.273. & Monachatus 273. cur nulla in Carthuſienſi ordine fiant 311.
Miſericordia Fratres 532.
Miſſificatio 302.
Mura quid 98. ratio eam conſecrandi 540.541.
Modoalenenſe Monaſterium 276.
Mœchi ſunt Franciſcani 446.
Mygelnenſe Monaſterium 360.
Mumpelgardenſe Monaſterium 362.
Μοναχὸς quid 1. hanc vocem Latini retinuerunt 4.
Monachus vnde dicatur ex ſententia Canoniſtarum 2. Auguſtini ib. Dionyſij Areopagitæ ib. Pyamonis Abbatis 2 3. Bellarmini ib quid ſignificet 1.19.54.160.545.
Monachi ſummum bonum nihil ſcire. 534.
Monacho indoctior prouerbium 477.
Monachum facit deſperatio 35. non communio rerum 53.
Monachi qui 54. dicti ſunt Regulares ſed impropriè 3. Religioſi ib. Munch 3. equi Cantbery 4. θεραπευταὶ ibid. ἀσκηταὶ ibid. Clerici & Philoſophi ib. Nonni 5. nulli fuerunt in Syria ante Hilarionem 56. nulli ante Conſtantinum M. in Europa 3.191. primi in deſertis habitarunt 1. in vrbes quando commigrarint ibid. Chriſtiani cum Nazaræis nihil habent commune 16.17. nihil cum Rechabitis 18. filijs Prophetarum non ſunt ſimiles 20. cum Philoſophis comparantur 4. primi Eccleſijs mendicitate non moleſti 115.122. per decurias & centurias ſunt diuiſi 113. laborare debēt 35.105.118.119.199.415.417. fuerunt barbati 134. veteres noſtris diſſimiles 121. Epiſcopis ſubditi 119. Et Abbatibus 236. nō docentis ſed plangentis officium habent 160.545. prædicare non debent 163. olim Monachi facti quibus libertas erat cordi 106. ab initio non Clerici 160.161. inferiores oſtiarijs 162. probatiores ad clericatum promoti . 61. in tribum ſacerdotum adſcripti 163. vt è latibulis ſuis emerſerint 165. Clerici facti à priori propoſito diſcedere nō audebant 165. ab initio ad ſeculum redire potuerunt 186.187. annulos geſtant 187. ſecularia negotia tractare incipiunt 187. 262. ex ambitione cellulas ædificant 187. plura Monaſteria regere incipiunt ibid. Eccleſias & Cœnobia ſimul regunt 188. Vxores duxerunt 185.295. liberos generarunt 113. primæ claſſis plerumque hæretici 187.189. nulla munera accipiant 105.216.217. vt dormire debeant 207.229. Fratres ſe inuicem nominent 219. cellulas ſibi ne conſtruant 228. 229. induti ſunt ſericis veſtibus & deauratis calceis 227. à baptizandi munere arcentur 229. bona ſua Monaſterio collata non abalienare 229. pueros ex baptiſmo ſuſcipere prohibentur ib. nuptijs & ludis non interſint ib. clericatum appetentes nō impediendi ib. intra Monaſteria ſint concluſi ib. res ad ſe pertinentes non curent ibid. eccleſiaſtica non tractent 164. 229. 545. nec ſecularia 229.259. nulli rei niſi ieiunio, &c. ſint intenti 229. canes vel accipitres ad venandum non habeant 229. tabernas ne ingrediantur ib. ſunt πολυπράγμονες 230. vnde concionandi licentiā nacti ſint. 232.233. ad Clericatus officia eligebantur non niſi conſentiente Abbate 234. 236. ad Epiſcopatum promoti ib. Monachi & Monachæ in vno Monaſterio ne habitent 251. ſimul habitarunt 251 copioſo vino vtuntur 17.227. ſuas impoſturas ab Ethnicis didicerunt 448.449.289. preces vendunt 296.297. ſunt rapaces 296. bona eccleſiaſtica non poſſideant 312. decimas non exigant ib. labore manuum & eleemoſynis viuant ibid. correctionis ſunt impatientes 314. ob atrocia crimina à ſeculari iudice puniri poſſunt 255. 257 259. nominari incipiunt à primis fundatoribus 288.289. error hic refutatur 289. ſunt fugiendi 471.
Monachorum nomen Apoſtolis ignotum 53. Europæis ante Conſtantinum M. 3.59. quot genera 5.202. ſtudia, exercitia, veſtitus œconomia, & inſtituta primæ claſſis à fol. 112. ad 125. diſciplina quando labaſcere cœpta 154. &c. & de hoc querela ib. dormitoria 209. ieiunia 229. exemptiones à ciuilibus exactionibus 253. diſſoluta vita, faſtus hypocriſis, luxus, &c. taxantur 227.301.306.251.313. 338.348.446.
Monachorum Votum. Vide Votum
Monachorum raſura. Vide Raſura.
Monachorum veſtitus. Vide veſtitus.
Monachis abundauit Ægyptus 5. 35. 67. quando loqui liceat 113. præfuit Abbas 114. ad alia Monaſteria non licet migrare 230. Monachis ſcortatoribus reconciliatio danda, matrimonium contrahentibus non item 186. ab initio nullæ datæ decimæ 259. in vniuerſum coniugia prohibita 178.119. olim erant libera 119. prohibitum fuit ne quid ex donatione ſiue ex teſtamento caperent 249. venationes quis indulſerit 35. ſcripturarum lectio ſit familiaris 265.
Monachos ante 300. annos poſt natum Chriſtum fuiſſe probat Bellarminus ex patribus 51.53. ſed refutatur ib. obligari eos ad laborem manuum, &c. vide laborare debent Monachi. Epiſcopi eos reformare ſtudent 350. Vngarorum hoſtiles excurſiones licentiores fecit 351.
Monacha libera 519.
Monachatus caret exemplis in ſacris literis 121. eſt καινοτομία veteris Nazaræatus 17. fuit incognitus Europæis ante Ambroſium 3. in Occidentem quando & quomodo introductus 174. 163. & Romam 60. hodiernus falsò affingitur Auguſtino 108. ab initio alienus à ſuperſtitionibus 262. ludicris Miraculis confirmatur 373. eſt mater omnium hæreſium 188.189.191. vetus cum hodierno nihil habet commune 106. & à fol. 543. ad finem vſque: ac proinde tollendus eſt 549.
Monachatus origo 50. &c. de origine varia ſententia 50. 51.53. authores qui 59. non Rechabitæ 18.51. non Apoſtoli 53.56.57. origo apud Iudæos 7. Armenos 59. 188.153. 109. Syros & Ægyptos 59. cauſa eius promouens ex Auguſtino 66. admiratores patres 33. veteris deſcriptio 106. claſſis errores viginti duo à fol 155. vſque ad 187. ſecunda claſſis errores à fol. 287. vſque ad 303. & refutantur locis citatis. .
Monachatum qua occaſione Baſilius elegerit 67. in occidente quis primus Clericatui coniunxerit. 163.
Monachatu quandiu Eccleſia caruerit 36.
Monaſterium quid 6.14.
Monaſterij & Cœnobij differentia 6.
Monaſterij nomen collegiatis Eccleſijs tributum 7. 109
Monaſterij cellarius 211.
Monaſterij ordinem perturbantium pœna 90.
Monaſteria nulla ante Conſtantinum in Europa 3. nulla in Palæſtina ante Hilarionem 56. in Ciuitates quando demum introducta 1.67.139.197. non licebat ædificare ſine licentia Principis vel Magiſtratus eius loci 248. hanc autem poteſtatem tandem ad ſe rapiunt pontifices ibid. exſtructa confirmabantur 250. amplis opibus cur dotata 123. ciuilibus oneribus priuilegiata 254. ab initio erant tenuia, mox auguſta facta 251. ne duplicia fiant ibid. auguſta reprehenduntur ibid. olim erant officinæ ieiunij, vigiliarum, precum, &c. 120. ſeminaria ordinis eccleſiaſtici 162.163 ſchola 129. 68.170.261.263 265.267. ſchola Nobilium 266. hodie ſunt officinæ idololatriæ 170. in profanos vſus non ſunt conuertenda 253. quando pœna & exilij loca ſunt habita 7. facta carceres & exiliorum

loca 292. erroris origo ibid. politici quando ea regere cœperint 239. & ab obedientia Epiſcoporum exemti 240. monachi illa & Eccleſias regere incipiunt 188.
Monaſteria ingredi non eſt iuris diuini 171. ſponte ingreſſis non licebat amplius exire 294. 415. confutatur hic error 294. 295.
Monaſteria primæ claſſis qualia 119. ſecundæ claſſis à fol. 274. vſque ad fol. 288. in tertia claſſe extructa à fol. 352. vſque 369. quarta Claſſis 537.
Monaſteria ſatanæ ſynagoga Cluniacenſis vocat 349.
in Monaſteria homines pœnæ loco detruſi 7. & ob pœnitentiam 195. Virgines olim non detrudebantur, ſed apud ſuos manebant 52. liberi à parentibus detruſi 292. mulieres à viris nolentibus & e contra conceſſerunt 172. & Principes expiandi peccata gratia 291. nemo inuitus detrudendus 293. recipiendi probantur 118. 119.
ad Monaſteria Puellarum Viri necant 252 253. qua ratione collatura & decimæ peruenerint 269.
Monaſteriorum ſitus 220. aduocati 259. artifices 215. patroni 260. præpoſiti 217. ſacerdotes 218. 219. per Europam vera origo 270. multitudinis etiam 269. ac donorum quæ eis facta ſunt 270. 171. 273. ſeruitus vnde 271. confirmationes penes Imp. erant 248 opes in quos vſus conuerſa 351. quorundam exemptiones ab omni obedientia Epiſcoporum 240. 241. nocuerunt 241.
Monaſteriorum Mendicantium numerus 537. & prædicatorum 395. Benedicti. 201.
Monaſteriys quæ loca prouidenda 250. 251.
in Monaſteriys viuendi ratio 150. 151. non inuitæ Moniales, ſunt retinendæ 150. in quibuſdam monachi & monachæ ſimul habitarunt 251. lectio ſacrarum literarum ad menſam vſitata 120. diſciplina corrigendo delicta qualis fuerit 119. pſallendi mos 209. quandiu ſcholæ durarint 267.
à Monaſteriys eruditio omnis profligata 477.
ex Monaſteriys olim eruditi viri prodierunt 122. 123. liberi eximebantur 295.
Monaſterialis & Cœnobita idem 202.
Monaſteriorum catalogus Ad duplices aquas 359. S. Adelberti 356. Adelingienſe 287. D. Aegydy Brunſuiga 362. in Aegypto 277. Aeid 369. Afflighemenſe 370. Agathæ 280. S. Agnetis 357. Ahuſium 363. Alba Augia Brigantina 360. Alba Augia Nariſcorum 357. S. Albani Baſilea 359. Album caſtrum 278. Allerbachenſe 361. Allerſpach 367. Almanſchvvyler 364. Almesbornenſe 365. Alnaſtara 359. Alneum 280. Alſtebianum 355. Altaſpecula 179. Altendorfenſe 358. Althenſe ſuperius 281. Althenſe inferius 283. Amerbach 281. Amorbachenſe 356. Andanum 285. Andlonu 288. S. Andreæ 255. S. Andreæ inferioris 277. S. Andreæ iuxta Brugas 370. Andrienſe 369. Arbuſinum 353. Aquarum hauſtus 375. Arden 281. Arelatenſe 275. S. Arnolphi 279. Augia Dei 358. Augia diues 281. Augia Rheni 286. Aureliacum 372. Aurelianenſe 278. Ballerſteienſe 363. Balneum 361. Bamochorenſe 199. Banthum 358. Banz 358. Barcetum 281. Barchonaburg 280. Bardenis 281. Beccum 362. Beccuia 295. Beiharting 369. Bellum pratum in Lotharingia 366. Belli prato 361. D. Benedicti 361. Benedicti Brixiæ 282. Berocingenſe 172. Bergenſe 353. Beringenſe 252. Biburg 368. Biſchoffsheim 283. S. Blaſij in Hercinia ſylua 359. Blauvburen 359. Blummers in Veſago monte 277. 199. Bobinuſe 278. Bona Cella 366. Briſtami 428. Beſovv 364. Breitenovv 368. Broinovv 362. Bronium Hannonia 356. Brunder 361. Buchaugia 283. Burbachenſe 355. Burgolienſe 355. Burſfeldenſe 370. Burrhonium 369. Buſcenſe 369. Byblingum 360. Calb in Saxonia 367. Calenſe 279. Camberonenſe 365. Campidonenſe 285. 224. in Candia 25. Cappel 366. 567. Caprecapiti 280. Carmelitarum 358. Caſa Dei 357. Caſamarium 357. Caſſirenſe 197. 233. 253. 276. Caſtelium ſiue Caſtellum 359. Caſtellenſe ſiue Caſtellionſe 277. Cazienſe 284. Cella Dei ſuperior 363. Cella inferior 364. Cella Monachorum 281. Cellenſe 367. Chryſogoni 281. Ciſtercium in Burgundia 369. Claræuallenſe 362. Clari Mareſci 365. Claſſenſe 306. Cluniacenſe 288. Clutina vallis 252. Contadiſeone 277. Corbeienſe 240. 287. Coxienſe 248. Criſpinenſe 280. Cruzlingen 362. eudem H. Creux 357. S. Crucis 357. S. Crucis Auguſtæ Vindelicorum 367. S. Crucis Auſtria 181. S. Crucis Donavverda 362. S. Crucis Vallis 361. Dei augia Monaſt. 358. Dei cella 366. S. Dioniſij 278. Doberan 366. Dolenſe 352. Dolegienſe 278. Dominarum Tiguri 247 287. S. Dominici 357. Detum 277. Eberenum 280. Ebracum 315. 363. Edelſtettum 363. Ebingen 361. Echlingen 363. Einhamenſe 358. Einsdorff 368. Egidianum 365. Eschenbrunn 363. Einſidlen 287. Elchingen 363. Elephantiacum 284. Eliſpegum 361. Elvvangen 284. Engelberg apud Subſyluanos in Heluetia 363. Engelblingum 280. Eningen 352. Ensdorff 369. Epernacenſe 280. Erlach. 359. Ermenarenſe 361. Ermundenſe 288. Evershamenſe 280. Evershamenſe aliud 359. Eubardi Clauſen 273. S. Euſtachij apud Northuſanos 355. Faar 363. Fabarium 281. S. Fara 185. Faucenſe 281. Fauenſe 281. S. Fidis 365. S. Fides Schletſtadij 357. Fiſcannum 279. Floriacenſe 279. Fons Salutis 364. Fontis regij 276. apud Fontem Ebrandi 369. Fontanum 364. Fontenellam 279. Franckenthal 364. Fravvenberg 283. Fravvenmunſter Tiguri 287. Fravvenroth 367. Fructuarenſe 354. Fuldenſe 251. 281. Gandersheimium 287. Gemblacenſe 352. Gengenbach 281. Georgij Martyris 279. S. Georgij Auguſtæ 365. S. Georgij in Duelle 353. S. Gregorij in ſylua nigra 359. D. Georgij Venetijs 353. Gerenrodenſe 356. Gerontocomium 281. Gertrudis 367. Gerundenſe 278. Geſeck 356. Geyſenfeld 257. Gſann 534. Gigniacenſe 288. Girmucenſe 280. Gladbach 353. Glaſconienſe 281. Glouceſtrienſe 255 Gorzia 284. Gottesavv 356. Gotteszell 276. D. Gothardi 361. Græcorum Romæ 286. Graſcaf 358. Gurgitenſe 284. Gurthonenſe 277. Habsbrun 364. Halbaſtienſe 280. Halthauſen 361. Hamnenſe 359. Haſriedenſe 285. Haſle 279. Hedklinga 255. Heerbertingum 365. Heilbrunn 364. Heimeranenſe 264. Helera 275. Helienſe 356. Herzenalb 366. Hersfeldenſe 281. Heſſingen 359. Heydingsfeldenſe 358. Hilarij ad Moſellam 275. Hilarij in Picardia 275. Hilariacum ibid. Hildesleuianum 335. Hirſaugienſe 287. Hohenburgenſe 280. Hohenvvart 358. Holonenſe 281. Holtzkirchen 280. Horreum Treueri 278. Hughofen 362. S. Huldrichi Auguſtæ vindelicorum 353. S. Hyppoliti 283. S. Iacobi 356 S. Iacobi Bamberga 358. D. Iacobi Reginoburgi 368. S. Iacobi in monte Schonberg 358. Ibracenſe 369. S. Ioannis Baptiſtæ Hieroſolymis 329. S. Ioannis Lubeca 366. D. Ioannis mons 283. Innerdorff 366. Irſingen ibid. Iſnenſe 359. Ittingen 363. Iugenburg 357. Iumauienſe 277. Keiſmeim 361. Keyſersheim 364. Koczingenſe 283. Konigsmunſter 356. Kreicuavv 365. Kubach 562. Lacenſe 358. Lanckenheim 364. Lanſheim 368. Latiniacum 279. de Latta 277. Laudis 365. Lauenſe 359. Laurentij 282. S. Laurentij Leodi 356. Lauriſſa 285. Lentiſgen 280. Laxouienſe 263. Lindauienſe 286. Lirinenſe 277. Lobienſe 280. Loenſe 357. Lorchenſe 362. Loricham 284. Lucernenſe 287. S. Lucij 365. Lucuſiani 177. Lutenbach 356. Luthera 365. Luxouienſe 277. Madelbardeſtorff 368. D. Magni Reginoburgi 367. Malroſa 280. Mallersdorff 367. Malliacenſe 277 Malliacenſe 356. Mamelsburienſe 264. Mamudarium 280. Manganorum 360. S. Mangi 288. Mansmunſter 287. S. Maria ibid. S. Maria Aquiſgrani 285. Maria apud Eremitas in Heluetijs 287. S. Maria

de Frigido

de Frigide monte 365. *S. Mariæ de Latina* 329. *B. Mariæ Luxenburgi* 359. *Mariæ Magdalenæ Hieroſolymis* 329. *S. Mariæ mons* 358. *S. Mariæ Quedlinburga* 354. *Mariæ viridarium* 364. *Marienvverdt.* 364. *S. Mariæ Vvormacia* 287. *Macktal* 366. *Martalenſe* 366. *D. Martini* 355. *S. Martini aliud* 275. *S. Martini in Anglia* 361. *S. Martini Colmaria* 285. *S. Martini Coloniæ* 354. *S. Martini in Hiſpaniis* 277. *D. Martini Lutetia* 362. *S. Martini iuxta montem Sacrum* 354. *S. Martini Ternaci* 280. *S. Martini Treueris* 276. *Martini Turonis in Gallia* 240. *ad S. Martyres in Schola Græcorum* 284. *S. Mauri* 276. *S. Maurtij* 361. *Mauritij* 357. *Mauersmüſter* 276. *S. Maximini* 284. *S. Medardi* 276. *Cœnob Medeſchamſchedi* 280. *Mehrervv* 360. *Merſenthal Cœnob.* 334. *Melch* 363. *Meleterſe* 277. *Melicerſe* 363. *Merkenſe* 353. *S. Michaelis* 280. *S. Michaelis* 355. *Michel-ſald* 361. *Michelsfald* 368. *S. Michaelis Archangeli Uuengenſe* 368. *S. Michaelis Hildesheimenſe* 361. *S. Michaelis Luneburgi in Saxonia* 353. *S. Michaelis Verduni* 280. *S. Michaelis in Thuringia* 281. *Minelene* 353. *Modoalnenſe* 276. *Monpelgardenſe* 362. *Monachomonaſterii* 369. *Monantula* 284. *Monaſterium* 368. *Mentis Monachorum* 272. *Mons Monachorū* 356. *Mens ſalſuginis* 354. *Suidenſe* 362. *Moritunegium* 281. *Moſlmenſe* 283. *Mulbrunnenſe* 365. *Murbachium* 281. *Munchen nevvenburg.* 353. *Munſter in Argonia* 352. *Munſter in Granvvald* 352. *Mure in Argauia Heluetiorum* 353. *Muſeum* 280. *S. Naboris* 275. *Neoburgū Auſtriæ* 162. *Neoburgenſe ad Danubiū* 355. 13. *Neoburgenſe ad Rhenum* 285. *Neoſtephota* 367. *Neresheimum* 359. *Neuuilerenſe* 281. *Neumburgicum* 363. *Neuvverburg prope Heidelbergam* 265. *D. Nicolai Henaci* 366. *Nieu Bedeken* 247. *Niualis* 279. *Nouus mons* 283. *Noua cella* 365. *Nouum Monachorum caſtrum* 353. *Nonantula* 284. *Nouum doliolum* 247. *Nunnenberg* 277. *Odenheim* 285. *Olsuenſe* 269. *Omnium Sanctorum Vienna* 364. *Osberch* 362. *Patterlingen* 352. *S. Panthaleonis* 353. *Paradiſum* 354. *Paterniacenſe* 352. *Pfefers* 282. *Pegauienſe* 267. *Pegeuienſe* 361. *Petershauſen* 353. *S. Petri* 277. *S. Petri* 278. *S. Petri extrà muros Bonouienſium* 280. *S. Petri extra muros Ticinenſis urbis* 281. *S. Petri Merſburgenſe* 359. *S. Petrimons* 243. *Petri in Orphiana inſula* 297. *S. Petri vicinum Papia* 281. *S. Peter auff dem Schvvarizvvald* 352. *D. Petri Treuiris* 355. *Petriburgum* 359. *Piburgiū* 369. *Pellanienſe* 277. *Plocenſe* 369. *Pœnitentia* 276. *Portanen* 280. *Porterſe* 367. *Pramonſtratenſe* 363. *Pratinſula* 353. *Prumienſe* 286. *Prunlingen* 368. *Quercetum* 357. *S. Quintini* 353. *Rabdorff* 366. *Ranſhofen* 361. *Regenſtorff* 368. *Reichſer* 280. *Reinhauſen* 359. *Reomaus* 277. *Reychovv.* 281. *Rheinfelden in Halſatia* 367. *Rheni augia* 285. *Richenbach* 359. *Richenpagum* 367. *Riddaheshuſenſe* 366. *Ranchnacum* 361. *Rod* 359. *Roggenburg* 363. *Ruelſpurg* 285. *Rotenhaslah* 367. *Rauolſſcellenſe* 287. *Rotum vel Rhodiū* 363. *Salomonis* 288. *Salomonis villa* 324. *ad Salinas* 361. *Salmanſih vvyler* 364. *S. Saluatoris in Anglia* 361. *Saluatoris Aquicincto* 358. *S. Saluij* 362. *Sanctimonialium Dominici Romæ* 396. *Sangallenſe* 279. *Schaffe* 283. *Schaphuſianū in Heluetia* 357. *Schaumbiubte* 185. *Schattenthal* 179. *Schennis* 370. *Schlechdorff* 367. *Schonberg* 357. *Schonnovv* 364. *Schonthal.* 362. *Schuren* 278. *Seuſſenrieds* 367. *Schutrenſe* 281. *Schyren.* 358. *ad Scotos zu den Schotten* 275. *Scotorū Vienna* 370. *Seckingenſe* 275. *Sedebecke* 365. *Seleſen* 274. *Seleſen* 280. *Selgenſtatenſe* 287. *Selſe* 278. *Seueriue* 277. *Sigerpergenſe* 358. *Siluruum* 367. *S. Simphoriani* 278. *Sindelfingen* 359. *Seon* 363. *Soretbum* 367. *Spanheimenſe* 363. *Speinbarium* 366. *S. Spiritus Lutzelburga* 365. *Stabulans* 280. *Steceebowenſe* 360. *Steſtonenſe* 287. *Steingaden* 183. *Stephani* 281. *D. Stephani* 366. *S. Steph. Bamberga* 355. *S. Stephani & Syluestri* 284. *S. Stephani Auguſtana* 353. *S. Stephani Salingaſtadij* 285. *Stetterlinburgenſe* 354. *Stremmelſpach* 280. *Suben* 181. *Sultzberg* 177. *Sulcomenſe* 381. *Summisheim* 362. *Summumtorum* 358. *Sueſſienenſe* 259. *Surberg* 278. *Svvarzachinum* 281. *Svvarzach* 286. *Syachum* 283. *S. Syluestri* 357. *S. Syluestri* 283. *ad Sylurum lacum* 285. *Tegerſeenſe* 236. 251. 253. *Tegerſeenſe* 283. *Tegerſeenſe in Bauaria* 544. *Thaba* 355. *S. Theodori Baberga* 365. *Theologienſe* 264. *Thierphauptū* 283. *Tholegienſe* 278. *Trinz* 281. *Torinenſe* 358. *S. Trinitatis* 357. *Truttenhauſen* 366. *Tuscienſe* 357. *Tuniaceſto* 280. *Tusch.* 281. *Tietenhauſen* 366. *Vaccarum riuus* 362. *Uallis umbroſa* 358. *Vaucheſcerſe Monaſt.* 370. *Varsopagum* 279. *Uarnpach* 369. *Verde* 285. *Uernhen* 369. *D. Victoris ibid.* *S. Vincentij* 284. *Monachorum Vindonienſe* 240. 241. *Vinoarium* 285. *Uiſchbecerſe* 351. *Uiſcomenſe* 365. *S. Viti Martyris* 366. *Vitomutenſe* 369. *Vmarſenſe* 277. *Vra* 368. *Vrangia* 368. *S. Vrbani in Argouia* 367. *Vrſinum* 366. *Vrſpergum* 363. *Vrſpringum* 352. *Vitenburrhanum* 214. *Uitonburra* 283. *Uvagenhauſen* 369. *Vvalbacienſe in Saxonia* 356. *Vvalderbach* 369. *Vvaldkirch* 353. *Vvaldſaſſen* 364. *Vvaldſeehenſe* 366. *Vvalkenredenſe* 369. *Vvalkenries* 363. *S. Uvalpurgis* 287. *S. Vvalpurgis* 356. *Vvalſrederſe* 356. *Vvanchſeenſe* 369. *Vvaſſerſchopffe* 363. *Vvaular* 280. *Vveichenſtephanum* 287. *Vveidenberg* 369. *Vveiſenovv* 353. *Uveiſſenſteig* 288. *Vvveſſenbrunnerſe* 283. *Vveſſerum* 367. *Vveiſſ* 280. *Vvettenhauſen* 354. *Vveingarten* 283. *Vvicelbacum* 283. *Vvilhermenſe* 359. *Vvilten.orſe* 355. *Vvindenburg* 368. *Uvrmuhenſe* 280. *Vvolffs. munster* 285. *Vvoſſeeum Vvurmſpach* 360. *Zacharia* 285. *Zedlitenſe* 365. *Zenonis* 367. *Zvvifaltum* 359. *ZurZachterſe* 288. *Zvvifaltienſe* 259.
Monetam cudunt Abbates 262.
Monialis 6.
Monialis & Onagri comparatio 6.
Moniales. Vide Virgines ſacræ.
Μόνος *quid* 26.
Μονιος 6.
Mons Monachorum Monaſt. 278. 356.
Mons ſalſuginis 354.
Montis oliueti ordo 535. *quando exortus ibidem habitus ibid.*
Montis Sindenſe Cœnob. 362.
Monteſia militia ordo 484. *auctor ibid. confirmatur ibid. inſignia ibi.*
Montanus legem de ſoluendis matrimonijs primus tulit 196
Montolerani Monachi 535.
Montoliueterſium ordo 419. *orig., author ib. regula, veſtitus, confirmatio ib.*
Mores & habitus debent conuenire 76.
Mori quotidie quomodo debeamus 74.
Mors & vita in manibus linguæ 205.
Mortarius, genus Phariſæorum 8.
Mortuaria vnde 271.
Mortuorum funeribus non licet intereſſe Nazaræis 17.
Mortuegum Cœnob. 281.
Moſes quidam ex latrone fit laudatiſſimus Monachus 162.
Moſes alius inuitus ex Monacho Epiſcopus factus 162.
Moſaicam Politiam in Chriſtianiſmum induxerunt Mendicantes 454.
Mulbrunnum Cœnob. 365.
Meslinenſe Cœnob. 284.
Mulier ob Religionem non tondenda 153.
Mulieres aſpicere ſed non appetere licet Auguſt. 367.
Mulieres in Cœnobia Monachorum ne eant 252.
Mulieres à viris nolentibus, & è contra, in Monaſteria conceſſerunt 172. *error hic damnatus* 173. 173. *exterpars non potuit* 175.

Mulieres

Mulieres olim in Syria docebant 5.
Mulierum familiaritas præmonſtratenſibus abregatur 322.323.
Mulierum conſortium Franciſcanis interdictum 407.
Mulieribus *interdictus aditus ad Carthuſienſium templa 311.*
Mulieribus *non licet ſacra officia peragere 5.*
Munch vnde 3.
Munchenuevvenburg *Cœnob.353.*
Mundiburdium quid 262.
Munda *& Paulina hiſtoria 448.449.*
Munera *nec dare nec accipere debent Monachi 216.*
Munſter 7.
Munſter *in Argonia Cœnob.352.*
Munſter in Gramvvald Cœn.352.
Murbachium Monaſterium in ſuperiori Alſatia 281.
Muro Cœnob.*in Argauia Heluetiorum 393.*
Murmurare quam ſit graue 86.
Murmurare de cibo quid 89.
Muſaum Cœnob.280.
Mutilatum membris canones ad miniſterium non admittunt 162.

S. N*Aberis* Cœnobium 275.
Natura humana ſeruum & infantium miſeretur.213.
Nazir vel Nazaræus vbi primo legatur in ſacris literis 15. quid ſignificet ibid.
Nazaræi qui 15. vinum non bibunt 16. 17. vxores habent 17. carnes edunt ib. mortuos non tangunt 16.17. inſtituta & mores 16.17
Nazaræorum Monachorum comparatio ib.
Neſeſogli Turcis qui 24. capellis vel veſtimentis ſuis omnes infirmitates depellunt 24.
Neoburgenſe Monaſterium ad Danubium 356.
Neoburgenſe Cœn.ad Rhenum 285.
Neoburgum Monaſterium Auſtriæ 362.
Neoſtephata Monaſterium 365.
Neresbermen Monaſter.369.
Neſtoriani Monachi 190.191.
Neoburgenſis ſchola puellarum 266.
Nevvberg Monaſterium *356.*
Nevvenburg Cœnobium *prope Heidelbergam 266.*
Nevvmburgicum Cœnob. *564.*
Nevvilerenſe Cœnob. *281.*
Nicea Vrbs 333.
Nicena Synodus vindicatur 160.
Nicephori error 14.
Nicolaus Clemangis grauiter inſectatur Mendicantes 469.& Moniales *470.*
Nicolaus Gallus contra Carmelitas ſcripſit 387.
Nicolaus Eremita Vnderuualdenſis 38. quando claruerit 38 in ſolitudine 21. annos abſque cibo & potu vixit 38. vita ſanctimonia 38. mors 39.
Nicolaus III. Regulam Franciſci in ſcholis prælegi mandauit 410.411.
Nicolaus Tarniſinus, epilionis filius fit papa 394.
D.Nicolai cœnob. Iſenaci 376.
Nicolaitarum ſecta vnde orta: & ſumma doctrina 61.
Nieu Bodeken Cœnobium *247.*
Nigellus ſceleratos Monachorum mores depingit 349.
Niualis Cœnobium *in Brabantia 279.*
Nobiles olim in Monaſteriis educati & inſtituti fuerunt 266.
Nobilium filii quomodo recipiendi ſint in Monaſteria 218.
Nocturna illuſio 80.
Nocturna laus qualiter æſtatis tempore agatur 207.
Nocturna officia 207.
Nollbruder 474.
Nonantula Monaſterium 284.
Nonna 5. vox Aegyptiaca quid ſignificet ib. Germanis quid ib.
Nonnæ *dictæ ſunt* Monachæ *5.*
Nonnæ Anglicanæ liberos enecant 185.
Nonnarum tonſura, vide tonſura Virginum ſacrarum
Nonni dicti Monachi 5.
Norbertus Lotharingus inſtituit præmonſtratenſium ordinem 318.319. de hypocriſi accuſatur 321.
Normanni vaſtant Fleriacenſe Monaſterium *274.*
Noua cella Cœnob.*365.*
Nouitii quomodo inſtituendi 87. cum Nouitio *quid agatur profeſſione facta 225.*
Nouitiorum probatio 217.
Nouitios recipiendi mos 347 ætas recipiendorum ib.
Nouatianorum hæreſis 188.
Noui virginis Mariæ *Fratres 536.*
Nouus mons Cœnob.*283.*
Nouum doliolum Cœnobium 247.
Nouum Monachorum caſtrum in Saxonia *353.*
Nubere quid in Domino 183.
Nudipedes Fratres hæretici 158.
Numa Pompilius Romæ Virgines Veſtales inſtituit 22. ſtipendium illis aſſignauit ib. congreſſus cum Aegeria ſimulat 449.
Nunnenberg Cœnobium *277.*
Nuptiæ ſacrarum Virginum poſt virginitatem promiſſam libera erant 141.143. quando male audire cœperint 143. & de his Patrum & conciliorum iudicia 143. 145. 147. nuptiæ harum contractæ quando cœperint diſſolui 147. vt deſcenſum ſit ad prohibitionem nuptiarum 145. 147. nuptias Baſilius inceſtas appellat 143.
Nuptiis intereſſe prohibentur Monachi 229.
Nuptiales dies 542.

O*Bedientia monaſtica ſuperſtitioſa 119.*
Obedientia præſtanda Monacho 205.
Obedientia quibus præſtanda 77.
Obedientia menſura 86.
Obedientia ordo 221.
Obedientia promptitudo 88.
Obedire nolentes in Monaſterio *nemo defendat 221. pœna qui inobedientem defenderit ibid. ſibi inuicem obediunt Monachi ib.*
Obſeruantes 427.
de Obſeruantia Fratres 427.
de Obſeruantia Fratrum ordo 501. erigo ib. confirmatio 501. 502. à conuentualibus iniuriis affecti 501. & contra illi conuentuales contumeliis proſcindunt 504. decretum concilii Conſtantienſis pro illis 502.503. ritus 504. in ſuo inſtituto non diu perſeuerant ibid. confirmatio ibid. incrementa 504.505. in Angliam ducuntur 505. impugnantur à conuentualibus 505. in reliquis ordinibus exoriuntur ibid. Chriſtum ſe eſſe quidam ex illis finxit.105.
Oceanus limites ſuos permulta miliaria egreſſus 452.
in Occidente pater Monachorum *Benedictus 201.*
in Occidentis Vrbes *quis primus Monachos &* Monaſteria *introduxit 197.*
Ocium cauſa Eremitica vita 17.
Ocium fugiant Monachi *114. eſt animæ inimicum 209*
Ocioſi ſermonis periculum 83.
Oculi Domini ſpeculantur bonos & malos 206.
Odenheim cœnob.285.
Oeconomi Cœnobiorum *117.*
Oeconomia Cœnobiorum 117
Officium diuinum quid 414.415.
Officia diuina per diem 209.
Officium diurnum Brigidarum 506.307.
Officia nocturna. 207.
Officia quomodo diſtribuenda 91.

Offenſi

Digitized by Google

Offenſi animum placandi ratio 221.
Oliuenſe Monaſterium 363.
Omnium ſanctorum Monaſterium Vienna 364.
Onagri & monalis comparatio 6.
ad Opera bona quando prompti reddamur 88.
Operum merita auxerunt Monaſteria 270.
Opes monaſteriorum in quos vſus conuerſa 351.
Operare vt debeant Auguſtiniani 375.
Oratio breuis & pura ſit 210. *eiuſdem reuerentia* 210.
Orationis forma qua Franciſcani vtuntur 433.
de Orationis reuerentia 210.
Orantium corda vagari non debent 91.
Orantium vnitas multum valet 73.
Ordines omnes conſtant e Monachis & Monathabus 311.
Ordinum Monachorum & Equitum militarium catalogus.
Ordo Albatorum 318. *Alborum ſpirituum* 493. *Alcanthare militum* 498. *S. Ambroſij ad Nemus* 525. *Ambroſianorum* 532. *Annunciationis B. Maria* 526. *S. Antonij de Vienna* 311. *Antoniani* 317. 317. *Apoſtolicorum* 199. *de Armenia Fratrum* 532. *Auguſtinianorum* 108. *Auguſtinenſium Eremitarum* 372. *de Aue* 532. *Aurei velleris* 527. *Bandatorum* 529. *Barfuſſer* 427. 543. *S. Baſilij* 67. *Baſilianorum* 88. *Batuinorum* 532. *Beghardorum* 494. *Beghinarum* 494. *Beguttarum* 494. *Benedictinorum* 196. *Bernhardinorum* 313. &c. *Bethlehemitarum* 486. *Bonorum hominum* 486. *Bona voluntatis* 532. *Boni nuntij* 471. *S. Brigida* 505. *Burſfeldenſis* 532. *Calatrana militia* 343. *Caligula* 499. *Camaldulenſis* 306. *Canonicorum S. Georgij in Alga* 519. *Canonicorum Lateranenſium* 520. *Canonicorum regularium S. Marci* 586. *ordo boni alius* 532. *Capellanorum* 532. *de Captiuorum redemptione* 481. *Carmelitarum* 283. &c. *Carteriorum quinti* 499. *S. Catharina* 515. *Carthuſienſis* 309. 311. *Cellariorum* 532. *Chalomerianorum* 532. *Charitatis* 532. 311. 313. *Ciſtercienſium* 313. *S. Clara* 484. 48. *Clariſſarum* 483. *Clauigerorum* 533. *Cluniacenſis* 153. *Clutina vallis* 252. *Caleſtinorum* 247. &c. *de Communi vita* 532. *Compoſtellanorum* 344. *Conſtantinopol. militum* 533. *Cruciferorum* 336. *Cruciferorum alius* 533. *Crucigerorum* 337. *Crucis Fratrum* 533. *Crucis ſtellatorum* 533. *S. Damiani* 284. *Dominicanorum* 190. *Duniacenſis* 305. *S. Franciſci Eremitarum* 525. *Forſientium* 533. *Forſiciferorum* 533. *Franciſcanorum* 403. &c. *Fratricellorum* 474. *Gaſtaldanorum* 532. *Genetta* 533. *Flagellantium* 486. 487. &c. *S. Georgij* 529. *Gertrudis* 533. *Gilbertinorum* 323. 325. *Gladiatorum ſeu Gladiferorum* 479. 481. *Grandimontenſis* 309. *Gratia* 536. *Gregorianorum* 200. 208. *Gerundinenſium* 201. *Helena Fratrum* 533. *Hieronymianorum* 106. 89. *S. Hieronymi ſeu Eremitarum Hieronymianorum alius* 516. *Hieroſolymitarum* 343. *Hieroſolymitanorum* 533. *de Hiſpania Fratrum* 533. *Hiſtricis equeſtris* 533. *Hoſpitalariorum militum S. Ioannis* 328. 329. *Hoſpitalariorum* 535. *Hoſpitalariorum S. Spiritus ordo* 327. *Humiliatorum* 316. *D. Iacobi Fratrum* 534. *D. Iacobi militum de Spatha* 344. *Ieiunantium* 327. *Ieſu Chriſti militum* 498. *Ieſuatorum* 514. 515. *Ignorantia* 534. *Incluſorum ordo* 535. *Indianorum* 531. *Ioannitarum* 328. *Ioannita de ciuitate* 534. *Ioſaphati vallis* 534. *Ioſephi* 534. *S. Iuſtina* 520. *de Labanda* 534. *Lazari* 534. *Lazaritarum ſeu Hieroſolymitanorum* 343. *Lazaritarum alius* 534. *Linonchlenij Fratrum* 534. *Equitum Luna* 529. *Magdalena* 534. *Maria milites* 342. *S. Maria militia* 484. *S. Maria Monialium* 534. *S. Maria ordo alius* 535. *B. Maria ſeruorum* 492. *S. Maria quartus* 535. *Marturinorum* 536. *Martyrum Fratres* 336. *Martianorum Equitum* 472. *Melitenſium* 334. *Menſa orbicularis* 535. *Meretricum pœnitentium* 526. *Equitum S. Michaelis* 529. *Militum Sepulchri Dominici* 477. 479. *Monachorum liberarum* 535. *Minimorum Ieſu Maria* 525. *Minorum* 403. &c. *Miniſtrantium infirmis in Hoſpital. S. Antonij* 318. *Montis oliueti* 535. *Miſericordia Fratres* 532. *Monteſia militia* 484. *Montolinitenſium* 519. *de Obſeruantium Fratrum* 501. &c. *S. Onophrij Eremita Paulinorum* 532. *S. Pauli Eremitarum* 486. *pauperum Dominarum* 484. *Pauperum Voluntariorum* 515. *Peregrinorum pauperum* 511. *Periſcelij* 499. *S. Petri de Corbule* 535. *S. in Schunbach* 535. *Petri Pœnitentium* 427. *Pœnitentium Mulierum* 525. *Pradicatorum* 389. &c. *Pramonſtratenſium* 319. 321. 323. *Purgatoriorum* 535. *Rebattinorum militum* 530. *Recluſorum* 535. *de Redemptione captiuorum* 481. *Rhodiorum* 338. *Robertinorum* 325. *Rotunda tabula* 535. *S. Ruffi* 535. *Saluatoris* 505. *S. Saluatoris* 505. *S. Saluatoris ſeu Scopetinorum* 518. *Sanguinaria pœnitentia* 486. &c. *Scala Dei* 535. *der Scherbrudern* 533. *Selanomani* 535. *Scopetinorum* 517. *Scotia Fratrum* 539. *Sepulchralium* 533. *Seruorum B. Maria* 492. *Seruientium agrotis* 536. *Sodalitatis Diuini Amoris* 531. *S. Sophia* 536. *S. Speculariorum* 536. *Sancti Spiritus* 520. *Equitum S. Spiritus* 530. 223. *S. Spiritus Hoſpitalariorum* 28. *S. Spiritus D. D. V. Valentini, Quirini & Antonij* 536. *Equitum Stella* 498. *Stellatorum* 268. *S. Stephani* 520. *Syluestrinorum* 268. 309. *Templariorum* 335. 337. 339. *Teutonicorum Marianorum* 339. &c. *Thabennenſiotarum* 66. *Theatinorum* 531. *S. Thoma militum* 536. *S. Trinitatis* 481. *Turlupinorum* 519. *Valetudinario ſeruientium* 336. *Vallis Scholarium* 485. *Veſpillonum* 535. *de Viridi valle* 536. *Vallis Vmbroſa* 307. *Vngaricus Eques* 536. *Vuenceslaitarum* 536. *Zambonita* 374. *Zupffnonna* 536.
Ordo in mandatis Dei ſeruatur 69.
Ordinem Franciſcanorum promittendi forma 436. 438.
in Ordine Franciſcanorum ſemper occultus Papa ib.
Ordinum Monaſteriorum varieta, vitas, multitudo improbatur 303.
de Origine Monachatus varia opiniones 50. 51.
Origenes ſeipſum caſtrauit 43. 63. *infenſus coniugio ibid. vnde errorem iſtum hauſerit ibidem eius iudicium de Virginitate* 63.
Osborch Monaſterium 362.
Ostior vnde Graci mutuarint.
Oſtiarij ordinatio 210. *eius conditiones ib. habitatio ibid. vt recipere debeat pulſantes ib. quando ei adiutor dandus ibid.*
Oſtiarij ſubiecti Abbates 545.
Oſtiarij inferiores Monahi 159.
Othmarus primus Abbas S. Galli 200.
Otho III. Imp. Monachis nimium indulgens 350. 351.

P*Achomius author Thabennenſiotarum* 66. 122. 68.
Pactio . . non defloratio Virginis facit matrimonium 177.
in Palaſtina Eremita ſuperſtitioſiſſimi 40. 41.
in Palaſtina ante Hilarionem nulla fuerunt Monaſteria 56.
de Palladij hiſtoria Lauſiaca iudicium 158.
Pallium quid 157. *eo vſi ad Chriſtum conuerſi priſcis temporibus ibid. tandem in deſuetudinem abijt ibid. Pallium Maria* 396.
Panis libra ſufficiat libra ſufficiat Monachis in die 213.
Panis conſecrati intinctio in poculum renouatur 305.
Panem noſtrum da nobis quid ſit 100.
Panem negant eſſe corpus Chriſti realiter Flagellantes 490.
S Panthaleonis cella in Inboſen 352.
Panthaleonis Monaſter. Colonica 353.

Digitized by Google

in Paphlagenia Monachatus autores 59.
Paphnutius quidam cum filio in Monaſterium recipitur 117.
Paradiſum Cœnob.ſupra Schaphuſiam 354.
Parentes Monachatus ergo reliquerunt liberos & econtra 167.reprobatur hic error ex verbo Dei,concilijs, Patribus 167. Bellarminus hunc errorem defendit duabus exceptionibus,ex Scriptura , Canonibus conciliorum, Patribus 168.169.171.ſed refutatur locis citatis.
Paring Monaſterium 267.
Pariſienſis Academia profeſſorum diſſenſio cum prædicatoribus 357.
Pariſienſis ſchola liber de periculis Mundi comburitur 468.
Pariſienſis lanienа cruenta in Bartholomæi feſto 338. 339.
Parricidium Iacobi Clementis Dominicani incarnationi & reſurrectioni Chriſti comparatur 452.
Parturientibus Franciſci cucullа & braccа exoſculanda exhibita 156.
Paſchalis 11.perfidia in Henricum 5.Imp.242.243.
Paterniacenſe Cœnob.352.
Patroni Cœnobiorum 260.
Patres primi Monachatus admiratores 33.grauiter errant 33.Apoſtolos non Monachos faciunt 55. corona nomine quid intelligant 126.127.
Patrum iudicia de Virginitate 63.65.ſententia de primis Eremitis excutiuntur 33.
à Patribus ad Scripturas prouocandum 33.
D.Paulus habuit Vxorem 193.
Paulus Thebæus primus Eremita quando & qua occaſione Eremum incoluerit ibi.illius exercitia 36 habitaculum 34.36.Victus ibid.veſtitus 36.515.non eſt autor Anachoretarum 28.
Paulus 4.antea Ioannes Petrus Carrafa dictus 531.
Paula laudatur quі reliquerit liberos 167.
Paulinus non induit cucullam vt Bellarminus putat 159.
Paulinus 428.
Paulinorum ordo 532.autor & origo ib. ritus ib. iuuenes & puella ad domandam carnem vno lecto concumbunt,ſed cruce interpoſita ib. ex Italia eijciuntur ibid.
Paulina & Mundi hiſtoria 428.449.
Pauperes ſpiritu qui 94.
Pauperes voluntarij 268.eorum inſtituta & genus vitæ ib.
Pauperum Dominarum ordo 484.
Pauperum peregrinorum ordo 511. origo,ritus & leges ibid.
Paupertas prædicatorum 392.
Paupertas res media 454.triplex inter mendicantes, altiſſima,media & infima ib.
Paupertatis altiſſima theoria iucunda 454.455. praxis grauiſſima 455.ab hac ſe Mendicantes liberare volunt 455.profeſſa pœnituit Mendicantes 454.
Paupertatis ſocij 499.
Paupertatis votum. Vide Votum paupertatis.
Paupertatem non vouit Chriſtus 414. nec Apoſtoli 54. 55.413.
Paupertatem qualem inſtituerit Franciſcus 420.
Paupertatem voluntariam & mendicitatem rectè voueri & ſuſcipi probare vult Bellarminus ,ſed refutatur 419. 421.423.
Peccati fomes libido 73.
peccato alterius conſentire quid 97.
Peccata non ſunt leuia ducenda 77.propter ſeipſa nobis diſplicere debent 97.
Peccatores quomodo corripiendi 73.
Peccatorum expiatio cucullis adſcripta 156.
Peccantium multitudinem reſpicere nocet 72.
Pecuniam mediante papa committi ſceleribus 323 Franciſcani etiam abſoluunt ſceleratos quoſque 446.
Pecunias habere infirmitatis humanæ eſt 457.
Pecunias attrectare Franciſcanis non licet 415.
Pegauienſe Monaſterium 267.
Pegenienſe Monaſterium 361.
Peguanorum Monachorum ritus,mores,veſtitus,atque Religio 27.
Pelagius Monachus orientem & Angliam veneno ſuo infecit 190.
Pelagiani Monachi 189. hæreſis eorum 189. à Monachis profecta 190.
Pepuziani hæretici Mulieribus Sacerdotium attribuunt 5. damnantur à Carthaginen.4.ſynodo ib.
Peregrinorum pauperum ordo 330.origo ib.ritus ib.leges ib.
Perfectorum iuſtitia qua 469.
Perfectionem vitæ monaſticæ tribuere impium 466.
Peribolaium quid 155.
Periſcelij Equites 318.
Perſecutiones originem dederunt eremiticæ vitæ 34.35.43. 553.
Perſonarum acceptio non fiat ſed infirmorum conſideratio 212.
Petrus an raſus fuerit 127.
Petrus de Aliaco Monachos tollendos cenſet 271.
Petrus Eremita preculas Roſarias inuenit 384.
Petrus Ferdinandus I.magiſter ordinis D.Iacobi de Spatha 344.
Petrus Gambacita Piſanus author Hieronymianorum Eremitarum 107.
Petrus Mediolanenſis cappa ſua angina laborantem ſanauit 156.
Petrus Moronæus autor Cæleſtinorum 493. fit Pontifex ibid.dictus Cæleſtinus ibid. eius natiuitas & educatio ibid.mors ibid.
S.Petri Cœnobium extra muros Beneuentanorum 280.
S.Petri Cœnobium 278.
S.Petri Morsburgenſe Cœnob.359.
S.Petri mons Cœnob.147.
S.Petri Cœnob.in orphiana inſula 277.
S.Petri Cœnobium Salzburgi 277. quando fundatum & quo authore ibid.doctos viros habuit ibid.
Petriburgum Cœnob.359.
S.Petri de Corbulo ordo 535.
S.Petri in Shunbach ordo 535.
Petershauſen Monaſterium 353. incendio deletum reſtauratur ib.
S.Peter auff dem Schvvarzvvald Monaſt.352.
S.Petri Cœnobium extra muros Ticinenſis ciuitatis ſitum 283.
Diui Petri Cœnobium Treueris 355.
S.Petri Cœnobium vicinum Papiæ 281.
Petterlingen Monaſt.352.
S.Petri nummus 297.
Pfeffers Monaſterium 282.
Pflaeger 260.
Phariſæus vnde dictus 7.
Phariſæi à quo promoti 7.quæ vera doctrinæ capita retinuerint 8.
Phariſæorum errores,ritus,veſtitus 8.
Philautus quis 98.
Philippus Bonus inſtituit ordinem Aurei velleris 527.
Philippus Tudertus author ordinis Seruorum B. Mariæ 494.
Philonis deſcriptio Eſſenorum 12. 13. non eſt Apoſtolica traditio 15.
Philoſophi Monachi cur dicti 4. ſuperſtitionum magiſtri ibid.
Philoſophorum & Monachorum comparatio 4.
φυλακτήριον quid 6.

Phylacteria

Phylacteria quid 8.
Piburgium Monaſt 369.
Pelamenſe Monaſterium 297.
Pighius refutatur 143.
Pigritia remedium 86.
Pinzaegers qui 427.
Piorum eremita ſuperſtitioſus 39. ſororem morituram aſpicere noluit 40.
Pius I. an conſecrat. Virginum inſtituerit 193.
Pius V. Humiliatorum ordinem abrogauit 316.317.
Placere ſibi 86.
Placere ipſi 86.
Placidus patricius Romanus in Sicilia Benedictinorum ordinem plantauit 198.
Platina refutatur 134.
Plocenſe Monaſterium 369.
Pœna fornicantium Monialium 245.
Pœnitentia quomodo agenda 92.
Pœnitentiæ doctrinam diſputationibus inuoluerunt Mendicantes 475.
Pœnitentiæ Cœnobium 276. quo authore conditum ibid. qua de cauſa ibid. vnde denominatum ibid. multis prouentibus Regiis locupletatum ibid.
Pœnitentiæ fructus 77.
Pœnitentes Minoritæ 427.
Pœnitentium ordo 427. confirmatur ibid. damnatur in Anglia ibid. ſed rurſum approbatur ib.
Pœnitentium incrementa 443.
Pœnitentium mulierum ordo 525. author & confirmatio ibid.
Pœnitentes quomodo ſuſcipiendi 79.
Poloni rotunda tonſura in morem Monachorum cur vtantur 296.
Poloni Papæ tributarij facti 295. qua occaſione ibid. quibus conditionibus ib.
Poloni cum Teutonicis bellum gerunt 342.
Polonia recipit Prædicatores 395. Poloniæ rex Pruſſiæ Ducatu ſe abdicat 341. eius tranſlatio cum Teutonicis non approbatur ib. tranſactionis leges ib.
Politici Abbatias regere incipiunt 239.
Politica adminiſtratio Monachis interdicta 417.
Polydorus queritur de Monachorum petulantia 349. contra Mendicantes ſcribit 471. eius errores 105.107.158. 193.326.
Pontifex Franciſcanos hæreticos pronuntiat 435. flagellationes publicas prohibet 490. connivet ſceleribus mediante pecunia 162. & aliquos à ſuo voto abſoluit 323. hæreticus proclamatur à Fratricellis 435. longo tempore occultus fuit inter Franciſcanos 436.437.
Pontifici contradixerunt Begardi 495.
Pontifices ad brachium ſeculare confugiunt 255. ex Franciſcanis qui prodierint 443. conſtitutionem Imperij ad ſe trahunt 243. diuina & humana venalia habent 424.
Pontificum nomen Apoſtolis ignotum 53. diſpenſatio 147. libido quiduis agendi 132.
Pontificalis cœna deſcriptio 543.
Pontificialia geſtandi licentia Abbatibus data 245.
Pertenſe Monaſt. 359.
Portare infirmitates quid 101.
Portare onera inuicem quid 101.
Portanen Monaſt. 280.
de Portiuncula 227.
Poſtillator Bibliorum primus quis 397.
Prædia ne dentur Monachorum collegijs edicto ſancitur 250.
Prædicatores cur Mendicantes dicantur 454. cur Franciſcanis præponantur 371. quotannis Capitulum generale habent 391. Mariæ Fratres dicti 393. infidelibus nolunt prædicare 395. vt Regulam promittant 395. cur ſiniſtra manu communicent ibid. quot Pontifices & Cardinales habuerint in ſuo ordine 397. pueros recipiunt ante probationis annos 401. damnatur hic mos ib. transfugas recipiunt 403. ſedi Romanæ ſunt formidabiles ibid. priuilegiantur 402.403. fingunt nouum Euangelium 450. veniunt in Hiſpaniam 395. Bononiam ib. in Scotiam ib. Poloniam & Ruſciam ib. in Angliam, Hungariam ib. in Galliam 449.
Prædicatorum ordo 390. &c. in tres partes ſcinditur 391. origo 390. author, ritus 389.391. regula 391. confirmatio ib. paupertas ieiunia, lectiſternia ib. veſtitus ib. Monaſteria humilia ib. officium 393. propagatio 395. Monaſteria quot & vbi 396.537. contentio de veſtitu cum Auguſtinenſibus 391. cum Academia Pariſienſi 393. viſiones fictæ 397. Magiſtrorum generalium catalogus 393.395. in illorum ordine eleemoſyna ceſſant 394.
Prædicatoribus carnis eſus prohibitus 391. Mulierum familiaritas prohibita 392. ſilentium mandatum ib. palatium Romæ ceſſit 395.
Prælati cura in iniungendis officijs 95.
Præmonſtratenſes contendunt cum Carmelitis propter albas cappas 319. non vtuntur Pontificalibus ornamentis ib. non inſtituunt ſcholas 323. hinc bubulci dicti ib. Fruſtra reformantur ibid. ab initio duplicia monaſteria habuerunt 252.
Præmonſtratenſium ordo 320. &c. origo 318.319. autor, nomen, confirmatio, priuilegia 319.321. peculiaria huius ordinis 322. in Angliam veniunt 319.323. illorum ſceleribus conniuet Papa 323. Religio proſecta ib. Abbates eligendi mos & officium 320.321.
Præmonſtratenſe Monaſterium in Lotharingia 363.
Præpoſitura Beronenſis 352. Embracenſis 367. Epiſcopicellenſis 27. D. Ioan. Lubecæ 366. S. Leonhardi Sant. Galli 363. S. Mangi Sanius 287. Quatuor turrium 358. Tigurina 276. S. Vrſi Soloduri 276. Vuagenhauſen Vualdſeenſis 366.359.
Præpoſitus ordinetur ab Abbate 220.
Præpoſiti Monaſteriorum 210. ex indebita eius ordinatione quæ mala oriantur 220. pœna delinquentis ib.
Præſidentis iudicio omnia committenda 89.
Præſulum nomen Apoſtolis ignotum 53.
Prandium & cœna quibus ferculis inſtruantur 213.
Pratenſula Monaſterium 354.
Preces cur non exaudiantur 97. numerare eas ſuperſtitioſum 414. 415.
Preces vendiderunt Monachi 295. hic error quando exortus ib. confutatur 296.297.
Precula Roſariæ quis inuenerit 384.
Presbyteros habuerunt Eremitæ 46.
Presbyteri de in publicis congreſſibus docent 5.
Principes in Monaſteria expiandi peccata gratia conceſſerunt 291. error hic refutatur ibid. olim in Monaſterijs educati 266.
Principes Chriſtiani debent pſeudomonachatum abrogare 550.
Prior Ioannitarum 329. vbi in Germania ſedeat ib.
Prior pro ædificatione ad menſam poteſt aliquid dicere 213.
Priſcillianiſtæ eſum carnium prohibuerunt 289.
Proceſſiones 301.
Procuratores Cœnobiorum 260.
Prodigia horrenda Mendicantes Monachos antecеſſerunt 452 453. multi ea obſeruarunt 453.
Prodigijs doctrinam ſuam aſſerunt Turcorum monachi 24.
Profani Equites qui 328.
profeſſio Virginitatis olim libera 139.
promiſſio temeraria non ſoluenda ſed corrigenda 175.
prophetia de ſchiſmate in ordine Franciſcanorum 505.
prophetia Hildegardis de Mendicantibus 463. & Cyrilli presbyteri de iiſdem 464.465. Scholia in eam ib.

Propheticus loquendi modus 100.
Prophetarum filij 19. *cur ſic dicti ib. non fuerunt Monachi ib. non ſunt Monachatus autores* 51. *cur Hieronymus Monachos dixerit* 20. *pulmento veſcebantur tempore famis ib in vrbibus habitabant ib.*
Prophetarum collegia 19.
Proprium an habere liceat 79.
Proprij poſſeſſio noxia 510.
Proprietas bonorum an licita ſit.
de Proprietate rerum certamen 455.
Proterius Epiſc. Alexand. trucidatus in medio baptiſterio 190.
Proteuangelium Iacobi liber apocryphus 140.
Prumienſe cœnob. 286.
Prunlingen Monaſterium 288.
Pruſſia ad Chriſtianiſmum 341. *conuertitur* 171. *rebellat* 342.
Pſallere ſapienter quid 71.
Pſallendi mos Auguſtinenſium 376.
Pſallendi modus in Monaſterijs 209.
Pſalliani qui & Meſſaliani Monachi 191
Πτωχὶς *quid* 401.
Pueri minors ætate quomodo corripiendi 211.
Pulmentum quid 227.
Pulmenta duo cocta ad refectionem quotidianam ſufficiant 215.
Purgatorium damnant flagellantes 490.
Purgatoriolum ordo 555. *habitus & veſtitus ib.*

QVadrageſima obſeruatio 215.
Quarta partis decimarum origo 458.
der Quaten origo 458.
Quatuor curiarum propoſitura 358.
Quercetum Cœnob. in Brugenſi ſuburbio 357.
Querela de Monachis & Menſalibus 149. 154. 217. 301. 306. 315. 251. 349. 321. 349.
Quæſtionum & Reſponſionum liber non eſt Iuſtini 52. 53. 179.
S. Quintini Eccleſia Monaſt. mutatur. 353.

RAbanus Maurus 263. *eius ſtudium in Fuldenſis Monaſterij ſchola & bibliothecareſtanda ſtudium.* 264. 265.
Rabdorff Cœnob. 366.
Radere & tondere differunt 126.
Raſura hodierna Monachorum non ſimilis veteri 127. *ante annos* 400. *Chriſti non fuit in vſu* 129. *non ab omnibus probata* 129. *non Nazaræorum inſtitutum* 130. *non mandata à Deo ib. ſed prohibita* 129. 131. *Ethnicorum ritibus aduerſatur* 131. *eſt ſcurrilis & flagitioſa* 131. *probroſa* 132. *mortuorum propria, mollities & ærumnarum nota ib. contemn parit* 133. *ab Ethnicorum ſacerdotibus mutuata.* 130.
Raſura Nazaræorum & Monachorum diſſimilis 130.
Raſura Petri hodiernum non probat 129. *raſuræ eius cauſa incerta ib.*
Raſura & tonſura nominibus Ieſuitæ ſine diſcrimine vtuntur 127.
Raſura an ſit autor Anicetus 128. *an Paulus ib. non eadem vbique forma* 130. *Myſteria nouem* 131. 133. *eius antiquitatem probat Barbeius* 129. *ſed refutatur ib. vera origo* 129. 135.
Raſura barbæ aduerſatur verbo Dei 136. *Patrum memoria non ab omnibus Clericis recepta ibidem eſt mollitiei ſignum* 137. *& luctus ibid eſt fœda nuditas* 134. *in Oriente non fuit vſurpata* 135. *Romæ & alibi nulla lege ſancita ibid.*
Raſura barbæ Myſteria 137. *origo* 134 136. 137.
in Raſura barbæ Chriſtiani Romanum Clerum imitati ſunt 135.
Radere barbam & caput non licet ex Apoſtolorum conſtitutione 136.
in Radenda vel non radenda barba cuiuſque prouinciæ conſuetudo ſeruanda 136.
Radulphus Epiſcopus Angliæ Minorum ordinem qua occaſione ingreſſus 242.
Raiculphi Monaſterium 280.
Ranshofen Monaſterium 361.
Rebattinorum militum ordo 512.
Rebellio Pruſſiæ à Teutonicis 342. *cauſa rebellionis ib.*
Rebrachatoria 116. 117.
Rechabitæ qui 18. *vinum non bibebant ib. agriculturam non exercebant ib. in tabernaculis habitabant ibid. Vxores habebant ib. non ſunt Monachorum Patres* 17. 51.
Recluſorum ordo 535. *cur ſic dictus ib.*
de Redemptione captiuorum militum ordo. 481.
Redimicula 117.
Reficere Fratres quibus horis oporteat 213.
Reformati 427.
Regenſtorff Cœnob 368.
Regij coloni qui 271.
Regula primorum Monachorum in Alemannia & Heluetia erat Verbum Dei 199.
Regulares Canoniſſæ 111.
Regulares dicuntur Monachi, ſed impropriè 3.
Reichſerd Monaſterium 2*0.
Reimundus de Pennaforti Decretales colligit 393.
Reinhauſen Monaſt. Saxoniæ 359.
Religio vera contemnitur propter peccata infidelium 100.
Religio Iaponiorum impia 25. *vana* 26. 27.
Religionis cauſa Vxor non deſerenda 414.
Religionem vnam Deus in populo ſuo habere voluit 7.
Religioſi qui dicantur 3. *Monachi cur ſic dicti ib. ſecularia iudicia fugere debent.*
Religioſi Iaponiorum 26.
in Religioſis damnatur veſtitus hypocriticus 156. 157.
Reliquiarum tranſlationẽ prohibuit Antonius Eremita 37.
Reliquiarum importatio in Monaſteria 302.
Remboth Monachorum genus quale 28.
Remboth vnde dicti 288. 289. *eorum mores, ritus, inſtituta, veſtitus, habitatio* 28. 29.
Remedium contra libidinis ſtimulos 372.
Rennuita Monachi 28.
Renunciare ſeculo quid 74.
Reſurrectioni Chriſti comparatur parricidium Iacobi Clementis Dominicani 452.
Reychenvv 166.
Reychovv Cœnobium 281.
Rex Bulgarorum monaſticum habitum deponit 295.
Rhaca quid 97.
Rhedo Comes Montigranellus author Hieronymianorum Eremitarum 07.
Rheinfelden Cœnob. in Holſatia 377.
Rheni augia Cœnob. in inſula Rheni ſitum 286.
Rheynovv Cœnob. 286.
Rhodij dicti Ioannitæ 332. *Rhodo potiuntur ib. amittunt* 333. *hinc pulſi vbi appulerint ib. in* 8. *linguas diuiduntur* 331.
Rhodiorum votum 332. *mos eligendi Magiſtrum* 333. *Magiſtri qui ib.*
Rhodijs Melita attributa 334.
Richardus Armachanenſis Epiſcopus libro edito Mendicantes refutat 468. *tanquam hæreticus excommunicatur ib.*
Richardi Cantuarienſis Epiſcopi ſepulchrum ſpoliarunt Franciſcani 446.
Richenbach cœnob. 359.
Richenpagum Cœnob. 377.

Riddabes-

Riddabeshuſenſe cœnob.366.
Ridendi tempus nunquam eſt in hac vita 84.
Rinchnacum cœnob. 361.
Riſus quid in ſcriptura 74. incontinentiæ ſignum ib.
Robertinorum ordo 225.
S. Rochi fraternitas 298.
RodCœnob. 359.
Rogerius Siciliæ Rex habitum monaſticum deponit 295.
Roggenburg Monaſt.in Sueuia 363.
Rumualdus Camaldulenſis ordinis autor 306. diabolicis præſtigijs à Monacho deceptus Monachiſmum aſſumpſit ibid.
Roma eſt Babylon 106.
Romam Monachatus introductus 60.197.
Romam Benedictini veniunt 198.
Romæ magnificum collegium Ieſuiticum 542.
Romanæ Synodi ſub Sylveſtro habitæ non probantur 194.
Romulus in numerum Deorum relatus 271.
Roſarij origo eiuſque fraternitas 297.
Roſen kranz unſer frauuen 299.298.
Roſarias preculas quis inuenerit 384.
Rotelſpurg Cœnob.285.
Rotenbaslach Cœnob. 287.
Rotolſicellenſe Cœnob.287.
Rotum vel Rhodium Cœnobium 363.
Rotunda tabula ordo equeſtris 535. cur ſic dictus ibid. autor ibid.
S. Ruffi ordo 535. auctor ib. veſtitus ib.
Ruſcia prædicatores recipit 395.

SAbaudiæ Dux vnde albam crucem in clypeo rubeo habeat 333.
Sabelliani errores notantur & refutantur 504.326.
Sacci qui 427.
Sacerdos libera 535.
Sacerdos quid 5.
Sacerdotis officium 5. Mulieribus non conuenit ib.
Sacerdotes Chriſtianorum 5. Ethnicorum.5.20.21.
Sacerdotes Monaſteriorum 219.
Sacerdotes qua conditione in Monaſteria recipiantur 218.
Sacerdotum nomen Apoſtolis ignotum 53.
Sacerdotum raſura, vide Raſura
Sacerdotiſſa dicta Monacha 5.
Sacrilegi qui 99.
Sacri Equites qui 328.
Sanctimonialis 6.
Sanctimoniales dictæ ſunt Monachæ. 6.
Sanctimoniales an habuerint Iudæi 20.
Sanctimonialium tonſura. Vide tonſura Virginum ſacrarũ
Sanctimoniales, vide Virgines ſacræ.
Sanctimonialium Dominici cœno Romæ 396.
Sadducæi vnde dicti 9. Prophetarum libros repudiabant 9. prouidentiam Dei, animarum immortalitatem, reſurrectionem corporum negabant 9. Epicuro & Ariſtippo ſimiles 9. contentiones cum phariſæis habebant 9.
Sadducæorum ſectæ origo 9. errores 9. ab illorum partibus ditiores inprimis ſteterunt 9.
Ad Salinas Cœnob 362.
Salmenſchvuvler Cœnob.364.
Salomonis villa Cœnob.364.
Salomonis Monaſterium 288.
S. Saluatoris Cœnob.in Anglia 361.
S. Saluatoris Monaſter.in Aquicincto 358.
S. Saluatoris ordo 518. nomen origo, reſtauratio, confirmatio ibid.
S. Saluij Cœnob.362.
Samaritani Monachi 189. eorum hæreſis ib. & cum Iudæis comparatio ib.
Sanctum & iuſtum differunt 100.
Sancti ſpiritus ordo 520. author ib. veſtitus ib.
Sanctis nuncupare vota eſt κακοζηλία Ethnicorum 424. 425.
Sanctificatio noſtra quæ ſit 97.
Sanguinem fundentes qui 8.
Sanguinaria pœnitentia 488.
Sangallenſe Monaſterium 279. celebrem ſcholam habuit 264. & bibliothecam ib.
Sapientia à Deo petenda 100.
Sarabaitæ qui 202.289. dicti etiam Remnuitæ 28. à Gyrouagis differunt 28.29. in Angliam veniunt 29. eorum ritus, veſtitus, &c.
Sauſos Aegyptiaca vox quod Heluetijs Senſe 28.
Scaffe Monaſt. 283.
Scalæ Dei ordo 535.
Scala Iacobi latera quid ſignificent 206.207
Scapulare quid 226.
Satan per ſe nihil poteſt 52. naturalibus motibus abutitur ibid.
Schaffner 260.
Schaumbeubien Monaſterium 369.
Schaphuſianum Cœnob.in Heluetia 357.
Schatsenthal Monaſt. 358.
Schennis Cœnob. 286.
Scherbruder 533.
Schirmherren 260.
Schiſmata Eremiticæ vitæ cauſa 35. inter Franciſcanos & alios ordines 434.435.
Schlechdorff Cœnob.359.
Scholæ fuêre antiqua Monaſteria 262.263. &c. quandiu ibi durarint 267. frigere incipiunt 351. ad Mendicantium ordines redactæ 474. ſub illis interierunt ibid.
Scholaſticus apud Monachos quis 265.
Scholaſtica autor Monialium 242.
Scholaſtica Theologia in Anglia deficit 384.
Scholaſtica Theologiæ autores mendicantes 474.
Schonovv Cœnob.374.
Schonthal Cœnob.372.
Schonberg Monhſter.358.
Schuren Cœnob. 278.
Schuſſenrindt Cœnob.367.
Schutrenſe Cœnob. 281.
Schyren Cœnob.358.
Sclauonians ordo 535.
Scopetinorum ordo 518.
Scortatoribus Monachis reconciliatio datur, matrimonium contrahentibus non item 186. confutatur his error ibid.
Scotia Monachorum habitaculis repletur 199.
in Scotiam Dominicus mittit Diſcipulos 395.
ex Scotia Fratres 535.
Scotorum Monaſterium Viennæ 366.
ad Scotos zu den Schotten Cœnob. 275.
Scriptura S. primorum Monachorum Regula 219. deficiente ea Romani iudices rem omnem ad ſtatuarios relegant 109. quid coronæ nomine intelligat 127.
Scriptura S. nihil addendum vel detrahendum 76. ad omnem auditorum ſufficiunt diſciplinam 37.
Scripturarum ſacrarum lectio Monaſterijs ad menſam viſitata 120. familiaris ſit Monachis 265.
ad Scripturas ſacras à patrib. prouocandum 33.
S. Sebaſtiani fraternitas 298.
Seckingenſis ſeu Secanica inſula Monaſterium 275.
Seculares canoniſſa 247.
Secularia iudicia religioſi fugere debent 74.
Secularia negotia Monachi tractare incipiunt 546.
Seculo renuntiare quid 74.
Sedebeke Cœnob.365.

Seleſen Monaſt. 287.
Selſe Monaſt. 338.
Semiuiri qui & cur ſic dicti 21.
Σ[illegible] quid 14.
Septimanarij coquinæ 212.
Sepulchri Dominici militum ordo 478. origo, veſtitus ib. inauguratio 478. 479. iuramenta 479. enſis ipſorum benedictio 480.
Sepulchri Domini cuſtodia Franciſcanis tradita 478.
Sepulchralium ordo 333 veſtitus ibid.
Sepulchrum ſpoliarum Franciſcani 446.
Serapion Monachus Antropomorphita 188.
Sergius Neſtorianus Monachus Alcoranum conſcripſit 23. 192.
Sericis veſtib. induti Monachi 227.
Serui Eccleſiaſtes 271.
Serui Fiſcales ſeu Fiſcalini 271.
Serui Regij 271.
Seruorum B. Mariæ ordo 492. author ib. regula & veſtitus ib. propagatio ib. origo 493.
Seruientes 281.
Seruientium ægrotis mercede fœmineus ordo 536.
Seruitus Monaſteriorum vnde 271.
Seruitutis Germanorum initium 271.
Seuerini Cœnob 277.
Seuſe Heluetica vox quod Ægyptijs Sauſes 28.
Sechimita quid 8.
in Siciliam Benedictini veniunt 188.
Sigerpergenſe Monaſt. 358.
Silentium quando neceſſarium 91.
Silurmim Cœnob. 367.
Simeon quidam Eremita author ſtylitarum 41. columnam aſcendit, ibique inſtar ciconiarum habitauit 41. factum illius Bellarminus excuſat 44. 45. refutatur 45. Danielem quendam diſcipulum habuit 41.
S. Symphoriani Cœnob. 278.
Snodelfingen Cœnob. 369.
Sion Cœnobiolum 365.
Societas mala 72.
Socij paupertatis 519.
Sodalitatis Diuini Amoris ordo 351.
Sodalitates vide Fraternitates.
Solitaria vita pericula 73.
Solitariam vitam elegerunt multi odio coniugij 166. error damnatur 166. 107.
Solitudo ſecularis quid 84.
Solitudinis fructus 72.
Solymannus Melitenſes oppugnare conatur, ſed fruſtra 167. 334. 375.
Somnus cohibendus 84.
S. Sophiæ ordo 536.
Sophronij error 14.
Sorbonæ initium 451.
Sorethum Cœnob. 367.
Sorores quomodo & quando accedendæ 100. 101.
Sorores de pœnitentia 427.
Sorores de pœnitentia Domini 391.
Sozomeni error 14.
Spanheimenſe Monaſt. 363.
Specularıorum ordo 536. veſtitus ib.
Speinhartum Monaſt. 390.
Spes & fides amorem Dei mandatorum generant 97.
S. Spiritus Cœnob. Lutz elburga 365.
S. Spiritus ordo 519.
S. Spiritus Equites 330.
S. Spiritus D. D. D. Valentini, Quirini & Antonij ordo 436.
S. Spiritus Hoſpitalarium ordo, origo, confirmatio, officium 327
Spitalherren 533.
Sponſas ſuas ob continentiam quidam reliquerunt 177. errorem hunc Bellarminus defendit, ſed refutatur 177.
Sponſalia Catharinæ Senenſis cum Chriſto 535.
Stabulanus cœnob. Angliæ 280.
Stechowienſe Cœnob. 360.
Steſtonienſe Cœnob. 283.
Steinam ad Rhenum ſitam ſancti Georgij cœnobium in Duello transfertur 353.
Steingaden Cœnobium Bauariæ 346.
Stellatorum ordo 336. duplex ib. veſtitus & habitus ib.
Stellæ Equitum ordo 498 origo ib. ſymbolum ib. teſſera 499. voleſcit ib.
S. Stephani Monaſterium Auguſtanæ 333.
S. Stephani & Sylueſtri Monaſter. 284.
S. Stephani Monaſterium Bambergæ 356.
D. Stephani Monaſterium Mogunt. 353.
S. Stephani Cœnobium Salingaſtady 285.
S. Stephani ordo 530. ordinis autor ib. origo ib confirmatio ib. in quo differat à Ioannitis ib. ſedes ib. Magiſter ibid.
Stigmata Franciſci, vide Fran. Stigmata.
Sitterluburgenſe Cœnob. 354.
Strenunelſpach. Cœnob. 280.
Studium quis 111.
Studita ib.
Stylitarum origo 41.
Suben Cœnobium 361.
Succinctoria 117.
Sueſſionenſe Monaſt. 233. eius dignitas ib.
Suleouienſe Cœnobium 369.
Sultzberg Cœnobium 334.
Summisheim Cœnobium 362.
Summuntorum Cœnobium 358.
Superbus quis 85.
Superbiæ remedium ib. eius ſpecies 49.
Superſtitio Eremitarum 39.
Surberg Cœnob. in Alſatia 278.
Suuarzach Cœnobium 286.
Suuarzachium Cœnobium 281.
Syacum Cœnobium 283.
S. Sylueſtri cœnobium 337.
S. Sylueſtri Cœnobium Romæ 283.
Sylueſtrinorum ordo 308. 309. regula & habitus eſt cum Vallis Vmbroſæ ordine 309.
ad Syluium lacum Cœnobium 285.
Synaxis Monachorum 117.
Synodi ſub Syluestro habita 144. & de his iudicium ib.
Syria Dea quæ 20 21.
in Syria Monachatus authores 39.
Syricius papa Monachos in tribum ſacerdotum primus aſcripſit 163. conſtitutio eius impugnata ib.
Syrus Monachus per annos totos 139. ieiunauit 39.
Σύζυγος quid ſignificet 33.
TAcere Diſcipulorum officium 205.
Taciturnitas quatenus neceſſaria 96. Monachis conuenit 113.
Talapoi Monachi in Regno Peguani 27. Papiſtarum Monachos repræſentant ib. eorum ritus, mores, victus, amictus, habitatio ib.
Talentum quis abſcondit 102.
Tartariam intrant Franciſcani 437.
Techellis Perſa Monachus 24.
Tecla fabula apocrypha 62, 293.
Theclam ante matrimonij conſummationem Paulus à nuptijs reuocauit 177. eius exemplum non facit pro Ieſuitis 177.
Tegernſeenſe Monaſterium 283. 236. 251. 343. eius dignitas 235. 253.
Templarij hæreſeos falsò notati 170. iniuſtè cæſi ib. à Germanis mitè tractati 358.

Templariorum

Templariorum ordo 268. *&c. orig. occaſio* 335. *nomen ibid. officium* 335. *Regula* 336. *veſtitus, propagatio ib. priuilegia* 338. *faſtus ib. triſtis exitus* 338. 349. *ordinem abrogauit Clemens. V.* 514.
Templarijs fugare non licebat 337. *capti ab eis vt redēpti ib.*
Templum Dei domus precationis non nundinationis puellarū 51.
Tempus ieiunij præſcriptum eſt non à Deo 415.
in Tentationibus orandum 101.
Terræmotus ingens in montibus Saluijs 453.
Tertullianus vindicatur 159.
Tertullianus coniugio infenſus 63.
Tertullianus qua occaſione librum de velandis Virginibus conſcripſerit, & de eo iudicium 51.
Tertullus Romanus quænam Benedicto teſtamento legarit 197.
Tertiana quæ 153.
Teſtamentum Franciſci 408. 409.
Teutonici Pruſſiam occupant 341. *ex Bœmia eijciuntur* 343.
Teutonicorum Marianorum ordo 339. *&c. author* 339. *nomen* 340. *locus & nomen ib. confirmatio* 340. 341. *veſtitus, Regula officium ib. genera duo ib. tres ordini præficiuntur ib.*
Teutonicis bellum facit Rex Poloniæ 341. *cum illis Gladiatores coaleſcunt* 481.
Teutonicos Equites recipiendi ritus 343. *& inaugurandi ibid.*
Theiba Monaſterium in Vngaria 355.
Thabennenſiotarum ordo 66. *autor ib. nomen* 65. 288. *occaſio* 66. *Regula* 66. 67. 121. *incrementa* 67.
Thekiphu quid Hebræis ſignificet 130
Theatini Ieſuitæ 531.
Theatinorum ordo 531. *non idem cum Ieſuitis ibid. origo ib. nomen ib.*
Theodorus Abbas cum ſuis Monachis Enthuſiaſta 189.
S. Theodori cœnob. Bamberga 365.
Theolegionſe Cœnobium 264. *ſchola fuit ib.*
Theophilactus vindicatur 159. 170.
Θεραπευταὶ dicti Monachi 4.
Θεραπευτίδες 14.
Thierphauptum Cœnobium in Bauaria 283.
Thologenſe Cœnobium 278.
Thomas an matrimonia prohibuerit 172. 173.
Thomas Aquinas iniuſtè Deſiderium Longobardum hæreſiarcham proclamat 468.
Thomas de Ceperano Legendam de vita & furtis Franciſci compoſuit 434.
Thomas Eckleſton Franciſcanis ſcripſit de origine ſui ordinis 443. *de eius Scripto Iudicium ib.*
Thomas Penketus Monachus in Anglia Regem perſidus 373.
Thomas Rhedonenſis Carmelita combuſtus & cur 386.
Thomas Valdenus Antichriſti doctrinam in Lituania primus plantauit 385. *inquiſitor hæretica prauitatis truculentiſſimus* 388.
S. Thomæ militum ordo 536.
Thomæ Aquinatis errores notantur & refutātur 109. 224.
Tigurum quando Auguſtinenſes venerint 373.
Tigurini fraternitates abrogarunt in ipſo papatu 301.
Tiguri longo tempore vnico cœn. contenti erant 287.
Tigurina præpoſitura 276.
Timor Dei 96. *quomodo ad eam excitemur ib.*
ex Timore qui 8.
Timotheus Monachus hæreticus 189. *Proterium trucidat* 190. *pater Timotheanorum ib.*
Timotheanorum hæreſis à Monachis plantata 189.
Tmz Cœnobium 281.
Turlupinorum ordo 519.
Todtenfeld vnde 271.
Toletanæ Synodi canon vltimus explicatur 169.
Toloſa in Chriſtianos tyrannidem exercent Monachi 449.
Tondere & radere differunt 126.
non Tondenda Mulier ob Religionem 153.
Tonſores quando primum Romam venerint 137.
Tonſura cur inſtituta inter Clericos Chriſtianorum 125.
Tonſura ea veteribus vſitata quæ etiam in veteri Teſtam. fuit 126.
Tonſura Sanctimonialium Virginum ſacrarum, &c. non ferenda 152. *pugnat cum Dei verbo ib. cum natura ib. eſt turpis ib. adulterij nota* 53. *argumentum Diaboli ib. ſuperflua ib. damnatur ib. apud Aegypti Moniales fuit in vſu ib. ab Ethnicis ſumpta ib.*
Tonſura veterum Papiſticæ non ſimilis 126.
Tonſura rotunda cur Poloni vtantur 296.
Tonſura Clericorum & Monachorum origo 123. 125.
Tonſura & raſura nominibus Ieſuitæ ſine diſcrimine vtuntur 127.
Tonſura forma apud veteres 126.
Torinenſe Cœnobium 355.
Torquati Equites 328.
Τρεῖς οὐαταῖ 12.
Tranſſubſtantiatio raſuram barbæ inuexit 136.
Trebellianica quid 458.
Triburienſis Synodi canon 47. *explicatur* 170.
Tributis qui ſint obnoxij 104.
Trigeſimæ origo 201.
S. Trinitatis Cœnobium 355.
S. Trinitatis ordo 481. *origo, author, veſtitus, nomen, officium ib. in Angliam quando venerint ib. res donatæ vt diuidendæ* 481. *Miniſtri electio & officium* 483. *veſtitus, lectiſternia, potus, cibus ieiunia* 482. *raſura* 482.
Triſtitia ſecundum Deum quid 84. *ſecundum ſeculum quid ib.*
Troglodita qui 30. *vnde ſic dicti* 30. 287.
Trogloditarum habitationes, victus, veſtitus, &c. 30.
Truttenhauſen Cœnobium 276.
S. Truperti Cœnobium 279.
in Tucconia idola deſtruuntur 200.
Tubunenſia verba apud Auguſtinum quid 184.
Tuicienſe Monaſterium 356.
Tumiaceſte Cœnobium 280.
Tunica Benedictinorum qualis 225.
Turci cur Monachos habeant 23.
Turcarum Monachorum quot genera 23. *deſcriptio* 23. *varij eorum ritus, mores & inſtituta* 23. *cum ſacerdotibus Turcarum de eleemoſyna contendunt* 25. *ab Amurathe II. contentio dirimitur ib.*
Tutſch Cœnobium 281.
Tyranni ſacerdotis hiſtoria 449.
Tyrannis Franciſcanorum 17. *Dominicanorum ib.*

V *Accarum riuus Cœnobium* 362.
Vagari per multa ad profectum obeſt 71.
Vagatio mentis 80.
Valeſia Ciuitas hodie contra barbaros propugnaculum 335.
Valetudinario ſeruientium ordo 536.
Vallis Scholarium ordo 485. *origo, fundator ib. veſtitus ib. confirmatio ib.*
Vallis vmbroſa Monaſter. 358.
Vallis vmbroſa ordo 307. *origo. author, occaſio ib. ritus & inſtituta* 308. *propagatio ib. nomē, veſtitus, approbatio ib.*
Vancheſcenſe Monaſterium 369.
Varietas Monaſticorum ordinum improbatur 303.
Variopagum Cœnobium 279.
Varnpach Cœnobium 359.
Veli impoſitionis origo 192.
Veli impoſitio Baptiſmo æquatur 196. 549.
Venantius Bituricenſis nouam nuptam reliquit 173.

Venationes Monachis quis indulſerit 351.
Venceslaus Rex Teutonicos è Boëmia eijcit 353.
Venti procelloſi circa aduentum Franciſcanorum 452.
Verda cœnobium 285.
Vernhen Monaſter. apud Vveſtgethos 369.
Veſpillonum ordo 556.
Veſtales Virgines 21.23. cur ſic dictæ 21. dictæ ſunt Amatæ 22. Capta ib. Monachæ 6. ſondebantur 153.
Veſtalium Virginum origo 21. fornicantium pœna 23.
Veſtis qualiſcunque vi ſuâ neminem regni Dei participem reddit 155.
Veſtibus communibus non peregrinis vſi Apoſtoli 158. non monſtroſis ornati Religioſi 158.
Veſtitus & mores conueniant 76.
Veſtitus ordinarius Chriſtianos decet ib.
Veſtitus priſcorum & recentiorum Monachorum 546.
Veſtitus Monachorum 116.117.121.125. qualis eos deceat 75.157. olim erat ſimplex 106. & liber 155. ſuperſtitioſius excogitatus 155. damnatus 155.546.
Veſtitu ſingulari, nec eiuſdem forma omnes Monachi vſi 158.159. contrarium probat Bellarminus 158.159. ſed refutatur ib. ei adſcribunt expiationem peccatorum & vitam æternam 156.157.
Veſtitum ſingularem non habuerunt olim Monachi 155. 158.159. contrarium probat Bellarminus 158. ſed refutatur ib.
Veſtitus luxuria damnatur 75.
Via anguſta quid 96. ſpacioſa quid ib.
Vicedominus quid 260.
D. Victoris Cœnobium Pariſijs 369.
Viduarum munus in Eccleſia 5.
Vigilias & exequias nihil prodeſſe dicunt Flagellantes 490.
S. Vincentij Monaſterium 291.
Vinearum Monaſterium 285.
Vindonicenſe Monaſterium 240.121. exemptio ib.
Vinum Monachi largè bibunt 2.17. eis conceſſum cur & quantum 227. quatenus liceat eis bibere ib. Nazaræis non licebat 16.17. Rechabitæ non bibebant 18. Lindiſfarnenſes Monachi quando primum bibere cœperint 228.
Virgines veſtales, vide Veſtales.
Virgines pauperes 427.
Virgines ſacræ 5. dictæ Monachæ, Moniales, ſanctimoniales, nonnæ ib. olim non vbique Monaſterijs incluſæ 147. non inuitæ retentæ 150. modus & ritus conſecrandi 245. 194.197. ne commatres fiant 244. veſtibus ſumptuoſis ne induantur 245. extra Monaſterium ne progrediantur ib. violantis pœna. ib.
Virginum ſacrarum author 244. duo genera 139. officium in Eccleſia 5. conſecrationis origo 191.193. exercitia 159. &c. 242.245. fornicantium pœna ib.
Virginum ſacrarum tonſura, vide Tonſura.
Virginibus ſacris concionari permittebatur 301. error hic refutatur ib.
Virginitas ſeu cœlibatus in vſu apud Ethnicos 60. apud Iudæos quando cœperit ib. vt in Eccleſiam Chriſti irrepſerit ib. cauſa progreſſus inter Chriſtianos 61. Ethnici illam in ſuis Miniſtris magni fecerunt 61. quæ mala eam conſequantur 185.324.325.
Viridis color ſtultorum eſt 419.
de Viridi valle Fratres 556. quando in Angliam venerint ibid.
Viri vxoribus derelictis in Monaſteria conceſſerunt 172. error damnatus 172.174. extirpari non potuit. 175.
Viris non licet accedere ad Cœnobia puellarum 252.253.
Virtutis definitio 70.
Viſchbecenſe Monaſter. 352.
Viſconsenſe Monaſter. 365.
Viſitationis Fratres 532.
Vita & mors in manibus linguæ 205.
Vita communis ſtadio ſimilis 73.
S. Viti Monaſt. in Aegypto 277.
S. Viti martyris Monaſt. 366.
Vitonienſe Monaſt. 369.
in Viuario propè Monaſterium pluſquam mille infantium capita inuenta 4.185.
Viuarienſe Monaſterium 277.
Vitzdomen qui 260.
Vngaricus Eques ordo 535.
Volateranus reſutatur 504.
Voluntatis propria malum 89.
Votario melius eſt habere concubinas quam legitimam Vxorem 183.
Votum quid 424.
Votum de voluntaria paupertate pugnat cum exemplo Chriſti, Apoſtolorum, verbo Dei & patribus 417.419. refutatur contraria ſententia 419.421.423.
Voti ſubſtantialia 166.
Voto non obligabantur Virgines Cypriani ſeculo 52.
ex Voto cœlibatus ortus 184.185.
Vota ſoli Deo non creaturis facienda 424. contraria ſententia refutatur 425. ſemel facta non irrita reddenda 181
Vota continentiæ quando cœperint 179. non ſunt in noſtra poteſtate 181. non ſoluunt matrimonium 175. extorta conſutantur 184.185. irrita reddi debent 181. poſt votum matrimonia non illicita ideoque reſcindenda 182.183.
Vra Monaſterium 368.
Vrangia Monaſterium 368.
Vrbanus ſtatuit ordinem Franciſcanorum tollere 514.
S. Vrbani Monaſterium in Argonia 267.
S. Vrſi præpoſitura Soloduri 276.
Vrſinum Monaſt. 266.
Vrſpergum Monaſt. 263.
Vrſpringum 252.
Vttenburra Monaſt 284.
Vvagenhauſen Monaſterium 259.
Vvalbacienſe Monaſter. in Saxonia 256.
Vvaldenſes ſe Mendicantibus opponunt 468.
Vvalderbach Monaſt. 269.
Vvaldkirch Monaſt. 253.
Vvaldramus 200.
Vvaldſaſſen Monaſt. 264.
Vvaldſee Præpoſitura 266.
Vvalkenredenſe Monaſt. 269.
Vvalkenriet Monaſterium 261.
S. Vvalpurgis Monaſt. 256.
S. Vvalpurgis Monaſter. Eichſtadiæ 288.
Vvalfredenſe Monaſt. 256.
Vvanchoſcenſe Monaſt. 269.
Vvaſſerſchopffe Monaſt 265.
Vvalare Monaſt. 280.
Vveichenſtephanum Monaſt. 287.
Vveiſſenovv Monaſt. in Sueuia 254.
Vveiſſenſteig Cœnob. 288.
Vvenceslaitarum ordo 536.
Vveſenbrunnenſe Monaſt. 283.
Vveſſorum Cœnobium 267.
Vveſt cœnobium Angliæ 280.
Vvettenhauſen Cœnobium in Algauia 254.
Vveingarten Cœnobium 285. quando, quo authore, qua occaſione fundatum ib. vbi ſitum ib.
Vvicelsanum Monaſterium 283.
Vvilhaimenſe Monaſt. in Carinthia 259.
Vvilhelmus de S. Amore Mendicantes damnauit 466. hæreticus proclamatur 468. libri eius combnruntur ib.
Vvilconienſe Cœnobium 255.
Vvindenberg Cœnobium 269.

Vvindenburg Cœnobium 268.
Vvirmuthenſe Cœnobium 280.
Vvolffmunſter Cœnobium 285.
Vvormatia multos pios flammis ad iudicarum Dominicani 449.
Vvuſſecum cœnobium 267.
Vvurmſpach cœnobium 259.
Vxor religionis cauſa non deſerenda 414.
Vxores Monachi duxerunt 295.
Vxores cur non ſint ducendæ 10.13.

XAca 26. *eum Iapponi ſuppliciter adorant ibid.*
Xenodochium Hieroſolymis ædificatum 229.

ZAcharia Monaſterium 285.
Zambonita qui 272.
Zamolxis humanis ſacrificijs placatur 293.
Zedlicenſe Monaſterium in Bœmia 265.
Zelus duplex 221.
Zenonis Monaſterium 267.
Ziginer 20.21.
Zona vſus apud veteres 76.
Zwifaltum Monaſterium 359.
Zwifaltenſe Monaſterium 259.
Zupſnomia ordo 536. *abrogatur ib.*
Zurzachienſe Monaſterium 288. *eius monachi ſeculares Canonici facti ibidem.*

INDEX
LOCORVM S. SCRIPTVRÆ

vtriuſque TESTAMENTI, *quos vel* AVTHOR *in his Libris exponit, aut ab Adverſarijs, aliiſve expoſitos citat.*

Ex GENESI.
CAP. 4. verſ. 26. pag. 50. 51.
Cap. 12. verſ. 1. pag. 168.
Cap. 28. verſ. 12. pag. 206.
LEVIT.
Cap. 19. verſ. 27. pag. 130. 136.
Cap. 21. verſ. 5. pag. 132.
NVMER.
Cap. 6. verſ. 1. 2. &c. pag. 16.
DEVT.
Cap. 23. verſ. 9. pag. 168. & 16. pag. 15.
Ex III. REG.
Cap. 19. verſ. 9. pag. 31.
Ex IV. REG.
Cap. 4. verſ. 38. pag. 19.
Cap. 6. verſ. 19. & 2. pag. 19.
Ex PSALM.
Pſal. 37. verſ. 25. pag 454.
Pſ. 45. verſ. 11. pag. 168.
Pſ. 47. verſ. 1. pag. 91.
Pſ. 133. verſ. 2. pag. 2. 35. 66.
Ex ISAIA.
Cap. 5. verſ. 17. pag. 132.
Cap. 7. verſ. 20. pag. 132. 137.
IEREMIA.
Cap. 35. verſ. 1. 2. &c. pag 18.
Cap. 48. verſ. 37. pag. 132.
EZECHIEL.
Cap. 5. verſ. 1. pag. 130.
Cap. 44. verſ. 20. pag. 125. 131.
Ex MATTHAEO.
Cap. 5. verſ. 3. pag. 419.
Cap. 6. verſ. 3. pag. 85. & 11. pag 100.
Cap. 7. verſ. 1. pag. 87. & 13. 14. pag. 96. & 15. pag. 469.
Cap. 10. verſ. 9. 10. pag. 423. & 37. p. 169.
Cap. 19. verſ. 10. pag. 60. & 21. p. 420. 421. 466. & 27. pag. 420. 421.
LVCA.
Cap. 2. verſ. 34. pag. 140. 141. & 80. p. 32.
Cap. 3. verſ. 2. pag. 31.
Cap. 6. 20. pag. 420.
Cap. 9. verſ. 61. pag. 169. & 62. p. 414.
Cap. 14. verſ. 33. pag. 423.
Cap. 22. verſ. 36. pag. 100.
IOANNE.
Cap. 2. verſ. 21. 22. pag. 32. 33.
ACTIS.
Cap. 4. verſ. 32. pag. 421.
Cap. 5. à verſ. vſque 10. pag. 421.
Cap. 18. verſ. 18. pag. 16.
Cap. 26. verſ. 5. pag. 8.
Ex ROMAN.
Cap. 13. verſ. 4. pag. 255.
I. CORINTH.
Cap. 7. verſ. 3. 4. p. 172. & 5. p. 175. & 6. p. 63. & 26. p. 61.
Cap. 9. verſ. 5. p. 54. 55.
Cap. 11. verſ. 5. pag. 151. & 6. p. 152.
Cap. 14. verſ. 34. pag. 6.
PHILIP.
Cap. 4. pag. 55.
COLOSS.
Cap. 2. verſ. 6. pag. 290. & 23. p. 15. 39. 43.
II. THESS.
Cap. 2. verſ. 9. pag. 441.
Ex I. TIMOTH.
Cap. 4. verſ. 3. pag. 39.
Cap. 5. verſ. 9. pag. 194. & 11. 12. p. 142. & 23. p. 43.
HEBR.
Cap. 1. verſ. 9. pag. 289.
I. PET.
Cap. 4. verſ. 15. pag. 255.
APOCAL.
Cap. 6. verſ. 8. pag. 453. & 12. p. 457.
Cap. 13. verſ. 1. pag. 261.
Cap. 20. verſ. 1. pag. 430.

Ad

Digitized by Google

Ad Clariſſ. THEOLOGVM

D. D. RODOLPHVM HOSPINIANVM

Adfinem & Compatrem colendum,

DE MONACHORVM

MENDICITATE MONARCHIA.

RODOLPHI SIMLERI D. M.

EPIGRAMMA.

MENDICIS *Monachis tot opes & ſplendida regna*
Mirare? eſt Monachus pervigil Oeconomus.
Necque eſt Oeconomus ſimplex: verum Oeconomorum
Princeps: hinc Craſſus, Crœſus & inde redit.
Oeconomi regum diteſcunt ſanguine regni,
Et Monachi Dominis prævaluêre ſuis.
Sic, FRIDERICE, *premit Monachus tibi colla ſuperbus:*
HEINRICOS, *Monachus exuit Italia:*
VALESIOS, *vita:* SVECOS, *diademate: regno,*
BORBONIOS: ANGLOS, *vita, opibusq; ſimul.*
QUIN *etiam Monachus Monopola trifurcifer, audax*
Mercator, fallax inſtitor, atque leno:
Et varias merces, nullâ mercede redemptas,
Ceu, fumum atque fimum, tempora, templa, ſonum:
Cum cœlo, infernum: cum ſacris, jura profana:
Cum Iuda Dominum vendit vbiq; ſuum.
ARTIBUS *his, Monachus, corraſit, vertice raſo,*
Divitias, jura, & ſplendida rura ſimul.
Nec finis. Donec mendacia, furta, rapinas,
Merces fallaces, implicitasq; ſtrophas.
HOSPINIANE *potens divini flamine verbi,*
Et proprijs retegis artibus, atque teris:
Et quæ fallacem Oeconomum, quæ deniq; Iudam:
Hæc eadem Monachum fata manere doces.
IVRE *igitur ſoſpes, Monachis repetentibus orcum.*
HOSPES *es, & patriæ gloria prima ſcholæ.*

DE ORIG-

DE ORIGINE ET PROGRESSV MONACHATVS, APVD IVDÆOS, ETHNICOS ET TVRCAS.

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

De ſignificatione vocum MONACHI, RELIGIOSI Θεραπευτῶν, Ἀσκητῶν *&* CLERICI.

VOCES *Monachi & Monachatûs*, & ſimiles, quæ ſubinde in his liberis occurrent, enucleare non inſtitueram, quia Grammatices propria eſt tractatio iſta, ac propterea quia faſtidij plenior, præcipuè quum nomina hæc omnibus ſint notiſſima, præterire eam viſum fuerat. Sed ab hoc inſtituto, reuocârunt me tùm varię etymologię, à variis proditæ, tùm omnium penè eorum, qui de re quapiam Commentarios ſcripſere, conſenſus, quos à vocum finitione auſpicatos ferè video, vt lectori conſtaret qua de re inſtitueretur Oratio. Vnde rectè & prudenter dixiſſe ille quibuſdam videtur: εἰς τὸ ὀρθῶς διδάσκειν, δεῖ πρῶτον ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα.

Monaχὸς. quid ſignificet. Μοναχὸς igitur Græca vox eſt, & ſignificat hominem ſolitarium, qui ſolus viuit, & vitæ ſolitariæ genus elegit, & alio etiam nomine, ſed idem ſignificâte, Μοναστὴς dicitur. Vnde D. Hieronymus ad Paulinum, Monachum in Vrbibus commorantem, & inter homines viuentem, nequaquam ſuo nomini reſpondere ſcribit. *Si cupis*, inquit, *eſſe quod diceris Monachus, id eſt, ſolus, quid facis in vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum.* Ad Heliodorum verò, *Interpretare*, inquit, *vocabulum Monachi, id eſt tuũ, quid facis in turba qui ſolus es?* Et ad Ruſticum in eandem ſententiam ait: *Quid deſideramus vrbium frequentiam, qui de ſingularitate cenſemur?* Ad quæ verba Eraſmus annotans, *Nam hinc* (inquit) *Monachi vocabulum, quaſi dicas, vnum aut ſingularem. Nomen autem inde ſumptum, quòd olim pij quidam homines, partim non ferentes gentilium in Chriſtum blaſphemias, partim afflicti ab inimicis Chriſtianæ fidei, praſugerent aliquò in vaſtas ſolitudines, atque ibi viuerent: alij gregatim, quos Cœnobitas vocant: alij ſemotim, quos appellant Anachoretas* Hæc ille. Et Antonium Eremitam dixiſſe accepimus, *lethalem eſſe piſcibus extra vndas conuerſationem: neque minus Monachum in periculum cæleſtis vitæ, & profeſſionis ſanctioris amittendæ venire, ſi nomini ſuo non ſatisfaciens, moras in vrbibus trahat.* Habitârunt igitur à principio non in Vrbibus, ſed in deſertis ac ſolitudinibus tam Cœnobitæ quàm Eremitæ, ac procul erant remoti à cæteris hominibus, qui hoc illorum inſtitutum non ſequebantur, vnde & Monachi nomen eis inditum fuit. Progreſſu verò temporis, tepeſcente eorum pietate ac remittente feruore priſtino, in vrbes, contra nominis ſui profeſſionem, commigrârunt. Ac teſtatur ſanè Ambroſius Epiſtola 82 ad Vercellenſem eccleſiam, *Euſebium eius loci Epiſcopum*, qui circa annos Chriſti 360. floruit, *primum in Occidente Monaſteria in ciuitates intraduxiſſe*, vt Baſilius circa annos Chriſti 370. in Oriente.

Bellarminus Cap. 1. de Monachis hanc Etymologiam eludit, inquiens: *Hieronymus videtur velle nomen Monachi propriiſſimè conuenire Eremitis, qui ſoli habitabant. At non ita eſſe, tum ex eo cognoſci poteſt, quòd Eremitæ cœperunt à Paulo primo Eremita, ipſo Hieronymo authore in eius vita. Nomen autem Monachi inuenitur apud Dionyſium Areopagitam, qui ferè 300. annis Paulum primum Eremitam anteceſſit: tum ex eo, quod omnes veteres, & ipſe etiam Hieronymus in Epiſtola ad Euſtochium*

de ſeruanda virginitate, nomen Monachi tam Eremitis quàm Cœnobitis voluit eſſe commune. Et addit. Auguſtinum teſtari Canticum illud Pſalm.132. de ſecularibus Monachos feciſſe, nihilque aliud ſignificare Monachum, quàm hominem in tali vnitate & communitate cum alijs eiuſdem inſtituti viuentem, vt cum illis omnibus vnum cor habeat, & vnum ac ſolum hominem faciat: ſecundum hanc inquit, ſignificationem nomen Monachi ſolis Cœnobitis conueniret. Reſpondeo, non crediderim Bellarminum ſignificationem hujus nominis Hieronymo melius intellexiſſe. Deinde, vt concedamus maximè, Hieronymum Cœnobitas quoq; Monachos appellare, non tamen propriè eis hoc nomen competere diſertè dicit, retinuerunt tamen appellationem Monachi quod eorum conuerſatio non multum ab initio à ſolitudine abeſſet: nam habitantes in Cœnobiis tam extra quam intra Vrbes Vrbium vſu & conuerſatione ſe prorſus abdicabant: & vera Cœnobia quandam adhuc ſolitudinis imaginem Iohanni Trithemio Homilia 7. ad Fratres, habere videntur. De Dionyſio & Auguſtino paulò poſt reſpondebo.

Canoniſtæ ex Can. Placuit 5. Agnoſcat. 16. q 1. Μοναχὸν dictum putant compoſita voce ἀπὸ τοῦ μόνου & ἄχος, quod non triſtem hominem, vt dicto Canone explicatur, ſed ipſam triſtitiam, & dolorem ejuſmodi ſignificat, qui obſtupefacit, ſuiq; ſenſum adimit homini, ægritudinem item mentis, & per tranſlationem peſtem. Quę ſanè verę ſunt hoc tempore Monachorum etymologiæ. Sunt enim illi reuera beſtiæ ſenſu ac ratione carentes, nec ſolûm ſibiipſis, intemperantiſſimâ ſuâ vitâ, ſed etiam peſtiferâ doctrinâ & ſuperſtitionibus variis toti Mundo peſtis vnica quod etiam ex veteri Epigrammate intelligi poteſt, quod ita habet:

Vos Monachi, veſtri ſtomachi, ſunt amphora Bachi,
Vos eſtis, Deus eſt teſtis deterrima peſtis.

Sunt alii qui dicũt ſyllabam Χος Epentheſim tantum eſſe ad vocem Μόνας, à qua fiat deriuatio vocis Μοναχὸς. Potius autẽ παραγωγῆς eſt terminatio illa. Sunt denique qui volunt cõpoſitum eſſe hoc nomẽ ex Μόνος & εὐχὴ, quòd ſoli nimirum orent. Quâ ratione Seruator noſter omnes ſuos fideles Monachos efficere voluiſſet, quando dixit: *Tu cum precaris, introito in conclaue tuum, & clauſo*

Matt.6.

oſtio precare Patrem tuum qui eſt in occulto: & pater tuus qui te aſpicit in occulto reddet tibi in propatulo. Meritò igitur hæc etymologia, vt ridicula, à nonnullis reijcitur, ſicut & alia eiuſdem pretii quæ exſtat in Vocabulario vtriuſque juris Mediolani anno 1510. excuſo, cuius author vult, Monachũ dici à Monos, quod eſt Vnus, & leos Cuſtos quòd vnius animæ cuſtos ſit: Cuius generis multæ aliæ reperiuntur apud Iacobum de Voragine in Aurea Legẽda, & alios, ex quibus intelligitur, quantæ illorum tempore fuerint tenebræ in linguis & horrenda barbaries.

Monachus quid ſit Auguſtino.

Diuus Auguſtinus verba illa Dauidis Pſalmo 123. explicans: *Ecce quam bonum & jucundum eſt, vt cohabitent Fratres & ſint vnanimes:* nihil aliud ſignificare vult Monachum, quàm hominem in vnitate, & communitate cum aliis eiuſdem inſtituti viuentem, vt cũ illis omnibus vnum cor habeat, & vnum ac ſolum hominem faciat. *Quare & nos* (inquit) *non appellemus Monachos, cũ dicit Pſalmus: Ecce quam bonum & quàm iucũdum habitare Fratres in vnum?* Μόνος *enim vnus dicitur, & non vnus quomodocunque, nam & in turba eſt vnus, ſed vnà cum multis vnus dici poteſt:* Μόνος *non poteſt, id eſt ſolus:* Μόνος *enim vnus ſolus eſt. Qui ergo ſic viuunt in vnum, vt vnum hominem faciant, vt ſit illis verè quod ſcriptum eſt, Vna anima & vnum cor, multa corda, ſed non multa anima: multa corpora, ſed non multa corda, rectè dicitur* Μόνος, *id eſt vnus ſolus.* Secundum hanc autem interpretationem Auguſtini nomen Monachi non Eremitis, ſed Cœnobitis, imò omnibus fidelibus conueniret, qui Spiritu Dei renati, in Vrbibus, Vicis & priuatis ędibus vnitati Spiritus. Chriſtianæ charitati & concordiæ ſtudent, quam non ſolum Dauid hoc loco commendat in Fratribus, ſed ſacræ literæ paſſim, inprimiſq; Chriſtus Seruator à ſuis fidelibus requirit. Loquitur autem Auguſtinus hoc loco ſecundum illud quòd erat, & quòd ſuo propoſito, vbi explicabat, quid eſſet, *habitare Fratres in vnum,* maximè conueniebat: & veram nominis & rei naturam non exponit.

Monachus quid ſit Dionyſio Areopagitæ.

Author Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quæ falsò Dionyſio Areopagitæ adſcribitur, vt omnes docti, qui eam paulò diligenter inſpiciunt, fateri coguntur, cap. 6. dicit, Monachos vocari inde, quòd rebus diuiſibilibus relictis, Monadi, hoc eſt Deitati ſoli placere ſtuderent, Sic enim inquit: Μοναχοὶ ὀνομάζονται, ἐκ τῆς ἀμερίστου καὶ ἑνιαίας ζωῆς, ὡς ἑνοποιούσης αὐτοὺς ἐν ταῖς τῶν διαιρετῶν ἱεραῖς συμπτύξεσιν, εἰς θεοειδῆ μονάδα καὶ φιλόθεον τελείωσιν. Et aliquantò poſt: Ἀπείρηται τρόπῳ παντὶ τοῖς τελείοις μοναχοῖς, ὡς πρὸς τὸ ἓν αὐτῶν ἰσοστάλτον ἑνοποιοῦσι, καὶ πρὸς ἱερὰν μονάδα συνάγουσι.

Monachus quid ſignificet Pyamoni Abbati.

Pyamon quoque Abbas in Ægypto apud Caſſianum Collationis 18. cap. 5. Monachos inde dictos indicat, quòd à matrimoniis abſtinerent, & à parentum Mundique conuerſatione ſecederent, quò ſoli Deo per contemplationem inſeruire poſſent. Hanc explicationem nominis Bellarminus quo-

quo

que tanquam propriiſſimam amplexus eſt. Iuxta hanc verò interpretationem, ſoli illi eſſent Monachi, qui cœlibes ſunt, & qui vitæ contemplatiuæ ſtudent: quales fuerunt Ægypti plerique omnes: poſtea Benedictini, Ciſtercienſes, Cluniacenſes, Camaldulenſes, Vallis Vmbroſæ, Sylueſtrini, Grandimontenſes, Carthuſiani, Præmonſtratenſes, Eremitæ omnes, & ſimiles: excluderentur autem ab hoc nomine omnes Equites ſeu Milites ſacri, Dominicani, Franciſcani, & plures alii, hodiéque Ieſuitæ, qui non ſoli contemplationi inſiſtunt ſed toti in actione verſantur, totum orbem peragrantes, Collegia inſtituentes & Sacerdotes concionando alijſque officijs adjuuantes. Hoc igitur Thomas de Aquino, in ſecunda ſecundæ quęſt. 186. Articul. 1. Bonauentura aliique animaduertentes, poſteriores hos non Monachos appellârunt. Et rectè quidem, non enim ſecundum veram & genuinam huius nominis ſignificationem, in ſolitudinibus, extra conſortium hominum, habitant illi, ſed in mediis Vrbibus, in Foro, in Vicis, in Compitis, in Caſtris, & inter armatorum acies circumuolitant, in aulis Principum, in curlis ſenatorum verſantur, denique in ipſa quoque gynæcea & penetralia Mulierum vſq; perreptant. Deſinant igitur quoque teſtimonia de priſcis Monachis afferre, aut nomine illorum ſe ſuaſque ſuperſtitiones defendere, cùm nihil ferè habeant cum illis commune. Deinde, neque ſecundum Auguſtini etiam interpretationem hoc nomen eis conuenit: nam in Cœnobiis ſeu monaſteriis illorum maximè diſſidia, lites, jurgia ac ſimultates vrgent. Tertiò, τὰ διαιρετὰ, hoc eſt diuiſibilia, opes ſcilicet, honores, divitias Mundumque adeo ipſum non reliquerunt, ſed his ipſis, tanquam corui rapaces, vel ſoli inhiant ipſi: dum parœciarum redditus & decimas intercipiunt: ſacra omnia vendunt, & à mortuis etiam tributum exigunt, quod olim gentes extremę ſorditiei & rapacitatis indicium eſſe putârunt, adeoque vulgari prouerbio notârunt. Neque Monadi, id eſt, diuinitati ſoli inſeruiunt: vnde nomen Monachi deriuatur, ſecundum Eccleſiaſticæ Hierarchiæ authorem, ſed potius Mundo, ventri, & carnis ſuę voluptatibus. Negent iſta abs ſe fieri, ſi poſſunt. Sed negare non poſſunt, cum iſta in omnium conſpectu fiant, & jam pridem tota hæc Mundi machina ſub illorum flagitiis, ceu pondere grauiſſimo depreſſa, laboret. Pyamon verò ille Abbas apud Caſſianum non verum nominis etymon explicare voluit, ſed potius Monachorum ſui tẽporis mores deſcribere, quum dicit, eos à parentum Mundique conuerſatione ſecedere, & à coniugiis abſtinere, vt ſoli Deo per contemplationem inſeruire queant.

Thomas igitur & Bonauentura, eos *Regulares* & *Religioſos* appellârunt. *Regulares* quidem, quòd regulæ certæ viuendi, non quidem Chriſti, quâ omnes obligamur, quęque vna nobis ad bene beateq; viuendum, & ad ſalutem æternam conſequendam ſufficere debeat, ſed vel Dominici, vel Franciſci, vel ficti cujuſdam Auguſtini, vel Ignatii Loylæ, vel ſimilium hominum ſuperſtitioſorũ addicti ſint. *Religioſos* verò, quòd videri velint, quaſi ſoli ſeſe totos ſeruitio Dei mancipauerint, quum nihil ſit minus. Nam, vt Hieronym. Platus libro 1. c. 2. de Dono religioſi ſtatûs docet, hoc genus vitæ ſic appellatur à relegendo, quòd eius ſectatores omnia, quæ ad Dei cultum pertinent, diligenter pertractent & tanquam elegant. Vel potius, juxta Thomam, à religando, quòd Deo ſeſe quibuſdam peculiaribus charitatis officijs, obligent, vt tanquam illigati diſcedere amplius non poſſint. Hoc enim aiunt Religionem eſſe, ſtatum ad perfectionem tẽdentem, per tria vota, paupertatis, caſtitatis & obedientię alligatam, vt Integrum amplius non ſit in ea ceſſare. Eamque virtutum moralium maximam & præſtantiſſimam eſſe conſtituunt; cuius flos ſit ſanctitas: Cùm proprium eius munus ſit, mentem hominis ab omni labe purgatam, integram & ſine macula Deo offerre, & omnes ejus vires Deo conſecrare, quum nihil minus fiat. Nam inter Dei ſervitium & cultum, ac Monachorum inſtituta & Ordines magna eſt diſcrepantia Sunt etiam vtrinq; diuerſi authores mores, & doctrinæ: Franciſci Teſtamentum à Chriſti Teſtamento plurimùm differt, & aliter docet Franciſcus, aliter Dominicus, aliter Benedictus, aliter Ignatius. Monachi non per Chriſtum ſolùm, ſed per Ordinũ ſuorũ authores ad cœlos contẽdẽdũ docent, aliaſq; vias, & rationes conſequẽdę ſalutis tradunt, quàm verbum Dei, fideq; in Chriſtũ aut neglectâ, aut poſthabitâ, per Regulas aut pręcepta hominum incedendũ eſſe volunt. Monachorum Regulæ cultum Angelorum, hominũm defunctorum, imaginum & aliarum rerum præſcribũt, adeoq; eos non ſeruitio Dei, ſed creaturarum mancipant. Facilè tamen ego nomen eis conceſſerim, ſi pro ſuperſtitioſo, timido ac hæſitabundo accipiatur, quo ſenſu Terentius in Heautontimor, eo vtitur: *Vt ſtulta, & miſera omnes ſumus, Religioſa*, &c.

Regulares & Religioſi dicũtur etiam Monachi.

Latini Monachi nomen retinuerunt: non

tamen id ante Ambroſium & Hietonymum apud Latinum authorem facilè reperies: quòd hoc virę genus Europæis ante horum tempora ferè incognitum fuerit. Sozomenus certè libro 3.cap.14. diſertè affirmat Thraces, Illyrios & quotquot Europam incolunt, ante Conſtantinum M. & aliquandiu poſt, monaſticorum contuberniorum expertes fuiſſe.

Münch unde. Ab hoc Græco nomine Germani etiam ſuum mutati ſunt Münch, quo nomine quoque appellare ſolent equos Cantherios, quibus ſcilicet teſtes amputati ſunt vt fiant manſuetiores: dicti Cantherii, quòd ſemine careant, Varrone teſte. Differunt ab equo, vt capus à gallo. Eam verò ob cauſam hoc nomen etiam equis his inditum videtur, quòd Monachi ſummam caſtitatem in ingreſſu Religionis voueant, & propterea nec matrimonium contrahere, nec liberos procreare eis liceat, adeoque ſeipſos quodammodo caſtrâſſe ob Regnum Cœlorum videri poſſint. Sed hac ratione per Antiphraſin hi equi à Germanis ſic dicerentur. Vix enim ſalatius, & ad omnes libidines magis procliue genus hominum inveniri poteſt vſpiam. Cuius rei ſi quotidiana experientia nulla ſuppeditaret exempla, illud tamen ſatis amplo teſtimonio foret, quòd S. Huldrychus Epiſcopus Auguſtanus in Epiſtola ad Nicolaum Papam ſcripſit, *Gregorij M. tempore in Viuario propè cœnobium plus quàm ſex mille capita infantum reperta fuiſſe.*

Monachi dicti etiã θεραπευταὶ Eccleſiaſticæ Hierarchiæ author cap. 6. dicit, à quibuſdam tales vocatos eſſe Θεραπευτὰς, ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας, à cultu Dei puro: ſed ſimpliciter θεραπευτὴς ſignificat cultorem, & θεραπεία cultum, quem in iſtiuſmodi hominibus D. Paulus ἐθελοθρησκείαν appellauit. Videntur autem veteres nomen hoc ex Philone mutuati eſſe: is enim in libro περὶ θεωρητικοῦ βίου ἱκετῶν, indicat, Eſſenos μονάζοντας καὶ μονοβίους θεραπευτὰς vulgò appellatos fuiſſe. Et quia ritus eorum, ſtudia, mores inſtituta & leges, Monachorum ritibus per quàm ſimiles fuerunt, eorum quoque nomine eos appellare cœperunt.

Monachi ἀσκηταὶ dicti. Eſt & Ἀσκητῶ nomen frequens apud Baſilium & alios: quod ſignificat exercitatorem. Omnium autem Chriſtianorum, nontantum Monachorum eſt, ſeſe in virtutum palæſtra ac officina exercere dies ac noctes.

Monachi dicti etiam Clerici. *Clericorum* quoque nomine appellantur Monachi, vt patet ex Rubrica ſeu titulo de vita & honeſtate Clericorum, vbi in textu agitur de Monachis. Κλῆρος autem, vnde Clerus & Clerici, ſortem vel hæreditatem ſignificat. Hoc igitur nomine raſi & vncti omnes in Papatu appellari gaudent, quaſi ipſi ſoli ſint hæredes Dei & Regni ejus. D. Petrus autem ſic appellat quoſcunque fideles capite quinto, epiſtol. 1. cum inquit, *Neque dominantes Cleris.* Vbi Eraſmus, *Cleros vocat*, inquit, *non Diaconos aut Presbyteros, ſed gregem qui cuique fortè contigit gubernandus.* Volunt tamen in fauorabilibus tantum Monachos appellari Clericos, in odioſis (ſic loquuntur iſti) non item, quòd habeant aliam qualitatem à Clericis ſecularibus, vt refert arch. in cap. ſtatutum de elec. libro ſexto fc. Sic etiam in fauorabilibus appellatione Eccleſiarum veniunt Monaſteria, vt patet diſtinct. 64. cap. Abbati, §. Hac autem auctoritate & no. in cap. 2. de ſupp. negli. præla. libro ſexto. Appellatione tamen Monachorum nunquam veniunt Clerici ſeculares, quòd non competit etymologia vocabuli. 16. quæſt. 1. Placuit. Et appellatione Monaſteriorum nunquam veniunt, niſi in Germanica lingua, idque rarò, Eccleſiæ ſeculares, eadem ratione. fa. in ſimili quod no. Bar. in libro primo ff. ad muni. non ſic è contrario facit. c. Rodulphus, & c. ſignificante de reſcrip. no. Abb. in c. 1. de jura. calum. colum. 3. vt habet Albertus Montaluus in ſuo Repertorio.

Monachi dicti etiam Philoſophi. *Philoſophi* denique à Chryſoſtomo, Sozomeno aliiſque eccleſiaſticis ſcriptoribus appellantur frequentiſſimè Monachi, hanc ob cauſam, quòd eum tenent Monachi apud Chriſtianos, quem Philoſophi apud Ethnicos, vt Nylus teſtatur in libro quem de Philoſophia Chriſtiana inſcripſit. Etſi verò Cicero in 1. de Oratore eum dicat eſſe philoſophum, *qui ſtudeat rerum divinorum & humanorum vim, naturam cauſaſque noſſe, & omnem benè viuendi rationem tenere ac proſequi:* conſtat tamen etiam D. Pauli teſtimonio, eos apud Ethnicos errorum & ſuperſtitionum grauiſſimarum, imò omnis impietatis Magiſtros atque authores fuiſſe. Et alii quidem confuſam illam Deorum multitudinem non ſolùm crediderunt ipſi, ſed & alios docuerunt, eoſque ſuperſtitioſiſſimis ſacris venerati ſunt. Alii Deos omninò nullos eſſe tradiderunt, quales narrantur à Plutarcho Diagoras Milesius, Theodorus Cyrenenſis, & Euemerus Thegeates. Epicurus verò Deos humanâ ſpecie

ſpecie præditos eſſe,& illos res mortalium nequaquã curare tradidit. Stoici cõcatenationẽ quandã cauſarum finxerunt, cui ipſe quoque Deus ſubjectus ſit,& vt reliqua omnia,fatali neceſſitate ferantur.Nihil de his dicam,quę philoſophi occultè deſignârunt, de quibus multa Lucianus ſcripſit,& qualia paſſim in hiſtorijs & eorum vitis occurrunt. Omittam quoq; interiores animi motus & deſideria,quę in illis hominibus corruptiſſima erant.Quod ſi philoſophis poëtas cõnumeres,hos ea de Dijs ceciniſſe videbis,quę nemo vir bonus de ſe dici velit.Quoad mores, iidem multa præter officium ac honeſtatem fecerunt. Vt non injuriâ Monachis philoſophorum nomen inditum ſit, illique in horum locum apud Chriſtianos quaſi hæredes ſucceſſerint.Monet autem Paulus, *vt nobis caueamus, ne quis nos deprædetur per philoſophiam,& inanem deceptionem,juxta conſtitutionem hominum,juxtà elementa mundi,& non juxta Chriſtum.*

De Nominibus VIRGINVM *ſacrarum* SACERDOTISSARVM NONNARVM, MONIALIVM, MONACHARVM & VIRGINVM Veſtalium.

Virgines ALterius etiam ſexus homines Monachiſmum profitentes variè appellantur.In primitiua Eccleſia ante Conſtantini M. tempora, *Virgines* ſimpliciter vocatas fuiſſe certum eſt,nec facilè aliud nomen eis tributum reperies.

Sacerdos Baſilius verò in libello de Virginitate,*Sacerdotes* eas appellat. *Nullus*, inquit, *adeò furioſus ſit ſacrilegus, vt impollutam Sacerdotem petulantibus manibus contingat.* Sacerdotum autem eſt populum docere, baptizare, ſacram cœnam adminiſtrare,&c.Vnde & nomen Sacerdotis habent,quòd ſacrum dent, ſicut ait Beda & Gregorius in Paſtorali lib. 2.c.18.Et Plato quoque in eo qui Ciuilis vel de Regno inſcribitur Dialogo, *Sacerdotum*, inquit,*eſſe,vt intelligant, doceantque quo pacto donaria Dijs & ſacra ſint offerenda: item qua ratione vouendum ſit, quidùe à Dijs petendum.* Dum igitur hoc nomen Virginibus ſacris imponit Baſilius, aduerſatur Paulo, qui jubet,*vt Mulier in ſilentio diſcat,neq; authoritatem in virum exerceat, vtque in Eccleſia ſileat, nec doceat.* 1 Cor.14. 1.Timot.2. Inſeruierant quidem Viduę & Virgines primæ Eccleſiæ, & Paulus eas in Diaconatum allegauit, verùm non propterea erant Sacerdotes aut Præsbyteridæ: neq; ita vel à Paulo vel ab alio nominatas fuiſſe demonſtrari poteſt. Nam nudum ipſæ manuum miniſterium præbebant,& Diaconis parebant.Parabant enim menſas, quæ in Eccleſijs eo tempore Ἀγάπας inſtruebantur: curabant ægrotos, debiles & infirmos: excipiebant peregrinos, illorumq; pedes lauabant. Quæ omnia non ſolum commodiùs à fœminis, quàm à viris, ſed etiam honeſtius fiebant & gerebantur, præſertim verò cura ægrotantium. Si enim ægrotâſſet Chriſtiana Mulier,vel hæmorroide, aut alijs hujuſmodi morbis occultis, & quæ honeſtè à maribus tractari non poſſunt laborâſſet,ad eas multò honeſtius Mulieres intromiſſæ fuerunt,quàm viri.Docendi autem,baptizandi aut ſimile officium, Sacerdotum proprium, illis aut aliis demãdatum non fuit. Hoc adeò verum, vt Epiphanius hęreſi Collyrydianorum, qu.79. ſcripſerit: Πρεσβυτερίδας ἢ ἱερίσσας ὐκ εἶναι ἐν ἐκκλησίᾳ ἱερουργεῖν γὰρ ἐν ἐκκλησίᾳ ὐκ ἐδύνανται. Nec obſtat quod Euſebius lib.1.de Vita Conſtantini refert,Mulieres è ſuo ſexu eligere ſolitas fuiſſe aliquas,quę eas docerent,ne in publicis congreſſibus conuenirent cum viris.Licinius enim Imperator,homo profanus,cõtra morem Eccleſiæ & mandata Dei,edicto & lege vetuerat,ne in Syria ſimul cum viris congregarentur & convenirent Mulieres. Supereſt igitur,vt Baſilius,& qui eum in hoc ſequuti ſunt Patres, vel ab Ethnicis, vel ab Hæreticis id hauſerint: apud vtroſque enim mulierculæ quædam Sacerdotes ſunt appellatæ,quòd ſacra eis commiſſa fuerint.Sic Cicero Act.7.in Verrem, *Sacerdotes*, inquit, *Cereris, atq; illius fani Antiſtitæ, majores natu, probatæ ac nobiles Mulieres,ad Magiſtratus ſuos deferunt.* Et pro M.Fonteio. *Nolite pati*,ait,*judices,aras Deorum immortalium,Veſtæq; matris, quotidianis Virginis lamentationibus de veſtro judicio cõmoueri: proſpicite, ne ignis ille æternus, nocturnis Fonteiæ laboribus vigilijſque ſeruatus, ſacerdotis Veſtæ lachrymis extinctus eſſe dicatur.* Pro Cor. *Sacra*, inquit, *Cereris per Præcas ſemper curata ſunt ſacerdotes*: & ibidem: *Sacerdos illa,quæ Græcum illud ſacrum miniſtraret & faceret.* Et Vergilius lib.6. Æneid.de Sibyila loquens ait: *Hæc vbi dicta dedit Phœbi lõgæua ſacerdos.* Tales Gellius *Sacerdotiſſas* appellauit.Nam lib.10.c.15.inquit: *Eadem fermè ceremoniæ ſunt, quas Flaminicas ſacerdotiſſas Dialeis ſeorſum aiunt obſeruauiſſe.* Adhæc in veteri Eccleſia Pepuziani hæretici voluerunt, *Mulieres eſſe poſſe & Presbyteridas,& docere,& Sacramẽta adminiſtrare.* Verùm propterea ab omnib. orthodoxis,& præſertim in Carthaginẽſi ſynodo 4.ſunt damnati.Qua in re nõ ſolùm ſtrenuè illos imitãtur, qui ſacris Virginibus ſacerdotium neſcio quod attribuũt, ſed etiam qui hodiè obſtetricibus in caſu neceſſitatis paruulos baptizare concedunt.

Extat apud Hieronymum *Nonnæ* voca- *Nonna.*

bulum,

bulum, quo id etiam genus hominum inſignitur, in Epiſtola ad Euſtochium Virginẽ. *Quia maritorum*, inquit, *experta dominatum, viduitatis, praferunt libertatem, caſta vocantur & Nonna: & poſt cœnam dubiam, Apoſtolos ſomniant.* Apparet autẽ hoc verbũ ab Ægyptijs, in vulgi ſermonem veniſſe. Solent enim aliquoties res ejus gentis ſortiri vocabula, in qua præcipuè fuerint, aut vnde natę ſint. Ægyptus autẽ præter cæteras Prouincias, Monachorũ gregibus abũdauit ab initio, & Hieronymi adhuc ætate. Quorum lingua, puto, Monachos & ſanctos *Nonnos* fuiſſe vocatos: Monachas & Virgines *Nonnas*. Nã in eadẽ Epiſtola ad Euſtochiũ, cùm de Monachorũ Ægypti agit generibus, Ægyptijs vtitur vocabulis. *Tria ſunt*, inquit, *in Ægypto genera Monachorũ. Primum Cœnobita: quod illi Cauſes gẽtili linguâ vocant. Tertiũ eſt quod Remboth dicunt*, &c. Deinde meminit Suidas *Nonni* cujuſdã Ægyptij, qui Parthenũ Theologũ verſibus ſit interpretatus: vt Eraſmus ad verba iſta Hieronymi annotauit Et Athanaſius Apologia 2. mentionẽ facit *Nõni* Epiſcopi Ægyptij, patrocinatoris Athanaſij in Synodo Tyri Mater etiã Gregorij Nazianzeni *Nonna* appellata fuit, quẽadmodũ in vita Gregorij Nazianzeni, Gregorius Nyſſenus retulit. Benedictus Nurſinus Abbas in ſua Regula c. 63. *Nonni* vocabulũ interpretatur *Paternam reuerentiam*, & jubet, *vt juniores Monachi Priores ſuos Nonnos vocent:* quod etiam pręcipitur in Aquiſgranenſi ſynodo, anno 816. celebrata. In Germanica verò lingua hodiè ſacratas tantùm virgines, non monachos, Nonnen vocamus: quo nomine etiam ſuam caſtratam appellare ſolemus.

Moniales & Sanctimoniales. Dicuntur etiam noſtrâ ætate *Moniales, & Sanctimoniales* vulgò, à Græco, vt opinor, nomine Μόνιος, vel Μονιὸς, quòd ſolitudinem captantem, ſolitarium & ſoliuagum ſignificat. Peculiariter tamen Μονιὸς à Suida & Heſychio vſurpatur pro porco ſylueſtri, qui ſolitarius paſcitur. Sic etiã accipitur in Æſopi fabulis, Μονιὸς, ἄγριος ἐπὶ τινός ἱςὼς δένδρῳ, &c. Cyrillus in Expoſitione Hoſeæ prophetæ, Μονιὸν dicit ſignificare ὄνον, id eſt, aſinum, illum fortaſſe ſylueſtrẽ, qui ὄναγρος dicitur. Non ineptè igitur hinc nomen ſortitæ ſunt. Referunt enim quidam de Onagris, quòd domari non poſſint, & quòd hominũ conſuetudo eis ſit intolerabilis. Deinde vt Monialibus plæriſq; à fronte & tergo ſcapulare nigrum per mediũ depẽdet: ita vitta nigra medium occupat dorſum Onagrorum, quam vtrinque ambiunt lineæ niueæ, ſicut his verbibus Oppianus indicat:

Ταύτῃ δ' ἡ μέλαινα μέσην ῥάχιν ἀμφιβέβηκε
Χιονέης ἑκάτερθεν ἀεξομένη στεφάνοιο.

Vt etiam Plinius de fœminis hujus animalis teſtatur, *quòd copiâ libidinis gaudeant:* ſic de Monialibus certũ eſt, paucas eſſe quæ cõtinentiam præſtent, ſed plęraſq; in cœno nefandiſſimarum libidinum ſeſe ſubinde volutare: ac proinde veriſſimè cecinit ille,

Conueniunt fatis nomina ſæpè ſuis.

Monachę Virgines Veſtales. Denique *Monacha* quoq; vocatæ ſunt: & ad Ethnicorum imitationem, *Virgines Veſtales*, de quibus mox dicemus.

De Vocabulis Monaſterij, Cœnobij & Clauſtri.

Monaſterium & Cœnobium quid. *MOnaſterij & Cœnobij* nominibus habitationes Monachorum vel Solitariorum apud Veteres appellatę ſunt. Et Iſidorus in libro de Officijs hanc dicit eſſe inter illa differentiam, quòd Monaſterium poſſit etiam vnius Monachi habitatio nuncupari, Cœnobiũ autem non niſi plurimorum. Abbas Germanus apud Caſſianum Collat. 18. c. 9. dicit, *Monaſterium nomen eſſe diuerſorij, & nihil amplius quàm locum, id eſt, habitaculum ſignificare Monacharum Cœnobiũ verò, profeſſionis illius qualitatem diſciplinamq; deſignare.* Euagrius lib. 1. c. 21. φροντιστήρια vocat, hoc eſt, Scholam, locum curatum, diſciplinæ & conuentûs. Poſterioribus ſęculis, quùm Monachorum & Monialiũ pietas muris eſſet cõcludenda, domicilia & habitationes eorum *Clauſtra*, à claudendo appellari cœperũt: vnde etiamnũ hodie Germanica lingua Klöſter vulgò vocantur. Extat homilia Abbatis Volkuini in Euangelium, *Simile eſt Regnum Cœlorum ſeminanti*, &c. typis excuſa Baſileæ anno Domini 1555. in ea inter alia dicit: *Olim ſanè Clauſtrum dicebatur à claudendo, hodiè potius à claudicando dicitur. Dudum quippe à claudendo propria dicebatur: quoniam Viri clauſtrales non ſolùm corpore, ſed & corde intus manentes, omnes sẽſus ſuos ab appetitu ſeculari, ab omni concupiſcentia temporali ſtrenuè clauſerunt. Hodie verò rectius à claudicãdo dicuntur: quoniam Viri clauſtrales temporalibus inhiant, quaſi in vtranq; partem claudicant, dum ſeruire Deo volũt & mammona, Religioni & ambitioni, polo ſimul & foro*, &c. Cuſpinianus in Auſtria ſua Vocis *Clauſtri*, & habitationum, quæ *Clauſtra* appellantur *Clauſtrum quid.* aliam reddit originem & occaſionem. *Aliud genus*, inquit, *Monachorum apud primos Chriſtianos inuenio, qui in Clauſtris degebant: quæ hanc appellationem ſortita ſunt, quaſi in carceribus clauderentur illi, qui & enormiter & grauiſſimè delinquebãt, vel parricidia, vel homicidia, vel inceſtus, vel grauiſſima ſcelera committentes. Pij enim Chriſtiani olim indignum cẽſebant, hominem parricidam eculeo inſui, aut extremo ſupplicio, aut perpetuo exilio, ne in deſperationem inciderent, mulctare: domus quaſdam extruentes, in quibus miſeri illi homines pœnitẽtiã agerẽt pro ſuo reatu, Deumq; ſibi reconciliarent, à*

cœtu

cœtu hominũ ſeorſim degerent ſequeſtrati. Atq; hi eleemoſyna, quæ à pijs largiebatur, victitabant: quemadmodum Cœnobitæ ex certis redditibus, ac annuis cenſibus victum ſibi quærebant, vt liberè poſſent Deo ac rebus diuinis vacare.

Hęc verò conſuetudo nõ primis Chriſtianis adſcribenda mihi videtur: cœpit enim ſub Dagoberto demùm, circa annos Chriſti 640. Rex enim ille Francorum primus legitur homines exilij ſeu pœnæ loco in monaſteria detruſiſſe, vt eſt videre in Stumpfij Chronicis lib. 3. cap. 60. Deinde non ſolum ſcelerati, ſed innocentes quoq; vtriuſq; ſexûs homines Religionis ergò in monaſteria, velut in perpetuos carceres detruſi leguntur. Illud etiam de primis Cœnobitis non eſt intelligẽdum: quod dicit, *eos ex certis redditibus ac annuis cenſibus victum ſibi quæſiviſſe.* Nam primi illi Cœnobitæ nullos omninò redditus ſeu annuos cenſus ac prouentus habuerunt, ſed omnes labore manuũ ſuarum ſibi victum aliaque neceſſaria comparârunt. Primi omnium Benedictini Monachi poſt annos Domini 530. villas, agros, prædia, territoria quoque, cenſus annuos & redditus poſſidere cœperunt.

Monaſterij nomen Collegiatis Eccleſijs tributũ etiam. Monaſterij etiam nomen progreſſu temporis impoſitum fuit Eccleſijs, quæ Collegia & Capitula habuerunt: vnde etiam Collegiatæ Eccleſiæ plęræq; Germanicè Münſter dicuntur. Hoc inde originem ſumpſit, quòd veteres Epiſcopi, quales fuerunt Baſilius, Auguſtinus & alij, propè ſuas Eccleſias, aut intra eas Monaſteria, id eſt, Collegia ſeu cœtus ſtudioſorum & Doctorum Virorum habuerunt, ex quibus plurimi ad Eccleſiarum gubernacula ſunt promoti.

Ἀσκητήριον quid. Fit & Ἀσκητηρίου apud Baſilium & veteres, nonnullos mentio: quo ſignificatur locus ſolitarius, & à publico ſeceſſus ad pietatis & veræ philoſophiæ exercitationem.

CAPVT II.

De Origine MONACHATVS *apud* Iudæos.

QVemadmodum Dei Opt. Max. natura ſimpliciſſima puriſſimaq; eſt, ita quoq; cultûs ſui modum ſeu rationem ſimplicem quidem, ſed tamen abſolutiſſimã perfectiſſimamq; jam inde ab exordio Mundi præſcripſit hominibus. Ac voluit quidem vnam omnium fidem & Religionem eſſe; proindeque etiam cùm temporis progreſſu maxima pars hominum ab hac vnitate Religionis defeciſſet, ipſe per Moſem populo ſuo communes leges dedit, quæ fidei & diuini cultûs, adhęc vitæ morumq; præcepta ex æquo ad omes pertinentia comprahendunt. Vtque formam Religionis vnam tradiderat: ita primò Tabernaculum, poſtea verò Templum quoq; vnicum eſſe voluit, totius gentis. Hieroſolymis, ad quod, ceu ad vnicam eamque communem Parochiam, omnium tribuum homines diebus feſtis conuenire, & in quo ſolo externus cultus Dei exerceri debuit, qui in ſacrificij, & ſuffimento maxima ex parte conſiſtebat: ne facilè in ſectas aut partes diuerſaque ſtudia ſcinderentur, ſed hoc pacto omnes in vna eademque Religionis forma contineret, & ſimul fidem in promiſſum Seruatorem, Ieſum Chriſtum omnibus commendaret, qui ſuo tempore Hieroſolymis pro peccatis totius Mundi victima fieri debebat. At hoſtis vnitatis Eccleſiæ Satan, vt totius Religionis corruptionem, & humanarum traditionum figmenta facilius induceret, tandem Sectas & partium ſtudia circa doctrinam & Religionem excogitauit, eâ omnino ratione, quâ Chriſtianum populum ſub Papatu poſtea in diuerſos Monachorum ordines ſcidit.

Annis itaque ante natum in carne filium Dei circiter centum & triginta, ſub Ioanne Hircano Simonis filio tres ſectæ emerſerunt & confirmatæ ſunt, hac occaſione, quòd Legis Doctores nimium ſibi authoritatis vſurparent, & ſinguli doctiores ſanctioreſque reliquis & dici & haberi vellent, quę diuerſam à Verbo Dei doctrinam tradebant, & ſententijs, veſtitu item ac certis ritibus non ſolum à Sacerdotibus & Leuitis, qui à Deo inſtituti erant, ſed inter ſe ipſos quoque diſcernebantur.

CAPVT III.

De PHARISÆIS.

INter hos primatum facilè tenebant *Phariſæi*, quos Alexandra Hircani & Ariſtobuli mater in ſummam potentiam ac dignitatem exuerat, eò quòd præ alijs Scripturarum ſacrarum cognitione & morum integritate commendarentur. Nam ſacras literas ſedulò interpretabantur: vnde & illos nomen accepiſſe pleriſque volunt. *Phariſæi à quo promoti.* Idem enim Phariſæus eſt quod Latinis expoſitor ſeu Doctor: licet ſint, qui eos à Pharez, id eſt, ſeparatione dictos velint, quòd *Phariſæus vnde dictus.* ab alijs prophanis hominibus, quorum victum & amictum immundum, & vitam peccatis contaminatam haberi cupiebant, voluerunt eſſe diſtincti, ne ab illis ipſi quoque contaminarentur. Vnde Hieronymus aduerſus Luciferianos, & in Quæſtionibus Hebraicis, eos à diſſidio ſic appellari dicit.

Phariſæi quæ veræ doctrinæ capita retinuerint.

Etſi verò in genere quædam capita veræ Doctrinæ retinuerunt, ex quorum numero hæc fuerunt, eſſe Deum & quidem vnú, venturum eſſe Meſſiam, ac multa beneficia in genus humanum collaturú, legem & Rempub. Iudaicá à Deo eſſe, ſemen Abrahæ eſſe Eccleſiam Dei, animas cum corporibus non interire, futuram eſſe reſurrectioné, in qua retributio boni & mali futura ſit, & ſimilia: tamen horribiliter ſimul errârunt in præcipuis doctrinæ cœleſtis capitibus.

Phariſæorum errores.

Nam vnú tantum eſſe verum Deum, & quidem vnicá perſonam crediderunt. Ioan. 8. & blaſphemiæ accusârunt Chriſtum, quum adſeueraret, ſe eſſe verum Dei fillum, adeoque etiam verum Deum: & Meſſiam tantum humaná naturam habiturum putârunt: eundemque corporale Iudæorum Regnum reſtauraturum eſſe docuerunt.

Matth. 20.

Nam ex Phariſæorum ſchola profectum fuit, quòd mater filiorum Zebedæi ad Chriſtum dixit: *Iube vt ſedeant iſti duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & alter ad ſiniſtram, in Regno tuo:* & quòd poſt reſurrectionem Domini diſcipuli, ejus interrogârunt eum,

Act. 1.

Domine, num hoc tempore reſtitues Regnum Iſraeli? Deinde legis obſeruationem ad externa tantum facta, non etiam ad interiorem, & quidem abſolutiſſimam obedientiam referebant. Quædam, ſed tamen non omnia, fato Stoico tribuebát, homines enim arbitrium ſimul aſſerebant, docentes, agere quæ juſta ſunt, vel negligere, majori ex parte in hominis eſſe poteſtate, adjuuare tamé in ſingulis nonnihil Deum & Fatum. Hinc præcipuus illorú error enatus eſt quòd docerent legem divinam poteſtate liberi arbitrij ſeu humanis viribus impleri poſſe: ideoque ipſi ſuorum operum meritis & propriæ juſtitię fiduciâ elati, gratiá Dei aſpernabantur & Dei juſtitiam reijciebant, dum ſuam ſtabilire contendebant Quia verò legis impletionem abſolutiſſimam ſibi ſolis tribuebant, & ſanctiſſimi omnium haberi volebár, factum eſt, vt in obſervatione ceremoniarú ſeu rituum externorum, vt diligentiſſimi, ita etiam ſuperſtitioſiſſimi eſſent, quo ſingularem ſanctimonię opinionem apud imperitum vulgus hoc pacto ſibi compararét. Sabbato igitur ita ſtrictè ab omnibus operibus abſtinuerunt ipſi, alioſque abſtinere docuerunt, vt ſanationem ęgroti vnico verbo factam, & vellicationes ſpicarum ob vrgenté famem, grande ſcelus eſſe dicerét. Cum publicanis & peccatoribus non ſumebát cibú. Lotiones externas plurimas inſtituebant, quibus non modò corpora ſua, verum etiam omnis generis vaſa quotidie abluebát, quaſi ipſorú etiá animæ iſtis purificari poſſent. Orationes crebas caſq; lógas in plateis etiam inſtituebant: peregrinationes terrâ marique ſuſcipiebant ad faciendum vnum proſelytum: non jurabant: decimabant mentam & anethum & cyminú & rutá & omne olus: ædificabant ſepulchra prophetarum, & ornabát monuménta juſtorú, Luc. 18 bis in ſabbato & alias etiam frequenter jejunabant. Veſtes deniq; longas geſtabár: pitacia chartarum in fronte gerebant, & in ſiniſtro brachio, quibus Decalogus inſcriptus erat: quòd dixerat Dominus, *Habebis quaſi quid appenſum inter oculos tuos, & in manu tua.* Et hæc *phylacteria* dicebantur, quæ dilatabant, vt magis eſſent conſpicua, quæq; purpurea dicit fuiſſe Epiphanius. Hi etiam majores fimbrias aliis ferentes ſpinas eis affigebant, quibus puncti inter eundum memores mádatorum Dei fierent: & vt ſummatim dicam, omnia eò referebant, vt ab hominibus magnificerent, & laudibus ſummis veherentur, ſicuti Matt. 23 Chriſtus docet.

Exod. 13

Phariſæorum genera.

Phariſæorum autem ſeptem fuiſſe genera in Talmud Iudæorum indicatur. 1. *Sichimita*, qui ſectam hanc ob carnale aliquod commodum ſuſcepiſſet, ſicut Sichimitæ olim Circumciſionem ob nuptias Dinæ Iacobi filiæ impetrandas. 2. *Impingens*, quòd pedibus ſubinde in lapides impingeret. 3. *Sanguinem fundens*, qui caput crebrò parietibus aut columnis illideret, donec multo manaret ſanguine 4. *Mortariarius*, quoniam capio ſeu calyptrâ caput opertus eſſet, ex qua, velut ex profundo mortario proſpiceret, prorſum tátum & deorſum, nó ſurſum neq; ad latera. 5 *Phariſæus*, quid debeo facere, & faciam illud, qui inanis glorię cauſa his ſubinde verbis vtebatur: qualis fuit qui Chriſto reſponderat: Hæc omnia ſeruaui à juventute mea, quid adhuc mihi deeſt? 6. *Ex amore*, is dicitur, qui amore præmij ſectam hanc profitetur. 7. *Ex timore*, qui metu iræ Dei huic ſectæ nomen dedit: refert etiam Andr. Oſiander in cap. 14. Harmoniæ Euang. Quod igitur Paulus dixit, Act. 26. *ſe ſecundum exquiſitiſſimam ſectam vixiſſe Phariſæum*, dupliciter intelligi poteſt. Vel, quòd ſecta Phariſaica, in genere, exquiſitiſſima fuerit, ſi ad ſectam Sadducæorum, Eſſenorum & ſimilium, comparetur: Vel, quòd ex ſeptem prædictis Phariſæorum familiis, eam quæ omnium exquiſitiſſima viſa ſit, elegerit, cui ſe addiceret.

Phariſæi hoſtes verorum doctorum.

Omnes autem erant, ſicut etiam hodie Monachi, acerrimi & cruentiſſimi verorú Doctorum hoſtes & perſecutores, vt teſtatur hiſtoria Matt. 15. Marc. 3. Ioh. 11. & 18. Erant etiam arrogantes & ambitioſi, vt qui primos accubitus in cœnis, primas cathedras in ſynagogis, & ſalutationes in foro amarent, Matt. 23. Erant denique potentes ac formidabiles: refert enim Ioſephus Antiq.

dere

Iud.lib. 13.c. 23. *Phariſæos apud populum plurimũ potuiſſe ſive exoſum aliquem concupiuerint, lædere, ſive ſocium & amicũ juvare. Valde enim his fidem habuiſſe vulgus, etiam ſi per invidiam de aliquo male loquuti fuerint.* Et lib.17.cap.3. ſcribit, *Phariſæos eſſe genus hominum aſtutum, arrogans, & interdum Regibus quoque infeſtum, vt eos apertè etiam impugnare non vereatur interdum. Nam cùm vniuerſa Iudæorum gens fidem ſuam iureiurando obſtrinxiſſet Regi & Cæſari, ſoli Phariſæi, ſex millium numerum excedentes, non iurârunt.*

CAPVT IV.

De SADDVCÆIS.

Sadducæi vnde ſunt dicti. PRoximi à Phariſæis *Sadducæi* fuerunt, qui magnificum ſibi nomen à Iuſtitia impoſuerunt: Zaddikim enim juſti dicũtur. Videtur autem inde hæc ſecta enata, quòd Phariſæi immodicis ceremoniis homines onerantes, ipſi hęc vincula nonnihil laxare volebãt. Nam etſi a Religione minimè alieni eſſe vellent, & proinde libros Moſis reciperent, Prophetarum tantùm repudiarent, & in plerisq; falſis dogmatibus cum Phariſæis conſentirent, *Sadducæorum errores.* tamen homines nimium politici, fidei & Religionis præcipua fundamenta negabant, prouidẽtiam Dei, deinde animarum immortalitatem & corporum reſurrectionem. Ex quo abſurdo, vt fieri ſolet, multa alia ſequuntur: nempe, corpora & animas ſimul poſt mortem interire: pios bonorum operum nullam retributionem, malos & ſceleſtos è contra nullas pœnas accipere, quàm in hac vita: nullum eſſe Infernum: nullum Cœlum, in quo æterna futura ſit vita. Attamen vt Reſpublica & pax inter homines conſiſteret, juſtitiæ ſtudendum eſſe docebant, non aliqua futuri præmii ſpe, ſed propter ipſam juſtitiam: aſſeuerantes, in noſtra ipſorum eſſe poteſtate, vt tam felicitatis nobis ipſi authores ſimus, quàm Infortunij, vt Ioſephus indicat Antiquit. Iud. lib. 13. c. 9. & de bello Iudaico lib.2.cap.7. item Matth. 22.cap. Marc.12. Luc.20. Itaque plerumque comparatum eſt, vt qui peſſimi omnium ſunt, honeſtiſſima vocabula ſuis cupiditatibus prætexant. Similes enim planè erant Epicuro & Ariſtippo, quorum hic quidem ſummum bonum ponebat in voluptate corporis: ille verò in voluptate animi, hoc eſt, in abſentia dolorum omnium: Deorum prouidentiam è rebus humanis tollebant: omnia caſu ſeu fortuitò fieri aiebant: & ſpiritus tam bonos quàm malos negabant. Et tamen multos ſectatores habuerunt, magnaque in exiſtimatione habiti ſunt. Epicuro Lucretius tantùm tribuit, vt non dubitarit affirmare, eum reliquorum omnium philoſophorum lumen ita obſcuraſſe, quemadmodum Sol ſuo ſplendore aliorum cœleſtium corporum claritatem obtenebret.

Hoc vtcunque in Ethnicis ferri potuiſſet, illud verò mirandum, quòd à Sadducæorum partibus in populo Dei, plurimi, ditiores inprimis, ſteterunt, vt Ioſephus lib.13. cap.18. Antiquit. indicat. Verùm apud Chriſtianos etiam eò res peruenerunt hodiè, vt Epicureiſmus & Atheiſmus paſſim regnet, vera autem pietas exulet & longè lateque profligata ſit.

Inter Phariſæos & Sadducæos contentiones. Non autem prætereundum videtur, quòd inter Phariſæos & Sadduceos magnę contentiones fuerunt. Multas enim conſtitutiones à maioribus per manus acceptas Phariſæi tradiderunt populo, quæ non ſunt ſcriptæ in lege Moſaica, Sadducæi autem his authoritatem derogantes, dicebant, oportere eas tantùm ſeruari quę ſcripto contineantur. Et tamen ſimul ſuas contra Chriſtum aliquoties conjunxerunt operas, eiq; exitium machinati ſunt, vt eſt videre Matt. 16. & 22. Mar.12. Luc.20. Eſt enim hoc ferè proprium impiis ac ſuperſtitioſis hominibus, vt eum in externis ritibus perpetuò diſſideant, in veritatis tamen oppreſſione optimè conuenire ſoleant, cui omnes ex æquo inſenſi ſunt. Ita hodiè quoque Monachos inter ſeſe, & cum aliis conſentire videmus, in oppugnanda luce Euangelii, licet in profeſſione & moribus longiſſimè inter ſe diſtent.

CAPVT V.

De ESSÆIS *ſiue* ESSENIS.

HIs tertii acceſſere *Eſſæi*, ſeu, vt aliâs vocantur, *Eſſeni*, quos nonnulli interpretantur *Sectatores* vel *Operarios* ab עשה, *Eſſeni vnde dicti.* Aſſah, quòd ſalutem bonis hominum operibus acceptam ferant, non autem gratiæ Dei. Philo autem Iudæos in libro περὶ θεωρητικοῦ βίου τῶν ἱκετῶν, ait Eſſeos παρωνύμως εἶναι τῆς ὁσιότητος. Quare? ἐπειδὴ, ait καὶ ἐν τοῖς μάλιστα θεραπευταὶ θεοῦ γεγόνασι. Disertè ait cultores Dei vocatos patrio idiomate, hoc eſt, Syriaco: in quo חסי & חסיא, id eſt, ὅσιος, & חסיותא ὁσιότης. Vnde Græci perſpicuè ſuum ὅσιον mutuati ſunt. Hi

cùm

cùm nec effrenatam licentiam Sadducæorum, nec Phariſæorum hypocriſin & ſimulationem ferre poſſent, receſſerunt in ſolitudinem quandam Palæſtinæ haud procul ab Ierichu, vbi erant fragrantes balſami colles & horti, ad lacum Mariam ſeu Aſphaltiten, ſicut Plinius libro quinto capite decimoſeptimo de ipſis ſcripſit, ibique monaſticam planè vitam agentes, peculiares ſcholas inſtituerunt, in quibus præter leges ſacras, alias quoque liberales artes, præſertim autem eam philoſophiæ partem quæ eſt de moribus, diligenter tradiderunt & exercuerunt. Sed vt rectius hoc hominum genus cognoſcatur, Ioſephi narrationem integram de Eſſenis hic recitare viſum eſt. Is igitur libro ſecundo capite ſeptimo de bello Iudaico in hunc modum ſcribit. *Tertium*, inquit, *Philoſophiæ genus Eſſæi colunt, gente quidem Iudæi, verùm inter ſe mutuo amore conjunctiſſimi: & qui præter cæteros, voluptates quidem quaſi maleficia vitarent: continentiam verò ſeruare, neque cupiditati ſuccumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem faſtidiunt: alienos vero filios, dum adhuc molles ſunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, ſuis moribus diligenter inſtituunt: non quia conjugia vel humani generis ſucceſſionem cenſeant perimendam: ſed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem ſeruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores ſunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentiâ præſtare, legemque ſibi dixerunt, vt qui diſciplinam ſuam ſectari vellent, bona contubernio publicarent: Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret, ſed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum eſſet omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & ſi quis vel inuitus vnctus fuerit, munditijs corpus abſtergere, quoniam ſqualorem decorem putant, dummodo ſemper in veſte ſint candidi. Deſignatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vſus omnium ſingulos indiuiſos. Non eſt autem illis vna ciuitas certa, ſed in ſingulas multi domicilia conferunt: & aliunde aduenientibus ſectæ ſuæ profeſſoribus, quicquid habeant promptum exhibent quaſi proprium. Denique tanquam conſuetiſſimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam ante viderunt. Hinc eſt, quia cùm peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur: neque præterea quicquam ferunt. in ſingulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio ſpecialis curator hoſpitum conſtituitur: qui eorum veſtimenta cæteraque vſui neceſſaria tueatur. Amictus autem cultuſque corporis, omnibus pueris, in metu & ſub cura Magiſtri agentibus, par eſt. Nec vero veſtitum ſine calceos mutant, niſi aut omnino conſciſſis prioribus, aut longi temporis vſu conſumptis. Nihil autem inter ſe mercantur aut vendunt, ſed egenti quiſque quod habet præbens, refert ab eo quod ipſe non habet: quamvis etiam ſine permutatione cunctis libera ſit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus ſit. Præcipuè circa Deum Religioſi ſunt. Namque ante ſolis ortum nihil profani loquuntur, ſed ei patria quadam vota celebrant, quaſi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt ſinguli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horam quintam ſtudioſè fuerint operati, rurſus in vnum congregantur: linteiſque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluūt. Atque hac luſtratione factâ in eadem ſecreta coëunt, quo neminem alterius ſectæ hominem aſpirare conceſſum eſt: ipſique purificati, velut in ſanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus cum ſilentio ibi reſidentibus, piſtor quidem panes ordine, vnum autem vaſculum ex vno pulmento ſingulis coquus apponit. Deinde voce cibum ſacerdos antevenit: neq; guſtare quenquam fas eſt, niſi prius Deo celebretur oratio. Poſt finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt & cùm deſinunt, quaſi datorem victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis vſq; meridiem, ad opera ſe conferunt. Similiterq; inde reverſi cœnant, conſidentibus etiam hoſpitibus, ſi quos fortè interveniſſe repererint. Neq; vero clamor vnquam tectum illud neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine alijs alij cedant: earumque ſilentium extra tectum conſiſtentibus, arcanū quoddam videatur honorabile. Cujus quidem res perpetua ſobrietas cauſa eſt, quodq; apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate definitur. Sed quāvis aliquarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt, in juvando & miſerendo ſui juris ſunt. Nam & ſubvenire dignis, cum opus eſt, ſuo arbitrio cuiq; licet, atq; indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid abſq; curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores juſti ſunt indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipſum autem iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant, eligentes. Hinc illis morborum remedia, ſtirpes medicæ, quamque vim propriam ſinguli lapides habeant, à rimantibus conquiruntur.*

Sectæ vero ſuis ſtudioſis non ſtatim cum eis vna collectio: ſed per annum integrum extrinſecus commoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabram quoque, & quod prædictum eſt

peri-

Eſſenorum inſtituta, leges & conſuetudines ex Ioſepho.

perizoma, & albom veſtem tradentes. Cùm verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum, & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in convictum aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe 'continentiæ, duobus annis alijs mores ejus probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demùm in conſortium aſſumitur. Priùs verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adjurat ſe primum quidem colere Deum, deinceps verò erga homines ſeruare juſtitiom, & neque propriâ ſponte nacere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe: quin imò iniquos omnes odiſſe, & collaborore ſemper juſtitia ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maximè verò principibus. Neque enim obſque voluntate Dei, quenquam poſſe ad principatus potentiam accedere. Si verò ipſe cæteris præſit, nunquam abuti, nunquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubjectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo ornatu aliquo eminere reliquis, veritatem ſemper diligere, & habere propoſitum conuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram ſeruare ab injuſtis compendijs: & neque aliquid de Myſterijs conſectaneos celare. Neque profanis eorum quippiam publicare, etiamſi intentatâ quiſpiom morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil ſe de Dogmatibus aliud, quàm ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere outem latrocinia, & conſeruatum iri ſimul Dogmatis ſui libros, & Angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant & quaſi præmuniunt accedentes. Deprohenſos vero in peccotis, à ſuo congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerobili plerumque morte conſumitur. Illis quidem ſacramentis & ritibus oblatum cibum poteſt: herbas vero pecudum more decerpent, & fame exeſus per membro corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunque miſeroti, & extremum ſpiritum ogentes, receperunt: ſufficienter pro peccatis eorum, quæ vſque od mortem odduxerant, pœnas luiſſe cenſentes. In judicijs vero ſunt diligentiſſimi atque juſtiſſimi. Diſceptont autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem ab his decretum fuerit immobile manet. Veneratio quoque apud eos poſt Deum magna legiſlotoris eſt: ito vt ſi quis eum blaſphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire, & plurium quorumque decreto probabile arbitrantur officium. Cùm ſimul denique ſederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium earum, vel in dextram ſui partem, quiſque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigiſſe, omnibus Iudæis diligentius cauent, neque cibum ſibi ſolum pridie præporant, ne videlicet illo die ignem occendant, ſed neque vas oliquod tranſponere præſumunt, imò nec aluum purgant. Alijs autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλιδι, hoc eſt, dolabrâ, quam tradi nuper accedentibus diximus, demiſſa veſte ſeſe diligentiſſimè contegentes, ne ſcilicet ſplendori divino injuriam faciont, in eodem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram, quam effoderant, reducunt: idque ipſum faciunt in locis ſecretiſſimis: & cum naturalis ſit iſta purgatio, nihilominus tamen ſolenne habent, vt quaſi ab immunditia diluantur.

Diſcernuntur autem inter ſe, ſecundum ſuſcepta abſtinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi, qui juniores ſunt inferiores, præcedentibus æſtimantur, vt ſi aliquos eorum contigerint, quaſi à contactu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longiſſimè, ita vt plurimi eorum vſque ad centenoriam proferontur ætatem, propter ſimplicitatem ſcilicet victus, vt equidem puto, & inſtitutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduerſorum, cruciatus ſiquidem vincunt firmitate conſilii. Mortem verò, ſi cum decore obeunda ſit, iudicant etiam immortalitate meliorem.

Prodidit outem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod geſtum eſt cum Romanis. Tunc ſiquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena tranſeuntes, vt videlicet vel in legiſlatoris aliquid loquerentur injuriam, vel ciborum quippiam, quod non ſolent, ederent, od neutrum horum potuerunt compelli: ſed neque deprecari ſuos tortores, aut inter ipſa flere ſupplicio · in mediis quin imò cruciatibus ſubridentes, & eis qui tormenta admouerunt, illudentes, conſtantes onimos cum quadam hilaritate reddebant, ſcilicet quaſi qui eos eſſent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firmota conſiſtit, corruptibilia quidem eſſe corpora, moteriamque eorum non eſſe perpetuam: animas autem immortales ſemper manere, & de æthere ſubtiliſſimo commeantes, quaſi carceribus, ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis contraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus relaxato vinculis, quaſi de ſeruitute longiſſima liberotas, ita illico lætari eas, ſublimeſque ferri. Et quidem bonas (concinentes Græcorum in hoc ſententiis) pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis ſit repoſito perfruitio: illic quippe eſſe Regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano Oriens Zephyrus, leuiter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſo loca & hyberna delegant, plena gemitibus, exercendarum ſine fine pœnorum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos heroas & ſemideos vocauerunt, beotorum inſulas ſequeſtrâſſe: improborum

outem

autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet & Tantalos, & Ixyones, & Tytios. Hæc ſunt ergo, quæ Eſſæi de diuinitate animæ philoſophantur. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris & varijs ſanctificationibus, prophetarumque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit, vt prædictiones eorum fruſtratio conſequatur.

Eſſenorum genus à coniugio non abhorrens.

Eſt etiam aliud Eſſæorum collegium, cibos quidem & mores legeſque ſimiles cum prioribus habens, diſtat verò opinione conjugij Maximam ſiquidem vitæ hominum partem ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos, qui abſtineant nuptijs, arbitrantur: quippe ſi in eandem omnes velint ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tantâ ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum pugnante concumbit, vt oſtendant quòd non voluptatis causâ nuptias ſed liberorum inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris periZomatum ineſt amictus. Et quidem de inſtitutis ac moribus Eſſæorum hucuſque Ioſephus.

Idem author de iiſdem lib. 18. c. 2. Antiq. Iud hæc refert. *Eſſenorum*, ait, *placitum vniuerſitatis regimen citra exceptionem Deo aſſerit, immortalitatem animis: nec aliud quicquam æquè ac juſtitiam, omni contentione expetendum exiſtimant Ad templum autem donaria mittentes, ſacra ibi non faciunt, quòd ſanctioribus vtuntur ceremonijs: quapropter excluſi à cõmuni Fano, ſeorſim ſacrificant. Moribus alioqui ſunt probatiſſimis, agris colendis in totum dediti. Miranda etiam eſt iſtorum juſtitia, quâ omnes Græcos & Barbaros longè ſuperant, multis etiam ſeculis triti in ejus continuis ſtudijs.*

Hieronymi error.

Hîc jam Hieronymi error notandus videtur, qui lib. 2. contra Iouinianum ſcribit, *Ioſephum Eſſæos miris efferre laudibus, propterea quòd & ab Vxoribus, & vino, & carnibus ſemper abſtinuerint, & quotidianum Iejunium verterint in naturam.* Ioſephus autem in tota hac Eſſæorum deſcriptione, hæc de Iejuniis Eſſæorum, & de abſtinentia à carnibus non habet: ſed deſcribit νῆψιν, hoc eſt, ſobrietatem, frugalitatem vel temperantiam ipſorum: nimirum quòd à laboribus horâ quintâ, quæ nobis eſt vndecima, conuenerint ad prandium, & veſperi ad cœnam, vbi panis & vaſculum ex vno & eodem pulmento ſingulis fuerit propoſitum. Et quia interpres pulmenti mentionem facit, volunt nonnulli Hieronymum inde collegiſſe ea, quæ de abſtinentia à carnibus, & jejuniis ſcribit: Ioſephus autem voce τοῦ ἐδέσματος vtitur: ſignificat autem ἔδεσμα generaliter quemcunque cibum, quoduis edulium & ferculum: hoc eſt, non tantùm viliores, ſed delicatiores quoque cibos: id quod clariſſimè ex Iſocrate intelligi poteſt, qui in Orat. de pace ait: ἐπιδείξειεν ἄν τις πολλοὺς χαίροντας μὲν καὶ τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν βλάπτουσιν, id eſt, *multos oſtendere licet, qui delectantur cùm cibis, tùm exercitijs, quæ lædunt tam corpus quàm animam*: vbi non alios quàm lautiſſimos & exquiſitiſſimos cibos intelligit. Et Athenæus lib. 1. de Philino quodam dicit, μήτε ποτοῦ χρήσασθαί ποτε, ἢ ἐδέσματι ἄλλῳ ἢ μόνῳ γάλακτι πάντα τὸν βίον. Idem ῥαφανῖδα dicit eſſe εὐτελὲς σφόδρα ἔδεσμα: & lib. 4. dicit τράγημα tantùm à βρῶμα differre, quantum ἔδεσμα à τρωγάλιον. Sunt autem τραγήματα & τρωγάλια bellaria, quæ in ſecundis menſis apponuntur comedenda & arrodenda, vt nuces, amygdalæ, raphani, poma, pira, ficus & ſimilia, ſicut Pollux quoque indicat lib. 6. cap. 11. βρώματα autem, & ἐδέσματα ſunt cibi reliqui omnes, qui primis apponuntur menſis.

Meminit Eſſenorum quoque Plinius lib. 5. cap. 17. *Ab occidente Iudææ*, inquit, *litora Eſſeni fugitant, gens ſola, & in toto orbe præter cæteras mira, ſine vlla fœmina, omni Venere abdicatâ ſine pecunia, ſocia palmarum. In diem ex æquo conuenarum turba renaſcitur, longè frequentantibus, quos vitâ feſſos ad mores eorum fortuna fluctibus agitat. Ita per ſeculorum millia (incredibile dictu) gens æterna eſt, in qua nemo naſcitur. Tam fœcunda illis aliorum vitæ pœnitentia eſt.* De Eſſenorum inſtitutis Plinius.

De iiſdem, ex libro Philonis, quem pro Iudæis compoſuit, Euſebius libro 8. de Præparatione Euangel. capit. 4. hæc ſcribit: *Præter cæteros*, ait, *quos penè innumerabiles ſanctio Moſaica ad benè viuendum incitauit, Eſſæi ſummi omnium atque maximi ſunt: ἀπὸ τῆς ὁσιότητος, id eſt, à ſanctitate appellari: quorum ſecta non genere, ſed virtute atque humanitate diſcernitur. Itaque nemo puer, nemo adoleſcens propter inſtabilitatem ætatis, ſed vel viri omnes aut ſenes ſunt, qui nullo corporis morbo, nullâ animi perturbatione feruntur, ſed verâ ſoli hominum libertate fruuntur, cuius rei vita eorum teſtimonium præbet. Nemo proprium aliquid poſſidet, non domus, non pecus, non vas aliquod, ſed omnibus in medio poſitis communiter vtuntur: habitant ſimul vt ſodales. Cumque omnia pro communi vtilitate faciant, alia aliorum negotia ſunt: quæ impigrè ſubeuntes certant: non frigus, non calorem, non aliquam mutationem aëris formidantes, ſed ante ortum ſolis ad ſolitos labores* De Eſſenis Philo & Euſebius.

verſi

verſi crepuſculo veſpertino cum gaudio redeunt, non aliter quàm qui certamine gymnico exercentur. Meliora enim & iucūdiora tam animo quàm corpori ea certamina putant, quæ non ſeneſcunt cum corpore. Sunt autem eorum alij agricolæ, alij paſtores, alij apium cultores, alij harum artium magiſtri, ita vt perfectè inter ſe viuant alijs non indigentes: nihil facere recuſant, quod cùm vtile ſocietati ſit, turpe non eſt. Cúmque à laboribus ſuis mercedem ceperint, apud eum deponunt, qui quæſtor creatus eſt. Is omnia diligenter procurat, quibus egent, egent autem pauciſſimis, cùm omnē luxum tanquam animæ atque corporis morbum aſpernentur. Communis eſt ipſis non menſa ſolùm, verùm etiam veſtis, tenuis quidem omnis, ſed grauior in hyeme, quæ in vno depoſita loco eſt, vnde vnuſquiſque indifferenter aſſumit. Ægrotatio quoq; corporis ſi acciderit, ſtudio atque curâ omnium & re communi curatur. Seniores ſi abſq; liberis natura concedunt, feliciſſimi omnium putantur, honorati à cæteris non minus quàm ſi eos genuiſſent. Et quoniam acutiſſimè matrimonio huiuſmodi ſocietatem facilè diſſolui poſſe perſpexerunt, vxorem ducere omninò recuſant caſtimoniæ ſummopere ſtudentes. Nimium enim mulier ſeipſam amat, & Zelotypiâ maximè mordetur, ac viri mores artificio quodam atque lenocinio facilè poteſt in peius peruertere. Si verò etiam liberos viro pepererit, quæ prius aſtutè fatebat, ea iam audacter atq; apertè aggreditur, omnique vi regere maritum conatur. Quare vxor huic ſocietati inimiciſſima iudicata eſt: non ſeruat enim mores, nec probus erga omnes eſt, qui aut voluptate victus, aut liberorum amore ſuperatus in ſeruitutem vxoris deductus eſt. Hac vitâ eorum fit, vt non priuati ſolum verumetiam reges atq; principes eorum philoſophiam plurimùm admirentur.
Hactenus Euſeb. ex Philonis Apologetico.

In eo verò libro, quem inſcripſit, Πᾶς σπουδαῖος ἐλεύθερος, Omnis ſtudioſus liber, in quo agit περὶ πρακτικοῦ βίου ἐσσαίων, ita de Eſſæis narrat Philo: *Palæſtinam*, ait, *maxima gens Iudæorum habitant, inter quos qui dicuntur Eſſæi, comperiuntur plures numero, vt ego opinor, quàm quatuor millia. Eſſæi dicti, quaſi Sancti Græcè, quoniam Dei cultores præcipuè ſunt, non animalia ſacrificantes, ſed mentes ſuas virtute munitas offerendas Deo putantes. In ciuitatibus non habitabant, exiſtimantes, vt contagionem aëris corporibus, ſic conuerſationem vulgi animo nocere. Horum alij agros colunt, alij pacificas artes ad vtilitatem ſuam & proximorum exercent, nec argentum nec aurum reponunt, nec ingentes agros laudant, ſed tantum colunt, quantum neceſſitati poſſit ſufficere. Hi enim ex omnibus penè hominibus ſoli pecuniam & fundos negligentes virtute ditiſſimi putantur: facilitatem viuendi & paucorum indigentiam rectè magnas eſſe diuitias iudicantes. Nemo eorum tela, enſes, galeas, ſcuta, cæteraq; belli fabricant inſtrumenta: ſed nec eas artes exercent, quibus facilè omnes in improbitatem labuntur: nulla mercatura, nullus cauponatus, nulla eis cognoſcitur nauigatio: omnes rapinæ occaſione depellunt. Nemò ſeruus eſt apud eos, ſed cùm vniuerſi liberi ſint, alteri alteris ſeruiant. Omnes qui ſeruis vtuntur, non ſolùm quia æqualitatem contemnunt, tanquam iniuſtos oderunt, verum etiam quaſi naturæ leges tranſgreſſos omninò deſpiciunt. Omnes enim aiunt quaſi mater eadem natura genuit, quare quamuis non vocemur, ſumus tamen reipſâ fratres, auaritiæ crimine abalienati. Rationalem philoſophiæ partem non neceſſariam ad viuendum: naturalem humanâ naturâ maiorem conſequi poſſe putantes, alteram ſophiſtis, alteram ſenioribus reliquerunt hominibus illam philoſophiæ ſaltem partem approbantes, quâ de Deo & de creatione omnium ſcrutamur. Morali maximè inuigilant, ad quam abſolutè conſequendam paternis legibus adiuuantur, quas rectè intelligere nemo ſine diuino auxilio poteſt. Has ſemper quidem ſed maximè ſeptimis diebus docent. Dedicata enim ſeptima dies deputatur: in qua cæteris omnibus neglectis ad ſacra loca concurrentes quæ Synagoga appellantur, ordine ſub ſenioribus iuniores conſidere ſolent, leguntúrq; ſcripturæ diligenter & exponuntur à peritiſſimis: ſymbolis enim priſco more ſcripturam vti maximè arbitrantur. Diſcunt igitur piè, iuſtè ſanctéque viuere, triplici Regula vtentes, amore Dei ardentiſſimo: virtutis cultu diligentiſſimo: charitatē proximi feruentiſſimâ. Quòd igitur ſummè Deum diligant, multa nobis argumento ſunt. Caſtitas perpetua, iuriſiurandi nulla mentio, mēdacij odium, & præcipuè quòd bonorum omnium, nullius mali cauſam eſſe Deum opinantur. Quòd virtuti ſtudeant patet, quia pecuniam negligunt, gloriam aſpernunt, voluptatem oderunt, conſtantes, ſeueri magniq; animi ſunt, cæteraq; huiuſmodi innumerabilia. Charitatis autem argumenta ſunt, beneuolentia, ſocietas, æqualitas. Nullus enim domum habitat, quæ omnium communis non ſit: vnum ærarium, vnus ſumptus omnibus eſt. Præterea veſtis communiter omnibus propoſita, communis cibus & potus, communis menſa, omnis vita communis eſt. Quæ omnia multò magis illi opere faciunt, quàm alij verbis ſignificāt. Nec mirum, quæcunque enim quotidiè laborantes conſequūtur non ipſi ſeruant, ſed in medium afferentes communi vtilitati attribuunt: non negliguntur apud eos ægrotantes, ſed à communibus curantur: Seniores nō minus quā parētes liberi venerātur;* &c. Hucuſq; Philo, qui etiam alio loco, *Eſſæi*, inquit, *cùm primùm ad philoſophiam ſe contulerint, à cognatis, & re ſua familiari recedūt. Deinde omnibus vitæ curis repudiatis, atque vrbibus relictis aut in deſertis agris, aut hortis, aut montibus degunt: & quia diſſimilium commercia & inutilia & noxia eſſe norunt, vitam propheticam æmulantur atque exercent. In vnoquoque certò*

eſt ædes ſacra, quam σεμνεῖον *vocant, id eſt,* μοναστήριον*: in qua ſoli ſanctæ vitæ Myſteria peragũt, nemine quicquam afferente, non potum, non cibũ, nec aliud quicquam eorum quæ corporis neceſſitatibus ſeruiunt: ſed leges & oracula vatum & hymnos cæteraq; quibus ſcientia & pietas augentur & perficiuntur. Ac paucis vt abſoluam, cibum aut potum nemo eorum guſtauerit ante Solis occaſum. Nam philoſophiam quidem luce dignam iudicãt: tenebris, corporis neceſſitates. Enarrant autem ſacra oracula, arcanis ſenſibus per allegorias eruendis. Omnem enim legem illi cenſent animanti ſimilem eſſe: cuius corpus ſit ipſa ſcriptura & verba: anima verò, ſenſus obſcurus ſub verbis deliteſcens. Eadem Mulierum quoque ratio eſt, quæ* Θεραπευτρίδες *appellantur, quaſi cultrices vel curatrices dicas: quarum pleraque grandæuæ Virgines caſtitatem non neceſſitate, ſicut quædam ſacerdotes apud Gentes, magis quam ſponte ſua propter zelum ac deſiderium ſapientiæ cuſtodiunt, cuius commercium ſtudioſè colentes, corporum voluptates immortalium liberorum, quos ſolus amans Dei animus ex ſe gignere poteſt, non mortalium cupida, aſpernantur.*

Apud Philonem etiam exſtat deſcriptio eius abſtinentię à vino & carnibus, itemque Ieiunij, cuius Hieronymus ex Ioſepho, ſed perperam meminit. *Quidam*, inquit, *per totum triduum non cogitant de cibo. Nonnulli verò ita capti ſunt illecebris ſapientiæ, vt duplo plus temporis abſtineant, & expletis ſex diebus vix alimentum neceſſarium deguſtent, imitati cicadas, quæ cantantes aëre nutriuntur. Septima verò die quæ ſacra eſt, poſt animarum curam, etiam corpus paſcunt. Nihil autem opipari vel lauti parant: ſed viuntur pane ſimplici, obſonium ipſorum eſt ſal, quibus delicatiores hyſſopum adijciunt:* Et mox: *In diebus quibus cœnant, vinum non præbetur, ſed aqua limpidiſſima, pluribus quidem frigida ſenioribus verò calida. Menſa pura eſt à dapibus cruentis, hoc eſt animantium quæ ſanguinem habent: in qua menſa panes ſunt cibus, obſonium verò ſal, quibus aliquando hyſſopus tanquam condimentum pro delicatioribus addit.* Et rationem addit, *Vinum*, ait, *ipſis habetur vt venenum dementiæ, obſonia vero opipara ex animantibus, iudicant maximè prouocare concupiſcentiam.*

Eſſæi de quibus Philo, non fuerunt Chriſtiani.

Ex hac verò narratione Philonis de ritibus, inſtitutis moribus & toto vitæ genere Eſſæorum, Euſebius libro ſecundo, capite 16. & 17. elicere conatur, fuiſſe ritus, inſtituta & mores primorum Monachorum Chriſtianorum temporibus Apoſtolorum. In quam opinionem eum adductum arbitror duabus ex cauſis: primò, quòd Euſebij tempore talis fermè fuit Monachorum vita, qualis Eſſæorum à Philone deſcribitur, maximè cùm dicat, vnum quenque cœtum σεμνεῖον, id eſt, μοναστήριον ædem ſacram vel Monaſterium habuiſſe, Μοναστήρια enim propriè Monachorum habitacula ſunt. Deinde, quòd Philo ſcribit, illud genus hominum vbique in alijs etiam orbis locis fuiſſe, imprimis autem in Ægypto & circa Alexandriam multiplicatum. Philo autem nihil vſpiam de Chriſtianis ſcripſit, nec vllo verbo in tota hac ratione Chriſtianorum mentionem facit, ſed duos libros compoſuit de ea ſecta philoſophorum, quos Eſſæos vocant. Alter eſt, περὶ πρακτικοῦ βίου ἐσσαίων, qui erant κοινόβιοι, cui titulum fecit, ὅτι πᾶς σπουδαῖος ἐλεύθερος. Alter liber eſt, περὶ θεωρητικοῦ βίου ἰεσσαίων, qui erant μονάζοντες ἢ μονόβιοι: in hoc libro deſcribit, eorum qui vulgò θεραπευταὶ vocati fuerunt, vitam, ſtudia ac mores. Tã igitur abeſt, vt Chriſtiani fuerint, illi de quibus Philo ſcribit, vt pertinaciores hoſtes non habuerint Chriſtiani, vt qui ceremonijs Iudaicis pertinaciſſimè fuerint addicti, Sozomeno etiam teſte lib. primo capite 12, vt non immeritò doctiſſimus Scaliger in libro de ratione temporum non tantum in hac re, ſed etiam in tota hiſtoria pertexenda, plus iudicij, quàm diligentiæ & ſtudij requirat in Euſebio.

Vnde ergo μοναστηρίου Monaſterij fit mentio apud Philonem? Indicabo quod ſentio: idq; non planè aſpernandum agnoſcet, qui diligenter Philonem legerit, & cogitârit, à priſcis Monachis fieri potuiſſe, quod hodie fit à Ieſuitis, immutando, addendo, delendo, quæcunq; ipſis viſa fuerint. Vocabulum Σεμνεῖον non omnibus notum fuit: explicationis igitur loco à quodam additum, *id eſt, vel ſiue* μοναστήριον; quod deinde irrepſit in textũ: quod in editionibus librorum ſæpiſſimè. Vno altero exemplo rem declarabo. In lib. 2. de Natura Deor. Cicero, *Anum fatidicam* πρόνοιαν *induci, id eſt prouidentiam.* Nam tria poſtrema verba non eſſe in veteri libro, teſtantur viri docti, qui aiunt, olere ſine dubio gloſſema ab imperitis librarijs in ſeriem receptum. Sic in Orat. pro Sextio: *Venit cum exercitu Capuam, & inde Cn. Menulanum Trib. militum Antonij Capuâ præcipitem eiecit.* Quis non videt ex gloſſemate inculcatum fuiſſe Capuâ, cum inde, id eſt, Capuâ, eiectum eſſe oſtenderet is, qui ſenſum Oratoris exprimere voluit. Item in Orat. pro domo, *ô Rem, quam homines ſoluti, à cura liberati, redire non deſinant!* Verba illa, *à cura liberati*, quæ non exſtant in manu ſcriptis, apparet ex gloſſemate vocis *Soluti* irrepſiſſe. In re manifeſta pluribus exemplis opus non eſt.

Errantem Euſebium ſequutus eſt Epiphanius, qui etiam, quia Euſebij mentem malè aſſequutus fuit, deterius illo pronunciauit. Item Sozomenus, Sophronius & Nicephorus. Ac vt res vero ſi-

milior

milior videretur, Pontificij finxerunt hodiè ex Hieronymo, D. Marcum Euangeliſtam, qui Alexandriæ collegit Eccleſiam, ex traditione & præſcripto Petri, tale genus vitæ, vt à Ioſepho & Philone deſcribitur, inſtituiſſe, vt eſſet Peculiaris cultus ſeu θρησκεία Dei. Ac præclaram certè ſpeciem illa antiquitas haberet, ſi Apoſtolis inſtituta & probata, atq; à primis fidelibus Apoſtolorum tempore vſurpata fuiſſet. Hic fucus olim multos ſeduxit hodiéq; pontificij eo ſubindè ad fallendum vtuntur. Sed non eſt Apoſtolica traditio, quam Philo deſcribit, nec ex Apoſtolorum doctrina aut præſcripto inſtituti fuerunt tales cultus, nec Chriſtiani aut fideles exſtiterunt qui eos obſeruârunt. Nam Eſſæi, Iudæorum ſecta, Alexandriam & in vicina loca commigrârunt, quod in Phariſæis, vti dictum eſt, hypocriſin fucoſamque pietatem, ambitionem, liuorem, dominandi libidinem & alia à vera pietate aliena deteſtarentur: deinde etiam à craſſo ac prophano Sadducæorum Epicureiſmo abhorrerēt.

Eſſæorū inſtituti num veſtigia extent in Apoſtolicis literis. Quia verò Sectæ huius mores deſcripſit, docentibus adhuc & in carne viuentibus Apoſtolis (Caligulam Imp. enim legatus fuit miſſus, & poſtea ſub Claudio orationem contra Caium in frequenti Senatu recitauit) haud alienum ab inſtituto noſtro fuerit, inquirere, an in Apoſtolorum ſcriptis veſtigia quædam exſtent inſtituti huius, & num probarint illud, aut ad imitationem propoſuerint, an verò improbârint? *Locus Coloſſ. 2. explicatur.* Quod ſi igitur conferatur locus Pauli, in Epiſtola ad Coloſſenſes 2. cap. exſtat, cum Philonis deſcriptione, mox deprehendet, verba in eo loco ita poſita à Paulo, vt quaſi digito monſtrare voluerit, quod de illo Eſſæorum inſtituto loquatur. Cùm autem diligenter hoc fecerit Martinus Chemnicius in Examine Tridentini Concilij, verba eius adſcribam. *Quia*, inquit, *Philo dicit, quoſdam ob amorem* σοφίας, *neglectâ corporis curâ, per triduum, imò per ſex ſæpè dies vix deguſtare aliquid, hoc Paulus ita exprimit: Habent ſpeciem* σοφίας, *non habentes curam corporis. Et quòd Philo dicit: ipſos* σωματικὰς ἀνάγκας *non dignos ducere, quibus aliquid temporis in die tribuant: hoc Paulus vocat* ἀφειδίαν σώματος, *gloriabantur enim ſe ſoli animæ viuere. Philo dicit, ipſos inſtitutum ſuum vocâſſe* θεραπείαν, *hoc eſt cultum. & ſe* θεραπευτὰς, *hoc eſt cultores. Illud verò Paulus in loco* ἐθελοθρησκείαν *cultum propriâ voluntate inſtitutum & ſuſceptum vocat. Cumq; illi ſe vocarent* ἱκέτας, *ſicut titulus Philonis habet, quaſi ſupplices ratione humilitatis: Paulus ideò ſpeciem* ταπεινοφροσύνης *vocat. Ipſum etiam verbum* δογματίζεσθε, *quod Paulus ibi vſurpat, ex Philonis deſcriptione ſumptum eſt, qui Eſſæorum exercitia vocat* σοφίας δόγματα. *Et illa ipſa mentis Pauli* μὴ γεύσῃ *ne guſtaris, ad id reſpicit, quod Philo dicit: vix poſt ſex dies ἀπογεύσασθαι neceſſarium cibum. Sicut & vocabulum* φυσιούμενος, *quod in deſcriptione illa Philonis extat, Paulus in eo loco vſurpat. Et quia Philo de theorijs ipſorum grandia philoſophatur, ita, vt concludat, ipſos eſſe cæli ciues, & Patri ac Creatori omnium verè aſſiſtere: ideò Paulus dicit: Inflatus mente carnis in his quæ non vidit* ἐμβατεύων. *Ioſephus etiam ſcribit, Eſſæos iactare nomina quædam Angelorum: ideò Paulus in illo loco Angelorum etiam mentionem facit. Cumq;* ἡ σεμνότης *illa multis arridet, & magnis præconijs extolleretur. Paulus 1. Timoth. 4. dicit: Corporalis exercitatio ad modicum prodeſt, pietas verò ad omnia vtilis eſt. Rationes etiam Eſſæorum de potu aqua & abſtinentia à carnibus, quaſi vſus vini & carnium per ſe (aliud enim eſt loqui de crapula & ebrietate) ſit venenum dementiæ, & irritamentum concupiſcentiæ carnis: Paulus quaſi ex profeſſo refutat, cùm Timotheo præſcribit ne amplius aquam bibat, ſed modico vino vtatur propter ſtomachum: & cùm de cibis dicit. Omnis creatura Dei bona eſt. & nihil reijciendum, ſi cum gratiarum actione ſumatur. Vides igitur Paulum & verbis & ſententijs oſtendere, ſe de Eſſæorum potiſſimùm inſtituto loqui, quod tantis encomijs Philo euehit.*

CAPVT VI.

De NAZARÆIS.

ETſi *Nazaræorum* inſtitutum & votum nihil habeat commune cum Monachorum in Papatu Ordinibus, tamen quia Pontificij putant, illud typum ſeu vmbram quandam exſtitiſſe tunc temporis ſeu Monachatus, de eo aliquid dicere ſtatui, vt Lector intelligat quantum inter ſe differant iſta, quamque longè ſint diuerſa atque ſeiuncta.

Vox *Nazir* vel *Nazaræus* primùm legitur Gen. 49. cap. Vbi Iacob fauſta imprecatus Ioſepho, *Benedictiones*, inquit, *erunt ſuper caput Ioſeph & ſuper vertice Nazaræi Fratrum ſuorum.* Et Moſes hoc repetens Deut. 33. cap. dicit: *Proueniet* (benedictio) *ad caput Ioſephi, & ad verticem Nazaræi inter Fratres ſuos.* Kimchi verba Iacobi, *Super vertice Nazaræi*, interpretatur, *Super corona Fratrum*, aut *ſuper eum, qui eſt ſeiunctus & ſeparatus à Fratribus.* Munſterus verba Moſis exponit, *qui à Fratribus ſuis velut Nazaræus ſeparatus fuit, & venditus in Ægyptum.* Nazar enim ſignificat, ſeparauit ſe, conſecrauit ſe, alienauit ſe à prophanis vſibus, & ſanctificauit ſe. Erant igitur Nazaræi, qui valedicentes mundanis rebus, & profanis negotijs, ac celebrem aliquam continentiam, & ſtrictio-

Nazir vbi primò legatur.

Nazar quid ſignificet.

Nazaræi qui.

tem vitam diſciplinamque inſtituere volentes, ad tempus aliquod, ſeſe totos Deo deuouebant & conſecrabant.

Nazaræorum inſtituta.

De eorum inſtitutis, moribus & conſuetudinibus Numer. 6. fere per totum caput agitur: vbi tria potiſſimum ipſis ſeruanda præſcribuntur. Primum eſt, vt quicquid inebriare, gulam irritare, prouocare libidinem, & ſtatum mentis eneruare vel euertere poſſit, ab eo vniuerſum abſtineant. Ait enim Dominus: *Vir ſiue mulier cum fecerint votum vt ſanctificentur, & ſe voluerint Domino conſecrare, à vino, & omni quod inebriare poteſt abſtinebunt. Acetum ex vino, & ex quacunque alia potione, & quicquid de vua exprimitur, non bibent. Vuas recentes ſiccaſque non comedent, cunctis diebus. quibus ex voto Domino conſecrantur: quicquid ex Vinea vinum fieri poteſt, ab acinis vſque ad folliculum, non comedent.* Alterum, vt nullus effœminatus corporis cultus Nazaræo permittatur, ne fomenta libidinis increſcerent, & ad curiculæ curam ac ſenſuum lenocinia corpus aliquâ ſui parte pertraheretur. Quia igitur molles & delicati eo tempore caput radere ſolebant, ideò raſio capitum prohibita, & vt promitterent capillos toto Nazareatus tempore mandatum eis fuerat. *Omni tempore,* inquit Num. 6. Dominus, *ſeparationis ſuæ nouacula non tranſibit ſuper caput eius vſque ad completum diem quo Domino conſecratur. Sanctus erit creſcente cæſarie capitis eius.* Tertium, ne exequijs & funeribus mortuorum, parentum quoque & Fratrum interſint, quo minus à ſtudio pietatis & legis diuinæ meditandæ abſtrahantur, quâ nihil charius amplecti debent Domino conſecrati. Vnde Dominus ibidem ait: *Omni tempore conſecrationis ſuæ ſuper mortuum non ingredietur, nec ſuper Patris quidem & Matris, & Fratris, & Sororiſque funere contaminabitur, quia conſecratio Dei ſui ſuper caput eius eſt.* Quod ſi verò contigerit Nazaræum fortuito vel ſubitaneo ac non perſpecto contractu mortui alicuius pollui, vel aliâ quapiam re contaminari, emundare ſe certis quibuſdam ceremonijs, iubetur, atq; ita de integro Nazareatûs votum inchoare. Quicquid enim ante ſe ſeruauerat, tanquam irritum habebatur. *Sin autem,* ait, *mortuus fuerit ſubitò quiſpiam coram eo, polluetur caput conſecrationis eius: quod radet. illico in eadem die purgationis ſuæ, & rurſum ſeptimâ: in octaua autem die offeret duos turtures, vel duos pullos collumbæ ſacerdoti in introitu tabernaculi teſtimonij: facietque ſacerdos vnum pro peccato, & alterum in holocauſtum, & deprecabitur pro eo quia peccauit ſuper mortuo: ſanctificabitque caput eius in die illo.* Ita Paulus, quaſi aliquâ re contaminatus fuiſſe inter gentes purificari voluit in Templo, Act. 18.

Finito autem tempore Voti iubetur Nazaræus conſecrare Domino tempus conſecrationis vel ſeparationis, hoc eſt, Domino commendare ac dedicare, vel orare vt gratum habeat voti illius inſtitutum, vtque proficiat Domino Deo in gloriam, & ſibijpſi in vitæ & morum non intermittendam diſciplinam ac ſanctimoniam. Non quòd deſinere debeat exinde eſſe mundus & ſanctus, ſed vt vſu acquiſito, expeditior in pijs actibus tanto tempore exercitatus. Nec verbis tantum debuit officium hoc ſuum commendare, ſed etiam idipſum publicè teſtari tribus oblatis ſacrificijs, holocauſto pro peccato, & ſalutari cum ceremonijs panum oblatorum & libaminum iuxta legem. *Cùm dies,* dicit Dominus; *quos ex voto decreuerat, complebuntur adducet eum ad oſtium Tabernaculi fœderis, & affert holocauſtum eius Domino. agnum anniculum immaculatum pro peccato, & arietem vnum immaculatum hoſtiam pacificam: caniſtrum quoque panum azymorum, qui conſperſi ſint oleo, & lagana abſque fermento vncta oleo, ſacrificia quoq; ac libamina ſingulorum: quæ offeret: Sacerdos coram Domino, & faciet tam pro peccata, quàm in holocauſtum. Arietem verò immolabit hoſtiam pacificam Domino, offerens ſimul caniſtrum azymorum, & libamenta quæ ex more debentur. Tunc radetur Nazaræus ad oſtium Tebernaculi fœderis conſecrationis ſuæ: tolletque capillos eius, & ponet ſuper ignem, qui eſt ſuppoſitus ſacrificio pacificorum & armum coctum arietis, tortamq; abſque fermento vnam de caniſtro, & laganum azymorum vnũ, & tradet in manus Nazaræi poſtquam raſum fuerit caput eius. Suſceptaq; rurſum ab eo eleuabit in conſpectu Domini, & ſanctificata, ſacerdotis erunt ſicut pectuſculum quod ſeparari iuſſũ eſt, & femur. Poſt hæc poteſt bibere Nazaræus vinũ.*

Hanc ceremoniam Veteris Teſtamenti ſi cum Monachatu Chriſtianorum conferamus, & diligenter quid Nazaræi cum noſtris Monachis commune habeant inquiramus, mox apparebit δὶς διὰ πασῶν, vt dici ſolet, inter ſe diſcrepare. Primò enim, Nazaræorum inſtitutum verbo Dei expreſſo nitebatur, vt modo ex capite ſexto Num. indicaui. Quia enim homines procliues ſunt ad certa quædam vitæ genera deligenda, ne Iudæi facilè in ſuperſtitiones laberentur, hoc pacto Deus illos frænare & in officio continere voluit. Vnde etiam Cyrillus & Procopius in libro Numerorum aiunt, *hoc genus vitæ Nazaræorum inſtitutum eſſe à Deo, vt reuocaret homines à cultibus & ritibus idololatricis Ethnicorum, vt quod illi dabant idolis, id ſibi Iudæi tribuerent.* Ita etiam cùm illi ſacrificarent

Nazaræis cũ Chriſtianorum Monachis nihil commune.

Digitized by Google

rent idolis, voluit vt Iudæi ſibi potius ſacrificarent: non quod ſacrificia Deus tanti faceret, ſed vt illi ab idololatria retraherẽtur. Monaſtica autẽ vita Chriſtianorum omni prorſus verbo Dei deſtituitur, ſed eá ab hominibus inuentam, ſuſceptam & excogitatá eſſe conſtat. 2. Deinde Deo vouebát Nazaræi, eiq́; ſe conſecrabant: hodiè verò potiſſima monaſticorum votorum pars creaturis nuncupari ſolet, & Sanctis mortuis, vel ſaltem opinione talibus, vt Dominico, Franciſco, Benedicto, & ſimilibus ſeſe toto cõſecrant Monachi. Cùm Paulus diſertè ſcripſerit, *Nolite ſerui fieri hominum:* nec tulerit, vt Chriſtiani dicerent, *Ego ſum Pauli, ego Apollo, ego Cephæ.* 3. Nazaræi ſponte ſua hoc vitæ genus ſuſcipiebant: multi verò in monaſteria inuiti & refragantes detruduntur à ſuis parentibus. 4. Rurſum Nazaræorum votis nulla in re conditio vitæ mutabatur, imò etiam coniugati manebant. Samuel enim & Samſon, licet vterq́; Nazaræus eſſet, tamen vxores habuerunt: & Samuel quidem ſuſcepit liberos, vt ſacra teſtatur hiſtoria: Monaſtica autẽ vota, vt omnes alias vitæ cõditiones, ita etiam matrimonia tollunt ac dirimunt. Nam monaſticum vitæ genus ſuſcipientem, perpetuam caſtitatem ſeu virginitatẽ vouere oportet. 5. Adhæc Nazaræis vinum quidem & ſicera interdicebatur, non autem eſus carnium. Monachis autem vice verſa vſus carniũ olim in vniuerſum vetitus fuit, licet Carthuſiani ſoli eam legem obſeruent hodiè, cæteri verò certis quibuſdam diebus per annũ a carnibus abſtineant. A vino autẽ tam abeſt vt ſibi temperent Monachi, vt nullum aliud genus hominum eo ſe magis ingurgitet, nec iniuria eorum ſtomachi amphoræ Bacchi in veteri Epigrammate vocati ſint. Et quidem ſi terra, in qua habitant, non generoſiſſima producat vina, ea etiá ex remotiſſimis locis magno pretio petunt. Cùm autem multæ ſint carnes, quæ vt vinum, calorẽ & libidinem, nõ accẽdant, meo quidẽ iudicio, potus vini magis, quàm eſus carnium prohiberi debebat. 6. Neque etiam Nazaræorum inſtituto ſcindebatur Eccleſiæ vnitas: Monachorum autem votis, Scinditur incertum ſtudia in contraria vulgus, & infinitæ ſectæ in Eccleſiam inuehuntur. 7. Illi promittebant capillum, ne molles & delicati viderentur: vel, vt ſignificarẽt, ſe cogitatus ſuos, & omnem vitæ rationem, ita Deo dedicaſſe, vt nihil in eis ſuperfluum ſit reliquum. Hi verò è contra, barbam radunt, & tondentur nouacula à vertice infra dimidium caluæ, ita vt capillus infernè, in parui circuli ſpeciem, circa aures & tẽpora ſolùm, caput ambiat inſtar coronæ: vnde etiá hanc capitis raſuram *coronam* vocant. Deus è contrà Num. 6. crines capitis prominẽtes Nazaræi coronam appellat, licet alij ſeparationẽ vertant: ita omnia pro arbitrio inuertunt. 8. Nazaræis funeribus intereſſe nõ licebat, nec mortuos curare: Monachi autem frequẽtes ſunt in funeribus, & cadauera, quibꝰ illi polluebantur, hi tanquam corui & vultures rapaces auidiſſimè expectant, diuitum præſertim, & quæſtus, quem inde faciunt, illis longè eſt vberrimus. 9. Nazaræi etiá ea ſolùm vouebant, quæ ab homine præſtare poterát: Monachi è contrà, quæ in noſtra poteſtate nõ ſunt: Virginitatem enim ſeu continentiã & caſtitatem perpetuã vouent, cuius tamen donũ non omnibus datum eſſe ipſe Chriſtus teſtatur. 10. Nazaræi nemini graues erãt voto ſuo: at Monachi dum voluntariam paupertatem vouent, otioſi ventres aliorum laboribus paſci volunt. 11. Nazaræos voti Religio non impediebat, quo minus & Magiſtratibus & parẽtibus reliquisq́; omnibus parerent, quibus nos naturæ lex obſtrictos reddit. Monaſtica autẽ vota obediẽtiam omnẽ tollunt, & ſolis Abbatibus Pontificiq́; Rom. Monachos obſtringunt, quos etiá Magiſtratus imperio ſubeſſe oportebat. 12. Præterea à Nazaræis proprij meriti fiducia procul aberat: cũ & ſe peccatores, & Deum omnis boni authorẽ eſſe fatebantur, cùm voto ſoluerentur: Monaſticis autem votis humanæ iuſtitiæ & meritorũ noſtrorũ fiduciam quàm maximè ſtabiliri cõſtat: neq; enim ſolùm ſe meriti ſalutẽ per ſua vota affirmant, ſed aliis quoq; ſua merita venalia exponunt. 13. Nuncupabant ſua vota Nazaræi ad certũ aliquod tempus, vel in annum, vel in menſem, vel vt quisq́; ſibi commodiſſimum iudicaſſet: nam hominum ingenia ſæpè mutantur, & ſtudia pietatis languent, ideò aliquo modò inſtaurari debent. Hinc nati ſunt veterũ ſeceſſus in ſolitudines ad tempus, Ita apud Romanos & alios qui adminiſtrabant Rempub. feſſi rerum, ſæpè in villas ſuas conceſſerunt & prædia, vt recrearẽt animos, quo ad res gerendas promptiores inſtructioresq́; redirẽt. Si Nazaræi ad ſpatium aliquod temporis, à congreſſu & conſuetudine aliorum hominum ſecedebant, quo meliores & ſáctiores poſteà ſe referrent ad obeunda vitæ munia: Et finito quidẽ tempore voti, liberi erant ex eo tẽpore, & ad victum priſtinum atq́; aliis communem redibát. Singulare eſt enim illud quòd Samſon & Samuel ad finem vſque vitæ ſuæ Nazaræi fuerunt. Monachorũ autem votũ eſt perpetuum: ſi quis illud fregiſſet, tanquá apoſtata corã Eccleſia anathemate cõdẽnari iubetur in Tolerana 4. Synodo. Quæ cùm ita ſint, nihil ſupereſt, niſi vt dicamus, Nazaræos nihil cõmune cũ Chriſtianorũ Monachis habere, & Nazaræorum vo-

ta non eſſe Monachorum inſtituta, quæ nihil aliud ſunt quàm ſuperſtitioſa & ridicula quædam imitatio ſeu κακοζηλία veteris Nazareatus. Ita etiam antiquitùs homines ſuperſtitioſi, cùm audirent Abrahamum voluiſſe immolare filium ſuum, & ea de cauſa vehementer Deo placuiſſe, ipſi quoque volebant ſuos filios immolare, ac eos per ignem traducebant: ſe hoc peſſimo inſtituto grauiter Deum offendebant. Denique Nazaræi, tunc ſolùm tondebantur, quum voto ſuo ſoluerent & deſinerẽt eſſe Nazaręi, inſigneq; illorum erat longa cæſaries, vt eſt videre Num. 6, Monachi verò è contra tondentur & raduntur quum primum votum faciunt, & incipiunt eſſe Monachi, inſignéque eorum eſt capillus detonſus & barba abraſa.

Argumentum igitur Bellarmini, quo cap. 5, probare vult Monachatum ex Nazaræorum veteris legis inſtituto, duplex eſt fallacia prior à non conſequente, altera ab ignoratione Elenchi, Originem quidem citat, quem homil. 11, in Leui ſcribere dicit ad Nazaræorum exemplum quoſdam in Eccleſia etiam ſeipſos totos cultui diuino deuouiſſe. Origenes autem non loquitur dé Monachis, ſed ad omnes Chriſtianos exemplum Nazaræorum extendit. Ex quibus omnibus, inquit, clarum eſt, quomodo vnuſquiſque noſtrorum, qui vult eſſe ſanctus, conſecrari debeat Deo, & nullis præterea actibus vel negotijs, quæ ad Deum minimè pertinent occupari.

CAPVT VII.

De RECHABITIS.

Rechabitæ qui.

DIvus Hieronymus in Epiſtola ad Paulinum, de inſtitutione Monachi, alijſq; in locis dicit, vt etiam citatur à Bellarmino ca. 5. *Rechabitas fuiſſe Patres Monachorum*: ob eamque cauſam aliquid de ijs dicendum videtur. Qui iſti fuerint, cuiusue generis ac ſtirpis cognoſci poteſt ex libri primi Paralipom. cap. 2. Vbi indicatur, fuiſſe Cinæos, hoc eſt ex poſteritate Iethronis ſoceri Moſis. Antea quidem Cinæi vocati ſunt, poſteà verò Rechabitæ dicti fuere, à Rechabio viro præſtantiſſimo, atq; auo illorum. Ratio viuendi ei præſcripta fuit à patre ſuo Ionadabo filio Rechabi, quæ talis fuit, ſicut ex cap. 35. Ieremiæ intelligitur: primò eis percepit, biberent vinum: deinde ne agros & vineas colerent: tertiò, ne domos ædificarent pro habitatione ſua, ſed habitarent in tabernaculis perpetuò. Cinæis quidem Rechabitæ originem ſuam ducunt, patrium & auitum fuit vagari per loca paſcua ſaltus & nemora: vnde Moſes hortatus eſt illos, vt ſecum proficiſcerentur, atque iter per deſertá monſtrarent, & pollicitus eſt, ſe illis collocaturum de bono, quo Iſraëlitæ afficiendi erant, cùm in terram Chanaan perueniſſent. Cùm verò ex his nonnulli poſteà relictis paſcuis & ſolitudinibus, confluerent ad Iambez, quem Hebræi volunt fuiſſe Othonielem legis diuinæ ſcientiſſimum, vt ab illo inſtruerentur, quos etiam ſacræ literæ dicunt Deum hymnis & laudibus celebrâſſe, hac ratione ſtudium ſacræ ſcripturæ aliarumq; rerum diuinarum paulatim inter Cinæos propagatum fuit. Quoniam verò Ionadabi liberi harum rerum præ ceteris erant ſtudioſi, hæc præcepta eis pater dedit peculiariter, vt hoc pacto eos liberos redderet ſeu abſolueret à curis & Mundi voluptatibus, quo magis & expeditius in illud ſtudium incumberent: quæ etiam cauſa fuit, vt non in vrbibus, in frequentia hominum, ſed in agris ac ſolitudinibus plærunque habitarent. Eo autem tempore, quo Nabuchodonoſor cum ſuo exercitu per omnes Iudææ fines graſſatus fuit, coacti fuerunt & ipſi Hieroſolymam ceu in aſylum quoddam confugere, vti teſtantur apud Ieremiam 35, ca. nec tamen ibi vel ædificârunt ſibi domos, ſed tantum conductum habuêre hoſpitium. Atque ſi temporum ratio ineatur, durauit hoc inſtitutum Rechabitarum, propemodum ad trecentos annos: tantum enim ferè ſpatium computatur à Iehu, cuius ætate Ionadabus vixit, ad Ioachimum poſteriorem, vel Zedechiam Reges, quorum temporibus vaticinatus eſt Hieremias, qui poſtremus Rechabitarum mentionem facit.

Rechabitis hodiernis Monachis nihil commune.

Quod ſi hæc conferas cum inſtitutis primorum Monachorum, poterit aliqua ex parte verum eſſe, quod Hieronymus dixit, *Rechabitas Patres Monachorum fuiſſe*: Si verò conferantur cum ijs Monachis qui hodiè ſunt, nihil prorſus ſimile reperies. Rechabitę enim adeò non bibebant vinum, vt quùm duxiſſet illos Ieremias propheta Hieroſolymis in quoddam triclinium ſacerdotum adiunctum Templo, ac iuſſiſſet eis apponi cyphos & phialas, eoſq; inuitâſſet vt biberent, noluerunt id illi facere, dicentes, *hoc ſibi per ſui parentis inſtitutum minimè licere*. Noſtri verò Monachi, non coacti, tamen ſubinde ſeſe ingurgitant etiam vſq; ad vomitum. Illi domos nullas ædificabant, neq; etiam poſſidebant: hi tales exſtruunt, vt meritò cum Regijs conferri queant. Poſſident etiam vineta præclariſſima agroſque fertiliſſimos, & in medijs vrbibus habitant, ne dixerim graſſátur. Præterea Rechabitæ nullo prorſus obſtricti erant voto, vt ſunt noſtri Monachi, ad

hæc

hæc inſtituta, ſeruanda ſed tantùm abſtinebant ab iſtis rebus, vt ſuo parenti obſequerentur. Rechabitæ deniq; habebant vxores & liberos, ſicut ex c. 35. Ierem. clarè intelligitur: Monachi verò ſuo voto, quo continentiam & cœlibatum promittunt, matrimonium etiam abiurant ac deteſtantur. Nihil ergo commune habent cum Rechabitis. Hoc igitur quoque Bellarmini argumentum fallacia eſt, A non conſequente.

CAPVT VIII.

De PROPHETARVM Filijs.

Filiorũ Prophetarum inſtitutum.

PRophetarum filios Veteris Teſtamenti D. Hieronymus Monachos facit. Nam in Epiſtola ad Ruſticum inquit: *Filij Prophetarum, quos Monachos in V. Teſtamento legimus, ædificabant ſibi caſulas, propter fluenta Iordanis: & turbis vrbium derelictis, polenta & herbis agreſtibus victitabant.* Et in Epiſtola ad Paulinum, de Monachis loquens: *Noſtri duces:* inquit, *filij Prophetarum: qui habitabant in agris & ſolitudinibus, & faciebant ſibi tabernacula propter fluenta Iordanis.* Hic primo cuperem ſcire, vbi Hieronymus in V. Teſtamento legerit filios Prophetarum Monachos fuiſſe.

Filij Prophetarũ non Monachi.

Si dicas nomen quidem Monachi in V. Teſtam. illis non tribui, id verò quod iſta voce ſignificetur. Reſpondeo, ne ſic quidem Monachos ab Hieronymo rectè appellari. Monachus enim, iuxta aliquos, eſt, qui in ſolitudinibus & deſertis, à reliquorum hominum conſortio ſegregatus, habitat, quo in commodius Deo inſeruire poſſit. Tales verò non omnes fuerunt, qui Prophetarum filij dicuntur. Aliqui enim illorum in Rama, Hiericho, Romoth, Galaad, Bethel, alijſque Vrbibus celeberrimis habitârunt: vt eſt videre 1. Sam. 10, 2, Reg 2, & 6, &c. Vt non minus verè dicere aliquis potuiſſet eis, quàm Hieronymus Paulino ſuo, *Si cupitis eſſe quod dicimini Monachi, id eſt ſoli quid facitis in vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Item, *Quid deſideratis vrbium frequentiam, qui de ſingularitate cenſemini?* Quod autem ad fluenta Iordanis conceſſerunt nonnulli, ibique habitationem ædificârunt, vt 2, Reg. 6, indicatur, non propterea factum eſt, quòd cœtus hominum fugerent, & locum hunc ſanctiorem reliquo, in quo hunc vſq; habitauerant, iudicarent, aut commodius ſe ibi, quàm in vrbibus, Deo ſeruire poſſe, arbitrarentur, ſed neceſſitate adducti, quòd nimirum habitatio illorum nimis erat anguſta. Aiunt enim ad Heliſæum prophetã:

4. Reg. 6. *Ecce locus in quo habitamus coram te anguſtus eſt nobis: Eamus vſq, ad Iordanem, & tollant ſinguli de ſylua materias ſingulas, vt ædificemus ibi locum ad habitandum.* Ad hæc ex vno tantum Collegio cõmigrârunt ad Iordanem aliqui, non ex omnibus omnes. Multò verò minus Monachi nomen eis conueniet, ſiquidem Monachus is ſit, qui vt hodiè à quibuſdam definitur, ad perfectionem Chriſtianam per Paupertatis, Continentiæ & obedientiæ vota tendit: nam filios prophetarum tale votum ediddiſſe, ne vnico quidem verbulo probari poteſt.

Cuperem & illud ab Hieronymo ſcire, vndénam habeat, quod de Caſulis eorum dicit: nam de forma habitationis eius ſeu ædium illarum quas ad Iordanem exſtruxerunt, nihil in ſacris literis dicitur: quamuis facilè conceſſerim, non fuiſſe magnificas & ſplendidas, vt hodiè manſiones omnes Monachorum ſunt. Illud quoque non eſt verum quod idem Pater dicit, filios Prophetarum polenta & herbis agreſtibus victitâſſe. Equidem in 2, Reg. 4, c. legitur, *Heliſæum reuerſum in Gilgal, dixiſſe puero ſuo coqueret pulmentum filijs Prophetarum: egreſſuſque eſt vnus ex eis in agrum vt colligeret olera, &c.* Non obſeruauit autem circumſtantiam, quæ ibid. annotatur: fames enim erat maxima, quâ etiam filij Prophetarum premebantur, eaq; videtur etiam potiſſima cauſa fuiſſe, ob quam Heliſæus à Carmelo in Gilgal redijt; vt ſcilicet collegium Prophetarum ibi confirmaret, & ſua doctrina, nec non exhortatione conſolaretur, ne ob famem vrgentem diſſiparetur. Mirum igitur non eſt, ſi famis maximæ tempore polenta & oleribus agreſtibus victitarunt. Non ergo ex inſtituto aut voto aliquo id facilè conceſſerim, in magna quoque rerum omnium copia, ipſos tenui & vili victu contentos fuiſſe: & nunquam vel perdices, vel capos, vel phaſianos, vel piſces pretioſos illis appoſitos, quibus & ſimilibus cibis hodiè Monachi ſeſe ingurgitant vſque ad vomitum.

Collegia Prophetarũ.

Vt autem ſemel expediam qui fuerint filij Prophetarum ſciendum eſt, Prophetas, puta Samuelem, Heliam & Hæliſæum Collegia inſtituiſſe, in quibus ſimul viuebant plures diſcipuli. His præerant Prophetæ illi. Legitur enim in hiſtoria Samuelis, ipſum Samuelem præfectum fuiſſe Naioth, hoc eſt, Burſæ, vt hodiè vocamus, ſiue collegio, quod erat exſtructum in montem ſancto in ipſa Rama. Eiuſdem gymnaſij mentio etiam fit 1. Samuel 10, cap. Collegio Hierechuntino & Ramoth Galaad alijſque Helias aliquandiu præfuit, deinde Heliſęus, vt eſt videre 2, Reg. 4, & 6, capite Diſcipuli iſti vocabantur *filij Prophetarum*, quod à Prophetis in vero Dei cultu, pietate, literis, diſciplinis, & moribus denique erudirentur fideliſſimè.

Tantum igitur à Monachis differunt hi Prophetarum filij, quantum noſtra adhuc ætate veræ pietatis, bonarum artium ac diſciplinarum veri ſtudioſi, qui in collegijs Academiarum ſimul viuunt & habitant, à Monachis, eorumqne inſtitutis, ritibus ac ſuperſtitionibus abſunt.

Hieron. qua ratione filios Prophetarum Monachos dixerit.

D. Hieronymus itaq; admirator Monachatus primi ac purioris eximius, hæc in commendationem eius ſcripſit, quo in maiori authoritate & exiſtimatione eſſet apud homines, ſi cum ſanctiſſimorum præſtantiſſimorum præſtantiſſimorumque Prophetarum inſtitutis commune aliquid habere, imo ab ijſdem inſtitutus crederetur. Hinc factum etiam, vt maiorem eius laudem, quædam, vt fit, quæ parum cum ſacris literis conueniant, ſcripſerit. Neque in hoc ſolum lapſus eſt pater hic in Epiſtola ad Ruſticum, ſed etiam eo, quòd dicit in Pſalmo ſcribi *filios Ionodabi primos captiuos ductos fuiſſe*: id enim nuſquam legitur, nec in Pſalmis, nec in alijs literis: niſi, quòd colligitur è titulo Pſalmi 70, qui eſt huiuſmodi: τῶν υἱῶν Ιωναδάβ καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων, id eſt, *Ionadab & eorum qui primi captiui fuerunt*: nec in Pſalmo ipſo hac de re vlla fit mentio, vt etiam D. Auguſtinus teſtatur.

CAPVT IX.

De SANCTIMONIALIBVS Iudæorum.

Puellæ an aſſeruatæ in templo Hieroſolym.

DIvus Ambroſius in libro de Virginibus ſcribit, *in Templa Hieroſolymitano apud Iudaos, aſſeruatas fuiſſe puellas Virgines*. Hoc verò in ſacris literis Veteris & Noui Teſtamenti non legitur: neque etiam à Ioſepho alicubi earum fit mentio, & ad Iudæorum inſtituta accomodari non poteſt. Habuit autem, vt arbitror, Ambroſius id ex Apocrypho ſcripto, hoc eſt, ex libro 2, Machabeæorum ca. 3, vbi mentio fit concluſarum Virginum: ſed fidem nullam faciunt libri iſti.

CAPVT X.

De Ethnicorum MONACHIS *ſeu* RELIGIOSIS, *eorumque origine.*

ETHnicismus olim innumeras habuit ſacrorum famulas, quibus initiati, Religionis certam quandam Sectam conſtituere videntur, quos, pro Monachi vocis ſignificatione, impropriè Monachos appellamus, eos tamen præterire hoc loco non placuit. Mentionem autem eorum tantum faciam, qui noſtris Monachis perquàm ſimiles fuerunt, & cum eis maximam affinitatem habuerunt.

Deæ Syriæ ſacerdotes.

Vbi primò occurrunt ſectæ *Deæ Syriæ Sacerdotes*, Mendicantibus Monachis ſimillimi, qui malefica Religionis ſpecie Prouincias peragrando, pecunias & alias res corradebant. Ij ſimulachra Deorum circumferentes, quibuſdam fallacijs vaticinabantur, Deos ſuos propitios offerentibus futuros ſpondebant, multa maliria, multa mentientes: de quibus Apuleius lib. octauo meminit, ac ſub perſona aſini ſui, oppido quàm ſcienter eorum technas, machinas atq; fraudes enarrat, ita ſcribens: *Vbi tandem fatigati, vel certè ſuo laniatu ſatiati pauſam carnificina dedere, ſtipes æreas, imò verà & argenteas multis certatim offerentibus, ſinu recepere patulo, nec non & vini cadum, lactem & caſeos, & farris & ſiliginis ac leguminum aliquid, & nonnullis ordeum Deæ gerulo donantibus auidis animis corradentes omnia & in ſaculos huic quaſtui de induſtria præparatos facientes, dorſo meo congerunt, vt duplici ſcilicet ſarcina pandere grauatus, & horreum ſimul & templum incederem. Ad iſtum modum palantes omnem illam deprædabantur Regionem.* Hucuſq; Apuleius.

Dea Syria quæ.

De Dea autem Syria Lucianus libellum ſcripſit, in quo tradit, ſe vidiſſe in Syria ſtatuam in Templo Deæ multiformem, quæ quidem eſſet Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Dianæ, & Nemeſeos, & Parcarum, quæ altera manu tenebat ſceptrum, altera fuſum, in capite radios ferebat, & ignem, & ceſton, & denique demonſtrat Deam Syriam eſſe numen vnum, quod varijs nominibus vocaretur. Ælianus tamen Deam Syriam Venerem intelligit. Eius ſacerdotes crotala pulſabant, cui Galli ſacrificantes, ſecabant brachia, multi tympana percutiebant, alij diuina cantica concinebant. Item in ſacris Deę quibuſdam iuncturas manuum & ceruices ſtigmatibus notabant, inde Aſſyrij omnes notati olim fuerunt.

Zigeiner

Durat adhuc ſuperſtitioſa fraus in gente: nam tunc non ſacerdotes, ſed magnus viliſſima plebis ſexus vtriuſque numerus in omnes orbis etiam Chriſtiani partes diffuſus, voti, vt aiunt, causâ, ſine fine peregrinatur, victum oſtiatim quaritando. Mulieres chiromantiam profitentur, hoc eſt, per linearum manuum inſpectione diuinant, interim egregiè docta ad ſubtrahendam furtim è marſupio eorum, quibus futura prædicunt, pecuniam, niſi benè cauerint. Nuſquam vltra tertium diem immorantur, ſub dino propè ciuitates & oppida tabernacula collocant, ſunt omnes ſtigmatibus notati. Ex quo ſatis conſtat, hoc eſſe Aſſyrios, qui fraudibus & dolis exer-

Mendicantes Monachi.
Deæ Syriæ Sacerdotes

exercitati, ritu Sacerdotũ Deæ Syriæ, eo mẽdicitatis aucupio viuunt. Hos ſtrenuè æmulantur hodiè Mendicantes Monachi, qui per inſidioſam pietatem, tanquam Diuorum omnium miniſtratores, dolis apprimè inſtructi, hic pro Templi ædificatione, alter pro veſtimentis coëmendis alius pro alendis pauperibus, alius pro redemptione captiuorum, &c. circumeuntes caſtella, pagos, villas, ab hoc credulo ruſtico blandulè poſcunt, & cupidiſſimè accipiunt ouem lanam, agnum, hœdum, ab alio gallinam & oua, ab alio porcellam vel pernas, ab alio caſeum & linum, ab alio ſuperſtitioſè attonito tritici ſextarium, aut cadum vini, vel olei lechytum. Adhæc aut ſanctorum reliquias, vel Apoſtolicas tabulas, ſeu quorundam antiſtitum chirographa vetuſtate aſſiduoque vſu paſſim obliterata è pixide depromunt, illaque magna cum veneratione, offerentibus oſculanda porrigunt, promittentes pro datis munuſculis cunctis vitam cœleſtem. Sic eiuſmodi ruſticanis donis onuſti prædam vendunt, in argenti laminam conſtant, atque mox domum redeunt gaudentes, quod ſimplicia ruſtica plebis corda ac pias mulicercularum mentes illuſerint, ludificârint, & fefellerint grauiter: nam ad ciuitates, quibus non facilè eſt imponere, non audent: Hæc omnia ſunt Polydori Vergilij ex lib. 7. cap. 7. de Inuent. rerum.

Dryidæ, ſiue Druidæ huc quoque referendi ſunt: Fuerunt illi Gallorum magi: & quidem in ſyluis ſeu lucis maximè (vndè & nomen habere creduntur, à dictione δρῦς quæ quercum ſignificat) habitârunt, ac ſub quercubus philoſophati ſunt. De his Cæſar lib. 6. Comment. de bello Gallico ita ſcribit: *Druidæ rebus diuinis interſunt, ſacrificia publica ac priuata procurant, Religiones interpretantur. Ad hos magnus adoleſcentium numerus diſciplinæ causâ concurrit, magnoque ij ſunt apud eos honore. Nam ferè de omnibus controuerſijs publicis priuatiſque conſtituunt: & ſi quod eſt admiſſum facinus, ſi cædes facta, ſi de hæreditate, de finibus controuerſia eſt, iidem decernunt, præmia pœnaſque conſtituunt. Si quis aut priuatus, aut publicus eorum decreto non ſtetit, ſacrificijs interdicunt. Hæc pœna apud eos grauiſſima. Quibus ita interdictum, ij in numero impiorum ac ſceleratorum habentur, ab ijs omnes decedunt, aditum eorum, ſermonemque defugiunt, ne quid ex contagione incommodi accipiant: neque ijs petentibus ius redditur, neque honos vllus communicatur. His autem omnibus Druidibus præeſt vnus, qui ſummam inter eos habet authoritatem. Hoc mortuo, ſi quis ex reliquis excellit dignitate, ſuccedit: at ſi ſunt plures pares, ſuffragio Druidum eligitur. A bello abeſſe conſueuerunt, neque tributa vnâ cum reliquis pendunt: militiæ vacationem, omniumque rerum habent immunitatem: tantis excitatis præmijs, & ſuâ ſponte multi in diſciplinam conueniunt, & à propinquis parentibuſque mittuntur, &c.* Hos Imperator Tiberius exegit omni Galliâ ſuccisâ eorum ſilvâ; ipſi verò trans Rhenum in Germaniam demigrârunt. Auentino teſte libro ſecundo, Annal. folio 128.

Magnæ matris Deûm Sacerdotes.

Magnæ matris Deum ſacerdotes his etiam annumerandi videntur. *Galli* illi vocati fuerunt à flumine Phrygiæ, auctore Feſto: quod qui ex eo bibiſſent, ita furere inciperent, vt ſe virilitatis parte priuarent: vnde & Semiuiri dicti ſunt, quia caſtrati & exſecti. Eorum magiſter *Archigallus* dicebatur, vt Giraldus indicat de Dijs gentium Syntag. 4. Appellati etiam ſunt *Magnæ Matris Deûm*, id eſt, *Cybeles Fratres.* Auentino teſte lib. 1. Annal. fol. 31. in Germanicâ editione: item, κουρῆτες, teſte Strabone lib. 10. ἀπὸ τῆς κουρᾶς, id eſt *tonſura*: anteriorem enim capitis partem detonſam geſtabant. Alij tamen

Curetes.

Curetas dictos exiſtimant ἀπὸ τῆς κουροτροφίας, eò quòd Iouem aluiſſent. Refert Strabo eodem loco, *Curetas ex Ida monte in Græciam traieciſſe, tandemque conſediſſe trans Acheloum fluuium, ibique quòd intonſa ſeruarent capita Acarnanas vocari cœpiſſe.* Dicti ſunt quoq; *Corybantes*, quòd ſacro correpti furore cymbala pulſaſſent, ne Saturnus Iouem vagientem audiret, & capita iactarent: hinc qui capita iactant, & furijs a numine agitantur, κορυβαντιζειν dicuntur. Denique *Dactyli Idæi* vocati ſunt, quòd in Ida Phrygiæ monte primò habitârint.

Corybantes.
Dactili Idæi.
Arualium Fratrũ collegiũ.

Romulus Romanæ conditor vrbis, cùm legibus armiſque vrbem muniuiſſet, ne Religio in benè inſtituta ciuitate deeſſet. Collegium Fratrum *Arualium*, & vndecim in eo Fratres conſtituit Sacerdotes. Eorum officium erat Cereri & Bacho pro frugum & vini vbertate ambaruales hoſtias mactare: quæ idcircò *Ambaruales* dicebantur, quòd antequam mactarentur, ter circum arua ducebantur. Vnde Vergilius in Georg.

Ambaruales vnde dictæ.

Terque nouas circum felix eat hoſtia fruges.

Huic Collegio Fratrum *Acca Laurentia*, quæ poſteà populum Rom. hæredem inſtituit, Romuli nutrix, tribuit infulas albas, & ſpiceâ coronam pro religioſiſſimo inſigni, quę prima apud Romanos corona fuit. Hic honos non niſi vita finiebatur, exuleſque & captos comitabatur. Alex. ab Alex. libro 1. capite 26. Gyraldus de gentium hiſtoria Syntag. 17. ex Fulgentio, Varrone & Plinio.

In primis autem referri huc debent *Veſtales* Virgines: earũ origiñẽ Iacobus Middendorpius

Veſtales Virgines.

pius de Academijs lib. 3. ad Noachi vſque tempora ex aliorum ſententia refert, *Noachus*, inquit, *poſt diluuium Domino Deo gratias acturus cum vxore & liberis ſacrificium obtulit, quod etiam Deo vehementer gratum exſtitit. Vnde veriſimile fit viris doctis, quòd optimi parentes, poſteros ſuos, vt crebro ſacrificarent, admoniturì, ignem à ſe receptum, & ad hanc rem neceſſarium, diligenter cuſtodiendum tradiderint. Nam egregium Palladium Vetulonia in Italia. Noachus & eius vxor ſempiterno igni conſeruando exſtruxiſſe leguntur, cuius certiſſima hactenus argumenta exſtare probat Annius Viterbienſis, ſacros nimirum cineres & Ethruſcis literis deſcripta monimenta. Noacho autem in conſtituenda Repub. ducendiſque colonijs occupato, vxor ſacri ignis, & ſacrificiorum cura, erudiendiſque puellis, præcipuè vacaſſe videtur. Ad eius verò ſacri ignis cuſtodiam, Virgines legiſſe creditur, vt virginitatem & ſanctimoniam diuino cultui in primis conuenire declararet, quia ignis pura, ſterilis & incorrupta natura eſt. Vnde Ouid.*

Nataque de flamma corpora nulla vides.
Iure igitur virgo quæ ſemina nulla remittit.

Hinc & Eſtam ſiue Veſtam eam appellatam aliqui volunt, quòd ſacrum ignem Virginibus cuſtodiendum prima inſtituiſſet. Vnde illud Ouidij:

Nec tu aliud Veſtam, quàm viuam intellige flammam.

Ignis cuſtodia antiquiſſimum inſtitutum.

Ita quidem ille. Conſtat tamen ſacri ignis cuſtodiam Virginibus demandatam antiquiſſimum fuiſſe inſtitutum, à quocunque tandem profectum fuerit. Nam Strabo lib. 6. *In Saxo*, inquit, *vetuſtum Mineruæ templum Poliadis ſurgit, in quo lucis inextincta lychnus eſt, & Virginum domus, quam Ielinus condidit. In Græcia tamen, vbi etiam perpetuus ſeruabatur ignis non Virgines*, Inquit Plutarchus, *ſed coniugio ſolutæ Mulieres euiſce rei curam habebant*, vt Cœlius Lect. antiq. lib. 8. cap. 35. annotat. In Italiam per Æneam hæc ſacra, hocque ſacerdotij genus traductum videtur. Nam Vergilius Æneid. 2. dicit:

In Italiam Veſtalia inſtitutum quis introduxerit.

Sic ait, & manibus Vitas, Veſtamque potentem,
Æternumque adytis effert penetralibus ignem.

Et Alcianus Veſtæ Templum Albæ poſuit. Non deſunt tamen authores, qui dicunt, Saturnum idololatram ab Hur Chaldæorum Veſtarium cultum in Italiam traduxiſſe, & ſub nomine Veſtæ, ignem vigilem ſtupido populo colendum propoſuiſſe. Quod ſi Middendorpio credimus, Saturnus Noachus fuit, quem ſic appellatum tradit ab agricultura, & ſaluberrimi vini inuentione, lib 3. de Academijs. Romæ Numa Pompilius Veſtæ ſacra inſtituit, & Virgines Veſtales primus legit, Albâ oriundum ſacerdotium, vt T. Liuius lib 1. indicat. L. Florus in Numa, cauſam reddit, ob quam hoc à Pompilio inſtitutum fuerit. *Imprimis*, inquit, *focum Veſtæ virginibus colendum dedit, vt ad ſimulachrum cæleſtium ſyderum cuſtos imperij flamma vigilaret*. Tradidit A. Gellius lib. 1. Noct. Attic. ca. 12. primæ Veſtali, quæ huiuſmodi adhibita ſit miniſterio, *Amatam* nomen fuiſſe, ac propterea reliquas deinceps omnes *Amatas* appellatas: dicique non electas, neque creatas Veſtales, ſed captas, eò quòd capiebatur à Pontifice de manu patris Veſtalis virgo. Verba Pontificis erant: *Sacerdotem Veſtalem, quæ ſacra faciat, quæ iuſſi: & ſacerdotem facere pro pop. Rom. Quiritibus, vti quod optima lege fiat, ita te Amata capio.* Papiâ lege Pontificis Max. arbitratu olim 20. Virgines è populo legebantur, ſortitioq; ex eo numero in concione fiebat. At poſtea ſi quis honeſto loco natus Pontifici ſuam offerret filiam, gratiâ Popiliæ legis admittebatur: neque capi poterat minor ſex annis, neque maior decem, & quæ ex ſeruis nata aut corpore manco, ſenſúue diminuto foret. Romæ primò *Gigania* & *Berenia* captę, mox totidem additæ, *Camilia* & *Tarpeia*. Huic numero ſeruius Tullius duas nouiſſimè adiecit. Hæ decem primos annos ſacrorum ritum perdiſcebant, totidem deinde operam dabant ſactis, tertio decennio rudes & nuper captas inſtruebant: poſteà verò ſi qua id ætatis nubere voluiſſet, fas erat alterutrum mallet ſequi. Quando verò illis quæ coniugium ſequutæ fuiſſent, malè verteſſet, plures ad mortem vſque in Religióne perſeuerabant. Stipendium iis Numa de publico ſtatuit, vt aſſiduę eſſent Antiſtites Templi, quod inter Palatium & Capitolium, forma rotunda exſtuctum erat: & eas perpetua virginitate alijſque cæremonijs ſanctas & venerabiles fecit, Liuio authore lib. 1. Carpento vehebantur, Magiſtratuſque illis aſſurgebant: ac fortuito occurſu, ſontem ſupplicio eximebant. Ignis, quem ſeruare & cuſtodire debebant, ſi per incuriam exſtinctus eſſet, quod factum eſt Athenis ſub Ariſtone Tyranno, & apud Delphos Templo à Medis incenſo: Romæ autem tum Mithridatici, tum ciuilis belli temporibus, haud quaquam ex altero igne lucernas ſacras accendere fas erat, ſed nouum & peregrinum elici oportebat, accenſa ex ſole flamma pura & immaculata, vaſis, quæ *Scaphia* vocabant, quæ ratione iſta ſic concinnabantur excauata, vt radijs, ſolaribus hinc inde coniectis in cētrum arida materia appoſita, confeſtim promicaret

ignis,

ignis. Sunt qui tradunt, extincto igne, Virgines verberibus affici ſolitas à Pontifice, cui ſuberant: Quibus mos erat, tabulam feleis materiæ tamdiu verberare, quouſq; exceptū ignem cribro æneo in ædem Virgo ferret. Nam, ſicuti etiã meminit Antiquit. 2. Dionyſius, id Romani præſagium interitûs vrbis opinabantur: Cælio auctore lib. 8. cap. 35. Si qua Veſtalium inceſti conuicta eſſet, ante ora ciuium, mœſto ſilentio efferebatur, viuaque circa Collinam portam, in ſubterraneum ſpecum demiſſa, ſtatimq; terra ſuperiniecta necabatur. Polyd. lib. 4. cap. 14.

Veſtaliū virginitas mercenaria. D. Ambroſius ob ſupra commemoratas cauſas Veſtalium virginitatem accuſat, vt mercenariam: *Conſcribuntur*, inquit, *immunitates, offeruntur pretia: quaſi hoc non maximæ petulantiæ ſit iudicium, caſtitatem vendere, quod pretio promittitur, pretio ſoluitur, pretio addicitur, pretio adnumeratur. Neſcit retinere caſtitatem, quæ vendere ſolet, &c.* At ſi hæc accuſatio vera & iuſtà ſit, quod negari minimè debet, maximè in Pontificios, Epiſcopos, Sacerdotes, Decanos, Abbates, Monachos & Moniales, Canonicos aliosq; magnos Prælatos quadrabit. Nam illi quoq; ob aliam cauſam cœlibes non viuunt, niſi vt opibus, otio, delitijs ac dignitatibus ampliſſimis fruantur. Alioqui nuptias, quemadmodum cæteri appeterent, cùm à ſcortationibus non abſtineant.

Indorum Gymnoſophiſtæ huc etiam referendi videntur, quid nudi in ſyluis vitam egerunt, vnde & dicti fuerunt, voluptatum omnium expertes, quibus vita mortalium corrumpitur. De his Auguſtinus lib. 15. de Ciuit. ſic ſcribit: Indorum Gymnoſophiſtæ, qui nudi perhibentur Philoſophari in ſolitudinibus Indiæ, à generando ſe cohibent. Hi ab Exortu ad Occaſum perſtare dicuntur, Solem contuentes immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die alternis pedibus inſidentes. Hi frigora niuium, & æſtus flammæ citra dolorem perferunt. Eadem de ijs refert Plinius lib. 7. cap. 2.

Nota ſunt etiam, quæ de Athenienſium Hierophantis, de ſouis Cretenſis Prophetis, aliarumq; gentium Religioſis, diuerſarumq; Dearum Nymphis atque Miniſtris omnes antiqui atq; recentiores hiſtorici referunt.

CAPVT XI.

De Turcorum MONACHIS ſeu RELIGIOSIS.

Turcæ eur Monachos habeat. TVrcis etiam non deſunt Monachi vel Religioſi, ſed eorum magnam turbam habent, h b tu exteriore, moribus, inſtitutis ac conſuetudinibus inter ſe differentes, Neque mirum hoc alicui videri debet. Sergius enim, cuius operâ Mahomet in conſcribendo ſuo Alcorano vſus eſt, Monachus Neſtorianus fuit, ac propterea ſuæ profeſſionis homines in Turcica gente cumprimis etiam plantare ſtuduit. Sunt autem ferè triplicis generis, ſeu Ordinis Monachi Turcorum, vt Bartholomæus Georgieuiz Peregrinus Hieroſolymitanus in Epitome de Turcorum moribus indicat. *Primus* ordo illorum eſt, qui nihil proprij habentes, quaſi nudi incedunt, præter pudenda pellibus ouinis tecta: & tempore frigoris ad cooperiendum dorſum ſimiliter pelle vtuntur: latus, manus, pedes, & caput nullo prorſus tegunt veſtimento. Exigunt eleemoſynas tam à Chriſtianis, quàm a Turcis *Alahici* petentes, quod ſignificat propter Deum. Hi deuotâ verbâ *Maſlah* vocatâ in rabiem aguntur, adeò vt per pectus torũ in tranſuerſum vulnus ducant, iridem per brachium vel nullo dolore diſſimulato, & fungum arborum incenſū capiti, pectori, manui ſuperpoſitum ... ò remouēt, donec in cineres reſoluatur. *Genera Monachorum Turcicorum.* *Aliud* genus eſt, qui incedunt pertuſâ verpâ ſiue mentulâ, & incluſo annulo æreo ponderis trium librarum, à coitu diſcluſi, ob ſeruandam caſtitatem. *Tertium* genus rarò egreditur, ſed manent die noctuq; in Templis habentes in angulis Templorum tuguriolā ſine calciamentis, veſtimento, diſcooperto capite: nihil geſtantes prēter vnam camiſiam multis diebus ieiuni orantes, vt Deus ipſis futura reuelet, quos Rex Turcorum Bellum moturus conſulere ſolet.

De Turcicis Monachis Cuſpinianus. De hoc Turcorum Monachatu Ioannes Cuſpinianus paulò fuſius ſcribit: *Quidam*, inquit, *inceduut nudi, operientes verenda tantùm: tantam præ ſe ferentes patientiam, vt quaſi impaſſibiles, neq; hyemis ſæuitiam frigore, neq; æſtatis ardorem calore ſentiant: ſtigmata cicatrices inciſiones cutis, vlcerationes aquè ferentes, ſi quis faciat, inſenſibiles penè Quidam eo deueniunt abſtinentiâ: & tantam induunt perfectionem, vt cariſſimè cibum ac potum, nõnunquam penitus ſine cibo & potu degant. Alij magnam paupertatem profeſſi, nil de terrenis rebus cogitant, nec in craſtinum aliquid reſeruant. Alij rurſus perpetuum ſilentium tenent vt muti Czamutlar dicti, nullam cum hominibus conuerſationem habentes: ac ne prouocati quidem ſummis iniurijs ac tormentis ad loquendum cogi poſſunt. Dicunt aliqſe viſiones ac reuelationes, alij raptus ac eſtaſes ſupernaturales habere Quicunq autem in hoc ſtatu degunt, Dermſchler* vel vt Georgieuiz habet, Deruiſchlar *nominantur ſignaque diuerſa profeſſionis geſtant, quibus internoſci poſſint. Aliqui in capite pennas, quibus ſignificant ſe meditationibus ac reuelationibus deditos: Aliqui inaures, quibus notant obedientiam in ſpiritū, propter*

propter raptus frequentiam, Nonnulli catenas in collo aut brahijs, quibus violentiam, quam in ecſtaſi patiuntur, notificant. Nonnulli centones variegatos, quo paupertatem repræſentant. Varios quoq; habent viuendi ritus. Aliqui inter homines conuerſantur, alij ſeorſum congregati in modum villæ, pleriq; in nemoribus ac locis deſertis. Quidam in Ciuitatibus aquam baiulant in vtribus, ad bibendum optimam, nihil inde mercedis expoſcentes, ſed hoſpitalitatis officium exhibentes: ſi quid tamen illis vltrò porrigitur, accipiunt. Habitant aliqui circa ſepulchra mortuorum, & ex oblationibus populi viuunt. Homines non ſeruant leges Mahometis particulares, quia vxores aliqui non habent, nec lotiones, nec orationes ſecundum ceremonias prædictas faciunt. Fœminæ autem quædam his ſeſe Religioſis clam commiſcentes, dicuntur natos ſine virili ſemine parere, qui Neſeſogli vulgò vocantur: quãquam diabolico id fieri ſuggeſtu feratur. Quorũ ſemper duo in magna illa ciuitate, & ante Cõſtantinopolim captam, ſede regiâ, quæ Burſia corruptè, Pruſi ab antiquis dicta, capillis vel veſtimentis ſuis omnes infirmitates dicuntur depellere: quia eorum & actio & vita mirabilis & ſupernaturalis cenſetur. Ob id Chriſtianis illudentes, minimè mirum eſſe dicunt ſi I. Chriſtus ex Maria Virgine natus dicatur. Omnes verò religioſi illi, qui Dermſchler vulgò nominãtur, in magna habentur veneratione, quaſi ſanctorum ſucceſſores Regnique totius conſeruatores, & amici Dei ac Mahometis. Horum opinio eſt, legem prodeſſe, ſed gratiã Dei, qua hominem ſaluari oportet, quæ ſine merito & lege ſufficiens eſt ad aſſequendam ſalutem, quam ipſi Rach Matallach nominant. Sed nulla ratione, nulla authoritate opinionem ſuam, prodigijs tantum & ſignis aſſerunt multos in ſui fauorem trahentes, potiſſimùm qui ſpirituales & deuoti ſunt.

Nota

Dermſchler in magna authoritate.

Czoſilar qui

Sunt qui Czoſilar appellantur, quaſi meditatiui vel ſpiritualibus exercitijs dediti. Hi quaſi ſucceſſores prophetarum & patrum qui hanc ſectam fundârunt, magna authoritatis habentur, traditiones patrum allegantes, & per meritum homines ſaluari aſſerentes, ſine gratia & lege (quod Pereketallach vocant) intenti orationibus particularibus, exercitijs ſpiritualibus, vigilijs & mendicationibus. Nunquam enim orationem intermittunt continuam quam ipſi Izillaraithmach vocitant. Noctu conuenientes in circulo conſident, ac commotione capitum per aliquod tempus repetendo dicunt Layllachillahach. Subiungunt deinde crebrò item repetendo Lahu. Tandem repetunt iterum Huhu, & quaſi exanimes cadunt & obdormiunt. Hos maximè illi venerantur, qui generis antiquitatem & ſtemma nobilitatis referunt. Eſſiter Embieler dicti, quorum genus eorum alterius nationis commixtionem non accipit, nec à patrum ſanctione huius ſectæ vnquam receſſit.

Inter Turcas, inquit Antoninus Menauinus lib. 1. de Relig. Turc. *quatuor ſunt Monachorum præcipui ordines. Plures quidem erant, ſed propter ſingularem eorum nequitiam ad hanc paucitatem redacti ſunt. Primi Ordinis Monachi incedunt veſtiti pelle leoninâ, & librum, vt plurimùm, in manu ferunt. Secundi Ordinis Continentiam vouent, eamq; licet inuiti ſeruant. Tertius Ordo ex mendicatione viuit; Quartus, capite raſo incedit, & prorſus literarum & humanitatis expers eſt:* Hos *aſtutos, impoſtores, & raptores* vocat Manauinus addens: *ex his aliquos Regiones oberrare, alios fœminarum pudicitiæ inſidiari, reliquos ſe gulæ & voluptati dare: lib. 2. Ob quam inſignem nequitiam vniuerſus Ordo Deruiſorum à Baiazete Imp. delectus eſt*, vt refert Marin. Barlet de rebus geſtis Scanderb.

Techellis verſa Monachus.

In numerum eorum Monachorum vel Religioſorum qui ſolitudines inhabitârunt, vel maximè referendus eſt *Techellis* ille Perſa, Harduellis Mahometanæ legis noui interpretis diſcipulus, & qui poſtea *Cuſelbas*, hoc eſt *Rubrum caput* cognominatus eſt. Is virtute doctrinæq; notitia magiſtro comparandus ſęuitiam Iacuppi fugiens, ſuperato Euphrate in minorem Armeniam peruenit, poſuitq; ſedem in Antitauro Monte, vbi ad radices perfoſſæ rupes naturæ atq; arte hominúm, opacos ſpecus habent, qui rubra ſaxa ab incolis nuncupantur. Ea eſt ſalubris & peramœna loci facies propter frequentiam varietatemque pomiferarũ arborum ac perennes aquarum fontes, quibus & plana rigãtur, & colles toto anni tempore veſtiuntur. Ibi Techellis procul à commercio hominũ in altitudinem contemplationis conditus, dum diuina cœleſtiaq; rimatur, per aliquot annos duriſſimam vitam egit, contentus his, quæ ſponte terræ atq; ipſius naturæ benignitate naſcebantur. Is primò à paſtoribus viſus & agnitus, deinde ob agricolis qui victûs duritiem pietatemq; hominis admirabantur, neceſſarijs ad vitam rebus donatus eſt, ac demum cùm reſponſa daret, & iam maior homine videretur, gliſcente in immenſum diuinitatis opinione, à curioſis in pagos tractus, ac mox inuito ſimilis in proximas deductus Vrbes, omnem Prouinciam ſui famâ admirationeq; compleuit. Nec, publicatis ſemel nouę legis interpretationibus, mortales defuerunt, qui (vti Harduelli acciderat) hominem adorarent, arbitrarenturq; niſi ea iuſſa præceptaq; capeſſerent, animas poſt interitum corporis, æternos ignis cruciatus ſubituras. Talia freqnentiſſimis concionibus atque reſponſis quum omnibus facilè perſuaſiſſet, mobilem gentem ac ſuperſtitionibus deditam, breui ad ſui ſtudium pertraxit, iuſſitque vt ſectatores turbinatum capitis tegumentum linteâ in ſpiras circumdante faſciâ pro inſigni nouæ Religionis rubro

colore

colore diſtinguerent: vnde & ejus ſectatores à rubro hoc colore pileorum, *Cuſelbaſ* toto Oriente nominati ſunt, P. Iouio authore lib. 13. hiſtoriarum.

Inter Monachos & ſacerdotes Turcicos contentio.

Porrò inter Turcarum ſacerdotes, qui *Tacuſmani* gentili linguâ & Monachos ſeu Religioſos, qui *Dermſchler* nuncupantur orta contẽtio fuit, quemadmodum etiam inter Mendicantes Monachos & Curatos, vt vocant, Chriſtianorum, ſicuti ſuo loco referemus, cui potius vota & eleemoſynæ populi iure deberentur. Sacerdotes ſibi deberi cauſati, dixerunt: *Nos curam populi habemus conſultando, judicando, regendo, docendo legem, tribuendo & obſeruando, & totius populi onus portando. Cùm igitur miniſterium noſtrum vniuerſo Regno magis ſit neceſſarium, meritò vota nobis debẽtur.* Contra Religioſi: *Nos*, inquiũt, *ſumus ſucceſſores & vicem gerentes eorum qui fundamentum ſunt legis & gratiæ, qui & pro populo coram Deo aſſiſtentes, omnes neceſſitates ejus ſuis meritis & interceſſione ſupplentes, Regni pericula auertimus, bona operamur, omni facultate & ſtudio hominibus ſuccurrimus deficiẽtibus, & auxiliamur: nobis igitur eleemoſyna & vota populi jure debentur.* Diſſenſio iſthæc ad Amurathem. 2. Turcorum Imperatorem poſt victoriam Varnenſem in Aſiam reuerſum, tanquam ad ſupremum arbitrum, à quo prouocare abſque omni contradictione minimè liceret, delata eſt. Qui cùm rationes vtriuſque partis examinâſſet, ſacerdotũ miniſterium Regno magis neceſſarium cognouit, hiſq; meritò vota Populi adjudicare cogitabat Religioſi hujus rei facti certiores, Regem adeunt ſupplicantes, ne hanc ſententiam, priuſquam paulò diligentius ſecum hanc rem diſcuterent, promulgaret. Adiecit rex ſeptem dierum inducias. Paucis diebus interiectis, cùm Amurathes in lecto nocte quieſcens, & commonitionem ſentiret viſcerum, vt opus naturæ excrementa deiiciendo expleret, ſecretiorem petiit locum: ac ſedens, è tabula quadam præcipitatus in cloacam, nec clamore vllo (quoniam vndiq; clauſum erat cubiculum) nec labore proprio (licet plurimùm fatigatus omnia tentaſſet) præſens periculum effugere poterat. Mox ſanctum aliquẽ, qui huic neceſſitati opitularetur, inuocauit. Et ecce habitu religioſorum quidam apparens, *à Amyra*, inquit, *vbi illi ſunt quos Regno tuo perneceſſarios judicaſti? cur huic neceſſitati non ſuccurrunt? Nunquid illi preferendi, qui vbi virtus humana defecerit, inuocantibus ſe vltrè oſtendunt?* His dictis Regem lecto ſuo illæſum reſtituens, euanuit. Manè rex acta nocturna reuoluens, conuocatis Religioſis omnibus quos habere poterat, ſingulos alloquens, cuique nummos aureos diſtribuit, diligentiſſimè vnumquenq; de facie intuitus, ſi fortè inueniret eum qui ſibi opitulatus eſſet. Quum autem Rex talem non inueniret, quùm jam ſinguli trãſiſſent, acceſſit major inter Religioſos Regem, dicens: *Ne mireris, ſi ille qui nocte tibi opem attulit, hîc non appareat: vnus enim communem omnium cauſam egit, quoniam de noſtra ſalute fuit tractatum.* Ex hac illuſione Rex in eam venit mentis alienationem, vt Filio Mahumete adhuc impubere Regno præfecto, in Mamiſſam Vrbem, vbi multitudo Religioſorum erat, ſeceſſerit, Religionique operam dederit, Ioanne Cuſpiniano auctore. Chalcondylas tamen aliter hoc poſtremum refert. *Amuratem enim* 2. inquit, *cùm ad Varnam exercitus ſuos ad fugam inclinare cerneret, vouit, ſi incolumis euaderet præſens periculum, & victoria potiretur, ſe ceſſurum Regno, & id commiſſurum filio, & abiturum in Aſiam, vt ibi admixtus Nazaræis, vitam traduceret, & culturum frequenter Mahumetem, eique immolaturum. Sed victoria potitus, Mahumetem quidem filium ad Regni moderamen vocauit, mox autem pœnitentiâ ductus, per Chatitem Regnum iterum inuaſit.*

In prouincia Ciuitatis Ciandu, quæ magno Chamo paret, plurimi Monachi inueniuntur, idolorum cultui deputati. Habent hi monaſterium quoddam magnum, oppiduli habens magnitudinem, In quo ſunt circiter duo millia Monachorum, qui idolis ſeruiunt, raſura & veſte à Laicis diſtincti. Nam radunt caput & barbam, veſtemq́ue induunt religioſam. Hi in idolorum ſolennitatibus magnis clamoribus cantant, luminaria multa in Templo accendunt, aliiſque compluribus deſtinentur ſtultis ceremoniis. Sunt & aliis locis Monachi & varij idololatræ, quorum quidam multas habent Vxores, alij verò pro honore Deorum ſuorum caſte viuunt, vitam auſteram ducentes, nam nihil comedunt præter farinæ purgamenta aquis diluta. Veſtiuntur quoque pannis rudibus & aſperis, coloris abjecti, & lecti mollitiem vitantes, dormiunt ſuper rigentia ſtramina. Alij tamen Monachi qui laxioris ſunt vitæ, judicant hos tam auſtere viuentes hæreticos, quod non debito viuendi modo Deos colant.

CAPVT XII.

De Iaponiorum Religioſis ſeu Monachis.

IN Commentario Ieſuitarum de rebus Indicis & Iaponicis anno 1574. Coloniæ edito, fol. 421. Iaponiis in nouo orbe Religioſi eſſe narrantur, *Bonzij* ab ipſis appellati qui ampliſſima incolere dicuntur Chriſtianorum ritu Monachorũ Cœnobia, cœlibẽ vitam ducere, in phano medio aram excitare, in qua Amidæ ſignum ligneum, in roſa item lignea conſidet, præclara ad aſpectum: ingentes habere bibliothecas, cœnationes ad cibum vnà ſumendum, æramenta ſeu tintinnabula, quib⁹ ad precationes horarias exciten tur: veſpere Præfectum certum vnicuique argumentũ ad meditandum proponere: à media nocte ante aram illam Templi alternantibus choris quaſi matutinas recitare preces, è Xacæ libro nouiſſimo: primâ luce vnam horã ſingulos meditando cõſumere: permagna conſtruere peryſtilia, & in iis Fotoquiorũ (quo nomine Iaponij quidam ſancti appellantur) ſacella: mento capiteq́; eſſe raſo: dies per annum feſtos celebrare multos. Ibidem refertur, eoſdem Bontios, vitâ, moribusq́; eſſe turpiſſimos, & omnium mortalium auariſſimos, omnesq́ue noſſe conficiẽdæ pecuniæ vias: vendere Populo multa chirographa, quorũ præſidio ſe tutos fore à Dæmonibus vulgus exiſtimat: mutuari etiam nummos, quos in altera vita duplicato reddant fœnore: dareq́; cautionis causâ creditori ſyngraphas, quas ſecum è vita diſcedens deferat ad inferos: claro eoſdem eſſe vt plurimum genere, eò quòd Iaponij Proceres multiplici prole onerati, quibus filiis ſatis amplum patrimonium relinquere ſe poſſe diffidant, hos ferè ad Bontiorum numerum aggregent. In expiandis deniq; ſuorum manibus Bontios primas tenere, neminemq́; eſſe, quamuis pauperrimũ, qui ob hanc cauſam munus aliquod non offerat Bontiis. Mitto aquam luſtralẽ, vaſcula vaporaria ſuffimẽti causâ prunis impoſitâ: multas & magnas indulgentias, quas populo in concionibus perſeueranti & Cœnobia ipſorum ditanti proponere dicuntur in eodem Commen. fol. 429. 444. & 432.

De iiſdem Franciſcus Xauerius Ieſuita in epiſtola anno 49. ad ſuos ſocios miſſa, ita ſcribit: *Bonzij*, inquit, *cùm reliquis flagitiis, tum præpoſteræ libidini turpiter adeò dediti ſunt, non modò vt id non celent, ſed etiam profiteantur palàm; & longo jam vſu Virorum æquè ac Mulierum aures callum ad tam nefarij ſceleris nomen obduxerint: quod tamen vitium quum à Chriſtianis in eis reprehenditur, tantùm abeſt vt aut erubeſcant, aut doleant, vt etiam apertè derideant eos & illudant. Permultos habent in Cœnobiis filios optimatum inſtituendos literis; horum ætatis flore abutuntur. De Bonziis quidam ſunt cultu corporis Monachis non abſimiles: veſtibus vtũtur cinericij coloris: tertio vel quarto quoque die capillum ac barbam penitus videntur abradere: horum laxior etiam eſt diſciplina: muliebres (quibus cum viuunt) ejuſdem ordinis habent cœtus: quas, fama conſentiens eſt, prægnantes, partum medicamentis abigere.*

De his Iaponiorum Bonziis Gotardus Arthus in Epitome hiſt. Indiæ Orientalis ſic ſcribit: Magiſtris Religionum & ſapientiæ Bonziis vtuntur, hi capite ac mento prorſus abraſo, inter quotidiana & occulta flagitia atque ſtupra, cœlibem nihilominus ac ſobriam profeſſi vitam, ad mortales decipiendas, conciliandæ pecuniæ cauſa, in omne argumentum ſanctimoniæ & grauitatis compoſiti ſunt. Variæ ac multę numerantur eorum ſectæ, nec deſunt, qui ad quãdam Rhodiorum Equitum ſpeciem, bellicas vnà cum Religione res tractent, ſed communi omnes appellatione Bonzij vocantur, honeſto loco nati plerique, nam proceres, multitudine liberorum, & anguſtia rei familiaris vrgente, ex illis aliquot ad Bonziorum inſtituta & ſamilias aggregant.

Vario autem dogmate, multisq́ue mendaciis, in tollenda pariter Dei prouidentia *Religio*
& animorum immortalitate deſudant: In- *Iaponiorum*
ter docendum tamen inter eſt, impietatem *impia.*
enim hanc pauci palam & promiſcuè cunctis hominibus, alij autem nonniſi nobilibus atque Dynaſtis ex arcano tradunt, vulgus & multitudinem promiſcuam, inferni metu in officio continẽdam affirmantes. Duobus hiſce generibus interjecti ſcelere & amentia ſunt, qui veteres quoſdam impoſtores Amidam & Xacam ſuppliciter adorandos plebi inculcant, verbisq́ue conceptis deprecandos, neque id per hæſitationẽ aut angorẽ, ſed animo planè ſecuro, certaq́; ſi illi tantum rectè inuocentur, ſalutis æternæ fiducia, quippe quorum vtriusque dum in terris agerent, tanta aſperitas & ſanctimonia vitæ fuerit, ad generis humani luenda peccata, vti ſolicitum amplius eſſe de ſuperum pace veniaque non modo ſtultum & ſuperuacaneum, ſed & in ipſos beatæ vitæ parentes contumelioſumque atque nefarium ſit.

Xacam illum dicunt, octies millies *Religio-*
natum, antequam à fœmina pare- *nis Ia-*
tur, atque eo tempore, prinſquam con- *poniorũ*
ciperetur, à matre, ſanctimoniæ cauſa, *vanitas*
ligna, aquam & omnia alia neceſſaria hominibus

minibus miniſtraſſe. Amidam verò regis cujuſdam filium inprimis ſanctum & eruditum fuiſſe negantur, qui librum reliquerit multis confertum dogmatibus, ſine cujus libri ope nemo ſeruari poſſit. Omnis autem libri ejus, quem Foquequium vocant, ſumma eò refertur, vt perſuadeat hominibus, nihil eſſe, ex quo omnium eſſe dependeat. Hinc quamuis plebei varia ad orandum numina proponant, ipſi tamen Bonzii apud ſe, nihil eſſe in rerum natura, præter ortum & interitum exiſtimant, dicuntq; homines, bruta animantia, plantas & omnia, redire in eum locum vnde profecta ſunt, hoc eſt in nihilum, quemadmodum è nihilo extiterunt. Hinc tres eſſe hominum animas dicunt, quæ ordine, alia poſt aliam deinceps, corpus & ingrediantur & deſerant, donec

Bonzij de religione nihil ſentiunt. in nihilum redigantur. Has verò ineptias in arcanis habent. Interim choros & ſymphonias libris exercent, mortuorum manes cõuiuio excipiunt, curant funera, habent Cœnobia cum campanis & cellis, cinericiis quidam & atris vtuntur veſtibus, multaque cum ſuperſtitione exequiarum juſta perſolnunt, verum enimvero illis omnibus abſolutis, addunt ad extremum vocem quandam, qua nugas eſſe omnia iſta denotant, vnde facilè intelligitur, eos veluti pecora, judicio & ratione carentia, nullum eſſe nec Deum, nec animum, nec Dæmonem ſtatuere. Cæterum cum intima conſcientiæ ſolicitudine vexantur, ad hujuſmodi morſus ſedandos, ſine pudore vllo metuve, in omni ſcelerum & flagitiorum turpitudine ſeſe volutant, ad optatum curriculi metam per varias libidinum turpitudines peruenire ſeſe poſſe putantes.

Sunt etiam in Regno Peguano ſuperioris Indię qui *Talapoi* dicũtur, Monachos Papiſtarum repræſentantes. Hi ædificia ſua in ſylnis habent admodum à terra eleuata, vt tuti à tigribus eſſe poſſint. Semel tantum in die cibum capiunt, & tunicâ oblongâ, mixti ex rubro & nigro coloris vtuntur, pedibus autem nudis & aperto capite incedunt, crines nullâ corporis parte alentes: tunicam cingulo coreaceo quatuor digitos lato colligunt, & pallium oblongum ex dextro humero ad latus ſiniſtrum demittunt. Pro auertendo Solis æſtu vmbraculum geſtant ex goſſypio ejuſdem cum veſtitu coloris factum. Per totam autem ciuitatem Mendicantes incedunt, appensâ ad cingulum ollâ, in quam cibum colligunt, qui abũdè ipſis ſuppeditatur, habentur enim vulgò ſanctiſſimi, quum præſertim vitam pudicã agant, & honeſtam in inceſſu præ ſe ferant. Singulis Lunæ diebus ſummo mane ſurgentes, cum pelui per plateas incedunt, populumque excitant vt cibum ſibi parent & ad conciones eant. Solent præterea Talapoi ſeu Monachi iſti corpora ſua recenti aquâ frequenter abluere, quam collectam vulgus quidem ſummo ſtudio aſſeruat, & tam ſanctam habet, vt in potum etiam eam auidiſſimè aſſumat: vt refert Gothardus Arthus in Epitome hiſt. Indicæ pag. 322.

In Candeſio Ceilanæ Inſulæ Regno Indico Monaſterium eſt pro Monachis, qui *Monaſterium & Monachi in Cãdeſia* veſtitu flauo induti per plateas paſſim incedere conſpiciuntur, vmbellam manibus pro ſole à capitibus arcendo geſtantes. Sunt enim raſi inſtar Monachorum noſtratium, & ſphærulas etiam precatorias manibus geſtant, ſed cruce inſigniti non ſunt. Labia autem ſemper mouent, quaſi tacitè ſecum aliquid muſſitantes & magnam ſanctitatis ſpeciem præ ſe ferentes, vnde in magna ſunt exiſtimatione à laboribus oneribusq; publicis ſemper excepti & liberi. Monaſterium eorum ita exſtructum eſt, vt noſtratiũ formam ferè referat. Habet enim periſtylia, delubra, ſacella *&c.* auro vndique obducta & ornata. Sed & ſtatuę in delubris ſacelliſque conſpiciuntur vtriuſque ſexus quam plurimæ, quas dicunt eorum repræſentare effigies, qui præ cæteris ſanctam & honeſtam egerint. Impoſitæ ſunt autem vt plurimum aris ſacellorum, & veſtibus auro argentoque nitentibus indutæ. Ante ipſas ingentia Candelabra à puellorum nitentium ſtatuis geſtantur, in quibus cerei nocte dieque ſemper ardentes cernuntur. Singulis autem horis ad hæc ſacella Monachi preces & alia ſuperſtitionis ſuæ officia peractum confluunt.

DE ORIGINE
ET
PROGRESSV MONACHATVS APVD CHRISTIANOS.
LIBER II.

CAPVT I.

De variis generibus primorum MONACHORVM *apud Chriſtianos.*

Monachorum tria genera. DIvvs Hieronymus de Cuſtodia virginitatis ad Euſtochium indicat, tria potiſſimum genera Monachorum hinc inde per Prouincias, præſertim autem in Ægypto ab initio fuiſſe. Refert idem ex Hieronymo Vincentius lib.17. cap.54. Specul.hiſtor. Caſſianus lib.5.cap.6.& 36. de ſpiritu Gaſtrimar: item Collatione 18. cap. 4. Durandus in Ration.diuinorum lib.2.cap.1. Antoninus tit.16.c.1.& 2. Otho Friſingenſis lib.7.cap.35. Nec multum etiam ab his diſſentit Euagrius de Paleſtinæ Monachis ſcribens lib.1.cap.21. Et Iſidorus in lib. de Offic. vbi ſex Ordines Monachorum facit, qui tamen ſub tribus ſequentibus facilè comprehendi poſſunt.

Anachoreta.1. Primum genus eſt *Anachoretarum ſeu Eremitarum*, qui ſoli per deſerta, quæ Græci ἐρήμους vocant, habitant, & ab eo, quòd procul ab hominum conuerſatione in Eremos receſſerint, nuncupantur. Ἀναχωρεῖν enim, vnde Ἀναχωρηταὶ Anachoretæ, ſecedere ſignificat. Ita etiam Rabanus lib.4. cap. 6. de proprietate ſermonis, Anachoretas & Eremitas pro iiſdem ponit. Pyamō Abbas apud Caſſianū Collatione 18.cap.4. eos Anachoretas, id eſt, Seceſſores vocat, *qui prius in Cœnobiis inſtituti, in ſecreta ſolitudinum loca demùm ſeceſſerint*, cujus profeſſionis ſe quoque participem eſſe dicit: Sed dum autores horum primos ſcribit cap 6.& 36. lib.5. de ſpiritu Gaſtrimargiæ, fuiſſe vel Paulum quendam Thebæum, vel Antonium Ægyptium, facilè erroris conuincitur Pyamon, cùm neuter horum prius in Cœnobiis inſtitutus fuerit.

Cœnobita 2. Alterum genus eſt *Cœnobitarum*, quos Ægyptij Sauſes gentili vocant lingua: (Heluetij in ſua lingua Seüſe vocant hominem immorigerum, proteruum, inobedientem, & deploratæ vitæ:) Latinè in commune viuentes poſſunt appellari Κοινῇ communiter ſignificat: Κοινόβιον Cœnobium, Latinè contubernium, conſortium ſeu vitæ fortunarumque communitas. Aul. Gellius Noct. Attic.lib.1.cap 9.

Durādus in Rationali diuinorū lib.2. c.1. diſtinguit inter Anachoretas & Eremitas: & inquit, *Anachoretæ ſunt, qui ædificāt ſolitudines: & quamuis in communi vita poſiti, priuatæ tamē contemplationi deſeruiunt. Eremitæ autem, qui ſolitariè in deſertis degunt.* Videtur ergo ille per Cœnobitas intelligere Monachos in Ciuitatibus habitātes: per Anachoretas eoſdem conuentuales, ſed extra muros ciuitatum in ſolitudinibus commorantes: per Eremitas denique qui in deſertis ſoli degunt.

Tertium eſt, quod *Remboth* ipſi dicunt, deterrimum atque neglectū. Hi bini vel trini habitant, nec multò plures: ſuoq; arbitrio & ditione viuentes, de eo quod laborarint in medium partes conferunt, vt habeant alimenta communia. Habitant autem quàm plurimi in Caſtellis & Vrbibus: & quaſi ars ſit ſancta non vita, quicquid vendiderint majoris eſt pretij. Inter hos ſæpe jurgia ſunt, quòd cibo ſuo viuentes, non patiūtur alicui ſe eſſe ſubjectos. Solent certare jejuniis. Apud eos affectata ſunt omnia: laræ manicæ, & caligæ follicantes; veſtis groſſior: crebra ſuſpiria: viſitatio Virginum: detractio Clericorum: & ſi quando dies feſtus venerit ſaturantur vſque ad vomitum. Hæc etiam ex Hieronymo Vincēt. in ſpec.hiſt. cap.54.lib. 17. Anton.tit.15.1,§.2. Caſſianus hos videtur appellare *Sarabaitas*, quos Ægyptiacâ linguâ ſic appellatos refert, quod ſemetipſos à Cœnobiorum congregationibus ſepararint, & res ſuas ſigillatim ac neceſſitates proprias curarint, bini vel terni in cellulis ſub nullius Abbatis aut præpoſiti gubernatione, quo liberum eſſet quiduis pro arbitrio agendi, & euagandi quo animi libido ferret: & tantum ſtudium his eſſe cumulandi diuitias idem indicat. Iſid. in lib. de Offic. hos etiam *Rennuitas* nuncupat. His non abſimiles fuerunt quos *Gyrouagos* appellarunt, quaſi vagando gyrantes Prouincias & Regiones varias. Nam tota vita ſua per diuerſas Prouincias ternis aut quaternis diebus per diuerſas cellas hoſpitantur, ſemper vagi & nūquam ſtabiles: & propriis voluptatibus & gulæ illecebris ſeruientes.

Remboth 3. *Sarabaita.* *Rēnuita Gyrouagi.*

tes. Hos Benedictus in ſua Regula deteriores *Sarabait.* eſſe pronunciat. Hi enim cellas ædificabāt & manebāt in eis: iſti verò tanquā hoſpites, omnes Prouincias & terras peragrabant. *Sarabitæ* de labore proprio viuebāt: *Gyrouagi* vero de laboribus alienis: imò quod multo tempore & labore quæſitum & congregatum erat, id vnâ horâ iſti conſumebāt: denique per diuerſa loca percurrentes, plurimos malæ ſuæ vitæ exemplo perdebant ac corrumpebant. Quod igitur Antoninus tit. 15. cap. 1. §. 2. ex Caſſiano de *Sarabaitis* cōmemorat, id propriè de his *Gyrouagis* intelligendum arbitror. *Hi ſub nulla*, inquit, *Regula & ſub nullius obedientia conſtituti, diſcurrunt per Ciuitates & Caſtra ſub ouinâ pelle Religioſi habitus & deuotæ locutionis: cor gerunt lupinum, deuorantes domos viduarum, & captiuas ducentes mulierculas oneratas peccatis: pſeudoprophetæ & Apoſtoli diuinantes de occultis & per dulces ſermones & benedictiones decipiunt corda ſimplicium.* Iſidorus in lib. de Offic. hos nominare videtur *Circumcelliones*, & dicit, *quòd ſub habitu Monachorum vbique circa cellas vagentur, venalem circumferentes hypocriſim, circumeuntes Prouincias, nuſquam miſſi, nuſquam fixi, nuſquam ſtantes, nuſquam ſedentes, habentes pro Deo membra martyrum, quæ plerunque aliis vendit ent: fimbrias & phylacteria ſua magnificent, gloriam captantes ab hominibus. Alios comam non incidere* ait, *honores quos non acceperunt ſe habere dicentes.* Item, *Continuo*, inquit, *tepefacti, priſtinos mores ac vitia reſecare contemnunt, nec jugum humilitatis ac patientiæ diutius ſuſtinere contenti ſunt, ſubindeq; ſeniorū imperio dedignantur: ſeparatas expetunt cellas, & ſolitarij ſedere deſiderant, vt nemine laceſſente manſueti vel humiles exiſtimentur. Quorū inſtitutio, imò tepor, hos quos ſimiles infecerit, ad perfectionem nunquā permittit accedere: non ſolùm quòd vitia non abſcindunt, ſed in deterius vadunt, & in vitia conualeſcunt: & dum animi prouocati, quod jam lethale & inteſtinum virus eſt, quantū amplius celatum fuerit, tantum profundius ſerpens, inſanabilem morbum generat ægrotandi*, &c. Ad hoc genus Monachorum Caſſian⁹ in collatione Pyamonis, illos quoq; pertinere aſſerit, qui in ſolitudine ſiue in congregatione cum aliis degentes, ſub Prælatis carnaliter viuunt. Antonin. tit. 15. cap. 1.

Circumcelliones

Pullulare cœperunt *Sarabitæ*, ex Ægyptiorum Monachis orti, anno Domini 1309. in Anglia primùm: qui porcorum ac bouum pellibus induti, & ſuccincti funibus, palmarum ſpinas ad calcanea portantes, angelicā faciem ſimulabant, ſed in corde lupum fouebant: vt ex Ioanne Clyn Hiberno Balæus Cent. 4. cap. 82 in Append. 2. indicat. Nicephorus lib. 14. cap. 50. hos, ἀπαθεῖς, id eſt, non dolentes vocat Damnatum & reprobatum

Sarabitæ quādo in Angliā venerint

fuit hoc tertium genus Monachorū, in Synodo Chalcedonenſi anno 453. habita cap. 4. his verbis: *Quidam Monachorum habitu viuentes indifferenter per Ciuitates incedunt, nec non & monaſteria, & ſeipſos propria præſumptione commendant. Placuit igitur neminem aut ædificare aut conſtruere monaſteria, aut oratorij domum, ſine conſcientia ejus Ciuitatis Epiſcopi*, &c. 16. q. 1. c. qui verè & purè, item, 18. q. 2. quidam Monachorum.

Circulatores dānati.

De his tribus generibus Monachorum Euagrius lib 1. cap. 21. ſic ſcribit: *Alij gregatim viuentes nihil terrenarum rerum poſſident. Neque enim aurum illis eſt: & quid de auro dico? nec propriam veſtem quiſquam habet, aut aliquod eſculentum. Etenim pallio vel tunicâ quam quis nunc habet, paulo poſt alius vtitur, ſic vt omnium veſtimenta vnius, & vnius omnium eſſe videantur. Communis apponitur menſa, nullis vel obſoniis vel aliis eſculentis delicata, ſed ſolis oleribus ac leguminibus inſtructa, quæ ſic exhibentur, vt ad vitã duntaxat ſuſtentationem ſufficiant. Communibus precationibus ad Deum noctes ac dies immorantur, ſic ſeipſos reſtringentes, ſicque laboribus atterentes, vt ſine ſepulcris mortui videantur in terra: Frequenter ſic ea quæ conſtituta ſunt excedunt, vt biduum ac triduum jejunēt. Sunt qui ad quintum vſq; diem & vltra quoque, jejunium extendant, ac ſolum neceſſarium cibum vſurpent. Rurſus alij diverſâ ratione viuentes, ſeipſi ſolos domiciliis includūt, quæ tantum habent latitudinis tantumque altitudinis, vt neque corpora ſua erigere, neque liberè jacere queant, ſecundum dictum Apoſtoli, ſpeluncis ac cauernis terræ immorantes. Alij cum beſtiis agentes, latebris quibuſdam incognitis abditi precationes ad Deum faciunt. Quin & aliud quoddam genus hujuſmodi conuerſationis, omnē fortitudinis ac tolerantiæ virtutem excellens excogitârunt. Etenim Viri ac Mulieres ardenti ſolitudini ſeipſi committentes, ac ſola naturæ neceſſaria contegentes, cætera nudi immenſum pariter frigus, & incenſi aëris feruorem ferunt, ex quo & calorem & algorem contemnentes & humanam eſcam prorſus recuſantes. Terram autem depaſcuntur (vnde &* armenta *vocantur) hoc ſolùm conſequentes, vt viuant, ita vt ſuibus ac beſtiis ſimiles reddantur, aſpectusq; ipſorum, & mens quoque ab humana forma & mente diſſideant: & homines viſos fugiāt, ac ſi quis eos inſectetur vel pedū velocitate elabātur, vel aliquo in acceſſo loco ſeſe abſcondant. Dicam & aliud, quod propè tranſiſſem, quamvis apud omnes in precio habeatur. Sunt quidem alij minimi, ſunt ſanè, attamen poſteaquā virtutis beneficio id conſequuti ſunt, vt cuncta ferre queant, ad ſeculum redeunt, inq; mediis turbis verſantes Circulatores ſeſe nuncupant, atque ſic inanem gloriam peſſundant, quam extremam tunicam, ſecundum ſapientem Platonem, animo deponere ſo-*

 let-

let: & ſine cupiditate edendo philoſophantur, & ſi tabernis vel inſtitorum vſu opus ſit nec locum. nec vultus ſuos, nec quicquam ex omnibus obtegunt, Denique crebris balneis vtentes mulieribus frequenter junguntur, vnaque lauant, ſicque ab affectionibus & cupiditate liberi, vt natura vim inferant, & neque aſpectu, neque tactu, neque etiam complexu fœmineo moueantur, vt natura ſua reſpondeant, ſed cum Viris Viri, cum Mulieribus Mulieres eſſe, & vtriq; natura communicare, vnius autem eſſe velint.

CAPVT II.

De EREMITIS & *variis eorum* generibus.

Eremitarum tria genera. 1.

OTtho Ftiſingẽſis libro ſeptimo, capite trigeſimo quinto, tria genera *Eremitarum*, quos etiam *Anachoretas & Solitarios* vocat, ennmerat. *Alij*, inquit, *ſub priore degentes, in remotis & abditis locis ſinguli ſingulas Cellas velut ſepulchra inhabitant Operibus manuum ſuſtentantur, modico contenti pabulo, annonam totius hebdomada ſabbato accipiunt, ac omnimoda humana conſolationis expertes à col-*

2. *loquiis tantùm diuinis & Oratione non recedunt. Dominicis ſolùm diebus ad Oratorium, quod in communi poſitum eſt concurrunt, ac verbo ſancta cohortationis à ſeniore irrigati, deificis ſalubriter refecti Myſteriis cum omni alacritate reuertuutur. Alij vita ſua ſolum Deum teſtem habere cupiunt, ideoque antris, ſpeluncis & parietibus ſe includunt, tantoque ardentius cœlo ſuſpenſi. ſabbatiſare creduntur, quanto amplius omnis humana ſocietatis extorres inueniuntur. Hos*

Mandritæ. *etiam* Mandritas *appellare poſſumus, à Man-*

Troglodytæ. *dris, hoc eſt ſpecubus ſeu cauernis, quas inhabitãt.* Troglodytarum *quoque nomen non ineptè eis à nobis tribuitur. Sunt enim* Troglodytæ *populi Æthiopiæ ſub Ægypto in ſinum Arabicum & mare rubrum vergentes* : ἀπὸ τῶν τρώγλων, *hoc eſt ab antris, in quibus habitant, nomen ſortiti. De his Plinius libro* 5. *cap.* 8. *Troglodyta*, inquit, *ſpecus excauant: hæ illis domus: victus ſerpentium carnes: ſtridorque non vox: adeò ſermonis commercio carent. Sunt etiam qui ſqualores ſolitudinum requirant, beſtiale ferarum conſortium non pertimeſcant, herbâ paſcantur, pelle carnis pro operimento vtentes, algore noctis, & calore ſolis in modum Æthiopum denigrati, velut tympanum obrigeſcant, atque terreno habitaculo in terra poſiti includi dedignantes, tectoque cœli tantum vtentes, non ſe tam homines, quàm cœleſtis curia contubernales eſſe demonſtrant.* Nicephorus lib. 14. cap. 50. hos βοσκοὺς, id eſt *pabulatores* nominat, ſic enim inter alia inquit: *Omni humano alimento omnino repudiato, herbis quibuſdam & radicibus, quas terra ſua ſponte fert, viuunt: qui etiam ab ejuſcemodi victus genere* βοσκοὶ, *hoc eſt, pabulatores dicti ſunt.*

CAPVT III.

De Origine *& primis* Authoribus EREMITICÆ vitæ.

Variæ opiniones de primis eremitis

SOzomenus lib. 1. capit. 12. varias variorum opiniones de Origine & primis authoribus Eremiticæ vitæ enumerat *Quoſdam enim Heliam, alios Ioannem Baptiſtam huic inſtituto ac Religioni initium dediſſe affirmare dicit*: ſicut etiam refert Nicephorus lib. 8. capite trigeſimo nono. Iſidorus in libro de Officiis. Antoninus lib. 15. cap. 1. §. 1. Opinor autem Sozomenum Patres veteris Eccleſiæ hoc loco innuere, qui ſuo tempore & paulò ante vixerunt, quique Heliam & Ioannem Baptiſtam Eremitarum Principes fecerunt. Hieronymus enim ad Euſtochium de cuſtodienda virginitate, de Eremitis differens: *Hujus vita*, inquit, *auctor Paulus, illuſtrator Antonius, &, vt ad ſuperiora conſcendam, Princeps Ioannes Baptiſta.* Et in Epiſtola ad Paulinum, *Noſter*, inquit, *princeps Helias, noſter Heliſæus*, &c. Chryſoſtomus quoque Homiliâ 1. in Marcum, *Sicut*, ait, *ſacerdotum princeps ſunt Apoſtoli, ſic Monachorum princeps Ioannes Baptiſta eſt.* Ob eam verò cauſam exiſtimo Patres hos Eremitarum principes & authores facere Heliam & Ioannem Baptiſtam, quòd in Eremis verſati ſint. Sic igitur argumentari volunt:

Quicunque verſatur in Eremo eſt Eremita:
Helias & Ioannes Baptiſta verſati ſunt in Eremis: Ergo
Helias & Ioannes Baptiſta fuerunt Eremitæ.

Reſpondeo, in conjugatis ambiguis non procedit argumentum. Major loquitur de habitu, vt ita dicam, Minor verò de actione. Is enim Põtificiis Eremita dicitur propriè, non qui ad tẽpus aliquod, neceſſitate vigẽte, ſe in deſertis locis continet, quod Helias fecit: ſed qui ex propoſito, conſilio ac volũtate ſua in Eremũ cõcedit, ibiq; perpetuò degit, vt ſic mortificet carnẽ ejuſq; cupidita-

piditates, eoq́; loci in precibus, jejunio, continentia & vita auſteriſſima Deo ſeruiat, & ad perfectionis ſtatũ cõtendat. Talis Eremita nõ fuit Helias propheta. Primò enim abſcõdit ſe in torrẽte Cherith, non ex voto & inſtituto aliquo, ſed juſſu Dei, 2 Reg. 7. Videbat is ſiquidem, fore vt Achabus Heliam per totum Regnum Iſraelitarum ad exitiũ quæreret: cùm igitur intelligeret ſalutem ejus in periculum venturam, admonet vt ad tempus ſecedat. Idem Propheta poſtea metuens minas Ieſebelis in deſertum ſe contulit, quod reſpiciebat Edom & continebatur inter Ægyptũ ac terrã Chanaan: verebatur enim ne manendo in vrbibus, Ieſebeli deferretur, quæ facilè potuiſſet eò ſubmittere ſicarios qui eum perimerẽt. Succeſſerat autem ei parùm feliciter deſertum hoc: nam parùm abfuiſſet, quin fame necatus eſſet. Recreatus igitur cibo ab Angelo, ambulauit quadraginta diebus & totidẽ noctib⁹ in deſerto, donec tandem perueneric ad Montẽ Horeb, vbi ſub noctem ingreſſus eſt ſpeluncam, non vt ibi perpetuò lateret, ſed pernoctaret tantùm. Diſplicuit autem hic ſeceſſus Prophetæ Deo admodũ ob relictam vocationẽ ſuam. Ac propterea dicebat ei Deus deliteſcẽti in antro iſto: *Quid tibi hîc Helia?* Quaſi diceret: Non eo fine ac voluntate te cõſtitui Prophetã, vt in deſertis locis ageres, ſed vt homines inſtitueres: nam ſpiritualia chariſmata ad hominũ ædificationẽ conferuntur. Ideoq́; monet illum, vt reuertatur ad loca habitata & ab hominibus culta, nec moretur diutius in deſertis ac ſolitariis locis, quod etiam fecit Propheta, & ad munus docendi rediit: vt eſt videre 2. Reg. 19. cap. Vt igitur non ſequitur, Dauid tyrãnicè egit alienam conjugem rapiens, igitur Dauid eſt Tyrãnus. Iuſtitia eſt ſeuerè punire pecuniâ corruptos Iudices, ergo Cambyſes, qui pellẽ detraxit iniquo judici, & eam inſtrauit tribunali, juſtus fuit, &c. Ita non valet hæc cõſequẽtia. Helias verſatus fuit in Eremo ad tẽpus, ergo fuit Eremita. Alioquin Eremitæ fuiſſent Agar cum filio Iſmaele, qui in eodẽ deſerto, quo Helias, errãrunt aliquandiu. Eremita fuiſſet Moſes, qui, vt Helias, in mõte Horeb delituit, cùm ex Ægypto fuiſſet ob perpetratã cædem. Eremitæ fuiſſent Iſraelitę qui 40. annis in deſerto fuerũt. Eremita fuiſſet Chriſtus, qui in deſerto 40. diebus ac noctibus fuit, quiq́; ſæpè εἰς ἐρήμους τόπους ad orandum conceſſit. Sed quid multa? Tam abeſt vt Eremitarum inſtituto Heliæ exemplum patrocinetur aliquid, vt eo potius, ſicut modò vidimus, validiſſimè confutetur.

Helias an Eremita.

In Ioannis Baptiſtæ exemplo paulò difficilior eſt nodus. Primò autem noſtrorum ſententiam proponam, qui docent, Ioannẽ Baptiſtam non fuiſſe Eremitam; nec eremiticæ vitæ fundamenta jeciſſe: deinde ad ea quæ contra hanc ſententiam obiiciuntur à Bellarmino breuiter reſpondebo. Etſi igitur Ioannes dicatur fuiſſe in deſerto, non id tamen ſit accipiendũ, quaſi in ſyluas arctiores & remotiores ſeceſſerit, & Eremitæ aut Monachi inſtar, ſolitariam ibi vitam egerit, aut veluti vrſus in ſpecu ſeu antro quodam delituerit, cumq́; nullo homine omninò verſari voluerit, ſed ſe velut perpetuo exilio damnarit, vſque ad triceſimum ætatis ſuæ annum, vt Simeon Metaphraſtes & Euthymius Monachus Zygadenus, ſine authore, contra rationẽ & omnẽ hiſtoriæ Euangelicæ fidẽ confidentiſſimè, ſolis conjecturis innixi, aſſerũt. Sed habitauit cum parentibus, à quibus educatus liberaliter quo inſtitutus fuerat, in deſerto, hoc eſt, Regione montana, in qua ſparſim, ſed rari quidem homines habitabant. Nam Lucæ 1. ca. Maria Mater Domini dicitur *profecta eſſe in montanam Regionem ad Elizabetham, matrem Ioannis Baptiſtæ, cognatam ſuam.*

Ioan. Baptiſta an Eremita

Obiicit autem contra hanc ſententiam Bellarmin⁹ cap. 39. de Monachis ex ſui Caniſij lib 1. de corruptelis verbis Dei cap. 2. 3. & 4. *Primò*, verba Luc 3. *Factum eſt verbũ Domini ſuper Ioannẽ Zachariæ filium in deſerto, & venit in omnem Regionem Iordanis, prædicans baptiſmum pœnitentiæ. Eum ante locum*, ait, *quẽ Lucas Regionem circa Iordanem vocat, Matthæus Deſertum nominat: cum dicit, In diebus illis venit Ioannes Baptiſta, in deſerto prædicans baptiſmum pœnitentiæ. Ergo*, inquit Bellarminus, *Ioãnes venit à deſerto in deſertum: ſed prius illud deſertum, vbi manſit Ioannes, antequam prædicare inciperet, adeò erat deſertum, vt ejus comparatione illud alterum non videretur deſertum.* Negatur conſequentia. Erat Ioannis paterna domus in montana Regione, quæ *Deſertum* non incommodè appellatur: hîc igitur factum eſt verbum Domini ad eum, vt munus ſuum auſpicaretur prædicando & baptizando: progreſſus itaque in aliud Deſertum, id eſt, in ſaltuoſa loca, verſus Iordanem & Mare mortuum, ibi prædicare & baptizare cœpit, propter aquarum commoditatem. Non ergo diſtinguendum eſt, quod Bellarminus facit inter Deſertum, in quo factum eſt verbum Domini ad Ioannem, & illud, in quo prædicare cœpit, ſed potius colligendum ex verbis Euangeliſtarum, vtrumque locum fuiſſe ſaltuoſum, montanum, & deſertum comparatione aliarum Regionum.

Sed inquiunt *Secundò Bellarminus & Caniſius.* Deſertum in ſacra Scriptura ſemper pro vero Deſerto, hoc eſt, vaſto, horrido, inculto & habitatoribus vacuo loco accipitur. Nos

Deſertũ in ſacris literis non ſemper vaſtã eremũ ſignificat.

verò id negamus: Nam Ioſue cap. 15. legimus, tribui Iuda, ſex ciuitates in *Deſerto*, quę ſuas villas ac vicos habueȗt, ſorte aſſignatas fuiſſe. Fuit ergo deſertum hoc, non horridus aut incultus locus, & vaſtiſſima Eremus, ſed montana Regio ac ſaltuoſa, ideoq; non tam frequẽs quam reliquæ Ac, vt apertiſſimè colligi poteſt ex Luc. 1. cap. in vna harum ſex vrbium tribus Iuda, in hoc deſerto ſitarum, Zacharias Ioannis Baptiſtæ pater habitauit: dicitur enim ibi: *Surrexit Maria in diebus illis, & profecta eſt in montanam Regionem cum feſtinatione in vrbem Iuda: & ingreſſa eſt domum Zachariæ, &c.* Quid ergo mirum, ſi Ioannes ab Euangeliſtis in deſerto fuiſſe dicatus? Quid etiam mirum, ſi nos per deſertum iſtud non vaſtiſſimam Eremum vel ſolitudinem, ſed Regionem montanam, ideóque frequentia hominum deſtitutam, intelligimus?

Explicatur locus Luc 1.

Tertiò obiiciunt, quod Lucæ 1. de Ioanne dicitur: *Erat in deſertis vſque in diem oſtenſionis ſuæ ad Iſrael.* Hinc colligunt, non vidiſſe Iſraelitas Ioannem vſque ad annum ejus 30 quo nimirum ſe oſtendere ac prædicare cœpit, adeoque toto illo tempore non habitâſſe in domo parentum, vel in Oppidis & pagis, ſed in veriſſima Eremo. Falsò autem hæc colligũtur inde. Nam ſenſus verborum Euangeliſtæ hic eſt, vt ex ſuperioribus patet: habitâſſe Ioannem cum parentibus ſuis, in eo loco qui Deſertum in ſacra Scriptura dicitur, ibiq; vt credibile eſt, ſocietates, cõmercia & conſuetudinem hominum fugiſſe, ne vel corrumperetur, vel ob nimiam familiaritatem ipſe cum doctrina ſua poſtea contemneretur. Hoc enim commune vitiũ omnium & ſingulorũ hominum, vt parùm magnificè de illis ſentiant, quos à pueris nouerunt, cum quibus educati ſunt, & quos pueros viderunt ſæpè multa etiam præter decorum & officium interdum, ob intellectûs imbecillitatem facere. Ergo hominum commercia reſpuit, & in primis à docendi munere abſtinuit vſque ad diem oſtenſionis ſuæ, id eſt, vſque ad tempus illud, quo prodire in publicum ad Dei vocationem debuit, & munus ſuum docendo ac baptizando inchoare.

Explicatur locus Ioh. 1.

Sed dicunt *quartò, Si Ioannes verſatus fuiſſet ſemper in domo parentum, nouiſſent vtique illum homines, & ſciuiſſent ipſum eſſe Zachariæ & Elizabethæ Filium. Non nouiſſe autem eum homines ex dubitatione Iudæorum patet, qui Ioannis* 1. *cap petunt à Ioanne quis ipſe ſit? num Helias, an aliquis alius?* indeq; concludunt, *eum ab infantia vſque ad annum triceſimum latuiſſe in veriſſima Eremo.* Argumentum hoc ſi in formam redigas futilitatem ejus mox videbis. Sic autem formari poteſt:

Quemcunque homines non nouerunt, non in parentũ ſuorũ ædibus educatus eſt, ſed in veriſſima Eremo delituit:

Ioannem Baptiſtam non nouerunt homines, vt patet ex Ioannis 1. cap. Ergo.

Hic major non tam falſa, quàm ridicula eſt: reſpondebo igitur ad Minorem. *Primò*, Homines illi de quibus Ioannes cap. 1. loquitur, non fuerunt ex ea Vrbe, vel Regione montana illa oriundi, in qua hucuſque Ioannes cum parentibus ſuis habitauit: ſed fuerunt, vt expreſsè dicit Euangeliſta, Hieroſolymitani Sacerdotes, Leuitæ & Phariſæi. Vrbs autem Hieroſolymorum diſtabat longo interuallo à Ioannis patriâ: non mirum igitur ſi Hieroſolymitani Ciues eum non nouerunt, præſertim cùm hominum commercia auerſatus ſit, & ſæpè fiat, vt in frequentioribus & populoſis Vrbibus multi Ciues plurimis aliis Ciuibus prorſus incogniti ſint, eoſque ſi videant pro peregrinis habeant, inprimis ſi non vſitato, ſed peregrino veſtitu vtantur.

Secundo, nec illud procedit: Ioannem interrogarunt quis eſſet, ergo eum non nouerunt. Nam eodem modo argumentari poſſem: Ioannes Baptiſta duos ex Diſcipulis ſuis ablegauit ad Chriſtum, qui ſciſcitentur, ipſe ne is ſit, qui venturus erat, an alium exſpectare debeant: ergo Ioannes Chriſtum non nouit eſſe Meſſiá. Qui autem, vt Chriſti præco & teſtis eſſet à Deo miſſus, & priuatis reuelationibus abundè inſtructus fuerat, imò qui & in vtero Matris nondum nato, & poſt natiuitatem, luculentum illi teſtimonium perhibuerat, non potuit ignorare hunc eſſe promiſſum illum humani generis vindicem, quem omnes conſtanti fide amplecti & ſequi debeant. Sed interrogatione iſtâ Diſcipulis ſuis tantùm conſulere voluit, qui Chriſtum pro Meſſia nondum agnoſcebant.

His adde *tertiò*, quòd Hieroſolymitani iſti Ioannem non interrogant vnde, aut cujus filius ſit? ſed, Quis ſit? & mox verſ. 21. hanc quæſtionem explicant, dicentes ad eum, Quid ergo es tu? hoc eſt, quod nam tuum officium eſt? an à Deo es conſtitutus Propheta, & ab eo hoc munus docendi ac baptizandi commiſſum? Nec reprehenſionẽ aliquam merebatur factum hoc Hieroſolymitanorum Antiſtitum: decet enim Eccleſiarum Præſules, vt ſpeculatorum inſtar vigilent, & attendant ne qui nouis dogmatibus ſeducantur, aut Eccleſiæ vnitas atq; pax per ambitioſos & ineptos rerum nouatores perturbetur: dare operam quoq; debent ne quiuis promiſcuè ſine examine & ordinatione legitima docẽdi Prouinciá ſibi temeratio auſu arroget. Hunc autem fuiſſe ſtatum

tum quæſtionis ipſorum, etiam ex Ioannis reſponſo apparet. Non enim dicit, ſum ex montana regione oriundus: Zacharias ſacerdos, quem omnes noſtis; & eius vxor Elizabeth, ſunt parentes mei: ſed ad quæſtionem de officio ſuo directè reſponder, inquiens: *Vox ſum clamantis in deſerto*, &c. Fieri poteſt igitur vt patriam, parentes & familiam eius nouerint: de munere autem, quod obibat, dubitant.

Excutiuntur patrum ſententia de primo eremita.

Venio nunc ad Patrum hac de re teſtimonia, quæ obijcit quinto loco Bellarminus. Euſebius enim lib. 9. demonſtrat, Euangelica ca. 5. de Ioanne hæc refert: *Procedebat*, inquit, *ex deſerto inuſitatum habitum, omnemq; communem hominum conſuetudinem declinans: nam neque in vicum vllum, neque in vrbem, neque in communem aliquem virorum cœtum commeabat.* Reſpondeo, hæc contra nos non facere. Concedimus enim Ioannem cœtus & ſocietates hominum aſpernatum eſſe negamus autem eum in vaſtiſſimis ſolitudinibus habitaſſe, & propterea pro Eremita habendum. Verum obſtare videtur quod idem Euſebius eodem loco dicit: *Repente*, ait, *neſcio vnde è latebris ſolitudinis prodeuntem, & poſt prædicationem rurſum in ſolitudinem & latebras recedentem, ſine cibo, ſine potu, abhorrentem à multitudine, meritò obſtupeſcebant & ne hominem quidẽ illum eſſe arbitrabãtur.* Et Hieronymus in Epiſtula ad Ruſticũ: *Ioannes*, inquit, *Baptiſta ſanctam habuit matrẽ Pontificiſq; filius fuit, & tamen nec patris affectu, nec matris opibus vincebatur, vt in domo parentum cum periculo viueret caſtitatis: viuebat in Eremo, & oculis deſirantibus Chriſtum nihil aliud dignabatur aſpicere.* Hinc in Epiſtola ad Euſtochium Eremitarum principem facit Ioannem. Audio quidem hæc dici à Patribus iſtis: ſed vt conueniant & conſentiant cum ſacris literis non video. Euangeliſtæ enim nullo loco docent, Ioannem è latebris ſolitudinis prodijſſe, & poſt prædicationem rurſum in ſolitudines receſſiſſe: ijdem ne vno quidem verbo indicant, Ioannem ob periculum caſtitatis in domo parentum noluiſſe habitare Quid igitur? Sequenda eſt Regula quam ipſe Hieronymus: qui hæc de Ioanne ſcribit, tradidit nobis. Nam ſuper 23. cap. Matth. in illa verba: *Et veniet ſuper vos omnis ſanguis, qui effuſus eſt à ſanguine Abel iuſti, vſque ad ſanguinem Zachariæ, &c.* agit de loco controuerſo, quiſnam ille Zacharias fuerit occiſus inter Templum & altare: & infert illorum ſentẽtiam, qui volunt eum fuiſſe patrem Ioannis Baptiſtæ, qui fuerit occiſus, quòd Chriſtum annuntiâſſet Qua de re ita ipſe pronuntiat: *Hoc quia de Scripturis non habet authoritatem, eadem facilitate contemnitur, qua probatur.* Quibus verbis occultè Baſilium perſtringit; qui in ea fuit ſententia. Nec mirum cui videri debet, cur hic ab iſtorum Patrum authoritate recedamus. Nam non ſolùm in hac re, ſed ſæpiſſimè aliâs lapſi ſunt grauiter: vt de Euſebio euidentiſſimè demonſtrabitur infra capite 1. Claſſis primæ Cœnobitarum. Ipſi quoq; Pontificij non rarò à Patribus ad Scripturas prouocant: quod etiam Patres ipſi faciendum docuerunt. Adhæc Hieronymo, qui panegyricè loquens & eremiticam vitã extollens, Ioannem principem Eremitarum facit, oppono Hieronymum, qui longè aliter ſẽtit in Prologo ad Pauli Eremitæ vitam. *Inter multos*, (inquit) *ſæpe dubitatum eſt, à quo potiſſimum Monachorum Eremus habitari cœpta ſit. Quidã enim altius repetentes à beato Helia & Ioanne ſumpſere initiũ. Quorum & Helias plus nobis videtur fuiſſe quàm Monachus, & Ioannes ante prophetare cœpiſſe quàm natus eſt. Alij autem, in quam opinionẽ vulgus omne conſẽtit, aſſerunt Antoniũ huius propoſiti fuiſſe caput: quod ex parte verũ eſt. Non enim tam ipſe ante omnes fuit, quàm ab eo omnium incitata ſunt ſtudia. Amatas verò & Macarius Diſcipuli Antonij, quorum ſuperior Magiſtri corpus ſepeliuit, etiam nunc affirmant, Paulũ quendã Thebæũ*, principẽ *iſtius rei fuiſſe: quod non tã nomine quàm opinione nos quoq; cõprobamus.* Vt autẽ ſemel dicam quod res eſt, ferunt Patres hi primi Monachatus admiratores eximij, ob eamque cauſam originẽ eius ad Viros ſanctitate pietateque præſtantes, & Dei ſeruos excellentes retulerunt, quo ſic nouo huic vitæ generi authoritatem & gratiam maiorem conciliarent. Sic enim eſt comparatum inter homines, vt quicquid à præſtantibus Viris profectum ſit, magna in exiſtimatione habeatur. Hinc factum etiã opinor, vt primi illi mortales omnium artium & diſciplinarum inuentores Deos eſſe dixerint, quo maiore in admiratione eſſent, maioreque ſtudio homines ingenui in eas incumberent.

Sed eſto vt volunt iſti, nec habitârit cum ſuis parentibus ſed fuerit in vero deſerto Ioannes, non multum tamen eius exemplum Eremitarum inſtituto inſeruiet. Nam quod fecit ille, id ex ſingulari ſpiritûs ſancti impulſu & Miniſterij causâ fecit, cui ipſum Deus deſtinauerat. Quia enim Chriſti prænuncius atque primus noui Teſtamenti Miniſter, adeoque Prophetis omnibus excellentior eſſe debebat, neceſſe fuit ita eum à pueris educari, vt vulgò omnes viderent ſingulare quid de illo ſperari debere. Deinde cum per annos circiter quadringentos & quinquaginta (poſt Malachiam nimirum, qui vltimus Veteris Teſtamenti propheta fuit) prophetãdi munus quieuiſſet,

illud

illud non ſine noua aliqua præparatione inſtaurari oportuit, vt omnium mentes ad audiendum verbum Domini excitarentur. Præterea quia Angelus dixerat, *Vinum & ſiceram non bibet*, hominumquoq; cõſuetudinẽ vitare debuit, ne eâ corrumperetur. Exigebat etiam tale quid populi Iudaici ingenium, qui in externis hærere, & ex his Doctoribus iudicium facere ſolebat. Illis ergo accõmodare ſeſe voluit Iohannes, ne quam ſuæ incredulitatis & contumaciæ excuſationem haberent. Hinc igitur colligitur, non debere hoc Ioannis factum in exemplum trahi, & niſi ipſi quoque diuinitùs vocemur, non nouam inſtitui debere viuendi rationẽ, ſed potius curandum eſſe, vt noſtræ vocationi ſatisfaciamus. His adde, quòd nõ perpetuò in deſerto fuit, ſi maximè verum Deſertum fuiſſet, vt volunt iſti, ſed ad tempus duntaxat, donec ſe manifeſtaret Iſraeli. Neque etiam ibi ſic vixit, vt aliis idem vitæ genus præſcriberet.

Luc. 1.

Eremitica vita perſecutiones originem dederunt.

Ex his omnibus puto intelligi poſſe. Eremitarum inſtitutum ad Heliam prophetam & Ioannem Baptiſtam nullo modo referendum eſſe. Quocirca omnium rectiſſimè illi mihi ſenſiſſe videntur, qui, vt Sozomenus lib. 1. cap. 12. & Nicephorus lib. 8. cap. 39. indicant, exiſtimârunt *perſequutionum tempora* huic inſtituto ſeu generi vitæ cauſam præbuiſſe: quibus etiam ijdem authores ſubſcribere videntur. Cùm enim Decij & Valeriani Impp. tẽporibus circa annos Chriſti 252. Chriſtũ confitentib. exquiſita & horrenda à Miniſtris nequitiæ & crudelitatis pararẽtur tormenta multi Chriſtianorum imbecillitati carnis parum fidentes, atq; ideò abnegationẽ diuini nominis & pœnas intollerãdas metuentes, putauerunt, & puritati fidei, & ſaluti corporis fugâ eſſe conſulendũ. Itaq; relictis Vrbibus & facultatibus ſuis, in vaſtas proripuere, ſeſeq; abdiderunt in ſolitudines atq; latibula, ibiq; ſcenas ſeu ædiculas & caſas tuguriolaq; extruxerunt. Sæpè etiam in omnibus mõtibus intonſis & ſaltibus de induſtria errabundi; ne deprehẽſi caperentur, mutabant ſedes: Nicephorus lib. 8. cap. 39. At vbi remiſiſſet furor perſequentium, & iam etiam Tyrannorum ceſſâſſent laniena, non ad ſua & ad Mundum redibant, ſed in Deſertis & Caſis illis ſuâ ſponte manſerunt, vtpote aſſueti iam diuinis contemplationibus & tranquilliori vitæ generi, ibiq; in tali inſtituto ad mortem vſq; perſeuerarunt. Niceph. lib. 8. cap. 39.

Primus eremita quis.

Inter primos autem, qui feciſſe hoc legũtur, principatũ tenet *Paulus Thebæus*. Is enim natus annos 15. aut circiter, in perſecutione ſub Decio, orbus vtroq; parente cum ſorore nupta cũ locupleti hæreditate relict' eſt. Inſidias autem mariti ſororis animaduertens, prodere eum, vt Chriſtianum, volentis, ſine dubio vt bonis à ſocero relictis ſolus poriretur, fugâ ſaluti ſuæ conſuluit: & in ſpecum ad radicem ſaxei montis ſe recepit: vbi amœnitatis loci occaſione inductus, omnem ſolitarius reliquam exegit ætatem: Et annos natus 113. ibidem moritur. Antonius tit. 16. cap. 1. & 2. Macul. lib. 1. cap. 9. Sabellic. lib. 2. cap. 2. Hieronymus in eius vita. Ab eo tempore, quo Eremum ingreſſus fuit, qui erat annus Chriſti 260. vſq; ad vitæ finem, nuſquam inde diſceſſit, hominem etiam nunquam vidit, præterquàm ſupremo vitæ die Antoniũ, iam nonagenarium diuinitus monitum, à quo etiam humatus fuit. ibid. Panuinius in Chron. refert, Paulum hunc anno Domini 256. Eremum primò incolere cœpiſſe. Hic inquam Paulus primus fuit, quorum quidẽ nominatim meminerũt hiſtoriæ, qui perſequutionem tempore metu mortis in ſolitudines fugit: Friſingen. lib. 4. cap. 5. Sozomenus lib. 1. cap. 12. vnde à Iacobo de Voragine & Petro de Natalibus *primus Eremita* appellatur: nam apud probatos authores nihil tale à quoquam Iuſtini Martyris tempore, & aliquanto poſt factum reperitur. Quod argumento eſſe poteſt, Eremitarũ genus apud Chriſtianos & nondum in vſu tum fuiſſe, & propter neceſſitatem, non opinionem ſeu potius ſuperſtitionem excellentis cultus diuini ſuſceptum eſſe. Cõfirmat hęc quæ modò dixi Bapt. Mantuanus lib. 1. de vita Blaſij, vbi inquit:

Tum plerique patres ſancti, cum tale viderent,
Excidium, fugere vrbes, & more ferarum.
Per deſerta vagi, cacis latuêre cauernis:
Iſta ergo crediderim per noxia tempora, Paulum.
Niligenam, ſole ardentem, qui primus Eremum.
Incoluit, liquiſſe vrbes, patrioſque penates.
Et didiciſſe togas textis componere palmis.

Ex hoc igitur Pauli Thebæi inſtituto Eremitarum origo & initium eſt, vt etiam Hieronymus in vita eius disertè atteſtatur. Hunc deinceps alij ſunt imitati quàm plurimi, non ſolùm perſequutionum & Tyrannorum metu, ſed bono zelo ac pio animi propoſito, Mundi nimirum & rerum mundanarum tædio, ne ſcilicet immundo Mundi conſortio pollueretur, vtque contemplationibus diuinis ſeu rerum cœleſtium meditationi ac precibus magis incumbere poſſent. Quibus haud immeritò annumerari debent clariſſima illa lumina Baſilius, Nazianzenus, Auguſtinus, Hieronymus,

ronymus,

ronymus, aliiq; ſanctiſſimi Viri, qui philoſophiæ & cœleſtiũ rerum contemplationi ſeſe dedentes, maluerunt in tenebris alicujus Eremi latere, quàm inter homines, & in media Eccleſiarũ luce verſari. Horũ aliqui propterea fecerũt hoc, quòd, vt diximus, Eccleſias ejusq; Miniſtros viderent diuexari Tyrannorũ perſequutionibus: referẽte Caſſiodoro Tripartitæ hiſtoriæ lib.1.cap.11. Quidã verò ceſſantibus perſequutionibus, qui animaduerterunt, ipſam Eccleſiam domeſticis concuti diſſidiis: hinc namq; graſſantes viderunt hæreticos, aduerſus quos magna & difficilia certamina oportet ab iis qui rerũ potiuntur habenis ſuſcipi: inde ardentes factiones Epiſcoporũ, & deteſtãda ſchiſmata, quæ tanta ſæpe numero fuerunt, vt boni, pij modeſtiq; homines, quibus adjungere ſeſe deberent, planè ignorauerint. Talis igitur cùm eſſet Eccleſiarũ ſtatus, etiam poſt annos à nato Chriſto trecẽtos, pace à Conſtãtino reddità orbi, plæriq; conſultiſſimũ arbitrati ſunt ſeſe eò loci conferre, vbi ab his malis tuti agere poſſent. Fateri tamen ſimul oportet, non paucos adductos fuiſſe etiam præpoſtero quodã amore ocij, ſeu cupiditate priuatæ quietis & trãquillitatis: ſortè gaudentes atq; oblectantes ſeſe vmbraticis ſuis ſtudiis philoſophicis atq; inanibus contemplationibus. Multi quoq, in hæc ſolitaria loca abſq; dubio conceſſerũt progreſſu temporis ex κακοζηλίᾳ, hoc eſt, prauâ piorum, præſtantiũ & clarorũ virorum imitatione, quos videlicet nouerãt ſe quoq, in hoc vitę genere exercuiſſe, vt hoc pacto vanã & nihil profuturam gloriã aucuparentur. Interdum etiam à ſpiritu nõ bono perſuaſi, vtpote humilitatẽ & vitam Angelorũ ineptè præ ſe ferentes, in iis quæ non viderũt faſtuoſi inceſſerunt, quorũ Hieron, nonnullos memorat atq; etiam inſectatur. Cæterum, vt hoc obiter moneã, ſicut hi, ita illi quoque priores non leuiter peccarunt. Nam ſatis declarauerũt, ſe pro Chriſto non libenter aliquid incommodi ferre poſſe: declarauerũt ſe priuati boni plus juſto amãtes fuiſſe, & tanquã ſi ſibi ſolis nati eſſent, noluiſſe per charitatẽ aliis ſeruire, noluiſſe dona & talenta ſibi à Deo cõmiſſa ad vtilitatẽ Eccleſiarum expendere: noluiſſe, cum tamẽ potuiſſent, imò debuiſſent, in procuranda Eccleſiarũ pace, in reducendis in rectam viam errantib⁹, in conſolandis afflictis, in docendis imperitis diſcrimina aut labores ullos ſubire. Vnde profectò eos qui ita ſolitariam vitam delegerunt, conſtat magis ſpectâſſe priuatum aliquod cõmodum quàm Miniſterij eccleſiaſtici reueritos majeſtatẽ. Qua in re quàm grauiter peccarint, nemo non intelligit. Quocirca etiam nonnullos ex ſanctis patribus legimus poſtea pœnitudine ductos, ſuã temeritatem deplorâſſe, nec non confeſſos, ſe erga Deum & homines ingratos, Deoq; vocanti immorigeros extitiſſe, & veniam à Deo & Eccleſia humiliter petiiſſe: vt videre licet apud Chryſoſtomũ, lib.1. De dignitate ſacerdotali, & Gregorium Nazianzenum in homilia quadam. Multi denique ex deſperatione in Eremos vel ſolitudines cõceſſerunt, & monaſticam vitam elegerunt. Vnde & vulgatum illud prouerbium natum eſt, *Deſperatio facit Monachum.* Quæ quidem vera eſſe, eum fateri oportebit, qui hiſtorias, res geſtas, & vitas Eremitarum & Monachorum legerit.

Antonius Eremita. Primus autem, cujus quidẽ hiſtorię meminerunt, qui poſt Paulum illum Thebęũ ſolitariam vitam egit, *Antonius* eſt, qui in Ægypto hoc vitæ genus inſtituit, vnde in alias deinde Regiones propagatũ fuit. Ægypt⁹ enim, vt Arianiſmi & Meletianiſmi, maximarum hæreſeôn, ita etiam Monachiſmi fatrix & ferax fuit, ſiue propter ſolitudines, quas hoc hominũ genus ferum prorſus & agreſte captat: ſiue propter innatam illi genti ſuperſtitionẽ præ cæteris Mundi Nationib⁹. Nobilibus ac Religioſis is fuerat natus parentibus: ætatis autem anno 20. vendidit quę habebat, partemque ſorori conceſſit, reliqua pauperibus diſtribuit: & initio quidem in locis à ſua villa remotiorib⁹ ſolus habitauit; vnde ad Diſcipulos ſuos ſæpe commeauit; & ab vnoquoq; quod in eo pium, decens, honeſtum & egregium deprehendiſſet, ſedulò perdidicit. Cùm autem annum ætatis ſuæ ingreſſus jam eſſet 35. in Eremum ſeceſſit: duriorẽ quàm ante vitam ſibi proponẽs. Ibi cùm per annos 20. latuiſſet, ad annũ ſcilicet ætatis 55. in publicum tandem prodiit, ac familiaritatem cum Monachis aliis, ad quos ſæpe acceſſit, coluit. Ingreſſus eſt & vrbes Chriſtum fideliter prædicans. Tandẽ inde rediens in duriſſimam Eremum ſe cõtulit, vbi ad montem ſublimem habitaculum ſuum conſtituit, in quo & mortuus eſt, cum 105. vixiſſet annos, anno Chriſti 361. ſecundum Hieronymum in Chronico. Refert etiam Sozomenus cap.11. Tripart. hiſt. Narrat Suidas Antonium fuiſſe Alexandriæ, & de cauſa ſororis diu litigâſſe in foro, poſtea veniſſe Conſtantinopolim. Cumque videret ſe non eſſe idoneum ad forenſes diſputationes, quæſiuiſſe ſolitudines.

Antonij exemplũ multi ſequuti ſunt. Hunc Antoniũ ſequuti ſunt in hoc vitæ genere multi alij, inter quos præcipui fuerũt *Hilarion*, primus Eremita per Palæſtinam & Syriã: nec dum enim, Hieronymo teſte, tũc monaſteria erant in Palæſtina, nec quiſquã Monachũ ante Hilarionem in Syria nouerat. Ille fundator & eruditor hujus cõuerſatio-

nis &

nis & ſtudij in hac Prouincia fuit. *Paulus* item cognomento *Simplex*, *Amon* & ipſe Ægyptius, *Eutychianus*, *Macarij duo*, quorũ vnus Ægypti, alter Nitriæ deſerta incoluit, *Pambo*, *Paphnutius*, *Apollonius*, *Anub*, *&c.* Qui tamẽ omnes non tam eremiticam, quàm cœnobiticam vitam egerunt, inſtituendo monaſteria & communitates per Ægyptum, Palæſtinam, Lybiam, Syriam, Arabiam, aliasq; Regiones, vt poſtea pluribus dicetur.

Antonius eremitica vitæ author

Hinc patet *Antonium* hunc in Ægyptum primò eremiticam vitam introduxiſſe, & ex parte etiam cœnobiticam: cujus deinde Diſcipuli vtrumque vitæ genus in omnibus Prouinciis plantârunt ac propagârunt. Vnde non immerito Antonius à nonnullis primus Author & fundator Monachatûs eſſe perhibetur. Hoc D. Hieronymus partim atteſtatur quoque, partim corrigit in initio narrationis de vita Pauli Thebæi, vt paulò ante indicauimus. Quibus itidem addit, Antonium non tam ante omnes Monachos fuiſſe, quàm ab eo omnium incitata ſint ſtudia. *Amatas* verò & *Macarius*, diſcipuli Antonij, è quibus ſuperior corpus Magiſtri ſepeliuit, etiam nunc affirmant, Paulum quendam Thebæum, Principem rei iſtius fuiſſe: ſed non nominis. *Quam opinionem, vt veroſimiliorem, & nos*, inquit Hieronymus, *recipimus*. In quam ſententiam etiam Vincentius lib.17. cap.54. ſpec. hiſt. ait, *Hujus vitæ author Paulus, illuſtrator Antonius fuit*. Sabellicus quoque Enne. 7. libro 8. cum Antonij hujus mentionem feciſſet, ſubjungit hæc verba: *Hinc videtur mihi Monaſtica vita, quæ hodie latè patet, principium ortum.* Et Polydorus lib. 7. cap. 1. inquit, *Paulum vt exemplar, Antonium vt exemplum ad imitandum fuiſſe dicunt. Et, Antonio initium rei hujus jure optimo acceptum referri decet, qui, etſi non ante omnes fuit, primus tamen mirè omnium ſtudia ad eam vitam degendam incitauit, Monachorumque dogma inſtituit. Adauxit & id temporis pium hoc inſtitutum Hilarion in Syria, &c.*

Monachatu quãdiu caruerit eccleſia Chriſti.

Mortuus eſt Antonius, vt Hieronymus annotat, anno Chriſti 361. Conſtat igitur ex his omnibus, quòd ab Apoſtolorum temporibus Eccleſia Chriſti Eremiticâ vitâ & Monachatu vltra 260. annos caruerit: vnde etiam Cornelius Agrippa de vanit. ſcient. cap.62. inquit: Sunt adhuc in Eccleſia diverſarum ſectarum Populi, Monachi & Fratres Anachoretæ, quibus vetus lex omnino caruit. Caruit etiam Eccleſia eo tempore quo fuit optima, nec tot ceremoniarum ritibus implicita fuit.

CAPVT IV.

De Studiis, Moribus, Exercitiis Victu & Amictu *primorum* Eremitarum.

Pauli Thebæi exercitia.

DE Paulo Thebæo referunt, quòd in ſpecu ſaxei Montis delituerit, orationibus vacans: quodq; palmæ primo fructib⁹ nutritus ſit, deinde per annos 60. dimidiati panis Fragmentum ſingulis diebus comederit, coruo alite homini miniſtrante: neq; aliud quàm aquam biberit: indumentoque de palmarum foliis contento nuditatem operuerit, Hieronymus in ejus vita. Marullus lib.1. cap.9. Sabellicus lib.2. cap. 2. Aluarez Guerrero in Theſauro Chriſtianæ Religionis capite quinquageſimo ſeptimo. In libro decimo Inſtitutionũ capite vigeſimo quarto, de hoc Paulo legitur, *quòd labore manuum victum ſibi quæſierit, dicereque ſolitus fuerit, ſine opere manuum, nec vere poſſe Monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando aſcendere.*

Antonij exercitia.

De Antonio antea quædam diximus, quibus adiicienda videntur. Omnibus virtutibus clariſſimus, à ſuperſtitionibus autem alieniſſimus fuit: celebris item & medendi dono & prophetiis. Vnde ſæpè eum de rebus magnis Conſtantinus Magnus conſuluit: ſæpè etiam ad componendas controuerſias Vrbes petiit. Liberè ergo Eremum incoluit: ſicut & liberè cælebs vixit. Contra hæreticos Arianos & meletianos acriter diſputauit pro Athanaſio orthodoxo. Sozomenus retulit lib. 6. cap. 5. *quòd multos in Templo per viſionem conſpexerit ſacram menſam ſubuertere, cætera verò quæ in Templo eſſent fœdiſſimè commaculare ac disiicere.* Ex quo paulò poſt futuram Eccleſiæ vaſtationem per homines jumẽtis impuris ſimiles, Arianos videlicet, Fratribus prædixit: quæ & biennio poſt atrociſſima ſecuta eſt. Prædixit tamen & Eccleſiæ ex turbis illis eluctationem, & gloriam eorum qui fidem Domini ſeruauiſſent: *Dominus*, inquit, *rurſum miſerebitur, & ſuum citò Eccleſia recipiet ornatum.* In Eremo cùm per annos latuiſſet viginti, ad annum vſque ætatis quinquageſimum quintum in publicum prodiit, ac familiaritatem cum Monachis aliis, ad quos ſæpe acceſſit, coluit. Alexandriæ tempore perſequutionis, quam ibi Maximinus exercuit, & in qua Petrus celeberrimus ille Epiſcopus martyrio functus eſt, frequẽs fuit: vbi qui ad ſupplicia & mortem ducebantur Chriſtianis ſemper adfuit, atque animoſè cohortatus eſt, ne metu impiorum, aut impatientia cruciatuum fracti deficerent, adeò vt Monachis õnibus præfectus ciuitate inter-

interdiceret. Si quãdo tamẽ in publicũ prodiiſſet, cõſecto quãto potuit celeritate, cujus gratiâ in Vrbẽ venerat, negotio, curſũ ſe in ſolitudinẽ recipiebat. Siquidẽ dicere ſolitus erat, *lethalẽ eſſe piſcibus extra vndas cõuerſationem neq; minus Monachũ in periculum cœleſtis vitæ, & profeſſionis ſanctioris amittendæ venire, ſi moras in Vrbibus trahat*, vt Nicephorus indicat lib. 8. c. 40. & Sozomenus lib. 1. c. 11. Tripartitæ hiſtoriæ. Scripturas memoriter tenuiſſe, literas tamen nec ſciſſe eum, nec curâſſe, Sozomenus ſcribit lib. 1. c. 13. ac mentẽ bonam, vt literis antiquiorẽ, illis prętuliſſe. Meminit hujus rei etiã Auguſtinus in Prologo lib. 1. de doctrina Chriſtiana. Ad philoſophum quendam, mirantẽ quòd abſq; libris eſſet, dixiſſe Socrates refert lib. 4. c. 25. *Liber meus, ô philoſophe, natura eſt rerum conditarum; quæ mihi præſtò eſt, quotieſcunque ſermones Dei legere voluero*. Cumq; nonnulli ex Diſcipulis ſuis, piæ vitæ *Regulam* ab eo peterent, *Euangeliorum codicem ipſis obtulit*, dicens, *illũ omnia ad ſalutem neceſſaria cõtinere*, Balæus Cẽturiâ primâ cap. 39. Scriptorum Britãniæ. Dictâſſe eum ſcribit Hieronymus in Catalogo Ægyptiacâ linguâ Epiſtolas ſeptem Apoſtolici ſenſûs atq; ſermonis: in quibus inter alia dicit, *Sacras literas ad omnem auditorum diſciplinam poſſe ſufficere, & hoc eſſe optimũ, ſi ex iis mutuis conſolationibus inter ſe Fratres vtantur*: teſtatur etiam *eas ad cognitionem Dei ſufficere*.

Regula Antonij

Sozomenus lib. 1. cap. 13. de vita & exercitiis Antonij hæc ſcribit: *Voluptatem*, inquit, *repulit moleſtiis, quas ipſe ſibi faceſſebat. Erat illi cibus panis ſolus, & ſal: potus aqua: prandij tempus ſolis occaſus, cùm tamen ſæpius biduum aut dies plures ieiunus maneret. Vigilabat noctes integras precationi vacans vſq; ad lucẽ: ſi ſomnũ guſtaret dormiebat paululum inclinatus: cubabat autem humi, nec vnctiones nec balnea curans: nudatũ propriũ corpus nunquam aſpexit. Injuriâ affectis, vt patronus fideliter affuit, eiuſq; rei gratiâ in vrbes ſæpè commeabat: interceſſit pro multis apud Principes ac Magiſtratus, omnibuſque officioſum ſe ac placidum exhibuit. Sic igitur ſciebat ſanctiſſimus vir, quid tempori vnicuiq; congrueret, & quando tempus eſſet frui quiete quando neceſſarium ſolitudini præponere ciuitates*, refert etiam Theodoretus lib. 8. c. 5. Tripartitæ hiſtoriæ. Similia de eo retulit in Hilarionis vita Hieronymus & Efrẽ in Sermone de Moderatione riſûs. Victum ſibi quæſiuit non mendicando, ſed labore manuũ, cùm ſcriptum eſſe ſciret: *Nõ operanti nec veſcendum eſſe*. Tandem ſe in vaſtiſſimum dutiſſimumq; deſertum contulit, ibiq; ad Montem ſublimem habiculum ſuũ conſtituit nonagenarius. Cumq; iam annos compleuiſſet ætatis ſuæ centum & quinque, euocari ſe à Deo ſentiens, Fratribus prædixit, adeſſe vitæ ſuæ finem. Itaque grauiſſimâ concione hortatus eos eſt, vt à Meletianis ſchiſmaticis, & Arianis hæreticis diligenter ſibi cauerent: ac fidem in Chriſtum, & Patrum de ea traditiones ex ſcripturis ſanctis exſtructas, diligenter cuſtodirent. Quam concionem; jam migraturus ad Dominum, coram duobus rurſus Diſcipulis, quos ad ſe vocauerat, habuit: à quibus & petijt, vt cadauer ſuum ſepelirent ac terræ mandarent, nec in lectulis reſeruarent, quod cum funeribus Martyrum & ſanctorum Ægyptij facere conſueuerunt. *Si qua*, inquit, *mei vobis cura, ſi qua patris memoria eſt, ſi mihi vicarium rependatis affectum, nullus ad Ægyptum meas perferat reliquias, ne* VANO *corpus honore ſeruetur, ne vituperati ritus à me, vt noſtris, etiam circa me ſeruentur. Hujus enim rei gratiâ maximè huc ſum regreſſus. Vos igitur humo tegite vos patris operite corpuſculum, & illud quoque ſenis veſtri cuſtodite mandatum, vt nemo præter veſtram dilectionẽ, locum tumuli mei nouerit, &c.* Vt refert Athanaſius in vita eius, quam Euagrius Presbyter ex Græco tranſtulit. Vbi tamen notandum, meminiſſe quidem huius vitæ Antonij ab Athanaſio deſcriptæ Nazianzenum & Hieronymum quoque. Hanc ipſam autem eſſe, quæ Tomo 2. Operum Athanaſii hodie legitur, non immeritò dubitatur. Sunt, qui inſulſi hominis commentum eſſe grauibus de cauſis iudicent. Neq; enim reperiuntur hîc vitæ monaſticæ leges, quas Nazianzenus ſcribit Athanaſium ſub narrationis prętextu promulgare voluiſſe: &, cùm author demonſtrare conetur. Antonium hunc Chriſtum in omni vitæ curſu imitatum fuiſſe, ita pueriliter & ridiculè de eo fabulatur, vt nihil cum judicio eum legiſſe in Athanaſio neceſſe ſit, qui hanc Narrationem pro Athanaſiana agnoſcit. Narrant etiam alii Antonium cauſidicum fuiſſe, & valde doctum: At commentitius iſte author refert, vt diximus, eum indoctum fuiſſe & literarum imperitum. Vetus tamen commentum eſſe, vel hinc patet, quòd Damaſcenus Oratione 1. de Imaginibus ex hoc locum citat. Græcè non reperitur, nec in Baſilienſi, nec in Anglicano, nec in aliis, quos vidimus Codicibus.

De eodem Ægyptiorum errore Antonius ſępe etiam antea Epiſcopos deprecatus fuerat, vt populos eccleſiaſticâ conteſtatione corrigerent, & laicos Viros ac mulieres rigidius ipſe conuenerat, dicens, *nec legitimum hoc eſſe, nec Deo placitũ. quippe cum Patriarcharũ & Prophetarum ſepulchra, quæ ad nos vſq; perdurant, hac facta conuincerint*. Domini quoque corporis exemplum oportere intueri jubebat, quod in ſepulchro poſitum vſque ad reſurrectionis diem tertium clau-

ſum fuerit. Hoc inſuper addens, *Quid majus aut ſanctius corpore poteſt eſſe Dominico? Quod tamē juxta cōſuetudinem gētium caterarū, humo cōditum eſſe ſcimus?* Ex quibus apparet, quàm alienus fuerit ſanctus hic vir ab ijs ſuperſtitionibus, quibus hodie greges Monachorum occupantur. Veſtiméta ſua adferri Athanaſio mādauit & Serapioni: alterum enim veſtimentorum recens ab Athanaſio acceperat: ac tandem placidiſſimo fine quieuit. Hieronymo auctore in vita ejus.

De habitaculo Antonij. De ejus habitaculo in vaſtiſſima Eremo Hieronymus in Hilarionis Abbatis vita ſic ſcribit: *Saxeus & ſublimis Mons per mille circiter paſſus ad radices ſuas aquas exprimit: quarū alias arena ebibūt, alia ad inferiora delapſa paulatim riuum efficiūt. Super quem ex vtroque ripa palmæ innumerabiles multū loco & amœnitatis & commodi tribuūt.* De Hilarione deinde loquens, cùm poſt obitum Antonij Diſcipulos ejus viſendi gratiâ adiſſet: *Videres*, inquit, *ſenem huc atque illuc cum Diſcipulis beati Antonij Iſaaco & Peluſiano diſcurrere Hic, aiebant, pſallere, hic orare, hic operari, hic feſſus reſidere ſolitus erat: has vites, has arbuſtula ipſe plātauit: illam areolam manibus ſuis ipſe compoſuit: hanc piſcinam ad irrigādum hortulum multo ſudore fabricatus eſt: iſtum ſarculum ad faciēdam terram pluribus annis habuit. Iacebat in ſtrato eius Hilarion, & quaſi calēs adhuc cubile eius deoſculabatur. Erat autem cellula nō plus menſura per quadrum tenēs, quàm homo dormiens extēdi poterat. Præterea in ſublimi Mōtis vertice, quaſi per cochleam aſcēdētibus, & arduo valde, dua eiusdem menſura cellula viſebantur, in quibus venientium frequētiam: & Diſcipulorum ſuorum contubernium fugiens moratus eſt. Verùm ha in viuo exciſa ſaxo, oſtia tantum addita habebant.*

Hilarionis exercitia. De Hilarione primo in Palæſtina & Syria Eremita, ibidemque monaſticæ vitæ authore Hieronymus & Sozomenus referunt quod annos natus 15. in ſolitudinem, à vico Thabata, vicina vrbi Gazenſium in Palæſtina circiter ſtadia 20. diſtantem, Antonij famâ excitus, conceſſerit: vbi habitaculo ex lateribus, teſtis, junco & virgultis cōſtructo, latitudine pedum 4. altitudine verò pedum quinque, ita vt ſtantem caput ioeliuare, jacentē verò pedes contrahere neceſſe eſſet, ad multos annos eremiticam vitā exercuit: in qua Miraculis plurimis claruit, quorū aliquot Sozomenus lib. 5. c. 10. & 15. plura verò Hieronymus in vita ejus retulit, vt dono medicādi, ſanādi à Dæmonib. obſeſſos, auertendi imminentia pericula & calamitates, ac prophetiæ. Quibus, vbicunq; eſſet, gloriā ſibi maximam cōparauit: eam verò ſummo fugiens conatu, hoſpitium frequenter mutauit, & in diuerſis locis commoratus eſt. Inter cætera verò exercitia illius commendabile illud in primis fuit, quòd ſacras ſcripturas, quas tenuiſſe eum exactè Sozomenus ſcribit, poſt pſalmos & precationes Deo quaſi præſente recitare ſolitus eſt. Proxima ſunt laborum aſſuetudo, orij atq; indulgentiæ impatientia, continentia, famis, ſitis, æſtûs, frigoris, cæterarumque moleſtiarum tolerantia. Veſtitus ei ſaccus fuit, cum ſemel indutum, nunquam lauit, *ſuperfluum eſſe* dicens, *mundicias in cilicio quærere*: erat inſuper ei ex pellibus conſuta tunica, quam ab Antonio, aliquando dono acceperat. Cibus, quē ante ſolis occaſum nunquam ſumpſit, carices erant, & herbarum ſucci, vt Hieronymus narrat. Idem de eodem, *viceſimo primo*, inquit, *anno vſque ad 27. tribus annis dimidium lentis ſextarium, quā madefactum aquâ frigidâ comedit, & aliis tribus panem aridum cum ſale & aqua. Porrò à 27. vſque ad 30. annum, herbis agreſtibus, & virgultorum quorundam radicibus crudis ſuſtentatus eſt. A 30. autem vſque ad 35 ſex vncias panis hordeacei, & coctum modicè olus, abſq; oleo in cibo habuit. Sentiens autem caligine oculos ſuos, & totum corpus impetigine & punicea quadam ſcabredine cōtrahi, ſuperiori victui adiecit oleum: & vſque ad 63. vita ſua annum ſic victitans, nihil extrinſecus aut pomorū, aut leguminis, aut cuiuſlibet rei guſtauit. Inde cum ſe videret corpore defatigatum, & propinquam putaret imminere mortem, à 64. anno vſque ad 80. pane abſtinuit. Fiebant autem ei de farina & comminuto olere ſorbitiuncula, cibo & potu vix quinque vncias appendentibus. Sicque complens ordinem vitæ, nunquam ante Solis occaſum, nec in diebus feſtis, nec in grauiſſima valetudine ſoluit iejunium. A precando & pſallendo, quando vacaret, aut humum fodiebat, aut fiſcellas ex iunco contexebat: quòd audiebat, exercitia hac & diſciplinam eſſe Monachorum Ægyptiorum. Lectus ei ad mortem vſque nuda fuit terra, & ſtratum interdum iunceum. Sub Iuliano Imper. à Gazenſibus requiſitus ad mortem eſt: fugiens igitur in Siciliam, ibi ligna ex deſertis montibus in vrbes geſtando, victum ſibi quæſiuit. Ex Sicilia ad Dalmatas venit. Tandem ad Paphum, Cypri vrbem, in ſecretiore quodam & aſpero loco habitauit: vbi & mortuus eſt, annos natus* 80.

Nicolaus Eremita Heluetius. Primis his Eremitis, viris ſanctis & bonis meritò annomerandos videtur Nicolaus Eremita Vnderwaldēſis. (Der Bruder Claus von Vnderwalden in Heluetia,) qui patrum noſtrorum memoria, hoc eſt, circa annos Chriſti 1480. claruit. Is vxore relictâ, ex qua mares quinque & totidem filias ſuſceperat, in ſolitudinem ſe contulit, & in ea 21. annos abſq; cibo & potu vixit. Vitæ ſanctimoniâ valde fuit inſignis, de reconditis ſacrorum Myſterijs multum diſputat, cùm

tamen

tamen nullùm vnquam in ea re ſtudiũ poſuiſſet,& planè illiteratus eſſet. Lætus ſéper conſpiciebatur,ad pœnitétiam omnes Heluetios,ſed ad concordiam inprimis, deinde ad *ἀλλοτριοδοκίαν*, vtq; externorum Principũ fœdera vitarent,ſeduiò hortabatur. Diebus feſtis ſuos in templo Saxlenſi conueniebat, eoſq; non modò voce,ſed & exéplo ad pietatem accendebat. Inter preces quotidianas hac formulâ ceu epiphonemate ſolebat vti, Herr nim̃ mich mir / vnd gib mich dir. Illud quoque liberè profitebatur, longè gratius ſibi fuiſſe, quòd diuino auxilio chariſſimam vxorem relinquere,quàm quòd cibo & potu omni abſtinere potuerit. Oculi ejus terribili ſplendore fulgebant. Arteriæ & venæ jugulares inter loquendum ita intumeſcebant, vt ſpiritu non ſanguine repletæ viderentur. Anno tandem 1502. vir rariſſimi exempli placidiſſimè expirauit. Cujus monitis vtinam nos Heluetij pareremus. Ejus vitam alius quidam imitaturus, conſilium à Nicolao adhuc viuente petijt, quánam ratione etiam ipſe eas abſtinentiæ dotes aſſequi poſſet. Cæterùm Nicolaus hominem ſerio admonuit, non humano,ſed diuino inſtituto hæc fieri, neque Dei dona omnibus ex æquo diſtribui: hortari igitur, vt ſorte ſuâ contentus ſuæ profeſſioni incumberet, non ſtultâ æmulatione talentum ſuum defoderet. Is vero pij viri conſilio ſpreto,eremiticam vitam nihilominus ſequebatur. Tandem cùm in vinaria vaſa, quibus more Heluetico honoratiùm vinum peregrinis conferri ſolet, impuriſſimus homo ventrem exoneràſſet, in carcerem conjectus, boniſque multatus,ad ſecularem vitam redijt, Stumpſio in Chronicis teſte.

Bellarminus cap. 39. adducit teſtimonia ex Nazianzeno, Baſilio, Epiphanio, Chryſoſtomo, Hieronymo & Auguſtino, quibus Eremiticam vitam & inſtitutum commendant & laudant. Eſt autem fallacia ſecundum quid. Patres enim illi Monaſticam ſui temporis vitam ſecundum certa quædam principia, fines & media celebrant: id verò Ieſuita ad monaſticam & eremiticam vitam noſtri quoque temporis ſimpliciter trahit.

CAPVT V.

Abuſus & Errores *qui irrepſerunt in* EREMITICAM vitam.

ETſi verò multa ab his ipſis quoque ſuperſtitioſius quàm oportebat facta eſſe conſtet: judicandum enim de illis juxta dictum Pauli Coloſſ. 2. *præcepta & doctrina hominum verbótenus quidem habent ſpeciem ſapientiæ, ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος*, hoc eſt, *in cultu voluntario, & ſummiſſione animi, & in eo quod corpori non parcant, non tamen vllius ſunt pretij*: nihilominus mox poſt hos primos quoque jam enumeratos Eremitas, imò Hilarione adhuc viuente, & inde per omnia ferè ſecula hæc multo majore ſuperſtitione obſeruata ſunt, quàm vel ab Hilarione aut alio vnquam factum fuerit. Soxomenus enim lib. 6. cap. 34. de *Batthæo* quodam Eremita Cœloſyriæ indicat, quòd tam frequenter jeiunârit, vt ex ejus dentibus vermiculi ſcaturierint. *Batthæi Eremitæ ſuperſtitio.* Idem lib. 6. cap. 34. Monachum *Syrum* quendam nominat, tantæ abſtinentiæ, vt per annos totos 70. panem prorſus nõ attigerit: ignarus nimirum illius Paulini 1. Tim. 4. *Omnis creatura Dei bona eſt, & nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione accipitur.* *Syrus.* Theodoret. lib. 4. c. 28. meminit *Acepſema* cujuſdam, qui in ſolitudine Cyri vrbis ad annos 60. in conclavi abditus latuerit, cum nemine colloquens, neque alicui ſe conſpiciendum offerens. *Acepſemas.* Non legit ſcilicet illud Pauli Hebr. 10. *Adjuuemus nos mutuò ad prouocandam charitatem & bona opera, non deſerentes collectionem noſtri, ſicut conſuetudo eſt quibuſdam.* De *Macario* Ægyptio Sociates lib. 4. cap. 23. refert, quòd annis totis 20. panem comederit in pondere, & aquam biberit in menſura; & corpus ſuum parietibus applicando, ſomni nonnunquam quàm minimum ſibi ſurripuerit. *Macarius.* De *Dorotheo* Sozomen. indicat libr. 6. cap. 29. quòd per omnem vitam ſuam nunquam in ſtrato aut lecto pedibus extenſis dormierit: quòd cibi quotidianum demenſum ſibi fuerint, panis ſex vnciæ, cum minutorum olerum manipulo: potus verò aqua. *Dorotheus.* Et cap. 28. de *Helle* refert, quòd ignem in ſinu, ſine combuſtione veſtimenti, geſtauerit. *Helles.* Socrates lib. 4. cap. 23. de *Didymo* quodam ſcribit ex Euagrio, quòd cum 90. annos vixiſſet, nulli tamen hominum ad mortem vſq; conuixerit. *Didymus.* Sed quis hæc monſtra hominum non execretur, vt inimicos humanæ ſocietatis, contra totam ſecundam tabulam delinquentes: *Diligas proximum tuum ſicut teipſum?* Et 1. Corinth. 7. *Vnum quemque ſicut vocauit Deus, ita ambulet.* Paulus quidam Diaconus Neapolitanus in volumine de vitis Patrum narrat de *Maria* quadam Ægyptiaca, quòd pœnitentiam agens ſcelerum ſuorum, in Deſertum abierit, vbi per annos 47. extra omnium hominum conſuetudinem vixerit, nuda ober- *Maria Ægyptiaca.*

rans, & tenniſſimo cibo victitans. Narrat Caſſianus c.17.collat.2.itẽ lib.5.Gaſtrimarg. c.26.& c.40.lib.5.de ſpiritu Gaſtrim.item c. 6.collat.2.nõnullos immodicis jeiunijs & vigilijs vſq; adeo ſe afflixiſſe, vt propriũ ſæpius facti ſint homicidæ corporũ. Refert Marianus Scotus ſub Mauritio, in Campaniæ Mõte Marſico quẽdam *Martinum* Eremitã ſibimetipſi pedẽ catenæ illigâſſe, lapide inſuper affixo, ne longius procedere poſſet. *Pior* admodũ adoleſcens eremiticam vitã complexus, interdixit ſibi, voto nũcupato, domeſticorum ſuorum cõſpectu, Cumq; poſt annos quinquaginta, à ſorore ſua ægrotante & videndi ejus cupida ſolicitatus, juſſus etiam à Monachorũ præſidibus, in patriam vt ad ſe veniret, venit quidem, ſed adſtans ad fores, clauſis oculis, cum ſe paululum contemplati ſororem juſſiſſet, & oratiunculam recitâſſet, in ſolitudinem redijt. Sozomenus lib.6.c.29. Volaterranus lib.21.Anthrop. Examinanda verò & judicãda hæc eſt monſtroſitas juxta verbum Dei, in quo ſimile nihil legitur de Prophetis & Apoſtolis. Paulus autem in 1. Tim.5.ait: *Si quis ſuorũ, & maximè domeſticorũ curam nõ habet, fidẽ negauit, & eſt infideli deterior.* *Ammonius* quoque Antonij Diſcipulus, qui circa Scetim habitauit, lectus Epiſcopus, ne munus id ei obeundũ eſſet, aurẽ ſibi ipſe reſcidit, linguam quoque niſi ei priuato eſſe liceret, execturus. Nicephorus lib.11. Et *Alas* quidam annos octoginta totos panem non guſtauit. Sozom.lib.6.c.34. In *Ioannis* cujuſdã Eremitę Ægyptiaci ſpeluncam, quę in prærupti montis vertice fuerat, nemo ingreſſus eſt à quadrageſimo vſq; ad nonageſimum ętatis ſuæ annum. Per feneſtram aduenientibus reſponſa dabat. Ipſe intus ſolus morabatur. Cùm primum ad Eremũ ſeceſſiſſet, tribus continuis annis ſub cuiuſdam ſaxi rupe ſtans ſemper orauit, nunquam reſedit: tantum ſomni cœpit, quantum rectus capere potuit: cibum quoq; non aliũ guſtauit, quàm dominicis duntaxat diebus Euchariſtiæ ſacramentum à ſacerdote ſibi delatum. De pedibus, quòd tamdiu immobiles perſtiterint, ſaniem fluxiſſe aiunt.

Martinus eremita. *Pior.* *Ammonius.* *Alas.* *Ioan. Ægyptiacus.*

Eremus in Palæſtina.

Euagrius de nonnullis Palæſtinæ Monachis indicat, quod præter humanam formã nihil habuerint: ſed tantum quæ natura tecta eſſe voluerit, texiſſe, cætera verò nudos in ſolitudinibus vagatos fuiſſe, Viros pariter ac Mulieres: nec vllam corporis curam geſſiſſe, ſed algoris & ęſtûs juxta tollerantes radiculis & herbis victitâſſe, quam ob cauſam etiam *armenta* dicti fuerint: quo factum, vt vſque adeò omnem humanam naturam exuerint, & in feras degenerârint, vt & ipſo aſpectu horridi fuerint, & cæteris quoque hominibus viſis, ocyus in pedes ſe conjeciſſe, quorum peruicitate aut elapſi ſint, aut locis inacceſſis ſeſe abdiderint. Meminit etiam horum Sozom.lib. 6.c.33.

Henricus eremita. *Dominicus.*

Gerardus à Nazareth c.37.de quodã *Henrico* Eremita in valle S.Nicolai propè Antiochiam in monte Nigro refert, quòd in tugurio habitans, nemini quicquã locutus ſit, ſed nutibus tantum quid vellet ſignificârit: nihil occiſum comederit, nec oua quidem: lacte tamen vſus ſit: caput illorũ & impexũ fuiſſe, pedes nudos, curaq;, ſæpe etiam totum corpus. Item c. 6. de *Dominico* idiota in Eccleſia Nazarethana ſcribit, quòd tam tetricam & auſteram vixerit vitam, vt penè omnibus ſuo tẽpore admirationi fuerit. De craſtino enim die nunquam fuit ſolicitus, tam macilentus, vt oſſa vix oſſibus hæterent. Riſit nũquam, tacuit ſemper, ita vt mutũ exiſtimares. Domus ejus atrium Eccleſiæ fuit, ſtratũ nuda tellus, ceruical lapis, pedes nudi, facies & caput velatũ ſẽper. Et cùm aliquãdo Gerardus à Nazareth ſuum offerret ſtudiũ, velle ſe eũ literarũ elemẽta docere, & quoſdã Pſalmos, reſpuit omnino, dicẽs, ſe Deo placere magis poſſe juſtè viuendò, quàm tẽpus perdere inutiliter aliquid ei rei addicendo.

Dominicus alius.

Dominicus quidã alius circa annos 1050. Eremũ illã ingreſſus eſt, quæ erat in Regione, quæ dicitur Luceoli, cõſtituta: in qua videbantur decẽ & octo cellulæ ad habitandũ deputatæ, ibiq; ſub hac Regula viuebatur, vt nunquã vinũ biberẽt, nunquã adipe alimẽta cõdirẽt, vnum in dominica die ſed & quintâ feriâ pulmẽtum ſumerẽt, quinq; per hebdomadam diebus in pane & aqua jeiuniũ celebrarent: ſolis autẽ orationibus vacantes, vel manuum operibus inſiſtẽtes, nõ agriculturã exercebant, non prædia vel aliquã ſubſtantiã, præter vnum aſellũ poſſidebãt, cum quo vnus erat Miniſter, qui vel ad acquirendas, vel ad terẽdas fruges indeficiẽs diſcurrebat, ſoluſq; eos cunctis neceſſitatibus ſuſtẽtabat. Sed *Dominicus* nõ ſolùm in his aſſiduè ſeſe exercuit, verũ etiam præ cæteris omnib. corpus ſuũ ſuperſtitioſiſſimè afflixit. Fuit enim longo tẽpore ferreâ ad carnẽ loricâ præcinctus. Hanc etiam continuæ vitæ cõſuetudinẽ indifferẽter habuit, vt vix dies vlla præterierit, quin duo pſalteria modulãdo, vtraq; manu ſcopis armatâ nudũ corpus afflixerit. Quadrageſimalibus circulis, cũ pœnitentiã peragẽdam haberet, per dies ſingulos dum ſeſe ſcoparum tunſionibus affecit, vt minus, tria pſalteria meditando abſoluit. Sæpe autem centum annorum pœnitentiã ſuſcepit: ea verò ſic ab ipſo expleta eſt: cum tria ſcoparum millia vnum pœnitẽtiæ annum apud huius Eremi Monachos explcant, decẽ autem pſalmorum modulatio, mille ſcopas admittat, vt ſępe probatum eſſe Pet. Damian.

Dominicus prodigioſa ſuperſtitiones.

eremita

Eremita aſſerit, dum centum quinquaginta pſalmis conſtare Pſalterium nõ ambigatur, quinq;annorum pœnitentia in vnius pſalterij diſciplina rectè ſupputantibus invenitur. Porrò ſiue quinq; vicies, ſiue viginti quinquies, centũ faciunt. Conſequitur igitur, vt qui viginti Pſalteria cũ diſciplina decantat, centum annorũ pœnitentiã ſe peregiſſe cõfidat. Sed & in hoc quoq; omnem modum *Dominicus* exceſſit: vtraq; enim manu ſcopas tenens ſeſe caſtigauit: & quidẽ centum annorum pœnitentiã ſex diebus cõſummauit. Quin etiam in Quadrageſima quadã mille annos imponi ſibi ad pœnitentiam petiit, quos omnes, ante finitum Ieiunij tẽpus expleuit. In extrema quoq; ſenecta, ſæpe duo Pſalteria cum diſciplinis ſtando cõtinuauit, ita vt neq; interim ſederit, neq; vel ad momentũ a percuſſionibus quieuerit. Quodam tempore octo Pſalteria inter diem ac noctẽ cum diſciplina expleuit. Viſus eſt autẽ tunc vultus ejus totus ſcopis attritus, ac ſulcantibus quibuſdã vibicibus liueſactus, tanquam ſi pila fuerit, ptiſanarũ more cõtuſus. Cibus ejus fuit panis cum fœniculo. Præter loricã ferreã quã erat veſtitus, duobus inſuper ferreis circulis corpus, duobus item brachiorũ armos cinxit. Paucis ante obitũ annis, quaſi nouum ſupplicij genus inueniens, virgarum ſcopas in corrigiarum ſcuticas vertit, & quia duriores ſunt, in his verberandi conſuetudinem poſuit. Hocq; flagellum, ſi quò iret, portabat in ſinu, vt vbicunq; eum jacere contingeret à verberibus non ceſſaret. Aliquando verò cum loci occaſio non præberet totum ſe poſſe exuere, per crura ſaltem & ſemora, perque caput atq; ceruicem, ſeſe non ceſſabat affligere. Circulis quoque ferreis quatuor, quia ſibi præ longa conſuetudine jam viluerãt, quatuor itẽ ſuperaddidit alios, vt duobus in cruribus cõſtringeretur. Cumque in Eremo nec ocreis nec calceis vteretur, veſtes tamen ejus ad tibias vix medias deſcẽdebant. Noua deniq; ferreorum nexuũ argumenta cõfinxit, multiſq; ſe vinculis per diuerſa membra conſtrinxit. Nam duo pendebant vincula ceruice tenus per humeros altrinſecus, hinc ad ſexum, illinc ad ſemen: duos verò in coxalibus circulos, duos ſuſcepit in vlnis: quæ omnia Petrus Damianus refert in Oratione de vita hujus Dominici apud Surium Tomo quinto, de Vitis Sanctorum.

Bernardus eremita Nazarethanus. *Bernhardus* ſolitarius Nazarethæ, ſolebat tantùm tribus in hebdomade diebus cibum capere, à vino & carnibus in vniuerſum abſtinẽs, tenuiter veſtiri, mane & veſperi Pſalmos & preculas recitare, de die Montes aſperos & inuios perluſtrare, vbi latibulum aptum reperiret. Is aliquando crines capitis atque barbæ ambuſſit, veſtes abjecit in Eremum, & occurſum penitùs refugit humanum, donec tandem poſt dies quindecim frigore & ined â compulſus hominum quæreret domicilia, vt Gerardus Nazareth. cap. 7. teſtatur.

STYLITÆ.

AD Eremitas hos non incommodè referuntur etiam *Stylitæ*: quod Monaſtices genus nouũ & prioribus tẽporibus non modo non vſitatum, ſed ne auditum quidẽ, ſub Thodoſio poſteriore inuẽtum eſt nimirum in Columnis vitam ſolitariam agendi. Ejus mirabilis inſtituti inuentum, ad primum authorem referunt *Simeonem* quendam quem inde *Stylitem* vel *Columnellam* vocârunt. Euagrius lib. 1. c. 13. Hic *Simeõ* ex vico Siſan oriũdus, authore Theodoro Lectore lib. 1. Collectan. in monaſtica jã ante inſtitutus propè Antiochiã in monaſterio, in Deſertum tandem abijt, & annos tres in ſpelunca clauſus permanſit. Quia verò hoc ei cum multis cõmune erat, aliquid propriũ & peculiare inſtituere volens, ſuper columnis ſibi circumquaq; domicilium ſtruxit. Quod cùm eſſet non tantum quiddam inſolẽs, ſed & ſine reliquorũ conſilio & approbatione ſuſceptũ, mittunt illi communi conſenſu quoſdã, qui ipſius conſilium exquirerent, mandarentq; ipſorum verbis, vt deſcenderet, hac additâ exploratione Quod ſi ad obſequẽdum ipſorum monitis futurus eſſet promptus & facilis, relinquerent ipſum ſuo ſibi arbitrio. Sin verò difficilem & pertinacem ſe eſſet exhibiturus, deturbarent illũ vi & violentiâ Legati verò cùm ad eum veniſſent, & vix ſuorum mandata expoſuiſſent, jam ſublato altero pede ad deſcendendum erat parariſſimus. Quod illi vbi ſenſerunt, arbitrati ſunt ejus obediendi promptitudinem ſatis poſſe eſſe indicio à Deo eſſe ejus inuẽtum. Quare ipſi gratulati & bene precari, curſum quem cœperat vt perſequeretur hortati ſunt. In hoc vitæ genere ſuperſtitioſiſſimo, non modo nulli extraneæ Mulieri, ſed nec propriæ Matri ſe videre permiſit. Et vſq; hodiè baſilicam columnæ illius fœminarum nulla ingreditur. Nam quædam Mulier veſte inductâ virili ingredi volens, mox vt limẽ attigit, retrorſum mortua cecidit. Vide Surium Tomo 1. de Vitis Sanctorum. Vixit in columnis minoribus annos ſeptem. Deinde verò in columna 40. cubitorum 30. annos. *Stylitarũ origo.*

Habuit Diſcipulum quendam *Danielem* nomine qui ex ipſius ſchola egreſſus, Magiſtrumque imitatus, ipſe quoque hoc nouum monaſtices inſtitutum coluit: Nicephorus libr. 14. capit. 51. & libr. 15.

cap.22. Vincentius in ſpeculo hiſtoriali lib.
21.cap.51.& 52. Erat quodam anno hyems a-
ſperrima & inclementiſſima, quâ nocte qua-
dã venti vehementes ingruentes, ei ex pello
confectam cucullam flando expellunt, & in
vallem proximã deportant. Cum ventis au-
tem multa nix faciem eius imperebat: cùm
igitur quidam ſcalas admoviſſent columnæ,
vident hominem amictu nudatum, glacie
verò omni ex parte comprehenſum, & ca-
pite, & facie, & reliquis corporis partibus:
quin imò etiam toto prorſus corpore con-
cretum, & in glaciem, ſi frigus ſpectes & cõ-
cretionem, converſum. Habetur etiam in
Metaphraſtę & Aloyſio Lippomane, itemq;
Surio Tomo 6. de Vitis Sanctorum.

Simile genus vitæ ingreſſus eſt etiam *Ali-
pius* Epiſcopus Adrianopolitanus, qui, vt Su-
rius habet Tomo 6. de Vitis Sanctorum, va-
lediċens terrenis omnib. & amicis & nego-
ciis, vitam egit in columna (vnde & *Ciconita*
dictus eſt) per annos ſeptuaginta, inter Cœ-
lum & Terram pendens, adeóq; paucis ta-
bulis concluſus in capite colũnæ, vt ne qui-
dem parùm ſedere aut recumbere poſſet,
ſed perpetuò ſtaret in ipſa tanquam ſtatua
ænea: quin etiam tabulis tandem dejectis,
imbribus, nivi, frigori & calori ſolis, ventis
& tempeſtatibus obnoxius fuit, planeq; ſub
dio vixit vſq; ad vitæ finem. Habuit ſibi ad-
junctos duos choros Virginum, & vnũ Mo-
nachorum, cùm quibus alternatim hymnos
& pſalmos diu noctuq; decantavit. Propo-
ſuit mulierculis ſuis, ſeu potius Monialibus
hanc legem, vt Virorum oculis nunquam a-
ſpicerentur: eam illę adeò ſanctè obſervârunt,
vt etiam in mortis periculo conſtitutæ, no-
luerint à parentibus viſitari. Tempore jeju-
nii, quando recitavit hiſtoriam Paſſionis, v-
ſus eſt quadam hypotypoſi: faciem enim &
corpus fœdavit vnguibus, fudit lachrymas
largo imbre, aliaſque miras geſticulationes
adhibuit, vt ſimplex turba putaret, ſe ipſum
Chriſtum in Paſſione coràm videre. Com-
mendatur à Metaphraſte, quòd fuerit præ
Iobo ſanctitate & patientiâ clarus. Sed nos
juxta Regulam verbi Dei de eo judicemus:
Fruſtra me colunt mandatis hominum. Io-
bus miſeriam ſibi divinitus immiſſam pa-
tienter tulit: hic autem ex ſuperſtitione mo-
leſtias ſibijpſi exhibuit.

Refutantur Errores EREMITICÆ vitæ, *& ſolutionibus Bellarmini reſpondetur.*

HÆc pauca propterea ex multis com-
memoro, vt inde perſpicuũ fiat, quàm
multę atq; horrendę ſuperſtitiones erroreſ-
que in Eremiticam vitam, jam inde à prima
ſua origine, irrepſerint. Hos inter nõ poſtre- 1
mi ſunt, quòd in id, quod ab initiò ex neceſ-
ſitate incœptum, ab omnique ſuperſtitione *Errores in eremitica vita exorti.*
procul amotũ fuerat, ipſi, progreſſu tẽporis,
meriti fiduciã collocârũt, & hypocritæ ſtul-
tæque mulierculæ nihil ſanctius excogitari
potuiſſe exiſtimârunt, ſibiq; perſuaſerunt, ſe
eiuſmodi vita veniam delictorũ impetrare,
& gratiam favoremque Dei ſibi promereri
poſſe. Deinde quod in Eremis & ſolitariis 2
locis ſuam ſalutem ac vitam ęternam quę-
ſiverunt. Quid autem obſecro his ſimile vſpiã
docetur in tota ſcriptura? quid in veteris
Teſtamẽti libris? quid in Prophetarũ Ora-
culis? quid in doctrina Evangelica? quid in
Apoſtolicis monumẽtis? quid deniq; harum
ineptiarum aut in Eccleſia prima, à tẽpori-
bus nimirum Apoſtolorum vſque ad annos
Domini 300. obſervatum eſt? aut verò vni-
verſali judicio & conſenſu Eccleſiæ omniũ
temporum receptum aut comprobatum?
Meritum enim noſtrum nullum eſt prorſus
apud Deum. *Omnes enim peccaverunt, & deſti-* *Eremitica vita nullũ eſt meritum.*
tuuntur gloriâ Dei. Non eſt juſtus, aut qui fa-
ciat bonum, ne vnus quidem. Et iuſtitia noſtra
ſunt in conſpectu Dei inſtar ſordidorum cento- *Pſal. 14. Rom. 3.*
num. Sanguis autem Ieſu Chriſti nos emundat *Iſa. 63.*
ab omni peccato, 1. Ioan. 1. Hæc eſt concors &
vnanimis totius ſcripturæ doctrina. Tam
verò abeſt vt vita æterna in ſolitudinibus
quæri debeat, vt ferè nullo alio in loco mi-
nus inveniri poſſit. In Eremis enim potiſſi- *In eremis vita æterna nõ quærenda.*
mum homines tentationibus & ludibriis
Dæmonum obnoxii ſunt, quod teſtantur
graviſſimarum tentationum certamina, quæ
in his locis adverſus Diabolos, ipſis etiam
pontificijs authoribus, plurimi decertârunt.
Vnde etiam Deum Adamo dixiſſe arbitror:
Non eſt bonum, vt homo ſolus ſit. Quam ſenten-
tiam Solomon etiam ſecutus, dixit: *Melius
eſt duos coniunctos vivere, quàm vnum ſolum.*
Item, *Va vni aut ſoli, ſi ceciderit.* Et certè hanc
perverſam hominum ſententiam egregiè
confutavit Ambroſius, quando dixit: *Illud
animadverte, quod extra paradiſum vir factus
eſt, intra paradiſum mulier: vt advertas, quòd
non loci, non generis nobilitate, ſed virtute v-
nuſquiſque gratiam comparat ſibi. Denique ex-
tra paradiſum (hoc eſt, in inferiori loco) vir fa-
ctus melior invenitur: & illa quæ in meliori lo-
co (hoc eſt, in paradiſo) facta eſt, inferior inventi-
tur*: vt habetur apud Gratianum diſt. 40. cap. NOTA
Illud autem. Adhuc clarius Gregorius in-
quit. *Qualibet occulta loca ſine gratia animam
ſalvare non poſſunt: quod aliquando in ipſis
quoque conſpicimus erratibus electorum. Nam
Loth in ipſa perverſa Civitate fuit juſtus, in
Monte peccavit. Sed iſta cur diximus, quàm maio-*

ra no-

ra noverimus? Quid enim Paradiſo jucundius, quid Cœlo ſecurius? & tamen homo ex Paradiſo, & Angelus de Cœlo peccando cecidit: ead. diſt. c. Quælibet. Vbi etiam Gloſſa dicit, *quòd argumentum hoc contra Eremitas faciat.*

Poſt perſequutionum tempora cauſa fugiendi in ſolitudines ſuperſtitio. His adde, quòd primi illi Eremitæ propter perſequutiones immanes & horrendas in Deſerta ac vaſtas ſolitudines ſeceſſerunt & Mundum impium jure vitârunt. Cùm verò poſtea, ceſſantibus perſequutionibus, vera Religio longè latéque eſſet propagata, & Chriſtus vbique ritè coleretur, quę obſecro cauſa fugæ in ſolitudines amplius fuit, niſi hypocriſis & ſuperſtitio?

5. Fuit hæc quoque inſignis ſuperſtitio, quod quùm primi illi Eremitæ radicibus arborum tantum, herbis, aquâ purâ, ſecundo pane, & ſiliquis ſimilibuſque cibis vixerint, quùm neque caro, neque vinum, neque alij cibi propter incultum locum ſuppeterent illis, neq; ibi reperirentur etiam: alij horum vitam egregiè ſe imitari putantes, ſimilibus cibis, ſine neceſſitate, victitârunt. Quo factum ſimul, eadem ſuperſtitione magiſtra,

Eremitæ prodita prodigioſis jejuniis ſuorum corporũ homicidæ fuerunt. vt ex commemoratis exemplis vidimus, quòd nonnulli tam prodigioſis ieiuniis ita ſeſe macerarunt, & afflixerunt, vt meritò ſuorum corporum homicidæ dici & haberi poſſint. Illam verò afflictionem corporis pro vera mortificatione ipſi reputarunt: in eo errantes, quod, vbi innatus morbus inhæreat, neſciverunt, eum in ſola carnali parte & affectibus cum philoſophis ponentes: cùm ille vel maximè ſit in ſumma ac nobiliſſima animæ parte, nempe in parte rationali: eoque cum debilitatibus ipſius à Deo conditæ naturæ expugnare ſunt conati: atque inde ipſorum vigiliæ, cilicia, flagellationes, cibi corruptiſſimi & ſimilia. Deus autem, qui dixit, *Non occides*, nequaquam præcepit triſtia media, longas vigilias, nuditates, frigora, flagellationes &c. Vult autem vt veterem Adamum cum ſuis concupiſcẽtijs & pravis conatibus, cui Deus eſt ſtultitia, & hujus cenſus eſt hoſtilitas erga Deum,

1. Tim. 5. oppugnemus & jugulemus juxta illud: *Qui ſunt Chriſti, carnem crucifixerunt cum affectibus & cupiditatibus*, Galat. 5. Ex verbis etiam Pauli ad Timotheum: *Ne amplius eſto abſtemius, ſed vino paucula vtere, propter ſtomachum tuum, & crebras tuas infirmitates:* haud obſcurè colligitur, nihil in iniuriam naturæ & nimiam corporis debilitationem vel inſtituẽdum, vel inſtitutum & ſemel ſuſceptum retinendum eſſe. Timotheus enim, vt veriſimile eſt, poſt hanc Pauli commonefactionem, vino vſus eſt, quo tamen abſtinere decreuerat. Sed quia ea abſtinentia debilitabantur vires corporis naturales, poſtea vinum in victum adhibuit. Eſt enim non modò vita hæc Dei donum, ideóq; à nobis minimè aſpernanda, ſed virium naturalium & ſanitas & integritas quoq; Dei donum ſunt. quæ, quantum quidem in nobis eſt, fouendæ, ſuſtentandæ, tuendæque ſunt, vt noſtro muneri ſatis eſſe poſſimus. Aliâs enim noſtra culpa fit, quòd inutiles & minus idonei euadimus. Præclarum eſt exemplum veteris Eccleſiæ, quæ Alcibiadem quendam, nihil aliud præter ſolum panem & aquam pro cibo & potu uſurpantem adeóq; nimis auſterè viuentem, monuit, vt ea viuendi ratione abſtineret. Atque ille ſapienti Eccleſiæ conſilio paruit libens, cuncta intrepidè vſurpans, & Deo gratias agens, vt refert Euſebius lib. 5. cap 3. Vnde falſa quoque & planè reſpuenda eſt illa laus, quam authores ſupra nominatis Eremitis, & Bernhardus Sermone 6. in Pſalmum, *Qui habitat*, quibuſdã Monachis tribuũt, nimirum quòd varijs corporis exercitijs & abſtinentijs contriti fuerint ſupra vires, ſupra naturam, ſupraq; conſuetudinem. Malè quoque idem Bernhardus Serm. 30. in Cantica ait: *Monachum te fore profeſſus es, non medicum: nec de complexione tibi judicandum, ſed de profeſſione.* Verior illa eſt ejuſdem Bernhardi ſententia Serm. 10. in Pſal. *Qui habitat*, vbi ait: *Nec ſanè dixerim, vt vel ipſam odio habeas carnem tuam. Dilige eam tanquam tibi datam in adjutorium, & ad æternæ beatitudinis conſortium præparatam: cæterùm ſic amet anima carnem, vt non ipſa in carnem tranſiiſſe putetur.* Sed & illa quoque ejuſdem ſententia Serm. 4. in eundem Pſal. veriſſime eſt, *Dominum voluiſſe, ut in manna cœlitus compluta omnis ſaporis, omnis odoris delectatio ineſſet, vt liberum eſſe ciborum vſum atq; à Deo ſibi conceſſum homines intelligerent.* Vini quoq; vſum Diuus Paulus Timothæo præſcribit, in quo tamen ſuauitas voluptaſque guſtûs, vnà cum vtilitate coniuncta eſt, vt eſt in Pſalmo 104. Nec ignorauit Bernhardus tam ſeveram vitę rationem meritò dici crudelitatẽ, vt ex ejus Epiſtolis apparet, de qua tamẽ purgare quidem Monachicã vitam conatur, ſed non poteſt: vti neq; ad hoc argumentum reſpondit Thomas de Aquino in Apologia & defenſione Monaſticæ vitæ, quia eſt ineuitabile aduerſus eum telũ. Sed quid multis? Paulus hanc ſuperſtitionem non modo nõ probat, ſed palàm damnat, noſque ab ea dehortatur ad Coloſ. 2. inquiens: *Si mortui eſtis cum Chriſto ab elementis Mundi, quid quaſi viuentes in Mundo decretis tenemini? Ne tetigeris, ne guſtaueris, ne contrectaueris: quæ omnia ipſo pereunt vſu, ſecundum præcepta, & doctrinas hominum, quæ verbótenus quidem habent ſpeciem ſapientiæ, per ſuperſtitionem ac humilitatem animi, & læſionem corporis, non per honorem aliquem ad expletionem carnis.*

Antonij judiciū de nimiys corporum afflictionibus.

Longè igitur alia mens fuit Antonio, Eremitarum authori, vt quidá volunt. Referunt enim, aliquando eum cū Fratribus ſuis ſaltādo ac diſcurrendo, corpus, ne quid vitij aut morbi cōtraheret exercuiſſe. Id verò prętereuntes fortè aliquos vehementer offendit, quòd ejuſmodi ludum tāto viro indignum, ac leuitatem quandá eſſe arbitrarētur. Hoc animaduertēs Antonius, rogat quendá prætereuntiū, vt arcum, quem geſtabat, extēderet: paret ille: jubet Antonius vt altius extēderet. Reſpondet ille, nequaquam, ne nimium tēſus rūpatur. Tum Antonius: *Quamobrem igitur*, inquit, *tu noſtro hoc offenderis exercitio, quod hic ob valetudinis & corporis noſtri commodum inſtituimus? Quod ſine dubio ſi nimiùm affligeremus corrumperemus.*

Hieronymi de prodigioſis jejunijs judiciū

Sed has de re quid ſenſerit D. Hieronymus, admirator aliâs rerum externarū eximius, operæpretium erit quoq; audire. Is igitur in Paulæ Epitaphio, referens Paulam, quùm ex ardentiſſima febri reſpirâſſet, etiá tenui & parco vino vti omnino noluiſſe, licet medici, ipſéq; Epiphanius Epiſcopus Salaminæ & Hieronymus hoc ei ob corporis refęctionem inſtātiſſimè ſuaderent, ne aquá bibens in hydropem verteretur, tandē hæc addit: *Hac refero, non quòd inconſideranter, & vltra vires ſumpta onera probem, monente ſcriptura: Super te onus ne leuaueris. Difficile eſt modū tenere in omnibus. Et verè iuxta philoſophorum ſententiam*, μεσότης ἡ ἀρετὴ, κακία ὑπερβολὴ πέλει, id eſt, *modus virtus eſt, nimietas vitium reputatur. Quod nos vnâ & breui ſententiolá exprimere poſſumus. Ne quid nimis.* Et ad Ruſticū Monachum, *Ieiunia*, inquit, *moderata ſint, ne nimia, debilitent ſtomachum, & majorem refectionem poſcentia erumpant in cruditatem, qua parens eſt libidinū. Modicus ac temperatus cibus carni & anima vtilis eſt.* Rurſus idem pater dixit: *Sint tibi jeiunia pura, & continua, moderataque, id eſt, quotidiè eſurire, & quotidiè prandere*, vt habetur de Conſecr. diſt. 5. Item: *Non dico hebdomadas, non duplicata, non multiplicata jeiunia ſed vel ſingulos dies abſque ciborum luxuria tranſigamus*: ibidem: extant etiam hæc verba Sermone 65. de Tempore in operibus Auguſtini. Hilarius quoque Pictauienſium Epiſcopus, illud Pſalmi 64. expoſiturus, *Tibi reddetur votum in Hieruſalem. Cernimus*, inquit, *nudis philoſophos corporibus algere: ipſi etiam coniugiorum magiſtri vſu abſtinent: heretici ſicco panis viuunt cibo. Sed quis tandem otioſi huius propoſiti profectus eſt? Totum hoc inane atque ridiculum eſt, & cum ipſis ſuperſtitionis cauſis miſerabile.* Si in Ethnicis damnauit hic Pater ſuperſtitionem hanc, quanto magis in Chriſtianis damnaſſet?

Ieſuitarum objectiones

Quod autem ſupra diximus, multos Eremitarum prodigioſis & immodicis jeiunijs ſuis affligentes ſeſe, homicidas ſui fuiſſe, id Bellarminus pernegat, dicens, *adeò non fuiſſe ſuorum corporum homicidas, vt etiam diutiſſimè vixerint, ſicut de Paulo Thebæo, Antonio & alijsque conſtet.* Adhæc D. Hieronimus lib. 2. contra Iouinianum oſtendit ex Hippocrate & Galeno, *cōducere ſanitati jejunium*, quod idem etiam ex Antiphane Medico doctiſſimo demonſtrat Clemens Alexandrinus lib. 2. Pædagogi c. 1. Ad primū reſpōdeo, à particulari ad vniuerſale nō valere conſequentiá neceſſariá, nec cauſam accidentariá tollere verá. Alioquin falsū dixiſſet Dauid Pſal. 55. *Viri ſanguinarij & doloſi non dimidiabunt dies ſuos*: quum certū ſit horū multos diutiſſimè viuere. Falſum etiam pronūtiâſſent Apoſtoli, in ſuis Canonibus, qui c. 22. ita ſanciverūt: *Si quis abſciderit ſemetipſum, id eſt, ſi quis amputauerit ſibi virilia, non fiat Clericus: quia ſui eſt homicida, & Dei cōditioni inimicus.* Item c. 23. *Si quis, cùm Clericus fuerit, abſciderit ſemetipſū, omnino damnetur, quòd ſui homicida eſt*: citatur etiá à Gratiano diſt. 55 c. Si quis abſciderit. De Origine autem referūt, quòd adoleſcēs, ob virginitatis amorem, ſeipſum exſecuerit, & tamen ſeptuageſimum ætatis ſuæ annum attigit. Cur ergo tales homicidæ dicūtur in Apoſtolorum Canonibus, ſi Ieſuitarū argumētum verum eſt? Reſpōdet Gloſſa ad citatum Canonē apud Gratianum, & ait: *Fit hoc propter homicidij periculū, quod ſectionem ſequi poterat: ſicut etiam qui infantem exponit homicida dicitur* in Toletana ſynodo, diſt. 87. c. vlt. Addit gloſſa: *Non eſt conſiderandum quid eueniat, ſed quid euenire poſſit.* Idem etiam Bellarmino reſponderi poteſt.

pro jeiunijs & afflictionibus corporis, prodigioſis.

Ad ſecundū reſpōdeo, Verum ſeu moderatum, non prodigioſum jeiunium ſanitati conducere: & de illo Hippocrates ac Galenus locuti ſunt, hoc verò penitus ignorârūt. Illud etiam Hieronymus in Epiſtola ad Ruſticum cōmendat & requirit, hoc verò rejicit ac deteſtatur, inquiens: *Ieiunia moderata ſint, ne nimia debilitent ſtomachum*, &c. Agnouerunt quoque hunc errorem poſterioribus ſeculis egregiè Abbates, Epiſcopi & ſimiles, qui cum Monachis in Cœnobijs mitè diſpenſarunt, vt jeiunia ſoluerent promiſcuè, ac citra delectum veſcerentur quibuſlibet, aliaque multa hujus generis, quæ ipſorum Ordinis & inſtituti Regula præſcribit, quæque ipſi ſanctè vouerunt, omitterent, tantum ne corporis periret incolumitas, aut homo de vita periclitaretur.

Bellarmini defenſio Simeonis Stylita.

Simeonis Stylita ſuperſtitionē duob. modis excuſare conatur Bellar. ex Theod. hiſtoria religioſa c. 26. Primò, *quòd id non fecerit ſponte, ſed quaſi coactus. Cùm enim plurimi ad eum confluerent, eumq; certatim tangerent, vt eum arctur à languoribus ſuis, vel certè vt aliquam inde*

ſancti-

ſanctitatem perciperent,ipſum excogitâſſe aiunt rationem hanc viuendi in columna,quo à nemine vel tangi,vel à precibus abſtrahi poſſet. Reſpondeo, fallaciam eſſe non cauſæ vt cauſæ: non enim vera cauſa viuendi in columnis profertur. Nam *primò*, ſi verum eſt quod narrat Bellarminus ex Theodoreto, tum etiam quando ſic in columna ageret, cõcurſus hominum maximus quotidie ad eum fiebat. Si igitur ea gratia aſcendiſſet columnam, vt quieti ac precibus vacare poſſet, inde rurſum ob turbas magis quam ante hac nunquam ad ſe confluentes deſcendiſſet. Non ergo hæc eſt vera cauſa ſuperſtitionis hujus. Sed ſit vera cauſa, longè tamen aliæ viæ erãt quibus turbas effugere potuiſſet. Chriſtus ſemel atq; iterum ob quietem & preces turbas fugit, at nullam vnquam propterea columnam aſcendit. *Secundò* dicit, *hoc eum feciſſe inſtinctu Spiritûs ſancti, qui voluerit nouo illo ſpectaculo ſingulariſſima pænitẽtia, torporem excitare hominum Ita etiã prophetas ſæpe à Deo juſſos quadã facere, quæ ſtulta quodammodo fuerint. Nam Iſaiam juſſit nudum prorſus incedere per ciuitatem, Iſa. 20. Ieremiam catenâ ligneâ ſponte ſuâ circumdatum, Ier. 28. Ezechielem comedere panem in fimo bouino factum, & per dies 290. dormire ſuper latus ſiniſtrum, & per 40. ſuper dextrum, Ezech. 4 barbam item ac caput radere, & pilos in medio foro in ſtatera ponderare, & vnam partem cremare, alteram concidere gladio, tertiam diſpergere in ventum, aliam ligare in ſummitate pallij, Ezech. 5. &c.* Reſpondeo, hæc omnes Prophetas ex ſingulari, ſed expreſſo mandato Dei feciſſe: ideoque pro paribus ſumũt hic ea quæ diſtant multum, & reipsâ ſunt diſſimilia, quamuis eandem rationem habere videantur Ieſuitis: aut oſtendant præceptum aliquod, quo juſſus ſit à Deo Simeon iſte columnam aſcendere, ibique inſtar ciconiarum agere *Quicquid autem fit juxta verbum & voluntatem Dei, quamvis videatur ſtultum eſſe, tamen omnino Deo gratum eſt, & acceptum: contrà verò quod fit præter Dei voluntatem ac verbum, ac ſecus quàm ille vult fieri, quanquam exiſtimatur acceptum Deo, tamen eſt omnium peſſimum,* vt Chryſoſtomus ait in Oratione 1. contra Iudæos.

Cùm igitur præceptum aliquod proferre nequeant, quo juſſus ſit Simeon iſte in columna habitare, ad Miracula ejus confugiũt, quæ ediderit, quæque indicio ſint, ipsũ hoc inſtinctu Dei feciſſe. Reſpondeo: ſi demus maximè omnia ea Miracula feciſſe illum vt volunt, non tamen ſequitur eum inſtinctu & juſſu Dei in columna habitâſſe. Si deſit enim expreſſum Dei verbum & mandatum Miracula nos de voluntate ejus certiores reddere non poterunt. Permittit nãq; Deus interdum etiam falſos Doctores, & malos impioſque homines edere Miracula, quod de Magis Ægyptiacis conſtat, Exod. 7. Et Matth. 7. inducit Chriſtus quoſdã in die judicij dicentes, *Nonne Domine in nomine tuo dæmonia ejecimus? nonne in nomine tuo multas virtutes edidimus?* Quibus tamen dicetur, *Nunquam noui vos, diſcedite à me qui facitis iniquitatem.* Matth. 24. ait Dominus: *Surgent pſeudochriſti & pſeudoprophetæ, & ſigna magna dabunt, ita vt in errorem inducantur, ſi fieri poſſit, electi.* A Paulo quoq; 2. Theſſ 2. Antichriſti aduentus deſcribitur ſecundum operationem Satanæ, cum ſignis & prodigijs mẽdacibus. Hinc Cyrillus lib. 7. cap. 11. in Euangelium Ioannis, *Miracula*; inquit, *nihil adijciunt ſanctitatis homini: cum malis & reprobis id etiam competat.* In quam etiam ſententiam Gregorius M. in Euangelia homil. 4. inquit: *Corporalia Miracula oſtendunt aliquando ſanctitatem non autem faciunt.*

Quod autem ad Theodoreti narrationem ipſam attinet, multi dubitant, an ea veri Theodoreti ſit, & Gentianus Heruetus ipſe multa in ea deſiderat. Et certè vel vnica illa hiſtoria de jeiunio quadrageſimæ per Simeonem iſtum affectata, ſatis apertè ipſius κακοζηλίαν euincit, vt alia multa taceã, quę in ea narrantur: *Quum autem*, inquit Thodoretus ille, *contenderet virtutis augere diuitias, deſiderauit ſimiliter ac diuini homines Moſes & Elias, ieiunus permanere quadraginta diebus, & admirabili Baſſo conatur perſuadere, qui tunc multos obijt vicos, vt qui præeſſet ijs qui in pagis erant Sacerdotibus,* id eſt, Chorepiſcopus eſſet) *vt nihil quidem intus relinquat, luto autem oſtium obſtruat. Quum is autem rei referret difficultatem, & moneret ne violentam mortem exiſtimaret eſſe virtutem, eſt enim id crimen & maximum & primum: At tu inquit, o pater, repone mihi decem panes & hydriam aquæ, & ſi videro corpus egere alimẽto, ero eorum particeps. Factum eſt vt juſſit: & illa quidem fuerunt repoſita, oſtiũ autem luto eſt obductum. Finitis autem diebus, venit quidem ille admirandus & homo Dei Baſſus: moto autem luto oſtium ingreſſus, inuenit quidem panum numerum, inuenit etiam vrnam quoque aquâ plenam, ipſum autem jacentem, nec ſpirantem, & nec loqui nec moueri potentem. Spõgiâ ergo petitâ, quum os eâ humectâſſet & eluiſſet, ei obtulit diuinorum ſacramentorum ſymbola: & ſic per hæc confirmatus ſurrexit, & modicum cibi ſumpſit,* &c. Huic homini vitam ſuam ſic inſtituenti, meritò dicere quis potuiſſet, quod olim Nouatiano Aceſio Conſtantinus M. dicebat: *Erigito ſcalam Aceſi tibi, & in cælum ſolus aſcendito.* Moſes enim & Helias nõ propriç voluntatis motu jejunauerunt, ſed diuinæ vocationis ductu & neceſſitate. Si ergo hos imitari voluit Simeon iſte, cur non etiã vocationem Dei extraordinariam exſpectaunt?

ctaunt?

ctauit? Alioquin exttaordinatia rei imitatio iniqua eſt & præſumptuoſa planè. Fuiſſet etiam ſuiipſius homicida, niſi Baſſi illius aduentu ex inſperato à præſentiſſima motte liberatus fuiſſet.

Epiphanius dãnat eremitas.

Quæ quum ita ſint, non injuria Epiphanius lib.3.tom.2.hæreſi 80.cum quædam de Eremitarum moribus, inſtitutis, conſuetudinibus & politia diſſeruiſſet, reprehendit illa tandem ſimul omnia, *vt quæ, licet honeſta vitæ gratia, tamen neque ex Euangelij, neque ex Apoſtolorum præcepto traditionéue ſuſcepta & inſtituta ſint.*

In eremitarum inſtitutis quid laudandum.

Illud tamen in primorum Eremitarum inſtitutis non improbandum videtur, quòd conuenerunt ipſi quoque ad ſacros cœtus interdum, maximè verò ſabbathis, Dominicis diebus, Paſchate, & Natali Chriſti, quibus etiam ſacram Domini cœnam acceperunt: id quod Caſſianus docet lib.5.c.26. De Gaſtrimargia. Item cap.15. Collat.18. & c.4. Collat.19. itemque cap.5. Collat.2. denique cap.2. Collat.10. Idem cap.1. Collat.3. indicat de Paphnutio, quòd habuerit cellam ab Eccleſia quinque miliaribus diſtantẽ, ad quam diebus ſabbathis & Dominicis diligenter venerit: neque itineris difficultate ſeſe domi continuiſſe etiam in extrema ſenecta, nimirum nonagenarium. Idem de Monachis in Sceti habitantibus Nicephorus indicat lib.11.cap.37.

Eremitæ habuerunt presbyteros.

Ac inter ipſos fuit aliquis cui Eccleſię gubernatio demandata fuit, quem etiam Preſbyterum nominarunt. Sic Paphnutius, ejus cœtûs, qui in Eremo Scythiæ fuit, Presbyter vocatur. Cujus anteceſſor fuit Iſidorus quidam & ipſe Presbyter appellatus, vt refert Caſſianus c.15. Collat.18. Idem facit mentionem etiam aliorum lib.5.cap.40. de Gaſtrimargia cap.9. Collat.21. Et cap.2. Collat.10. mentionem facit nonnullorum qui tribus præfuerint Eccleſiis. Vnde liquet, ſæpe in vna & eadem Eremo plures fuiſſe Eccleſias: hic enim in Schythiæ Eremo tres diſertè conſtituuntur Eccleſiæ. Eſt & ex eodem Caſſiano notandum, ad Presbyterij ejuſmodi dignitatem non quemlibet ſuo arbitrio aut ambitione promotum fuiſſe, ſed quem vniuerſis ſeniorum cœtus ætatis prærogatiua & fidei ac virtutum teſtimonio excellentiorem cenſuiſſet, eum ab ipſis electum.

Inter eremitas & reliquos homines quæ olim differentia.

Alioquin primi Eremitæ nihil quicquam diverſum à cęteris fidelibus, pręter Eremum ſeu ſolitudinem & normulam vitæ paulò auſteriorem ſeverioremque habuerunt, vt Vadianus teſtatur in Epitome trium terrę partium.

Iudicium de ſermonibus Auguſtini.

In fine hujus capitis admonendum Lectorem duxi, quòd exſtẽt inter D. Auguſtini opera Sermones quidam ad Eremitas, quibus nihil inſulſius, ipſo etiam Eraſmo teſte, aut impudentius inter omnia quæ illi falsò inſcripta ſũt: vtpote in quibus nec verba, nec ſententiæ, nec pectus, nec omnino quidquam eſt Auguſtino dignum: in eum autẽ finẽ conſarcinati, vt artifex Ordinem, qui Eremitarũ Auguſtinenſium dicitur, orbi commendaret. Sermonem 51. ſuffuratus eſt ex Homilia Auguſtini 52. & ne fraus animaduerteretur in eo detraxit initium. Sermone 52. & 53. continentur acta apud populum de diſquiſitione Clericorum Auguſtini, quæ tamen habentur inter ejus Epiſtolas & ſtultè mixta ſunt Eremiticis Sermone 54. habetur Concio, cujus initium: *Nihil ſic Deo places*, quę habetur aliàs inter opera Auguſtini. Sermone 57. de Vanitate ſeculi, exſtat in tomo 9. ſicut & Sermo 59. cujus initium: *Audite fratres.* Sermone 60. fingit D. Auguſtinum Monachum, quo tamen nomine nec ſe nec ſuos Clericos vſquam appellat. Et quod non ſolum pugnat cum verbo Dei, ſed etiam cum ſcriptis Auguſtini, ibidem dicit ſub perſona Auguſtini: *Factus ſum Monachus, aut Monachus ſaluor, aut aliter non ſaluor, non eſt aliud medium.* Quo ipſo certè inſignis fit ſanctiſſimo viro injuria. Sed nuſquam impudentius finxit quàm Sermone 14. vbi falſus Auguſtinus dicit, *ſe tria monaſteria apud Hipponem ad honorem S. Trinitatis conſtruxiſſe: quorum primum ſit, in quo ipſi jam annis multis modica pabulo contenti hilariter commorentur. Alterum in horto, quem Valerius ſibi dederit, ædificaſſe. Et quoniam Presbyter Epiſcopus factus ſit, nec ſemper in Eremo apud Fratres habitare potuerit, propterea infra domum Epiſcopi ſecum habere voluiſſe monaſterium Clericorum, & cum eiſdem viuere cœpiſſe ſecundum Regulam & Apoſtolorum traditionem.* Verùm ſingulas ineptias, nugas & figmenta, ne quid amplius dicam, horum ſermonum, excutere non eſt otium. Et tamen quiſquis hoc opus confinxit, homo ſuauis, ſibi promiſit futurum, vt vetus Auguſtinus crederetur: & ſanè reperierunt ſimiles labra lactucas.

DE ORI-

DE ORIGINE
ET
PROGRESSV COENOBITARVM
APVD CHRISTIANOS.
LIBER III.

Sequens tractatio de Cœnobitis in quatuor Claſſes diuiditur.

DE Cœnobitis dicturi, totam tractationem in quatuor Claſſes diuidemus, quas totidem libris explicabimus. In prima de ijs dicemus Monachis vel Cœnobitis, qui in Oriente præſertim, vſque ad Benedictum Nurſinum, hoc eſt, ab anno ferè Domini 500. vſque ad annum 530. floruerunt. In ſecunda de ijs tractabimus, quibus in Occidente hinc inde diſperſis, ſed paſſim in Cœnobia contractis, Benedictus certam vitæ rationem ſeu Regulam præſcripſit, & mox per ſuos Diſcipulos hoc vitæ genus in omnes Europæ Prouincias propagauit. In tertia indicabimus quâ occaſione circa annum à Chriſto nato 900. vſq; ad annum 1197. Benedictinorum familia in plures diuidi cœperit, alijque ſimul ordines emerſerint. In quarta deniq; referemus, vt noui, ijque hactenus incogniti Ordines Monachorum, Mendicantium maximè, exorti ſint, & vniverſam ferè terram omneſque ejus angulos occupârint, poſt milleſimum & duc enteſimum Chriſti annum, paucis quibuſdam præmiſſis.

Verum EREMITICA *an* CŒNOBITICA vita *præſtantior ſit & melior.*

Hieronymus Cœnobiticam vitam præfert Eremiticæ.

DIuus Hieronymus in Epiſtola ad Ruſticum Monachum præfert Eremiticæ vitæ Cœnobiticam, inquiens: *Primum tractandum eſt, vtrum ſolus, an cum alijs in monaſterio vivere debeas. Mihi quidem placet, vt habeas ſanctorum contubernium: nec ipſe te doceas abſque Doctore ingrediaris viam, quam nunquam ingreſſus es, ſtatimque tibi in partem alteram declinandum ſit, & errori pateas pluſque aut minus ambules, quàm neceſſe eſt, ne aut currens laſſeris, aut moram faciens obdormias. In ſolitudine ſito, ſubrepit ſuperbiâ: etſi parumper jejunauerit, hominemque non viderit, putat ſe alicujus eſſe momenti. Oblituſque ſui vnde, & quo venerit, intus corde, linguâ foris vagatur. Iudicat contra Apoſtoli voluntatem alienos ſervos: quo gula voluerit, porrigit manum: dormit quantum voluerit, nullum veretur: facit quod voluerit, omnes inferiores ſe putat, crebriuſque in vrbibus quàm in cellula eſt, & inter fratres ſimulat verecundiam, qui platearum turbis colliditur.* Et paulò poſt inducit exemplum Græci adoleſcentis, & Monachi in Ægypto, qui cùm nulla operis magnitudine flammam potuiſſet carnis extinguere, eum pater monaſterij arte ſeruauit. *Hic* (inquit) *ſi ſolus fuiſſet, quo adjutore ſuperâſſet?* Idem ad Demetriadem de Cuſtodienda virginitate, *Solet*, inquit, *inter pleroſque eſſe certamen, vtrum ſolitaria, an cum multis vita melior ſit: quarum prior præfertur quidem ſecundæ: ſed ſi in viris periculoſa eſt, ne abſtracti ab hominum frequentia, ſordidis & impiis cogitationibus pateant, & pleni arrogantiæ & ſupercilij, cunctos deſpiciant, armentque linguas ſuas, vel clericis vel alijs Monachis detrahendo: quanto magis in fœminis, quarum mutabilis fluctuanſque ſententia, ſi ſuo arbitrio relinquatur, citò ad deteriora delabitur. Noui ego in vtroque ſexu, per nimiam abſtinentiam, celebri ſanitatem quibuſdam fuiſſe vexatam. Præcipuéque in his, qui in humectis & frigidis habitauerunt cellulis: ita vt neſcirent quid agerent, quoue ſe verterent: quid loqui, quid tacere deberent. Certè ſi rudes ſecularium literarum, de tractatibus hominum diſertorum quippiam legerint: verboſitatem ſolam diſcunt, abſque notitia ſcripturarum: & juxta vetus elogium, cum loqui neſciant, neſciunt tacere: docentque ſcripturas quas non intelligunt, & cum alijs perſuaſerint, eruditorum ſibi ſumunt ſupercilium: prius imperitorum Magiſtri, quàm Doctorum Diſcipuli. Bonum eſt igitur obedire majoribus, parere perfectis: & poſt Regulas ſcripturarum, vitæ ſuæ tramitem ab alijs diſcere: nec præceptore vti peſſimo, ſcilicet præſumptione ſuâ. De talibus & Apoſtolus loquitur: Circumferuntur omni vento doctrinæ: ſemper diſcentes, & nunquam ad ſcientiam veritatis pervenientes.* Hæc Hieronymus.

Epheſ. 4.

Cubertus Angliæ eremitā Cœnobiticā vitam præfert eremiticę.

Cutbertus Lindisfarnenſis in Anglia primò anachoreta Cœnobiticam vitam eremiticæ his verbis prætulit: *Iurè eſt Cœnobitarum vita miranda, qui Abbatis per omnia ſubijciuntur imperijs, ad ejus arbitrium cuncta vigilandi, orādi, jejunandi atque operandi tempora*

pora moderantur: quorum plurimos noni paruitatem meam longè & munditiâ mentis, & culmine gratiæ prophetalis anteire: refert Surius ex Beda tom. 2. de Viris Sanctorum. Et Carolus Magnus in ſuis Conſtitutionibus dicit, *Anachoretas monendos eſſe, quòd melius ipſis ſit, ſi in congregatione permaneant, quàm vt in ſolitudines recedant.* Hinc etiam Iuo Carnotenſis, *Vita ſolitaria*, inquit, *communi inferior eſt, quia importunis cogitationibus plena, quæ tanquam muſcæ minutiſſimæ de limo ſurgentes, volant in oculos cordis, & interrumpunt ſabbatum mentis. Neque hoc ex conjecturis dicimus, ſed ab his, qui vera eſſe experti ſunt, didicimus.*

Carolus Magnus præfert etiam eremiticæ vitæ cœnobiticam.

Caſſianus autem collatione 19. indicat, Abbatem in Thebaide Ioannem interrogatum, *quare deſeruerit eremiticam vitam & cœnobiticam ſuſceperit*, reſpondiſſe, *ſe velut imparem anachoritica diſciplinæ, & ſublimitate tantæ perfectionis indignum, ad vitiorum ſcholas reuertiſſe.* Vide Antoninum tit. 15. cap. §. 18. Et Ottho Friſingenſis libr. 7. cap. 35. dicit, *Anachoretarum vel Solitariorum collegium, in numero quidem rarius, vita verò auſteritate Cœnobitis vel æquale vel eminentius eſſe.*

Eremitica vita præſtantior cœnobitica iuxta alios.

Laurentius Surius ex Metaphraſte in Vita Onuphrij, qui relicta cœnobitica vita eremiticam ſuſceperat, indicat, Onuphrio interroganti Cœnobitas, *an qui habitant in ſolitudine ipſis ſint majores & perfectiores apud Deum?* in hunc ferè modum reſpondiſſe. *Sunt Cœnobitis majores Eremitæ. Nam nos quidem alter alterum videmus quotidie, & noſtras ſynaxes communiter celebramus cum gaudio, & quando eſurimus, cibum paratum inuenimus. Similiter etiam ſi ſitierimus habemus aquam: & ſi contigerit aliquem noſtrûm eſſe imbecillum, alij eum conſolantur, propterea quòd viuamus communiter. Quòd ſi etiam eſculentum aliquod deſiderauimus, hoc inter nos communicamus propter Dei charitatem. Qui autem habitant in ſolitudine, ſunt remoti ab his omnibus. Vnde nam enim hæc eis ſuppeterent? Quod ſi eos aliquando inuaſerit afflictio, vel bellum ex laqueo aduerſarij, vbi inuenient hominem, qui mutare poſſit mentem aut conſolari? Quin etiam ſi deſit eis cibus, non eſt facilè eum conſequi. Similiter ſi inuadat ſitis, eis aqua non adeſt. Ibi autem maximè laborant qui ſunt huiuſmodi, quando ſtatuunt ſolitudinem occupare ad habitandum, & magis amplectuntur ſeruitutem in Deum, & ſe tradunt exercitationi, famem & ſitim parati ſuſtinere, & occulta bella eius, qui eſt bonis infeſtus, contendentes vincere, & omnem viam arctam in Domino perſequentes, vt nequaquam ſuperentur ab inſania aduerſarij*, &c. tomo 3. de Vitis Sanctorum.

D. Baſilius autem interrogatus aliquando, expediretne ſeorſim viuere, an cum Fratribus, qui idem Religionis ſtudium ſectarentur? media incedens via, *Plurimũ*, inquit, *prodeſt ad conſeruandam Dei memoriam, ſecretius & remotius habitare, nec cum his qui negligentius agunt, viuere. Accedit enim hoc vt aſpiciens anima ad multitudinem nequiter viuentium: primò quidem impediatur, ne malorum ſuorum capiat intellectum, & poſſit, quæ deliquit, per pœnitentiam purgare, vel cauſas culpæ vitiorum emendatione recidere, quod in comparatione peſſimorum jam ſe aliquid magni exiſtimat perfeciſſe. Deinde impeditur perturbationibus & occupationibus, quas communis vita hominum habere ſolet. Veruntamen in multis etiam video vtile eſſe communem vitam ducere, cum his qui ejuſdem voluntatis ſunt atque propoſiti, plus quàm ſolitariam. Primò quidem quod ad vſus etiam corporales victuſque Miniſterium vnuſquiſque ſolus non ſufficit, ſed inuicem operâ noſtrâ indigemus. Sed nec ratio charitatis permittit quod ſuum eſt quærere. Deinde nec culpas ſuas facilè quis agnoſcit, cum qui arguat nemo ſit. In conventu autem Fratrum delinquenti delictum ſuum facilè apparet, cum à pluribus arguitur vel notatur. Sed & aduerſus inſidia Diaboli cautior eſt & vtilior ſocietas plurimorum quàm vita ſolitaria*, Refert etiam Antoninus tit. 10. c. 4. §. 3.

Baſilius media incedit via.

Rurſus Baſilius de eodem, *Ad multa*, inquit, *vtiliorem eſſe conſidero vitam, quæ ſimul cum plurimis degitur: Primò, quod neque ad corporis neceſſitates vnuſquiſque noſtrum ſibÿpſi ſufficit, ſed in rerum neceſſariarum ſuppeditatione alter alterius auxilio opus habet. Quemadmodum enim pes hanc quidem vim habet, alterius autem indigus eſt, & citra reliquorum membrorum auxilium neque ſuam actionem potentem, aut ſibÿpſi ſufficientem ad durabilitatem reperit, neque ſolatium habet defectus: ſic etiam in ſolitaria vita, & quod adeſt nobis inutilè redditur, & quod deeſt conſolationem non reperit, cùm opifex Deus decreuerit nos mutuâ operâ indigere, vt etiam inter nos conjungeremur. Et abſque hoc, etiam dilectionis Chriſti ratio non permittit, vnumquemque quod eſt proprium ſpectare: Dilectio enim, inquit, non quærit quæ ſua ſunt. At verò ſolitaria vita, vnum ſcopum habet, vnius cuiuſque neceſſitatum curam: hoc verò palam pugnat cum dilectionis lege, quàm Apoſtolus implebat, non quærens vtilitatem ſuam, ſed multorum, vt ſaluarentur. Deinde in ſeparatione neque delictum ſuum vnuſquiſque facilè cognoſcet, cùm non habeat redarguentem, & cum manſuetudine ac miſericordia corrigentem: facileque accidit ei quod dictum eſt: Væ ſoli, quia ſi ceciderit, nõ habet ſubleuantem ſe,*

1. Cor. 13.

Præte-

Prætereà cum vnus non ſufficiat ad omnia ſpiritualia bona ſuſcipienda, vnuſcujuſque proprium donum commune ſit multorum, qui ſimul conuerſantur. Qui ſolus viuit, vnum fortaſsis donum habet, & hoc inutile facit per ſegnitiem in ſeipſo defoſſum: in plurium autem conuictu, & proprio dono fruitur, multiplicans hoc per diſtributionem, & aliorum donis velut ſuiipſius vtitur. Qui ſeparatim Deo ſeruiunt, quamuis diligenter & impigrè id faciant, non plus certè habent, quàm ſit in vnoquoque roboris & virium: at in religioſa ſocietate, ita vnius virtus cum alterius virtute commiſcetur, vniuſq; dona & benefacta ita cum altero communicantur, vt ſinguli non ſuis tantùm ſed aliorum etiam opibus & diuitijs augeantur: & omnino ex ea conjunctione ac vinculo innumerabilia penè commoda in ſingulos redundent.

Habet porrò plura bona ea vita, quæ à pluribus ſimul viuitur, quæ non facilè fuerit omnia recenſere. Nam & ad conſeruationem datorum nobis à Deo bonorum vtilior eſt, quàm ſolitudo, & ad cuſtodiam ab externi hoſtis inſidijs ſecurior à vigilantibus. Solitariæ vitæ, præter alia multa pericula, primùm quidem & maximum eſt, complacentia ſui. Quia enim neminem habet, qui ipſius opus probare poſsit, ad perfectionem mandati ſe perueniſſe putabit. Neque defectus ſuos noſcit, nec profectum in operibus agnoſcit, quia omnem ſibi materiam operationis mandatorum amputauit. In quo enim humilitatem oſtendet, qui neminem habet, quo ſe humiliorem declaret? in quo miſericordiam, qui reſectus eſt à plurium ſocietate? Stadium igitur certaminis, & profectus proſperitas, & perpetuum exercitium, & mandatio mandatorum Domini, eſt habitatio Fratrum in eodem loco, ſcopum quidem Matt. 5. *habens gloriam Dei, ſecundum mandatum Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui dixit: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant veſtra bona opera, & glorificent patrem veſtrum, qui eſt in cælis: formam autem ſeruans ſanctorum, de quibus in Actibus narratur, & de quibus ſcri-* Act. 2. *ptum eſt: Omnes qui credebant, erant in eodem loco, & habebant omnia communia. Et rurſus: Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna: & nullus quicquam rerum ſuarum ſibi proprium dicebat, ſed erant ipſis omnia communia.*

Idem tamen Baſilius Anachoreticam ſeu Eremiticam vitam ſocietati & communi hominum vitæ, atque etiam eorum cœtibus & congregationibus, qui in Vrbibus Eccleſiæ Dei ſeruiunt, præfert. Nam Epiſtolâ 181. ad Chilonem Monachum ſic ſcribit. *Si*, inquit, *inſurgens praua cogitatio dicat, Quæ vtilitas eſt tibi hujus in hoc loco conuerſationis? quid lucri fers ex ſeceſſu ac conſuetudine hominum? An non noſtri à Deo conſtitutos Epiſcopos Eccleſiarum Dei, Viros familiariter conuenientes, & ſpirituales conuentus indeſinènter celebrantes, in quibus maxima his qui accedunt, vtilitas oritur? Illic enim contingunt prouerbialium ænigmatum reuelationes, Apoſtolicorum dogmatum ſolutiones, euangelicarum ſententiarum enarrationes, Theologiæ auſcultatio, fratrum ſpiritualium congreſſus, qui magnam ex ipſo faciei conſpectu vtilitatem accedentibus præbent. Tu autem à tantis bonis alienum teipſum feciſti, & deſides hic efferatus ad ſimilitudinem ferarum. Vides enim hic ſolitudinem magnam, abalienationem ab hominibus non modicam, penuriam doctrinæ: alienationem Fratrum, & ſpiritum ad mandata Dei magna ſocordia præditum. Cùm igitur talibus ac tantis te ſpecioſis prætextibus aggreſſa praua cogitatio, ſubuertere voluerit, oppone ipſi per piam meditationem, experientiam rei, dicens: Quandoquidem tu dicis mihi, bona ea quæ in vita ſunt eſſe, propterea ego huc trãſmigraui, indignum me ipſum cenſens Mundi bonis, quibus admixta ſunt mala, imò potiùs exuperant mala. Quemadmodum modica aqua pura, à multa venti procella ac puluere diſsipatur: ſic quæ putamus nos bona in vita facere, à multitudine malorum obruuntur. Quapropter ego tranſmigro in Montes, ſicut paſſer, & velut paſſer, & velut paſſer liberatus ſum à laqueo venantium. In hac ſolitudine dego, ô mala cogitatio, in qua Dominus verſatus eſt, hic eſt quercus illa Mambre, hic ad cælum ferens ſcala, hic Angelorum caſtra à Iacob conſpecta, hic ſolitudo, in qua Populus purificatus legem accepit, & ſic in terra promiſsionis Deum vidit. Hic mons Carmelus, in quo Helias commorans, Deo complacuit. Hic campus in quo Eſdras, ſeceſſu facto, omnes diuinos libros ex mandato Dei eructauit: Hîc ſolitudo in qua Ioannes locuſtas edens hominibus pænitentiam prædicauit. Hic Mons oliuarum, in quem Chriſtus aſcendit, & orauit, noſque ſimiliter orare docuit. Hic Chriſtus ille ſolitudinis amator. Ait enim: Vbi duo ſunt aut tres congregati in nomine meo, illic ſum in medio ipſorum. Hic arcta illa & anguſta via quæ ducit ad vitam. Hic doctores & prophetæ, qui in ſolitudinibus errant, ac Montibus ſpeluncíſque & foraminibus terræ. Hic Apoſtoli & Euangeliſtæ, & Monachorum remota ab Vrbibus vita. Hæc itaque voluntariè ſuſcepi, vt accipiam, quæ Martyribus ac teſtibus Chriſti, alijſque ſanctis promiſſa ſunt, vt citra mendacium dicam: Propter ſermones labiorum tuorum, ego cuſtodiui vias duras. Noui enim Deo charum Abraham, voci Dei credidiſſe, & in ſolitudinem commigrâſſe: Iacob Patriarcham extra patriam apud peregrinos vixiſſe: Ioſeph temperantem illum diuenditum fuiſſe, continentiæ repertores pueros tres in igne pugnâſſe. Rurſus ad Nazianzenum: Reliqui vrbis conuerſationes velut infinitorum malorum occaſiones.*

Chryſoſt. Epiſt. 1. Cum majore, inquit, *libertate, dilectiſsimi, hodiè vos alloqui volo, ſed ſuſti-*

nete, vt diſcatis, quòd hæc Monachorum vita, & crucifixorum, quæ grauis eſſe putatur & oneroſa, hæc facilis & mollior eſſe videtur, multò dulcior eſt atque concupiſcibilior. Et huius vos ipſi teſtes, qui frequenter in ærumnis & mœroribus poſiti, beatos vocatis, qui in Montibus atque ſpeluncis habitantes conjugium non attigerunt, & vitam degunt tranquillam. Fora fugientes, & Ciuitates, & medios tumultus, in Montibus vitam elegerunt, cum præſenti nihil commune habentem, nihil ſuſtinentem humanum, non ſecularem triſtitiam, non dolorem, non curam tantum, non pericula, non inſidias, non inuidiam, non zelotipiam, non abſurdos amores, non aliud quicquam hujuſmodi. Hic iam quæ ſunt Regni meditantur, in ſaltibus conuerſantes, in Montibus & ſpeluncis, & quiete ac ſolitudine multa, & ſuper hæc omnia, cum Deo: & ab omni quidem ijs munda tumultu domuncula: omni verò vitio ac morbo libera anima, ſubtilis & leuis, & aëre ſubtiliſſimo longè purior.

Eremitica & Cœnobitica vita ejuſdē ponderis apud Deum.

Nos autem apud Deum vtrumque monaſticæ vitæ genus ejuſdem ponderis eſſe dicimus: tùm quia præter voluntatem Dei inſtituta atque ſuſcepta ſunt, tùm verò maximè quòd cum verbo eius ex diametro pugnant. Dei enim verbum cœtus, congregationes & ſocietates hominum commendat, ſolitariam autem vitam, qualis reuera etiam Cœnobitarum eſt, reijcit ac damnat. Dei enim verbum eſt: *Non eſt bonum, vt homo ſolus ſit.* Et Salomon inquit: *Melius eſt duos coniunctos viuere, quàm vnum ſolum.* Item, *Væ vni aut ſoli, nam ſi ceciderit non erit ſecundus ad ſubleuandum eum.* In quam ſententiam etiam Cicero, quamvis Ethnicus, præclarè admodum dixit, *nos natos eſſe ad ſocietatem communitatemque generis humani: & ſiquidem alicui omnia, quæ ad victum cultumque pertinent, virgula divina (vt aiunt) ſuppeterent, non tamen optaturum ſe vt viueret in ſolitudine & procul à reliquis mortalibus more ferarum*: Idemque alio loco ex Platone refert, *non nobis ſolùm nos natos eſſe, ſed ortus noſtri partem patriam vendicare, partem parentes, partem amicos.* Et Stoicorum dogma fuiſſe legimus, *quæ in terris gignuntur, ad vſum hominum omnia creari, homines autem hominum causâ eſſe genitos vt ipſi inter ſe alius alij prodeſſe poſſent. Naturam igitur ducem ſequi debemus, communes vtilitates in medium afferre mutatione officiorum, dando, accipiendo, tùm artibus, tùm operâ, tùm facultatibus devincire hominum inter homines ſocietatem.* Qua de re vide plura apud Ciceronem libro 1. Officiorum in fine.

Gen. 2.

Eccl. 4.

CLASSIS PRIMA.

COENOBITARVM

VEL

MONACHORVM.

CAPVT I.

De Origine COENOBITARVM.

De origine Cœnobiticæ vitæ opiniones variæ.

DE prima Origine Monaſticæ vel Cœnobiticæ vitæ variæ ſunt auctorum ſententiæ. Et primo quidem, adeò antiquam eam Ieſuita Bellarminus facit, vt dicat, quandam ejus ad vmbrationem fuiſſe in lege naturæ atq; Diluuium. In quam ſententiam adducuntur verbis iis, quæ, Geneſ. 4. c. in fine leguntur: *Iſte (*Enos*) cœpit innocare nomen Domini.* Ex quo loco colligit, hunc Enos inſtituiſſe peculiarem aliquem cultum, & ſublimiorem, quàm eſſet Religio vulgi. Nam etiam ante Enos Adam & Abel invocâſſe nomen Domini: & tamen hunc dici primò cœpiſſe inuocare nomen Dei: qua de re multa diſputat etiam Valdenſis lib. 3. doctr. fid. art. 1. c. 1. Sed non aduertunt illi, aut certè ſe advertiſſe diſſimulant, quid eo loco à Moſe tractetur. Deſcripſerat Caini & poſteritatis ejus ſtudia & mores impios, profanos ac deteſtandos, ſimulq; indicarât, eos ſimul omnes à vero Deo & cultu ejus defeciſſe, ac ſeſe Mundo mundanarumque rerum ſtudiis totos addixiſſe. Qua de re & Ioſephus libro 1. Iud. Antiquit. cap. 4. hæc ſcripſit: *Adhuc viuente Adam, contigit Caini ſobolem per ſucceſſionem eſſe nequiſſimam & alium alio peiorem exiſtere, qui vtique ad bella incontinentes erant. & ad latrocinia properabant. Si quis autem eorum ſegnis eſſet ad fundendum ſanguinem, alijs rebus peſſimis imminebat, contumeliam faciens, & auarus exiſtens.* Ex quibus intelligitur, verum Dei cultum inter homines, adeoque omnem pietatem exſtinctam tum fuiſſe. Subijcit igitur quando & quibus authoribus potiſſimũ vera Religio ſit reſtaurata in Terra. Tum nimirum, quùm res in mundo ſic eſſent deploratiſſimæ, & Adamo Seth, huic verò Enos natus eſſet. Ab his duobus maximè, non à ſolo Enos, verus Dei cultus, quia propter impietatis diluuium penè interierat, non peculiaris aliquis, qui Monachatûs adumbrationem quandam habuerit, reſtitutus, non de nono inſtitutus fuit, vt iſti volunt: & cultum hunc non pauculi quidam, ſed Seth & Enos cum ſuis omnibus tenuerunt ac fideliter obſervârunt. Colligitur hoc non

Explicatur locus Gen. 4.

ſolùm

ſolùm ex Moſe,ſed ex Ioſepho etiam, qui loco modò citato ſic ſcribit: *Seth perueniens ad ætatem, quæ iam poſſet ea quæ ſunt bona diſcernere, virtuti ſtuduit. Et cùm fuiſſet vir egregius, imitatores ſui, filios dereliquit: Illi autem omnes cùm boni fuiſſent orti,in eadem terra ſine vexatione viuentes,feliciſſimè commorati ſunt, nihilque eis vſque ad vitæ terminum crudele prouenit. Diſciplinam verò rerum cæleſtium & ornatum earum primitus inuenerunt.* Et mox: *Iſti quidem ſeptem generationibus permanſerunt, Deum iudicantes eſſe Dominum omnium, & ad virtutem ſemper inſpicientes.* Cum his conſentit etiam Hebraica veritas, quæ ita Latinè habet: *Tunc cœptum eſt,vt inuocaretur in nomine Iehouæ*: vel: *Tunc cœptum eſt inuocari nomen Iehouæ*. Diſſentit autem, vt ſæpè aliàs vulgata verſio,quæ ſic habet: *Iſte (Enos) cœpit inuocare nomen Domini*: præterea, qui poſſumus ex Enos Monachum facere, qui fuit conjugatus, qui in vita communi vixit, qui diuitias & res proprias poſſedit?

D. Hieronymus originem Cœnobitarum ad Rechabitas & filios Prophetarum refert in Epiſtola ad Ruſticum & Paulinum: de qua ſententia quid ſtatuendum ſit, ſupra lib. 1. cap. 7. & 8. indicatum eſt. Vbi ſimul etiam demonſtratur, quid Monachatus cum Nazaræorum inſtituto commune habeat, cap. 6.

Bellarminus probare vult monachos fuiſſe ante annos 300. poſt natum Chriſtum ex Athanaſio.

Nunc venio ad nouum Teſtamentum, ex cujus hiſtoria Bellarminus probare conatur, fuiſſe ante annos 300. Monachos in Eccleſia. Ac *primò* profert authoritatem Athanaſij, qui in vita Antonij dicit, *ante Antonium non fuiſſe quidem Eremitas, ſed tamen Monachos fuiſſe, qui in agris, ciuitatibus vicinis, monaſteria ſua conſtituerint: & Antonium, cum Monaſticen exercere voluerit, ad ſenem quendam acceſſiſſe, qui ab ineunte ætate monaſticen exercuerit.* Hinc probare vult Ieſuita contra Hieronymum, Antonium non fuiſſe primum Monachum, & ante annos Domini 300. fuiſſe Monachos. Reſpondeo, ſcriptum hoc, quod hodiè ſub Athanaſij nomine circumfertur, nullam protſus fidem meretur: nuper enim admodum ad reliqua ejus opera adjectum eſt, Græcè enim non reperitur, nec in Baſilienſi, nec in Anglicano, nec in alijs codicibus. Deinde non reperiuntur in hoc ſcripto vitę monaſticæ leges, quas Nazianzenus ſcribit Athanaſium ſuo narrationis prætextu promulgare voluiſſe. Adhæc eùm author ſcripti hujus demonſtrare conatur, Antonium, Chriſtum in omni vitæ ſuæ curſu imitatum fuiſſe, ita pueriliter & ridiculè de eo fabulatur, vt nihil eum judicio eum legiſſe in Athanaſio meritò dici queat. Prætereà falſus hic auctor dicit, *Antonium indoctum fuiſſe & literarum imperitum*: cùm alij contrà aſſerant, cauſidicum fuiſſe & valdè doctum.

Nec obſtat quod Bellarminus dicit, *ſcripſiſſe Athanaſium vitam Antonij, Nazianzenum, Hieronymum, Auguſtinum Ruffinum & alios teſtari.* Concedo, enim ſcripſiſſe Athanaſium vitam Antonij, ſed an hæc ipſa illa ſit, quę hodiè exſtat, ob ſupra dictas cauſas non immeritò dubitatur. Hoc quum dicamus, repræhendi in nobis non poteſt. Si enim Vigilius Martyr lib. 5. contra Eutychen fatetur, *ſe libros contra Sabellium, Photinum & Arium idcirco ſub nomine Athanaſij ſcripſiſſe, vt præſentes cum præſentibus viderentur agere*, quid mirum, ſi eandem ſibi licentiam imperiti Monachi ſumpſerunt; quorum multi confictas in clauſtris ſuas nugas ſancto huic Patri ſuppoſuerunt? hujus generis enim ſcripta multa in primo, plurima verò in ſecundo Athanaſij operum Tomo ſuppoſititia inueniuntur.

Ex Damaſo.

Secundò, vt probet Bellarminus ante annos Domini 300. fuiſſe Monachos, adducit teſtimonium Damaſi, qui ſcribit *Dionyſium ex Monacho factum Epiſcopum Romanum.* Reſpondeo, hoc ſcriptum Damaſi, nec apud Pontificios fidem aliquam mereri. Deinde, hic Dionyſius eodem tempore, quo Antonius, ſe in ſolitudinem Carmeli, juxta Nicolaum Harlemenſem in Chronico temporum, contulit ob perſecutionum atrocitatem. Quid autem hoc pro Bellarmino, & Cœnobitica vita?

Iudicium de Damaſi ſcripta.

Ex Tertulliano.

Tertiò pugnat Tertulliani & Cypriani autoritate: *Ille enim*, inquit Bellarminus, *librum ſcripſit de velandis Virginibus: hic verò librum eiuſdem argumenti de Habitu Virginum. Vterque autem loquitur de Virginibus religioſis, & per ſolennem profeſſionem Deo conſecratis. Tertullianus inprimis diſtinguit inter Virgines Mundi, id eſt, ſeculares, & Virgines Dei, id eſt, ſanctimoniales, &c.*

Iudicium de libro Tertulliani de velandis virginibus.

Reſpondeo, Bellarminus, qui putat Tertullianum in ſuo libro agere de velò ſeu habitu ſacratum Virginum, &, vt ipſe vocat, ſanctimonialium, refellitur tum occaſione ſcripti, tum diſputatione ipsâ. *Mos primùm fuerat*, Beato Rhenano teſte in argumento hujus libri Tertulliani, *ſolennis apud Carthaginenſes, vt non modò Mulieres, ſed & Virgines velarentur: deinde res arbitrio cujuſque permiſſa eſt. Quibus maior probitatis cura, veterem conſuetudinem vltrò obſervabant, quam cætera negligebant, vel vt non præceptam, vel vt ſuis meritis non convenientem. Tertullianus igitur cùm cerneret, quantum ex hoc mali naſceretur, quòd Virgines aperto capite ſtarent in congregationibus Chriſtianorum, non ſecus atque in theatris ſolent, quæ maritum quærunt, docet hoc* libro,

libro Virgines etiam velandas eſſe: quòd quæ de velandis Mulieribus Paulus præcepit, etiam ad Virgines perntneant, quibus in Mulierum ordinem tranſitus fit, non tam per concubitum, quàm per alia quæ Mulieribus & Virginibus communiter accidunt. Apparet etiam, tum puellas aperto capite in congregationem venire ſolitas, volentibus ſic parentibus, vt maritos ex Chriſtianis facilius inuenirent. At Tertullianus Templum Dei, domum precationis eſſe vult, non nundinationis puellaris. Meminit quidem Tertullianus *Virginum Dei, & Virginum hominum*, Sed Rhenanus obſeruandum eſſe docet, eas Virgines, quæ velatæ in Eccleſiá veniebant Virgines Dei ab eo dici: illas verò quæ foris quidem, hoc eſt in vicis propter Ethnicos velabantur, in ipſo verò cœtu Chriſtianorum nudato ſtabant capite, Virgines hominum appellari, juxta illud Geneſeos, Filij Dei, & filij hominum. Idem Rhenanus non hanc Tertulliani, ſed poſteriorē Ambroſij ętatem Virgines ſacratas, & ab Epiſcopo velatas habuiſſe, apertè teſtatur. Denique in diſputatione ipſa ne verbnlum quidem eſt, ex quo euinci poſſit, fuiſſe illo tempore Virgines aliquas conſecratas. Nam quod Bellarminus obiicit ex Tertulliano hæc verba: *ô ſacrilegæ manus, quæ dicatum Deo habitū detrahere potuerūt*: &c: Loquitur ibi de iis, quæ abjecta vetere conſuetudine velandi caput, nudo capite & aperto incedebant, & in cœtus ſanctos veniebant. Item. *Nupſiſti Chriſto, illi tradidiſti carnem tuam*, &c. de illis loquitur, quæ ſeſe non Mundo, ſed Chriſto vera fide & Chriſtiana vita conſecrârunt.

Ex Cypriano. Iudiciū de Cypriani libro de Habitu virginū

Quod ad Cypriani librum de Habitu Virginum attinet, nihil prorſus ibi agit de ſacris Virginibus, vel Sanctimonialibus, vt Bellarminus vult, ſed in genere de Chriſtianis Virginibus, & parte prima hortatur illas, vt à terreno cultu & ornamentis abſtineant, quinque argumentis. Parte ſecunda à quibuſdam Virgines dehortatur: nempe, vt non ceruſſa nouum corpori induant colorem: quia manus Deo inferant, quando id quod ille formauit, reformare contendant: neſcientes quod opus Dei ſit omne quod naſcitur, Diaboli verò quodcunque mutatur: Item, vt non celebrent lauacra cum Viris; & non interſint nuptiis, quibus animus ad nuptias non eſt. Parte vltimâ laudat virginitatem ab adjunctis: quòd à malo ſit libera, quòd non pariat cum gemitu, & in hac vita ejus boni ſit particeps, quòd in vita æterna alii quoque ſenſuri ſint. Hæc igitur tota tractatio nihil ad ſanctimoniales attinet.

Ne quid autem diſſimulem, obſeruandum eſt, librum Tertulliani de Velandis Virginibus ab eo tum ſcriptum fuiſſe, cùm jam ad Montani deliria inclinare cœpiſſet: quo etiam tempore duo nō mediocria mala in ſinum Eccleſiæ irrepere cœperunt; nēpe, ſuperſtitioſa Virginitatis admiratio, quá Chriſtus non ſimpliciter, ſed propter Regnum Cœlorum commendauit: & praua æmulatio, quum hæretici virginitatem ſuorum decantarent. Atque hæc quidem duo mala altiores radices Cypriani ſeculo egerunt: ſed tamen apud ſuos adhuc manebant Virgines, neque aut voto aliquo obligabantur, aut in Monaſteria Eccleſiaſticâ authoritate detrudebantur.

Ex Liturgia Iacobi.

His duobus teſtimoniis Tertulliani & Cypriani ego duo alia addo. Primum eſt, quòd in Liturgia Iacobi ſeparata exſtat precatio pro ijs, qui in Monaſterijs degunt. Sed inſunt huic Liturgiæ alia multa, quæ ſatis declarant eam Iacobi Apoſtoli non eſſe: ex quibus illud præcipuum eſt, quòd in ea talis ritus Cœnæ deſcribitur, qui ab Apoſtolis obſeruatus non fuit, ſicut ex eorum Actis, & Iuſtino Martyre, qui proximè ad Apoſtolorum tempora acceſſit, colligitur. Adde, quòd λειτουργίας vocabulum pro ritu miſſandi Apoſtolorum tempore nondum vſurpatum fuit.

Ex Iuſtino. Iudiciū de Quæ. & Reſponſ. Iuſtini.

Alterum eſt, quòd Monachorū & Anachoretarum mentio fit apud Iuſtinum Martyrem in libro Quæſtionum & Reſponſionū, quæſt. 21. & 110. Nam hic liber falsò Iuſtino adſcribitur. Iuſtinus vixit circa annos Domini 164. & ſub Cōmodo Imp. Martyrio defunctus eſt: & tamen qu. 82. & 86. Origenem citat, qui ſub Alexandro Imp. claruit, cujus cum Matre Mammæa fuiſſe Origenes dicitur circa annos 212. Ex quo intelligimus, Origenem annos 48. Iuſtinum ſequutum fuiſſe: & tamen ita citatur, quaſi diu ante Iuſtinum floruerit. Deinde in quæſtionibus illis mētio fit vocabulorum ὑποςάσεως, πϱοσώπου, τϱιάδος μονάδος, quæ in genuinis ejus ſcriptis non inveniuntur, & longè poſt ab eccleſia, ſummâ neceſſitate id poſtulante, vſurpata ſunt. Adhæc Manichæorum mentionem facit: Manes autem, ſectæ iſtius author, diu poſt vixit ſub Aureliano Imp. anno 260. vt centum anni omninò interfuerint inter Manetem & Iuſtinum. Quæſt. 52. negat verū Samnelem fuiſſe, quē maga excitauit: in colloquio autem cū Tryphone Iudæo, qui liber ſine omni controuerſia Iuſtini eſt, verum Samuelem fuiſſe ait. Fuiſſe & non fuiſſe contradictoria ſunt. Neque verò exiſtimandum ſanctiſſimum Martyrem adeò leuem, aut inconſtantem fuiſſe, vt modò hoc, modò aliud ſcripſerit ac ſenſerit. Omitto alia ſimilia, ac præſertim tot frinolas, tot Iuſtini cādore, pietate & doctrina indigniſſimas ſolutiones. Quare liber

liber iſte non Iuſtini videtur eſſe. Vnde etiá in librorum Iuſtini nomenclatura non inuenitur, quæ apud Eccleſiaſticos hiſtoricos & Hieronymũ reperitur, Ioannes Langus, Vir doctiſſimus, & Iuſtini interpres, itemq; Pontificius, putat pleraq; in hoc libro contenta, eſſe quidem Iuſtini, ſed tamen aliquos per interpretationes hæc de Monachis & ſimilia adſcripſiſſe, quæ deinceps imperiti nec ſatis conſiderati ſcribæ, in ipſum authoris contextum inſeruerint.

Ex Dionyſio Areopagita, & de eius Hierarchia eccleſiaſtica iudicium

Quartò citat Bellarminus Dionyſium Areopagitam: *Is*, inquit, *Epiſtolam ſcripſit ad Demophilum Monachum: & libro de Eccleſiaſtica hierarchia cap. 6. prolixè monaſticæ profeſſionis formã explicat.* Quia verò nouit reiici à noſtris teſtimonia omnia, quæ ex Eccleſiaſtica hierarchia citantur, vt quæ non à Dionyſio Areopagita Pauli Apoſtoli Diſcipulo ſcripta ſit, ipſe probare vult, antiquiſſimũ eſſe Authorem, & quidem non recentiorem quàm ſit Gregorius I. à quo citetur. Reſpondeo, probare debuit Ieſuita; Dionyſium hũc fuiſſe Areopagitam illum, & quidem años Domini 300 floruiſſe: hoc non facit, ſed ſaltem probat antiquiſſimũ fuiſſe authorem, quod nos nõ negamus. Non tamen fuit antiquior Euſebio, qui vixit circa annos Domini 300. Conſtantini M. tempore. Is enim ſcriptores pleroſque omnes diligenter perſequitur & quos libros ac Epiſtolas ſinguli ediderint, nominatim indicat: horum verò nõ meminit, licèt mentionem faciat Dionyſij, quòd Athenienſis Epiſcopus fuerit. Similiter non fuit antiquior Hieronymo, qui circa annos Chriſti 390. floruit: alioquin Hieronymus poſuiſſet eum quoq; inter ſcriptores Eccleſiaſticos; non enim potuiſſet ignorare ſcriptorem qui ante ſua tempora vixiſſet. Eâdẽ ratione notus etiá fuiſſet de nomine ſaltem Ambroſio, Auguſtino, Chryſoſtomo, aliiſq; Patribus tá Latinis quàm Græcis, quibus tá incognitus fuit, vt ex eorum ſcriptis colligi poteſt, in quibus nullam prorſus ejus, & ſcriptorum illius mentionem faciunt.

Bellarminus quidem hoc argumento triumphat, idq; ſibi maximè fauere gloriatur. Nam cùm dicti Patres non citent Dionyſij opera, ſignum eſſe, non floruiſſe auctorem hunc eorum tempore, & longè ipſis antiquiorem eſſe. Quàm firma autem ſit hæc ratio Lectori judicandum relinquo. Quis enim credibile putet, libros ab Areopagita Pauli Apoſtoli Diſcipulo ſcriptos de cœleſti & Eccleſiaſtica hierarchia, de diuinis nominibus, deque alijs rebus mirificis, non futuros in ſummo apud omnes prætio fuiſſe?

Quod autem ad libros ipſos attinet facilè ex ijs colligi poteſt, quòd non ab Areopagita ſcripti fuerint. Citantur enim in ijs Ignatij epiſtolæ, quas ſcriptas fuiſſe poſt Areopagitæ mortem demum nemo dubitat. Ioannis Euangelium ejuſque Apocalypſin nominat, quorum editio Dionyſij morte aliquot annis recentior fuit. Epiſtolam miſit ad Polycarpum, eumque ἱεράρχην ſalutat, quum tamen eo tempore admodum adoleſcẽtem neceſſe eſt fuiſſe Polycarpum. Nam Dionyſium hiſtoriæ narrant occiſum eſſe in Gallijs anno Domini 96. Polycarpum verò anno 166. quàndo ætatis ſuæ annum agebat 86. Citat quoque Clementem Alexandrinum Strom. lib. 8. qui vixit circa annos Domini 215. hoc eſt, 150. annis poſt Dionyſii Areopagitæ mortem. Quando etiam ſuos præceptores confitetur iſtam ſcientiam ab Apoſtolis accepiſſe, nonne ſatis ſe Apoſtolorum Diſcipulum minimè fuiſſe prodit? Cumque Pontificum, Præſulum, Sacerdotum, Monachorum, Templorum, Chori &c. mentionem faciat, ſatis indicat ex qua officina prodierit hiſtoria illa: hæc enim nomina temporibus Apoſtolicis ignota fuerunt. Poſtremò, ipſa dictio formaque orationis noua, arguta, obſcura & affectata iſtum Dionyſium non eſſe Areopagitam atque Apoſtolicum clamat. Sed de hoc Dionyſio vide plura capite 12. Claſſis 1. Cœnobitarum.

De Abdia Babylonio.

Miror Bellarminum ex Abdia Babylonio Iphigeniæ Æthiopum Reginæ nullam mentionem feciſſe. Refert enim illam lib. 7. hiſt. Apoſtol. Reginam illam, quamdiu Hyrtacus vixerit, in prætorio commoratam fuiſſe cum ſuis Virginibus, ibique diebus & noctibus diuinis rebus vacâſſe. Quum verò Frater ejus ad Regnum perueniſſet, qui ab Apoſtolo Matthæo cum ſorore baptizatus ſit, ipſam Templis & Monaſterijs totam Æthiopiam repleuiſſe. Sed puduit fortaſſe Ieſuitam hoc teſtimonium ex manifeſtè notho & ſuppoſititio libro proferre.

Apoſtoli an Monachi & Monachatus authores.

Quintò probare conatur Bellarminus, Apoſtolos primos fuiſſe Monachos, & Cœnobiticæ vitæ anthores, rerum omnium communionem inſtituendo, Act. 4. Eſt verò hæc fallacia non cauſæ. Rerum enim communio non facit Monachos propriè. Alioquin Pythagoras quoq; inter ſuos Diſcipulos Monachatũ inſtituiſſet. Nam quicunque ab illo in ſuam diſciplinam recepti fuiſſent, quod quiſque pecuniæ familiæque habebantur. Plato etiam ex ſua Republica nil niſi Cœnobium ſeu Monaſterium, & ex ejus ciuibus Monachos feciſſet. In libro ſiquidem 5. de legibus demonſtrare conatur, feliciſſimum Reipublicæ ſtatum, rerum omnium communitate conſtare. Inquit

enim, Πρώτη μὲν τοίνυν πόλις τε ἐστι καὶ πολιτεία, καὶ νόμοι ἄριστοι ὅπου τὸ πάλαι λεγόμενον, ἂν γίγνηται πᾶσαν κατὰ τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα. λέγεται δὲ ὡς ὄντως ἐστὶ κοινὰ τὰ φίλων: id eſt, *Prima quidem civitas eſt Reip. ſtatus, ac leges optimæ, vbi quod jamolim dicitur, per omnẽ ciuitatẽ, quàm maximè fieri poteſt obſervabitur: dictum autem eſt verè, res amicorum communes eſſe.* Monachi quoq; eſſent conjuges, qui omnem ſuam ſubſtantiam, corpora deniq; ſua communia habent. Imò omnes Chriſtiani primi, qui bona ſua in medium attulerunt, Monachi fuiſſent. Negat quidem Bellarminus *hanc vivendi rationem in Apoſtolica Eccleſia omnibus communem fuiſſe, ſed eorum tãtum, qui volebant perfectius vivere. Petrum enim Ananiæ dixiſſe de fundo vendito: Nonne manens tibi manebat, & venundatum in tua erat poteſtate?* Lucas autem diſertè Ieſuitam refutat; *Multitudinis credentium, ait, erat cor vnum & anima vna. Nec quiſquam eorum qua poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia.* Nec obſtat quòd in poteſtate Ananiæ eſſet, vel non vendere fundum, vel non reddere pretium Apoſtolis. In ejus enim poteſtate erat vel deſerere ſocietatem Chriſtianorum, vel tunc tantum vendere, & pretium diſtribuere, quando opus erat. At nullus ex hac Chriſtianorum ſocietate arctiore vinculo tenebatur ſua vendere & tribuere, quàm Ananias.

Monachi qui. Sed ii ſunt Monachi propriè, qui juxta Hieronymũ, in ſolitudinibus vel ſoli vel gregatim habitant, contemplationibus ſuis dediti. Tale vero nihil de Apoſtolis in tota ſacra ſcriptura legitur, ſed potius inter homines habitârunt, cœtibus ipſorũ interfuerũt, & in ijs publicè docuerunt. Vel Monachus is eſt, vt hodie à Pontificijs definitur, qui ad perfectionem Chriſtianam per obedientię, continentiæ & paupertatis votum contendit. Tale autem votũ Apoſtolos vel edidiſſe vel ab alijs exegiſſe, cum in cõmune ſua cõferrent, probari non poteſt. Afferit hoc quidem Bellarminus, & dicit, Auguſtinum dicere, *Apoſtolos ſe voto ad hãc perfectionem obligâſſe.* Auguſtinus autem non loquitur omnino de perfectione, nec de alio voto quàm hoc, quo omnes Chriſtiani obligantur, & tenentur omnia relinquere & Chriſtum ſequi quando neceſſitas poſtulauerit. Dicam clarius: Auguſtinus lib.17. de Ciuit. Dei c.4. de Apoſtolis ſcribit: *Dixerant illi Ecce nos dimiſimus omnia & ſecuti ſumus te: hoc votum potentiſſimi voverant.* Explicat autem ſe mox, inquiens: *Vnde hoc iis niſi ab illo, de quo hic dicitur: Dans votum voventi:* vult dicere, Chriſtũ, qui Apoſtolos vocauit, iiſdem animum dediſſe in hac vocatione perſiſtendi *alioquin*, inquit *ex illis eſſent potẽtibus, quorum infirmatus eſt arcus*, id eſt vocent, ſed votum non ſeruant. Votum ergo Auguſtinus appellat illum affectum, quem Chriſtus Apoſtolis ſuis dedit: non temerarium, qualem Monachi faciunt, promiſſionem Deo ſolemniter factam, rerum ſibi impoſſibilium præſtandarum.

In nullius etiam, ne Petri quidem, ſed ſolius Chriſti verba jurârunt Apoſtoli: nulliuſque hominis regulam, ſed Chriſti tantum, quam ipſi fideliter ſeruârũt, tum alios, vt idem facerent, docuerunt. *Apoſtoli in ſolius Chriſti verba iurarũt* Paulus certè grauiter reprehendit Corinthios ſuos, quòd non ſatis ipſis eſſet, Chriſtianum nomen, Euangelij Regula & Baptiſmi votum, ac docẽt, Chriſtianam Religionem flagitare, vt vni & ſoli Chriſto adhæreamus, nullis hominibus, cum Chriſtus, nullus verò hominũ, crucis ſuæ ſupplicio nos redemerit, omneſque in nomen Chriſti, non hominis cuiuſpiam baptizati, adeoque peculium ejus facti ſimus.

Continentiam autem Apoſtolos voluiſſe ex ſacris literis probari non poteſt, ſed conjugio liberè vſi ſunt. Et ſi credimus Ambroſio, omnes coniugati fuerunt, excepto Ioanne & Paulo. *Apoſtoli continẽtia non vouerunt.* Nam in explicatione horum verborum Pauli, *Deſpondi vos vni Viro Virginem caſtam exhibere Chriſto*, ita inquit, *Hæc non ſunt referenda ad corporis caſtitatem: nam ita excluderemus Apoſtolos ab Eccleſia Dei, qui omnes præter Ioannem & Paulum habuerũt vxores, & tamen pertinebãt ad Eccleſiã.* Paulus ergo intelligit caſtitatem ſpiritûs, ne Eccleſia inficiatur idololatriã aut adulterio hæreſium & prauarum opinionum. Et Ignatius in Epiſtola ad Philadelphienſes, itemque Clemens Alexandrinus reliquis Apoſtolis Paulum quoque annumerat, vt indicat Euſebius lib.3. cap 30. Sed aiunt *ab initio quidem Apoſtolos conjugatos fuiſſe, poſtquã autẽ à Chriſto vocati fuerint reliquiſſe, & quodãmodo repudiâſſe Vxores, atque ab illorum conſortio abſtinuiſſe.* Reſpondeo, non licuiſſe Apoſtolis repudiare Vxores, niſi interceſſiſſet adulteriũ. Dominus enim excepto ſcortationis caſu, diuortium prohibet. Neque Chriſtus in hunc Mũdum venit, vt vinculum cõjugij rumperet ſeu diſſolueret, ſed potius hortatur, *ne homo ſeparet quod Deus coniunxit.* *Locus 1 Cor. 9. explicatur.* Deinde etiã poſt aſcenſionem Chriſti inter prædicandũ euangelium Apoſtolos cõiugio vſos Paulus manifeſtiſſimis verbis atteſtatur in 1. Cor. 9. cap. vbi inquit: *An non habemus poteſtatem ſororem Mulierem circumducendi quemadmodum & cæteri Apoſtoli & Fratres Domini & Cephas? Aut ſolus ego & Barnabas non habemus poteſtatem hoc faciendi?* Vbi loquitur de poteſtate ſumendi neceſſaria ab Eccleſijs, ad ſuſtentationem non Apoſtoli tantum ſed & conjugis, ſi qua in illius ſit tanquam legitimi mariti

titi comitatu.Sed hac poteſtate dicit ſe non vsũ atq; adeò nec ſibiipſi ſumptus à Corinthiis accepiſſe, multo minus Vxorẽ fidelem ſecũ habuiſſe,quæ illorũ facultatibus aleretur. Nõ igitur valet illa exceptio,quà aliqui dicunt,*loqui hic Paulũ nõ de Apoſtolorũ Vxoribus,ſed de opulẽtis Matronis,quæ Apoſtolos ſequuta prædicationis ſumptus ſuppeditârint.* Nã de Chriſto quidem tale quid legimus,de Apoſtolis nõ itẽ. Deinde quæro,an Apoſtoli, de quibus hic Paulus loquitur,à fidelibus ſumptus acceperint,nec ne? Accepiſſe eos palàm innuit hoc loco Paulus: nã eorũ exẽplo probare vult, idẽ quoq; ſibi licere. Ad quid ergo opus erat circum ducere Matronas diuites,quæ neceſſaria ſuppeditarẽt? Adhęc,ſi de muliere tantũ fideli, quæ Vxor nõ eſſet, loqueretur Paulus,quid op⁹ erat poſt Sororis vocabulum Mulieris etiã addere? Quę enim Soror obſecro poteſt eſſe,quę nõ ſit Mulier? Soror verò eſſe poteſt, quæ tamẽ non ſit Vxor. Cùm ergo poſtquam Sororem dixit, & γυναῖκα addidit,ſatis declarat,ſe non de quavis Muliere fideli, ſed de Vxore fideli loqui. Præterea,ſi tales Matronas intelligeret, vt iſti volunt,non in ſingulari,ſed plurali loqueretur numero. Atqui non dicit, An non habemus poteſtatem Sorores,vel Mulieres, ſed *ſororem vxorem circumducendi?*

Quibus etiã illud addendũ,quòd res ſcãdali plena fuiſſet,ſi relictis propriis Vxorib. quas habuiſſe Apoſtolos extra controuerſiã eſt,muliereulas alias circumduxiſſent, eoq; magis,quod hic in ſingulari de vna tantùm loquatur Muliere. Qua ratione obſecro adulterii ſuſpicionẽ effugere potuiſſet Apoſtolus coniugatus, ſi relicta domi legitima cõiuge, mulierculã quandã aliã circũduxiſſet? Ac eſt ſanè non leuis conjectura, hunc ipſum Paulũ ab initio ſuã quoq; Vxorẽ ſic circumduxiſſe ſecũ, tandẽ autem Philippis eã reliquiſſe,cùm vt expeditior eſſet in functione Apoſtolatûs, tum verò ne cuiquã oneri foret ob ſumptus neceſſarios. Meminit enim ad Philippenſes quarto capite, σὲ γνήσιε σύζυγε: quod vulgatæ verſionis Author tranſtulit, Germanã cõparẽ, & occaſionẽ dedit Lyrano,vt Germanũ, propriũ Viri cuiuſdã nomẽ eſſe putauerit, qui ſocius fuerit Apoſtoli in Euangelico Miniſterio. Chryſoſtomus etiã indicat,fuiſſe nonnullos, qui illud σύζυγον pro nomine proprio acceperint. Ac mirũ ſanè quòd nulli comparis nomẽ eodẽ modo interpretati ſint. Propriè autẽ σύζυγος coniugẽ ſignificat,quòd coniuges quaſi ſub vnũ iugũ coniuncti & copulati ſint: & eſt ſicut & cõiugis nomen,tã fœminini quã maſculini generis: vt appareat hęc verba pertinere ad cõiugẽ Apoſtoli,quẽ ſenſũ & Clemẽs & nõnulli alii ex Græcis tenuerũt,vt eſt videre apud Euſebiũ lib.3.c.30. Vnde & Eraſmus reddidit, *Compar germana.* Nec obſtat, quod in Græco eſt σύζυγε γνήσιε maſculine,nõ γνησία: nã id ſit Atticorũ more,qui frequẽter maſculinis pro fœmininis vtuntur: Ita idẽ Paulus ad Titum 2. ſcripſit, ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις. Vnde & Clementem Alexandrinum,Græcæ linguæ peritiſſimum hoc adeo nihil mouit, vt dicere auſus ſit, *Paulus non detrectat in quadam Epiſtola ſalutare cõiugem ſuam,* vt refert Euſebius lib.3.c.30.

Apoſtoli an à carnali opere abſtinuerint.

Adhuc tamen contendunt,licet Apoſtoli circumduxerint ſecum Vxores ſuas conſortium earum reſpuerint,tamen ab opere ſeu carnali commixtione abſtinuiſſe, atque ita cœlibes vixiſſe. Quæro autem vnde illi hoc habeant? aut cui inter illos hæc dixerint Apoſtoli? Nam quod Paulus dicit, *velim omnes eſſe ſicut ego ſum,* non multum eos iuuat. Relinquerat enim Philippis vxorem ſuam: ipſe interim per diuerſas Religiones proficiſcens Euangelium prædicabat,non multum ſollicitus de carnali coniunctiono cum Vxore ſua, præſertim cùm laboribus fractus & viribus ferè exhauſtus jam eſſet. Itaque habuit vxorem,quaſi non haberet: vt quamuis eſſet maritus, tamen torum maritalem, pro dono ſibi divinitùs conceſſo parùm appeteret,adeoq; cœlebs videri potuiſſet: eoque ſeſe exempli loco proponit, quem imitentur.

Sed eſto, vixerint omninò cœlibes, poſteaquam à Chriſto vocati fuerunt, non tamen demonſtrari poteſt, eos Cœlibatum ſeu Continentiam vouiſſe, de quo hoc loco potiſſimùm agitur.

De paupertate Apoſtolorum.

Quod autem ad paupertatem attinet, Apoſtoli etiam ante ſuam vocationẽ nõ opulenti fuerunt. Vocati autem à Chriſto, reliquerunt quidem quæ habebant, ſic tamen vt quotieſcunq; per negotia licuerit, ad ſua redierint, quibus etiam liberè vſi fuerunt: donec in orbẽ digreſſi,ſuis omnibus renunciare coacti ſunt: neque enim tum ædes, agros,ſuppellectilem & ſimilia ſecum vehere aut portare poterant. At voto aliquo renuntiaſſe Apoſtolos ſuis facultatibus, & paupertatem promiſiſſe, quod Monachi faciunt,ex ſacris literis probari non poteſt.

An Patres Apoſtolos, Monachos faciant.

Profert denique Bellarminus Patres,quorum plurimos aſſerere dicit, ab Apoſtolorum exemplo Religiones monaſticas cœpiſſe. Primò nominat Euſebium lib.2. hiſt. cap.16. Secundò Hieronymum de viris illuſtribus in Philone. Tertiò Auguſtinũ Serm. 2. de vita Clericorum. Quartò Poſſidonium in vita Auguſtini. Quintò Iſidorum de officiis lib.2.c.15. Sextò Caſſianum Collat.18.cap.5. Reſpondeo, Euſebius non magis Apoſtolorum, quam omniũ Chriſtiano

Locus Phil. 4. explicatur

rum exemplum profert:at omnes non erãt Monachi. Deinde Euſebius hoc non aſſerit, vt Bellarminus affirmat:ſed, *Aiunt*,inquit:ex vulgi igitur ſermone narrat tantùm.ac fortaſſe ipſos Cœnobitas notat,quorum ſtudia paulò ante ipſius tempus feruêre cœperunt. Hieronymus in Catalogo Virorum illuſtriũ diſertè in vita S. Marci dicit, *Philonem, cùm vidiſſet Alexandriæ Eccleſiam judaizantem, in laudem ſuæ gentis librum ſuper eorum conuerſatione ſcripſiſſe*:hoc nihil ad Apoſtolos. Auguſtini Sermones de vita communi Clericorum ſuppoſititij ſunt:nec tamen loquitur Author eorum de Monachis, ſed de Clericis:id etiam facit Poſidonius.Iſidorus dicit, *Cœnobitas imitatos eſſe exemplum Apoſtolorum, qui omnia communia habuerint:* non autem vitam Apoſtolorum,quos nunquam exiſtimauit eſſe Monachos. Caſſianus dicit, *primos* Monachos ad exemplum primorum Chriſtianorum omnia communia habuiſſe.

Chryſoſtomus nõ vult Apoſtolos fuiſſe Monachos.

Conſtare itaque jam puto Apoſtolos non fuiſſe Monachos:cui enim definitio nõ conuenit,nec definitum competit. Aſtipulatur mihi Diuus Chryſoſtomus,qui homiliâ primâ in Marcum ait:*Vt Sacerdotum principes ſunt Apoſtoli, ſic Monachorum princeps eſt Ioannes Baptiſta.* En Sacerdotum Principes facit Apoſtolus,non Monachorum,quod vtique feciſſet,ſi Apoſtoli Monachi fuiſſent, aut cœnobiticam vitam inſtituiſſent. Idem Pater homiliâ vndecimâ in Epiſtola ad Hebræos diſertè teſtatur. Pauli tempore *ne veſtigium quidem Monachi fuiſſe.* Quod autem Bellarminus dicit, loqui hic Chryſoſtomum de Corinthijs tantum, apud quos ne veſtigium quidem Monachi fuerit, at non propterea ſequi,non fuiſſe tunc Monachos in Palęſtina & Ægypto, puerile eſt: nam in genere loquitur, ſine omni exceptione,quam ſine dubio Vir prudentiſſimus adjeciſſet, ſi Apoſtolorum ætate vſpiam Monachi fuiſſent. Confirmat etiam noſtram ſententiam, & iſtorum opinionem confutat D. Hieronymus, qui in vita Hilarioris ita ſcribit: *Ad Hilarionem certatim de Syria & Ægypto confluebant, ita vt multi crederent in Chriſtum, & ſe Monachos profiterentur. Nec dum enim tunc Monaſteria erant in Palæſtina, nec quiſquam Monachum ante S. Hilarionem in Syria nouerat. Ille fundator & eruditor hujus conuerſationis & ſtudij in hac Prouincia fuit.* Conferantur hęc cum Bellarmini ſententia,& videbis δὶς διὰ πασῶν diſcrepare. Volunt iſti Apoſtolos fuiſſe Monachos, & Monachatum Hieroſolymis inſtituiſſe:contendunt etiam Apoſtolorum ętate fuiſſe Monachos in Palæſtina & Ægypto. Chryſoſtomus autem dicit, *Sacerdotum principes fuiſſe Apoſtolos, vt Monachorum Princeps fuerit Ioannes Baptiſta.* Negat etiam apertiſſimè Hieronymus, monaſteria fuiſſe in Palæſtina,aut Monachos ante S.Hilarionem in Syria:ſed hunc ipſum virum *fundatorem, non reſtauratorem* hujus conuerſationis & ſtudij in hac Provincia fuiſſe. Floruit autem circa annos Domini 301.Hilarion.

Religioſi quorum Philo meminit an Monachi Chriſtiani.

Sextò Bellarminus putat,Religioſos illos, quorum Philo Iudæus de vita contemplatiua, vel de Supplicum virtutibus mentionem facit, quique in Ægypto, & præcipuè circa Alexandriam in loco quodam ad Lacum Mariam,Nicephorus Maræoticum vocat,in agris & hortis ſolitarijs extra muros Vrbium plures numero quàm quatuor millia habitârunt & philoſophati ſunt, Chriſtianos fuiſſe, & Monachatui vel Cœnobitiaæ vitæ initium & occaſionem dediſſe: quòd illi ferè per omnia eam vitam duxerint, quam hodiè Monachi ex præſcripto legis agere ſoleant.

Euſebius,inquit,Bellarminus,*lib.2.hiſt.cap. 16.dicit,Philonem Romæ S.Petrum vidiſſe,atque ejus adhæſiſſe colloquijs, & eorum vitam qui in monaſterijs degunt,luculenter ſcripſiſſe. Item Epiphanius hæreſi 29.quæ eſt Nazaræorum,de hoc libro Philonis loquens; Monaſteria*,inquit, *ipſorum in vicinia circa Mariam Paludem recenſens, non de alijs narrauit,quàm de Chriſtianis. Hieronymus de viris illuſtribus in Philone,poſteaquam docuit, Philonem de Chriſtianis eſſe loquutum,ſubjungit: Ex quo apparet, talem primam Chriſto credentium fuiſſe Eccleſiam,quales nunc Monachi eſſe nituntur.*

Quibus reſpondebo non meis, ſed Viri doctiſſimi Ioſephi Scaligeri verbis, qui libro ſexto de Emendatione temporum ita eos refutat. *Philo*, inquit, *duos libros de ea ſecta philoſophorum ſcripſerat, quos Eſſæos vocabant. Alter eſt* περὶ πρακτικοῦ βίου τῶν ἐσσαίων, *qui erant* κοινόβιοι, *quem inſcripſit hoc titulo*, ὅτι πᾶς σπουδαῖος ἐλεύθερος. *Alter liber eſt* περὶ θεωρητικοῦ βίου τῶν ἐσσαίων *qui erant*, μονάζοντες καὶ μονόβιοι. *In hoc libro* θεωρητικῷ *deſcribit* τῶν μοναζόντων καὶ ἀσκούντων ἐσσαίων *vitam, ſtudia & mores: eoſque ait* παρωνύμως ἀπὸ τῆς ὁσιότητος, *Quare?* ἐπειδὴ, inquit, καὶ ἐν τοῖς μάλιστα θεραπευταὶ θεοῦ γεγόνασι. *Diſertè ait cultores Dei vocatos, patrio idiomate, hoc eſt, Syriaco: in quo* חסי & חסיא eſt ὅσιος, & חסיותא, ὁσιότης. *Vnde Græci perſpicuè ſuum* ὅσιον *mutuati ſunt. Tantum igitur abeſt, vt Chriſtiani fuerint illi* θεραπευταὶ, *vt pertinaciores hoſtes non habuerint Chriſtiani* — *quàm eos, qui plurimis ceremonijs Iudaicis addicti erant. Quod ſi illi* θεραπευταὶ *fuiſſent Chriſtiani, igitur & Chriſtiani fuiſſent* ἡμεροβαπτισταὶ, *vt illi. Vide quid ſit, vbi*

ſit,vbi authoritas antevertit veritati Quicunq; enim illa legunt vel audiunt non dubitant vera eſſe,quia ab Euſebio profecta. Itaque non ſolùm illum in hac re imitatus eſt Epiphanius, ſed etiam, quod Euſebij mentem malè aſſecutus ſit, deterius illo pronunciauit. Nam quia Euſebius inde eos θεραπευτὰς *à Philone dictos putauit, quòd in nomine Ieſu morbos depellerent: iccirco Epiphanius putauit ab Euſebio* Ἰεσσαίους *quaſi dictos,* παρὰ τὸ ἰᾶσθαι, *quaſi in Ieſu Hinc fit catena non illius fati Chryſippei, ſed errorum inuicem ſe conſequentium. Nam* ἰησοῦν *non* σωτῆρα, *vt Angelus Virgini nunciauit, ſed Græcè* ἰατρὸν καὶ ἰατῆρα *nominat. Et quorſum, inquies, Iudæi Eſſæi ad tempora Chriſti? Res eſt ipſa, de qua agimus. Nam hoc ipſum reſpondere volumus, veteres iſtos ſummos Viros, cùm de incunabulis Chriſtianiſmi ſcribunt, multa à veritate aliena ſæpè pronunciaſſe. Neque in hoc ſolùm errauit Euſebius, ſed inſuper in alijs multis.* Euſebij errores. *Quippe cum legiſſet apud Lucam in Actis Apoſtolorum paulo ante Chriſti mortem fuiſſe quendam nomine Theudam, qui collectâ hominum perditiſſimorum manu, ingentem tumultum in Iudæa excitauit: non collatis temporum & rerum rationibus ſtatim putauit eum eſſe Theudam, de quo Ioſephus lib. 20. Antiquit. Iudaicarum loquitur: cùm inter vtrunque minimum interſint anni duodecim. Par error, quòd cùm apud Ioſephum mentio fiat duobus locis Iudæ Gaulanitæ, qui in diebus censûs Iudaici Author fuerat populo à Romanis deſciſcendi, putat eum cenſum, ſiue* ἀπογραφὴν *idem eſſe cum illa deſcriptione, quæ in Dominici natalis tempus incidit. Neque aduertit, alteram decennio poſt natum Chriſtum factam. Atqui cogitandum erat, multum intereſſe,* πᾶσαν Οἰκουμένην ἀπογράφεσθαι, *vt accidit naſcente Chriſto, & vnius Iudææ rationes, & patrimonium Archelai in fiſcum redigi: quod quidem contigit ipſo Archelao Viennam relegato: à quo tempore cœpti procuratores fiſci in Iudæam mitti At verò deſcriptio illa, quæ in natalem Domini incurrit, ideò facta, quia tum Breuiarium totius imperij conficere in animo habebat Auguſtus: in quo opes publicæ continebantur, quantum Ciuium ſociorumque in armis, quot claſſes Regna, Prouinciæ, tributa aut vectigalia, & neceſſitates, & largitiones, & hujuſmodi alia, vt habes apud Cornel. Tacitum & Suetonium.* Similiter lapſum putat Euſebium Scaliger in numero anni captæ & euerſæ Hieroſolymæ, itemque mortis ac paſſionis Chriſti. Adhæc quod relationem Euſebij ex Philone de Religioſis iſtis circa Alexandriam, attinet, ſecum ipſe pugnat: quæ enim in hiſtoria Eccleſiaſtica de Chriſtianis vult intelligi, ea ipſa ad verbum ferè de Præparatione Euangelica libro octauo capite quarto, de Eſſæis narrat: quæque in Eccleſiaſtica hiſtoria *σεμνεῖα καὶ μοναστήρια* vocat Religioſorum iſtorum, ea de Præpar Euang. *Synagogas* appellat. Vt non immeritò Scaliger admoneat, *licet Euſebio hoc nomine plurimùm debeatur, quòd omnia apud veteres Scriptores Africanum Tatianum alioſque ſparſa in vnum conſpectum conjecerit, eoque multum hiſtoriæ contulerit, nihilominus non minori cum delectu ſcripta eius legenda, quàm legerit ipſe ſcripta veterum.*

Franciſcus Iunius in Animaduerſionibus ſuis ad Bellarmini Controu. 5 lib. 2 clarè etiam indicat, de quibus Philo ſcripſerit, & vt malè ipſum Euſebius intellexerit. *Hieronymus*, inquit, *ex Euſebio hauſit: Euſebius ex falſa Philonis interpretatione. Nam quum Eſſenorum apud Iudæos duo fuerint genera, horum* κοινοβίων, *qui in actiua, illorum* μονοβίων, *ſiue* μονάζοντων, *qui in contemplatiua vita ſeſe occupabant; prout & Ioſephus diſtinguit lib. 2. de bello Iud cap. 7. Philoni viſum fuerat de vtroque genere dicere libris ſingularibus: quorum priorem inſcripſit* περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον ἐλεύθερον εἶναι, *ſiue* ὅτι σπουδαῖος πᾶς ἐλεύθερος, *poſteriorem verò* περὶ βίου θεωρητικοῦ ἱκετῶν *(vt refert Euſebius lib. 2. hiſt. Eccleſ. cap. 17.) ſiue* περὶ βίου θεωρητικοῦ ἢ ἱκετῶν, *quemadmodum vulgo apud Philonem legitur. Priore poſtquam de illis egit, qui vitam actiuam jam olim coluerunt in Palæſtina Syriaque ut alij apud alias gentes Philoſophi; ad ſecundos venit poſteriore libro, in cujus principio & claudit libri ſuperioris, & ingreditur libri ipſius argumentum de Eſſæis Iudæorum tam apertè, vt vel Euſebium ipſum mirer tam properè tantæ lucis oblitum eſſe, vt Iudaicum* ἐπιτήδευμα, *planè Iudaicum, Chriſtianis præter Philonis mentem tribueret. Qui de Chriſtianis exponunt Philonis argumentum, ab ijs deleri oportuerat & priorem librum inde à medio ipſius, & poſterioris principium totum, vbi ſe de altero Eſſæorum genere profitetur dicturum eſſe. Hypotheſi ergo falſa omnia ſuperſtructa ſunt, ideoque optimo jure negari debent.*

His etiam aſſentitur Danæus. *De Philone Iudæo*, inquit, *quòd Bellarminus ſcribis, eum Monachos Chriſtianos & vidiſſe; & laudâſſe in libro de Vita contemplatiua, falſum eſt. De Eſſenis loquitur, quemadmodum & liber ipſe, & Hyeronymus de Cuſtodia virginitatis oſtendunt; & Plinius Philoni æqualis libro 5. cap. 17. & Ioſephus lib. 2. cap 7. de Iudaico bello, ac lib. 18. cap. ſecundo Antiquitatum. Ergo omnes iſtos falſos teſtes pro ſe adducit Bellarminus. Nam quòd Euſebium lib. 2 hiſt Epiphanium hæreſi 29. Hieronymum de Viris illuſtribus, ſuæ ſententiæ teſtes & ſuffragatores citat, nihil promouet Omnes enim illi falſum vnius Euſebij judicium ſecuti, ſenſerunt, non loqui Philonem de Eſſenis, ſed Monachis*

nachis Chriſtianis. Nam quamlibet noui hujus vitæ generis commẽdandi occaſionem quæſiuit & captauit Euſebius, non rectè tamen Philonis mente perpenſâ ſed ad iſtam commendationem quo jure quâue injuriâ, eam Euſebius detorſit, ſicut & in multis alijs errauit. Ineptè etiam Bellarminus Philonem & Ioſephum de Monachis Chriſtianis loqui putat, quos illi ſic laudent, vt neminem plus poßint. Vterque autem Chriſtianos ne ſemel quidem nominauit in ſuis libris, tam eos oderunt, velut infeſtißimos ſuæ gentis Iudaicæ hoſtes &c.

Euſebio aduerſatur Hieronymus.

Horũ ſentẽtiç etiã Hieronymus alio loco aſſentitur. Nã cùm in Epiſtola ad Euſtochiũ ſtudia, ritus, mores, inſtituta & cõſuetudines primorũ Monachorũ Ægypti enumerâſſet, ita concludit eã narrationem, *Tales ait, Philo Platonici ſermonis imitator, tales Ioſephus, Græc⁹ Liuius, in ſecunda Iudaicæ captiuitatis hiſtoria, Eſſenos refert.* Non ergo Chriſtianos eſſe putauit pater hic Religioſos iſtos circa Alexãdriam, ſed Eſſenos: Chriſtianis tamen Monachatũ profitẽtibus in ritibus, inſtitutis ac tota viuẽdi ratione perquàm ſimiles. Simul etiam hoc teſtimonio Hieronymi ij confutantur, qui dicunt, non loqui de ijſdem, Ioſephũ & Philonẽ. Dicit autem Hieronymus, *ſe eadem referre de Monachis, quæ Philo & Ioſephus de Eſſenis*: ergo de ijſdem ſcribunt Ioſephus autem ſcribit de Eſſenis, quã antiquã ſectã fuiſſe teſtatur apud Iudæos lib. 18. Antiq. c. 2. Hanc Charybdim ſine dubio videntes nonnulli, locum hũc Hieronymi nefarie corruperũt: nam (vt Eraſmus admonet) pro eo quod pater iſte ſcripſit, *Eſſenas refert*, ipſi poſuerunt, *eſſe nos debere refert*. Hoc igitur alij concedũt, ſed tamẽ volunt eos de Chriſtianis loqui: in qua ſententia eſt Matthæus Galenus in lib. de Origine Monaſtices c. 5. Poſſem ſimpliciter reſpondere hoc eſſe petere principium: de eo enim controuertitur fuerintne Chriſtiani, an non. Quæro autem quis vnquã Eſſenos Chriſtianos eſſe dixerit? Perinde hoc eſt, ac ſi dicerem Phariſæos & Sadducæos Chriſtianos fuiſſe. Fuerunt ſcilicet, eânimirum ratione quâ Monachi ſunt Chriſtiani: hoſtes videlicet Chriſti ejuſque Eccleſiæ truculentiſſimi. Neq; valet illa diſtinctio, quâ dicunt, fuiſſe tria genera Eſſenorum, nimirum Eſſenos Samaritanos, Eſſenos Iudæos, & Eſſenos Chriſtianos, ex Iudæis conuerſos, quos Epiphanius Eſſæos vel Ieſſæos nominet hæreſi 29. Nam quos Epiphanius Ieſſæos vocat, illiipſi ſunt de quibus Philo ſcribit: eos autem fuiſſe Iudæos, non Chriſtianos ſatis à nobis probatũ puto. Epiphanius verò, tùm deceptus ab Euſebio, Chriſtianos eos eſſe putauit: tum, quia mẽtem Euſebij non rectè eſt aſſequutus, deterius illo pronuntiauit. Quia enim Euſebius Eſſenos, quos Philo θεραπευτὰς vocat, ſic appellatos exiſtimauit, quòd in nomine Ieſu morbos curarent: iccirco Epiphanius eos Ιεσσαίους vocauit, παρὰ τὸ ἰάσασθαι, à medendo, quaſi ἰατροὺς medicos. Et ex hoc errore Epiphanij diſtinctionem hanc Eſſenorum hauſerũt iſti. Addo his omnibus, quòd Marcellus Francolinus pontificius in lib. de Horis Canonicis c. 3. apertè fatetur, Philonem *putâſſe* quòd de ſuis Iudæis ſcriberet.

Sed eſtò, fuerint illi, de quibus Philo ſcribit, Chriſtiani, vt Euſebius & Epiphanius, totaq; cohors Pontificiorum volunt, nihilominus cauſa illorum Monachis noſtris parum proderit. Ioſephus enim tot & tantos errores illis tribuit, quorum ipſos quoq; puderet Monachos. Audiamus etiam de illorũ inſtitutis judicium Sozomeni, qui lib. 1. c. 12. ſuç hiſtoriæ inquit: *Philo quidem ad hunc modum ſcribens Hebræos ſignificare videtur, qui ipſius temporibus Chriſtianiſmũ amplexi: Plus æquo Iudaicè converſabantur, & gentis ſuæ ritus obſervabant.* En diſertè dicit, Religioſos illos, de quibus Philo ſcribit, Chriſtianam quidem Religionem amplexos, ſed in ritibus, inſtitutis ac moribus, quos obſeruãrint, plus æquo Iudaicè conuerſatos eſſe, & eoſdem ritus quos obſeruârint cùm adhuc Iudæi eſſent, Chriſtianos factos retinuiſſe. Similiter Hieronymus in Catalogo virorum illuſtrium eos Iudaizantem Eccleſiam vocat, in vita S. Marci. Qui igitur illos imitãtur hodiè, & ritus ac conſuetudines ſuas ab illis mutuãtur, Iudaizare ſe hoc teſtimonio Sozomeni & Hieronymi cõuincuntur.

Nihilominus tamen, quicquid ſit, non negauerim, horum Eſſenorum inſtitutum, ſeu potius ſuperſtitiones, in ipſam quoq; Eccleſiam, velut Gangrenam quandam ſerpſiſſe. De Cœlibatu & Virginitate eorum nemini dubium eſſe debet. Scribit enim Ioſephus lib. 2. c. 12. de Bello Iudaico, *primarium caput ſectæ hujus fuiſſe* ὑπεροψίαν γάμου καὶ ἐγκράτειαν, *contemptum conjugij & continentiam.* Euſebius quoque lib. 8. cap 4. de Præparatione Euangelica, recitat multas Eſſæorum contumelias contra conjugium & ſexum muliebrem. Et Philo in libro de Vita contemplatiua refert, *in eorum conventibus fuiſſe, præter Viros cælibes*, etiã Mulieres γηραλέας παρθένους, id eſt, vetulas Virgines caſtitatem ſeruãtes. Cùm igitur, vt Plinius & Solinus meminerunt, Eſſænorum hic cœlibatus Gentibus quoque admirationi fuerit, ideò multos quoque inter Chriſtianos eum imitari voluiſſe credibile eſt. Idem judicandum etiam de ipſorum σεμνείοις ſeu φροντιστηρίοις & habitationibus in quibus vitam, Monacharum noſtro in jejuniis aliiſque ritibus non abſimilem, egerunt, quamq; abſq; dubio plurimi, mo-

Eſſenorum inſtitutũ promouit Monachatum.

mi moleſtiarũ huius ſeculi & rerũ humanarum tædio,ad eorum exemplum elegerunt.

Cœnobitica vitæ authores qui.

Alii igitur,& rectiuſ; meâ quidem ſententiâ. Eremitas,puta,*Paulum illum Thebaum*, & *Antonium Ægyptiũ*,monaſticæ vitæ authores conſtituunt In qua opinione ſunt Hieronymus,Vincentius,Sahellicus & plures alii, vt ſupra indicauimus.Quòd enim hi primò neceſſitate vrgente fecerunt inſtitueruntq; id alii mox in legem & conſuetudinem vertérũt.Confeſtim enim *Antanius* multos ſectatores nactus eſt,partim in Ægypto & Lybia partim in Palæſtina,Syria & Arabia fatetur hoc quoq; Baronius Tom 3.Pap.386.*Cùm inquit,ex omni hominum genere ad Antoniũ inuiſendum cõfluerent, & ab eadem ad cõtemptum ſeculi,& perfectæ vitæ ſtudium arripiẽdum ſedulò inuitati,idem viuendi genus & inſtitutum capeſſerent; complura condidit manaſteria. cænobiticaq; ipſe primus vitæ iecit fundamenta:adeò vt Cœnobitarum Manachorum inſtitutar ſit habitus.* Ex mox: *Antanius Monachos in vnum callegit, & in diuerſa loca, tanquam in diuerſis aluearys apum examina diſtribuit, qui ſub eius diſciplina à ſeculi abdicatione ad monaſticam profeſſionem amplexandam fuerant perſuaſi.*

In Ægypto, Syria, &c monaſtica qui authores.

Inter hos autem præcipuus fuit *Paulus ille, qui Simplex* eſt coguominatus : Item *Sarmatas, Amatas & Macarius*, in primiſq; *Hilarion* in Syria,ad quem propter Miracula eius certatim ex Syria & Ægypto confluebant, & ſe Monachos profitebantur. Polyd.lib.7. c.1.Hos mox imitatus eſt etiam *Amon* & ipſe Ægyptius,& *Eutychianus* qui in Olympo fuit, qui multos quoque ſectatores habuerunt. Et hi quidem ceu Duces floruerunt ſub Conſtantino Magno.

Sub Conſtantino eius filio,Antonii æmulatores fuerunt primarii duo *Macarij*,*Pambo*, *Paphnutius*,*Appollonius*,*Anub*,&in primis *Pachomius*,qui in Tabenna Inſula Monaſticam vitã inſtituit , vt ſuo loco dicetur copioſius. Iuliani,Iouiniani & Valentiniani Imppp.téporibus enituerũt *Ioãnes* quidam Ægyptius, *Amõn* item Tabennoſiotes, qui in Tabenna inſula monaſteriis præſidens 3000. diſcipulorum habuit,in quibus erant *Benus* & *Theonas* monaſticorum ordinũ Duces, quemadmodũ & alibi *Copres*,*Helles* & *Helias*. Patres item Monachorũ celebres tum fuere *Iſidorus*,*Serapion* & *Dioſcorus*. Inter quos Iſidorus monaſterio ſuo circumcirca tignis & muro ſepto, dedit operam,ne quis eorũ qui in diſciplina ejus erat,foras progrederetur : ſed vbi quantum ſatis eſt rebus neceſſariis vſus eſſet,in loco ſuo maneret. Serapion verò ad 10000.Diſcipulorum habens,circa Arſenoiten vixit.Dioſcoro 100.erant ſectatores.Sozom.lib.6.cap.28.& 29.Præter hos & *Apollos* circa pubertatis annos monaſticam vitam ingreſſus,cùm annos 40.in ſolitudine verſatus eſſet, ſpeluncam quandam ſubiit, atque ibi habitare cœpit , multorumque Monachorum Dux & Author fuit.

Eodem etiam tempore apud Alexandriã & circa Mareoten,atq; vicinos Lybies multi in ſolitudinibus habitârunt , qui duorum millium numerũ expleuere:inter quos præcipuus fuit *Dorotheus* ille Thebis oriundus. Circa anguſtias verò terræ, quæ in Ægypto ſunt,à tranſuehendis nauibus Διολκὸς dictas *Piamon* & *Ioannes* quidam Monachorũ multorum duces fuere. Apud Scetim quoq; Monaſticam exercuit vitam *Marcus* quidam, quem inopinatum, per ludum homicidium Monachum fecit pœnam delicti timẽtem. Circa Scetim etiam Mons fuit Nitriæ, in quo ingens Monachorum fuit multitudo, nimirum 5000. teſte Hieronymo ad Euſtochium de Virginitate cuſtodienda, & monaſteria contigua non pauciora quàm 50. Quorum quædam fuerunt, in quibus Monachi communiter,quædam in quibus ſeorſim habitârunt.Fuit & alius locus ad interiorem ſolitudinem vergens, & ab iſtis ſtadiis 70.diſtans. *Cellarum* nomen habuit, quòd Monachorum ibi domicilia,non continenter, ſed ſparſim conſtructa eſſent. Hæc Niceph.lib.11.c.34.35.36 & 37.Qui plura de hujus vitæ authoribus ſcire cupiat, legat Sozom.lib.3.cap.14.& lib.6.c.28.29.30.31.32.33. & 34.Et Socratem lib.4.cap.23.Ex his igitur patet, Eremitas fuiſſe ſcaturigines & ſeminaria Cœnobitarum.

In Armenia Paphlagonia,&c. monaſtica qui author.

Armenijs, Paphlagonibus, iiſque qui ad Pontum habitant, monaſticæ conuerſationis Euſtathium Armeniæ Epiſcopum , ſed hæreticum , Authorem fuiſſe circa annum 320.à multis creditum Sozom.retulit lib.3.c. 14.Quo tẽpore Thraces & Illyrios,& quotquot nationes Europam incolunt expertes fuiſſe monaſticorum contuberniorum Sozomenus eodem loco diſertè affirmat:ſicut etiã Niceph.lib.9.c.16.teſtatur, Monachatũ nimirum vſq;ad Conſtantiũ Cõſtantini Magni filium per Thraciam & Illyricũ prorſus incognitum fuiſſe.Per reliquam verò Europam ante Hieronymi ætaté Monachatũ nõ fuiſſe,inde apparet,quòd vix in aliquo Latinorũ ſcriptore ante Hieronymũ, Monachi nomen reperitur. Refert auté Sozom.lib.4. c.27. *Marathanium* perſuaſione Euſtathii illius Epiſcopi Sebaſtiæ Religioſam vitã illuſtrâſſe,& contubernia Monachorũ primò õniũ Cõſtãtinopoli inſtituiſſe, quæ ab eo tẽpore per ſucceſſioné cõſeruata fuerint. Fuit auté hic *Marathonius* Macedonianus, quorũ hæreſim tanto ſtudio & pecuniis adiuuit,vt Macedoniani à nonnullis eo tempore Marathoniani vocati fuerint : ſolus enim ille

eum

cum contuberniis ſuis in cauſa fuit, quòd hæreſis iſta non prorſus Conſtantinopoli exſtincta fuit.

Monachatus quomodo & quando in vrbē Romam intro ductus.

Quomodo autē & quando in vrbē Romā Monachatus immigrârit in Epiphanio Marcellæ Hieronymus indicat. *Nulla*, inquit, *eo tempore nobilium fœminarum nouerat Roma propoſitum Monachorum, nec audebat propter rei nouitatem ignominioſum, vt tūc putabatur, & vile in populis nomē aſſumere. Hac ab Alexādrinis Sacerdotibus, Papaque Athanaſio, & poſtea Petro, qui perſecutiones Arrianæ hæreſeos declinātes, quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum, Romam cōfugerant, vitam B. Antonij adhuc tūc viuētis, monaſteriorumque in Thebaide Pachomij, & virginum ac viduarum didicit diſciplinam. Nec erubuit profiteri quod Chriſto placere cognouerat. Hāc multos poſt annos imitata eſt Sophronia & alia. Hujus amicitijs fruita eſt Paula vēerabilis, in hujus cubiculo nutrita Euſtochium, virginitatis decus, vt facilis æſtimatio ſit, qualis Magiſtra, vbi tales Diſcipulæ.* Et in conſolatione ad Pāmachium ſuper obitu Paulæ, *Noſtris temporibus*, inquit, *Roma poſſedit, quod Mundus ante neſciuit: tum rari ſapientes, potentes, nobiles Chriſtiani, nunc multi Monachi ſapientes, potentes, nobiles, quibus cunctis Pammachius meus, ſapientior, potentior, nobilior, &c.*

De Virginitatis, *ſeu* Cœlibatûs ſtudio *Primitiuæ Eccleſiæ, quo* MONACHATVS *non mediocriter promotus fuit.*

Virginitas in vſu apud Ethnicos.

PRomouit hoc vitæ genus plurimùm *Virginitatis* ſeu *Cœlibatûs* inſtitutū, quod já tū in primitiua Eccleſia frequentiſſimū vſitatiſſimumq; fuit: de quo ſi rem paulò altius repetá, haud alienū ab inſtituto noſtro fortaſſe fuerit. Fuiſſe Virginitatis vel Cœlibatûs ſtudium in vſu apud Ethnicos quoq; negare nemo poteſt, qui vel parū hiſtorias eorū legerit. Hierophantas enim Athenienſiū vſq; ad ſua tempora ſeſe cicutæ ſorbitione caſtrâſſe, & poſt quá in Pontificatum fuerint electi uiros eſſe deſiiſſe, Hierōnymus refert lib. 1. contra Iouinianum. In quem locum Eraſmus annotauit, *Hierophātas nō propriè dici ſacerdotes, ſed magis ſacrorum cuſtodes, quos Latinè vocamus Æditues.* Et Alexander ab Alexandro lib. 5. c. 12. prolixè deſcribit, Virgines Veſtales non tantū apud Romanos, verùm etiam in Mineruæ templo & apud Delphos, ignem peruigilem cuſtodiuiſſe: & apud Aſſyrios Dianam Ebaranam non alios, quàm ſacerdotes perpetuæ Virginitatis voluiſſe. Chæremon, quoque Stoicus apud Hieronymum lib. 2. contra Iouinianum de vita antiquorum Sacerdotum Ægypti narrat, *quod nūquam Mulieribus ſe miſcuerint, nunquam cognatos & propinquos: ne liberos quidem viderint, ex eo tempore, quo cæpiſſet diuino cultui deſeruire, à carnibus & vino ſemper abſtinuerint, maximè propter appetitus libidinis reſtinguendos.* Et Magnæ Matris Deûm Sacerdores ex flumine Phrygiæ bibebant, ex quo ira furere incipiebant, vt ſe virilitatis parte priuarent: vnde & *Semiuiri* dicebantur, quia caſtrati & exſecti. Diabolus enim etſi nefandiſſimis libidinibus delectetur, ſolùm tamen legitimum conjugium à ſacris ſuis idololatricis prætextu puritatis repulit.

Virginitas apud Iudæos quando cœperit.

Ac licet in veteri Teſtamēto Virginitas ſeu Cœlibatus non eſſet in magna authoritate, tamen poſt Machabæorū tēpora, quùm vera Religio collapſa & exſtincta eſſet. Virginitas, quoq; in pretio haberi cœpit, Eſſenis authoribus potiſſimùm, quorū doctrinæ primariū caput fuit, γάμου ὑπεροψία Conjugii cōtēptus, quòd ſcilicet Vxores nō admitterēt, ſed auerſarentur, vt Ioſephus indicat lib. 18. c. 2. Antiquit. & lib. 2. c. 12. de Bello Iudaico. Cumq; propter hāc ſpeciē Eſſeni in magna authoritate & admiratione eſſent, inſtituerunt etiam Scribæ & Phariſei peculiaria quędā & determinata continentiæ tēpora à conjugibus, aliqui quadriennium, aliqui octennium, nonnulli etiam decennium: & tēpore illo durante peculiares purpuræ fimbrias gerebant, vt hominibus continentiæ ſuæ profeſſionem oſtentarent: ita enim Epiphanius inter hæreſes apud Iudæos, ante Chriſtum, deſcribit Phariſæos & Scribas Tom. 1. lib. 1. hæreſi 15. Ad hoc inſtitutum Eſſenorum, Scribarum & Phariſæorum reſpexiſſe videntur Apoſtoli, quando Domino dixerunt Matt. 19. *Si tale eſt negotium hominis cum vxore, nō expedit cōtrahere matrimonium.* Quod perinde aliqui putant eſſe, ac ſi dixiſſent: Si ita res habet vt dicis, Eſſeni, Scribæ & Phariſei rectè faciunt, qui conjugium auerſantur & continentiæ ſtudent. Chriſtus verò ita reſpondet, vt oſtendat, donum veri cœlibatûs nō quidem omnibus datum eſſe: eſſe tamen nonnullos qui ad promouendum Euangelium felicius, ſponte ac volentes à conjugio abſtineant, cùm neq; ab ipſa natura, neq; vi hominum prohibiti fuerint ne Mulieribus commiſceri poſſent.

Cœlibatus ſtudium in Eccleſiā Chriſti vt irrepſerit.

Scripſit hęc Eſſenorū ſuperſtitio in ipſam quoq; Eccleſiam poſt Chriſti aſcenſionē, vt nimirum, quū intelligerent eſſe eos ob continentiam & cœlibatum in maxima admiratione non ſolum apud Iudæos, ſed Gentes quoq; eſſe etiam qui propter Regnum Cœlorum ſeſe caſtrâſſent, ipſi quoq; non modò quæſtiones ea de re mouere, ſed inſuper etiam ei ſtudere inciperent, non Virginitatis amore, ſed ſuperſtitione quadam, & κακοζηλίᾳ. Nam ex 1. Corin. 7. cap. haud obſcurè col-

rè colligi poteſt, quæſiuiſſe à Paulo Corinthios, an filias ſuas elocare, an veluti Chriſto ſacras in perpetua Virginitate tenere domi debeant, quo liberius ei ſeruiát? Quibus Apoſtolus quaſi ſuperſtitioné præ foribus Eccleſiæ ſtanté videns, magna cum prudentia & cautione reſpõdet: *Bonũ eſt homini Mulieré non attingere*: ſed exceptionem addit: *Attamen vitandam ſcortationem, quiſq; ſuã habeat, & quæq; ſuum.* Rurſus dicit *Velim omnes eſſe vt ego ſum*: mox tamen ſermoné téperat, *Quiſq;* (ait) *donũ ſuum habet à Deo, alius ſic, alius autẽ ſic.* Porrò *Virginibus*, inquit, *& Viduis dico, bonũ eſt, ſi ſic permanſerint*: ſed ſtatim addit cautionem: *Qui non continent nubant*: Et *melius eſt nubere quàm vri.* Item, *Solutus es ab vxore, noli quærere Vxorem*: ſed ſubiicit, *Si nupſerit Virgo, non peccauit.* Poſtremò, *Qui celebs eſt*, inquit, *curat ea quæ ſunt Domini, quomodo placiturus ſit Deo: at qui ducit Vxorem, ſolicitus eſt de his quæ ſunt Mundi, quomodo placiturus ſit Vxori. Innupta curat ea quæ ſunt Domini, vt ſit ſancta cùm corpore tum ſpiritu. Cõtra, quæ nupta eſt, curat ea quæ ſunt Mundi*: ſed adhibet rurſus cautioné: *Hoc autem dico ad id quod vobis conducibile eſt, non vt vobis laqueum injiciam, ſed vt quod honeſtum ac decorum eſt ſequamini*: &c.

Pauli ſententia de virginitate 1. Cor 7.

Cauſa progreſſus virginitatis inter Chriſtianos.

Quãvis autẽ hoc reſponſo Pauli ſuppreſſũ hoc malum in Eccleſia pullulás videri meritò potuiſſet, eradicari tamen amplius non potuit, ſed magisq; creuit, ipſis adhuc Apoſtolis viuentibus. Cauſæ ejus fuerunt multæ & variæ. 1. *Primò* enim nonnulli verba Pauli ſimpliciter intelligentes, nec cautiones & temperaméta admittentes, ſibiipſis perſuaſerunt, Cœlibatum & Virginitatem Conjugio longè pręſtantiorem, cultumq; Deo gratiſſimum acceptiſſimumque eſſe.

2. *Deinde* illo tempore res Eccleſiæ ob graues perſecutiones paſſim erant afflictiſſimę, omniũ malorũ cauſa Chriſtianæ Religioni imputabatur, & fœda horrendaq; ſcelera de fidelibus ſpargebantur: quo factũ fuit, vt cõjicerétur ſine diſcrimine in carceres, beſtijs dilaniandi objicerentur, aliaq; ad ſupplicia dira atque horrenda raperentur, & impunè permitteretur omnibus in locis ſæuire in Chriſtianos quibuſcunq, id libitum fuiſſet. Exiſtimârunt igitur Virginitatis ſtatum, in tantis perſecutionum procellis, magis conuenire fidelibus, vt quibus minus graue moleſtumq; eſſet, ſi ſoli fugerent, ſoli trucidarẽtur jugularenturq; quàm ſi adhæc cogerentur etiam ſolliciti eſſe de Vxore & liberis. Quò etiam Paulus reſpiciens in 1. Cor. 7. c. ſuaſit quidem, ſed non præcepit Virginitaté fidelib., inquiés: *Arbitror hoc bonũ eſſe propter præſenté neceſſitatẽ.* Loqui enim hic videtur Apoſtolus non de hujus generis moleſtijs, quæ Chriſtianis non ſunt peculiares, ſed cũ infidelibus etiá in matrimonio conſtitutis communes: verùm de tali quadá neceſſitate quæ Chriſtianos tũ peculiariter premebat: ob hanc inſtátem tum neceſſitatem, hoc eſt ob ingentia pericula tum téporis Chriſtianis imminentia in toto orbe, Paulus dicit; bonum, id eſt cõmodum eſſe homini ſic eſſe. Quibus vtiq; oſtendere voluit, ſe nec pręcipere Virginitatem, nec loqui de dignitate aliqua ejus, quâ Conjugiũ corá Deo excellat, quod Pauli já tũ ætate aliqui inde colligebant, ſed de cõmoditate & vtilitate ejus; quam in præſenti neceſſitate perſecutionis homini adferat, vt hoc minus ad defectioné à Chriſti fide permoueatur, ſed liberior ſit ad quæuis pro nomine ferenda diſcrimina.

Locus 1. Cor. 7. excutitur.

Tertiò, laborabat Eccleſia Apoſtolorum 3.
tempore & poſt graui infamiâ. Quia enim horis antelucanis & in tenebris metu Tyrannorum conueniebát, vulgus mox cœpit ſuſpicari, illos inter ſe promiſcuo concubitu & nefarijs libidinibus vti; vt Iuſtinus Martyr refert in Apologia 2. qui etiá Author eſt, iuvenem quendam Alexandrinũ hujus ſuſpicionis delendæ causâ egiſſe cum chirurgo, vt ab eo caſtraretur: ſed illum reſpondiſſe, non licere hoc ſibi ſine authoritate Magiſtratûs aut præſidis.

Poſtremò, major pars eorum qui accede- 4.
bant ad Chriſtum, erat Ethnicorum: at illi maximi ſemper fecerunt Virginitatem & Cœlibatum in ſacrorum ſuorum Miniſtris. His itaque cauſis fiebat, vt Apoſtolorum adhuc ætate magnus inter Chriſtianos Virginum & Cœlibum numerus eſſet, eorumque inſtitutum ab omnibus commendaretur: à multis etiam ad imitandum ſibi proponeretur. Habemus hujus rei, præterea quæ paſſim in hiſtorijs extant, memorabile exemplum in *Nicolao*, Qui ex ſeptem primis Diaconis vnus fuit. De eo Epiphanius tom. 2. lib. 1. hæreſ. 25. refert, quòd cùm haberet formoſam Vxorem, & videret alios quàm plurimos ob Virgintiatem in admiratione eſſe, ne videretur inferior alijs, aut vxorius, conſtituerit ad exemplum & imitationem cœlibum, conſuetudini conjugali in perpetuum renunciare, eoq; in inſtituto aliquandiu perſeuerâſſe Nicolaum Epiphanius ſcribit: ſed cùm in finem non poſſet incontinentiæ vſtionem reprimere, ne tamen inconſtantiæ aut leuitatis inſimularetur, ſi à propoſito reſiliiſſe videretur, maluit ſe conuertere ad promiſcuam Venerem, & ad vagas libidines, quàm legitimo cõjugio vti. Atque inde orta fuit ſecta Nicolaitarum, quam in Aſia latè diſſeminatam fuiſſe Ioannes in Apocalypſi teſtatur, qui ſenſerunt, *ſi modo à legitimo Matrimonio abſtinerent, ſe alijs fœdis libidinibus non pecca-*

Nicolaitarũ ſecta vnde orta & ſũmma doctrina.

re. In qua hiſtotia illud principaliter obſeruandũ eſt, quòd Nicolaus ille ex immodica cœlibarus admiratione, propter quem videbat alios quoſdam magni fieri, in eam opinionẽ deuenerit, quaſi Virginitas Chriſtianis hominibus magis quàm conjugalis conſuetudo conueniret. Euentus verò triſtis & obſcœnus oſtendit, Deum non velle omnes eſſe cœlibes, ſed qui capere poſſint capiant, qui verò vrantur, nubant. Vides ergo quantâ contentione, quibus artibus & inſidiis hoſtis humani generis, ſuperſtirioſam Virginitatis opinionem, laborârit primis illis Apoſtolicis temporibus in Eccleſiam inuehere.

Poſt Apoſtolorũ tempora vt ſtuduerit Satan Cœlibatum in Eccleſiã introducere.

Cùm autem viuentibus Apoſtolis id quod aliquoties tenrarat, obtinere non poſſet, obſeruauit occaſionem & tempus illud, quo Paulus & cæteri Apoſtoli è terris migrâſſent, & Ioannes in Pathmon relegatus eſſet: tunc enim exiſtimauit ſe in Eccleſiam, tanquam domum vacuam, hac ſua hypocriſi facilè irrepere poſſe. Produxit igitur in Aſia Præbyterum quendam ſectatorem, ſeu σπουδαστὴν, ſicut ſe jactabat, Pauli, qui ſparſit hiſtoriam quãdam de Periodo ſeu actis Pauli & Teclæ: cuius hęc ferè ſumma erat. Teclã

Tecla fabula.

nobilem Iconienſium Virginem, voluntate & cõſenſu parentũ nuptam fuiſſe Thamito cuidam: Paulũ verò cum veniſſet Iconium eo modo de Virginitate concionatum fuiſſe, vt Tecla, repudiato ſponſo, contra volũtatem ſponſi, & parentum Cœlibatum vouerit. Et Paulum per multos annos Teclam illam ſecum circumduxiſſe, ac tandem eam ſacro velo conſecrâſſe, & alias quoq; velandi poteſtatem, imò & docẽdi in Eccleſia & baptizandi ei conceſſiſſe. Quod manifeſtè cum Pauli doctrina pugnat, qui Vxores Viris adhærere, & in Eccleſia tacere jubet. Quia verò magna erat, & meritò quidem Pauli authoritas, iccirco impẽſius quàm antehac nunquam Virginitati ſtudere cœperunt. Ioannes verò cum ab exilio Eccleſiæ reſtitutus eſſet, videns fabulam hanc doctrinæ Pauli aduerſari, Presbyterum illum coram Eccleſia convicit, quod falſum & ſuppoſititium ſcriptum ſub Pauli nomine ſparſiſſet. Et impoſtor quidem ille publicè confeſſus eſt, ſe hoc totum Pauli amore feciſſe, vt Tertullianus in libro de Baptiſmo indicat cap. 17. Vnde & Gelaſius Papa, qui circa annos Chriſti 500. vixit, totam illam narrationem de Tecla inter apocrypha numerat, diſt. 15. c. Sancta Romana, ſicut etiam ante illum Hieronymus in Catalogo Script. Eccleſiaſt. ſub titulo Lucæ. Et tamen Monachi hodiè hunc librum revocant ejuſque Legendam probant:

Durauit hoc inſtitutum ſeu vitæ genus in Eccleſia etiam poſt Ioannis Apoſtoli obitũ, vt ex ſcriptis Patrum, qui iis temporibus vixerunt, intelligi poteſt, omniũ verò clariſſimè ex Ignatio, qui in Epiſt. ad Philippenſes ſcribit: *Saluta τὸ σύστημα Collegium Virginum.* Item ex Iuſtino Martyre, qui in Apologia ſecunda, quam dedit Antonino Imp. quum malè audiret Eccleſia propter Gnoſticos, & Carpocratianos, qui Vxores inter ſe cõmunes habebant, ita reſpondit: *Multi in vtroque ſexu reperiuntur egreſſi annum ſexageſimum, qui à teneris diſciplinâ Chriſtianâ imbuti perpetuum caſtitatem conſeruauerunt*: Idem etiam legitur apud Athenagoram & Tatianum.

Virginitas libera ab initio.

Adhuc tamen libera ac voluntaria erat Virginitas & in cuiuſq; arbitrio poſita, ita vt nemo vel ad eam cogeretur, vel nuptiis aliquid detraheretur, & conjugari præ continentibas deſpicerentur. Ignatius enim in Epiſtola ad Philadelphienſes: *Non detraho,* inquit, *de cæteris beatis, qui nuptijs copulati fuerũt, quorum nunc memini. Opto enim Deo dignus ad veſtigia eorum in Regno Dei inueniri: ſicut Abraham, Iſaac, Iacob: ſicut Ioſeph, Iſaias & cæteri Prophetæ: ſicut Petrus & Paulus & reliqui Apoſtoli, qui nuptijs fuerunt ſocietati: qui non libidinis causâ, ſed poſteritatis ſubrogandæ gratiâ conjuges habuerunt.* Primum ait, ſe commendaſſe Virginitatem, ſed non ita tamen, vt quicquam derogaret maritis. Imò optat, vt ipſi contingat ad eorum accedere veſtigia. In eadem Epiſtola ſic Philadelphienſes alloquitur: *Virgines Chriſto ſubditæ ſint, non abominantes nuptias, ſed id quod præſtantius eſt amplectentes, non in calumniam Matrimonij, ſed vt liberioribus animis diuinæ legis meditationi vacent.* Exſtant etiam ejuſdem Martyris ſententiæ de Cœlibatûs onere nemini imponendo, in Gnomologico Græco lib. 1. cap. 14. *Si quis poteſt, in caſtitate manere, ob carnis Dominicæ honorem, citra gloriationem maneat.* Item, *Cœlibatûs jugum nemini impoſueris: eſt enim res periculoſa, & cuſtoditu, cum obtinetur, difficilis, quando ex neceſſitate ſeruatur. Iuvenibus nuptias permitte priuſquam meretricijs amoribus corrumpantur.* Laudabatur igitur Virginitas ſed ita, vt ſua conjugio laus integra & ſalua maneret.

Euſebius libro 4. c. 23. & Nicephorus lib. 4. cap. 8. de Dionyſio Alexandrino referunt, quòd ſcripſerit Epiſtolam ad Gnoſios, in qua monuerit Pynitum illorum Epiſcopum, *Virginitatis jugum tanquam neceſſarium cuiquam imponat, ſed infirmitatis rationem multorum habeat.* Reſpondet autem Pinytus, *ſe recipere quidem Dionyſij ſententiam, ſed tamen ſimul monet eum, vt in poſterum perfectioribus, liberis cibum firmiorem impertire velit, ne ſemper immorantes hujuſmodi doctrinis,*

qua

quæ tanquam lactis cibus ſunt, in puerili inſtitutione conſeneſcāt. Vnde colligi poteſt, ſenſiſſe Pynitum, conjugium ab Apoſtolis approbatum quidem eſſe: ſed temporis tantum gratiâ tanquam lactis cibum & puerilē imperfectamque inſtitutionem conceſſum fuiſſe. Poſteros verò debere de doctrina firmiore & perfectiore inſtitutione cogitare. Ex quo apparet, cœpiſſe myſterium iniquitatis jam tum operari, & ſuperſtitioſi Cœlibatûs ſemina ſpargi, quæ mox radices ampliſſimas fecerunt, per ipſos Doctores & Eccleſiarū Antiſtites, maximè, qui Virginitatē & Cœlibatū paſſim honeſto etiam conjugio prætulerunt, & neſcio quod meritum aut quam perfectionem ei tribuerunt. Fecit hoc cùm alibi, tum verò maximè lib. 5. adverſus Marcionem Tertullianus, qui quòd acerbitate ingenij & impatientiâ victus ad Mōtaniſtas defecerat, conjugio infenſior fuerat, præſertim ſecundo: *Quod digami*, inquit in libro de Monogamia, cap. 12. *præſident apud vos, inſultantes vtique Apoſtolo: certè non erubeſcentes, cùm hæc ſub illis leguntur: Epiſcopum vnius Vxoris Virum.* Hæc Tertullianus quum Montaniſta eſſet, non antea ſcripſit. Montaniſtæ autem ſecundas nuptias damnabant. Quia verò Tertullianus in magna apud omnes exiſtimatione erat, multos in eundem errorem traxit.

Virginitas quādo honeſto Matrimonio prælata.

De virginitate Tertullianus.

Origenes.

Origenes tanto ſtudio caſtitatis & Virginitatis laborauit, vt ſeipſum caſtràrit, ſicut Euſebius de eo teſtatur: licet hoc à multis poſt Concilijs prohibitum & damnatū fuerit. Mirum igitur non eſt ſi ſuperſtitioſus in causâ fuerit, & quædam nō rectè ab eo pronunciata ſint. Nam Homil. 23. in Numer. ait, *Iuge ſacrificium non niſi à Virgine aut cœlibe præſtari poſſe.* Per juge verò ſacrificium intelligit preces: quaſi dicere velit, neminem ritè precari poſſe præter cœlibem: cum tamē Paulus velit, Viros omni loco orare debere. Verum quidem eſt, eūdem Apoſtolum monuiſſe cōjuges, vt precationis & jejunij causâ temperarent ſibi ad tempus ex conſenſu: non tamen hoc ita præcipit, vt à ſe invicem diſcedant, quaſi cùm ſint in conjugio precati non poſſint. Illud verò nequaquam tolerari poteſt; quòd idem Homil. 27. in Lucam, *Primus*, inquit, *gradus eſt ab omni conjugio abſtinere: ſecundus vnas tantum nuptias experiri.* Quò etiam illud referendum, quòd Tractatu ſeptimo ait, *quædam eſſe bona ſimpliciter, quædam permiſſa ad duritiem cordis*, & in eo genere Matrimonium etiam ponit. *Nam bonum eſt*, inquit, *Mulierem non tangere: veruntamen propter duritiem cordis additur: propter ſcortationem vnuſquiſque ſuam habeat Vxorem, & quæque ſuum Maritum: Bonum eſt quod Paulus ait, Volo omnes eſſe ſicut ego ſum: ad duritiem tamen cordis addit, Melius eſt nubere quam vri.*

Locus 1. Cor. 7 explicatur.

Videtur autem Origenes hunc errorem inde hauſiſſe, quòd cùm Paulus in priori ad Corinthios juſſiſſet, vt cōjuges, qui ad tempus à mutuo congreſſu ſibi temperâſſent, jejunii & precum nomine, ad id ipſum redirent, id ſe ait non ex imperio mandâſſe, verùm juxta indulgentiā. Quibus verbis viſus eſt Paulus aliquid vitij cōjugio inurere, quādoquidem ejus vſui indulgentiâ putauit opus eſſe. At ſi genuinum ſequamur ſenſum, res longè aliter habet. Errant enim in συγγνώμης voce. Vt enim Ariſtoteles lib. 6. Ethicorum definiuit, γνώμη δὲ κρίσις ὀρθὴ ἐπιεικοῦς, id eſt, rectum judiciū æqui. Ob quā cauſam εὐγνώμονας etiam laudamus, & τὸ ἐπιεικεῖς συγγνωμονικοὺς dicimus: συγγνώμη verò δὲ γνώμη κριτικὴ ὀρθὴ τοῦ ἐπιεικοῦς. Verſatur itaq; circa æquum, & ſuum jus remittit, quod ſæpiſſimè ſumma eſt injuria. Non ergo peccato connivet Paulus, ſed id tantum curatur quòd æquum eſt. Non cogit Apoſtolus conjuges, vt ſibi temperent, ſed æquum dicit, vt id ad tempus faciant, jejunii & precum causâ. Non item jubet neceſſario præcepto, vt ad opus conjugii redeant, ſed κατὰ συγγνώμην; quod rectâ ſanaque conſcientiâ ex æquo poſſint facere. Si Deus continentiæ donum ſit elargitus, videantque illius vſu Regnum Euangelij ſe poſſe proferre, non impedit Paulus, quin ita maneant. Sed interea ſi nolint aut non poſſint, oſtendit quid liceat, & ita liceat, vt duritiem cordis non oporteat prætexere, vt Origenes fecit.

Cyprianus.

Idem deniq; lib. 10. in Epiſt. ad Rom. Virginitatem opus perfectionis facit: Licet nōnullis in locis cōmodè de Conjugio & Cœlibatu loquatur. Secutus eſt Cyprianus, qui ſæpè etiam in hyperbolicas laudes & commendationes Virginitatis ac Cœlibatus abreptus fuit. Plurimis in locis deteſtatur & mirum in modū exagitat ſexum muliebrē. In libro De bono pudicitiæ *Virginitas*, ait, *æquat ſe Angelis: ſi verò exquiramus etiā excedit; dum in carne luctata victoriam & contra naturam refert, quam non habent Angeli.* Liber etiam De ſingularitate Clericorū, ſiue is Cypriani ſit, cujus inſcriptionē habet, ſiue Auguſtini. inter cujus opera circumfertur, ſiue cujuſuis alterius Patris, in eandem ſententiā *caſtitatem ſtatum* vocat *angelicæ qualitatis.* In Sermone de Natiuitate Chriſti, *Etſi bona ſunt*, ait, *& inſtituta à Deo conjugia, melior tamē eſt continentia, & virginitas excellentior.* In eodem libro clarè dicit, *quod ad continētiam & Virginitatem, neque neceſſitas, neque mandatum aliquod impellat quenquam*, ſed tamen addit, *perfectionis ſuadere conſilium.*

Hæc quùm docuiſſent Patres & Eccleſiarum Antiſtes ante Conſtantini M. tempora, & propterea Virginitatis ac Cœlibatûs ſtudium in magna apud omnes admiratione eſſet, Monachatus certè nuper natus & Cœnobitarum viuendi ratio noua & inuſitata hoc majori cum ſtudio & applauſu poſtea recepta approbataque fuit, quùm primi illi Monachi nuptiis vale dicentes, incontinentia & cœlibatu, vel ſeorſim in Eremis, vel vnà in monaſteriis quàm caſtiſſimè ſanctiſſiméque viuerent.

Nec minus hæc ipſa doctrina ſequentiũ Doctorum in Eccleſia Monachatũ promouit, imò mirum in modum propagauit & auxit, cùm jam paſſim Monaſteria & cõtubernia Monachorum erecta & inſtituta eſſent. Nam circa annos Domini 325. emerſit Euſtathius Sebaſtiæ Armeniæ Epiſcopus, qui ab officio remotus, in Armenia, Paphlogonia & Pontimontibus monaſticæ conuerſationis Author fuiſſe dicitur à Sozom. lib. 3. cap. 14. Is ſub hypocritici Cœlibatûs & continẽtiæ prætextu mox quàm plurimos ſectatores nactus eſt, & hac occaſione Monachatus in iſtis Regionibus mirificè propagatus fuit. Accuſauit enim cum ſuis nuptias, quæ jam antea ob Virginitatis amorem plurimis ſordebant; & docuit, *quòd nullus in cõjugali poſitus gradu, ſpem cõſequẽdæ ſalutis æternæ habere debeat.* Accidit igitur vt multi nuptias in vniverſum averſantes, ſub prætextu caſtitatis ab Vxoribus ſive maritis, rupto cõjugali vinculo, diverterent, & catervatim in Euſtathij monaſteria irruerent. Adeoque primus de Cœlibatu ſeu Virginitate & continentia ſuperſtitioſa & hypocritica ſanxiſſe leges creditur: Opere prẽtiũ igitur eſt inquirere quis aut qualis egregius hic artifex fuerit. Epiphanius itaque ſcribens in hæreſim 75. tom. 1. lib. 3. vocat hunc Euſtathium γνησιώτατον, id eſt, germaniſſimum vel ſelectiſſimum Arij Diſcipulum, vt qui Magiſtri dogma tenuerit pertinaciſſimè, quem etiam οὔτε θλίψεις τῶν ἀδελφῶν διορθώσαντο, hoc eſt, neq; tribulationes afflictionum corrigere & emẽdare potuerunt. Imò Macedonii quoque Spiritum ſanctum negantis eſſe Deum, notatus fuit blaſphemiâ, Pneumatomachis patrocinans, ſicut ait Baſilius Magnus. Teſtantur idem Socrates lib. 2. c. 45. Nicephorus lib. 9. c. 47. & Suidas. Cum autem in Concilio Gangrẽſi propterea damnatus fuerit, apparet, ne hoc quidem tempore leges de cuſtodienda Virginitate latas, ab omnibus Eccleſiarum Miniſtris receptas & approbatas, ſed potius damnatas fuiſſe. Nihil ominus tamen ita altè inſedit hominum animis hæc ſuperſtitio, vt reperti ſint, qui Euſtathium repræhenſioni omni exemerint, ſicut Nicephorus indicat lib. 9. cap. 16.

Euſtathy doctrina de cœlibatu

Euſtathius primus de Cœlibatu leges ſanxit.

Euſtathius quis.

Sequuti tamen ſunt Doctores alii, in cæteris quidem pleriſq; orthodoxi, in Cœlibatûs autẽ cõmendatione ſuperſtitioſi, ne quid grauius dicam. Athanaſius enim in libro de Virginitate palàm dicit, *per Maritum corpus Mulieris pollui.* At ſecus docent nos ſacræ literæ, nempe, *infidelem cõiugem à fideli ſanctificari.* Cum itaq; opus conjugii ſanctificationẽ interponat, multum abeſt, vt contaminationem aut pollutionem indueat. Idem in eodem libro, *poſteaquam*, inquit, *cõtinentiam profeſſa es, corpus tuum ſãctificatum eſt, templumque Dei factum.* Sed quæro hunc Patrem, ſi quæ non profeſſa eſſet Virginitatem, vel continentiam, Chriſto tamẽ credidiſſet in ſancto Conjugio, an corpus ſuum non habuiſſet ſanctificatum & Dei Templum? Paulus certè corpora Chriſtianorum, etiam conjugatorum, Templa Dei appellauit. Non enim alicubi conjugatos excipit, quin & ipſi Templũ Dei eſſent, & ſanctificati. Quod itaq; omnium Chriſtianorum eſt, hoc Athanaſius Virginibus peculiariter tribuit. Sed illud maximopere mirandũ, quod idem Pater in eodem libro ita tãdem exclamat: *O Cõtinẽtia gaudium Prophetarum, Apoſtolorum gloria: O Cõtinẽtia Angelorum vita, & ſãctorum hominũ corona.* Sunt hæc hyperbolicæ & tragicæ exclamationes, quæ ad lydiũ Verbi Dei lapidem examinatæ conſiſtere non poſſunt. Apoſtoli certè & pleriq; Prophetarum conjuges habuere. Quomodo ergo Virginitas illis eſt gaudium & gloria? Quid deinde cum Virginitate commune habent Angeli, quãdoquidem corpore carent? Vnde æquè illi Virgines dicuntur atque lapides cæci.

Doctores in cælibatus commẽdatione ſuperſtitioſi Athanaſius.

Hic igitur monendus eſt Lector, quid Eraſmus de hoc Athanaſii libro de Virginitate ſive Meditatione judicârit: *ſi Athanaſij eſt*, inquit, *mirè dejecit ſtilum. Alij verò & grauitatem Theologicam abieciſſe Athanaſium affirmãt, ſi iſtas pueriles præceptiones Virginibus præſcripſerit: nihil enim commune habere cum Patris illius celeberrimi ſcriptis. Nã præter ſuperiora, hortatur etiam virgines ad cõtemptum pecuniæ, ieiunium, ſobriam vitam, caſtitatem, preces, cõuerſationem ſãctam, eleemoſynam, meditationes ſãctas, recitationem Pſalmorum, & id genus alia. Præſcribit & certas lectioni horas, ſynaxi, deprecationi hymnis. Teſtatur, illum in tertio Angelorum choro inuentum iri, qui præcepta hæc ſeruauerit. De ſalute quoque ſua neminem ante obitum certum eſſe poſſe docet.*

Baſilius etiam haud obſcurè innuere videtur, *Cœlum non niſi Virginibus replendum eſſe*, Vult etiam *vt ijs, quæ promiſſam Virginitatem non ſeruent, fores Fratrum illis non aperiantur amplius, neque ſi acceſſerint gratiâ tecti ob frigus grauiter vrgens.*

Baſilius

Grego-

Gregorius Nazianzenus.

Gregorius Nazianzenus in Oratione habita in funere Gorgoniæ ſororis ita etiam ſcribit: *In duo diuiſa eſt: Vita, in Nuptias & Virginitatem. Hæc ſublimior eſt ac diuinior, laborioſior autem & lubricior: illa verò humiliores ac ſecuriores.* In Orat. funebri de Baſilia etiã ſcribit: *Res magna eſt Virginitas, Angelis aggregari ac abſq; jugo eſſe, naturaque ſolitaria: nam Chriſti illam vocare cunctor, qui cum naſci deberet ob nos natos, ex Virgine naſcitur, vt Virginitatem lege ſanciret.* Atqui & conjugati poſſunt cum Angelis in cœleſti patria conjungi. Neque probari poteſt vel vnico verbo Chriſtum lege Virginitatem ſanxiſſe.

Ambroſius.

Ambroſius *Virginitatem principalem eſſe virtutem* affirmauit: quod tamẽ verum non eſt: Chriſtianorum enim præcipuæ virtutes ſunt Fides, Spes, Charitas. Adhæc fatemur Caſtitatem eſſe virtutem, ſed quæ non tantum ad Virgines ſed etiam ad Virgines & conjugatas pertineat: Virginitatem autem per ſeipſam nemo virtutem dixerit.

Hieronymus.

Hieronymus in libris contra Iouinianum, Matrimonium cum folijs & radice arboris, Virginitatem autem cum pomis: & rurſus Matrimonium cum ſtipula & culmo, Virginitatem cum tritico & bonis granis confert. Verba autem ejus hæc ſunt: *Num arboris aut ſegetis contumelia eſt, ſi radici & folijs, culmo & ariſtis poma præferantur & fructus? Vt poma ex arbore, frumentum è ſtipula, ita Virginitas è nuptijs.* Scribit præterea, *Oro te, quale illud bonum eſt, quod orare prohibet, quod corpus Chriſti accipere non permittit? Quandiu impleo officium Mariti, non impleo Chriſtiani.* Quibus verbis palàm docet, conjugum preces non exaudiri, eiſque ad Euchariſtiæ perceptionem aditũ non patere, neque veros Chriſtianos cẽſendos, qui conjugi debitum perſoluerint. Idem tractans illum locum Pauli, *Bonum eſt homini Mulierem non tangere*, infert, *ergo malum eſt tangere. Nihil enim bono contrarium eſt niſi malum.* Et ex eo quod Apoſtolus inquit, *Bonum eſt homini ſic eſſe*, ille infert, *ergo malum eſt homini non ſic eſſe.* Hoc autem argumentandi genus æquiuocatione peccat. Cùm enim docuiſſet Paulus ob præſentem neceſſitatẽ, & moleſtias, quę coniugio ſunt annexę, Bonũ eſt homini Mulierem non tangere, quaſi diceret, vtile, commodum, & magis expeditum eſſe, hinc ille à cõtrarijs concludit, malum eſſe Mulierem tangere: atq; malum intelligit, non minus expeditum, incommodũ aut inutile, ſed vitioſum & peccatũ: quo ſenſu malũ non eſt cõtrarium illi bono, de quo antecedeps intelligendũ eſt. Et certè argumentatio à contrarijs, non quoad genus, eſt valida, ſed cùm juxta proprias differentias deducitur. Illud etiam valde mirandũ in hoc patre, quòd mox ſubijcit. *Nunquam ſcripſiſſet Paulus, vnuſquiſque Vxorem ſuam habeat, niſi præmiſiſſet, propter fornicationem. Tolle fornicationem, & non dicet, vnuſquiſque Vxorem ſuam habeat.* Quibus vtique verbis Chriſtianis hominibus omnes alias Matrimonij contrahendi cauſas adimit, vnicâ fornicatione exceptâ: cùm ſint alię multę & quidem honeſtæ. Et mox addit: *Id præterea quod Apoſtolus dicit, Melius eſt nubere, quàm vri: ſic accipit, ac ſi dicere voluiſſet, melius eſſe quidem nubere, quia pejus ſit vri. Tolle*, ait, *ardorem libidinis, & non dicet, Melius eſt nubere: melius enim ſemper ad comparationem deterioris reſpicit, non ad ſimplicitatem incomparabilis per ſe boni. Veluti ſi diceret, melius eſt vnum oculum habere quàm nullum.* His omnibus probare vult, nuptias eſſe malas. Adducens etiam id quod ad Romanos ſcribitur: *Quem ergo fructum habuiſtis in illis in quibus nunc erubeſcitis? Nam finis illorum mors eſt*, &c. *Puto*, inquit, *quod & nuptiarũ finis mors ſit: fructus autem ſanctificationis, qui vel ad Virginitatem pertinet, vel ad continentiam, vita penſatur æterna.* Quo loco, quod Paulus de peccatis in genere dixit, ille peculiariter ad nuptias detorquet: & hac ſententiâ & nuptias damnat, & conjugatos ad deſperationem ferè adigit. Atq; in hanc ſententiam multa alia apud eundem Patrem in libris contra Iouinianum extant, quibus conjugium & coniugatorum ſtatum manifeſtè damnat: quæ tamen poſtea hortatu Pammachij aliquantulum mitigauit, & varijs modis excuſare conatus fuit.

Patres in doctrina de cælibatu receſſerũt à verbo Dei.

Videmus ergo ex his omnibus, longiſſimè poſteris ætatibus receſſiſſe Patres à Doctrina Verbi Dei, & præſertim Apoſtoli Pauli, qui Virginitati non plus quàm nuptiis, perfectionis, ſanctimoniæ & caſtitatis tribuit. Cùm etiam poſt ea tempora Virginitas in admiratione quidem eſſet, ob frequens ejus ſtudium, non tamen plus ei quàm conjugiu tributum fuit, & liberum cuique fuit vel Virginem vel Coniugẽm eſſe. Progreſſu tamen temporis, ruentibus in Eccleſia rebus in peius, ſuperſtitio acceſſit, vt Virginitas ab omnibus ferè coniugio longè præferretur, & in coniugali poſitos ſtatu vix, ac ne vix quidem ſaluari poſſe opinarentur. Ex Chryſoſtomo ſanè intelligitur, fuiſſe eius ætate, qui conqueſti ſint, ſe non poſſe perfectè viuere, quòd Vxores haberent: quorum tamen ſententiam Pater ille non probat.

Hâc verò doctrinâ hocque modo & his authoribus Monachatus plantatus, auctus, & longè latéque dilatatus & propagatus fuit: Monachorum etiam, vt qui cœlibes eſſent plerique omnes, inſtituta, exercitia, ritus ac ſtudia mirificè hac ratione ſtabilia & confirmata ſunt.

F 3 D.Au-

Monachatus cauſa promouens ex Auguſtino.

D. Auguſtinus, admirator eximius, pro eius ſeculi more, monaſtices, cauſam Monaſteriorum & cœnobiticæ vitæ promouentem aliam indicat in Pſalmum 132. Verba nimirum illa Dauidis Prophetæ: *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare Fratres in vnum. Iſte,* inquit Auguſtinus, *dulcis ſonus, iſta ſuauis melodia, tam in cantico, quàm in intellectu, etiam monaſteria peperit. Ad hunc ſonum excitati ſunt Fratres, qui habitare in vnum concupierunt. Iſte verſus fuit tuba ipſorum. Ipſi primò habitauerunt in vnum, qui omnia quæ habebant vendiderunt, rerumque ſuarum pretia ad pedes Apoſtolorum poſuerunt.* Sed torquet hic Pater, quod cum pace tanti alioquin Viri dixerim, hæc Prophetæ verba, ad Monachorum inſtitutum, quod ille nec inſtituere nec commendare voluit hoc verſu, ſed in genere tantum laudare concordiam hominum, qui filij vnius Patris, ideoq; Fratres ſunt. Ac poſſunt ſanè fideles in Vrbibus mediis, in foro, in Vicis, in priuatis denique ædibus ſic viuere in vnum, vt non ſit propterea illis in monaſteria commigrandum, in quibus hodie lites, ſimultates, jurgia, odia & inimicitiæ validiſſimè regnant. His adde, quod Monachi in ſectas ſeu Ordines innumeros ſunt diuiſi, qui ſinguli aliis ſanctiores & præſtantiores haberi volunt. In hoc vno tantum omnes conſentiunt, vt oppreſſo Chriſto, & fide in hunc exſtinctâ. omnis generis ſuperſtitiones regnent, quæ incautos ad interitum abripiunt. Adhæc cohabitatio illa Monachorum & contubernia ſeu monaſteria eorum, in quibus plures conſociantur, non pluris certè facienda noſtris temporibus quàm olim Phariſæorum, Eſſenorum, Veſtalium Virginum. Arualium Fratrum & ſimilium Collegia, cum illorum ſint monaſteria, non minus quàm horum fuerint collegia, officinæ ſuperſtitionum & falſorum Deorum cultus. Vt coniunctio ſeu cohabitatio talis inutilis ſit, ſi non ad bonum finem, hoc eſt ad Dei honorem & ſalutem proximi dirigatur, quantúmuis jucunda & ſuauis fuerit.

Capvt II.

INter primos autem authores monaſticæ ſeu cœnobiticæ vitæ haud immeritò referuntur *Thabennenſiotæ*: quibus à nonnullis annumerantur etiam *Baſilius & Auguſtinus*, de quibus in ſpecie nunc aliqua referemus: mox de ſtudijs, exercitijs, moribus, veſtitu & toto denique vitæ genere Monachorum primæ huius claſſis plura dicturi.

Ordo Thabennensiotarvm.

Thabēneſiotarum author.

INter Claſſis hujus primæ Monachos, celeberrimi fuerunt *Thabennenſiotæ*, ſic eos vocat Vincentius in ſpec. hiſt. lib. 18. cap. 83. Nicephorus eos *Thabenneſios* nominat. Author eorum fuit *Pachomius* quidam Antonij Diſcipulus, *Amon*, verò illuſtrator, quippe qui 300. Ordinis hujus Monachis præfuit.

Nomen.

Nomen habent à loco in quo habitârunt. In Thebaida enim Prouincia, Thabenna ſiue Thabennenſis inſula fuit, in qua primo quidem Eremiticam vitam exercuit Pachomius ille, circa Conſtantij Conſtan. M. filij tempora, poſtea verò Cœnobitarum contubernia ibidem inſtituit, hac occaſione. Venit ad eum in ſpelunca ſedentem Angelus (ater an albus fuerit incertum eſt) dixitque illi: *Veni, & omnes juniores Monachos collige, eoſque juxta Regulam vitæ, quam à me diſces, inſtitue.* Tabulas autem æreas illi dedit, in quibus ſequens Regula ſcripta erat.

Occaſio inſtituti.

Regula Thabennensiotarvm.

DIuerſitas intro domus atrium cellulas facies, ternoſque per ſingulas manere præcipies. In vno tamen loco cibus omnium fiat. Nec jeiunare, nec manducare quenquam prohibebis, fortioribus tamen & magis edentibus grauius opus injunges. Somnum verò non jacentes capiant, ſed ſuper inſtructas & paulùlum reclines cathedras pallijs ſuis velatas ſedentes quieſcant: pellibus caprinis tegantur, quas nec propter cibum, vel ſomnum capiendum deponant, ſed tantum quando ad communionem ingrediuntur: tunc vnuſquiſque cingulum ſuum ſoluat, pellemque deponat, & cum cucullo tantum accedat. Si quis alterius Regulæ peregrinus aduenerit, non edat cum eis nec bibat, nec in manſionem eorum introducatur. Quicunque verò ad permanendum cum eis intrare voluerit, non eum in loca monaſterij ſecretiora recipies, niſi triennium totum laborioſius opus duriuſque perficiens impleuerit. Edentes cucullis capita ſua velent, ne alter alterum aſpiciat manducantem, ſed ſolum catinum vel menſam, nec loqui quiquam liceat dum manducat. Porrò 24. ordines eſſe Fratrum inſtituit: & vnicuique literam Græcam, quæ tanquam pro-

prio

prio ſigno vel vocabulo dignoſceretur, ſuperpoſuit. Hoc etiam ordinauit & juſſit, vt Orationes 22. *per totum diem, & veſperi totidem ad lumen facerent: & in nocturnis quoque vigilys totidem preces effunderent. Tunc ait Pachomius Angelo: parum hoc eſt. At ille: Ideò, inquit, has paucas fieri præcepi, vt & juniores implere ſine triſtitia poſſint impoſitam ſibi Regulam viuendi. Qui verò firmiores & perfectiores ſunt, non illis neceſſe eſt aliena Regula conſtringi: quòd vitam ſuam totam viſioni & cultui Dei penitus dederunt. His itaque diſpoſitis diſceſſit ab eo Angelus: Sicut nugatur Vincent. ſpec. hiſt. lib.* 18. *c.* 82.

Sozomenus & Nicephorus de horum Monachorum noua vitæ ratione, à reliquis Monachis variante, ita ſcribunt: *Indumentum,* inquiunt, *illis erat Melota ſeu pellis ouilla: capitis tegmen cucullum, ſeu mitra & tiara lanea, quæ purpureis diſtincta quibuſdam filis, puncta ſua haberet, crucis formam referentia. Tunica item & Zona itidem linea eſſe debebant: in quibus, ſimul conſidentes & in ſagis, ſuper exſtructis thoris mediocrem caperent ſomnum. Præcepit ſimiliter Angelus iſte Pachomio, vt domicilium eorum ita ſepimento circumuallaretur, vt id lectum cujuſque concluderet. Primaria autem & Dominica die vt ad communionem & perceptionem diuinorum Myſteriorum accedens, ſolutas zonas & ſagula pellicea deponerent. Atque vt duodecies interdiu ſemper orarent: itidem verò ad veſperam: noctu ſimiliter. & item horâ nonâ tertiò. Et cùm cibus eſſet capiendus, vt orationem quamque Pſalmus præcederet. Præterea vt ad numerum Græcarum literarum cætum Monachorum cohabitantium in* 24. *ordines diuideret: & cuique ordini congruentem, ſicut animus, vita & mores cujuſque ferrent, imponeret appellationem: ſcilicet, vt ſimpliciores, ι. & ο. qui verò praui eſſent, & minus recti, ζ & ξ. vocarentur, atque aliter alij iuxta cujuſque inſtitutum, & literæ ipſius habitum aptum accommodando cognomen, Sozomen. libr.* 3. *capit.* 14. *& Niceph. libro* 9. *capit.*14.

Incrementa Thabēnēſiotarum.

Monachi hi cum tempore maxima cœpere incrementa, adeò vt breui ordo ipſorum ad numerum ſeptem millium creuerit, qui omnes hujuſmodi, quæ diximus, cuſtodierunt inſtituta. Intra Thabennam namque circiter 1300. fuiſſe dicuntur: vbi monaſterium Pachomij, in quo ſcilicet ipſe degebat, primum & maximum fuit. Ex Thabenna verò in reliquam Thebaida & Ægyptum hic ordo propagatus fuit. Eorum autem omnium vnum erat inſtitutum, vnus viuendi modus, & communia omnia. Inſulam ipſam quaſi Metropolim quandam eſſe putabant: & qui ibi rebus præerant *Patres* dicebantur. Ex quibus quoque, qui inſtituti ejus æmulatores erant, cœtui cuique & domicilio præfectos ſuos accerſentes accipiebant. Niceph. lib. 9. cap. 14.

CAPVT III.

Ordo Sancti BASILII.

Baſilius quâ occaſione monachicam vitam elegerit.

SAnctus Baſilius tempore Presbyterii ſui, quo functus eſt Cæſareæ Cappadocum Metropoli, calumnijs traductus fuit apud Euſebium ejus loci Epiſcopum, ita vt animus Euſebii prorſus alienus ab eo factus fuerit. Tanto enim odio & inuidiâ eum proſecutus eſt, vt eum ab Eccleſia omninò repellere conaretur, niſi à Nazaræis & Aſceticis Monachis prohibitus fuiſſet. Baſilius autem tranquillitati Eccleſiæ conſulens, non ſeſe Euſebio oppoſuit, ſed ſponte ejus odio ceſſit, ac in monaſterium quoddam Ponti ſe recepit: Ibi Monachos in Religione ac verbo Dei diligenter inſtituit: qui inde diſcedens, & Ponti Vrbes ac rura circumiens, Author fuit, vt hinc inde Cœnobia erigerentur, in quibus multi vnâ viuerent, non ſeparatim. Hactenus enim in Eremis & ſolitudinibus ſinguli in latebris, ſpeluncis, vel cellulis & ædiculis ſoli habitârunt. Adſtipulatur nobis Hieronymus, qui in Epitaphio Paulæ refert, quòd multa Monachorum millia in Ægypto fuerint, quorum ſinguli peculiarem cellulam haberent. Pachomius domicilia Monachis exſtruxit, in quibus terni habitârunt. Ad Nitriam quinquaginta inter ſe vicinæ cellulæ ſeu ædiculæ fuerunt, in quibus alij conjunctim, alij ſeparatim habitârunt: ad interiorem verò ſolitudinem infinita quidem Monachorum habebantur domicilia, quorum vnumquodque tam erat ab alijs ſeparatum, vt nec videre inuicem, nec audire poſſent. Die Dominico ſimul oraturi conueniebant: ſi non venirent, perſpicuum erat, quòd contra animi ſententiam abeſſent, &c. vt Sozomenus lib. 6. cap. 30. & 31. & Niceph. lib. 11. cap. 38.

Baſilius certam formam vitæ monaſticæ præſcripſit, & primus cœnobia in vrbibus exſtruxit.

Ex his igitur ſolitudinibus & cellulis Baſilius M. Monachos in Cœnobia congregauit, & diſciplinam inſtituit, quâ Monachi non amplius vagarentur atque fluctuarent, ſed eſſent ſemper vnicâ Religionis formâ deuincti. Quod his verbis in Monodia ejus Nazianz. indicat: *Vt autem non ſolùm ſibi,* inquit, *ſed alijs quoque proficeret, primus Cœnobia excogitauit, ritumque agreſtem ad Ordinem quendam, formulamq; Religioni propriorem, reduxit Cùm enim animaduertiſſet eos, qui in communi vita, hoc eſt inter alios mixtim monaſticam licet abſtinentiam ſeruent, alijs quidem vtiles, ſibi verò nequaque exiſtere, cum*

Confirmant hæc Card. Tapinus adauth. Ingreſſi de ſacroſanct. eccleſ. & Hier. Platus lib. 1. c. 22 de Bono ſtatu religioſi. Baſilius effecit, & Eremita & cœnobita eſſent.

in multis eos neceſſe ſit verſori molis, quæ vitæ quietæ perfectæq; cõtrario videtur: eos verò qui in ſolitudine procul ab alijs agũt, firmiores ſanè propoſito, magiſq; Deo cõjunctos quàm ſuperiores vidit, attamen ſibi tantum vtiles, cùm rerum experientiam nequoquam teneant, nec cum alijs commercium vllum habeant, vtrumq. vitæ genus cõjungere conatus eſt. Quamobrem Monochorũ Cœnobia, haud procul ab ijs qui in hominũ ſocietate viuũt, ædificari juſſit, nec omnino ſeparauit; vt & propinquitate, cùm opus charitatis expoſceret, adeſſe valerent, diſsiti olioqui proprijs terminis, ne quies eorum aut pax interrumpi per multitudinẽ poſſet: nec ipſi Monachi actionis merito, quod ex impendenda alijs pietate eſſet priuarentur, neque rurſus eorum actio per tumultus inutilis redderetur. Vt alter alterum hoc modo juuare poſſet, & Monachorum vita per cõuerſationem eorum, qui in communi agunt, pia fieret: & ipſi ex Monachis quietem, cõſtantiam, ſapientiam, contemplationẽ ediſcerent, quemadmodum tellus & pontus inuicem ſe juuant ac ſuſcipiunt. Hactenus Nazianzenus, quæ Volareranus, alijque recentiores ſcriptores confirmant. Valẽtinianus etiam, Theodoſius & Archadius Impp. lege, quæ in Theodoſiano Codice exſtat, libro 1. tit. de Monachis, liberos in oppida ingreſſus Monachis conceſſerunt. Et in Tridentino Concilio Seſſione 25. cap. 5. decretum exſtat, vt Monaſteria, præſertim Monialium, propter multas grauiſſimas cauſas, in Vrbes & Oppida, ſi fieri poſſit, transferantur.

Baſilii Monaſteria Scholæ.

Fuerunt autem hæc Baſilij Cœnobia non latibula ignauorum fucorũ, ſed potius Scholæ, in quibus artes & philoſophia, vnà cum Theologia verâ Religione pietateq; tradebantur, eam maximè ob cauſam, vt ſemper docti & idonei Viri in promptu eſſent, quos Eccleſijs præficere poſſent. Erant ergo Monachi ſub Baſilio militantes, ſeparati à Mũdo, & omni rerum mundanarũ cura, quò facilius bonas literas addiſcere, & veram Religionem imbibere, liberiuſq; Deo vigilijs, hymnis & precibus ſeruire poſſẽt. Ruffinus ibid. Et ob ſtudia hæc honeſtatis pietatiſq; maximus vndiquaq; adhæc, à Baſilio ſic inſtituta monaſteria ſeu contubernia & communitates docentium ac diſcentium factus eſt concurſus. Proinde falſum eſt quod nonnulli confidenter affirmant, Baſilium primũ Ordinem Monachorum inſtituiſſe, quẽ *Baſilianum* vocant: primò etiam tria Vota continẽtiæ, paupertatis & obediẽtiæ à ſuis Monachis exegiſſe. Regulam quidem, hoc eſt, certũ vitæ genus ſuis Diſcipulis præſcripſit, intra quod ceu fræno quodam legibus certis continerentur: quemadmodum etiamnũ hodie in bene cõſtitutis Scholis, Academijs & Collegijs ſtudioſorum certę leges exſtát, ſecundũ quas viuendum eſt ipſis. Ordinem autem ipſe cum ſuis eum tenuit quem Chriſtus inſtituit: Voto etiam, quo Chriſto obligamus in baptiſmo, contentus fuit, at ſuperſtitioſa illa quæ hodiè in Monachorum luſtris in vſu ſunt vota penitus ignorauit. Adſtipulatur noſtrę ſententię Vadianus eruditiſſimus ſimul, ac omnis Antiquitatis peritiſſimus Vir. Nam in libro De tribus terię partibus ait: *In ſolitudinem pertractus Baſilius multis annis, Nazianzeno annitente, diuinis libris animum impendit. Poſtremò regreſſus Ponti Vrbes & rura circuiuit, & Eccleſias nõ modò cõfirmauit Euangelij prædicatione, verùmetiam conſtituit. Monaſteria itidem ordinâſſe dicitur, hoc eſt Scholas, in quibus rejectâ ſeculi curâ, doctrinæ, moribus pudicitiæ & cõtinentiæ vocaretur, quo purior eſſet cultus & Dei & proximi. Id enim erant illa ætate monaſteria: ſi cui vacat legat lib 2. c. 9. Ruffini.*

Mirum autem, Regulam quandam Baſilii jactari à Monachis quibuſdam noſtri temporis, ceu tales eſſe juſſerit Vir pientiſſimus, quales ipſi ſunt, qui præter nomen neſcio an quicquam veteris Monachiſmi præſtẽt. Nihil ille alienum à Chriſto, à doctrina Apoſtolica, à ſolida puraque pietate inſtituerat, qui ſolitudinem hoc fine ad tempus amplexus fuit, vt rerum curis exemptus, diuinarum literarum arcana hoc expeditius aſſequi poſſet, quò promptius in hoc ſeparabat & effingebat, vt doctrinâ exemploque prodeſſe quàm plurimis cupiebat. Nuſquam autem plus fuit ſanctis viris negotii quàm in illo otio (vt obiter Scipionis dicto vtamur) neque minus vnquam ſoli fuerunt, quàm quando hoc modo ſoli erant. Noſtris Monachis magnâ parte expertibus doctrinarum & ſcripturæ, hoc muneris videlicet incumbit, vt Votis, veſtibuſque & jejuniis ſuis, pro nobis ſatagant, canant & mereantur. Exſtat Epiſtola Baſilii ad Gregorium Nazianzenum de vita ſolitaria, hoc eſt Monachiſmo ſcripta, quam Latinam Franciſcus Philelphus fecit, palàm innuens, quibus finibus vetus Monachiſmus contentus fuerit, quid ſpectârit, & quo vſu receptus ſit. Quod ipſum multis in locis & Hieronymus, fautor alioqui Monachorum, explicat. Sed eſto, inſtituerit hæc vt iſti volunt, Baſilius, nihilominus tamen ob hoc ipſum, quòd nimirum videbatur nouos cultus inſtituere, & communi hominum vitæ quaſi derogare, reprehendit eum Eccleſia Neocæſarienſis, vt apparet ex eius epiſtola 63. Item eius proprius Epiſcopus Euſebius, vt ex vita Baſilii à Gregorio Nazianzeno recitata animaduerti poteſt. Catalogus teſtium Veritatis. Vnde apparet multos tunc adhuc monaſticen, nouaque iſta pietatis genera damnâſſe: quanquam impoſſibile dictu ſit, quantum

quantum ea monaſtica noſtrâ fuerit purior, ſyncerior, & ab omnibus ſuperſtitionibus mundior. Idq; vt magis perſpicuum fiat, Regulam, quam quidem ſuis Monachis Baſilium præſcripſiſſe volunt, c. 95. comprehenſam, integram adſcribam.

Regula à S. BASILIO, *Cæſarienſi Epiſcopo, ſui temporis* Monachis *præſcripta.*

Pſal 93. · Tim. 3 · Deut 32. · Doctoris neceſſaria conditio.

HVmanum genus diligens Deus, & docens hominē ſcientiam: his quidē, quibus docēdi contulit gratiam, præcepit per Apoſtolum, permanere in doctrina: his verò, qui ædificari diuinis inſtitutionibus indigent, per Moyſen proteſtatur, dicens: Interroga Patrem tuum & annūtiabit tibi: Presbyteros tuos, & dicent tibi. Propter quod neceſſe eſt, nos quidem quibus Miniſterium verbi creditum eſt, in omni tēpore paratos eſſe ac promptos ad inſtructionem perfectionemq; animarum: & quædam quidem in cōmuni Eccleſiæ auditorio ſimul omnibus de præceptis Domini conteſtari: quædam verò ſecretius perfectioribuſq; diſcere, & inquirere, & manifeſtare atq; interrogare volētibus de fide & veritate Euangelij Domini noſtri Ieſu Chriſti, & de conuerſione perfecta, copiam noſtri ſermonis facultatemque præbere: quo poſſit ex his perfectus effici, & cōſummatus homo Dei. Vobis autem conuenit nullum tempus vacuū præterire: quò minus ad ea, quæ communiter cū omni Eccleſia diſcitis, etiā ſecretius de eminentiorib. & perfectiorib. inquiratis, vt omne æuū vita veſtra in inquirēdo de melioribus tranſigatis. Quoniā & in hoc nos cōgregauit Deus, vt paululū quid à moleſtijs turbarum ſilētij agamus & quietis: neq; in aliud opus animum demus, neq; reſiduū tempus ſomno rurſus & remiſſioni corporea mancipemus, ſed inquiſitione & ſolitudine meliorū noctis hoc quod ſupereſt ſpatium exigamus, adimplētes illud quod ſcriptum eſt per David: Qui in lege ejus meditabitur die ac nocte. Si quid ergo vnuſquiſque veſtrum deeſſe ſibi ad ſciētiam putat, ad cōmunē id proferat inquiſitionem. Facilius enim pluribus ſimul cōferentibus, ſi quid illud difficile, vel obtectū eſſe videtur, clareſcit, Deo ſine dubio inueniendi gratiā largiēte. Sicut ergò nobis neceſſitas imminet, ſicut illud Apoſtoli: Væ mihi erit, ſi non euāgelizē: ita in vobis, ſi ab inquiſitione & interrogatione ceſſetis, vel ſi remiſſiores ac reſolutiores ad ea adimplenda, quæ recta invēta fuerint, exiſtatis, ſimile diſcrimen impendet. Propterea enim Dominus dixit: quia ſermo quem locutus ſum vobis, ille judicabit vos in nouiſſimo die. Et iterum: Seruus qui ignorauit voluntatem Domini ſui, & fecit digna plagis, vapulabit paucis: qui autē cognouit, & fecit contra voluntatem Domini, vapulabit plurimis. Oremus ergò miſericordiam Domini, vt & nobis verbi inculpabile tribuat Miniſterium, & vobis fructuoſum doctrinæ concedat euentum. Tanquam ergo ſcientes, quoniam ſtabunt ante faciem veſtram verba hæc ante tribunal Chriſti: Arguā te, inquit, & ſtatuam illa contra faciem tuam. Intendite animum diligenter ad hæc quæ dicuntur, & ad opus dignum, quæ audiſtis, feſtinanter adducite: quia neſcimus qua die vel hora Dominus noſter veniat.

Pſalm. 1. · Inuicē conferendi vtilitas. · Matt. 12. · Luc. 12. · Dei verba arguent nos in judicio. · Matth. 24.

CAPVT I.

De Ordine MANDATORVM DEI.

Interrogatio. · Matt. 22.

„QVoniam dedit nobis ſermo tuus poteſtatē vt interrogaremus, primò omniū doceri quæ ſumus, ſi ordo aliquos eſt in mādatis Dei: & aliud quidem ſit primum, aliud ſecundum, & ſic per ordinem cætera: an omnia mandata ſibi inuicem cohærent: vt ſint æqualia, & vnde voluerit, poſſit quis initium ſumere, tanquàm in modum circuli vel coronæ?

Reſponſio.

„Interrogatio veſtra antiqua eſt, vt olim propoſita in Euangelio in eo, quùm accedēs ad eum quidam Legis Doctor: ait: Magiſter, quod eſt primum mandatū in lege? Et Dominus reſpondit: Diliges Dominum Deum tuū ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis: hoc eſt primum & magnū mandatū. Secundū autem ſimile eſt huic: Diliges proximū tuum tanquā teipſū. Ipſe enim Dominus ordinē mādatis impoſuit: primum dicens & magnū eſſe mādatū, Deum ex toto corde, ex tota anima & mēte diligere: ſecundum verò ordinē & cōſequentia, & quod illi eſſet ſimile per virtutē, imò quod illud expleret, & quòd penderet ex primo, diligere proximū ſicut meipſum. Sed & de alijs ſimiliter in ſanctis ſcripturis inuenies: & obſeruatur, vt ego arbitror in omnibus mandatis ordo quidam & conſequentia præceptorum.

In omnibus mandatis ordo ſeruatur.

CAPVT II.

De CHARITATE DEI: *Quare & quomodo diligendus ſit.*

Interrogatio.

„QVoniam igitur, vt ais, de charitate primum eſſe mandatum, inde nobis primum omnium diſſere. Nam quia oportet diligi, audiuimus: quomodo tamē oporteat impleri, deſideramus addiſcere.

Matt. 22. · Quid ſit dilectio inſinuat.

„Optimum ſumpſiſtis ſermonis exordiū, & propoſito veſtro valdè conueniens. Deo itaq; juvante nos, vt dicitis, faciemus. Sciendum ante omnia eſt, quod mandatum iſtud vnum quidē videtur: ſed omniū mandatorū in ſe virtutē complectitur, & cōſtringit, ipſo Domino dicente: quia in his duobus præceptis omnis lex pendet, & prophetiæ. Nec tamen nos per ſingula diſcutere aggredimur ordinem mandatorum: alioquin videbimus

totum

totum opus introducere in partē. Sed quātum ad propoſitum ſufficit, & præſens ratio poſtulat, inquirimus, illud ante omnia deſignantes, quòd omnium mandatorum, quę à Deo accepimus, virtutes in nobiſipſis inſitas gerimus: quo ſcilicet neq; difficultas nobis ſit, tanquam nouū aliquid à nobis & alienū exſpectetur: neq, rursū elationis dari nobis aliqua videatur occaſio, ſi putemus nos plus aliquid offerre Deo quam ab ipſo in natura noſtrę creationis accepimus. Quoniam quidem ea quæ à Deo nobis inſita ſunt, ſi rectè competenter moueamus in opus, hoc eſt, ſecundū virtutē viuere: Si verò naturæ beneficia corrumpamus, hoc eſt in malitiā vertere. Eſt ergo mali iſta diffinitio, non rectè vti motib. animi, à Deo nobis inſitis. Et rurſum iſta diffinitio, eſt rectè vti, id eſt, ſecundum mandatum Dei, & ſecundum conſciētiā, animi motibus à Deo nobis inſitis. Quū ergo hæc ita ſe habeant, hoc idē inuenimus etiā de charitate conſtare. Mādatum accepimus diligere Deum. Dilectionis virtutē à Deo anima ſibi inſitam gerit: in quo nec extrinſec⁹ teſtimonijs indigemus. Vnuſquiſq; enim in ſemetipſo & ex ſemetipſo horum, quæ dicimus ſumit judicium. Omnis homo cupit quod bonū eſt: & affectu quodam naturali conſtringimur ad omne quod bonum putamus: ſed & erga conſāguineos & carnis proximos (nullo docente) in amore cōſtringimur: hiſque quorum beneficia accipimus, omni affectu & officijs copulamur. Et quid habetur tam bonum quā Deus? imò quid aliud bonū, niſi Deus ſolus? Quid decor, quid ſplendor, quid pulchritudo, quā naturaliter diligere prouocamur, quouſque talis gratia? Quę amoris flāma, quæ anima ſecreta, & interiora ſuccedunt: ſicut amor Dei inflāmare debet arcana mentis? præcipuè ſi ſit munda anima, ſi ſit ab omni pollutione purgata, & quæ vero affectu dicat, Quoniā vulnerata charitate ego ſum. Ineffabilem prorſus ego ſētio amorem Dei, & qui ſentiri magis quā dici poſſit. Inenarrabilis quædā lux eſt: etiā ſi fulgura, ſi coruſcū comparet, vel adhibeat ſermo, non patietur auditus. Si luciferi fulgores, ſi lunæ ſplendores, ſi ipſum ſolis lumē affirmas, ad comparationē gloriæ ipſius, obſcura ſunt omnia, & multò tetriora, quàm ſi cæca nox, obſcuritate profundæ caliginis merſa, limpidiſſimi meridiani ſolis lumini comparetur. Decor iſte corporis oculis non videtur: anima ſola & mente conſpicitur. Qui decor ſi cuius fortè ſanctorum mentē animamq; perſtrinxit, flagrātiſſimum in eo amoris ſtimulum defixit. Præterea denique velut amoris cuiuſdam ignibus tabeſcētes, & præſentem vitam perhorreſcentes, dicebant aliqui ex eis: Quando veniam & apparebo ante conſpectum Dei? Et iterum dicebat iſtius amoris ignibus flagrans & ſuccēſus: Sitiuit anima ad Deum fontem viuum: quando veniam & apparebo ante eum? Et inſatiabiliter habens eius deſideriū, orabat vt videret volūtatem Dei, & protegeretur in templo ſācto eius. Ira ergo naturaliter & concupiſcimus quæ bona ſunt, & amamus. Nihil autem (vt diximus) tam ſummùm bonum eſt, quam Deus: & ideò debitum quoddam exoluimus hanc, quā ab eo expetimur, charitatem. Quæ vtiq; ſi denegatur, & minimè exoluitur, iræ nos inexcuſabiliter obnoxios facit. Et quid dico irę obnoxios? Quę enim poterit maior eſſe ira, quæ vltro grauior, quàm hoc ipſum ſi accidat nos alienos effici à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro? Quod ſi parentibus ineſt naturalis affectus erga eos, quos genuerunt: & nō ſolùm hoc in hominibus, verùm etiā in mutis animalibus hoc inuenitur: videte ne fortè inueniamur pecudibus hebetiores, vel feris belluis immaniores, ſi nullo erga genitorem cōſtringamur affectu. Quē etiamſi qualis & quātus ſit, ſcire non poſſumus: ex hoc tātùm ſolo, quòd ex ipſo ſumus, venerari & diligere parentes debemus affectu, atq; indeſinenter erga ejus pendere memoriā, ſicut erga genitrices ſuas paruuli faciunt: ſed & multo amplius, multoq; promptius, quanto & immenſorum beneficiorum ejus obnoxios ſcimus. Quod & ipſum commune puto eſſe cū cæteris animalibus: meminerunt nanque etiam illa, ſi quid eis quis contulerit boni. Si mihi nō credis, audi prophetam dicentem: Cognouit bos poſſeſſorē ſuum, & aſinus prǽſepe domini ſui. Abſit autem de nobis dici ea quæ ſequuntur: quia Iſrael autē me nō cognouit, & populus meus me nō intellexit. Quod ſi etiam eos qui beneficii aliquid contulerunt, nullo docente diligimus, & omni ſtudio, quantum fieri poteſt, referre gratiam nitimur: quomodo ſufficeremus referre gratiā de beneficijs Dei, quæ tanta ſunt, vt effugiant numerum? Et aliud; Sufficiat aliquod ex omnibus, per totā vitam noſtram efficere nos obnoxios largitori. Nam omitto cætera omnia, quæ quidē & ipſa magna ſunt & præclara: verùm à majoribus & melioribus, velut ſtellæ quædam ſplendentioribus ſolis radijs, obteguntur. Quoniam quidem nec tēpus nobis eſt, amplius dilatare ſermonem: vt poſſimus etiam de minimis ergā nos diuina enumerare beneficia. Sileamus ergo quotidianos ſolis ortus, & vnius lampadis fulgore illum natum vniuerſum mundum: Sileamus lunæ circuitus, aëris permutationes, viciſſitudineſq; imbres ex nubibus flumina, fonteſq; de terra: latitudines & altitudines maris: vniuerſitatē

Quid ſit ſecundū virtutem viuere.

Virtutis & mali definitio.

Cant. 5.

Pſal. 41.

Pſal. 26.

Deum debitè amamus.

Quę nos ad amorē Dei excitare debeant.

Comparatio commoda.

Eſa 1.

Gratiam Deo referre non poſſumus pro beneficijs.

Donorum Dei deſcriptio.

terræ,

terræ & natiuitates eius animantiũ quæ in aquis gignũtur, & quæ eo coaleſcunt vel oriuntur in terris, noſtris deſiderijs vel vſibus deputata. Hęc omnia vel cætera innumerabilia prętermitto. Hoc ſolũ, quod nc volentı quidem præteriri poſſibile eſt, præterire non poſſumus: & quamvis rericere gratiam non ſit poſſibile, multò tamen impoſſibilius eſt, vt dignum eſt & competit, proloqui: hoc inquam quantũ eſt, quod ſcientiam ſuá donauit hominibus Deus, & rationabile animal eſſe fecit in terris: & ineffabili Paradiſi vti voluptate ac decore conceſſit: quemque ſerpentis arte deceptum, & in peccatum lapſum, ac per peccatum in mortem deuolutũ nequaquam deſpexit, ſed legem in adjutoriũ dedit: præfecit Angelos, deſtinauit Prophetas: conatos malitiæ comminationum ſeueritate compeſcuit: bonorum deſideria munificẽtiſſimis remiſſionibus provocavit: & finem vtriuſq; viæ in multis imaginibus præſignauit. Verùm quum poſt hæc omnia in malis noſtris & incredulitatibus durare-mus, non eſt aduerſus, neque dereliquit nos impios Domini bonitas, neq; cum beneficijs ejus eſſemus ingrati, vertere potuimus & excludere miſericordiam ejus à nobis: ſed reuocamur à morte, & iterũ reuiuificamur per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtũ: qui quum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo: ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens. Infirmitates noſtras accepit, & ægritudines noſtras portauit: & pro nobis vulneratus eſt, vt liuore ejus ſanaremur: & à maledicto nos redemit, factus pro nobis maledictus: & morte turpiſſima condemnatus eſt, vt nos reuocaret ad vitá. Nõ ſufficit reuocare nos mortuos, ſed & diuinitatis ſuæ participium tribuit; & munus æternitatis indulget: & ſupra omne quod vel petere, vel intelligere poſſumus, credentibus vel diligentibus ſe præparat: quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit. Quid ergo retribueremus Domino pro omnibus, quæ retribuit nobis? Verùm ille ita benignus & clemens, vt ne retributionem quidem repoſcat: ſed ſufficit ei, vt pro his omnibus quę largitus eſt, diligatur. Quis ergò tam irremediabiliter ingratus eſt, vt poſt talia, ac tanta beneficia, non diligat largitorem? De charitate quidem Dei, iſta ſufficiant.

Maximum Dei beneficium.

Gen. 3.

Phil. 2.

Opus redemptionis commemorat.

Iſa. 53.

Gal. 3.

Sap. 2.

Iſa. 64.

1. Cor. 2.

Benignitatis Dei commendatio.

CAPVT III.

De CHARITATE PROXIMI *Quare & quomodo diligendus ſit.*

PRopoſitum eſt ſuperius, Fratres, non omnia dicere poſſibile eſſe: ſed breuiter & ſuccinctè commemorare ea, quæ amorẽ Dei inſerere animæ ac ſuſcitare ſufficiant. Conſequens iam nunc eſt, etiam de eo mandato, quod ordine ac virtute ſecundum diximus explicare. Et quidem quoniam lex eas virtutes, quæ animæ à creatore inſitæ ſunt elimet & excolat, jã ſuperius diximus. Quia ergò præcipimur diligere proximos ſicut noſmetipſos videamus ſi etiam nobis virtus & facultas ad hujus quoq; mandati expletionem eſt. Et quis ignorat quoniam humanum animal & cõmunicabile eſt homo, & non agreſte aliquod ac ferum? Nihil enim tam proprium eſt noſtræ naturæ quàm indigere, & requirere inuicẽ: & diligere quod requirit. Quia ergò Dominus harum virtutum in nobis ſemina ſeminauit: ſine dubio horum etiam fructus requiret, & teſtimonium noſtræ erga ſe dilectionẽ accipiet proximorum. In hoc enim, inquit, ſcient omnes quia mei eſtis Diſcipuli, ſi dilectionem habueritis adinvicem. Et ita in omnibus duo iſta mandata conjungit: vt etiam opera miſericordiæ quæ fiũt, transferat in ſemeipſum. Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare: & reliqua quæ in proximo geſta ſunt, ſe dicit eſſe perpeſſum, quũ dicit: Quandiu feciſtis vni ex minimis iſtis Fratribus meis, mihi feciſtis. Ergò per primũ completur & ſecũdum: per ſecũdum verò aſcenditur & reditur ad primũ, vt qui diligit Dominum, diligat & proximũ. Ait enim Dominus: Qui diligit me, mandata mea cuſtodit. Hoc eſt (inquit) mandatum meũ, vt diligatis inuicem: & qui diligit proximum, implet Dei cheritatem: quia ipſe in ſe recipit, quicquid confertur in proximo. Et quidem his, qui initia habent ad timorem Dei, & ad primos aditus Religionis accedunt: prima inſtitutio eſt vtilis per timorem, ſecundum ſcientiam ſapientiſſimi Salomonis, dicentis: Initium ſapiẽtiæ, timor Domini: nam idipſum etiam in Pſalmiſta legitur. Vos verò, Fratres, qui jam paruuli in Chriſto eſſe deſiſtitis, neque vltra lacte indigetis, cibos ſolidos ex dogmatum firmitate perquirite ad nutriendum & paſcendum interiorem hominem, quo per eminentiora quæque perueniat ad perfectum: & in omni quæ in Chriſto eſt, veritate firmetur. Obſeruandum ſanè eſt, ne fortè copioſioris gratiæ pondus, grauioris nobis cauſa cõdemnationis exiſtat, ſi ingrati inueniamur largitoris muneribus. Illud autem ante omnia conſiderandum eſt, quod neq; aliud vllum mandatum, neq; hoc quod de charitate Dei & proximi præcipitur, implere quis poterit, ſi per varias & diuerſas occupationes animus oberret. Sed neque artificium vllum, vel vllius diſciplinæ induſtriam adipiſci poſſibile eſt eos, qui frequenter ex alijs ad aliam referuntur. Omni ergo cuſtodia oportet nos ſeruare cor noſtrum, ne fortè deſiderium Dei malæ deſideria & ſordida cogitationes depellant à noſtris animis ac detrudant, ſed è contrario aſſidua cogitatione & memoria Dei, formam quodammodo ejus ad figuram animæ noſtræ ſignaculis inſigamus, quæ nullis queat intus turbationibus abo-

Homo qualeanimal. Mutua dilectionis ratio:

Ioan. 3.

Matt. 25

Ioan. 14. & 15.

Prou. 1.

Pſal 111.

1. Cor 3.

Heb. 5.

Magnitudo gratiæ, damnationis cauſa ingratis eſt.

Obeſt ad profectũ per multa vagari.

Memoria Dei inſigendam tibi. *bus aboleri. Sic enim & deſiderium in nobis diuina charitatis accenditur, dum frequẽs ejus memoria mentem atque animos illuſtrat, & ad opus mãdatorum Dei erigimur & ſuſcitamur. Et rurſus ipſis charitatis operibus vel conſeruatur in nobis Dei charitas vel augetur : & hoc puto oſtendere volentem Dominum, dicere aliquando quidem: Si diligitis me, mandata mea ſeruate: aliquando* *Ioan. 14* *Si facitis quæ dico vobis, permanetis in charitate mea : ſicut ego ſeruaui mandata Patris mei, & maneo in ejus charitate. Ex quibus docet, nos, proſpectum operis noſtri debere ex ſua voluntate pendere : vt tanquam ſpeculum quoddam ipſum habentes, & ſemper ad ipſum reſpicientes, opus noſtrum ad ipſum oculo dirigamus.* *Proſpectus animi in quolibet opere.* *Sicut enim artificia, quæ in hac vita ſunt, proſpectum animi gerunt: & ita ſecundũ hoc quod animo cõceperint, etiam in opere vtuntur manuum miniſterio: ſic & in hoc noſtro, opere, vnus manet nobis iſte proſpectus atque vnus terminus eſt, quo Deo placere debeamus. Secundum hunc ergo proſpectũ opus dirigamus mandatorum. Impoſſibile nanque eſt, aliter ſtare poſſe operis noſtri formam, niſi voluntas ejus qui injunxit opus ſemper in memorata habeatur : vt ejus voluntate ſeruata, & laboris diligentia competenter expleta ſemper jungamur Deo, dum ſemper ejus memores ſumus.* *Similitudo aptiſſima* *Sicut enim verbi cauſa, faber ſecurim faciens aut falcem, meminit ſemper ejus qui opus iniunxit, & retinet in corde ſuo, cujus magnitudinis vel qualitatis vel formæ iniunxerit fieri ſecurim: & illud ſuperintendens: quod ſibi meminit à domino operis injunctum, ad hoc dirigit manuum Miniſterium, vt forma operis cum ejus, qui injunxit, animo ac voluntate conueniat Si autem obliuiſcatur, quid vel quale ſit quod ſibi fuerat imperatum, ſine dubio aliquid aliud quàm ſibi fuerat injunctum, faciet. Ita & Chriſtianus omnem conatum & omne ſtudium in actibus ſuis adhibere debet, vt ſecundum voluntatem Dei, qui opus iniunxit ſuum quoque dirigat opus, vt & actus ſui ornentur, & poſſit ejus qui præcipit, voluntatem implere : tunc etiam illud complere poteſt quod dictum eſt:* *1. Cor. 10.* *Siue manducetis ſiue bibatis, ſiue aliud aliquid faciatis, omnia ad gloriam Dei facite Si verò declinet aliquis à Regula, & corrumpat obſeruantiam mandati, ex hoc ipſo arguitur, quod ſit immemor Dei. Plurimum autem prodeſt ad conſeruandam memoriam Dei, etiam ſecretius & remotius habitare.* *Solitudinis fructus. Malorũ ſocietas. Prou. 22* *Nam permixtim viuere cum his qui negligentius agunt circa timorem Dei, & contemptum habent mandatorum ejus, plurimum nocet : ſicut & Salomonis ſermo teſtatur dicens: Cum homine iracundo ne habitaueris, ne fortè diſcas vias ejus, & accipias laqueos animæ tuæ. Et item quod dicit : Exite de medio eorum, & ſeparamini, dicit Dominus, id ipſum reſpicit. Igitur neque per oculos neque per aures reſpiciamus illecebras ad peccatum, nẽ paulatim longo vſu inhæreamus in conſuetudines peſſimas & rurſum non poſſimus orationi vacare : oportet primò ſecretius habitare : hoc enim modo & præcedentes conſuetudines excidemus, in quibus contra mandatum Dei agebamus.* *Difficultas abſcindendi malam conſuetudinem.* *Non enim paruus eſt labor, vt ſe aliquis à priori non bona conſuetudine reflectat ac reuocet : quoniam quidem mos longo tempore confirmatus, vim quodammodo obtinet naturæ.* *Matth. 16.* *Oportet ergo nos primùm omnium negare nos ipſos, & tollere crucem Chriſti, & ſic eum ſequi.* *Vt nos ipſos abnegemus* *Negamus enim nos hoc modo, ſi per omnia præterita conſuetudinis obliti, voluntates proprias abnegemus ita vt non ſolum ab omnibus non rectè agentibus, verumetiam à noſtris ipſis inordinatis & incompoſitis moribus ſecedamus. Alioquin vt in eadem quis conſuetudine, atque in priori conuerſatione permanens emendare ſe poſſit & corrigere, difficillimum eſt: imò, vt verius dicam, penitus impoſſibile Sed & in hoc ipſum, vt tollat quis crucẽ ſuam, & ſequatur Chriſtum, plurimum impedit ſocietas ac permixtio eorum, qui vitam diſſimilem ducunt.* *Tollere crucem quid.* *Nam paratũ eſſe ad mortem pro Chriſto, & mortificare membra quæ ſunt ſuper terram, & pro nomine Chriſti libenter ferre omne diſcrimen, hoc hoc eſt tollere crucem ſuam Ad quod grande impedimentum videmus poſſe nobis oboriri ab his, qui diſſimiles ſunt vel vita, vel moribus, & ad cætera alia, quæ multa ſunt.* *Reſpicere ad multitudinem peccantium nocet.* *Accidit autem hoc etiam, vt reſpiciens anima ad multitudinem nequiter viuentium, primùm quidem occupetur & impediatur, ne ſuorum malorũ capiat intellectũ: vt poſſit vel purgare per pœnitẽtiã quod diliquit, vel cauſas reſecare emẽdatione vitiorũ : in cõparatione enim peſſimorũ, aliquid ſe tã magis æſtimat profeciſſe. Tum deinde impedimẽtis & interturbationibus atq; occupationibus, quas cõmunis hominum vita habere ſolet, id quod majus omniũ eſt & pretioſius, memoriam Dei non poteſt cuſtodire: quâ depulſa ab animis & excluſa, non modò lætitia & gaudio caret diuino, & dilectionis Domini ſuſtinet detrimenta, ſed & dulcedinem non ſentit diuini eloquij, vt dicat:* *Pſal. 118.* *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper mel & fauum ori meo: verùm in neglectum peruenit & obliuionem iudiciorum Dei, & contemptus conſuetudine decidet: quò maius malum & pernitioſum pati nihil poteſt.*

CAPVT IV.

De Vtilitate VITÆ COMMVNIS.

Interrogatio. *QVoniam oſtendit nobis ſermo tuus periculoſum eſſe, cum his qui mandata Dei contemnunt, vitam ducere : nunc diſcere cupimus, ſi oportet eum, qui ab huiuſmodi conſortijs diſceſſerit, remotum eſſe & ſolum: an verò cum Fratribus eiuſdem propoſiti & eiuſdem animi, vitam ſuam ſociare?*

In multis

Reſponſio Vtilitates communis Vitæ

In multis vtile eſſe video, vitam communem ducere cum his qui eiuſdem voluntatis ſunt atque propoſiti. Primò quia ad vſus corporales victûſque Miniſterium, vnuſquiſque noſtrorum ſolus non ſufficit: & ideo pro his quæ ad vitæ noſtræ Miniſterium neceſſaria ſunt inuicem homines opera noſtra egemus. Sicut enim pes in alio quidem ſuis viribus vtitur, in alio verò indiget alienis; & ſine cæterorum adiutorio membrorum, nec explere opus ſuum, nec ſufficere ſuis viribus poteſt: ita etiam vita ſolitaria mihi pati videtur, quum neque quod ei ineſt, vtile eſt:

1.Cor.13 *neque quod deeſt, ab alio quæri poteſt. Præter hoc autem ne ratio quidem charitatis vnumquenque permittit, quod ſuum eſt quærere, dicente Apoſtolo: Charitas non quærit quæ ſua ſunt. Deinde, ſed nec culpas quidem ſuas vnuſquiſque ac vitia facilè dignoſcit: quum, qui arguat, nemo ſit: & facile huiuſmodi homini accidere poteſt id, quod ſcriptum eſt: Væ ſoli, quia*

Eccleſ. 4. *ſi ceciderit, non eſt alius qui erigat eum. Sed & mandata quidem à pluribus facilius adimplentur: ab vno verò dum vnum mandatum videtur impleri aliud impeditur: vt puta quomodò ſolus viſitabit infirmum? aut quomodo ſuſcipiet*

Rom.12. *peregrinum? Si verò omnes corpus ſumus Chriſti ſinguli autem alterutrum membra: per conſonantiam velut in vnius corporis compage, in ſpiritu ſancto aptari & coniungi debemus adinuicem. Quod ſi vnuſquiſque noſtrum ſolitariã eligat vitam, ſcilicet, non tali aliqua cauſa vel ratione, quæ Deo ſit placita, vel ad communem cæterorum pertineat diſpenſationem, ſed propriæ voluntati & paſſioni ſatiſfaciens: quomodo poſſumus viciſſim adimplere, & integram aſſignare membrorum ad ſe inuicem conſonantiam? Iſte enim talis neque cum gaudentibus gaudet, neque cum flentibus flet: quoniam ſeparatus & diuiſus à cæteris, neque cognoſcere quidem neceſſitates proximorum poterit. Tum deinde nec ſufficere poteſt vnus ad ſuſcipienda omnia dona Spiritus ſancti: quia ſecundùm vniuſcuiuſque menſuram fidei, & donorum ſpiritualium diſtributio celebratur: vt id quod per*

Iniuſta cauſa ſolitudinis appetendæ. Rom.12.

1.Cor. 12. *partes vnicuique diſtributum eſt, rurſum tanquam membrum ad ædificationem vnius corporis coëat & conſpiret. Alij autem datur ſermo ſapientiæ, alij ſermo ſcientiæ, alij fides, alij prophetia, alij gratia curationum & cætera: quæ ſingula vtiquenon tam pro ſe vnuſquiſque, quam pro aliis ſuſcipit à Spiritu ſancto: ideò & neceſſe eſt vniuſcuiuſque gratiam, quam ſuſceperit à ſpiritu Dei, in commune prodeſſe. Accidit autem, vt is qui remotus viuit & ſeparatus, vnamquanque ſuſcipiat gratiam, & hanc ipſam inutilem faciat, dum nihil per eam operatur, ſed fodit eam in ſemetipſo: quod cuius & quanti ſit periculi, noſtis omnes qui legitis Euangelium Si autem cæteris communicat gratiam, & ea ipſa perfruitur, quam ipſe ſuſcipit: & multiplicatur in eo dum communicatur cæteris, & ipſe nihilominus fruitur gratia reliquorum. Habet autem & alia quamplurima bona communis vita iſta ſanctorum: quæ non eſt poſſibile nunc omnia dinumerare. Iterum interim, vt diximus, ad conſeruanda Spiritus ſancti dona, commodior eſt multò quam ſi degamus in ſolitudine Sed aduerſus inſidias inimici, quæ extrinſecus inferuntur, multò cautior eſt & vtilior ſocietas plurimorum: vt facilius ſuſcitetur è ſomno, ſi quis fortè dormierit ſomnum illum qui ducit ad mortem: Sed & delinquenti delictum ſuum facilius apparebit, quũ à pluribus vel arguatur, vel notetur: ſecundum quod & Apoſtolus dicit: Sufficit ei qui eiuſmodi eſt, obiurgatio hæc quæ fit à pluribus. Sed & in*

Vniuſcuiuſq; gratia debet in communi prodeſſe.

Multiplicatur communicata gratia.

2.Cor.12 *oratione non paruum emolumentum à pluribus noſcitur cum conſenſu & vnitate orationibus: vt ex multorum perſonis, per gratiam quæ in nobis eſt, gratia referatur. Sed & interdum periculo proxima eſt vita ſolitaria. Primùm quidem illi periculo ſubiacet, quòd certè grauiſſimum eſt, in quo ſibi placet: & neminem habens qui poſſit probare opus ſuum, videbitur ſibi ad ſummam perfectionem veniſſe. Tum deinde ſine vllo exercitio degens, neque ſibi abundet vitii, neque quid virtutis deſit, agnoſcit: neque diſcretionem habere poterit in operum qualitate, pro eo quod operandi materia omnis excluſa ſit. In quo enim humilitatem ſuam probare poterit, neminem habens cui ſe humilem exhibeat. In quo enim miſericordiam demonſtrabit, totius conſortij & ſocietatis alienus? Ad patientiam verò quomodo ſeipſum exercebit, nullum habens qui videatur eius voluntatibus obuiare? Si quis autem dicat ſufficere ſibi ſcripturæ doctrinam & Apoſtolica præcepta, ad emendationem vitæ formata: ſimile mihi videtur aliquid facere his, qui ſemper fabrile artificium diſcunt, nunquam tamen faciunt opus: vel his qui inſtructorum ſemper arte docentur, nunquam tamen ædificandæ domus operam dabunt. Ecce enim Dominus non æſtimauit ſibi*

Orationum vnitas multum valet Vita ſolitaria periculoſa

Ioan 13 *ſufficere ſolam verbi doctrinam ſed opere ipſo voluit nobis tradere humilitatis exemplum, quum præcinctus linteo: lauit pedes Diſcipulorum ſuorum. Tu ergò cuius pedes lauabis? quem*

Pſal. 132. *curabis officiis? cuius inferior aut vltimus eris, quum ſolus viuas? Sed & illud quod dicitur bonum & iucundum habitare Fratres in vnum: quod vnguento pontificiali in barbam deſcendẽti, Spiritus ſanctus comparauit, quomodo in ſolitaria vita complebitur? Stadium namq; eſt quoddam Apoſtolico præcepto ad emendationem morum vitæq; formatum: in quo per virtutis exercitium proficitur, in quo meditatio diuinorum mãdatorum effulget & clareſcit: amplius hæc cõmunis habitatio inter ſe vnanimorum fratrum, habens in ſe illam ſimilitudinẽ & exemplum, quod in Actibus Apoſtolorum refert de Sanctis ſcriptura diuina: quia omnes credentes erant in vnum, & habebant omnia communia.*

Vita communis ſtadio ſimilis.

Actor 4

CAPVT V.

Quomodo Renunciandum *ſit* Seculo.

Inter-rogatio. Matth. 16 Luc. 14.

Si oportet primò renunciare omnibus, & ita venire ad hanc vitam vel conuerſionem, quæ ſecundum Deum eſt, Domino Saluatore noſtro Ieſu Chriſto dicente: Si quis venit ad me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Et iterum: Qui non renunciauerit omnibus quæ poßidet, non poteſt meus eſſe Diſcipulus.

Reſponſio.

Qui ad hoc opus venit, vt Deum ſequatur, etiam ſemetipſum neget & tollat crucem ſuam: certum eſt autem, quia & ante iam zabulon renunciauit, & operibus eius. Quod tamen non ab his, qui in profectu vitæ ſunt, vel qui iam ad perfectionem tendunt, ſed ab his, qui prima ſtatim confeßione initiantur, fieri ſolet. In hoc autem renunciat, ſicut ſuperius diximus, etiam ſibi homo, id eſt primæ conſuetudini vel vitæ ſuæ. Renunciat autem & moribus vel delectationibus ſeculi huius: ſed & conſanguinitati corporali, maximè ei quæ impedire eius propoſitum poteſt: & parentes quidem eos, qui ſe in Chriſto genuerunt, magis putabit. Fratres autem eos qui eundem adoptionis ſpiritum acceperunt: poſſeßiones verò omnes à ſe ducet alienas. Et vt breuiter dicam hic cui cui pro Chriſto omnis Mundus crucifixus eſt, & ipſe Mundo: quomodo poteſt ſeruus effici cogitationum & ſolitudinum Mundi, quùm Dominus iubeat etiam animam ſuam eſſe abnegandam pro ſe? Perfecta itaq; abrenunciatio in eo eſt: vt paßionibus propriis careat, dum adhuc in corpore eſt: Sed hæc incipit agere ab his primò, quæ extrinſecus ſunt, id eſt, à paßionibus, & inani gloria, & ſi quæ ſunt familia, vt ab his primo efficiatur extraneus Et hoc eſt, quod nos docuerunt Apoſtoli Iacobus & Ioannes, qui reliquerunt patrem ſuum Zebedæum, & nauem ipſam in qua erant. Sed ei Matthæus relinquens vectigal, & exurgens, ac ſequens Dominum qui non ſolum lucra relinquerat vectigalium, ſed & periculum contempſerat: quod vtiq; poterat euenire à principibus ſeculi, pro eo quod rationes vectigalium imperfectas atque incompoſitas reliquiſſet. Ita autem cupiditate ſequendi Dominum ductus eſt, vt nullum prorſus huius vitæ reſpectum vel cogitationem ſibimet reſervaret Quòd autem neque ad affectus parentum, ſibi aduerſantur Dominicis præceptis: neq; ad vllam aliquam humanam delectationem oporteat aliquem reſpicere, & per hoc ab eo, quod propoſuit, impediri: Dominus nos docet, dicens. Si quis venit ad me, & non odit Patrem ſuum & Matrem ſuam: aut Vxorem, aut Filios, aut Fratres, aut ſorores, in ſuper & animam ſuam, non poteſt meus Diſcipulus eſſe: quod eſt ſimile illi quod dixit, vt deneget quis ſeipſum.

Renunciare ſeculo quid. Galat. 6 Luc. 14. Matth. 9. Luc. 14.

CAPVT VI.

Quibus debeamus Noſtra relinquere.

Inter-rogatio. Luc. 18.

Si oportet eum, qui ſeruis Dei ſociari vult relinquere indiſſerenter propinquis ſuis portionem facultatum ſuarum, Domino dicente: Vade & vende omnia bona tua, & da pauperibus. & habebis theſaurum in Cælo: & veni, ſequere me. Et iterum: Vendite omnia quæ habetis, & date eleemoſynam.

Luc 12. Reſponſio. Ierē 48.

Arbitror quidem, quòd is qui accedit ad Dei ſeruitium, non debeat contendere: & cuilibet relinquere ea quæ ſibi competunt: ſed tentet omnia, ſi fieri poteſt, cum ſumma diligentia aſſumpta tanquam ea quæ iam Deo conſecrata ſunt. quantùm fieri poteſt, rationabiliter diſpenſare: ſciens quia non eſt abſque periculo, in opere Dei agere negligenter. Si verò propinqui eius vel parentes contra fidem veniant, debet rurſum reminiſci Domini, dicentis: Quia non eſt qui reliquerit domum, aut Fratres, aut Sorores, aut parentes, aut vxorem, aut Filios, aut agros, propter me & propter Euangelium: qui non recipiat centuplum in præſenti tempore, & in futuro vitam æternam. Verumtamen oportet eum his, qui ſibi quæ ſua ſunt denegant & reſiſtunt, & deſidem faciunt, pronuntiare & teſtari, quia ſacrilegy crimen incurrunt, ſecundum mandatum Domini, dicentis: Quòd ſi peccauerit in te Frater tuus, vade & argue eum & reliqua. Iudicium verò experiri de his apud Iudices ſeculi, abnuit Religionis authoritas per id, quod dixit Apoſtolus: Audet quis veſtrum, negocium habens aduerſus alium, iudicari apud iniuſtos, & non apud ſanctos? & rurſum, quia iam quidem omnino delictum eſt in vobis, quia iudicia habetis inter vos.

Matth. 19. Matt. 18 Religioſi iudicia ſecularia vitare debent. 1. Cor. 6

CAPVT VII.

Qui debeant Suſcipi, *& quomodo* probentur VENIENTES.

Interrogatio. Matt. 11

Si oportet nos omnes, qui veniunt ſuſcipere cum probatione: & qualis iſta debet eſſe probatio, quùm Dei clementia omnes vocet per illam prædicationem, quæ dicit: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego vos reficiam?

Reſponſio. Luc. 18.

Non eſt abſque diſcrimine, abiicere quempiam venientem ad nos, Veruntamen immundis (vt aiunt) pedibus non indulgendum eſt, intrare quempiam in ſanctam doctrinam: ſed ſicut Dominus noſter Ieſus Chriſtus iuuenem illum, qui ad ſe venerat, interrogauit de priori vita ſua: & quum audiſſet, quia rectè tranſacta eſt: quod deerat ei præcepit adimplere, & ita demum iußit eum ſequi ſe: ita etiam oportet nos inquirere de præterita vita & de conuerſatione ne fortè ſimulata quis mente & fallaci animo accedat ad nos Quòd ita demum dinoſcitur, ſi facilè omnem laborem corporis, qui iniungitur, ferat: & ad caſtigationem vitæ pronus inclinatur: vel ſi etiam delictum aliquod ſuum, quũ interrogatus fuerit,

nequa-

nequaquam pronunciare confunditur, & medelam delicti, quæ adhibita fuerit, gratanter uſſumat: & ſi ad omnem humilitatem abſque verecundia inclinatur, ac vilioribus & abiectioribus artificiis ſi ita ratio popoſcerit, tradi ſe non aſpernatur. Quum ergo ex his ſingulis documentis fuerit comprobatus & firma mente & ſtabili conſilio promptus animo ſit, tunc eum ſuſcipi oportet. Prius autem quàm corpori Fraternitatis inſeratur, oportet ei iniungi quædam laborioſa opera, & quæ videantur habere opprobria à ſecularibus. Et obſeruari oportet, ſi hæc libenter ac fiducialiter explent, nec confuſionem earum grauiter ferat: vel etiam, ſi in labore piger inueniatur, aut promptus.

CAPVT VIII.

Quæ ÆTAS Dei ſeruitio opportuna ſit.

Interrogatio. Luc. 18. 2. Tim. 3. 2. Tim. 3.

Ex qua ætate oportet nos ipſos offerre Deo, vel Virginitatis profeſſionem quando oportet firmum & ſtabilem iudicare, dicente Domino: Sinite infantes venire ad me. Et Apoſtolo Paulo collaudante eum, qui ab infantia ſua ſacras Literas didiciſſet; & rurſum præcipiente edocere filios in doctrina & correptione Domini.

Reſpõſio.

Omne tempus primæ ætatis opportunum eſſe dicimus ad ſuſcipiendam eruditionem & timorem Domini. Firma tamen erit profeſſio Virginitatis, ex quo adulta jam ætas eſſe cœperit, & ea quæ ſolet nuptiis apta deputari: oportet tamen infantes, voluntate & conſenſu parentum, imò ab ipſis parentibus oblatos, ſub teſtimonio plurimorum ſuſcipi, vt omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominum plurimorum. Adhibere autem oportet eis ſummam diligentiam, quo poſſint ad omne virtutis exercitium probabiliter inſtitui, tam verbo quàm intellectu & opere.

Infantiũ inſtitutor qualis eſſe debeat.

Quicquid autem in tenero quis & paruo inſeruerit firmius & tenacius in poſterum conſeruauit. Iniungenda eſt ergo infantium cura his qui ante omnia in veritate patientiæ documenta ſui probabiliter præbuerunt: qui poſſint pro merito delicti & æquitatis ſingulis quibuſque etiam correptionis adhibere menſuram: & qui ſeruent eos, primò omnium à ſermonibus otioſis & ab iracundia atque incitamentis gulæ, & à cunctis indecentibus atque inordinatis motibus.

A quibus coercendi ſint minores.

Si verò cum ætatis augmento nullus in eis deprehenditur profectus induſtriæ, ſed vaga mens & animus caſſus ac tumens etiam poſt inſtituta probabilia infructuoſus permanſerit: huiuſcemodi abiici oportet, & maximè quum iuuenilis feruor rudem laceſſit ætatem. Eorum verò, qui ætate jam robuſta accedunt ad ſeruitium Dei, oportet inquirere (vt diximus) qualitatem vitæ præteritæ: & ſufficere etiam hoc ipſum, ſi ſatis inſtanter hoc expetunt, & ſi verum & ardens deſiderium eſt eorum erga opus Dei. Huiuſcemodi verò documenta fieri oportet, valdè prudenter ab his qui diſcutere potuerint & probare. Quum autem fuerint ſuſcepti, ſi fortè propoſitum ſuum tranſgreſſi fuerint: nec videre oportet eos amplius, tanquam eos qui in Deum deliquerunt, & profeſſionis ſuæ pactum tranſgreſſi ſunt, docente ſacro eloquio: Et ſi peccauerit homo in hominem, orabunt pro ipſo ad Dominum: Si autem in Deum peccauerit, quis orabit pro eo? 1. Reg. 2.

CAPVT IX.

De CONTINENTIA ſeruanda, & modo ſeruandi.

Interrogatio.

Si oportet eum, qui ſe piæ ac Religioſæ vitæ dederit, etiam continentiam obſeruare?

Reſpõſio. Gal. 5. 2. Cor. 6. 2. Cor. 11. 1. Cor. 9.

Quia in omnibus neceſſaria ſit continentia, manifeſtum eſt. Primò omnium ex eo, quòd Apoſtolus Paulus inter fructus Spiritus ſancti etiam continentiam nominat: tum deinde & immaculatum Miniſterium per hanc ſeruari poſſe deſignat, quùm dicit: In laboribus, in vigiliis, in jeiuniis, in caſtitate. Et alibi: In labore & fatigatione, in jeiuniis multis, in fame & ſiti, in vigiliis frequenter. Et iterum, omnis qui in agone contendit, ab omnibus continens. Et rurſum: Macero corpus meum, & ſeruituti ſubiicio, quod vtique non aliter, quàm per continentiam videtur impleri.

Feruor ætatis ut reprimatur.

Et iuuentutis tumor ac feruor ætatis, velut freno quodam reſtringi ac reprimi per ſolam continentiam poteſt. Non enim expediunt ſtulto delitiæ, ſecundùm Salomonem: Et carnis curam, inquit Apoſtolus, ne feceritis in deſideriis. Et iterum: Vidua quæ in delitiis eſt, viuens mortua eſt. Sed & exemplum id diuitis, viuentis in delitiis, neceſſariam nobis oſtendit eſſe continentiam: ne fortè & nos audiamus, quod audiuit & diues: quia conſecutus eſt bona in vita ſua.

Prou. 18. Rom. 3. 1 Tim. 5. Luc. 16.

Periculoſa incontinentia. 2. Tim. 3.

Quomodo autem incontinentia periculoſa ſit, etiam Apoſtolus edocet: quum etiam propriè illis aſcribit, quos recedere à Deo dicit. Ait enim: In nouiſſimis autem diebus inſtabunt tempora periculoſa: erunt enim homines ſeipſos amantes. Et quum plura malitiæ genera enumeraſſet, ad vltimum poſuit commeſſores, incontinentes, immites. Sed Eſau malorum ſuorum quaſi fomitem quendam habuit incontinentiam, qui pro vno cibo vendidit primitiua ſua. Sed & prima illa præuaricatio non aliunde homini, niſi per incontinentiam accidit. Omnis verò ſanctorum vita, atque ipſius Domini in carne poſiti præſentia quæ nobis alia, niſi continentiæ, proponit exempla?

Gen. 25. Gen. 3.

Moyſes quidem, dum continuato quadraginta dierum jeiunio, ſemper adſtitiſſe indefeſſus dicitur Deo, & meruiſſe legis auxilium humano generi deferre. Helias quoque viſionis Dei tunc dicitur dignus effectus, cum & ipſe ſimili ſpatio temporũ continuiſſe à cibo perſcribitur. Sed

Exod. 24. Deut. 9. 3. Reg. 19.

Dan. 1. Matt. 3 & 4.

& Daniel & trium puerorum meritũ apud Deũ, quo de omnibus inimicis ſuis, & de ipſo Tyranno triumphum fecerunt, non aliunde niſi per continentiam venit: Ioannis autem omnis vita, continentia fuit. Ab hac etiam Dominus manifeſtationis ſua initia patefecit. Continentiã autem dicimus, non quod à cibo penitus abſtinendum ſit: hoc

Vera cõtinentia quæ.

eſt enim, violenter vitam diſſoluere: ſed ea quæ vitæ vſus non ſuperfluus, ſed neceſſarius, conſtat. Quum refugimus quod ſuaue eſt & explemus ea quæ ſola corporis neceſſitas poſcit: & vt breuiter dicam, omnia quæ paſcibilem concupiſcentiam reliquerunt, ab his abſtinere, virtus eſt continentia. Et ideo non ſolum erga cibi libidinem, continentia virtus agnoſcitur: ſed & quum ab omnibus, in quibus delectamur quidem corpore, ſed & in anima lædimur abſtinemus. Verus ergo continens eſt, qui nec gloriam humanam deſiderat: ſed & à vitiis ſe continet, & ab ira, & à triſtitia, & ab omnibus, quæ occupatas tenere conſueuerunt ineruditas mentes & incautas. Penè autem in omnibus mandatis Dei inuenimus, quod

Manda- in Dei cohærent inuicem

vnum alteri cohæret: & ſeparatum ab alio compleri impoſsibile eſt. Id tamen, præcipuè in hac ipſa continentia deprehenditur. Quoniam quidem humilis ille judicabitur, qui ſe à ſuperbia continet. Et ille qui renunciat omnibus facultatibus

Luc. 18.

ſuis, & ſecundum Euangelium vendit ſua omnia & dimidit: iſte ſine dubio continet ſe à pecuniæ deſiderio. Sed & manſuetus ille eſt, qui iram continet, & furorem cohibet. Iam vero vagos oculos, viſum, & auris auditum, & intemperantiam viſa, quid aliud, quàm continentia, moderatur & cohibet? Sed & intemperatum riſum continentia coërcet. Sicut incontinentiæ ſignum eſt, inordi-

Inconti nentia ſignum

natis & incompoſitis moribus agere, ſic & in riſu: quum itaque ſubridendo tantummodo lætitiam mentis oporteat indicari, indecorum autem eſt, crepitantem cum ſonitu eleuare riſum: quod certum eſt, per incontinentiam mentis accidere ſolere etiam inuitis: quæ res grauitatem & conſtantiam animi emollire ac reſoluere conſueuit. Vnde

Eccle. 2. & 7.

Salomon: Riſum, inquit, dixi amentiam: & ſicut vox ſpinarum ſub olla, ita riſus ſtultorum. Et iterum: Stultus in riſu exaltat vocem ſuam: vir autem ſapiens, vix tacitè ridebit. Oſtendit autem

Eccle. 21

Dominus in ſemetipſo neceſſarias quidem carnis ſe habuiſſe paſsiones, id eſt, quæ virtuti teſtimonium ferrent, velut laborem, & fletum, ac triſtitiam. Nuſquam autem inuenitur etiam riſu vſus: quantum ad hiſtoriam pertinet Euangelij:

Luc 6. Riſus qui in ſcriptura.

ſed & deflere magis inuenitur eos qui ridons, dicens: Væ vobis qui ridetis, quia flebitis. Nec ſanè ſeducere nos debet ſimilitudo nominis, riſus. Mos

Gen. 21. Luc. 6. Iob, 8.

namque eſt ſcripturæ, interdum lætitiam animæ, & affectum quendam lætiorem, riſum nominare: Sicut ibi Sara, riſum, inquit, mihi fecit Deus. Et ipſe Dominus: Beati qui nunc flent, quia ridebunt. Et in Iob quid dictum eſt? Os autem veracium implebitur riſu. Hæc omnia nomina pro gaudio animæ accipiuntur. Qui ergo liber eſt ab omni paſsione, & nihil per incitamenta libidinũ gerit, ſed continenter ac ſobriè aduerſus omne

Continẽs perfectè quis.

quod poteſt lædere nititur: hic perfectè continens dicitur, quia ſine dubio per hoc alienus inuenitur ab omni genere peccati. Libido namque eſt

Libido fomes peccati.

totius mali muſcipula, & per hanc omnes decipimur ad peccatum: per quam qui non reſoluitur, neque inclinatur ab eo, omne ex ſe peccati peſſimum germen excidit.

CAPVT X.

De Menſura CONTINENTIÆ.

Interrogatio.

Quæ eſt menſura continentiæ?

Reſpõſio. Continẽtia vitiorum & ciborum.

Quantum ſpectat ad vitia & paſsiones penitus abſtinere, nec vnquam ſuperari. Quantum autem ad cibos, prout vſus depoſcit, vt ætas, vel labor, vel robur corporis, vel commoditas eſt: ita etiam & modus & qualitas temperabitur cibi. Neque enim fieri poteſt, omnes Fratres vnum ordinem ac modum vel Regulam cuſtodire. Hi verò qui ſani ſunt poſſunt omnes eandem menſuram tenere in abſtinentia. Immutari autem oportet per ſingulos, in quibus cauſa aliqua diuerſitatis exiſtit, prouidentia ac prouiſione eorum, quibus diſpenſandi cura hæc permiſſa eſt. Neque per ſingula ſermonem complecti poſſumus: ſed ea tantùm comprehendimus, quæ ad communem vel generalem pertinent inſtitutionem. Solatia vero in cibis incommodorum, vel eorum qui jam feſsi ſunt ex opere continentiæ ſuæ, vel aliis quibuſque laboribus, quos pro Religione pertulerunt: ij qui præſunt, ſecundum quod res & ratio depoſcit, adhibebunt. Neque enim tempus reficiendi omnibus idem ſtatui poteſt, neque modus cibi, neque qualitas: ſed profectus iſte vnus ſit omnibus vt non vſque ad ſatietatem perſiſtamus in edendo. Repleri enim ventrem, & grauari ex ci-

Cibus nimius nocet corpori.

bo, valde inutile eſt etiam corpori ad omne tempus. Tum deinde, quia & grauatur in ſomnum & quia etiam lædi ex his facilè poteſt. Sed ne ſuauia quidem in fame ciborum ſectanda ſunt: ſed ſufficit vſum explere viuendi, refutata luxuria. Si enim libidini ſeruiamus, nil aliud eſt, quàm Deum facere ventrem noſtrum. Quoniam qui-

Appetitus cibi eſt naturalis.

dem corpus humanum ſemper exoleſcit & defluit, idcirco & repleri indiget, & reformari: propter quod & naturale eſt cibi deſiderium id, quod ſecundum rectam rationem vſus ipſe ad reparationem poſcit eorum, quæ exinanita fuerint & aſſumpta tam aridi, quàm etiam humidi alimenti. Siquid ergo id eſt, quod poteſt vel bre-

Mar. 8. Ioan. 6.

uius, vt facilius explere hanc neceſsitatem corporis in cibis, id potius eligendum eſt. Sed & hoc, opinor, oſtendit Dominus quum eſurientes reficit in deſerto: quia cum vtique maiore

Mira-

Miraculo copioſiores eis cibos parare poſſet, nihil horum fecit, ſed ſimplicem eis exhibuit victum. Et ſecundùm Ioannem, qui panes hordeaceos & piſciculos apponit duos, de potu quidem nec mẽtio vlla fuit. Ex quo id ſine dubio deſignatur, quòd omnibus ſufficiens eſſe poſſit aquæ vſus & pernecessarius: niſi fortè aliquis per infirmitatem corporis ex hoc lædi videatur, quum ſine dubio ſecundùm conſilium Apoſtoli Pauli ad Timotheum ſcribentis, cauendum eſt quod nocet. 1.Tim.5.
Sed & quæ manifeſtam inferunt noxam corpori, deuitanda ſunt. Absurdum enim videtur, propter ſuſtentationem corporis cibum ſumere, & rurſum per ipſum corpori inferre perniciem, & inutile id reddere ad Miniſterium mandatorum Dei.

Vilitas cibi ſpectanda.
Oportet tamen omnino vt illis cibis, qui & faciliùs, & viliùs comparantur: vt ne occaſione abſtinentiæ inueniamur precioſiora quæ & diffi ciliora ſectari, dum ſuauitate condimentorum: viles natura cibos in delicatum ſaporem conamur extollere: ſed ſi quidem quod in vnaquaque Prouincia faciliùs & viliùs comparatur, & quod in uſu omnium communiter habetur, hoc ad vſus noſtros oportet aſſumi: & ea tantummodo deferentes, inferenteſque quæ ad vitam pernoceſſaria ſunt, id eſt, oleum, & alia huiuſcemodi, vel ſi qua etiam ad infirmantium ſolamen adhibentur.

Vſus cõmunis amandus.

CAPVT XI.

De Loco in CONVIVIO *eligendo.*

Interrogatio. Luc. 14.
Quomodo oportet nos obſeruare circa cathedras & accubitus, quum tempus popoſcerit? quoniã præceptum Domini habemus, qui nos in omnibus inſtituit ad humilitatem, in quo etiam de hoc pronunciat: vt ſi ad conuiuium eamus diſcumbendi locum nouiſſimum requiramus, & non occupemus locum priorem.

Reſpõſio.
Illud oportet nos obſeruare, quia vbi omnes eodem proſpectu ac propoſito conuenimus, maximè ſi in multis ac majoribus humilitatis noſtræ documenta jam dedimus: cupere quidem præuenire vnumquenque inferiorem locum ſecundum Domini mandatum condecens eſt: ſed rurſum, ſi res ad contentionem veniat de hoc, & vnus alium detrudere de loco inferiori conetur, valde eſt improbabile. Cauſa enim ex hoc perturbationis & inquietudinis naſcitur, ſi incipiat nemo alteri cedere. Et ſi per hoc certamina moueantur, ſimile erit tanquam de Primatibus contendatur. Propter quod oportet etiam in hoc conſiderantius præuidere: vel quid vnicuique noſtrum competit, vel certè indulgere ei, cui cura commiſſa eſt: & in cæteris, & in recumbendo ordinem cuſtodire, & obtemperare: & vt impleatur in nobis quod dictum eſt: Omnia veſtra honeſtè & ſecundum ordinem fiant. 1. Cor. 14.

CAPVT XII.

De VESTIMENTIS; *vel* CALCEAMENTIS.

Quis eſt dignus vel decens habitus Chriſtianus? Interrogatio.

Quoniam in ſuperioribus ſermo humilitatem docuit eſſe neceſſariam, vult ergo, qui religiosè ac piè viuere cupit, in omnibus humilitatem ac ſimplicitatem requirat, id eſt de ea quæ paruo ſumptu acquiruntur. Id obſeruandum puto in corporalibus vſibus, per quod occaſiones nobis majorum occupationum minimè fiant. Hoc ergo etiam in obſeruatione indumentorum cuſtodiendum puto. Si enim nobis ſtudium habendum eſt, omnium nouiſſimos deputare nos debere. Nam ſi hi qui gloriam ſibi ex indumentorum ſplendore conquirunt, ſatagunt, quum precioſis & magnificis veſtibus videantur induti: ita conſequenter enim qui de vltimis & nouiſſimis, id eſt, per ſummam humilitatem placere ſtudet, eligere debere hoc, in quo omnium nouiſſimus & vltimus appareat: ſicut ille qui è contrario eſt, de ſummis & precioſis videri clarius & nobilius geſtit. Si enim in publica cœna arguuntur Corinthy, quòd per ſuam abundantiam confundant eos qui non habent: 1.Cor 11. *certum eſt, quia in hoc ſimplici & communi omnium indumento, qui ad communem habitum vel vſum pertinet, ſi alter altero præferatur habitus, vel precioſior inueniatur, ex ipſa comparatione confundimus non habentes. Sufficienter quoque Apoſtolus in huiuſcemodi vſibus breui ſermone Regulam poſuit dicens: Habentes autem victum ac veſtitum, his contenti ſimus.* 1. Tim. 6. *Oſtendis indumento ſolo, quo contegamur, indigere nos, & non varietate aliqua veſtis, & ornamento eius ac decore jactari: quæ vtique poſtmodum intraducta ſunt humanæ vitæ artificis luxuriæ ingenio conquiſita. Sed & primus ille indumenti vſus hæc eadem indicat quum dicitur, Deum fêciſſe primis hominibus pelliceas tunicas.* Gen 3. *Sufficiebant enim ad confuſionem regendam huiuſcemodi indumenti vſus. Verùm quoniam nobis profectus in indumentis etiam calefieri & foueri neceſſarius videtur, ad vtrunque vſus ipſe temperetur, quò & cooperiri nuditas videatur, & vis frigoris, vel omne quod extrinſecus lædit, arceri. Sed quoniam in his ipſis alia quidem ſunt meliora, alia inferiora, conſequens eſt ex eligere, quæ nobis vſum exhibeant longiorem: ita tamẽ, quòd in nullo lædatur Regula voluntariæ paupertatis, id eſt ne alia quidem nobis ſint veſtimenta ad procedendum parata, & alia ad vſum domeſticum: & rurſum alia ad aliquod tempus, vel alia in nocte, alia in die. Sed propter vnum illud ipſum tale eſſe indumentum, quod nobis ſufficiat ad omnia: vt in die honeſtum videatur indumentum, & in nocte explicat neceſſitatem. Ex hoc enim fiet, vt & habitus noſter cõmunis & ſimilis,*

Reſpõſio.

Veſtimentorũ luxuria damnat.

Breuis regula de veſtitu.

milis, atque vnius formæ ſit omnium, & Chriſtianum etiam viſio ipſa deſignet. Ea enim quæ vno proſpectu ac propoſito gerũtur ſimilia, imò eodem eſſe omnibus debẽt.

Debent habitus moresq. cõuenire pariter.

Vtile eſt autem, etiam ex ipſa proprietate veſtis aut habitus intelligi vnũquenque, & profeſſionem ejus agnoſci in ea vita, quæ ſecundum Deum viuit, vt ſciat ſibi etiam actus ſimiles eſſe debere: & ad eos qui nos vident, ſecundum habitum noſtrum æquales & in actibus apparere debere. Non ſimiliter enim turpe eſt in quolibet alio, ſi inhoneſtè quid agat, ſicut in his, qui vitam ſobriam etiam ipſo habitu profitentur. Si enim quis videat in triuio aliquem hominem cædentem alium, aut vapulantem publicè, vel turpiter proclamantem, aut in tabernis aliiſque locis vitam cum dedecore ducentem: nec obſeruabit quidem facilè huiuſcemodi hominem vel notabit, ſciens eum conſequenter in reliqua vita ſua agere. Si verò eum qui religioſam vitam profitetur, videat quis parum, vel aliquid contra, quàm condecet facere: obſeruãt omnes & increpant, & ad Religionis opprobrium ducunt. Itaque velut pædagogus quis eſt infirmioribus habitus iſte Religioſior, vt etiam inuitos eos ab opere inhoneſto indecentique cuſtodiat. Deinde & Apoſtolus Epiſcopum ordinatum eſſe deſignat: quæ res ad habitum Magiſtri reuocatur. Sed & de Mulieribus dicit: in habitu ordinato eas eſſe debere.

Ordinatus habitus Chriſtiani.

Ordinatus autem habitus Chriſtiani eſſe dicitur is, qui ſecundum propoſitum ac profeſſionem ejus aptus intelligitur. Sicut enim eſt proprium aliquod militi in habitu veſtimenti: & alius eſt habitus ſenatoris ex quo præcipuè intelligitur vel iſte qui ſenator eſt, vel iſte quia miles eſt: ita etiam Chriſtianus habere aliquid proprium etiam ex ordinatione indumenti ipſius debet.

De zona & calceamẽtis. Matt. 3.

Sed & de calceamentis eadem ratio obſeruabitur, quod ſimplex eſt & parcius, & aptum propoſito & vſibus ſufficiens, id aſſumatur. Zonæ quoque vſum oſtendunt neceſſarium eſſe etiam qui præceſſerunt nos: ſancti Ioannis Zona pellicea conſtringere lumbos ejus dicitur: &

3 Reg 1.

Helias antea quaſi quiddam proprij habitus ipſius deſignatur quum dicitur: vir hirſutus & zonam pelliceam circa lumbos habens. Sed & Petrus zona vſus oſtenditur, ſicut ex verbis Angeli, quæ ad eum dicta ſunt, recognoſcimus: Accingere, inquit, & calcea te caligas tuas.

Acto 12. Acto. 21. Iob. 38

Sed & B. Paulus vſus zona oſtenditur per Agabi prophetiam, dicentis: Virum, cujus eſt zona hæc, ſic alligabunt in Hieruſalem. Sed & Iob audiuit à Domino: Accinge ſicut vir lumbos tuos. Virtutis namque cujuſdam, & prompti ad opera animi ſignum videtur eſſe vſus cinguli.

Vſus Zonæ apud veteres Matth. 10.

Sed & Diſcipuli Domini vſi videntur eadem ex more quibus prohibebatur, ne pecuniam haberent in zonis ſuis. Reuera enim neceſſarium videtur, eum, qui manuum opere vti in aliquo debet ſuccinctum eſſe, & in omnibus præparatum, ac ſine vllo inueniri impedimento ad omne boni operis miniſterium: vnde cingulo indiget: vt vel colligata circa corpus ſit tunica Chriſtiani, & quæ magis confouere poſſit, quum vndique conſtricta ſit ſit: vel non impediri ad omnem rem quam agere parat.

Contra variam veſtimẽtorum ſupellectilem. Luc 3.

De numero autem indumentorum nihil poſſumus dicere, quum manifeſta definitione perſcriptum ſit: in quo dicit, qui habet duas tunicas, det non habenti: ex quo ſine dubio, plures habere illicitum eſt. Quibus ergo habere duas tunicas non licet, his quomodo aliquid de diuerſitate indumentorum præcipi poteſt?

CAPVT XIII.

De eo quod non debeamus noſtro Senſu ambulare.

Interrogatio. Ioan. 16. Ioan. 5. Ioan. 12

¹ Si licet alicui ex proprio dicere, quod ſibi videtur bonum, abſque teſtimoniis Scripturarum, Domino noſtro Ieſu dicente de Spiritu de ſancto: Non enim loquetur à ſe, ſed quæcunque audierit, hæc loquetur. De ſeipſo autem: Non poteſt filius à ſeipſo facere quicquã. Et iterum: Ego à meipſo non ſum locutus, ſed qui miſit me Pater, ipſe dedit mandatum, quid dicam & quid loquar: & ſcio quia mandatum ejus vita æterna eſt. Quæ ergo loquor, ſicut dixit mihi Pater, ita loquor.

Reſpõſio

Quis poteſt in tantum temeritatis progredi, vt audeat à ſe quicquam loqui, vel cogitare? Imò vero ſciendum eſt, quia omnes duce itineris indigemus Spiritu ſancto, vt ipſe nos dirigat in vita veritatis, & in cogitatione, & in verbis, & in actibus. Cæcus eſt enim, & in tenebris degit omnis qui eſt abſque ſole juſtitiæ, qui eſt Dominus noſter Ieſus Chriſtus cuius mandatis velut radiis illuminamur,

Pſal. 18.

Mandatum enim Domini lucidum, inquit, illuminans oculos. Quia ergo in omnibus negotiis, quæ inter nos verſantur, vel verbis, quædam quidem per mandatum Dei in diuinis ſcripturis diſtinguuntur, quædam verò recitentur: de his quidem quæ ſcripta ſunt, nulla prorſus licentia permittitur cuiquam vel admittere quod prohibitum eſt vel omittere quod præceptum eſt: quum ipſe Dominus ita præcipit, dicens: Et cuſtodi verbum hoc, quod ego mando tibi hodie: non adiicies ad illud, neque auferes ab eo.

Nihil oportet ſcripturæ addere vel detrahere. Deut. 4. & 14.

Sed & terribilis quædam expectatio judicij, & ignis zeli, qui conſumpturus eſt aduerſarios, & eos qui auſi ſunt tale aliquid operari. De his verò quæ ſcriptura reticuit, Regulam nobis Apoſtolus poſuit, dicens euidenter: Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt. Nemo quod ſuum eſt, quærat: ſed quod alterius.

1. Cor 6

Itaque omnimodo, quæ nobis licita ſunt, ſed quæ ædificant proximos, agere debemus: & non nobis placere, ſed proximis ad ædificationem. Scriptum eſt enim: Subiecti inuicem in timore Chriſti. Sed & rurſum Dominus ait: Si quis vult in vobis eſſe major, fiat omnium nouiſſimus & omnium ſeruus. Quod vtique qui implere vult, amputat ſibi propriãs

Ephe. 5. Luc. 22.

prias voluntates, ſecundum imitationem ipſius Domini dicentis: Deſcendi de cælo, non vt facerem voluntatem meam: ſed voluntatem eius qui miſit me, patris. Et iterum præcepit Dominus: Si quis angariauerit te mille paſſus, vade cum illo alia duo.

CAPVT XIV.

De Obedientia, Quibus obedire oporteat.

Interrogatio. *Si oportet omnibus vel quibuſcunque obedire?*

Reſponſio. Exod. 18. Admonitionū diuerſitas & quibus obediendum. Theſſ. 5. 2. Cor. 10. *Harum quidem qui imperant, differentia vel diuerſitas non debet impedire obedientium propoſitum: quia neque Moyſes intemperans extitit ſocero ſuo Iethro, quum vtilia moneret & iuſta. Commonitionum ſanè non parua eſt diuerſitas. Alia nanque contraria videntur eſſe mandatis Dei: alia verò interrumpere mandatum vel contaminare videntur: alia verò ad explendum id atque ædificandum veniunt. Neceſſarium eſt ergo meminiſſe Apoſtolici præcepti dicentis: Prophetias nolite ſpernere: Omnia autem probate quod bonum eſt tenete: ab omni ſpecie mala abſtinete vos. Et iterum: Cogitantes, purgantes, vel deſtruentes omnem altitudinem, extollentem ſe aduerſus ſcientiam Dei, & captiuantes omnem intellectum ad obediendum Chriſto. Si quid ergo eſt, quod conueniat cum mandato Dei, & animæ expediat, & hoc nobis ab aliquo fuerit imperatum: velut voluntatem Domini promptè & libenter debemus accipere, & explere quod dictum eſt, obtemperantes inuicem in charitate* *Epheſ. 4.* *Chriſti. Si autem contrarium aliquid mandatis Chriſti, vel quod corrumpere videatur aut contaminare, iubemur ab aliquo facere, tempus eſt nos dicere: Obtemperare oportet Deo magis quàm* *Act. 5. Ioh. 10. Gal. 1.* *hominibus. Et rurſum meminiſſe Domini dicentis: Alieni autem vocem non ſequuntur, ſed fugiunt ab eo, quia neſciunt vocem alienorum. Sed & ſancti Apoſtoli meminiſſe debemus, qui ad cautelam noſtram auſus eſt Angelis quidem parcere, dicens: Etiamſi nos aut Angelus de cælo euangelizet præterquam euangelizauimus, vobis, anathema ſit. Ex quo docemur, etiamſi nobis valdè ſit aliquis charus, ſi magnificus habeatur, & in admiratione ſit poſitus, qui prohibet nos facere, quod à Domino præceptum eſt: vel rurſum imperat facere, quod Dominus fieri prohibuit, exectrabilis debet eſſe, qui eiuſmodi eſt, omnibus qui diligunt Deum.*

CAPVT XV.

De AFFECTV; Quo obedire debemus.

Interrogatio. *Quali affectu ſeruire debet, qui ſeruit Deo? & ipſe affectus quid eſt?*

Reſponſio. *Affectum bonum vel animum illum eſſe ego arbitror, quum deſiderium vehemens & inexplebile atque immobile ineſt nobis placendi Deo. Impletur autem iſte affectus ſcientia, per quam intueri & reſpicere poſſumus magnificentiam gloriæ Dei & pei cogitationes pias ac puras, & per memoriam eorum bonorum, quæ à Deo nobis condita ſunt, ex quorum recordatione venit animæ dilectio Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt eum diligat ex toto corde ſuo, & ex tota anima ſua, & ex tota mente ſua, ſecundum illum qui dicebat: Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te, Deus. Cum hoc ergo* *Pſalm. 42.* *tali affectu ſeruire oportet Domino, ſicut ab Apoſtolo dictum eſt: Quis nos ſeparabit à Charitate* *Rom. 8.* *Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius?*

CAPVT XVI.

De eo qui Præeſſe *habet, qualis debeat eſſe*

Interrogatio. Quibus ſentire debet de ſe is, qui præeſt, in quibus præcipit vel imperat?

Reſponſio. 1. Cor. 4. Apud Deum quidem, ſicut Miniſter Chriſti & Diſpenſator Miniſteriorum Dei, timens ne præter voluntatem Dei vel præter quod in ſanctis ſcripturis euidenter præcipitur, vel dicat aliquid, vel imperet & inueniatur tanquam falſus Chriſti teſtis, aut ſacrilegus, vel introducens aliquid alienum à doctrina Dei, vel certè ſubrelinquens & prætereiens aliquid eorum quæ placita ſunt. Ad Fratres autem eſſe debet tanquam ſi nutrix foueat paruulos ſuos: paratus autem ſecundum voluntatem Domini, & ſecundum quod vnicuique expedit communicare cum eis, non ſolum Euangelium ſed & animam ſuam: memor præcepti Domini ac *Ioan. 13. & 15.* Dei noſtri dicentis: Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, ſicut & ego dilexi vos. Maiorem hac charitatem nemo habet, vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.

CAPVT XVII.

De Modo Corripiendi.

Interrogatio. Peccantem quomodo corripiemus vel emendabimus Pater?

Reſponſio. Matt. 18. Sicut ſcriptum eſt, Domino dicente: Si peccaverit in te Frater tuus, vade, corripe eum inter te & ipſum ſolum. Si audierit te lucratus eris Fratrem tuum. Si verò te non audierit, aſſume tecum alium vel duos vt in duorum vel trium teſtium ſtet omne verbū. Quòd etiā ipſos non audierit, dic Eccleſiæ. Si autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus. Si fortè hæc increpatio, quæ fit à pluribus, euenit ei in ſalutem. Et ſicut dixit Apoſtolus, Argue, obſe- *1. Tim. 4.* cra, increpa, conſolare in omni patientia & *Theſſ. 3.* doctrina. Et rurſum: Si quis non obedit verbo, per Epiſtolam hunc notate: & non commiſcemini cum eo, ſine dubio, ad menſæ participationem.

Capvt XVIII.

De Minimis non contemnendis, *ſed* corrigendis.

Interrogatio.

Si quis etiã in paruis delictis affligere voluerit Fratres, dicens quia debetis pœnitere per ſingula: ne fortè & ipſe Immiſericors videatur, & diſſoluere charitatem?

Reſponſio. Matt. 5. Nullũ peccatum eſt paruum dicendum. Rom. 7. 1. Cor. 15.

Cum affirmauerit Dominus, quia tota vnum aut vnus apex nõ tranſiet à lege, donec omnia fiant: & rurſum diffinierit, quia de omni ſermone ocioſo quod locuti fuerint homines, reddẽt de eo rationẽ in die iudicij: nihil oportet contẽni tanquã paruũ. Qui autẽ ſpernit minima, paulatim defluit. Sed ei quomodo quis audebit breue dicere aut paruum delictum, quũ Apoſtolus dicat, maniſeſteq; diffiniat, quia per præuaricationem legis Deus exhonoratur? Sed & aculeus mortis, peccatum eſſe dicitur. Et non dicit, quali vel tali peccato. Magnus ergo irriſor eſt, qui intermittit & negligit, quàm qui arguit: ſicut is qui in morſu ſerpẽtis permittit deliteſcere venenũ, quàm ille qui educit & abſtrahit. Sed & charitatẽ deſtruet ille, qui, ſecundùm quod ſcriptũ eſt parcens baculo, odit filiũ: qui autẽ diligit, diligẽter corripit?

Prou. 13.

Capvt XIX.

De Poenitentis Affectu.

Interrogatio.

Quomodo quis debet pœnitere in vnoquoque delicto?

Reſpõſio. Pſal. 118. 2. Cor. 7.

Affectum illum in ſe recipiens, quẽ gerebat ille, qui dixit: Iniquitatẽ odio habui, & abominatus ſũ. Sed & ea quæ ſcripta ſunt in ſexto Pſalmo, atq; in alijs quamplurimis. Sed & illa, quæ Apoſtolus dixit ad eos, qui ſecũdum Deum contriſtati ſunt: Quantam operatus eſt, inquit, in vobis ſolicitudinẽ? ſed indignitatem, ſed æmulationem, ſed vindictam. In omnibus exhibuiſtis vos caſtos eſſe negocio. Sed & in his ipſis, in quibus deliquit, agens multa contraria.

Capvt XX.

De dignis Poenitentiæ Fructibus.

Interrogatio.

Qui ſunt fructus dignæ pœnitẽtiæ, Pater?

Reſponſio. Col. 1.

Opera, quæ contraria ſunt peccato, quæ debet afferre ille qui vult ſecundum quod ſcriptum eſt, in omni tempore bono fructificare.

Interrogatio.

Qui ſe uerbo dicit pœnitere, peccatum autem ſuum non emendat, quid eſt?

Reſponſio. Prou. 26. Ibid.

De iſto ſcriptum eſt: Si te interrogauerit inimicus tuus magna voce, nõ acquieſces ei, ſeptem enim nequitiæ ſunt in anima eius. Et alibi: Sicut canis reuertens ad vomitum ſuum, ita homo permanens in malitia ſua.

Capvt XXI.

De Confessione Quibus fiat.

Interrogatio.

Qui vult confiteri peccata ſua, ſi omnibus debet confiteri & quibuslibet an certis quibuſdam?

Reſponſio. Ezech. 18 & 33. Matt. 3. Ibid. Act. 2.

Clementia Dei erga eos qui deliquerunt manifeſta eſt, ſecundum quod ſcriptum eſt: Qui non vult mortem peccaroris, ſed magis vt conuertatur, & viuat. Quia ergo confeſſionis modus ad hoc aptus eſt, & cõuertens ſe à peccato, fructus dignos oſtendere debet pœnitentiæ, ſecundum quod ſcriptum eſt: Omnis arbor quæ non facit fructum bonũ, excidetur, & in ignem mittetur: neceſſariũ videtur, his, quibus diſpenſatio Myſteriorũ Dei cõmiſſa eſt, confirenda eſſe peccata. Sic enim & hi qui antiquitus pœnitebant, inueniuntur apud Sanctos confeſſos eſſe peccata ſua. Scriptum eſt in Euangelio, quia Ioanni baptiſtæ confitebãtur populi peccata ſua. Et in Actibus Apoſtolorum, Apoſtolis hi qui baptizabantur.

Capvt XXII.

De perfecta Curatione poſt Poenitentiam Delinquentium.

Interrogatio.

Qui pœnituerunt pro aliquo peccato, & rursũ in hoc ipſum peccatum inciderunt: quid facient, Pater?

Reſpõſio.

Is qui ſemel deliquit, & iterum in eodem peccato incurrit, indicare de ſe videtur hoc primũ, quòd ab illo peccato priori non fuerit expurgatus: ex quo, velut à radice quadam peſſima, eadem, quæ ante, pullularunt. Sicut enim quis arboris ramos excidẽs ſi radicem reliquerit, vbi radix fuerit, virgulta eiuſdem ſeminis germinabit: ita etiam peccatum facere probatur, quoniam omnes qui delinquunt ex ipſis peccatis initium ſumunt: ſed & ex alijs interdum delicti occaſio naſcitur. Neceſſarium ergo ei eſt, qui vult omnimodo purgare ſe à peccato, primas ipſas cauſas culpæ excidere. Verbi gratia: Si ex contentione vel inuidia fuerit, non à ſe ſumpſit exordium, ſed radicem habet arrogantiam ex cupiditate humanæ gloriæ venientem. Dum enim gloriam quærit ab hominibus, aut contentionibus ſtudet, aut rectè agentibus inuidet, huic inuidet, ſcilicet per quẽ videtur ipſe minus in laude vel in admiratione haberi. Si quis ergo ſemel notatus fuerit inuidiæ vel cõtentionis vitio & rurſum in hoc ipſum inciderit, ſciat ſe primam illam cauſam, de qua ſuperius diximus, ex qua inuidia vel contentio naſcitur, in interioribus medullis habere reconditam. Oportet ergo eum & per contraria atq; aduerſa curari, id eſt per humilitatem. Exercitationes verò humilitatis ſunt, ſi ſe vilioribus officiis ſubdat, & Miniſteriis vilioribus tradat. Ita nãq; arrogãtia

Inuidia radix.

Remedium contra arrogantiam.

atque

atq; humana gloriæ vitium curare poterit, vt conſuetudine humilitatis affectus, vltrà iam non incidat in arrogantiæ & vanæ gloriæ delictum, ſed in ſingulis huiuſcemodi vitiis, cura ſimilis adhibetur.

CAPVT XXIII.

De affectu CORRIPIENTIS, & eius qui corripitur.

Interrogatio. Quali affectu vel quali ſenſu oportet increpare eum qui increpat, Abba?

Reſponſio. Pſalm. 118. Ad Deum quippe tali mente debet eſſe, qualem indicat beatus Dauid, dicens: Vidi præuaricantes, & tabeſcebam: quia eloquia tua non cuſtodierunt. Ad eos autem quos increpat, hunc debet affectum ſeruare, quem pater & medicus erga ægrotantem filium: & tunc maximè, quum qualitas curæ triſtior videtur grauior.

Interrogatio. Quali affectu quis debet ſuſcipere correptionem, Abba?

Reſponſio. Sicut æger filius Patris & Medici de vita ſua ſoliciti: qui ſi etiam aſperum aliquid offerat, vel amarum ad curandũ filium, ſcit, vtiq; filius, quod nec Pater in aliquo negligere poteſt de ſalute filij, nec Medicus falli.

Interrogatio. Qui triſtatur aduerſus eum, qui ſe increpat, qualis eſt?

Reſponſio. Eccl. 30. Pſalm. 140. Neque periculum peccati agnouit iſte, neq; damnum neq; lucrum pœnitentiæ: nec credit illi qui dixit, quia qui diligit, diligenter corripit. Sed & ſeipſum alienum facit ab illa vtilitate dicentis: Corripiet me iuſtus in miſericordia & increpabit me. Sed ad læſionem cæterorum, iſte talis permanet inter Fratres. Exoluit ei, & impedit animos eorum qui poſſunt proficere.

CAPVT XXIV.

De his qui oſtendunt Peccata ſua; Et *de his* qui verè aut non verè pœnitent, quales erga eos ſimus.

Interrogatio. Quale iudicium debet eſſe de his, qui peccantes defendunt opera ſua?

Reſponſio. Matt. 18. Vt mihi videtur, grauius ab illo quod dixit Dominus: Quia expedit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & præcipitetur in mare quam vt ſcandalizet vnum de minimis iſtis. Non enim iam ad emẽdationem & correptionem, ſed defenſionem ad cõfirmandum peccatum ſuum ſuſcipit, qui delinquit, & alios ſimile prouocat ad malũ: ita vt conueniat eis, qui peccantes defendunt, illud quod ſcriptum eſt Quia ſi non oſtenderitis fructus dignos pœnitentiæ, & excidemini & in ignem mittemini. *Luc. 3. Matt. 18.* Vel rurſum quod Dominus dicit: quia ſi oculus tuus dexter ſcandalizet, erue eum, & proiice abs te. Expedit enim tibi, vt pereat vnum membrorum tuorũ, & nõ omne corpus tuum mittatur in gehennam ignis ardentis.

Interrogatio. Pœnitentes ex corde, quomodo debent ſuſcipi, Pater?

Reſponſio. Luc. 15. Sicut Dominus oſtendit quum dicit: qui conuocauit amicos ſuos & vicinos dicens: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quam perdideram.

Interrogatio. Erga eum qui non pœnitet pro peccato, qualiter eſſe debemus, Pater?

Reſponſio. Matth. 18. 2. Theſ. 3. Sicut præcipit Dominus, dicens: Sit tibi ſicut Ethnicus & publicanus. Et ſicut Apoſtolus docuit, dicens: Subtrahite vos ab omni Fratre ambulante immoderatè, & non ſecundùm traditionem, quam tradimus vobis.

CAPVT XXV.

De PROPRIETATE non habenda.

Interrogatio. Si debet habere aliquid proprium, qui inter Fratres eſt?

Reſponſio. Actu. 4. Actu. 2. Ioan. 15. Hic contrarius eſt illi teſtimonio, quod in Actibus Apoſtolorum de illis, qui credebant primitus, ſcriptũ eſt. Ibi enim ait, quia nemo quicquam ex eis ſuum proprium dicebat eſſe: ſed erant illis omnia cõmunia. Si quis ergo proprium ſibi eſſe dicat aliquid, ſine dubio alienum ſe facit ab electis & à charitate Chriſti, qui docuit verbo, & opere compleuit, & qui animam ſuam poſuit pro amicis ſuis. Si ergo ipſe animam ſuam poſuit pro amicis ſuis, quomodo nos etiam ea, quę extra animam ſunt propriam, vendicabimus?

Interrogatio. Si quis dicat: quia neque accipio à Fratribus, neque do: ſed contentus meis propriis: quid in hoc ſeruare debemus Pater?

Reſponſio. Ioã. 15. 1. Cor. 5. Hic non acquieſcit Doctrinæ Domini, dicentis: Diligite inuicem, ſicut ego dilexi vos. Acquieſcendum eſt & Apoſtolo, dicenti: Auferte malum ex vobis, ne fortè accidat, vel modicum fermentum totam maſſam corrumpere.

CAPVT XXVI.

De his quæ dantur à PARENTIBVS quomodo diſpenſanda ſint.

Interrogatio. Si debet à carnalibus propinquis aliquid?

Reſponſio. Propinquis quidem reddere quæ ſua ſunt, his qui ad ſeruitium Dei accedunt, neceſſarium eſt: & nihil ſubtrahere, vt non crimen ſacrilegij incurrant: veruntamen hæc prærogari in conſpectu eorum, ad quos viſa ſũt pertinere, & illis ipſis præſtet occaſionem elationis ac ſuperbię, & aliis fratribus eiuſdẽ

propoſiti

propoſiti paupetibus triſtitiam generent, ita vt aecidat illud, in quo arguuntur Corinthij, Apoſtolo dicente: Quia confunditis nō habentes. Et idem qui per loca ſingula Ecleſiis præſunt, ſi ſunt fideles & prudentes diſpenſatores ipſis offerri debent, ſecundū imitationem eorum, qui in actibus Apoſtolorum id feciſſe deſcribuntur: de quibus dicitur: quia afferentes precia prędiorū ſuorū, ponebant ante pedes Apoſtolorum. Certè quoniam non eſt in huiuſcemodi diſpenſationis officium fideliter illis offerri conuenit, qui apud omnes in hoc probati inueniuntur. Veruntamen etiam de his probabit ille qui præeſt, per quem debeat diſpenſari.

1. Cor. 11. — Act. 5.

CAPVT XXVII.

De Modo, quo nos gerere debeamus erga PARENTES, *vel* Familiam.

Interrogatio.

Quomodo debemus videre eos, qui aliquando vel familiares, vel conſanguinei fuerunt & proximi?

Reſponſio. Luc. 8.

Sicut Dominus oſtendit, quum ei nunciauerunt, quia Mater & Fratres tui foris ſtāt, volentes te videre: ad quos cum increpatione reſpondit, dicens: Quæ eſt Mater mea? & qui ſunt Fratres mei? Qui enim fecerit voluntatem Patris mei qui in Cœlis eſt, ipſe meus Frater & Soror & Mater eſt.

Interrogatio.

Quòd ſi deprecantur nos, vt eamus cum ipſis ad domos eorum, ſi debemus acquieſcere?

Reſpōſio.

Siquidem pro ædificatione fidei aliquis ire poteſt, ſi probauerit ille qui pręeſt, mittatur. Si verò propter aliquam humanam gratiam audiat Dominum dicentem ad illum qui dixit: Magiſter, permitte mihi primùm ire, & renunciare his qui in domo ſunt: Quia nemo mittens manum ſuam in aratro, & reſpiciens retrò, aptus eſt Regno Cœlorum. Quòd ſi pro renunciando volenti ire vt renunciaret, quid dicemus de cæteris?

CAPVT XXVIII.

De Vagatione Mentis.

Interrogatio.

Vnde ergò vagatur mens noſtra, & cogitationes diuerſæ aſcendunt in corde noſtro? & quomodo hæc poſſumus emēdare?

Reſpōſio. Pſal. 7.

Vagatur quidem mens noſtra interdum ocio, dum non occupatur in neceſſaria ſolicitudine, ſed in remiſſione poſita & ſecuritate, non credit præſentem eſſe Deum ſcrutantem corda & renes. Si enim hoc crederet, faceret hoc quod ſcriptum eſt: Prouidebam Dominum in conſpectu meo, quoniá à dextris eſt mihi, ne commouear. Qui enim hoc agit, vel horum ſimilia, neq; vagabit vnquam, neq; habebit ocium vanis cogitationibus indulgere, vel aliquid cogitare, quod non ad ædificationem fidei pertineat, & ad aliquam humanam vtilitatem pertineat & ſpectet: quantò magis nihil audebit, quod aduerſum eſt Deo, & non ei placeat, cogitare?

CAPVT XXIX.

De Nocturnis Illuſionibus.

Interrogatio. Reſponſio.

Vnde nocturna phantaſia inhoneſta & turpes accidunt nobis?

Veniunt quidem hæc maximè ex diurnis animæ motibus & actibus, indignis & incongruis. Si enim vacet in iudiciis Dei, expurgatur anima per meditationem legis diuinæ & ſtudium verbi Dei: ibiq; ſi indeſinenter curam gerat, ſemper requirens & ſcrutans quid ſit quod placeat Deo, talia habebit etiam ſomnia.

CAPVT XXX.

De INFIRMIS, Quomodo eis miniſtretur; *&* qualiter ipſi debeant ſuſcipere Obſequia.

Interrogatio.

Quali affectu debemus infirmis Fratribus miniſtrare?

Reſpōſio. Matth. 25.

Sicut ipſi Domino offerentes obſequium, qui dixit: Quia quodcunq; feceritis vni ex his minimis Fratribus meis, mihi feciſtis. Expedit autem ad conſeruandum huiuſcemodi affectum in obſequiis: vt & hi qui obſequia à nobis ſuſcipiunt, tales ſint: quibus merito deferri obſequium debeat. Et ideo oportet eos qui præſunt curam gerere, vt ne ij quibus miniſtratur, tales ſint, qui carni indulgeant & ventri: ſed potius in amorem Dei & Chriſti eius probabiles inueniantur, & per patientiam ſuam ac vitæ meritum, Fratrum mereantur obſequia, vt habeantur ad gloriam Chriſti & opprobrium Zabuli, ſicut fuit & ſanctus Iob.

Interrogatio.

Cum quali humilitate debet quis ſuſcipere à Fratribus obſequium, pater?

Reſponſio.

Sicut ſeruus à Domino: & ſicut oſtendit Petrus Apoſtolus, quum ei Dominus miniſtraret. In quo etiam periculum eorum oſtendit, qui nolunt obſequium recipere fratrum.

CAPVT XXXI.

De CHARITATE invicem habenda, *&* qualiter eam Proximis exhibeamus.

Interrogatio.

Qualem debemus habere charitatem ad inuicem?

Reſponſio. Ioan. 5.

Qualem Dominus oſtendit, dicens: Diligite inuicem, ſicut & ego dilexi vos. Maiorem hac charitatem nemo habet, quàm vt animam ſuam quis ponat pro amicis. Si autē & animā poni oportet, quanto magis in aliis votum & ſtudium debet oſtendi? Sine dubio nō ſecundum humanas voluntates, ſecundum illum proſpectum, in quo eſt omnium commune propoſitum placendi Deo.

Quomo-

Interrogatio.

Quomodo poteſt quis implere charitatem circa proximum, pater, ediſſere nobis?

Reſponſio. Ioa 3. Matt 22. Ioā 13.

Primò quidem meruens iudicium præuaricantis mandatū Dei, quia ipſe dixit: Qui nun crediderit filio, non habebit vitam: ſed ira Dei manet ſuper illum. Tum deinde, velut cupiens ad æternam vitā peruenire: quia mandatum eius vita æterna eſt. Primum enim magnum mādatū eſt: Diliges Dominū Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua. Simile verò huic eſt ſecundū: Diliges proximum tuum ſicut teipſum. Et ſi quis deſiderat ſimilis effici Domino, dicenti: Mādatum nouū do vobis, vt diligatis inuicem ſicut ego dilexi vos. Sed ex communi ſenſu hoc ſētire poſſumus, qui beneficiū cōſequamur à Fratre in eo quod diligimur à Fratre, debitores efficiamur, vt eum merito diligamus. Quod etiā inter gētiles obſeruari ſolet, ſicut in Euāgelio Dominus dicit: Si diligitis eos qui vos diligunt, quæ vobis eſt gratia? quia & peccatores & gētiles, diligētes ſe diligunt. Si enim vel lædit nos, vel aduerſatur quis: hunc non ſolum propter mandatū, ſed propter hoc ipſū, quia plus nobis præſtat in quo lædit, diligere debemus. Siquidē credimus Domino, dicēti: Beati eſtis quū exprobrabunt vos, & perſequentur, & dicent omne malū aduerſum vos, mentientes propter me. Gaudete & exultate, quoniam merces veſtra multa eſt in cœlis.

Matt. 5. Ibidē.

CAPVT XXXII.

De SERMONA ocioſo.

Interrogatio.

Vſque ad quem modum ocioſus ſermo iudicabitur, pater?

Reſponſio. Periculū ocioſi ſermonis.

Generaliter omnis ſermo, qui non proficit ad aliquā gratiam fidei Chriſti, ocioſus eſt: & tantū eſt periculū huiuſmodi ſermonis, vt etiā ſi bonum eſſe videatur, quod dicitur ad ædificationem fidei tamen nō pertineat: non in ſermonis bonitate ille, qui locutus eſt, periculū effugiat: ſed in eo quod nō proficit ſermo prolatus cōtriſtat ſpiritū ſāctum Dei. Hoc enim manifeſtè demonſtrauit Apoſtolus, dicens. Omnis ſermo malus de ore veſtro nō procedat: ſed ſi quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus: & ſuper hæc adiecit: Nolite contriſtare ſpiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis in die redemptionis. Quo vtiq; grauius malum nullum eſſe poterit.

Epheſ. 4. Ibidē.

CAPVT XXXIII.

De maledico SERMONE *&* DETRACTIONE.

Interrogatio.

Quid eſt maledicus, pater?

Reſponſio. Ioā 4.

Omnis ſermo, qui ob hoc profertur, vt infamet aliquem, aut deroget alicui vel malè commendet, maledicus eſt, etiamſi videatur non eſſe iniurioſus. De hoc manifeſtum eſt ex ſententia Euangelij, quum dicit de Iudæis: quia maledixerunt eum, dicentes: Tu ſis diſcipulus illius.

Interrogatio.

Quæ eſt detractio, vel derogatio, Abba?

Reſponſio. Duæ cauſæ ob quas aliquis poteſt narrare alterius vitia. 2. Theſ. 3. Prouerb. 22. 2. Tim. 4.

Duas opinor eſſe cauſas, in quibus licet aliquem dicere & retractare aliena mala Si quādo cōſilium habere neceſſe eſt cum cęteris, qui in hoc ipſum vidētur aſſumi, quomodo corrigatur is, qui peccauit vel mali aliquid egit. Et ruſū, ſi quādo neceſſe eſt pręuenire aliquē & cōmoneri, ne fortè incurrat in conſortium alicuius mali, dū eū putat eſſe bonū: quia Apoſtolus dicit: Nolite cōmiſceri cū huiuſcemodi homine. Et Salomon: Noli manere cum homine iracūdo: ne forte eius vias diſcas, & ſumas laqueū animæ tuę Quod & ipſum Apoſtolum feciſſe inuenimus per hoc, quod ſcribit ad Timotheū, dicens: Alexānder ærarius multa mihi mala oſtendit: quem & tu deuita. Valde enim reſtitit noſtris ſermonibus. Præter huiuſcemodi neceſſitates, quicunq; dicit aliquid aduerſus alium, vt vel deroget ei, vel obtrectet: iſtud eſt detrahere, etiam ſi vera videantur quæ dicit.

CAPVT XXXIV.

De pœna Detrahentis *vel* Reſpondentis, quando corripitur.

Interrogatio.

Qui detrahit Fratri, vel audit detrahentem, & patitur: quid dignum eſt, pater?

Reſponſio. Pſal. 100.

Excommunicari debet. Detrahenti enim occultè proximo ſuo, hunc perſequebar. Et alibi dictum eſt: Noli libenter audire detrahentem ne forte eradiceris.

Interrogatio.

Quod ſi de eo qui præeſt, quis detraxerit, quomodo eum obſeruabimus?

Reſponſio. Nū. 12.

Et in hoc manifeſtum eſt iudicium iracundię Dei ſuper Mariā, quæ detraxit Moyſi, & peccatum eius nec ipſo quidem Moyſe orante, inultum Deus eſſe permiſit.

Interrogatio.

Si quis acriori ſermone, vel inſolentiori voce reſpondeat, & admonitus dicat, quia nihil mali habeat in corde ſuo, ſi oportet ei credi?

Reſponſio. Matth. 12.

Non omnes paſſiones animæ manifeſtæ ſunt omnibus, nec ipſis quidem qui patiuntur eas. Sicut enim ſapientiſſimis Medicis ſigna quædam dantur abſconſa & occulta ex corporum moribus, quæ ipſos, qui patiuntur, effugiunt & latent: ita etiam in animo ſunt quædam vitia, etiā ſi nō ſentit ille qui peccat. Sed & credere oportet Domino dicenti: quia malus homo de malo theſauro cordis ſui profert mala. Et ideo fieri non poteſt, vt malus de corde malo proferat bonū ſermonē: nec bonus de corde bono malum proferat verbum. Sed iterū quidem poteſt eſſe mali cordis bonitas ſimulata: bonū autem

tem

tem cor, malum non poteſt ſimulare. Dicit enim Apoſtolus, quia prouidentes bona nō ſolum coram Deo ſed etiam coram hominibus. Rom. 12.

CAPVT XXXV.

De IRA, *Quomodo poſſit aliquis non iraſci*, & *aliis quibuſdam*, breuiter.

Interrogatio. Quomodo poſſit aliquis non iraſci.

Reſponſio. Si Deum credat omnia inſpicere, & Dominū præſentem ſemper intueatur, quādoquidem neq; is, qui iudici ſuo ſubiectus eſt, audet in oculis iudicis ſui aliquid ſuæ indignationis oſtendere, id eſt, cùm nō ipſe ſibi aliud putat eſſe ſubiectū, ſed ſe parat ad alterius obediētiā: hoc eſt enim, omnes ducere, ſuperiores ſibi. Si enim nō ad omnes vſus ſuos, vel ad ſuā vtilitatē obedire quærit eos qui obediūt: ſcire debet, quòd ſermo Domini vnūquenq; docet aliis obſequi vel miniſtrare. Quod etiam implet, ſi videt aliquem mandatū Domini præterire, & non erga eū ira moueatur, ſed miſeratione & compaſſione: ſecundum eum qui dicit: Quis infirmatur, & ego non vror? 2. Cor. 11.

Interrogatio. Quis eſt manſuetus?

Reſponſio. Qui non transfertur à iudiciis ſuis, quibus ſtatuit & ſtudet Deo placere.

Interrogatio. Quomodo quis vincatur in voluptate ac libidine ciborum?

Reſponſio. Si ſtatuit ſic expectādum eſſe non id quod delectat, ſed id quod expedit: & quod vſui, non voluptati ſufficiat.

CAPVT XXXVI.

De malo Deſiderio amputando.

Interrogatio. Quomodo excidemus mali deſiderij appetitum.

Reſponſio. Deſiderio meliore ſi magis ignimur & accendimur ad amorē Dei, ſecundum illum qui dixit: Eloquiū Domini igniuit eū: & iudicia vera Dei, iuſtificata in ſemetipſa: deſiderabilia ſuper auū & lapidem precioſum multum, & dulciora ſuper mel & fauum. Sēper enim deſiderium melius eſt, ſi in opere ſit & in re: & poſſideat totos animos noſtros, atq; eorum quæ deſideramus, perfrui contendamus. Contemnere nos facit & deſpicere inferiora, ſicut docuerūt nos omnes ſancti: quanto magis ea, quæ mala ſunt & turpia. Pſalm. 104. Pſalm. 18.

CAPVT XXXVII.

De *Triſtitia* vel *Gaudio* malis & bonis.

Interrogatio. Quæ eſt triſtitia ſecundum Deum? & quæ eſt ſecundum ſeculum?

Reſponſio. Secundum Deum triſtitia eſt, quum pro mandatis neglectis vel præuaricatione triſtamur, ſecūdum quod ſcriptum eſt: Triſtitia tenuit me pro peccatoribus derelinquētibus legem tuam. Seculi autem triſtitia eſt, quum aliquid de rebus humanis, vel quæ ad ſeculum pertinent, contriſtamur. 2. Cor. 7.

Interrogatio. Quid eſt in Domino gaudium, vel quid facientes, gaudere debemus?

Reſponſio. Si ſecundum mandatum Domini gerimus, vel in gloriam Dei agimus: hoc eſt in Domino gaudium, vel quum pro nomine Domini aliquid patimur, & gaudemus, vel aliis ſāctè agentibus congratulamur.

Quomodo lugere debemus, vt beatitudinem conſequamur?

Cum illa interrogatione, in qua expoſuimus, quæ eſt ſecundū Deum triſtitia, etiam iſta interrogatio cōtinetur, id eſt, ſi pro peccatis lugemus, vel ſi eos deflemus, qui per præuaricationem legis inhonorant Deum, vel propter eos qui periclitātur in peccato: quia anima quæ peccauerit ipſa morietur: ſecundum illum qui dixit, Et lugeam multos ex his qui ante peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam. Ezech. 18. 2. Cor. 12.

Interrogatio. Si ex toto corde ridere non licet?

Reſponſio. Quum Dominus eos qui nunc rident, cōdemnet: manifeſtum eſt, quia nūquam tempus eſt riſus. Fidelis animæ: & maximè quum tam plurimi ſint qui per præuaricationem legis Deum exhonorent, & in peccatis ſuis moriantur: pro quibus vtique triſtari indeſinenter conuenit & lugere. Luc. 6. Nunquam eſt tēpus ridendi in hac vita.

CAPVT XXXVIII.

De *Solicitudine ſeculari* & *Negligentia*, quomodo accuſat.

Interrogatio. Quæ eſt ſolicitudo ſecularis, Abba?

Reſponſio. Omnis ſolicitudo ſecularis, etiam ſi nihil videatur habere illicitum: tamen ſi ad Religionem non pertineat & ad virtutem, ſecularis eſt.

Interrogatio. Vnde nobis accidit importunè dormitare? & quomodo hoc poſſum abiicere Pater?

Reſponſio. Venit quidem importunè dormitare tūc, cum languidior eſt anima erga memoriam Domini, & quū iudiciorū eius eam inceſſit obliuio. Abiicere autem id poſſumus, quum dignam de Deo aſſumpſerimus cogitationē, & ad voluntatem eius extenderimus deſideria noſtra, ſecundùm illum qui dixit: Si dedero ſomnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem: & requiem temporibus meis donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob. Pſal. 131.

Deo-

CAPVT XXXIX.

De Operibus noſtris,*quomodo omnia ad gloriam Dei faciamus.*

Interrogatio. Quomodo ad gloriam Dei quis faciet omnia, Pater?

Reſponſio. Quum omnia propter Deum, vel ex mãdaro Dei facimus, & in uullo ſectamur hominum laudes, & in omnibus meminimus Domini, dicentis: Luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant bona opera veſtra, & magnificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. *Matt. 5.*

Interrogatio. Quomodo manducat quis & bibit in gloriam Dei?

Reſponſio. Si in memoriam ſemper habeat, à quo paſcitur, Deum: & ſi non ſolùm animo, verum etiam corpore, per ſingula conteſterur ſe ei grarias agere, & ſecurum manducare. Sed & quaſi operarium Dei ab ipſo refici ob hoc: vt ad laborem vel expletionem ſufficiat maudatorem Dei.

Interrogatio. Quomodo facit dextera, quod non cognoſcat ſiniſtra?

Reſponſio. Quum inteuta mente, & fixo deſiderio placendi Deo, agimus opera Dei, & omni ſolicitudiue conſtriuglmut, ne decedamus à via recta & ab opere legitimo: tunc nullius prorſus extrinſecus, neque membri noſtri recipimus cogirationem, niſi ſolius Dei & ejus operis, quod explemus: tauquam ſi artiſex faciens vas, indeſinenter, & eius meminit, qui opus injunxit: & vas, quod verſat iu manibus, ſi recté & ſabrè veniar, intuetur. *Locus Matt. 6. explicatur.*

Interrogatio. Quomodo apparebit ille, qui hominibus vult placere?

Reſponſio. Quum præſenribus quidem his, qui laudare poſſunr, agit aliquid operis boni: uullo autem tali præſenre, vel eriam his, qui vituperare poſſunt, adſtãtibus ſegnius & pigrior in opere. Si enim Domino placere velit, ſemper vtique & in omni loco idem eſſe atque eadem gerere ſtudebit, adimplens id quod ſcriptum eſt: per arma juſtitiæ à dextris & à ſiniſtris, per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: vt ſeductores, & veraces. *2. Cor. 6.*

Interrogatio. Quomodo quis effugiet vitium placendi hominibus, vel caprandi laudem ex hominibus?

Reſponſatio. Si certus ſit de præſentia Domini, & fixam habeat ſolicitudinem Deo placendi, & mulro deſiderio teneatur earum beatitudinum, quæ à Domino repromiſſæ ſunt. Non enim oporter ſub præſentia Domini placere conſeruis, ad iujuriam Domini vel ſui perniciem: uou Domino, ſed conſeruorum nutibus intuens.

CAPVT XL.

De Superbia, *& ejus curatione.*

Interrogatio. *Quomodo intelligitur ſuperbus? vel quomodo curatur, Pater?*

Reſpõſio. *Intelligitur quidem ex eo, quòd ſemper ea quæ eminentiora ſunt quærit: curatur autem ſi credat ſentẽtiæ eius qui dixit: Superbis Deus reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Illud ſanè ſciendum eſt, quòd quomodo quis timeat damnum ſuperbiæ, impoſſibile eſt curari hoc vitium, niſi abſtrahat ſe, & ſecedat ab omnibus occaſionibus elationis: ſic impoſſibile eſt extingui lingua alicuius vel gentis loquelam, vel artificium aliquod, niſi quis omni genere ſe penitus abſtrahat non ſolùm ab agendo & loquendo, ſed etiam ab audiendo eos qui loquuntur, vel videndo eos qui agunt id, quod oblivisci cupit: & ita obſervandum eſt de omnibus vitijs.* *Superbi ſignum Iacob. 4.* *Remedium ſuperbiæ.*

CAPVT XLI.

De Humilitate, *& de Honore non requirendo.*

Interrogatio. *Quid eſt humilitas? & quomodo eam poſſumus implere?*

Reſpõſio. *Humilitas quidem eſt hæc, vt omnes homines exiſtimemus ſuperiores nobis ſecundum diffinitionem Apoſtoli. Implere autem id poſſumus, ſi memores fuerimus Domini dicentis: Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde: quod in multis ſæpe oſtendit & docuit. Et credere ei debemus, promittenti: quia qui ſe humiliaverit, exaltabitur. Deinde vt indeſinenter & abſque vllo ceſſatione in omnibus actibus & in omni negocio humiliores cæteris inveniri ſtudeamus, & in hoc exercitium noſtrum ponamus. Vix enim ſic poterimus priſtina arrogantia à nobis abelere memoriam, & affectum humilitatis aſſumere: ſic enim etiam in artificijs fieri ſolet. Idemq; modus erit etiam in cæteris virtutibus obtinendis, quæ ex mandato Domini noſtri Ieſu Chriſti veniunt.* *Humilitas quæ. Phil. 2. Matt. 18. Luc 18. Humilitatis acquirendæ difficultas.*

Interrogatio. *Si oportet honorem quærere?*

Reſponſio. *Reddere quidem cuiq; honorem edocti ſumus requirere autem honorem prohibiti: Domino dicente: Quomodo poteſtis credere, gloriam ob invicem quærentes, & gloriam quæ eſt ab vno Deo non quæritis? Itaque requirere gloriam vel honorem, indicium eſt infidelitatis, & alienos eſſe à pietate Dei, cum & maximè Apoſtolus dicat: Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem. Si ergo hi qui oblatam ſibi ab hominibus gloriam accipiunt, ita condemnantur: qui neque oblatam requirunt, quali iudicio digni ſunt?* *Ioan. 5. Gal. 1.*

CAPVT XLII.

De Obidientia, *de modo videlicet & affectu obedienti, & alijs quibuſdam ad id pertinentibus.*

Interrogatio. *Quomodo invicem obedire debemus, Pater?*

Reſponſio. Matth. 20. *Sicut ſerui Dominis, ſecundum quod præcipit Dominus: quia qui vult in vobis eſſe magnus, fiat omnium noviſſimus & omnium ſervus. Quibus verbis addidit, vt inclinet magis ad humilitatem: ſicut filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare. Sed & illud quod ab Apoſtolo dictum eſt, per charitatem ſpiritus ſervire invicem.*

Interrogatio. *Vſque ad quem modum oportet progredi eum, qui placendi Deo implere Regulam cupit?*

Reſponſio. *Apoſtolus oſtendit, proponens nobis obedientiam Domini: Qui factus eſt inquit, obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis. Et prædixit.* Phil. 2. *Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu.*

Interrogatio. *Qui piger eſt erga mandatum, quomodo poteſt induſtrius & vigilans effici?*

Reſponſio. Remedium contra pigritiã. *Si certus ſit, præſentiam Domini eſſe vbique & omnia intueri: & comminationem illam, quæ adverſus pigrum prolata eſt, ante oculos habeat, & ſpem multa retributionis Domini, qui repromiſit per Apoſtolum dicens:* Prov. 20 *Quia vnuſquiſq; propriam mercedem accipiet ſecundum ſuum laborem: & ſi quæ ſimilia in ſcripturis ſanctis invenimus,* 1. Cor. 3. *quæ de labore patientia & operum ſolicitudine ad Dei gloriam referuntur.*

Interrogatio. *Si quis non contentus eſt, quotidie aliquid ſibi injungi ab his qui pro mandato Domini incedunt: ſed artificium vult diſcere, quali vitio ægrotat? aut oportet ei acquieſcere?*

Reſponſio *Iſte talis, & præſumptor eſt ſibi placens & infidelis, qui non timuit ſententiam Domini dicentis: Eſtote parati, quia qua hora non putatis filius hominis veniet.* Luc. 12. *Si enim quotidie quis expectat Dominum ſolicitus eſt & trepidus, quomodo præſentem diem non tranſeat ocioſus, & nihil amplius quærit. Si autem ei imperatur artificium diſcere, obedientia ſua habet lucrum: & non in eo quod ſibi placet, aſſumat judicium.*

Interrogatio *Si quis induſtrius ſit & promptus ad implenda mandata, agat autem non quod ei injungitur, ſed quod ipſe vult, quam mercedem habet, Pater?*

Reſponſio *Merces enim ejus illa ipſa eſt quod ſibi placet. Cum autem dicat Apoſtolus, Vnuſquiſq; noſtrum proximo ſuo placeat in bonum ad ædificationem:* Rom 15. Non debemus nobiipſis placere. *& vt amplius inclinaret & conſtringeret audientes, addit & dicit: quia ipſe Chriſtus non ſibi placuit: ſcire debet vnuſquiſque, periculum ſuum eſſe in eo quòd ſibi vult placere. Simul enim & inobediens invenitur.*

Interrogatio *Si licet alicui excuſare opus quod ei injungitur, & aliud quærere: quum diffinita ſit obedientiæ menſura, vſque ad mortem eſſe: ediſſere nobis, Pater.* Menſura obedientiæ.

Reſponſio Luc 9. *Qui devitat hoc, quod ei injungitur, & aliud quærit, primò omniũ inobedientiæ reus eſt, & manifeſtè oſtenditur, quia nondũ abnegauit ſemetipſum: & inde multorũ malorum cauſa efficitur tã ſibi quàm cæteris: quia aditum cõtradictionis plurimis aperit, & ſeipſum ad contradicẽdum aſſueſcit. Et cum non poſſint ſinguli diſcernere, quod melius eſt, & eligere: poteſt fieri, ſi licentia, vt aliud deterius eligat. Tum deinde etiam ſuſpicionem dabit Fratribus, quòd paſſione aliqua, vel ad opus quod eligit, adſtringatur: vel certè erga eos cum quibus neceſſe eſt operari. Itaque omni modo non obedire, multorum malorum cauſa eſt. Si autem ratio eſt aliqua, qua ſibi rectè excuſari videatur opus id quod excuſat: ponat hanc ipſam huic qui præeſt, & relinquat ejus judicio, vt ipſe probet ſi excuſatione dignum eſt quod eligit.* Contra excuſãtes ſi eis aliquid iniungitur.

Interrogatio. *Si injuſtum fuerit aliquid Fratri, & contradixerit: poſtea autem ſua ſponte obierit, quid eſt?*

Reſponſio *In eo quod contradixerit, quaſi non obtemperans, judicandus eſt: & velut cæteros ad ſimile provocans malum. In quo ſciat ſe illi ſententiæ obnoxium, quæ dicit: Contradictiones ſuſcitat omnis malus: Dominus autem Angelum immiſericordem mittet ei.* Prov. 17. *Quum autem certus ſit, quia homini non obtemperat, ſed Domino dicenti: quia qui vos audit, me audit, & qui ſpernit vos, me ſpernit:* Luc. 10. *ſi compunctus eſt recordatione mandati, prius ſatis faciat: & ita ſi permittitur, impleat, quod juſſum eſt.*

Interrogatio. *Si autem obediat quis, & murmuret?*

Reſponſio Phil 2. *Apoſtolo dicente. Omnia facite ſine murmurationibus & hæſitationibus. Alienus ſit à Fratrum vnitate, qui murmurat, & opus ejus abjiciatur. Manifeſtum eſt enim, iſtè qui talis eſt, quia infidelitate ægrotat, & certam ſpei fiduciam non gerit.* Murmurare quam ſit grave

CAPVT XLIII.

De his qui Offendunt, *aut* Offenduntur: *Quomodo ſatisfaciant, aut recipiant ſatisfactionem.*

Interrogatio. *Si Frater Fratrem contriſtaverit, quomodo debet emendare?*

Reſponſio *Si contriſtavit quidem, ſicut Apoſtolus dicit: Contriſtati enim eſtis, vt in nullo detrimentum patiamini ex nobis: non ille qui contriſtavit, emendare debet: ſed ille qui contriſtatus eſt,* 2. Cor. 7. *judicia ejus triſtitia quæ eſt ſecundum Deum, oſtendere debet: ipſum verò qui indifferenter contriſtauit, id eſt, non ſecundum Deum: memor ſit ille, qui contriſtavit Apoſtoli, dicentis:* Rom 14 *Si autem propter eſcam Frater tuus ſcandalizatur,*

jam

Matt. 5. *jam non ſecūdum charitatem ambulas: & quum cognouerit tale delictum eſſe ſuum, impleat illud quod à Domino dictum eſt: Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris quia Frater tuus habet aliquid adverſum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius recōciliari Fratri tuo: & tunc veniens, offeres munus tuum.*

Interrogatio. *Quod ſi non acquieſc[illegible]ut ſatisfaciat, quid agendum eſt, Pater?*

Reſponſio. *Implere debemus in eo illud, quod à Domino dictum eſt, de eo qui peccauit, & non egit pænitentiam, quum dicat: Si autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Matt. 18

Interrogatio. *Si ſatis faciente eo qui contriſtauit, noluerit recenciliari is, qui contriſtatus eſt?*

Reſponſio. *Manifeſta eſt in hoc Domini ſententia, qua refertur in illa parabola de ſeruo, qui rogatus eſt à conſeruo ſuo, noluit patienter agere: Et videntes, inquit conſerui renunciauerunt Domino ſuo.* Ibidem. *Iratus autem Dominus, reuocauit omnem gratiā debiti, quam conceſſerat: & tradidit eum tortoribus, vſquequo redderet debitum.*

Interrogatio. *Quod ſi contriſtatur ille, qui excitatur ad vigilias: aut etiam iraſcitur, quid dignum eſt?*

Reſponſio. *Interim excommunicari debet, & non manducare: ſi fertè compunctus agnoſcat, quamvis & qualibus bonis ſemetipſum inſipienter defraudet: & ita conuerſus, recipiat ejus gratiam qui dixit: Memor fui Dei, & delectatus ſum.* Pſ. 76. *Quod ſi permanſerit in ſtultitia, non intelligens gratiam: abſcindatur tanquam putrefactum membrum à corpore. Scriptum eſt enim: Quia expedit vt vnum membrorum tuorum pereat, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam.* Matt. 5.

CAPVT XLIV.

De Iudicio, *quare & quomodo debemus judicare.*

Interrogatio. Quid eſt, Nolite judicare, vt non judicemini, Pater?

Reſponſio. Quum Dominus aliquando dicat, Nolite judicare, vt non judicemini: aliquando verò, Iuſtum judicium judicate: non vtique omni modo judicandi prohibet facultatem: ſed differentiam judicii noſſe nos docet, vt ſciamus in quibus judicemus. Vnde hoc manifeſte Apoſtolus nobis tradidit, & dicit de his cauſis, quæ in vniuſcujuſque arbitrio eſſe debent: Tu autem quare judicas Fratrem tuum? Et iterum: Non ergo invicē judicemus. In his verò actibus qui Deo non placent, notat eos, qui judicātur, & ipſe ſuam ſententiam prodit per hęc, quæ dicit: Ego quidem ſicut abſens corpore, præſens autem ſpiritu jam judicaui, tanquam præſens, eum qui hæc ita operatus eſt, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, congregatis vobis & meo ſpiritu, cum virtute Domini noſtri Ieſu Chriſti, tradere hujuſcemodi hominem ſathanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fiat in die Domini. Si quid ita in noſtra poteſtate vel arbitrio poſitum & incertum eſt, non oportet de his judicare Fratrem: ſecundum hoc quod dicit Apoſtolus, tanquam de his quæ ignorantur: Itaque nolite ante tempus judicare, vſquequo veniat Dominus, qui illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium. Dei autem judicia judicare, omnimodo neceſſarium eſt: ne forte & nos ſimili ira abſorbeamur, ſi quieſcamus erga peccantes & ſileamus: niſi forte quis eadem faciens, fiduciam non habeat arguendi, neque authoritatem judicandi Fratrem dicente Domino: Ejice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis ejicere feſtucam de oculo fratris tui.

(Margin: Locus Matt. 7. explicatur. Non omne judicium prohibitum. Rom. 14. 1. Cor. 5. De quibus judicandū non ſit. 1. Cor. 4. Matt. 7.)

CAPVT XLV.

De Zelo *&* Ira.

Interrogatio. Quomodo intelligit quis, ſi zelo Dei moueamur aduerſus peccantem Fratrem, an propria iracundia?

Reſponſio. Si ad omne peccatum Fratris patitur illud quod ſcriptum eſt, Cōſumpſit me zelus domus tuæ, quoniam obliti ſunt verborum tuorum inimici mei. Pſ. 68 Manifeſtus eſt enim & in hoc Dei zelus. Veruntamen etiam in his oportet omnia prudenter diſpenſare. Si ergo hunc affectum etiam non habuit in anima ſua, motus ſuos ſciat magis ex paſſione, quam ex Deo deſcendere: & in nullo poſſe officium pietatis implere.

Interrogatio. Dicunt quidam impoſſibile eſſe non iraſci hominem.

Reſponſio. Si poſſibile eſt militi in conſpectu Regis ſui iraſci, ſed ne ſic quidem habebit rationem hoc, quod dicitur. Humanus enim vultus ejuſdem formæ hominis ad hominem propter vnitatem naturæ, vbi quamvis ſola dignitatis ſit eminentia, tamen prohibet paſſionem iraſcendi: qui non magis Deus, quem certi ſumus cordi noſtro præſentem eſſe, & motus noſtros inſpicere? cujus manifeſtum eſt quanta ſit eminentia, etiam hoc ipſo quod ſcrutatur corda & renes, & motus videt animæ. (Margin: Impoſſibile hominem non iraſci.)

CAPVT XLVI.

De perfecta Subjectione *quod in omnibus oportet nos ſubijcere, & quo affectu.*

Interrogatio. *Si oportet ire quocunque non commonito illo, qui praeeſt?*

Reſponſio. *Quum dicat Dominus: Non veni vt à me faciam quicquam, ſed ille qui me miſit, ipſe facit,* Ioan. 5. *quanto magis vnuſquiſque noſtrum non ſibi permittere debet aliquid? Qui enim ſua authoritate*

aliquid agit, manifeſtiſsime ſuperbia morbo detinetur,& ſubjectus eſt illi ſententia, qua dicit: Prou.16. Luc.16. *quoniam in hominibus ſuperbientibus abominatia eſt apud Deum: ſed in omnibus ſua ſponte vel authoritate aliquid agere,culpabile eſt.*

Interrogatio. *Si hoc alicui volenti literas diſcere, vel lectiani vacare,indulgendum eſt?*

Reſponſio. *Apoſtolo dicente,vt non,quacunq; vultis,illa faciatis:in omni negocio ſua voluntate permittere vnumquenq; agere,perniciofum eſt. Sed oportet illud ſuſcipere,quod ab his qui praſunt injungatur, etiam contra voluntatem ejus, cui injungitur,ſecundum exemplum Domini,dicentis:Pater,non mea voluntas,ſed tua fiat.* Gal.5. Luc.22.

Interrogatio. *Si licet vnicuique vitare opus, quod granius videtur?*

Reſponſio. Qua cogitatione reddamur ad omne opus prompti. *Qui fideliter & purè Deum diligit, & certus eſt de retributione Domini,nec ſufficere ſibi putat ea qua injunguntur,ſed ſemper augmenta operis quarit: & majora qua injunguntur deſiderat & exoptat,etiam ſupra vires videatur eſſe quod facit. Nec aliquando ſecurus eſt,tanquam opere expleto:ſed è contrario ſolicitus eſt & anxius, tanquam ſi nihil dignum praceptis Euangelicis egerit,memor illius Dominici ſermonis dicētis: Quū autem feceritis omnia quacunq; pracepi vobis,tūc dicetis: Servi inutiles ſumus,quod debuimus facere,fecimus. Sed & imitabimur Apoſtolū: cui cum Mundus eſſet crucifixus,& ipſe Mundo,non erubeſcit dicere. quia ego meipſum nondum exiſtimo apprehendiſſe. Vnum autem ea quidem qua retrò ſunt obliuiſcens,ad ea qua antea ſunt me extendens ſecundum propoſitum ſequar ad palmam ſuperna vocationis Dei in Chriſto Ieſu. Et qui quū haberet poteſtatem,Evangelium annuncians, de Evangelia vivere: magis in labore & fatigatione inquit,nocte & die operans vixi: non quia nō haberemus poteſtatem, ſed vt nos formam daremus vobis ad imitādū nos. Qua quum ita ſint,quis ita vel ſtultus eſt,vel infidelis,vt putet ſe majoribus quàm debet, oneribus pragravari, quum hanc quoque menſuram nondum poſsit implere?* Luc.17. Gal.6. Phil.3. 2.Theſ.3. Nemo putet ſe plus iuſto gravari.

Interrogatio. *Quomodo quis promptus fiat,etiam ad pericula ſuſtinenda propter mandata Domini, Abba?*

Reſponſio. Quæ nos ad pericula paratos faciant. *Primò quidem, vt conſideret quia & ipſe Dominus obedit patri pro nobis vſq; ad mortem: & certus ſit,quia mandatū Domini vita æterna eſt, ſicut ſcriptū eſt. Tunc deinde etiā,vt credat Domino dicenti: quia qui voluerit animam ſuam ſaluam facere,perdet eam. Qui autem perdiderit animam ſuam propter me,ſaluam eam faciet.* Phil.2. Ioan 12.

Interrogatio. *Cum quali affectu obedire oportet ei, qui nos ad opus mandati cohortatur?*

Reſponſio. Similitudo de promptitudine obediendi. *Eo affectu, quo eſuriens parvulus nutrici obtemperat ad vbera invitanti: vel quo affectu omnis homo ea qua ad vitam pertinent, imò & ſi quid amplius pro eo,quia multò precioſior eſt futura vita, quam praſens: ſicut dixit Dominus, quia mandata mea vita æterna ſunt. Sicut ergo praſens vita conſtat in cibo panis, ita & futura vita conſtat in opere mandati, ſicut & ipſe Dominus dixit: Meus cibus eſt, vt faciam voluntatem ejus qui miſit me, patris.* Ioan 12. Ioan 4.

CAPVT XLVII.

De Gratia, *quam habere debemus pro eo, quod ad Dei ſervitium vocati ſumus.*

Qualis animo debet eſſe quis pro hoc ipſo, quòd dignus habitus eſt in opere Dei inueniri? „ Interrogatio.

Eo, quo erat ille qui dicebat: Quis ego ſum, Domine? aut quæ eſt domus patris mei? ſed quoniam dilexiſti me: explens per ſingula id quod ſcriptū eſt: Gratias agentes Deo & Patri, qui idoneos nos fecit in partem ſortis ſanctorum in lumine: quia liberauit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in Regnum filii charitatis ſuæ. „ Reſponſio. 2.Reg.7. Coloſſ.1.

CAPVT XLVIII.

De his qui nouiter accedunt ad Dei ſeruitutem, *quomodo ab alijs inſtruantur.*

Quomodo debent hi qui praceſſerūt in labore operis Dei inſtruere eos qui nuper accedunt? Interrogatio.

Siquidem corpore adhuc vegetes ſunt,per hoc quod impigrè ad cuncta humilitatis officia ſemetipſos paratos exhibent,ædificent eos, & formā eis vtilem ad omnem profectum praſtent. Si verò infirmiores ſunt corpore,per hoc quòd ædificent eos, oſtendentes eis ſe in omnibus vel actibus vel motibus, vel etiam ipſius vultus Dei ſemper habere & cogitatio praſentiam. Sed & in his,qua ab Apoſtolo numerata ſunt,ſpecialibus affectibus charitatis,quibus ait: Charitas patiens eſt: benigna eſt: non zelatur,non agit perperam,non inflatur, non dehoneſtatur, non quarit qua ſua ſunt, non irritatur,non cogitat malum,non gaudet ſuper iniquitate,congaudet autem veritati. Omnia ſuſtinet,omnia ſperat,omnia patitur,charitas nunquam cadit. Hac enim omnia etiam in infirmo corpore impleri poſsibile eſt. Reſponſio. 1.Cor.13.

CAPVT XLIX.

De his qui in Monaſterio ad tempus eſſe volunt, *quomodo cum ipſis agendum ſit.*

Si dicat quis, Volo apud vos paruum aliquid facere,vt proficiam ex vobis: ſi oportet ſuſcipi, Pater,an non? Interrogatio.

Domino pronūciante,quia venientē ad me non eijciā foras,& Apoſtolo nihilominus dicente, propter ſubintroductos aut falſos Fratres,qui ſubintroierunt explorare libertatē noſtrā,quā habemus in Chriſto Ieſu: quibus nec ad horā ceſsimus ſubjectioni, vt veritas Evangelij permaneat apud Reſponſio. Ioan.6. Gal.2.

vos

vos: concedi ei quidem conuenit ingreſſum propter incertos exitus rerum. Interdum pateſt fieri, vt per tempus proficiat, & delectetur ſanctitate vitæ, & permaneat in cæptis: ſicut etiam frequenter factum ſcimus. Sed vt manifeſta fiat veritas inſtitutionum noſtrarum, de quibus homines opinantur: oportet tamen circa eum cautius agi & diligentius, vt ſiue in veritate permaneat, vel proficiat, ſiue inſtitutionem noſtrarum libertas exploretur, probabilis inueniatur ac pura. Ita namq; & nas Dea placebimus, & ille aut praficiet, ſi verax eſt: aut, ſi ſimulator ſit erubeſcet.

CAPVT L.

De Abſtinentia & *Menſura eius ac ratione Ieiuny.*

Interrogatio.

Si quis ſupra vires vult abſtinere, ita vt etiam in opere mandatorum impediatur per nimietatem abſtinentiæ: ſi aportet ei concedi?

Reſpõſio. 2. Tim. 4. Perfecta abſtinentia. Propria volũtatis malum. Epheſ. 2.

Interrogatio veſtra non mihi videtur competenter adhibita: non enim tam continentiam in cibis ſalam eſſe diximus. Nam hac ab Apoſtolo etiam culpari inuenitur, ſi non cum fide & oratione fiat, cum dicit: abſtinentes ſe à cibis, quos Deus creauit. Sed illam diximus eſſe perfectam abſtinentiam, quia ſe quis à prioribus ſuis voluptatibus continet. Quantum autem habeat periculi qui voluntatem propriam facere vult & non Domini, certum eſt ex his quæ Apaſtalus dicit: Facientes voluntates carnis & cogitationum, eramus natura filij iræ, ſicut & cæteri.

Interrogatio.

Quis ſatis ieiunat, & in refectione non poteſt communem cibum cum omnibus ſumere: quid magis eligere debet, ieiunare cum Fratribus & cum ipſis reficere? aut propter maiora ieiunia, alios cibos requirere?

Reſpõſio. Acto. 4.

Ieiunij menſura non debet ex vniuſcujuſque voluntate pendere, ſed ex iuſſu & inſtitutione eorum qui communiter Deo ſeruiunt: ſicut & illorum in omnibus humanitas & conſanantia refertur, qui in actibus Apoſtolorum, cor & animam vnam habuiſſe ſignantur. Si quis ergo rationabiliter ieiunat, & fideliter etiam virtutem, vt ſuſtinere poſſit, petit à Domino, conſequetur: fidelis eſt enim qui repramiſit.

Interrogatio.

Quomodo oportet ieiunare, cum neceſſarium ieiunium iniungitur: ſi aliquando aliquid quod religio depoſcit, explendum eſt tanquam ex neceſſitate, an voluntariè?

Reſpõſio. Matth. 5.

Domino dicente, Beati, qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam. Omne quod ad Religionem pertinet, ſi non niſi ex propoſito & nan deuotione fiat; periculum generat. Debet ergo ieiunio ſociari deuotio. Quia ergo neceſſarium ſit ieiunium in talibus quibuſque cauſis, & maximè cum deſideramus aliquid impetrare à Domino, etiam ſanctus Apoſtolus docet, qui inter cæteras ſuas virtutes addidit etiam hoc, dicens: quia in ieiunijs.

Interrogatio. 2. Cor. 12.

Qui non vult vti ex his cibis, ex quibus Fratres reficiuntur, ſed alios quærit, recte facit Pater?

Reſpõſio. Matth. 6. Acto. 4.

Specialiter hoc ipſum, relinquere cibum, contra Domini mandatum eſt, dicentis: Nolite quærere quid manducetis aut quid bibatis. Et vt vagis nos attentos faceret ad ea quæ dicebat addidit. Hæc enim omnia gentes inquirunt. Sanè ſolicitus debet eſſe is qui præeſt, vt impleat illud quod dictum eſt: diuidebatur autem ſingulis ſecundum id quod opus erat.

Interrogatio.

Qui dicit, quia lædit me: & contriſtatur? ſi ei alius cibus non fuerit datus?

Reſpõſio. Omnia præſidẽtis iudicio committenda.

Apparet enim, quod nan eſt fixus in ſpe illa quam & Lazarus habuit? nec de charitate eius, qui præeſt, & tam ſui quàm omnium ſolicitudinem gerit certus eſt. Veruntamen abſalutè neque de his quæ proſunt, permittitur, vniuſcuiusq; iudicio de voluntate aliquid agere: ſed eius qui præeſt iudicio committendum eſt, vnicuiq; prout res vel neceſſitas expetit, conſalatur. Primò omnium, in his quæ animæ praſunt: tum deinde ſecundo loco, etiam in corporalibus vſibus ſecundum Dei voluntatem moderetur.

Interrogatio.

Si verò etiam quis murmuret propter eſcam, quæ erga eum ſententia ſeruabitur?

Reſpõſio. Contra murmurãtes de cibo. 1. Cor. 10.

Ea, quæ circa illos, qui murmurauerunt in deſerto. Dicit etenim Apaſtolus: Neque murmurauerítis, ſicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.

Interrogatio.

Si oportet eum, qui plus laborat, requirere plus à conſuetudine?

Reſpõſio. Acto. 4.

Si propter retributionem Dei laborem ſuſcipit: non hic requirrere laboris ſui mercedem vel requiem ſed pro his ad promiſſa Domini feſtinare: ſciens quia ſicut pro laboribus mercedes parauit Dominus, ita etiam pro anguſtijs conſolationes. Veruntamen hi qui præſunt, obſeruabunt Regulam illam, quæ dicit: Diuidebatur vnicuique, prout ei opus erat. Debet enim vnumquenque præuenire, vt ſecundum laborem, & ſolatia refectionis inueniat.

CAPVT LI.

De Veſtimentis *vel* Calceamentis, *& alijs quæ dantur, quomodo recipiantur.*

Interrogatio.

Quali affectu oportet recipere vel veſtimentum, vel calceamentum qualecunque fuerit?

Reſpõſio. Etiam neceſſaria verecundè poſcenda.

Si quidem breue aut grande eſt ad menſuram ſtaturæ ſuæ, hoc indicare debet, ſed cum omni verecundia & manſuetudine. Si verà pro abiectiori vel vtiliori monetur, quia non eſt nouum: meminerit manda-

Luc. 10. *ta Domini, dicentis: Quia dignus eſt non quicunque, ſed operarius, mercede ſua. Diſcutiat ergo ſeipſum, ſi digne operatus eſt opera Dei, & adimpleuit omnia, quæ præcepta ſunt. Et nunc non aliquid requiret, ſed de eo ipſo, quod ei datur, erit ſolicitus, quia meritum ſuum accepit. Hoc enim quod de veſtimento dictum eſt, etiam de omni re, quæ ad vſus corporis pertinet, eadem forma obſeruari poteſt.*

Interrogatio. *Si quis iratus fuerit, nolens ſuſcipere aliquid eorum, quæ ad vſus communiter præbentur?*

Reſpōſio. *Iſte talis dignus eſt, vt etiam ſi quærat, non accipiat, vſque quo probet is, qui præeſt: & cum videris vitium animi curatum, tunc etiam quod corporis vſibus neceſſarium, præbebis.*

CAPVT LII.

De his qui tarde ad Menſam *vel* alibi occurrant.

Interrogatio. *Si neceſſe eſt omnes conuenire ad horam prandij, cum qui remanet, & poſt prandium venit quomodo tranſigemus?*

Reſpōſio. *Si quidem neceſſitate vel loci, vel operis remanſit à communi ordine: qui præeſt probabit & ignoſcet. Si verò cum poſſet occurere non ſatisfecit, fateatur culpam negligentia ſua, & maneat ſine cibo vſque ad illam horam, quæ conuenitur ad cibum in poſterum diem.*

CAPVT LIII.

De his quæ diſtribuenda ſunt, *à quibus diſtribuantur.*

Interrogatio. *Pauperes venientes ad oſtium, & petentes, quomodo, & ſi debet vnuſquiſque porrigere panem, vel quodcunque aliud: aut oportet hoc ad eum qui præeſt pertinere?*

Reſpōſio. Matth. 15. *Quum Dominus dixerit. Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus: ſed & canes de micis quæ cadunt de menſa puerorum, libenter accipiunt: is cui diſpenſatio iniuncta eſt, cum conſideratione debet hoc facere. Si quis autem præter illius voluntatem hoc præſumit facere tanquam inquietus & indiſplicinatus confiteatur, vſquequo diſcat loci ſui ordinem cuſtodire, ſecundum quod Apoſtolus dicit: Vnuſquiſque in quo vocatus eſt, in eo permaneat.*

1 Cor. 7. Interrogatio. *Si licet vnicuique veterem tunicam ſuam aut calceamentum dare cui voluerit, miſericordiæ cauſa propter mandatum?*

Reſpōſio. *Dare aliquid mandati gratia, non eſt omnium, ſed eorum quibus officium creditum eſt. Sic ergo, ad quem pertinet diſpenſatio, ſiue nouum, ſiue vetus veſtimentum, ipſe dat, cui dari debet: & ipſe ſuſcipit à quo ſuſcipi debet.*

CAPVT LIV.

De ratione habenda ad eum qui præeſt, nihil niſi de eius voluntate fiat.

Interrogatio. *Si Frater iunior iuſſus fuerit docere ſeniorem ſecundum ætatem, quomodo debet agere cum illo?*

Reſpōſio. Ierem. 48. *Tanquam Miniſterium exhibens ad implendum Domini præceptum cum omni reuerentia, timens illam ſententiam quæ dicit: Maledictus qui facit opus Dei negligenter. Obſeruet autem ne elatus in iudicium incidat, Diaboli.*

Interrogatio. *Si debent peregrini intrare vſque ad illa loca vbi Fratres operantur, vel etiam ſi alij de eodem monaſterio debent, relictis locis ſuis intrare ad alios præter illum cui creditum eſt requirere operantes, id eſt ad quem operis pertinet diſpenſatio?*

Reſpōſio. Vindicta erit quia ordinem monaſterij perturbant. 1 Cor. 7. *Si quis inuentus fuerit hoc faciens, tanquam interturbans diſciplinam & ordinem Fratrum, à communi conuentu excludatur, & omninò etiam à licitis greſſibus inhibeatur: & ſedens in vno loco, in quo iudicauerit is qui præeſt, apto ad correctionem & vindictam, nunquam permittatur abſcedere, ſed vrgeatur in opus multo plus quàm conſuetudo eſt, & quotidie exigatur, vſque quo diſcat implere quod Apoſtolus dixit: Vnuſquiſque in quo vocatus eſt, in eo permaneat.*

Interrogatio. *Si oportet eos qui nouerunt ſuſcipere ab aliquo opus abſque conſcientia vel iuſſione eius qui præeſt, & operum ſolicitudinem gerit?*

Reſpōſio. *Furti eiuſmodi erit reus: vel ſimilis is, qui furibus concurrunt.*

CAPVT LV.

De cura habenda de Vtenſilibus, *&* Rebus MONASTERII.

Interrogatio. *Quomodo debent hi, qui operantur, curam gerere ferramentorum, vel vtenſilium eorum, quibus operantur?*

Reſpōſio. *Primum quidem ſicut vaſis Dei, vel quæ iam Deo conſecrata ſunt vti debent: deinde tanquam qui non poſſint ſine ipſis deuotionis & ſtudij ſui emolumenta conſequi.*

Interrogatio. *Quid ſi per negligentiam pereat aliquid ex his, aut per contemptum diſſipetur?*

Reſpōſio. *Is quidem, qui contemnit, velut ſacrilegus iudicandus eſt: & qui perdit per negligentiam, & ipſe ſimile crimen incurrit, pro eo, quod omnia, quæ ad vſus ſeruorum Dei deputata ſunt, Deo ſine dubio conſecrata ſunt.*

Interrogatio. *Quid ſi à ſe ipſo commodare voluerit alicui, aut accipere ab aliquo?*

Tan-

Reſpōſio. *Tanquam inſolens & temerarint habendus eſt. Hac enim eorum qui præſunt, & curam diſpenſationis gerunt, officia propria ſunt.*

Interrogatio. *Quomodo ſi neceſſitas poſcat, ut is qui præeſt, requirat ab aliquo eorum vas, vel ferramentum, & contradixerit?*

Reſpōſio. *Qui ſeipſum & membra ſua tradidit in alterius poteſtatem propter mandatum Domini: quomodo liccbit ei de utenſilibus contradicere, huic præcipuè, cui cura commiſſa eſt.*

CAPVT LVI.

De his qui *in alijs occupati*, non poſſunt occurre ad opus, *vel* ad ACTIONEM.

Interrogatio. *Si quis circa cellarium vel coquinam, vel alia huiuſcemodi occuppatus, non occurrat adeſſe in ordine pſallentium, vel ad orationem, nihil damni patitur in anima, Abba?*

Reſpōſio. *Vnuſquiſque in opere ſuo obſeruare debet propriam Regulam ſicut membrum in corpore: & damnum habebit, ſi neglexerit in eo: quod iniunctum eſt ei, de communi Fratrum utilitate negligens amplius periclitabitur. Et ideo mente & deuotione complere debet id, quod ſcriptum eſt: Cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Domino. Si enim corporaliter non occurrit adeſſe cum cæteris adorationis locum, in quocunque loco inuentus fuerit quod deuotionis eſt, expleat, Oportet tamen obſeruare, ne fortè quis poſſit complere in tempore ſuo, quod complendum eſt, & occurrere: ſed dum loqui vult, occaſiones nectit, tanquam in monaſterij opere occupatus. Quod quis facit offendiculum cæteris præſtat, & ipſe negligentis crimen incurrit.*

Cōmu... lita... prop... præferenda. Epheſ. 5.

CAPVT LVII.

De reuerentia ORATIONIS & *vagatione Mentis.*

Interrogatio. *Quomodo obtinebit quis, ut in oratione cor eius non vagetur, Pater?*

Reſpōſio. *Si certus ſit aſſiſtere ante oculos Dei. Si enim quis iudicem ſuum videns aut principem, & loquens cum eo, non ſibi credit licitum eſſe vagari oculis, & aliorum aſpicere dum ipſi loquitur: quanto magis, qui accedit ad Dominum, nuſquam debet mouere oculos cordis, ſed intus eſſe in eum qui ſcrutatur renes & corda? ut impleat illud quod ſcriptum eſt, Leuantes ſanctas manus ſine ira & diſcrepatione.*

Pſal. 7. 1. Tim. 2.

Interrogatio. *Si impoſſibile eſt obtinere hominem, ut in omni tempore & loco non vagetur mens eius? vel quomodo id fieri poteſt?*

Reſpōſio. *Quia hoc poſſibile ſit oſtendit ille qui dixit: Oculi mei ſemper ad Dominum. Et iterum: Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, ne commoueat. Quomodo poſſibile ſit pro re diximus, id eſt, ſi non demus animæ ocium, ſed in omni tempore de Deo & de operibus, ac de beneficijs eius & donis cogitemus: & hæc cum confeſſione & gratiarum actione ſemper voluamus in mente, ſicut ſcriptum, Pſallite ſapienter.*

Pſal. 24. Pſal. 15. Pſal. 46.

Interrogatio. *Et quid eſt, Pſallite ſapienter?*

Reſpōſio. *Quod eſt in omnibus cibis guſtus, ut vnumquodque agnoſcatur, cuius ſaporis ſit: hoc eſt & in ſancta ſcripturæ prouidentia ſenſu. Fauces enim, inquit, eſcas guſtabunt: ſenſus autem verba diſcernet. Si quis ergo ita animam ſuam intendat ad ſingula verba Pſalmorum, ſicut guſtus intentus eſt ad diſcretionem ſaporis ciborum: iſte eſt qui complet hoc quod dicitur, Pſallite ſapienter.*

Quid pſallere ſapienter. Iob. 34.

CAPVT LVIII.

De CELLARIO Monaſterij & *his quæ ad eum pertinent.*

Interrogatio. *Qua menſura temperare debet poteſtatem diſpenſationis ſuæ is, cui cellarij cura commiſſa eſt?*

Reſpōſio. *Erga eum quidem, qui ei tradit huiuſcemodi diſpenſationem meminiſſe debet Domini, dicentis: Non poſſum ego facere à meipſo quicquam. Ad cæteros verò ſolicitè ſcire debet, quid utique vnuſquiſque opus habeat, ut compleat illud quod dictum eſt. Diuidebatur vnicuique prout opus erat. Eadem enim ratio obſeruari debet ab omnibus, quibuſcunque aliqua Miniſterij vel diſpenſationis ſolicitudo commiſſa eſt.*

Ioan. 5. Actu. 4.

Interrogatio. *Qua ſententia obſeruabitur erga diſpenſantem, ſi aliquid ſecundum perſonæ acceptationem vel contemptionem facit?*

Reſpōſio. *Apoſtolo præcipiente, aliquando quidem, ne quid facias ſecundum fauorem, vel in aliam partem declinando: aliquando autem dicente, quia ſi quis videtur contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei. Si quis hoc facit, notetur vſque quo corrigatur: veruntamen oportet cum ſumma diligentia & probatione diſcutere, & conſiderare, ad quam partem vnuſquiſque aptus ſit vel opportunus: & ita iniungi quodcunque illud eſt operis vel officij, ut neque illi qui iniungunt, ex hoc ipſo condemnentur, quod non aptum alicui iniunxerint officium, & inueniantur mali eſſe diſpenſatores animarum ſine mandatorum Domini: neque illi ipſi quibus iniungitur occaſionem peccati ex hoc habere videantur, vel voluntate aliquid agere: ſed eius qui præeſt, iudicio committendum eſt, ut vnicuique ut res vel neceſſitas expetit, conſulat quam primùm omnium in his quæ animæ proſunt. Deinde ſecundo loco, etiam in corporalibus vſibus ſecundum voluntatem Dei moderetur.*

1. Tim. 5. 1. Cor. 11.

Officia quomodo diſtribuenda.

Notetur prælatis.

Interrogatio.

Si autem neglexerit dare Fratri, quod opus eſt?

Reſpõſio. Matth. 25. Ierem. 48.

Manifeſta eſt de hoc ſententia Domini dicentis: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum: qui præparatus eſt Diabalo & Angelis eius. Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitiui, & non dediſtis mihi bibere: & ea quæ ſequuntur. Et maledictus homo, qui facit apus Dei negligenter.

CAPVT LIX.

Des his qui præferendi *ſunt.*

Interrogatio.

In profectibus mandatorum Dei, vna menſura eſt amnium? an alius amplius, alius minus debeat aliquid?

Reſpõſio. Matth 13. Luc. 19. Matth. 25.

Quia nan ſit vna menſura in omnibus, ſed quia alij plus creditur alij minus, manifeſtum eſt ex ipſius Damini verbis, nunc quidem dicentis, Aliud ſemen cecidit in terram bonam: & hic eſt qui audit verba mea & intelligit in fructum affert aliud centeſimum, aliud ſexageſimum. Hoc idem autem in his quinque, qui quinque minas ſuſceperunt, inuenitur, cum dicitur: Alij quidem data ſunt quinque talenta, alij duo, alij vnum.

Interrogatio.

Si oportet æqualiter haberi hos qui plus proficiunt, & eas qui minus?

Reſpõſio. Luc. 7. 1. Tim. 5.

Illud obſeruandum eſt in hoc, quod de remiſſione peccatarum Daminus ſtatuit, dicens: Remiſſa ſunt ei peccata multa, quaniam dilexit multum. Cui autem parum dimittitur, parum diligit. Et iterum, quod de Presbyteris Apaſtolus ſtatuit, dicens: Qui bene præſunt Presbyteri, duplici hanore houarentur: maximè qui labarant in verbo & in doctrina Domini. Hoc in omnibus huiuſcemodi cauſis obſeruari, canſequens puta.

Interrogatio.

Quod ſi contriſtatur is qui minus hanoratur, cum præferri ſibi viderit eum, qui in timore Domini præcedit, quomodo eum habebimus, Pater?

Reſpõſio. Contra malè ambientes honores. Matth. 20. Pſal. 14.

Is qualis eſt, certum eſt quia malignitatis vitio nan caret, ſecundum Euangelij parabolam, in quo Dominus dicit ad eas qui contriſtati ſunt, quia æqualiter cum nouiſſimis honorati ſunt. An, inquit, oculus tuus malus eſt, quia banus ſum? Et manifeſta eſt de his talibus Dei ſententia, qua dicit per Prophetam: Ac nihilum deductus eſt in conſpectu eius malignus, timentes autem Dominum glorificat.

CAPVT LX.

De his qui accedant ad Deum, *quamodo pæniteant.*

Interrogatio.

Anima paſt multa peccata, & poſt multas vitæ miſerias, quum quali timore, & quum qualibus lachrymis debet recedere à peccatis, & cum quali ſpe & affectu debet accedere ad Deum?

Reſpõſio. Pſal. 118.

Primò quidem adiſſe debet illam ſuam priorem voluptabilem vitam & ipſam memoriam, & eius perhoreſcere, atque execrari. Scriptum eſt enim: Iniquitatem adia habui, & abominatus ſum legem autem tuam dilexi. Deinde vt maiarem timorem habeat, Magiſtro vtatur ignis æterni pauare, & metuat pænam perpetuam. Sed & lachrymarum tempus agnaſcat per pænitentiam, ſicut Dauid docuit in ſexto Pſalmo, purgationem peccatorum poſſe fieri vbertate lachrymarum in ſanguine Chriſti, per potentiam miſericordiæ eius, & per multitudinem miſeratianum Domini, qui dixit: Quia ſi fuerint peccata veſtra ſicut feniciam, vt niuem dealbaba. Si autem fuerint vt coccinum, vt lana candida efficientur. Et poſt hæc, recepta virtute & facultate placendi Dea, dixit: Conuertiſti planctum meum in gaudium mihi: conſcidiſti ſaccum meum, & circundediſti me lætitia. Vt cantem tibi, â gloria mea, & non compungar, & ita accedens ad Dominum pſallat, & dicat: Exaltabo te, Domine: quoniam ſuſcepiſti me, nec delectaſti inimico: meo ſuper me.

Eſa. 1. Pſal. 29. Ibidem.

CAPVT LXI.

De his qui non habent vnde tribuant.

Interrogatio. Prou. 13.

Quoniam ſcriptum eſt, Redemptio animæ viri propria diuitiæ eius: nas, quibus fartè non accidit diſpergere pro anima Redemptione diuitias, quid faciemus, Pater?

Reſpõſio. Matth. 19.

Siquidem voluimus, & nan potuimus, memores ſimus reſponſionis Domini ad Petrum, quum de hac ſolicitus eſſet & diceret: Ecce nas reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te: quid erga erit nobis? Et reſpondit ei: dicens: Omnis qui reliquerit damum, aut Fratres, aut Sarores, aut Patrem, aut Matrem, aut Vxarem, aut Filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. Quòd ſi per negligentiam accidit cuiquam omiſiſſe diuitias, vel nunc adhibeat propenſius ſtudium operi manuum, largiens: neglectum reſarcire cenſum. Quòd ſi nec tunc quidem vel tempus ſupereſt, vel virtus ad huiuſcemadi Miniſterium, canſaletur nos Apoſtalus, dicens: Non quæro quæ veſtra ſunt, ſed vas.

2. Cor. 12.

CAPVT LXII.

De Ignorantia, *ſi excuſet? Et de his qui canſentiunt Peccantibus.*

Interrogatio. Luc. 12.

Si quis audiens ſermonem Domini, dicentis, quia ſeruus qui cognouit voluntatem domini ſui, & non fecit ſecundum voluntatem eius, vapulabit multum: qui verò nan cognouit, & fecit cantra voluntatem ejus digna plagis, vapulabit paucis. Et ſi quis negligat & diſſimulet ſe ſcire voluntatem domini ſui, ſi habet aliquid excuſatianis?

Mani-

Digitized by Google

Reſponſio. Ioan. 15. Contra ſimulātes ignorantiā. Pſal. 17. Ezech. 33.

Manifeſtum eſt, qui hujuſmodi eſt, quia ſimulat ignorantiam: nec vllo genere effugiet peccati ſententiā. Si enim non veniſſem, inquit Dominus & locutus eis non fuiſſem, peccatum non haberēt. Nūc autem excuſationem non habent, de peccato ſuo. Si ergo ſacra ſcriptura omnibus & vbiq; voluntatem Dei denunciat, cur inter eos qui ignorant, iſte iudicetur: & non cum alijs magis, de quibus ſcriptum eſt, quia ſicut aſpidis ſurda & obturantis aures ſuas, ne exaudiant vocem incantantiū, & curentur medicamento, quòd componitur à ſapiente viro. Veruntamen is qui praeſt, & verbi Dei Miniſteriū exhibet ſi neglexerit annunciare vnicuiq;, & intimare de ſingulis, velut homicida animarum iudicabitur ſecundum ſcripturas.

Interrogatio.

Si quis facit voluntatem alicuius, nunquid eſt etiam particeps ejus vel ſocius, Pater?

Reſponſio. Ioan. 8. Cuius opera facimus illius ſerui ſumus. Rom. 6.

Si credimus Domino dicenti: quia facit peccatū, eſt ſervus peccati: & iterū, Vos ex Diabolo Patre eſtis, & deſideria Patris veſtri facere vultis, ſcimus, quia non ſolùm ſocium & participem, ſed & dominum ſibi & Patrem aſcribit eum, cuius opera facit. Teſtatur autem de his Apoſtolus, dicens: An neſcitis, quoniam cui exhibuiſtis vos ſervos, ſerui eſtis ejus cui obediſtis, ſiue peccati in mortem, ſive obedientia ad iuſtitiam.

Interrogatio.

Si is qui conſentit alterius peccato, etiam ipſe peccati reus eſt, Abba?

Reſpōſio. Ioan. 18. Gen. 3.

Hac ſententia Domini, manifeſta eſt ex verbis ipſius, quibus ait ad Pilatum, dicens: Qui tradidit me tibi, maius peccatum habet, Manifeſtum eſt igitur eſt igitur ex hoc, quia & Pilatus acquieſcens his qui tradiderunt Dominum, peccatum habebat, licet minus quàm illi. Oſtenditur autem hoc etiam in illo, quod Adam acquievit Eva, vel conſenſit, qua acquieverat ſerpenti. Nullus enim ex ipſis, aut innocens iudicatus eſt, aut impunitus abſceſſit. Sed & ipſa Domini indignatio, qua adverſus eos habita eſt, hoc ipſum indicat. Quum enim Adam pro excuſatione ſua obieciſſet, Quia Mulier, quam dediſti mihi, ipſa mihi dedit, & manducavi: Quare, inquit Deus audiſti vocem Mulieris tua, & comediſti de ligno, quod praeceperam tibi ne manducares? maledicta terra in operibus tuis.

CAPVT LXIII.

De peccantibus Fratribus *admonendis, & periculo non arguendi.*

Interrogatio.

Si oportet peccantibus Fratribus, ſilere, vel acquieſcere, Pater?

Reſponſio. Leuit. 19. Matt. 18.

Quia non oporteat, manifeſtum eſt ex ipſis Domini præceptis, quibus in veteri Teſtamento docet: Argues proximum, vt non aſſumas ex eo peccatum. In Euangelio autem dicit: Si peccauerit in te Frater tuus, vade, & argue eum inter te & ipſum ſolum. Si te audierit, lucratus eris Fratrem tuum. Si autem te non audierit, aſſumes adhuc alium tecum aut duos, vt in ore duorum aut trium teſtium ſtet omne verbum. Si autem & illos non audierit, dic Eccleſiæ: ſi verò Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Quantum autem ſit crimen huius peccati, dinoſcitur primò ex ſententia Domini, qua dicit: Qui incredulus eſt filio, non habebit vitam æternam, ſed ira Dei aſcendet ſuper eum. Tum deinde ex hiſtoriis, quæ vel in veteri vel in nouo Teſtamento referuntur. Nam Achan ille cum furatus eſſet Regulam auream de anathemate Hiericho, ſuper omnem Populum facta eſt ira Dei. Et quidem Populo peccatum, quod commiſerat, ignorante vſquequò manifeſtatum eſt: & pertulit cum omni domo ſua horrendum illum ac famoſiſſimum interitum. Sed & Heli Sacerdos de Silo, & quidem cum non ſiluiſſet peccātibus filiis, qui erant filii peſtilentiæ, imò frequēter cōmonens & caſtigans, dicens: Nolite Filii, nō bene audio de vobis, & cætera, quæ vel peccatū argueret, vel de Dei judicio cōmonerent: tamen quia nō dijudicauit, neq; digno zelo Dei aduerſus eos cōmotus eſt: in tantū irā Dei provocauit, vt etiam vniuerſus Populus pariter cū Filiis extingueretur, & arca Teſtamenti ab alienigenis raperetur, & ipſe inſuper omnibus amiſſis, miſeranda morte corrueret. Quod ſi vel in Populū ignorantē de vnius peccato, vel in Patrem qui cōmonuerat & corripuerat, quamuis ſegniter pro peccato, tāta Dei iracūdia accenſa eſt: quid ſperandū eſt de his, qui agnoſcūt aliorū delicta, & retinēt vel reticent, nec qualēcunq; adhibent correctionē? Quos vtiq; conveniret obſeruare illud, quod Apoſtolus ad Corinthios dicit: Quare nō magis luctū habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrū, qui hoc opus fecit? vel illud: Ecce enim hoc ipſum ſecundū Deum contriſtari, quantum operatū eſt in vobis? ſed ſolicitudinē, ſed excuſationem, ſed indignationē, ſed timorē, ſed deſideriū, ſed æmulationem, ſed vindictā. Vnde & metuere debent, ne fortè etiā nunc ſimilem veteribus interitum ſumāt hi, qui ſimiliter negligunt: imò & grauius quāto magis pernicioſius eſt ſpernere legē Chriſti, quàm legem Moyſi: & his competit illud aptari quod dixit: Septies vindicatum eſt de Caïn, de Lamech vero ſeptuagies ſepties.

Ioan. 3. Ioſ. 7. 1. Reg. 4. 1. Cor. 5. 2. Cor. 7. Gen. 4.

CAPVT LXIV.

De Devotione *&* Compunctione, *quomodo eveniat, aut non eveniat nobis.*

Interrogatio.

Cur aliquoties anima, ſi non ſatis agat, ſponte tamē quodam genere incidit ei dolor quidā cordis & compunctio timoris Dei: aliquando autem tāta ſecuritas & negligentia animum tenet, vt etiam ſi cogat ſe homo, non poſſit dolorem aliquem vel compunctionem cordis aſſumere?

Huiuſce-

Reſponſio.

Hujuceſmodi quidẽ compunctio ex Dei dono venit, ad provocandum deſiderium, ut guſtans anima, hujuſcemodi cõpunctione vel dolore provocetur, & invitetur ad imitandum ſimilem gratiã. Oſtenditur enim, quia ſi datur etiam non ſatis agentibus: quanto magis dabitur & his: qui deſiderant & laborant ſemper eſſe in compunctione timoris Dei: & ut ſint inexcuſabiles, qui per negligentiam gratiam iſtam perdũt: Quod verò aliquoties compellimus noſmetipſos, & nõ poſſumus obtinere: indicatur ex hoc, quod in alio tẽpore multum negleximus. Non enim poßibile eſt, ut is qui nec meditationibus divinis ſeipſum jugiter exerceat ſubitò veniat ad orationem, & continuò obtineat quod requirat. Sed & oſtenditur per hoc & hujuſcemodi, animam aliis vitiis vel paßionibus prægravari, quorum dominatione ad ea quæ vult habere, impeditur: ſecũdum illud quod Apoſtolus tractat, dicens: Quoniam ego carnalis ſum, venundatus ſub peccato. Non enim quod volo, hoc ago, ſed quod odi, hoc facio. Et iterum: Nunc autẽ jam ego non operor illud, ſed quod habitat in me, peccatũ. Quod & ipſum permittit nobis Deus pro noſtra utilitate provenire, ut per hanc ipſam, quã contra voluntatem anima patitur, cõtrarietatem, corrigatur aliquando: & convertatur aliquando ad eum qui revelet eã ab oneribus ſuis, & cognoſcat tãdem ſemetipſum, ac reſpiciat, & intelligat quod in laqueis Diaboli capta detinetur. In quos quidem ſua ſponte decidit, ſed jam quaſi captiva, non quod vult, agit, ſed quod odit, illud facit. Sed ſi convertatur ad Dominum, qui liberet eam de corpore mortis hujus, ſtatim inveniet miſericordiam, ſi tamen integrè ex toto corde pœniteat.

Quare non ſemper obtineamus quod poſtulamus.

Rom. 8

Rom. 7.

CAPVT LX.V.

De Dono Spiritus ſancti, *& qui ſint* Pauperes Spiritu.

Interrogatio.

„ Quomodo quis dignus efficitur particeps „ ſpiritus ſancti, Abba?

Reſponſio. Ioan. 14.

„ Dominus noſter Ieſus Chriſtus docuit „ nos, dicens: Si diligitis me, mãdata mea ſervate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ſpiritum veritatis, quem „ hic Mundus non poteſt accipere. Donec ergò non ſervamus mandata Domini, nec ſumus tales, ut & ipſe de nobis teſtimonium „ ferat, dicens, quia non eſtis de hoc Mundo, „ ſpiritus ſancti participium habere non poſ„ ſumus.

Ioan. 17.

Interrogatio.

„ Qui ſunt pauperes ſpiritu?

Reſponſio. Ioan. 6. Ioan. 16. Qui ſint pauperes ſpiritu.

„ Domino dicente aliquando quidem, „ Quia verba quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt: aliquando verò: Quia ſpiritus ſanctus ipſe vos docebit & commonebit quæ dixi vobis. Non enim loquetur à ſemetipſo, ſed quæcunq; audiet, hæc loquetur. „ Iſti ſunt pauperes ſpiritu, qui non alia cauſa „ pauperes ſunt niſi propter doctrinã Domini, dicentis: Vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Et ſi autem etiam quis „ quacunq; ex cauſa impoſitam ſibi paupertatem ſecundum voluntatem Domini diſpẽſet & ſuffert, ſicut ille Lazarus, etiam iſte à „ beatitudine nõ erit alienus, dicente Domino: Nolite ſoliciti eſſe quid manducetis, vel „ quid bibatis, vel quid induamini. „

Matt. 17. Luc. 6. 6. Matt. 6.

CAPVT LXVI.

De tempore & modo adimplendi Mandata.

Interrogatio.

„ Vſque ad quem eſt obſervatio mandati? „ vel quomodo adimpleri poteſt?

Reſponſio. Luc. 12. 2. Cor. 1. Quomodo mori quotidie debeamus. 2. Cor. 6.

„ Mandati quidem obſervatio, eſt uſq; ad „ mortẽ: adimpleri verò poteſt per hoc, quod „ habet unuſquiſq; deſiderium & amorẽ Dei. „ Dominus autem cum excluſiſſet ſolicitudi„ nem ſeculi, conjunxit ſtatim promiſſionis „ ſpem, dicens: Scit enim Pater veſter, quia „ his indigetis. Sed & Apoſtolus dixit, quia „ nos ipſi in nobis reſponſum mortis habui„ mus, ut non ſimus fidentes in nobis, ſed in „ Domino qui ſuſcitat mortuos. Secundum „ ergo propoſitum noſtrum & animæ præpa„ rationem, quotidie moritur, voluntate au„ tem Domini reſervamur. Propter quod & „ Apoſtolus cum omni fiducia dicebat: ut „ morientes, & ecce vivimus. Iuvat autem „ hujuſcemodi propoſitum etiam circa man„ datum Domini, ardens animus & deſide„ rium inſatiabile: quo qui conſtringitur, non „ habebit otium nec tempus occupari erga „ corporales uſus vel actus. „

CAPVT LXVII.

De Labore manuum, *ſi fieri oporteat.*

Interrogatio. Ioan. 6.

Si ergo neque ſolicitudinem habere oportet de neceßariis uſibus ad vitam, & aliud præceptum eſt Domini dicentis: Operamini non cibum qui perit, ſuperfluum eſt manibus operari?

Reſponſio. Matt. 6. Cap. 6. Ioan. 4. Act. 20.

Ipſe Dominus in Evangelio præceptum ſuum explicavit. Nã ibi ipſe quidem dixit, non oportere quæri aliud ad vitam, cum dicit. Nolite quærere quid manducetis aut quid bibatis: hæc omnia gẽtes inquirunt: & addidit: Quærite autem Regnũ Dei & juſtitiã eius. Et quomodo oporteat quæri, indicavit. Cum enim dixiſſet, nolite operari cibũ qui perit: addidit, ſed eum qui permanet in vitã æternam. Et hoc quid eſſet, oſtendit in alio loco, dicens: Meus cibus eſt, ut faciam voluntatem eius qui me miſit, patris. Voluntas autem patris eſt, eſurientibus cibum dare, ſitientibus potum, nudos cooperire, & cætera hujuſcemodi: tum deinde neceſſarium eſt & Apoſtolum imitari dicentem: omnia oſtendi vobis, quia laborantes oportet ſuſcipere infirmos. Et cum iterum docet: Magis autem laboret unuſquiſque manibus ſuis

operans

operans quod bonum eſt, vt poſsit impertiri neceſſitatem patientibus. Cum verò hæc ita nobis vel Dominus in Euangelio, vel Apoſtolus tradat, manifeſtum eſt quidem, quia pro nobis quidem ſolliciti eſſe nō debemus, neq; laborare: propter autem mandatum Domini, & propter neceſsitatem proximorū ſollicitι eſſe debemus, & operari attentius: & maximè, quia Dominus in ſeipſum recipit ea quæ in ſervos ejus fecerimus, & Regnum Cælorum pro hujuſmodi promittit obſequijs.

Epheſ. 4. Quare habeamus manibus laborare. Matt. 10. Matt. 25.

CAPVT LXVIII.

De Cogitationibus, *& vagæ mentis judicio.*

Interrogatio.

Si quis in corde cogitat de cibis, tum deinde notet ſeipſum & arguat: ſi & hic, quaſi cogitans talibus, judicandus ſit?

Reſpōſio.

Siquidem non id temporis eſt, quo naturaliter requirere cibos famis neceſsitate cōmonetur: manifeſtum eſt id eſſe vagæ mentis indicium, & animæ erga præſentia affectum gerentis erga voluntatem Dei deſidis & remiſſæ, proximam tamen habens miſericordiam Dei: & pro hoc ipſo quod ſeipſum arguit & notauit, nota criminis exuitur: ſi tamen ſervet de cætero cogitationum lapſus, memor Dominici ſermonis, quo dixit: Ecce ſanus factus es: jam noli peccare, ne quid tibi deterius fiat. Si autem id temporis ſit, quo naturaliter de cibis appetendis admonemur: mens autem in melioribus occupata, inferiora ſpernit & deſpicit: non ratio ciborum notabilis, ſed contemptus, laudabilis invenitur.

Ioan. 5.

CAPVT LXIX.

De menſura vel modo Veſtimentum, Vocis, Laboris, & Condemnationis.

Interrogatio.

Sicilicet poſt nocturnam tunicam habere & alteram vel cilicium, vel aliam quamlibet?

Reſponſio. Cilicij viſus. Matt. 10.

Cilicij quidem vſus habet proprium tēpus. Non enim propter vſus corporis, ſed propter afflictionem ejus inuentum eſt hujuſmodi indumentum, & propter humilitatem animæ. Quum autem duas tunicas habere prohibuit ſermo diuinus, quomodo poteſt hoc ſuſcipi, niſi ad eos vſus, de quibus ſupra diximus.

Interrogatio.

Si licet ei qui miniſtrat maiori voce, id eſt cum clamore, loqui?

Reſponſio.

Vocis menſuram diffiniuit audiendi modus. Si ergo breuior fuerit & compreſſior vox quàm res poſcit: ſuper eſt vt murmur potius vel ſuſurratio videatur quàm ſermo. Si verò major ſit quàm requirit, cum poſſit audire ille cui loquimur, etiamſi leuius loquamur: hæc jam non erit vox ſed clamor, quod eſt notabile: niſi fortè grauior ſit auditus ejus cui loquimur, & neceſſitas nos cogat ad clamandum. Propterea enim & de Domino ſcriptum eſt: Quia Ieſus, inquit Euangeliſta, clamabat dicens: Si quis credit in me, non in me credit, ſed in eum qui me miſit. Clamare autem dicitur de his quorū interior auditus, ſurdus erat & obduratus.

Ioan. 10.

Interrogatio.

Si quis die ſuo, quo miniſtrat in coquina, ſupra vires laborauit, ita vt impediatur, & non poſſit reliquis diebus exercere officium ſuum: ſi oportet imperari ei etiam hujuſcemodi opus?

Reſponſio. Cura prælati in iniungendis officijs. Pſ. 93. Rom. 8.

Iam ſupra diximus, quia is cui injūcta eſt operum cura, & qui præeſt conſideratorius obſervare debet vniuſcujuſq; vires vel poſſibilitatem: & prout quis aptus eſt, ita etiam opus injungere, ne audiat & ipſe quod ſcriptum eſt: Qui fingit laborem in præcepta. Ille tamen cui injungitur, contradicere non debet: quia obedientia vſque ad mortem ſeruanda eſt.

Interrogatio.

Si quis condemnatus eſt, vt eulogiam non accipiat: & dixerit, quia ſi non accepero eulogiam, non manducabo: ſi debemus eum audire, Pater?

Reſponſio.

Si quidem tanti modi eſt culpa, pro qua condemnatus eſt, vt dignum ſit ei cibum etiam vetare, probet ille qui præeſt. Si autem à ſola benedictione ſuſpenſus eſt aliquis, & indulgetur ei cibus: condemnatus & inobediens eſt, etiam in hoc contentioſi notam ſuſcipere debet & cognoſcere, quia per hoc non curat culpam, ſed auget delictum ſuum.

CAPVT LXX.

De fide & deuotione habenda in ſumptione S. EVCHARISTIÆ.

Interrogatio.

Quali timore vel fide, vel affectu percipere debemus corporis & ſanguinis Chriſti gratiā, Pater?

Reſpōſio. 1 Cor. 11. Matt. 26. Ioan. 1. Phil. 2.

Timorē quidē docet nos Apoſtolus dicens: Qui manducat & bibit indignè, judicium ſibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini. Fidē verò edocet nos ſermo Domini dicentis: Hoc eſt corpus meum, quod pro multis datur: hoc facite in meam commemorationem. Et iterum ſermo Iohannis dicentis: Quia verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis: & vidimus gloriam ejus, gloriam quaſi vnigeniti à patre, plenum gratia & veritate. Sed & Apoſtolus ſcribens: Qui cum in forma Dei eſſet non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinanivit, formam ſerui accipiens: in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus vt homo, humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſq; ad mortem, mortem autem crucis. Cum ergo fidem habet his dictis, & conſiderat magnificentiam gloriæ ipſius, & admiratur nimietatem humilitatis, quomodo talis & tantus obediens fuit patri vſque ad mortem pro noſtra vita: puto quia poſsit provocari anima ad effectum & ipſius

Rom. 8. *Dei Patris, qui vnico filio ſuo non pepercit. ſed pro nobis omnibus tradidit eum, & ad amorem vnigeniti eius eo amplius provocabitur, quo eum videat mortem turpiſsimam pro noſtra redemptione toleraſſe, ſicut & Apoſtolus de eo dicebat: Quia charitas Dei conſtringit nos judicantes hoc, quod ſi vnus pro omnibus mortuus eſt: ergo omnes mortui ſunt: & pro omnibus mortuus eſt, vt qui vivunt, jam non ſibi vivant, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt & reſurrexit. Talem ergo affectum & fidem præparare debet in animo ſuo, qui de pane & de calice participat.*

CAPVT LXXI.

De bono-Theſauro; *De* Taciturnitate, *vel* Silentio.

Interrogatio. *Quis eſt bonus theſaurus, & quis eſt malus theſaurus, Abba?*

Reſponſio. Luc. 6. *Prudentia quidem & ſenſus qui in Chriſto eſt, & virtus animi, quæ ad gloriã Dei pertinet, theſaurus eſt bonus: prudentia autem & ſenſus malitiæ, & in his ſapere quæ Deus fieri non vult, theſaurus eſt malus, ex quibus proferunt ſecundum Dei vocem ſuo quoq; tempore vtriq; fructus vel mali vel boni, in operibus & verbis.*

Interrogatio. *Si bonum eſt penitus tacere, Pater?*

Reſponſio. Amos. 5. Pſ. 38. 1 Cor. 14 Epheſ. Colоſſ. 3. *Silentium & taciturnitas tunc bonum eſt, cum vel ad perſonas vel ad tempus aptatur, ſicut à ſacra ſcriptura docemur, quæ dicit aliquando quidem: Qui intelligit, tunc tempore tacebit, quia tempus malum eſt. Aliquando autem, poſui ori meo cuſtodiam dum conſiſteret peccator aduerſum me: obmutui & humiliatus ſum, & ſilui à bonis. Et alibi: Quod ſi alij ſedenti revelatum fuerit prior taceat. Et iterum: Mulieres veſtræ in Eccleſiis taceant. Sed & alio tempore his, qui incontinentem linguam habent, dicitur: Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus, ad ædificationem fidei catholicæ. Neceſſaria verò taciturnitas, vſq; quo vitia. ſi quæ illa ſunt, linguæ vel ſermonum temeritas reſecetur, & diſcat opportunè & in tempore vtiliter loqui: vt, ſicut ſcriptum eſt, ſermo eorum ſale conditus ſit, vt det gratiam audientibus.*

Taciturnitas melius quatenus neceſſaria.

Interrogatio. *Si oportet tempore orationum vel Pſalmorum loqui aliquem in domo, Abba?*

Reſponſio. 1. Cor. 14 *Præter eos, qui miniſterij ſolicitudinem gerunt, vel eos quibus diſciplinæ cura commiſſa eſt, vel diſpenſationis operum: qui & ipſi ita conſiderantius agere debent, vt quantum neceſsitas exigit hoc ſolum loquantur, & hoc ipſum cum quiete & honeſtè, ne interturbent aut offendiculum faciant: cæteris cunctis ſilentium habere convenit. Prophetis in Eccleſia docentibus Apoſtolus dicit: Quia ſi alij ſedenti revelatum fuerit, prior taceat, quanto magis in tempore Pſalmorum vel orationum tacere & ſilentium agere cunctis convenit, niſi quem fortè (vt ſuperius diximus) communis providentiæ cauſa aliquid proloqui cogit.*

CAPVT LXXII.

De Timore *& de* Via-lata, *&* Porta-anguſta.

Quando poſſumus timere judicium Dei? Interrogatio.

Naturaliter expectatio omnis mali timorem incutit. Ita namq; beſtiæ timentur, & principes ſcientes imminere in his aliquid quod ad vitę exitum pertineat. Si ergo credamus, quia veræ ſunt communicationes futuri judicij Dei, & recordemur futuri illius examinis Tribunal, timebimus judicia Dei noſtri. Reſponſio. Quomodo excitemur ad timorem Dei.

Quomodo lata eſt & ſpatioſa via, quæ ducit ad mortem? Interrogatio. Matt. 7.

Dominus pro multa clementia ſua, & nominibus & verbis his vtitur, quibus poſſit nobis in notitiam adducere dogmata vitæ. Sicut ergo qui ambulant in via, ſi à recto declinant itinere, quod certis lineis & manifeſto calle concluditur, ſpatia multa & vaga incedunt: ita & is qui inceſſerit de via, quæ ducit ad Regnum cœlorum, multam latitudinem erroris incurrit: per quod ad perditionem peruenitur. Reſponſio. Similitudo.

Quomodo anguſta porta & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam? Interrogatio. Matt. 7.

Et hic ſimiliter anguſtum & arctum hoc indicat, quia via hæc, id eſt vita noſtra anguſtatur & coarctatur in tribulationibus. Conſtringimur enim ex vtráque parte nos qui iter agimus, ne prorſus inde ad aliud declinemus. Periculum eſt enim in vtramlibet partem declinare: ſicut in exigui pontis tranſitu, vbi ex vtraque parte eum qui pontem declinauit cuncti fluminis vnda rapiat & auferat. Proptereà ergo ſcriptum eſt: Non declinauimus in dextram neque in ſiniſtram. Et Dauid: Iuxta ſemitam ſcandalum poſuerunt mihi. Reſponſio. Num. 20. Pſ. 139

CAPVT LXXIII.

De Auaritia, *&* conuenienti Ornatu, *& alijs quibuſdam: videlicet quid ſit* agere Perperam, *& de* iuani Gloria.

Auaritia vſq; ad quẽ modũ diffinitur, Pater? Interrogatio.

Quum tranſgreſſus quis fuerit modum legis ſtatutum. Quod deſignatur ſecundùm quidem Vetus Teſtamentum in eos qui plus ſe diligunt: qui vel plus in pecunia in neceſſarijs de ſe ſit ſolicitus quàm de proximo. Scriptum eſt enim Diliges proximum tuum ſicut teipſum. Secundùm Evangelium verò, ſi quis plus ſolicitus ſit, quàm de præſenti die, ſui videlicet cauſa vel corporis, iſte ſine dubio audiet: Stulte, hoc nocte ani- Reſponſio. Leuit. 19. Luc. 12.

ſtc animam tuam repetent abs te: & quæ præparaſti cujus erunt? Quibus addidit Dominus, dicens. Ita erit & ei qui ſibi theſaurizat,& non eſt in Deum diues.

Interrogatio. Quid eſt, perperam agere?

Reſponſio. Quicquid non propter vſus neceſſarios, ſed vel decoris cauſa, vel ornatus alicuius fit,hoc eſt,perperam agere.

Interrogatio. Quid ergo,quod ab Apoſtolo dicitur,habitus ornatus?

Reſponſio. Is qui ſecundum propoſitū vniuſcuiuſque vſus honeſtus eſt,vel ſecundum locū,vel ſecundum tempus, vel ſecundum perſonam. Non enim vſus hominum idem eſſe poteſt in tempore hyemis, & in tempore æſtatis: neque idem habitus eſt operantis, & quieſcentis: nec militis idem eſt,nec priuati,neque Viri idem,qui Mulieris.

Interrogatio. In vilibus quoq; veſtimētis ornatus quæri poteſt. Si quis precioſas veſtes abiiciat, ipſa autem indumēta viliora quibus vtitur,vel calceamenta,ita compoſitè vtatur, vt ſtudeat decorem inde aliquem capere,ſi peccat? aut vitio aliquo id facere putandus eſt?

Reſponſio. Qui vult per decorem habitus, placere hominibus,manifeſtū eſt,cum huius vitij ægritudine laborare,id eſt, hominibus placēdi: & certum eſt mentē ejus à Deo longius euagari. Sed & hoc ipſum eſt vitium, perperam agere quum indumentis vel calceamentis non vſus cauſa vtitur,ſed decoris.

Interrogatio. Quid eſt rhaca?

Reſponſio. Rhaca quid. Prouincialis,id eſt,gentis illius ſermo velut cōuicij lenioris: quod domeſticis,vel his quorum fiduciam quis geri dici ſolet.

Interrogatio. Gal. 6. Eph. 6. Quid dicit Apoſtolus, Non efficiamur inanis gloriæ cupidi. Et iterum: Non ad oculum ſeruientes, quaſi hominibus placentes? Quis eſt inanis gloriæ cupidus? & quis hominibus placens?

Reſponſio. Puto quòd inanis gloriæ cupidus eſt,qui propter gloriā ſeculi,id eſt, propter eos qui vidēt vel audiūt aliquid de eis,quo vel laudare poſſint, vel admirari, facit aliquid vel dicit. Hominibus autem vel placēs eſt,quia ad voluntatē alicujus hominis,vt placeat ei, facit aliquid & dicit, etiam ſi indignum ſit & injurioſum hoc ipſum,quod facit.

CAPVT LXXIV.

De inquinamento Carnis *&* Spiritus, *&* Cordis munditia.

Interrogatio. Quid eſt inquinamentū carnis, & inquinamentum ſpiritus:& quomodo ab his mūdari poſſumus? & quid eſt ſanctificatio, & quomodo poſſimus eam obtinere?

Reſponſio. Inquinamentū carnis eſt,commiſceri his qui illicita & nefanda cōmittunt. Spiritus autem inquinamentū eſt, quum indifferēter habemus commiſceri eis, qui de fide impiè ſentiunt. Emūdamur autem ab his, quū implemus illud, quod Apoſtolus dixit, Cum hujuſmodi nec cibum ſumere, & quæcunq; ſimilia ſtatuit: vel certè, quum illud patimur in corde noſtro, quod ait Dauid: Triſtia tenuit me pro peccatoribus derelinquentib' legem tuam. Vel quum oſtēderimus talem noſtram triſtitiam, qualem Corinthij oſtēderunt, quum obiurgarētur à Paulo, quū erga eum qui peccauerat, indiſcretè egiſſent, quum dicit: In omnibus exhibuiſtis vos incōtaminatos eſſe negotio. Sāctificatio autē eſt, adhærere Deo ex integro: & ſine aliqua prætermiſſione, in omni tempore ſolicitum eſſe, & ſtudiū gerere placere ei, quoniā neq; pollutū aliquid in donis Dei offerri poteſt: alioquin & ſacrilegum erit, & impium.

1. Cor. 5. Pſal. 118. 2. Cor. 7. Sanctificatio noſtra qua ſit.

Interrogatio. Quis eſt mundo corde?

Reſponſio. Qui ſeipſum reprehendit, vel præuaricatus non ſit mandatum Domini, vel contempſerit vel neglexerit.

CAPVT LXXV.

De Peccato *odio habendo, &* Mandatis DEI *diligendis.*

Interrogatio. Quomodo poteſt aliquis odium habere aduerſus peccatum?

Reſponſio. Propter ſeipſa nobis diſplicere debent peccata. Pſalm. 118. Si ſemper ex his, quę finem habent triſtē vel infeſtum, odium naſcitur hominibus aduerſum illos, qui cauſę ſibi hujuſcemodi negotij extiterint. Si quis ergo certus ſit, quātum & qualium malorum nobis fiunt peccata, ſpontè & ſine vlla comminatione ex intimo affectu odium ei aduerſum ea naſcitur, ſicut oſtendit ille, qui dicebat: iniquitatem odio habui, & abominatus ſum: legem autem tuam dilexi Domine.

Interrogatio. Quomodo poteſt aliquis ex animo & affectu facere mandata Dei.

Reſponſio. Fides & ſpes dilectionē & deſiderium mandatorū Dei nobis inſerūt. Pſalm. 118. Naturaliter delectamur in his quæ bona ſunt & proſunt. Si ergò credimus de his, quę promiſſa ſunt, ex eo ipſa quia ſperamus: inſeretur animę noſtrę affectus & deſiderium ad explenda ea, à quibus id conſequi poſſumus, quod deſideramus. Si quis ergò odium habuerit, & execratus fuerit iniquitatem, & emundauerit ſe ab omni peccato, ex quo ſicut corpus à languore delectationem non habet cibi, ita & anima detenta peccati morbo, non habet deſiderium erga mandatum Dei. Si recordetur, quia mandatū Dei, vita æterna eſt: & omnibus, qui cuſtodiunt iſtud, permanet adimpletio promiſſionum: poteſt per hæc naſci animæ affectus ille qui dicit: Iudicia Dei vera, juſtificata in ſemetipſa. Deſiderabilia ſuper aurum & lapidem precioſum multum: & dulciora ſuper mel & fauum. Nam & ſeruus tuus cuſtodit ea, in cuſtodiendis illis retributio multa nimis.

CAPVT LXXVI.

De Menſura Charitatis, *quomodo habeatur: Et de Indiciis, quibus cognoſcimus nos Deum vel proximum diligere.*

Interrogatio. Quæ eſt menſura in charitate Dei?

Reſponſio. Vt ſupra vires extendat quis animam ſuam ad voluntatem Dei, proficiens & deſiderans ea, quæ ad gloriam Dei pertinent.

Interrogatio. Quomodo quis obtineat, vt poſſit habere in ſe charitatem Dei?

Reſponſio. Bruta benefactores ſuos cognoſcũt. Eſa. 1. Si grati & fideles exiſtimamus erga beneficia ejus, quod in mutis animalibus facere videmus: nam & canes interdum diligunt eos, qui cibũ eis præbent. Sed & Eſaias propheta hoc dicit, quũ arguit ingratã gentẽ, & dicit ex perſona Domini: Filios enutriui & exaltaui, ipſi autem ſpreuerunt me. Agnouit bos poſſeſſorẽ ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui. Iſrael autem me non cognouit, & populus meus me nõ intellexit. Si enim boui & aſino, pro eo beneficio quod paſcũtur, dilectio ſpontanea naſcitur erga Paſtorẽ: ita nos etiam ſi gratanter & fideliter beneficia Dei ſuſcipiamus, ſine dubio diligemus beneficiorum Præbitorem Deum, & abſque vlla doctrina, naturali quodam inſtinctu, in ejus concitamur affectum, ſi tamen ſanitas noſtræ animæ præſto ſit.

Interrogatio. Quę ſunt indicia, in nobis eſſe charitatem Dei?

Reſponſio. Ioã 14. Quæ Dominus docuit, dicens: Si diligetis me, mandata mea ſeruate.

Interrogatio. Quid eſt, ſeipſum diligere? vel quomodo vitium ſuum agnoſcit, qui ſeipſum diligit.

Reſponſio. Ioan 12. Multa abuſiue dicuntur, ſicut & illud: Qui amat animam ſuam, perdet eam, & qui odit animam ſuam in hoc Mundo, in vitam æternã cuſtodit eam. Philautus ergo Græcè dicitur, qui ſeipſum diligit. Intelligi autem poteſt, qui talis eſt, hoc modo: ſi ea quæ facit, pro ſemetipſo facit: etiam ſi videatur ſecundum mandatũ Dei eſſe quæ facit. Qui enim pro ſua requie patitur deeſſe aliquid neceſſitati, vel ſibi, vel Fratri, ſiue eorũ quæ ad animã neceſſaria ſunt, ſiue ad corpus: hic manifeſtè Philautus eſt, id eſt ſeipſum diligẽs depræbẽditur: cujus vitij finis, interitus.

Interrogatio. Quomodo apparet, qui diligit Fratrem ſecundùm mandatum Domini? & quomodo arguitur, qui non diligit?

Reſponſio. Charitatis ſigna præcipua. Charitatis duo iſta præcipua ſigna ſunt, quum triſtamur & grauiter ferimus in his, in quibus læditur ille quem diligimus: & quum vel ſatagimus, vt non fiant: vel gaudemus, ſi prouenerunt aliqua, in quibus vtilitas vel profectus eſt ejus qui diligitur. Beatus ergo eſt, qui luget ſuper eum, qui delinquit, cujus videt vitę imminere periculum: & gaudet pro eo qui proficit, & ſuũ lucrũ deputat profect⁹ proximi ſui. Si patitur vnum membrum, compatiũtur omnia mẽbra: quod vtique ſecũdum rationem charitatis Chriſti dicebat: & ſi glorificatur vnum membrum: congaudẽt omnia membra. Qui autem hunc habet affectum erga Fratrem, certum eſt, quòd ſecũdum charitatem Dei diligit proximum ſuum. *1. Cor. 12.*

CAPVT LXXVII.

De INIMICIS diligendis.

Interrogatio. *Qui ſunt inimici, quos diligere jubemur? & quomodo diligimus inimicos noſtros, præſtantes eis beneficia tantummodo, aut etiam affectum exhibentes? ſi hoc poſſibile eſt fieri?*

Reſponſio. *Inimici proprium eſt, lædere & inſidiari: & ideo õnis qui quoquomodo lædit aliquẽ, inimicus dicitur, maximè autem qui peccant. Iſti enim quod in ſe eſt, lædunt diuerſis modis & inſidiantur vel his qui ſe vident, vel his qui ſimul viunt. Et quoniam ex corpore & anima conſtat homo, ſecundùm animam quidem diligimus, arguentes, commonentes, & omni modo ad conuerſationem eos prouocantes: ſecundùm corpus verò præſtemus eis beneficia & miſericordiam: & ſi indigent, victum: quoniam nemo dubitat, quoniam charitas in affectu ſtat. Quod autem poſſibile ſit, docuit Dominus per charitatem Dei patris, & per ſuam obedientiam vſq; ad mortem: quam vtiq; pro inimicis adhuc & impiis nobis ſuſtinuit, ſicut & Apoſtolus teſtatur, dicens: Commendat autem Deus ſuam charitatem in nobis, quoniam cùm adhuc peccatores eſſemus, Chriſtus pro nobis mortuus eſt. Sed & nos adhuc ipſe cohortatur, dicens: Eſtote imitatores Dei, ſicut filij chariſſimi: & ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſeipſum pro nobis hoſtiam & oblationem Deo. Nunquam autem præciperet hoc juſtus & clemens Deus, niſi vtiq; etiam poſſibilitatem nobis donaſſet. Ineſſe enim hoc noſtra natura dignoſcitur, quum etiam beſtiis & animalibus erga eos, qui beneficij aliquid præſtiterint, ineſt naturalis affectus. Quis autem tantum beneficij amicis ſuis præſtat quantum nobis inimicus noſter? quum nobis cauſa beatitudinis efficiatur illius, de quo Dominus dicit: Beati eſtis, quum perſequuntur vos & exprobrant, & dicunt omne malum aduerſum vos, mentientes propter me. Gaudete & exultate, quoniam merces veſtra eſt in cælis.*

Non impoſſibile diligere inimicos. Rom. 5. Epheſ. 5. Nihil impoſſibile Deus præcipit. Beneficium ex dilectione inimici. Matt. 5. Luc 6.

CAPVT LXXVIII.

De IRA, *&* diuerſis ejus ſpeciebus.

Interrogatio. Eph. 4. Quid eſt, quod dicit Apoſtolus, Iraſcimini, & nolite peccare? Et Sol nõ occidat ſuper iracundiam veſtrã, quum in aliis dixerit: Omnis amaritudo, vel ira, vel indignatio tollatur à vobis.

Arbitror

Reſponſio. Arbitror in hoc loco Apoſtolum ſecundum imitationem Domini, hoc locutum fuiſſe. Sicut enim in Euangelio Dominus dicebat: Audiſtis quia dictum eſt antiquis illud vel illud: & ipſe addebat, dicens: Ego autem dico vobis hoc & illud: Ita etiam Apoſtolus ſic, quùm prius meminiſſet antiquitatis per hoc, quod dicitur: Iraſcimini & nolite peccare: paulò poſt addidit, quod dixerat, & quod nobis conveniret dicens: Omnis amaritudo, & ira & indignatio & clamor tollatur à vobis. [Matt. 5.] [Epheſ. 4.]

Interrogatio. *Quid eſt, Dato locum iræ?*

Reſponſio. *Non reſiſtere malo, ſecundum ſcriptum eſt: Sed ei qui percuſſerit te in dexteram maxillam, præbe ei & alteram: & implere ea omnia quæ ſequuntur, vel illud: Quum perſecuti vos fuerint in vna Ciuitate, fugite in aliam.* [Rom. 12.] [Matt. 10.]

Interrogatio. *Quæ eſt differentia amaritudinis, & furoris, & iræ, & indignationis?*

Reſponſio. *Furoris quidem & iræ differentiam puto conſtare in animo, & motu: quia qui iraſcitur, intra animum ſuum adhuc vitium voluit: ſicut ex hoc ipſo indicatur, quod dicitur: Iraſcimini, & nolite peccare. Qui verò amplius furit, aliquid per motum gerit. Furor enim, inquit, ſecundum ſimilitudinem ſerpentis. Vehementius verò furorem concitare, irritatio nominatur. Amaritudo autem illa eſt malitia in corde, quæ etiam arte quadam componitur, & armatur.* [Furoris & iræ differentia.] [Pſal. 4.] [Pſal. 57.] [Irritatio.] [Amaritudo.]

CAPVT LXXIX.

De PACE; *Quis ſit verus Pacificus: & quomodo efficiamur ſicut Parvuli.*

Interrogatio. *Quis eſt, qui à Domino beatificatur, pacificus?* [Matt. 5.]

Reſponſio. *Qui Chriſti adjutor eſt, ſecundùm quod dicit Apoſtolus, Pro Chriſto legatione fungimur, tanquam ex Deo exhortante: per nos exhortamur, per Chriſtum reconciliamur Deo. Et iterum: Iuſtificati igitur ex fide, pacem habemus ad Deum. Illa enim alia pax, repudiata eſt à Chriſto, dicente: Pacem meam do vobis: non ſicut hic Mundus dat, ego do vobis.* [2. Cor. 5] [Rom. 5.] [Ioan. 14]

Interrogatio. *Quomodo converti quis poteſt, & effici ſicut infans?*

Reſponſio. *Si tales fuerimus ad doctrinam Domini, qualis eſt infans in diſcendo: qui neque contradicit Doctoribus, neque rationes & verba componit, adverſum eos reſiſtens, ſed fideliter ſuſcipit quod docetur, & cum metu obtemperat ac acquieſcit Doctoribus ſuis.* [Matt. 18]

CAPVT LXXX.

De diverſis ſpeciebus Superbiæ, *Et de* bona & mala Gloriatione.

Interrogatio. *Domino dicente, Qui ſe exaltat humiliabitur: & Apoſtolo præcipiente, Noli altum ſapere. Et alibi: Arrogantes, ſuperbi, inflati. Et iterum: Charitas non inflatur. Quis eſt elatus? & quis iactans vel arrogans? Quis verò ſuperbus, & quis inflatus, vel quis tumens?* [Luc. 18.] [Rom. 12.] [2. Tim. 3] [1. Cor. 13]

Reſponſio. Elatus quis. *Elatus eſt, qui ſeipſum effert pro his, quæ fortè rectè vel proſperè geſta ſunt: & per hoc magnus ſibi videtur & elatus, ſecundum illum Phariſæum, qui & ipſe inflatus dici poteſt. Sicut etiam Apoſtolus Corinthios arguit, quibus dicit: Vos inflati eſtis. Iactans autem vel arrogans eſt ille, qui non acquieſcit his, quæ à Patribus, vel à Majoribus inſtituta ſunt pro vtilitate communi: nec acquieſcit verbis Apoſtoli dicentis: vt idem ſapiatis & idem ſentiatis: ſed propriam quandam vitam iuſtitiæ ac ſanctitatis inquirit. Superbus verò eſt, qui etiam nil vſquam in ſervitutis aut rectorum geſtorum habens, elatus eſt: & rectus videri vult plus eſſe quàm eſt. Similis autem huic eſſe poteſt etiam hic qui inflatus dicitur vel tumens, ſecundum quod Apoſtolus dicit: Sed inflatus eſt, nihil ſciens.* [Luc. 18.] [1. Cor. 4.] [Iactans quis.] [Coloſſ. 2]

Interrogatio. *Quid eſt, charitas non dehoneſtatur?*

Reſponſio. *Sicut quis dicat, De ſtatu honeſtatis ſuæ non deducitur. Eſt enim quædam propria honeſtas charitatis, & habitus ejus atque ornatus: ille ſine dubio, per quem ſingulas charitatis virtutes enumerat Apoſtolus: quæ ſingula honeſtates quædam ejus ſunt & ornatus.* [1. Cor. 13.]

Interrogatio. *Scriptura dicente, Nolite gloriari neque loqui alta: & Apoſtolo confitente. Quia quæ loquor, ſicut in inſipientia in hac ſubſtantia gloriandi. Et rurſum: Factus ſum inſipiens gloriando. Et iterum ipſo dicente: Qui gloriatur in Domino glorietur. Quæ eſt gloriatio in Domino? & quæ eſt culpabilis gloriatio?* [Reg. 2.] [2. Cor. 11] [2. Cor. 12.] [1. Cor. 1.] [2. Cor. 10]

Reſponſio. Gloriari in Domino quid. *Apoſtoli quidem manifeſtum eſt propoſitum, quod adverſum vitia loquebatur. Non enim, vt ſeipſum commendaret, hoc dicebat, ſed vt quorundam inſolentiam arrogantiamque retunderet. Gloriatio eſt in Domino, cum quis ſi rectè egerit, non ſibi ſed Domino aſcribit dicens: Omnia poſſum, ſed in eo qui me confortat Chriſtus. Culpabilis autem gloriatio duplici ratione dinoſcitur: vel ſecundum quod dicitur, quia laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ: & qui gloriatur in malitia qui potens eſt in iniquitate: vel ſecundum illud, Cum faciunt aliquid boni operis, vt videantur ab hominibus: & pro hoc ipſo, quod volunt laudari, gloriantur in his quæ fecerint. Sed huiuſmodi & omnes ſacrilegi deſignantur, cum gratiam, quæ à Deo data eſt, propriam faciunt, & gloriam, quæ Deo debetur, in ſemetipſi convertere volunt.* [Phil. 4.] [Pſal. 9.] [Pſal. 51.] [Matt. 6.] [Sacrilegi qui.]

CAPVT LXXXI.

De intelligentia *à Deo petendo, & modo ipſam promerendi.*

Interrogatio. Qualem intelligentiam vel prudentiam à Deo petere debemus? vel quomodo eam poſſumus promereri?

Reſponſio. *Ierem. 9.* *Epheſ. 5.* Intellectus quidã quis ſit ab ipſo Domino diſcimus per propheram dicentem: Non glorietur ſapiẽs in ſapientia ſua, nec diues in diuitijs ſuis: ſed glorietur, qui gloriatur, in intelligendo & cognoſcendo Deum. Et iterum per Paulum Apoſtolum ſic dicitur: Sed intelligentes, quæ ſit volũtas Dei. Poſſumus autem hoc modo illam promereri, ſi faciamus illud quod ſcriptum eſt: Vacate, & videre quoniá ego ſum Deus. *Pſ. 45.* *Eſa. 7.* Et ſi credamus omne verbum Dei verum eſſe. Si enim, inquit, non credideritis, non intelligitis.

Interrogatio. *Prou. 11* *1. Cor. 12* *Matt. 15.* Si Dominus dat ſapientiam & à facie ejus ſcientia & intellectus eſt: & alii quidem per ſpiritum datur ſermo ſapientiæ, alii ſermo ſcientiæ: quomodo increpat Dominus diſcipulos ſuos, quia & vos adhuc inſenſati eſtis, & non intelligitis?

Reſpõſio. *1. Tim. 2* Si quis ſcit voluntatem Dei, volentis omnes homines ſaluos fieri, & in agnitionem veritatis venire, & ſtudium ſpiritus ſancti didicit gratiam Dei: iſte cognoſcit raritatẽ intellectus non ex culpa ejus deſcendere, qui dono diſtribuit: ſed ex eorum deſidia, qui infidelitate ſua id ſuſcipere non merentur. Et idcirco rectè inculpatur inſipiens vel inſenſatus, qui veluti ſole orto claudit oculos ſuos, ne videat, ſed in tenebris ambulat.

Interrogatio. Si ab aliquo aliquid beneficij conſequamur, quomodo poterimus & Domino dignè & integrè gratias agere, & ei qui beneficium contulit, quali menſura vti debemus in vtroſque?

Reſponſio. Si Deum, omnium authorem bonorum & conditorem eſſe credamus: eum verò, per quem boni aliquid conſecuti ſumus, vt Miniſtrum Dei gratiæ & muneris agnoſcamus.

CAPVT LXXXII.

De quorundam Nominum differentia, *& de nonnullis* Scripturæ dictis, *quid ſignificent.*

Interrogatio. *Quid eſt, dignum & ſanctum, quod Græci* Oσιον *dicunt? & quid eſt juſtum?*

Reſponſio. *Sanctũ & juſtũ differũt.* Oσιον *quidem, id eſt ſanctum arbitror, quod decet & debetur ab inferioribus deferri ſuperioribus, ſecundum hanc ipſam rationem, qua ob eminentioribus videtur. Iuſtum autem hoc, quod pro operis merito vnicuique retribuitur. Et in illo quidem, ab aliorum optimo quoque indicatur obſequium: in hoc verò tam boni quàm mali deſignatur retributio.*

Interrogatio. *Matt. 7.* *Quomodo dat quis ſanctum canibus, & mittit morgaritas ante porcos? aut quomodo accidit illud quod additur: Ne fortè conculcent eas pedibus, & converſi, diſrumpant vos?*

Reſpõſio. *Rom. 2.* *Manifeſtè nobis Apoſtolus tradidit ex his, quæ adverſus Iudæos dicit: Qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis Deum inhonoras? Injuriam ergo hanc, quam per prævaricationem verbo Dei inferre dicuntur hi, de quibus ſermo eſt: prohibet hic, & abdicat Dominus.* *Vera religio cõtemnitur propter peccata fidelium.* *Et quia evenit vt infideles & non credentes, cum non vident nos pravaricari mandata, contemptum habeant Religionis & doctrinæ Domini: & ex ipſis arguunt nos, quæ ſunt ſcripta in lege noſtra: ac velut rumpant & efficiant & exprobrent, confutantes tanquam legis noſtræ tranſgreſſores.*

Interrogatio. *Luc. 10.* *Luc. 22.* *Quomodo aliquando quidem Dominus prohibet ſacculum vel peram in via: aliquando dicit: Sed nunc qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & peram: & qui non habet gladium, vendat tunicam & emat gladium?*

Reſpõſio. *Luc. 22.* *Iſa 53.* *Matt. 26.* *Hoc explanauit ipſe Dominus dicens: Quia oportet adhuc cõpleri in me quod dictũ eſt: Qui cũ iniquis deputatus ſum Denique poſtquã completa eſt prophetia de gladio ait ad Petrũ: Cõverte gladium tuum in locum ſuum. Omnes qui acceperint gladium, gladio peribunt, ita vt nõ videatur præceptum eſſe quod dicitur: Nunc qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & peram, ſed potius prophetia prædicentis Domini quia futurum erat, vt Apoſtoli obliti gratiæ Domini & legis ejus aſſumerent.* *Modus loquẽdi propheticus.* *Quod autem videtur quaſi imperativo modo dici pro poſitivo accipitur. Hæc verbi figura in ſcripturis propheticis ſatis frequenter invenitur, ſicut eſt illud: Fiant filij ejus orphani, & Diabolus ſtet à dextris ejus, & multa ſimilia.* *Pſ. 108.*

Interrogatio. *Matt. 6.* *Quid eſt panem ſubſtantivum da nobis hodie, quod in oratione Dominica jubemur dicere?*

Reſpõſio. *Luc. 12.* *Epheſ. 4.* *Luc. 10.* *Quum operantes manibus, memores ſumus Domini, dicentis: Nolite ſoliciti eſſe animæ veſtræ quid manducetis aut quid bibatis. Et Apoſtolo præcipiente, Operamini, vt habeatis unde poſſitis, præſtare neceſſitatem patienti, id eſt cum non ad proprios vſus ſed pro mandato Domini operamur: quoniam dignus eſt operarius mercede ſua: tunc ſubſtantivum panem, id eſt, qui vitam quotidianam ſubſtantiæ confert à Domino poſcimus, & non à nobis præſumimus: ſed vt neceſſitati, in quantum ſufficiat, ſatisfaciat: & agnoſcamus eum, qui ſufficientiam præſtat.* *Panem noſtrum da nobis quid ſit.*

CAPVT LXXXIII.

De acceſſu ad SORORES.

Interrogatio. *Si omni volenti accedere ad Sorores oportet indulgere, an certis quibuſque perſonis & temporibus? vel quomodo videnda ſunt ſorores?*

Reſponſio.

De his ſuperius iam ſufficienter diximus: quia nec Vir ad Virum accedere vtcunq; ſine cauſa, ex arbitrio ſuo vel poteſtate, debet, ſed cum omni obſeruatione, probãte eo qui præeſt, id eſt, vt vel proſit quis, & quẽ vidit quod proficiat ex eo, quanto magis erga Mulieres id obſeruari cõuenit maiori cautela? Si quis ergo meminit Domini dicentis: Quia de omni ſermone ocioſo reddetis rationẽ in die iudicij: timebit in omni negocio hãc ſentẽtiã. Acquieſcendũ eſt enim & ſancto Apoſtolo dicenti: Siue mãducetis, ſiue bibatis, ſiue aliquid aliud faciatis, omnia cũ gloria Dei facite. Et iterũ: Omnia ad ędificationem fiant. Nihil ergo ocioſè vel inutiliter agendum eſt, ſed certus quis & certo tempore, & certo in loco, & certis perſonis vel apparere vel loqui debet: vt excludatur omnis nefanda ſuſpicio, & ſeruemus nos ſine offenſione etiam apud omnes, & ad ædificationem fidei vnicuiq; apparere. Sed certè ſolus ad ſolam ſuam accedere nulla Religionis ratio permittit. Melius eſt enim duo quàm vnus: ſimul enim & fidelis eſt, & tutius res geritur. Etenim væ ſoli, quia ſi ceciderit, non eſt qui erigat eum.

Matt. 12. 1. Cor. 14. Ibidē. 2. Tim. 5.

CAPVT LXXXIV.

De his, *qui ſæpius Correpti, non emendantur.*

Interrogatio.

Si quis habet aliquod vitium quod corrigi non poteſt: & frequenter notatus in peius proficit, ſi expedit illum intermitti?

Reſpõſio. Matt. 18. 2. Cor. 2. Matth. 18.

Et de hoc alibi iam diximus, quia oportet peccantes corripere patienter, ſecundũ eum quẽ ſupra diximus, modum à Domino propoſitum. Quod ſi non ſufficit ei ad emẽdationẽ, ſic vt illis de Corintho, obiurgatio hæc, quæ fit à pluribus: gentilis de reliquo & publicanus haberi debet, qui eiuſmodi eſt: Quia ei parcere, quem Dominus condemnauit, nulli tutũ eſt: maximè cum Dominus dicat, quia expedit vnicuique, vt vnum oculum, aut vnam manum, aut vnum pedem perdat, & ita intret in Regnum, quàm dum parcit vni ex his membris totum corpus mittatur in gehennam ignis, vbi eſt fletus & ſtridor dentium. Sed & Apoſtolus de his ipſis teſtatur dicens: quia modicum fermentum totam maſſam corrumpit.

Gal 5.

Interrogatio.

Si quis contriſtatur, quod ei non permittitur facere id quod non poteſt aptè & rectò facere, ſi debemus ei permittere?

Reſpõſio.

Et de his quidem iam dictum eſt in multis: quia propria voluntate nulli quicquam permittendum eſt, ſed iudicio & probatione multorum, vel horum qui præſunt. Qui autem non obtemperat, hic ſententiam præſumpti & contradicentis excipiat.

CAPVT LXXXV.

De portandis invicem Infirmitatibus.

Interrogatio.

Quomodo debent Fratres infirmitates infirmorum portare?

Reſpõſio. Portare infirmitates quid.

Portare eſt tolerare & curare, ſecundum quod ſcriptum eſt: Ipſe infirmitates noſtras tulit, & ægritudines noſtras portauit: Non ipſe in ſemetipſum ſuſciperet infirmitates, ſed quod obſtulit eas ab his quibus erant: & curauit eos. Ita ergo in hoc pœnitentia interueniente, curabuntur infirmiores ex conſtantia & integritate fortiorum, qui dicuntur portare, id eſt exportare & auferre infirmitatem eorum qui inualidi ſunt.

Interrogatio. Gal. 6.

Quid eſt, Inuicem onera veſtra portate? & quam legem Chriſti adimplebimus hoc facientes?

Reſpõſio.

Hoc eſt quod ſuperius explanauimus. Grauius enim ſunt onera & peccata, quæ trahunt animam in profundum inferni, quæ à nobis inuicem auferimus & portamus, id eſt exportamus, ad confeſſionem prouocando eos qui peccant. Portare autem pro auferre & exportare, conſuetudo eſt & ritu prouincialium dici ſicut & ego ipſe audiſſe me memini. Legem autem Chriſti replere illum qui dixit: Non veni vocare iſtos: ſed peccatores ad pœnitentiam.

Luc. 5. Matth. 9.

CAPVT LXXXVI.

De Tentationibus *in quibus orandum eſt:*

Interrogatio.

Domino dicente nobis orandum eſſe vt ne intremus in tentationem: ſi oportet nos orare, ne accedant nobis dolores corporales: vel ſi inciderimus in eos, quomodo oportet fieri?

Reſpõſio.

Non diſtinxit tentationum qualitatem, ſed generaliter præcepit orandum eſſe, ne intremus in tentationem. Si verò inciderimus, vt det nobis exitum euadendi, & vt ſuſtinere poſſimus, à Domino poſci oportet, vt poſſimus implere quod dictum eſt: Quia qui perſeuerauerit vſq; in finem, hic ſaluus erit.

Interrogatio. Matth. 5.

Quis eſt aduerſarius noſter? & quomodo ei conſentire debemus, dum ſumus in via?

Reſpõſio.

Tunc ſpecialiter Dominus eum qui aufert à nobis aliquid vel auferre conatur, aduerſarium nominauit. Conſentimus autem, ſi ſeruemus præceptum Domini dicentis: Si quis autem voluerit tecum contendere in iudicio, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium: quod & in omnibus obſeruari oportet.

CAPVT LXXXVII.

De Diffinitione in agendis, *& ſi Semel* Statuta *impleri debent.*

Interrogatio. Ioan. 6.

Si bonum eſt ſtatuere ad certum tempus, verbi cauſa, abſtinere ſe à tali cibo vel à tali potu, Domino dicente: Non vt faciam voluntatem meam, ſed eius qui me miſit, patris?

Reſpõſio. *Omnis huiuſcemodi diffinitio congrua: quod ſciens Dauid dicebat: Iuraui, & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ, non meæ voluntatis.*

Interrogatio. *Si quis voluntate peccauerit condemnatur: an ille qui per ignorantiam & veritatem fuerit aliquid locutus?*

Reſponſio. Luc. 12. *Iudicium Domini in his qui per ignorantiam peccant, manifeſtum eſt, cum dicit: Qui neſcit, & non fecit, dignè plagis vapulabit paucis. Vbiq; tamen digna geſta pœnitentiæ ſpem præſumat.*

Interrogatio. *Si quis cogitauit tantum facere & non fecerit, & ipſe mendax iudicandus eſt?*

Reſponſio. *Si ſecundum mandatum eſt, quod cogitauit vt faceret, non ſolum vt mendax, ſed vt contemptor à Domino condemnatur.*

Interrogatio. *Si quis præuentus fuerit, vt deffiniat agere aliquid eorum quæ non placent Deo, quod oportet magis irritum reuocare quod male fuerat diffinitum: an timore eo, ne mendax ſit, implere peccatum?*

Reſponſio. 1. Cor. 3. Ioan. 5. Ioan. 14. Ioan. 6. *Quum dicat Apoſtolus: Nunquid ex nobiſipſis idonei ſumus cogitare aliquid quaſi ex nobis? Et Dominus nihilominus: Quia non poſſum à meipſo facere quicquam, Et iterum. Verba quæ ego loquor vobis à me ipſo non loquor. Et in alio loco: Deſcendi de cœlo, non vt faciam voluntatem meam, ſed eius qui miſit me patris. Pœnitentiam debet agere primum: quia aliquid temere diffiniuit quodcunq; fuerit quod diffinitum eſt: ne ipſa quidem bona propria authoritate facere oportet: multo autem magis ea, quæ non placent Deo ſtatuere non licet. Quia oportet irrita reuocare, quæcunque ex præſumptione contra mandatum* Ioan. 13 *Dei ſtatuuntur. Manifeſtè oſtenditur in Apoſtolo Petro, qui temere quidem ſtatuerat & dixerat: Non lauabis mihi pedes in æternum. Audiuit autem à Domino diffinita ſententia: Quia ſi non lauero tibi pedes, non habebis partem mecum. Statim vero mutauit diffinitionem ſuam, & ait: Domine, non tantum pedes meos ſed & manus & caput.*

CAPVT LXXXVIII.

De Rerum diſtributione *&* diſpenſatione.

Interrogatio. Luc. 6. Matt. 5. „ Si is cui commiſſa eſt diſpenſatio eorum, „ quæ Domino offeruntur, neceſſitatem ha- „ bet implere mandatum illud, quod dicit: O- „ mni petenti te da: & eum qui vult mutuum „ à te ſumere, non auertes?

Reſponſio. „ Hoc quod dictum eſt: Omni petenti da, „ & voluntatem mutuari abs te, non auertes: „ quaſi tentationis habet locum, ſicut ex con- „ ſequentibus demonſtratur. Propter malos Matt. 19. Luc. 11. „ enim præceptum eſt non principaliter, ſed „ quod in neceſſitate fieri debeat Principa- „ le enim præceptum Domini eſt: Vende omnia bona tua, & da pauperibus. Et iterum: Matt. 11. „ Vedite bona veſtra, & facite miſericordiã. „ Quod ergo aliis delegatum eſt vel deputa- „ tum in alios deferri, non eſt abſq; diſcrimi- „ ne, Domino dicente: Quia non ſum miſſus, „ niſi ad oues perditas domus Iſrael: & quia „ non eſt bonum ſumere panem filiorum, & „ mittere canibus. Sed & de te ipſo debes iu- „ dicare quod iuſtum eſt.

Interrogatio. „ Quod ſi Frater nihil habens proprium, „ petat ab aliquo hoc ipſum, quod veſtitus eſt „ quid debet facere, maximè ſi nudus eſt ille „ qui perit?

Reſpõſio. „ Siue nudus ſiue malus, id eſt ſiue neceſſitatem patitur ſiue fallit, ſiue quid aliud eſt, „ ſemel dictum eſt, quia dare vel accipere „ non eſt omnium, ſed ſolius illius cui com- „ miſſum eſt iſtud officium. 2. Cor. 7. Qui vtique enim „ omni prouidentia & cautela huiuſcemodi „ diſpenſationem debet implere, vt poſſit vnuſquiſque in eo quod vocatus eſt permanere.

CAPVT LXXXIX.

De Fide ſine Charitate *quomodo habeatur, & de quibuſdam aliis breviter.*

Interrogatio. 1. Cor. 13 *Quomodo poteſt quis ſine charitate tantam fidem habere, vt Montes transferat, aut ſubſtantiam ſuam diuidat, & corpus ſuum tradat vt ardeat?*

Reſponſio. Matth. 23. Matth. 7. *Si memores ſumus Domini dicentis: Faciunt enim omnia vt videantur ab hominibus: ſed & illud illis dicentibus quid reſpondit: Domine, nonne in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in tuo nomine virtutes multas fecimus, cum ait eos: Neſcio vos vnde ſitis. Non quia mentiti ſunt, ſed quia Dei gratia abuſi ſunt ad proprias voluntates: quod vtiq; alienum eſt à charitate Dei. Si ergo horum meminerimus, facilè aduertimus quæ dicta ſunt.* Quare gratiam & dona Dei etiam indigni accipiãt. Matt. 5. Phil. 1. *Quod autem gratiam Dei vel donum etiam indigni accipiant, non eſt nouum aut mirum: Deus enim & in tempore hoc benignitatis & patientiæ etiam ſolem oriri iubet ſuper bonos & malos interdum autem etiam ad profectum eorum qui adhuc infideles ſunt, & gloria eius multiplicatur, ſecundum quod dicit Apoſtolus: Quia quidam per inuidiam & contentionem, quidam autem propter bonam voluntatem Chriſtum annunciant: & addidit dicens, Verumtamen omnino ſiue occaſione ſiue voluntate Chriſtus annuncietur, in hoc ego gaudeo.* Ibidem.

Interrogatio. Matth. 25. *Quis dicitur abſcondere talentum, & propterea condemnatur.*

Reſponſio. *Quicunq; gratiam Dei detinet: & aſſumit in ſuis vſibus, & non ad eorum vtilitatem: iſte tanquam de occultati talenti crimine condemnatur.* Quis talentum abſcondat.

Interrogatio. *Quid eſt immunditia & impudicitia.*

Reſpõſio. *Immũditia quid eſt, lex oſtẽdit. Hoc enim nominis vsus ſuper his, qui inuiti naturalẽ neceſſitatem vte-*

Immũditia & impudicitia differũt. tẽ vtebãtur,ſicut homines pati conſueuerunt. Impudicitia verò mihi videtur eſſe, quum quis naturalem libidinis motum, impudentius & inuerecundius concitat & inuitat.

CAPVT. XC.

De Furore & Indignatione, & de bono Affectu corripiendi.

Interrogatio. Quid eſt propium fauoris? & quid eſt proprium indignationis iuſtæ? & quomodo aliquoties quaſi ab indignatione incipientes, inuenimur decidere in furorem?

Reſpõſio. Furoris quidem proprium eſt, incitatio animæ,mala meditantis aduerſum eum, qui ſe concitat & irritat. Indignationis verò iuſtæ eſt, peccantem corripere, eo affectu vel propoſito, quo auertimus à peccatis, & quod diſplicet nobis, quod non rectè geſtum eſt. Quod autem interdum à bono incipiens anima decidit in malum, nihil mirum eſt: multa etenim inuenies huiuſcemodi, propter quod reminiſcere ſanctæ ſcripturæ, dicentis: Iuxta iter ſcandalum poſuerunt mihi. *Pſal. 138.* Et iterum: Niſi enim quis legitimè certauerit, *2.Tim.2* non coronabitur. Et ideo in omnibus obſeruanda eſt rerum varietas, mens, vita, tempus, & ordo: quia ex aliqua horum cauſa accidit, vt, quod videtur bonum, id inueniatur malum.

Interrogatio. Ex quibus fructibus probari debet is, qui ex affectu arguit Fratrem peccantem?

Reſpõſio. Signa bono affectu corripientis Primò omnium, ex eo quod præcipuum eſt, ſi cum miſericordia rem gerit: & eſt in eo quod dicit Apoſtolus: Quia ſi patitur vnum membrum compatiuntur omnia membra. Vel illud: Quis in- *1 Cor.12.* firmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandali- *2.Cor.11* zatur, & ego non vror? Tum deinde ſi in omni *Matt.18 2.Tim.3* peccato ſimiliter affligitur & contriſtatur erga omnes, qui peccant. Vel ſi in ſe delinquat aliquis, vel in alium, ſimiliter contriſtatur & luget: etſi arguens, obſeruabit illam Regulam quam Dominus poſuit: id eſt, vt vel inter ſe, vel ipſum ſolum. uel in alio vno aut duobus adhibendis. Super omnia autem ſi obſeruat quod dixit Apoſtolus, hoc eſt, cum omni patientia.

Interrogatio. Si oportet, qui ingrediuntur ad Fratres, ſtatim artificia diſcere?

Reſpõſio. Qui præeſt, probet.

Interrogatio. Si quis non ex deſiderio corrigendi Fratres, arguat eum qui delinquit, ſed ſua vitia explendi gratia: quomodo oportet & hunc corrigi, ſi poſt multam commonitionem in eiſdem permanet?

Reſpõſio. Iſte velut ſuis commodis proſpiciens, & primatus deſiderans notetur: & emendationis ei modus ex inſtitutionum diſciplinis intimetur. Quòd ſi permanſerit in obſtinatione, manifeſta eſt eorum ſententia, qui non pœnitent pro delicto.

Interrogatio. Qualibus correptionibus vti oportet inter Fratres ad emendationem eorum qui delinquunt?

Hoc ſit in iudicio poſitum eorum qui præſunt, vel quanto tempore, vel qualimodo corrigi debeat: quia & ætas, & eruditio multam facit differentiam. *Reſpõſio. Ætatis ratio hãbenda in corripiendo*

CAPVT XCI.

De Occaſionibus, quibus ex nobis ad nos decipiendos abutitur Inimicus.

Si in omni peccato ſuo ſecundum cogitationem, ſiue ſecundum verbum, ſiue ſecundum actum, ſatan in cauſa conueniat dici? *Interrogatio.*

Generaliter arbitror, quòd ſatan ipſe per ſeipſum cauſa peccati exiſtere nulli poteſt: ſed motibus animi noſtri, ſiue naturalibus ſiue etiam ex vitio conceptis, abutitur ad voluntatem malitiæ ſuæ: & noſtris motibus non, ſi fortè non vigilamus tradit in hoc, quod ipſi gratum eſt, id eſt in peccatum. Naturalibus ergo motibus noſtris abutitur: ſicut illud, quod in Domino facere conatus eſt, quum ſenſiſſet eum eſurire, & ait ad eum: Si filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant. Motibus autem ex vitio conquiſitis abutitur, ſicut fecit in Iudam: quoniam quem cupidum vidit, & auaritiæ morbo ægrotantem, abuſus hoc vitio, vſque ad proditionis Domini ruinam, ob triginta argenteorum lucrum eum pertraxit. Quia autem mala ex nobis oriuntur, manifeſtè oſtendit Dominus, dicens: Quia de corde malo procedunt cogitationes malæ, & reliqua. Hoc autem accidit his, qui per negligentiam inculta & ſqualentia naturalium in ſe bonorum ſemina relinquunt: ſicut ait Salomon: Quia ſicut agricultura, ita vir inſipiens: & ſicut vinea, ita homo cui deeſt prudentia: & ſic relinquens eam fiet deſerta, & aſcendẽt in ea ſpinæ, & erit derelicta. Huic ergo animæ quæ ex huiuſcemodi negligentia ſqualuerit, & in deſertum venerit, conſequens eſt ſuſcipere illam ſententiam, quæ dicit: Spinæ & tribuli orientur in ea, & pati illud, quod ſcriptum eſt: Exſpectaui vt faceret vuas, & fecit labruſcas. De qua dixit: Plantaui vineam ſoreth. Et tunc meritò dicitur ad eam, quod dictum eſt per ſeruum Domini Hieremiam, à Domino dicente: Ego plantaui te vineam fructiferam totam veracem: quomodo conuerſa es in amaritudinem vitis alienæ?

Reſpõſio. Nihil in nobis ex ſe poteſt inimicus. *Matth. 4. Luc.22.* *Mala ex nobis. Matth. 15.* *Prou. 24.* *Gen.3. Iſa.5.* *Ierẽ 2.*

CAPVT XCII.

De his qui de Secularibus Negociis ad Conuerſionem veniunt.

Si quis relinquens fiſcalia debita, intret ad Fratres, & parentes eius pro ipſo exigantur & tribulentur: ſi non affert hoc culpam aliquam vel his qui eum ſuſceperunt, vel ipſi illi qui ita gerit? *Interrogatio.*

Dom. noſter I. Chr. his, qui eũ interrogauerunt, ſi licet cenſum dari Cæſari, aut non: *Reſponſio.*

Matt. 22. Oſtédite, inquit, mihi numiſma cenſus. Cujus imaginẽ haber & ſuſcriptionem? Quum autem dixiſſent, quia Cæſaris: reſpondir, dicens: Reddite ergo, quæ ſunr Cæſaris, Cæſari: & quæ ſunt Dei, Deo. Ex hoe manifeſtè docemur, quia hi obnoxij ſunt tributis Cæſaris, apud quos inuenitur cenſus Cæſaris & imago. *Qui ſint tributis obnoxij.* Si quis rale etiam juſtè veniens ad Fratres, ſecum detulit, obnoxius eſt ad ſoluendum debitum. Si verò, omnibus derelictis in manibus propinquorum, abſceſſit: nullus vel ipſi, vel Fratribus ſcrupulns debet exiſtere.

CAPVT XCIII.

De modo quem ſeruare debet is qui præeſt, *cum* SORORIBVS, *& maximè circa Confeſſionem.*

Interrogatio. Si oportet eum qui præeſt, ei, quæ ſororibus præeſt, loqui aliquid, quod ad ædificationem fidei pertineat, Virginibus?

Reſponſio. 1. Cor. 14. Et quomodo ſeruabit præceptum illud Apoſtoli, dicentis: Omnia veſtra honeſtè & ſecundum ordinem fiant?

Interrogatio. Si conueniet eum qui prçeſt, cum ea quç ſororibes præeſt, frequentet loqui: & maximè, ſi aliquid de Fratribus pro hos læduntur?

Reſpõſio. 1. Cor. 10. 1. Cor. 9. Apoſtolo dicente: vt quid enim libertas mea judiaatur ab alia conſcientia? & bonum eſt imitari eum, dicentem: Quia non vſus ſum poreſtare mea, ne offendiculum aliquod darem in Euangelio Chriſti. Et quantum fieri poreſt, rarius videndæ ſunt, & breuius eſt ſermocinatio facienda.

Interrogatio. Si oportet, cùm ſoror aliqua confitetur quodcunque delictum ſuum Preſbytero, etiam Matrem monaſterij adeſſe?

Reſpõſio. Houeſtius mihi videtur eſſe & religioſius, vt per ſeniorem Matrem Preſbyter, ſi quid illud videtur, ſibi ſtatuat: & modum & tempus pœnitentiæ impouat ad emẽdationem ejus, quem corrigi deſiderat à peccato.

Interrogatio. Si oportet geſta turpia confiteuti vel obſcœna inuerecundius annunciare omnibus, aut certis quibuſlibet à quibuſcunque?

Reſpõſio. Confeſſio peccatorum hanc habet rationem, quam haber vulnus aliquod corporis vel paſſio, quæ Medico demonſtranda eſt. Si ergò non omnibus quis viria vel vulnera corporis ſui reuelat, nec quibuſlibet, ſed his tantummodo, qui ſummæ peritiæ teſtimonium habent, & curæ ac medelæ diſciplinam: ita confeſſio peccatorum fieri debet apud eos tantummodo, qui curare hæc præualent, & emendare, ſecundum *Galat. 6* quod ſcriptum eſt: vos qui fortiores eſtis, infirmitatem infirmorum portate: hoc eſt, auferte & exportate per curationem.

Interrogatio. Si ignorante matre ſeniore, Preſbyter præcipiat aliquid fieri ſororibus, nunquid rectè indignatur Mater ſenior?

Reſponſio. Etiam rectè, cui dubium? quoniam ille malè agit.

CAPVT XCIV.

De Impedimentis *quæ nobis poteſt* Dæmon *inferre.*

Interrogatio. 1. Theſſ. 2. *Si poteſt impedire propoſitum ſancti hominis Satanas, quia ſcriptum eſt: Ego quidem Paulus ſemel & bis, ſed impediuit me Satanas?*

Reſponſio. *Eorum quæ in Domino geruntur, quædam quidem propoſito & judicio animi efficiuntur: quædam etiam per corpus adimplentur, id eſt, vel labore, vel patientia corporis. Quæcunque igitur in animæ propoſito conſiſtunt, hæc impedire nullo modo poteſt Satanas. Ea verò, quæ etiam Miniſterio corporis adimplentur, frequenter (promiſſione tamen Dei) impediri poſſunt, ad probationem eius qui impeditur: vt appareat, ſi à bono propoſito nequaquam per huiuſcemodi impedimenta mutatur.* *Cur in bonis operibus quādoq; ſancti impediantur. Luc 8.* *Sicut hi qui ſupra petram ſeminati dicuntur, quòd præſentes quidem audientes verbum cum gaudio ſuſceperunt: facta autem tribulatione vel perſequutione, continuo receſſerunt. Sed certè ſi permanerent in bonis, majoribus præmiis digni ſunt, quaſi qui in certamine vicerint, ſicut & ipſe Apoſtolus, quum* *Rom. 1. 1oh. 2.* *frequenter propoſuiſſet Romam proficiſci, & prohibitum ſe fateretur, tamen non receſſit à propoſito: vſquequo quod propoſuerat, expleret. Sed & vt patientiam habeant, ſicut & ſanctus Iob, qui tanta à Diabolo paſſus eſt, & cogente loqui aliquid impiè aduerſus Deum, in nullo penitus, ne in ſermone quidem, Regulam pietatis exceſſit: quo minus ſentiret contraria de Deo, ſicut ſcriptum eſt: Quia in his omnibus non peccauit Iob labiis ſuis, neque ſtultum aliquid contra Deum locutus eſt.*

CAPVT XCV.

De bona Stultitia *in hoc Seculo,*

Interrogatio. *Quomodo ſit animus in præſenti ſeculo ſtultus?*

Reſponſio. Pſal 72. Iſa. 5. *Si timaet ſententiam Domini, dicentis: Væ qui prudentes ſunt apud ſemetipſos, & in conſpectu ſuo ſapientes. Et imitetur eum qui dixit: Vt jumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum. Et omnem arrogantiam prudentiæ abiiciens, non prius credat ſenſibus ſuis ineſſe aliquid boni, quàm Mandato Dei illuminetur: & intelligat quid eſt quod placeat Deo, ſiue in opere, ſiue in verbo, ſiue in cogitatione, ſe-*

2.Cor.3 *ne,ſecundùm quod Apoſtolus dixit: Cōfidentiam autē talem habemus in Chriſto ad Deū: non quia nobis idonei ſumus cogitare aliquid à nobis,quaſi à nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt. Cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum.* AMEN.

Sub Baſilii Regula qui militent Sub hac Regula S. Baſilii militâſſe dicuntur plærique omnes Orientales Monachi: ipſi quoque Carmelitæ, & quidam, *Armenij* nuncupati: quorum alii hodie ſub Auguſtini Regula, alii ſub aliis conſtitutionibus degere affirmantur. *Veſtitus* Vſi ſunt albo veſtitu.

Iudiciū de Baſilii Regula. Etſi verò ſub Baſilii nomine jam multis ſeculis vendita ſit hæc Regula, ſunt tamen multæ & probabiles rationes, quæ in eam ſententiá multos adducunt, vt non credant eam veri Baſilii eſſe. *Primo* enim ſtylus cum veris Baſilii ſcriptis non convenit. *Deinde* Gregorius Nazianzenus, qui non ſolùm Baſilii ſocius ſtudiorum indiuulſus, ſed etiam ei familiariſſimus fuit, in Oratione de Vita & obitu ejus, aliquot Baſilii ſcripta & monumenta recenſet, hujus autem Regulæ ne vno quidem verbo meminit, quod non feciſſet vtiq; ſi à Baſilio cōſcripta & in omnibus monaſteriis, à ſe inſtitutis, obſervata fuiſſet. *Tertiò*, in multis exemplaribus non exſtat hæc Regula cap. 95. comprehenſa, ſed quædam alia, quę tantum c. 35. habet. Adde quòd hæc ipſa Regula in aliquibus exemplaribus tantum 95. habet capita, in aliis verò centum. Inſunt deniq; ei multa quæ nec cum veri Baſilii ſcriptis, nec cum temporum illorum ratione congruunt. Nec obſtat, quòd Ruffinus eam in Latinum ſermonem tranſtuliſſe dicitur. Primò enim dubitari poteſt, an ea hæc ipſa ſit quam adſcripſimus, an verò altera illa quæ 35. capitibus cōtinetur, aut alia. Deinde Ruffinus aliquot annis poſt Baſilium vixit, licet non ita multis: fieri potuit ergo, vt poſt mortem Baſilii à quibuſdam ſtudioſis non tantum S. Baſilii, ſed monaſticæ profeſſionis in vniuerſum conſcripta, & ejus nomine publicata ſit. Sed ſit ſane veri Baſilii vera Regula, ex ea ipſa tamen facilè perſpicitur, quod etiam ſupra monuimus, tunc temporis monaſticam noſtrâ longè fuiſſe puriorem, ſynceriorem, & ab omnibus ſuperſtitionibus mundiorem: quod etiam intelligi poteſt ex ejuſdem ad Gregorium Nazianzenum de vita ſolitaria Epiſtola, in qua palàm innuit, quibus finibus vetus Monachiſmus contentus fuerit, quid ſpectârit: & quamob cauſam receptus ſit. Ex hac etiam Regula erroris convinci poteſt *Polydori Vergilij error.* Polydorus Vergilius, qui lib. 7. cap. 2. affirmat, Baſilium *primo Vota monaſtica introduxiſſe:* nam in hac tota Regula Votorum non meminit.

Aſcetica Baſilij. Scripſit ad eoſdem Monachos Baſilius *Aſceticos Sermones*, in quibus etiam Monaſticæ vitæ rationem, obſeruationem & cultum prolixe deſcribit: ex quibus inter multa alia apparet, Monaſticen profeſſuros, facultates ſuas diſtribuiſſe prius, quàm in monaſterium ingreſſi fuerint. *Oportet*, inquit, *Monachum ante omnia id vitæ genus amplecti, vt nihil poſſideat, corpus habeat quietum & habitum honeſtum, vocem moderatum, & ſermonem benè diſpoſitum, eibum & potum ſumere tranquillè ac cum ſilentio, apud ſeniores tacere.* Ibidem & in Compendio Quæſt. 284. & in Moralibus Summa 48. cap. 7. præcipit iiſdem, *vt labore manuum ſuarum ſe alant, & ex ijs bonum, quæ in communem omnium vſum diſtribuerint ac depoſuerint, ne cuiquā moleſti ſint.* Item, *ne à quoquam munera ſeu dona accipiant, vel ad ipſam quoque corporis ſuſtentationem, exceptâ ſaltem ſummâ neceſſitate, in grauiſſimis ſcilicet corporum ægritudinibus ſeu morbis. Oportet enim eum,* ait Baſilius, *qui viribus præditus eſt, operari, ac impertiri his qui opus habent: qui enim operari non vult, ne manducare quidem dignus judicabitur.* Vnde colligitur, Baſilii Monachos, non tantum ſtudiis Literarum, ſed ſimul quoq; labori manuum deditos eſſe debuiſſe. Habuerunt ergo in Cœnobiis ſuis officinas, in quibus ſuū *Aſceteria quid* quiſque artificium exercuit: quæ loca in patria hoc eſt Græca lingua Ἀσκητήρια Aſceteria, hoc eſt domos, ſeu loca Exercitationis nominârunt: & Monachos ibi laborantes, Ἀσκητὰς Aſcetas, Mniales ἀσκητρίας Aſcetrias, & opera Ἀσκητικὰ Aſcetica appellârunt. Sermones ergo quos ad hos Monachos Baſilius ſcripſit Ἀσκητικοὺς Aſceticos nominauit. Budæus tamen in Commentariis hæc omnia ad exercitationem mentis in Rebus divinis referre videtur.

De Aſceticis Baſilij judicium. Vbi tamen nec illud prætermittendum videtur, quòd à multis dubitatur, num libri illi de Virginitate & monaſtica vita ſcripti, qui *Aſcetici* dicuntur, Baſilij γνήσιοι ſint, cùm pleráque in iis horridiora ſint quàm in reliquis ejus ſcriptis. Deinde etiam in catalogo ſcriptorum Baſilij in Oratione Nazianzeni, Aſcetica illa non recenſentur: quæ certé vir ille, qui ex profeſſo laudationem Baſilij inſtituerat, omiſſurus minimè fuiſſet: poteſt igitur eſſe alius quidam Baſilius, & hoc quidem recentior. Sozomenus autem lib. 3. cap. 14. affirmat, viſum nonnullis ſuo tempore, Aſceticorum illorum authorem fuiſſe Euſtathium illum Sebaſtiæ Armeniæ Epiſcopum, ſed Macedonianum hæreticum, qui monaſticæ author Armenijs exſtiterit, iiſque, qui ad Pontum habitant, de vita ea Religioſè obſeruanda inſtituendaque deque cibis, quibus eam vitam profitentibus vel vtendum vel abſtinendum eſſet, de veſtitu denique & moribus ſcripſerit:

ſcripſerit:quæ verò omnia in Gangrenſi Synodo teprobata & damnara ſunt. Idem quoque teſtarur Nicephorus lib.9.c.16.

Polydori Vergilij error. S.Brigidæ ordo non à Baſilio inſtitutus.

Polydorus lib.7.c.4.indicat,eſſe nonnullos,qui dicant,S.Brigidæ ordinem Baſilium primò in Græcia inſtituiſſe ordinâſſeque vt Cœnobia vtriq; initiatorum ſexui communia eſſent, murorum tamen ac aſpectus ſeparatione diviſa, vtque Virgines ſuperiora habitarent,Monachi verò inferiora: Templa itidem pari modo communia:omnibus autem Abbatiſſa quam vocant,præeſſet.Sed poſtea ne Virginitas muliebris obtrectarionibus pareret,Patres juſſiſſe,vt Viri ſeorſim habitarent,ac propterea S Brigidam Sueciæ principem circa annum Domini 1360. inſtauráſſe ejuſmodi Religionem initâ ratione, quâ ſine criminis ſuſpicione, & Templum & domus eſſent vtriſque communia. Cui opinioni ipſe quoque Polydorus aſſentitur. Sed authores, à quibus hoc habeat, non nominat,neque etiam rationes, quibus hoc adſtruat, profert: ſaltem dicit opinionem hanc eſſe veroſimilem. Et Cranzius in Metrop. lib.9.cap.52. Veterem hanc eſſe traditionem ait.

CAPVT IV.

De HIERONYMITIS, *ſeu* Ordine D. Hieronymi.

Hieronymianorum duo ordines.

DVæ ſunt Hieronymianorum familiæ, quæ vtræque D.Hieronymum, Baſilii coætaneum ſuum Authorem prædicant: quidam enim *Hieronymiani*, alii verò *Hieronymitani Eremitani* dici volunt. Sed faciunt hi inſignem ſanctiſſimo Viro iniuriam, quippe cuius Monachatus, hoc eſt ratio & cauſa vivendi in ſolitudinibus, ab iſtorum diverſiſſima fuerit. Habeo rei hujus teſtem locupletiſſimum ipſum Eraſmum, maximi judicij Virum, qui in Vita Hieronymi ad hunc modum ſcribit.

Hieronymi vivendi ratio aliena ab Hieronymianis hodiernis.

Studioſè, inquit, *perluſtratis Galliarum bibliothecis omnibus, & congreſſus cum his,quos vel eruditio vel integritas morum reddiderat inſignes, & vndiquaque nonnihil decerpens, quod ad Chriſtianum inſtitutum facere videbatur, tandem cœpit de deligendo vitæ genere, deque loco commodo cogitare.Reputabat autem animo, Romam adhuc veterem ſapere Paganiſmum,& inter ejus vrbis delitias parum eſſe tutam adoleſcentiam, vt quam alicubi Babylonem appellet: deinde ſuam quoq; patriam barbaricis voluptatibus eſſe corruptam, quod ipſe non diſſimulans in Epiſtola quadam: In mea* (inquit) *patria ruſticitatis vernacula, Deus venter eſt, & in diem vivitur,& ſanctior eſt ille,qui ditior eſt.Proinde communicato cum ſodalibus conſilio,de ſeceſſu cogitauit,quo liberius & expeditius, ſe totum ſacris ſtudys & Chriſto dedicaret. Iam tum pium adoleſcentis animum offendebat mundus, qui eâ tempeſtate Chriſtianos Ethnicis habebat admixtos.Vnde fieri neceſſum erat,vt qui Chriſtum profitebantur, pleriq; titulo magis quàm vita eſſent Chriſtiani,& verè probis mentibus pium vivendi votum adeſſet verius, quàm facultas.In matrimonio,vt nihil aliud accideret, certè libertatis naufragium perſpiciebat.Adhæc Clericorum & Epiſcoporum ſtatum,quòd hoc quoq; volentes, nolentes, honos, opes & negotia mundi involuerent ac tranſverſos raperent, graviſſimis periculis obnoxium eſſe. Et multorum vita diſplicebat, jam priſca illa pietate ſacerdotum ad tyrannidem ac faſtum degenerante. Penſitatis igitur omnibus ac circumſpectis,* MONACHI *placuit inſtitutum: quod, ne quis in hoc erret,id temporis longè diverſum erat, ab hoc quod hodiè videmus ceremonijs obſtrictum, imò quibus maximè libertas erat cordi, hi Monachi profeſſionem ſuſcipiebant.Primum enim res manebat integra, manebat commigrandi remigrandique quo vellet poteſtas:manebat dulciſſimum ac liberrimum ocium ad ſtudium, jejunia, pſalmos, vigilias, aut ſuapte incitabantur, aut exemplis invitabantur, non cogebantur hominum conſtitutiunculis. Veſtitus erat ſimplex,nec is tamen præſcriptus,ſed ſuo cuiq; arbitrio ſumptus: non qui prodigioſâ novitate faceret inſignem, & digito notandum, ſed qui ſimplicitatem Chriſtianam præ ſe ferret.Votorum nulla vincula.Deniq; ſi quem fortè ſui inſtituti pœnitentia cœpiſſet, tota demum pœna erat, inconſtantia nota: Cuius rei ſi quis fidem requirat, legat Hilarionis vitam: legat inſtitutionem Monachi ad Ruſticum,& item ad Paulinũ:legat in Epiſtola,cujus initium, Audi filia, deſcriptum triplex apud Ægyptios Monachorũ genus.Quin inter alia præſtabat & hæc cõmoda illud vitæ genus.Huius prætextu honeſtius licebat ab affinium & cognatorum vinculis ſemet excutere.graui nimirum onere ei, cui nihil dulcius ocio ſtudiorum:à publicis functionibus,à munijs & officijs imperialis aulæ prorſus habebantur excuſati. Poſtremò minus patebant Epiſcoporum quorundam jam tum inſoleſcentium tyrannidi. Iam hic titulus nec à functione clericatus quidquam remorabatur,& ex nullo ordine ſæpius deligebantur Epiſcopi. Nec aliud erat quidquam tunc Monachi profeſſio, quàm priſca liberaque vitæ meditatio, ac purè Chriſtiana. Hæc obiter admonēda duxi,ne qui mos eſt pleriſq; Hieronymũ ſui inſtituti faciant authorem,* AD QVOS ILLE NIHIL ATTINET. Hęc omnia Eraſmus in vita D.Hieronymi quam ejus operibus præfixit. In quam ſententiam idem quædam ſcripſit in Antidoto Epiſtolæ ad Ruſticum Monachum,quæ in capite de Inſtitutis, &c.Monachorum huius Claſſis referemus. Vide locum.

Cùm

Hieronymus in ſolitudinẽ.

Cum igitur ſolitariam vitam Hieronymus agere inſtituiſſet, in Syriam abijt cum Heliodoro comite, inſtructus ingenti bibliothecâ, ſicut ipſe affirmat in Epiſtola ad Euſtochium: ibiq́; in ſolitudine exſtruxit ſibi locum vbi habitare poſſet. Interea tamen ad vicinas diuerſas excurrit terras: abiit Hieroſolymam, ibiq́; fuit aliquandiu: fuit & Antiochiæ: fuit in ſolitudine Chalcidis, in qua ab Arrianis variis modis afflictus fuit, ita vt non ſemel ipſum pœnituerit adita Syria. Tandem igitur in ſemotiſſimam Eremum ſeſe abdidit, qua Syriam à Saracenis diſterminat: ſatius eſſe ducens, cum feris & prædonibus barbaris, quàm iſtiuſmodi Chriſtianis habitare.

Hieronymi in Eremo exercitia.

Hic annos quatuor ab hominum frequentia ſemotus, in turguriolo ſuo viuens, vigiliis, ieiuniis & orationibus, certaminibus quoq́; & corporis afflictionibus aduerſus laſciuiam & ardentes naturæ ſuæ impetus: quos ſæpe accuſat ipſe & damnat, dedit operam. Relegebat vniuerſam bibliothecam ſuam, veterum ſtudiorum ſibi memoriam renouans: ſacras literas ad verbum ediſcebat Meditabatur in Prophetis: ex Euangelicis & Apoſtolicis literis veluti puriſſimis fontibus, Chriſti Philoſophiam hauriebat, Lectioni etiam adiungebat ſcribendi ſtudium & linguarum vſum præſertim autem Hebrææ, vſus ad eam rem nocturno præſertim tempore, doctiſſimis Hebræorum, quos ingenti mercede conducebat. In hac ſolitudine viſebatur nonnunquam ab amiculis, vicinos Monachos inviſebat aliquoties & ipſe. Literarum quoque viciſſitudine fruebatur amicis abſentibus. Quanquam autem hoc ille ocium perpetuum optabat, tamen ob Eccleſiæ neceſſitates Romam è Syria retractus eſt, vbi ita ſe geſſit, vt mortuo Damaſo, ſummo pontificatu dignus indicaretur à plurimis, exceptis Clericis qui eum oderant, quòd vitas & ſcelera eorum inſectaretur acerbiſſimè. Varia igitur & terra mendacia de illo in vulgus ſparſerunt: quo factum eſt, vt in tantum apud Romanos odium & periculum incurrerit, vt inde in Syriacas ſolitudines rurſum ſeceſſerit, & in Bethleem, iuxta Domini præſepe ſibi ſedem delegerit. Condiderat autem ibidem Paula nobiliſſima Romana Matrona. Euſtochij Mater quatuor monaſteria: tria Mulierum, quibus ipſa præfuit: quartum Virorum, in quo Hieronymus cum piis & doctis ac ſtudiorum adiutoribus, non minus iucundam quàm ſanctam vitam multis egit annis, ſicut ipſe teſtatur in Epitaphio Paulæ. Hic enim omne tempus aut ſacris dabatur Pſalmis, aut vertendis ſacris voluminibus, aut ediſcendis diuinis literis, quas Fratribus ac Mulieribus aſſiduè prælegebat. Nobilium quoque pueros ſibi commiſſos in Poetarum ac Rhetorum literis inſtituebat. Id quod ei Ruffinus criminis magni loco obijcit. Quibus rebus factum eſt, vt ex toto vndique terrarum orbe frequens hominum multitudo ad eum confluxerit, quos omnes pro ſuis facultatibus, Chriſtianâ accepit benignitate, neminem à ſuo contubernio arcens, præter palàm hæreſeos inuſtos cauterio: ac tandem ſic peracto vitæ curſu, mortuus eſt, anno ætatis ſuæ 91 ſalutis verò 422.

Hieronymus non Monachus quales hodie ſunt.

Hæc ex Eraſmo non ſine cauſa adſcripſimus: hinc enim perſpici puto, quod etiã Vadianus affirmat in Epitome trium partiũ tertiæ fol.239. falſum eſſe, quod quidam dicunt, Monachum, vt hodie ſunt Monachi, alliùe Regulæ quàm doctrinæ Chriſti, aut Votis illis, quibus hodie iurati quidam ſeruiunt mancipatum, alioue veſtitûs genere quàm vulgari vſum fuiſſe. Hoc enim Monachorum genus Hieronymi ætas in totum ignorauit, & longè alij qui tum Monachi dicebantur, quàm hodierno die, erant: vt non iniuriâ Polydorus lib.7. cap.3. dicat, multas eſſe congregationes, quæ Hieronymi & aliorum Regulas ab ipſis editas profiteantur, quas tamen tantum abfuerit, vt ipſi inſtituerint, vt etiam ne tale quid vnquam cogitârint futurum.

Hieronymianorum origo.

Credibile igitur aliquot ſeculis poſt ſanctiſſimi Viri huius obitum, prauâ & peruerſa quadam pietate aliquos permotos, vt Hieronymi inſtitutum imitarentur, ortamq́ue inde nouam quandam familiam, quæ à Hieronymi nomine, *Hieronymiani* ſint appellati. Quo tempore autem quóue authore hæc familia cœperit, adhuc ignoratur. Polydorus lib.7.cap. 3. Horum autem inſtitutum longè eſt diuerſum ab eo quo Hieronymus vixerat, teſte ipſo quoque Polydoro Vergilio lib.7. cap.3. de Inuent. rerum, quippe qui natiuo amiciuntur colore, pallioq́ue ſuper tunicam rugato, atq; ſuperiore parte à ſummo ad imum ſciſſo, ſcorteâ zonâ tunicam ſuccingunt, & ſoleis ligneis pedes muniunt, Sabellicus Enne.7.lib.9. Polydorus vt ſupra. Hoc verò de Hieronymo eiuſque diſcipulis nuſquam legitur.

Hieronymianorum habitus.

Hieronymianorum eremitarum initium.

De Hieronymianis Eremitanis autem certum eſt, eos circa annum demùm Domini 1365. cœpiſſe Authore quodam Petro Gambacitâ Piſano: alij Authorem eorum conſtituunt Carolum cognomento Granellum Florentinum: nonnulli etiam Rhedonem quendam Montigranelli Comitem: de quo ſuo loco plura. Sabellicus Enne.6.libro 9. Polydorus libro 7.capite 3. Panuinius in Chron. Quid ſi ſub his initium ſumpſiſſent etiam Hieronymiani?

CAPVT V.

De AVGVSTINIANIS, *ac primùm de* S. Auguſtini Monachatu.

QVID. Auguſtinum Monachum faciunt, quales hodiè ſunt, qui eius Regulam profitentur, eadem fide id faciunt, qua illi, qui D. Hieronymo & Baſilio Monachiſmum, qualis nunc eſt, affingunt, coætanei enim fuere. Author Sermonis de Baptiſmo D. Auguſtini (qui Ambroſio aſcribitur, ſed non eſt, verùm impoſtoris cuiuſdam, adeò nihil eſt illic Ambroſianum (Auguſtinum quidem in baptiſmo ſtatim ornat cucullo nigro, & cingulo coriaceo: quod ipſum ſatis indicat de quo grege ille blattero fuerit, qui hæc confinxit. Nam hac formâ ſeu ſpecie pingunt ſanctiſſimum Virum etiam ij qui hodie vulgò dicuntur *Auguſtinenſes*. Pari ſtultitiâ adiecit, *Auguſtinum eſſe Religionis exordium.* Si enim Religionem vocat Monachiſmum, bis fallitur: cùm Auguſtinus nec Monachus fuerit vt hodie ſunt, nec exordium huius inſtituti, etiamſi Monachus fuiſſet: poſtremò nullus eâ ætate Monachiſmum Religionem nominauit.

S. Auguſtino Monachatus falſò affingi, qualis hodie eſt.

Polydori error.

Scribit quidem Polydorus Virgilius lib. 7. ca. 3. *Auguſtinum eatenus fuiſſe in Eremo iuxta relationem quorundam, quoad Manichæi in Africa ſæuientibus, Hipponenſi Diœceſi fuerit præfectus.* Sed hoc falſum eſſe res ipſa docebit. Nam ad annum vſq; 31. etiam ipſe Manichæus fuit, & Romæ ad Mediolani Rhetoricam profeſſus eſt: quo tempore incidit in Simplicianum, ac ei exponit circuitus erroris ſui, ac petit ab eo conſilium, quâ ratione ad veritatis pleniorē cognitionē poſſet peruenire. Ille hortatur eum, vt ſacras literas legat, & imitetur exemplum Victorini Rhetoris, qui diligenti lectione earum tandem Chriſtianus factus ſit, lib. Cōfeſſionum 8. ca. 1. & 2. Fortè tum etiam Politianus quidam Antonij Eremitæ hiſtoriam ei recenſet: & de duobus, qui apud Treuiros lecto codice de vita Antonij, in caſa monaſtica reb⁹ omnibus, & quidem ſponſis etiā ſuis neglectis, cōtinuò id vitæ genus amplexi ſint: qua narratione adeò affectus fuit, vt ſibiipſi diſpliceret, & in hortum cum Alipio ſecedens, lachrymas funderet, ob perditè exactam ætatem, & peteret à Deo mentem & vitam meliorem. Audit autem vocem de domo vicina, cum cantu puerorum ſeu puellarum ſibi dicentem: *Tolle lege, tolle lege.* Ac cùm neminem videret, diuinam admonitionem exiſtimabat eſſe. Et arrepto codice, incidit in locum Pauli: *Non in comeſſationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis, &c.* His lectis omnis dubitationis tenebræ ei ſūt excuſſæ: ac re cum Alipio cōmunicatâ, vterq; ſtatuit, ad Chriſtianam tranſire Religionē, nō ſine Martis eius exultatione, lib. confeſſ. 8. c. 6. 7. & 12. Igitur reſignat profeſſionem Rhetoricæs: & ſcribit ad Ambroſium, eiq; & ſuos errores, & quòd eos cognoſcat ac damnet indicat, & quid propoſiti habeat exponit, lib. 9. Confeſſ. cap. 5: Recipiebat autem ſeſe eum omnibus ſuis in villam Verecundi cuiuſdam ciuis Mediolanenſis, ib. q; vacabat lectioni ſacrarum literarum, ſeſeq; præparabat ad baptiſmum, libro eodem capite tertio, & quarto. Inde autem Mediolanum reuerſus baptiſmum percepit cum filio, & Alipio annos natus 33. lib. 9. capite 3. 4. 6.

Cùm in Africam adornaret reditum cū quibuſdam Comitibus, moritur eius Mater Monica, lib. 9. cap. 8. Seceſſit igitur in domū & agros proprios, ibiq; fermè triennium exegit in ſacrarū literarū ſtudio, ad quod orationem, ieiunium, exercitia collationum & ſcriptionum adiungebat. Poſſidonius in vita eius cap. 3. Elapſo hoc temporis ſpatio Hipponem vocatur, vbi Presbyter, mox Coëpiſcopus Valerij Epiſcopi ordinatur: Poſſidon. ca. 4. 5. 6. 7 & 8. & Aug. collat. 1. Cū Donatiſtis. Ex his Auguſtini & Poſſidonij verbis perſpicuum fieri arbitror, falſiſſimū eſſe quod quidā dicūt, Auguſtinū Monachū fuiſſe, vt hodie ſunt illi, qui eius nomen, & neſcio quā cōſutam ſeu potius confictā eius Regulam profitentur: Quibus adde, quòd Auguſtinus in omnibus ſuis ſcriptis nuſquam ſe Monachum vocat, nec etiam ſuos Clericos eo nomine deſignat. In oratione quadā ad populū, negat *ſe* vſurum pileo rubro, quod *pirrhetum* dicitur, nos corruptè *byrrhum* vocamus. *Decet*, inquit, *Epiſcopum, at non decet Auguſtinum.* Et in ſermone de Vita Clericorum, *Quicunque*, ait, *vult exhæreditato filio Eccleſiam hæredem facere, quærat alium, qui ſuſcipiat, quàm Auguſtinum.* Vbi magis dicendum fuerat, non decet Monachum: &, quærat alium quàm Monachum. Poſſidonius quoque in vita Auguſtini, nuſquam meminit vel balthei coriacei, vel cucullæ quibus vti fuerit ſanctus Vir: ſed hæc ſunt eius verba: *Veſtes Auguſtini, & calceamenta, & lectualia ex moderato & competenti habitu erant, nec nitida nimium, nec abiecta plurimùm, ſed medium tenebat.* Hinc affirmanit in quodam publico ſcripto Iacobus Wimpfelingus, qui claruit circa annos Chriſti 1490. & Presbyter Eccleſiæ Spitenſis fuit, *Auguſtinum non fuiſſe Monachum, nec fratrem Mendicantem.* Verùm metu pœnæ palinodiam cecinit ad Iulium 2. Pontificem Max. ad inſtantiam Fratrum Auguſtinenſium, vt Geſnerus in ſua Bibliotheca refert.

Auguſtinus nuſquā ſe Monachum vocat.

Veſtitus D. Auguſtini

Iacobus Wimpfelingus.

Teſtatur

Auguſtinus in quali monaſterio habitarit. Ex Auguſtini Regul.I.

Teſtatur quidem Poſidonius in vita ejus, *habitaſſe Auguſtinum in Monaſterio, à ſe intra Hipponenſem Eccleſiam extructo, ſed cum Doctis & Theologiæ ſtudioſis: vixiſſeq́; ſecundũ Regulam Apoſtolorum: & ex ſuo illo collegio dediſſe primò Hipponenſi Eccleſiæ Clericos, deinde verò Eccleſiis quibuſdam aliis rogantibus Epiſcopos, Viros vndiqnaq; doctiſſimos & piiſſimos.* Legatur cap.5. & 11. ejus hiſtoriæ. Hoc ſi adhuc hodiè obſeruaretur, & ſocietates piorũ haberi poſſent, & collegia benè recteq; inſtituta, vbi homines quandiu vellent, probè ac ſanctè erudirentur, & quoad ſacras literas, & quoad mores. Felix reuera fuit Eccleſia Chriſti, quandiu in hoc inſtituto permáſit: felices fuerunt & Ciuitates Regionesq́; quæ talia olim contubernia habuerunt: vnde perpetuò valebant bene ſancteq́; eruditis Viris abundare, illosq́; pro neceſſitate, vel ad Eccleſiam regendam, vel etiam interdum ad Rẽpub adminiſtrandã euocare.

De origine Auguſtinianorũ dubitatur.

Quæ cùm ita ſint, minimè hercle mirandum, ſi, quod ipſe quoque Polydorus Vergilius teſtatur, de Origine familiarum Auguſtini dubitetur, & parum conſtet, an Aurel. Auguſtinus eas inſtituerit familias, quarum hodiè vulgò Auctor fertur, vel alius aliquis. Vbi nec illud prætermittendum puto, quòd inter has ipſas Auguſtini familias magnum certamen eſt, quæ nam prior ab Auguſtino fuerit inſtituta, Canonicíne Regulares, an Eremitæ Auguſtinenſes: Vtraq; enim hanc ad ſe laudem trahit. Quam rem, quoniam adhuc ſub judice lis eſt, in medio relinquit Sabellicus Enne.7. lib.9. Nec ſolum de origine verùm etiam de ipſo habitu contentio inter Canonicos Regulares & Fratres Auguſtinianos fuit. Nam corã Pontifice Rom. pertinaciter litigârunt olim ſuper Beati Auguſtini habitu, videlicet nigrámne ille ſtolam ſuper alba tunica, an candidam ſuper nigra induiſſet. Et cum pro lite dirimẽda deficerent ſcripturæ, viſum fuit Romanis judicibus, rem omnem (ridiculum ſanè) ad ſtatuarios & pictores relegare: vt illi ex cucullato tentatore Diabolo vltimam adferrent ſententiam. Factum poſt Nicolai 4. tempora. Refert Balæus ex Cornelij Agrippæ libro de Incertitudine ſciẽtiarum, Cent. 4. cap.54. in Appendice.

Inter familias Auguſtini certamẽ de prioritate.

Certamen de habitu.

CAPVT VI.

De CANONICORVM ordinis *origine.*

ETſi Auguſtinenſium Eremitarum & Canonicorum origo & initium in dubium vocetur, tamen quæ de *Canonicis* referantur ab Authoribus hoc loco commemoranda videntur, de Eremitis Auguſtinenſibus in quarta Claſſe dicturi. Erant ab initio Ordines Monachorum & Clericorum prorſus diſtincti: *Monachus enim* (vt inquit Hieronymus) *non Doctoris, ſed plangentis officium habet.* A Viris autem Religioſis & piis ad monaſticæ vitę imitationem, etiam Preſbyterorum & Canonicorum collegia inſtituta ſunt, ex quibus Clerici Miniſteriis Eccleſiæ initiati ac deſtinati, & Presbyteri in Eccleſiæ Miniſterio jam conſtituti, ad certam & præſcriptam Regulam vitam agerent, quæ quamuis monaſticâ illâ paulò fuerit liberior, tamen etiam certis legibus & Canonibus adſtringebatur, vnde & vita illa *Canonica*, & qui eam profitebantur *Canonici* dicti ſunt, ipſorumque Collegia, *Monaſteria* quoque dicta fuerunt: quod nomen adhuc in celebrioribus nonnullis collegiis retinetur, ob eamq́; cauſam in antiquioribus Conciliis monaſteria Monachorum & Clericorum memorantur: atque his præerat Epiſcopus, vt illis Abbas: hodie tamen Epiſcopi loco *Præpoſitum* habent.

Canonicorum collegia quare inſtituta.

De origine Canonicorum varia ſententia.

De auctore huius inſtituti variæ proferuntur variorum ſententiæ. Thomas Aquinas Secunda ſecundæ, quæſtione 188. comprobare nititur, Apoſtolorum eſſe inuentum: inquit enim inter alia, *Apoſtoli poſt Aſcenſum Chriſti in Cœlos in monte Sion, de genere vitæ deliberantes, communia inter ſe omnia, ac tria Vota coram Deo ſtatuerunt*: ſicut etiam refert Polydorus libro ſeptimo capite tertio de Inuent. & Volaterranus lib. 1. Anthrop. Thomam ſecuti. His autem pauciſſimis Thomæ verbis duo falſiſſima inſunt. Primum eſt, quòd dicit Apoſtolos poſt Aſcenſionem Chriſti de nouo quodam vitæ genere deliberaſſe. Alterum, quod ait, Apoſtolos tria vota inſtituiſſe. De his enim ne veſtigium quidem vllum apud Euangeliſtas extat: quorum concors eſt ſententia, Apoſtolos mox poſt Aſcenſionem Domini rectâ reuerſos Hieroſolymam, fuiſſe ſemper in Templo laudantes & benedicentes Deum. De nouo quodam vitæ genere, & tribus Votis ab ſe inſtitutis, nulla prorſus fit mentio. *Hoc igitur* (ut inquit D Hieronymus) *quia de Scriptura ſacra non habet authoritatem, eadem facilitate contemnitur, quâ probatur.* Deinde nemini dubium eſſe debet, quin Apoſtoli id vitæ genus ingreſſi ſint quod ipſis erat a Chriſto præſcriptum, qui dixit, *Profecti docete omnes gentes; baptizantes eos in nomine Patris & Fily & Spiritus ſancti: docentes eos ſeruare omnia quæ mandaui vobis*, Matthæi 18.. Hanc Regulam ſequutos eſſe Apoſtolos Mar.16. cap teſtatur, qui dicit: *Illi egreſſi prædicarũt vbiq;* &c. Tertiò aduerſatur Thomas eorũ ſententiæ, qui S. Baſiliũ trium monaſticorum Votorum Authorem faciũt.

1.

Thoma Aquinatis error.

2. Alij igitur hujus Canonicæ vitæ initium ad Vrbanum I. Romanum Pontificem referunt, qui floruit circa annos Chriſti 230. ideo quòd is conſtituiſſe legitur, vt ex prædiis & bonis matricibus Eccleſiis collatis, Epiſcopi omnes communem vitam degere volentibus, cuncta neceſſaria ſubminiſtrent: ſicut legitur in decretali I. Vrbani.

3. Nonnulli D. Auguſtinū hujus inſtituti præcipuum Authorem faciunt, qui cùm cœtum quendam piorum Virorū congregâſſet, qui extra Vrbem & turbas hominum pietatem exercerent, factus Epiſcopus, intra Epiſcopium monaſterium quoque Clericorum & Presbyterorū, cum quibus cōmuniter viueueret, inſtituiſſe legitur. Refert equidem Poſſidonius de S. Auguſtino hujuſcemodi quid in vita ejus: ſed ratio illa Auguſtini vivēdi cum Clericis longè alia fuit quàm hodie Canonicorum ſit: nullis enim Votis illi obligati erant vt hi ſunt, neque etiam eo veſtitu vſi legūtur quo hodie vtuntur. Adhæc longè fuit aliud illorū officium quàm horū ſit noſtrâ ætate. Nam quum probè illi in honeſtis diſciplinis & ſacrarū literarū arcanis inſtituti fuiſſent ad eccleſiaſtica munia promouebantur, & vel Eccleſiā docendo cum Epiſcopo in commune regebant, vt qui veluti collegæ ejus eſſent in munere Paſtorali, vel ipſi ad Epiſcopatûs dignitatem euehebantur: hi verò docendi munere prorſus neglecto abjectoq; ſi tantum in Choro (vnde & Chorherren Germanicè quaſi Chori Domini vocantur) conſtitutis horis cantillent, & neſcio quas precula demurmurent, tum demum egregiè ſe ſuo officio perfunctos arbitrantur. In duobus etiam Sermonibus Auguſtini de Communi vita Clericorum aſſeritur, Auguſtinum in ſuo Epiſcopatu hos Regulares Clericos inſtituiſſe. Sermones autem iſti non ſunt Auguſtini γνήσιοι, ac ne apicem quidem ejus habent.

4. Onuphrius Panuinus in ſuis ad Platinam annotationibus, indicat ex Archiuis Eccleſiæ Lateranenſis, Gelaſium I. Papā circa annum 495. Canonicos Regulares Ordinis Sancti Auguſtini Laterani primùm collocâſſe. Crediderim ergo hunc Gelaſium horum Canonicorum eſſe Authorem, & ad hoc exemplum mox alibi quoque in majoribus Eccleſiis eos inſtitutos eſſe: de quo tamen alij judicent. Fuit certe hic Gelaſius idololatriæ egregius architectus, & ceremoniarum cumulator, vt in vita ejus indicatur.

5. De Origine hujus ordinis ita ſcribit Sabellicus Enne. 9. lib. 9. *In hæc*, inquit, *tempora*, quibus nimirum ſchiſma ingens erat inter Benedictum XIII. Gregorium XII. & Alexandrum V. *reponit Canonicorum regularium ortum Philippus Eremitanus apud Friſonariam Lucenſis agri oppidum. Sed huius fidem eleuat inueterata contentio de Eremitana & Canonicæ familiæ ortu, vtraq; ſuam ad Aurelium Auguſtinum referens originem Potuit igitur inſtauratio eſſe verius quàm origo.* Hęc Sabellicus.

Cranzius lib. 4. c. 37. Metrop. indicat. *Ordinem hunc ſub Iuone Carnotenſi Epiſcopo refloreſcere cœpiſſe circa annum* 1080. Vincentius in ſpec. hiſt. lib. 26. c. 51. & Antoninus tit. 15. ca. 17. indicant, *hoc factum ſaltem in Eccleſia S. Quintini Beluacenſis, ſub Iuone ejuſdem Eccleſiæ præpoſito poſtea verò Carnotenſi Epiſcopo.* Panuinius in Chron. ait, *hunc in Ordinem in Galliis eſſe ab Iuone reſtitutum.* Gilbertus verò Cognatus narrat lib. 3. refert, *in Doctorum hominum locum, quorum collegia Baſilius & Auguſtinus inſtituerint Canonicos Regulares ſucceſſiſſe anno Domini* 1080. *ſub Iuone, & poſtea reformatos anno* 1380.

Balæus Centuriâ I. Scriptorum Britannicorum indicat, *ſectam Canonicorum à Berino circa annum Domini 636. in Angliam primùm eſſe propagatam:* & addit, *hanc ſectam vnum ex duobus beſtiæ cornibus fuiſſe, quod mendacibus ſignis Antichriſtum ad ſtellas extulerit: juxta id quod exſtat Apocal. 13:* *Canonici quando primū in Angliā venerint.*

Hæc autem vita Canonica cùm paulatim laxari & ſolui cœpiſſet, in Concilio Moguntino anno 813. ſub Carolo celebrato, Canonici ad ejus obſeruationem reuocati ſunt, cap. 9. enim leges Canonicæ vitæ breuiter comprehenduntur: *vt Canonici Clerici canonicè viuant, obſeruantes diuinam ſcripturam & doctrinam, & documenta ſanctorum Patrum: nihilque ſine ſcientia Epiſcopi ſui vel Magiſtri agere præſumant: & vt ſimul dormiant ac manducent, vbi facultas hoc faciendi ſuppetat, & in ſuo clauſtro maneant.* Hinc Tritthemius in Chronico Hirſangienſi fol. 41. refert, *in Cathedralibus Eccleſiis hanc fuiſſe Canonicæ vitæ antiquam inſtitutionem, vt Canonici in commune viuerent, vnam habentes menſam, vnam burſam, vnumque commune dormitorium.* Cùm verò hæc Caroli conſtitutio fortaſſis minus proficeret, in conuentu Aquiſgranenſi ſub Ludouico Primo Imperat. mandatum fuit, *vt liber conſcriberetur, in quo accuratius & copioſius ex ſcriptis potiſſimum ſanctorum Patrum, tota ratio Canonicæ vitæ deſcripta eſſet: miſſuſque fuit liber ille per Ciuitates & monaſteria Canonici Ordinis, & vitam illam profitentibus iniunctum, vt quæ præciperentur in illo fideliter cuſtodirent & ſeruarent: inprimiſque vt abiicerent ſuccreſcentem pompam in auro & argento, inque pellibus varij generis magnique precij: quæ res jam tum per Galliam & Germaniam excreuerat in abuſum maximum.* *Canonici reformati.*

De

Canonicus nõ debet fieri Monachus.

De iiſdem Canonicis præcipitur in Synodo Educenſi circa annos Domini 1083. *vt nullus Abbas, vel Monachus ipſos à propoſito profeſſionis canonicæ renocare, & ad monaſticum habitum trahendo ſuſcipere audeat, vt Monachi fiant, quandiu Ordinis ſui Eccleſiam inuenire quieuerint. Quod ſi temerario auſu id agere tẽtauerint, anathemate feriuntur.* c. 19. q. 3. In quã ſententiam etiam Vrbanus 2. Papa mandauit, & vniuerſaliter interdixit, *ne quis Canonicus, niſi publice lapſus fuerit, Monachus efficiatur: Si contra egerit, ad ordinem redeat, & deinceps memorialem cucullam deferat, vltimusq; in choro maneat:* ibidem. Si tamen hoc fecerit cum Patris & totius congregationis licentia, licet ex ejuſdem Vrbani ad Abbatem S. Ruffini conceſſione, ibidem. In Colonienſi Synodo anno 1260. celebrata, ſancitur, Can. 7. *Ne Canonici frequenter extra immunitatem Eccleſiarum ſuarum comedant aut dormiant.* Et Cap. 9. *Si quando per vicos Ciuitatis aut plateas incedant, ita decenter in habitu veſtimentorum incedant, ſicut ob antiqua conſuetudine obſeruatum ſit.*

Progreſſu verò temporis affluentibus diuitiis, & Religioſis Laicis Eccleſiarum patrimonia ſupra quàm credi poſſit locupletantibus, vetus Canonicorum diſciplina penitus collapſa & conculcata eſt. Religio enim vbi peperit diuitias, mox filia deuorauit matrem: id eſt, opes pepulere pietatem & induxerunt luxum. Neglecta autem pietas errori locum aperuit, error verò omnia ſuperſtitione oppleuit, ſuperſtitio bonas literas oppreſſit, proque his barbariem plantauit. Luxus pauperibus valedicere, egenos negligere, equiſones & canum Magiſtros conducere, palatia exſtruere, aulas Regias inſtruere, Alcinoique hortos adornare docuit.

Canonici Regulares quando orti.

Cum igitur illorum vita longiſſimè ſe à Regula deflexiſſet, ipſique jugum omne excuſſiſſent, & veterum conſtitutionum repagula perfregiſſent, in eorum locum ſucceſſit Canonicorum aliud genus, qui cum Regulæ præſcriptum propius ſequerentur, Canonici Regulares dicti ſunt, ad quorum differentiam illi Regulæ deſertores, abſurdo & monſtroſo nomine *Canonici Seculares*, hoc eſt, Regulares irregulares dicti ſunt.

Canonici Seculares qui, & quando cœperint.

Quo tempore autem hæc irregularitas per Germaniam cœperit, Trithemius indicat in Chronico Hirſaugienſi fol. 46. vbi inquit: *Anno 977. Canonici Treuirenſes majoris Eccleſiæ abjectâ regulari vitâ, deſierunt eſſe Regulares, & facti ſunt nomine & re Seculares. Quorum exemplo Canonici quoque S. Paulini Treuiris, S. Caſtoris Confluentiæ, item Moguntinenſes, Vuormatienſes, Spirenſes & complurium aliorum Eccleſiarum diuerſis temporibus regularitatem objecerunt.* Non injuriâ autem Albertus Cranzius libro tertio cap. 15. & lib. 7. cap. 50. Metrop. Canonicum Secularem vocat *monſtrum ſine exemplo: Regularem ſine Regula: Canonicum ſine Canone.*

Canonicorum Ordo reſtauratus.

Cùm itaque poſt annos Domini 1300 hic Ordo penè interiiſſet; rurſus inſtauratur, & in plures familias diducitur circa annos Chriſti 1380. vt Antoninus refert tit. 15. cap. 17. eo enim tempore exorta eſt *congregatio Canonicorum Seruatoris*, quæ & *Scopetina* nũcupatur: alia item *Friſonaria*, quam & *Lateranenſem* appellant. Tertia *D. Gregorij Venetiis in Alga*, vt Polydorus indicat lib. 7. c. 3. de quibus & nos in Claſſe quarta plura dicemus.

Veſtitus Canonicorum.

Veſtitus Canonicorum eſt tunica candida, cum linea toga, ſub nigro pallio: tegumentum à ſcapulis impoſitum, ceruicem, totumque contegit caput, præterquam à fronte, vt teſtantur Sabellicus Enne. 7. lib. 9. & Polyd. Vergil. lib. 7. cap. 3. Et in Senonen. Synodo cap. 22. ſancitur, *vt Canonici Regulares tam intra quàm extra monaſteria ſuper veſte exteriori togam lineam ferant.* Volateranus lib. 21. Anthrop. de veſtitu eorum ita ſcribit: *Amictus eſt*, inquit, *linea tunica tantũ, veſte cuiuſcunque ſuperadditâ, quam Iacobus Apoſtolus præſul Hieroſolymitanus primus ex more Leuitico veterumque ſacerdotum ſibi aſſumpſit: poſt eum Marcus Alexandriæ. Poſteri verò diuerſi, inter ſe factis conciliabulis, alij alia ſimul cum lineis indumenta corripuère, ſtatueaq; condidère,*

Canonicorũ Ordinis incrementa & propagatio.

Sabellicus Ennead. 7. libro nono ait, *quæ intra extraque Italiam ſortiti ſint Canonici loca, aut quantus ſit hodie initiatorum numerus, neque ipſos ſcripſiſſe, nec ſe alioquin ſcriptum reperiſſe.* Volateranus autem lib. 21. Anthrop. affirmat, *Ordinem hunc habuiſſe olim in Europa Cænobia 4555. in Italia 700. hodie autem vix 60. ibi habere. Pontifices Maximos 36. Cardinales 300. Sanctos Viros, ſeu in Catalogum ſanctorum relatos ad 7500.*

CAPVT VII.

De CANONISSIS *Regularibus.*

FVerunt etiam in hoc Ordine Canoniſſæ Regulares, vt ex Bruſchio de Monaſteriis patet. Quod commune omnibus Ordinibus eſt, vt non ſolùm è Viris, ſed etiam Mulieribus, hoc eſt, è Monachis & Monachabus ſimul conſtent, quo iucundior ſit ſocietas, & jugum Monaſticum ſuauius:

CAPVT VIII.

De ACŒMETIS *vel* STVDITIS.

Acœmetarũ & Studitorum nominis ratio, ac ordinis origo.

AVcta eſt Gennadij Epiſc. tempore circa annos videlicet 459. Conſtantinopol. Eccleſia nobiliſſimo Monachorum Cœnobio *Acœmetarum*, hoc eſt *Inſomnium*: in quo plurima multitudo habitãs Monachorum juges die noctuq; peruigiles Deo laudes offerebat, tripartito tempore, & Monachis ſibi inuicem ſuccedẽtibus. Vocati ſunt iidem *Studitæ*, à *Studio*, Viro clariſſimo, qui ejuſmodi monaſterium erexit: de quo hæc Nicephorus lib. 15. c. 23. *Ejuſdem Gennadij Epiſcopi tempore, Studius Vir præclarus Roma Conſtantinopolim peruenit, & ſancto Præcurſori Tẽplum erexit, in quod Monachos ex domicilio eorum, qui* ἀκοίμητοι, hoc eſt, *Inſomnes dicuntur, induxit. Horum domicilium Marcellus diuiniſſimus conſtruxerat, in quo perpetuis carminibus nunquam non hymni Deo canebantur, ſodalitate Monachorum eam ob rem in tres cœtus diuiſa.* Hæc Nicephorus.

Studius quis.

Quod vero ad *Studium* monaſterij hujus conditorem pertinet, non ſolũm ſuo ipſius olarus fuit munere Conſulatus, ſed majorũ ſuorum quoq; Magiſtratibus inſignis. Temporibus enim Theodoſij M. claruit Studius præfectus Prętorio ad quem exſtat luculenta S. Ambroſij Epiſtola 58. an ejus conſultationem reſpondentis, quâ ipſius ſumma Religio innoteſcit. Porrò hunc de quo eſt ſermo, ante quiennium cum Aetio Conſulatum geſſiſſe, Faſti produnt Conſulares: eâ enim nobiliſſimâ omnium dignitate inſignire voluit Studium nouum Conſtantinopolis colonum Marcianus Imp. anno Domini 454. In Oriente quidem ipſum creatum fuiſſe Conſulem, ex eo liquet, quòd Aetium collegam conſtet eſſe creatum in Occidente. Hunc autem qui Conſulatum geſſiit, eundem eſſe cum Studio qui condidit monaſterium, Suidas affirmat, in hiſtoria.

Acœmetarum verus author,

Cæterum quod ſpectat ad Acœmetarum Monachorum inſtitutum, non fuit ejus Marcellus Auctor, ſed propagator: verùm Alexander Abbas, ejuſdem Marcelli inſtitutor Religioſum illum cultum inuenit, ſi vera ſunt quæ in Actis Marcelli referuntur apud Surium die 29. Decemb. Succeſſit verò in præfectura monaſterij Ioannes Marcelli collega, cùm ne crearetur Abbas. Marcellus ipſe inde receſſiſſet, ſed poſt Ioannem præeſſe Cœnobio compulſus eſt. Sub ipſo verò Marcello plura ædificante monaſteria, inſtitutum illud ſemper Deum laudantium, longè lateque diffuſum eſſe, ejus vitæ acta teſtantur.

Acœmetæ Neſtoriani fiunt.

Circa annos verò Domini 540. in Neſtorij hæreſim prolapſi ſũt Monachi Acœmetæ, & à Iuſtiniano Imp. propterea damnati, à Conſtantino verò Copronymo manaſterio ſuo ejecti. Quum autem in Oriente Arabes Saraceni omnia longè lateque depopularentur ſub Duce ſuo Habdimelech, factum eſt, vt Theodorus, qui poſtea cognominatus eſt *Studita*, Monachos ſuos Conſtantinopolim duxerit, vt eos ab hac infeſtatione liberaret, & Studij monaſterium habitare cœpit. Cùm autem multi, creſcente ejus famâ, quotidie ad eum confluerent, partim Laici, partim Monachi, nonnulli etiam delicatæ vitæ & voluptuariæ dediti, benignè tamen omnes excipiebat. Edidit prætereà inſtitutiones Iambicis verſibus conſcriptas, quemadmodum vnumquemque imperata facere oporteret. Quorum verſuum contextus initium à Præpoſito ipſo duxit: & deinde cæteros omnes ad infimum vſque percurrens, definiuit ac ſtatuit, quibus pœnis, quibuſque ſeparationibus, aut genuflexionibus affici debeat, qui ad diuinas laudes tardius venerit, qui vas confregerit, aut temerè proiecerit, ac negligentius tractârit: qui Fratrem in re quapiam offenderit: qui in loquendo modum exceſſerit, & linguæ frenum non injecerit, iiſque omnibus congruentes pro delicti modo pœnas impoſuit.

CAPVT IX.

De Studiis, Exercitiis, Inſtitutis, Victûs, *item &* Veſtitus *ratione* MONACHORVM *primæ huius Claſſis.*

QVod ſuperius ex aliorum relatione diximus, Monachos Orientales ſub Regula Baſilij, quam integram recenſuimus ſupra, militaſſe, id aliqua ex parte falſum eſſe mox intelliget, qui Patres & hiſtorias eorum temporum legerit, in quibus multa inſtituta, conſuetudines & ritus à Monachis tunc temporis obſeruata leguntur, quæ nec in Baſilij Regula habentur, nec ab ipſo præſcripta eſſe probari poteſt: ideoq; illa breuiter recenſere ſtatui, vt intelligatur, quæ primi Monachiſmi ratio fuerit, & quam procul poſterioribus ſeculis ab ea diſceſſum ſit.

Sozo-

De inſluentes Monachorum Sozomenus.

Sozomenus igitur lib.6.c.28. de Ægypti Monachis ſcribens, inter alios etiam mentionem facit *Iſidori*, *Serapionis* & *Dioſcori*, qui Patres multorum Monachorum fuere. Ac Iſiodorus quidem inquit, *monaſterio ſuo vndiq; circumſepto ſollicitè cauebat, ne quiſquam eorum qui intus agebant, foras egrederetur, & vt nihilominus omnia neceſſaria haberent. Serapion autem circa Arſenoiten degit, habens ſub ſe Monachorum circiter* 10000. *quos omnes ſic inſtituit, vt propriis laboribus neceſſaria canquirerent, & aliis quoque egenis illa ſupeditarent. Meſſis tempore pro mercede metentes ſufficiens ſibiipſis frumentum reponebant, & reliquis quoque Monachis tradebant*, ibidem, Euagrius de Palæſtinæ Monachis ſcribens, ait, *eſſe eorum nonnullos qui gregatim viuant, nihil certi poſſidentes rerum terrenarum non modo auri ſed nec aliarum rerum, omnia habentes ita communia, vt qua veſte vſus ſit heri hic, eadem hodie alius vtatur: menſam itidem illis appoſitam communē ex oleribus & leguminibus, nec non & preces communes ad Deum feciſſe ac biduano, triduano quoque, imò quinque, & amplius dierum ieiunio & laboribus vſque adeò ſe attriuiſſe, vt ſine ſepulchris mortui ſint habiti in terra.* Refert etiam Nicephorus lib.14.cap.50.

Euagrius.

Nazianzenus & Ephrē.

Recitat etiam multa Monachorum exercitia ac proprietates Nazianzenus in oratione de reconciliatione Monachorum. Item Ephrem. lib.2. de compunctione cordis cap.3.

Athanaſius.

Eſt & operibus Athanaſij annexa adhortatio ad Monachos, quæ ſatis prolixam formulam vitæ Monachorum proponit hoc modo. *Primum abſtinentia cura, ieiunij patientia, orandi aſſiduitas & legendi: vel ſi quis adhuc literarum expers ſit, audiendi ſit deſideriū, cum cupiditate deſcendit. Hac enim ſunt prima, quaſi lactentium cunabulorum in Dei agnitione crepundia. Et, Hos ad præmium gloriæ illo labore nitentes, bonum eſt non manducare carnem, neque bibere vinum. Et Ieiuniorum quoque non ſit volentibus certa menſura, ſed in quantum poſſibilitas valet, viſu laborantis extenſa, quæ præter Dominicam ſemper ſint ſolennio ſi votiua ſunt. Orationibus verò ita frequenter inſtandum eſt, vt vix eas aliquod tempus interpellet. Sine legēdi ſtudio nemo ad Deum valebit eſſe intentus. Illud autem extra commotionem eſſe puto, vt ſit victus facilis, veſtitusque vilis: cùm hæc tegendi corporis gratiâ repertæ ſint, non ornandi. & illo ſuſtinendæ animæ potius, quàm obruendæ. Nec hoc tantum ſine contentus ſimultates amore commutet, iram patientiæ temperet freno, auaritiam abſtinentiæ forti vincat ferro, & præcipuè linguam cuſtoditâ taciturnitatis obſepiat, ne in litigium controuerſiæ ferueat, ne in maledictum procurrat, ne in obtrectationem maledica ſerpat, ne in iurationem facilis ſerpat, ne in mendacium ficta ſimulet, ne in circumuentione aſtuta calleat: ne in elationem ſuperbia iactetur.: ſed obſeruans tempus tacendi, & tempus loquendi, omne verbum otioſum obnoxium ſciat eſſe rationi. Item, ſit neceſſarius è domo & rarus egreſſus, quem aut Religionis ratio exegerit, aut ad ſubſtantiam victus gratiâ exercendi operis ordinarit. Et, Ne quis fortè aut connexus ſit coniuge, aut liberis impeditus, &c.* Tametſi in Epiſtola ad Dracontium Monachorum meminerit, quos liberos generâſſe dixit.

Ambroſius

Ambroſius Epiſt. 82. libro 10. de iunioribus Monachis ad hunc modum ſcribit: *Recepti*, inquit, *intra monaſterium ieiunabant, intra monaſterium continebantur, nullus erat luxuriæ locus, interdicta ludibrioſa diſputationis licentia, &c.*

Hieronymus.

Hieronymus in Epiſtola ad Euſtochium de Cuſtodienda Virginitate, de Ægypti Cœnobitis ſcribens, *Prima* ait, *apud eos confœderatio eſt, obedire maioribus, & quicquid iuſſerint facere. Diuiſi ſunt per decurias & centurias: ita vt nouem hominibus decimus præſit. Et rurſum decem præpoſitos, ſub ſe centeſimus habeat. Manent ſeparati, ſed iunctis cellulis: vſque ad horam nonam, vt inſtitutum eſt, nemo pergit ad alium, exceptis his Decanis, quos diximus: vt ſi cogitationibus fortè quis fluctuat, illius conſoletur alloquiis. Poſt horam in commune concurritur, Pſalmi reſonant, ſcriptura recitantur ex more. Et completis orationibus, cunctiſque reſidentibus, medius quem Patrem vocant, incipit diſputare. Quo loquente, tantum ſilentium fit, vt nemo alium reſpicere, nemo audeat excreare. Dicentis laus, in fletu eſt audientium. Tacitè voluuntur per ora lachrymæ, & ne in ſingultus quidem erumpit dolor. Cum verò de Regno Chriſti, & de futura beatitudine, & de gloria cœperit annunciare ventura, videas cunctos moderato ſuſpirio, & oculis ad cœlum leuatis intra ſe dicere: Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? Poſt hæc Concilium ſoluitur, & vnaquæque decuria cum ſuo parente pergit ad menſam, quibus per ſingulas hebdomadas viciſſim miniſtrant. Nullus in cibo ſtrepitus eſt. Nemo comedens loquitur. Viuitur pane, leguminibus & oleribus, quæ ſale ſolo condiuntur. Vinum tantum ſenes accipiunt, quibus & paruulis ſæpe fit prandium, vt aliorum feſſa ſuſtentetur ætas, aliorum non frangatur incipiens. Dehinc conſurgunt pariter, & hymno dicto ad præſepia redeunt, ibi vſque ad veſperam cum ſuis vnuſquiſque loquitur, & dicit: vidiſtis illum & illum? Quanta in ipſo ſit gratia? quàm moderatus inceſſus? quantum ſilentium? ſi infirmum viderint, conſolantur. Si in Dei amore ferentem, cohortantur*

ad ſtudium. Et quia nocte extra orationes publicas in ſua cubili vnuſquiſque vigilat, circumeunt cellulas ſingularum, & aure appoſita quid faciant diligenter explorant. Quem tardiorem deprahenderint, non increpant, ſed diſſimulato quod norint, eum ſæpius viſitant, & prius incipientes prouocant magis orare quàm cogunt. Opus dies ſtatum eſt, quod Decano redditum, fertur ad Oeconamum, qui & ipſe per ſingulos menſes Patri amnium cum magna tremore reddit rationem. A quo etiam cibi cùm facti fuerint prægustantur: & quia nan licet dicere cuiquam, tunicam & ſagum textaque iunceis ſtrata nan habea, ille ita vniuerſa moderatur, vt nemo quod poſtulet habeat. Si quis verà experit ægrotare, transfertur ad exedram latiorem, & tanto ſenum miniſteria conſouetur, vt nec delitias vrbium, nec Matris quærat affectum. Dominicis diebus orationi tantum & lectionibus vacant, quod quidem & amni tempore completis opuſculis faciunt. Quotidiè aliquid de ſcripturis diſcitur. Ieiunium totius anni æquale eſt, exceptâ quadrageſimâ, in qua ſola canceditur diſtrictius viuere. A Pentecoſte, cœnæ mutantur in prandia, quæ & traditioni eccleſiaſtica ſatisfiat, & ventrem ciba non onerent duplicata. Hactenus Hieronymus: refert eadem ex Hieronymo Vincentius lib. 17. cap. 54. Eadem prope modum refert Auguſtinus lib. 1. de moribus Eccleſiæ Catholicæ cap. 31.

Abbas præfuit Monachis. Obſeruandum autem, quòd D. Hieronymus dicit, eum, qui omnibus præfuerit, *Patrem* appellâſſe: Syriaeâ lingua, quâ vſi ſunt Monachi hi de quibus ſeribit, vel *Abbatem*, quod idem ſignificat inde adhuc noſtrâ linguâ eundem nominamus Abbt. Nec ſolùm hoc dicit Hieronymus, verùm etiam Auguſtinus lib. 1. de moribus Eccleſiæ Catholicæ cap. 31. item *Abbatis officium.* Chryſoſtomus homil. 73. in cap. Matth. 23. De officiis autem Abbatum huius Claſſis hæc tradit Baſilius Sermone 2. Exercitatorio de vita ſpirituali, &c. *Non decet* (Abbatem inquit) *eſſe vagum, ſed probè ſcientem deducere euntes ad Deum cognitionem habentem diuinarum ſcripturarum, indiſtractum, pecunias contemnentem, à negotiis alienum, quietum, pium, amantem pauperes, non iracundum, malorum immemorem, paratum ad ædificandum eos qui ipſum adeunt, vana glaria negligentem, non ſuperbum, adulatoribus non deditum, immutabilem, nihil præferentem Deo, &c. Si inueneris,* inquit, *talem, trade teipſum ei.*

Ex Hieronymi præterea Epiſtola ad Paulinum apparet, Monachos eius ætatis non in Vrbibus, ſed ſolitudinibus habitâſſe: repræhendit enim Paulinum, quòd contra hunc morem ageret, dicens: *Si cupis eſſe quod diceris, Monachus, id eſt, ſolus, quid facis in Vrbibus? quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?*

Idem Pater Monachum nunquam vult eſſe otioſum, ſed vt vel diuinis contemplationibus intentus ſit, vel aliquid operis faciat, quo labore manuum ſuarum ſibi aliiſque victum & amictum acquirat. *Monachus nō debet eſſe otioſus.* Nam ad Ruſticum Monachum, *Nunquam,* inquit, *de manu tua, vel oculis tuis liber Pſalterij diſcedat. Dicatur ad verbum oratio ſine intermiſſione. Vigilet ſenſus, nec vagis cogitationibus patens, corpus pariterque animus tendat ad Dominum. Iram vince patientiâ: ama ſcientiam ſcripturarum, & carnis vicia non amabis: nec vacet mens tua variis perturbationibus, quæ ſi pectori inſederint, dominabuntur tui, & te deducent ad delictum maximum. Facito aliquid operis, vt ſemper Diabolus inueniat te occupatum. Si Apoſtoli habentes poteſtatem de Euangelio viuere laborabant manibus ſuis, ne quenquam grauerent, & aliis tribuebant refrigeria quorum pro ſpiritualibus metere carnalia, cur tu in vſus tuos ſucceſſura non præpares? Vel fiſcellam texe iunco, vel caniſtrum lentis plecte viminibus: ſeratur humus: areolæ æquo limite diuidantur, in quibus quùm olerum iactata fuerint ſemina, vel plantæ per ordinem poſita, aquæ ducantur irriguæ: hîc pulcherrimorum verſuum ſpectator aſſiſtas, Ecce ſupercilio cliuoſi tramitis vndam. Elicit illa cadens raucum per leuia murmur Saxa cietque: ſcatebriſque arentia temperat arua. Inſerantur fructuoſæ arbores vel gemmis, vel ſurculis, vt paruo poſt tempora laboris tui dulcia poma decerpas. Apum fabrica alnearia ad quos te mittunt Salamonis Prouerbia. Monaſteriorum ordinem ac regiam diſciplinam in paruis diſce corporibus. Texantur & lina capiendis piſcibus. Scribantur & libri, vt & manus operatur cibos, & anima ſaturetur lectiane. In deſideriis autem eſt omnis ocioſus. Ægyptiorum monaſteria hunc marem tenent, vt nullum abſque opere & labore ſuſcipiant, non tam propter victus neceſſaria, quam propter animæ ſalutem, ne vagentur pernicioſis cogitationibus.* Repetuntur hæc à Gratiano de Conſecratione diſt. 5. c. Nunquam.

Auaritiæ quoque malum Monacho in primis fugiendum, non quòd aliena non appetat eſt enim hoc peculiare Monachis, ſed ne quid recōdat, aut tanquā ſuum reſeruet: idem Pater in Epiſtola ad Euſtochium docet: & inter alia grauiſſimum adducit exemplum rei, quæ non ante plures annos in Nitriæ deſerto acciderat. Quidam enim ex Fratribus illis parcior, magis quàm *Auaritiam fugere debet Monachus.*

auarior,

auarior, centum ſolidos, quos lina texendo acquiſierat, moriens dereliquerat. Initum eſt igitur inter Monachos conſilium (nam in eodem loco circiter 5000, diuiſis cellulis habitabant) quid facto opus eſſet. Alij pauperibus diſtribuendos eſſe dicebant: alij dandos Eccleſiæ: nonnulli parentibus remittendos, Macarius verò, Pambo & Iſidorus, cæteriq; Patres decreuerunt, infodiendos eſſe cum eodem dicentes: *Pecunia tecum ſit in perditionem.* Tantuſque cunctos per totam Ægyptum terror inuaſit, vt vel vnicum ſolidum reliquiſſe, eſſet criminis

Augu-ſtinus. D. Auguſtinus duobus præcipuè locis veteris Monaſtices formam nobis diligenter depingit: Libro nimirum de moribus Eccleſiæ Catholicæ, vbi aduerſus Manichæorum calumnias eius profeſſionis ſanctimoniam opponit: & altero, cui titulum fecit, De opere Monachorum: vbi in degeneres quoſdam Monachos, qui inſtitutum illud corrumpere cœperant, inuehitur. Ego hîc eorum, quæ tradidit, ſummam ita colligam vt verbis quoque eius, quoad licebit, vtar. *Contemptis,* inquit, *Mundi huius illecebris, in communem vitam caſtiſſimam ſanctiſſimamque congregati, ſimul ætatem agunt, viuunt in orationibus, lectionibus, diſputationibus: nulla ſuperbia tumidi, nulla peruicacia turbulenti, nulla inuidentia liuidi, Nemo quicquam poſſidet proprium: nemo cuiquam oneroſus eſt. Operantur manibus ea, quibus & corpus paſci poſſit, & mens à Deo impediri non poſſit. Opus autem ſuum tradunt eis, quos Decanos vocant. Illi autem Decani cum magna ſollicitudine omnia diſponentes, rationem vni reddunt, quem Patrem vocant. Hi verò Patres non ſolùm ſanctiſſimi moribus, ſed etiam diuinâ doctrinâ excellentiſſimi, omnibus rebus excelſi, nullâ ſuperbiâ conſulunt ijs, quos filios vocant, magnâ ſuâ in iubendo authoritate, magnâ ipſorum in obtemperando voluntate. Conueniunt autem diei tempore extremo de ſuis quiſq; habitaculis, dum adhuc ieiuni ſunt, ad audiendum illum Patrem: & conueniunt ad ſingulos Patres, terna, vt minimum, hominum millia (de Ægypto potiſſimum & Oriente loquitur) corpus deinde reficitur, quantum ſaluti & ſalubritati ſat eſt: coërcente vnoquoq; concupiſcentiam, ne ſe profundat, vel in ea ipſa, quæ præſtò ſunt, parca & viliſſima. Ita non ſolùm à carnibus & vino abſtinent pro ſufficientia domandarum libidinum, ſed & ab ijs, quæ tanto concitatius ventris & gutturis prouocant appetitum, quanto quaſi mundiora nonnullis videntur. Quo nomine ſolet turpe deſiderium exquiſitorum ciborum: quod à carnibus alienum eſt, ridiculè turpiterq; defendi. Quicquid neceſſario victui redūdat (redundat autem plurimum ex operibus manuum & epularum reſtrictione) tanta cura egentibus diſtribuitur, quantâ non ab ipſis qui diſtribuunt, comparatum eſt. Nullo enim modo ſatagunt, vt hæc ſibi abundent: ſed omni modo agunt, vt non apud ſe remaneat, quod abundauerit.* De moribus Eccleſiæ Cathol. cap 31.

Idem Auguſtinus commemoratâ auſteritate, cuius exempla & Mediolani, & alibi viderat: *Inter hæc* (inquit) *nemo vrgetur in aſpera, quæ ferre non poteſt: nulli, quod recuſat, imponitur nec ideo condemnatur à cæteris, quòd in eorum imitatione ſe fatetur inualidum. Meminerunt enim, quantopere commendata ſit charitas: meminerunt omnia mundis munda, &c. Itaq; non reijciendis generibus ciborum, quaſi pollutis, ſed concupiſcentiæ perdomandæ, & dilectioni Fratrum retinendæ, inuigilat omnis induſtria. Meminerunt: Eſca ventri, & venter eſcis, &c. Multi tamen firmi propter infirmos abſtinent. Multis non eſt cauſa iſta faciendi, ſed quòd viliore victu & minimè ſumptuoſo ſe ſuſtentare placet. Itaq; ijdem ipſi, qui ſani temperant, ſi ratio valetudinis cogit, ægroti ſine vlla formidine accipiunt: Multi vinum non bibunt: nec tamen ſe eo inquinari putant: nam languidioribus, & qui ſine ipſo nequeunt ſalutem corporis obtinere, humaniſſimè præberi faciunt: & nonnullos ſtultè recuſantes fraternè admonent, ne vana ſuperſtitione debiliores citius, quàm ſanctiores fiant. Ita pietatem ſedulò exercent: Corporis verò exercitationem, ad exiguum tempus pertinere nouerunt. Charitas præcipuè cuſtoditur: charitati victus, charitati ſermo, charitati habitus, charitati vultus aptatur. Coitur in vnam conſpiraturque charitatem: hanc violare, tanquam Deum, nefas ducitur: huic ſi quis reſiſtit, eijcitur atque vitatur: hanc ſi quis offendit, vno die durare non ſinitur.* De moribus Eccleſ. Cath. capit. 33. Quibus verbis, veluti in tabula, qualis olim fuerit monaſtice, repræſentâſſe videtur ſanctus hic Pater.

De moribus & exercitijs Monachorum vtriuſque ſexus Romæ commorantium, hæc D. Auguſtinus refert: *Romæ,* inquit, *plura cognoui ſanctorum collegia & diuerſoria, in quibus ſinguli grauitate & prudentia, diuináque ſcientia præpollentes cæteris ſecum habitantibus præſunt Chriſtiana charitate, ſanctitate & libertate viuentibus.* Ac paulò poſt de ipſorum inſtitutis hæc addit: *Ne ipſi quidem cuiquam oneroſi ſunt, ſed Orientis more, & Pauli Apoſtoli authoritate, manibus ſuis ſe tranſigunt. Ieiunia etiam prorſus incredibilia multos exercere didici, non quotidie ſemel ſub noctem corpus reficiendo, quod eſt vſquequaque vſitatiſſimum: ſed continuum triduum, vel amplius ſæpiſſimè ſine cibo & potu ducere. Neque hoc in viris tantum, ſed etiam in fœminis: quibus item multis Viris & Virginibus ſimul habitantibus, & lana ac tela victum quæritantibus, præſunt ſingulæ grauiſſimæ probatiſſimaque,*

batiſſimaque, non tantum in inſtituendis componendiſque moribus perita ac probota, ſed etiam inſtruendis mentibus idonea. Atque inter hæc nemo vrgetur in aſpera, quæ ferre non poteſt: nulli quod recuſat imponitur: nec ideo à cæteris contemnitur, quòd in eis imitandis ſe fatetur inualidum, &c. Et mox: *Itaque reijciendis generibus ciborum, quaſi pollutis, ſed concupiſcentia perdomanda, & dilectioni Fratrum retinenda inuigilat omnis induſtria*. Scripſit idem Pater in libro de Opere Monachorum libro 17. *Non licet Monacho viuere ex alieno, etiamſi aſſiduus ſit in Orationibus & Contemplationibus:* Et quidam Eremita, vt habetur in Tripartita hiſtoria libro 8. cap. primo dixit: *Monachus, qui manibus ſuis non laborat, violento indicatur æqualis.*

Epiphanius. De diſciplina & vita Monachorum Ægyptiorum multa Epiphanius habeat libro 3. tom. 2. hæreſi octuageſimâ. Idem in Compendiaria doctrina de fide Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ, multa de diuerſitate obſeruationum Religioſorum ſeu Monachorum recenſet: *In ſingulis*, ait, *monaſterijs, tum in Aegyptiorum Regione, tum in alijs, ſerui Dei proprijs manibus, tenues ſuas operationes operantur, iuxta vniuſcuiuſque artem, In ore verò omnem ferè diuinam ſcripturam annunciãt, citraque fatigationem, & impigrè frequentes agunt vigilias, partim in orationibus, partim in Pſalmodiis. Perpetuò autem conuentus ex more ſtatuto ordinatos faciunt, verſanturque interdiu ſemper aſſiduis iuxta interuallum horis, preces ad Deum irreprehenſibiliter cum multa humilitate & doloroſo eiulatis ſurſum emittentes: & propriis manibus operantur, vna cum ſpirituali operatione, ne egentes fiant.* Item: *Sunt aliæ, præeminentes vitæ conuerſationes, eorum qui ab omnibus carnibus abſtinent, quadrupedibuſque ac volatilibus & piſcibus, ouo item & caſeo, & aliis diuerſis vitæ inſtitutis. Et quidam ſanè abſtinent ab omnibus his: aliqui verò à quadrupedibus ſolùm, volatilibus verò & reliquis veſcuntur: alij piſcibus ſolis: alij etiam à piſcibus abſtinent, caſeo verò veſcuntur: alij autem neque caſeum ſumunt. Iam vero adhuc alij etiam à pane abſtinent, alij etiam ab arborum fructibus duris ac nucibus, & à coctis: multi verò etiam humi dormiunt: Alij neque calciamento induunt: alij ſaccum geſtant occultum, qui videlicet rectè geſtant propter virtutem & pœnitentiam. Indecorum enim eſt in conſpicuo ſacco prodire, quemadmodum aliqui faciunt. Indecorum eſt item in vinculis prodire, velut quibuſdam viſum eſt. Plerique à balneo abſtinent: & quidam vitæ renunciârunt, arteſque tenues & nullius negotij ſubipſis excogitauerunt, ne ocioſam vitam degant, neque panem grauatum comedant, &c.*

Chryſoſtomus. Chryſoſtomus hom. 73. cùm quædam de Monachorum ſui temporis moribus & inſtitutis diſſeruiſſet, attingit obiter certa quædam opera, quæ videntur iiſdem quoque particularia fuiſſe: vt findere ligna, accendere ignem, coquere, aduenis miniſtrare fodere, rigare, plantare, ſportas & ſaccos texere, in cap. 32. Matth. Et Monachos hoc in vſu habuiſſe adhuc citra annos Domini 506. ex Synodi Agathen. cap. 56. apparet.

De Veſtitu MONACHORVM *primæ Claſſis, ex Ioanne Caſſiano.*

Ioannes Caſſianus quis IOannes Caſſianus Author Monaſticæ vitæ in Gallia, ab ipſa propemodum infantia inter Monachos adoleuit, & in vtroque genera tam Eremitarum quàm Cœnobitarum ad extremam vſque vitæ metam perdurauit. Ac ſtudio monaſtices ſuſcepit varias, difficiles & longinquas peregrinationes, ſicut cap. 1. collat. 16. ipſe refert. Peragrauit enim Palæſtinam. Meſopotamiam & Cappadociam. Inuiſit Ægyptum ac Thebaidos deſerta. Peruenit & ad Nili vſque oſtia. Scythiæ quoque deſerta perluſtrauit, ſtudio cognoſcendi vitam, mores, inſtituta & exercitia Monachorum hinc inde commorantium: cuius rei locupletiſſimi teſtes ſunt ipſius libri his de rebus conſcripti. Is lib. 1. de habitu Monachorum cap. 3. docet, Monachi veſtem eiuſmodi eſſe debere, vt corpus cõtegat tantum, & nuditatis verecundiam operiat, & frigoris iniuriam arceat, non quæ vanitatis & elationis ſeminaria foueat. Vnde & *Cilicinam veſtem*, velut circumſpectam cunctis atque notabilem, & quæ ex hoc ipſo poſſit ſpiritui elationis concipere vanitatem, quæque ad neceſſarium operis exercitium, in quo Monachum ſemper impigrum expeditumq; oportuit incedere, inhabilis ſit atque inepta, refutârunt, eodem auctore. *Quod ſi vero quoſdam* (ait) *hoc amictu circumdatos legimus probabiles extitiſſe, non nobis ex eo eſt monaſteriorum Regula ſancienda, vel antiqua ſanctorum Patrum ſunt perturbando decreta. Generali enim omnium conſtitutioni, paucorum non debet præponi nec præiudicare ſẽtentia*: Idem lib. 1. cap. 5. quemadmodum & Sozomenus lib. 3. cap. 14. indicat, Ægyptiorum Monachorum habitum à reliquorum diſciplina diuerſum fuiſſe. Scribit enim eos diebus ac noctibus indeſinenter vti *cucullis perparuis*, quæ caput contegentes, ad ceruicem & humeros demiſſæ ſint. *Colobiis* lineis indutos eoſdem narrat, quæ ad cubitorum ima tantum pertigerint, nec manicas habuerint, ſed nudas manus circumtulerint, cap. 5. *Rebrachotoria* quoque nominat, quæ

Nota de Cilicio.

dicit

dicit Græcè appellari ἀναλάβους, Latinè *Succinctoria* ſeu *Redimicula*: eaq; fuiſſe reſticulas duplices, laneo plexas ſubtegmine: quæ per ſumma ceruicis deſcendentia, & à lateribus colli diuiſa, vtrarumq; alarum ſinus ambierint, quibus hinc inde ſuccincti veſtimenti amplitudinem ad corpus conſtrinxerint, vt ita ad omne opus expeditiores eſſent, ibid. cap. 6. Vſos & anguſtis palliis, quibus collum pariter & humeros texerint, idque *Mauorem* appellaſſe, idem author eſt cap. 7. Geſtârunt & *peram*, quas & pelles caprinas & meloten appellat: ſimiliter & baculum, quæ ſymbola eſſe voluerunt affectuum & carnis petulantiæ mortificandæ, cap. 8. & 9.

Calceamentorũ Vſus Ægypti Monachis nullus

Calceamentorum vſum ipſis fuiſſe nullum, idem commemorat; vtpote in calidis Regionibus primùm habitantibus, in quo tamen Euangelicum interdictum ſimul obſeruare videri volebant. Si quando tamen vel corporis infirmitas, vel matutinus hyemis rigor, vel meridiani æſtus feruor cogebant, caligis tantum pedes muniebant, cap. 10. In aliis autem Prouinciis, pro ſitu & ratione locorum, & recepto vſu, varias veſtes in vſu fuiſſe ex cap. 11. ejuſdem libri Caſſiani de habitu Monachorum apparet.

Oeconomia & Victûs *ratio* MONACHORVM *ex Caſſiano.*

Cœnobiorum œconomi.

OEconomos in pleriſque monaſteriis fuiſſe, quibus earum rerum quæ ad victum pertinent diſpenſatio & cura commiſſa fuerit, ex cap. 18. & 20. patet lib. 4. de Inſtitutione.

Miniſtri, ſeu Hebdomadarij.

Habuerunt & peculiares ex Fratribus Miniſtros, quorum opera in quotidianis obſequiis ſibi præſtandis vſi ſunt, maximè in monaſteriis Meſopotamiæ, Palæſtinæ & Cappadociæ: & quidem ſingulis ſeptimanis per vices ſibi in officio ſucceſſerunt, neq; id etiam ſine ceremonia. Nam vbi per totam hebdomadam magno ſtudio & diligentiâ, ac certatim obierunt omnia ſua munia, ſub Dominici diei cœnâ, totius ſeptimanæ miniſterium concludebant lotione pedũ, quam exhibebant ordine vniuerſis Fratribus, in vnum congregatis ad concinnendos Pſalmos, quod ad quietem jam ſe compoſituri de more dicebant. Ac ſequenti die, quam ſecundam Sabbati Caſſianus nominat, poſt matutinos hymnos vaſa ac cuncta vtenſilia ſibi in miniſterio ſuccedentibus tradebant magnâ curâ congregata & ſignata, cap. 9. & 10. ejuſdem libri. Apud Ægyptios verò non fuit iſtorum hebdomadariorum Miniſtrorũ vſus, ſed illi diverſâ ratione vni ac certo alicui Fratrum judicio probato, vel penu vel culinæ curam commiſerunt, ita quidem, vt quandiu per vires & ætatem poſſet, eâ adminiſtraret fide & diligentiâ quâ poſſet maximâ, cap. 22. ejuſdem libri.

Victûs cùm fuerit apud diuerſos diuerſiſſima ratio hoc in genere dici poteſt, maximè ipſos vſos eſſe leguminibus, oleribus & & ſicco pane, vt ex cap. 5. lib. 5. de Spiritu Gaſtrimargiæ intelligi poteſt. De Ægyptiis ſingillatim meminit, eos non magnam curam parandis cibis & coctionibus impendiſſe, ſed plurimùm vſos xerophagiis, & homophagiis. Et voluptati fuiſſe ſecta ſingulis menſis porrorum folia, labſania, ſal frictum, oliuas, piſciculos minutos ſalitos, quos etiã peculiari nomine *Menominia* vocarint, c. 22. lib. 4. indicat. Commemorat etiam c. 11. ejuſdem libri quoddam cibi genus, quod maximarum deliciarũ loco alicubi ſit habitum, ſi quando Fratribus in refectione fuerit appoſitum, videlicet herbam quam *Lapſanum* vocant, ſale conditam & aquâ dilutam. *Victus.*

Maxima & crebra Ieiunia exercuiſſe eos qui monaſticen profeſſi ſunt, idem teſtatur cap. 17. libro eodem. Apud Ægyptios etiam, maximè verò apud Thabennenſiotas, ſi quando ad ſumendum cibum vnà accubuit magna Fratrum multitudo, tantum præſtitere ſilentium, vt præter Decuriæ præfectũ, nullus ne quidem mutire auderet. Qui tamen etiam ipſe ſonitu potius quàm voce indicat, ſi quid eſt vel menſæ apponendum, vel inde remouendum. Veſcentibuſq; Cuculla ſupra oculorũ palpebras demiſſa fuit, ne ſcilicet liber pateret proſpectus ad curioſius intuenda alia quàm quæ ſuis in mẽſis eſſent appoſita. Diebus Sabbati & Dominicis item feriis, prãdium pariter & cœnam Fratribus exhibitam, cæteris diebus non item, ex 12. cap. intelligitur. Extra menſam ſiue ante vel poſt non licitum fuit quicquam cibi deguſtare. Et hoc quidem vſque adeò ſeuerè obſeruatum eſt, vt etiam per medios hortos & pomaria incedentibus, non fuerit permiſſum, non modò ex arboribus eorum quæ vltrò ſe offerrent, quicquam decerpere: ſed neque eorum quæ paſſim ſtrata humi jacerent, pedibus etiam interdum calcanda tollere & ori admouere lib. 4. cap. 18. de Inſtitutione Renunciantium: item lib. 5. cap. 20. de Spiritu Gaſtrimargiæ. *Ieiunia.*

Habuerunt etiam ſolennes ac quotidianos ſuos congreſſus, quos *Synaxes* vocârunt, quibus ad canendos Pſalmos & faciendas preces conuenerunt: idque ſtatutis temporum horis: nam tertiam, ſextam & nonam obſeruarunt lib. 2. cap. 2. de Canone diurnarum orationum, *&c.* Noctu autem vt plu- *Synaxes*

plurimùm Monachos conueniſſe ex 2. lib. cap.2. planum eſt, vocatiq; ſunt hi nocturni congreſſus, quotidianæ vigiliæ, cap.17. ejuſdem libri. Nocturnas vigilias ſecutæ ſunt matutinæ orationes, poſt longum non ita interuallum. Quibus finitis, non licuit ad ſomnum reuerti. Ac vigilias cà nocte quæ illuceſcit in Sabbati diem, agere, fuiſſe vniuerſale per totum Orientem, cap.9. indicat.

Cantus

Alibi autem plures, alibi pauciores decantatos eſſe Pſalmos, ideoque canendorum Pſalmorum, & faciendarum precum non eandem vbique fuiſſe rationem, expreſsè tradit Caſſianus cap.2. lib.2. de Canone nocturnarum orationum & Pſalm. item cap.4. 5.6. ejuſdem libri. Et lib.3. cap. 3.6.

Si quis fratrum in diurnis Orationũ congreſſibus primo Pſalmo cœpto ac finito, in nocturnis verò cõuentibus ſecundo cœpto ac abſoluto, nõ interueniſſet, non fuit deinceps ei integrum ingredi Oratorium : ſed ante fores fuit ei conuentûs dimiſſio expectanda. Et cunctis egredientibus, ſubmiſſa in terram pœnitentiâ, tarditatis ac negligentiæ culpa deprecãda. Cap.7. lib.3. Vnde Benedictus videtur mutuatus eſſe quæ habet. Cap. 43. Regulæ ſuæ. Finitis orationibus Canonicis & congreſſu, illicò in ſuas cellulas receperunt ſeſe, quas aut ſinguli, aut interdum etiam bini ſimul vnà tenuerunt : nec vel paulisper ſubſiſtere, & cum altero ſermonem conferre licuit cap. 12. lib. 2. de Canone nocturn. orat.

Opus manuũ.

In ipſis autem cellulis interdiu ſuas manuum operationes & artificia exercuiſſe colligi poteſt ex Cap 12. & 14. Item ex libro 2. Cap.5. & libro 3. Cap. 2. de Canone nocturn. orat. Et per Ægyptum quidem Monachi ad labores & manuum ſuarum opera ita ſunt adacti, vt non tantum peregre aduenientes Fratres commodè excipere potuerint, verùm etiam per loca Lybiæ, quæ ſterilitate & annonæ penuriâ laborant, imò etiam piis qui per ciuitates in carcerum ſqualoribus contabeſcerent, alendis, plurimùm alimoniæ mittentes contulerint. Caſſianus Cap 3. lib. 10. de ſpiritu acidiæ.

De Inſtitutis MONACHORVM *ex Caſſiano.*

Monachis præfuit Abbas.

Cœnobiorum Collegiis vnum aliquem electum præfuiſſe, penes quem ſumma rerum gubernatio fuerit, ſupra ex Hieronymo, Auguſtino & Chryſoſtomo indicauimus. Id tamen ex Caſſiano quoque manifeſtum eſt, qui eum etiam *Abbatem* nominat: ac Cap. 3. lib. 3. de Canone nocturn. orat. de ipſius electione ſcribit : ac inter alia refert, in Ægypto & Thebaide neminem eligi, Fratrum congregationi præficiendum, niſi qui ipſi prius obediendo didiciſſet, quid obtemperaturis imperari oporteret, & ſeniorum inſtitutis ipſe aſſequutus fuiſſet, quæ junioribus tradi deberent: contra verò per alias Prouincias prius Abbates fieri dicit quàm Diſcipuli fuerint.

In monaſteria recipiẽdi probabãtur

In monaſterium autem recipiendi prius explorabatur animus & deſiderium Religionis ſtudio ardens: in tolerandis item injuriis perſeuerantia, modo hujuſmodi: Dies decem & eò amplius præ foribus excubare cogebatur, & omnium prætereuntium Fratrum opprobriis & injuriis erat expoſitus. Sic eum Paphnutius quidam cum filio paruulo ſuo octo annorum in monaſterium recipi cuperet, Abbas, vt experiretur eius obedientiam & affectum erga filium, non ſolum eos ante fores monaſterii manere, ſed Monachos etiam filiolum ejus ſine cauſa ante patrem colaphis cedere juſſit, quod tamen ille æquiſſimo animo tulit : imò juſſus aliquando ab Abbate vt puerum lachrymãtem in proximum flumen proiiceret, nec id detrectauit : ſed Fratres quos Abbas ad flumen præmiſerat ab inſtituto auocãrũt eum. His autem ſimilibusq; experimentis vbi ſatis exploratus fuiſſet, tum inquiſitum eſt, ne quid de priſtinis ſuis facultatibus vel nummulis reliquum eſſet apud ipſum. Neque enim pecuniam inferre quenquam paſſi ſunt, etiã quæ monaſterij vſibus profuturæ viderentur, Cap.3. & 4. lib.4. Inſtitut. Renunciãt. Hoc propterea obſeruatũ eſſe dicit Caſſianus, primùm, ne confidentiâ hujus oblationis inflatus, nequaquam ſe pauperioribus Fratribus coæquare dignetur : tum, ne ea quæ ſpirituali feruore incẽſus intulerat, tepefactus poſtea non ſine injuria monaſterij ſacrilego ſpiritu exigere moliatur. Poſt hæc recipiebatur. Exſtat autem formula receptionis talis apud Caſſianum. *Senex Pinufius,* inquit, *exhortationem hanc dedit Fratri, quem ſub noſtra præſentia in Cœnobio ſuo recipiebat. Noſti,* ait, *quot diebus præ foribus excubãs hodie ſis receptus, cujus difficultatis cauſam primitus debes cognoſcere. Sicut nanque immenſa gloria fideliter ſeruientibus Deo, ac ſecundum Regulæ hujus inſtitutionem cohærentibus ei promittitur in futurum: ita pœna grauiſſima præparantur his qui tepidè negligenterque fuerint executi, & ſecundum hoc quod profeſſi ſunt, vel quod ab hominibus eſſe creduntur, fructus etiam congruos ſanctitatis eidem exhibere neglexerint. Nam maledictus qui opus Domini facit negligenter. Ieremias ait. Ideò igitur à nobis diu refutatus es: non quòd tuam vel omnium ſalutem non toto corde cupiamus, & his qui ad Chriſtum cupiunt peruenire etiam procul occurrere non optemus, ſed ne temere recipientes & nos apud De-*

um le-

Digitized by Google

um leuitatis, & temetipſum reum maioris ſupplicij faceremus, ſi ad præſens facilè ſuſceptus, nec pondus profeſſionis huius intelligens vel deſtitutor poſthac, vel tepidus exſtitiſſes. Caue ergo ne quid aliquando eorum reſumas, quæ renūcians obieciſti, & contra Domini interdictum, de agro dominicæ Euāgelicæ operationis reuerſurus, inueniaris tunicā tuā, quā te expoliaueras, reueſtiri. Caue ne parentum, ne affectionis priſtinæ recorderis. Caue ne quando ſuperbiam quam nūc incipiens ardore fidei ac piâ humilitate calcâſti, quùm cœperis Pſalmorum vel profeſſionis quandam notitiā deguſtare, paulatim elatus reſuſcitare mediteris In hac quoq; humilitate ac patientia, quam vt ſuſciperes in monaſterio, decem diebus præ foribus perſeuerans, multis lachrymis implorâſti, nō ſolūmodo perſiſtas, verum etiam perficias ac ſuccreſcas. Satis enim miſerum eſt, vt cùm debeas à rudimentis ac primordiis tuis prouehi, & ad perfectionem tendere, etiam ab ipſis incipias ad inferiora deſcidere. Arcta eſt via quæ ducit ad vitam Conſidera ergo te de paucis & electis effectum, & ne exēplo multitudinis refrigeſcas. Sed viue vt pauci, vt cū paucis inueniri merearis in Regno Dei. Multi enim ſunt vocati ſed pauci electi. Et puſillus eſt grex cui placuit Patri hæreditatem dare. Itaque non leue noueris eſſe peccatum profeſſum perfectionem, ea quæ ſunt imperfecta ſectari: ad quē perfectionis ſtatum his gradibus atq; hoc ordine peruenitur. Principium noſtræ ſalutis einſdemq; cuſtodia, timor Domini eſt: Per hunc enim & initium conuerſionis, & vitiorum purgatio, & virtutum cuſtodia his qui imbuuntur ad viam perfectionis acqueritur. Qui quùm penetrauerit hominis mentem contemptum ei rerum omnium parit, obliuionemque parentum, mundiq. ipſius gignit horrorem. Contemptu autem ac priuatione facultatū omnium humilitas acquiritur. Humilitas verò his indicijs comprobatur: Primò, ſi in ſe mortificatas habeat omnes voluntates. Secūdò, ſi non ſolum actuum ſuorū, verùm etiam cogitationum nihil ſuo celauerit ſeniori. Tertiò, ſi nihil ſuæ diſcretioni, ſed iudicio eius vniuerſa cōmittat, ac monita eius ſitiens libēter auſcultet Quartò ſi in omnibus ſeruet obedientiam manſuetudinem atque patientiæ cōſtantiam. Quintò, ſi nō ſolum iniuriam inferat vlli, ſed ab alio quidē ſibi irrogatam nec doleat, aut triſtetur. Sextò, ſi nihil agat, nihil præſumat, quod non cōmunis Regula vel maiorum cohortentur exempla, Septimò, ſi omni vtilitate contētus ſit, & ad omnia quæ ſibi præcipiuntur velut operarium malum indicauerit & indignū. Octauò ſi ſemetipſum cunctis inferiorem intimo cordis credat affectu. Nonò, ſi linguā cohibeat, vel non ſit clamoſus in voce. Decimò, ſi non ſit facilis ac promptus in riſu.

Sic autem receptus, proprijs veſtibus exuebatur, & Abbatis manibus monaſterij habitu induebatur in cōmuni Fratrum conuentu. Exuuiæ autē ipſius, Oeconomo deſignato committebantur ad tempus quo curſū interea explorationibus ipſius probaretur cōſtantia. Nam ne hoc quidē modo, quo diximus, probari, vniuerſo ſtatim collegio aſſociebantur, ſed per integri anni ſpatium, ſub cuiuſdam ſenioris diſciplina, peregrinorum & aduenarū curam eos gerere oportebat. Quod ſi interea quocūque modo aliquid perſenſiſſent, ex quo ipſum minus cōſtantem futurum iudicâſſent, ſpoliato Ordinis veſtitu, propria ei veſtimenta, quæ ab Oeconomo repetierūt, reddiderunt, & monaſterio eiecerunt: ſin verò conſtanter perſeueraturum eum arbitrarentur, veſtimenta eius alicui indigēti donârunt, & reliquo cœtui aggregârunt, cap. 5. & 6. eiuſdem libri: ita tamen vt alteri ex ſenioribus, cui inſtitutio decem iuniorum commendata erat, cōmitteretur erudiendus, cap. 7. Eruditi autē & aſſuefacti ſub ſenioris illius diſciplina, tātam obedientiam præſtabant, vt ne Cellā quidē quacunque de cauſa egrederentur ſine Præpoſiti, ſeu Magiſtri venia. Imò ne naturali quidē neceſſitati ſatisfacere propriâ authoritate audebāt. Cùm ſonitū audiſſēt ad orationem ſeu ad opus aliquod inuitātem, certatim è cubiculis ſuis proruperunt, ita vt is, qui aliquid ſcripſiſſet intus, quam fuiſſet repertus inchoâſſe literam eam perficere nō auſus eſſet, ſed imperfectâ relictâ, obedientem ſe exhibuit, quam virtutem non ſolum operi manuum, ſeu lectioni vel ſilentio & cellæ quieti, verum etiam cūctis virtutibus ita prætulerunt, vt huic iudicarint omnia poſtponēda, & vniuerſa diſpendia ſubire parati fuerint. Vnde imperata quoque tanta animorum promptitudine expedijſſe dicūtur, vt impoſſibilia ſæpius, & quæ ipſorum vires ſuperauerint, tamen aggredi non recuſarint, quo animum obediendi paratum declararent, cap. 10.

Diſciplina corrigendi delicta in Monaſteriis.

Habuerunt & corrigendorum delictorum diſciplinam, quam *publicam pœnitentiā* ſubinde nominat Caſſianus. Ea fuit eiuſmodi, vt qui delequiſſet in Synaxi, ſeu publico omnium fratrum congreſſu, in terram proſtratus, tam diu veniam demiſſè peteret, quandiu ſolennitas orationū eſſet finita: quā quidē impetrabat, vbi Abbatis iudicio de terra ſurgere iuſſus fuiſſet. Eâ autē emendatione tantū leuiora delicta expiabātur, qualia ſunt, ſi quid per negligentiam fuiſſet vel fractū vel perditū, ſi non in tempore ad cōuentus acceſſiſſet: ſi durius aut contumacius etiam reſpondiſſet, ſi in Pſalmorū modulationibus titubaſſet: ſi mandata iiē ſtatuta officia minus diligēter expedijſſet, ſi dimiſſo congreſſu nō rectà ad cellā redijſſet: ſi cū alio præter ſuū contubernalem confabulatus eſſet: ſi cū ſuſpēſo ab oratione orâſſet: ſi

cum

cũ parentibus vel amicis,hominib.politicis abſque ſenioris permiſſu collocutus fuiſſet: ſi denique literas abſque ſenioris authoritate vel dediſſet vel accepiſſet. Nam grandiora illa & magis atrocia, vt ſunt conuitia, manifeſti contemptus, contradictiones tumidæ, nimis diſſolutus & effrenis inceſſus, cum Mulieribus familiaritas, iræ, rixæ, ſimultates, iurgia,auaritiæ contagium, rerum minus neceſſariarum affectatio, & poſſeſſio: poſtremò extraorninaria & furtiua cibi refectio, plagis vel eiectione ex ſodalitio, puniebantur. Capite.16.

Lectio ſacrarũ literarũ ad menſam viſitata in monaſterijs vnde

In more etiam poſitum inſtitutoque primæ huius Claſſis Monachorum fuit,vt mẽſæ accumbentibus & edentibus, ex ſacris literis aliquid legeretur. Caſſianus lib.4.ca. 7. Inſtitutionum indicat, conſuetudinem hanc non ab Ægyptiorum, ſed Cappadocum Monachis ortam eſſe. Tradidit eam poſtea Auguſtinus quoque cap. 13. Regulæ ſuæ, quæ tamen falsò ei adſcribitur, vbi ita præcipit: *Cùm acceditis ad menſam donec inde ſurgatis, quod vobis ſecundum conſuetudinem legitur, ſine tumultu & contentionibus audite: nec ſolæ vobis fauces ſumant cibum, ſed & aures eſuriant verbum Dei. Saluator Diabolo tentanti de peccato gulæ ait: Non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei: inſinuans corporalem cibum deſpiciendum eſſe propter ſpiritualem.* Eandemque conſuetudinem à ſuis etiam Monachis obſeruari voluit Benedictus, monaſticæ vitæ in Occidente Author, vt eſt videre cap.38. Regulæ ſuæ. Fuit inde in Concilio Toletano 3. ca.7. ſtatutum quoque, *vt in conuiuio ſacerdotali ſẽper haberetur lectio de ſcripturis diuinis*: quod etiã exſtat diſtinct.44.c.pro reuerẽtia Dei.

Conſuetudo legendi ſacras literas ad menſam laudabilis.

Eſt autem conſuetudo hæc multis nominibus laudabilis. Primò namque in menſa non tantum interior, ſed etiam exterior homo verbo Dei paſci debet, vt Auguſtinus loco citato etiã docet. Et Bernardus in Apologia ad Guilielmum Abbatem repræhendit grauiter contemnentes cibum ſpiritualem & appetentes corporalẽ. Et in libro de ſolitaria vita ad fratres de Monte Dei: *Cùm manducas*, inquit, *nequaquam totus manduces, ſed corpore tuo ſuam refectionem procurante, mẽs non omninò ſuam negligat, ſed de memoria ſuauitatis Domini, vel ſcripturarum aliquid, quod eam paſcat, meditando vel ſaltem memorando ſecum ruminet & digerat.* Vitantur etiam hoc pacto in conuiuijs multa turpia, inutilia & ocioſa verba. Vnde Caſſianus loco ſupra nominato ait: *Reficientibus Fratribus, ſacræ lectiones in Cœnobijs recitantur non tam ſpiritualis exercitationis cauſâ, quàm compeſcendæ ſuperfluæ fabulationis gratiâ maximè contentionũ, quæ plerunque ſolent in conuiuijs generari.* Et cap.7. Toletani 3. Concilij dicitur: *Pro reuerentia Dei & ſacerdotum, id vniuerſa ſancta cõſtituit Synodus, vt quia ſolent crebrò menſisocioſæ fabulæ interponi, in omni ſacerdotali conuiuio lectio ſcripturarum diuinarum miſceatur. Per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non neceſſariæ prohibentur.*

Monachi Epiſcopis ſubditi.

Illud etiam non intermittendum videtur, monachos à iurisdictione & obedientia Epiſcoporum in hac prima Claſſe non exemptos fuiſſe, vt ſequentibus ſeculis fieri cœpit, ſed eos Epiſcopis ſubiectos eſſe debuiſſe, ita vt ſine illorũ authoritate nec ſuos gregales in Clerum promouere, nec monaſteria condere nec cellulas exſtruere, nec alia huiuſmodi agere ipſis licuerit. Ita enim ſancitur in Chalcedonenſi Concilio cap.4. *Monachos per vnamquamque Ciuitatem aut Regionem volumus Epiſcopo eſſe ſubiectos*, &c. Reperitur hoc in Aurelianen. 1. Synodo ca. 21. vbi etiam additur *vt Abbates quoque in Epiſcoporum poteſtate ſint, ab iiſq; corrigantur ſi deliquerint.* 18.q.2. Abbates. In Chalcedonẽſi Synodo eâdem ſancitum quoque eſt, *vt nullus Monachus monaſterium, oratorij domum & cellulas inconſulto Epiſcopo de nouo ædificet, aut congregatiunculas Monachorum inſtituat.* Repetitur in Agathenſi Synodo cap.27. & 58. in Aurelianenſi 1. cap. 24. vt eſt etiam videre 18.q.2. In Agathenſi Synodo decretum etiã fuit, *Ne quid Abbates ſine ſuo Epiſcopo vendant.* 27.q.4.in venditione.

Monachis non licuit vagari.

Non licuit etiam Monachis per Ciuitates & agros vagari, vel relictis ſuis monaſterijs ad alia tranſire. Præcepit enim Chalcedonenſis Synodus, *vt Monachi ſine licentia Epiſcopi, vagantes, ad propria loca redire cogantur.* Idem etiam conſtituit Pelagius Papa Paulino ſolitario ſcribens. 16. q. 1. Probinum. Et in Agathenſi Synodo decernitur. *Ne quis Monachum, niſi Abbatis ſui permiſſu aut voluntate, ad alterum monaſterium commigrantem Abbas alius ſuſcipiat aut retineat, ſed vbicunque fuerit Abbati ſuo tradatur* 20.q.5. Monachum.

Monaſteria huius primæ claſſis quid.

Ex his quæ hactenus de moribus, exercitijs, ſtudijs ac inſtitutis Monachorum primæ huius Claſſis diximus, perſpici puto, ipſorum monaſteria fuiſſe *primò* Officinas (ſic enim Ambroſius Epiſtola 82. appellat) ieiunij, vigiliarum, precum, beneficentiæ, charitatis, laboris & ſimilium virtutum. *Secundò*, Scholas ſtudioſorum, præſertim Baſilij, Hieronymi & Auguſtini monaſteria: quæ tamen ab aliis diuerſi aliquid habuerunt: nam in ijs inſtituti in ſtudijs ſacrarum literarum, deinde euocati fuerunt ad miniſteria Eccleſiaſtica. Neque obſtant Bellarmini argutiæ Nam licet non

vbique

vbiq; meminiſſent Patres Scholarũ: Monachos literis operam non dediſſe: nec pugnant cum literarũ ſtudiis orationes, jejunia & ſimilia. Sed quia non certas habuerũt de ſtudiis literarum Regulas, ſub initia primæ monaſticæ Monachi, eam fortaſſe ob causá ſcriptores Eccleſiaſtici Scholarũ tam disertè & frequẽter non meminerunt. *Tertiò*, in iis degẽtes non fuiſſe cuiquá mẽdicitate ſuâ moleſtos ſed labore manuũ ſuarũ victum & amictũ ſibi aliisq; cõparaſſe. *Quartò*, Regulas eorum has primas fuiſſe, vt omnia eſſent libera, Votum autem perpetuũ iſta profeſſio non haberet: adeò, vt nec ciborũ nec jejuniorum certa tempora indicta eſſent, ſed quantum vellent ederẽt & biberẽt & operarẽtur. Itẽ quando vellent jejunarẽt. Hanc enim fuiſſe Regulam Pachomij, qui Dux & Author vitæ Tabennẽſiorarum Monachorum fuiſſe dicitur, Niceph. teſtatur lib. 9. ca. 14. *In eo ſcripto*, inquit, *quòd Pachomio cœlitus ab Angelo datũ fuit, leges præſcribentis more, expoſitum erat, permitti debere vnicuique, vt quantum poſſet & vellet, ederet, biberet, operaretur: atq; itidem vt pro arbitrio ſuo jejunaret aut non jejunaret. Et vt validius cibum capientibus duriores labores, qui vero parcius alimentis vterẽtur, & ad pietatis exercitium incitatiores eſſent, leues atque faciles operæ mandarentur*, Teſtatur hoc etiam *Eraſmus*, qui in Antidoto Epiſtolæ D. Hieronymi ad Ruſticũ de primorũ Monachorum viuendi forma ita refert: *Ad Ruſticum*, inquit, *ſicut etiam in iis Epiſtolis, quas ad Heliodorum ſuum ſcripſit, D. Hieronymus nihil eorũ præcipit quæ his temporibus à Monachis exiguntur. Permittit enim poſſeſſionẽ rei familiaris. Permittit vitã agere cum Matre, cum Sorore, denique cũ quibuſlibet Viris aut Mulieribus, modo fugiat ſuſpectam ac periculoſam conſuetudinẽ. Hortatur, non exigit, vt ſi malit peregrè viuere in cõtubernio multorũ, Patris alicujus arbitrio viuat potius quàm ſolus ſuo. De monaſterio certo, de figura, aut colore aut materia veſtis, nulla vſquã mentio. Tantũ ejuſmodi veſtitũ vult eſſe, vt nec ſordibus hypocriſim, nec nitore faſtum præ ſe ferat. De tribus Votis illis, quæ vocant ſolennia, ne verbum quidem vllum. Laudat in Ruſtico eloquentiæ ſtudiũ, quodque literarum gratia, procul ſemotus, adierit Regiones. Meminiſſe autẽ debemus, id quod palàm liquet ex hujus ſcriptis, ætate Hieronymi nondũ fuiſſe hoc Monachorũ genus, cujuſmodi noſtra tempeſtate videmus: quos omnes vtinam tam pios haberet Mundus; quàm habet multos: & ita ſanctimonia cæteris antecellentes, vt ornatu differunt. Nam illis temporibus Monachi nihil aliud erant quàm vitæ ſeueriori Mundi contemptum profitentes, nihilominus Epiſcopo ſuo parebant ſicut cæteri, & Clericorum munere fungebantur, ſicut & cæteri. Porrò Monachis olim non fuiſſe interdictam rerum ſuarum poſſeſſionem vel Auguſtinus eſt teſtis in lib. de Hæreſibus ad quod vult Deum cujus hæc ſunt verba: Apoſtolici*, inquit, *qui ſe iſto nomine arrogantiſſimè vocauerunt, eò quòd in ſuam communionem non reciperent vtentes conjugibus, & res proprias poſſidentes, quales habet catholica Eccleſia, & Monachos & Clericos plurimos. Idem in Regula ſuorum Clericorum prohibet, ne ſit notabilis illorum habitus, nec veſtibus affectent placere ſed moribus, hoc eſt ſi meliores velint videri cæteris, non id agant nouo colore, aut forma veſtis ſed probitate vitæ. Non igitur mirum, ſi nihil de his meminerit Hieronymus quæ nondum erant inſtituta. Neſcióque an nunc quoque magis expediret Eccleſiæ Chriſtianæ, ſi pauciora forent monaſteria, quorum magnam partem, ad mores parum Religioſos prolapſam videmus: eſſetque omnium idem cultus, eadem preces eademque vitæ ratio. Poſtremò quàm minimùm ſeruitutis ac ceremoniarum quæ magis ad Iudæos pertinent quàm ad Chriſtianos, & ſuperſtitioſum facere poſſunt pium non poſſunt.* Hæc Eraſmus: qui etiam in vita Hieronymi inquit, *Monachi inſtitutum Hieronymi tempore longè diuerſum erat ab hoc quod hodie videmus ceremoniis obſtrictum, imo quibus maximè libertas erat cordi, hi Monachi profeſſionem ſuſcipiebant. Primùm enim res manebat integra, manebat commigrandi remigrandique quo vellet poteſtas: manebat dulciſſimum ac liberrimum ocium ad ſtudium, jejunia, pſalmos, vigilias, aut ſuópote incitabãtur, aut exemplis inuitabantur, non cogebantur hominum conſtitutiunculis. Veſtitus erat ſimplex, nec is tamen præſcriptus, ſed ſuo cuique arbitrio ſumptus: non qui prodigioſâ nouitate faceret inſignem & digito notandum, ſed qui ſimplicitatem Chriſtianam præ ſe ferret. Votorum nulla vincula. Denique ſi quem fortè ſui inſtituti pœnitentia cœpiſſet tota demum pœna erat inconſtantiæ nota. Cujus rei ſi quis fidem requirat, legat Hilarionis vitam: legat inſtitutionem Monachi ad Ruſticum, & item ad Paulinum: legat in Epiſtola, cujus initium: Audi filia, deſcriptum triplex apud Ægyptios Monachorum genus. Quin inter alia præſtabat & hæc commoda illud vitæ genus. Hujus prætextu honeſtum licebat ad affinium & cognatorum vinculis ſeſe excutere, graui nimirum onere ei, cui nihil dulcius ocio ſtudiorum: à publicis functionibus, à muniis & officiis imperialis aulæ prorſus habebantur excuſati. Poſtremo minus patebant Epiſcoporum quorundam jam tum inſoleſcentium Tyrannidi. Iam hic titulus nec à functione Clericatus quicquam remorabatur, & ex nullo ordine ſæpius deligebantur Epiſcopi. Nec aliud erat quicquam tunc Monachi profeſſio quàm priſca liberaque vitæ meditatio ac purè Chriſtiana.*

De Monachatus Claſſis prima Eraſmus ex Hieronymo.

Ex Auguſtino

Proinde quod Hieronym⁹ ad Heliodorũ ſcribit: *Animaduerte Frater, nõ licet tibi quid-*

An proprium aliquid

L quam

habere licuerit primis monachis.

quam habere de rebus tuis. Nam omnis inquit Dominus, qui non renunciouerit omnibus quæ poſſidet, non poteſt eſſe meus Diſcipulus: Hoc inquã ita interpretatur Eraſmus in Antidoto Epiſtolæ ad Heliodorũ: *Non videtur,* ait, *hoc exigere ab Heliodoro velut à Monacho, cùm id à Ruſtico Monacho nõ exigat.* Idoq; Eraſmus ſic accipiẽda putat hæc verba Hieronymi, *ipſũ nimirũ in exhortanda plus dixiſſe, & hyperbole vſum: veluti Paulus od Hebræos ſcribens, quo deterreret eos qui Chriſti profeſſionem ſuſcepiſſent, ab iterandis peccatis ait impoſſibile eſſe qui ſemel fuiſſent illuminati, relapſas in peccatũ reuocari ad pœnitentiã, cum quatidie Chriſtianos relapſos reſtituat Eccleſia. Ita enim nonnunquã iniquum petimus, vt æquum auferamus, præſertim vbi non leges aut decreto proferuntur, ſed exhortotio, cõſolatio, admonitio, pro ratione temporis ac perſonæ tractatur. Aut certè ita accipiẽda verba Hieronymi: Non licet tibi quicquam hobere de rebus tuis, vt ſubaudias conditionem, Si nimirum vis perfectum eſſe. Quanquam Euangelicum proceptum nan tam de prædiis ac nummis abiiciendis loquitur, quàm de affectibus. Ille præclarè abiecit apes, qui nec ſtudet accumulandis, nec dolet ablatis, nec gaudet affluentibus, nec vllo in precio habet. Poſtremò qui juxto Poulum ſic poſſidet quaſi non poſſideat.* Hactenus Eraſ.

Polydorus Vergilius.

Polydorus quoque Vergilius lib. 7. cap. 1. de Inuentor. rerum indicat, *Veſtitum honeſtum pro jure ſuo quemque ſumpſiſſe ex Monachis prima huius Claſſis.*

Vadianus.

Adſtipulatur his etiam Vadianus, qui in Epitome trium terræ partium fol. 187. *Adoucta vita monaſtica,* inquit, *inſtituto, & Diſcipulis contractis, monaſteria paſſim inſtituta ſunt, nimirum ſcholæ quædam, veteris diſciplinæ exercendæ. in quibus tamen, vt animus lectione cognitioneq́; ſcripturarum ſic & carpus per vices horarum labare exercebatur: dimicobatur non infeliciter cum carnis incentiuo & Diaboli verſutia: & quemadmodum in gymnaſio tyranes ad certamen veterani, ſic in illis Abbates, hoc eſt ſeniores eruditione & pietote probati, ſuos od luctamen in ſeculo ferendum, obarmabant. Interim & Epiſcapis auſcultobant, & Dominicis diebus in Eccleſiam multi prodibãt, conſueto cum illis ſacrificia peragentes, quòd polàm, in vita Paulæ Hieronymus indicat. Nullus inter eos diues, nullus pauper erat, habentes alimenta & quibus tegerẽtur, his contenti erant: labore manuum parabantur in diem quibus eſſet opus, ſi ſuperat quicquam pauperibus diuidebotur. Et in hoc quidem vitæ genere voluntate, non neceſſitate perſiſtebant: mutore licebat propoſitum quoties ratio exegiſſet: neque hoc humanis conſiliis dabatur loci, vtcunque in ſpeciem honeſtis, vt & inuiolata conſiſtere, & præjudicare diuinis poſſent. Proinde in Presbyteros & Epiſcapos eligebantur ſæpe numero, qui in hocce ſtudiorũ & diſciplinæ tyrocinio eſſent verſati: nullo enim illis vita Regulo olia quàm ſcripturarum, nempe vt perpetua peccati deteſtatiane Chriſto Domino per baptiſmum demortui, certa ſalutis fiducia in vitæ nouitate cum illa reſurgerent. Quod vnum Votum catholica Eccleſia in omnibus membris ſuis, capite Ieſu Chriſto, ita cuſtodit & ſeruat, vt ſi ad incredulorum multitudinem paucitas illa credentium conferatur, haud olim inuenias quòm monaſterium quoddam diſciplinæ Euangelicæ, & Ciuitatem Dei, plenam Conciuibus & Cohæredibus Chriſti, quorum mutuam dilectionem & pacem, non decreta & conſtitutianes hominum quantumuis ſibi placentiũ, ſed diuino oracula moderantur, neque cujuſquã tam arctè quicquam priuatum eſt quin ipſum commune faciat Dilectio ſi vſus poſtulet. Quanquom autem non ſim neſcius, monaſticæ vitæ nec exempla in ſcripturis, nec præcepta eſſe, & Hieronymus, alioqui fautor Monachorũ, non odmodum illorum ſententiam probet, qui Eliſaum & Ioannem id genus vitæ fecerunt authores, tamen ferenda videbotur illo ſeculo vel nouitas, quæ modò ad diſciplinam & eruditionem conſeruandam eſſet admiſſa: quia nec Vota illa quæ vocant ſolennia hodie dicuntur, tunc quenquam illaqueabant, & jejunia etiam continua diſſimulabantur: neque admodum referebat, qua veſtitu, modò honeſto, incederes: nihil venale illis aliud quàm quod in officinis vaniret. Poſtremò, mendicitate Eccleſiis non erant moleſti, longè minus tyrannide aut faſtu inflati. Hodie ſpecie Votorum orbis abundat, quæ minus arbitror odioſa bonis forent, ſi tam ſeuerè redderentur quàm ſupinè jactantur. Illud mirum proximis quingentis annis, triginta amplius monaſticas ſectas enatas, hodie non numero, ſolùm, ſed opibus quoque celebres ſpectori, cùm ante id tempus alia Regula (quod ſciam) non teneretur quàm Benedicti. Nam quod de Baſilio & Auguſtino quidam ſomniant, prorſus omni fide coret.* Hactenus Vadianus.

Nota.

Bullingerus.

In eandem quoque ſententiam Bullingerus de Origine erroris cap. 13. de primis Monachis ita ſcribit: *Deo,* ait, *ſeruientes, toti incumbebant precibus, lectionibus meditatianibusq́; ſacris, denique & laboribus, quibus victum ſibi quærebant. Rigebont tum Monachorum, id eſt ſolitariorum hominũ digiti callis magis quàm annulis aureis. Floruit autem hoc vitæ genus primùm & maximè apud Ægyptios. Legantur hujus generis quædam apud Hieronymum, in vita Pauli primi Eremitæ, & Auguſtinum in libro de Moribus Eccleſiæ catholicæ cap. 31. Ægyptiorum exemplum poſtea ſequuti ſunt & aliarum Nationum homines: unde multis in locis exſtructa ſunt Cœnobia in quibus communibus viuebatur impenſis. Tandem cœperunt in Cœnobiis illis ſerſiora coli ſtudia, & conjectari licet ex 9. copite lib. 11. hiſt. Ecleſ. Hobebatur præterea in iſtis pauperũ & infirmorũ cura. Ex his tum monaſteriis prodierunt multi eruditi Viri, Eccleſiarum do-*

Digitized by Google

rum Doctores & Epiſcopi, moribus & literaturâ clariſſimi. Id quod poſtea Principum & Nobilium Virorum, popularium quoque animos adeò commouit, vt opes ampliſſimas monaſteriis certatim affunderent. Pulchrum enim & pium videbatur, & pauperum ſubuenire inopia, quos tantopere Chriſtus ſuis commendauit, & pietatis ſtudia juuare, ſine quibus Religio nequit eſſe incolumis. Idem lib. 2. c. 8. de Epiſcoporum inſtitut. *Habitabant olim,* inquit. *ſtudioſi bonarum & ſacrarum literarum in loco aliquo vno ſtudiis accommodo & à turbis ſemoto: omnibus rebus vtebantur communiter: vnde & domicilia eorum dicta ſunt Cœnobia. Sub iiſdem enim agebant præceptoribus, eâdem vtebantur menſa, non ſplendidè quidem commeſſantes, ſed frugaliter & ſtudioſorum more victitantes. Veſtitus quoque propemodum omnibus idem, nihil ſordium habens, aut luxus, ſed qui decebat ornabatque ſtudiis conſecratos. Iam & horæ propemodum ſingulæ lectionibus, exercitiis, precibus & confabulationibus ſertis, jucundis ac literatis erant deſtinatæ. Aliis enim exponebantur ſcriptura Canonica, vnde & nomen inuenerunt & dictæ ſunt horæ Canonicæ: aliis exercebatur iuuentus in diſciplinis. Erat juſtum tempus quod precibus, lectioni Pſalmorum, & curæ corporis impendebant,* & cætera.

CAPVT X.

De origine Tonſuræ CLERICORVM *&* MONACHORVM.

AD inſtituta & ritus Monachorum non incommodè referri poſſe arbitror TONSVRAM, cujus à Patribus aliiſque authoribus primæ hujus Claſſis ſemel iterumque fit mentio: ideoq; eam hoc capite ita explicare ſtatui, vt quam ob cauſam à principio inſtituta, quæ ejus ratio, forma ac modus primò fuerit, deinde in quem hypocriticum & ſuperſtitioſum, adeoque non diſſimulandum abuſum progreſſu temporis deuenerit, ob oculos ponam: idque ita me facturum confido, vt & abſtruſa ac recondita quædam in lucem ſim prolaturus, & docti Viri fortaſſe hanc diſputationem non ſint improbaturi.

Promittere capillum vſitatū veteribus. Sciendum itaque apud Veteres frequentiſſimo in vſu fuiſſe comam ſeu capillitium non attondere aut incidere, ſed inſtar Mulierum alere atque promittere, quod & *ſummittere crinem* Tacitus, Suetonius, & *ſubmittere capillum* Plinius dixerunt. Ac refert Adrianus Iunius in libro de Coma cap. 3. ex Ariſtotelis lib. 2. Oeconomicorum, tanti gentilium nonnullos olim comæ nutritionem & promiſſionem feciſſe, vt nec dubitârint quidem æs ſoluere mulctæ nomine Mauſolo Cariæ Regi, quò liberis eſſe & immunibus liceret à Regis imperio, quod crinium tondendorum neceſſitatem proponebat. Et Dion Pruſiæus comæ encomium ſcripſiſſe memoratur ab eodem. Galliæ Ciſalpinæ à Comæ ſtudio & intonſis capitibus Comatæ nomen fuit: ejus incolas belli ciuilis tempore tonſos fuiſſe, Lucanus in primo Pharſaliæ, vtpote in ſeruitutem redactos, his verſibus teſtatur:

Et nunc tonſe Ligur, quondam per colla decora
Crinibus effuſis toti prælate Comatæ.

Apud Getas capillati publicis etiam carminibus celebrabantur, Iornande Auctore. Cæſar in Comment. Britannis, & Solinus Indis promiſſum capillum tribuunt: & Oppianus in Cynegeticis Parthos βαθυπλοκόμας ob promiſſam cæſariem appellat. Homerus quoque frequenter vniuerſos Græcos καρηκομόωντας, id eſt crinitos, ſeu capite comatos vocat. Et notum eſt Lycurgi inſtitutum, qui ne Spartani comam deponerent, prohibuit. Æthiopes τιθυνόκομον γένος, tanquam comę nutritiam gentem vetus Tragœdiæ appellat. Quin imò tanta in admiratione prolixi capilli fuerunt apud gentes, vt Diis etiam ſuis eos affinxerint. Homerus & Phidias ſtatuarius comam Ioui diuiduam tribuerunt, quâ totum tremefaciat Olympum, ſcilicet ob majeſtatem & reuerentiam. Neptunum cæruleâ cæſarie ſpectabilem vetuſtas finxit. De Baccho quoq; fabulati ſunt, quòd longos amet crines. Apollo ἀκερσεκόμης, à Pindaro ἀκειρεκόμας intonſus, item χρυσοέθειρος, & à latinis poëtis Crinitus appellatur: eique à Christodoro Thebano poëta ἄδετον πλόκον, id eſt, fluxa & fluens cæſaries tribuitur. Æſculapius etiam Comatus dictus fuit, atque eâ ſpecie Epidauri vrbis Ciues coluerunt eum.

Hæc verò conſuetudo nutriendi comam omnibus ætatibus à cunctis populis non omnino Barbaris ſemper eſt vitio data. *Promiſſio comæ muliebris molities.* Quia enim Mulieribus hoc propriè à natura ferè datum eſt, vt ſtudioſius comam nutriant & exornent, propterea etiam pro muliebri mollitie plærunque habitum fuit ſi Viri idem feciſſent. Vnde & comatuli ferè effœminati, molles & delicati, qui nitorem elegantiamque non ſatis virilem affectarent, à veteribus dicebantur. Suffragatur etiam noſtræ ſententiæ Syneſius, qui ait: καθάπαξ οἱ θηλυδρίαι τριχοπλάσται πάντες εἰσὶν *in vniuerſum effœminati omnes capillorum concinnatores ſunt.* Et Plautus Cynędum calamiſtratum vocat. Antonius Imp.

apud Philoſtratum Alexandrum ſophiſtam mollitiei accuſare volens, comæ ſtudioſum illum appellat. Ciceronem quoque de Cæſare dicere ſolitum accepimus, ſe, quo minus crederet eum ad tyrannidem aſpirare, adduci capillorum molliter fluentium argumento. Poſtremò ſalaciſſima turba Liberi Patris Orgia fanatico curſu celebrans, ſemper comata erat.

Ac ſi rem hanc totam paulò diligentius expendamus, reperiemus, ſtudium immodicum nutriendæ comæ, non modò ſeculis omnibus apud celeberrimas quaſq; gentes vt molliciei muliebris notam, in Viris infame fuiſſe, ſed etiam inutile, vile, ignominioſum ac ſeruile. Nulla enim poteſt ratio adferri, ob quam ſuperflua capillitij ſeges alẽda ſit, aut quid præſtantis emolumenti ea adferat demonſtrari, niſi fortaſſis ad pediculos producendos nutriendosq́; id fieri dicas. Ignominioſam autem in Viris eſſe comam promiſſam D. Paulus luculentiſſimè docet in 1. Cor. 11. vbi dicit. *Natura ipſa hoc docet vos, quòd Viro, ſi comatus fuerit*, PROBRO *ſit: cõtra Mulieri ſi comata fuerit, decori ſit.* Ambroſius indicat, D. Palum hoc ſecundum legem pronunciâſſe: *prohibet enim*, inquit, *lex Virum eſſe comatum.* Vnde Origenes dixit, *Iobum tondentem caput ſacto præſtitiſſe, quod acerbius poſtea ab Apoſtolo interminatum eſt verbo, quòd vir ſi comam nutrierit, ignominia illi ſit.* Et alius dixit, *Vir comam alere non debet, cùm ſit imago Dei.* Conſentit etiam Phocylidis dictum cum Pauli ſententia: quum enim negâſſet maſculis alendos eſſe cincinnos, præter virilis ſexûs decorum, hoc ſubiicit:

ἄρσεσιν οὐκ ἐπέοικε κόμην· χλιδαὶ δὲ γυναιξί.
Cæſaries decet haud marem, ſed Fœmina comptis
Geſtiat.

Ariſtophanes quoque in Auibus, comæ promiſſuram ignominiæ loco obiicit philoſophis, qui ob parſimoniam comam ſubmittebant, inquiens:

ἐκόμων, ἐπείνων, ἐῤῥύπων, ἐσωκράτων,
Comabant, eſuribant, ſquallebant, ſocratiſabant,

Et Laertius ex Phauorino indicat, eos exſibilari ſolitos fuiſſe, qui comati in ſtadium prodirent, vbi virili robore opus ſit. Hectorem quoque Homericum Paridi probri loco obiecisse conſtat comendi capillitij ſtudium, vocans eum κέρᾳ ἀγλαὸν, hoc eſt, cæſarie nitentem.

Quòd autem ſeruitutis ſignum quoddam apud gentes nonnullas coma fuerit, argumento ſunt ſerui, qui à Dominis ſuis libertate donati capillos ponebant, vt nulla ſeruilis conditionis veſtigia reſtarent in eo qui libertatem accepiſſet. Vnde & Lucianus dicit, *Coma & cincinnus retrò ſparſus, haud ingenuæ conditionis eſſe hominem loquitur.* Huc pertinet etiam prouerbium illud: Δοῦλος ὢν κόμην ἔχεις, id eſt, *ſeruus cùm ſis comam geris.* Dicitur de eo qui præter decorum aliquid faceret: Ariſtophanes in Auibus, & Suidas.

Eundem morem denique alendi capillum inter pleroſque populos grauitate honeſtateq́; celebres, pueris, & infantibus, non Viris vſitatum fuiſſe, inde apparet, quòd Poëtæ abſolutè pueros capillatos, & crinitam turbam appellant: quod fecit Martialis lib. 5. Epigr. Teſtatur idem mos antiquiſſimus, quo adoleſcentes ad pubertatis vſque annos comam nutrire ſunt ſoliti, poſtea verò eam reſecuerunt, & certis Diis conſecrârunt. Plutarchus enim teſtis eſt, temporibus Theſei, ex ephoebis excedentes Delphos profectos, detonſæ comæ primitias Apollini, cognomento κουροτρόφῳ, dedicâſſe. Similiter Æſculapio appenſum fuiſſe crinem pueritiæ, Martialis lib. 9. Epigrammat. oſtendit: & lib. 1. teſtatur, conſuetudinem hanc Romanis quoq; fuiſſe: quibus etiam in Vrbe arbor fuit *Capellaris* appellata, in qua tonſum capillum Deo conſecratum ſuſpẽderunt adoleſcentes, Feſto Pompeio auctore. Eundem morem obſeruâſſe etiam Ægyptios Lucianus in Nauigio indicat: eodem Auctore apud Troezneios lege vetitum fuit puellis & adoleſcentibus conjugio copulari, antequam cæſariem totondiſſent: idemq́; etiam Aſſyriis obſeruatum commemorat in libello de Dea Syria. Imò Athenięſes certũ diem deputatum habuerunt, quo puberes adoleſcentes detonſis crinibus ac Dianæ appenſis, virilem togam ſumebant. Quæ omnia abundè probant, comæ alimoniam puerorum, virorum nequaquam fuiſſe apud gentes quoque.

Ad ea verò, quæ ſuperius de nutritione comæ diximus, quæ apud nonnullos populos & priuatos homines in vſu fuit, haud difficulter reſpõderi poteſt. Adrianus enim Iunius in libro de Coma extremæ dementiæ Lycios accuſat, quòd maluerint fiſcum Regis Mauſoli explendo, ſuis ſe opibus ſpoliare, quàm comam, nulli futuram vſui, præterquàm inani oſtentationi, deponere. De Dione idem teſtatur, quòd adulatoris potius perſonã aſſumpta, quàm ſynceri philoſophi, in gratiam Traiani Imperatoris, cui à crinibus cognomen erat, encomium comæ ſcripſerit. Adeò enim ab ipſo honorat⁹ fuerat Dion, vt triũphanti aſſeſſor eſſe meruerit: vt igitur viciſſim gratificaretur ei, encomiũ illud edidit. Gallis, Liguribus, Getis, Britannis, Indis, Parthis, Æthiopibus aliiſ-

que

Inutile. Ignominioſa. Seruilis. Puerilis. Quid ſentiendum de his qui comam nutriunt.

que nationibus, nondum ad cultum ciuilitatemq; traductis, capillatis ſuo more, hoc eſt, barbaro, eſſe licuit. Vnde & D. Ambroſius ſic de illis pronunciat: *Verùm*, inquit, *excuſationem habeant qui patrios, vſus ſequebatur, ſed tamē barbaros*, &c. Spartani etiā, ex Lycurgi inſtituto, juſtā promittendi capilitij cauſam habuiſſe videntur, vt hoc pacto ab hoſtibus Argiuis internoſcerentur, qui diuerſā legem ſanxerant. Quòd autem Diis ſuis, Ioui, Neptuno, Baccho, Apollini, Æſculapio comam affinxerunt. Poetæ, mirum non eſt: quid enim illis non licuit? Deinde ſi vera ſunt quæ de Ioue iidem illi Poetæ referūt, egregius fuit ſtuprorū artifex, & prodigioſus luparum omniū inſeſſor, Apollo non minus amator fuit ſtrenuus. Neptuni libidinū feruores, ne maria quidem vlla exſtinguere potuerūt, quin in omne Nympharū genus exardeſceret. Baccho delitiis diffluenti, ſemperq; puero & poculis occupatiſſimo, orium fortaſſe non fuit tollendæ comæ. Quòd Niſus Megarenſium Rex, aureâ, vel, vt Pauſanias refert, purpureâ cæſarie ſpectabilis fuit. Prerclaus rutilâ, auri inſtar, comâ ſuperbus: Zethus & Calais Boreadæ crinium remigio volarunt, Abſalon denique Regis Davidis filius, comæ decore omnes homines ſuperauit, intolerabilis ſuperbiæ & faſtûs morbum arguiſſe facilè perſpicitur.

Coma nutritio cur prohibita à Deo.

Ob has verò enumeratas cauſas, quòd ſtudium alendæ comæ à multis quoque gentilibus, vel parum ab cultum, humanitatem, ciuilitatemq; celebrib⁹, pro re inutili, ſuperflua, ſeruili, puerili, quin etiam ignominioſa haberetur, & quę non graues, honeſtos, proboſq; Viros, ſed luxu diffluentes, laſciuos, cinoedos, effœminatos ac molles potius deceret: voluit Deus id etiam à Sacerdotibus & cultûs diuini adminiſtris, eſſe alieniſſimū, ne mali exempli aliis ſint. Sic enim pręcipitur Ezechiel 44. c. *Capita ſua non radent Sacerdotes, neq; comam nutrient, ſed tondentes attondebunt capita ſua.* Quibus verbis vetat raſionē capitis, & rorsū prohibet promiſſum capillū, ſed juber לכסום, hoc eſt, להשורה vt Hebræi exponunt, id eſt, pilum æquare capiti, vt non nimis promiſſus ſit in morē Mulierum, nec in cranio reſectus vel abraſus: vult ergo vt medium teneant. Vnde & Hieronymus in hunc locū ita ſcribit: *Iuxta quod diſcimus*, inquit, *nec caluitium nouaculâ faciendum, nec ita ad preſſum tondendum caput, vt raſorum ſimiles eſſe videamur.* Et Paulus 1. Cor. 11. c. non vult Viros in vniuerſum comatos eſſe, propterea quòd natura ipſa doceat, quòd Viro, ſi comat⁹ fuerit, probro ſit. Nam quemadmodum natura comam Mulieri in ſignum ſubjectionis deſtinauit, ita Viris, tanquam Dominis, eandem ademit. Vir ergo comam nutriens ſe volens ſeruituti ſubjicit, à qua Vir fortis abhorrere debet.

Tonſura cur inſtituta inter clericos Chriſtianorum

Cùm verò poſt Apoſtolorū tempora comæ nutriendæ ſtudium paſſim etiam inter Chriſtianos inualeſceret, viſum tamen eſt grauibus viris, Epiſcopis, Sacerdotibus, Presbyteris & Monachis nequaquam, ob ſcandalum, id concedendum. Vnde Platina de Anacleto 5. Romano Pontifice refert, quòd ſtatuerit, *Ne præſul néue Clerici comam nutrirent*: non habetur autem in Decretalibus ejus Epiſtolis, vndecunq, Platina id habeat. Anicetus etiam circa annos 160. ſic præcepiſſe fingitur in Decretali ſua, *Clerici, qui Laicis & ſimplicibus, virtutis, honeſtatis, pudicitia, grauitatiſq; exemplar eſſe debent ac ſeipſos tanquam ſignum purioris vitæ, rudioribus ad imitationem prudenter exhibere, juxta Apoſtolum, comā non nutriāt: quia ſic diſcreti debēt eſſe in conuerſatione, ita & in tonſura, & omni habitu diſcreti debent apparere.* Et in Carth Conc. 4. ſancitum quoque fuit c. 44. *Ne Clericus comam nutriat.* Synodus item Agathen. c. 20. decreuit, *Vt Clerici qui comam nutriunt, ab Archidiacono, etiam inuiti detondeantur*: diſt. 23. Clerici qui. De eadem re D. Hieronymus ad Euſtochium ita ſcribit: *Viros quoque fuge, quos videris catenatos, quibus fœminei, contra Apoſtolum, crines, hircorum barba, nigrum pallium, & nudi patientia frigoris pedes. Hæc omnia argumenta ſunt Diaboli.* Et Auguſtinus de Opere Monachorum cap 31. ait: *Nolunt obtemperare Apoſtolo quidam, in tantum vt etiā jam comam nutriant. Vnde ille nec diſputari de eo omnino voluit dicens Si autem quis vult contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei. Hoc autem præcipio, vt ſcilicet non diſſerentis ſolertia requiratur, ſed præcipientis authoritas attendatur. Nam & hoc quo pertinet quæſo tam apertè contra Apoſtoli præcepta comari?* Et mox: *Illi venalem circumferentes hypocriſim timent, ne vilior habeatur tonſa ſanctitas, quàm comata, vt videlicet qui eos videt, antiquos illos quos legimus cogitet, Samuelem & cæteros, qui non tondebantur.* Ex his duobus teſtimoniis colligunt quidam tonſuram Hieronymi & Auguſtini tempore adeò vulgarem fuiſſe inter Clericos & Monachos, vt quidam Monachi, quo magis ſuam ſanctimoniam notabili diſtinctoque ab aliis habitu venditarent, comam demitterent. Hanc autem repræhendunt in iis duo hi Patres hypocriſim, & volunt, vt more aliorum Clericorum & Monachorum tonſi ſint, nec in demiſſione capillorum ſanctimoniam aliquam quærant. Ob eaſdem etiam cauſas, quas ſupra commemorauimus, Epiphanius lib. 3. contra hæreſes, inuehitur in Meſopotamiæ Fratres monaſticam vitam degentes, quòd muliebri

ritu comas alerent atq; promitterent, diſerteq; ait, *filios ſanctæ Virginis Matris Eccleſiæ in tonſura venerandos eſſe oportere, quippe,* inquit, *cùm coma nutritio à doctrina Apoſtolica, & Catholica Eccleſiæ conſenſu ſit aliena.* In Concilio quoque vniuerſali 6. Conſtantinop. cap. 33. ſancitum fuit, *ne cui liceat populo pro ſuggeſtu ſacras ſcripturas explicare, niſi ſacerdotali tonſurâ vſus fuerit*: quamuis hic Canon vſus ſit ex ſuppoſititiis. Et Gregorium M. aiunt, anathema denunciâſſe Clerico, qui comam laxauerit: diſt. 23. ſi quis. Idem etiam fecit Zacharias Papa in Synodo quadam Romæ habita anno 742.

Forma tonſuræ apud veteres.

Sed quæritur jam, quæ forma hujus Tonſuræ apud veteres Chriſtianos fuerit? Nam varia tonſuræ genera apud Ethnicos inſtituti noſtri non eſt multis perſequi, quùm id diligentiſſimè præſtiterit Adrianus Iunius libro de Coma cap. 6. Reſpondeo, non talis, quæ hodie apud Clericos & Monachos in Papatu in vſu eſt, quâ ſummus vertex capitis nouaculâ raditur, & infernè circa aures & tempora capilli inſtar ſertæ ſeu coronæ relinquuntur. Hanc meam ſententiam rationibus aliquot probabo.

Tonſura veterũ non ſimilis Papiſticæ.

1. Prima eſt, quæ ſumitur ab ipſo *Tondendi* vocabulo, quod non radere, ſed crines incidere tantùm ſignificat. Et ſanè differre tondere ac radere ex Martial. lib. 2. Epigr. clarè perſpicitur, vbi ait: *Non tondet, inquam: quid ergo facit? radit.*

2. Deinde ſupra indicauimus, cultiores inter Ethnicos tonſos fuiſſe. Nemo autem, opinor, tonſuram cum raſura conjunctam ibi intelliget, quæ hodie in vſu eſt.

3. Tertiò, Hieronymus & Auguſtinus reprehendentes aliquos Monachos qui illorum tempore comati fuerant, dicunt, *eos non obtemperare Apoſtolo.* Quare? quod tonſi non eſſent. Paulus autem 1. Cor. 11. capite, non loquitur de tonſura & raſura tali, quæ hodie Clericis in Papatu in vſu eſt, ſed in genere jubet, ne viri comati ſint, ſed comâ incîdât, ne dependeat. Talem tonſuram exigunt hi Patres etiam à Monachis. Quod ſi igitur tõſura Monachorũ Hieronymi & Auguſtini tẽpore, ſimilis fuiſſet tonſuræ noſtrorum, ſequeretur, Viros quoque ſeu Laicos omnes Pauli tempore tonſos & raſos fuiſſe eodem omnino modo, quo ſunt noſtri Monachi.

4. Quartò, colligo hoc clariſſimè ex lib. 3. Pædagogi cap. 11. Clementis Alexandrini, vbi formam tonſuræ clericalis apertiſſimè deſcribit, dicens: *Pili tondendi ſunt, non nouaculâ, ſed tonſorum forſicibus.*

5. Quintò, ex Optato Mileuitano, qui libro 2. contra Parmenianum reprehendit Donatiſtas, quòd Catholicis Sacerdotibus per vim capita raſerint: *Docete,* inquit, *vbi vobis mandatum ſit radere capita Sacerdotibus: quum è contrario tot ſint exempla propoſita, fieri non debere.* Ex his verbis tria colligimus. Primum eſt, Donatiſtas hæreticos in more habuiſſe, ſuis ſacerdotibus capita radere, non orthodoxos & catholicos. Alterum, de raſura tali capitum Sacerdotum, nullum prorſus exſtare mandatum. Tertium, exſtare multa exempla quæ ejuſmodi raſuram prohibeant.

Sextò, Athanaſius, Hieronymus, Epiphanius, Auguſtinus, Palladius, Iſiodorus & Concilia horum Doctorum temporibus habita, nuſquam raſuram, ſed ſolam tonſuram nominant, vt Bellarminus ipſe teſtatur tomo 1. col. 1743. & col. ſequente dicit, Optati Mileuitani, Hieronymi & Ambroſij tempore Sacerdotes non raſos, ſed tonſos fuiſſe. 6.

Septimò, tonſuram veterum diſſimilem fuiſſe hodiernæ, ex Hieronymo rurſus haud obſcurè intelligi poteſt, qui ad verba illa Ezechielis 44. hæc annotat. *Diſcimus hîc,* inquit, *nec caluitium nouaculâ eſſe faciendum, nec ita ad expreſſum tondendum caput, vt raſorum ſimiles eſſe videamur, ſed in tantum capillos demittendos, vt operta ſit cutis.* 7.

Ex quibus jam ſimul intelligitur, talem tonſuram Chriſtianorum Clericis & Monachis olim in vſu fuiſſe, quæ etiam veteris Teſtamenti Sacerdotibus à Deo mandata fuit, Ezech. 44. nempe, vt capillus ita æquaretur capiti, vt nec nimis promiſſus in morem Mulierum, nec tamen in vertice & cranio vſque ad aures & tempora vel reſectus vel abraſus eſſet. Tali tonſurâ etiam num hodie miniſtri omnes Eccleſiarum reformatarum in Germania ferè tota vtuntur.

Tonſura ea Veteribus vſitata quæ etiã in veteri Teſt. fuit.

Hinc & illud etiam perſpicitur quid intelligendum ſit per *Coronam*, cujus ſæpè apud Patres ſit mentio. Hieronymus in Epiſt. ad Auguſtinum, quæ eſt 26. inter Auguſtini Epiſtolas: *Fratres tuos,* inquit, *Dominum meum Alipium, & Dominum meum Euodium, vt meo nomine ſalutes, precor Coronam tuam.* Et Auguſtinus in Epiſtola ad Proculianum Epiſcopum, quæ ordine eſt 147. *per Coronam* ait *noſtram vos adiurant veſtri, per Coronam veſtram vos adjurant noſtri.* Et Hieronymus in Epiſtola ad quendam Leuitam ſuum de duobus hominum generibus inter alia inquit: *Regnum quod habent Clerici in Deo, deſignat Corona in Capite,* &c. Bellarminus hîc per *Coronam* intelligit circulum illum Capillorum, qui raſo vertice capitis, circa aures & tempora relinquitur. Sed Homonymiâ ſeu Æquiuocatione peccat. Modò probauimus talem tonſuram capitis & raſuram verticis veteribus fuiſſe incognitã. Sacræ literæ, quarum loquendi modũ

Per Coronam quid intelligant Patres.

Per Coronam quid intelligant Ieſuitæ.

etiam

Per coronam quid intelligãt ſacræ literæ.

etiam veteres Patres imitantur, per *Coronã* intelligunt gloriam, decorem, honorem & dignitatem. Vnde Salomon Prou. 16. *Corona dignitatis ſenectus. quæ in viis iuſtitiæ reperietur:* & 17. c. dicit: *Corona ſenum filij filiorũ, & gloria filiorum Patres eorum.* Ab eodem Mulier prudens *Corona Viri* appellatur In Threnis Ieremiæ etiam legitur 6. cap. *Cecidit corona capitis noſtri:* intelligens gloriam & omnia ornamenta quibus decoratus fuerat populus Dei. Reſpondeo igitur primò, Patres illos hoc loco per *Coronam* ſimpliciter intelligere honorem, gloriam & dignitatem, per quam apud veteres obteſtationes fiebant, ſicut adhuc hodie Latinis & Germanis vſitatum eſt dicere: Rogo & obteſtor excellẽtiam, dignitatem & reuerentiam tuam, &c. Ich bitte ewer Durchleuchtigkeit / Hochheit / Wirde oder Ehrwirdigkeit. Quod igitur Hieronymus dicit, *Precor coronam tuam*, idem eſt ac ſi diceret, precor reuerentiam, excellentiá tuam &c. Cumque dicat Auguſtinus, *Per coronam noſtram nos adiurant veſtri.* Perinde eſt ac ſi diceret: Per excellentiá noſtram & dignitatẽ muneris ſeu officij noſtri nos adiurant veſtri, &c. Poteſt etiá fieri, vt Auguſtinus per Coronam hoc loco intelligat cœtum & congregationem fidelium: vt ſit ſenſus, per cœtum noſtræ fidei & curæ à Deo concreditum nos obteſtantur veſtri, &c. Sic enim Paulus Eccleſiá Philippis cõgregatá *coronã* ſuam appellat. Adde, quòd ſacræ literæ per *coronã*. nõ tonſurá aut raſurá, ſed crines capitis diſertè intelligunt. Nam Ieremiæ 13. dicit Dominus: *Deſcendet de capitibus veſtris corona gloriæ veſtra*, hoc eſt, crines ſeu capilli, quibus hucuſque ad ſplendorem, gloriá & ornamentum vſi fuiſtis, abradentur vobis in Babylone. In libro etiam Num. 6. cap. Deus crines capitis *coronam* vocat: quanquam id alij Separationem vertant eo loco. Apud Græcos etiam comam alẽtes *Coroniſtæ* dicebantur, à coma nimirum, quæ ab iis corona dicebatur, vt ex Plutarchi intelligitur libro de Mulierũ virtutibus. Cicero etiá hominum audientium circulum vel cœtum *coronæ* nomine frequẽter intelligit. Nam pro Fla. ait: *A iudicibus Oratio auertitur, vox in coronam turbamq; effunditur:* de Finibus. *Si coronam times dic in Senatu.* Item, *Cur armatorum coronâ ſeptus eſt Senatus?* Et, *Non coronâ conſeſſus veſter cinctus eſt, vt ſolebat.* Et ſanè libro 2. de Origine Templorum cap. 6. ex Auguſtino aliiſq; Authoribus probauimus, altaria olim in multis locis in medio templorum conſtituta fuiſſe, vt Epiſcopus vel Presbyter ſacra facturus, in medio circumfuſæ turbæ quaſi in corona ſteterit. Adhæc fieri poteſt, vt Patres iſti per *Coronã* intelligant canitiem Epiſcoporum, quæ corona, hoc eſt, decus, honor & ornamentum hominis eſt, & meritò cunctis veneranda. Vnde Leuit. 19. iubẽtur ſurgere iuniores ad canitiem, Iob. 12. dicitur: *Canities hominum prudentia eſt*, Prou. 20. Salomon dicit, *Decor eſt ſenum canities.* Quemadmodum igitur Auguſtinus ait, *Per coronam veſtram vos adiurant noſtri*, &c. ſic Germani quoq; dicũt in obteſtationibus, Ich bitte dich / thu das vmb meiner grawen Hahre willen. Ehr meine grawe hahr / &c. Denique ſi maximè per Coronam intelligant tonſuram Patres iſti, eam tamen intelligunt quæ tunc in vſu fuit, & quam paulò ante deſcripſimus, nõ eam quâ hodiè vtuntur, quùm fuerint diſſimiles. Quamuis autem molles & effœminati homines tõſuram talẽ pro probro habuerint, graues tamen & honeſti Viri, apud Chriſtianos præſertim, eam ſibi laudi duxerunt, adeoq; pro corona, hoc eſt, ornamento & decore habuerunt.

Per coronã quid Cicero intelligat.

De Origine Raſuræ CLERICORVM & MONACHORVM.

Hodierna Monachorũ raſura nõ ſimilis veteri.

SEd dicendum nobis, his ita explicatis, de origine eius raſuræ, quâ hodiè Sacerdotes, inprimiſque Monachi vtuntur. Non enim tondentur veterum more, ſed, vt diximus, radũtur in vertice capitis, relicto, circa aures & tempora in formulam circuli, capillo. Nam de Benedictinorum Monachorum raſura Polydorus lib. 7. cap. 2. in hunc modũ ſcribit: *Tondentur nouaculâ à vertice infra dimidium caluæ: capillus infernè reciſus, in parui circuli ſpeciem, circa aures & tempora, totum ambit caput inſtar coronæ.* Et de Ciſtercienſibus Monachis referunt, quòd caput ferè totum raſum, & per quàm exiguas coronas habeãt. Hæc *Raſura* à veterum *Tonſura* plurimum differt, & primitiuæ Eccleſiæ incognita fuit. Bellarminus tamen & Baronius raſuræ & tonſuræ nominibus ſine diſcrimine perpetuò fallendi cauſâ vtuntur, quod Lectorem diligenter obſeruare iubemus.

Ieſuitæ raſura & tonſura nominib. ſine diſcrimine vtuntur.

Apud Bedam lib. 4. cap. 8. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Anglorum Ceolfridus, itemque Iacobus de Voragine in Legẽda aurea de Cathedra Petri, originem huius raſuræ ad Petrum Apoſtolũ vſq; referunt. Dicunt enim Petro, quum prædicaret Antiochiæ Euangelium, in cõtumeliam Chriſtiani nominis gẽtes ſummitatẽ capitis abraſiſſe, indeq; factũ, vt poſtea omnis Clerus tali raſurâ vteretur pro honore, quod propter Chriſtum Apoſtolorum principi in contumeliam irrogatum fuerit. Sed narrant hæc iſti ſine omni authore, tantùm ex nonnullorũ traditione, ideoq; eadem facilitate contemni poteſt, quâ probatur.

D. Petrus raſus.

Baronius hoc ipſum de Petro tom.1.pag. 571. citat ex theor. rerum Eccleſiaſt. vbi Germanus Conſtantinopolitanus Epiſcopus idē refert: fatetur tamen ſimul quoque, *Germanum auctorem,ex quo hæc habeat,non nominare:* confugit igitur pro more ad maiorū traditionem,ex qua eum hoc mutuatum eſſe, credendum ſit,Amolarius quoq; hāc narrationem tantæ authoritatis eſſe non putat, vt inde hæc ſententia confirmari poſſit,lib. 3.de Eccleſ. Offic.

Raſura Petri cauſa incerta.

Deinde,non conſentiunt authores ſibijpſis de cauſa raſuræ capitis Petri.Nam Beda lib.5.c.22. ſic ſcribit: *Neq; ob id tantùm in coronam attondemur, quia attonſus ita eſt Petrus: ſed quia Petrus in memoriam Dominicæ paſſionis ita attonſus eſt: idcirco & nos: qui per eandem paſſionem ſaluari deſideramus, ipſius paſſionis ſignum cum illo in vertice,ſummâ videlicet corporis noſtri parte.geſtamus* Iuxta Bedæ igitur hunc locum Petrus non contumeliæ causâ attonſus fuit, vt ſupra ex Ceolfridi ſententia retulit, ſed in memoriam Dominicæ paſſionis. Teſtimonia autem diuerſa, & fidem ſibi inuicem derogantia, nihil firmitatis habent.Et duæ orationes pugnantia continentes veræ ſimul eſſe non poſſunt.

Raſura Petri hodiernam nō probat.

Vt autem concedamus, Petro in contumeliam caput tonſum eſſe,non tamē ſequitur,Monachos quoque tonderi vel radi debere.Neque enim præceptum aliquod habemus, vt notas circumferamus earum tenorum,quæ per contumeliam inflictæ ſunt Apoſtolis.Nihil etiam hæc ad raſuram & coronas Monachorū.Præterea ſi Petro ab Antiochenis Ethnicis,& Ioanni Euangeliſtæ,vt in pſeudo Prochoro indicatur, iuſſu Domitiani Imp.ignominiæ causâ capita raſa ſunt, colligitur inde, Apoſtolos raſurâ vſos non fuiſſe, Fallitur ergo Baronius, qui aſſerit pag.572.ſe probâſſe ex dictis auctoribus,Raſuræ ritum ex Apoſtolico fonte fluxiſſe.

Baronius non probauit ex Apoſtolico fonte raſurā.

Vnde mox eadē pagina exclamat,*Oriens, Occidensq; pariter ac omnes denique Regiones,in quibus Chriſtiana fides eſt aliquando propagata, pari conſenſione viſa ſunt non ſolùm hoc eſſe teſtata: ſed æquè omnes idipſum firmiſſimâ eius rei obſeruatione probaſſe. Doceat qui velim prouinciam Orbis aliquam, quæ Chriſti nomen acceperit, eiuſdem fuiſſe raſura clericalis expertem, &c.*

Reſpondeo,ante & diu poſt Aniceti Papæ tempora, qui ſedi Romanæ præbuiſſe dicitur circa annos Domini 165. nullo idoneo & ſatis firmo teſtimonio probari poteſt raſuram Clericorum & Monachorum receptam fuiſſe in omnibus Chriſtiani orbis prouinciis, quod pro confeſſo ſumit Baronius:nam de Petri exemplo, & conſuetudine,quæ inde fluxiſſe dicitur, modo reſpondimus:noſtram autem ſententiam iam confirmabimus.

Aniceto an raſurā inſtituerit

Aniceto quidem tribuunt,quòd inſtituerit,*vt ſacerdotes deſuper caput in modum ſphæræ radant.* Exſtat in eius Epiſtola ad Galliæ Epiſcopos:&citatur à Gratiano diſt.23.c.prohibere.Inſunt autē huic Epiſtolæ multa de Archiepiſcopis, Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Suffraganeis, deq; appellatione in grauioribus cauſis ad ſedem Romanam,quæ cum conditione temporum illorū nequaquā congruunt.Ob has & alias cauſas Bellarminus ipſe col.1743.tom.1.fateri cogitur, hanc Aniceti Epiſtolam non eſſe prorſus indubitatā,ac fortaſſe falſum,præ ſe ferre titulū.Et quod præſens mandatū attinet, hic falſus Anicetus ſeipſum mēdacij manifeſti ibidem arguit:dicit enim,*iuſſiſſe Apoſtolum, ne ſacerdotes comam nutriant, ſed deſuper caput in modum ſpharæ radant.* In Apoſtolicis autem Epiſtolis nullum omninò præceptum de hac raſione extat. Tantum Paulus 1.Cor.11.c.dicit,*naturam docere, quòd Viro comatum eſſe dedecori ſit.*de radendis verò capitibus nullum verbum.

Paulus an raſura author.

His addo,quod in libro de Romanis Pōtificibus peruetuſto, qui Damaſi nomine fertur, vt etiam atteſtatur Baronius tom. 1. Annalium pag. 573. & exſtat etiam tom. 1. Conciliorum à Surio editorum pag.187. de Aniceto legitur *quod ſimpliciter inſtituerit ſecundum præceptum Apoſtoli, ne Clerici comam nutrirent:* nec additur particula, *vt ſacerdotes deſuper caput in modū ſphæra radant.* Hoc abſque dubio de communi illa Viris omnibus, non tam Clericis quàm laicis, à Paulo præſcripta lege 1 Cor.11.*ne videlicet illi Mulierū exemplo comam alerent.*Author huius Epiſtolæ Decreta talis, quiſquis ille fuerit, ſignificare voluit. Idque etiam habetur in Concilio Carthag.4.Can.44.& Agathenſi Can. 20. *ne clerici comam nutriant.*Ad hoc reſpondet Baronius tom.1.Annalium pag.573.*Si nō de tonſura in modum ſphæra fieri ſolita veteres Patres hoc intellexerint: cur tam inſtante Clericis faciendum eſſe mandârint,quod Apoſtolicâ lege quiuis laicus facere teneretur, nempe comā nō nutrire,ſed capillos deponere.* Reſpondeo, Patrum illorum tempore,neglecto Apoſtolico mandato,tam clerici quàm laici comā rurſus communiter nutrire cœperunt, Huic igitur malo occurrere volentes Patres illi, Clericis & ſacerdotibus ſaltem præceperunt,vt Apoſtolico mandato obedirent,nec comam, Mulierum more,nutrirent & promitterent.

Optatus Mileuitanus de Tonſura.

Deinde cōtra Baroniū facit, quod Optatus Mileuitanus, qui diu poſt Anicetū Papā vixit,āno ſcilicet 370.li.6.cōtra Parmenianū arguēs Donatiſtas,quod Catholicis ſacerdotibus

tibus per vim capita raſerint, diſertè docet, Nullum exſtare mandatum de radendis capitibus ſacerdotum: *Docete*, inquit, *vbi vobis mandatum ſit, radere capita ſacerdotibus? quum è contrario tot ſint exempla propoſita, fieri non debere.* Hinc duo colligo: Primum, aut mandatum hoc Aniceti temporibus Optati nondum promulgatum, ſed poſterioribus ſeculis ab impoſtore aliquo ei falsò adſcriptum: aut Pontificum Romanorum authoritatem tum tantam non fuiſſe, quanta hodie eſt, cùm ab ea ne latum quidem vnguem diſcedere licet, Alterum, falſum eſſe quod Baronius dicit, *Nullam prouinciam Orbis Christiani raſuræ clericalis expertem fuiſſe.*

Baronius Raſuram Papiſticam ex Am. Marcellino probare conatur.

Poriò Baronius Raſuræ Papiſticæ antiquitatem etiam Ethnici Scriptoris authoritate probare conatur. *Ammianus Marcellinus*, inquit *teſtatur, temporibus Iuliani Apoſtatæ Theodorum quendam Eccleſiæ ædificandæ præfectum, ab Ethnicis ſupplicio affectum, quòd cirras puerorum licentius detondebat: nihil aliud ſignificans, niſi quòd pœnas dederit, quòd complures pueros in Clericos cooptaret.* Inſunt autem huic argumento multa vitia. *Primò*, falſa eſt conſequentia, cirros puerorum licentius detondit, ergo eos in Clericos cooptauit. *Secundò*, detondit cirros puerorum, non capita eorum in modum ſphæræ raſit, quod probare voluit Baronius. *Tertiò*, non Christianorum puerorum, ſed Ethnicorum puerorum cirros detondit, non vt eos in Clericos cooptaret, ſed quòd luxuriam eorum in alenda & nutrienda cæſarie ſeu coma ferre non poſſet. Hoc verò parentes iſtorum puerorum fieri noluerunt.

Saluianus de eadem Raſura.

Saluianus Maſſilienſis quoque lib. 8. de vero iudic. & prouid. Dei, cuius Baronius etiam meminit, non Raſuræ, ſed recifis comarum fluentium iuris ad cutem Tonſuræ, de qua ſupra diximus mentionem facit.

Amalarius de Eccleſiaſt. Offic. lib. de Origine tonſuræ, ſeu potius raſuræ Papiſticæ diſputans, nihil certi affirmat, ſed hæc refert: *Interrogatur*, inquit, *ab aliquibus, quis primus tonſus ſit noſtro more? Legi in Epiſtola cuiuſdam Viri, Petrus* (intelligit autem Epiſtolam quæ apud Bedam exſtat lib. 5. c. 8. Anglic. hiſt.) *ſed quia non tantæ auctoritatis eſt, vt ex illa firmare valeamus noſtram ſententiam, maluimus illam ſilentio præterire. Non tamen ex re eſt, ſi dixerimus, illum* (Petrum) *aut aliquem ſucceſſorem eius, primò fuiſſe tonſum noſtro more*, (hoc eſt, raſum in ſphæræ figuram vſque ad aures) *quoniam ab illa Eccleſia ſumptus eſt talis vſus, in qua illi ſederunt, &c.*

Quicquid ſit, & quocunque tempore Raſura Papiſtica inceperit, certū tamen eſt, ante annum 400. & aliquanto poſt in Chriſti Eccleſia eam in vſu non fuiſſe. Nam Bellarmino quoque teſte tomo 1. col. 1743. Athanaſius, Hieronymus, Epiphanius, Auguſtinus, Palladius, Iſidorus & Concilia eodem tempore celebrata, nuſquam Raſuræ, ſed ſolius Tonſuræ mentionem faciunt. Et col. 1744. fatetur, Optati Mileuitani, Hieronymi & Ambroſij tempore Sacerdotes in Chriſti Eccleſia non raſos, ſed tonſos fuiſſe. Malitia igitur inſignis eſt, quòd nihilominus Bellarminus, Baronius & alij originem Raſuræ vel ad Apoſtolorum tempora referunt, vel Aniceto Romano pontifici tribuunt.

Raſurā Papiſticā ante annos 400. Chriſti in vſu nō fuit.

Confirmatur tamen & omnibus Clericis in Hiſpaniis obtruditur hæc raſura Papiſtica in Toletana Synodo 4. anno 631. iuxta Panuinium habita. *Cum enim*, vt inquit Baronius tom. 1. pag. 573 *quidam hæretici eandem cum Catholicis vſurparent capillorum tonſuram, ac proinde eo ſigno vellent videri Catholici, eius Regionis Epiſcopi, conuentu habito dilatandam eiuſmodi capitis tonſuram ſtatuerunt. Eſt de hoc in hæc verba Canon deſcriptus: Omnes Clerici, vel Lectores ſicut Leuitæ & Sacerdotes, detonſo ſuperius capite toto, inferius ſolam circuli coronam relinquant, &c.*

Ab Angliæ autem Clero raſuram hanc capitum anno Domini 664. magnâ contentione receptam, Balæus in Scriptoribus Britaniæ teſtatur. Et certè in Synodo Aquiſgranenſi demum anno Dominicæ incarnationis 816. celebrata, certum huius Raſuræ tempus deputatum fuit, videlicet, *vt Monachi in Octauis Paſchæ radantur.* Item *vt non in Quadrageſima, niſi in ſabbata ſancto Paſcha, in alio tempore ſemel tantum per quindecim dies radantur.* Ita tertio die feriarum, Apaturiarum, quem menſe Octobri ſolennem κυρεῶτιν dictum Athenienſes celebrarunt, puberes quoque adoleſcentes detondebantur, quando videlicet etiam φρατρίαις, hoc eſt, Sodalitatibus eos aſcribebant, & in claſſes tributim diuidebant, pueri quoque, vt quiſque, ingenio valebat, certatim poëmata recitabant, alter alterum ſuperare contendens: cuius conſuetudinis Plato in Timæo mentionem facit, vbi indicat, parentes illo die pueris certaminis loco rhapſodias fuiſſe proponere ſolitos.

Raſura non ab omnibus probata

Et tamen non vbique neque ab omnibus approbatam, ne dum receptā fuiſſe raſuram hanc, ex relatione Bedæ apparet in vita Euſtaſij tomo 3. Cùm enim certamen Euſtaſio Abbati Luxouienſis Cœnobij fuiſſet de Regula & ceremoniis illis nouis Benedictinorum Monachorum,

rum, cum Agreſtino Aquileienſi Epiſcopo & Apillino Genuenſi, ac conuocata eſſet ſynodus Matiſconanſis à Lothario Imp. reprehendit inter alia accuſationis capita Agreſtinus,quòd Monachi Euſtaſij ad eum quo diximus modum raderentur. Abbas autem ſuperſtitioſus nihil habuit quod reſponderet, ſed ſolùm ad tribunal Dei prouocauit Epiſcopum. Refert præter Bedam etiam Iacobus Meyer in Chronico Flandriæ.

Raſuræ non eadē vbique forma.

Non etiam vbique eadem fuit huius raſuræ forma ab initio obſeruata, Geolfridus enim Bernicius, Angloſaxonicæ Regionis ad Septentrionem indigena, in Epiſtola ad Naitanum Regem Pictorum tradit, alios Monachos (in Anglia puto) more Petri tonderi ac radi per circularem coronam: alios verò Simonis Magi more, in fronte quidem coronam præferre, ſed in ceruice obliquum angulum facere. Et licet aſſerat vtramq́ formam eſſe liberam, nec damnari hos qui illam obſeruent: tamen Romanam conſuetudinem alteri præfert apud Bedam lib.5. c.22. Anglicæ hiſtoriæ. Monachi quoque in Huenſi inſula anno Domini 716. ſuo more abiecto; Romanum tanquam Canonicum ſuſceperunt, teſte Beda lib. 5. cap.23.

Raſura non Nazaræorū inſtitutum.

Ne tamen videantur hunc morem radēdi capita ex humano cerebro finxiſſe, Iſidorus, qui floruit circa annos Domini 640. lib. 2. de officiis diuinis, cap. 4. & Polydorus lib.4. c.8. aliiq́; poſt eos multi, dicunt, quòd hoc faciant ad imitationē Nazaræorū veteris Teſtamenti. Sed tam abeſt, vt Monachi aliquid præſidij in Nazaræorum inſtituto habeant, vt validiſſimè eo refellantur. Nam comam oportuit Nazarços conſeruare & nutrire vſq; ad finem Voti perſoluti: tunc enim demum offerendo ſacrificio & carnibus in igne incendendis, comam abradebant & concremabant in eadem flamma. Ex eo autem tempore liberi erant, & ad victum priſtinum aliiſq́; communem redibāt Monachi è contra, quàm primum Vota fecerint, tondentur & raduntur: nec liberi, ſed tum demum ſerui & ſuperſtitionum mancipia fiunt: ab eoq́; tempore quo raſi & tonſi fuerint, ad priſtinum vitæ genus ac victûs rationem ſine grandi piaculo non licet redire. Et quàm pulchrè Nazarçorum exemplum pro ipſis faciat, Epiphanius indicat hæreſi 80. vbi probat, Monachos debere eſſe tonſos: quia gerere comam longam, ſit proprium Nazarçorum veteris Teſtamenti. Proinde hanc Iſidori cauſam vel rationem ipſe Bellarminus quoque lib. 2. de Monachis cap. 40. reiicit & contemnit.

Raſura non mādata à Deo.

Minus præſidij habent in Exechielis exemplo, qui iubetur à Deo radi: c.5. Nam id myſticum fuiſſe & ad Chriam pertinuiſſe, quâ populum ad pœnitentiā Propheta mouere debuit, negare nemo auſit. Oſeas quoque iubetur à Deo meretricē ducere Vxorem, qui tamen à ſcortatione ſuos præcipuè Miniſtros vult eſſe alieniſſimos.

Monachi raſura imitātur Ethnicorum ſacerdotes.

Non igitur Nazarços veteris Teſtamenti ſed gentilium potius ſacerdores radendo capita ſua immitātur Monachi. Teſtatur enim Syneſius Ptolemaidos Epiſcopus, itemq́ Artemidorus in Onirocriticis, vtatam fuiſſe peculiariter Ægyptiis ſacrificis capitis totius raſuram. Sic Iſidis Deæ Ægyptiacæ ſacerdotes raſos fuiſſe legimus Vnde & Satyricus caluum gregem illos nominat, quos æmulatus Cōmodus Antoninus Imp. dum ſacris Iſidis operaretur, caput raſiſſe traditur in Capitolini & Spartiani hiſtoriis. His adde quod D. Hieronymus dicit in c.44. Ezech. *ſuperſtitionem gentilem raſa habuiſſe capita.* Et Porphyrius in libris de abſtinentia ab animatis teſtatur, *Samanaos ex Philoſophis Indis homines continentiſſimos, vitaq́ auſteritate decoratiſſimos, ſuperfluam pilorum materiam abraſiſſe.* Epiphanius quoq; indicat lib.2. tomo 1. hæreſ. 64. *Serapij ſacerdotes Athenis raſos fuiſſe.*

Raſura pontificiorum prohibetur à Deo.

Deus autem hunc morem in veteris Teſtamenti ſacerdotibus prorſus ferre noluit. Nam Leuitici 19. cap. ait: *Non attondebitis comam in rotundum.* Ait verò Bellarminus, hunc locum nihil concludere: & citat Iſichium, qui annotārit. *tondere comam in rotundum, non eſſe comam ſcindere ſed ornare.* Reſpondeo, etſi verbū תקפו *takiphu*, vulgò referatur ad radicem נקף, quæ circumdedit, circuiuit, in orbem tranſijt ſignificat, vnde Heſichius fortaſſis ſuā iſtam interpretationē hauſit: retinet tamen formam deſcendētis à radice נקף, quæ inter alia etiam exſcindere ſignificat. Quæ cauſa eſt, quòd Hebræi in vno illo verbo vtriusq́; radicis ſignificationem coniungunt, & per rotundam tonſuram aut raſionem interpretantur. Quamuis ergo Heſychius diuerſam expoſitionem afferat, maior tamē hac in re interpretib' Hebræis debetur fides. Paraphraſtes Chaldæus ſic reddit. *Non in gyro tondeatis angulos capitis veſtri.* Quibus Paulus Fagius huius interpres in Annotationibus ſuis hæc addit: *Angulos capitis Hebrai vocant tempora, qua ſentiunt non ita tondenda eſſe poſt aures, vt eorum raſura fronti aquetur, & caput ſphara habeat figuram.* Quæ planè iiſdem verbis Munſterus in Bibliis ſuis ex Rabbinis exponit. His adde, quòd Patres omnes hunc locum eodem modo quo nos, intelligunt & interpretantur.

Deinde

2. Deinde Leuitici 21.c. diſertè iterum inquit: *Non radent caput, nec barbam.* Bellarminus verò dicit, *non præcipi ſacerdoti his verbis abſolutè, ne radat caput ſuum ſed ne radat in morte alicuius propinqui ſui, in ſignum luctûs.* Reſpondeo, ſi non licuit ſacerdotibus tempore luctûs radere capita ſua: quantò minus tempore lætitiæ? non enim ſignum gaudij, ſed luctûs fuiſſe raſuram omnibus conſtat. Adhæc, ſi prohibet Deus, ne radantur in ſignũ luctûs, quæro cur apud veteres pœnitẽtes in ſignũ doloris raſi fuerint? Deinde abſolutè, ſiue omni conditione, prohiberi hoc loco raſuram à Deo dico. Namſi præceptũ hoc ad luctum tantum referre velis, ideò quòd ab initio capitis iuſſit ne lamentationibus mortuorum ſacerdotes interſint, ne ſeſe polluant, eâdem ratione dicere poſſem, velle ergo Deum in ſequenti præcepto etiã, ne ſacerdotes ob luctum tantum defuncti propinqui meretricem, aut prophanam vel etiam repudiatam a Viro ſuo ducant.

3. Tertius locus, quo diſertè prohibetur ſacerdotibus in veteri Teſtamento, raſura capitis, exſtat apud Ezechielem 44. vbi Dominus dicit: *Capita ſua non radent ſacerdotes, neque comam nutrient, ſed tondentes attondebunt capita ſua.* Hæc verba ita interpretatur Bellarminus, vt dicat, *Sacerdotibus Iudæorum fuiſſe prohibitam raſuram, non quòd in ſe mala eſſet, ſed ne viderentur ſimiles ſacerdotibus gentilium, in quorum vicinia habitabant, qui toto capite raſo idolis ſacrificabant.* Hic verò bellus iſte homo ſeipſum quaſi ſorex prodit, & haud obſcurè ſignificat, ſe raſionem iſtam non à Deo, neque ex verbo eius, ſed à gentilium ſacerdotibus habere. Iis non vult Deus neque in hoc, neq; in aliis ritibus ſimiles fieri ſuos ſacerdotes, ne in talibus ſuperſtitionibus, extra & contra verbum Dei excogitatis, ipſum colere velle videantur. Ac licet Ethnicorum ſacerdotes cum ſua raſura non amplius ſint, nihilominus tamen debemus abſtinere etiamnũ hodiè ab omnib' iis ſuperſtitionibus, quibus ante multa ſecula homines occupati fuerunt. Verè eſt enim dictũ, ex plumis auem cognoſci, ſic etiã ex ſuperſtitioſis & ethnicis ritibus ac moribus ſuperſtitioſum & ethnicum hominẽ agnoſcimus. Suffragatur noſtræ ſententiæ D. Hieronym. qui in ſuis ad Ezechielem. Comment. legem hanc Dei ad nos vſq; extendit, qui in nouo Teſtamento Eccleſiæ Dei inſeruimus. Sic enim dicit: *Iuxta quod* DISCIMVS, *nec caluitium nouaculâ faciendum, nec ita ad preſſum tondendũ caput, vt* RASORVM SIMILES ESSE VIDEAMVR.

Ex his verbis Hieronymi Baronius tom. 1. pag. 575. duo colligit. Primum eſt, ipſum non probare capillorum tonſuram ſolitam fieri more gentilium. Hoc vero poſtremum Hieronymus non dicit, ſed Baronius de ſuo addit. Hieronymus in genere dicit, Caluitium nouaculâ non faciendum. Alterum eſt capillos ita tondendos vt operta ſit cutis. Vt autẽ hoc ſit intelligẽdum, Hieronymus ipſe explicat, quũ dicit, velle Dominum, Sacerdotes capita ſua operiri ſuâ naturaliq; cæſarie, non ad ornatũ atq; luxuriam, ſed ad honeſtatem. Improbat ergo raſuram papiſticam. *Notaſi raſ.*

4. Quartò, irridet propheta Ieremias in libro Baruch Baalis & Deorum ligneorũ ſacerdotes, ob capitis & barbæ raſuram. Quis igitur nobis id vitio verterit, ſi Monachos & ſacerdotes Papiſticos cũ ſua raſura ſatis rideamus, quum & ipſos nihil aliud quam Deorum ligneorum & omnis generis ſuperſtitionum Miniſtros eſſe res ipſa clamet?

5. Denique, quæ ex veteri Teſtamento illis ſic obiiciuntur, Bellarminus tomo 1. col. 1743. vno quaſi verbo proſternere conatur. *Ea enim pertinere* dicit *ad ceremonias legales.* Reſpondeo, etſi ceſſent, quæ ſunt ceremonialia ſimul tamen oſtendunt hæc, quòd tõſura & raſura iſta in Sacerdotibus minimè fuerit à Deo probata.

Vbi Pontificiorum obiter ſeu impudentia, ſeu audacia notãda venit, quâ ſibi quiduis licere putant. In conſarcinandis etenim ſuis ceremoniis, ritibus ac cultu externo in vniuerſum, quibus Deum colerent, & peccata ſua expiarent, collegerunt ritus Moſaicos quàm plurimos iam pridẽ per Chriſti aduentum abrogatos, eoſq; obtruſerunt Eccleſiæ tanquam neceſſarios ad ſalutem obſeruandos. Quod autem ad hunc ritum de coma capitis attinet, prorſus diuerſum ſequuti ſunt: ſacrificuli enim & Monachi abradunt in honorem Dei, vt ipſi quidẽ opinantur, comam capitis ſui, quod tamen diſertis verbis Deus veteris Teſtamẽti ſacerdotibus prohibuit. Cumq; leges illæ, à Deo hac de re promulgatæ, obiiciuntur illis continuò reſpondent Ieſuitæ, eſſe ceremoniales, & propterea non magis obligare quàm Circumciſionem & Sacrificia, &c. Atq; ita vbi viſum fuerit ſequuntur ritus Moſaicos, vbi verò id ſibi commodum non viderint & opportunum, aliud ex humana ſua libidine fingunt atque excogitant. *Pontificiorum libido quiduis agendi.*

Non ſolum autem Deus in veteri Lege Sacerdotibus cultûs diuini raſuram capitis prohibuit, ſed aduerſatur ea quoq; multorum populorum ac gentium ritibus, inſtitutis & legibus. Apud Græcos enim & Romanos non liberos homines, ſed ſeruos raſos fuiſſe conſtat. Imò quantopere raſura vitio data fuerit Romæ liberis hominib', ex Ciceronis oratione pro Roſcio colligi poſſe videtur, *Raſura Ethnicorum ritibus aduerſatur. Raſura ſeruilis. Flagitioſa.*

videtur,vbi de Pannio Chæreâ dicit: *Nónne*
ipſum caput & ſupercilia illa penitus abraſa,ole-
re malitiam,& clamitare calliditatem videntur?
Nónne ab imis vnguibus,vſq; ad verticem ſum-
mum (ſi quam coniecturam affert homini tacita
hominis figura) ex fraude, mendacijs, fallaciis
Probroſa. *conſtare totus videtur? Qui iccirco capite & ſu-*
perciliis ſemper eſt raſis,ne pilum vllum boni Vi-
ri habere dicatur. Fuiſſe etiam apud veteres
probroſum caput radere, hoc arguit, quòd
quum Dauid miſiſſet legatos ad Hanú Re-
gem Ammonitarũ, qui eum Patris mortem
grauiter lugentem ſuo nomine conſolaren-
tur, ille mox ſuſpicatus veniſſe eos ad ex-
plorandum terræ ſitum, rerumque ſtatum,
raſit illis capita, præciditq; tunicas vſque ad
nates,atque ita ignominia notatos demum
dimiſit,1.Paral,19. Beda quoq; lib.4.c.8.hiſt.
Eccl.refert, D.Petro,cùm Antiochiæ con-
cionaretur,ab improbis ſummum capitis a-
Morionum propria. braſum,vt ludibrio eunctis impendiò magis
foret.Germani morionibus viuâ cute tenus
Mollitiei nota Aerumnarum inditium. crines radere ſolent,vt mẽtis ingeniiq; õni-
moda inopia ſignificetur. Sed & flagitioſæ
mollitiei nota raſos infames fuiſſe plurima
ſuppeditant exempla hiſtoriæ. Adhæc cala-
mitatum damníque ſignificationem habere
raſuram, tam ex ſacris,quàm profanis ſcri-
ptoribus apparet,quibus illa ærumnas,luctũ
& perniciem portendit, Apud Eſajam cap.
7.Deus minatur, *ſe raſurum caput & barbam*
regis Aſſyrij,innuens vtrique calamitatibus &
ærũnis opprimendũ eum.Et Hieremias im-
minens malum prænuncians cap.48. *Omne*,
inquit,*caput caluitium erit*.Apud Iſaiam ite-
rum cap.3. minatur Deus, *ſe raſurum verti-*
cem Sionidum,propter oppreſſos egenos. Micheas
quoque monet Iudæos, *vt decaluentur ſu-*
per filios delitiarum, dilatentq; caluitium more
aquilæ,cui ſenio confecta implume fit caput. Mi-
natur ſimiliter Amôs propheta,*Deum perta-*
ſum flagitiorum ſui populi, inducturum cuilibet
capiti caluitium: ſignificare volens,grauibus
modis diuinitus eos plectendos fore.Syba-
ri vrbe à Crotoniatis direptâ,Mileſij vniuer-
ſi promiſcuè capita raſerunt,ingentis luctûs
teſtimonio Ægyptij,gens ſuperſtitioſiſſima,
à mortuo Api boue,omnes comã radebant,
Plinio auctore lib.8.nat.hiſt Et Artemidor⁹
teſtatur, raſuræ ſomnium nautis naufragiũ,
ægrotis ſummũ vitæ periculum portẽdere.
Raſura myſteria. Hæc igitur omnia animaduertentes Pon-
tificij, & probè intelligentes ſe Raſuræ ſuæ
nullum præſidium vel in ſacris,vel etiam in
profanis literis habere, ad Myſteria confu-
gêre,& eorum nomine ſeu fuco eam Eccle-
1. ſiæ commẽdârunt ac obtruſerunt. Baronius
tomo 1.pag. 570.dicit, in Papatu Clericorũ
& Monachorum capita integra non radi,ne
ſecundum Iudaicum vel Gentilium ritum
facere viderentur:nimirum Iudaizare cum
Nazaræis, &c.Et tamen paulò ante eâdem
paginâ ex Iſiduro oſtendit,ritum radẽdi ca-
pita à Nazaræis,qui Iudæi fuerunt, exortũ
in Eccleſia eſſe.*Ex his*,inquit, *quòd Nazaræi*,
qui cæteris ſanctiores haberentur Religioſi, is er-
gò in Templo capita radenda offerrent, Apoſtolicâ
traditione in Eccleſiam deriuatum traditur, vt
qui à communi hominum vita recedentes, ex-
quiſitius viuendi genus aſſectarentur, ac per o-
mnia ſeſe diuino cultui manciparent, deberent
eorum capita radi. Id Iſidorus his verbis teſta-
tur: Tonſura Eccleſiaſtica vſus à Nazaræis,
ni fallor exortus eſt, qui prius crine ſeruato,
denuò poſt vitæ magnam continentiam deuotio-
ne completâ, caput radebant, & capillos in i-
gnem ſacrificij ponere iubebantur, ſcilicet vt
perfectionem deuotionis ſuæ Domino conſecra-
rem. Huius ergo exempli vſus ab Apoſtolis intro-
ductus eſt, vt qui diuinis cultibus mancipati,
Domino conſecrantur quaſi. Nazaræi, id eſt
ſancti Dei, crine præciſo innouentur. Hæc Ba-
ronius, qui eundem ritum ibidem ex Eze-
chiele probat,cui dicitur cap.5.*Fili hominis,*
ſume tibi gladium acutum, & duces ſuper caput
& barbam tuam: Videlicet,quia ipſe ſacerdo-
tali genere Deo in Miniſterio ſanctificatio-
nis ſeruiebat.Intelligit igitur Lector,vt Ba-
ronius ſibiipſi contradicat. Neque enim ob-
ſtat, quòd integra capita non radunt in
Papatu. Nam ſi Iudæos & Ethnicos imitari
nolumus, nec integra capita, nec partem
eorum radere debemus.

Beda etiam lib. 5. hiſtoriæ cap. 22. dicit, 1.
& citatur etiam à Baronio tomo 1.pag. 571.
monachalis & ſacerdotalis capitis verticem noua-
culâ radi, & infernè circa aures & tempora capil-
los inſtar coronæ relinqui,ad exprimendam ima-
ginem ſpineæ coronæ Chriſti. Vt enim omnes
Chriſtiani ſigno communi crucis ornantur, ita
par eſt, vt Clerici & Monachi, qui ſpecialius
Chriſtum patientem imitari volent, ſpeciali ſigno
ornentur;Coronâ etiam hac admoneri illos ſimul 3.
debere,libenter ſibi ferenda eſſe probra,ſannas &
cõtumelias,quibus Chriſti nomine afficiantur. Et
ſanè nunquam ſatis cõqueri poſſunt de pro-
bris,quibus Chriſti & Euangelij cauſâ quo-
tidiè obiiciuntur. O quàm dira & grauia pa-
tiuntur in dies pro ſancta Matre Eccleſia
ſanctiſſimi iſti Martyres,dormiendo in mol-
liſſimis lectulis in medios vſque dies, cer-
tandis poculis & diuidendis aſſatis pauo-
nibus,phaſianis,capis, perdicibus ſimilibus-
que cibis lautiſſimis. O duram, aſperam &
acutam ſpineam coronã, cuius ſpinis tã im-
maniter punguntur & configuntur delicati
illi & molles vertices. Quàm mites & huma-
nos habuit tonſores Chriſtus, qui coronam
capiti illius circumdederunt, ſi cum his cõ-
parentur,qui hos tam duriter tractant?

Iſidorus

Iſiderus lib. 2. cap. 4. de Officiis. Rabanus lib. 1. de Inſtitut. Clericorum, cap. 3. Hugo lib. 2. de Sacramentis, pap. 3. cap. 1. Durandus in Ration. libro 2. indicant, *ipſo deraſo vertice, ejuſque coronâ, ſignificari temporalium omnium abjectionem: quod Clericos ſolo victu & amictu contentos eſſe oporteat, & omnia habere communia: capillis verò remanentibus deſignari aiunt, non eſſe horum curam penitus negligendam, nec omnia ſacerdotibus abiicenda, ſed retinendum quod ad ſuſtentationem vitæ ſufficiat.* Rurſum ſic tonderi di-

5\. cunt, *vt relinquatur circulus capillorum, ad ſignificandam regiam coronam,* Et ſanè his ſuis raſis verticibus ſunt regiam coronam aſſequuti: nam exempti ab omni Magiſtratuum poteſtate, cui omnes parêre juſſi ſunt, & tanquam ab ea manumiſſi ac in libertatem vendicati, ipſis ſunt Imperatoribus, Regibus & Principibus non ſolùm liberiores & magis immunes, ſed etiam formidabiles. Præterea quùm ab omnibus tantùm non adorentur, quaſi Dij quidam, & quum omnes propemodum totius orbis opes jampridem corraſerint & accumulârint, jure optimo gloriari equidem poſſunt de ſua frugalitate, & diuitiarum contemptu, quibus nunquam ſatis expleri poſſunt.

6\. Rupertus Tuitienſis libro ſecundo, de Diuinis Officiis capite vigeſimo quinto, raſionis clericalis hanc cauſam adfert, *quia ſcilicet in Caluaria loco Chriſtus crucifixus ſit.* Egregia me hercle ratio, nec minus acuti Theologi.

7\. Author Eccleſiaſt. hierarch. cap. 6. dicit, nudationem illam capitis ſignificare vitam puram & apertam, non fucatam vlla ſpecie. Cicero autem caput raſum olere malitiam, & clamitare calliditatem teſtatur in Orat. pro Roſcio Comœdo: vbi etiam addit, Fannium Chæream ſolitum fuiſſe radere caput, ne pilum vllum boni viri habere dicatur.

8\. Bellarminus aliud Myſterium addit, nimirum *ſignum eſſe pænitentiæ & conuerſionis:* quum conſtet, apud nullos hodiè homines pauciora veſtigia veræ pœnitentiæ & conuerſionis ad Deum conſpici, quàm apud hos ipſos raſos & vnctos Monachos & Sacerdotes.

9\. Mirùm quòd non nonum etiam adjecerunt Myſterium raſuræ, quòd videlicet illa ſit efficaciſſima ad excitandam venerem. Cujus rei exemplum ex facetiis Adelphinis cogor hîc adſcribere. *Mulier quadam Maritum ſuum apud judicem impotentia accuſauerat. Sciens autem judex Mulierem hanc adulteram eſſe, & cum Monacho rem habere, Maritúmque ejus falsò accuſari, ſtatuit, vt & Maritus tondeatur, coronamq; capiti ſuo radat, & cum conjuge dormiat: quod tamen conſilium, clàm Marito indicatur. Obtemperat ille Iudici, & Mulier attactu coronæ Monachum ſibi adeſſe credens & condormire, laudat Mariti potentiam. Tandem à Marito cognoſcens quis eſſet, totum hoc tonſuræ adſcripſit, quod etiam ille affirmauit, dicens, poros capitis crine obſtructos, exhalare ſuperfluitates non ſinere: neceſſe igitur eſſe vt coitus impediatur: abraſis igitur pilis contrarium fieri et perſuaſit, exemplum Monachorum reliquorumque ſacerdotum adducens, qui omnium eſſent potentiſſimi, juxta prouerbium,* Qui non poteſt indulgere Veneri radatur. *Quo audito, petiit Mulier, vt omnes pilos corporis abradat.*

Tonſura tentum parit.

Cùm hæc ita ſint, quæ hucuſque de Raſura capitum ſacerdotum & Monachorum diximus, non injuria Thomas Nageorgus contra eam lib. 2. Papiſtici Regni ita cecinit:

Sunt omnes primùm ſupremo vertice raſi,
Attonſique comam: quo quiſque & ſanctior atque
Relligioſior eſſe cupit, cunctiſque videri,
Latius hoc caluam fermè deradit ad aures,
Vt latum digitum vix ſtet quaſi facta corona.
Non à Iudæis fluxit hic ritus ineptus,
Nec ſatis apparet quæ gens tam ſtulta per orbem
Sic deturparit caput agnatumque decorem
Cogente abſtulerit nullo, bellumque putarit
Non raſos inter raſa procedere calua.
Certè præcipuos fidei primoſque magiſtros
Sic raſos nemo vidit, nec re ſuper iſta
Mandarunt quiquam tam cæca, tamque pudenda:
Finxerunt ipſi longo poſt tempore ſegnes:
Ociaque hoc peperere nefas, vt cætera, nobis.
At miror cur non pudeat? nudare quod auſint
Coram plebe caput, ſed adhuc Myſteria magna
Significare ferant, natura remque ſuapte
Turpem, perſuadere ſuis conentur honeſtam?

Se nempe eſſe ferunt, reges, iſtudque notari
Vertice ſic raſo. Quid non nugentur inepti?
Hac proferre palàm qui non abſurda verentur?

De Raſura Barbæ SACERDOTVM *&* MONACHORVM *in Papatu.*

Raſurā barbæ an inſtituerit Anacletus.

ORiginem raſionis barbæ Sacerdotum Monachorũ apud Chriſtianos Platina & eum ſequuti alij ad *Anacletum* referunt, qui circa annos Chriſti 85. Romanæ Eccleſiæ fuit Epiſcopus. Is enim decreuit, vt ait Platina, *Ne praſul, néue Clerici barbam & comam nutriant.* Non autem exſtat decretum hoc in Decretalibus *Anacleti* Epiſtolis: vt veroſimile ſit, vel Platinam, vel eos à quibus habet, hoc confinxiſſe, vel locum hunc ab impoſtore aliquo corruptum eſſe.

Raſurā barbæ an Carthag. Synodus 4. inſtituerit.

Alij igitur tradunt in Carthaginenſi 4. Synodo anno 401. juxta Proſperum, vel 418. juxta Marianum Scotum celebratâ, & cui interfuerunt 214. Epiſcopi, ſancitum eſſe cap. 44. *Vt Clerici nec comam nutriant, nec barbam:* ita quidem illi citant Canonem. Laurentius Surius autem Carthuſianus Monachus teſtatur, in libro Gemblacenſi ita legi hunc Canonem: *Clericus nec comam nutriat, nec barbam tondeat.* In libro autem Gandenſi S. Bauonis, titulo *Statuta Eccleſiæ antiqua,* idem indicat ſic legi: *Clericus nec comam nutriat, nec comam radat:* atque ita etiam in vetuſtioribus Gratiani exemplaribus habetur. Legendum autem ad hunc modum Canonẽ Carthaginenſis Synodi hac ratione probo: quòd celebrata eſt Synodus illa circa Meſſalianorum, quos & Pſallianos & Euchetas appellârunt, hæreticorum tempora, qui inſolitum & nouũ tunc temporis inter Chriſtianos, & præcipuè Eccleſiaſticos homines habitum inſtituerunt Vt enim aliquid melius hi quàm alij profiteri viderentur, comã alere ſuos juſſerunt, & barbam radere ſicut Epiphanius lib. 3 tomo 2. contra hæreſes nõ obſcurè innuit. Damnauit igitur hos Carthaginenſis Synodus, præcipiens, *vt clericus nec comam nutriat, nec barbam radat,* Meſſalianorum more & inſtituto. Quocirca dubium eſſe nemini debet, quin poſterioribus demum ſeculis à raſoribus ſeu tonſoribus barbæ, verbum *tondeat* vel *radat* etiam eraſum ſit. Quid enim non audeant iſti homines, quum ex ipſo Decalogo, quem Deus ſuâ manu ſcripſit, ſecundum præceptum totum, de non habendis & colendis idolis ſeu imaginibus, nefario auſu eradere vel expungere non ſint veriti? Et quid hodiè Ieſuitæ non audent? Qui cum videant multa cùm ex Patribus, tum ex hiſtoriis aliorumque ſcriptis, ſuis decretis, placitis, ſcriptis, dictis & factis repugnantia & oppugnantia, terras mariaque peragrantes & bibliothecas omnes perluſtrantes, id ſibi juris vbique ſumere non erubeſcunt, vt Patrum & hiſtoricorum tum veterum tum recentiorum ſcripta interpolent, voces, ſententias, quin integras paginas addant, aſſuant, detrahant, mutent, mutilentq́; pro arbitratu ſeu libidine ſua, quod ipſi, honeſto ſcilicet nomine, *libros repurgare* vocant. Hæc autem non à me ficta, ſed veriſſima eſſe Lector intelliget ex *Indice repurgatorio* librorum à Ieſuitis compilato: vbi quodlibet ſuo calculo mutant, ſuaq́; ſufficiunt. Expergiſſimini igitur Eccleſiarum Paſtores & Scholarum Doctores, huncq́; conatum hocque facinus Ieſuitarum diligenter attendite & oculis notare, ne quid Eccleſiæ & Scholæ, veſtiæ curæ commiſſæ, detrimenti inde accipiant.

Noua Ieſuitarum facinus

Monachi fuere barbati Epiphanij adhuc tempore

Fuiſſe etiam Monachos barbatos Epiphanij adhuc tempore, hoc eſt circa annos Domini 400. ex libro ejus tertio tomo 2. contra hæreſes apparet, vbi inuehitur in Meſopotamiæ Monachos, *quòd muliebri ritu comas promitterent, & barbam Viri formam reſecarent.* Ac licet Hieronymus, Auguſtinus & alij plures multa de inſtitutione Monachorum ſcripſerint, abraſionis tamen barbæ, ſicut & capillorum capitis, nullam prorſus mentionem faciunt. Imò Hieronymus *abraſionem barba fœdam nuditatem appellat.* Monachos etiam multos barbas habuiſſe circa annos Chriſti 730. Srumpſius non ſolum libro quinto capite quarto. Annal. Heluetic. atteſtatur, ſed etiam probat exemplis aliquot. Ex Pauli quoque Diaconi libro 22. Roman. rerum colligitur, Conſtantini Imp. & Irenes ad huc ætate, Græciæ Monachos, barbas nutriiſſe: dicit enim, quòd Lachonudiato præfectus Imperatoris, barbas Monachorum cerâ & oleo perunctas incenderit.

Monachi & clerici nõ æquè omnes barbis abraſis vſi ſunt

Hæc & alia huius generis plura tam ſunt perſpicua & clara, vt Baronius ipſe tomo 1. Annal. pagin. 577 fateri cogatur, Monachos non æquè omnes, nedum Clericos abraſis barbis incedere conſueuiſſe: & aliam prorſus diuerſamque Orientalium ab Occidentalibus conſuetudinem moremque fuiſſe, certiſſimum eſſe. *Nam*, inquit, *in Eccleſia Orientali nunquam barbâ raſos innenimus Monachos vel Clericos: ſecus autem in Eccleſia Occidentali.* Tum rei hujus diuerſitatis originem accuratius

accuratius perueſtigans, Vt primùm, inquit, dicamus de Clericis, qui in Eccleſia præſertim Occidentali, longè antiquiores ſunt Monachis, inuenimus hac ex parte, ſecundum morem diuerſarum prouinciarum, tam Laicos, quàm Clericos, inter Gentiles viuentes agere conſueuiſſe: & inprimis, quia in Oriente tam Iudæi quàm Græci, barbati incederent, Chriſtianos inter ipſos poſitos idem factitâſſe. In Occidente verò, atque potiſſimum Romæ, quoniam qui præſertim maturioris ætatis (vt auctor eſt Gellius libro tertio, capite quarto) eſſent, tanquam, quoddam nobilitatis inſigne, radere barbam conſueuerant (notatus eſt enim à Dione & aliis Hadrianus, qui primus omnium barbatus inceſſit, vel alij pauci poſt eum, ſed non ſic tamen vt cæteri Romanorum ipſos imitarentur) Chriſtiani Romæ agentes, cur non ſicut cæteri abraſi incederent barbâ, cum honeſtius ſpectatiuque haberetur ejuſmodi communis omnium cultus, nec aliqua vel leuis ſaltem eſſet ejus obſeruationis ſuperſtitio? Sic igitur Clementem ſic Pudentem Senatorij ordinis homines, ſic denique ſiue Romanos, ſiue cæteros Romæ agentes, exceptis Orientalibus, attonſos barbâ fuiſſe, nulla dubitatio eſſe debet. Certè veſtitu tantùm, non barbâ, ab Ethnicis fuiſſe Chriſtianos diſtinctos, vt qui Pallio amicti ſolerent incedere, Tertullianus ſæpe teſtatur, cumque non, ſicut Pallium Chriſtianorum, illi ſugillarent & barbam, eos conſtat more cæterorum barbis attonſos incedere conſueuiſſe. Verùm affectata illa nimis barbæ non attonſio, vel abraſio, ſed auulſio potius dicenda, ab ipſis Gentilibus etiam condemnatur, vt de Iulio Cæſare & Othone Suetonius memoriæ prodidit. Tertullianus etiam libro de Cultu fœmin. capite octauo huiuſmodi notat, cùm ait: Barbam acrius cædere, interuellere, circumdare capillum & componere &c. Cæterum barba illa abraſio, quæ more majorum abſque fuco artéue ſimpliciter facta eſſet, æquè communis Romanis omnibus erat. Quin etiam inter Græcos nonnullos in ſuis ipſorum Regionibus, quo ſe Romanorum ſtudioſos eſſe ſigno aliquo præ ſe ferrent, teſtatur Dio Chryſ. Orat. 36. conſueuiſſe contra Græcorum omnium ſuorumq; gentilium conſuetudinem, barbâ raſos incedere more Romano, quod plus cæteris, qui Romæ agerent, præſtitiſſe, nullus jure poterit dubitare.

Romanũ Clerũ etiã Chriſtiani cæteri barba abraſione imitati ſũt.

Verùm illud ipſum quod agerent Romanæ Eccleſiæ Chriſtiani, præſtitiſſe etiam cæteros orbis Occidentalis Fideles, eoſdemque libenter eſſe imitatos vnde deſcenderent, facilè exiſtimare quis poterit. Nam de Sacerdotibus Galliarum perſpicuum eſt, barbâ raſos fuiſſe. Eſt de ea re manifeſtum exemplum in Sydonio Apollinari libro quarto capite 13. qui de Germanici Epiſcopi Cantillaucnſis corporis cultu ſic ſcribit: Veſtis adſtricta, tonſus cothurnus, crinis in rotæ ſpeciem accíſus, barba intra rugarum latebras merſis ad cutem ſecta forſicibus.

In radenda vel non radenda barba, cujuſque prouinciæ conſuetudinẽ ſeruandã.

Ex his omnibus ſic concludit tandem Baronius: Seruare igitur in his locorum conſuetudinem, vt ſecundum cujuſque Prouinciæ mores, vel barbati, vel attonſi barbis incederent Sacerdotes, velut lege quadam fuiſſe præſcriptum, ex eo ſaltem poteſt facilè perſpici, quod cùm ſæpiſſimè Occidentales vnà cùm Orientalibus Sacerdotibus ad publicos conuentus Epiſcopi conueniſſent, nullum vnquam de his aduerſus ſe inuicem negotium factum, neque vlla prorſus exorta ejus rei gratiâ controuerſia reperitur: ratis nimirum omnibus id eſſe legitimum, quod quiſque pro more ſuorum gentilium facere videretur.

Baronius igitur concedit, abraſionem barbę in Oriente non vſurpatam fuiſſe, Romæ vero aliiſque in locis per Occidentem nullá lege ſancitam, ſed ex conſuetudine tantum receptam, neque vlli de ea litem aliquam illatam, ſed cuique genti & Prouinciæ morem & conſuetudinem ſuam liberam relictam fuiſſe.

Romæ & in Italia priſtinus immutatus eſt vſus.

Quum autem Romæ atque in Italia Gothi aliæque barbaræ barbatæque gentes diutius morarentur, ſenſim priſtinus ille immutatus eſt vſus, tamen, inquit Baronius, quod ad Clericos attinet, ſic viguit ejus rei obſeruantia, vt non viuere more majorum ferè Religio haberetur, ſicque factum eſt, vt penes eos ejuſdem rei vſus inuiolatus & conſtans plurimis ſeculis perdurârit, adeò vt Gregorius ſeptimus anno 1080. ad Iacobum Calaritanum Epiſcopum ſcripſerit, præceperitque, vt Clericos ſuos omnes barbas radere cogeret, idq; ex majorum conſuetudine. Scripſit etiam ſatis pro imperio eadem de re ad Sardiniæ Ducem his verbis: Nolumus prudentiam tuam moleſtè accipere, quòd Archiepiſcopum veſtrum Iacobum conſuetudini Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, veſtræq; ſpecialiter obedire coegimus, ſcilicet, vt quemadmodum totius Occidentis Eccleſiæ Clerus ab ipſis Chriſtianæ fidei primordiis barbam radendi morem tenuit, ita & ipſe raderet. Vnde eminentiæ quoque tuæ præcipimus, vt ipſum ceu Paſtorem ſuſcipiens & auſcultans, cum conſilio ejus omnem tuæ poteſtatis Clerum barbas radere facias, atque compellas: res quoque omninò renuentium, niſi demùm conſenſerint, publices, hoc eſt, juri Calaritanæ Eccleſiæ tradas, & ne vlterius ſe intromittant, conſtringas, &c.

Videtur autem hic mos radendi barbam cum portentoſo Tranſſubſtantiationis dogmate circa annos Chriſti 1200. ab Innocentio III. ſtabilito & confirmato, in-

naluiſſe & inerementa ſumpſiſſe maxima. Hane enim inter alias eauſam raſuræ hujus reddunt, ne ſeilicet in ſaerifieio Miſſæ ſanguine ſaero tingerentur barbæ, néue eodem imbutæ, ipſarum pilis aliquid de eo inhæreret, atque etiam ne ſacro cruſtulo eontingerentur, & de corpore Domini in iiſdem quicquam retineretur. Ob quod periculum olim etiam argenteæ fiſtulæ excogitatæ & fabrefactæ fuerunt, vt per eas plebs è ealice hauriret ſanguinem. O ſanctos homines: ſaerifieium illud ſuum tribus obolis vendunt, & ne in barba hæreat magnopere eauent. Nónne hoe eſt excolare eulicem & eamelum deglutire? Veruntamen non ſolum prudenter hae lege obuiam eſt iterum huie graui perieulo, ſed etiam vtiliter tonſoribus eorumque quæſtui prouiſom, quos iſti habent in delitiis & inter voluptatum ſuarum Magiſtros.

Sunt tamen qui hoe ad Petrum Lombardum referant, quem eirea annos Chriſti 1160. proeuraſſe aiunt, *vt Presbyterorum & Monachorum barba raderentur:* jam tum enim eelebris erat per Oeeidentem & reeepta Tranſſubſtantiationis ſententia, quâ carnalis præſeetia corporis & ſanguinis Chriſti aſſerebatur, hicque Lombardus ſtrenuus ejus fautor & promotor fuerat.

Raſura barba patrum memoria adhuc non ab omnibus Clericis recepta.

Non tamen hunc morem tunc quoque ab omnibus vbique receptum, inde apparet, quòd Franeiſcus I. Gallorum Rex, vt pecunias à ſacrifieulis extorqueret, barbas Eeeleſiaſticis omnibus abradi juſſit. Illi verò ingenti pecuniâ barbas redemerunt. Habuit quoque eodem ferè tempore Ioannes Pierius Valerianus Orationem pro Saeerdotum barbis, excuſam Romæ apud Caluum anno 1531. quam tamen hucuſque mihi videre non licuit. Hodie quoque non idem hae de re obſeruatur vbique vſus, ne Romæ quidem, quum Pontificum Max. Cardinalium, Epiſeoporum, *&c.* alij tondeant, radant alij, alij rurſus promittant barbam.

Raſura barba aduerſatur verbo Dei.

Aduerſatur autem hic vſus radendi barbam manifeſtiſſimè verbo Dei. Nam Leuit. 19. Deus ad cœtum omnem Iſraelis loquens, graui edicto ſancit, *ne in rotundam tondeant comam, neque corrumpant angulos barba*, id eſt, ne reſeeent nouaculâ tam ſupremum quàm infimum barbitij honorem, quo genæ mentumq; veſtiuntur: quamuis vulgata verſio ſimpliciter habeat. *Nec radetis barbam.* Et ne quis obiieiat hæc totius populi Iſraelitiei Viris mandata eſſe, mox capite vigeſimo primo ejuſdem libri ſacerdotibus peculiares leges præſcribens inquit: *Non radent caput nec barbam.*

Baronij interpretatio legis Dei de non radenda barba refutatur.

Baronius tomo 1. Annal. pag. 576. totam vim legis diuinæ, quâ Iudæi eorumque Sacerdotes capita ac barbas radere prohibentur, in eo verſari aſſerit, vt Iudæis prohiberet ea faeere, quæ proximæ prouinciæ facerent idolorum ſaerifici, qui caput ac barbam tonderunt. Nam in Ægyptu Iſidis, Serapidis & aliorũ Saeerdotes omnes corporis pilos & capillos, præſertim capitis & barbæ, penitus abraſerunt. Apud Syros quoque eandem conſuetudinem viguiſſe inter Sacerdotes Deæ Syriæ, Lucianus, eorum gentilis, in libello de Dea Syria teſtatur, vt nimirum capita raderent & ſupereilia, nec non & barbas deponerent. In templo quoque ejuſdem Deæ viros exſectos glabros ſacrificare conſueuiſſe Apuleius de Aſino aureo refert. Reſpondeo, varias hujus tonſuræ & abraſionis prohibitionis eauſas fuiſſe: ſed ſit hæc vnica vel præcipua quam Baronius affert, eadem certè lege hic ritus tondendi caput ac radendi barbam etiam hodiè Chriſtianis prohibetur, non minus quàm olim Iudæis. Nam ab Ethnicorum & idololatrarum ſuperſtitioſis ritibus non ſolùm Iudæi abſtinere debuerunt, ſed etiam Chriſtiani.

Apoſtolorum conſtitutione non licet caput & barbam radere.

Ex Apoſtolorum quoque inſtitutione non licet Chriſtianis nec caput nec barbam radere. Hæc enim exſtat conſtitutio libro primo, capite quarto in fine: *Fidelis cùm ſis & homo, non licet tibi nutrire capillum, & in vnum complicare, quod eſt delicatum & molle; vel diſcerniculo diſcriminare, vel flauum facere: quoniam quidem lex vetat, inquiens: Non facietis vobis rotunditatem ex coma capitis veſtri, neque inciſiones. Neque verò licet barbæ pilos corrumpere, neque hominis figuram præter naturam mutare. Non ſcindetis, inquit lex, ſuperficiem barbæ veſtra. Hoc enim Mulieribus decens, creator Deus ſtatuit, Viris indecorum eſſe judicauit.* Reſpondet Baronius tomo 1. pagina quingenteſima ſeptuageſima ſexta, *nullum de his Canonem eſſe Apoſtolicum.* Epiphanius autem hunc, qui exſtat apud Clementem, non pro Apoſtolico Canone, attamen pro diuina ſcriptura & verbo Dei agnouit. Nam hæreſi 80. *De barba*, inquit, *in Conſtitutionibus Apoſtolorum dicit diuina ſcriptura ac doctrina: Non corrumpas, hoc eſt, non ſeces pilos barbæ, neque meretricio more ob comam efferaris.* Reſpondet Baronius, *diuinam legem & Apoſtolos tunc demùm vetuiſſe barbæ pilorum inciſionem, cùm comæ capitis non tantum promittantur, ſed & fœminarum more criſpentur, vel aliter in*

ter in

ter in rotundum artificio componantur : adeò vt ſic culti, Fœminæ, repræſentarent effigiem potius quàm Viri. Imò verò Baroni lex Dei & Apoſtolicus canon in genere abſque omni conditione & exceptione barbæ inciſionem & abraſionem prohibet, ne qui eâ vtuntur, Fœminam potius quam Virum repræſentent, & ornamenta a Deo viris data temerè deprauentur.

Inter ſigna quoque luctûs & magnarum calamitatum raſuram barbæ aliquoties numerauit Deus. Apud Iſaiam cap. 7. minatur Deus, *ſe caput & barbam vniuerſam regis Aſſur abraſurum :* quo extremum excidium ei denunciare voluit. Idem rurſus cap. 15. *Moabitarum barbam omnem raſuram* eodem ſenſu prædicit. Et Ieremias præſentes calamitates prænuncians, *Omne* inquit, *caluitium, & omnis barba raſa erit.*

Raſura barbæ apud gentes mollitiei ſignum.

Apud gentes quoque abraſionem barbæ mollitiei indicium certiſſimum fuiſſe effœminatiq; animi, Eunuchi ſatis magno argumento ſunt, qui virilitatis ſignum, barbam nimirum, non producunt. De Cliſthene homine molliſſimo referunt, quòd, vt iuuentam mentiretur, barbam ſæpiſſimè abraſerit : vnde & Prouerbio locum fecit, *Cliſthenem video,* de quo vide Eraſmum. Sed & prima radendi inſtitutio mollitiem arguit. Chryſippus enim libro 4. de Honeſto & voluptate indicat, Alexandri Magni ætate primùm radendæ barbæ morem fuiſſe excogitatum, antea inuſitatum, quando ille luxu Perſico fractus atque euiratus, Macedonicam aſperitatem horrere cœpiſſet. Quo tempore etiam anno 454. à condita Roma, tonſores demum ex Sicilia P. Ticinius Mena Romam adduxit, teſte Plutarcho & Plinio libro 7. nat. hiſt. priſtinâ illorum virtute in Aſiaticam luxuriam & mollitiem degenerante. Sed enim quod argumentum euidentius mollitiei dari poterit, quàm ſi quis radendo barbam muliebrem ſpeciem aſſumat, & tantùm non ſe virum eſſe neget? Epiphanius enim libro 3. contra hæreſes, vt diximus, barbam viri formam appellat : natura ſiquidem non alio diſcrimine, quod oculorum judicio ſit obuium, marem à fœmina ſeparauit, quàm barbâ. Vnde Diogenem mentum habenti raſum dixiſſe ferunt: *Nunquid naturam accuſas, quia te Virum, non autem Mulierem fecerit?* Iuſtoque adeò Dei judicio factum exiſtimo, quòd, quùm hujus raſitationis inſtituto, quodammodo Viris ſuæ virilitatis inſigne atque decus ademerint, eaq; ratione effecerint, vt vix Vir amplius à fœmina internoſci potuerit, eo vſque deuentum ſit tandem, vt ad ſummum vſque Pontificâtus faſtigium Mulier irrepſerit, perueneritque, non quidem ſine hujus ſacroſanctæ ſedis, quæ nunquam errare poteſt, pudendo ſempiternoque opprobrio : vt notum eſt ex hiſtoria, quæ à fide digniſſimis, iiſq; quàm plurimis authoribus citatur, & omnibus eſt in ore, de Ioanna Papiſſa. Quocirca Hanun Rex ille barbarus Dauidis legatos magnâ contumeliâ & ignominiâ afficere volens, barbam illis abraſit. Quæ omnia cùm ita ſint, rectè alicubi Alexin dixiſſe legimus:

Si quem reciſa forte barba videris,
Tonsáue, facturum quid horum dicito?
Mihi videtur militare velle, vel
Feciſſe barbæ cuncta quæ contraria:
Ingénsue contigiſſe prorſus huic malum.
Quid per Deos villi moleſtiæ afferunt.
Ob quos viri videntur eſſe ſinguli?
His quid putas feciſſe in contrarium?

Sit igitur illud ratum & firmum, barbam Viri radi non debere, refragante diuinæ ſcripturæ authoritate, reclamante naturæ lege : quin & Doctorum & ſapientum Virorum vbique gentium conſenſus docet, Virum grauem, conſtantem & probitate morum præſtantem barbam decere.

Raſura barbæ myſteria.

Sed tamen vt aliquo ſaltem fuco, hanc ſuam barbæ raſitationem, verbi Dei & gentium honeſtiſſimarum conſuetudinibus repugnantem, ornarent, Myſterium ejus excogitàrunt. Aiunt enim, eâ ſignificari vitæ innocentiam, ac animi ſubmiſſionem & modeſtiam, quaſi tanquam imberbes pueri, aut Angeli, qui ſemper puerili ac iuuenili formâ depinguntur, præditi eſſe debeant atque horum ſimiles eſſe. Egregia certè Religio iſtorum hominum : Signa volunt habere, tùm ne micam quidem rei ſignificatæ habeant. Paulus Corinthios admonet, *ne ſint ſenſibus pueli, ſed malitiâ infantes, ſenſibus verò perfecti.* At his diuerſum planè accidit. Quàm enim ſint ſapientiâ & eruditione diuinatumq; literarum peritiâ infantes : quàm vitę innocentiâ, ac animi ſubmiſſione & modeſtiâ ſint celebres, lippis & tonſoribus notum eſt. Iure ergo harum rerum ſymbolum mento geſtare debent. Huic & ego alterum addam Myſterium, quòd alienas Conjuges & Mulieres magis.

—mollia ſemper
Oſcula delectant, & deſperatio barba.

Iuuenale teſte Satyr. 6.

CAPVT IX.

De VIRGINIBVS *primæ huius Claſſis caſtitatem profitentibus, quas hodiè* Moniales, *vel* Sanctimoniales *vocant.*

Virgines caſtitatē profitentes fuerunt in primitiua eccleſia.

FVisse mox poſt Apoſtolorum tempora in vera primitiua Eccleſia Mulieres quoque & Virgines continentiam & caſtitatem perpetuam profitentes, negari non poteſt. Tertullianus enim in libro ad Vxorem clarè indicat, *inter Chriſtianos eſſe perpetuam continentiam ſeruantes.* Et Cyprianus libro primo, Epiſtolâ vndecimâ indicat, *fuiſſe ſuo tempore inter Chriſtianos Virgines Deo dicatas, quæ coninentiam præſtare voluerint, nec tamen omnes potuerint.* Meminerunt etiam hiſtoriæ Virginum Ceciliæ, Agnetis & aliarum. Pius quoque Epiſcopus Romanus in decretalibus (ſi modò fides aliqua eis adhibenda eſt) Virginum ſacrarum, earundemq́ue conſecrationis mentionem facit, circa annum Domini 150. Et Euſebius libro quarto, de vita Conſtantini refert, fuiſſe ante Conſtantinum etiam hujuſmodi Virgines continentes: vbi & magnopere approbâſſe diſciplinam ejuſmodi Imperatorem Conſtantinum affirmat, adeò vt & frequenter earum contubernium adierit. Helenam etiam, Conſtantini Matrem, Hieroſolymis Virgines Deo ſacras reperiſſe, Socrates teſtatur libro primo, capite decimo ſeptimo. Quarum profeſſionem vſque adeò probauit, vt Miniſtram ſeſe illis præbuerit, ſicut Theodoretus indicat libro primo capite decimo octauo. Et Socrates libro quarto, capite vigeſimo quarto, ex Euagrio indicat, in Ægypti ſolitudinibus Mulieres æquè atque Viros monaſticam vitam profeſſas fuiſſe: Quod etiam Epiphanius teſtatur in narratione illa de formula, ſtatutis & traditionibus Eccleſiæ Catholicæ. Meminit & Ambroſius Mauritianarum Puellarum, quas Mediolani ipſe velârit, libro 1. de Virginibus ad Mârcellinam.

In Europa verò Virginitatis Votum apud muliebrem ſexum commune ſuo tempore fuiſſe Ambroſius indicat libro eodem. Romæ certè Marcella nobiliſſima Vidua, prima omnium fœminarum auſa eſt Monachæ inſtitutum profiteri: cùm id vocabuli vehementer inuiſum eſſet Romanis auribus. Conceperat autem Mulier hæc ardorem hunc ex Athanaſio, ac cæteris Ægyptiis Sacerdotibus, qui tum Arrianæ factionis perſecutionem declinantes, Romam confugerant. His enim referentibus Antonij vitam (cujus etiamnum viuentis mira fuit nominis celebritas) ac Monachorum in Thebaide verſantium, Virginum item ac Viduarum didicerat inſtitutum. Eadem autem ad æmulationem propoſiti ſui, complures allexit, tum Matronas, tum Virgines, cumprimis autem Sophroniam, Principiam, Paulam ac Euſtochium: & breui tantus accreuit numerus, Mundi contemptum profitentium Fœminarum, vt quod prius ob nouitatem inuidioſum erat, poſtea cœperit eſſe glorioſum. Eraſmus in vita Hieronymi.

Polydori Vergily error.

Miratur quidem Polydorus eos qui tradant Marcellam hanc, primam Fœminarum auſam eſſe hoc inſtitutum profiteri Romæ: cùm diu ante illam Pius I. conſecrationes Virginum Puellarum inſtituerit: & Soter Papa qui ſecundo loco ſucceſſit Pio, conſtituerit, *Ne Monacha vlla pallam attrectaret*, &c. Verùm & ego miror Polydorum, quòd fictis & ſuppoſititiis decretalibus primorum Epiſcoporum Rom. plus fidei tribuat, quàm tantorum Virorum probatis teſtimoniis ac judiciis: imò quàm ipſi Hieronymo, qui hoc ipſum clarè atteſtatur in Epitaphio Marcellæ Viduæ ad Principiam: vbi inquit: *Nulla eo tempore*(quo Marcella nimirum hoc vitæ genus inſtituit) *nobilium Fœminarum nouerat Romæ propoſitum Monachorũ nec audebat propter* REI NOVITATEM *ignominioſum (vt tunc putabatur) & vile, in populis aſſumere nomen. Hæc ab Alexandrinis Sacerdotibus, Papaque Athanaſio, & poſtea Petro, qui perſecutionem Arianæ hæreſeos declinantes, quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum Romæ confugerant: vitam beati Antony adhuc tunc viuentis, monaſteriorumq́ in Thebaide Pachumy, & Virginum ac Viduarum didicit diſciplinam, nec erubuit profiteri, quod Chriſto placere cognouerat*, &c.

CAPVT

CAPVT XII.

De Exercitiis,Studiis,Inſtitutis,Conſuetudinibus, Victûs & Veſtitûs *ratione* SANCTIMONIALIVM *ſeu* VIRGINVM ſacrarum *primæ huius Claſſis,ac variis erroribus qui in illarum vitæ genus irrepſerunt.*

1. *Duo genera Monialium.* DVO fuiſſe in prima hac Claſſe genera Sanctimonialium vel Virginum ſacrarum, facilè animaduertet, qui hiſtorias legerit. Vnum earum eſt, quæ non ſuperſtitione aliquâ, aut ſtulta ac vanâ meriti alicuius perſuaſione, ſed ardente amore Dei, Regnique cœleſtis deſiderio, adeoque pio zelo genus hoc vitæ ſuſceperunt. Alterum genus earum eſt, quæ ex κακοζηλία hypocriſi,ſuperſtitione ac vanâ meriti perſuaſione, Virginitatem vouerunt, exiſtimantes eum eſſe cultum Deo gratiſſimum, ampliſſimas habentem Dei promiſſiones, eius maximè, quæ futura eſt, vitæ æternæ: è contra autem in coniugali poſitas ſtatu ſaluati non poſſe. Huius erroris Euſtathius ille hæreticus circa annos Domini 330. Author fuiſſe prohibetur.

Profeſſio virginitatis libera ab initio. Matth. 19. Profitebantur autem ab initio hoc inſtitutum ſeu vitæ genus ſuâ ſpontè & liberè, à nullo vel iuſſæ vel coactæ: Deus enim id cuique liberum reliquit. Chriſtus Seruator noſter aiebat Diſcipulis, quum ſermo incidiſſet de non contrahendo Matrimonio: *1.Cor.7.* *Non omnes capiunt verbum iſtud:qui poteſt capere capiat.* Hanc doctrinam filij Dei conſtanter etiam Paulus tradidit: *De virginibus,* inquit, *præceptum Domini non habeo.* Item, *Non hoc dico, vt cuiquam laqueum inyciam:* quibus vtique verbis oſtendit, Virginitatem liberam eſſe ſeruandam, nec aliquam ad eam cogendam, vltra quàm poſſit. In quam ſententiam etiam D. Cyprianus in Sermone de Natiuitate Chriſti clarè dicit, *quòd ad continentiam & Virginitatem, neque neceſſitas, neque mandatum aliquod impellat.* Caſſiodorus quoque in Pſalmum 75. docet, *omnino eſſe liberum, Virginitatem vouere, vel non.* Et Baſilius M. ait: *Non præcepit Dominus vllibi Virginitatem.* Cumque ante Cyprianum iam tum Tertulliani tempore ab aliquibus ad Virginitatem cogerentur nonnullæ, reprehendit id ſanctus Vir,& grauiſſimè conqueritur, obſeruatione eius Cœlibatûs innumera patrati infanticidia. *Non enim*(inquit)*confitebuntur*(Virginitatem profeſſæ) *niſi ſuorum ipſorum infantium vagitibus prodita. Quantum autem plures, non etiam de pluribus ſceleribus ſuſpectas habebis? Dicam, licet nolim: difficile Mulier fit, quæ timet fieri, quæque iam facta, poteſt Virginem mentiri ſub Deo. Quanta enim circa vterum ſuum audebit, ne etiam Mater detegatur? Scit Deus,quot iam infantes, & perfici, & perduci ad partum integros duxerit, debellatos aliquandiu à Matribus Facillime ſemper concipiunt, & feliciſſimè pariunt huiuſmodi Virgines,& quidem ſimillimos Patribus. Hæc admittit flagitia coacta & inuita Virginitas.* Et Epiphanius contra Montaniſtas hæreſi 48.libro 2.tomo 1.de eodem ita ſcribit:*Nos non neceſſitatem imponimus,verum cùm bono conſilio admonemus, exhortantes eum qui poteſt: non autem neceſſitatem imponimus non potenti, neque reiicimus ipſum à vita Sanctum enim verbum omnibus prædicantes vt debitum infirmitatem portemus, velut etiam ipſe S. Apoſtolus dicere comperitur, & tales redarguere, qui non ſunt eiuſdem doni.* Dicit diſertè, nemini neceſſitatem imponit. Addit, *bonos paſtores cohortari eos qui poſſunt, non autem imponere neceſſitatem non potenti Paulum etiam,* inquit, *redarguere eos, qui non ſint eiuſdem doni:* ſcilicet quando ſe obſtringere audent aut ad Virginitatem aut ad Cœlibatum. Nam dicit, *Iuniores Viduas reiicere.* Et Ambroſius lib. 1. de Virginitate inquit: *Sola Virginitas ſuaderi & optari, Non imperari, poteſt. Nam quæ ſupra nos ſunt, in Voto magis quàm in Magiſterio ſunt,*&c.

Neque etiam Voto aliquo ad id ſeſe obſtringebant primis illis Apoſtolorum temporibus. Imò contra Vota illa Virginitatis & Cœlibatus acriter pugnat Paulus in priore Epiſtola ad Corinthios, dicendo: *Quiſque ſuam habeat, & quæque ſuum propter ſcortationem. Melius eſt nubere quàm vri. Qui non continent, nubant. Si nupſerit Virgo, non peccauit: & conſimilia.* Cùmque viduæ illæ, quas *Diaconiſſas* appellârunt,eâ conuentione ſeu pacto ad Eccleſiæ Miniſterium admitterentur Pauli tempore, vt Cœlibes & pudicæ viuerent, ideoque vellet etiam Apoſtolus eas non eſſe minoris quàm ſexagenarias, hanc vnam ob cauſam iuniores Viduas ad has conditiones adigi noluit,ne fortè ob ætatis lubricitatem damnationẽ incurrerent, quòd violarent prius datã fidem laſciuiẽdo & ſcortando. Ex quo uno euidentiſſimè colligitur, Paulum auerſatũ fuiſſe cœlibatûs Votum,propter magnum periculum lapſûs & ſcandali, noluiſſeque ipſum talia in Eccleſia Chriſti nuncupari Vota, quæ periculo, cuius modò meminimus, homines reddant expoſitos. *Ad virginitatẽ non Voto obſtringebantur à principio.*

Iacobi protouāgelium.

S. Mariā non vouiſſe virginitatem.

Sparſum quidem fuit olim ſcriptum ſub ſpecioſo titulo Proteuangelij Iacobi, quaſi baſis & fundamentum eſſet Euangelicæ narrationis, in quo Maria Mater Chriſti narratur Votum perpetui Cœlibatûs emiſiſſe. Et Abdias Babylonicus, qui nuper prodiit, in vita Bartholomæi ita ſcribit de Maria: *Hæc virgo cùm execraretur omnem Virum ſeruandæ Virginitatis Votum prima Deo omnipotenti vouit.* Et certè Proteuangelium iſtud Iacobi etiam S. Auguſtino ita impoſuit, vt crederet, Mariam Matrem Domini Virginitatem vouiſſe, eaque de cauſa Angelo dixiſſe: *Quomodo fiet iſtud Virum non cognoſco?* Quam verò hoc ſit abſurdum dicere, facilè omnes intelligunt. Nam primò tunc temporis Vota hæc non fuerunt vſitata Iudæis: deinde Matrimonium iam contraxerat: poſt illud contractum continentiam ei vouere non licuit. Quod ſi antea vouiſſet, non potuiſſet iure vllo contrahere, niſi voluiſſet in tanta re ludere, ac ſancta promiſſione ſui corporis Viro poteſtatem facere, quem poſtea nollet ad congreſſum admittere. Longè maiorem candorem & ſynceritatem ſanctiſſimæ Virgini nos tribuimus, quàm vt voluerit quippiam ſanctè promiſiſſe, quod in animo non haberet reuera præſtare.

Bellarmini & Baronij argumēta pro voto virginitatis B. Mariæ. Vide etiam Sutlinium de Monachorum ſtudiis cap. 24.

Ad probandum tamen Votum continentiæ Mariæ Virginis, Bellarminus lib. de Monachis capit. 22. ex verbis ſanctiſſimæ Virginis Luc. 1. huiuſmodi argumentum fingit: B. Virgo ad Angelum dixit, *Quomodo fiet iſtud, quia Virum non cognoſco?* Ergo perpetuam continentiam vouit Deo. Hanc conſequentiam, quia nullam eſſe videt Ieſuita, primò circumſcribit & intorquet verba Virginis, ac ſi non planè, non candidè, non perſpicuè & ſyncerè, ſed tortuosè, vafrè & obſcurè Angelo reſpondiſſet: quum enim perſpicuè vno vel altero verbo dicere potuerit, Virginitatem voui Deo, vult iſte B. Mariam ambages verborum quæſiuiſſe. *His verbis*, inquit, *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco, virgo ſanctiſſima ſignificat impedimentum ſe habere, quo minus filium concipere & parere poſſet. Impedimentum autem illud aliud non eſſe potuit, quàm Votum continentiæ iam emiſſum. Illa enim verba, Virum non cognoſco, non ſignificant iam actu non cognoſco. ſed non licet mihi cognoſcere, alioqui ineptiſſima interrogatio fuiſſet, cùm poſſet ſtatim reſponderi, etſi nunc Virum non cognoſcis tamen paulò poſt cognoſces. Itaque ſicut dicimus in Quadrageſima, Ego non veſcor carnibus, id eſt, non licet mihi hoc tempore carnibus veſci: ſic B. Virgo dixit, Virum non cognoſco: id eſt, prohibeor Virum non cognoſcere: Cur autem prohiberetur, nulla ratio poteſt reddi, niſi Votum, &c.*

Reſpondeo, eſt hæc tortuoſa verborum B. Virginis interpretatio, neque vllum Votum vel vnico verbulo innuunt, ſed à Ieſuita eis affingitur. Quum enim B. Virgini Angelus nunciâſſet fore, vt iamiam in ipſo momento conciperet, quo loquebatur cum ea, interrogat B. Virgo, Quomodo hoc fieri poſſit, quum virum non cognouiſſet: Erat quidem Ioſepho deſponſata, ſed nondum maritata. Ergò rectè Maria Virgo intellexit ſibi ab Angelo indicari fore, vt cum primùm, & ante Coniugium conſummatum conciperet filium, imò in ipſo hoc temporis articulo, antequam Ioſepho cohabitaret. Querit ergo illa non immeritò, Quomodo fiet iſtud? non quia Virginitatem voui (neque enim hoc dicit) ſed quia Sponſum, Virum meum, aut alium non cognoui adhuc. Nullum ergo Virginitatis Votum continent verba hæc B. Mariæ.

Deinde Auguſtinus teſtatur de S. Virginitate capite quarto Mores Iudæorum Votum perpetuæ Virginitatis non tuliſſe: quod etiam R. Salomon in capite nono Geneſ. & R. Kimchi in capite 56. Iſa. teſtantur.

Denique, de quo etiam ſupra diximus, ſi B. Virgo hoc perpetuæ Virginitatis Votum Deo vouiſſet, cur poſtea nupſit Ioſepho, de cuius Virginitate ſeu continentia minimè certa eſſe potuit Maria? Seſe igitur in magnum violandi Voti periculum prudens ſciensque coniecisſet: quam leuitatem ſanctiſſimæ Virgini impingere nolumus. Nam quod Bellarminus dicit, *B. Mariæ diuinitùs reuelatum fuiſſe, nunquam Ioſephum debitum coniugale expetiturum*, nullo idoneo teſtimonio ab eo probatur, proinde eâ facilitate à nobis reiicitur, quâ ab illo profertur.

Argumenta Bellarmini & Baronij pro voto virginitatis ex Patribus.

Ad confirmandum etiam Mariæ Votum de perpetua Virginitate, Bellarminus & Baronius Patres aliquot obijciunt. Ex Græcis quidem Gregorium Nyſſenum qui in Oratione de Chriſti natiuitate ſic inquit: *Si Maria liberorum causâ ducta fuiſſet à Ioſepho, quomodo parituram Angelo prænuncianti, ſe rem nouam & alienam audire præ ſe tuliſſet, quam ipſa quoque ſeſe adſtrinxiſſet naturæ legi, vt aliquando Mater eſſet? Verùm quia carnem Deo conſecratam, tanquam ſanctum aliquod oblatum munus, oportebat intactam integramque præſtare: idcirco, licèt, inquit, Angelus ſis, licèt de Cœlo venias, licèt id quod oſtendis, naturam ſuperet humanam,*

tamen

tamen me Virum cognoſcere nefas eſt. Aſtutè autem reticet Ieſuita proximè præcedentia Nyſſeni verba, quæ ſic habent: *Hac Mariæ vox demonſtrat eſſe vera quæ per apochryphum illam hiſtoriam traduntur.* Agnoſcit ergo Nyſſenus hanc ſententiam de Mariæ Voto ex hyſtoria ſacra & canonica non eſſe depromptam, ſed ex apocrypha hæreticorum, nempe, Marcionitarum (qui etiam tria prima capita & magnam partem quartiex Euangelio Lucæ eraſerunt) aliorumque Virginitatis & continentiæ præconum, qui Virginitatis Votum Mariæ affinxerunt, vt ſuas nugas facilius venderent: Hoc ipſo fuco Nyſſenus quoque ſeductus eſt, vt ſententiam illam approbaret, quæ veritati ſacræ Scripturæ aduerſatur. Negamus igitur veram hanc ſententiam eſſe. Nec potuit Maria vtrumque ſimul ſpondere, Virginitatem Deo, & nuptias Ioſepho. Et cur Virginitatem vouiſſet illa, quum eius cognata Eliſabetha ſterilitatem probrum apud Lucam appellet?

Ex Latinis autem Patribus obiiciunt Auguſtinum, qui in libro de Sancta Virginitate ſic ſcribit capite quarto: *Ipſa quoque Virginitas eius ideò gratior & acceptior, quia non eam conceptus Chriſtus Viro violaturo, quam conſeruaret ipſe, præripuit: ſed priuſquam conciperetur, iam Deo dicatam, de quo naſceretur elegit. Hoc indicant verba, quæ ſibi fœtum annuncianti Angelo Maria reddit: Quomodo, inquit, fiet iſtud, quoniam Virum non cognoſco? quòd profectò non diceret, niſi Deo Virginem ſe antè vouiſſet Sed quia hoc Iſraelitarum mores adhuc recuſabant, deſponſata eſt Viro iuſto non violenter ablaturo, ſed potius contra violentos cuſtodituro, quod illa iam vouerat. Quanquam, etiamſi hoc ſolùm dixiſſet; Quomodo fiet iſtud: nec addidiſſet? Quoniam Virum non cognoſco: non quæſiſſet vtique, promiſſum ſibi filium quomodo Fœmina paritura eſſet, ſi concubitura nupſiſſet, Poterat & iuberi Virgo permanere, in qua Dei filius formam ſerui congruenti Miraculo exciperet: ſed exemplo ſanctis futura Virginibus, ne putaretur ſola Virgo eſſe debuiſſe, quæ prolem etiam ſine concubitu concipere meruiſſet, Virginitatem Deo dicauit, cùm adhuc quid eſſet conceptura neſciret; vt in terreno mortalique corpore cœleſtis vitæ imitatio Voto fieret, non præcepto, amore eligendi non neceſſitate ſeruiendi, Itaque Chriſtus naſcendo de Virgine, quæ, antequam ſciret quis de illa eſſet naſciturus, Virgo ſtatuerat permanere: Virginitatem ſanctam approbare maluit, quàm imperare: ac ſic etiam in ea fœmina, in qua formam ſerui accepit, Virginitatem eſſe liberam voluit.*

Reſpondeo *primò*, non imeritò dubitari, an hic liber Auguſtini ſit genuinus, nec ne. *Secundò*, demus eſſe, Auguſtino tamen, vt multis aliis, protenangelium Iacobi ita impoſuit, vt crederet etiam, Mariam Virginitatem vouiſſe. *Tertiò*, ratio Auguſtini, ſeu potius Authoris huius ſcripti, quod Auguſtini nomen habet, nulla eſt. Nam potuit Maria rectè dicere, *Quomodo fiet iſtud, quia Virum non cognoſco?* etiam ſine continentiæ Voto. Loquitur enim de præſenti tempore. Quod ſi Votum emiſiſſet, tum dixiſſet, Quoniam Virum non cognoſcre Deo voui. *Quartò*, longè aliud per Votum intellexit Author ſcripti illius, quàm Bellarminus & Baronius. Ille enim intelligit quoduis propoſitum: hi Votum intelligunt cum circumſtantiis & ſolennitatibus ex legibus Pontificiis depromptis.

Quod ad teſtimonia Bedæ, Anſelmi, Ruperti, Bernardi & aliorum Theologorum attinet, quæ citantur apud Magiſtrum in quarto libro Sententiarum diſtinct. 30. reiicimus non immeritò teſtimonia illa omnia, partim quòd Dogma iſtud ex corrupto fonte hæreticorum, hoc eſt, libris eorum apocryphis, vt ſupra dictum, & imprudent ακαζηλίᾳ profectum eſt: partim verò, quod dicti Theologi vixerunt, quum omnis generis falſa dogmata & ſuperſtitiones in Eccleſia altiſſimas radices egiſſent.

Rurſus Abdias, Iphigeniam Æglippi Regis Æthiopum filiam, Voto perpetuæ Virginitatis cum multis aliis à Matthæo Euangeliſta ſacro velo conſecratam dicit. Sunt autem iſta in quibus hæc continentur: apocrypha ſcripta, adeoque à veteri Eccleſia inter ſuppoſititia, notha, adulterina, abſurda & impia numerata, vt Euſebius loquitur libro tertio capite vigeſimo quinto. Et diſt. 15: Gelaſius Papa Actus ſingulorum Apoſtolorum apertè inter apocrypha reiicit.

Haud diu tamen poſt Apoſtolorum tempora, erant quæ profitebantur etiam coram Eccleſia ſe velle cœlibes viuere: adhuc tamen Vota non exigebantur.

Ac licebat ſanè ab initio non modò poſt ſuſceptá, ſed etiam poſt ſic promiſſam corá Eccleſia Virginitatem nubere. Refert quidé fictus apud fictum Abdiam Matthæus, *Virginem non fas eſſe nubere:* ſed nuſquam habet hoc veri Matthæi Euangelium: nec cæteri Apoſtoli eam neceſſitatem vlli impoſuerunt, ſed Pauli doctrina eſt, 1. Cor. 7. *poſſe Virgines, ſi velint, nubere.* Nec erat primò cuique ea res admodú fraudi: & pœna, quæ ipſis irrogabatur alia non erat, quàm reprehenſio,

Nuptiæ poſt virginitaté pro miſſam liberæ.

henſio, quæ fiebat verbis, & inconſtantiâ nota. Certum hoc eſt de Viduis, quæ Apoſtolorum temporibus ſub certa Cœlibatûs conuentione ſub pacto ad Eccleſiaſtica Miniſteria eligebantur. Vbi nemo exiſtimet, aliud & quidem diuerſum iudiciũ de Nonnis ſeu Monialibus eſſe quàm ſit de illis Viduis de quibus Paulus dicit *ſi iuniores ſint, nõ rarò fieri, vt laſciuire incipiant aduerſus Chriſtum: nubere volentes, habentes damnationem, quòd primam fidem reiecerint ſeu irritã fecerint.* Vbi Apoſtolus, vt Auguſtinus in eum locũ annotauit, Damnationem non in conſequens reiiciit coniugium, ſed in præcedentẽ inconſtantiam. Matrimonium igitur illarum per ſe non fuit damnabile: neque à veris Chriſtianis in vllo vnquam homine dánatum fuit: ſed habebant iſtæ damnationem, quia fregerant fidem prius datam & pactum violauerant, quo ſe pollicitæ fuerãt in Miniſterio caſtè viuere: idque non præſtiterant in laſciuiam & ſcortationem lapſę. Per κρίμα autem, quod interpres *damnationem* ſeu *condemnationem* vertit, non mortem & interitum ſeu perditionem animæ, ſed tantum repræhenſionem & maculam vel notá infamiæ intelligit, quam nos vocamus Ein beſcheltung oder außrichten vnd nachred: Ein verleumbdung. Senſus ergo verborum Pauli eſt, Viduas ſibiipſis perpetuam inurere ignominiæ maculam, quòd fidem pactam interdum ſoluãt. Vult igitur iuuenculas Viduas, quæ ſe continere non poſſunt, potius ſe applicare Coniugio quàm ei inſtituto vitæ, à quo poſtmodum reſilire per neceſſitatem non ſine repræhenſione hominum compellantur. Atque ita etiam hunc locum intellexit Eraſmus, ſic eum in Paraphraſi explicans. *Interim* (inquit) *hanc infamiæ maculam ſibi contrahunt, quòd fidem quã Chriſto pacti videntur fecerint irritam, duplici nomine notandæ, & quòd temerè ſuſceperint profeſſionem caſtitatis, non ſatis exploratis viribus, & quòd à ſuſcepta reſilierint.* Nec noua aut inuſitata videri debet hęc interpretatio. Ita enim Verbum κρίνειν, & verbalę κρίμα ab Ipſo Chriſto vſurpantur Matth. 7. quum inquit: μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε, ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε: id eſt, *Nolite cõdemnare ne cõdemnemini*, &c. Vbi certè Seruator loquitur de iis, qui ex prauo affectu in aliorũ vitá ac mores inquirunt, & aliorum dicta aut facta, quæ vel mala ſunt, vel mala eſſe videntur, malignius notant & carpunt. Hoc per κρίνειν hoc loco intelligit. Per κρίνεσθαι verò & κρίμα non æternam condemnationem innuit, quam ſubituri ſint, qui ſic prauè ac temere de alijs iudicant: ſed talionis pœnam, hoc eſt idem iudicium apud homines alios, eandem repręhenſionem, infamię maculam ſeu notam, quam alijs inuſſerint. Iſto ſenſu Paulus alibi quoq; hac voce vtitur. Nam ad Roman. c. 2. dicit: *Inexcuſabilis es ô homo, quiſquis iudicas*, id eſt accuſas, repræhendis aut damnas. Ratio: *Nam hoc ipſo quòd iudicas alterum: teipſum condemnas*, id eſt, arguis, accuſas & reprehendis: *eadẽ enim facis tu qui iudicas.* Idem Apoſtolus 1. Tim. 5. cap. in fine inquit: *Quorundam hominum peccata ante manifeſta ſunt præcedentia* εἰς κρίσιν, *ad iudicium, quoſdã vero et ſubſequuntur.* Vbi quidam per κρίσιν nihil aliud, quàm cognitionẽ peccatorum, adeoque reprehenſionem illorum intelligunt. In eadem Epiſtola cap. 3. dicit. *Neophytum Epiſcopum facilè cadere* εἰς κρίμα, hoc eſt, in criminationem & conuiciationem aduerſariorum.

Explicatur locus 1. Tim. 1.

Sed licuiſſe aliis Virginibus ſacris in primitiua Eccleſia nubere, non tamen etiam citra inconſtantiæ notam, ex Cypriano clariſſimè intelligitur. Cùm enim eius tempore quædam ſacræ Virgines eſſent, quæ cum maribus nimirum familiariter verſarentur: quia non ſolùm vnà degebant ſub eodem tecto, verùm etiam eodem lecto cubabant: nec tamen illæ ob id minus vellent haberi Virgines: inde autem varia in Eccleſia orirentur ſcandala: conſultus ea de re Cyprianus lib. 1. Epiſtolâ vndecimâ, cùm collegis Epiſcopis & Presbyteris ita reſpondet Pomponio: *Deſideras vt tibi reſcriberemus quid nobis de ijs Virginibus videretur, quæ cùm ſemel ſtatum ſuum continentia & firmiter tenere decreuerint, detectæ ſint poſtea in eodem lecto pariter manſiſſe cum maſculis, ex quibus vnum Diaconum eſſe dicis. Circa quam rem, quoniam conſilium noſtrũ deſideráſti, ſcias nos ab Euangelicis & Apoſtolicis traditionibus non recedere, quò minus Fratribus & Sororibus noſtris conſtanter & firmiter conſulatur.* Et mox in hæc verba erumpit: *Quod ſi ſeſe ex fide Chriſto dicauerunt, pudicè & caſtè ſine vlla fabula perſeuerent, ita fortes & ſtabiles præmium Virginitatis expectent. Sin autem perſeuerare nolunt, vel non poſſunt, melius eſt, vt nubant, quàm in ignem deliciis ſuis cadant.* His verbis Cyprianus clarè docet, fieri non rarò, vt Cœlibatum vel nolimus, vel non poſſimus ſeruare. Quid tum agendum, an etiam inuitis manendum in eo ſtatu, & carnis titillationes præferendæ, Non hoc dicit Pater ille: ſed ſuadet nuptias, easque docet longè magis conducere, quàm vt ob deliciarum laſciuiam in ignem conijciamur. Ac ne quis dicat, quod Oſius fecit, loqui illum de quibuſuis Virginibus, attendat ille, quòd disertis verbis de illis agit, quæ Virginitatem profitebantur. Dicit enim: *Chriſtus, cùm Virginem ſuam ſibi dicatã, & ſanctitati ſuæ deſtinatam*

Cyprianus locus de nuptiis ſacrarum Virginum.

deſtinatãm,iacere cum altero cernat,quàm indignatur & iraſcitur? Item: *Quia quæ hoc crimẽ admiſit,non mariti: ſed Chriſti adultera eſt.* Poſtremò adhuc clarius, *Qui ſe,* inquit, *ſemel caſtrauerunt propter Regnum Cœlorum: Deo per omnia placet.* Hęc manifeſtâ indicãt,loqui hic Cyprianum de virginibus,nõ quibuſuis, ſed quas tum temporis pro ſacris habebant.

Nihilominus tamen cauillantur Pontificij hæc de velatis Virginibus non eſſe intelligenda. Quod facilè concedo, nullo enim verbo hic veli mẽtio fit à Cypriano.&morẽ velandi ſanctimoniales , poſt Cypriani demùm tempora incepiſſe, in ſequentibus demonſtrabitur. Secundò dicunt, non hîc agi de ijs Virginibus quę in monaſterijs vnà vixerint.Quaſi verò temporibus illis,cùm aduerſus Eccleſiam horribiles & cruentæ excitarẽint perſequutiones, licuerit Chriſtianis monaſteria exſtruere,vbi Virginũ cateruæ ſimul concluderẽtur.Sed demus monaſteria tunc fuiſſe,quid locus ad hæc confert? Si Votum ab ipſis fuit editũ,quid refert , an in monaſterio,an in priuatis fuerint ędibus? Tertiò dicunt , Cyprianum in hac Epiſtola de illis tantùm Virginib⁹ agere,quæ nõ habitâ ratione ſuæ imbecillitatis temerè Votum fecerint Hoc libẽter recipimus ab illis: ſaltẽ illi viciſſim nobis concedant , Votum iſtarum Cypriani teſtimonio fuiſſe irritũ,& quæ noluerint,aut nõ potuerint in Virginitate permanere,potuiſſe nubere. Illud verò nequaquã recipiendum,quòd aliqui dicunt, duo hîc à Cypriano inſtitui genera Virginũ:vnum earum, quæ cum maſculis in eodẽ lecto dormiant, quas Pater ille grauiter coarguat: alterum earum, quæ ſi nubant poſt Votum,inceſtum & adulterium committãt. Non enim de Virginibus loquitur Cyprianus quæ nupſerint. Nam ſi nupſiſſent, admonitione non opus fuiſſet , vt id facerent. Quorſum iſtud obſecro dixiſſet, *Aut perſeuerent abſque fabula, vel ſi non poſſunt , aut ſi nolunt , melius eſt vt nubant?* Putâſne ſanctum Virum ſuaſurum id iis fuiſſe,quod vel inceſtus,vel adulterium ſibi videretur?Ex verbis eius id ſolùm colligitur, quaſdam ex Virginibus iſtis dormiuiſſe cum Diaconis: nihilominus tamẽ ſeſe venditâſſe pro Virginibus,&maioris euidẽtiæ gratia ſeipſas obſtetricibus probãdas,& inſpiciendas exhibuiſſe. Has,licet corpore neque corruptę neque vitiatæ fuerint,tamen Cyprianus his verbis affatur. *Si,*inquit, *ſuperueniens Maritus ſpõſam ſuã viderit iacentẽ cum altero,nonne indignatur & fremit? Ita Chriſtus,cùm viderit Virginẽ ſuã, ſibi dicatã,& ſanctitati ſuæ deſtinatã iacentẽ cũ altero quàm indignatur & iraſcitur?* Quia verò Virgines tales ſæpè vitiabãtur, ac turpi cõcubitu ſeſe polluebant, idcircò adulteras & inceſtas appellat:nõ quod Matrimonia cõtraxiſſẽt,ſed quòd ſub nomine Chriſti & ſãcta iſta profeſſione ſcortabãtur. At ſi Matrimoniũ cõtraxiſſent,neq; inceſtûs,neq; adulterij ipſas condẽnâſſet,ſiquidẽ ſuadet eis,vt nubant: imò diſertè profitetur,ſe talia Matrimonia,tanquã vera & legitima reſcindere & pro irritis habere nõ poſſe.Dicit enim: *Intercedendũ eſt citò talibus,vt ſeparentur, dum adhuc ſeparari innocentes poſſunt : quia diuidi poſtmodum noſtra interceſſione non poterunt,poſteaquam conſcientia grauiſſima cohæſerint.*

Aiunt deniq; nonnulli, has Virgines, de quibus Cyprianus, publicè quidẽ in Eccleſia,ſed tamen priuatim apud ſeipſas voluiſſe,ideoque licuiſſe eis nubere. Sed longè aliam eſſe earum rationem, quæ publicè & ſolenniter voueant. Hoc argumẽto vſus eſt Pighius. Verùm ſi interrogent illos vnde hoc habeant,aut qui ſciant,& nũ adfuerint? quid obſecro reſponderent? Facilè quiduis fingitur, at non eadem facilitate probatur. Deinde Voti iſta diſtinctio in ſacris literis non reperitur:& quoad obligationem, perinde arbitror eſſe,ſiue publicè ſiue priuatim voueas.Nam ſi votum perpetui Cœlibatûs, tam ſtrictè,ſine vlla diſpenſatione ex mandato Dei obligat , impium ſanè eſt in Voto ſimplici contra mandatum Dei diſpenſare, in ſolenni autem Voto, tantum propter externas quaſdam ſolennitates ab hominibus excogitatas atque adiectas, nolle diſpẽſare: ita enim humanæ ſolẽnitates longè preferrentur verbo Dei.Sed hac ipsâ diſtinctione Pighius fatetur, Votum Cœlibatûs nõ propter mandatũ Dei,tam ſtrictè obligare(poſt ſimplex enim votum concedit ipſe alijque nuptias non eſſe dãnabiles) ſed propter humanas ſolennitatum conſtitutiones. Quare cum Oſius videret , ſe hac diſtinctione parùm proficere, ait, *priuatam eſſe vnius Cypriani opinionem* Cùm verò vni laico ſcripturas profitenti plus ſit credendum , quàm toti Concilio, vt Panormitanus & Gerſon teſtãtur,quanto magis ſanctiſſimo Epiſcopo,qualis Cyprianus fuit?Laudandus itaque eſt Iacobus Payua Andradius, qui tametſi ex Ieſuitarũ cloaca emerſerit,nihilominus ingenuè & cãdidè fatetur,Cyprianũ in hac Epiſtola innuere, *æquum eſſe. vt huiuſmodi Virginibus poſt Votum , Epiſcopi authoritate liberũ ac integrum fiat nubere , quod proprio arbitrio ipſis facere non licuerit.* Et addit: *Cypriani, tanquam Epiſcopi primatis erat, Vota Deo facta , cum iuſtitia æquitatiſque ratio poſtularet, irrita facere, ſeu, vt dici ſolet diſpenſare.*

Non diſſentit à Cypriani ſẽtẽtia,qua vult, lõgè præſtabili⁹ eſſe nubere,quàm in Virginitate perſiſtere,& vti Baſili⁹,qui ob doctrinę &eruditionis exiſtimationẽ appellat⁹ eſt *Baſilius de nuptiis ſacrarum virginũ*

Magnus

Digitized by Google

Magnus. Nam in libello de Virginitate, agés de Virgine, quæ in eo ſtatu parũ Chriſto integrè ſeruiat, quæque Mundi curis & prauis affectionibus contaminata ſit, in hũc ferè modum ſcribit: *Nam ſi abiecto Viri iugo, & ad vitam, ad quam conſeruandæ domus, & procreandorum liberorum gratiâ facta eſt, inutilis, & profeſſa Virginitati pudenda futura eſt, tota res damni plena eſt, dum & in eruditis cogitationibus animũ, & remiſſis exultationibus corpus corrumpit. Et longè ſanè præſtabilius eſſet, ipſam Viro coniunctam ad vitam gubernari, & quod ad opem rei domeſticæ ferendam conducit, talionis vice præfectura ipſi rependere, & liberos ſeuum nutritores ad generis ſucceſſionem bonos producere.*

Canon Elibertina ſynodi nõ prohibet nuptias S. Virginum.

Neque obſtat huic ſententiæ Canon 13. Elibertinæ Synodi, circa annos 313. in Hiſpania habitæ, quo ſancitur, *Virginibus, quæ ſe Deo dedicauerunt, ſi pactum perdiderint Virginitatis, atque eidem libidini ſeruierint, nõ intelligentes quid admiſerint, ne in fine quidem dandam eſſe communionem. Quod ſi verò ſemetipſas pœnituerint, quòd infirmitate corporis lapſæ fuerint, & toto tempore vitæ ſuæ huiuſmodi fœminæ pœnitentiam egerint, & abſtinuerint ſe à coitu, eò quòd lapſæ potius videantur, in fine communionem accipere poſſe.* Non enim loquitur his Canon de Virginibus ſacris quæ honeſta Matrimonia contrahunt, ſed de illicitis complexibus, adeoque de ſcortationis ſcelere. Hoc enim clarè innuit Canon his verbis, *Si* EIDEM *libidini ſeruierint*: nam reſpicit ad præcedentem Canonem, in quo etiá in fine à communione excluduntur, qui lenocinium exercuerint, & vel alienum, vel ſuum corpus vendiderint. Inquit igitur Synodus, *ſi eidem libidini ſeruierint Virgines ſacræ, ne in fine quidem eis quoque danda cõmunio.*

Iudiciũ de ſynodo à Syluestro habitu.

In Synodo quidem ſecunda Romana quæ Syluestro I. adſcribitur, ſácitur, *Ne quis Epiſcopus ſacratam Virginem intra 72. ſeruata pudicitia annos Matrimonium expetere permittat.* Canon. 8. Seſſ. I. Verùm neque de aliis Synodis à Syluestro Romæ habitis, in probatis Authoribus, Socrate nimirum. Theodoreto, Sozomeno, & Euſebio in primis, qui omnes Romanam quoque hiſtoriam diligentiſſimè deſcripſerunt, aliquid reperitur: ex quo intelligi poteſt quantum ipſarum conſtitutionibus ſit tribuendum.

Nuptiæ ſacrarũ virginũ quando malè audire cœperint

Non diſſimulandum tamen, cœpiſſe nuptias ſacrarum Virginum circa Baſilij tempora, aut paulò ante illa, peius, quàm ante hac unquam audire, Baſilius enim, primus, vt opinor, hoc genus matrimonij *Inceſtum, ſtupri ſcelus & adulterium* in lib. de Virginitate appellauit. Nam quaſi oblitus eorũ, quæ modò rectè dixerat, *de Virginibus ſacris*, inquit, *eas, tùm ad voluptatem carnis declinant, mox velle nubere: ſed prætexere nuptiás incaſsũ, quum inceſtum coniugiũ amplius inire nequeãt.* Id quòd duabus conatur rationibus prima eſt, *quòd in vero legitimoque coniugio ſtatuit iudiciũ rationis anteuertere debere cupiditatẽ voluptatis: quod illis non accidit, cùm deſiderio voluptatis victæ nubere velint.* Cùm verò, vbi ſic agitur, Iuſtum connubium non poſſit intercedere, dicit, *illarum nuptias non eſſe nuptias.* Altera ratio, eſt *quòd viuente priori Viro, Matrimoniũ quod ſubſequitur, fiat irritum: Mulier enim Coniugij lege tenetur quandiu Vir eius vixerit. Chriſtus autem, cui Virgines iſtæ ſunt deſpõſatæ, non moritur: nunquã ergo licet illis alteri nubere, quum Dominus nunquam moriatur.* Nõ obſeruauit autem bonus Pater, ſe hic fallacia vti ὁμωνυμίας ſeu Æquiuocationis. Matrimonium enim inter nos & Chriſtum ſpirituale eſt, neu licet nobis in hoc matrimonij genere, cum alio copulari. At Matrimoniũ alterius generis, quoad carnẽ, minimè prohibebantur contrahere. Certè Chriſtus nõ ſolum Virginum, ſed omnium fidelium Vir eſt, iuxta illud Pauli: *Deſpondi vos vni Viro Virginem caſtam exhibere Chriſto.* Et tamen conceſſum eſt omnibus fidelibus Matrimonia quoad carnem contrahere, citra omnem adulterij notam. Idem Baſilius de Virginibus ſacris nubentibus rurſus dicit: *Nullus adeo furioſus ſit ſacrilegus, vt impollutam Sacerdotem petulantibus manibus contingat: neque vult vt fores fratrum illis aperiantur amplius, neq; ſi acceſſerint gratia tecti ob frigus grauiter vrgens.* Sed longè aliter Chriſtiana ſuadet charitas.

De nuptiis ſacrarum virginũ Epiphanius.

Mirius pronunciauit Epiphanius, qui aduerſus Apoſtolicos hæreſ. 61. lib. 2. tom. I. poſtquam tradidiſſet, poſt Votum editum Virginitatis aut Viduitatis coniungi Matrimonio non licere, dicit, *tales*, qui hoc faciant, *peccare*: atque ideo longi temporis pœnitentiam imponit nubentibus poſt Votum, vt ſic tandem cum Eccleſia reconcilientur: & hoc vocat ἀείμα. Sed tamen mox addit, Melius eſt habere χείμα, quam κατάκρεμα. *Melius enim*, inquit, *eſt, vnum peccatum haberere, quàm plura: melius eſt lapſum à curſu, palàm ſibi Vxorem accipere iuxta legem, & non quotidiè occultis iaculis ſauciari ab improbitate, quæ ipſi à Diabolo infertur.* Et hoc vocat κατάκρεμα, quando malunt occultè ſcortari, quàm apud homines confundi.

Ambroſius.

Noluit etiam D. Ambroſius, vt Virgines Deo conſecratæ nuberent. Cumque ob id apud nonnullos malè audiret, hac ratione ſeſe defendit: *Ioannes dicebat Herodi, Tibi non licet Fratris tui Vxorem habere, Ille Regi hæc dixit: cur ergo priuatis hominibus idem non dixerim?* Sed quæ Ioannes Regi

rem habere

dixit conſentanea eſſe verbo Dei, & legi naturæ: quæ verò Ambroſius priuatis hominibus dixit, pugnabant cũ verbo Dei & propterea nulla eſt hæc defenſio. Addde quod Ambroſius iſta docendo ſibiipſi cõtradicit. Non vult Virgines ſacratas nubere: dánat ergo in iſtis matrimoniũ, & Virginitatẽ imperat. Ait autem eodẽ libro: *Non ego quidem diſſuadeo Matrimoniũ. ſed Virginitatem attexo beneficiũ.* Et rurſus: *Non imperari poteſt Virginitas, ſed optari. Nam quæ ſupra nos ſunt, in Voto magis ſunt, quàm in Magiſterio.* Neque enim valet illa conciliatio, qua aduerſarij dicunt, propoſitiones illas, quibus affirmatur, Matrimoniũ non damnari, & Virginitatẽ non imperari, non eſſe vniuerſales, ſed contrahẽdas ad eos qui non vouerint. Nam cùm Vota cauſas non auferant, ob quas Matrimonium præcipitur, propoſitiones illæ vniuerſaliter ſunt accipiendæ. Qui enim continentiam vouerunt, ſæpius vruntur. Cùm igitur cauſa matrimonij maneat, præceptum quoque meritò locum habere debet.

Rectiſſimè autẽ ſenſit Hieronymus, qui in Epiſtola ad Demetriadẽ, in Cypriani, Epiphanij & Baſilij ſententiá prorſus deſcẽdẽs ait: *Sanctum Virginũ propoſitũ & cœleſtis Angelorumq; familiæ gloriã quarundã non bene ſe agentiũ nomen infamat. Quibus apertè dicendum eſt, vt aut nubant, ſi ſe non poſſunt continere: aut contineant, ſi nolunt nubere.* Aiunt quidem aduerſarij, hęc ſcripta eſſe ab Hieronymo, non de ſacris, ſed de quibuſuis aliis Virginibus. At meminiſſe debebát iſti, hęc ſcribi ad Demetriadem jam Deo conſecratá, & de illis Hieronymo ſermonẽ eſſe, quę eandẽ ſuſcepeiát profeſſionẽ. Eraſmꝰ putat, Hieronymũ hoc loco fortè de nõ velatis loqui: quod nõ obſtat noſtræ ſentẽtiæ. Nam ſiue ab Epiſcopó Velum accepiſſent, ſiue non, modò profeſſio aut Votum interceſſiſſet, perinde eſt.

Matrimonia ſacrarũ Virginũ olim reprehẽſa, ſed non reſciſſa. Auguſtinus.

Vnde nõnulli ita ad hunc locũ Hieronymi reſpondent, Matrimonia conſecratarũ Virginũ antiquitus non fuiſſe reſciſſa, ſed tantũ repręhenſa. Quod & nos agnoſcimꝰ, ac poſtulamus, vt mos hic primitiuę Eccleſię etiá hodie retineatur. D. Auguſt. etſi aliquantulũ videri poſſit rigidior, & nuptiis ſacrarum Virginum iniquior, eò quòd omnes ab iis abſterreat, horteturq; eas quæ vouerũt, ne ſe Matrimonio implicẽt: imò Contractus hujuſmodi pro grauibꝰ reputet peccatis: nihilominus tamen illarũ Matrimonia vult eſſe firma & rata nulloq; modo reſcindẽda & irrita facienda, libro de bono Viduitatis cap. 8.9. & 10. vbi etiá ait, *alios quidẽ aliter ſentire*, nempe, qui voluerint hæc non eſſe Cõjugia ſed adulteria: *quos ille*, ait, *acutè quidem, ſed nõ conſideratè hoc dicere.* Nec ſecum ipſe pugnat Auguſtinus quũ dicit: *Non quidem poſſum dicere à propoſito meliore lapſas, ſi nupſerint, fœminas, adulteria ea eſſe non Conjugia.* Et in Pſalm. 83. *Virginem Sanctimonialem ſi nupſerit adulterã reputari.* Priore enim loco ſuam ſententiá proponit, non eſſe adulterá in ipſo Matrimonio contracto poſt Votũ: poſteriore autẽ quid alij ſentiár, refert, nimirũ reputari ſeu videri ab iis adultera: ideoq; judicare illas nuptias nõ eſſe ratas, ſed potius adulteria dicenda. Priore loco rem exequitur & definit: poſteriore verò oſtẽdit quid aliis videatur.

Chalcedonenſe concilium de nuptiis Monialium. Arelatenſe cõcilium.

Concilium Chalcedonẽſe ca. 16. Virgines Deo dicatas & Monachos prohibet etiam Matrimonia cõtrahere: ſed ſi id fecerint, ſãcit vt maneant excõmmunicati: concedit tamen ſimul, vt hanc ſeueritatem Epiſcopus queat mitigare. Eadem de re Conciliũ Arelatenſe 2. cap. 33. ita ſanciuit: *Si puellæ quæ ſe Deo vouerunt, poſt 25. annos ætatis ad terrenas nuptias ſponte tranſierunt, vt cum his, cum quibus ſe obligauerint, communione priuentur: ita tamen, vt eis poſtulantibus pœnitentia non negetur cujus pœnitentiæ communio multo tempore differatur.* Repetitur & confirmatur hoc in Concilio Valentiæ in Galliis celebrato circa annos Chriſti 378. vbi ſic ſtatuitur cap. 2. *Puellis, quæ ſe Deo vouerunt ſi ad terrenas nuptias tranſierint pœnitentia non ſtatim detur: & cùm data fuerit, niſi plenè ſatisfecerint Deo, eiſdem communio differatur.*

Valentina ſynodus.

Innocentius I. de nuptiis Monialiũ.

At Innocentius I. Papa, qui vixit circa annos Chriſti 407. in Epiſtola decretali 2. Can. 12. longè aliter & quidem ſeuerius ſtatuit, denegando pœnitentiá velatis Virginibus, ſi Matrimonium contraxerint, quam Arelatenſis Synodus iis concedit. Ita enim ſcribit: *Quæ Chriſto ſpiritualiter nupſerunt, & velari à Sacerdote meruerunt, ſi poſtea vel publicè nupſerint, vel ſe clanculò corruperint, non ſunt admittendæ ad agendam pœnitentiam, niſi is, cui ſe junxerant, de ſeculo deceſſerit.* Rationem hanc addit: *Si enim de omnibus hæc ratio cuſtoditur, vt quæcunque viuente Viro, alteri nupſerit, habeatur adultera, nec ei agendæ pœnitentiæ licentia concedatur, niſi vnus ex eis defunctus fuerit: quanto magis de illa tenenda eſt, quæ ante immortali ſe ſponſo conjunxerat, & poſtea ad humanas nuptias tranſmigrauit?* Habetur etiam apud Gratianum 27. q. 1. Quæ Chriſto ſpiritualiter. In Turonenſi 2 Synodo cap. 21. & in Zachariæ 1. Epiſtola ad Pipinum & Epiſcopos Franciæ. Ineſt autem Æquiuocationis fallacia huic Innocentij argumento.

Innocentij paralogiſmus.

Nam diuerſa eſt ratio humani & ſpiritualis conjugij, idcirco de iiſdem ferre judicium non poſſumus. Et ſatis confutat hanc rationem Gregorius Nazianzenus in Oratione habitâ in funere Gorgoniæ ſororis, vbi dicit: *Carni conglutinari nequaquam ſeparat à ſpiritu: neque ſi quæ caput habet*

Digitized by Google

Virum: ideò caput primum ignorat, ſed parumper Mundo miniſtrat, & natura, quantum Lex exegit carnis, ſeu illi potius qui carni legem hanc tulit, Deo. Audis fieri poſſe, vt Mulier quæ in Matrimonio eſt, duo poſſit habere capita citra adulterij ſuſpicioné: verùm non ejuſdē ordinis: Chriſtū ſpirituale, quoad vitam cœleſtem, & Maritum, vt familiam regat. Et ſanè hoc ſuo argumento Innocentius nos omnes adulteros faceret, & à pœnitētia arceret. Nam Paulus de omnibus fidelibus dixit: *Deſpondi vos vni Viro Virginem caſtam exhibere Chriſto.* In Epiſtola ad Epheſios cum ex Geneſi dixiſſet: *Propter hoc relinquet homo Patrem ſuum & Matrem ſuam, & adhærebit Vxori ſuæ,* addidit: *hoc eſſe Myſterium magnum in Chriſtum & in Eccleſiam:* docens vtique inter Eccleſiam & Chriſtum matrimonium eſſe, ſed Myſticum & ſpirituale. In eadem Epiſtola ait Paulus: *Qui adhæret ſcorto, vnum corpus efficitur, qui verò adhæſerit Deo, eſt vnus ſpiritus.* At omnes per fidem Chriſto adhæremus. Si ergo firma eſſet ratio Innocentij, ſequeretur, pios & fideles omnes, qui inſiti & deſponſati ſunt per fidem Chriſto, adulteros fieri, ſi Matrimonium externum contrahant. Imò juxta hanc rationem Chriſtus ipſe adulter eſſet, vt ſupra etiā in Baſilio indicauimus: quod tamen blaſphemū & horrēdum eſt dicere: & propterea à me adducitur, vt vanitas hujus argumenti vel à pueris depræhēdatur, quod tamen etiamnū hodie frequentiſſimè à Pontificiis obiicitur nobis.

Leo I. Aliâ itaque ratione dānat tales Leo I. Epiſtola 90. ca. 14. vbi inquit: *Ambigi non poteſt crimen magnum admitti, vbi & propoſitum deſeritur, & conſecratio violatur. Nam ſi humana pacta non poſſunt calcari impunè, quid de eis manebit, qui corruperint fœdera diuini ſacramenti?* Ad quam quid reſpondendum ſit, jam indicabitur.

Innocentius. Nam Innocētius c. 13. ejudē Epiſt. de his quæ nondum ſacro velamine tectæ, tamē in Virginitate ſemper ſe permanere velle promiſerunt, licet velatæ nondum ſint, aliquanto mitius pronunciauit, ſic enim conſtituit: *Hæ verò quæ necdum ſacro velamine tectæ, tamē in propoſito Virginali ſemper ſe permanere promiſerant, licet velatæ non ſint, ſi fortè nupſerint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia eſt, quia ſponſio earum à Domino tenebatur.* In eandem ferè ſententiam Leo I. Epiſt. 90. de iiſdem ita ſcribit: *Puellæ quæ non coacta parentū imperio, ſed ſpontaneo judicio, Virginitatis propoſitum atque habitum ſuſceperunt, ſi poſtea nuptias eligunt, præuaricantur, etiamſi conſecratio non acceſſit.* Exſtat etiam 20. q. 1. Puellæ. *Si enim inter homines ſolet bonæ fidei contractus nulla ratione diſſolui, quanto magis iſta pollicitatio quam cum Deo pepigerunt, ſolui ſine vindicta non debet?* Habetur etiam 27. qu. 1. Hæ verò quæ. Non autem obſeruauit bonꝰ Vir, in hujuſmodi ciuilibus contractibus ea polliceri nos, quæ in noſtra ſint poteſtate: at in Voto Cœlibatûs ea promittuntur & vouentur, quæ nec fuerunt, nec ſunt, nec erunt in poteſtate noſtra. *Non omnes*, ait Dominus, *capiunt ſermonem hunc, ſed quibus datum eſt.* Cum itaque pro paribus ſumantur hîc ab Innocentio, quæ multum inter ſe diſtant, quæque reipsâ ſunt diſſimilia, conſequitur idem judicium de iis non eſſe, proinde non valere conſequentiam in hoc argumento. Idem verò aliâ deinde ratione probare conatur. *Si Apoſtolus*, inquit, *quæ à propoſito Viduitatis diſceſſerant, dixit eas habere condemnationem, quia primam fidem irritam fecerunt: quanto magis Virgines quæ pactionis ſuæ fidem minimè ſeruauerunt?* Exſtat etiam apud Gratianum 27. q. 1. Hæ verò. Supra autem diximus Auguſtinum, damnationē non in conſequens reiicere Conjugium, ſed in præcedentem inconſtantiam, ob quam malè audiebant. Hic nos quoque concedimus meritò tales repræhendendas: quæ non expēſis ſuis viribus, temerè & inconſideratè continentiam promiſerunt quam non potuerunt ſeruare, ſed illas propterea à nuptiis arcendas, aut earum matrimonia reſcindēda, & pœnitentiam talibus denegandam, illud verò pernegamus. Symmachus I. Papa in decretali 1. Epiſtola cap. 4. de eodem ſic ſimpliciter ſtatuit: *Virgines prohibemus nubere, quas annis plurimis in monaſteriis ætatem peregiſſe contigerit.*

Neque huc referenda videtur Iouiniani Imp. conſtitutio, quam ad Præfectum Prætorij perſcripſit, *vt deinceps capitaliter in eum animaduerteretur, qui ſacram Virginem non ſolum rapere ſed & attentare, jungendi Matrimonij cauſa auderet.* Hanc enim legem vt promulgaret, adductus videtur, quòd homines quidam improbi & impudici ſub Iuliani apoſtatæ imperio, in contumeliam Chriſtiani nominis hujuſmodi nuptias, vel villatâ vel perſuaſione adhibitâ, Virginibus corruptis, contraxerant. Horum effrenem libidinem Imperator hac conſtitutione inhibere voluit, l. Si quis C. de Epiſc. & Cler. Nicephorus lib. 10. cap. 39. Tripartita hiſtoria lib. 7. cap. 4. Permouit etiam abſque dubio optimum Imperatorem vt hoc decerneret, Donatiſtarum impietas, à quibus ſacratas Virgines conſtupratas fuiſſe, Optatus Mileuitanus, qui Iouiniani temporibus vixit, lib. 2. aduerſus Parmenianum indicat. Iouiniani Imp. lex.

Retentæ & confirmatæ ſunt hæ leges de non contrahendo Matrimonio Virginibus ſacris etiam in ſequētibus tribus Claſſibus. Nam in Pariſiēſi Synodo circa annos Chriſti 557.

Digitized by Google

Leges ut contra hatur matrimoniũ à Monialibus etiam in ſequentibus Claſſibus reſtinenda

ſti 557. habita c. 5. ſancitur, *ut ſacrarũ Virginũ neq; per raptũ neq; per cõpetitiones aliquas quiſquã conjugia ſortiatur.* Similiter ſancit, *ab earũ conjunctionibus abſtinendũ, quæ veſtiũ commutatione tam vidua, quàm puella, Religionẽ, pœnitentiã aut Virginitatẽ publica declaratione fuerint profeſſa.* Tranſgreſſor perpetuo anathemate percuti jubetur. In Aurelianenſi Synodo 5. anno 552. juxta Panuiniũ habita, ca. 19. ſtatuitur: *Si puellæ, quæ vel propriâ voluntate monaſterium expetant, vel à parẽtibus offerãtur, poſt acceptã benedictionẽ nupſerint, cum his quibus copulantur Eccleſiæ cõmunione priuentur.* In Synodo Matiſconenſi 1. anno 587. celebrata cap. 12. decretum fuit, *Si puella voluntariè, aut parẽtibus eius rogãtibus Religionem profeſſa, vel benedictionẽ fuerit conſequuta, & poſtea ad cõiugium trãſgrediatur, ut ad exitum vſque cum eo qui ei ſe junxit, cõmunione priuetur. Quòd ſi verò pœnitentia ducti, ſe ſeparauerint, quandiu loci illius Epiſcopo viſum à cõmunione ſuſpendantur: ita tamen, ut in infirmitate aut fine vitæ eis non denegetur.* Idem ſancitur in Lugdunenſi Synodo 2. anno 600. habita cap. 1. in Toletano 10. anno 659. celebrata juxta Panuinium c. 5. Gregorius M. quoq; Monacham ducentem anathematis pœnâ puniendum cenſuit in Synodo Romæ habitâ anno 595. Idem etiá decreuit Gregor. II. in alia Romana Synodo cap. 3. Et Synodus Dingulofinenſis, teſte Auentino lib. 5. Annalium. Item Wormatienſis Synodus anno 868. celebrata, cap. 22. & c. 73. Eadem de re in Synodo Triburienſi, ſub Arnulpho Rege anno Dom. 895. juxta Regionẽ habita, hujuſmodi Canon promulgatur: *Si quis ſacro velamine conſecratam in cõjugium duxerit, & poſt dicatũ Deo propoſitũ inceſta fœdera ſacrilegoque miſcuerit, ut in conſtitutis Gelaſii Papæ cap. 20. legitur, protinus æquum eſt à ſacra communione detrudi, & niſi per publicam probatamq; pœnitentiam omnino non recipi Si autem pœnituerint, tranſeũtibus de ſeculo viaticum non negetur.* In Chalcedonẽſi Concilio cap. 19. *Hoc perpetrantes excommunicentur, confitentibus authoritate Epiſcopi miſericordia largitur.* In Epiſt. Papæ Siricij cap. 6. *velatæ, Deo conſecratæ ſi abjecto propoſito ſanctitatis, clanculum ſacrilegâ ſe contagione miſcuerint, vel de illicitis complexibus publicè & liberè filios procreauerint, has impudicas deteſtabilesq; perſonas à monaſteriorum cœtu & Eccleſiarum conuentibus eliminandas eſſe judicatum eſt: quatenus retruſæ ergaſtulis tantum facinus continuâ lamentatione defleant. Vnde verbo Domini & canonicâ authoritatem in hac Synodo ſancta præcipimus ut omnino ſeparentur, & juramento colligentur, ulterius ſub uno non cohabitare tecto, nec familiari frui colloquio, excepto in Eccleſia, aut in publico: aut pariter ullam habere cõmunionem, unde ſuſpicio illecebroſi deſiderij, aut ſcandalum libidinoſi facti juſtè poſſit oriri. Si quæ etiam inter ſe diuidenda ſint, diuidant, & vterq; ſua prouideat.* His & ſimilibus legibus ita dementatæ fuerũt, vt Mathildis, Edgari Regis Scotorum ſoror, quæ monaſticis ſacris initiata fuerat, cùm inuita Anglorum Regi Henrico nubere cogeretur, õnibus precib⁹ prolem, ſi qua ex ea crearetur, execrata ſit: vt Polydor. indicat lib. 11. Angliæ hiſtoriæ.

Nota ut deſcenſũ ſit ad prohibitionem nuptiarũ Monialiũ.

Ex his, quæ hucuſq; diximus, intelligi poſſe arbitror, ab initio Monachatus, hoc eſt, melioribus temporibus, licuiſſe nubere ſacratis Virginibus, non tamèn ſine inconſtátiæ nota. Concilium Ancyranum anno 306. celebratũ cap. 19. violationi Voti pœná leuiſſimam ſtatuit, quæ eſt cenſeri inter Bigamos. Poſterioribus deinde temporibus, quãdo ſuperſtitiones inualeſcere cœperũt, nuptiæ tales peſſimè quidem audiuerunt, & pro peccato ſunt habitæ, non autẽ reſciſſæ aut irritæ factæ, ſi eas iniuiſſent: ſed illæ tãtum cómunione priuabantur, nón tamẽ eis pœnitentia denegabatur. Innocent. I. Papa cœpit illas excommunicare, ita vt nullá eis conceſſerit pœnitentiá & communionem vſque ad finem vitæ: quæ lex à multis deinde ſynodis repetita & confirmata fuit. Ruẽtibus autem omnibus in Eccleſia in deterius, Matrimonia ſic cõtracta diſſoluerũt etiam, atque demùm igne & ferro trucidârũt, omni prius tormentorũ & pœnarũ genere diuexatas & excruciatas. Teſtatur Bruſchius, quandam Abbatiſſam Cœnobij Sekingenſis circa annum Domini 1545. æterneis carceribus abjudicatam, quòd contra Pontificiá benedictionem nubere, & monaſteriũ deſerere auſa fuiſſet: fol. 148. de Monaſt. Germaniæ. Cumque in omnib. ferme conditionibus à Paulo ad Titum & Timoth. enumeratis, facilè diſpenſent, & omnia in Regulis Monachorum ab ipſis relaxentur, vnicam tamen Virginitatis profeſſionem, quam Chriſtus & Paulus liberá reliquerũt, illi inuiolatam haberi volũt: niſi quòd Pontifices Romani cùm è re ſua eſt, eam etiam relaxare interdũ, interueniente pecuniâ, ſolent. Hoc autem quid aliud eſt quàm ob traditiones humanas, verbum Dei irritum facere, & contra doctrinam Pauli, laqueum hominibus iniicere, & neceſſitatem eis imponere.

Virgines ſacræ ante Cõſtantinum M. monaſteriis non incluſæ.

Sed quoniam de nuptiis ſacratarum Virginum, ſatis ſuperque vt opinor, dictum: reliquum eſt, vt de aliis earundem inſtitutis, ritibus ac conſuetudinibus agatur. Conſtat igitur Virgines ſacras nullis monaſteriis ante Conſtantinum M. incluſas fuiſſe. Cui enim veroſimile videri queat, Chriſtianis ante hæc tempora, magnâ indignitate tractatis, & communi totius orbis ferè Ethnicorum

odio contẽptis, in maximis perſequutionũ procellis, licuiſſe Tẽpla cõdere, vel monaſteria exſtruere, cùm ne prodire quidẽ plærunq; auderẽt, vt Euſebius indicat lib.6.c.31. & benignè agi ſecum tum crederẽt, quũ, intermiſſis perſequutionibus, in Vrbibus ac Vicis tollerarentur. Si qua itaq; erat Virgo, quæ ſe Deo iſtis tẽporibus cõſecrâſſet, apud ſuos manebat Parentes aut cognatos: vel in ſuis priuatis ædibus aut ſola habitabat, aut vnam vel alteram ejuſdem volũtatis & propoſiti ſecum habebat. Vſitatũ hoc fuiſſe Cypriani ætate ex ejus ſcriptis non obſcurè colligi poteſt. In libro De habitu Virginũ, grauiter ab eo reprehendũtur, quòd ad nuptias irent, & conuiuiis laſciuis intereſſent.

Virgines ſacræ poſt Cõſtantini M. tempora nõ vbique incluſæ.

Sed & poſt Cõſtantini M. tẽpora morem hunc multis in locis durâſſe ex Athanaſio liquet, qui in lib. de Virginitate inquit, *Si oras, aut pſallis, aut legis, ſola ſedeto, ne quis audiat, niſi tu ſola, aut ſi habueris concordẽ vnam, aut duas Virgines.* Hoc ipſum manifeſtius indicant, quæ aliquanto poſtea ſequuntur. *Si ſanctus*, inquit, *venerit in domum tuam, cum metu & timore occurres illi, & ſi Vir juſtus ingrediatur in domum tuam, ſic illum excipe vt filium Dei, & procumbes ad pedes illius in terra.* Vnde ſimul videmus, Virgines iſtas Miniſterium hoſpitalitatis habuiſſe atq; Dei Viros cõſueuiſſe ſuſcipere, qui huc & illuc ob varia Eccleſiæ negotia diſcurrebant. Quod enim aliud Miniſteriũ Virgines iſtę habuerint, non facilè cognoſci poteſt. Imò adhuc circa annos Chriſti 400. cum parẽribus ſuis aliquot in locis domi habitâſſe, Virgines ſacras, ex Canone 33. Cõcilij Carthaginenſis 3. anno 399. juxta Proſperum celebrati, clariſſimè perſpicitur. Romæ quoq; Euſtochium Virginem cum ſuis parentib⁹ habitaſſe cùm multa alia, tùm verò illud maximo eſt indicio, quòd Hieronymus ei ſcribit inter alia, *vt parẽtibus ſubjecta ſit.* Idem etiã de Demetriade Virgine intelligitur ex Hieronymi ad eam Epiſtola. Quibus etiam licebat interdum in publicũ prodire, Tẽpla accedere, ſacris cœtibus intereſſe, verbum Dei audire, & ſacram cœnã ſumere cum aliis fidelibus. Apparet hoc ex Cypriani lib. de habitu Virginum, ex quo mox aliqua referemus. Hieronymus etiã Euſtochium hortatur, *vt rarus ſit ejus egreſſus in publicum: ſiq; Fratris aut ſororis defunctæ corpuſculũ ſit deducendũ, id ne ſæpius faciat.* Et ad Demetriadẽ idem refert, *ſe noviſſe quaſdam ſanctas Virgines quæ diebus feſtis, propter frequentiã Populorum, pedem domi cohibuant, nec tunc egredi, quando major ſit adhibenda cuſtodia, & publicum deuitandum.* Et Auguſtinus Epiſt. 109. *Quando proceditis*, ait, *ſimul ambulate: cum veneritis quò itis ſimul ſtate: Neq; quando proceditis Viros videre prohibemini, &c.* Item, *quando ſimul eſtis in Eccleſia, & vbicunque Viri fuerint, veſtrã pudicitiã cuſtodite.* Vt veriſſimè pronunciauit Eraſmus in vita Hieronymi. *Virgines ſacras ab initio, non, vt hodie ſolent, ferreis cancellis ceu feras indomitas incluſas fuiſſe:* quem morẽ ipſe ibidem valdè improbat, & dicit, *dolendum eſſe, huc denique collapſam Chriſtianorũ pietatẽ vt Virginum integritas, clauſtris ferreis & repagulis murorũ ſit extorquenda: quum ea demum ſit Religio accepta Chriſto, non quæ vi extundatur, ſed quæ vltrò à volentibus offeratur.* Sin autem parẽribus ſuis orbentur, quibus tunc cõmendandæ ſint in Synodo Carth. 3. anno 99. habita ita ſancitur cap. 33. *Virgines ſacræ cùm parentibus, à quibus cuſtodiebantur, priuatæ fuerint, Epiſcopi prouidentia, vel Presbyteri, vbi Epiſcopus abſens eſt, in monaſterio Virginum vel grauioribus fœminis commendentur, vt ſimul habitantes, inuicem ſe cuſtodiant.* Ex Auguſtini quoque Epiſt. 199. apparet, ejus adhuc ætate conjuges ex amborum conſenſu continentiam profitentes, non in monaſteria conceſſiſſe, ſed in iiſdem ædibus in vnâ habitâſſe, & obſequia mutua invicem præſtitiſſe in omnibus, carnali commixtione exceptâ.

Virginũ ſtatus corrũpitur.

Cæterum vt nihil tam ſactum tamq; honeſtum eſt quod non cõtaminari & pollui queat: ita etiã ſi honeſtiſſimè ſanctiſſimèq; hæ Virgines cum ſuis parentibus vel cognatis viuerent: inuentæ tamen ſunt etiam, quæ cum viris nimium familiariter verſarentur, eò quod non ſolum, vt ſupra quoq; diximus, vnà degebãt ſub eodem tecto, verumetiam eodem lecto cubabant, & nihilominus tamen Virgines haberi volebant. Quam ob rem grauia oriebantur in Eccleſia ſcandala Cypriani tempore. Hcc verò ceu indigniſſimum profeſſione iſta, nequaquam tulit Pater ille, ſed ita reſcripſit Pomponio ipſum de hoc conſulenti. *Ne patiaris*, ait, *Virgines cum maſculis habitare, non dico ſimul dormire, ſed nec ſimul viuere, cum & ſexus infirmus, & ætas adhuc lubrica per omnia frenari & regi debeat, ne Diabolo inſidianti & ſæuire cupienti ad nocendum detur occaſio.* Et mox: *Certè ipſe concubitus, ipſe complexus, ipſa confabulatio & inoſculatio, & coniacentium duorum turpis ac fœda dormitio, quantum dedecoris & criminis cõfitetur Si ſuperueniens maritus ſponſam ſuam jacentẽ cum altero videat, nónne indignatur & fremit? & per Zeli dolorem fortaſſis & gladiũ in manu ſumit? Quare Chriſtus Dominus & judex noſter cum Virginem ſuam ſibi dicatam, & ſanctitati ſuæ deſtinatã jacere cum altero cernat, quàm indignatur & iraſcitur?* Et rurſus: *Qui ſe ex fide Chriſto pudicè & caſtè ſine vlla fabula perſeuerent. Si autem perſeuerare nolunt aut non poſſunt, melius eſt vt nubant, quàm in ignem deliciis ſuis cadant.*

Non tamen penitus eradicari potuerunt zizania iſta, ſed adhuc Conſtantini M. temporibus in agro Domini ſparſa fuerunt. Vnde in Carth. Synodo, quæ authoritate Conſtantini M. à Grato Epiſcopo Carth. conuocata fuit, & ab aliquibus pro prima habetur, can. 3. ſancitum fuit, *Ne viri caſtitatem profeſſi, cum ejuſdem profeſſionis Mulieribus, in vna & eadem domo cohabitent.* Et Ancyrana Synodus anno 308. habita, cap. 19 *Virgines, puellas, quæ tanquam ſorores cum nonnullis Viris habitare voluerunt, ab eorum conſortio arcet.* Imo Chryſoſtomi adhuc ætate fuerunt, qui apud ſe Sorores hujuſmodi fouerunt hoc prætextu, quòd etiam abſque nuptiis & congreſſu, tamen aliquid voluptatis haberet Mulieris conuictus. Fuerunt etiam Hieronymi tempore, vtriuſque ſexûs homines *Agapiti* dicti, qui Virginitatem ſimulantes, non quidem cum parentibus aut cognatis ſuis habitabant, ſed ab iis ſeparabant, & inter ſe velut ſanctius ſeorſim extra Mundum victuri cohabitabant, & plerunque ſe Clericis jungebant. Sed vt multi authores affirmant, magis cautè quàm caſtè viuebant. Res tota fuit noſtris Monachis & Monachabus ſimillima. Scripſit contra hos D. Hieronymus. Sed Clericis id ſcriptum adeò diſplicuit jam tunc temporis, vt Romæ, teſte ipſomet Authore, ab eis lapidatum ſit. Depingitur enim ibi haud obſcuris coloribus, Clericorum Monachorum ac Sanctimonialium impuriſſima caſtitas. Vnde non eſt mirum ſi etiamnum hodie ejuſmodi ſcripta à Romanis lapidentur.

Agapiti.

Ex Cypriani denique libro, De habitu Virginum intelligitur, alios quoque errores ſtatum talium Virginum, cum ſuis vel parentibus vel cognatis habitantium inuaſiſſe. Hos errores ille grauiter reprehendit: dicens: *Quid ornata, quid compta procedis, quaſi Maritum aut habeas aut quæras? Neque enim fas eſt Virginem ad ſpeciem ſuæ formæ comi, aut de carne & de ejus pulchritudine gloriari, cum nulla ſit illis magis quàm aduerſus carnem colluctatio, & vincendi aut domandi obſtinato certatio* item: *ornamentorum ac veſtium inſignia & lenocinia fucorum non niſi proſtitutis & impudicis Fœminis congruunt: Neque Deus purpureas aut coccinas oues fecit, aut herbarum ſuccis, aut conchiliis tingere & colorare lanas docuit. Nec diſtinctis auro lapillis & margaritis contexto ſerica, & numeroſa compage digeſtis monilia inſtituit quibus ceruicem, quam fecit, abſconderet, vt operiatur illud quod Deus in homine formauit, & conſpiciatur deſuper id quod Diabolus adinuenit. An vulnera Deus auribus inferri voluit, vt poſtea de aurium cicatricibus & cauernis pretioſa grana dependeant?* Et mox: *Quaſdam non pudet nubentibus intereſſe, & inter illam laſciuientium libertatem ſermonum colloquia inceſta miſcere, audire quod non decet, quod non licet dicere, obſeruare, & eſſe præſentes inter verba turpia & temulento cõuiuia, quibus libidinum fomes accenditur. Quis illi in nuptiis locus eſt, cui animus ad nuptias non eſt? Aut voluntaria illic & læta eſſe quæ poſſunt, vbi & ſtudia & Vota diuerſa ſunt? Quid verò quæ promiſcuas balneas adeunt quæ oculis ad libidinem curioſis pudori, ac pudicitiæ corpora dicata proſtituunt, quæ cum Viros atq; à Viris nudæ vident turpiter, ac videntur: nonne ipſæ illecebram vitiis præſtant? Eſtote igitur tales quales vos manus Patris inſtituit. Maneat in vobis facies incorrupta, ceruix pura, forma ſyncera. Non inferantur auribus vulnera, nec brachia includat aut colla de armillis & monilibus precioſa catena ſint à compedibus aureis pedes liberi, crines nullo colore fucati, oculi conſpiciendo Deo digni. Celebrentur lauacra cum fœminis quarum in vos pudica lauatio eſt. Nuptiarum feſta improbo & conuiuia laſciua vitentur, quorum periculoſo contagio eſt. Vince veſtem quæ Virgo es, quæ Deo ſeruis: vince aurum, quæ carnem vincis & ſeculum,* &c.

Ex his perſpicuum fit, Virginitatis profeſſionem non diu integram manſiſſe, ſed Diabolum in eam ſua zizania mox ſeminâſſe, adeò vt jam in prima hac Claſſe plurimùm corruptionis eam inuaſerit. Quare, vt longè maximo gentibus offendiculo, mirandum in modum conqueritur etiam D. Chryſoſtomus prolixo ſermone, cui titulum fecit: *Quòd regulares Fœminæ Viris cohabitent*: in quo inter alia dicit: *Vno hoc præcellenti dono ſemper Ethnicis excelluiſſe & admirationi fuiſſe Chriſtianos, Virginitatis nempe dono, quod apud gentes rariſſimè fuerit: cùm non defuerint interim etiam apud Ethnicos, qui maximas opes contempſerint, iram vicerint: ingenuè autem faſſos eſſe, hanc vnam virtutem eſſe quiddam ſublimius, quodq; ſupra naturam ſit prorſus. Nunc verò apud Chriſtianos quæ Virginitatis ordinem elegiſſent, nomen tantum & appellationem rei ſupereſſe, negotium autem totum in corpore ſublatum. Neque enim haberi rationem veſtitus, ſermonis ſilentij, compunctionis, & hoc genus rerum iſtã profeſſione dignarum. Imò è contra ipſas nugari, ridere intempeſtiuè magis, viuere in deliciis magis quàm Mulieres in fornice. Et eadem iſtas facere quæ obſcœnæ illæ ſolent: pharmaca terere, lethales ſuccos miſcere, eundemq; parare puluerem* Dicit quoque, *ipſas ſecum includere Viros, eoſque ſibi facere contubernales.* Item, *frequentes fieri curſus obſtetricum ad hujuſmodi ſacrarum Virginum domus.* O Iuno Lucina fer opem obſecro: nam te inſtigante, contra verbum Dei, hoc genus vitæ inſtitutum eſt.

Querela de corrupto ſtatu Monialium

Conſtãtini M. autem ætate monaſteria & contubernia Virginum caſtitatẽ profitentium

Monaſteria Monialiũ quãdo exſtrui cœpta.

tium exſtrui cœperunt. Cœpta ſunt tamen ædificari maximè poſt annum Domini 700. Etſi enim jam antea fuerant quædam, õnino tamen rara & pauca erant: & in hæc cõcludebantur. De iſtis autem monaſteriis Virginum ſeu puellarum ſanciuit Agathẽſis Synodus cap. 28. *ne juxta Monachorum & Virorum caulas & luſtra, propter periculum & offendiculum ædificentur*: vbi etiam habetur 18. q. 2. Monaſteria puellarũ. Probè enim nouerunt Patres hujus Synodi, quàm ſit procliue hoc genus hominum ad libidines. Refert etiam Auguſtinus libro 1. de Catholicæ Eccleſiæ moribus cap. 31. fœminas hujuſmodi Religioſas ſuo tempore in habitaculis ſuis à Viris quàm longiſſimè fuiſſe remotas, piâ tantùm charitate & virtutis imitatione illis eſſe junctas. Ad eas quoque nullum eſſe acceſſum, non modò juuenibus, ſed ne ipſis quidem probatiſſimis grauiſſimisq; ſenibus, niſi ad veſtibulum vſque, neceſſaria, quibus indigent, præbendi gratiâ. Et in Toletana 1. Synodo anno 420. celebrata, juxta Marianum, cap. 6. præcipitur, *ne Virgines Religioſa Virorum familiaritatem habeant.*

Moniales non inuita in monaſteriis retinenda.

Traditas autem monaſteriis his, non eſſe retinẽdas inuitas, ſed licentiam eis dandam ad ſuos egredi, Marcellus circa annos Chriſti 304. conſtituit, ita tamen, ne ſi poſtea ad monaſterium redire voluerint, recipiantur. Si verum eſt quod Gratianus habet 20. quæſt. 1. Illud autem ſtatuendum: alioqui non exſtat in Epiſtolis ejus decretalibus: vnde etiam à Gratiano Paleæ titulo ornatur.

Ratio viuendi in monaſteriis Monialium ex Athanaſio.

Quod autem ipſam formulam Virginum ſacratum viuendi attinet, quâ in monaſteriis ſeu contuberniis his ſuis vſæ ſunt, exſtat inter Athanaſij Opera Liber de Virginitate, multa hac de re proponens: de quo tamen Eraſmus dubitare videtur an ſit Athanaſij: *ſi enim ejus eſt*, inquit, *mire deiecit in eo ſtilum ad captũ Virginis.* Vult autem *mediocriter veſtitam eſſe Virginem, indumento fuſco, non tincto, ſed natiui coloris, aut albo: amiculo item, & manicis laneis, vſque ad digitos, vittâ crinali laneâ, cuculla & ſuperhumerali lacinias non habente. Ieiunare moderatè, & quidem à vitiis magis, quàm à cibis: panem ſumere cum oleribus oleo refectis. Horâ nonâ in hymnis & orationibus perdurare, ſolam & ſeorſim orare & pſallere, nunquam denudari: balneis non vti, niſi faciei & manuum ex aqua pura ablutione Sole oriente librũ in manus ſumere: poſt horam tertiam ſynaxin conficere: ſextâ horâ precationes abſoluere: nonâ Deum glorificare, & cum lachrymis peccata confiteri. Poſt ſynaxin hora nona panem comedere, ad menſam orare, poſt cibum ſumptum Deo gratias agere. Horâ duodecimâ redire in Templum, majorem & longiorem facere ſynaxin cum Virginibus concordibus. Mediâ nocte ſurgere, & hymnis celebrare Dominum. Excitatam quidem primùm, verſum Pſalmi dicere: Mediâ nocte excitabar ad confitendum tibi: poſt verò recitare integrum Pſalmum 50. additis ad quemlibet Pſalmum lachrymis, cum genuũ inflexione: poſt tres Pſalmos abſolutos accinere, Alleluia. Mane recitare Pſalmum, Deus Deus meus ad te de luce vigilo: in diluculo hunc, Benedicite omnia opera Domini, cũ hymno Gloria in excelſis Deo. Poſt illa ſeruare charitatem, manſuetudinem, tolerantiã, lõganimitatem, clementiam: non reſponſare, in publicũ non prodire, quietem armare, ſeruorum Dei non obliuiſci, ſanctas hoſpitio excipere, in ædes ingredientibus occurrere pedes eorum abluere, cum aliis, omne quod apponitur, comedere: vinum ſed pauxillum, bibere*, &c. Eadem ferè de Virginum ſacratum exercitiis recitat Ambroſius lib. 1. de Virginibus.

Baſilio.

Baſilius in libro de Virginitate, hortatur Virgines inter alia, *ne vagentur frequenter, néue accedant ad nuptias, & per omnes diſcurrant angiportus Deinde*, inquit, *Si virgo Dei curat, quomodo placeat Domino, nihil quòd ei non placeat, debet facere, neque palàm, neque clanculum: quin & ſuos ipſius cogitatus caſtiget oportet. Nam quæ hoc non fecerit, neque Chriſto ſponſa eſt, neque homini Vxor: ſed in oculis ſponſi opinionem Virginitatis captat virginea habitu, quo ſe per pompam venditat. Imò Chriſtum non leui afficit iniuriâ, cùm magis hominum quàm ejus oculos reuereatur. Coram hominibus pudet illam non agere Virginem, cùm tamen clanculum, multò aliter ſe habeat, ſaltem quoad affectus & cogitationes.*

Hieronymo.

Hieronymus Euſtochio Virgini ſacræ hæc præcepta Virginitatis præſcripſit. Vult vt ſponſa Chriſti vinum fugiat tanquam venenum: alioquin oleum flammæ adiici, & ardenti corpuſculo fomenta ignium miniſtrari. Vt ab eſculentioribus cibis abſtineat. Vt nullum conſortium habeat Matronarum & Viduarum: ſed ſocias habeat, quas jejunia tenuant, quibus pallor in facie eſt, quas & ætas probauit & vita, quæque quotidie in cordibus ſuis canunt: vbi paſcis? vbi cubas in meridie? vt rarus ſit ejus egreſſus in publicum. Sit ei moderatus cibus, & nunquam venter expletus, ne ad orationem nocte ſurgenti indigeſtio ructum faciat, ſed inanitas. Vt crebrius legat, diſcat quàm plurima, vt tenenti codici ſomnus obrepat, & cadentem faciem ſancta pagina ſuſcipiat. Sint ei quotidiana jejunia, & refectio ſatietatem fugiens: nihil enim prodeſſe biduo triduoq; tranſmiſſo vacuum portare ventrem, ſi obruatur poſtea, & compenſetur ſaturitate jejunium. Vult etiam vt lauet ſingulis noctibus lectum

ctum ſuum, & lachrymis ſuis ſtratum ſuum riget. Vt virginitarem cuſtodiat, nuptias auerſetur. Cùm ieiunet, læta ſit facies eius. Fratris aut ſororis deſuectæ corpuſculum ſi ſit deducendum, ne id ſæpius faciat. Nec ſatis Religioſa videri velit, nec plus humilis quàm neceſſe eſt, ne gloriam ſugiendo quęrat: Auaritiæ quoq; malũ ſugiat: non vt aliena non appetat, hoc enim & publicas leges punire, ſed vt ſua, quæ ſint aliena, nõ ſeruet. Aduerſus alias eiuſdem profeſſionis Virgines ne erigatur, ne infletur vt Domina. Diuiſas orandi horas habeat, horam nimirum tertiam, ſextam, nonam, diluculum & veſperam, vt ſi fortè in aliquo fuerit opere detenta, ipſum eam ad officium tempus admoneat. Nec cibum ſumendum ipſi, niſi oratione præmiſſa: nec recedendum à menſa, niſi referat creatori gratiam. Nocte bis terque ſurgendum, reuoluenda quæ de ſcripturis retinet. Nulli detrahat denique.

Illud quoque non omittendum videtur, quòd in eadem Epiſtola monet Euſtochium, vt ſibi caueat à multis, quæ tamen hodie in frequentiſſimo ſunt vſu apud Moniales, ita vt abſque iis Moniales ferè non habeantur. Cuius generis ſunt veſtis pulla, aut aliqua diuerſitate nobilis: cingulum ſacceum: cilicium: cucullus: amputatio criniũ, hypocriticus inceſſus & geſtus, ac ſimilia. Verba Hieronymi hæc ſunt: *Veſtis tua nec ſit ſatis munda, nec ſardida, nullaq́ diuerſitate notabilis, ne ad te obuiam prætereuntium turba conſiſtat & digito monſtreris. Nec, ſi quando in conuentum ſororum veneris, humilius ſedeas: ſcabello te cauſeris indignam: vocem ex induſtria, quaſi confectam ieiuniis, tenues: & deficientis mutata greſſum, humeris inuitaris alterius: Sunt quippe nonnullæ exterminantes facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunantes: quæ ſtatim, vt aliquem viderint, ingemiſcunt, demittunt ſupercilium: & aperta facie vix vnum oculum liberant ad videndum Veſtis pulla: cingulum ſacceum, & ſardidis manibus pedibusq́ venter ſolus, quia videri non poteſt, æſtuat cibo. Aliæ virili habitu, veſte mutatâ, erubeſcunt eſſe quod natæ ſunt: crinem amputant: & impudenter erigunt facies eunuchinas. Sunt quæ ciliciis veſtiuntur, & cucullis fabrefactis: vt ad infantiam redeant, imitantur noctuas & bubones. Hæc omnia argumenta ſunt Diaboli.*

Idem Pater in Epitaphio Paulæ refert quòd Paula in Bethleem Virgines ſacras, quas è diuerſis Prouinciis congregâ at, in tres turmas monaſteriaque diuiſerit: ita dũtaxat, vt in opere & cibo ſeparatæ, Pſalmodiis & orationibus iungerentur. Poſt Alleluia cantatum (quo ſigno ad Collectam vocabantur) nulli reſidere licitum erat. Sed prima ſeu inter primas veniens, cæterarum operiebatur aduentum, pudore & exemplo ad laborem eas prouocans non terrore. Mane, horâ tertiâ, ſextâ, nonâ, veſpere, noctis medio per ordinem Pſalterium cantebant. Nec licebat cuiquam ſororũ ignorare Pſalmos: & non de ſcripturis ſanctis quotidie aliquid diſcere. Die tantum Dominico ad Eccleſiam procedebant, ex cuius habitabãt latere. Et vnumquodq; agmen Matrem propriam ſequebatur: atque inde pariter reuertentes, inſtabant operi diſtributo, & vel ſibi, vel ceteris indumenta faciebaet. Si qui erat nobilis, noe permittebatur de domo ſua habere comitem, ne veterum actuum memor, & laſciuientis infantiæ errorẽ reſricaret antiquũ, & crebrâ confabulatione renouaret. Vnus omniũ habitus. Linteamine ad tergẽdas ſolùm manus vtebantur. A Viris tãta ſeparatio, vt à ſpadonibus quoque eas ſeiũgerent: ne vllã daret occaſionẽ linguæ maledicæ. Si qua vel tardior veniebat ad Pſalmos, vel erat in opere pigrior, variis eam modis aggrediebatur: ſi erat iracunda blanditiis: ſi patiens, correptione. Excepto victu & veſtitu, nullã habere quidquã patiebatur, ne cõſuetudi de plus habendi præberet locũ auaritiæ, quæ nullis expletur opibus. Iurgantes inter ſe ſermone leniſſimo fœderabat. Laſciuientẽ adoleſcentularũ carnẽ, crebris & duplicatis frãgebat ieiuniis, malẽs ei ſtomachũ dolere, quàm mentẽ. Si vidiſſet aliquã comptiorem, contractione frontis, & vultûs triſtitia arguebat errantem: Turpe verbum atq; laſciuum nũquam de ore virgineo proferri patiebatur. Quam linguoſam, garrulã ac procacem, rixiſq; perſpexerat delectari, & ſæpius commonitam nolle conuerti, inter vltimas & extra conuentum ſororum, ad fores triclinij orare faciebat, & ſeparatim cibum capere, vt quam obiurgatio non correxerat, emendaret pudor. Furtum quaſi ſacrilegium deteſtabatur. Et quod inter ſeculi homines, vel leue putatur, vel nihil, hoc in monaſteriis grauiſſimum dicebat eſſe delictum.

Et ad Demetriadem de Cuſtodienda Virginitate inquit: *Præter Pſalmorum & orationis ordinem quod tibi horâ tertiâ, ſextâ, nonâ, ad veſperum, mediâ nocte & mane ſemper eſt exercendum, ſtatue quot horis ſanctam ſcripturam ediſcere debeas: quanto tempore legere non ad laborem, ſed ad delectationem & inſtructionem animæ. Cumque hæc finieris ſpatia, & frequenter te ad figenda genua ſollicitudo animæ ſuſcitauerit: habeto lanam ſemper in manibus, vel ſtaminis pollice fila deducito, vel ad torquenda ſubtegmina in alueolis fuſa vertantur: aliarumque neta, aut in globum collige, aut texenda*

compone. Quæ texta ſunt, inſpice: quæ errata, reprehende: quæ facienda, conſtitue. Si tantis operum varietatibus occupata fueris, nunquam dies tibi longi erunt. Et mox: *Quæ viuunt in monaſterio, & quarum ſimul magnus eſt numerus, nunquam ſolæ, nunquam ſine Matre procedant. De agmine columbarum, crebro accipiter vnam ſeparat, quam ſtatim inuadat ac laceret.*

Auguſtinus. Auguſtinus libro 1. cap. 31. de Eccleſiæ Catholicæ moribus, quædam etiam de inſtitutis Monialium commemorat, & inter alia dicit, eas lanificio corpus exercere atque ſuſtẽtare, veſtesq; ipſas Fratribus tribus tradere, atque ab his viciſſim quæ victum ſpectant recipere. Ex quibus, ſicut etiam iis quę ex Hieronymo adduximus, apparet, quòd olim Virgines ſacratæ labore manuum ſuarum ſibi victum compararint, nec alicui mendicitate ſuâ moleſtas fuiſſe. Et Epiſtola 109. hæc obſeruare præcipit in monaſterio conſtitutas. Primum, vt vnanimes habitent in eadem domo: nec habeant aliquid proprium, ſed omnia communia: & diſtribuatur vnicuique à Præpoſito earum victus & tegumentum, non quidem æqualiter omnibus, ſed tamen vnicuiq; ſicut opus fuerit. Illæ quę aliquid eſſe videbantur in ſeculo, non contemnant Sorores ſuas, quæ ad illam Sanctã ſocietatem ex paupertate venerunt. Nec extollantur ſi communi vitæ de ſuis facultatibus aliquid contulerunt. Vt orationibus inſtent horis & temporibus conſtitutis. Carnem doment ieiuniis & abſtinentiâ eſcæ & potûs, quantum valetudo permittat. Cùm accedant ad menſam, donec inde ſurgant, quod eis ſecundum conſuetudinem legatur, vt ſine tumultu & contentionibus audiant. Si quæ infirmæ ſint ex priſtina conſuetudine, aliter q; tractentur in victu, nec debere id iis moleſtum eſſe aut iniuſtum videri, quas alia conſuetudo fecerit fortiores. Ne ſit notabilis habitus & veſtitus earum: nec affectent veſtibus placere, ſed moribus. Nec ſint ipſis tam tenera capitum tegmina, vt reticula ſubter appareant. Capillos ex nulla parte nudos habeant, nec foris vel ſpargant negligentiâ, vel componant induſtriâ. Quando procedunt, ſimul ambulent. In inceſſu, in ſtatu, in habitu, in omnibus motibus nihil fiat quod illiciat cuiuſquam libidinem. Veſtes ſuas in vno loco habeant ſub vno cuſtode, vel duabus, vel quot ſufficere poſſint ad eas excutiendas, ne tineæ eas lædant. Et ſicut paſcantur ex vno cellario, ſic induantur ex vno veſtiario, nec ad ipſas pertineat quid ipſis induendum pro temporis congruentia proferatur, vtrum hoc recipiat vnaquæque quod depoſuerat, an aliud quod altera habuerat, dummodo vnicuique quod opus ſit non negetur. Si quam rem ſibi collatam celauerit, furti condemnetur. Indumenta ſecundum arbitrium Præpoſitæ lauentur. Lauacrum corporum, vſuſq; balnearum non ſit aſſiduus. Ægrotantium cura alicui iniungatur. Iurgia & lites nullas habeant. Præpoſitæ denique in omnibus obediant.

De Tonſura SANCTIMONIALIVM, ſeu NONNARVM.

ETſi in veteri Eccleſia Tonſura Clericis & Monachis mandata fuit, à fœminis tamen quas Moniales vocant, nunquam requiſita eſt, quòd in iis nullo modo ferenda ſit. *Tonſura in fœminis non ferenda.* Pugnat enim non ſolum cum verbo Dei, ſed etiam cum ipſa natura. Nam Paulus dicit 1. Cor. 11. cap. *Omnis Mulier orans aut prophetans non operto capite, dedecorat caput ſuũ: nam id vnum ac idem eſt ac ſi raſa eſſet. Nam ſi non velatur Mulier etiam tondeatur. Quòd ſi turpe Mulieri tonderi aut radi, veletur.* Quod perinde eſt, ac ſi diceret: Communi ſenſu perturpe eſt fœmina raſa. Nec quicquam eſt à quo Mulier magis abhorreat quàm à turpitudine. Sic enim natura comparata eſt, vt cupiat placere Viro. Et hoc ſtudio multa eſt in ornando ſuo corpore, capite præſertim, cuius capillos ſtudioſè nutrit atque cõponit. Argumentatur igitur Apoſtolus in hunc modum. Cum ſexus muliebris natura à corporis ſui, maximè capitis, turpitudine abhorreat, quomodo ſic deſipit Mulier, vt in cœtu ſacro corpus ſuum dehoneſtet? Dehoneſtat autem illud, dum inter orandũ aut prophetandum apertum ac nudum oſtendat. Quare? Quia nuditas illa muliebris capitis nihil differt à tonſura. Norunt autem omnes quàm turpe & contra naturã ſit Mulier tonſa ac raſa. Vnde Plinius ſcribit lib. 11. ca. 37. *capillorum defluuium in Muliere rarum eſſe.* Et Zonaras exponens Canonem 17. Gãgrenſis ſynodi, ait: Τοσαῦτον οἰκεῖον οἶδεν ἡ φύσις ταῖς γυναιξὶ τὴν κόμην, ὅτι οὐδὲ φαλάκρωμα ταύταις ἐγγίνεται φυσικῶς, id eſt, *Tam proprium nouit natura fœminis eſſe comam, vt ipſis caluitium non fiat naturaliter.* Colligit igitur hinc Paulus, vt fœmina veletur, ſi nolit turpis haberi. Debebant igitur his verbis Apoſtoli Nonnæ ſeu Moniales noſtræ admoneri, quàm ſit alienum à decoro naturæ quòd tondentur hodie. Obuelantur quidem in publico, idque non vulgari tantum modo, ſed & ſingulari ac tincto panniculo, Religionis indico: intus tamen ſunt tonſæ. Quorſum autem tondentur cum ſint velatæ? Tonſuram Apoſtolus tam non requirit in Chriſtiana fœmina, vt palam etiam turpem eſſe dicat. Illę verò ſic dementantur, vt niſi tondeãtur Religioſas

ligioſas eſſe nõ poſſe putent: quaſi Chriſtiana Religio rem abſurdam & naturæ contrariam poſcat. Imò dementatio iſta eouſq; creuit, vt coniugatæ quoque tonſuram monaſticam Religionis gratiâ interdum accipiant, quas hodie *Tertianas* vocant. Sub peplo geſtant coniuram, quæ ſe partim Monachis, partim Maritis ſuis obſtrictas eſſe profitentur. Deteſtandum planè Maritorũ genus, qui Vxores ſuas cum Monachis non modò occultâ ſocietate, ſed & manifeſtâ profeſſione ſcienter communicant. Atqui veteres Germani grauiorem ignominię notam Vxoribus adulterij ſuſpectis inurere non poterant, quàm ſi præciſis capillis denudatas foras extruſiſſent, vti à Tacito proditum eſt.

Mulier ob Religionem non tondenda. Sed quia Paulus hoc loco in genere de omnibus Mulieribus videtur loqui, excipere poſſent, eas quæ Religionis ergò tonſurá aſſumunt, vt reliquis humiliores vel etiam ſanctiores videantur. Fecerunt hoc olim Euſtathij hæretici, & Monachatûs in Armenia, Paphlagonia ac põti regionibus authoris, ſectatores, ſed in Gangrenſi Concilio hic error ſub anathematis pœna damnatus fuit. Ita enim ſtatuitur Can. 17. *Si qua Mulier propter aliquod magnum, ſicut putat, Religionis ſtudium, ſibi tondeat & amputet comas, quas Deus in memoriam ſubiectionis ipſi dedit: hæc ceu diſſoluens legem ſiue præceptum ſubiectionis & obedientiæ, anathema eſto:* Habita eſt hæc ſynodus anno Domini 324. Eundem errorem, ceu opus Diaboli reprehendit etiam grauiter D. Hieronymus ad Euſtochium Virginẽ ſacram & Deo dicatam ita ſcribens: *Aliæ virili habitu, veſte mutatâ, erubeſcunt eſſe quod ſunt natæ: Crinem amputant, & impudenter erigunt facies eunuchinas. Hæc argumenta ſunt Diaboli.*

Moniales Ægypti quare tonſæ. Hieronymus quidem in Epiſtola ad Sabinianum teſtatur, moris fuiſſe ſuo tempore in Ægypti & Syriæ monaſteriis, vt tam Virgo quàm Vidua, quæ ſe Deo vouiſſent, & ſeculo renũtiantes, omnes delicias ſeculi conculcâſſent, crinem monaſteriorũ Matribus offerrent deſecandum, non intecto poſtea contra Apoſtoli voluntatem inceſſuræ capite, ſed ligato pariter ac velato, nec hoc quenquam præter tondentes & tonſas nouiſſe. Factum autem hoc eſſe ab ipſis nullâ ſuperſtitione, ſed neceſſitate ſolum cogente, idem Pater eodem loco teſtatur: *Hoc,* inquit, *duplicem ob cauſam de conſuetudine verſum eſt in naturam vel quia lauacrum non adeunt: vel quia oleum, nec capite, nec ore norunt; ne à paruis animalibus, quæ inter cutem & crinem gigni ſolent, & congretis ſordibus, opprimantur.* Cùm verò hodie Sanctimoniales & balneis vtantur frequentiſſimè, aliiſq; moedis quàm plurimis corpora ſua excolant, vt tale quid noſtris, quod priſcis illis, pertimeſcendum non ſit apparet tonſuram Monialium hodiè rem ſuperfluam & inutilem eſſe: Ceſſante enim cauſa, ceſſat etiam effectus. In aliis autem locis Monachas tonſurâ non vſas fuiſſe, clariſſimè intelligitur non ſolùm ex Hieronymi verbis, quæ ſupra citauimus, ſed etiam ex D. Auguſtini Epiſtola 109. in qua vitæ Regulam præſcripſit Monachabus, & inter alia inquit: *Capillos ex nulla parte nudos habeatis:* & ne quis amputatos vel attonſos capillos intelligat, attendat quod ſubiicit, *nec foris vel ſpargat negligentia, vel componat induſtria.* Et Cyprianus in libro De habitu Virginum inquit. *Dominus tuus dicit, Non potes facere capillum vnum album aut nigrum, & tu ad vincendam Domini tui vocem vis te eſſe potiorem? Audaci conatu & ſacrilego contemptu crines tuas inficis; malo præſagia futurorum capillos iam tibi flammeos auſpicaris, & peccas capite, hoc eſt corporis parte meliore, &c.* Quæ certè manifeſtè declarant, Virginum ſacrarum crines tunc nondum detonſos fuiſſe. *Moniales non vbique tonſæ.*

Tonſura Monialiũ ab Ethnicis ſumpta. Morem autem hunc cirros capillorum detondendi peculiaribusque diuis vouendi, quem obſeruant Sanctimoniales hodiè, ab Ethnicis omnis ſuperſtitionis authoribus, vt pleraque alia in Chriſtianam Religionem irrepſiſſe, Adrianus Iunius in libro de coma cap. 4. ingenuè fatetur, Apud Romanos enim Veſtales Virgines tondebantur etiam, earumque crinis ad Loton arborem Romæ vetuſtiſſimam, cognomento *capillatam*, conſecrandus deferebatur, vt à Plinio memoriæ eſt proditum.

CAPVT XIII.

Abuſus & *Errores alij qui in primæ huius Claſſis* MONASTICAM vitam *irrepſerunt.*

NEgari autem non poteſt, præter illos errores, quos ſupra hinc inde commemorauimus fuiſſe alios quoque, & quidem non paucos in hac prima. Monachatus forma, qui parùm probandi videantur. In externis rigidioris diſciplinæ exercitiis non fuiſſe ſuperſtitioſos concedo: at immodicã affectionem & κακοζηλίαν non abfuiſſe dico. Pulcrum fuit, abdicatis facultatib. omni terrenâ ſolicitudine carere: at pluris à deo fit familiæ piæ regendæ cura: vbi ſanctus paterfamilias, omni auaritiâ, ambitione aliiſque carnis cupiditatibus ſolutus, & liber hoc ſibi habet propoſitum, vt in certa vocatione Deo ſeruiat. Pulchrum eſt in ſeceſſu,

Digitized by Google

ceſſu, procul ab hominum conſuetudine, philoſophari: at Chriſtianæ manſuetudinis non eſt, quaſi odio humani generis, in deſertum & ſolitudinem confugere, & ſimul ea officia deſerere, quæ Dominus in primis mandauit. At ſi demus maximè, nihil aliud fuiſſe mali in ea profeſſione, hoc certè non mediocre malum fuit: quòd exẽplum inutile & periculoſum in Eccleſiam induxit.

Licet autem hæc aliaq; huius generis vtcunque etiam tolerari potuiſſent, dici tamen non poteſt quàm fœdiſſimè ſuperſtitio, ignorantia & hypocriſis Monachorum, quæcunque ab initio ſalubriter inſtituta, erant, progreſſu temporis peruerterit. Et iam tum quidem Hieronymi ac Auguſtini ætate diſciplina illa primorum Monachorum prorſus labaſcere & interire cœpit: id quod ex præcedentibus aliquot locis coniicere licet, omnium autem clariſſimè id videbitur ex ipſorummet Patrum ſcriptis, qui de hoc non vno in loco conqueſti ſunt grauiſſimè.

D. Hieronymus enim, qui alioquin multis in locis nimius eſt in laudando Monachatu, tamen in ſui ſeculi pſeudomonachos acriter inuehitur non vno in loco, vt facilè intelligas: eum Monacharum & Monachos qui hodie ſunt prorſus improbarurum fuiſſe, De cuſtodia Virginitatis ad Euſtochium contra Rhembotos Monachos diſſerens, *Habitant*, inquit, *quàm plurimi in Vrbibus & Caſtellis: apud hos affectata ſunt omnia, laxæ manicæ, caligæ follicantes, veſtis craſſior, crebra ſuſpiria, viſitatio Virginum, detractio Clericorum. Et ſi quando dies feſtus venerit, ſaturantur vſque ad vomitum. His igitur quaſi quibuſdam peſtibus exterminatis, &c.* In eadem Epiſtola hortatur Euſtochium, *vt Viros fugiat quos viderit catenatos, quibus fœminei contra Apoſtolum crines, hircorum barba: nigrum pallium, & nudi patientia frigoris pedes: Qui poſtquam*, inquit, *nobilium introierunt domos, & deceperunt mulierculas oneratas peccatis, ſemper diſcentes, & nunquam ad ſcientiam veritatis peruenientes, triſtitiam ſimulant: quaſi longa ieiunia furtiuis nectium cibis protrahunt, Pudet*, ait, *reliqua dicere, ne videar magis inuehi quàm monere.* Idem Pater ad Ruſticum De viuendi forma, *Vidi ego*, inquit, *quoſdam, qui poſtquam renunciauere ſeculo, veſtimentis duntaxat & vocis profeſſione, nihil de priſtina conſuetudine mutarunt. Res familiaris magis aucta quàm imminuta. Eadem Miniſteria ſeruulorum, idem apparatus conuiuij: In vitro & patella fictili aurum comeditur, & inter turbas & examina Miniſtrorum nomen ſibi venditant ſolitarij.* Et mox: *Sub Religionis titulo exercentur iniuſta compendia, & honor nominis Chriſtiani fraudem magis facit quàm patitur. Quodq́; pudet dicere, ſed neceſſe eſt, vt ſaltem ſic ad noſtrum erubeſcamus dedecus, publicè extendentes manus pannis aurum tegimus, & contra omnium opinionem plenis ſacculis morimur diuites: qui quaſi pauperes viximus.* Idem ad Nepotianum De vita Clericorum: *Nonnulli*, ait, *ſunt ditiores Monachi, quàm fuerant ſeculares & Clerici, qui poſſideant opes ſub Chriſto paupere, quas ſub locuplete & fallaci Diabolo non habuerant, vt ſuſpiret eos Eccleſia diuites, quos tenuit mundus ante mendicos. Natus in paupere domo & in tugurio ruſticano, qui vix milio & cibario pane, rugientem ſaturare ventrem poterat, nunc ſimilam & mella faſtidit.*

Querela de corrupto Monachorum ſtatu ex Hieron.

Sic D. Auguſtinus peculiarem librum in hoc argumenti genere ſcripſit, cui titulum fecit, De opere Monachorum, in quo refutat eius ætatis ocioſorum & ignauorum ventrum, hoc eſt, Monachorum prauam opinionem, qui prætextu precũ, pſalmorũ & lectionum, ocio indulgebant: interim præcepto Domini ſe obtemperare aſſerentes, quòd de victu non debeamus eſſe ſoliciti. Et locum Apoſtoli, vbi ſcribit: *Qui non laborat, non manducet:* de cibo & opere ſpirituali dictum imaginabantur. Cæterum Auguſtinus ex textûs circumſtantia cõuincit: Apoſtolum de labore manuum corporali locutum. Licere autem orare & pſallere nihilominus, etiam dum manibus operantur. Et citius exaudiri vnam obedientis orationem quàm decem millia contemptoris. Obtẽperent igitur & ipſi Apoſtolicis de labore manuum præceptis. Et accuſat grauiter Monachos, quòd ocioſas manus, & plena repoſitoria velint habere. Et capite 22. *Non apparet*, inquit, *vtrum ex propoſito ſeruitutis Dei venerint, an vitam inopẽ & laborioſam fugientes, vacui paſci ac veſtiri voluerint, & inſuper honorari ab iis (ſerui à Dominis) à quibus contemni conterię conſueuerant, &c.* Hos ille damnat conſtanter, quòd laborem debitum fugientes vmbraculo malæ diſciplinæ ſe contegant, hisq́; contingere ait, quod Viduis iunioribus, &c. Cap. Item 28. ita ſcribit: *Callidiſſimus hoſtis tam multos hypocritas ſub habitu Monachorum vſquequaq; diſperſit, euntes per prouincias, &c.* Item, *Alij membra Martyrum (ſi tamen Martyrum) venditant, alij fimbrias magnificant, &c. mentiuntur, & omnes petunt omnes exigũt, aut ſumptus lucroſæ egeſtatis aut ſimulatæ precum ſanctitatis.* Hæc Auguſtinus. Quod ſi igitur hi duo Patres Hieronymus & Auguſtinus ex mortuis reſurgentes, noſtros viderent Monachos, eorumque mores, vitam, ſtudia, veſtitum & monaſteria, nequaquam eos agnoſcerent. Et quid obſecro dicturos putas?

Auguſtinus.

Primus Error *qui in* MONASTICAM *huius Claſſis* vitam *irrepſit.*

Veſtitus ſuperſtitioſus excogitatus.

HÆc quidem in genere illi de corrupto primorum quoq; Monachorum ſtatu. Sed operæ pretium me facturũ arbitror, ſi præcipuos tantũ errores, qui in hanc primã Cœnobiticã vitam irrepſerunt, ſingulatim commemorẽ: nam omnes & ſingulos referre infiniti propemodũ eſſet laboris: Adhæc iam antea in ſuperiorib. ſuperſtitiones acerrores multos obiter cõmemorauimus, vt eos hic eos his repetere non ſit neceſſe. Ac primũ quoad veſtitũ, Cucullis ab initio paſſim vſi ſunt more ſumpto ab Ægyptiis Monachis, vt Caſſianus ſcribit. Melotis item, id eſt ouilibus veſtimẽtis & vilibus pannis: Colobiis lineis ad imã vſq; cubiti partẽ pertingentibus: Cilicio & ſuccinctoriis ſiue ſubligaculis & pelliceis, quæ lineo Colobio operiebantur, vnde ſuperpellicia dicta: non ſuperſtitione aliquâ, vel vt vanitatis & elationis ſemina fouerẽt, ſed neceſſitatis gratiâ tantũ, vt corpus cõtegerent, nuditatis verecundiam operirent, frigoris iniuriã arcerẽt, & expeditiores ad operandũ man⁹ haberẽt, Sed hunc conſuetũ atq; à vulgo receptum Monachorũ veſtitum reiiciens Euſtathius nouũ atq; inſolitum excogitauit, eoq; non vtentes è Regno Cœlorũ excluſos pronũciauit, quaſi illi plus ſãctitatis quã reliquis inſit.

Veſtitus ſuperſtitioſus damnatus.

Hic verò error ſeu potius hæc ſuperſtitio in Concilio Gangrenſi à 16. Epiſcopis dãnata fuit, anno Chriſti 324. paulò poſt Nicenũ Concilium Magnum. Nam Canone 12 eiuſdem Concilij ſtatuitur, vt, *Si vir aliquis, ob eam quam ſibi ſectandam putârit, Religionẽ, vtatur peribolæo: & velut in hoc Iuſtitiam cõſtituens, condemnet eos, qui Viros cũ Dei metu atq; reuerentia geſtant, & aliâ communi ſolitaq; veſte vtuntur, anathema ſit* Intelligunt autem per περιβόλαιον nihil aliud quam *pallium*. Ex Tertulliani autẽ libello *de pallio* perſpicitur, *pallium* fuiſſe veſtimentum oblongum, ſimplex & frugale, hominis totũ corpus à ceruicibus ad talos vſq; vno circumiectu cõtingens, fibulis annexum & aptatum corpori. Et quia idem Author ibidem dicit, *pallium ceruicibus circumſtructum fuiſſe*, aliquibus dicere videtur, pallium penè fuiſſe cucullatum. quòd altum ſic eſſet vt collum totum contegeret

Peribolum & pallium quid.

Apoſtolicis autem temporibus ad Chriſtũ conuerſos, aliis indumentis omnibus derelictis, omnes ferè ſe veſtire pallio ſolitos fuiſſe multa ſunt quæ teſtantur. Ipſe certè Tertullianus Chriſtianus factus, mox abiectâ togâ, pallium ſumpſit, quam etiã ob cauſam ipſum deridebant ac ſubſannabant. Vſi ſunt autem hoc veſtimenti genere ob eius facilitatem, frugalitatem & ſimplicitatem; quod tamen ipſum quoq; mox in deſuetudinem abiit, & annis procedentibus communiter geſtari pallium deſiit. Eius verò vſum reuocare tentabat Euſtathius, qui Armeniis, Paphlagonibus iisq; qui ad Pontum habitabant monaſticæ conuerſionis Author fuit, & ſuis ſectatoribus peculiare veſtitûs genus præſcripſit, ita vt non verè conuerſos ad Chriſtũ, vitãq; mutaſſe crederet, qui ſimul & veſtem non mutâſſent, palliatiq; & cucullati nõ eſſẽt. Diſertè enim in proœmio Gangrenſis Synodi dicitur, docuiſſe Euſtathiũ, ex huiuſmodi habitu Monachos ſuos eſſe ſanctiores, & coram Deo iuſtiores. Hoc verò adhuc hodie Monachis eſt vſitatiſſimũ, vt nimirum quiſq; Ordo non cõmuni ac vulgari, ſed peculiari veſtitûs genere vtatur, extra quod ſe ſaluari non poſſe putant. Hũc errorem impiæ ſuperſtitionis pleniſſimum damnant præſenti canone patres Concilij huius, & docent neq; pallio tribuendum eſſe iuſtitiam, neq; Biris eſſe auferendam, quod Zonaras apertè indicat quum in præſentem Canonem ita ſcribit: *Qui ſectabantur* (inquit) *Euſtathium, debebant inter alia veſtiri pannis craſſis & vilibus oportere, velut inde ſanctificãdi forent eorum Diſcipuli. Peribolaũ verò nominabant aliis ſuperius & exterius amiculũ, ſic vt appareret Ex quo Religionis gloriã venentur, & reprahendant eos qui Biros* (*à Serico videlicet cõtextas veſtes*) *aut quod aliud in vſu veſtimentũ, cũ Dei timore ferrent, & non vt pauperioribus inſultent & efferantur, nec vt ſplendidis veſtibus ad delicias vtantur, & qua laſciui habeãt amoris argumentum. Qui damnant igitur vel accuſant vts peccantes, eos qui piè & ſine faſtu ſericis veſtibus vtuntur, anathemate condemnat Canon hic.* Hactenus Zonaras: Et rectè quidem. Nam ſi potus & eſca nõ eſt Regnum Dei, multò certè minus veſtis, quæcũq; ſit ea, purpurea, pannoſáue, candida, leucophæa, nigra vel Onagria, extorres nos aut participes Regni Dei vi ſuâ reddet. Et ſi (iuxta vulgare prouerbium.) Habitus non facit Monachũ, ſed animi regularis profeſſio tantũ, nec habitus etiam cilicinus, facere valet Chriſtianum, ſed animus ille ſolus, qui vetere homine exuto, per fidem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, nouum hominẽ, atq; adeò ipſum Chriſtum induerit: cap. *porrectum*, & cap *ſtatuimus:* Extra de *Regularibus* Gloſſa in cap. *Tuarum* ad vocem *Signatos*. Extra de *priuilegiis* & *exceſſibus priuilegiatorum*. Vnde rectè quoq; Geminianus & eius Compilator, Cardinalis Alexandrinus ad hunc locum annotant, ſicut refert Ioh. Quintinus in explicatione Concilij Gangren. *Extrinſecus veſtes mutare non poſſe hominis intrinſecas qualitates. Sub ſordido pallio ſæpe ineſt ſapientia: ſæpe etiam ſubeſt improbitas & inſipientia:*

Biri quid.

Repreſſa

Repreſſa igitur fuit aliqvandiu ſuperſtitio hæc in veſtiru Monachali Gágtenſi hoc decrero,& non auſi ſunt Monachi eiuſdem quoq;Regulæ, vnius generis aot coloris veſtem geſtare: qui etiá erant in eodem Cœnobio, varij coloris & generis veſtibus vtebantur,vt docet Baſilius Epiſtola 1. ad Gregorium Theologum.

Contra ſuperſtitioſum veſtitũ Hieronymus. Arrigite aures Monachi.

Damnauit peculiarem & hypocriticum veſtitum in Religioſis (vti ſeſe vocant)etiá Hieronymus in Epiſtola ad Euſtochium, vbi ſic ſcribit:*Veſtis ſit nec ſatis munda,nec ſordida,& nulla diuerſitate notabilis ne ad te obutã prætereuntium turba conſiſtat,& digito monſtreris*,Et mox:*Ne cogitatio tacita ſubrepat,vt quia in auratis veſtibus placere deſijſti placere coneris in ſordidis: Sunt quippe non nullæ,quibus eſt veſtis pulla, cingulum ſacceum, & ſordidæ manus pedesq; venter ſolus, quia videri non poteſt, æſtuat cibo. His quotidiè Pſalmus ille canitur: Dominus diſſipabit oſſa hominum ſibi placentium. Sunt quæ cilicijs veſtiũtur,& cucullis fabrefactis: vt ad infantiã redeant,imitantur noctuas & bubones.Sed ne tantũ videar diſputare de fœminis: Viros quoque fuge,quos videris catenatos,quibus fœminei contra Apoſtolum crines, hircorum barba,nigrum pallium,& nudi patientia frigoris pedes.Hæc omnia argumenta ſunt diaboli.* Hactenus Hieronymus:quæ vtinam noſtri hodiè Monachi diligenter perpenderent, vt diſcerẽt tandem, veſtitum ſuum hypocriticarũ & varietate formæ,colorumq;notabilem primis quoque Monachis incognitum fuiſſe. Idem ad Saluinam de Viduitate ſeruãda ait:*Nihil nocuit militanti*(Nebridio Saluinæ Marito)*paludamentum, baltheus & apparitorum caterua. Sicut è contrario, nihil aliis prodeſt vile palliolum, fulua tunica, corporis illuuies, & ſimulata paupertas.*

Cœleſtinus.

Cùm etiam adhuc Cœleſtini I.Papæ tẽporibus hoc eſt, circa annos Chriſti 430.ita libera adhuc veſtitûs ratio Monachorũ eſſet,vt ſi quis ex Monachis in Clerum allegaretur (neque enim adhuc tunc Monachi ſacerdotes propriè erant) ſimul etiam priorem veſtitum monaſticum abijceret: fuerũt tamen quidam qui hoc facere nollent, ſed ſuperſtitiosè monaſticũ habitum retinerẽt. Hos autem grauiter refutauit dictus Cœleſtinus Pontifex Roman.in epiſt.2.ad Galliæ Epiſcopos, dicens, Eos potius ſuperſtitioſo cultui, quàm fidei ac mẽtis puritati inſeruire:vnlle eos potius per literam,id eſt externos ritus, quàm ſpiritum Deo ſeruire, dum amicirent ſe pallio, & præcingerent lũbos: Verùm non eſſe eam ſententiã diuini præcepti, vt ad literã ſit neceſſe præcingere lũbos:alioqnin & ardentes lucernas,& baculos in manibus eſſe geſtandos. *Diſcernendi*, inquit, *ſumus à plebe, vel à cæteris,doctrinã,nõ veſte:cõverſatione, nõ habitu: mentis puritate,nõ cultu. Nam ſi ſtudere incipiemus nouitati, traditum nobis à patribus ordinẽ calcabimus,vt locum vacuũ ſuperſtitionibus faciamus,Rudes ergo fideliũ mentes ad talia nõ debemus inducere Docẽdi enim potius sũt,quàm illudẽdi. Nec imponẽdũ eſt eorũ oculis,ſed mẽtibus præcepta infundenda sũt:*

Expiatio peccatorũ & vita æterna, cucullis monaſticis adſcripta.

Quamuis autem ne Benedictus quidem Monaſticæ vitæ Author in Occidente ſuperſtitiones & ſanctitatem aliquam in monaſtico habitu monſtrâvit, vt ex cap.55.Regulæ eius apparet,progreſſu tamen temporis plus nimiùm Benedictini cucullis ſuis tribuere cœperunt. Luſus tamen iocusque id fuit præ eo, quod in quarta Claſſe ſub Mendicãtibus Monachis,& præſertim Frãciſcanis ſeu Minoritis factum fuit,quãdo tota Religio in omne genus præſtigiarũ& illuſionũ transformata,& neglectâ ſyncerâ cordis pietate, ac prædicatione Euangelij ſeu inſtitutione Chriſtianorũ,res tota ad ſuperſtitioſas obſeruationes veſtium ita deducta fuit, vt cucullo ſuo ſanctitatem eximiam & diuinam vim ſeu virtutem adſcripſerint. Eam enim ob cauſam difficulter parturientibus Mulierculis Franciſcanorum cucullam,proſeratos calceos, chordas & braccas contrectandas & exoſculandas deuotiſſimè exhibent:de eo quod latet nihil dicam. Et is qui vitam D.Bernhardi conſcripſit lib. 4. cap.1.nugatur, Monachum quendam ægrotantẽ cucullo Bernhardi impoſitum, continuò ſanitatem recepiſſe : eiuſdemque ſtolâ Diabolum ex quodam Viro eiectũ fuiſſe. De Petri Mediolanenſis Dominicani ſeu ordinis Prælatorum Monachi cappa, Vincentius fabularum egregius artifex, lib. 31. cap.104. indicat,quòd cuiuſdam nobilis filium:anginâ grauiter laborantem,ſanitati reſtituerit: eundemq;nobilem, vbi grauiſſimos & ipſe poſtea dolores pectoris perpeſſus fuiſſet, vt de vita etiam periclitaretur,cappam eandẽ, quem ex eo tempore diligenter aſſeruârat, pectori applicaſſe, & mox vermem bicipitem,pilorumq;denſitate villoſum euomiſſe, & ſanitatem recuperâſſe. Sed ſunt hæc ſuperſtitioſa, nec etiam fidem aliquam merentur : nihil enim ſimile in tota ſacra ſcriptura reperitur. Marcus quidẽ Euangeliſta c.5.refert, Mulierem ſanguinis profluuio laborantem,Chriſti veſtimẽta tetigiſſe & ſanatam eſſe : Verùm ne quis veſti huic hoc tribueret, Chriſtus ipſe fatetur,hanc virtutem ex SE prodiiſſe,non vtiq;ex veſte.Similiter Act.19 ſcribitur,ad ſudaria & ſemicincta Pauli morbos & ſpiritus immundos ceſſiſſe : ſed ibidem Miraculorum iſtorum omnium Author vnicus Deus indicatur, qui iſta ſic fieri voluit,vt Apoſtolorum doctrinæ fidem faceret, & de Chriſto filio ſuo pu-

blicè

blicè teſtaretur: hunc finem cum non habeant Miracula Papiſtica, alium etiam Authorem quá in Deum habent: vt de eo nihil jam dicam, quòd multa Miracula à Monachis commemorantur, cùm tamen ſimile quid nihil vnquam acciderit.

Imò eousq; progreſſa eſt ſuperſtitio & effrenis audacia, vt eandẽ cucullis ſuis vim ac virtutẽ tribuere auſi ſint, quam ſacræ literę morti Chriſti ejusq; merito adſcribunt. Docuerunt enim mortuos, cucullâ monaſticâ induios, in eaq; ſepultos, à malignis ſpiritibus tutiſſimos eſſe, & tales, rectâ in Cœlos auolare. Vnde & Breuiarium de conſecratione cucullę monachalis, orat Deũ vt veſtẽ illam ita benedicat & ſanctificet, vt ſint arma fortia ad tegẽdum peccata, & tutũ munimen contra ſpiritus aëris, & ignita tela inimici. Et Thomas ſcribit ſuper 4. Sentent. diſtinct. 4. in vitis patrum dici, quòd quidã viderit eandem gratiã deſcendẽtem ſuper eum, qui habitũ Religionis aſſumeret, & ſuper eum qui baptizaretur. Inde factum eſt, vt his præſtigiis ita demẽtati fuerint Imperatores quoque, Reges ac Principes, vt cùm horam fatalem adeſſe animaduerterent, in D. Franciſci familiam adoptari, inq; habitu Franciſcano vitâ functi ſepeliri peterent. Longè aliud verbum Dei nos docet. Paulus quidem Eremita primus, primus quoque omnium fuit, qui veſte ſeu pallio Antonij Eremitæ ſepeliri voluerit, ſicut indicat D. Hieronymus in vita Pauli. Ibidem tamen Hieronymus ſanctum hunc virum ab omni ſuperſtitionis ſuſpicione liberat. ne quis videlicet putaret, Paulum hunc ſanctitatem aliquam huic Pallio, quod Athanaſius Epiſcopus in Eremum proficiſcenti Antonio dederat, tribuere. Nam inquit: *Hoc autem beatus Paulus rogauit, non quòd magnopere curaret, vtrũ tectum putreſceret cadauer, an nudum, quippe qui tanti temporis ſpatio contextis palmarum foliis veſtiebatur, ſed vt à ſe recedenti* (Antonio) *mæror ſuæ mortis alleuiaretur.*

Bellarminus argumentũ primum pro veſtitu Monachorum. Bellarminus in libro de Monachis cap. 40. de veſtitu Monachorum duo præcipuè probare conatur. PRIMVM eſt, antiquiſſimum eſſe inſtitutum, ut qui Mundi contemptum & pœnitentiã profitentur, ſingulari & notabili habitu induantur, quo ipſo noſtri tẽporis Monachorum quoque monſtroſum habitum defendere vult. Reſpondeo, honeſtum & decens veſtium diſcrimen à noſtris nequaquam reprehendi: nam & in vetere ac nouo Teſtamento ſeruos Dei in publico ſuâ, hoc eſt, ſui Ordinis ſoliiâ veſte vſos eſſe legimus. Apud gentes quoque Reges, Principes, Senatores, ac Sacerdotes peculiari & notabili veſtitûs genere à vulgo diſcretos fuiſſe certum eſt. Sin verò Bellarminus per ſingularem & notabilem habitum intelligat inſolitum, monſtroſum, peregrinum & inuſitatum habitum, quo hodie Monachi, præſertim Capucini & ſimiles vtuntur, quorum alij ferè nudi incedunt, alij pannis nimium multis inuoluuntur: nonnulli ſaccis, & culeis ciliciisque aſperrimis veſtiuntur; alij contra mollibus tunicis ac togis vtuntur, nonnulli ſcapularibus acuminatis & laxis, alij pileis ſtrictioribus; & quidem vel candidi, vel nigri, vel fuſci, vel cinericei, vel cerulei, *&c.* coloris: hoc verò, inquam, nec antiquum, nedum antiquiſſimum eſt, atque etiam à Patribus meritò reprehenſum & prohibitum fuit. Nam, vt ſupra quoque indicauimus, diſertè Hieronymus ad Euſtochium, *Veſtis ſit*, inquit, *nullâ diuerſitate notabilis: ne ad te obuiam prætereuntium turba conſiſtat, & digito monſtreris.* Item, *Ne cogitatio tacita ſubrepat, vt quia in auratis veſtibus placere deſiſti, placere coneris in ſordidis. Sunt quippe nonnullæ, quibus eſt veſtis pulla, cingulum ſacceum, & ſordida manus pedeſque. Sunt quæ ciliciis veſtiuntur: & cucullis fabrefactis: vt ad infantiam redeant imitantur noctuas & bubones. Viros quoque fuge, quibus eſt nigrum pallium, & nudi patientia frigoris pedes. Hæc omnia argumenta ſunt Diaboli*, &c. Auguſtinus Nudipedes Fratres inter hæreticos numerat cap. 68. de hæreſ. *Eſt alia*, inquit, *hæreſis nudis pedibus ſemper ambulantium.* Gangrenſis Synodus eos condemnauit, qui ſpretis communibus & viſitatis veſtibus, nouos habitus aſſumerent. Ioannes Caſſianus de Inſtitut. renunciant. libro primo Monachorum veſtes tales eſſe debere dicit, vt corpus contegant tantùm, vt nuditatis verecundiam operiant, & frigoris injuriam arceant, non quę vanitatis & elationis ſeminaria foueant. Ideoq; ibidem refert Monachos priſcos perparuis cucullis, colobiis lineis, ſuccinctoriis & melotis vſos fuiſſe. De coloribus verò horum indumentorum prorſus nihil. Cilicium autem, velut veſtem circumſpectam omnibus & notabilem condemnat. Vide ſupra plura ex Iohan. Caſſiano titulo, *De veſtitu Monachorum prima Claſsis ex Caſsiano pag.* 58. b.

Bellarminus ex Patribus conatur probare ſingularem veſtitum Monachorum. Vt autem ſententiam ſuam probet aliquomodo Ieſuita, ex antiquiſſimis Patribus quædam teſtimonia profert. Reſpondeo *primò* in genere, Patres quidem illos indicare, Monachos ſui temporis ſuas quaſdam veſtes à vulgo diſſimiles & diſtinctas habuiſſe: cujus autem formæ vel coloris fuerint non addunt, id enim cuique pro arbitratu, & cujusque Prouinciæ more & conſuetudine liberum relictum fuiſſe apparet.

Dionyſius. 1. *Secundò*, ad Patrum teſtimonia reſpondebo in ſpecie. Dionyſius capite ſexto, Eccleſ. Hierarch. vbi de profeſſione Monachi loquitur, ſic ait: *Sacerdos ſigno crucis eum conſignatum tondet: omnique veſte detractâ eum aliâ induit.* Reſpondeo, teſtimonium hoc ex falſo & ſuppoſititio Authore citari, & proinde non valere. Deinde, aliis quidem, ſed non monſtroſis & inuſitatis veſtibus eos ornatos fuiſſe concedo, in ſignum abjectæ prioris vitæ; quemadmodum etiam adulti quum baptizarentur, candidâ veſte induebantur, quam tamen non per totum vitæ tempus & aſſiduè geſtabant.

Euſebius. 2. *Euſebius*, inquit Bellarminus, *libro ſecundo, capite vigeſimo quarto ſcribit ex Egeſippo, Iacobum Apoſtolum Fratrem Domini, nunquam induiſſe laneam veſtem, ſed ſolâ ſyndone lineâ vſum.* Reſpondetur, Hunc non eſſe Ioſephi locum, vt vitioſè in Græco Euſebio legitur, neque etiam Egeſippi, vt Ieſuita corrigendum putat, ſed eſt Clementis Ὑπομνημάτων, vt ipſa Euſebij verba confirmant: Dicit enim, Ioſephum his Clementis verbis dicere conſona. Sed & imperitè Auctoris verba interpretatur, quæ ſic habent. τύτῳ μόνῳ ἐξῆν εἰς τὰ ἅγια εἰσίεναι ὐδὲ γὰρ ἔριον ἐφόρει, ἀλλὰ σινδόνας, καὶ μόνος εἰς ἤρχετο εἰς τὸν ναόν: hoc eſt, Huic ſoli licebat in ſancta ingredi (neque enim laneum opus geſtabat, ſed ſindonas) & ſolus ingrediebatur in Templum. Non vult auctor, Iacobum hunc ſummum ſacerdotem fuiſſe, cui ſoli in ſancta ſanctorum ingredi licuerit, non enim dicit, εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ſed tantum, εἰς τὰ ἅγια, ſed ſoli illi ex numero Apoſtolorum, & Virorum Apoſtolicorum, qui tum Hieroſolymis fuerunt, hoc licuiſſe. Rationem autem prærogatiuæ illius reddit, quòd ſolus è tribu Sacerdotum eſſet. Hoc declarauit communi ſigno, inquiens: *quia non laneum opus geſtabat*, vt Iudæi cæteri, *ſed ſindonas*, & veſtes lineas, quæ Sacerdotibus ingreſſuris in Templum lege imperantur. Quid verò hoc ad Chriſtianos, qui ab iſtis legalibus ceremoniis liberati ſunt? Quid etiam ad Monachos, qui laneis, non lineis veſtibus vtuntur?

Athanaſius. 3. *Athanaſius*, ait Bellarminus *in libro de Virginitate ante medium, docet Sanctimonialem, vt fuſcam veſtem ac vilem gerat.* Reſpondeo, librum hunc inter ſuppoſititia opera Athanaſij numerari, quòd ejus ſtilus genuinum ejus non referat, nec Theologica Patris illius grauitas in eo, vt in cæteris, appareat. Deinde, non tantum Monachi, ſed etiam alij Chriſtiani olim veſtitu fuſco & vili vſi ſunt. Et hodie apud Pontificios non Monachi ſolùm, ſed omnes ferè ſacrifici & clerici fuſcis veſtibus vtuntur.

Baſilius. 4. *Baſilius*, ait Ieſuita, *Epiſtola prima ad Gregorium multa dicit de habitu Monachi, & ſimiliter in Quæſtionibus fusè explicatis quæſtione vigeſima ſecunda.* Reſpondeo, pauca ſcripſiſſe hac de re Baſilium: & tamen illa ipſa pro Ieſuita non faciunt. Neque enim certam & peculiarem formam monaſticæ veſtis deſcripſit, neque forma illa, cujus ille meminit, Monachorum habitui, quo nunc vtuntur, ſimilis eſt. Vnam enim veſtem Monachis concedit, eamque jubet eſſe *ſtrictam, & craſſam, & abſque colorum amœnitate.*

Chryſoſtomus. 5. *Chryſoſtomus homilia ſexageſima nona in Matthæum dicit, Monachos habitu imitari Heliam, & Iohannem. Et libro de Comparatione Regis & Monachi dicit, Monachos vno tantum amictu inſtituto ſuo conformi, vti ſolere.* Reſpondeo, ſi Chryſoſtomi loca citata diligenter inſpiciantur, totam Ieſuitæ cauſam euertere. Dicit enim: *Amictus ipſis fortitudini ſuæ conueniens circumiat. Non enim effœminata ac eneruæ per terram ſibi veſtes trahuntur, ſed ita eis praparata ſunt, vt beatiſſimis angelis illis, Heliæ dico, Heliſæo, Iohanni ac vniuerſis Apoſtolis: etenim aliis è caprarum, aliis è camelorum pilis confecta ſunt: multis corium ſolum, & ea vetuſtate conſumpta ſatisfaciunt.* Ex quibus intelligimus, non omnes vnâ veſte, nec ejuſdem formæ vſos eſſe. Illud quoque obſeruandum, quòd dicit, Monachos etiam vniuerſos Apoſtolos in veſtitu imitatos fuiſſe: conſtat autem Apoſtolos non peregrinis, aut ex pellibus caprinis confectis, vel qualibus Monachi noſtri hodie vtuntur, ſed communibus veſtibus vſos eſſe. In libro autem de Comparatione Regis & Monachi non dicit, Monachos vno tantum amictu, inſtituto ſuo conformi, vti ſolere, ſicut Ieſuita audacter fingit, ſed *Monachis veſtem & menſam moderatam eſſe.*

Palladius. 6. Ieſuita dicit, Palladius in hiſtoria Lauſiaca cap. 41. ſcribit, *etiam Virgines ſanctimoniales ſuo tempore cucullis vti conſueuiſſe.* Reſpondeo primò, hæc Palladij Monachi & Euagrij Diſcipuli ſub Theodoſio majore hiſtoria ad Lauſum, Romæ in Vaticana bibliotheca vſque ad annum Domini 1555. delituit. An inde incorrupta ac integra prodierit, affirmare non poſſum. Eam ex Græco conuertit Gentianus Heruetus, quam & fabularum centonem non immeritò dixeris, cujus vanitas argumentis quàm plurimis poteſt reuinci perſonarum, rerum, temporum, locorum, vocum, &c. Secundò, verba hæc citata à Ieſuita capite non leguntur. Tertiò, nautæ & ruſtici quoque cucullis capita ſua tegere ſoliti ſunt: non ergo habitus ille Monachis peculiaris fuit.

7. Ter-

Tertullianus. 7. *Tertullianus*, inquit Bellarminus, *libro de Velandis Virginibus meminit habitus Deo dicati quo vtebãtur ſanctimoniales.* Reſpõdeo primò, Ieſuitam hæc quidem dicere, ſed verba Tertulliani non proferre, quod vtiq; feciſſet, ſi tale quid apud eum exſtaret. Secundò, Virgines illæ, de quibus Tertullianus in hoc libro agit, non erant Moniales conſecratæ, vt ſupra dictum eſt, & paulo infrà, cap. de Conſecratione ſeu velaminis impoſitione Sanctimonialium rurſus dicetur. Tertiò, non erat habitus Virginum illarum vnius formæ, licet Chriſto habitũ dicarent, & modeſtiâ ſuâ ſe Chriſtianas eſſe profiterentur.

Ambroſius. 8. *Ambroſius libro 6. Epiſtola 36. de Paulino loquens, qui ex magno Viro in ſeculo, & nobili ſenatore Monachus factus fuerat, & eo facto multos gentilium Senatorum offenderat: Et cùm ipſi,* inquit, *capita & ſupercilia ſua radant, ſi quando Iſidis ſuſcipiunt ſacra, ſi fortè Chriſtianus Vir attentior ſacroſanctæ Religioni veſtem mutauerit, indignum facinus appellant.* Reſpondeo, Ambroſium indicare velle, Paulinum, qui rejecto gentiliſmo Chriſtianus factus erat, *Veſtem mutâſſe*. Veſtis autem, quam reliquerat, ſenatoria & ſplẽdida erat: quam autẽ ſuſceperat erat exigui pretij, & qualem moderati Chriſtiani gerere ſolebant. Errãt igitur qui eum cucullum monaſticum induiſſe putant.

Hieronymus. 9. *Hieronymus Epiſtola 4. ad Ruſticum Monachum: Vidi, quoſdam,* inquit, *qui poſtquam renũciauerunt ſeculo, veſtimentum duntaxat, & vocis profeſſione, non rebus, nihil de conuerſatione priſtina mutauerunt. Epiſt. 13. ad Paulinum: Tunicam,* inquit, *mutas cum animo. Et Epiſt. 15. ad Marcellam: Tunicam fuſciorem,* inquit, *induta ſe repentè Domino conſecrauit. Et Epiſt. 22. ad Euſtochium de Virginit. omnium Cœnobitarum eũdem fuiſſe habitum dicit, nimirum tunicam & ſagum, quibus in vita Hilarionis addit cucullã: dicit enim, veſtes ejus fuiſſe, tunicam ſacceam, palliolum & cucullam. Epiſt. 27. ad Euſtochium de obitu Paulæ loquens de ſanctimonialibus: Vnus,* inquit, *omnium habitus, linteamine ad tergendas ſolùm manus vtebantur.* Reſpondeo, non ſolùm Monachos quando ſeculo renũciauerunt, veſtes mutâſſe, ſed Chriſtianos omnes, à gentiliſmo conuerſos, luxum priſtinum veſtium & cultûs corporis abjeciſſe, & frugaliore veſtitu vſos eſſe, vt ex Tertulliani libro de Pallio intelligitur. Hic autem quæritur, vtrum Monachi omnes vnâ veſtis, & totius habitûs corporis formâ vſi ſint, & num ea diuerſa fuerit à veſte reliquorum Chriſtianorum? Reſpondet Hieronymus, nec vnam veſtem omnium Monachorum, nec diuerſam à reliquis Chriſtianis fuiſſe. Vt autem tunicam mutârint modò diximus. In citatione loci ad Marcellam oſtendere debuit Ieſuita, omnes Moniales ejuſdem coloris & materiæ veſtes induiſſe, & eas, quoad formã, à veſtibus aliarũ Chriſtianarum Mulierum diuerſas fuiſſe. In vita Hilarionis Eremitæ ab initio dicit, eum ſacco membra cooperuiſſe: deinde habuiſſe pelliceum ἐπενδύτην, quod Eraſmus induſium, ſubuculam & intimã veſtem interpretatur: ſagumq; ruſticum. In fine autem addit cucullam, non quidem vt Monachi propriam, ſed vt peregrinantibus, & ſub dio agentibus commodam, ad propulſandam cœli injuriã, quemadmodum cucullatũ ſagum agricolis imperat Columella, & cucullionẽ viatoriũ Capitolinus in Vero nominat, & Feſtus Cuculliuncuium. In Epiſt. de obitu Paulæ, dicit quidem Hieronymus, Virgines omnes in monaſterio à Paula ædificato vno modo veſtitas fuiſſe: ſed veſtitus ille non erat vnus certus, nec diſſimilis aliarum Virginũ Chriſtianarum frugali & ſimplici habitui.

10. *Auguſtinus*, ait Bellarminus, *lib. 6. contra Fauſtum c. 9. dicit peccatum eſſe ſi vel ſanctimonialis gerat ornamenta nuptarum, vel nuptæ ſpeciem Virginũ veſtibus referant: & Epiſtola 199. ad Ediciam indicat, fuſcam veſtem fuiſſe tunc inſigne continẽtiam profitentium.* Reſpondeo, ex Auguſtini verbis illud ſaltem colligi poſſe, diſtinctionem ſaltem fuiſſe aliquã in frugalitate & luxu veſtiũ, non in forma: & inter Virginũ Chriſtianarum habitũ non multum interfuiſſe. In Epiſtola ad Ediciam, non expreſſè dicit Auguſtinus, fuſcam veſtẽ fuiſſe tunc inſigne continentiam declarantiũ: ſed ex verbis ejus aliquo modo ſaltem colligi poteſt, Monachas nigris veſtibus vſas eſſe. *Quid enim,* inquit, *eſt abſurdius, quàm Mulierem de humili veſte ſuperbire, cui te potius expediret obtemperare candidis moribus, quàm in nigellis veſtibus repugnare Quia etſi te indumẽtum Monachæ delectabat,* &c. Hoc autem nihil ad propoſitum facit, niſi ſolæ Moniales veſtes nigras geſtarent & vnius formæ. Deinde reprehendit Auguſtinus Ediciam, quòd inuito & repugnante Marito Monachæ veſtem, hoc eſt, frugalem & vilem induiſſet. Et quæ hac de re Auguſtini fuerit ſententia, ipſe perſpicuè declarat, Serm. 67. *Vera,* inquit *Conuerſio ſine veſtimentorum commutatione ſufficit. Veſtimenta verò religioſa ſine bonis operibus non ſolum remedium habere non poterunt, ſed etiam juſtum Dei judicium ſuſtinebunt.* Auguſtinus.

11. *Gregorius lib. 2. Dialog. cap. 1. meminit habitus Monachi Et lib. 3. c. 14. meminit habitus ſanctimonialis.* Reſpondeo, Gregorium priore loco non loqui de habitu Monachi, ſed de habitu bonæ conuerſationis. Poſteriore verò meminit quidem habitûs Virginis, ſed qualis fuerit, & an diſtinctus à Virginum aliarum habitu, non indicat. Gregorius.

12. *Caſſianus totum primum librum de inſtiſtitutis Cœnobiorum conſumit in explicando habitu Monachorum, docens, eos præſcriptum habitum profeſſioni congruentem à majoribus accepiſſe.* Reſpondeo, Caſſianus de habitu Monachorum communi loquitur: nec tamen ſignificat, eum Monachis ſolis peculiarem fuiſſe. Imò docet, variam fuiſſe veſtitûs Monachorum formam & materiam, & longè recentiorum Monachorum habitui diſſimilem.

Gangrenſ. Syn.

13. *Gangrenſe Concilium cap. 12. reprehendit eos Monachos, qui ob habitum ſuperbiebant, & contemnebant alios Chriſtianos, qui communibus veſtibus vtebantur.* Reſpondeo, Euſtathiũ hæreticum circa annos Domini 324. ſuis ſectatoribus ac Monachis peculiare quoddam genus veſtitûs excogitâſſe & præſcripſiſſe, eosq́; non verè conuerſos ad Chriſtum, nec verè mutâſſe vitam docuiſſe, qui ſimul & veſtem non mutâſſent, palliatiq́; & cucullati non eſſent. Hanc doctrinam, tanquam hæreticam condemnârunt Patres Gangrẽſis Concilij. Vnde colligere poſſumus contra Bellarminum, nec certam tunc veſtitûs formam lege aliquâ receptam, nec eorum ſententiam probatam fuiſſe, qui communem veſtitum ſpreuerunt, & ſuum ſanctiorem illo judicârunt.

Carthag. 4. Syn.

14. *Concilium Carthaginenſe 4. can. 104. diſtinguit habitum laicalem ab habitu religioſo.* Reſpondeo, diſtinctionem hanc præcipuè in frugalitate & ſimplicitate vtentium, ac veſtis pretio fuiſſe.

15. *De habitu Clericorum vide Chryſoſt. hom. 83. in Matth. & Hieronym. lib. 1. contra Pelagianos, vbi meminerunt candida veſtis. Item Hieronym. in Epitaphio Nepotiani, vbi meminit ſacra tunicæ, quâ vtimur in Myſterio Chriſti.* Reſpondeo, hæc extra oleas à Ieſuita dici: non enim hic de clericali ſed monachali habitu agitur.

Atque hæc ſunt illa quæ cap. 40. pro defenſione monachalis veſtitûs profert Ieſuita: de ſanctitate autem veſtitûs illius, & vi quam formæ, materiæ & colori ejus tribuerunt olim, & adhuc hodiè tribuunt, ne verbũ quidẽ addit, intelligens nimirũ, iſta pertinere ac dici in contumeliam Chriſti, qui ea ſanguine & morte ſuâ comparauit nobis, quæ illi veſtibus monachalibus tribuunt.

Bellarmini ratio cur Monachi ſingulari habitu vti debeant

SECVNDO Bellarminus hoc capite rationẽ reddere conatur, cur Monachi habitũ peculiarem ſumpſerint. Sed fruſtra ejus rei rationes excogitantur & finguntur, quæ ſine ratione & verbo Dei temerè ſuſcepta eſt: ac proinde non immeritò tanquam hominum ſomnia reijciuntur omnes ejus rationes. Præcipua alicui ratio videri poſſet quã ex Baſilio elicere conatur, propter Viti illius authoritatem. Baſilius autem q. 22. non propriè de Monachis loquitur, nec ita vt Bellarminus has rationes explicat. Quærit enim ibi, *Qui veſtitus homini Chriſtiano conueniens ſit*, & indumenta præſcribit *vilia ac ſimplicia, quibus frigoris vis depelli queat, & communem vult eſſe Chriſtianorum ornatum.*

Alter ERROR.

Monachi ab initio non Clerici.

ET hactenus quidem, ab origine videlicet prima ſua vſq; ad annos Chriſti 390. Monachi non in Clericorum, ſed Laicorũ numero habebãtur: proq́; magna abſurditate habitũ fuit in puriori Eccleſia, ſi Monachus ſacerdotio fungeretur, & officia diuina tractaret. Gratianus cauſa 16. q. 1. conatur hoc probare Concilij Niceni 1. Canone, in quo præcipitur, *vt Monachorum conuerſatio & vita ſecundum etymologiam nominis ab omnibus diſcrepet. Cùm enim* Μοναχὸς *Latinis ſingularis dicatur, Monachum per omnia ſingulariter agere oportere, ideoque Monachum non debere alicui, niſi inuicem, pœnitentiam dare*, &c. Sed falſa eſt inſcriptio, neq; enim inter Canones hujus Concilij vſpiam exſtat, vndecunq; Gratianus habeat. Teſtatur autem ea quæ diximus Hierónymus ad Ripatium & Deſiderium, vbi inquit: *Monachus non docentis, ſed plangentis officium.* Et ad Paulinum, *Si cupis*, inquit, *eſſe quod diceris Monachus, id eſt, ſolus, quid facis in vrbibus quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Ad Heliodorum item, *Alia cauſa eſt Monachi*, ait, *alia Clerici, Clerici oues paſcunt: ego paſcor. Illi de altari viuunt, mihi ſecuris quaſi ad radicem infructuoſa arboris ponitur. Si munus ad altare non defero, mihi ante presbyterum ſedere non licet.* Idem alibi dicit, *Monachos in Scethi conueniſſe in vnum, vt ſacerdotem ſibi inuenirent qui eis Miſſarum ſolennia celebraret.* Et Monachos inferiori gradu habitos eſſe tunc tẽporis, quàm Clericos, idem Hieronymus ad Ruſticum docet, vbi inquit, *Monachis ſine presbyterorum conſilio nihil licere agere*, 16. q. 1. c. Eccleſia.

Auguſtinus quoq; haud obſcurè idipſum innuit Epiſtola 76. ad Aurelianum, vbi inter alia dicit: *Ordini Clericorum fit indigniſſima iniuria, ſi deſertores monaſteriorũ ad militiam Clericatus eligãtur, cùm ex his qui in monaſterio permanẽt, non tamen niſi probatiores atq; meliores in clerum aſſumere ſoleamus: niſi fortè, ſicut vulgares dicunt, Malus Choraula bonus ſymphoniacus eſt: ita iidem ipſi vulgares de nobis jocabuntur, dicentes: Malus Monachus bonus clericus eſt. Nimis dolendum ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrigamus, & tam graui contumeliâ Clericos dignos putemus, in quorum numero ſumus, cùm aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat, ſi adſit ei ſufficiens continentia, & tamen deſit inſtructio neceſſaria, aut perſona regularis integritas.*

Imò

Monachi ab initio inferiores Oſtiariis.

Imò Sylueſter I. Papa, ſi Gratiano credimus, in quadã Synodo cõſtituit, vt Abbates monaſteriorũ Oſtiario, qui infimus inter omnes eccleſiaſticos Ordines reputatur, ſint ſubditi. Ita enim habet Canon: *A Subdiacono vſque ad Lectores omnes ſubditi ſint Diacono Cardinali Viro reuerẽdiſſimo in Eccleſia repræſentãtes et honorẽ. Porrò Pontifici Presbyter: presbytero Diaconus: Diacono Subdiaconus: Subdiacono Acolythus: Acolyto Exorciſta: Exorciſta Lector: Lectori Oſtiarius: Oſtiario Abbas*, &c. Diſtinct. 93. c. A Subdiacono, & 16. q. 1. Can. Generaliter. §. Hoc idem. In probatis autem Authoribus, Socrate nimirum, Theodoreto & Sozomeno, qui Romanæ Eccleſiæ hiſtorias quoq; ſcripſerunt nullius prorſus Synodi à Sylueſtro celebratæ fit mentio. Tomi Conciliorũ, anno 1530. editi, vnius tantũ Synodi, quos verò Laur. Surius in lucem dedit, trium meminere. In nulla autem Synodorum iſtarũ Canõ hic à Gratiano citatus reperitur: ſed alius quidã, huic tamen non per omnia ſimilis. Nam caput 7. tertiæ Synodi ita habet: *A Subdiacono vſque ad lectorẽ omnes ſubditi ſint Diacono Cardinali vrbis Romæ, in eo Eccleſia honorem repræſentans tantùm. Pontifici verò presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Acolythi, Exorciſtæ Lectori in omni loco repræſentans obſequiũ, ſiue in publico, ſiue in gremio Eccleſiæ, tãtum Pontifici.* De Abbate autẽ, quòd Oſtiario ſubditus eſſe debeat, nihil præcipitur. Rectè tamen Gratianus affirmat, cauſa 16. q. 1. Canon. Hinc eſt etiam §. Monachos, *vſque ad tempus Euſebij, Zoſimi & Syricij Monachos ſimpliciter Monachos, & non Clericos fuiſſe:* cui etiã adſtipulatur Gloſſa ad Canonẽ, A Subdiacono, diſtinctione 93. Item Antoninus tit. 15. cap. 1. §. 2. Cranzius in Metropoli lib. 2. cap. 1. Et Canonis, placuit. Paragrapho, Neq; pœnitentiam, 16. q. 1. vbi hæc leguntur. *Neq; pœnitentiam dare, neque filium de baptiſmo accipere, neque baptizare, neque infirmum viſitare, neque mortuum ſepelire, neque ad Eccleſiam ſecularem tranſire, neque aliis qualibuſcunque negotiis ſeſe implicare Monachus præſumat. Sit Clauſtro ſuo contentus: quòd ſicut piſcis ſine aqua caret vitâ, ita ſine monaſterio Monachus. Sedeat itaque Solitarius & taceat, quòd Mundo mortuus eſt, Deo autem viuit.*

Monachi probatiores ad clericatum promoti.

Negari tamen non poteſt quin etiam interdum ex Monachis probatiores & magis idonei ad Clericatũ aſſumpti, & ad officia eccleſiaſtica promoti fuerint. Sozomenus enim lib. 6. c. 33. & 34. meminit Lazari cujuſdam ex Monachis Syris circa Niſibenos, iis quos *Greges* dixerunt, qui poſtea Epiſcopus monaſterij factus ſit. Idem eodem loco de Leone quodam Cappadociæ Monacho refert, quòd Eccleſiæ Ancyranæ præfectus fuerit. Scribit etiam lib. 6. c. 34. de Prapidio ſene Monacho Cappadocâ, quòd multorũ vicorum Epiſcopus fuerit, ſimulq; nobiliſſimo pauperum hoſpitia, à Baſilio exſtructo, cui ob id Baſilidi fuerit nomen, præfuerit. Et Solon monaſticen vrbanã profeſſus Rhinocururæ, tandem ejus Ciuitatis Epiſcopus eligitur: lib. 6. cap. 31. Vitus quidam Monachus Eccleſię Carris conſtituitur, cap. 31. Eulogius etiã Monachus Syrus, Epiſcopus tandem ab iis, apud quos claruit, in monaſterio creatus eſt: ibidẽ cap. 34. Meminit quoque Gregorij cujuſdam, quem Preſbyterũ vocat, & Abbatem Monachorum, Epiphanius in Epiſtola ad Ioannem Hieroſolymitanum.

Qui etiam Monachi ad Epiſcopale munus ab Athanaſio fuerint accerſiti, ipſe ad Dracontiũ Monachum ſcribit, quem contentioſius reluctantem ad idem miniſteriũ ſuſcipiendũ expertus, his monet poſt multa: Neque enim tu ſolus ex Monachis es conſtitutus (Epiſcopus ſcilicet) neque ſolus monaſterio pręfuiſti, neq; ſolus à Monachis delectus es. Noſti enim Serapionẽ Monachũ eſſe, & quot Monachorũ Præfectum. Neque à te ignoratur, quot Monachorũ Pater fuerit Apollonius. Noſti Agathonẽ, neq; ignotũ habes Ariſtonẽ. Memor es Ammonij cum Serapione peregrè profecti. Fortaſſis etiam audiſti de Cue in ſuperiori Thebaide: poteris etiam reſciſcere de Paulo, qui eſt apud Latos, & de aliis multis: & tamen iſti Epiſcopi conſtituti, non contradixerunt, ſed habentes pro exemplari Eliſeum, & conſcij quid Elias egerit, & eruditi quid Diſcipuli Chriſti Apoſtoliq; fecerint, ſuſceperũt hanc curam, neq; miniſterium hoc aſpernati ſunt, neq; propterea ſeipſis deteriores facti ſunt, ſed & laboris mercedem exſpectant, proficientes ipſi, alioſq; proficere adhortantes. Quot ab idolis conuerterunt? Quot à furioſa & dæmoniaca conſuetudine ſuis admonitionibus compeſcuerũt? Quot adduxerũt Chriſto ſeruos? adeo vt qui iſta ſigna conſpiciant, admirentur. An, quæſo, non ingens ſignum, puellam inducere vt Virgo maneat, & adoleſcentiorem adhuc, vt ſit continens, & idololatram, vt cognoſcat Dominum? Et poſt aliqua: Quod non ſit impedimento cura Epiſcopalis monaſticæ obſeruantiæ.

Sozomenus item lib. 6. c. 28. Dioſcorus & Eulagius Preſbyteri & Monachi Ægyptij ſunt, quos à diligentia in officio etiam commẽdat: de illo enim refert, quòd examinârit, atq; explorârit ſingulos ad ſacra Myſteria accedẽtes, vtrũ ſeipſos debitè probaſſẽt, an alicujus malefacti conſcij ſibi eſſent: de hoc verò teſtatur, quòd ad Myſteria ſacra accedentium, cogitationes pernouerit, delictaq; eorũ deprehenſa manifeſtè redargnerit, reſipiſcentes verò rurſus admiſerit. Nu-

merantur etiam inter Monachos inquilinæ à Sozomeno Rhinocururæ Ægypti, celebris Melanes, Epiſcopus quoq; ejuſdem vrbis, & commendatur ob externis operibus eccleſiaſticis, cap. 34. Moſes ex latrone laudatiſſimus Monachus fact⁹, Preſbyter tandē creatur Monachorum per Schetim, juxta Sozomenū lib 6. cap. 29. Mauuia Saracenorū Regina eâ cōditione arma depoſiturā ſe, & belli finem facturam promiſit Romanis, ſi Monachus, cui Moſes (alius eſt à ſuperiore) nomē eſſet, genti ſuæ Epiſcopus præficeretur. Quæ conditio Romanis cum gratiſſima eſſet, illicò Moſes comprehendi deduciq; jubetur Alexandriā, & Epiſcopus ordinari: tū ille, *Ego quidem*, inquit, *ſacerdotio me judico indignum, attamen ſi quid per me fieri in diſpenſatione ſua voluerit Dominus, age onus hoc ſubibo:* profectusq; ad Saracenos, Chriſti fidem apud eos feliciſſimè propagauit. Sozom. lib. 6. c. 38. Ruffinus lib. 2. c. 6. Socrates lib. 4. c. 36. Theodoret. lib. 4. c. 23.

Heliodorus item Monachus primò, deinde verò Epiſcopus fuit, & quidē pater Nepotiani Monachi & Presbyteri, ad quē Hieronymus longam Epiſtolam ſcripſit, de viuendi forma Clericis & Epiſcopis digna. De Ammonio in Scheti Monacho Sozomenus indicat, cùm ad eccleſiaſticā vocatus eſſet gubernationē, neq; verbis vel precibus vllis à ſe remouere poſſet, qui eum accerſitū venerant, quòd ſibi auriculam āputârit, vt hoc modo facilius dimitteretur, cùm Canones mutilatis membris neminē ad miniſteria admittāt, Verùm cùm legati ne ſic quidem ipſum miſſum facturi eſſent, ſed ſponte vocationē ſequi nolentē, vel vi abrepturos dicerent (Canones enim iſtos Iudæis rectius obſeruandos: Eccleſiæ verò non multum intereſſe, quo corpore ſit Miniſter, modò doctrinâ & morum pietate integer ſit) ipſe vel linguam etiam ſibi exciſurum minatur, ni faceſſerēt. Vbi obſeruandū quòd non objecit illis profeſſionem ſuam & vitę inſtitutum, ex quo ad Clericatum nemo aſſumi debeat: quod feciſſet vtique ſi Monachis Clericos & ſacerdotes ōninò non licuiſſet. Dioſcorus autē vnus ex Ammonij Fratribus innitus & præter animi ſui ſententiā etiam ipſe quantumuis Monachus Hermopoleos conſtitutus eſt Epiſcopus à Theophilo Alexandrino, qui eorum famâ motus, maximo illos in precio habebat, adeò vt reliquos etiam Dioſcori Fratres, Longum, Euſebium & Euthymium ad ſe vocatos, cōtubernales ſibi & domeſticos voluerit. Iiſque etiam in Cleri ordinem adſcriptis, Eccleſiæ Alexandrię Oeconomiam demùm cōmendauit: quo tamen munere breui tēpore poſt reſignato, in ſolita loca deſerta receſſerunt, quòd monaſticē vitæ vrbanæ præferrēt, vt Nicephorus refert lib. 13. c. 10. Caſſianus lib. 1. de Incarnatione Domini, Leoporium aliquando Monachū, tunc verò Presbyterum fuiſſe dicit. Paphnutius Eremita Presbyter fuit ejus Eccleſiæ, ad quam Eremitæ in Scythia certis diebus ſoliti ſunt cōuenire, vt ex 1. cap. Collationis 3. Caſſiani liquet. Ab eo in miniſterij Eccleſiæ Eremitarū ſocietatē aſcitus. Daniel quidē, Diacon⁹ primùm, mox & Preſbyter. ab ipſo creatus, & vt ſibi in miniſterij ſuccederet gubernatione poſt obitum electus eſt: eodē Auctore cap. 1. Collat. 4. In Cōcilio quoq; Cōſtantinopolitano, in quo Eutyches dānatus fuit, mentio fit 15. Monachorum & Archimandritarum, qui Presbyteri ſimul fuerunt, & damnationi Eutychis factæ in ea Synodo ſubſcripſerunt.

Ex Auguſtino etiā apparet, fuiſſe ejus tēpore vſitatum, in monaſteriis educatos, ad Epiſcopale munus vocare, & Eccleſiæ Clericos Cœnobia miniſtrare. Nam in Epiſtola 81. Caprariæ inſulæ Monachos ſic alloquitur: *Vos Fratres*, inquit, *adhortamur in Domino, vt propoſitum veſtrū cuſtodiatis & in finem perſeueretis:* & ſi quando operam veſtram Mater Eccleſia deſiderauerit, nec elatione auida ſuſcipiatis, nec blandiēte deſidia reſpuatis, ſed miti corde obtemperetis Deo. *Nec veſtrum otium neceſſitati Eccleſiæ præponatis: cui parturienti ſi nulli boni miniſtrare vellent, quomodo naſceremini, non inueniretis.* Loquitur autem de miniſterio quo fideles ſpiritualiter renaſcuntur. Idem ad Aureliū Epiſtola 76. *Et ipſis*, ait, *lapſus occaſio, & ordinis Clericorū fit indigniſſima iniuria, ſi deſertores monaſteriorum ad malitiam Clericatûs eliguntur: cùm ex iis qui in monaſterio permanent, non tamen niſi probatiores ac meliores in Clerū aſſumere ſoleamus: niſi fortè, ſicut vulgus dicit, Malus choraules bonus eſt ſymphoniacus: ita & de vobis jocabitur, Malus Monachus, bonus Clericus eſt, Nimis dolendum, ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam Monachos ſurrogamus, & tam graui contumeliâ Clericos dignos putemus, quum aliquando etiam bonus Monachus, vix bonum Clericum faciat, ſi adſit ei ſufficiens continentia, & tamen deſit neceſſaria doctrina.* Ambroſius quoque, *Moderatâ*, inquit, *diſpenſatione commendamus, doctos aut probos Monachos Presbyterij honore dedicatos prædicare, pœnitentiam dare; debita miſeris relaxare, decimarum, primitiarum, oblationum viuorum & mortuorum portione juſtâ perfrui debere:* ſicut legitur 16. q. 1. C. doctos.

Ex quib⁹ perſpicuū fieri arbitror, etſi Monachi ab initio in Clericorū numero nō ſint habiti, tamē Monaſtica collegia fuiſſe ſeminaria ordinis Eccleſiaſtici, & pios homines ſeſe ad Eccleſiæ gubernationem Monaſticâ diſciplinâ ſolitos fuiſſe præparare, quo aptiores & *Monaſteria ſeminaria ordinis eccleſiaſtici.*

res &

res & melius formati tantũ ſubirent munus. Nõ quòd omnes ad hunc finẽ peruenirent, aut etiam tenderent, cùm maiori ex parte eſſent homines illiterati: ſed qui idonei tantum erant, ſeligebantur, idq; ex diſpenſatione quadam veriùs, quàm quòd tum lege aliquâ ſancitum eſſet.

In occidente quis primus Clericatus Monachatum cõiunxerit.

In Occidente Monachiſmum primus cõiunxit Clericatui S. Euſebius Epiſcopus Vercellenſis, qui in Ægyptum profectus eſt. & Alexandriæ contra Arianos Concilium habuit, & Monachorum inſtitutum diligentius perquiſiuit, & Clericali vitæ cõiungere ſtuduit. Sic enim Ambroſius ad Vercellen. lib. 10. Epiſt. 82. *primus*, inquit, *in Occidentis partibus diuerſa inter ſe Euſebius ſanctæ memoriæ coniunxit, vt & in ciuitate poſitus, inſtituta Monachorum teneret, & Eccleſiam regeret ieiunij ſobrietate.*

Syricius primo, Monachos in tribũ ſacerdotum adſcripſit.

Syricius autem Papa circa annos Domini 390. primus authoritate Pontificià. Monachos lege canonizauit, hoc eſt, in tribum clericorum recepit, vt non iam amplius Monachi ſimpliciter, ſed aliquid majus eſſent, vt qui Clericorum officiis aggregari, & ſacris initiati à primis ordinibus etiam vſque ad Epiſcopatum poſſent. Gratianus 16. quæſt. 1: §. Superiori authoritate. Antoninus tit: 15. cap. 1. § 2. Balæus cẽt. 1. cap. 41. Script. Britanniæ. Ita enim inquit in Epiſtola decretali prima: *Monachos, quos tamen morum grauitas, ac vitæ & fidei inſtitutio ſancta commendat, Clericorum officiis aggregari* ET OPTAMVS ET VOLVMVS: *ita vt qui intra triceſimũ ætatis annũ ſunt digni, in minoribus per gradus ſingulos, creſcente tempore, promoueantur ordinibus: & ſic ad Diaconatus vel Presbiterij inſignia, maturæ ætatis conſecratione perueniant. Nec ſtatim ſaltu ad Epiſcopatus culmen aſcendant, niſi in his eadem, quæ ſingulis dignitatibus præfiximus, tempora fuerunt cuſtodita* Extat etiam 16. quæſt. 1. cap. Monachos. Quod ad poſtremum autem (vt obiter hoc primo loco moneam) contrarium ſtatuit Gelaſius Papa, poſſe nimirum Monachum omnes ordines intra annum recipere: *Monachus Nouitius*, inquit, *morum honeſtate fulcitus, continuò Lector vel Notarius: aut certè defenſor* (hoc eſt, Exorciſta, vt gloſſa annotat) *effectus poſt tres menſes exiſtat Acoluthus, maximè ſi huic ætas ſuffragatur, ſexto menſe Subdiaconi nomen accipiat. Ac ſi modeſtæ conuerſationis honeſtæq; voluntatis exiſtat, nono menſe Diaconus, completoque anno ſit Presbyter, cui tamen quot annorum fuerant interſtitia collatura ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio:* vt eſt videre diſtinct. 77. cap. vltimo Idem etiam in reſcripto Pelagij Papæ conceditur, quod exſtat 16. q. 1. c. In parochia. Hanc tamen repugnantiam Gloſſator ita conciliare conatur, vt hoc diſpenſationem, illud commune ius eſſe dicat.

Syricij constitutio impugnata

Quod autem Syricij conſtitutionem ipſam, qua de his agimus, attinet, impugnaſſe illam Gratianus exiſtimat: Leonem I. Pont. Rom. Epiſt. 61. ad Theodoret. Epiſc. Cyri, quo loco ſpecialiter ſtatuit, vt præter Domini ſacerdotes, nullus, ne Monachus quidẽ audeat prædicare, cuiuſcunque ſciẽtiæ nomine glorietur: vt etiam legitur 16. q. 1. c. Adiicimus. Vbi Gratianus, *Ecce*, inquit, *in hoc Canone vitium eſt expreſſum, & generali conſtitutione euacuatum.* Ego verò exiſtimo, Syricium ſimpliciter ſtatuiſſe Monachos à ſacris ordinibus & eccleſiaſticis officiis non arcendos, quod ante hac plærunque factum fuerat, quòd in laicorum numero haberentur: nõ autem voluiſſe, vt Monachi poſthac deſinerent eſſe Monachi, adeoque licentiã haberent etiam ante initiationem prædicandi pœnitentiam dandi, ſoluendi & ſacramenta adminiſtrandi. Nam in Chalcedonẽſi Concilio Magno hoc diſertè prohibetur, cap. 4: & diu quoque poſt ea tempora Pontifices Romani hoc fieri noluerunt vllo modo. Alexander enim II. *Iuxta Chalcedonenſis*, inquit, *Concilij tenorem, Monachis, quamuis Religioſis, intra Clauſtra morari præcipimus: Vicos, Caſtella, & Ciuitates peragrare prohibemus, & à populorum prædicatione omninò ceſſare volumus.* Calixtus etiam Papa, *Interdicimus*, ait, *Monachis & Abbatibus publicas pænitentias dare, infirmos viſitare, vnctiones facere & Miſſas publicas cantare: Chriſma, oleum: conſecrationes, Altarium & ordinationes clericorum ab Epiſcopis accipiant in quorum Parochiis manent.* Quibus etiam adſtipulatur Paſchalis II. qui in quadam Epiſtola Victorem Bononienſem monet, *vt ſuæ diœceſeos Monachis interdicat, ne præter ſuam aut alterius Romani Pontificis ſententiam ac voluntatem Epiſcopalia iura ſibi temerè arrogent, ſcilicet pænitentiam dare & remiſſionem peccatorum, reconciliationem pænitentium, decimas & Eccleſias*: vt eſt videre 16. q. Peruenit. Idem etiam ſanciuit Eugenius III. Papa: *ne videlicet Monachus pænitentiam daret, infirmos inuiſeret, nec in mortui funere eſſet.* Item. *Ne Monachus Eccleſiam peculiarem regeret:* Robertus Barns. Quâ igitur authoritate ipſe omnes Eccleſias rexit, cùm & ipſe fuerit Monachus? Bernardus quoque Serm. 64. ſuper Cantica teſtatus, *Monacho publicè prædicare non conuenire.* Et in Concilio Mantuano anno 1066. habito ſancitum fuit, *Monachos cœnobio deſtinatos, non eſſe admittendos ad officia Clericorum.* 16. Iuxta Chalcedonenſe.

Syricij lex conditionaliter recepta.

Hanc ipſam tamen Syricij legem quoq; ne tum quidem abſolutè receperunt, ſed ratam & fixam tum demùm habuerunt, ſi

Monachi à Populo electi, & ab Epiſcopo expetiti eſſent accederetq́; Abbatis conſenſus. Inſtitutum hoc fuit in Terraconenſi Synodo circa annos Chriſti 480. celebrata, in cuius Can. 11. præcipitur, *Ne Monachi à monaſteria foras egredientes aliquod Miniſterium Eccleſiaſticum præſumant agere niſi id fiat cum Abbatis imperio.* Et poſt paucos annos in Cõcilio Agathenſi ita ſancitum fuit: *Monachi vagantes ad officium Clericatûs, niſi eis teſtimonium Abbas ſuus dederit, nec in Parochiis, nec in Ciuitatibus ordinentur. Si enim neceſſe fuerit Clericum de Monachis ordinari cum conſenſu Abbatis præſumat Epiſcopus.* In quam ſententiam etiam Ilerdẽſis Synodus, anno Domini 570. habita, decreuit, *Cùm pro vtilitate Eccleſiæ aliquos Monachorum in Clericatus officio Epiſcopus probauerit promouendos, vt cũ Abbatis voluntate ordinentur:* vt habetur 16. q. 1.

Quin imò ſtatuerunt, vt in loco quem Abbas indicauerit, Monachus eligatur, & ab Epiſcopo Sacerdos ordinetur. Sic enim Gelaſius Papa præcipit, 16. q. 1. c. Si quis. *Si quis*, inquit, *Monachus fuerit, qui venerabili vita merito ſacerdotio dignus videatur, & Abbas, ſub cuius imperio regi Chriſto militat, illũ fieri Presbyterum petierit, ab Epiſcopo debet elegi, & in loco quo indicauerit ordinari.* Gregorius I. quoque decreuit, *vt nullus Eccleſiaſticum officium ex monaſterio producatur Monachus, niſi quem Abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit Epiſcopo:* diſtinctio. 58. c. Nullus. Et in Carthaginenſi 5. Synodo ca. 13. præcipitur. *Si quis de alterius monaſterij conuentu repertum, vel ad Clericatum promouere voluerit, vel in ſuo monaſterio maiorem perſonam monaſterij conſtituere, ſine licentia Abbatis & Monachorum: vt Epiſcopus, qui hoc fecerit à cæterorum communione ſeiunctus, ſuæ tantummodo plebis communione contentus ſit: ille verò neque clericus, neque canonicus, neque præpoſitus perſeueret,* diſt. 58. c. Si quis.

Ex quibus colligitur, inuito Abbate non licuiſſe Monachos ad Eccleſiaſtica officia promouere. In Chalcedonenſi autem Concilio Magno contrarium videtur ſancitum Canone 4: qui ſic habet: *Monachos per vnamquãq; Ciuitatem aut Regionem volumus Epiſcopo ſubiectos eſſe, & quietem diligere, & intentos eſſe tantummodo orationi & ieiunio, in locis, in quibus renunciauerunt ſeculo, permanentes nec Eccleſiaſticis, nec ſecularibus negotiis communicent, vel in aliquo ſint moleſti, propria monaſteria deſerentes: niſi fortè his præcipiatur, propter opus neceſſarium ab Epiſcopo Ciuitatis.* Ex Canone quoque, In Parochia decimaſexta cauſa, quæſtione prima, gloſſa colligit, *ſi Patronus præſentet Epiſcopo Monachum aliquem, quòd teneatur Epiſcopus eum inſtituere.*

Alij ad Syricij conſtitutionem, neceſſitatis etiam & vtilitatis exceptionem addiderunt, nec voluerunt Monachum ordinari, & parochialibus Eccleſiis præfici, niſi ſumma neceſſitas & vtilitas id expoſtulet. Sic enim in Concilio Generali Chalcedonenſi Canone 3 ſancitum fuit: *Monachos, qui per Ciuitates ſingulas ſeu poſſeſſiones in monaſteriis ſunt, placent nobis Epiſcopo eſſe ſubiectos, & quieti operam dare, atque obſeruare ieiunia & orationes: in locis in quibus ſemel ſe Deo deuouerint, permanentes: & neq; communicare Eccleſiaſticis, neq; ſeculares aliquas attrectare actiones, relinquentes propria monaſteria, niſi fortè iubeantur propter* VRGENTES NECESSITATES *ab ipſius Ciuitatis Epiſcopo:* vt habetur etiam 16. q. 1. c. Qui verè apparet hoc etiam ex Decretali 1. Gelaſij Papæ, in qua concedit, *vt Monachi eligantur, ſi defuerint Clerici:* ſicut etiam habetur diſtinctio 55. ca. priſcis, & diſtinctio. 76. ſi quis de Religioſo, cum c. ſeq. Et in Ilerdenſi Synodo ſancitum fuit. *ſi pro vtilitate Eccleſiæ aliquos Monachorũ in Clericatus officio Epiſcopus probauerit promouendos, vt tum demum ordinentur,* 16. quæſt. 1. Cum pro vtilitate Vnde Gloſſa ad Canonem, placuit, 16. quæſt. 1. ſic habet: *Satis poteſt admitti, quòd ſecundum antiqua iura Monachi non poterant præeſſe parochialibus Eccleſiis, niſi ex neceſſitate. Hodiè verò* (inquit) *poſſunt, vtilitate etiã ſuadente, quòd magis probati ſunt quàm ſeculares, & ſic magis ſunt vtiles.* Eadem Gloſſa ad Can. In parochia 16. quæſt. 1. dicit, *ex eo quod legitur. Extra de ſtatu Monachorum, intelligere Monachos quod non debeant præfici parochialibus Eccleſiis, niſi ſubſit neceſſitas, vel vtilitas.*

Recepti autem ſic in Clericorum numerum, & ſacris ordinibus initiati, poteſtatem habebant, ſicut Clerici ſeculares, non ſolùm prædicandi, ſed & pœnitentiam imponendi, ſoluendi, ligandi, ſacramenta adminiſtrandi, & decimas aliaq́; Sacerdotibus quæ debeantur, petendi. Sic enim Innocentius Papa, *Si Monachus*, inquit, *ad Clericatum promoueatur, beneficia præſtentur ei pleniter: & annonæ & decimæ donentur abſque vlla dilatione & minoratione.* Et Gregorius Magnus, *Moderamine Apoſtolicæ authoritatis decernimus, vt Monachi, ſi Presbyterij honore dedicati ſunt, cum ligandi ſoluendique poteſtate, decimarum, primitiarum oblationum, donationum quæ fiunt pro viuis & defunctis portionem, iuxta Canonem ad proximiorumque vtilitatem meritò perfectionis iuſtitiæ non minus quàm cæteri Sacerdotes laudabiliter ſibi vendicent.* Rurſus idem: *Ex auctoritate huius decreti, quod Apoſtolica moderamine & pietatis officio à nobis eſt conſtitutum, ſacerdotibus Monachis, Apoſtolorum figuram tenentibus, licet prædicare, baptizare, communionem dare, pro peccatoribus orare, pœ-*

nitentiam

nitentiam imponere atque peccata ſoluere. Cumque nonnulli eſſent qui aſſererent, Monachos, qui Mundo mortui ſunt aut eſſe deberent & Deo vivunt, ſacerdotalis officij potentia indignos eſſe, adeoque ne pœnitentiam dare nec Chriſtianitatem largiri, nec abſoluere poſſe per ſacerdotalis officij diuinitus ſibi iniunctam poteſtatem, Bonifacius, Papa hanc eis poteſtatem confirmauit ſpeciali priuilegio, quod ſic habet: *Omnino labuntur iſti: neque enim Beatus Benedictus, Monachorum præceptor almificus, huius rei aliquo modo fuit interdictor: ſed eos ſecularium negotiorum edixit expertes fore tantummodo. Quod quidem Apoſtolicis documentis & omnium ſanctorum patrum inſtitutis, non ſolum Monachis, ſed etiam Canonicis magnopere imperatur. Nemo enim militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus. Tantorum igitur patrum inſtituti exemplis, quibus periculoſiſſimum eſt refragari, credimus, à ſacerdotibus Monachis ligãdi ſoluendiq; officium, Deo operante, dignè adminiſtrari, ſi eos dignè contigerit hoc miniſterio ſublimari. Decertantes igitur monaſticæ profeſſionis Presbyteros ſacerdotali potentia arcere officio, omnimodo præcepimus, vt ab huiuſcemodi auſibus reprimantur in poſterum:* cauſa decima ſexta quæſt. prima, C. Sunt nonnulli, Vtque omnis occaſio dubitationis prorſus tolleretur, tandem etiam formulâ eâdem quâ ſacerdotes conſecrari cœperunt: neque enim aliud in conſecratione Monachorum dicitur, & aliud in conſecratione ſacerdotũ: ſed vtriuſque in commune à Domino benedictionẽ infundi Epiſcopus obnixè popoſcit. Et dum conſecrat, cũctis ſacerdotibus ſigillatim dicit, *Conſecrentur & ſanctificentur Domine manus iſtæ, vt quicquid conſecrauerint, conſecratum ſit, & quicquid benedixerint, benedictum ſit.* Ecce communis eſt benedictio, vnde igitur deuortium? *Sicut ergo in benedictione vtrique communem nanciſcuntur poteſtatem: ita in inſtitutione communiter aſſequuntur poteſtatis aſſecutionẽ.* Verba ſunt Gratiani, ad Canonẽ. Generaliter: cauſa decima ſexta quæ. prima,

Monachi vi è latibulis ſuis merſerunt.

Atque hoc pacto gens iſta paulatim, locuſtarum inſtar. è ſuis deſertis, & è ſuo cœno, veluti ranæ, emergère cœperunt. Primò enim ex diſpenſatione, deinde ex conſtitutione, tertiò ex ſpeciali priuilegio Monachi facti ſunt Sacerdotes, Epiſcopi, Doctores, Prædicatores & Sacramentorum adminiſtratores, de conſenſu Abbatis & Epiſcopi. Tandem etiam, vt eſt genus hominum ambitioſiſſimum, impudentiſſimum, audaciſſimumque, in maximas ac ſupremas Eccleſiæ Papiſticæ dignitates, veluti Archiepiſcopatus, Cardinalatus, Papatum denique ipſum, veluti crabrones & locuſtæ, inuolârunt, & hodiè Papatûs ſoli columnæ reſtant.

ERROR III.

Monachis clerici facti à priore propoſito tamẽ diſcedere non audebant.

ETſi & hic inſignis error in monaſtica vita primæ hujus Claſſis, quòd Monachis ad Clericatum promotis & ordinibus ſacris initiatis à priori propoſito diſcedere non licebat, ex inſtitutione Innocẽtij I. Papæ, qui cap. 10. decretalis ſecundæ inquit. *De Monachis, qui diu morantes in monaſteriis ſi poſtea ad Clericatûs ordinem peruenerint, ſtatuimus, non debere eos à priori propoſito deuiare aut diſcedere, ne quod diu ſeruauit in monaſterio, id in meliori gradu poſitus amittat.* Legitur etiam 16. q. 1. c. De Monachis. Vbi gloſſa per diſtinctionem hanc Canonem explicare conatur, *Si enim*, inquit. *Monachus tranſit ad Epiſcopatum ex toto abſoluitur à iuriſdictione Abbatis. quod etiam fit, ſi transfertur ad Eccleſiam ſecularem, quæ non eſt ſubiecta Abbati ſuo vel in ſpiritualibus vel in temporalibus. Si verò Eccleſia ſubeſt Abbati ſuo quoad temporalia, reſpondebit Abbati ſuo: ſed quo ad ſpiritualia, eximitur ab eius obedientia. Si verò Eccleſia ex tota ſubiecta ſit Abbati ſuo, tunc manet obediens Abbati ſuo, nec à propoſito recedere debet, quantum ad ea quæ ſunt de ſubſtantia Monachatus, vt de habitu & continentia, & de non habendo proprio, in his enim non abſoluitur, etſi tranſeat ad Eccleſiam ſecularem: verùm in ieiunio, ſilentio & vigiliis abſoluitur.*

Cùm autem ea quæ de ſubſtantia Monachatûs ſunt retinere, & Votum quod in ingreſſu Religionis fecerunt, ſeruare debeãt Monachi etiam ſi facti ſint Clerici, non vtique deſinũt, ſed pergunt eſſe Monachi. Canones autem vetant Monachos prædicare, pœnitentiam imponere, ſacramenta adminiſtrare, &c. etiam poſt illam à Syricio latã legem: vt apparet ex Chalcedonenſis Cõcilij Canone 4. in quo præcipitur, *vt Monachi ieiunio & orationi intenti ſint, & in ſuis monaſteriis maneant, nec Eccleſiaſticis vel ſecularibus negotiis communicent.* Idẽ ſanciuit quoque Paſchalis 2. circa centeſimũ ſupra milleſimum Chriſti annum. Et Calixtus Papa, *Interdicimus*, inquit, *Abbatibus & Monachis publicas pœnitentias dare, infirmos viſitare, vnctiones facere & miſſas publicas cantare. Chriſma, & oleum conſecrationeſq; altarium, ordinationes Clericorum ab Epiſcopis accipiant, in quorum Parochiis manent.* Alexander II. denique iuxta Chalcedonenſis Concilij tenorem, Monachis (quamuis Religioſis) intra Clauſtrum morari præcepit: Vicos, Caſtella & Ciuitates peragrari prohibuit: & à Populorum prædicatione omnino ceſſare iuſſit. Extant hæc omnia 16. q. 1. Quæro igitur, quomodo munus ſuũ benè impleat, quẽ Canones nõ eſſe idoneum declarãt, ideoq;

etiam

etiam non admittunt? Citabunt ſcilicet abortiuum illud decretum Innocentij I. *Non debere Monachum, factum Clericum, à priori ſuo propoſito diſcedere.* Sed quæ eſt illa ratio, vt aliquis, ſimulac Romanam occupauerit ſedem, totam antiquitatem verbulo vno euertere queat? Non immeritò igitur Gregorius I. Papa, cuius tamen tempora plurimùm fæcis habuerunt, hanc Innocentij cōſtitutionē ratam non habuit. Nam Ioanni Rauennat. Epiſcopo ſcribens, *Nemo*, inquit, *poteſt eccleſiaſticis officiis deſeruire, & in monaſtica Regula ordinatè perſiſtere: vt ipſe diſtrictionē monaſterij teneat, qui quotidie in Miniſterio eccleſiaſtico cogitur permanere.* Et ad Maximilianum Syracuſanum Epiſcopum ita ſcribit: *Presbyteros, Diaconos, cæteroſque cuiuſlibet ordinis, qui Eccleſiis quoquomodo militant, Abbates per monaſteria eſſe non permittas: ſed aut amiſſâ Clericatus militiâ monaſticis non promoueantur ordinibus: aut ſi Abbatis loco permanere decreuerint, Clericatus nullatenus permittantur habere militiam. Satis enim incongruum eſt, ſi cùm vnum ex his pro ſui magnitudine diligenter quis non poßit explere, ad vtrumque videatur idoneus.* Idem rurſus Epiſcopo Rauennati Mariano, *Si quis Monachorum, ex quocūque monaſterio, ad Clericatus officiū, vel ſacrum ordinem acceſſerit, non ibi aliquā vlterius habeat poteſtatem:* vt etiam legitur 16. quæſt. I. Nec etiam ineptè ſenſiſſe illi mihi videntur, qui cenſuerunt, *ad quamcunque Eccleſiam venerit aliquis, vt illius conſuetudinem ſeruet.*

Error hic dānatur.

Quod autem diſtinctionem ipſam Gloſſatoris attinet, firma non eſt. Innocentius enim in hoc ſuo decreto non agit de iure Abbatis illo, quod habet in eos qui iuriſdictioni eius ſubiacent, ſed de inſtituto monachico in vniuerſum, adeoq; de iis maximè, quæ in Religionis ingreſſu promittunt vel vouant ſe præſtare velle. Ea autem ſunt obedientia, paupertas, continentia, ieiunia, vigiliæ, ſilentium & ſimilia: ab hoc (vt opinor) propoſito non vult Innocentius diſcedere Monachū, ſi ad Clericatum promoueatur, *ne quod diu ſeruauit in monaſterio, in meliori gradu poſitus amittat.* Hæc ſi Gloſſator per iuriſdictionem Abbatis intelligat maximè, falſum erit quod dicit. Monachos ad Epiſcopatum tranſeuntes, vel ad Eccleſiam, quæ non ſit Abbati ſubiecta, ab hac iuriſdictione ex toto abſolui: pugnat enim cū hoc decreto Innocentij. Deinde Innocentius III. Papa c. Cùm ad monaſterium, negat penes etiam Epiſcopū Romanum eſſe poteſtatem abſoluendi à Voto continentiæ, paupertatis & obedientiæ. Ac licet interdum nihilominus abſoluantur, non tamen fit ex toto. Ab obedientia Abbatū eximuntur ſanè: ſiq; efficiātur Epiſcopi aut Cardinales Monachi, abſoluuntur quoque à paupertate: deſinunt enim iam tum eſſe pauperes: deſinunt obedire Prælatis illius ordinis vel inſtituti: deſinunt, quæ continentur in Regula, quā vouerunt obſeruare: ab vnico tamen cœlibatu nunquam abſoluuntur, cùm ibi grauior ſæpè vrgeat neceſſitas, quàm in aliis. Illud quoq; nihil eſt, quod idem Gloſſator, addit, *eū, qui ad Eccleſiam promoueatur, quæ ex toto Abbati ſubiecta ſit, abſolui ab accidentalibus, non autē à ſubſtantialibus ordinis.* Nomine autem ſubſtātialium tria illa comprehēdit, caſtitatē, paupertatem & obedientiam. Reliqua omnia ad accidentalia refert, quæ in ſingulis regulis continentur. Quæro enim, vnde nam certi ſint, Deum hanc diſtinctionem admiſſurū, cùm non tantum tria illa voueant, ſed illa ſimul omnia quæ in ſua regula continentur? Quod ſi igitur ab vno iſtorum abſolui poſſunt, non impediēte Voto, ab aliis omnibus etiam poſſunt. Sin autem ab hoc non poſſunt, propter Votum neque ab aliis poſſunt abſolui.

Similiter, quum multi Epiſcopi ad Monachorum habitum deſcenderent, & nihilominus in pontificali Throno permanere vellent, id quoque in Concilio Conſtantinopolitano, qui ſub Photio Patriarcha in Sophiæ Templo celebratum eſt, prohibitū hoc canone fuit. *Vniuerſalis hæc Synodus ſtatuit, vt ſi quis Epiſcopus, vel aliquis alius ex pōtificali dignitate voluerit ad vitam monaſticam deſcendere: & pœnitentiæ locum implere, ne amplius Antiſtitis dignitatem vſurpet. Monachorū enim profeßiones, ſubiectiones, & diſcendi cupiditatis rationem habent, non autem doctrinæ & primatus: nec alios paſcere: ſed ipſos paſci profitentur.*

ERROR IV.

NOnnulli etiam in hac Claſſe Monaſticam vel ſolitariam vitam elegerunt, non virtutis amore, verùm odio nuptiarum & coniugalis vitæ, à qua, tanquam ab aliquo turpi ſcelere, abſtinebant. Damnantur autem hi à Patribus, in Gangrenſi Synodo anno 324. celebratâ, congregatis, qui Canone 9. ita decreuerunt: *Si quis Virginitatem cuſtodiat, aut in continentia degat, ac velut abhorrens nuptias, ſecedat ac ſolus agat, non ideo quia ſancta ſit virginitas, neque propter Virginitatis bonum, Anathema ſit.* Et Canone 10. eiuſdem Synodi, *Anathemata feriuntur illi, qui Virginitatem ſeruantes ob Dominum, ſuperbiunt, ac ſe ſupra coniugatos extollunt:* quod faciebāt plerique omnes Monachi, tū verò maximè ſectatores Euſtathij, qui Armeniis, Paphlagonibus, & iis qui ad Pon-

Solitariam vitam eligētes multi odio cōiugij. Error hic dānatur.

Pontum habitant, monaſticæ conuerſationis author fuit, & in mulias ſuperſtitioſas, abſurdas & alienas à verbo Dei obſeruationes exorbitauit, quas inter & hæc non fuit poſtrema, quòd nuptias ita damnauit, vt nullum in conjugali poſitum gradu, ſpem habere apud Deum aſſereret, nolletque idcirco vt in ædibus eorum qui honeſtè etiam Matrimonio conjuncti viuerent, preces haberentur. Sacræ literæ autem torum conjugalem impollutum vocant: varias verò ἐθελοθρησκείας & electionis cultus, qualis reuera Monachatus eſt, reiiciunt ac damnant.

ERROR V.

Parentes monaſtica vita ergo relique runt liberos & è contra liberi parentes.

QVemadmodum autem vno inconuenienti dato alia multa ſequuntur: ita hoc errore recepto approbatoq; mox plures alios poſt ſe traxit. Fuiſſe enim legimus multos parentes qui liberos ſuos reliquerunt: & è contra liberos, qui parentibus debita officia denegârunt, Religionis & monaſticæ vitæ prætextu, cui ſeſe deuouerant totos. Exſecratur autem & damnat hos ſimul ōnes Gangrenſis Synodus. Nam Canone 15. ita ſancitur: *Si quis filios ſuos relinquit, nec eos alit: &, quantum quidem valet, eos ad pietatem diuini cultus non informat: vel* (vt alij verterunt) *eis ſecundum pietatem neceſſaria non præbuerit: ſed ejus Religionis quam ſectatur: vel* (vt alij habent) *continentiæ occaſione: ſeu* (vt alij habent) *exercitationis* (ἀσκήσεως) *prætextu, negligendos eos putauerit, ſit anathema.* Et Canone 16 in hunc modum præcipitur: *Quicunque filij à parentibus, prætextu pietatis ſeu diuini cultus ſecedunt, maximè ſi fideles fuerint, debitumque honorem parentibus non exhibent, æſtimatâ videlicet longè pluris in ipſis Dei Religione, anathema ſit.* Neque injuriâ anathemate feriuntur tales, Paulus dicit: *Vos patres nolite ad iram prouocare filios veſtros*: Epheſ. vltimo, & Coloſſ. 3. Hoc autem faciunt, non tantùm, qui liberis ſuis, tanquam ſeruis, moroſius dominantur: qui natos minis truculentiſſimis & conuitiis irritant: ſed etiam, qui relictis ipſis, in monaſterium concedunt, omni prorſus liberorum curâ abjectâ: aut etiam, qui filiis exhæreditatis & abdicatis, Cœnobiis, quibus ſeſe mancipârunt, tradunt & abdicant ſua bona.

Error hic reprobatur.

Lex Dei quoque de Votis, cujus æquitas moralis eſt, parentibus concedit liberorum Vota infringere atque irrita facere. *Si fœmina*, inquit, *Moſes, quidpiam vouerit, & ſe conſtrinxerit juramento, quæ eſt in domo patris ſui, & in ætate adhuc puellari, ſi cognouerit pater Votum, quod pollicita eſt, & ſtatim vt audierit contradixerit Pater, & Vota & juramenta ejus irrita erunt, nec obnoxia tenebitur ſponſioni, eò quòd contradixerit Pater*: Num. 30. Hæc ratio valet etiam in filiis. Paulus quoque poteſtatem dat parentibus locandi, vel non elocandi Filiam: 1. Corinth. 7. Sin verò liberis etiam inuitis parentibus monaſterium ingredi liceret, vt vult Bellarminus, nulla eſſet parentum in dictis rebus poteſtas.

Diuina etiam lex præcipit, *Honora Patrem & Matrem tuam*: Exod. 20. Apoſtolus inquit: *Filij obedite parentibus veſtris in Domino*: Epheſ. 6. Item, *Mutuam vicem filij reddite parentibus*: priore ad Timoth. quinto. Debent ergo liberi ſeſe gratos erga parentes pro educationis beneficio exhibere, & mutuam vicem ipſis reddere. Hoc verò non faciunt, qui parentes deſerunt, ipſiſque inuitis monaſticam vitam ſuſcipiunt.

Humana quoque lex edicit, vt *liberi parentes alant, aut vinciantur.* Item, *vt Filiusfamiliâs vel ſeruus ſine Patris aut Domini authoritate non obligetur*, Iuxta Vlpianum ff. de pollic. l. ſi quæ. Idem ſentiunt Iuriſconſulti omnes, filiosfamiliâs ex Voto ſine conſenſu parentum non teneri, vt eſt videre L. filiusfamiliâs. Cod. de fidejuſſoribus & ibid. d. Bartolus in l. tenetur §. ſi filius de act. empt.

Baſilius dicit quæſt. 15. fusè explicata, Filios non eſſe recipiendos ad monaſticam diſciplinam, niſi à parentibus offerantur.

Denique, ſi Vxor non poteſt monaſterium ingredi inuito Marito, ergo nec liberi ſine conſenſu Parentum, quum plus juris habeant Parentes in Liberos, quàm Viri in Vxores. Ergo Parentes relictis Liberis; & viciſſim Liberi deſertis Parentibus religionem (vt vocant) profiteri non debent.

Contra diuinam igitur & humanam legem laudat Hieronymus Paulam, nobiliſſimam Romæ fœminam, in eius Epitaphio, quòd, licet Fratre, cognatis, &, quod his maius eſt, Liberis proſequentibus, & clementiſſimam Matrem pietate vincere cupientib. ipſa tamen facilè hos omnes neglexerit: Cumq; paruus Toxotius filiolus, poſt quem Paula parere deſierat, ſupplices manus tetendiſſet in littore. Ruffina jam nubilis, vt ſuas expectaret ſaltē nuptias, tacens fletibus obſecrâſſet, tamen illa ſiccis oculis ab iis diſceſſerit. Inter hoſtium autē manus, & captiuitatis durā neceſſitatem,

Hieronymus teſtatur.

tem, nihil crudelius eſt quàm Parentes à liberis ſeparari: filios è ſinu & complexibus Matrum rapi: illa verò, neceſſitate nullâ vrgente, ex ſuperſtitione verius quàm pietate, non ſolùm cognatos & affines, ſed etiam Liberos, chariſſima ſua pignora, tam facilè deſeruit: Imò idem Pater, quaſi hoc parum eſſet, Heliodorũ ſuum ad vitæ ſolitariæ ſocietatem exhortans, *Licet*, inquit, *paruulus ex collo pendeat nepos: licet ſparſo crine & ſciſſis, veſtibus vbera, quibus te nutrierat, Mater oſtẽdat: licet in limine Pater iaceat: per calcatum perge Patrem: ſiccis oculis ad vexillum crucis euola. Solum pietatis genus eſt in hac re eſſe crudelem. Neque verò neſcio quæ te dicas nunc cõpede præpediri. Non eſt nobis ferreum pectus, nec dura præcordia: non ex ſilice natos Hyrcanæ nutrire tigrides: blandis tibi Vidua ſoror hæret lacertis: nunc illi cum quibus adoleuiſti vernulæ, aiunt: cui nos ſeruituros relinquis? Nunc & gerula quondam, iam anus: & nutritius ſecundus poſt naturalem pietatem Pater, clamitat: Morituros expecta paulisper & ſepeli. Forſitan & laxis uberum pellibus Mater, arata rugis frõte, antiquum referens mamma lallare, congeminet. Dicant, ſi volunt, & Grammatici: In te omnis domus inclinata recumbit. Facilè hæc vincula rumpit amor Dei, & gehennæ timor. At contra ſcriptura præcipis, parentibus obſequendum. Sed quicunque eos ſupra Chriſtum amat, perdit animam ſuam.* In hanc ſententiam etiam D.

Auguſtinus. Auguſtinus Epiſtolâ 38. hortatur Lætum ſuũ, *vt neglectis cognatorum, affectibus, ad id quod cœperat: ſolitariam & monaſticam puta, vitam ineundam fortiter pergat.* Et ad Fabiolam idem Pater ſcribit: *Quanti Monachorum, dum Patris Matrisque miſerentur, ſuas animas perdiderunt?*

Hunc errorem Bellarminus defendere conatur duabus exceptionibus. Hunc autem manifeſtiſſimum errorem Bellarminus defendere conatur, *primò*, duabus exceptionibus: quarum prima eſt, ſi liberi ad pubertatis annos peruenerint. Pubertatis autem annos conſtituit in viris anno 14. in fœminis anno 12. Reſpondeo, verbũ Dei has exceptiones & conditiones Ieſuiticas neſcire, ſed ſimpliciter dicit liberos, quandiu in domo patris fuerint, ſub Patris poteſtate eſſe, ideoq; etiã illi licere Vota liberorũ infringere. Altera exceptio eſt, vt parẽtes nõ ſint in tali neceſſitate, vt ſine liberorũ auxilio viuere non poſſint: tunc enim teneri eos ex præcepto Dei parentib⁹ obedire. Reſpondeo neq; hanc conditionẽ in verbo Dei exſtare, quod ſimpliciter mandat, vt parentibus obediamus. Præcepta autem affirmatiua non tantum in neceſſitatis caſu ſed etiam extra illum obligant.

Ex ſcriptura. *Secundò* errorem hunc probare conatur ex S. Scriptura. Simul tamen fatetur apertè, *etſi Scriptura hoc disertè non doceat, tamen illi valdè conforme eſſe.* Citat autem primum locum ex Gen. 12. c: vbi Deus ad Abrahamum dicit *Egredere de domo tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui.* Reſpondeo, Ieſuitã hoc loco pro paribus ſumere quæ ſunt imparia, & *δὶς δὶα πασῶν* diſcrepant. Aliud enim eſt Deum iubentem ſequi, & aliud Monachorũ Patriarchas, puta Franciſcum, Dominicum, Ignatium Loyolam, &c. ſequi. Aliud etiam eſt idololatras deſerere, & in terram promiſſam proficiſci, & aliud pios parentes relinquere, & monaſterium ingredi, ibiq; ſeſe in barathrum idololatriæ ac ſuperſtitionum coniicere. Abraham quoque mortuo Patre iuſſus eſt rurſus de terra ſua reuerti. Monachis autem ſemel monaſteria ingreſſis nunquam amplius inde licet egredi. *Explicatur locus Gen. 12. c.*

Explicatur locus Deut. 33. c. Deinde vt errorem ſuum defendat, citat locum ex Deut. 33. c. *Qui dixit Patri ſuo & Matri ſuæ, Neſcio vos: & Fratribus ſuis, Ignoro illos: Hi cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruauerunt.* Eſt hæc eadem cum ſuperiore fallacia. Commendatur enim hoc loco à Moſe in tribu Leui ſyncerum & incorruptum iudicium, quòd ſibi contra idololatras opem tulerint nullâ perſonarum ratione habitâ, ſeque potius imperio ac mandato expreſſo Dei, quàm ſuis affectibus accõmodârint. Monachi è contra ſine vllo Dei mandato, Parentes ſuos deſerunt, ſeque ad idololatras conferunt, eoſque defendunt.

Explicatur locus. Pſal. 45 Eodem etiam pertinet locus quẽ ex Pſalmo 45. citat: *Obliniſcere Populum tuum, & domum Patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum.* Compellat enim his verbis Dauid Ægyptiorum Regis filiam, quam Solomon Vxorem duxerat, eamque hortatur, vt depoſitâ memoriâ paternæ domûs & abiectâ idololatriâ, in qua educata erat, veram de Deo doctrinam in hoc populo ſonantem amplectatur, ne, ſi ipſa prauos cultus retineret, quibus aſſueuerat, aliis ſuo exemplo noceret. Quid hoc obſecro ad Monachos? qui piis parentibus relictis monaſteria ingrediuntur, ibique in omne genus ſuperſtitionum ſeſe præcipites dant. Si ad Eccleſiam ſpiritualem Chriſti ſponſam hæc verba referas, multò magis Ieſuitæ ſententiam euertunt, Hortatur enim fideles propheta, ne vlla alia in re, quàm in ſincero erga ſponſum amore, vero cultu, reuerentiâ atq; obedientiâ felicitatem ſuam ponat; ſeque ita beatã fore iudicet, ſi relictâ paternâ idololatriâ, & ſpretis illicitis ſuperſtitionib⁹, huic vni ſe totam dedat, atque ab eius erga ſe amore pendeat. Monachi verò contrariũ faciũt: Deinde totus hic Pſalmus vinculũ coniugij confirmat, ideoque docet eſſe arctiſſimum, laudat etiam & cõmendat illud. Votum autem Monachatûs illud è cõtra abrogat ac ſoluit.

Ad hæc

Explicatur locus Matth. 10.

Adhæc profert Bellarminus verba Chriſti, Matth. 10 *Filius, qui amat Patrem aut Matrem plus quàm me, non eſt me dignus.* Et, *Pater, qui Filium vel Filiam amat ſupra me, non eſt me dignus:* quibus probare vult licere liberis, retinentibus etiam & retrahentibus Parentibus, ad Religionis Eremum properare. Petitio eſt principij. Quæritur enim de hoc, an parentes & liberos relinquere, & monaſticum habitum induere, ſit Chriſtum, ac non potius omnis generis ſuperſtitiones ſequi? Item, num deſerere parentes vel liberos, ac cœnobiticam agere vitam, ſit Chriſtum plus quàm Patrem aut Matrem amare? Nihil equidem tale docere nos Dominus his verbis voluit: ſed hoc potius, vt ipſum omnibus qui nobis etiam coniunctiſſimi ſunt, quique naturæ legibus nobis commendantur, præferamus; imo tantumnon odio habeamus, ſi quando res eo deueniat, vt aut ipſum abnegare, aut ab illis diuelli oporteat. Per comparationem igitur dicuntur iſta, vt neminem nobis tam charum aut amicum habeamus, vt in eius gratiam velimus à Chriſto deficere, qui nos pretioſo ſuo ſanguine redemit. Deinde hoc quoq; vult, vt eos affectus, qui per ſe etiam laude digni ſunt, in officio contineamus, ne nos à fide & pietate, quam ipſi debemus, tranſuerſum abripiant. Vnde dicit, *Qui amat Patrem aut Matrem, Filium aut Filiam* SVPRA, *aut* PLVS QVAM ME, *non eſt me dignus.* Nihil igitur hæc ad ſtabiliendam Monachorum aliorumq; ſuperſtitioſorum hominum ἀϛοργίαν faciunt. Nam hæc præſtare poſſumus etiam extra monaſteria, ſi cum parentibus pijs & fidelibus habitemus: non enim illi nos ad fidei abnegationem compellunt, ſed liberè poſſumus adire ſacras conciones, audire verbum Dei: licet nobis ſine periculo inuocare Deum, & Sacramentis, vt à Chriſto inſtituta ſunt, vti. Et quamuis multa contra verbum Dei à quàm plurimis in mundo impunè fiant, nemo tamen ad peccata & enormia ſcelera compellitur, ſed quo quis ſanctiorem vitam agit, hoc gratior & acceptior bonis eſt omnibus. Grauiter igitur errant qui ſub hoc prætextu ἀστοργίαν hanc ſuperſtitioſorum hominum excuſare conantur. Gangrenſis certè Synodus non ſolùm ἀστόργους hos, ſed etiam illos anathemate ferit Can. 3. qui docent, *Seruum diuini cultûs, aut aliquo Religionis prætextu, contemnere Dominum ſuum, & recedere à ſeruitio, non autem docent, in bona voluntate, & omni honore ſeruire ſuo Domino.* Quanto magis igitur damnandi erunt, qui liberos non docent obſequi parentibus, ſed potius ſe ipſorum obedientiæ ſubducere & monaſterijs ſeſe includere.

Grauiſſimè quoq; monet Eraſmus magni iudicij vir, Hieronymum in Epiſtola ad Heliodorum verba Chriſti, de non amandis ſupra ſe Parentibus nonnihil ad ſuum negotiū ſeu inſtitutum torſiſſe. *Nam id quidem*, ait, *locum habet, vbi parentes Ethnici vetant, quo minus fias Chriſtianus: non, vt deſertis parentibus, quibus opus eſt fortaſſe tuo ſubſidio, in Eremum aut in monaſterium temere abdas: cùm poſſis apud Chriſtianos parentes Chriſtianam agere vitam ſi modo purgaris animum mundanis affectibus. Verùm huiuſmodi detorſio probatur in exhortando aut deterrendo. Sed alij paſſim & ſeriò, quicquid de Mundo, hoc eſt de mundana vita dictum eſt, id detorquent ad communem Chriſtianorum vitam quod de ſequendo Chriſtum id trahunt ad Monachorum vitam. Olim cùm maxima mortalium pars ſacrificaret idolis, Chriſtiani afflicti ab illis, & non ferentes quotidianas in Chriſtum blaſphemias, fugiebant in ſolitudines, & mundum impium ac pernicioſum iurè vitabant. Nunc cùm vbique colitur Chriſtus quorſum attinet fugere? Si Mundum vocas affectus à Chriſto alienos: puta, faſtum: auaritiam, inuidiam libidinem: hic Mundus intra te eſt, à te ipſo fugias oportet. Alioquin & in monaſterijs quantumlibet ſemotus, Mundum inuenies.*

Adducit denique, *quod Luc. 9. non permiſit Dominus eum, quem vocabat, vt iret domum ad ſalutandum, vel ad ſepeliendum parentem.* Reſpondeo primò, apud Euangeliſtam Lucam nihil legi de ſalutatione Patris, neq; etiam moris eſt ſalutare mortuos: Bellarminus igitur hoc de ſuo addidit. Deinde ex particulari ac diſpari nihil ſequitur, particulare eſt quòd Chriſtus duos illos Diſcipulos ex ſingulari reuelatione vocauit talia autem in exemplum trahi non debent. Diſpar eſt, quòd Monachi ad otium vocantur ad miniſterium verbi Dei: Nam priori dicit, *Sine vt mortui ſepeliant mortuos ſuos, tu verò profectus annuntia Regnum Dei*: poſteriori verò dicit, *Nemo qui manum ſuam admouet aratro, & reſpicit ad ea quæ retro ſunt, appoſitus eſt ad Regnum Dei:* Quod pro Monachis nihil facit. *Explicatur locus Luc. 9.*

Tertio, ſententiam ſuam Ieſuita probare vult Canonibus Conciliorum aliquot. *In Concilio*, inquit, *Toletano* 10. *cap vltimo ſic ſancitur: parentibus filios Religioni tradere non amplius, quàm vſq; ad* XIII *eorum ætatis annum licentia poterit eſſe. Poſteà vero an cum voluntate parentum, an ſuæ deuotionis ſit ſolitarium Votum, erit filius licitum Religionis aſſumere cultum.* Reſpondeo Synodū hanc, iuxta Panuinium celebratam eſſe circa annos, Chriſti 660. quando variæ ſuperſtitiones in Eccleſiā irrepſerant. Deinde Synodi huius decretum non infirmat parentum in liberos poteſta- *Ex Canonibus Conciliorum, Concilium Toletanum 10.*

tem. Docet enim, parentes filios ſuos impuberes monaſterijs tradere potuiſſe. Poſt pubertatis autem annos, etſi concedat liberis monaſteria ingrediendi poteſtatem, nihil tamen ſignificat vnde intelligere liceat, eos inuitis parentibus potuiſſe monaſteria ingredi.

Concilium Triburienſe. In Triburienſi Synodo anno 811. celebrata capite vigeſimo quarto ſancitur ita, vt Bellarminus ex Gratiano refert, *Si in fortiori ætate adoleſcentula vel adoleſcens ſeruire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus prohibendi.* Reſpondeo primò, aut paulò ante, Concilium hoc celebratum eſſe eo tempore, quo tenebræ maximæ totam ferè Germaniam occupârunt. Secundò de Gratiano reſpondeo, ipſum 20. quæſt. 2. c. puella peſſimâ fide verba Synodi huius retuliſſe atque interpretatum eſſe. Nam pro eo quod de *patrono* puellæ, & de *patrocinio* Synodus ſtatuerat, Gratianus de parentibus interpretatur: malè parentes patronis accenſendo aut adæquando. Nec dici poteſt, nomen *parentis* & *patroni* Gratianum in Italica & Hiſpanica lingua accepiſſe: nam Triburienſis Synodus non in Italia vel Hiſpania, ſed in finibus Germaniæ & Galliæ ad Rhenum, & à Germanis habita fuit. Præterea tota illa pars, *Si verò in fortiori ætate adoleſcentula, vel adoleſcens ſeruire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus prohibendi*, quæ præcipua & propria eſt quæſtionis huius, non eſt in Canone hoc Synodi huius, ſed Gratia aſſuta eſt ei. Negamus igitur authoritatem eius.

Clemens 3. Clemens 3. Cùm virum de regularibus, loquens de puella nobili, *Tunc*, inquit, *quia liberum habet arbitrium in electione propoſiti, parentum ſequi non cogitur voluntatem.* Reſpondeò primò, Clementem hunc Papam, qui ſellam pontificiam anno 1187. tenuit, in propria cauſa teſtimonium dicere, ac propterea nullius auctoritatis eſſe. Secundò, Clemens hic non dicit, puellam inuitis parentibus monaſterium ingredi poſſe, quod Bellarminus probare vult, ſed vbi à parentibus monaſterio traditur, & ipſi poſteà diſſentiunt, cogi eam tunc parentem ſequi voluntatem. Tertiò, quum de velo Religionis imponendo filiæ dicto loco ageret Clemens, negat eam cogi ad ſequendam parentum voluntatem. Non autem per contrarium ſenſum ſequitur, vt eum ipſo Clemente loquamur, ſi parentes cogere non poſſunt, ad ſuſcipiendum Religionis velum, ergo etiam cogere non poſſe, vt non ſuſcipiat. Parentum enim in impediendo, quàm in cogendo maior eſt auctoritas. Exempli gratiâ: Coniugium liberorum impedire poſſunt, cogere verò non poſſunt. Eadem eſt prorſus in eligendo vitæ genere ac ſtatu ratio.

Teſtimonij patrum. Chryſoſtomus. *Quarto* probat teſtimonijs Patrum. *Chryſoſtomus in fine libri tertij contra vituperatores monaſtica: Sin autem*, inquit, parentes alloquens, *vos contenderitis, filij quidem ſi fuerint egregiâ virtute præditi, etiamſi nolueritis, ad hanc peruenient philoſophiam monaſticam, ſempiterniſque gaudijs fruentur: vos autem inſuitos vobis ipſis cruciatus congeritis.* Reſpondeo, hæc pro Bellarmini ſententia confirmanda non facere. Hortatur parentes, vt filios ſuos ad vitam monaſticam ſuſcipiendam hortentur: quod ſi hoc nolint facere, filios ipſorum nihilominus eam ſuſcepturos. Non igitur ſenſit, filios inuitis ac renitentibus maximè parentibus poſſe & debere monaſteria ingredi. Nam aut poſtea cum licentia eorum, aut poſt mortem parentum hoc facere potuerunt. Præterea loquitur Chryſoſtomus de monaſterijs ſui temporis, quæ pietatis Scholæ & officinæ erant: ac fortaſſe reprehendit parentes, quòd liberos vel propter ſeculi amorem, vel Religionis ac pietatis contemptum monaſteria ingredi noluerunt. Hodiè verò Religionis veræ exercitium vbique viget, & monaſteria impietatis ac idololatriæ officinæ ſunt. Idem reſpondetur ad id quod Ieſuita ex Chriſoſtomi homil. 84. in Ioan. & in cap. 6. Epiſtolæ ad Epheſ. profert, *parentes cùm ſpiritualia, aut pietatem impediunt, non agnoſcendos vel audiendos.* Nam qui liberos ſuos hodiè monaſteria ſua ingredi prohibent, eos non à ſpiritualibus aut pietatis officijs, ſed ex idololatriæ & omnium turpitudinum ac ſuperſtitionum cloaca reuocant. Aſſumptio itaque in hoc argumento Bellarmini falſa eſt, quæſtionem monaſticam pietatem eſſe contendit. Atque vt prorſus non eſſent corrupta hodiè monaſteria, in vitæ tamen genere deligendo nihil liberis temerè inuitis parentibus facere licet.

Theophylactus. Eadem eſt ad Theophylacti locum reſponſio, qui in caput decimum nonum Ioan. dicit, *Non oportere parentibus ad pietatem obſiſtentibus parere.* Nam pietas hodiè à monaſterijs vbique exulat.

Ambroſius. *Ambroſius*, inquit Ieſuita, *libro tertio de Virginitate loquens de illis, quæ inuitis parentibus profitebantur, non arguit ipſas, ſed earum parentes, qui vim facere conabantur quos dicit peiores, Gentilibus eſſe, qui filias præmijs ad Virginitatem inuitabant.* Reſpondeo primò, non eandẽ Virginitatis rationẽ fuiſſe

de

de qua loquitur Ambroſius, & eiusquæ in Papatu hodie in vſu eſt, de qua Bellarminus loquitur. Secundò, non agit Ambroſius de eo, quòd liceat liberis inuitis parētibus Religionem monaſticam ingredi, de quo controuerſia eſt, ſed de ingreſſis Religionem ex conſenſu parentum, quòd eos non liceat inde reuocare, & vi ad nuptias cogere. Poſtremò etſi maximè de hac quæſtione Ambroſius ageret, quòd tamen à Ieſuita falsò ei tribuitur, non ſequeretur tamen ex diſpari, cùm Ethnicorum ſuperſtitio non poſſet vllo iure dici Chriſtianorum obligatio, vel obligationis argumentum. Ex diuerſo igitur: controuerſo & diſpari nihil ſequitur.

Hieronymus. Objicit Ieſuita ad Hieronymum, qui in Epiſtola de ſuſpecto conrub. *Si quis*, inquit, *te corripit: quòd ſis Chriſtiana, quòd ſis Virgo, non cures quòd Matrem deſerueris, vt in monaſterio inter Virgines viueres: talis detractio laus tua eſt.* Item: *crudelitas illa pietas eſt, illum enim præfers Matri, quem præferre vberis & animæ tuæ.* Reſpondeo, his verbis Hieronymi probari non poſſe, licere liberis Religionem ingredi parentibus inuitis. Nam illa ad quam ſcribit Hieronymus de conſenſu Matris profeſſa erat Virginitatem: ſed tantum docet propter Chriſtum & veram Religionem Parentes & omnia deſerenda eſſe: inuictum quoque Chriſtiani hominis animum in vocatione ſua aduerſus omnes impetus exterorum, atque infidelium imprimis, eſſe oportere: dicit enim, *Si quis te corripit, quòd ſis Chriſtiana*, &c.

Et ad Heliodorum, *Licet*, inquit, *paruulus ex colle pendeat nepos, licèt ſparsò crine, & ſciſſis veſtibus vbera, quibus te nutrierat Mater oſtendat, licèt in limine Pater iaceat, percalcato perge Pater ſiccisque oculis ad vexillum crucis euola, ſolum pietatis genus eſt, in hac re eſſe crudelem.* Reſpondeo primò, ipſummet Hieronymum fateri in Epiſtola ad Nepotianum, ſe in ea hac, quam ad Heliodorum ſcripſerat, calentibus adhuc Rhetorum ſtudijs, pro iuuenili ætatis ratione, ſcholaſtico flore luſiſſe, quæ cauſa eſt, quod hyperbolis ac reliquis id genus ornamentis plurimis in ea vtitur. Secundò, nego conſequentias, Chriſtum ſequere ſolum, ergo vitam monaſticam elige. Item, Hieronymus vitam monaſticam ſui temporis laudauit ergo hodiernam quoque laudat & præcipit.

Hieronymus, inquit Ieſuita, *in Vita Malchi teſtatur, eum, cùm à parentibus ad nuptias minis & blanditijs cogeretur, eis inuitis ad monaſterium ſe contuliſſe.* Reſpondeo, particulare hoc eſſe exemplum, vt etiam Leobardi & Pappulæ, quos Gregorius Turonenſis, Legendarum ſcriptor, ob eandem cauſam laudat, vt refert Bellarminus, ideoque inde nihil colligi poteſt. Deinde legibus non exemplis nobis viuendum eſt.

Auguſtinus etiam Epiſtola 38. ad Letum refert, eum à Matre impeditum eſſe, ne ad vitam perfectam ſequeretur: ſed hoc improbat Auguſtinus. Reſpondeo, Eraſmo non videri hanc Epiſtolam Auguſtini eſſe, ſed potiùs Paulini: ac licet eruditam eam eſſe fateatur, multùm tamen diſſonare dicit à phraſi Auguſtini. Sed ſit maximè Auguſtini, non tamen hortatur Letum ad monaſticam vitam, quæ ei falsò tribuitur, ſed ad Chriſtianæ vitæ perfectionem. Imò hortatur eum, *vt pietatem aduerſus Matrem ſeruet.* At hæc Letus hic ætatis & iudicij virilis, quum hæc ad eum ſcriberentur, & tamen nihil inuitâ Matre, nedum Patre inuito, facere decreuerat. *Auguſtinus.*

Gregorius Magnus *Parentes in via Dei nobis aduerſantes odiendo & fugienda neſcire iubet.* Reſpondeo, Gregorium hoc loco de Chriſtiana fide & vita, non de vita monaſtica loqui. *Gregorius M.*

Quod ad Bernardum attinet, cuius Epiſtolam 111. Ieſuita objicit, quam Heliæ cuiusdam Monachi nomine ad parentes eius ſcripſerat, Reſpondeo, mirum non eſſe Bernardum illa ſcripſiſſe, qui & Monachus ipſe fuit, & maximis illius ſeculi tenebris oppreſſus fuit. *Bernardus.*

Poſtremò, ſententiam ſuam Bellarminus Ratione confirmare nititur, quam ſub Ambroſij nomine proponit. *Cui licet*, inquit Ambroſius libro de Virginitate, *maritum eligere, cur non licet Deum præferre?* Reſpondeo, pro paribus hic ſumi à Bellarmino, quæ ſunt impatia: aliud enim eſt Deum præferre, & monaſterium ingredi. Præterea, vt licet Maritum eligere, non tamen hoc contra voluntatem parentum fieri licere dicit. *At*, inquit, *licet filijs parentibus inuitis Matrimonium contrahere, cur non ergo liceat eiſdem inuitis continentiam profiteri?* Reſpondetur, hoc non Ambroſij, ſed Bellarmini argumentum eſſe, & quidem admodum elumbe. Nam iuxta doctrinam Pauli licet nubere, ſi continere non queas. Ingreſſum autem monaſterij eſſe vel præcepti, vel iuris diuini ne ipſe quidem Bellarminus dixerit. Deinde ipſi etiam Canoniſtæ fatentur, peccare liberos qui contra voluntatem parentum coniunguntur. Antecedens igitur falſum & contra bonos mores eſt: niſi fortè parentes contra bonos mores iu- *Rationibus.*

ſtum honeſtumq; coniugium iuſtâ ætate & modò à liberis poſtulatum impedire velint: tum enim publica auctoritas legitimi Magiſtratûs, velut communis parentis interuenit. Falsa eſt etiam conſequentia, non enim idem ſunt continentia, & ingreſſus in monaſterium, extra quod multi continentiam profeſſi ſunt, atque etiam caſtius ſeruârunt quàm in Cœnobijs.

Dicit prætereà Ieſuita, *poſſe Coniuges matrimonio iam contracto, ſed non conſummato, in monaſteria diſcedere.* De hoc ſequenti errore dicetur. Addit, *quemlibet ingenuum poſt annos pubertatis ſui iuris eſſe.* Aſſerit quidem hoc Ieſuita, ſed nulla lege probat: quum ex lege diuina & humana contrarium oſtendi poſſit. Denique ait, Deo magis obediendum quàm hominibus. At monaſterium ingredi non eſt Deo obedire: aut præceptum Dei aliquod oſtendatur, in quo hoc mandetur. Inquit: *Conſuluit Deus perfectam vitam omnibus in genere, & in particulari internâ inſpiratione vocat aliquos.* Reſpondeo, de vocatione generali hoc certum: de vocatione vero interna ad monaſticam vitam, falſum.

ERROR SEXTVS.

Mulieres à viris nolentibus, & è contra, in monaſteria ſeceſſerunt.

ACcidit etiam, vt multæ Mulieres, proprijs Viris quantumuis nolentibus derelictis, & Viris Vxoribus derelictis, vinculum coniugale diſſolueret, & vel monaſticam vitam vel continentiam ſimpliciter profiterentur. Fecerunt hoc Montani hæretici inſtinctu, qui primus legem de ſoluendis ditimendiſque Matrimonijs tulit, vt inquit apud Euſebium lib. 5. cap. 18. Apollonius: ex proprio facto ſuo, quo Priſcillam & Maximillam à Maritis ſuis abſtraxit, generale Dogma conſtituens, quod Mulieribus Religionis ergò à Viris etiam inuitis & repugnantibus diſcedere liceret. Eundem errorem diſſeminauit poſteà latius Euſtathius & ipſe hæreticus atque Monaſticæ vitæ in Armenia & Paphlagonia Author. Et eo vſq; excreuit tandem, vt non ſolùm Baſilius in quæſtionibus, quæſt. 12. doceat, *Virum qui non poßit ab Vxore conſenſum impetrare transeundi ad monachiſmum, poſſe, eâ etiam inuitâ id facere*: ſed etiam Iuſtinianus Imperator hoc lege latâ defendat C. de Epiſc. & Cler. l. finali. Caſſianus quoque col. 21. cap. 9. de Theona Abbate quodam ſcribit, *quòd cùm per quinque annos cum Vxore vixiſſet, ac poſt id tempus Monachus fieri vellet, ab Vxore autem licentiam non impetraret, illâ etiam inuitâ Matrimonium ſoluerit, & Religionem ingreſſus ſit*: ac cap. 10. idem Caſſianus non vult reprehendi hoc Theonæ factum, quod Miraculis claruerit, & à plurimis magnis patribus factum eius collaudatum ſit.

Error hic damnatur.

In eo autem peccârunt, quòd non ſolùm Matrimonium ſecundum doctrinam dæmoniorum (1. Timoth. 4.) contempſerunt, ſed etiam vinculum coniugale neſandiſſimo auſu ruperunt, contra Chriſti mandatum, *Quod Deus copulauit homo ne ſeparet.* Et Paulus 1. Cor. 7. ait: *Vxori Vir debitam beneuolentiam reddat: ſimiliter autem & Vxor Viro. Vxor proprium corpus non habet in poteſtate, ſed Vir:* ſimiliter autem *& Vir proprium corpus non habet in poteſtate, ſed Vxor. Ne fraudate alius alium, niſi ſi quid ex conſenſu ad tempus, vt vacetis ieiunio & precibus: & rurſum ſimul conuenite, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam veſtram.* Item, *Ijs qui matrimonia iuncti ſunt, denuntio non ego ſed Dominus: Vxor à Viro non diſcedito. & Vir Vxorem ne dimittito.* Quæ quidem nullâ aliâ occaſione ad Corinthios ſcripta ab Apoſtolo, quàm quòd iam tum apud eos fuerunt, qui ſáctimoniæ aut caſtitatis prætextu vel Maritos vel Vxores relinquerent, vt D. Hieronymo placet lib. 1. contra Iouinianum. Secundum Regulam itaque Verbi Dei damnauit errorem hunc & Gangrenſis Synod. quæ c. 14, ita ſancinit: *Si qua Mulier, Virum proprium relinquens, diſcedere voluerit, nuptias execrans, anathema eſto.*

Ante aliquot annos prodijt quidem ſcriptum Abdię cuiuſdam Babylonici, quem fingunt contemporaneum, imò comitem Apoſtolorum fuiſſe, in quo probare velle videtur huiuſmodi diuortia vel ſeparationes coniugum Religionis ergo non admodum diſplicuiſſe Apoſtolis: narratur enim ibi de Druſiana quadam, quòd, poſtquam à Ioanne Apoſtolo ad Chriſtianam Religionem fuiſſet conuerſa, noluerit amplius Marito ſuo commiſceri. Et quidem Marito repugnante ipſam mori potius voluiſſe, quàm fidem Marito præſtare. Sed quùm hoc ex diametro pugnet cū manifeſtiſſima doctrina Pauli 1. Cor. 7. mirum certè, quî potuerit ab Apoſt. approbari. Rectè ergo vetus Eccleſia talia ſcripta de Actib. Apoſtolorum, non tantùm inter Apocrypha, ſed inter ſuppoſititia, adulterina cōmentitia, abſurda & impia reiecit, ſicut Euſebius loquitur lib. 3 c. 25. Eccleſ. hiſt. & repetitur diſt. 15. Ex quibus intelligitur, ſimul, quid de eo quoq; ſtatuendum quod ibidem narratur in vita Thomæ, Mulieres conuerſas, à Thoma Mulieres, conuerſas, à Thoma didiciſſe, vt nō amplius dormirent cum Maritis ſuis. Cumque Rex peteret à Thoma quia ſeparârit animos Vxorū à conſortio ſuo curare debere vt redeant, vt fiant cōiuges ſuę ſicut antehac fuerint Thomam reſpon. *Errat iuſſio Regis, ſi n. hoc facerē, Deus corp⁹ animā*

muteret

mittaret in æternum ignem. Quod certè manifeſtiſſimè pugnat cũ doctrina Pauli 1, Cor. 7. D. Hieronymus quoq; Epiſtola 14, ad Celantiam, grauiter arguit eam, quod ſine licentia Viri continentiam vouiſſet.

Et D. Auguſtinus multis in locis probat, neutri coniugium ſine alterius voluntate ſeu conſenſu licere contioentiam vouere, vel vitam monaſticam, altero derelicto, ſuſcipere. *De adulterinis coniugijs, ſi tu abſtines*, inquit, *ſine Vxoris voluntate, tribuis ei fornicandi licentiam, & peccatum illius tuæ imputabitur abſtinentiæ.* Ad eundem modum in Pſalmum centeſimum quadrageſimum ſextum ait: *Si dicat Vir, continere iam volo: nolo autem Vxor. non poteſt: quod enim tu vis, non vult illa. Nunquid per continentiam tuam debet illa fieri fornicaria? Si alij nupſerit te viuo, adultera erit. Non vult Deus tale damnum tali lucro compenſari. Redde debitum, etſi non exigis reddere: pro ſatisfactione perfecta Deus tibi computabit. ſi non quod tibi debetur exigis, ſed reddis quod debetur Vxori.* Ad Armentarium Riparium, & Paulinam ioquit, *Vna ſola cauſa eſſe poteſt, quare te ad id quod vouiſti non ſolùm non hortaremur, verùm etiam prohiberemus implere: ſi fortè tua coniunx hoc tecum ſuſcipere animi, ſeu carnis infirmitate recuſaret. Nam & vouenda talia non ſunt à coniugatis, niſi ex conſenſu & voluntate communi: Et ſi propriè fuerit factum, magis eſt corrigenda temeritas quàm perſoluenda promiſſio. Neque enim Deus exigit, ſi quis ex alieno aliquid vouerit, ſed potius vetat vſurpare alienum.* Idem in quæſtionibus Numer. *Manifeſtum rſt*, ait, *ita lrgem voluiſſe fœminam ſub Viro eſſe, vt nullus eius vota, quæ abſtinentiæ cauſa voluerit, reddantur ab ea: niſi auctor Vir fuerit permittendo Nam quum ad peccatum eiuſdem Viri pertinere voluerit lex, prius ſi permiſerit, & poſtea prohibuerit, & hoc tamen non dixit, vt Mulier quod vouerat faciat, quia permiſſa iam prius à Viro fuerat, dixit eſſe peccatum, quia abnuit quod prius conceſſerat non tamen Mulieri ex hoc iuſſu dedit, vt quod prius Vir ei conceſſerat, poſtea ſi prohibuerit contemnatur.* Et grauiter admodum ad Ediciam Epiſtola 199, ita ſcribit: *Continentiam Marito nondum volente non ſecundum ſanam doctrinam nr' ſuſcepiſſe cognoui. Neque enim corporis tui debito fraudandus fuit priuſquam ad illum bonum, quod ſuperat pudicitiam coniugalem, tua voluntati voluntas quoque accederet: niſi fortè non legeras nec audieras vel non attenderas Apoſtolum dicentem: Bonum eſt homini Mulierem non tangere. Propter fornicationem autem vnuſquiſque ſuam Vxorem habeat, & vnaquæque ſuum Virum habeat. Vxori Vir debitum reddat ſimiliter autem & Vxor Viro. Vxor non habet poteſtatem, corporis ſui, ſed Vir: ſimiliter autem & Vir non habet poteſtatem corporis ſui, ſed Mulier. Nolite fraudare inuicem, niſi ex conſenſu ad tempus, vt vacetis orationi: & iterum ad id ipſum eſtote, ne vos tentet ſatanas propter intemperantiam veſtram. Secundum hæc verba Apoſtolica, etiam ſi ſe ipſe continere voluiſſet, & tu noluiſſes, debitum tibi reddere cogeretur, & illi Deus imputaret continentiam. ſi non ſuæ ſed tuæ cedens infirmitati nè in adulterij damnabile flagitium caderes, maritalem tibi concubitum non negaret: quantò magis te, quàm magis ſubiectam eſſe decuerat, ne ipſe quoque in adulterium diabolica tentatione traheretur, in reddendo huiuſmodi debito voluntati eius obtemperare conuenerat, cum tibi voluntatem continendi acceptaret Deus, quia propterea non faceres ne periret Maritus. Et mox: Si nunquam tenuiſſes Mariti aſſenſum, numerus te nullus defendiſſet annorum: ſed poſt quantumlibet tempus me conſuluiſſes, nihil tibi aliud reſponderem niſi quod ait Apoſtolus: Vxor non habet poteſtatem corporis ſui ſed Vir.* Huc vſque Auguſtinus. Non ergo aſſequutus eſt ſenſum ſanctiſſimi Viri Gratianus, qui cauſâ 33 quæſt. 5 Canone, Quod Deo ex hac Epiſtola Auguſtini probare conatur: Non poſſe Virum continentiæ vota reſcindere, quę ſine eius aſſenſu Mulier Deo promiſerit.

Gratiani error.

Diſertè enim Auguſtinus in his quæ recitauimus, verbis, docet Continentiæ Vota neq Mulierum ſine conſenſu Viri, nec Virum ſine conſenſu Mulieris Deo reddere poſſe, alioquin irrita haberi debere. In ſequentibus verò eius Epiſtolę verbis, quę à Gratiano iſto Canone citantur, docet, Si pari cõſenſu voueant Coniuges continentiam, perſeueranter vſq; in finem reddere debere; à quo propoſito, ſi alter Coniugum diſcedat, alterum ſaltem inſtantiſſimè perſeuerare debere. *Ad hoc*, inquit Auguſtinus, *te* (Ediciam) *Nunquam exhortarer, niſi tibi ad hoc Vir conſenſiſſet. Nam ſi nunquam tenuiſſes eius aſſenſum, numerus nullus te defendiſſet annorum.* Falſam igitur hic Canon inſcriptionem habet; quæ ſic habere debebat: *Poteſt Vir continentiæ vota reſcindere, quæ ſine eius aſſenſu Mulier Deo promiſit.* Vel ſic: *Non poteſt Vir continentiæ vota reſcindere quæ cum* (non ſine) *eius aſſenſu Mulier Deo promiſit*: hic enim verborum Auguſtini ſenſus eſt, quæ à Gratiano eo loco citantur.

Error hic extirpari non potuit.

Sed quia ſemel radices in Eccleſia error hic egerat, euelli amplius non potuit. Gregorius enim Turonenſis in Vitis Patrum de quodam Venantio Bituricenſi refert, quòd parentum iuſſu ac conſenſu in iuuenali ætate cum honeſta puella matrimonium contraxerit, poſt celebrata verò ſponſalia, forte Turonum in monaſterium Sancti Marti-

ni veniſſe, ac quum omnia perluſtrâſſet, eo vitæ genere adeò delectatum fuiſſe, vt nouę nuptæ libellum repudij miſerit, & ab Abbate Syluino in Monachorum ordinem cooptatum fuiſſe.

Inhumaniſſimum factum.

Idem Turonenſis in eandem ſententiam aliud, ſed longè atrociſſimum inhumaniſſimumq; factum recitat lib.6, hiſt. cap.34. *Ante hos*, inquit, *annos quum Ingeltrudis monaſterium puellarum intra atrium S. Martini collocare cœpiſſet, filiæ ſuæ Berthegundi mandata mittit, dicens: Relinque Virum tuum, & veni, vt faciam te Abbatiſſam huic gregi quem congregaui. At illa audito leuitatis conſilio cum Viro Turonos aduenit, ingreſſaq; monaſterium Matris, dicebat Viro: Regredere hinc, & guberna liberos noſtros, nam ego non reuertar tecum: Non enim videbit Regnum Dei coniugio copulatus* Quæ ſanè verba non ex ſuggeſtione cœleſtis, ſed tartarei atque infernalis illius ſpiritûs protulit, de quo Paulus ſcripſit, *quòd ex eius inſtinctu in nouiſſimis temporibus falſi doctores coniugia prohibituri ſint.*

Factum Berthegundis damnatum.

Non probat autem factum hoc Berthegundis Turonenſis Gregorius: nam ita eodem loco ſcribit: *Ille verò* (Maritus Berthegundis) *ad me* (Gregorium) *veniens, nunciauit mihi omnia quæ à coniuge audierat. Tunc eo accedens ad monaſterium, Canonum Nicænorum decreta relegi, in quibus continetur, Quia ſi qua reliquerit Maritum, & thorum, in quo bene vixit, ſpreuerit, dicens, Quia non ſit ei portio in illa cœleſtis Regni gloria, qui fuerit coniugio copulatus, anathema ſit. Quibus auditis, Berthegundis metuens, ne à Sacerdotibus Domini communione priuaretur, egreſſa monaſterium redijt ad Virum ſuum.* Videmus igitur hinc, vnde iſtæ coniugum diſtractiones Religionis ergo exortæ ſint. Scribit idem tamen Author, *tandem Matrem aſtu, & fraude Filiam à Coniuge auulſiſſe iterum.* Improbauit etiam errorem hûc Gregorius M. ad Theoctiſtum patritium lib.9, indict.4, Epiſt.39, vbi etiam reprehendit legem illam ciuilem, quam ſupra recitaui, quæq; permittit contrarium: *Sunt*, inquit, *qui dicunt Religionis gratiâ coniugia debere ſolui. Verùm ſciendum eſt, ſi hoc lex humana conceßit, lex tamen diuina prohibuit. Per ſe enim veritas dicit: Quod Deus coniunxit, homo ne ſeparet. Quæ etiam ait: Non licet admittere Vxorem, exceptâ causâ fornicationis. Quis ergo latori huius legis contradicat? Scimus quod ſcriptum eſt: Erunt duo in carne vna. Si ergo Vir & Vxor vna caro ſunt, & Religionis causâ dimittit Vir Vxorem, vel Mulier Virum in hoc Mundo remanentem, vel etiam fortaſſe ad illicita vota migrantem: quæ eſt iſta conuerſio, in qua vna & eadem caro ex parte tranſit ad continentiam, & ex parte manet in pollutione:* Et mox: *Si Continentiam, quam Vir appetit Mulier non ſequitur, aut quam Mulier appetit, Vir recuſat, diuidi coniugium non poteſt, quòd ſcriptum eſt: Mulier poteſtatem ſui corporis non habet ſed Vir: ſimiliter & Vir poteſtatem ſui corporis non habet, ſed Mulier*, Idem Leoni Epiſc. Cathinenſi ſcribit, *Mulierem abſq; Viri conſenſu monaſterio deputatam, ad eius conſortium non prohiberi debere quò minus redeat.* Et Adriano Panormitano notario præcipit, *vt Agathoſa Maritum ſuum qui in monaſterium ab ipſa ſeceſſerat, etiam tonſuratum curet reddi: præſertim ſi non probetur vel Virum eius voluntate conuerſum fuiſſe, vel relictam vxorem crimen adulterij commiſiſſe.* Et iiſdem rationibus quibus ſupra ad Theoctiſtum, vtitur. Idem etiam ſcribit Vrbico Abbati. Et à Gratiano 27, q.2, citatur ex Synodo 8, Canon, qui ſic habet: *Si quis coniugatus vult conuerti ad monaſterium, non eſt recipiendus, niſi prius à Coniuge caſtimoniam profitente fuerit abſolutus. Nam ſi illa viuente illa per incontinentiam alteri nupſerit, proculdubio adultera erit: nec recipietur apud Deum eius Viri conuerſio cuius ſequitur coniugalis fœderis proſtitutio.* Idem ſanciuit etiam Nicolaus Papa, vt eſt videre apud Gratianum 27, q. c. Scribit nobis.

ERROR SEPTIMVS.

Promiſſa continentia cum conſenſu irrita reddi non poteſt.

IN hoc ipſo tamen non ſolùm Auguſtinus in Epiſtola ad Ediciam ac alibi, ſed & alij Patres errârunt quoque quod docuerunt, ſi cum conſenſu alterius coniugum ab altero promiſſa fuerit continentia: etiam ſi poſteà in irritum deducere voluerit, qui permiſit, non tamen poſſe. Item, Si pari conſenſu vouerint coniuges continentiam, neutri coniugum id violare, nec ambobus ad congreſſum coniugalem redire licere. Cumque ex conſenſu Vxoris quidem inſtituiſſet ab vſu matrimonij abſtinere per occaſionem domeſticæ cõſuetudinis relapſa eſt illa ad coitum. Pœnitentiâ verò ducta, ſe contulerat ad loca ſancta, & Hieron. rem totam narrat. Laudat ille propoſitum Vxoris, & ſimul adhortatur illius Maritum. in Epiſtola quę Ruſtico, quamuis falsò, vt Eraſmus autumat, inſcribitur, vt Vxoris exemplo etiam ipſe pœniteat, & loca ſacra viſat. Et Gregorius M. reprehendit quaſdam Mulieres, quæ ex monaſtica vita ad Maritos ſuos reuerſę fuerant: lib.4, Epiſt.18.

Confutatur hic error.

Pugnat autem hæc doctrina manifeſtè cùm verbo Dei. Chriſtus dicit, *primò* Math. 19. *Quod Deus coniunxit, homo ſeparare non debet.* Cùm autem coniugati, ſuſcepto ex mutuo conſenſu continentiæ Voto, à ſe inuicem diſcedunt, ſeparantur contra mandatum Chriſti & ſoluitur coniugale vinculum. Reſpondet Bellarminus cap.17, *hoc facilè ſolui*

ni poſſe: nam non ſolui coniugium per Votum continentiæ: & hon probare vult ex Auguſtini libro primo de Sermone Dominici cap. 14. Sed non conſentiunt alij ex Pontificijs, qui apertè fatentur, hoc modo ſolui coniugium; vt Angelus in Authent. de Epiſcopis & Clericis, §. Si verò conſtante. Et Baldus poſt gloſſam in authent. Sed hodie c. de adult. Ita etiam Lombardus lib. quarto Sent. diſtinct. 31, §, 2, inquit: *Corporaliter poſſunt ſeparari coniuges cauſâ fornicationis, vel ex communi conſenſu cauſâ Religionis.* Et Tridentinum Concilium anathema dicit ijs, *qui dixerunt, Matrimonium ratum per ſolennem Religionis profeſſionem alterius coniugum dirimi.* Leges etiam Pontificiæ vetant, *ne vel Vir Vxorem, vel uxor Virum repetat.* Talem ſeparationem nec ipſe probauit Auguſtinus, quem tamen Ieſuita pro ſe citat. *Qui dimittendi moram quæſiuit*, inquit libro primo *de Sermone Domini in monte, ſignificauit, quantum potuit duris hominibus, ſed nolle diſſidium.* Et alibi dicit, *Præceptum eſſe Domini, Mulierem à Viro non diſcedere.* Nec obſtat quod libro de ſermone Domini capite decimo quarto, *Coniugia illa beata pronunciat, quæ terrenâ prole contemptâ continentiam inter ſe pari conſenſu ſeruari potuerint.* Nam nec diſceſſum à ſe inuicem, nec vota continentiæ probat, nec illis coniugij vſum negat, qui continere non poſſunt.

C. Venientes &c. conſtitutus &c. Dudum de conuer. coniugatorum.

Secundò Chriſtus dicit, *Non omnibus datum eſt verbum iſtud: qui poteſt capere capiat.* Et Paulus docet, *Vxori Virum debitum præſtare ſeu reddere debere, ſimiliterque Vxorem Viro: neuter enim coniugum proprij corporis ius habet. Vnde infert: Ne fraudetis vos inuicem, niſi ſi quid ex conſenſu,* PRO TEMPORE (ita quidem habet vulgata verſio, ſed in Græco eſt, πρὸς καιρὸν AD TEMPVS) *vt vacetis ieiunio & precationi.* Simul tamen monet vt in hac re, quid expediat, conſiderent, ne diuturniore iſta veluti coniugij interruptione ad incontinentiam ſolicitentur. Nam ita inquit: *Et rurſum ſimul conuenite, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam veſtram.* Errauit igitur dupliciter Hieronymus: primò, quòd laudauit Vxorem hanc, quam pœnituit, quòd poſt promiſſam continentiam, Viro ſuo debitum perſoluerat. Deinde quòd adhortatur Virum eius ad eandem pœnitentiam, quam viſendis locis ſacris declarare debeat. Talem enim pœnitentiam ſacræ terræ nuſpiam iniungunt aut præcipiunt.

Bellarminus vt eludat locum Pauli.

Hunc apertiſſimum locum Pauli Bellarminus c. 17 ſic eludit: *Paulus*, inquit *poſtquam*, ait: *Iterum reuertimini in idipſum, ſubdit, Hoc autem dico ſecundum indulgentiam, non ſecundum imperium. Vbi illud: Secundum indulgentiam, non poteſt referri ad id: Nolite fraudare inuicem. Ibi enim locum habet imperium, non indulgentia, neque ad illud: Niſi ex conſenſu ad tempus, vt vacetis orationi. Nam abſtinere ad tempus ex conſenſu propter orationem, non eget indulgentiâ. Id enim dicimur indulgere, quod non libenter concedimus, ſed quaſi coacti. Paulus autem maximè cupiebat, vt contineret cum dicat; Cupio omnes eſſe ſicut meipſum: ergo illud Secundum indulgentiam, refertur ad illud; Iterum reuertimini in idipſum. Id enim Paulus non libenter concedit, ſed indulget propter incontinentiam illorum. Et ſic exponunt Hieronymus libro primo contra Iouinianum. Auguſtinus libro primo contra Iulianum capite vigeſimo primo. Ambroſius, Theodoretus & alij in hunc locum. Ergo qui perpetuò continet ab Vxore ex conſenſu, rem gratam Paulò faciunt, tantum abeſt, vt ille hoc prohibuerit.* Hæc omnia Ieſuita.

Explicatio loci. 1. Cor. 7.

Reſponſio.

Reſpondetur, verba illa Pauli, *Hoc dico ſecundum indulgentiam*: in quibus robur Bellarminiani argumenti ſitum eſt, non poſſe referri ad illa, *Reuertimini in idipſum*: alioquin non liceret coniugibus, qui propter orationem abſtinent à coniugali opere, iterum ad ſe inuicem redire, quod vult Apoſtolus. Et ſi hoc quod dicit Paulus. *Cupio omnes eſſe ſicut meipſum*; ad eos pertineret, tum hoc ad omnes coniugatos pertineret, & tenerentur omnes à ſe inuicem diſcedere. Pugnaret deniq; præceptum cum conſilio. Nam præceptum eſt; Ne coniuges à ſe inuicem diſcedant. At cõtinentiam dicunt eſſe conſilij tantum. Sed verba illa commodiſſimè referuntur ad ea. quæ ſuperius dixerat de nuptijs. Nam vt hortaretur vnumquemque qui non poteſt continere, vt Vxorem ducat: hoc tamen ſecundum indulgentiam dicit. Sic etiam exponit Lombardus libro 4, Sent. §. Sed ſi diſtinct. 31. *Egerat Apoſtolus*, inquit, *de nuptijs & de carnali coitu, & ad vtrunq; retulit illud, Hoc autem dico ſecundum indulgentiam.* Nec repugnat Hieronymus, vel cæteri Patres, quorum mentionem facit Ieſuita. Hieronymus enim Indulgentiam ad nuptias refert *Muſſitamus*, inquit, *adhuc nuptias non vocare indulgentiam, ſed præceptũ* Hoc autem ille rectè fieri negat. Auguſtinus libro primo, capite vigeſimo primo, contra Iulianum, huius loci planè nullam mentionem facit. Libro ſecundo contra Iulianum meminit quidem huius loci, *ſed neminem alterum fraudare* vult. Hoc verò nihil ad rem facit. Ambroſius & Theodoretus in ſuis ad hoc caput Commentatiis nihil prorſus habent quod pro Bellarmino faciat. Hæc de loco Pauli ſufficiant.

Bellarminus errorem hunc defendere vult ex Baſilio.

Sed pergit Ieſuita & noſtram ſententiam de præſenti quæſtione oppugnare, ſuam verò confirmare nititur ex Patribus.

Baſilius in Quæſt. q. 12. *Eos*, inquit, *qui in coniugio Matrimonij ad talem vitam accedunt, percunctari oportet, an ex conſenſu hoc faciant, &c.* Reſpondetur, loqui Baſilium de tali profeſſione, quam emittere potuit alter ex oonjugibus, altero repugnante. Nihil enim dicit eſſe antiquius, quàm vt Dei iuſſis pareatur. Hoc verò ne aduerſarij quidem probant.

Epiphanio.

Epiphanius hæreſ. 59, & Hieron. contra Vigilant. dicunt, *Coniugatos non conſueuiſſe ſacris initiari, niſi continentiam perpetuam ab Vxore promitterent.* Reſpondeo, quæri, an tales continentiam vouerint, & vbi de hoc conſtiterit, an à ſe inuicem diſceſſerint, ita vt rurſus conuenire non licuerit? Hoc Epiphanius & Hieronymus nec factum innuũt, neq; etiam probant. Deinde neuter hoc abſoluiè & ſimpliciter, atq; vniuerſaliter dicit, ſed tantum de Eccleſiarum parte. Ex particulari verò nihil neceſſariò ſequitur. Epiphanius non dicit hoc ſemper & vbiq; obſeruari, ſed ibi *maximè vbi accurati ſunt Canones Eccleſiaſtici illi*, de quibus paulò ante egerat. Neque aliud Hieronymus dicit.

Arelatenſi Syn.

Arelatenſe 2. Concilium prohibet, *quemquam ad Sacerdotium aſſumere, niſi promiſſa eſſet conuerſio* Reſpondeo *primò*, ſi per *conuerſionem* intelligat Synodus ſeparationem à legitima Vxore, quaſi nuptię peccatum eſſent, non immeritò hunc Canonem rejici: ſi à Concubina, nihil ad rem facit. *Secundò*, Concilium hoc ſuppoſitum eſſe, aut falſam habere inſcriptionem tribus argumentis probatur. 1. Quòd c. 7. Arianorum meminit, qui poſt illud demum exorti ſunt. 2. Quòd mentionem facit Bonoſi, qui diu poſt Innocentij I tempora vixit. 3 Quòd Vaſenſis Synodi recordatur, quæ circa annum 443, tempore Leonis I, celebrata eſt, Arelatenſis autem circa annum 314, ſub Syluestro habita fingitur. His *tertia* ratio addi poteſt: Si enim celebrata eſt hæc Synodus ante Nicænum Concilium M. per hoc abrogata eſt Arelatenſis: ſi poſt, particularis Synodus contra vniuerſalem nihil decernere potuit.

Hieronymo.

Hieronymus Epiſt. 14, reprehendit Celantiam, *quòd ſine conſenſu Viri continentiam vouiſſet.* Et rectè quidem: docet enim Paulus, Vxorem Viro debitum pręſtare debere: Item, neutrum coniugum alterum fraudare debere, niſi ex conſenſu, & quidem ad tempus ſolùm, ne eos tentet Satanas.

Auguſtinus.

Ad loca quæ ex Auguſtini profert Bellarminus Epiſtola ad Ediciam, Armentarium & Paulinam. Reſqondeo *primò* in ſpecie, Epiſtolas duas poſteriores non Auguſtini, ſed alterius auctoris eſſe, non ſine graui cauſa Eraſmum indicâſſe. Quod etiam Auguſtinum laudare dicit Paulinum Epiſtola 31. quòd cum Theraſia coniuge ſua continentiæ Votum ſuſceperit, dico hoc in ea Epiſtola non reperiri. Reſpondeo *ſecundò* in genere cum Franciſco Iunio, tria hic animaduerti debere, ne fortè ex particulari & ſecundum qui dicta ſimplicem vniuerſalem concludamus. *Primum* eſt, tempore Auguſtini errorem hunc vires ſumpſiſſe maximas, & in Africa omnium maximè: de qua dixit Ambroſius lib. 3 de Virginibus, *plures illic Virgines conſecrari quàm in partibus Italiæ homines prodeant.* Fuit ergo particularis error, & eo tempore inualeſcens, & in certis tantum Eccleſijs. *Secundum*, in Voto continentię duo diſtinctè ſunt obſeruanda, res & promiſſio illius. Reſpectu rei, hoc eſt, continentiæ homines ad eam tantiſper obligantur, dum habent donum & vocationem à Deo; ſi donum & vocationem mutabit Deus, non amplius obligantur ſecundum Deum. Reſpectu promiſſi ſeu voti: Si enim perpetuam continentiam vouerit homo, non obligatur per Votum ad eam præſtandam, donec Votum Deus ſolnerit auctoritate ſuâ, nempe mutato dono & vocatione ipſius, quaſi iniectâ manu, vt homo tractus à voto ſeu propoſito voluntatis ſuæ ſequatur Dei alio vocantis voluntatem. *Tertium*, Auguſt. ad illa duo reſpexit; nempe id errorem iſtum receptum & communem, cui ceſſit, ne fortè & fruſtra & cum damno Eccleſiæ repugnaret: & ad rationem voti, quam obſeruare debêt quicunq; vouerunt, niſi contrariâ Dei vocatione abſoluantur. Sic enim qui vouerunt, iubentur in Voto conſtanter perſeuerare, quod non eſt malum: ſed non iubentur Dei voluntati reſiſtere, quod eſt peſſimum. Nam qui vouent ſine conſcientia doni & vocationis Dei, ſecundùm ſe obligantur; qui ex conſcientia, ſecundùm Deum obligantur: qui autem contra donum & vocationem, ij etſi ſecundùm ſe videntur obligari, tamen ſecundùm Deum à Voto abſoluti ſunt, cùm Deus non accipiat Votum.

Bellarminus hunc errorem defendit exemplis.

Exempla quæ adducit Bellarminus, ſunt particularia, ex quibus nihil vniuerſale colligere licet. Deinde legibus, non exemplis, viuendum eſt nobis. Habemus autem expreſſam legem in Paulo quid hîc faciendum ſit: non igitur curandum eſt, quid Ammon Monachus, Paulinus & Theraſia, Maturianus & Maxima, Eduardus Angliæ Rex, Henricus I Imp. & Kunegundis, Petrus Vrſeolus Dux Venetorum, Catharina Sueciæ, Boleſlaus Poloniæ Rex, Alphonſus II Caſtellæ Rex & nonnulli alij fecerunt, ſed potius attendendum quid verbum Del nos doceat. *Nam*, vt præclarè monet Chryſoſtomus Orat. 1. contra Iudæos, *quod ſit*

præter

ſieri, quanquam exiſtimatur acceptum Deo, tamen eſt omnium peſſimum & iniquiſſimum.

Error hic quo fuco defendatur. Hunc autem ſuum errorem nonnulli etiam hoc fuco defendere ſolent, quòd aiunt, eos qui continentiam vouerint, illico Maritum habere Chriſtum: Atqui viuente coniuge aliud Matrimonium contrahi non poſſe: Chriſtum autem amplius non mori, & mortem illi vltrà non dominari: ergo poſt Votum continentiæ, quo Chriſtus factus ſit Vir vouentium, ſi redeant ad matrimonium, non eſſe legitimum, ſed pro adulterio habendum. Hic obſerua quantâ iniuriâ Chriſtum Dominum afficiant qui ſic colligunt. Si enim Mulier Viro coniuncta Marito aſſentiente voueat continentiam, iam tum ex iſtorum ſententia cum Chriſto Matrimonium inijt, idque facit priore adhuc viuo Marito: ergo Chriſtus ſit adulter, ſi vera ſit iſtorum ratio. Deinde nemo ignorat, omnium conſenſu poſteriores nuptias dignitate prioribus cedere: ſemper enim priores magis laudantur & commendantur. At ſi Votum in ipſo Matrimonio nuncupatum, nouum eſt cum Chriſto coniugium, efficietur, indigniorem eſſe coniunctionem cum Chriſto, quàm cum Viro.

ERROR OCTAVVS.

Sponſas ſuas quidam ob continentiam reliquerunt. MEminere prætereà nonnullorum hiſtoriæ, qui prima nuptiarum nocte, virginitatis amore, & (videri volebant) pro Chriſto ſponſas ſuas deſeruerunt, & vel in deſerta loca, vel monaſteria receſſerunt.

Bellarminus hunc errorem defendit exēplis Tecla. Bellarminus cap. 18. hoc rectè factum probare conatur aliquot exemplis. Ac primum, *quod ſanctam Theclam*, inquit, *ante matrimonij conſummationem S. Paulus à nuptijs revocauerit, teſtatur Epiphanius hæreſi 78. & Ambroſius lib. 2. de Virginibus.*

Alexij. Secundum *exemplum eſt S. Alexij, qui primâ nocte nuptiarum Vxorem intactam relinquens, peregrè profectus eſt, caſtamque vitam perpetuò duxit, vt refert Simon Metaphraſtes in eius vita.* Meminit etiam huius exempli Gratianus 27. q. 2. c. Scribit nobis.

Euphraſia. *Tertium eſt S. Euphraſia, de qua Similia refert idem Metaphraſtes.*

Cæcilia. Quartum *eſt S. Cæciliæ, quæ teſte eodem Metaphraſte, primâ nocte nuptiarum negauit Viro ſuo Valeriano coniugale debitum, quia nimirum continenter viuere volebat.*

Militum duorum. Quintum *eſt apud Auguſtinum lib. octauo, Confeſſ. capite ſexto, vbi ſcribit, duos milites, lectâ Antonij vitâ, mox vota monaſtica ſuſcepiſſe, relictis ſponſis quas habebant.*

Leobardi. Sextum *eſt S. Leobardi, qui teſte Gregorio Turonenſi rupit fœdera nuptialia cum honeſta, puella inita, & inuitis parentibus Monachus factus eſt:* & Turonenſis quidem nimiùm cultibus humanis deditus factum hoc vehementer laudat.

Gregoria. Septimum *eſt apud Gregorium libro tertio, Dialogorum cap. decimo quarto vbi dicit Gregoriam ſacram Virginem, nuptijs iam conſtitutis ad Eccleſiam confugiſſe, & ſanctimonialis vitæ habitum petijſſe ac impetràſſe.*

Macarij. Octauum exemplum apud Gratianum 27. q. 2. eſt Macarij, qui celebrato nuptiarum conuiuio, cùm veſperi thalamum ingreſſurus eſſet, ex Vrbe trans mare fugiens Eremum conceſſit.

Nonum eſt, quòd fictus Abdias Babylonicus in ficto ſuo ſcripto narrat in vita S. Thomæ Apoſtoli, Dominum apparuiſſe cuidam ſponſo & ſponſæ, deductis iam in cubile, & diſſuaſiſſe conſuetudinem coniugalem his verbis: *Thomas vos mihi commendauit, vt cuſtodiam vos ab omni malo.*

Quibus decimò annumerandus eſt Canon, qui exſtat apud Gratianum 27. q. 1. c. Deſponſatam, quo ſancitur, *Deſponſatam puellam non licere parentibus alteri Viro tradere, licere tamen illi monaſterium eligere.*

Sed ſi hæc ad normam verbi Dei & veterum Patrum ſcripta, examinauerimus; perperam egiſſe eos deprehendemus. Nam coniugij vinculum nefariè diſſoluerunt. Etſi enim carnalis commixtio nulla adhuc interceſſerit; nihilominus tamen conſenſus inter eos fuit, qui efficiens matrimonij cauſa eſt iuxta illud Iuſtiniani in Nouel. conſt. 22. γάμον διάθεσις ἀμοιβαία ποιεῖ. Et Vlpiani L. nuptias. De Regulis iuris, Itemq; Iſidori: *Conſenſus facit matrimonium.* Vnde & Ambroſius in libro de Virginibus ait: *Cùm injiciatur Coniugium, Coniugij nomen nanciſcitur. Nam defloratio virginitatis non facit Matrimonium, ſed pactio coniugalis. Denique cum Mulier coniungitur Viro, Coniugium eſt: non cùm Viri admixtione cognoſcitur. Et Diuus Auguſtinus de bono coniugali*, inquit, *Coniux vocatur à prima deſponſationis fide.* Vbi etiam indicat Ioſephum & Mariam coniuges fuiſſe, licet à Viro non cognita fuerit ſancta Maria. *Mariam*, inquit, *concubinatu non agnouerat Ioſeph, nec fuerat cogniturus, nec petierat; nec mendax manſerat coniugis appellatio; vbi nec fuerat, nec futura erat carnalis commixtio vlla. Propter quod fidele coniugium ambo parentes Chriſti vocari meruerunt. non ſolùm illa Mater verùm etiam ille Pater eius: ſicut & coniunx Matris eius fuit, vtrumq; mente;*

non

non carne. In quam ſententiam etiam Chryſoſtomus ſuper Matthæum ait: *Matrimonium non facit coitus ſed voluntas*. Et Iſidorus: *Coniuges*, ait, *verius appellantur à prima deſponſationis fide: quamuis adhuc ignoretur inter eos coniugalis concubitus*. Deniq; Nicolaus I. Papa, *Sufficiat*, inquit, *ſolus ſecundum leges conſenſus eorum, de quorum quarumque conſenſu & coniunctionibus agitur. Qui ſolus ſi defuerit, catera etiam cum ipſo coitu celebrata, fruſtrantur. Vnde etiam ſcriptura ſacra ſponſos Viros & ſponſas Coniuges vocare ſolet. Nam in Deuteronomia ita à Domino Moſi dicitur: Si quis ſponſam alterius in agro oppreſſit, morte moriatur: quòd Vxorem alterius violanit*. Refert etiam Hieronymus ſuper Geneſin lib. 4. & ſuper Matthæum in Euangelio: Cum eſſet deſponſata. Gregorius quoq; I. in Epiſtola ad Mauritium Imperatorem Quam ob cauſam prohibetur quoq; 27. q. 2. *ne deſponſatam, mortuo Viro quiſquam ex eius propinquis ducat*. Quod decretum Gratianus Iulio Papæ adſcribit, ſed eius non eſt, cum nuſpiam in Epiſtolis eius decretabilibus legatur. Sanxit idem tamen Gregorius I. vt habetur eadem cauſa, q. 2. cap. Qui deſponſatam. Item, Si quis Vxorem. Imò Syricius ſtatuit, *deſponſatam puellam non modo non propinquis & conſanguineis defuncti Viri, ſed prorſus nulli alteri nubere poſſe*. c. De coniugali. Et in legibus Imperialibus Sponſa iubetur lugere mortem Sponſi, tanquam Mariti ſui. Hinc iam intelligitur, eos qui etiam primâ nocte Sponſas ſuas relinquunt, coniugale vinculum rumpere, & coram Deo adulteros fieri. Reſpondeo denique ad exempla quæ Bellarminus pro defenſione huius erroris addit, nobis legibus non paucorum exemplis viuendum eſſe.

ERROR NONVS.

Coniugia in vniuerſum Monachis prohibita. Antiquitas huius erroris Explicatur Canon 19 Ancyranæ Synodi

ACceſſit huic errori ac ſuperſtitioni alia quoque, quòd nimirum coniugia vtrique ſexui Cœnobitarum huius Claſſis in vniuerſum fuerũt prohibita, ſic vt nec Monacho Vxorem ducere, nec Monachæ Viro nubere licuerit: impurum Cœlibatum præferentes honeſto Coniugio. Vt autem antiquitatem huius inſtituti oſtendant nonnulli, Canonem 19. Aneyranæ Synodi, anno 308 habitæ, citant, vbi ſic præcipitur: *Quicunque Virginitatem pollicitam præuaricati ſunt, profeſſione ſuâ contemptâ inter digamos*, hoc eſt, qui ad ſecundas nuptias tranſierunt, *habeantur*. Reſpondeo, hanc Synodum ſtatuere de Sacerdotibus, quibus non amplius licebat Epiſcopi, Presbyteri aut Diaconi munere fungi, ruptâ Cœlibatus promiſſione, non aliter quàm digamis, vt Origenes iudicat homiliâ decimâ nonâ in Lucam. Rationes quæ me in hanc ſententiam adducunt, hæ ſunt. *Primò*, quod ijdem illi Patres Synodi Aneyranæ plerique omnes ſequenti Concilio Nicæno interfuerunt, & ſine dubio illi ipſi fuerunt, qui Cœlibatum Sacerdotum in eo ſtabilire voluerunt, reclamante illis Paphnutio. *Deinde*, huius Synodi tempore Monachi nondum in Clericorum ſed Laicorum adhuc numero habebantur, & proinde ſuperuacaneum fuiſſet, eos inſtar digamorum, ab Eccleſiaſticis muneribus hoc Canone arcere. Exiſtimârim etiam, eum origine impij Voti Cœlibatûs circa annos Chriſti 350 prohiberi cœpiſſe maximè, nullo tamen adhuc edicto publico, coniugia Monachis. Mox verò poſt hæc tempora Eccleſiam Romanam rexit Syricius. Is, circa annos trecentos nonaginta ab incarnatione Domini, Occidentalium Eccleſiarum Miniſtris, primus coniugio interdixit, & Monachos ad Eccleſiaſtica munera, vſque ad Epiſcopatus faſtigium euexit. Balæus itaque Centuriâ primâ Script. Brit. cap. quadrageſimo quarto in Appendice, putat, tum quoque ſimul lege publicâ cum Clericis nuptijs interdictum fuiſſe Monachis ab eodem Pontifice Romano.

Hinc etiam circa hæc tempora demum Monachorum nuptias Patres nonnulli in ſuis ſcriptis damnârunt. Chryſoſtomus enim homil. 7. in Matthæum, cum ad perfectionem vitę adhortatus fuiſſet auditores, tandem inquit, *Non propterea extrudo te in ſolitudines, in quibus Monachi verſantur: imo nobis & Monachis omnia Dei mandata ſunt communia præter connubium*. Verùm ex verbo Dei hoc non probat. Deinde in Epiſtola poſteriori ad Theodorum lapſum idem repetit, quòd nuptiæ Monachis non ſint conceſſæ. Verba eius hæc ſunt: *Neque vllus fortè tibi perſuaſerit dicens: Nihil de non accipienda Vxore Dominus præcepit. Nec me ignorare confiteor, quod adulterium interdixit, non nuptias vetuit. Verùm in te adulterij nomen accipiet, ſi volueris vnquam, quod abſit, nuptias cogitare. Et quid mirum, ſi nuptiæ tales quibus offenditur Deus in adulterio comparantur?* Et mox: *Atq, vt illud repetam, quod in principio poſui Epiſtolæ, ſi militiæ vincula non tenerent te, quis tibi deſertionis crimen objiceret? Nunc autem nihil penitus in te tui iuris eſt, quippe qui tanto Imperatori militare cœpiſti. Nam ſi Mulier proprij corporis non habet poteſtatem ſed Vir: multò magis, hi qui Chriſto potius quàm ſibi viuunt, conditionem corporis ſui habere non poſſunt*. Hoc loco D. Chryſoſtomus ὁμωνυμίας fallaciâ vtitur. Nam ſpirituales cum Chriſto & carnales nuptias pro ijſdem ponit, & putat quemadmo-

quemadmodum illa quæ Viro nupſerit, alteri nubere non poſſit, priore Marito ſuperſtite, niſi adulterij crimen incurrere velit: Sic qui ſpirituales cum Chriſto nuptias contraxerit, non poſſe amplius ad carnales nuptias circa adulterij notam tranſire. Reſpondebo igitur illi Gregorij Nazianzeni verbis, qui in Oratione habitâ in funere Gorgoniæ ſororis ait: *Carni conglutinari nequaquam ſeparat à ſpiritu, neq; ſi qua caput habet Virum, ideò caput primum ignorat, ſed parumper Mundo miniſtrat, & naturæ quantum lex exigit carnis ſeu illi potius, qui carni legem hunc tulit Deo.* Et diligenter hic Paralogiſmus notandus eſt, nam & alij Patres eo frequenter vſi ſunt, ſicut ſupra cap. 11. huius primæ Claſſis vidimus; & hodie Pontificij eo ſubinde vtuntur ad fallendum ſimplices.

Synodi Chalced. & Matiſcon.

Sequutum eſt Chalcedonenſe M. Concilium in cuius Cap. 16. diſertè præcipitur, *vt nec Deo dicata Virgo, nec Monachus nubant.* Et in Matiſconenſi 1. Synodo, anno 587. celebrata, cap. 12. *Coniugium Monachorum pro ſtupro & fornicatione iudicatur* Ac in vniuerſali ſexto Conſtantinopolitano Concilio, *Monachus qui Vxorem duxerit, fornicatorum pœnis ſubjicitur*, c. 44. eſt tamen vnus ex ſuppoſititijs. Mitius hac de re ſtatuit Gregorius M. qui Monachum in Maſſa, quæ Matroclis nominatur, ex Monaſterio fugientem, & Vxorem ducentem iubet ſimpliciter in monaſterium retrudi, lib. 12. Epiſt. 10. In Turonenſi 2. Synodo, anno 552. habita iuxta Panuinium in Chron. ſancitur, *Ne Monachus ſub excommunicationis pœna coniugio copuletur: qui ſecus fecerit, ab ſua Vxoris conſortio etiam iudicis auxilio ſeparari iubetur. Quod ſi Monachus talis per cuiuſcunque patrocinium ſe conatus fuerit defendere, & is qui in ſuo propoſito perſeuerat, & ille qui cum exceperit ad defendendum, ab Eccleſia ſegregari iubentur, donec reuertatur Monachus ad ſepta monaſterij & indictam ab Abbate quandiu præceptum ei fuerit agat pœnitentiam.*

Synod. Turon.

Hæc ſi ita acciperentur, Connubia Monachis non licere, ſaluo nimirum illo ſtatu, & conditione ſaluâ, facilè recipi ac admitti poſſent. Neq; enim aliquis ſimul & Maritus & Monachus eſſe poteſt. Sed quia ſenſus eſt, Monachis, etiamſi vtantur, & propterea Matrimonio opus habuerint, tamen nullo modo licere ſtatum ſuum mutare, & Matrimonium contrahere, niſi velint, iuxta Chryſoſtomum, adulterij, vel, iuxta Matiſconenſis & Turonenſis Synodi decreta, ſtupri ſeu fornicationis crimen incurrere, ac propterea excommunicari, imò crudeliter necari, nequaquam à nobis vel probari vel recipi poteſt.

Confutatur hic error.

Pugnat enim hæc doctrina ex diametro cum verbo Dei, quod docet, *Coniugium omnibus hominibus*, cuiuſcunq; ordinis aut conditionis ſint, *à Deo conceſſum eſſe*. Pugnat etiam cum Monachorum in Britannia Apoſtolicorum exemplo, qui vſque ad Auguſtini, poſtea Moguntinenſis Epiſcopi, aduentum in Angliam, ad nuptias liberi erant. Pugnat cum Pauli Thebæi, Antonij Ægyptij, Hilarionis, Macarij, Hieronymi & aliorum priorum Eremitarum exemplo, qui in Ægypto & Palæſtina liberè Eremos incoluerunt liberè Cœlibes vixerunt, nihilq; prorſus tentandum eſſe docuerunt, quod ſacrarum ſcripturarum authoritatem non haberet. Teſtatur ſanè Ioannes Hieroſolymorum Archiepiſcopus 44. cui tanquam Metropolitano D. Hieronymus parebat, in libro ſuo ad Capraſium, de Inſtitutione primorum Monachorum, nuptias Monachis fuiſſe liberas adhuc circa annum Domini 400. quando eundem librum Græcè ſcripſit, vt habet Philippus Riborus lib. 1. c. 7. de Peculiaribus Carmelitarum geſtis. Et Athanaſius in Epiſtola ad Diacorium Monachorum meminit, quos liberos generâſſe dixit. Pugnat denique hæc doctrina cum Eugenij Papæ, & Caroli M. Conſtitutionibus, qui voluerunt, neminem inuitum retinendum in Monaſterio. Vnde & Caroli Magni adhuc ætate multorum Cœnobiorum conſuetudo fuit, vt inde vtriuſque ſexus homines exire ac nubere ipſis liberum fuerit.

ERROR DECIMVS.

COEperunt etiam in hac Claſſe Continentiam & Cœlibatum Voto promittere non tam Monachi quàm cæteri Clerici, non quidem coactè, ſed ſponte, liberè ac voluntate propriâ, quum ab initio ſine omni prorſus Voto hoc facerent. Primus autem omnium Votorum mentionem facit, quod equidem ſciam, Iuſtinus Martyr, quæſt. 89. Sed reſpondeo, Quæſtionum iſtarum librum non eſſe Iuſtini, vt capite tertio huius libri ſatis probauimus. Deinde loquitur ibi de votis veteris Teſtamenti, agit enim de filia Iephte, & verba eius hæc ſunt: *Permiſit Deus illam immolari, non quaſi humano ſanguine delectaretur, ſed quo documentum ſtatueret poſteris, ne vnquam imprudenter Deo Vota nuncuparent. Multa enim metuenda ſunt abſurda in eiuſmodi Votis imprudentibus: quæ ne eueniant proſpiciens Deus, permiſit immolari filiam Iephte. Quod quidem non fuit antegreſſi concilij vel Dei, vel ipſius Iephte, ſed accidens imprudentis voti. Clemens verò Alexandrinus diſertè voti Cœlibatûs mentionem facit libro ſecundo Stromateωn*, dicit enim: *Rurſus Dominus dixit, qui matrimonium contraxit, propterea non abjiciatur* (μὴ ἐκβαλλέτω) *qui*

Votorũ quum primo mentionem fiat.

qui verò non duxit Vxorem, ne ducat. Qui profeſſus eſt ſeu vouit (in Græco eſt ὁμολογήσας) ſe non ducturum vxorem, cælebs maneto. Poſſem vnico verbo hæc rejicere: citat enim verba Chriſti Clemens iſte, ſed vbi ſcripta ſint demonſtrari non poteſt. Attamen dabo dixiſſe hæc Chriſtum, & fuiſſe Clementis huius ætate, hoc eſt circa, annos Chriſti 175. Virginitatis ſeu continentiæ & Cœlibatus profeſſiones ac Vota: iam tum enim cœperant homines deflectere à Verbo Dei, & varijs ἐθελοθρησκείαις, nimirū tribuere, ac vt, Euſebius lib. 5. cap. 26. ex Iræneo refert, quidam præter accuratam diligentiam rerum habenis potiri, ſimplicem ac vulgarem conſuetudinem poſt habuerunt & mutârunt: Modo nobis viciſſim dent, primis illis Apoſtolicis tēporibus Vota caſtitatis nulla adhuc fuiſſe, ſed qui donum Cœlibatûs haberent, vixiſſe quidem Cœlibes, ſed ſine Voto ſeu profeſſione aliqua circa annos demum 170. cœpiſſe paucos quoſdam profiteri caſtitatem coram Eccleſia, nondum tamen tum etiam à quoquam Vota extorta fuiſſe. Et Clemens hanc quoque addit cautionem Votis huiuſmodi, *vt qui ſuſcipiunt Votum caſtitatis, videant, ne per impietatem ſuſcipiunt*: id eſt, ne illicita aut turpia putent eſſe coniugia, vel eos condemnent, qui matrimonium contrahunt, & in eo honeſtè ac ſanctè viuunt.

Votorum progreſſus.

Clementem hunc poſt aliquot annos ſequutus eſt Cyprianus, qui in libro De habitu Virginum expreſſè Voti mentionem facit. Et ex Hilario Pictauorum Epiſcopo in Pſalmum 64. vbi dicit: *Deo ergo vouenda ſunt, contemptus corporis, caſtitatis cuſtodia, ieiunij tolerantia, &c.* apparet, eius tempore, hoc eſt, circa annos Chriſti 365. iam in Eccleſia Vota Cœlibatûs, continentiæ & caſtitatis ſuſcepta vulgò fuiſſe, quæ tamen poſterioribus ſeculis magis magiſque in vſu eſſe cœperunt.

Vota cœlibatus pugnant cum Chriſti & Apoſtolorum doctrina.

Primò autem hæc Vota Cœlibatûs pugnant cum doctrina Chriſti & Apoſtolorum. Meminit quidem Chriſtus nonnullorum, qui ſeipſos caſtrârunt propter Regnum Cœlorum, hoc eſt, qui volentes à Coniugio abſtinuerunt, vt aptiores eſſent ad promouendum Regnum Chriſti: hos autem vouiſſe continentiam vel Cœlibatum minimè dicit, nec ex verbis eius probari poteſt. Imò pugnat Seruator contra iſtiuſmodi Vota, cùm dicit Matth. 19. *Qui poteſt capere capiat*: ibidemque perſpicuè docet, *Non omnes capere verbum hoc, ſed eos tantum, quibus hoc datum ſit.* Vult igitur, neminem Cœlibatum vouere debere, niſi cui hoc datum ſit à Deo, vt poſſit continere.

Paulus 1. Cor. 7. inquit, *Qui ſe non continent nubant.* Item, *vnuſquiſque propter fornicationem Vxorem ſuam habeat.* Et 1. Tim. 5. *Volo iuniores nubere & filios procreare.* Rurſus idem Apoſtolus 1. Cor. 7. inquit. *Melius eſt nubere quàm vri.* Quibus docet, non debere eos Cœlibatum vouere, aut ſeruare, qui carnis vſtiones ſentiunt, neque vel precibus, vel ieiunijs vincere poſſunt. Præterea 1. Cor. 7. dicit Apoſtolus, ſe, quæ de Virginitate & Viduitate ſcripſerat, *ad vtilitatē noſtram ſcripſiſſe, non vt aliquādo nobis injiciat.* At qui Votis Cœlibatū ab hominibus extorquent, laqueū eis injiciunt, & eos tantum non ſtrangulant. Inſuper Apoſtolus eod. cap. docet, Virginitatem ab eis tantum promittendam eſſe, qui cor ſuum obfirmârunt, & poteſtatem ſuæ voluntatis habent, & nulla neceſſitate coacti hoc vitæ genus elegerunt. *Qui inſtat*, inquit. *firmus in corde, nec adigitur neceſſitate, ſed in poteſtate habet propriam voluntatem, & hoc decreuit in corde ſuo, vt ſeruet ſuam Virginem, bene facit.* Non eſt igitur quiſquam ad Virginitatem compellendus, niſi vbi firmitas cordis eſt, & poteſtas ſupra propriam voluntatem, & tamen illa interuenit neceſſitas. Hinc ergo colligimus, Monachos & Moniales, qui cordis firmitatem non habent, aut ſuæ voluntatis poteſtatem, & tamen poſt emiſſam profeſſionem Vota ſeruare coguntur, non rectè Cœlibatum vouere.

Secundò, pugnant vota Cœlibatus cum temporibus ante & poſt latam legem, quibus nemo Votum tale emiſiſſe legitur. Neq; etiam lex aliqua exſtat apud Moſem, quę Votum Cœlibatus præcipiat. Imò lege Dei Cœlibatus prohibitus, & Virginitas dedecori fuiſſe videtur. In N. Teſtamento etiam, neq; Chriſtus neque Apoſtoli Votum hoc vel feciſſe, vel præcepiſſe leguntur. Nullas etiam optimis Eccleſię temporibus de Cœlibatus votolatas fuiſſe conſtat.

Vota cœlibatus non ſunt facta ante & poſt legem.

Tertiò, quū Patres primitiuæ Eccleſię Virginitatem laudant, aut mentionem eius faciunt, non Pontificiam intelligūt, cuius nullum apud eos reperitur veſtigium, ſed eam, quæ vel ab omni Voto, vel à Voto ſolenni libera erat. Epiphanius hæreſi 61. dicit: *Melius eſt lapſum à curſu palam ſibi Vxorem ſumere ſecundum legem, & à Virginitate illo tempore pœnitentiam agere, & non quotidie iaculis ſauciari.* Hic Bellarm. quoq; fatetur: *Epiphanium de ijs loqui, qui Voto non erant, aſtricti, & tamen vitam agebāt cœlibem.* Nam Epiphanij tempore nemo ad Cœlibatū & continētiam adſtringebatur, aut Motis ſolēnibus, aut alio vinculo, quàm promiſſione ſpontaneâ. Hieron. Epiſt. 8. ad Demetriad. de Virginibus loquens, *Aut nubant*, inquit, *ſi non poſſunt ſe continere, aut contineant, ſi nolunt nubere.* Et Epiſtola 47. de vitando ſuſpecto contubernio: *Si Virgo*

Patres quam Virginitatem laudant.

go es, ait, *quid* quid times diligentem cuſtodiam?ſi corrupta,cur non palam nubis?Non igitur votis ſollennibus illo tempore conſcientię Virginum conſtringebantur. Auguſtinus Epiſtola 70,ad Bonifacium Virginum nuptias probat. Et lib. de Sancta Virginit. c. 34. *Multas*, inquit, *reuocat à nubendo non amor praclari propoſiti, ſed aperti dedecoris timor,&c. Ha igitur qua nubere volunt, & ideò non nubunt. quia impunè non poſſunt, qua melius nuberent quàm vrerentur id eſt, quàm occulta flamma concupiſcentia in ipſa concupiſcentia vaſtarentur, &c. in mortuis deputanda ſunt.* Hæc & alia multa apud Auguſtinum oſtendunt, eius tempore nullas Virgines ſacras voto aliquo ſolenni obligatas fuiſſe.

Concilia prima nullum Votum exegerunt.

Quartò, Concilia antiquiſſima nullum vnquam Votum continentiæ & Cœlibatûs à Monachis exegerunt Canon. 18 Ancyrani Concilij ſic habet: *Quotquot Virginitatem polliciti am prauaricati ſunt, inter digamos habeantur.* Hinc colligitur, Virgines illo tempore nullo voto ſolenni, ſed ſimplici promiſſione obſtrictas ad continentiam fuiſſe.

Votum Cœlibatus non eſt in noſtra poteſtate.

Quintò, Nemo ea vouere debet, quæ non habet in ſua poteſtate. *Nullus*, inquit, Aquinas 2,2, q 88, art. 8. *Poteſt per permiſſionem firmiter ſe obligare ad id, quod eſt in poteſtate alterius: ſed ſolùm ad id, quod eſt omninò in ſua poteſtate.* Nemo autem in ſua poteſtate habet Cœlibatum & Continentiam, ſed ſunt ſingularia Dei dona, quæ ille dat cui vult, vt Auguſtin, lib. de Sancta Virginit. c. 41, ex lib. Sapient. c. 8, docet, Et ſi vires noſtras diligenter examinauerimus, fateri nos oportebit, in noſtra poteſtate non eſſe ne vramur, ne concupiſcamus, ne fœdas perturbationes & motus animi impuros patiamur, & illis aſſitiamur, Paulus certè hanc corruptionem & imbecillitatem hominis in ſeipſo agnoſcens Rom. 7, dixit: *Non quod volo, hoc ago, ſed quod odi hoc facio. Novi enim non habitare in me bonum. Nam velle adeſt mihi, ſed vt, quod bonum eſt, perficiam, non aſſequor, Non enim facio bonum quod volo, ſed malum quod nolo, hoc ago.* Cùm ergo ſingulare munus & donum Dei ſit Cœlibatus & continentia, quam non omnibus, ſed cui ipſi viſum fuerit, dat: illam vouere, quid aliud eſt, quàm de alieno liberalem eſſe?

Contra hæc verò argumenta varia objicit Bellarminus, quibus ea eludere conatur: ad ea verò ſolidè reſpondet Sutliuius cap. 23, de Monachorum inſtitutis: quo breuitatis causâ Lectorem remitto. Vide etiam apud eundem caput 24, in quo diluit Bellarmini pro Voto continentiæ ſophiſmata libro de Monachis cap. 22, 23, & ſequentibus propoſita.

ERROR VNDECIMVS.

Vota irrita reddi debere

HVnc igitur errorem, qui in hac prima Claſſe de vouendo Cœlibatu extra & contra verbum Dei introductus fuit, mox (vt fit) ſequutus eſt alius. Docuerunt enim vt diximus, Vota hæc ſemel facta firma ac rata eſſe debere, nec vllo modo reſcindenda. Hinc Epiphanius *Matrimonium poſt Votum contractum peccatum eſſe* dixit contra Apoſtolicos hæreſi 61, lib. 2, tom. 1. Auguſtinus quoque vota tam firma & valida eſſe voluit, vt in eandem ſententiam *grauiſſimè peccare pronunciârit, qui poſtea nuncupata Matrimonia contraxerint*, lib. 1. De adulterinis coniugijs ad Pollentiam c. 24, dicit, *eum, qui vouerit aut Virginitatem, aut continentiam, non debere Vxorem ducere, quamuis, cum ſit infidelis, ad Chriſtum ſe promittat acceſſuram: non enim faciendum malum, vt inde eueniat bonum.* Et in Pſalm. 83. *Virginem ſacratam, ſi nupſerit poſt Votum editum, adulteram Chriſti reputari* affirmat. Imò in lib. De bono, *Viduitatis*, inquit, *lapſus tales grauiores eſſe adulterijs.* Vnde etiam Armentarium Riparium adhortans vt continentiam, quam vnà cum Vxore vouerat, ſeruet: *Iam vouiſti*, inquit, *iam te obſtrinxiſti, aliter facere non licet, &c.* Et Epiſt. 199 ad Ediciam ſcribit: *Quod Deo pari conſenſu ambo voueratis, perſeueranter vſque in finem reddere ambo debuiſtis: à quo propoſito ſi lapſus eſt ille, tu ſaltem conſtantiſſimè perſeuera.*

Impugnatur hic error.

Anteà autem demonſtraui, Vota, præſertim Cœlibatus, in N. Teſtamento pugnare cum verbo Dei, in quo disertè mandatur, *vt qui non continent nubant: Melius eſt nubere quam vri.* Quod ſi verò ea præſtare non tenemur quæ cum iuramento promiſimus, ſi illicita, iniuſta ac inhoneſta fuerint: quanto minus ad ea ſeruanda obligamur, quæ expreſſo Dei verbo aduerſantur. Clemens Alexandrinus dicit Stromat. lib. 3. *Vnumquemque ſuam vxorem habere debere, ne in tentationem Satana incidat.* Qui ergo tentationes non poſſunt euitare, votis non arcentur à nuptijs. Baſilius de Virginit. etſi nuptias Virginum conſecratarum improbet, dicit tamen, *praſtabilius fore, vt Virgines non continentes nubant, quam vt flagitiosè viuant.* Senſit ergo Virgines aut Votum Cœlibatus non emiſiſſe, aut ſi emiſerint, id tamen irritum fieri potuiſſe. Hilarius in Pſal. 64, ſcribit, *Vota Eccleſiaſtica Religionis cum dignis Deo cautionibus facienda eſſe.* Si vota autem irrita reddi non deberent, fruſtra addidiſſet, *Si tamen poſſumus*, cautionesque fruſtra adhibendas dixiſſet. Deinde noua promiſſio, cuiuſ-

modi ſunt Cœlibatûs Vota, non abrogant antiquiorem obligationem illius mandati, quod per Paulum eſt promulgatum. Si vir aliquis caſtitatem vouiſſet, & ingreſſus monaſterium eſſet abſq; conſenſu Vxoris,& è contra: vel ipſorum Pontificiorum ſententia Vir ab Vxore reuocari,& Votum eius irritum reddi poteſt. Si Vxor hoc poteſt, cur idem non poſſet verbum Dei,quod non cōtinenti dicit vt nubat, melius eſſe nubere quàm vri? Vnde rectiſſimè Gloſſa dicit 27, q.2,in Can.Sufficiat.§.Si ergo. *Quantumcunq; abſalutum ſit Votum, ſemper tamen excipi authoritatem maioris.* Maior autem eſt auctoritas verbi Dei quàm hominum. Adhæc,ſi Deus patitur de lege ſua ſacroſancta aliquid relaxari &condonari,non imputando nimirum fidelibus ſuis ea quæ contra legem ſubinde committunt:multò minùs certè ſupplicium ſumet de pijs,ſi delinquant non in Dei leges, ſed quas homines ſibi temerè impoſuerunt? Porrò Vota facta ante annum 15,vel 18,apud ipſos etiam Papiſtas, irrita habentur, quòd ea adhuc ætate homines rerum ſint imperiti:cur igitur non illa quoque imperita Vota irritaret, quæ apud homines ex ruditate & ignorantia rerum diuinarum & verbi Dei exoritur? Præterea,ſi humanis contractibus ea tantum promiſſa nos obligant, in quibus is cum quo contrahimus, vult nos habere obligatos: abſurdum eſt ad ea præſtanda Voto non adigi, quæ Deus à nobis minimè requirit: præſertim cùm non aliter recta ſint opera noſtra, niſi vbi Deo placent: & hoc conſcientię teſtimonium habeant,quòd placeant. Manet enim hoc fixum: *Quidquid non eſt ex fide peccatum eſt.* Quod indicare vult Paulus, ſi quod cum dubitatione ſuſceptum ſit opus, propterea vitioſum eſſe,quòd omnium bonorum operum radix eſt fides, quà certi ſumus illa Deo accepta eſſe. Ergo ſi nihil niſi hoc certitudine, aggredi licet homini Chriſtiano,cur non,ſi quod temerè ſuſceperint ignorationis vitio,ab errore poſtea liberati deſiſtant. Eiuſmodi verò cum ſint Vota Cœlibatûs, non modò nihil obligant, ſed neceſſariò ſunt reſcindenda.

Aduerſatur etiam hæc ſententia liberati quæ in primitiua Eccleſia fuit, quâ non inuiti ſeu coacti præcepto vel mandato aliquo cœlibes vixerunt,ſed ſponte ac liberè,vt capite vndecimo pluribus indicauimus. Et quâ ratione obſecro peccat ille,qui obtemperat verbo Dei & Apoſtolorum, & vtitur remedio ſibi diuinitus oblato? Citatur denique à Gratiano 20, q.4, ex Balio locus, vbi docet, *Manacho non licere Votum vouere ſine canſenſu Abbatis: ſin autem vouerit, frangendum eſſe.* Cur igitur non irritum habendum eſſet quoque Votum Cœlibatûs & continentiæ, quod quis fecit,non ſolum non eſſentiente, ſed etiam reclamante ac prohibente Deo? Item,cùm Cœleſtinus III Pontifex Romanus Conſtantiam in monaſterio Sanctæ Claiæ profeſſam exemerit, eamque Henrico Imperatore in Vxorem dederit, ſæpè etiam alij Pontifices vota Cœlibatus relaxarint, quis non intelligit Vota irrita reddi poſſe?

Iacobus de Strado in Theſaur. antiq. & Simoneta lib.5.c.81.

ERROR DVODECIMVS.

EX hoc verò errore alius adhuc natus eſt. Exiſtimârunt enim matrimonia vel coniugia poſt Votum contracta,eſſe illegitima & illicita,adeoq; reſcindenda. Pugnat autem hæc doctrina non ſolùm cum ijs,quę modo ex verbo Dei in medium attulimus, ſed etiam cum Canonibus qui Apoſtolorum nomine circumferuntur. Nam Canone 5 præcipitur, *Nequis Vxorem ſuam abjiciat Religionis prætextu:* ſicut etiam legitur diſtinct. 28. Si quis docuerit. Pugnat etiam cum doctrina Patrum qui primis annis poſt natum Chriſtum trecentis vixerunt. Nam,vt paulò ante indicatum eſt, iubent illi Virgines, quæ continere non poſſunt, nubere. Cyprianus Virgines illas ſacras, quæ ſuâ ætate cum maribus nimiam familiaritatem habebant, grauiter admodum hortatur Epiſtolâ 11, *ſi ſeſe ex fide Chriſto dicauerint, vt pudicè & caſtè ſine vlla fabula perſeuerent: ſin autem perſeuerare nolint aut non poſſint, vt nubant: hoc enim melius eſſe quàm vt in ignem ſuis delitijs cedant.* Quod ſi Patres coniugia poſt Votum inita pro illegitimis habuiſſent, & reſcindenda cenſuiſſent,non vtique Virgines iſtas monuiſſent vt nuberent. Neque obſtat, quòd adulteras ac inceſtas eas vocat Cyprianus:non enim id propterea fit,quòd matrimonium contraxiſſent:ad id enim hortatur eas,ſed quòd ſub nomine Chriſti ac profeſſione ſanctæ Virginitatis ſcortabantur, turpibuſq; iſtis coniunctionibus ſeſe polluebant, quibus cum Diaconis iacebant, & tamen pro Virginibus ſeſe venditabant. Et ante Cyprianum Tertullianus etſi in eo erret, quòd putauit viduas illas, de quibus Paulus in 1 Tim 5, cap. vouiſſe,apparet tamen inde ipſum matrimonium poſt votum editum verum ac legitimum duxiſſe, alioquin Votum eis nullum tribuiſſet, cùm Paulus iuniores illas viduas nubere velit. Auguſtinus de Bono viduit. capite 10. *Inconſideratam opinionem* vocat, *qua putat lapſarum à ſancta propoſito fœminarum, ſi nupſerint, non eſſe coniugia, & propterea reſcindenda: ac per eam non paruum malum fieri,* teſtatur.

Matrimonia poſt Votum, illicita adeoque reſcindenda.

Confutatur hic error.

Baſilius primus nuptias poſt votum illicitas cenſuit.

Primus

Primus Baſilins M. nuptias poſt Votum initas, inceſtas ac illicitas auſus eſt appellare. De Virginibus enim agens dicit, *cùm ad carnis valuptatē declinent, velle eas nubere, ſed pretexere fraſtra nuptias, cùm inceſtum coniugium inire amplius nequeunt.* Idq; duabus rationibus probare conatur. Prima eſt, quòd in vero legitimoq; matrimonio ſtatuit indicium rationis auertere debere cupiditatem voluptatis, quod iſtis non accidit, cùm deſiderio voluptatis victæ nubere velint. Cùm itaq; vbi ſic agitur iuſtum ac legitimum matrimonium contrahi nòn poſſit, cõcludit talium nuptias non eſſe nuptias. Ad confirmandam autem hanc ſententiam adducit locum ex 1, Cor. 7, cap. vbi Paulus dicit de Vidua: *Si velis nubere, vt nubat, ſed tamen in Domino.* Hoc Baſilius interpretatur, præeunte iudicio rationis, non cupiditate voluptatis ſuperante atq; anteuertente. Vbi vult iudicium rationis hoc eſſe, vt quis prudenter apud ſe cõſtituat expendere atq; honeſtum eſſe procreare liberos, illos ſanctè educare, atq; piè familiam inſtituere. At non ita ſenſit Paulus cùm ait, *Melius eſt nubere, quàm vri: qui nan continet, debere nubere, vtq; vnuſquiſq; propter ſcortationem ſuam habeat, & quæq; ſuum.* Nullam enim hic facit mentionem procreandorum liberorum. Ac ſi hac Regula vtenda eſſet, infinita matrimonia reſcinderentur. Nubere adhæc in Domino non ſic à Paulo, vt à Baſilio, accipitur: ſed vt fideli Viro nubat, non tali, propter quem poſteà à vera fide deficiat.

Altera Baſilij ratio eſt hæc: viuente priori Viro, matrimoninm, quod Mulier cum alio contrahit, fit irritum: Mulier enim coniugij lege tenetur quandiu vir eius vixerit. Chriſtus autem non moritur: qui ergo poſt Votũ, quo ſeſe obſtrinxit Chriſto, duxerit aliam, irritum erit id coniugium. Vbi manifeſta ὁμωνυμίας fallacia ſanctus ille vir vtitur, ſicuti c. 11, hnius Claſſis pluribus demonſtrauimus. Aliter ſenſit Epiphanius: is enim contra Apoſtolicos hæreſi 61, lib. 2, tomo 1, etſi dicat, matrimonium, poſt Votum nuncupatũ, peccatum eſſe, tamen ſimul fatetur, illud eſſe legitimum ac verum matrimonium. Imò incontinentibus, qui ſe obligârunt, non autem ſtant promiſſo, ſed ſcortantur, diſerte ſuadet nuptias: dicit enim, *Melius eſt indicium, quàm condemnatia. Qui enim, vt ne confundantur apud homines, occultè ſcortantur, & ſub ſolitudinis aut continentiæ ſpecie libidinem curant, nan apud homines habent canfuſianem, ſed apud Deum, qui videt occulta, & redarguet omnem carnem in ſuo aduentu, prout quiſque peccauit. Melius eſt enim vnum peccatum habere & non plura amplius eſt lapſum à curſu palàm ſibi Vxarem ſumere ſecundum legem, & ex Virginitate multo tempore pœnitentiam agere, & ſic rurſus ad Eccleſiam induci, velut qui mala operatus eſt, velut lapſum & fractum, & obligatione opus habentē, & non quotidie occultis iaculis ſauciari ab improbitate, quæ ex Diaboli opere infertur.* Hieronimus quoque cuius tamen ætate vouendi conſuetudo paſſim recepta fuit, in Epiſtola ad Demetriadem conqueritur, *cæleſtem familiam, à quibuſdam dehoneſtari: quibus* præcipit, *vt apertè dicatur, vt vel nubant, ſi non poßint continere: vel ſi nubere nolint, cantineant.*

Et Auguſtinus, tametſi omnes pios à matrimonijs, poſt factum votum, contractis abſterreat, horteturq; omnes qui vouerunt caſtitatem, ne matrimonio iungantur, idq; pro peccato reputet: nihilominus coniugia, quæ Votum ſequũtur, legitima, firma & rata vult eſſe, nulloque modo reſcindenda exiſtimat: quod etiam Polydorus Vergilius teſtatur lib. 8, c. 2, de Rerũ inuentoribus. Qua de re Auguſtin. rurſus ſcribit in lib. de Bono viduitatis c. 8, 9, 10, alios quidem ſenſiſſe ſuo tempore, hæc non eſſe matrimonia, ſed adulteria; propterea quòd, qui à matrimonio abhorrẽtes, votum caſtitatis feciſſent, maritũ Chriſtum habeant, qui non moriatur amplius in æternum. Si igitur quis hoc marito relicto, cum alio ſe coniungat, adulterum eſſe, cùm prior maritus adhuc ſuperſtes ſit. Sed hos acute quidem, verùm non conſideratè hæc dicere Auguſtinus affirmat. *Hoc enim pactò Chriſtus ipſe adulter efficeretur.* Sæpe enim fit, vt Mulieres cũ aſſenſu Virorum, continentiã foueant, atq; ita Chriſti ſponſæ efficiantur, priore Marito adhuc viuo. Non intelligunt autem iſti, Vxores, etiamſi matrimonio cõſtitutæ ſint, nihilominus Chriſtum quoque Maritum, non quidem carnalem, ſed ſpiritualem habere poſſe. Vnde & Gregorius Nazianzenus in Oratione funebri Gorgoniæ ſororis clare docet, *fieri poſſe, vt Mulier quæ in matrimonio viuit duo habeàt capita, ſed nõ eiuſdē Ordinis, Chriſtum ſpirituale, & Maritũ carnale.* Altera ratio quam cõtra hanc ſententiã adducit Auguſtinus hæc eſt, *quòd coniunctio cũ Chriſto redderetur indignior, quàm cum defuncto Marito.* Poſteriores enim nuptiæ prioribus dignitate ſemper cedere debent. Tertia eſt, *ne ſi hæ matrimonia ſcinderentur, alter coniunx, qui non vouit ducat aliam, priore adhuc in viuis agente:* vt eſt videre capito decimo eius libri. Idem pater Bonifacium quendam Comitem, vt ex eius Epiſtola ſeptuageſima patet, cum Alipio dehortatus fuit à Monachi propoſito, ait enim ibi: *Nos nouimus, nos teſtes ſumus, quòd nobiſcum apud Tubunas de animo & voluntate tua fueris collocutus. Soli tecum eramus ergo & Frater Alipius. Nēpe omnes actus publicas, quibus occupatus eras,*

relinquere cupiebat, & te in otium ſanctum conferre, atque in ea vita viuere, in qua ſerui Dei Monachi viuunt. Vt autem non faceres, quid te reuocauit, niſi quia conſideraſti, oſtendentibus nobis, quantum prodeſſet Chriſti Eccleſijs, quod agebas, ſi eâ ſolâ intensione ageres, vt defenſa ab infeſtationibus barbarorum, quietam & tranquillam vitam agerent. Horum igitur conſilio Comes ille acquieſcens, tùm intelligeret militia ſua plus Chriſti Eccleſijs profuturum, quàm in monaſterio, continentiæ tantum amplexus eſt Votum, quod tamen poſteà, Vxorem ducens, violauit. Vnde ſuperioribus mox ſubiungit Auguſtinus: *Tu autem ex hoc Mundo nihil quæreres, niſi quæ neceſſaria eſſent huic vitæ ſuſtentandæ tuæ ac tuorum, ſuccinctus baltheo caſtiſſimæ continentiæ, & inter arma corporalia ſpiritualibus armis tutius fortiuſque munitus. Cùm ergo te eſſe in hoc propoſito gauderemus, nauigâſti, Vxoremque duxiſti. Sed nauigâſſe obedientia fuit, quam ſecundum Apoſtolum debebas ſublimioribus poteſtatibus. Vxorem autem non duxiſſes, niſi ſuſceptam deſerens continentiam concupiſcentia victus eſſes. Quod eùm ego comperiſſem fateor, obſtupui: dolorem autem meum ex aliqua parte conſolabatur, quòd audiui te illum ducere noluiſſe, niſi prius catholica fuiſſet facta, &c.*

Nihilominus tamen ſanctus hic Pater matrimonium hoc poſt Votum contractum non reſcindi, aut irritum eſſe, ſe firmum ratumque haberi voluit, inquit enim eodem loco: *Si coniugem non haberes, dicerem tibi, quod & tribuno diximus, vt in ſanctitate continentiæ viueres: adderem, quod tunc fieri prohibuimùs, vt iam te, quantum rerum humanarum ſaluâ pace potuiſſes, à rebus bellicis abſtraheres, & ei vitæ vacares in ſocietate ſanctorum, cui tunc vacare cupiebas. Sed vt te ad iſtam vitam non exhorter, coniunx impedimento eſt, ſine cuius conſenſione continenter tibi non licet viuere. Quia etſi tu eam poſt illa tua verba Tubunenſia ducere non debebas, illa tibi tamen nihil eorum ſciens innocenter & ſimpliciter nupſit. Atque vtinam poſſes perſuadere ei continentiam, vt ſine impedimento redderes Deo, quod te debere cognoſcis. Sed cum illa agere non potes, ſerua ſaltem pudicitiam coniugalem.* Hæc vtique manifeſtè indicant Auguſtinum voluiſſe, vt matrimonium, quod ſequutum fuit Votum, legitimum, firmum ac ratum maneat: alioquin hortatus eſſet eum, vt relictâ Vxore, ac reſciſſo coniugio, Voto ſatisfaceret, & continentiam ſeruaret.

Si quis verò dubitet, an Votum nuptias has anteceſſerit, is diligenter perpendat verba Auguſtini. Dicit, *ſe obſtupuiſſe, quùm comperiſſet eum Vxorem poſt ſuſceptam continentiam duxiſſe.* At quæ cauſa huius ſtuporis fuiſſet, niſi vouiſſet continentiam? Addidit, *Et ſi tu poſt tua illa Tubunenſia verba ducere non debebas.* Quid hic per verba iſta, ob quæ ducere Vxorem non debuit, aliud quàm Votum, quo hoc promiſit, intelligit? vnde mox ſubjicit: *vt ſine impedimento redderes Deo, quod te debere cognoſcis.* Quæ omnia tam manifeſtè Votum interceſſiſſe arguunt, vt etiam Gloſſa ad Canonem, Nos nouimus. 17, q. 2, id diſertis verbis affirmet: licet Votum ſimplex fuiſſe velit. Teſtatur hoc quoque Eraſmus in argumento, quod præfixit huic Epiſtolæ Auguſtini. Sed quid multis? Manifeſtiſſime enim Auguſtinus, in hac re quid ſenſerit exprimit in libro de Bono coniugali ad Iulianum, vbi dicit: *Quidam nubentes poſt Votum aſſerunt adulteros eſſe: ego autem dico vobis quòd grauiter peccant, qui tales diuidunt.* Conſentit cum his etiam Ancyrana Synodos anno 308, celebrata, in qua Patres cap. 19 ita ſanciuerunt: *Quotquot Virginitatem pollicitam præuaricati ſunt, profeſſione contempta inter digamos haberi debebunt.* Vbi aliâ pœnâ, qui Votum caſtitatis violarunt, non afficiuntur, niſi quòd loco eorum qui ad ſecundas nuptias tranſierunt, ad Eccleſiaſticas functiones non admittebantur matrimonia verò illorũ non irrita habebantur. Conciliũ Chalcedonenſe can. 16, prohibet quidem Monachos, vt & Virgines ſacratas, matrimonium contrahere, ſin minus, excommunicationi ſubjiciuntur: hanc tamen ſeueritatem concedit Epiſcopum mitigare poſſe, miſericordiam & humanitatem conſitentibus largiendo. Et in Concilio Aurelianenſi 1, cap. 23, pœna alia non decernitur Monacho, ſi Vxorem duxerit, *quàm vt Eccleſiaſtici gradus officium nunquam ſortiatur.*

ERROR DECIMVS TERTIVS.

CVm etiam initio ſine omni prorſus Voto continentiam præſtarent: deinde verò eam quidem vouerent, hoc eſt, Voto publice promitterent, ſed ſponte, libere ac voluntate propriâ, tandem eam Voto extorquere, & homines ad Votum Cœlibatus ſeu caſtitatis edendum cogere cœperunt. *Cœli- tus vm extor- tus.* Fecit hoc primò, quod ego quod quidem ſciam, Carthaginenſis Synodus tertia, celebrata, vt Synodi inſcriptio habet, Cæſario & Attico conſulibus, quorum Conſulatui Proſper annum 399, nuncupauit. Ea etenim can. 19, ita ſanciuit. *Placuit, vt Lectores, quum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut Vxores ducere, aut continentiam profiteri.* Habetur etiam diſt. 23.

Paulus

Confutatur his error.

Paulus autem à nemine Cœlibatum, nedum Votum eius extorſit, licet eum vehementer commendârit, ne cui laqueum injiceret. Tantumq; abfuit, vt ad Continentiã coegerit quenquam, vt expreſſè dixerit: *Bonum eſſet vt manerent ſicut ego: ſed qui ſe non continent Matrimonium contrahant: nam melius eſt Matrimonium contrahere quàm vri.* Item *de Virginibus præceptum Domini non habeo.* Quod igitur Carthaginenſis Synodus præcipit, *cogendos Continentiam profiteri aliquos*, in eo non ſolum diſcedit ab hac doctrina Pauli, ſed etiam in hoc, quo Iuniores, ſeu, vt Synodus loquitur, qui ad pubertatis annos venerunt, ad Cœlibatûs profeſſionem ſeu Votum cogendos arbitratur. Paulus autem Viduas non minoris natu, quàm ſexagenarias ordinari voluit: iuuenes verò ob ætatem lubricam ad Matrimonium ablegauit, cum ait: *Iuniores Viduas volo nubere.* Synodo è contra placuit, *vt Lectores, cum ad pubertatis annos venerunt, cogantur Continentiam vouere.* Nullus autem in ea ætate conſtitutus ſcire adhuc poteſt, quas habeat vires, aut quàm efficax Dei donum in ipſo futurum ſit. Deinde verbum Dei Cœlibatum & matrimonium cuique liberum relinquit: *Qui poteſt capere capiat*, ait Seruator. Et Paulus Inquit, *qui ſe non continent, Matrimonium contrahant, &c.* Patres verò huius Synodi ſub neceſſitate collocant.

Ex coacto Cœlibatu quid conſecutum.

Quę mala autem, quot infanticidia, illiciti concubitus, ſtupra & his atrociora obſeruationem Votorum monaſticorum, & coactum hunc Cœlibatum ſint conſequuta res ipſa indicat. Bonifac. Apoſtolus Germ. refert in Epiſt. ad Etilbaldum, *Nonnas Anglicanas cum Regibus & alijs nimiam familiaritatem habuiſſe, liberos peperiſſe, eoſq; enecaſſe.* Hoc etiã noſtrâ memoriâ dirutis in Anglia monaſterijs, & ex oſſibus paruulorum effoſſis in fœminarum Cœnobijs, & ex teſtium dictis, & confeſſione multorum in viſitatione monaſteriorum temporibus Henrici VIII Angliæ Regis deprehenſum eſt. S. Huldrychus Auguſtanus Epiſcopus ad Nicolaum I Papam ſcribens, teſtatur, quòd in Viuario propè monaſterium plus quàm ſexies mille infantum, capita inuenta, & ad Gregorium I allata ſint: cuius infanticidij ſe Papa reum eſſe confeſſus ſit. Ideoq; decreto ſuo de impuro & coacto iſto Cœlibatu abrogato & penitus damnato, Apoſtolicum illud laudâſſe conſilium: *Melius eſt nubere quàm vri*, & mortis cauſam præbere. Queritur quoque Humbertus Epiſcopus in Epiſtola ad Rabanum, *fornicationis ludibrio non ſolum Laicas ſed etiam Eccleſiaſticas diffamari perſonas: & maximè in illis locis, vbi Sanctimonialium Fœminarum caſta debuit eſſe conuerſatio. Tam ſpurca enim ibidem* (ait) *fieri narrantur libidinis inquinamenta, vt inceſtis crimen pro nihilo ducatur. Et cum tanta infamia in ore vulgi inde circumquaque diſſeminetur, nulla pro hoc talibus perſonis naſcitur erubeſcentia, ac ordinis reuerentia: ſed ſub prætextu & velamine conſanguinitatis, quaſi ſub ſpecie pietatis, celant ſordes impietatis.* Hos puniri vult quidem Rabanus, ſi ſcilicet tam nefandæ rei veritas cognoſcatur. Vbi verò ſcelus latet: propter ſuſpicionem nullam vult fieri vindictam. Probat id Scripturæ teſtimonijs de non vindicando: item exemplo Dei, qui non ſtatim poſt clamorem punjuit Sodomitas. O nequitiæ patronos.

Iuo etiam in Epiſtola ad Gualtherum Meldenſium Epiſcopum: *Tam*, inquit, *ex verbis Turonenſium Monachorum, quàm ex literis dominæ Adelheidis venerabilis Comitiſſæ audiui turpiſſimam famam de Monaſterio S. Faræ: quòd iam non locus Monialium, ſed proſtibulum dicendum eſt Mulierum dæmonialium, corpora ſua ad turpes vſus omni generi hominum proſtituentium* Vincentius lib. 25, ca. 53, ſcribit, *Monachum quendam poſt frixuras furtim comeſtas, tantum libidinum fauorem inuaſiſſe, vt nullâ ratione ſe amplius continere potuerit, ſed proprijs manibus ſemen prouocâſſe.* De Imperatoris Hẽrici III Sorore Moniali referunt, quòd nocte quadam Clericum amatorem per niuem dorſo portârit extra curiam Imperialem: hoc cum vidiſſet Imperator, mortuo quodam Epiſcopo, Clerico dixit: *Accipe Epiſcopatum, & vide ne vltra equites in dorſo Mulieris:* & vacante monaſterio Sorori dixit: *Accipe Abbatiam, & vide ne vnquam portes Clericum equitantem.* Ranulphus lib. 2, cap. 21. Malmesburien. lib. 2, c 18. Satius profectò fuiſſet ſequi conſilium Apoſtoli, dicentis: *Melius eſt nubere quàm vri.* Item, *Si ſe non continent, nubant.* Hoc perpendentes igitur pleriq; Fuldenſium Monachi ſub Abbate Hadamario circa annos Chriſti 950, matrimonia contraxerunt: cuius rei tamen exitus nuſquam inuenitur. Bruſchius de Monaſt. fol. 58. Hoc etiam alijs in monaſterijs factum eſt: & propterea in Monachos Gregor. VII excommunicationis fulmine grauiter animaduertit, Bruſchius fol. 137.

Defenſio Monachorum matrimonia contrahunt.

Ex his omnibus quę hucuſq; per aliquot folia diximus, iã petẽda eſt eorũ defenſio, qui ex Monachiſmo ad honeſtum aliquod viuẽdi genus concedunt: & è contra impugnatio eorum, qui tales anathemate ferire, & Eccleſiæ communione priuare non erubeſcunt. Ab his fractę fidei & periurij grauiter illa accuſantur, quòd vinculum, vt vulgò creditur, inſolubile, quo erant Deo & Eccleſiæ obligati, abruperint. At ego nullum fuiſſe vinculum, dico vbi quod homo cõfirmat,

Deus abrogat. Deinde, vt demus fuiſſe obligatos, cùm ignoratione Dei & errore multiplici tenerentur: nunc poſtquam veritatis notitiâ ſunt illuminati, ſimul Chriſti gratiâ liberatos eſſe dico. Nã ſi tantã efficaciã crux habet Chriſti vt à legis diuinę maledictione, quã vincti detinebamur, nos abſoluat: quanto magis ab extraneis vinculis, quæ nihil ſunt quàm captioſa Satanæ teria, nos eruet? Quibuſcunque ergo Chriſtus Euangelij ſui luce affulget, non dubium eſt, quin ab omnibus eos laqueis expediat, quibus ſe per ſuperſtitionem induerant. Verùm illis non deeſt adhuc alia defenſio: Si videlicet ad cœlibatum non fuerint idonei. Nam ſi votum impoſſibile certum eſt animæ exitium, quã ſeruatam vult Deus, non perditam: ſequitur in eo minime eſſe permanendum. At qui impoſſibile eſt Votum continentiæ ijs qui ſingulari dono præditi non ſunt, ſicut Chriſtus ipſe in Euangelio docet, & experientia ipſa me tacente, loquitur. Vnde Patres quoque Cyprianus, Hieronymus, Auguſtinus & alij, vt ea. 11 huius ſecundæ Claſſis indicauimus, Votum hoc Virginitatis & Cœlibatûs tali æquitate temperârunt, vt decreuerint, melius eſſe nubere, quàm in ignem delitijs ſuis cadere, ſi quæ perſeuerare aut nolint, aut non poſſint. Longè ergo ab illo vetuſto more receſſerunt, qui non modo nullam admittunt moderationem, aut veniam, ſi quis præſtando Voto impar deprehendatur, ſed etiam grauius peccare omni depoſito pudore pronunciant, ſi acceptã Vxore, carnis intemperantiæ medetur, quàm ſi ſcortando corpus & animam contaminet. Vah quibus non probris laceraſſent ſanctiſſimos hos Patres, ſi poſterioribus aliquot ſeculis vixiſſent? Imò quid hodiè obſecro cum ijs ageretur? Abſque dubio pro ſceleratiſſima hæreticis damnarentur.

ERROR DECIMVS QVARTVS.

Monachis ſcortatoribus reconciliatio danda, matrimonium contrahentibus non itẽ.

EST & hic non diſſimulandus error in prima Claſſe, quò Siricius Papa conceſſit, *vt Monachis & Monachabus, ſi ex illicitis complexibus liberos ſuſceperint, pænitentia & reconciliatio detur: quam & Sacerdotibus ſimiliter lapſis, non negandam cenſuit.* diſt. 82, cap. Quia aliquanti. Innocentius I Papa verò Canone 12, decretalis 2, *ijſdem pænitentiam negauit & reconciliationem, ſi Matrimonium contraxerint.* Et Baſilius vult, *ne fores Fratrum talibus aperiantur amplius, neq; ſi acceſſerint gratia tecti ob frigus grauiter vrgens.* Et noſtris temporibus Monialium & Monachorum nuptias adulterio & ſcortatione deteriores eſſe aſſerunt, & tales, omni prius tormentorum genere excruciatos, igne & ferro perdunt, quum è contra liberum illis ſit in omni genere libidinum ſeſe volutare. Veniâ ergo dignos iudicant qui ſcortantur Monachos, qui verò legitimè Matrimonium contrahunt, & in eo ſanctè caſtèq; viuunt, non item. Vnde & Colonienſis quidam Scriptor in libro quodam, quem in lucem edidit, ſcribere non erubuit, *melius eſſe, ſi votarius continere non valens, centum habeat concubinas, ſucceſſiuè tamen, quàm ſi vnam legitimam Vxorem ducat.*

Confutatur hic error. Eſt hoc ab omni pietate alienum, vitia, imò ſcelera & flagitia præferre mandatis Dei. Longè aliter ſenſit Paulus, qui iuſſit, *vt propter ſcortationem quiſq; ſuam habeat, & quaque ſuum.* Longè etiam alia mens fuit Origeni, qui in hæc verba ad Roman. *Ne quis plus ſapiat quàm oporteat ſapere: Quidam,* inquit, *plus ſapiunt quàm oportet, de quibus Paulus loquitur ad Timotheum: qui diſcedent à fide, attendentes ſpiritibus erroris, habentes cauteriatam conſcientiam, prohibentes nubere, &c. minus autem ſapiunt, quàm oportet, qui ſcortantur, & viuunt in adulterio.* Idem in Matth. homil. 24, exponens verba Chriſti de Phariſæis, *qui ſedebant in cathedra Moſis*, de quibus ait, *eos colligare onera importabilia, & ea imponere humeris aliorum ipſos autem nolle ea ne digito quidem attingere,* ſic inquit: *Hodie qui non habent rationem humanarum virium, imponunt hominibus onera grauia & intolerabilia: ſunt autem illi, qui cauterio inuſtam habent conſcientiam, prohibentes nubere, & comedere cibos quos Deus creauit: & aggrauant iugum Domini, quod ille leue & commodum eſſe dixit. Ipſi verò interim,* inquit, *ingurgitant ſe voluptatibus, & nec caſtè agunt nec ſobriè viuunt.* Ex quibus intelligitur, Origenem pluris feciſſe Matrimonium, quàm impuram caſtitatem. Aliter etiam ſtatuit Neocæſarienſe Concilium, nam cap. 1, *Preſbyterum, ſi Vxorem duxerit, ab ordine ſuo deponi tantum ſi verò fornicatus fuerit, vel adulterium commiſerit, extra Eccleſiam abijci* iubet, *& ad pænitentiam adigi.*

ERROR DECIMVS QVINTVS.

SIricius adhæc conſtituit in Epiſtola decretali 1. *vt Monachi & Virgines propoſitum non ſeruantes, ab Eccleſiarum conuentibus eliminentur.* Et in Chalcedonenſi Synodo Magna c.7, etiam ſancitum, *Monachis non licere ad ſeculum redire.* Atqui ſupra ex Eraſmo iudicauimus, à primordio Monachatûs, mãſiſſe cuiq; commigrandi remigrandiq; poteſtatem quo vellet: & ſi quem fortè ſui inſtituti pœnitentia cœpiſſet, totam demùm pœnam fuiſſe, inconſtantiæ notam. Refert eadem

Monachis ad ſeculum redeuntis pœnam.

Monachis ab initio ad ſeculum rere potuerant.

eadem Polydorus lib. 7, cap. 1. Cuius rei ſi quis fidem requirat, legat Hilarionis vitam: legat inſtitutionem Monachi ad Ruſticum, & item ad Paulinum Hieronymi. Heliorum certè, qui aliquandiu cum Hieronymo in deſertis Syriæ commoratus fuit, eius vitæ pœnitere cœpit, reuerſuſque eſt ad ſuos: quem tamen, tam abeſt, vt durius increpârit Hieronymus, & ab Eccleſiæ fideliumque conſortio eliminârit, vt etiam ſuſpicionem inconſtantiæ depulerit ab amico, & ſuis imputârit commiſſis, quòd ille diſceſſiſſet. Et Marcellus Papa diu ante Siricium conſtituit, *Traditos Monaſterijs non eſſe retinendos inuitos, ſed vt liceat eis regredi ad ſuos: ita tamen, ne. ſi poſteà ad monaſterium redire voluerint, recipiantur*, 20, q. 1. illud autem ſtatuendum. Vbi Gloſſa correcti iuris Canonici, *Notatur quid*, inquit, *nomine palea ab authore gloſſa: ſed exſtat ferè in omnibus vetuſtis & ſine palea nomine.* Hæc libertas ſi deinceps per nouas hominum leges inuiolata permanſiſſet, longè alios omni tempore Monachos habuiſſemus, quando improbi haud diu Monachi fuiſſent. Polyd. lib. 7, c. 1. Societates certè & collegia priorum hominū hoc pacto inſtitui & retineri potuiſſent, in quibus homines, quamdiu voluiſſent, probè & ſanctè erudiri licuiſſet, & quoad ſacras literas, & quoad mores. Deinde ſi opus fuiſſet, abſque vlla nota leuitatis, inconſtantiæ aut peccati ad matrimonium tranſijſſent. Felix profectò fuit, Eccleſia, quandiu in hoc inſtituto permanſit: felices fuerunt & Ciuitates ac Regna, quæ, talia contubernia & ſodalitates olim habuerunt: vnde perpetuò valebant benè ſanctèque eruditis Ciuibus abundare, illiſque, prout neceſſitas poſtulabat, vel ad Eccleſiæ adminiſtrationem, vel ad reipublicæ gubernationem euocare.

ERROR DECIMVS SEXTVS.

Ob pœnitentiā agendam homines in monaſteria detruſi.

SIricius quoque primus decreuit, *Manichaos pœnitentes Monaſteria ingredi debere.* Platina. Et Diuus Hieronymus Sabinianum Diaconum, qui vitiauerat cuiuſdam vxorem, & virginem ad ſtuprum ſollicitauerat, paſſim quoque cœperat obtrectare famæ Hieronymi, admonet, *vt ingreſſus monaſterium aliquod, pœnitentia laboribus expiet ſua commiſſa.* Vnde apparet iam tum opinionem inolam cultus diuini, & meriti acceſſiſſe Voto monaſticæ vitæ, & Virginitatis.

ERROR DECIMVS SEPTIMVS.

Monachi annulos geſtarunt.

EX Caſſiano apparet etiam iam tum ipſius ætate Monachos habuiſſe annulos, quos in digitis geſtârint: armaria item & ciſtas habuiſſe, in quibus peculiaria recondiderint. Sed hæc Caſſianus, vt ſua profeſſione indigniſſima, grauiter repræhendit.

ERROR DECIMVS OCTAVVS.

Monachi ſecularia negotia tractare incipiūt.

MOnachos quoque huius primæ Claſſis ſecularia negotia tractare cœpiſſe, ex Chalcedonenſi Concilio colligitur; in quo hoc eis interdicitur. Sed hoc tunc luſum iocumque dixeris, præ eo quod ſequentibus ſeculis ab ipſis factum eſt, quando forenſia quoque ſubſellia occupârunt, & in ipſa penetralia aularum Imperatorum, Regum ac Principum irruperunt. In Terraconenſi etiam Synodo ſancitum fuit capite vndecimo. *Ne Monachus negotiatarem agat.* decimâ quinta quæſtione, ſecundo capite obſeruandum. Quæ lex prodigiosè violata eſt hodiè. Nam Monachis.

Templa, Sacerdotes, altaria, ſacra, coronæ
Ignes, thura, preces, cœlum eſt venale, Deuſque.

D. Hieronymus ſuum Paulinum monet, vt ſibi ab his & ſimilibus Monachis diligenter caueat, cùm inquit: *Quem ſenſeris tibi aut crebro de nummis loquentem (exceptâ eleemoſynâ quæ indifferenter omnibus patet) inſtitarem (id eſt, negotiatorem) potius habeto, quàm Monachum; præter victum, & veſtimentum, & manifeſtas neceſſitates, nihil cuiquam tribuas, ne filiarum panes canes comedant.*

ERROR DECIMVS NONVS.

Monachi ambitionis impulſu cellulas in Eremis ſibi ædificant.

NOnnuli etiam congregationibus Monaſteriorum relictis, ambitionis & vanitatis impulſu, cellulas ſibi in abditis locis conſtruxerunt: id verò ne fiat ſine Epiſcopi permiſſione, vel Abbatis ſui voluntate in Aurelianenſi 1 Synodo cap. 24, prohibetur. 18, quæſt. 2. Nullus Monachus.

ERROR VIGESIMVS.

Monachi plura monaſteria regere incipiūt.

COnati ſunt quoque Abbates ſæpè duo aut plura monaſteria, ambitione & dominandi libidine, regere. Sed vetitum hoc fuit in Agathenſi Synodo cap. 57, 21, quæſt. 1, vnum.

ERROR VIGESIMVS PRIMVS.

Monachi Eccleſias & Cœnobia ſimul regunt.

COeperunt inſuper nonnulli Eccleſias & Monachorum iuſtitnta ſimul regere. Fecit hoc primus Euſebius Vercellenſis, circa Conſtantini, Conſtantini M filij, tempora, ſicut Ambroſius lib. 10, epiſt. 82, de eo refert, & probat cùm ait: *In Vercellenſi Eccleſia duo pariter ab Epiſcopo exigi videntur monaſterij continentia, & Diſciplina Eccleſia Hac enim primus in Occidentis partibus diuerſa inter ſe Euſebius ſancta memoria coniunxit, vt & in ciuitate poſitus inſtituta Monachorum teneret, & Eccleſiam regeret ieiunij ſobrietate. Multum enim adiumenti accedit ad Sacerdotis gratiam, ſi ad ſtudium abſtinentiæ, & normam integritatis, iuuentutem adſtringat: & verſantes intra Vrbem abdicet vſu Vrbis & conuerſatione.* Gregorius Magnus autem in Epiſtola ad Maximianum Syracuſanum Epiſcopum hoc nullo modo fieri voluit.

ERROR VIGESIMVS SECVNDVS.

MONACHI *plerique primæ huius Claſſis Hæretici.*

Monachi Anthropomorphitæ.

MOnachi denique in Scheti & tota Ægypto plæriq; omnes *Antropomorphitæ* fuerunt, qui docuerunt, Deum habere humanam formam, & membris humanis incluſum eſſe. Orta eſt hæc hæreſis ex Monachorum ignorantia, qui ſacras ſcripturas præ ſimplicitate, non rectè intellexerunt, in qua de oculis, facie & manibus Dei audire ſolebant. Sozomenus lib. 8, cap, 11. Theodoretus de hæreſibus. Nicephorus lib. 13, cap. 10. Epiphanius in Anacephalæoſi. Hocque errore ita faſcinati fuerunt Monachi iſti, vt cùm à Theophilo Alexandrino Epiſcopo acerrimè impugnatus is eſſet, illi, hoc non ferentes, Alexandriam, monaſterijs ſuis deſertis turmatim conuolârint, Theophilum occiſuri: Nicephorus lib 13, cap, 10. Poſteà quoq; inter eoſdem Monachos, & Dioſcorum eiuſque Fratres, *Longos* vulgo, ob proceritatem corporis, appellatos, ſed de Deo rectè ſentientes, non eſſe ſcilicet eum anthropomorphon, eadē de cauſa natæ grauiſſimæ contentiones, & ex contentionibus pugnæ & conflictus orti ſunt: ibidem. Serapion, vnus ex antiquiſſimis Schytiæ Deſerti Eremitis, quique apud Caſſianum collat. 5, de origine & cauſis vitiorum diſputat, errore Antropomorphitarum ita deſipuit, vt neq; à Paphnutio ſuo illo Paſtore in rectam viam reduci poſſet: & quia antiquitate profeſſionis iſtius ſolitariæ cæteros anteibat, & prætereà etiam pietate præſtabat, multis eius obfuit authoritas, vt eundem errorem etiam ipſi pertinacius retinerent ac defenderent.

Monachi Audeani.

Latiſſimè errorem hunc diſſeminauit *Audæus*, quem alij *Audium* vocant, *Audanorum hæreticorum author*: nam, vt Epiphanius iudicat lib. 3, tom. 1, hæreſi 70, relegatus ad Scythiam propterea quod rebelles populos faceret, vlterius progreſſus ad intima Gothiæ, monaſteria ibi multa ſuæ ſectæ inſtituit. Vnde idem author de eius Diſcipulis ait: *In monaſterijs habitant, & ſecedentes contubernium faciunt: tùm in ſolitudinibus, tùm propè Vrbes & in ſuburbijs:* in Anacephalæoſi Præter quòd autem cum iſtis Deum Antropomorphon fecerunt, habuerunt hoc peculare, quòd cum alijs orare, vituperantes eorum Epiſcopos ac diuites eos appellantes. Cum Iudæis Paſcha celebrârunt. Receſſerunt omnino à communione eccleſiſtica, quòd in illa fœneratores & impuri ferrentur. Refert Epiphanius in Anacephalæoſi, & Theodoretus lib. 4, cap. 10.

Eutychianus Eremita Nouatianus.

Eutychianus Eremita circa Olympum clarus Miraculis, Religione fuit cum ſuis ſocijs, Sozomeno auctore lib. 1, ca. 14. *Nouatianus*, qui meritis operum ſuorum vitam æternam adſcripſerunt, Iſidoro teſte. Deinde fidelibus poſt baptiſmum nullum docuerunt eſſe locum pœnitentiæ, etiam ſi ea quæ ad pœnitentiam requirantur, omnia feciſſent: referentibus Dionyſio Alexandrino apud Euſebium lib 6, cap, 43, Epiphanio, Philaſtrio, Auguſtino & Theodoreto. Nec abnegatores Chriſti, aut lapſos, poſſe ſalutem conſequi, dixerunt, etiam ſi pœnitentiam agant: Theodoretus. Rebaptizabant etiam ab orthodoxis baptizatos, vt Cyprianus ad Iubaianum teſtatur. Secundas denique nuptias ab ijs damnatas Auguſtinus indicat in libro de Hæreſibus.

Euſtathius Monachiſmi Author in Armenia Macedonianus.

Euſtathius primus Author & plantator monaſticæ vitæ in Armenia. Paphlagonia & circa pontum *Macedonianus* fuit, ſpiritum ſanctum in diuinitate Triadis compræhendere detrectans, vt Socrates refert lib. 2, cap. 45. Deinde ipſe cum ſuis aſſeclis nuptias damnârunt, & in ædibus coniugatorum orare noluerunt. Presbyteros coniuges tanquam pollutos præ ſe contēpſerunt. Dominicis diebus ieiunârunt: & Eccleſiaſticos cœtus in ædibus priuatis coegerunt, ibiq; etiam cōmunicârunt. Diuites omninò è Regno Dei excluſerūt. Carnibus veſcentes damnârunt: & peculiarē veſtitum aſſumpſerunt, &c. vt narrat Epiſtola Grāgrenſis Synodi, à qua etiam,

vt

vt hęretici, damnati ſunt. Ruffinus lib. 1. c. 25, indicat, non ſolùm Euſtathium hunc, ſed plurima etiam monaſteria circa Conſtantinopolim & vicinas Prouincias, inſaniâ Macedonij promouiſſe: nam Marathonius perſuaſione Euſtathij religioſam vitam illuſtrans, & Monaſteria Conſtantinopoli inſtituens, tanto ſtudio Macedonianam hæreſim per ſuos Monachos in ea vrbe & circa promouit, pecunijſque adiuuit, vt Macedoniani eo tempore Marathoniani à pleriſque vocati ſint, ſicut lib. 4, cap. 27. Sozomenus indicat. Idē auctor eſt, Monachos quoſdā, Macedoniana hæreſi infectos, fuiſſe Hieroſolymis, inde autem in Ciliciam migrauiſſe.

Monachi Meletiani.

Magna quoq; pars Monachorum, per Ægyptum & Syriam, *Meletianorum* hæreſi fuit irretita, vt Epiphanius teſtatur, qui ab initio noluerunt tantum orare cum conuerſis, id eſt, eis, qui in perſecutione lapſi fuiſſent, vel ſchiſma feciſſent: poſtea verò Arrianis ſeſe totos addixerunt, Auguſtino teſte de Hæreſibus. Approbatū & latiſſimè ſparſum fuiſſe hoc venenū a Monachis, pręrextu ſeuerioris cuiuſdam in ἀρνησιθέως diſciplinæ & zeli in Deum maioris, Epiphanius ſcribit, adeò vt omnes penè nominis Chriſtiani Regiones labefecerit, & Conſtantinopolim etiam durauit: Theodoretus enim ſcribit lib. quarto de hæretic. fab. ſuo adhuc ſeculo virus hoc in Ægypto, vbi Monachatus in primis viguit, præſertim graſſatum fuiſſe, multoſq; corrupiſſe. Athanaſius nihil aliud ferè de Meletianis his Monachis, quàm turbas, inſidias & perſecutiones coniunctas cum Arrianis, recitat: inter quos non poſtremus fuit Ioannes quidam, de quo Sozomenus refert lib. 2, cap. 23, quòd eius operâ Meletiani & Arriani in accuſando vſi ſint. Subornatus enim ab illis fuerat, vt Athanaſium homicidij, quaſi Arſenium occidiſſet, apud Iudices accuſaret. Sozomenus lib. 2, cap. 23. Inuentum autem Arſenium, apud Patrinum Monachum Meletianum abdunt: ibidem.

Monachi Gnoſtici.

Theodoretus lib. 4, cap. 4, refert, trans lacum Mariæ, circa Alexandriam, Monachos fuiſſe de ſecta *Gnoſticorum*.

Euagrius Monachus, Pelagianus, &c.

Euagrium, qui relicta Conſtantinopoli cum Nazianzeno Hieroſolymam abijt, indeque ad Monachos Ægyptios in Scethim tranſijt, quorum contubernio ſe cupidiſſimè adiunxit, Hieronimus in Proœmio aduerſus Pelagianos Manichæo, Priſcilliano, Iouiniano & ſimilibus hæreticis annumerat: cumque iis ſenſiſſe dicit, poſſe ad perfectionem, ſimilitudinem & æqualitatem Dei humanam virtutem & ſcientiam peruenire: & ne cogitatione quidem & ignorantiâ, cùm ad conſummationis culmen aſcenderit, poſſe peccare.

Theodorus Abbas cum ſuis Monachis Enthuſiaſtæ.

Theodorus, quem Caſſianus cap. 1, collationis 6. Monachum fuiſſe dicit Palæſtinæ, in loco quem Cellas vocant inter Nitriam & Scythiam, quemq; ibidem miris laudibus, ab actuali vita & conuerſatione, effert. *Enthuſiaſtarum* errore imbutus fuit. Docuit enim Monachum in ſcripturarum cogitationem peruenire anhelantem, non opus habere vt multum laboris impēdat legendis Cōmentariorum libris: ſed hoc potiſſimum ipſum omni induſtria conari oportere, vt animum à vitijs habeat quàm purgatiſſimum. Hinc mox futurū, vt mentis oculi iam per ſeſe ceu naturaliter ſcripturarum ſacramenta percipiant, ſublato affectionū velamēto. Et quùm Abbas monaſterij fuerit, vt ex Caſſiano patet, nemini dubium eſſe debet, quin Monachi ſub eo militantes, eodem errore implicīti fuerint.

Monachi Samaritani & Iudæi.

Theodoretus lib. 1, c. 9, teſtatur, fuiſſe in Ægypto Monachorum agmina quędam, quæ neq; ſani dogmatis fidē habuerint, & nouos in re Eccleſiaſtica ritus vſurpârint, nō abhorrentes à dementia *Samaritarum* & *Iudæorum*. Samaritæ autem tantum Deuteronomium Moſis receperunt. In cæteris fuerunt Gentes, ſicut Iudæi: Prophetas etiam qui poſt Moſem fuerunt, reiecerunt: Carnis reſurrectionem negârunt, & à quibuſdam abſtinuerunt, à quibus non ſoliti ſunt abſtinere Iudęi.

Timotheanorum hæreſis à Monachis exorta & plantata.

Timotheanorum error à Monachis etiā ſuam originem habet. Docuerunt illi Chriſti naturas in Mariæ vtero conflatas in vnam quādam tertiam naturam veluti maſſam, quæ iam nec diuina ſi nec humana propriè, quia iſtiuſmodi vnione & conflaturâ proprietates vtriuſq; naturæ coierint ſimul & perierint: ac inde tertium quiddā voluerunt productum, quod vocetur Chriſtus. Nimirum quemadmodum ex aqua & melle commixtis fit hydromel: item ex melle & aceto fit oxymel, quod iam neq; acetum eſt neq; mel; & tamen quiddam tertium ex vtroq; compoſitum, quod vtriuſq; proprietates confuſas habeat, non autem in ipſo malagmate diſtinctas: vt Boethius indicat in lib. De duabus naturis, & vna perſona Chriſti. Ipſis igitur Chriſtus poſt aſſumptum hominem, neque verus Deus, neque verus homo amplius fuit, ſed chimæra quædam & monſtrum ex Deo & homine confuſis inter ſe & tribulatis compactum & conflatum. Author Appendicis Auguſtini libri De Hæreſibus Timotheum huius hæreſeos parentem facit, quem & monachicam vitam profeſſum fuiſſe dicit, cuius foco & prætextu multos deceperit.

Fuit

Fuit ille ipſe qui àGrçeis hiſtoriæ eccleſiaſt. ſcriptoribus Αἴλουρος, id eſt, Felis, vel à exſijs oculis,vel à malignitate & aſtutia nominatur,ex Monacho primùm Presbyter:poſt autem Alexãdriæ ſactus fuit Epiſcopus ſeditione populari, in qua Proterium Alexandriæ Epiſcopũ crudeliſſimè etiam in medio Baptiſterio & ipſo die Paſchæ trucidauit,vt eius ſede poriretur,ſicut Euagrius lib.2,ca.8, & Nicephorus lib.15,ca.17,tradunt.Propter hoc autem facinus horrendum & excõmunicatus & de Throno deiectus, tandem à Baſiliſco Imperatore reuocatus fuit,& Alexãdinis reſtitutus,quo maximè tempore videtur hæreſis hęc cœpiſſe,& tum ab eo ipſo confidenter introducta, tum etiam ab alijs Epiſcopis& Monachis ipſius fautoribus fortius turiuſque defenſa fuiſſe, authore ipſo triumphante, & præclariſſimam Epiſcopatus ſedem obtinente. In Ægypto, Monachatus altrice, maximè viguit, vbi tanquam in ſuo regno furioſè in Monachorum luſtris in Chalcedonenſem Synodum debachatus eſt Timotheus.

Pelagianorũ hæreſis à Monachis profecta.

Pelagianorum quoq;hęreſis è Monachorum luſtris profecta eſt,quorũ hæc doctrina fuit. Hominem ſine peccato naſci,ac ſolo voluntatis imperio, ſine Gratia Dei,ſaluari poſſe. Huius tam impiæ blaſphemiæ authot fuit Pelagius Monachus, vt Auguſtinus diſertis verbis in libro de Hæreſibus indicat cap.88. Ac breui temporis ſpatio omnes per Orientem,deniq; etiam per Angliam, quo profectus fuerat,non ſolùm Eccleſias, ſed monaſteria maximè hoc ſuo nocentiſſimo veneno inſecit.Leporium quoq; monaſticæ profeſſionis Apoſtolici Ordinis in magno illo Bannochorenſi Cœnobio infectum Pelagiani dogmatis errore, tanquam vnum ex primarijs Pelagij Diſcipulis,Illud ipſum Dogma in Gallijs adſeruiſſe & Britannia,&docendo propagâſſe, ex Caſſiani lib. 1, de Incarnatione Domini certiſſimum eſt.

Eutyches Monachus hæreſim ſui nominis condidit.

Eutyches pręterea Monachus & Conſtantinopolitanus Archimandrita, quem Abbatem poſteà vocârunt ſuperbiæ ſuperſtitioniſq; monachicæ plenus homo arrugans,totam hæretici cœni fecem & excrementa impuriſſima colligens, tandem hæreſim ſui nominis cõdidit,quæ inſtar immanis hydrę, innumeras poſtea alias peperit, & Eccleſiæ peſtem fideiq; Chriſtianæ interneeionem in Oriente tandem prorſus attulit. Hic igitur Satanæ maſtigia& Monachus,ſub Theodoſio iuniore iam ſene, quũ Neſtoriũ refutare vellet, & dogma, de duabus in Chriſto perſonis,tollere,dixit,poſt vnionem naturarum in Chriſto,non iam duas, ſed vnam tãtum,nempe diuinam naturam manſiſſe,hãcque impiam doctrinã inter ſuos Monachos effutiuit.Ex eorum Monachorũ numero facilè fuit Princeps Braſumas, monaſterij cuiuſdam in Syria Abbas: quem fuiſſe inter omnes totius Orientis Monachorũ pręſides cõmendatiſſimum, Theodoſius in literis ad Dioſcorum, & Iuuenalis Hieroſolymorum Epiſcopus in Epheſina Synodo teſtãtur: & à Theodoſio hoc nomine ad Epheſinã Synodum vocatur, vt locum teneat omnium totius Orientis archimandritarum,& cum cęteris ſanctis patribus ſtatuat, quæ Domino ſint placitura. Vbi verò ad Synodum venit, & expreſſè dixit: *Eum qui dicit duas naturas, duo incedite*,vt Baſilius Seleuciæ Iſauriæ Epiſcopus in act.1.Chalced.Synodi teſtatur.Ac author fuit, vt Flauianus, duarum naturarũ in Chriſto aſſertor,malè tractatus interficeretur tandem vt Diogenes Cyzicenus in 4. act.Concilij Chalced. refert. Inde verò domum reuerſus, in Syria ſtipatus Monachorum caterua Epiſcopos rectè ſentientes paſſim afflixit:ita vt poſteà in Chalced.Synodo quærantur,eum totam Syriam penè euertiſſe. In Chalced.Synodo præſto fuit etiam, & Dioſcori Alexandrini partes adhuc conſtanter fouit: vt 4. actio eius Synodi argumento eſſe poteſt. Cumque reliquis Monachis Eutychianis ſe coniunxiſſet,qui itidem à parte Dioſcori ſtabant, & Concilij acta impugnabant oblato libello, & in conſeſſum Patrum ingreſſus fuiſſet, ſtatim ab omnibus exibilabatur,

Monachi Neſtoriani & Eutychiani.

Apparet quoq; ex Leonis I Papæ Epiſtola 81, quam ad Palæſtinæ Monachos ſcripſit, plæroſq;eo tempore Mocachorum *Neſtori*& *Eutychis* veneno infectos fuiſſe. Sic enim ad finem Epiſtolæ ſcribit: *Quùm multis manifeſtationibus declaratum ſit,quàm rectè Neſtorium & Eutychen cum Dioſcoro, fides Chriſtiana damnauerit,nec Chriſtianus poſſit vocari qui vel illius, vel horum imputati prabet aſſenſum:doleo, vos Euangelica & Apoſtolica doctrina(vt audio) reſultare,exagitando ſeditionibus Ciuitates conturbando Eccleſias,nec ſolum iniurias, ſed etiam cædes Presbyteris atque Epiſcopis inferendo, vt pra furore & ſæuitia propoſiti veſtri & profeſſionis ſitis immemores. Vbi eſt Regula manſuetudinis & quietis? vbi longanimitas patientia? vbi tranquillitas pacis? vbi firmamentum dilectionis, & tollerantia fortitudo? Quæ vos ab Euangelio Chriſti aut perſuaſio abduxit, aut perſecutio ſeparauit? vel qua tanta extitit decipientis aſtutia, vt obliti Prophetarum & Apoſtolorum, obliti ſymboli ſalutaris & confeſſionis, quam pronunciantes coram multis teſtibus, ſacramentum baptiſmi ſuſcepiſtis, diabolicis vos illuſionibus ſubderetis? Quid apud vos actura fuerant vngula, quid ſana*

na tormenta, ſi ad expugnandum fidei veſtra integritatem, tantum vana hæreticorum commenta valuere? Pro fide vos agere creditis, & fidei contrariis. Eccleſia nomine armamini, & contra Eccleſiam dimicatis. Hoccine à Prophetis, hoc ab Euangeliſtis, hoc ab Apoſtolis didiciſtis, vt negantes veram Chriſti carnem, & ipſam verbi eſſentiam paßioni mortique ſubdentes, alienam faciatis noſtram à ſuo reparatore naturam, &c. mox: *Declinate ergo filij ab his diabolicis perſuaſionibus, declinate, &c.*

Monachi Meſſaliani. Ex Monachorum etiam ſchola profecti dicuntur *Meſſaliani*, quos & *Pſallianos* & *Euchetas* appellant: quorum hæreſis initia quædam ſua habere cœpit, ſub Conſtantino Imperatore quemadmodum Epiphanius ſcripſit: pleno autem Dogmate & ſpeciali appellatione innoteſcere ſub Valentiniano & Valente Imperatoribus & Damaſo Epiſcopo Rom. circa annos Chriſti 341. Caput erroris illorum fuit, quod orationi ſeu precationi totam noſtram ſalutem adſcripſerunt, & Chriſti ſanguini ademerunt: ideoque orationibus & canticis per totum diem ſe dimiſerunt tantùm deditis: quorum vtrunque Monachi olim ſenſerunt, tum verò maximè hodiè faciunt.

Confirmat hæc omnia Baronius quoque Tomo tertio, pagina trecenteſima nonageſima prima. *Nonnulli*, inquit, *Ægyptij Monachi Meletianis ſchiſmaticis adhæſerunt & Arianis, ac monſtroſas quidem calumnias aduerſus Sanctum Athanaſium ſuum ipſorum Epiſcopum conſtruxerunt: & ijſdem pariter prodiere complures hæreſiarchæ ex quibus denominati hæretici Euchaitæ, Aëriani, Euſtathiani, Meſſaliani, Antropomorphitæ, Iouinianei, Origeniſtæ, Eutychiani, Seueriani & alij, quam plurimi.*

Monachi fabricatores Mahometiſmi. Vnanimi denique hiſtoricorum omnium conſenſu traditur, Sergium quendam Monachum, ſed Neſtorianum, adiuuiſſe Mahometem in componendo ſuo Alcorano, horrendiſſimarum blaſphemiarum pleniſſimo.

Quæ quùm ita ſint, vt inficiari nemo poteſt, meritò Monachatui hæreſium omnium ſeminaria accepta referre debemus: ſuntque fructus Monachiſmi nil niſi blaſphemiæ horrendæ, & errores penè irradicabiles, tam eſt pertinax & ἀνίκητον hoc genus hominum.

CAPVT XIV.

De Conſecratione MONACHI *Claſſis huius prima.*

Dionyſius in ſua Hierarchia de Conſecratione Monachi ita ſcribit: *Sacerdos*, inquit, *ſtat ante diuinum altare, precationem quæ Monachos attingit, recitans & pronuncians. Is autem, qui conſecratur & initiatur, ſtat poſt Sacerdotem, nec vtrunque genu flectit, nec alterum, nec caput habet ſuppoſitum diuinis libris: ſed tantum præſto eſt Sacerdoti, qui myſticam precationem in ipſo recitat. Sacerdos verò eâ perfectâ cùm ad eum qui initiatur, venit, illum rogat primùm, num remittat nuncium, non ſolum diuiduis diſtinctisque vitiis, verum etiam viſionibus: dein de perfectiſſimam eiuitam exponit, hoc pro teſtimonio dicens, eum mediam vitam ſuperare ac tranſilire oportere. Quæ vbi omnia, is qui initiatur continenter profeſſus eſt ſe eſſe facturum, Sacerdos ſigno crucis eum conſignatum condet, appellant tres perſonas diuinæ beatitudinis: omnique veſte detractâ, eum aliâ induit, & cum alijs ſanctis viris qui adſunt, cùm eum ſalutauit, participem facit diuinorum Myſteriorum.*

Iudicium de Hierarchiâ Dionyſij. Volunt autem fuiſſe hunc Dionyſium Areopagitam illum Diſcipulum Pauli Apoſtoli, de quo Lucas in fine cap. 17, Actorum. Mihi verò totum hoc ſcriptum de Hierarchia, quod Dionyſio Areopagitæ tribuunt, ſuſpectum facit, vel vnicus hic locus de Conſecratione Monachi: cùm Monachi nulli, non ſolùm Pauli ætate, cuius coætaneus Dionyſius hic fuit, ſed vſque ad Conſtantini Magni ferè tempora, ſpacio trecentorum propè annorum à Chriſto nato, in rerum natura prorſus fuerint, vt ex ijs, quæ ſupra retulimus copioſè, liquet. Adhæc ſuperſtitioſa ſunt illa, nec conſentanea ſacris literis, multò minus obſeruata in puriori Eccleſia, qualis Pauli tempore fuit. Quod etiam de tonſura Monachi in eius conſecratione profert, ad tempora alia id genus ſcripti pertinere prodit, à quocunque tandem Authore conſarcinatum ſit, cùm Tonſuram & Raſionem capitum longo tempore poſt inſtitutam demum ſupra demonſtratum ſit. His alijſque de cauſis motus abſque dubio Theodorus Gaza, in præfatione in problemata Alexandri Aphrodiſæi à ſe conuerſa ad Nicolaum Quintum ſtatim ab initio libros hos de Hierarchia non eſſe Dionyſij Athenienſis Viri doctiſſimi inſinuauit. Quibus etiam Eraſmi iudicium adjicimus, quod in Annotationibus ad caput decimum ſeptimum Actorum extat. *Mihi*, inquit, *non videtur priſcis illis temporibus tantum fuiſſe Chriſtianis ceremoniarum, quantum ille deſcribit. Deinde miruni ſi tam priſcus author fuit, & tam multa ſcripſit, à nemine veterum ſeu Græcorum ſeu Latinorum fuiſſe citatum, non ab Origine, non à Chryſoſtomo, ne ab Hieronymo quidem,*

qui

qui nihil intentatum reliquit. Quin & Gregorius ipſe Vir probæ fidei, citans huius literas, non indicat fuiſſe eum Dionyſium Areopagitam. Hieronymus in Catalogo Virorum illuſtrium vnum & alterum Dionyſium commemorot, huius libros non recenſet. Laurentius Valla indicat fuiſſe ſua ætatis doctiſſimos Viros, qui indicauerint eos liberos eſſe Apollinarij. Tametſi eius nominis duos commemoras Hieronymus, alterum Hieropolytonum Epiſcopum, qui floruerit ſub M. Antonino ſecundo, alterum Laodicenum in Syria Epiſcopum: neutri tamen eiuſmodi quicquam tribuit operum. Neque enim opinor Apollinori hæretico hæc tribuenda. Ante complures annos, vir incomparabilis Guilielmus Grocinus, vt Theologus ſummus, ita in nulla diſciplina non exquiſitè doctus & exercitatus, auſpicaturus Londini in æde D. Paulo ſacra enarrationem cœleſtis Hierarchiæ, meditatâ præfatione multùm aſſeuerauit hoc opus eſſe Dionyſij Areopagitæ, vehementer deſtomachans in eorum impudentiam, qui diſſentirent: at idem priuſquam operis dimidium confeciſſet, ac guſtum attentius cœpiſſet, ingennè coram auditoribus faſſus eſt, ſibi, verſo calculo, non videri id opus eſſe Dioniſij Areopagitæ. Idem Eraſmus in Scholijs in vitas Sriptorum Eccleſiæ ab Hieronymo deſcriptas: *Quum fuerint*, inquit, *Dionyſij Græci, probabile eſt, libros de Hierarchia cæleſti, & de diuinis nominibus ab horum aliquo fuiſſe ſcriptos.*

Rationes autem, qnibus probare vult Bellarminus lib. de Monachis c. 5, horum librorum auctorem eſſe Dionyſium Areopagitam, ridiculæ & inualidæ ſunt. Dicit enim, authorem huius Hierarchiæ non eſſe recentiorem Gregorio Magno, quod nullus, vt opinor, hactenus negauit: ſed non ſequitur, proptereà eſſe Dionyſium Areopagitam. Addidit verò, non etiam eſſe recentiorem Hieronymo, cùm Gregorius eum appellet antiquum & venerabilem patrem. Quaſi verò neceſſe ſit, nullos eſſe antiquos & venerabiles patres appellandos, niſi qui ante annos ducentos vixerint, tot enim anni inter Hiernoymum & Gregorium M. interceſſerunt. Tertiò colligit, non floruiſſe eum paulo ante Hieronymum, quòd neq; Pater hic inter ſcriptores Eccleſiaſticos eum numeret, neq; Ambroſius. Chryſoſtomus, Auguſtinus & ſimiles eius mentionem faciant. Hoc verò argumentum pronobis facit: nam ſi Dionyſius Areopagita ſcripſiſſet hos libros, ſine omni dubio Hieronymus, qui nihil intentatum reliquit, eum inter primos poſuiſſet: ſed quia id non fecit, nulláque prorſus eius ſit mentio ab vllis Patribus ante Gregorium I, ſatis conſtat Areopagitam iſta non ſcripſiſſe. De hoc Dionyſio vide plura ſupra cap. 1, Claſſis primæ Cænobitatum.

CAPVT XIII.

De Conſecratione, *ſeu* Velaminis impoſitione SANCTIMONIALIVM, *eiuſque origine.*

ETſi verò in priuatiua Eccleſia Virgines ſexûs muliebris quàm plurimæ fuerunt, inſtitutum tamen earum erat liberum, & nulla ad id ſuſcipiendum cogebatur, ſed ſponte ſuâ id profitebatur. Non enim vouebant ab initio Cœlibatum ſeu Virginitatem, neq; cum velaminis impoſitione, alijsve ceremonijs & precibus ſeu benedictionibus conſecrabantur. Reſtat igitur vt demonſtrem, quando Voto Virginitatis aut Cœlibatus publica & ſolennia, cum aliqua Epiſcoporum conſecratione cœpiſſe conjiciam. Putant igitur aliqui id ſub Conſtantino M. factum, ſi quàm longiſſimè retroſpiciamus. Refert enim Euſebius lib. 4, de vita eius, Imperatorem hunc legem ſeueram correxiſſe, quâ cauebatur apud priſcos, *ne ſterilis, quique liberis careret, eſſet hæres fæcundi.* Sciebat enim prudentiſſimus Imperator aliquos eſſe, qui optarent quidem liberos: verùm ob naturæ imbecillitatem illis non ſuccedere. Indignum igitur iudicauit, vt tanquam delinquentes punirentur. Et alios eſſe intellexit, qui abſtinerent quidem à coniugijs, non quod liberorum procreationem horrerent vel odiſſent, ſed ob nimium philoſophiæ Chriſtianæ amorem. Ne hos quidem puniendos illa lege putauit Imperator, vt hæreditate excluderentur propinquorum ſuorum. Hoc vbi narrauit Euſebius de Conſtantino, mox ſubjicit, *Mulieres ad perpetuam Virginitatem ſe Deo conſecrâſſe, nec non ad Sacerdotium Dei.* Quibus vtiq; verbis haud obſcurè dicere voluiſſe videtur, Puellas & Mulieres publicè in Eccleſijs ab eo tempore receptas, quæ Virginitatem ſeu Cœlibatum profiteri conſtituiſſent. Neque enim credendum eſt, antehac permultas feciſſe, aut facere auſas eſſe, cùm non ſolùm lege hac notatæ, ſed inſuper hæreditatibus quoq; alioquin ad ſe pertinentibus, exſpoliatæ fuiſſent. Sed hæc coniectura tantum eſt, cui candidi lectores, quantum viſum fuerit, tribuant. Sunt qui Baſilium M. huius inſtituti ſeu conſuetudinis authorem faciant. Beatus Rhenanus, antiquitatum indagator diligentiſſimus, in annotationibus ad Tertulliani librum de velandis Virginibus, indicat,

Origo impoſitionis veli & Conſecrationis Virginũ.

cat, Ambroſij & Hieronymi demum ætatem ſacratas Virgines & velatas ab Epiſcopo habere cœpiſſe. Vnde etiam Ambroſius libro 1. de Virginibus ad Marcellinam refert, de Placentino ſacrandas Virgines, item de Bononienſi & Mauritania, Mediolanum venire, vt ibi ſcilicet ab Ambroſio ejus vrbis Epiſcopo, velentur. Hoc autem inſtitutum ſuum velandi ſacras Virgines, quod in Mediolanenſi Eccleſia tunc vt novum & peregrinum reprehendebatur, conatur Ambroſius ex fabula Teclæ, de qua mox quædam dicturi ſumus, tanquam traditionem Apoſtolicam probare & tueri.

Abdiæ Babylonici fabula.

Hinc jam patet quâ fide dignum ſit, quod Iulius Africanus (qui nuper prodiit, poſtquam Legendæ vulgares fœtere cœperunt, & cujuſdam Abdiæ Babylonici nomen præ ſe fert, quem fingunt contemporaneum & comitem Apoſtolorum fuiſſe) refert, Matthæum Apoſtolum, amplius quam ducentas Virgines conſecraſſe. Sed habet illa tota hiſtoria plurima, quæ indicant eam falſiſſimam eſſe, & poſteriori tempore ab impudentiſſimo impoſtore compilatam. Nec ſine cauſa vetus Eccleſia talia ſcripta de Actibus Apoſtolorum, non tantum inter apocrypha, ſed etiam inter ſuppoſititia, adulterina, commētitia, abſurda & impia reiecit, ſicut Euſebius loquitur lib. 3. cap. 25. & repetitur diſtinctione 15. Ejuſdem monetæ eſt Teclæ hiſtoria,

Tecla fabula.

de qua nugantur, quod repudiato ſponſo, Paulus per multos annos eam ſecum circumduxerit, & tandem ſacro velo conſecrârit, traditâ ipſi poteſtate docendi, baptizandi, & Virgines voto perpetui cœlibatûs velandi & conſecrandi. Sed author hujus fabulæ à Ioanne Apoſtolo publicè coram tota Eccleſia conuictus fuit, quòd falſum & ſuppoſititium librum ſcripſiſſet, & Pauli tantum amore feciſſet. Et verus Paulus mulieribus in Eccleſiis non docendi, ſed tacendi munus injungit, 1. Cor. 14. Vnde etiam Gelaſius Papa diſtinctione 15. eum inter apocrypha numerat. Et tamen Monachi poſtea, hanc fabulam aliquoties exploſam, rurſus in theatrum peculiari Legendâ, vt vocant, duxerunt, vt hominibus perſuaderent votum cœlibatûs, ordinem Sanctimonialium, ac ritum eas conſecrandi & velandi, eſſe inſtitutum & traditionem Apoſtolorum. Polydorus Virgilius de Invent. rerum lib. 4. cap. 13. Conſecrationes virginum ſacrarum, quibus nimirum vota continentiæ facientes religioni addicuntur, Pij 1. Rom. epiſcopi inſtitutum eſſe autumat. Sed decretum quod Gratianus 20. q. 1. c. virgines non; Pio 1. adſcribit, & ex quo Polydorus hæc colligit, eius non eſt, quum in Pij Decretalibus epiſtolis nuſpiā repetiatur.

Polydori error. Pius 1. an conſecrationes virginū inſtituerit.

Vnde ſimul liquet quid ſtatuendum de eo ſit, quòd idem Pius in eodem Canone decreviſſe dicitur, *Non conſecrandas ſacras virgines, nec velamen eis imponendum, niſi in Epiphania, in ſabbatho Paſchæ, & in Apoſtolorum natalitiis; niſi mortis causâ vrgente.* Hoc tamen ſanciuit Gelaſius 1. causâ vigeſimâ, quæſtione primâ. De votis Deo: & exſtat in Decretali ejus primâ. Hanc autem prærogatiuam Apoſtolorum feſtis diebus idcirco datam, Polydorus teſtatur, quod illi ante omnes virginitatis amatores & cultores fuerint. Atqui Paulus teſtatur, Apoſtolos ſuas vxores ſecum circumduxiſſe. Imò ſi credimus Ambroſio, omnes habuerunt vxores, præter Ioānem & Paulum. Nam in illa verba Pauli poſteriore ad Corinth. vndecimo, *Deſpondi vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto: hæc* inquit, *non ſunt referenda ad corporis caſtitatem.*

Virgines quibus diebus conſecrandæ.

„ Nā ita excluderemus Apoſtolos ab Eccle-
„ ſia Dei, qui omnes, præter Ioannē & Pau-
„ lum habuerunt vxores, & tamen pertine-
„ bant ad Eccleſiam. Sed & Paulum habuiſſe
„ vxorem, Ignatius & Clemens Alexandrinus, antiquiores Ambroſio, & qui propius ipſo ad tempora Apoſtolorum acceſſerunt, teſtantur. Loquutos denique Apoſtolos honorificētiſſimè de Coniugio ſcripta ipſorū teſtātur.

Tertullianus librum ſcripſit de velandis Virginibus, ex quo titulo nonnulli colligunt, eius tempore Virgines ſacras dedicatas & velatas eſſe. Verùm longiſſimè errant, & magnam hoc ipſo inſcitiam ſuam produnt, ac declarant ſe librum illum ne inſpexiſſe quidem. Certum enim eſt, librum hunc Tertulliani nihil minus ſpectare quàm Virgines ab Epiſcopis conſecratas, quod iſti ineptiſſimè putant. Sed hoc eſt libri ejus argumentum. Virgines Carthaginenſium veniebāt in templa aperto capite. Id factum cum à quibuſdā reprehenderetur ex Pauli verbis ad Corinthios, Carthaginenſes reſponderunt, locum illum Pauli tantum de nuptis mulieribus, nō de Virginibus intelligendum eſſe. Tertullianus itaque probat, verba illa Pauli pertinere ad omnes, & tam Virgines, quàm nuptas in cœtu ſacro velari oportere, ſicuti etiam teſtatur Beatus Rhenanus in ſuis ad hunc librum annotationibus: quibus hæc porrò adiicit: *Obſervandum,* inquit, *eas Virgines quæ velatæ in Eccleſiam ventitabant, Virgines Dei à Tertulliano dici, illas verò, quæ foris quidem, hoc eſt in vicis propter Ethnicos velabantur, cæterum in ipſo cœtu Chriſtianorum ſive Eccleſia nudato ſtabant capite, Virgines hominum appellari, juxta illud Geneſeos, Filij Dei, & filiæ hominum. Atque haud ſcio an illæ priores fuerint conſecratæ aut profeſſionem fecerint, cujus rei nulla prorſus hic ſit mentio. Poſterior autem ætas, nempe D. Ambroſij, ſacratas Virgines habuit, & velatas ab Epiſcopo,* &c.

Iudiciū de Tertulliani libro de velandis virginibus.

A quibus velata virgines ab initio. Ab initio autem huius ritûs ſeu conſuetudinis, tã à Sacerdotibus & Prebyteris, quàm Epiſcopis conſectabátur, vt ex Ambroſio intelligitur, qui libro 3. de Virginibus ad Marcellinam ita ſcribit, *Aiunt pleriq; maturioris ætatis Virgines eſſe velandas. Neq, ego abnuo, ſacerdotalis cautionis eſſe debere, vt non temerè puella veletur.* Idem in lib. ad virginem lapsá. *Ante vele*, inquit, *impoſitionem Sacerdos dicit*, &c. Innocẽtius etiam 1. in epiſtola ad Victritium c. 12. *Quæ Chriſto*, inquit, *Spiritualiter nubunt, & à Sacerdote velantur*, 27. q. 1. c. 10. In Concilio autem Carthaginenſi 2. can. 3. prohibitum fuit, *ne conſecratio puellarum ſeu Virginum à Presbyteris fieret*: 26. q. 6. c. Si iubet ſanctitas. Factum æra 428. circa tempora Syricij Papæ Et in Carthaginenſi 3. Synodo cap. 36. ſancitum fuit, *ne Presbyter hoc faceret in conſulto Epiſcopo* Et Eurychianus Papa conſtituit, *vt Abbatiſſa præſumens velare Virginem vel Viduam excommunicetur*: 20. quæſt. 2. Statuimus vt ſi. Sed falſa eſt inſcriptio, non enim in Decretalibus epiſtolis Eutychiani reperitur.

Quoto ætatis anno virgines velandæ. 1 Tim. 5. Quoto autem ætatis anno Virgines conſecrari ſeu velari debeant, variè traditum inuenimus. Paulus vult ordinari viduas Diaconiſſas, in quarum locũ poſtea Sanctimoniales ſubſtitutæ ſunt, ſexagenarias: in his enim vigor ille naturæ & prolificus prorſus interiiſſe & defeciſſe videtur. Nulla enim eſt quæ poſt 60. annũ concepiſſe referatur, niſi miraculo id factum ſit, & præter naturę ordinem, quod Saræ Abrahami vxori accidit Gen. 18.

Explicatur locus 1. Tim. 5. Reſpõdet Bellarminus. *Apoſtolũ loqui de Viduis, quas Eccleſia eo tẽpore aluerit*. de monach. c. 35. Hoc ipſum verò contra Bellarminum & Moniales facit, quæ ſumptibus Eccleſiæ alũtur. Deinde quæ à Paulo hoc loco de viduis dicũtur, ea Bellarminus cap. 24. ad Moniales refert, indeque probare conatur, matrimonia poſt votum editũ illicita eſſe, *quia damnationem habeant quæ primam fidem irritam faciant.* Aut igitur hæc pertinere ad Sanctimoniales, aut ad omnes pertinere fateatur, neceſſe eſt. Adhæc non tantùm ſeniores eligi, ſed etiam iuniores à viduitatis profeſſione excludi præcipit. *Adoleſcentulas*, inquit, *Viduas reiice.* Mox addit, *Volo iuniores nubere, & matresfamiliâs eſſe.* Quod ſi quæ Apoſtolus de Viduis pręcipit, ad Moniales pertinẽt, ſequitur, à Monialium profeſſione & conſecratione iuniores excludi. Reſpõdet Bellarminus, *his verbis; Volo iuniores nubere*, opponi illa, *Volo omnes eſſe ſicut meipſum, & propterea neutra in loco præceptum contineri.* Reſpondeo, Apoſtolus priore loco vtitur verbo βούλομαι: in poſteriore verò θέλω. Deinde 1. Tim. 5. de ijs loquitur, quæ non poſſunt cõtinere: & 1. Cor. 7. de ijs quæ donũ continentiæ habent. Multum ergo duo illi modi loquẽdi diſcrepant, Gregorius M. etiam lib. 3. epiſt. 11. *Nullum Epiſcoporum*, inquit *fraternitas tua niſi ſexagenariam Virginem, cuius ætas hoc atq, mores exegerint, velare permittat.*

In Concilio Romano ſub Sylveſtro habito c. 10. ſancitum aiunt, *vt nullus Epiſcoporum Virginẽ ſacratam benedicere attentet, niſi eã probauerit ſeptuaginta duorũ annorum eſſe vbi probari poſſit indicium veræ pudicitiæ: & vt deinde, vncto vertice introducatur ad nuptias Chriſti, velamẽ capitis ferens.* Quãuis Synodorũ à Sylueſtro Romæ habitarũ nullus probatus autor meminerit Adde quod iſtę Synodi Sylueſtri ſibi ipſis cõtradicunt. Nam in ſecunda Synodo ſtatuitur. *Nulla ſchemata*, hoc eſt, conſecrationes vel initiationes, *oportere fieri niſi poſt 25. annos ætatis, propter ſcandala: & vigintiquinque annis elapſis, iam euacuato omni feruore diaboli, inueniat ſibi mũdum vas ſpiritus ſãctus.*

Imminutum eſt autem annorum tempus & ſpacium à Paulo præſcriptum, volueruntque homines ipſo Dei ſpiritu videri ſapientiores. Nam in Cæſarauguſtano Concilio cap. 8 decernitur, *non velandas Virgines, quæ ſe Deo vouerunt, niſi quadraginta probata ætate, quam ſacerdos comprobauerit.* Sic etiam in Agathenſi Synodo ſancitum fuit can. 19. *vt Sãctimoniales, licet vita & mores earum probati ſint, tamen ante annum ætatis 40. non velentur.* Gratianus 20. q. 1. citat hunc canonem ex Carthaginenſi Concilio: ſed falſa eſt inſcriptio. Leo 1. etiam conſtituit, *vt Monacha non acciperet velaminis capitis benedictionem, niſi probata fuerit in virginitate* 60 (pro quo alij legunt 40.) *annos* Tom. 1. Concil. fol. 716. Sabellicus Enne. 8. lib. 2. Meminit etiã Platina & Valer. Anſelmus Ryd. Idem etiam ſancitum fuit in Chalcedonenſi Concilio 27. q. 1. Diaconiſſam. *Ne videlicet Diaconiſſa ordinetur ante quadraginta annos, & vt hoc cum diligenti probatione fiat.* Vbi notandum, quod gloſſa apud Gratianum hoc loco contrahit hanc legem Chalcedonenſis Concilij de Diaconiſſa, ſeu vt hodie vulgo appellantur de Moniali ad Abbatiſſam: quod eſt inane commentum. Nam Cæſarauguſtana Synodus de Virginibus hæc ſtatuit: & in neutro iſtorum Conciliorum mentio vlla fit Abbatiſſæ: ad hanc ætatem abſque dubio reſpexit etiam Baſilius, quando quæſtione 15. iuuenes in virginitatis profeſſione maturam ætatem, & iudicij confirmationem expectare iubet.

Sed & hoc tempus tanquam nimis longum eſſet, reſtrictum eſt & conſtitutum, vt ſtatim poſt viceſimum quintum ætatis annum poſſet Virgo quælibet votum monaſticum ſuſcipere, & à Prælato conſecrari. Ita enim decreuiſſe Pium 1. Rom. Epiſcopum Gratianus dicit 20. q. 1. *Virgines non velen-*

velentur ante 25 annos: niſi forte neceſſitate periclitantis pudicitia virginalis. Sed falsò adſcribitur. Pio: nam in Decretalibus eius Epiſtolis prorſus non inuenitur. Teſtatur hoc etiã gloſſa Correcti Gregoriani iuris 20. q. 1. c. 15 *Caput hoc,* inquit, *inter Decreta Pij non eſt inuentum, & abeſt à tribus vetuſtis Gratiani exemplaribus.* Sed eſt Gelaſij 1 decretum in Epiſtola 1 ad Epiſcopos Lucaniæ c. 14 & 15. Idem Gratianus 20 q. 1 dicit Carthaginenſe 4 Concilium ſanciuiſſe, *vt ante annos 25 nec Diaconi ordinentur, nec Virgines conſecrentur, nec Lectores populum ſalutent.* Eadem verba exſtant diſt. 77, & ſimpliciter ibi dicitur eſſe ex Africano Concilio. In tomis autem Conciliorum qui à Laur. Surio editi ſunt, hic Canon non in quarto, ſed tertio Carthaginenſi Concilio habetur vbi etiam annotat Surius, hoc capitulum in quibuſdam vetuſtis codicibus ſic habere, *Placuit vt Lectores populum non ſalutent: & vt ante annos 25 nec Clerici ordinentur, niſi primùm Diuinis Scripturis instructi, vel ab infantia eruditi propter fidei profeſſionem,* vt Conſecrationis Virginum mentio nulla hic fiat. Repetitur tamẽ in Mileuitana Synodo ſub Arcadio & Honorio Auguſtis celebrata, Canone 26. Vbi etiam *conceditur intra annos 25 Virgines conſecrare ſi neceſſitas poſtulet:* & quid per neceſſitatem intelligatur explicat. Sic enim habent verba Canonis: *Placuit, vt quicunque Epiſcoporum neceſſitate periclitantis pudicitiæ virginalis (quum vel petitor potens, vel raptor aliquis formidatur, vel aliquo etiam minoris ſcrupulo periculoſo compuncta fuerit ne non velata moriatur aut exigentibus parentibus, aut his ad quorum curam pertinet) velauerit Virginem ſeu velauit intra 25 annos ætatis, non ei obſit Concilium quod de iſto annorum numero conſtitutum eſt:* idem etiam ſanciuit Synodus Arelatenſis ca. 27 Turonenſis etiam Synodus ca. 20 conſtituit, *ne ante annum ætatis 25 Virgines velentur.* Et Baſilius M. interrogatione 15 in Regulis docuit, *eam quæ ſe ſua ſponte Deo offerat, & Virginitatem amplectatur, ſi annum 18 compleuerit, in Virginum ordinem referendam eſſe.*

Veruntamen & hoc tempus reſtrictum fuit progreſſu temporis, & conſtitutum, vt ſtatim poſt annos pubertatis, hoc eſt, poſt duodecimum ætatis poſſet, quæ votum Ordinis & Vitæ Monaſticæ ſuſcepiſſet, etiam à Prælato conſecrati. Ante 12 autem ætatis annum, ne ex parentum quidem iuſſu & confirmatione votum ab iis factum ratum fuit. Vnde & Carolus M. cauit in Conſtitutionibus ſuis Aquiſgrani, *vt infantulæ ætatis puellæ non velentur antequam illæ eligere ſciant quid velint.* Mox tamẽ Triburienſis Synodus anno 895 c. 24 decreuit, *ſi Virgo etiam ante annum 12 ſponte ac propriâ voluntate velamen ſacrum ſibi impoſuerit, vt velata permaneat, licet patronus eius eam repetere velit.* Atque ita paulatim hac in parte, ſicut etiam in multis alijs à veteris Eccleſiæ ſententia receſſerunt.

Ambroſij excuſatio quod Virgines admodũ puellas conſecrarat.

Diuus Ambroſius quum à quibuſdam reprehenderetur quòd Virgines admodum puellas Deo pateretur conſecrari, tali excuſatione vſus fuit: Dei Sacerdotem oportere quidem in hoc negotio rationem ætatis habere. Verùm inquit, non annorum, aut caſtitatis, grauitatis, conſtantiæ, educationis & conſimiliũ. Quod verò ad annos attinet, eorum cauſa nullas excludendas à Virginitatis profeſſione. Ambroſij verba hæc ſunt. *Aiunt plerique maturioris ætatis Virgines eſſe velandas: neque ego abnuo ſacerdotalis eſſe cautionis debere vt non temerè puella veletur. Spectet planè, ſpectet ætatem Sacerdos, ſed fidei vel pudoris, ſpectet maturitatem verecundiæ: examine grauitatis caniciem, morum ſenectam pudicitiæ annos, animos caſtitatis: tum deinde ſi matris tuta cuſtodia, comitum ſobria ſedulitas. Si hæc præſto ſunt, non deeſt Virgini longæua canities. Si deſunt, differatur puella moribus, quam annis adoleſcentior. Non ergo ætas reiicitur florentior, ſed animus examinatur. Et certè Teclam non ſenectus, ſed virtus probauit. Et hinc quid plura contexam? Cum omnis ætas habilis Deo perfecta ſit Chriſto.* &c. Et mox duo ſubdit teſtimonia: *Ex ore infantium & lactantium perfeciſti laudẽ.* Et, *Sinite paruulos ad me venire.* Hoc autem quod exiſtimat Ambroſius ætatem non annis metiendam quoad hæc vota, procul dubio aduerſatur Paulo, qui Viduam recipiendam ad eccleſiæ miniſterium ſexagenariam eſſe voluit, & iuuenculas inde excluſit. Quibus vtique ætatem annorum aperriſſimè demonſtrauit. Deinde adducit Teclæ fabulã iam antea exploſam. Denique duo teſtimonia ex Sacris Literis profert, quaſi Dauid & Chriſtus de voto cœlibatus, aut virginitatis in iis locis egerint.

Quomodo velatę Virgines.

Reliquum eſt, vt dicamus quæ fuerit ratio hoc tempore velandi & conſecrandi Virgines illas. In Carthaginenſi igitur Synodo 4, quæ habita eſt iuxta Proſperum anno 401, vel iuxta Marianum Scotum 418, ſancitum fuit cap. 11, *vt Sanctimonialis Virgo, quum ad conſecrationem ſuo Epiſcopo offeratur, in talibus veſtibus producatur, quibus ſemper vſura ſit, profeſſioni & ſanctimoniæ aptis:* diſt. 23 c. 24. Deinde adducebatur ad altare, ſolenni conuentu, accenſiſque candelis: cui tum Sacerdos ante veli impoſitionem dicebat: *Aſpice filia & intuere, & obliuiſcere populum tuum, & domum patris tui, vt concupiſcat Rex decorem tuum.* Ad quæ verba ſimul tegebatur velo, tanquam caſtitatis & verecundiæ teſtimonio, & omnis populus acclamabat, *Amen.* Optatus Mileuitanus

lib.2 ad Parmenianum indicat, Virginibus Mitras impoſitas fuiſſe: Videtur autem per *Mitras* nihil aliud intelligere quàm velum. Precatiuncula tum ſuper Virginem velatam dicebatur ex inſtitutione Ambroſij de Virginis inſtitutione cap.7. Accurrebant denique ad velatam certatim Matronæ religioſæ & Nobiles oſcula eius petentes. Sűt hęc deſumpta ex libro Ambroſij ad Virginem lapſam: qui tamen Ambroſij non videtur eſſe. Potiùs eſt declamatio quædam, quæ eadem propemodum tota exſtat apud Hieronymum ſub titulo epiſtolæ ad matré & filiá. Neq; hoc latuit Eraſmum, qui ſagax admodum fuit in iis fucis & fraudibus depræhendendis. Ex Alcimo Auito apparet, pluribus in locis Moniales Chriſmate quoque inunctas fuiſſe.

Iudiciũ de libro Ambroſij ad Virginẽ lapſam.

Velo Virginum ſacrarum multum ſanctitatis tributum.

APPARET autem non diu poſt Conſtátini tempora, ſuperſtitionem inualuiſſe, vt in velo illo Virginum ſacrarum multũ ſãctitatis collocaretur. Ná in decreto quod Pio 1 à Gratiano, rectiùs autem ab aliis Gelaſio 1 adſcribitur, pręcipitur, *vt illud non niſi in Epiphania, in Sabbato Paſcha, & Apoſtolorũ natalitiis imponatur*. Cumque addat, *Niſi forſitan, ſicut de Baptiſmo dictum eſt, graui lãguore correptis, ne ſine hoc munere de ſeculo exeant, implorantibus non negetur*: quiſque videt Pontificem iſtum impoſitionem veli ſuperſtitioſè etiam Baptiſmo æquâſſe, deque eo ita loqui, ac ſi quam iacturam ſalutis faceret, ſi ſine illo ex hac vita migraret Virgo. Cumque Innocentius 1 Virginibus velatis pœnitentiam omnem deneget, ſi matrimonium contrahant: nondum autem velatis eandem concedat, licèt idem fecerint, intelligitur iterum, quantum velo dedicatarum Virginum tunc temporis tribuerint. Nam vtrinque promiſſio intercedebat de virginitate ſeruanda, ſiue datum, ſiue non datum fuiſſet velum: & tamen diſcrimen tantum fecerunt.

DE ORIGINE
ET
PROGRESSV MONACHATVS APVD CHRISTIANOS.

LIBER IV.

MONASTICVM vitæ genus, quod poſt trecenteſimũ à Chriſto nato annum Conſtantino Magno imperãte initium maximè habuit in Oriente, etiam ſub Anaſtaſio Imperatore durauit ibi, ſub quo præcipuè in Palæſtina, Ægypto, Syria ac Phœnicia plurima huic generi hominum monaſteria vel collegia fuerunt exſtructa, id quod plurimi teſtantur hiſtorici. Quia verò paulò ante annum Domini 500 hoc malum ipſam quoque Europã inuaſit, & in primis poſt annum Domini 530 Benedictinorum Ordo, paulatim in omnes totius Occidentis angulos quàm latiſſimè diffuſus eſt: nos quoque omiſſis prioribus illis, de Occidentalibus deinceps potiſſimùm agemus Monachis.

CLASSIS SECVNDA COENOBITARVM VEL MONACHORVM.

CAPVT I.

De Benedicto & Ordine BENEDICTINORVM.

Benedictus quando & qua occaſione ſui nominis Ordinem inſtituerit,

ANNIS poſt Antonium illum Thebæũ, de quo ſupra, circiter 266 claruit *Benedictus Nurſinus*, in Vmbria Italiæ regione natus. Is tumultuum & bellorum, quæ Iuſtiniani Imperatoris tempore exorta fuerant, pertæſus, in ſolitudinem abiit: in qua perdiu verſatus, ſe demum Sublacum ſeu Sublaqueum contulit, quod eſt Latinorum præclarum oppidum, lacui eodem & tamen priſco nomine proximum, diſtante ab vrbe Roma circiter millia paſſuum 40. Hic cum à multitudine ob ſanctitatis famam frequenter adiretur, & ei ſolitudine nihil gratius eſſet, poſtremò eius celebritatis vitãdæ cauſâ, Caſſinum, in ea regione peruetuſtum oppidum, in quo caſtrum & Ara Apollinis habebatur antiquitus, venit, vbi & Monaſteriũ ſeu Cœnobiũ condidit, ibiq; ſibi ſedẽ poſuit, ſparſoſq; hinc inde per Italiã & ſoliuagos eo tẽpore Monachos in idẽ

Cœno-

Cœnobium quaſi in vnum contraxiſ,mores & vitam, quam Baſilius cum certa viuendi forma conſtituiſſet in Oriente, ipſe in Occidente inſtituit, anno Domini 530 vt notat Balæus ex Paleonydoro,patum vulgatæ obſeruationis. Volateranus lib.21. Anthropol. Polydorus Vergil.de Inuent.Rer.lib.7,ca.2, Gregorius Papa Dialogorum lib. 2,cap. 1 & 2, Panthaleon in Chronicis. *Benedictus*, inquit, *cum ſorore Scholaſtica primus regularē vitā certis legibus & ordinibus admotis(cum hactenꝰ Monachi ſeorſim liberè Chriſto inſeruiſſent) inchoauit,in Caſſinenſi Cænobio*, Sebaſt.Franc.

Quis Monachos primo in Occidēta introduxit in vrbes.

Euſebius Vercellenſis Epiſcopus Monaſteria & Monachos in Ciuitates introduxit in Occidente primus, vt Ambroſius teſtatur. Idem deinde ab aliis multis in locis factum eſt. Athanaſius enim in vrbem Romá primus inuexit Monachorum inſtitutionē, idque vitę genus nobiliſſimæ Romanæ fœminæ conſectari cœperunt. De iis enim Hieronymus epiſtola 16 ad Principiam hæc ſcribit: *Nulla eo tempore nobilium fœminarum nouerat Romæ propoſitum Monachorum, nec audebat, propter rei nouitatem, ignominioſum & vile in populis nomen aſſumere. Hac (Marcella) ſub Alexandrinis prius Sacerdotibus, Papaque Athanaſio, & poſtea Petro, qui perſecutionem Arianæ hæreſeos declinantes, quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum Romam confugerāt,vitam B. Antonij adhuc tūc viuentis, Monaſteriorumque in Thebaïde Pachomij & Virginum ac Viduarum didicit diſciplinam.*&c.Et Baronius Tom. 3,pag.501.Factum eſt,inquit, feliciter, vt Athanaſio propalante,inferretur ac pariter coleretur in vrbe ſublime illud viuendi genus, cuius in montibus ac deſertis locis tantum cernebantur veſtigia.

S.Martinꝰ Monachos in vrbes Galliæ traduxit primus, vt Baronius teſtatur Tom 3.p. 388, Bonifacius Germanorum Apoſtolus in vrbes Germaniæ: atq; Benedictus in Italiæ aliarumque regionum oppida.

Natus fuit anno Domini 480, venit ad conuerſionem anno ætatis ſuæ 14. Moritur anno Domini 542 ætatis ſuæ 62 Martij 21 die,vt Trithemius de Viris Illuſtribus Ordinis Benedictini lib.1.cap.1.indicat.

Benedictus quot Monaſteria ædificauit. Caſſinenſe Cœnobium vt locupletatum.

Duodecim Monaſteria conſtruxiſſe dicitur, quibus ſingulis,vnum ex duodecim ſuis diſcipulis Abbatem dedit: Leo Hoſtienſis in Chronico Caſſinen.lib.1,cap.1. Inter illa verò præcipuum fuit *Caſſinenſe* Cœnobium, quod ſæpè direptum atque euerſum, ſemper tamen reſtauratū,ac plurimis poſſeſſionibus locupletatum fuit.Nam in primordio ſtatim Ordinis Tertullus Patritius Romanus, oblato ex integro Caſſino monte cum vniuerſis pertinentijs ſuis Benedicto cōuocauit mox ad ſe Reibup. primiſcrinium & teſtamentum iuxta morem Romanum conſcribi fecit, in quo tradidit Caſſinenſi Cœnobio caſtra,villas & poſſeſſiones, cum vniuerſis adiacentibus ſuis, habentes hos fines: Ab vna parte fluuiū Vulturnū,ab alia Ligitlanū, à tertia Sacrū,& à quarta municipium Carſiolanū,cū vniuerſis quę intra prędictos fines tūc tēporis habebātur. Domū verò in qua Placidus filiꝰ eius natus fuerat Romæ in Cœliomōte,beati Eraſmi nomine dicās Benedicto ex toto cōceſſit.Obtulit etiam eodem die medietatem de lacu Lucrino, nec non & inſulam Caprariam in ſalo Neapolitano locatā, portumq; Traieſenſē & Vltranēſē,& totā piſcatiā Leſinenſē vnà cū faſce ſua: ſimul etiá tres inſulas Diomedis & fluuiū Lauri iuxta piſcatiá Leſinēſem.Propria etiá quæ in Apulia habebat, rogatu Placidi filij ſui pari modo conceſſit, quorū nomina hæc ſunt: In Canuſia fundum Meliteuſem, Podenſem, villam Pertuſam, campum Calienſem, Babolianum viculum, & Eccleſiam Sanctæ Mariæ in eadem Canuſina ciuitate conſtructam cum cortibus iſtis, Mirazanum, Plazanum, campi Paſcua, lacum Romanum in territorio Capuano, fundum Patenarienſem, Laudanēſem,Melaſſanum, Fruiclirum,nec non & bona ſua in Magella, vbi poſtea à Benedicto conſtructum eſt Monaſterium Domini Liberatoris; vnà cum omnibus quæ ibi Tertullus poſſidebat, regiones ſcilicet has: Theatæ, Aprocium, Pniç Aſculum, Firmum, in mari Adriatico portum Sabini & portum Maurini. In Liguria cortes has: Adili, Muſalinum, Montironem, Fraguanelum, Rongalia Campodulſum Laurentianum, Argelæ, Ragoguſoſa, Calderaria, Fraſſenetula, Seratam, Petroſam pontem longum Berſeli Germanum, Moncerionem. In ſalo Gadicano inſulas has: Pontiam, Pontateriam, Palmariam & portum fluuij Gariliani. Hæc omnia Tertullus cum filio Placido Benedicto Monacho per ſcriptum tradiderunt in perpetuū poſſidenda. In Sicilia his inſuper adiecit idem Patritius decem & octo patrimonij ſui Cortes bonas valdè & magnas, cum ſuis portubus,ſyluis,aquis, piſcariis,molendinis,aquarumque decurſibus ad eaſdem Cortes pertinentibus, cum Seruis ſeptem millibus exceptis vxoribus & filiis eorum.

Hunc æmulatus Equitius Senator; obtulit & ipſe cum filio ſuo Mauro fundum Gentianum cum cella Sancti Agapiti, & Cortem ſuam in ciuitate Neapolitana locatam, cum Eccleſia Sanctorum Cæliciæ & Seuerini.Cordianus quoque Romanæ vrbis vir ſpectabilis horum, deuotione

intrârunt, anno Domini 596 adiuuante Benedicto Biſcopio, qui omnes Monachorum veterum vitæ regulas cum Benedicti ſui methodo conferens, opus elicuit inde, ad ſuorum Cœnobitarum vſum, quod præ notauit, *Concordiam Regularum* lib. 1. Item exhortationes ad Monachos itidem liber 1. Balæus Cent. 1. Scrip. Brit. cap. 82.

Benedictini ad Anglosaxones.

Apud Angloſaxones quoque primum Cœnobium conditum fuit Virmuthenſe, anno Chriſti 670. ſecundum verò Girnnicenſe anno 673 mox alijs pernitioſo Chriſtianitatis damno ſequentibus. Balæus Cent. 1 c. 39.

Benedictini in Germaniam penetrant.

Martianus Scotus ſcribit fol. 388. Bonifacium, Germaniæ Apoſtolum & Moguntinum Epiſcopum, vitam Monaſticam virorum & mulierum, primum in Germania, ad Benedicti Regulam inſtituiſſe, circa annos Domini 745.

NOTA.

Atque hic eſt ortus Monaſticæ vitæ, & præſertim Benedictinorum Ordinis, eiuſq; Monaſteriorum in Europa conditorum, quibus ab hoc initio certatim omnia loca paſſim repleri cœperunt, mira hominum cuiuſcunque ſtatûs ad ſuperſtitionem promptitudine, ac prodigioſâ liberalitate. Et quemadmodum in aruis, quæ vel negligenter, vel planè non coluntur, zizania longè lateque ſeſe diffundunt, donec omnia occupent: ita in agro Domini, poſtquam humanæ Traditiones de Electitiis operibus, & vita Monaſtica radices egerunt, & in æſtimationem cultûs diuini venerunt, atq; ab Oratoribus & Doctoribus Eccleſiæ non modò non euulſæ, ſed etiam, vt bonum ſemen, cumulatæ & propagatæ ſunt, adeò ſeſe extenderunt, vt propemodum omnem agrum Domini compleuerint.

CAPVT III.

Ordo APOSTOLICORVM.

Monachiſmus in Angliam introductus creſcit.

SVB *Congello* Bannocorenſi, illuſtris familiæ Britanno Monachiſmus Ægyptius, à Pelagio, prius introductus, ſub ſpecie religionis in Britannia radices, vires & incrementa largiſſima cœpit, ad alias etiam Europæ prouincias plantaria tranſmittens. Bãnochorenſe enim Chriſtianorum Philoſophorum Collegium, quòd à Lucij Regis tempore annos circiter 350 durauerat, in Monachorum, ſub *Apoſtolici Ordinis* titulo Cœnobiũ permutauit, & ex illius Præpoſito ipſe anno Chriſti 530 primus Abbas effectus eſt. Balæus Cent. 1. de Script. Brit. cap. 53. In vita Malachiæ Hibernienſis Archiepiſcopi, Bernhardus Clareuallenſis hunc locum tradit primorum exſtitiſſe per Europam Mo-

Bannochorenſe Cœnobium propago Monachorum.

naſteriorum caput, & multa generauiſſe Monachorum millia. Balæus Cent. 1 cap. 53. Idem refert cap. 74. hoc Cœnobium plæruque bis mille ac centum eodem tempore inhabitatores habuiſſe, qui non ad Baſilij aut Benedicti præſcriptam vitę methodum, ſed iuxta Chriſti Doctrinam, & normam Verbi Diuini vixerint. In ſeptem quoque particulares cõuẽtus diſtinctos, iuxta numerũ Eccleſiarũ Aſiæ, trecentis vnicuiq; datis ad S. Trinitatis honorẽ earundẽ Eccleſiarũ Traditiones ſub titulo Euangeliſtæ Ioannis obſeruâſſe, idem eodem loco teſtatur. Neq; etiam in ſummo degebãt otio, deglutientes pauperum ſudores: ſed iuxta D. Pauli Doctrinam de manuũ ſuarũ laboribus in commni viuebant: idem ibid. cap. 70. Veſtitus eorũ erat melote ex caprinis pellibus, cucullâ ſtricta & candida ſtola, ibid. cap. 61. Apoſtolico more pedibus ad prædicãdũ pertexerũt, baptizârũt, ſimulachra euerterũt, Eccleſiâs cõdiderũt, ęgrotis miniſtrârũt, ägrotes curârũt, in magna abſtinẽtia vixerũt, idẽ cap. 61.

Apoſtolici Ordinis Monachorum ratio viuendi.

Veſtitus.

Officia.

Talis fuit *Kentingernus Eluenus*, qui formatis in Religione Chriſtiana Venedotis & Roſſis, Euangelium pręd icabat ad flumen vſq; Fordéſe, & ad mare Scoticum, Columbano Scoto comitatus: vbi Caledonios, Athaluos, Horeſtos, ac vicinarum Albaniæ regionum incolas, monendo, hortando, docendo ad veræ pietatis obſeruationes fideliter inſtigauit. Ex ſuis etiam diſcipolis quoſdam ad Orchadas inſulas, ad Norruegiã & Iſlãdiam miſit, vt eorum inſtructionibus ſacris fidei lumen reciperent. Et in Eluienſi Apoſtolicorum Virorum collegio 365 Literatos homines ad id ſemper paratos habeat, præter reliquos ferè totidem alijs exercitiis deditos: idem ibid. c. 61.

Kentingernus Apoſtol. Ordinis Monachus.

Habuit & *Congellus* in ſuo Bannochoren. Cœnobio diſcipulos plurimos, inter quos præcipui fuerunt Brendanus, Columbanus & Gallus. Ac *Brendanus* quidem Hiberniam & Scotiam Monachorum habitaculis repleuit: regna enim illa peruagans, tantam diſcipulorum, ſuarum tamen manuum labore victitantiũ, multitudinem collegit, vt 3000 Monachorum Abbas diceretur. *Columbanus* autem & *Gallus* anno 566 iuxta Sigebert. relictâ patriâ, & ſuo illo Cœnobio, in quo à Congello inſtituti fuerant, in Burgundiam venerunt, & Luxouienſe Cœnobium in Voſago monte primo exſtruxerunt, ac in illis locis annos circiter 48 Euangelium fideliter prædicauerunt. Inde verò pulſi, quòd Theodorici regis Auſtraſiorum ſtupra liberiùs reprehendiſſent, per Heluetiorum ac Alemannorum fines, ad Brigantinum Lacum peruenīunt

Congellus Apoſt. Ord. Monachus. Brendanus.

Columbanus & Gallus.

anno 614, ibiq; in loco Tucconia dicto, idola deſtruũt & Eccleſiá Chriſto colligũt. Sed & inde pellũtur. Columbanus igitur relicto Gallo quem repentina ſebris inuaſerat, in Italiam proficiſcitur, ac in Coccijs Alpibus Bobienſe Cœnobium condidit Agilulphi regis opibus adiutus. Gallus autem in Sueuia manſit, ac tandem ad Conſtantienſem Epiſcopum vocatur. Verùm ille Ioannem quẽdam Diaconum ſuum ei functióni præficit, & formam gubernandæ Eccleſiæ præſcribit. Petrus de Natalibus lib. 9, c. 72, Ioan. Stumpſius in Chron.

Origo S. Galli Cœnobij potentiſſimi.

Gallus autem ſolitudinis amás apud Heluetios in Eremo quadam ſibi cellulam ſeu domunculam & caſam quandam extruxit, circa annum Chriſti 630 iuxta Hermannũ Contractum & Vrſpergen, in qua reliquum vitæ ſuæ tranſegit. Coniunxerant verò ſe illi viuenti adhuc multi pij & religioſi viri, cùm ſanctitate eius, tùm ſolitudinis amore permoti: à quibus humilis illa & ſatis anguſta cella, poſt mortem Galli ampliatur. Cumque res liberalitate fidelium collatæ, aliquantulæ Monachorum Congregationi ſufficere poſſe viderentur, Vualdramnus quidam, ad cuius paternam poſſeſſionem Eremus illa pertinebat, in qua Gallus cellam conſtruxerat, videns res collatas à quibuſdam in alienos vſus conferri, religioſum quendam Presbyterum, Othmarum nomine, cui ſummam earum committeret rerum, à Victore tunc Curienſium Comite impetrauit, eique cellulam cum omnibus ad eam pertinentibus commendauit. Poſtmodum cõſilio cuiuſdam Ducis, nomine Nebi, perſuaſus ad Carolum Regem cum eodẽ Duce profectus eſt, ipſique cellam hanc proprietatis iure tradidit, & vt Othmarum Presbyterum eidem loco præficeret, exorauit. Annuẽs igitur ei⁹ petitioni Princeps, Othmato ad ſe vocato locum commendauit, & vt regularem ibi vitam inſtitueret præcepit. Is igitur ad cellam iam ſuam regreſſurus, vndique habitacula, Monachorum vſibus apta & congrua, conſtruxit, quæ progreſſu temporis ex tam paruo initio operâ & ſtudio aliorum Abbatum in ampliſſimum magnificentiſſimumq; non dico Monaſterium, ſed vrbem Santgallenſem dictam excreuerit.

Regula primorum in Alemania & Heluetia Monachorum. Regula Benedicti vt in Monaſteria

Obſeruabis autem hîc, neque Columbanum neq; Gallum Benedicti aut alterius hominis Regulam diſcipulis ſuis præſcripſiſſe: ſatis enim illis fuit Verbi Dei Regula ſeu norma omnium optima, abſolutiſſima perfectiſſimaque.

Accidit autem poſt mortem Caroli Regis, vt filius eius Carolomannus, mundo renuncians & Monaſticum habitum induens, Romam proficiſceretur: in itinere prope Monaſterium Galli veniens, eo cauſa orationis acceſſit: ibi cognitis omnibus dixiſſe fertur: *Tenuis quidem hic eſt locus facultate, ſed pro meritis beati Galli, celebri diffamatus rumore.* Fratri itaque Pipino reſcripſit, vt ſui amoris intuitu huic Monaſterio aliquod regiæ munificentiæ ſolatium dignaretur impendere. Cùm igitur ab Othmaro accepiſſet literas, annuit petitioni fratris, ſimulque libellum ſeu Regulam quam Benedictus de Cœnobitarum conuerſatione compoſuerat, Abbati Othmaro tradidit, & alia regiæ dignitatis impertiens dona, id ei omni diligẽtiâ iniunxit, vt in loco ſibi commendato ad ſupplendas beati Galli excubias, regularis vitæ ordinem inſtitueret. Atque vt melius poſſet quod iubebatur efficere, conceſſit illi quoſdam redditus, vt illis collaborantibus officinas fratrum vſibus neceſſarias conſtrueret, & vectigalia, quæ annuatim regijs redditibus inferre debebant, ad ſuſtentationem fratrum haberet: vt refert Vualafridus Abbas Augienſis in vita S. Galli apud Surium tomo 5, de Vitis Sanctorum. Inualeſcente igitur in Europa Benedictinorũ Ordine, etiam in contubernia illa non ſolùm à Columbano & Gallo, ſed etiá ab alijs inſtituta, Regula eius Ordinis irrepſit, cuius rei multa apud Bruſchium de German. Monaſteriis extant exempla. Ac vt ex ſuperioribus colligi poteſt, Regula Benedicti in Santgallenſe Cœnobium annis propè 80 poſt Galli mortem ſub Othmaro 1 eius Abbate, anno Domini 720 introducta fuit. Stumpſius in Chron. Serò tamen in Fuldenſi Cœnobio, anno Domini 744 fundato, recepta fuit, nimirum circa annum demùm 1035, vt Bruſchius indicat. Quo factum eſt, vt, quemadmodum refert Trithemius in Chron. Hirſaugien. folio 26 adhuc circa annum Chriſti 900 alterius Ordinis quàm Benedictinorũ in Europa, Germaniæ & Galliæ, nulla fuerint Monaſteria. Et Bruſchius de Monaſter. German. fol. 13. de Othmaro, primo S. Galli Cœnobij Abbate ſcribẽs, *Accepit*, inquit, *Regulam S. Benedicti, quòd ea tunc ſola eſſet & vnica Monachorũ ſecta & profeſſio.*

hæc introducta.

CAPVT IV.

Ordo GREGORIANORVM.

Gregor. M. author horum Ordinum.

EX hoc Benedictinorũ Ordine *Gregorianorũ & Gerundinenſiũ* quoque prodierũt Ordines. Gregorius Magn. enim, qui poſtea Epiſcopatum Romanum adeptus eſt, relicto ſeculo, Monachus factus eſt: & poſt obitum parentum ſuorum ſex Monaſteria

ex ſuis

Digitized by Google

ex ſuis facultatibus in Sicilia condidit: paternam quoq; domum Romæ in Monaſterium conuertit, & Apoſtolo Andreæ dedicauit. Monachis ibi degentibus circa annos Chriſti 595. Benedicti Regulã cuſtodiendã tradidit, peculiari veſtitu eiſdem aſſignato. Nam, vt Franckus in Chronicis ſuis fol. 466 b. indicat, aeriis (fortaſſe legẽdum aheneis, vt ex Francko coniicio) palliis, iiſdemq; ampliſſimis eos veſtiri voluit. Franciſcus Modius dicit, eos habuiſſe veſtitum ceruinum, ſiue Betici coloris, cui ad pectus crux rubea intexta fuerit, & aluiſſe barbas. Abdicationem opum adeò ſuperſtitioſè obſeruare præcepit, vt aliquando Iuſtum Monachum, cuius ope medicâ ſępe antea adiutus fuerat cùm contra Regulam tres aureos occultâſſet, in mortis agone (quod tamen magni iſtius Gregorij magnam pietatem parum commendat) ſine conſolatione relinqueret: virum diabolo, quantumuis pœnitentem & peccatum illud anxiè deplorantem, traderet, & mortuum denique in ſterquilinio ſepelire iuberet, addito fulmine excommunicationis, pecunia tua tecum ſit in perditionem. Trigeſimo tamen die poſt, hoc factum improbauit, & triginta ſacrificia celebrauit, quibus ſe eum rurſus ex inferis liberâſſe ſcribit, & ad cœlum reportâſſe. Et hinc originem ſumpſiſſe *Trigeſimam*, & conſuetudinem triginta Miſſas pro defunctis celebrandi, Antoninus teſtatur tit. 12. c. 3.

Origo Trigeſimæ.

CAPVT V.

Ordo GERVNDINENSIVM.

SEBASTIANVS Frank. lib. 4 Chronicorum fol. 480 b. refert Ioannem quendam Gerundinenſium Epiſcopum in Luſitania in ſomnis admonitum, Cœnobium condidiſſe circa annos Domini 610 Monachis, quos collegerat in eoque congregauerat peculiarem à Papa Regulam impetrâſſe: veſtitum album eis cum ſuis inſignibus in pectorali tribuiſſe, tanquam teſſeram aliquam, tęnias quaternas, quarũ duę virides, totidemque rubræ fuerint, vt Franciſcus Modius habet: & nomen à loco aſſigrâſſe. Meminit etiam Platina in vita Bonifacij IV, ſub quo hæc acciderunt.

Ex his igitur, & ex iis quæ in tertia Claſſe referemus, apparet, BENEDICTVM rectè omnium Monachorum Occidentalium patrem, fundatorem, inſtitutorem & principẽ à Trithemio & aliis nominari, vſque ad tẽpora Sectarum Mendicantium, hoc eſt, per annos 666 qui eſt numerus nominis Beſtiæ, Apoc. 13 (quod myſterio non caret) vſque ad annũ Domini 1197, quo Dominic⁹ Hiſpanus cœpit cõtra Albigenſes, Papiſticorum errorum impugnatores, prædicare. Balæus Cent. 1 cap. 50. A quo tempore, vt Trithemius loquitur, non adeò Monaſteria fundabantũr Ordinis huius, quemadmodum præteritis tẽporibus. Suo autem tempore, hoc eſt circa annos 1500, Monaſteria Ordinis Benedictini, Abbates habẽtia, exceptis Præpoſituris, Prioratibus, & Cœnobiis Monialium, vltra quindecim millia fuiſſe idem author refert: & addit, *ſi vnuſquiſque ſua poſſideret, tertiam partem orbis Chriſtiani Benedictum occupare videri potuiſſe.* In ſola Moguntina prouincia hodiè Ordo hic habet Abbatias 114, præter illas quæ ab Ordine ſeceſſionem fecerunt: quarum numerus donatium ſuperat. Prodierunt igitur ex his eius Cœnobiis multa agmina Monachorum toto hoc tempore. Ex eius ſaltem diſcipulis Volaterani temporibus, 24, extiterunt Romani Pontifices. Gregorius I Bonifacius IV Adeodatus. Agathon, Stephanus III, Leo IV, Leo V. Sylueſter II, Stephanus IX, Gregorius VII, Victor III, Vrbanus II, Paſchalis II, Gelaſius II, Anaſtaſius IV, Adrianus IV, Clemens VI; Vrbanus V, &c. Sunt etiam qui Syluerium Papam ex hoc Ordine ad Pontificatum aſſumptum putent: conſtat autem ipſum Ordinem hũc præceſſiſſe, deiectumque Papatu, in Ponti inſula exulâſſe, ibique Monachicum primò aſſumpſiſſe habitum, eo penè tempore quo Benedictus Maurum in Galliam miſit. Eugenius III, & Benedictus XII, quos nonnulli in Benedictinorũ familiã referũt, Ciſtertiẽſes fuerũt. Cœleſtinũ V, cõſtat fuiſſe Eremitam, & ſui Ordinis fũdatorem. Ioannem XX, Benedictũ X, Innocentium VI, & Gregorium XII, quos huius Ordinis fuiſſe aliqui affirmãt: null⁹ hiſtorias hac de re ſcribẽtiũ, ſaltẽ fuiſſe Monachos memorat. Porrò Chriſtophor⁹ Sylueſter IV, Anaclet⁹ II, & Petrus de Luna, Benedictus XIII, appellatus, inuaſores Rom. ſedis, Ordinis Benedictini non fuerunt, vt volunt aliqui: quanquam delecti poſteà, Monaſticum carcerem ſubire aliqui ex eis coacti fuerint, vt Trithemius lib. 4 c. 20, de Viris Illuſtribus huius Ordinis teſtatur.

Benedictus pater Monachorũ in Occidente.

Monaſteriorũ Benedictini numerus ingens.

Cardinales etiam habuit Ordo hic Volaterani ętate ferè 200 Archiepiſc. in diuerſis Eccleſiis 1600, Epiſc. 4000 Abbates eruditione & ſcriptis celebres 15700 Canonizatos & Sanctorum Cathalogo inſertos 15600. Infinitus ergo fuerit neceſſe eſt reliquorum inutilium terræ ponderum numerus, Volateranus lib. 21. Trithemius lib. 1 c. 4 de Viris Illuſtribus huius Ordinis, Sabellicus Enne. 8, lib. 2. Genebrardus in Chronographia. Sebaſt. Frank in Chron. fol. 466.

REGVLA;

REGVLA,

Quam BENEDICTVS ſuis MONACHIS præſcripſit.

REGVLAM conſcripſit Benedictus, in qua ſuis Monachis normam viuendi in Monaſteriis tradidit: quam tamen multi poſt mortem demum Benedicti à Gregorio M. qui ex Monacho poſtea Romanus Pontifex factus eſt, conſcriptam, & ab Eugenio II Papa confirmatam, approbatamque volunt, circa annos Domini 825 ſicut tomo 2 Conciliorum indicatur. Bergomenſis libro 10 refert, Gregorium III. circa annos Domini 739 Monachis Regulam integrè, ſanctèq; tradidiſſe: num vero hæc ipſa ſit quæ Benedicto adſcribitur, an alia, incertum eſt. Eſt autem 73, cap. comprehenſa, quam narrabo ordine.

CAPVT I.

De Generibus MONACHORVM.

[*Cænobitæ.*] MONACHORVM *quatuor eſſe Genera, manifeſtum eſt. Primum, Cænobitarum: hoc eſt, Monaſteriale militãs ſub Regula, vel Abbate. Deinde ſecundum Genus eſt Anachoretarum,* [*Anachoretæ.*] *id eſt, Eremitarum, horum qui non conuerſionis feruore nouitio, ſed Monaſterij probatione diuturna, didicerunt contra diabolum multorum ſolatio iam docti pugnare: & benè inſtructi fraterna ex acie ad ſingularem pugnam Eremi, ſecuri iam ſine conſolatione alterius, ſola manu vel brachio contra vitia carnis vel cogitationum, Deo auxi-* [*Sarabaitæ deteſtabiles.*] *liante, ſufficiunt pugnare. Tertium verò Monachorum teterrimum Genus, eſt Sarabaïtarum, qui nulla Regula, approbati experientia Magiſtri, ſicut aurum fornacis: ſed in plumbi natura molliti, adhuc operibus ſeruantes ſeculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur. Qui bini aut terni, aut certè ſinguli ſine paſtore non Dominicis, ſed ſuis incluſi ouilibus, pro lege eis eſt deſideriorum voluptas: cùm quicquid putauerint vel elegerint, hoc dicunt ſanctum; & quod noluerint, putant non licere. Quartum verò Genus, eſt Mo-* [*Gyrouagi.*] *nachorum, quod nominatur Gyrouagum, qui tota vita ſua per diuerſas prouincias ternis aut quaternis diebus per diuerſorum cellas hoſpitantur: ſemper vagi, & nunquã ſtabiles: & propriis voluptatibus & gulæ illecebris ſeruientes, & per omnia deteriores Sarabaitis: de quorum omnium miſerrima conuerſatione melius eſt ſilere, quàm loqui. His ergo omiſſis ad Cænobitarum fortiſſimum Genus diſponendum, adiuuante Domino veniamus.*

CAPVT II

Qualis debeat eſſe ABBAS.

ABBAS *qui præeſſe dignus eſt monaſterio, ſemper meminiſſe debee, quod dicitur: & nomen maioris factis implere: Chriſti enim agere vices in monaſterio creditur, quando ipſius vocatur prænomine, dicente Apoſtolo: Accepiſtis* [Rom. 8.] *ſpiritum adoptionis filiorum: in quo clamamus, Abba Pater. Ideòque Abbas nihil extra præceptum Domini (quod abſit) debet aut docere, aut conſtituere vel iubere: ſed iuſſio eius vel doctrina fermentum diuinæ iuſtitiæ in diſcipulorum mentibus conſpergatur. Memor ſit ſemper Abbas, quia doctrina ſua, vel diſcipulorum obedientia, vtrarumque rerum in tremendo iudicio Dei facienda erit diſcuſſio: Sciatque Abbas culpæ Paſtoris incumbere, quicquid in ouibus paterfamilias vtilitatis minus potuerit inuenire. Tantùm iterum liber erit, vt ſi inquieto vel inobedienti gregi paſtoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus vniuerſa fuerit cura exhibita, paſtor earum in iudicio Domini abſolutus, dicat cum Propheta Do-* [Pſal. 39.] *mino: Iuſtitiam tuam non abſcondi in corde meo, veritatem tuam & ſalutare tuum dixi: ipſi autem contemnentes ſpreuerunt me. Et tunc demum inobedientibus curæ ſuæ ouibus pœna ſit ei præualens ipſa mors. Ergo cum aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, dnplici debee doctrina ſuis præeſſe diſcipulis, id eſt, omnia bona & ſancta, factis amplius quàm verbis oſtendere: vt capacibus diſcipulis mandata Domini verbis proponat: duris verò corde & ſimplicioribus, factis ſuis diuina præcepta demonſtret. Omnia verò quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda: ne aliis prædicans, ipſe reprobus inueniatur, ne quando dicat illi Deus peccantè: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Tu verò odiſti diſciplinam, & proieciſti ſermones meos* [Pſal. 50.] *poſt te. Et què in fratris tui oculo feſtucam videbas, in tuo trabem non vidiſti? Non ab eo perſona in monaſterio diſcernatur. Non vnus plus ametur, quàm alius, niſi quem in bonis actibus, aut in obedientia inuenerit meliorem. Non præponatur ingenuus* [Mat. 7] *ex ſeruitio conuertenti, niſi alia rationabilis cauſa exiſtat. Quod ſi ita iuſtitia dictante, Abbati viſum fuerit, & cuiuslibet ordinis id faciat. Sin aliàs propria teneant loca: quia ſiue ſeruus, ſiue liber, omnes in Chriſto vnum ſumus: & ſub vno Domino,*

1.Cor.1. Rom. 1. Gal. 2. Ephes.6. Act. 10. 1.Tim.4. *Domino, æqualem ſervitutis malitiam baiulamus: quia non eſt perſonarum acceptio apud Deum. Solummodo in hac parte apud ipſum diſcernimur, ſi meliores aliis in operibus bonis & humiles inveniamur. Ergo æqualis ſit ab eo omnibus charitas: una præbeatur in omnibus, ſecundum merita, diſciplina. In doctrina námque ſua Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam ſervare, in qua dicit: Argue, obſecra, increpa, id eſt, miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta: dirum magiſtri, pium patris oſtendat affectum, id eſt, indiſciplinatos & inquietos debet durius arguere: obedientes autem & mites & patienter, ut in melius proficiant, obſecrare: negligentes autem & contemnentes ut increpet & corripiat, admonemus.*

Neque diſſimulet peccata delinquentium, ſed mox ut cœperint oriri, radicitus ea, ut prævalet, amputet, memor periculi Heli Sacerdotis de Silo. Et honeſtiores quidem atque intelligibiles animos, primo vel ſecunda admonitione verbis corripiat, improbos autem & duros corde ac ſuperbos vel inobedientes, verberum vel corporis caſtigatione, in ipſo initio peccati coerceat, ſciens ſcriptum: Prover. 28. *Stultus verbis non corrigitur. Et iterum:* 1. Reg 2. *Percute filium tuum virga, & liberabis animam eius à morte. Meminiſſe debet ſemper Abbas quod eſt: meminiſſe debet quod dicitur: & ſcire, quia cui plus committitur, plus ab eo exigitur. Sciátque quàm difficilem & arduam rem ſuſcepit, regere animas, & multorum ſervire moribus: & alium quidem blandimentis, alium verò increpationibus, alium ſuaſionibus: & ſecundum uniuſcuiuſque qualitatem: ita ſe omnibus conformet & aptet, ut non ſolùm detrimenta gregis ſibi commiſſi non patiatur, verùm etiam in augmentatione boni gregis gaudeat.*

Ante omnia, ne diſſimulans, aut parvipendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, non plus gerat ſolicitudinem de rebus tranſitoriis & terrenis atque caducis, ſed ſemper cogitet, quia animas ſuſcepit regendas, de quibus & rationem redditurus eſt. Et ne cauſetur de minore fortè Matt.6. *ſubſtantia, meminerit ſcriptum: Primum quærite regnum Dei & iuſtitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis. Et iterum, nihil deeſt timentibus eum.* Pſal.34.

Sciátque, quia ſuſcipit animas regendas, præparet ſe ad rationem reddendam. Et quantum ſub cura ſua fratrum ſe habere ſcierit numerum, agnoſcat pro certo, quia in die iudicii ipſorum omnium animarum redditurus eſt Domino rationem, ſine dubio addita & ſuæ animæ. Et ita ſemper timens futuram diſcuſſionem paſtoris de creditis ovibus, cùm de alienis ratiociniis cavet, redditur de ſuis ſolicitus. Et cùm de admonitionibus ſuis emendationem ſubminiſtrat aliis, ipſe efficitur à vitiis emendatus.

CAPVT III.

De adhibendis ad conſilium fratribus.

QVoties aliqua præcipua agenda ſunt in monaſterio, convocet Abbas omnem congregationem: & dicat ipſe unde agitur. Et audiens conſilium fratrum, tractet apud ſe: quod utilius iudicaverit, faciat. Ideo autem omnes ad conſilium vocari diximus: quia ſæpe iuniori Dominus revelat, quod melius eſt. Sic autem dent fratres conſilium cum omni humilitatis ſubiectione ut non præſumant procaciter defendere quod eis viſum fuerit, ſed magis in Abbatis pendeat arbitrio, ut quod ſalubrius iudicaverit eſſe, ei cuncti obediant. Sed ſicut diſcipulis convenit obedire magiſtro ita & ipſum providè & iuſtè condecet cuncta diſponere. In omnibus igitur omnes magiſtram ſequantur regulam: neque ob ea temerè devietur à quoquam. Nullus in monaſterio proprii ſequatur cordis voluntatem, neque præſumat quiſquam cum Abbate ſuo protervè intus vel foris monaſterio contendere. Quod ſi præſumpſerit, regulari diſciplinæ ſubiaceat. Ipſe tamen Abbas cum timore Dei & obſervatione regulæ omnia faciat: ſciens ſe procul dubio de omnibus iudiciis ſuis, æquiſſimo iudici Deo rationem redditurum. Si qua verò minora agendo ſunt in monaſteriis utilitatibus, ſeniorum tantùm utatur conſilio, ſicut ſcriptum eſt: Omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebit. Eccl.32.

CAPVT IV.

Quæ ſunt inſtrumenta bonorum Operum.

I.	*PRimum inſtrumentum. In primis. Dominum Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute.*	Deut. 6.
II.	*Deinde, proximum tanquam ſeipſum.*	Lucæ 10.
III.	*Deinde, non occidere.*	Levit. 19.
IV.	*Non adulterari.*	
V.	*Non facere furtum.*	Exo. 20.
VI.	*Non concupiſcere.*	Deute. 5.
VII.	*Non falſum teſtimonium dicere.*	1. Petr. 2.
VIII.	*Honorare omnes homines.*	Lucæ 9.

IX. *Et*

IX.	*Et quod ſibi quis fieri non vult, alij non faciat.*	Tob. 4.
X.	*Abnegare ſemetipſum ſibi, vt ſequatur Chriſtum.*	Matth. 7.
XI.	*Corpus caſtigore.*	1. Cor. 9.
XII.	*Delitias neu amplecti.*	2. Pet. 2.
XIII.	*Ieiunium amare.*	Daniel. 1.
XIV.	*Pauperes recreore.*	Tobiæ 4.
XV.	*Nudum veſtire.*	Eſaiæ 58.
XVI.	*Infirmum viſitare.*	Matth. 25.
XVII.	*Mortuum ſepelire.*	Tobiæ 1. 2.
XVIII.	*In tribulatione ſubuenire.*	Eccl. 6.
XIX.	*Dolentem conſolari.*	Eccl. 7.
XX.	*A ſeculi actibus ſe facere alienum.*	2. Tim. 2.
XXI.	*Nihil amori Chriſti præponere.*	Matth. 10.
XXII.	*Iram non perficere.*	Matth. 5.
XXIII.	*Iracundiæ tempus non reſeruare.*	Epheſ. 4.
XXIV.	*Dolum in corde non tenere.*	Pro. 12. Iob. 36.
XXV.	*Pacem falſam non dare.*	Pſalm. 27.
XXVI.	*Charitatem non derelinquere.*	1. Pet. 4.
XXVII.	*Non iurare, ne fortè periuret.*	Matth. 5.
XXVIII.	*Veritatem ex corde & ore proferre.*	Pſalm. 14.
XXIX.	*Malum pro malo non reddere.*	1. Theſſ. 5.
XXX.	*Iniuriam non facere, ſed ei factam patienter ſufferre.*	1. Cor. 6.
XXXI.	*Inimicos diligere.*	Matth. 5.
XXXII.	*Maledicentes ſe non remaledicere, ſed magis benedicere.*	Rom. 12.
XXXIII.	*Perſecutiones pro iuſtitia ſuſtinere.*	1. Pet. 3.
XXXIV.	*Non eſſe ſuperbum.*	Matth. 5.
XXXV.	*Non vinolentum.*	1. Tim. 3.
XXXVI.	*Non multum edacem.*	Eccle. 31. 37.
XXXVII.	*Non ſomnolentum.*	Prouerb. 20.
XXXVIII.	*Non pigrum.*	Prouer. 24. 26.
XXXIX.	*Non murmurioſum.*	Sapien. 1.
XL.	*Non detractorem.*	Prouerb. 4.
XLI.	*Spem ſuam Deo committere.*	Pſal. 36.
XLII.	*Bonum aliquid in ſe cum viderit, Deo applicet non ſibi.*	Iacob. 1.
XLIII.	*Malum verò ſemper à ſe factum ſciat, & ſibi reputet.*	Oſeæ. 13.
XLIV.	*Diem iudicij timere.*	Iob. 31.
XLV.	*Gehennam expaueſcere.*	Lucæ 12.
XLVI.	*Vitam æternam omni concupiſcentia ſpirituali deſiderare.*	Pſalm. 83.
XLVII.	*Mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere.*	Matth. 24.
XLVIII.	*Actus vitæ ſuæ omni hora cuſtodire.*	Deuter. 4.
XLIX.	*In omni loco* DEVM *ſe reſpicere pro certo ſcire.*	Prouerb. 5.
L.	*Cogitationes malas cordi ſuo aduenientes, mox ad Chriſtum allidere.*	Pſalm. 136.
LI.	*Et ſeniori ſpirituali patefacere.*	Eccl. 8.
LII.	*Os ſuum à malo vel à prauo eloquio cuſtodire.*	Pſalm. 33. 38.
LIII.	*Multum loqui non amare.*	Prouerb. 10.
LIV.	*Verba vana aut riſui apta, non loqui.*	Mat. 12. 2. Tim. 2.
LV.	*Riſum multum aut excuſſum non amare.*	Eccleſ. 7.
LVI.	*Lectiones ſanctas libenter audire.*	Lucæ 11.
LVII.	*Orationi frequenter incumbere.*	Lucæ 18.
LVIII.	*Mala ſua præterita cum lachrymis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: de ipſis malis de cætero emendare.*	Pſalm. 6.
LIX.	*Deſideria carnis non perficere: voluntatem propriam odire.*	Galat. 5.
LX.	*Præceptis Abbatis in omnibus obedire, etiamſi ipſe aliter (quod abſit) agat: memor illius Dominici præcepti: Quæ dicunt, facite: quæ autem faciant, facere nolite.*	Hebr. 13.
LXI.	*Non velle dici ſanctum, antequam ſit: ſed priùs eſſe, vt veriùs dicatur.*	Matth. 6.

LXII	*Præcepta Dei factis quotidie adimplere;*	Eccleſ. 6.
LXIII.	*Caſtitatem amare,*	1. Timoth. 5.
LXIV.	*Nullum odire*	Leuit. 19.
LXV.	*Zelum & inuidiam non habere.*	Galat. 5.
LXVI.	*Contentionem non amare.*	2. Timoth. 2.
LXVII.	*Elationem fugere.*	Pſalm. 130.
LXVIII.	*Seniores venerari.*	Leuit. 19.
LXIX.	*Iuniores diligere.*	1. Timoth. 5.
LXX.	*In Chriſti amore pro inimicis orare.*	Matth. 5.
LXXI.	*Cum diſcordantibus ante ſolis occaſum in pacem redire.*	Epheſ. 4.
LXXII.	*Et de Dei miſericordia nunquam deſperare.*	Ezech. 18.

Ecce hæc ſunt inſtrumenta ſpiritualis artis: quæ cùm fuerint à nobis die noctuque Eſa. 43. 1. Cor. 1. *inceſſabiliter adimpleta, & in die iudicij reconſignata, illa merces nobis à Domino recompenſabitur, quam ipſe promiſit: quam oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit quam præparauit Deus his qui diligunt eum. Officina verò, vbi hæc omnia diligenter operemur, Clauſtra ſunt Monaſterij & ſtabilitas in Congregatione.*

CAPVT V.

De OBEDIENTIA.

PRimus humilitatis gradus, eſt Obedientia ſine mora. Hæc conuenit his, qui nihil ſibi Chriſto carius aliquid exiſtimant: propter ſeruitium ſanctum, quod profeſſi ſunt, ſeu propter metum gehennæ, vel gloriam vitæ æternæ, mox vt aliquid imperatum à maiore fuerit, ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciunt in faciendo. De quibus Dominus dixit: Ob auditu auris obediuit mihi. Et iterum dicit Doctoribus: Qui vos audit me audit. Pſal. 17. Matth. 10. *Ergo hi tales, relinquentes ſtatim quæ ſua ſunt, & voluntatem propriam deſerentes, mox ex occupatis manibus & quod agebant, imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede iubētis vocem factis ſequuntur: & veluti vno momento prædicta magiſtri iuſſio & perfecta diſcipuli opera in velocitate timoris Dei ambæ res communiter citius explicantur: quibus ad vitam æternam gradiendi amor incumbit: ideò anguſtam viam arripiunt, vnde Dominus ait:* Matth. 7. *Anguſta via eſt, quæ ducit ad vitam vt non ſuo arbitrio viuentes, vel deſiderijs ſuis & voluptatibus obedientes, ſed ambulantes aliena iudicio & imperio in Cœnobiis degentes, Abbatem ſibi præeſſe deſiderant.* Ioan. 5. *Sine dubio hi tales illam Domini imitantur ſententiam, quā dicit: Non veni facere voluntatem meam, ſed ei⁹ qui miſit me. Sed hæc ipſa Obedientia tūc acceptabilis erit Deo & dulcis hominibus: ſi quod iubetur, non trepidè, non tardè, non tepidè aut cum murmure vel cum reſponſione nolentis efficiatur. Quia obedientia quæ maioribus præbetur, Deo exhibetur. Ipſe enim dicit: Qui vos audit me audit. Et cum bono* 2. Cor. 9. Eccle. 35. *animo à diſcipulis præberi oportet, quia hilarem datorem, diligit Deus. Nam malo animo ſi obedit diſcipulus, & non ſolum ore verum etiam in corde ſi murmurauerit, & ſi impleat iuſſionem, tamen acceptum iam non erit Deo, qui cor reſpicit murmurantis. Et pro tali facta nullam conſequitur gratiam, imo pœnam murmurantium incurrit, ſi non cum ſatisfactione emendauerit.*

CAPVT VI.

De TACITVRNITATE.

FAciamus quod ait Propheta: Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam: obmutui: & humiliatus ſum, & ſilui à bonis. Pſal. 38. *Hic oſtendit Propheta ſi à bonis eloquiis interdum propter taciturnitatem debet taceri: quanto magis à malis verbis propter pœnam peccati debet ceſſari? Ergo quamvis de bonis & ſanctis ad ædificationem eloquiis, perfectis diſcipulis propter taciturnitatis grauitatem, rara loquendi concedatur licentia, quia ſcriptum eſt: in multiloquio non effugies peccatum. Et alibi: Mors & vita in manibus linguæ.* Prou. 10. & 14. *Nam loqui & docere magiſtrum condecet, tacere & audire diſcipulo conuenit. Et ideò ſi qua requirenda ſunt à priore, cum omni humilitate & ſubiectione reuerentiæ requirantur, ne videantur plus loqui quàm expedit. Scurrilitates verò vel verba otioſa & riſum mouentia æterna clauſura in omnibus locis damnamus, & ad tale eloquium diſcipulum aperire os non permittimus.* Notatū Monachis.

CAPVT VII.

De HVMILITATE.

CLamat nobis diuina Scriptura; Fratres, dicens: Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur, & qui ſe humiliat, exaltabitur. Luc. 14. *Cum hæc ergo dicit, oſtendit nobis omnem exaltationem genus eſſe ſuperbiæ, quod ſe cauere Propheta indicat, dicens: Domine, non eſt exaltatum cor meum, neque elati ſunt oculi mei.* Pſal. 130. *Neque ambu-*

laui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me.
Sed quid? Si non humiliter ſentiebam. ſed exal-
taui animam meam, ſicut ablactatum ſuper ma-
trem ſuam, ita retribues in animam meam. Vn-
de fratres, ſi ſummn humilitatis volumus culmen
attingere, & ad exaltationem illam cæleſtem, ad
quam per præſentis vita humilitatem aſcenditur,
Gen. 28. volumus velociter peruenire, actibus noſtris aſ-
cendentibus ſcala illa erigenda eſt, quæ in ſomno
Iacob apparuit, per quam ei deſcendentes & aſ-
cendentes angeli monſtrabantur. Non aliud ſine
dubio deſcenſus ille & aſcenſus à nobis intelligi-
tur, niſi exaltatione deſcendere & humilitate aſ-
cendere. Scala verò ipſa erecta, noſtra eſt vita in
ſeculo, quæ humiliato corde à Domino erigitur ad
cælum: Latera enim eiuſdem ſcala, dicimus no-
ſtrum eſſe corpus & animam, in quæ latera diuer-
ſos gradus humilitatis vel diſciplinæ euocatio
diuina aſcendendos inſeruit.

Humilitatis Gradus 1. Primus itaque humilitatis gradus eſt, ſi timo-
rem Dei ſibi ante oculos ſemper ponens, obliuionẽ
omnino fugiat: & ſemper ſit memor omnium quæ
præcepit Deus: vt qualiter contemnentes Deum,
gehennam pro peccatis incidunt: & vitam æter-
nam, quæ timentibus Deum præparata eſt, animo
ſuo ſemper reuoluat. Et cuſtodiens ſe omni ho-
ra à peccatis & vitiis, id eſt, cogitationum, lingua,
oculorum, manuum, pedum vel voluntatis pro-
priæ: ſed & deſideria carnis amputare feſtinet.

Æſtimet ſe homo de cælis ſemper à Deo reſpi-
ci omni hora, & facta ſua in omni loco ab aſpectu
Diuinitatis videri, & ab Angelis omni hora re-
nunciari. Demonſtrat nobis hoc Propheta, cum in
Pſal. 7 cogitationibus noſtris ita Deum ſemper præſen-
Pſal. 93. tem oſtendit dicens: Scrutãs corda & renes Deus.
Et iterum: Dominus nouit cogitationes hominũ,
Pſal. 138 quoniam vana ſunt. Et item dicit: Intellexiſti co-
Pſal. 75. gitationes meas à longè: Et quia cogitatio homi-
nis confitebitur tibi. Nam vt ſollicitus ſit circa co-
gitationes ſuas peruerſas, dicat ſemper vtilis
frater in corde ſuo: Tunc ero immaculatus coram
eo, ſi obſeruauero me ab iniquitate mea. Volunta-
tem verò propriam ita facere prohibemur, cum
dicit ſcriptura nobis: Et à voluntatibus tuis a-
uertere. Et iterum: Rogamus Deum in Oratione,
vt fiat illius voluntas in nobis. Docemur ergo
Pſal. 17. meritò non facere noſtram voluntatem, cum ca-
Eccle 18 ueamus illud quod dicit Sancta Scriptura: Sunt
Prou. 16. viæ quæ putantur ab hominibus rectæ quarum fi-
nis vſque ad profundum inferni demergit. Et cũ
iterum caueamus illud quod de negligentibus di-
Pſal. 52. ctum eſt: Corrupti ſunt, & abominabiles facti
ſunt in voluptatibus ſuis. In deſideriis verò car-
Pſal. 37. nis ita nobis Deum credamus ſemper eſſe præſen-
tem, cum dicit Propheta Domino: Ante te eſt om-
ne deſiderium meum. Cauendum ergo ideò ma-
lum deſiderium, quia mors ſecus introitum dele-
ctationis poſita eſt. Vnde ſcriptura præcipit dicẽs:
Pſal. 33. poſt cõcupiſcẽtias tuas nõ eas. Ergo ſi oculi Domi-
ni ſpeculantur bonos & malos, & Dominus de cæ-
lo ſemper reſpicit ſuper filios hominum vt videat
ſi eſt intelligens aut requirens Deum: & ſi ab
Angelis nobis deputatis quotidie Domino facto-
ri noſtro opera noſtra nunciantur: cauendum er-
go omni hora, fratres, ſicut dicit in Pſalmo Pro-
pheta: ne nos declinantes in malum, & inutiles Pſal.
factos aliqua hora aſpiciat Deus. & parcendo no- 52.
bis in hoc tempore: quia pius eſt, & exſpectans
nos conuerti in melius, dicat nobis in futuro:
Hæc feciſti & tacui.

Secundus humilitatis gradus eſt, ſi propriam Gradus
quis non amans voluntatem deſideria ſua non 2.
delectetur implere, ſed vocem illam Domini Ioan. 6.
factis imitetur, dicentis: Non veni facere volun-
tatem meam, ſed eius qui miſit me. Item dicit
Scriptura: Voluntas habet pœnam & neceſſitas
parit coronam.

Tertius gradus humilitatis, vt quis pro Dei Gradus 3.
amore omni obedientia ſe ſubdat maiori, imitans Phil. 2.
Dominum, de quo dicit Apoſtolus: Factus eſt o-
bediens vſque ad mortem.

Quartus humilitatis gradus eſt, ſi in ipſa obe- Gradus
dientia duris & contrariis rebus vel etiam qui- 4.
buslibet irrogatis iniuriis, tacita conſcientia pa-
tientiam amplectatur, & ſuſtinens non laſſeſcat
vel diſcedat dicente Scriptura: Qui perſeuerane-
rit vſque in finem hic ſaluus erit. Item conforte- Matth. 10. & 24.
tur cor tuum, & ſuſtine Dominum. Et oſtendens Pſal.
fidelem pro Domino vniuerſa etiam contraria ſu- 26.
ſtinere debere: dicit ex perſona etiam ſufferen- Pſal.
tium: Propter te morte tota die afficimur, æſtima- 43.
ti ſumus vt oues occiſionis. Et ſecuri de ſpe retri-
butionis Diuinæ, ſubſequantur gaudentes & di-
centes: ſed in his omnibus ſuperamus propter eum
qui dilexit nos. Et item alio loco Scriptura: Pro- Rom 8.
baſti nos, inquit Deus: igne nos examinaſti ſicut Pſal. 65.
igne examinatur argentum: induxiſti nos in la-
queum, poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro. Et
vt oſtendat ſub priore debere non eſſe, ſubſequi- ibidem.
tur, dicens: Impoſuiſti homines ſuper capita no-
ſtra: ſed & præceptum Domini, in aduerſis &
in iniuriis, per patientiam adimplentes: qui per-
cuſſi in maxillam, præbent & aliam. Aufe- Luc. 6.
renti tunicam, dimittunt & pallium: anga-
riati milliario, vadunt & duo: cum Paulo 2. Cor.
Apoſtolo falſos fratres ſuſtinent, & perſe- 11.
cutionem, & maledicentes ſe, benedicunt.

Quintus humilitatis gradus eſt, ſi omnes Gradus
cogitationes malas cordi ſuo aduenientes, vel 5.
mala à ſe abſconsè commiſſa, per humilem confeſ-
ſionem Abbati non celauerit ſuo. Hortatur nos de
hac re ſcriptura dicens: Reuela Domino viam
tuam, & ſpera in eum. Et item dicit Confitemini Pſal.
Domino quoniam bonus, quoniã in ſeculum mi- 36. Pſal.
ſericordia eius. Et item Propheta: Delictum meum 105.
cognitum tibi feci, & iniuſtitias meas non operui. Pſal.
Dixi, pronunciabo aduerſum me iniuſtitias meas 31.
Domino: & tu remiſiſti impietatem cordis mei.

Sextus

Sextus humilitatis gradus, ſi omni vilitate vel extremitate contentus ſit Monachus. Et ad omnia quæ ſibi iniunguntur, velut operarium Gradus 6. *malum & indignum ſe iudicet dicens, cum* Pſal. 72. *Propheta: Ad nihilum redactus ſum, & neſciui: vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum.*

Gradus 7. *Septimus humilitatis gradus eſt, ſi omnibus ſe inferiorem & viliorem, non ſolum ſua lingua* Pſal. 21. *pronunciet, ſed etiam intimo cordis credat affe-* Pſal. 8 *ctu, humilians ſe, & dicens cum Propheta: Ego* Pſal. 118. *autem ſum vermis, & non homo, oprobrium hominum, & abiectio plebis: exaltatus ſum, & confuſus. Et item: Bonum mihi, humiliaſti me vt diſcam mandata tua.*

Gradus 8. *Octauus humilitatis gradus eſt, ſi nihil agat Monachus, niſi quod communis Monaſterij regula, vel maiorum cohartantur exempla.*

Gradus 9. *Nonus humilitatis gradus eſt, ſi linguam ad* Prou. 10. *loquendum prohibeat Monachus, & taci-* Pſal. 139. *turnitatem habens vſque ad interrogationem, non loquatur, monſtrãte Scriptura, Quia in multiloquio non effugietur peccatum. Et quia vir linguoſus non dirigetur ſuper terram.*

Gradus 10. *Decimus humilitatis gradus eſt, ſi non ſit facilis ac promptus in riſu: quia ſcriptum eſt:* Eccl. 21. *Stultus in riſu exaltat vocem ſuam.*

Gradus 11. *Vndecimus humilitatis gradus eſt, ſi cum loquitur Monachus leniter & ſine riſu, humiliter cum grauitate vel pauca verba, & rationabilia loquatur: & non ſit clamoſus in voce. ſicut ſcriptum eſt: Sapiens verbis innoteſcit paucis.*

Gradus 12. *Duodecimus humilitatis gradus eſt, ſi non ſolùm corde Monachus, ſed etiam corpore humilitatem videntibus ſe. ſemper indicet, id eſt, in opere, in Oratorio, in Monaſterio in horto, in via, in agro, vel vbicunque ſedens, ambulans, vel ſtãs: inclinato ſemper ſit capite defixis in terram vultibus: reum ſe omni hora de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio Dei ſe præſentari exiſtimet: dicens ſibi in corde ſemper illud, quod publicanus ille euangelicus, fixis in terram oculis, dixit:* Luc. 18. *Domine, non ſum dignus ego peccator leuare oculos meos ad cælum. Et iterum cum* Pſal. 118. *Propheta: Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque. Ergo his omnibus humilitatis gradibus aſcenſis, Monachus mox ad charitatem Dei perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem: per quam vniuerſa, quæ prius non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore velut naturaliter ex conſuetudine incipiat cuſtodire: non tam timore gehennæ, ſed amore Chriſti, & conſuetudine ipſa bona & delectatione virtutum, quæ Dominus iam in operario ſuo mundo à vitiis & à peccatis, Spiritu Sancto dignabatur demonſtrare.*

CAPVT VIII.

De Officijs Diuinis in noctibus.

HYemis tempore, id eſt, à Calendis Nouembris vſque ad Paſcha, iuxta conſiderationem rationis octaua hora noctis ſurgendum eſt, vt modicè amplius de media nocte pauſetur, & iam digeſti ſurgant. Quod verò reſtat poſt Vigilias à fratribus, qui pſalterij vel lectionum aliquid indigent, meditationi inſeruiatur. A Paſcha autem vſque ad ſupra dictas Calendas Nouembris. ſic temperetur hora Vigiliarum agenda, vt paruiſſimo interuallo, quo fratres ad neceſſaria naturæ exeant, cuſtodito mox matutini, qui incipiente luce agendi ſunt, ſubſequantur.

CAPVT IX.

Quanti Pſalmi dicendi ſint in Nocturnis horis.

HYemis tempore, præmiſſo in primis verſu, Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina. In ſecundo dicendum tertiò eſt: Domine, labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam. Cui ſubiungendus eſt tertius Pſalmus, & Gloria. Poſt hunc Pſalmus nonageſimus quartus, cum Antiphonã aut certè decantandus. Inde ſequatur Ambroſianum: deinde ſex Pſalmi cum Antiphonis: quibus dictis, dicto verſu, benedicat Abbas Et ſedentib[9] omnibus in ſcamnis, legãtur viciſſim à fratribus in codice ſuper analogiũ tres lectionẽs: inter quas & tria Reſponſaria canantur. Duo Reſponſoria ſine gloria dicantur. Poſt tertiam verò lectionem, qui cantat, dicat gloria. Quam dum incipit cantor dicere, mox omnes de ſedilibus ſuis ſurgant ob honorem & reuerentiam ſanctæ Trinitatis. Codices autem legantur in Vigiliis tam Veteris Teſtamenti quàm noui Diuinæ authoritatis. Sed & expoſitiones earum quæ à nominatiſſimis Doctoribus Orthodoxis & catholicis Patribus factæ ſunt. Poſt verò has tres lectiones cum Reſpõſoriis ſuis ſequantur reliqui ſex Pſalmi cum Alleluya canendi. Poſt hos lectio Apoſtoli ſequatur ex corde recitanda: & verſus & ſupplicatio Litaniæ, id eſt, Kyrieeleiſon, & ſic finiantur Vigiliæ nocturnæ.

CAPVT X.

Qualiter Æſtatis tempore agatur Nocturna Laus.

A Paſcha autẽ vſq; ad Calẽdas Nouẽbris, omnis (vt ſupra dictũ eſt) Pſalmodiæ quãtitas teneatur,

neatur excepto quod lectiones in codice, propter breuitatem noctium minimè legantur, ſed pro ipſis tribus lectionibus, vna de Veteri Teſtamento memoriter dicatur: quam breue reſpõſorium ſubſequatur, & reliqua omnia, vt dictum eſt, impleantur, id eſt vt nunquam minus à duodecim Pſalmorum quantitate, ad Vigilias nocturnas dicatur, exceptis tertio & nonageſimo quarto Pſalmo.

CAPVT XI.

Qualiter DOMINICIS diebus Vigiliæ agantur.

DOminico die temperius ſurgatur ad Vigilias: in quibus Vigiliis teneatur menſura, id eſt, modulatis (vt ſupra diſpoſuimus) ſex Pſalmis & verſu reſidentibus cunctis diſpoſitè, & per ordinem in ſubſelliis, legantur in codice, vt ſuprà diximus, quatuor Lectiones cum Reſpõſoriis ſuis: vbi tantum in quarto Reſponſorio dicatur à cantante. Gloria. Quam dum incipit, mox omnes cum reuerentia ſurgant. Poſt quas Lectiones ſequantur ex ordine alij ſex Pſalmi cum Antiphonis, ſicut anteriores, & verſu. Poſt quos iterum legantur alia quatuor Lectiones cum Reſponſoriis ſuis ordine quo ſuprà. Poſt quas iterum dicantur tria Cantica de Prophetis quæ inſtituerit Abbas: quæ Cantica cum Alleluya pſallantur. Dicto etiam verſu, & benedicente Abbate legantur alia quatuor Lectianes de nouo Teſtamento ordine quo ſuprà. Poſt quartum autem Reſponſorium incipiat Abbas Hymnum, te Deum laudamus. Quo perdicto, legat Abbas Lectionem de Euangelio, cum honore & tremore ſtantibus omnibus: qua perlecta, reſpondeant omnes, Amen. Et ſubſequatur mox Abbas Hymnum. Te decet laus. Et data benedictione: incipiant Matutinos. Qui ordo Vigiliarum omni tempore, tam æſtatis quàm hyemis, æqualiter in die Dominico teneatur, niſi fortè (quod abſit) tardius ſurgant, & aliquid de Lectionibus breuiandum eſt aut reſponſoriis. Quòd tamen omninò caueatur, ne proueniat. Quod ſi contingerit, dignè inde ſatisfaciat Deo in Oratorio, per cuius euenerit neglectum.

CAPVT XII.

Quomodo Matutinorum ſolennitas agatur.

IN Matutinis Dominico die in primis dicatur ſexageſimus ſextus Pſalmus ſine Antiphona in directum. Poſtquam dicatur quinquageſimus cum Alleluia. Poſt quem dicatur centeſimus ſeptimus decimus: & ſexageſimus ſecundus. Inde benedictianes & laudes: electio vna de Apocalypſi ex corde, & Reſponſorium, & Ambroſianum: verſus, canticum de Euangelio, Litania: & cõpletum eſt.

CAPVT XIII.

Qualiter priuatis diebus Matutini agantur.

DIebus autem priuatis Matutinorum ſolennitas ita agatur, vt ſexageſimus ſextus Pſalmus dicatur ſine Antiphona: ſubtrahẽdo modicè ſicut in Dominica: vt omnes occurrant ad quinquageſimũ, qui cum Antiphona dicatur. Poſt quẽ alij duo Pſalmi dicantur ſecundũ conſuetudinem: id eſt, ſecunda feria quintus, & triceſimus quintus. Tertia feria, quadrageſimus ſecundus, & quinquageſimus ſextus. Quarta feria, ſexageſimus tertius, & ſexageſimus quartus: Quinta feria, octogeſimus ſeptimus, & octogeſimus nonus. Sexta feria, ſeptuageſimus quintus, & nonageſimus primus. Sabbato autem, centeſimus quadrageſimus ſecundus, & canticum Deuteronomij, quod diuidatur in duas Glorias. Deut. 30.
Nam cæteris diebus canticũ vnum quodq; die ſuo ex Prophetis, ſicut pſallit Eccleſia Romana, dicatur. Poſt hæc ſequantur laudes: deinde Lectio vna Apoſtoli memoriter recitãda: Reſponſorium Ambroſianũ verſus, canticũ de Euangelio: Litania, & cõpletum eſt. Planè agẽda Matutina, vel veſpertina, non tranſeat aliquãdo, niſi in vltimo ordine. Oratio Dominica, omnibus audientibus, dicatur à Priore propter ſcandalorum ſpinas, quæ oriri ſolẽt in Monaſterio vt cõuenti per ipſius orationis ſpõſionem, qua dicunt, Dimitte nobis ſicut & nos dimittimus: purgent ſe ab huiuſmodi vitio. Cæteris verò agendis: vltima pars eius orationis dicatur: vt ab omnibus reſpõdeatur. Sed libera nos à malo.

CAPVT XIV.

Qualiter in Natalitiis Sanctorum agantur Vigiliæ.

IN Sanctorum verò feſtiuitatibus vel omnibus ſolennitatibus, ſicut diximus Dominico die agendum, ita agatur: excepto, quòd Pſalmi aut Antiphona vel Lectiones, ad ipſũ diẽ pertinẽtes, dicantur. Modus autem ſupra ſcriptus teneatur.

CAPVT XV.

Quibus temporibus dicatur Alleluia.

A Sancto Paſcha vſque ad Pentecoſten, ſine intermiſſique dicatur Alleluya, tam in Pſalmis, quàm in Reſponſoriis. A Pentecoſte autẽ vſque ad caput Quadrageſimæ, omnibus noctibus cum ſex poſterioribus Pſalmis tantum ad nocturnos dicatur. Omni verò Dominica extra Quadrageſimam cantica matutini, Prima, Tertia, Sexta, Nonaque cum Alleluia dicantur. Veſpera verò, cum Antiphona: Reſponſoria verò nunquam dicantur cum Alleluya: niſi à Paſcha vſque ad Pentecoſten.

CAPVT

CAPVT XVI.

Qualiter Diuina Opera per diem agantur.

Pſal. 118. VT ait Propheta, Septies in die laudem dixi tibi. Qui ſeptenarius ſacrat⁹ numer⁹, à nobis ſic implebitur, ſi Matutina, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſpera, Completoriique tempere noſtra ſeruitutis officia perſoluamus, quia de his Horis diurnis dixit Propheta. Septies in die laudem dixi tibi. Nam de nocturnis vigiliis idem ipſe Propheta ait: Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi. Ergo his temporibus referamus laudes Creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuæ: Ibidem. id eſt, Matutinis, Prima, Tertia, Sexta, Nana, Veſpera, Completorie, & nocte ſurgamus ad confitendum ei.

CAPVT XVII.

Quanti Pſalmi per eaſdem Horas canendi ſunt.

IAm de Nocturnis vel Matutinis digeſſimus ordinem Pſalmodiæ: nunc de ſequentibus Horis videamus. Prima Hora dicantur Pſalmi tres, ſingulatim, & non ſub vna Gloria. Hymnus einſdem Horæ, poſt verſum, Deus in adiutorium meum intende, antequam Pſalmi incipiantur. Poſt expletionem verò trium Pſalmorum, recitetur lectio vna, verſus, & Kyrieeleiſon, & Miſſæ ſint. Tertia verò, Sexta, & Nona item eodem ordine celebratur: oratio, id eſt, verſus: hymni earumdem horarum, terni Pſalmi, lectio, verſus, Kyrieeleiſon: & Miſſæ ſint. Si maior Congregatio fuerit, cum Antiphonis: ſi verò minor, in directum pſallantur. Veſpertina autem ſynaxis quatuer Pſalmis cum Antiphonis terminetur, poſt quos Pſalmes Apoſtoli lectio recitanda eſt: inde Reſponſorium Ambroſianum, verſus, canticum de Evangelio, litania & Oratio Dominica, & fiant Miſſæ. Completorium autem, trium Pſalmorum dictiene terminetur. Qui Pſalmi directanei ſine Antyphona dicendi ſunt. Poſt quos hymnus eiuſdem Horæ, lectio vna, verſus, Kyrieeleiſon, benedictio, & poſt Miſſæ fiant.

CAPVT XVIII.

IN primis ſemper diurnis Horis dicatur verſus: Deus in adiutorium meum intende, Domine, ad adiuuandum me feſtina, & Gloria. Inde Hymnus vniuſcuiuſque Horæ. Deinde primâ Hora Dominica dicenda quatuor capitula Pſalmi centeſimi octaui decimi dicantur. Reliquis verò Horis, id eſt, Tertia, Sexta, vel Nona, terna capitula ſupraſcripti Pſalmi centeſimi octaui decimi dicantur, Ad primam autem ſecunda feriæ, dicantur tres Pſalmi, id eſt, primus, ſecundus, & ſextus. Et ita per ſingulos dies ad primam, vſque ad Dominicam dicantur, per ordinem terni Pſalmi, vſq; ad nonum decimum Pſalmum. Ita ſanè vt nonus Pſalmus & ſeptimus decimus, diuidantur in binas Glerias. Et ſic fiat, vt ad vigilias Dominica ſemper à viceſimo incipiatur. Ad tertiã verò Sextã & Nonam ſecunda feria nouem capitula, quæ reſidua ſunt de centeſime decimo octauo Pſalmo, ipſa terna per eaſdem Horas dicantur. Expenſo igitur Pſalmo centeſimo octauo decimo duobus diebus, id eſt, Dominica & ſecunda feria, tertia feria iam ad tertiam, ſextam, vel nonam pſallantur terni Pſalmi, à centeſimo nono decimo vſque ad centeſimum viceſimum ſeptimum, id eſt, Pſalmi nouem. Quique Pſalmi ſemper vſque ad Dominicam per eaſdem Horas itidem repetantur. Hymnorum nihilominus lectionum vel verſuum diſpoſitione vniformi, cunctis diebus ſeruata. Et ita ſcilicet, vt ſemper Dominica à centeſimo octano decimo incipiatur. Veſpera autem quotidie quatuor Pſalmorum modulatione canatur. Qui Pſalmi incipiantur à centeſimo nono vſq; ad centeſimum quadrageſimum ſeptimum: exceptis his, qui in diuerſis Horis ex eis ſequeſtrantur. Id eſt à centeſimo ſeptima decimo vſque ad centeſimum viceſimũ ſeptimũ, & centeſimo triceſimo tertio & centeſimo quadrageſimo ſecundo. Reliqui omnes in veſpera dicẽdi ſunt. Et quia minus veniũt três Pſalmi, ideò diuidẽdi ſunt, qui in numero ſuprà ſcripto fortiores inueniũtur, id eſt, centeſim⁹ triceſim⁹ octau⁹ & cẽteſim⁹ quadrageſim⁹ terti⁹, & cẽteſimus quadrageſimus quartus. Centeſimus verò ſextus decimus, quia paruus eſt cũ cẽteſimo quinto decimo coniungatur. Digeſto ergo ordine Pſalmorũ veſpertinorũ reliqua, id eſt, lectiones, reſpõſoria, hymni, verſus, vel cantica, ſicut ſupra taxauimus, impleantur. Ad completorium verò iidẽ Pſalmi repetantur quotidie, id eſt, quartus, nonageſimus, & centeſimus trigeſimus tertins. Diſpoſito ardine Pſalmodiæ diurnæ, reliqui omnes Pſalmi qui ſuperſunt, æqualiter diuidantur in ſeptem noctium vigiliis, partiendo ſcilicet, qui inter ees prolixiores ſunt Pſalmi: & duodecim per vnamquanque conſtituantur noctem. Hoc præcipuè commenentes, vt ſi cui fortè hæc diſtributio Pſalmorum diſplicuerit, ordinet, ſi melius aliter iudicauerit, dum omnimodis id attendatur, vt omni hebdomada Pſalterium ex integro numero centum quinquaginta Pſalmorum pſallatur. Et Dominico die ſemper à capite repetatur ad vigilias: quia nimis iners deuotionis ſuæ ſeruitium oſtendunt Monachi, qui minus Pſalterio cum canticis conſuetudinariis per ſeptimanæ circulum pſallunt: dum quando legamus ſanctos Patres noſtros vno die hæc ſtrenuè impleuiſſe, quod nos tepidi vtinam ſeptimana integra perſoluamus.

CAPVT XIX.

De Diſciplina Pſallendi.

VBiq; credimus diuinã eſſe præſentiã: & oculos Domini in omni loco ſpeculari bonos & malos maximè tamen hoc ſine aliqua dubitatione Pſal 8 Pſal 46. & 117. *credamus, cùm ad Opus Diuinum aſsiſtimus. Ideò ſemper memores ſimus quod ait Propheta: Seruite Domino in timore. Et iterum, Pſallite ſemper. Et, in conſpectu angelorum pſallam tibi. Ergo conſideremus, qualiter oporteat nos in conſpectu Diuinitatis & angelorum eius eſſe. Et ſic ſtemus ad pſallendum, vt mens noſtra concordet voci noſtræ.*

CAPVT XX.

De Reuerentia Orationis.

SI, cùm hominibus potentibus volumus aliqua ſuggerere, non præſumimus, niſi cum humilitate & reuerẽtia; Matth. 6. *quanto magis Domino Deo vniuerſorum, cum omni humilitate & puritatis deuotione ſupplicandum eſt? Et non in multiloquio, ſed in puritate cordis, & compunctione lachrymarum, nos exaudiri ſciamus. Et ideò breuis eſſe debet & pura Oratio, niſi fortè ex affectu inſpirationis Diuinæ gratiæ protendatur. In conuentu tamen omninò breuietur Oratio: & facto ſigno à Priore, omnes pariter ſurgant.*

CAPVT XXI.

De Decanis, & de Præpoſito Monaſterij.

SI maior fuerit cõgregatio, eligãtur de ipſis Fra- Actor. 6. *tres boni teſtimonij & ſanctæ conuerſationis, & conſtituantur Decani, qui ſolicitudinem gerant ſuper Decanias ſuas, in omnibus ſecundùm mandata Dei & præcepto Abbatis ſui. Qui Decani tales eligantur, in quibus ſecurus Abbas partiatur onera ſua: & non eligantur per ordinem,* Matth. 18. *ſed ſecundum vitæ meritum & ſapientiæ Doctrinam. Quod ſi quis ex eis aliqua fortè inflatus ſuperbia, repert⁹ fuerit reprehenſibilis: correptus ſemel & iterum atque tertio: ſi emendare noluerit, deiiciatur: & alter in loco eius, qui dignus eſt ſubrogetur. Et de Præpoſito eadem conſtuuimus.*

CAPVT XXII.

Quomodo dormiant Monachi.

SInguli per ſingula lecta dormiant Monachi. Lectiſternia pro modo conuerſationis ſecundùm diſpoſitionem Abbatis ſui accipiant. Si poteſt fieri, omnes in vno loco dormiant. Si autem multitudo non ſinit, deni aut viceni cum ſenioribus, qui ſuper eos ſolſciti ſint, pauſent. Candela ingiter in eadem cella ardeat, vſque mano: veſtiti dormiant: & cincti cingulis aut funibus, & cultellos ad latus non habeant cum dormiunt, ne fortè per ſomnum vulnerentur dormientes: & vt parati ſint Monachi ſẽper, & facto ſigno, abſq; mora ſurgentes, feſtinent ſe inuicem præuenire ad opus Dei: cum omni tamen grauitate & modeſtia, adoleſcentiores autem fratres iuxta ſe non habeant lecta, ſed permixti cum ſenioribus. Surgentes verò ad opus Dei, inuicem ſe moderatè cohortentur propter ſomnolẽtorum excuſationes

CAPVT XXIII.

De Excommunicatione Culparum.

SI quis frater contumax, aut inobediens, aut ſuperbus, aut murmurans vel in aliquo contrarius exiſtens ſanctæ regulæ & præceptis ſeniorum ſuorum, contemptor repertus fuerit, hic ſecundùm Domini noſtri præceptum, admoneatur ſemel & ſecundo ſecreto à ſenioribus ſuis. Si non emendauerit, obiurgetur publicè coram omnibus. Si verò neque ſic correxerit, ſi intelligit qualis pœna ſit, excommunicationi ſubiaceat. Sin autem improbus eſt, vindictæ corporali ſubdatur.

CAPVT XXIV.

Qualis debeat eſſe modus Excommunicationis.

SEcundum modum culpæ excommunicationis vel diſciplinæ debet extendi menſura. Qui culparum modus, in Abbatis pendeat iudicio. Si Deut. 25 *quis tamen frater in leuioribus culpis inuenitur, à menſa participatione priuetur. Priuati autem à menſæ conſortio iſta erit ratio: vt in Oratorio Pſalmum aut Antiphonam non imponat, neque lectionem recitet vſque ad ſatisfactionem. Refectionem autem cibi poſt fratrum refectionem ſolus accipiat, vt ſi, verbi gratia reficiunt ſexta hora, ille frater nona: Si fratres nona, ille veſpera, vſque dum ſatisfactione congrua veniam conſequatur.*

CAPVT XXV.

De grauioribus Culpis.

IS autem frater, qui grauioris culpæ noxa tenetur, ſuſpendatur à menſa ſimul & 1. Cor. 5. *ab Oratorio: nullus ei fratrum in vllo iungatur conſortio: neque in colloquio. Solus ſit ad opus ſibi iniunctum, perſiſtens in pœnitentiæ luctu, ſciens illam terribilem Apoſtoli ſententiam, dicentis: traditũ huiuſmodi hominem ſatanæ in interitũ carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini. Cibi autem refectionem ſolus percipiat men-*

menſura vel hora qua præuiderit ei Abbas competere. Nec à quoquam benedicatur tranſeunte, nec cibus qui ei datur.

CAPVT XXVI.

De his, qui ſine iuſſione Abbatis iungunt ſe excommunicatis.

SI quis frater præſumpſerit ſine iuſſione Abbatis, fratri excõmunicato quolibet modo ſe iũgere, aut loqui cum ea, vel mandatum ei dirigere: ſimilem ſartiatur excommunicationis vindictã.

CAPVT XXVII.

Qualiter debeat Abbas eſſe ſolicitus circa Excommunicatos.

Matth. 9.

OMni ſolicitudine curam gerat Abbas circa delinquentes fratres: quia nan eſt apus ſanis medicus, ſed malè habentibus. Et ideò vti debet amni modo, vt ſapiens medicus, immittere
2. Cor. 2. *quaſi occultas conſolatores ſenipectas, id eſt, ſeniores ſapientes fratres, qui quaſi ſecretè conſolentur fratrem fluctuantem, & prouocent eum ad humilitatis ſatisfactionem & conſolentur eum, ne abundantiori triſtitia abſorbeatur: ſed ſicut ait idem Apoſtolus, confirmetur in ea charitas, & aretur pro ea ab omnibus. Magnapere enim debet ſolicitudinem gerere Abbas: & omni ſagacitate & induſtria curare, ne aliquam de ouibus ſibi creditis perdat. Nouerit enim ſe infirmarum curam ſuſcepiſſe animarum, non ſuper ſanas tyrannidem: & metuat prophetæ camminationem, per*
Ezech. 34. *quem dicit Deus: Quod craſſum videbatis, vobis aſſumebatis: & quod debile erat. proiiciebatis.*
Luc. 16. *Et paſtaris boni pium imitetur exemplum, qui relictis nonaginta nouem ouibus in mõtibus, abyt vnam ouem quæ errauerat, quærere: cuius infirmitati in tantùm compaſſus eſt, vt eam in ſacris humeris ſuis dignaretur imponere, & ſic reportare ad gregem.*

CAPVT XXVIII.

De his, qui ſæpius correpti, non emendauerint.

SI quis frater frequenter correptus pra qualibet culpa ſi etiam excommunicatus non emẽdauerit, acrior ei accedat carrectio, id eſt, vt verberum vindicta in eum procedat. Quòd ſi nec ita ſe correxerit, aut fortè (quod abſit) in ſuperbiam elatus etiam defendere voluerit opera ſua, tunc Abbas faciat quod ſapiens medicus: Si exhibuit fomenta, ſi vnguenta adhortatianum, ſi medicamina diuinarum ſcripturarum, ſi ad vltimum vſtionem excommunicationis, vel plagas virgarũ: & iam ſi viderit nihil ſuam praualere induſtri-
1. Cor. 5. *am, adhibeat etiam, quad maius eſt, ſuam & omnium fratrum pro eo orationem, vt Dominus, qui omnia poteſt, aperetur ſalutem circa infirmum fratrem. Quòd ſi nec iſto modo ſanatus fuerit, tunc iam Abbas vtatur ferro abſciſionis, vt ait Apoſtolus. Auferte malum ex vobis. Et iterũ:*
Infidelis ſi diſcedit, diſcedat: ne vna ouis morbida omnem gregem cantaminet. 2. Cor. 7.

CAPVT XXIX.

Si debeant iterum recipi Fratres exeuntes de Monaſterio.

FRater qui proprio vitio egreditur, aut proiicitur de Monaſterio, ſi reuerti voluerit, ſpondeat prius omnem emendationem vitij, pro quo egreſſ⁹ eſt, & ſic in vltima gradu recipiatur, vt ex hoc eius humilitas camprobetur. Quòd ſi denuo exierit vſque tertio ita recipiatur. Iam verò poſteà ſciat omnem ſibi reuerſienis aditum denegari.

CAPVT XXX.

De Pueris minori ætate qualiter corrigantur.

OMnis ætas vel intellectus, proprias debet habere menſuras, ideoque quoties pueri, vel adoleſcentiores ætate, aut qui minus intelligere poſſunt, quanta pœna ſit excommunicationis: hi tales dum delinquũt, aut ieiuniis nimiis affligãtur, aut acribũs verberib⁹ coerceantur vt ſanẽtur.

CAPVT XXXI.

De Cellario Monaſterij qualis ſit.

CEllarius Monaſterij eligatur de cõgregatione ſapiens, maturus moribus, nan multum edax, non elatus, non turbulentus, non iniurioſus, non tardus, non prodigus, ſed timens Deum qui omni congregatiani ſit ſicut pater. Curam gerat de omnibus: ſine iuſſione Abbatis nihil faciat: quæ iubentur, cuſtodiat: fratres non contriſtet. Si quis autẽ frater ab eo fortè aliquid irrationabiliter poſtulat, non ſpernẽda eũ cõtriſtet: ſed rationabiliter cum humilitate malè petenti deneget: animam ſuam cuſtodiat, memor ſemper illius Apoſtolici: quia qui benè miniſtrauerit, gradum bonum ſibi acquirit. Infirmorum, infantum, hoſpitum, pauperumque cum omni ſolicitudine curam gerat, ſciens ſine dubia, quia pro his Matth.
omnibus in die iudicij ratienem redditurus eſt. 25.
Omnia vaſa Monaſterij cunctamque ſubſtantiam, ac ſi altaris vaſa ſacrata canſpiciat; nihil ducat negligendum. Neque auaritiæ ſtudeat, neque prodigus ſit aut extirpator ſubſtantiæ Monaſterij, ſed omnia menſuratè faciat, Eccli.
& ſecundum iuſſionem Abbatis. 28. *Humilitatem ante amnia habeat: & cui ſubſtantia non eſt qua tribuatur, ſermo reſponſianis porriga-*

tur bonus, vt ſcriptum eſt: Sermo bonus ſuper datum optimũ. Omnia quæ ei iniunxerit Abbas, ipſe habeat ſub cura ſua: A quibus eũ prohibuerit, nõ præſumat. Fratribus conſtitutam annonã ſine aliquo typo vel mora offerat, vt non ſcandalizẽtur: Matth. 18. *memor diuini eloquij quid mereatur, qui ſcãdalizauerit vnum de puſillis. Si congregatio maior fuerit ſolatia ei dentur: à quibus adiutus & ipſe æquo animo impleat officium ſibi cõmiſſum: aliis competentibus dentur quæ danda ſunt & petantur quæ petenda ſunt, vt nemo perturbetur neq; contriſtetur in domo Dei.*

CAPVT XXXII.

De Ferramentis, vel rebus Monaſterij.

S*Vbſtãtia Monaſterii in ferramentis vel veſtibus, ſeu quibuslibet rebus prouideat Abbas fratres, de quorũ vita & moribus ſecurus ſit: & eis ſingula, vt vtile iudicauerit, conſignet cuſtodienda, atque recolligenda. Ex quibus Abbas breuem teneat: vt dum ſibi in ipſa aſſignata fratres viciſſim ſuccedunt, ſciat quid dat aut quid recipit, Si quis autem ſordidè aut negligenter Monaſterij res tractauerit, corripiatur. Si non emendauerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.*

CAPVT XXXIII.

Si debeant Monachi aliquid proprium habere.

P*Ræcipuè hoc vitium radicitus amputandum eſt de Monaſterio, ne quis præſumat aliquid dare aut accipere ſine iuſſione Abbatis, neq; aliquid habere proprium, nullam omninò rem, neq; codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omninò. Quippe quibus nec corpora ſua, nec voluntatem licet habere in propria poteſtate. Omnia verò neceſſaria à Patre Monaſterij ſperare, nec quicquam liceat habere quod Abbas non* Act. 4. *dederit aut permiſerit. Omniaque ſint omnibus communia, vt ſcriptum eſt, neq; quiſquam ſuum aliquid eſſe dicat, vel præſumat. Quod ſi quiſquam huic nequiſſimo vitio deprehenſus fuerit delectari, admoneatur ſemel & iterum: ſi non emendauerit, correptioni ſubiaceat.*

CAPVT XXXIV.

Si omnes æqualiter debeant neceſſaria accipere.

Act. 4. S*Icut ſcriptum eſt: Diuidebatur ſingulis prout cuiq; opus erat, vbi nõ dicimus, vt perſonarũ, quod abſit, acceptio ſit, ſed infirmitatũ conſideratio. Vbi qui minus indiget; agat Deo gratias, & non cõtriſtetur. Qui verò plus indiget humilietur pro infirmitate, & non extollatur pro miſericordia: & ita omnia mẽbra erunt in pace. Ante omnia ne murmurationis malũ pro qualicunq; cauſa in aliquo qualicũq; verbo vel ſignificatione appareat. Quod ſi deprehenſus fuerit quis, diſtrictiori diſciplinæ ſubdatur.* Act. 4.

CAPVT XXXV.

De ſeptimanarijs Coquinæ.

F*Ratres ſic ſibi inuicem ſeruiant, vt nullus excuſetur à Coquinæ officio, niſi aut ægritudine, aut in cauſa grauis vtilitatis quis occupatus fuerit, quia ex inde maior merces & charitas acquiritur. Imbecillibus autem procurentur ſolatia, vt non cum triſtitia hoc faciant, ſed habeant omnes ſolatia ſecundùm modum Congregationis aut poſitionem loci. Si maior Cõgregatio fuerit, cellarius excuſetur à Coquina vel ſi qui, vt diximus, maioribus vtilitatibus occupantur. Cæteri verò ſibi ſub Charitate inuicem ſeruiant. Egreſſurus de ſeptimana ſabbatho munditias faciat. Lintea, cum quibus ſibi fratres manus aut pedes tergunt lauet. Pedes verò tam ipſe qui egreditur quàm ille qui intraturus eſt, omnibus lauent. Vaſa Miniſterij ſui munda & ſana cellario reconſignẽt. Qui cellarius item intrãti conſignet: vt ſciat quid dat aut quid recipit. Septimanarij autem ante vnam horam refectionis, accipiant ſuper ſtatutam annonam ſingulos biberes & panem vt hora refectionis ſine murmuratione & graui labore, ſeruiant fratribus ſuis. In diebus autem ſolemnibus, vſque ad Miſſas ſuſtineant. Intrantes & exeuntes hebdomadarij in Oratorio, mox matutinis finitis Dominica, omnium genibus prouoluantur, poſtulantes pro ſe orari. Egredientes autem de ſeptimana dicunt hunc verſum: Benedictus es Domine Deus, qui adiuuiſti me & conſolatus es me. Quo dicto tertio, accipiat benedictionem egrediens: ſubſequatur autem ingrediens & dicat: Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina. Et hoc idem tertiò repetatur ab omnibus. Et accepta benedictione ingrediatur.*

Hoc deuotiſſimè obſeruant Monachi Congregationis ſanctæ Iuſtinæ.

CAPVT XXXVI.

De infirmis Fratribus.

I*Nfirmorum cura ante omnia & ſuper omnia adhibenda eſt vt ſicut reuera à Chriſto, ita eis ſeruiatur: quia ipſe dicturus eſt: Infirmus fui & viſitaſtis me. Et quod feciſtis vni de his minimis meis, mihi feciſtis.* Matth. 25. *Sed & ipſi infirmi conſiderent in honorem Dei ſibi ſeruiri, & non ſuperfluitate ſua contriſtent fratres ſuos ſibi ſeruientes. Qui tamen patienter portandi ſunt: quia de talibus copioſior merces acquiritur. Ergo cura maxima ſit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur. Quibus fratribus infirmis ſit cella ſuper ſe de-*

ſe deputata, & ſeruitor timens Deum, & diligens ac ſolicitus. Balnearum vſus infirmis, quoties expedit, offeratur. Sanis autem & maximè iuuenibus, tardius concedatur. Sed & carnium eſus infirmis omnino debilibuſque pro reparatione concedatur. At vbi meliorati fuerint, à carnibus more ſolito omnes abſtineant. Cura autem maxima ſit Abbati, ne à cellariis aut ſeruitoribus negligantur infirmi: quia ad ipſum reſpicit quicquid à diſcipulis delinquitur.

CAPVT XXXVII.

De Senibus & Infantibus.

LIcet ipſa natura humana trahatur ad miſericordiam in his ætatibus, Senum videlicet & Infantum, & tamen Regula authoritas eis proſpiciat. Co-ſideretur ſemper in eis imbecillitas, & nullatenus eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis, ſed ſit in eis pia conſideratio, & præueniant horas canonicas.

CAPVT XXXVIII.

De Hebdomadario LECTORE.

MEnſis Fratrum edentium lectio deeſſe non debet. Nec fortuito caſu qui arripuerit codicem, legere audeat ibi: ſed lecturus tota hebdomada, Dominica ingrediatur. Qui ingrediens poſt Miſſas & communionem, petat ab omnibus pro ſe orari, vt auertat ab ipſo Deus ſpiritum elationis. Et dicatur hic verſus in Oratorio tertio ab omnibus, ipſo tamen incipiente: Domine, labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam. Et ſic accepta benedictione ingrediatur ad legendũ. Summumque ſilentium fiat ad menſam, vt nullius muſicatio vel vox, niſi ſolius legentis, ibi audiatur. Quæ verò neceſſaria ſunt comedentibus & bibentibus, ſic ſibi viciſſim miniſtrent Fratres vt nullus indigeat aliquid petere. Siquidem tamen opus fuerit, ſonitu cuiuſcunque ſigni potius petatur, quàm voce. Nec præſumat ibi aliquis de ipſa lectione, aut aliunde quicquam requirere, ne detur occaſio: niſi forte prior pro ædificatione voluerit, aliquid breuiter dicere. Frater autem hebdomadarius accipiat mixtum, priuſquam incipiat legere, propter Communionem Sanctam, & ne fortè graue ſit ei ieiunium ſuſtinere. Poſtea verò cum Coquina hebdomadariis & ſeruitoribus reficiat. Fratres autem non per ordinem legant, aut cantent, ſed qui ædificent audientes.

Ay. quid omni Dominica die cõmuniсarint.

CAPVT XXXIX.

De menſura Ciborum.

SVfficere credimus ad refectionem quotidianã, tam Sexta, quàm Nona, omnibus menſibus cocta duo pulmentaria propter, diuerſorum infirmitates: vt fortè, qui ex vno non potuerit edere ex alio reficiatur. Ergo duo pulmentaria cocta, Fratribus omnibus ſufficiant. Et ſi fuerint inde poma aut naſcentia leguminũ, addatur & tertium. Panis libra vna pro penſa ſufficiat in die ſiue vna ſit refectio, ſiue prandij & cœna. Quod ſi cœnaturi ſunt de eadem libra tertia pars à cellario reſeruetur, reddatur cœnaturis. Quod ſi labor fortè factus fuerit maior, in arbitrio & poteſtate Abbatis erit, ſi expediat aliquid augere, remota præ omnibus crapula.

Vt nunquam ſurripiat Monacho indigeries: quia nihil ſic contrarium eſt omni Chriſtiano, quomodo crapula, ſicut ait Dominus noſter: videte ne grauentur corda veſtra in crapula. Pueris verò minori ætate non eadem ſeruetur quantitas: ſed minor quam maioribus, ſeruata in omnibus parcitate.

Carnium verò quadrupedum omnino ab omnibus abſtineatur comeſtio: præter omnino debiles & ægrotos.

CAPVT XL.

De menſura Potus.

VNuſquiſq; proprium habet donum ex Deo, alius ſic, alius verò ſic. Et ideo cum aliqua ſcrupuloſitate à nobis menſura victus aliorum conſtituitur. Tamen infirmorum contuentes imbecillitatem, credimus heminam vini per ſingulos ſufficere per diem. Quibus autem donat Deus tolerantiam abſtinentiæ, propriam ſe habituros mercedem ſciant. Quod ſi aut loci neceſſitas, aut labor, aut ardor æſtatis amplius popoſcerit, in arbitrio prioris conſiſtat, conſiderans in omnibus ne ſubrepat ſacietas vel ebrietas. Licet legamus vinum omnino non eſſe Monachorum, ſed quia noſtris temporibus id Monachis perſuaderi non poteſt, ſaltem vel hoc conſentiamus, vt non vſque ad ſacietatem bibamus ſed parcius: quia vinum apoſtatare facit etiam ſapientes. Vbi autem neceſſitas loci expoſcit, vt nec ſupra ſcripta menſura inueniri poſſit, ſed multo minus, aut ex toto nihil, benedicant Deum qui ibi habitant & non murmurent. Hoc ante omnia admonentes, vt abſque murmurationibus ſint.

Notate Monachi.

CAPVT XLI.

Quibus horis oporteat reficere FRATRES.

A Sancto Paſcha vſque ad Pentecoſten, ad ſextam reficiant Fratres, & ad ſeram cœnent. A Pentecoſte autem tota æſtate, ſi labores agrorum non habent Monachi, aut nimietas æſtatis non perturbat, quarta & ſexta feria, ieiunent vſque ad Nonam: reliquis verò diebus ad Sextam prandeant. Quæ prandij

Sexta

ſexta,ſi opero in agris habuerint,aut æſtatis feruor nimius fuerit,continuanda erit, & in Abbatis ſit prouidentia. Et ſic omnia temperet ac diſponat, qualiter & animæ ſaluentur,& quod faciunt fratres, abſque iuſta murmuratione faciant. Ab Idibus autem Septembris vſq; ad caput Quadrageſimæ,ad nonam ſemper reficiant. Ab initio verò Quadrageſima vſque ad Paſcha,ad veſperam reficiant. Ipſa tamen veſpero ſic agatur,vt lumine lucernæ non indigeant reficientes,ſed luce adhuc diei omnia conſummentur. Sed & omni tempore ſiue cœna, ſiue refectionis horo ſic temperetur, vt cum luce fiant omnia.

CAPVT XLII.

Vt poſt Cōpletorium nemo loquatur.

OMni tēpore ſilentio debēt ſtudere Monachi, maximè tamen nocturnis horis. Et ideò omni tempore, ſiue ieiunij,ſiue prandij.ſi tempus fuerit prandij, mox vt ſurrexerint à cœna, ſedeant omnes in vno loco. Et legat vnus collationes vel vitas Patrum, aut certè aliquid quod ædificet audientes. Non autem heptaticum aut regum: quia infirmis intellectibus non erit vtile illa horo hanc Scripturam audire: aliis verò horis legantur. Si autem ieiunij dies fuerint, dicta veſpera paruo internallo mox accedant ad lectionem collationum vt diximus, & lectis quatuor aut quinque foliis, vel quantum hora permittit, omnibus in vnum occurentibus per hanc moram lectionis. ſi quis forte in aſſignato ſibi commiſſo fuerit occupatus, occurrat. Omnes ergo in vnum poſiti compleant & exeuntes à Completoriis,nulla ſit licentia denuò cuiquam loqui aliquid.Quod ſi inuentus fuerit quiſquam hanc præuaricari taciturnitatis regulam, grauiori vindictæ ſubiaceat,excepto, ſi neceſſitas hoſpitum ſuperuenerit, aut fortè Abbas alicui aliquid iuſſerit. Quod tamen & ipſum cum ſumma grauitate & moderatione honeſtiſſimè fiat.

CAPVT XLIII.

De his qui ad opus DEI vel ad Menſam tardè occurrerint.

AD horam diuini officij mox vt auditum fuerit ſignum, relictis omnibus, qualibet fuerint in manibus,ſumma cum feſtinatione curratur cum grauitate tamen, vt nō ſcurrilitas inueniat fomitem. Ergo nihil operi Dei præponatur. Quod ſi quis ad nocturnas Vigilias poſt Gloriam Pſalmi nonageſimi quarti,quem propter hoc omnino protrahendo, moroſè volumus dici, non occurrerit, non ſtet in ordine ſuo in choro, ſed vltimꝰ omnium ſtet,aut in loco quem talibus negligentibas ſeorſum conſtituerit Abbas,vt videatur ab ipſo vel ab omnibus, vſque dum completo opere Dei,publico ſatiſfactione pæniteat. Ideò autem eos in vltimo, aut ſeorſum iudicauimus debere ſtare,vt viſi ab omnibus, vel pro ipſa verecundia ſua emendentur. Nam ſi foris Oratorium remaneāt, erit fortè talis qui ſe aut recollocet & dormiat, aut certè ſedeat ſibi foris, vel fabulis vacet,& datur occaſio maligno, ſed ingrediatur intus, vt nec totum perdat, & de reliquo emendetur. Diurnis autem horis qui ad opus Dei poſt verſum, & gloriam primi Pſalmi, qui poſt verſum dicitur, non occurrerit, lege qua ſuperius diximus, in vltimo ſtet loco: nec præſumat ſociari choro pſallentium vſque ad ſatisfactionem, niſi fortè Abbas licentiam dederit permiſſione ſua:ita tamen, vt ſatisfaciat reus ex hoc. Ad menſam autem, qui ante verſum non occurrerit, vt ſimul omnes dicant verſum & orent, & ſub vno ſimul omnes accedant ad menſam, qui per negligentiam ſuam aut vitium non occurrerit, vſque ad ſecundam vicem, propter id corripiatur. Si denuò non emendauerit, non permittatur ad menſæ communis participationem, ſed ſequeſtratus à conſortio omnium, reficiat ſolus ſublato ei portione ſua vini vſq. ad ſatisfactionem & emendationem. Similiter autem patiatur, qui & ad illum verſum non fuerit præſens, qui poſt cibum dicitur. Nec quiſquam præſumat ante ſtatutam horam, vel poſtea quicquam potus aut cibi ſumere. Sed & ſi cui offertur aliquid à Priore, & accipere renuerit, hora qua deſiderauerit,hoc quod prius recuſauit, aut aliud, omnino nihil accipiat vſque ad emendationem congruam.

CAPVT XLIV.

De his qui excommunicantur, quomodo ſatisfaciant.

QVi pro grauiori culpa ab Oratorio & à mēſa excommunicatur, hora qua opus Dei in Oratorio celebratur, ante fores Oratorij proſtratus iaceat, nihil dicens, niſi tantum poſito in terra capite ſtratus pronus omnium de Oratorio exeūtium pedibus,& hoc tam diu faciat,vſq; dū Abbas iudicauerit ſatiſfactum eſſe. Qui dum iuſſus ab Abbate venerit prouoluat ſe ipſius Abbatis pedibus: deinde omniū fratrum veſtigiis vt orent pro eo. Et tūc ſi iuſſerit Abbas,recipiatur in choro vel ordine quo Abbas decreuerit. Ita ſanè, vt Pſalmum, aut lectionem vel aliquid non præſumat in Oratorio imponere, niſi iterum Abbas iubeat. Et omnibus horis, dum completur opus Dei, proiiciat ſe in terram in loco quo ſtat, & ſic ſatisfaciat vſque dum ei iterum iubeat Abbas,vt quieſcat iam ab hac ſatisfactione. Qui verò pro leuibus culpis excommunicantur tantum à menſa in Oratorio ſatisfaciant vſque ad iuſſionem Abbatis: hoc perficiant vſque dum benedicat, & dicat ſufficit.

CAPVT XLV.

De his qui falluntur in Oratorio.

SI quis dum pronunciat Pſalmum, aut Reſponſarium, aut Antiphonam, vel lectionem, fallitur, niſi per ſatisfactionem ibi coram omnibus humiliat⁹ fuerit, maiori vindictæ ſubiaceat: quippe qui noluit humilitate corrigere quod negligentia deliquit. Infantes autem pro tali culpa vapulẽt.

CAPVT XLVI.

De his qui in aliquibus Leuibus delinquunt.

SI quis dum in labore quouis, in Coquina, in cellario, in Miniſteria, in piſtrino, in horto, in arte aliqua, dum laborat vel in quocunque loco aliquid deliquerit aut fregerit quippiam, aut perdiderit, vel aliud quid exceſſerit vbi & vbi, & non veniens continuò ante Abbatem vel Congregationem, ipſe vltro ſatisfecerit, & prodiderit delictum ſuum, dum per alium cognitum fuerit, maiori ſubiaceat emendationi. Si anima verò peccati cauſa fuerit latens, tantum Abbati, aut ſpiritualibus ſeniorib⁹ patefaciat, qui ſciãt curare ſua & aliena vulnera, non detegere & publicare.

CAPVT XLVII.

De ſignificanda Hora operis DEI.

NVncianda Hora operis Dei die noctuque ſit cura Abbati, vt ipſe nunciet, aut tali ſolicito fratri iniungat hanc curam, vt omnia Horis competentibus compleantur. Pſalmos autem vel Antiphonas poſt Abbatem ordine ſuo, quibus iuſſum fuerit, imponant. Cantare autem & legere non præſumat, niſi qui poteſt ipſum officium implere, vt ædificentur audientes. Quod cum humilitate & grauitate & tremore faciat, & cui iuſſerit Abbas.

CAPVT XLVIII.

De Opere Manuum quotidiano.

OCioſitas inimica eſt animæ: Et ideò certis temporibus occupari debent fratres in labora manuum: certis iterum horis in lectione Diuina. Ideòque hac diſpoſitione credimus vtraque tempora ordinari, id eſt, vt à Paſcha vſq; ad Calendas Octobris, à mane exeuntes, à prima vſq; ad horam pænè quartam laborent, quod neceſſarium fuerit. Ab hora autem quarta vſque ad horam quaſi ſextam, lectioni vacent. Poſt ſextam autem ſurgentes à menſa, pauſent in lectis ſuis, cum omni ſilentio: aut fortè qui voluerit legere, ſic ſibi legat vt alium non inquietet. Et agatur nona temperius, mediante octaua hora. Et iterum quod faciendum eſt, operentur vſq; ad veſperã. Si autem neceſſitas loci, vt paupertas exegerit vt ad fruges colligendas per ſe occupentur, non contriſtentur: quia tunc verè Monachi ſunt, ſi labore manuum ſuarum viuũt: ſicut & Patres noſtri & Apoſtolici. Omnia tamen menſuratè fiant propter puſillani- 1 Cor. 4
mes. A Calendis autem Octobris vſque ad caput Quadrageſimæ vſque ad horam ſecundam plenã, lectioni vacent, hora ſecunda agatur tertia, & Ioan. 21.
vſq; nonam, omnes in opus ſuum laborent quod eis iniungitur. Facta autem primo ſigna hora nona, diſiungant ſe ab opere ſuo ſinguli, & ſint parati dum ſecundum ſignum pulſauerit. Poſt refectionem autem vacent lectionibus ſuis aut Pſalmis. In Quadrageſima verò diebus, à manè vſque ad tertiã plenã, vacent lectionibus ſuis, & vſq; ad decimam horã plenã operentur quod eis iniungitur. In quibus diebus Quadrageſimæ accipiant omnes ſingulos codices de Bibliotheca quos per ordinẽ ex integro legãt. Qui codices in capute Quadrageſimæ dãdi ſunt. Ante omnia ſane deputentur vnus aut duo ſeniores, qui circumeant Monaſterium horis quibus vacant fratres lectioni, vt videãt ne fortè inueniatur frater otioſus, qui vacat otio aut fabulis, & non eſt intentus lectioni, & non ſolum ſibi inutilis eſt, ſed etiam alios extollit. Hic talis ſi, quod abſit repertus fuerit, corripiatur ſemel & ſecundo: ſi non emendauerit, correptioni regulari ſubiaceat, & taliter, vt cæteri metum habeant. Neque frater ad fratrem iungatur horis incõpetentibus. Dominico die lectioni vacẽt omnes exceptis his qui variis officiis deputati ſũt. Si quis verò ita negligẽs & deſidioſ⁹ fuerit, vt non velit, aut non poſſit meditari, aut legere, iniungatur ei opus quod faciat, & non vacet. Fratribus infirmis, vel delicatis, talis opera aut ars iniungatur, vt nec ocioſi ſint, nec violentia laboris opprimantur, vt effugentur. Quorum imbecillitas ab Abbate conſideranda eſt.

CAPVT XLIX.

De Obſeruatione Quadrageſimæ.

LIcet omni tempore vita Monachi Quadrageſimæ obſeruationem debeat habere, tamen quia paucorum eſt iſta virtus, ideo ſuademus diebus Quadrageſimæ omni puritate, vitam ſuam cuſtodire, id eſt, omnes pariter negligentias aliorum tẽporũ, his diebus ſãctis diluere. Quod tũc dignè fit ſi ab omnib⁹ vitiis tẽperem⁹: orationi cũ fletib⁹, lectioni & cõpunctioni cordis, atq; abſtinẽtiæ operã demus. Erga his dieb⁹ augeamus nobis aliquid ad ſolitũ penſũ ſeruitutis noſtræ, orationes peculiares

peculiores, ciborum & potus abſtinentiam, & vnuſquiſq; ſuprà menſuram ſibi indictam, aliquid propria voluntate, cum gaudio Sancti Spiritus offerat Deo, id eſt, ſubtrahat corpori ſuo, de cibo, de potu, de ſomno, de loquacitate, de ſcurrilitate, & cum ſpiritualis deſiderij gaudio, ſanctum Paſcha expectet: hoc ipſum tamen. quod vnuſquiſq, offert Deo, Abbati ſuo ſuggerat, & eius fiat oratione, & voluntate: quia quod ſine permiſſione patris ſpiritualis fit, præſumptioni deputabitur, & vana gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia facienda ſunt.

CAPVT L.

De Fratribus qui longè ab Oratorio laborant, aut in via ſunt.

FRatres qui omninò longè ſunt in labore, & non poſſunt occurere hora competenti ad Oratorium, & Abbas hoc perpendit, quia ita eſt, agant ibidem opus Dei vbi operantur, cum tremore diuino flectentes genua. Similiter qui in itinere directi ſunt, non eos prætereant, Horæ conſtitutæ. ſed vt poſſunt, agant ſibi, & ſeruitutis penſum non negligant reddere.

CAPVT LI.

De Fratribus qui non ſatis longè proficiſcuntur.

FRatres qui pro quouis reſponſo proficiſcuntur, & eo die ſperant reuerti ad Monaſterium, non præſumant foris manducare, etiamſi omnino à quouis rogentur: niſi forte ab Abbate ſuo eis præcipiatur: quod ſi aliter fecerint, excommunicentur.

CAPVT LII.

De Oratorio Monaſterij.

Diſt. 42 oratorium. Extra de ſtatu Monach lib 3. decretalium, cum ad Monaſt.

ORatorium hoc ſit, quod dicitur: nec ibi quicquam aliud geratur aut condatur. Expleto opere Dei, omnes cum ſummo ſilentio exeant, & agatur reuerentia Deo, vt frater qui fortè ſibi peculiariter vult orare, non impediatur alterius improbitate. Sed & ſi aliter vult ſibi fortè ſecretius orare, ſimpliciter intret, & oret, non clamoſa voce, ſed in lachrymis, & intentione cordis. Ergo qui ſimile opus non facit, non permittatur expleto opere Dei, remorari in Oratorio, ſicut dictum eſt, ne alius impedimentum patiatur.

CAPVT LIII.

De Hoſpitibus excipiendis.

Matth. 25

OMnes ſuperuenientes hoſpites, tanquam Chriſtus ſuſcipiantur: quia ipſe dicturus eſt: Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me. Et omnibus congruus honor exhibeatur maximè domeſticis fidei: & peregrinis. Vt ergo nuntiatus fuerit: hoſpes, occurratur ei à Priore, vel à Fratribus cum omni officio charitatis: & primitus orent pariter, & ſic ſibi ſocientur in pace. Quod pacis oſculum non prius offeratur, niſi oratione præmiſſa, propter illuſiones diabolicas. In ipſo autem ſalutatione, omnis exhibeatur humilitas Omnibus venientibus ſiue diſcedentibus hoſpitibus, inclinato capite vel proſtrato omni corpore in terra, Chriſtus in eis adoretur, qui & ſuſcipitur. Suſcepti autem hoſpites ducãtur ad orationem, & poſtea ſedeat cum eis Prior, aut cui iuſſerit ipſe. Legatur coram hoſpite lex diuina, vt ædificetur: & poſt hæc omnis ei exhibeatur humanitas. Ieiunium à Priore frãgatur propter hoſpitem, niſi fortè præcipuus ſit dies ieiunij, qui non poſſit violari. Fratres autem cõſuetudines ieiuniorum proſequantur. Aquam in manibus Abbas hoſpitibus det: pedes autem hoſpitibus omnibus tam Abbas quàm cuncta Congregatio, lauet. Quibus lotis, hunc verſum dicant: Suſcepimus, Deus, miſericordiam tuam in medio templi tui. Pauperum, & Pſal. 47.
peregrinorum maximè ſuſceptio omni cura ſollicitè exhibeatur: quia in ipſis magis Chriſtus ſuſcipitur. Nam diuitum terror ipſe ſibi exigit honorem Coquina Abbatis & hoſpitum per ſe ſit, vt in certis horis ſuperuenientes hoſpites, qui nunquam deſunt Monaſterio, non inquietent fratres. In quam Coquinam ad annum ingrediantur duo Fratres, qui ipſum officium bene impleant. Quibus, vt indigent, ſolatia adminiſtrentur eis, vt abſque murmuratione ſeruiant. Et iterùm quando occupationem minorem habent, exeant, vbi eis imperatur, in opera. Et non ſolùm ipſis, ſed & in omnibus officiis Monaſterij iſta ſit conſideratio: vt quando indigent ſolatia, accommodentur eis: & iterùm, quando vacant, obediant imperanti. Item & cellam hoſpitum habeat aſſignatam Frater, cuius animam timor Dei poſſideat, vbi ſint lecti ſtrati ſufficienter, & domus Dei à ſapientibus ſapienter adminiſtretur. Hoſpitibus autem, cui non præcipitur, nulla tenus ſocietur, neque colloquatur: ſed ſi obuiauerit, aut viderit, ſalutatis humiliter, vt dictum eſt, & petita benedictione, pertranſeat, dicens, non licere ſibi colloqui cum hoſpite.

CAPVT LIV.

Quod non debeat Monachus literas ſeu eulogias accipere.

NVllatenus liceat Monacho, neq; à parentib9 ſuis, neq; à quoquã hominum, nec ſibi inuicẽ literas

literas aut eulogias, vel qualibet munuſcula accipere aut dare ſine præcepto Abbatis ſui. Quod ſi etiam à parentibus ſuis ei quicquam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere illud niſi priùs indicatum fuerit Abbâti. Quodſi iuſſerit ſuſcipi, in Abbatis ſit poteſtate, cui illud iubeat dari. Et non contriſtetur Frater, cui fortè directum fuerat, vt non detur occaſio diabolo. Qui autem aliter præſumpſerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.

CAPVT LV.

De Veſtiarijs & Calcearijs FRATRVM.

VEſtimenta fratribus ſecundum locorum qualitatem vbi habitant, vel aerum temperiem dentur: quia in frigidis regionibus amplius indigetur, in calidis verò minùs. Hæc ergo conſideratio penes Abbatem eſt. Nos tamen mediocribus locis ſufficere credimus Monachis, per ſingulos Cucullam & Tunicam: Cucullam in hyeme villoſam, in æſtate puram aut vetuſtam & ſcapulare propter opera. Indumenta pedum pedules & caligas. De quarum rerum omnium colore aut groſſitudine, non cauſentur Monachi, ſed quales inueniri poſſunt in prouincia, qua habitant, aut quod vilius comparari poteſt. Abbas autem de menſura prouideat, vt non ſint curta ipſa veſtimenta vtentibus eis, ſed menſurata. Accipientes noua, vetera ſemper reddant in præſenti reſpondenda in Veſtiario, propter pauperes. Sufficit enim Monacho duas Tunicas & duas Cucullas habere propter noctes, & propter lauare ipſas res: iam quod ſupra fuerit, ſuperfluum eſt & amputari debet. Et pedules, & quodcunque eſt vetuſtum, reddant dum accipiunt nouum. Femoralia hi qui in via diriguntur de Veſtiario accipiant: qui reuertentes, lota ibi reſtituant, &c. Stramenta autem lectorum ſufficiant, matta, ſaga, lena, & capitale. Quæ tamen lecta, ab Abbate frequenter ſcrutanda ſunt, propter opus peculiare ne inueniatur: & ſi cui inuentum fuerit, quod ab Abbate non acceperit grauiſſimæ diſciplinæ ſubiaceat. Et vt hoc vitium peculiaris radicitus amputetur, dentur ab Abbate omnia quæ ſunt neceſſaria, id eſt Cuculla, Tunica, & pedules, & Caligæ, brachile, cultellus, graphium, acus, mappula, tabulæ, vt omnis auferatur neceſſitatis excuſatio. A quo tamen Abbate ſemper conſideretur illa ſententia Actuum
Act. 4. *Apoſtolorum: quia dabatur ſingulis prout cuique opus erat. Ita ergo & Abbas conſideret infirmitates indigentium, non malam voluntatem inuidentium. In omnibus tamen iudicijs ſuis, Dei retributionem cogitet.*

CAPVT LVI.

De Menſa ABBATIS.

MEnſa Abbatis cum peregrinis & hoſpitibus ſit ſemper. Quoties tamen minùs ſunt hoſpites, quos vult de Fratribus vocare, in ipſius ſit poteſtate. Seniores tamen vnum aut duos ſemper cum Fratribus dimittendum procuret, propter diſciplinam. Extra de ſtatu Monach' cum ad Monaſt.

CAPVT LVII.

De Artificibus MONASTERII.

ARtifices ſi ſunt in Monaſterio, cum omni humilitate faciant ipſas artes, ſi tamen iuſſerit, Abbas. Quod ſi aliquis ex eis extollitur pro ſcientia artis ſuæ, eo quod videatur aliquid conferre, Monaſterio, hic talis euellatur ab ipſa arte, & denuò per eam non tranſeat: niſi fortè humiliato ei iterum Abbas iubeat. Si quid verò ex operibus artificum venundandum eſt: videant ipſi per quorum manus tranſigēda ſunt, ne aliquam fraudem præſumant inferre. Memorentur ſēper Ananiæ & Saphiræ, ne fortè mortem quam illi in corpore pertulerunt, hanc iſti, vel omnes, qui aliquam fraudem de rebus Monaſterij fecerint, in anima patiantur. In ipſis autem pretiis non ſurripiat auaritiæ malum, ſed ſemper aliquantulum vilius detur, quam ab alijs ſecularibus datur, vt in omnibus glorificetur Deus. Act. 5.

CAPVT LVIII.

De Diſciplina ſuſcipiendorum FRATRVM.

NOuiter veniens quis ad conuerſionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus, ſed ſicut ait Apoſtolus: Probate ſpiritus, ſi ex Deo ſunt. 1 Ioan. 4.

Ergo ſi veniēs, perſeuerauerit pulſās, & illatas ſibi iniurias & difficultatē ingreſſus poſt quatuor aut quinq; dies viſus fuerit patienter portare, & perſiſtere petitioni ſuæ, annuatur ei ingreſſus, & ſit in cella hoſpitum paucis diebus. Poſteà autē ſit in cella nouitiorum, vbi meditetur, & manducet, & dormiat. Et ſenior ei talis deputetur, qui aptus ſit ad lucrandas animas, qui ſuper eum omnino curioſè intendat, & ſolicitus ſit, ſi verè Deum quærat, ſi ſolicitus eſt ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. Prædicentur ei omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum. Et ſi promiſerit de ſtabilitate ſua perſeuerantiam, poſt duorum menſium circulum legatur ei hæc Regula per ordinem, & dicatur ei: Ecce lex, ſub qua militare vis. Si potes obſeruare, ingredere: ſi vero non potes, liber diſcede. Si adhuc ſteterit, tunc ducatur in ſupradictam cellam nouitiorum, & iterum probetur in omni patientia: & poſt ſex menſium circulum, relegatur ei Regula, vt ſciat, ad quid ingreditur. Nouitiorum probatio.

Et ſi adhuc ſtat, poſt quatuor menſes iterum legatur ei hæc eadem Regula. Et ſi habita ſecum deliberatione, promiſerit ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare, tunc ſuſcipiatur in Congregatione, ſciens lege Regulæ conſtitutum, quòd ei ex illa die non liceat de Monaſterio egredi, nec collum excutere de ſubiugo Regulæ, quàm ſub tam moroſa deliberatione licuit recuſare, aut ſuſcipere. Suſcipiendus autem, in Oratorio corā omnibus promittat de ſtabilitate ſua: & cōuerſione morum ſuorum, & obedientia coram Deo & Sanctis eius, vt ſi aliquando aliter fecerit, ab eo ſe damnandum ſciat, quem irridet.

De qua promiſsione ſua faciat petitionem ad nomen Sanctorum, quorum reliquiæ ibi ſunt, & Abbatis præſentis. Quam petitionem manu ſua
Pſal. 118. ſcribat, aut certè ſi non ſcit literas, alter ab eo rogatus ſcribat & ille nouitius ſignum faciat, & manu ſua eam ſuper altare ponat. Quam dum poſuerit, incipiat ipſe nouitius mox hunc verſum: Suſcipe me Domine, ſecundum eloquium tuum, & viuam, & non confundas me ab expectatione mea. Quem verſum omnis Cōgregatio tertio reſpōdeat, adiungentes: Gloria Patri. Tunc ipſe Frater nouitius proſternatur ſingulorum pedibus, vt orent pro eo: & iam ex illa die in Congregatione reputetur.

Profeſſi hodie nō rejiciuntur, ſed proceditur in eos ſecundùm gradus diſciplinæ Regularis: ad vltimum recluduntur.

Res, ſi quas habet, aut eroget pauperibus, aut facta ſolenniter donatione, conferat Monaſterio, nihil ſibi reſeruans ex omnibus: quippe qui ex illo die nec propriè corporis poteſtatem ſe habiturum ſciat. Mox ergo in Oratorio exuatur rebus propriis, quibus veſtitus eſt, & induatur rebus Monaſterij. Illa autem veſtimenta, quibus exutus eſt, reponantur in veſtiario conſeruanda: vt ſi aliquando, ſuadente diabolo, conſenſerit vt egrediatur de Monaſterio (quod abſit) tunc exutus rebus Monaſterij projiciatur. Illam tamen petitionem eius, quam deſuper altare Abbas tulit, non recipiat, ſed in Monaſterio reſeruetur.

CAPVT LIX.

De FILIIS Nobilium, vel Pauperum, quomodo offerantur.

SI quis fortè de Nobilibus offert filium ſuum Deo in Monaſterio, ipſe puer minor eſt ætate, parentes eius faciant petitionem quam ſupra diximus, & cum oblatione ipſam petitionem, & manum pueri inuoluant palla altaris, & ſic eum offerant. De rebus autem ſuis, aut in præſenti petitione promittant ſub iureiurando, quòd nunquā per ſuſpectam perſonā, nec quolibet modò ei aliquādo aliquid dent, aut tribuāt occaſionē habēdi. Vel certè, ſi hoc facere noluerint, & aliquid offerre voluerint in eleemoſynā Monaſterio, pro mercede ſua faciant ex rebus quas dare voluit Monaſterio donationem: reſeruato ſibi, ſi ita voluerint vſufructuario. Atq; ita omnia obſtruantur, vt nulla ſuſpicio remaneat puero, per quam deceptus perire poſſit, (quod abſit) quod experimento didicimus. Similiter autem & pauperiores faciant, qui verò ex toto nihil habent ſimiliter petitionem faciant, & cum oblatione offerant filium ſuum coram teſtibus.

CAPVT LX.

De SACERDOTIBVS qui voluerint in Monaſterio habitare.

SI quis de Ordine Sacerdotum in Monaſterio ſe ſuſcipi rogauerit, non ei citiùs quidem aſſentiatur. Tamē ſi omninò perſtiterit in hac ſupplicatione, ſciat ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum, ne aliquid ei relaxabitur: vt ſit, ſicut ſcriptum eſt: Amice, ad quid veniſti? Concedatur ei tamen poſt Abbatem ſtare, & benedicere, aut Miſſas tenere, ſi tamen Abbas ei iuſſerit. Sin aliàs nullatenus aliqua præſumat, ſciens ſe diſciplinæ regulari ſubditum, & magis humilitatis exempla omnibus det. Et ſi fortè ordinationis, aut alicuius rei cauſa fuerit in Monaſterio, illum locum attendat, quando ingreſſus eſt in Monaſterium, non illum qui ei pro reuerentia Sacerdotij conceſſus eſt. Clericorum autem ſi quis eodem deſiderio Monaſterio ſociari voluerit, loco mediocri collocetur, & ipſe, tamen ſi promittit de obſeruatione Regulæ, vel propria ſtabilitate. Matth. 26.

CAPVT LXI.

De MONACHIS peregrinis, qualiter ſuſcipiantur.

SI quis Monachus peregrinus, de longinquis prouinciis ſuperuenerit, ſi pro hoſpite voluerit habitare in Monaſterio & contentus fuerit conſuetudine loci, quam inuenerit, & non fortè ſuperfluitate ſua perturbat Monaſterium, ſed ſimpliciter contentus eſt quod inuenerit: ſuſcipiatur, quanto tempore cupit. Si qua ſanè rationabiliter, & cum humilitate charitatis deprehendit, tractet Abbas prudenter, ne fortè ad hoc eum Dominus direxerit. Si verò poſteà voluerit ſtabilitatem ſuam firmare, non renuatur talis voluntas: & maximè, quia tempore hoſpitalitatis potuit eius vita dignoſci. Quòd ſi ſuperfluus aut vitioſus repertus fuerit tempore hoſpitalitatis, non ſolùm non debet ſociari corpori Monaſterij, verùm etiam alij vitientur. Quòd ſi non fuerit talis, qui mereatur projici, non ſolùm, ſi petierit, ſuſcipiatur Congregationi ſociandus, verumetiam ſuadeatur vt ſtet, vt eius exemplo alij erudiantur. Rom. 10.
Et quia in omni loco vni Domino ſeruitur, vni regi militatur, quem ſi etiam talem eſſe

eſſe perſpexerit Abbas, liceat eum in ſuperiori aliquantulum conſtituere loco. Non ſolùm autem Monachum, ſed etiam de ſupraſcriptis gradibus Sacerdotum vel Clericorum, ſtabilire poteſt Ab-
Tob. 4. Matth. 7. bas, in maiori quàm ingrediuntur loco, ſi eorum talem perſpexerit vitam eſſe. Caueat autem Abbas ne aliquando de alio noto Monaſterio Monachum ad habitandum ſuſcipiat, ſine conſenſu Abbatis eius, aut literis commendatitiis, quia ſcriptũ eſt: Quod tibi fieri non vis alteri ne feceris.

CAPVT LXII.

De SACERDOTIBVS Monaſterij.

SI quis Abbas ſibi Preſbyterum vel Diaconum ordinari petierit, de ſuis eligat, qui dignus ſit Sacerdotio fungi Ordinatus autem, caueat elationem, aut ſuperbiam, nec quicquam præſumat, niſi quod ei ob Abbate præcipitur, ſciens ſe multo magis diſciplinæ regulari ſubdendum. Nec occaſione Sacerdotij obliuiſcatur Regulæ obedientiã, & diſciplinã: ſed magis ac magis in Deũ proficiat. Locũ verò ſemper illum attendat, quo ingreſſus eſt Monaſterium, præter officium altaris: & ſi fortè electio Congregationis, & voluntas Abbatis pro vita meritò eum promouêre voluerit: qui tamen Regulam, à Decanis, vel Præpoſitis conſtitutam ſibi, ſeruare ſciat. Quòd ſi aliter præſumpſerit, non Sacerdos ſed rebellio iudicetur. Et ſæpè admonitus, ſi non correxerit, etiam Epiſcopus adhibeatur in teſtimonium. Quòd ſi nec ſic emendauerit, clareſcentibus culpis, proiiciatur de Monaſterio: ſi tamen talis fuerit eius contumacia, vt ſubdi, aut obedire Regulæ nolit.

CAPVT LXIII.

De Ordine CONGREGATIONIS.

ORdines ſuos in Monaſterio ita conſeruent, vt conuerſionis tempus, & vitæ meritum diſcernit, vtque Abbas conſtituerit. Qui Abbas non turbet gregem ſibi commiſſum, nec quaſi libera vtens poteſtate, iniuſtè diſponat aliquid, ſed cogitet ſemper, quia de omnibus iudiciis & operibus ſuis, redditurus eſt Deo rationem. Ergo ſecundùm ordines quos conſtituerit, vel quos habuerint ipſi Fratres, ſi accedant ad pacem, ad cõmunionem ad Pſalmum imponendum in choro ſtandum. Et in omnibus omninò locis ætas non
1. Reg. 7. Dan. 13. diſcernatur in ordine, nec præiudicet: quia Samuel & Daniel pueri Presbyteros iudicauerunt. Ergo exceptis his, quos, vt diximus, altiori conſilio Abbas prætulerit, vel degradauerit certis ex cauſis, reliqui omnes vt conuertuntur, ita ſint: vt verbi gratia, qui ſecunda hora diei venerit in Monaſterium: iuniorem ſe nouerit illius eſſe qui prima hora venit diei, cuiuslibet ætatis aut dignitatis ſit. Pueris verò per omnia ab omnibus diſciplina teneatur. Iuniores igitur, Priores ſuos honorent: Priores, iuniores ſuos diligant. In ipſa autem appellatione nominum, nulli liceat alium puro nomine appellare, ſed Priores, iuniores ſuos Fratres nominent: Iuniores autem, Priores ſuos Nonnos vocent: quod intelligitur paterna reuerentia. Abbas autem, quia vices Chriſti agere creditur, Dominus & Abbas vocetur: non ſua aſſumptione, ſed honore & amore Chriſti. Ipſe autem cogitet, & ſic ſe exhibeat, vt dignus ſit tali honore. Vbicunque autem ſibi obuiant Fratres, iunior, à Priore benedictionem petat. Tranſeunte maiore, minor ſurgat & det ei locum ſedendi. Nec præſumat iunior conſidere, niſi ei præcipiat ſenior ſuus: vt fiat quod ſcriptum eſt: Honore inuicẽ præuenientes. Pueri paruuli, vel adoleſcentes in Oratorio, vel ad menſas cum diſciplina, ordines ſuos conſequantur Foris autem vel vbiubi, cuſtodiam habeant & diſciplinam vſque dum ad intelligibilem ætatem perueniant.

CAPVT LXIV.

De ordinando ABBATE.

IN Abbatis ordinatione illa ſemper conſide- 18. q. 2. Abbatem.
retur ratio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors Congregatio ſecundùm timorem Dei, Extra
ſiue etiam pars quamuis parua Congregationis at ueſt.
ſaniori conſilio, elegerit. Vita autem meritò: c Eccleſia c.
& ſapientia doctrinæ eligatur, qui ordinandus 2. vide
eſt, etiamſi vltimus fuerit in ordine Congregatio- 18.
nis. Quòd ſi etiam omnis Congregatio vitiis ſuis q. Abbatem.
(quod quidem abſit) conſentientem perſonam 18 q. ſi
pari conſilio elegerit, & vitia ipſa aliquatenus quis Abbas.
in notitiam Epiſcopi, ad cuius diœceſim pertinet 13. diſt.
ille locus, vel Abbatibus, vt vicinis Chriſtianis error.
claruerint, prohibeant prauorum præualere con- ead diſt. conſen-
ſenſum, & domui Dei dignum conſtituant diſ- tire.
penſatorem: ſcientes pro hoc ſe recepturos Matth. 13.
mercedem bonam, ſi iſtud caſtè, & Zelo Dei faciant, ſicut è diuerſo peccatum, ſi negligant. Ordinatus autem Abbas, cogitet ſemper quale onus ſuſcepit, & cui redditurus eſt rationem villicationis ſuæ: Sciatque ſibi oportere prodeſſe magis, quàm præeſſe. Oportet ergo eum eſſe doctum lege diuina, vt ſciat & ſit vnde proferat noua & vetera. Caſtum, ſobrium, miſericordem, & ſemper ſuper exaltet miſericordia iudicium; vt idem ipſe conſequatur: oderit vitia, diligat Fratres. In ipſa autem correptione prudenter agat, & ne quid nimis: ne, dum nimis cupit eradere æruginem, frangatur vas. Suamque fragilitatem ſemper ſuſpectus ſit: memineritque calamum quaſſa- Eſa. 42.
tum non conterendum. In quibus non dicimus, vt permittet nutriri vitia, ſed prudenter &

cum charitate ea amputet, prout viderit cuiq; expedire, ſicut iam diximus, & ſtudeat plus amari, quàm timeri. Non ſit turbulentus & anxius, non ſit nimius & obſtinatus, non ſit Zelotypus & nimis ſuſpicioſus, quia nunquam requieſcit. In ipſis imperiis ſuis ſit prouidus & conſideratus, ſiue ſecundum Deum, ſiue ſecundum ſeculum ſint. Opera, quæ iniungit, diſcernat & temperet, cogitans diſcretionem Sancti Iacob, dicentis: Si greges meos plus in ambulando fecero laborare, morientur cuncti vna die. Hæc ergo aliaque teſtimonia diſcretionis matris virtutum ſumens, ſic omnia temperet, vt & fortes ſint qui cupiant, & infirmi non refugiant. Et præcipuè, vt præſentem Regulam in omnibus conſeruet, vt dum benè miniſtrauerit, audiat à Domino, quod ſeruus bonus, qui erogauit triticum conſeruis ſuis in tempore ſuo. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.

Gen. 33.

Matth. 24.

CAPVT LXV.

De PRÆPOSITO Monaſterij.

Malæ quæ ex indebita Præpoſiti ordinatione oriãtur.

SÆpiùs quidem contingit, vt per ordinationem Præpoſiti ſcandala grauia in Monaſterio oriantur: dum ſint aliqui maligno ſpiritu ſuperbia inflati, & æſtimantes ſe ſecundos Abbates eſſe, aſſumentes ſibi tyrannidem, ſcandala nutriunt, & diſſentiones in Congregatione faciunt, & maximè in illis locis, vbi ab eodem Sacerdote, vel ab eiſdem Abbatibus, qui Abbatem ordinant, ab ipſis etiam & Præpoſitus ordinatur. Quod quàm ſit abſurdum, facilè aduertitur: quia ab ipſo initio ordinationis, materia ei datur ſuperbiendi, dum ei ſuggeritur, à cogitationibus ſuis exutum eum eſſe à poteſtate Abbatis ſui, quia ab ipſis ordinatus eſt, à quibus & Abbas. Hinc ſuſcitantur inuidiæ, rixæ, detractiones, æmulationes, diſſenſiones, exordinationes, & dum contraria ſibi Abbas præpoſituſque ſentiunt, & ipſorum neceſſe eſt ſub hac diſſenſione animas periclitari, & hi qui ſub ipſis ſunt, dum adulantur partibus, eunt in perditionem. Cuius periculi malum illos reſpicit in capite, qui talibus in ordinationibus ſe fecerunt authores. Ideòque nos præuidemus expedire propter pacis charitatiſque cuſtodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monaſterij ſui, prout Abbas diſpoſuerit. Et ſi poteſt fieri, per Decanos ordinetur (vt ante diſpoſuimus) omnis vtilitas Monaſterij, prout Abbas diſpoſuerit, vt dum pluribus committitur, vnus non ſuperbiat. Quòd ſi aut locus expetit, aut Congregatio petierit rationabiliter cum humilitate, & Abbas iudicauerit expedire, quemcunque elegerit Abbas cum conſilio Fratrum timentium Deum, ordinet ipſe ſibi Præpoſitum. Qui tamen Præpoſitus, illa agat cum reuerentia quæ ab Abbate ſuo ei iniuncta fuerint: nihil contra Abbatis voluntatem & ordinationem faciens: quia quantum prælatus eſt cæteris, tantum eum oportet ſolicitè obſeruare præcepta Regulæ. Qui Præpoſitus ſi repertus fuerit vitioſus, aut elatione deceptus ſuperbia, aut contemptor Sanctæ Regulæ fuerit comprobatus, admoneatur verbis vſque quater. Si non emendauerit, admoneatur ei correptis diſciplinæ regularis. Quod ſi neque ſic correxerit, tunc deiiciatur de Ordine Præpoſituræ, & alius qui dignus eſt, in loco eius ſubrogetur. Quod ſi & poſteà in Congregatione quietus & obediens non fuerit, etiam de Monaſterio expellatur. Cogitet tamen Abbas, ſe de omnibus iudicijs ſuis Deo redditurum rationem: ne fortè zeli aut inuidiæ flamma vrat animam.

Ad vitanda mala ordinatio Præpoſiti ab Abbate fiat 89 dyſt. c. ad hæc.

Pœna Præpoſiti delinquentis.

CAPVT LXVI.

De OSTIARIO Monaſterij.

AD portã Monaſterij ponatur ſenex ſapiẽs, qui ſciat accipere reſponſum & reddere, cuius maturitas eum non ſinat vagari. Qui portarius cellam debet habere iuxta portam, vt venientes ſemper præſentem inueniant, à quo reſponſum accipiant: & mox vt aliquis pulſauerit, aut pauper clamauerit, Deo gratias reſpondeat, aut benedicat: & cum omni manſuetudine timoris Dei reſponſum reddat feſtinanter, cum feruore charitatis. Qui portarius ſi indiget ſolatio, iuniorem Fratrem accipiat. Monaſterium autem, ſi poſſit fieri, ita debet conſtrui, vt omnia neceſſaria, id eſt, aqua, molendinum, hortus, piſtrinum, vel artes diuerſæ, intra Monaſterium exerceantur, vt non ſit neceſſitas Monachis vagandi foras, quia omninò non expedit animabus eorum. Hanc autem Regulam volumus ſæpiùs in Congregatione legi, ne quis Fratrum de ſe ignorantia excuſet.

1. Ordinatio Oſtiarij, eiuſque conditiones. Oſtiarij habitatio Oſtiarius vt reſpõdere debeat pulſantibus. Oſtiario quando Adiutor dandus:

2. De ſitu Monaſterij.

CAPVT LXVII.

De FRATRIBVS viam directis.

DIrigẽdi Fratres in via, omnium Fratrum, vel Abbatis ſe orationi commendẽt: & ſemper ad orationem vltimam operis Dei commemoratio omnium abſentium fiat. Reuertentes autem de via Fratres, ipſo die, quo redeunt, per omnes canonicas horas, dum expletur opus Dei, proſtrati ſolo Oratorij, ab omnibus petant orationem propter exceſſus, ne quid forte ſubripuerit in via, viſus aut auditus malæ rei, aut ocioſi ſermonis. Nec præſumat quiſquam aliis referre, quæcunque foris Monaſterium viderit aut audierit: quia plurima deſtructio eſt. Quod ſi quis præſumpſerit vindictæ regulari ſubiaceat. Similiter & qui præſumpſerit clauſtra Monaſterij egredi vel quocunque ire, vel quippiam quamuis paruum, ſine iuſſione Abbatis facere.

3. Regula frequenter legẽda Fratres excũtes Monaſterio precibus ſunt iuuandi.

CAPVT

CAPVT LXVIII.

Si FRATRI impoſſibilia injunguntur.

SI cui Fratri aliqua fortè grauia aut impoſſibilia iniunguntur, ſuſcipiat quidem iubentis imperium cum omni manſuetudine & obedientia. Quod ſi omninò virium ſuarum menſuram viderit pondus oneris excedere, impoſſibilitatis ſuæ cauſas ei qui ſibi præeſt, patienter & oportunè ſuggerat, non ſuperbiendo aut reſiſtendo vel cōtradicendo. Quod ſi poſt ſuggeſtionem ſuam in ſua ſententia prioris imperium perdurauerit, ſciat iunior ita ſibi expedire, & ex charitate confidens de adiutorio Dei obediat.

CAPVT LXIX.

Vt in MONASTERIO non præſumat alter alterum defendere.

Obedire nolentē nullus defēdat. Pœna eius qui inobedientem defenderit.

SVmmoperè præcauendum eſt, ne quauis occaſione præſumat alter alterum defendere Monachum in Monaſterio, aut quaſi tueri, etiamſi qualibet conſanguinitatis propinquitate iungantur: nec quolibet modò id à Monachis præſumatur: quia exinde grauiſſima occaſio ſcandalorum oriri poteſt. Quod ſi quis hæc tranſgreſſus fuerit, acrius coerceatur.

CAPVT LXX.

Vt nullus præſumat alium Cædere, vel Excommunicare.

Nullus niſi publica authoritate alium cædat aut excommunicet. Publicè peccantes publicè terrigantur. Infantiū correctio. Tob. 4.

VEtetur in Monaſterio omnis præſumptionis occaſio. Ordinamus atque conſtituimus, vt nulli liceat quenquam Fratrum ſuorum excommunicare aut cædere, niſi cui poteſtas ab Abbate data fuerit. Peccantes autem coram omnibus arguantur, vt cæteri metum habeant. Infantibus verò vſque ad quintumdecimum annum ætatis, diſciplinæ diligentia ab omnibus adhibeatur, & cuſtodita ſit. Sed & hoc cum omni menſura & ratione. Nam in fortiori ætate qui præſumpſerit aliquatenus ſine præcepto Abbatis, vel in ipſis infantibus, ſine diſcretione exarſerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat, quia ſcriptum eſt: Quod tibi non vis fieri, alijs ne feceris.

CAPVT LXXI.

Vt Obedientes ſint ſibi inuicem FRATRES.

Monachi non ſolum Abbati, ſed etiā ſibi inuicem obediāt.

Ordo Obedientiæ. Ratio ſatisfaciēdi ſuperioris offenſi.

OBedientiæ bonum non ſolum Abbati exhibendum eſt ab omnibus, ſed etiam ſibi inuicem ita obediant Fratres, ſcientes per hanc Obedientiæ viam ſe ituros ad Deum. Præmiſſo ergo Abbatis aut Præpoſitorum, qui ab eo conſtituuntur, imperia, cui non permittimus priuata imperia præponi: de cætero, omnes iuniores Prioribus ſuis omni charitate & ſolicitudine obediant. Quod ſi quis contentioſus reperitur, corripiatur. Si quis autem Frater pro quauis minima cauſa ab Abbate, vel à quocunque priore ſuo corripitur, quolibet modo, vel ſi leuiter ſenſerit animum prioris cuiuſcunque contra ſe iratum, vel commotum, quamuis modicè, mox ſine mora tamdiu proſtratus in terra ante pedes eius iaceat ſatisfaciens, vſque dum benedictione ſanetur illa commotio. Quod ſi quis contempſerit facere, aut corporali vindictæ ſubiaceat, aut, ſi contumax fuerit de Monaſterio expellatur.

CAPVT LXXII.

De bono Zelo quem debent habere MONACHI.

Iac. 3. Pſal. 68. Rom. 12. Epheſ. 4. Gal. 5. Phil. 2. Rom. 13. Epheſ. 5.

SIcut eſt zelus amaritudinis malus, qui ſeparat à Deo, & ducit ad infernum: ita eſt zelus bonus, qui ſeparat à vitiis, & ducit ad Deum, & ad vitam æternam. Hunc ergo zelum feruentiſſimo amore exerceant Monachi, id eſt, vt honore ſe inuicem præueniant. Infirmitates ſuas ſiue corporum, ſiue morum patientiſſimè tolerent: obedientiam ſibi certatim impendant. Nullus, quod ſibi vtile iudicat, ſequatur, ſed quod magis alij: charitatem fraternitatis caſto impendant amore: Deum timeant, Abbatem ſuum ſincere & humili charitate diligant: Chriſto omninò nihil præponant, qui nos pariter ad vitam æternam perducat, Amen.

CAPVT LXXIII.

De eo, quòd non omnis Iuſtitiæ obſeruatio in hac Regula ſit conſtituta.

REgulam hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in Monaſteriis, aliquatenus vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere. Cæterum ad perfectionem conuerſationis qui feſtinat, ſunt doctrinæ ſanctorum Patrum quarum obſervatio perducat hominem ad celſitudinem perfectionis. Quæ enim pagina, aut quis ſermo diuinæ authoritatis veteris ac noui Teſtamenti, non eſt rectiſſima norma vitæ humanæ. Aut quis liber Sanctorum Catholicorum Patrum hoc non reſonat, vt recto curſu perueniamus ad Creatorem noſtrum? nec non & collationes Patrum & inſtituta, & vitæ eorum, ſed & Regula Sancti Patris Baſilij noſtri, quid aliud ſunt: niſi benè viuentium, & obedientium Monachorum inſtrumenta virtutum? Nobis autem deſidioſis, & malè viuentibus, atq; negligentibus rubor confuſionis eſt. Quiſquis ergo ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptā,

adiuuante Chriſto perfice: tunc demum ad maiora, quæ ſupra commemorauimus, Doctrinæ, virtutumque culmina Deo protegente, peruenies, Amen.

Compendium Regulæ Benedicti.

Hanc Regulam breui compendio Iſidorus Hiſpalenſis, qui claruit circa annos Domini 627 in libro de Officiis complectitur, his verbis. *In Cœnobiis*, inquit, *ſimul plurimi viuunt in orationibus, Lectionibus, Vigiliis, ieiuniis, ſilentio, nullâ ſuperbiâ tumidi, nullâ inuidentiâ, ſed modeſti, regno Dei placiti, concordes, cogitationes ſuas alterutrum reuelantes: in inuicem confitendo, inuicem ſe diſcutiunt & corrigunt, nihil peculiare defendunt: pulchras veſtes non induunt, ſed viliſſimas & mediocres: lauacra non frequentant, niſi pro languoris conſultu. Abbatis nunquam progrediuntur mandata, nihil ſine ſcito Abbatis faciunt, ad poſſibilitatem operantur, vt mens impediri non poſſit. Canunt autem cùm laborant, & vbicunque abierunt ſemper pſallunt, diuino celeumate conſolantur. Conueniunt autem omnes nocte dieque dato ſigno, & in feſtinatione properant ad orationem ſolennium horarum, celebrantes fixâ intentione cordis, & vſque ad conſummationem Pſalmorum ſine faſtidio perſiſtentes. Conueniunt diebus ſingulis interpoſiti, dum adhuc ieiuni ſunt in collatione audientium patrum: audiunt autem cum incredibili ſtudio, ſummo ſilentio: affectúſque animorum, prout eos prouocauerint, differunt, orationem autem gemitu vel fletu ſignificant. Corpus deinde cum magno ſilentio reficiunt, tantum quantum ſaluti neceſſe eſt, coërcente vnoquoque per parſimoniam cibi aut potûs, concupiſcentiæ gulam, ne grauetur eorum cor, & ea ipſa quæ preſtò ſunt parca & viliſſima ſunt. Itaque non ſolum à carnibus & à vino abſtinent pro ſufficentia domandæ libidinis, ſed etiam ab omnibus, quæ ventris prouocant appetitum, & quod neceſſario victu ſupereſt ex operibus manuum, & epularum reſtrictione egentibus diſtribuunt, vt nihil remaneat quod abundauerit.*

De Donationibus Benedicto factis dubitatio.

Hanc Regulam Benedicti ſi diligenter mecum perpendo, cogor dubitare de immodicis illis donationibus à Tertullo, Placido, Equitio, Mauro, Gordiano & aliis quàm plurimis factis Benedicto adhuc viuenti ſuiſque Monaſteriis Caſſinenſi in primis, cui donata Chronicon Caſſinenſe teſtatur, caſtra, villas, municipia, lacus, inſulas, portus, fundos, regiones, molendina vnâ cum ſeruis ac ruſticis. Nam vt Stephanus Hardingus ſecundus Ciſtercienſium Abbas in ſua Regula, quam *Charitatis chartam* appellauit, quamque in tertia Claſſe recenſebimus, clarè etiam teſtatur, nec in Regula, nec in vita Benedicti prorſus legitur, Benedictum poſſediſſe Eccleſias, vel altaria, vel obiationes & ſepulturas, vel decimas aliorum hominum, ſeu furnos, molendina, aut villas, vel ruſticos: non enim etiam vſpiam in ciuitatibus, caſtellis, aut villis, ſed in locis à frequentia populi ſemotis, Cœnobia conſtruxiſſe. Ex literis quoque Theodomari Abbatis XII. Caſſinenſis Cœnobij ad Carolum Magnum & Theodoricum apparet, tantis opibus atque diuitiis id Monaſterium non abundaſſe, ab initio, vt nugantur aliqui: dicit enim ibi, *Monachos eius loci propterea non vti Cucullis, quòd maioris ſunt pretij, &c.*

Benedictum Monachi perimere volunt.

Ad hanc autem præſcriptæ Regulæ normam Benedictus Abbas factus Fratres ſui Monaſterij viuere voluit: illi verò non aſſueti tam duram agere vitam, ſed libidinibus & voluptatibus carnis indulgere, tandem Benedictum è medio tollere decreuerunt: ac in vitreum poculum vinum veneno mixtum fuderunt: eo autem arrepto poculum fractum; & vinum effuſum fuit. Hinc Benedictum pingunt in manu geſtantem vitreum poculum fractum cum ſerpente, qui venenum denotat.

Ordines militantes ſub Regula Benedicti.

Militant autem ſub hac Regula Ordines circiter 23, & maximè nigri, qui vulgò dicuntur *Benedictini*: de quibus in c. 1 in principio, & ibi Ioannes Andreas in Clementinis. De ſtatu Monachorum: qui aliquando laxati vitæ auſteritatem, iterum recepti ſunt in Congregationem Sanctæ Iuſtitiæ, vel Iuſtinæ cum exemptionibus & conſtitutionibus per Eugenium IIII. confirmatis, vt ſcribit Alphonſus Aluarez Guerrero in ſuo Theſauro.

Ordo quoque Specuenſis.
Carthuſienſis.
Ciſtercienſis.
S. Vuihelmi.
Scotorum.
Montis-Oliuetenſium, album portantium habitum.
Cæleſtinorum.
Sclauorum.
Vallis vmbroſæ.
Fontis Ebrandi.
Humiliatorum ſub albo habitu.
Grandimontenſis.
S. Ambroſij.
Camaldulenſis.
Vallis Scholarium.
S. Pauli primi Eremitæ, quem alij ad Auguſtinenſes referunt.

Clunia-

Cluniacenſis.
Pramonſtratenſis.
S. Iuſtinæ.
Syluestrinorum.
Gilbertinorum.

Et Ordo de S.Burga Vidua: vt Trithemius indicat lib.1 cap. 3 de Viris Hlluſtribus Ordinis Benedictinorum. His Polydorus Vergilius lib.7.cap. 2. *Eremitanos D.Hyeronimi* annumerat, quos dicit poſtremò per Martinum 5 in familiam Benedicti adſcitos fuiſſe. Qui tamen omnes diuerſo amiciuntur veſtitu, differuntque, in traditionibus & ſtatutis: vt partim in hac ſecunda, partim in tertia claſſe videbitur. Suntq; omnes exempti præter Syluestrinos, vt Alphonſus Alvarez Guerrero indicat cap. 57.

CAPVT V.

De Ritibus, Inſtitutis, Legibus; Conſuetudinibus, Victus & Veſtitus ratione BENEDICTINORVM MONACHORVM.

EX hac Regula, quam Benedictus ſuis diſcipulis cuſtodiendam tradidit facilè quidem intelligi poteſt, qui fuerint, aut ſaltem eſſe debuerint Ritus, Inſtituta, Leges & conſuetudines, quæ item Victûs & Veſtitus ratio Monachorum huius ſecundæ Claſſis, vt rurſus hoc loco de iſdem agere velle, Crambe repetita, quod dici ſolet, haud immeritò videri poſſit. Quia tamen vel à præſcriptæ Regulæ terminis, ex diſpenſatione, vt vocant receſſerunt, vel alia nonnulla, quæ in Regula non continentur obſeruanda ſuſceperunt, operæ prærium me facturum putaui, ſi de his & ſimilibus inſequentibus paucis agerem. Præmittam autem his quæſtionem. An in Regula Benedicti omnia ſint præcepta, vel quædam etiam conſilia: & num mortaliter is peccet, qui ex diſpenſatione contra illam agit.

An in Regula BENEDICTI omnia ſint præcepta, vel aliqua etiam conſilia, & num mortaliter peccet, qui ex diſpenſatione contra Regulam hanc agit?

IOannes de Turre-Cremata Cardinalis in Commentariis ſuis ad Benedicti Regulam ſtatim ab initio, mouet quæſtionem, *An omnia in Regula Benedicti contenta cadant ſub præcepto, numque omnia illa obligent ad peccatum mortale.* Ac negantem partem tuetur ille [illegible] diſtinguit enim totam Regulam in præcepta & conſilia. Nos ita ſimpliciter reſpondemus: Si ea quæ Benedictus in Regula ſua ſtatuit, ſunt deſumpta ex lege & verbo Dei, cuius generis ſunt pleraque, quæ cap. 4. Regulæ continentur, videlicet, diligere Deum ex toto corde, tota anima, tota virtute, & proximum ſicut ſeipſum: non occidere, non adulterari, &c. Hæc inquam & ſimilia omnia nullo modo pro conſiliis, ſed præceptis ſunt habenda, ad quę non ſolùm Monachi, ſed omnes ac ſinguli homines obligantur, non quòd Benedictus homo ſuperſtitioſus, ſed quia Deus iſta præcepit, ac proinde non licet in iis diſpenſare; ſed qui cōtra illa agit, mortaliter, vt loquuntur iſti, peccat. Quæcunque enim fiunt contra legem Dei, peccata ſunt, quæ mortem merentur. Quæ verò non ſolùm extra, ſed etiam contra Verbum Dei ſunt à Benedicto inſtituta, non modò neminem obligant, verùm etiam ſummoperè ſunt cauenda. *Quicquid enim fit*, Chryſoſtomo teſte, *præter Dei legem & voluntatem, ac ſecus quam ille vult fieri, quanquam exiſtimetur acceptum Deo, tamen eſt omnium peſſimum & iniquiſſimum.*

Quod autem Cardinalis diſtinctionem attinet, dico, illam contra mentem, ſeu voluntatem Benedicti in ſuam Regulam ab eo eſſe introductam, quum ne vllum quidem eius veſtigium in ea appareat. Conatur quidem eam ex Regulæ exordio probare, vbi Benedictus dicit, *Auſculta, ô fili præcepta magiſtri, & admonitionem pij patris libenter excipe:* vbi per admonitionem conſilium intelligit. Non aduertit autem quod ſequitur ibidem. *Et efficaciter comple.* Vt igitur maximè intellexerit Benedictus per *admonitionem* Conſilium, apparet tamen hinc, voluiſſe illum, vt id impleatur firmiter & perficiatur ſtrenuè: Et in fine Prologi. *Præparanda ergo*, inquit, *ſunt corda & corpora, ſanctæ præceptorum obedientiæ militatura.* Vbi *præceptorum* tantum in ſua Regula meminit. His accedit, quod capite tertio dicitur in Regula: *In omnibus ſequantur omnes Regulam: nec ab ea temerè declinetur à quoquam.* Et capite quinquageſimo octauo dicit, *Si promiſerit ſe* OMNIA CVSTODIRE, *& cuncta ſibi imperata ſeruare velle, tunc ſuſcipiatur in Congregatione.* Et mox: *Si aliquando aliter fecerit, à Deo ſe damnandum ſciat.* Capite

Benedicti Regula strictè ſeruanda.

ſexageſimo quoque agens de Eccleſiaſticis perſonis, quæ in Monaſteria recipi voluerint, diſertè dicit, *eas quoque* OMNEM *Regulæ diſciplinam ſeruare debere, & nihil quicquam eis relaxandum, ne ob Presbyteratum quidem.* Hinc obiter perſpicitur error Thomæ-Aquinatis, qui articulo 20. Quodlibeti 1 aſſerit, *Benedictum ſtatuiſſe, ſuos Monachos profiteri, non obſeruari Regulam.* Atqui ex his clariſſimè intelligitur, voluiſſe Benedictum totam ſuam Regulam *ſeruari*, non quidem ſimpliciter, ſed tanquam ex præcepto, non ſolùm à Monachis, ſed ab Abbatibus quoque, nam, ut etiam Bernardus ait, *Super Fratrum tranſgreßiones tantùm, non ſuper Patrum traditiones, conſtituitur, qui Abbas eligitur.* Vnde quoque, Extra, Ne clerici c. Relatum eſt nobis dicitur: *Relatum eſt nobis quòd Monachi de N. viuunt ſeculariter, & alios exemplo corrumpunt. Ideoque mandamus, quatenus eos ad obſeruantiam Regulæ appellatione remota, compellas.* Vult vt ad obſeruantiam Regulę inobediẽtes Monachi cōpellantur. Non eſt autem aliquis ad obſeruantiam eorum compellendus, quæ non habent vim præcepti. Quod autem Ioannes Andreas in gloſſa illius C. dicit, *hæc eſſe intelligenda de tribus tantùm ſubſtantialibus in Regula*, friuolum eſt: nam Benedictus & auctor huius C. loquuntur de obſeruantia Regulæ in genere, ſine vlla exceptione, quæ poſterioribus ſeculis à Scholaſticis conficta eſt, ad excuſandas tranſgreſſiones Regulæ enormes. Quibus adde, quòd ille ipſe Andræas de hac exceptione dubitare videtur, quando eodem loco ſubiicit: *Alia autem non credo eſſe in præcepto: aliàs vix vnus Monachus de mille ſaluaretur:* quod libenter ei damus & concedimus. Diuus Bernardus quoque in libro de præcepto & diſpenſatione, ad quæſtionem, *Vtrum omnia in Regula Benedicti putanda ſint præcepta?* Reſpondens, ita dicit: *Omnia proinde in Regula ſunt inſtituta Sancti Benedicti, exceptis ſanè nonnullis de ſpiritualibus: verbi gratia, de charitate & humilitate, manſuetudine, quæ non tam ipſum conſtat inſtituiſſe, quàm Deum: & ob hoc, penitus non ſunt immutanda. De cætero, reliqua vniuerſa, non profitentibus quidem monita tãtùm ſeu conſilia cenſenda ſunt. Nec grauant non obſeruata, cùm tamen profitentibus, in præcepta, præuaricantibus, in crimina fiant.* Idem pater eodem loco, vniuerſa in Regula contenta, non modò dicit eſſe pręcepta, ſed etiam neceſſaria.

In pleriſque Benedicti Regula non diſpenſandum.

Hinc iam colligitur, non licere vlli, in hac Regula diſpenſare, ſed omnia in ea obligare, ex Benedicti ſententia, ad peccatum mortale, proindeque vix vnum aut alterum ex tot myriadibus Monachorum, iuxta Ioannem Andream, ſaluari poſſe: quum vix vnus quidem repertus ſit inter omnes, qui Regulam hanc ſeruarit, & in omnibus Cœnobijs, vel liberaliſſimè in multis diſpenſârint, vel quędam in Regula immutârint, vel etiam noua extra eam obſeruanda, animi quidem intentione non mala, inſtituerint, vel denique directè contra illam multa egerint, vt in ſequentibus manifeſtè iam declarabitur.

CAPVT VI.
De forma promittendi REGVLAM BENEDICTI.

FORMAM promittendi Regulam hanc Benedictus haud obſcurè monſtrat capite 58 vbi dicit *Suſcipiendus in Oratorio coram omnibus promittat de ſtabilitate ſua, & conuerſione morum ſuorum, & obedientia, coram Deo & ſanctis eius.* Ex quibus intelligitur formulam promiſſionis talem fuiſſe: Ego N. N. promitto ſtabilitatem, & conuerſionem morum meorum, & obedientiam, coram Deo & Sanctis eius, in Monaſterio hoc & hoc, in præſentia talis Abbatis, & aliorum Fratrum. Hanc deinde promiſſionem ſcripto, manu propriâ, exarato, confirmare, & ſuper altare ponere debuit.

Hæc forma paululum immutata fuit à Monachis Caſſinenſis Cœnobij. Scribit enim Theodomatus Abbas XII. Caſſinenſis Monaſterij in ſuis ad Carolum M. literis, quòd ibi promiſſionem Regulæ his verbis facere ſoleant: *In nomine Domini promitto, me in Sacro Monaſterio B. Martyris illius ſiue confeſſoris, ſecundum inſtituta Benedicti coram Deo & ſanctis angelis eius, præſente etiam Abbate noſtro, omnibus diebus meis in hoc Sancto Monaſterio, à modò & deinceps, perſeueraturum, in omni obedientia, quodcunque mihi præceptum fuerit, obediturum. Ego N. N. hanc promiſsionem à me factam, manu propriâ coram teſtibus ſcripſi & roboraui.*

Poſteà verò in Synodo quadam ſub Rege Ludouico, ſiue Imperatore, ſeu tempore filij ſui Lotharij, ſancitum fuit, vt Monachi huiuſmodi promiſſionem facerent: *Ego N. N. promitto ſtabilitatem meam, & conuerſionem morum meorum, & obedientiam ſecundum Regulam S. Benedicti coram Deo & Sanctis eius.*

Ex quibus ruſum apparet, falſum eſſe quod Thomas de Aquino Quodlibeto 1 art. 20 confidenter dicit, Benedictum ſtatuiſſe, *vt Monachus profiteatur, non quidem obſeruare Regulam, ſed conuerſionem morum ſuorum ſecundum Regulam.* Nam illud: *ſecundum Regulam*, non habet Benedictus,

Thomæ-Aquinatis error.

ſed

ſed poſterioribus demum tẽporibus à Caſſinenſis Cœnobij Monachis huic promiſſioni, vt multa alia toti Regulæ, aſſutum fuit, vt haberent quo ſe excuſare poſſent, ſi totam Regulam & omnia, quæ in ea continẽtur, tanquam præcepta non obſeruarẽt: Nam profiteri, viuere *ſecũdũ Regulã*, idẽ voluit eſſe, quod tẽdere ad hoc, vt aliquis mores ſuos informet ſecundum Regulã tanquã ſecũ dum quoddã exẽplar. Proinde colligũt hinc. ex voto ſeu promiſſione tali obligari aliquẽ ad ea tãtum ſeruanda, quę pnãtur in Regula, tanquã præcepta: cætera verò, quæ non contineantur in Regula ſub præcepto, non cadere directè ſub voto: ideoque contra illa agentes non peccare mortaliter. Supra autem probaui, omnia in Regula Benedicti præcepta eſſe, ideoque promittere, vel ſeruare Regulam, vel ſecundum Regulam viuere, perinde erit: vtraque enim promiſſionis forma ad pręcepta obligabit, totique Regulæ ſubiiciet. Neque valet argumentum. Promitto me velle viuere ſecundum Regulam: ergo nõ obligor ad omnia ſeruanda quæ in ea tenentur. Deus præcipit vt ſecundum leges & ſtatuta ſua viuamus. Quis verò ſanè mentis inde concluderet, ergo non tenemur omnia in lege Dei ſeruare cũ ſcriptum ſit, vt Paulus Gal. 3 teſtatur: *Execrabilis quiſquis non manſerit in* OMNIBVS, *quæ ſcripta ſunt in libro Legis, vt faciat ea.* Ad eundem prorſus modum Benedictus quoq; de ſua Regula pronunciauit cap. 58, vbi inquit: *Qui promiſerit ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare velle, ſuſcipiatur in Congregatione: & ſi aliquando aliter fecerit, ab eo ſe damnandum ſciat, quem irridet.*

Quæ ſubſtantialia in Regula Bened.

Illud quoque in hac Regula profeſſione diligenter notãdum videtur, quod tria præcipuè ex inſtitutione Benedicti, recipiendi promiſerũt ab initio, nimirum. *Stabilitatem, Morum conuerſionem, & obedientiam*: Et hæc quidem tria ſubſtantialia Regulæ fuiſſe tum temporis Cardinalis quoque de Turre-Cremata fatetur. Poſteris verò ętatibus pro duobus primis duo alia ſupoſuerunt, videlicet Cœlibatum *ſeu Continentiam perpetuam, & paupertatem extremam.*

Quæ poſt factam profeſſionem cũ Nouitio agãtur.

Factâ hac profeſſione poſt Euangelium & Offertorium, ſecundum modum à Benedicto poſitum, & dicto verſu, *Suſcipe me Domine, &c.* fiũt Litanię, nouitio proſtrato toto corpore in terram, aliis Fratribus genua flectentibus. Dictis verò Litaniis, & Oratione Dominica, ſequuntur Orationes à Patribus inſtitutæ. Deinde èxuitur nouitius veſte non benedicta, dicente Abbate: *Exuat te Deus veterem hominem, &c.* Et dato oſculo ab Abbate, omnes Fratres ſimiliter per ordinem dant ei oſculum pacis, & per tres dies continuo ſilentio perſeuerans recipit communionem ad Miſſam, vt refert de Turre-Cremata Cardinalis. Qui tamen ordo diuerſimodè ſeruatur à diuerſis.

CAPVT VII.

De Veſtitu BENEDICTINORVM.

BENEDICTVS voluit, vt in temperatis regionibus Monachi ſui Ordinis vtantur ſimpliciter *Cuculla, Tunica, & Scapulari.* Cucullam iuſſit hyeme eſſe villoſam, id eſt, duplicem, ſeu panno villoſo nec tonſo ſubductam: æſtate verò puram, hoc eſt, tenuẽ, ſiue de leuiore panno factam. Intelligit autẽ per *Tunicam*, id genus veſtimẽnti quod ſub Cuculla geſtant Monachi, corpus vndiq; tegens, ſed caputio carẽs. Tunica hæc vt præcipitur ca. 1, extra, de ſtatu Monachorum, in Clementinis, debet eſſe rotunda per circuitum, & non ſciſſa, nec lõgitudine nimia aut breuitate notãda: largas etiam manicas habere debet vſq; ad pugnum protenſas, non conſutitias, vel quomodolibet botonatas. Et Caſſinenſis quidem Cœnobij Abbates ſuis Monachis tres Tunicas conceſſerunt propter diuerſos labores: duas groſſiores in hyeme, vnam verò ſubtiliorem in æſtate, vt Theodomarus Abbas eius loci retulit. *Cuculla*, ſecundum Iſidorum lib. 19, ca. 24. Ethym. per diminutionem dicitur à Caſa vel à Cella. Nam ſicut Caſa vel Cella tegit omnia quæ intra ſunt, ita Cuculla à capite defluẽs, vſque ad plantas vndique totum contegit corpus: variè tamen à diuerſis hæc vox accipitur: qua de re Theodomarus Abbas 12 Caſſinenſis Monaſterij ad Carolum Magnũ in hunc modũ ſcripſit: *Illud,* inquit, *veſtimẽtum quod à Gallicanis Monachis Cuculla dicitur & nos Cappam vocamus, quòd propriè Monachorũ deſignat habitũ, Melotem appellare debemus, ſicut & hactenus in hac prouincia à quibuſdã vocatur. De quo, ſicut B. Gregorius ſcribit in lib. Dialog. ereptus ab aqua per Maurum Monachũ puer Placidus dixit: Ego cum ab aqua extraherer, Melotẽ ſuper me Abbatis cernebam, eumq; me aquis educere conſiderabã. Quod tegumentum ideò ſic appellatum eſt, quòd ſolebat antiquitus de illius animalis pelle fieri quod Melos propter rotunditatẽ ſui corporis appellatur. Quod genꝰ beſtiolæ à nonnullis Tax vocatur. De quo genere Tegumẽti nihil B. Benedictus in ſua textu Regula locutus eſt, ob hoc ſcilicet vt conicere poſſumus, quia diuerſo modo hoc vidit pleroſq; Monachos vti Tegumẽto: Nam Galliorum Monachi hoc laxius & prolixius induuntur: Itali verò Monachi breuius huiuſcemodi & ſtrictius veſtimentum habent Græci verò propter operimentum capitis modicum quiddã tantum ante pectus & dorſo dependens.*

Tunica Benedictinorũ quæ.

Cuculla quid.

Cappa. Melos.

Trans-

Tranſmorini autem Monachi huiuſmodi operimentum pellicium habent. Ergo quia tantam in hoc Monachico indumẽto B. Benedictus diuerſitatem vidit, vnicuiq; Monachorum, quod ex his potiùs eligere velit, pro arbitrio dereliquit. Ioannes de Turre-Cremata Cardinalis in cap. 58 Regulæ Benedicti, indicat, aliquos Cucullá dicere Cappam habitum longum & amplú, ſed manicas non habentem. Sic etiam videtur Clemẽs accipere extra, de ſtatu Monachorum. Alij Cucullam nominant eum habitum, qui ab aliis dicitur *Flocus*, videlicet habitus, cú Caputio ex omni parte clauſus longisque manicis manicatus. Cucullâ Caſſinenſis Cœnobij Monachi non vſi ſunt, vt teſtatur Abbas Theodomarus ad Carolú M. quia eſſent maioris pretij, & quia Benedictus præceperat talibus vti veſtibus, quales poſſent in prouinciis vilius emi. Loco Cucullarum autem duos habuerunt, quos vocârunt *Mantos*, qui ex groſſiori ſago, vt Thodomarus ſcribit, fiebant, & vnum in æſtate ſubtilius operimentum. *Scapulare* dicitur à ſcapulis, quòd ſcapulas præcipuè & caput tegat. Hoc veſtimento olim penè omnes in Samnitibus ruſtici vſi leguntur. Et ſanè Benedictus quoq; ſtatuit, vt id Monachi propter operas habeant tantùm. Qua de re adnotare libet quę in Catalogo teſtium veritatis fol 214 & 215 ex libro quodam ante annos 540 ſcripto, ab Huttono autem anno 1520 edito referuntur: *Quia* legitur ibi, *ocioſitas inimica eſt animæ, ideo propter opera tantum conſtituit S. Benedictus alteram Cucullam, quæ dicitur Scapulare: eò quòd eiuſmodi veſtis apta ſit caput tantum & Scapulas tegere. Sic enim ſcribit & docet B. Baſilius in Regula ſua de Inſtitutione Monachorum: Reuera, inquiens, neceſſarium videtur, eum qui manuum opere vti in aliquo debet, expeditum eſſe, & in omnibus preparatum, ac ſine vllo impedimento inueniri ad omne boni operis Miniſterium. Vidimus nos aliquando veſtem Cucullatam, paruam quidem ſed ita moderatam, vt deſuper, vſque ad renes tantùm deflueret, & vtrinque vſque ad humerorum confinia pertingeret: qualis certè forma atque menſura propriè dicitur Scapulare, quod Monachis propter opera tantum aßignatur, ex mandato Regulæ: quia ibi exprimitur vtrunque, vt & Monachus ſingularitatis ſuæ cuſtodiam per veſtem Cucullatam attendat: & per breuitatem eius ſimul, ac per brachiorum nuditatem magis explicitus & impiger ad opera fiat. Rara autem eſt nunc apud Monachos & inuſitata eiuſmodi veſtis: quia pauci, aut omninò nulli iſtius temporis Monachi ſtudent more Patrum labori, aut exercitio operis. Cùm apud antiquos Patres fuerit vſitatum, vt nullum acciperẽt in conſortium ſuũ, niſi probatus hoc meruerit per operis exercitium, quod poſt orationum ſtudia & lectionum præcipuè valet cõtra impugnationes vitiorũ. Vnde & Sarrábattas, hoc eſt, ſibi viuentes appellat S. Benedictus tertiũ genus Monachorum.* Hac ratione autem omnes omniú Ordinum Monachi hodie *Sarrabatta* eſſent. Caſſinenſes Monachi pro hoc quoq; tegumento, ex groſſiori textu, vt ſcribit Theodomarus, ad Melotis ſimilitudinem operimentú habuerunt, niſi quòd manicæ in hoc vſq; ad manus pertingebát.

Scapulare.

Femoralibus Benedictini non vſi ſunt.

Femoralibus ſeu brachis iuxta Regulam vti nullis licebat, niſi peregrè euntibus, quas domú reuerſi veſtiario reſtituebant. Carolus tamen Caluus in epiſtola ad clerú Rauennatem indicat, non eſſe contra Regulá, ſi quis Abbatis cõſenſu femoralibus vtatur. Calceorum denique vſus eis conceſſus fuit quos tamen nõnulli diuiſos à caligis portabát, propter ſudoré pedú quo faciliùs poſſẽt eos lauare, vt ſcribit Ioá. de Turre-Cremata.

Veſtitus Benedictinorũ hodiernus.

Hodiè verò, qui propriè Benedictini appellantur, nigro amiciuntur colore, tunicâ laxiore, ac diſcinctâ & ad pedes vſq; demiſſâ amictu capitis, quem Cucullum vel Cucullam vocát, in humeros, & ſcapulas breuiùs reiecto, quàm cæteris: ſubter candida tunicula, & ea quidem lanea, cum cilicio, ocreati incedunt, vt referunt Sabellicus Enne 8 lib. 2 Antonin. tit. 15 cap. 14 §. 8 Polydorus lib. 7 cap. 2 Hic verò annotandum videtur Benedictú in Regula de veſtimentis nigris, vel alterius coloris, nihil omninò pręcepiſſe, ſed liberũ id reliquiſſe: dicit enim *de colore non cauſentur Monachi.* Clemens V. vt habetur extra in Clementinis De ſtatu Monachorum, præcipit, *vt color ſit, vel brunus, vel niger, vel albus:* ex quibus tandem nigrum & album elegerunt.

Benedictini dormire veſtiti debuerunt.

Vbi nec illud prætereundú videtur, quòd capite vigeſimo ſecundo Regulæ præcipit, *vt dormiãt veſtiti.* Et quidem ex capite quinquageſimo intelligitur manifeſtè, Monachos non ſimpliciter veſtitos, aut peculiari aliquâ & ad hoc deputatâ veſte, ſed in his ſuis Tunicis & Cucullis dormire debere. Cauſam enim reddens, ob quam Monachis duas Tunicas, & duas Cucullas habere liceat ait, *propter noctes*, quibus ſcilicet altera ex Tunicis & Cucullis vti debeant. Indecorú enim & inhoneſtum videri potuiſſet, iiſdẽ veſtibus interdiu & noctu indutum eſſe. Hác verò legẽ prodigiosè violatá hodie nemo negare poterit. Bellâ tamẽ vtitur excuſatione Ioannes de Turre-Cremata, Cardinalis: *Quia*, inquit, *hoc graue eſt & durũ, ideò antiquæ cõſuetudini Ordinis, quæ vt interpres legis ſeruãda eſt, ſtãdũ in hac parte potiùs cõſulim⁹.* Si enim reuiuiſceret hodie Benedict⁹, nõ probaret vtiq; excuſationẽ hác, ſed dictur⁹ eſſet, nõ attẽdẽdú quid aliqui áte vos fecerint, ſed quid ego, qui Ordinẽ húc inſtitui prim⁹ pręceperim

Licet

Benedictini etiam ſplendidis veſtibus vſi.

Licet autem ex his ſimul intelligi poſſit, Benedictinos Monachos vilibus veſtimentis vti debuiſſe, multi tamen ſplendido etiã veſtitu vſi leguntur. Nam Monachi in Martini Turonenſis Monaſterio ſericis induti fuerũt veſtibus, & deauratis calceis, vt indicat Martinus in vita Adriani: Chronicon Æditui, & Erfordienſis cap. 69. Hoc etiam in alijs Cœnobijs factum fuit. Reprehendit autem hunc luxum grauiter admodum aliquot locis D. Bernardus: *Iã quæritur*, inquit, *ad induendum, non quod vtilius, ſed quod ſubtilius inueniatur: non quod frigus repellat, ſed quod ſuperbire compellat: nec deniq; (iuxta Regulam) quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imò vanius oſtentari.* Et epiſt. 42 contra multitudinem veſtium, *Clamant*, ait, *nudi, clamãt famelici, conqueruntur & dicunt: Nobis fame & frigore laborantibus, qui conferunt tot mutatoria vel extenſa in perticis, vel plicata in manticis.* Reprehendit etiam Clemens V. extra in Clement. de ſtatu Monachorum, & Adelhelmus Dutorellus Malmesburienſis Cœnobij Abbas aliquoties in ſuis ſcriptis luxũ in Monachis & Monialibus pretioſarum veſtium.

Benedictini etiam in Epiſcopatu Monachicis veſtibus vſi.

Vltimo notandum, in plurimis Eccleſiis Monachos etiam in Epiſcopatu ſuas Monaſticas veſtes retinuiſſe, vt in Epiſtola Cleri Rauennatis ad Carolum, & in reſponſione Caroli indicatur. Et in Conſtantinopolitano Concilio Generali 8 circa annos Chriſti 870 habito, ſancitur à 373 Patribus, *ne Monachi, qui vitâ & doctrinâ, vt Epiſcopi creentur, meruerint, mutent habitûs veſtisque rationem, ob nouam dignitatem: alioquin vel corrigantur, vel ab officio remoueantur.* In Rauennatenſi tamen Eccleſia ad munus Eccleſiaſticum vocati Monachi, & Epiſcopi facti, Sacerdotali habitu, Monaſtico abiecto, vſi ſũt.

CAPVT VIII.

De Victu & Potu BENEDICTINORVM.

PRæcipit in ſua Regula Benedictus, ne à Monachis, ſub ea militantibus, expetantur cibi precioſi, nec rari ſiue inſoluti & inuſitati, aut etiam ſtudioſè præparati: ſed contentos iubet duobus pulmentarijs coctis, & ad ſũmum tertio de leguminibus crudis, atque infuſis. Per *pulmentarium* autem intelligit, pulmentum factum ex piſcibus, aut leguminibus, ſiue de herbis vel farina, aut caſeo. A carnibus abſtinere ſuos Monachos prorſus voluit, propter reprimendas concupiſcentias carnis, quæ eſu carnium fouentur & excitantur. Probibuit autem non ſolùm quadrupedum, ſed etiam volatium carnes, quippe quę delicatiores & precioſiores ſunt reliquis: vnde in minore compræhendit maius. Vini vſum modicum vix, ac ne vix quidẽ concedit: dicit enim. *Legimus vinũ omninò Monachorum non eſſe: ſed quia noſtris tẽporibus id Monachis perſuaderi non poteſt ſaltem vel hoc conſentimus, vt non vſque ad ſatietatem bibant, ſed parcius, &c.* Non diu autem hæc lex in Caſtiacli Cœnobio ſic obſeruata fuit. Ita enim Theodomarus Abbas ad Carolum Magnum ſcribit: *Nos ex inſtitutione maiorum noſtrorum, tria cocta pulmentaria aliis diebus, quartâ & ſextâ feriis duo tantùm reficiẽdis Fratribus præparamus. Die verò Dominico, & in feſtiuitatibus præcipuis, etiam quartum addimus pulmentum, exceptis ſecundâ & quartâ & ſextâ feriis. Aliis diebus prandentibus Fratribus, cùm vinum nobis abundat, ſingulas phialas miſcere facimus, In ſummis quoque feſtiuitatibus, hoc eſt, in Natiuitate Domini, in Epiphania, in Paſcha, & tertiâ feriâ poſt Paſcha, quando nobis grãdis feſtiuitas eſt, & in Penteceſte, & in Sancti Ioannis, & Sancti Petri, & Sãcti Laurentij, & in Sãctæ Mariæ, & in S. S. Martini & Benedicti, etiã bis ad prãdiũ miſcere faciamus. Volatilia nũquã niſi die Natalis Domini & eſt vnde vſq; ad dies octo comedimus, ſimiliter etiam Paſchalis feſtis diebus.*

Lex Benedicti de cibo & potu violata.

Progreſſu verò temporis hæc lex Benedicti in omnibus ſui Ordinis Monaſteriis prodigiosè violata eſt, cum paſſim Monachi exquiſitiſſimos, lautiſſimoſque cibos & generoſiſſima vina cõpararent, iisque ſeſe ingurgitarent vſque ad vomitum. Hac de re, vt longè indigniſſima, & à profeſſione Monachi alieniſſima, ita conqueſtus eſt Hugo de Sancto-Victore, capite decimo nono, de inſtitutione Nouit. *Alij*, inquit, *noua quædam & inſolita ciborum genera exquirunt, ita vt ſæpè propter vnius hominis ventrem per omnes circum pagos turba famulorum diſcurrat.* Ibidem: *Alij ſuperſtitioſum nimis in præparandis cibis ſtudium adhibent, infinita decoctionum, & frixurarum, & condimentorum genera excogitantes: modò mollia, modò dura, modò frigida, modò calida, modò cocta aqua, modò aſſa, modò pipere, modò allio, modò cumino, modò ſale condita, ſecundùm conſuetudinem prægnantium Mulierum deſiderantes.* Et Bernardus in Apulogia ad Guilielmum Abbatem, *Quis*, inquit, *dicere ſufficiat, vt cætera taceam, quot modis oua ſola verſantur, & vexantur: quanto ſtudio euertuntur, ſubuertuntur, liquantur, durantur, diminuuntur. Et nunc quidem frixa, nunc aſſa, nunc farſa, nunc mixtim, nunc ſigillatim, apponuntur. Vt quid autem hæc omnia,*

mnia niſi vt ſoli faſtidio canſulatur? Ipſa denique qualitas rerum talis decoris apparere curatur, vt non minus affectus, quàm guſtus delectetur: & cùm ſtomachus crebris fructibus repletum ſe indicet, nec dum tamen curioſitas ſatiatur: ſed dum oculi caloribus, & palatum ſaporibus illiciuntur, infelix ſtomachus, cui nec colores lucent, nec ſapores demulcent, dum omnia ſuſcipere cogitur, appreſſus magis obruitur, quàm reficitur. Rurſus: *Tantâ quippe occuratione & arte caquorũ cuncta apparãtur, quatenus quatuor aut quinque ferculis deuaratis, prima non impediant nouiſſima, nec ſatietas minuat appetitum. Palatum quippe dum nouellis dum ſeducitur condimentis, paulatim diſſueſcunt cognita, & ad ſuccos extraneos, veluti adhuc ieiunum, auide renouatur in deſideria. Venter quidem dum neſcit, aneratur, ſed varietas tollit faſtidium: quia enim puras (vt eas natura creauit) epulas faſtidimus, dum aliæ aliis multiuariè permiſcentur, & ſpretis naturalibus, quos Deus indidit rebus, quibuſdam adulterinis gula prouocatur ſaparibus, tranſitur. nimirum meta neceſſitatis, ſed necdum delectatio ſuperatur.* De immodico autem vini vſu idem Bernardus Sermone trigeſimo in Cantica, ad Monachos ait: *Si vabis placet authoritas Pauli de bibendo vino, obſecro, ne tradatis obliuioni quod dicit, Modica.* Et in Apologia ad Guilelmum Abbatem, *Iam verò*, ait, *de aqua potu quid dicam, quando nec vllo quidem pacta vinum aquatum admittitur? Omnes nimirum, ex quo Monachi ſumus, infirmos ſtomachos habemus.* Et paulò infrà: *Pudet dicere, ſed magis pudeat actitari. Et ſi pudet audiri, non pudeat emendari. Videas vno in prandio ter vel quater ſemiplenum calicem reportari, quatenus diuerſis vinis magis odoratis, quàm potatis, nec tam hauſtis, quàm attactis, ſagaci probatione, & celeri cognitione vnum tandem ex pluribus, quod fortiùs ſit, eligatur.* Item; *Quale eſt autem illud, quod nõnulla Monaſteria ex more obſeruare dicuntur: in magnis videlicet feſtis vina delibuta melle, pigmentarum reſperſa pulueribus, in conuentu bibere? nunquid & hoc fiere dicimus propter ſtomachi infirmitatem? Ego verò ad nihil aliud valere video, niſi vt vel ampliùs bibatur, vel delectabiliùs: quos illa ſententia videtur reſpicere: vlulatè qui bibitis vinũ in dulcedine: periit enim ex ore veſtro,* Ioel 1.

Lindisfarnen. Monachi. vinum quando primum bibere cœperunt. Balæus Centuriâ ſecundâ, capite decimo quinto in appendice teſtatur, poſt annos demùm Chriſti 756 Monachos primùm Lindisfarne in Anglia vinum bibere cœpiſſe, cùm priùs aquam ſolummodo aut lac potâſſent.

CAPVT IX.

De his quæ à Synodis ſunt conſtituta de Monachis BENEDICTINIS, & vel in eorum REGVLA non continentur, vel neglecta ad vſum reuocantur.

PRÆSCRIPSERAT quidem Benedictus Monachis ſuis Regulam omnibus numeris, vt opinabatur, abſolutã, quã etiã ſimpliciter ab iis cuſtodiri atq; obſeruari voluit: ſed quia tẽpora mutãtur, & nos mutamur in illis, & hæc dies hæcq; ætas aliã vitã alioſq; mores, quàm alia, ſæpè poſtulet, factum eſt, vt à Synodis, vel neceſſitate cogente, nouæ leges ſint conditę, & Monachis propoſitæ, Regula interim ſaluâ & incolumi manente, vel vetus diſciplina in vſum reuocata, quùm ex negligentia collapſa eſſet, & prorſus inculta iaceret, vel denique multa prohibita & abrogata, quę ſuperſtitione, aut etiam ambitione & vanâ aliquâ perſuaſione magiſtrâ à Monachis fiebant. Vnde etiam in Turonenſi 3 ſynodo huiuſmodi Canon editus fuit: *Manaſteria Monachorum in quibus Regula B. Benedicti Patris conſeruabatur, ſed nunc fortè qualicunque negligentiâ ſubrepente, remiſſius ac diſſolutius cuſtaditur, vel certè penitùs abolita negligitur, bonum videtur, vt ad priſtinum reuertantur ſtatim, & Abbates eorundẽ in eodem habitu ac vita, qua ipſa Regula præcipit eas incedere, viuere ſtudeant: quaniam aliqua ſunt Monaſteria, in quibus iam pauci ſunt Monachi, qui prædicti patris Regulam, ſuis Abbatibus promiſſam, habeant: quippecum ipſi Abbates magis canonicè quàm monaſticè inter ſuas conuerſari videntur.*

Hinc in Aurelianenſi 1 Synodo cap. 22 ſancitur, *vt nullus Manachorum, Congregatione Monaſterij derelictâ, ambitionis & vanitatis impulſu cellulam conſtruere, ſine Epiſcopi permiſſione, vel Abbatis ſui voluntate, præſumat.* 18 q. 2 nullus Monachorum. Item, *vt Monachi, qui hinc inde vagentur, ſi inuenti fuerint, cũ auxilio Epiſcopi, tanquam fugitiui ſub cuſtodiã reuocentur.* Et ante hanc Synodum in Agathenſi Concilio ſimiliter decretum fuerat, *ne Manachis ad ſalitarias cellulas liceat à Congregatione diſcedere, niſi fortè probatis poſt emeritos labores, aut propter infirmitatis neceſſitatem, aſperior ab Abbatibus Regula permittatur.* *Ne Monachus cellulã ſibi conſtruat.* Quod ita tamen fieri ibidẽ iubetur, *vt intra Monaſterij ſepta eadẽ manentes, nihilominus ſub Abbatis poteſtate permaneant* cap. 38 extat etiam apud Gratianum cauſa 20 q. 4 Monachum §. Seruandum, vbi ſimul Gratianus indicat de quibus Monachis hoc ſit intelligendum, *de religiosè* nimirũ *viuentibus, quibus vota ſpecialis abſtinentiæ vel alicuius diſtrictionis, quæ generalem cõſuetudinem ſuorũ Fratrum excedat, ſine Abbatis cõſenſu vouere nõ licet,*

cet, ne ſuper eos Fratres ſcandalizentur. Illorũ etiam cauſâ hoc ſtatutũ eſſe idẽ teſtatur eodem loco, *qui regularem diſciplinam ſubterfugientes, peregrinationis ſuæ vota ſibi aſſumunt:* quod nec Monacho, nec vlli Clerico licet, ne hac occaſione ad ſecularem conuerſationem redeat. In Aurelianenſi autẽ Synodo ambitionis & varietatis cauſâ hoc Monachis prohibetur, ſicut exſtat 18 q. 2 nullus Monachus.

Ne duo Monachi in vno lecto ſimul dormiant.

In Synodo Turonenſi 2 anno 570 iuxta Panninium celebrata, ſtatuitur cap. 15, *nullus Monachorum aſſumere alium in lectum ſuũ præſumat. Nec liceat Monachis cellulas habere communes, vbi aut bini maneant, aut peculiares reponi poſſint: ſed vt locus labore communi conſtruatur, vbi omnes iaceant, aut Abbate, aut Præpoſito gubernante.* Peccant igitur hodie in omnibus ferè Monaſterijs, per cellas ſinguli ſeparatim dormiendo.

De Ieiunio Monachorum.

Cumque negligentiores in obſeruatione ieiuniorum eſſent, ita ſancitũ fuit in Synodo Turonenſi 2 cap. 18 *De ieiuniis antiqua à Monachis inſtituta ſeruentur, vt de Paſcha vſq; in Quinquageſimam, exceptis Rogationibus, omni die Fratribus prandium præparetur. Poſt quinquageſimam totâ hebdomadâ exactè ieiunent, Poſteà vſq; ad Calend. Aug. ter in ſeptimana ieiunent, ſecundâ, & quartâ & ſextâ die, exceptis his qui aliquâ infirmitate conſtricti ſunt. In Augusto, quia quotidie Miſſæ ſanctorum ſunt, prandium habeant. In Septembri toto & Nouembri ter in ſeptimana. De Decembri vſque ad Natale Domini omni die ieiunent. Et quia inter Natalẽ Domini & Epiphaniam omni die feſtiuitates ſũt, itemq; prandebunt.* Excipit triduum illud, *quo ad calcandam Gentilium conſuetudinem Patres ſtatuerunt priuatas in Calend. Ianuarij fieri Litanias, vt in Eccleſia pſallatur, & hora octaua in ipſis Calendis Circumciſionis Miſſa celebretur. Poſt Epiphaniam verò vſque ad Quadrageſimam ter in ſeptimana ieiunent.*

A baptiſmo remoti Monachi.

Gregorius M. in epiſtola ad Valentinum quendam Abbatem, à Baptiſmo omninò remouit Monachos, nec idoneos cenſuit, qui pueros ſuſciperent ex Baptiſmo. Citatur etiam à Gratiano 18 q. 2 peruenit: itemq; à Sabellico Enne. 8 lib. 5 & Chronico Chronicorum. In Antiſiodorenſi Synodo quoq; anno 614 celebrata cap. 25 ſancitum fuit, *ne Abbates filios de Baptiſmo leuent, nec Monachi commatres habeant.* Cauſa huius decreti redditur in Gloſſa ad dictum locum Gratiani, *ne* ſcilicet *nimiâ hac occaſione, à Monachis contrahatur familiaritas cum lacis, & præſertim cũ mulieribus*, quas ibidem Gregorius Monaſteria, ob eandem cauſam, ne accedere quidem vult. In Antiſiodorenſi Concilio etiam, Abbatibus & Monachis, nuptiarum ſolennitatibus penitus interdicitur, cap. 24, cùm tamen Chriſtum ipſum, illius matrem ſanctiſſimam & Apoſtolos nuptiis interfuiſſe Euangelica hiſtoria narret.

Monachis non licet bona ſua Monaſterio collata abalienare.

Decreuit etiã Gregorius M. ne liceat Monacho ſua bona Monaſterio collata, teſtamẽto abalienare. Sic enim, inquit: *Ingredientibus Monaſterium conuertendi gratiâ, vlterius nulla ſit teſtandi licentia, ſed res eorum eiuſmodi Monaſterij iuris fiant*, lib. 7 epiſt. 7.

Monachis clericatum appetentes non impediendi.

In Tolerana 4 Synodo anno 631 habita, ſancitũ fuit, *ne Clerici Monachorum appetentes ab Epiſcopo ſuo impediantur*, 10 q. 1. Clerici qui.

Monachi intra Monaſteria concluſi.

Eugenius 1 Papa circa annos Domini 654 Monachos cõcluſit intra Monaſteria, eoſq; ſine Abbatis venia Monaſterio exire vetuit, cum priùs ob contemptum Regulæ vagarentur, ſicut referunt Cranzius lib. 2 cap. Metrop. Schædelius fol. 173, Funckius in Chron. & Balæus in eius Vita. Idem quoq; præcepit Carolus M. in ſuis cõſtitutionibus.

Monachi ne ludis interſint.

In Concilio vniuerſali Conſtantinopolitano 6 annos 681 celebrato, decretũ fuit, *Ne Monachi interſint ludis theatricis:* quod iam antea quoq; in Carthaginenſi 3. Synodo ſancitum fuerat.

Monachi res ad ſe pertinentes curare non debent.

Stumpfius lib. 5 cap. 3 Chronic. refert, in Moguntina quadam Synodo ſub Vnefrido eius loci Epiſcopo, temporibus Pipini Francorum Regis ſancitum fuiſſe, *vt Monachi nulli rei niſi ieiunio, lectioni & orationi in his locis in quibus ſecula renunciauerunt, intenti: & nec Eccleſiaſticis nec Secularibus ſeſe negatiis miſcere audeant, niſi eos Epiſcopus ad neceſſarium aliquod opus euocârit.*

Monachi Secularia ne tractent nec Eccleſiaſtica.

Et in alia Moguntina Synodo anno 813 Caroli M. iuſſu habita, decretum fuit cap. 12, & 14, *ne Monachi iudicia ſecularia tractent, nec canes vel accipitres ad venandum habeant.* Repetitur & confirmatur hoc in Remenſi Synodo eodem anno celebrata cap. 29, in qua ſimul præcipitur cap. 26, *Ne Monachi tabernas ad edendum & bibendum ingrediantur.* In quam ſententiam in Synodo Dingulofinenſi inferioris Bauariæ circa annum 766 præcipitur quoque, *vt Monachus quiſque in conclaui ſua deliteat, iuxta nomen ſuum, & ſuam ſolius curam gerat, nec parochiam adminiſtret*, Auentino auctore lib. 3 Annalium, folio 321 in Germanica editione. Idem ſancitur in alia Synodo Boiariæ anno 799 habita, eodem auctore ibid. folio 333. Vnde duo obſeruatione digna colliguntur. Primum eſt, ne hoc quidem tempore omnibus in locis licuiſſe Monachis concionari, ligare & ſoluere, ſacramenta adminiſtrare, parochias regere, aut vllis Eccleſiaſticis negotiis immiſcere ſeſe. Alterum Monachos

ſecularia tractare non debere. Docet hoc etiam Gregorius Magnus in Moralibus. *Qui ſpiritualibus*, inquit, *bonis ditati ſunt, terrenis non debent implicari negotiis, ne, dum cognouerint inferiora bona diſponere, non vacant ſuperioribus bonis deſeruire. Alienum enim eſſe à ſeculi actibus, maximè conuenit Monachis & Religioſis.* Vnde & Hieronymus ad Ruſticum Monachum ſcripſit: *Tu, ſi Monachus eſſe vis, non videri, habeto curam non rei familiaris, cui renunciando, hoc eſſe cœpiſti, ſed animæ tuæ: Monachum, non loquendo & diſcurrendo, ſed tacendo & ſedendo quiſque te nouerit.* Hæc autem prodigioſè eſſe violata, ex ſequentibus patebit, & res ipſa clamabat hodie, quando Monachi alterum pedem in curia, alterum in Eccleſia habent, & omnia vbique in omnibus eſſe volunt. Reprehendit autem hanc πολυπραγμοσύνην in Monachis grauiter admodum Hugo libro 2 de Clauſtro animæ cap. 16 vbi agens de duodecim abuſibus ait, *quòd quintus abuſus ſit Monachus Curialis. Qui enim ſecularium hominum conſortium diligunt, qui ſe conſiliis principum libenter ingerunt, qui ſecretorũ conſcii & ſunt internuntij, curiales poſſunt appellari. Ordo autem Clauſtri, & Ordo Curiæ, diuerſus eſt valde. Ibi ſedes in inſidiis cum diuitibus in occultis, vt interficias innocentem: hîc audis, Non ſedi cum conſilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Ibi inſidiaris, vt rapias pauperem, &c. Hic dicis, Odiui Eccleſiam malignantium, & cum impiis non ſedebo. Ibi dextra tua repleta eſt muneribus? hîc lauas inter innocentes manus tuas. Ibi pauperum res violenter auferuntur: hîc pauperibus ſponte offeruntur. Ibi laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ, & iniquus benedicitur: hîc benedicitur iuſto. Si vis Monachus eſſe curialis, laudas quod non debes: quod non expedit defendis: quod non licet, operaris.* Hæc ille. Hoc vitium in Monachis notauit etiam Bernardus, qui in homilia ſuper *Miſſus eſt*, ita dicit, *Qui antea in ſuo oppido vel vico vix cogniti fuerunt, modò circumeunter prouincias, curias frequentantes, regum notitias & principum familiaritates aſſecuti ſunt.*

Exceptio Thomæ

Excipit autem hic Thomas in ſecunda ſecundæ, quæſtione 187 articulo 2 dilectionem proximi: ſic enim dicit: *Status religionis eſt ordinatus ad perfectionem charitatis conſequendam. Ad quam quidem principaliter pertinet Dei dilectio, ſecundariò autem dilectio proximi. Et ideò religioſi præcipuè, & propter ſe debent intendere ad hoc quòd Deo vacent. Sin autem neceſſitas proximis immineat, eorum negotia ex charitate agere debent, ſecundùm illud ad Gal. 6. Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti: quia & in hoc ipſo quòd proximis ſeruiunt propter Deum, dilectioni diuinæ obſequuntur. Vnde dicitur Iac. 1. Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc eſt, Viſitare pupillos & viduas in tribulatione eorum.* Quarto autem, cur eandem charitatem Monachis non impendere liceat ſuis parentibus quoque ſi ipſorum auxilio indigeant? Dicunt enim, non peccare Monachum, nec contra præceptum Dei agere, ſi in Clauſtro maneat, parentibus etiam in extrema neceſſitate conſtitutis, neglectis: debere tamen quantum poſſit ſaluâ Ordinis ſui obedientiâ, ſatagere, vt per ſe vel per alium ſuis parentibus ſubueniatur. Quid eſt mandata Dei irrita facere propter traditiones humanas, ſi hoc non eſt?

Monachis ad alia Monaſteria migrare non licuit.

In Nicena 2 Synodo cap. 21 ſancitur, *Ne Monachi & Monachæ ſua relinquant Monaſteria, & ſe ad alia conferant.* In Triburienſi autem Synodo celebrata anno Domini 895 iuxta Reginonem lib. 2, vel anno 899 iuxta Sigebertum cap. 17 id eis conceditur, aſſentiente tamen Epiſcopo, Abbate & Fratribus: ac ratio additur, quòd multi ſancti id feciſſe leguntur.

Leges in Aquiſgranenſi Synod. de Monachis latæ.

1 In Synodo Aquiſgranenſi anno Chriſti 816 celebrata hæc de Monachis & Abbatibus ſunt conſtituta, *vt nullus plebeius aut Clericus ſecularis in Monaſterio recipiatur, ad habitandum, niſi voluerit fieri Monachus.*

2 *Vt nemini liceat ſermonem iuramenti, aut affirmationis proferre, niſi ſicut S. Patres ſoliti fuerunt loqui, id eſt, Crede mihi Frater. aut, Viuit Dominus, ſeu, Nouit Dominus.*

3 *Vt in paraſceue nil aliud niſi panis & aqua ſumatur.*

4 *Vt benedictio poſt Completorium à Sacerdote dicatur: & deinde aquâ benedictâ, antequam intrent in dormitorium, ſuper capita illorum à Priore aſpergantur.*

5 *Vt de omnibus eleemoſyna datis, tam Eccleſiæ quàm Fratribus, Decimæ Pauperibus dentur*

6 *Vt opus balneorum in arbitrio Prioris conſtat.*

7 *Vt prætermiſſis partitionibus Pſalterij Pſalmi ſpeciales pro eleemoſynariis & defunctis canantur.*

8 *Vt in hebdomada Pentecoſtes non flectantur genua: & non ieiunetur, niſi tantùm ſi ſtatuti dies fuerunt ieiunij quatuor temporum, ieiunetur: vt in Vigilia Sanctæ Mariæ, Annunciatione, Aſſumptione, Natiuitate. Ieiunetur ſimiliter in natali omnium Apoſtolorum ſeu S. Ioannis Baptiſtæ de martyrio. ſeu in natali cuiuslibet Sancti, in cuius honorem dedicatus eſt locus, vbi militant Monachi.*

9 Vt

9 *Vt Laici in refectorium cauſâ manducandi vel bibendi, non ducantur.*

10 *Vt quoties neceßitas expoſcit, veſtimenta, calceamenta & omnia neceſſaria Fratribus dentur.*

11 *Vt Monachus profeßione factâ tribus diebus Cucullâ veletur capite.*

12 *Vt puerum Pater aut Mater, altari tempore oblationis offerant, & petitionem pro eo coram Laicis teſtibus faciant, quam tempore intelligibili ipſe puer confirmet.*

13 *Vt qui præponuntur Nonni vocentur, id eſt, paterna reuerentia.*

14 *Vt ſenior Decanus reliquis Decanis præponatur: & Abbate vel Præpoſito præſente locum proprium teneat.*

15 *Vt Præpoſitus, Decani, Cellarius, portarius de ſuo Miniſterio, niſi cauſa vtilitatis aut neceßitatis, non remoueantur.*

16 *Vt infantes oblati. carnem, niſi cauſâ infirmitatis, non manducent.*

17 *Vt Dormitorium iuxta Oratorium conſtituatur, vbi ſuperuenientes Monachi dormiant:*

18 *Vt Canonici Abbates ſecum Monachos in itinere, niſi ad generale placitum, non ducant.*

19 *Vt duo tantùm ſigna ad Tertiam, Sextam, Nonamque pulſentur.*

20 *Vt docti Fratres eligantur, qui cum hoſpitibus loquantur.*

21 *Vt de furto incerto excommunicatio cœna fiat, quouſque culpabilis confiteatur.*

22 *Vt ſi Frater aduerſus Fratrem, pro qualibet culpa, teſtimonium protulerit, Fratri perfectiori credatur.*

23 *Vt baculi à Monachis pro neceſſitate aut infirmitate ferantur.*

24 *Vt ad capitulum primitus martyrologium legatur, & dicatur verſus: deinde Regula aut homilia qualibet legatur.*

25 *Vt quando Fratres ieiunant, poſt Sextam dormiant: hoc eſt, æſtiuo tempore, poſt hac celebrent Miſſam.*

26 *Vt data à Priore ſaponis aut vncturæ menſura, & reliqua quæ ibi ſunt neceſſaria ad ſuos, habeant lectum propter cauſam infirmitatis.*

27 *Vt lectio ad capitulum tradatur ſimiliter ad collectionem, ſi tempus fuerit oportunum.*

28 *Vt qui noxâ tenetur, die Dominicâ, remißius habeat, & veniam non petat.*

29 *Vt ad Miſſam, Sanctus dicant ſtantes: poſt hac. Pater noſter, & alias Orationes genua flectentes, quando tempus opportunum eſt, Monachi dicant.*

30 *Vt volatilia in Natiuitate Domini, & Paſcha tantùm octo diebus, ſi fuerit vnde, aut qui voluerint comedant.*

Et poſteà eodem anno hæc ſtatuta ſunt.

1 *Vt Monachi omnes, qui poſſunt, memoriter Regulam diſcant.*

2 *Vt Officium Diuinum, iuxta quod in Regula Beati Benedicti continetur, celebrent.*

3 *Vt in ieiunio quatuor temporum nullus cibus ſumatur, alius, niſi ille, ſicut in Quadrageſima conſtitutm eſt à Sanctis Patribus, ſimiliter in capite ieiunij.*

4 *Vt in Coquina, in piſtrino, & in cæteris artium officinis, proprijs manibus operentur.*

5 *Vt nullo vnquam tempore poſt Vigilias cauſâ dormiendi, niſi contigerit eos ante horam conſtitutam ſurgere, ad lectos redeant ſuos.*

6 *Vt poma & lactucas, niſi quando alios ſumitur cibus, non comedant.*

7 *Vt certum phlebotomiæ tempus non obſeruent: ſed vnicuique ſecundùm quod neceßitas expoſcit, concedatur, & ſpecialis in cibo.*

8 *Vt quando ieiunant Monachi, Officium Mortuorum celebretur, priuſquam lectio ante completorium legatur. Deinde eant in Refectorium, bibant, & poſt hæc legant collectionem.*

9 *Vt cum à quocunque Priore ſuo increpatus quis fuerit, Mea culpa, primò dicat, Deinde proſternens ſe illius pedibus cum cappa, ſi habuerit, veniam petat: & tunc iubente Priore ſurgat: & vnde interrogatus fuerit rationem humiliter reddat.*

10 *Vt ſibi compatres commatreſque non faciant: & nullam vnquam quamlibet mulierem oſculentur.*

11 *Vt ſi neceſſe fuerit eos occupari in frugibus colligendis, conſtitutum vt meridie legendi & pulſandi tempus prætermittatur, & operantes non murmurent.*

12 *Vt quartâ & ſextâ feriâ ieiunantes, ante Nonam, aut poſt Nonam, ſi fuerit neceßitas, (iuxta Prioris arbitrium, leuia exerceantur opera.*

13 *Vt in quadrageſima libris de bibliotheca, ſecundùm Prioris diſpoſitionem acceptis, alij niſi ſicut Prior decreuerit expedire) non accipiant.*

14 *Vt eis Veſtimenta nec multùm vilia, nec multùm precioſa, ſed mediocria dentur.*

15 *Vt ſi infrà poſita menſuræ decreuerit Abbas, cauſâ neceſſitatis, quippiam augeri, in illius maneat poteſtate. Aliaquin hoc omninò prouideat, vt camiſias duas, Tunica vna, & Cuculla vna, & itinere cappa vna & pedules quatuor, pellicium vſque ad talos vnum, faſciolos duos.*

16 *Vt in quadrageſimo ſibi, ſicuti in alio tempore, viciſſim pedes lauent, & antiphonas huic officio congruentes decantent. In Cæna verò Damini, pedes Fratrum poſt mandatum Abbas lauet, & oſculetur: in refectario, manu propriâ poculum eis porrigat.*

17 *Vt in hebdomada Paſchæ, in Clouſtro, non loquantur, ſed Lectia Diuina ab omnibus teneatur: ſimiliter in hebdomada Pentecoſtes, & in omnibus diebus Dominicis, ſeu in Natali Domini, & in omnibus Sanctorum feſtis præcipuis.*

18 *Vt mandatum, ſi tempus Cœnæ eſt, tam Fratrum quàm etiam Peregrinorum, poſt Cœnam fiat,*

19 *Vt ea, quam Monachi ſui habent menſurâ ſint Abbates contenti in manducando, in bibendo, in dormiendo, in veſtiendo, in operando, quando in aliis non fuerint vtilitatibus occupati.*

20 *Vt villas frequenter, & niſi neceſſitas coegerit, Abbates non circumeant: neque ſuis illas Monachis cuſtodiendas committant: & ſi eos ire ad eas, neceſſitas fuerit, expleto neceſſitatis negotio, ad ſua mox Monaſteria redeant.*

21 *Vt Abbas, vel quiſpiam Fratrum, ad portam Monaſterij eum haſpitibus non reficiatur. In refectorio autem, omnem eis humanitatem manducandi exhibeat: ipſi tamen cibi potuſque menſurâ contentus ſit, quam reliqui Fratres accipiunt. Si verò propter hoſpitem voluerit ad ſolitam menſuram Fratribus, ſibique aliquid augere, in ſuo maneat poteſtate.*

22 *Vt in damo infirmorum non manducent ſine licentia Prioris, neque bibant.*

23 *Vt ſeruitores non ad vnam menſam, ſed in propriis locis poſt refectionem Fratrum reficiantur: quibus eadem lectio, quæ Fratribus recitata eſt, recitetur.*

24 *Vt lectoribus nihil, niſi quod Regula iubet, detur.*

25 *Vt Halleluya in Septuageſima dimittatur.*

26 *Vt Præpoſitus intra Monaſterium, poſt Abbatem, maiorem reliquis Abbati ſubditis habeat poteſtatem.*

27 *Vt Monachis, niſi Monachus ſit, non conſtituatur Præpoſitus.*

28 *Vt ſeniorum, Monaſterium circumeuntium, quidam cum Fartribus inobedientiam exeant, quidam in Monaſtorio propter cuſtodiam remaneant.*

29 *Vt nouitio non facilis Monaſterij tribuatur ingreſſus: & vt in cella hoſpitum, probationis cauſâ hoſpitibus ſeruiat. Res verò, ſi quas habet, parentibus ſuis aut Monaſterio committat. Expleto prabationis ſuæ anno ſecundo, quod Regula præcipit, inde faciat. Ipſe verò nec tondeatur, nec veſtimenta priſtina immutet, priuſquam obedientiam promittat, id eſt, ſecundùm Regulam Sancti Benedicti profeſſionem in Eccleſia faciat.*

30 *Vt quando Fratres poſt Sextam dormiunt, quis eorum voluerit legere in Eccleſia, aut in lectis ſuis, legat.*

31 *Vt in quadrageſima vſque ad Nonam operentur Fratres. deinde Miſsâ celebratâ, & Veſperi congruo tempore reficiantur.*

In Concilio quodam Galliæ à Carolomanno conuocato, ſtatuitur, *vt Monachi & Moniales belli tempore ieiuniis & arationibus addant orationes & ieiunia frequentiora.*

CAPVT X.

Monachi Benedictini in tribum Sacerdotum adſcripti.

MONACHORVM & Clericorum Ordines ab initio prorſus diſtincti fuerunt. Nam vt in prima Claſſe diximus. Monaſtica vita priuata olim fuit, & ab omni Miniſterio Eccleſiæ ſeparata, ſic, vt primùm ad celebranda intra Cœnobia Diuina myſteria aliundè Presbyterum acciperent: poſteà etiam conceſſum fuit, vt & ex ipſo Ordine Presbyter ordinaretur, cuius Miniſterio in celebrandis & participandis ſacramentis vterentur. Mox etiam alijs Eccleſijs & Parochijs id petentibus, ex ſuis Cœnobiis Sacerdotes dederunt. Non rarò etiam ob ſingularis eruditionis famam Monachi ad gentes ſeu infideles prædicationis & plantandæ Religionis gratiâ, ex Monaſterijs miſſi ſunt.

Monachi unde licentiam nacti ſint concionandi.

Hic iam quæritur, à quo potiſſimùm Monachi hanc licentiam in hac ſecunda Claſſe nacti ſint. Fuerunt enim qui dicerent, eos temerario auſu hunc dignitatis gradum conſcendiſſe, ac propterea inde deturbandos eſſe. Antoninus titulo 13, cap. 1, §. 1, Liber pontificalis. Ranulphus in

Polychronico

Polychronico libro 5, cap. 10, Balæus de Scriptoribus Brit. fol. 69. & 73, hoc Bonifacio IV tribuunt. Et Centuriarum Eccleſ. hiſt. authores Magdeburgenſes Centuriâ 7 in vita Bonifacij IV rei huius teſtem adducent Platinam quoque: verùm, quod pace illorum dixerim, eius meminit ne verbo quidem. Decretum autem Bonifacij, quod hac de re promulgauit, ita recitat Gratianus cauſa 16 q. 1. *Sunt nonnulli nullo dogmate fulti: audaciſſimè quidem Zelo magis amaritudinis quàm dilectionis inflammati, aſſerentes Monachos, qui mundo mortui ſunt & Deo viuunt; Sacerdotalis Officij potentiâ indignos, neque pænitentiam, neque Chriſtianitatem largiri, neque abſoluere poſſe per Sacerdotalis Officij diuinitus ſibi iniunctam poteſtatem. Sed omninò labuntur. Neque enim B. Benedictus Monachorum Præceptor almificus huiusmodi rei fuit interdictor, ſed ſecularium negotiorum edixit expertes fore tantummodò. Quod quidem Apoſtolicis documentis & omnium Sanctorum Patrum inſtitutis, non ſolùm Monachis, ſed etiam Canonicis magnopere imperatur. Nemo enim militans Deo implicat ſe negotijs ſecularibus ait Apoſtolus. Tantorum igitur Patrum inſtituti exemplis, quibus perículoſiſſimum eſt refragari, credimus à Sacerdotibus Monachis ligandi ſoluendiq. Officium dignè adminiſtrari, ſi eos dignè contigerit hoc myſterio ſublimari. Decertantes igitur Monaſticæ profeſſionis Presbyteros Sacerdotali potentia arcere Officio, omni modo præcipimus, vt ab huiuſmodi auſibus reprimantur in poſterum: quod quanto quiſq. eſt celſior, tãto & illis erit potẽtior.* Ita quidẽ ſtatuit de Monachis Bonifacius iſte. Verũ non primus hoc fecit ille in Claſſe hac, ſed potiùs, vt ex eius Decreto nõ obſcurè intelligitur, cõfirmauit Monachis poteſtatem ligandi ac ſoluendi quam iàm antea acceperant. Nam ante Bonifacius Gregorius Magnus talem hac de re Legem tulit, referente etiam Gratiano 16. q. 1, Moderamine. *Moderamine*, inquit, *Apoſtolicæ authoritatis decernimus, vt Monachi, ſi Presbyterij honore dedicati ſunt, cùm ligandi ſoluendique poteſtate decimarum, primitiarũ, oblationũ, donationũ, quæ fiunt pro viuis & defunctis, portionem iuxta Canonẽ ad ſuam proximorumq. vtilitatem, meritò perfectioris iuſtitiæ non minùs quàm cæteri Sacerdotes laudabiliter ſibi vindicent.* Et rurſus: *Ex authoritate huius Decreti, quod Apoſtolico moderamine & pietatis Officio à nobis eſt conſtitutum, Sacerdotibus Monachis Apoſtolorum figuram tenentibus, liceat prædicare, baptizare, concionem dare, pro peccatoribus orare, pænitentiam imponere, atque peccata ſoluere.* Ante Gregorium quoq. Innocentius 1, decreuit, *Si Monachus ad Clericatum promoueatur, vt beneficia ei pleniter & annona & decima dentur*, &c. 16, quæſt. 1, cap. 22.

Eligebantur autem ad Clericatûs Officia non niſi conſentiente Abbate. Et ſi ad apicem Epiſcopalem aut Presbyterij dignitatẽ vocari eſſent extra Monaſteria, tunc nullam ampliùs vel poteſtatem, vel licentiam habitandi in ſuo illo Monaſterio habuerunt: ſicut decreuit Gregorius Magnus in Synodo quadam Lateranenſi, & in Epiſtola ad Marianum Epiſcopum Rauennat. 16, q. 1. Ne pro cuiuslibet.

CAPVT XI.

De Ritibus & Inſtitutis MONACHORVM Caſſinenſis Cœnobij.

CASSINENSE Cœnobium Caput fuit Benedictini Ordinis Monaſteriorum. In eo verò plurima, quæ in Benedicti Regula non continentur, inſtituta atque obſeruata ſunt: de quibus Theodomarus Abbas eius loci Theodorico glorioſiſſimo viro in hunc modum ſcribit. *Quarto decimo die ante Paſcha, ſublatis altarium ornamentis, operimus ea tegumentis lineis nigris, afferimus coronas, velamus iconas, non canimus in Reſponſorij Gloriam. Item poſt diem Palmarum, tres tantùm noctes ſeparamus matutinum à nocturno: reliquas verò tres noctes matutinum nocturno coniungimus. In quibus noctibus, ſiue in medio conſtitutis diebus, à veſpere quarta feria vſque dum Sabbato, Gloria in excelſis Deo, incipitur neque ſignum ſecundum conſuetudinem tangimus Presbyter iuxta morem officium complet: nec lector benedictionem, lecturus in Eccleſia ſeu Refectorio, petit: ſed neque verſum, neque, hymnum, neque vocatorium canimus, niſi tantùm nouem Pſalmos cum Antiphonis canentes, in tres diuiſiones partimur, ternaſque Lectiones & Reſponſoria tertiò repetentes, ita vt nouem omninò expleantur, pronunciamus. Vniuerſa autem hæc à nobis eâ ratione geruntur, vt & in paſſione Domini quodammodò ſimul cum ipſis etiam Sacris Domicilijs compati & triſtari videamur: & in eius reſurrectione nobis lætantibus, omnia quaſi noua & lætiora habeantur. Reliqua verò Officia, ſecundum morem Romanum explemus. In Cœna autem Domini, poſt Miſſas & veſperum ingredientes Refectorium, comedimus medicum, ſi eſt vnde, de piſcibus. Deinde ſurgentes à menſa, lauat paruitas mea pedes omnium Fratrum: & interim dum mandatum facimus, à cantoribus Antiphona canitur. Poſt iterum ingreſſi Refectorium, cœnamus. Sequente nocte ad matutinum, per ſingulas Antiphonas, quod putamus & apud vos fieri extinguimus candelas ſingulas. Sed tantùm in Paraſceue, nihil aliud*

quàm panem & aquam percipimus. Sequenti nihilominus nocte, in extinguendis candelis ita ſicut & in anteriori, facimus Sabbato quoq. poſt horam nonam pulſato ſigno, explentes omnia Ordine Romano; cùm iam adueniẽte nocte ad Miſſas ingredimur, manibus noſtris cunctis Fratribus cereos damus ſingulos, quas vſq; ad expletam Miſſam ſuccenſos manibus ferunt. Ac demùm poſt veſpertinum Officium, cum modulato pſallentio, cum cruce & caroſtatis, geſtantibus vniuerſis ardentibus cereis ſuis, Refectorium ingredimur, vbi lucerna pariter & candela dependentes lumina ſpargunt. Item die Dominico Paſchali ante Miſſas, pergimus cum luminaribus & aquâ benedictâ, canentes per ſingulas manſiones: & dicuntur à Sacerdote preces vnicuique conuenientes. Secundâ verò feriâ pergimus cum crucibus & aquâ benedictâ, ſeu patrocinijs, per ſingulos labores, & agimus Miſſas reuerentes. Tertiâ quoque feriâ, quia mos nobis eſt dies Quadrageſimæ apud Sanctam Benedictum peragere, deſcendentes de monte veniunt Fratres noſtri, qui ad Monaſterium Domini Saluatoris in planicie commanent, cantando obuiam nobis. Adſunt etiam & penè de omnibus Cellis noſtris, & coniungimur ante baſilicam Beati Petri, in loco ſpacioſo, ſalutantes in oſculo pacis, veſtitis ſicut in die Paſchæ Sacerdotibus noſtris atque Miniſtris, ferentibus Euangelia & Sacras Sanctorum Reliquias. Adſunt etiam cruces & careoſtati, cum flammantibus cereis, in tantùm, vt vix vlla apud nos ſit iucundior dies: & celebrata Miſſa in Sancto Petro, imus ſonoris concentibus reſonando, ad Domini Saluatoris Cœnobium. Factâ etiam ibi Miſſâ, pergimus canendo, veſtitis Sacerdotibus, in Refectorium. Dehinc poſtquam exuuntur Sacerdotes veſtibus prandemus. Sex autèm omninò per annum vicibus ingredimur canentes in Refectariũ: hoc eſt, in Natalis Domini & Epiphaniorum die, die quoque Palmarum & in Sabbato Sancto: nihilominus in ipſo Paſchali Dominico: & tertiâ feriâ poſt Paſcha: veſtitis, vt à Miſſa exeunt, Sacerdotibus noſtris, præeuntibus crucibus careoſtatis cum micantibus cereis. In his feſtis Paſchalibus, ſecundâ & tertiâ feriâ, canentes pſalmos regulariter, facimus octo lectiones. Deinceps vſque ad Octauum Paſchæ ſex, inde quoque vſque ad Pentecoſten, in vtroque Monaſterio tres: poſt Pentecoſten verò, per totam æſtatem legimus apud Sanctum Benedictum quotidianis diebus tres Lectiones. In Monaſterio autem Domini ſaluatoris vſque ad Octobris Calendas, de Teſtamento Veteri vnam. Quam ideò Sanctus Pater noſter, vt putamus, nõ in Codice Legi, ſed ex corde recitari præceperit, eò quòd necdũ æſtatis tempore, mos eſſet Romanis, quotidianis diebus in volumine legere: ſed poſteà ſiue à Beato Gregorio Papa, ſiue, vt alij affirmant, ab Honorio hoc inſtitutum, quando & totam Scripturam in Eccleſia legi præcepit. Vnde & nos, quia & id potiùs arbitramur venerabili Patri noſtro eſſe gratiùs, Romanam in legendis Veteris & Noui Teſtamenti libris, conſuetudinem ſequimur. Pſalmos verò, præter tres noctes ante Paſcha, ſemper regulariter canimus. In diebus autem Dominicis ſecundùm Sanctam Regulam, ſemper facimus duodecim Lectiones canentes, ſicut nobis præcipitur, Pſalmos: excepto quod Paſchalibus, ſiue alijs ſolennibus diebus, pro quinquageſimo & centeſimo decimoſeptimo Pſalmo, nonageſimum ſecũndum & nonageſimum nonum cantamus. Si quando autem nonos Pſalmos ſecundùm Romanarum morem diebus congruentes canimus, vt in die Natalis Domini ſiue Epiphaniæ, in Aſcenſione Domini, ſiue Beati Petri, vel etiam Sanctorum Martini & Benedicti, tres poſteriores Pſalmos in duas diuidimus glorias, vt omninò duodecim fiant. Feſtiuitates autem Sanctorum, quia iuxta morem Romanæ Eccleſiæ, plures colimus, in his tantùm quæ præcipua ſunt, hoc eſt, Natiuitate Domini, Epiphania cum Octauis ſuis, Pontificatione Beatæ Mariæ cum Octauis ſuis, Sanctorum Martyrum Fauſtini & Iulittæ, Sanctæ Scolaſticæ, Sancti Benedicti, Aſcenſione Domini, in Sancti Ioannis, Sancti Petri, vel omnium Apoſtolorum, Sancti Laurentij, Sanctæ Mariæ, Sancti Germani, Sancti Martini, Sancti Andreæ, ieiunamus pridie vſque ad veſperam, legimus Lectiones duodecim, genua non flectimus, ab operibus vacamus. Reliquis autem Feſtiuitatibus, quia (vt diximus) multæ ſunt, & quia proprijs manibus laboramus, facimus octo Lectiones, de hinc pergimus ad laborem. Ieiunium Quadrageſimæ à Quinquageſima inchoamus, celebrantes iuxta morem Miſſæ: ad veſperum reficimur: ſed ab ouis, piſcibus & caſeo minimè abſtinemus. Per totam autem quadrageſimam, exceptis diebus Dominicis, & Feſtiuitatibus Beatorum Gregorij & Benedicti, ſiue cùm ſemel aut bis rogamur pro charitate, neque coctum comedimus, & præter infirmitatem neque vinum potamus. In diebus autem æſtatis, cùm fruges per nos ipſos colligimus, frequenter his qui operantur, ſicut & regulariter conceditur, quartâ & ſextâ feriâ ad Sextam ſe reficiunt, reliquis ad notam ieiunantibus: ex quibus etiam alij conceſſo ad Sextam prandio, ad Nonam protendunt.

In menſura autem ipſius cibi & potus, modum nobis traditum cuſtodimus. Aliquoties tamen, vt pro Feſtiuitate præcipua, aut pro duris operibus, pro vt conuenit, caſeum aut aliud aliquod augemus, iuxta quod & nobis augendi licentia datur. Sed & his ipſis pro cauſis miſcere etiam Fratribus ad menſam ſupra ſtatutam menſuram facimus. Pari etiam modò hyemis tempore, cum ad Nonam reficiuntur, veſperè eis tantùm, quan-

tum

tum Pater noſter cœnantibus largitus eſt, in potum concedimus. Grandi quoque æſtu qui labore fatigantur, ſingulas ante cibum pitalas, ſimiliter etiam poſt Nonam accipiunt. A carnibus verò abſtinentes regulariter, ſolummodò volatilia, die Natalis Domini, ſiue Paſcha, & tribus aut quatuor diebus ſequentibus comedimus: & niſi deeſſet abundantia, vſque ad earundem dierum Octauas comederemus: ſenibus, pueris & infirmis, iuxta Sanctam Regulam, comedendi licentiâ contributâ.

De veſtibus autem & calceamentis, ſupra id quod Sancta Regula loquitur, ſcribere non audemus. Illud tamen tenendum eſt, quod Beatiſſimus Benedictus Pater noſter, quomodo ſingulis pro vniuſcuiuſque neceſſitate diſtribui opus ſit, in Abbatis reliquit arbitrio. Et certè ſunt apud nos aliqui, quibus amplius pro labore cõtinuo ſeu ſua infirmitate concedimus Sunt autem alij qui ita vt Sancta continet Regula, contenti ſunt. Veruntamen cum poſt Sancti Martini, veſtimenta Fratres reddentes vetera, noua accepturi ſunt, pergant cum pſallentio & luminaribus in veſtiarium cantitur, ibi gradualis, & legitur Euangelium: Nolite ſoliciti eſſe quid manducetis aut bibatis, neque corpori veſtro quid induamini. Dehinc dicta Oratione, cunctis prout competit, veſtimenta impertiuntur. Calceamento verò quoties opus eſt, reddentes vetuſta, noua accipiunt.

Propinquantibus Quadrageſimæ diebus, manè cunctis per Ordinem Fratribus ceram ad luminaria tribuimus, vt ſcilicet non ſolùm luce diei, ſed etiam noctu Diuinis Lectionibus exerceantur.

Præterea, quod Sacris Canonibus continetur, neque diebus Dominicis, neque à Paſcha vſque ad Pentecoſten, neque (vt præmiſimus) præcipuis Feſtiuitatibus ad Officia genu flectimus: exceptis videlicet cauſis, quæ in Sancta Regula continentur. Sine cum die Sabbatarum ante completorium apud Beati Patris Confeſſionem, diligentiam facimus: pari etiam modò à Natiuitate Domini vſque ad Octauam peragimus, in quibus etiam diebus ad Sextam reficimur. Cæterum priuatis ſuis Fratres Orationibus omni tempore, pro ſuo quiſque arbitrio, genua flectunt.

Sunt & alia quæ à maioribus inſtituto ſeruamus: nudato, exceptis infirmis, capite ad Officium ſtamus: flectimus ceruicem, quoties Gloria canitur. Bis in die, manè ſcilicet & veſperi, Confeſſionem ad inuicem facimus: manè confitentes, ſi quid noctu cogitatione vel illuſione deliquimus: veſperi autem, ſi quid verbo, corde vel opere excedimus. Accedentes ad Refectorium, ſiue exeuntes, ſummum ſilentium obſeruamus. Si quis aliquem ſonitum in Oratorio, vel in Refectorio ſiue Dormitorio fecerit, proſtratus ſenioribus, pœnitentiam agit. Si quamlibet partem ſui corporis aliquis vulnerauerit, ſimiliter ante ſeniorem procumbens, pœnitentiam gerit. Nec ad ipſa corporis neceſſaria, in opere ſiue itinere conſtitutus, audet quis ire, ſine maioris imperio. Quoties vel viam pergimus, vel aliquid operamur, vel quum in Coquina quid præparamus, ſiue cùm panem facimus, vnuſquiſque cum Fratre alio Pſalmos canimus. Virgam neque in Monaſterio conſtituti, neque foras egreſſi, manu geſtamus: præter hos qui infirmi ſunt, ſiue qui ſenio grauantur. Poſt nocturnum, niſi is qui ex aliquo incommodo grauis eſt, & hoc ipſum cum permiſſu ſenioris, alias non permittitur ſomnum capere. Niſi certis & ſtatutis diebus, & omnes pariter, alias nunquam radimur. Deponimus autem comam die Paſchæ, & Aſcenſione Domini, & Sancti Petri, Calendis Auguſti & Septembris & Octobris & Sancti Martini, & Natiuitate Domini, & cùm Paſcha ſerotinum eſt, ſemel ante Septuageſimam, & in Quinquageſima.

Ad extremum, Sacerdos cuius eſt diei Officium, cunctorum viuentium ad Miſſam relegit nomina Fratrum. Iam verò infirmantes Fratres noſtri, dum ad tranſitum veniunt, ſtatutis Fratribus pſallentibus obediunt. quibus defunctis ſtatim in quatuor diuiſionibus à tota Congregatione in ſingula Oratoria, tam ad Sanctum Benedictum, quàm ad maius Monaſterium, Pſalterium finitur. Si quis autem nocte obierit, ſupra id quod diximus, etiam nocturnum Officium cum nouem Pſalmis, tribuſque Lectionibus ſiue Reſponſorijs, ſiue matutinum pro eis Domino canitur. Interim verò dum lauantur, veſtiuntur, ordinantur, dumque ad Sanctum Benedictum rurſum deferuntur, pro eorum à præordinatis Fratribus ereptione continuè pſallitur. Qui cum illuc perducti fuerint à Fratribus, qui illic ſunt cum Pſalmodijs & luminaribus excepti, ducunt ante ſacrum Patris venerabilis corpus, & ſic pro eis ſacrificium offertur. Deinde vſque dum ſepeliuntur, pro eis continuè pſallitur. Ad extremum pro vnaquoque defuncto à ſingulis in vtroque Monaſterio Fratribus duo pſalteria canuntur: & à noſtris Sacerdotibus, qui vtique plures ſunt, pro vnoquoque duodecim Miſſæ fiunt: excepto quod ab iiſdem Sacerdotibus, pro omnibus quieſcentibus Fratribus quotidie fit commemoratio. Quodque pro eis per ſingula Officia Pſalmus 50 ab omni Congregatione cantatur, & nihilominus priuatis Fratrum ſine intermiſſione Orationibus commemorantur. Et quidem maiores noſtri, plures defunctis Fratri-

bus Pſalmos Canebant. Sed quia creuit & aucta eſt Congregatio, dũ frequenter tam Fratres quàm pulſantes noſtri obeunt, quibus etiã & morientibus hoſpitibus Pſalteriũ canimus, vix hoc ipſũ explere valemus. Nam & de ſingulis circum quaque Monaſterijs, morientibus Fratribus ſiue Sororibus, nihilominùs pſalterium, præter hæc etiam pro ſingulis qui nobis ſuas eleemoſynas largiuntur, publicè ante completorios duodecim Pſalmos canimus, excepto quas vnuſquiſque ſoli Deo cognitas priuatim pro eis preces effundimus. Atque hæc ſunt illa quæ in Caſsinenſi Cœnobio extra Regulam obſeruare ſolebant, quęque ante Theodomarum XII Abbatem huius Monaſterij nullus vnquam euulgare auſus fuit: quemadmodum ipſemet fatetur in exordio ad Theodoricum Epiſtolæ.

CAPVT XII.

De ABBATIBVS Cœnobiorum huius ſecundæ Claſsis.

Ne duo Abbates vni Monaſterio præſiciantur.

COENOBIIS ſingulis, ſinguli præerant Abbates. Nam in Cabillonenſi Synodo circa annos Chriſti 658 habita ſancitur, cap. 12. *Ne duo Abbates vni Monaſterio præficiantur, ne ſub obtentu poteſtatis, ſimultas inter Monachos & ſcandalum generetur.*

Abbates plurium Monaſteriorũ Abbates.

Quidam tamen Abbates non tantùm vnius, ſed pluriùm ſæpè Monaſteriorum erant rectores, gubernarores & inſpectores. Balæus Centuriâ 2, cap. 1 Scriptorum Britanniæ refert, *Cœnobio Vuirmuthenſe, ea Giruuicenſe, quinque milliaribus diſtantia, unum tantùm habuiſſe Abbatem.* Carolus M. autem in Conſtitutionibus ſuis vetuit, *ne Abbates multa Monaſteria & Cellas habeant.*

Abbatibus Monachi ſtrictè ſubiecti.

Erant autem Abbatibus Monachi tam ſtrictè ſubiecti, vt ne quidem exire ipſis licuerit ſine Abbatis conſenſu & veniâ ex iis Monaſteriis quibus præerant. Vnde etiam Gregòrius M. in quadam Lateranen. Synodo conſtituit, *ne inuito Abbate, ad ordinanda alia Monaſteria, aut ad Ordines ſacros, vel clericatus Officium vocentur Monachi.* Item, *vt nullus Monachum, ſine teſtimonio vel conceſsione Abbatis ſui in Eccleſia aliqua teneat, vel ad aliquem promoueat honorem.* tom. concil. Imo in quibuſdam Monaſterijs nihil. ne leuiculum quidem, ſibi comedere licere exiſtimârunt, ſine Abbatis venia. Geſta Menrenſium.

Abbates ſui Ordinis Regula

Officium verò Abbatum à Benedicto copiosè deſcribitur in Regula, cui non minùs quàm Monachi erant ſubiecti, vt cap. 64 pręcipitur: & in Aquiſgranenſi Concilio ſancitur, *vt Abbates ſuam Regulam diſcutientes, pleniter legant & intelligant, eamque efficaciter cum Monachis ſuis implere ſtudeant. Sique ſcelus aliquod enorme à Monacho in Monaſterio admiſſum fuiſſet; Abbas autem hoc non emendâſſet, aut Epiſcopo non indicâſſet, ad pænitentiam agendum aliud Monaſterium retrudi iubetur*, cap. 13 Antiſiodorenſis Synodo.

ſubiecti etiam.

Abbates ſecularia tractare incipiunt

Etſi verò disertè Benedictus tam Abbatibus quam Monachis prohibuerit, ne ſe immiſceant ſecularibus negotijs conſtat tamen Abbates ſæpiſſimè legationibus Regum ac Principum nomine functos eſſe, iudicia ſecularia exercuiſſe, bella excitâſſe, prælijs interfuiſſe, & ſimilia multa, à ſua profeſſione alieniſſima tractâſſe. Sic Ebulo Abbas Dionyſij, caſtrum quoddam in Aquitania expugnans, ictu lapidis perijt, vt Regino lib. 2, teſtatur. Et Annonius lib. 5, cap. 23 de Francis refert, *Hugonem & Gaufridum Abbates cum Normannis conflexiſſe, & multos eorum interfeciſſe.* Auentinus quoq; lib. 3 Annalium indicat, *Monaſterium Tegerſeenſe in Bauaria, foſsâ, mœnibus, tormentis bellicis, & alijs huiuſmodi, inſtar Regiæ inſtructum munitumque fuiſſe: Abbatem eius loci, more Regulorum, equeſtris Ordinis tetrarchas perpetuos, Præfectum Aulæ, Rectorem Palatinarum Ædium, Archimagirum, & Pincernam habuiſſe.*

CAPVT XIII.

De Electione ABBATIS.

Tres differentiæ electionũ Abbatis.

BENEDICTVS cap. 64, Regulę tres differẽtias electionum Abbaris facit, prima eſt, *vt Congregatio concors Monachorum ſibi Abbatem eligat, ex ſuo, non alieno Cœtu ſiue Cœnobio, quemcunque voluerit, etiamſi ſit ex infirmo ordine Congregationis, modò ſit ad id munus obeundum idoneus. Secunda, licet non tanta Congregatio vnanimi conſenſu, nec etiam maior, ſed minor pars elegerit Abbatem, modò de ſaniori conſilio id faciat, ac meliorem eligat, electio illa rato habeatur ac firma.* Confirmatum eſt hoc à Gregorio Magno in Lateranenſi quadam Synodo, quæ extat tomo 2, Conciliorum a Laurentio Surió collectorum, vbi ſancitur, *vt defuncto Abbate alicuius Congregationis, non extraneus, niſi de eadem Congregatione, quem ſibi propriâ voluntate concors Fratrum ſocietas elegerit, & qui electus fuerit, ſine dolo, & venalitate aliqua, ordinetur:* exſtat etiam apud Gratianum, cauſa 18 quęſt. 2. Quam fir. §, Defuncto. Et ad Caſtorium Ariminenſem

Epiſcopum

Epiſcopum idē in eādē ſentētiā ſcripſit: *Abbas in Monaſterio non per Epiſcopū aut per aliquem extraneorū ordinetur*, ſiue, vt gloſſa habet, *eligatur*, 18 quæſt. 2 Abbas. Rurſus ad eundē ſcripſit: *Abbatem cuilibet Monaſterio nō alium, ſed quem dignū moribus atq; actibus Monaſticæ Diſciplinæ communi conſenſu Cōgregatio popoſcerit, ordinari volumus* 18 quæſt. 2 Abbatem. Et Pelagius in Epiſtola ad Mellitū Subdiaconum ita etiā decreuit: *Abbatem in Monaſterio illū volumus ordinari, quem ſibi de ſua Congregatione & Monachorum electio, & (quando magis obſeruandum eſt) ordo vitæ ac meritum popoſcerit ordinari.* Repetuntur hęc in quadā Anglicana Synodo anno 786 habita cap. 5. Et Carolus Magnus iuſſit, *vt Monachi in Caſſinenſi Cœnobio, iuxta præceptum Regulæ, Abbatē ſibi ſine cuiuſquam præiudicio, licenter eligerent*, vt refert Leo Hoſtienſis libro primo, capite decimo quarto de Caſſinenſi Cœnobio. Tertia ratio eligēdi Abbatē hæc eſt. *Si communi cōſenſu Monachorū perſona non idonea & vitiis cooperta eligatur, tūc Epiſcopus diœceſanus, vicini Abbates & Dominus ſeu Princeps eius loci alium eligant, etiā renitentibus Monachis.* Vnde etiam in Triburienſi Synodo anno 811, celebrata ſic Decretū fuit: *Si quis Abbas cautus in regimine, humilis, caſtus, miſericors: diſcretus, ſobriuſq; non fuerit, ac diuina præcepta verbis & exēplis non oſtēderit, ab Epiſcopo vicino, in cuius territorio cōſiſtit, & à vicinis Abbatibus, & cæteris Deū timentibus, à ſuo arceatur honore, etiamſi omnis Congregatio vitijs ſuis cōſentiens, Abbatē eum habere voluerit* 18 quæſt. 2. Si quis Abbas. Hinc etiam Toletanū Concilium reſpexiſſe videtur, quod præcipit, *vt Sacerdotes vel Epiſcopi Abbates eligant, aliaq; officia Monaſteriis ordinent*: 18 quæſt. 2. Hoc tantùm. Gratianus enim eodem loco. c. Abbas §. Ecce in Toletano hūc Canonem Toletani Cōcilij volēs conciliare cum Gregorij Magni & Pelagij Decretis, quæ ſtatuunt, *Abbatem à Fratribus ſuæ Congregationis eligendum & ordinandum*, dicit: *Sciendum quoſdam Monachos eſſe indomitæ ceruicis & effrenatæ ſuperbiæ: quos dum Abbates ad Religionem cogere voluerint, in eorum deiectionem conſpirent, & alium Moribus ſuis conuenientem ſibi præficere contendere, quales fuerint qui in necem Benedicti conſpirâſſe leguntur: propter hos igitur conſtitutum, vt tum Abbates & alia officia per Sacerdotes inſtituantur.*

Abbas ſua Congregatione idoneus non inueniatur aliunde eligatur. Clerici ne Ab-

Sin verò Monachi idoneam perſonam inter ſe, aut in ſua Congregatione inuenire nequeant, tunc, vt ſibi de aliis Monaſteriis ſimiliter eligant ordinandum, Gregorius Magnus ſtatuit, in eadem Lateranenſi Synodo, ſeu in Epiſtola ad omnes Epiſcopos, cauſâ 18 quæſt. 2 Quam ſit. §. Defuncto.

Idem tamen decreuit, ne Clerici Abbates eligantur cuiuſcunque ſint Ordinis: Sic enim lib. 3 Epiſtola 12 Maximiano Syracuſano Epiſcopo ſcribit: *Presbyteros, Diaconos, cæteroſque cuiuslibet Ordinis Clericos, qui Eccleſiis quoq; modo militant, Abbates fieri per Monaſteria non permittas: ſed aut omiſſâ Clericatus militiâ, Monachicis proueh antur Ordinibus: aut ſi in Abbatis loco permanere decreuerint, Clericatus nullatenus permittantur habere militiam. Satis enim incognitum eſt, ſi cùm vnum ex his pro ſui magnitudine diligenter quis non poſſit explere, ad vtrunq; iudicetur idoneus: ſicq; inuicem & Eccleſiaſticus Ordo vitæ Monachicæ, & Eccleſiaſticis vtilitatibus Regula Monachatus impediatur.*

bates eligātur.

Durauit hæc conſuetudo vt plurimùm in omnibus Cœnobiis longo tempore. Progreſſu tamen temporis non rarò Abbates Monaſterijs dederunt & Monachis obtruſerunt, vel PRINCIPES, in quorum ditione Cœnobium erat, non quidem ex Monachorum Congregatione, ſed vndecunquo libitū fuiſſet: qui deinde Monaſteria à Principibus in beneficium accipiebant. VEL IMPERATORES ET REGES Refert Bruſchius de Monaſteriis Germaniæ fol. 60. cùm anno Domini 1075 grādis fuiſſet inter Monachos & Abbates, qui ex diuerſis locis cōfluxerant, cōcertatio, & veluti ſolenniter in dicto certamine Olympico ſinguli pro viribus accelerātes alius aureos montes, alij alia beneficia ex Fuldēſi ditione, alius conſuetis maiora in Rempub. ſeruitia promiſiſſet, nec modus eſſet promittendi, nec pudor ambiēdi, Imperatorē Henricū IV. vt prudētē ita religioſū, impudētiam eorum, vt dignū fuit, deteſtatū, Monachum quendam Herſfeldēſem pium & doctum Ruthardum, alijs, per vocis diminutionem, Ruzelinum dictū, qui pro cauſa Monaſterij, Abbatis ſui iuſſu ad Curiam veniſſet Imperatoris, in mediū euocâſſe, & nihil minùs ſuſpicanti, etiam inopinatæ rei miraculo penè exanimi, plurima item allegauti quibus ſeſe excuſaret, & gubernationis onus potiùs quàm honorem à ſe remoueret, baculum paſtoralem offerētem, *primum inter Imperatores*, Abbatē eum elegiſſe, deinde apud cęteros tam Monachos quàm Seculares, vt electioni cōſentiant obtinuiſſe. Qui autē ſic ab Imperatoribus vel Regibus Abbates non ex numero Monachorū creabātur, ſed vel ex Sacerdotib⁹, vel aliis Clericis, nō Abbates ſimpliciter ſed *Canonici Abbates* dicebantur, vt teſtatur Stūpſius lib. 5, c. 4, Annal. Helueticorum. Vel EPISCOPI quibus erant ſubiecti. Refert Stumpſius lib. 5, c. 3, Chron. *Carolum Magnum quibuſdam Epiſcopis ſingulari priuilegio conceſſiſſe Abbates in Monaſteriis ſibi ſubiectis eligere.*

Abbates obtrudi cœperūt Monachis.

Canonici Abbates.

eligere. Vel etiam PONTIFICES ROMANI, ſed non niſi interueniente pecuniâ & muneribus, vel alterius lucri ſpe. Seriò tamen, poſt Carólinorum nimirum tempora hoc, ſibi ius primum vendicare cœperunt, antea enim, præſertim in Germania & Gallia, hoc ipſis non fuit licitum. Vel AB HIS OMNIBVS ſimul Abbates eligebantur.

Abbates quales eligendi.

Decreuit autem Synodus quædam Romana à Leone IV. iuſſu Lotharij Imp. & Ludouici Regis celebrata, *vt Abbates tales eligantur, qui ſui vocabuli Miniſterium Deo poſſint indubitanter ſupplere, ita Docti, vt quæcunq; Fratrum negligentiâ acciderint, omninò cognoſcere poſſint & emendare*, cap. 27, Luithprandus in vita Leonis.

Abbatē legitimè electum non licebat eo mouere ab officio amouere.

Non liceat autem Monachis Abbatem ſic vel à ſe vel ab aliis electum & ordinatū, ab officio ſuo pro arbitrio amouere, & aliū ordinare. Ita enim hac de re Opilioni defenſori Pelagius ſcripſit: *Nullam poteſtatem de cætero, nullam licentiam Monachis relinquimus, pro arbitrio ſuo, aut Abbates expellere, aut ſibimet alios ordinare: quia nulla auctoritas remanebit Abbati, ſi Monachorum poteſtati cœperit ſubiacere.* 18 q. 2. Nullam poteſtatem. Et Gregorius Magnus Monaſterio in Sueſſorum ciuitate priuilegium dedit, vt ſi Abbas eius loci ob cauſam capitalem deponendus ſit, non priùs id fiat, niſi Pontifex Rom. id ratum fecerit: ſtatuitque vt in eo iudicio ſint tres metropolitani, cum ſuffraganeis, & Abbates quàm plurimi, vtque accuſatores adſint cum duodecim teſtibus ſicut videre licet in libro eius 11 cap. 32.

Abbas legitimè electus à quo conſecratus.

Electus autem ſic Abbas conſecrabatur per Epiſcopum in cuius diœceſi erat, ſicut patet ex priuilegio à Carolo Magno Vttenburræ Cœnobio dato, apud Bruſchium de Monaſt. Germaniæ fol. 176.

CAPVT XIV.

ABBATES Epiſcopis ſubditi.

PLæraque Monaſteria huius ſecundæ Claſſis Epiſcopis erant ſubiecta cum Abbatibus & Monachis: à quibus etiam viſitabantur & corrigebantur, ſi quid minùs piè rectèq; ab ipſis ageretur. Nam in Aurelianenſi prima Synodo cap. 21, ita ſancitum fuit: *Abbates, pro humilitate religionis, in Epiſcoporum poteſtate conſiſtant. Et ſi quid extra Regulam fecerint, ab Epiſcopis corrigantur*, 18 q. 2. Abbates pro humilitate. Citat etiam Gratianus eodem loco ex Aurelianenſi quadam Synodo, ſed in nulla reperitur, Canonem, qui præcipit, *vt non ſemel, ſed ſæpius in anno Epiſcopi Monaſteria Monachorum viſitent, & ſi aliquid corrigendum fuerit, corrigant.* In Cabillonenſi quoque Synodo, anno 658, habita. cap. 22 ſancitum fuit, *vt Epiſcopi Monachos, à Benedicti Regula diſcedentes, in Ordinem redigant.* Gregorius M. etiam conſtituit, *vt viſitandi exhortandiq; gratiâ, ad Monaſterium quoties placuerit, Epiſcopus eat: ſic tamen charitatis officium illic impleat, vt grauamen aliquod Monaſterium non incurrat* 18 q. 2, viſitandi. Sanciuitq; Aurelianenſis 2 Synodus tempore Vigilij Papæ celebrata, *vt Abboses, qui Epiſcoporum præcepta contemnunt, ad Communionem penitus non admittantur, niſi contumaciam humilitate ſuſcepta deponant.* Et Moguntina quædam Synodus ſub Vunefrido eius loci Epiſcopo, tēpore Pipini Francorū Regis habita, decreuit, *vt Monachi vbiq; Epiſcopis ſint ſubiecti eoſq; diligāt: nec Eccleſiaſticis nec ſecularibus ſeſe negotiis miſcere audeant, niſi eos Epiſcopus ad neceſſariū aliquod opus euocârit*: ſicut refert Stumpfius lib. 5 c. 3 Chron.

Quicquid etiam ſine licentia Epiſcopi ab Abbate de rebus Monaſterij venderetur, ad poteſtatem Epiſcopi reuocandum Agathenſis Synodus ſtatuit cap. 56 exſtat quoque 17 q. 4 in venditionibus. Qua de re & Aurelianenſis 3 Synodus tale Decretum edidit 23. *Abbatibus, Presbyteris cæteriſque Miniſtris, de rebus Eccleſiaſticis, vel ſacro Miniſterio alienare vel obligare abſque permiſſu & ſubſcriptione Epiſcopi ſui, nihil liceat. Quod qui præſumpſerit, degradetur Communione conceſſo. Et quod præſumptum, vel alienatum, vel temerè ordinatum eſt, Ordinatione Epiſcopi reuocetur* 12 q. 2 Abbatibus. In eandem ferè ſententiam, ita quoque præcipitur cap. 11, Aurelianenſis 4 Synodi: *Si quid Abbatibus aut Sacris Monaſteriis oblatum fuerit, in ſua proprietate hoc Abbates minimè reuocabunt, nec alienari à cunctis Fratribus debet quocunque occaſione. Quibus ſi fuerit neceſſarium vt ſtatuta conuellant, non aliter valeat, niſi fuerit ſui Epiſcopi ſubſcriptione firmatum.*

Nec licere cuiquam Monachorum abſque venia Epiſcopi Monaſterium ædificare, Concilium Chalcedonenſe & Agathenſe præceperunt 18 q. 2. Quidam Monachorum. Et, de Monachis.

Imò ne peregrè quidem eis licebat ire ſine Epiſcopi aſſenſu. Nam in Cabillonenſi Synodo cap. 15 ſtatuitur, *ne Abbates vel Monachi ad Principem eant ſine Epiſcopi ſui conceſſione ſub Anathematis pœna.*

Sæpè tamen ſine Præcipum & Regum etiam conceſſione, Abbatibus non licuit peregrè abire, vt apparet ex Theodori Fuldenſis Abbatibus Epiſtola ad Benedictum.

Eccle-

Eccleſias deniq; Monachorum Epiſcopo ſubiectas eſſe debere, in Concilio apud Fauentiam celebrato definitum fuit 16 q. 4 ſtatuẽdum.

Epiſcopi nihil tyrannicè cũ Monachis agant.

Quia verò Epiſcopi hac ſuâ poteſtate ſæpè ſunt abuſi, ipſorum audacia non rarò fuit repreſſa. Nam Gregorius M. in Concilio quodam Lateranenſi decreuit, *vt nullus Epiſcoporum vltra præſumat de redditibus, de rebus, vel curtis Monaſteriorũ, vel de cellis & villis, quæ ad eo pertinent, quocunque modò, quolibet exquiſitione minuere, vel dolos, vel immiſſiones aut violentias aliquas facere: aut in deſcribendis peruidendiſque rebus Monaſterij acquiſitis vel datis acquirendisve vllâ occaſione ſe permiſcere: ſed ſi qua cauſa fortè inter terram venientem ſuarum Eccleſiarum & Monaſteriorum euenerit, & pacificè non potuerit ordinari apud electos Abbates & alios Patres, ſine voluntariâ dilatione, medijs ſacroſanctis Euangelijs finiatur.* Idem ſanciuit Herudfordiana Synodus Angliæ ca. 3 Et in Toletana Synodo decretum fuit, *vt Epiſcopi ſi aliquid in Monachos Canonibꝰ interdictum præſumpſerint, aut vſurpare quicquã de Monaſterij rebus tẽtauerint, excõmunicẽtur* 18 q. 2 hoc tantùm. In Toletana 7 Synodo ca. 7 cautũ etiã fuit, *vt defuncto Abbate nihil ab Epiſcopo auferatur, & aliquid de Monaſterij rebus minuatur*, Et Gratianus eodem loco, Canone Non ſemel. § pro talibus indicat, *Propter Epiſcopos tales, qui animarum curam non habentes, bona tantùm Monaſteriorum in ſuos vſus conuertere cupiant, ſtatutum eſſe vt Monaſteria cum ſuis rebus penitus ſint libera à poteſtate & dominio Epiſcoporum.*

Monaſteria ab Epiſcopis occupata.

Sæpè etiam Monaſteria ab Epiſcopis aliiſque Clericis occupabantur, & tanquàm Abbatibus regebãtur. Hoc verò prorſus non vult fieri Gregorius M. ſic enim hac de re ſcribit lib. 7 Epiſt. 40 Maximiano Rauennatenſi Epiſcopo. *Dudum ad nos multorum relatione peruenerat, Monaſteria in Rauennatibus partibus conſtituta, omninò Clericorum veſtrorũ dominio prægrauari: ita vt occaſione quaſi regiminis, ea velut in proprietate poſſideant Quibus non modicum condolentes, deceſſori veſtro literas miſimus, vt hoc emendare per omnia debuiſſet. Sed quoniam vita eſt termino citiùs præoccupatus, ne hoc onus Monaſterio remaneret, fraternitati veſtræ eadem nos ſcripſiſſe recolimus. Et quia, vt comperimus, in huius rei hactenus ceſſatum correctione eſt, hæc ad vos iterum præuidimus ſcripta dirigere. Hortamur ergo vt omni morâ omnique excuſatione ſummotâ, ita Monaſterio ipſa ab huiuſmodi ſtudeatis grauamine releuare, quatenus nullam deinceps in eis Clerici, vel hi qui in ſacro ſunt ordine conſtituti, ob aliud habeant, niſi orandi tantùm modò cauſam accedendi licentiam, aut ſi fortè ad peragenda Sancta Miſſarum fuerint inuitati myſteria. Sed ne vel pro cuiuslibet Monachi aut Abbatis promotione, onus aliquod fortaſſe ſuſtineant, ſtudendum vobis eſt, vt ſi quiſpiam Abbatum aut Monachorum ex quocunque Monaſterio ad Clericatus officium vel Ordinem Sacrum acceſſerit, non illic aliquam habeat vlterius poteſtatem: ne Monaſteria huius occaſionis velamine, ea quæ prohibemus, ſuſtinere onera compellantur. Hæc itaq; omnia vigilanti curâ emendare, iam ſecundò commonita Sanctitas veſtra non differat, ne ſi poſt hoc negligentes vos eſſe, quod non credimus, ſenſerimus, aliter Monaſteriorum quieti proſpicere compellamur. Nam notum vobis ſit, quia tanta neceſſitati ſeruorum Dei Congregationem ſubiacere ampliùs non patimur.* Idem Gregorius decreuit quoque, *ne Epiſcopus in Monaſterijs cathedram collocet vel aliquam poteſtatem exerceat, ſeu ordinationem quamuis leuiſſimam faciat, niſi ab Abbate loci fuerit rogatus.*

Abbatũ vice quando Epiſcopi præeſſe Monaſterijs cœperint.

Tamen circa Carolinorum tempora frequentiſſimo fuit in vſu præſertim per Germaniam & Galliam, vt Epiſcopi vice Abbatum præeſſent Monaſterijs & Monachos regerent. Probari hoc poſſet multis exemplis ex Chronologia Bruſchij de Monaſterijs Germaniæ, itemque ex Stumpfij Annalibus Heluetiorum de Monaſterijs S. Galli & Augiæ diuitis. Sed ſatis ſit quod in genere alicubi Bruſchius dicit, *vſq; ad annos Domini* 850 *Abbates Epiſcopos factos, poſt hæc verò tempora Epiſcopos opimiores Abbatias cœpiſſe ad ſe rapere, & ſimul Abbates ac Epiſcopos agere, ob ventrem.*

Monaſteria politici regere, quando cœperint.

Imò politici quoq; auaritiæ ſtudio Monaſteria & Abbatias regendas poſt ea tempora non rarò ſuſceperunt, eaſque ſuo nomine gubernandas alijs commendarunt, ipſis interim politico regimini vacantibus vt eſt videre apud Annonium lib. 5 cap. 41. De geſtis Francorum: & Iacobum Meyerum in Flandrica hiſtoria.

Epiſcopus ne Abbatẽ temerè loco reijciat.

In Turonica 2 Synodo quoque cap. 6 ſancitur. *Ne Epiſcopus Abbatem ſine omnium ſuorum Abbatum conſenſu loco eyciat, & alium per præmia ordinet.* Et in Moguntina Synodo præcipitur, *ne liceat Epiſcopo res Monaſterij ob peccatum Abbatis tollere* 16 q. 6 Epiſcopo.

Abbatibus ab Epiſcopo appellare ad principẽ licuit.

Prętereà licebat Abbatibus, ab Epiſcopo ad Principem & Concilium prouocare: vt colligitur ex Rabani Epiſtola ad Otgarium, de cauſa Saxonis fugitiui Monachi in Synodo verò Toletana 7 cap. 15 præcipitur, *ne Abbates aut Monachi patrocinio ſeculari vtantur: nec ad Principem ſine Epiſcopi ſui licentia eant, ſin minus excommunicentur.* Si etiam Epiſcopi Abbatibus præter debitam obedientiam, contra libertatem Ordinis à Pontificibus Romanis indultam aliquid exigant;

exigant,liberum relinquitur Abbatibus authoritare Apoſtolicâ,quod petitur denegare,lib.5 Decret.tir.31 c.5 Sanè.

Abbates cum Monaſteriis ab Epiſcoporũ obedientia eximi cæperunt.

Quidã tamen Abbates eum ſuis Monachis & Monaſteriis ab omni obedientia Epiſcoporũ erãt penitus exempti. Nam Gregorius M Monaſterio in Sueſſorum ciuitate priuilegiũ dedit,vt tantùm Pontificis Rom. pareat, vt eſt videre in libro eius 12 cap. 32 Et Leo Hoſtienſis lib.1 c. 4 indicat,Caſſinẽſe Monaſterium tantùm Romano Pontifici ſubiectũ fuiſſe,& ab omniũ Epiſcoporũ iuriſdictione liberatum.

Exemptio Caſſinenſis Monaſterij S. Maximiani

Sic etiam Monaſterium S. Maximi propè Treuerim, Ordinis primùm & Regulæ Orientaliũ Monachorũ, nũc verò Benedictinæ profeſſionis,quã ſuſcepit circa annũ Domini 764 ab Imper. Conſtantino ſub perpetuò duraturam tuitionem Imperatoriã ſuſcepiũ eſt, & adhuc hodie ab omni Archiepiſcopali & Epiſcopali iugo exemptum, in temporalibus ſoli Imperatori Romano, in ſpiritualibus ſoli ſummo Pontifici ſubeſt, Bruſchius de Monaſt.Germ.fol. 125.

Exemptio Cãpidonenſis Monaſterij & Fuldenſis.

Idem refert ibid. fol.28 b. Adrianum Pontificem Max.ac huius nominis primum, Andegario Campidonenſi Abbati circa annos Chriſti 780 inſigne priuilegiũ dediſſe,in quo Pontifex Cãpidonẽſe Monaſterium ab omni Epiſcopali iugo exẽptum,& perpetuò liberum eſſe ſtatuerit. Zacharias etiam & poſteà Benedictus Romani Pontifices,Fuldenſe Cœnobium ſibi ſolis voluerunt eſſe ſubiectum, vt patet ex Epiſtola Theotonis ad Benedictum Papam, & Hartonis ad Leonem.

Exemptio Monaſterij S. Martini Turoni in Gallia.

Circa annos etiam Domini 676 Monaſterium S.Martini Turoni in Gallia à Theodato Papa Romano exemptum eſſe dicitur ab omni Epiſcopali ſubiectione & gubernatione. Exemplum priuilegij huius profert. Baronius Tomo 8 Annalium pag. 516 quod inter alia ſic habet: *Ægiricus religioſ⁹ Presbyter & Abbas Monaſterij S. Martini ſupplici voce precatus eſt, ut priuilegium Apoſtolicâ authoritate ſubnixum, ob munitionem venerabilis Monaſterij, quod beatæ recordationis Confeſſor Chriſti Martinus Turonenſis Eccleſiæ Epiſcopus in Gallicanis partibus ad Conuerſorum ſalutem ſui ſacratiſſimi corporis conſecratione decorauit, cui nunc praeſſe ſe perhibens, ſcriptis oſtenderat, ei concedere deberemus. Parumper autem ambigimus, idcirco quod mos atque traditio ſanctæ noſtræ Eccleſiæ plus non ſuppetat, à regimine Epiſcopatus prouidentiæ religioſa loca ſecernere. Verum vbi & prædicti Fratris noſtri Cutperti Turonenſis Eccleſiæ Præſulis Monaſticam libertatem, hoc eſt liberam diſpenſandi licentiam ſcripto conceſſam religioſitatem eius exemplari proferente comperimus, in cuius volumine & aliorum per Gallicanam videlicet prouinciam conſtitutorum Antiſtitum ad id conſenſum præbentiũ ſubſcriptiones ſubter annexas inſpeximus: nullatenus iam exortem rationis, ac Canonicæ Regulæ tantorum Epiſcoporum conſonam ſententiã forè perpendimus. Propterea & nos ergo quos iidẽ Fratres noſtri reuerendiſſimi præſentes conferre prouiderunt, ſimili cenſura ex auctoritate profectò Apoſtolorum principis, cui claues ligandi atq; ſoluendi Conditor ac Redemptor omnium tribuit, identidem confirmare conceſſimus: ut Apoſtolicâ fulti auctoritate per priuilegij ſeriem grauedines à quolibet Epiſcoporum ſub prætextu diſcuſſionis religioſus Abbas vel Monachi ibi degentes ne ſuſtineant: neque rurſus ſibi diſputandi apud eos licentiam vendicantes, diſpendia his atque inſolentias angoriorum imponant, neque per occaſionem regularis diſciplinæ rimandæ atq; ſeruandæ quaſlibet eis intentent iniurias, ſed liberam licentiam habere ſtatuimus, ſalua profectò Monachicarũ Regularum cuſtodia, religioſo Abbate (quicunque pro tempore praeerit) præfato venerabili Monaſterio id procurante, vt erga quos priſtinæ recordationis eius articulus continet, & ipſe conſeruare nitatur, & quicunque ſub eius reguntur diſpenſatione ſolerter cuſtodire commoneat, diſtrictèque compellat.*

Reuerendiſſimus verò Epiſcopus, in cuius parœcia eſt memoratum venerabile Monaſterium, vel res ac poſſeſſiones conſtiterint faciendæ tantùm ordinationis ac promotionis Sacerdotum atque Leuitarum, vel conficiendi chriſmatis ſit tantùm conceſſa licentia. Diſpoſitionem autem venerabilis loci gerere, & conuerſationem Monachicam exquirere, religioſo Abbati, eiuſque Præpoſito, vel qui probatiſſimi fuerint in eodem Monaſterio (quod etiam præfati præſules conſonâ ſententiâ definierunt) decernimus, &c.

Ex his verbis priuilegij huius, *Mos atque traditio ſanctæ Eccleſiæ noſtræ plus non ſuppetat à regimine Epiſcopalis prouidentiæ religioſa loca ſecernere*, Colligit Baronius, ceſſâſſe hoc tempore Romanos Pontifices eiuſmodi exemptiones & immunitates concedere Monaſteriis. Ex iis verò exemplis Gregorij M. & Leonis Hoſtienſis, quorum paulò ante mentio facta eſt, conſtat, non ceſſâſſe, ſed ſubinde durâſſe hunc morem & conſuetudinem etiam in Romana Eccleſia. Atque hæc res valdè mihi ſuſpectam facit hanc epiſtolam, ſeu priuilegium Adeodati Rom. Papæ, præſertim cùm Baronius ipſe teſtatur, Pontificis huius res geſtas alto ſilentio ſepultas eſſe, vnicam hanc epiſtolam per Papirium Maſſonum nuper in lucem vindicatam.

Exemptio Vindocinenſis Monaſterij.

Alexãder 2 Papa monit⁹ ab Oderico Vindocinẽſis Monaſterij Abbate circiter annũ Chriſti

Chriſti 1040 à Ganfrido Andegauorũ Comite & Agnete Pictauienſiũ Comitiſſa Monaſterium in honorem Trinitatis apud caſtrum Vindocinum fundatũ fuiſſe, & à Nicolao 2 ſpeciale priuilegium cõceſſum prꝗter ea quæ à Clemente & Victore indulta fuerunt hoc addidit, nimirum, *vt inter ſedis Apoſtolicæ Pontificẽ & Abbatem illius venerabilis loci nulla prorſus perſona media habeatur:* & quoniam Beato Principi Apoſtolorum Petro eiuſq; ſucceſſoribus in alodium proprium bona à Gaufrido & Agnete collata erant, Eccleſiam Beatæ Priſcæ in vrbe Rom. cum dignitate Cardinali, Sancti (vt ait) Spiritus iudicio Oderico Abbati decernens ſtatuit, *vt nulla niſi ſolius Papæ perſona poteſtatem aut dominationem aliquam in illo Cœnobio exercere auderet, vel pro eius loci rebus Abbatem, quem alodiarium Beati Petri vocat, ſiue Fratres ſollicitare contenderet, ſed ſi quis contra eos cauſari vellet, Papæ præſentia requireretur.* Hæc ſunt priuilegij verba quod in Vindocinenſis Monaſterij librario exſtat.

Exemptiones Monaſteriorũ nocuerunt. Experientia autem docuit, eiuſmodi immunitates obfuiſſe potiùs, quàm profuiſſe Monaſticæ obſeruãtiꝗ. Nũquã certè placuit S. Bernardo, quod ex plurib⁹ locis epiſtolarũ eius apparet, vt Monachi ab Epiſcopali obediẽtia huiuſmodi priuilegijs ſe ſubtraherẽt.

CAPVT XV.

De Inueſtitura, ſeu Confirmatione ABBATVM.

In Epiſcopos & Abbates ſummũ ius habebant Imperatores. ETſi verò Abbati erant ſubditi & ſubiecti Monachi, & Epiſcopo Abbas, in hos tamen omnes ſummum Ius erat Imperatori vel Regi, penes quem fuit Confirmatio non ſolùm Epiſcoporũ, ſed etiam Abbatum; ita vt eorum electio quantùmuis legitima, tamen irrita haberetur, niſi ab Imperatore vel Rege eſſet cõfirmata & approbata, veluti à præcipuo membro Eccleſiꝗ. Quod adeò verum eſt, vt ipſius quoq; Romani Pontificis electio à Clero & populo Romano facta, vana haberetur, ferè vſq; ad Friderici 2 Imperatoris tempora, niſi eam Imperatores aut eorum Exarchi cõfirmâſſent, ſicut ſuo loco dicetur copioſius. Poteſtas hæc oblata fuit Cõſtantino M. ſine omni refragatione, cùm primum ad Chriſtianam religionem cõuerſus fuiſſet: quàm poſteà omnes Imperatores obtinuerunt. Eandemq; poteſtatem ipſemet Pontifex Adrianus 1 in Lateranenſi Synodo, cui interfuerũt Epiſcopi & Abbates 153 iuxta Sigebertum: Iudices item & Doctores legum atq; vniuerſus Clerus Romanus anno D. 773, Carolo M. Francorum Regi, & eius in Regno Francico ſucceſſoribus, primùm, deinde Imperatoribus Romanorum; conceſſit & confirmauit: nimirum, vt non ſolùm ius & poteſtatem habeant eligendi Pontificem, & ordinandi Apoſtolicã Sedẽ, ſed etiam Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates alioſque prælatos per ſingulas prouincias ab ijs inueſtituram accipiant, vt niſi dicti Prꝗlati à Rege vel Imperatore inueſtiãtur & cõfirmentur, à nemine cõſecrẽtur. Eademque Synodus refragantes huic decreto, cuiuſcunq; ſint ordinis homines, anathemate ferit: & niſi reſipiſcant, exilio irreuocabili, & ſupplicio capitali ſubiicit, diſt. 63, cap. Adrianus, & cap. in Synodo. Sigebertus Antonin. tit. 14, c. 1, § 6. Nihil hic Põtifex Rom. de veteri ſuo iure, pro compẽſatione beneficiorum in Carolũ tranſtulit: ſed quemadmodum Leo III imperium Occidentis à Conſtantinopolitanis Imperatoribus tranſtulerat ad Gallos, ſic ante ipſũ Adrianus hic Inueſtituras prælatorum ab iiſdem Græcis Imperatoribus eorũq; Exarchis, penes quos eæ hactenus fuerant, tranſtulit ad Carolum & eius poſteros. Cumque hoc ius ſucceſſoribus Caroli, ab Adriano III Pontifice ereptum fuiſſet, id quod ſæpè anteceſſores Adriani Machinati fuerant, Othoni 1 Germanorum Regi & Imperatori, id reſtituit Leo VIII Papa, circa annos Chriſti 965.

Poſt hæc verò tẽpora abuſi ſũt interdum Imperatores ac Reges ſuâ poteſtate circa Inueſtituras, ita vt nõnunquã Epiſcopos & Abbates cõfirmarẽt, qui, ſiue ob imperitiã, ſiue ob iuuenilẽ ætatẽ huic muneri nõ eſſẽt idonei, aut nõ legitimè electi: gratiâ vel muneribus corrupti: quã ob cauſã etiã paſſim apud bonos peſſimè audiebãt. *Inueſtituras Pontifices Romani ad ſe trahunt.* Hac igitur occaſione inſidiari cœpit iuri Inueſtituræ Imperatorio Gregorius VI. *Gregorius VI.* Ac quanquã illi à quibuſdã obiiceretur, aduerſari hoc ei⁹ inſtitutũ antiquiſſimis imperatorum, priuilegijs, ſurdo tamen narrabatur, quod dici ſolet, fabula: ac illorũ verba tali fuco eludebat. Multa ſæpè multis, vt iuſta & ꝗqua conceduntur, quæ alijs, vt iniqua, denegãtur: exẽpli gratiâ, ait, Cædes in bello iuſtè fit, & pœna caret, in pace autem iniuſtè cõmittitur, & homicidij nomine inſignitur. Simili ratione, cõcludebat, Inueſtituras Superiorũ Imperatorum vt iuſtas quidẽ eſſe toleratas & approbatas, quã diu videlicet auaritiæ ſuſpicio abfuerit: eaſdem verò nunc ex manibus eorum extorquendas, quando in Aulis Principum omnia venalia exiſtant. Eſt verò hæc fallacia: A dicto ſecundùm quid, ad dictum ſimpliciter. Etſi enim nonnulla in Principum Aulis venalia exiſtant interdum, conſtat tamẽ plurima rectè & ſecundum leges ibi peragi: ac licet à Principibus aliqui ob munera

ſint inueſtiti, plurimis tamen Epiſcopotum & Abbatum dignitas legitimè confirmata fuit. Aut ſi argumentum hoc aliquid roboris habere debet, ne, ipſis quidem Pontificibus Rom. Inueſtituræ permirtendæ erunt, cum omnibus notum ſit, ipſos cuncta & Diuina & humana venalia habere: vt rectè cecinerit Mantuanus, Ecloga 5.

Si quid Roma dabit, nugas dabit. Accipit aurum,
Verba dat: heu Roma nunc ſola pecunia regnat.

Item,

Venalia Roma.

Templa, Sacerdotes, altaria, ſacra, coronæ,
Ignes, thura, preces, cælum eſt venale, Deuſque.

Tandem verò Gregorius hic ab Imperaratore, non tantùm ob hos ſeditioſos erga legitimum magiſtratum, conatus, verumetiá ob immanem erga Romanos tyrannidem, de Pontificia ſede deturbatur, petentibus hoc enixè ab Imperatore Romanis.

Gregorius VII. Quod igirur Gregotius VI efficere non potuit, id Gregor. VII. eius diſcipulus in actum perduxit: vſus ad id, homo aſtutiſſimus, hac occaſione, quòd Imperator Saxonicis aliiſque maximis bellis à Pontifice excitatis, occupatus erat ac proinde minus ſeditioſis eius conatibus reſiſtere potuit. Ná hoc inueſtituræ ius Gregorius VII in Synodo quadam Romana Henrico IV Imperatori ademit, & contra facientes anathemati ſubiecit. Idem etiam fecit ſucceſſor eius *Victor III.* Victor 3 in Beneuentana Synodo his verbis: *Conſtituimus, vt ſi quis deinceps Epiſcopatum Abbatiamq. de manu alicuius laicæ perſonæ ſuſceperit, nullatenus Epiſcopus vel Abbas habeatur: neq, vlla ei, vt Epiſcopo vel Abbati adhibeatur reuerentia. Inſuper ei B. Petri gremium & introitum Eccleſiæ interdicimus, quouſq; locum, quem ſub tanto crimine ambitionis & inobedientiæ, cæpit, reſipendo non deſerit. Similiter etiam de inferioribus Eccleſiaſticis gradibus dignitatibusque conſtituimus. Si quis item Imperatorum, Regum, Ducum, Principum, Comitum vel cuiuſuis poteſtatis ſecularis, Epiſcopatum, vel quamuis aliam Eccleſiaſticam dignitatem dare præſumpſerit, eiuſdem ſententiæ vinculo ſe aſtrictū nouerit.*

Ius Inueſtituræ repetit Hen V Imperator. Reſiſtit Paſchalis 2. Cæterum ne ſic quidem vicerunt: nam, mortuo Henrico IV filius eiuſdem nominis Ius Inueſtituræ ad ſe pertinere arbitrabatur ideoq; ſubinde id repetiit, vt quod à Carolo M. per ſucceſſores accepiſſet. Hoc verò Paſchalē 2 peſſimè habebat, vt qui Gregorij & Victoris ſuorum anteceſſorum ſpiritum penitus inbibiſſet: ſicut Antoninus clarè ſcribit, *à Gregorio 7 maximè hanc cauſam cœptam, & exagitatam à ſucceſſoribus atque omnium maximè à Paſchali.* Et porrò addit: *Imperator enim vti volens conſuetudine & authoritate prædeceſſorum ſuorum, inſiſtebat ac petebat ſibi cōcedi ſeu ſeruari ea quæ priuilegijs magnis Carolo magno iam per trecentos annos & amplius conceſſa & obſeruata fuerant ſub ſummis Pontificibus illius temporis. Ex quibus priuilegijs licitè per Inueſtituram annuli & Virgæ Epiſcopatus & Abbatias conferebant: & hoc eſſe ſuum ius allegabat:* tit. 7, cap. 1. Idem quoque Vincentius commemorat. Synodis itaque Præſul Romanus contra hanc Imperatoris libertatem ſtudioſè vota colligebat, atq; in Imperatorem confidenter eiaculabatur. Imperator autem per legatos inducias petit, ne cōtra priuilegia ſuis maioribus conceſſa, iniuriâ afficiatur: ac pollicetur ſe rationem factorum redditurū, modò Pontifex in Germania dignaretur rem cognoſcere. Ac Pontifex ſuperbè reſpondet tanquam pantocrator, non fas eſſe de re tanta in Germania diſceptare: vixque tandem adduci poteſt multis precibus, vt concedat inducias, donec ipſemet Imperator in Italiam veniret. *Pōtifex Rom inueſtituras confirmat Imperatori.* Quò nam autem ea omnia eſſent inuaſura, non obſcurè cernit Imperator. Vt igitur trāquillitati Rom. Imperij maturè conſuleret, atq; cū ipſo Pōtifice trāſigeret, habitâ graui cū ſuis deliberatione, in Italiá expeditionē Imperatore dignam ſuſcipit. Facta ſunt hæc anno Dom. IV Sigebert. Pet. Diaconus in Chron. Caſſin. Aduentanti Imperatori Pontifex pro ſua elatione animi leges & pacta priuſquam in ciuitatem admitteretur, dictare nititur. Non quidem recuſat ipſi confirmare Imperium ſolenni more, verùm eâ conditione, vt ſuo priuilegio de Inueſtitura Epiſcoporum: Abbatum & aliorum Prælatorum, prorſus & ante omnem actionem renunciet. Quod cùm certis conditionibus recuſaret Imperator tandem potentiam eius in conſpectu habentes Romani, conceſſerunt vel inuiti, vt pacificè in vrbem intraret. Ibi cum multa iniquiſſima à Papa poſtulata, multaque nefaria à Romanis contra Imperatorem patrata eſſent, tandem factâ tranſactione, Paſchalis Pontifex, conſentientibus ac præſentibus Cardinalibus, Epiſcopis & Principibus, priuilegium de Inueſtituris Epiſcoporum & Abbatum publicâ voce Imperatori conceſſit & confirmauit. Qua de re Vincentius ſic ſcribit lib. 26, cap. 10. *Poſt lectum Euangelium tradidit ei Papa ante altare Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli in oculis omnium Principum, priuilegium de Inueſtitura Epiſcopatum & Abbatiarum tam per annulum quàm per Virgam, &c. Hanc tranſactionem Miſſa & porrectione Cœnæ Sacræ ipſe Pontifex corroborat, tali voce additâ:*

Domine

Domine Imperator hoc corpus Domini natum ex Maria Virgine, paſſū in cruce pro nobis, ſicut Sāčta & Apoſtolica tenet Eccleſia, damus in confirmationem veræ pacis inter me & te. Et ſicut pars iſta viuifici corporis diuiſa eſt (nam hoſtiâ fractâ, ipſe partem ſumpſit, alteram Henrico dedit) ita diuiſus ſit à Regno Chriſti & Domini, qui pactū iſtud rumpere & violare tentârit. Hoc anathemate pronunciato omnes ſubiunxere, Amen.

Sigebert. Chron. Caſſinen. Vrſperg. Vincent. Antonin. Henricus de Erdſordia.

Pontifex confirmationē ſuam reuocat.

Æternùm igitur hic Papa à Regno & cōſortio Chriſti diuiſus erit. Cùm enim Imperator in Germaniā veniſſet, Papa hic mox conuocatis ſuis, in Lateran. Synodo reuocat & retractat omnia quæ tam ſanctè promiſerat, oſtendens ſe extremâ neceſſitate coactum hoc feciſſe. Damnatur itaque & irritū iudicatur priuilegium illud, ſimulque Imperator excommunicatur. Sed priuſquam hanc Imperator ſceleratam perfidiam vlciſceretur, expirat Pontifex: cui ſuccedit Gelaſius, & huic Calixtus II, quem Imperator agnoſcere noluit. Turbæ igitur nouę exoriuntur. Tādē Legati Pōtificij has cōditiones pacis Cęſari propōnūt: Primò, vt Calixti vocationem comprobet, licèt à Cæſare creatus Papa adhuc in viuis eſſet, ni velit à dignitate Imperij excidere. Deinde vrgetur vt ſuum Ius Inueſtituræ reſignet, atq; Romano Pōtifici tradat, id enim poſtulare ipſum ſeueriſſimè atq; ſtrictiſſimè. Multa ergo vltrò citròque in vtranq; partē diſputātur. In tātas igitur anguſtias Cęſar redactus, vt aut cedendū veteri ſuo iure, aut regnum ammittendum eſſet, petit inducias, & poteſtatem hac de re cū Principibus conferēdi. Sed illi perterriti & penè exanimati Pōtificis Romani fulmine, ad vnum omnes ſuadent, cedēdum eſſe volūtati Papæ, ni velit ſe & vniuerſam Germaniā in extremū periculū adducere. Conſulit porrò amicos & aduerſarios, verùm nihil ſolatij vſpiā audit. (Erat hæc impietatis erga parentem iuſtiſſima pœna.) Expugnatus itaque Imperator, neceſſitati, tanquam duriſſimo telo, parendum eſſe decernit, ſuūque ius Pontifici tradit: formulam Concordiæ vtrinque datis literis ſigilliſque appenſis corroborant. Vt autem triumphus ille de manubijs Cæſari ereptis illuſtrior eſſet, Calixtus has literas de extorta reſignatione & renunciatione Iuris Cæſarei, in Eccleſia Lateran. publicè ſuſpendit, vt omnibus & riſum & inſultationem mouerent. Vrſpergen. Granz. lib. 5, c. 42, Phriſing. lib. 7, c. 16, Erdfurdenſis.

Hac ratione autem non beneficiorum impiam Eccleſiaſticorum nundinationem ſuſtulerunt, ſed Principibus ſaltem & politico magiſtratui poteſtatem conferendi Eccleſiaſtica Officia eripuerunt, vt ſic redigerentur ſub ſeruitutem Rom. ſedis omnes Epiſcopi, qui hactenus propter Inueſtituræ Ius Principibus magis quàm Pontifici Romani erant obnoxij.

Abbatis cōfirmationis ceremonia.

Confirmationis autem ceremonia Abbatis ab Imperatore factæ, per traditionem baculi & ferulæ in manus futuri Abbatis fiebat: hac ceremoniâ ipſum admonens curæ paſtoralis ſeu Fratrum Cænobij ſibi hoc modo demandatæ, cui etiam dabantur literæ, vt Cœtus Monachorum de confirmatione certus eſſet. Iurabat etiam nouus Abbas Imperatori, manibus Euangeliorum libro impoſitis. Stumpfius lib. 5, cap. 5, Annalium Helueticorum.

Iuramētū quod Abbates Pontifici Rom. faciunt.

Iuramentum, quod Pontificibus Romanis, poſt extortum è manibus Imperatorum Inueſtituræ, vt Abbates in Cōfirmatione ſua facere ſolebant, apud Stumpfium lib. 5, ca. 7, tale exſtat: *Ego N. Abbas Monaſterij N. ex hoc tempore obediens ac ſubiectus ero S. Petro & S. Romanæ Eccleſiæ, & Sanctiſſimo noſtro Domino Papæ N. & legitimè electo ſuo ſucceſſori. Non cōſentiam vllo modo, vt ſua vita vel membris aliquibus priuentur, in carceres cōijciātur: aut ignominiâ ſeu contumeliâ aliquâ efficiantur. Conſilia eorum quæ mihi pendunt vel per ſe ipſos, vel per ſuos Legatos, vel per literas nulli nota faciam. Pontificatum Summum & Sanctitatem Pontificiæ Sedis quoad potero promouebo, contra totum mundum, meo tantùm Ordine excepta Pontificiis Legatos ad me venientes, vel à me diſcedentes, honorificè excipiam & tractabo, ac pro meis viribus promouebo. Iura, priuilegia, libertatem & poteſtatem Romanæ Eccleſiæ defendam ac augebo. Nullis conſilijs intereo quæ contra Rom. Sedem habentur, ſed ea Pontifici quàm primùm potero, ſignificabo. Regulas, leges & ſtatuta Patrum, præſertim verò Pontificum Summorum mandata fideliter ſeruabo, alijſque vt idem faciant author ero. Hæreticos, apoſtatas, ſchiſmaticos, & ſanctiſſimi noſtri Patris Papæ aduerſarios pro eſſe oppugnabo. Si ad Synodum vocatus fuero, veniam. Limina Apoſtolorum quot annis & quæ ſunt vltrà Alpes (S. Iacobi) biēnio, quæ verò trāſmare sūt triēnio, vel per Legatos meos viſitabo, niſi ab hoc à Sāctiſſimo Papa abſoluar. Territoriū, vicos, arces, oppida & prædia Monaſterij mei non vendā nec cuiquā donabo aut oppignorabo ſine licētia & voluntate Sedis Romanæ. Inſtituta leges, ritus & conſuetudines Ordinis S. Benedicti firmiter ſeruabo ſic me Deus adiuuet & Sancta Euangelia.* Hic videre licet vt Pontifices Romani Abbates quoque omnibus vinculis ſibi ſuæque Sedi deuinctos & conſtrictos reddiderint, ad ſuam tyrannidem cor-

 roborandum,

roborandum, & Regnum illud fatale Antichriſti erigendum.

Adhunc verò modum cùm è manibus Imperatorum ius Inueſtiturarum extorſiſſent, & ſibi ſolis Eccleſiaſticas perſonas ſubieciſſent, mox aliud longè maius aggreſſi ſunt, & caput ſuum etiam ſupra ipſos Imperatores extulerunt, vt quibus ipſi paruerant hactenus, hos ſibi iam quoque ſubijcerent Pontifices Romani. Cum enim Principum Germaniæ authoritatem & poteſtatem euerſam cuperent Pontifices, ſed labefactare nec vi nec dolo poſſent, ad ſolita arma, hoc eſt mendacia impudentiſſima confugerunt. Finxerunt enim diuino mandato Põtificij iuris eſſe conſtitutionem & tranſlationem Imperij. Qua de re multa exſtant impudenter condita & defenſa decreta, quę recenſere non eſt opus, cùm & nota ſint vulgò, & hæc tractatio ad præſens noſtrum inſtitutum non pertineat propriè. Quamuis autẽ Gregorius V reliquerit ius & poteſtatẽ eligẽdi Regem in Imperatorẽ poſtmodũ promouendum, iis Principibus ad quos hoc ius deuolutũ fuerat, ſtatuit tamen, vt poſt electionẽ talẽ primùm appellaretur tantùm Romanorũ Rex. Coronatus verò & vnctus, benedictioneq; acceptâ à Rom. Pontifice, tum demùm appellaretur Imperator Auguſtus, vt Mutius *Falſum.* indicat lib. 13, fol. 119. Et Innocentius III Põtificibus arrogat poteſtatem Rom. Imperatoribus tradendi confirmandiq; Imperium, ijs de cauſis quòd Rom. Pontifex & in Carolum M. Imperium Occidentis tranſtulerit. Poſteà Clemẽs VI poſt mortem Imp. Ludouici IV, Carolo IV Imp. diploma dat poſtulatq; vt Germani Carolum Eccleſiæ fidũ recipiant, & nullum poſthac priùs forè Cæſarem quàm Primarius orbis Chriſtiani Sacerdos, Vicarius Chriſti, author fiat, iurent. Inſuper abrogationem Pontificis Rom. ad Imperatorẽ attinere, & ius indicendi Concilium alterius quàm Põtificis Romani eſſe, hæreſim omnium pernicioſiſſimã eſſe profiteâtur, Auentino teſte. Iſtis figmentis cùm ſe armâſſent, nihil non poſteà tentare auſi ſunt. Nam & iuramentis peculiaribus Imperatores obligârunt, quorum formula extat in Clementina, & auſi ſunt ab Archiepiſc. Moguntino paſtorale ſub iuramento, quod Pium II feciſſe ex recentibus hiſtorijs conſtat, ne, niſi priùs conſulto & conſentiente Pontifice, ad electionem Imperatoris Electores conuocaret. Hoc pacto omnem non ſolùm in Eccleſia, ſed etiam in politico Imperio poteſtatem ad ſe pertraxerunt Pontifices. Carolus M. autem Imperium non à Pontificibus Rom. accepit, ſed ab Orientis Imperatoribus, qui ius ſuũ Carolo, cum bello Italiam ſubegiſſet, non Pontifici Rom. cõceſſerunt. Carolus autem à Romano Pontifice renuntiationem Imperatoris ſolennem fieri voluit, quâ notum fieret orbi Chriſtiano, hunc Imperatorẽ legitimũ eſſe. Adhæc piſſimum eſt fieri renuntiationem Monarchiæ orbis Chriſtiani in maxima hominum frequentia publica, ſolennibus ritibus, cum ardenti ac ſeria precatione ad eum, pro re omnium in genere humano maxima, pro ſalute & felicitate illius, cui cura, gubernatio: protectio ac defenſio Eccleſiæ & Reip. cõmendata eſt. Hoc ius autem à quo acceperit Rom. Pontifex, quis ex antecesſoribus eius id vſurpâtit, & cur præ alijs omnibus ſibi ſoli vendicet, cuperem ab eo audire. Sed tamen poſſet quoq; ei concedi propter Caroli exemplum, niſi ad vocem ſuam ita alligaret Imperatoris authoritatem, vt ſine illa nullam eſſe contenderet. Sanè Itali Ludouicum IV fortiſſimum heroa & Chriſtianiſſimum Principem, ob nullam aliam cauſam negârunt Imperatorem fuiſſe, quàm quòd à ſummo Pontifice nec approbatus, nec benedictionem conſequutus eſſet, Cranzio teſte in Saxonia lib. cap. 28 Hac ratione verò ante Carolum nullus omninò Imperator exſtitiſſet, cùm nullum ex omnibus à Pontificibus Rom. approbatum legamus. Sed hæc obiter alio enim loco commodiore de his plurimis diſputabimus.

CAPVT XVI.

De Sanctimonialibus huius ſecundæ Claſſis, earumque Inſtitutis.

Monialium in ſecunda Claſſe author.

HAbuit & hoc ſecundùm Monaſticæ vitæ genus Cœtus Virginum, vel, vt vulgò vocantur, Monialium aut Sanctimonialium. Ac teſtatur Gregorius M. lib. 6. epiſt. 23. ſuo tempore tria millia Ancillarum Dei Romæ fuiſſe, Monalium autem in Benedictinorum familia Scholaſtica Soror Benedicti fundatrix fuiſſe perhibetur. Quemadmodum enim Benedictus virorum primus, ita Scholaſtica Virginum prima Congregationes in hac Claſſe 2, inſtituit earumque regularem vitam, certis legibus & ordinibus adhibitis, inchoauit. Panthaleon in Chron. Obligauit etiam Sanctimoniales huius Claſſis ad Regulam Benedicti Synodus quædam Francia, tom. 2, Concil.

De exercitijs autem inſtitutis & conſuetudinibus Sanctimonialium huius ſecundæ Claſſis conſtitutum inuenio à Gre-

gorio M. *ne baptizatorum commatres fiant:* quoq; Decreto nimiam familiaritatem cum Laicis tam viris quàm mulieribus eis prohibere voluit. Deinde in Cabilloenſi Synodo c. 59 præcipitur, *vt Sanctimoniales in Monaſterio conſtituta, habeant ſtudium in legendo, & in cantando, & in Pſalmorum celebratione ſiue oratione. Et horas canonicas matutinam videlicet, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſpertinam, Completoriam pariter celebrent. Et omnes, exceptâ quam infirmitas tenet, in Dormitorio dormiant, & omnibus diebus ad Collationem veniant.* Adelhelmus Durotellus Malmesburienſis Cœnobij Abbas laudat hoc nomine Sanctimoniales, *quòd ſacris literis incumbant, quòd hiſtorias euoluãt, variaſq; Patrum expoſitiones, chronologias, Poëtas & Grãmaticos legant,* In libro de Virginitate cap. 61, Cabillonenſis Synodi ſancitur, *non debere Sanctimoniales in proprijs manſionibus ſeu cellis ſuis, cum aliquibus maſculis Clericis ſiue Laicis, conſanguineis ſiue extraneis bibere ſiue comedere. Sed ſi quando id agendum ſit, in auditorio agatur: & vbi auditorium deſit, non fiat. Et cum nullo maſculo eis colloquium habere liceat, niſi in auditorio, & ibi coram teſtibus.* Et c. 62 ſtatuitur, *vt Sanctimoniales, niſi fortè Abbatiſſa, pro aliqua ſua neceſſitate incumbente, illas mittente, nequaquam de Monaſterio egrediantur. Hæ verò quæ famulos aut famulas non habent, ad exercenda negotia ad portam Monaſterij perueniant, & ibi coram teſtibus negotia ſua conficiant.* Similiter conſtitutum fuit in Concilio vniuerſali Cõſtantinopolitano 6, cap. 46, *Sanctimoniales extra Monaſterium progrediantur. Quod ſi neceſſitas hoc eas facere cogat, id faciant cum benedictione eius quæ præeſt eis: tuncque non ſola per ſe ſed cum aliquibus vetulis, & quæ in Monaſterio prima ſunt exeant. Extra verò cubandi venia non datur.*

Moniales ne extra Monaſterium ſuum progrediãtur.

In Synodo Aurelianen. 5, anno 552, habita, cap. 19, ſancitur, *vt illæ puellæ, quæ vel propriâ voluntate Monaſterium expetunt, vel à parentibus offeruntur, annum in ipſa veſte quâ intrauerunt permaneant. In his verò Monaſterijs vbi non perpetuò tenentur incluſæ, triennium in ea quâ intrauerunt veſte permaneant, & poſteà ſecundùm ſtatuta Monaſterij ipſius in loco quo elegerint permanere, veſtimenta religionis accipiant.*

Monialium probatio.

Sanctimoniales fornicantes, poſt tertiam verberationem in carcerem conijciebantur, ibique cum pane & aqua per annum pœnitentiam agebant, iuxta Bonifacij Germanorum Apoſtoli Decretum in Synodo factum anno 742.

Monialium fornicantiũ pœna.

In Concilio ſexto vniuerſali Conſtantinopolitano cap. 4 ſancitur: *Si quis Epiſcopus vel Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel Lector, vel Cantor, vel Oſtiarius, Monacham vitiarit, deponatur, Laicus verò ſegregetur.* Ergo Laicus vitians Monacham magis peccat quàm Clericus.

Monialium vitiantis pœna.

In eodem Concilio c. 45, præcipitur, *ne futuræ Monachæ induantur ſericis aut alijs ſumptuoſis veſtibus eo die quo ingreſſuræ ſint Monaſterium.* Vide Caranzæ Epitome Conc. fol. 320.

Moniales ſumptuoſis veſtibus ne induãtur.

Conſecrabantur autem ſeu velo ornabantur ab Epiſcopo in cuius erant diœceſi non ab Abbatiſſa, hoc enim fieri prohibet Carolus M. in ſuis Conſtitutionibus, & Pariſina Synodus ſub Ludouico & Lothario celebrata cap. 41, & 43.

Monialium conſecratio.

Ritus autem conſecrandi, velandi & initiandi MONIALES ſub finem huius ſecundæ Claſſis: & poſteà aliquot ſeculis: indicatur in veteri quadam AGENDA circa annos Domini 900 ſcripta. Primùm veſtimenta, quibus deinceps noua nupta ornanda erat, conſecrabantur in altari ab Epiſcopo: poſt ijs induebatur ſolùm velum Epiſcopus reſeruabat. Ipſa verò conſecratis iam induta veſtibus, duos vtraque manu cereos tenens ardentes, ad altare accedebat, ibique ſeſe proſternebat: poſt lectum verò Euangelium, Epiſcopus ipſe hanc Orationis forma benedicebat: DEVS *pſalmator corporum, afflator animarum, qui nullam ſpernis ætatem, non ſexum reprobas, non ſexum reprobas, non vllam conditionem gratiæ tuæ ducis indignam: ſed omnium creator æqualis es, & redemptor, tu hanc famulam tuam, quam ex omni numero gregis bonus paſtor eligere ad ſeruandam coronam perpetuæ Virginitatis, & caſtimoniam dignatus es animæ, tuo protectionis ſcuto circumtege, & ad omne opus virtutis & gloriæ, magis ornante ſapientia præparato, vt vincens carnis illecebras, & illicita connubia recuſans, inſolubilem filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti copulam mereatur. Huic petimus Domine arma ſuggeras, non carnalia, ſed ſpiritus virtutem potentiam tribuas: vt te muniente illius ſenſum & membra, in eius corpore non poſſit dominari peccatum: atque ſub tua gratia viuere cupiens, nihil ſibi malorum defenſor, & inimicus bonorum, de hoc vaſe iam tuo nomini conſecrato, prævaleat vendicare. Omnem etiam genuinum calorem imber gratiæ cœleſtis extinguat. Lumen verò perpetuæ caſtitatis accendat, facies ſcandalis pudica non pateat, nec incautis occaſionem tribuat negligentia delinquendi. Sicque in ea cauta Virginitas, & ornata pariter & armata fide integra, ſpe certa, charitate ſyncera, vt præparato animo ad continentiam virtus tanta præſtetur, quæ ſuperet diabolica vniuerſa figmenta: atque contemnens præſentia, futura ſecte-*

Ritus conſecrãdi Monialem.

tur: Ieiunia carnalibus epulis præferat, & Lectiones ſacras conuiuijs & potationibus anteponat: vt orationibus paſta, & eruditionibus expiata, luminata vigilijs, opus gratia virginales exerceat. His virtutum armis hanc tuam famulam interius exteriuſque communiens, præſto ei in offenſum curſum virginitatis implere, per ipſum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui tecum & cum Spiritu Sancto viuit & regnat in æterna ſecula ſeculorum. Et accepto velo conſecrato, Virginis capiti illud imponebat: *Accipe,* inquiens, *velum puellæ, quod perferas ſine macula ante tribunal Domini noſtri Ieſu Chriſti ipſo auxiliante, cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum.* Eamq; his conſecrabat verbis: *Domine Deus, qui humanam ſubſtantiam in primis hominibus diabalicâ fraude vitiatam, ita verbatuo per quod omnia facta ſunt, reparas, vt eam non ſolum ad primæ originis innocentiam reuoces, ſed etiam ad experientiam quorundam bonorum, quæ in nouo ſeculo ſunt habenda, perducas: & obſtrictos adhuc conditione mortalium, iam ad ſimilitudinem prouehas Angelorum. Reſpice Domine ſuper hanc famulam tuam, quæ in manu tua continentiæ ſuæ propoſitum collocans, tibi deuotionem ſuam affert, à quo ipſa vota ſumpſit. Quando enim animus mortali carne circumdatus, legē naturæ, libertatem licentiæ, vim conſuetudinis, & ſtimulos ætatis euinceret, niſi tu per liberum arbitrium hunc amorem virginitatis clementer accenderes, tu hanc cupiditatem in eius corde benignus aleres, tu fortitudinem miniſtrares? effuſa nanque ſuper omnes gentes gratia tua, ex omni natione quæ eſt ſub cælo, in ſtellarum innumerabilem numerum Noui Teſtamenti hæredibus adoptaris inter cæteras virtutes, quas filijs tuis non ex ſanguinibus neque ad voluntatem carnis, ſed de tuo ſpiritu genitis indidiſti, etiam hoc donum in quaſdam mentes de largitatis tuæ fonte defluxit: vt cùm honorem nuptiarum nulla interdicta minuiſſent, ac ſi per ſanctum coniugium initialis benedictio permaneret, exiſterent tamen ſubliniores animæ, quæ in viri ac mulieris copula faſtidirent connubium, concupiſcerent ſacramentum: nec imitarentur quòd in nuptijs agitur, ſed diligerent quod nuptijs prænotatur. Agnouit authorem ſuum Beata Virginitas, & æmula integritatis angelicæ, illius thalamo, illius cubiculo ſe deuouit, qui ſic perpetuæ Virginitatis eſt Sponſus, quemadmodum perpetuæ Virginis eſt filius. Implorantibus ergo auxilium tuum Domine, & confirmari ſe benedictionis tuæ conſecratione cupientibus, da protectionis tuæ munimen & regimen, ne hoſtis antiquus, qui excellentiora ſtudia ſubtilioribus infeſtat inſidijs, ad obſcurandam perfectæ continentiæ palmam, per aliquam mentis ſerpat incuriam, & rapiat de propoſito virginum quod etiam moribus non eſſet nuptarum. Sit in ea Domine per donum ſpiritus tui prudens modeſtia, ſapiens benignitas, grauis lenitas, caſta libertas in charitate ferueat, & nihil extra te diligat: laudabiliter viuat, laudari non appetat: te in ſanctitate corporis, te in anima ſua puritate glorificet: amore te timeat, amore tibi ſeruiat: tu ei honor ſis, tu gaudium, tu voluntas, tu in mœrore ſolatium, tu in ambiguitate conſilium, tu in iniuria defenſio, in tribulatione patientia, in paupertate abundantia, in ieiunio cibus, in firmitate medicus: in te habeat omnia, quem diligere appetit ſupra omnia, & quod eſt profeſſa cuſtodiat ſcrutatori pectorum non corpore placitura, ſed mente: tranſeat in numerum ſapientum Puellarum, vt cæleſtem Sponſum accenſis lampadibus cum oleo præparationis expectet, ne turbata improuiſa Regis aduentu, ſed ſecura cum lumine & præcedentium choro iocanter occurrat, ne excludatur cum ſtultis, regalem ianuam cum Sapientibus Virginibus licenter introeat, & in agni tui perpetua comitatu probabilis manſura caſtitate permaneat.* Huic conſecrationi tandem preces ſubjiciebantur ad Deum pro perſeuerantia.

CAPVT XVII.

De ABBATISSIS.

De Abbatiſſarū negligentia querela.

QVemadmodum Monachi Abbates, ſic Monachæ vel Sanctimoniales Abbatiſſas habuerunt. De harum verò negligentia Turonenſis 3 Synodus, iuſſu Caroli M. anno Domini 813 iuxta Sigebertum, habita ita conqueritur cap. 26. *In Monaſterijs Puellarum multa inueniri poſſunt, quæ emendatione indigent. Nam quædam Abbatiſſarum negligentiùs, quàm oporteat, viuere dicuntur, & ob hoc earum vita & conuerſatio à multis diffamatur: ſed & talium actus ſubditam familiam imitari velle, credendum eſt. Victus etiam ac veſtimenta, aliaque nonnulla neceſſaria, quæ iure ab Abbatiſſis præparari debuerant, abſtracta ſibi eadem conqueritur familia.* Vnde in Cabillon. Synodo anno 813 celebrata, ob reformationem Abbatiſſarum hujuſmodi canones editi ſunt de officio illarum. ca. 52, *Monaſterijs Puellarum tales præfici debent Fœminæ, & Abbatiſſæ creari, quæ & ſe & ſubditum gregem cum magna religione & ſanctitate cuſtodire norint, & his, quibus præſunt, prodeſſe non deſinant. Sed & ſe & illas ita obſeruent, vt pote vaſa ſancta in Miniſteria Domini præparata. Talem enim ſe debet Abbatiſſa exhibere ſubditis in habitu, in veſte, in omni conuictu, vt eis ad cæleſtia Regna pergentibus ducatum præbeat. Sciat etiam, ſe pro his, quas in regimine accepit, in conſpectu Domini rationem reddituram.* De iiſdem cap. 54. ſic habet: *Abbatiſſa diligentem habeat curam de Congregatione ſibi commiſſa, & prouideat, vt in Le-*

Abbatiſſæ officium.

ctione,

ctione, & in officio, & in Pſalmorum modulatione ipſa ſanctimoniales ſtrenuæ ſint, & in omnibus operibus bonis illa eis ducatum præbeat, vt pote pro animabus earum rationem in conſpectu Domini reddituræ, & ſtipendia ſanctimonialibus præbeat neceſſaria, ne fortè per indigentiam cibi aut potus peccare compellantur ca. 55. *Abbatiſſa cum viris, Clericis ſiue Laicis, horis incompetentibus non loquatur: ſed quicquid cum maſculis Clericis ſiue Laicis, de rebus neceſſariis peragere debet, à prima hora vſq; ad veſpertinam peragat. Et hoc non cum ſingulis, ſed coram pluribus.* Et rurſus c. 56, præcipitur, *vt à veſpera vſq; ad primam, neq; Abbatiſſa, neq; aliqua ſanctimonialis cũ quibuſlibet maſculis vllũ colloquium habeãt, niſi fortè talis fuerit occaſio, quam euitare nõ poſſint, vtq; ſi neceſſitas incubuerit, id coram teſtibus faciant. Abbatiſſam quoq; ædificare ea debere, aut reſtaurare quæ ad ſanctimonialium neceſſitatem pertinent,* Canone 58 eiuſdem Concilij ſancitur.

Abbatiſſa ne duo monaſteria habeat, nec extra monaſterii progrediatur.

De Abbatiſſis decreuit etiam Synodus apud Palatium Vernis habita anno 766, c. 6, *vt nulla duo Monaſteria habeat, nec extra Monaſterium exeat, niſi neceſſitate cogente.* Qua de re in Cabillonẽſe iterum Synodo huiuſmodi quoq; Canon exſtat. *Abbatiſſa, quæ in ciuitate Monaſterium habet nequaquam de Monaſterio egrediatur, niſi per licentiam Epiſcopi ſui, aut qui eius vicem obtinet, niſi fortè aut imperialis iuſſio eam cogat, aut prolixitas itineris id facere minimè permittat. Et ſi quando foras pergit, de ſanctimonialibus, quas ſecum ducit, curam & vigilantiam habeat, vt nulla eis detur peccandi licentia ſiue occaſio. Sed & cùm pergit, in Monaſterio talem vice ſua conſtituere debet, quæ de ſanctimonialium animabus curam & vigilantiam habeat.* Eadem habet Canon 30 Turonenſis Synodi.

Abbatiſſæ & Moniales Romam orationis gratia ne eant.

In Synodo Foroiulienſi c. 12, ſancitum fuit, *vt nulla vllo vnquam tempore licentia ſit Abbatiſſæ, vel cuilibet Monachæ Romam orationis gratiâ adire.* Et Lullus Epiſcopus Oſuitam Abbatiſſam excommunicauit, quòd Virgines velatas ſine ſuo conſenſu peregrinationes ſuſcipere paſſa fuiſſet.

Abbatiſſa non licet manus imponere, &c.

Non licebat autem Abbatiſſis manus imponere, ordinare Sacerdotes & velare Virgines: cùmq; nonnullæ Caroli Magni ætate hanc poteſtatem ſibi arrogarent, prohibentur à Carolo in Conſtitutionibus ſuis: vbi etiam indicat, id contra morem Eccleſiæ fieri, & monet Epiſcopus vt interdicant. In Pariſienſi quoque Synodo ſub Ludouico & Lothario habita, præcipitur Canone 41, & 43, *ne Abbatiſſa vel cæteræ ſanctimoniales, vel Viduas vel Virgines velent.*

Abbatiſſa ne ſit iuuencula.

Gregorius Magnus denique in Regiſtro, nullam omninò iuuenculam, ſed ſexagenariam tantùm Virginem ordinandam Abbatiſſam voluit: ſicut etiam videre eſt 20, q. 2 iuuenculas.

CAPVT XIX.

De CANONISSIS ſecularibus.

Origo & inſtituta Canoniſſarum ſecularium.

CVm Ludouicus Pius Caroli M. F. imperaret, in Concilio prouinciali Aquiſgranenſi anno tertio Imperij eius habito, Ordo Canonicarum Secularium conſtitutus eſt primùm, teſte Gobelino Perſonâ in vita Meinulphi apud Surium tomo quinto de Vitis Sanctorum. Sunt autem, quæ continentiæ quidem ſtudium ſectantur, abſque tamen voti profeſſione, & in Collegijs degunt: quibus etiam inde prodire ac nubere licet.

Primum Canoniſſarũ harum monaſterium.

Inter prima monaſteria pro Congregatione talium, id numeratur, quod Meinulphus hic tempore Ludouici primi Imperatoris exſtruxit, & Saxonicè vocauit Newen Bodeken, quod Latinè poſſet reddi *Nouum doliolum*, vt internoſci poſſet à villa propinqua, quæ Bodeken dicebatur, ibidem. Tale etiam Collegium fuiſſet Coxienſe, quod pro duodecim nobilibus puellis exſtructum eſt. Tale etiam fuit Lindauienſe Collegium in Acronio lacu ſitum; & Dominatum Collegium Tiguri, de quibus ſuo loco plura.

De Canoniſſarum ſecularium reformatione Canon.

In Comitijs Auguſtanis ſub Carolo quinto & Ferdinando primo Imperatore de harum Canoniſſarum reformatione promulgata quoque inter alia multa conſtitutio his verbis circumfertur: *Etiam ſi non habeant Canoniſſæ, quam tamen decentiſſimum eſſet habere, menſam communem, ſed ſuam quæque peculiarem: debeat tamen commune habere Dormitorium ne pudicitiæ inſidiatori Sathanæ detur occaſio ad incontinentiam tentandam. Debent quoque à nimis exquiſito & procaci habitu abſtinere, nec ſecularibus comptis incedere veſtibus exculta, ſed in habitu modeſto, mundo & caſto, vt ſint earum Monaſteria Scholæ pudicitiæ & virtutis, in quibus filiæ nobilium diſcant non laſciuire non ſuperbire, ſed Deum timere, & orare. Pijs aſſueſcant exercijs ac moribus bonis, Vbi voluerint nuptura in Domino. Talia autem Collegia, ſicubi in his Virgines ob liberiorem vitam, famam ſuam in periculum adducant, per ſuperiores & Epiſcopos reformentur.*

Canoniſſarum etiam frequens & crebra in Canonico Iure fit mentio, & per ſingulos annos viſitari iubentur: Pontifi-

ces tamen apertè proteſtantur, earum ſe Regulam non approbare. De iiſdem lib. 3, Clement. tit. 10, cap. 2, ad hunc modum etiam præcipitur *Illas mulieres, quæ vulgò dicuntur Canonicæ Seculares, vt Seculares Canonicam vitam ducunt, non renunciantes proprio, nec profeſſionem aliquam facientes, per locorum Ordinarios ſi exemptæ non fuerint, ſuâ, ſi verò exemptæ fuerint, Apoſtolicâ authoritate præcipimus, viſitari per hoc tamen non intendentes earum ſtatum, Regulam ſeu Ordinem approbare.*

CAPVT XX.

I. *De* non ædificandis ECCLESIIS aut MONASTERIIS *ſine ſpeciali licentia Principis* vel *Magiſtratus eius loci.*

DOmicilia, in quibus tam Monachi quàm Moniales in hac etiam Secunda Claſſe habitârunt *Monaſteria & Cœnobia* dicebantur. Nulli verò licebat apud Veteres, præſertim Francorum, & poſteà Germanorum Imperatorum temporibus, ſine conſenſu & licentia ſpeciali Principis vel Magiſtratûs eius loci, non tam Eccleſiam, quàm Monaſterium vel Cœnobium ædificare. Nota ſunt, ex ijs quæ in libro noſtro de Templis pag. 33, diximus, Conſtantini Magni Imperatoris Decreta de Inſtaurandis Templis: quod ipſum etiam ſequentes Imperatores fecerunt: qui cum ciuitatem aliquam Imperatoriâ authoritate innouarent, non modò ciuilibus formis, ſed etiam priuilegijs & iuribus Eccleſiaſticis eam decorârunt: quæ ideò & ipſis auferre licebat, & hac de re, quæcunque vellent, pro arbitrio ſtatuere & decernere: vt teſtatur Balſamon ad Can. 17 Chalcedonenſis Concilij. *Si enim*, inquit, *eis permititur, ea quæ voluerint de regionum finibus ordinare pro innouatis à ſe vrbibus; multò magis, Epiſcopatus Metropolium honorare donabunt, eorum qui promotiones deſignabunt, & alia quadam pro ea quam habent poteſtate iubebunt.* Huc etiam referri poteſt Nouella Iuſtiniani 67, de non ædificandis nouis Eccleſijs aut Monaſterijs: vt intelligatur, rerum quoque ſacrarum curam ad Principem pertinere, eiuſque authoritati comperere, vt de ijs leges ferat, iubeat & vetet. Cui quidem maximè conuenit, quod habetur in tit. Digeſt. de Colleg. & Corp. Nimirum *extraordinarium crimen eſſe in eos, qui illicitum Collegium, vel quodcunque tale corpus, celebrant, id eſt, ſine authoritate Principis & Senatûs, quorum vel mandatis, vel Senatuſconſultis huiuſmodi Collegia & corpora diſſoluuntur.* Qua de re Tertullianus: *In Senatuſconſulta & Principum mandata coitionibus oppoſita deliquimus.*

Quod ſi & exemplis rem confirmari oporteat, non deſunt ea nobis. Pantheon in vrbe Roma, olim in Deorum gentilium cultum erectum, quum Bonifacius IV in ſacrum vſum conuertere vellet, priùs illi à Phoca hunc Imperatore impetrandum fuit, vt teſtatur Beda in Æſtiualibus de Sanctis, tomo 7, Platina & alij. Iidem referunt Honorium I. Baſilicam Diui Petri, tegulis æneis à Ioue Capitolino ſeu Romuli templo, ſed Heraclij Imperatoris licentiâ & permiſſu ablatis, opperuiſſe. Ex probatis authoribus quoque multa proferre poſſemus exempla, iiſque probare, primos per Gallias, Germaniam & alias Occidentis Prouincias Templorum & Monaſteriorum authores fuiſſe Francorum Reges, Clodoueum, qui primus inter illos fuit Chriſtianus: Item Chlotarium, Childebertum & Dagobertum: imprimiſque Carolum Magnum de quo referunt, quòd tot Monaſteria & Templa exſtruxerit, quot Latinorum literæ in Alphabetho ſint. Idem ſacras ædes, vbicunque in toto ſuo regno vetuſtate collapſas comperit, Epiſcopis & Abbatibus, ad quorum curam pertinebant, vt reſtaurarentur impetrauit, adhibens curam per legatos, vt imperata perficerent, vt Eginhardus in vita Caroli & Vrſpergen. in Chronico referunt. Denique per vniuerſam Galliam nulla Monaſteria, religioſæ domus & templa, nulla etiam Corpora & Vniuerſitates reperiuntur, niſi vel ſolius Principis liberalitate, vel ſaltem ipſius veniâ & approbatione extructa, vt ex vetuſtiſſimorum Collegiorum atque Cœnobiorum inſtrumentis ſeu talibus haud obſcurè perſpicitur: & ne hodie quidem vlla in Gallia conſtrui poſſunt, niſi Regio Diplomate priùs impetrato, & accedente prætereà ſupremæ Curiæ Sacrâ vice iudicantis Senatuſconſulto. Exempla.

Interdum tamen fiebat, vt fundus à Principe futuro Cœnobio deſtinaretur, qui Eccleſiaſticæ ditionis eſſet, vel, vt Monachi per ſeipſos propria præſumptione Monaſteria conſtruerent, & hoc

hoc modo eccleſiaſtica & ciuilia negotia perturbabant, ideò in Agathenſi Synodo Can.27,& Chalcedonẽſi c.4,ſancitum fuit, vt in exſtructione Cœnobiorũ ſemper accederet etiam cõſenſus Epiſcopi eius loci, propter pacẽ & tranquillitatem publicam. Sic enim habet Canon.4, Chalcedonenſis: *Quoniam nonnulli Monachali habitu vtentes, & Eccleſias ciuiliaq; negotia perturbant, temerè & citra vllam diſcriminis rationẽ in vrbibus circumcurſantes, quin etiam Monaſteria ſibi conſtituere ſtudentes, viſum eſt, nullum vſquã ædificare nec conſtituere poſſe Monaſterium vel Oratoriam domum, præter ſententiam ipſius ciuitatis Epiſcopi.*

Pontifices Rom. hanc poteſtatem ad ſe rapiunt. Tandem ex Decreto Nicolai I Papæ circa annos 855 Romani Põtifices hãc poteſtatẽ ſibi ſolis arrogare auſi ſũt, *vt nemini abſq. præceptione ſeu nutu Papæ & Apoſtolicæ ſedis Baſilicam vel Eccleſiam conſtruere liceat.*

II. BONA à LAICIS ſine permiſſu Principis & authoritate publica ad Eccleſiaſticas perſonas Eccleſiarum & Monaſteriorum nulla alienatione transferri poſſe.

Confirmatio. HOc Sacris Legibus, tam etiam Imperatorum, quàm Regum ac Principum Chriſtianorum conſtitutionibus conuenit: idq. Phillipi Valleſij Galliæ Regis ſeculo viri pij & docti plurimi: deinde inter cæteros Iacobus Capellus Aduocatus Regius, Marillacus, Seguierius, Menillius, Thuanus, Iacobus Faius & Ludouicus Seruinus tam publicis actionibus quàm ſcriptis ſuis aſſeruerunt & confirmârunt: potiſſimùm verò Capellus in libello quem Franciſco I Regi obtulit, & Seruinus, in libro Vindiciarum ſecũdùm libertatem Eccleſiæ Gallicanæ & Regij ſtatûs Gallo Francorum, Auguſtæ Turonum edito; ex quo in Lectoris gratiam deſcripſi, quæ ſequuntur: *Olim* inquit, *Leuitæ in terrã ſanctã prædia non poſſidebant ſaltem hæreditario iure, vt ex Deuteron.* 10 *&* 18, *& Leuit.*25, *capitibus diſcimus. Sic neque teſte Plinio Druidæ in Gallis Clericis verò & Monachis Chriſtianis ſub veteribus Principibus prohibitum fuit, ne quid ex donatione ſiue ex teſtamento caperent. Quod D. Hieronymus ad Nepotianum ſcribens diſertis verbis teſtatur, vbi non de conſtitutionibus Principum conqueritur, verùm ſe dolere ait, quòd Chriſtiani clerici meruerint hanc legem. Ea lex eſt Valentiniani, Valentis, & Gratiani ad Damaſum Epiſcopum vrbis Romæ. Eccleſiaſtici, &c. Cod. Theodoſ. de Epiſcopis & Cleric. & Eccleſ. In qua tamen Legi Moſaicæ contra[illegible]m eſt quod ijs capere liceat, vt à propinquis ad quorum ſucceſſionem vel bona iure ciuili vel edicti beneficio admitterentur. Sed durior lex in Gallijs ſcripta eſt, aut iure non ſcripto, & conſuetudine Lex Moſaica repetita, per quàm Clericis prædia poſſidere nõ licuit de qua Sydonius Apollinaris. Obtinuit, inquit, vt portio noſtra ſit Dominus, atq; vt adſcripti turmis contribulium Leuitarum non remineamus terreni, quibus terra non remanet. Inchoemuſq. vt à ſeculi lucris, ſic quoq. à culpis peregrinari Scio Saluianum Maſſilienſem in lib. 3 ad Eccleſiam Chatolicam ſic dixiſſe: Qui antiſtat in Euangelio Sacro, antiſtare debet in humano teſtamento ſed præponũtur tenebris luci, terra Cœlo mundus Deo. Quibus verbis aduerſus eos exclamat qui liberis religionem ingredientibus non eſſe opus dicebant æquam accipere cum Fratribus Patrimonij portionem. Sed ea lex erat illius ſæculi vt dandos quidem vitæ vſus Chriſtiani cenſerent et cui vita concederetur. verùm vſufructu dato tolleretur proprietas: Nimirum parentes liberos abdicabant quos religioni dicabant, & eos iubebant, quaſi Latinos eſſe libertos, vt viuerent ſcilicet quaſi ingenui, & morerentur vt ſerui. Certè ſub Leonis Papæ I temporâ ferunt Hilarium Arclatenſem Epiſc. cùm bona ſua propinquis reliquiſſet, ea non ſolùm quæ Arelatenſis habebat: Eccleſia iure optimo poſſediſſe verum acceptis numeroſis hæreditatibus ampliauiſſe. Ita dixit Proſper in lib 2. de vita contempl. c.9 vbi idẽ refert de Sancto Paulino. Sed credibile eſt, imò aliter haud credendum, illos à Principibus gratiã impetrâſſe qualem vulgò noſtri literas amortiſationis vocant. Sanè Conſtantinus Eccleſias tam Orientales quàm Occidentales ampliſſimis prædijs dotâſſe dicitur vt vict⁹ Clericis præberetur. Sed ſi donatis vel ab eo vel ab alijs poſſeſſionib⁹ Eccleſiaſtici rectè vſi fuiſſẽt, quarũ prima pars veteribus Canonib⁹ Epiſcopo aſſignata erat, vt peregrinos inopes hoſpitio exciperet. ſecũda alẽdis Clericis impẽdebatur tertia pauperibus quarta fortis tectis ſacrarũ ædiũ: forſitan, vt vir pius dixit, nõ tot hoſtes hodie pateretur Eccleſia; nec eſſẽt huiuſmodi legibus diuitiæ Clericorũ poſſeſſioneſq circũſcriptæ. At iuris etiã Canonici profeſſores dicũt; Apoſtolos futurã Eccleſiã in Gẽtibus præuidẽtes; idcirco prædia in Iudæa non adeptos: ſed pretia tãtùm ad fouẽdos egẽtes. Et ab ijs profertur Canõ;* Futurã, *qui à Gratiano Melchiadi Papæ tribuitur, inſertus cauſa 22.q.1, vbi hæc ſcripta ſũt Cõſtantinũ M. fabricãdi Eccleſias in ſuo degentibus Imperio licentiam dediſſe, & prædia conſtituiſſe tribuenda. Tum hæc adiecta : Denique idem Princeps donaria immenſa contulit, & fabricam templi primæ Sedis Beati Petri inſtituit: adeò vt ſedem Imperatoriam relinqueret, & Beato Petro ſucceſſoribuſque ſuis profuturam concederet.*

At quidã proferũt Vrbani Papæ decretũ quo ſtatutũ fuiſſe dicũt, vt Eccleſia Romanæ liceret prædia poſſidere quorum prouentibus ipſius Miniſtri alerentur: & hoc decretum à Gratiano refertur

in

in ille cauſa 12, q. 1, in Canone, Videntes. *Addũt horum bonorũ alienationem ſub excommunicationis pœna interdictam. Sed quis præſumat, ſanctum illum Martyrem Vrbanum, qui ſub Heliogabale cum alijs Chriſtianis in latibulis ſe occultabat, & cuius omnis cogitatio, motuſq; animi in capiendis de propagandâ Religione conſilijs, & pertinentibus ad beatè viuendum ac benè moriẽdum, aut in ſtudiis ſcientiæ cognitioniſq; Diuinæ verſabatur, in terras ferri voluiſſe? Tum Chriſtiani omnes, nec vitijs animum applicabant, nec diuitijs, ſed martyrij gloriam quærebant: & poſſeſsionum fruſtrà ab ipſis acquiſitum fuiſſet dominium: cum ijs frui non liceret. Quamobrem cælum petebant, & ſolo animi ardore concaleſcebant. Ab alijs igitur, quàm à Pontificibus martyrium paſsis huiuſmodi de licentia poſſeſsionum acquirendarum probationes quærendæ ſunt, ſiue in Italiâ, ſiue in alijs locis. Quæ verò ſub Principibus Chriſtianis, vel in Galliis, vel alibi eis data ſunt: ea non niſi permittentibus Principibus habuère vt ex Gregorij I Papa lib. 5, Epiſt. 5, colligi poteſt, vbi prædiorum, quæ in regna Galliarum ad eum pertinebant, Rectorem candidum Regina Brunichilda commendat. Et quod in c. 1 de cenſibus, & in alijs iuris Canonici locis ſcriptum eſt, prædia conceſſo fuiſſe Presbyteris, depromptum eſt ex capitularibus Caroli Magni, & Ludouici: vbi de Manſo, quod Eccleſiæ vnicuiq; tribuitur mẽtio fit.*

Verùm quæ cauſa eſt, cur in Gallijs, & in alijs multis regionibus, Clericis prædia ſine licentiâ Principis habere non liceat? Huius rei ratio eſt, quòd cum prædia ferè omnia vel feudorum Dominis, vel ijs qui cenſuales appellantur, penſiones & tributa debeant, quæ ex mutatione poſſeſſorum illis pendi ſolent, exſtinguerentur: nec cenſui cenſendo fundi ampliùs vlli eſſent, id eſt, nec emerentur, nec vẽderentur, ſi Eccleſiaſtici ees acquirerent. Etenim Eccleſiæ, Collegia, & Ciuitates, quibus olim res templorum, id eſt, ædificiorum Idolis ſacratorum, ab Ethnicis ablatas Imperatores tribuerunt. Denique corpora omnia & vniuerſitates manus mortua vocantur: quia legionibus ſimiles ſunt, ex quibus licet multi decedant: tamen cùm in eorum locum alij ſubjiciantur, eadem exiſtimantur, vt idem populus, idem Magiſtratus qui abhinc centum annis fuerunt, quamuis ex illis nemo ſuperſit. Et hanc ob cauſam cùm etiam iure communi rerum Eccleſiaſticarum alienatio prohibita ſit, Regijs quoque conſtitutionibus anno 1402, & multis Senatuſconſultis, tam Regi quàm Nobilibus, & alijs feudorum & cenſualium prædiorum Dominis conſultum eſt, vt Eccleſiaſtici gratiam à Principe obtineant, & poſteà hominem, quem leges aliquæ municipales viuentem, morientem & confiſcantem appellant, dominis eſſerant, & pro eo iure quod quidam Morticinium, alij indemnitatem vocant, partem tertiam rei æſtimatæ, vel aliam ex arbitrio iudicis ſoluere teneantur. Rex verò ſolus huiuſmodi conceſſiones dare poteſt, quibus renũciat iuri cogendi Eccleſiaſticos ad transferendas res alienatas in idoneam Laicorum manum. Et hæc ratio eſt: quoniam inter eſt Principum, ne Eccleſiaſtici tot prædia comparent, vt Laicos ſpolient: & ita breui habeant rerum omnium copiam. Quâ ratione frequentibus Senatus Pariſiẽſis placitis cautum fuit, ne abſque permiſſu Principis vlla immobilia Clerici vel religioſi teneant: & ita contra Chathalaunenſem Epiſcopum iudicatum fuit anno Domini 1277. In ſumma hoc ius ad Principem pertinet, vt ſine eius licentiâ Eccleſiaſticæ perſonę nihil poſſidere queãt. Vnde Iuo Carnotẽſis in Epiſtolâ, ex authoritate D. Auguſtini, contra Clericum dicentem, *quid mihi & Regi?* ita ſcribit: *Quid tibi ergo & poſſeſsioni? Per iura Regum poſsidentur poſſeſsiones. Dixiſti: Quid mihi & Regi? Noli dicere poſſeſsiones tuas; quia ad ipſa iura renunciâſti humana, quibus poſſeſsiones tenentur. Quòd ſi hac & æterna lege ſancita eſſent, nõ eſſet in manu Principum, vt ea in quibuſdam diſtrictè iudicarent, in quibuſdam miſericorditer relaxarent.*

Hoc ius autem, quod Eccleſiaſticæ perſonæ & Religioſi ſeu Monachi, quos *Homines manûs mortuæ* Galli vocant, prædia ſine Regis licentia poſſidere non poſſint, non modò apud Gallos, ſed apud Hiſpanos quoq; locũ habet cuius rei teſtis eſt Petrus Belluga Valẽtinus, in ſuo ſpeculo, titulo de *Amortiſationibus.* Hoc iure etiã nuper Sereniſſimus Dux & Senatus Venetus aduerſus Eccleſiaſticas perſonas vſus eſt, decreuitque, *Bona à Laicis abſque licentia & conſenſu ducis & authoritate Senatus ad Eccleſiaſticas perſonas nullâ alienatione transferri poſſe.* *Hoc ius apud omnes ferè populos locum habet.* *Hiſpani.* *Veneti.* *Angli.*

EDVARDVS I Anglorũ Rex edicto quoq; ſtatuit, *vt nemini hominum liceret dare prædia collegijs Monachorũ: vtq; non liceret etiã Monachis, aut alijs Sacerdotib⁹ emere poſſeſsiones, ne poſſeſsiones eiuſmodi Cænobiorũ aliorũue Sacerdotiorũ dotes fierẽt.* Et legẽ hãc *ad Manũmortuã* vocàrunt, quod res ſemel datæ collegij Sacerdotiũ, non vtiq; rurſus vẽderentur, velut mortuę, hoc eſt, vſui aliorum mortalium in perpetuum ademptæ eſſent. Polyd. lib. 17.

Moris fuit etiã apud Anglos, vt hæredes executoreſue rationẽ bonorum relictorum reddãt Epiſcopo vel Archidiacono, eorãq; eis iureiurando promittant, ſe executuros, quæ de mortui facienda conſtituiſſent: ex quibus bonis æſtimatis ipſi Epiſcopi & Archidiaconi vectigal aliquod, & idem pergrande ſæ[...]numero capiebant, non ſine maximo hæredum detrimento. At HENRICVS VIII Rex illud ad minimã pecunię ſummã redegit. Quo facto tam pio & ſancto

ſto quàm iuſto, valdè ſui populi commodis conſuluit. Polyd. l. 27.

III. *De* MONASTERIORVM *Confirmatione.*

EXſtructo vero Cœnobio aliquo cõfirmabatur, vel ab *Imperatore:* vel à *Rege,* & penes hos ſolos diu hæc poteſtas permanſit. Tandem eam ſibi vendicârunt quoq; *Romani Pontifices.* Cõfirmationem ſequebatur dedicatio ſeu cõſecratio, quæ ab initio fiebat per Metropolitanos, acceptâ priùs legitimâ donatione: vt patet ex Gregorij lib. 8. indict. 3, epiſt. 63.

IV *Qua loco* MONASTERIIS *prouidendo ſint.*

QVæ loca autem & qualia ædificia ſint prouidenda Monaſterijs, definiuit Synodus Moguntina iuſſu Caroli M. anno 813, habita, c. 20 in hunc modum: *Dignum ac neceſſariũ eſt, vt miſſi per quacunq; loca directi ſimul cum Epiſcopis vniuſcuiuſq; diœceſis, perſpiciant loca Monaſteriorũ Canonicorum pariter & Monachorum, ſimiliterq; puellarum, num in apto & congrua loco ſint poſita, vbi cõmodum neceſſariũ poſſit acquiri, quod ad vtilitatẽ pertinet Monaſterij, ſicut in Sancta Regula dicitur. Monaſterium autem debet conſtitui, vt omnia neceſſaria intra Monaſterium exerceantur, vt nõ ſit neceſſitas Monachis vel Clericis vel Puellis vagãdi foras, quia omninò non expedit animabus earũ. Similiter quoq; ædificia Monaſteriorum ſupradicti miſſi, & cum eis Epiſcopi, per diuerſa loca prouideãt, an apta ſint, & cõgruenter ſancta profeſſioni cõpoſita, vel num clauſtrum firmũ habeãt, in quo ſaluari poſſint animæ in eis cõmorantium ſub diſciplina canonica vel regulari. Vbi autem aliter inuentũ fuerit, hoc omnimodò Epiſcopus loci ipſius faciat emẽdari, ita vt condignam profeſſione eorũ ad cuſtodiam habeant Canonici vel Monachi atque Nonnanes, ne detur eis occaſio malefaciendi.*

Monaſteria ab initio tenuia, mox auguſta facta. Data eſt igitur à principio opera tantùm, vt eiuſmodi Cœnobia ædificarentur, quæ neceſſitati & vtilitati ſeruirẽt. Progreſſu verò tẽporis facta ſunt Monaſteria, præſertim Benedictinorũ, auguſta & ampla, quæq; omnem modũ magnificẽtiæ excederẽt. Vnde Bruchius de Monaſterijs Germaniæ ita de iis canit.

Semper enim valles ſylueſtribus vndiq; cinctas
Arboribus Diuus Bernardus, amœnoque prato
Et fluuios: Iugo ſed Benedictus amabat & arces
Cœlo fugientes, è quarum vertice latè,
Proſpectus petitur Seceſſum plebis vterq;

Monaſterium Tegerſeenſe. Monaſterium *Tegerſcenſe* in Bauaria, foſſâ, mœnibus, tormentis bellicis, & alijs huiuſmodi inſtar Regiæ olim inſtructum, munitumque fuit, Auentino teſte libro 3 Annalium. *Fuldẽſe.* *Fuldenſe* quoq; Cœnobium Regiæ ſimiliùs, quam Monachorum Cellæ ſeu habitaculo, ad eiuſdem nominis amœniſſimũ ac piſculentiſſimum fluuium, & intra eiuſdẽ nominis præclaram ciuitatem, amœniſſimo loco fundatũ & conſtructũ, elegantiſſimiſq; ædificijs exornatũ eſt. Extra ciuitatis mœnia in quatuor angulis circa ſe quatuor alia magnificẽtiſſima ac ſplẽdidiſſima Monaſteria, in altiſſimis mõtibus ſita, & Abbatibus Fuldẽſibus cõdita fũdataq; habet: videlicet Diui Ioãnis Mõtẽ, Nouũ Mõtem, S. Petri Montẽ, ac Frauenbergum, quaſi Dominarum vel noſtræ Dominæ, id eſt, Beatæ Virginis Mõtem: & parochiale templum S. Floriani: in quorum Monaſteriorum medio quaſi, ſitum eſt Fuldenſe Cœnobium.

Reprehendit autẽ hanc Monachorũ põpam, ſeu profeſſione eorũ indigniſſimam, & à primorũ Monachorũ ſimplicitate alieniſſimã Trithemius Abbas Spanheimenſis in Chronico Hirſaugienſi folio 6 grauiter admodũ *Veteres,* inquit, *olim Monachi Cellas quidem, Eccleſias & alias mẽſiones humiles habebãt & tenebroſas: ſed eorũ corda erãt lucida valdè in amore Dei omnipotentis, & in ſcientia Diuinarũ Scripturarũ. Noſtri autẽ Eccleſias, Cellas, domoſq; & omnes mẽſiones luciduſſimas fabricãt, ſed corda eorum vitijs & deſidiâ plenâ, tenebroſa ſunt: quoniam nec Deum ſicut debuerant, diligant, nec Lectionibus Scripturarum animũ intẽdunt.* *Auguſta & magnifica Monaſteria reprehenduntur.* Laurentius Iuſtinianus quoq; Patriarcha Venetus nõ probauit in Monaſterijs ſplẽdida, magnifica & ampla ædificia: cumq; videret talia: caput quaſſãs dicebat: *Nõ ſic Patres noſtri, nõ ſic.* Dormitoriũ ipſe fecit apud Leonicũ ex ſepe & creta, cùm tamen lateritiũ facere poſſet propter Monaſterij facultates. Dicebat enim, *nullã rem Monachum aſpicere debere in hoc ſeculo, qua deſideriũ illius teneret,* vt refert Bernardus Iuſtinianus de eius vita apud Surium tomo primo, de Vitis Sanctorũ.

V. *Ne duplicia fiant* MONASTERIA.

DVplicia Monaſteria fieri, vel in vno Monaſterio Monachos & Monachas ſimul habitare non debere, Gregorius M. in Regiſtro decreuiſſe legitur: vbi hæc verba extant: *In nullo loco Monachos & Monachas permittimus in vnũ Monaſteriũ habitare: ſed nec ea quæ duplicia Monaſteria vocantur. Et ſi quid tale eſt, religioſus Epiſcopus mulieres quidem in ſuo loco manere ſtudeat, Monachos autem aliud Monaſteriũ ædificare cogat. Si autem plurima ſint talia Monaſteria ſeparẽtur in alijs Monaſterijs Monachæ, & in alijs Monachi: res autẽ quas habẽt communes ſecũdùm iura eis cõpetentia diſtribuantur.* Ferè eadem verba extant in Authent. de Sanctiſſim. Epiſcop. §. Si quis autem ad Monaſticam vitam. Idem etiam Decretum fuit in Nicæna 2 Synodo cap. 20, 18, q. 2. Definimus. Citatur à Gratiano ex 8 Synodo: ſed eſt error Gratiani: nam ex

ſtat

Vnde intelligitur, habuiſſe Abbatiſſam quoque ſuum inſpectorē, & quaſi Cœnobij curatorem, videlicet ex Monachis aliquē, qui tamē ſeorſim habitârit, & cui nec cum alia virgine ſola, niſi cum Abbatiſſa, loqui liceuerit. Conſtantinopolitana 6 Synodus vniuerſalis c.47 ſtatuit etiam, *ne vir in Monaſterio Mulierum dormiat*. Et Nicæna 2 Synodus ca. 20, ita ſancivit, *Non Monachus liberè cum Monacha loquatur, vel Monacha cum Monacho ſeorſum confabuletur, nec cubet Monachus in fœminarum Monaſterio, nec Monacha ſeorſum comedat. Et quando quæ ſunt vitæ neceſſaria parte virorum ad regulares Fœminas deferuntur, extra portam hæc accipiat Monaſterij muliebris Præfecta cum aliqua anu Monacha. Si autem euenerit, vt aliquam cognatam velit Monachus aſpicere, præſente Præfecta cum ea colloquatur exiguo & breui ſermone, & max ab ea recedat*, 18, q. 2. Definimus. Citat hanc Canonem Gratianus ex Synodo 8: ſed eſt ſeptima. In Foroiulienſi verò Synodo ca. 12, præcipitur, *vt Monaſteria Virginum nulli fas ſit adire, neque Epiſcopis, neq; Presbyteris & Diaconis vel viſitationis, vel prædicationis gratiâ, ſine licentia Epiſcopi, & vt tunc ſecum habeat teſtes*. Et Moguntina Synodus iuſſu Caroli M. anno 813, habita, cap. 26. decreuit, *Presbyteris tantùm ad Miſſarum ſolennia puellarum Monaſteria ingredi licere quibus finitis ſtatim egrediantur*. Idem etiam ſancitur in Arelatenſi Synodo 4, vbi & Clerici & Monachi iuuenes à puellarum Congregationibus prorſus arcentur, niſi aut paterna aut germana neceſſitudo id poſtulet: probatæ autem vitæ & ætatis prouectæ viri, ad quaſcunq; Virginum ſacratarum neceſſitates vel miniſtrationes permittuntur intrare.

VIII MONASTERIA *in profanos vſus non conuertenda.*

MOnaſteria quæ conſecrata ſunt, non debere fieri ſecularia habitacula Chalcedonenſe Concilium definiuit ca. 24, ad hunc modum: *Quæ ſemel ſunt dedicata Monaſteria, & res quæ ad ea pertinent, Monaſterijs reſeruentur, nec fiant ampliùs ſecularia habitacula. Qui verò hoc fieri permiſerint, Canonum condemnationibus ſubiaceant*. Hic Gloſſa indicat præcipere Concilium, ne de Monaſterio vnquam fiat ſecularis Eccleſia. Excipit autem illa, niſi enormiter Monachi in Monaſterio viuant: tunc enim poſſe Monachos remoueri & inſtitui ſeculares Canonicos, cum authoritate tamen Papæ vt habetur extra ne Cleri, vel Mo. relatum: niſi ſint alij de Ordine eius Monaſterij, per quos poſſit locus ille reformari: vt extra de religioſè domo. Econtra verò licet Epiſcopo de ſeculari Eccleſia facere, regularem, hoc eſt, vnam ex parochianis Eccleſijs ſeu Baſilicis Monaſterium facere, ſicut decernitur Toletana Synodo 3, cap. 4, extra de Eccleſ. ædific. ad audientiam. Gregorius M. Ioanni Rauennati Archiepiſcopo ita quoque ſcribit: *Peruenit ad me, quòd in Eccleſijs fraternitatis tuæ, aliqua loca dudum Monaſterijs conſecrata, nunc habitacula Clericorum aut etiam Laicorum facta ſint: dumque hi qui ſunt in Eccleſijs, fingunt ſe religioſè viuere, Monaſterijs præponi cupiunt, & per eorum vitas Monaſteria deſtruuntur. Nemo autem poteſt Eccleſiaſticis Officijs*, &c. & infra. *Proindè Fraternitas tua, ſi hæc quolibet in loco factum eſt, emendare feſtinet: quòd ego nullo modo patiar, vt ſacra loca pro Clericorum ambitu deſtruantur*, 18. q. 2, Peruenit. Et Gratianus 19, q. 3, Citat Canonem ex quadam ſeptima Synodo, quo prohibetur, *ne Monaſteria aut alia loca ſacra communia diuerſoria fiant*,

CAPVT XXI.

De Ordine MONASTERIORVM *&* ABBATVM.

INter Monaſteria & Abbates huius ſecundæ Claſſis Ordo quidam fuit & prærogatiui aliqua, ita vt alij alijs authoritate dignitateque excellerent. Nam Zacharias Papa 1 conſtituit, vt Cœnobium Caſſinenſe, quod à Gregorio III inſtaurari cœptum ipſe abſoluit dignitate, vigore & honorificentiâ, omnia alia Monaſteria in toto orbe terrarum ſiue extructa, ſiue extruenda, præcellat. Et Abbati eius in Conuentu Epiſcoporum ac Principum, ſuperiorem omnibus Abbatibus ſedem, & in conſilijs ac iudicijs priorem ſui Ordinis omnibus ſententiam tribuit. Epiſtola priuilegialis ad Petronacem in Chronico Caſſinenſi. Le. Hoſtien. Paulus Diaconus lib. 6, cap. 13, de geſtis Longobard. *Caſſinenſis Cœnobij dignitas.*

Monaſterium in Sueſſorum ciuitate à Gregorio M. lib. 12, cap. 32, conſtituitur caput Monaſteriorum Galliæ, vtque nullius ditioni ſubſit. *Monaſterij Sueſſonē. excellentia.*

Hunc morem ſeruârunt Monaſteria deinceps etiam in tertia & quarta Claſſe. Abbas enim Tegerſeenſis, omnes Boiariæ antiſtites præcellit dignitate. Nam Cœnobium ſuum foſſâ, mœnibus, tormentis bellicis & alijs huiuſmodi inſtructum, inſtar regiæ poſſidet: & more regulorum equeſtris ordinis Terrarchas perpetuos, Præfectum Aulæ, Rectorem Palatinarum ædium, Archimagirum & Pincernam habet. Auent. lib. 3. Annalium. *Tegerſeenſis Abbatis authoritas.*

Cluniacenſis Abbas Abbatum.

Cumq; Cluniacenſium Abbas Pontius ad Synodum, quam Paſchalis 2, Romæ habuit anno Domini 1117 veniens, ſeſe Abbatem Abbatum nominaret, eum titulum Caſſinenſes ei concedere noluerunt. Res igitur ad diſceptationem adducitur. Ac tandem Ioannes Cancellarius quærit, Cluniacenſeſne à Caſſinenſibus, an Caſſinenſes a Cluniacenſibus Regulam acceperint? Reſpondetur, non modo Cluniacenſes porcos, verùm omnes in Rom. orbe Monachos Regulam Benedicti à Caſſinenſi accepiſſe Cœnobio. Fertur ergo ſententia, Caſſinenſi Abbati id priuilegij competere. Chro. Caſſ lib. 4, c. 62.

Fuldẽſis Abbatia Regina Monaſteriorũ Germaniæ.

Ita Fuldenſis Abbatia aliarum omnium Germaniȩ Abbatiarum illuſtriſſima Domina ac Regina habetur, Abbas eius loci Princeps eſt Romani Imperij, vnus ex quatuor Imperij aut cathedræ potiùs imperialis Abbatibus, ordinaris & ſic dictis à Carolo IV, quòd ad pedes Cæſaris ſedere in publicis Imperij ſtatuum Conuentibus deberent: & ſunt Fuldenſis, Campidonenſis, Murbacenſis & Weiſſenburgenſis. Sed & omnium nõ Germaniæ ſolùm, ſed & Galliæ Abbatum Primas, & Romanȩ Imperatricis Archicancellarius, ſicut Magdeburgẽſis Archiepiſcopus Germaniæ Primas, Mogũtinus verò Imper. Rom. Archicancellarius antiquitus deſignatus, hac etiam adhuc tẽpeſtate ita haberi ſolet. Bruſchius de Monaſt. Germ. fol. 56, b. Cumq; ſub Abbate huius Cœnobij Berthoo Schlikio circa an. 1137 orta eſſet ſeditio & contentio in inter ipſius & Archiepiſcopi Magdeburgen. Miniſtros de Primatu ſedendi, is hæc dijudicanda ad imperatorẽ peruenit: vbi magnanimiter agente hanc ſuam cauſam Abbate, ipſius Auguſtæ Imperatricis (cuius perpetuus Archicancellarius eſt) fauore & ope facilè obtinuit, vt ſibi Princeps ſedendi locus adiudicaretur. Bruſchius ibid. fol. 60, b. Vide grauem cõtentionem inter Electorem Principem Coloniẽſem & Abbatem quendam Fuldenſem de Prioritate, vt vocant, ſedis à ſiniſtro latere Imperatoris & Comitijs Imperij Moguntiȩ celebratis. apud Cranzium lib. 6, c. 46, quam litem his verbis concludit author: *Væ tibi ſuperbia, quæ in cœlis nata, cum authore tuo ad inferna demergeris ſemper excrucianda.*

Augia diuitis Cœnobij dignitas.

Innocentius quoque III Papa dedit Comiti Henrico à Calben Abbati Augiæ diuitis priuilegium anno Domini 1207, in quo Romæ & in omnibus Synodis huius Cœnobij ex ſpeciali gratia iubetur ſedere ad pedes Romani Pontificis, & tenere in manu librum Sacramentorum, Pontificiarum legum, poſitionumque & ordinationum Sanctorum Patrum Bruſchius de Monaſterijs.

S. Maximini authoritas.

Quemadmodum autem Abbas huius Monaſterij Auguſtæ ſiue Imperatricis Archicancellarius habetur, ita Abbas Cœnobij S. Maximini extra Vrbem Treuirim ſic priuilegijs, dignitatibus ac ſingularibus prærogatiuis inſignitus ac donatus eſt, vt Decanus plærumq; ſeptem præcipuarum Eccleſiarum Treuirenſium, Imperatricis Auguſtæ Archiſacellanus eſſe debeat, Bruſchio teſte de Monaſt. Germ. fol. 125, b.

CAPVT XXII.

De EXEMPTIONIBVS CLERICORVM & MONACHORVM *ab omnibus ciuilibus exactionibus ac oneribus.*

MOnaſteria plęreq; cùm opes acquiſiuiſſent, exactionibus ciuilibus erant ſubiecta, imò ſumptus quoq; bellicos, contra infideles præſertim, dare cogebantur ab initio. Stumpfius lib. 5, cap. 3. Chron. Gregorius quidem M. in Lateranenſi quadam Synodo (ſi Tomis Conciliorum credimus) conſtituit, vt Monaſteria Eccleſiaſticis conditionibus ſeu angarijs vel quibuſlibet obſequijs ſecularibus nullo modo ſubiaceant, nullis Canonicis curis deſeruiant, ſed remotis vexationibus ac cũctis grauaminibus, ſuũ opus perficiant. Verùm hoc cõſtituit ab initio propè Benedictini Ordinis, quando eius Monaſteria vel nullas, vel paruas & exiguas opes habebãt, quæ ſuorũ Monachorum ſuſtentationi vix ſufficerent. Omitto quòd ius temporis Monaſteriorum multorũ Monachi labore manuum victum ſibi quæritabãt: his ergo noluit Gregorius Principes ciuilibus oneribus & exactionibus moleſtos eſſe.

Quædam tamen Monaſteria poſterioribus temporibus quoq; ab huiuſmodi ciuilibus oneribus & exactionibus erãt peculiaribus priuilegijs exempta. Tale priuilegium dedit Carolus M. & eius cõiunx Hildegardis Vttẽburrhano Cœnobio quod ſic habet. Inueſtitus (Abbas Monaſterij) per nos liberum hũc ab omni exactione curiali vel munere permittimus abire. Amplius præſenti ſanè Abbati eiuſq; ſucceſſoribus, Monachis & hominibus ac negociatoribus præfati Monaſterij, qui à noſtra authoritate frequentia populi ad reliquias ſacras venientes inibi ſtatuimus hanc libertatis gratiam concedimus, vt vbicunque in regno noſtro ad negociandum perrexerint, ſiue in Ciuitates, vel in Oppida, ſeu Portum, Naueſq; petant, ſiue venientes ſeu redeuntes: ſine exactione Felonij cũ pace ſecuri tranſeãt & pergãt. Dat. anno Incarnationis Domini 769.

An

An ECCLESIASTICÆ perſonæ, *quibus etiam Monachi annumerantur, ſic ſint exemptæ, vt etiam ob grauia maximè & atrocia crimina, à ſeculari iudice vel poteſtate puniri non debeant.*

De immunitate Eccleſiaſticâ.

HÆc quæſtio ad hoc caput non incommodè referri poteſt. Ad eam verò facilis & prōpta eſt reſponſio, tam ex Apoſtorum, quàm ex Pontificum ſanctionibus, & Doctorum Sacræ Theologiæ, ac iuris Canonici & Ciuilis, vſuque fori.

Negatiua probatur ex Verbo Dei. Explicatio loci 1 Petr. 4.

Prodeat in primis D. Petri teſtimonium in Epiſt. 1, c. 4, v. 15, vbi ita ſcribit: *Nemo veſtrũ patiatur vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor.* Cuius loci expoſitio eſt in Concilio Matiſconenſi 1. circa tẽpora Pelagij II Papæ, c. 7, his verbis cõcepta: *Vt nullꝰ Clericꝰ de qualibet causâ extra diſcuſſionẽ Epiſcopi ſui, à ſeculari iudice iniuriã patiatur, aut cuſtodia deputetur. Quòd ſi quicũq; iudex cuiuscũq; Clericũ abſq; causâ criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio hoc facere fortaſſe præsũpſerit, quãdiu Epiſcopo loci illiꝰ viſũ fuerit, ab Eccleſia liminibꝰ arceatur.* Vbi notãda exceptio, ex qua liquet, in cauſis *Criminalibus*, maximè in eo Capitulo expreſſis, Clericos, iuriſdictioni ſecularium iudicum ſubjici debere. Quod adeò verum eſt, vt aliâ probatione non indigeat: ſubiungam tamen D. Pauli authoritatem in Epiſt. ad Rom. c. 13, ſic ſcribentis,

Explicatio loci Rom. 13.

Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non eſt enim poteſtas niſi à Deo: quæ autem ſunt, à Deo ordinata ſunt. Itaq qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit: qui autem reſiſtunt; ipſi ſibi damnationem acquirunt. Nam Principes non ſunt timori boni operis, ſed mali. Vis autem non timere poteſtatem? Bonum fac & habebis laudem ex illa: Dei enim Miniſter eſt, tibi in bonum: ſi autem malum feceris, time: non enim ſine causâ gladium portat: Dei enim Miniſter eſt vindex in iram ei, qui malum agit. Ad quę verba eleganter ſcripſit Chriſoſtomus his verbis: *Omnibus hæc præcipiuntur Sacerdotibus & Monachis: non autẽ ijs ſolis, qui huius vitæ negotijs occupãtur, ſtatim in ipſo Prooemio declarat Apoſtolus, cum ſic dicit, omnis anima; quaſi dicat, etiamſi Apoſtolus etiamſi Euãgeliſta, etiãſi Propheta, vel alius quiuis fuerit ſubiectio enim iſta non euertit pietatẽ.* Hęc ille.

Reſpõſio ad Canones in Decreto Gratiani contrarium aſſerentes,

Et illo ſæculo certum eſt, tam Laicos, quàm Clericos etiam in Capitalibus cauſis, Imperiali iuriſdictioni ſubiectos fuiſſe: quàmuis à quibuſdam aſſeratur, Eccleſiam quoq; de criminibus cognouiſſe, priuſquam ad Laicum iudicem deueniretur; ex Canone, *Si quis Sacerdotum*, qui Papæ Pio 1 tribuitur, à Gratiano relatus in collectione Decretorum cauſâ 11 q. 1, & ex Canone *Clericos*, qui Stephano in eadem collectione, cauſâ 3, q. 4, vbi hæc habẽtur: *Clericos Epiſcoporum ſuorum accuſatores vel inſidiatores de gradu decidere debere, & Curiæ tradi ſeruituros* Etenim horum Canonum fides ijs ſuſpecta eſt; qui vel eorum temporum doctrinam, vel authorum ſtylum vel ſtatum Imperij non ignorant: vt etiam omnes illæ Epiſtolę, quæ Rom. Pontif. vſq; ad Syricium Papã adſcribuntur, pro dubijs & incertis, ne dicã ſuppoſititijs habentur: quemadmodum & liber, qui inſcribitur *Canones Apoſtolorum*, à quibuſdam liber de Epiſcopis nuncupatus: in quo nõnulla de Clericorũ criminibus referũtur.

Ex decretu Imperatorum.

Sed vera eſt hiſtoria Eccleſiaſtica de Paulo Sâmoſateno, qui Aureliani Imp. authoritate ab Eccleſia, vnde aliter abigi non poterat, expulſus fuit. Vera quoque lex eſt Philippi, qui primus Imperatorum Chriſto nomen dedit, in L. data opera. C de his qui accuſare poſſunt vel non aduerſus incendiarios ſine vllo perſonarum diſcrimine. Quis verò neſciat, in illa accuſatione, aduerſus Athanaſium Alexandrinum Epiſcopum calumnioſè inſtituta, cum Arſenium occidiſſe falsò argueretur à Conſtantino M. datos iudices, qui in Synodo ſederent, vt ea de re cognoſcerent. Et Stephanum Antiochenum Epiſcopum (vt Theodoretus teſtatur, & alij hiſtorici Eccleſiaſtici) ſub Conſtante & Conſtantio, à Legatis, quos ad fratrem Conſtans miſerat, de vi publica & lege Corneliâ deſicarijs reum peractum, & eorum iudicio in Palatio Principis, non in Eccleſiâ damnatum fuiſſe? Sed omnium inſtar eſſe poterit, quod habetur in Epiſtola mille Epiſcoporum ad Imratorem ſcriptâ: qui cum ab eo per literas rogarentur, vt de Concilio Chalcedonenſi, & ſimul de Timotheo Aeluro, qui reus erat homicidij, & Alexandrinum Epiſcopatum ambijſſe dicebatur, quid ipſis videretur, ſcriberent, hæc reſponderunt: *Legibus ageret: quæ enim Crimina ei objicerentur, menſuram egredi Eccleſiaſticæ vindictæ.* Quâ de re alij ad eundem Imperatorem ita ſcripſêre: *Timotheus veſtram iuſtitiam debet experiri ſolummodo; quoniam ad magnitudinem commiſſorum eius poteſtas Eccleſiaſtica non ſufficit.* Aliud prætereà exſtat illius ſæculi ſcriptum his verbis:

De delictis autem & præſumptionibus quæ nefandè commiſit, Reip. legibus, & earum Præſidibus, ſecundùm rationem iudici competenti ſubdetur. Et Euagrius author eſt, à Zenone Imperatore aduerſus Alexandrinum & Antiochenum Epiſcopos latam fuiſſe ſententiam, ob hoc ſolùm, quòd alter coram ipſo Principe mentitus fuiſſet, alter Baſiliſci partes foueret.

Deniq; vt alijs exemplis cõpluribus facilè demõſtrari poteſt, etiá in ijs quæ ad Eccleſiam pertinent, ſecuritatem Eccleſiaſticam ſeueritate Principum ſemper adiuuari profuit: quod ex D. Auguſtino refert Decretorum compilator Gratianus, in C. *prodeſt*, 23 quæſt. 5, & idem D. Auguſtinus alicubi ſcribit: *Malos quoſdam Clericos Curiæ traditos fuiſſe.* An vt Curiæ ſeruirent? An verò (vt poſteà factũ eſt) Imperiali brachio mancipati ſunt, à Magiſtratibus ſecularibus puniendi (Certè hęc verba *(Tradi Curiæ)* quam interpretationem recipere debeant: an illam, quam Innocentius III Papa dedit in Canone *Nouimus*, de verb. ſignif. in collectione Decretalium à Gregorio IX Pontifice factâ optimè norũt ij, qui Theodoſianas leges ex recto patriorũ Iuris interpretum ſenſu didicerunt: inter quas notanda conſtitutio, in L. *ne quis officialium*, *C. Theodoſiano*, tit. *de Decurionibus.*

Iuſtinianus notat differentiam ciuilium & Eccleſiaſticorum Criminum.

Sed vt ad alias pergamus authoritates: tres exſtant Iuſtiniani Conſtitutiones; nimirum Nouellæ 79, 83, & 123, in quibus Ciuiliũ & Eccleſiaſticorum Criminum differentia notatur, & in illa maximè 123, cuius cap. 8, *conſtituit Princeps, ne propter quemlibet caſum Epiſcopus ad ſecularem iudicẽ trahatur* CITRA IMPERIALEM IVSSIONEM: quib[9] poſterioribus verbis ſũmi Imperij ius ſibi reſeruat.

Ex Summorum Pontificum decretis.

Ioannes Papa.

Et hoc agnouit Ioannes Papa, in Epiſtola Inter claras. Codici Iuſtiniano inſertâ, ſub tit. *de Summâ Trin. & fide Catholica*, vbi de Imperiali Iuriſdictione ſic ait: *Non ei* (S. Imperatori) *parua vicisſitudo à potentia diuina tribuitur, per quem nullis rugis Eccleſia diuiſa ſecernitur, nullis inſertis maſculis variatur. Scriptum eſt enim: quia cum Rex iuſtus ſederit ſuprà ſedem, non aduerſabitur ei quicquam malignum.*

Pelagius.

Pelagius etiam Papa in Epiſtola 3 Inter Epiſtolas Decretales S. Pontificum Anno 1591 editas Romæ, Narſæ in Italia Duci ſcripſit in hunc modum. *De Liguribus atq; Veneticis & Hiſtris Epiſcopis quid dicam? quos idonea eſt excellentia veſtra & ratione & poteſtate reprimere; & dimittitis eas in contemptum Apoſtolicarum ſedium de ſua ruſticitate gloriari.* Et ſtatim ſubjicit: *Nolite ergo dubitare, huiuſmodi homines Principali vel iudiciali authoritate cõprimere: quia Regula Patrum hoc ſpecialiter conſtituerunt; vt, ſi quis Eccleſiaſtici Officij perſona, cui ſubiecta eſt, reſtiterit, vel ſeorſum collegerit, aut aliud altare erexit, ſeu Schiſma fecerit, iſte excommunicetur atque damnetur. Quod ſi fortè & hoc contempſerit & permanſerit diuiſiones & Schiſma faciendo, per poteſtates publicas opprimatur.* Quæ verba citantur à Gratiano, C. *de Liguribus*, causâ vigeſima tertia quæſtione quinta. Et his addenda eſt altera eiuſdem Pelagij Papæ Epiſtola quinta, quàm & citat idem Gratianus, C. *Iſtud* causâ 2, quæſt. 1, *Iſtud*, inquit, *eſt, quod à vobis popoſcimus, nunc iterum poſtulamus: vt Paulinum Aquileienſem Pſeudo Epiſcopum, & illum Mediolanenſem Epiſcopum, ad Clementiſſimum Principem ſub digna cuſtodia dirigatis: vt & iſte, qui Epiſcopus eſſe nullatenus poteſt, quia contra omnem Canonicam inſtitutionem factus eſt, alios vltra non perdat; & ille, qui contra morem antiquum eum ordinare præſumpſit, Canonum vindictæ ſubiaceat.* Quæ quidem nullo modo repugnant Canoni, *Pudenda*, qui eidem Pelagio tribuitur in Decreto Gratiani, causâ 23, q. 2, Quicquid ſit, ex iſtis Pelagij Epiſtolis manifeſtò apparet Summum Pontificem ad Principum ſecularium brachium confugiſſe: & hæc in Italia.

Ex decretis Conciliorum.

Apud Gallos verò Concilium Matiſconenſe, Canone ſuprà citato, veterem conſuetudinem, de puniendis authoritate iudicum ſecularium Clericis, homicidij, furti, vel maleficij, reis diſertis verbis confirmauit, & Francorum Epiſcopi, non niſi apud iudices Regios, atrociorum Criminum rei fuerunt delati. Scio quidem, & Prætextatum Rothomagenſem ſub Rege Chilperico, & Ebbonem Remenſem ſub Ludouico pio, aliosq; nonnullos ob Maieſtatis crimen in Synodis Epiſcoporum iudicio damnatos fuiſſe: ſed hoc Regum Chriſtianiſſimorum humanitati tribuendum eſt; qui, ne viderētur in propriâ causâ iudices ſeuerius agere, ideò Epiſcoporum concilio animaduerſionem reliquerunt. Quâ in re ſiquidem ſeſe mitiores & remiſſiores præſtitêre; non idcircò imminui ſuprema eorum authoritas potuit, à qua ſuâ ſponte deſcendere voluerũt, vt lenitati & clementiæ locum darent. Imò Leo IV Papa Regiæ ſe ſubmittens poteſtati, Regi Ludouico rationem reddidit, quòd aduerſus Saracenorũ Copias Romanos in armis habuiſſet, & illius etiá num exſtat Epiſtola, in qua Regi hęc ſcribit: *Nos ſi in competenter aliquid egimus, & in ſubditis legis tramitem non conſeruauimus, veſtro ac miſſorũ veſtrorum cũcta volumus emẽdare iudicio. quoniã ſi nos, qui aliena debemus corrigere peccata, peiora committimus; certè non veritatis diſcipuli, ſed (quod dolentes dicimus) erimus præ ceteris errorìs magiſtri. Inde magnitudinis veſtræ magnopere clementiam imploramus: vt tales adhuc quæ diximus, perquirenda miſſos, in his partibus dirigatis, qui Deum per omnia timeant, & cuncta (quemadmodum ſi veſtra præſens fuiſſet Imperialis gloria) diligenter exquirant. Et non tantùm hæc ſola, quæ ſuperiùs diximus, quærimus, vt examuſſim exagitent, ſed ſiue minora, ſiue etiam maiora illis ſint de nobis indicata negotia, ita eorum cuncta legitima terminentur examine: quatenus in poſterum nihil ſit, quod ex eis indiſcuſſum vel indefinitum remaneat.*

Et

Et hæc refert Gratianus in Decreto, cauſâ 2, q.7, C. *Nos ſi incompetenter.* Ad quem locum adnotat Gloſſa: *aliorũ iudicio Papam ſe ſubjicere poſſe argumento l, eſt receptũ, D. de iuriſd. om. ind.* ad quam notat Alexander de Imola: *Francorũ Regem etiam in ſuâ cauſâ iudicẽ eſſe poſſe; hac ratione quòd neminem in tẽporibus Superiorem agnoſcat, præter Deum.* Quod & alij Doctores Itali ſcripſerũt, & Princeps Philippus Pulcher Franciæ & Nauarræ Rex Bonifacio Papæ VIII idẽ; ſcripſit anno M, CCC, II. Et quòd de Rege Frãcorum hîc diximus, eadem ratione ád cæteros omnes penes quos ſummæ poteſtatis ius eſt, ſine controuerſiâ extendi debet.

At, inquiet aliquis, vera quidem hæc ſunt, & locũ habent, cum de crimine Maieſtatis agitur, Imò & ſuperioribus exemplis probatũ eſt, etiam in humicidio & alijs atrocioribus delictis idem obtinere. Quæ quidem abundè ſufficere potuiſſent; liber tamen & inſuper hoc addere, quòd in Concilio Sueſſionenſi, ſub Carolo Caluo Imperatore & Rege Francorum, contigit certè memoriâ dignum. In eo enim cùm duo Monachi in Crimen vocati eſſent, quòd de Pipinio, qui in Monaſteriũ ad perpetuũ relegatus erat, liberando cõſpirâſſent: congregati cum Abbate cæteri Cœnobitæ, ſpectatâ facinoris atrocitate cuius animaduerſionem ideò ad ſe nõ pertinere rati ſũt, Monachos illos expellendos decreuerũt; vt vindictæ publicæ, & pœnis à Laicis iudicibus Inferendis ſubjicerentur: *quia crimen Monachorum* (inquiebant) *ſuperare videretur aliorum* CVLPAS VSITATAS. Quibus verbis Docti in foro Pariſienſi Iuriſconſulti obſeruârunt, diſtinctionem fieri inter delictũ communne quod vocant, & priuilegiatum: non quòd Iudex Laicus in quibuſdam alijs caſibus aduerſus Clericos decernere nõ poſſit. Si enim verbi gratiâ, in cauſâ corã Iudice Laico pendẽti Clericus falſum cõmiſerit, vel ſi agatur de indulgentiâ à Principe conceſſa aut inobedientia Clerici contra prohibitionem aliquam à Regijs iudicibus factam venientis; certùm eſt, huiuſmodi criminum cognitionẽ & coercitionem ad Iudicem Secularem pertinere: quòd expreſſũ eſt in libro forẽſis praxeos, qui *Parlamenti ſtylus* inſcribitur, vbi plęraq; in hãc rẽ adnotat peritiſſimus Gallię & Germaniæ Iuriſconſultus Carolus Molinæus, cuius authoritatẽ ſequũtur etiam illi, qui ſe Catholiciſſimos dicũt, Hiſpani, qui, vt habemus Gallicana Cõcilia, quæ Secularẽ Iuriſdictionem cõmendant & tuẽtur, cuiuſmodi Moguntinũ & Cabilonẽſe, in quibus de degradatione Clericorũ quędã ſãctiones ſũt à Gratiano relatæ, In Canone *Dictum eſt nobis* 8 diſt. ita & ipſi habẽt in Hiſpania Concilij Toletani XII conſtitutionẽ, quæ in magnis criminibus Clericos etiã à ſacris altaribus, ex legũ Moſaicarũ præſcripto, auellendos decernit: vt Regijs aſpectibus præſẽtentur, & ſolus Princeps authoritatẽ ſuã interponat, & definiẽdi iudicandiq; poteſtatẽ habeat. In illis verò caſibus, qui priuilegiati dicũtur, dubiũ non eſt, qui Magiſtratus Secularis Iudex ſit, id enim in Gallia ſemper obſeruatũ eſt, licet Hortenſius Caualcanus I, C, Fiuizanenſis, in ſuo tractatu de *Regio Brachio*, cõtrà ſcripſerit, *cauẽdũ eſſe tanquã ab igne, ne facultas brachij Regij à Laicis cõcedatur directè, neq; per indirectũ, cõtra perſonas Eccleſiaſticas; à quibus*, inquit, *Laici omninò abſtinere debẽt*, Eccleſiã autẽ criminibus purgare nõ eſt eã lædere. Nec quiſquam objiciat, quaſi pro Clericis dictũ illud Dauidis Pſ. 104. *Nolite tãgere Chriſtos meos.* Hæc enim verba eũ ſenſum recipere nõ poſſũt, vt ex illis inferatur, à Iuriſdictione Sæculari Clericos eximi debere. Imò notãt Interpretes, hæc à Deo Abimelech Regi Gerar dicta fuiſſe; prohibendo, ne Rex ille, aut quiſpiam ex ſuis Vnctos Domini tangeret, id eſt, ne iniuriã illis faceret: non autem, ne Iure & Legibus in ipſos agere & animaduertere poſſet, vt etiã colligere eſt ex his quæ ſequũtur. *Et in Prophetis meis nolite malignari.* Itaq; cùm in Clericorũ perſonis crimina vindicantur: dicendùm nõ eſt, eos tanquam Chriſtus tangi; ſed potiùs vt Antichriſtos; cuiuſmodi ſunt, quicunque Chriſto Domino, & eius præceptis aduerſantur. Sunt qui abutantur hac D. Bernardi ſententiâ: *In criminibus ſeges noſtra eſt:* quam ita detorquent, vt ex ea probare velint, cauſas Clericorum criminales in foro tantùm Eccleſiaſtico tractandas eſſe. Sed alia mens fuit ſancti viri: nimirum vt doceret, monitionibus quoq; Eccleſiaſticis crimina exſecranda, vt flagitioſi terreantur. Audiant Richardum Cantuarienſem Archiepiſcopũ, in Epiſtola Richardo Vintoniẽſi, Gaufrido Heliẽſi, & Ioãni Noruicẽſi, Epiſcopis ſcripta, quę inter Epiſtolas Petri Bleſẽſis exſtat numero 75, vbi ob Iuriſdictionẽ Secularẽ ab Eccleſiaſticis vſurpatã, ſic cõqueritur: *Clerici*, inquit, *vel Epiſcopi occiſores Romã mittũtur, eũteſq; in delicijs, cũ plenitudine Apoſtolicæ gratiæ, & maiore delinquẽdi audaciâ, reuertũtur. Taliũ vindictã exceſſũ Domin⁹ Rex ſibi vẽdicat: ſed nos eã nobis damnabiliter reſeruam⁹, atq; liberã præbẽtes impunitatis materiã, in fauces noſtras Laicorũ gladios prouocam⁹. Ignominioſũ eſt quod pro capra vel ouicula grauior, pro Sacerdote occiſo pœna remiſſior irrogatur. Sed his & durioribus digni ſumus, qui iuriſdictionem alienam, & nobis omninò indebitam; ambitione temerariâ vſurpamus. Nam & in corpore Decretorum, & in Epiſtola ad Romanos, hac verba legiſſe me-* Explicatio loci Pſal. 104.

ces tamen apertè proteſtantur, earum ſe Regulam non approbare. De iiſdem lib. 3, Clement. tit. 10, cap. 2, ad hunc modum etiam præcipitur *Illas mulieres, quæ vulgò dicuntur Canonicæ Seculares, vt Seculares Canonicam vitam ducunt, non renunciantes proprio, nec profeſſionem aliquam facientes, per locorum Ordinarios ſi exemptæ non fuerint, ſuâ, ſi verò exemptæ fuerint, Apoſtolicâ authoritate præcipimus, viſitari per hoc tamen non intendentes earum ſtatum, Regulam ſeu Ordinem approbare.*

CAPVT XX.

I. *De* non ædificandis ECCLESIIS aut MONASTERIIS *ſine ſpeciali licentia Principis* vel *Magiſtratus eius loci.*

DOmicilia, in quibus tam Monachi quàm Moniales in hac etiam Secunda Claſſe habitârunt *Monaſteria & Cœnobia* dicebantur. Nulli verò licebat apud Veteres, præſertim Francorum, & poſteà Germanorum Imperatorum temporibus, ſine conſenſu & licentia ſpeciali Principis vel Magiſtratûs eius loci, non tam Eccleſiam, quàm Monaſterium vel Cœnobium ædificare. Nota ſunt, ex iis, quæ in libro noſtro de Templis pag. 33, diximus, Conſtantini Magni Imperatoris Decreta de Inſtaurandis Templis: quod ipſum etiam ſequentes Imperatores fecerunt: qui cum ciuitatem aliquam Imperatoriâ authoritate innouarent, non modò ciuilibus formis, ſed etiam priuilegijs & iuribus Eccleſiaſticis eam decorârunt: quæ ideò & ipſis auferre licebat, & hac de re, quæcunque vellent, pro arbitrio ſtatuere & decernere: vt teſtatur Balſamon ad Can. 17 Chalcedonenſis Concilij. *Si enim*, inquit, *eis permittitur, ea quæ voluerint de regionum finibus ordinare pro innouatis à ſe vrbibus; multò magis, Epiſcopatus Metropolium honorare donabunt, eorum qui promotiones deſignabunt, & alia quadam pro ea quam habent poteſtate iubebunt.* Huc etiam referri poteſt Nouella Iuſtiniani 67, de non ædificandis nouis Eccleſijs aut Monaſterijs: vt intelligatur, rerum quoque ſacrarum curam ad Principem pertinere, eiuſque authoritati competere, vt de ijs leges ferat, iubeat & vetet. Cui quidem maximè conuenit, quod habetur in tit. Digeſt. de Colleg. & Corp. Nimirum *extraordinarium crimen eſſe in eos, qui illicitum Collegium, vel quodcunque tale corpus, celebrant, id eſt, ſine authoritate Principis & Senatûs, quorum vel mandatis, vel Senatuſconſultis huiuſmodi Collegia & corpora diſſoluuntur.* Qua de re Tertullianus: *In Senatuſconſulta & Principum mandata coitionibus oppoſita delinquitur.*

Quod ſi & exemplis rem confirmari oporteat, non deſunt ea nobis. Pantheon in vrbe Roma, olim in Deorum gentilium cultum erectum, quum Bonifacius IV in ſacrum vſum conuertere vellet, priùs illi à Phoca hunc Imperatore impetrandum fuit, vt teſtatur Beda in Æſtiualibus de Sanctis, tomo 7, Platina & alij. Iidem referunt Honorium I. Baſilicam Diui Petri, tegulis æneis à Ioue Capitolino ſeu Romuli templo, ſed Heraclij Imperatoris licentiâ & permiſſu ablatis, opperuiſſe. Ex probatis authoribus quoque multa proferre poſſemus exempla, iiſque probare, primos per Gallias, Germaniam & alias Occidentis Prouincias Templorum & Monaſteriorum authores fuiſſe Francorum Reges, Clodoueum, qui primus inter illos fuit Chriſtianus: Item Chlotarium, Childebertum & Dagobertum: imprimiſque Carolum Magnum de quo referunt, quòd tot Monaſteria & Templa exſtruxerit, quot Latinorum literæ in Alphabetho ſint. Idem ſacras ædes, vbicunque in toto ſuo regno vetuſtate collapſas comperit, Epiſcopis & Abbatibus, ad quorum curam pertinebant, vt reſtaurarentur impetrauit, adhibens curam per legatos, vt imperata perficerent, vt Eginhardus in vita Caroli & Vrſpergen. in Chronico referunt. Denique per vniuerſam Galliam nulla Monaſteria, religioſæ domus & templa, nulla etiam Corpora & Vniuerſitates reperiuntur, niſi vel ſulius Principis liberalitate, vel ſaltem ipſius veniâ & approbatione extructa, vt ex vetuſtiſſimorum Collegiorum atque Cœnobiorum inſtrumentis ſeu talibus haud obſcurè perſpicitur: & ne hodie quidem vlla in Gallia conſtrui poſſunt, niſi Regio Diplomate priùs impetrato, & accedente præstereà ſupremæ Curiæ Sacrâ vice iudicantis Senatuſconſulto. Exēpla.

Interdum tamen fiebat, vt fundus à Principe futuro Cœnobio deſtinaretur, qui Eccleſiaſticæ ditionis eſſet, vel, vt Monachi per ſeipſos propria præſumptione Monaſteria conſtruerent, & hos

hoc modo eccleſiaſtica & ciuilia negotia perturbabant, ideò in Agathenſi Synodo Can.27, & Chalcedonẽſi c.4, ſancitum fuit, vt in exſtructione Cœnobiorũ ſemper accederet etiam cõſenſus Epiſcopi eius loci, propter pacẽ & tranquillitatem publicam. Sic enim habet Canon.4, Chalcedonenſis: *Quoniam nonnulli Monachali habitu vtentes, & Eccleſias ciuiliaq; negotia perturbant, temerè & citra vllam diſcriminis rationẽ in vrbibus circumcurſantes, quin etiam Monaſterio ſibi conſtituere ſtudentes, viſum eſt, nullum vſquã ædificare nec conſtituere poſſe Monaſterium vel Oratoriam domum, præter ſententiam ipſius ciuitatis Epiſcopi*.

Pontifices Rom hanc poteſtatem ad ſe rapiunt. Tandem ex Decreto Nicolai I Papæ circa annos 855 Romani Põtifices hãc poteſtatẽ ſibi ſolis arrogare auſi ſũt, *vt nemini abſq; præceptione ſeu nutu Papæ & Apoſtolicæ ſedis Baſilicam vel Eccleſiam conſtruere liceat.*

II. BONA à LAICIS ſine permiſſu Principis & authoritate publica ad Eccleſiaſticas perſonas Eccleſiarum & Monaſteriorum nulla alienatione transferri poſſe.

Confirmatio. HOc Sacris Legibus, tam etiam Imperatorum, quàm Regum ac Principum Chriſtianorum conſtitutionibus conuenit: idq; Phillipi Valleſij Galliæ Regis ſeculo viri pij & docti plurimi: deinde inter cæteros Iacobus Capellus Aduocatus Regius, Marillacus, Seguierius, Menillius, Thuanus, Iacobus Faius & Ludouicus Seruinus tam publicis actionibus quàm ſcriptis ſuis aſſeruerunt & confirmârunt: potiſſimùm verò Capellus in libello quem Franciſco I Regi obtulit, & Seruinus, in libro Vindiciarum ſecũdùm libertatem Eccleſiæ Gallicanæ & Regij ſtatûs Gallo Francorum, Auguſtæ Turonum edito; ex quo in Lectoris gratiam deſcripſi, quæ ſequuntur: *Olim* inquit, *Leuitæ in terrâ ſanctâ prædia non poſſidebant ſaltem hæreditario iure, vt ex Deuteron.* 10 *&* 18, *& Leuit.*25, *capitibus diſcimus. Sic neque teſte Plinio Druidæ in Gallis Clericis verò & Monachis Chriſtianis ſub veteribus Principibus prohibitum fuit, ne quid ex donatione ſiue ex teſtamento caperent. Quod D. Hieronymus ad Nepotianum ſcribens diſertis verbis teſtatur, vbi non de conſtitutionibus Principum conqueritur, verùm ſe dolere ait, quòd Chriſtiani clerici meruerint hanc legem. Ea lex eſt Valentiniani, Valentis, & Gratiani ad Damaſum Epiſcopum vrbis Romæ. Eccleſiaſtici, &c. Cod. Theodoſ. de Epiſcopis & Cleric. & Eccleſ. In qua tamen Legi Moſaico contrarium eſt quod ijs capere liceat, vt à propinquis ad quorum ſucceſſionem vel bono iure ciuili vel edicti beneficio admitterentur. Sed durior lex in Gallijs ſcripta eſt, aut iure non ſcripto, & conſuetudine Lex Moſaica repetita, per quàm Clericis prædia poſſidere nõ licuit de qua Sydonius Apollinaris. Obtinuit, inquit, vt portio noſtra ſit Dominus, atq; vt adſcripti turmis contribulium Leuitarum non remaneamus terreni, quibus terra non remanet. inchoemuſq; vt à ſeculi lucris, ſic quoq; à culpis peregrinari Scio Saluianum Maſſilienſem in lib. ad Eccleſiam Chatolicam ſic dixiſſe: Qui antiſtat in Euangelio Sacro, antiſtare debet in humano teſtamento ſed præponũtur tenebræ luci, terra Cœlo mundus Deo. Quibus verbis aduerſus eos exclamat qui liberis religionem ingredientibus non eſſe opus dicebant æquam accipere cum Fratribus Patrimonij portionem Sed ea lex erat illius ſæculi: vt donaos quidem vitæ vſus Chriſtiani cenſerent et cui vita concederetur. verùm vſufructu dato tolleretur proprietas: Nimirum parentes liberos abdicabant quos religioni dicabant, & eos iubebant, quaſi Latinos eſſe libertos, vt viuerent ſcilicet quaſi ingenui, & morerentur vt ſerui. Certè ſub Leonis Papæ I temporâ ferunt Hilarium Arelatenſem Epiſc cùm bona ſuo propinquis reliquiſſet, ea non ſolùm quæ Arelatenſis habebat: Eccleſia iure optimo poſſediſſe verùm acceptis numeroſis hæreditatibus ampliauiſſe. ita dixit Proſper in lib 2. de vita contempl. c.9 vbi idẽ refert de Sancto Paulino. Sed credibile eſt, imò aliter hand credendum, illos à Principibus gratiã impetrâſſe quolem vulgò noſtri literas amortiſationis vocant. Sanè Conſtantinus Eccleſias tam Orientales quàm Occidentales ampliſſimis prædijs dotâſſe dicitur vt victꝰ Clericis præberetur. Sed ſi donatis vel ab eo vel ab alijs poſſeſſionibꝰ Eccleſiaſtici rectè vſi fuiſſẽt, quarũ prima pars veteribus Canonibꝰ Epiſcopo adſignata erat, vt peregrinos inopes hoſpitio exciperet ſecũda alẽdis Clericis impẽdebatur tertia pauperibus quarta ſartis tectis ſacrarũ ædiũ: forſitan, vt vir pius dixit, nõ tot hoſtes hodie pateretur Eccleſia; nec eſſẽt huiuſmodi legibus diuitiæ Clericorũ poſſeſſioneſq; circũſcriptæ. At iuris etiã Canonici profeſſores dicũt; Apoſtolos futurã Eccleſiã in Gẽtibus præuidẽtes; idcirco prædia in Iudæa non adeptos: ſed pretia tõtùm ad fouẽdos egẽtes. Et ab ijs profertur Canõ;* Futurã, *qui à Gratiano Melchiadi Papæ tribuitur, inſertus cauſa 22.q.1, vbi hæc ſcripta ſũt Cõſtantinũ M. fabricãdi Eccleſias in ſuo degentibus Imperio licentiam dediſſe, & prædia conſtituiſſe tribuenda. Tum hæc adiecta: Denique idem Princeps donaria immenſo contulit, & fabricam templi primæ Sedis Beati Petri inſtituit: adcò vt ſedem Imperatoriam relinqueret, & Beato Petro ſucceſſoribuſque ſuis profuturam concederet.*

At quidã proferũt Vrbani Papæ decretũ quo ſtatutũ fuiſſe dicũt, vt Eccleſia Romana liceret prædia poſſidere quorum prouentibus ipſius Miniſtri alerentur: & hoc decretum à Gratiano refertur

in illa cauſa 12, q. 1, in Canone, Videntes. *Addũt horum bonorũ alienationem ſub excommunicationis pœna interdictam. Sed quis præſumat, ſanctum illum Martyrem Vrbanum, qui ſub Heliogabalo cum alijs Chriſtianis in latibulis ſe occultabat, & cuius omnis cogitatio, motuſq; animi in capiendis de propagandâ Religione conſilijs, & pertinentibus ad beatè viuendum ac benè moriẽdum, aut in ſtudiis ſcientiæ cognitioniſq; Diuina verſabatur, in terras ferri voluiſſe? Tum Chriſtiani omnes, nec vitijs animum applicabant, nec diuitijs, ſed martyrij gloriam quærebant: & poſſeſsionum fruſtrà ab ipſis acquiſitum fuiſſet dominium: cum ijs frui non liceret. Quamobrem cælum petebant, & ſolo animi ardore concaleſcebant. Ab alijs igitur, quàm à Pontificibus martyrium paſsis huiuſmodi de licentia poſſeſsionum acquirendarum probationes quærendæ ſunt, ſiue in Italiâ, ſiue in alijs locis. Quæ verò ſub Principibus Chriſtianis, vel in Gallijs, vel alibi eis data ſunt: ea non niſi permittentibus Principibus habuère vt ex Gregorij I Papæ lib. 5, Epiſt. 5, colligi poteſt, vbi prædiorum, quæ in regno Galliarum ad eum pertinebant, Rectorem candidum Regina Brunichilda commendat. Et quod in c. 1 de cenſibus, & in alijs iuris Canonici locis ſcriptum eſt, prædia conceſſa fuiſſe Presbyteris, depromptum eſt ex capitularibus Caroli Magni, & Ludonici: vbi de Manſo, quod Eccleſiæ vnicuiq; tribuitur mẽtio fit.*

Verùm quæ cauſa eſt, cur in Gallys, & in alijs multis regionibus, Clericis prædia ſine licentiâ Principis habere non liceat? Huius rei ratio eſt, quòd cum prædia ferè omnia vel feudorum Dominis, vel ijs qui cenſuales appellantur, penſiones & tributa debeant, quæ ex mutatione poſſeſſorum illis pendi ſolent, extinguerentur: nec cenſus cenſendo fundi ampliùs vlli eſſent, id eſt, nec emerentur, nec vẽderentur ſi Eccleſiaſtici eos acquirerent. Etenim Eccleſiæ, Collegia, & Ciuitates, quibus olim res templorum, id eſt, ædificiorum Idolis ſacratorum, ab Ethnicis ablatas Imperatores tribuerunt. Denique corpora omnia & vniuerſitates manus mortuæ vocantur: quia legionibus ſimiles ſunt, ex quibus licet multi decedant: tamen cùm in eorum locum alij ſubjiciantur, eadem exiſtimantur, vt idem populus, idem Magiſtratus qui abhinc centum annis fuerunt, quamuis ex illis nemo ſuperſit. Et hanc ob cauſam cùm etiam iure communi rerum Eccleſiaſticarum alienatio prohibita ſit, Regijs quoque conſtitutionibus anno 1402, & multis Senatuſconſultis, tam Regi quàm Nobilibus, & alijs feudorum & cenſualium prædiorum Dominis conſultum eſt, vt Eccleſiaſtici gratiam à Principe obtineant, & poſteà hominem, quem leges aliquæ municipales viuentem, morientem & confiſcantem appellant, dominis offerant, & pro eo iure quod quidam Morticinium, alij indemnitatem vocant, partem tertiam rei æſtimatæ, vel aliam ex arbitrio iudicis ſoluere teneantur. Rex verò ſolus huiuſmodi conceſſiones dare poteſt, quibus renũciat iuri cogendi Eccleſiaſticos ad transferendas res alienatas in idoneam Laicorum manum. Et hæc ratio eſt: quoniam inter eſt Principum, ne Eccleſiaſtici tot prædia comparent, vt Laicos ſpolient: & ita breui habeant rerum omnium copiam. Quâ ratione frequentibus Senatus Pariſiẽſis placitis cautum fuit, ne abſque permiſſu Principis vlla immobilia Clerici vel religioſi teneant: & ita contra Chathalaunenſem Epiſcopum iudicatum fuit anno Domini 1277. In ſumma hoc ius ad Principem pertinet, vt ſine eius licentiâ Eccleſiaſticæ perſonę nihil poſſidere queãt. Vnde Iuo Carnotẽſis in Epiſtolâ, ex authoritate D. Auguſtini, contra Clericum dicentem, *quid mihi & Regi?* ita ſcribit: *Quid tibi ergo & poſſeſsioni? Per iura Regum poſſidentur poſſeſsiones. Dixiſti: Quid mihi & Regi? Noli dicere poſſeſsiones tuas; quia ad ipſa iura renunciâſti humana, quibus poſſeſsiones tenentur. Quòd ſi hæc & æterna lege ſancita eſſent; nõ eſſet in manu Principum, vt ea in quibuſdam diſtrictè iudicarent, in quibuſdam miſericorditer relaxarent.*

Hoc ius autem, quod Eccleſiaſticæ perſonæ & Religioſi ſeu Monachi, quos *Homines manûs mortuæ* Galli vocant, prædia ſine Regis licentia poſſidere non poſſint, non modò apud Gallos, ſed apud Hiſpanos quoq; locũ habet cuius rei teſtis eſt Petrus Belluga Valẽrinus, in ſuo ſpeculo, titulo de *Amortiſationibus.* Hoc iure etiã nuper Sereniſſimus Dux & Senatus Venetus aduerſus Eccleſiaſticas perſonas vſus eſt, decreuitque, *Bona à Laicis abſque licentia & conſenſu ducis & authoritate Senatus ad Eccleſiaſticas perſonas nullâ alienatione transferri poſſe.* *Hoc ius apud omnes, ferè populos locum habet. Hiſpani. Veneti. Angli.*

EDVARDVS I Anglorũ Rex edicto quoq; ſtatuit, *vt nemini hominum liceret dare prædia collegijs Monachorũ: vtq; non liceret etiã Monachis, aut alijs Sacerdotib⁹ emere poſſeſsionẽs, ne poſſeſsiones eiuſmodi Cœnobiorũ aliorũue Sacerdotiorũ dotes fierẽt.* Et legẽ hãc *ad Manumortuã* vocàrunt, quod res ſemel datæ collegij Sacerdotũ, non vtiq; rurſus vẽderentur, velut morsuę, hoc eſt, vſui aliorum mortalium in perpetuum ademptæ eſſent. Polyd. lib. 17.

Moris fuit etiã apud Anglos, vt hæredes executoreſue rationẽ bonorum relictorum reddãt Epiſcopo vel Archidiacono, eorãq; eis iureiurando promittant, ſe executuros, quæ de mortui facienda conſtituiſſent: ex quibus bonis æſtimaris ipſi Epiſcopi & Archidiaconi vectigal aliquod, & idem pergrande ſæpenumero capiebant, non ſine maximo hæredum detrimento. At HENRICVS VIII Rex illud ad minimã pecunię ſummã redegit. Quo facto tam pio & ſan-

cto

Digitized by Google

ᵭo quàm iuſto, valdè ſui populi commodis conſuluit. Polyd.l.27.

III. *De* MONASTERIORVM *Confirmatione.*

EXſtructo vero Cœnobio aliquo cõfirmabatur, vel ab *Imperatore*: vel à *Rege*, & peneshos ſolos diu hæc poteſtas permanſit Tandem eam ſibi vendicârunt quoq; *Romani Pontifices*. Cõfirmationem ſequebatur dedicatio ſeu cõſecratio, quæ ab initio fiebat per Metropolitanos, acceptâ priùs legitimâ. donatione: vt patet ex Gregorij lib.8. indict 3, epiſt. 63.

IV *Quæ loca* MONASTERIIS *prouidenda ſint.*

QVæ loca autem & qualia ædificia ſint prouidenda Monaſterijs, definiuit Synodus Moguntina iuſſu Caroli M. anno 813, habita, c.20 in hunc modum: *Dignum ac neceſſariũ eſt, vt miſſi per quacunq; loca directi ſimul cum Epiſcopis vniuſcuiuſq. diœceſis, perſpiciant loca Monaſteriorũ Canonicarum pariter & Monacharum, ſimiliterq; puellarum, num in apto & congruo loco ſint poſita, vbi cõmodum neceſſariũ paſſit acquiri, quod ad vtilitatẽ pertinet Monaſterij, ſicut in Sancta Regula dicitur. Monaſterium autem debet conſtitui, vt omnia neceſſaria intra Monaſterium exerceantur, vt nõ ſit neceſſitas Monachis vel Clericis vel Puellis vagãdi foras, quia omninò non expedit animabus eorũ. Similiter quoq; ædificia Monaſteriorum ſupradicti miſſi, & cum eis Epiſcopi, per diuerſa loca prauideãt, an apta ſint, & cõgruenter ſanctæ profeſſioni cõpoſita, vel num clauſtrum firmũ habeãt, in quo ſaluari poſſint animæ in eis cõmorantium ſub diſciplina canonica vel regulari. Vbi autem aliter inuentũ fuerit, hoc omnimodò Epiſcopus loci ipſius faciat emẽdari, ita vt condignam profeſſione eorũ ad cuſtodiam habeant Canonici vel Monachi atque Nonnates, ne detur eis occaſio malefaciendi.*

Monaſteria ab initio tenuia, mox auguſta facta.

Data eſt igitur à principio opera tantùm, vt eiuſmodi Cœnobia ædificarentur, quæ neceſſitati & vtilitati ſeruirẽt. Progreſſu verò tẽporis facta ſunt Monaſteria, præſertim Benedictinorũ, auguſta & ampla, quæq; omnem modũ magnificẽtiæ excederẽt. Vnde Bruchius de Monaſterijs Germaniæ ita de iis canit.

Semper enim valles ſylueſtribus vndiq; cinctas
Arboribus Diuus Bernardus, amœnaque prata
Et fluuios: Iuga ſed Benedictus amabat & arces
Cœlo fugientes, è quarum vertice latè,
Proſpectus petitur Seceſſum plebis vterq;.

Monaſterium Tegerſcenſe.

Monaſterium *Tegerſcenſe* in Bauaria, foſſâ, mœnibus, tormentis bellicis, & alijs huiuſmodi inſtar Regiæ olim inſtructum, munitumque fuit, Auentino teſte libro 3 Annalium. *Fuldẽſe.* *Fuldenſe* quoq; Cœnobium Regiæ ſimiliùs, quam Monachorum Cellæ ſeu habitaculo, ad eiuſdem nominis amœniſſimũ ac piſculentiſſimum fluuium, & intra eiuſdẽ nominis præclaram ciuitatem, amœniſſimo loco fundatũ & conſtructũ, elegantiſſimiſq; ædificijs exornatũeſt. Extra ciuitatis mœnia in quatuor angulis circa ſe quatuor alia magnificẽtiſſima ac ſplẽdidiſſima Monaſteria, in altiſſimis mõtibus ſita, & Abbatibus Fuldẽſibus cõdita fũdataq; habet: videlicet Diui Ioãnis Mõtẽ, Nouũ Mõtem, S.Petri Montẽ, ac Frauenbergum, quaſi Dominarum vel noſtræ Dominæ, id eſt, Beatæ Virginis Mõtem: & parochiale templum S. Floriani: in quorum Monaſteriorum medio quaſi, ſitum eſt Fuldenſe Cœnobium.

Auguſta & magnifica Monaſteria reprehenduntur.

Reprehendit autẽ hanc Monachorũ põpam, ſeu profeſſione eorũ indigniſſimam, & à primorũ Monachorũ ſimplicitate alieniſſimã Trithemius Abbas Spanheimenſis in Chronico Hirſaugienſi folio 6 grauiter admodũ *Veteres*, inquit, *olim Monachi Cellas quidem, Eccleſias & alias mẽſiones humiles habebãt & tenebroſas: ſed eorũ corda erãt lucida valdè in amore Dei omnipotentis, & in ſcientia Diuinarũ Scripturarũ. Noſtri autẽ Eccleſias, Cellas, domoſq; & omnes mẽſiones luciđiſſimas fabricãt, ſed corda earum vitijs & deſidiâ plenâ, tenebroſa ſunt: quoniam nec Deum ſicut debuerant, diligunt, nec Lectionibus Scripturarum animũ intẽdunt.* Laurentius Iuſtinianus quoq; Patriarcha Venetus nõ probauit in Monaſterijs ſplẽdida, magnifica & ampla ædificia: cumq; videret talia: caput quaſſãs dicebat: *Nõ ſic Patres noſtri, nõ ſic.* Dormitoriũ ipſe fecit apud Leonicũ ex ſepe & creta, cùm tamen lateritiũ facere poſſet propter Monaſterij facultates. Dicebat enim, *nullã rem Monachum aſpicere debere in hoc ſeculo, quæ deſideriũ illius teneret*, vt refert Bernardus Iuſtinianus de eius vita apud Surium tomo primo, de Vitis Sanctorũ.

V. *Ne duplicia fiant* MONASTERIA.

DVplicia Monaſteria fieri, vel in vno Monaſterio Monachos & Monachas ſimul habitare non debere, Gregorius M. in Regiſtro decreuiſſe legitur: vbi hæc verba extant: *In nullo loco Monachos & Monachas permittimus in vnũ Monaſteriũ habitare: ſed nec ea quæ duplicia Monaſteria vocantur. Et ſi quid tale eſt, religioſus Epiſcopus mulieres quidem in ſuo loco manere ſtudeat, Monachos autem aliud Monaſteriũ ædificare cogat. Si autem plurima ſint talia Monaſteria ſeparẽtur in alijs Monaſterijs Monachæ, & in alijs Monachi: res autẽ quas habẽt communes ſecũdùm iura eis cõpetentes diſtribuantur.* Ferè eadem verba extant in Authent. de Sanctiſſimi. Epiſcop. §. Si quis autem ad Monaſticam vitam. Idem etiam Decretum fuit in Nicæna 2 Synodo cap. 20, 18, q.2. Definimus. Citatur à Gratiano ex 8 Synodo: ſed eſt error Gratiani: nam ex

ſtat

Vnde intelligitur,habuiſſe Abbatiſſam quoque ſuum inſpectorē,& quaſi Cœnobij curatorem,videlicet ex Monachis aliquē, qui tamē ſeorſim habitârit, & cui nec cum alia virgine ſola,niſi cum Abbatiſſa,loqui licuerit. Conſtantinopolitana 6 Synodus vniuerſalis c.47 ſtatuit etiam, *ne vir in Monaſterio Mulierum dormiat*. Et Nicæna 2 Synodus ca. 20,ita ſancit,*Non Monachus liberè cum Monacha loquatur,vel Monacha cum Monacho ſeorſum confabuletur, nec cubet Monachus in fœminarum Monaſterio, nec Monacha ſeorſum comedat. Et quando quæ ſunt vitæ neceſſaria parte virorum ad regulares Fœminas deferuntur, extra portam hæc accipiat Monaſterij muliebris Præfecta cum aliqua anu Monacha. Si autem euenerit, vt aliquam cognatam velit Monachus aſpicere, præſente Præfecta cum ea colloquatur exiguo & breui ſermone,& mox ab ea recedat*,18,q. 2. Definimus. Citat hanc Canonem Gratianus ex Synodo 8:ſed eſt ſeptima. In Forotulienſi verò Synodo ca. 12, præcipitur, *vt Monaſteria Virginum nulli fas ſit adire,neque Epiſcopis, neq; Presbyteris & Diaconis vel viſitationis, vel prædicationis gratiâ,ſine licentia Epiſcopi, & vt tunc ſecum habeat teſtes*. Et Moguntina Synodus iuſſu Caroli M.anno 813,habita,cap,26. decreuit, *Presbyteris tantùm ad Miſſarum ſolennia puellarum Monaſteria ingredi licere quibus finitis ſtatim egrediantur*. Idem etiam ſancitur in Arelatenſi Synodo 4,vbi & Clerici & Monachi iuuenes à puellarum Congregationibus prorſus arceantur, niſi aut paterna aut germana neceſſitudo id poſtulet:probatæ autem vitæ & ætatis prouectæ viri,ad quaſcunq; Virginum ſacrarum neceſſitates vel miniſtrationes permittuntur intrare.

VIII MONASTERIA *in profanos vſus non conuertenda.*

MOnaſteria quæ conſecrata ſunt,non debere fieri ſecularia habitacula Chalcedonenſe Concilium definiuit ca.24, ad hunc modum:*Quæ ſemel ſunt dedicata Monaſteria,& res quæ ad ea pertinent, Monaſterijs reſeruētur, nec fiant ampliùs ſecularia habitacula. Qui verò hoc fieri permiſerint, Canonum condemnationibus ſubiaceant*. Hic Gloſſa indicat præcipere Conciliū, ne de Monaſterio vnquam fiat ſecularis Eccleſia. Excipit autem illa,niſi enormiter Monachi in Monaſterio viuant:tunc enim poſſe Monachos remoueri & inſtitui ſeculares Canonicós, cum authoritate tamen Papæ vt habetur extra ne Cleri,vel Mo.relatum:niſi ſint alij de Ordine eius Monaſterij,per quos poſſit locus ille reformari:vt extra de religioſè domo. Econtra verò licet Epiſcopo de ſeculari Eccleſia facere, regularem, hoc eſt,vnam ex parochianis Eccleſijs ſeu Baſilicis Monaſterium facere,ſicut decernitur Tolerana Synodo 3, cap.4,extra de Eccleſ.ædific.ad audientiam. Gregorius M. Ioanni Rauennati Archiepiſcopo ita quoque ſcribit : *Peruenit ad me, quòd in Eccleſijs fraternitatis tuæ, aliqua loca dudum Monaſterijs conſecrata, nunc habitacula Clericorum aut etiam Laicorum facta ſint: dumque hi qui ſunt in Eccleſijs, fingunt ſe religioſè viuere, Monaſterijs præponi cupiunt, & per eorum vitas Monaſteria deſtruuntur. Nemo autem poteſt Eccleſiaſticis Officijs, &c.* & infra. *Proinde Fraternitas tua,ſi hoc quolibet in loco factum eſt, emendare feſtinet:quòd ego nullo modo patiar,vt ſacra loca pro Clericorum ambitu deſtruantur*,18. q.2,Peruenit. Et Gratianus 19,q.3,Citat Canonem ex quadam ſeptima Synodo, quo prohibetur, *ne Monaſteria aut alia loca ſacrâ communia diuerſoria fiant*,

CAPVT XXI.

De Ordine MONASTERIORVM *&* ABBATVM.

INter Monaſteria & Abbates huius ſecundæ Claſſis Ordo quidam fuit & prærogatiui aliqua, ita vt alij alijs authoritate dignitateque excellerent. Nam Zacharias Papa 1 conſtituit,vt Cœnobium Caſſinenſe, quod à Gregorio III inſtaurari cœptum ipſe abſoluit dignitate, vigore & honorificentiâ,omnia alia Monaſteria in toto orbe terrarum ſiue exſtructa, ſiue exſtruenda, præcellat. Et Abbati eius in Conuentu Epiſcoporum ac Principum, ſuperiorem omnibus Abbatibus ſedem,& in conſilijs ac iudicijs priorem ſui Ordinis omnibus ſententiam tribuit. Epiſtola priuilegialis ad Petronacem in Chronico Caſſinenſi. Lr. Hoſtien. Paulus Diaconus lib. 6, cap. 13, de geſtis Longobard. *Caſſinenſis Cœnobij dignitas.*

Monaſterium in Sueſſorum ciuitate à Gregorio M. lib. 12, cap. 32, conſtituitur caput Monaſteriorum Galliæ,vtque nullius ditioni ſubſit. *Monaſterij Sueſſon. excellentia.*

Hunc morem ſeruârunt Monaſteria deinceps etiam in tertia & quarta Claſſe. Abbas enim Tegerſeenſis, omnes Boiariæ antiſtites præcellit dignitate. Nam Cœnobium ſuum foſsâ, mœnibus, tormentis bellicis & alijs huiuſmodi inſtructum, inſtar regiæ poſſidet: & more regulorum equeſtris ordinis Tetrarchas perpetuos, Præfectum Aulæ, Rectorem Palatinarum ædium, Archimagirum & Picer nam habet. Auent. lib. 3. Annalium. *Tegerſeenſis Abbatis authoritas.*

Cluniacenſis Abbas Abbatum.

Cumq; Cluniacenſium Abbas Pontius ad Synodum, quam Paſchalis 2, Romæ babuit anno Domini 1117 veniens, ſeſe Abbatem Abbatum nominaret, eum titulnm Caſſinenſes ei concedere noluerunt. Res igitur ad diſceptationem adducitur. Aa tandem Ioannes Cancellatius quærit, Cluniacenſeſne à Caſſinenſibus, an Caſſinenſes a Cluniacenſibus Regulam acceperint? Reſpondetur, non modo Cluniacenſes porcos, verùm omnes in Rom. orbe Monachos Regnlam Benedicti à Caſſinenſi accepiſſe Cœnobio. Fertur ergo ſententia, Caſſinenſi Abbati id priuilegij competere. Chro. Caſſ lib. 4, c. 62.

Fuldẽſis Abbatia Regina Monaſteriorũ Germania.

Ita Fuldenſis Abbatia aliarum omnium Germaniȩ Abbatiarum illuſtriſſima Dominae Regina habetur, Abbas eius loci Princeps eſt Romani Imperij, vnus ex quatuor Imperij aut cathedræ potiùs imperialis Abbatibus, ordinatis & ſic dictis à Carolo IV, quòd ad pedes Cæſaris ſedere in publicis Imperij ſtatuum Conuentibus deberent: & ſunt Fuldenſis, Campidonenſis, Murbacenſis & Weiſſenburgenſis. Sed & omnium nõ Germaniæ ſolùm, ſed & Galliæ Abbatum Primas, & Romanȩ Imperatricis Archicancellarius, ſicut Magdeburgẽſis Archiepiſcopus Germaniæ Primas, Mogũtinus verò Imper. Rom. Archicancellarius antiquitus deſignatus, hac etiam adbuc tẽpeſtate ita haberi ſolet. Bruſchius de Monaſt. Germ. fol. 56, b. Cumq; ſub Abbate huius Cœnobij Berthoo Schlikio circa an. 1137 orta eſſet ſeditio & contentio in inter ipſins & Archiepiſcopi Magdeburgen. Miniſtros de Primatu ſedendi, is hæc dijudicanda ad Imperatorẽ peruenit: vbi magnanimiter agente hanc ſuam cauſam Abbate, ipſius Auguſtæ Imperatricis (cuius perpetuus Archicancellarius eſt) fauore & ope facilè obtinuit, vt ſibi Princeps ſedendi locus adiudicaretur. Bruſchius ibid. fol. 60, b. Vide grauem cõtentionem inter Electorem Principem Coloniẽſem & Abbatem quendam Fuldenſem de Prioritate, vt vocant, ſedis à ſiniſtro latere Imperatoris & Comitijs Imperij Moguntiȩ celebratis. apud Cranzium lib. 6, c. 46, quam litem his verbis concludit author: *Væ tibi ſuperbia, quæ in cælis nata, cum authore tuo ad inferna demergeris ſemper excrucianda.*

Augia diuites Cœnobij dignitas.

Innocentius quoque III Papa dedit Comiti Henrico à Calben Abbati Augiæ diuitis priuilegium anno Domini 1207, in quo Romæ & in omnibus Synodis huius Cœnobij ex ſpeciali gratia iubetur ſedere ad pedes Romani Pontificis, & tenere in manu librum Sacramentorum, Pontificiarum legum, poſitionumque & ordinationum Sanctorum Patrum Bruſchius de Monaſterijs.

S Maximini authoritas.

Quemadmodum autem Abbas huius Monaſterij Auguſtæ ſiue Imperatricis Archicancellarius babetur, ita Abbas Cœnobij S. Maximini extra Vrbem Treuirim ſic priuilegijs, dignitatibus ac ſingularibus prærogatiuis inſignitus ac donatus eſt, vt Decanus plærumq; ſeptem præcipuarum Eccleſiarum Treuirenſium, Imperatricis Auguſtæ Archiſacellanus eſſe debeat, Bruſchio teſte de Monaſt. Germ. fol. 125, b.

CAPVT XXII.

De EXEMPTIONIBVS CLERICORVM & MONACHORVM *ab omnibus ciuilibus exactionibus ac oneribus.*

MOnaſteria plęreq; cùm opes acquiſiuiſſent, exactionibus ciuilibus erant ſubiecta, imò ſumptus quoq; bellicos, contra infideles præſertim, dare cogebantur ab initio. Stumpfius lib. 5, cap. 3. Chron. Gregorius quidem M. in Lateranenſi quadam Synodo (ſi Tomis Conciliorum credimus) conſtituit, vt Monaſteria Eccleſiaſticis conditionibus ſeu angarijs vel quibuſlibet obſequijs ſecularibus nullo modo ſubiaceant, nullis Canonicis curis deſeruiant, ſed remotis vexationibus ac cũctis grauaminibus, ſuũ opus perficiant. Verùm hoc cõſtituit ab initio propè Benedictini Ordinis, quando eius Monaſteria vel nullas, vel paruas & exiguas opes habebãt, quæ ſuorũ Monachorum ſuſtentationi vix ſufficerent. Omitto quòd ius temporis Monaſteriorum multorũ Monachi labore manuum victum ſibi quæritabãt: his ergo noluit Gregorius Principes ciuilibus oneribus & exactionibus moleſtos eſſe,

Quædam tamen Monaſteria poſterioribus temporibus quoq; ab huiuſmodi ciuilibus oneribus & exactionibus erãt peculiaribus priuilegijs exempta. Tale priuilegium dedit Carolus M. & eius cõiunx Hildegardis Vttẽbutrhano Cœnobio quod ſic habet. Inueſtitus (Abbas Monaſterij) per nos liberum hũc ab omni exactione curiali vel munere permittimus abire. Amplius præſenti ſanè Abbati eiuſq; ſucceſſoribus, Monachis & hominibus ac negociatoribus præfati Monaſterij, qui à noſtra authoritate frequentia populi ad reliquias ſacras venientes inibi ſtatuimus hanc libertatis gratiam concedimus, vt vbicunque in regno noſtro ad negociandum perrexerint, ſiue in Ciuitates, vel in Oppida, ſeu Portum, Naueſq; petant, ſiue venientes ſeu redeuntes: ſine exactione Felonij cũ pace ſecuri tranſeãt & pergãt. Dat. anno Incarnationis Domini 769.

An

An ECCLESIASTICÆ perſonæ, *quibus etiam Monachi annumerantur, ſic ſint exemptæ, vt etiam ob grauia maximè & atrocia crimina, à ſeculari iudice vel poteſtate puniri non debeant.*

De immunitate Eccleſiaſtica.

HÆc quæſtio ad hoc caput non incommodè referri poteſt. Ad eam verò facilis & prõpta eſt reſponſio, tam ex Apoſtorum, quàm ex Pontificum ſanctionibus, & Doctorum Sacræ Theologiæ, ac iuris Canonici & Ciuilis, vſuque fori.

Negatiua probatur ex Verbo Dei Explicatio loci 1 Petr. 4.

Prodeat in primis D. Petri teſtimonium in Epiſt. 1, c. 4, v. 15, vbi ita ſcribit: *Nemo veſtrũ patiatur vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor.* Cuius loci expoſitio eſt in Concilio Matiſconenſi 1. circa tẽpora Pelagij II Papæ, c. 7, his verbis cõcepta: *Vt nullꝰ Clericꝰ de qualibet causâ extra diſcuſſionẽ Epiſcopi ſui, à ſeculari Iudice iniuriã patiatur, aut cuſtodia deputetur. Quòd ſi quicũq; iudex cuiuscũq; Clericũ abſq; causâ criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio hoc facere fortaſſe præſũpſerit, quãdiu Epiſcopo loci illiꝰ viſũ fuerit, ab Eccleſia liminibꝰ arceatur.* Vbi notãda exceptio, ex qua liquet, in cauſis *Criminalibus*, maximè in eo Capitulo expreſſis, Clericos, iuriſdictioni ſecularium iudicum ſubjici debere. Quod adeò verum eſt, vt aliâ probatione non indigeat: ſubiungam tamen D. Pauli authoritatem in Epiſt. ad Rom. c. 13, ſic ſcribentis, *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non eſt enim poteſtas niſi à Deo: quæ autem ſunt, à Deo ordinata ſunt. Itaq; qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit: qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt. Nam Principes non ſunt timori boni operis, ſed mali. Vis autem non timere poteſtatem: Bonum fac & habebis laudem ex illa: Dei enim Miniſter eſt, tibi in bonum: ſi autem malum feceris, time: non enim ſine causâ gladium portat: Dei enim Miniſter eſt vindex in iram ei, qui malum agit.* Ad quę verba eleganter ſcripſit Chriſoſtomus his verbis: *Omnibus hæc præcipiuntur Sacerdotibus & Monachis, non antẽ ijs ſolis, qui huius vitæ negotijs occupãtur, ſtatim in ipſo Proœmio declarat Apoſtolus, cum ſic dicit, omnis anima; quaſi dicat, etiamſi Apoſtolus etiamſi Euãgeliſta, etiãſi Propheta, vel alius quiuis fuerit ſubiectio enim iſta non euertit pietatẽ.* Hęc ille.

Explicatio loci ad Rom. 13.

Reſpõſio ad Canones in Decreto Gratiani contrarium aſſerentes.

Et illo ſæculo certum eſt, tam Laicos, quàm Clericos etiam in Capitalibus cauſis, Imperiali iuriſdictioni ſubiectos fuiſſe: quàmuis à quibuſdam aſſeratur, Eccleſiam quoq; de criminibus cognouiſſe, priuſquam ad Laicum iudicem deueniretur; ex Canone, *Si quis Sacerdotum*, qui Papæ Pio 1 tribuitur, à Gratiano relatus in collectione Decretorum causâ 11 q. 1, & ex Canone *Clericos*, qui Stephano in eadem collectione, causâ 3, q. 4, vbi hæc habẽtur: *Clericos Epiſcoporum ſuorum accuſatores vel inſidiatores de gradu decidere debere, & Curiæ tradi ſerui turos* Etenim horum Canonum fides ijs ſuſpecta eſt; qui vel eorum temporum doctrinam, vel authorum ſtylum vel ſtatum Imperij non ignorant: vt etiam omnes illæ Epiſtolę, quæ Rom Pontif. vſq; ad Syricium Papã adſcribuntur, pro dubijs & incertis, ne dicã ſuppoſitirijs habentur: quemadmodum & liber, qui inſcribitur *Canones Apoſtolorum*, à quibuſdam liber de Epiſcopis nuncupatus: in quo nõnulla de Clericorũ criminibus referũtur.

Ex decretis Imperatorum.

Sed vera eſt hiſtoria Eccleſiaſtica de Paulo Sãmoſateno, qui Aureliani Imp. authoritate ab Eccleſia, vnde aliter abigi non poterat, expulſus fuit. Vera quoque lex eſt Philippi, qui primus Imperatorum Chriſto nomen dedit, in L. data opera. C de his qui accuſare poſſunt vel non aduerſus incendiarios ſine vllo perſonarum diſcrimine. Quis verò neſciat, in illa accuſatione, aduerſus Athanaſium Alexandrinum Epiſcopum calumnioſè inſtitura, cum Arſenium occidiſſe falsò argueretur à Conſtantino M. datos iudices, qui in Synodo ſederent, vt ea de re cognoſcerent. Et Stephanum Antiochenum Epiſcopum (vt Theodoretus teſtatur, & alij hiſtorici Eccleſiaſtici) ſub Conſtante & Conſtantio, à Legatis, quos ad fratrem Conſtans miſerat, de vi publica & lege Corneliâ de ſicarijs reum peractum, & eorum iudicio in Palatio Principis, non in Eccleſiâ damnatum fuiſſe? Sed omnium inſtar eſſe poterit, quod habetur in Epiſtola mille Epiſcoporum ad Imperatorem ſcriptâ: qui cum ab eo per literas rogarentur, vt de Concilio Chalcedonenſi, & ſimul de Timotheo Aeluro, qui reus erat homicidij, & Alexandrinum Epiſcopatum ambijſſe dicebatur, quid ipſis videretur, ſcriberent, hæc reſponderunt: *Legibus ageret: quæ enim Crimina ei objicerentur, menſuram egredi Eccleſiaſticæ vindictæ.* Quâ de re alij ad eundem Imperatorem ita ſcripſère: *Timotheus veſtram iuſtitiam debet experiri ſolummodo; quoniam ad magnitudinem commiſſorum eius poteſtas Eccleſiaſtica non ſuffecit.* Aliud præterea exſtat illius ſæculi ſcriptum his verbis:

De delictis autem & præſumptionibus quæ nefandè commiſit, Reip. legibus, & earum Præſidibus, ſecundùm rationem iudici competenti ſubdetur. Et Euagrius author eſt, à Zenone Imperatore aduerſus Alexandrinum & Antiochenum Epiſcopos latam fuiſſe ſententiam, ob hoc ſolùm, quòd alter coram ipſo Principe mentitus fuiſſet, alter Baſiliſci partes foueret.

Deniq; vt alijs exemplis cõpluribus facilè demõſtrari poteſt, etiá in ijs quæ ad Eccleſiam pertinent, ſecuritatem Eccleſiaſticam ſeueritate Principum ſemper adiuuari profuit: quod ex D. Auguſtino refert Decretorum compilator Gratianus, in C. *prodeſt*, 23 quæſt. 5, & idem D. Auguſtinus alicubi ſcribit: *Malos quoſdam Clericos Curiæ traditos fuiſſe.* An vt Curiæ ſeruirent? An verò (vt poſteà factũ eſt) Imperiali brachio mancipati ſunt, à Magiſtratibus ſecularibus puniendi (Certè hęc verba (*Tradi Curiæ*) quam interpretationem recipere debeant: an illam, quam Innocentius III Papa dedit in Canone *Nouimus*, de verb. ſignif. in collectione Decretalium à Gregorio IX Pontifice factâ optimè norũt ij, qui Theodoſianas leges ex recto potiorũ Iuris interpretum ſenſu didicerunt: inter quas notanda conſtitutio, in L. *ne quis officialium, C. Theodoſiano*, tit *de Decurionibus.*

Iuſtinianus notat differentiam ciuilium & Eccleſiaſticorum Criminum.

Sed vt ad alias pergamus authoritates: tres exſtant Iuſtiniani Conſtitutiones; nimirum Nouellæ 79, 83, & 123, in quibus Ciuiliũ & Eccleſiaſticorum Criminum differentia notatur, & in illa maximè 123, cuius cap. 8, *conſtituit Princeps, ne propter quemlibet caſum Epiſcopus ad ſecularem iudicẽ trahatur* CITRA IMPERIALEM IVSSIONEM: quib⁹ poſterioribus verbis ſũmi Imperij ius ſibi reſeruat.

Ex Summorum Pontificum decretis.

Ioannes Papa.

Et hoc agnouit Ioannes Papa, in Epiſtola Inter claras. Codici Iuſtiniano inſertâ, ſub tit. *de Summâ Trin. & fide Catholica*, vbi de Imperiali Iuriſdictione ſic ait: *Non ei* (S. Imperatori) *parua viciſſitudo à potentia diuina tribuitur, per quem nullis rugis Eccleſia diuiſa ſecernitur, nullis inſertis maſculis variatur. Scriptum eſt enim: quia cum Rex iuſtus ſederit ſuprà ſedem, non aduerſabitur ei quicquam malignum.*

Pelagius.

Pelagius etiam Papa in Epiſtola 3 inter Epiſtolas Decretales S. Pontificum Anno 1591 editas Romæ, Narſæ in Italia Duci ſcripſit in hunc modum. *De Liguribus atq; Veneticis & Hiſtris Epiſcopis quid dicam? quos idonea eſt excellentia veſtra & ratione & poteſtate reprimere; & dimittitis eos in contemptum Apoſtolicarum ſedium de ſua ruſticitate gloriari.* Et ſtatim ſubjicit: *Nolite ergo dubitare, huiuſmodi homines Principali vel iudiciali authoritate cõprimere: quia Regula Patrum hoc ſpecialiter conſtituerunt; vt, ſi qua Eccleſiaſtici Officij perſona, cui ſubiecta eſt, reſtiterit, vel ſeorſum collegerit, aut aliud altare erexit, ſeu Schiſma fecerit, iſte excommunicetur atque damnetur. Quod ſi fortè & hoc contempſerit & permanſerit diuiſiones & Schiſma faciendo, per poteſtates publicas opprimatur.* Quæ verba citantur à Gratiano, C. *de Liguribus*, cauſâ vigeſima tertia quæſtione quinta. Et his addenda eſt altera eiuſdem Pelagij Papæ Epiſtola quinta, quàm & citat idem Gratianus, C. *Iſtud* cauſâ 2, quæſt. 1, *Iſtud*, inquit, *eſt, quod à vobis popoſcimus, nunc iterum poſtulamus: vt Paulinum Aquileienſem Pſeudo Epiſcopum, & illum Mediolanenſem Epiſcopum, ad Clementiſſimum Principem ſub digna cuſtodia dirigatis: vt & iſte, qui Epiſcopus eſſe nullatenus poteſt, quia contra omnem Canonicam inſtitutionem factus eſt, alios vltra non perdat; & ille, qui contra morem antiquum eum ordinare præſumpſit, Canonum vindictæ ſubiaceat.* Quæ quidem nullo modo repugnant Canoni, *Pudenda*, qui eidem Pelagio tribuitur in Decreto Gratiani, causâ 23, q. 2, Quicquid ſit, ex iſtis Pelagij Epiſtolis manifeſtè apparet Summum Pontificem ad Principum ſecularium brachium confugiſſe: & hæc in Italia.

Ex decretis Conciliorum.

Apud Gallos verò Concilium Matiſconenſe, Canone ſuprà citato, veterem conſuetudinem, de puniendis authoritate iudicum ſecularium Clericis, homicidij, furti, vel maleficij, reis diſertis verbis confirmauit, & Francorum Epiſcopi, non niſi apud iudices Regios, atrociorum Criminum rei fuerunt dilati. Scio quidem, & Prętextatum Rothomagenſem ſub Rege Chilperico, & Ebbonem Remenſem ſub Ludouico pio, alioſq; nonnullos ob Maieſtatis crimen in Synodis Epiſcoporum iudicio damnatos fuiſſe: ſed hoc Regum Chriſtianiſſimorum, humanitati tribuendum eſt; qui, ne viderétur in propriâ cauſâ iudices ſeuerius agere, ideò Epiſcoporum concilio animaduerſionem reliquerunt. Quâ in re ſiquidem ſeſe mitiores & remiſſiores præſtitêre; non idcircò imminui ſuprema eorum authoritas potuit, à qua ſuâ ſponte deſcendere voluerũt, vt lenitati & clementiæ locum darent. Imò Leo IV Papa Regiæ ſe ſubmittens poteſtati, Regi Ludouico rationem reddidit, quòd aduerſus Saracenorũ Copias Romanos in armis habuiſſet, & illius etiá num exſtat Epiſtola, in qua Regi hęc ſcribit: *Nos ſi incompetenter aliquid egimus, & in ſubditis legis tramitem non conſeruauimus, veſtro ac miſſorũ veſtrorum cũcta volumus emẽdare iudicio. quoniã ſi nos, qui aliena debemus corrigere peccata, peiora committimus; certè non veritatis diſcipuli, ſed (quod dolentes dicimus) erimus præ ceteris erroris magiſtri. Inde magnitudinis veſtræ magnopere clementiam imploramus: vt tales adhuc quæ diximus, perquirenda miſſos, in his partibus dirigatis, qui Deum per omnia timeant, & cuncta (quemadmodum ſi veſtra præſens fuiſſet Imperialis gloria) diligenter exquirant. Et non tantùm hæc ſola, quæ ſuperiùs diximus, quærimus, vt examuſſim exagitent, ſed ſiue minora, ſiue etiam maiora illis ſint de nobis indicata negotia, ita eorum cuncta legitimo terminentur examine: quatenus in poſterum nihil ſit, quod ex eis indiſcuſſum vel indefinitum remaneat.*

Et

Et hæc refert Gratianus in Decreto, cauſâ 2, q. 7, C. *Nos ſi incompetenter.* Ad quem locum adnotat Gloſſa: *aliorũ iudicio Papam ſe ſubjicere poſſe argumenta l, eſt receptũ, D. de iuriſd. om. iud.* ad quam notat Alexander de Imola: *Francorũ Regem etiam in ſuâ cauſâ iudicẽ eſſe poſſe; hac ratione quòd neminem in tẽporibus Superiorem agnoſcat, præter Deum.* Quod & alij Doctores Itali ſcripſerũt, & Princeps Philippus Pulcher Franciæ & Nauarræ Rex Bonifacio Papæ VIII idẽ ſcripſit anno M, CCC, II. Et quòd de Rege Frãcorum hîc diximus, eadem ratione âd cæteros omnes penes quos ſummæ poteſtatis ius eſt, ſine controuerſiâ extendi debet.

At, inquiet aliquis, vera quidem hæc ſunt, & locũ habent, cum de crimine Maieſtatis agitur, Imò & ſuperioribus exemplis probatũ, eſt, etiam in humicidio & alijs atrocioribus delictis idem obtinere. Quæ quidem abundè ſufficere potuiſſent; liber tamen & inſuper hoc addere, quòd in Concilio Sueſſionenſi, ſub Carolo Caluo Imperatore & Rege Francorum, contigit certè memoriâ dignum. In eo enim cùm duo Monachi in Crimen vocati eſſent, qoòd de Pipinio, qui in Monaſteriũ ad perpetuũ relegatus erat, liberando cõſpirâſſent: congregari cum Abbate cæteri Cœnobitæ, ſpectatâ facinoris atrocitate cuius animaduerſionem idcò ad ſe nõ pertinere rati ſũt, Monachos illos expellendos decreuerũt; vt vindictæ publicæ, & pœnis à Laicis iudicibus inferendis ſubjicerentur: *quia crimen Monachorum* (inquiebant) *ſuperare videretur aliorum* CVLPAS VSITATAS. Quibus verbis Docti in foro Pariſienſi Iuriſconſulti obſeruârunt, diſtinctionem fieri inter delictũ communne quod vocant, & priuilegiatum: non quòd Iudex Laicus in quibuſdam alijs caſibus aduerſus Clericos decernere nõ poſſit. Si enim verbi gratiâ, in cauſâ corâ Iudice Laico pendẽti Clericus falſum cõmiſerit, vel ſi agatur de indulgentiâ à Principe conceſſa aut inobedientia Clerici contra prohibitionem aliquam à Regijs iudicibus factam venientis; certùm eſt, huiuſmodi criminum cognitionẽ & coercitionem ad Iudicem Secularem pertinere: quòd expreſſũ eſt in libro forẽſis praxeos, qui *Parlamenti ſtylus* inſcribitur, vbi plęraq; in hác rẽ adnotat peritiſſimus Gallię & Germaniæ Iuriſconſultus Carolus Molinæus, cuius authoritatẽ ſequũtur etiam illi, qui ſe Catholiciſſimos dicũt, Hiſpani, qui, vt habemus Gallicana Cõcilia, quæ Secularẽ Iuriſdictionem cõmendant & tuẽtur, cuiuſmodi Moguntinũ & Cabilonẽſe, in quibus de degradatione Clericorũ quędã ſãctiones ſũt à Gratiano relatæ, in Canone *Dictum eſt nobis* 8 diſt. ita & ipſi habẽt in Hiſpania Concilij Toletani XII conſtitutionẽ, quæ in magnis criminibus Clericos etiã à ſacris altaribus. ex legũ Moſaicarũ præſcripto, auellendos decernit: vt Regijs aſpectibus præſẽtentur, & ſolus Princeps authoritatẽ ſuã interponat, & definiẽdi iudicandiq; poteſtatẽ habeat. In illis verò caſibus, qui priuilegiati dicũtur, dubiũ non eſt, qui Magiſtratus Sęcularis Iudex ſit, id enim in Gallia ſemper obſeruatũ eſt, licet Hortenſius Caualcanus I, C, Fiuizanenſis, in ſuo tractatu de *Regio Brachia*, cõtrà ſcripſerit, *cauẽdũ eſſe tanquã ab igne, ne facultas brachij Regij à Laicis cõcedatur directè, neq. per indirectũ cõtra perſonas Eccleſiaſticas; à quibus*, inquit, *Laicis omninò abſtinere debẽt*, Eccleſiã autẽ criminibus purgare nõ eſt eã lædere. Nec quiſquam objiciat, quaſi pro Clericis dictũ illud Dauidis Pſ. 104. *Nolite tãgere Chriſtos meos.* Hæc enim verba eũ ſenſum recipere nõ poſſũt, vt ex illis inferatur, à Iuriſdictione Sæculari Clericos eximi debere. Imò notãt Interpretes, hæc à Deo Abimelech Regi Gerar dicta fuiſſe; prohibendo, ne Rex ille, aut quiſpiam ex ſuis Vnctos Domini tangeret, id eſt, ne iniuriã illis faceret: non autem, ne Iure & Legibus in ipſos agere & animaduertere poſſet, vt etiã colligere eſt ex his quæ ſequũtur. *Et in Prophetis meis nolite malignari.* Itaq; cum in Clericorũ perſonis crimina vindicantur: dicendum nõ eſt, eos tanquam Chriſtus tangi; ſed potiùs vt Antichriſtos; cuiuſmodi ſunt, quicunque Chriſto Domino, & eius præceptis aduerſantur. Sunt qui abutantur hac D. Bernardi ſententiâ: *In criminibus ſeges noſtra eſt:* quam ita detorquent, vt ex ea probare velint, cauſas Clericorum criminales in foro tantùm Eccleſiaſtico tractandas eſſe. Sed alia mens fuit ſancti viri: nimirum vt doceret, monitionibus quoq; Eccleſiaſticis crimina exſecranda, vt flagitioſi retrrcantur. Audiant Richardum Cantuarienſem Archiepiſcopũ, in Epiſtola Richardo Vintoniẽſi, Gaufrido Heliẽſi, & Ioãni Noruicẽſi, Epiſcopis ſcripta, quę inter Epiſtolas Petri Bleſẽſis exſtat numero 75, vbi ob Iuriſdictionẽ Secularẽ ab Eccleſiaſticis vſurpatã, ſic cõqueritur: *Clerici*, inquit, *vel Epiſcopi occiſores Romã mittũtur, eũteſq; in delicijs, cũ plenitudine Apoſtolica gratia, & maiore delinquẽdi audaciã, reuertũtur. Taliũ vindictã exceſſũ Domin⁹ Rex ſibi vẽdicat: ſed nos eã nobis damnabiliter reſeruam⁹, atq; liberã prabẽtes impunitatis materiã, in fauces noſtras Laicorũ gladios prouocam⁹, Ignominioſũ eſt quod pro capra vel onicula grauiori pro Sacerdote occiſo pœna remiſſior irrogatur. Sed his & durioribus digni ſumus, qui iuriſdictionem alienam, & nobis omninà indebitam, ambitione temerariâ vſurpamus. Nam & in corpore Decretorum, & in Epiſtola ad Romanos, hac verba legiſſe me-*

Explicatio loci Pſal. 104.

ces tamen apertè proteſtantur, earum ſe Regulam non approbare. De iiſdem lib. 3, Clement. tit. 10, cap. 2, ad hunc modum etiam præcipitur *Illas mulieres, quæ vulgò dicuntur Canonicæ Seculares, vt Seculares Canonicam vitam ducunt, non renunciantes proprio, nec profeſſionem aliquam facientes, per locorum Ordinarios ſi exempta non fuerint, ſuâ, ſi verò exempta fuerint, Apoſtolicâ authoritate præcipimus, viſitari per hoc tamen non intendentes earum ſtatum, Regulam ſeu Ordinem approbare.*

CAPVT XX.

I. *De* non ædificandis ECCLESIIS aut MONASTERIIS *ſine ſpeciali licentia Principis* vel *Magiſtratus eius loci.*

Domicilia, in quibus tam Monachi quàm Moniales in hac etiam Secunda Claſſe habitârunt *Monaſteria & Cœnobia* dicebantur. Nulli verò licebat apud Veteres, præſertim Francorum, & poſtcà Germanorum Imperatorum temporibus, ſine conſenſu & licentia ſpeciali Principis vel Magiſtratûs eius loci, non tam Eccleſiam, quàm Monaſterium vel Cœnobium ædificare. Nota ſunt, ex ijs quæ in libro noſtro de Templis pag. 33, diximus, Conſtantini Magni Imperatoris Decreta de Inſtaurandis Templis: quod ipſum etiam ſequentes Imperatores fecerunt: quicum ciuitatem aliquam Imperatoriâ authoritate innouarent, non modò ciuilibus formis, ſed etiam priuilegijs & iuribus Eccleſiaſticis eam decorârunt: quæ ideò & ipſis auferre licebat, & hac de re, quæcunque vellent, pro arbitrio ſtatuere & decernere: vt teſtatur Balſamon ad Can. 17 Chalcedonenſis Concilij. *Si enim*, inquit, *eis permittitur, ea quæ voluerint de regionum finibus ordinare pro innouatis à ſe vrbibus; multò magis, Epiſcopatus Metropolium honorare dotabunt, eorum qui promotiones deſignabunt, & alia quadam pro ea quam habent poteſtate iubebunt.* Huc etiam referri poteſt Nouella Iuſtiniani 67, de non ædificandis nouis Eccleſijs aut Monaſterijs: vt intelligatur, rerum quoque ſacrarum curam ad Principem pertinere, eiuſque authoritati competere, vt de ijs leges ferat, iubeat & vetet. Cui quidem maximè conuenit, quod habetur in tit. Digeſt. de Colleg. & Corp. Nimirum *extraordinarium crimen eſſe in eos, qui illicitum Collegium, vel quodcunque tale corpus, celebrant, id eſt, ſine authoritate Principis & Senatûs, quorum vel mandatis, vel Senatuſconſultis huiuſmodi Collegia & corpora diſſoluuntur.* Qua de re Tertullianus: *In Senatuſconſulta & Principum mandata coitionibus oppoſita delinquimus.*

Quod ſi & exemplis rem confirmari oporteat, non deſunt ea nobis. Pantheon in vrbe Roma, olim in Deorum gentilium cultum erectum, quum Bonifacius IV in ſacrum vſum conuertere vellet, priùs illi à Phoca hunc Imperatore impetrandum fuit, vt teſtatur Beda in Æſtiualibus de Sanctis, tomo 7, Platina & alij. Iidem referunt Honorium I. Baſilicam Diui Petri, tegulis æneis à Ioue Capitolino ſeu Romuli templo, ſed Heraclij Imperatoris licentiâ & permiſſu ablatis, opperuiſſe. Ex probatis authoribus quoque multa proferre poſſemus exempla, iiſque probare, primos per Gallias, Germaniam & alias Occidentis Prouincias Templorum & Monaſteriorum authores fuiſſe Francorum Reges, Clodoueum, qui primus inter illos fuit Chriſtianus: Item Chlotarium, Childebertum & Dagobertum: imprimiſque Carolum Magnum de quo referunt, quòd tot Monaſteria & Templa exſtruxerit, quot Latinorum literæ in Alphabetho ſint. Idem ſacras ædes vbicunque in toto ſuo regno vetuſtate collapſas comperit, Epiſcopis & Abbatibus, ad quorum curam pertinebant, vt reſtaurarentur imperrauit, adhibens curam per legatos, vt imperata perficerent, vt Eginhardus in vita Caroli & Vrſpergen. in Chronico referunt. Denique per vniuerſam Galliam nulla Monaſteria, religioſæ domus & templa, nulla etiam Corpora & Vniuerſitates reperiuntur, niſi vel ſuiius Principis liberalitate, vel ſaltem ipſius veniâ & approbatione extructa, vt ex vetuſtiſſimorum Collegiorum atque Cœnobiorum inſtrumentis ſeu talibus haud obſcurè perſpicitur: & ne hodie quidem vlla in Gallia conſtrui poſſunt, niſi Regio Diplomate priùs impetrato, & accedente præterea ſupremæ Curiæ Sacrâ vice iudicantis Senatuſconſulto. Exēpla.

Interdum tamen fiebat, vt fundus à Principe futuro Cœnobio deſtinaretur, qui Eccleſiaſticæ ditionis eſſet, vel, vt Monachi per ſeipſos propria præſumptione Monaſteria conſtruerent, & hoc

hoc modo eccleſiaſtica & ciuilia negotia perturbabant, ideò in Agathenſi Synodo Can.27,& Chalcedonēſi c.4,ſancitum fuit, vt in exſtructione Cœnobiorũ ſemper accederet etiam cōſenſus Epiſcopi eius loci, propter pacē & tranquillitatem publicam. Sic enim habet Canon.4, Chalcedonenſis: *Quoniam nonnulli Monachali habitu vtentes, & Eccleſias ciuiliaq; negotia perturbant, temerè & citra vllam diſcriminis rationē in vrbibus circumcurſantes, quin etiam Monaſteria ſibi conſtituere ſtudentes, viſum eſt, nullum vſquā ædificare nec conſtituere poſſe Monaſterium vel Oratorium domum, præter ſententiam ipſius ciuitatis Epiſcopi.*

Pontifices Rom hanc poteſtatem ad ſe rapiunt. Tandem ex Decreto Nicolai I Papæ circa annos 855 Romani Pōtifices hāc poteſtatē ſibi ſolis arrogare auſi ſūt, *vt nemini abſq præceptione ſeu nutu Papæ & Apoſtolicæ ſedis Baſilicam vel Eccleſiam conſtruere liceat.*

II. BONA à LAICIS ſine permiſſu Principis & authoritate publica ad Eccleſiaſticas perſonas Eccleſiarum & Monaſteriorum nulla alienatione transferri poſſe.

Confirmatio. HOc Sacris Legibus, tam etiam Imperatorum, quàm Regum ac Principum Chriſtianorum conſtitutionibus conuenit: idq. Phillipi Valleſij Galliæ Regis ſeculo viri pij & docti plurimi: deinde inter cæteros Iacobus Capellus Aduocatus Regius, Marillacus, Seguierius, Menillius, Thuanus, Iacobus Faius & Ludouicus Seruinus tam publicis actionibus quàm ſcriptis ſuis aſſeruerunt & confirmârunt: potiſſimùm verò Capellus in libello quem Franciſco I Regi obtulit, & Seruinus, in libro Vindiciarum ſecūdùm libertatem Eccleſiæ Gallicanæ & Regij ſtatûs Gallo Francorum, Auguſtæ Turonum edito, ex quo in Lectoris gratiam deſcripſi, quæ ſequuntur: *Olim* inquit, *Leuitæ in terrâ ſanctâ prædia non poſſidebant ſaltem hæreditario iure, vt ex Deuteron.* 10 *&* 18, *& Leuit.*25, *capitibus diſcimus. Sic neque teſte Plinio Druidæ in Gallis Clericis verò & Monachis Chriſtianis ſub veteribus Principibus prohibitum fuit, ne quid ex donatione ſiue ex teſtamento caperent. Quod D. Hieronymus ad Nepotianum ſcribens diſertis verbis teſtatur, vbi non de conſtitutionibus Principum conqueritur, verùm ſe dolere ait, quòd Chriſtiani clerici meruerint hanc legem. Ea lex eſt Valentiniani, Valentis, & Gratiani ad Damaſum Epiſcopum vrbis Romæ. Eccleſiaſtici, &c. Cod. Theodoſ. de Epiſcopis & Cleric. & Eccleſ. In quo tamen Legi Moſaicæ contra[illegible] eſt quod ijs capere liceat, vt à propinquis ad quorum ſucceſſionem vel bona iure ciuili vel edicti beneficio admitterentur. Sed durior lex in Gallijs ſcripta eſt, aut iure non ſcripto, & conſuetudine Lex Moſaica repetita, per quàm Clericis prædia poſſidere nō licuit de qua Sydonius Apollinaris. Obtinuit, inquit, vt portio noſtra ſit Dominus, atq; vt adſcripti turmis contribulium Leuitarum non remaneamus terreni, quibus terra non remanet. inchoemuſq, vt à ſeculi lucris, ſic quoq. à culpis peregrinari Scio Saluianum Maſſilienſem in lib ; ad Eccleſiam Chatolicam ſic dixiſſe: Qui antiſtat in Euangelio Sacro, antiſtare debet in humano teſtamento ſed præponitur tenebris luci, terra Cœlo: mundus Deo. Quibus verbis aduerſus eos exclamat qui liberis religionem ingredientibus non eſſe opus dicebant æquam accipere cum Fratribus Patrimony portionem Sed ea lex erat illius ſæculi: vt dandos quidem vita vſus Chriſtoniceuſerent et eis vita concederetur. verùm vſufructu dato tolleretur proprietas: Nimirum parentes liberos abdicabant quos religioni dicabant, & eas tubebant, quaſi Latinos eſſe libertos, vt viuerent ſcilicet quaſi ingenui, & morerentur vt ſerui. Certè ſub Leonis Papa I temporâ ferunt Hilarium Arelatenſem Epiſc cùm bona ſua propinquis reliquiſſet, ea non ſolùm quæ Arelatenſis habebat: Eccleſia iure optimo ceſſediſſe verùm acceptis numeroſis hæreditatibus ampliauiſſe. ita dixit Proſper in lib 2. de vita contempl. c.9 vbi idē refert de Sancto Paulino. Sed credibile eſt, imò aliter haud eredendum, illos à Principibus gratiā impetrâſſe qualem vulgò noſtri literas amortiſationis vocaut. Sanè Conſtantinus Eccleſias tam Orientales quàm Occidentales ampliſſimis prædijs dotâſſe dicitur vt vict⁹ Clericis præberetur. Sed ſi donatis vel ab eo vel ab alijs poſſeſſionib⁹ Eccleſiaſtici rectè vſi fuiſſēt, quarū prima pars veteribus Canonib⁹ Epiſcopo adſignata erat, vt peregrinos inopes hoſpitio exciperet ſecū in ædibus Clericis impēdebatur. tertia pauperibus quarta ſartis tectis ſacrarū ædiū: forſitan, vt vir pius dixit, nō tot hoſtes hodie pateretur Eccleſia; nec eſſēt huiuſmodi legibus diuitiæ Clericorū poſſeſſioneſq circūſcripta At iuris etiā Canonici profeſſores dicūt; Apoſtolos futurā Eccleſiā in Gētibus prænoſcētes; idcirco prædia in Iudæa non adeptos: ſed pretia tātùm ad fouēdos egētes. Et ab ijs profertur Canō;* Futurā, *qui à Gratiano Melchiadi Papæ tribuitur, inſertus cauſa 22.q.1, vbi hæc ſcripta ſūt Cōſtantinū M. fabricādi Eccleſias in ſuo degentibus Imperio licentiam dediſſe, & prædia conſtituiſſe tribuenda. Tum hæc adiecta : Denique idem Princeps donaria immenſa contulit, & fabricam templi primæ Sedis Beati Petri inſtituit: adeò vt ſedem Imperatoriam relinqueret, & Beato Petro ſucceſſoribuſque ſuis profuturam concederet.*

At quidā proferūt Vrbani Papæ decretū quo ſtatutū fuiſſe dicūt, vt Eccleſiæ Romanæ liceret prædia poſſidere quorum prouentibus ipſius Miniſtri alerentur : & hoc decretum à Gratiano refertur

in

in illo cauſa 12, q. 1, in Canone, Videntes. *Addũt horum bonorũ alienationem ſub excommunicationis pœna interdictam. Sed quis præſumat, ſanctum illum Martyrem Vrbanum, qui ſub Heliogabalo cum alijs Chriſtianis in latibulis ſe occultabat, & cuius omnis cogitatio, motuſq; animi in capiendis de propagandâ Religione conſilijs, & pertinentibus ad beatè viuendum ac benè moriẽdum, aut in ſtudiis ſcientiæ cognitioniſq; Diuinæ verſabatur, in terras ferri voluiſſe? Tum Chriſtiani omnes, nec vitijs animum applicabant, nec diuitijs, ſed martyrij gloriam quærebant: & poſſeſsionum fruſtrà ab ipſis acquiſitum fuiſſet dominium: cum ijs frui non liceret. Quamobrem cœlum petebant, & ſolo animi ardore concaleſcebant. Ab alijs igitur, quàm à Pontificibus martyrium paſsis huiuſmodi de licentia poſſeſsionum acquirendarum probationes quærendæ ſunt, ſiue in Italiâ, ſiue in alijs locis. Quæ verò ſub Principibus Chriſtianis, vel in Gallijs, vel alibi eis data ſunt: ea non niſi permittentibus Principibus habuêre vt ex Gregorij I Papæ lib. 5, Epiſt. 5, colligi poteſt, vbi prædiorum, quæ in regno Galliarum ad eum pertinebant, Rectorem candidum Regina Brunichilda commendat. Et quod in c. 1 de cenſibus, & in alijs iuris Canonici locis ſcriptum eſt, prædia conceſſa fuiſſe Presbyteris, depromptum eſt ex capitularibus Caroli Magni, & Ludouici: vbi de Manſo, quod Eccleſiæ vnicuiq; tribuitur mẽtio fit.*

Verùm quæ cauſa eſt, cur in Gallijs, & in alijs multis regionibus, Clericis prædia ſine licentiâ Principis habere non liceat? Huius rei ratio eſt, quòd cum prædia ferè omnia vel feudorum Dominis, vel ijs qui cenſuales appellantur, penſiones & tributa debeant, quæ ex mutatione poſſeſſorum illis pendi ſolent, exſtinguerentur: nec cenſui cenſendo fundi ampliùs vlli eſſent, id eſt, nec emerentur, nec vẽderentur, ſi Eccleſiaſtici eos acquirerent. Etenim Eccleſiæ, Collegia, & Ciuitates, quibus olim res templorum, id eſt, ædificiorum Idolis ſacratorum, ab Ethnicis ablatas Imperatores tribuerunt. Denique corpora omnia & vniuerſitates manus mortua vocantur: quia legionibus ſimiles ſunt, ex quibus licet multi decedant: tamen cùm in eorum locum alij ſubjiciantur, eadem exiſtimantur, vt idem populus, idem Magiſtratus qui abhinc centum annis fuerunt, quamuis ex illis nemo ſuperſit. Et hanc ob cauſam cùm etiam iure communi rerum Eccleſiaſticarum alienatio prohibita ſit, Regijs quoque conſtitutionibus anno 1402, & multis Senatuſconſultis, tam Regi quàm Nobilibus, & alijs feudorum & cenſualium prædiorum Dominis conſultum eſt, vt Eccleſiaſtici gratiam à Principe obtineant, & poſteà hominem, quem leges aliquæ municipales viuentem, morientem & confiſcantem appellant, dominis offerant, & pro eo iure quod quidam Morticinium, alij indemnitatem vocant, partem tertiam rei æſtimatæ, vel aliam ex arbitrio iudicis ſoluere teneantur. Rex verò ſolus huiuſmodi conceſſiones dare poteſt, quibus renũciat iuri cogendi Eccleſiaſticos ad transferendas res alienatas in idoneam Laicorum manum. Et hæc ratio eſt: quoniam inter eſt Principum, ne Eccleſiaſtici tot prædia comparent, vt Laicos ſpolient: & ita breui habeant rerum omnium copiam. Quâ ratione frequentibus Senatus Pariſiẽſis placitis cautum fuit, ne abſque permiſſu Principis vlla immobilia Clerici vel religioſi teneant: & ita contra Chathalaunenſem Epiſcopum Iudicatum fuit anno Domini 1277. In ſumma hoc ius ad Principem pertinet, vt ſine eius licentiâ Eccleſiaſticæ perſonę nihil poſſidere queãt. Vnde Iuo Carnotẽſis in Epiſtolâ, ex authoritate D. Auguſtini, contra Clericum dicentem, *quid mihi & Regi?* ita ſcribit: *Quid tibi ergo & poſſeſsioni? Per iura Regum poſsidentur poſſeſsiones. Dixiſti: Quid mihi & Regi? Noli dicere poſſeſsiones tuas; quia ad ipſa iura renunciâſti humana, quibus poſſeſsiones tenentur. Quòd ſi hæc & æterna lege ſancita eſſent; nõ eſſet in manu Principum, vt ea in quibuſdam diſtrictè iudicarent, in quibuſdam miſericorditer relaxarent.*

Hoc ius autem, quod Eccleſiaſticæ perſonæ & Religioſi ſeu Monachi, quos *Homines manûs mortuæ* Galli vocant, prædia ſine Regis licentia poſſidere non poſſint, non modò apud Gallos, ſed apud Hiſpanos quoq; locũ habet cuius rei teſtis eſt Petrus Belluga Valẽrinus, in ſuo ſpeculo, titulo de *Amortiſationibus*. Hoc iure etiã nuper Sereniſſimus Dux & Senatus Venetus aduerſus Eccleſiaſticas perſonas vſus eſt, decreuitque, *Bona à Laicis abſque licentia & conſenſu ducis & authoritate Senatus ad Eccleſiaſticas perſonas nullâ alienatione transferri poſſe.*

Hoc ius apud omnes ferè populos ſcitum habet. Hiſpani.

Veneti.

Angli.

EDVARDVS I Anglorũ Rex edicto quoq; ſtatuit, *vt nemini hominum liceret dare prædia collegijs Monachorũ: vtq; non liceret etiã Monachis, aut alijs Sacerdotib⁹ emere poſſeſsiones, ne poſſeſsiones eiuſmodi Cœnobiorũ aliorũq; Sacerdotiorũ dotes fierẽt.* Et legẽ hãc *ad Manumortuã* vocàrunt, quod res ſemel datæ collegij Sacerdotiũ, non vtiq; rurſus vẽderentur, velut mortuę, hoc eſt, vſui aliorum mortalium in perpetuum ademptæ eſſent. Polyd. lib. 17.

Moris fuit etiã apud Anglos, vt hæredes executoreſue rationẽ bonorum relictorum reddãt Epiſcopo vel Archidiacono, eoràq; eis iureiurando promittant, ſe executuros, quæ de mortui facienda conſtituiſſent: ex quibus bonis æſtimatis ipſi Epiſcopi & Archidiaconi vectigal aliquod, & idem pergrande ſæpenumero capiebant, non ſine maximo hæredum detrimento. At HENRICVS VIII Rex illud ad minimã pecunię ſummã redegit. Quo facto tam pio & ſan-

cto

&o quàm iuſto, valdè ſui populi commodis conſuluit. Polyd. l. 27.

III. *De* MONASTERIOIVM *Confirmatione.*

EXſtructo vero Cœnobio aliquo cõfirmabatur, vel ab *Imperatore:* vel à *Rege*, & penes hos ſolos diu hæc poteſtas permanſit Tandem eam ſibi vendicârunt quoq; *Romani Pontifices*. Cõfirmationem ſequebatur dedicatio ſeu cõſecratio, quæ ab initio fiebat per Metropolitanos, acceptâ priùs legitimâ. donatione: vt patet ex Gregorij lib. 8. indict. 3, epiſt. 63.

IV *Quæ loca* MONASTERIIS *prouidenda ſint.*

QVæ loca autem & qualia ædificia ſint prouidenda Monaſterijs, definiuit Synodus Moguntina iuſſu Caroli M. anno 813, habita, c. 20 in hunc modum: *Dignum ac neceſſariũ eſt, vt miſſi per quacunq; loca directi ſimul cum Epiſcopis vniuſcuiuſq. diœceſis, perſpiciant loca Monaſteriorũ Canonicorum pariter & Monachorum, ſimiliterq. puellarum, num in apto & congruo loco ſint poſita, vbi cõmodum neceſſariũ poſſit acquiri, quod ad vtilitatẽ pertinet Monaſterij, ſicut in Sancta Regula dicitur. Monaſterium autem debet conſtitui, vt omnia neceſſaria intra Monaſterium exerceantur, vt nõ ſit neceſſitas Monachis vel Clericis vel Puellis vagãdi foras, quia omninò non expedit animabus eorũ. Similiter quoq. ædificia Monaſteriorum ſupradicti miſſi, & cum eis Epiſcopi, per diuerſa loca prouideãt, an apta ſint, & cõgruenter ſanctæ profeſſioni cõpoſita, vel unum clauſtrum firmũ habeãt, in quo ſaluari poſſint animæ in eis cõmorantium ſub diſciplina canonica vel regulari. Vbi autem aliter inuentũ fuerit, hoc omnimodò Epiſcopus loci ipſius faciat emẽdari, ita vt condignam profeſſione eorũ ad cuſtodiam habeant Canonici vel Monachi atque Nonnates, ne detur eis occaſio malefaciendi.*

Monaſteria ab initio tenuia, mox auguſta facta. Data eſt igitur à principio opera tantùm, vt eiuſmodi Cœnobia ædificarentur, quæ neceſſitati & vtilitati ſeruirẽt. Progreſſu verò tẽporis facta ſunt Monaſteria, præſertim Benedictinorũ, auguſta & ampla, quæq; omnem modũ magnificẽtiæ excederẽt. Vnde Bruchius de Monaſterijs Germaniæ ita de iis canit.

Semper enim valles ſylueſtribus vndiq; cinctas
Arboribus Diuus Bernardus, amœnaque prata
Et fluuios: Iuga ſed Benedictus amabat & arces
Cælo fugientes, è quarum vertice latè,
Proſpectus petitur Seceſſum plebis vterq;

Monaſterium Tegerſenſe. Monaſterium *Tegerſcenſe* in Bauaria, foſſâ, mœnibus, tormentis bellicis, & alijs huiuſmodi inſtar Regiæ olim inſtructum, munitumque fuit, Auentino teſte libro 3 Annalium. *Fuldẽſe.* *Fuldenſe* quoq; Cœnobium Regiæ ſimiliùs, quam Monachorum Cellæ ſeu habitaculo, ad eiuſdem nominis amœniſſimũ ac piſculentiſſimum fluuium, & intra eiuſdẽ nominis præclaram ciuitatem, amœniſſimo loco fundatũ & conſtructũ, elegantiſſimiſq; ædificijs exornatũ eſt. Extra ciuitatis mœnia in quatuor angulis circa ſe quatuor alia magnificẽtiſſima ac ſplẽdidiſſima Monaſteria, in altiſſimis mõtibus ſita, & Abbatibus Fuldẽſibus cõdita fũdataq; habet: videlicet Diui Ioãnis Mõtẽ, Nouũ Mõtem, S. Petri Montẽ, ac Frauenbergum, quaſi Dominarum vel noſtræ Dominæ, id eſt, Beatæ Virginis Mõtem: & parochiale templum S. Floriani: in quorum Monaſteriorum medio quaſi, ſitum eſt Fuldenſe Cœnobium.

Auguſta & magnifica Monaſteria reprehenduntur. Reprehendit autẽ hanc Monachorũ põpam, ſeu profeſſione eorũ indigniſſimam, & à primorũ Monachorũ ſimplicitate alieniſſimã Trithemius Abbas Spanheimenſis in Chronico Hirſaugienſi folio 6 grauiter admodũ *Veteres*, inquit, *olim Monachi Cellas quidem, Eccleſias & alias mẽſiones humiles habebãt & tenebroſas: ſed eorũ corda erãt lucida valdè in amore Dei omnipotentis, & in ſcientia Diuinarũ Scripturarũ. Noſtri autẽ Eccleſias, Cellas, domoſq; & omnes mẽſiones luciduſſimas fabricãt, ſed corda eorum vitijs & deſidiâ plenâ, tenebroſa ſunt: quoniam nec Deum ſicut debuerant, diligunt, nec Lectionibus Scripturarum animũ intẽdunt.* Laurentius Iuſtinianus quoq; Patriarcha Venetus nõ probauit in Monaſterijs ſplẽdida, magnifica & ampla ædificia: cumq; videret talia: caput quaſſãs dicebat: *Nõ ſic Patres noſtri, nõ ſic.* Dormitoriũ ipſe fecit apud Leonicũ ex ſepe & creta, cùm tamen lateritiũ facere poſſet propter Monaſterij facultates. Dicebat enim, *nullã rem Monachum aſpicere debere in hoc ſeculo, quæ deſideriũ illius teneret*, vt refert Bernardus Iuſtinianus de eius vita apud Surium tomo primo, de Vitis Sanctorũ.

V. *Ne duplicia fiant* MONASTERIA.

DVplicia Monaſteria fieri, vel in vno Monaſterio Monachos & Monachas ſimul habitare non debere, Gregorius M. in Regiſtro decreuiſſe legitur: vbi hæc verba exſtant: *In nullo loco Monachos & Monachas permittimus in vnũ Monaſteriũ habitare: ſed nec ea quæ duplicia Monaſteria vocantur. Et ſi quid tale eſt, religioſus Epiſcopus mulieres quidem in ſuo loco manere ſtudeat, Monachos autem aliud Monaſteriũ ædificare cogat. Si autem plurima ſint talia Monaſteria ſeparẽtur in alijs Monaſterijs Monachæ, & in alijs Monachi: res autẽ quas habẽt cõmmunes ſecũdùm iura eis cõpetentia diſtribuantur.* Ferè eadem verba exſtant in Authent. de Sanctiſſimi. Epiſcop. §. Si quis autem ad Monaſticam vitam. Idem etiam Decretum fuit in Nicæna 2 Synodo cap. 20, 18, q. 2. Definimus. Citatur à Gratiano ex 8 Synodo: ſed eſt error Gratiani: nam ex

ſtat

Vnde intelligitur, habuiſſe Abbatiſſam quoque ſuum inſpectorẽ, & quaſi Cœnobij curatorem, videlicet ex Monachis aliquẽ, qui tamẽ ſeorſim habitârit, & cui nec cum alia virgine ſola, niſi cum Abbatiſſa, loqui licuerit. Conſtantinopolitana 6 Synodus vniuerſalis c.47 ſtatuit etiam, *ne vir in Monaſterio Mulierum dormiat.* Et Nicæna 2 Synodus ca. 20, ita ſancíuit, *Non Monachus liberè cum Monacha loquatur, vel Monacha cum Monacho ſeorſum confabuletur, nec cubet Monachus in fœminarum Monaſterio, nec Monacha ſeorſum comedat. Et quando quæ ſunt vitæ neceſſaria parte virorum ad regulares Fœminas deferuntur, extra portam hæc accipiat Monaſterij muliebris Præfecta cum aliqua anu Monacha. Si autem eueniat, vt aliquam cognatam velit Monachus aſpicere, præſente Præfecta cum ea colloquatur exigua & breui ſermone, & mox ab ea recedat*, 18, q. 2. Definimus. Citat hanc Canonem Gratianus ex Synodo 8: ſed eſt ſeptima. In Foroiulienſi verò Synodo ca. 12, præcipitur, *vt Monaſteria Virginum nulli fas ſit adire, neque Epiſcopis, neq; Presbyteris & Diaconis vel viſitationis, vel prædicationis gratiâ, ſine licentia Epiſcopi, & vt tunc ſecum habeat teſtes.* Et Moguntina Synodus iuſſu Caroli M. anno 813, habita, cap, 26. decreuit, *Presbyteris tantùm ad Miſſarum ſolennia puellarum Monaſteria ingredi licere quibus finitis ſtatim egrediantur.* Idem etiam ſancitur in Arelatenſi Synodo 4, vbi & Clerici & Monachi iuuenes à puellarum Congregationibus prorſus arcentur, niſi aut paterna aut germana neceſſitudo id poſtulet: probatæ autem vitæ & ætatis prouectæ viri, ad quaſcunq; Virginum ſacrarum neceſſitates vel miniſtrationes permittuntur intrare.

VIII MONASTERIA *in profanos vſus non conuertenda.*

MOnaſteria quæ conſecrata ſunt, non debere fieri ſecularia habitacula Chalcedonenſe Concilium definiuit ca. 24, ad hunc modum: *Quæ ſemel ſunt dedicata Monaſteria, & res quæ ad ea pertinent, Monaſterijs reſeruentur, nec fiant ampliùs ſecularia habitacula. Qui verò hoc fieri permiſerint, Canonum condemnationibus ſubiaceant.* Hic Gloſſa indicat præcipere Conciliũ, ne de Monaſterio vnquam fiat ſecularis Eccleſia. Excipit autem illa, niſi enormiter Monachi in Monaſterio viuant: tunc enim poſſe Monachos remoueri & inſtitui ſeculares Canonicos, cum authoritate tamen Papæ vt habetur extra ne Cleri, vel Mo. relarum: niſi ſint alij de Ordine eius Monaſterij, per quos poſſit locus ille reformari: vt extra de religioſè domo. Ecõtra verò licet Epiſcopo de ſeculari Eccleſia facere, regularem, hoc eſt, vnam ex parochianis Eccleſijs ſeu Baſilicis Monaſterium facere, ſicut decernitur Toletana Synodo 3, cap. 4, extra de Eccleſ. ædific. ad audientiam. Gregorius M. Ioanni Rauennati Archiepiſcopo ita quoque ſcribit: *Peruenit ad me, quòd in Eccleſijs fraternitatis tuæ, aliqua loca dudum Monaſterijs conſecrata, nunc habitacula Clericorum aut etiam Laicorum facta ſint: dumque hi qui ſunt in Eccleſijs, fingunt ſe religioſè viuere, Monaſterijs præponi cupiunt, & per eorum vitas Monaſteria deſtruuntur. Nemo autem poteſt Eccleſiaſticis Officijs, &c.* & infra. *Proinde Fraternitas tua, ſi hoc quolibet in loco factum eſt, emendare feſtinet: quòd ego nullo modo patiar, vt ſacra loca pro Clericorum ambitu deſtruantur*, 18. q. 2, Peruenit. Et Gratianus 19, q. 3, Citat Canonem ex quadam ſeptima Synodo, quo prohibetur, *ne Monaſteria aut alia loca ſacra communia diuerſoria fiant.*

CAPVT XXI.

De Ordine MONASTERIORVM *&* ABBATVM.

INter Monaſteria & Abbates huius ſecundæ Claſſis Ordo quidam fuit & prærogatiui aliqua, ita vt alij alijs authoritate dignitateque excellerent. Nam Zacharias Papa I conſtituit, vt Cœnobium Caſſinenſe, quod à Gregorio III inſtaurari cœptum ipſe abſoluit dignitate, vigore & honorificentiâ, omnia alia Monaſteria in toto orbe terrarum ſiue exſtructa, ſiue exſtruenda, præcellat. Et Abbati eius in Conuentu Epiſcoporum ac Principum, ſuperiorem omnibus Abbatibus ſedem, & in conſilijs ac iudicijs priorem ſui Ordinis omnibus ſententiam tribuit. Epiſtola priuilegialis ad Petronacem in Chronico Caſſinenſi. Le. Hoſtien. Paulus Diaconus lib. 6, cap. 13, de geſtis Longobard. *Caſſinenſis Cœnobij dignitas.*

Monaſterium in Sueſſorum ciuitate à Gregorio M. lib. 12, cap. 32, conſtituitur caput Monaſteriorum Galliæ, vtque nullius ditioni ſubſit. *Monaſterij Sueſſon. excellentia.*

Hunc morem ſeruârunt Monaſteria deinceps etiam in tertia & quarta Claſſe. Abbas enim Tegerſeenſis, omnes Boiariæ antiſtites præcellit dignitate. Nam Cœnobium ſuum foſſâ, mœnibus, tormentis bellicis & alijs huiuſmodi inſtructum, inſtar regiæ poſſidet: & more regulorum equeſtris ordinis Tetrarchas perpetuos, Præfectum Aulæ, Rectorem Palatinarum ædium, Archimagirum & Pincernam habet. Auent. lib. 3. Annalium. *Tegerſeenſis Abbatis authoritas.*

Cluniacenſis Abbas Abbatum.

Cumq; Cluniacenſium Abbas Pontius ad Synodum, quam Paſchalis 2, Romæ habuit anno Domini 1117 veniens, ſeſe Abbatem Abbatum nominaret, eum titulum Caſſinenſes ei concedere noluerunt. Res igitur ad diſceptationem adducitur. Ac tandem Ioannes Cancellarius quærit, Cluniacenſeſne à Caſſinenſibus, an Caſſinenſes a Cluniacenſibus Regulam acceperint? Reſpondetur, non modo Cluniacenſes porcos, verùm omnes in Rom. orbe Monachos Regulam Benedicti à Caſſinenſi accepiſſe Cœnobio. Fertur ergo ſententia, Caſſinenſi Abbati id priuilegij competere. Chro. Caſſ lib. 4, c. 62.

Fuldēſis Abbatia Regina Monaſteriorū Germania.

Ita Fuldenſis Abbatia aliarum omnium Germaniꝗ Abbatiarum illuſtriſſima Domina ac Regina habetur, Abbas eius loci Princeps eſt Romani Imperij, vnus ex quatuor Imperij aut cathedræ potiùs imperialis Abbatibus, ordinatis & ſic dictis à Carolo IV, quòd ad pedes Cæſaris ſedere in publicis Imperij ſtatuum Conuentibus deberent: & ſunt Fuldenſis, Campidonenſis, Murbacenſis & Weiſſenburgenſis. Sed & omnium nō Germaniæ ſolùm, ſed & Galliæ Abbatum Primas, & Romanę Imperatricis Archicancellarius, ſicut Magdeburgēſis Archiepiſcopus Germaniæ Primas, Mogūtinus verò Imper. Rom. Archicancellarius antiquitus deſignatus, hac etiam adhuc tēpeſtate ita haberi ſolet. Bruſchius de Monaſt. Germ. fol. 56, b. Cumq; ſub Abbate huius Cœnobij Bertholo Schlikio circa an. 1137 orta eſſet ſeditio & contentio in inter ipſius & Archiepiſcopi Magdeburgen. Miniſtros de Primatu ſedendi, is hæc dijudicanda ad Imperatorē peruenit: vbi magnanimiter agente hanc ſuam cauſam Abbate, ipſius Auguſtæ Imperatricis (cuius perpetuus Archicancellarius eſt) fauore & ope facilè obtinuit, vt ſibi Princeps ſedendi locus adiudicaretur. Bruſchius ibid. fol. 60, b. Vide grauem cōtentionem inter Electorem Principem Coloniēſem & Abbatem quendam Fuldenſem de Prioritate, vt vocant, ſedis à ſiniſtro latere Imperatoris & Comitijs Imperij Moguntię celebratis. apud Cranzium lib. 6, c. 46, quam litem his verbis concludit author: *Væ tibi ſuperbia, quæ in cœlis nata, cum authore tuo ad inferna demergeris ſemper excrucianda.*

Augia diuitis Cœnobij dignitas.

Innocentius quoque III Papa dedit Comiti Henrico à Calben Abbati Augiæ diuitis priuilegium anno Domini 1207, in quo Romæ & in omnibus Synodis huius Cœnobij ex ſpeciali gratia iubetur ſedere ad pedes Romani Pontificis, & tenere in manu librum Sacramentorum, Pontificiarum legum, poſitionumque & ordinationum Sanctorum Patrum Bruſchius de Monaſterijs.

S Maximini authoritas.

Quemadmodum autem Abbas huius Monaſterij Auguſtæ ſiue Imperatricis Archicancellarius habetur, ita Abbas Cœnobij S. Maximini extra Vrbem Treuirim ſic priuilegijs, dignitatibus ac ſingularibus prærogatiuis inſignitus ac donatus eſt, vt Decanus plærumq; ſeptem præcipuarum Eccleſiarum Treuirenſium, Imperatricis Auguſtæ Archiſacellanus eſſe debeat, Bruſchio teſte de Monaſt. Germ. fol. 125, b.

Capvt XXII.

De Exemptionibvs Clericorvm & Monachorvm *ab omnibus ciuilibus exactionibus ac oneribus.*

Monaſteria plęreq; cùm opes acquiſiuiſſent, exactionibus ciuilibus erant ſubiecta, imò ſumptus quoq; bellicos, contra infideles præſertim, dare cogebantur ab initio. Stumpſius lib. 5, cap. 3. Chron. Gregorius quidem M. in Lateranenſi quadam Synodo (ſi Tomis Conciliorum credimus) conſtituit, vt Monaſteria Eccleſiaſtica conditionibus ſeu angarijs vel quibuſlibet obſequijs ſecularibus nullo modo ſubiaceant, nullis Canonicis curis deſeruiant, ſed remotis vexationibus ac cūctis grauaminibus, ſuū opus perficiant. Verùm hoc cōſtituit ab initio propè Benedictini Ordinis, quando eius Monaſteria vel nullas, vel paruas & exiguas opes habebāt, quæ ſuorū Monachorum ſuſtentationi vix ſufficerent. Omitto quòd ius temporis Monaſteriorum multorū Monachi labore manuum victum ſibi quæritabāt: his ergo noluit Gregorius Principes ciuilibus oneribus & exactionibus moleſtos eſſe.

Quædam tamen Monaſteria poſterioribus temporibus quoq; ab huiuſmodi ciuilibus oneribus & exactionibus erāt peculiaribus priuilegijs exempta. Tale priuilegium dedit Carolus M. & eius cōiunx Hildegardis Vttēburrhano Cœnobio quod ſic haber. Inueſtitus (Abbas Monaſterij) per nos liberùm hūc ab omni exactione curiali vel munere permittimus abire. Amplius præſenti ſanè Abbati eiuſq; ſucceſſoribus, Monachis & hominibus ac negociatoribus præfati Monaſterij, qui à noſtra authoritate frequentia populi ad reliquias ſacras venientes inibi ſtatuimus hanc libertatis gratiam concedimus, vt vbicunque in regno noſtro ad negociandum perrexerint, ſiue in Ciuitates, vel in Oppida, ſeu Portum, Naueſq; petant, ſiue venientes ſeu redeuntes: ſine exactione Felonij cū pace ſecuri tranſeāt & pergāt. Dat. anno Incarnationis Domini 769.

An

An ECCLESIASTICÆ perſonæ, *quibus etiam Monachi annumcrantur, ſic ſint exemptæ, vt etiam ob grauia maximè & atrocia crimina, à ſeculari iudice vel poteſtate puniri non debeant.*

De immunitate Eccleſiaſticà. HÆc quæſtio ad hoc caput non incommodè teferri poteſt. Ad eam verò facilis & prōpta eſt teſponſio, tam ex Apoſtorum, quàm ex Pontificum ſanctionibus, & Doctorum Sacræ Theologiæ, ac iuris Canonici & Ciuilis, vſuque fori.

Negatiua probatur ex Verbo Dei Explicatiles 1 Petr. 4. Prodeat in primis D. Petri teſtimonium in Epiſt. 1, c. 4, v. 15, vbi ita ſcribit: *Nemo veſtrū patiatur vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor.* Cuius loci expoſitio eſt in Concilio Matiſconenſi 1. circa tēpora Pelagij II Papæ, c. 7, his verbis cōcepta: *Vt nullus Clericus de qualibet causâ extra diſcuſſionē Epiſcopi ſui, à ſeculari Iudice iniuriā patiatur, aut cuſtodiæ deputetur. Quòd ſi quicūq; iudex cuiuscūq; Clericū abſq; causâ criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio hoc facere fortaſſe præſūpſerit, quā diu Epiſcopo loci illius viſū fuerit, ab Eccleſiæ liminibus arceatur.* Vbi notāda exceptio, ex qua liquet, in cauſis *Criminalibus*, maximè in eo Capitulo expreſſis, Clericos, iuriſdictioni ſecularium iudicum ſubjici debere. Quod adeò verum eſt, vt aliâ probatione non indigeat: ſubiungam tamen D. Pauli authoritatem in Epiſt. ad Rom. c. 13, ſic ſcribentis,

Explicatio loci ad Rom. 13. *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non eſt enim poteſtas niſi à Deo: quæ autem ſunt, à Deo ordinatæ ſunt. Itaq; qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit: qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt. Nam Principes non ſunt timori boni operis, ſed mali. Vis autem non timere poteſtatem: Bonum fac & habebis laudem ex illa: Dei enim Miniſter eſt, tibi in bonum: ſi autem malum feceris, time: non enim ſine causâ gladium portat: Dei enim Miniſter eſt vindex in iram ei, qui malum agit.* Ad quę verba eleganter ſcripſit Chriſoſtomus his verbis: *Omnibus hæc præcipiuntur Sacerdotibus & Monachis; non autē ijs ſolis, qui huius vitæ negotijs occupātur, ſtatim in ipſo Proœmio declarat Apoſtolus, cum ſic dicit, omnis anima; quaſi dicat, etiamſi Apoſtolus etiamſi Euāgeliſta, etiāſi Propheta, vel alius quiuis fuerit ſubiectio enim iſta non euertit pietatē.* Hęc ille.

Reſpōſio ad Canones in Decreto Gratiani contrarium aſſerentes. Et illo ſæculo certum eſt, tam Laicos, quàm Clericos etiam in Capitalibus cauſis, Imperiali iuriſdictioni ſubiectos fuiſſe: quàmuis à quibuſdam aſſeratur, Eccleſiam quoq; de criminibus cognouiſſe, priuſquam ad Laicum iudicem deueniretur; ex Canone, *Si quis Sacerdotum*, qui Papæ Pio 1 tribuitur, à Gratiano relatus in collectione Decretorum cauſâ 11 q. 1, & ex Canone *Clericos*, qui Stephano in eadem collectione, cauſâ 3, q. 4, vbi hæc habētur: *Clericos Epiſcoporum ſuorum accuſatores vel inſidiatores de gradu decidere debere, & Curiæ tradi ſeruituros* Etenim horum Canonum fides ijs ſuſpecta eſt, qui vel eorum temporum doctrinam, vel authorum ſtylum vel ſtatum Imperij non ignorant: vt etiam omnes illæ Epiſtolę, quæ Rom. Pontiſ. vſq; ad Syricium Papā adſcribuntur, pro dubijs & incertis, ne dicā ſuppoſititijs habentur: quemadmodum & liber, qui inſcribitur *Canones Apoſtolorum*, à quibuſdam liber de Epiſcopis nuncupatus: in quo nōnulla de Clericorū criminibus referūtur.

Ex decretis Imperatorum. Sed vera eſt hiſtoria Eccleſiaſtica de Paulo Sâmoſateno, qui Aureliani Imp. authoritate ab Eccleſia, vnde aliter abigi non poterat, expulſus fuit. Vera quoque lex eſt Philippi, qui primus Imperatorum Chriſto nomen dedit, in L. data opera. C de his qui accuſare poſſunt vel non aduerſus incendiarios ſine vllo perſonarum diſcrimine. Quis verò neſciat, in illa accuſatione, aduerſus Athanaſium Alexandrinum Epiſcopum calumnioſè inſtituta, cum Arſenium occidiſſe falsò argueretur à Conſtantino M. datos iudices, qui in Synodo ſederent, vt ea de re cognoſcerent. Et Stephanum Antiochenum Epiſcopum (vt Theodoretus teſtatur, & alij hiſtorici Eccleſiaſtici) ſub Conſtante & Conſtantio, à Legatis, quos ad fratrem Conſtans miſerat, de vi publica & lege Corneliâ de ſicarijs reum peractum, & eorum iudicio in Palatio Principis, non in Eccleſiâ damnatum fuiſſe? Sed omnium inſtar eſſe poterit, quod habetur in Epiſtola mille Epiſcoporum ad Imperatorem ſcriptâ: qui cum ab eo per literas rogarentur, vt de Concilio Chalcedonenſi, & ſimul de Timotheo Aeluro, qui reus erat homicidij, & Alexandrinum Epiſcopatum ambijſſe dicebatur, quid ipſis videretur, ſcriberent, hæc reſponderunt: *Legibus ageret: quæ enim Crimina ei objicerentur, menſuram egredi Eccleſiaſticæ vindictæ.* Quâ de re alij ad eundem Imperatorem ita ſcripſêre: *Timotheus veſtram iuſtitiam debet experiri ſolummodo; quoniam ad magnitudinem commiſſorum eius poteſtas Eccleſiaſtica non ſuffecit.* Aliud præterea exſtat illius ſæculi ſcriptum his verbis:

De delictis autem & præſumptionibus quas nefandè commiſit, Reip. legibus, & earum Præſidibus, ſecundùm rationem iudici competenti ſubdetur. Et Euagrius author eſt, à Zenone Imperatore aduerſus Alexandrinum & Antiochenum Epiſcopos latam fuiſſe ſententiam, ob hoc ſolùm, quòd alter coram ipſo Principe mentitus fuiſſet; alter Baſiliſci partes foueret.

Et hæc refert Gratianus in Decreto, cauſâ 2, q. 7, C. *Nos ſi incompetenter.* Ad quem locum adnotat Gloſſa: *aliorũ iudicio Papam ſe ſubjicere poſſe argumento l, eſt receptũ, D. de iuriſd. om. iud.* ad quam notat Alexander de Imola: *Francorũ Regem etiam in ſuâ cauſâ iudicẽ eſſe poſſe; hac ratione quòd neminem in tẽporibus Superiorem agnoſcat, præter Deum.* Quod & alij Doctores Itali ſcripſerũt, & Princeps Philippus Pulcher Franciæ & Nauarræ Rex Bonifacio Papæ VIII idẽq; ſcripſit anno M, CCC, II. Et quòd de Rege Frãcorum hîc diximus, eadem ratione ád cæteros omnes penes quos ſummæ poteſtatis ius eſt, ſine controuerſiâ extendi debet.

At, inquiet aliquis, vera quidem hæc ſunt, & locũ habent, cum de crimine Maieſtatis agitur, Imò & ſuperioribus exemplis probatũ, eſt, etiam in homicidio & alijs atrocioribus delictis idem obtinere. Quæ quidem abundè ſufficere potuiſſent; libet tamen & inſuper hoc addere, quòd in Concilio Sueſſionenſi, ſub Carolo Caluo Imperatore & Rege Francorum, contigit certè memoriâ dignum. In eo enim cùm duo Monachi in Crimen vocati eſſent, quòd de Pipinio, qui in Monaſteriũ ad perpetuũ relegatus erat, liberando cõſpiráſſent: congregati cum Abbate cæteri Cœnobitæ, ſpectatâ facinoris atrocitate cuius animaduerſionem ideò ad ſe nõ pertinere rati ſũt, Monachos illos expellendos decreuerũt; vt vindictæ publicæ, & pœnis à Laicis iudicibus Inferendis ſubjicerentur: *quia crimen Monachorum* (inquiebant) *ſuperare videretur aliorum* CVLPAS VSITATAS. Quibus verbis Docti in foro Pariſienſi Iuriſconſulti obſeruârunt, diſtinctionem fieri inter delictũ commune quod vocant, & priuilegiatum: non quòd Iudex Laicus in quibuſdam alijs caſibus aduerſus Clericos decernere nõ poſſit. Si enim verbi gratiâ, in cauſâ corã Iudice Laico pendẽti Clericus falſum cõmiſerit, vel ſi agatur de indulgentiâ à Principe conceſſa aut inobedientia Clerici contra prohibitionem aliquam à Regijs iudicibus factam venientis; certùm eſt, huiuſmodi criminum cognitionẽ & coercitionem ad Iudicem Secularem pertinere: quòd expreſſũ eſt in libro forẽſis praxeos, qui *Parlamenti ſtylus* inſcribitur, vbi plęraq; in hãc rẽ adnotat peritiſſimus Galliç & Germaniæ Iuriſconſultus Carolus Molinæus, cuius authoritatẽ ſequũtur etiam illi, qui ſe Catholiciſſimos dicũt, Hiſpani, qui, vt habemus Gallicana Cõcilia, quæ Secularẽ iuriſdictionem cõmendant & tuẽtur, cuiuſmodi Moguntinũ & Cabilonẽſe, in quibus de degradatione Clericorũ quędã sãctiones sũt à Gratiano relatæ, in Canone *Dictum eſt nobis* 8 diſt. ita & ipſi habẽt in Hiſpania Concilij Toletani XII conſtitutionẽ, quæ in magnis criminibus Clericos etiã à ſacris altaribus, ex legũ Moſaicarũ præſcripto, áuellendos decernit: vt Regijs aſpectibus præſẽtentur, & ſolus Princeps authoritatẽ ſuã interponat, & definiẽdi iudicandiq; poteſtatẽ habeat. In illis verò caſibus, qui priuilegiati dicũtur, dubiũ non eſt, qui Magiſtratus Sęcularis Iudex ſit, id enim in Gallia ſemper obſeruatũ eſt, licet Hortenſius Caualcanus I. C. Fiuizanenſis, in ſuo tractatu de *Regio Brachio*, cõtrà ſcripſerit, *cauẽdũ eſſe tanquã ab igne, ne facultas brachij Regij à Laicis cõcedatur directè, neq; per indirectũ, cõtra perſonas Eccleſiaſticas; à quibus*, inquit, *Laici omninò abſtinere debẽt*, Eccleſiã autẽ criminibus purgare nõ eſt eã lædere. Nec quiſquam objiciat, quaſi pro Clericis dictũ illud Dauidis Pſ. 104. *Nolite tãgere Chriſtos meos.* Hæc enim verba eũ ſenſum recipere nõ poſſũt, vt ex illis inferatur, à Iuriſdictione Sæculari Clericos eximi debere. Imò notãt interpretes, hæc à Deo Abimelech Regi Gerar dicta fuiſſe; prohibendo, ne Rex ille, aut quiſpiam ex ſuis Vnctos Domini tangeret, id eſt, ne iniuriã illis faceret: non autem, ne Iure & Legibus in ipſos agere & animaduertere poſſet, vt etiã colligere eſt ex his quæ ſequũtur. *Et in Prophetis meis nolite malignari.* Itaq; cùm in Clericorũ perſonis crimina vindicantur: dicendum nõ eſt, eos tanquam Chriſtus tangi; ſed potiùs vt Antichriſtos; cuiuſmodi ſunt, quicunque Chriſto Domino, & eius præceptis aduerſantur. Sunt qui abutantur hac D. Bernardi ſententiâ: *In criminibus ſeges noſtra eſt:* quam ita detorquent, vt ex ea probare velint, cauſas Clericorum criminales in foro tantùm Eccleſiaſtico tractandas eſſe. Sed alia mens fuit ſancti viri; nimirum vt doceret, monitionibus quoq; Eccleſiaſticis crimina exſecranda, vt flagitioſi terreantur. Audiant Richardum Cantuarienſem Archiepiſcopũ; in Epiſtola Richardo Vintoniẽſi, Gaufrido Heliẽſi, & Ioãni Noruicẽſi, Epiſcopis ſcripta, quę inter Epiſtolas Petri Bleſẽſis exſtat numero 75, vbi ob Iuriſdictionẽ Secularẽ ab Eccleſiaſticis vſurpatã, ſic cõqueritur: *Clerici*, inquit, *vel Epiſcopi occiſores Romã mittũtur, eũteſq; in delicijs, cũ plenitudine Apoſtolica gratia, & maiore delinquẽdi audaciâ, reuertũtur. Taliũ vindictã exceſſũ Domin' Rex ſibi vẽdicat: ſed nos eã nobis damnabiliter reſeruam', atq; liberã prabẽtes impunitatis materiã, in fauces noſtras Laicorũ gladios prouocam'. Ignominioſũ eſt quod pro capra vel ouicula grauior, pro Sacerdote occiſo pœna remiſſior irrogatur. Sed his & durioribus digni ſumus, qui iuriſdictionem alienam, & nobis omninò indebitam; ambitione temerariâ vſurpamus. Nam & in corpore Decretorum, & in Epiſtola ad Romanos, hac verba legiſſe meminimus.*

Explicatio loci Pſal. 104.

minimus. Sunt quædam enormia flagitia, quæ potiùs per mundi iudices, quàm per Rectores & Iudices Eccleſiarũ vindicãtur: ſicut eſt, cùm quis interfecit Pontificẽ, Apoſtolicũ, Preſbyterũ, ſiue Diaconũ huius criminis reas, Reges & Principes mũdi damnant. Omnis equidem iuſtitia ideò exercetur, vt debita quiete gaudeat innocentia, & malignantium temeritas refrænetur: verumtamẽ in hac iuriſdictione maledicta, quàm ambitiosè & ſuperbè præſumimus, Deum offendimus, & Dominum Regem, viamq. in Clericos malignãdi tutiſſimam aperimus. Hæc ille Richardus, qui ſic demum Epiſtolã ſuam cõcludit: *Reddẽtes igitur Deo quæ Dei ſunt, & Cæſari quæ ſunt Cæſaris, iuxta petitionem Domini Regis et tantorũ vindictam exceſſuum relinquamus: reis autem in mortis articulo conſtitutis, quia ſententiam lati Canonis incurrerunt, ſi abſolutionem poſtulauerint, & in hoc, & in alijs, quantum poſſumus, ſine ſcandalo & periculo Eccleſiæ, humanitatis conſilium miſericorditer impendamus,*

Innumeræ verò ſunt Regũ Galliæ ſanctiones, quæ nullo diſcrimine, tam in Eccleſiaſticos, quàm in Laïcos, pœnas ſtatuũt: ſed alijs prætermiſſis, hîc ſufficiet de illa mentionem facere, quam tulit Franciſcus I, anno 1539, præ cæteris notatu dignam; ad quam Ægidius Burdinus; Procurator Regius Catholicus, Commentarium ſcripſit: in quo Moſaïcam illam legem, quæ homicidas & ſanguinum viros ab altari abſtrahi iubet, in vſum reuocandam eſſe docuit; nullâ admiſſâ diſtinctione Laïcorũ à Leuitis, vel contrà Leuitarum à Laïcis: quòd huiuſmodi Sicarij & Homicidæ ipſo facto priuilegio Clericali ſpoliati videantur, vt edixit Innocentius IV Summus Pontifex, in Concilio Lugdunenſi, aduerſus eos quos Aſſaſſinos vocat, & eorum receptatores.

Multa quoq; L. Seruinus ad rem noſtram ſpectantia diſſeruit, in celebri actione, Idib. Decemb. anno Chriſti M,D,CIII, pro Rege habitâ in cauſâ criminali, inter Viduam Antonij Maſſæi in Nouiodunenſi vrbe Aſſeſſoris Regij interfecti, & Eccleſiæ Nouiodunẽſis Canonicos cædis accuſatos: vbi cùm rationibus & authoritatibus, tum etiam exẽplis probauit, Epiſcoporum & aliorũ qui in Eccleſia dignitates gerũt audientiam & Iuriſdictionem, non tantùm in criminalibus delictorũ communium cauſis, ſed & in ciuilibus, à Regibus ſpeciali conceſſione delatam, prudentiores tamen & ſanctiores Eccleſiaſticos eâ aut nunquã, aut certè admodũ rarò vſos fuiſſe, cuius rei, quoad ciuiles controuerſias, teſtẽ produxit Nicephorũ, lib. 14, c. 39, vbi ait, *Sylvanum Epiſcopũ Troados, quoniã vir erat optimus, quum ij qui ſub eo erãt Clerici, in cauſis, vt nugis, vndecunq; inter eos, qui iudicio cõtenderent, prouenientibus, veluti nũdinationem inſtituerent, ne quis ex Clero poſthac cauſã iudicaret, cõſtituiſſe, ſed ſupplicãtiũ libellos acceptos vni ex fidelibus Laicis, quem præcipuè æqui & iuſti ſtudioſum eſſe ſciebat, dediſſe, eique iudicio cauſarum commiſſo de iure contendentium nugamenta ad eum reieciſſe.*

Addit Seruinus, *quoad Capitaliũ cauſarũ iudicia, obijci nõ poſſe locos ſupra citatos ex Apoſtolorum, Patrum, Conciliorũ, & Sacrarũ Legũ atq; Conſtitutionũ auctoritatibus: maximè ex 7 Cõcilij Maſticonẽſis Canone, nec etiã locũ Euãgelij à Bonifacio VIII citatum,* in extrauagante Vnam ſanctã, *(ecce duo ſunt gladij)* quod reſpõdent Apoſtoli, cùm antea dixiſſet Dominus; *Qui habet ſacculum, tollat: ſimiliter & peram: & qui non habet, vendat tunicam ſuam, & emat gladium,* qui locus à Patribus, tam Græcis quàm Latinis, lõgè alio quàm Bonifacij ſenſu exponitur. Hinc enim Bonifacius arguit, *vtrumq; gladiũ, tam ſpiritualẽ* ſcilicet, *quàm tẽporalẽ in manu Petri eſſe. Ergo & Eccleſiam vtriuſq. poteſtatem habere.* Sed euertit hãc interpretationẽ D. Athanaſios, in dictis & interpret. S. Scripturæ, quæſtione trigeſima tertia, vbi interrogatione factâ, *quomodo illud intelligendũ ſit; Qui habet palliũ vẽdat & emat gladiũ?* Sic reſpõdet: *Hoc ideò dixit Domin⁹ vt Apoſtolis proditionem ſibi intãtatã notã faceret, & aduẽtũ Iudæorũ. Ergo illud,* inquit, *nec omninò ſubticuit, ne ad Iudæis turmatim veniẽtibus terrerẽtur Apoſtoli, nec etiã penitus illis indicauit omnia, ne tenerẽtur aliquo metu.* Æquè aduerſatur Bonifacio D. Baſilij ſẽtẽtia, in Regulis breuioribus, interrog. 251, ad eadẽ verba. *Qui nõ habet, vẽdat tunicã ſuã, & emat gladiũ* Ait enim: *Illud nequaquã præceptũ eſſe; ſed vaticiniũ Domini, prædicentis, Apoſtolos oblitos donorũ & legis Domini, gladio etiam rem gerere auſuros.* Quaſi dixiſſet, *vendet & emet gladium*: & ita imperatiuum loquendi modum pro vaticinandi modo vſurpari; quod in ſacris literis eſſe frequentius, ex alijs locis idem Baſilius docet. Quòd ſi & Latinos Patres conſulere velimus; multa in eandem ſententiam præclare Auguſtinus, in Quæſtionibus mixtis, Quæſtione centeſima quarta, quæ prætermitti ſine errore non poſſunt. *Si Dominus* inquit, *in Euangelio Lucæ, nuncians bellum Iudaicum aduerſum ſe futurum, diſcipulis ſuis dixit, vt gladios pararent: quomodo poſtquam inceptum eſſet bellum; Duce Scariothe, & videns Petrus Apoſtolus inſurgentes hoſtes, protulit gladium, & amputarit, auriculam ſerui Sacerdotum, Dominus idem vetuit? Vt quid gladios parari iuſſit, qui poſtmodum prohibuit percutere, reum etiam mortis deſignans eum, qui percuſſerit gladio: cùm non vtique iniuſtè videretur Apoſtolus percuſſiſſe?*

Tum

Tum ſic reſpōdet: *Quia*, inquit, *noua & mirabilis res futura erat, vt, qui inaudita ſigno faciebat, ſic ſubitò humiliaretur, vt & verberibus ſubjiceretur & morti: ideò, ne velut impræſcius hæc pati videretur, & vt Dei virtutem à ſe nullo modo receßiſſe, imò ne diminutam quidem, ſed ita vt fuerat etiamnum ineſſe oſtenderet, illudq; firmaret quod dixerat, poteſtatem habeo ponendi animam meam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam: hæc omnia ſic prædixit, vt de iis non dubitaret, ſed præſcius contra hæc ſe pararet; & hac cauſâ gladios parari, non tamen occidi inßit.* Itaque eo permittente percuſſit Petrus, *vt dolorem faceret* (ait idem Auguſtinus) *non vt occideret: quia nemini licet, excepto iudice*, quemquam gladio occidere. Vel dicamus ex Hilarij mente: cùm de percuſſo Pontificis ſeruo mentionem facit in capite vigeſimo tertio ad Matth. *Seruo Principis Sacerdotum*, inquit, *ab Apoſtolo auricula deſecatur? populo videlicet Sacerdotio ſeruitienti, per Chriſti Diſcipulum inobediens auditus exciditur, & ad capacitatem veritatis hoc, quod erat inaudiens, amputatur.*

Ad ea verò, quæ in ſupradicta cauſa Nouiodunenſi objiciebantur à reorum patronis, de Exemptione Clericorum a ſeculari iuriſdictione reſpondit, Ludouicus Seruinus Gallus & probauit, nihil ad hanc rem facere Concilij Chalcedonenſis Canonem 17, qui à Pontificijs citatur, & ex hoc Euangelij loco ſumptus eſt: *ſi frater tuus in te peccauerit, prius dic Eccleſiæ.* &c. nec etiam Carthaginenſe Concilium 3, nec Mileuitanum, nec Veneticum 1, nec Pariſienſe, nec Mariſconenſis 1, Canonem 8, nec Decretum Marcello Papę adſcriptum in Collectione Gratiani, cauſâ 2, q. 1, quod ab alijs Bonifacio Papę tribuitur in Epiſtola ad Epiſcopos Galliarum; nec item Epiſtolam Papæ Martini 1, nec Decretales S. Gregorij, nec alias Nicolai Papę 1 Epiſcopis Galliarũ, ſcriptas, nec Ioãnis Papæ 8 ſanctionem, quæ habetur in Canone, *Si Imperator*, diſt. 96. nec illam Vrbani Papæ, quam recitat Richardus Cantuarienſis in Epiſtola ſuprà citatâ: ſiue is fuerit Vrbanus 1, quod non benè cõſtat, ſiue Vrbanus 2 in Concilio Claromontano, vel alibi de Iuriſdictione à Clericis præſumptâ aliquid ſtatuerit, nec etiã quod ait Innocentius III in c. *Si diligenter* de foro compet. & Innocentius IV in c. 2 *de maioritate & obedientiâ*, nec deniq; quod ſanxit Bonifacius VIII cuius reſcripta in Gallijs nullam vim habuerũt, illa maximè quæ Regni & ſtatus libertatem reddunt, & Regiæ aduerſantur poteſtati. Etenim omnia illa Decreta, reſcripta & ſanctiores, ita intelligi debent: vt vel inter Clericos tantùm in leuioribus controuerſijs; vel, ſi delictis agatur, in communibus tantùm, non in atrocioribus, ex ſecularium Principum conceſſione iudicandis, locum habere poſſint: iuxta exceptionem Canonis 7 Concilij Mariſconenſis ſuperius relati. Et hoc antea idem Seruinus in vindicijs ſuis tractauerat; ex quibus hęc tãntùm, quæ ad rem noſtram conducere videntur, deſumpſi. *Si de delictis*, inquit, *agatur: aut commune crimen eſt, vt noſtri loquuntur, aut priuilegiatum. Ob commune delictum iudex Eccleſiaſticus pœnam in Clericos ſtatuit, qualis Sacris Canonibus ſancita & conſtituta eſt: non quidem ſanguinis, (nam iudicia capitis ab eo non exercentur) ſed Ieiunij & Cuſtodiæ vel ſecundùm alia iudicia, quæ in Eccleſijs, Capitulis & Monaſterijs redduntur: vt Imperatoris Iuſtiniani tempore delinquentes Clerici in ea loca detrudebantur, quæ ipſe in authent. 79 apud quos oporteat Monachos. &c. Decanica nuncupari dicit, noſtri Capitulum vocant. Quòd ſi priuilegiatum crimen fuerit Clericis admißum, vt ſi fidem publicam violauerint, & cœtu, concurſu, turbâ, ſeditione, conuocatis hominibus, ſiue hoſtibus, ſiue alijs præter vſum itineris arma habuerint, vim deniq; fecerint, & bona aliena rapuerint, vel pecunias fiſci & publicas ſuſtulerint, tum interueniente Regio Procuratore, & Iudice Laico, cum Eccleſiaſtico fori Promotore & Iudice, de maleficio cognoſcitur, non vt Eccleſiaſticus pœnam Canonicam infligat, ſed puniendi maleficij ergo Regij Magiſtratus iudicium ſit,* Pag. 204.

Quamobrem hæc eſt Regula perpetuò ſeruanda, ſi Reges & Principes, fidique & deuoti eorum ſubditi ſtatum politicum & Regni culmen & columen conſeruari velint, nēpè vt cùm de criminibus agitur, maximè grauioribus, non poſſint Eccleſiaſtici allegare PRIVILEGIVM; quod eo caſu verius PRIVILEGIVM diceretur, vt in Synodo quadam Antiſiodorenſi, Regum permiſſu conuocatâ. Sancti Patres dixerunt. Et certè ipſorum etiam Clericorum intereſt, vt ita obſeruetur. Si enim in mundo tantùm ſunt, non etiam de mundo; ſanè immundi eſſe non debent. Leges autem in Regno poſitæ ab omnibus, tàm Clericis quàm Laicis, probari & cuſtodiri debent. Statuta enim Laicorum; quoad Perſonas in Criminibus, & quoad res in temporali Dominio, ligant Eccleſiaſticos: ita vt & ipſi Epiſcopi apud aliquos Sacramentum, hoc eſt vulgi verbo; iuramentum fidelitatis Regi præſtare teneantur.

cellanis coniuncti eſſent, & ex clientibus Abbatis plęriq; his fauerẽt: ideoque Caſpar Landẽbergius Abbas ordine 52, de conſilio ſuorum fratrum petijt à quatuor Pagis Heluetiæ Tiguro, Lucerna, Suitia, & Glarona ſe jure ciuitatis cum ſuis donari, eoſq; Cœnobij aduocatos & defenſores ſuę libertatis & omnium ſuorum bonorum poſſeſſionum, iuriſdictionum, conſuetudinum, priuilegiorum conſtituit. Eſt autem ius hoc ciuitatis perpetuum, quod à ſingulis Abbatibus, cùm primùm electi fuerint, renouatur, ac ſpondet Abbas omnia loca ſuæ ditionis quatuor Pagis ſemper aperta forè, vt vbique liberum receptum habeant: item ſi quæ controuerſia illi cum quoquam oriatur, ſe velle iudicio horum Pagorum ſtare. Poſteà Abbas Vlricus cognomẽto Rufus qui Landẽbergio ſucceſſit, hoc addidit priori fœderi, vt ſinguli quatuor Pagi ordine mittant virum Senatorij Ordinis, qui biennio cum Abbate maneat, & ſit totius regionis Capitaneus, hic iudicijs intereſt & omniũ mulctarũ ſemiſſis cedit Heluetijs: ſancitur prætereà eodẽ pacto, vt omnibus bellis ſubditi Abbatis quatuor Pagis militent. Quòd autem Abbas Vlricus renouauit fœdus & ſe arctiùs coniunxit quatuor Pagis, cauſa fuit, quòd proximis annis cùm ciues S. Galli & Abbatis cellani conſpirâſſent cum ſubditis Abbatis, & deſtruxiſſẽt Roſaeſi Cœnobiũ, quod Abbas nouũ illic exſtruebat, quatuor Pagi, cæteris Heluetijs in auxilium euocatis, Abbatis iura fortiter aſſeruerunt, & eius aduerſarios grauiter multârunt. Durat hæc ſocietas noſtra quoq; ætate, & quamuis non omnes Pagi quoad religionem cum Abbate conſentiant, mittunt tamen illi ex fœdere Capitaneum, qui ciuiliũ rerum adminiſtrationi intereſt, & in his rebus priuilegia & iura Monaſterij tuetur.

Aduocatos quos elegerint Monachi.

Eligebát autem ſibi Aduocatos ſeu Patronos Monachi Imperatores ipſos, Reges, Principes & potẽtiſſimos quoſq;, vt eò faciliùs ipſi cũ Monaſterijs & rebus ad ea pertinẽtibus ab ijs defẽdi poſſent, eoq; minùs improborũ hominum iniurijs eſſent expoſiti.

Iuramẽtum & officium Aduocati.

Obligabant quoq; ex Priuilegio ſpeciali Aduocatos Monachi Iuramento: eius formã adſcribam ex priuilegio Caroli M. Vtrẽburghano Cœnobio dato, ex quo Officiũ & munus eorum ſimul perſpici poterit: *Igitur iurabit*, inquit Carolus, *quòd ſecundùm poſſe & noſſe iuſtus & vtilis Aduocatus in homines & res Monaſterij eſſe velit. Deinde quicquid placitãdo acquiſierit, id eſt, iniuria Bannorum vel ſatisfactione temeritatũ, tertiâ ſibi parte retenta, duas reddat Abbati: & nullum Aduocatum vel exactorẽ præter ſe, niſi Abbatis permiſſione conſtituat, Tertiò, quòd nihil priuati muneris vel ſeruitij à quolibet loco ſiue curte, ſeu à villicis, vel à Cellerarijs quaſi ex debito & ſtatuto iure exigat, & mãſiones ac pernoctationes vſpiam frequentare caueat. Ad vnũquemq; verò locũ, quẽ Abbas ad placitandum* (zu gricht ſitzen vnd gricht zehalten) *cum duodecim equis & totidem viris Aduocatus ſemel tantùm in anno adueniat, niſi pro aliqua neceſſitate ab Abbate ſæpiùs aduocetur, ac tũc pro loci qualitate ab Abbate honeſtè ſuſcipiatur & procuretur. Infrà locum Monaſterij nullũ placitũ niſi rogatu vel voluntate Abbatis vnquã ſtatuat. Adhæc nullum domus ſeruientem ſine conſenſu Abbatis ad iudicium vel ad damnũ cogat. Quanda autem huius commiſit vel in homines vel in res* (*quod vulgò* Ballmundt *dicitur*) *extiterit ſtatim ſine mora & ſine præiudicia* (*niſi citò reſipuerit Aduocatia cum omnibus cõmodis, ſine ſpe recuperationis carebit &c. Dat. anno incarnationis Domini 769, Actum Moguntiæ in Pentecoſte.*

Sine aduocato Abbati & Monachis nil agere licet.

Quemadmodum autem cum conſenſu Abbatis & Conuentûs Aduocatum omnia agere oportebat, ita viciſſim Abbati ſine Aduocato in ſecularib. nihil agere licebat, alioquin irritũ & vanũ habebatur. Vnde in multis Monaſteriorũ inſtrumẽtis hæc verba leguntur: *Complacuit mihi Abbati N. &c. vnà cum conſenſu Fratrum, nec non & Aduocato noſtro N. N. &c. Stumpfius lib. 5 Chron.*

Abbates Caroli M. tempore nõ dũ principes.

Ex his quoq; quæ de Aduocatis diximus, apparet, falſiſſimum eſſe, quòd quorundam Monaſteriorum Abbates gloriãtur, ſe à Carolo M. Ius & Priuilegia Principum impetrâſſe: cùm certũ ſit, omnia Monaſteria Caroli M. tempore ſuos Aduocatos habuiſſe, & propterea non abſolutè, vt Principes, ſui iuris, in ſecularibus, fuiſſe. Stumpfius lib. 5, c. 3. Idem etiam probatur ab eodem c. 5 hoc argumento, quòd Imperatores in confirmatione Abbatum, plerunq; eos adhortati ſunt, dent operam, vt Benedicti Regula in ſuis Monaſterijs diligenter ſeruetur, quę tamen ſecularium rerum curam, quæ propriè eſt Principum, tam abeſt vt Monachis commẽdet, vt ſeueriſſimè eam ijs etiam prohibeat.

Campidonen. monaſterij Abbas Princeps.

Vnico Monaſterio tamen Campidonenſi, in Rhætia vel Rhætiæ potiùs particula Ilergouia, quæ Sueuiæ ab aliquibus annumeratur, eiuſque Abbati Andegario ac ſucceſſoribus, conceſſa fuit circa annos Chriſti 780 ab Adriano Romano Pontifice plena poteſtas ante meridiem ſacra faciendi, poſt meridiem vero gladij, ad exercenda iura forenſia. Vnde verſus natus, quem Abbas & Princeps huius loci cum Herbipolenſi Epiſcopatu communem habet.

Cãpidona ſola indicat enſe, ſtola. Bruſchius de Monaſt. Huic ãnumerari poteſt fortè Epternacẽſe Cœnobiũ: cuius priuilegiũ datum à Pipino ſeniore Francorum Duce: itemq; ab

eius

eius coniuge Blitrude & filio Carolo Martello ſic habet: *Ita volumus Abbatem noſtrum Epternaſenſem exemptū, vt nullius ſubſiſtat Mūdiburdio, niſi ſolius Dei.* Hoc ab omnibus ſequentibus Regibus & Cęſaribus, imo ab ipſo Carolo V confirmatum eſt. Bruſchius de Mònaſt. German: fol 141 b. Intelligit autem Pipinus hic per *Mundiburdium* nihil aliud quàm tutionem ſeu defenſionem, vel vt alij loquuntur, Ius patronatûs Bruſchius ibidem fol. 84. Quam interpretationem habet ex verbis Priuilegij Theodorici Francorū Regis Mauri Monaſterio dati, in quo inter alia hæc verba exſtant. *Similiter petijt* (Maorus) *vt eum cum omni familia rebuſque Monaſterij ſui longè vel propè conſtitutis ſub noſtro Mundiburdio & defenſione reciperemus.*

Mundiburdiū quid.

Abbates monetā cudunt.

Carolus Magnus quoq; Andegario Abbati Campidonenſi, ad Principis dignitatem euecto, poteſtatem dedit monetæ cudendæ: ſi verū eſt quod Bruſchius refert de Monaſt. Germ. fol. 29, ideòque primus hic inter Abbates fuerit, quibus hæc poteſtas data eſt.

Monachi ſecularia tantum tractare incipiūt.

Hæc res tandem fœdiſſimum abuſum peperit, vt nimirum Abbates & Monachi ſecularibus quibuſq; negotijs ſeſe immiſcerent, & omnia tam prophana, quàm ſacra tractarent. Qua de re grauiter conqueſtus eſt olim Petrus de Aliaco Cardinalis Cameracen. in libro de Reformatione Eccleſiæ, & inter alia inquit: *Diligenti emendatione opus eſſet, quòd Religioſi & Monachi, plus ſunt Officiales fiſci quàm Chriſti, in Curijs Principū & Cathedris iudiciorum, in Cameris Computorum & alijs rebus ſecularibus.* Sed de hac re in ſequentibus Claſſibus plura.

CAPVT XXIV.

MONASTERIA *plæraque huius ſecundæ Claſſis poſt* Benedicti *tempora fuiſſe* SCHOLAS.

Monachatus ab initio alienus fuit à ſuperſtitionibus.

Diligenter legēti ac expendenti ſeenm Regulā Benedicti, mox manifeſtū fiet, Monachatum ab initio in Occidente alieniſſimum fuiſſe ab horrendis illis erroribus & ſuperſtitionibus, quæ poſterioribus tēporibus, præſertim autem ſub Mendicantibus Monachis poſt ducenteſimū ſupra milleſimum à nato in Carne Chriſto annū cateruatim in hoc vitæ genus irrepſerunt. Continet enim, paucis quibuſdam exceptis, multa pia ac vtilia præcepta: &, ſi finis alius, quàm à Benedicto, conſtituatur à nobis, videre licet in hac Regula, ideam ſeu formam quandam COLLEGIORVM, in quibus iuuentos ad ſuſcipiendum vel Eccleſiæ vel Reipublicæ gubernationem piè feliciterq; erudiri & inſtitui poſſet.

Collegij bene inſtituti idea.

Quicunque enim de recta inſtitutione Collegiorum talium ſcribunt vel loquuntur haud multum diuerſa, ab ijs, quæ in hac Regula continentur, requirunt. Volunt enim vt in commodo aliquo loco domus commoda exſtruatur, quæ a Benedicto *Monaſterium* vocatur: vtque huic domui vir grauis præſit, qui non ſolùm bonorum & liberalium ſtudiorum ſit admirator & cultor verùm etiam vitâ, habitu & moribus pietatis formam exprimat, quem boni venerentur, mali formident, reuereantur vniuerſi, quique eo ſit iudicio, vel, vt Benedictus loquitur, tali diſcretiono præditus, vt pro varietate ingeniorum alios blandè adhortari, alios ſeueriter, cùm res & vſus poſtulat, coercere, nec non omni tempore ad timorem Dei, ad diligentiam in ſtudijs pietatis & literarum incitare queat. Talem in ſuo Monaſterio *Abbatem* vocat Benedictus, & hæc ferè ab eodem requirit Regula, quæ illi à Præfecto Collegij. In hanc domum quicunque recipiuntur, volunt ijdem illi, vt ijſdem viuant legibus, eademque menſâ vtantur omnes, vtque manè ſurgentes ad vnum locum conueniant, vbi religioſâ mente precentur, poſt caput vnum ex Veteri Teſtamento illis recitetur: mox inde ad lectionem quiſque ſuam audiendam, aut ad priuatam repetitionem, vt res poſtulet, ſeſe conferat. Tempore prandij omnes vno loco cibum capiant, & præter precationem tum præeuntem, tum ſubſequentem, iterum lectio ex Veteri Teſtamento interponatur. Cœnæ eadem fit ratio quæ prādij fuerat, niſi vt lectio ſacra recitetur ex Teſtamento nouo. Rurſus autem veſperti antequam cubitum eunt, ad vnum locum precaturi conueniant, vbi iterum audiant recitare caput vnum ex Nouo Teſtamento, vt hoc pacto iuuenes obiter atque aliud agendo in verbo Dei proficiant: vtque cætera quæ locus tempus & perſonæ exigent, qui præeſt, pro ſuo, aut etiam, ſi opus ſit, aliorum iudicio & arbitrio ſapienter conſtituat: inprimis autem ipſe interſit quotidie precationibus tam matutinis quàm veſpertinis: prandio item & cœnæ: vbi nonnunquam de loco aliquo è ſacris Biblijs recitato exhortatiunculam ad pietatem ſeu bonos mores interſerat: ſed eos præcipuè annotet atque inculcet locos, quibus vel damnantur vitia, quæ fuerint forſitan recens perpetrata, vel fides, pietas, ſimileſque virtutes commendantur. Volunt denique iſti, vt in hoc ſtudioſorum ſodalitio homines, quandiu velint probè &

ſanctè

ſăctè erudiantur,& quoad literas tam ſacras quàm prophanas,& quoad mores: deinde ſi opus ſit ad matrimonium tranſire eis liceat, & vel Eccleſijs, vel Rebuſpublicis præficiãtur. Felices ſunt ciuitates & regiones quæ talia contubernia habent, vndè perpetuò valent benè ſanctèq; eruditis viris abundare,illosq; pro neceſſitate, vel ad Eccleſiam regendam,vel ad Rempub. adminiſtrãdam euocare. At immortali me hercle laude fuiſſet dignus Benedictus, ſi in hunc finem ſodalitates in Monaſterijs inſtituiſſet: id verò quoniam non fecit,erroribus & ſuperſtitionibus infinitis fundamenta hac ſuà Regula inſtitutoque ſuo in vniuerſum ieciſſe haud immeritò cenſeri debet.

Etſi verò Benedictus in hoc ſuo Inſtituto hunc ſibi præfixum ſcopum nequaquam habuerit,ſapientiſſimo tamen ac prorſus diuino conſilio factum puto,vt poſt eius tempora,Cœnobia per Europam plurimis in locis non opinione meriti cuiuſdã, aut ſuperſtitione aliquâ, vel etiam vt eſſent latibula ignauorum fucorum,ſed bono potiùs ac pio conſilio & fine condita ſint: nimirum, quia maxima pars Europæ,vel nondũ, vel nuper admodũ ad Chriſtianam Religionem erat conuerſa, ideòq; magna penuria piorum ac verorum verbi Dei Doctorum eſſet,exſtructa ſunt Monaſteria, vt eſſent quaſi SCHOLÆ, in quibus non modò pueri,ſed adulti quoque,in vera pietate, Religione & bonis literis erudirentur, quo inde, tanquam ex equo Trniano,tandem prodire, & Eccleſijs hinc inde præfici poſſent.

Teſtem habeo Trithemium Abbatem Spanheimenſem,qui lib.1, cap.6, de viris Illuſtribus, deque Monaſterijs & Monachis Benedictinis ſic ſcribit: *Qui ſe in Sanctis Scripturis ampliùs exercitâſſent, vacantibus horis, ſtudio & expoſitionibus eorundem intendebant: libros conficientes & varios tractatus,quibus ſtudia Fratrum ſuorum quotidie ad Deum prouocabant. Cæteri autem Fratres, iuxta quod Regula vetat,otio non vacabant: ſed poſt orationẽ operi manuum deuotè inſiſtebant. Libros ſcribebant, qui ad hoc erant idonei, & à Doctioribus edita, ex ſchedis ad mundum redigebant. Alij ſcriptos Codices artificiosè conglutinabãt, corrigebãt alij, rubro minio cæteri exornabant. Nullius manus huic Sãcto deerat Officio: gaudebãt ſe omnes participes haberi ſtudiorum, quæ in expoſitionibus Scripturarum gerebantur. Iuniores etiam Fratres diſciplinis inſtituebantur Eccleſiaſticis,prout vnicuique eorum conueniebant: alij in Grammatica: alij in Orthographia: in Rhetorica nonnulli, vel Dialectica; quidam in Muſica, Arithmetica & arte Computiſtica: alij in Philoſophia,atq; alij in his iam fundati, ad Scripturas introducebantur theoreticas. Nullus in Cœnobijs locus dabatur ocio, ſed ſuis ſtudijs atque laboribus ſinguli inſiſtebant. Vnde etiam multi ſanctiſſimi doctiſſimique in omni ſcientia Scripturarum viri, cum magna laude nominis ſui & ordinis, euaſerunt. Nil Monachis olim iucundius erat,quàm in Sacratiſſimis Scripturis commorari, illas legere & exponere, & nouos ſemper ad Dei laudem libros compilare.* Cumque ibidem Bonifacij, Rabani & Bedæ mentionem feciſſet, hæc adjicit: *Hi Sanctiſſimi Viri,atque in Scripturis peritiſſimi Doctores, quidquid de ſcientia Scripturarum norunt,in Monaſterijs ſub Regula Ordinis didicerunt. Non mittebantur causâ diſcendi ad exteras nationes, cùm in Cœnobijs ſemper haberent bonarum artium Præceptores.* Conſentit cum his Bruſchius qui de Ioanne Vueugkio Abbate Heilbrunnen.& inſignis eius Monaſterij Scholę inſtitutore differẽs, ait, *Sciebat vir optimus, Monaſteria non ocioſis ventribus,ſed literarum, ſed pietatis,ſed honeſtâ vita ſtudioſis initio condita ac tanta Principum liberalitate erecta & donata eſſe.* Et Mutius in Chron.Germ.de Carolo M.ait, *non alio propoſito tot fundauit Monaſteria, niſi vt iuuentus benè in illis inſtituta vtilis eſſet exemplo & doctrina hominibus, & qui in illis conſeneſcerẽ mundi ſtultitia & pompa contempta contemplationi & orationi ſe tradentes ſtatuerent, docerent morum probitatem, veramque Religionem populum, fol. 79.*

Confirmat hæc etiam Iuonis hiſtoria in Iuſtiniano: vbi memorat. Florum quendam *Schola Monaſteriorum.*
Regum Franciorum procerum Primarium, ſingulari pietate præditum, Maurum Benedicti diſcipulum aduenientem in Galliam humaniſſimè excepiſſe, & in Dei honorem Monaſterium propè Aurelianenſem ciuitatem exſtruxiſſe, In quo & ipſius,& poſtmodum multorum nobilium liberi pietatis ſtudijs à Mauro alijſque Doctoribus imbuti fuerunt. Ac colligit Curio libro 2 Chronologiæ, Monaſticas ſodalitates adhuc Caroli M. tempore nihil aliud quàm Eccleſiæ ſeminaria fuiſſe. De Srurmio ex Norica regione Nobilibus orto parẽtibus, & primo Fuldenſi Abbate Bruſchius ſcribit, *quòd videns Germaniam à literis & pietate alienam,varijſq; & bellis & ſeditionibus turbatam, indolem verò Germanorum præclaram,ſi quem nacta eſſet magiſtrum eius ducendæ formandæq; callidum, Scholas aliquot morum & pietatis conſtituere meditatus ſit: ac primo Herſfeldenſe Cœnobium inchoâſſe,mox Fuldenſe condidiſſe,in quo 400,habuerit diſcipulos, omnium diſciplinarum & profeſſionum monumentis occupatos: Ac Carolum Magnum volentem & literis & pietati conſultum,ne tot & tanta Ingenia non alerentur, plurima huic Cœnobio bona contuliſſe.*

Vincentius lib.c.17,18,& 19,teſtatur quoque,quòd Columbano in *Lexouienſe* Cœno- *Lexouienſe.*
biam;

bium ab ipſo in Burgũdla exſtructum multi paſſim diſcipuli dicendi cauſâ adducti fuerint. Ab eundem modum Euſtaſius Columbani diſcipulus, & in Luxouienſi Cœnobio Abbas celebrem ibi Scholam habuit, ex qua plurimi Epiſcoporum & præſulum Eccleſiarum prodierunt: vt Chagnoaldus Lugduni, Achatius Viromandorum, ac Nouiocomenſis ac Tornacenſis Epiſcopi, Andemarus Bononiæ & Tbaronẽſis oppidi. Beda quoque teſtatur lib. 3, cap. 3, hiſtoriæ Eccleſ. Oſuualdum Anglorum Regem multas poſſeſſiones & territoria ad inſtituenda Monaſteria contribuiſſe, in quibus juuenes erudirentur. Balæus Cent. 13. ſcript. Britann. narrat, Gregorium M. Gymnaſia Britannorũ tranſtuliſſe ad Monaſteria, ad hęreſin Pelagianorum, quæ in Scholis tradebatur, exſtirpandam. Apud Cãtios tamen, & Cantabrigiæ denuò Scholæ extra Monaſteria ſunt apertæ.

Theolegienſis.

Sic *Theolegienſe* Cœnobium ſub veteri Shaumburgo, Lotharingiæ Ducum caſtro anno Chriſti 627, hoc vno fine conditum fuit, vt eſſet Schola & Eccleſia Tbeologorum, vnde & nomen videtur habere, teſte Bruſchio de Monaſterijs.

Heimeranẽſis.

In Monaſterio *Heimerani* Salzburgi ſacras literas & bonas artes interpretati ſunt Monachi: teſte Auentino de geſtis Boiorum lib. 3.

Malmesburienſis.

Sic Maidulfus Scotus philoſophus *Malmesburienſe* Cœnobium anno Chriſti 685, condidit in quo Scholam tam Græcæ quàm Latinæ linguæ aperuit, & artes prælegit: vt indicat Balæus Cent. 14, cap. 26, vbi etiam hoc addit: *Habebant*, ait, *in Monaſterijs ſolennioribus priuatas Scholas tunc prælati, futuris commodis tunc proſpicientes, cùm adhuc non eſſẽt in Anglorum gente Gymnaſia publica propter ſibi contrarias Britannorum & Scotorum opiniones.* Beda etiam lib. 3, cap. 3, teſtatur in hiſtoria Eccleſiaſt. veniſſe in Angliam ex Scotia Monachos, qui informârint juuentutem in bonis literis. Stephanus II Papæ Romæ intra Modiceum Monaſterium cœpit ædificare, quod eius ſucceſſor Paulus I abſoluit, & Græcos in id collocauit, & locum ipſum ad Sanctos Martyres in Schola Græcorum nominari præcepit: Iuo in Conſtantino, Hedio quoque libro 6, cap 6, Eccleſiaſticę hiſtorię refert. Doctos viros ex Gręcia in Galliam veniſſe, & à Pipino ac Carolo Magno in Monaſterio miſſos eſſe, vt Gręcam linguam docerent Monachos: atque ita Egidium in Gallijs, Appollonium Rariſbonæ in Cœnobio Hemerani, Virgilium apud Salzburgenſes inclaruiſſe ſcribit. Et Bruſchius de Monaſt. Germ. fol 27, indicat, Caroli Magni coniugem Hildegardin Campibonenſe Monaſterium condidiſſe, eique ampliſſima munera contuliſſe, pro ſuſtentatione Nobilium ac illuſtrium Germaniæ Virorum, qui pietatis, literatum ac Religionis ſtudio ſe dederent. Idem refert in Augiam diuitem Nobiliſſimum Benedictinæ Profeſſionis Monaſteriũ aſſumptos primùm circa annum 724, tantũ Principes, comites ac Barones, vt hi illic educarentur ac erudirentur in prima infantia ad adoleſcentiæ vſque tempora: tum enim benè inſtitutis ac liberè educatis integrum ac liberum fuiſſe prodire iterum; & vel Vxores ducere, vel aulas Principum & militiam ſequi.

Altẽdorfenſis.

Arx *Altendorfenſium* Principum, in Cœnobium conuerſa, pietatis & bonarum literarum Gymnaſium eſſe cœpit, circa annum Domini 800.

Santgallenſis.

In *Santgallenſi* quoque Monaſterio celebris Schola fuit circa annos Chriſti 840, in qua multorum Principum & Nobilium liberi inſtituebantur, vt eſſent poſteà & ſapientiâ inſtructi, & ad omnes res gerendas aptiores. Habuit idem Monaſterium maximi pretij Bibliothecam: quippe in qua fuerunt innumeri omnium facultatum libri, partim ab ipſis Monachis Cœnobij eius conſcripti, partim etiam aliundè magno pretio conquiſiti. Bruſchius de Monaſter. & Stumpſius Chron. lib. 5, cap. 4.

Fuldenſis.

In primis autem in *Fuldenſi* Monaſterio circa annos Domini 840, eruditio & doctrina floruit ſub Rabano Mauro Abbate, qui diſcipulos plures, tam in artibus quàm in Sacris Literis inſtituit, quique multis in locis Eccleſijs & Monaſterijs Præfecti ſunt: eratque Fuldenſium Monachorum celebris fama per vniuerſam propè Europam, & apud ipſos quoque Imperatores, Reges ac Principes magni fiebant propter ſcientiam Sacrarum Literarum, quâ alijs excellebant. Trithemius in Chronico Hirſaugien. Habuit etiam hoc Cœnobium inſignem & incomparabilem Bibliothecam collectam & adornatam primùm à Rabano, auctam verò & in Ordinem redactam poſteà ab Hildeberto: Bruſchius de Monaſt. Germ. fol. 56, vbi etiam de Monachis Fuldenſis Cœnobij ait: *Monachi & Abbates Fuldenſes literis & vita integritate conſpicui erant, & eadem ad Archiepiſcopatus Moguntini etiam gubernationem, ob inſignem virtutem ac vita honeſtatem euocati ſunt.*

Idẽ de Rabano Mauro huius loci Abbate, *vir*, inquit, *erat in diuinis ſcripturis eruditiſſim⁹, & ſciẽtia ſeculari doctiſſim⁹, Beda Anglici olim diſcipul⁹, & Gymnaſij Pariſien. Profeſſor: Philoſophus*

loſophus, Rhetor & Aſtronomus, ſuique temporis poëtarum nulli ſecundus, cui nec Italia ſimilem, nec Germania æqualem peperit. *Quibus rebus argumento ſunt tot & tanta volumina ipſius diuini ingenij monumenta. Nam vt eruditionem tāti viri omnes Bibliothecæ commendant, ita quantùm ingenio valuerit, liber de laudibus S. Crucis Imperatori Ludouico Pio dedicatus euidentiſſimè probat: qui quamuis diuerſarum immutabili varietate figurarum mirificè ſit diſtinctus, omnium tamen figurarū characteres quocunq; vertas, certam ſententiam reddunt. Bibliothecam Fuldenſē tāta librorum multitudine locupletauit, vt dinumerari vix queant. Demùm cùm ſe totum diuinis libris ſcribendis dedere vellet, poſthabito regimine in montem D. Petri ſe contulit, eoq; Fratres ſtudiorum ſuorum æmulos collocauit, vbi biblica ſcripta omnia diſcipulis enarrans, Commentarijs ea in hunc vſq; diem extantibus illuſtrauit. Deinde cùm multitudo Fratrum rumore piæ conuerſationis creuiſſet, aliud monaſterium in mōte Ioāni Baptiſtæ ſacrare conſtituit,* &c. Idē ib. *Erat,* inquit, *Richardi Abbatis Fuldē. ætate, Monachi alij in deſcribendis Clariſſimorū Authorū monumētis, alij ſcribendis ac dictandis proprijs, alij docendi alij diſcēdi laboribus ita occupati, vt caducarū friuolarūq; rerum eos facilè caperet obliuio. Erat enim Fulda pulcherrima Academia honeſtiſſimarum rerum & diſciplinarum, quarum decens cum Chriſtiana pietatis Religione collatio, mores effrenes non ferebat. Porrò vbi harum rerū friguit ſtudium, opus fuit arctiori diſciplina & vitæ genere ſeueriore, ne videlicet ignauo otio animi ad cœleſtia generati torpeſcerent.* Idem de Sigeuuardo Abbate Fulden. & ad Epiſcopatum Hildesheymen, vocato circa annum 1040. *Facilis inde,* ait, *coniectura eſt, quantos & quales viros Schola Fulden. enutrierit, ex qua veluti ſapiētiæ, eruditionis, ac optimorum morum penu, tot Epiſcopi, Archiepiſcopi & Cardinales mundo exhauſto quodammodo Doctorum Virorū ingenijs, prodierunt ex hoc Gymnaſio Pontifices Eccleſiarum Præſules, hinc Summum Imperium Senatores & Conſiliarios, hæc cæteri Principes rerum ſuarum Tutores & Curatores petebant.*

Trithemius etiam in ſuo Chronico Hirſaugienſi ſatis clarè docet. Antichiſtum Romanum mille aut ampliùs annis non tantā crudelitate ac tyrannide in ipſis Monachorum delubris omnia, vt nūc, occupâſſe, ac pro arbitrio ſtatuiſſe: ac continuò filo illorum nomina recenſet, qui Scholis Monachorum per multa tempora præfuerunt, eoſque *Scholaſticos* appellat. Exponit etiam, quæ Monachorū circa annos Chriſti 840, fuerint ſtudia: nempè aſſidua ac feruens Bibliorum Sacrarum lectio, cui etiam aliarum liberaliūm artium ſtudia adiunxerunt. *His temporibus,* inquit nimirum circa annos 840, *& diu poſt, erat hæc cōſuetudo Monachorum Benedictinorum celeberrima, vt Scholæ in ſingulis penè Cœnobijs haberentur, quibus non ſeculares homines, ſed Monachi moribus & eruditione præficiebantur ornatiſſimi: qui nō ſolùm in Diuinis Scripturis docti eſſent, verùm etiam in Mathematica, Aſtronomia, Arithmetica, Geometria, Muſica, Rhetorica, Poëſi, & in cæteris omnibus ſecularis litteraturæ ſcientijs eruditiſſimi haberentur. Ex his multi non ſolum in Romana lingua docti erant, ſed etiam in Hebraica, Græca, & Arabica peritiſſimi, quod ex eorum opuſculis facilè dignoſcitur: quāquam vitio Scriptorum qui à primæua inſtitutione Præceptorum paulatim degenerare cœperunt, pauca exemplaria noſtris temporibus emendata reperiantur. Quoties autem idoneum ad hanc ſubeundam prouinciam in ſuo Cœnobio Monachum Abbas minimè habuiſſet, de aliquo alio monaſterio petere aptū, non erat verecundum. Maximum enim dedecus iudicabant, dociles animos Monachorum negligere, quos ac moribus & literis benè inſtituere poſſent, nullis laboribus, nullis parcebant impenſis. Sic namq; doctiſſimus ille Monachus Gemblacenſis Sigebertus multo tempore in Cœnobio ſancti Vincentij Metenſis Monachorū Præceptor, quāquam de alio Monaſterio, fuit. Ita Strabus Monachus Fuldenſis in Hirsfeldia: Notgerus S. Galli, in Stabulenſi Albinus Monachus, Angliſcus in Fulda Milo, S. Amandi in Corbeia, atq; alij complures in alijs Monaſterijs docendi ad tempus ceperunt officium vbi conuerſionis primordia cœperunt. Hæc autem conſuetudo ſanctiſſima, primùm in Anglia cœpit, vbi venerabilis ille Monachus & Presbyter Beda Monachorum inſtitutor factus poſt ſe multos doctiſſimos reliquit diſcipulos. Quantum verò hæc Monachorum inſtitutio ordini noſtro* (Benedictino) *profuerit, nemo ignorat, qui veterum hiſtorias ſtudioſus reuoluit. Multi enim ex Monachis, propter ſcientiam literarum incomparabilem ad Epiſcopatus Honorem promoti ſunt, qui Ordinem noſtrum vitâ & doctrinâ mirabiliter illuſtrârunt. Nam etiamſi ſtudium literarum nihil conferret Ordini, quàm vtilem occupationem Monachorum eſſe, nihilominus maxima veneratione à nobis promouendum, quia niſi mens hominis Clauſtralis aliquo exercitio occupetur delectabili, in multas & varias miſerias delabitur. Quod Sancti Patres probè intelligentes, lectionem Scripturarum Monachis omninò voluerunt eſſe familiarem.*

Nota.

Idem de Diethmaro 6. Abbate monaſterij Hirſaugien. ſcribens, inquit, *Magna multitudo Monachorum ſub eius regimine in hoc Cœnobio claruit, quorum aliqui ſanctitate vitæ valdè fuerunt inſignes, plures autem propter ſcientiam & doctrinam Scripturarum celeberrimi nominis habiti ſunt. De diuerſis*

Nota Hirſaugienſis Schola.

uerſis quoq; Benedictinorum Ordinis per Germaniã Manaſterijs, Manachi ad ſcientiã ſcripturarum hauriendam Hirſaugiam mittebantur: quia talis eo tempore conſuetudo in Ordine noſtro ſeruabatur, vt Monachi pro pleniori eruditione conſequenda, ſi qui viderentur idonei, ad diuerſa Monaſteria inſtruendi mitterentur. In omnibus enim noſtri Ordinis Cænobijs in Germania & Gallia maximè Monachorum Scholaſtici ex Monachis habebantur, qui iuniores quoſque & ingenio præſtantes in primitiuis Literarum ſcientijs erudirent: & poſteà qui habiles inuenti fuiſſent ad altiora tranſmitterent. In ſolis autem famoſioribus Cænobijs quibus & abundantia rerum temporalium erat copioſior, & Monachorum numerus maior, conſtituebantur ad officium docendi alios Manachi omnium doctiſſimi, & non ſolum in diuinis, ſed etiam in ſecularibus Literis eruditi: ad quos ex inferioribus gradus Cænobijs mittebantur Monachi altioribus diſciplinis inſtituendi. Quicunque verò inter eos maiorẽ eruditionis famam in Ordine acquiſierat, etiam plures ad ſe miſſos diſcipulos ad erudiendum Monachos habebat. Inter Monaſteria autem hunc morem ſtudiorum habentia, hoc tempore præcipua fuerunt, Manaſterium.

Nota.

Fuldenſe, Hirsfeldenſe,
Mediolanenſe, Remenſe,
Stabulenſe, S. Galli,
Hirſaugienſe, S. Dionyſij Pariſienſe,
Altiſiodorenſe, Wiſſenburgenſe,
Augienſe, Prumienſe,
Sãcti Maximi Treuerenſe, Turnnenſe,

in quibus omnibus erant Monachi & multi & valdè ſtudioſi, è quorum Collegio in ſingulis Cænobijs vnus cæteris in ſcientia ſcripturarum excellentior Scholaſticus *ponebatur. Abbates autem qui Monachos habere cupiebant in omni ſcientia eruditos; ad diuerſa monaſteria ex ſuis quoſdam mittebant inſtituendos. Vtinã tale ſtudiũ in noſtris haberetur monaſterijs, quàm multo bona fierent, & infinita mala prohiberentur. Sed non omnibus ineſt amor ſcientiæ ſcripturarum: propterea noſter Ordo ſacratiſſimus quaſi ſine honore iaceat ſepultus.* Hactenus Trithemius.

Corbeienſis Schola.

Idem fol. 40, Chronici Hirſaug. teſtatur, Windechindũ Monachum, qui ſub Othone I, circa annum Domini 950 claruit, multis annis in Monaſterio Scholæ Corbeienſi publicè præfuiſſe, & cõplures poſt ſe doctiſſimos diſcipulos reliquiſſe, ex quibus multi ad Epiſcopatus & Abbatias diuerſas poſteà fuerint aſſumpti: & tamẽ Meginradi Scolaſtici Hirſaugienſis fama, celeberrima, excitus, eò venit, vt ipſemet fatetur in libello quem de Studijs veterum ſcripſit, tantùmq; ibi vidit ardorem diſcendi ſacras potiſſimùm literas; imò etiam tot ibi reperit doctiſſimos Viros, vt ſatis nequiuerit admirari: ipſumq; Meginradum Scholaſticum præcipuis laudibus celebrauit, dicens, eum eſſe alterum Hieronymum, & nulli veterum eruditione inferiorem.

Teſtatur quoq; Bruſchius de Monaſterijs antiquis, quòd Oratoria & Scholæ fuerint, in quibus pietas, doctrina, virtus & Religio floruerint: ac de Ethone Augiæ diuitis (Reychenow) Abbate refert, quòd in ſuo Monaſterio inſignem Scholam habuerit, ex qua aliæ quatuor plantatæ fuerint circa annos Domini 730. Idem fol. 74, refert de Hẽrico Rodolpho à Weze Abbate Waldſaſſenſe, *quòd memor prima Monaſteriorum omniũ origins* (verba ſunt authoris) *colligendæ Scholæ in vſum latius circumiacentis Prouinciæ inprimis fuerit ſtudioſus.*

Neuburgẽſis Schola.

Henricus Mutius in Chron. fol. 160, de Conrado Friderici Barbaroſſæ Fratre, *Collegium*, inquit, *Sacerdotum in Neuwenburg iuxta Heidelbergam, mutauit in Monaſterium Monialium, & annuos redditus auxit. In Oppido enim voluit doceri & inſtitui pueros, aliaque habebat Virorum Monaſteria, in quibus inſtituebantur pueri ingenui. Hoc autem voluit eſſe Scholam Puellarũ ingenuarum, vbi in pudicitia ad timorem Domini & ſanctam maritorum, poſt nuptias, obedientiam puellæ inſtituebantur. Credidit enim ſeculum quod tum erat, & aliquot quæ poſt anteque erant, nullum magis ſalutarem rem vnquam inſtitutam quàm tales ad vtrunq; ſexum ludi inſtituti, hoc eſt Monaſteria, ex quibus prodibant tot caſtæ ad maritos virgines, quæ factæ matronæ ſuam prolem educabant ad modum quo ipſæ erant educatæ aut domi aut in Monaſteria traditæ. Ex illis Scholis prodibant iuuenes modeſtiâ & timore Domini humanitateq; præditi, Neq; erat vllus Nobilium qui ſuos non tradiderit inſtituendos in has Scholas, vbi erant Præceptores vacantes lectioni, orationi & ieiunijs. Quam aliam putas eſſe cauſam tam bonorum Principum & modeſtiſſimæ Nobilitatis, qui fuerunt per aliquot ſecula? Nemo ferè à Carolo Magnò Principum fuit, qui non in Monaſterijs educatus ſit à puero.* Idem auctor lib. 19, fol. 184, cùm nomina eorum Principum enumeráſſet, qui terræ ſanctæ recuperandæ gratiâ ingentem eò duxerant exercitum, addit in fine hæc verba: *Hi omnes Religionis amore ſuas maximas & pulcherrimas poſſeſſiones, ſuas Vxores charamque prolem reliquerunt. Magni profectò & ſuſpiciendi animi fuerunt. Hæc verò animorum ſublimitas debetur rectæ puerorum inſtitutioni: fuerunt enim omnes non in ſtabulis equorum & in voluptatibus carnis, ſed in Monaſterijs, Scholis Chriſtianæ Reipub. ſaluberrimis, à Sanctis Patribus in Orationibus, ieiunijs & ſalutaribus Euangelicæ Doctrinæ præceptis inſtituti & educati.*

Adſti-

Georgii Caſſandri teſtimonium.

Adſtipulatur his omnibus Gregorius Caſſander etiam, Vir apud Pontificios magnæ exiſtimationis, qui in Conſultatione ſua de articulis Religionis inter Catholicos & Proteſtantes controuerſis ad Ferdinandum & Maximilianũ Imp. fol. 233. inquit: *Monachorum cœtum initio ex illiteratis tãtùm ferè conſtabat, mox cùm & literatis hominibus hoc genus vitæ adlubeſceret, cœperunt in Monaſterijs ſtudia non ſolùm rerum diuinarum, ſed etiam liberaliũ artium exerceri ſic vt ibi adoleſcentes in liberalibus, & potiſſimum pietatis ſtudijs imburentur, ac tandem ex ijs Eccleſiæ Miniſtri & Paſtores aſſumerentur Ita de Gelaſio II legimus in libro Põtificali; eum in Monaſterio Caſſinenſi inſtitutum fuiſſe, viris ad omnia peritiſſimis, quorum in eo Monaſterio non parua copia inerat, ad liberales artes addiſcendũ adiunctum. Et Seuerus in vita Martini teſtatur, ex eius Monaſterio Epiſcopos & Sacerdotes aſcitos fuiſſe: & Pelagius Pontifex optat, vt qui in Monaſterijs nutriuntur tales ſint vt prouecta ætate, & vita probata ad Sacerdotium valeant promoueri,*

Scholæ quădiu in Monaſterijs durarint.

Apparet igitur ex his omnibus, poſt Benedicti tẽpora literas Monachos in plerîſque Monaſterijs didiciſſe propemodũ omnes. Hancq; diſcendi rationem animaduertimus in Benedictinis ſodalitijs duràſſe aliquantulum vltra ætatem Hermanni Cõtracti & Mariani Scoti, qui eodem tempore floruerunt, nimirum circa annos nati in carne Chriſti 1060. De huiuſmodi tamen Scholis in Synodo Aquiſgranenſi anno 816, ſancitum fuit, *vt nulla in Monaſterijs habeantur, niſi eorum qui oblati fuerint.*

Nota.

De Collegijs CANONICORVM.

IN prima Claſſe diximus, Epiſcopos quoſdam aggreſſos quoq; cœtus colligere eruditorum hominum quibus cum familiariter in vna domo eademq; menſa viuerent, quotidie de ſacris ſtudijs religioſè conferentes: è quibus poſteà eos Eccleſijs præficiebant, quos iudicabant ad id muneris maximè accomodos. Hos inter præcipuus fuit D. Auguſtinus, qui ſi Poſſidonio Calamẽſi Epiſcopo credimus, talia ſodalitia collegit circiter annum Domini 390. Quia verò id inſtitutũ nequaquam omnibus Epiſcopis conuenire poterat paſſim intereà temporis laboratum eſt diligenter, vt apud eas Eccleſias, quas cathedra Epiſcopalis exornat. Scholæ exiſterent, apud quas pia iuuentus in vna ſimul domo & ſub eodem domùs præfecto tum benignè aleretur, tum puram Religionis Doctrinam hauriret. Exſtant Canones 1, & 2, Toletani 2, itemq; alius Toletani 4 Concilij, qui non obſcurè iſtud declarant.

Poſt ea tempora verò emerſerunt cœtus Canonicorum, qui regendarum Scholarum, in quibus bonæ artes, inprimis verò Theologia traderẽtur, Prouinciam ad ſe receperunt. Neque enim alium in vſum inſtituta fuerunt initio eorum quos *Canonicos* vocamus Collegia, quam vt eſſent Scholæ Eccleſiaſticæ, in quibus tam Viri quàm Adoleſcentes & Pueri dogmata ſanctę Religionis Chriſtianę purè addiſcerent. Cuius ſanè rei certiſſima argumẽta in medium profert D. Hyperius cap. 4, de Collegiorum inſtitutione 1. Primum enim hac de cauſa etiamnum hodie ibi plærunq; cernuntur vetuſta Canonicorũ Collegia, vbi Epiſcopi ipſi ſedem habẽt. Expedire enim Priſci illi Chriſtiani exiſtimabant, vt Epiſcopis perpetuò adeſſent aliqui in conſpectu, qui quotieſcũque alicubi moderator Eccleſiæ poſceretur, ceu idonei & probè inſtructi mitti ſtatim poſſent. 2. Hinc quoque factum quod in hũc vſq; diem paſſim videmus ijſdem Collegijs ſubiectas eſſe ciuitatum in quibus agunt omnes Eccleſias, quibus & illi de ſuo grege præficiunt quos viſum fuerit. 3. Quin etiam Ius Patronatùs (vt vocant) in Oppidis & Pagis vicinis rẽpurum ſucceſſu eâdem de cauſâ ad eos deuolutum eſt. Demandata namq; fuit illis cura, vt è ſuis Scholis ad Eccleſias vicinas homines doctus ablegarẽt, aut certè ſi quos a Populo & Magiſtratibus electos offerri contingeret, ipſi eoſdem examinarẽt, atq; aut approbatos locum iuberent obtinere, aut reiectos prohiberent. 4. Accedit his, quòd in omnibus Collegijs Canonicorum ſemper aliquis è primoribus appellatione *Scholaſtici* honeſtatur. Erat namq; is Scholæ Eccleſiaſticæ Inſpector & Moderator primæ dignitatis, qualem in Scholis publicis quas Academias iam nũcupant, dicere poſſumus *Rectorem*. At ſi cui iſtud minus probatur, at cõcedat oportet, *Scholaſtici* fuiſſe munus ſacras literas quotidie in cœtu Fratrum enarrare. 5. Decanum inſuper Canonici aliquem creant, prorſus quemadmodum receptum eſt in Academijs Decanos eligi. Ac proculdubio olim præerat ille tum ſcholaſticis, tum Eccleſiaſticis exercitijs. Quod exemplum, ſicut & plęraque alia, probabile eſt Profeſſores Academicos à Canonicis mutuatos. 6. Vetuſta quoque Canonicorum ædificia, ſcholaſticorum Collegiorum imaginem magna ex parte repræſentant. Videas enim in illis præter commodas ædes elegans ſerie ſibi coniunctas, eaſdemque ſeptis aut muris concluſas, etiam lectoria, Bibliothecam, & quaſcunque Scholæ benè inſtitutæ neceſſarias Officinas. 7. Ad antiqui etiam inſtituti quaſi memoriam multis in locis adhuc Scholam aliquam puerilem, in qua Grammaticæ elementa vtcunq; proponuntur, retinent

Collegia ab initio nil niſi Scholæ.

Scholaſticus quis in Canonicorum Collegijs.

minimus. Sunt quædam enormia flagitia, quæ potiùs per mundi iudices, quàm per Rectores & Iudices Eccleſiarũ vindicãtur: ſicut eſt, cùm quis interfecit Pontificẽ, Apoſtolicũ, Preſbyterũ, ſiue Diaconũ huius criminis reos, Reges & Principes mũdi damnant. Omnis equidem iuſtitia ideò exercetur, vt debita quiete gaudeat innocentia, & malignantium temeritas refrænetur: verumtamẽ in hac iuriſdictione maledicta, quàm ambitioſè & ſuperbè præſumimus, Deum offendimus, & Dominum Regem, viamq; in Clericos malignãdi tutiſſimam aperimus. Hæc ille Richardus, qui ſic demum Epiſtolã ſuam cõcludit: *Reddẽtes igitur Deo quæ Dei ſunt, & Cæſari quæ ſunt Cæſaris, iuxta petitionem Domini Regis ei tantorũ vindictam exceſſuum relinquamus: reis autem in mortis articulo conſtitutis, quia ſententiam lati Canonis incurrerunt, ſi abſolutionem poſtulauerint, & in hoc, & in alijs, quantum poſſumus, ſine ſcandalo & periculo Eccleſiæ, humanitatis conſilium miſericorditer impendamus,*

Innumeræ verò ſunt Regũ Galliæ ſanctiones, quæ nullo diſcrimine, tam in Eccleſiaſticos, quàm in Laïcos, pœnas ſtatuũt: ſed alijs prætermiſſis, hîc ſufficiet de illa mentionem facere, quam tulit Franciſcus I, anno 1539, præ cæteris notatu dignam; ad quam Ægidius Burdinus; Procurator Regius Catholicus, Commentarium ſcripſit: in quo Moſaïcam illam legem, quæ homicidas & ſanguinum viros ab altari abſtrahi iubet, in vſum reuocandam eſſe docuit; nullâ admiſſâ diſtinctione Laïcorũ à Leuitis, vel contrà Leuitarum â Laïcis: quòd huiuſmodi Sicarij & Homicidæ ipſo facto priuilegio Clericali ſpoliati videantur, vt edixit Innocentius IV Summus Pontifex, in Concilio Lugdunenſi, aduerſus eos quos Aſſaſſinos vocat, & eorum receptatores.

Multa quoq; L. Seruinus ad rem noſtram ſpectantia diſſeruit, in celebri actione, Idib. Decemb. anno Chriſti M, D, CIII, pro Rege habitâ in cauſâ criminali, inter Viduam Antonij Maſſæi in Nouiodunenſi vrbe Aſſeſſoris Regij interfecti, & Eccleſiæ Nouiodunẽſis Canonicos cædis accuſatos: vbi cùm rationibus & authoritatibus, tum etiam exẽplis probauit, Epiſcoporum & aliorũ qui in Eccleſia dignitates gerũt audientiam & Iuriſdictionem, non tantùm in criminalibus delictorũ communium cauſis, ſed & in ciuilibus, à Regibus ſpeciali conceſſione delatam, prudentiores tamen & ſanctiores Eccleſiaſticos eâ aut nunquã, aut certè admodũ rarò vſos fuiſſe, cuius rei, quoad ciuiles controuerſias, teſtẽ produxit Nicephorũ, lib. 14, c. 39, vbi ait, *Sylvanum Epiſcopũ Troados, quoniã vir erat optimus, quum ij qui ſub eo erãt Clerici, in cauſis, vt nugis, vndecunq; inter eos, qui iudicio cõtenderent, prouenientibus, veluti nũdinationem inſtituerent, ne quis ex Clero poſthac cauſã iudicaret, cõſtituiſſe, ſed ſupplicãtiũ libellos acceptos vni ex fidelibus Laicis, quem præcipuè æqui & iuſti ſtudioſum eſſe ſciebat, dediſſe, eique iudicio cauſarum commiſſo de iure contendentium nugamenta ad eum reieciſſe.*

Addit Seruinus, *quoad Capitaliũ cauſarũ iudicia, objici nõ poſſe locos ſupra citatos ex Apoſtolorum, Patrum, Conciliorũ, & Sacrarũ Legũ atq; Conſtitutionũ auctoritatibus: maximè ex 7 Cõcilij Maſticonẽſis Canone, nec etiã locũ Euãgelij à Bonifacio VIII citatum,* in extrauagante Vnam ſanctã, *(ecce duo ſunt gladij)* quod reſpõdent Apoſtoli, cùm antea dixiſſet Dominus; *Qui habet ſacculum, tollat: ſimiliter & peram: & qui non habet, vendat tunicam ſuam, & emat gladium,* qui locus à Patribus, tam Græcis quàm Latinis, lõgè alio quàm Bonifacij ſenſu exponitur. Hinc enim Bonifacius arguit, *vtrumq; gladiũ, tam ſpiritualẽ* ſcilicet, *quam tẽporalẽ in manu Petri eſſe. Ergo & Eccleſiam vtriuſq; poteſtatem habere.* Sed euertit hãc interpretationẽ D. Athanaſius, in dictis & interpret. S. Scripturæ, quæſtione trigeſima tertia, vbi interrogatione factâ, *quomodo illud intelligendũ ſit; Qui habet palliũ vẽdat & emat gladiũ?* Sic reſpõdet: *Hoc ideò dixit Domin⁹ vt Apoſtolis proditionem ſibi intẽtatã notã faceret, & aduẽtũ Iudæorũ. Ergo illud,* inquit, *nec omninò ſubticuit, ne ad Iudæis turmatim veniẽtibus terrerẽtur Apoſtoli, nec etiã penitus illis indicauit omnia, ne tenerẽtur aliquo metu.* Æquè aduerſatur Bonifacio D. Baſilij ſẽtẽtia, in Regulis breuioribus, interrog. 251, ad eadẽ verba. *Qui nõ habet, vẽdat tunicã ſuã, & emat gladiũ* Ait enim: *Illud nequaquã præceptũ eſſe; ſed vaticiniũ Domini, prædicentis, Apoſtolos oblitos donorũ & legis Domini, gladio etiam rem gerere auſuros.* Quaſi dixiſſet, *vendet & emet gladium:* & ita imperatiuum loquendi modum pro vaticinandi modo vſurpari; quod in ſacris literis eſſe frequentius, ex alijs locis idem Baſilius docet. Quòd ſi & Latinos Patres conſulere velimus; multa in eandem ſententiam præclare Auguſtinus, in Quæſtionibus mixtis, Quæſtione centeſima quarta, quæ prætermitti ſine errore non poſſunt. *Si Dominus* inquit, *in Euangelio Lucæ, nuncians bellum Iudaicum aduerſum ſe futurum, diſcipulis ſuis dixit, vt gladios pararent: quomodo poſtquam inceptum eſſet bellum; Duce Scariothe, & videns Petrus Apoſtolus inſurgentes hoſtes, protulit gladium, & amputarit, auriculam ſerui Sacerdotum, Dominus idem vetuit? Vt quid gladios parari iuſſit, qui poſtmodum prohibuit percutere, reum etiam mortis deſignans eum, qui percuſſerit gladio: cùm non vtique iniuſtè videretur Apoſtolus percuſſiſſe?*

Tum

Tum ſic reſpődet: *Quia*, inquit, *noua & mirabilis res futura erat, vt, qui inaudita ſigna faciebat, ſic ſubità humiliaretur, vt & verberibus ſubjiceretur & morti: ideò, ne velut impræſcius hæc pati videretur, & vt Dei virtutem à ſe nullo modo receßiſſe, imò ne diminutam quidem, ſed ita vt fuerat etiamnum ineſſe oſtenderet, illudq; firmaret quod dixerat, poteſtatem habeo ponendi animam meam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam: hæc omnia ſic prædixit, vt de iis non dubitaret, ſed præſcius contra hæc ſe pararet; & hac cauſâ gladios parari, non tamen occidi iußit.* Itaque eo permittente percuſſit Petrus, *vt dolorem faceret* (ait idem Auguſtinus) *non vt occideret: quia nemini licet, excepta iudice,* quemquam gladio occidere. Vel dicamus ex Hilarij mente: cùm de percuſſo Pontificis ſeruo mentionem facit in capite vigeſimo tertio ad Matth. *Seruo Principis Sacerdotum*, inquit, *ab Apoſtolo auricula deſecatur? populo videlicet Sacerdotio ſeruitienti, per Chriſti Diſcipulum inobediens auditus exciditur, & ad capacitatem veritatis hac, quod erat inaudiens, amputatur.*

Ad ea verò, quæ in ſupradicta cauſa Noviodunenſi objiciebantur à reorum patronis, de Exemptione Clericorum a ſeculari iuriſdictione reſpondit, Ludouicus Seruinus Gallus & probauit, nihil ad hanc rem facere Concilij Chalcedonenſis Canonem 17, qui à Pontificijs citatur, & ex hoc Euangelij loco ſumptus eſt: *ſi frater tuus in te peccauerit, prius dic Eccleſiæ*. &c. nec etiam Carthaginenſe Concilium 3, nec Mileuitanum, nec Veneticum 1, nec Pariſienſe, nec Mariſconenſis 1, Canonem 8, nec Decretum Marcello Papę adſcriptum in Collectione Gratiani, cauſâ 2, q. 1, quod ab alijs Bonifacio Papę tribuitur in Epiſtola ad Epiſcopos Galliarum; nec item Epiſtolam Papæ Martini 1, nec Decretales S. Gregorij, nec alias Nicolai Papę 1 Epiſcopis Galliarũ, ſcriptas, nec Ioãnis Papæ 8 ſanctionem, quæ habetur in Canone, *Si Imperator*, diſt. 96. nec illam Vrbani Papæ, quam recitat Richardus Cantuarienſis in Epiſtola ſuprà citatâ: ſiue is fuerit Vrbanus 1, quod non benè cõſtat, ſiue Vrbanus 2 in Concilio Claromontano, vel alibi de iuriſdictione à Clericis præſumptâ aliquid ſtatuerit, nec etiã quod ait Innocentius III in c. *Si diligenter* de foro compet. & Innocentius IV in c. 1 *de maioritate & obedientiâ*, nec deniq; quod ſanxit Bonifacius VIII cuius reſcripta in Gallijs nullam vim habuerũt, illa maximè quæ Regni & ſtatus libertatem reddunt, & Regiæ aduerſantur poteſtati. Etenim omnia illa Decreta, reſcripta & ſanctiores, ita intelligi debent: vt vel inter Clericos tantùm in leuioribus controuerſijs; vel, ſi delictis agatur, in communibus tantùm, non in atrocioribus, ex ſecularium Principum conceſſione iudicandis, locum habere poſſint: iuxta exceptionem Canonis 7 Concilij Mariſconenſis ſuperius relati. Et hoc antea idem Seruinus in vindicijs ſuis tractauerat; ex quibus hęc tãntùm, quæ ad rem noſtram conducere videntur, deſumpſi. *Si de delictis*, inquit, *agatur: aut commune crimen eſt, vt noſtri loquuntur, aut priuilegiatum. Ob commune delictum index Eccleſiaſticus pœnam in Clericos ſtatuit, qualis Sacris Canonibus ſancita & conſtituta eſt: non quidem ſanguinis, (nam iudicia capitis ab eo non exercentur) ſed Ieiunij & Cuſtodiæ vel ſecundùm alia iudicia, quæ in Eccleſijs, Capitulis & Monaſterijs redduntur: vt Imperatoris Iuſtiniani tempore delinquentes Clerici in ea loca detrudebantur, quæ ipſe in authent. 79 apud quos oporteat Monachos. &c. Decanica nuncupari dicit, noſtri Capitulum vocant. Quòd ſi priuilegiatum crimen fuerit Clericis admißum, vt ſi fidem publicam violauerint, & cœtu, concurſu, turbâ, ſeditione, conuocatis hominibus, ſiue hoſtibus, ſiue alijs præter vſum itineris arma habuerint, vim deniq; fecerint, & bona aliena rapuerint, vel pecunias fiſci & publicas ſuſtulerint, tum interueniente Regio Procuratore, & Iudice Laico, cum Eccleſiaſtico fori Promotore & Iudice, de maleficio cognoſcitur, non vt Eccleſiaſticus pœnam Canonicam infligat, ſed puniendi maleficij ergo Regij Magiſtratus iudicium ſit,* Pag. 204.

Quamobrem hæc eſt Regula perpetuò ſeruanda, ſi Reges & Principes, fidique & deuoti eorum ſubditi ſtatum politicum & Regni culmen & columen conſeruari velint, nēpè vt cùm de criminibus agitur, maximè grauioribus, non poſſint Eccleſiaſtici allegare PRIVILEGIVM; quod eo caſu verius PRIVILEGIVM diceretur, vt in Synodo quadam Antiſiodorenſi, Regum permiſſu conuocatâ. Sancti Patres dixerunt. Et certè ipſorum etiam Clericorum intereſt, vt ita obſeruetur. Si enim in mundo tantùm ſunt, non etiam de mundo; ſanè immundi eſſe non debent. Leges autem in Regno poſitæ ab omnibus, tàm Clericis quàm Laicis, probari & cuſtodiri debent. Statuta enim Laicorum, quoad Perſonas in Criminibus, & quoad res in temporali Dominio, ligant Eccleſiaſticos: ita vt & ipſi Epiſcopi apud aliquos Sacramentum, hoc eſt vulgi verbo, iuramentum fidelitatis Regi præſtare teneantur.

cellanis coniuncti eſſent, & ex clientibus Abbatis plęriq; his fauerét: ideoque Caſpar Landẽbergius Abbas ordine 52, de conſilio ſuorum fratrum petijt à quatuor Pagis Heluetiæ Tiguro, Lucerna, Suitia, & Glarona ſe iure ciuitatis cum ſuis donari, eoſq; Cœnobij aduocatos & defenſores ſuę libertatis & omnium ſuorum bonorum poſſeſſionum, iuriſdictionum, conſuetudinum, priuilegiorum conſtituit. Eſt autem ius hoc ciuitatis perpetuum, quod à ſingulis Abbatibus, cùm primùm electi fuerint, renouatur, ac ſpondet Abbas omnia loca ſuæ ditionis quatuor Pagis ſemper aperta forè, vt vbique liberum receptum habeant: item ſi quæ controuerſia illi cum quoquam oriatur, ſe velle iudicio horum Pagorum ſtare. Poſteà Abbas Vlricus cognomẽto Rufus qui Landẽbergio ſucceſſit, hoc addidit priori fœderi, vt ſinguli quatuor Pagi ordine mittant virum Senatorij Ordinis, qui biennio cum Abbate maneat, & ſit totius regionis Capitaneus, hic iudicijs intereſt & omniũ mulctarũ ſemiſſis cedit Heluetijs: ſancitur præterea eodẽ pacto, vt omnibus bellis ſubditi Abbatis quatuor Pagis militent. Quòd autem Abbas Vlricus renouauit fœdus & ſe arctiùs coniunxit quatuor Pagis, cauſa fuit, quòd proximis annis cùm ciues S. Galli & Abbatis cellani conſpirâſſent cum ſubditis Abbatis, & deſtruxiſſẽt Roſaceñ Cœnobiũ, quod Abbas nouũ illic exſtruebat, quatuor Pagi, cæteris Heluetijs in auxilium euocatis, Abbatis iura fortiter aſſeruerunt, & eius aduerſarios grauiter multârunt. Curat hæc ſocietas noſtra quoq; ætate, & quamuis non omnes Pagi quoad religionem cum Abbate conſentiant, mittunt tamen illi ex fœdere Capitaneum, qui ciuiliũ rerum adminiſtrationi intereſt, & in his rebus priuilegia & iura Monaſterij tuetur.

Aduocatos quos elegerint Monachi. Eligebãt autem ſibi Aduocatos ſeu Patronos Monachi Imperatores ipſos, Reges, Principes & potẽtiſſimos quoſq;, vt eò faciliùs ipſi cũ Monaſterijs & rebus ad ea pertinẽtibus ab ijs defẽdi poſſent, eoq; minùs improborũ hominum iniurijs eſſent expoſiti.

Iuramẽtum & officium Aduocati. Obligabant quoq; ex Priuilegio ſpeciali Aduocatos Monachi Iuramento: eius formã adſcribam ex priuilegio Caroli M. Vtẽburghano Cœnobio dato, ex quo Officiũ & munus eorum ſimul perſpici poterit: *Igitur iurabit*, inquit Carolus, *quòd ſecundùm poſſe & noſſe iuſtus & vtilis Aduocatus in homines & res Monaſterij eſſe velit. Deinde quicquid placitãdo acquiſierit, id eſt, iniuria Bannorum vel ſatisfactione temeritatũ, tertiâ ſibi parte retenta, duas reddat Abbati: & nullum Aduocatum vel exactorẽ præter ſe, niſi Abbatis permiſſione conſtituat, Tertiò, quòd nihil priuati muneris vel ſeruitij à quolibet loco ſiue curte, ſeu à villicis, vel à Cellearijs quaſi ex debito & ſtatuto iure exigat, & manſiones ac pernoctationes vſpiam frequentare caueat. Ad vnũquemq; verò locũ, quẽ Abbas ad placitandum* (zu gricht ſitzen vnd gricht zehalten) *cum duodecim equis & totidem viris Aduocatus ſemel tantùm in anno adueniat, niſi pro aliqua neceſſitate ab Abbate ſæpiùs aduocetur, ac tũc pro loci qualitate ab Abbate honeſtè ſuſcipiatur & procuretur. Infrà locum Monaſterij nullũ placitũ niſi rogatu vel voluntate Abbatis vnquã ſtatuat. Adhac nullum domus ſeruientem ſine conſenſu Abbatis ad iudicium vel ad damnũ cogat. Quando autem huius commiſſi vel in homines vel in res* (quod vulgò Ballmundt *dicitur) extiterit ſtatim ſine mora & ſine præiudicio* (*niſi citò reſipuerit*) *Aduocatia cum omnibus cõmodis, ſine ſpe recuperationis carebit. &c. Dat. anno incarnationis Domini 769, Actum Moguntiæ in Pentecoſte.*

Sine aduocato Abbati & Monachis nil agere licuit. Quemadmodum autem cum conſenſu Abbatis & Conuentûs Aduocatum omnia agere oportebat, ita viciſſim Abbati ſine Aduocato in ſecularib. nihil agere licebat, alioquin irritũ & vanũ habebatur. Vnde in multis Monaſteriorũ inſtrumẽtis hæc verba leguntur: *Complacuit mihi Abbati N. &c. vnà cum conſenſu Fratrum, nec non & Aduocato noſtro N. N. &c. Stumpfius lib. 5 Chron.*

Abbates Carolo M. tempore nõ fuiſſe Principes. Ex his quoq; quæ de Aduocatis diximus, apparet, falſiſſimum eſſe, quòd quorundam Monaſteriorum Abbates gloriãtur, ſe à Carolo M. Ius & Priuilegia Principum impetrâſſe: cùm certũ ſit, omnia Monaſteria Caroli M. tempore ſuos Aduocatos habuiſſe, & propterea non abſolutè, vt Principes, ſui iuris, in ſecularibus, fuiſſe. Stumpfius lib. 5, c. 3. Idem etiam probatur ab eodem c. 5 hoc argumento, quòd Imperatores in confirmatione Abbatum, plerunq; eos adhortati ſunt, dent operam, vt Benedicti Regula in ſuis Monaſterijs diligenter ſeruetur, quę tamen ſecularium rerum curam, quæ propriè eſt Principum, tam abeſt vt Monachis commẽdet, vt ſeueriſſimè eam ijs etiam prohibeat.

Campidonenſis monaſterij Abbas Princeps. Vnico Monaſterio tamen Campidonenſi, in Rhætia vel Rhætiæ potiùs particula Ilergonia, quæ Sueuiæ ab aliquibus annumeratur, eiuſque Abbati Andegario ac ſucceſſoribus, conceſſa fuit circa annos Chriſti 780 ab Adriano Romano Pontifice plena poteſtas ante meridiem ſacra faciendi, poſt meridiem vero gladij, ad exercenda iura forenſia. Vnde verſus natus, quem Abbas & Princeps huius loci cum Herbipolenſi Epiſcopatu communem habet.

Cãpidona ſola iudicat enſe, ſtola. Bruſchius de Monaſt. Huic ãnumerari poteſt fortè Epternacẽſe Cœnobiũ: cuius priuilegiũ datum à Pipino ſeniore Francorum Duce: itemq; ab

ſáctè erudiantur,& quoad literas tam ſacras quàm prophanas,& quoad mores: deinde ſi opus ſit ad matrimonium tranſire eis liceat, & vel Eccleſijs, vel Rebuſpublicis præficiátur. Felices ſunt ciuitates & regiones quæ talia contubernia habent, vndè perpetuò valent benè ſanctèq; eruditis viris abundare,illosq; pro neceſſitate, vel ad Eccleſiam regendam,vel ad Rempub. adminiſtrádam euocare. Ac Immortali me hercle laude fuiſſet dignus Benedictus, ſi in hunc finem ſodalitates in Monaſterijs inſtituiſſet: id verò quoniam non fecit,erroribus & ſuperſtitionibus infinitis fundamenta hac ſuâ Regula inſtitutoque ſuo in vniuerſum iecisse haud immeritò cenſeri debet.

Etſi verò Benedictus in hoc ſuo Inſtituto hunc ſibi præfixum ſcopum nequaquam habuerit,ſapientiſſimo tamen ac prorſus diuino conſilio factum puto,vt poſt eius tempora,Cœnobia per Europam plurimis in locis non opinione meriti cuiuſdã, aut ſuperſtitione aliquâ, vel etiam vt eſſent latibula ignauorum fucorum,ſed bono potiùs ac pio conſilio & fine condita ſint: nimirum, quia maxima pars Europæ,vel nondũ, vel nuper admodũ ad Chriſtianam Religionem erat conuerſa, ideòq; magna penuria piorum ac verorum verbi Dei Doctorum eſſet,exſtructa ſunt Monaſteria, vt eſſent quaſi SCHOLÆ, in quibus non modò pueri,ſed adulti quoque,in vera pietate, Religione & bonis literis erudirentur, quo inde, tanquam ex equo Troiano,tandem prodire, & Eccleſijs hinc inde præfici poſſent.

Teſtem habeo Trithemium Abbatem Spanheimenſem,qui lib.1, cap.6, de viris Illuſtribus, deque Monaſterijs & Monachis Benedictinis ſic ſcribit: *Qui ſe in Sanctis Scripturis ampliùs exercitâſſent, vacantibus horis, ſtudio & expoſitionibus eorundem intendebant: libros conficientes & varios tractatus,quibus ſtudia Fratrum ſuorum quotidie ad Deum prouocabant. Cæteri autem Fratres, iuxta quod Regula vetat,otio non vacabant: ſed poſt orationẽ operi manuum deuotè inſiſtebant. Libros ſcribebant, qui ad hoc erant idonei, & à Doctioribus edita, ex ſchedis ad mundum redigebant. Alij ſcriptos Codices artificiosè conglutinabãt, corrigebãt alij, rubro minio cæteri exornabant. Nullius manus huic Sãcto deerat Officio: gaudebãt ſe omnes participes haberi ſtudiorum, quæ in expoſitionibus Scripturarum gerebantur. Iuniores etiam Fratres diſciplinis inſtituebantur Eccleſiaſticis, prout vnicuique eorum conueniebant: alij in Grammatica: alij in Orthographia: in Rhetorica nonnulli, vel Dialectica; quidam in Muſica, Arithmetica & arte Computiſtica: alij in Philoſophia, atq; alij in his iam fundati, ad Scripturas introducebantur theoreticas. Nullus in Cœnobijs locus dabatur ocio, ſed ſuis ſtudijs atque laboribus ſinguli inſiſtebant. Vnde etiam multi ſanctiſſimi doctiſſimique in omni ſcientia Scripturarum viri, cum magna laude nominis ſui & ordinis, euaſerunt. Nil Monachis olim iucundius erat, quàm in Sacratiſſimis Scripturis commorari, illas legere & exponere, & nouos ſemper ad Dei laudem libros compilare.* Cumque ibidem Bonifacij, Rabani & Bedæ mentionem feciſſet, hæc adjicit: *Hi Sanctiſſimi Viri, atque in Scripturis peritiſſimi Doctores, quidquid de ſcientia Scripturarum norunt, in Monaſterijs ſub Regula Ordinis didicerunt. Non mittebantur causâ diſcendi ad exteras nationes, cùm in Cœnobijs ſemper haberent bonarum artium Præceptores.* Conſentit cum his Bruſchius qui de Ioanne Vuengkio Abbate Heilbrunnen. & inſignis eius Monaſterij Scholæ inſtitutore differẽs, ait, *Sciebat vir optimus, Monaſteria non ocioſis ventribus, ſed literarum, ſed pietatis, ſed honeſtæ vitæ ſtudioſis initio condita ac tanta Principum liberalitate erecta & donata eſſe.* Et Mutius in Chron. Germ. de Carolo M. ait, *non alio propoſito tot fundauit Monaſteria, niſi vt iuuentus benè in illis inſtituta vtilis eſſet exemplo & doctrina hominibus, & qui in illis conſeneſcere mundi ſtultitia & pompa contempta contemplationi & orationi ſe tradentes ſtatuerent, docerent morum probitatem, veramque Religionem populum, fol. 79.*

Confirmat hæc etiam Iuonis hiſtoria in Iuſtiniano: vbi memorat. Flotum quendam Regum Franciorum procerum Primarium, ſingulari pietate præditum, Maurum Benedicti diſcipulum aduenientem in Galliam humaniſſimè excepiſſe, & in Dei honorem Monaſterium propè Aurelianenſem ciuitatem exſtruxiſſe, in quo & ipſius, & poſtmodum multorum nobilium liberi pietatis ſtudijs à Mauro alijſque Doctoribus imbuti fuerunt. *Schola Monaſteriorum.* Ac colligit Curio libro 2 Chronologiæ, Monaſticas ſodalitates adhuc Caroli M. tempore nihil aliud quàm Eccleſiæ ſeminaria fuiſſe. De Sturmio ex Norica regione Nobilibus orto parẽtibus, & primo Fuldenſi Abbate Bruſchius ſcribit, *quòd videns Germaniam à literis & pietate alienam, varijſq; & bellis & ſeditionibus turbatam, indolem verò Germanorum præclarem, ſi quem nacta eſſet magiſtrum eius ducendæ formandæq; callidum, Scholas aliquot morum & pietatis conſtituere meditatus ſit: ac primo Hersfeldenſe Cœnobium inchoâſſe, mox Fuldenſe condidiſſe, in quo 400, habueris diſcipulos, omnium diſciplinarum & profeſſionum monumentis occupatos: Ac Carolum Magnum volentem & literis & pietati conſultum, ne tot & tanta ingenia non alerentur, plurima huic Cœnobio bona contuliſſe.*

Vincentius lib. c. 17, 18, & 19, teſtatur quoque, quòd Columbano in *Lexonienſe* Cœuo- *Lexonienſi.*

biam,

bium ab ipſo in Burgūdia exſtructum multi paſſim diſcipuli dicendi cauſa adducti fuerint. Ad eundem modum Euſtaſius Columbani diſcipulus, & in Luxouienſi Cœnobio Abbas celebrem ibi Scholam habuit, ex qua plurimi Epiſcoporum & præſulum Eccleſiarum prodierunt: vt Chagnoaldus Lugduni, Acharius Viromandorum, ac Nouiocomenſis ac Tornacenſis Epiſcopi, Audemarus Bononiæ & Tharonēſis oppidi. Beda quoque reſtatur lib. 3, cap. 3, hiſtoriæ Eccleſ. Oſuualdum Anglorum Regem multas poſſeſſiones & territoria ad inſtituenda Monaſteria contribuiſſe, in quibus iuuenes erudirentur. Balæus Cent. 13. ſcript. Britann. narrat, Gregorium M. Gymnaſia Britannorū tranſtuliſſe ad Monaſteria, ad hęreſin Pelagianorum, quæ in Scholis tradebatur, exſtirpandam. Apud Cãtos tamen, & Cantabrigiæ denuò Scholæ extra Monaſteria ſunt apertæ.

Theolegienſis. Sic *Theolegienſe* Cœnobium ſub veteri Shaumburgo, Lotharingiæ Ducum caſtro anno Chriſti 627, hoc vno fine conditum fuit, vt eſſet Schola & Eccleſia Theologorum, vnde & nomen videtur habere, teſte Bruſchio de Monaſterijs.

Heimeranenſis. In Monaſterio *Heimerani* Salzburgi ſacras literas & bonas artes interpretati ſunt Monachi: teſte Auentino de geſtis Boiorum lib. 3.

Malmesburienſis. Sic Maidulfus Scotus philoſophus *Malmesburienſe* Cœnobium anno Chriſti 685, condidit in quo Scholam tam Græcæ quàm Latinæ linguæ aperuit, & artes prælegit: vt indicat Balæus Cent. 14, cap. 26. vbi etiam hoc addit: *Habebant*, ait, *in Monaſterijs ſolenniores priuatas Scholas tunc prælati, futuris commodis tunc proſpicientes, cùm adhuc non eſſet* *Anglia.* *in Anglorum gente Gymnaſia publica propter ſibi contrarias Britannorum & Scotorum opiniones.* Beda etiam lib. 3, cap. 3, reſtatur in hiſtoria Eccleſiaſt. veniſſe in Angliam ex Scotia Monachos, qui informârint iuuentutem in bonis literis. Stephanus II Papæ Romæ intra Modiceum Monaſterium cœpit ædificare, quod eius ſucceſſor Paulus I abſoluit, & Græcos in id collocauit, & locum ipſum ad Sanctos Martyres in Schola Græcorum nominari præcepit: luoin Conſtantino, Hedio quoque libro 6, cap. 6, Eccleſiaſticę hiſtoriç refert. Doctos viros ex Gręcia in Galliam veniſſe, & à Pipino ac Carolo Magno in Monaſterio miſſos eſſe, vt Gręcam linguam docerent Monachos: atque ita Egidium in Gallijs, Appollonium Raiſbonæ in Cœnobio Hemerani, Virgilium apud Salzburgenſes inclaruiſſe ſcribit. Et Bruſchius de Monaſt. Germ. fol. 27, indicat, Caroli Magni coniugem Hildegardin Campibonenſe Monaſterium condidiſſe, eique ampliſſima munera contuliſſe, pro ſuſtentatione Nobilium ac Illuſtrium Germaniæ Virorum, qui pietatis, literarum ac Religionis ſtudio ſe dederent. Idem refert in Augiam diuitem Nobiliſſimum Benedictinæ Profeſſionis Monaſteriū aſſumptos primùm circa annum 724, tantū Principes, comites ac Barones, vt ibi illic educarentur ac erudirentur in prima infantia ad adoleſcentiæ vſque tempora: tum enim benè inſtitutis ac liberè educatis integrum ac liberum fuiſſe prodire iterum; & vel Vxores ducere, vel aulas Principum & militiam ſequi.

Altidorfenſis. Arx *Altendorfenſium* Principum, in Cœnobium conuerſa, pietatis & bonarum literarum Gymnaſium eſſe cœpit, circa annum Domini 800.

Sangallenſis. In *Sangallenſi* quoque Monaſterio celebris Schola fuit circa annos Chriſti 840, in qua multorum Principum & Nobilium liberi inſtituebantur, vt eſſent poſteà & ſapientiâ inſtructi, & ad omnes res gerendas aptiores. Habuit idem Monaſterium maximi pretij Bibliothecam: quippe in qua fuerunt innumeri omnium facultatum libri, partim ab ipſis Monachis Cœnobij eius conſcripti, partim etiam aliundè magno pretio conquiſiti. Bruſchius de Monaſter. & Stumpfius Chron. lib. 5, cap. 4.

Fuldenſis. In primis autem in *Fuldenſi* Monaſterio circa annos Domini 840, eruditio & doctrina floruit ſub Rabano Mauro Abbate, qui diſcipulos plures, tam in artibus quàm in Sacris Literis inſtituit, quique multis in locis Eccleſijs & Monaſterijs Præfecti ſunt: eratque Fuldenſium Monachorum celebris fama per vniuerſam propè Europam, & apud ipſos quoque Imperatores, Reges ac Principes magni fiebant propter ſcientiam Sacrarum Literarum, quâ alijs excellebant. Trithemius in Chronico Hirſaugien. Habuit etiam hoc Cœnobium inſignem & incomparabilem Bibliothecam collectam & adornatam primùm à Rabano, auctam verò & in Ordinem redactam poſteà ab Hildeberto: Bruſchius de Monaſt. Germ. fol. 56, vbi etiam de Monachis Fuldenſis Cœnobij ait: *Monachi & Abbates Fuldenſes literis & vita integritate conſpicui erant, & eadem ad Archiepiſcopatus Moguntini etiam gubernationem, ob inſignem virtutem ac vita honeſtatem euocati ſunt.*

Idē de Rabano Mauro huius loci Abbate, *vir*, inquit, *erat in diuinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſcientia ſeculari doctiſſimus, Bedæ Anglici olim diſcipulus, & Gymnaſij Pariſien. Profeſſor: Philoſophus*

loſophus. Rhetor & Aſtronomus, ſuique temporis poëtarum nulli ſecundus. cui nec Italia ſimilem, nec Germania æqualem peperit. Quibus rebus argumento ſunt tot & tanta volumina ipſius diuini ingenij monumenta. Nam vt eruditionem tanti viri omnes Bibliothecæ commendent, ita quantùm ingenio voluerit, liber de laudibus S. Crucis Imperatori Ludouico Pio dedicatus euidentiſſimè probat: qui quamuis diuerſarum immutabili varietate figurarum mirificè ſit diſtinctus, omnium tamen figurarũ characteres quocunq; vertas, certam ſententiam reddunt. Bibliothecam Fuldenſẽ tãta librorum multitudine locupletauit, vt dinumerari vix queant. Demùm cùm ſe totum diuinis libris ſcribendis dedere vellet, poſthabito regimine in montem D. Petri ſe contulit, eoq; Fratres ſtudiorum ſuorum æmulos collocauit, vbi biblica ſcripta omnia diſcipulis enarrans, Commentarijs ea in hunc vſq; diem extantibus illuſtrauit. Deinde cùm multitudo Fratrum rumore præ cauuerſationis creuiſſet, aliud monaſterium in mõte Ioãni Baptiſtæ ſacrare conſtituit, &c. idẽ ib. *Erãt*, inquit, *Richardi Abbatis Fuldẽ. ætate, Monachi alij in deſcribendis Clariſſimorũ Authorũ monimẽtis, alij ſcribendis ac dictandis proprijs, alij docendi alij diſcẽdi laboribus ita occupati vt caducarũ friuolarũq; rerum eos facilè caperet obliuio. Erat enim Fulda pulcherrima Academia honeſtiſſimarum rerum & diſciplinarum. quarum decens cum Chriſtiana, pietatis Religione collatio, mores effrenes non ferebat. Porrò vbi harum rerũ friguit ſtudium, opus fuit arctiori, diſciplina & vitæ genere ſeueriore, ne videlicet ignauo otio animi ad cæleſtia generati torpeſcerent.* Idem de Sigeuuardo Abbate Fulden. & ad Epiſcopatum Hildesheymen, vocato circa annum 1040. *Facilis inde*, ait, *coniectura eſt, quantos & quales viros Schola Fulden. enutrierit, ex qua veluti ſapiẽtiæ, eruditionis, ac optimorum morum penu, tot Epiſcopi, Archiepiſcopi & Cardinales mundo exhauſto quodammodo Doctorum Virorũ ingenijs, prodierunt ex hoc Gymnaſio Pontifices Eccleſiarum Præſules, hinc Summum Imperium Senatores & Conſiliarios, hæc cæteri Principes rerum ſuarum Tutores & Curatores petebant.*

Trithemius etiam in ſuo Chronico Hirſaugienſi ſatis clarè docet. Antichiſtum Romanum mille aut ampliùs annis non tantâ crudelitate ac tyrannide in Ipſis Monachorum delubris omnia, vt nũc, occupâſſe, ac pro arbitrio ſtatuiſſe: ac continuò ſilo illorum nomina recenſet, qui Scholis Monachorum per multa tempora præfuerunt, eoſque *Scholaſticos* appellat. Exponit etiam, quæ Monachorũ circa annos Chriſti 840, fuerint ſtudia: nempè aſſidua ac feruens Bibliorum Sacrarum lectio, cui etiam aliarum liberalium artium ſtudia adiunxerunt. *His temporibus*, inquit nimirum circa annos 840, *& diu poſt, erat hæc cõſuetudo Monachorum Benedictinorum celeberrima, vt Scholæ in ſingulis penè Cœnobijs haberentur, quibus non ſeculares homines, ſed Monachi moribus & eruditione præficiebantur ornatiſſimi: qui nõ ſolùm in Diuinis Scripturis docti eſſent, verùm etiam in Mathematica, Aſtronomia, Arithmetica, Geometria, Muſica, Rhetorica, Poëſi, & in cæteris omnibus ſecularis litteraturæ ſcientijs eruditiſſimi haberentur. Ex his multi non ſolum in Romana lingua docti erant, ſed etiam in Hebraïca, Græca, & Arabica peritiſſimi, quod ex eorum opuſculis facilè dignoſcitur: quãquam vitio Scriptorum qui à primæua inſtitutione Præceptorum paulatim degenerare cœperunt, pauca exemplaria noſtris temporibus emendata reperiantur. Quoties autem idoneum ad hanc ſubeundam prouinciam in ſuo Cœnobio Monachum Abbas minimè habuiſſet, de aliquo alio monaſterio petere apiõ, non erat verecundum. Maximum enim dedecus iudicabant, dociles animos Monachorum negligere, quos ac moribus & literis benè inſtituere poſſent, nullis laboribus, nullis parcebant impenſis. Sic namq; doctiſſimus ille Monachus Gemblacenſis Sigebertus multo tempore in Cœnobio ſancti Vincentij Metenſis Monachorũ Præceptor, quã quam de alio Monaſterio, fuit Ita Strabus Monachus Fuldenſis in Hirsfeldia: Notgerus S. Galli, in Stabulenſi Albinus Monachus, Angiſcus in Fulda. Milo, S. amandi in Corpeia, atq; alij complures in alijs Monaſterijs docendi ad tempus tenuerunt officium. vbi conuerſionis primordia cœperunt. Hæc autem conſuetudo ſanctiſſima, primùm in Anglia cœpit, vbi venerabilis ille Monachus & Presbyter Beda Monachorum inſtitutor factus poſt ſe multos doctiſſimos reliquit diſcipulos. Quantum verò hæc Monachorum inſtitutio ordini noſtro* (Benedictino) *profuerit, nemo ignorat, qui veterum hiſtorias ſtudioſus reuoluit. Multi enim ex Monachis, propter ſcientiam literarum incomparabilem ad Epiſcopatus Honorem promoti ſunt, qui Ordinem noſtrum vitâ & doctrinâ mirabiliter illuſtrârunt. Nam etiamſi ſtudium literarum nihil conferret Ordini, quàm vtilem occupationem Monachorum eſſet, nihilominus maxima veneratione à nobis promouendum: quia niſi mens hominis Clauſtralis aliquo exercitio occupetur delectabili, in multas & varias vitiſenai delabitur. Quod Sancti Patres probè intelligentes, lectionem Scripturarum Monachis omninò voluerunt eſſe familiarem.* Idem de Diethmaro 6 Abbate monaſterij Hirſangien. ſcribens: *inquit, Magna multitudo Monachorum ſub eius regimine in hoc Cœnobio claruit, quorum aliqui ſanctitate vitâ valdè fuerunt inſignes, plures autem propter ſcientiam & doctrinam Scripturarum celeberrimi nominis habiti ſunt. De di-*

Notá.

Notat Hirſaugienſis Schol.

uerſis quoq; Benedictinorum Ordinis per Germaniã Monaſterijs, Monachi ad ſcientiã ſcripturarum hauriendam Hirſaugiam mittebantur: quia talis eo tempore conſuetudo in Ordine noſtro ſeruabatur, vt Monachi pro pleniori eruditione conſequenda, ſi qui viderentur idonei, ad diuerſa Monaſteria inſtruendi mitterentur. In omnibus enim noſtri Ordinis Cœnobijs in Germania & Gallia maximè Monachorum Scholaſtici ex Monachis habebantur, qui iuniores quoſque & ingenio præſtantes in primitiuis Literarum ſcientijs erudirent: & poſteà qui habiles inuenti fuiſſent ad altiora tranſmitterent. In ſolis autem famoſioribus Cœnobijs quibus & abundantia rerum temporalium erat copioſior, & Monachorum numerus maior, conſtituebantur ad officium docendi alios Monachi omnium doctiſſimi, & non ſolum in diuinis, ſed etiam in ſecularibus Literis eruditi: ad quos ex inferioribus gradus Cœnobijs mittebantur Monachi altioribus diſciplinis inſtituendi. Quicunque verò inter eos maioris eruditionis famam in Ordine acquiſierat, etiam plures ad ſe miſſos diſcipulos ad erudiendum Monachos habebat. Inter Monaſteria autem hunc morem ſtudiorum habentia, hoc tempore præcipua fuerunt, Monaſterium.

Nota.

Fuldenſe,	Hirsfeldenſe,
Mediolanenſe,	Remenſe,
Stabulenſe,	S. Galli,
Hirſaugienſe,	S. Dionyſij Pariſienſe,
Altiſiodorenſe,	Wiſſenburgenſe,
Augienſe,	Prumienſe,
Sãcti Maximi Treuerenſe,	Turonenſe,

in quibus omnibus erant Monachi & multi & valdè ſtudioſi, è quorum Collegio in ſingulis Cœnobijs vnus cæteris in ſcientia ſcripturarum excellentior Scholaſticus ponebatur. Abbates autem qui Monachos habere cupiebant in omni ſcientia eruditos, ad diuerſa monaſteria ex ſuis quoſdam mittebant inſtituendos. Vtinã tale ſtudiũ in noſtris haberetur monaſterijs, quàm multo bona fierent, & infinita mala prohiberentur. Sed non omnibus ineſt amor ſcientiæ ſcripturarum: propterea noſter Ordo ſacratiſſimus quaſi ſine honore iaceat ſepultus. Hactenus Trithemius.

Corbeienſis Schola.

Idem fol. 40, Chronici Hirſaug. teſtatur, Windechindũ Monachum, qui ſub Otthone I, circa annum Domini 950 claruit, multis annis in Monaſterio Scholæ Corbeienſi publicè præfuiſſe, & cõplures poſt ſe doctiſſimos diſcipulos reliquiſſe, ex quibus multi ad Epiſcopatus & Abbatias diuerſas poſteà fuerint aſſumpti: & tamẽ Meginradi Scolaſtici Hirſaugienſis fama, celeberrima, exeitus, eò venit, vt ipſemet fatetur in libello quem de Studijs veterum ſcripſit, tantùmq; ibi vidit ardorem diſcendi ſacras potiſſimùm literas, imò etiam tot ibi reperit doctiſſimos Viros, vt ſatis nequiuerit admirari: ipſumq; Meginradum Scholaſticum præcipuis laudibus celebrauit, dicens, eum eſſe alterum Hieronymum, & nulli veterum eruditione inferiorem.

Teſtatur quoq; Bruſchius de Monaſterijs antiquis, quòd Oratoria & Scholæ fuerint, in quibus pietas, doctrina, virtus & Religio floruerint: ac de Ethone Augiæ diuitis (Reychenouw) Abbate refert, quòd in ſuo Monaſterio inſignem Scholam habuerit, ex qua aliæ quatuor plantatæ fuerint circa annos Domini 730. Idem fol. 74, refert de Hẽrico Rodolpho à Weze Abbate Waldſaſſenſe, *quòd memor primæ Monaſteriorum omniũ originis* (verba ſunt authoris) *colligendæ Scholæ in vſum totius circumiacentis Prouinciæ inprimis fuerit ſtudioſus.*

Neuburgẽſis Schola.

Henricus Murius in Chron. fol. 160, de Conrado Friderici Barbaroſſæ Fratre, *Collegium*, inquit, *Sacerdotum in Neuwenburg iuxta Heidelbergam, mutauit in Monaſterium Monialium, & annuos redditus auxit. In Oppido enim voluit doceri & inſtitui pueros, aliaque habebat Virorum Monaſteria; in quibus inſtituebantur pueri ingenui. Hoc autem voluit eſſe Scholam Puellarũ ingenuarum, vbi in pudicitia ad timorem Domini & ſanctam maritorum, poſt nuptias, obedientiam puellæ inſtituebantur. Credidit enim ſeculum quod tum erat, & aliquot quæ poſt anteque erant, nullam magis ſalutarem rem vnquam inſtitutam quàm tales ad vtrunq; ſexum ludi inſtituti, hoc eſt Monaſteria, ex quibus prodibant tot caſtæ ad maritos virgines, quæ factæ matronæ ſuam prolem educabant ad modum quo ipſæ erant educatæ aut domi aut in Monaſteria traditæ. Ex illis Scholis prodibant iuuenes modeſtiâ & timore Domini humanitateq; præditi, Neq; erat vllus Nobilium qui ſuos non tradiderit inſtituendos in has Scholas, vbi erant Præceptores vacantes lectioni, orationi & ieiunijs. Quam aliam putas eſſe cauſam tam bonorum Principum & modeſtiſſimæ Nobilitatis, qui fuerunt per aliquot ſecula? Nemo ferè à Carolo Magno Principum fuit, qui non in Monaſterijs educatus ſit à puero.* Idem auctor lib. 19, fol. 184, cùm nomina eorum Principum enumeraſſet, qui terræ ſanctæ recuperandæ gratiâ ingentem eò duxerant exercitum, addit in fine hæc verba: *Hi omnes Religionis amore ſuas maximas & pulcherrimas poſſeßiones, ſuas Vxores charamque prolem reliquerunt. Magni profectò & ſuſpiciendi animi fuerunt. Hæc verò animorum ſublimitas debetur rectæ puerorum inſtitutioni: fuerunt enim omnes non in ſtabulis equorum & in voluptatibus carnis, ſed in Monaſterijs, Scholis Chriſtianæ Reipub. ſaluberrimis, à Sanctis Patribus in Orationibus, ieiunijs & ſalutaribus Euangelicæ Doctrinæ præceptis inſtituti & educati.*

Adſti-

Gregorij Caſſandri teſtimonium. Adſtipulatur his omnibus Gregorius Caſſander etiam, Vir apud Pontificios magnæ exiſtimationis, qui in Conſultatione ſua de articulis Religionis inter Catholicos & Proteſtantes controuerſis ad Ferdinandum & Maximilianũ Imp. fol. 233. inquit: *Monachorum cœtus initia ex illiteratis tãtùm ferè conſtabat, mox cùm & literatis hominibus hoc genus vitæ arrideſceret, cœperunt in Monaſterijs ſtudia non ſolùm rerum diuinarum, ſed etiam liberaliũ artium exerceri. ſic vt ibi adoleſcentes in liberalibus, & potiſſimum pietatis ſtudijs imburentur, ac tandem ex ijs Eccleſiæ Miniſtri & Paſtores aſſumerentur Ita de Gelaſio II legimus in libro Põtificali; eum in Monaſterio Caſſinenſi inſtitutum fuiſſe, viris ad omnia peritiſſimis, quorum in eo Monaſterio non parua copia inerat, ad liberales artes addiſcendũ adiunctum. Et Seuerus in vita Martini teſtatur, ex eius Monaſterio Epiſcopos & Sacerdotes aſcitas fuiſſe: & Pelagius Pontifex optat, vt qui in Monaſterijs nutriuntur tales ſint vt prouecta ætate, & vita probata ad Sacerdotium valeant promoueri,*

Scholæ quãdiu in Monaſterijs durauint. Apparet igitur ex his omnibus, poſt Benedicti tẽpora literas Monachos in pleriſque Monaſterijs didiciſſe propemodũ omnes. Hancq; diſcendi rationem animaduertimus in Benedictinis ſodalitijs duraſſe aliquantulum vltra ætatem Hermanni Cõtracti & *Nota.* Mariani Scoti, qui eodem tempore floruerunt, nimirum circa annos nati in carne Chriſti 1060. De huiuſmodi tamen Scholis in Synodo Aquiſgranenſi anno 816, ſancitum fuit, *vt nulla in Monaſterijs habeantur, niſi eorum qui oblati fuerint.*

De Collegijs CANONICORVM.

IN prima Claſſe diximus, Epiſcopos quoſdam aggreſſos quoq; cœtus colligere eruditorum hominum quibus cum familiariter in vna domo eademq; menſa viuerent, quotidie de ſacris ſtudijs religioſè conferentes: è quibus poſteà eos Eccleſijs præficiebant, quos iudicabant ad id muneris maximè accomodos. Hos inter præcipuus fuit D. Auguſtinus, qui ſi Poſſidonio Calamẽſi Epiſcopo credimus, talia ſodalitia collegit circiter annum Domini 390. Quia verò id inſtitutũ nequaquam omnibus Epiſcopis conuenire poterat paſſim intereà temporis laboratum eſt diligenter, vt apud eas Eccleſias, quas cathedra Epiſcopalis exornat. Scholæ exiſterent, apud quas pia iuuentus in vna ſimul domo & ſub eodem domus præfecto tum benignè aleretur, tum puram Religionis Doctrinam hauriret. Exſtant Canones 1, & 2, Toletani 2, itemq; alius Toletani 4 Concilij, qui non obſcurè iſtud declarant.

Poſt ea tempora verò emerſerunt cœtus Canonicorum, qui regendarum Scholarum, in quibus bonæ artes, in primis verò Theologia traderẽtur, Prouinciam ad ſe receperunt. Neque enim alium in vſum inſti- *Collegia ab initio nõ niſi Scholæ.* tuta fuerunt initio eorum quos *Canonicos* vocamus Collegia, quam vt eſſent Scholæ Eccleſiaſticæ, in quibus tam Viri quàm Adoleſcentes & Pueri dogmata ſanctę Religionis Chriſtianę purè addiſcerent. Cuius ſanè rei certiſſima argumẽta in medium profert D. Hyperius cap. 4, de Collegiorum inſtitutione 1. Primùm enim hac de cauſa etiamnum hodie ibi plærunq; cernuntur vetuſta Canonicorũ Collegia, vbi Epiſcopi ipſi ſedem habẽt. Expedire enim Priſci illi Chriſtiani exiſtimabant, vt Epiſcopis perpetuò adeſſent aliqui in conſpectu, qui quotieſcũque alicubi moderator Eccleſiæ poſceretur, ceu idonei & probè inſtructi mitti ſtatim poſſent. 2. Hinc quoque factum quod in hũc vſq; diem paſſim videmus ijſdem Collegijs ſubiectas eſſe ciuitatum in quibus agunt omnes Eccleſias, quibus & illi de ſuo grege præficiunt quos viſum fuerit. 3. Quin etiam Ius Patronatùs (vt vocant) in Oppidis & Pagis vicinis tẽporum ſucceſſu eâdem de cauſâ ad eos deuolutum eſt. Demandata namq; fuit illis cura, vt è ſuis Scholis ad Eccleſias vicinas homines doctos ablegarẽt, aut cer- *Scholaſticus quis in Canonicorum Collegijs.* tè ſi quos à Populo & Magiſtratibus electos offerri contingeret, ipſi eoſdem examinarẽt, atq; aut approbatos locum iuberent obtinere, aut reiectos prohiberent. 4. Accedit his, quòd in omnibus Collegijs Canonicorum ſemper aliquis è primoribus appellatione *Scholaſtici* honeſtatur. Erat namq; is Scholæ Eccleſiaſticæ Inſpector & Moderator primæ dignitatis, qualem in Scholis publicis quas Academias iam nũcupant, dicere poſſumus *Rectorem*. At ſi cui iſtud minus probatur, at cõcedat oportet, *Scholaſtici* fuiſſe munus ſacras literas quotidie in cœtu Fratrum enarrare. 5. Decanum inſuper Canonici aliquem creant, prorſus quemadmodum receptum eſt in Academijs Decanos eligi. Ac proculdubio olim præerat ille tum ſcholaſticis, tum Eccleſiaſticis exercitijs. Quod exemplum, ſicut & pleraque alia, probabile eſt Profeſſores Academicos à Canonicis mutuatos. 6. Vetuſta quoque Canonicorum ædificia, ſcholaſticorum Collegiorum imaginem magna ex parte repræſentant. Videas enim in illis præter commodas ædes eleganti ſerie ſibi coniunctas, eaſdemque ſeptis aut muris concluſas, etiam lectoria, Bibliothecam, & quaſcunque Scholæ benè inſtitutæ neceſſarias Officinas. 7. Ad antiqui etiam inſtituti quaſi memoriam multis in locis adhuc Scholam aliquam puerilem, in qua Grammaticæ elementa vtcunq; proponuntur, retinent

Ludimagiſtrum aliquem, qoi quàm minimo ſit ſtipẽdio cõtentus, ibi alentes. Hæc enim ſors Eccleſię perpetua fuit, vt Tauri Biſan in ocio & rerum omnium abundantia ſaginati, incraſſati, impinguati & delicati sẽper fuerint: è contra verò fidelibus ac dignis magnâ mercede operarijs, quales verè ſunt qui in Scholis fideliter laborãt, vix datum ſit, vt vel ſuem inde enutrire potuerint. 8. Sed & illud priſci moris ſupereſt veſtigiũ, quod ſingulis diebus in Conuentibus, quos appellãt maturinos, recitantur quędam capita ex Biblijs: nec non diuerſis anni partibus nouos authores Sacrorũ Librorũ ipſi in manus ſumunt, & quidem eo ordine, vt niſi permiſceretur prolixus cãtus, integra Biblia intra paruum temporis ſpacium percurri poſſent. 9. Porrò in iiſdem Cõuentibus lectiones quędam ſubjiciuntur ex Euãgelica hiſtoria, atque in eaſdem protinus aliqua enarratio ſeu homilia, ſumpta ex Sancti alicuius Patris Commentarijs. Sunt ſanè Bedæ, & quorundam aliorũ eius ætatis homiliæ prorſus tales, vt appareat in cœtu Canonicorum ſacris literis in vna domo incumbentium habitas eſſe. Credo autem, poſteaquã deſierunt præfici eruditi Scholaſtici, & iã non poſſent qui munus illud obibant, ſuo Marte arcanas literas intepretari inductam demùm conſuetudinem recitãdi veterũ Patrum. Origenis inquã, Chriſoſtomi & ſimiliũ explicationes.

Confirmantur verò hæc omnia ijs, quæ in vetuſtiſſima Clericorũ Regula (quę reformationi Ludouici pij Imp. adjũcta conſpicitur) diſertè de hoc toto negotio præcepta legimus. Cuius Regulæ autor fuerit, tametſi in dubio ſit poſitũ, tamẽ cùm partim ex Proſpero vetuſtiſſimo auctore (vixit enim anno 454, partim ex Iſidoro, qui claruit imperante Heraclio anno 614, plurima collecta ſint certè huius poſterioris ſæculi nulli attribui poteſt. Ita autẽ legimus eius Regulæ capite 20. *Solerter Rectores Eccleſiarũ vigilare oportet, vt pueri & adoleſcẽtes, qui in Congregatione ſibi commiſſa nutriuntur vel erudiũtur, ita iugibus Eccleſiaſticis diſciplinis cõſtringantur vt eorũ laſciua ætas, & ad peccãdum valdè proclinis, nullũ poſſit inuenire locũ, quo in peccati faciu' prorruat. Quapropter in huiuſmodi inſtituẽdis & ſpiritualiter erudiendis, talis à prælatis conſtituendus eſt vita probabilis Frater, qui eorum curam ſummâ gerat induſtriâ eoſq; ita cõſtringat, qualiter Eccleſiaſticis Doctrinis imbuti, & armis ſpiritualibus induti, & Eccleſiæ vtilitatibus decenter parêre, & ad gradus Eccleſiaſticos quãdoq; digni poſſint promoueri.* Hęc ibi. Nec dubito, quin multò plura & manifeſtiora de his omnibus in lucem queãt protrahi, ſi quorundã vetuſtiſſimorũ Collegiorum, quæ Canonicis ſunt dicata, liberum eſſet archiua luſtrare & perſcrutari.

Carolus M. Collegia Canonicorum multa inſtituit.

Cùm verò partim propter tempeſtates bellorum, & perturbationẽ Eccleſiarum ſecutam ex hæreticorum ſæuitia ac malignitate, in Germania & alibi frequẽtes Eccleſiæ Paſtoribus deſtituerẽtur, Carolus nomine & re Magnus anno 800, plurimũ laborauit, vt erat Princeps literatus, nec nõ propugnãdæ Religionis pro virili ſua ſtudioſus, ad Scholas Theologicas reſtaurãdas. Itaq; præter Cœnobia & nouas Scholas publicas, quas hodie *Vniuerſitates* nominant etiam Collegia Canonicorum inſtituit Moguntię, Coloniæ, Treuiri, Salzburgi, Seduni & alibi, quibus Theologicarum liberaliumq; artium Scholarum conſeruandarum præcipua cura relicta eſt. Quod ex Eugenij II, qui vixit anno 830 ſanctione, quæ exſtat diſtinct. 37, procliue eſt cognoſcere. *De quibuſdã locis*, inquit, *ad nos refertur, neq; magiſtros, neq; curã inueniri pro ſtudio literarum. Idcirco ab vniuerſis Epiſcopis ſubiectis plebibus & alijs locis in quibus neceſſitas occurrit, omninò cura & diligentia habeatur, vt Magiſtri & Doctores conſtituantur, qui ſtudia literarum liberaliumq; artium dogmata aſſiduè doceant: quia in his maximè diuina manifeſtantur atque declarantur mandata.* Eadem diſtinctione Relatum nobis ſubjicitur ſententia Clementis Pontificis, ſtudium Sacrarum Literarum nõ parum commendãs, atque id capeſſendum diligenter exhortãs. Sed magis conuenit præſenti inſtituto Canon 3 Cabillonenſis Synodi, qui ſic habet *Oportet etiam, vt ſicut Dominus Imperator Carolus, vir ſingularis manſuetudinis, prudentiæ, iuſtitiæ, temperantiæ, præcipit, Scholas Canonici conſtituant, in quibus & literalis ſolertia diſciplina, & Sacræ Scripturæ documenta diſcant, & tales ibi erudiant, quibus meritò dicatur à Deo: Vos eſtis ſal terræ*, &c.

Canonicorum Collegijs ſtudia artium & Theologiæ demãdata.

Neque deeſſe voluit huic negotio pio & ſancto ſuum ſtudium & voluntatem Leo IX, qui ducentis annis poſt Eugenium II, (vixit enim circa annos 1040) in hunc modum de Scholis Theologicis decreuit: *Neceſſaria res exiſtit, vt iuxta Eccleſiam Clauſtra conſtituantur, in quibus Clericis diſciplinis Eccleſiaſticis vacent. Itaque omnibus ſit vnum Refectorium ac Dormitorium, ſeu cetera officinæ ad vſus Clericorum neceſſariæ. Miniſtri verò poſt Epiſcopum ſuper eos eligantur, quorum vita atque Doctrina illos potiùs exornet, quàm dehoneſtet*: ſicut etiam legitur cauſa duodecima, quæſtione primâ. Ab his minimè diſſidet conſtitutio de Conſecratione diſtinctione quintâ, tranſcriptâ ex libro Quinque capitulorum: *In omnibus igitur (quantùm humana fragilitas patitur)* decernimus, vt Canonici Clerici canonicè viuant, obſeruantes diuinæ doctrinam ſcripturæ & documenta

menta Sanctorum Patrum, & nihil ſine licentia Epiſcopi ſui, vel Magiſtri incompoſitè gerere præſumant. In vnoquoque Epiſcopatu ſimul manducent & dormiant, vbi his facultas id faciendi ſuppetit. Qui de rebus Eccleſiaſticis ſtipendia accipiunt, in vno clauſtro maneant, & ſingulis diebus manè prima hora ad lectionem veniant, & audiant quid eis imperetur. Ad menſam verò ſimiliter lectionem audiant, & obedientiam ſecundùm Canones ſuis Miniſtris faciant. Quo loco audis de prælegendis prandij & cœnæ tempore Libris Sacris mentionem fieri? Nam vetus ſanè id fuit inſtitutum, quemadmodum Canones plures declarant. Si quidem Concilij Toletani 3 Canon 7, ſic habet: *Pro reuerentia Dei & Sacerdotum id vniuerſa conſtituit Synodus vt quia ſolent crebrò menſis ocioſa fabulæ interponi, in omni ſacerdotali conuiuio lectio Scripturarum Diuinarum miſceatur. Per hoc enim animæ ædificantur ad bonum, & fabulæ non neceſſariæ prohibentur.* Celebratum eſt hoc Concilium circiter annum Domini 590, præſente Rege Hiſpaniæ Recaredo, qui contemporaneus fuit Gregorij I, à quo Gregorio Epiſcopi Hiſpani haud dubiè id acceperunt, quando eiuſdem Gregorij, item Concilij Toletani 3, deinde & cuiuſdam Concilij Nannetenſis de hac ipſa re conſtitutiones annotatas licet inuenire diſtinct.44. Sed & ante hęc tempora D. Auguſtinus eandem conſuetudinem inter ſuos obſeruari voluit cap. Regulæ ſuæ, ſi modò Auguſtini ea ſit. Caſſianus lib. 4, cap.7. Inſtitutionum, indicat, hunc morem à Cappadocum Monachis originem ſumpſiſſe, & inde longè lateque propagatum eſſe.

Cæterum ad præſentem cauſam de Scholis Canonicorum pertinere videtur Gregorij VII Decretalis De vita & honeſtate Clericorum, vbi inquit inter alia, *Statuimus, vt facultatibus per Eccleſiarum veſtrarum prouentibus & expenſis diligenter inſpectis, certum in ijs valeat is ponere numerum Clericorum, & ſtatuere vt bona eorum veniant in commune, in vna domo veſcantur, atque ſub vno tecto dormiant & quieſcant.* Iterum vero poſt aliquot annorum curricula, id eſt, ferè ad annum 1214 celebratum eſt Concilium Lateranenſe, in quo conuenientes Fratres 1315, atque altâ mente conſiderantes, quantùm malum in Eccleſia ſequeretur ex neglectis & prolapſis Scholis, iuſſerunt Canonicos vbique Scholas reparare, Theologiæ Profeſſores alere, ijſdemque Præbendas adſignare, quarum reditibus ſe commodè ſuſtentarent.

Quandiu in his Scholis Cœnobiorum & Collegiorum Canonicorum verbum Dei & Euangelica Doctrina retenta, ac iuuentuti fideliter tradita fuit, floruerunt Eccleſiæ ſimul & Reſpublicæ ſupra quã credi poſſit: quàprimùm vero reiecto verbo Dei Philoſophia humana in ipſa adyta Monaſteriorum intromiſſa, & in ſupremo harum Scholarum controuerſarum quæſtionum dijudicandarum ac decidendarum gradu & Throno, ceu Regina quædam collocata fuiſſet, quod ſub Monachis Mendicantibus cœpit maximè; vera Religio paulatim extincta & in hominum animis deleta fuit, Eccleſiaque Dei eos, qui ſic in Cœnobijs & Canonicorum collegijs inſtituti, & in cœno horribilium ſuperſtitionum educati fuerant, grauiſſimos experta eſt hoſtes.

CAPVT XXV.

Quâ ratione, Collaturæ *vt vocant &* Decimæ Parochiarum *ad* MONASTERIA *peruenerint.*

QVia verò Monaſteria ab initio nihil ferè aliud, vt diximus, quàm Scholæ & Collegia Studioſorum erant, in quibus iuuentus erudiebatur, haud aliter quam nunc in Gymnaſijs & Academijs, quæ, quia verus Monaſteriorum iſque vetuſtiſſimus vſus hodie euanuit, iam vicem eorum ſupplent: ac inde Doctores Eccleſijs & Parochijs præficiebantur, factum eſt, vt Oppida & Vici ſuas Parochias cum decimis traderent, & prorſus donarent Monaſterijs, hac tamen conditione, vt ex ijs his Eccleſijs & Parochijs, veluti ſuis, doctos & idoneos homines præficerent. Refert Iacobus Schopperus in Chron. fol.343, vbi etiam exemplis hęc probat. Tandem ſuperſtitionibus multis ac varijs, pręſertim autem vaniſſimâ illâ opinione de Operum merito inualeſcente, ob redemptionem animarum & ſalutem æternam conſequẽdam decimæ Monaſterijs ſunt contributę. Alioquin decimæ nullæ datæ fuerãt ab initio Monachis, cùm non in Clericorum, ſed Laicorum numero haberẽtur, & ſeſe manuũ ſuarũ labore alerent. Eas autem demùm accipere illis licebat, ſi ad Clericatum promoti & Parochiæ alicui Pręfecti fuiſſet. Vnde Ambroſius ait: *Doctos aut probos Monachos Presbyterij honore dedicatos, prædicare, baptiȥare, pœniẽtiam dare, debita miſeris relaxare, Decimarum primitiarum, oblationum viuorum & mortuorum portione iuſta perfrui debere, moderata diſpenſatione commendamus.* 16, q.1, Doctos. Et Innocentius Papa ſimiliter docuit. *Si Monachus ad Clericatum promoueatur, vt beneficia præſtentur.* *Decimæ nulla ab initio datæ Monachis.*

ei pleniter, & annona & decima donentur, abſq; vlla dilatione & imminutione. 16, quæſt. 1. Si Monachus, Gregorius Magnus etiam ea de re ſcripſit: *Moderamine Apoſtolica authoritatis decernimus, vt Monachi, ſi Presbyterij honore dedicati ſunt, cum ligandi ſoluendique poteſtate Decimarum, primitiarum, oblationum, donationum, quæ fiunt pro viuis & mortuis, portionem, iuxta Canonem, ad ſuam proximorumque vtilitatem, merito perfectioris iuſtitiæ, non minùs quàm cæteri Sacerdotes, laudabiliter ſibi vindicent.* Vbi obſeruandum, quòd decimæ his Monachis iubentur dari, non vt Monachis, ſed vt Presbyteris & Sacerdotibus altari ſeruientibus, idq; etiam moderatâ quâdam diſpenſatione. Alioquin adeò nullæ in primitiua Eccleſia Monachis dabantur decimæ, vt ipſemet de Prædijs & agris ſuis, quos manibus ſuis excolebant, tanquam Laici Epiſcopo & parochianis Eccleſijs Decimas ſoluerent, vſque ad tempora Paſchalis II qui Pontificatum Rom. adeptus eſt circa annos Chriſti 1100. Poſteà enim idem Paſchalis & Synodus quædam Moguntina ſtatuerunt, *vt nec Monachi, nec Religioſi, aut alij communiter viuentes Decimas de ſuis laboribus ſoluerent.* Tempore verò procedente Adrianus Papa ſolis Ciſtercienſibus Hoſpitalarijs Hyeroſolymitanis & Templarijs conceſſit hoc priuilegium, vt de laboribus ſuis, quos proprijs manibus excolunt Decimas ſoluere non teneantur. Alijs verò Monachis conceſſit Decimas tantùm de noualibus, quæ colunt ſuis manibus & de hortis ac nutrimentis animalium ſuorum: vt indicat Alexander III, lib. 3. Decretalium, tit. 30, cap. 8. Ex parte. Vide ibidem etiam Gloſſam.

Decimæ quando Monachis dari cœperint.

CAPVT XXVI.

Origo & Cauſa multitudinis MONASTERIORVM, *ac magnificentiſſimorum* Donorum, *quæ eis facta ſunt: ex quorum genere etiam eſt* Seruitus, die Leybeigenſchafft. *Item* Mortuaria, *quæ nos vocamus* die Fähl *vel* Todtenfähl *Monaſteriorum.*

Zelus promouendi ſtudia Literarum.

CVm verò Chriſtiani Principes viderent hanc ob cauſam Monaſteria vel Cœnobia Monachorum ad promouenda ſtudia literarum, & commoda Eccleſiæ fideique Chriſtianæ plurimùm prodeſſe, factum eſt, vt moti pio ardentique zelo plurima hinc inde Cœnobia maximis ſumptibus exſtruxerint, eaque redditibus opibuſque immodicis certatim locupletàrint. Fuit hæc primorum Monaſteriorum Germaniæ, Galliæ & ipſius quoque Italiæ aliarumque per Europam nationum veriſſima origo & vnica cauſa: quod ex vetuſtiſſimorum Monaſteriorum Collegiorumque fundationibus, & ex ijs quæ de Scholis Monaſteriorum ſupra retulimus facilè depræhenditur: quæ poſtquam ita degenerauerunt, vt ocioſorum hominum, gulæ & ventri deditorum, vel ineptè ſuperſtitioſorum, luſtra facta ſint, horribilis inde Eccleſiarum ruina & vaſtitas enata eſt. Beda certè libro 3, cap. 3. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ teſtatur. *Oſuualdum Anglorum Regem Poſſeßiones & Territoria multa contribuiſſe ad inſtituenda Monaſteria, vt iuuentus in ijs bonis literis & moribus imbui ac erudiri poſſet.*

Progreſſu verò temporis ſuperſtitiones multæ & variæ ac opiniones falſæ de operum merito, deque interceſſione apud Deum Monachorum viuentium, & Sanctorum mortuorum, vel opinione ſaltem talium, numerum Cœnobiorum in immenſum auxerunt. Cauſa enim illa, quâ moti hucuſque fuerant Reges & Principes Religioſi, vt exſtruerent & immodicis opibus locupletarent Monaſteria, indefeſſum nimirum pietatis & bonarum literarum ſtudium Monachorum paulatim euanuit, & alia in locum eius ſucceſſit. Nam cum Francorum Reges & Principes immanem tyrannidem exercerent, cruenta eaq; iniuſta bella gererent, ſtupra, adulteria, cædes aliaq; huius generis nefaria ſcelera patrarent, ſicut hiſtoriæ perhibent ac teſtantur luculentiſſimè, ob eaq; facinora non tardò à pijs Epiſcopis & fidelibus Eccleſiarum Miniſtris acriter reprehenderentur, ipſi pœnitentiâ ducti ſummopere efflagitabant, vt precibus pro ſe apud Deum Epiſcopi intercederent. Stumpfius in Annalibus Heluet. lib. 3, cap. 80, & lib. 5, cap. 2.

Perſuaſio de Operum Meritis.

Hoc etſi à principio citrà omnem abuſum præſtitum fuiſſet, paulatim tamen ſuperſtitiones horribiles inde enatæ ſunt, præſertim quando Patres & Eccleſiarum Doctores opinionem vaniſſimam de merito operum noſtrorum animis hominum inſtillare cœperunt. Tunc enim Monarchæ, Reges, Principes, immò Nobiles & Ignobiles Monaſteria ſeu habitacula ſolitariorum condere, ijſquo tantùm non Crœſi opes certatim affundere cœperunt: duplici errore decepti miſeri mortales, & quòd hac ratione ſe cultum Deo præſtare longè gratiſſimum & acceptiſſimum, ſuorumque peccatorum remiſſionem his operibus, quæ bonâ intentione præſtitiſſent conſequi opinarentur: & quòd Monachos, quibus abundè omnia ſuppeditarent, ſequeſtres & interceſſores apud Deú habere ſe exiſtimarent.

rent. Stumpfij Chron. lib. 5. c. 2. Fuit hęc perſuaſio vana vtriq; parti dulciſſima longeque acceptiſſima Laici enim ſine metu aut conſcientię ſtimulis libere ſeſe in fœdiſſimorū peccatorum luto dies noctesq; volutârunt, hac ſpe freti, ſe fundationibus & exſtructionibus Cœnobiorum, Donationibusq; quas ijs facerent, ſuis ſuorumq; animabus redemptionem cōſequunturos, vt non amplius fide verâ & pietatis ſtudio ſibi opus eſſet. Monachis verò hoc propterea gratum & jucundū fuit, quòd perſpexerunt, ſe hoc modo in otio & rerum omnium abundantia vitam ſuā tranſigere poſſe, nec opus habere poſthac duro labore & callis manuum ſuarum victum amictum ſibi quærere ac comparare.

Teſtes ſunt horū quæ modò diximus, Donationes cœnobijs factę, quas adhuc hodie multis veteribus inſtrumentis monaſteriorū videre licet: cujus generis vna hæc eſt: *In Dei nomine perpetrandum eſt vnicuiq; hominum, quàm velociter tempora caduca pratereunt, & futura appropriant. Ideo penſet vnuſquiſq; apud ſemetipſum, ſi habeat vnde aliquid de facultatibus ſuis tribuere valeat ad venerabilia loca pro remedio animæ ſuæ, vt in ſempiterna requie cum beato Petro & Andrea Paradyſum mereatur poſſidere. Quia illi datis rebus ſuis mercati ſunt regnū cælorum. Regnum Dei tantum valet quantū habes. Quid vilius cum emitur, vel quid charius cùm poſſidetur? In hac itaque promiſſione ego* N. N. *valde cōpūctus trado, &c.* Stumpfius in Chron. l. 5. c. 2. ita de Oſuuia Rege Beda ſcribit l. 2. cap. 14. quòd propter cædem Oſuini, quàm perpetrârat, monaſterium Engethlingum ædificârit, vt ibi quotidie preces pro interfecto & interfectore fierent.

Leibeigenſchafft. Monaſteriorū. Hac occaſione quoque ſerui & Mancipia monaſterijs & Cœnobijs donata fuere. Cujus rei originem paulò altius repetā ex Beati Rhenani l. 2. Germanicarum rerum, quòd frequēter hodie de ea diſputari ſciam. Clodoueus Francorum Rex circa annos Chriſti 499. ingenti pręlio ad Tolbiacum, qui vicus Vbiorum eſt, victis Alemannis, innumera millia occaſione deleverat, indeq; non ſolum Germaniā primam, cum Elcebenſi tractu, parteque maxima Sequanorū, ſed etiam traiecto Rheno veterem Alemanniam, & trans Danubium Rhætiam primā penetrās, nec vſquam conquieſcens, totam Alemannorum gentem perdomuerat. Quia verò Frāci rebellionem ſummopere extimeſcebant, hoc eis ſummo ſtudio fuit, vt Alemānos ſic premerent, ne vires vnquam reſumere, aut aliquo ſaltem pacto reſpirare poſſent. Armis igitur omnibus ademptis perpetuæ ſeruituti eos addixit, ita vt reliquię Alemannorum Principum, Baronum & Nobilium, quos hinc inde per Alemanniam collocaverat, Serui & Mancipia eſſe cogerentur, qui hucuſque liberi fuerant. Ab hoc infelici prælio rectè conjiciunt Iuriſconſulti *Seruitutem* Germanorum habuiſſe initium. Confirmat eorum ſententiam Theodoricus Oſtrogotthorum Rex, qui in Epiſtòla deprecatoria, quę exſtat in Varijs apud Caſſiodorum, ad Clodoueem ſocerum, inter alia hæc ſcripſit: *Sufficiat innumerabilem nationē, partim ferro, partim ſeruitio ſubjugatam.* Non quòd tota gens fuerit ſeruituti damnata, ſed quòd majorem partē ſic Franci depreſſerint ac deiecerint, ne reſumere poſſent arma, & ſe in avitā libertatem vēdicare. Quid enim poſſent pauciores liberi inter innumeros ſeruos? Hi autē *Serui Fiſcales*, & ſimpliciter *Fiſcalini* vocabātur: quòd res & corpus fiſco Regis ceſſiſſet. Vnde & *Regij ſervis* nomen.

Cum verò progreſſu temporis Reges Frācorum, eorumq; vaſalli, puta Principes, Comites & Nobiles, per Galliam & Alemanniā, ex vana meriti perſuaſione monaſteria conderent, eaque ampliſſimis bonis, nimirū Oppidis, Vicis, Villis & Prædijs ditarēt, ſicut diximus, ſimul etiam ſeruos & mācipia eorū locorum eis donârunt. Feciſſe hoc Carolū Martellum, Lotharium, alioſque ex inſtrumentis Augię divitis (Reichenouw) aliorumque Cœnobiorum intelligi poteſt. Atque hac occaſione etiam Abbates noſtrates talia Mancipia poſſidere cęperunt, ex liberalitatē Francorum Principum. Tum verò non amplius *Serui fiſcales* aut *Fiſcalini*, ſed *Eccleſiaſtici ſerui* Cloſterleut oder Gottshausleut appellabantur.

Hinc illæ penſitationes, quas Germani vocant, Fahl vel Todtenfahl, originem habent quibus per Germaniā & Heluetiam adhuc hodie multos ſcimus obnoxios eſſe, vt mortuo patrefamiliâs, pręſtantiſſimum iumentum è ſtabulo, vel pretioſiſſimam veſtem procurator Abbatis abducat vel auferat. Accidit etiam, vt iiſdem temporibus per Galliam & Germaniam quidam res ſuas Eccleſijs vel Monaſterijs donarent, & rurſum agros aut domum in beneficij modū reciperent, ad vitæ ſuæ tempus, non citra tamen penſitationem. Nec filius poſt mortem Patris aut hæres vendicare ſic donata poterat. Hi *Coloni Eccleſiaſtici* dicebantur. Erant & *Regij Coloni*. Si qua libera Puella, Colono Regis vel Eccleſiaſtico nupſiſſet, nullam agri paterni partem accipiebat, propter inæquale conjugium, ſicut ex legibus Alemannorum Rhenanus refert. *Mortuaria. Fahl oder Todtenfahl unde.*

Cùm verò tanto cum detrimento & ignominia Alemanicæ Gentis hoc ſeruitutis genus introductum ſit, omnes & ſinguli, præſertim verò Eccleſiaſtici & Religioſi ab eo abhorrere debebant, & iugum *Servitutis iugo Monachi liberare debeant, non premere homines.*

 hoc

hoc graviſſimum nomineq; Chriſtiano indigniſſimum miſerorum ceruicibus aufferre. Senſit hoc etiam olim Gregorius M. etiam ipſe Monachus, ita ſcribens: *Cum Redemptor noſter, totius conditor creaturæ, ad hoc propitiatus humanam carnem voluit aſſumere, vt divinitatis ſuæ gratia dirupto (quo tenebamur captivi) vinculo ſervitutis, priſtinæ nos reſtitueret libertati: ſalubriter agitur, ſi homines, quos ab initio natura liberos protulit, & jus gentium iugo ſubſtituit ſervitutis, in ea natura quâ nati fuerunt, manumittentis beneficio libertati reddantur, &c.*

III. *Tertia cauſa multitudinis Monaſteriorũ Miracula ſunt.* Duabus his cauſis multitudinis monaſteriorum & ampliſſimarum donationum, quæ eis factæ ſunt tertia, adhuc annumerari debet, videlicet *Somnia, Viſiones, Spectra ſeu Apparitiones ſpirituũ, ſigna item & Miracula*, quæ vel verè ſunt facta ad decipiendos homines eoſque in errorem validè abducendos: vel à Monachis nefariè conficta, cum nihil vnquã ſimile quid acciderit. Ac vt ficticijs ſuis miraculis aliquam fidem facerent, finxerũt inſuper impudentiſſimi homines, ſe vel in cœlum, vel in infernum, vel in Limbum Patrum, vel deniq; in Purgatorium raptos hæc & alia vidiſſe: vel Revelationes in Somnis, aut apparitiones miraculoſas Chriſti, Mariæ, Apoſtolorum aliorumque ſibi factas, & neſcio quæ alia ædita. Qua in re Ethnicorũ impoſturas, dolos & fraudes egregiè imitati ſunt: eorum enim Principes cùm acuendis ſæpè excitandiſq; militum animis miracula & oracula cœleſtia multa ad eundem planè modũ, quo Monachi, confinxerunt: tũ etiã vt populo obſequentiore vterentur. In vulgus quoque ædebant nonnunquam, ſe vel libros Sibillinos inſpexiſſe, aut Delphos Oraculum Apollinis miſiſſe ſciſcitatum, aut egregia auſpicia eſſe. Populus itaque, cum ea verè Dijs ipſis denunciari crederet, libentiſſimè iuſſis Magiſtratuum & Imperijs Ducum obſequebatur, haud ſecus quam ſi Dij ipſi iuſſiſſent. Imperatores verò & impoſturæ artifices ſoli norant quantum iſtis commentis tribuendũ eſſet. Ita Iulius Proculus à Patribus ſubornatus, auctore Lactantio cùm Romulum in Deorum numerum referre conarentur, nunciavit plebi, ſe vidiſſe Romulum humano habitu auguſtiorem, eumque mandâſſe ad populum, ſibi delubrum fieret, ſe Deum eſſe, & Quirinum vocari. Eodem prorſus modo Mahometus, Turcicæ blaſphemiæ author, quo nouam ſuam Religionem hominibus commendaret, finxit, ſe, epilepſia laborantem, cum Archangelo Gabriele colloquia habere, ab eoque ſe accepiſſe legem. Dux quoque militiæ factus, dixit, ſe in Hieruſalem ab eodẽ Archangelo tranſlatum, & in cœlum eleuatum ibi ſua Myſteria didiciſſe: vt eſt in Azora 27, & 63. In legum ſuarum promulgatione columba arte aſſuefacta aduolavit, & humeris eius inſidens, grana ex aure eius legit: quâ re dementati homines, ſpiritum ſanctũ leges ei dictare exiſtimauerunt: ſimilibuſq; impoſturis ac dolis multos decepit atque ſeduxit. Talia verò plurima in Papatu olim facta eſſe, & adhuc hodie fieri à Sacrificulis ac præſertim Monachis nemo negare poterit. Et quidem quod ad pręſentem cauſam attinet, multa exſtant huius generis Miracula apud authores hinc inde, que non ſolum in hac ſecunda Monachatus Claſſe, ſed etiam in ſequentibus ædita leguntur, ad excitanda hominum ſtudia ædificandi & exſtruendi monaſteria, quorum aliqua hoc tantum loco referemus: nam in duabus ſequentibus Claſſibus hoc labore ſuperſedere ſtatuimus, quòd nolimus iſtiuſmodi fabulis ac nugis annotandis vel Lectori moleſti eſſe, vel bonas horas malè collocare, & cartas commaculare.

Imperatori Henrico II. cognomento Claudo, cùm in ſecretiori quodam ſacello devotius aliquando oraret, apparuit Michael Archangelus, qui femur Regis tangens, vnde claudus factus legitur, qui rectus prius inceſſerat, Evangelicumque Codicem oſculandum ei porrigens, in hęc verba eum conſolatus eſt: *Ne timeas electe Dei, velociter ſurge, atque hoc ſignũ pacis divinitus tibi tranſmiſſum ſuſcipe, Deique cultum ſtrenuè propagare perge.* Poſtea ex Apulia in Germaniam redeunti, & apud Caſſinenſe monaſteriũ gravius ex calculo decumbenti, Deoque precibus vehementer inſtanti, Benedictus per quietem ei oblatus dicitur, qui exciſo ſine doloribus calculo, vulneriſq; hiatu pulchre ſanato optimæ valetudini Regem reſtituit. *Miracula pro extructione monaſteriorum facta.* His miraculis Rex motus, cùm Bambergam rediſſet, in memoriam harum ſalutarium apparitionum ſempiternam, & in honorem S. Michaelis Archangeli & D. Benedicti Cœnobium Montiſmonachorum conſtruxit, & munificẽtiſſimè dotavit. Refert Bruſchius de monaſterijs Germaniæ, ſed abſque dubio ex Monachorum Legendis, mendaciorum pleniſſimis, habuit, vnde etiam meritò *Lugendæ* appellantur. Quaſi verò apud probatos authores ſimile exemplum exſtet, quòd Angeli quenquam in ſignum amoris læſerint, aut claudum fecerint. Non hoc eſt verorum Angelorum, ſed Diabolorum ingenium. Verior ergo illorum eſt relatio, qui aiunt, Henricum in Italia captum, eum ſe, deceptis cuſtodibus, de muro præcipitâſſet, luxato fractoue crure, poſtea claudicâſſe. Aventinus quoque l. 5. Annaliũ teſtatur, *Imperatorem Cœnobium hoc, non in*

memoriam

memoriam ſempiternam excisſi à Benedicto calculi & vulneris, pulchrè, ſanati ſed quòd liberis careret, & Germaniæ, Galliæ atque Italiæ pacem reddidiſſet, ædificaſſe.

Refert Cuſpinianus in Auſtria, Agnetem Leopoldi Auſtriæ Marchionis cõjugẽ, marito ſuaſiſſe, vt locũ aliquẽ deſignaret, in quo laudes Chriſto dicerentur, & eius genetrici D. Mariæ, pro monaſterio condendo. Ex arce verò in monte Cecio ſita Danubium ambobus proſpectantibus, leni Zephyro flammeum è capite Agnetis abreptum in proximum nemus delatum. Quod vbi poſt nouem annos ibi Leopoldus inter venandum reperiſſet illæſum, eo loci monaſterium exſtruxiſſe.

Cranzius lib. 7. cap. 21. Daniæ ſuæ indicat, Ericum Daniæ regem Venceſlaum Boemiæ ducem à fratre interfectum deuotè coluiſſe: qui & Erico in ſomnis apparuerit, eique dixerit: *Confide frater, adſum, quem colis: nuncius tibi venio, eodem te Martyrij genere abſumendum, quo egò: prius tamen volo, vt monaſterium in terra Revalenſi conſtruas, in honorem Dei & mei: idque eum graviter quidem incæpiſſe, ſed non abſoluiſſe.*

Anno Domini 1440, laborioſius quidam, ruſticæque & vitæ & artis homo omnino ſimplex, & ſector ſtraminum in vſum & paſtum jumentorum, Euerhardus nomine, ob deuotionem, quam à pueris conceperat erga matrem Domini, Virginem Mariam, ſtipitem quendam eo loco, vbi nunc eſt Cœnobium Euerhardi Clauſen appellatũ, tunc temporis deſerto, terræ, infixit, & in eo ſuperius excauato imaginem triſtiſſimæ Virginis matris Treuiri emptam, in gremio mortuum habentis filium, collocauit. Is poſtea à beata Virgine admonitus, domunculam paruam eidem ædificavit, & ſublato ſtipite illam ipſam imaginem in priori muro domunculæ repoſuit. Ibi verò cùm miracula plurima fierent, & oblationes innumeræ quotidie accederent hominum Religionis ergò eo cateruatim confluentium, ijs adjutus Euerhardus, Sacellum circiter quinque paſſuum (priore ædiculâ deſtructâ) fabricavit, & poſtea circa idem ſacellum, Baſilicam in longitudine 26. in latitudine verò 12, paſſus habentem ædificauit, & mox factus eſt omnis generis hominum maximus ad novum Idoleum concurſus. Tandem pulcherrimũ factum eſt Cœnobium, in quod Ordo Canonicorum Regularium S. Auguſtini introductus eſt anno Chriſti 1456. vt refert ex Monachorum monaſterij relatione Bruſchius de Germ. Monaſter. fol. 50..

Miracula pro confirmatione monachatus.

Neque verò Miracula ædita leguntur ſolùm, vt hominum, animi excitarentur ad ædificanda monaſteria, ſed etiam vt Monachatus ipſe, inuentum humanum, pro cultu Dei eximio haberetur, & horribiles eius ſuperſtitiones commendarentur Diabolus; itari Dei permiſſu, multa ludibria hominum oculis offudit, eoſque mendacibus ſignis in hac ſecunda & ſequentibus Claſſibus validiſſimè dementavit. Narrat Euagrius, Barſanuphium quendam, in phrontiſterio quodam propè Gazam ſolitariam egiſſe vitam: & quibuſdam curioſis eius domunculâ perforatâ explorare cupientibus, quâ nam ratione iſte ageret vitam, repentè ignem exiliiſſe, quo ſint fugati omnes. Lib. 4 Cap. 34.

Turonenſis, hac in parte admodum facundus, indicat, quendam Monachum in loco ſolitario oràſſe, ac vidiſſe Abbatem quomodo flamma ex eius ore proceſſerit, quæ in altum aſcenderit. In lib. de Gloria Confeſſorum Cap. 37.

Gregorius M. Dialog. lib. 3. c. 18. indicat, Gothos, Benedicti Patris Benedictinorum cellâ incensâ ſimul ipſum quoq; flammis vitricibus exurere conatos eſſe: verùm divinitùs accidiſſe, vt ignis quidem in circuitu omnia devoraret, cellam verò illæſam relinqueret: Gothos autem furibundos ipſum rapuiſſe, & in clibanum ardentem coniecisſe: ex quo tamen poſtero die ſaluus & incolumis extractus ſit.

Idem Gregorius Dialog. lib. 1. c. 2. Francos inuaſiſſe monaſterium Libertini ſcribit, vt aurum, quo abundare dicebatur, aufferrent: verùm ipſo orante, cæcitate percuſſus, ſpeque ſuâ fruſtratos, recedere coactos eſſe.

Sigebertus ſcribit, Benedictio ad montem Caſſinum iter inſtituenti ad omne biuium duos Angelos occurriſſe, viam ipſi monſtrantes. Ac Maurum Benedicti diſcipulum eo ipſo tempore quo Benedictus ex hac vita migrârit, in viſione quaſi ſtratam viam lampadibus coruſcam, recto tramite ab ejus cella in cœlum directam vidiſſe, hancque eſſe viam per quam Benedictus in æternam patriam aſcenderit: author eſt Iuo in Chronico.

Gregorius Dialog. lib. 2. cap. 24. narrat de Monacho, qui ad parentes ſine venia & benedictione Clauſtrali exierat, quòd eodem die ſit mortuus: cumque eſſet ſepultus, poſtero die corpus eius extra ſepulchrum proiectum inuentum eſſe. Eodem etiam pertinet illud Miraculum, quod ibid. cap. 25. recitat, de Monacho, qui inuitus detinebatur in monaſterio, & ſeriò inſtabat, vt facultas diſcedendi ſibi concederetur. Dimiſſus enim à Benedicto, in via obuium habuit Draconem aperto ore eum inuadentem: ipſe verò tremens ac palpitans

Alſo betrugt man die Kinder.

pitans cùm auxilium Monachorum inclamaret, ad monaſterium eſt reductus.

Ad monaſticam vitam corroborandam & ſtabiliendam faciunt etiam hæc Miracula, quæ Gregorius lib. 9. Epiſtolarum indict.4. commemorat, quòd Monacho volẽti deſerere monaſticam vitã,& clam ſeſe è monaſterio proripere, canis ater obviam venerit, ipſum, dilaniaturus. Item,quòd alius è Monachorum grege, inſcijs reliquis, diſceſſum parans, à Cacodæmone horribiliter ſit vexatus. Voluit enim Diabolus, cultum monaſticum obſervari, non deſeri.

Refert Beda lib. 4. cap. 14. cùm peſtis graſſaretur in Monaſterio Seleſeu, viſos fuiſſe Apoſtolos Petrum & Paulum (ſpectra diabolica fuerunt) qui juſſerint per cuncta monaſterij Oratoria celebrari Miſſas, & ſic propter Oſvvaldi interceſſionem ceſſaturam eſſe peſtem.

Cùm Gregorius Agrigentinus eſſet Hieroſolymis, vidit in mõaſterio quodam tempore paſſionis Chriſti, quoſdam homines, à terra in cœlum tolli, alioſque cibi expertes degere. Vidit & fluctus lachrymarũ,fontium flumina ſuperantes. Metaphraſtes.

Beda lib. 4. hiſtoriæ Eccleſiaſt. Anglorum cap. 7. 8. 9. & 10. multa hujus generis commemorat de Cœnobio virginum Berecingen. & inter alia refert, quòd vna ex ſororibus viderit quandam ex iſto Cœnobio aureis funibus in cœlum trahi,quam viſionem mox ſecuta ſit mors Abbatiſſæ.

Nugatur Vincentius l. 23. c. 114. niveam columbam Berchario & Niuardo, alteri ſomnianti, alteri ſpectanti, occulis deſignaſſe locum Altiuillaris. O ſomniatores!

Vrtinfrethus ſcripſit Epiſtolam ad Eadburgam Abbatiſſimam,plenam vanitatibus & nugis, quas quidam à mortuis reſurgens. retulerit. & inter alia quædã etiam de Monaſticæ vitæ dignitate refert. Exſtat Epiſtola in Hiſtoria Eccleſ. Magd. Cen.8.col.877.

Fabulantur etiam de Lothario Imperatore, quòd, cùm mortuus eſſet, Diaboli & Angeli de anima ejus certârint. Monachos verò, qui preſtò fuerint, precibus ſuis ſubueniſſe Angelis, vt victis Diabolis ipſi animâ potirentur. Ranulphus lib. 5. cap. 31. in Polychron. Flores temporum. Martinus in Chronico ſub Lothario. Erdfordien.

Cùm Normanni Floriacenſe in Gallia Cœnobium deuaſtâſſent, igneque ſubjecto concremâſſent, D. Benedictus comiti Sigilloſo, cui monaſterij illius cura & defenſio cõmiſſa fuerat, in ſomnis apparuiſſe fingitur,eumque graviter, quod opem non tuliſſet monaſterio contra Normãnorum incurſiones,obiurgâſſe. Cómes igitur è ſomno excitatus, ſtatim arma capit, parvaque manu coactâ, hoſtem prædâ onuſtum, concitato inſecutus eſt curſu: ac impetu in eos facto, D. Benedicti auxilio ad internecionem vſque omnes cecidit, vt Robertus Ganguinus Monachus S. Trinitatis nugatur lib.5.de geſtis Francorum.

Dunſtanus ex Cantuarienſibus Collegijs ſecerdotes Maritos eiecerat, Romani Pontificis autoritate, eaq; Monachis tradiderat. Sacerdotes verò in id toti incumbebant, vt in priſtinas ſuas ſedes ac dignitates reſtituerentur. Habito itaque Cantuarienſi Conventu, & vtraq;parte audità,major pars Presbiteros ad priſtinos honores reſtituendos cenſuit Monachi igitur ad ſuas,tanquam ad ſacram anchoram, confugêre artes,quibus & ſuperiores fuerunt. Nam ſubito hæc vox audita eſt: *Non benè ſentiunt, qui Presbiteris favent.* Et quia imago Chriſti de cruce pendentis, quæ ibi proſtabat, eam viſa eſt ædidiſſe vocem, fides habita eſt oraculo: ſicut referunt Polydorus lib. 6. Angliciæ hiſt. & Vincentius lib. 24. cap.80. Fuiſſe autem Dunſtanum hũc inſignem Nigromanticum hiſtoriæ tradunt. Qui ſimiles nugas alias, aut longè impudentiores ſcire deſiderat, legat Vincẽtij lib.25 cap 56.57.& 89.& lib.27.c.100.& 101. item lib.29.cap.6.7.8.item lib.30. cap.25.32. 45.denique lib.31.cap.104.

In fine hujus capitis non omittendum videtur, quod in diligenti auctorem lectione obſervaui, ante,Gregorij M.ætatem,à nullo fide digno authore ejuſmodi falſa & mendacia ſigna ac miracula, ad commendandam monaſticam vitam aliaſque ſuperſtitiones impudentiſſimè conficta, ſed poſt ejus tempora demùm, quibus omnis generis errores ac ſuperſtitiones in Eccleſiam Dei innundârunt, referri à Paulo Diacono, Vincentio nugatore eximio & ſimilibus alijs.

CAPVT XXVII.

MONASTERIA *quæ tempore huius Claſſis Secundæ ſunt extructa.*

CAthologum Monaſteriorum Occidentis,quę quidem apud authores exſtant, vnicuique deinceps Claſſi adjicere placuit, vt intelligatur, quando, quibus anthoribus, & quâ etiam occaſione ea exſtructa an inſtituta ſint, quantamque vim error de traditionibus humanis habeat. In prima Claſſe deditâ operâ hũc laborem prætetijmus: etſi enim innumerabilia ferè tunc q[uo]que Cœnobia, per omnes Orientis Provincias, in primis verò in Ægypto, Syria & Palæſtina condita fuerint, tamen quia nec nominis, nec temporis certi, nec authorum à quibus fundata ſeu ædificata ſunt, vlla ſit mentio, ea ſilentio prætcrite viſum fuit.

Mox

Digitized by Google

Mox igitur ab initio hujus Claſſis, vel etiã paulò ante eam, Scotiç quidã Monachi ante Columbanum & Gallum, patrio ſolo relicto in Galliam, Alemanniam & Heluetiam, plantandæ Religionis & propagandi Chriſtianiſmi ergò commigrârunt, ibique non ſolùm in Eremis, ſed præcipuè in Vrbibus Ædes & Collegia inſtituerunt. Hos inter primo loco mihi nominãdus videtur meritò *S. Fridolinus*, Scotorũ & Hiberniç Regis filius, qui in Pictania circa annos Chriſti 460. magnificum *Cænobium in honorem S. Hilarij*, quem de terra eleuauit, condidit Clodouei Regis ope & auxilio. Inde verò diſcedens in Belgium, ad Moſellam Amnem rurſus in honore *S. Hilarij aliud monaſterium* inchoauit, quod hodiè *Helera* vel *Hilariacũ* appellatur: idque *S. Naboris* Cœnobiũ hodie eſſe putatur, quod ex ruinis primi monaſterij ſeu Cellæ S. Fridolino exſtructæ, & ex imis fundamentis ſolerti ſtudio condidit Sigisboldus Metenſium 23. Epiſcopus: dedicatumque eſt in D. Pauli honore anno Dom. 714. Donatũ eſt corpore S. Naboris: vnde & nomen nactum fuit anno Chriſti 765. à Crodegango 27. Metenſium Pontifice, cui Paulus Põtifex Roman. id dono dederat, Bruſchius. Relinquẽs verò & hunc locum paulo poſt in Voſagi montibus *Templũ etiam S. Hilarij* exſtruxit. Venit inde & Argentinam, ibique monaſterium quoque erigi curavit: quod anno Domini 1007. igne cœlitus demiſſo conflagrauit: ſed reſtauratum, Monachi ejus abjectâ regulari vitâ ſeculares canonici ad D. Thomam fiebant anno 1031. Inde diſcedens Curiam Rhætorum pervenit, vbi rurſus *S. Hilarij* nomine Eccleſiam conſtruxit. Tandem ad *Seckingeenſem* vel *Secanicã* in Rheno ſitam Inſulam, à Secaro Rheno ſic dictam, appulit, vt ibi quoque ædiculam conderet. Sed ab Incolis malè exceptus Inſulaq; ejectus fuit. Venit igitur ad Regẽ Clodoueum, cui quum aliquandiu verbum Dei cõcionatus eſſet, ab eo poſſeſſionẽ totius inſulæ impetrauit, vbi pro octo Canoniſſis & quatuor Canonicis, *Cænobiũ, eiuſdem cum loco nominis exſtruere* cœpit anno D. 495. cui a duob[9] fratribus Glarona, pagus jã eſt Heluetiæ, cũ tota ditione, cujus illi domini erãt, donata fuit. Vnde adhuc hodie Glaronenſes in ſuis inſignijs S. Fridolini imaginẽ habẽt. Ingentibus præterea locupletatũ fuit opibus à Comitib[9] Hanbregenſibus, & Conrado Sueviæ Duce.

Hilarij Cœnobium in Pictavia. Hilarij Cœnobiũ ad Moſellam.

Ad hunc modum alij quoq; Scotiæ monachi, Conſtantiæ aliiſque in vrbibus ædes ſibi compararent, quas inde *Ad Scothos* (Zů den Schotten) appellârunt.

Monaſteria ad Scotos.

S. Mauritij Cænobiũ infra Octodorum Valeſiæ vicum ex Comment. Cæſaris, notum, Augauni ſeu Tarnadæ oppiduli ad rupes montium ſito, Sigiſmundus II. Rex Burgundionum Maximi Geneuenſis, Theodori Sedunenſis & aliorum Epiſcoporum precibus; vt in ſuo diplomate Rex teſtatur, impulſus; ædificauit in honorem Legionis Thebææ & Mauricij Ducis, propter cõfeſſionem nominis Chriſti ibi cæſorum. S. Seuerinũ Abbatem ibidem conſtituit, & oppidulum Tornade juxta poſitum, mœnibus ampliatis, Cœnobio conjunxit, & ei idem (vt vulgò loquuntur) incorporavit. At eo tempore Tornade nomẽ obſoleuit, & nunc vulgò ad *S. Mauritium* appellatur. Robertus Gaguinus Frãcicarum rerum ſcriptor, Simonẽ Sigiſmundi Fratrẽ monaſterij hujus authorem facit, ſed falsò, cùm non tantùm ex Hiſtorijs, ſed etiam ex Archivis & vetuſtiſſimis hujus Cœnobij literis certũ ſit, non aliũ quã Sigiſmundum hujus Cœnobij authorẽ eſſe.

Monaſterium S. Mauritij.

Quo anno exſtructum ſit, non ſatis certum eſt. In tabulis quas *dotationis* vocant, Sigiſmundus teſtatur, ſe Cœnobium hoc inſtituiſſe iubente & approbante Clotario Clodouei F. ejuſq; fratribus Regibus Francorũ. At Aimoinus ipſum Clodoueũ per Seuerinum Abbatẽ S. Mauritij à febri liberatũ ſcribit. Sigebertus ante Sugerij necẽ Regẽ Sigiſmũdum Cœnobium hoc exſtruxiſſe ſe ſcribit, ante annum Salutis 515. Alij poſtea id ad particidij expiationem ab eo conditum volunt. Ergo, ſi conjecturis vti liceat, credidẽrim, Burgundos ante Regem Sigiſmundum Martyrum horum memoriam coluiſſe, atq; eo loci fratres aliquot habitâſſe: poſtea hunc locum ædificijs & opibus à Sigiſmundo auctum & exornatum, ideoq; hunc Cœnobij auctorem perhiberi. Quicquid ſit tabulæ donationis teſtantur Sigiſmundum Regem amplos redditus huic Cœnobio donâſſe: & credendum Clodoneum M. Francorum regem, non pauca eidem dediſſe, ſi modò verũ eſt quod ab Aimoino traditur, ipſũ à Severino 1. Abbate febri liberatũ eſſe.

Quo anno extructum ſit Sancti Mauritij Cænobium.

Progreſſu temporis Benedicti regulã profiteri cœperunt: ſed aliquanto poſt Caroli M. tempora Monachi hinc propter vitæ petulantiam & improbitatem eiecti, & in eorum loco Presbyteri & Canonici ſeculares à Ludovico Pio Imp. ſubſtituti ſunt circa annos Chriſti 830. & datus Prępoſitus qui ipſos regat. Vltimus in ordine Prępoſitorum Reinoldus fuit Amedęi Comitis Frater, quo tempore opibus Cœnobij diſſipatis, quas Canonici partim turpiter prodegerant, partim liberis ſuis largiti fuerant, ad tantam egeſtatem Collegium illud peruenit, vt nemo amplius Cœnobium inhabitaret aut ſacra perageret, donec tandem Amedæus Comes, permotus precibus Gratianopolitani Epiſcopi, Aganum venit, & ab alienata

bona

bona Cœnobin reſtituit, & in loco Canonicorum, alterius familiæ Canonicos, quot *Regulares* nominant, delegit, impoſito eis Priore Hermencrado, anno 1136. Ab his Cœnobij opes rurſus auctæ ſunt: nam & Petrus Tarentaſienſis Epiſcopus ſratribus nō pauca donavit, & Amedæus Comes Præpoſituram Balnearum illis attribuit: aliorum quoque liberalitate, Fratrum etiam diligentiâ & parſimoniâ brevi tempore opes illorum plurimùm crevere: his autem aucti, Priores nomen faſtidientes, ab Eugenio Papa impetravere Abbatis nomen & dignitatem. Ac Hugo ſecundus Cœnobij Prior, anno 1146. Abbas ab Eugenio Papa Lugduni appellatus eſt.

Præpoſitura Tigurina. *Præpoſituræ Tigurinæ* initium referunt ad annos Domini 501. quibus Clodoueus Magnus prima fundamenta ejus iecit: Carolus autem Magnus anno 810. ampliſſimis redditibus eam dotauit.

Monaſterium S. Vrſi. *S. Vrſi præpoſitura* quoque ſub Clodoueo M. inſtituta dicitur Soloduri in Heluetijs; quam poſtea liberaliſſimè dotavit Bertreda Caroli M. mater.

Caſſinenſe. *Caſſinenſe Cœnobium*, totius Ordinis Benedictinorum olim caput, Benedictus Nurſinus condidit, circa annos Domini 520. eo in loco, in quo Caſtrum & Ara Apollinis habebatur antiquitus. Id anno Domini 595. direptum ac ſolo æquatum à Longobardis, anno 650. ab ijſdem reſtauratum fuit. Ex quo temporibus Friderici II. Monachi omnes expulſi ſunt.

Aurelianēſe. *Aurelianenſem* propè vrbem, Florus quidam, Regum Francicorum Conſiliarius Primarius, in Dei honorem monaſterium exſtruxit Mauro Benedicti diſcipulo.

Fontis regij. *Fontis regij monaſterium* Antiſſiodorenſis vrbis Romanus exſtruxit, vt in Epitome mundi annotatur

S. Mauri *Mauri monaſterium* (Maurꝛmünſter) anno Chriſti 534. Leobardus Mauri diſcipulus haud procul à Tabernis Alſaticis, verſus Voſagi montana, ſibi ac diſcipulis ſuis primò conſtruxit. Id poſtea ampliatum magnificè, in honorem Principum Apoſtolorum Petri ac Pauli, Sanctique Epiſcopi Martini inauguratur anno Domini 582. ſub Rege in Auſtraſia Childeberto, Clodovei primi Gallorum Regis ad Chriſtum conuerſi filio, qui etiam totam Marchiam Aquileienſem liberaliſſimus fundator ac ditator Monachis huius monaſterij ſub Regula Benedicti, perpetuis temporibus poſſidendam tradidit: quæ donatio à ſequentibus Francorum regibus omnibus, datis pulcherrimis diplomatibus confirmata eſt.

Pœnitentia. *Pœnitentia* monaſterium ampliſſimum Iuſtinianus Imp. in littore, quod in dextra occurrit ingredienti Euxinum Mare, ædificari iuſſit circa annos 535. ad recipiendas in id miſeras proſtitutas fœminas, quæ reſipiſcētes Deo vellent iugi pœnitentiâ deſeruire. Hos monaſterium talium mulierum, ob rei ſimilitudinem cognominabant *Pœnitentiam*. Multis pecuniarum prouentibus Reges ipſi hoc monaſterium locupletârunt, multâ præterea venuſtate & ſumptibus imprimis excellentia ad conſolandas Mulieres ædificarunt, ne ad ſeruanda caſtitatis munia quoque modo ſegniores fiant teſte Procopio de Ædificijs Iuſtiniani Imp. Orat. 1.

S. Martini. *S. Martini monaſterium* ad ipſos muros Treuirenſis Vrbis ſitum, conſtructum dicitur ex Tetradij conſularis viri privata domo in ſcholaſticæ congregationis habitationem circa annos Chriſti 406. à. S. Martino Turonenſi Epiſcopo. Is enim cùm Treuirim veniſſet, & Tetradij ſeruum à Dæmonio liberâſſet, Conſul S. Martino, pro hoc beneficio, domum ſuam dono dedit, hac lege, vt ex ea oratorium S. Crucis dedicatum redderet. Cùm autem barbarorum irruptionibus deſolata reddita, & penè collapſa eſſet reſtaurauit eam Magnericus Epiſcopus 50. Trevirorum, & in Monaſterium Benedicti Ordinis commutavit circa annos 530. qui etiam abolito S. Crucis priſco nomine, S. Martini Cœnobium nouo titulo appellari iuſſit. Cùm verò à Nordmannis miſerè ſævitum eſſet in ipſam quoque Treuirim, interijt Cœnobium hoc funditus: reſtauratur ab Epiſcopo 68. eius loci circa annos Chriſti 880. Tertiò ab Hungaris incenſum, rurſus à Theodorico Epiſcopo LXXII. præclarè inſtauratur. Bruſch.

S. Medardi. *S. Medardi Cœnobium* ædificatur Sueſſioni à Chlottario Clodouei M. filio circa annos Domini 550. Quale autem quantúmue hoc S. Medardi monaſterium fuerit, quod regiâ eſt exædificatum impenſâ; ex Gregorij Papæ Epiſtola intelligitur, dum munitum illud à ſe voluit Sedis Apoſtolicæ Privilegijs, vt primum omnium eſſet honore & dignitate monaſterium. Ioannes etiam Papa qui circa annos Domini 564. ſedem Rom. tenuit, idem monaſterium alijs muniuit Priuilegijs, vt patet ex Gregorij lib. 12. epiſt. 32.

Arelatenſe etiam hoc tempore monaſterium exſtruit Childebertus Rex, cuius meminit Gregorius. M. lib. 7. Epiſ. III. & illud locupletauit Priuilegijs: Ædificauit quoque *Modoalenſe* monaſterium.

In eadem vrbe monaſterium conſtruxit ex promiſſione Sigebertus Lotharij Francorum Regis filius, vt Gregorius Turonenſis lib. 4. cap. 19. & Sigebertus indicant.

Pictauij

Pictauij etiam Radegunda eiuſdem Regis Vxor Cœnobium condidit, in quo & vixit: Gregorio Turonenſi authore lib. 3, cap. 7, & lib. 9, cap. 2.

S. Andrea. *Sancti Andreæ inferioris monaſterium* erexit Viennię Remilia Eugenia Anſemundis filia. Adon Viennenſis ętate 6.

In attrio Sancti Martini Turonenſis Epiſcopi Ingeltrudis Puellarum monaſterium exſtruxit: Greg. Turonen. lib. 10, cap. 12.

Vuſilaicus quidam Diaconus monaſterium inſtituit in montis cuiuſdam cacumine, octo miliaribus ab Exuſio caſtro, vbi prius Diana colebatur.

Æmilianus Eremita initio in ſylua in territorio Auernenſi Cœnobium ædificauit: & poſteà eius ſucceſſor Brachio Turonen. duo alia exſtruxit: Gregorius in vitis Patrum cap. 12.

Vrſus Abbas monaſterium in Turonico territorio, ad locum quem Senapariam dixere, ædificauit. Poſteà etiam aliud ſtatuit ad Angerem fluuium: Greg. Turonen. in vita Vrſi.

Auguſtodunenſis ciuitatis monaſterium fecit Brunichildis Regina: libro vndecimo, epiſtola octaua.

Childebertus Francorum Rex in muros Arelaten. vrbis Cœnobium poſuit, Gregorius lib. 7, epiſt. 115.

Contadiſcon. *Contadiſcone monaſterium* Lupicinus & Romanus Eremitæ propè Auenticam ciuitatem ædificàrunt: & poſteà adhuc duo alia adiecerunt, Greg. Turonen. in vitis Patrum cap. 1, & 13. Addidit Chilpericus Burgundiæ Dux annuatim trecentos modios tritici, totidemque vini, & centum aureos ad veſtitum. Nam Monachi iuſſi vineas & agros ſumere, maluerunt reditus iſtos percipere: dixerunt enim: *Non decet Monachos facultatibus extolli, ſed in humilitate cordis Dei regnum iuſtitiamque eius exquirere.* Quantum mutati ſunt ab his poſterioribus ſeculis Monachi?

Dolum. *Dolum monaſterium* in Anglia Samſon Glamorganius circa annum Chriſti quingenteſimum ſexageſimum, exſtruxit: Vincentius lib. 21, cap. 103.

Vinarienſe. *Vinarienſe* ſiue *Caſtellenſe*, aut *Caſtellienſe Cœnobium* eodem tempore ædificauit Caſſiodorus, qui ſub Regibus Gothicis ampliſſimis functus eſt honoribus apud ciuitatem Sythicanam in Sicilia, vt Gregorius indicat lib. 7, Indict. 1, Epiſt. 33.

S. Petri. *Sancti Petri Cœnobium*, Ordinis Benedictini intra Salisburgenſis vrbis muros ſitum, ex quo, tanquam ex equo Troiano plurimi egregij & excellentes Viri ad gubernandos varios Germaniæ Epiſcopatus prodierunt; inchoatum & fundatum & legitur anno Chriſti quingenteſimo octoageſimo, vnà cum ipſo Epiſcopatu Salisburgenſi, à Sancto Rudoberto ex nobili proſapia Franciæ Regum ac Scotiæ Ducum oriundo: auxilijs tamen & munificentiâ Theodonis Boiorum reguli, quem Rudobertus ex Vvurmatienſi Eccleſia & Epiſcopatu eiectus & in Bauaria circumquaque docens, Ratisbonæ in vera Chriſti agnitione inſtituit & baptizauit. Tum autem liberam annuntiandi Chriſti poteſtatem in ijs locis nactus perexit ad Noricos: venit ad Salisburgum (quæ vrbs paulò ante ſolo tenus penè ab Attila & Hunnis euerſa erat) hanc vepribus & virgultis iam coopertam, ſitu & ruinis deformatam, Theodonis veniâ & pace ſibi conceſſam ac donatam primus expurgauit & inſtaurare cœpit, conſtruens initio monaſterium hoc Sancti Petri, in quo ipſe etiam primùm ſedem ſuam Epiſcopalem habens, collectos diſcipulos fideliter docebat. Bruſchius.

Iuuauienſe. *Iunauenſe* Monialium *Cœnobium* extra muros Salisburgenſis ciuitatis in vicino colle ſitum, & Nonnarum Montis vocabulo (Nunnenb.rg) cognominatum, cœpit circa annum Domini quingenteſimum octoageſimum quintum, Sanctus Rudobertus ſeu Rupertus enim primus Salisburgenſium Antiſtes, pro germana ſorore ſua Sancta Ehrentrude Oratorium ibi initio conſtruxit, ad quam Virginem cùm aliæ etiam acceſſiſſent, quæ virginitatis conſeruandæ ſtudio ſolitariam vitam elegerant, mox pręclarum Cœnobium Puellarum factum eſt Bruſchius.

De Latta. Gurthonenſe. Reomaus. Lirinenſe. Meletenſe. Malliacenſe. Martini. Seuerini. S. Petri. Sunt alia plura hoc ſeculo ſexto à nato in carne Chriſto exſtructa monaſteria, quorum nuda exſtant nomina tantùm apud authores. Meminit enim monaſterij *De Latta*, Greg. Turonen. lib. cap. 48 *Gurthonenſis*, cap. 86, de gloria Confeſſorum. *Reomaus*, cap. 87. *Lirinenſis*, cap. 97. *Meletenſis* idem meminit in vita Caluppanis. *Malliacenſis* in vita Solonis *Martini* in Hiſpanijs, lib. 10, cap. 12. *Seuerini* in Noricorum finibus mentionem facit Bonfinius decad. lib. 7. *Sancti Petri* in Orphiana inſula, Gregorius Magnus lib 1 Epiſtolarum, 48 Epiſtola. *Lucuſiani*, lib. 7, Epiſt. 27. *Sancti Viti* in Ærna lib. 8, Epiſt. 21. Gregorius Magnus in Sicilia ſex, Romæ vnum monaſterium condidit, quibus tantam delegauit terrarum copiam, quanta ad victum quotidianum prębendum ſufficeret, teſte Greg. Tur. hiſt. lib. 10, cap. 1.

Luxouienſe. Poſt hoc ſeculum verò *Luxouienſe Cœnobiū*, Germanicè Blummere in Volago mõte

AA Colum-

Columbanus & Gallus anno Chriſti 602, exſtruere cœperunt, vel paulò ante, ac in illis locis Euangeliũ fideliter prædicarunt.

Bobienſe monaſterium idem Columbanus, Luxouio pulſus, quòd Theodorici Regis Auſtraſiorum ſtupra liberius reprehendiſſet, in Coccijs Alpibus condere cœpit anno Chriſti 617, Agdulphi Regis opibus adiutus. Dotatum poſteà fuit liberaliter anno Domini 629, à Theodelinda Longobardorum Regina. *Bobienſe.*

Schcürtn/ Latinè Hotreum Cœnobium Treueri, ex Dagoberti Regis horreo Monachorum habitatio factum, olim Canoniſſarum, hoc eſt liberarum & ab omni voto immunium Virginum ampliſſimum Collegium, hodiè verò ſororum inſtituti Benedicti potens monſterium, quod S. Matthiæ Treuerenſi Abbati ſubjicitur, in honorem Beatæ Virginis Mariæ, temporibus Modovvaldi Treuerorum Archiepiſcopi fundatum eſt anno Domini 606, locupletatum verò anno Domini 645, à Dagoberti ex Matthilde filia Irmina, Viduâ factâ antequã cum ſponſo nuptias celebrâſſet Bruſchius. *Horreũ. Schcürten.*

S. Simphoriani monaſterium idem Epiſcopus propè Treuerim ad Moſellam condidit anno Chriſti 645. *S. Symphoriani.*

Gerundenſe monaſterium in Luſitania Ioannes eiuſdem nominis Epiſcopus condidit Bonifacij IV, temporibus, hoc eſt, circa annos Domini 610. *Gerundenſe.*

S. Dionyſij Tutetiæ Pariſiorum Cœnobium magnificentiſſimum inchoatur anno Domini 625, vel iuxta alios 631, à Dagoberto Rege Francorum. Cumque Siſenandus ope Dagoberti Rex Viſigothorum factus eſſet, pro hoc beneficio decem pondo auri Francis appendit, quæ Monaſterio Sancti Dionyſij abſoluendo attributa ſunt: adque id exornandum ex Pictonibus, qui Aquitanico motu contumacius egerant, factorum locorum nobilia ornamenta eó aſportata fuerunt, vt Æmilius in Dagobertho teſtatur. Hinc & Ioannes Tillius in Chronicis de Regibus Francorum ſic ſcriptum reliquit: *Dagobertus ædem Diui Dionyſij à fundamentis erexit, ex alijs vndequaque corradens, eaſque ſpolians, quo hanc vnam ditaret: nec quiſquam ante eum inuenitur qui patrimonij annuos reditus templis tam magnificè profuſèque donarit. Monachorum otium & inertia multas texuit de eo fabulas, vt aſſentatione & laudibus, Principum facultates ad hamum pellicerent. Horum verò iſtiuſmodi commenta apud exteros noſtrarum elevant hiſtoriarum fidem.* Hæc ille. Rectiùs multò egit Clodoueus II, Dagoberti huius filius, qui, cùm circa annos Domini 660, fames maxima Galliam inuaſiſſet, vt ei ſuccurreret, aurum & argentum omne, quo ædem Diui Dionyſij Dagobertus patet impensè magnificèque exornârat, Theſaurum etiam in capſis & ferculis, brachiumque Diui Dionyſij abſtulir, & egentibus piè diſtribuit, eodem Tilio auctore. *S. Dionyſij.*

Album caſtrum, ſeu VVeiſſenburgenſe monaſterium vnum ex Germaniæ omnibus potentiſſimum, & ex quatuor illis Sancti Romani Imperij, ducali dignitate conſpicuis, idem Rex, vt expiaret ſua peccata, in honore Sanctæ Trinitatis, Sanctæ Mariæ perpetuæ Virginis & Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, conſtruxit, anno Chriſti ſexcenteſimo trigeſimo quarto hanc immunitarem illi tribuens, vt nullus Pontificum Nemetenſium, in quorum Diœceſi ſitum eſt, vel reliquorum Epiſcoporum, aliquam ibi dominandi, vel quaſlibet cauſas agendi habeat facultatem, ſed ſub Dagoberti defenſione Pater monaſterij omnia poſſideat: Nauclerus Gener. 21, aliaque eximia Priuilegia & immunitates ei conceſſit, anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo nono quùm Cœnobium malè regeretur, ac Palatinus Comes id reformare vellet, Monachi, ablatis redditibus & Priuilegiorum tabulis, ad ſuos cognatos hinc inde in arces prædatorias ſe contulerunt. *Album caſtrum.*

Dolegienſe M. quod alias *Tholegienſe* vocatur in Diœceſi Treuirenſi ſub honore Sancti Mauritij & ſociorum eius conſtruxit idem Dagobertus, in finibus Lotharingiæ anno Domini 629, conſilio & auxilijs Beati Modoaldi Treuirorum Archiepiſ. abſoluit autem filius Dagoberti Sigebertus Auſtraſiæ Rex: Tandem etiam S. Pirminius Epiſ. & Monachus præclarè exornauit. Fuit olim inſignis ac celebris Academia, in qua vigebant & ſacræ & profanæ literæ: nunc verò Monachorum otioſorum Benedictinorum habitaculum Bruſch. *Dolegienſe.*

Sancti Petri Cœnobium idem Rex Erdphordiæ erexit, anno Chriſti ſexcenteſimo trigeſimo, Schædelius pagina 175. *S. Petri.*

Surberg etiam in Alſatia olim monaſterium fuit, quod ab eodem Rege fundatum & dotatum dicitur. Et credibile eſt Dagobertum hunc plura alia cùm Templa, tum Cœnobia maximis ſumptibus exſtruxiſſe. De quo Tillij iudicium audite opere pretium erit, qui in Chronico ſuo de Regibus Francorum, *Credo*, inquit, *Dagobertum bonum fuiſſe virum: verùm non vſque adeò ſanctum, qui in immenſis cùm donationibus, tùm ædificijs, ſalutem, quemadmodum iſti perſuadebant, poneret.* *Surberg.*

S. Trut-

S.Truperti.

Sancti Truperti monaſterium initium habuit anno Chriſti 625, quo veniens ex Scotia, in Hercynia ſylua Cellulam ſibi fabricauit, in qua Eremitam egit. Cæſus antem, eoq; in loco humatus, poſteà Orbertus, filius Sigeberti Sueuiæ Ducis & primi Comitis Habſpurgi, elegantiſſimum Cœnobium condidir.

Sant-Gallēſe.

SantGallenſe monaſterium circa annos Chriſti 630, initium ſuum habere cœpit. Nam S. Gallus Scotus, Columbani diſcipulus, & accolatum Acroniani lacus primus Euangelicæ veritatis doctor, anno Domini 630, domunculam ſeu Cellam primam & Oratorium in denſiſſimo nemore condidit. Poſt mortem verò eius inhabitârunt hanc Cellam aliqui Sancti Galli diſcipuli diuerſarum regionum, nullum tamen Ordinem adhuc profitebantur ad annos fere 80. Amplificare autem cœperunt ijdem illi Cellam hanc, Sigeberti Auſtraſiæ Regis & Fridebergæ coniugis eius, Gunzonis Sueuorum ducis Vberlingæ tunc temporis ad lacum Acronium Reſidentis filiæ impenſis, donationibus, ac ſumtib. Poſt hæc tempora S. Othmarus, à Pipinio Rege rogatu Carolomanni fratris primus Abbas hoc in loco conſtitutus, Pipini Regis auxilio prima Cœnobij eius, quod hodie cernitur, fundamenta iecit, & primas habitationes pro magna copia Monachorum fecit, abſoluitq; anno Chriſti 640. Templum quod adhuc hodie ibi conſpicitur pulcherrimum & ampliſſimum, exſtructum eſt anno 830. Conſecratum verò anno 836. ab Hunnis veſtatū & ſpoliatum anno 937. Hoc Cœnobium progreſſu temporis ab Imperatoribus, Regibus, Principibus, Comitibus ac Baronibus, in primis autem ab Hedvviga Comitiſſa de Eberſtein Henrici Aucupis Imp. filia, ita eſt locupletatum & auctum, vt aluerit olim Monachos 150.

Hinc Abbatum huius Cœnobij à multis ſeculis magna fuit potentia, & non contemnendæ opes, ac inter Principes Imperij adhuc hodie numerantur. A quo autem Imperatore titulum & honorem hunc acceperint certo ſciri non poteſt. Strumpfius in Annal. Helueticis annotat, à Conrado Fabaiēſi Annal. ſcriptore tradi, Vlrichum Abbatem ex Altoſaxonum familia oriundum, Baſileæ à Philippo Auguſto in Principem promotum fuiſſe. Et quamuis noſtra ætate non tanta ſit iſtorum Abbatum potentia vt olim fuit, magna tamen nihilominus eſt, & latè imperant. Paret illis in Turgea oppidum Vveila, ac eo loci Palatium ac Vicarium habet : deinde in ſuperiore Turgēa, ager populoſus & non contemnendus Imperio Abbatum ſubiectus, & in certas Præfecturas diſtributus eſt; quibus Præfecti ab Abbate imponuntur. In pleriſque etiam locis ſuos Ammanos & Officiales habet, qui ipſius nomine minorem iuriſdictionem exercent. Summum quoque iudicium ab ipſo conſtitutum eſt, ad quod ab his minoribus prouocationes fiunt; & ibi grauiores cauſæ diſceptantur. Officia quoq; omnis generis pro more Principum conſtituta ſunt. Præterea Comitatus Toggenburgius quoque Abbatem huius Cœnobij dominum ſuum agnoſcit, qui etiam Præfectum regioni conſtituit, ſummum iudicem rerum capitalium. In Præfectura denique Rheguſcorum, quæ ad Heluetios, ſpectat, minor iuriſdictio in pleriſque vicis ad Abbatem pertinet, qui etiam officiales in ijs habet. Abbas SantGallenſis Georgius à Vvildenſtein legitur mille equitum comitatu Argentinam eſſe ingreſſus anno Chriſti 1361, cùm Vvaltherus Baro à Geroltzeck in Epiſcopum Argentinenſem electus introduceretur. Dedit monaſterium hoc toti Germaniæ multos eruditos Viros in omni ſcientiarum genere multoſque Epiſcopos Conſtantienſes, ac varijs Germaniæ monaſterijs Abbates. Habet etiam Bibliothecam nobiliſſimam, innumeraque optimorum authorum multitudine refertiſſimam.

S. Arnolphi monaſterium ante muros vrbis Metenſis anno Chriſti 630, conſtruebatur ab Arnolpho eius loci Epiſcopo. S. Arnolphi.

Latiniacum monaſterium Furſeus, & *Foſſenſe*, Foillanus exſtruxerunt : Sigeberto teſte. Latiniacum.

Fiſcanum & *Fontinellam* Vvandregiſilus condidit: Sigebertus & Vincentius libro 23, capite 110 Fiſcanum & Fontinellam.

Niualis monaſterium in Brabantia, inſtinctu Sancti Amandi, Itta Pipini relicta fundauit anno Chriſti ſexcenteſimo quinquageſimo, eique filiam ſuam Gertrudem Virginem præfecit : Abbas Vrſpergen, & P. Æmilius. Niualis.

Floriacenſe Cœnobium fundauit Leodeboldus quidam Abbas anno Domini ſexcenteſimo quinquageſimo ſecundo in quod Benedicti & Scholaſticæ corpora ex Caſſinenſi Cœnobio, à Longobardis euerſo, deportata fuerunt : Regino & Sigebertus. Floriacenſe.

Calenſe monaſterium erexit anno Chriſti 666, Bechtildis Lotharij mater. Calēſe.

Variopagum, Vindeliciæ inferioris monaſterium. Boiorum Principes, propè arcem ſuam Neoburgum condiderunt, in quo & ſepeliri voluerunt, Auent. lib. 3, Annal. Variopagum.

Georgij martyris Cœnobium Compertus Longobardorum Rex Papiæ conſtituit, Supplem. Chron. S. Georgij.

Haſte.

Haſte Cœnobium in Alſatia exſtruitur circa annũ Chriſti ſexcenteſimum ſexageſimum per Florentinum Argentinenſem Epiſcopum, cui à Clodoueo II. Haſte cum omnibus pertinentijs donatur.

Stabulaus, Malmundarium. Vueſt.

Stabulaus, *Malmudarium*, & *Vueſt*, in Anglia monaſteria Sigebertus, Rex, de poſteritate deſperans, exſtruxit: quibus adiecit nouem alia: quanquam nonnulli volunt illud poſtremum à Lucio Rege conditum, teſte Polydoro lib. 4.

S. Michaëlis.

Sancti Michaëlis monaſterium Vulfradus, quem alij Walfridum nominant, Maior domûs Childerici Francorum Regis, in Parochia Verdunenſi anno Domini ſexcenteſimo ſexageſimo octauo iuxta P. Æmilium & Sigebe. erexit, quò, interfecto Rege à Badillo, ſe contulit.

Corbeienſe.

Corbeinſe in Gallia Cœnobium condidit anno Domini ſexcenteſimo ſexageſimo Bathilda Clodouei II, vxor, Duciſſa Saxoniæ.

S. Martini.

Sancti Martini Cœnobium Tornaci anno ſexcenteſimo ſexageſimo quarto, erigitur ab Eligio eius loci Epiſcopo.

Lobienſe.

Lobienſe, *Alneum*, *Vuaſtare & Criſpinenſe monaſteria* condidit quidam Landelinus: Sigebertus.

Halbaſienſe. Virmuthenſe.

Halbaſienſe Trudo in Gallia exſtruxit.

Virmuthenſe anno Chriſti ſexcenteſimo ſeptuageſimo, & *Giruuicenſe* anno ſexcenteſimo ſeptuageſimo tertio apud Angloſaxones exſtructa ſunt.

Holzkirch.

Holzkirchen beym Odenwald monaſterium Troanus frater Gotberti, à quo Chilianus interfectus fuerat, condidit: Valent Munzer.

Muſæũ.

Muſæum monaſterium condidit Meldulfus natione Scotus, anno Domini ſexcẽteſimo octoageſimo quinto beneficio Eleutherij, & in eo ſcholam publicam tam Græcæ quàm Latinæ linguæ aperuit: ob quam cauſam in magnum Cœnobium excreuit, & *Malmesburia* dictum eſt.

Engethlingen.

Engethlingum Cœnobium Oſuuius Rex propter cędem Oſuini, quam perpetrârat, ædificauit, vt Beda refert lib. 3, cap. 14.

Medeſchamſtedi.

Medeſchamſtedi monaſterium conſtruxit Sexuulſus in Giruiorum: Beda libro quarto, capite ſexto.

Agathe.

Agathæ monaſterium Pertharit Longobardorum Rex Papiæ ædificauit: Blondus Dec. 1. libro nono.

S. Petri.

Sancti Petri Cœnobium extra muros Beneuentanorum Theodoreta coniunx Romualdi exſtruxit, vbi multas Virgines ſacras congregauit. P. Diacon. libro ſexto capite primo de Longob.

Hohenburgenſe.

Hohenburgenſe monaſterium, quondam arx, in Alſatia non procul ab Argentina, anno ſexcenteſimo nonageſimo ſub Childerico Francorum Rege fundatur & puellis attribuitur à S. Othiliæ, à qua poſteà nomen accepit, parente.

Epternacenſe Sancti Vuilibrodi Cœnobium. quatuor miliaribus à Treuiri verſus, Luzelburgum intra ſeptem altiſſimorum montium iuga ſitum, fundatum & conſtructum legitur anno ſexcenteſimo nonageſimo ſexto ad preces Sancti Willibredi primi Traiectenſis Archiepiſcopi, à Pipino ſeniore Francorum duce, eiuſque coniuge Blitrude, & vtriuſque filio Carolo Martello. Erat olim Cœnobium hoc tam potens vt haberet ſibi ſubiectas viginti duas arces. Bruſchius. — Epternacenſe.

Selefen. Reichford. Tumiaceſte. Streuuelſpach. &c.

Meminerunt hiſtoriæ multorum aliorum Cœnobiorum, quæ ſeculo hoc ſeptimo poſt natum in carne Chriſtum exſtructa dicuntur: vt ſunt *Seleſen*: Beda lib. 4, cap. 14. *Reichford*: cap. 16. *Tumiaceſte*: cap. 22. *Streuuelſpach*: *Ebercum*: *Veſadum* cap. 26, lib. 5, cap. 3. *Monaſterium Mailroſa*, *Raiculphi*: Beda lib. 5, cap 9: & 10. *Barchonaburg*. lib. 2, cap. 2. *Partaneu*: lib. 2, cap. 16. *Monaſteria in ſylua Elnote*: lib. 2, cap. 13. *Caprecaput*, *Lentiſgeu*: lib. 3, cap. 21, & 28. Eligius quidam primùm aurifaber, deinde vero Monachus, multa paſſim in Gallia exſtruxit Cœnobia: Supplementum Chronicorum. Theſſalonus quoque in lacu Chimino Noricorum, duo monaſteria Benedictini Ordinis condidit, vt Auent. lib. 3, indicat. Betulpho & Adolpho ab Ethelmundo regulo Auſtralium Anglorum in Iuanno locus datus eſt, vbi monaſteria vterque condiderunt. Oſuualdus quoque & Oſuui Reges plurima ad conſtruenda monaſteria largiti ſunt, Beda teſte lib. 3, cap. 3, 5, & 24. Quod multi alijs etiam in locis fecerunt.

Euershamenſe.

Euershamenſe monaſterium in Anglia Eguuinus Wiccius, nobili apud Angloſaxones Merciorum genere natus, Monachus Benedictinus, Kenredi Regis beneficio à fundamentis erexit circa annos Chriſti 700. Balæus Centuria 1, Script. Brit. cap. 91.

Cella Monachorum

Cella Monachorum, hodie *Ethonis Monaſterium*, Benedictini inſtituti vetuſtiſſimum Cœnobiũ ad Nigrã ſyluam propè Kenzhingum non procul à Rheno ſitum, fundatum legitur circa annos Domini 700, à Wiggero Monacho, qui poſteà Argentinenſis Epiſcopus electus fuit, & primùm ei hoc nomen indidit, vt Monachorum, hoc eſt, ſolitariorum hominum & Eremitarum Cella appellaretur. Cùm verò non multos poſt annos collapſum eſſet, renouatum eſt anno Domini 754, ab Ethone Comite Habſpurgio, & Diuitis Augiæ Abbate, qui & oppidum ipſum quod ab eo adhuc *Ethenheimium*

heimium dicitur, conſtruere cœpit: de cuius Cœnobij reſtauratione exſtat tale diſtichon:

Anno ter denno, ſeptingenteſimo, quarto,
Antiſtes clouſtrum renouando Condidit Etho.

Bruſchius.

Arden. *Arden Cænobium* Leodienſis Diœceſis fundatur ab Huberto eius loci Epiſcopo circa annos 710. Alij volunt fundatum eſſe à Beggha (à qua Begghinæ poſteà nomen ſortitæ ſunt) Pipini filia. Translatum progreſſu temporis fuit Coloniam ad Sanctum Martinum.

Schutrenſe. *Schutrenſe Cænobium* tribus miliaribus ſuprà Argentinam ad Amnem eiuſdem nominis ſitum, fundatum legitur anno Domini 715, à Pirminio Monacho ſuperſtitioſo in Gallicana Francia, ſed poſteà Epiſcopo Meldenſi, iuxta Tritheminum, ſeu Metenſi, iuxta Chronicon de Ducibus Bauariæ & alios, conſtituto.

Gerontocomiū. *Gerontocomium* monaſterium, Gregorius II, Papa Romæ inſtituit, anno 716, quod poſt apſidem ſanctæ Dei genetricis ad præſepè ſitum eſt. Monaſterium etiam Sancti Andreę Apoſtoli, quod Barbaræ nuncupatur, ordinauit: Anaſtaſius.

Schunarzachiū. *Schunarzachium* in Argentinenſi Diœceſi idem Pirminius inchoauit.

Gengenbach. *Gengenboch Cænobium* fundauit etiam Pirminius circa annos Chriſti 716, ſitum eſt in Alſatia: diſtat miliari vno à Schuteren. Circa annos Domini 752, exornatur per Ruchardum Landgrauium Alſatiæ: dotatur verò liberaliſſimè à Berchtoldo Zæringenſi quinto anno Chriſti 1218.

Glaſconienſe. *Glaſconienſe Cænobium* Inas viſiſaxonum ſeu Occidentalium Anglorum Rex exſtruxit circa annos Domini 720, quod in eo loco Ioſephus Arimathæenſis olim ſacellum ædificâſſe dicitur. Fuit hic Inas ille ipſe, qui Monachorum impoſturis deluſus Romano Antichriſto vectigal (Petri denarios vocant) ex ſingulis regni ſui ædibus in perpetuam eius ſeruitutem primus perſoluit Polydorus lib. 4. de rebus Anglorum & Balæus Cent. 1. Script. Brit. c. 97.

Fauſſe. *Fauenſe Cænobium* inchoatur etiam anno Domini 720, authore Pipino: ſitum eſt ad Lycum amnem.

Neunilerenſe. *Neunilerenſe monaſterium* eodem tempore quo Gegenbachenſe Pirminius inchoauit, ſitum eſt in Argentinenſi Diœceſi. Cumque ab initio eius Monachi Benedictinum Ordinem profeſſi eſſent, cum anno Domini 1490, abiecerunt, & ſeculares Canonici facti ſunt.

Altenſe Cænobium Superius, à Sancto Altho ſic dictum, circa tempora eadem Pirminius iſte fundauit in Bauaria. Sunt qui referant ad annum 741, Schaſtnaburgenſis. Althēſe.

Faucenſe Cænobium Sancti Magni Ordinis Benedicti in Alpeſtri Sueuia ad Lycum amnem, in eiuſdem nominis Epiſcopali oppido ſitum, Diœceſis Auguſtanæ, nunc vero parum mutatâ voce *Fuſſenſe*, fundatum eſt anno Chriſti 720, ad preces Sancti Magni, vnius etiam ex primis Germaniæ Apoſtolis, à Rege Pipino: poſteà auctum & locupletatum à Carolo Magno, & à Vigberto Epiſcopo Auguſtano donatum verò à Leopoldo Auſtriæ Marchione, & Guelphone Sueuorum Duce. Bruſchius. Faucēſe.

Murbachium vel Mortuuegium à latrocinijs infeſto quondam loco, antiquitus verò Viuarium, hoc eſt, Refectorium peregrinorum dictum, Cœnobium Benedictini Ordinis, in ſuperiori Alſatia ad montana Voſagi ſitum, ex potentiſſimiſque Germaniæ monaſterijs vnum, quemadmodum etiam ex illis quatuor vnum, quorum Abbates Principes Imperij dicuntur: fundatum legitur circa annos Chriſti 724, ad Pirminij petitionem à Sueuiæ & Alemanniæ Duce quondam Eberhardo, ſub Theodotico Francorum Rege. Bruſchius. Murbachium.

Sancti Petri monaſterium vicinum Papiæ anno 723 inchoatur à Luithprando Longobardorum Duce: hodie vocatur Ad aureum cœlum. Idem condidit eodem ferè tempore in alpibus *Bardonis & Holonenſe Cænobia*: Paul. Diac. lib. 6, cap. 17, de geſtis Longobardorum. S. Petri. Bardonis & Holonēſe.

Amerbach monaſterium, ſitum in Herbipolenſi Diœceſi, inceptum fuit à Pirminio ſępè nominato: liberaliſſimè dotatum ab Eligio Tornacenſi Epiſcopo anno 764. Priuilegia ampliſſima impetrauit à Martino I. Amerbach.

Tüitſch vel *Tniz monaſterium*, è regione Colonienſis vrbis ſitum, fundatur anno Chriſti 723, quo in loco olim fuerat amplum & munitiſſimum oppidum cum præſidiario milite Rom. vocabaturque *Munimentum Tnitenſe*. Tniz.

Barcetum monaſterium ad S. Anaſtaſium anno Chriſti 723, ædificatur à Luithprando Longobardorum Duce. Barcetum.

Sancti Michaëlis in Turingia monaſterium ædificatur anno 724, quod eſt in Ordorff. cuius Monachi laboribus ſuis ea quæ ad victum & veſtitum neceſſaria ſunt ſibi comparabant. Occaſio hęc S. Michaëlis.

fuit,ſi fabulis credere voluerimus:Cùm Bonifacius Germanorum Apoſtolus in Thuringia verſaretur, apud flumen Oraham tẽtoriis fixis S.Michaël ei apparuit.ManèMiſſam illic celebrat, ac deinde prandiũ eo in loco ſibi parari iubet.Dicente Miniſtro, deeſſe cibum quo veſceretur, iuſſit apponi menſam Interea quædam auis aduolat, & piſcem ore ferens, qui illo die ad cibum ſufficeret, ante menſam deponit &c.His ſubdit de rectione illi facta Eccleſiæ & Monaſterij in honorem S. Michaëlis Archangeli.

Augia Dives. *Augia Dives*,Germanicè die Reichenow, olim Sindieoſana;Nauclero teſte,à Gallico quodam Prefecto Sindeleſio ſic dicta, qui inſulam iſtam S.Pirminio excolendam, inhabitandamq;dedit, habentem in longitudine miliare dimidium Germanicum, Vinea egregia,omniſq;generis fructus in ſumma copia.In ea fundauit & conſtrui curauit circa annos Chriſti 724. Pirminius ſæpè iam nominatus,auxilijs & ſubſidijs Caroli Martelli,præclariſſimum nobiliſſimumq; Benedictinæ profeſſionis Cœnobium:in quod nulli ciuium, nec equitum etiam,ſed tantùm Principum, Comitum & Baronum filij ab initio recipiebantur, quibus benè inſtitutis liberum erat prodire iterum, & vel vxores ducere,vel Principum Aulas & militiam ſequi. Hodiè autem promiſcuè omni generis homines recipi ſolent.Cœnobium hoc adeò potens & opulentum fuit olim, cùm ex Regum & Imperatorum donationibus, tum ex accurata rei familiaris adminiſtratione, vt eius Abbas annuos reditus aureorum ſexaginta miliũ habuiſſe dicatur: vnde & *Dives Augia* quaſi opulentũ pratũ(id enim Germanis Ow ſignificat)dici meruit Bruſchius.

Fabarium. *Fabarium*, Germanicè Pfefers Ordinis Benedicti in Curienſi Diœceſi,Monachorũ Cœnobium inchoatũ & fundatũ eſſe legitur ſuaſu Pirminij Epiſc.Meldenſis & primi Abbatis in Augia diuite ſumptibus Caroli Martelli ſub Theodotico II, Rege Galliarũ anno Chriſti 734. Locupletatum eſt poſteà ac ampliſſimis Priuilegijs & Immunitatibus donatum ab Imperatoribus Ludouico, Lothario Carolo Craſſo & alijs Bruſchius.

Chryſogoni. *Chryſogoni, Laurentij & Stephani monaſteriũ* Gregorius III fundauit: Liber Pontificalis.

Herſfeldenſe. *Herſfeldenſe monaſterium* Sturmius,ex Norica regione nobilibus ortus parentibus, inchoauit anno ſalutis 736. Alij hoc Bonifacio Germanorum Apoſtolo adſcribunt. Igne conflagrauit anno 1037.

Fulda. *Fulda* ſiue *Fuldenſe monaſterium*, vt in Caroli diplomatibus inuenitur, *Cœnobium Sancti Saluatoris* in ſylua Bochonia ſitum, potentiſſima Ordinis Benedictini Abbatia, ad eiuſdem nominis amœniſſimum ac piſculentiſſimum fluuium, & intra eiuſdem nominis præclaram ciuitatem, fundata & conſtructa eſt anno Domini 742, vt Balæus habet: vel 744, vt Bruſchius, vel 745, vt Iſencenſe Chronicon, ſumptibus Carolomanni,& Pipini Galliæ & Franciæ Regum à Bonifacio Germanorum Apoſtolo & primo Archiepiſcopo Moguntino, à quo nulli fœminæ permittebatur ingreſſus in hoc monaſterium, quàm ſoli Liebæ Anglicæ, Veſtali amantiſſimæ, & cætera: cuius corpus in eodem ſepulchro ſibi conſepeliri iuſſit adhuc viuens.

De exemptione huius Monaſterij extant literæ Zachariæ Papæ ad Bonifacium Germanorum Apoſtolum petentem eam, quæ ſic habent: *Zacharias Papa Bonifacio Epiſcopo, & per eum Fratribus in Monaſterio ab eo conſtructo. Quoniam ſemper ſunt concedenda, quæ rationabilibus congruunt deſiderijs: oportet vt deuotioni conditoris piæ conſtructionis Oraculum in Priuilegijs præſtandis minime denegetur. Igitur quia poſtulaſti à nobis, quatenus monaſterium Saluatoris à te conſtructum in loco, qui vocatur, Erga ripam fluminis Fuldæ, Priuilegio Sedis Apoſtolicæ doceretur, vt ſub iuriſdictione ſancta noſtra, cui auctore Deo deſeruimus, Eccleſia conſtitutum, nullius alterius Eccleſiæ poteſtati ſubmittatur. Pro quare pijs deſiderijs fauentes, hac noſtra auctoritate id quod expoſcitur, effectui mancipamus. Et ideò omnem cuiuſlibet Eccleſiæ Sacerdotem in præfato monaſterio ditionem vllam habere, auctoritatem præter Sedem Apoſtolicam prohibemus, ita vt niſi ab Abbate monaſterij fuerit inuitatus, nec Miſſarum ſolennitatem ibidem quiſquam præſumat celebrare, vt profectò iuxta id quod ſubiectum Apoſtolicæ Sedem Apoſtolicam prohibemus, ita vt niſi ab Abbate monaſterij fuerit inuitatus,nec Miſſarum ſolennitatem ibid quiſquam præſumat celebrare, vt profectò iuxta id quod ſubiectum Apoſtolicæ Sedi conſiſtit,inconcuſſe dotatum permaneat: locis quoq; & rebus tam eis, quas moderno tempore tenet vel poſſidet,quam quæ futuris temporibus in ius ipſius monaſterij diuina pietas voluerit augere ex donis & oblationibus, decimiſq fidelium, abſq; vllius perſonæ contradictione firmitate perpetua perfruatur. Conſtituimus quoq; per huius decreti noſtri paginam, vt quicunque cuiuſlibet Eccleſiæ Præſul, vt quæcunque dignitate prædita perſona hanc Priuilegij noſtri chartam, quam auctoritate Principis Apoſtolorum firmamus, temerare tentauerit, anathema ſit, & iram Dei incurrens, à cœtu Sanctorum omnium extorris fiat: & nihilominus præfati monaſterij dignitas à nobis indulta; perpetualiter inuiolata permaneat Apoſtolica auctoritate ſubnixa. Data*

pridie

pridie Nonas Nouembris, imperante domino Auguſto Conſtantino, annotrigeſimo ſecundo Imperij eius Indictione prima.

Haber hoc potentiſſimum Cœnobinm extra Ciuitatis mœnia in quatuor angulis circa ſe quatuor alia magnifica monaſteria, in altiſſimis montibus ſita, & ab Abbatibus Fuldenſibus fundata: videlicet.

S. Petri mons. *S. Petri montem,* quod à Sturmio inchnatum Gangolfus ſecundus Fuldenſis Abbas circa annos ſalutis 785. abſoluit.

Frauuẽberg. *Frauuenbergum*, quaſi Dominarum, vel noſtræ Domine, id eſt, beatæ Mariæ Virginis montem, antea Epiſcopi montem dictum, quòd Bonifacius ibi ſedem nouæ Chriſti ſcholæ vicinam ſibi delegiſſet, Ratgarius tertius Fuldenſis Abbas conſtruxit circa annos Chriſti 795.

D. Ioannis mons. *D. Ioannis montem,* hoc eſt monaſterium S. Ioannis in monte ſirum, Rabanus Maurus quintus Fuldenſis Abbas conſtruxit circa annos Domini 835.

Nouus mons. *Nouum montem.* In horum monaſteriorum m dio quaſi, ſita eſt Fuldenſis cùm Ciuitas, tum Abbatia. Aliarum omnium Germaniæ Abbatiarum Domina ac Regina. Abbas eius Princeps eſt Romani Imperij, vnius ex quatuor Imperij aut Cathredræ potius Imperialis Abbatibus: ſed & omnium non Germanię ſolùm, verùm & Galliæ Abbatum Primas, & Romanæ Imperatricis Archicancellarius. Habet inſignem & incomparabilem Bibliothecam collectam & adornatam primo & Rabano, auctam verò & in ordinem redactam ab Hildeberto XII. huius loci Abbate.

Alten. *Alten inferius* in Bauaria Benedicti Ordinis, fundatur ab Odilone Theſſalonis parte anno Chriſti 743.

Vuicelliacum. *Vvicelliacum Cœnobium* Gitandus Comes Burgundiæ exſtruxit anno Domini 745. Sigebertus.

S. Petri. *B. Petri* monaſterium, quod foras mutos Ticinenſis Ciuitatis ſitnm eſt, *& cælum aureum* appellatur, inſtituit hoc ipſo tempore Luithprandus Longobardorum Rex. *Bercetum* quoque monaſterium ædificauit. In Olonna etiam ſuo pro haſtio miro opere in honorem S. Anaſtaſij Martyris Chriſto domicilium ſtatuitur, in qua & monaſterium fecit.

Tegerſee. *Tegerſeenſe monaſterium* ad Aniſum amnem ſitum fundatur ab Occario Palatino anno ſalutis 744. Olim foſſâ, mœnibus, tormentis bellicis aliiſque huiuſmodi inſtar regiæ munitum inſtructumque fuit.

Syacum. *Syacum monaſterium* Pipinus exſtruxit. Ioannes de Oppido.

Kitzingenſe. *Kitzingenſe* Monalium celebri loco, ex Comitibus ſcilicet, Baronibus Nobilibus parentibus tantum Natarum, potentiſſimum olim cœnobium Benedictinorũ, intra eiuſdem nominis præclará apud Oſtrofrancos Vrbem, ad Mœnum amnem ſitum, fundatum eſt ad petitionem Bonifacij Moguntini Archiepiſcopi anno Domini 745. à D. Adelheide, vel, vt Tritheminus appellat, Adeloga Pipini Francorum Regis filia. Bruſchius.

S. Hypoliti. *S. Hypoliti Cœnobium*, ad Viennenſem ſyluam ſitum, ſex miliatibus Viennâ diſtans, condidit Albertus Palatinus circa annns ſalutis 744.

S. Syluestri. *S. Sylueſtri monaſterium* Romæ in monte Soracte Carolomannus Rex Galliæ anno 746. ædificauit, in quo & ipſe Monachum egit.

Thierhauptũ. *Thierhauptum* ſuperioris Bavariæ celebre Cœnobium, ſitum in colle, ex quo Augusta Vindelicorum & Donouuerda conſpici poſſunt, ad eiuſdem nominis amplum pagum, fertiliſſimo loco: ab animali ſeu fera, quæ in venatione ibi Theſſilonis Ducis filium peremit, dictum: Ordinis Benedictini, Diœceſis Auguſtanæ: fundatur & inchoatur in honorem Petri ac Pauli Apoſtolorum à Duce Bauarorum Thaſſilone anno Chriſti 750. Auctum verò, locupletatum, & poſt primam incinerationem quaſi denuo reædificatum ac ſecundariò fundatum eſt à Lothario Imper. circa annos Chriſti 846. Tertiò etiam renouatum & auctum eſt à Gebhardo Ratiſbonenſis Eccleſiæ Epiſcopo anno ſalutis 1022. Bruſchius.

VViſſenbrunn. *Vueſenbrunnenſem* eiuſdẽ monaſtici inſtituti Abbatiam idem Thaſſilo eodem tempore erexiſſe dicitur Bruſchius.

Puellarũ Erdfurd. *Erfordiæ Puellarum Cœnobium* ædificavit Vuolderus Comes, & de patrimonio ſuo dotauit, anno 9. Copronymi, id eſt, Chriſti ſeptingenteſimo quinquageſimo Erdfordienſis cap. 68.

Schaffl. *Schaffe monaſterium* Vualdericus Archiepiſcopus Laureacenſis & Bathavien. ope Theſſilonis ſupra Monachium decem millia paſſuum Sancto Dionyſio ædificauit in Pipino Pago, & in ripa Iſaræ, idque Monachis Benedictinis tradidit. Aventinus lib. 3. Annalium.

Biſchofſsgeim. Biſchhoffsheim in Moguntina Diœceſi à Bonifacio eius loci Archipiſcopo exſtruitur anno Domini ſeptingẽteſimo quinquageſimo & ſacratis Virginibus inhabitandum conceditur.

Buchaugia. *Buchaugia* Canoniſſarum ab omni voto immunium, Collegium potius quàm monaſterium, in Sueuia, ad eiuſdem

nominis amœniſſimum lacum ſitum, non procul à Biberaco Imperiali in Suevis vrbe: fundatum legitur in honorem Sanctorum Cornelij & Cypriani, ab Adelhinde Sueuorum Ducis Hildebrandi filia, Hildegardis ſorore, relictaque Vidua Comitis Otionis à Keſſelburg, anno Domini 752. Secundus Collegij huius fundator, & poſt primam eius incinerationem inſtaurator fuiſſe dicitur Ludouicus I. Imperator qui etiam Oppidis & Villis id dotavit. Aſſumuntur in hoc Collegium tantum Commitiſſæ & Baroniſſæ, quæ ibi ſub Abbatiſſa benè & pudicè educatę, ad pietatem & virtutem informatæ, liberè egredi poſſunt quocunque volunt: ſoli Abbatiſſæ, propter acceptam benedictionem Pontificiam, integrum hoc non eſt. Bruſchius.

Nonantula. *Nonantulam Cœnobium* nobile Anshelmus Vir illuſtris & frater Aſtulphi Longobardorum Regis erexit anno ſalutis 752. in agro Mutinenſi, in honorem Apoſtolorum, idque ampliſſimis redditibus auxit, & Sylveſtri reliquias eò tranſtulit: Sigeb. & alij.

Ad S. Martyres in Schola Græcorũ. *Stephanus Papa* anno 754, reliquias Dioniſij Romam detulit, & monaſterium in honorem ipſius ædificare in proprio ſuo cœpit, quod Frater eius Paulus illo morte prævento, quoniam ipſi in Pontificatu ſucceſſerat, nobiliter conſũmavit, & conuectis illud cõpluribus Martyrum corporibus, conſecravit. Et velut à Fratre & prædeceſſore ſuo iuſſus frater Monachos natione Græcos ibi conſtituit, & idem monaſterium, *Ad Sanctos Martyres in Schola Græcorum* appellari fecit, ad honorem & memoriam Dionyſij ſociorumque eius: Hilduinus. Græcos autem Monachos Græco Dionyſio dare Stephanus voluit, quòd putaret eum ipſum Dionyſium fuiſſe magnum illum Areopagitam, qui prædicatione Pauli ad Chriſti fidem converſus eſt.

Gorzia. *Gorziam Cœnobium* in Metenſi parochia Crodegangus fundat anno Chriſti 758, Sigebertus.

S Benedicti. *Sancti Benedicti* nomine deſiderius Longobardorum Rex in agro Brixiana ædificare cœpit monaſterium anno 758. quod extructum latifũdijs locupletauit. Inſuper & monaſterium Monialium erexit in Alſinbergæ filiæ Virginis gratiam, quæ ibidem vitam monaſticam profeſſa eſt. Id autem cùm ampliſſimis redditibus auxiſſet, rogauit Paulum Papam, vt Apoſtolico illud Privilegio communiret, quod & fecit.

Coxienſe. *Coxienſe*, vel *Cazienſe* illuſtrium nobiliumque Dominarum, quas Canoniſſas vocant, ampliſſimum in Tumiliaſca ſuperioris Rheriæ Fractu, ad poſteriorem Rhenum ſitum Collegium, fundatum eſt pro 12. Nobilibus Puellis & Abbatiſſa, in honore S. Petri & Pauli Apoſtolorum, anno reparatæ ſalutis 760. à Victore Epiſcopo XV. Curienſi. Bruſchius.

S. Sylveſtri. *SS. Stephani* & *Sylveſtri* monaſterium extruxit Paulus Papa anno Chriſti 761. idque diverſis prædijs atque rebus & Poſſeſſionibus Vrbanis vel ruſticis, & cunctis neceſſarijs vtenſilibus ditavit.

S. Vincentij. *S. Vincentio* per inſigne Oueti eodem anno in Luſitania cœptum eſt erigi, cùm oſſa eius deportâſſent in extremam Luſitaniæ partem, in locum qui ex eo poſtea Promontorium S. Vincentij appellatum eſt.

Elephantiacum. *Elephantiacum*, vel, *Eleſancenſe*, ſeu, vt hodiè vocant, Elwangen / magnificum Ordinis Benedicti ad Iagiſtam Franconiæ amnem in Virguna ſitum, & à capto ibi Tragelapho nominatum monaſterium, fundatur anno Domini 764. Munſterus habet 754. ab Epiſcopo quodam Lingonenſi Hariolpho, quem Pipinus & Carolus M. Chariſſimum habuerunt, à quibus etiam Priuilegia conſequutus eſt atque reliquias. Bruſchius.

Loriſhã. *Loriſham*, *Gurgitenſe* & *Meſtinenſe* Cœnobia Crodegangus fundavit circa annos Chriſti 764.

Vtenburrum. *Vtenburra* in Guntiana valle ad Guntium Amnem ſitum, olim Oppidum & Caſtrum Comitum Ilergouiæ, nunc verò Cœnobium potens Ordinis Benedicti: fundatum eſt pro duodecim Monachis in honorem Dei Opt. Max. principiſque Apoſtolorum Petri, invictiſſimiq; Martyris Alexandri, à Sylacho Francorum duce, Alemanniæ præfecto ac Ilergouiæ Comite, eiuſque conjuge Ermiſuuinda anno Chriſti 764. Bruſchius.

S Maximini. *Santi Maximini* potentiſſimum vetuſtiſſimumque monaſterium, extra Treuericæ Vrbis Nigram vel Martiam portam in ipſo campo Martio ſitum, ex regio D. Helenæ Palatio Cœnobium factum, inchoatur anno Domini 333. Imperii Conſtantini M. anno 23. ab ipſo Chriſtianiſſimo Imperatore Conſtantino, ad petitionem matris ſuæ Helenę, vt ex privilegio, à Dagoberto Galliarum Rege anno 643. huic Cœnobio dato, patet. Devaſtatum autem & ſolo æquatum à Barbaris in Germaniam & Galliam excurſiones facientibus, ex imis fundamentis renovatum ac de integro præclarè reſtitutum legitur, Benedictinęquæ profeſſionis Monachis habitandum datum ab Hildulpho Archiepiſcopo Trevirorum, circa annos Chriſti 764.

Haſrie-

Haſriedenſe. *Haſriedenſe Cænobiũ*, in ejuſmodi nominis Imperiali olim, hodie Eyſtetenſis Epiſcopi oppido ad Almonum Amnem ſito, Carolum M fundâſſe aiunt circa annos ferè 764. Bruſchius.

S. Mariæ. *Mariæ monaſterium* Aquiſgrani Carolus M. fundavit, vt paret ex Bulla eius apud Ptolemæum Lucenſem.

Rotelſpurg. *Rotelſpurg* fundatur anno 766. à Rothperto Comite Habſpurgi.

S. Martini. *S. Martini Cænobium* Colmariæ Benedictinæ profeſſionis, fundauit Bertha Caroli M. mater. Progreſſu temporis ſeculares Canonici facti ſunt Monachi huius loci.

Ad Sylvarum lacum Cænobium ſuperioris Bauariæ exſtruxit Hildeuualda Archiepiſcopus Palatinus. Auentinus lib. 3. Annalium.

Zachariæ. *Zachariæ monaſterium* Heracleæ ædificauit Angelus Baduarius, Dux Venetorum, reliquijs eius iſtic collocatis: Bergomen. lib. 10.

Neoburgenſe. *Neoburgenſe monaſterium* ad Rhenum Carolus M. extruere cœpit. Chronicon Munzeri ætate 3.

Lorſch. *Lorſch*, Latinè *Lauriſſa*, non procul Heydelberga, fundatur à Pipino & Carolo M. Habuit olim inſtructiſſimam & celeberrimam totius Germaniæ Bibliothecam. Circa annos Chriſti 1232. Fridericus II. Imp. omnia Privilegia ei ademit, & Epiſcopo Moguntino dedit.

Odenheim. *Odenheim* Inſtituti Benedictini Cœnobium in Spirenſi Diœceſi fundatur Caroli M. temporibus. Sed anno Chriſti 1481. abiecto habitu Monachi, ſeculares Canonici facti ſunt, & tranſlati cum Priuilegijs redditibus Bruxellas, vt hodie locus tantum incultus & horridus ſit.

Verda. *Verda* Caroli M. auxilio Cœnobium Cathedrali Eccleſiæ contiguum condidit circa annos Chriſti 780. Suidbertus Monachus primò, ſed poſtea à Carolo M. Verdenſi Epiſcopatui præfectus, pro Canonicis Benedicti regulam obſervantibus: Balæus Cent. 13. cap. 61.

Amelberto & Vtoni Cœnobium exſtruxit Carolus M. ſuper oſtia Iſaræ, ad riuum Metenam in Iſtrum influentem. Auentinus lib. 4.

S. Stephani. *S. Stephani monaſterium* Salingaſtadij idem Carolus ædificauit anno Chriſti 781. Chron: Quendelburg.

Campidona. *Campidona* vel *Campidonenſe* Ordinis Benedictini Monaſterium magnificum ac potens, in Rhætia, vel Rhetiæ particula Illergovia, extra ejuſdem nominis Imperialem longæque vetuſtiſſimam Vrbem ſitum: fundatum eſt pro nobilibus & illuſtribus viris anno Chriſti 773. ab Hildegarde Regina, & Caroli M. coniuge, tum verò nondum Imperatoris. Donatum eſt maximis libertatibus ab Adriano Pontifice Romano, à quo etiam dedicatum eſt anno Domini 777. Primus eius Abbas à Regina fundatrice conſtituitur Andegarius quidam. Hinc Cœnobij inſcriptio nata quæ ambulantibus per eius ambitum obvia eſt.

Hildegardis 773. fundauit Carolus 774. confirmauit.

Adrianus 777. dedicauit. Andegarius 778. inchoauit.

Wolffsmünſter. Wolffsmünſter Gangolphus Abbas II. Fuldenſis Cœnobij fundavit, circa annos Domini 790.

Plura alia Monaſteria in hac Claſſe exſtructa. Sunt & plura alia octauo hoc à nato in carne Chriſto ſeculo exſtructa monaſteria, quorum tamen vel nomen, vel auctor, vel tempus fundationis non ab authoribus exprimitur. 1. Nam monaſterium *Puellarum* non procul à Caſſino monte in loco qui Plumbariola dicitur proprijs ſumptibus exſtruxit Theſia vxor & filia Rattenda Rachis Longobardorum Regis anno 750. Hoſtienſi teſte lib. 1. cap. 8. 2. Adrianus etiam Papa in Baſilica Eugeniæ *Puellarum* Cœnobium inſtituit: Liber Pontificalis. 3. In inſula Elys Cœnobium Ethelreda erexit, & Monalium ibi collegium inſtituit: Polydorus. 4. Tharaſius exſtruxit monaſterium in ſiniſtra parte Boſphori: Metaphraſtes tom. 5. ex Ignario. 5. Corbinianus in monte Friſingenſe monaſterium inſtituit: Friſing. lib. 5. cap. 24. 6. Intra Iſaram & Lycum octo ſacratis viris & fœminis Cœnobia exſtructa, vt Auentinus refert lib. 3. Annal. Idem auctor eſt nouendecim Cœnobia & Collegia Monachorum & Sacerdotum, tempore Vtilonis Ducis Bauariæ exſtructa: Mutius lib. 8. Ranulphus lib. 5. c. 26. teſtantur. Carolum M. tot exſtruxiſſe monaſteria, quot ſint in alphabeto literę, eaque ſecundum alphabetum diſtinxiſſe, & in ſingulis ſingulas aureas literas librarum centum poſuiſſe.

Vinearum. *Vinearum* (Weyngarten) potentiſſimum ampliſſimumque Benedictinę profeſſionis Cœnobium in Conſtantienſi Diœceſi, in vetuſtiſſimo Pago Altorff ſitum, ex arce ducali in Monachorum domicilium conuerti cœpit circa annos Domini 800. ſub Caroli Magni Imperio, ex liberalitate ac munificentia Irmentrudis Comitiſſæ; hac occaſione: Viderat Irmentrudis quod paupercula quædam ciuis adiacentis oppiduli Altorffenſis, vno & eodem partu tres filios ædidiſſet, iiſq; viſis dixit ea, impoſſibile eſſe vt citra adulteri ſuſpicionem tot filios ex vno marito fœmina ſimul con-

concipere poſſet: verè eſſe adulteram, & adulterij pœnâ dignam. Saquenti verò anno etiam illa gravida facta, ſimul peperit, abſente marito, duodecim infantulos admodum parvulos: timore itaque ac metu perculſa, ne & ipſa adultera iam eſſe exiſtimaretur, iuſſit, vt relicto vno tantum filio, reliqui in proximum flumen abjicerentur. Hos dum ancilla in præterfluentē amnem Scherzium portat, ecce præſtò eſt Princeps Altorffenſis infantum horum verus pater, quærens quid ferat ancilla? Quæ quùm reſponderet catulos eſſe: Videamus quæſo (inquit Princeps) ſi qui nobis ex illis placerēt, quos tolleremus. Ancilla ſe oſtenſuram negans, ecquid iſtas ſordes intueri velit, Principem increpat. Is verò inſtat, puerolque vndecim videns parvulos quidem, ſed egregiâ formâ conſpicuos, mox cuius ſint inquirit? Audiēs verò ex ancilla totam rei ſeriem & cauſam, puellos iſtos cuidam molitori in ea ipſa vicinia habitanti alendos & educandos tradidit: ancillam ad heram, cui abjectos infantes diceret, redire iuſſit. Elapſo verò ſexennio pulchrè veſtitos pueros in arcem ſuam afferri Princeps jubens: coniugem, ecquid agnoſcat hos? querit. Ipſa deportatorum infantum memor, mox ad genua mariti procidens veniam commiſſi petit. Maritus ignoſcit, & gratitudinis ergò pro divinitus ſervatâ tam numeroſâ prole, in ipſo Altorffenſi oppidulo cœnobium hoc conſtituit, quod poſtea à multis ac magnis Principibus dotatum fuit. Bruſchius.

Rheni augia. *Rheni augia* (Germanicè Rheynouw) Benedictinæ profeſſionis Cœnobiū opulentiſſimum in Inſula Rheni ſitum, à quo fundatum ſit demonſtrari certò non poteſt. Patronum habet & colit Vindanum Scotum regiâ ſtirpe genitum, quem aiunt Monachum eo loci egiſſe circa annos Chriſti 800. Quidam arbitrantur Vindanum hunc Cœnobij huius fundatorem exſtitiſſe: alij hoc tribuunt Wolftado Comiti Kyburgenſi: Stumpfius lib 5. cap 18. Annalium Helueticorum.

Schennis *Schennis*, Canoniſſarum liberatum ab omni voto, monaſterium fundatur, Caroli M. temporibus circa annos Chriſti 806. ab Hunfrido Iſtriæ Domino. Anno Domini 1045. ab Ottone III. Imperat. Huldrychi Comitis cuiuſdam intercesſione, multa Priuilegia impetrat, à quo etiam in imperij tutelam ſuſcipitur. Stumpfius lib. 10. cap. 78. Annal. Heluet.

Prumienſe. *Prumienſe Cœnobium* jiſdem temporibus fundatum 881. à Normannis in cineres redigitur: ſed reſtauratum, ab ijſdem diripitur & conciematur anno 892.

Andanū *Andanum Cœnobium* conſtruxit in Ardana Wachandus Leodienſis Epiſcopus anno Domini 809. Sigebertus.

Lindauienſe. *Lindauienſe* Canoniſſarum nobili ſtemmate natatum, ab omni voto immunium, nulláſque prorſus veſte monaſticâ indutarum, nel vullo cœlibatûs iuramento ab honeſtis nuptijs exemptarum Dominarū, ampliſſimum collegiū, in lacu Acronio, & eiuſdem nominis vrbe ſitū, antiquitus Lendaugienſe, ob maximam ad locum naturâ portuoſum appellendi è lacu cōmoditatem dictum: cœpit circa annos Dom. 810. ex liberalitate & munificentia Adelberti cujuſdā Comitis de Rotbach, Caroli Magni conſanguinei, factique Palatij Magiſtri & Provinciarum Rheticarū Præfecti. Is cum aliquando in Acronij lacûs procelloſis fluctibus de vita periclitatus eſſet, vouit ſe eo loci Virgini Mariæ Cœnobium conſtructurum, vbi ſaluus & incolumis littori appuliſſet. Delatus igitur in hanc Inſulam Cœnobium voti reus exſtruxit, eique à felici euentu Lendaugiæ nomen indidit. Cōfirmatur eius fundatio, & dotatur ab Imperatore Ludovico II: anno ſalutis reparatæ 866. additâ præterea iſtâ etiam dignitate ac Prærogatiuâ ſingulari, vt Abbatiſſa eius loci cum alijs Sacri Rom. Imperij Eccleſiaſticis Prælatis Princeps eſſet Romani Imperij, cui in publicis pompis liber præferri deberet, quemadmodum Buchaugienſi etiam Abbatiſſæ in celebrioribus pompis liber & nudus gladius antiquitus anteferri eſt ſolitus. Bruſchius.

Svvarzach. *Svvarzach* (aliud à ſuperiore) Herbipolenſis Diœceſis exſtruitur ab Meginguuado Duce Oſtrofrancorum & Comite Rotenburg ad Tubarum, & Imina eius coniuge in honorem Chriſti, Mariæ, Sebaſtiani & Felicitatis, anno ſalutis 815. In cineres redactum inſtauratur à Ruthardo Duce Zæringenſi, qui anno Chriſti 1085. Conſtantienſis Epiſcopus factus eſt. Fuit & eodem loco puellarum Cœnobium ejuſdem nominis, fundatum à Titrada vel Theodoretâ nepte quadam Caroli M. ex Pipino filio, anno Chriſti 823. Bruſchius.

Græcorū Romæ. *Paſchalis Papa* anno 818. Græcis Monachis Romæ egregium conſtruxit monaſterium apud Sanctum Praxedem, quem presbiteralem titulum mirificè exornauit, doniſque quàm plurimis auxit. Ne igitur Romam confugientes Orientales Monachi incertis ſedibus per Vrbem vagarentur, ipſis monaſterium hoc erexit, de quo Anaſtaſius meminit.

Corbienſe. *Corbienſe monaſterium* ſumpſit exordium anno Domini 822. Chronicon Hirſaugienſe & Henricus Erdfordienſis. Chronicon Quendelburgenſe & Cranzius dicunt, collegium Monachorum ex Corbeia

bcia

beia in Francia, ad flumen Smumæ, tranſlatum eſſe à Ludovico in Saxoniam, ad Viſurgim, lib. 1. cap. 19. Merrop.

Selgenſtatenſe. *Selgenſtatenſe Cœnobium* Sanctorum Marcellini & Petri, in Moguntinenſi Diœceſi, eodem ferè tempore fundatur ſub regula Benedicti, per Ludouicum Imperatorem cooperante Einhardo olim Cancellario Imperatoris, tunc autem Monacho, & primo eius Cœnobij Abbate.

Rotolfſcellenſe. *Rottolfſcell* Conſtantienſis Diœceſis initium ſuum habere cœpit anno 823. quo Ratolphus Veronenſis Epiſcopus in loca Conſtantiæ vicina venit, ibique cellam pro habitatione exſtruxit: quæ poſtea in magnum monaſterium & Vrbem ejuſdem nominis excreuit.

Vueichenſtephanū. *Vueichenſtephanum* Benedictinæ profeſſionis elegans ac magnificum, amœniſſimoque in monte prope Friſingam Epiſcopalem in Bauaris vrbem ſitum Cœnobium, conſtructum legitur anno Chriſti 830. ab Hittone Fryſingenſi Epiſcopo VI. qui inſtituit ibi primum præpoſitum, cum ſex præbendarijs. Anno 1021. tranſtulit præpoſituram hanc in ejuſdem montis vmbilicum S. Viti appellatione notum: in hunc verò Vueichenſtephani altiorem montem Monachos cum Abbate ſecundum Benedicti Regulam victuros introduxit Egilbertus Frinſing. Epiſc. XVII.

Hirſaugienſe. *Hirſangienſe monaſterium* in Hercinia ſylua & Spirenſis Diœceſis, Erlafridus Comes de Calue, vir dines & potens apud Ludouicum Pium Imp. à Nottingo filio, Epiſcopo Vercellenſi perſuaſus, in honore B. Petri & S. Aurelij Epiſ. Redicianorum, exſtruxit, anno ab incarnatione Domini 830. & ſeptem annis abſoluit. Liberaliſſimè dotatur à Berchtoldo Duce Zaringiæ, & Brunone Comite Vuirtenbergenſi anno Chriſti 1105. Tritthem. ab initio Chronici Hirſaug.

Adelingienſe. *Adelingienſe Cœnobium* Alfredus conſtruxit: Ranulphus lib. 5. cap. 29.

Dominarum ſeu Frawenmünſter Tiguri. *Dominicarum monaſterium* Tiguri in ſiniſtra parte Limagi fluminis ſitum, vulgo Frawenmünſter/ Canoniſſarum ex Principum, Comitum ac Baronum familijs natarum opulentiſſimum ampliſſimumque olim collegium, fundatur anno 833. à Ludovico German. Bauariæ & Oſtrofrancorum Rege Ludouici Pij F. Hildegardis, fundatoris filia, prima ibi Abbatiſſa conſtituitur. Giſela tertia hujus loci Abbatiſſa cōſequuta eſt jus cudendæ monetæ à Carolo Craſſo Imp. D. Catharina Baroniſſa à Zimmeren vltima huius collegij Abbatiſſa anno à nato Chriſto 1524. cum conſenſu Collegij tradidit gubernationem eius Coſſ. & Senatui ampliſſimo vrbis Tigurinæ: qui id etiam in meliorem vſum, hoc eſt in Scholam & Collegium commutauit, in quo bonarum artium & linguarum ſtudioſi quindecim, ſæpè etiam viginti cum pædagogo liberaliſſimè aluntur, & vbi ſtudiorum ſuorum curſum gnauiter confecerint, Eccleſijs in vrbe & agro Tigurino præficiuntur. Et digniſſimum obſeruatione eſt, vrbem Tigurinam quantumvis amplam & populoſam vnicum tantum hoc cœnobium habuiſſe eoque contentam fuiſſe, in quo ipſo tamen Moniales liberæ & ab omni voto immunes viuebant, vt quandocunque libitum fuiſſet, prodire & honeſtas nuptias contrahere licuerit eis: vſque ad tempora Mendicantium Monachorum, hoc eſt ad annos Chriſti 1200. tunc enim locuſtæ illæ demùm cateruatim hanc quoque vrbem ingreſſæ aliquot in ea locis domicilium ac ſedem ſibi parârunt

Lucernenſe. *Lucernenſe Cœnobium* in Heluetijs Benedictini Ordinis fundatur à Vuighardo fratre Ruperti Sueuiæ & Alemanniæ Ducis anno Chriſti 840. progreſſu temporis abjectâ regulari diſciplinâ Monachi eius ſeculares Canonici facti ſunt.

S. Mariæ. *Mariæ monaſterium*, quod vulgò Nonnarum monaſterium appellari ſolet, inchoatum fuit primo in Vuallerbergo Vangionum Vrbi vicino monte: ſed ex eo tandem, vrgentibus rebus, in Vuormaciense ſuburbium tranſlatum eſt, fundatumque pro puellis perpetuæ virginitati dicatis anno Chriſti 840. à Ludouico Pio Imp. Ordinis olim fuit Benedictini, hodiè verò Ciſtercienſis inſtituti. Bruſchius.

Gãderſheimiū. *Gandersheimium* magnificentiſſimum opulentiſſimumque Monialium ex Principum & Comitum ſtirpe natarum Collegium verius quàm Cœnobium, in ejuſdem nominis Brunſuicenſi quodam oppido ſitum: exſtrui & fundari cœptum eſt anno Chriſti 842. à Leodulpho M. Duce Saxonum: conſecratum verò & dotatum eſt anno 852. ab Alfrido Epiſcopo IIII. Hildeſheymenſium. Bruſchius.

Steſtonienſe. *Steſtonienſe Cœnobium* condidit, & Sanctimonialibus repleuit Alfridus: Ranulphus libro 2. cap. 16.

Mansmünſter. Mansmünſter præclarum Cœnobium in Alſatia Rheno adjacens, fundatur anno Domini 850. à Manſen Sueviæ Duce & conjuge eius, quòd liberis carerent. Conceſſum fuit nobilibus tantum puellis, ab omni voto liberis, nec vllo iureiurando ab honeſtis nuptijs exemptis.

Einſidel. *Eremitarum in Heluetijs Cœnobium* Ordinis Benedicti celeberrimum & opulentiſſimum, Germanicè, zu den Einſidlen/ in quod antiquitus Principes tantum, Comites

res ac Barones ſummo loco nati recipiebantur anno Chriſti 860. cœpit, ædificante ſibi illic Cellam Megintado Berchtoldi Comitis à Sulgeuw ad Danubium habitantis filio, qui Augiæ divitis monaſterio relicto in huius loci tenebroſiſſimam ſolitudinem Religionis ergò conceſſit: vbi anno 863. à viatoribus duobus (qui Tiguri poſtea capiti rotæ & igni ſimul adjudicati ſunt) trucidatus, corpus autem ad Augiam diuitem reuectum ibique honorificè ſepultum eſt. Cella autem hæc poſt mortem eius pene annos 60. vacabat, quando Decanus quidam ſummi Collegij Argentinenſis Eberhardus nomine, annum circiter Chriſti 923. Eremiticæ vitæ ſtudio relictis rebus ſuis omnibus in hanc ipſam Eremum ingreſſus eſt, & collapſam Meginradi Cellam reparavit, & mediocre delubrum ibi conſtruxit. Adhunc elapſis aliquot annis venit Gregorius quidam Eduardi Angliæ Regis filius. His ſe tertius adiunxit, Benno vel Benedictus Canonicus quidam Argentinenſis. Otto Magnus Imperator ex Eremitarum horum exiguo & humili domicilio fecit magnificam Abbatiam, quam etiam ampliſſimis proventibus annuis locupletauit, opulentiſſimamque effecit. Ter periit incendio monaſterium hoc, videlicet anno Chriſti 1226. ſub Abbate Conrado à Thun. 1509. ſub Abbate Conrado de Rechburg: & denuo anno 1577. ſed toties reſtauratum fuit. Colitur ibi Idolion Mariæ Virginis, ad quod ex longinquis terris peregrinationes Religionis causâ ſuſcipiuntur.

Vveiſſenſteig. *Weiſſenſteig* Auguſtanæ Diœceſis Cœbium erigitur anno Domini 861.

Ermundenſe. *Ermundenſe monaſterium* Thidericus ſub Epiſcopo Traiectenſi Edilbaldo conſtruxit, & Nonnis tradidit, anno 8. Ludovici II. Chriſti verò 863.

Salomonis. Salomonis monaſterium, graſſantibus per Britanniam Northmannis, Salomon Britonum Rex Connoyoni Abbati Redonenſi, eiuſque Monachis ad eum confugientibus, in aula ſua iuxta Pletanum, monaſterium condidit in honorem Saluatoris, anno 869. idque varijs oblationibus liberaliſſime dotavit.

S. Walpurgis. *S. Walpurgis* Monialium Benedicti Regulam profitentium magnificum monaſterium. intra muros Eichſtadianæ Vrbis ſitum, cœpit ſub ejuſdem vrbis Epiſcopo VI. Odogero circ. annos ſalutis 870. Bruſchius.

Zurzachienſe. *Zurzachienſe Cœnobium* Benedictinæ profeſſionis, ob Nundinas quæ bis quotannis in Vico ei adiacenti celebrantur, celeberrimum, anno 881. Carolus Craſſus Imperator fundauit & Richardæ coniugi ſuæ tradidit. Monachi eius progreſſu temporis abiecto habitu ſeculares Canonici facti ſunt.

Andlouu. *Andlouu*, Antiquitus Andelaha ab eiuſdem nominis fluvio, vel Helionis Cœnobium in pago Heliſatia S. Fabiano & S. Felicitati ſacrum, Canoniſſarum celebri loco natarum opulentum Collegium, ad montana Voſagi ſitum: fundatum ac pro 12. Canoniſſis, totidemque Canonicis liberaliſſimè dotatum eſt anno ſalutis 880. vel vt alij volunt 888. à Richarde Scotorum Regis filia, Caroli Craſſi Imperatoris conjuge, quæ à viro repudiata ibi vixit, mortua & ſepulta eſt. Bruſchius.

S. Mangi. *Præpoſitura S. Mangi*, quæ erat è regione Sangallenſis Baſilicæ, *Præpoſituræ Epiſcopicellenſis* ([illegible]) fundator extitit Salomon Baro de Ramſchuuarg Abbas Sangallenſis & Epiſcopus Conſtantienſis, anno ſalutis 889. vel iuxta Stumpfium in Heluet. Annal. 898.

Gigniacenſe. Cluniacenſe. *Gigniacenſe & Cluniacenſe Cœnobia* Berno Comes Burgundiæ exſtruxit anno reparatæ ſalutis 895. Sigeb.

Abhæc Irene hoc ſeculo in inſula Principis monaſterium ædificauit, & Bardanes in inſula Prima, iuxta Paulum Diaconum lib. 24. rerum Rom.

CAPVT XXVIII.

Errores ac ſuperſtitiones multæ, variæ & horribiles, quæ in vitam MONASTICAM *ſecundæ huius Claſſis irrepſerunt.*

ERRORES qui in vitam monaſticam in ſuperiori Claſſe irrepſerunt, in hac non ſolùm ſunt retenti & confirmati, ſed alij inſuper ijs acceſſerunt.

ERROR PRIMVS.

Ordines Monachorum nominari cœperunt à primis fundatoribus. HActenus nominati ſunt Monachi vel à locis in quibus habitârunt, vel à majoribus ac vitæ genere: videlicet, *Anachoretæ*, *Eremitæ* & *Monachi* quod à converſatione hominum ſegregati ſoli in deſertis & ſolitudinibus habitarent: *Mandritæ* à mandris, id eſt, ſpecubus & antris ſeu cavernis. *Troglodytæ* etiam, ob eandem cauſam. *Cœnobitæ*, quod in ſolitudinibus multi ſimul viverent in vno contubernio *Tabenenſiotæ* à Tabenna, ſive Tabennenſi Inſula Thebaidis. *Remboth*, quòd

quòd ſuo arbitrio bini & bini viuerent ſine legibus: Item *Sarabitæ, Gyrouagi, Circumcelliones & Circulatores* ob eandem cauſam. In hac verò Claſſe & ſequentibus nominari cœperunt à primis fundatoribus ſeu inſtitutoribus Ordinum: nempe *Benedictini, Apoſtolici, Gregoriani, Auguſtiniani, Franciſcani, Dominicani*, &c. à Benedicto, Apoſtolis, Gregorio, Auguſtino, Franciſco, Dominico, &c.

Refutatur hic error.

Impium eſt autem & à profeſſione Chriſtiana alienum, à quoquam alio, quàm à Chriſto verè Catholicos & Chriſtianos nominari. Vnde D. Hieronymus contra Luciferianos ſcribit, *Sic ubi audieris eos, qui dicuntur Chriſtiani, non à Domino Ieſu Chriſto, ſed à quoquo alio nuncupari, vt Marcionitas, Valentinianos, ſcito, non Eccleſiam Chriſti, ſed Antichriſti ſynagogam eſſe.* Et Chryſoſtomus Homil. 33, in Acta Apoſt. *Illi*, inquit, *habent quoſdam, à quibus appellantur. Prout enim hæreſiarcha nomen, ita & ſecta vocatur: nobis autem nullus vir nomen dedit, ſed fides ipſa.* At Benedicti, Franciſci &c. Ordines, non habent Chriſtum authorem, alioquin omnes Benedictini Chriſtiani eſſent, quod nec aduerſarij verum eſſe concedunt. Deinde ſi Chriſtum haberent authorem, cur ab alijs diù poſt Chriſti natiuitatem inuenti dicuntur? Cur nouas additiones poſtulârunt? cur denique nouâ opus habuere confirmatione.

ERROR II.

Carniū eſus à Benedicto ſuis Monachis prohibetur.

Benedictus in Regula ſua eſum carnium in ſuis Monachis damnauit, ab eoque abſtinere prorſus ipſos voluit, infirmis vel ægrotis exceptis. Sic enim, inquit, cap. 36, *Carnium eſus infirmis omninò debilibuſque pro reparatione concedatur. At vbi meliorati fuerint, à carnibus more ſolito omnes abſtineant.* Et cap. 39, *Carnium verò*, ait, *quadrupedum omninò ab omnibus abſtineatur comeſtio: præter omninò debiles & infirmos.* De eodem exſtat decretum Fructuoſi Epiſcopi, de Conſecratione diſtinct. 5, Carnem. *Carnem*, inquit, *cuiquam Monacho nec guſtandi, nec ſumendi eſt conceſſa licentia: non quod creaturam Dei indicemus indignam, ſed quòd carnis abſtinentia vtilis & apta Monachis æſtimetur: ſeruato tamen moderamine pietatis ergo ægrorum neceſſitudines.*

Quod ſi quis Monachus violauerit, & *contra ſanctionem Regulæ vſumque veterem veſci carnibus præſumpſerit, ſex menſium ſpacio retruſioni & pœnitentiæ ſubiacebit.* Hinc morem abſtinendi à carnibus adhuc Caroli Magni temporibus in Caſſinenſi Cœnobio in vſu fuiſſe ex Theodomari Abbatis literis patet. Cumque parum fideliter progreſſu temporis hæc Benedicti ſanctio obſeruaretur, ideò Gregorius VII Romę in Concilio, Monachis, præcipuè verò Benedictinis, vt ſanctioribus, in vniuerſum rurſus carnes prohibuit: reliquis verò, vt imperfectioribus certis tantùm diebus prohibitionem illam impoſuit. Otho etiam Friſengenſis lib. 7, c. 35, clarè teſtatur, ſuo adhuc tempore, hoc eſt, circa annos Chriſti 1140, omnes Monachos communiter à carnibus abſtinuiſſe. Hæc verò lex ita prodigioſè violata eſt hodiè, vt nō iniuriâ Polydorus Vergilius lib. 7, de Inuent. rerum cap. 2, de eo ita conqueratur: *Monachi qui hodiè continēter carnibus veſcuntur, quorum numerus vbiq; gentium extra Italiam ingētiſſimus eſt, perpetuò ægrotēt neceſſe eſt, niſi velint impudenter fateri, ſe cōtra ſuas leges facere. Atq; ita monaſtico inſtituto, vt humana, haud diù inuiolata ſtetere hominum moribus in deteriora inclinantibus, ac diuitijs pietatem, quæ vt mater illas à principio Ordini pepererat contaminantibus.* Hęc ille.

Contrà prohibitionem eſus carnium. Origo prohibitionis carnium Manichæi.

Quòd autem Benedictus Monachis ſuis carnium eſum in perpetuum prohibuit, earumq; vſū in cibo prorſus damnauit, eo ipſo veterum nonnullorum hæreſes, iam olim damnatas, quaſi ab inferis reuocauit. Nam circa annum Domini 280, Manichæi inter multos alios errores, etiam hunc ſparſerunt: *Ab omnibus animantium carnibus, abſtinendum eſſe, imò nec oua ſaltem ſumenda, nec lacte veſcendum, hæc enim omnia natura mala & immūda eſſe, vel commixtione gentis tenebrarum inquinata*, ſicut inquit Auguſtinus contra Fauſtum Manichæum lib. 6, cap. 6, & lib. 30, cap. 5, vel quòd de occiſis carnibus fugerit diuina ſubſtantia referente eodem de hæreſibus. Et electis quidem ſuis (tāquam perfectioribus) ſimpliciter eſu carnium, ouorum & lacticiniorum interdixerunt: auditoribus verò ſuis tanquam imperfectioribus, illa edenda concedebant, vt indicat Auguſtinus, lib. 5, cap. 5, contra Fauſtum. Hæc veriſſima eſt Origo; vnde poſteà à Monachis, tanquā perfectioribus, ſub alio prætextu, ſtrictior abſtinentia à carnibus, quàm à reliquo vulgo tanquam imperfectioribus iniuncta fuit. Quia verò Auguſtinus ſubinde opponit Manichæis, nō vſū carniū, ſed luxū in culpa eſſe: videtur Manichæi fundamētum ſuę opinionis inde exſtruxiſſe: Si carnes & vinū cauſa ſūt vitioſarū cupiditatū in veſcēribus: ſicut multi tradiderūt, cōſequēs igitur erit, illa per ſe eſſe immūda, & cōmixtione gētis tenebrarū inquinata. Sed eſt fallacia παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον.

Priſcillianiſtæ etiam carniū eſum prohibuerunt. Euſtathiani idem fecerunt.

Poſteà circa annos Dom. 380, à Priſcilliano quodā in Hiſpania & Gallia eadē hæreſis reuocata fuit, carnes ſcilicet eſſe immūdas & execrādas, ideoq; ab earū eſu abſtinēdū. Circa annū verò 320, Euſtathius, Sebaſtiæ, Armeniæ Epiſcopus, à carniū eſu abſtinendum eſſe docuit, nō quòd cū Manicheis eas immundas & abominandas eſſe cēſeret, ſed (vt

Sozom. lib. 1. cap. 13.

(vt ipſemet ſatetur in Synodo Grágenſi) διὰ τὴν ἄσκησιν κατὰ θεὸν, hoc eſt, propter exercitationem cultûs diuini. Poſteà inſtitutum illud multi alij etiam amplexi ſunt, & aduerſus alios quos præ ſe contemnebant, ſeſe extollebant, arrogantes ſibi iuſtitiam & perfectionem quandam, ſicut Grágenſis Synodi acta oſtendunt. Hanc ipſam quoq; nec aliam ob cauſam, Monachi, & Carthuſienſes inprimis, carnium eſum rejiciunt, imò damnant. Ioanues enim de Turre cremata in ſuis ad Regulam Benedicti Commentarijs, *Benedictus*, inquit, *prohibet Monachis comeſtionem carnium, propter reprimendas concupiſcentias carnis, & ſtimulos carnis retundendos, qui ex eſu carnium, quo maximè concupiſcentia fouetur & roboratur, magis magiſque inſurgunt.*

Monachi prohibitione carnium imitantur gentiles.

Imitantur etiá Monachi hac in re Ethnicos, qui ſub Saturno, hoc eſt, aureo ſeculo, nullas prorſus carnes comederunt, ſed vniuerſi vixerunt frugibus & pomis, quæ ſponte terra gigneret, auctore D. Hieronymo aduerſus Iouinianum, & Dicæarcho in libris Antiq. & deſcriptione Græciæ Aſclepiades Cyprius, ætate, quâ Pygmaleon in Oriente regnauit, ſcribit, vſum comedendarum carnium non fuiſſe. Chæremon Stoicus de vita antiquorum Ægyptij ſacerdotum ſcribens, narrat, eos ex eo tépore, quo cœpiſſent diuino cultui deſeruire, carnibus & vino ſe abſtinuiſſe: ouũ quoque pro carnibus vitauiſſe, & lac: eorũ alterum carnes liquidas, alterũ ſanguinem eſſe dicentes colere mutato. Brachmanę apud Indos, teſte Euſebio lib. 6 de Præpar. Euangel. nihil animarum edebát. Indorum Magos, ad Solis ſacerdotium euectos, carnibus abſtinuiſſe penitus. Alex. ab Alexand. lib. 4, c. 7, teſtatur. Ioſephus lib. 2, de bello Iudaico, & in lib. 13, & 18, Antiquit. r es deſcribit ſectas Iudæorum, Phariſæos Sadducæos, Eſſenos: quorum nouiſſimos fert ad cœlum laudibus, propreteà quod ab vxoribus ac vicino, &, vt placet Hieronymo, carnibus ſemper abſtinuerint. In Creta, vt tradit Euripides, Iouis Prophetæ non ſolùm carnib, non veſcebantur, ſed ne coctis cibis quidem. Herodatus verò in 1 Babilonios piſcibus olim tantùm victitâſſe dicit Xenocrates autem Philoſophus ex Triptolemi legibus, apud Athenienſes, tria duntaxat præcepta in téplo Cereris Eleuſinæ remanſiſſe ſcribit. Honorandos Patres, venerádos Deos carnibus non veſcendum. Refert Polydorus Virgil. lib. 3, cap. 5, de Inuét. rerum. Orpheus quoq; huiuſmodi vitæ rationem inſtituiſſe dicitur inter ſuos, vt non ſolùm ſáguine pecudũ non inquinarent aras Deorum, verùm ne veſci quidem vllius animantis carnibus ſuſtinerent: ſed libis ac frugibus melle conſperſis ſacra facerent, nec alijs ipſi veſcerétur. Vnde & Plato lib. 6, de legibus, ὀρφικὸν βίον, vitam innoxiam, & à luxu ſanguinolentiſq; dapibus puram appellauit.

Confutatur error de prohibitione Carnium ex verbo Dei.

Validiſſimè autem errores hi & ſuperſtitioſæ opiniones confutantur ſacrarum literarum teſtimonijs. Nam Act. 10, ter ad Petrum dicitur, *Quæ Deus purificauit, tu communia ne dixeris.* Paulus ad Coloſſ. 2, ca. confert inter ſe abrogationem diſcriminis ciborum, quod in veteri lege, voce diuinâ conſtitutũ erat, & decreta iuxta hominũ doctrinas & mandata de non edendis quibuſdam cibis facta, & inde argumétatur à maiore ad minus: Si à Leuitico ciborum diſcrimine, quod tamen præcepto & mandato diuino ſancitũ fuerat, in Chriſto liberi facti eſtis, vt non iam peccetis ſiue ijs ad vſum veſtrum vtamini, ſiue ab ijs abſtineatis: multò minùs ergo alijs decretis, quæ iuxta hominũ doctrinas & mandata prohibent nonnullos cibos, teneri deberis. Idem Paulus Rom. 14, inquit. *Regnum Dei non eſt eſca aut potus*: Id eſt, Vera religio non eſt ſita in diſcrimine cibi aut potûs. Item 1 Cor. 10 *Eſca non commendat nos Deo. Si enim quiduis edamus, ſiue à quibuſdam abſtineamus, nihil ampliùs in regno Dei habebimus.* Et Heb. 13. *Bonum eſt*, ait, *gratiâ ſtabiliri cor, non eſcis, quæ non proſunt his qui in illis ambulârunt*, hoc eſt qui diſcrimen illud ſuperſtitiosè obſeruârunt, poſt reuelatum Euangelium. Rurſum, 1 Tim. 4, diſertè indicat ex Spiritus Sácti ſuggeſtione, fore Spiritus impoſtores in poſterioribus temporibus. qui præcepturi ſint abſtinere à quibuſdam cibis, in hypocriſi, id eſt, ſub ſimulatione externæ ſanctitatis: cùm intus conſcientia ſit cauterio notata. Et dæmoniorum hanc doctrinam nominat. Loquitur autem hic Apoſtolus non tantùm de Tatianis, Manichæis, Priſcillianiſtis & Euſtathianis, vt Pontificij volunt, ſed in genere de omnibus doctrinis prohibentibus nonnullorum ciborum vſum, quocunque tempore poſt Apoſtolos id fiat.

Damnatur hic error Conciliorum teſtimonijs Ancyrana Synodus.

Damnata quoque eſt hæc Doctrina in Concilijs veteris Eccleſiæ in Synodo Ancyrana cap. 14, ſancitum fuit, *vt, qui inter Clericos à carnibus abſtinere velint hanc quidem habeant poteſtatem, ita tamen ne illas tanquam immundas reÿciant, ſed contingant. Eos verò, qui carnes pollutas & abominandas putarent, ita vt nec olera cum carnibus cocta guſtare velint, deponendos eſſe* decernit eodem Canone Synodus. Habita autem eſt anno 308, paulò ante Nicænam Synodam, eique interfuerũt 18, Epiſcopi, vt indicat author lib. Conciliorum. Panuinius in Chron. ponit in annum 316.

Gangrenſis Synodus.

Gangréſis quoq; Synodus anno 324, iuxta Cartanzam celebrata, Euſtathij errorem,

quem

quem ſuprà iudicauimus cap. 2, his verbis damnauit: *Si quis eum, qui carnem (excepto ſanguine idolothyto & ſuffocato) ex fide cum religione manducat, condemnârit, veluti ſpem propter huiuſmodi perceptionem non habeat, anathema ſit.*

Ioannes Quintinus refutatur.

Ioannes Quintinus in explicatione huius Canonis admodum laborat, vt hoc fulmen Canonis huius à Pontificiorum capitibus depellat: contendit enim, Synodum loqui de Tatianis, Manichæis, Priſcillianiſtis & Euſtathianis, contra quos nominatim hęc Synodus fuerit conuocata, illorumque errores damnârit. De his ipſis quoq; ſcripſiſſe volunt Papiſtæ Paulum, *forè ſpiritus impoſtores poſtremis temporibus, qui ex Diaboli inſtinctu precepturi ſint abſtinere à quibuſdam cibis in hypocriſi*, &c. 1, Tim. 4. Hos inquiunt, de Tatianis, Manichæis, Priſcillianiſtis & Euſtathianis, non de Papiſtis dictum eſt. Sed quàm firmum ſit argumentum videbitur ſi in formam redigatur.

> Paulus dicit, forè ſpiritus impoſtores poſtremis temporibus, qui probibituri ſint quoſdã cibos in hypocriſi, & Dæmoniorum doctrinam appellat, eamque damnat Gangrenſis Synodus.
>
> Sed Tatiani, Manichæi, Priſcillianiſtę & Euſtathiani mox poſt Apoſtolorum tempora hoc fecerunt.
>
> Ergo Tatiani, &c. Dæmoniorum doctrinam protulerunt, ideòque ſunt damnandi illi, non Pontificij.

Nam eſt inſufficiens enumeratio partium. Paulus enim in genere de omnibus his loquitur, qui à quibuſdam cibis iubent abſtinere, quocunque tempore & à quibuſcunque hominibus id fiat; eoſdemque ſimul omnes Gangren. Synodus damnat. Inferendum ergo fuerat. Quicunque ergo nonnullos cibos rejiciunt, damnant & prohibent, ſiue illi ſint Tatiani, Manichæi, Priſcillianiſtæ, Euſtathiani, ſiue Papiſtæ, Monachi aut alij, doctrinam Dæmoniorum proferunt, ac iurè ſunt damnandi. De ſimilibus enim idem eſt iudicium. Et perinde hæc eluſio, ac ſi quis argumentetur: Quod Paulus ſcribit de ſcortatione & ſcortatoribus, impletum eſt ſuo tempore in Corinthiis: Ergo ad noſtri vel alterius ſeculi ſcortatores nihil omninò pertinet: qua ratione in vniuerſum à noſtræ ætatis hominibus Sacræ Scripturæ præcepta rejici poſſent.

Carnium eſus res non mala.

Eo ipſo quoque, quòd infirmis ac ægrotis Fratribus carnium eſum concedit Benedictus, haud obſcurè fatetur, edere carnes rem non malam & à Deo prohibitam eſſe. Nam, vt Thomas ipſe in quodlibeto 1, artic. 20, argumentatur, *nulla res mala concedenda alicui ratione cuiuſcunque infirmitatis*: comedere autem carnes conceditur à Benedicto ratione infirmitatis: ergo pro re mala non habuit Benedictus eſum carnium. Et ſi verùm eſt quod dicunt iſti, ob eam tantùm cauſam Benedictum eſum carnium probibuiſſe Monachis; vt faciliùs reprimere poſſent carnis concupiſcentias & eius ſtimulos retundere; non iniuriâ ſanè mirum, quum Timotbeus vino potiùs, quàm vllis alijs cibis ad domandam carnem abſtinuiſſe dicatur, cur veteres Monachi vino potiſſimùm non vterentur. Prętereà quum totâ diſtinctione 35, vini incommoda atque pericula varia enumerantur à Gratiano; maximèque ſanctioribus viris cauendum præcipiatur: denique quum Prouerb. 31, ſerium aliquid acturis vinum interdicatur: mirum, inquam, aliquis non iniuriâ videbitur, nullos Monachos poſterioribus ſeculis etiam abſtinentiſſimos & rigidiſſimæ vitæ Regulam profeſſos, vino tamen abſtinere noluiſſe: niſi fortaſſe Diuum Bernardum excipias, qui ſe vino docet abſtinuiſſe. Cum Diuus Paulus Ephes. 5, in hoc vno cibi genere ἀσωτίαν & laſciuiam ineſſe teſtatur potiùs, quàm in reliquis omnibus cibis. Ex quo apparet Monachiſmum noſtri temporis meram hypocriſim eſſe, in quo non vera abſtinentia præſcripta eſt, ſed ſola tantùm oſtentatio & abſtinentiæ vmbra; cùm vino potiùs quàm carne eſſet illis abſtinendum, ſi verè carnem contundere ſtuderent.

Error III.

In monaſteriâ Principes expiandi peccatâ gratiâ conceſſerunt.

Tertia ſuperſtitio, quę in hac Claſſe in vitam Monaſticam irrepſit, hæc eſt, quòd ea poſt ſexcenteſimum à nato Chriſto annum in tanto pretio cœpit eſſe, vt non ſolùm monaſterijs & habitationibus Monachorum omnia loca repleta fuerint paſſim, mirâ hominum ad ſuperſtitionem promptitudine; & prodigâ liberalitate: ſed etiam in ea nonnunquam Reges & Principes, relictis ſplendidiſſimis aulis ſeſe receperint: in quibus tandem profligato pietatis ac religionis ſtudio, ſtupra & vagæ effuſæque in omni intemperantia libidines exortæ ſunt. Vt rectè quidam dixerit: *Vitaliani Papa tempore circa annum Chriſti ſexcenteſimum ſexageſimum tria magna mirabilia facta eſſe: Monachorum Cœnobia erecta: Reges in Monachos tonſos: & quotidianam ſcortationem in ſanctum ſtatum canonizatam eſſe*: ſicut teſtatur Balæus de Script. Britan. Cent. 1, in Vitalliano.

BB 2 Quod

Quod de Regibus & Principibus eorumque liberis diximus, quòd relictis ſplendidiſſimis aulis ac mundi voluptatibus, ſe in monaſteria contulerint, nemini dubium eſſe debet, nec probatione egere puto, exépla enim in omnibus hiſtorijs exſtant. Idem etiam feciſſe leguntur interdum Epiſcopi, qui Epiſcopali functioni ſeu muneri otium in Cœnobijs prætulerunt.

Etſi veró ab initio hoc pio zelo fecerint, tædio nimirum mundi & politicæ adminiſtrationis, moleſtiarum pleniſſimæ, ſuperſtitio tamen acceſſit tandem, quòd exiſtimarent, ſe in Cœnobijs pœnitentiam agere, pro peccatis ſuis ſatisfacere, Deiq; gratiam ac vitam æternam externis quibuſdam exercitijs promereri poſſe. Ita enim Gregorius M. ſcribit, lib. 9, indict. 4, Epiſt. 39. *Duobus modis*, inquit, *ſancti viri* (intelligit autem eos qui relicto ſeculo & honeſto coniugio, monaſterium ingreſſi ſunt) *etiam à licitis ſoleant abſtinere: aliquando vt merita ſibi apud omnipotentem Deum augeant: aliquando verò vt anteacta vitæ culpas detergant.* Hac verò doctrina & perſuaſione multùm detrahitur miſericordię Dei & gloriæ Chriſti, cui ſoli omnia dona, maximè autem ſpiritualia accepta ferri, iuxta doctrinam verbi Dei, debent. Paulus enim ad Rom. 5, ait, *per Chriſtum contingere, quòd fide perducamur in gratiam, in qua ſtamus & gloriamur ſub ſpe gloriæ Dei.* Idem 1, Cor. 1, *Chriſtus*, ait, *factus eſt nobis ſapientia à Deo, iuſtitia, ſanctificatio & redemptio.*

ERROR IV.

Monaſteria facta Carceres & Exiliorum loca.

FActa ſunt quoq; Cœnobia ſeu monaſteria in hac ſecunda Claſſe quaſi carceres & exiliorum loca, in quæ relegabantur ſeu detrudebantur, aut facinoroſi & ſeditioſi, vel opinione ſaltem tales. Vide exempla apud Centuriatores Magdeb. Centuriâ 6, col. 353, & Cent. 8, col. 398. Item Centuriâ 9, col. 272. Cent. 11, col. 328. Aut ab Imperio ac Magiſtratu remoti. Exempla exſtant apud Cẽturiatores Magdeb. Cent. 8, col. 398. Item Cent. 9, col. 271, & 272. Ita Ludouicus II, Ludouici Pij filius, captum Patrem & aliquandiu circunductum, intruſit in monaſterium Sueſſioni, anno Imperij Ludouici 19. Carolum Fratrem relegauit Brumiam, quod fuit monaſterium in Lotharingia: nouercam Dertonam in Italiam: Philippus Menlathõ lib. 4, Chronic. in Ludouico Pio. Vel aliâ aliquâ dignitate ſuâ exuti. Exempla habes in Eccleſiaſtica hiſt. à Magdeburgen. collecta Cent. 8, col. 398, & Cent. 9, col. 272, & 273. Nec deſunt etiam exempla hoc noſtro ſeculo. Iuxta hunc enim morem, longâ conſuetudine firmatum, ab initio Gallicorum bellorum à Guiſijs ſub ſpecie Religionis excitatorum, ſtatuerunt ijdem Guiſiani Nauarræ Principem, nunc D.G. Galliæ Regem Henricum IV, atq; Annam Mommorãtium equitum magiſtrum in D. Dionyſij monaſterium detrudere, ne dolis & technis ipſorum obſtarent.

Cœpit autem hic mos ſeu conſuetudo, detrudendi homines exilij vel pœnæ loco, maximè ſub Clodoueo M. Frãcorum Rege, Stumpfio teſte in Annal. Heluet. libro 3, cap. 60. Fuit is ſæuus, immitis ac truculentus Princeps, qui leui de crimine ſuſpectos quoſuis trucidare iuſſit, paucis quibuſdam ex ſingulari gratia in monaſteria detruſis: ibidem. *Origo erroris huius.*

ERROR V.

EX hac verò conſuetudine ſuperſtitioſa alia quoq; nata eſt, vt nimirum parentes interdum ſuos liberos etiam inuitos & refragantes monaſterijs mancipârint, & ante annos diſcretionis in ea intruſerint, vnde poſtmodùm, ſi ad annos pubertatis veniſſent, illis, maximè id expetentibus, exire non ampliùs licuit. Defendit hunc errorem Gregorius M. ad Auguſtinum Anglorum Epiſcopum ita ſcribẽs: *Addidiſtis adhuc, quòd ſi mater vel pater filium filiamue intra ſepta monaſterij in infantiæ annis ſub regulari traderent diſciplina: vtrùm liceat eis, poſtquam ad pubertatis annos inoleuerint egredi & matrimonio copulari: hoc omninò deuitamus, quòd nefas eſt, vt (oblatis à parentibus Deo filijs) voluntatis frena relaxentur.* Et in Synodo Toletana 4, ita ſancitur: *Monachum aut paterna deuotio, aut propria profeſſio facit. Quicquid horum fuerit, alligatum tenebit. Proinde his ad mundũ reuertendi intercludimus aditum, & omnes ad ſeculum interdicimus regreſſus.* Repetitur & confirmatur à Clemente III, in Decretalibus lib. 3, tit. 31, cap. 12. Iſidorus quoq; in eandem ſententiam ait. *Quicunque à parentibus proprijs in monaſterio fuerit delegatus, nouerit ſe ibi perpetuo manſurum. Nam Anna Samuelem puerum ſuum natum & ablactatum Deo pietate obtulit: qui & in monaſterio templi, quo à matre fuerat deputatus, permanſit, & vbi conſtitutus eſt deſeruiuit.* Approbauit eundem errorem etiam Triburienſis Synodus his verbis: *Quem progenitores ad monaſterium tradiderunt & in Eccleſia cœpit legere & canere, nec vxorem ducere, nec monaſterium deſerere poterit: ſed ſi diſceſſerit, ſi tonſuram dimiſerit, rurſus tondeatur. Vxorem ſi vſurpauerit, dimittere compellatur.* *Liberi à Parentibus in monaſteria detruſi.*

Et Alexander III Belluacenſi Epiſcopo ita ſcripſit: *Si à parentibus fuerit oblatus, ſeu annũ 14 compleuerit, cum religionem intrauit, ſeu paſt 14 annum profeſſionem à ſe priùs factam ratam habuerit, eum ad eandem, vel ad aliam religionem tranſire compellas.* Decretal. lib. 3, tit. 31, ca. 11. In Vuormaciẽſi deniq; Synodo anno 868, habita, cap. 22, pręcipitur, *ſi Pater, filiũ, filiãq; intra ſepta monaſterij in infantiæ annis ſub regulari tradiderit diſciplina, vt non liceat eis, poſtquam ad pubertatis peruenerint annos egredi, vel matrimonio copulari, ſed in religionis habitu cultuque* VELINT NOLINT *permanere cogantur.*

Conſuetudo detrudendi liberos & quoſcunque homines in monaſteria Ethnicorum ſimilis.

Mos autem hic detrudendi in monaſteria non ſolùm liberos, verùm quoſcunq; homines, etiam inuitos tanquam in carcerem pœnæ aut exilij, ſiue etiam Religionis cauſâ, haud abſimilis eſt Ethnicorum conſuetudini, apud quos ſuperſtitionum licentia eo vſq; progreſſa fuit, vt non minimam cultûs diuini partem in hoſtijs humanis ponerent, ijſq; Deum placari putarent. Equidem Tauri Schytiæ aduenas Dianæ pro hoſtijs immolabant, pręſertim naufragos, & (vt Athanaſius inquit) quos prouidentia eripuerat, hos ipſi iugulabant. In Aſia Laodicæi Mineruæ Virginem mactabãt: Arcades Ioui Lycæo puerum, Phœnices autem & Carthaginenſes ex Principum filijs aliquem deligebant, quem regio ornatu Saturno hoſtiam facerent. Et cùm a ſacris iſtis abſtinere cœpiſſet, poſteà victi ab Agathocle, Deos ideò ſibi iratos arbitrari, vt numen placarent, ducẽtos nobilium filios ad aras mactâſſe feruntur. Apud Arcades item, Dionyſij templum fuit, in quo puellæ ad aram flagellabantur ad necem, ſicuti & Spartę pueri ad aram Orthiæ Dianæ. Traces Zamolxim, quem Deorum maximum putârunt, nõ aliâ ratione ſibi propitium fieri arbitrabantur, quàm ſi ad aram facili lancearum ictu homo concideret. Atq; Iulius Cęſar lib. 6, Comment. de bello Gallico ſcribit, *quòd Galli; ſi qui ſint affecti grauioribus morbis, quiq; in prælys periculiſq; verſentur, aut pro victimis homines immolent, aut ſe immolaturos vouent. Alios immani magnitudine ſimulachra habere, quorum contexta viminibus membra viuis hominibus compleant, quibus ſuccenſis circumuentos flammâ exanimatoſq; immolari homines.* Alia huiuſmodi multa olim apud gentes diuerſas in vſu fuerunt. Sed & noſtro ſeculo huius impietatis veſtigia exſtant apud Canibales & Antropoſagos, qui captos non abſq; ſolenni ritu mactare, & ex illorum carnibus epulas ſacras inſtituere conſueuerunt. Et conſtat ab Hiſpanis nouum orbem luſtrantibus, inſulam repertam eſſe, quàm illi à Carolo Carolinam dixerunt, in qua frequentes viderunt ſtatuas æneas ſuorum Deorum, quibus illi infantes & puerulos, quos immolare ſtatuerant, incluſos, igne admoto, crudelitate neſariâ necârunt. Sed & in Scripturis Moloch mẽtio fit, qui quòd genituræ pręeſſe crederetur, à ſuperſtitioſis hoſtijs infãtũ colebatur.

Iſraëlitæ quoq; filios ſuos ſtatuis æneis includentes immolarunt.

Et ſanè mirum videri poterat, homines cõtra naturæ leges eò vęſaniç deueniſſe, niſi Dei populum eadẽ factitâſſe ſciremus, cùm tamen legem à Deo accepiſſet, quâ impietas hæc non abſq; diris cõminationibus prohibetur. Hoc verò apud Iſraëlitas in vſu fuiſſe, ſacra hiſtoria teſtatur, & Manaſſem Regem filium ſuum per ignem traduxiſſe legimus. 2, Reg. 17, & 21, & 23. Imò locus erat publicus in valle filiorum Hinnon (quem à ſono tympanorum, quæ ne puerorum eiulatus exaudirentur magnâ contentione intereà pulſabant, Tophet dixêre) cruentis hiſce ſacris deſtinatus, quem Ioſias demùm ſuſtuliſſe fertur. Eadem ergo ſuperſtitio in hac ſecunda Claſſe obſeruata fuit, & ſequentibus ſeculis magis magiſq; inualuit, quando nimirum multi filios & filias ſuas monaſterijs, haud aliter quàm olim Ethnici ſuos ſtatuis æneis, incluſerunt, vbi non minùs libidinum flammis vſti ſunt, quàm qui olim in Tophet immolabantur. Et quos pudet filios ſuos vel verbi & Eccleſiæ miniſterio conſecrare, vel artificijs manuarijs addicere, filiaſque opificibus manuarijs elocare, ij in eò non gloriam modò, ſed Religionis quoque præcipuam partem conſiſtere putant, ſi illos ſuperſtitionibus fœdiſſimis mancipent.

Confutatur hic error.

Improbârunt igitur hanc, non dico inhumanitatem, ſed plus quàm belluinam feritatem, alij quàm plurimi. Leo enim Papa ſanciuit, *Puellas; quæ non parentum coacta imperio, ſed ſpontaneo iudicio virginitatis propoſitum atq; habitum ſuſceperint, ſi poſteà nuptias elegerint, præuaricari,* &c. vnde colligitur, Papam hunc ſenſiſſe, ſi coactæ habitum virginitatis ſumpſerint, ſine præuaricatione ipſum deſerere poſſe. Idem etiam ſanciuit Eugenius Papa in Synodo quadam, vt referunt Hermánus Schædelius, Supplemẽtum Chronic. lib. 20, §, 1, cap. Si qui & Gratianus 20, q. 2, quo loco Gratianus *hæc de nubilibus puellis tantùm intelligenda* dicit, Reſpondeo, ſi nubilis puella contra ſuam voluntatem tradita monaſterio, inde exire tutſus poteſt, cur nõ multò magis liceret hoc ei, quæ à parentibus monaſterio oblata fuit in infantia, hoc eſt, in illa ætate quæ rerũ eſt imperita, & virium ſuarum neſcia? Deinde hæc de filijs & puellis iuuenculis quoq; intelligi debere, teſtimonijs aliquot ſummorum, vel ipſorum Pontificiorum iudicio, virorum. & decretis Cõciliorum probabo. Marcellus enim Papa ita ſaxit: *Illud ſtatuẽdũ eſſe cẽſemus, vt ſi in mi-*

nori ætate filij monaſterio oblati fuerint, vel ſacram tonſuram, vel velamina ſuſceperint: dignum quidem duximus, vt 15 anno à Prælatis moniti verbis inquirantur, vtrum in ipſo habitu permanere cupiant an non? Si permanere profeſſi fuerint, vlterius pœnitendi locum minimè amplecti poſſunt. Si verò ad ſecularem habitum reuerti voluerint, redeundi licentia nullo modo denegetur, quòd ſatis inutile eſt, vt coacta ſeruitia Domino præſtentur: licet hic Canon paleę titulo à Gratiano ornetur. Carolus M quoq; in ſuis legibus cauit, *vt infantulæ ætatis puellæ non velentur, ne in infantia annis promittant cuius ipſas poſteà pæniteat*: idemq; conſtituit, *neminem inuitum cogendum eſſe, vt promittat de ſtabilitate permanendi in Cœnobio*. Et Cœleſtinus III Papa circa annos Chriſti 1193, ijs qui in pueritię annis monaſticam profeſſionem amplexi ſunt, decreto permittit, cum ad maturiorem peruenerint ætatem, ad ſeculum redire. Sed adſcribam eius verba *Noſtris*, inquit, *auribus relatum eſt, quòd cum N. N. miles ſe cum filio ſuo diſcretionis annos nullatenus attingente, ad quoddam monaſterium cum bonis ſuis contuliſſet, dictum filium ſuum fecit habitum ſuſcipere Monachalem*. Et mox: *Quod ſi dictus puer ad annos diſcretionis peruenerit, & habitum retinere noluerit Monachalem, ſi ad hoc induci nequiuerit, non eſt vllatenus compellendus: ſed tunc liberum ei erit dimittere illum, & bona paterna quæ ipſi ex ſucceſſione prouenium poſtulare*, vt eſt videre in Decret, lib.3, tit.31, cap.14. In Carthaginenſi 3 Concilio, cui D. Auguſtinus quoq; interfuit, decretum fuit, *vt pueri Eccleſiæ oblati, cum ad pubertatem prouenniſſent, aut ducerent vxores, aut caſtitatem vouerent*. In Toletana deniq; Synodo 10 cap.6, ſancitum fuit, *ne parentes liberos ſuos ante annum ætatis decimum* (Gratiano 20, q.2. Si in qualibet habet annum 14, alij 18.) *monaſterijs tradant, ne fortè ex iuuenilis inſcitia promittant, cuius poſteà, confirmato eorum iudicio, ipſos pœniteat*.

Iſidoro reſpondetur de Anna pro Samuele filio vouente.

Quod autem Iſidorus Annæ exemplum ad defendendum errorem hunc objicit, quę pro Samuele filio vouit: Reſpondeo, à particulari ad vniuerſale non procedere argumentum. Deinde, niſi peculiarem Anna à Deo afflatum habuiſſet, non potuiſſet vouere, vt Samuel per omnem vitam in tabernaculo Domini ſeruiret: quandoquidem lex Dei certo quodam ſpatio annorum, nimirum quinquagenario, à miniſterio abſoluebat. Tertiò, pro paribus ſumit Iſidorus quæ ſunt imparia multumq; differunt Nazaræorum enim inſtitutum, quo voto Samuelem Anna deſtinauit, approbatum fuit à Deo in Veteri Teſtamento. Monachatus autem cui multi liberi à parentibus mancipantur, nullum vel teſtimonium vel approbationem in verbo Dei prorſus habet.

ERROR VI.

Sponte ac volentibus monaſterium ingreſſis non licebat amplius exire inde.

QVod ſi verò in hac ſecunda Claſſe vtriuſq; ſexûs aliquis non coactus & inuitus, ſed ſpontè ac volens circa & poſt pubertatis annos, monaſterium ingreſſus fuiſſet, tùm verò illi exire inde & ad ſeculum reuerti prorſus non licebat. Monachus enim in Miſſa, quæ Maratoclis nominatur, ex monaſterio fugiens, à Gregorio M. in monaſterium iubetur retrudi, lib.12, Epiſt.20. In Concilio Toletano 4, anno 631, habito, ſancitur, cap.48, *vt Monachis admundum reuertendi intercludatur aditus*, 20, q. Monachum. Reperitur & confirmatur in Synodo Toletana 6, cap. 6.

Nec his qui monaſteria propter pœnitentiam agendam ingrediuntur, inde etiam exire licet.

In eadem Toletana 4 Synodo, cap. 54, ſtatuitur, *vt ſi quis ex ſecularibus pœnitentiam agendi gratiâ ſeipſum totonderit, & in monaſterium abierit, non inde egrediatur: ſi minùs, reuocetur. Si verò aliqui admoniti ad pœnitentiam reuerti noluerint, vt veri Apoſtatæ coram Eccleſia anathematis ſententiâ condemnentur*. Idem etiam ſtatuitur in eadem Synodo cap. 55, de ſanctimonialibus Viduis ac Virginibus: quæ iam mutato habitu ſeculari, ſub religioſo cultu in conſpectu Sacerdotis & Eccleſiæ apperuerunt, poſteà verò propoſitum mutare volunt. Vide etiam Synodi Toletanæ 6, cap.7, Leo quoque 4 Papa ſanxit in Concilio Rom. cap. 33, *vt ſicut præter ſuam voluntatem intruſi in monaſteria retinendi non ſint inuiti, nec ſponte monaſterium ingreſſis licere inde egredi, etſi nondum fuerint conſecratæ*, tomi Concil. Luithprandus. Liber Decretorum Leonis cap.28, Epiſtola Zachariæ 1 Papæ ad Pipinum & Epiſcopos Franciæ in Synodo Triburienſi anno 895, iuxta Reginonem, vel iuxta Sigeb. anno 899, habita, cap.24, ſtatuitur: *Si Virgo etiam ante 12, annum ætatis ſponte & propriâ voluntate velamen ſanctum ſibi impoſuerit, vt velata permaneat, licet patronus eius eam repetere velit.*

Etiam circumuento à Monachis monaſterium non licet relinquere.

In Cabillonenſi Synodo anno 813, iuxta Sigeb iuſſu Caroli M. habita, præcipitur, ca. 7, *vt licèt quidam ab Abbatibus & Monachis, auaritia, & turpi lucro inhiantibus, vanis promiſſionibus illecti, vel quibuſlibet machinationibus perſuaſi, mentiſq; inopes effecti, comam depoſuerint, monaſticen profiteri cœperint: nihilominus tamen ijs monachatui valedicere & Cœnobium relinquere, fraude quoque comperta, nullo modo licere; ſed in eo quod cœperint, vt perſeuerent cogendos eſſe.*

Confutatur hic error.

Suprà autē indicauimus ex Hieron. & Eraſmo, in prima Monachatûs Claſſe, hoc eſt,

à pri-

à primordio cœnobialis vitæ, fuiſſe cuique monachorũ commutandi poteſtatem liberã quò vellet: & ſi quem forè ſui inſtituti pœnituiſſet, totam demum pœnam fuiſſe inconſtantiæ notam. Id quod etiam teſtatur Polyd. Virgil. de Inuent. rerum, lib. 7. cap. 1.

Moris etiam fuiſſe liberos eximendi è monaſterijs circa annos Chriſti adhuc 575. ex ea narratione apparet, quæ apud Turon. lib. 6. hiſt. cap. 34. extat de Chilperico Rege Francorum. Is enim in Pictauienſe monaſterium filiam tradiderat, quam quidem inde rurſum volebat eximere & matrimonio iungere: verum illa ab alijs ſeducta hoc obedientiæ officium patri detrectauit.

Adverſatur quoque his mos retinendi in monaſterijs Cœnobitas inuitos, decretis Eugenij Papæ & Caroli Magni Adhæc Triburienſis Synodus decreuit, *ſi puella ante 12. annos ætatis ſponte ſuâ ſacrũ ſibi velamen aſſumpſerit, poſſe ſtatim parentes vel tutores ad factum irritum facere ſi voluerint.* Si parentes hoc poſſunt, cur non verbum Dei poſſet homines cuiuſcunque ætatis, vanâ perſuaſione circumuentos, ab hoc inſtituto auocare?

Præterea non ab omnibus ſemper & vbiq; hæc ipſa conſuetudo in maiori etiam ætate obſeruata legitur. Circa annum enim Domini 724. in Augia Diuite (Reychenouw) nobiliſſimo Benedictinę profeſſionis monaſterio, alijſq; plurimis, liberum fuit & integrum Principum, Comitum ac Baronũ liberis in eo bene inſtitutis & educatis, prodire iterum, & vel vxores ducere, vel aulas Principum, vel etiam militiã ſequi: Bruſch. de Monaſt. Germ. Et ante hæc tempora etiam circa annos Chriſti 637. Dagobertus Francorum Rex Monialem duxit Nanthildem. Stumpf. Chron. lib. 3. cap. 78. de Rachiſio Fratre Aiſtulphi, Liber Pontificalis & Mutius lib. 7. referunt, quod deſerens monaſterium, arma contra Deſiderium cœperit ad occupandum regnum.

Anno Domini 821. Buconiæ Cœnobium Monialium nobiliũ in Germania ædificatũ fuit: ex quo exire & honeſtè nubere omnes poterãt, exceptâ Abbatiſsâ, cui id non licebat propter Pontificis benedictionem. Pontificis ergo benedictio cum ſcortationibus locum habere poterat, Chriſtianũ verò cõiugium non item: Balæus Cent. 2. cap. 12. in Append. Idem author teſtatur eodem lib. c. 20. Etheluulphum Egberti Anglorum Regis Filium, ſed voto ac profeſſione Monachum, poſt patris mortẽ, Gregorij IV. Rom. Pont. authoritate, votorum omnium vinculis ſolutum, Regem creatum, vxorem duxiſſe, magnâ vi pecuniarũ interueniente: promiſit enim ſe quotannis trecentas auri libras Romam miſſurum, non ſolùm ad ſeruandum perpetuum lumen in D. Petri & & Pauli templis, ſed etiam ad ipſius Pontificis vſum. Factum circa annos Chriſti 847. Si licet hoc ſolutâ pecuniâ, cur non gratis etiam liceret? & Monachi S. Huldrychi Auguſtani Epiſc. vxores ſemper ducebant, vſque ad tempora Hildebrandi ſeu Greg. VII. qui prohibuit nuptias. Balæus Cent. 2. cap. 12. in Append.

Rex Bulgarorum habitum monaſticum depoſuit, cum videret filium ſuum idololatriam gentilium inſtaurare: atque arreptis armis filium capit, & iuniori regnum tradit, atque ipſe ad monaſterium redit, anno 865. Sigebertus. Regino lib. 2.

Godeſcalus, qui inuitus & coactus votũ monaſticum fecerat, in Synodo Moguntina abſolutus eſt. Hatto in Epiſt. ad Otgarium.

Archiepiſcopus Corſentinus in Synodo à Paſchali 2. habita, anno 1111. Cypriani in Latio accuſat Rogerium Siciliç Regem, qui ſe inuitum coegiſſet Monachum fieri. At Papa inquit, *Dona & vocationem abſque pœnitentia eſſe, eam ob cauſã huius controverſiæ dijudicationem ad Abbatem pertinere. Abbas reſpondet, Deum nolle coacta ſeruitia: ideoque debere ipſum religionis habitum præter voluntatem ſuſceptum, ad pedes Apoſtolorum deferre, ac ſi velit, liberè reſumere.* Verùm ipſe exuto cucullo, adduci non potuit, vt rurſum eum indueret. Chron. Caſſinen. lib. 4. c. 15.

Romani etiam Pontifices, aliquos, ſed non niſi mediante pecuniâ, quæ omnia in curiâ Romana poteſt, à ſuo voto abſoluiſſe leguntur. Oratoribus Polonicis Caſimirus Cluniacenſis Diaconus, qui regio ſanguine apud Polonos ortus, & regno eiectus, Monachum agebat, cùm ad auitum reuocaretur regnũ, reſpondet: *Alieni iam ſe iuris factum eſſe, datum ſemel Deo atque ijs quorum ſe poteſtati vltrò ſubjeciſſet, fidẽ fallere non poſſe.* Mœſti hoc reſponſo Legati, ac de ſpe propemodum deiecti, omnia tamen tentanda eſſe exiſtimant. Abbatem monaſterij adeunt, eadem orant, muneribus eius animum emollire conantur. Ab eo ad Pontificem Max. rejiciuntur. Ne eum quidem itineris laborẽ & moleſtiam defugiunt. Romam igitur è Gallijs profecti, à Benedicto IX. vel (vt alij volunt) à Clemente II. impetrant, vt Caſimirus Monachus & Diaconus profeſſionis & ſacramenti religione ſolutus, ad regnum majorum ſuorum redeat, Vxorem ducat & Liberos procreet. Pro hoc autem Polonis iniunctum: Primùm, vt de ſingulis capitibus, exceptis Nobilibus ſiue Equitibus, & qui ſacris addicti ſunt, quotãnis obolus vnus in lucernam perpetuo in ęde D. Petri Romę arſuram pendatur: qui etiamnum S. Petri nummus dicitur. Deinde iniunctum eſt, vt

Poloni Papæ tributarij facti nota cauſâ S. Petri nũmmi.

omnes Poloni rotundâ, in morem Monachorum, tonſurâ capillorum vtantur, nec infra auriculas ritu barbarico quiſquã omnino comam promittat. Item, vt feſtis ſolennibus, dum ſacra peraguntur, ſinguli Equites faſciam lineam candidam in modum ſtolæ, quâ in ſacris vtuntur Sacerdotes atque Diaconi, à collo ſuſpenſam ferant. Suſcipiunt non grauatim præcepta, leges & conditiones Pontificis, legati, & Poloniam omnem ad hæc ſeruãda obſtringunt: *Cromerus* libro 7. *de geſtis Polonorum.*
N. B. Nota autem hic quid hoc facto Pontifex quæſierit: videlicet Imperium mundi, deinde pecunias.

Conſtantiam Guilielmi II. Siciliæ & Aquilæ Regis Filiam, ne filium regni deſtructorem, vt in fatis erat, progigneret, in monaſterium D. Claræ Panormi detruſam, Celeſtinus III. Papa non obſtante voto inde eduxit, & Henrico VI. Imp. penè anum vxorem dedit, ex quo Fridericum peperit, quo iure dotis regnum Siciliæ vltra Pharum obtineret: vt Iacobus de Strada in theſauro antiquitatum, & Simoneta libro 5. cap. 85. annotant. Sic Matthæus quidam Poloniæ Comes Mariam Rameſienſis Cœnobij Abbatiſſam, Stephani Anglorum Regis filiam, Rege ipſo & Magnatibus aſſentientibus, in Vxorem duxit, nihil impediente voto, vt ex Mathæo Pariſio Balæus Cent. 2. Script. Britanniæ in appendice cap. 49. refert, & Sigeberti Continuator, qui indicat, Matthæum hunc Flandriæ Comitem fuiſſe.

Abbatis ſellarũ landabile factum. Si hæc facta ſunt ob pacem regnorum cõciliandam & pecuniam corradendam, cur non potius fierẽt pro ſalute animæ gratis? præſertim cum Chriſtus & vitæ & ſanguini ſuo in ea redimenda non pepercit. Deinde, ſi Pontifex Rom. miſellus homo, educere, quoſcunque libuerit, ex monaſterijs poteſt, cur non idem poſſet ſacroſanctum Dei verbum? Quo loco referre libet veram hiſtoriam, quæ docet quàm ſtulti & ſuperſtitioſi ſint quicunque credant, ſe traditionum humanarum vanitatibus, & voti vinculo ita obſtrictos teneri, vt ne latum quidem vnguem inde recedere audeant, ab iiſdem tamen, interueniente pecuniâ, à Pontifice Rom. liberari & abſolui poſſe. Abbatis cellæ (*Pagus eſt* XIII. *Heluetici Fœderis*) quidam ſupremum Magiſtratum gerens, quem *Landammanum* vocant, commatrem ſuam vxorem duxerat. Quia verò talia matrimonia in Pontificiorum legibus prohibita ſunt, Sacerdos eius loci hoc quoque publicâ benedictione confirmare noluit. Ammanus igitur Romam ad Põtificem proficiſcitur, & quod leges prohibent, id ipſe interueniente auro facilè à Pontifice impetrat. Reuerſus domum oſtenſo priuilegio, ſine mora matrimonium eius benedicitur & confirmatur. Mox verò à Magiſtratu toti gẽti indicitur Concilium, in quo vnanimi omnium conſenſu decretum fuit, vt quod Landammanus pecuniâ impetrâri, ſibi quoque impunè, non expectatâ Romani Pontificis authoritate liceat.

ERROR VII.

Preces vendiderunt. AD hæc preces & Interceſſiones ſuas vẽdiderunt Monachi: & docuerũt, eos Precationum ſuarum reddi participes, qui æris vel beneficij aliquid contuliſſent. Cœpit hic error, vt ſuprà iudicaui, iam tum primorum Franciæ Regum, quos vulgò Clodoueos ſeu Merouecos appellant, temporibus radices agere, pullulauit autẽ & in immenſum excreuit ſub Carolinis, nimirum Carolo Martello, Pipino, Carolo-magno, Ludouico Pio & ſequentibus Imperatoribus ac Regibus, quando non tantum viuis, ſed etiam mortuis ſuam operam precando locârunt: ob eamque cauſam Imperatores, Reges ac Principes non ſolùm plurima hinc inde Cœnobia condiderunt maximis ſumptibus, verùm ea inſuper Prouincijs, Territorijs, Oppidis, Villis, Curtibus, Prædijs, Decimiſque donârunt, vt ex Monaſteriorũ inſtrumentis & Priuilegijs facilè perſpicitur. Ludum tamen & locum hæc quoque dixeris, præ eo quod ſub Mendicantibus poſtea Monachis factum eſt.

Confutatur hic error. Hac autem in re Monachi non vno modò peccârunt. Primò enim orationem, quæ vniuerſæ eſt Eccleſiæ, ſic vendicant ſibi, quaſi eſſet ipſorum priuata. Deinde mercede conducti orant: aut negent hoc fi poſſunt; Tertiò, ſuæ interceſſionis apud Deum, ſæpè volunt eſſe participes, qui vel omnem vitam profligatiſſimè tranſegerunt, vel adhuc in cœno omnis impietatis hærent in terris, & ne tantillum quidem de pœnitentia & emendatione vitæ ſunt ſoliciti. Quartò ſub hoc prætextu domos Viduarum & Orphanorum deuorant, hæreditates intercipiunt, rerum imperitos ſuis facultatibus emungunt, & in monaſteria pro labore, ſtudio ſacrarum literarum & liberalium artium, pro pietate aliiſque virtutibus & honeſtis exercitijs ipſi hac viâ hocque pacto otium, ignaniam, ignorantiam, inſcitiam, auaritiam ſeu habendi cupidinem, hypocriſin, lernam denique omnium vitiorum & malorum introduxerunt. Perſuadere etiam cœperunt in hac Claſſe ſimpliciori-bus Monachi, vt vel ſeſe in Monachatum præcipitent, vel laici maneant, modò ſua bona ac patrimonia monaſterijs largiantur.

Hanc autem impudentiſſimam rapacitatem eorum Cabilonenſe Concilium circa annum Domini 800. ſub Carolo M. Celebratum, ſeueriſſimè coercuit, ac præcepit, *Omnia illa bona ſuis hæredibus, parentum ſtultitiâ, & Monachorum auaritiâ ſpoliatis, omnino reddere.* Ab Alexandro III. quoq; in Lateranenſi Synodò anno 1180. ſancitum fuit, cap. 10. *Ne Monachi pretio recipiantur in monaſteria.*

ERROR VIII. DE FRATERNITATIBVS.

Fraternitates quid. AD errores ſecundæ huius Claſſis referendæ ſunt comprimis *Fraternitates*, quas & *Confraternitates*, *Societates* vel *Sodalitates*, & *Fratrias* appellant. Eæ ſunt mixtum quid, hoc eſt, monſtrum ex Monachis & Laicis. Nam, vt Laur. Surius Carthuſianus tom. 3. de Vitis Sanctorum indicat, multi deuoti ſeculares habitum & Regulam per omnia Religionum ſeu Ordinum Monachorũ aſſumere ſæpe non valentes, & tamen ſocietatem ſeu participationem & communionem orationis & meriti Ordinis alicuius habere immopere expetêres, tunc Sodalitates ſeu Confraternitates inſtituunt, in quibus ſub certis, non tamen rigidis obſeruantijs, ac ſi in ipſo Ordine eſſent, in miſericordiæ, aliarumque virtutum, vt ſibi quidem perſuaſum habent, operibus proficientes, Chriſto & membris eius pia exhibeãt obſequia. Magiſtri, qui his Sodalitatibus præficiuntur, ſtatutis diebus omnes ſocios conuocant ad Ceremonias nonnullas concelebrãdas, ad orandum, pauperes alendos & ſimilia peragenda. In ſupplicationibus publicis procedunt ordine, vt plurimum ſaccis, linoque ora contecti, ſeſe flagello converberant, nudum ac lacerum tergum ferentes, in veræ pœnitentiæ ſignum.

Origo fraternitatum. Originem harum Fraternitatum Polydorus lib. 7. cap. 6. ad Apoſtolos vſque refert atque extendit. *Apoſtoli*, inquit, *ſtatim vt Chriſtus eſt morte affectus, officij memores conuentus facere, prout in Actis patet, cæperunt vbi orando, conſulendo, agendo, rem Chriſtianam propagandam mirum in modum curabant: non ſecus atque illi, qui eorum operà Religionem complexi ſunt, poſtea facere, teſte Tertulliano in Apologetico, qui cap. 39. ita ſcribit, Coimus in cætum & aggregationem, vt ad Deum quaſi manu factâ, precationibus ambiamus orantes. Hac vis Deo grata eſt. Oramus etiam pro poteſtatibus, pro ſtatu ſeculi, pro rerum quiete. Coimus ad literarum diuinarum commemorationem, ſi quid præſentium temporum qualitas aut præmonere cogit, aut recognoſcere, &c. Vnde vſus facilè ad Poſteros manâſſe videtur, vt profani quoque homines cæperint Apoſtolorum more, diuini cultûs causâ inſtituere ſocietates, ſeu, vt ita dicam fraterna charitatis Collegia illiſque Magiſtros dare qui ſtatutis diebus reliquos ſocios conuocarent ad ceremonias nonnullas concelebrandas. Inde tot militum Ordines prodiere. Durauit inſtitutum, abijtque in varias ſocietates, quas vulgò Confraternitates vocant*, &c. Sed inſtitutum hoc Pontificiorum multum diſtat ad Apoſtolorum facto Collegerunt illi cœtus fidelium, quibus Evangelium annunciarunt, cum quibus publicè orârunt, ſacramentis vſi ſunt & pauperum rationem habuerunt: adhæc fraternitate eâ, quæ inter omnes Chriſtianos eſſe debet, contenti fuerunt, de qua in carmine graduum. *Ecce quam bonum & iucundum, habitare Fratres in vnum.* Hypocriticas igitur tales fraternitates ignorârunt penitus: & eas qui hodie quærit, Chriſtum profectò aſpernatur, teſtamentum eius irritum facit, & verè Idololatram agit.

Rectius igitur illi ſenſiſſe videntur, qui vt Polydorus eodem loco teſtatur, Fraternitates has à ſodalitijs Romanorum originem ſumpſiſſe volunt. Cornelius Tacitus enim *ſodales ſacerdotes* Romulum, initâ cum Titio ſocietate, feciſſe ſcribit: vnde *Titij ſodales.* Et tranquillius *ſodales Auguſtales* vocat: ſicut apud Iulium Capitolinum, *Antonianos ſodales* legimus. Plinius refert *Romulum inſtituiſſe Arualium collegium, ſeque duodecimum appellari voluiſſe Fratrem*, vt ſupra lib. 1. cap. 10. pluribus eſt demonſtratum. Durâſſe autem longo tempore iſtiuſmodi Sodalitates apud Romanos, teſtatur vetuſtum marmor apud Tybur, in quo inſcriptum eſt; *Sodales Hadrianales.*

Originem igitur apud Chriſtianos harum Fraternitatum ad Bonifacium natione Anglum, & Germanorum Apoſtolum referunt, qui vixit circà annos Chriſti Domini 730. Magdeburgenſes enim Centuriatores teſtantur Cent. 8. colum. 797. ipſum Sodalitates has primò & inueniſſe, & inſtituiſſe. Quis autem & qualis fuerit hic Bonifacius Balæus indicat Cent. 2. Script. Brit. capite 13. vbi ait: *Reuera à Chriſto nato quiſquam non fuit, qui alteram illam in Apocalypſi beſtiam apertius egerit, qua de terra aſcendens, duo gerebat cornua, vt agnus, quam hic ipſe. Nam Papa ſecundus erat, eius ipſius teſtimonio: dum ſummâ legatione fungens, ad Bauaros, Sclauos, Thuringos, Heſſos, Saxones, Dacos, Friſios & aliòs Germaniæ Populos, Moguntinenſis metropolita, & Colonienſis Eccleſiæ Præfectus ordinatus, proficiſceretur. Centum millia hominum charactere beſtiæ in Bavaria ſignauit; ac terrore magis quàm piâ doctrinâ, Antichriſto adduxit & obedientes fecit: præter id quod in Gallijs ſacerdotum illic omnium prin-* *Bonifacius Germanorũ Apoſtolus.*

cept

ceps fecit. Celebrauit Synodos, ordinauit Epiſcopos, confirmauit Miſſatores, condidit monaſteria, damnauit Miniſtrorum conjugia, peregrinationes inſtituit, Purgatorium docuit, mortuorum oſſa, & imagines venerari iußit, Veſtales concionari, contra doctrinam Pauli permiſit, effecitque vt cum oblationibus innumera turba Romam adiret. Childericum legitimum Francorum Regem contra ius & fas depoſuit, Pipinum eius loco ſubſtituit, ac Populum omnem ab eius fidelitate abſoluit, quo jure ipſe viderit. Vnde quiuis intelligere poteſt, quid de Fraternitatum fœtu iudicandum, quum à tam ſuperſtitioſo homine, ne quid grauius dicam, in lucem editus ſit.

Sodalitates creſcunt. Ab eo verò tempore quo eſſe cœperunt Sodalitates iſtæ, longè lateque ſunt propagatæ, & in dies ſingulos auctiores factæ, inque varias ſocietates ſeu familias diſtinctæ. Hæ enim enumerantur ab authoribus Fraternitates: *Sancta Anna, Sancti Sebaſtiani, Sancti Rochi, Sancti Hubrechti, Sancta Corona*, quæ cœrulei coloris veſtitu vtitur. Meminerunt etiam authores Fratriæ *Sancti Antonij & Sancti Dominici* nigro, *Sancti Martini* & *Sancti Bonis* albo veſtitu vtentis. Inſtituit quoque Sodalitatem talem Cœleſtinus, qui poſtea creatus fuit Pontifex Mau. Lauren. Surio teſte tom. 3. de Vitis Sanctorum. Eſt & Confraternitas quam vocant *Diſciplinarum Beatæ Mariæ Virginis*, quæ eſt Senis in domo Hoſpitali de la Scala. In hanc nulli admittuntur, niſi quorum fama integra eſt & bona exiſtimatio, aut ſaltem eſſe cenſetur. Ex hoc loco omnes ferè Italiæ benè moratorum, ſiue diſciplinatorum Laicorum exercitationes, vel devotionis ſtudia manâſſe volunt. Prodierunt inde Ioannes Columbinus Ieſuuatorum inſtitutor primus, & eius ſocius Franciſcus Vincentinus: itemque Ordinis Montis oliueti Fundatores: Petronius de Petronijs, poſtea Carthuſianus effectus: Andreas de Galletonis: Bernardinus Senenſis, inſtituti de Obſeruantia iuxta aliquos in Minorum Ordine author, alijque permulti: vt Laurentius Surius indicat tomo 3. de Vitis Sanctorum.

De Confraternitate ROSARII.

Roſarij origo eiuſque fraternitas. CIrca annum quoque Domini 1470. Alanus de Rupe, Dominicanus Monachus, poſt quaſdam malorum Dæmonum illuſiones, ex Mariæ Pſalterio Roſarium fabricauit, idque Euangelij loco hominibus prædicauit, atque *Fraternitatem Roſarij* inde demùm inſtituit. Vtque magis diminueretur Dei gloria, & periclitaretur animarum ſalus, Iacobus Sprenger, Teutonicæ prouincialis confictis miraculis hæc ſublimauit, ac tandem Sixtus IV. Papa bullis & indulgentijs approbauit. De quo toto negotio liber etiam editus eſt, in cuius principio legitur, *Beatam Virginem ingreßam fuiſſe aliquando in cellulam clauſam eiuſdem Alani, concinnâßeque ei ex ſuis capillis annulum & Monachum ſibi deſponsâſſe, oſculatam fuiſſe, dediſſe contrectandas & lactandas papillas: ac denique fuiſſe illi tam familiarem, vt ſponſa ſolet eſſe ſponſo, &c.* vt Balæus ex Leandro & Trithemio refert Cent. 8. Appendice 2. cap 50. Script. Brit. Hæc etſi manifectè impia & blaſphema ſint, & magna cum ignominia ſanctiſſimæ Virginis dicantur, tamen à Pontificijs magna cum admiratione recepta & approbata fuerunt. Liber autem hic in quo hæc & ſimilia portentoſa mendacia referuntur, videtur eſſe Ioannis de Lamsheim, qui de inſtitutione & vtilitate Fraternitatis Roſarij Diuæ Virginis Mariæ librum inſcripſit.

Aliam tamen originem Roſarij in vetuſtiſſimo libello Germanicâ linguâ excuſo, legi, quæ de verbo ad verbum ſic habet: Dieſes iſt vnſer lieben Frauwen Roſenkrantz/ vnd wie er von erſten iſt aufkommen. Vor etwas zeyt hat ein Mann die gewonheit/ daß er alle tag unſer lieben Frauwen machet ein Krantz von roſen/ oder von blůmen/ oder was er zů ieder zeyt gehaben mocht. Derſelb gab ſich in einen Orden/ da er ein Leybrůder ward/ vnd hat ſo viel zůthůn/ daß er unſer lieben Frauwen ihren Krantz nicht nach ſeiner gewonheit alle tag machen kondt. Darumb war er ſo betrůbet/ daß er den Orden wider verlaſſen wolt. Dieſes vernam ein Altvatter/ vnd fraget ihn was ihm angelägen wer. Der Brůder klaget ihm ſeinen kummer. Da ſprach der Altvatter zů ihm/ du ſolt nit trauren/ ich wil dich lehren vnſer lieben Frauwen alle tag einen Roſenkrantz machen/ welcher ihr lieber iſt/ dann ſo du ihren alle die blůmen gebeſt ſo auff erden ſind: Vnnd lehret ihn fünffzig Aue Maria ſprächen/ für einen Roſenkrantz. Das freuwet den Brůder/ vnd bättet alſo den Roſenkrantz alle tag. Eines tages reitet er auß von des Cloſters geſchäfften wägen/ da kam er in einen Wald/ vnd gedacht an ſeinen Roſenkrantz/ daß er denſelben noch nit gebättet het: da ſaß er ab/ vnd bättet vnſer lieben Frauwen den Roſenkrantz auff ſeinen knien. Da kamen Mörder dahär die wolten ihn gemördet haben/ vnd ſahen ein ſchöne Jungkfrauw vor ihm ſtehen/ die ein Schienen in der hand hat da man ein Kräntzlein aufmachet/ vnnd als offt er ein Aue Maria bättet/ ſo nam ſie ihm ein Roſen auß dem mund/ vnd band die auff die Schienen/ biß daß der Krantz voll war/ vnd ſetzet ihn auf ihr Haupt/ vnd

führ

führ hinweg. Da giengen die Mörder zů ihm / vnnd fragten ihn / wer die ſchön Jungfraw gewesen / die vor ihm geſtanden ſey? Der Brůder hat geantwortet / er habe kein Jungkfraw geſähen. Sie ſprachen / es ſey eine vor ihm geſtanden / vnd fragten was er hett gethan? Da haben ſie erſt vernommen / daß die liebe Můter Gottes bey ihm geweſen / vnd ihren Krantz geholet hett / vnnd thaten ihm nichts. So iſt auch zů Trier geweſen ein Doctor / der ein Cartheuſer war / vnd hat geſähen im geiſt / wie unſer liebe Fraw kommen für Gott mit allen Jungkfrawen / Martyren / Beychtern / vnd andern Heyligen / vnd ſangen den Roſenkrantz / vnnd bätteten für das Menſch ſo den Roſenkrantz gebättet hat. Da ward demſelben Menſchen ein ſchöner Stůl geſetzet / vnd der Roſenkrantz daran gehäncket. So offt ſie ein Ave Maria anfiengen zů ſingen / ſo neiget ſich alles Himmliſch heer / außgenommen vnſere Frauw / wann ſie ſangen / Ave Maria. Vnd wann ſie ſangen / Jeſus Chriſtus / Amen / ſo bucket ſich unſere liebe Frauw / vnd alles Himmliſch heer mit ihro / Gott zů ehren / ꝛc.

Confraternitas igitur hæc in eo maximè poſita eſt, vt B. Maria mater Domini frequenti repetitione Salutationis Angelicæ honoretur: ſingulis in ea fratribus qualibet hebdomadâ, Roſarium ter recitantibus. Roſarium autem conſtat Oratione Dominica quinquies, & Salutatione angelicâ quinquagies, ad numerum tot globulorum ex filo vel chorda pendentium, repetita. Vnde Roſarium tertio dictum efficit numerum centeſimum quinquageſimum in Salutatione angelicâ, qui eſt numerus Pſalmorum Dauidicorum: à quo numero vocatur etiam trinum illud Roſarium, Pſalterium B. Virginis, vt Coſterus refert in libello de Inſtitutione Sodalitatis B. Virginis Mariæ, pag. 100. Huius fraternitatis & Roſarij, eiuſque ritûs Baptiſta Mantuanus, in Alphonſo etiam his verbis meminiſſe videtur: *Hi filo inſertis numerant ſua murmura baccis.*

Error autem non leuis eſt, ſi qui inter precandum globulis ex fune pendentibus, quos etiam Roſaria vocant, ſic preces ſuas Deo adnumerant, haud aliter quàm ſi ipſis cum ſordido aut obliuioſo, vel etiam malæ fidei creditore res ſit. Preces etiam ſuas ex ſuperſtitione æſtimant, eaſdemque certo numero adſtringunt, vt compleant, mirâ inconditâ linguæ celeritate abſque omni fide verba profundunt.

De Confraternitate S. ITTÆ.

MArcus à Sittich quoque Epiſcopus Conſtantienſis & Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Presbiter S. Crucis in Velabro; authoritate Gregorij XIII. Rom. Pontificis anno 1580. Mart. 30. *Fraternitatem S. Ittæ* inſtituit, quam quum amicus communicâris mihi integram adſcribere non grauabor, vt inde Lector impietates, idolomanias, ritus, totam denique rationem harum fraternitatum intelligere queat.

Es ſollen alle Prieſter / ſo in dieſe Brůderſchafft angenommen / alle Fronfaſten für läbendige vnd abgeſtorbne Brůder vnd Schwöſteren jeder ein Mäſſz halten / oder ſo es einem nit müglich wäre die Mäſſz zůhalten / ſol darfür ein Vigil oder Seel veſper bätten.

Deßgleychen ein Leybrůder vnd Schwöſter an ſtatt derſelbigen Mäſſz alle Fronfaſten ein Roſenkrantz andächtigklich bäten.

Diß Mäſſzopffer vnd Gebätt ſollen von Geiſtlichen vnd Weltlichen perſonen innerhalb eines Monats friſt / nach dem ſie in der Brůderſchafft angenommen werden zů einem deſter beſſern anfang fleyſſigklich verrichten.

Wie bald ein Brůder oder Schwöſter deß andern tödelichen verſcheiden erfart oder verſtändiget wirde / ſoll was Prieſter jeder dem abgeſtorbnen / vnd anderen Chriſtgleubigen Seelen zů ſonderem troſt vnd heyl ein Mäſſz läſen / oder an ſtatt ein Vigil oder Seel veſper bätten (wie obſtehet) vnd ein Leybrůder dem andern fünff Pater noſter / vnd fünff Ave Maria / vnd ein Chriſtlichen Glauben bäten.

So aber ein Prieſter auß der Brůderſchafft die ſchuld menſchlicher natur bezahlt / ſollen die Prieſter (wie obgehört) mit haltung der gewohnlichen Seelmäſſz / fortſchreyten / vnd die Leyenbrůder verbunden ſeyn dem abgeſtorbnen Prieſter zůhilff / jeder fünffzähen Pater noſter / fünffzähen Ave Maria / vnd drey Chriſtliche Glauben zůſprächen.

Damit nun der dienſt Gottes deß Allmächtigen in diſer Brůderſchafft deſter baß gefürdert / vnd in aufgang gericht werde / iſt beredt / daß alle Brůder vnd Schwöſter ſollen järlich am nächſten tag / ſo nach aller Seelen tag volget / außgenommen ſo aller Seelen tag am ſambſtag gefiele / ſol man die zůſamenkunfft biß nächſte darauf volgenden montag anſtellen / zů Viſchingen / zůſamen kommen / Gott dem Allmächtigen / Marie ſeiner lieben Můter / vnd der würdigenſäligen Frauwen S. Iten / auch gantzen Himmeliſchen heer zů hohem lob / preyß vnd eher / den läbendigen zur beſſerung / allen todten vnd abgeſtorbnen Brůdern vnd Schwöſtern zů ſonderen troſt / hilff vnd heyl in dem gwonlichen Münſter oder Pfarzkirche gebürende / begängnuſſen / vnd vigilien / ſeellobämmter vnd Mäſſen /

auch gmeines / andächtiges vnnd innigkliches Gebätt / ſampt andern Gottsdienſten / aufopffern / begehen vnd halten / deſſelbigen tags aller Brůderen vnd Schwöſtern der läbendigen vnd todten tauff vnd zůnammen offentlich an der Cantzel verläſen vnd verkündt werden. Es ſollen auch alle Empter vnd Mäſſen mit gewonlichen frommen vnd opffer durch alle Brůder vnd Schwöſteren beſůcht / auch hernacher das Opffergält dem Gottshauß Viſchingen gehören / vnd mag ſich hinwider ein Gottshauß / kertzen zůgäben verſprächen.

Dieſen angeſtelten Jahrstag oder Brůderſchafft ſol keiner oder keine zůbeſůchen pflichtig ſeyn / ſonderlichen welliche dem ort weyt geſäſſen / alter / ſchwach oder kranckheiten / auch vngwitters halb ihnen ſölliches nicht müglich: Doch ſol nicht deſter minder jedem aufgelegt ſeyn / er beſůch ſöllichen Jahrstag oder nicht / dem Prieſter ein Mäſſz zůhalten / vnnd Leyen ein Roſenkrantz zů bätten.

Wann künfftiger zeyt ein Mann oder Weybs perſohn in dieſe Brůderſchafft auffgenommen / ſol derſelbig zůhanden der Brůderſchafftbar außrichten vnd bezahlen einen guldin.

Es ſol allwägen ein Prelat des Gottshauß Viſchingen / vnnd ein Leyenbrůder oder Brůderſchafft Seckelmeiſter ſeyn / vnnd alle ſtifftung ſo an die Brůderſchafft begaabet wirdt / beſtes ihres fleyſſes verwalten / vnnd allwäg alle Jahr der Brůderſchafft rächnung thůn vnd gäben.

So auch geiſtlich Weybs perſohnen in dieſe Brůderſchafft aufgenommen werden / ſollen ſie ihr Gebätt aller ding wie ander Leyenperſohnen vollbringen / allein außgenommen die ſieben Bůßpſalmen nicht vnnd weyters / weder andere gemeine Weltliche perſohnen auch darzů ſprächen.

Wo ihren vier auß der Brůderſchafft / namlich zwen Geiſtlich vnnd zwen Weltlich bey einanderen verſamlet / vnnd einer oder mehr dareyn begärt / ſollen die macht haben die aufzůnemmen / doch daß der Brůderſchafft das beſtimpt Gält fürderlich / oder auff den nächſtkünfftigen Jahrstag zůhanden geſtelt / vnd hingegen die nammen der neüwen Brůderen vnd Schwöſtern aufgezeichet vnd Abblaß.

Die obgeſchriebenen Artikel / Statuten vnd Ordnungen hat der hochwirdig Fürſt vnd genädig herr Marcus Sittich / der H. Römiſchen Kirchen Cardinal vnd Biſchoff zů Coſtantz / auß Apoſtoliſcher authoritet vnd gewalt confirmiert vnd beſtätet. Vnd damit das heyl der Brůderſchafft deſter gnadenreycher werde / hat ihr Hochfürſtlich genad auß barmhertzigkeit deß Allmächtigen / vnd seiner allerwürdigiſten gebärerin Marie / vnd aller Heiligen Gottes verdienſt allen vnd jeden Brůderen vnd Schwöſtern dieſer Brůderſchafft / vnd anderen Chriſtgläubigen menſchen ſo je gebeychtet haben / vnnd wahre reüw vber ihre ſünd tragen / vnnd bey der Brůderſchafft auff den angeſtelten Jahrstag / oder ſonſt bey der begangnuß der abgeſtorbnen Brůderen vnd Schwöſtern andächtigklich verharren / viertzig tag Abblaß tödtlicher vnnd läßlicher ſünden / ſo offt es geſchicht durch die gemein Apoliſch authoritet vnd gewalt nach ihren auferlegten bůſſen zů gegenwärtigen vnd künfftigen vnd immerwärenden ewigen zeyten gegeben / Amen.

Hæc de verbo ad verbum ita Latinè habent.

Omnes ac ſinguli huius Confraternitatis Sacerdotes, in jeiunijs quotuor temporum, pro viuis ac mortuis Fratribus & Sororibus Miſſam celebrare debent. At ſi Miſſam celebrare non licet, vigiliam aut veſperas pro ſalute animarum habeant.

Laici verò huius Fraternitatis, iiſdem temporibus Roſarias preces deuotè peragant.

Omnes Clerici & Laici poſtquam in hanc Fraternitatem adoptati ſunt, ad felicem introitum Miſſæ ſacrificium & deuotas preces, intra menſis ſpatium præſtent & abſoluant.

Si fratrem vel ſororem Fraternitatis obijſſe conſtat, Clerici pro ſalute defuncti, & omnium fidelium animarum, Miſſam celebrare tenentur, aut illius loco vigiliam aut veſpertinas preces habere. Laici orent pro anima defuncti Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam quinquies, Symbolum Apoſtolorum ſemel.

Sin verò Sacerdos naturæ debitum ſoluerit, reliqui Exequias Eccleſiæ vſitatas pro defuncto habeant. Laici verò pro defuncti Clerici ſalute orent, Orationem Dominicam decies quinquies, & Aue Maria decies quinquies: Credo terties.

Quo majori deuotione cultus diuinus in hac Fraternitate celebretur & propagetur, conſtitutum eſt, vt omnes & ſinguli Fratres & Sorores quotannis proxima poſt omnium Sanctorum die, ſin verò in feriam ſextam inciderit, feria ſecunda conueniant in Cœnobio Viſchingen (Piſcinæ) & illic in Dei omnipotentis & Matris eius Diuæ Mariæ Virginis & beatæ ITTÆ, & omnium Sanctorum cœlitum, gloriam, honorem & laudem, ad ędificationē viuentium, & conſolationē defunctorūm, omnes vtriuſq; ſexus, in ſummo Tēplo, Miſſā, Exequias, Vigilias, Anniuerſaria,

celebrent,

celebrent, oblationes & ſacrificia peragant, pias ac devotas preces fundant, & quæcunq; ad cultum Dei pertinent, faciant. Publicè etiam ex facto ambone omnium defunctorũ & viventium Fratrum & Sororum nomina & cognomina proclamentur.

Sacris officiis ſinguli intereſſe, & debitas oblationes conferre debent, quorum vſus fructus ad dictum Cœnobiũ redit, quod pia recompenſatione ſuis ſumptibus cereos dabit.

Hanc ſolennitatem nulli ex neceſſitate frequentare coguntur, in primis quibus lõgum iter inſumendum, aut quos ætas, infirmitas corporis aut aëris intemperies impedit. Nihilominus ſiue adſint, ſiue abſint, Clerici Miſſam celebrare, Laïci verò conſtitutas Roſatias preces abſoluere tenentur.

Si ex hoc tempore Vir aut Mulier in hanc Fraternitatem adoptatur, Fraternitati ſoluat florenum.

Prælatus ſeu Abbas dicti Cœnobij in Vſchingen, & ex Laïcis Fratribus vnus, quæſtores ſint Fraternitatis omnes donationes & legationes fideliter adminiſtrent, & annuatim rationem accepti & expenſi reddant.

Si ſacræ Virgines in hanc Fraternitatem receptæ fuerint, præter Laïcis præſcriptas preces addant inſuper ſeptem Pſalmos pœnitentiales, qui Laicis aliàs non ſunt dicendi.

Si quatuor Fratres, nimirum Clerici duo, & Laici duo congregati fuerint, & vnus aliquis aut plures in dictam Fraternitatem cooptari cupiant, illos recipiendi poteſtatem habeant, ea tamen conditione, vt florenum præſentem ipſis aut ad conſtitutum ſolennem diem ſolvant. Et illorum nomina conſignêntur.

Prædictos hoſce articulos conſtitutiones, ſtatuta confirmavit, Reverendiſſimus & Illuſtriſſimus Princeps, & Clementiſſimus Dominus Marcus Sytticus S.R.E. Cardinalis, & Epiſcopus Conſtantienſis ex Apoſtolica authoritate. Et quo gratia hujus Societatis plenior & vberior ſit, concedit, ex Dei Omnipotentia, miſericordia & ejus genetricis Mariæ, & omnium Sanctorum meritis, omnibus ac ſingulis Fratribus & Sororibus hujus Fraternitatis & reliquis omnibus Chriſtianis hominibus, qui peccata ſua confeſſi fuerint, & pœnitentiam verè egerint, ſi dicto die apud Fraternitatem comparuerint, aut exequiis defunctorum devotè interfuerint 40. dierum omnium actualium & venialium peccatorum remiſſionem, quoties nimirum id ſit, Apoſtolica nimirum authoritate & poteſtate poſtquam iniunctam pœnitentiam abſoluerint, præſenti & futuro tempore & in perpetuũ, *Amen.*

Nuper etiam Sixtus V. Papa inſtituit Auguſtanam Fraternitatem S. Crucis in monte Andex.

Sciſſum eſt autem vulgus his Fraternitatibus ſæpe in factiones multas & varias, ex quibus ſimultates graues, imò cædes & ſeditiones ortæ ſunt: ob eamq; cauſam eæ à prudentiſſimo Senatu Tigurino in ipſo Papatu abrogatæ fuerunt in vrbe ſua.

ERROR IX.

CVmq; ab initio, iuxta doctrinam Pauli, non licuiſſet Mulieribus in Eccleſia loqui, vel docere, neque etiam, ſecundùm Decretales primorum Pontificum Rom. vel pallas & vaſa Altaris contingere, vel offerre, vel vllius ſacerdotalis officij miniſterium vſurpare: Bonifacius tamen Germanorum Apoſtolus permiſit circa annos Chriſti 720. Monialibus concionari, vt Balæus teſtatur centuriâ 2. cap. 13. Script. Brit. Tecla quoque ad fluuium Mogum Kitzingi, & Lieba in Biſchofsheim concionatæ ſunt, authore Hedione lib. 6. cap. 21. ex Vilibaldo. Quin couſque vno inconvenienti ſemel dato, progreſſa fuit audacia, vt quædam Abbatiſſæ etiam manus imponere, ordinare Sacerdotes & velare Virgines præſumerent.

Monialibus permiſſum cõcionari.

Sed hoc contra morẽ Eccleſiæ fieri Carolus M. in ſuis Conſtitutionib⁹, & graviter monet Epiſcopos, ne hoc fieri permittant. In Pariſienſi quoque Synodo ſub Ludovico & Lothario habita, præcipitur, cap. 41. & 43. *ne Abbatiſſæ & cæteræ Sanctimoniales, vel Viduas vel Virgines velent.*

Confutatur hic error.

Errores RELIQVI.

HIs jam enumeratis ſuperſtitionibus erroribúſque, acceſſerunt plures alij. 1. Adorare enim cœperunt imagines Sanctorum in hac ſecunda monaſtices Claſſe: Paulus Diaconus lib. 23. rerum Rom.

Adoratio imaginum.

2. Certas item Hymnorum, Cantionum & Feſtorum formas obſervabant. Et Hunebertus Deirus, quem aliqui Vvicbertum appellant, ſuperſtitioſus Monachus, cuique loco ac tempori peculiares & proprias tribuit ceremonias, quaſi in illis conſummata fuiſſet juſtitiâ. Balæus Centur. 1. cap. 95. Script. Britanniæ.

Hymnorum Feſtorum, &c. certa obſervatio.

Miſſificatio.

3. Acceſſit his etiam miſſificatio ſuperſtitioſa & Baaliſmus. Nam non ſolnm in virorum, ſed & Virginũ Cœnobiis Preſbyteri & Diaconi Miſſas celebrare tandem cœperunt.

Importatio Reliquiarum in Monaſteria.

4. Importatio etiam Reliquiarum in monaſteria circa annos quidẽ Chriſti 800. cœpit, ſed oſtenſio earum in plurimis Cœnobiis ſerò tandem recepta & admiſſa fuit. Refert enim Bruſchius de Germaniæ monaſteriis, Ioſridum Comitẽ de Leynigen, & Abbatẽ monaſterij antiquiſſimi S. Matthiæ propè Treuirim, Reliquiarũ oſtenſionẽ primùm iſti Cœnobio, circa annos Domini 1380. introduxiſſe, cũ Chunonis Archiepiſcopi conſenſu, à Bonifacio IX. Papa impetratam.

Proceſſiones.

5. Cœperunt & Proceſſiones Monachis hujus Claſſis in vſu eſſe.

Nihil ederunt Monachi ſine Abbatis licẽtia.

6. Nihil quoq; edere ſibi licere putârunt ſine Abbatis conſenſu. Vnde cùm in monaſterio, cui Amatus præfuit, Puella quædam à Diabolo obſeſſa fuiſſet, ejus rei hanc vnicam cauſam fuiſſe crediderunt ſuperſtitioſiſſimi homines, quòd pomum ſine licentia ſenioris guſtâſſet, vt geſta Metenſium teſtantur.

Flagellationes inſtitutæ.

7. Quidam etiam poſt annos Chriſti 700. cœperunt lacerare ſibi verberibus terga, eáq; cilicio tegere, auctore Paulo Æmilio de geſtis Francorum lib. 2.

Incluſorum ſuperſtitio Clauſtr.

8. Fuerunt denique in hac ſecundâ monachâtus Claſſe, qui, relictis Cœnobiis, ſeſe in Cellulas; tanquam in perpetuos carceres incluſerunt, ex quibus per totam ſuam vitam egreſſi non ſunt.

CAPVT XXIX.

Errores & Superſtitiones MONACHORVM *huius ſecundæ Claſſis non ab omnibus probatæ.*

Agreſtinus Epiſcopus Aquileienſis.

AGreſtinus Theodorici Regis Notarius & Epiſcopus Aquileienſis cum omnibus ſuis bonis in Luxouienſe Cœnobiũ, à Columbano Benedicti diſcipulo fundatum, receſſit. Cùm autem ibi aliquandiu ſuperſtitioſos ritus ſpectaſſet, pertæſus eorum Aquileiam abiit, & ad Attalam Bobiẽſis Cœnobii Abbatem ſcribit, & reprehendit iſtas Monachorum nouitates: ac poſtea ad Euſtaſium redit, eúmq; monet, vt à monaſticis obſervationibus recedat. Sed malam gratiam init, & ex collegio relegatur. Id moleſtè ferens, adiungit ſibi Apellinum cognatum ſuum, & Genuenſem Epiſcopũ ac vicinos aliquot, & Lotharium Galliæ Regem in ſuam etiam ſententiam conatur pertrahere. Rex verò iudicat, rem illam in Synodo rectè & legitimè tractari & cognoſci poſſe. Cõvocat ergo Epiſcopos Burgundiæ ad ſuburbium Matiſconenſis vrbis. In ea Synodo Agreſtinus accuſat Columbani & Euſtaſii nouas traditiones quaſi ſuperfluas, & canonicæ inſtitutioni cõtrarias. Author vitæ Euſtaſii, tomo 3. operum Bedæ. Ac ſi integra huius Synodi acta exſtarent, aut hiſtoria iſta à non ſuſpecto, & nonis Monachorum traditionibus nimium dedito authore annotata eſſet, facilè appareret, pios & graues viros in Eccleſia etiam circa annos Chriſti 600. abhorruiſſe à prodigioſis ſuperſtitionibus Monachorum Benedictinorum, tum temporis ſeſe ſuis nouis Ceremoniis in Germania & Gallia diffundentium, & homines à vero Dei cultu ad traditiones humanas abducentium.

Beda Preſbyter Ecgberto Lindisfarnenſi in Anglia Epiſcopo per literas inculcat, vt Reges admoneat, Pſeudomonachos & importunos monaſteriorum conſtructores, ſi ſpecie ocii potius quàm virtutis id fiat, caſtigandos eſſe. Ita ſuboleſcere cœpit iam ſuâ ætate vir pius, quorundam Antichriſti Miniſtrorum, in Latinis Ceremoniis & Monachatu impoſturas tunc ſcaturientes. Balæus Cent. 2. cap. 4.

Beda.

Narrat quoq; Beda libro 3. cap. 27. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, de duobus Monachis adoleſcentibus in Scotia hiſtoriam, ex qua apparet, eius ætate adhuc non omnes Monachos fiduciam ſuam in operibus collocaſſe.

Contra præpoſterum etiam & ſuperſtitioſum ſtudium ædificandi monaſteria, Beda in Eſdram lib. 2. cap. 8. ſic inquit: *Sæpius inculcandum eis qui monaſteria magnifico opere conſtruentes, nequaquam in his Doctores ſtatuũt, qui ad opera Dei Populum cohortentur, ſed ſuis potius mihi voluptatibus & deſideriis ſerviant.* Qua de re ſupra etiam ex Trithemio quædam retulimus.

Potho.

Potho etiam Prumienſis Preſbyter in libro de Statu domûs Dei, graviter reprehendit multa ſuperſtitioſa quæ in monaſteriis fiebant atque obſeruabantur, non autem à Patribus Monachorum nedum à Deo vel inſtituta, vel præcepta erant. *Prælati noſtri*, inquit, *non contenti terminis, quos poſuerunt Patres noſtri, quibuſdam diverticulis, quæ ad regiam charitatis viam minimè conducunt, ſubjectos ſuos oberrare faciunt. Sed nihil in his magis eſt inordinatum, quàm res benè ordinatas, nouâ quadam ordinatione, præſumptione, nulla cogente neceſſitate deſtruere*, &c. Item: *Revera reſpicimus ad amplius, cùm intentionis noſtræ oculum in eo defigimus, vt in obſervantiis exterioribus ampliorem nobis laborem indicamus: ſed factum eſt minus, qui nimirum ſpiritualibus animæ profectibus valdè imminuti ſumus*, &c.

DE ORIGINE
ET
PROGRESSV MONACHATVS. APVD CHRISTIANOS.
LIBER V.

A IVSTINIANI *Imperio vſque ad Conradi I. Imperatoris tempora, per annos quadringentos Benedicti Nurſini ordo monaſticus ſub vna Regula, iiſdémque ferè legibus, moribus, & habitibus, per omnes totius propè Occidentis Prouincias ſolus viguit & in pretio fuit. Ab illo verò tempore, hoc eſt, poſt annum à nato in carne filio Dei noningenteſimum, hæc Benedictinorum familia, quæ hactenus vnica fuit, & ſub vno patre militauit, in plures diuiſa eſt, quas etiam cum ſuis inſtitutis, legibus, habitibus & ſuperſtitionibus ordine deinceps referemus.*

CLASSIS TERTIA.

COENOBITARVM
VEL
MONACHORVM.

CAPVT I.

Benedictis familia ſcinditur in diuerſas familias eiuſque rei cauſa.

DE hac Seceſſione ſeu Diuiſione D. Bernhardus ita inquit: *Quemadmodum arbor vna eſt in radice & trunco, multiplex autem in ramis & fructibus, qui tamen humorem & vigorem habent à radice & trunco: Ita ſtatus Monachalis in Occidente vnus eſt ab vno patre deriuans à Radice regulæ Benedicti habens vigorem, qui tamen proceſſu temporis diſtinctus eſt in multos ramos, diuerſarum Religionum Monachalium, conuenientium in Regula, ſed differentium in Conſtitutionibus, additis ad Regulam variis & moribus & habitibus, vt in ſequentibus clarè videbitur:* Refert Antoninus tit. 15. cap. 14. Ex Anshelmi autem Hauelburgenſis Epiſcopi, qui floruit circa annum Dominicæ natiuitatis 1150. quadam Epiſtola apparet, eo ſeculo non paucos fuiſſe, qui hanc varietatem, nouitatem & multitudinem Ordinum monaſticorum, ſubinde in eccleſia exorientium, eamque in varias ſectas diſcerpentium, valdè improbarint: *Ecce*, inquiunt, *videmus in Eccleſia Dei quoſdam emergere, qui pro libitu ſuo, inſolito habitu induti nouum viuendi ordinem ſibi eligunt, & ſiue ſub monaſticæ profeſſionis titulo, ſiue ſub Canonicæ diſciplinæ voto quodcunque volunt ſibi aſſumunt, nouum pſallendi modum, & metas cibariorum ſibi ſtatuunt, & nec Monachos qui ſub Regula S. Benedicti militant, nec Canonicos qui ſub Regula S. Auguſtini Apoſtolicam vitam gerunt, imitantur, Sed omnia pro libitu ſuo noua facientes, ipſi ſibi ſunt lex, ipſi ſibi ſunt authoritas: & quos poſſunt in ſuam ſocietatem ſub prætextu nouæ legis colligunt. Et in hoc Religioſiores videri putantur, ſi ab omni religioſiori habitu ac diſciplina ſequeſtrati inueniantur, & tanquam præ cæteris notabiles, digito monſtrentur*, vt in Catalogo teſtium veritatis indicatur.

Cauſa verò huius ſeceſſionis in Benedictina familia fuit corruptiſſimus & deploratiſſimus inter Monachos ſtatus. Nam, vt in ſuperiori Claſſe retulimus, terrenis intenti & circa ſecularia occupati, cœleſtia facilè negligebant, nec non in omni ſuperſtitionum & libidinũ genere ſeſe volutabãt. Hoc cernentes nonnulli & ipſi quidẽ ſuperſtitioſuli, ſanctiores tamen reliquis haberi volentes, peculiares ordines inſtituerunt, in quibus Monachi arctiore diſciplinâ exercerentur: Volateranus lib. 21. Anthrop. Ac retinuerunt illi quidem Benedicti Regulam ſtatuta tantũ ſingularia quædam appoſuerunt, & Regulá ipſam, penè in cunctis monaſteriis obſoletam, in lucem reuocarunt, dederuntq; operam, vt à ſuis quàm diligentiſſimè ſeruaretur, vt hoc pacto Ordinem Benedictinorum, ruinam jam jam minitantem, & tantùm non penitus collapſum fulcirent atque ſuſtentarent. Quæ cauſa etiam fuit, vt ſummi Pontifices quoque & Concilia aliquot reformationes multas ac varias in Ordine inſtituerint, quo ipſi etiam labaſcanti Ordini aliquâ ſaltem ratione ſuccurrerent opemque ferrent.

De hac re diligenter ſcripſit Trithemius li. 1. ca. 8. 9. 10. 11. & 12. De viris Illuſtribus quę ordine referam hoc loco, licet nonnulla ad quartam Claſſem pertineant. *Ditauerat Benedictinorum Ordinem mox ab initio cultus Dei*, inquit *Trithemius, & ſyncera deuotio, quem progreſſu temporis cæca Monachorum ambitio bonis omnibus denudauit. Quamprimum enim cœperunt terrena ſapere, & commoda temporalia amare, defecit color Religionis, deuotio tota expirauit, Spiritualibus autem neglectis, iuſto Dei iudicio etiam temporalia defecerunt. Cauſa verò primi defectus in Ordine fuit negligentia*

Prælatorum. Cœperunt enim paulatim Fratres ſuos negligere. diuina poſtponere, Pompam ſeculi colere, neceſſaria vitæ Monachis denegare. Iactabant ſe quidam ex eis de nobilitate generis, & ne profeſſione monaſtica parentibus viderētur iniuriam facere, deſpectis ſtatutis regularibus mundo quàm Deo maluerūt militare. Alij autem, vt diximus, diuitiis affluentes, Dei obliti ſunt: & poſt deſideria carnis ſuæ ambulantes, in vanitatibus ſuis evanuerunt. Nonnulli etiam rudes, inexperti, & ſine ſcientia ſcripturarum, cùm non haberent vbi cor ſuum delectabiliter figerent, ad amorem ſeculi converſi, diſciplinam Ordinis deſtruxerunt. Duo enim ſunt, quæ Ordinem in obſeruantia tenuerunt: amor videlicet Dei & ſtudium ſcripturarum: quibus deficientibus Monachi quoque ab inſtitutione ſua receſſerunt. Prodierunt igitur aliqui qui afflictiſſimis his rebus opem ferre & Ordinem reſtaurare conati ſunt. Primus citra controuerſiam omnem fuit Berno Cluniacenſis Ordinis author. Deus dedit quoque Abbas Caſſinenſis, multa Cœnobia Monachorum ſuis temporibus ad regulæ obſeruantiam redegit. Temporibus etiam Caroli M. generalis reformatio in Germania Ordinis hujus inſtituta fuit. Aliis quoq; diuerſis temporibus particulares reformationes factæ in monaſterio Fuldenſi & Hirſaugienſi ſub Abbate Vuilhelmo anno Domini 1080. quæ reformatio in multa Cœnobia diffuſa fuit. In Hirsfeldia etiam ſpecialis reformatio multis annis viguit, quæ ſe inde ad multa monaſteria dilatauit. In aliis quoque monaſteriis idem ſæpe tentatum: ſed nullam vnquam generalem reformationem totius Ordinis factam invenimus.

Poſt hæc etiam Patres generalium Conciliorum Conſtantienſis & Baſileenſis, plura ad Ordinis reformationem per vniverſam Germaniam conſtituerunt. Anno autem Domini 1417. vniverſi Abbates Ordinis per prouinciam Moguntinam & Diœceſim Bambergenſem, authoritate Concilij Conſtantienſis citati & conuocati, Capitulum provinciale celebrarunt in Cœnobio Petershauſen *propè Conſtantiam, indictione 10. vltimâ die February, in quo magna de Reformatione Ordinis habebatur conſultatio. Sed non diu perſeuerauit metu aſſumpta Religio. Nam ſoluto Concilio, maior pars in priſtinam deformitatem relabitur. Similia quoque in Concilio Baſilienſi inter religioſos Abbates authoritate ejuſdem Concilij tractabantur, ſicut patet ex Bulla ſuper Ordinis reformatione à Concilio Patribus miſſa anno Domini 1439, indictione 2. cùm celebraretur Capitulum prouinciale apud S. Ægydium in Nurenburga.*

Attendentes quoque ſummi Pontifices Ordinis hujus ruinam, pro reformatione ejus varia ſtatuta ediderunt, præcipientes etiam rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam ad eorum obſeruantiam compelli. Vt autem huiuſmodi ſtatuta ab omnibus Prælatorum vigilantiâ obſeruarentur, Innocentius Papa III. anno Dominicæ natiuitatis 1215. indict. 3. in magno Concilio Lateranenſi mille trecentorum Patrum conſtituit, vt in ſingulis Regnis ſiue Prouinciis, de triennio in triennium Ordinis haberetur Capitulum generale, in quo de reformatione ejus ageretur: vt patet C. in ſingulis. De ſtatu Monachorum. Et anno Domini 1310. Clemens V. Papa, in Concilio Viennenſi de celebrando capitulo Prouinciali, & viſitationibus Monachorum varia ſtatuta edidit, vt patet eodem titulo, Ne in agro in Clement. circa finem. Benedictus quoque 12. circa annos Chriſti 1335. de eadem re multa edidit, quæ in extrauagante continentur. Item & Honorius III. qui Pontificatum obtinuit anno Domini 1228 de Viſitationibus Monachorum multa ſtatuit quæ tamen in effectum non venerunt. Nam ante Concilium Conſtantienſe, quod fuit anno Domini 1417. Capitula Prouincialia hinc inde non amplius celebrabantur, viſitationes negligebantur: vnde grauem Ordo jacturam ſuſtinuit. Et quamuis in ipſo Concilio Capitulorum celebratio inſtaurata ſit denuo, & Viſitationes Monachorum inſtitutæ in multis tamen Chriſtiani orbis partibus hæc non ſunt obſervata, & hodie obſoleuerant in totum.

Sed & Nicolaus de Cuſa Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & Apoſtolicæ ſedis per Germaniam legatus propter reformationem Ordinis Benedicti plurimùm laborauit. Anno ſiquidem Domini 1451. indict. 14. Maij 23. die, Patres de Ordine Moguntina Provinciæ, celebraverunt Capitulum Prouinciale apud S. Stephanum in Herbipoli, in quo Cardinalis ille præſens fuit, & poſt celebratam Miſſam ante altare S. Stephani ab omnibus Patribus tunc præſentibus, & abſentium procuratoribus, juramentum ac promiſſionem, manuumq; adſtipulationem accepit: quòd omnes, qui per Moguntinam Prouinciam nondum eſſent reformati, infra anni ſpacium, ſub pœna amiſſionis omnium Priuilegiorum, reformationi colla ſubmitterent. Ad cujus rei executionem Viſitatores conſtituit, qui ad meliora ſingulos compellerent. Sed praua conſuetudo ita multos ſeduxit, vt in priſtina deformitate vſque in hodiernum diem perſeuerent.

Ex his videmus, quàm fuerit diabolus in omnes occaſiones, quæ ad ſuum cultum vſui eſſe poterant, intentus. Monaſteriorum enim, quæ omnium impietatem officinæ extiterunt, non ſolùm diligentiſſimam curam geſſit, eorumque numerus vt augeretur laborauit ſedulò: ſed nouos inſuper qualicunque occaſione inuenit Ordines, prætextum quendam ſanctitatis nimiæ & diuini cultus, per ſua organa, ſuperſtitionibus turgentia hominibus offundendo.

CAPVT

CAPVT II.

Ordo CLVNIACENSIS *Regulam* Benedicti *tenens.*

PRimus autem Ordo, qui à vulgata Benedictinorum vivendi conſuetudine ſeceſſionem fecit, *Cluniacenſis* eſt, quem Sabellicus Enne. 9. lib. 1. etiam *Duniacenſem* vocat. Incipit anno Domini 912. juxta Vincentium lib. 25. cap. 59. Antoninum tit. 15. cap. 6. §. 1. Seb. Frank in Chron. fol. 466. tali occaſione. Berno Gigniacenſis Cœnobij Abbas moriturus. Cœnobio à ſe nuper exſtructo in Burgundia (quod tamen Martinus Polonus in Chronico & Sabellicus Enne. 9. lib. 1. Guilielmo Pio Aquitaniæ Duci adſcribunt: quibus etiam aſtipulatur Polydorus libro 7. cap. 2.) apud *Cluniacum*, in Maſticenſi ſeu Maſticocenſi (vtrunque enim ſcriptum reperio) agro, Odonem præfecerat Abbatem, Virum doctrina & ſanctitate hypocritâ inſignem. Exſtant ejus miracula plurima, ſed falſa, apud Antoninum, vt ſupra. Hic S. Benedicti regulam inter ſuos Monachos intermiſſe videns, non modò eam ſuâ operâ repartam, ſed & auctiorem Monachis, quibus præerat, obſeruandam exhibuit, ſicque pro primo Authore & Fundatore huius Ordinis habetur. Odonem Abbatem ſecutus eſt Meinardus, inde Maiolus, & hunc Odilo.

Origo Cluniacenſis ordinis & auctor.

Huius loci Monachi in ſuis primordiis locupletes erant in ſeculo (verba ſunt Ranulphi lib. 6. cap. 4) & ſplendidæ Religionis in Deo Eâ igitur occaſione, quòd cæteris Monachis ſanctitate præſtare videbantur, nouę ſectę nomen inditum eſt à loco, quæ poſtea longè latéque ob rei novitatem diſperſa eſt. Per Alfredam enim Angliæ Reginam in ſuum quoque Territorium hoc monſtroſorum hominum vitæ genus ſub initium ſtatim propagatum eſt, juxta Trithemium & Bergomenſem anno 912. vt Sigebertus & Vincentius indicant.

Cluniacenſes Monachi divites.

CLVNIACENSIS Ordinis *Ritus & Conſuetudines.*

BErnhardus Monachus Cluniacenſis circa annos Chriſti 1050. deſcripſit lib. 1. Conſuetudines Cluniacenſium. Petrus quoque Cluniacenſis Abbas circa annum Domini 1100. ſui Ordinis Regulam cum Ciſtercienſibus conferens, quędam huius ſectę ſtatuta in hunc modum recitat. *Cluniacenſes non niſi poſt annum aditum clauſtri aperiunt: vſum mediocrium pelliceorum admittunt, nę debiles, infirmi aut delicati à propoſito recedant. Cluniacenſes plus quàm tertiò redeuntem Monachum recipiunt: quia timent, ne veniâ denegatâ, expoſitus hoſtibus pereat., & ouem vagabundam lupus, qui & clauſulas rapere & diſpergere ſolet, & intertmat. Item, Dies octo Natalis Domini, Epiphaniam & Purificationis feſtum, qui vere per omnia dies Dominici ſunt, & omnem authenticam duodecim lectionum ſolennitatem, & regularium jejuniorum conſuetudinem excipiunt. Item, Manuum opus poſtpoſuerunt, cum per promiſcuam vtriúſque ſexus multitudinem abſque aliquo vel plurimo periculo converſari non liceat. Item, Hoſpitibus neceſſaria pro viribus exhibent, eóſque omni quo poſſunt honore proſequuntur. Item, Menſam Abbatis non ſemper cum hoſpitibus, ſed ſemper cum Fratribus eſſe decernunt. Poſtremò Cluniacenſes ita & Regula & ordinis mandata moderantur, vt ſecundum ejuſdem Regulæ verba ſit & quod fortes cupiant, & infirmi non refugiant: vt qui pane non poteſt, ſaltem lacte, ne vitam perdat, alatur.* Lib. 5. cap. 16.

Ex Caſſandri etiam lib. 2. cap. 35. apparet Cluniacenſes Monachos renocaſſe errorem jam penè abolitum de intinctione panis conſecrati in poculum benedictionis. Ita enim inquit: *Quantis ipſum corpus Sacerdos dederit, ſingulis ſanguini intingit*, &c. Citat autem hęc ex inſtitutis Cluniacenſiû. Irrepſerat hic error aliquot ſeculis antequâ Ordo hic mûdo innotuiſſet in Eccleſiam, hac occaſione, quòd in caſu neceſſitatis in cômunione paruulorum & infirmorum, in primitiua Eccleſia intincta & infuſa aliquâdo Euchariſtia, data legeretur: ſicut ex hiſtoria Serapionis, ex Cypriani Serm. 4. de lapſis, & ex Proſpero de promiſſionibus cap. 6. & 26. quæſt. 6. Is in decretis intelligitur. Ex his igitur caſibus extraordinariis, quidâ poſtea voluerût conſuetudinem intinctę Euchariſtiæ in legitimam & ordinariâ communionem Eccleſię inuehere, quod tamen Iulius Pontifex Rom. circa annos Domini 340. grauiter reprehendit in Epiſtola ad Ægypt. Epiſcopos, quę etiam exſtat de Côſecratione diſt. 2. c. Cum omne, & dicit, *eſſe contra divinum ordinem, contra Apoſtolicas inſtitutiones: item eſſe contrarium Evangelicæ & Apoſtolicæ doctrinæ, & conſuetudini eccleſiaſticæ adverſum.* Hoc igitur modo repreſſa quidem tum fuit hæc conſuetudo: poſtea tamen rurſus emerſit circa annos Chriſti 580. ſed in Bracarenſi 3. Synodo iterum damnata: tandem anno 920. à Cluniacenſibus Monachis reuocata, quando ingens inclinatio doctrinę & rituum à puritate veteris Eccleſię facta jam eſſet.

Intinctionem panis conſecrati in poculû Cluniacenſes renouant.

Etſi verò hui⁹ Ordinis Monachi ab initio inſignê prę ſe ferrêt hypocriticâ ſanctitatê,

Monachi hi abiciût ſtrictum vivendi genus.

tamen progreſſu temporis ſtrictum aliàs illud ſuum vivendi genus prorſus abjecerunt. Qua de re Petrum Cluniacenſem Abbatem valdè gravitérque conquerentem audiamus: *Fratres noſtri*, inquit, *ſpreto Deo, abiecto pudore, totum (vt dicitur) annum, nullâ præter ſextam exceptâ feriâ, in abſumendis carnibus continuant: nec hoc ſaltem occultè, ſed palàm & publicè facientes, peccatum ſuum, juxta Prophetam, quaſi Sodoma prædicant. Diſcurrunt de locis ad loca, & vt Milui aut Vultures, vbi vel famum coquinarum viderint, vel nidorem aſſæ, vel vſtæ carnis naribus hauſerint, celeriter aduolant. Et quia ab iſta videntibus, prauo eorum exemplo, facer Ordo blaſphematur, ore illorum nomen Domini ipſi blaſphemant. Deridetur jam à talibus, ſi quis timore Dei ductus, à tali eſu abſtinere voluerit: & hypocrita, ſimulator ac prophanus vocatur: reputatur ab eis ſicut Ethnicus & Publicanus, cauendum eſſe ab illo ſicut ab hoſte publico, prædicant. Faba, caſeus, oua, ipſi etiam piſces jam in nauſeam verſi ſunt. Sola olla Ægyptiorum placent. Aſſus aut elixus Porcus, juvenca pinguis, cirogrillus & lepus, anſer ex anſerum grege electus, gallina & prorſus omne quadrupes aut volatile domeſticum ſanctorum Monachorum menſas operiunt. Sed viluerunt jam & iſta. Aſſiduitas multa faſtidium ingeſſit. Ad regulas & peregrinas delicias tranſitus factus eſt. Satur Monachus jam non niſi caprea, ceruo, apro vel vrſo agreſti veſci poteſt. Luſtranda ſunt nemora, venatoribus opus eſt, aucupum arte faſiani, perdices, turtures capiendi ſunt, ne ſervus Dei fame pereat,* &c. lib. 6. epiſt. 7.

Vt recipiantur Cluniacenſes. De receptione Monachorum in Cluniacenſium Ordinem, Bernhardus Cluniacenſis ita ſcribit in epiſtola ad Robertum nepotem: *Puer Cluniacum ducitur, tondetur, raditur, lauatur, exuitur ruſticanis, ſordidis, induitur precioſis, nouis ac nitidis, & ita in Conuentum ſuſcipitur.*

CAPVT III.

MONACHORVM Ordines *qui poſt milleſimum à nato Chriſto annum inſtituti ſunt, iſti ab Authoribus recenſentur.*

Ordo CAMALDVLENSIS Benedictinæ *profeſſionis*

Ordinis origo. CAMALDVLENSIVM Secta oritur in Italia anno Domini 1012. juxta Panvinium in Chron. Alij referunt ad annum 1016. vel 1017. Sabellicus ad annum 1030. Volaterranus ad 1033. nonnulli etiam ad 1048. Vide Sebaſt. Franck in Chron. fol. 477. b.

Author ejus primarius fuit quidam *Romualdus*, Rauennâ ciuitate oriundus, & ex illuſtriſſima Ducum ſtirpe progenitus, ſicut indicat Antoninus tit. 15. c. 15. §. 1. Vixit annos 120. totos, & anno 20. ætatis ſuæ monaſticam profiteri cœpit: teſte eodem tit. 15. cap. 15. §. 7. Interfuerat cuidam pugnæ: at licet neminem interfeciſſet, imò nulli ne vulnus quidem inflixiſſet, tamen pœnitentiam tanti reatûs (vt loquitur Antoninus) acturus, in Claſſenſe Cœnobiũ cõceſſit, quod haud procul à Rauennatenſi aberat ciuitate: in quo, à Monacho quodam, quibuſdam præſtigiis diabolicis & ſignis mendacibus, deceptus ac perſuaſus, habitum tandem aſſũpſit, ibid. In eo igitur Cœnobio prima futuræ ſanctitatis rudiméta inuenit & didicit. *Author.*

Cùm autem in hoc Claſſenſi Cœnobio & aliis quàm plurimis Benedicti ritus laxos nimiùm videret, peculiarem Ordinem inſtituit, in quo Monachi ſeueriore diſciplinâ continerentur, vt refert Volater. lib. 21. *Orta ſu.*

Primo autem condidit ſuæ profeſſionis Cœnobia quàm plurima in Hetruria Piceno, Faminia, Venetia & Hiſtria: quod latè proſequitur Antoninus dicto loco. Demùm incidit in Hetruria in Madulũ quendã Apennini incolã, qui de Religione appellatus, teſtatus eſt, habere ſe agellum in ſummo Apennino, vbi per quietẽ viſus eſſet ſibi cernere ſcalas in cœlum ſurrectas, in quibus mortales candido amictu cœlum ſcanderent. Motus hac inani viſione, non minus quàm diuino Oraculo quodã Romualdus, locum à Madolo & petiit & impetrauit, atq; Oratorium ibi condidit. Exſtructæ ſunt mox in eminentiſſimo jugo montis, viginti millia paſſuum ab Aretio, duo de viginti Oratoriæ Cellæ in orbem diſpoſitæ, quibus ſingulis impoſitus eſt irriguus Hortus, Fons, Porticus, Sacellum, Vaporarium: non muro, non foſſâ locus circumſeptus: perpetuum hîc ſilentium, niſi cùm ij, qui hîc ſunt, ſacris operantur. Sunt ex his quidam, qui ne ſacrorum quidem horâ cum aliis congrediãtur: ſed ſibi agunt: quartâ & ſextâ feriâ pane & aquâ tranſigunt jejunia, nudis pedibus humi accubantes, tertiâ & ſeptimâ vinum fructuſq; adiiciuntur. Primâ, ſecundâ & quintâ coctum pulmentum, per conualles hoc & abrupta loca reparantur: procul inde ad quingentos paſſus occurrunt ligneæ cruces, quas tranſgredi mulieribus pontificio anathemate eſt interdictum. Eſt & Viris carnem ferentibus inde ad duo millia paſſuum, alter Camaldulenſiũ locus: *Locus.*

locus: hornm vita remiſſiot, hinc ona montanis illis, vt cætera edulia: vt ex Commentariis Bernhardini Cadoli Camaldudulenſis Monachi Sabellicus refert lib. 2. Ennead 9, Polydorus Vergilius lib. 7. cap. 2. de rerum Invent.

Veſtitus Dedit Romualdus ſuis diſcipulis Candidam cucullam ferendam in argumentum nocturnę illius imaginis. Dedit & toti *Nomen.* Ordini Camaldulenſium nomen, à Camaldula campo, vbi nouæ eſſent Religionis illius jacta fundamenta. Sabellicus ex eodem ibid. Polyd. ibid.

CAPVT IV.

Ordo VALLIS-VMBROSÆ: Benedictini *inſtituti.*

Ordinis origo. ORdo *Vallis vmbroſæ* à Benedicto deſcendens quibuſdam conſtitutionibus priuatis illius Regulæ ſuperadditis tantum, Originem cœpit áno 1040. juxta Antoninũ tit. 15. cap. 17. juxta Panuinium in Chron. anno 1030. juxta Polydorum Vergilium verò anno 1060. lib. 7. cap. 2. de Inuent. rerum, ſecundum Volateranum autem libro 21. anno 1070. juxta alios anno 1400. vt indicat Sebaſt. Franckus in Chron. folio 466.

Author. Author ejus fuit *Ioannes* qnidam *Gualbertus* Florentinus. Is die quadam manu armatorum cinctus, in montibus propè monaſterium D. Miniatis in authorem fraternæ necis incidit, cum quo acerrimas exercuerat hactenus inimicitias: ſed miſero pedibus ſuis prouoluto, & per Chriſtum crucifixum ſibi ignoſci manibus ad pectus tranſuerſim ductis petenti veniam dedit: indéque ſimul procedentes ad templum D. Miniati, ad effigiem Chriſti crucifixi, omnem litem tranſegerunt, quam illorum conciliationem imago illa motu capitis quaſi comprobare viſa eſt. Volateran. lib. 21. Polid. lib. 7. cap. 2. Hoc paulo aliis circumſtantiis narrat Antoninus tit. 15. cap 17. *Ioannes Gualbertus,* inquit, *& pater ejus, inimicitias capitales cum quodam habentes, qui injuſtè conſanguineum eorum interfecit, accidit vt quadam die Ioannes cum ſuo armigero Florentiam redirent, & hoſtis ille ſuus ex inſperato ei obuiaret in via ita arcta, vt neuter poſſet ad alteram partem declinare. Quod cernens ille, & interitum ſuum quaſi expectans cùm eſſet inermis, ſubitò de clementia Ioannis confiſus, ex equo deſiliit, & in terram proſtratus veniam cancellatis manibus ad pectus ob crucifixi amorem humiliter ſibi dari poſtulavit. Compunctus igitur Ioannes audito nomine crucifixi, illi pepercit ob Chriſti amorem, præcipiens ſimul illi vt ſurgeret, nec ſibi timeret, quippe cui ex corde offenſam dimiſiſſet, & quo vellet tutus abiret. Ioannes verò Gualbertus vltra progreſſus, quandam Eccleſiam Monachorum intravit, in qua imago crucifixi caput ad eum inclinauit, quaſi ei gratias agens, quòd ab ejus reuerentiam inimico capitali perpeciſſet. Ea imago in memoriam tanti miraculi in Eccleſia S. Miniatis in monte propè Florentiam adhuc hodie cum magna veneratione ſeruatur.* Hactenus Anton. Refert etiam L. Surius tom. 4. de Vitis Sanctorum ex Blaſio Melaneſio.

Hoc prodigio motus haeque vocatione attractus Ioannes, conſtituit mundo, vt putabat, valedicere, & labantia cuncta diſpicere, vt Chriſtum in cruce nudum ſuſpenſum, ipſe quoque nudus ſequeretur: relictis igitur omnibus animum ad profeſſionẽ Religionis adjecit. Itaq; ad S. Miniatis monaſteriũ profectus, ab Abbate & Fratribus humiliter petiit ſibi Religionis habitũ donari. Recept⁹ igitur in Laïci habitu, pro monaſticæ vitę cõſuetudine cõparat ſe ad capiẽda vitæ religioſæ experimẽta. Interea pater ei⁹ audiẽs Filiũ ſuũ Monachũ futurũ, ad monaſteriũ abiit, filiúmq; ad ſe mitti poſtular. Sed quùm Ioannes ea de re ab Abbate interrogatus, non aſſentiret, timẽs ne quid à patre, homine ſeuero & aſpero, periculi ei crearetur, Abbas iniquum cenſebat, illum compellere & in diſcrimen conîicere. Tum verò furore percitus Gualbertus Pater, quod nõ daretur ſibi copia, eum filio colloquendi, multas ei monaſterio minas intẽtauit, ſi auſi eſſent filium ejus in ſuá ſoliditaté admittere. Multũ igitur anxij formidabant Monachi, ſi habitũ monaſticũ, quẽ ille obnixè poſcebat, Ioanni traderẽt, ne aliquo inſigni damno à Patre ejus afficerẽtur. Cùm ergo nullus auderet veſte monaſticâ eũ induere, ille cùm ſibiipſi capitis comam torondiſſet, cucullũ Fratris cuiuſdam apprehendit, eumq; ſibi hilariter induit, cunctis Fratribus iuuantib⁹ & congratulantibus illi. Etſi autem Pater ejus, vt illum vidit eâ veſte indutum, initio acerbè tulit, multúmque doluit, tamen ejus propoſitum approbauit tandem. Ita ergo Ioannes jam monachus effectus, cœpit, jejuniis vigiliiſque domare corpus. Non diu poſt Abbate ad patres ſuos deſcendente, Fratres Ioannem vnanimi conſenſu in locnm ejus ſurrogant. Sed illud munus recuſans malebat ſubeſſe quàm præeſſe. Ab alio autem per Simoniam Abbatiâ acquiſitâ ipſe cum Fratre quodam clam ex monaſteriu receſſit, veniénſque Florentiam Tenzonem quẽdam ſenem cum ſocio adit, qui apud Beatæ Mariæ Eccleſiam Florentiæ in quadam cellula ſeſe incluſerat. Ab illo Ioannes ſuſcitabatur, nũ ſub Abbate Si-

monaſco intra ſuum monaſterium Chriſto militare deberet, vel quid ſibi faciendum eſſet? Conſuluit ille vt eum ſocio palàm in foro ciuitatis coram omnibus proclamaret Epiſcopum & Abbatem Simoniæ vitio obnoxios teneri, ac deinde loco cederet. Quod conſilium tametſi à communi legũ cõſuetudine abhorreret, ſimpliciter tamen ille ſecutus eſt. Ea res verò magnum horrorem attulit multis, quibuſdam Epiſcopi ſtudioſis & amicis clamantibus, reum eſſe mortis, qui tanto viro tantam labem adſperſiſſet: aliis verò eum excuſantibus. Porrò è tumultu, quem concitauerat, extractus, clanculum vix euaſit manus eorum, qui Epiſcopo fauebant: conſulentéque illo ſolitario homine, è patria diſceſſit, & cum ſocio perquirere cœpit locum ad habitandum idoneum.

Vt autem ad Eremum Camaldulenſem peruenere, non breuem illic fecere moram, ibi degentium mores contemplantes & vitam, quæ Eremitica & ſolitaria erat. Cúmque ab ejus loci habitatoribus inuitarentur, vt ſe ipſis profeſſione coniungerent, Ioannes magis appetens vitam Cœnobiticam, quippe tutiorem ſolitariâ, inde receſſit eâ animi ſententiâ, vt alibi nouam quandam congregationem inſtitueret, Benedicti regulam ſecuturam. Veniens igitur ad Vallem Vmbroſam à duobus Monachis qui illic degebant, ſuſceptus eſt: & cum locus ei arrideret, conſtituit illic ſedem figere, conſtructo quodam vili ex lignis domicilio. Fama autem ejus per loca vicinioſa ſenſim ſeſe diffundente, permulti & Clerici & Laici ejus inuiſendi causâ, pleríque etiam conuerſionis ſtudio ad eum venere, inquibus fuere Erizo, Albertus, Teuzo, Rodulphus, itémque Petrus, qui poſtea fuit Albanenſis Epiſcopus Cardinalis, & complures alij. Porrò Abbatiſſa quædam S. Hilarij, cujus monaſterij erat locus memoratus, poſtquam de Ioanne etiam audiuit & ſociis ejus, ſubſidio eis miſit alimenta quædam & libros, & poſtea conſentiente monaſterio, locum ei donauit cum rebus & poſſeſſionibus multis, publico ſcripto donationem illam confirmans.

Ritus & inſtituta heriſ Monachorum. Poſtquam autem Monachi ſatis illic numero increuiſſent, placuit omnibus, ipſum Ioannem ſibi Abbatem renunciare. Itaque in primaria ſede illum colloarunt, eius imperio pariturі: ſuſceptóque Abbatis nomine & miniſterio, mentem Regulæ Benedicti, quam complexi erant, accuratè inſpiciens, modis omnibus eam obſeruandam curauit. Itaque prohibuit, ne vnquam Monachi è monaſterio exirent, niſi propter res neceſſarias monaſterij, idque peritâ prius exeundi facultate. Voluit etiam noctibus nunquam in dormitorio lumen abeſſe, haud ſecus atque in Oratorio. Ad vilitatem veſtium & paupertatem hortabatur Fratres, tum etiam vt ciliciis vterentur. Ex omium ſuarum lanis variis juſſit promiſcuè pannum fieri, vnde veſtes conficerentur. Commiſſos quos vocant, & Conuerſos ſiue Laicos Fratres per multos recepit, eóſque externis admouebat operibus, vt Monachis tolleretur occaſio euagandi.

Poſt aliquot annos multi Nobiles loca ei obtulerunt aliis Cœnobiis exſtruendis cõgrua. Alii rogabant eum vt monaſteria diſſoluta, ſibi moderanda & gubernanda ſumeret, & ad ante dictam formam reuocaret. Conſtruxit igitur tum recens monaſterium S. Saluii: item aliud in Moſceta, tertium in Razulo, quartum in monte Scalario, aliáque in Tuſcia & Gallia Ciſalpina, quam Longobardiam vocant, ſub ejus inſtituto exſtruuntur. Paginam quoque jam vetuſtum monaſterium reformandum ſuſcepit, atque aliud Sanctæ reparatę in Æmilia ſiue Romandiola. Horum autem ſingulis ſuos præfecit Præpoſitos, ſæpiúſque illa viſitabat, corrigens quæ emendatione digna viderentur. Cúmque monaſterium Muſcetanum viſitaret, vidéſétque ſtructuras grandiores & elegantiores, quàm illorum paupertati congruere videretur, ejus loci Abbati vultu feueriſſimo dixit: *Tu hoc in loco magnis impendiis, quibus plurimi pauperes foueri potuiſſent, propriâ voluntate palatia fabricaſti*, &c. Ex Blaſio Melaneſio Surius tom. 4. de Vitis Sanctorum. *Propagatio Ordinis.*

A loco igitur huic familię nomen inditum fuit, vt refert Schædelius. *Nomen.*

Quod genus veſtitus attinet, idem Ioannes Veſtes veneti aut griſei ſiue cinericij coloris ſuis Monachis attribuit: Antonius, Volateranus, Polydorus Vergilius, Sebaſtianus Franck. *Veſtitus.*

Ab Alexandro II. deinde à Gregorio VII. hoc Monachorum genus probatum fuit, ipſeque Ioannes Gualbertus in numerum Sanctorum relatus eſt: Volateranus lib. 21. *Approbatio.*

Caput V.

Ordo Sylvestrinorum *ſub Benedicti Regula Militantium.*

Sylve-

SYLVESTRINORVM Ordinem, qui ejuſdem Regulæ & habitûs eſt cum Vallis vmbroſę Ordine, inſtituit & inchoauit quidam Sylueſter in monte Fano propè Fabrianum in Marchia Anconitana. Genebrardus in Chronographia.

CAPVT VI.

Ordo GRANDIMONTENSIS Benedicti *Regulam præcipuè tenens.*

Ordinis origo. GRANDIMONTENSES emerſerunt anno à nato in carne filio Dei 1076. juxta Vincentium in ſpecul. hiſt. lib. 26. cap. 46. *Author.* Antoninum titulo 15. cap. 21. Volaterranum lib. 21. per Stephanum, Stephani eujuſdam Galli filium, Aruerniâ oriundum: Is à patre Beneuentum ac Molonem ejus vrbis Epiſcopum miſſus vt erudiretur, duodecim annis regulam & inſtituta Benedicti probè didicit. Diſcedens autem inde, cùm peragraſſet multas Eremos, & de Canonicorum Monachorum ac Eremitarum vita, quæ imitanda videbantur, memoriæ mandaſſet, tandem propè Lemouicos Aquitaniæ in Mureto monte ſyluis denſo, anno ætatis 30. ſubſtitit, ibique paruum tugurium fecit. Diſcipulis ſuis, rapſodiam ſeu regulam ex Benedicti, & Monachorum Canonicorum, quos Regulares vel Auguſtinianos vocant, ac Eremitarum, ſuperſtitioſis ritibus conſuetam, propoſuit. Ipſe pane & aqua cõtentus, Loricam ferream ſuper nudum corpus geſtabat, vili ſupernè amictu opertam. Stratus, in quo poſt nimiam corporis fatigationem ad quieſcendum ſe modicum conferebat, adeò durus erat & quieti contrarius, vt in eo dormiens vexari poſſet, non foueri: erat enim ex tabulis ligneis inſtar ſepulchri in terra conſertus, omni ſtramento, omnique lectiſternio carens. Præter horas Canonicas genuflexiones innumerabiles terram deoſculando, & cum fronte naſoque percutiendo faciebat: earumque aſſiduitate manibus ac genibus in modum Cameli callos contraxerat, & naſum in obliquum curuauerat. Verumtamen ad hunc rigorem diſcipulos ſuos non compellebat. Moritur annorum 80. Ex hoc autem domicilio Petrus quidam Lemouicen. Stephani diſcipulus & ſucceſſor, à Monachis Auguſtinianis vnà cum ſuis expulſus, periit ſibi diuinitus commodum exercendæ Religionis locum oſtendi. Dum autem in Miſſa quadam quam ipſe celebrabat ter caneretur *Agnus Dei*, ex aere vox audita eſt: *In grandi monte: in grandi monte: in grandi monte*, qui locus Mureto vicinus erat. Hæc autem vox Chriſti non fuit, quia is vetat exire in Eremum, aut in Cellas religionis ergò. Nec Angli boni, quia illi nihil loquuntur contra Chriſti doctrinam. Ergo neceſſe eſt Sataniceam hanc fuiſſe vocem. Vbi itaque Templum conſtituerunt ſuperſtitioſi homines, corpuſque Stephani authoris ſui eò tranſtulerunt, & ſe Grandimontenſes dici voluerunt. Volaterranus, Antonius, Vincentius, Polydorus vt ſupra: Petrus de Natalibus lib. 3. cap. 20. Schedelius. Nangiacus. Sebaſt. Frank. in Chron. fol. 466. b.

Ioannes XXII. Papa in domo Grandimontis, quę caput eſt totius Ordinis Grandimontenſis, Abbatem conſtituit, quæ antea per Priorem regi ſolebat, & totum illum Ordinem reformauit. Martinus Polonus in Supputat. Platina. Sabellicus Enned. 9. lib. 8. Balæus in vita Ioannis.

CAPVT VII.

Ordo CARTHVSIENSIS.

CARTHVSIENSIVM Oro inſtituitur *Ordinis initiũ.* anno Chriſti 1080. juxta Polydorum Vergilium lib. 7. cap. 3. & Genebrardum in Chronogr. juxta Sigebertum verò Vincentium lib. 26. cap 82. Antoninum tit. 15. cap. 22. & Panuinium in Chron. anno 1086. tali occaſione & authore. Pariſiis Profeſſo- *Occaſio.* rum quidam, cuius eruditio, vitę morumque integritas Religioque apud optimos quoſque maximam merebatur & admirationem & laudem, ſuum diem obiit: qui inter ſolennes exequias, quæ ei tum in Templo de more fiebant, in pheretro ſe erigens, triſti querela exclamauit, juſto Dei judicio accuſatus ſum. Ad hanc vocem omnes qui aderant conſternati, humationem in ſequentem diem differendam eſſe cenſuerunt. Secundo die, mortuus erecto ruſus corpore in pheretro reſidens, eandem lamentationem repetit. Tertio deinde die, cùm tota ferè ciuitas in templum cõfluxiſſet, iterũ ſe erigens, horrendum vociferabatur: *Iuſto Dei judicio condemnatus ſum.* Omnibus tum metu exanimatis, BRVNO patria Colonienſis, ejuſ- *Author.* demque Scholæ profeſſor philoſophiæ, rei tam ſtupendæ ſpectator: *Videtis*, inquit, *ad circũſtantes quàm miſerabilis ſit exitus viri celeberrimi, & omniũ noſtrum opinione ſanctiſſimi. Numne & nos ſic perire volumus? Profectò non eſt locus ſalutis niſi mundum relinquamus. Si in ligno viridi hoc factum eſt, quid in arido fiet?*

Hiſ-

Hiſq; dictis,cum quatuor literatis ac eruditis,& duobus idiotis, petiit Eremũ. In Gratianopolitanam autem Diœceſim(eſt Galliç Celtieç Vrbs) delati, ab Hugone Epiſcopo, *Locus.* locum quendam cui nomen *Carthuſia* fuit, impetrarunt. Fuit illa tum quidem Eremus ampla in altiſſimis mõtibus,prorſus inculta, atque à nemine habitata,ſolis feris peruia, hominibus verò & domeſticis animalibus, propter loci aſperitatem,penè incognita & inaceeſſa:altas & tanquam exciſas hinc inde rupes & ſcopulos,arboreſq;ſylueſtres & infrugiferas habuit:fuitq;ſupra modum frigida, & magnâ anni parte niuibus operta: adeò etiam prærupta,ſterilis &infructuoſa, vt nihil in ea neq;ſeri neq;meti potuerit:ad eam etiã acceſſus & aditus difficilis& periculoſus , propter duas præcelſas rupes , quç cùm directè in ſublimè ſeſe ſubrigant , in ipſo vertice propemodum coaleſcere videntur, ita vt introeuntibus & horrori ſint & terrori.In ejus medio fluuiolus eſt,qui ex montibus illis collectus , cum ingenti murmure inſtar torrentium aut aquarum inundantium decurrit:vt carceris cujuſdam potius, quàm humanæ habitationis nomen mereatur.Hunc tamen locum incolere cœperunt circa ſolennitatem Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ anno ſalutis noſtrç 1084. antecedente,comitante, dirigente & adjuuante eos in omnibus, res quoq; neceſſarias eis ſuppeditante Hugone Epiſcopo,qui etiã ipſe huic familiæ nõ diu poſt ſeſe adjunxit.

Exſtructa tum ab illis eſt in editiori mõtis parte,quæ nunc dicitur,Ad beatam Mariam de Caſalibus, Eccleſia,vel potius monaſteriũ,&parua domicilia vel cellulç apud fontem , qui vſq; in prçſens Fons Brunonis appellatur , haud procul ab ea Eccleſia diſtantes,ſed inter ſe tamen aliæ ab aliis ſeparatæ , ne alter alterius quietem interturbaret.Atque in iis cellulis ſingulis bini Fratres degebant , & quemadmodum priſcilli illi Ægyptij Monachi,ſilentio, orationi,lectionique vacabát:certis etiam horis operi manuum,prçſertim conſcribendis libris, incũbentes,tum vt ſuç Inopiç conſulerent, tum etiam vt ne quam darent occaſionem illis, qui quçrunt occaſionem,inſtitutum eorum calumniandi, quod nullam Eeçleſiç Dei operam nauarent,ſed ſuis duntaxat rebus ſtuderent.Franciſcus de Puteo primariç hujus Carthuſiæ Prior , & Petrus Blomeuenne Carthuſiç Colonien. Prior apud Laurentium Surium tom. 5. de Vitis Sanctorum, aliìque hçc referunt.

Veſtitus Regula. Inter omnes Monachos ipſi rigidiſſimam obſeruant Regulam. 1. Intima enim veſte vtuntur cilicinâ,ſummo pallio nigro,ſubter candida toga, & operculo ſiue tegmine capitis cucullo.Polydorus Vergil.2. Carnibus *Cibus.* nunquam veſcuntur,ſed ab earum eſu prorſus per totam vitam ſuam abſtinent, etiam in grauiſſima infirmitate ſeu morbo : ita vt qui eis veſci voluerit , amplius in clauſura cum reliquis non poſſit permanere. Atqui conſtat, prçcepta non tantùm hominũ,cujus generis hoc extra omnem controuerſiã eſt verum etiam Dei , charitatis lege condienda & temperanda eſſe , juxta regulam à Deo poſitam, *Miſericordiam volo, non ſacrificium*. Sacrificia quidem ille prçcepit,verũ ſi aliquando miſericordiç impẽdendç proximis obſtarent , ad tempus vel ad horam ſuponẽda fuerùnt. 3.Piſces nunquam emũt, attamen gratis oblatos accipiunt. 4. Pane vtuntur furfureo,vino aquâ diluto. 5. Die Dominicâ & quintâ feriâ tantùm caſeis vel ouis veſcuntur.Tertiâ feriâ,aut Sabbato vel legumine, vel olere cocto vtuntur : Omni ſecundâ , quartâ & ſexiâ feriâ ſolo pane & aquâ contenti ſunt,ac ſibi quiſq;ſuum parat cibum. Semel in die tantum,& ſoli comedunt.7.At octo diebus Natalis Domini,totidemq; Paſchæ, & Pentecoſtes feriis, Epiphaniâ Domini , Purificatione Mariæ , & duodecim Apoſtolorum,Baptiſtæ Michaelis , Martini & Omnium Sanctorum feſtiuitatibus & bis in communi menſa cibum capiunt.8 Singuli ſuas tenẽt cellas, vbi oratione, lectione , atque manuum operibus, maximè verò ſcribendis libris occupari debebant.9. Silẽtium eis penè eſt perpetuum. Vnde mirum eſt , ſuperſtitioſos homines piſcibus veſci.Nam Athenæus de Pythagoricis ſcribit , eos animalia quidem reliqua attigiſſe , verùm moderatè : quædam etiam immolaſſe:piſces autem nec guſtaſſe omninò,idq; echemythiæ, id eſt,ſilentij ratione Quippe ſilentium ipſi , vt Carthuſiani opinati ſunt eſſe diuinum quiddam:piſces verò prorſum ſine voce eſſe animaduertũtur,vel parœmia ſuffragante apud Lucianum,cæteroſque. Refert etiam Cœlius Lect. Antiq. lib.13.ca.5.10.In cellis ſuis Canonicas horas, hoc eſt, primam, tertiam, ſextam , nonam, completorium, ſigno templi commmoniti, obſeruant.11. Ad veſperas & matutinas in templis conueniunt, Miſſaſq; celebrant, iis diebus, quibus bis eos comedere diximus. 12. Vnde Petrus Bleſenſis refert epiſtola 40. Carthuſienſes Miſſam non ſingulis diebus celebrare. 13. Nulli fas eſt Cœnobio exire,excepto Præfecto & Procuratore,idq; tantum ad negocia ejus loci curanda.14. Avaritiæ inſuper viandæ gratia,certis terminis,juxta locorũ fertilitatem& ſterilitatem, in circuitu cellarum ſuarum,vel majoribus vel minoribus contenti,extra quos, etiamſi totus mundus eis offerretur , nec ſaltem

quan-

quantum vel pes humanus occupat, terræ ſpacium accipere debeant. 15. Præterea etiã pecorum, boum ſcilicet, aſinorum, ouium, caprarum, hircorúmq; certum conſtituere numerum, quem tranſgredi olim fas non fuit. Eámque ob cauſam duodecim tantum Monachos, cum Priore, qui denimus tertius erat, ac decem & octo conuerſis, paucíſque mercenariis in ſui Ordinis monaſteriis eſſe perpetuò decreuerunt. 17. Mulieribus ad eorum etiam templa aditus planè interdictus, ne aliquid videant per quod ad libidinem rapiantur. *Bella ſanè* (inquit Polydorus Vergilius) *proviſio, ſi affectiones animi poſſint clauſtris compeſci, & caro ſolitudine & otio domari: id quod Diuus Hieronymus valdè laborando, vt ipſemet teſtatur, vix efficere potuit.* Ac refert Volaterranus, *Hugonem Epiſcopum Gratianopolit. ſed Carthuſianum factum annis* 50. *mulieris faciem nunquam videre voluiſſe.* 18. Eum, qui ſemel ab ipſorum conſortio deſciuerit, nunquam deinceps recipiunt. Referunt hæc Petrus, Cluniacenſis de Miraculis cap. 28. Polydorus lib. 7. cap. 3. Volaterranus lib. 21. Ranulphus lib. 7. cap. 4. vt Carthuſianus Ordo hodiéque præ cæteris primæuum rigorem ſuum retineàt videatur: non quòd nihil de eo remiſerit, ſed quòd non ab eo ſic deflexerit, vt magnam aliquam ruinam, ſicut cæteri ferè omnes, feciſſe cenſendus ſit. 19. Illud verò reprehendit vehementer D. Bernardus in Carthuſienſibus, quòd mox ab initio Ordinis ſui magnifica & maxima Clauſtra ſeu Cœnobia maximis ſumtibus ædificare cœpiſſent: in epiſtola Ad fratres in monte Dei.

Confirmatio. Confirmauit hunc Ordinem Alexander III. Papa, circa annum demùm Domini 1178.

Votum. Vouerunt ab initio ſummam paupertatem: eò autem loci res eorum redactæ ſunt, vt diuitiis cum ſummis Principibus hodie certarent.

In Angliam primò venerunt anno Domini 1180. apud Vuithamum in Barthonienſi patria moraturi. Balæus Centuriâ ſecundâ cap. 63. de Scriptorib. Britan. ex Thoma Scropo.

In CARTHVSIENSI *Ordine cur nulla, vt in reliquis Ordinibus. Miracula fiant.*

BOnifacius Ferrarius (qui vixit circa annos 1420.) de Valencia, natione Cathalanus, Ordinis Carthuſien. ſcripſit tractatum, cur in Ordine Charthuſienſi pauci Canonizati ſint, & miracula nulla publica fiant, ad Bonifacium einſdem Ordinis lib. 1. Geſneri Bibliotheca. Librum non vidi, nec ſcio an exſtet. Ego verò puto, quòd nulla miracula in hoc Ordine fiant, inde eſſe, ne propter miraculorum ad eos concurſum, quies & ſolitudo, cui ſe totos addixerunt, diſturbetur. Hocque ex eo colligo, quòd Antonius refert tit. 15. cap. 22. §. 2. circa annos Domini 1175. quendam Charthuſiæ Monachum mortuum miracula multa ad ſepulchrum edidiſſe, vt maxima multitudo hominum quotidie eò confluxetit: nùm autem Prior eius loci videret quietem Monachorum turbari, ſeu, vt Antonius loquitur, diſſolui ex eo concurſu, & multa ſimul ſcelera ab iis, qui eò concurrerent, perpetrari, acceſſiſſe ad tumulum defuncti; eique præcepiſſe in virtute ſanctæ obedientiæ, vt ſicut in vita ſibi obedierit, ita & nũc faciat, ac nullum de cætero miraculum edat, quod & factum ſit. Hæc ſe legiſſe Antonius dicit in Chronico huius Ordinis. Si verò de miraculis Sancti alicuius nihil conſtat, non Canonizatur etiam.

CAPVT VIII.

Ordo Sancti ANTONII *De Vienna.*

ORdo fratrum Sancti Antonij de Vienna à Gaſthone & Girondo Nobilibus & Viennenſibus ſub Regula Sancti Auguſtini inſtituitur, circa annos Chriſti 1095. Panuinius in Chronico.

CAPVT IX.

Ordo CISTERCIENSIS Benedi- *ctinæ profeſſionis.*

CISTERCIENSIVM Ordini initium dedit annus Domini 1089. iuxta communem omnium hiſtoricorum conſenſum, videlicet Sigeberti, Antonini titulo decimo quinto, capite decimo octauo, Vincentij, Trithemij, Chronic. Hirſaug. Cranzij Metropol. lib. 5. cap. 19. Polydori lib. 7. cap. 2. Volaterani lib. 21. Panvinij in Chron. Sebaſt. Franck. in Chron. fol. 469. *Ordinis origo.*

Hac autem occaſione inſtituitur. Præclarum in Epiſcopatu Lingonenſi, quod Moliſmus appellatur, Cœnobiũ fuit, olim quidem Doctorũ Monachorum multitudine, progreſſu vero temporis rerumq; & rerũ ſeruientium copia inſigne. Cùm verò poſſeſſionibus virtutibuſq; diuturna non poſſit eſſe ſocietas, pietatis item ſtudiũ & præpoſtera ventris cura in vna ſede non facilè morentur, laſciviores facti ſunt Monachi, & à præſcriptæ regulæ norma enormiter exorbitarũt, vt indicat Sigebertus circa annũ Domini 1098. Viginti igitur & vnus ex illo conventu Fratres, vnà cũ Roberto Abbate (qui à Stephano quodã Hardingo Anglo peregrinationis duce, vt Volateranus li. 21. indicat, perſuaſus fuerat) diſſolutã iſtam Monachorum vitam odio habere cœperũt. *Notate Monachi* Adhæc exiſtimarunt Monachos, tanquam ſolitarios, bona Eccleſiaſtica non poſſidere, nec decimas exigere debere, quæ ex conſtitutione veterum ſanctorum Patrum Eccleſiarum Miniſtris pauperibúſq; deſtinatæ eſſent: Monachos contra, juxta Benedicti regulam, ex labore manuum ſuarum & eleemoſynis fidelium vivere debere. Vnanimi igitur conſenſu Cœnobio egreſſi, in lucum quendam ſolitarium, & ab hominum conſuetudine remotum, Religionis ergò commigrarunt. Poſt multas tandem difficultates & moleſtias, quæ ipſos à ſuo propoſito retrahere videbantur, exuperatas, *Ciſtericum*, locum in Burgundia Cabillonenſis Diœceſis horridum, & hominibus ob Veprium denſitatem vix peruium, ideóque horrendi aſpectus perueniunt, ibíque cum ſuo vitæ generi, quod duriſſimum expetebant, eum maximè conuenire arbitrarentur, ſuas ſedes figunt. Horum votis mox aſtipulantur Hugo Lugdunenſis Epiſcopus, Vualterus Cabillonenſis Epiſcopus, & Odo Burgundiæ Dux, qui eis concedunt & poteſtatem & facultatem exſtruendi Cœnobium, in quo Robertus Abbatis munere aliquandiu functus eſt. Referunt iidem qui ſupra: & Balæus Centur. 2. Script. Brit. cap. 63.

Roberto ad ſuos Moliſmenſes redire coacto Albericus, & hoc defuncto ſucceſſit Stephanus Hardingus, quem etiam Balæus Cent. 2. cap. 63. & quidam alii authorem hujus Ordinis conſtituunt, quòd ille Robertum impuliſſet ad commigrandum in eum locum, perinde ac ſi is qui hortatur, non qui facit, primas iure ferre debeat. Polydorus lib. 7. cap. 2. Balæus de Script. Brit. Centur. 2. cap. 63.

Regula CISTERNENSIVM.

HIc Stephanus ſuam Regulam ſcripto complexus eſt, quam etiam *Charitatis Chartam* Fratres illi appellarunt: juxta illam Abbas & Fratres Ciſternienſes non immemores ſponſionis ſuæ, Regulam Benedicti in loco Ciſtercienſi ordinatam vnanimiter ſtatuerunt tenere, reiicientes à ſe quicquid regulæ refragabatur, froccos videlicet & pelliceas & ſtamina, caputia quoque & femoralia, pectina & coopertoria ſtramina lectorum, ac diverſa ciborum in refectorio fercula: ſagimẽ etiam, & cætera omnia quę puritati regulæ adverſabantur. Sicque rectitudinem regulæ ſupra cunctum vitæ ſuæ tenorem ducentes, tam in Eccleſiaſticis quàm cæteris obſervationibus regulæ veſtigiis ſunt adæquati ſeu conformati. Exuti ergo veterem hominem, nouum ſe induiſſe gaudebant. Et quia nec in Regula, nec in Vita Benedicti eundem Doctorẽ legebant poſſediſſe Eccleſias, vel Altaria, vel Oblationes & ſepulturas, vel Decimas aliorũ hominum, ſeu furnos, molẽdina, aut Villas, vel ruſticos; nec etiam fœminas monaſterium eius intraſſe, nec mortuos ibidem, excepta ſua ſorore, ſepeliiſſe: ideo hæc omnia abdicaverũt, dicentes: *Vbi beatus pater Benedictus docet, vt Monachus à ſecularibus actibus ſe faciat alienum, ibi liquidò teſtatur, hoc non debere verſari in actibus vel cordibus Monachorum, qui nominis ſui ethymologiam hæc fugiendo ſectari debent: Decimas quoque aiebant à S. patribus in quatuor partitiones diſtributas: Vnam ſcilicet Epiſcopo, alteram Presbytero, tertiam hoſpitibus ad illam Eccleſiam venientibus, ſeu Viduis & Orphanis, ſive Pauperibus aliunde victum non habentibus: quartam reſtaurationi Eccleſiæ.* Et quia in hoc Computo perſonarum Monachi perſonam, qui terras ſuas poſſidet, vnde & per ſe & per pecora ſua laborando vivat, non reperiebant: idcirco hæc veluti aliorum ius iniuſtè ſibi vſurpare detrectabant.

Seculi ergo divitiis ſpretis, cœperunt cum paupere Chriſto pauperes inter ſe tractare, quo ingenio quove artificio ſeu quo exercitio in hac vita ſe, hoſpites & pauperes ſuperuenientes, quos vt Chriſtum ſuſcipere præcepit Regula, ſuſtentarent. Tuncque definierunt, ſe converſos Laicos barbatos, licentia Epiſcopi ſui, ſuſcepturos, eóſque in vita & morte, excepto Monachatu, vt ſemetipſos tractaturos: & homines etiam mercenarios (quia ſine adminiculo iſtorum non intelligebant ſe plenariè die noctéq; præcepta regulę poſſe ſervare) ſuſcepturos. Cumq; terras ab habitatione hominũ remotas, & Vineas, & Prata, & Sylvas aquáſque ad facienda molendina

lendina (ad proprios tamen vſus) & ad piſcationem, & equos pecoraque diuerſa, neceſſitati hominum vtilia, ad exercendas agriculturas inſtituiſſent, decreuerunt, vt prędicti conuerſi domos illas regerent, non Monachi: quia habitatio Monachorum ſecundùm Regulam debet eſſe in Clauſtro ipſorum. Quia etiam Benedictum non in Ciuitatibus, nec in Caſtellis aut in Villis, ſed in locis à frequentia populi ſemotis, Cœnobia conſtruxiſſe, viri illi ſciebant, idem ſe æmulari promittebant. Et ſicut ille per duodenos Monachos, monaſteria conſtructa adiuncto Patre diſponebat, ſic ſe facturos confirmabant. Sigebertus. Antoninus tit. 15, Ca: 18, § 1. Vincentius lib. 27, ca. 1. Hanc Charitatis Chartam anno 1107, ab Vrbano II Romano Pontifice procùrauit Hardingus confirmari. Balęus Cent. 2, cap. 63, de Script. Brit:

Commendat & Petrus Bleſenſis ob diſciplinæ rigorem hoc monaſticę vitæ genus in Epiſtolis: ob quam cauſam reſilijſſe plurimos, & ob id difficilia fuiſſe eius Ordinis initia in Bernardi vita ſcribitur.

Malmesburgen. lib. 4, cap. 32, indicat, Ciſtercienſium nemini horis diuinis aut Completorio abeſſe licere, exceptis infirmis: Cellarium & Hoſpitarium, poſt auditum Completorium, hoſpitibus ſeruire diligenter: ſommo ſtudio ſeruantes ſilentium: alios nunquam niſi cum Priore aut Abbate colloqui.

Alexander III, Papa præcipit, vt ſi quis Ciſtercienſium è monaſterio fugerit, per Epiſcopos, vt ad officium redeat, cogatur: lib. 3, Decret. tit. 31, cap. 7. Non eſt.

Petrus Cluniacenſis Abbas ſui Ordinis Regulam cum Ciſtercienſi conferens, hæc ſtatuta Ciſtercienſium commemorat lib. 5, Epiſt. 16. 1, Ciſtercienſes nonniſi poſt annum aditum Clauſtri aperiunt. 2, Ciſtercienſes duabus tunicis, & duabus cucullis, vel eiuſdem generis paucis additis veſtibus, contenti ſunt. 3, Ciſtercienſes non niſi tertiò fugitiuos reuertentes recipiunt: quia & ipſa Regulæ verba conſeruare, & à frequenti fuga ſtultos vel inſtabiles Monachos, negato demum reuerſionis aditu, deterrere ſtudēt. 4, Ciſtercienſes abſq; exceptione aliqua, regularia ieiunia, tam æſtatis, quàm hyemis obſeruant, iuxta Regulæ rigorem. 5, Ciſtercienſes iuxta Regulæ præceptum operas manuum faciunt. 6, In omnibus aduenientibus, vel diſcedentibus hoſpitibus, inclinato capite, vel proſtrato omni corpore in terram, Chriſtum adorant, eiſq; vniuerſis pedes abluunt. 7, Menſam Abbatis cum hoſpitibus & peregrinis ſemper eſſe volunt. 8, Monaſtici Ordinis plurima detrimenta morumq; ruinas in monaſterijs reparare laborant, & delicatis magis quàm neceſſarijs condeſcenſionibus exploſis, ad antiqui & primi feruoris morem horum temporum teporem reuocare contendunt.

Approbatio Ordinis. Approbauit hunc Ordinem Vrbanus II teſte Sigeberto, Platinâ, Vollaterrano lib. 21, circa annum 1100.

Propagatio Ordinis. Sub Innocentio II Ciſtercienſis Ordo maxima accepit incrementa. Nam Monachi eius ſanctitate, vel potiùs hypocriſi, hominum animos mirificè ſibi deuinciebant, qui largiſſimè etiam eorum fouebant Conuentus. Eorum ſuperſtitione Angliam contaminauit Gualtherus Exſpec. Anglus, Vir genere nobilis, ac prædicti Stephani Hardingi olim diſcipulus, qui anno Domini 1132, ad Riheuallem conſtructo Cœnobio, hoc genus Monachorum ibi primùm plantauit, vt author eſt Ioannes Haguſtadenſis. Balæus. Cent. 2. cap. 63, in Appendice.

Veſtitus Ordinis. Aſſumpſerunt habitum griſeum: vnde etiam ab initio *Griſei* dicebantur, Cranzius libro ſeptimo capite decimo quarto Metrop. *Raſura Ordinis.* Caput ferè totum raſum & coronas perquàm exiguas habent. Vide Sebaſt. Frank in Chron. fol. 470.

BERNARDINI.

Ciſtercienſes & Bernardini ijdem. S. Bernardus quis. CIſtercienſes & Bernardini ijdem, eiuſdemque Ordinis Monachi ſunt: vulgò tamen vocantur *Bernardini* à Sancto Bernardo ex Burgundia & nobilibus parentibus oriundo, qui relicto ſeculo Ciſtercium ſe contulit, anno ab incarnatione Domini 1113 à conſtitutione domus Ciſtercienſis decimo quinto, cum ſocijs fermè 30, ibique ita ſe geſſit vt mox Abbas Clareuallenſis Cœnobij, in ditione Lingonenſi tunc primùm Roberti impenſâ conſtructi cōſtitueretur, cui annos 36, laudabiliter præfuit, & monaſteriorum ſui Ordinis 160 author eſſe dicitur lib. 5, cap. 2, in vita eius. Antoninus tit. 17, cap. 5. Trithemius in Chron. Hirſaugien. tātùm 140, numerat. Cùm igitur bonus ille Frater Robertus, eiuſq; monaſteriū Ciſtercium, valdè obſcurum fuiſſet, & Guilermus ipſe (qui vitā Bernardi lib. 5, deſcripſit) dicat, eam domum pauperem, & eo tempore adhoc abſconditam, & penè nullam fuiſſe, adeò quidem, vt ſub Abbate Stephano, nouellus & puſillus Grex Ciſtercienſis, eiuſq; paucitas, tædio ei eſſe inciperet, & omnis ſpes poſteritatis (verbis authoris vtor) decideret, in quam ſanctæ illius paupertatis hæreditas transfunderetur: idcirco à loco quidē vbi primò ſedes ſuas fixerunt Ciſtercienſes, à fūdatore autē ſeu authore Ordinis

Roberto, non Robertini, ſed à propagatore præcipuo, & à pietatis, doctrinæ ac generis ſplendore clariſſimo Bernardo *Bernardini* vocantur. Teſtantur hoc etiam, præter communem experientiam, literæ Abbatum eius Ordinis in Germania, qui ita ſcripſerunt in literis contractuum: Wir N.N. von Gottes verhengknuß Abte vnd wir Prior vnd Conuent deß Cloſters Bernharder Ordens / ꝛc. Teſtantur hoc quoq; tabulæ depictæ in monaſterijs eius Ordinis, vbi diuus Bernardus à dextris, Robertus verò à ſiniſtris depictus cōſpicitur. Sicut & paſſim in feneſtris Circuitûs monaſteriorum illius Ordinis hiſtoria vitæ Bernardi, non Roberti depicta eſt. Cùm enim à potiore nominandæ ſint res, meritò à Bernardo Bernardini, à primo autem Ordinis loco Ciſtercienſes dicuntur.

Ciſtercienſes Bernardū Patrem ſuum agnouerunt Et Ciſtercienſes non Roberrum, ſed Bernardum Patrem ſuum agnouiſſe, ſicut Benedictini Benedictum, narrare ea de re libet vel fabulam, vel hiſtoriā. Cùm enim Abbas quidam indoctus Ordinis huius aliquando in monaſterium quoddam Benedictinorum veniſſet, & illic Abbas Cœnobij eius menſam his verbis cònſecraret, Benedictus benedicat, &c. neq; ille præ inſcitia intelligeret, de Deo id intelligendum: rediens in ſuū monaſterium ad imitationem illius, & ipſe conſimili vſus eſſe dicitur præcationis formulâ *Bernardus bernardat*, Veſtitus Bernardinorum hodie à Ciſtercienſium diuerſus *Veſtitus Bernardinorū.* eſt: habent enim tunicam nigram ſuper pallio albo. Feſtis tamen diebus Ciſtercienſiū habitu vtuntur, vt oſtendant vnde originem ſuam habeant, Seb. Frank in Chron. fol. 470.

Propagatio Bernardinorū. Mox autem ob ſanctitatis ſingularis opinionem ordo hic longè latèq; diffuſus eſt; è diuerſis enim Regionibus Fratres ad fundāda monaſteria ex eo acceſſuntur: fundata verò & ſtatuta diſciplinæ eius ſubjiciunt, & arctioris ineunt Regulas vitæ. Sed & diuerſarum Regionum Ciuitates ex hoc collegio meruêre Epiſcopos. In primis Roma ſummo ornatur Pontifice. Præneſte Stephanum habet: Oſtia Hugonem. In ipſa quoq; Romana Curia & Henricus & Bernardus; alter Preſbyter, alter Diaconus ordinati ſunt Cardinales. Propè Vrbem Romam Nepa quoque ſub Hoberto refloruit. In Tuſcia Piſis Balduinus effulſit Citra Alpes Lauzannæ datus eſt Amedeus, Seduno Garinus, Lingonis Godefridus, Antiſiodoro Alanus, Nannetis Bernardus Beluaco Henricus, Tornaco Giraldus, Eboraco Henricus. In Hibernia duo Epiſcopi Curiæ Rhætorum Algorus & alijs locis alij.

Bernardini ab Aduocatis exēpti. Quia verò Ordo hic ſecularium rerum curiam omnē abieciſſet, nec poſſeſſiones aliquas terrenas poſſideret ab initio, idcitco à primaria ſui inſtitutione, ab omni Aduocatorum iure ita liber & immunis exſtitit, vt cùm progreſſu temporis Agros, Villas, Prædia, territoria adamare cœpiſſent Monachi, ſemper tamen in illorum poteſtate & arbitrio ſitum fuerit Aduocatum eligere ſibi, vel non, & eum etiam, quandiu placuiſſet retinere. Colligitur hoc etiā ex priuilegio Conradi IV Imp. Ebracenſi, magnifico & opulentiſſimu Ciſtercienſium Monachorum in Oſtrofranſis & Herbipolenſi diœceſi ſito Cœnobio dato, quod inter alia ſic habet: *Statuimus, vt ſicut Ordo Ciſtereienſis ab omni Aduocatorum genere iuxta primariam inſtitutionem ſuam ſemper liber exſtitit & immunis, ſic deinceps eadem Eccleſia (excepto ſolo Romanorū Imperatore) nullis prorſus Aduocatorum (niſi cui voluntariè ſeſe ſubiecerit, ita quòd Vrelle ſuum poſteà valeat immutare) per Pradra & Poſſeſſiones ſuas aliquatenus ſit ſubiecta. Act. & Dat. Norimberga anno Dominica incarnationis* 1240. Datum eſt eidem Cœnobio Priuilegium ab Imperatore Ludouico IV Bauaro, Norimbergæ anno 1339 in quo ſcribitur inter alia. *Ottonem Herbipalenſem Epiſcopū canfeſſum eſſe, nullum ſe habere aliud Aduocatia ius in Ebracēſe Cœnobium, quàm nomine S. Rom imperij.* In ijſdem etiam literis hæc Aduocatia Imperiali authoritate commendatur Epiſcopo prædicto Ottoni, tamdiu verò vſurpanda, nec diutius, quàm eâ vel opus habeat, vel vti velit Abbas eius loci: addita inſuper cautione, quòd ſi Abbas Epiſcopum nolit ampliùs habere tutorem aut aduocatum, liberum ei ſit alium à Romano Imperarore poſtulare. Hoc ipſum poſteà ſequentes Imperatores Carolus IV anno 1352 & Vuenceslaus anno 1387 confirmârunt. Ferdinandus verò Imp. inſigni priuilegio monaſterium Ebracenſe anno Domini 1544 ab omni, cùm Moguntini Archiepiſcopi, rum Herbipolenſis Epiſcopi viſitatione, reformatione, electione, depoſitione, correctione & confirmatione totaliter exemit: vt quod ſoli Ordinis Viſitatori & Sancto Romano Imperio immediatè ſubſit & ſubeſſe debeat ſemper, referente Bruſchio de Germanorum Monaſterijs.

Neq; ſolùm ab Aduocatorum, ſed Epiſcoporum quoq; iure & obedientia exempti erant, modó vellent, Monachi iſti Indè verò *Bernardini Epiſcopis non ſubditi.* factum vt ſi Epiſcopus aliquis ab Abbatibus huius Ordinis ordinationem ſeu conſecrationē inuitatus eſſet, ſæpe numerò ille hoc detrectaret. Idcirco Alexander III Ciſtercienſibus Monachis conceſſit peculiari priuilegiô, vt ſi quis Epiſcopus tertiò cum humilitate & deuotione, requiſitus, ſubſtituros Abbates illorū benedicere forte renuerit, ijſdem

ijſdem Monachis liceat proprios Monachos benedicere,& alia,quæ ad huiuſmodi officium pertinent, exercere, donec Epiſcopi ſuam duritiem recogitent, & Abbates benedicere non recuſent, lib. 1, Decretal. tit. 10,cap.1.Statuimus.In Concilio quoq; Vienenſi anno 1311, habito grauiter accuſârunt Ciſtercienſes Epiſcopos nonnullos de damnis quę ipſorũ monaſterijs inferrent. Clemens V igitur pręcepit *ſi fortè Epiſcopi ad Ciſtercienſium monaſteria veniant charitatiuè*, id eſt hoſpitalitatis gratiâ, *vt apponant illis cibos, non quidem exquiſitos & delicatos, ſed quibus Monachis ſecundùm Regulam ſuam etiam veſci liceat, idq; intra ſepta monaſteriorum, non tamen intra portam quam Regularem appellant. Tunc etiam poſſe Epiſcopum eiusq; ſeruos eleemoſynas dare de fragmentis menſæ* hoc eſt, de reliquijs quæ ſuperſint ex menſa: vt eſt videre lib. 3, Clementinarum tit. 13 cap. 1. Ad noſtrum.

Bernardinorũ monaſteria qualia.

Monachi autem huius Ordinis ſemper elegerunt ſuis Monaſterijs ampla, & cultiſſima fertiliſſimaq; loca. Vnde & Bruſchius hac de re ita cecinit de Germ. Monaſt.

Semper enim valles ſyluestribus vndique cinctas
Arboribus Diuus Bernardus; amœnaq; prata
Et fluuios, &c. *amabat.*

Bernardini non diù Regularē rigorem ſeruant.

Non diù etiam Ciſtercięſes ſeu Bernardini Regulæ ſuæ rigorem ſeruârunt: ſed tẽporis progreſſu eleemoſynarum collatione non contenti, contra Regulam, Prædijs, Villis, Molendinis alijſq; bonis inhiare, eaq; in ſuũ ius redigere, & mirificè ſub pietatis prætextu opulentiores ſuis bonis emungere cœperunt, haud aliter quàm reliqui Monachi, ſicut ſuprà indicauimus: vt ex Alexandri III epiſtola, quæ extat tomo 2, Concil. patet. in qua hanc ob cauſam valdè Bernardinos reprehendit. *Nunc*, inquit *aliqui ex vobis priſtinæ inſtitutionis obliti penitus vel ignari, contrà ordinis veſtri gloriam & decorem Villas, Molendina, Eccleſias & Altaria poſſident, fidelitates & hominia ſuſcipiunt, ruſticos & tributarios tenent, & omne ſtudium adhibent vt termini eorum dilatentur, quorum conuerſatio eſſe debet in cœlis. Læditur hinc Ordo penitus, & mutatur. Ideoq; ſanctum & venerabile Collegium veſtrum precibus & monitis, quibus poſſumus, exhortamur, quatenus domus illæ, quæ in prima ſui origine in Ordine veſtro ſunt fundatæ conſtitutis & ordinatis terminis ſint contentæ, nec velint ad ea manus extendere, quæ ſine laboribus & periculis multis, & demum ſine Ordinis magna confuſione minimè poterunt retinere Si enim relictis originalibus Ordinis ſtatutis ad communem, volueritis aliorum monaſteriorum vitam diuertere oportebit & vos communi iure cenſeri: quia dignum eſt vt qui ſimilem cum ſuſcipiunt vitam, ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam.* Et quæ ſequuntur reliqua. Teſtatur quoque Robertus Gaguinus lib. 6, de Franciſ; apud Ciſtercien. Monachos rationem victûs ſimplicem multis ſeculis in vſu fuiſſe: ſed vbi poſſeſſionibus aucti & prouentibus ditati ſint, apud ſucceſſores illorum virtutem & pietatem elanguiſſe, ita vt in luxum parſimonia, in ſuperfluas opes paupertas, in faſtum humilitas, in laſciuiam continentia, in confuſionem omnis ferè Ordo verſus fuerit. Quidam etiam, Syluester Giraldus Epiſcopus Meneuenſis in Anglia, vir eruditiſſimus, acriter taxauit Ciſtercienſium ambitionem, auaritias & libidines, in ſuo ſpeculo hiſtoriæ: Balæo teſte Cent. 3, cap. 40, & 61, in Apendice.

CAPVT X.

Ordo HVMILIATORVM.

Ordinis origo.

HVmiliatorum Origo fuit, iuxta Antoninum tit. 15, c. 13, ſub Imperatore Henrico III, anno Domini 1017, cui aſtipulatur etiam Volaterranus lib. 21. Iuxta Polydorum Vergilium verò lib. 7. c. 2, ſub Friderico Barbaroſſa cœpit in Germania primùm circa annos 1164, tali occaſione. Multi mortales vtriuſq; ſexûs, aut bello capti, aut quia fides eorum ſuſpecta fuit, ex Ciſalpina Gallia, ab Imper. ſæpiùs eam terram bello petente, in German. fuerunt traducti. Ibi licet in domibus ſuis ſinguli morarentur cum Vxoribus & Famulis ſuis, labore manuum ſuarum victum ſibi quęrentes, maximè verò ex lanificij exercitio, conuenerunt tamen certo tempore ſe inuicem ad pietatem exhortantes, ac ieiunijs, eleemoſynis & orationi inſiſtentes. Tandem longiore exilij morâ fracti, albis omnes viri fœminęque induti veſtibus, & in conſpectum Imperatoris prodeuntes, ad genua eius ſeſe abiecerunt ac veniam deprecati ſunt. Imperator & lachrymis & veſtitu ſupplicum motus: libertatem in ſuam redeundi patriam cuique conceſſit.

Exercitia.

Reuerſi igitur decreuerunt ſeorſim in Cœnobijs Viri & Mulieres habitare, magìſque inſtare Orationibus, Vigilijs & Abſtinentiæ: habentes aliquos, etſi paucos, ſacra tractantes. Sub cura & regimine vnius eorum degebant, & exercitia corporalia, præcipuè autem in lanificio & textura pannòrum, reliqui omnes continuabant. Demùm ipſis numero multiplicatis, maximè verò Clericis, exercitium manuale diminuentes, lectionibus & diuinis Officijs magìs quam anteà intenderunt.

Habitu vniformi,ſed humili,induti,ſcilicet tunicâ,ſcapulari & chlamyde ſeu cappa deſuper albà.

Regula. Sompſeruntque pro norma viuendi, non totam,ſed partem Regulæ Benedicti.Superiores ſuos *Præpoſitos nominant.*

Propagatio & Confirmatio. Multiplicatiq; valdè, exſtruxerunt plurima monaſteria tam Virorum quàm Mulierum per Tuſciam & Lombardiam.Plerique Romanorum Pontificum circa annos Chriſti 1200 ſuo hunc Ordinem ſuffragio approbâruot, Modum viuendi Innoceotius 3 confirmauit: poſt modum per ſucceſſores Ordo hic à diœceſanis exemptus, priuilegijs multis munitus,& ſub tegimine vnius principalis ſeu generalis *Præpoſiti* conſtitutus eſt Antoninus tit. 15, cap. 23, Seb. Frank. in Chro.fol.470.

Nomen. Nomen autem eis inde putatur eſſe inditum, quòd ad Imperatoris pedes aliquando humiliter proſtrati,libertatem impetrauerint. Sabellicus Enne.9,lib.5,Semimonachos agunt, & creduntur ijdem eſſe qui & Syluestrini,ſeu Ordo Montis ſani; Alfarez in Theſauro cap.57.

Ordo HVMILIATORVM *abrogatur.*

ANno Domini 1571 à Pio V Humiliatorum Ordo per totam Italiam deletus & abrogatus eſt, ob diſſolutam vitam, præcipuè autem ob neeem intẽtatam Cardinali Borrhomæo protectori eorum. Bulla autem de abrogatione huius Ordinis,quæ exſtar in libro Matthęi Toſcani,cuius titulus eſt:Summa conſtitutionum,& rerum in Eccleſia Romanà geſtarum à Gregorio IX vſque ad Sixtum V, de cauſis abrogationis Ordinis eorum de verbo ad verbum ſic habet:PIVS EPISCOPVS *ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Quemadmodum ſollicitus pater quem vnicè carum educauit filiũ, via ſalutis egreſſum reuocare cupiens, primùm hortatur,indulget,promittit,increpat,alia prætereà atq; alia tentare non deſinit,dum quod expetit,modo aliquo conſequatur,omnia deniq; expertus,cum nihil iam proficere intelligit, deſperata prorſus ſalute, omnem de illo parentis animum ejicit,domo expellit,indignũ exiſtimans,qui parta hæreditate fruatur: ſic Romanus Pontifex, quem diuina Maieſtas Patrem & Paſtorem omniũ Eccleſiæ ſuæ Ordinum conſtituit,ſicubi quampiam ſacrarum congregationum à Regula,& vitæ præſcripto aberrare percipit,modo admonendo, modo corripiendo connititur, eam vel primis inſtitutis reſtituere,vel certè quo pacto emendatam in aliquo ſtatu illis magis cohærenti continere:omnibus tandem ad illius ſanitatem conquiſitis,vbi ſalutaria remedia faſtidire,& viam iniquitatis obſtinatius procedere, atque adeo in prauum indureſcere, animaduertit, vt potius confringi: quàm corrigi poſſit, omni curatione reiecta, de ipſa remouenda decernit, ne inueterati atque in domiti mali vis,in altas inſurgat, eisque exitio ſit futura. Quod,vt noſtrum hac in re ſtudium flagrat, cum in plurimis, tum maximè in Fratrum Humiliatorum familia enixè curauimus,nihil inexpertũ relinquentes quin illa multis iampridem modis affecta, & ſi non protinus, certè accomoda rerum moderatione directa ad priſtinum inſtitutum paulatim regrederetur. Etenim poſtquã dilectus filius noſter Carolus, tituli Sanctæ Praxedis, Presbyteri Cardinalis Borrhomæus, huius Ordinis Protector,& Apoſtolicæ Sedis delegatus,* *Cauſa abrogationis.* *animaduertens dictos Fratres in luxum iam pridem effuſos eſſe,multa de ratione cultus diuini, de obedientia & vita, vt antea communi, deque modo recipiendorum & educandorum Religioſorum prouidenter ſtatuerat, intelligeremus eos, illa cæteraque omnia Regulæ ſuæ inſtituta, omninò aſpernari, vitamque omnium voluptatum varietate confertam ducere, ac propoſitos, & qui ex eo Ordine rerum adminiſtrationem habebant bonamque fructuum partem veluti propriam in vanitatibus mundanis turpitudinibuſque flagitioſè profundere, innumeraque ſcelera committere. Nos vias omnes quæ illos in aperta huiuſmodi pericula atque incommoda coniecerant, excindere conati, pleraque alia de ipſorum vita,moribus & proprietate Regulæ inimica, deque modo & tempore gubernandæ cuiuſque præpoſituræ, nec non ratione adminiſtrationis bonorum, & diſpenſatione prouentuum, alijſque muneribus & officijs, ad prolapſi huius ſtatus, & diſciplinæ regularis reparationem maximè conferentibus edidimus, ſperantes illa proſperos tandem ſucceſſus dicto Ordini allatura. Sed obſiſtente bonarum rerum perturbatore, plerique omne (quoniam otio & deſidia nimium aſſueuerant) Regulæ inſtituta & emendationem abhorrentes, etſi ſtatuta & præcepta noſtra communi conſenſu palam acceptârunt, clam tamen quibus illa modis ſupprimerent comminiſcentes, nefarias proteſtationes in occulto fecerunt, neceſſarios ſuos,& alios potentiores Laicos ad inteſtinas ſeditiones concitârunt,ſuaſores prætereà & impulſores ad intimos ſũmorum Principum Miniſtros dimiſerunt,qui magnis præmijs & pollicitationibus eos pollicerent, in animos prædictorũ Principum inducere,vt nos ad illam reſcindendã inclinarent,multaq; alia de ea tollenda prauis artibus ſunt conati,vt turpẽ illam & flagitioſam vitam ſuã retinerent,letaleſq; mũdi voluptates ſequerẽtur,inter quos nõ defuit, qui altius præcipitatus,etiã à Catholica fide ad Hæreticos,& impia illorũ dogmata declinarit. Quibus cognitis,omniũ grauiſſimum impœnitentiæ peccatum in eis animaduer-*

maduertimus, qui toties fruſtrà correpti, in eadem obſtinatione perdurare contendunt, non ſatis habentes talia attentare, niſi & ijs, qui inter ipſos qui poſſe putant, illis imprimis qui ſaluti eorum ſedulo inuigilant, exitium machinentur, illius ſtimulis concitati, qui ſceleſtum Iudam in funeſtum auaritia morbum iniecisse non contentus, etiam ad prodendum Dominum ſuum pecunia impulit Huius nimirum Spiritus nequiſſimi ductu, quondam Hyeronymus Lignana Præpoſitus Præpoſituræ S. Chriſtophori Vercellen. & plures alij conſcelerati huius Ordinis, in necem dicti Caroli Cardinalis propitiatoris ſui conſpirantes, vt pecuniam ad tantum nefas expeditam conficerent, de trucidando imprimis dilecto filio Fabio Simoneta Fratre dicti Ordinis prouentuum Præpoſituræ Breda Mediolanenſis Depoſitario, apud quem nummos inuenire credebant, ſecretò conuenerunt, inde ad Eccleſiam dictæ Præpoſituræ, in qua ipſum orantem, laqueo ſuffocare decreuerant, profecti, ſed inter ſe de modo agrediendi, miſericordia Saluatoris noſtri, diſcordes, hoc conatu deſtiterunt, mutatoq; conſilio ſacra aurea & argentea furati ſunt. Quibus clam venditis, ſeu pignori datis, prædictus Hieronymus quendam Donatum Faxiam comprofeſſorem ſuum Apoſtatam, pacta pecunia induxit vt ipſum Carolum Cardinalem occideret, qui nacta loci & temporis opportunitate, in eum veſperi de more in ſacello cum familia precantem, vt transuerberaret ſclopũ glandibus confertũ igne admoto exonerauit, ſed telorũ parte adueſtes orãtis exinanita alijs vtrinq. in proximo violentia ictus defixit, innocentẽ Diuina pietas ſaluũ & incolumẽ cõſeruauit. Quare ĩbo, & quidã alij hui⁹ nefãdi criminis participes poſteà capitis pœnas debitas perſoluerunt.

Quãdo igitur familiam prædictã nulli ſtudio ad Eccleſia Dei vtilitatẽ proficiẽti incũbentẽ, nulli diſciplina Eccleſiaſtica deditam, nullam omninò futuræ virtutis ſpecimen oſtendentem, tam deteſtandis facinoribus infectam, tam atroci ſacrilegio contaminatam, & præterea impœnitentem atque incorrigibilem agnoſcimus, omni de illa ſpe prorſus excluſa, ipſam tandem tollere conſtituimus, tanquam malam arborem fructus peſſimos proferentem: Habita itaque cum Fratribus noſtris deliberatione matura de illorum conſilio. & nobis attributa poteſtatis plenitudine, extinguimus & abolemus Ordine prædictorum Fratrum Humiliatorum officium Præpoſiti generalis ac Prouincialium, & quæcunque alia miniſteria Ordinis ſic ſuppreſſi, nec non omnia & quæcunque ſtatuta, conſuetudines & decreta eiuſdem, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica. vel alia quacunque firmitate munita, & pariter priuilegia, & indulta generalia, & ſpecialia, quorum omniũ tenores ac ſi ad verbum inſererentur, præſentibus habemus pro expreſſis quibuſcunq. illo cõcepta ſint formulis, nec non irritantibus alijs decretis, & vinculis roborata: Priuamusque Generalem, ac cæteros omnes Præpoſitos & Fratres omnes Præpoſituris, Dignitatibus, Adminiſtrationibus Officijs & Beneficijs Eccleſiaſticis cum cura & ſine cura, nec non domibus, tanuentibus & bonis immobilibus, mobilibus & ſe mouentibus in Italia & vbicunque gentium conſtitutis ſacra quæcunq; & cõmuni ſuppellectile, ac ipſorũ omnium vſu fructu adminiſtratione ac poſſeſſione ſpirituali, & temporali ac etiam iure & actione ſiue per ſtatuta noſtra ſiue alias quomodolibet pertinente. Ac tollimus eis omnimodam facultatem, vſum & auctoritatem, generalia & prouincialia, & alia capitula de cætero celebrandi.

Volumus autem vt omnes Fratres qui nunc ſunt, qui Profeſſionem regularem emiſerunt deinceps in domibus & locis, quos eis cum victu, & alijs neceſſarijs proximè aſſignandos curabimus, omninò redigantur, vt ibi vitam ducant regularem ſuæ profeſſioni conformem, ſub cura & viſitatione ordinariorum locorum aut alterius, vel aliorum quos eis duxerimus delegandos, vel iuxta iuris communis diſpoſitionem tranſeant ad pares, vel ſtrictiores Ordinis approbatas. Nouitij verò & alij quicunque non profeſſi, detracto Religionis habitu ex profeſſorum conſortio, & domibus expellantur. Quibus profeſſoribus nominatim præcipimus atq; interdicimus ne poſthac quemquam expulſorum, & omninò alium etiam venientem. ad Profeſſionem vel habitum admittant, nec nouas domos, vel loca recipiant, vel acquirant, quod ſi ſecus fiat, profeſſio ſit inanis, neminemq; obliget, neq; in genere ſic profeſſum. Nouarum domorum ſeu locorum receptiones vel acquiſitiones viribus & effectu careant, & contra facientes, excommunicationis ſint ſententia eo ipſo innodati; à qua nullus niſi in mortis articulo conſtitutus abſolui poſſit, abſque Romani Pontificis licentia ſpeciali. Cæterum intendentes & cultui diuino, & Eccleſiæ Miniſtris quamprimum proſpicere omnes Præpoſituras, Dignitates, Perſonatus, Adminiſtrationes, Officia, cæteraq; beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, quæ deinceps ſecularia ſint, per priuationem prædictam, apud ſedem Apoſtolicam vacantia, nec non Domos, Conuentus, Loca, Suppellectilem, Bona, Fructus; Res; Actiones & Iura ſupradicta; eorumque proprietatem & dominium noſtræ & dictæ ſedis liberæ diſpoſitioni ſpecialiter & expreſſe reſeruamus. Decernentes irritum & inane quicquid ſecus per prædictos, aut quoſcunq. alios ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Volumus autem vt præſentium exempla Notarij publici manu, & perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtituta. ſigillo obſignata, eandem illam prorſus fidem in iudicio & extra illud, vbique locorum faciant, quam ipſamet præſentes facerent, ſi eſſent exhibita. vel oſtenſa. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum: Anno Incarnationis Dominicæ 1571. Idibus Februarij, Pontificatus noſtri anno ſexto.

CAPVT XI.

ANTONIANI, ſiue ORDO MINISTRANTIVM *Infirmis in* Hoſpital. Sancti Antonij.

Ignis ſacer. SIgebertus refert, quod anno 1089. lues excreſcens, quos pertigerit, eoſdem igne ſacro ſiue conſumpſerit, ſiue membris mutilatis deformes oſtentui reliquerit. Cujus causâ, vt aſſeritur in hiſtoria Antoniana ab Himaro Fulco conſcripta, parte 2. cap. 31. 32. 33. frequentiori concurſu creuit cultus Sancti Antonij M. in prouincia Viennenſi, *Ignis ſacer curatur ab Antonio.* vbi eius corpus tranſlatum à Iocellino ex ſtirpe Comitum Pictauienſium oriundo Conſtantinopoli, iuſſu Vrbani Papæ ab eius Filio Guigone apud Motam Sancti Deſiderij fuerat collocatum vbi omnes eodem morbo facti, confeſtim ſanati ſunt. Auctus eſt eò amplius erga Sanctorum Antonium reuerentia, quod ſicut eo morbo ægrotantes ſanari conſueuerint, ita ſani in eundem peccantes ſiue periurio, aliâue irrogatâ in eum blaſphemiâ vel contumelia, eundem mox experiri ſolerent vltorem, eodemque confeſtim morbo ignis ſacri periculi; vt quidem in dicta Hiſtoria affirmatur: quod pauendum cunctis prodigium hactenus perſeuerat, adeò vt apud idololatras Papiſtas in prouerbium verſum ſit: *In S. Antonium neminem impune peccare.*

Author Ordinis. Anno igitur 1096. Gaſtono Franco Viro nobili Prouinciæ Viennenſis cum Gerino filio eius, auctore, iunctis ſibi octo alijs, inſtitutus aſſeritur Ordo Miniſtrantium infirmis, qui ſacro igne conſumpti perpetuo viuerent, truncatis membris calamitate, vt Baronius indicat Tom. 11. pagina 655.

De pictura Antonij, eiusq; ratione. De pictura Antonij Ioannes Molanus cap. 59. de Picturis & imaginibus, ita ſcribit: *Sancto Antonio ignis appingitur, quia, vt habet Collecta diei, Deus concedit obtentu beati Antonij confeſſoris ſui, morbidum ignem extingui. Eandem ob cauſam multis locis in aſtio domus appingitur; vt obtinere digneturâ Deo, ne peſtis eam domum inuadat Itidem porcus appingitur, vt Laici doceantur, animalia ſua eius interceſſione à malo præſeruari. Et in hujus beneficij implorationem, ac proteſtationem porcus pleriſque locis alitur à communitate, quem nominant S. Antonij Porcum. Porrò ſicut maiores noſtri, memorias ſanctorum inuiſentes, libenter pro ſe conferebantur paruam Sancti imaginem, ſic etiam pro pecoribus ſuis conferebant collo alligandâ molam ex memoria S. Antonij, eo modo proteſtantes quòd meritis S. Antonij petebant & confidebant animalia ſua preſeruari à peſte. Quod indicant carmina Antonij Nonidij. Agens enim de porco grunniente, qui Antonio appingitur, ſubdit:*

Collo mea concutit æra
Noſcere quo poſſis ne occeatur, ait:
Aeſque meum geſtat baculo quod cernis in iſto,
Quodque rogans æger, collaque multa gerunt.

Liber in manibus (nam hunc nonnulla appingunt) ſignificat, quòd Antonius ſanctus & perfectus vir, ſine vlla ſcientia literarum, ſcripturas diuinas, & memoriter audiendo tenuiſſe, & prudenter cogitando intellexiſſe prædicetur. Appingunt etiam Tau ſignum crucis: nam eo fortiter reſtituis Dæmonum inſultibus Hæc ille.

Monachi autem Antoniani mendicitare ſua importuna, contra Antonij exemplum, hominibus ſunt moleſtiſſimi: ignem Antonij continuo non contribuentibus aliquid minantur: quo fit, vt ſuperſtitioſi homines ſinguli ſingulis annis Porcellum benè ſaginatum dent, vt hoc pacto gratiam eorum, & preces ad Deum promereantur, tutique ſint ab illorum diris. Vide Seb. Frank in Chron. p. 468. Obquam etiam cauſam delecti Cardinales alijque Prælati a Paulo 3. in concilio de emendanda Eccleſia, ſuadent. *Quaſtuarios iſtos S. Antanij, qui decipiant ruſticos & ſimplices, eoſque innumeris ſuperſtitionibus implicent, tollendos eſſe.* *Antoniani mendicitate ſua hominibus moleſti.*

Vtuntur nigro habitu cum Tau Coeru- *Veſtitus.*
lei coloris ante pectus.

CAPVT XII.

Ordo PRÆMONSTRATENSIS.

NOrbertus Lotharingus illuſtri familia natus, relictis ſeculi huius pompis, *Præmonſtratenſium origo.* monaſticen profiteri cœpit, vbi Diaconi & Presbyteri gradibus ornatur Æmilius lib. 5. Nobertum vocat. Auentinus lib. 6. Annal. Nordobertum, è Santhone Germaniæ inferioris oppido oriundum. Monachorum autem contubernalium vita diſſoluta motus, ipſe in Eremum quandam Leodienſis Diœceſis egreſſus, arctius & cunctis prioribus ſeculis inauditum monaſticæ genus, cum ſocijs 13. vndiquaquam collectis arripit. Nudis ipſe Norbertus pedibus hyemis aſperitate, prædicationis gratia, paſſim authoritate Calixti Pontificis oberrabat circa ſalutis annum 1119. vt Sigeberti habet *Regula.* Continuator. Vincentius l. 37. ca. 28. Tritthemius in Chron. Hirſaugien. Antonius tit. 15. cap. 19.

15. cap.19. Panuinius in Chron. annum 1120. annotant. Exſtant in Chronico Martini de huius ſectæ primordijs, hi duo verſiculi.

Anno milleno, centeno, bis quoque deno,
Sub patre Norberto, Præmonſtratenſis viget Ordo.

Fuit hic Norbertus Laudunenſis Epiſcopus & Magdeburgẽſis Archiepiſcopus progreſſu temporis creatus, tantumque potuit gratia apud Lotharium Imper. & Innocentium II. Pontificem, vt Magdeburgenſi Eccleſiæ titulum *Primatis Germaniæ* impetrarit: Bruſchius.

Vnde Magdeburgenſ. Eccleſia titulum Primatus Germaniæ habeat.

Viuunt ſub Auguſtini Regula, quam ſibi diuinitus & miraculosè datam fuiſſe Norbertum in communi capitulo affirmaſſe dicit author vitæ eius apud Surium de Vitis Sanctorum. *Scio*, dixit ibi, *vnum ex profeſſionis noſtræ fratribus, cui de regula noſtra indaganti ſtudioſius, non quidem ſuis meritis, ſed Fratrum orationibus, beatus viſus eſt Auguſtinus, qui & auream regulam à latere dextro prolatam, ibi porrexit, ſeque luculento ſermone ei intimauit, dicens: Quem vides Auguſtinus ergo ſum Hipponenſis Epiſcopus. Ecce habes Regulam, quam ergo conſcripſi: ſub qua ſi benè militauerint Confratres tui, filij mei, adſtabunt ſecuri in extremi terrore iudicij.*

Nomen.

Fingebant autem impoſtores illi, quo facilius auram popularem captarent, non ſolùm è cœlo ſuam ſibi Religionem traditam, ſed etiam locum viſione præmonſtratum, ſeque ideò *Præmonſtratenſes* vocabant Balæus Cent.3. Script. Brit. cap.34. Volateranus tamen lib. 21. & Polydorus lib.7. cap. 3. affirmant, vnde Ordini nomen inditum.

Confirmatio Priuilegia.

Horum inſtitutum Calixtus II. authoritate Pontificia ſtatim confirmauit: Vincentius, Volateranus, Polydorus. Eoſque ſingulari titulo, vt Bruſchius indicat, *Canonicos Regulares exemptos* appellauit. Alij confirmationem Ordinis huius referunt ad Innocentium II. ſub quo etjam maxima incrementa cœpit Ordo. Nam eius Monachi ſanctitate, vel potius hypocriſi, hominum animos mirificè ſibi deuinciebant, qui largiſſimè etiam eorum fouebant ſodalitates. Vnde factum, vt ſub ipſum ſtatim initium per Syriam, Normanniam, Flandriam, Angliam, Vaſconiam, Gothiam, Hiſpaniam & Burgundiam diffuſus ſit, veluti Sigeberti Continuator annotat.

Veſtitus.

Amiciuntur huius ſectę profeſſores tunicâ alba cum linea toga ſub candido pallio, quo potiſſimùm à Canonicis differunt Polyd. lib. 7. cap. 3. Seb. Frank. in Chron. fol. 470. b. Sub Nicolao autem IV. Præmonſtratenſes Canonici & Carmelitæ Fratres dimicant propter albas cappas, quas Honorius IV. illis conceſſerat, in magnum, vt dicebant, præjudicium & ſcandalum. Sed Carmelitæ Pontificis fauorem nacti, tandem vicerunt. Balæus Cent. 4. cap. 54. in Appendice ex Ioanne de Molinis cap. 9. ſui Speculi, & cap. 57. eiuſdem Centuriæ ex cap. 5 Chronici Ioannis Vineti.

Præmonſtratenſes non vtuntur Pontificalibus ornamentis.

Cum multorum Ordinum & præſertim Benedictini Abbates poteſtatem & licentiam à Pontificibus Rom. nacti eſſent, geſtãdi infulam ſeu mitram, baculum, annulos & ſimilia ornamenta Pontificalia. Abbates tamen huius Ordinis communi conſilio ſtatuerunt, vt nullus eorum mitra & chirotecis vtatur, ne forſan ex ipſis ſupercilium elationis aliquis aſſumat, aut ſibi videatur ſublimis, cùm his vti ſe viderit, quę Pontificibus, & maioribus Prælatis à Pontificibus Rom. conceſſa eſſent. Statuerunt inſuper, vt ſi qua forſam Eccleſia laxioris Ordinis Pręmonſtratenſium voluerit regulam profiteri, huiuſmodi Pontificalibus, etiamſi ea prius habuerit, deinceps tamen non vtatur, ſed potius humilitatem ſeruet, & ſtatuta huius Ordinis imitetur. Adjecerunt quoque huic inſtitutioni, vt nullus Fratrum Præmonſtratenſium, ad Apoſtolicam ſedem accedens, vel recedens ab ipſa, vel alias, incedat in habitu ſeculari, niſi euidens hoc neceſſitas poſtularit. Inhibuerunt etiam, ne quis contra ſtatuta generalis Capituli, ſiue in habitu, ſiue in vniformitate officij, ſeu etiam in temporalibus temerè venire præſumat, aut regulariter puniatur. Ne quis item aſſumat honorem, ad quem fuerit forſan electus ſine licentia, vel præcepto illius, cui obedire tenetur. A prima etiam plantatione Religionis huius, conſtitutum à Fratribus fuit, vt Abbates & Præpoſiti eorum certis temporibus conueniant Præmonſtratum, vt ſi qua forſan corrigenda forent de communi Abbatum & Præpoſitorum conſilio corrigerentur.

Regula PRÆMONSTRATENSIVM; *eiuſque Confirmatio.*

Confirmauit etiam hunc Ordinem eiuſque Priuilegia, ſtatuta, leges, ritus & totam viuendi denique rationem Innocentius III. vt eſt videre lib. 1. Decretalium Innocentij III. vbi etiam Regulam eorum commemorat, in nonnullis conſtitutionibus ab Auguſtini Regula, ſub qua militant, variante, ad hunc modum. Ad exemplar felicis recordationis Alexandri,

Lucij, Vrbani & Clementis prodeceſſarum noſtrorum Romanorum Pontificum, vniuerſas regulares inſtitutiones, & diſpoſitiones, quas de communi canſenſu, vel maioris, & ſanioris partis feciſtis, ſicut inferius denotantur, auctoritate Apoſtolica roboromus, & præſentis ſcripti priuilegio communimus: videlicet, vt Ordo Canonicus, quemadmodum in Præmonſtratenſi Eccleſia, ſecundum beati Auguſtini regulam, & diſpoſitionem recolendæ memoriæ Norberti quondam Præmonſtratenſis Ordinis inſtitutoris, & ſucceſſorum ſuorum, in condido habitu inſtitutus eſſe dignaſcitur, per omnes eiuſdem Ordinis Eccleſias perpetuis temparibus inuiolobiliter obſeruetur, & eiuſdem penitus obſeruantia.

Idem quoque libri, qui ad divinum officium pertinent, ab omnibus eiuſdem Ordinis vniformiter teneantur: nec aliquo Eccleſia vel perſona Ordinis veſtri, aduerſus communia ipſius Ordinis inſtituta priuilegium aliquod poſtulare, vel obtentum audeat quomodolibet retinere,

Nulla etiam Eccleſiarum ei, quam genuit, quamlibet terreni commodi exactionem imponat, ſed tantum Pater Abbas curam de profectu, tam filij Abbatis, quàm Fratrum domûs illius habeat, & poteſtatem habeat ſecundum ordinem corrigendi, quæ in ea nouerit corrigenda: & illi ei tanquam patri reuerentiam filialem humiliter exhibeant.

Abbas autem Præmonſtratenſis Eccleſia quo Mater eſſe dignoſcitur aliarum, non ſolum in his Eccleſijs quas inſtituit, ſed etiam in omnibus alijs eiuſdem Ordinis, & dignitatem, & officium Patris obtineat, & ei ab omnibus tam Abbatibus, quàm Fratribus debitâ patri obedientiâ impendatur.

Præterea omnes Abbates Ordinis veſtri, ſingulis annis, ad generale Capitulum Præmonſtratenſe, paſtpoſitâ omni accaſione, conueniant illis ſolis exceptis, quos à labore viæ corporis retardauerit infirmitas: qui tamen idoneum pro ſe delegare debebunt nuncium per quem neceſſitas, & cauſa remorationis ſuæ Capitulo valeat nunciari. Hi autem, qui in remotioribus partibus habitantes, ſine graui difficultate ſingulis annis ſe nequiuerint Capitulo præſentare, in ea termina conueniant, qui in ipſo ei Capitulo fuerit conſtitutus. Si verò quilibet Abbatum, aut prepoſitorum, per cantumaciam veſtrum Capitulum frequentare deſierint, liceat Abbati Præmonſtratenſi, conſilio ſui Capituli, eos vſque ad dignam ſatisfactionem ſententiâ percellere regulari: & ſententiam, quam præfatus Præmonſtratenſis Abbas ſiue in generali Capitulo, ſiue extra Capitulum conſilio Coabbatum, in Prælotos, & ſubditos totius Ordinis veſtri canonicè tulerit, nulli Archiepiſcoporum, ſeu Epiſcoporum, niſi fortè de mondato Romani Pontificis, liceat relaxare.

In generali igitur veſtro Capitulo præſidente Abbate Præmonſtratenſi cæteriſque conſidentibus, in ſpiritu Dei caaperantibus de his, quæ ad ædificationem animarum, ad inſtructionem morum, & ad informationem virtutum, atque incrementum regularis diſciplinæ ſpectabunt, ſermo diligens habeatur. Porrò de omnibus quæſtionibus, & querelis, tam ſpiritualibus, quàm temporalibus, quæ in ipſo capitulo propoſita fuerint, illud teneatur irrefragabiliter, & ſeruetur, quod Abbas Præmonſtrotenſis cum his, qui ſanioris conſilij, & magis idonei apparuerint, iuſte, ac provide iudicauit.

Sanè ſi Abbas aliquis veſtri Ordinis infamis vel inutilis, aut Ordinis ſui Præuaricator inuentus fuerit, & prius per Patrem ſuum Abbatem, aut per nuncios eius admonitus, ſuum corrigere & emendare delictum neglexerit, aut cedere (ſi amouendus fuerit) ſponte noluerit, auctoritate generalis Capituli deponatur: & depaſitus ſine dilatione ad domum vnde exiluit, ſeu ad aliam eiuſdem Ordinis, quam elegerit, ſine vllo conditione temporalis commodi reuertatur, in obedientia Abbatis, ſicut cæteri Fratres ipſius domus firmiter permenſurus. Id ipſum etiam alio tempare (ſi neceſſe fuerit) & Capitulum ſine ſcandalo, & periculo expectare nequiuerit, per Abbatem Præmonſtratenſem, & Patrem Abbatem, & alios Abbates, quos vocauerit, fieri licebit. Quod ſi depoſitus in ſe data ſententia contumaciter contraire tentauerit, tam ipſe, quam Principatus eius, qui de Ordine veſtro fuerint in ſua cantumacia fautores, ab Abbate Præmonſtratenſi & cæteris Abbatibus cenſurâ Eccleſiaſticâ, donec ſatisfaciant, arceantur.

Verùm cum aliquo Eccleſiarum veſtrarum Abbate propria fuerit deſtituta, vel cùm ibi Abbatis electla reguloriter non fuerit celebrata, ſub Patris Abbatis poteſtate, ac diſpoſitione conſiſtat, & cum ejuſdem conſilio, qui eligendus fuerit, à Canonicis eligatur. Electo autem Fratres Eccleſiæ ſtatim obedientiam promittant: qui non quaſi abſolutus à poteſtate Patris Abbatis, vel Ordinis ſui, Archiepiſcopo, in cujus Diœceſi fuerit, præſentetur, plenitudinem ab eo officij percepturus: ita tamen, quàd poſt factam Archiepiſcopo, vel Epiſcopo ſuo, profeſſionem, occaſione illâ non tranſgrediatur conſtitutiones Ordinis ſui, nec in aliquo eius præuaricator exiſtat.

Si quis etiam ex vobis canonicè electus in Abbatem diœceſano Epiſcopo ſemel, & iterum per Abbates veſtri Ordinis præſentatus, benedictionem non potuerit ob ea obtinere, nec Eccleſia, ad quam vocatus eſt, deſtituta, conſilio periclitetur, officio, & loco Abbatis plenariè, ſecundum ordinem fungatur in ea, tam ex-

terioribus prouidendis, quàm interioribus corrigendis, donec aut interuentu generalis Capituli veſtri, aut præcepto Romani Pontificis, ſeu Metropolitani, benedictionem ſuam obtineat.

Porrò nulla perſona Eccleſiaſtica pro chriſmate aut conſecrationibus, & ordinationibus, aut pro ſepultura pretium, aut pro benedicendo Abbate, & deducendo in ſedem ſuam palefridum, aut aliquod à vobis exigere, nullus veſtrum, etiam ſi exigatur, dare præſumat: quia & exigentem, & dantem nota, & periculum Simoniacæ prauitatis inuoluit.

Cæterùm ſi aliqua Eccleſiarum veſtrarum Paſtoru ſolatio deſtituta inter Fratres de ſubſtituendo Abbate diſcordia fuerit, vel ſciſſura ſuborta, & ipſi facilè ad concordiam, vel vnitatem reuocari nequiuerint, Pater Abbas conſilio Coabbatum ſuorum eis idoneam prouideat perſonam, & illi eam ſine contradictione recipiant in Abbatem: quam ſi recipere contempſerint, ſententiæ ſubjaceant, quam Pater Abbas cum conſilio Coabbotum ſuorum in eos duxerit auctoritate Ordinis promulgandam,

Adhuc quoniam Præmonſtratenſis Eccleſia prima Mater eſt omnium Eccléſiarum totius Ordinis, & Patrem ſuper ſe alium non habet, ſicut ad cautellam, & cuſtodiam Ordinis ſtatutum eſt, per tres primos Abbates Laudunenſem, Floreffienſem, Cuiſſiacenſem annua ibidem viſitatio fiat: & ſi quid in ipſa domo corrigendum fuerit: abſque maiori per eos audientia corrigatur. Quod ſi abbas in corrigendo tepidus, & Fratres ſæpius moniti incorruptibiles permanſerint, ad generale Capitulum referatur, & ſicut melius viſum fuerit, conſilio generalis Capituli emendetur, & ſententia in hac parte Capituli ſine retractione aliqua obſeruetur.

Quoties verò Eccleſia Præmonſtratenſis ſine Abbate fuerit, ad præfatos tres Abbates eius cura reſpiciat, & à Canonicis ipſius Eccleſiæ, cum eorum conſilio perſona in Abbatem idonea eligatur: ad conſilium ſuum quatuor alys Abbatibus ad eandem Eccleſiam pertinentibus pariter aduocatis, quos ipſi Conouici prouiderint aduocandos.

Liceat quoque vnicuique Matri Eccleſiæ Ordinis veſtri cum conſilio Abbatis Præmonſtratenſis de Abbatibus Eccleſiarum, quæ ab ea proieſſiſſe noſcuntur, ſiue etiam de alia einſdem Ordinis inferiore Eccleſia ſibi quemcunque voluerit (ſi tamen idoneus exſtiterit) in Abbatem, aſſumere. Perſonam autem de alio Ordine nulla Eccleſiarum veſtrarum ſibi eligat in Abbatem, nec veſtri Ordinis aliqua in Abbatem monaſterij alterius Ordinis, niſi de auctoritate Rom. Eccleſiæ, ordinetur.

Nulli etiam Canonicos, vel conuerſos veſtros ſine licentia Abbatum recipere, aut ſuſceptos liceat retinere.

Sanè nulli Eccleſiæ veſtri Ordinis liceat ad aliquam aliam profeſſionem temeritate qualibet ſe transferre. Si qua verò Eccleſiæ Canonicorum alterius Ordinis od Ordinem veſtrum venerint, ad Eccleſiam veſtri Ordinis habeant ſine refragatione reſpectum, in qua veſtrum noſcuntur Ordinem aſſumpſiſſe.

Præterea ſi inter aliquas Eccleſias veſtri Ordinis de temporibus quæſtio emerſerit, non extra Ordinem Eccleſiaſtica vel ſecularis audientia requiratur, ſed mediante Præmonſtratenſi Abbate, & cæteris, quos vocauerit, aut charitatiuè inter eas componatur, aut auditis vtrinque rationibus eadem controuerſia iuſto iudicio terminetur.

Ad maiorem quoque Ordinis veſtri pacem conſeruandam diſtrictius prohibemus, ne aliquis Prælatorum, vel ſubditorum noſtrorum in his, quæ ad diſciplinam, & inſtituta Ordinis ſpectant, audeat, pro vt ſtatutum eſt in Lateranenſi Conſilio, appellare: ſed ſi quiſquam appellare tentauerit, nihilominus illi, quorum intereſt, regularem diſciplinam exercere debebunt.

De cætero quoniam à ſtrepitu, & tumultu ſecularium remoti pacem, & quietem diligitis, grangias veſtras, & curtes, ſicut & atria Eccleſiarum à prauorum incurſu, & violentia libera fore ſancimus, prohibentes, vt nullus ibi hominem capere, ſpoliare, verberare, ſeu interficere, aut furtum, vel rapinam committere audeat.

Ob euitandas verò ſæcularium virorum frequentias, liberum ſit vobis, ſaluo iure diœceſanorum Epiſcoporum, oratoria in grangijs, & & curtibus veſtris conſtruere: & in ipſis vobis, & familia veſtra diuina officia (cùm neceſſe fuerit) celebrare, & ipſam familiam, niſi aliqui ſint, qui in vicinia habeant propria domicilia ad confeſſionem, communionem, & ſepulturam, cum veſtri Ordinis honeſtate ſuſcipere.

Liceat quoque vobis perſonas liberas, & abſolutas è ſeculo fugientes, ad conuerſionem recipere, & eas cum rebus ſuis ſine contradictione aliqua retinere.

Infirmas quoque abſolutos, qui in extrema voluntate ad vos ſe transferri, aut apud vos ſepeliri deliberauerint, nullus impedire, ſeu res eorum legitimas detinere præſumat: ſaluâ tamen hæredum legitimâ portione, & canonicâ iuſtitiâ illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur.

Ad maiorem etiam Ordinis veſtri reuerentiam, & regularis diſciplina obſeruantiam, vobis filij Abbates ſubjectos veſtros ligandi, & ſoluendi plenam concedimus facultatem.

Quia verò ſingula, quæ ad Religionis profectum, & ad animarum ſalutem ordinâſtis, præſertim abbreuiationi nequiuêre annecti, nos cum his, quæ præſcripta ſunt, conſuetudines veſtras, quas inter vos Religionis intuitu regulariter

riter ſtatuiſtis, & deinceps auctore Domino ſtatuetis, auctoritate Apoſtolicâ robaramus, & vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & omnibus qui Ordinem veſtrum profeſſi fuerint, perpetuis temporibus inuiolabiliter obſeruandas decernimus: nec aliqua literæ habeant firmitatem, quæ tacito nomine Præmonſtratenſis Ordinis, contra libertates vobis ab Apoſtolica Sede indultas fuerint impetratæ.

Sanè laborum veſtrorum, quos proprijs manibus aut ſumptibus colitis, ſiue de nutrimentis veſtrorum animaliũ, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat, licet fundorum Dominus pro repropriętate aliquem cenſum, vel quotamlibet partem frugum reddatis.

Interdicimus verò Epiſcopis, & alijs Eccleſiarum Prælatis, niſi ſeruato euectionis numero, in Lateranenſi Concilio conſtituto, in veſtris monaſterijs hoſpitari. Ad grangias autem veſtras & ad curtes hoſpitandi gratiâ, non niſi in magna neceſſitate diuertant, & tunc contenti ſint ipſarum manſionum cibarijs conſuetis, cum honeſtate atque charitate exhibitis.

Nulli autem ſæculari perſonæ vel Eccleſiaſticæ in domorum veſtrarum liceàt carnibus veſci, niſi manifeſtè ægritudinis causâ, & hoc in ſolis Monaſterijs conuentualibus veſtris.

Prohibemus inſuper, ne aliqua perſona Fratres Ordinis veſtri audeat ad ſecularia judicia prouocare: ſed ſi quis aduerſus eos aliquid ſibi crediderit de jure competere, ſub Eccleſiaſtici examine judicij experiendi habeat facultatem. Licitum præterea vobis ſit, in cauſis veſtris Fratres veſtros idoneos ad teſtificandum adducere, & eorum teſtimonio (ſicut rectum fuerit) & propulſare violentiam, & iuſtitiam vendicare.

Prohibemus quoque ne cuilibet Eccleſiaſticæ, vel ſæculari Perſonæ fas ſit, in Eccleſijs veſtris contra ſtatuta Lateranenſis Concilij tallias exercere, vel quaſlibet alias vobis ineptas exactiones imponere.

Interdicimus etiam vobis, ne feras, aues, carnes, ſues & cætera huiuſmodi curioſitatis animalia à quolibet ad nutriendum, ſiue cuſtodiendum in detractionem veſtri Ordinis ſuſcipere præſumatis.

Porrò vt quietius Deo ſeruire poſſitis, & diſcurrendi à vobis neceſſitas auferatur, præſenti ſcripto duximus indulgendum, vt ſi Epiſcopis veſtris, aut malitioſè differentibus, vel pro iuſto impedimento, non valentibus ordinationes, & cætera Eccleſiaſtica miniſteria vobis conferre, aliquem Epiſcopum, de cuius ordinatione & officio plena ſit vobis notitia hoſpitem vos habere contigerit liberum ſit vobis ab eo, & ordinationes, & cætera ſacramenta ſuſcipere: dum tamen præiudicium diœceſano Epiſcopo non debeat generare.

Præterea poſtulatione veſtrâ clementius inclinati, præſenti paginâ duximus inhibendum, ne quis Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, aut eorum officiales veſtras Eccleſias ſeu regulares perſonas eorum, abſque manifeſta, & rationabili cauſa interdicere, ſeu ſuſpendere præſumat: ſed ſi quid in eis fuerit corrigendum, ad audientiam generalis Capituli Præmonſtratenſis referatur, & ibi prout iuſtitiæ, & honeſtati congruerit emendetur.

Porrò ſi qui Epiſcopi, aut eorum officiales in perſonas veſtras, aut Eccleſias ſententiam aliquam contra libertatem eiſdem à prædeceſſoribus noſtris, vel a nobis indultam promulgauerint, eandem ſententiam, tanquam contra Apoſtolicæ Sedis indulta prolatam, ſtatuimus irritandam. Decerminus ergò, &c. ſaluâ Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur, &c. Datum Reati, per manum Raynaldi domini Papæ notarij Cancellarij vicem agentis. VI. Cal. Aug. Indictione primâ anno Dominicæ incarnationis M. C. XCVIII. *Pont. verò Domini Innocentij Papæ* III. *Anno primo.*

Peculiare huius Ordinis.

Habuit autem Ordo iſte hoc peculiare, vt vbi eſſet Monachorum Collegium, ibi puellarum etiam (haud ſtultè ſapuerunt boni ſocij illi) non tantum non procul abeſſet, ſed etiam contigua eſſet habitatio, vt ſe inuicem inuiſere poſſent. Bruſchius.

Mulierũ familiaritas in hoc Ordine abrogatur.

Fuit autem hæc conſuetudo multarum libidinum cauſa. Quod animaduertens circa annos Chriſti 1273. Conradus Præpoſitus Martalenſis Cœnobij Ordinis Præmonſtraten. abrogauit bono & pio zelo, atque omnium Fratrum Conſilio Monaſterium Sororum ſub Priorisſa viuentium, quod eidem Martalenſi Cœnobio coniunctum erat. Extat decretum apud Bruſchium de Monaſter. Germ. fol.82. quod ita habet. *Anno verbi incarnati 1273. Dominicâ quâ cantatur, iudica me Deus, Nos Conradus Præpoſitus de Martello cum vniuerſo Conuentu Fratrum noſtrorum Canonicorum attendentes, quod Mulierum nequitia ſuperet omnes nequitias quæ ſunt in mundo, & quod non eſt ira ſuper iram Mulieris, quodque venena aſpidum & Draconum ſanabiliora ſint homini & nitiora, quàm familiaritas Mulierum: Decreuimus pari conſenſu & communi conſilio, ſaluti tam animarum quàm corporum & etiam rerum in poſterum prouidere volentes, vt aliquas de cætero ſorores ad augmentum noſtræ perditionis nullatenus recipiamus, ſed eas quaſi venenata animalia recipere deuitemus. Vt autem hæc firmitatis robur obtineant inconuulſum, Ego Conradus prædictæ Eccleſiæ eradidi fidem meam ſanioribus & ſenioribus, nomine iuramenti, vt infra ſpatium* 50. *annorum nullam ſororum recipiam, vel recepi patiar. Cæterorum verò Canonicorum iuramenta recipi, vt nullus ipſorum aliquam ſororem recipiat infra terminum quinquaginta annorum:*

annorum: vel recipi patiatur, poſt hunc terminum elapſum quid ſucceſſoribus noſtris complaceat, arbitrio eorum relinquimus. Conſulimus autem, vt & ipſi Prædeceſſorum veſtigia, ob commodum & ſalutem ſuam in his imitentur. Vtinam fiat.

Norbertus de Hypocriſi accuſatur.

Hanc ob cauſam etiam ſine dubio in Colonienſi Synodo anno 1119. habitâ, multi pij viri hunc Norbertum tanquam inſignem hypocritam & impoſtorem, nouo veſtitûs & vitæ genere cultum Dei inſtituentem, grauiſſimè accuſarunt. Vrſpergen. Cranzius in Saxonia lib. 5. cap. 40.

Papa mediante pecunia ſceleribus Præmonſtraten. conniuet.

Et anno Domini 1250. Robertus Lincolien. in Anglia Epiſcopus, vir pius & doctus, Præmonſtratenſes, cum aliorum Ordinum ſuæ Diœceſis Monachis poſt hortendos quoſdam exceſſus citauit, reformandæ eorum vitæ gratiâ. Sed exemptionibus à Pontificibus Rom. & nuper admodum ab Innocentio IV. per pecuniam impetratis, impediebatur. Ad Papam igitur longiſſimo itinere ſenex & pie querulus venit, dicens: *Credebam Domine, quòd te auxiliatorem habens, omnes de quibus ſum conqueſtus, vt debeo, caſtigarem, atque à ſuis erroribus reuocarem. Ipſi verò Præmonſtratenſes. Ciſtercien. ac Gilbertini, & quidam alij, datâ pecuniâ, proh pudor, ab omni bono ſe redemerunt.* Cui Papa: *Frater liberâſti animam tuam. Quid ad te, de gratia mea? Fecimus eis gratiam. Nunquid oculus tuus nequam eſt, quia bonus ſum?* Scripturâ benè diſpenſata. Refert Balæus Cent. 4. cap. 11. in Appendice de Script. Brit. ex Matt. Pariſio.

Præmõſt. religio projecta

Circa annum 1497. proiecta eſt Religio Præmonſtratenſium, quam hactenus habuerant: & Apoſtolicâ diſpenſatione facti ſunt Canonici ſeculares: Veruntamen profeſſi regulam, à ſubſtantialibus non abſoluuntur Interiorem veſtem non mutant. Cranzius lib. 12. cap. 18. Metrop.

Præmõſt. nõ inſtituerunt ſcholas

Præmonſtratenſes ſicut & Ciſtercien. ab initio nullas inſtituerunt Scholas: ideoque eos Dominicani & Franciſcani ob literarum imperitiam bubulcos & ouium tonſores deſſorie vocabant. Balæus ex Matthæo Pariſio Cent. 4. cap. 11. in appendice de Script. Brit.

Præmõſt. quando in Angliã venerint.

Venerunt in Angliam anno Domini 1145. Neuuhauuſiæque in agro Lincolnienſi primò conſederunt Balæus Cent. 2. cap. 63. ex Thoma Scropo.

CAPVT XIII.

Ordo GILBERTINORVM.

Gilbertus quis.

GIlbertus de Semphringam, ex Lincolnienſi Prouincia oriundus, Iocelini equeſtris Ordinis Viri filius & hæres, corpore atque animo deformis, non parum apud Anglos in literis profecit. In Gallias igitur ſtudêdi gratiâ Miſſus, vt quod corpori, deſuit ſicut Lelandus indicat, ad animi formã accederet: comparatis demùm literis, ſuperſtitionum Magiſter, Lincolniam eſt reuerſus. Vbi poſt nouas illudendorum animorum artes ac præſtigias, quæ claræ vitæ exempla Lelandus vocat, confluentibus ad illum tum Mulieribus tum Viris ſelectiſſimis, tredecim breui Cœnobia, præſcriptis nouis viuendi ſanctionibus, erexit: quorum illud celeberrimum, atque adeò primum erat, quod in pago Sempringamenſi, natali ſolo, conſtruxit: in quibus 700. Fratres, ac 1100. Sorores habuit, Balæo teſte. Magis conſultum Monachis fuiſſet, ſi pauciores Moniales, & plures Fratres extitiſſent. Et hæc fuere initia prima, inertis ac inceſtuoſæ, ex Viris & Fœminis, Gilbertinorum Sectæ, quam ille primus inchoauit, anno Domini 1148. vt authores ſunt Scropus & Capgrauus. Poſtea verò Galliam repetijt, & decreta, quæ ſuis ſectatoribus præſcripſit, Eugenio III. Romano Pontifici examinanda obtulit. Romanus collaudato hominis inſtituto, vt ad eius commodum nato, nouæ ſectæ authoritatem addit. Denique ex animi ſententia confecto negotio, lætiſſimus domum redijt, ac ſcripſit ex Auguſtini & Benedicti regulis, Gilbertinorum ſtatuta Balæus Centuriâ 3. cap. 25. de Scrip Britaniæ.

Ordinis orige. *Confirmatio.* *Regulã.*

Gilbertinorum caſtitas:

De Gilbertinorum Ordine & caſtitate Nigellus, huius temporis poeta, in ſuo Brunello, vel Stultorum Speculo ſic ſcribit.

Quid de Sempringham, quantum vel qualia ſumam.
Neſcio, nam noua res me dubitare facit.
Hoc tamen ad præſens nulla ratione remittam,
Namque neceſſe nimis Fratribus eſſe reor:
Quod nunquam, niſi clam, nullâque ſciente Sororum,
Cum quocunque ſuo Fratre manere licet.

ITEM.

Canonicè Miſſam tantum, reliquumque Sorores,
Explent officij debita iura ſui.
Corpora, non voces, murus disiungit: in vnum
Pſallunt; directo Pſalmatis abſque mero:

ITEM.

Harum ſunt quædam ſteriles, quædam parientes
Virgineoque tamen nomine cuncta tegunt

Quæ:

Quæ paſtoralis baculi dotatur honore,
Illa quidem melius fertiliuſque parit.
Vix etiam quævis ſterilis reperitur in illis,
Donec eius ætas talia poſſe negat.

Balæus vt ſupra.

De eorum Cœlibatu, Ealredus Abbas Rhieuallenſis mirabile ac funeſtum exemplum recitat in Libro ſuo, De quodam miraculo, quod ob hiſtoriæ prolixitatem decurtatum adſcribemus. In Vuatonienſi monaſterio Ordinis Gilbertinorum, Puella quatuor annorum nutrienda ſuſcipiebatur, Henrici Murdach Archiepiſcopi Eboracenſis inſtantijs. Quæ mox, vt infantilem exceſſit ætatē, cum puellaribus annis puellarem induit laſciuiam. Petulans illi oculus, ſermo indecens, laſciuus inceſſus. Incedebat ſacro tecta velamine, ſed nihil tali dignum habitu prætendebat in opere. Corripitur verbis, ſed non corrigitur. Vrgetur verberibus, ſed non emendatur. Et iam nubilis facta ſerijs ludicra præponebat. Accidit autem, vt Fratres monaſterij, quibus exteriorum commiſſa eſt cura, quidpiam operis facturi, ingrederentur monaſterium Fœminarum. Quod illa perpendens acceſſit propius, & curioſius illorum opera contemplabatur, & vultus. Erat inter eos adoleſcens cæteris formoſior, facie & ætate viridior. Iniecit in illum oculos miſera, & ipſe viciſſim intendebat in eam. Aſpiciunt ſe oculo blandiori, & mox ſerpens tortuoſus vtriuſque pectus ingreditur, lethiferumque inſibilat per cuncta vitalia virus. Res primùm nutibus agitur, ſed nutus ſigna ſequuntur. Rupto ſilentio, tandem conferunt de amoris ſuauitate ſermonem. Accendunt ſe mutuò, ſpargunt vtrinque ſeminaria voluptatis, libidinis incentiua. Ille ſtuprum meditabatur, illa de ſolo (vt poſtea dicebat) cogitabat amore. Interim coaleſcunt affectus, & vt liberius inuicem fruerentur, de loco & tempore in vnam coiere ſententiam. Placebat noctis obſcuritas. Dat ſignum prædæ impijſſimus prædo, vt ad ſonitum lapidis in parietem vel tectum ædis, in qua pulſare conſueuit, certiſſima egrederetur ad eum. Eluſit omnium induſtriam puella. Surgit miſera, pergit ad oſtium, & poſt celebratas matutinas egreditur: poſt modicum reditura, accipitris accipitur vnguibus. Proſternitur: os, ne clamaret, obſtruitur: & prius mente corrupta, carne corrumpitur. Experta voluptas, nefas compulit iterare. Cum hæc ſæpius agerentur, Sorores ſonitum, quem crebrò audiebant, admirantur, fraudemque ſuſpicantur. Illa maximè patuit ſuſpicioni, cuius mores omnibus ſolebant eſſe ſuſpecti. Fuga etiam iuuenis ſuſpicionem adauxit. Cùm enim concepiſſe ſe adultero prodidiſſet, timens ne & ipſe proderetur, relicto monaſterio ad ſeculum perrexit. Sorores aſtutiores Puellam conueniunt. Illa vlterius celare non valens, confitetur exceſſum. Stupor apprehendit omnes, quæ verbum audiebant: & aſpicientes ſe mutuò, comploſis manibus irruunt ſuper eam. Extractoque ab eius capite velo, aliæ tradendam flammis, aliæ viuam excoriandam, aliæ impoſitam ſtipiti aſſandam putârunt. Spoliatur, extenditur, & abſq; vlla miſeratione flagellis cæditur. Præparatoq; ergaſtulo, vincitur, intruditur, catenulis ſtringitur. Singulis pedibus duo annuli inducuntur, quibus duæ non parui ponderis cathenæ inſertæ ſunt: quarum vna immani trunco clauis infigitur, altera per foramen extracta foris ferâ concluditur. Suſtentatur pane & aquâ quotidianis opprobrijs ſaturatur. Interea tumens vterus, magis ac magis denudabat conceptum. Metuebant Sorores illud crimen omnibus impingendum. Sæpius igitur irruunt in captiuam. Et ſpirantes vltionem iuuenis, quærunt ab illa, quando ſit ei rediturus? Confitetur illa pactum eius. Acciris igitur quibuſdam è Fratribus, remaperit Mater: iubetque vt nocte illâ vnus tectus velamine caput, deſignato loco ſederet, alioſque præſentes adeſſe, qui eum fuſtibus exciperent, ac vinctum tenerent. Mox adoleſcens, horum ignatus aduenit, habitu tunc ſecularis, & ardens libidine, mox inſpecto velamine in virum irruit. Qui verò ex pacto aderant, cœpere iuuenem. Res defertur ad Virgines, quæ petunt à Fratribus iuuenem ſibi per modicum tempus dimitti, quaſi ſecretum quiddam ab illo cognituræ. Suſceptus ab eis proſternitur ac ligatur. Adducitur ad ſpectaculum illa malorum omnium cauſâ, daturque ei in manus inſtrumentum, ac proprijs digitis abſcindere virilia inuita compellitur. Tunc vna de adſtantibus, arreptis quibus fuerat mutilatus, ſicut erant fœda ſanguine, in ora peccatricis proiecit. Abſciſſus, Fratribus redditur: mulier in carcerem confuſa retruditur. Exactâ vltione, ac tepeſcente Virginum cœlo, infans in ventre viuebat, lac ex vberibus vbertim fluebat, adeoque vterus intumeſcere videbatur, vt putaretur paritura. Plumbeus color oculos circumfundit, faciem pallor inuadit, & nunc vacuatis humore mamillis, poſt modicum ſolito liquore replebantur. Iam eam vix capiebat ergaſtulū, iam partui neceſſaria præparantur, caueturq; quantum poteſt, ne fletus infantis partum prodat. Ecce in

De cœlibatu monialium Gilbertin. Ealredus.

ce intempeſtæ noctis ſilentio, cùm ſe miſera ſopori dediſſet, vidit in ſomnis aſſiſtere Pontificem, per quem, vt ſupra retulimus, in eodem monaſterio mancipabatur, amictum pallio, videlicet Henricum Murdach. Cumque ſeueriori oculo aſpiceret in eam, Quid eſt, inquit, quòd mihi quotidie maledicis? Negauit illa nimio terrore perterrita. Tunc Epiſcopus: Verum eſt, ait, cur negas? Videns ſe deprehenſam mulier, reſpondit: Verè Domine, quia tu me huic monaſterio tradidiſti, in quo inuenerunt me tanta mala. Ad hoc Antiſtes: Tibi potius hoc imputato, quæ peccata tua necdum, vt oportet, Patri ſpirituali propalaſti. Sed vide vt quàm citius confitearis, Pſalmis his recitatis: & Pſalmos numerauit. Euigilans illa, viſionem & Pſalmos commendabat memoriæ. Sequenti nocte, cùm jam putaretur paritura, iterùm affuit in ſomnis Pontifex, duas ſecum adducens venuſtâ facie mulieres. Acceſſit ad miſeram, increpans & dicens: Si fuiſſes verâ confeſſione purgata, manifeſtè cerneres ea quæ agũtur. Nunc quidẽ ſenties beneficiũ, ſed modicum, & qualitatem facti ſcire non poteris. Erecta poſt modicum: videt mulieres infantem ſuum in vlnis ferentes, diſcedentem, ſequi Pontificem. Expergefacta, nihil põderis ſenſit in ventre. Attrectat manu corpus, & totum vacuum reperitur. Mane facto, adſunt cuſtodes, & ita inuenientes imponunt illi quòd infantem occiderit: euerſiſque ſtraminibus, nihil reperiunt. At illa retulit viſionem, nihil ſe amplius ſcire proteſtans. Palpant vterum, probant vbera explorantque omnia: ſed nec partus ſignum nec conceptus indicium vident. Nihil tamen ſine Patris Gilberti authoritate judicare præſumunt. S. pater Gilbertus adveniens, hęc omnia mihi bonâ fide retulit: adduxitque ad ejus cubiculum, vbi in ſuo antro ſedebat incluſa. Hæc omnia Ealfredus. Nota in hoc miraculo virtutes, quæ comitantur monaſticum cœlibatum: ſcilicet periuria, homicidia, infantum detruſiones in foricas & latrinas, prętet alia multa quæ latent. Communiter enim in monaſteriis ejuſmodi portenta fiunt. *Balæus Cent. 3. cap. 25. in Appendice.*

Ja Doctor Xagnes.

Gewirdt von ihr ein geſchwigt ſein.

CAPVT XIV.

Ordo ROBERTINORVM.

ROBERTVM quendam Eremitam Gnateſburgi in agro Eboracenſi novum Monachorum Ordinem excogitaſſe anno Domini 1137. cujus ſectatores *Robertini* dicti ſint, ex Capgrauo refert *Balæus* Cent. 2. cap. 63. *de Scriptoribus Britanniæ, in Appendice.*

CAPVT XV.

Ordo CRVCIFERORVM.

DE Origine Cruciferorum variæ variorum ſunt opiniones. Genebrardus in Chronol. ex Volaterano indicat, Ordinem hunc in Italia ortum circa annos Domini 1200. Panuinius in Chronico affirmat anno Domini 1169. Ordinem hunc inſtitutum vel reformatum à Gerardo Priore S. Mariæ Bononiæ, authore Alexandro III. qui etiam ejus Ordinis Fratribus regulam viuendi præſcripſerit. Idem rurſus dicit, Cruciferorum Ordinem diu ante inſtitutum confirmatum eſſe anno 1243. Sabellicus autem Enne. 9. lib. 6. Polydorus lib. 7. capit. 3. Sebaſt. Frank in Chron. fol. 471. de Origine hujus Ordinis hęc ferè referunt. *Cruce ſignati (inquiunt) in Syriam ituri, aut certè inde reuerſi, Innocentij III. hortatu Albigenſes exſtinxerunt. Placuit adeò factum, vt Pontifex Crucigerorum nomen propè ad interitum perductum, crexerit authoritate ſuâ, ornaritque priuilegiis haud vno. Sed res multò antiquior eſt, omniúmque Ordinum poſt Pontificiam dignitatem vetuſtiſſima, ſi vera ſunt quæ homines ejus Religionis ſcribunt. Cletus enim, qui Petri Apoſtoli fuit Diſcipulus & Epiſcopus Rom. cæleſti nuncio monitus dicitur. Crucem habentes, vt hoſpitalem fundaret domum iis qui Romam peregrè venirent Religionis causâ, eſſentque ibi preſtò, qui itineribus feſſos comiter acciperent piéque reficerent, geſtarentque hi perpetuò Crucem, monimentum Dominicæ paſſionis. Rem his principiis ortam (nam paruit Cletus Oraculo) Cyriacus Hieroſolymitanus Epiſcopus, quem Iulianus apoſtata occidit, primus illuſtrauit ac nonnihil auxit.* Ita Sabellicus. Polydorus autem inquit: *Illud pro certo habendum dixerim, rectè initium hujus rei aſſignari Cyriaco Hieroſolymitano Antiſtiti: is enim fuit qui Helenæ Conſtantini Matri locum oſtendit, vbi Dominica crux occultaretur, qui ob memoriam rei dicitur primus conſtituiſſe Collegium eorum, qui crucem omnibus venerandam manu geſtarent. Rem iis principiis ortam, & brevi poſt tempore ad interitum propè deductam, tertius Innocentius inſtaurauit anno ſalutis 1215. quod Romæ Albigenſes ſubitò exortos, vnde magnus in vrbe motus extitit, ope Cruce ſignatorum, qui tum in Syriam ituri erant,*

Varia de Origine huius Ordinis Sentētia 1. 2. 3.

EE *exſtin-*

extinxiſſet. Inde Innocentius IV. religionem propè adultam plurimis excoluit inſtitutis: tribuit & Alexander III. multum huic Ordini, multoq́ venerabiliorem reddidit ſuo diplomate.

Veſtitus. Poſtremò Pij II. Pontificatu, in Mantuano Conuentu datum eſt, vt cœruleo tantum vterentur amictu, cum olim indiſcreto vbi ſint colore & habitu. Sabellicus & Polydorus Vergil. vt ſupra.

Ritus. Innocentius IV. In Regula quam eis præſcripſit, conſtituit, vt ſemper Crucem in manibus geſtarent: vnde & familię nomen eſt inditum. Roluink in Faſciculo temporum, Polydorus indicat, hoc in Mantuano Conventu ex veteri eorum conſuetudine & inſtituto ordinatum eſſe.

In Angliam quando venerunt Anno Domini 1244. in Angliam primùm venerunt Crucigeri, & Colceſtriæ locantur. Refert ex libro 2. Florum hiſt. Matthæi Vueſtmonaſterij, Balęus Cent. 4. Script. Brit. in Appendico cap. 3.

Sabellici error. Quod autem Sabellicus & Polydorus Vergilius ex Crucigerorum relatione Originem eorum ad Cletum, Petri Apoſtoli Diſcipulum, & ab eo inde tertio loco Pontificem, referunt, qui à cœleſti nuntio crucem habente monitus fuerit, vt hoſpitalem domum fundaret iis qui Romam peregre venirent Religionis causâ, eſſentq́; ibi pięſtò, qui itineribus feſſos comiter acciperent pieq́ue reficerent, iiq́; perpetuò geſtarent crucem, monumentum Dominicæ paſſionis, id falſum eſſe mox patebit ei, qui conditionem eorum temporum diligenter perpenderit, quibus Chriſtianis nullo in loco minùs quàm in ipſa vrbe Roma, Tyrannorum alumnâ, licuit eſſe tutis. Cui ergo veriſimile videtur, licuiſſe illis hoſpitales domos ibi extruere? Aut quis probatus auctor vel vnico verbulo mentionem facit peregrinationum eo tempore Romam *Religionis ergò* ſuſceptarum, quę aliquot ſeculis poſt Hieroſolymâ verſus, & tandem etiam Romam, ſuperſtitione magiſtrâ, ſunt inſtitutę? Credibile igitur Crucigeros hæc ex ſeipſis finxiſſe, ſaltem vt antiquitatis argumento tali Ordinem ſuum commendatiorem redderent hominibus.

Polydori error. Illud verò, quod Polydorus pro certo habendum dixit, incertiſſimum eſt, videlicet initium huius rei rectè aſſignari Cyriaco Hieroſolymitano Epiſcopo, qui Helenæ Conſtantini Matri locum oſtenderit, vbi Dominica crux occultata fuerit, quiq́ue ob rei memoriam primus conſtituerit Collegium eorum qui crucem omnibus venerandam manu geſtarẽt. Platina enim & alij hoc ſub Euſebio Romano Epiſcopo factum eſſe volunt. Onuphrius Panuinius autem Auguſtinianus Monachus in ſuis ad Platinam Annotationibus de eo hæc ſcribit: *Quod Platina ait, ex Damaſo (vt videtur) tradit, crucem Chriſti ab Helena Imperatoris Conſtantini Matre ſub Euſebio inuentam eſſe, quânam ratione fieri potuerit, non inuenio, cùm nihil tum Conſtantinus in Syria juris haberet, quæ incredibili Maximini tyrannide premebatur, neque adhuc ipſe plenè in Chriſtum credebat, quod poſt crucis in cœlo viſionem ardentiſſimè fecit.* *S. Crux unde inuenta ab Helena.* Inſuper Ruffinus lib. 1. cap. 7. Theodoretus lib. 1. cap. 18. Sozomenus lib. 2. cap. 1. & 2 Socrates lib. 1. cap. 17. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ id 25. anno poſt ferè. Nicæno jam Concilio celebrato, factum fuiſſe referunt. Ad hæc Nicephorus lib. 7. cap. 36. tradit, Helenam à Sylueſtro Pontificatum Rom. poſt Euſebium tenente, ad fidem Chriſtianam demum converſam eſſe. Cui ſententiæ etiam aſtipulari videtur Marianus Scotus, qui in Chron. ait: *Anno 7. Conſtantini magni ad Evangelij veritatem 327. Conſtantino IV. & Licinio IV. Conſulibus. Conſtantino à Papa Sylueſtro baptizato ſcribit illi ſua Mater Helena, vt negans Chriſtum, Iudæos ſequeretur. Tunc Idibus Auguſti congregati ſunt cum Helena 120. Iudæorum ſapientiores, cum Conſtantino autem & Sylveſtro Papa 24. Epiſcopi, à quibus Iudæi ſacra ſcriptura ſuperati ſint.* Hæc ſi vera ſunt, ſequitur Helenam, tempore Euſebij Papę adhuc infidelem fuiſſe. Quæro igitur, qui potuerit tunc Hieroſolymâ Religionis Chriſtianę ergò proficiſci? Sabellicus igitur Enne. 7. lib. 8. affirmat, Euſebium hiſtoricum teſtari, quòd Crux inventa ſit tempore Sylueſtri. Sed Euſebius diligentiſſimus ſcriptor qui Cõſtantini M. tempore vixit, huius rei non meminit, ne eo quidem in loco, vbi Templi ſtructuram in Cranio deſcribit: volunt autem Theodoretus & Sozomenus in repurgando loco futuro templo deſtinato crucem inuentam fuiſſe: quod certè non omiſſurus fuiſſet, ſi tale quid vel à Conſtantino, cui familiariſſimus fuit, vel à Matre ejus audiuiſſet vnquam accidiſſe. Mirandum etiam eſt valdè, quomodo inuentionem S. Crucis Hieronymus in Chronicis ſuis annotare vel noluerit, vel neglexerit: quę tamen cauſa adeò celebris fuit. Vndè non immeritò Gelaſius Papa diſtinct. 15. *Inventionem S. Crucis ab Helena,* dicit, *Nouellam eſſe reuelationem, quæ cum judicio legenda ſit*: & proinde intelligit hinc Lector, quid de eo ſtatuendum ſit, quod Crucigeri de origine ſui Ordinis referunt.

CAPVT

CAPVT XVI.

Ordo alius CRVCIGERORVM.

Veſtitus

EST aliud quoque Crucigerorum collegium, longè remiſſioris vitæ, ſed ii pallio amiciuntur nigro, geruntque in pectore, non manu, crucem ex albo rubroque colore confectam, ac D. Auguſtini regulam profitentur: Polydorus lib. 7. cap. 3.

Cruciger hi in Poloniam quando venerint

Cromerus lib. 6. de rebus Polonorum indicat, Iaxam quendam Gryphium Poloniæ Principem in ſuam patriam Hieroſolymis deduxiſſe hunc Ordinem, quem etiam genuinam crucem rubram in veſtibus gerere aſſerit.

CAPVT XVII.

Ordo S. SPIRITVS HOSPITALARIORVM.

Ordinis origo.

ORdo S. Spiritûs Hoſpitalariorum Romæ circa annum 1201. inchoatus eſt. Panoinius in Chron. Fortaſſis idem erit cum Ordine Spiritus ſancti fratrum, qui anno 1210. incœpit, vt in Chronico Saxoniç inuenitur. Confirmauit hunc Ordinem ejuſque priuilegia Innocentius 3. & extat formula confirmationis lib. 3. decretalium Epiſtolarum Innocentij, quæ ſic habet: *Religioſam vitam eligimus*, & cætera, vſque ad verbum illud, *Annuimus. Et præfatum Hoſpitale S. Spiritus ad montem Peſſulanum conſtructum, in quo diuino eſtis obſequio mancipati ſub B. Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti Priuilegio communimus. Inprimis ſiquidem ſtatuentes, vt Fratres mihi commorantes, ſecundum rationabiles inſtitutiones perpetuò Domino debeant famulari. Præterea quaſcunque poſſeſſiones:* & cætera, vſque ad verbum *Vocabulis Locum ipſum, in quo præfatum Hoſpitale ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, Domos, Vineas, Terras, Hortos & omnia, quæ in Territorio Montis peſſulani, & in locis circumadiacentibus poſſidetis: Domum, quam habetis in Maſſilia, cum omnibus ſuis Pertinentiis, Domum quam habetis in Villa quæ dicitur Amillau: cum omnibus Pertinentiis ſuis: Domum, quam habetis in loco, qui dicitur Calp de mala Vetula, cum omnibus Pertinentiis ſuis: Domum, quam habetis in Villa, quæ dicitur Meſols, cum omnibus Pertinentiis ſuis: Domum, quam habetis in Burgo Sancti Iuliani de Bridi, cum omnibus Pertinentiis ſuis: Domum, quàm habetis in Villa, quæ dicitur Bragaac, cum omnibus Pertinentiis ſuis: Domum, quam habetis in Argenteria de Chacers, cum omnibus Pertinentiis ſuis: Domum, quam habetis in Ciuitate Trecenſi; cum omnibus Pertinentiis ſuis: & Domum quam habetis in Vrbe Roma juxta S. Mariam Tranſtyberim, cum Domo quæ eſt in loco, qui dicitur S. Agatha in introitu vrbis Romæ, cum omnibus Pertinentiis ſuis: ſtatuentes, vt omnes Domos, quas in præſentia juſtè habetis, vel in poſterum poteritis rationabiliter adipiſci, prædicto Hoſpitali S. Spiritus Montis Peſſulani: & Procuratores eorum perpetuò ſubjacere debeant. Liceat inſuper vobis in Domibus veſtris ſine præjudicio Vicinarum Eccleſiarum cum conſenſu diœceſani Epiſcopi conſtruere cæmeteria, ad opus Fratrum veſtrorum, & familiæ tantum, vt Oratoria fabricare, in quibus ad præſentationem veſtram inſtituantur per diœceſanum Epiſcopum Capellani, & amoneantur per eum cùm deliquerint, vel aliter etiam corrigantur. Liceat quoque vobis liberas & abſolutas Perſonas è ſeculo fugientes*, & cætera. *Prohibemus inſuper, vt nulli Fratrum veſtrorum, poſt factam in loco veſtro profeſſionem, fas ſit abſque Procuratoris ſui licentia*, & cætera. *Chriſma verò & oleum ſanctum*, &c. *per diœceſanum Epiſcopum ſine prauitate & exactione aliqua vobis præcipimus exhiberi*, &c. *Datum Romæ apud S. Petrum 9. Cal. Maij indict. 1. Incarnationis Dominicæ anno 1189. Pontificatus verò Innocentij Papæ 1.* Vnde apparet Ordinem initio Pontificatus Innocentij ante annos Chriſti 1200. incœpiſſe: Sed legendum, Innocentij Papę III.

Videtur autem Fratrum hujus Ordinis præcipuum fuiſſe officium, pauperes ægrotos hoſpitio excipere, eos curare & mortuos ſepelire. *Officia.*

CAPVT XVIII.

Ordo IEIVNANTIVM.

QVAMVIS hic Ordo Monachorum Ordinibus non annumeretur vulgò, mihi tamen prætermittendus non videtur: de cujus Origine & ſuperſtitioſis opinionibus hæc referunt. Anno 1030. habita eſt juſſu Conradi II. Franciæ Ducis & Regis Roberti apud Triburium Synodus, in qua præcipuè de Jejuniis agitatum eſt. Ex illa Synodali concluſione, quæ feriâ 6. jejunare conſtituerat, Secta ſeu Ordo Iejunantium mox originem ſuam ſumpſiſ- *Ordinis origo.* *Superſtitio.*

ſe videtur. Surrexerunt enim qui dicerent, cœlitùs ſibi reuelatum fuiſſe Iejunium in pane & aqua omnibus feriis ſextis, ſufficere ad remiſſionem omnium peccatorum, modò ſe juramento ad iſta conſtrinxerint. Impoſuerunt deinde & alia multa conſcientiis intollerabilia quæ omnia Gerardus Cameracenſis Epiſcopus ſuâ curâ & operâ aboleuit, quamuis complures Galliarum Epiſcopi in hanc ſectam jam primùm conſpirauerant. Tanta tunc meritorum Chriſti fuit ignorantia, etiam apud ipſos Eccleſiarum Antiſtites. Vincentius lib. 26. cap. 16. multis de hac Secta agit. Funckius lib. 9. Comment. in Chron. ad vitam Ioannis 20. Balæus in Vita Ioann. 21. Cent. 21. fol. 145. Præter obſeruationem Iejunij feriæ 6. docuerunt etiam, ſibi cœlitùs reuelatum, vt ablata nemo repeteret: Arma nullus ferret: Sui uel proximi ſanguinis nullus exiſteret vltor: Percuſſoribus indulgeret: Sabbato carnibus & pinguedine abſtineret: Solo hoc contenti Iejunio in omnium peccatorum remiſſionem nullam ſibi ſcirent aliam adiiciendam pœnitentiam. Qui hæc detrectaret obſeruare, ab Eccleſia ſepararetur & morientem, tanquam alienum à fide, nullus viſitaret, nc corpus ejus ſepulturæ traderetur. Vide Antoninum tit. 16. cap. 4. §. 2.

CAPVT XIX.

Equitū duo genera Sacri.

INter *Equites noſtri ſeculi duo potiſſimum genera animaduertuntur. Sunt enim alij Sacri, alij Profani.* Sacri *ſunt, qui Religionis ergò contra Chriſtianæ Religionis hoſtes pugnant, & propter certam vitæ religioſæ formulam, Equites Ordinarij ab Ordine poſſunt appellari, à cruce verò quam torqui appenſam geſtant, Equites Cruciγeri.*

Profani & hi vel Torquati.

Profani *autem duûm itidem ſunt generum, vt ſplendore perſonarum, ſic appellatione à dignitatis inſigni deſumpta differentes. Alij Torquati, à torque aureo, cui inſignia Ordinis Equeſtris, & ejus qui ea contulit Principis appenſa ſunt. Cuiuſmodi ſunt noſtro ſeculo quatuor Ordines, S. Georgij apud Anglos, quos Equites Charterios & Periſcelios vocant. Alter Annunciationis apud Sabaudos. Tertius Velleris aurei apud Burgundos, & hæreditaria ſucceſſione apud Auſtriacos. Quartus apud Gallos S. Michaelis. Alterum genus*

vel Calcarij.

profanum eſt Equitum Calcariorum, à calcaribus aureis, quibus inſigniuntur, quamvis torquis ſine appendice, & gladij deaurati geſtandi jus habeant. In quo genere inferioris tantum conditionis homines cenſentur (vt in Priore illo Reges & Principes tantum, & Principibus æſtimatione proximi:) nulli aſtricti vinculo ſocietatis, nec militiæ addicti Ornamento externo, tanquam virtutis teſtimonio ſuperbientes. Nos hoc genere omiſſo, de ſecundo aliqua, de primo autem plura dicemus. Qui ad illud referuntur Ordines militares, in hunc potiſſimum finem inſtituti ſunt primò, circa & poſt centeſimum ſupra milleſimum à nato in carne Filio Dei annum, vt pro Religione Chriſtiana, proq; peregrinantibus Hieroſolymam atque ad alia loca ſacra contra infideles Saracenos, Turcos, aliosq; feros ac barbaros homines fortiter pugnarent: qua autem occaſione, & quibus authoribus id factum ſit ordine jam referemus.

Ordo Militum HOSPITALARIORVM S. Ioannis, *qui progreſſu temporis* Ioannitæ, Rhodii *ac* Melitenſes Equites *appellati ſunt.*

Ioānitæ inter Milites ſacros primi.

INter milites ſactos primi abſque omni controuerſia ſunt *Ioannitæ*, de quorum origine & incrementis Tyrius lib. 18. cap. 5. belli ſacri: Iacobus de Vitriaco lib. 1. Hiſt. Hieroſ. cap. 30. Æmilius lib. 8. Volateranus lib. 21. Polydorus lib. 7. cap. 5. & Pantbaleon in hunc ferè modum ſcribunt.

Ioannitarum origo.

Cùm Turcæ, gens effcta, crudelis & vagabunda, caput ſuum extuliſſent moxque in Aſiam magno impetu irrupiſſent, primò Ægyptum, poſt etiam Syriam & Hieroſolymam anno Chriſti 1012. magnâ humani ſanguinis effuſione occuparunt. Calypha tamen Ægyptius ea humanitate erga Chriſtianos vſus dicitur, vt Templum Dominici ſepulchri, præterea Bethleemiticum & montis Sion phanum illæſum conſeruarit. Tum etiam quartam vrbis Hieroſolymorum partem Chriſtianis circa eadem Templa inhabitandam conceſſit, cùm reliquæ tres, vt prius Sarracenis, ita nunc Turcis cederent. Eandem humanitatem etiam ſucceſſor eius erga Chriſtianos exercuit. Accidit autem vt ſub Hequem Calypha Turca quidam canem mortuum in Mahometanum Templum clam proiecerit: cujus criminis cùm Chriſtiani conſcij haberentur, tantum odium ipſis inde conflatum fuit, vt vix in publicum prodire auſi fuerint, ac in propriis ædibus lapidibus peterentur. Quin etiam, qui ex Europa in Aſiam trajeciſſent Chriſtiani, viſendi loca ſacra gratia, tuti non erant in itinere.

Amalphitani qui.

Interea Amalphitani varias merces, eaſq; inſolitas, adeoq; Turcis gratiſſimas in Oriētē nauib⁹ aduexerunt. Eſt autem Amalphia Ciuitas exterioris Italiæ, inter mare & mōtes eminen-

eminentiſſimos ſita. Ob has ergo inuſitatas merces Calyphæ Ægyptio cæteriſq; præfectis ac incolis Syriæ erant acceptiſſimi, ita vt Magiſtratuū licentiâ omnes Regiones & Vrbes circumire, atq; merces diſtrahere ſine omni periculo liberè poſſent. Quia verò Hieroſolymis nullum haberent domiciliū, vt in aliis maritimis Ciuitatib⁹, amicorū numero collecto, Calypham Ægyptium adeūt, ac per ejus proceres oblato ſcripto impetrāt, vt præſidi Hieroſolymorum nunciaretur, quo Turcorum amicis in his ea parte quâ Chriſtiani habitarent locus amplus ad ædes opportunas conſtruendus aſſignaretur. Hac occaſione oblatâ, pecuniam paſſim à mercatoribus colligunt, & ad lapidis jactum ante januam Eccleſiæ Dominicæ reſurrectionis, in honorem Dei & Virginis Mariæ, Monaſterium erigunt, quin etiam aliâs ædes adjungūt, quæ ad vſus Monachorum atq; ſuæ gentis hoſpitiū ſatisfacerent.

Monaſterium B. Mariæ Hieroſol. erigitur

Hoc fundamento jacto ex Amalphia Italiæ Monachos & Abbatem eo transferunt, & locum ritu Romanæ Eccleſiæ Deo & Matri Virgini conſecrant. Et quoniam Latini fundauerant, longò tempore dictum fuit *Monaſterium S. Mariæ de Latina.*

Monaſterium Mariæ Magdalenæ Hieroſol. ædificatur.

Cùm autem eodem tempore etiā ſanctę Mulieres quædam, omnibus laboribus & periculis contemptis ſacra loca inuiſerent, nec intra ſepta Virorum Monaſterij loca ſupereſſent, vbi honeſtè commodeq; ſuſciperentur colligerēturq; iidem Amalphitani Mulieribus etiam Oratorium & propriam Domum exſtruxerunt, vbi poſtea Monaſterium Mariæ Magdalenæ peccatricis fuit conſtitutum, vt certus Monialium numerus peregrinantes Hieroſolymam Fœminas exciperet, eiſque inſeruiret. Huic Cœnobio S. Agnes nobilis Matrona, natione Romana, prima præfuit.

His initiis factū, vt multi Nobiles, & Ignobiles ex variis Chriſtianorū Prouinciis, ad loca ſacra confluere cœperint. Cùm autem per terras hoſtium tranſeundum eſſet ipſis, plerumq; intercepti atque omnibus bonis exuti fuerunt, ita vt vix nudi ad Vrbem penetrarent. Extra Vrbem verò ſummâ fame, ſiti & corporis nuditate expectare oportebat, donec numiſmate aureo oblāto à Ianitoribus ingreſſum impetrarent. Ingreſſis autem & locis ſanctis ordine peragratis, vix erat ſpes refectionis vnius diei, niſi quantum à dicto monaſterio ſuppeditaretur eis. Plerique enim Vrbis inhabitatores erant infideles, excepto paupere Patriarcha, Clero & populo Chriſtiano, qui indies tot calamitatibus erant expoſiti, vt vix in ſuprema paupertate & mortis metu reſpirare, & exſanguinea ferè corpora trahere poſſent.

Monachi Hieroſol. Xenodochiū exſtruūt

Cùm res ad eas āguſtias redactæ eſſent, Monachi, qui monaſteriū Latinorum incolebāt, victui & veſtitui proprio detrahētes, intra ambitū ſibi deſignatū Xenodochium ſiue hoſpitalem Domum erexerunt, in qua peregrini ſani aut ægroti reciperentur, ne noctu in viis publicis ab impiis Turcis jugularentur. Collectis etiam ibidem eleemoſynis, fragmentorum reliquiæ ex Virorum & Mulierum (de quo poſtea) Monaſterio ab Ordinatis Fratribus hoſpitalariis, ad vitæ ſuſtentationem deferebantur. In eodem quoq; loco Oratorium in honorem Dei & Sancti Ioannis Baptiſtę conſtituerūt Hoſpitalarij, admoniti ſcilicet Zachariæ Patris memoriâ, qui in eum locum ſæpe ad meditandum ſurrexerat. Antoninus tamē hiſtoricus refert tit. 17. c. 9. §. 2 itemq; Volateran⁹ lib. 21. Ioanni Eleemoſynario hanc Domum dicatam fuiſſe, qui Phoca imperāte, Patriarcha Alexandrinus fuit, natione alioquin Cyprius, ita cognominatus, ob frequentes, quas pauperibus erogabat, eleemoſynas. Quin etiam antiquorum hiſtoriæ tradunt, Ioannem Hircanum ex Machabæorū illuſtriſſi familia prognatum, In eo loco ſuo tēpore Ptochodochium habuiſſe, quod ſub Tito cum reliqua vrbe interierit. Vtcunque ſit, certum eſt, Fratres Hoſpitalarios ibidem conſtitutos, poſtea ab eodem loco *Ioannitas* denominatos fuiſſe. Quoniam verò huic loco nulli certi redditus eſſent, Amalphitani, tam qui domi manerent, quàm qui foris mercimonia ſequerentur, ſingulis annis Hoſpitalario, qui nimirum hoſpitali domui erat Præfectus, collectam pecuniam tranſmittebant, vt aduenientibus Chriſtianis ſubſidio eſſet: Volateranus lib. 21. Æmilius lib. 5. de geſtis Francorum: Tyrius lib. 8. cap. 5. Atque hoc modo paruis initiis Hoſpitalarij cœperunt, qui poſtea ſub Regibus Hieroſolymitanis in præclarum nouum Ordinem Ioannitarum Equitum ſuis egregiis virtutibus convenerunt, atque ampliſſimas dignitates & opes ſibi & poſteris ſuis compararunt.

Oratorium S. Ioannis Baptiſtæ Hieroſol. erigitur.

Ioānitæ unde dicti Hoſpitalarij.

Nam anno Domini 1099. Vrbs Hieroſolymorum in Chriſtianorum poteſtatem venit 4. Non. Iulij: ad quam victoriam Hoſpitalarij Fratres D. Ioannis magno emolumento fuerunt. Rebus enim Turcarum in Vrbis expugnatione inclinantibus, ipſi à tergo aperto Marte illos aggrediebantur, ſuiſque locis & ſtationibus hoſtibus deturbatis, Chriſtianis turmatim irrumpendi occaſionem dederunt. Erat eo tempore Gerardus quidam Xenodochij Magiſter & Hoſpitalariis Fratribus Præpoſitus. Cùm itaque ſtrenuam operam Chriſtianis in ea Vrbis expugnatione

Hieroſolyma capiuntur à Chriſtianis virtute Ioannitarum.

præterea quoque in maxima ad Aſcalonem pugna illis nanaſſet, Rex Gottefridus ei & Fratribus *H*oſpitalariis gratias egit, atque plurima bona intra & extra Vrbem ipſis attribuit, vt liberalius Chriſtianos peregrinantes exeipere, atque barbaris hoſtibus reſiſtere poſſent. Balduinus quoque qui in regno Gottfrido ſucceſſerat, Hoſpitalarios fidnles belli comites exaltauit, atque aliquot Arces & Oppida eis defendenda conceſſit. Eorum inſtitutum eonfirmarunt Patriarchæ Hieroſolymitahi, & Honorius ſecundus Pontifex Romanus, vt Gigas teſtatur.

Ioãnitarum confirmatio.

Regula, Leges, Inſtituta, & Ritus IOANNITARVM.

Ioannitarum Regula. Veſtitur.

HOſpitalarij igitur D. Ioannnis, hoc pacto plurimis opibus aucti & locupletari, certum ordinem conſtituunt, & Voto facto ſeſe peregrinos Latinos hoſpitio ſuſcepturos, & Chriſtianorum Religionem & Regionem eontra infideles armis defenſuros profitentur. Ordinis cenſentut S. Auguſtini, atque Orationem Dominicam certo numero repetitam pro Canonicis horis pronuneiant. Veſtitus militaris ſunt arma, quibus Balthæum rubeum militare cum alba eruee ſuperindunnt: exterius verò ehlamide atri eoloris eum alba nruee octogona vtuntur, idq́; parte ſiniſtrâ. Hine fit, vt pletique in paen nigra, at in bello rubeâ eruee conſpicui exiſtant. Ex hoe quoqun tempore non amplius *Præpoſitos* ſeu *Præfectos*, ſed *Magiſtros militiæ* crearunt, qui in vniverſum Ordinem teneret imperinm, & eujus mandatis pacis & belli tempore obedirent omnes. Sicq́; ſuffragiis eommunibus, Raymundus de Podio Florent. vir fortis an ſtrenuus poſt Frarrem Gerardum primus Magiſter electus fuit anno Chriſti 1103.

Magiſtri.

Prior.

Progreſſu temporis in omnibus Regionib' Chriſtiani orbis Oppidis, Caſtellis, Vicis aliisq́, bonis locuplerati, Ordinis Magiſtri inter Principes recepti ſunt: tum quoq; Ordinis *Priores* in ſingulis Chriſtianorum Provinciis conſtituerunt, qui ædes ipſorum gubernare, aliis hujus Ordinis Equitibus præeſſe, atque omnia bona diſpenſare ſunt ſoliti. Prior, qui Ioannitis Germaniȩ præeſt, in Hÿterſchen hodie ſedem ſuam habet, qui locus eſt in Briſgauia, vbi ante annos ferè 242. Prior Ordinis pulchram arcem exſtruxit, ac ſibi ſucceſſoribuſq; ſedem conſtituit, quòd ibi ante annos eirciter 442. D. Bernardus Nobiles eoneurrentes ad ſanrum Bellum exhortans, hominem cæcum, ſurdum & mutum ſanitati teſtituiſſet.

Prior Ioannit. in Germania.

Commendator.

Emeritos quoque milites, adeoq; bello in Syria feſſos paſſim in Prouincias ablegarunt, atque Ordinis domus & poſſeſſionns, quibus à piis Chriſtianis ſubinde augebantur, commendarunt, quos etiam inde *Commendatores* vocarunt, Germanicè corruptè Comphtür & ædes eorum Comphtüre.

Ioannitis tria obſervanda.

Raymundus autem habito Frarrum ſnorum conuentu, tria ex omnium conſenſu conſtituit Equitibus hujus Ordinis obſervanda, nimirum *Obedientiam*, *Paupertatem & Caſtitatem*: obedientia enim præſtanda Magiſtro, nihil proprij tenendum, atq; caſtitas, quantum fieri poteſt, tenenda, ne hujus ſeculi negotiis impliciti à ſacra militia abſtrahantur. Vnde etiam ad Ordinem hunc aeceſſuri tali voto obſtringuntur. *Ego N. N. voueo & promitto Deo omnipotenti, beatæq́. Mariæ ſemper Virgini Dei genetrici, ac S. Ioanni Baptiſtæ perpetuò cum Dei auxilio ſeruare veram obedientiam cuicunque ſuperiori, qui à Deo & Religione noſtra mihi dabitur: amplius viuere ſine proprio: & caſtitatem ſeruare.* Sequentes autem Magiſtri etiam alias cõditiones adjecerunt, quarum præcipuæ ſunt, vt ter in anno ſumant Sacramentum eorporis & ſanguinis Chriſti, vtpote in feſto Paſchatis, Pentecoſtes, & Natiuitatis Domini noſtri: vt abſtineant à mercimoniis exereendis, & vſuris: ne alienent bona Ordinis ſine conſenſu Magiſtrorum: ne eondant teſtamenta, nec aliquos hæredns inſtituant. Statuerunt etiam, ne ex Iudæis, Arabibus, Turcis aut aliis infidnlibus prognati, ad Ordinem hunc recipiantur, neque etiam illi, qui extra legitimum matrimonium ſint geniti (niſi illi Comitum aut Principum filij exiſtant) neque homicidȩ, aut in conjugio conſtituti. Inprimis autem, vt ȩgrotorum & pauperum rationem habeant, atque eorum benigni hoſpites exiſtant. Qui verò recipiuntur, ſint eorpore firmo, ſano & benè compacto, ætateq́; ad minimum octodecim annorum, vt labores commodius ferre, ac Barbaris gentibus fortiter reſiſtere queant: ſint etiam parentibus illuſtribus, generoſis & nobilibus antiquâ propagine orti: inprimis verò illi qui Equitibus Ioannitis adſcribi cupiunt. In tres enim Claſſes diſtinxerunt Ordinem. Primæ Claſſis ſunt *Sacerdotes & Capellani*, qui ſacra tractant, atque Dominis ſuis militantibus omnia fauſta & felicia legendo, canendo & orando frequenter precantur: Secundæ, *Equites* omnes ex nobilitate, qui tantùm Orationem dominicam certo numero repetitam pronunciant, quiq́; reliquis dominantur: tertiæ, quos illi *Servientes* vocant, eoſq; ſeruorũ loco habent. Primȩ & vltimȩ Claſſis homines

Ioannitarum votum.

Ioannitarum leges aliæ.

Ioannitarum Ordo in 3. Claſſes diſtinctus.

ex ple-

ex plebeis recipi poſſunt. Quod ſi etiã Principes Chriſtiani inter ſe bella mouẽt, Equites Ioãnnitæ nulli ſeſe parti conjungunt, & neutrales exiſtunt. Interim verò nihil intermittũt quæ ad pacem inter diſcordes reſtituendã facere videntur, vt communibus viribus fortius infidelibus reſiſtere atque Chriſtianã Remp. vndiq; à Barbaris defendere queant. Qua in re certè non vulgarem laudem merentur: quum hoc Monachorum omnium ſit ingeniũ hodie ſemperq; fuerit, vt tantum in Chriſti viſcera & verè fideles ſæviant, omnẽq; lapidem moueãt, vt Principes Chriſtiani hos radicitus exſtirpent ac deleant. Sed quod ad rem militarem atq; officiorum dignitatem pertinebat, Raymundus ad Romanorum antiquam Remp. reſpexit, & ad eam formam omnia accommodauit, vt ſuum Ordinem multis victoriis redderet celebrariſſimum, atque hoc animo ſequentes ipſum Magiſtri fuerunt etiam.

Ioãnitæ ditiores fiunt. Ioanni-tarum contro-verſia cum Patriar-cha Hiero-ſolymi-tano.

Hinc autẽ factũ eſt, vt, cùm ob egregiam virtutẽ; quam in occupãda Ptolemaide, Berytto, aliiſq; locis munitiſſimis, præſtiterant, plura adhuc Oppida, Vici atq; bona à Rege & Principibus in Terra-ſancta obtinerẽt, & Priuilegiis multis donarẽtur, magnæ inde ſimultates ipſis cum Fulchero Patriarcha Hieroſolymitano exortæ fuerint. Conquerebatur enim ipſe, quòd decimas Prædiorũ ſibi negarent, quòd ſumptuoſas ædes ante Reſurrectionis januam in ſui contemptum ædificarẽt, quodq; excõmunicatos, & ab Eccleſia ſeparatos ad ſe reciperent, ac eiſdẽ ægrotis ſupremã Vnctionẽ & Mortuis ſepulturã non negarẽt: plebi etiam Hieroſolymitanæ authores fuiſſẽt, vt in ædes Patriarchę irruerent, ipſumq; iniuriis & contumeliis afficeret. Ac tandem contentiones, eo vſq; peruenerũt, vt partiũ ſtudioſi etiam in ſacratis Templis ſeſe mutuis telis impeterẽt. Accuſantur ergo Romæ ab ipſo Fulcherio Patriarcha, qui ferè centeſimo ætatis anno è Syria eò vſq; magnũ ac difficile iter emẽſus fuerat, apud Pontificẽ Adrianum IV. vehemẽtiſſimè. Sed & Ioannitæ jam antea quoq; honeſtam legationẽ ex ſuo Ordine ad Pontificẽ miſerant, atq; Priuilegiorum ſuorum confirmationem impetrarant. Sed partibus auditis Adrianus cũ Cardinaliũ ſenatu pro Ioannitis pronunciauit, atq; eorum Bona à juriſdictione Patriarchæ & Epiſcoporum liberauit, quòd eorum opera Reges & Principes in Oriente vſi, multa præclara facinora contra Saracenos, Arabes & Turcas edidiſſent. Hunc mox ſequutus Alexander III ob eandem cauſam Ioannitas eum Templarũs & Ciſtercienſibus, Decimis itidem, nn eas Epiſcopis, quibus ſubiiciũtur, ſoluere cogerẽtur, exemit, vt eſt videre in *Decretalibus*

Ioanni-tarum privile-gia & confir-matio.

Lib. 3. tit. 30. c. 10. Ex parte. Cõfirmauit quoq; Ordinem hunc in vniuerſum annis aliquot poſt Clemens III. vt in *Chronicis Prutenicis* ſcribitur. Eundem etiam & ſcripto & ſigillo approbauit Cœleſtinus III. & eum cum Evangelij doctrina congruere aſſeruit. Formula ipſa in Germanico quodam Prutenorum ſcripto Chronico exſtare dicitur.

Ioanni-tarum incre-menta.

His rationibus factũ eſt, vt ab hoc tẽpore Ordo Ioannitarũ opibus ac dignitate plurimùm creuerit, atq; non ſolũ apud Principes ſed plebeios quoque in magna exiſtimatione & honore fuerit, eiq; ſubinde plures majoreſq; opes affuderint. Multi enim Comites & Nobiles hunc Ordinẽ ingreſſi ob prę clarã ejus famam, paterna bona teſtamento edito, ei attribuerũt, quo infidelibus perpetuò reſiſtere, atq; vbicunque locorum eſſent, Chriſtianã Religionem pro ſua virili tueri poſſent. Tandẽ circa annos Chriſti 1299. cũ nulla amplius auxilia haberẽt ab Occidẽtis Principibus, qui inteſtinis bellis ferè omnes occupati erant, Capcapus Damaſcenorum Præfectus, qui à Tartaro regni cupiditate defecerat, omnia Hoſpitalariorum & Templariorũ oppida expugnauit, arceſq; & præſidia funditus euertit. Nobileſq; harum familiarũ omnes vel occidit, vel vivos in ſuã poteſtatẽ redegit; qui etiam abjuratâ Syriâ, omnes inde cum bonis mobilibus exceſſerunt, circa annum ſalutis 1300. cùm fermè Equites Illi 300. annis ibidem manſiſſent, atq; ſacra Palæſtinę loca contra varios Barbarorum inſultus fortiter defendiſſent.

Ioãnitæ quandò Syria expulſi.

Contra Ioãnitas D. Ber-nhardus

D. Bernhardus in luxum horum primorũ Hoſpitalariorum adhuc in Syria exiſtentiũ grauiter inuehitur, vt qui Reges & Satrapas in eo longè ſuperent: *profectò ignorans, quid ad hoc vſque aui eorum plerique facturi eſſent: cùm non in armis, ſed in ocio, interq; ſcorta & epulas hujuſmodi luxuria ſit.* Verba ſunt Volaterani lib. 21.

Magi-ſtri Ioã-nitarũ in Syria

Habuit hic Ordo ſũmos Magiſtros in Syria *Gerardũ*, antequã Hieroſolyma duce Gothefrido in Chriſtianorum poteſtatẽ deueniſſet. Secundus fuit *Raymũdus de Padio* Florẽtinus, qui poſt captam Hieroſolymam ſacris militibus certas viuendi regulas præſcripſit: Tertius *Angerius de Balben*: IV. *Arnaldus de Comps*: V. *Gilbertus Aſſalus*: VI. *Caſtus*: VII. *Iobertus*: VIII. *Rogerius de Molins*: IX *Garnerius de Neapali Syria*: X. *Ermengardus Daps*: XI. *Gothefridus de Dryſſon*: XII. *Alphanſus de Portugallia*: XIII. *Gothefridus de le Rat*: XIV. *Guarinus de monte acuto*: XV. *Cervius*: XVI. *Bertrandus de Comps*: XVII. *Petrus de Villebride*: XVIII. *Cuilhelmus de Caſtelno*: XIX. *Hugo Renel*: XX. *Nicolaus Lorgne*: XXI. *Ioannes de Villers*: XXII. *Odo de Pinibus*: XXIII. *F. Vilhelmus de Villaret.*

Hoſpitalarij S. IOANNIS *è Syria pulſi Rhodum expugnant, eamq́ poſſident; vnde* RHODII *dicti ſunt.*

HOſpitalarij D. Ioannis Syriâ expulſi Inſulam RHODVM, ab Othomâno Turcarum Principe Chriſtianis ademptam, inuadere, atq; ſuo imperio ſubiicere ſtatuerũt, vt ex propinquo infidelibus reſiſtere, atque res Chriſtianorum defendere poſſent: præſertim cùm ibi portus arte ac naturâ munitiſſimus haberetur. Coaluerat igitur ex omnibus terræ partibus Ioannitarum Ordo in maximum cœtum, atque Principum liberalitate tantas opes acquiſierat, vt protinus inſtructiſſimâ Claſſe cõparatâ, mari ſeſe commiſerint, atq; rectâ Rhodum inſulam inuaſerint: mox etiam Turcas ſecuros exiſtẽtes fortiter aggreſſi ſint. Ac tandem poſt multas & cruentas oppugnationes hoſtes eò redegerunt, vt æquis conditionibus vitam & partem mobilium bonorũ ſeruarent, atq; Inſulam cum vrbe Hoſpitalariis traderent. Factum eſt hoc 18. Cal. Sept. anno Dominicæ incarnationis 1308. Volateran⁹ quidem tradit, hanc inſulã à Gothfredo Rege Hieroſolymorũ captam, Hoſpitalariis conceſſam fuiſſe: ſed prior ſententia, vt verior, pluribus probatur. Tum etiam quinq; adjacentes inſulæ in hujus Ordinis poteſtatem devenerunt, videlicet Nicoria, Epiſcopia, Iolli, Limonia, atq; Sirana. Has cum Inſula Rhodo Ordo militaris contra varios Barbarorum inſultus per annos 214. fortiter conſeruarũt, atq; abdicato nomine Hoſpitalariorũ RHODII MILITES, *Equites, & Rhodij Domini*, deinceps dici voluerũt: Panthaleon: Polydorus: Cranzius libro 9. cap. 7. Metropol. & Stumpfius in Heluet. Annal. libro 5. cap. 22. Inſulam etiam illam ita opere & impenſa munitam reddiderunt, vt quicquid in mari Chriſtianis reſtaret adhuc integrum conſeruarent, cæterosq́ peregrinos, qui Hieroſolymam proficiſcerentur, defenderent, quamuis magnis & perpetuis bellis à Sarracenis oppugnarentur, atque à Turcis infeſtis animis ſubinde peterentur. Itaque Clemens V. Pontifex Rom. in primis Rhodum perpetuo jure Ioannitis eorumq; Magiſtro 23. Fulconi de Villareto poſſidendam attribuit & confirmauit.

Ioãnitæ Rhodo potiũtur

Ioãnitæ Rhodij dici volunt.

Occupatâ autem à Ioannitis Rhodo, dici non poteſt quantum authoritate, opibus ac viribus per totam ferè Europam creuerint. Tum igitur Ordinis hujus octo linguæ juxta varias Europæ nationes quoque ſunt conſtitutæ, quarum ſingulæ Magiſtrum habent, quem ejus linguâ *Priorem* vocant. Inter has Gallica Prouincionalis eſt prima: hæc habet Priorem cui Commendatores prouinciæ & finitarum Regionum ſubſunt. Secunda eſt Auernorum. Tertia Francorum, qui in Francia Occidentali circa Lutetiam habitant. Quarta Italorum omnium maxima, vt ſola ad 300. circiter Equites habeat. Quinta Hiſpanorum ex Arragonia. Sexta Anglorum. Septima Alemãnorũ: cui & Bohemi, Vngari, Croati & Dalmatæ ſunt conjuncti: licet enim illi quoque Priores Maiori Cruce vtentes habeant, tamẽ Alemanniæ Priorem nunc Imperij Romani Principem reſpiciunt. Octaua eſt Hiſpanorum ex Caſtilia. Hi Priores prouinciis ſuis præſunt, & juxta linguarũ ordinẽ totius Ordinis Principem priore mortuo eligunt. Prętet hos conſtituerũt & alios Priores paſſim in Chriſtianorũ Prouinciis, vtpote Toloſæ, Rupellæ, in Lombardia, Romæ, Venetiis, Piſis, Capuæ, Meſſinæ, in Catalonia, in Caſtilia, in Nauarra, & Portugalia, qui Ordinis Commendatoribus in ſuis Prouinciis præeſſent. Elegerunt & alios officiis aliquibus conſpicuos, vt *Mariſcalcum, Hoſpitalarium, Admiralium, Bailiuum, Theſaurarium & Cancellarium.* Hi ex ſuis Prouinciis ſubinde nouos aliquot adoleſcentes Nobiles ferè 20. annos natos ad Ordinis ſupremum Magiſtrum tranſmittunt, quorum virtus à ſuis Commendatoribus in publicis conventitibus jam antea approbata fuit, id quod etiam ſuis literis demonſtrant.

Ioannitarum incremẽta.

Rhodij in 8 linguas diuiduntur

Hi Rhodũ (vt poſtea Melitam) vbi veniſſent, prę ſtito juramento, quòd Caſtitatem ſeruare, Obedientiã pręſtare, Paupertatem amare, contra infideles ſemper pugnare, atque Ordinis & Reip. Chriſtianæ vtilitatẽ promouere cupiãt & velint, in numerum Equitum Ioannitarum recipiebantur. Ibi poſtea per quinq; annos agentes, & circiter 50. ducatos ſtipendia ex publico ærario habentes munia injuncta ſtrenuè perficiebãt: ac tandem in patriam reuertentes Domui alicui ex ſentẽtia ſummi Magiſtri præficiebantur. Quę conſuetudo etiamnũ hodierno die obſeruatur à Melitẽſibus militibus. Eius autem loci, domum reuerſi, prouentu ãnuo viuunt, ſed ſortem vel ſubſtãtiam diſſipare eis non licet. Quod ſi etiam *Prior* alicujus prouinciæ diſceſſerit, ferè ætate proximus (quem Bailiuum dicunt) authoritate ſummi Principis & aliorum Priorum & Ordinis Equitum ſubſtituitur. Is rebus in ſua Prouincia præeſt, atq; aliquoties ſuorum conventu habito ordine de ſingulis inquirit, quid omnibus in locis facto opus ſit. In primis verò prouidet, vt certa pars prouentuum per publicum *Receptorem* in Inſulam ad Ordinis Principem tranſmittatur.

Rhodiorum Votum.

Prioris officium

Non

Mos eligendi Magiſtrum.

Non omittendum videtur, quòd veteri Rhodiorum more adhuc hodie obſeruatur, nimirum vt ſi æqualia fuerint in electione ſummi Magiſtri ſuffragia, tum in poteſtate primi maximique Equitis ſit, qui ad id eligitur, renunciare, vtrum ex illis duobus vel tribus maluerit. Is etiam qui eligitur hodie, ab antiqua conſuetudine, ratione voti nulli Præſulum præterquam Romano Pontifici ſubjectus eſt: ſed ratione dominiorum & poſſeſſionum etiam Romanorum Imperatorem, atque Hiſpaniæ aut alios Reges, in quorum regno degunt, vt Protectores, honoribus proſequuntur.

Magiſter Rhodius nulli ſubiectus.

Rhodus amiſſa à militibus ſacris.

Amiſerunt autem Rhodum anno Domini 1523. pridie Natalis Domini, cùm eam per ducentos & duodecim annos incoluiſſent, varios Barbarorū inſultus ſuperaſſent, ac tandem per ſex integros menſes obſidionem fortiſſimè tolerâſſent, magnâ Chriſtianorum Principum ſocordiâ qui neque ſuppetias ferre, neque interceſſione quadam apud Tyrannum agere voluerunt, vt grauiſſima hæc obſidio ſolueretur, mallentque potius in propria viſcera & Chriſti Seruatoris membra ſæuire, quàm contra Chriſtiani nominis hoſtem truculentiſſimum arma expedire. Licuit tamen equitibus Rhodiis, & incolis (qui vellent) Inſulâ tutò excedere, ſecumque auehere quæcunque poſſent.

Rhodo pulſi vbi appulerint Milites ſacri.

Patriâ igitur ſuâ equites Rhodii pulſi, primò in Cretam inſulam peruenerunt, quæ Venetorū imperio antiquitus ſubjecta fuit: cumq; ob hyemis ſæuitiam & inſolitam tēpeſtatem periculoſum eſſet ſeſe mari committere, ibidem humaniter excepti aliquādiu perſeuerarunt, atq; animos & corpora refecerunt. Tum etiam hinc inde ex variis Chriſtianorum Prouinciis, præſertim ex ſui Ordinis ædibus, ſubſidia miſſa, atq; literæ indies allatę ſolatio & humanitate refertæ, quibus admonebantur, vt hanc ſuam fortunā patienter ferre, & Deo totā hanc cauſam committere velint: hanc enim eſſe verę fortitudinis naturā, vt in rebus proſperis nemo efferatur, nec in aduerſis animum deſpondeat. Quāprimùm verò clementior aër inſequeretur, Rhodij Cretam reliquerunt, & partim Venetias, partim in alias Italiæ Regiones nauibus deuecti fuerunt. Hic cum aliquandiu cōmorati eſſent, circumſpicere cœperūt de ſede aliqua domeſtica Principis ſui, ad quā ſæpius cōuenire, ac cōſilia cōferre poſſent, de Barbaris repellēdis, qui Chriſtianis moleſti eſſe cuperēt. Prę cæteris autē Nicea vrbs placuit, quæ tum Carolo Sabaudiæ Duci parebat. Sita hęc erat ad mare Liguſticum, inter Maſſiliam & Genuā in Prouincia, viginti ferè miliaribus Germanicis à Taurino Ducatus ejus Metropoli, loco opportuno contra Barbaros. Nam excelſo adjacet Promontorio, quod initium habet ab Alpibus, perpetuoq; dorſo deſcendens, in mare excurrit. Hujus extremo in jugo arx poſita eſt, quæ ſubjecta maria latè deſpectat, arduoq; colle Vrbi conjungitur. Mœnia Vrbis non magnopere munita, paulò poſt nouis propugnaculis adaucta fuerunt. Hanc Rhodij facilè à Sabaudo impetrarunt ad tempus ſui Ordinis ſedem, præſertim quum Saraceni & Mauri ex vicina Africa & Barbaria, Sardiniam, Corſicam & adjacētes Europęas Chriſtianorum Prouincias, in primis verò Vrbes maritimas Hiſpaniæ, Gallię & Italię, inuaderēt & diriperēt, quibus militaris hic Ordo hoc loco commodè reſiſtere & procul ſuâ Claſſe arcere poterat. Cùm autem intellexiſſent Rhodij Solymannum Vngariæ Regem prēlio ſuperaſſe atque Budam occupaſſe, Caroli Cæſaris volūtate ſedem mutare, & propius ad Græciam accedere ſtatuerunt: nulli enim dubiū erat, quùm Turcis in Vngaria res ſucceſſiſſet, quin Claſſe comparatâ Italiam petere, atque Siciliam & Neapolim inuadere ſubitariâ quadam excūſione parati eſſent. Itaque deliberatione habitâ Niceam præſidio confirmarunt, atque Princeps eorum cum Ordinis Equitibus Siracuſas Siciliæ Vrbem præſtantiſſimam, commigrarunt, quæ tum ſicut & Neapolitanum regnum Carolo Imp. parebat. Ibi ſingulari ſtudio ac diligentiâ Chriſtianorum littora defenderunt, pyratas maria latrocinijs infeſtantes abegerunt, atque Turcis hoſtibus ſuis, quacunque ratione potuerunt, incommodarunt.

Nicea vrbs.

Magiſtri hodij qui.

Primus Magiſter ſummus hujus Ordinis poſt occupatam Rhodum fuit *Fulco de Villaret*, qui inſulam Rhodum expugnauit anno Domini 1309. eamq; poſtea egregiè contra Soldanū auxilio Ducis Sabaudię defendit. Vnde etiam Sabaudo conceſsū, vt Ordinis inſigne albam crucem in rubeo clypeo armorū loco habere poſſit: *II. Mauritius de Pagnac*: qui viuente adhuc Fulcone ſene electus fuit: *III. Elionus de Villa noua: IV. Deodatus de Gozono: V. Petrus de Corneliano: VI. Rogerius de Pinibus: VII. Remondus Berengarius: VIII. Robertus de Iulus: IX. Ferdinandus de Heredia: X. Philibertus de Nilliac: X I. Antonius Flauianus: XII. Ioannes de Laſlic: XIII. Iacobus de Milly: XIV. Petrus Remondus Zacoſta: XV. Ioannes Baptiſta de Vrſinis. XVI. Petrus Dambuſſon*: ſub hoc fruſtra Rhodus à Turcis obſeſſa anno 1480. *XVII. Emericus de Bamboxſe: XVIII. Guido de Blancheſort: XIX. Fabritius Carreto: X X. Philippus de Villers Liſſeadam*, ſub quo Rhodus amiſſa.

RHODIIS Equitibus *amiſſâ Rhodo, Melita Inſula attributa fuit, vnde* MELITENSES *deinceps appellati ſunt.*

HAnc igitur virtutem eorũ cùm Carolus Imp. perſpexiſſet, atq; Barbarorum vires & varias irruptiones in Europæas Chriſtianorum Prouincias exploratas haberat, deliberare cœpit de Inſula quadam remotiore loco ſitâ Rhodiis offerendâ, vt ibidem Turcis reſiſtere atque Barbaros per aliquot ſecula à Chriſtianorum finibus repellere poſſent, quod etiam antea per ducẽtos & amplius ãnos non tam feliciter quàm fortiter fecerant. Inter alias autem Melita in Africo mari ſita & loci opportunitate, & fertilitate, commodiſſima viſa fuit, quę tãquam firmiſſimum Europę propugnaculum fortiſſimo Ordini offerretur. Egit igitur cum illis vt relictis Syracuſis, ducalem ſedẽ in hanc Inſulam transferrẽt. Et ſi verò Syracuſis, ob rerum amœnitatem & mirabilem fertilitatem, vix Ordinis Equites auellerẽtur, viderentque quanto periculo ſeſe exponerẽt, & quòd Barbari ab ortu & meridie omnia loca longè lateq; poſſiderent, vnde commodè ipſos inuadere & ingenti Claſſe oppugnare poſſent, nihilominus ob Chriſtianę Reip. emolumentum, Inſulam oblatam ſuſceperunt anno Domini 1529. atque ſeſe eandem contra Barbarorum irruptiones pro virili ſua defenſuros promiſerunt.

Conditiones Melitẽſibus præſcripta. Inter alias autem conditiones Carolus Cæſar ipſis iniunxit, vt & Tripolim (quæ & Neapolis dicitur, & in promontorio ad mare Africum, vbi Cymphus fluuius Africæ ſeſe in mare exonerat, è regione Melitę Inſulæ ad centum millia paſſuum ſita eſt) ſuis viribus defenderent, & Mauros ac Saracenos procul inde propulſarent. Altera verò conditio erat, vt Cæſari aut aliis Chriſtianorum Principibus contra Turcos, Saracenos, Arabes, Mauros atque alios infideles, pugnantibus ſubſidio eſſent, & longè ab eorum finibus arcerent. In primis verò, vt inſtructâ Claſſe pyratas in mari mediterraneo perſequerentur & tollerent: atque etiam Chriſtianorum littora à Barbaris fortiter defenderent. Inſuper quoque, vt Hiſpaniæ & vtriuſque Siciliæ Reges Protectores agnoſcerent, & ſingulis annis gratitudinis ergò Falconem offerrent, in aliis liberi eſſent, ſuoque magno magiſtro obedirent.

Hac igitur ratione Rhodij Equites nobiliſſimę hujus Inſulæ poſſeſſionem adepti ſunt, atque ad noſtra vſque tempora per ſexaginta annos fortiter conſeruarunt. Suâ enim claſſe ita vicina littora circumnauigarunt, vt Chriſtianis omnibus ſolatio, & inimicis Barbaris terrori eſſe cœperint. Quotieſcunque enim Chriſtiani Principes cum Turcis aut Saracenis bellum ſuſcepiſſent, Melitẽſes Equites fortiter eos adiuuerunt, & tales ſe præſtiterunt, vt meritò ab omnibus diligerentur, & reuererentur. Hęc autem cauſa fuit, ob quam Solymannus Turcarũ imperator ſtatuerit Melitẽſes anno Domini 1565. in ſua Inſula oppugnare & funditus delere. Ideoq; quantam potuit maximam claſſem exornare cœpit, ſuisq; maritimorum locorũ præfectis, idem facerẽt, imperauit. Mox etiam conuocatis in Concilium Baſſis & Præfectis ſuis, quorum circiter ſexaginta conuenerant, ſic eos allocutus eſt: *Quod per hoſce quadraginta annos ſemper optaui, vt mihi à cæteris bellis tantùm otij daretur quo illos Cruciatos (qui ſe Chriſtianorum propugnaculum eſſe gloriãtur) è ſuis nidulis eiicerem, id mihi videor hoc tempore Dei & Mahometis erga nos fauore conſecutus. Nam & Perſarum conatus ſic repreſſimus, vt nos impedire nequeant. Et in Pannonia, vnde aliqui motus metuendi ferebantur, ea nos ipſi breui agitabimus, qua hoſtem noſtrum ſeſe in intimam Germaniam elidere pacemq; à nobis petere ſint compulſura. Vos ipſi noſtrorum hominum & negotiatorum querelas quotidie auditis, quos Melitenſes iſti Cruciferi rapiunt & ſpoliant: quorum injuriæ nos aliquando vlciſci omnia jura compellunt. Neq; mihi aliquid gratius atque ad nominis noſtri gloriam aptius contingere poteſt, quàm ſi hæc duo ante obitum perficere, vt Melitam capiam, & res in Pannonia conſtituam. Niſi fortè quis exiſtimet, nobis difficilius eſſe Cruciatos hos ex Melitenſi ſcopulo deturbare, quàm vel maioribus noſtris Hieroſolymâ totaque Syria, vel nobis ipſis ex Inſula Rhodo depellere ac propulſare. At hæc propior eſt Italia, vnde auxilia ſubmitti & claſſe defendi poſſit? Mihi credite, nunquam nobiſcum mari confligere, quia toties ſe victos eſſe meminerint, audebunt, præſidia verò locus tam anguſtus magna nec capere nec alere queat. Ad hanc ergo expeditionem, claſſem potentiſſimam hoc vere mittere ſtatuimus, & jam vniuerſis Nauarchis vti inſtructi cum ſuis copiis adſint imperauimus. Aderit Algerij Rex: Alexandrina præſidia in promptu ſunt: Dragati quoque inſtructa nauigia, noſtra vel me procurante exornantur. Huic claſſi cunctas Occidentis vires ceſſuras non dubitamus: id quod Dei & Mahometis magnâ ope, veſtraq; duces notâ virtute freti dicimus. Iam illud modò reliquum, vt de belli gerendi ratione nobiſcum ſinguli cogitetis, veſtraq; conſilia ad me referatis: quod vt melius facere poſſitis. in vobis totius inſulæ ſitum munitionumque deſignationem in hac tabula exhibeo, quàm à certiſſimis & peritiſſimis accepimus.*

Auditâ

Melita obſidetur fruſtra.

Audita Solymanni oratione, cuncti ejus inſtitutum collaudát, req́; diligenter deliberatâ, fit decretum, vt primo quoq; tempore navigarent. Cùm igitur validiſſima claſſis, vt quæ cõſtaret triremib', biremib', aliiſq; navigiis fermè 250. die 23. Martij Cõſtátinopoli è portu ſoluiſſet, 18. die Maij ad Melitá appulit. Milites, quorum ingens numerus erat, in terram expoſiti, ſummâ vi rem agere cœperunt. Melitenſes autem Equites jam pridem per idoneos homines è Bizantio edocti quæ contra ſe pararentur, mox ſummo ſtudio ac diligentiâ ea compararunt, quæ tantis copiis repellendis eſſent neceſſaria: promiſeruntq́; vno ore omnes, ſe potius vitam, quàm vt communi cauſæ deſint, aut in Solymanei poteſtatem veniant, amiſſuros. Fuiſſe memorantur ictuum muralium tormentorum ſeptuaginta octo millia, quibus hoſtes minuta loca inſulæ concuſſerint. Globos autem ferreos ſaxeoſq́; ex horrendę molis tormentis emiſſos, quioque ſeptemq́; palmarum rotunditatis, quibus non modò craſſiſſima mœnia dirui, ſed etiam montes ſubuerti poſſent. Et tamen omnes difficultates per quinque menſes tam fortiter ſuſtinuerunt, vt vix vlla militaris virtus multis ſeculis clarius enituerit.

Melitenſium Principis reditus annui.

Melitenſium autem Equitum Princeps, ad Eminentiæ ſuæ ſtatum conſeruandum, totius Inſulæ prouentibus fruitur, qui ad decem millia ducatorum in ſingulos annos extenduntur. Vt etiam liberalem ſe omnibus exhibere queat, annuatim aliquot millia Coronatorum ex Ordinis ærario attribuuntur: quin etiam in ſingulis Nationibus domus vna Commendatitia Principi cum omnibus bonis & redditibus cedit. Præterea ſi quæ bona per Equitum excurſiones maritimas auferuntur, Decimæ Principi aſſignantur. Excurrunt autem ſæpius ad quingenta aut ſexcenta milliatia verſus Græciá & Rhodum, vt Barbaris noceant, Pyratas tollant, atque mare pacatum reddant. Habẽt plerunq; Melitẽſes Equites ſex Galeas, quarum ſingulæ quadringentos aut quingẽtos milites, & ſedecim tormenta maiora bellica ferre poſſunt, quibus excurrentes Barbaros compeſcere, atq; intra ſuos terminos ſeſe continere cogunt. Inter alias habebant maximam & omnibus hoſtibus in mari mediterraneo nauem formidabilẽ. Hanc & Carolus Imperator, & Franciſcus Galliæ Rex, cum cruenta bella inuicem gererent, petebant. Verùm Ordinis Priores deliberatione habitâ eandem demoliti ſunt, atque vtrumque amicum habere, & diſſidentes ad pacis conditiones flectere cupiebant.

Summus autem Magiſter poſt Villardum in Melitenſi Inſula primus fuit *Perinus de Ponte*: II. *Deſiderius de Toleno ſancta Ialla*: III. *Ioannes de Homedes Hiſpanus*: IV. *Claudius de la Sengle*: qui Ordinis ſtatuta renouauit, & Romæ in lucem edidit: V. *Ioannes de Valetta*: ſub quo fruſtra Melita oppugnata fuit totis viribus anno 1565. Is etiam nouam Ciuitatem Valettam à ſe dictam in Melita ædificauit, & egregiè muniuit, tantâ feſtinatione, vt ſingolis diebus ad 3000. hominum paſſim confluentium ibidem laborarent: quæ noſtro tempore meritò propugnaculum contra Barbaros dici poteſt. *Petrus de Monte, Italus*: VII. *Ioannes Leneſque della Caſſiera Gallus*, qui ante paucos annos adhuc Ordini præfuit.

CAPVT XX.

Ordo TEMPLARIORVM.

Templariorum origo.

TEmplariorum Ordo, haud longo interjecto ſpacio, poſt priorem Hieroſolymis incepit anno nimirum 1110. juxta Seb. Franck in Chron. fol. 470. juxta Antoninum 1123. juxta alios 1128. Omnes tamen ferè in hoc conſentiunt, Romæ ſedente Gelaſio II. cœpiſſe hac occaſione. Recepta licet eſſet è Barbarorum manibus Hieroſolymorum Vrbs, nuſquam tamen tutum erat Chriſtianis Religionis gratiâ eam petentibus, ob Saracenorum latrocinia, iter, Hugone itaque de Paganis, & Gaufredo de S. Aldemaro, vt Tyrius ait, ſeu de S. Alexandro, vt Volateranus habet, vel à fano Odemari, vt Æmilius, aliiſque ſeptem Latinorum viris primis authoribus, vouerunt Sepulchrum Domini adeuntes peregrinos contra graſſatores armis tueri, & pro Religione pugnare, in remiſſionem peccatorum ſuorum. Quoniam verò iis ab initio neque domicilium eſſet, Rex Hieroſolymitanus Baldoinus in Palatio ſuo juxta Templum Domini, ad portam auſtralem ad tempus habitationem conceſſit: Vnde & *Templariorum* nomen acceperunt. Canonici verò templi Domini, plateam, quam circa Regis habebant palatium, ad officinas conſtruendas dederunt. Patriarcha quoque & Rex cum ſuis proceribus & aliis Eccleſiarum prælatis, de propriis dominicis ſuis pro victu & veſtitu certa eis beneficia contulerunt, vt Matthæus Pariſienſis habet. Sunt qui dicant, eos in Templo ipſo habitaſſe: Volateranus lib. 21. Polydorus lib. 7. cap. 8.

Nomen.

Officium.

Armis igitur cincti vias publicas ab hoſtiũ latrociniis vindicare, vt Ioã. de Oppido nar-

rat,

rat, ac Chriſtianos illuc peregrè profectos, per Templa ac cætera loca ſacra, quo omnem terram ſanctam tutò inuiſerent, comitari ſolebant: *Matthæus Pariſienſis in Henrico* 1. *Tyrius* lib. 12. cap. 7. *Volateranus*, *Polydorus*, *Philippus in Chron.* lib. 4. *Sebaſt. Franck in Chron.* fol. 471. b.

Regula, Inſtituta, Leges, Ritus, & *Conſuetudines* TEMPLARIORVM Militum.

Regula. AMPLECTABANTVR quidem Templarij Canonicorùm Regularium inſtituta: attamen nibil tenebant proprij, ſed Patriarchæ in primis & Chriſtianorum peregrinorum fouebantur liberalitate, in qua abſtinentia 9. annis perſeuerarunt, donec anno 1122. Honorij II. Pontificis Rom. & Stephani Patriarchæ authoritate formula Ordinis conſtituta fuit. *Veſtitus* Cùm enim hucuſque nullùm diſerimen veſtitûs & amictûs habuiſſent: Honorius II. candidum pallium eis aſſignauit, vt author eſt Tyrius lib. 12. cap. 7. Iacobus de Vitriaco lib. 1. hiſt. Hieroſolymit. cap. 31. & Matthæus Pariſienſis, qui etiam referunt, Trecis in Concilio hæc facta eſſe. Candido autem pallio poſtea Eugenius Pontifex rubeam crucem affigi præcepit, quo ſui officij admonerentur: vt ſcilicet pro Chriſto mori parati eſſent, & vt ipſi contra gentiles primi arma caperent. Volateran. lib. 21. Matth. Pariſienſis Ranulphus lib. 7. cap. 16. in Polychron. Polydorus & Sebaſt. Franck.

Propagatio. Habuit res leuis ab initio non parua incrementa: nam quum ab initio nouem eorum eſſent tantum in præcipua diſperſi regna orbis Chriſtiani, piâ largaq; beneficentiâ hominum, quòd eorum virtus paſſim per Europam prædicaretur, vt qui ſoli hactenus cum Hoſpitalariis Barbaris reſtitiſſent, & plerique eorum pro Religione Chriſtiana fortiter pugnando occubuiſſent, ita locupletati ſunt, vt facultates maximas, & Oppida quàm plurima vbique gentium poſſiderent, creato magiſtratu cui obtéperarent, certamq; pecuniæ ſummam Hieroſolymam quotannis pro tuendis peregrinis mitterét: Volateraeus, Polydorus. Deinde etiam fide & pietate erga peregrinos, in lógè diſſitis Prouinciis ſibi conciliarunt hominum fauorem, qui de illis viciſſim bene mereri cupientes, ampliſſima in eos contulerunt beneficia, vt hac ratione in immenſum eorum excreuerint opes, ſicut Bergomenſis & Schædelius aiunt: eoque redacta res eorum tandem fuit, vt in conuentibus plus quàm trecentos habuerint Equites, exceptis Fratribus aliis, quorum numerus infinitus ferè fuit. Matth. Pariſienſi teſte. Regibus ipſos ditiores effectos idem Pariſien. refert: qui etiam in Henrico III. author eſt, habuiſſe olim Templarios in Chriſtianitate nouem millia *maneriorum*, ſic enim vocat ille: Hoſpitalarios verò nouendecim: præter emolumenta & varios prouentus ex fraternitatibus & prædicationibus ſibi cedentes. *Manerium* autem idem teſtatur, ſine gravamine vnum militem potuiſſe in ſubſidium terrę ſanctę mittere, cum omnibus plenariè ad militem pertinentibus.

Sunt qui volunt Bernhardum Clareuallenſem ipſis certam vitæ normam pręſcripſiſſe. Ac exſtat inter ejus opera ad milites ſcripta exhortatio quædam, Hugoni ejus ſectæ authori ab eodem inſcripta, vbi inter cætera piam eorum conuerſationem perſtringit, Regulæ autem ab ipſo ſcriptæ nuſquam meminit.

Ratio Ordinis Templariorum ex Bernardo. Sed tamen quia totius penè Ordinis rationem ex illa D. Bernhardini relatione cognoſcere licet, non ingratum lectori fore puto, ſi ipſius verba ex quarto & quinto Exhortationis capitibus huc adſcripſerimus. *Primò quidem*, inquit Bernhardus, *vtrolibet diſciplina non deeſt, obedientia nequaquam contemnitur, itur & reditur ad nutum ejus qui praeſt, induitur quod ille donaverit, nec aliunde veſtimentum ſeu alimentum præſumitur. Et in victu atque veſtitu cauetur omne ſuperfluum, ſoli neceſſitati conſulitur. Viuitur planè in communi iucundâ & ſobriâ conuerſatione, abſque vxoribus & abſque liberis. Et ne quid deſit ex Euangelica perfectione, abſque omni proſectione, abſque omni proprio habitant, vnius moris in domo vna, ſoliciti ſeruare vnitatem Spiritus in vinculo pacis. Dicas, vniverſæ multitudinis eſſe cor vnum & animam vnam, ita quiſque non omnino propriam ſequi voluntatem, ſes magis obſequi ſatagit imperanti. Nullo tempore aut ocioſi ſedent, aut curioſi vagantur: ſed ſemper dum procedunt (quod quidem raro contingit) ne gratis comedant panem, armorum ſeu veſtimentorum ſciſſa reſarciũt, vel vetuſta reficiunt, vel inordinata componunt, & quæq; facienda poſtremò Magiſtri voluntas & communis indicit neceſſitas. Perſona inter eos minimè accipitur, defertur meliori, non nobiliori. Honore ſe inuicem preueniunt: alterutrum onera portant, vt ſic adimpleant legem Chriſti. Verbum inſolens, opus inutile, riſus immoderatus, murmur vel tenue, ſiue ſuſurrium nequaquam ibi reprehenditur inemendatum. Schacos & aleas deteſtantur, abhorrent venationem, nec ludicrâ illâ auium rapinâ* (vt aſſolet) *delectantur.*

ſtantur. Mimos, & Magos, & Fabulatores, ſcurrileſq; Cantilenas, aut ludorum ſpectacula tanquam Vanitates & inſanias falſas reſpuunt & abominantur. Capillos tondent, ſcientes, iuxta Apoſtolum, ignominiã eſſe viro, ſi comam nutrierit. Nunquam compti, rarò loti: magis autem neglecto crine hiſpidi puluere fœdi, loricã chaumate fuſci. Porrò imminente bello, intus fide, foris ferro, non auro ſe muniunt, quatenus armati, & non ornati, hoſtibus metum incutiant, non prouocent auaritiã. Equos habere cupiũt fortes & veloces, nõ tamen coloratos aut phaleratos: pugnam quippe, non Pompam victoriam, ſed non gloriam cogitãtes, & ſtudẽtes eſſe magis formidini, quàm admirationi. Deinde non turbenti, aut impetuoſi, & quaſi ex leuitate præcipites: ſed conſultè, & quaſi cum omni cautela & omni prouidentia ſeipſos ordinantes & diſponentes in aciem, iuxta quod de Patribus ſcriptum eſt, veri profectò Iſraëlitæ procedunt ad bella pacifici.

At verò vbi ventum fuerit ad certamen, tum demùm priſtinâ lenitate poſtpoſitâ, tanquam ſi dicerent: Nonne qui oderunt te Domine, oderam & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? irruunt in aduerſarios, hoſtes velut oues reputant, nequaquam, etſi pauciſſimi, vel ſæuam barbariem, vel numeroſam multitudinem formidantes. Nouerũt ſiquidem non de ſuis præſumere viribus, ſed de virtute Domini Zebaoth ſperare victoriam: cui nimirum facilè eſſe confidunt, iuxta ſententiam Machabæi, concludi multos in manus paucorum, & non eſſe differentiam in conſpectu Dei cæli liberare in multis & in paucis: quia non in multitudine exercitûs eſt victoria belli, ſed de cælo fortitudo eſt. Quod frequentiſſimè experti ſunt, ita vt plerumque quaſi perſecutus ſit vnus mille, & duo fugârint decem millia. Ita denique miro quodam & ſingulari modo cernuntur, & Agnis mitiores, & Leonibus ferociores, vt penè dubitem quid potiùs cenſeam appellandos, Monachos videlicet, an Milites, niſi quòd vtrunq; forſan congruentius nominâtim, quibus neutrum deeſſe cognoſcitur, nec Monachi manſuetudo, nec Militis fortitudo. De qua re quid dicendum, niſi quòd à Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris. Tales ſibi elegit Deus, & collegit à finibus terræ Miniſtros ex fortiſſimis Iſrael, qui verè lectulum Solomonis, ſacrum ſcilicet ſepulchrum, vigilanter & fideliter cuſtodiant, omnes tenentes gladios, & ad bella doctiſſimi.

Eſt verò templum Hieroſolymis, in quo pariter habitant, antiquo & famoſiſſimo illi Solomonis impar quidem ſtructura, ſed non inferiùs gloriâ. Siquidem vniuerſa illius magnificentia in corruptibilibus auro & argento, in quadratura lapidum & varietate lignorum continebatur: huius autem omnis decor, & grata venuſtatis ornatus pia eſt habitantium religioſitas, & ordinatiſſima conuerſatio. Illud varijs extitit ſpectaculum coloribus, hoc diuerſis virtutibus & ſãctis actibus venerandum. Domum quippe Dei decet ſanctitudo, qui non tam politis marmoribus quàm ornatis moribus delectatur, & puras magis diligit mentes, quàm ſuper auratas parietes. Ornatus tamen huius quoque facies templi, ſed armis, non gemmis: & pro antiquis coronis aureis, circumpendentibus clypeis parietes operitur: pro candelabris, thuribulis atque vrceolis, domus vndique frenis, ſellis ac lanceis communitur. Planè his omnibus liquidò demonſtrantibus, eodem pro domo Dei feruere Milites zelo, quo ipſe quandam Militum Dux vehementiſſimè inflammatus, armatâ illâ ſanctiſſimâ manu non tamen ferro, ſed flagello, quod fecerat de teſticulis, introiuit in Tẽplum negotiantes expulit, numulariorum effudit æs & cathedras vendentium columbas ſubuerit, indigniſſimum iudicans, Orationis domum huiuſcemodi forenſibus infeſtari. Talis proinde ſui Regis permotus exemplo deuotus exercitus, multò ſanè indignius, longèque intollerabilius arbitrans, ſancta pollui ab infidelibus, quàm à Mercatoribus infeſtari, in domo ſancta cum equis & armis commoratur, tàm ab ipſa, quàm à cæteris ſacris omni infidelitatis ſpurcâ & tyrannicâ rabie propulſatâ, ipſi in ea die noctuque tam honeſtis quàm vtilibus officijs occupantur. Honorant certatim Dei Templum ſedulis & ſynceris obſequijs, iugi in eo deuotione immolantes, non quidem veterum ritu, pecudum carnes, ſed verè hoſtias pacificas, fraternam dilectionem, deuotam ſubiectionem, voluntariam paupertatem ſcilicet. Hæc omnia citato loco Diuus Bernardus. Refert etiam Antoninus tit. 15, cap. 20. Nec fas erat Templarijs terga dare, aut ſine belli Ducis iuſſu ad ſuos reuerti: Ioan. de Oppido: Iacobus de Vitriaco.

Templarijs non licebat fugere.

In bellis fortè capti à Barbaris ſolo cingulo aut cultello redimebantur. Vnde cum Saladinus pro redéptione ſui Nepotis Magiſtrum Templi Chriſtianis offerret, grauiter Magiſter ille contradixit: *Non*, inquiens, *eſſe conſuetudinis Militum templi, vt aliqua redemptio daretur pro eis, præter cingulum & cultellum*: atq; ita in vinculis mortuus eſt. Sigebertus. Accidit autem progreſſu temporis, vt Templarij Magiſtrum ſuum cum multis ſui Ordinis præſtantiſſimis fortiſſimiſq; Equitibus, qui à Saladino captiui tenebantur, magnâ vi auri & argenti redimere ac liberare conarentur, quorum legatis Saladinus inter alia & ita reſpondit: *Mala malis addentes, & Ordinis veſtri tranſgreſſiones tranſgreſſionibus accumulantes, Magiſtros ac Fratres veſtros captiuos magno põdere auri cupitis redimere, quos non niſi pro Zona quadam vel capiſtro ſecundùm Ordinis veſtri Regulam nouimus redimendos.* Hoc reſponſo dato, toruo vultu eos diſcedere iuſſit.

Capti vt Redempti a Templarijs.

Tëpla-rios Ordinis priuilegia

Ordinem hunc ab Hieroſolymorum Patriarchæ obedientia exemit Calixtus II in Concilio Remenſi anno 1119, habito Matthæus Pariſius. Balæus Cent. 2, de Scriptor. Brit. ex Matthæo Pariſio hoc Gelaſio II tribuit: & addit, hac ratione more Cham maledicti filij Noë, Templarios illum contempſiſſe, qui eos primùm fundauerit. Alexander III etiam Templarios, cum Ciſtertien. & Hoſpitalarijs Decimis, ne eas Epiſcopis, quibus ſubjiciuntur, ſoluere cogantur, exemit: lib. 3, tit. 30, cap. 10. Ex parte. Idem in Epiſtola quæ extat tom. 2, Concil. omnes hortatur, vt ſuâ liberalitate ſpontaneę eorum ſubueniant inopiæ. Idem quoque in Synodo Lateranenſi, vel alia aliqua, quæ eam proximè eſt ſecuta, ſanciuit, *vt excommunicetur, qui in Templarios violentas manus iniecerit.* tomo 3 Concil. fol. 616.

Tëplariorum faſtus.

Ex bonis autem Initijs mox peſſima exēpla ſecuta ſunt: ideoque etiam D. Bernardus in pompas ac cupiditates eorundem grauiter inuehitur, dicens: *Quis hic, ô Milites, tam ſtupendus error & furor, tantis ſumptibus & laboribus militare ſtipendiis verò nullis, niſi aut mortis aut criminis? Operitis equos ſericis & pendulos neſcio quos panniculos loricis ſuperinduitis. Depingitis haſtas, clypeos & ſellas, freno & calcaria auro & argento circumornatis, & cum tanta Pompa, pudendo furore & impudenti ſtupore ad mortem properatis. Militaria ſunt hæc inſignia, an potius muliebria ornamenta? Num quid fortè hoſtis mucro reuerebitur aurum, gemmis parcet, ſerica penetrare non poterit? Denique ipſi ſæpius certiùſque experimini, tria eſſe præcipuè neceſſaria præliantí, vt ſcilicet ſtrenuus induſtriuſque & circumſpectus ſit Miles ad ſe ſeruandum, expeditus ad diſcurrendum & promptus ad feriendum. Vos per contrarium in oculorum grauamen fœmineo ritu comam nutritis, longis & profuſis camiſijs propria vobis veſtimenta obuoluitis, delicatas ac teneras manus amplis ac circumfluentibus manicis ſepelitis. Nec aliud inter vos bella mouet liteſque ſuſcitat, niſi aut irrationalis iracundiæ motus, aut inanis gloriæ appetitus, aut terrenæ qualiſcunque poſſeſſionis cupiditas. Talibus certè ex cauſis neque occidere neque occumbere tutum eſt. At verò Milites Chriſti ſecuri præliantur prælia Domini ſui, nequaquam metuentes de hoſtium cæde peccatum, aut de ſua nece periculum, quandoquidem mors pro Chriſto ferenda ſit vel inferenda. Refert Antoninus tit.* 15, *cap.* 20.

Tëplariorum triſtis exitus.

Tragicum autem & valdè triſtem hic Ordo ſortitus eſt finem. Ducenteſimo enim ferè ex quo cœperat anno, imperante Henrico VII, callidiſſimè ſtructâ, & mirifico aſtu occultatâ conſpiratione Clementis V Pontificis, & Philippi Pulchri Franciæ Regis deletus eſt. Exordium laniénæ dedit Gallus, qui toto paſſim Regno ſuo vno quaſi momento Templarios exſtirpauit. Per reliquum orbem Chriſtianum nato quaſi ſigno à Pontifice Clemente V è Concilio Viennenſi, totus eorum Ordo deletus eſt: Volateranus lib. 21, Antoninus ca. 1, tit. 21, § 3. Sabellicus Enne. 9, lib. 7, Polydorus Platina in vita Clementis. Cranzius lib, 9, c. 6. Metrop. Balęus in Append. 2, cap. 82, cent. 4, ex Chriſtiano Maſſæo.

Germani in Templarios Milit.

Sola Germania in ſuos paulò mitior fuit. Cùm enim Petrus preſul Moguntinus à Pōtifice Clemente ex Gallia in Germaniam reuerſus eſſet, cōuocatis Calend. Iulij anno Domini 1311 Patribus atque Proceribus ſuæ Prouinciæ, Papę ſententiam exſequi, atque Tēplarios lege latâ tollere voluit. Ibi Hugo Vuildgrauius cum viginti Ordinis ſui Militibus, tecto veſtitus ferro, comparuit, atque in frequenti eorum conſeſſu ſeſe excuſare propoſuit. Cùm autē nemo eum arcere auderet, clarâ intrepidaque voce teſtatus eſt, quòd grauiùs in eum Ordinem, quàm meritus eſſet, animaduerteretur, ideòq; ſe cū ſuis ad Pontificem maximum, qui Clementi ſucceſſurus ſit, prouocare. Conterriti cum Archiepiſcopo Patres inermes & imbelles ferociâ Tēplariorū, iuſſerunt eos eſſe bono animo. Exceptâ enim ſcriptâ prouocatione eorum, & ad Pontificem miſſâ, eum minùs reſpondere contigit: ius enim de integro quęrendi ſtatuendiq; Pręſuli dedit. Cum autem Templarij ſe inſontes eſſe docerent, crimine abſoluti, nomen tātùm & leges familiæ mutatæ ſunt, perſonis & redditibus diſtributis in alias ſacrorum Ordinum familias. Maiori tamen ex parte Poſſeſſiones & Prædia Templariorum Ioannitarum Hoſpitali Ordini, atque Fratribus Teuthonicis S. Mariæ adiudicata fuerunt in Germania, qui etiam ijſdem & hodie fruuntur: cùm in Gallia in fiſcum Pontificis & Regis Philippi illorum Theſauri redacti eſſent.

Templariorum laniena quæ ſimilis.

Similem cladē inferre voluit impius Haman populo Dei in Babylonica captiuitate detento, vt Heſterę hiſtoria teſtatur. Legimus quoq; idem ferè, quod Templarijs, in magna Græcia Pytagoreis olim accidiſſe: Liuius lib. 78, Plutarchus, Appianus & Valerius Max. referunt etiam, Mithridatem vno die 80000 Romanorum hinc inde in Aſia mercaturam exercentium jugulâſſe. Et anno Domini 1281, die 30, Martij Galli Siciliam tenentes ad vnum omnes ſunt occiſi. Sed ſuperat immanitate, ſæuitiâ ac rabie inauditâ facilè hæc omnia latrocinium, quo anno Domini 1573, in Bartholomæi feſto in Euangelicos & Reformatæ Religionis homines

homines, præſertim autem in Gaſparum Colignium, Magnum Franciæ Admiralium, immortali laude digniſſimum Principem ſæuitum fuit, plus quàm centum millibus vtriuſque ſexûs per totam Galliam horribili clade ſubmerſis & interfectis.

Templariorum cauſa.

Cauſas lanienæ huius ex ſuis coniecturis alij alias referunt: nimirum prophanitatem Religionis aliqui, Ethnicæ æmulam, quòd ſcilicet ſimulachra humanâ pelle induta, & binis in frõte carbũculis collocatis oculorũ vice, victimis humanis colerent: natumq; ex Tẽplarij & Virginis cõgreſſu torrerẽt igne, & ex humore deliquato hoc ſuum perũgerent ſimulachrum: quod cineres hominis fortis in bello extincti potarent, audaciores ſe eo pacto fieri exiſtimantes: quòd ſpuerent in crucem Chriſti: Alij libidines infandas: alij proditiones & fœdera cum hoſtibus Chriſtiani nominis inita. Antoninus & reliqui vt ſupra. Ganguinus lib. 7.

Tẽplarij iniuſte caſi.

Sed de Religionibus quæ eis tribuuntur, conficta eſſe puto, vt ſęuitiæ exẽplum ſpecie honeſtiore ad vulgus excuſaretur: Coniecturis de libidinibus & proditionibus facilè aſſentior. Præcipuam tamen exiſtimo fuiſſe cauſam deletionis, magnitudinem potentiæ & opum quę Monachis orbis Chriſtiani & formidabilis & intollerabilis erat: Philippi Chron. lib. 5. Nam, vt Matthæus Pariſius teſtatur, Templarij diuitijs Reges æquabant: in Henrico I. Idem in Henrico V dicit, Tẽplarios nouem habuiſſe maneriorum, ſeu villarum millia, & hoſpitalarios nouendecim. Vnde lanienam eorum, de qua ſupra. Antoninus tit. 21, cap. 1, §, 3, auaritiæ Philippi Regis, eiuſque inſatiabili habendi cupiditati totam aſcribit, quem hoc feciſſe dicit, vt bonis templariorum immodicis ipſo potiretur: cui aſtipulatur Trithemius in Chronico Hirſaugien. fol. 272, & Sebaſtianus Frank. Addit Antoninus, multa aduerſa huic Regi & filijs eius accidiſſe, quę creditum ſit à Deo eis ob iniuſtam Templariorum necem immiſſa fuiſſe.

Hermannus Minorita in manuſcripto Chronico teſtatur, Templarios à Papa Clemente in fauorem Regis Galliæ hæreſeos crimine falsò & inuidiosè notatos fuiſſe, vt refertur in Vrſpergen. Paralipomenis fol. 368.

Refert etiam Fulgoſus lib. 1, cap 6, Templarium quendam Neapolitanum, damnatũ ad ignem in vrbe Burdegala, conſpectis in feneſtra Põtifice ac Rege Philippo pulchro, magnâ voce in hæc verba protupiſſe: *Sanctiſſimè Clemens Tyranne, poſteàquam mihi inter mortales nullus iam ſupereſt ad quem appellem pro graui morte, qua me per iniuriam afficis, ad iuſtum iudicem Chriſtum, qui me redemit, appello, ante cuius tribunal te voco, vnà cum Philippo Rege, vt intra annum diemque ambo illic compareatis, vbi cauſam meam exponam, & ius ſine praua vllo affectu miniſtrabitur.* Intra id tempus Clemens repentè morte correptus eſt, nec multò poſt Philippus quoq; interijt.

Tradunt Authores non obſcuri nominis, Iacobum Templariorum Principem, & illuſtri loco in Delphinatu natum, cùm productus ad ſupplicium, circumfuſâ ingenti multitudine, dum pyra extrueretur, ſteriſſet, propoſitâ vitæ ſpe ac impunitate, ſi, quæ in cuſtodia faſſus de ſe ſuiſque eſſet, nunc quoque confeſſus veniam publicè peteret, in hunc modum locutum fuiſſe. *Ego nunc ſupremis rebus meis, cùm locum mendacio dari nefas ſit, ex animo vereq; fateor, me ingens in mè meoſq; ſcelus commiſiſſe, vltimaq; ſupplicia cum ſummo cruciatu promeritum, qui in gratiam, quorum minimè decuit, dulcedineque vitæ flagitia impia ſceleraq; ad tormenta ementitus ſum in meum Ordinem de Religione Chriſtiana optimè meritum, nunc mihi vitâ opus eſt precariâ & nouo ſuper vetus mendacio retenta.* Exin rogo impoſitum, ac admoto paulatim igne prioribus pedibus, ad exprimendum ſcelerum confeſſionem, ne tum quidem cum reliquo corpore depaſto, vitalia fœdo nidore torrerentur, ab huius orationis inſtantia deſciuiſſe, aut mutatæ mentis vllam ſignificationem præbuiſſe, neque ipſum, neque duos cum ipſo ſupplicio affectos nobiliſſimos huius ordinis viros. Paulus Æmilius. Vrſpergenſis Paralipomena.

CAPVT XXI.

Ordo TEVTONICORVM Marianorum.

Teutonicorum Militũ officium.

DVobus his iam enumeratis ſacrorum Militum Ordinibus acceſſit tertius, nimirum *Teutonicorum Marianorum*, ex vtroque priorum mixtus: Nam & ipſi hoſpitio excipiebant peregrinos & ægrotos (ſicut Hoſpitalarij primò (ſuę præcipuè Nationis homines: ac neceſſitate exigente, etiam armis pro Religione pugnabant. De huius Ordinis Authore duæ diuerſæ ſunt ſententiæ;

Teutonici Ordinis author.

Quidam enim dicunt, quòd initium huic Ordini fecerit homo Teutonicus, qui poſt Hieroſolyma recepta, vnà cum plurimis ſuæ gentis eo loci remanſerit, ibique vitam ſuam finire ſtatuerit. Is Vxorem & facultates habens amplas, motus ſuorum, qui ſepulchrum Domini quotidiè adibant, miſericordiâ, qui neque linguam nôſſent, neq; diuerſorium inuenirent, domum ſuam hoſpitalem illis cõmunem fecit, acq; ibidem Patriarchę authori-

tate D. Virginis ſacellum adiunxit, vt ibidẽ orandi gratiâ conuenirent, atq; pauperibus eleemoſynas elargirentur. Huic paulatim turba ingens Chriſtianorum & præſertim Nobiles Germani ſeſe tam pro ægrotis curandis, quam pro tuenda Religione adiũxerunt, & voluntariam militiam profeſſi ſunt, bonaq; ſua in alimentum, indigorum, corpus autem pro tutela piorum deuouerunt. Ab hoc ſuo propoſito, itemq; ſacello D. Mariæ Virgini ſacro, in quo ab initio conueneĩãt,

Nomen. *D. Mariæ Milites* appellati ſunt. Hi aucti numero, pietate, fauore & liberalitate bonorũ, etiam opibus excellere cœperunt. Ad certum autem viuẽdi inſtitutum nondum animum adiecerant, ſed ſeſe cum Hoſpitalarijs & Templarijs coniungentes, Infidelibus armis reſtiterunt, nec etiam hoſpitalitatem neglexerunt: nam per fortiores foris bellum per manſuetiores domi liberalitatem & curam erga egenos ſimul atq; ęgrotos exercebant. In hac opinione ſunt Volateranus lib. 21: Polydorus Vergilius lib. 7, cap. 5, de Inuent. rerum: & Paulus Æmilius.

Alia ſententia de Origine Ordinis huius. Cranzius verò lib. 7, cap. 14, Metrop. & lib. 8, cap. 3, Saxoniæ: Chronicon quoddam Colonienſe: Trithemius in Hiſaugienſi: Funckius lib. 10, Comment in Chronologiã ſuam: Peucerus lib. 4, Chronic. de Authore & Origine huius Ordinis hæc ferè referũt: *Teutonicorũ*, inquiunt, *familia, quos à profeßione & ſymbolo Marianos nominant, initium habuit ad Ptolemaidem, imperante Henrico VI an. Chriſti* 1190 13, *Cal. Decemb. authoribus quibuſdam ciuibus vrbium Brema & Lubeca. Cùm enim in Ptolemaidis obſidione, qua præter ſpem omnium longiùs protrahebatur, ex diſſenteria multi laborarent, & non pauci eo morbo quotidie abſumerentur, multi quoque ab hoſtibus aut telis icti, aut in prælijs vulnerati, miſerrimè ac ſine aliorum commiſeratione in caſtris vagarentur: ciues quidam ex Lubecenſium & Bremenſium ciuitatibus, cum Adolpho Comite de Holſtein, qui inſtructâ Claſſe Chriſtianis contra Saracenos Ptolemaidem oppugnantibus auxilio venerant, miſerorum clade moti, velis nauium in terra expanſis, quaſi papiliones erexerunt, maléque affectos Milites in tabernacula illa ſuſceptos, omnibus quæ ad ſanitatem faciebant affatim exhibitis, curabant. Erant in caſtris, Fridericus filius Friderici I, Dux Sueuiæ, & Henricus Dux Brabantiæ. Hi duo Germanorum Militum Duces ab omnibus creati, ſtrenuam in oppugnanda Accone, quæ & Ptolemaïs, operam nauabant. Accidit verò vt aliqua die Dux ille Fridericus tentoria Lubecenſium & Bremenſium, in quibus ſaucios & morbo affectos Milites curabant præteriret: at cum vidiſſet eorum eleemoſynas, & alia quæ in pauperes exhibebant officia cognouiſſet, Suſpirijs ex imo corde ductis, dixiſſe fertur: Ciues hi beneficentiâ & pietate omnes Principes, qui adſunt longè ſuperant. Eſt hoc eorum profectò opus eiuſmodi quod Principibus & Baronibus, qui cæteris & opibus & potentiâ præſtant ſubeundum eſſet, ſi modò aliquo mouerentur pietatis affectu. Nam ſi & ipſi miſerorum ſauciorumq; curam in ſe reciperent, faciliores omnes eſſent inferioris homines fortunæ ad militiam pro Terræ Sanctæ recuperatione ſubeundam. His dictis ad ſuos regreditur, ac conuocatis omnibus, qui in caſtris erant. Principibus, ea de re cum ijs conſultat. Erant autem præſentes. Henricus Rex Hieroſolymæ Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus, Archiepiſcopi & Epiſcopi, Henricus Dux Brabãtiæ, Dux Auſtriæ, Duces Bauariæ, Brunſuicenſis, Saxoniæ, Sueuiæ, Comites Hollandiæ, Geldriæ, Clinẽſis; Landgrauij Turingiæ Haßiæ, Miſſuiæ: Comites Gulicenſis, Bergenſis, Naſſauienſis, Homobergenſis, Spanheimenſis & complures alij Principes. His præſentibus, Fridericus quæ in animo agitabat, proponit: Se videlicet vidiſſe Ciuiũ in pauperes benefacta, quæ res cum ad Principes pertineret eum in hanc ſententiam perduxiſſe, vt in animo haberet, Ordinem quendam Germanorum Militum, ex Nobilium proſapia electum inſtituere, quorum imprimis eſſet curam pauperum in Terra Sancta exiſtentium, in ſe recipere. Deinde vt armis tam Terram Sanctam quàm alias Chriſtianorum fines tutarentur. Erant tunc confirmati Templariorum & Ioannitarum Ordines. Ex horum obſeruationibus medium quoddam eligitur, cuius ductu Fratres illi vitam regerent. Placet propoſitum omnibus, promittuntque quiſque ſuam operam:*

Concediturur eis, ex Regis largitione, Domus Hoſpitalis Hieroſolymis, quę S. Mariæ dicebatur, à qua & Ordini nomen eſſe debebat, vt videlicet *Milites domûs hoſpitalis S. Mariæ in Hieruſalem* appellentur. *Locus & nomen.*

Ac ne quid Ordini deeſſet, mittuntur ſtatim legati ad Henricum VI Rom. Imperatorem in Germaniam, peritum, vt hanc Ordinis Teutonicorum Militum conſtitutionem, ſuâ authoritate firmam eſſe iuberet, & ſi quibus vellet eum Ordinem Priuilegijs ornaret: inſtaret etiam apud Pontificem Romanum, vt ſuo quoque calculo eadem faceret rata. Henricus Imperator Fratris aliorumque Germanorum Principum acta & propoſitum laudat, probat, ſuoſque Legatos cum ijs qui ad ſe miſſi erant Romam, ad Cœleſtinum III, qui nuper Pontificatum inierat, deſtinat, pro Confirmatione Ordinis, non tam honeſti quàm ſummè neceſſarij, vt tum apparebat, orat. Pontifex auditâ Principum voluntate, vt eorum gratiam aucuparetur, Ordinem confirmat, quædam in Regula viuendi *Confirmatio.*

addit,

addit, quædam mitigat, prout Militibus & Nobilitati Germanicæ cõuenire optimum putabat. Dedit eis pallium album cum nigra cruce inſignitum, quâ ab alijs dignoſceren-tur. Polydorus dicit: *Albo amicũtur pallio, nigrâ cruce ſubter, & nigrâ tunicâ. Clipeum quoq; album cruce nigrâ ornatum idem Pontifex addidit: & barbam alere conceßit. Multas inſuper pontificias remißiones peccatorũ, & alias, vt vocãt, gratias idem cõceßit ijs, qui aut Ordinem ſuſciperent, aut ſuis bonis & facultatibus eũdem promouerent. Conceſſa eſt eis quoq; libertas creandorum Equitum auratorum vt vocãt, quâ dignitate ipſis quoq; Regibus ſunt comparati. Auguſtini Regulam ſectari iubẽtur. Statuitur item, vt nemo niſi Teutonicus huiuſce militiæ ſacris initietur, & idem illuſtribus clariſq; ortus parentibus: eâ propoſitâ cõditione, vt aduerſus ſacratiſſima crucis hoſtes, paratus ſit omni tẽpore ſeſe in diſcrimen offerre ac fortiter pro Religione dimicare. Vni, quem Magnum vel Summum Magiſtrũ vocabãt, omnes parerent. Is primus fuit quidam Henricus Vualpodius, electus in caſtris ad Ptolemaida: Eorũq; duo eſſent genera, alij ſacis praeeſſent, quibus ſolis barbam alere fas non erat: his ſummus imperaret Magiſter penes quem ſolum in delinquentes pro ſuo arbitrio animaduertẽdi ius eſſet. Pœna autem clam, cunctis ignorantibus infligeretur. Cæteri, qui rei militari operam darent, à ratione ſacriſq; miniſterijs immunes eſſent. Attamen ſingulis diebus noctibuſq; ducenties Orationem Dominicam, Symbolum Apoſtolicum & Angelicam Salutationem repeterent, ac vilibus in ſomnis vterentur ſtragulis. His per Summũ Magiſtrum alius quidam præficeretur, penes quem contumaces pro delicti ratione puniendi eſſet poteſtas.* Hæc annotãt Authores quos ſupià nominaui ex Boruſſiaco quodã Chronico. His duabus ſententijs de Ordinis Teutonicorũ origine, etiam tertia addi poteſt. Nam Sebaſtianus Frank fol. 472, Chron. hæc omnia, quæ Hieroſolymis & ad Ptolemaidem in Syria circa initium Ordinis Teutonicorũ eueniſſe diximus, in Pruſſia accidiſſe affirmat, quum Fridericus II Imp. Barbaris & infidelibus eo loci bellum inferret. Cæterum cùm de Imperatoris huius expeditione in Pruſſiam nihil certi referant Authores, nos priorem ſententiam, vt veroſimiliorem, approbandam recipiendamque cenſemus.

Veſtitus

Regula.

Officiũ.

Genera duo.

3.

Pruſſia à Teutonicis occupatur.

Occupatâ verò à Saracenis Hieroſolymorum vrbe, Ptolemaide & alijs locis Terræ ſanctæ, diuerſa per loca diſſipati fuerũt atque diſiecti Teutonici, præcipuè verò in Germaniã magna eorũ multitudo venit. Accidit autẽ opportunè, vt per idem tempus, Mazouiæ Dux Conradus, grauiter affligeretur à Pruſſijs, qui tum Chriſti Religionis erant hoſtes: cumque ſe tueri diutius & ab illis defendere non poſſet, nec Fratres Ordinis Gladiferorũ, qui tunc in Liuonia ſtrenuè Chriſtianam Rempub. adminiſtrabãt, Lituanorum Prutenorumq; impetus ſuſtinerent, primò Rom. Pontificem implorabat Conradus, vt cœleſti & immortali propoſito præmio ad arma, ſicut fieri ſolet, vocaret; deinde etiam Teutonicorum Militum Ordinem ſibi adiunxit & Culmenſem agrum omnem, Pruſſiæ finitimum, atq; vt magis excitaret, Pruſſiã omnem eis dedit occupandam. Eam donationem Fridericus II Imp. confirmauit, & ei, qui tum erat; erat, Ordinis Magiſtro Hermãno Salcio permiſit, vt Pruſſijs bellum faceret, &, ſi debellaret, in perpetuum eâ regione poiiretur. Fuit hoc anno Salutis 1226. Sicq; Ordo hic, Cæſaris & Pontificũ & Imperij Principũ auxilijs continuato bello per annos ferè 53, in ſuã demũ, fortiter pugnando; poteſtatem ſubegit Pruſſiã, & ad Chriſtianam Religionem deduxit, & Epiſcopatibus aliquot atq; Colegijs decorauit, Arces etiam & Vrbes in ea cõſtruxit, vt eſſet ijs locis veluti murus atq; propugnaculũ Imperij, & Nobilitatis Germaniæ perfugium. Fuit ad Viſtulam flumen quercus; vbi ab initio victrix gens Caſtellum conſtruxit, & inde, vt ſunt res hominũ, quæ tenui principio facillimè augentur, Oppidum frequẽs cultu adoleuit: MARIENBVRG nunc vocant, caput gentis ſedeſq; eorum qui vniuerſo Ordini præſunt.

Sedes Magiſtri Ordinis.

In hac autem eminentia potentiaque conſtituti, tres Magiſtros Ordini præfecerunt, quorum primus in Germania, ſecundus in Liuonia (quam Gladiferorum Militum beneficio Teutonici ſubegerunt, vt ſuo loco mox dicetur) tertius in Pruſſia, quique cæteris duobus præerat, habitabant. Cùm verò Lituani Tartaris cõiuncti bellũ facerẽt Polonis atq. Mazouijs. Tutonici Milites, profeſſionis & inſtituti ſui memores, ſumptis armis, longè lateq; profligarunt Lituanos in ipſorũ ingreſſi fines. Itaq; diuturna pax & amicitia ipſis fuit cũ Polonis, donec Lituaniæ quidam Princeps Poloniæ Rex fuit creatus. Is, vt ſuæ gentis cladem atq; dedecus vlciſceretur, bellum Teutonicis repentè fecit, & adiutus à Barbaris, damnum maximum dedit: ſed repulſus à Teutonicis, & exutus bonâ ſuæ ditionis parte, non lætũ eius belli finem habuit, ita quidem; vt ad Concilium Conſtantiẽſe querimoniam deferret. Interuenit poſteà decretum, vt quam belli iure Teutonici Milites tenerent partem Poloniæ, redderent. Ad hunc modum auctus iterum, accepti beneficij memoriam depoſuit & bellum redintegrauit; & quaſdam Ordinis Teutonici Prouincias, Polonicæ Ditionis eſſe contendebat. Et quãquam interceſſione duorum Regum Vn-

Tres Magiſtri Ordini præficiuntur.

Poloniæ Rex bellum Teutonicis fecit.

gariæ atq; Bohemiæ tranſactum fuit, recrudiuit tamen vulnus, & demum ad Sigiſmundum Cęſarem delata cauſa fuit, qui priorem tranſactionem, Regum arbitrio factam, cõprobabat. Sed ne ſic quidem Polonus conquieuit, & bellum rurſus excitauit, quod anno 24, poſt Tornij compoſitum fuit ſub Ladiſlao Rege. Qua quidem in pacificatione, ille ab omni lite diſcedit, neque ſe Pruſſiæ Dominum aut hæredem vocat, & ſucceſſores omnes obligat, vt intra anni tempus, ab inito Magiſtratu, iurent ſe ratam habituros hanc pacem, & ad idem iuſiurandum, Epiſcopos & Regni cæteros Ordines adigant, & vt decimo quoq; anno iuſiurandum hoc renouetur. Hoc etiam tum pactũ fuit, ſi quis Poloniæ Rex deinceps Magiſtro Pruſſiæ bellũ moueat, ne populus ei parere tenatur vel auxiliari, ſed vt pacem perpetuam vtrique colant.

Polonia Rex Pruſſia Ducatum ſe abdicat.

Et hæc quidem tranſactio ducentis circiter fuit obſignata ſigillis: verùm non amplius 14, annis ea pax durauit. Nam anno ſalutis 1450, Populus factâ rebellione coniurauit aduerſus Magiſtrum & licet Pontifex atque Cęſar eos proſcriberent, Fridericus III, etſi cognitionem fieri petebat, tamen adeò non deſtiterunt, vt 70, circiter Oppida & Arces vno die deficerent, ſeq; Polonis dederent.

Pruſſia rebellionem facit à Teutonicis.

Cauſam defectionis dediſſe memorãt impotentem & crudelem & contumelioſum dominatum Teutonicorum: & conſentaneũ eſt fuiſſe conditionem ſubditorum difficiliorem ac duriorem propter aſſidua bella. Accepti ſunt autẽ Pruſſij in fidem Polonorum his conditionibus, vt in ſocietatem Ordinum Regni adſciſcerentur, ad Honores ac Magiſtratus admitterentur, in Comitijs ſuo loco ſententias dicerent, nec excluderentur à cõſulatione ac ſuffragijs, cùm Rex creandus eſſet. Cętera ſuis legibus viuerent, iure quo vellent vterentur, quę bona quiſq; ante mutationem, ſiue priuatim, ſiue publicè poſſediſſet, ea deinceps quoq; obtineret, telonia cũcta & portoria à Teutonicis inſtituta abolerentur, Magiſtratus publici in Vrbibus & Præfecturæ Arcium externis ne mandarẽtur, Mercatoribus liceret tuto paſſim in Polonia negotiari. At Pruſſij, ne relinqueretur vlla occaſio aut Teutonicis repetendæ, aut Polonis nouis Dominis conſtituendæ Tyrannidis, vafro, ſed oppotuno conſilio mox Arces Vrbibus impoſitas præſidioque firmatas, hoc eiecto, diruerunt vniuerſas, priuſquam deditione in Polonorum venirẽt poteſtatem. Ex hac Pruſſiorum defectione igitur renatum eſt bellum inter Teutonicos & Polonos, quos incolas grauiter afflixit totos annos duodecim ad annum ſcilicet 66, vſque ſupra milleſimum quadringenteſimum: in quo tãdem Poloniæ Rex Caſimirus, Sigiſmundi Pater, Teutonicorum Ordinem in eas redegit anguſtias, vt qui tum erat Ordinis Magiſter, Lodouicus Erlinſuſius, præſentis periculi metu coactus, quo & Prouinciam retineret, & ſaluus ipſe in Prouincia eſſe poſſet, iniquiſſimis conditionibus cum eo tranſegerit, nullâ vel Pontificis, vel Cæſaris, vel Imperij Ordinum interueniente authoritate. Huius autem pacis hæ leges erant inter alia, *vt Pruſsiæ Magiſtri deinceps, intra ſextum menſem ab initio Magiſtratu, Poloniæ Regem adeant, & per iuſiurandum pro Domino agnoſcant, eique opem in quoſcunque ferant. Polonos quoque recipiant in Ordinem non minùs quàm Germanos, & ad Præfecturas etiam admittant, & quas deinceps acquirerent facultates, eas ad Poloniæ Regum clientelam deferrent: vtq, Culmenſis & Michalonienſis Ditiones, adhac Marieburgum, Stuma & Chriſteburgum Arces atq; Oppida, Elbinga itidem, Turonta & Tochemita, & quæ ad Pomerianam vergunt, vulgari Pomerellæ nomine, Polonis cederent, reliqua Teutonici retinerẽt.*

Cauſa rebellionis.

Teutonicorum tranſactio cum Polonorum Rege.

Tranſactionis leges.

Fuerunt autem ab eo tempore Magiſtri, qui perſpectâ rei iniquitate, graues ea de re querimonias habuerunt ad Pontifices & Cæſares: veruntamen coacti iurârunt. Tandem Albertus Marchio Brãdeburgicus hãc ob cauſam graue bellum geſſit per bienniũ cum Poloniæ Rege Sigiſmundo, & anno ſalutis 1511 pactæ fuerunt in annos quatuor Induciæ. Interea ſubinde ſolicitat Cęſarem Albertus & Ordines Imperij, de auxilijs, & ad Comitia Noribergę ipſe venit, & vt Imperij Principes locũ ſuum habuit in conſeſſu. Cum autem & Cæſar eſſet bello Gallico impeditus, & Turca in Vngariam impetum faceret, & ſeditione Ruſticorum deſtineretur Germania, ſic, vt auxilium inde nullum exſpectari poſſet, & iã exijſſent induciæ, pacem cũ Polono facit, eiq; fidem dat, vt præcipuu ſuo Magiſttarui, & Euangelijs Doctrinam ſuſcipit, & mutato Ordine, Pruſſiã ſibi vendicat, & qui fuit ante Magiſter iam de volũtate Regis Dux Pruſſię ſalutatur, & aliquanto poſt matrimonium ducit Friderici Danię Regis filiã Dorotheam. Eo facto vniuerſum Ordinem in ſe concitauit: nam etſi Pruſſiam tenebat, ac Poloniæ Regis Præſidio nitebatur, tamen de cõmuni conſenſu Vvaltherus Cronbergus ei ſuffectus eſt, qui priſcum nomen atque ſtatum repreſentaret. Is deinde in omnibus Comitijs grauiter accuſabat Albertum. Ille autem, edito ſcripto, ſui facti rationem explicabat: & quemadmodũ extremâ neceſſitate coactus, quum ab Imperio deſtitueretur, in Poloni clientelam ſe dederit, oſtendebat. Hæc ferè Sleidan. in fine lib. 5, & initio lib. 20, Cõmẽt.

Tranſactio hæc non approbata.

Albertus ex Magiſtro fit Dux Pruſſiæ.

Anno

Teutonici ex Boemia ejiciuntur.

Anno Domini 1393. Veneeslaus Romanorum & Boemorum Rex, ex vniuerſo Boëmiæ Regno Fratres Teutonicos Ordinis S. Mariæ eiecit, inutiles fore aſſerens, bonáque eorum, caſtra & Ciuitates ipſis abſtulit. Vſpergen. Paralipomena.

Ritus recipiendi Equites Teutonicos.

Ritus, quibus recipiuntur futuri Equites in hunc Ordinem, ita deſcribit Sebaſtianus Frank in ſuo Chronico ex Ceremoniatum libro huius Ordinis. *Primò, congregatis Fratribus, & in medio illorum ſtante nouitio, interrogat ſingulos ordine Commendator, an placeat illis recipiendus, num vitium aliquod vel corporis, vel animi in eo animaduertant, idque vt ſyncerè, liberè & ingenuè edicant hortatur. Deinde interrogatur futurus Eques, ecquam artem calleat Ordini vtilem, num liber, obaratus aut coniugatus ſit, vel etiam vitio aliquo corporis laboret? Si quid horum ſit, ne Ordinem intret, ſedulo monet: ſin minus, fore, vt, rei veritate deprehensâ, publice in conſpectu multorum, Ordinis inſignibus magna cum ignominia exuatur atque priuetur, bona fide ei indicat. Tum in manus Commendatoris, vel qui vicem eius gerit, promittere & vouere iubetur flexis genibus & manu altera Euangeliorum Codici Ordinisque Regulæ impoſitâ, obedientiam, caſtitatem, paupertatem, ægrorum curam, & ἄσπονδον perpetuumque bellum adverſus Barbaros & Infideles. His ita peractis promittit Commendator futuro Equiti per totam eius vitam ſatis aqua panis, vilemque veſtitum:* Wir ſagen euch waſſer vnd brot zu/ ſpricht er zu ime/ vnd deß genug/ datzu ein geringe kleidung ewer läbenlang: wirt es beſſer/ ſo habt irs auch/ mehr ſind wir euch nicht ſchuldig. *Poſt hæc ſurgit qui ſic receptus fuit, oſculatoque Magiſtro & ſingulis Fratribus, ſedet in locum ſibi demonſtratum. Exin hortatur Magiſter vel Commendator cunctos Fratres vt Regulæ Ordinis inſtituta, leges & ritus diligenter cuſtodiant atque obſeruent: meminerintque ſemper ſe beneficentia & largitione fidelium, adeoque ex eleemoſynis viuere.*

Ritus inaugurandi Teutonicos.

Certo etiam tempore ſolenniter inauguratur. Conuocatis enim ſuis propinquis & agnatis, cum ijs ad Templum procedit, præeunte aliquo cum ardenti face, cui triginta nummi argentei cum aureo annulo infixi ſunt. Ibi procumbens in terram initiandus ante altare, poſt Offertorium iterum ſurgit, & traduntur ei gladius, clypeus, calcaria & pallium, quæ iam antea certis ceremonijs conſecrata dedicataque fuerunt, ijſque induitur & accingitur futurus Eques. Tum accedens Commendator, gladioque, quo accinctus eſt, ſtricto, bis eo clypeum percutit, dicens: Hie beſſer Ritter dann knecht/ hoc eſt, è re tua magis eſt, te Equitem, quàm ſeruum eſſe: eodemque enſe tergum noui Equitis feriens, ait illi: hunc ictum æquo animo feras, ſed poſt hac nullum amplius, Den vertrag/ vnd keinen mehr. Quibus finitis. Reſponſorium cantatur: & inde ad epulas itur, poculiſque per totum illum diem, aut amplius eò, ſtrenuè certatur.

CAPVT XXII.

Ordo LAZARITARVM, *ſeu* HIEROSOLYMITANORVM.

Ordinis origo.

ORdo Militiæ Sancti Lazari Hieroſolymitanæ inſtitutus eſt circa annos Chriſti 1119. Sebaſtianus Frank in Chronico fol. 479. refert, hunc Ordinem Hieroſolymâ captâ & vaſtatâ cœpiſſe anno Domini 1103. ſub Gregorio VI. Conſtat autem Gregorium VI. Pontificatum Romanum tenuiſſe anno Domini 1046. Hunc temporum iniuriâ labefactatum, reuocauit Pius IV. Authore Iannotto Caſtilionea Mediolanenſi Magiſtro, & Priuilegijs auxit: Panuinius in Appendice ad Platinam, & Chronico.

Veſtitus.

Vtuntur fulgineo amictu cum rubra cruce ante pectus, Frank.

CAPVT XXIII.

Ordo Militiæ CALATRAVÆ.

Ordinis origo.

CAlatrauenſes *Milites* Ordinis ſunt Ciſtercienſis, & anno ſalutis 1121. (vt habet Panuinij Chron. alij annum 1160. annotant) à Sanctio (alij habent ab Alphonſo) Hiſpanorum Rege inſtituti ſunt in Toletana Regione: à loco & Provincia denominati *Calatrauæ*, vbi Cœnobium Templariorum fuerat: qui cùm Saracenis minimè reſiſtere valerent, nouis his Militibus cedere iuſſi ſunt.

Veſtitus.

Nigrum veſtitum cum aſſuta rubra cruce geſtant: quorum Magiſter non minus aureorum quadraginta millium redditus habet. Volateranus libro vigeſimo primo Polydorus libro ſeptimo capite quinto Panuinius in Chron. & Pantaleon.

Regula vitæ & morum, itemque Privilegia Militum de CALATRAVA *ſecundùm* Ordinem Ciſtercienſium *viventium, eorumque confirmatio.*

MIlites de Calatraua confirmationem ſui Ordinis ab Innocentio III. Pontifice Romano impetrarunt, quæ exſtat lib. 2. eius Epiſtolarum decretalium, in qua Regula quoque vitæ & morum continetur. Sic enim habet: *Locum de Calatraua, & locum de Saluaterra, in quo ad ſeruiendum Deo diuino ſeſtis obſequia mancipati, ſub beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti paginâ communimus. Inprimis ſiquidem ſtatuentes, vt inſtitutio, quam Abbas & Fratres Ciſtercienſes vobis in eodem loco morantibus, non vt familiaribus, ſed vt veris Fratribus feciſſe dicuntur, perpetuis temporibus ibidem inuiolabiliter obſeruetur, videlicet, vt militaribus armis accincti contra Sarracenos pro tuitione Chriſtiani Populi fideliter dimicetis. Præterea ea, quæ de victu & veſtitu veſtro præfati Abbas & Fratres Ciſtercienſes, & vniuerſum capitulum ejuſdem Ordinis à vobis regulariter obſeruanda ſanxerunt, vobis nihilominus confirmamus, videlicet vt lineis in femoralibus tantùm vobis liceat vti: veſtes quoque moderatas, honeſtas & commodas ſecundam conſilium Marimundenſis Abbatis & Magiſtri veſtri, cum ſcapulari pro habitu Religionis habebitis. Veſtiti, & cincti dormietis: & in oratorio, dormitorio, refectorio, & in quoquina ſilentium iugiter tenebitis. Cauebitis tamen, ne in qualicunque veſte aut ſuperfluitatis argui, aut curioſitatis notari paſſitis. Tribus verò in hebdomada diebus, id eſt, feriâ tertiâ, quintâ & die dominicâ, cum præcipuis ſolennitatibus, vobis carnibus veſci licebit: vno tantùm ferculo, & vnius generis, quantum ad carnes pertinet contenti eritis, & ad menſam vbique ſilentium tenebitis. Ab exaltatione quoque Sanctæ Crucis, vſque ad Paſcha tribus diebus, ſcilicet feriâ ſecundâ, quartâ & ſextâ, præter Natale Domini, Epiphaniam, Hypopanti, & feſtiuitates omnium Sanctorum, & Apoſtolorum, omnes qui præſentes domi fuerint in ſeptimana qualibet ieiunabunt. Qui autem in caſtris militiæ fuerint, pro Miniſtri arbitrio ieiunia obſeruabunt. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, &c.* Et paulo infra: *Liceat etiàm vobis in locis veſtris ſine manifeſto diſpendio viciniarum Eccleſiarum Oratoria conſtruere, in quibus Fratres & Familia veſtræ diuinum audire officium, & Chriſtianam habere valeant ſepulturam. Clerici quoque Ordinis veſtri Clericum Priorem habeant, cui profeſſionem faciant, reuerentiam ac ſubjectionem impendant. Nihilominus verò præſenti decreto ſancimus, vt ſi quis in aliquem Fratrum veſtrorum temerarias manus iniecerit, niſi rationabilis cauſa abſiſtat, excommunicationis ſententia ſit aſtrictus, & illud pro tutela veſtra tam in ſententia, quàm in pœna ſeruetur, quod ſub Innocentio Papa de Clericorum tuitione naſcitur inſtitutum. Regulares & antiquas conſuetudines Ordinis veſtri à Prædeceſſoribus veſtris, & à vobis hactenus obſeruatas aliqua leuitate mutari, ſeu etiam Poſſeſſiones domorum veſtrarum alienari, niſi de Magiſtri prouidentia fiat cum conſenſu Capituli, vel maioris, & ſanioris partis authoritate Apoſtolica prohibemus fieri. Prohibemus inſuper, vt infra fines Parochiarum veſtrarum quas à Sarracenis acquiſitis, vel in poſterum acquiretis, Capellas, vel Oratoria, ſeu Eccleſias nullas audeat ſine aſſenſu veſtro conſtruere, ſi vos pro neceſſitate Populi duxeritis conſtruendas: in quibus cùm conſtructæ fuerint, liceat vobis Clericos eligere, & Epiſcopo præſentare: quibus ſi idonei fuerint. Epiſcopus curam animarum committat, vt ei de ſpiritualibus, vobis autem de temporalibus debeant reſpondere. Præterea nouas & indebitas exactiones ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, aliiſue eccleſiaſticis, ſecularibuſue perſonis, vobis omnina fieri prohibemus, &c. Datum Laterani per manum Reinaldi Domini Papæ notarij Cancellarij vicem agentis 4. Cal. Maij, Indict. 2. Incarnat. vero Domini anno 1199. vero D. Innocent. Papa III. anno 2.*

CAPVT XXIII.

Ordo Militum Domini IACOBI de SPATHA.

IN Hiſpania quoque plures Ordines Militares inſtituti ſunt, Milites primum Sancti Iacobi de Spatha, ſub ritu & regula Domini Auguſtini, in quo Ordine primus Magiſter fuit Petrus Ferdinandus, ſub Alexandro III. Pontifice, qui rem approbauit: Cuius vectigal annuum 150. aureorum millia, Regum Hiſpaniæ munere conceſſa. Volateranus libro 21. Polydorus libro ſeptimo capite quinto Panuinius in Chron. huius Ordinis initium refert ad annum 1170. Vocatur & *Compoſtellanus* Ordo. Eius Equitum ſummus Magiſter, eſt in Hiſpania honos primus & ſupremus Magiſtratus à Rege, cum ſumma potentia coniunctus. Vtriuſque enim Hiſpaniæ nobilitas ferè omnis, honeſtatâ equeſtri hac dignitate, ditataque peramplis

Ordinis origo.

Compoſtellanus Ordo

peramplis perpetuiſque redditibus vni huic Magiſtro paret. Signantur autem Equites hi bello paceque purpureâ cruce, quæ ante pectus militaris Sparhæ capulum exprimit. Id inſigne religioſo ritu ſuſcipitur, in honoreque eſt: nec niſi præclaro merito à Magiſtro Rege impetratur, ſcilicet vt Militibus pro Chriſti nomine aduerſus Mauros operam nauantibus ſacrati redditus præmia perſoluant. Huius verò Ordinis Magiſtri, Regio nomini potentiâ atque opibus æquantur: ob idque formidabiles euaſerunt, vt teſtatur Iouius in Conſaluo.

Appendix de ORDINIBVS MILITARIBVS.

Militaris Ordinum vtiliſſimus. COnſilium eorum, qui Ordines hos & alios Militares inſtituerunt longè fuit optimum & ſanctiſſimum, vtpote quo nihil aliud ſpectatum fuit, quàm plantatio & propagatio Eccleſiæ in genere humano, & imperij Chriſti ampliatio. Quid enim poteſt in terris vel ſuſcipi vel geri pro gloria nominis diuini laudabilius, ijs operibus, quibus dilatatur ac propagatur Eccleſia, abolentur idola eorumque cultus & veneratio horrenda, multique ad veram Dei cognitionem adducuntur? exuitur barbaris feritas, aut ſaltem bellvini & ſanguinarij conatus reprimuntur, boniſque præſtatur defenſio? Quæ cauſa etiam fuit, vt à principio euentus reſponderit conſilio, quando nimirum ex vero zelo acres & ardentes animorum impetus homines pij ad rem tantam tamque neceſſariam coniunxerunt, ad Dei gloriam & totius Reipublicæ Chriſtianæ vtilitatem promouendam: tunc enim Deus quoque illorum conatus ſic erexit & adiuuit, vt multa præclara ac fortia facinora terrâ marique ederent. Vt autem nihil eſt in rebus humanis perpetuum aut durabile, iuxta illud poetæ

Sic omnia fatis
In peius ruere, ac retro ſublapſa referri.

Militares Ordines degenerant. Ita etiam hæ militares familiæ poſteris ætatibus degenerârunt à ſuis maioribus, ab eorumque inſtituto turpiſſimè defecerunt. Nam cum pericula ſuperata eſſent, paulatim ex opum & otij abundantia à pietate, integritate & fortitudine, in Epicuream ſecuritatem, luxum, mollitiem & ignauiam prolapſi ſunt, & nimio ſuarum voluptatum ſtudio curam Eccleſiæ prorſus abiecerunt: vt de alijs minutioribus nihil dicam, de quibus Sebaſtianus Franck. in Chron. ſuis fol. 473. & ſequentibus verè grauiterque conqueritur. Vnde & in luxurioſam illorum vitam hi rhythmi Germanici ſunt editi:

Kleider auß/ kleider an/
Eſſen/ trincken vnd ſchlaffen gahn:
Iſt die arbeit ſo die Teutſchen herren han.

CAPVT XXV.

De ABBATIBVS *huius Tertiæ Claſſis.*

ABbates, vt etiam ſuperioribus ætatibus, à Monachis eligebantur, vt ex Priuilegio Henrici IV. Imperat. Hirſaugie. Cœnobio daro paret: quod quia ritum eligendi Abbatem continet aſcribam: *Abbates à quibus electi. Ritus eligendi Abbatis.* *Quandocunque*, inquit, *patre ſuo ſpirituali orbati fuerint, ipſi habeant liberam poteſtatem ſecundum regulam B. Benedicti inter ſe, vel vndecunque, vbi opus fuerit Abbatem ſibi non ſolum eligendi, ſed etiam conſtituendi. Quem cum Fratres regulariter elegerint, dehinc vt ſolet, ad conſtituendum chorum Monaſtery conueniant, & vnà Clero aduocato, Populoque id ſanctuario præſentibus, Decanus vel quicunque Prior ſit loci illius, accipiat virgam regiminis de altari, & abſque omni prorſus contradictione, tradat in manum ipſius, quem tota Fratrem congregatio ſibi elegerat.* Chron. Hirſaugien. Et Vrbanus de eodem inquit: *Quotieſcunque contigerit vt Abbas ſit ordinandus, ad eius electionem nolumus, & omnino interdicimus, vllam perſonam intereſſe, præter Monachos, & eos ſolùm qui ad titulum monaſterij obedientiam ſunt profeſſi. Quem ipſi elegerint, accipiat virgam Paſtoralem ab aliquo de Primoribus Fratrum, nec vlla poſtea ad hoc vel Eccleſiaſtica vel politica expetatur: poſt quam habuerit Inueſtituram Officij, mittatur ex parte congregationis ad quemcunque videatur potiſſimùm Epiſcoporum, vt pro charitate veniat, & (vt moris eſt) Abbatem benedicat.* Schafnaburgenſis tamen queritur, *ſæpe ambitioſum Monachorum pecus non expectatâ legitimâ vocatione & ordinatione aures Principum pro Abbatijs importunè obſudiſſe, & largitionibus ad dignitates aſpirâſſe.*

Abbates Principum ſibi conſiliarij. Epiſcopi & Abbates Conſiliarijs Regum ac Principum aſſociabantur, vnde mox potentiam & authoritatem maximam apud omnes conſecuti ſunt, & formidini cunctis eſſe cœperunt. Srumpfius lib. 5. cap. 3. Annal. Heluet.

Hinc & illud longo poſt tempore ſecutum,

Quatuor Abbates Imperij ſunt Principes.

tum, vt temporibus Orthonis III. Imperatoris (quando Electores ſeptem Imperij creabantur, qui Imperatorem Rom. eligendi quemcunque vellent ius & poteſtatem haberent) etiam quatuor Abbates Ordinibus Imperij annumerantur, qui vulgò Principes Imperij aut Cathedræ potius Imperialis Abbates nominatur, & ſunt hi *Fuldenſis*, *Wiſſenbürgenſis* ſeu *Albi Caſtri*, *Campidonenſis* & *Murbacenſis*. Quidam tamen volunt hoc Caroli IV. Imperatoris temporibus demùm inſtitutum eſſe. Dicuntur autem (vt hoc obiter moneam) Cathedræ Imperialis Abbates, quod ad pedes Cæſaris ſedere in publicis Imperij ſtatuum Conuentibus debeant. Imò Fuldenſis Cœnobij Abbas in eam eminentiam & dignitatem euectus eſt ſucceſſu temporis, vt omnium, non Germaniæ ſolùm, ſed & Galliæ Abbatum Primas, & Romanæ Imperatricis Archicancellarius factus ſit: ſicut Magdeburgenſis Archiepiſcopus Epiſcoporum Germaniæ Primas, Moguntinus verò Imperatoris Romanorum Archicancellarius antiquitus deſignatus, hac etiam adhuc tempeſtate ita haberi ſolet. Cumque ſub Abbate Fuldenſi Schlikio anno Domini 1133. orta eſſet ſeditio & contentio inter ipſius & Archiepiſcopi Magdeburgenſis Miniſtros de Primatu ſedenti, lis tanta dijudicanda ad Imperatorem ipſum pervenit. Vbi Fuldenſis Abbas Auguſtæ Imperatricis fauore & ope facilè obtinuit, vt ſibi Princeps ſedendi locus adiudicaretur. Referunt partim Bruſchius de Monaſt. Germaniæ fol. 56. b. & 60. b. partim etiam Stumpſius lib. 5. Chron. cap. 3. Eandem dignitatem & prærogatiuam cum Abbatibus conſecutæ ſunt quædam Abbatiſſę etiam, vt mox cap. de Abbatiſſis indicabitur.

Cur cathedra Imperiales Abbates hi dicantur.

Abbates per ſimoniã eligi incipiunt.

Cùm verò ad hunc potentiæ & dignitatis gradum aſcendiſſent, atque in magna authoritate & æſtimatione in ſeculo eſſent Abbates, factum eſt vt plæriſque in locis non amplius legitimè, vt hactenus, ſed interueniente medianteque gratiâ pecuniâ, muneribus, affinitate & ſanguinis coniunctione eligerentur confirmarenturque. Stumpſius ibid. Abuſus hic in monaſticam vitam irrepſit circa Orthonis III. Imperatoris tempora, & ab eo tempore ſubinde altiores radices egit. Stumpſius ibid.

Abbatibus licentia datur geſtandi Pontificalia.

Neque ſolùm Abbates in hac tertia Claſſe in numerum Principum relati ſunt, verùm etiam plerique priuilegia geſtandæ Infulæ vel mitræ, baculi, annulorum cæterorumque Ornamentorum Pontificalium, impetrarunt à Pontificibus Romanis: quod in prima Claſſe nunquam, in ſecunda rariſſimè vſurpatum fuit, vt videre licet in Bruſchio de Monaſt. Germaniæ. Et Berchtoldus quidem Fuldenſium Abbas circa annos Domini 1135. omnium primus ab Innocentio II. Pontifice annulo, infula reliquiſque Pontificalibus ornamentis donatus eſt. Bruſchius de Monaſt. fol. 60. b. & Munſterus in Chronogr. Huldrychus quoque huius nominis VI. ſed ordine XXXV. Abbas, potentiſſimi Sangallenſis in Heluetia Cœnobij Abbas, primus huius loci Pontificalia ab Innocentio III. magnâ vi auri interueniente, impetrauit. Cœpit hæc res ab eo tempore, quo Pontifices Romani Inueſtituræ ius ex Imperatorum manibus extorſerunt, ſibique ſolis vendicârunt: Stumpſio teſte lib. 5. cap. 6. Annal.

Defenditur hic mos.

Et Bruſchius quidem nominato loco hunc morem commendat hoc fuco. *Scio*, inquit, *hæc à pleriſque pro contemptu haberi, & ambitioni quàm religioni viciniora. Verùm ſi cætera non deſint, pietas erga Deum, lenitas & manſuetudo erga ſubditos, prudentia & ſolertia rerum gerendarum, honeſta & tuta vitæ ratio ſine offenſione, diſperеam, niſi hæc ornamenta, neſcio quid mereantur authoritatis apud eos quibus præſis & ſpiritus afficiunt intuentium. Quod enim deterioris fuit conditionis Aaron in tanto pretioſiſſimarum rerum ornatu? Animus ſiquidem eſt, qui ornat & deformat: habitus exterior, prout animus fuerit.* Hæc ille.

Impugnatur hic error.

Petrus autem Bleſenſis hunc morem Abbatum geſtandi Mitram, aliaque Epiſcoporum ornamenta, valdè improbat, licet Monachatum ſupra modum promouerit? *Sunt enim*, inquit, *Mitra, annulus & ſcandalia in Monachis quædam ſuperba elatio, & præſumptuoſa oſtentatio libertatis*, Epiſtola. 34.

Abbates bella gerere cœperunt.

Abbates quoque non ſolum prælijs & conflictibus interfuerunt, ſed etiam ipſi ex Cœnobiorum ſuorum redditibus bella gerere cœperunt, pro ſacrarum literarum tractatione, & pietatis Religioniſque exercitio. Et Norbertus quidem Abbas Santgallen. circa annos Domini 1040. primus inter Abbates eius monaſterij, bellator exſtitit, vt referunt Stumpſius libro quinto cap. 5. Annalium Heluet. & Bruſchius de Monaſt. fol. 116.

VIDES ergo in quos vſus bona Monaſteriorum conuerſa tandem fuerint: quæ ab initio ob Religionis & pietatis ſtudia à fidelibus eò ſunt collata.

De

De MONACHIS.

Ritus recipiendi Nouitios in conſortium Monachorum.

RΕcipiendi in Monachorum conſortium prius, vt etiam in ſuperioribus Claſſibus, probabantur: Qua de re Anſhelmus Cantuarienſis Epiſcopus lib. de Similitudinibus cap. 79. ita ſcribit: *Nouitij probandi ſunt, vtrum velint eſſe humiles, obedientes patientes, & obſeruare omnia quæ Ordo requirit. Vnumquenque ergo illorum, is qui Magiſter deputatus, probat & arguendo & increpando. Plerumque etiam flagellanda tentat, an aptus ad ſuſcipiendum in congregatione aliorum exiſtat. Quem ſi viderit cuncta patienter ſuſtinere, & aliorum conſortia per omnia dignum eſſe, venit ad Abbatem annuncians ei coram tota congregatione: Domine, inquit, Nouitius ille quem mihi commendaſtis, ita perfectè ſe habet omnibus modis, quòd iam eſt dignus inter nos eſſe, ſi iubetis. Quibus auditis Abbas aut eum recipit, communi conſilio Fratrum, aut adhuc dimittit ad exemplum aliorum Nouitiorum. Illum autem Nouitium, quem Magiſter ſuus viderit inobedientem, impatientem, ſuperbum, ſuſceptione indignum, poſtquam eum diu tollerauit multiſque modis emendare tentauit, tandem ſi nil proficere poteſt, venit ad Abbatem, & talia ei refert: Domine (inquit Nouitius ille quem habebam in cuſtodia, vt eum docerem, quo poſſet eſſe dignus congregratione noſtrâ, ita peruerſè ſe habet in omnibus quæ agit, vt nec inter reliquos Nouitios dignus ſit conuerſari. Prouidere itaque nobis conuenit, quid potius de eo faciendum ſit. Ad hoc ille reſpondens, Magiſtrum hortatur, vt eum adhuc omnibus modis emendare conetur, dicens, melius eſſe illum inter reliquos tollerare, quàm ad ſeculum reuerti dimittere. Sicque Nouitius ille neque in congregationem recipitur, nec à cella Nouitiorum expellitur.*

Ætas recipiendorum.

De ætate autem Iuueſtiendorum Monachorum ait Vrbanus Papa: *Nullum pro antiqua patrum diſciplina patiantur habere commilitonem ætatis inferioris, quàm à vigeſimo anno & ſupra.* Chron. Hirſaug. Leo quoque IX. conſtituit in Synodo quadam Moguntina, ne reciperetur aliquis ad vitam monaſticam, niſi SPONTE, & SVB LEGITIMA *ætate ſubiret Cœnobium.* Chron. Æditui Cranzius lib. 4. capite 43. Saxon. Nauclerus: Funkius. Noluit ergò vt ante annos diſcretionis monaſteria quis detrudatur.

De ABBATISSIS.

Abbatiſſa etiam Principeſſæ.

ABbatiſſæ quoque nonnullæ ſub Ottone III. vel, vt alij volunt ſub Carolo IV. eam dignitatem & prærogatiuam conſecutæ ſunt, vt inter Principes Imperij numerarentur. Bruſchius enim de monaſt. Germ. indicat, Abbatiſſam Lindauienſem hoc Priuilegium habere, vt cum alijs ſacri Romani Imperij Eccleſiaſticis Prælatis Princeps eſſet Sacri Rom. Imperij, cui in publicis Pompis liber debeat præferri: quemadmodum Buchaugienſi etiam Abbatiſſæ in celebrioribus Pompis libera & nudus gladius antiquitus anteferri fuerit ſolitus. In eo tamen errare videtur Bruſchius, quòd dicit, Abbatiſſam Lindauienſem hoc Priuilegium conſecutam anno Domini 866. ab Imperatore Ludouico II. Cæſaris Lotharij filio; nam hæc dignitas & Prærogatiua poſt Otthonis demùm tempora data fuit Eccleſiaſticis Prælatis, vt ſupra ex ipſo quoque Bruſchio indicauimus.

Error Bruſchij.

CAPVT XXVI.

De luxu, hypocriſi, & faſtu immodico MONACHORVM *huius Tertiæ Claſſis.*

DIxi ab Initio huius Claſſis, Monachos nonnullos, ob corruptiſſimum ac deploratiſſimum ſuperioris Claſſis ſtatum cœnobitarum, peculiares Ordines excogitaſſe, in quibus Monachi arctiori diſciplinâ conſtringerentur. Etſi verò reformatio illa aliquantiſper inuiolata, ſalua & integra permanſit, nihilominus tamen partim ex ijs quæ in ordinum huius Claſſis enumeratione ſuperius retulimus, partim verò ex his quæ de modo de Abbatibus & Abbatiſsis commemorauimus, apparet in his ipſis reformatis Ordinibus à primorum Fundatorum inſtitutis & placitis progreſſu temporis paulatim cœpiſſe exorbitare Monachos. Id verò vt magis perſpicuum & manifeſtum fiat, querelas ea de re à Monachis huius temporis inſtitutas in medium adducam.

Monachorum luxus ex Bernardo.

Bernardus itaque Clareuallenſis Abbas de immoderato luxu Monachorum ſui temporis ita queritur: *O quantum*, inquit, *diſtamus ab his qui in Antonij diebus exiſtere Monachis? Nobis conuenientibus nihil de ſcripturis, nihil de ſalute agitur animarum: ſed nugæ & riſus, & vana proferuntur in ventum. Inter prandendum quantum fauces dapibus, tantum aures paſcuntur rumoribus, quibus totus intentus, neſcias in edendo. Interim autem fercula ferculis apponuntur, & pro ſolis carnibus, à quibus abſtinetur, grandia Piſcium corpora duplicantur. Cumque prioribus fueris ſatiatus ſi ſecundos attigeris, videberis tibi nec dum guſtâſſe Piſces, Tantâ quippe accuratione & arte coquorum*

coquorum cuncta apparantur, quatenus quatuor aut quinque ferculis deuoratis, prima non impediant nouiſſima, nec ſatietas impediat appetitum. Palatum quippe, dum nouellis ſeducitur candimentis, paulatim diſſueſcere cognita, & ad ſuccos extraneos veluti adhuc ieiunium, auidè reuocatur in deſideria. Venter quidem dum neſcit oneratur: ſed varietas tollit faſtidium. Quia enim puras (vt natura parauit) faſtidimus epulas, dum alia alijs multifariè permiſcentur, & ſpretis naturalibus, quos Deus indidit rebus quibuſdam adulterinis gula prauocatur ſaporibus: tranſitur nimirum meta neceſſitatis, ſed nec dum delectatia ſuperatur. Quis enim dicere ſufficit, quot modis (vt catera taceam) ſala oua verſantur & vexantur, quanto ſtudio euertuntur, ſubuertuntur, liquantur, durantur, diminuuntur, & nunc quidem frixa, nunc aſſa, nunc farſe nũc mixtim, nunc ſigillatim appanuntur? Vt quid autem hac omnia, niſi vt ſoli faſtidio conſulatur? ipſa deinde qualitas rerum talis deforis apparere curatur, vt non minus aſpectus quàm guſtus delectetur: & cũ iam ſtomachus crebris ructibus repletum ſe indicet, nec dum tamen curioſitas ſatiatur. Sed dum oculi caloribus, Palatum, ſaporibus illiciuntur, in felix ſtomachus, cui nec colores lucent, nec ſapores demulcent, dum omnia ſuſcipere cogitur, oppreſſus magis obruitur quàm reficitur. Iam verà de aqua potu quid dicam, quando ne vlla quidem pacto vinum aquatum admittitur? Videas vno in prandio ter vel quater ſemiplenum calicem reportari, quatenus diverſis vinis magis odoratis quàm potatis: nec tam hauſtis quàm attactis, ſagaci probatione & celeri cognitione, vnum tandem è pluribus, quod fortius ſit, eligatur. Quale eſt autem illud quòd non vlla monaſteria ex more obſeruare dicuntur, in magnis vedelicet feſtis vina delibuta melle, pigmentorum reſperſa pulveribus in conuentu bibere? Numquid & hoc fieri dicemus propter infirmitatem ſtomachi? Ergo verò ad nihil illud valere video, niſi vt vel amplius bibatur, vel delectabilius. &c. Hæc ſibi à pluribus D. Bernhardus affirmat relata, qui ea ſe pro certo ſcire teſtati ſint, in Epiſtola ad Guilhelmum Abbatem.

Ibidem quoque de alijs aliorum cœtuum monaſticorum turpiſſima ac ſceleratiſſima vita idem queritur: *Miror*, ait, *vnde inter Monachos tanta intemperantia in comeſſationibus & potationibus, in veſtimentis, in lectiſternijs, & equitaturis, & conſtruendis adificijs inoleſcere potuit, quatenus vbi hac ſtudioſius, voluptuoſius atque effuſius fiunt, ibi Ordo melius teneri dicatur, ibi maior putetur Religio. Ecce enim parcitas putatur auaritia, ſobrietas auſteritas creditur, ſilentium triſtitia reputatur. E contra remiſſio diſcretio dicitur, effuſia liberalitas, loquacitas affabilitas, cachinnatio iucunditas, mollities veſtimentorum & equorum faſtus honeſtas, lectorum ſuperfluus cultus munditia. Cumque hac alterutrum impendimus charitas appellatur*, &c. Ille ipſe Pater de ſui ſeculi Monachis queritur, *quòd non veſtitum, ſed ornatum quòd non vtilius ad induendum, ſed ſubtilius quarant: non quod frigus repellat, ſed quod ſuperbia & luxui ſeruiat: non denique iuxta Regulam quòd vilius, ſed quod venuſtius, imò vanius oſtentari queat. Ac vix*, ait, *in Provincijs noſtris inuenimus, quo veſtiri dignamur.*

Inſignem quoque Monachorum hypocriſim Potho perſtringit inquiens: *Omnis gloria eorum ab intus: non verò interius vacui virtutibus exterius imaginem quandam ſanctitatis nobis depingimus, cùm in exteriaribus obſeruantijs inſtituendis, commutandis, renouandis, inquietis ſemper diſſentionibus animos ab intima theoria dulcedine alienatos occupamus. Ecce gloriam noſtram in ore hominum ponimus, & gloriam veram, qua teſtimonio conſcientia commendatur, minimè habemus. Hinc eſt quòd his temporibus periculoſis inopia nos eò anguſtat ſpiritualium, cùm exuberat copia rerum temporalium. Eccleſia enim in hoc tempore diuitijs maior, virtutibus minor facta eſt. Vnde refrigeſcente iam in multis charitate. Cæleſte in nobis euaneſcit deſiderium, atque omne virtutum ſtudium ad appetitum conuertitur rerum tranſeuntium. Quo circa de ſtatu temporis noſtri, in quos fines ſeculorum deuenerunt, Eccleſia in verbis Cantici lamentando conqueritur. Ecce ait, in pace amaritudo mea amariſſima. In prioribus ſeculis, quando perſecutionis ſauitia catholicam fidem oppugnabat, amara erat amaritudo Eccleſia. Deinde amarior cùm haretica prauitas Doctrinam veritatis peruerſis Dogmatibus corrumpere conabatur. Nunc vero quando pax eſſe videtur, quando nec perſecutor manifeſtus ſeuit, nec hareticus in verba malitia prorumpit, amaritudo amariſſima ſentitur. Eſt enim moleſtiſſimum hypocritarum genus intra domeſticos parietes incluſum, cum amicis & domeſticis Dei habitans. ſolo habitu exteriore mundi contemptum praferens, Monaſtica conuerſationi ſe ingerens: quod eo acrius membris Chriſti nocet, quo minus vitari poteſt. Et reuera hac eſt amaritudo amariſſima, quando pax quidem eſt à perſecutoribus & hareticis, qui apertè ſauiunt: ſed non eſt pax à domeſticis qui intus ſunt, qui Religioſorum quidem numero admixti ſunt, ſed veram Religionem execrantes, doloſè agunt in conſpectu Domini, vt inueniatur iniquitas eorum ad odium. Cùm enim omni virtute interius ſint deſtituti, ſolâ imagine ſanctitatis exterius nitidi, intuentium oculos fallunt: quia nimirum gloriam qua ab hominibus eſt, quarunt. Iam myſterium iniquitatis in his operetur, donec caput illorum Antichriſtus adueniat, &c*: lib. 3. de Statu domus Dei.

Monachorum hypocriſis.

Monachorum faſtus. De Monachorum faſtu immodico D. Bernhardus in Apologia ad Guilhelmum Abbatem ita ſcribit: *Mentior ſi non vidi Abbatem ſexaginta equos, & eò amplius ducere in ſuo comitatu. Dicas ſi videas eos tranſeuntes, non Patres eſſe monaſteriorum, ſed Dominos Caſtellorum: non Rectores animarum, ſed Principes Prouinciarum. Tum deinde geſtari jubentur mappulæ, ſcyphi, bacini, candelabra & manticæ ſuffarcinatæ, non ex ſtramentis, ſed ornamentis lectulorum. Vix denique quatuor leucis à ſua quiſpiam domo recedit niſi cum tota ſuppellectili ſua, tanquam ſit iturus vel ad exercitum, vel tranſiturus per deſertum, vbi non valeant inuenire neceſſaria.* Refert etiam Sigberti Continuator ſub annum 1180. Priorem quendam de Stolſo quadraginta ſtipatum Equitibus incedere conſueuiſſe. Sub annum etiam Domini 900. retulimus ſuprà, Abbates nonnullos Principes Imperij factos: ſæpe etiam acriter eos de primatu ſedendi inuicem certaſſe contra præceptum Chriſti Luc. 14.

Contra faſtum & cupiditatem Monachorum condendi monaſteria, & ſtudium colligendi opes. Manuel quoque Comnenus Imperator Conſtantinopolitanus, Monachorum immodicam cupiditatem ſtruendi monaſteria & colligendi immenſas opes valde improbauit. Cùm enim intelligeret Monachos poſſeſſionibus & negotiis turbatos, tranquillitate animi & Dei cultu excidere, Cœnobio quod in Ponti faucibus, loco qui Cataſcepe dicitur, in honorem Michaelis Archangeli condidit, nullas vineas, nullos agros nullaſque poſſeſſiones aſſignauit. Quo facto ſanè videtur exemplum poſteris relinquere voluiſſe, quo pacto templa condenda, & quæ viuendi ratio Eremitis pauperibus & à terrenis rebus ſe abſtrahentibus, proponenda ſit. Tantum autem abfuit, vt eorum inſtitutum laudaret, qui monaſticam vitam profeſſi, & opibus affluunt, & multitudine curarum magis diſtrahuntur, quàm qui hujus vitæ deliciis occupantur vt decretum Nicephoræ Phocę, fortiſſimi & laudatiſſimi Imperatoris, olim abolitum, de non agendis monaſteriorum latifundiis, quaſi poſtliminio reuocarit, neque patrem, auum, cæteroſque cognatos ſuos omnes, qui ampliſſima monaſteriis Prædia donarunt, ineuſare daſtiterit: Annales Nicetæ Choniatæ Lib. 7. rerum à Manuele Comneno geſtarum. Petrus Cantor cap. 69. affirmat, *Monaſticam vitam eſſe erectam ex fœnaribus & vſuris auarorum, ex mendaciis deceptionum & deceptionibus mendaciorum, prædicatorum, mercenariorum,* &c.

De perdita Monachorum vita Petrus Cluniacenſis. De perdita Monachorum vita Petrus Cluniacenſis Lib. 4. Epiſt. 2. ad Lugdunenſem Archiepiſcopum ita ſcribit: *Hoc planè ferè de vniuerſis Prouinciæ tibi à Deo commiſſæ Monachis et monaſteriis loquor, qui ſe dicunt Monachos eſſe & non ſunt, ſed ſunt ſynagoga ſatanæ. Quid enim illi ſibi de Monacha præter nomen & habitum vendicant? Vbi enim in eis vel eſt vel apparet Monachi humilitas? vbi charitas? vbi illa quæ beatos facit paupertas? Dicunt hujuſmodi homines ſe Monachos, hoc eſt, ſingulares & vnicos in Mundo eſſe, cum turbis & tumultibus hominum corde & opere miſceantur.* Et ad Eugenium ſcribit: Linquant (Monachi) culicem, & camelum glutiunt: & irritum faciunt mandatum Dei propter traditiones: & decimantes mentham, & anethum, & cuminum, & omne olus, dimittunt grauiora legis, judicium, miſericordiam & fidem.

Contra auaritiam & luxum Monachorum Serlo. Serlo quidam Monachus in D. Auguſtini Cœnobio apud Cantuarienſes tam aculeatum & vehemens carmen contra Monachorum ſui temporis, hoc eſt circa annos 960. auaritiam, luxuriam, incredibilem libidinem & nefandas libidines edidit, vt ſtigmata vulnerum majora nulla vel aſpides & ſerpentes quantúmvis ſibilantes reliquiſſent, Balæo teſte Cent. 2. cap. 31. Scriptorum Britanniæ.

Gualo. Gualo Britannus in quoſdam Monaſticæ profeſſionis Sacrificos ſcripſit inuectiuas, in quibus reprehendit eorum petulantias, pompas, fraudes, philargyrias & impoſturas: ac in libro quem in Monachos auaros ſcripſit, à principio ſtatim *eos Sacrilegos Monachos, Eccleſiarum emptores,* &c. *vocat* Balæus Cent. 3. cap. 5. Factum circa annos Chriſti 1165.

Nigellus. Nigellus, poëta Britannus, in libro qui Brunellus, vel ſpeculum ſtultorum inſcribitur, ſceleratos mores Monachorum ſui temporis his carminibus graphicè depingit.

Qui duce Bernhardo gradiuntur, vel Benedicto,
Aut Auguſtini ſub leniore jugo:
Omnes ſunt fures, quocunque charactere ſancto
Signati veniant, magnificentq; Deum.
Ne credas verbis, ne credas veſtibus albis,
Vix etenim factis eſt adhibenda fides.
Quorum vox lenis, vox Iacob creditur eſſe:
Cætera ſunt Eſaü, brachia, colla, manus.
Rurſus in Ægyptum, quam deſeruere, reverſi,
Dulce ſibi reputant à Pharaone premi.

Carnis ad illecebras nullo retinente ruentes,
In foueam mortis carne trahente cadunt.

Balæus Centuriâ 3. cap. 30. in *Appendice Scriptorum Britanniæ.*

Idem Balæus Cent. 3. cap. 57. in Appendice teſtatur, quòd Ioannes Anglorum Rex, Monachorum & Clericorum impoſturis, ſubſidio & auxilio ſuorum deſtitutus, Aquitaniam, Turoniam, Pictauiam, Andegauiam, Britanniam, Normanniam aliaſque terras in Galliis perdiderit.

Honorius Auguſtodunenſis Epiſcopus. Honorius Anguſtodunenſis Eccleſiæ Presbyter, vel, vt Hedio parte 3. Chron. Eccleſiaſt. cum vocat, Epiſcopus, inſigniter doctus, qui floruit circa annos Domini 1120. in quodam ſuo Dialogo de prædeſtinatione & libero arbitrio, grauiter quoque inuehitur in ſceleratam hujus Claſſis Monachorum & Monialium vitam, inquiens: *Contemplare & Monachorum conciliabula, & videbis in eis Beſtiæ tabernacula, per fictam profeſſionem Deum irridentes, iram ejus provocant, normam regularem moribus & vitâ calcant, per habitum ſeculum fallunt, multos deceptos decepti ipſi decipiunt, ſecularibus negotiis impliciti ſunt, in ſeruitio Dei deſides exiſtunt: plerique illorum gulæ & illecebris dediti ſunt, quidam in immunditiæ ſorde computreſcunt. Aſpice etiam habitacula Monialium, & cernes in eis Beſtiæ præparatum thalamum. Hæ à tenera ætate impudicitiam diſcunt, complices ſibi plurimas ad cumulum ſuæ damnationis adſciſcunt, vel ſe operire feſtinant, quo magis fræna luxuriæ laxare queant: omnibus fornicariis pejus proſternuntur, & vt inſatiabilis charybdis, nunquam ſtercore immunditiæ replebuntur. Hæ animas juvenum illaqueant, & gaudent ſi plures illaqueant, & hæc vult palmam victoriæ, quæ aliis prævalet in ſcelere*: Catalogus teſtium veritatis.

Polyd. Vergil. Queritur etiam de Monachorum petulantia Polydorus Vergil. cùm inquit: *Monachi & Sacerdotes hoc tempore, à majorum viis aberrantes vbique gentium, veluti jure ſuo immodicas opes comparare, malis artibus honores ambire, & tyrannidem exercere cœperunt*, lib. 6. Anglicæ hiſt. Et ſub Rodolpho Abbate Hirſaugien. collapſam fuiſſe Monaſticam diſciplinam Trithemius in Chronico indicat, propterea quòd ei pocula & conuiuia magis curæ quàm pietas & Religio fuerit. Exſtant etiam libidinum Monaſticarum quædam exempla apud Polydorum lib. 6 Anglicæ hiſt. Ranulphum lib. 6. cap. 7. in Polychronico.

Epiſcopi reformare volunt Monachorum ſtatum, ſed fruſtra. Ea fortè de cauſa Epiſcopi quidam, Religionis pietatiſque ſtudio inſignes adducti, reformationem Cœnobiorum (quam verò ſcriptores Monaſticæ profeſſioni addicti, *Gravem Monachorum perſecutionem audent appellare*, Chriſti ſcilicet authoritate vtentes, de zizaniis ante meſſem non euellendis) inſtituunt: meliùs nimirum judicantes, eſſe paucos probatæ eruditionis, pietatis & fidei Viros, quàm tot tantaque rudium & otioſorum hominum agmina inutilia terræ pondera, alere. Epiſcopi itaque initium à minoribus Conuentibus faciunt, ſicque ad majores etiam aditum ſibi futurum faciliorem exiſtimant. Sed falluntur boni viri. Infinita enim Monachorum multitudo ſuæ ruditatis, inſcitiæ & ignorantiæ bene ſibi conſcia, deſerta in qua ſtabat acie, aufugit, & ad ſeculum rediit. At Hadamari Fuldenſis Abbatis tanta apud Imperatorem fuit authoritas, vt reformatores illi cœptis deſiſtere cogerentur, Imperatore id jubente. Fuere enim nonnulli, authore Friderico Moguntino, omnia hæc agi palàm profitentes, vt nimirum Hadamaro, qui olim ipſum apud Fuldenſes propter rebellionem contra Imperatorem, duriori carcere conſtrinxiſſet, ægrè facerent, aut quantulamcunque infamiæ notam ipſi inurerent. Vuitikindus lib. 3. geſtorum Saxonicorum. Addit Cranzius & aliam hujus reformationis cauſam, quòd videlicet Epiſcopi ægrè tulerint, ſæpius ab Imperatoribus ſibi præferri Abbates, lib. 3, cap. 22. Saxoniæ. Quicquid ſit, conſtat tamen hinc Monachos eſſe hominum genus diſciplinæ, reformationis & correctionis impatientiſſimum.

Berengarius Princeps reformare volens Monachos malam gratiam init. Berengarius etiam Princeps Italię, Monachorum plurimos, qui otioſè viventes, in habitu Monaſtico, ſeculi voluptates ſequerentur, clauſtris ſuis ejeciſſe ſcribitur. Sed malè propterea audit apud Pontificios ſcriptores, Tyrannidis eum traducentes. Et Agapetus II, Rom. Pontifex hanc & alias ſimiles ob cauſas, Otthonem I. Rom. Imperat. contra hunc Berengarium vocauit, Romonorum regnum eo oppreſſo illi promittens. Balæus in vita Agapeti in Cent. ſecunda Scrip. Brit.

Cauſa deformati ſtatus Monachorum. Culpam verò horum malorũ in monaſtica vita omnem reijcit Bruſchius de Monaſteriis Germ. in Otthonem III. Imp. Nam cùm fuerit juvenis & hilari animo præditus Princeps, facilè ſub ipſius gubernatione omnem Monaſticã diſciplinam in deterius labi, & paulatim exſtingui cœpiſſe, fol. 115. Vnde etiam cùm Monachi Santgallenſes Abbatem ſuum Gerardum, hominẽ ſuperbum, temerarium, nullius honeſtatis aut virtutis amantem, deturbantem ſtatim in ingreſſu

greſſu ſuæ gubernationis ſeniores & honeſtos omnes à ſuis officiis, & in horum locum ſubſtituentem Miniſtros juuenes, laſciuos, leues, & Domini non diſſimiles, omnia monaſterij vendentem, oppignorantem & dilapidantem: grauiter accuſaſſent apud Imperatorem Otthonem: Abbas verò ejus Miniſterialem Comitem Muzonem pecuniâ jam ante corrupiſſet, vt Monachi apud Imperatorem efficere nihil poſſent, aut certè hoc tantum, quòd Imperator ſe Abbatem reprehendere diceret, & ſperare affirmaret, ipſum poſthac meliorem futurum: quod niſi fieret, redirent, & iterum referrent de ea re Monachi, tum ſe eum exauthoratúrum & dejecturum de Abbatiæ faſtigio: Monachi non Abbati jam ſolùm, ſed & Imperatori parum propitij, his verſibus ſatis barbaris, Imperatorem inſectati ſunt:

Otto Rex tua lex quia ſemper venditur auro
Hic gentes fruſtra quærunt judicia juſta.
Ottho dum regnas, non ſunt judicia regni.
Ottho dum regnas, regnat pecunia tecum.
Plus eſt argentum tecum quàm lex ſapientum.
Impie Rex Ottho, cur fulmina te patiuntur.
Te regnare dolens cur non tibi terra dehiſcit?
Te cum Gerardo noſtro nimis ad bona tardo,
Ei cum damnatus vterque precor pereatis.

Facta ſunt hæc circa annum Domini 997. Et probant ſatis hi verſus ſtudia literarum in hoc Cœnobio, ſicut etiam in aliis, hoc tempore prorſus refrixiſſe: Sunt enim verſus quidem, ſed ferè his ſimiles, quos olim æditũus quidam compoſuiſſe dicitur, de nouo in aram poſito, & vetere abjecto Chriſtum repræſentante Idolo, qui tales vulgò narrantur:

O Ieſu vete..., olim tibi plurima dete,
Iam Chriſtus nouus tollit tibi flaxis & ovis.

Refert Bruſchius vt ſupra. Sed iniuriam faciunt nunquam ſatis laudato Imperatori: ei enim adhuc juveni omnes hoc teſtimonium perhibent hiſtorici, quòd fuerit Ingenij, magnitudinis animi, induſtriæ, conſiliorum & ſapientiæ argumentis ſummis Imperatoribus comparandus: quem verò mors citius abripuerit: quàm ex ætatis & judicij maturitate de naturæ præſtantia judicium fieri exactum potuerit.

Ego, ſi meum quoque judicium interponendum ſit, diſſolutiſſimam vitam & ſummam illam Monachorum licentiam circa hæc tempora in plurimis locis hoſtilibus Vngarorum excurſionibus tribuerem. Illi enim ſub Otthone I. Imp. cum maximo exercitu Bauariam aliaſque Germaniæ Provincias invaſerunt, monaſteria diripuerunt, incenderunt, & Monachos Sacerdoteſque in ignem abjecerunt: cæteros viros, fœminas, pueros, puellas captiuas veluti pecudes abegerunt. Cuncta cæde, incendiis luctuque compleuerunt. Monachi igitur arreptâ ex paupertate occaſione, & ſeuerioris Religionis jugo excuſſo licentius vivere incœperunt, Myſtæ & Auguſtiniani ex atris albi, & ex laneis linei facti ſunt. Multæ enim ſacratæ Virgines excuſſo pudicitiæ freno, populariter tum viuere cœperunt, ſeque neſcio cuius *Chori Dominas* nuncuparunt: Chorfrauwen non Cloſterfrauwen dici voluerunt, ſic refert Auentinus Lib. 5. Annal. fol. 498. & 507.

Venationes quis Monachis indulſerit

Nec mirum etiam ſi ſub Henrico II. Imp. non ſub Otthone III. Clauſtralis diſciplina prorſus perierit: ille enim primus Imperatorum, Auentino teſte Lib. 5. Annal. fol. 570. Sacerdotes & Monachos ditauit, ipſiſq; venationem quoque indulſit. Diuitiæ verò & opes pellunt pietatem & inducunt luxum.

Scholæ monaſticæ cœperunt frigere.

Ex hoc fonte autem mala plurima emanarunt, inter quæ hoc vel præcipuum eſt, quòd circa annos Chriſti 950. Scholæ Monachorum, quarum ad hoc vſq; tempus in pleriſq; Cœnobiis multæ eæq; celeberrimæ fuerunt, cœperunt aliquo modo frigere & collabi, quòd nimirum eſſet Monachis nimium negotij cum ventre Venere & ſeculo, cumq; Ceremoniis nuper confictis, parum verò admodum cum literis Bruſchius de Monaſt. fol. 114. b.

Opes monaſteriorũ in quos vſus cõverſa.

Vnde etiam opes illæ Monaſteriorum, quæ à religioſis hominibus eò erant collatæ ad ſuſtentationem diſcentium & pauperum, non amplius in hos vſus conuertebantur, ſed in luxum Romanæ ſuperbiæ, otioſorum hominum voluptates, & ad ſuſtentationem equorum, canum, accipitrum, aucupum, venatorum, imò lenonum & ſcortorum ſpurciſſimorum, atque in alios hujuſmodi profanos abuſus. Philippi Chron. Lib. 4.

Hoc malum primùm cœpit in Santgallenſi Cœnobio, in quo hactenus celeberrima Schola erat, & magnus numerus diſcentium alebatur, circa annos Domini 980. ſub Himmone Abbate,

qui Ceremoniatum Eccleſiaſticarum amantiſſimus fuerat, & propterea varias veſtes, varia clenodia parabat, ornabatque Templum ejus loci vbique variis picturis ingenioſisq; imaginibus: vnde etiá his verſiculis celebratus fuit:

Hoc Abbas Himmon picturis compſit & auro.
Hanc Othmare domum tuus Himmon ornavit & auxit.

Idem feciſſe legitur ejus ſucceſſor Vlrychus, Bruſchius de Monaſteriis fol. 114. Vnde ſimul apparet, ſuperſtitioſam illam obſeruationem Ceremoniarum ante hæc tempora in omnibus monaſteriis tam vulgarem non fuiſſe vt hodie eſt.

CAPVT XXVII.

Catalogus MONASTERIORVM *quæ tempore Tertiæ huius Claſſis exſtructa dicuntur.*

Ab áno 900. quæ fundata monaſteria vſque ad annum 1000.

MONASTERIORVM numerus, qui jam antea maximus erat, amplius tamen his ſeculis per vniuerſum Orbem creuit: nam vel vetera inſtaurabantur, vel noua ædificabantur: imò hypocriſis Monachorum in tanta apud hujus Claſſis homines admiratione fuit, vt plurima Canonicorum Collegia & Templa, in Monaſticæ profeſſionis examina mutata legantur, ſicut ex ſequentibus manifeſtum fiet.

Vrſpringum.

Vrſpringum Monialium nobilium Cœnobium in Conſtantienſi Diœceſi, Ordinis Benedictini, nomen habens à ſcaturiginibus limpidiſſimarum gelidiſſimarumq; aquarum, quas S. Huldrychus Auguſtanus Epiſcopus terram baculo percutiens eliciuiſſe dicitur, fundatum eſt initio temporibus S. Huldrychi ab ejus parentibus, circa annos Chriſti 900. Vaſtatum verò & incendio deletum cum eſſet circa annos Chriſti 1250. Alexander IV. ampliſſima Priuilegia & indulgentias dedit ad collapſi Monaſterij reſtaurationem Bruſchius.

S. Peter auff dem Schwartzwald Benedictinæ profeſſionis Cœnobium, fundatur anno Domini 903. à duce Berchtoldo II. Zæringenſi. Dotatur à Berchtoldo III. magnificè anno 1122. ibi etiam ſepeliri voluit.

S. Petri, M. Aureliacẽ Dolenſe

Circa annos etiam Chriſti 913. S. Gitaldus *Aureliacum* fundauit monaſterium.

Et Ebbo Princeps partium Bituricenſium *Dolenſe*, Cœnobium ædificauit, vt in fragmentis Floriacenſis Chronici legitur.

Viſchbecenſe.

Viſchbecenſe Cœnobium fundatur circa annos Chriſti 917. ſub Lidario Mindenſi Epiſcopo. Secundo anno quo abſolutum fuerat, ab Vngaris ſolo æquatur, ſed mox reædificatur, juxta Cranxium lib. 3. cap. 24. Metrop.

Münſter

Münſter im Granwald *Cœnobium* ædificatur anno Domini 932. Progreſſu temporis in Præpoſituram commutatur. Anno 1271. à Rodolpho Imp. incendio deletur.

Münſter in Argouia fundatur anno 932. à Bernone Comite: dotatur à Comite Huldrycho Lenzburgenſi multis prædiis anno 1036 hodie eſt Præpoſitura Canonicorum ſecularium.

Paterniacẽſe.

Paterniaci, ſeu Pätterlingen Cœnobium exſtruitur à Bertha Roodolphi Regis Burgundiæ Vidua, Burckhardi Sueuiæ Ducis filia.

Eningen

Eningen Cœnobium duobus miliaribus Conſtantiâ diſtans, fundatur à Comitibus Eningenſibus, qui ſuam ſedem ibi habuerunt, circa annos Chriſti 490. Benedictinæ profeſſionis Monachi in eo habitarunt ſub Præpoſito Anno 1532. incorporatum fuit Conſtantienſi Epiſcopatui. Vbi obiter admonendum arbitror, videri mihi lacum, quem Venetum vocant, Der vnder see: bey Coſtantz / corruptè ſic vocari hodie, & olim lacum Enetum, à Comitibus, & Comitatu Eningenſi, qui huic lacui adiacet, appellatum. Sed hęc conjectura eſt.

Nota de lacu Veneto.

Gemblacẽſe.

Gemblacenſe monaſterium nobile in Gallia anno 946. à Guiberto erigitur, quod tum Ottonis Regis, tum Agapeti Papæ priuilegiis liberaliter communitur. Sigeb.

Pãthaleonis Cella.

D. Panthaleonis Cella in Innhofen duobus miliaribus Germanicis à Weingarten Cœnobio, infra Büchhorn Imperij Vrbem, ad lacum Acronium ſita, Monialium olim Benedictinarum Cœnobium, à Bertha Buchornenſi Comitiſſa, Vvelphonis ſenioris germana ſorore fundatum, & ab Epiſcopo Conſtantienſi S. Conrado Comite Altorffenſi in honore S. Trinitatis, S. Crucis & D. Virginis Mariæ, ſanctorumque Panthaleonis & Stephani dedicatum, circa annos Domini 950. Progreſſu temporis Vueingartenſi monaſterio, vnà cum templo S. Andreæ (quod vera Parochia eſt Buchornenſis oppidi) ſubjectum eſſe legitur anno 1130. Bruſchius.

Digitized by Google

Pãthaleonis Cœnobium. *S. Panthaleonis monaſterium* Coloniæ exſtruitur anno 954. vel juxta alios 930. à Brunone ejus loci Epiſcopo. Sigebertus.

Anhuſium. *Auhuſium monaſterium* Benedictinæ profeſſionis magnificum & opulentum hodie in Marchionatu Brandenburgenſi, ex humili ſacello erigi cœptum eſt anno Chriſti 958. ab Erneſto Comite de alto Truhendingen, ejuſq; ſororio Hartmanno Barone de Lobenburg, propterea quòd Erneſtus liber ex carcere dimiſſus fuerat interceſſione Hartmanni, in quem ob inobedientiam ab Othone M. Imp. conjectus fuerat: Bruſchius. Munſterus lib. 3. cap. 309.

S. Quintini. *S. Quintini Eccleſia* in inſula ſuper Somenem fluuium ſita, in Monachorum Cœnobium mutata eſt anno Domini 964. juxta Sigeberrum.

S. Georgy. *S. Georgÿ Cœnobium* Benedictini Ordinis fundatur 966. anno, pro quo alij ponunt annum 960. ab Heduuige, Burckardi Sueuię Ducis conjuge, in Duello altiſſimo monte, cui arx impoſita eſt munitiſſima, Hohendwiel dicta. Poſt annos 45. hoc eſt, anno Chriſti 1005. quòd altitudo montis incommoda eſſet Monachis, qui omnia vbique in omnibus eſſe volunt. Heinricus II. Imperat. de conſilio nonnullorum Epiſcoporum & Sueuiæ Ducum, hoc Cœnobium Steinam, amœniſſimam & opportuniſſimam Vrbem, Tigurinæ hodie Ditionis, ad Rhenum ſitam, tranſtulit & liberaliſſimè dotauit. Stumpfius ex Ekardo Sangallenſi Monacho, Lib. 5. cap. 14. Annalium.

S. Huldrychi. *S. Huldrychi* magnificentiſſimum Benedictini Ordinis *monaſterium* intra Auguſtam Vindelicorum Vrbem ſitum, ex D. Afræ vetuſto Templo in monaſterium conuerſum eſt, anno 965. ab ipſo S. Huldrycho Auguſtano Epiſcopo, qui tradidit hoc Cœnobium Canonicis Regularibus. Anno verò 1012. à Brunone Epiſcopo, Henrici II. Imp. Fratre, ejectis Canonicis Abbatia Benedictinorum facta eſt. Bruſchius & Munſterus lib. 3. cap. 341. Anno 1183. igne totum periit, ſed reſtauratur ab Henrico Abbate 19. ejus loci anno verò 1474. Templum ejus ventorum vi corruẽs Parochum cum 30. hominibus interfecit.

S. Stephani. *S. Stephani* Canoniſſarum nobilium Collegium eo in loco Auguſtanæ Vrbis, vbi Hunni olim ab Otthone M. ingenti prælio victi ſunt, fundatur à S. Huldrycho Auguſtano Epiſcopo Comite de Kyburg & Dillingen, quòd frater ejus Theobaldus Cæſaris caſtra ſequutus, ab hoſte eo loco cæſus fuerat. Appellatũ autem fuit S. Stephani monaſterium, quòd Hunnorum Rex ibi à S. Huldrycho baptizatus, & Stephanus nominatus fuiſſet. Bruſchius fundationem Cœnobij refert ad annum 966. ſicut etiam Munſterus lib. 3. cap. 341. Chron. Centuriatores Magdeburgenſes, perperam Bruſchium citantes, ad annos 996. poteſt tamen eſſe typographicus error. Alij ad annos Chriſti 985. ponunt.

Waldkirch. Waldkirch *Cœnobium* in Briſgouia fundatur à Bethilone Habſpurgio pro Monialibus circa annos Chriſti 970. & in S. Margarethæ honore dedicatur. Progreſſu temporis Vrbs ejuſdem nominis juxta id excreuit. Anno Domini 1512. ejectis ſanctimonialibus inde, Canonicis regularibus traditum fuit.

S Michaelis *S. Michaelis monaſterium* Luneburgi in Saxonia, Hermannus Saxoniæ Dux conſtruxit, in quo Monachos Benedictinos poſuit, eiſq; ex S. Panthaleonis monaſterio Colonienſi Abbatem præfecit anno 974. Trithem. in Chron.

Nouum Monachorum Cœnobium. Munchennewenburg, Latinè *Nouum Monachorum caſtrum*, monaſterium Benedictini Ordinis in Saxonia, Gero Archiepiſcopus Colonienſis fundauit circa annos Chriſti 975. Trithemius in Chron. Hirſaug.

Gladbach. *Gladbach Cœnobium* eodem tempore idem Archiepiſcopus in Diœceſi ſua fundauit pro Benedictini Ordinis Monachis, multiſq; Prædiis & ornamentis ditauit. Primus ejus Abbas fuit Sanderadus, qui ſanctorum Catalogo inſertus eſt, ejuſque feſtum 9. Calend. Septemb. agitur Trithem. in Chron. Hirſaugienſi.

Georgy. *D. Georgÿ Monaſterium* Venetiis anno 975. Tribunus Mennius Dux 27. Venetorum ex ſuis bonis condidit: Bergomenſis lib. 21.

Mindelene. *Minelene monaſterium* erigitur anno 976. & decima quadam Herſfeldenſis Cœnobij dotatur ab Otthone II. Imp.

Bergenſe. *Bergenſe Cœnobium* fundatur anno reparatæ ſalutis 976. in Eyſtetenſi Epiſcopatu à Vuiltrude piiſſima Berchtoldi vltimi Bauarorum Ducis conjuge, pro Virginibus Benedictinæ profeſſionis, idq; omni ſuo territorio & dotalibus ſuis Prædiis liberaliſſimè dotauit: & Priuilegia ampliſſima ab Othone II. Imp. ac Ioanne XV. Papa impetrauit. Fuit fundatrix prima in hoc Cœnobio Abbatiſſa.

Petershauſen. Petershauſen *monaſterium* Benedictini Ordinis Monachorũ ampliſſimum, è regione

Conſtantienſis vrbis vltra Rhenum in Sueuis, fundatum & dotatum eſt anno Domini 980 à S.Gebhardo Conſtantienſi Epiſcopo, & Berchtoldo Fratre ejus, Comitibus Pregantinis & Zeringenſibus. Templum hujus Cænobij idem Epiſcopus erigere cœpit anno 983. abſolutum eſt anno 992. & dedicatum in honore B.Gregorij Papæ. Tam opulentum olim fuit Cœnobium, vt aluerit 80. Monachos: ſed anno 1438. ad ſummam paupertatem redigitur. Er anno 1159. ignis maximum damnum ei intulit: anno verò 1548. 6. Augusti à Caroli V. militibus incendio funditus deletur, ſed tamen mox reſtauratur. Bruſchius & Stumpfius.

Weltenhauſen. Wettenhauſen *Cœnobium* in Algauia fundatur à Comitibus Conrado & Vuernhero à Rockenſtein anno reparatæ ſalutis 983. pro Canonicis regularibus.

S. Martini. *S. Martini monaſterium* Benedictini Ordinis, olim in inſulis Rheni, hodie verò intra vrbis Colonienſis muros ſitum, fundatum dicitur primùm ab Odgero potentiſſimo Daciæ Duce: tandem verò reſtauratum & auctum, & poſt primam ejus euerſionem quaſi de nouo reparatum fuit circa annos Chriſti 986. ab Euergero Archiepiſcopo Colonienſi Bruſchius.

B. Maria. *Beatæ Mariæ monaſterium* Quadlinburgæ in Occidentali monte ædificari curauit anno 986. Mechildis Othonis M.filia, vt in Quedlinb. hiſtoria habetur.

Weiſſenow. Wiſſenow *Cœnobium* Præmonſtratenſis Ordinis in Sueuia ſitum eſt. In Latinis inſtrumentis vocatur Minor Augia, ad differentiam Maioris Augiæ, der Reychenow. Dicitur & Pratinſula, quaſi inſula pratorum, quorum magnus circa hoc Cœnobium eſt numerus: Vnde & Germanicè appellatur Wiſſenow, tanquam pratorum augia: ſunt tamen qui putent Weiſſenow dici, quaſi Alba augia, ab albo veſtitu, quo Monachi hujus Ordinis vtuntur, ſed falluntur iſti, quum diu ante Præmonſtratenſem Ordinem initium ſuum habuerit Cœnobium hoc. Fuit primò ſedes piorum aliquot Eremitarum circa annos 990 Poſtea verò mutatum eſt in Præmonſtratenſis Ordinis magnificum monaſterium prope Rauenſpurg Vrbem Imperialem ad Schuſſium fluuiolum, à Gebizone de Wyſenburg Equite aurato ditiſſimo, à quo & nomen fortè ſortitum eſt. Erat initio vtriuſque ſexûs Cœnobium, vt Præmonſtratenſium primò omnia fuerunt: ſed progreſſu temporis ad vitanda ſcandala, Monialium locus, Nonnenthal dictus ejectis Virginibus, abrogatus euerſuſque fuit. Dotatum eſt liberaliſſimè à multis Imperatoribus & Principibus. Si meretrix vel ſcortum in hoc monaſterium contigerit venire, per triduum hoſpitio excipitur à Monachis, ſi verò pauper & famelicus accedat, fruſtulo panis dato diſcedere jubetur: Gregorio Mangolt. teſte in manu ſcripto quodam Chronico, qui in hoc Cœnobio aliquandiu Monachum egit.

Paradiſi. *Paradiſi Cœnobium* eſt ſupra Scaphuſiam Rheno adiacens. Prima eius fundamenta jacta ſunt anno Domini 992. hac occaſione Anno quo diximus magna ruſticorum ſeditioſorum multitudo hoc ipſo loco à nobilitate cæſa deletaque fuit. Sed quia multi ex nobilitate magni viri ibi quoque ceciderant, eorum liberi, propinqui & amici hoc loco Capellam exſtruxerunt. Sub Friderico autem II. Imp. monaſterium ibi fundatur S.Claræ inſtituti ſub Minorum Ordine, & propter amœnitatem loci Paradiſus appellatur.

Sulsberg. Sulsberg Monialium Benedictinarum Cœnobium, in pago ejuſdem nominis Briſgauiæ ſitum, fundatur anno Domini 993. ab Habſpurgi Comitibus, & dedicatur in S. Cyriaci honore, confirmaturq; ab Henrico II. Imp. in fundationis tabulis Mons Salſuginis, Salsberg, appellatur, à fonte ſalis qui ibi fuit, pro quo corruptè dicitur hodie Sulsberg.

Scitterlinburgenſe. *Scitterlinburgenſe monaſterium* anno 995. Hildemarus Halberſtadenſis Epiſcopus fundauit: hiſtoria Quedlinb.

S. Martini. *S. Martini monaſterium* erigit Stephanus primus Hungariæ Rex anno 997. juxta S. Martini fundum, qui Sacer mons dicitur, & redditus ſufficientes ei tribuit, ex hoſtium deuictorum ſpoliis.

Sunt plura alia ab anno Domini 900. vſque ad 1000. exſtructa Cœnobia, quorum tamen vel nomen, vel fundator, vel annus fundationis omittitur ab authoribus. Theodoricus enim Merenſium Epiſcopus duo Cœnobia ædificauit: alterum intra Metenſis Vrbis muros, pro felici gubernationis auſpicio: aliud verò in Caluomontenſi pago, vt acta Merenſium teſtantur.

Vuilla Bonifacij Marchionis filia, & Alberti Marchionis Tuſciæ Vxor exſtruxit Florentiæ à fundamentis Eccleſiam S.Mariæ vnà cum Cœnobio eidem conjuncto, quæ Hugo filius Alberti duabus donationibus redditibus ampliſſimis locupletauit Baronius Tom. 11. pag. 11.

Frutuarienſe. Frutuarenſe monaſterium Glaber. lib.3. c.5. refert à Vuillermo Abbate, cum Eccleſia S. Benigni martyris à Majolo ipſi credita eſſet, erectum eſſe in paternæ hæreditatis fundo, Vulpia, nominato, quod Frutuarenſe poſtea placuit appellari.

Adel-

Adeldagus Hamburgenſis monaſterium Monachorum in Friſia exſtruxit: Cranzius libro 3. cap. 23. Metrop.

Milo Mindenſis Monachorum Cœnobium in Vuedegenborg condidit: ibid. cap. 47.

D. Petri. Henricus Treuirenſium Epiſcopus in honorem D. Petri monaſterium juxta ſummum templum fundauit, Trithemio auctore in Hirſaugien. Chron.

Rogerus Leodienſium Epiſcopus Baptiſtæ dedicauit nouum monaſterium Sigebertus.

Fridericus Moguntinus Archiepiſcopus D. Petrum nouo ornauit apud Moguntinos Cœnobio. Trithem.

Stephani & Martini. *D. Stephani & D. Martini* monaſteria condidit Villegiſus Archiepiſcopus Moguntinus. Marianus Scotus.

Sancti Euſtachij apud Northuſanos Cœnobium Mechtildis Henrici Aucupis Imp. conjunx exſtruxit, & Regulares Canonicos in id introduxit: Meſburgen. Chron.

Thaba Cœnobium fundauit Theodatus Apuliæ quondam Dux qui Regno eiectus aliquandiu apud Geyſam Vngariæ Regem delituit, non procul à Danubio: Bonfinius li. 1. Decad. 2.

Cella. Reinaldus Marſorum Comes templum S. Mariæ in Cœnobium commutauit, quod à Cellis jam nomen habet Leo Hoſtienſis lib. 2. cap. 23.

Adelſtanus rerum apud Anglos potius, duo monaſteria Benedictinæ profeſſionis exſtruxit: alterum apud Mehouiam Sariſberienſis Diœceſis pagum: alterum ad Micelnum vicum: Polydorus lib. 6. Angliæ hiſt.

Thudaldus Caniſij Regenſis oppidi Comes, magnificentiſſimum Cœnobium in Mantuano agro in Benedicti honorem fundauit: Bergomen. ibidem.

Gloceſtrienſe. *Gloceſtrienſe Cœnobium D. Petro ſacrum* fundauit Ethelredus Merciorum Dux cum conjuge Ethelfreda. Ranulphus lib. 6. capite 4.

Helienſe Burbachenſe. Torinienſe. *Helienſe, Burbachenſe & Torinenſe* monaſteria condidit Atheluualdus Vintonienſis Epiſcopus: Malmeſburienſis lib. 6. cap. 41.

Oſuualdum Vigornienſem Epiſcopum Rameſiæ Cœnobium ędificaſſe idem teſtatur.

Hedkelinge. *Hedkelinge monaſterij* author & fundator dicitur Hatto quidam Saxoniæ Comes: arcem enim ſuam in hoc monaſterium mutauit, quòd liberis careret, vt in Chronico Saxoniæ indicatur.

Hildeſleuianum. *Hildeſleuianum Cœnobium* in Saxonia ſub Othone M. incœpit: ibid.

S. Michaelis. Bernardus Hildesheimenſis Epiſcopus S. Michaeli ac nouem Angelorum choris Cœnobium ædificauit, eíque Benedictinos Monachos impoſuit Saxoniæ Chronic.

Ottho M. Imp. Magdeburgi regalem Abbatiam Benedictini Ordinis fundauit: ſed mox eam in Archiepiſcopatum commutauit, & Monachis extra Vrbem in quodam Colle, à quo & Cœnobium nomen accepit, locum conceſſit. Heinricus de Erdfordia.

S. Andreæ. Burkardus Herbipolenſis Epiſcopus in honorem S. Andreæ pro Benedictinis Monachis fundauit Cœnobium.

Broniū. *Bronium* Hannoniæ monaſterium condidit Gerardus Gandenſis Abbas, teſte Iacobo Meyero in Flandrica hiſt.

Virginum quoque hoc ſeculo decimo à nato Chriſto Mechelburgi Cœnobium exſtructum eſt à Billugo Obotritorum Principe: Helmoldus cap. 12.

Alfreda Angliæ Regina, duo Monialium Cluniacenſis nuper inſtituti Ordinis exſtruxit monaſteria: vnum Amisberię in Sariſberienſi Diœceſi alterum ad Vuberuellum Vintonienſis ditionis Polyd. lib. 6. Ang. hiſt.

Vuiltonienſe. *Vuiltonienſe Monaſterium* condidit Edgardus Angliæ Rex, eíque Abbatiſſam Filiam ſuam Editham primò imponit: idem.

Bernardus Halberſtatenſis Epiſcopus Cœnobium in Hadmeishem condidit. Bruſchius.

Virginum monaſterium in Helſling Adeldagus exſtrui curauit, juxta Crantzium lib. 3. cap. 23 Metrop.

S. Trinitatis. Adelbero Metenſium Epiſcopus circa annos Domini 957. intra Vrbis ſuæ mœnia Monialium Cœnobium inſtituit: aliud item in Bliſacenſi pago in honorem S. Trinitatis. Xenodochium etiam infra Metim Vrbem in Virginum monaſterium commutauit, vt Acta Metenſium teſtantur.

Henricus Imp. I. Cœnobia puellarum in Delmborgenſi ciuitate, & Quedlinburgæ exſtrui curauit, juxta Crantzium lib. 2. cap. 27. in Vuandalia, & lib. 3. cap. 12. in Saxonia.

Reingelheimenſem arcem Mechtildis conjunx Henrici I. Imp. hæreditario jure ad ipſam deuolutam, in Monialium conuertit monaſterium: Merſburgenſe Chronic.

Vualbaciēſe. *Vualbacienſe Cœnobium* in Saxonia in honorem D. Andrææ exſtruitur hoc etiam tempore: Chron. Saxoniæ.

Geſeck *Geſeck monaſterium* Hoholdus, Bruno & Fridericus Anhaldini Fratres in ſua ditione exſtruxerunt in honorem B. Virginis & Cyriaci Martyris, cui ſororem ſuam Wiburgam præfecerunt: Henricus Erdſordienſis.

VValſrodenſe. *VValſrodenſe Cœnobium* Otthonis I. Imperat. tempore exſtrui cœpit: Crantzius lib.3.capit.33.Metrop.

Alſtebianum *Alſtebianum* Monialium Cœnobium iiſdem temporibus Gero Comes quidam in Ioānis Baptiſtæ honorem fundauit: Chron. Saxoniæ.

Gerenrodenſe *Gerenrodenſe Cœnobium* ad radices Meliboei montis, vulgo Am Hartz exſtrui fecit Gero Magdeburgenſis Burggrauius: Chron. Saxon.

Ab āno 1000. quæ monaſteria condita ad annū vſque 1100. Edgardus Anglorum Rex, ſingulis annis, quibus regno præfuit, nouum fundauit monaſterium, Balæo teſte Cent. 2. Script. Britanniæ. Et Ranulphus lib. 6. cap. 9. in Polychron. refert quadraginta eum monaſteria condidiſſe.

Ab anno verò reparatæ ſalutis milleſimo ſequentia monaſteria fundata leguntur.

Lutenbach. *Lutenbach monaſterium* fundatur in Alſatia anno 1000. à Comite Lenzburgenſi.

S. Stephani *S. Stephani Cœnobium* in medio Bambergenſis Vrbis ſitum condidit Henricus II. Imper. anno 1001. Conſecratur à Benedicto VIII. Papa anno 1019. Idem Imper. in ejuſdem vrbis ſuburbio S. Michaelis Cœnobium Benedictionis exſtruxit.Hedio.

Adalberti. *S. Adalberti monaſterium* Ottho III. Imp. Româ ſe Rauennam conferens, ædificauit, anno 1001.

Neoburgum. *Neoburgum Cœnobium* puellarum nobilium in Auguſtana Diœceſi ſitum eſt, Ordinis Benedictini, in ejuſdem nominis oppido, ad Danubium. De prima ejus fundatione nihil certi habent authores. In Monialium autem habitationem fundatum & conuerſum eſſe legitur ab Henrico II. Imper. ejuſque conjuge Chunigunda anno Salutis 1007. ad petitionem Hilarij cujuſdam Pannoniæ Epiſcopi. Bruſchius.

Mons Monachorum *Mons Monachorum* ampliſſimum amœniſſimumque extra Bambergenſi Vrbis mœnia monaſterium Benedictini Ordinis, fundatur anno Chriſti 1008. in honorem Michaelis Archangeli, ferè vnà cum Bambergenſi Epiſcopatu, ab Henrico II. Imp. ejuſque conjuge, in memoriam apparitionis Michaelis Archangeli, quâ claudus factus fuerat; & S. Benedicti, calculum, quo laborabat, inſomnis excindentis & vulnus pulchrè ſanantis. Hanc autem impudentiſſimam fabulam eſſe, ad decipiendos & in errore ſuperſtitioneque retinendos homines nefariè à Monachis excogitatam ſupra cap. 24. Claſſis ſecundæ demonſtrauimus. Renouatur, augetur & ditatur ab Otthone Bambergenſi Epiſcopo VIII. anno Dom. 1126.

Tuicienſe. *Tuicienſe* Benedictinæ profeſſionis magnificentiſſimum opulentiſſimumque Cœnobium in dextera Rheni è regione Coloniæ Agrippinæ ſitum, fundatur hac occaſione anno Chriſti 1012. Comes quidam de Rotenburg ad Tubarum Frater Heriberti Archiepiſcopi Colonienſis, in magna annonæ caritate, Hattonis Archiepiſcopi Moguntini inhumaniſſimum exemplum ſequutus: ingentem pauperum multitudinem in horreum quoddam conuocatam, igni cùm enecaſſet ac perdidiſſet, ſceleris pœnitentiâ ductus, pro ſatisfactione talis peccati Cœnobium hoc condidit de conſilio Romani Pontificis Benedicti VIII.Bruſch.

S.Iacobi *S. Iacobi monaſterium* Baldericus Leodienſis Epiſcopus in quadam ſuæ Diœceſis inſula exſtruxit pro Monachis Benedictinis anno Chriſti 1014.

Neuberg Neuberg *Cœnobium*, Latinè Nouum montem, condidit anno 1021. Richardus Abbas Fuldenſis & S. Andrææ conſecrauit.

Malliacenſe. *Malliacenſe Cœnobium* ingens in territorio Pictauienſi: itemque aliud *Burgolienſe* in ceſpite *Andegauenſi*, in fundo proprio ædificauit Vuilhelmus Aquitaniæ Dux anno 1025. Fragmenta hiſtoriæ Aquitan.

Konigsmünster. Königsmünster *Cœnobium* anno 1025. in Diœceſi Spirenſi fundatur pro Benedictinis Monachis & anno 1148. in Canonicorum ſecularium collegium commutatur.

S. Laurentij. *S. Laurentij Cœnobium* Leodienſe Bruno Dux & Reinhardus Epiſcopus condiderunt anno Domini 1025. Irenicus.

Amorbachēſe. *Amorbachenſe Cœnobium* exſtruxit Richardus XXI. Fuldenſis Abbas circa annos Dom. 1026. & S. Simplicio ſacrauit Bruſch.

S.Vualpurgis. *S. Vualpurgis monaſterium* temporibus Gregorij VII. anno 1030. Theodoricus Comes montis Hiligardi conſtruxit.

Mure

Mure. Mure *Cænobium* in Argania Heluetiorum Benedictinæ profeſſionis fundatur anno 1030. à Rapoto Comite Habſpurgi. ejuſque conjuge Itta Theodorici Lotharingiæ Ducis Filia, vt hac ratione ſatisfacerent Deo pro injuſtè acquiſitis bonis & Prædiis. A principio præpoſitura fuit, ſed anno Chriſti 1073. in Abbatiam commutatur. Anno 1089. in tutelam & patrocinium ſedis Apoſtolicæ ſuſcipitur, eâ conditione, vt Abbas hujus Cœnobij quotannis Romam mittat aureum nummum. Stumpfius lib. 7. cap. 9. Annalium Heluericorum.

S. Crucis. *Ad S. Crucem*, Zu dem H. Creütz / *monaſterium* inter Spiram & Vuormatiam erigitur anno 1034. Benedictinæ profeſſionis à Conrado II. Imper. qui etiam primum ejus fundamenti lapidem poſuit, ejuſque conjuge Giſela. Anno verò 1504. ab Emichio Comite Lunigenſi funditus, deletur, & Monachi diſperguntur.

Jurgenburg. Jurgenburg in Saxonia propè Goſſlatiam ciuitatem Cœnobiû fundatur à Conrado II. Imp. anno 1034. Cranzius lib. 4. cap. 36. Saxoniæ.

Caſamarii. *Caſamarium* nobiliſſimum in territorio Verulano monaſterium exſtruitur anno Chriſti 1036. hac occaſione. In Verulana ciuitate erant quidam clerici, qui deplorantes, quòd Clericatûs officium haberent, vitam autem neque canonicam ducerent: Quid de nobis, dixerunt, in extremo examine fiet? ad cujus auxilium confugiemus? Talia animo voluentes & dicentes, adjunctis quibuſdam laicis, venerunt ad fundum, qui dicitur Caſæmarij: videnteſque ibi antiqua ædificia, vbi dicitur templum fuiſſe Martis, diſtans à Verulana ciuitate milliaribus tribus cum dimidio, ibidem commorari cœperunt, eodemq; in loco Eccleſiam SS. Ioannis & Pauli condiderunt. Non multò poſt quatuor ex illis, euntes ad Abbatem S. Dominici, habitum monaſticum ab eo ſuſceperunt, indeque Caſæmarium redeuntes, Abbatem de ſuis elegerunt, & ſub eo Monachalem vitam egerunt ſub Ciſtercienſium regula.

Paulò ante, videlicet anno 1030. Petri Caſteldæi ſeu Gubernatoris Soranæ ciuitatis, & Dodæ ejus conjugis Oderiſij Comitis Filiæ, ſumptibus, in agro Sorano nobile exſtruitur monaſterium *S. Dominici*, vt Baronius refert tom. 11. pag. 102. & 103. *S. Dominici.*

Sylueſtri. *S. Sylueſtri monaſterium* idem Petrus eodem ferè tempore exſtruxit, ad majorem ciuium commoditatem ciuitati proximum, ad radices montis cui ciuitas adiacet, eodem Baronio eodem loco referente.

Geyſenfäld. Geyſenfäld, Monialium contubernium, fundatum eſt anno 1037. ab Eberhardo Comite Eberſpergio.

S. Mauritij. *S. Mauritij monaſterium* quem primarium ſuum patronum eſſe voluit Bruno Mindenſis Epiſcopus fundauit anno 1042. Cranzius lib. 4. cap. 21. Metrop.

S. Fidei. *S. Fidei Cænobium* Schletſtadij fundatur anno 1044. ab Hildegarde Duciſſa Sueuiæ, à cujus Filiis liberaliter dotatur. Auctum verò & locupletatum eſt à Friderico I. Imperatore. Beatus Rhenanus.

S. Crucis. *S. Crucis monaſterium* Leo IX. Papa fundauit anno 1049. & ex ſuo patrimonio ampliſſimis redditibus locupletauit, & ſub protectione Rom. Pontificum eſſe voluit. Gregorius VII. lib. 12. cap. 14. ad Guarnerium Argentinenſem Epiſcopum.

Loenſe. *Loenſe monaſterium* Thomas Preſbyter Loenſis, falſo zelo ſanctus, ex ſua Eccleſia condidit, & Canonicis regularibus attribuit circa annos 1050. quod Philippus Comes Loanus anno 1093. attributione ſuæ ditionis plurimùm auxit.

Quercetum. *Quercetum*, regularium Canonicorum Cœnobium, in Brugenſi ſuburbio, condi cœpit anno 1050.

Scaphuſianum. Scaphuſiæ in Heluetiis nunc, fundatur regale monaſterium & Abbatia Benedictini Ordinis ab Eberhardo Nellenburgenſi Comite, anno 1052. Henrici III. Imp. temporibus, & abſoluitur annis 12. totum ædificium. Conſtituit fundator, à quo liberaliſſimè dotatum fuit, ſicut & à Burkhardo ejus Filio, vt Monachi duodecim, ad numerum Apoſtolorum, in eo ſint ſub vno Abbate, qui eſſet tertius decimus: & in extrema ſenecture ipſemet quoque monaſterium hoc ingreſſus ſub Abbate ad vitę ſuę finem vſque vixit: de quo vide in Stumpfij Chronicis plura libro quinto, capite decimo ſeptimo.

Caſa Dei Monaſterium à Roberto Auernenſi Epiſcopo ædificatur anno 1051. & priuilegiis Leonis IX. Papæ munitur, vt legitur in ejus vita apud Surium tom. 2. die 24. Apr.

Alba Augia. *Alba Augia* Nariſcorum, aut potius Norici Cœnobium, Ordinis Benedictini, ad Schwabach amnem, non procul à Norinberga, in Diœceſi Bambergenſi ſitum, fundatur à Gebhardo Comite de Hirſberg, vel, vt aliis placet, de Kalow, qui Eiſtetenſis Eccleſiæ Epiſcopus, tandem

Rom.

Rom. Pontifex factus, & Victor II. appellatus eſt. Cœpit autem hæc fundatio anno 1053. ſub Imp. Henrico nigro: poſtea verò circa annos Chriſti 1130. quaſi poſtliminio renouatum & ampliatum eſt ab ab Ottbone Epiſcopo VIII. Bambergenſi. Bruſchius.

S. Iacobi monaſterium, Benedictini Ordinis, Luitpoldus Archiepiſcopus Moguntinus ad mœnia vrbis Moguntinenſis fundauit, in monte qui dicitur Schönberg anno Domini 1059. idque multis Prædiis& ornamentis ditauit. Lampertus Schafnaburgenſis & Chronic. Hirſaugienſe.

Lacenſ. *Lacenſis monaſterij* fundamenta, Treuirenſis Diœceſis, anno 1060. Henricus Palatinus cum vxore Adelheide iecit. Irenicus lib. 12. Exeg.

Sigeper-genſe. *Sigepergenſe monaſterium* fundatur circa annos Domini 1060. ab Annone Archiepiſcopo Colonienſi, vt legitur in ejus vita apud Surium tom. 6 cap. 25. die 24. Decemb.

Vallis vmbroſa. *Vallis vmbroſæ Cœnobium*, Germanicè Schattenthal anno 1060. ædificari cœpit, in monte Apennino, à Ioanne Gualberto.

S. Mariæ Mons. *S. Mariæ Mons*, vel Cœnobium B. Virginis Mariæ in Monte extra mœnia vrbis Boppardenſis, Benedictinæ profeſſionis Monialium circa hæc tempora inchoatur à ciuilibus eius ciuitatis: collapſum verò reſtauratur à Friderico II. Imp. anno 1220.

Parthenonenſe. *Parthenonem Cœnobium* pro 30. Benedictinæ familiç Virginibus Athela, Balduini Pij Vxor, condidit, anno 1062. Iacobus Meyer.

Einhamenſe. *Einhamenſe monaſterium* verò conſtruxit anno 1063. Balduinus: idem.

Dei Augia Gottsaw *monaſterium* propè Durlach fundatur à Berchtoldo Comite Hennebergenſi anno 1064.

S. Agnetis. *S. Agnetis* Clauſtrum Scaphuſię erigitur anno 1064. ab Itta Comitiſſa Nellenburgenſi, cui ſeſe incluſit. Anno 1090. in potens Cœnobium commutatur à quodam Sifrido Abbate ejus loci. Stumpfius lib. 5. cap. 17. Chron.

Quatuor turrium. *Quatuor turrium Præpoſituram* Vueiſſenburgẽſem fundauit Samuel Abbas XXXI. Vueiſſenburgenſis Cœnobij anno Domini 1070. funditus autem deletur in ſeditione ruſtica, anno 1520.

Carmelitarum Cœnobium inchoatur in Monte Carmelo ab ejus ſectæ Fratribus anno 1070.

Altaſpecula. *Summuntorium* vel *Altaſpecula*, Germanicè Hochenwart, à Rapathone de Tauris, ejuſque conjuge Emma Ducifſa Auſtriæ, ex arce conuerſum eſt in monaſterium Benedictinæ profeſſionis Puellarum, anno 1070. Bruſch.

Selſe monaſterium Rhodo adjacens inter Spiram & Argentinam, Benedictini Ordinis, fundatur ab Adelheide Rodolphi Regis Burgundiæ Filia & Conjuge Ottbonis I. Imper. anno. 1071. Paucis poſt annis in Canonicorum ſecularium collegium conuerſum eſt. Selſe.

Banthum, quod hodie corruptè dicitur Bantz, olim inſigne & nouem robuſtiſſimis Turribus firmiſſimum munitiſſimumque Caſtrum: nunc verò Cœnobium in dextera deſcendentis è Voiitlandiæ montanis verſus Franciam Orientalem Mœni, Benedictini Ordinis, Herbipolenſis Diœceſis, fundatum legitur in S. Dionyſij honorem anno 1071. ſub Henrico IV. Imp. ab Alberade Comitiſſa de Banth, in gratiam mariti ſui Hermanni Marchionis Voburgenſis, qui in baſtiludio Equeſtris certaminis lanceâ transfoſſus occubuerat, eademq; plurimis Prædiis id ditauit. Bruſchius. Banthũ.

Heydingsfeldenſe Cœnobium ſupra Herbipolim in ſiniſtra Mœni ſitum conſtruxit eodem tempore & fundauit eadem Comitiſſa, ob filiam à nobili quadam Centauro de Rantzenburg raptam ac deuirginatam. Bruſchius. Heydingsfeldẽſe.

S. Iacobi Monaſterium ante muros Bamburgenſes, fundatur anno 1075. ab Hermanno ejus loci Epiſcopo, & 25. Canonicis aſſignatur: iis tamen inde ejectis Monachis inhabitandum conceditur. S. Iacobi.

Graſcaff Vueſtphaliæ Cœnobium erigitur anno 1076. ab Annonio Epiſcopo Colonienſi. Graſcaff.

Sigeberg *Cœnobium* Coloniâ non procul diſtans ab eodem Epiſcopo erigitur anno 1078. progreſſu temporis Hagerſdorffum transfertur. Sigebergenſe.

S. Saluatoris Monaſterium in Inſula quæ Aquicinctus dicitur, à Sichero & Gualthero Viris illuſtribus fundatur anno Domini 1079. Sigebertus. S. Saluatoris.

Schyren ex humili Eremitarum Cella, ab Otthone & Alberto Nobilibus Viris exſtructa, in celebre monaſterium Benedictini Ordinis in Bauaria conuertitur anno Domini 1079. ab Haziga Arragonum Regis Filia, ſed Otthonis Schyrenſis Comitis Conjuge, & in memoriam defuncti Mariti liberaliter dotatur. Bruſch. Schyrenſe.

B. Ma-

[*B. Mariæ.*] *B. Mariæ Cœnobium*, Conradus Lutzenburgenſis Comes, confecto itinere Hieroſolymitano, extra ſuam Vrbem fundauit, Benedictinisque Monachis tradidit, anno 1080. Bruſch.

[Wurmſpach.] Wurmſpach *Cœnobium* Monialium Bernhardinæ Profeſſionis, ſuper Raperſchuuilam duobus miliaribus Tiguro diſtantem, fundatur à Vuernhero Comite Habſpurgi anno 1081. Stumpfius lib. 6. cap. 7. Annalium Helueticorum.

[Richenbach.] Richenbach *monaſterium S. Gregory* in Nigra Sylua fundari cœpit anno Domini 1083. à Wilhelmo Hirſaugienſi Abbate: Trithemius in Chronic. Idem Abbas author fuiſſe dicitur ibidem monaſterij Erdſordiæ, *Petro* ac *Paulo* dicati: *Vailheimenſis* & *Lauenſis* in Carinthia.

[Sindelfingen.] Sindelfinger *Cœnobium* in Ducatu VVirtenbergenſi fundatur anno 1083. ab Adelberto Comite Tbingenſi, & intercesſione Alberti ac Vvilckæ ejus Conjuge Ducisſa Poloniæ Benedictinis Monachis traditur. Sed paucis elapſis annis eiiciuntur inde Monachi, & Canonicorum fit Collegium.

[*S. Albani.*] *S. Albani Templum* Baſileæ anno 1083. Burckhardus ejus loci Epiſcopus, conuertit in ejuſdem nominis Cœnobium Benedictinæ Profeſſionis.

[*S. Blaſij.*] *S. Blaſij monaſterium* in Hercynia Sylua fundatur à Barone Sellenburenſi ob manum amiſſam, anno 1084. Irenicus libro I.I. ex Annalibus Argentinenſium. Vide plura apud Munſterum lib. 3. cap. 317.

[*Andrienſe.*] *Andrienſe monaſterium* Balduinus Comes Ghiſnenſis: & *Hamnenſe* Engerramus Comes Lilarienſis ex Hiſpania, quo ad ſupplicandum D. Iacobo abierant, reueſi, Monachis ex Caroſenſi monaſterio Pictonum ſecundum abductis, permiſſu Gerardi Morinorum Epiſcopi, conſtruxerunt, anno 1084. Iacobus Meyer.

[*Zuuifaltum.*] *Zuuifaltum*, ſiue *Zuuifaltaha*, Latinè *Ad duplices aquas*, à duobus riuis in ipſo monaſterio concurrentibus ſic dictum: magnificum & opulentum Benedictini Ordinis Cœnobium, Conſtantienſis Diœceſis, non procul à Danubio in Alpibus Sueuiæ, fundatur & ampliſſimè doratur anno Chriſti 1088. in honore B. Virginis Mariæ, pro 12. Monachis à Comitibus de Achlam, Luitholdo & Chunone Fratribus. Subjectum eſt tantum Rom. Pont. Bruſch.

[*Erlach.*] *Erlach Cœnobium* Bielenſi lacui in Heluetiis adjacens exſtruitur ab Epiſcopo Lauſannenſi anno 1089.

[Wagenhauſen.] Wagenhauſen à principio Cella B. Mariæ dicta & à Sifrido Abbate Scaphuſiano condita anno 1090. mox in præpoſituram Benedictini Ordinis conuertitur, & Scaphuſiano monaſterio ſubiicitur. Stumpfius lib. 5. cap. 15. Annalium.

[*Merkiſe.*] *Merkenſe monaſterium* juxta Calixtum condiderunt Euſtachius Comes Boloniæ, & Ida Conjunx ejus anno 1090. Iacobus Meyer.

[*S. Petri.*] *S. Petri Merburgenſe Cœnobium*, fundauit Vuernherus Epiſcopus anno 1091. Chron. Merſburgenſe lib. 2. cap. 17.

[*Euersbamenſe.*] *Euersbamenſe monaſterium*, juxta Stanelam, in agro Furnenſi, ad Iſaram fluuium, anno 1091. inceptum eſt. Iacobus Meyer.

[Nereſheimen.] Nereſheimen *monaſterium* elegans & magnificum Benedictini Ordinis, in Sueuia ſitum in peramæno colle, fundatum & liberaliſſimè dotarum eſt anno Chriſti 1095. ab Hartmanno Comite Dillingenſi, & ejus Conjuge Adelheide. Bruſchius. Alij originem ejus ad annos 900. à nato Chriſto referunt.

[*Burrhonium.*] *Burrhonium*, quaſi fons, ſiue fontes, propter admirandæ profunditatis fontem vicinum, ex quo Blauus fluuius ætij coloris oritur, hodie mutatâ parum voce Blauburnium vel Blawbüren, dicitur. Antequam Cœnobium & Oppidum ibi exſtructum eſſet S. Ioanis Baptiſtæ exiguum ſaltem idolion ab Anshelmo, Hugone & Sigiborone Fratribus Comitibus Palatinis Tubingenſibus & Ruckenſibus conditum: nunc verò Benedictinæ Profeſſionis in Ducatu Vuirtenbergenſi magnificum & amœniſſimum monaſterium fundatur circa annos Chriſti 1095. ab Anshelmo Patre, & duobus ejus Filiis Palatinis Tubingenſibus, & Comitibus de Rucka. Bruſch.

[*Iſnenſe.*] *Iſnenſe Cœnobium*, intra muros Iſnæ imperij Vrbis ad ejuſdem nominis fluuiolum ſitum, fundatum eſt in honorem Sanctorum Iacobi & Georgij à Mangoldo Patre, & Vualthero ac Vuolfrado Filiis, Comitibus Veringenſibus, & Benedictinis Monachis traditum anno 1096. Bruſchius.

[Reinhauſen.] Reinhauſen *monaſterium* Saxoniæ, vicinum Gottingæ, anno 1096. condi cœptum & cumulatè ditatum, Benedictinis Monachis repletur. Chron. Hirſaugienſe.

[*Caſtellum.*] *Caſteliū* ſiue *Caſtellum*, olim quidē triplex Caſtrum, nunc verò præclarum & magnificum

eum monaſterium, Benedictinæ profeſſionis, in Palatinatu ſuperiore, ad Lautherum amnem ſitum: fundatur in honorem Dei, ac S. Petri anno Domini 1098. à Friderico Comite à Caſtelberg & Berta ejus Conjuge: ab Otthone Comite de Hirſberg, & Berengario Comite de Sulizbach ejuſque Conjuge Adelheide de Wolffratshauſen. Bruſch.

Alba Augia. *Alba Augia* Brigantina, ſiue Cœnobium Brigantinum, quod vulgo Majorem augiam, Dir Mehrerow appellatur, ſitum eſt ad oſtium lacûs Acronij, quo Brigantinus amnis ſeſe exonerat, in amœniſſim loco: fundatur anno Chriſti 1098. ab Huldrycho Rhetorum & Brigantiæ Comite: à principio Monachorum ſaltem Benedictinæ Profeſſionis Abbatia inſignis & oppulenta, dotata tam liberaliter à Rodolpho Comite à Pfullendorff, vt pro ſecundo ejus fundatore habeatur, anno 1102.

Ciſtercium. *Ciſtercium*, nomen habens à loco, primum Bernhardini Ordinis Cœnobium, ſitum eſt in Burgundia, Cabillonenſis Diœceſis, fundatur à Stephano Abbate Moliſmenſis monaſterij, de conſilio Hugonis Lugdunenſis, Vualtheri Cabillonenſis Epiſcopi, & Otthonis Ducis Burgundiæ, anno 1098. vel juxta alios 1089.

D. Andrae. *D. Andrae Cœnobium* condidit Clementia Roberti Flandriæ Comitis Vxor, qui ei ex terra ſancta literis mandauit, vt in honorem hujus Sancti Cœnobium conſtrueret, quòd is ſacram lanceam, quæ jam multis ſeculis humo deſoſſa jacuerat, demonſtraſſet peregrinantibus. Ea igitur juſſis obtemperans, à Baldrico Epiſcopo & Lamberto Archidiacono locum quendam in Bertſerkerk juxta Brûgas impetrauit, ibiq; Cœnobium pro Benedictinis Monachis exſtruere cœpit, anno 1098. Iac. Meyer.

Byblingum. *Byblingum Monaſterium* Benedictini Ordinis Conſtantienſis Diœceſis, non procul ab Vlma ſitum, fundatur in honorem S. Martini anno Chriſti 1099. ab Otthone & Harmanno Comitibus à Kirchberg, qui hoc Cœnobium ſuum Rom. Pontifici obtulerunt ac donarunt totum: vnde Abbas ejus quotannis nummum Bizantinum (Ein Ducaten) Cameræ Apoſtolicæ in perpetuam hujus oblationis memoriam, ſoluere cogitur, Bruſchius. A præterfluente amne Byblingo denominatur.

Burſfeldenſe. *Burſfeldenſe Cœnobium*, Henricus Comes Northeimiæ & Gertrudis ejus Conjunx, in honorem Thomæ & Nicolai condiderunt pro Benedictinis Fratribus, circa annum Domini 1099. Chronic. Hirſaug.

Multa præter alia Cœnobia hoc ſeculo exſtructa ſunt, quorum tamen vel nomen, vel author, vel annus fundationis ignoratur. Nam Romanus Diogenes Imp. in editiori loco Protæ Inſulæ, nouum monaſterium condidit: teſte Zonara tertio Annalium.

Stephanus I. Rex Hungariæ anno 1002. Hieroſolymis exſtruxit Monachorum Cœnobium, idemque Prædiis & Vineis, vnde eis victûs copia ſuppeditaret, dotauit.

Idem Imp. anno 1015. Padebornæ monaſterium condidit ad aquilonarem plagam in honorem S. Michaelis Archangeli ſub Regula Benedicti. Surius tom. 2. die 3. Mart.

Conſtantinus Monomachus monaſterium *Manganorum* in gratiam Sclernæ pellicis exſtruere cœpit.

In Samnitibus Imp. Henricus II. Cœnobium condidit, omnique ornamentorum decore exornauit. Hiſtoria Bambergenſis.

Henricus IV. Spirenſe Cœnobium exſtruxit, & mirâ mole & ſculptili opere compleuit, vt in vita ejus ſcribitur.

Bartholdus Epiſcopus Tullenſis, in ſaltu Voſagi monaſterium in honorem Saluatoris conſtruxit. Catalogus Tull.

Arnulphus, Sueſſionum Epiſcopus, Templum Aldenburgenſe Miraculis inſigne, conuertit in Cœnobium Benedictinum. Iacobus Meyer.

Sex milites, concione Gederici Monachi à ſceleribus abſtracti, & à Colonienſi Archymiſta abſoluti, in ſolitudine Brabantiæ cellam conſtruxerunt, & Benedicti Regulas obſeruarunt, hocque eſt initium *Afflighemenſis* Cœnobij, Iacob Mayer, *Afflighemenſe.*

Bruno II. Epiſcopus Oſnaburgenſis, in altera parte Vrbis, in loco amœno & conſpicuo Orientali monaſterium Benedictinum erexit. Cranzius lib. 5. cap. 26. Metrop.

Boleſlaus monaſterium *Stecechouienſe* *Stecechouienſe.* ſupra Fiſtulam fluuium, in tractu Sendomirienſi, Benedictinis Sodalibus conſtruxit, conferente Patrimonij ſui partem Stecebo Palatino Cracouienſi, & Magiſtro Equitum Poloniæ, vnde poſtea locus nomen accepit. Et aliud in monte Lyſecio, ob preces Emerici Vngari. Cromerus lib. 3.

Boleſlaus II. conſtruxit & ditauit *Mogilnenſe* Cœnobium, atque eo Benedictinos *Mogilnenſe.* collocauit, ibidem.

Andreas

Andreas Rex Vngariæ, in Inſula Tychonia Cœnobium magnum cum baſilica D. Amano ſacra fundauit Bonfinius.

Bruniler. *Bruniler Cœnobium* Coloniæ Agrippinæ vicinum, Ezelinus Comes Palatinus, Frater Chunegundis Imperatricis, diuitiis abundans in honorem Sancti Nicolai Archyepiſcopi Myræorum conſtruxit, & ditatum Benedicti ſequacibus tradidit: vt Chronicon. Hirſaug. habet.

S. Michaelis. *S. Michaelis Cœnobium* Hildesheimenſe, ſuis impenſis condidit Bernardus ejus loci Epiſcopus.

S. Mauritij. Ad Salinas. Halthauſen. Gothardus ejuſdem Eccleſiæ præſul, in monte ſuburbano monaſterium *S. Mauritij*, & in oppoſita vrbis parte, in honorem Bartholomæi aliud, quod *ad Salinas* vulgò vocatur: Item *Halthauſen* Benedictinis exſtruxit. Bruſchius de Epiſcopis.

D. Iacobo Atha præfectus Prætorij Vngarici, in agro Zelyce Cœnobium cum æde ædificauit. Bonfin. libro tertio Decad. 2.

Conradus Imperat. II. in Caſtello ſuo Lymburgo, Cœnobium Benedictinæ Profeſſionis exſtructum, præſidiis, ornamentis, priuilegiis multis donauit: Vrſpergenſis & Trithemius in Chronic. Hirſaugienſi.

Ermemariſe. Sub Benedicto Pontifice Romano octano, ædificatum eſt monaſterium *Ermemari* Benedictinum, extra mœnia Sueſſæ, à Ioanne quodam ſacerdote & Monacho: cui Abbas Caſſinenſis de ſuis bona quædam certis redditibus poſſidéda attribuit, Chron. Claſſ. li.2.cap.27.

Balneū. *Balneum monaſterium* Ephegus Cantuarienſis Præſul fundauit ſub Imp. Henrico II. Epirome mundi.

D. Benedicti. *D. Benedicti monaſterium*, Cnutus Rex Angliæ & Daniæ, in Norzfolgia intra paludes condidit, Polyd. lib.7.

S. Saluatoris. S. Martini. Vuilhelmus conquæſtor erexit, & ampliſſimis redditibus ac donis dotauit duo Cœnobia in Anglia, alterum propè Londinum à *Sancto Saluatore* denominatum, alterum verò S. Martino dedicatum, ab Haſtyngo vico maritimo quinque paſſuum millia diſtans, cui *Belli* nomen indidit, pro expiatione animarum eorum militum, qui pugna aduerſus Haraldum ibi ceciderant, Polydor. libro 9.

Pegouienſe. Egbertus Marchio Saxoniæ in honorem S. Iacobi auſpicatus eſt exſtructionem *Cœnoby Pegouienſis*: Franciſcus Irenicus lib. 12. Exegeſ.

Ranshofen. *Ranshofen* Henricus IV. Imperat. Brunduno vrbi vicinum, Monachis Auguſtinianis conſecrauit.

Allersbach. *Allersbach* ad Vilſum amnem ejuſdem profeſſionis Monachis, Bernhardus & filij ejus Rupertus & Calochus tradiderunt.

Suben. *Suben* in ora Oeni fluminis, Tuta vxor Engelberti Carinthiæ Tetrarchæ: Gebhardus à Plaien, in Reicherſperg: Chuno à Melding, *Garſ & Au*: vxor hujus Irmogarda, in agro Saliſburgenſi, in Berchtolſgaden: filia Alheidis cum marito Berengerio à Sultzbach, in Painburg, ad confluentem Trani & Aliſi, Collegia Monachorum Auguſtinianorum inſtituerunt, Auentinus libro quinto.

Rinichnacum. *Rinichnacum Monaſterium* D. Benedicti Monachis ædificauit Guntherus nobiliſſimâ familiâ apud Turogos procreatus; in Noreta ſylua, atque Altaichio inferiori ſubjecit, Auentinus libro quinto.

Aribo, Bauariæ quidam Vir nobilis Burgilum Caſtellum ſuum, in templum D. Lamberti vertit, tradiditq; ſymmiſtis Benedictinis. Vulgò autem vocant *Soin*, ſeu *Socum*.

Eliſpagum. *Eliſpagum* ad Roram amnem ſitum, Dithmarus Comes de Leonſperg Monachis condidit: quod poſtea ad bis mille ferè paſſus inde tranſlatum, à *Vito* cognominatum eſt.

Kettaneín. *Kettnnein* ſeu *Kettuneihe Cœnobium* Benedictinorum fundatum eſt ab Almanno Batauiæ Epiſcopo, Agneta Auguſta, & Henrico Neoburgenſi.

Agmūdum. Hamma Vxor Wilhelmi, duobus Filiis amiſſis, *Agmundum* in valle Anaſſi conſtruxit Monachis.

Acid. Rod. Varnpach. *Acid, Rod & Varnpach, Cœnobia* Bauariæ, ſub Henrico IV. condita ſunt.

Chunegundis Cœnobium Monialium Benedictinarum, in honorem Saluatoris & Sanctæ Crucis erexit, in loco qui Confugia appellatur. Hiſtoria Bambergenſis.

Petriburgum. Erheluodus duo Cœnobia fundauit, alterum Vuintoniæ Virginibus, alterum *Petri Burgum* vulgò dictum in Northantonenſi comitatu Monachis repletum. Polyd. lib.7.

Heſſungen. *Heſſungen Cœnobium* in Thuringia Benedictinæ Regulæ, fundauit Sigfridus Moguntinus, Chronicon Hirſaugienſe.

HH Hen-

D. Martini. Henricus Rex Franciæ, ædem Lutetiæ ſuburbanam, & Cœnobium D. Martino ſacrum ſtruxit, Paul. Æmilius lib. 3.

Beccum *Beccum monaſterium* Normanniæ ædificauit Herleuuinus miles, relictâ militiâ, Ranulphus lib. 6. cap. 23.

Canutus, Rex Angliæ & Daniæ *Cœnobium* quoddam in Noruegia ædificauit, Polydorus libro 7.

Sub Conrado Imperat. in ſingulis ferè Vrbibus Vuandaliæ monaſteria inſtituta ſunt, Cranzio teſte lib. 3. cap. 1. Vuandaliæ.

Ioannes Gualbertus Vallis Vmbroſæ Ordinis fundator, conſtruxit monaſterium

S. Saluij. *S. Saluij*: Item aliud in Moſceta, tertium in Razulo, quartum in monte Scalario, aliaque quam plurima in Thuſcia & Gallia Ciſalpina, quam Lombardiam vocant, ſub ejus Inſtituto exſtruuntur.

Romualdus etiam, Camaldulenſis inſtituti Author, ſuæ profeſſionis Cœnobia plurima condidit in Hetruria, Piceno, Flaminia, Venetia & Hiſtria.

Poſt hoc verò vndecimum ſeparatæ ſalutis ſeculum hæc exſtructa monaſteria leguntur.

S. Crucis *S. Crucis* Benedictini Ordinis, quod eſt intra mœnia Donauuerdæ Imperij Oppidi, fundatur pro Monialibus à Mangoldo Comite Dillingenſi & Kybutgenſi, ejusq; Conjuge Tuta, anno 1100. Augetur autem ab aliis duobus Mangoldis ejuſdem ſtirpis. Bruſchius. Munſterus lib. 3. cap. 508.

Sumisheim. Summisheim erigitur Cœnobium anno 1104. à Ioanne Spirenſi Epiſcopo.

Mompelgardenſe. *Mompelgardenſe Cœnobium* inchoatur anno 1106. in Argentinenſi agro. Trithemius in Chronic. Hirſaug.

Lorchenſe *Lorchenſe Cœnobium* Auguſtanæ Diœceſis circa annum 1108. cœpiſſe, Trith. indicat.

Kubach. Kůbach, Latinè *Vaccarum riuus monaſterium* præclarum Benedictinorum, ſic dictum à vaccis & præterlabente riuo; fundatur & dotatur à Vuilburgi Comitiſſa Vuitelſbachenſi anno 1108. quòd Pater ejus in reditu peregrinationis Hieroſol. obiiſſet, & Mater Alberadis accepto eo nnncio animi mœrore etiam exſtincta, Filiaque Vuilburgis eorum hæres vnica relicta eſſet Bruſchius. Munſterus verò affirmat anno 1150. fundatum à Friderico Sueuiæ Duce: capite 339. libro tertio.

D. Ægidio ſacrum Brunſuigæ Conuentum Monachorum Gertrudis Marchioniſſa inſtituit anno 1112. D. Ægydij.

Neoburgum Auſtriæ: & aliud *Sanctæ Cruci* dicatum per Leopoldum Auſtriacum: & *Baumgartembergius* Conuentus per Comitem quendam de Magland inſtituitur, circa annos Chriſti 1114. Cuſpinianus. Neoburgum. S. Crucis.

Clareuallenſe Cœnobium Germanicè Schönthal fundatur anno 1115. ſub Bernhardo I. ejus Abbate annis 15. poſt exſtructionem Ciſtercienſis Cœnobij. Clareuallenſe.

Montis Sindenſe Cœnobium, Maurimonaſterio vicinum, Richuuinus quidam Præpoſitus pro puellis fundauit, anno 1115. Bruſch. Montis Sindenſe.

Michelsfäld clariſſimum Benedictini Ordinis Cœnobium, in Nariſcis amœniſſimo loco ſitum, vno item eodemq; conſtantiſſimo muro, duabusque ampliſſimis foſſis, & turribus decem inſtar Oppidi munitum: fundatur in honorem Sancti Ioannis Euangeliſtę pro generis nobilitate conſpicuis Viris & literarum bonarum ſtudioſis, circa annos Chriſti 1119. ab Otthone Comite de Andechs, Henrici V. Imperat. Sacellano, Bambergenſi Epiſcopo VIII. & Pomeranorum Apoſtolo. Bruſch. Michelsfeld.

Bernow fundatur anno 1119. à Vuernhero Gruningenſi & Comite Vuirtenbergenſi, cui locus is donabatur ab Henrico V. Imp. Bernow

Creützlingen *Cœnobium* extra muros Conſtantię circa annos 1120. fundatur ab Huldrycho Comite à Kyburg & Conſtantienſi Epiſcopo, auxilio Comitum Altorffenſium. Anno 1414. Octob. Abbas ejus à Ioanne Rom. Pontifice conſequitur priuilegia geſtandæ Mitrę, Baculi, Annulorum, cęterorumque Pontificalium ornamentorum. Anno 1499. in bello inter Imperium & Heluetios igne vaſtatur, ſed anno 1506. reſtauratur. Stumpf. lib. 5. cap. 9. Creutzlingen.

Hugshofen *monaſterium* in Vogeſo monte fundatur anno 1120. Hugshoff

Osborch in honorem D. Laurentij Cœnobium, Gedebaldus Trajectenſis Epiſcopus haud procul à ciuitate in paluſtri quodam loco fundauit anno 1120. Trithem. Osborch.

Antuerpiæ Norbertus Pręmonſtratenſis ſectę inuentor Cœnobium ſuæ profeſſionis exſtrui curauit circa annos 1120. Balæus Cent. 2. cap. 65.

Engelberg. Engelberg in Vnderwalden fundatur anno Domini 1120. à Conrado Seldenburenſi Domino Tigurinæ Ditionis, in quo & ipſe monaſticam egit vitam. Huic adjungitur aliud Cœnobiolum ejuſdem nominis, ſed Monialium, ab Henrico presbytero quodam Buchſenſi Vnderuualdenſis Ditionis, circa annos 1200. Benedicti Regulam obſeruant tam Viri quàm Fœminæ. Strumpfius libro ſeptimo capite tertio Chron.

Præmonſtratenſe. *Præmonſtratenſe Cœnobium* conſtruitur in Lotharingia anno 1120. à Norberto.

Eichenbrunn. Eichenbrunn, quaſi Fons ad quercus, Cœnobium Benedictinum in Sueuia, extra muros Gundelfingiacenſis Oppidi ſitum, inter Danubium & Brentium amnem, fundatum & exſtructum eſt in honorem Apoſtolorum Petri & Pauli, à Gumberto Patre, & Chunone Filiò Dominis de Fachberg, ſub Caliſto II. Pontifice Max. à quo & hæc fundatio eſt confirmata anno Domini 1122. Bruſchius. Munſterus libro 3. cap. 334.

Melicenſe. *Melicenſe Cœnobium*, Germanicè Melch/ ædificari fecit Lepoldus Dux Auſtriæ anno 1122.

Ballerſtetenſe. *Ballerſtetenſe Cœnobium*, Halberſtadienſis Diœceſi anno 1124. ſub Henrico V. initium ſumpſit: Chronicon Saxoniæ & Trithemius in Chron. Hirſaug.

Sphanheimenſes Comites Meginhardus & Rodolphus anno 1124. ſuam Eccleſiam Monachis inhabitandam conceſſerunt.

Vrſpergum. *Vrſpergum monaſterium* Præmonſtratenſis Ordinis magnificum Auguſtanæ Diœceſis, exſtruitur anno 1125. à Vuernhero Comite de Schuuabeck & Balizhauſen. Bruſch.

Ahuſium. *Ahuſium Cœnobium* Benedictinæ Profeſſionis in Brentiana valle, loco amœniſſimo, Auguſtanæ Diœceſis, fundatur in honorem Sancti Martini Epiſcopi, à Mangoldo Comite Palatino Tubingenſi, circa annos 1125. Inchoatum primo fuit in pago Langenow/ qui duobus lapidibus ab Vlma Sueuiæ Metropoli abeſt: tranſlatum eſt autem à Mangoldi Filiis in Brentianam vallem anno Domini 1194. ob majorem lignorum & aquarum copiam. Bruſchius. Munſterus lib. 3. cap. 308.

Roggenburg. Roggenburg Præmonſtratenſis ſectæ magnificentiſſimum in Sueuia monaſterium, duobus milliaribus ab Vlma, ædificari cœptū eſt anno Domini 1126 à Berchtoldo, Sifrido & Conrado Fratribus Comitibus de Bibregk, & à Demotha Berchtoldi Conjuge, Comitiſſa à Zolleren. Bruſchius.

Edelſtet. *Edelſtettum*, Canoniſſarum liberarum & ab omni profeſſione ac Regula immunium, in Sueuia pulcherrimum Collegium, fundatum & liberaliter dotatum eſt anno Chriſti 1126. à Giſela Vuernheri Comitis de Suuabeck & Balizhauſen, Vrſpergenſis Cœnobij Fundatoris, Sorore. Liberum eſt hujus Collegij egredi ſi voluerint, & nubere, ſoli Abbatiſſæ ob benedictionem Pontificiam hoc non licet Bruſch.

Rotum. *Rhodum* vel *Rhodium*, vulgo *Monachorum Rotum*, præclarum Præmonſtratenſis Ordinis Cœnobium in Sueuia, non procul à Memminga, à Rhodo flumine, monaſteriū ipſum perfluente, ſic appellatum, fundatur anno 1126. ab Hemma Baronis & Equitis à Vuildenuuerck Conjuge. Bruſchius.

D. Gothardi. *D. Gotthardo* factum monaſterium Hildeshemiæ fundatur 1126. vt in Chronico Saxoniæ Germanico indicatur.

Ebracū. *Ebracum* opulentiſſimum Ciſtercienſis Ordinis Cœnobium in Oſtrofrancis Herbipolenſis Diœceſis, ad ejuſdem nominis fluuiolum ſitum, fundatū eſt anno Domini 1126. à Bernone ac Richouvino Fratribus de Ebero. In hoc monaſteriū omniū Herbipolenſium Epiſcoporū corda, corporibus mortuis, exſecta, quatuor pulchris equis honorifico curtui præpoſitis auchi, & ibi in templi choro propè Sacramentariam ædiculam honorificè tumulari ſolent. Bruſch.

Abbatia in Vualkenriet eodem anno initium ſumpſit. Erdfordienſis.

Ehingen. Ehingen in ejuſdem nominis Oppido ſitum Monaſterium Sueuiæ, fundatur à S. Huldrychi Parentibus anno 1127. & eſt Benedictinę profeſſionis. Munſterus lib. 3. c. 316.

Cella Dei. *Cella Dei ſuperior*, Præmonſtratēſis Ordinis præclarum Cœnobiū infra Herbipolim in Francia Oriētali ad Mœnum ſitum, inchoatum & fundatū eſt anno Chriſti 1128. ab ipſo Præmonſtratenſium Monachorum Patre ac Principe Norberto Landunenſi in Burgundia Epiſcopo & Archiepiſcopo Magdeburgenſi, operâ & ſtudio Embriconis Herbipolenſis Epiſcopi. Bruſch.

Ittingē. Ittingen, Præpoſitura primò in Turgauia Heluetiorum, fundatur anno 1128. à Vuernhero Abbate Sancti Galli, & traditur 12. Canonicis regularibus. Ad ſummam autem egeſtatem redacta progreſſu temporis, poſt Concilium Conſtantienſe in Carthuſiam commutatur. Stumpfius lib. 5. cap. 18. Annalium.

Elchingen. Elchingen olim Echingen à vicino querceto, Cœnobium Sueuiæ, non procul Vlmâ ædificatur impenſis Ducis Conradi Saxoniæ, ejuſque Conjugis Luciæ Ducíſſæ Sueuiæ, & ſororis Con-

radi III. Imp. anno 1128. Incendio vaſtatum, magnificè reparatur ab Alberto quodam Regulo Sueuiæ, Comite de Rauenſtein & Irezberg anno 1142. quod ſaluus ex terra ſancta ad ſuos lares rediiſſet. Bruſch. & Munſterus lib. 3. cap. 339.

S. Leonhardi præpoſitura. *S. Leonhardi Præpoſitura* S. Galli, fundatur anno 1128. à Vuernhero ejus loci Abbate. Stumpfius & Bruſchius Abbatis Chuonis tempore iterum propter bellicos tumultus deſerta eſt, quum floruiſſet annis 350. & annui redditus ſunt Sangallum tranſlati: penitus autem euerſa eſt S. P. Q. Sangallenſis ſententia anno 1530.

Neumburgum *Neumburgicum Cœnobium* Monachorum in agro Lutzenburgenſi Henricus quidam Comes exſtruxit anno 1128. Irenicus.

Marienwerdt. Marienwerdt Latinè *Mariæ viridarium*, Præmonſtratenſis inſtituti monaſterium, fundatum legitur in honorem B. Virginis anno 1128. ab Hermanno de Kink, propter occiſum Florentium Geldriæ ducem. Irenicus lib. 11. & 12. Exeg.

Faar. Faar Cœnobiolum Monialium infra Tigurum, Limago flumini adjacens, fundatur anno 1130. à Luitholdo Barone à Regenſperg.

Omniū Sanctorum. *Omnium Sanctorum Cœnobium* Viennæ erigitur anno 1130. ab Henrico primo Duce Auſtriæ.

Inferior cella. *Inferior Cella*, nobilium olim Puellarum monaſterium, primùm ſub Paradiſi nomine cœpit in ſuperiori Dei cella anno 1130. Poſtea verò prohibendorum quotidie illic orientium ſcandalorum causâ, in alium, etſi non procul diſſitum locum tranſlatum eſt. Bruſch.

Fontanum. *Fontanum monaſterium* Angliæ Richardus quidam fundauit anno 1130. Balæus.

Habsbrun. Habsbrun *Cœnobium* ædificatur anno 1132.

Hellbrunn. Heilbrunn, Latinè *Fons ſalutis*, Ciſterciensium Ordinis magnificentiſſimum ditiſſimumq; monaſterium, ad Suuabachium Amnem, fundatum eſt anno 1132. ab Otthone Comite Andecenſi, Epiſcopo VIII. Bambergenſi, & à Rabathone ac Conrado Comitibus de Adenberg eorumque vxoribus. Bruſch.

Lanckenheim. Lanckenheim Ciſtercienſis inſtituti monaſterium, in Sudetis montibus terræ Nariſcorum vicinis, non procul à Mœno, Babenbergenſis Diœceſis, longè magnificentiſſimum munificentiſſimumq; hoſpitium gratuitum, fundatum eſt anno Domini 1132 abſolutumque poſt viginti demum annos. Bruſchius.

Waldſaſſen. Waldſaſſen quaſi Eremum & nemora amantium, aut (quod Germaniſmum melius exprimit) ad nemora ſedentium Cœnobium, in Nariſcis Ciſtercienſis Ordinis ampliſſimum, cœpit ædificari anno Chriſti 1133. à Geruuico Domino de Vuolmundſtein. Bruſch.

Keiſersheim. Keyſersheim *monaſterium* opulentum, magnificum & longè pulcherrimum Ciſtercienſis inſtituti, in ſyluis Sueuiæ olim Heydwang dictis circa Donauuerdam, Auguſtanæ Diœceſis, fundatur anno 1133. ab Henrico Comite de Lechſmund & ejus Coniuge Loicarde. Bruſch. Munſterus lib. 3. cap. 339. vocat Keisheim

Franckenthal. Franckenthal *Cœnobium* Auguſtinianæ profeſſionis Monachis Buggo Vuormacienſis Epiſcopus non procul à ſua vrbe fundauit anno 1135. Franckenthal, inquit Irenicus lib. 11. vno nomine duo monaſteria complectuntur juxta Vuormaciam, vtriuſque ſexûs, quæ Erckenbertus Camerarius Dalburgenſis exſtruxit ductu Buggonis Epiſcopi.

Schönow. Schönaw *monaſterium* Ciſtercienſis inſtituti idem Buggo in ſuo Territorio eodem tempore fundauit: & propter Nemorum circumiacentium amœnitatem ſic appellauit. Trithem.

Boſow. Boſow *Cœnobium* Theodoricus Sicenſis Epiſcopus magnis ſumptibus condidit anno, Vrſpergenſis.

Salmeſchwyler. Salmenſchwyler Latinè *Salomonis Villa*: quidam arbitrantur Almanſchwyler ab Alemannis legi debere, ſicut Almansdorff & Almansbach: omnium monaſteriorum Ciſtercienſis Ordinis totius Germaniæ pulcherrimum opulentiſſimumque in Sueuia ſitum, Solomonis villam aliqui dici exiſtimant, quòd ad Templi Hieroſol. formam conditum ſit: alij verò à Salomone Paſtore quodam primam ibi cellam ſibi in Oratorium conſtruente dictum volunt. Fundatum eſt à Guntheramo ditiſſimo Barone de Adelfreute circa annos Domini 1135. Dotatum eſt liberaliſſimè à multis Imperatoribus, Regibus, Principibus, Comitibus, Baronibus ac Nobilibus. Aluit ante paucos adhuc annos 60. Monachos Georg. Abbas 16. hujus Cœnobij circa annos 1446. curauit fieri Organum, cujus maxima & medioxima fiſtula habet in longitudine pedes 28. in circumferentia ſpithamas 4. Item vini cadum ob magnitudinem in tota Germania celebrem, in quo Monachum vini inſpectorem periiſſe affirmant: Bruſch. Sine dubio tanta cura locupletandi & exornandi bibliothecam illis Monachis non fuit.

Lutheram

Lutherã.

Lutheram Halberſtadienſis Diœceſis monaſterium condidit Lotharius Imp. pro Monialibus: ſed iis ob diſſolutos mores mox inde ejectis, Monachis Benedictinis, Bergâ juxta Magdeburgum accitis, repleuit anno 1135. quod deinceps ab Imperatoris nomine *Regia Lothary* dictum fuit, Trithem. in Chron. Hirſaug.

Almesborn.

Almesbornenſe monaſterium eodem anno inchoatur.

S. Leonhardi.

S. Leonhardi Templum Baſileæ commutatur in monaſterium ab Epiſcopo Adelberto, & Regularibus Canonicis traditur anno 1135.

S. Theodori.

S. Theodori monaſterium Bambergenſe, nobili ſtemmate natarum puellarum perpetuæ Virginitatis voto obſtrictarum, inchoatum eſt primò in Michelsfeld in S Nicolai colle circa annum Chriſti 1135. poſtea verò Bambergam, vbi hodie adhuc exſtat, tranſlatum anno 1150. ibique in honore S. Theodori Martyris quaſi de nouo fundatum eſt à Gertrude Palatiniſſa quadam, Cõradi Marchionis Miſnenſis Filia. Bruſch.

S. Fidis Cella.

S. Fidis Cellam Otho Epiſcopus Babenbergenſis conſtruxit, eamque prædiis multis dotatam donauit monaſterio Montis-monachorum, ut ibi ſeptem Monachi, & duo Conuerſi diuinis laudibus inſiſtant: factum anno 1136.

Mulbrunn.

Mulbrunnum Cœnobium Ciſtercienſis inſtituti potens & magnificum in Ducatu Vuittenbergenſi in fertiliſſimo ſolo ſitum, & à proximo fonte ſic appellatum: fundatur anno Domini 1138. à Gonthero Comite Lyningenſi & Epiſcopo Spirenſi: contulit etiam ad eius ædificationem quædam nobilis vir Vualtherus de Lammersheim. Bruſchius.

Sion.

Sion Cœnobiolum Monialium infra Eſlingnow in Heluetiis, fundatur anno 1138. à Dominis de Eſchenow.

Viſconienſe. Clari Mareſci Cãberonenſe. Laudu. S. Spiritus.

Viſconienſe Cœnobium ædificatur in Flandria anno 1125. *Clari Mareſci* anno 1148. *Camberonenſe* 1152. *Laudæ* juxta inſulam Chron. Flandriæ.

S. Spiritus monaſterium Monialium nobili genere natarum celebre atque magnificum intra muros Lutzelburgenſes, in ſublimi & extremo ferè montanæ ciuitatis angulo ſitum, fundatur circa annos Chriſti 1140. à Duciſſa quadam Lutzelburgenſi. In eo S. Claræ Ordo incœpit anno 1275. Bruſchius.

Egidianum.

Egidianum apud Noribergenſes Benedictini Ordinis magnificum monaſterium ad S. Egidium vulgò dictum, à Rom. Imperat. Conrado III. erectum eſſe dicitur ano 1140 Bruſchius.

S. Crucis Vallis.

S. Crucis Vallis, olim *Aquarum hauſtus*, vulgò Waſſerſchöpffe ab irriguis fonticulis quos tota vicinia habet plurimos: poſtea verò à S. Crucis particula, quam ſecundus fundator Comes Ego de Vullenſtetten & Gruningen dicitur furtim ex Augia diuite ſuſtuliſſe, aliter nominatum: præclarum Ciſtercienſis Ordinis Cœnobium Monialium nobili genere natarum, in Sueuia, fundatur anno 1140. pro 60. Monialibus.

S Lucij.

S. Lucij antiquiſſimum olim Benedictinorum monaſterium, extra mœnia Curienſis Rhætorum vrbis in amœno loco ſitum: S. Lucij primi Rhæticarum Prouinciarum Apoſtoli, ſed à Rhætorum Præfectis trucidati Martyris Oratorium primò fuit. Quando verò in Cœnobium mutatum ſit, aut à quibus ſit fundatum, certò judicari non poteſt. Conuerſum eſt verò in Præmonſtratenſium domicilium circa annos Domini 1140. eiectis inde laſciuientibus & luxuriantibus Benedictinis Monachis, à Conrado Comite de Bibregk Curienſi Epiſcopo 38. Hodie Xenodochium eſt, in quod pauperes & ægroti recipiuntur Bruſch.

S. Maria de Frigido monte.

S. Maria de Frigido monte Cœnobium exſtruxit Volateranus quidam anno 1140. in Gallia. Sigeberti Continuator.

Noua cella.

Noua Cella extra muros Friſingenſis Vrbis in ipſo Iſaræ & Moſæ confluxu, monaſterium Præmonſtratenſis Ordinis, in honorem Sanctorum Apoſtolorum Petri ac Pauli fundatur anno 1141. ab Othone Friſingenſi Epiſcopo. Bruſch.

Sedebek.

Sedebeke monaſterium cœpit anno 1141. Trithemius in Chronic. Hirſaug.

S. Georgii.

S. Georgij monaſterium Auguſtæ incœptum ædificari anno 1142. Bruſchius & Munſterus ad annos 1135. reiiciunt: abſoluitur anno 1142. iiſdem teſtibus, à Vualthero Comite Palatino Tubingenſi & Epiſcopo Auguſtano, ejusq; Canonicis in honorem Sancti Georgij Martyris, pro Canonicis Regularibus S. Auguſtini.

Heerbertingum.

Heerbertingum Canonicorum Regularium Sancti Auguſtini Cœnobium non procul ab Ahuſio Benedictino Monaſterio, ad Brentianum fluuiolum ſitum, Auguſtanæ Diœceſis, fundatur in honorem S. Dionyſij anno Domini 1144. à potentiſſimo Sueuorum Principe Friderico Barbaroſſa. Bruſch.

Zedlicenſe.

Zedlicenſe Cœnobium in Boemia, octo miliaribus à Praga Morauiá verſus ſitũ, fundatũ

HH 3 eſt

eſt circa eadem tempora, Monachis quibuſdam ex Vualdiaſſio eò euocatis Bruſchius.

Riddahesbuſenſe. *Riddahesbuſenſe Cœnobium* fundatur circa annos Chriſti 1145. a Ludolpho quodam Principe, qui monaſticen in eodem loco profiteri cœpit.

Speinshartum. *Speinshartum* Præmonſtratenſis Ordinis, & Ratisbonenſis Diœceſis præpotens monaſterium, in ſuperiori Palatinatu in fertiliſſimo agro ſitum: fundatur in honorem B. Virginis Mariæ anno Chriſti 1145. ab Adelfolco de Reiffenberg, ejuſque conjuge Richinza: duobusque Adelfolci Fratribus Reinholdo & Gerhardo Bruſch.

Bona cella. *Bona cella*, Germanicè Gutzell, ſiue, vt in vetuſtis quibuſdam Diplomatibus extat, *Dei cella*, Gotteszell, Monialium olim ducentarum, hodie duodecim ſaltem præclarum Cœnobium in Sueuia, Ciſtercienſis inſtituti, fundatur circa hæc tempora in honorem ſanctorum Coſmæ & Damiani à duobus ſororibus Comitiſſis à Schloßberg. Bruſch.

Herrenalb. Herrenalb in Nigra ſylua Cœnobium fundatur à Berchtoldo de Eberſtein, anno 1148. Munſterus lib.3.c.317.

S.Viti. *S. Viti* Martyris Cœnobium in Shima per Comites de Haltemont fundatum eſt, anno 1148.

Steingaden. Steingaden Bauariæ *monaſterium*, fundatur ab Henrico Vueiphone pro Monachis Præmonſtratenſis inſtituti, anno 1150. vel juxta alios 1191. Auentinus.

S. Nicolai. *D. Nicolao* ſacrum *Cœnobium* Iſenaci pro Monialibus, Adelheidis Ludouici Landgrauij cujuſdam Filia exſtruxit, in quo ipſa prima fuit Abbatiſſa, circa annos Domini 1154. Chronic. Iſenacenſe.

Innerdorff. Innerdorff, fundatur ab Orthone Comite de Vuitleſpach, anno 1156.

Rōbdorff. Rōbdorff Collegium Canonicorum Regularium S. Auguſtini ſupra Eichſtadium in amœniſſima valle ſitum, fundari & extrui cœpit anno Chriſti 1156. ab Imperatrice D. Beatrice Burgundiæ Duciſſa, Friderici Barbaroſſæ ſecunda Conjuge. Bruſchius.

Ad ſcotos. *Scotorum monaſteriorum* Viennæ fundatur in Auſtria anno 1158. ab Henrico Iaſametget.

S. Ioannis Prapoſitura. *S. Ioannis Præpoſitura* Lubecæ pro duodecim Canonicis Regularibus fundatur anno 1163. per Geraldum primum ejus loci Epiſcopum. Anno verò 1177. Benedictinis Monachis conceditur ab Henrico Epiſcopo: & anno 1238. iiſdem inde ejectis, Monialibus inhabitandum Cœnobium traditur.

Dober. *Doberan monaſterium* inſigne Ciſtercienſium conſtruitur anno Dom. 1170. à Vuandalorum Principe Pribiſlao, Bernonis Megapolitani Epiſcopi inſtinctu: Cranzius in Vuandalia libro 5. cap 8.

Martalenſe. *Martalenſe Cœnobium* Præmonſtratenſis inſtituti, in firmiſſima ad Danubium rupe ſitum, & pulcherrimis ædificiis conſpicuũ, ex Canonicorum Collegio in monaſteriũ mutatum, & quaſi de nouo fundatum & dotatum eſt in honorem Petri & Pauli anno Salutis 1171. ab Hugone III. Palatino Comite Tubingenſi ejuſque Conjuge Eliſabetha Rodolphi Bregantini Comitis Filia. Bruſchius. Munſterus hoc Cœnobium vocat Marſtal libro tertio, capite trigeſimo decimo ſexto, Chronicon.

Bellum pratum. *Bellum pratũ* in Lothàringia Simon Dux Lotharingiæ fundauit anno 1175. Irenicus.

Vrſinii. *Vrſinium*, vel, vt hodie corruptè appellatur: Irſingen, *Cœnobium* Ordinis Benedictini ampliſſimum & pulcherrimum, iuſta Kauffbüren Imperij Vrbem, in mediis denſiſſimisq; nemoribus ſitum, fundatur anno 1182. ab Henrico Marchione de Rumſperg ejusq; filiis Godefrido & Bertholdo, ac Irmelgarde filia. Bruſch.

S. Michaelis. *S. Michaelis* Archangeli Vuengenſe monaſterium, Regularium Canonicorum S. Auguſtini, quod nunc tertio loco extra ipſa ciuitatis Vlmenſis mœnia ſitum eſt, in mõte vrbi vicino, & hodie adhuc S. Michaelis titulo accolis noto, primum cœpit anno Domini 1183. conſtrui à nobili & generoſo Vuittigouo Comite de Albegke, & ejus Conjuge Bertha. Broſch.

Truttenhauſen. Truttenhauſen Canonicorum Regularium S. Auguſtini Cœnobium ad radices altiſſimi S. Odiliæ montis in Alſatia ad Voſagum amœniſſimo loco ſitum, fundatur in honorem B. Mariæ & S. Nicolai Epiſcopi ſub Lucio III. Pont. Max. & Imp Friderico Barbaroſſa, anno Chriſti 1181. ab Errado Abbatiſſa in Altitona ſiue S. Odyliæ Cœnobio, & Gunthero ejus Fratre de Vueinheim & Landſperg. Bruſch.

Walds. *Vualdſeehenſis Præpoſitura*. Canonicorum Regularium S. Auguſtini in Sueuis Collegium, intra ejuſdem nominis Oppidum ſita, fundatur anno 1181. à Friderico II. Imp. Bruſch.

Cappel. *Capella monaſterium* Tigurinæ Ditionis Ciſtercienſis Ordinis fundatur à Vualthero I. Barone de Eſchenbach, Schnabelburg vnd Schwartzenberg, anno Chriſti 1185. Anno Domini 1524. à Senatu Tigurino conuerſum eſt in Scholam, ex qua multi magni Viri prodierũt, qui Eccleſiæ &

ſiæ & Reipublicæ vtiliſſimi fuerunt. Stumpfius libro ſexto, capite trigeſimo quarto. Annalium.

Rhein-felden. Rheinfelden *Cœnobium* in Holſatia fundatur anno 1186. à Comite Adolpho Holſatenſi III. Albertus Crantz. lib. 8. cap. 25. Saxoniæ.

Embrach. *Embrachum præpoſitura* in agro Tigurino fundatur anno 1187. Stumpfius lib. 5. cap. 35. Chron. Anno 1525. traditur hæc Præpoſitura ab Henrico Brenuualdio tunc temporis Præpoſito, & Capitulo Senatui Tigurino in reformatione, à quo primus Oeconomus ei præficitur Henricus Vuolphius auus meus maternus.

Sorethũ. *Sorethum*, hodie verò Schuſſenriedt, à Schuſſio præterfluente fluuio dictum, magnificum Præmonſtratenſis inſtituti Cœnobium, Conſtantienſis Diœceſis in Sueuia, fundatur, & ex arce in monaſterium commutatur anno Chriſti 1188. à Berengario & Conrado Baronib⁹ de Schuſſenriedt, Equitibus auratis, in honorem Dei, B. Virginis Mariæ ac S. Magni Confeſſoris. Bruſchius.

S. Vrbani. *S. Vrbani Cœnobium* Ciſtercienſis inſtituti in Argouia, fundatur anno 1194. à Leopoldo & Vuernhero Baronibus de Langenſtein.

S. Crucis. *S. Crucis Cœnobium* Regularium Canonicorum Sancti Auguſtini, ex Hamelbergo in Auguſtam Vindelicorum tranſlatum eſt anno Chriſti 1194. per Epiſcopum Auguſtanum Vdalſchalcum Comitem à Thennenlobe, primum hujus Cœnobij intra Auguſtanæ Vrbis muros Fundatorem: quod primum à Marſchallis de Biberach in Mitterhofen Pago inchoatum, mox inde à Conrado Antiſtite Auguſtano Comite Lutzelſteinio in Hamelburgum montem Auguſtanæ Vrbi vicinum, & inde tandem, vt diximus, in Vrbem ipſam tranſlatum eſt. In hoc ſemper diuertere ſolet Legatus Pontificius, ſi quis Româ ad Imperij Comitia Auguſtæ celebranda mittitur. Bruſchius Munſterus lib. 3 cap. 341.

Vuoſſecũ. *Vuoſſecum Cœnobium* juxta Litomeritzium in Boemis ſitum, perficitur circa annos Chriſti 1199.

Exſtructa ſunt duodecimo hoc ſeculo à nato Chriſto plurima alia Cœnobia, quorum tamen vel nomina, vel fundatores, vel tempus fundationis ab Authoribus non adnotantur.

Nam circa Otthonis Bambergenſis Epiſcopi tempora, Henricus & Filius ejus Erneſtus, Comites à Kirchberg, Caſtrum ſuum Mallerſdorf, in inferiori Vindelicia juxta Lauarum amnem ſitum, in monaſterium conuerterunt.

Eodem tempore Berchtoldus ab Andechs & Dieſſen, in vertice Matronæ montis ædem Benedictini Ordinis exſtruxit.

Richenpagum Monaſterium Dietpoldus Vogburgenſis Præfectus condidit in Nariſcis, in ripa Rhegi, pro Benedictini Monachis. *Richenpagum.*

D. Iacobi & Gertrudi monaſterium etiam conditur Reginoburgi. *D. Iacobi & Gertrudis.*

Zenonis Cœnobium Conradus Salisburgenſis Epiſcopus apud Richenhall in Norico Auguſtinianis exſtruxit. *Zenonis*

Neoſtephotam, *Silurnum & Schlechdorff* Henricus Dux Bauariæ, & Ottho Frater ejus Epiſcopus Fruxinenſis in ſuperiori Bauaria, de nouo exſtruunt extrà muros Fruxinenſes, Cœnobia: *Scapulariam*, ante trecentos annos conditam, ſed ab Vngaris euerſam reſtaurant. *Neoſtephota. Silurnũ. Schlechdorff.*

Alterſpach in valle Villſina Ciſtercienſis Ordinis: & non procul inde Oſterhofen Præmonſtratenſis inſtituti, ædificantur. Alterſpach.

Rotenhaslach, quod Iuuauus alluit, in agro Burguſiano, Ciſtercienſibus conditur. Rotenhaslach.

Paring monaſteriolum, & *D. Magnum* Reginoburgi, Henricus, Gebhardus & Conradus Raningenſes Monachi conſtruxerunt. *Paring. D. Magnum.*

Templariis Henricus & Ottho fratres Rietenburgenſes, monaſterium dedicauere. Aventinus lib. 7. Annalium.

Pegauienſe Cœnobium Vuipertus Luſatio Marchio in honorem D. Iacobi exſtruxit & dotauit liberaliſſimè *Pegauienſe.*

Celleuſe & Portenſe magnifica monaſteria Eckhardus Merſburgi Epiſcopus inchoauit. *Cellenſe & Portenſe.*

Monachorum conuentus in *Lucka* ſub finem Imperij Conradi inchoatur per Comites Aldenburgenſes Crantzius lib. 6. cap. 42. Metrop.

Monaſterium in Cappenberg, Præmonſtratenſis inſtituti, exſtrui cœpit Vuerneri Monaſterienſis Epiſcopi tempore. Crantzius lib. 6. cap. 45. Metrop.

Calb Cœnobium in Saxonia iiſdem ferè temporibus exſtruitur, vt in Saxoniæ Chronico ſcribitur. *Calb.*

Frauuenroth, & *Vueſſerum* monaſteria Comites Hennenbergenſes condiderunt. *Frauuẽroth & Vueſſerũ*

Ottho Bambergenſis Epiſcopus vnum & viginti exſtruxiſſe Cœnobia, & oratoria Monachorum, in Bambergenſi hiſtoria ſcribitur, cujus hæc ſunt verba. In Epiſcopatu Herbipolenſi duo Cœnobia eleganti quidem & magnifica ſtructurâ fundauit, quorum vni nomen eſt *Vrangia*, ſub patrocinio Laurentij Martyris: alteri *Vra*, in honorem Petri Apoſtoli conſtructo: quibus agros & Prædia, vnde Monachi ocioſè viuerent, addidit. In Bambergi Epiſcopatu tertium Michelsfeld. Et hæc quidem tria ſub profeſſione Cluniacenſi. Quartum, Lantheim appellatum, ſub Ordine Ciſtercienſi. Horum autem monaſteriorum duo, videlicet Vrangia, & Michelsfeld, in patrimoniali fundo ſita ſunt. Lantheim verò & Vra in aduentitio. Porrò in Ratiſbonenſi Epiſcopatu ſex monaſteriorum fuit egregius Fundator. Quinque de Ordine & Profeſſione Cluniacenſi: quorum vnum Eins-dorff nuncupatum, in honorem Iacobi Apoſtoli. Secundum Prünlingen, ſub Patrocinio Georgij Martyris. Ambo hæc in aduentitio. Tertium eſt Cœnobium cognomento *Monaſterium*, quod cum adiacenti Parochia ejuſdem nominis ab Henrico Bauarorum Duce & Dipoldo Mantuano emit deinde eum plena proprietate Eccleſiæ Bambergenſi contulit, eamque rem regali priuilegio Lotharij Imperatoris communiri procurauit. Quartum Biburg ſub patrocinio beatæ Mariæ Virginis. Quintum Madelhardesdorff, in honorem Ioannis Euangeliſtæ. Et hæc quoque duo in aduentitio collocauit. Sextum in eodem Epiſcopatu Ratiſbonenſi ſub Profeſſione Clericorum regularium inſtituit, quos Nobertinos vocant, ipſum in fundo aduentitio collocavit. Windenburg nuncupatum. In Halberſtadenſi Epiſcopatu, ſub profeſſione Cluniacenſi vndecimam inſtituit Monachorum congregationem, ſub patrocinio Ioannis Baptiſtæ, vbi Abbatia erat Witenburg appellata: nunc autem loco & nomine mutatis, Regensdorff nuncupatur. Hunc autem locũ munificentiâ & liberalitate Henrici Imperatoris junioris conſecutum, ac Regio prius Priuilegio firmatum, Eccleſię ſuæ Bambergenſi ſubiecit. Auxit hoc monaſteriũ reditu duplicato. Nam cùm illi cũ eſſent ſubjecti ſexaginta mãſi, totidem ipſe addi curauit. In Epiſcopatu Batauienſi tertiam decimam inſtituit congregationem in Alderbach, ac quartam decimam ſub Ordine Cluniacenſi *& patrocinio Andreæ* Apoſtoli juxta fluuium Aniſum. Vltimam hanc à Lintboldo Marchione condonata conſequutus eſt: de ſuo autem quinquaginta marcas impendit, & viginti manſos addidit. In patriarchatu Aquileienſi arx erat Arnoldeſtein vocata, quę annuis quinque & quadraginta manſis ad ſe ſpectantibus ab Eccleſia Babenbergenſi fuerat abalienata: quę cùm ipſe locum multo labore ac magnis impenſis recuperaſſet, demolitâ prius molitione in Abbatiam ſolennem redegit, addidit; manſos ſexaginta. Inſuper quinque Monachorum oratoria condidit: primũ in *Asbarch* Ratiſbonenſis Diœceſis, in honorem *Matthæi Apoſtoli & Euangeliſtæ*. Secundum Bantbergæ ſub patrocinio *Fidei Virginis*, quod primum Monialibus inhabitandum conceſſit: ſed paulò poſt mutato conſilio, ſeptẽ eò collocauit Monachos. Tertium *Rotha* Herbipolenſis Diœceſeos in S. Georgij honorem. Quartum *Vetzera* ſub profeſſione Northbertinorum in eadem Diœceſi. Quæ duo oratoria progreſſu temporis ob vicinitatem in vnum coiere, Vetzera præualente. Quintum verò in pago *Tulleſeld* inſtituit in eodem Epiſcopatu. Denique aliud quoddam *in Tuckelhuſen*, ab aliis quidem cœptum, ſed ob ſumptuum inopiam imperfectum relictum, Ottho Epiſcopus monaſticæ ſuperſtitioni deditiſſimus abſoluit. Hiſt. Bamberg.

Scotis Embrico Herbipolenſis Epiſcopus in ſuo ſuburbio ędificandi monaſterium dat poteſtatem, Trithemio teſte in Chronico Hirſaugien.

Bruno Treuirenſis Epiſcopus, ejuſque Frater Poppo Comites de Bretheim, Monachorum Cœnobium condiderunt in Odenheim, Spirenſis, Diœceſis. anno 1123.

Lotharij Imp. juſſu ad radices montis, quo arx Sigenberg exſtructa eſt, fundatur Cœnobium anno 1133. Holſatienſe Chronicon.

In Rinkaugia Ruthardus Moguetinus præpoſituram, in monte, qui ab Epiſcopo nomẽ habet, condidit, quã ſucceſſor ejus in Abbatiam mutauit, anno 1130. Trithemius.

Haſſiæ monaſterium in Breitenow à Vuernhero Comite fundatur anno 1117. & ex Hirſaugia Monachis repletur.

Padalirone in agro Mantuano Benedictinis Cœnobium condidit Vuelpho ſecundus Boiorum Dux. Auentinus lib. 6. Aenalium.

Ad Aquas Saluias Innocentius Romanus monaſterium condidit, in honorem Anaſtaſij Martyris: Vincentius & Erdfordienſis.

Ad Bellum montem anno 1130. à Roberto Condenſi Cœnobium ædificatur: Vincent. libro 27. cap. 6.

Vriſicampi Simon Noniomenſis Præſul monaſterium erexit anno 1129.

D. Victo-

D. Victoris. *D. Victoris Cœnobium* in ſuburbio Pariſino Ludouicus Groſſus fundauit, ſub quo etiam Cluniacenſium Ordo magna incrementa ſumpſit. Idem & Caroli locum pro Ciſtercienſibus in Syluanectenſi agro, & Cœnobium Puteolanum in agro Vaſtinienſi condidit. Gaguinus lib. 6. de Francis.

Ibracẽſe *Ibracenſe* Malachias Armachanus condidit monaſterium: teſte Balæo:

Henricus Anglorum Rex in oppido Regundio Benedictinis cellas exſtruxit.

Vuarinus Salapiæ Comes duo Benedictinorum poſuit Cœnobia: alterum in ſuburbio Salapiæ, alterum ad pagum Vuenelochum: hoc D. Milburgæ, illud verò Petri & Pauli demandauit tutelæ. Polydorus Vergil. lib. 11.

Gloceſtriæ, ejuſdem profeſſionis Cœnobitis domicilium condidit Vigornienſis Epiſcopus Aldredas: Idem lib. 12.

Malthildis Henrici Anglorum Regis Mater, in Calarenſi Pago Cœnobium erexit. Sigeberti Continuator.

Suleouienſe. *Suleouienſe* in Diœceſi Gneſnenſi, In Ruſlai Comitis villa Caſimirus Polonorum Dux fundauit: item *Copriunicenſe* pro Ciſtercienſibus.

Vuãchoſcenſe. Oliuẽſe. *Vanchoſcenſe Cœnobium* Gedeon Cracouiæ Epiſcopus: & *Oliuenſe* Dantiſco vicinum Samborius Satrapa Ciſtercienſibus condiderunt, ſub eiuſdem Caſmiri regimine. His Vitus Plocenſis *Buſcenſe* in Craconiana Diœceſi: *Vitouienſe & Plocenſe* partim pro viris, partim pro puellis, Præmonſtratenſis inſtituti, adiecit: Cromerus lib. 6. de rebus Polon.

Buſcẽſe. Vitouiẽſe. Plocẽſe.

In villa Saba ſub Bernhardi Regula viuentium Monachorum Cœnobium exſtruitur à Carolo Suetiæ Rege: Ioan. Magnus lib. 19. Gothicæ hiſt. cap. 7.

Alnaſtara. *Alnaſtara* apud Oſtrogoros, & *Vnernhen* apud Vueſtgotos Cœnobia Suercherus Gothorum Rex in ſenectute ſua fundauit, quorum vtrunque Monachis ex clareuallo aeeitis repleuit: Ioan. Magnus lib. 18. cap. 19.

Iaxa Gryhius Polonus, Monialium Cœnobium, Præmonſtratenſis Ordinis, in ſuburbio Cracouienſi inſtituit: Cromerus libro ſexto.

Buggo Vormacienſis Epiſcopus Virginum Cœnobium circa annos 1135. inſtituit in Kri hoff: Trithem, in Chron. Hirſaug.

Cœnobium apud fontem Ebrandi magnificum & pulcherrimum Monialium, Rothbertus de Arbreiſel conſtruxit: Malmeſburienſis lib. 5 cap. 51. de geſtis Anglorum.

In Heimerſl uen Monialium Cœnobium Saxoniæ inſtituitur à Reinhardo Halberſtadiano Epiſcopo Chron. Saxoniæ.

Vualkẽredenſe. *Vualkenredenſe* in Gloſſanenſi agro, & aliud intra Vrbis mœnia quod à nouis ſtructuris nomen habet conduntur etiam circa hæc tempora.

In villa Vreta non procul à Lincopia, Ciſtercienſibus Monialibus Carolus Suetiæ Rex monaſterium fundauit: Ioan. Magnus lib. 19. cap. 7. Gothicæ hiſt.

In Boiaria quoque, præter ea quæ ſuperius poſuimus monaſteria, exſtructa ſunt *Schaumbeubten, Monachomonaſterium, Piburgium*, Walderbach/ Windenberg/ Enſdorff/ Beiharting/ *Vinaria, Chiminum, &c.* Auentinus lib. 6. Annalium.

Schaumbeubten Monachomonaſteriũ Piburgiũ &c.

D. Bernhardus denique Author fuiſſe dicitur in Vita ſua 160. Monaſteriorum.

DE ORI-

DE ORIGINE *ET* PROGRESSV MONACHATVS APVD CHRISTIANOS.

LIBER VI.

IN hoc Sexto & Vltimo libro de Monachatu facilè principatum obtinent MENDICANTES, *vti vocant Monachi: quorum originem referunt ad Friderici Barbaroſſæ Imp. ſtrenniſſimi piiſſimique poſtremos imperij annos, quibus ex infernali puteo cateruatim in mundum prodiiſſe dicuntur. Aderat enim jam illud fatale tempus, quo, quæ exiguæ erga verbum Dei reuerentiæ reſtabant adhuc veſtigia, ab his Monachis exſtingui & ex hominum animis deleri: philoſophia autem humana in ipſa adyta Eccleſiæ intromitti, & in ejus ſupremo controuerſarum quæſtionum dyudicandarum ac decidendarum gradu & Throno, ceu Regina quædam, collocari debuit, quo facilius ſuis ſubtilitatibus, argutiis, diſtinctionibus, oppoſitionibus & ſophiſmatis horrenda, blaſphema & impia quæque dogmata propugnarent: & Antichriſtus Romanus, ipſorum Abadon, ſuâ ambitione, auaritiâ, faſtu, dolis, impoſturis, fraudibus, idolatriâ & immani tyrannide orbi Chriſtiano in his denſiſſimis, ac plus quàm Cimmeriis tenebris validiſſimè imperitare poſſet, & tantùm non pro Deo coleretur.*

CLASSIS QVARTA.

COENOBITARVM *VEL* MONACHORVM.

CAPVT I.

De Ordinum MENDICANTIVM *numero.*

Mendicantiũ Ordines in infinitum creſcũt.

FVERVNT Mendicantium Monachorum initia valdè exigua, & Ordines pauci numero, ſed progreſſu temporis ita creuerunt, vt in infinitum penè procederent, dum ignauiſſimus quiſque, pro naturæ humanæ ingenio, noui aliquid invenire, ac nouæ ſectæ nomen ſuum poſteris relinquere ſtuderet. Gregorius Decimus igitur Papa anno 1273. vel ſecundum Flores temporum anno 1274. Concilium maximum Lugdunum conuocauit, cui interfuerunt, vt Martinus Capellanus & Lucenſis indicant, Epiſcopi 500. Abbates 60. & Prælati 1000. ex Germania Gallia, Anglia, Hiſpania, Sicilia, Vngaria, Dacia, Bohemia, Polonia, &c. Nominatim autem euocauerat eò Pontifex omnium Mendicantium, quorum jam tum multa & varia genera erant, Primores ex omnibus nationibus: qui omnes tamen, viginti tribus eorum Ordinibus damnatis ac abolitis, in *Quatuor* duntaxat eo in Concilio redacti ſunt. Edictum ſimul etiam fuit, *ne quiſquam noui aliquid incipere deinceps tentaret, ne populo nouæ Religionis titulo imponentes, alienis viuant otioſi laboribus.* Verba Concilij hęc ſunt: *Religionum diuerſitatem nimiam, ne confuſionem induceret, generale Concilium conſultâ prohibitione vetuit. Sed quia non ſolùm importuna petentium inhabitatio illarum poſtmodum multiplicationem extorſit, verùm etiam aliquorum præſumptuoſa temeritas diuerſorum Ordinum, præcipuè Mendicantium, quarum nondum approbationis meruere principium, effrenatam quaſi multitudinem adinuenit: repetitâ Conſtitutione diſtrictiùs inhibentes, ne aliquis de cætero nouum Ordinem aut Religionem adinueniat: vel habitum nouæ Religionis aſſumat, cunctas affatim Religiones & Ordines Mendicantes poſt dictum Concilium adinuentos, qui nullam confirmationẽ ſedis Apoſtolicæ meruerũt, perpetuæ prohibitioni ſubiicimus, & quatenus proceſſerant reuocamus. Confirmatas autem per ſedem eandem, poſt idem tamen Concilium inſtitutos, quibus ad congruam ſuſtentationem redditus aut poſſeſſiones habere profeſſio ſiue Regula quælibet interdicunt, ſed per quæſtum publicum tribuere victum ſolet incerta mendacitas, modò decernimus ſubſiſtere infra ſcripto: vt videlicet Profeſſoribus eorundem Ordinum ita liceat in illis remanere, ſi velint, quòd nullum deinceps ad eorum profeſſionem admittant, nec de nouo domum vel aliquem locum acquirant, nec domos ſeu loca quæ habent, alienare valeant ſine ſede eiuſdem licentia ſpeciali. Nos enim ea diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ reſeruamus in terræ ſanctæ ſubſidium, vel pauperum, vel alios pios vſus per locorum ordinarios, vel eos quibus ſedes ipſa commiſerit, conuertenda. Si verò ſecus præſumptum fuerit, nec perſonarum receptio, nec domorum vel bonorum acquiſitio, aut ipſorum, cæterorumq; bonorum alienatio*

Mendicantiũ numerus limitatus

natio valeat, & nihilominus contrarium facientes ſententiam excommunicationis incurrant. Perſonis quoque ipſorum Ordinum omnino interdicimus, quoad extraneos, prædicationis & audienda confeſſionis officium, aut etiam ſepulturam. Sanè ad Prædicatorum & Minorum Ordines (quos euidens ex eis vtilitas Eccleſiæ univerſali proueniens perhibet approbatos) præſentem non patimur conſtitutionem extendi. Cæterum Eremitarum Sancti Auguſtini, & Carmelitarum Ordines, quorum inſtitutio dictum Concilium generale præceßit, in ſolido ſtatu volumus permanere. Adhuc perſonis Ordinum (ad quos conſtitutio præſens extenditur) tranſeundi ad reliquos Ordines approbatos licentiam concedimus generalem, ita quod nullus Ordo ad alium, vel conuentus ad conuentum ſe ac loca ſua totaliter transferat, ſedis ejuſdem ſuper hoc permißione ſpecialiter non obtenta.

Ordo Mendicantiū religionum.

Approbati autem hi Ordines Mendicantium Monachorum non ſimiliter ab authoribus enumerantur. Volateranus Libro 21. Antrop. & Alphonſus Aluarez in ſuo Theſauro hoc ordine commemorant, vt primum locum dicant tenere *Prædicatores* ſeu *Dominicanos*: ſecundum *Minoritas* ſeu *Franciſcanos*: tertium *Auguſtinenſes*, & quartum *Carmelitas*. Adrianus Dammam verò Gandauus primo loco ponit *Auguſtinenſes*: ſecundo *Prædicatores*: tertio *Carmelitas*: quarto *Franciſcanos*. Polydorus Vergilius Libro ſeptimo capite tertio & quarto, de rerum inuentione, dicit *Auguſtinenſem* familiam primam eſſe ex Mendicantibus: ſecundam *Carmelitarum*: tertiam *Prædicatorum*, & quartam *Minorum*. Et hunc ordinem nos quoque obſeruabimus in hac tractatione noſtra.

Prædicatores cur præponātur Minoritis.

Quæri autem poſſet cur ab omnibus *Dominicani* præponantur *Minoritis*, cum *Minoritæ* ante *Dominicanos* ſint confirmati à Pontifice Romano? Hoc enim certum eſt, Innocentium Tertium ſomnió admonitum Ordinem Prædicatorum confirmare voluiſſe, ſed dum ſcriptioni Regulæ ſuæ Dominicus occuparetur, Pontifex rebus humanis excedit. Honorius igitur, qui ei in cathedra & ſuperſtitionum officina ſucceſſerat, eorum inſtitutum demum comprobat, anno 1216. juxta Vinc. ſpec. hiſt. lib. 30. cap. 67. Franciſcus autem Romam profectus Innocentij III, ſe ſubiicit judicio. Pontifici non modò vitæ genus & norma agendorum probatur, ſed & facultatem vbiuis locorum prædicandi conceſſit. Vincent. lib. 29. cap. 98. & 99. Reſpondet Antoninus tit. 24. cap. 7. Quantum ad quandam conceſſionem ſimplicem habitûs, & modo illius viuendi, & quaſi permiſſionem, fuiſſe prius inſtitutum Ordinem Minorum per Innocent. Tertium quantum verò ad ſolennem approbationem per Bullas Apoſtolicas authenticè, fuiſſe prius Ordinem Prædicatorum confirmatum ab Honorio: hocque probare conatur ex literis Honorij Minoritis datis. Continent autem illæ non confirmationem, ſed defenſionem tantum contra hoſtes Ordinis Minoritarum.

CAPVT II.

Ordo AVGVSTINENSIVM Eremitarum, *eorúmque origo: vbi & de* WILHELMITIS.

DE primo Auctore & origine Auguſtinenſium, quos Eremitas vocant, magna eſt diſcrepantia. Fratres hujus Ordinis, vt ſuum inſtitutum commendarent 1.
hominibus, ad D. Auguſtinum referunt, quum aiunt eatenus in Eremo habitaſſe, quoad Manichæis in Africa ſæuientibus, Hipponenſi Diœceſi Præfectus fuerit, Fratribuſque in Eremo commorantibus ſecum peculiarem veſtitum & certam viuendi Regulam præſcripſiſſe: quod verum non eſt, quemadmodum ſupra lib. 3. cap. 5. demonſtraui, & Sabellicus ipſe teſtatur Enne. 7. lib. 9. hanc ſententiam in dubium venire.

De origine Auguſtinēſiū variæ ſententiæ.

Alij igitur aliam hujus Collegij ferunt 2.
originem. *Multi enim*, aiunt, *mortales Auguſtini adhuc viui ſanctitatem ſingularemq. doctrinam ſequuti, omnibus neglectis quæ poſſiderant, in Eremum conceſſere: vnde eſt Eremitarum nomen deductum, quos tamen Vandalorum arma, quæ totam Africam peruagata ſunt, atroci inſectatione ad vnum ferè omnes exſtinxerunt*, vt Sabellicus eodem loco refert, & Polydorus lib. 7. cap. 3.

Antoninus tit. 24. capit. 14. ex relatione 3.
cujuſdam Monachi, cujus tamen nomen non exprimit, de origine Eremitarum Sancti Auguſtini, reuelationem quandam cõmemorat, quæ facta ſit Abbati Ioachim, quamq; ipſe in expoſitione Apocalyp. Ioan. his verbis annotet: *Surget Ordo, qui videtur nouus & non eſt, indutus nigris veſtibus & deſuper zona. Hi creſcent, & fama eorum diuulgabitur. & prædicabunt fidem, quam & defendent vſque ad mundi conſummationem in ſpiritu Heliæ Prophetæ: qui Ordo eſt Eremitarum æmulantium vitam Angelorum, quorum vita erit quaſi ignis ardens in amore & zelo Dei ad comburendū tribulos & ſpinas, hoc eſt ad conſummandum pernicioſam vitam prauorum &c.*

Ex hac

Et hac revelatione inquit Antoninus, *duo colligit dictus Monachus. Primùm eſt, quòd Ordo Fratrum Eremitarum S. Auguſtini ſit cæteris Ordinibus antiquior inſtitutione, eò quòd dicatur, Inſurget Ordo, qui videtur nouus, & non eſt. Alterum, quòd hic Ordo ſit antiquior Mendicantiū Ordinibus. Nam in Chronico ſeu Regiſtro Pontificum indicari, quòd incarnationis Domini anno 215. ſumpſerit initium Ordo Eremitarum S. Auguſtini, à Paulo primo Eremita. Præterea Auguſtinum, à quo Fratres Eremitani Regulam normamq; viuendi ſumpſerint floruiſſe circa annos Domini* 400. *Item, Minores & Prædicatores approbatos eſſe ab Honorio III. demum, & exortos circa annum Chriſti* 1200. Sed ineptus & indoctus Monachus iſte cenſendus eſt, quicunque fuerit, qui ita ex ſuperioribus concludit. Vnde etiam ipſe Antoninus eum erroris conuincit. Nam inquit: *Si Ordo Eremitarum & in Eremo viuentium à Paulo Eremita Originem ſumpſit, talis modus viuendi non eſſet Auguſtini, nec viuerent ſecundum regulam Auguſtini, qui Pauli tempore nondum natus fuit, ſed diu poſt. Præterea, nuſquam legitur quod aliquam communem Regulam Eremitæ ante Auguſtinum habuerint: nec tunc aliquis Ordo vel Religio erat ab Eccleſia approbata.* Denique illi ipſi Eremitæ, qui circa & poſt Auguſtini tempora vixerunt, non habuerunt eum ordinem, Regulam & modum viuendi, quem Auguſtinenſes Eremitæ hodie habent.

Volateranus igitur & alij eum ſequuti, omnium rectiſſimè mihi ſentire videtur, qui Ordinis hujus Initia ad *Guilhelmum* referūt: quē alij alium tradunt: apud plures verò Aquitaniæ Dux fuit, & Pictauiēſis Comes, D. Bernhardi Diſcipulus. Is enim, quòd liberis careret, abjectis ſecularibus armis Monaſticen profiteri cœpit, anno ferè Domini 1150. ſub Eugenio III. Ac primùm relictis omnibus Romam venit: idemque tolerantiæ gratiâ loricam ferream ſuper nuda carne cum triplici catena indutus Hieroſolymam petiit. Deinde Sancti Iacobi oraculum in Hiſpania conſuluit: ruſuſq; Hieroſolymā petens, à Saracenis captus, pauloque poſt dimiſſus ac reuertens, in Inſulam Hetruriæ proximam applicuit, in qua in loco deſerto aliquandiu ſubſtitit, Eremitarum modo in ſaltibus proximis duriſſimè victitando. Poſt hæc Romam repetiit, inde Centumcellas venit, inde etiam Ariminum, poſtremò in patriam reuertens multa cōſtruxit Cœnobia, in quæ collegit cōgregauitq; hinc inde diſperſos Eremitas, & in ſolitudinib⁹ agētes homines. Tanti enim Viri hypocryſi multi ſecularium & religioſorū faſcinati, ſuâ poſthabitâ vocatione, ipſi ſe conjunxerunt, ac Eremiticum vitæ genus, quod jam penè ob Monachorū luxū eſſe deſierat, cum eo amplexi ſunt. Tantâ autē ſuperſtitione hoc vitæ genus excoluit, vt ejus Fratres ac Sectatores *Guilhelmitæ* vulgò dicerentur *non Auguſtiniani*: introduxitq; atricolorē veſtitū. Anaſtaſij verò & Adriani ejus ſucceſſoris, qui circa annum ſalutis 1150, ad clauum Romanæ Eccleſiæ ſederunt, juſſu, relictâ item Eremo, Vrbes incolere cœpit Guilelmus ille Eremiticæ vitæ inſtaurator, ac Pariſiis ſub mendicitatis prætextu prima Cœnobij cujuſdam fundamenta jecit.

Veſtitus atricolor Auguſtinianorū unde

Verùm cùm temporis injuriâ pene interiiſſet hoc inſtitutum, denuò reſtauratū fuit per *Ioannem* quendam *Bonum* Mantuanum, ejuſdem Ordinis virum. Sabellico teſte Enneade nona libro quinto. Is nobili ortus ſtemmate, affluens diuitiis, & ſodalium improbitate, quibus familiariter vtebatur, corruptus, juvenis adhuc voluptatibus ſeſe totū dedidit. Ob eam cauſam Mater ejus in luctu & mœrore ingenti verſabatur. Filius tandem graui corripitur morbo, vt de vita etiam periclitaretur. Vouit igitur, ſi ſanitati reſtitueretur, ſe in Monachorum Religione Deo deſeruiturum. Conualeſcens itaque, poſt Matris obitum facultates vendit & pecuniam inter pauperes diſtribuit: Inde in Flaminia non procul Ceſenâ vrbe ſpeluncam habitationem eligit, in eaque ſe ſupra modum affligit. Cùm aliquando libidinis ſtimulos perſentiſceret, hoc vſus remedio dicitur. Arundinem in minutiſſimas conſcidit partes, eaſque præacutas ſub digitorum vnguibus ad ſummum vſque infixit, vt ex nimio dolore corrueret, & tanquā mortuus toro penè triduo jaceret. Cùm itaque ob vitæ rigorem apud omnes eſſet in admiratione, multos etiam ex ſecularibus adipiſcitur ſectatores, quorum omnium Pater & Doctor ipſe conſtitutus eſt. His per Flaminiam & Vmbriam Monaſteria conſtruxit, & ab eo *Fratres Ioannis Boni*, ſeu corrupto vocabulo *Zambonitæ* appellati ſunt. Ad extremum cùm totis annis 50. in promouendo ſuperſtitioſo Eremitarum vitæ genere plurimùm deſudaſſet, Mantuam reuertitur, ibiq; in paruo monaſterio, ipſi à Mantuanis exſtructo animam exhalat anno Domini 1222. vt refert Bergomen. lib. 12. & Schedelius Ætate. 6.

Ordinis inſtauratio.

Ioannes Bonus quis.

Fratres Ioannis Boni.

Secutus eſt Innocentius Tertius de quo Antoninus refert titul. 24. cap. 14. §. 2. & 3. quòd primus fuerit, qui circa Ordinem hunc aliquid ſpeciale conſtituerit. Confirmauit namque locum S. Antonij in Ardignera, qui eſt in prouincia Senenſi. Poſt hūc Honorius III. Papa loca aliqua Ordinis hujus ſub protectionem ſedis Apoſtolicæ ſuſcepit. Poſtea Innocentius IV. intelligens

Eremitas

Eremitas hoc ſibi ſolis in Eremis ac ſolitudinibus tantùm prodeſſe, cœpit cogitare, qua ratione & ipſi Eccleſiæ (Antichriſto) vſui eſſe poſſent. Erant autem tunc adhuc temporis in diuerſis mundi Regionibus, & præcipuè in Thuſcia, diuerſi alij Eremitæ, ſub diuerſis titulis diuerſimodè viuentes: eos omnes dictus Innocentius in animo habebat reducere ad vnum ouile ſub vno Paſtore, ſcilicet Priore generale ac mandare, vt omnes ſub vna Regula Auguſtini, vno itē ſub habito, vno officio & iiſdem conſtitutionibus vterentur, munireque eos pluribus Priuilegijs & gratijs. Vt etiā Ordo eò efficaciùs ſurgeret, dare is voluit Cardinalē Protectorem Ordinis & protectorem: ſed præuĕrus morte, ea quę propoſuit, non perfecit.

Fingunt igitur beatum Auguſtinum, cupientem Ordinem aliquem ſui nominis in terra florere, ſucceſſori Innocentij, Alexandro videlicet IV, in viſione aparuiſſe, grandē quidem capite, ſed membris exilem: Quâ viſione Papa commonitus, vnionem per Innocen. IV, inchoatam, ipſe contummârit. Nam Fratribus Eremitis diuerſorum Ordinum, quorum quidam *S. Guilelmi: alij Fratris Ioannis Boni: alij de Fabali: alij de Brittinis cēſebantur: alij quoq; apud homines ambiguis nominibus inſigniti, nec non & Fratres de Pœnitentia Ieſu Chriſti, qui & Saccita*, vocabantur; His inquam, omnibus & ſingulis hæc nomina ademit, in vnum redegit, ac Ordinis Eremitarum *S. Auguſtini* nomine deinceps appellari tātùm voluit: mandauitq; vt ſub vnius Prioris Generalis obediētia, ſecundùm Regulam B. Auguſtini omnes vnanimiter militarent, & vt in eorum conuerſatione nulla deformitas appareret: diſpenſans inſuper cum eis ſuper diuerſarum profeſſionum & obſeruantiarum ligamine, quibus anteà in ſuo quiſq; Ordine aſtricti tenebantur. Ordinem ipſum, relictis Eremis, Vrbes petere & incolere præcepit atq; coëgit: iuſſitq; vt oppidatim populum docerent, & confeſſiones audirent. Multa inſuper alia Priuilegia, exēptiones & indulgentias illis conceſſit. Fecit hoc eam ob cauſam, quod idoneos videret Monachos iſtos ad Antichriſti regnum ſtabiliendum & ad emungendùm argento homines, quo eo neruo Chriſtianos Principes faciliùs apprimere, regniſque ſuis exuere poſſet. Honorius denique IV, hunc Ordinem Pariſijs impugnatum à plurima, roborauit etiam, & multis priuilegijs communiuit circa annos Domini 1290. Referunt hæc quæ hucuſque recenſuimus Antoninus Florentinus Archiepiſcopus, Sabellicus, Volaterranus, Polydorus Vergilius, Stella, Platina, Schædelius, Sebaſtianus Frank. Balęus Centuriâ quartâ de Script. Brit. capite vigeſimo ſexto in Appendice Nauclerus Generat. 41. Trithemius in Chronico Hirſaugienſi, Bergomenſis libro duo decimo & Chronicon Colonienſe.

Monachi huius Ordinis eâdem tonſurâ quâ reliqui, vtuntur. Nigrâ tunicâ amiciuntur: concolor tegmen à ſcapulis ad caput inducunt, ſubter candida tunicula cum candida liſta: ſcortea cinguntur zona, bubulo cornu fibulata: calceatus nihil à communi diuerſus. Tali veſtitu ſuperſtitioſo vſus non fuit D. Auguſtinus, licet impudentiſſimus quidam blattero eum in Baptiſmo ſtatim nigro ornet cucullo. Teſtatur enim Poſſidonius in Vita eius, quòd veſtes, calceamenta & lectualia ſancti viri ex moderato & competenti habitu fuerint, nec nitida nimiùm, nec abiecta plurimùm, ſed medium tenuiſſe. Verùm vt Antoninus & Sebaſtianus Frank teſtantur, talem habitum Alexander IV eis attribuit: vt non iniuria quidam Poëta totum hoc Auguſtinenſium Monachorum inſtitutum non ad S. Auguſtinum referendum eſſe, ſed ad longè poſteriora tempora, hoc carmine docuerit. *Auguſtinenſium tonſura, veſtitus.*

Mendici Fratris induti veſtibus atris.
Auguſtinus ego nomen habere nego:

Vt Calæus refert Centuriâ ſeptimâ cap. 89, in Appendice.

In Angliam primum ex Italia anno Domini 1252 venerunt, antequàm eſſent ab Alexandro IV poſt ſui Auguſtini apparitionem eſtaticam admiſſi: quo tempore ſimul incœpit Londini peſtilentia ingens, & per totum Regnum, à feſto Michaëlis vſq; ad feſtum Petri ad vincula durauit: Balæo reſte Centuriâ 4, cap. 17. Quo ipſo ſignificare voluit Deus, peſtilentiſſima Auguſtinenſium doctrina innumerabilem hominum multitudinem perituram. Rurſus tamen ob Thomæ Penketi in regem perfidiam ijdem Monachi omnem ſuam authoritatem & exiſtimationem amiſerunt in Anglia circa annos Domini 1485, vt ſub Miluertono Carmelitę eodem teſte Centuriâ octauâ, cap. 48. Pro conculcanda enim Regis Eduuardi progenie, iſte Thomas & cæteri Auguſtinenſes Monachi, ſeditioſiſſimis ſuis concionibus, quantùm in ipſis fuerat, moliti ſunt, vt Richardus III regni inuaſor, contrà ius faſq; eius Regni ſolio potiretur. *Auguſtinenſes in Angliam quando venerint.*

Poſt Innocentij IV, autem, & præſertim Alexandri IV, approbationem per omnes Chriſtiani orbis Regiones volarunt locuſtæ illæ, & vbiq; ſibi ſedes comparatunt. Anno Domini 1265 patriam meam hoc eſt Tigurum primo intrârunt, vbi ſimplicitate ciuium mirificè abutentes, Cœnobium *Propagatio Auguſtinenſis ordinis.*

nobium ampliſſimum mox exſtruxerunt, maximoſq, redditus aequiſiuerunt, ex quibus hodie ingens numerus pauperum quotidiè alitur Breuiſſimo temporis ſpatio ita creuerunt, vt Sabellici ætate, ſicut ex Aloiſij Commentarijs demonſtrat, Eremitani Ordinis conuentus, quorum ratio quidem iniri potuit, circiter 2000, initiatorũ 30000, Virginum loca 300, numero fuerint. Idem auctor eodem loco indicat ſuo tempore in Italiam peregrè delatos eſſe Eremitanæ huius obſeruationis quoſdam ex ea Æthiopia, quæ eſt ſuprà Ægyptum: hos Romanum longo commercio ſermonem adeptos, dixiſſe, magnum initiatorum numerum nominis huius eſſe in ea terra vnde profecti eſſent, conuentuſque plurimos, quorum certus initi poſſit numerus in tanta terrarum vaſtitate.

De origine Augustinianorum qui ſcripſerunt.

Scripſerunt de Origine ſui Ordinis Petrus de Vena Toloſſanus 22, Magiſter Auguſtinianorum generalis, qui vixit circa annos Domini 1370. Item Vlricus de Vtinatia & ipſe Auguſtinianus. Petrus Pateshul autem eiuſdem Ordinis Frater librum vnum de flagitijs Auguſtinianorum ſcripſit: qui etiam Pontificis Romani authoritatem, ritus idololatricos, ambitiones, auaritias ac tyrannides damnauit publicè circa annos Domini 1390. Eorum quoque impoſturas & nequitias ſubolens Nicolaus Gallus, qui floruit circa annos 1250, ſub ſagittæ titulo aculeatum librum aduerſus illos argutè ſcripſit, Balæus Centuriâ quartâ in Appendice ſecundo capite tertio.

Fingunt hi Monachi Sanctum Auguſtinum tres Regulas ſui Ordinis Monachis præſcripſiſſe, quas adjicere placuit, & ad finem earum, quid de ijs ſentiendum iudicandumue, ſit demonſtrare.

Regula prima, Quam Diuus Pater AVRELIVS AVGVSTINVS Fratribus ſeu Monachis, qui ſimul & communiter viuere ſpopondiſſent, præſcripſiſſe dicitur.

CAPVT I.

COmmuni diffinitione decreuimus apud nos quòd nunquam poſtmodùm ab aliqua poterit infringi. Reſidentibus in monaſterio in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, omnibus placuit, ſecundùm Apoſtolicam traditionem, vnum ſentire in Domino, & communiter poſſidere, ſicut ſcriptum eſt: Vnum ſentite in Domino, Et nemo quidem proprium vendicet quicquam, ſed ſicut ſcriptum eſt in Actibus Apoſtolorum: Habentes omnia communia, nemo quicquam eſſe ſuum dicebat, quod à nobis ſcriptum eſt. In nomine ergò iure obſeruationis nos teneamus, quoniam in lege ſcriptum eſt: Qui perſeuerauerit vſque ad finem, hic ſaluus erit.

Act. 2. & 3.

Matth. 10 & 24.

CAPVT II.

Matth. 19. Luc 9. Matth. 6.

Si quis autem venire deſiderat ad congregationem Fratrum, qui vnum eſſe videntur: vnum eſſe videntur: non ignoret Euangelicum dictum, quod dixit: Vendat omnia ſua, & eroget egenis & pauperibus: Et iterùm: Abneget ſemetipſum ſibi, & tollat crucem ſuam & ſequatur me. Et ne tractet in corde ſua de victu aut veſtitu, & cæteris quæ neceſſaria ſunt corpori, ipſo Domino præmonente in Euangelio, & dicente: Nolite cogitare dicentes, quid edetis aut quid veſtiemini? hoc enim gentes cogitant. Scit Pater veſter, quia horum omnium indigetis. Quærite primùm regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia apponentur vobis.

CAPVT III.

Veruntamen antequàm ſtatuat eſſe in monaſteria, probet propoſitum Fratrum, atque exemplum, & ipſi probentur in omni conſeruatione ab illo, qui Prior eſt, & cæteris conſentientibus propter illud, quod ſcriptura docet & admonet, dicens: Amicum noli citò comprobare.

CAPVT IV

Sed ſi contigerit vt aliquis ex qualibet cauſa neceſſitatis, à monaſterio fuerit abſtractus: ne vel mente concipiat, ſecum aliquid ferre de his omnibus, quæ in monaſteria fuerunt: ſiue etiam quæ ſecum aliquando attulerat, ſiue ea quæ cum Fratribus acquiſierat: quia certum eſt, Fratres nihil habere, poſſidere, dare vel accipere debere, ſine ſuperioris licentia. Quòd ſi propinquus vel amicus, vel quilibet Fratrum aliquid offerre valuerit, quidem Priori inſinuetur, & ſic ſuſcipiatur: ſi ipſe mandauerit: de quo tamen nihil fiat aliud, niſi quod Priori placuerit vel permiſerit: quoniam valdè verendum eſt, ne ſibi eueniat quod ſcriptum eſt: vir mutabilis in lingua, incidit in mala. Et iſtum, vt nullum de Fratribus ſecum prouocet: ne magìs deſtructor quàm ædificator monaſterij videatur, propter id quod ſcriptum eſt, Qui non eſt mecum: contrà me eſt: & qui mecum non congregat diſpergit. Et quicunque prouocatus ab aliquo, de monaſterio voluerit abſcedere, aut indicet Præpoſito: cui vtiq; de his, quæ in communi decreuimus, nihil eſſe

Prou. 13.

Matth. 12.

Eccl. 9.

censeo

cenſeo ſubtrahendum: quia ſcriptum eſt, Pacifici ſint tibi multi: ſed vnus ex mille, ſit tibi conſiliarius.

CAPVT V.

Igitur hæc quæ ſcripta ſunt, cum ſumma diligentia obſeruanda ſunt à Præpoſito vſque ad omnes Fratres. Et ſi quis ab aliquo doctrinam audiuerit, præterquàm in monaſterio conſecutus eſt ab eo, cui ſe credidit: hanc autem ſuſcipiat, & eam non ſubtrahat Doctori quia ſcriptum eſt, Omne quod manifeſtat, lux eſt. Si enim bona fuerit, collaudanda eſt: ſi verò praua reprobanda.

CAPVT VI.

De his autem Fratribus qui in vnitate conſiſtunt: ſi quis ſubitò aduerſus Præpoſitum altercatus fuerit, non ſolùm ſemel, ſed ſecundò & tertiò, vt Euangelium docet, licet exorare. Si autem noluerit ſe emendare, ille cui iniuria irrogata eſt poſt pœnitentiam vel ſecundam correctionem, quæ non reuocauerit, contumacem denunciet & illud Præpoſito: ne per taciturnitatem ille & Frater ſuus periclitetur, ſicut Salomon ait: Qui occultat inimicitiam, inſtruit dolum.

CAPVT VII.

Si verò vt fieri ſolet, incurſio repentina ſuperuenerit, aut hoſtilitas: vt impoſſibile ſit, Fratribus in vnum fugam petere propter inſecutionem inimicorum, & poſtmodùm Deo fauente euaſerint, & potuerint peruenire, vbi Præpoſitum
1. Ioan. 4. *eſſe cognouerant, velut filij ad Patrem feſtinare debebunt. Nec vllo modo poterunt ſeparari, quoo diuina charitas ſociauit, quia ſcriptum eſt: Perfecta dilectio foras mittit timorem.*

CAPVT VIII.

Rom. 12. *Si quis autem quod ſuperiùs diximus, cauſâ neceſſitatis detinet id, quod à monaſterio ſecum portauit, neceſſe habebit, vbi Præpoſitus ſuus eſt, illud proferre: quia non poterit ſibi retinere, quod per pactum ad omnes pertinet, & Deo vtique eſt conſecratum. Sed ſi cogitauerit de his aliquid retinere, contra dictum Apoſtoli agere videtur, qui ait: Nemini quicquàm debeatis, niſi vt inuicem diligatis vos.*

CAPVT IX.

Omnia quæ in iſto libro continentur, omnes Fratres obſeruent, atq; ſe ſubſcribant, qui boni eſſe deſiderant. Verùm propter illos hæc ſunt cauta, id eſt, ſcripta, qui in omnibus ſtabiles eſſe noſcuntur

D. Patris AVRELII AVGVSTINI Regula ſecunda, *Confratres* & *Monachos* de modo ac tempore orandi, pſallendi, legendi, viuendi & conſeruandi inſtruens.

CAPVT I.

Antè omnia, Fratres chariſſimi diligatur Deus: deinde proximus. Qualiter autem oporteat nos orare, deſcribimus: Id eſt, In matutinis dicantur Pſalmi octuaginta octo cum debitis antiphonis, verſibus, & reſponſorijs. Ad primam & tertiam dicantur ſui Pſalmi, antiphonæ duæ, lectiones duæ. Similis modo ad ſextam & nonam dicantur ſui Pſalmi, cum debitis reſponſorijs, & antiphonis. Hic idem in veſperis & completorio ſeruetur. Ad lucernarium autem Pſalmus vnus, reſponſorium vnum, tres antiphonæ, lectiones tres. Et opportuno poſt lucernarium, omnibus ſedentibus, legantur lectiones. Nocturnæ autem lectionis menſe Nouembri, Decembri, Ianuario & Februario, antiphonæ duodecim, Pſalmi ſex, lectiones tres: Maio, Iunio, Iulio, & Auguſto, antiphonæ octo, Pſalmi quatuor, lectiones duæ.

CAPVT II.

Operentur à manè vſque ſextam, & à ſextâ vſq; ad nonam vacent lectioni: & ad nonam reddant codices. Et poſtquàm refecerint, ſiue in horto, ſiue vbicunq; fuerint, faciant opus vſq; ad horam lucernarij. Nemo ſibi aliquid vendicet proprium, ſive in veſtimento, ſiue in quacunque re, Apoſtolica enim vitâ optamus viuere: Nemo cum murmure aliquid faciat, vt non ſimili iudicio murmuratorum pereat. Fideliter obediant: hi patrem ſuum poſt Deum honorauerunt: Præpoſito ſuo deferant, ſicut decet Sanctos. Sedentes ad menſam taceant, audientes lectiones: Si autem aliquid opus fuerit, Præpoſitus eorum ſolicitus ſit Sabbato & Dominicâ, ſicut conſuetudo eſt, qui volunt vinum accipiant.

CAPVT III.

Si opus fuerit ad aliquam neceſſitatem mitti, duo eant. Nemo extra monaſterium ſine præcepto manducet, neque bibat. Non enim hoc ad diſciplinam pertinet monaſterij. Si opera monaſterij mittantur Fratres vendere ſolicitè caueant, ne quid faciant contra præceptum, ſcientes, quoniam exacerbant Dominum in ſanctis ſuis. Si aliquid emant ad neceſſitatem monaſterij, ſolicitè & fideliter, vt ſerui Dei, agant.

CAPVT IV.

Ocioſum verbum apud illos non ſit. Manè ad opera ſua ſedeant: poſt orationem tertia eant ad opera ſua. non ſtantes fabulas contexant, niſi fortè aliquid ſit pro vtilitate animæ: ſedẽtes ad opera taceant niſi neceſſitas operum exigeret, vt loquatur quis.

CAPVT V.

Si quis autem non omni virtute, adiuuante miſericordiâ Dei, hæc conatus fuerit implere, ſed contumaci animo deſpexerit: ſemel atque iterum commonitus, ſi non emendauerit, ſciat ſe ſubiacere diſciplinæ monaſterij ſicut oportet. Si autem talis fuerit ætas ipſius, vapulabit. Hæc in nomine Chriſti fideliter & piè obſeruantes, & vos proficietis, & nobis non parua lætitia erit de veſtra ſalute. Hæc ſunt, quæ vt obſeruetis, præcepimus in monaſterio cõſtituti.

D. Patris AVRELII AVGVSTINI Regula tertia, in quâ latiùs tradidit ea, quæ ad communem Clericorum vitam pertinent: quæ & à nonnullis inter ſermones de communi vita Clericorum enumeratur.

Antè omnia, Fratres Chariſſimi, diligatur Deus: deinde proximus, quia iſta præcepta ſunt
Matth. 22. *principaliter nobis data. Hæc igitur ſunt, quæ vt obſeruetis, præcipimus in monaſterio conſtituti.*

CAPVT I.

Primùm propter quod in vnum eſtis congregati, vt vnanimes habitetis in domo, & ſit vobis anima vna & cor vnum in Deo. Et non dica-
12. q. 2. *tis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia.*

CAPVT II.

Et diſtribuatur vnicuique veſtrum à Præpoſito veſtro victus & tegumentum: non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valetis omnes: ſed potiùs vnicuique, ſicut cuique opus fuerit. Sic enim legitis in Actibus Apoſtolorum. Quia erant illis omnia communia, & diſtribuatur vnicuique, ſicut cuique opus erat.

CAPVT III.

Qui aliquid habebant in ſeculo, quando ingreſſi ſunt monaſterium, libenter velint illud eſſe commune. Quia autem non habebant, non ea quærant in monaſterio, quæ nec foris habere potuerunt.

CAPVT IV

Sed tamen eorum infirmitati, quod opus eſt, tribuatur: etſi paupertas eorum, quando foris erat, nec ipſa neceſſaria, poterat inuenire. Tamen non ideò ſe reputent eſſe felices, quia inuenerunt victum & tegumentum, quale foris inuenire non poterant: nec erigant ceruicem, qui ſociantur eis, ad quos foris accedere non audebant, ſed ſurſum cor habeant, & terrena vana non quærant: ne incipiant eſſe monaſteria diuitibus vtilia, non pauperibus: ſi diuites illic humiliantur, & pauperes illic inflantur.

CAPVT V.

Rurſus etiam illi, qui aliquid eſſe videbantur in ſeculo, non habeant faſtidio Fratres ſuos, qui ad illam ſanctam ſocietatem ex paupertate venerunt. Magis autem ſtudeant non de parentum diuitum dignitate ſed de pauperum Fratrum ſocietate gloriari. Nec extollantur, ſi communi vitæ aliquid de ſuis facultatibus contulerunt: nec de ſuis diuitijs magìs ſuperbiant, quia eas in monaſterio partiuntur, quàm ſi eis in ſeculo fruerentur. Alia quippe quæcunque iniquitas in malis operibus exercetur, vt fiant: ſuperbia verò etiam bonis operibus inſidiatur, vt pereant. Et quid prodeſt diſpergere dando pauperibus & pauperem fieri cùm anima miſera ſuperbior efficitur diuitias contemnendo, quàm fuerat poſſidendo.

CAPVT VI.

Omnes ergo vnanimiter & concorditer viuite, & honorate in vobis Deum inuicem, cuius Templa facti eſtis.

CAPVT VII.

Orationibus inſtate horis & temporibus conſtitutis.

CAPVT VIII.

In oratorio nemo aliquid agat, niſi ad quod factum eſt, vnde & nomen accepit: vt ſi fortè aliqui etiam præter horas conſtitutas, ſi eis vacat orare voluerint, non eis ſint impedimento, qui ibi aliquid agendum putauerint.

CAPVT IX.

Pſalmis & hymnis cùm oratis Deum, hoc verſetur in corde, quod profertur in voce.

CAPVT

CAPVT X.

Et nolite cantare, niſi quod legiſtis eſſe cantandum. Quod autem non ita ſcriptum eſt vt cantetur, non cantetur.

CAPVT XI.

Carnem veſtram domate ieiunijs & abſtinentiâ eſca, quantùm valetudo permittit.

CAPVT XII.

Quando autem aliquis non poteſt ieiunare, non tamen extrà horam prandij aliquid alimentorum ſumat, niſi cum ægrotat.

CAPVT XIII.

Cum acceditis ad menſam, donec inde ſurgatis, quod vobis ſecundum conſuetudinem legitur, ſine tumultu & contentionibus audite: ne ſolæ vobis fauces ſumant cibum, ſed & aures eſuriant Dei verbum.

CAPVT XIV.

Qui infirmi ſunt ex priſtina conſuetudine, ſi aliter tractantur in victu, non debet alijs moleſtum eſſe, nec iniuſtum videri, quas fecit aliqua conſuetudo fortiores. Nec illos fœliciores putent, quia ſumunt quod non ſumunt ipſi ſed ſibi potiùs gratulentur, quia valent, quod non valent illi.

CAPVT XV.

Et ſi eis, qui venerunt ex moribus delicatoribus ad monaſterium, aliquid alimentorum, veſtimentorum, operimentorum datur, quod alijs fortioribus, & ideò felicioribus, non datur: cogitare debent quibus non datur, quantùm de ſuâ ſeculari vita illi ad iſtam deſcenderint, quamuis vſque ad aliorum, qui ſunt corpore firmiores, frugalitatem peruenire nequiuerint, nec debent velle omnes, quod paucos vident ampliùs, non quia honorantur, ſed quia tolerantur, accipere: ne contingat deteſtanda peruerſitas, vt in monaſterio, vbi quantùm poſſunt, fiunt diuites laborioſi, fiant pauperes delicati.

CAPVT XVI.

Sanè quemadmodum ægrotantes neceſſe habent minus accipere, ne grauentur: ita poſt ægritudinem ſic tractandi ſunt, vt citiùs recreentur, etiamſi de humillima ſeculi paupertate venerunt, tanquàm hoc illis contulerit recentior ægritudo, quod diuitibus anterior conſuetudo.

CAPVT XVII.

Sed cùm vires priſtinas reparauerint, redeant ad feliciorem conſuetudinem ſuam, quæ famulos Dei tantò ampliùs decet, quantò minùs indigent: ne cibi eos teneat voluptas iam vegetatos, quos neceſſitas leuârat infirmos. Illos exiſtimet ditiores, qui in ſuſtinenda parcitate fuerint fortiores. Meliùs eſt enim, minùs egere, quàm plùs habere.

CAPVT XVIII.

Non ſit notabilis habitus veſter, nec affectetis veſtibus placere, ſed moribus.

CAPVT XIX.

Quando proceditis, ſimul ambulate: cùm veneritis, quò itis, ſimul ſtate.

CAPVT XX.

In inceſſu, ſtatu, & in omnibus motibus veſtris nihil fiat, quod cuiuſquam offendat adſpectum, ſed quod veſtram deceat ſanctitatem.

CAPVT XXI.

Oculi veſtri etſi iaciuntur in aliquam fœminarum, non figantur in illa. Neque enim quando proceditis fœminas videre prohibemini: ſed appetere, aut ab ipſis appeti velle criminoſum eſt. Nec ſolo tacito affectu quoque & adſpectu appetitur, & appetit concupiſcentia fœminarum. Nec dicatis vos habere animos pudicos, ſi habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus, impudici cordis eſt nuncius. Et cùm ſe inuicem ſibimet, etiam tacente linguâ, conſpectu mutuò corda nunciant impudica, & ſecundùm concupiſcentiam carnis alterutro delectantur amore, etiam intactis ab immunda violatione corporibus fugit caſtitas ipſa de moribus. Nec putare debet, qui in fœmina oculos figit, & illius in ſe diligit fixum, ab alijs ſe non videri, cùm hoc fecerit. Videtur omninò, & à quibus ſe videri non arbitratur. Sed ecce lateat, & à nemine hominum videatur: quid faciet deſuper inſpectore, quem latere nihil poteſt? An ideò non putandus eſt non videre, quia tantò videt patientiùs, quantò ſapientiùs? Illi ergò vir ſanctus timeat diſplicere, ne velit fœmina malè placere. Illum cogitet omnia videre, nec velit Fœminam malè videre. Illius nanque & in hac cauſa commendatus eſt timor, vbi ſcriptum eſt: Abominatio eſt Domino defigens oculum.

Capvt XXII.

Quando ergo ſimul eſtis in Eccleſia & vbicunque vbi Fœminæ ſunt, inuicem veſtram pudicitiam cuſtodite. Deus enim qui habitat in vobis, etiam iſto modo cuſtodiet vos ex vobis.

Capvt XXIII.

Et ſi hanc, de qua loquor, oculi petulantiam in aliquo veſtrum aduerteritis, ſtatim admonete, ne cœpta progrediantur, ſed de proximo corrigantur. Si autem & poſt admonitionem iterum vel alio quocunque die id ipſum eum facere videritis, iam velut vulneratum, ſanandum procedat, quicunque hoc potuerit inuenire. Priùs tamen & alteri vel tertiò demonſtrandum, vt duorum vel trium poſſit ore conuinci, & competenti ſeueritate coerceri. Nec vos iudicetis eſſe maleuolos, quando hoc indicatis. Magìs quippe innocentes non eſtis, ſi Fratres veſtros, quos indicando corrigere poteſtis, tacendo perire permittitis. Si enim Frater tuus vulnus habet in corpore, quod velit occultari, cùm timeret ſecari: nonne crudeliter abs te ſileretur, & miſericorditer indicaretur? Quantò ergò potiùs debes manifeſtare ne deteriùs putreſcat in corde? Sed antequam alijs demonſtretur, per quos conuincendus eſt, ſi negauerit: priùs Præpoſito oſtendi debet, ſi admonitus neglexerit corrigi: ne fortè poſſit, ſecretiùs correctus non innoteſcere cæteris. Si autem negauerit, tunc neganti adhibendi ſunt alij, vt iam coram omnibus poſſit non ab vno teſte argui, ſed à duobus uel tribus conuinci. Conuictus verò, ſecundùm Præpoſiti, vel etiam Presbyteri, ad cuius diſpenſationem pertinet, arbitrium debet emendatoriam ſubire vindictam. Quam ſi ferre recuſauerit, etiam ſi ipſe non abſceſſerit, de veſtra ſocietate proijciatur. Non enim & hoc fit crudeliter, ſed miſericorditer, ne contagione peſtiferâ plurimos perdat.

Capvt XXIV.

Et hoc quod dixi de oculo non figendo, & in cæteris inueniendis, prohibendis, indicandis, conuincendis vindicandiſque peccatis, diligenter & fideliter obſeruetur cum dilectione hominum & odio vitiorum.

Capvt XXV.

Quicunq; autem in tantùm progreſſus fuerit malum, vt occultè ab aliquo literas vel quolibet munus accipiat, ſi hoc vltro confitetur, parcatur illi, & oretur pro illo. Si autem deprehenditur, atq; conuincitur: ſecundùm arbitrium Presbyteri vel Præpoſiti grauiùs emẽdetur.

Capvt XXVI.

Veſtes veſtras in vnum habeatis ſub vno cuſtode vel duobus, vel quot ſufficere potuerint ad eas excutiendas, ne à tinea lædantur. Et ſicut paſcimini ex vno cellario, ſic induamini ex vno veſtiario. Et ſi fieri poteſt, non ad vos pertineat. quod vobis indumentum, pro temporis congruentia, proferatur, vtrum recipiat hoc vnuſquiſq; quod depoſuerat, an aliud quod alter habuerat: dum tamen vnicuique, pro vt opus eſt, non negetur. Si autem hinc inter vos contentiones & murmura oriuntur, cùm queritur aliquis deteriùs ſe accepiſſe, quàm priùs habuerat, & indignum ſe eſſe, quod non ita veſtiatur, ſicut alius Frater eius veſtitur: hinc vos probate, quantùm vobis deſit in illo interiore ſancto habitu cordis, qui pro habitu corporis litigatis. Tamen ſi veſtra toleratur infirmitas, vt hoc recipiatis, quod poſueritis: in vno tamen loco, ſub communibus cuſtodibus habete, quod ponitis.

Capvt XXVII.

Ita ſanè, vt nullus ſibi aliquid operetur: ſed omnia opera veſtra in vnum ſiant maiori ſtudio & frequentiori alacritate, quàm ſi vobis ſingulis feceritis propria. Charitas enim, de qua ſcriptum eſt, quòd non quærit quæ ſua ſunt, ſic 1. Cor. 13. *intelligitur, quia communia proprijs non proprio communibus anteponit. Et ideò quantò ampliùs rem communem, quàm propria veſtra, curaueritis, tantò vos ampliùs proficere noueritis: vt in omnibus, quibus vtitur tranſitura neceſſitas, ſupereminent, quæ permanet charitas,*

Capvt XXVIII.

Conſequens ergò eſt, vt etiam qui ſuis filijs, aut neceſſitudine aliqua ad ſe pertinentibus, in monaſterio conſtitutis: aliquam contulerit veſtem, ſiue quodlibet aliud inter neceſſaria deputandum, non occultè accipiatur, ſed ſit in poteſtate Præpoſiti, vt in rem communem redactum, cui neceſſarium fuerit, præbeatur.

Capvt XXIX.

Quod ſi aliquis rem ſibi collatam celauerit, furti iudicio condemnetur.

Capvt XXX.

Indumenta veſtra, ſecundùm arbitrium Præpoſiti, lauentur, ſiue à vobis, ſiue à fullonibus, ne interiores animæ ſordes contrahat munda veſtis nimius appetitus.

Capvt

CAPVT XXXI.

Lauacrum etiam corpori, cùm infirmitatis neceſſitas cogit, minimè denegetur. Fiat ſine murmure de conſilio medicinæ, ita, vt etiam ſi nolit, iubente Præpoſito faciat, quod faciendum eſt pro ſalute. Si autem velit, & fortè non expedit, ſuæ cupiditati non obediatur. Aliquando enim, etiam ſi noceat, prodeſſe creditur quod delectat. Denique ſi latens eſt dolor in corpore, famulo Dei dicenti, quid ſibi doleat, ſine dubitatione credatur. Sed tamen, vtrùm ſanando illi dolori, quod delectat expediat: ſi non eſt certum, Medicus conſulatur.

CAPVT XXXII.

Nec eant ad balnea, ſiue quocunque ire neceſſe fuerit, minus quàm duo vel tres. Et ille, qui habet aliquo eundi neceſſitatem, cum quibus Præpoſitus iuſſerit, ire debebit.

CAPVT XXXIII.

Ægrotantium cura, ſiue poſt ægritudinem reficiendorum, ſiue aliquâ imbecillitate, ſiue etiam febribus laborantium, vni alicui debet iniungi, vt ipſe de cellario petat, quod cuique opus eſſe proſpexerit.

CAPVT XXXIV.

Siue autem qui cellario, ſiue qui veſtibus, ſiue qui codicibus præponuntur, ſine murmure ſeruiant Fratribus ſuis.

CAPVT XXXV.

Codices certâ horâ ſingulis diebus petantur: extra horam qui petierit, non accipiet.

CAPVT XXXVI.

Veſtimenta verò & calceamenta quando indigentibus fuerint neceſſaria dare non differant, ſub quorum cuſtodia ſunt, quæ poſcuntur.

CAPVT XXXVII.

Lites autem nullas habeatis, aut quàm celerrimè finiatis: ne ira creſcat in odium, & trabem faciat de feſtuca, & animam faciat homicidam. Sic enim legitis: Qui odit Fratrem ſuum, homicida eſt. 1.Ioan.3.

CAPVT XXXVIII.

Quicunquè conuicio, vel maledicto, vel etiam criminis obiectu aliquem læſit: meminerit ſatisfactione quàm citiùs curare quod fecit: & ille, qui læſus eſt, ſine diſceptatione dimittere. Si autem inuicem ſe læſerint, inuicem ſibi debita relaxare debebunt propter orationes veſtras: quas vtique quanto crebriores habetis, tantò ſaniores habere debetis. Melior eſt autem, qui quamuis ſæpè tentatur, tamen impetrare feſtinat, vt ſibi dimittat, cui ſe feciſſe agnoſcit iniuriam: quam qui tardius iraſcitur, & ad veniam petendam tardius inclinatur. Qui autem nunquam vult petere veniam, aut non ex animo petit, ſine cauſa eſt in monaſterio, etiam ſi inde non proiiciatur.

CAPVT XXXIX.

Proinde vobis à verbis durioribus parcite: quæ ſi emiſſa fuerint ex ore veſtro, non pigeat ex ipſo ore proferre medicamenta, vnde facta ſunt vulnera.

CAPVT XL.

Quando autem neceſſitas diſciplinæ in moribus coercendis dicere vos verba dura compellit, ſi etiam ipſi vos modum exceſſiſſe ſentitis: non à vobis exigitur, vt à veſtris ſubditis veniam poſtuletis: ne apud eos, quos oportet eſſe ſubiectos, dum nimium ſeruatur humilitas, regendi frangatur authoritas. Sed tamen petenda eſt venia ab omnium Domino, qui nouit etiam eos, quos plus iuſto fortè corripitis, quantâ beneuolentiâ diligitis. Non autem carnalis, ſed ſpiritualis inter vos debet eſſe dilectio.

CAPVT XLI.

Præpoſitio tanquam patri obediatur: multò magis Presbytero, qui omnium veſtrum curam gerit.

CAPVT XLII.

Vt ergo cuncta iſta ſeruentur, & ſi quid ſeruatum minus fuerit, non negligenter prætereatur, ſed vt emendandum corrigendumque curetur: ad præpoſitum præcipuè pertinebit, vt ad presbyterum, cuius eſt apud vos maior authoritas, referat quod modum vel vires eius excedit.

CAPVT XLIII.

Ipſe verò, qui vobis præeſt, non ſe exiſtemet poteſtate dominante, ſed charitate ſeruiente felicem. Honore coram vobis prælatus ſit, vobis timore coram Deo ſubſtratus ſit pedibus veſtris. Circa omnes ſeipſum bonorum operum præbeat exemplum, corripiat inquietos, conſoletur puſillanimes, ſuſcipiat infirmos, patiens ſit ad omnes. Diſciplinam libens habeat: metuendus imponat, & quamuis vtrumque ſit neceſſa-

rium, tamen plus à vobis amari appetat, quam timeri, ſemper cogitans Deo ſe pro vobis redditurum eſſe rationem. Vnde vos magis obedienda, non ſolum veſtri, ſed etiam ipſius miſeremini, qui inter vos quanto in loco ſuperiore, tanto in periculo maiore verſatur.

CAPVT XLIV.

Monet Dominus, vt obſeruetis hæc omnia, tanquam ſpirituális pulchritudinis amatores, & bono Chriſti odore de bona conuerſatione fragrantes, non ſicut ſerui ſub lege, ſed ſicut liberi, ſub gratia conſtituti.

CAPVT XLV.

Vt autem vos in hoc libello, tanquam in ſpeculo poſſitis inſpicere: ne per obliuionem aliquid negligatis, ſemel in ſeptimana vobis legatur. Et vbi vos inueneritis ea, quæ ſcripta ſunt, facientes: agite gratias Domino, bonorum omnium largitori. Vbi autem ſibi quicunque veſtrum videt aliquid deeſſe, doleat de præterito, caueat de futuro: orans, vt debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur, Amen.

Forma *ſecundùm quam* B. AVGVSTINVS communem ſocietatem dedit eis, qui ſuo Fratrumque ſuorum conſortijs coniungi optabant.

Omnes quiuis per gratiam baptiſmi Fratres ſumus in Chriſto, & vnum Patrem habemus in cælo, ſi eius præceptis, prout poſſumus, obſequimur, procul dubio tunc maximè vnimur, quando orationibus & beneficijs inuicem noſmetipſos copulamus, quemadmodum & in primitiua Eccleſia, quibus cor vnum erat, & anima vna. Quorum amore plures accenſi mente, poſſeſſiones, & facultates rerum vendentes, congregatis cum Matre Ieſu Chriſti in vnum pretia deferebant gaudentes. Sicque iſte nihilominus, Deo inſpirante, eorum exemplo commonitus, noſtris optat coniungi conſortijs, idcirco damus ei communem ſocietatem viuendi nobiſcum: quantum autem à Domino promereri poſſumus, & noſtrum eſt largiri, quatenus cum electis à remuneratione omnium bonorum præmia repromiſſa percipere. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

ERASMI *Iudicium de his* Regulis AVGVSTINI.

EX ijs verò quæ ſuperius lib. 3. cap. 5. diximus, apparet, S. Auguſtinum hanc Regulam non ſcripſiſſe. Adhæc Auguſtinenſium Monachatus, quem hac Regulâ informari gloriantur, nihil habet proríus commune, cum eo vitæ genere quod D. Auguſtinus cum doctis & ſtudioſis hominibus ante Epiſcopatum Hipponenſem in loco, à turbis & frequentia hominum remoto paululum egit. Quo circa Eraſmus, magni iudicij Vir, auſus eſt dicere de prima Regula, *nihil eos habere frontis ac mentis, qui tales nænias adſcribant tali tantoq; viro.* De ſecunda ſcribit, *eiuſdem farinæ eam eſſe cum ſuperiore.* Tertiam ait, *& ſententijs & dictionis figurâ referre quidem Auguſtinum, quin & piâ ciuilitate humanitateque præferre authorem ſuum: attamen probabile eſſe eam non Clericis, ſed fœminis eſſe ſcriptam, quæ in vnum collectæ ſub moderatione Sororis Auguſtini vixerint. Eam enim præpoſitam vocat, ſed omnium ſumma poteſtas erat penes Presbyterum. Nonnullis autem immutatis accomodauerunt eam viris, velut vbi de modeſtia cultû: præcipit Fœminis, Non ſit notabilis habitus veſter, nec affectetis veſtibus placere, ſed moribus: & e ſint vobis tam tenuia capitum tegmina, vt retiola ſubter appareant,* ſic enim arbitratur Eraſmus legendum. *Capillos ex nulla parte nudos habeatis, nec foris vel ſpargat negligentia, vel componat induſtria,* quod viris accommodari non poterat, omiſerunt. Item, *In omnibus motibus nihil fiat quod cuiuſquam illiciat libidinem:* ſic mutatum eſt, *quod cuiuſquam offendat aſpectum.* Rurſus quod præcipit de non aſpiciendis Fœminis, item de hoc, vt bini aut terni procedant, de lauandis proprijs veſtibus, de operando in commuoe, aliaque permulta parùm congruunt in Clericos eius temporis, quorum tum erat maior & libertas & dignitas. In calce alludens ad formæ ſtudium, ſpeculum & odores, quibus fœmineum genus peculiariter delectatur, quæ dicit: *Donec Dominus vt obſeruetis hæc omnia tanquam ſpiritualis pulchritudinis amatrices, & bono Chriſti odore, de bona conuerſatione fragrantes:* &, *vos autem in hoc libello tanquam in ſpeculo poſſitis inſpicere, &c.* non perinde quadrant in viros. Sunt & alia quædam, verùm hæc exempli causâ propoſuiſſe ſufficit. Poſtremo vt nihil ſit, quod non poſſit ad Clericos detorqueri, certè nihil eſt hic quod illis cum Fœminis non ſit commune. At quàm multa erant præſcribenda de Presbyterorum, hypodiaconorum ac Diaconorum officijs, ſi illis Regulam præſcribendam iudicâſſet. Et tamen hæc regula fundamentorum eſt multorum Ordinum, quam Fœminis tradi-

tam

tam vtinam bene ſeruent viri. Habetur verò in Epiſtola centeſima nona. Ineptum eſt autem de huius viri titulo contendere: magis ad rem pertinet pietatis & eruditionis illius æmulatione decernere, vt hi jure optimo dicantur Auguſtinenſes, qui virtutem Auguſtini proximè referunt. Ex Polydori quoque libro ſeptimo cap. 3: colligi poteſt, ne ipſi quoque viſum, has & ſimiles Regulas ab Auguſtino, Hieronymo & alijs conſcriptas.

Iudicium ERASMI *de* S. AVGVSTINI *Monachatu*, eiuſque Sermonibus ad *Eremitas Fratres.*

QVidam rabula indoctus, inquit Eraſmus, *& impudens Auguſtini titulo conatus eſt Sermones aliquot nobis obtrudere. Res autem ipſa loquitur fuiſſe ex eorum grege, quos hodie vulgus appellat* Auguſtinenſes. *Hoc fuco ſtuduit ſuum ſodalitium orbi commendare, ſi perſuaſiſſet tantum virum eius inſtituti fuiſſe authorem, ipſumque ab Ambroſio cucullam nigram, ac balteum ceriaceum accepiſſe, apud hos filiolos diu vixiſſe, ad hos vehementer adamatos Eremitas ſcripſiſſe regulam, hos vt Religionis columina frequenter inuiſiſſe, apud hos toties fuiſſe concionatum. Ad hos ſcripſiſſe morientem. Illud debebant effingere, quemam apud idiotas Eremitas loquebatur, illum nec doctè, nec Latinè voluiſſe loqui, quemadmodum in alijs homilijs loquitur apud ciues. Quanquam in quodam ſermone loquitur in hunc modum:* ô Fratres mei, licet groſſi ſitis, & ſubtilia non capiatis *&c. Vbi ſic ſolæciſſat Auguſtinus, vt* groſſos *appellet craſſos? Sed arbitror eos ideo fuiſſe groſſos. quia bibebant ceruiſiam. Nam in his ſermonibus ceruiſia quoque meminit Flandricus, vt ſuſpicor, Auguſtinus, qui quoſdam ſermones ſic orditur:* Scire namque debetis Fratres dilectiſſimi. *Et*, legimus enim Fratres chariſſimi; *exiſtimauit, namque etenim coniunctiones eſſe expletiuas, quæ quouis loco poſſent inſeri ornatus gratia. Ibidem Auguſtinus* modernos *dicit pro huius ætatis hominibus. Et*, bene ſcio, *pro facile intelligo*, ſaporoſum *pro ſuaui. Sed ineptus ſum qui hic ſoloeciſmos quæram. hoc eſt in mari aquam. Omnia miram barbariem crepant, exceptis ijs, quæ ex alijs ſcriptoribus aſſuta ſunt. Etenim vt quædam argumenta artifex ille ſumpſit è vita Auguſtini, ita materiam è varijs diuerſorum authorum locis attexuit, licet indoctè & impudenter omnia.*

Vide autem quot fucis ſtuduerit hoc quod deſtinauit perſuadere. Primum confictio eſt oratio D. Ambroſij, qui tradiderit nouo militi nigram cucullam & baltheum coriaceum eiuſdem coloris, illud etiam addiuinans; ex eo multas Religiones exorituras. Tum pro vna Regulà quam Fœminis ſcripſit, tres fecerunt ad viros. His ſuccedunt venerandi ſermones, adeo flagrantes, vt appareat Auguſtinum impotenti amore iſtorum ægrotâſſe. Sic enim orditur Fratres mei & lætitia cordis mei, corona mea & gaudium meum quod eſtis vos. *Et mox ſe facit Matrem Fratrum ſuorum, quos iterum parturit, quum modo tantopere laudarit, Paulum imitatus, ſcilicet. Ac ne quis eſſet reliquus dubitandi locus, ſic orditur ſermonem quendam.* Vt bene noſtis, Fratres chariſſimi tria monaſteria apud Hipponam Dei gratia merui laudabiliter ad honorem ſanctæ Trinitatis conſtruere. Quorum primum hoc eſt, in quo iam annis multis modico pabulo contenti hilariter commoramini, beſtijs aſſociati, auibus miniſtrati. *Ac mox:* & ideo ego non miſer, ſed vos ſæpe Angelorum aſſueti eſtis colloquijs. Aliud quoque monaſterium in horto, quem ſanctus noſter Pater Valerius mihi dedit, ædificatum eſt. Et quoniam Presbyter Epiſcopus factus ſum, nec ſemper hic vobiſcum habitare potui, nec cum Fratribus, qui in prædicto monaſterio poſiti ſunt; propterea infra domum Epiſcopi mecum habere volui monaſterium Clericorum &c: *Hæc ibi. An non inſigniter videtur Auguſtinus mutaſſe linguam ſuam apud illos Groſſos Fratres. Concederem vitio ſcriborum Hipponam dictam pro Hippone, & infra domum, pro intra domũ, niſi reliquus ſermo totius eiuſdem eſſet veneris. Veluti quod dicit, eos auibus miniſtratos*, quos ſentit auium miniſterio paſtos, alludens ad Paulum, *quem faciunt Eremitarum Principem. Sed vbi eſt illa vaſta ſolitudo apud Hipponem, in qua ob hominum inopiam auium miniſterio fuit opus? & quis nouit illam mirificam ſodalitatèm, quæ frequenter confabulabatur cum Angelis, quum idem miſero Auguſtino eſſet negatum? Præterea qui factum eſt, vt Auguſtinus nec in libris Confeſſionum, nec aliàs vſquam commemoret hæc tria monaſteria in honorem Trinitatis conſtructa. Poſſidonius ſcribit illum plura ſodalitia inſtituiſſe, non Monachorum, ſed Chriſto concorditer ſeruientium: verùm eo vocat diuerſoria.*

Eſt alius ſermo numero XXI. *in quo citatur ſanctus Pater Hieronymus, qui ſcripſerit tria fuiſſe Monachorum genera; quorum duo probarit, Eremitarum & Cœnobitarum, tertium improbarit, quo duo treſue ſine Patre viuebant in commune. Ac primum genus Hieronymus non vocat Eremitas, ſed Anachoretas. Nam Cœnobita non minus viuebant*

in

in deſerto, quàm Anachoreta, niſi quod plures ſub communi Patre, ac Decanis viuebant. Verùm iſti ex Anachoretis fecerunt Eremitas, vt titulum quem adoptarunt redderent honorabiliorem. Et ab his ſanctis Monachis Auguſtinus fuit ad pietatem illuminatus. Tam inſulſi ſermones inter tractatus Auguſtini Principem obtinebant locum, cum operoſo iudice, marginarÿs annotamentis diligenter illuſtrati, ex his quadam citantur in Pontificum decretis.

Accedunt huc mendaces picturæ, in quibus Auguſtinus barba ad pubem vſque demiſſa cuculla & veſte nigra, coriaceo cingulo treis digitos lato, tenet librum dextra, cuius initium, Ante omnia Fratres chariſſimi dirigatur Deus: circum pedes chorus eſt Auguſtinenſium ſimili panoplia. Non inſector Monachi vocabulum, quod apud bonos omnes gratioſum eſſet, niſi plurimorum mores feciſſent illud inuidioſum: tum facile patiar, quod Monachorum ſodalitia confictis exordÿs commendant inſtitutum ſuum, alij Heliſæum authorem iactantibus, alijs Brigittam, alÿs Auguſtinum, alÿs Brunonem, modò æmulentur illorum pietatem, quorum titulis gloriantur. Sed nimis multa ſunt, quæ ſimilibus præſtigÿs irrepſerunt in chriſtianiſmum.

Pernicioſa verò fuit, ſiue ciuilitas, ſiue negligentia, eorum, qui primum ad iſta conniuebant: His enim debemus, quòd præcipuos Eccleſiæ Doctores habemus mutilos, deprauatos, confuſos, & indoctis nugamentis contaminatos, tum Græcos, tum Latinos. Nec intra hos tamen conſtitit iſta temeritas. Ad ipſos vſque libros diuinos proceſſit impunita audacia. Nec his impoſtoribus quiſquam indignatur, nos calumnÿs proſcindimur, ſi quid rectè monemus. Sed longius rapior. Vt ad compendium redeam, Auguſtinus licet aliquando ſeceſſerit, quod eruditi plerique ſolent ſtudÿ gratia, nunquam fuit Monachus Eremita. Tametſi finxerunt illum in quodam ſermone id profitentem, nec ipſe vllum certum veſtitus genus præſcripſit alÿs. Tantum mulierculas, quæ viuebant ſub cura ſororis, monet, ne ſe notabiles præbeant in cultu, qui vitio genus hoc affine eſt. Et addit, nec affectis veſtibus placere, ſed moribus: nec ipſe ſibi quicquam nouauit in habitu Epiſcoporum, niſi quod pileum pyrrhon, hoc eſt rubrum modeſtiæ cauſa geſtare noluit, quemadmodum ipſe teſtatur in quadam apud Populum oratione. Decet, inquit, Epiſcopum, at non decet Monachum. Quin etiam ex ipſis Auguſtini monumentis perſpicuum eſt, eam regulam quam ſibi vendicant pleraque Monachorum ſodalitia, quæ nec Benedicti, nec Franciſci regulam profitentur, non fuiſſe ſcriptam neque Clericis neque Eremitis, ac ne Viris quidem, ſed Mulierculis, quæ, vt dixi, ſub cura ſororis Deo ſeruiebant. Hanc aliquot verbis immutatis ad viros accommodarunt. Eas verò Mulieres non fuiſſe Monachas, vel illud arguit, quod liberum erat illis ab eo contubernio diſcedere, & ſi qua eſſet inemendabilis cogebatur migrare. Nec omnes erant Virgines, quædam habebant Liberos. Nec has vſquam Monachas, nec Clericos ſuos Monachos appellat, quibus antea permiſiſſe videtur, vt extra domum Epiſcopi Deo ſeruirent. Malui, *inquit,* habere cæcos, vel claudos, quam plangere mortuos. *At qui nunc recedit à votis monaſticis, non debilis eſt, ſed pluſquam mortuus eſt, & reuera mortuus eſt, qui non neceſſitatis cauſa, ſed amore mundi recedit. Poſtea Clericos deprehenſos habere proprium ibi non paſſus eſt eſſe Clericos, vbi ipſe eſſet Epiſcopus: ſub alÿs tamen Epiſcopis pro Clericis recipiebantur. Porro monaſterium olim dicebatur omnis locus, ſiue in agris, ſiue in vrbibus, à populi frequentia ſemotus. Sed vt ad rem, Qui confinxit eos ſermones Auguſtini titulo, non ſolum in medio vociferatur, O, O, O, ſed frequenter ſic exorditur,* O fratres chariſſimi, O ſi ſciretis quantum vobis in ſolitudine demorantibus neceſſaria ſit obedientia. O fratres chariſſimi, gaudium meum & corona in Domino. *Exſtant tot orationes hujus ad populum habitæ, quando vnquam ſic orſus eſt Vir ille & ſanus & ſedati ingenij. Imò vbi ſic temere exclamat, vel in medio ſermone? Satyricis fortaſſis iſtud convenit, &c.*

De Ordinibus *ſub hac* AVGVSTINI *Regula* Militantibus.

D. Auguſtini Regulam ſubierunt, & eam ſe ptofiteri, quamuis falsò, dicunt, non tantum.

1 *Canonici Regulares omnes, &*

2 *Eremitani Auguſtinenſes*, ſed etiam alij *Ordinis, Mendicantes* maximè, præter *Minores*: & ſunt hi:

3 *Dominicani* ſeu *Prædicatores.*

4 *Serui B. Mariæ,*

5 *Brigidiani.*

6 *Ieſuati.*
7 *Canonici Regulares S. Georgij.*
8 *Montolinetenſes.*
9 *Hieronymitani Eremitæ*: qui & *Eremitæ S. Onophrij.*
10 *Hieronymitæ ſimpliciter.*
11 *Cruciferi.*
12 *Scopetini.*
13 *Antonij, ſeu Hoſpitalarij S. Antonij*
14 *Trinitatis.*
15 *Seruitæ.*
16 *Feruerij.*
17 *B. Ioannis Hieroſolymitani*, qui vulgò *Ferieri* nuncupantur.
18 *Cruciferi cum Stella.*
19 *Fratres Sancti Petri Confeſſoris de Magella.*
20 *Sepulchritæ, ſeu Fratres Dominici ſepulchri.*
21 *Fratres Valliſcholariorum.*
22 *Victoriani.*
23 *Gilbertini.*
24 *Eremitæ S. Pauli*, quos alij *Auguſtinenſibus* annumerant.
25 *Fratres de Pœnitentia.*
26 *Coronati.*
27 *Hoſpitalarij.*
28 *Milites Domini Iacobi de Spata.*

Et alij permulti: qui omnes tamen veſtitu, exercitijs & vitæ præceptis inter ſe differunt, vt indicat *Alfonſus Aluares Guerrera.* Nos ſuo loco, de quibus apud authores quædam recipere potuimus, aliqua dicemus.

CAPVT III.

Ordo CARMELITARVM.

De Carmelitarum origine Sabellicus & Polydorus.

DE *Carmelitarum* origine Polydorus Vergilius lib. 7. c. 3. & Sabellicus Enne. 9. lib. 5. iiſdem propè verbis in hunc ſcribunt modum. In hæc tempora, ſalutis nimirum annum circiter 1160. conferunt quidam Carmelitanæ ſectæ ortum: Res haud dubiè à Carmelo monte Syriæ eſt, quod & nomen ipſum arguit. Eſt Carmelus cùm aliorum quorumdam Prophetarum, tum Heliæ & Heliſæi incolatu in Syria nobilis: id, credo, Anachoretarum non pauci numero ſequuti, locum tenuêre; qui demùm Almerici Antiocheni Antiſtitis, & Apoſtolicæ ſedis trans mare legati operâ in vnum coiuêre, cùm antea ſparſim circa montem agitarent: tum primũ igitur & honeſta præcipiendo, & parendo humiliter, ſub vno aliquo agere cœperunt. Fuit fortè juxta fontem, qui Heliæ dictus eſt, vetuſtius Deiparæ phanum in eo monte, vbi illi prima Cœnobij fundaméta iecerunt, vnde fortaſſis ſunt Carmelitanæ Virginis Fratres nuncupati. Bibliotheca Geſſneri ex Cyrillo Grãmatico ad Euſebium refert, Almericũ hunc cùm audierit, in Carmelo monte, Eremitas Latinos Græcas literas ignorare, è Græco in Latinum tranſtuliſſe Ioannis Hieroſolymitani Epiſcopi volumen de Inſtitutione primorum Monachorum. Eundem quoq; primum monaſteriũ eis conſtruxiſſe anno 1121. conſtitutio ibi Latino Præſide Bertholdo Aquitano: nam prius in antris & cauernis habitâſſe. Panuinius in Chronic. dicit, Ordinem Carmelitarum circa annos Domini 1141. reſtitutum & reformatum eſſe ab hoc Almerico Malofayda Lemouicen. Patriarcha Antiocheno. Incidit prima hæc inſtitutio Alexandri III. tẽpora, qui ſedere cœpit circa annum ſalutis 1170. Polyd. lib. 7. cap. 3.

Verùm quia neque vitæ inſtituto, neque cultu, neq; certis ceremonijs vllis nitebatur ille nouus cœtus, abortus quidam, non res legitima inſtituta viſa eſt à principio. Veram itaque originem arbitrari ſunt quidam, quę anno poſt circiter quadrageſimo ſecuta eſt, ſedẽte Innoc. III. quando ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano & Apoſt. ſedis Legato in Europam circa annum 1216. introductus eſt hic Ordo, cùm prius in Eremo agentibus certam obſeruationis formam dediſſet, ex Baſilij inſtituto quibuſdam mutuatis. Polyd. Vergil. ibid.

De Carmelit. origine Balæus.

Huius Ordinis initia Balæus, qui cæteris eum ſibi notum eſſe profitetur, hæc ferè, ſed in eandem ſententiam commemorat Cent. 2. cap. 66. in Appendice, de Scriptor. Britan. *Anno*, inquit *Domini* 1121. *ex quibuſdam ſuperſtitioſis Eremicultoribus, poſt ſolutum de ſuo carcere Satanam, monaſterialis Carmelitarum Ordo creatus primùm fuit hoc modo. Ioannes Hieroſolymorum Antiſtes, Diuo Hieronymo coætaneus, in opere ſuo de Inſtitut. primorum Monachorum ad*

Capraſium;

Capraſium, & Ioſephus Antiochenus in Speculo militia primitiua Eccleſia capite duodecimo, ſolitarios quoſdam viras, Carmelum Syria Paleſtina montem, ob loci amœnitatem & famam, incoluiſſe commemorant. Primus vſque ab Helia Thesbite, Prophetâ magno: alter ab Apoſtolorum in Palaſtina pradicatione eorum deducit originem. Ab eo enim tempore, quodcunque id fuerit, ſuo ſemper arbitratu viuebant liberè, nullis adſtricti ceremonijs aut votis, vt ad Euſebium Cyrillus Presbyter ſcribit: donec poſt mille annos à Seruatoris natiuitate, de abyſſo ſit Satan ſolutus. tunc enim corruptis prioribus eorum vijs, paulatim inceperunt ab illius retibus capi. Nam circa annum Damini 1090. *Hieroſolymitano Epiſcopi in Patriarcharum eleuato, cœperunt peregrinationes Religionis ergo Hieroſolymam fieri, ſacra frequentari loca, ad demùm ſuperſtitionibus pollui. Ad hos poſtea ſolitarios, intra ſexennium, venit famigeratus ille Petrus Eremita, qui illis preculas eas, quarum ille primus inuentor fuit, dedit, & Maria Pſalterium docuit Quùm verò hac ratione eſſent ex aduentantium donarijs aliquando pinguiores effecti, ac Helia ſanctitatem cum Deipara patronatu, ex quibuſdam fictis viſionibus fortiter iactitaſſent, anno Domini* 1121. *illuc acceſſit Almericus Antiochenus Patriarcha: qui vndique per montem illum diſperſos collegit, in ordinemque diſpoſuit, Cœnobium ingens, ac phanum ad fontem, qui Helia dicitur, in montis cacumine condidit, ordinationes fecit, & vni qui honeſta preciperet humiliter parere juſſit, ſine tamen certo inſtituto, ſine peculiari cultu, ſine ceremonijs tunc adhuc temporis: prafati Ioannis librum, quem Gracè ſcriptum illuc vſque ſeruauerant, in Latinum ſermonem tranſtulit, vt deinceps eſſet ex Hebrais, Latinis & Gracis Latina Religio. Generalem praſidem primum Bertholdum Aquitanum, ſuum nepotem eis dedit, & illas ſub eius obedientia colligauit. Super Candelabrum Romana Eccleſia (inquit Ioannes Paleonydorus, earum chronographus) eos hic poſuit, vt per vniuerſam Europam lucerent. Max igitur curritur à ſpeluncis ad cellas, & à cauernis petrarum ad clauſtra phalerata. Ita ſunt à fide ad fabulas tranſlati, & ab interno Dei amore ad meras nugas deducti. Prius erant en ea fide ſoli Deo noti, nunc fiunt ex fucatis Ceremonijs mundo cogniti. Quos ſuos tunc Deus ex cordibus cognoſcebat, nunc per cucullas pro ſuis mundus agnoſcit. Prius in ſpiritus humilitate, fide & Dei verbo, Chriſto parebant: nunc veſtibus, ceremonijs, hominum placitis, atque externis operibus mundo ac ventri inſeruiunt. Sed ante Satana ſolutionem talis Ordo Carmelita non erant.* Hactenus Balæus.

Carmelita ſuper ſtitionibus alligata. Idem auctor Centuria tertia capite quadrageſimo primo in Appendice, cùm verbis Polydori Vergelij ab initio hunc Ordinem tanquam abortum quendam, repudiatum, indicaſſet, hæc verba ſubiungit: *Brocardus igitur Hieroſolymitanus, ſecundus eorum praſe. 3, anno Domini* 1171. *compoſuit eis regulam, ex Baſilij dogmate quadam mutuatus, vt ſepoſito Euangelio, ſecundum illam viuerent. Hanc anno Domini* 1199. *Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus abbreuiauit, confirmauit, atque obſeruandam ipſis tradidit. Sequebatur in ſilentio ieiunium ſimulatum, cum horis Canonicis, atque alijs fucatis obſeruantijs: vt ita contra Pauli doctrinam dierum ac temporum obſeruatores fierent. Fratres verò laici, Patri Eremita calculis ſeu preculis vterentur, Mariaque Pſalterio. Nullus tamen hucuſque votis aſtricti fuerunt, excepto vnico obedientia voto, ad vniuerſalem eorum Praſidem. Et hanc clauſulam in regula relictam habeant, vt de ſolo Saluatore ſalutem ſperarent, & ambularent iuxta Dei verbum in cateris eorum factis. Hac Cyrillus presbyter ad Euſebium* Adhuc ergo non ſunt totaliter Papæ creaturæ, vt eos poſtea fieri videbis.

Idem Balæus Cent. 3 c.82. in Appendice, ait, *In quodam Calendario hiſtorico ſe reperiſſe, quòd anno Domini* 1220. *Carmelita per Europam celebrari primùm cœperint, poſtquam Angelus Hieraſolymitanus, Iudaus genere, eiuſdem Ordinis Eremita Roma pradixiſſet, Chriſtianorum Rempublicam breui affligendam eſſe.*

Radulphus Fresburne Carmelitano ſodalitio in Anglia prima fundamenta poſuit anno demum Domini 1240. vt teſtatur etiam Mantuanus libro 8. Faſtorum. *In Angliam quando venerit Carmelita.* Hos futuros Antichriſti milites, nondum tamen raſos & vnctos, neque per uotum Cœlibatûs ac mendicitatem ocioſam eius creaturas factos, in Anglia per 14. annos, Cœnobijs conſtructis, Radulphus omnium primus gubernauit: Balæus Centuriâ 4. cap. 1. Et Hunfridus Nekton, patriâ Sudouolgius, primus ex Carmelitis fuit, qui in publico Cantabrigiæ gymnaſio Theologiam ſcholaſticè prælegeret, ex omni etiam ſua factione primus fuit, qui anno Domini 1259. ſub eius Gymnaſij rectore Gilhelmo Ludhamo, Eligenſi poſtea Epiſcopo, Theologicus Doctor ſit effectus; Balęus Cent. 4. cap. 24. *Primus ſcholaſtica Theologia in Anglia profeſſor Carmelita.*

Miluertono autem, Carmelitarum in Anglia prouinciali, à Paulo II. incarcerato, doctrina in Carmelitis Scholaſtica defecit in Anglia circa annos D. 1460. & ſimul æſtimatio quoq; quam tunc præ cęteris Mendicantibus habebãt, ſurreptis ſtudiorum auxilijs. Manifeſtauitq; in illis Dominicus ruinâ illam, quam Ierem. 47. Palęſtinis minatur ob eorum inſignes blaſphemias. Nam & hi ex Palęſtina venerunt Balęus Cent. 8. cap. 44.

In Li-

In Lituaniâ Carmelitæ quando venerint.

In Lituania verò Thomas Vualdenus non ſolùm Antichriſti doctrinâ, ſed etiam Carmeliticam ſectam omnium primus plantauit circa onnos demùm Chriſti 1427.

Carmelitarum veſtitus.

Dùm adhuc in Syria agerent, attributum eſt illis palium verſicolor, ex albo & Canuſino, id eſt, rutilo circulatum, quali dicitur Helias Propheta olim vſus, Polyd. Lib. 7, cap. 3, Antoninus tit. 20, cap. 5, dicit *Veſtitum ipſorum fuiſſe, capam circulatam largis virgis albis & griſeis*: Sed Heliam Prophetam tali habitu vſum, nec in ſacra nec in authentica ſcriptura reperiri, idem teſtatur. Hunc verò habitum virgulatum & verſicolorem ademit ipſis Honorius III, vel iuxta alios IV tanquam Religioni parùm conuenientem, eiuſque loco albus eſt illis datus, ita vt ſub eo canuſinati eſſent: ſicque vterque color retentus. Antoninus, vt ſuprà, dicit, *Honorium IV, mandâſſe, eos ferre deſuper capas ex toto albas, & tunicas ſubtus griſeas cum ſcapularibus.* Et Nicolaus IV, Papa vſum albi pallij per plumbeam tabulam Carmelitis confirmauit: Balæus in vita Nicolai. Quandiù priore veſtitu vſi ſunt in magnâ gratiâ, apud Melechſaitem Sulthanum Ægypti fuerunt, qui eos eleemoſynis liberaliter fouit. Cùm primùm verò altero illo, quem eis Romanus Pontifex attribuit, vti cœperunt, tantâ irâ exarſit, vt congregatis copijs Cœnobium eorum inuaderet: Expulſiſque omnibus & Cœnobium & Phanum incendio deſtrueret, ac tandem eos totâ Ægypto emigrare iuberet, vt Sebaſt. Frank. in Chronico teſtatur, Pantaleon & Antoninus tit. vigeſimo cap. 5.

Carmelitarum immunitas.

Cranzius lib. 1, cap. 1, Metrop. de eodem Honorio IV refert idem, & hoc addit, *quòd is Carmelitas cæteris Mendicantibus æquârit.* Addit Balæus Cent. 4, cap. 54, *quòd Honorius Carmelitis conceſſerit ab omni Principum & Epiſcoporum iuriſdictione immunitatem.*

Carmelitis nomen mutatur.

Idem Honorius cùm veſtitum Carmelitis mutaret, aliud quoque eis nomen dedit, *Beatæ Virginis Mariæ Fratres* eos appellans: Volater lib. 21, Polyd. lib. 7. cap. 3. Balæus ibid. Ad eundem modùm Curetes apud Ethnicos ſe magnæ Matris Deum, hoc eſt, Cybeles Fratres nominârunt. Auentino teſte lib. 1, Annal. fol. 31, in German. editione. κουρῆτες, teſte Strabone lib 10 ἀπὸ τῆς κουρᾶς, id eſt, à tonſura, anteriorem enim capitis partem (ſicut Carmelitæ reliquique Monachi) ſuperiorem detonſam geſtabant, ne hoſtes eos e cæſarie apprehenderent. Alij Curetas dictos putant ἀπὸ τῆς κουροτροφίας: eò quòd Iouem aluiſſe dicantur. Auctor eſt Idem Strabo loco iam citato, Curetas ex

Curetes qui.

Ida monte in Græciam (ſicut Carmelitæ ex Carmelo Monte Syriæ in Europam) traieciſſe tandemq; conſediſſe trans Acheloum fluuium, ibiq; quòd intonſa ſeruarent capita, Acarnanas vocari cœpiſſe. Alio nomine Corybantes dicuntur, quòd ſacro correpti furore cymbala pulſarent (ne Saturnus Iouem vagientem audiret) capitaq; ſaltando iactarent, hoc eſt, κορύβαντες ἀπὸ τοῦ κορύπτοντας βαίνειν: hinc qui capita iactant, & furijs ac numine agitantur, κορυβαντιζειν dicuntur. Dicti etiam ſunt Dactyli idæi, quòd Idam Phrygiæ montem primùm tenuiſſe dicuntur, ſicut illi Carmelum.

Regula Carmelitarum in remiſſione peccatorum obſeruãda. Rituo & inſtituta Carmelitarũ.

Honorius III, vel iuxta alios IV, non ſolùm Regulam Carmelitarum confirmauit, ſed eam quoq; in remiſſionem peccatorum obſeruandam tradidit, Vincentius lib. 21, capite 123, Spec. hiſt.

Succeſſor Honorij eandem Regulam approbauit, & inſuper ne poſſeſſiones vel redditus reciperent, diſtrictè eis prohibuit, Vincentius ibidem. Gregorius IX. Carmelitarum approbans Regulam, ipſis præter aſinos maſculos, & aliquot animalium & volucrum nutrimenta, lac ſcilicet & oua conceſſit; cætera, vt oſtiatim peterent, præcepit, Balæus.

Et Innocentius IV, anno Domini 1245, ſub Pauli protectione Carmelitas ſuſcepit denuò per Bullam, Balæus Cent. 4, cap. 3, in Appendice ex Faſciculo tripartito Ioan. Paleonidori. Idem Balæus in Vita Innocentij IV. *Innocentius*, inquit, *Carmelitarum Regulam, ab Alberto Hieroſolymorum Patriarcha prius eis traditam, per Dominicanos correxit, mitigauit, declarauit, ac tùm demùm cum Apoſtolicâ benedictione confirmauit, vt non de ſolo Seruatore ſalutem ſperarent. Permiſit eos cum cæteris Mendicantibus Ordinibus, Diuinum Dei verbum adulterantes, prædicare, diſputare, & confeſſiones audire. Vnde Ioannes Maria Poluttanus, in Mari magno, Anno Domini*, inquit, 1245. *Eremitæ montis Carmeli, mendicitatem primò in Europa poſt Dominicanos & Minoritas profitebantur. Inde permiſſi ſunt prædicare, & confeſſiones audire. Nam multi ex eis tunc erant in Theologia facultate inſtructi. Sed vix vnum in quolibet Cœnobio, vbi tamen multi Fratres erant, Sacerdotem habebant: tàm rari apud illos fuere tunc ſacrifici*: Idem Balæus eadem de re Centuriâ quartâ capite octauo, in Appendice ſecundo ex Philippo Ribotto & Siberto de Bekea hæc refert: *Anno Domini* 1248, *Carmelitæ Fratres, paupertatis & caſtitatis votis irretiri primùm cœperunt, vt inde haberent virtutem Draconis, & ad plenum eſſent Papiſticus Ordo. Præcepit enim Innocentius IV, Hugoni Diui Sabinæ Cardinali. & Guilel-*

mo Anteradenſi Epiſcopo Dominicanis, vt eorum Regulam ipſius authoritate decernerent, corrigerent, atque ad ſuas nequitias aptarent, vt pleuè tandem eius creatura eſſent. Qui vt ſibi in Papiſmo conformes fierent, & ſuarum fœditatum partitipes eſſent in Regno Antichriſti hanc & conſimiles impoſtrices clauſulas obedientia eorum voto addiderunt; ſcilicet cum caſtitate & abdicatione proprietatis, &c. vt eiuſdem cum eis Sadoma iurati ciues eſſent. Et ita adorantes beſtiam illam magnam atque habentes characterem & numerum nominis eius, poterant ſub ea emere ac vendere, Apocal. 13. *poterant & Vrbes intrare, mendacia ſeminare, confeſſiones audire, nundinas exercere, exorciſmos facere, Miſſas murmurare, panes incantare, nouos Deos, & colendos alios Deos exhibere: Nonnas, Pinzocheras ac Beghinas conſtaprare, & alia Miracula edere. Inde Pariſijs Londini, Colonia, Florentia, Venetijs, Toloſæ, Perpiniani & in alijs Ciuitatibus, fixerunt ſuos nidos.*

Alexander IV, anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo octauo Carmelitis conceſſit carceres pro puniendis eorum apoſtatis: nam plures eo tempore ab illis diſceſſerant, contemptis Papæ characteribus ac votis, præter id quod latet: Balæus Cent.4, cap. 26, in Append. Idem Pontifex ſedecim bullas Carmelitis conceſſit, Balęo teſte in vita Alexandri Centuriâ quartâ, Scriptor. Britan. ex Paleonydoro.

Ioannes XXIII, Papa Carmelitas aſſumpſit in ius & proprietatem Sancti Petri, ab omni ordinariorum dominio, vt ſoli ſanctiſſimo ſubjiciantur, tanquam filij dilectiſſimi: pluresque eorum Epiſcopos fecit. Nam mirabilem ante Papatum (authore diabolo) viſionem habebat, vt teſtatur in Bulla: *quòd nimirùm Maria Virgo, in magna Cardinalium Contentione, ab aduerſarijs illam liberarit, ac Papam fecerit: hac tamen ſeruatâ pactione, vt hos ſuos Fratres (Carmelitas) à purgatorio ſeruaret immunes, Vidi, dixit Ioanni Papa Maria, tuam ad me denotionem. Veluti ergo ego te ab aduerſario tuo liberabo, & ad altiſſimum promouebo gradum, ſic videas vt ſimilem, Fratribus meis, Heliæ filijs, vicem rependas. Regulam ab Innocentia confirmatam ſolidè approbabis. Inſuper me & filio meo iubentibus priuilegium hoc dabis, vt quicunque Ordinem meum intrauerit, à culpa & pæna liberatus in æternum ſaluus fiat.* Balæus in vita Ioan.23. Hęc Apparitio Mariæ cùm inauditis indulgentijs, & animarum è purgatorio liberationibus, in quolibet eius feſto, & in Sabbatorum Miſſis, in quadam Bulla exſtat. Quæ etiam Romæ anno 1530, ſub Clemente VII, renouata fuit, Nicolai Audeti eorum Magiſtri generalis procuratione pecuniariâ. Vide eundem Balęum, Cent. 5, cap. 24: in Appendice.

Certamen inter Carmelitas & Dominicanos de nomine Fr. B. Mariæ.

Cùm Ioannes Stokes Dominicaſter & Ioannes Horneby circa annos Domini 1370 inter ſe digladiarentur de Carmelitarum antiquitate, confirmatione & nomine, quòd ſcilicet Deiparę Virginis Fratres dicerentur, quo nomine, etiam Dominicani gaudebant appellari: Carmelitæ poſt quatuor annos ab Vrbano VI Rom. Pontifice pecunijs obtinuerunt, vt quicunq; eos nominarent aut dicerent eſſe Mariæ Fratres, pro qualibet vice haberent trium annorum Indulgentias, ac totidem quadragenas: cùm tamen nuſquàm legatur, illos fuiſſe B. Virgini vel conſanguinitate vel affinitatę iunctos. In contemptum igitur huius priuilegij, quidam ſtatim aſſeruerunt, eos eſſe Ægypriacæ meretricis Mariæ Fratres, de qua Paulus quidam Diaconus Neapolitanus in Vitis Patrum: ſed pro hæreticis ſunt damnati. Idem Vrbanus primo Pontificatûs anno 6, Cal. Oct. eiſdem cõceſſit, quòd poſſent cõmutare vota (obſerua quæſo, votum mendicitatis mutare poſſūt) iniuſtaq; bona & incerta reſtitutionis loco recipere. Sic Pater filios nutriebat ad furta, vt huius dicti participes eſſet, Pſal. 49. *Videbas furem, currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebat*: Balæus Cent.6, ca.50, Append. ex lib.3, cap.13, Ioannis Paleonydori.

Mitigatio de Carnis eſu Carmelitis data.

Eugenius IV, Regulę mitigationem in carnium eſu Carmelitis conceſſit, in reſarcitionem eius quod Thomam Rhedonenſem Carmelitam poſt varios cruciatus incendio ſuſtuliſſent, eò quòd abominationes Romę fieri, atque Eccleſiam magnâ reformatione egere dixiſſet. Balæus in Vita Eugenij.

Carmelitarum propagatio & fraudes.

Introducti autem ad hunc modum in Europam, & ibi recepti approbatiq; à ſummis Pontificibus, mirificè ſeſe apud quoſcunque inſinuârunt, & ſe ſuumq; inſtitutum artibus miris, dolis atq; impoſturis hominibus commendare ſtuduerunt, proque Antichriſti regno, in quo valdè exaltati erant, promouendo, totis viribus laborârunt.

Carmelitæ nouam Apocalypſin accipiunt.

Ac primò anno Dom. 1192, Cyrillus Gręcus tertius Carmelitarum Præſes generalis, tam Moſis quàm Ioannis Euangeliſtæ exemplo, nouam Apocalypſim è cœlis accepiſſe dicitur, Dei ipſius digito in argenteis tabulis Græcè ſcriptam, de futuro Eccleſiæ ſtatu. Et per hanc nitebantur impoſtores priorem illâ Ioannis auferre, vel potiùs delere & in nihilum redigere in ea ſeculi cæcitate. Quoniam erant tunc in Italia, Germania, Francia & Anglia multi, qui Romam credebant

bant Babylonem eſſe ac meretricem illam magnam, & Papam eſſe Antichriſtum ex Priori Apocalypſi. Cuius opinionis, D. Petri Veronenſis Patruum fuiſſe, ipſius Legenda ac Faſciculus temporũ probant. Oportebat igitur huiuſmodi columnis labentem Lateranum, vt in viſione Innocẽtij III, indicatur, his temporibus callidè fulciri; Conabantur etiam tunc Principes temporalia ab Eccleſijs auferre, & panis in Miſſa Trãſſubſtantiationem contemnere, atq; alia quædam facere, quæ ventribus & culinis non congruebant.

Diuerſitas Apocalypſeos Chriſti & Carmelitarum. Sed vide quàm ſint ab inuicem diuerſa hęc Cyrilli & Ioann. Apoſtoli oracula. Primùm tradebatur à Deo, dum adhuc fuiſſet Eccleſia in puriſſimo ſtatu ſub Apoſtolis: alterum verò ab Angelo neſcio quo, dum eſſet Eccleſia in ſtatu corruptiſſimo ſub Apoſtatis & Antichriſto. Primùm in perſecutione dura ac Pathmi exilio, ſub calamitate & cruce: alterum in placida mollicie ac iucũda Carmeli ſolitudine, ſub felicitate atq; otio ſuaui. Primùm erat mundum, lucidum, rectum ac Dei ſcripturis & promiſſionibus conſonum: alterum ſpurcũ, tenebroſum, obliquum, atq; ab omni diuinæ veritatis vſu alienum. Primùm in luce Euangelij, alterum in tenebris Papiſmi, Ioannes diuinitùs afflatus, in fide & ſpiritu Oraculum ſuſcepit: Cyrillus Aaronicis veſtibus indutus, in argenteis tabulis ſuum excepit. Ioann. in contemplatione rerum cœleſtium & in die Dominicò: Cyrillus in Miſſa Papiſtica atq; in Hilarionis feſto. Ille in agro, iſte in templo manufacto. Ille verſus cœlum, iſte verſus altare lapideum. Ioannes pauidus ac penè mortuus cecidit ad Chriſti pedes: Cyrillus erecto vultu ad altare ſtetit imperterritus. Ioannis reuelatio nobis attulit Euangelium æternum, ad Dei ſummam gloriam: Cyrilli reuelatio, calicem & thuribulum adfert, pro obſeruando Dei cultu ad idololatria fulcienda. Ioannes dicit, quòd in ſexta ætate Eccleſiæ, in qua nos ſumus, Sol factus ſit niger vt ſaccus cilicinus, Apoc. 6, Cyrillus verò fatetur oriturum tunc eſſe ſolem intra muros periurij: quod ex diametro cum altero pugnare videtur, cum Sol ibi Chriſtum ſignificet. Ioannis Prophetia Paracletum interpretem habet: Cyrilli vaticinium commentatores Monachos, Ioachimum Abbatem, Gilbertum Ciſtercienſem, & Ioannem de Rupe ſciſſa: Balæus de Script. Brittan. Cent. 3, cap. 93. in Appendice.

Contra Carmelitas Nicolaus Gallus. Deinde, vt ad omne genus nequitiarum expeditiores eſſent, licentiam, à Pontificibus Romanis impetrarunt, ex eremis prorepere, & Vrbes, contrà primũ eorum inſtitutum, inhabitare. Subolens autem eorum impoſturas Nicolaus Gallus, patriâ Narbonenſis, Carmelitarum Magiſter generalis 7, ſub Sagittæ igneæ titulo aculeatum librum aduerſus illos argutè ſcripſit, in quo deformatum ſui Ordinis ſtatum pijs lachrymis deplorat, quòd à priſtina morum probitate ac ſanctis ſtudijs ſui Fratres tunc eſſent in omnium vitiorum labyrinthum prolapſi: priùs enim dum Eremos incoluerint, orationi, lectioni & manuum labori iugiter incubuiſſe: nunc autem in Vrbibus commorantes, ſub hypocriſi matre, omnia in otium, deſidiam, inertiam, libidinem & luxum conuertiſſe. Et poſtquàm priuignos, reprobos, cauteriatos, errones, fabulatores, garrulos, inutiles conſiliarios, malignos diſcurſores, Sodomæ ciues, optimi Teſtamenti contemptores, præſentium & futurorum ſeductores, Draconis caudam tertiam ſtellarum partem de cœlo trahentem & in terram mittentem, Apoc. 12, & his ſimilia vocâſſet eos, in hæc verba tandem cap. 5, prorupit: *Dicite*, inquit, *qua & qualis eſt iſta Religio noua, in ciuitatibus adinuenta? Per plateas ciuitatum, de manè vſque ad veſperam bini & bini diſcurrentes, vagis greſſibus circuitis, ipſum habentes pædagogum, qui rugiendo circuit quærens quem deuoret. Et ſic in vobis prophetia, In circuitu impij ambulant, ad veſtræ confuſionis cumulum, veraciter eſt impleta. Eſt enim cauſa diſcurſuum huiuſmodi principalis ac præcipua, vt viſitetis non pupillos, ſed puellas, non viduas in tribulatione exiſtentes, ſed fatuas iuuenculas, Beghinas, Moniales ac dominas: vbi, alter in alterius iactantes lumina vultus, verba, quæ naturam Adamantis in ſe habent, & quæ bonos mores deſtruunt atque corrumpunt; alternatim, emittitis, cordium allectiua, &c. Non eſt hæc Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, in qua oportet quemlibet immaculatam ab hoc ſeculo vtique cuſtodiri: heù me Fratres chariſſimi, dum luta ſeculi eſtis inuoluti, cur vos creditis minimè maculari:* hæc & plura alia Nicolaus, ut Balæus Cent. 4. 2. 42. in Append. 2 refert. Sed cum intelligeret ſe nihil proficere, poſt 5 ſui regiminis annos, laboris inutiliter expenſi tędio, officio ſuo ceſſit, & ad Eremi quietẽ, illis relictis, eſt reuerſus in mõtẽ Euuatrof anno Domini 1270.

Carmelitæ ſorores abjiciunt, ſed mox recipiunt. Tertiò, anno Domini 1260, Carmelitæ Fratres, viſis populorum odijs ac ſcandalis aduerſus Pręedicatores & Minores, ob inquiſitionis & executionis cauſarum tyrãnidem, & Monialiũ ſocietates, ea omnia à ſuo Ordine amouerunt. Quę etiam cauſa fuit, quod pauciores ſemper erant Cardinales ex his & Auguſtinianis, quàm ex Aliorum Mendicantium ſectis, quod Balæus refert Centuriâ 4, cap. 30, in Appendice, ſe in quadam ordinaria quæſtione Ioannis Chelneſtoni

apud Nordouicum legiſſe. Vtrunque tamen progreſſu temporis receperunt denuò. Nam Thomas Vualdenus Carmelitarum Prouincialis 23, in Anglia Præſes, non ſolùm inquiſitor fuit hæreticæ prauitatis, vt vocant, truculentiſſimus, & Regem Anglorum Henricum V, pro ſuggeſtu publicè admonuit ſocordiæ in puniendis hæreticis, ſic enim fideles & oues Chriſti vocare ſolent: ſed etiam ſuæ ſectæ hominibus anno Domini milleſimo quadringenteſimo vigeſimo primo Martino V, Pontifice Romano concedente ſorores reddidit in Anglia ſub Monachorum titulo. De quibus rythmorum eius ætatis ſcriptor dicebat:

Puto verò quod prodeſſet,
Si in mūdo nullus eſſet,
Monachus vel Monialis,
Siue ſecta Beghinalis, &c.

Vnde & de Monachis Adilon:

Non malè ſunt Monachi grata indita nomina Patrum,
Cùm numerent natos hic & vbique ſuos.

Sequutus eſt mox Nicolaus V, qui Carmelitis, ſolicitante Soretho, Sorores Virgines vbique conceſſit, eaſque bullis confirmauit: Balæo teſte in vita eius, & Centuriâ ſeptimâ capite vigeſimo ſexto in Appendice.

Carmelitis B. Maria dicauit.

Quartò, vt mendacio aliquo ſuam mendicitatem palliarent, finxerunt, Mariam Chriſti Matrem etiam mendicâſſe, vt Balæus refert Centuriâ quartâ in Appendice ſecundo, capite tertio ex Guilelmi de Sancto Amore Defenſorio Eccleſiæ libro ſecundo.

Carmelitæ Indulgentias vēdunt pro cultu Mariæ.

Quintò, quùm Minoritæ multas & amplas Indulgentias promitterent omnibus, qui Diui Franciſci, Dei ſui feſtum quotannis magna cum deuotione celebrarent, eoque die ad Conciones in Cœnobia eorum cum oblationibus opimis concurrerent: Carmelitæ plures & largiores Indulgentias ijs pollicebantur, qui non quotannis ſemel, hoc enim eſſe nimis longum tempus, aiebant, ſed hebdomadatim omni ſabbato Concionibus ſuis in Mariæ Virginis honorem intereſſent. Quâ fraude effecerunt, vt plurimi, deſerto Franciſco Carmelitis ſe ſe adiungerent, vt apud eos ſingulis ſabbatis remiſſionem peccatorum impetrarent.

Carmelitæ in ſuis clauſtris Baptiſtæ imaginē habent.

Sextò, in multis Carmelitarum clauſtris ſolennis imago D. Ioannis Baptiſtæ ſpectantibus exhibita fuit, in eorum habitu ſculpta ac depicta. Occaſionem cœpere factores, ex hoc Chriſti dicto, *Ioannes ipſe eſt Helias*, Matth. 11. Et ex his Angeli verbis, *præcedet illum in ſpiritu & virtute Heliæ*, Luc. 1, vt hoc pacto ſibi totique Ordini maiorem gratiam & authoritatem apud ſimplices conciliarent. Quidam verò Monachus eâ temeritate offenſus, carmina quæ ſequuntur edidit, & ſtatuę pedibus affixit, quaſi ſanctum ipſum alloquens:

Chriſti Baptiſta, veſtis te non decet iſta.
Qui te veſtiuit Fratrem, maledictus abiuit.
Nunquam Meſſias (Monachus) *fuerat nec Helias.*
Non ſtat plebs læta, dum ſit pro Fratre propheta.
Si Fratrem Ionam fingis, Giezi tibi ponam,
Ac Iebuſæum, ne iungas his Eliſæum.

Huic verò barbaris his verſibus mox reſpondebat eius loci Carmelita in perſona Diui Ioannis:

Elingam mentiris, metris fatuis quoque miris.
Atque ea quæ neſcis, ſic aſtruis vt ea quæſcis,
Nam Deus eſt teſtis, decet hæc me candida veſtis:
Plus quàm te pulla veſtis, ſiue nigra cuculla.
Sum Carmelita meritò, ſed tu Gezita.
Ac Frater fictus Benedictini, non benedictus, &c.

In hunc modum in ſpiritu liuoris ac ſuperbiæ, hypocritæ ſeſe mordebant inuicem. Neque pax impijs certa aut firma vnquam erat, niſi cum conuenirent aduerſus Dominum & ſanctos eius: Balæus ex Thoma Scropo Cent. 7, ca. 89, in Append.

Carmelitarum incrementa.

Creuit igitur ob has & ſimiles cauſas in Europa breui hęc familia, *ita vt pudeat locorum & initiatorum Religionis huius immenſum numerum referre, quem in Commentarijs Carmelitani cuiuſdam inuenit* Sabellicus: *niſi fortè ſit in numero error, pro mendacio haud dubiè refelli poſſit, vt 7050 ſint hodiè Cœnobiorum Carmelitani nominis: in quibus ſacris operantur centum octoginta & ampliùs initiatorum millia. Quod ſi omnium Monachorum cœtus in vnum cōferas, vix, vt arbitror, tam ingens expleatur numerus. Sed tantùm abeſt vt fidem meam in eo obſtringam, vt ne relatum quidem in hoc videri velim tanquam dignum duxerim cui fides haberetur*: Verba ſunt Sabellici Enneus libro 5.

Carmelitæ in dues ſæculis ſecundantur.

Cùm verò numero & opibus, ſuprà quā credi poſſit, creuiſſent, ac propterea, vt fit, regulari

lati diſciplinâ abiectâ, voluptatibus corporis indulgere ac luxu diffluere illorum nonnulli cœpiſſent, in duas veluti familias Obſeruantium & non obſeruantium totus Ordo diſceſſit, de quarum contionei ſijs Baptiſta Mantuanus Æglogam 10, fecit, in qua Batrâchus de Obſeruantia Frater alteros accuſat, quòd prima huius Ordinis inſtituta, ritùs ac leges ſine ratione decreuiſſent, inquiens:

Paſtores alij quotquot per iura vagantur
Omnia ſunt riui noſtris à fontibus orti,
Nos dedimus leges, paſcendi oſtendimus artem:
Quo magìs hi peccant, qui cum ſint ordine primi,
Primatum amittunt: ſtudia inconſulta ſequendo.
Nos radix, alij rami: ſed nos quaque rami
A veteri radice patrum iam ætate caduci.
Tradidit Helias certam, paſtoribus artem,
Qua curare greges, quæ noxia pabula ſit eſt
Diſcere, & occultos imbres, ventoſque latentes,
Quiue ſalutaris foret, & qui peſtifer annus,
Signa dedit, nihil omiſit quod ouilia tangat.
Sed fons ille fluens Carmeli è montibus altis
Tam nitidus quondam, tam dulci limpidus vndâ
Tramite mutato (patet id) modò currit in auſtrum,
Sed priùs (exſtat adhuc vetus alueus) ibat ad ortum.
Hi curſus fecere nouos, liquere priores.
Quos dederat riuos veterum prudentia Patrum.

Deinde reprehendit in illis, quòd à Patribus traditum veſtitum abiecerint, aliumque, ſaltem quod ad colorem attinet, induerint, dicens:

Dic mihi, dic Myrmix priſcum cur lana colorem
Perdidit? hæc gregibus quidnam noua vellera fecit?
Cur pecus eſt nigrum, quod erat melioribus annis
Clarum? immutarunt mutati vellera mores.

Ad quæ verba Aſcenſius annotat, loquî hic poëtam, non de chlamyde, ſed de tunica ſubter eâ, quâ, vt ex aulæis comprobârint Obſeruantes, priſci picei ſeu griſei coloris vſi ſint, non Obſeruantes autem in nigrum commutârint, quem etiamnum hodie de Obſeruatione Italica reſpuant, putantes natiuum & ſine fuco factum colorem Religioni magìs eſſe congruum. Tertiò oſtendit, quæ & quanta mala nata ſint atque, prouenerint in lacuna illa non obſeruantium, quam fons ille perennis, hoc eſt obſeruantium inſtitutum fecerit, inquiens:

Alueus excelſa ſaliens de rupe lacunam
Foderat: & clauſis ripas æquauerat vndis.
Gurges erat textu ſyluarum vmbroſus opaco,
Denſaque ſepierant triſtem ſpineta lacunam.
Mille venenorum ſpecies in gurgite vidi.
Mille ſecus ripas in opaco margine: mille
Per nemus ad lymphas ſinuoſo ſerpere greſſu.
Obſtupui: rapido rediens ad ouilia curſu,
Incipia paleas furcâ verſare tricorni.
Ecce caput tollit coluber, linguaque triſulcâ
Sibilat: inflantur fauces: Nepa liuida tendit
Brachia: ventraſus profert veſtigia buffa.
Vipera per ſtipulam gradiens ſtrepit, ô loca dixi
Non pecori tantùm, verùm & paſtoribus ipſis
Noxia: mox grege diuiſa de ſedibus iſtis
Paſcua quæſitum triſtis meliora receſſi.
Perque iter antiquum fontis noua flumina duxi
In campos: vbi prima ſuos aurora colores
Explicat: & croceos Phœbi redeuntis ad ortus.
Hîc mihi fœcunda pecudes: hîc paſcua læta.
Et ſine labe liquor: dulces ſine crimine lympha.
Hæc loca primæui ſunt quæ coluere parentes, &c.

Qui ex profeſſo ſcripſerint de CARMELITARVM Ordine.

BErnardus Olerius Hiſpanus, Carmelitarum Magiſter, ſcripſit ad Vrbanum VI, de antiquitate Ordinis ſui libri 1, Geſneri Bibliotheca.

Ioannes Gluel, Garmanus Carmelita, ſcripſit volumen de origine & profectu Ordinis ſui, quod vocat ſpeculum Carmelitarum, ibidem.

Philippus Riboti Cathalanus natione, Carmelita, ſcripſit de Ordinis ſui prima inſtitutione dilatione & cõfirmatione, quod vocauit de geſtis Carmelitarũ pericularibus, lib. 10, de illuſtribus viris Carmelitarum lib. 1, ib.

Thomas Scrope Anglus Carmelita ſcripſit de Carmelitarum Ordinis primordijs & dignitatibus lib. 1. De eodem Ordine ad Eugenium Pontificem lib. 1, ibid. Catalogum Sanctorum eiuſdem, Balæus in Cent. 8, cap. 54.

Richardus Maydeſcon Carmelita ſcripſit de fundatione Ordinis ſui libro primo.

Cyrillus Carmelita circa annum 1200, ſcripſit de proceſſu Ordinis ſui libro primo, ibidem.

Nicolaus Simonis Hollandus Carmelita, ſcripſit hiſtoriam Ordinis ſui: obijt Harlemi anno milleſimo quingenteſimo vndecimo, Trithem.

Carolus Phatnandus ſcripſit lib. 1, de laudibus Carmelitarum.

Guillemus Conuentre Anglus Carmelita ſcripſit de laude Religionis ſuæ lib. 2, Scutum Carmelitarum lib. 3. De Regula & Confirmatione lib. 1.

Robertus Ormeskireus Carmelita ſcripſit propugnaculum ſui Ordinis circa annum milleſimum trecenteſimum octuageſimum. Balæus.

Ioannes Stokes Anglus Dominicanus, contra Carmelitas è magiſtrali cathedra contemptuosè ſcripſit circa annum Chriſti milleſimum trecenteſimum ſeptuageſimum eorum confirmationem & titulum ditis morſibus vellicans. Offendebatur potiſſimùm, quod ſe eſſe iactitarent Deiparæ Fratres: quo titulo etiam Dominicani tunc gloriabantur: vnde arrepto etiam calamo ſcripſit Determinationes contra Carmelitas: Balæus Centuriâ ſextâ capite quadrageſimo nono. Contra hunc verò ſcripſit Ioann. Horneby Carmelita, & victoria potiùs eſt, idem capite 50.

CAPVT IV.

Ordo PRÆDICATORVM ſeu DOMINICANORVM.

Prædicatorum Ordinis origo.

EX Humiliatorum ſecta, de qua ſuprà diximus, alij, quos *Dominicanos*, vel *Prædicatores* vocant, enati ſunt anno 1205, iuxta Onuphrium Panuinium in Chron. hac occaſione. Humiliati habitâ nullâ ratione authoritatis aut licentiæ Prælatorum, mittentes falcem in meſſem alienam, populis prędicabant, & vitam eorum plerunque regere ſatagebant, confeſſiones audire, & miniſterijs Sacerdotum derogare. Quę volens corrigere Innocent. III, Ordinem Prędicatorum in animo habuit inſtituere & confirmare. Illi quippe rudes & illiterati cùm eſſent, operibus manuum inſtabant & prędicabant, accipientes neceſſaria à ſuis aſſeclis. Hi verò ſtudio & lectioni Sacræ Scripturę iugiter inſiſtentes, tantùm in ſcribendo libros opus faciebant, & eos diligentiſſimè à Magiſtris ſuis audiebant. Sedi Apoſtolicæ in omnibus obediunt, à qua authoritatem præcipuam trahunt. Vrſpergenſis.

Ordinis Prædicatorum author.

Dominicum (vnde etiam *Dominicani*, rectiùs *Dæmoniaci* vocantur) Prædicatorum Ordinis inuentorem eſſe, vno ore omnes tradunt. Natus is eſt in Hiſpanię villa Calagora, Palmerius Calaguram vocat, Exonienſis Diœceſis, Patre Felice & Matre Ioanna, anno Dominicæ incarnationis 1170, Mater antequam ipſum concepiſſet, in ſomnis videre viſa eſt, ſe catulum (alij lupum habent) ardentem facem ore geſtantem portare, quâ totus mundus accenderetur: Antoninus tit. 23, cap. 1. § 2. Vincent. lib. 29, cap. 94. Sebaſt. Frank. in Chron. fol. 471, & Theodoricus de Appoldia in Vita Dominici apud Surium de Vitis Sanctorum. Antoninus dicit, hoc ſignificare voluiſſe Deum, naſciturum ex ea Prædicatorem eximium, qui faciem igniti eloquij portaret, quo frigeſcentem in multorum cordibus charitatem vehementius inflammaret, & ſedulæ prædicationis latratibus lupos arceret à gregibus: dormientes quoque in peccatis animas ad virtutum vigilantiam excitaret. Verùm ſi de ſimilibus idem ſit iudicandum, dico, ſignum hoc fuiſſe cruentiſſimæ illius laniciæ & maximarum turbarum, quas non ſolùm Dominicus in Gallia, ſed eius diſcipuli in toto orbe excitârunt, quem etiam peſtiferâ ſuâ doctrinâ infecerunt. Referunt enim

Dominici natiuitas.

Hecubam

Hecubam prægnantem facem ardentem ſibi parere viſam, tandemque Paridem enixam eſſe, qui fax illa fuit Aſiæ & Europæ infauſta, & Troiæ patriæ ſuæ exitialis. Ioannes Iuſtinianus Dominicum in vtero Matris in morem canis latiâſſe aſſeuerat, in Sermone de S. Nicolao.

Dominicus educatio.

In lucem autem editus, quùm ſagacis ingenij indicia multa dediſſet, Palentiam Hiſpaniæ Academiam à parentibus ſtudiorum causâ mittitur: vbi breui tempore condiſcipulos ſuos omnes ſuperauit. Poſtea ad Theologiæ ſtudium ſe contulit, in quo totum quadriennium conſumpſit: ibi cùm Theologiam mediocriter percepiſſet, Didacus Exonienſis Diœceſis Antiſtes, eum acceſſitum fecit Canonicum in eo loco Regularem. Tempore eodem Albinenſium ſecta exoritur: cuius ſectæ capita & fundamenta optandum eſſet à ſcriptoribus accuratè conſignata eſſe. Multa enim ſunt, quæ ſuſpicionem mouent, longè aliter Ipſos docuiſſe, quàm aduerſarij ipſorum annotârunt. Innocentius III. igitur Pontifex Rom. ad iſtam ſectam exſtirpandam, anno Domini 1207. duodecim Abbates Ciſtercienſis Ordinis ad Albingenſes mittit: eſtque his etiam additus Didacus Exonienſis Epiſcopus, qui ſecum habuit Dominicum. Hic concionibus ſuis & inuectiuis adeò hominum animos aduerſus totam ſectam concitauit, vt arma cœperint Principes, & plus quàm centum millia ex Albigenſibus occiſi fuerint; vt Balæus Cent. III. Scrip. Brit. cap. 67. in Appendice ex Bernardo Lutzenburgo, Chriſtiano Maſſæo & alijs, annotat.

Albigenſes Dominicus author cruenta Albigenſium lanienа.

Quod exemplum præceptoris poſtea Diſcipuli eius egregiè imitati ſunt. Anno D. 1236. Robertus de Brugis Dominicanus, multa millia Paterinorum, Bulgarorum & aliorum, characterem Beſtiæ recipere nolentium, conflagrari auxilio regio fecit: vt Balæus teſtatur Cent. 3. cap. 97. in Appendice. Et circa annos Chriſti 1258. in Cameracenſi Diœceſi Dominicani plurimos, ſedi Romanæ obtemperare nolentes, combuſſerunt: idem Cent. 4. cap. 46. in Appendice.

Dominicani ſanguinolenti.

Poſt hæc aſcitis duodecim ſocijs Prædicationis Ordinem inſtituit, & cum Fulcone Tholoſano Epiſc. Romam ad Concilium Lateran. maximum proficiſcitur, Pontificemque Innoc. III. adit, atque Ordinem ſuum, qui prædicatoriû & dicetur & eſſet, confirmari ſibi ſuiſq; diſcipulis petit. Cùm verò ſe primùm Pontifex difficilem præbuiſſet, per ſomnum admonitum eum fuiſſe vt aſſentiretur, Vincentius lib. 30. cap. 65. Antonius tit. 23. cap. 4. §. 3. alijque nugantur. Vidit enim ſequenti nocte Lateranenſem Eccleſiam ſuis quaſi reſolutam cõpagibus, ingentem minitari ruinam, quam ſubiectis humeris Dominicus ſuſtentaret. Hoc felicis eſſe rem ominis arbitratus, quaſi ipſe cum ſuis aſſeclis Romanam Eccleſiam aliquando fulturus eſſet, Dominicum accerſit, eique hortator eſt, vt quàm primùm ad ſuos, qui in Tholoſana vrbe conſiſtebant, rediret, comportataque communi conſilio ſuæ profeſſionis normâ, ſedem Apoſtolicam pro confirmatione eius denuò accederet. Dominicus ſuorum diſcipulorum, quorum 16. tunc erant, cœtu coacto; Pontificis Max. ſententiam ipſis aperit. Illi gaudio perfuſi, mox vno ore non modò S. Auguſtini Prædicatoris Regulam amplectuntur, ſed etiam re ac nomine fore ſe *Prædicatores* ſpondent. Sed dum illi ſcriptione Regulæ occupantur, Innocentius rebus humanis excedit. Honorius III. igitur, qui in cathedra & ſuperſtitionum officina ſucceſſerat Innocentio, eorum Ordinem, Regulam & inſtituta ſine mora comprobat.

Dominicus ſui Ordinis confirmationem petit. Innoc. III. viſio.

Dominicanorum Regula. Prædicatorum Ordo confirmatur.

CAPVT V.

Inſtituta, Ritus & Conſuetudines PRÆDICATORVM *Monachorum.*

ETſi verò D. Auguſtini Regulam ſequendam ſibi propoſuerint noui hi Monachi, nihilominus adiunxerunt ei quaſdam arctioris vitæ conſtitutiones, quarum aliquas recenſere placuit.

Primò Arcam ſuæ Religionis Dominicus tricameratam fecit: Fratres vnà ſecum ad contemplanda cœleſtia, & prædicanda ad ſalutem neceſſaria in vno collocans. Antoninus. Moniales recluſas ad contemplationem aſſumens, in ſecunda, ibid. Tertiò, vtriuſque ſexûs homines ad actiuam applicans, qui dicerentur, *de pœnitentia Fratres & Sorores Beati Dominici, ſeu militia Ieſu Chriſti*, in tertia manſione, ibid. Antoninus qui etiam de hac tertia claſſe in hunc modum ſcribit. *Cùm partes Tholoſana & Lombardia plena eſſent hæreticis, Dominicus prædicans contra illos, dicitur conuertiſſe ex illis* 100000. *& in adiutorium ſumpſit quoſdam deuotas perſonas, quæ corporaliter illos hæreticos gladio materiali expugnarent, quos ipſe gladio verbi Dei amputare non poſſet: quibus & tradidit tertium modum viuendi ſpiritualem, vltra communem morem laicalem, & citra ſtatum completæ religionis: & dicebantur tunc* Fratres de militia beati Dominici. *Exſtirpatis demum hæreticis in partibus illis, cùm non oporteret ampliùs gladio pugnare, remanſerunt in illo modo partim religioſo cum vxoribus ſuis qua mortuis viris continenter viuebant, & alij vtriuſque ſexûs Viduæ, & Virgines, & coniugati illis adhæſerunt: vocati*

1. Dominici Ordo in 3. partes ſcinditur

ſunt poſtea Frattes ſeu Sorores de pœnitentia beari Dominici, *quorum Regulam approbauit Innoc. VI. circa annos Chriſti* 1360. *Et Iohan. XXII. declarauit illos & illas non eſſe intelligendas de numero eorum, qui dicuntur in Clement. Ad noſtram deberet. Beghardi & Beghinæ. Et Honorius conceſſit, quod tempore interdicti poſſint intereſſe diuinis officijs in Eccleſijs Prædicatarum. Hic Ordo neminem aſtringit ad paupertatem & obedientiam totaliter.*

2. *Prædicatorũ paupertas.*

Dominicus ordinauit non ſolùm in particulari nihil habere proprium, quod eſt cõmune omni Religioni: ſed nec etiam in cõmune voluit immobilia retineri, ne anxietas quotidiani queſtûs ſtudium prædicationis impediret: Antonius tit. 23. ca. 2. §. 1. Han de re Theodoricus de Apoldia Dominicanus apud Surium tom. 4. de Vitis Sanct. ità ſcribit: Iniunxit Fratribus, vt nunquam in itinere apud ſe pecuniam ferrent, ſed vbiq; victitarent eleemoſynis. Poſſeſſinnibus, reditibuſque ſuum inſtitutũ obſcurari omnino noluit. Hocque in ſua Regula ſcribi mandauit, *Scribit vir prudens. ſpinas ſemen in ipſas coniectum ſuffocare.* Itaque ne pungens diuitiarum ſolicitudo, & anxius rerum labentiũ amor inſtitutum eius impediret, paupertatem Euangelicã, quæ reiectâ ſolicitudine, de craſtino non cogitat, amplexus eſt, mandavitque Fratribus amplectendam. Nec raiò oſtiatim petiuit eleemoſynam, nec recuſabat porrectum ſibi panem inſtar mẽdici accipere. Confirmatum hoc fuit approbatumque ab omnibus Fratribus anno Dominicæ incarnationis 1220. à cõfirmatione inſtituti Dominicani 4. in Generali Capitulo Bononiæ habito, in quo alia quoque huius Ordinis vel inſtituti poſita ſunt fundamẽta. Statutum etiam fuit, vt quotãnis Generale capitulum celebretur: creati inſuper ſunt *Deffinitores*, qui haberent poteſtatem de Rectore & toto Capitulo ſtatuendi & ordinandi, durante eiuſmodi conuentu, ſaluà tamen manente Magiſtro generali ipſius reuerentiâ, Theodorico de Appoldia auctore. Cùm iam mortis horam Dominicus ſibi inſtare cerneret, turſus ſeueriſſimè mandauit Fratribus, vt poſſeſſiones temporales auerſentur, nec quiſquam in ſuum Ordinem introduceret, vſque adeò præcepit, vt non ſolùm Dei, ſed ſuam quoque maledictionem tali interminaretur: Antonius tit. 23. ca. 4. §. 13.

3. *Capitulum generale quotãnis celebrãdum à Prædicatoribus.*

4. *Prædicatorũ ieiunia.*

Ordinauit etiam ad caſtiganda corpora prolixa Ieiunia ſeptem menſium continuorum: nimirũ à feſto Crucis Septembrino vſque ad Dominicã reſurrectionẽ: & alio tẽpore ſextis ferijs, cum quibuſdã alijs diebus.

5. *Prædicatoribus carnium eſus prohibitus in vniuerſum.*

Eſum prohibuit carnium, niſi in infirmitate: non quia hoc ſit malum per ſe, ſed quòd talis abſtinentia congruit religioſis, vt dicitur de Conſec. diſt. 5. Carnem. Refert autem Manlius tom. 3. locorum commun. fol. 31. Heydelbergæ fuiſſe monaſterium in ſuburbio, in quo fuerunt Dominicaſtri, qui non comederint carnem in ſuburbio, ſed in oppido: quaſi eſſet alius Deus & alius cultus extra vrbem, quàm in vrbe.

6. *Prædicatorum lectiſternia.*

Lineis quoque vti ad carnem vel in lectis non permiſit: ſed tantum laneis, nec etiam culcitris.

7. *Prædicatoribus mulierum familiaritas prohibita.*

Summopere vitandam familiaritatem & frequentiam mulierem mandauit.

8. *Prædicatoribus ſilentiũ mandatum.*

Silentium porrò ſeruari certis locis & horis ſtrictè mandauit ſub non leui pœnitentia. Anton. tit. 23. cap. 2. §. 1. Et Iordanes Theologus Pariſienſis factus Generalis inter Prædicatores, ſilentium menſe ſuis primus inſtituit, circa annos Chriſti 1226. Volateranus lib. 21. Idem etiam introduxit cõſuetudinem de cantando *Salue Regina*, poſt Completorium: Anton. tit. 23. c. 9. §. 1.

9. *Prædicatorum veſtitus.*

Ab initio quoque nulla Dominico ſolicitudo & cura fuit Veſtitûs ſui, ſed indumenta eius fuiſſe vilia rẽferunt, neque erubuiſſe etiam in vili habitu ad magnos ire viros. Nam breui quodam & abiecto ſcapulari, vti vocant, vſus eſt, noluitque cucullo ſe tegere: hyeme & æſtate ſolam tunicam ſibi ſufficere voluit, vt Theodoricus de Appoldia in vita eius teſtatur. Poſtea decreuerunt Fratres vti Canonicorum regularium habitu: quem tamẽ etiam progreſſu temporis mutârunt. Nam Appoldia, Antoninus tit. 23. cap. 1. §. 2. alijſque nugantur, Mariam Virginem colorẽ & habitum huic Ordini geſtandum oſtendiſſe Rheginaldo cuidam ægrotanti & vigilanti, nimium candidam tunicam, nigro pallio ſuperiniecto, & ab humeris ad caput ſcapularẽ tegmen. Meminit etiam Bergomenſis lib. 13. & Sabellicus Enne. 9. lib. 6.

Controuerſia de veſtitu inter Auguſtinos & Prædicatores.

Schiſmatis & controuerſiæ inter Auguſtinenſes & Dominicanos exortæ anno Domini 1290. circa Scapularia, vti vocant, quòd nullum eſſet eorum nec in colore, nec in forma diſcrimen, obiter tantum, quòd eſſet de lana caprina aut vmbra aſini contentio, mentionem facit Balæus Cent. 4. capite 58.

10. *Prædicatorũ monaſteria ſint humilia. Notate monachi.*

Ædificia quoque ſuorum Monachorum volit eſſe humilia, Religioni & paupertati congrua. Vnde cùm ſemel Bononiã veniens inueniſſet cellulas Fratrum aliquantulũ in ædificio ſublevatas plus quàm prius erant, vocavit procuratorem, & num lachrymis ei dixit: *Quàm cito vultis palatia eligere? Non decet pauperes religioſos de elemoſynis viuentes ſumptuoſa ædificia habere.* Quid diceret ſi nunc attenderet ad Eccleſiam, & domos, & cellas Fratrum ampliatas, teſtudinatas, in

cœlum

cœlum eleuatas, in ſculpturis & picturis curioſiſſimè exornatas: in pauimentis aureis & purpureis copioſas ſupra cathedrales Eccleſias? Verba ſunt Anton. tit. 23. ca. 4. §. 13.

11. *Prædicatores Mariæ fratres dicti.* Ad hæc, quòd piæ cæteris deuoti eximiè erga Mariam Virginem videri vellent à principio *Fratres Virginis Mariæ* tantum dicebantur: ſed placuit poſtea Rom. Pontifici *Fratres Prædicatores* eos appellari, vt Antoninus indicat tit. 23. cap. 1. §. 2. Habent etiam ob eandem cauſam in cellulis ſuis imaginem Virginis Mariæ geſtantis filium in vlnis, itemque ſaluatoris à cruce pendentis, Theodorico de Appoldia teſte in vita Dominici: refert etiam Antoninus tit. 23. cap. 10.

12. *Prædicatores omni ſabbato officiũ Mariæ celebrant.* Statuit præterea Ordo Dominici omni ſabbato, niſi feſtum vel Quadrageſima fuerit, officium fieri totum de B. Virgine cum Miſſa ſolenni, cumque ſequentijs in laudem eius. Quod nec curia Romana, nec Religio alia habet in officio ſuo: Antoninus tit. 23. cap. 2. §. 1.

13. *Prædicatorũ officium.* Quia verò re & nomine *Prædicatores* cenſeri ſuos volebat Dominicus, idcirco poſt confirmationem ſui Ordinis Tholoſam rediens, vbi iam Fratres in Eccleſia S. Romani, quam eis Fulco Tholoſanus Epiſcopus conceſſerat, clauſtrum conſtruxerant, & in eo cellas ſtudijs accommodatas, ſatisque aptum dormitorium, conuocatis omnibus duxit, *hoc ſuum eſſe propoſitum, vt Fratres omnes, licet paucos, per diverſas mundi diſpergeret Regiones, neque velle vt in poſterum ſimul habitarent. Vtque abijcerent à ſe omnes terrenas poſſeſſiones, ne prædicationis per eas officium impediretur:* qood poſtea etiam in primo capitulo generali Ordinis Bononiæ anno 1210. celebrato per conſtitutionem perpetuam fuit ſancitum. Antonio teſte tit. 23. cap. 4. §. 3.

14. *Prædicatores Magiſtrum generalẽ eligunt.* Voluit etiam vt ſibi aliquem ex Fratribus eligerent in Abbatem, cuius arbitrio cæteri regerentur: ita tamen, vt tam ſuper ipſum Abbatem, quàm ſuper cæteros Fratres penes ſe reſideret auctoritas corrigendi. Electus eſt igitur communi conſenſu Fr. Matthæus Gallus: qui tamen primus & nouiſſimus Abbas in Ordine fuit. Placuit namque poſtmodum Fratribus, vt qui toti præeſſe Ordini *Magiſter* Ordinis diceretur: cæteri verò inferiores Prælati, non Abbates, ſed *Priores* & *Superiores*, communi Religioſorum vocabulo cenſerentur. Vincentius lib. 30. c. 67. & Anton. tit. 23. c. 4. §. 3.

Dominicus autem, inſtitutor huius noui author, primus electus eſt in Generalem totius Ordinis Magiſtrum anno Domini 1220. à Confirmatione anno 4. in generali Capitulo Bononiæ habito: moritur anno Chriſti 1221. 8. Id. Aug.

Secundus fuit Fr. Iordanes Saxo, Theologus Pariſienſis: qui, vt diximus, ſilentium menſę inſtituit: perijtque in mari, dum ſepulchrum Domini petit. Sub eo Fratres huius Ordinis licentiam nacti ſunt Pariſijs puplicè profitendi artes & Theologiam.

III. Reimundus de Pennaforti, Barcinonenſis, iuris vtriuſque profeſſor Bononiæ, qui iuſſu Gregorij IX. Decretales, quæ huc uſque ſparſæ fuerant, in vnum volumen congeſſit. Electus autem in Generalem huius Ordinis in Capitulo Bononiæ, anno Chriſti 1238. biennio duntaxat eo officio functus eſt. Et in Synodo prima generali, ſub eo celebrata, quæ decima noua fuit, anno Domini 1239. legem edidit, vt Magiſter ſummus Ordinis huius, poſſet officio renunciare coram Patribus, quos Deffinitores vocant, & iſti obligarentur renunciationem approbare. Id quod ipſe tunc facere conatus fuit, ſed non potuit, eò quòd Patres in id conſentire nollent. Sequenti verò anno 1240. in Synodo 20. Bononiæ celebrata, ceſſionem perijt, corporis valetudinem allegans, tandemque voti compos factus eſt. Animaduertentes autem Patres ingentem perturbationem, quæ facilè oriri poſſet in Ordine, ſi pro voluntate Magiſtri generales Ordinis ſic officio renunciare poſſent, lege tum ſimul ſancitum fuit, ne in poſterum eorum ceſſio approbaretur, niſi ob perpetuum impedimentum. Conſtitutiones etiam Ordinis hic Magiſter redegit ad vnum volumen.

IV. Fr. Ioannes Friburgo Briſgauiæ oriundus eligitur ex Priore Prouinciali Lombardiæ anno Domini 1242. in Capitulo generali Pariſijs: quod tamen officium ægrè, ac Gregorio VIII. impellente vix tamen ſubijt, quum paulò ante Epiſcopus Boſnenſis fuiſſet, ac vt quietius viueret eâ dignitate ſe abdicâſſet.

V. Fr. Humbertus de Romanis, Diœceſis Viennenſis propè Valentiam, ex Priore Thuſciæ, & poſtea Franciæ, Generalis Magiſter Ordinis creatur anno Chriſti 1254. in Capitulo in Hungaria celebrato: Vrſtiſius in Chronico Baſilienſi dicit, factum hoc in quodam Capiulo Lugdunenſi: ſed prior ſententia, quæ Antonini eſt tit. 23. cap. 12. magis placet, fuit enim, Vrſtiſio ipſo teſte, conuentualis Budæ in Hungaria. Horarum modum, ſeu officium eccleſiaſticum, quo adhuc Ordo hic vtitur, ipſe compoſuit. Poſtquam nouem annis præfuiſſet Ordini, ceſſit magiſterio, cum licentiam à Deffinitoribus impetrâſſet in Capitulo generali in Anglia celebrato. Eius tempore

tempore magna diſſenſio exorta eſt inter Profeſſores Pariſienſis Academiæ & Prædicatores: renuebant enim hi Vniuerſitatis ſubeſſe legibus & præualuerunt ſanè ob multimoda eorum obſequia.

V I. Fr. Ioan. de Vercellis Lombardus, Iuris Canonici Pariſijs Doctor, eligitur anno 1264. Pariſijs. Tranſtulit corpus Dominici in arcam marmoream, & pedes totum Ordinem viſitauit.

V I I. Fr. Munio Hiſpanus, cùm eſſet Prouincialis in Hiſpania, creatur Generalis Bononiæ in Capitulo anno 1285. Cùm annis 6. præfuiſſet, Nicolaus IV. Papa conatur eum effuſio deponere: ſed quùm poſſet, demum abſolutus fuit ab eodem, & ad Epiſcopatum Palentinum in Hiſpania aſſumptus: à quo tamen etiam à Bonifacio VIII. abſolutus & ad Curiam euocatus fuit.

V I I I. Fr. Stephanus Veſontinus eligitur Romæ anno 1292. cùm antea fuiſſet Prior prouincialis Franciæ.

I X. Fr. Nicalaus Taruiſinus, Opilionis filius, & prouincialis Lombardiæ, creatur Argentinæ in Capitulo anno 1296. Poſtea à Bonifacio VIII. fit Cardinalis Tituli S. Sabinæ, mox Hoſtienſis: tandem cathedram ſummi Pontificatûs aſcendit, & Benedictus II. vocatus fuit. Da war es di-ſem Orden gerathen.

X. Fr. Albertus Ianuenſis, & Baccalaureus Pariſienſis, eligitur anno 1300. Maſſibiæ.

X I. Fr. Bernardus de Vizio ſummum Magiſtratum Ordinis Prædicatorum adipiſcitur anno 1301. Coloniæ.

X I I. Fr. Aimericus Placentinus, eligitur in Capitulo Toloſano: ſed anno 7. regiminis abſolutus fuit per Deffinitores in Capitulo Neapolitano.

X I I I. Berengarius creatur anno 1312. ſed anno 1317. fit Archiepiſcopus Compoſtellanus à Ioanne XXII.

X I V. Fr. Henricus eligitur Lugduni anno 1318. ex prouinciali Franciæ.

X V. Fr. Barnabas, vel, ſecundum Antoninum, Bernardus Vercellenſis creatus eſt Generalis anno 1324.

X V I. Fr. Hugo Gallus elligitur anno 1333.

X V I I. Fr. Gerardus Moguntinus, vel, iuxta Antonium, Toloſanus, adipiſcitur Magiſterium anno 1343.

X V I I I. Fr. Petrus de Palma Pariſijs creatum anno 1343.

X I X. Fr. Garinus fit Magiſter anno 1346.

X X. Fr. Ioannes de Molendinis eligitur anno 1349.

X X I. Fr. Simon Lingonenſis creatur anno 1352. per Vibanum V. factus eſt poſtea Epiſcopus Nannetenſis.

X X I I. Fr. Helias Toloſanus fit Generalis Auenioni anno 1367. Sub hoc tranſlatum eſt corpus Thomæ Aquinatis de Fundenſi ciuitate in confinibus regni Apuliæ & Campaniæ, ad Conuentum Ordinis Toloſanum, mandante Pontifice Romano. Hic fuit Confeſſor Catharinæ Senenſis, & Lugendæ eius auctor.

X X I I I. Fr. Reymundus Capuanus anno 1380. Bononiæ eligitur.

X X I V. Fr. Thomas de Firmo ex Lombardia inferiori, eligitur anno 1401.

X X V. Leonardus Statij Florentinus, creatur in patria anno 1414. Interfuit Conſtantienſi Concilio: cumque ibi ſublatum eſſet ſchiſma, manſit etiam ille vnicus totius totius Ordinis Magiſter, nam prius diuiſus erat in duos generales.

X X V I. Fr. Bartholomens Texerij eligitur anno 1426. Bononiæ. Impetrauit hic à Martino V. Papa, vt poſſet diſpenſare cum conuentibus ſuper retentione poſſeſſionum & redditnum annualium pro ſuſtentione Fratrum: ex quo tempore eleemoſinæ ceſſebant. NOTA: *In Domicanorū Ordine eleemoſinæ ceſſant.*

X X V I I. Fr. Petrus Rochim creatur anno 1441.

X X V I I I. Fr. Guido Flammuchetti iuxta Antoninum, vel iuxta alios Flachometi eligitur in Capitulo Romæ Celebrato anno 1451.

X X I X. Fr. Martialis Auribelli Auinionenſis, creatur anno 1453. Nanneti: ſed deponitur à Pio II. Papa.

X X X. Fr. Conradus de Aſt eligitur Senis, & poſt tres annos renunciat officio anno 1465.

X X X I. Fr. Martialis Auribelli eodem anno rurſus creatur Generalis mortuo Pio Pontifice.

X X X I I. Fr. Leonhardus de Manſuetis eligitur.

XXXIII. Fr. Saluius Caſſetus Siculus creatur Romę anno 1481.

X X X I V. Fr. Bartholomæus de Commarijs Bononienſis fit Generalis anno milleſimo quadringenteſimo octuageſimo quarto.

X X X V. Fr. Barnabas Saxonis Neapolitanus, eligitur Venetijs anno 1486.

XXXVI. Fr. Ioachimus Turrianus Venetus in patria eligitur anno 1487.

XXXVII. Fr. Vincentius Brandelli de Caſtro nouo fit Generalis anno milleſimo quingenteſimę primo.

XXXVIII.

XXXVIII. Ioannes Clerc Gallorum regis Pœnitentiarius.

XXXIX. Thomas de Vio, Caietanus dictus, Romæ eligitur anno 1508. Fit Cardinalis Tit. S. Sixti à Leone X. anno 1517. Hucuſque Catalogum Generalium Magiſtrorum Ordinis Prædicatorum reperi.

Dominicani infidelibus nolūt prædicare. Etſi verò, vt diximus, Ordo hic in hunc finem precipuè à Dominico inſtitutus eſſet, vt non ſolùm Chriſtianis hominibus, ſed infidelibus maximè verbum Dei prædicarent, ſi fortè hac ratione eos ad fidem Chriſtianá adducere poſſent: tamen diuitiis affluentibus inſtituti huius penitus obliti ſunt. Nam anno Domini 1302. in Natiuitate B. Virginis cum Prouinciale Capitulum fuiſſet Baſileæ celebratum à Prædicatoribus 570. ibiqne lectæ eſſent Magiſtri Ordinis literæ, in quibus hortatus fuerat eos ſupplicitet vt irent ad Barbaros, ne vnus quidem inter tot inuentus fuit, qui hoc vellet facere, vt teſtantur Annales Dominicanorum Colmarienſium ab Vrſtiſio in lucem editi.

15. *Dominicani vt promittant Regulā.* Adhæc Prædicatores non promittunt ſeruare Regulam ſuam, nec ſecundum regulam viuere: nam ſupra indicauimus hæc in idem recidere, adeoque ſecundum Pontificios, qui ſic promittunt, mortaliter peccare, ſi regulam non ſtrictè ſeruent in omnibus: ſed obedire ſecundum regulam: exiſtimantes talium, qui ſic promittunt, tranſgreſſiones vel omiſſiones, non obligare ad culpam nec mortalem, nec venialem, ſed ſolùm ad pœnam conſtitutam ſuſtinendam, vt Cardinalis de Turre cremata indicat in ſuis ad Benedicti Regulam Annotationibus folio 52. col. 1.

16 *Prædicatoribus ceſſit S. Palatiū Romæ.* Habet & hoc peculiare Ordo hic, quòd Magiſterium ſacri Palatij Romę regulatiter ceſſit Prędicatoribus, quòd Dominicus ab Honorio III poſt deletos Albigenſes, primus huius Palatij Magiſter creatus eſſet: licet aliquando alij quoque ad id officium ſint promoti: Volateranus lib. 21. & Antoninus tit. 23. cap. 11.

17. *Prædicatores cur ſiniſtra manu communicent.* Et quia Henricum VII. Imperatorem Optimum per adminiſtrationem Bernardi cuiuſdam Ordinis huius Fratrem, Confeſſoris & Capellani ſui, communicantem, in hoſtia conſecrata intoxicatum tradunt: idcirco omnes Prędicatores à Papa hac pœnâ notatos aiunt, vt vſque in hunc diem ac deinceps, communicantes in altari, eorum ſacerdotes ſiniſtrâ manu communicent: Trithemius in Chron. Hirſaug. fol. 273. & Cranzius lib. 9. cap. 7. Saxoniæ, ex Ptolemęo Lucenſi.

CAPVT. VI.

De Propagatione Ordinis PRÆDICATORVM.

CVm Dominicus poſt confirmationem ſui Ordinis Romæ adhuc moraretur & pro conſeruatione ac propagatione Ordinis Deum oraret, Petrus & Paulus Apoſtoli, ſicut Antoninus & alij narrant, apparuerunt ei: & Petrus quidem baculum, Paulus verò librum ei dederunt, dicentes: *Vade, prædica, quoniam ad hoc miniſterium electus es.* Re itaque vt ſuperius diximus, Toloſæ in Clauſtro ſuo ibi conſtructo, cum ſuis diſcipulis communicata, diſperſi ſunt in varias orbis Regiones. *Prædicatorū diſperſio.* Hiſpaniam ſunt peruagati quatuor Fratres Gnomenicius, Petrus, Michael & Dominicus alius ab inſtitutore Ordinis. Matthæus Abbas electus & Bernardus quidam cum literis ſummi Pontificis Lutetiam ſunt miſſi, vt Prædicatorum inſtitutum confirmatum palam annunciarent. Adiuncti ſunt eis alij duo ſtudij cauſâ, Fr. Laurentius & Fr. Ioannes; quibus multa de Cœnobiorum habitatione & ſitu denique multorum Fratrum receptione per ſathanicas viſiones reuelata eſſe fabulantur. Seorſim autem miſſi ſunt & alij tres, Manes germanus Dominici Frater, itemque Michael Hiſpanus, & Otherius cōuerſus. Hi omnes Pariſijs congregati, conduxerunt domum è regione ædiū Epiſcopi, in qua primùm habitârunt. Anno ſequente, rogante id Pont. Max. Honorio III. data eſt eis domus S. Iacobi à magiſtro Ioan. Decano S. Quintini, & ab Vniuerſitate Pariſienſi anno 1218. 8. Id. Augu. eodem etiam tempore nonnulli Bononiam incolere cœperunt, docendique munus peragere magnâ hominū cum admiratione, vt referunt Vincentius lib. 30. cap. 65. & 67. itemque Rudimentum nouitiorum. In Scotiam quoque Dominicū ſuos diſcipulos miſiſſe Hector Boetius teſtatur lib. 13. Poloniam & Ruſciam eoſdem recepiſſe Cromerus indicat. Dominicus ipſe Romam profectus eſt, tanquam ad ſuperſtitionem errorumque tum temporis matrē ſeu officinam, vbi longè lateq; non ſolùm in vrbe, ſed in reliqua Italia ſua ſomnia diſſeminauit ac propagauit: ad fuerunt ei Tancredus, Otto, Greg. Henric. & Albert. ſocij primarij. Anno etiam 1221. poſt natū Saluatorē ex Capitulo generali 2. Bononiæ celebrato, miſſi ſunt Fratres, qui pro monaſterio ſufficerent, in Angliam, quibus fuit Præfectus Giſelbertus quidam: itemque in Panoniam ſecundam, quam Hungariam vocant.

Dum

Dominicus Romæ Moniales inſtituit ſui Ordinis.

Dum Romæ eſſet Dominicus cum ſocijs, conſentientibus Cardinalibus, conſtituerat Honorius Pontifex, omnes Sanctimoniales, per diverſa vrbis Romæ loca diſperſas, in vnum redigere, vt & facilius poſſent regi, & cautius cuſtodiri: Decreuerátque illas ſic adunatas apud S. Sixtum propter antiqui loci reuerentiam & opportunitatem collocare: quod opus Dominico committendum cenſuit. Paruit ille Pontificis monitis. Licèt autem valdè reluctarentur Moniales conatui eius, tamen impetrauit tandem ab eis, vt ad Eccleſiam S. Sixti, vbi Fratres Dominicani habitauerant hucuſque commigrarent, traditâ ipſis & conceſsâ S. Sabinæ Eccleſiâ, vbi hodieque Pontificum beneuolentiâ perſeuerant. Erat autem inter Sanctimoniales vna, annos nata ſeptendecim: ea in ipſo portæ ingreſſu prima ante omnes habitum Ordinis Prædicatorum induit, & Dominico in manus tertiò obedientiam promiſit. Poſt eam Abbatiſſa cæteræque ſorores, quarum erant numero 44. eundem habitum ſimpliciter ſuſcepere, & profeſſionem, fecere, Appoldià referente apud Surium. Primum eſt hoc Cœnobium Sanctimonialiũ Dominici Romæ inſtitutum, Antonin. tit. 23. cap. 4. §. 11.

Primum cœnobiũ Monialium Dominici Romæ

Dominicus incrementa ſui Ordinis in ecſtaſi vidit.

Talia autem incrementa largiſſima ſumpturum Ordinem hunc, Mariam in viſione quadam Dominico reuelâſſe, impoſtor Appoldia Dominicanus nugatur in vita Dominici. *In ecſtaſi enim*, inquit, *Dominicus vidit ſedentem Dominum, & à dextris ei aſſiſtentẽ Matrem eius, indutam pallio coloris ſapphirini. Circumſpiciens verò vidit ex omni natione ſpiritualium Patrum, qui ſacris inſtituendis Religionibus ſiue monaſticis inſtitutis Chriſto filios & filias ſpirituales genuerant, maximam copiam. Nullum autem ibi ſuorum filiorum cernens pudore ſuffuſus & dolore compunctus fleuit, eminuſque ſtetit, non auſus vultui Dei & Virginis excellentiæ appropinquare. Innuit autem ei Mater Domini, vt ad ipſum veniret: at ille tremens acceſſit corde compunctus, & ad filij Matriſque pedes ſeſe proiecit. Dixit autem Dominus Ieſus ad eum, Surge: cumque ſtaret coram eo ait ad illum: Quid ita triſtis es, & luges? Ille reſpondit. Quòd coram te omnium Monaſterium Ordinum homines adeſſe conſpicio, de meis verò ne vnum quidem. Et ait Chriſtus ad eum, Vis videre filios tuos? Reſpondit ille: Id vel maximè velim. Tunc Chriſtus manum ſuam ponens ſuper humerum Matris, dixit ad eum: Inſtitutum ſiue Ordinem tuum ego commiſi Matri meæ: moxque mater Domini pallium, quo induta erat, expandit coram lachrymabundo Dominico, quod tanta amplitudinis erat, vt totam cœleſtem Hieruſalem circumplecti videretur. Atque ſub hoc vidit Fratrum Ordinis ſui innumeram multitudinem*: ſi credere fas eſt.

Prædicatorum Ordinis Monaſteria quot, & vbi.

Quemadmodum autem in aruis, quæ vel negligenter, vel planè non coluntur, mox zizania longè lateque ſeſe diffundũt, donec omnia occupent: ita in agro Domini poſtquam Prædicatorum nouus Ordo ſemel radices egiſſet, & in exiſtimationem aliquam veniſſet, neque ab oratoribus & Doctoribus Eccleſiarum euulſus, ſed potius vt bonum ſemen propagatus eſſet, adeo ſeſe extendit, vt exiguo tempore propemodum omnem agrum Domini occupârit. Nam Antoninus Florentinus, qui circa annos Domini 1458. ſuam hiſtoriam abſoluit, teſtatur tit. 23. c. 13. §. 1. & 2. quòd ab anno Domini 1220. vſq; ad ſua tempora, hoc eſt annis ferè 270. hic Ordo nactus ſit in Italiæ prouincijs Monaſteria ſeu Conuentus 145. In Toloſana prouincia Conuentus 25. In prouincia Prouinciæ, ſic enim nominat ille, Conuentus 27. In prouincia Franciæ Conuentus 29. In Hiſpania Conuentus 29. In arrogania 14. In Teutoniæ prouincia Conuentus 48. In Saxonia Conuentus 46. In Anglia & Vuallia Conuentus 44. In Hibernia Conuentus 24. In Scotia Conuentus 13. In Polonia Monaſteria & Conuentus 32. In Boemia Conuentus 22. In Hungaria, quæ comprehendit Pannoniam, Sclauoniam & Dalmatiam Monaſteria & Conuentus 35. In Dacia, quæ comprehendit Regnum Daciæ, Suetiæ & Noruuegiæ Conuentus & Monaſteria 26. In Græcia Conuentus 4. Et in Terra Sancta Conuentus 5. Faciunt 568.

Multa quoque Monaſteria Monialium hoc temporis ſpatio ſub habitu & Cura Ordinis huius inſtituta ſunt paſſim. In prouincia Toloſana 3. In prouincia Prouinciæ etiam 3. In Hiſpaniæ regnis 8. in Franciæ prouincia 10. In vniuerſa Italia 46. In Hungaria 4. In Polonia 3. In Boemia 6. In regno Daciæ 2. In diverſis Regionibus & ciuitatibus Teutonicæ Monaſteria 60. Et in Saxonia 10. Faciunt 155.

Sabellici de locus incrementis prædicatorũ.

Sabellici autem ætate, hoc eſt circa annos 1494. cenſebantur vna & viginti Prouinciæ Ordinis Prædicatorum. Conuentus ſiue Cœnobia 4143. & in his initiati 26460. quorũ circiter 1500. erant Theologiæ Magiſtri. Multæ pręterea eodẽ tempore fuerunt huius Ordinis familiæ in Armenia & Æthiopia quę eſt ſuprà Ægyptum, hodie Indiam vocant: peregrinantium adhęc congregationes circa Byzantium, quorum numerus iniri non potuit, Ennead. 9. lib. 6.

Dederũt pręterea ex hoc ſuo Ordine duos Pont. Max. Innocent. V. Petrum de Tarantaſia

Ex Prædicatorum Ordine quot Pōtifices Max. rantaſia antea vocatum: qui etiam primus fuit ex fraterculorum Mendicantium numero Pontifex. Sedit autem anno vno & menſibus paucis: Itemque Benedictum II, Nicolaum de Taruiſino prius appellatum: qui quum regnâſſet menſibus 8 migrauit ad ſuos patres. Antoninus tit. 23, cap. 11.

Cardinales &c ex Prædicatorum Ordine. Habuit denique Ordo hic Prædicatorum à ſuo initio vſque ad annos Chriſti 1458 Cardinales 23, quorum fuit Hugo de Sancto Caro, quem aliqui primum Poſtillatorem Bibliorum faciunt, Itemque Patriarchas, Primates multos, Archiepiſcopos plures Epiſcopos autem plurimos, vt eſt videre apud Antoninum titulo vigeſimo tertio, capite vndecimo, paragrapho 1.

CAPVT VII.

Doli, Impoſturæ, Fraudes & Mendacia de DOMINICO *ad propagandum* Ordinem eius *ſparſa.*

NE verò cui mirum videatur, qui fieri potuerit, vt Ordo hic tam breui temporis ſpatio in omnes Chriſtiani orbis partes dilataretur, ſciendum eſt, eos infinitis atque inauditis fraudibus, dolis, impoſturis ac mendacijs puditiſſimis, tum etiam, apertâ vi ac authoritate Romanorum Pontificum ad id vſos fuiſſe, quibus vel patum refragari piaculum erat.

Dominici hypocriſis. Primò enim Dominicus ipſe dum adhuc viueret egregium ſimulatorem egit, & hypocriticis artibus mirificè ſeſe inſinuare apud quoſcunq; potuit. Nam, ſi alicubi diuertiſſet, à cibis appoſitis abſtinebat, contentus modico pane & aquâ. Lectos quoq; paratos neglexit: in tabulis aut nudâ terrâ noctu quieſcere contentus cum ſocio. Inſuper petere ſolebat, vt cilicium ſibi quærerent: & ne fraudem ſubeſſe ſuſpicarentur, clam id ab ipſis haberi voluit. Suos etiam diſcipulos ac ſectatores admonere ſolebat, vt apud ſeculares ieiunarent, vigilarent, orarent, reliquaq; eius generis exercerent, Vincent. lib. 29, c. 105. Ferebat etiam ſemper catenam ferreā ad lumbos cinctam, vt Antoninus refert tit. 23, cap. 4. §, 14. Et Vincentius dicit, quòd ferreâ catenâ ter ſingulis noctibus ſeipſum ceciderit, tum ſuiipſius cauſâ, tum pro peccatoribus in mundo verſantibus, tum etiam pro animabus quæ in Purgatorio excruciātur, lib. 30, cap. 112. Dedit etiam operam, vt madidos ſemper oculos haberent, quò videretur pereuntium ſaltem lachrymis expetere à Deo, vt perditiſſimum mundi ſtatim deplorare, Bis quoq; ſe vendendum pro alijs redimendis obtulit. Vincent. lib. 29, cap. 104. Si quid ſupereſſet, quod ſibi ſuiſq; detrahere poſſet, alijs dabat, ibid. cap. 105. In templis per noctauit plerunq; vbi preculis recitandis vacauit, ſi quando ſomnus ibi obreperet, caput ad lapidem reclinabat, & aliquantiſper ſic dormiebat: mox verò excitatus ad preculas redibat, Vincent. lib. 30. cap. 112.

Deinde verò viſiones quaſdam habuerunt Dominicus eiuſq; gregales, quas vel ipſe vel alij, ad commendandum & plantandum Ordinem ſuum præcipuè verò ad demonſtrādem Mariam Virginem eum inſtituiſſe, eiuſq; Protectricem perpetuam eſſe, nefariè confinxerunt. *Viſiones Dominici & ſociorum ficta.* Ex earum genere ea eſt quam ſuperius commemorauimus, quâ ſub pallio Mariæ Virginis vidit Fratrum Ordinis ſui innumerabilem multitudinem, ſingularis cuiuſdam protectionis curâ & peculiaris amoris, brachijs beatæ Mariæ circumplexam.

Eodem pertinet etiam alia viſio eiuſdem pretij, quæ habetur apud Antoninum titulo 23. cap. 3. *Dominicus*, inquit, *Roma nocte quadam orationi incumbens vidit ad patris dexteram exurgere filium in ira ſua. vt interficeret omnes peccatores terræ, & diſperderet omnes operantes iniquitatem. Stabat autem in æthere, aſpectu terribilis, & contra mundum in maligno poſitum lanceas tres vibrabat, quarum primo ſuperborum ceruices erectas tranſfigeret: altera cupidorum viſcera effunderet: tertia concupiſcentijs carnis deditos perforaret. Cuius ira dum nemo poſſet reſiſtere, occurrit propitia Virgo Mater: & pedes amplectens eius, rogauit, vt parceret eis quos redemerat, & iuſtitiam miſericordiâ temperaret. Ad quam filius: Nonne vides, inquit, quanta mihi irrogentur iniuria? Tunc Mater: Tu ſcis, ait, qui omnia noſti, quia hec eſt via per quam eos ad te reduces. Habeo ſeruum fidelem, quem mittes in mundum, vt verba tua annunciet eis, & conuertentur ad te omnium Saluatorem. Alium quoq; habeo ſeruum, quem dabo ei adiutorem, vt ſimiliter operetur. Filius dixit, Ecce placatus ſuſcepi faciem tuam: veruntamen oſtende mihi quos velis ad tantum officium deſtinare. Tunc Domina Mater obtulit B. Dominicum Ieſu Chriſto: & ait Dominus Matri Benè & ſtudiosè faciet quod dixiſti. Obtulit quoque S. Franciſcum, quem ſimiliter Dominus laudauit. Sanctus ergo Dominicus in viſione conſiderans ſocium diligenter, quem prius non nouerat, in craſtinum eum in Eccleſia, ex eis qua in nocte viderat, recognouit & in oſcula ſancta ruens, & ſinceros amplexus, dixit. Tu es ſocius meus: tu curres pariter mecum.*

Aliquidā vidit Dei genitricē flexis genib'

& iunctis manibus filium deprecantem pro humano genere, cui erat iratus, vt expectaret pœnitentiam. Cum ſępius repulſam paſſa fuiſſet à filio, qui commemorauit beneficia collata mundo miſſione Patriarcharum, Prophetarum, Apoſtolorum & Martyrum, promiſit illa ſe demum miſſurum Prædicatores, ad quorum doctrinam ſi non reſipiſceret, puniret eum, ibid.

Quidam alius ex mortuis reſurgens retulit de B. Maria deprecante filium turbatum pro humano genere, & deinde placatum promittendo mittere Prædicatores: ibid.

Cùm Romæ apud S. Sabinam in Eccleſia pernoctâſſet Dominicus orando, noctis medio cùm quietem tenerent Fratres ingreſſus dormitoriũ, in vna eius parte conſtitit orans, eleuatiſq; oculis, in partem alteram reſpiciens, vidit tres virgines admirandæ pulchritudinis, quarum media præ alijs incomparabili decoris ſpecie rutilabat. Vna ex his, quæ erant altrinſecus à latere, portabat ſitulam, vas ſplendidum & ornatum. Altera verò gradienti Reginæ in medio aſperſoriũ porrigebat. Tranſiens autem Regina cum virginibus per dormitorium, ſingulos Fratres ſuis quieſcentes in lectulis aſpergebat, benedicenſque eos crucis ſignaculo conſignabat. Vni autem ex quieſcentibus hanc gratiam aſperſionis & benedictionis penitus denegauit. Dominicus autem ſurgens ab oratione, proceſſit Reginæ obuiam, vſque ad medium vbi lampas dormitorij pendebat, & ſe proſternens ante pedes eius ſuppliciter orauit, dicens: Obſecro mi Domina indica ſeruo tuó quæ ſis. Hoc licet diceret, tamen eam in ſpiritu cognoſcebat. Eo tempore autem antiphonâ, Salue Regina, *in conuentu Fratrum & ſororum tantum genibus flexis dicebatur. Reſpondit igitur illa ſeruo ſuo dicens: Ego ſum illa miſericordiæ Regina quam quotidie ad veſperam deuotis mentibus inuocatis. Et cum dicitis: Eia ergo Aduocata noſtra: proſterno me coram Filio meo, deprecans eum pro miſeratione Ordinis iſtius. Tunc ſumptâ Dominicus fiduciâ quæſiuit, O Domina, quæ ſunt quæ comitantur te Virgines iſtæ pulcherrimæ? Reſpondens illa dixit, ſunt Cæcilia & Catharina. Iterum ille: Cur tranſeundo illum Fratrem præterijſti? Cui dixit, Quod non habuit ſe decenter.* Antoninus vt ſupra. Vbi etiam hanc ſcenam fabulæ his verbis concludit: *Quantâ à Prædicatoribus veneratione colenda eſt? quantâ Virgo excellentiſſima genitrix Chriſti digniſſima Mater noſtra benigniſſima Mater noſtra benigniſſima charitatis laude proſequenda eſt, cui à maieſtate committimur, ſub cuius radijs protegimur: cuius manu benedicimur, cuius gratia rore perfundimur, cuius interuentu dilatamur conſolamur & ſaluamur? Hæc eſt quæ patrem noſtrum B. Dominicum tanquam ſuum fideliſſimum filio obtulit, &c.*

In hunc finem nugatur quoque Leander Albertus Bononienſis in Vitâ Iordanis Saxonis Ordinis Prædicatorum Magiſtri II. generalis, Mariam Virginem cuidam Prædicatori apparentem dixiſſe, *ſe apprimè Ordinem eius diligere, quod omnia officia, quæ Deo per ipſos redduntur à laudibus ſuis incipiant in iiſque terminent: eamque ob cauſam obtinuiſſe à filio Ieſu, vt nullus in Ordine Prædicatorum diù cum mortalis labe criminis commorari poſſit, quin illum aut citò pœniteat, aut extra projiciatur:* Iac. Moſander Carthuſ. tom. 7. de probatis Sanctorum hiſtorijs.

Dominici viuentis Miracula. Dominici Miracula maiora quam Christi.

Adhæc vt Ordini Dominici maior accederet authoritas non ſolùm Prophetam eum finxerunt eſſe, vt qui futura prædixerit, ſed etiam Miracula multa excogitârunt, quæ Dominicum adhuc viuum ædidiſſe affirmarunt. Enumerat eorum aliquot Antoninus tit. 23, cap. 1, § 3, eaque cum Chriſti Miraculis confert, & longè maiora & excellentiora eſſe putat homuncionis iſtius Miracula quã Chriſti filij Dei. Quaſi enim nihil vel parum eſſet quod Chriſtus fecit, *Reſuſcitauit*, inquit, *Dominus tres mortuos, filiam ſcilicet Archiſynagogi in domo: filium adoleſcentem viduæ vnicum cum efferebatur in feretro: Lazarum quatriduanum ex ſepulchro vitæ reſtituit & ſoluit. Dominicus verò tres in vrbe Roma reſuſcitauit; filium viduæ, quod Pontifici notum publicari voluit: ſed præ humilitate omninò Dominicus recuſauit. Architectum à Fratribus conductum, & à muro ſuper eum diruto conquaſſatum, & Neapoleonem Cardinalem de foſſa noua nepotem, ex equo lapſum, & totum dilaceratum. Satis credo & alios Dominum ſuſcitâſſe, propter quod dicit in plurali, Matth. 11: Mortui reſurgent, ſcilicet per me: cùm tamen adhuc non niſi filiam Archiſynagogi rediuiuã feciſſe habeatur ſecundũ Euãgelia. Sic & beatus Dominicus alios mortuos, & ſi non ita notorios, viuificaſſe inuenitur. Quid enim illos XL. peregrinos, qui in flumine magno iuxta Tholoſſam nauigio ferebantur, cum naui ſubmerſa ſub aquis diu ſtetiſſent, ſacra oratione à B. Dominico ex aquis exierunt ſoſpites: niſi vita redditos exiſtimemus, vel in aquis vt piſces conſeruatos? 2, Deus bis famelicos pane multiplicato ſatiauit, aquamq; conuertit in vinum Dominicus bis panes diuinitus Fratribus procurauit, Romæ & Bononiæ: deferentibus Angelis à pane cœleſti: vnde & ſuauiſſimos. Vegetem vacuam vino redundare fecit, & vice altera lympham in vinum ſuaue conuertit. 3, Chriſtus febricitantem Simonis ſocrum febri perfectè ſanauit, & languidos multos. Dominicus mulierem quartanariam ex toto liberam reddidit. 4, Exibant Dæmonia à multis clamantia & dicentia: Quia tu es filius Dei. Dominicus à Dæmonibus vexatos in anima & corpore plurimos liberatos effecit 5, Chriſtus immortalis effectus his ianuis clauſis ad diſcipulos*

pulos intrauit: Dominicus verò adhuc mortalis (quod mirabilius eſt) in Eccleſiã clauſã noctu ingreſſus eſt, ne Fratres excitaret. 6, Dominus poſtquam tranſiuit ex hoc mundo, innumerabiles homines ad viam veritatis attraxit. Dominus quãuis millia hæreticorum ab erroribus reuocâſſet, tamen poſt tranſitum eius multò plures. O ſpem miram quam dediſti (canit Eccleſia de B. Dominico) mortis horâ te flentibus, dum poſt mortem promiſiſti, te pro futurum Fratribus. 7, Et vt perueniamus ad calcẽ, Dominus ait, Data eſt mihi poteſtas in cœlo & in terra. Hæc poteſtas non parum eſt communicata Dominico, cæleſtium, terreſtrium & inferorum Nam Angelos ſanctos in ſui miniſterium habebat: ſed & ipſi Angeli accedentes in humana ſpecie ad Fratres panes ad eſcam miniminiſtrabant eis. Si de elementis loquimur, vim virtutis ſua oblitus eſt ignis, quando ter libellus eius doctrina in flammas traditus ter exiuit illæſus penitus, libris aduerſantium hæreticorum ſubito combuſtis. Signo crucis obedit pluuia ex aere copioſè deſcendens, dum nec gutta vna eum itinerantem tangit, tota regione illa imbre inundatâ. Aqua fluminis, in quod libri eius per ipſum tranſeuntis ceciderant, nec humectare valuit, ſed poſt dies à piſcatorib⁹ loco piſcis de aquis extracti illæſi & ſicci, ac ſi in capſa fuiſſent ei ſunt reſtituti. Terra quoq; metalla continet in pecunia ſibi neceſſaria non defecit. Nam cùm flumine quodam tranſito per nauiculam naucleras naulum poſtularet à Beato Dominico, illeq; vt pauper ſe pecuniam non habere aſſeueraret, importuniusq; naucleras ille per cappam tenens naulum peteret, B. Dominicus oratione facta in terram aſpiciens, vidit pecuniã ſibi neceſſariam ibi iacentem quâ illi oblatâ ſe liberauit: ſed & (quod maius eſt cum quidam clericus continere non poſſet, oſculata manu B. Dominici à Miſſa redeuntis cum adoro ſuaui, tanta caſtitatis vigor in mentem eius diffuſus eſt, vt poſtoà facilè contineret. Quid de infernalibus dicã? Certè ad nutum eius dæmones contremiſcebant, nec imperium eius recuſare valebant. Quod patet quando apparentem ipſum in forma Fratris ſecum duxit per conuentus officina, ſcilicet dormitorij, chori, refectorij, locutoris & poſteà capituli, & interrogauit de ſingulis locis quid cum Fratrib⁹ ibi lucraretur: quæ omnia coact⁹ eſt explicare.

Nota blaſphemiam. Moriturus, vt obiter hoc moneam, adſtantibus ſuis Fratribus ed imitationem Chriſti, blaſphemè fertur dixiſſe: *Nolite plorare chariſſimi: nec vos mei corporalis turbet diſceſſio In loco ad quem vado vtilior ero vobis, quàm hic fuerim. Et poſt mortem aduocatum potiorem habebitis; quàm in hac vita habere poſſitis.* Antoninus tit. 23, cap. 4, paragrapho 14.

Dominici mortui miracula. Vincentius lib. 30, c. 116, 117, nugatur de Dominico, quòd poſt mortem quoq; inuocatus ſex mortuos reſuſcitârit. Et cap. 118, indicat, cæcum quendam per totos 18, annos, & alioquin malè habentem cum ſuo parocho ad eius reliquias peregrinatum, ſanitate & viſu reſtitutum. Ibidem refert. Saudur iuuenem vexatum à ſpiritibus malis Dominicum inuocâſſe, eumque mox adfuiſſe indutum veſte monaſticâ, quâ ſpiriritus abegerit.

Idem author eſt libro eodem cap. 115, quod in eleuatione Domicici, cùm capſa, in quâ corpus eius poſitum erat, aperiretur, exierit odor ex oſſibus eius inexiſtimabilis fragrãtiæ: qui res etiam circumpoſitas occupârit, & vſq; adeò firmiter inhæſerit, vt alio ad lõginquas Regiones deportatę eundem ſpirarint: manibus etiam Prædicatorum Monachorum, quibus eius exuuias contractauerint, diebus pluribus odorem illum adhæſiſſe, vt abluì vix potuerit. Recitat alia etiam Antoninus tit. 23, cap. 4. § 16. Hæc ſi maximè vera ſunt, de quibus tamen meritò dubitari poteſt, quùm à Vincentio nugatore egregio, vtpote Monacho, referantur, fieri tamen ea paſſus eſt iuſto ſuo iudicio Deus, vt multa alia huius generis inter Ethnicos quoq; ad inducendũ validè mũdum, verbo Dei credere nolẽtẽ, in tenebras & errores horribiles. *Iudicium de miraculis Dominici.*

Neq; his contenti fuerunt, quantùmuis horribilibus & prodigioſis blaſphemijs, ſed inſuper Dominicum ſuum Deo Chriſto cõpararunt, imò in aliquibus prætulerunt; & tantùm non pro vero Deo colẽdum propoſuerunt. Has autem blaſphemias dum in gratiam Lectoris adſcribo, Deum miſericordię patrem ex animo precor vt mihi ignoſcat. Antoninus igitur tit. 23, cap. 1, § 1, dicit, *pauciſſimos reperiri ſanctos, quorum vita & conuerſatio tam ſimilis ſit Chriſto, ac Dominici.* Addit: *Dominicus dicitur, quaſi à Domino cuſtoditus, ſcilicet à corruptione peccati.* Subijcit: *Dominicus dicitur quaſi totus Domini: vt Chriſtus Dominus ſit abſolutè & auctoritatiuè, Dominicus verò poſſeſſiuè. Ipſe habuit multas viſiones diuinas: ſemel vidit Chriſtum volentem mundum iudicare, & finire: ſed Virgo Maria rogauit quòd expectaret: & mitteret Prædicatores Dominicum & Franciſcum: & iterum cùm vidit cælum apertum, & de omni genere religionum Fratres in gloria: & ſuos Dominicanos non vidit, ſed à filio Dei fuit dictum quod erant ſub chlamyde Virginis Mariæ, quos ibi vidit: & dicit quidam Magiſter Ordinis Minorum; qui compoſuit librum magnum de Beato Dominico valde magiſtralem, quòd in dicta viſione poſſet dici: quòd tunc viderit Dominicus Deum per eſſentiam, ſicut Paulus in raptu. Apparebit autem magna ſimilitudo eius ad Chriſtum, & diſcurſu vitæ & operum eius. Itaque quia Domino noſtro ſimilis, aptiſſimè denominatus eſt Dominicus. Dominus ait, Ego ſum lux mundi: Eccleſia de Dominico canit, Vos eſtis lux mundi. Domino Propheta omnes teſti-* *Dominicus Christo comparatur.*

monium perhibent *Acto*.10. De Dominico & ordine ſuo Zacharias cap. 11, dixit in perſona Dei, Aſſumpſi mihi duas virgas, vnam appellaui Decorē, altam Funiculum. Decor eſt Ordo Prædicatorū Funiculus, Ordo Minorum: quia funiculo manifeſto cingūtur. Antequā Dominicus naſceretur in mundo, imagines duorum depicta cernebantur Venetijs, in Eccleſia S. Marci: quarum vna erat admodum religioſi, in habitu Ordinis Prædicatorum, cum lilio in manu. Altera ſimilitudinem habebat Apoſtoli Pauli, prout pingi conſueuit: ſuper quem ſcriptum erat AGIOS PAVLVS, ſub figura verò ad pedes, ſic, PER ISTVM ITVR AD CHRISTVM ſub figura altera ſcriptum erat AGIOS DOMINICVS, ſub ipſo verò, FACILIVS ITVR PER ISTVM. Ne mireris de ſcriptura huiuſmodi, quia doctrina Pauli, ſicut & cæterorum Apoſtolorum, erat doctrina inducens ad fidem. Doctrina Dominici ad obſeruationem conſiliorum, & ideò facilius per ipſum itur ad Chriſtum. 2. Dominus naſcitur ſuper terram nudam, ſed ne nimis lædatur à frigore, à matre virgine in præſapio collocatur. Dominicus natus infantulus, ſub nutricis cuſtodia poſitus egreſſus è lectulo, quaſi iam carnis delitias abhorreret, ſuper nudam terram iacere ſæpiùs eſt repertus. 3, Domino nato ſydus coruſcans emicuit, quod magos ad ipſum perduxit, per eum mundum vniuerſum illuminandum inſinuans, Dominicus oritur, & ſuper baptizandum mater ſpiritualis ſtellam aſpexit in fronte, nouum iubar præmonſtrans ſeculi. 4, Dominus duodennis à parentibus in templum adductus in eo permanſit puer ſolus. Dominicus à propinquis in puerilibus annis ad Eccleſiam fertur diuino imbuendus officio in ea relictus. 5, Ab inde vſque ad iuuenilem ætatem de Domino authenticè nihil reperitur, niſi quia proficiebat ætate vt verus homo, ſapientiā & gratiā apud Deum & homines: ſed hoc apparenter. Dominicus autem non ſolùm corpore creſcebat, ſed & mente virtualiter. 6, Dominus cum à Ioanne baptizaretur in Iordane, deſcendit Spiritus Sanctus in columba ſuper eum, ad deſignandam plenitudinem gratiæ, deſertumque petijt. Dominicus fame inualeſcente in vniuerſis Hiſpaniæ partibus cùm videret egentes plurimos, neminemque conſolatorem, in feruore ſpiritûs, venditis libris, & ſuppellectili pretium pauperibus diſperſit & dedit, & Spiritu Sancto quaſi noui ter & apparenter repletus, ſtatim Regulam ſub Didaco Epiſcopo apprehendit, vt alterum baptiſmum & ſpirituale deſertum à delitiis & mundalibus ſequeſtratum. 7, Dominus poſt diſcipulos congregat paucos, & in breui multiplicat, mittens eos binos ad prædicandum regnum Dei. Dominicus ex modicis ad vitam religioſam ſecum aſſumptis, ad multitudinem prouehitur copioſam, quos ad euangelizandum deſtinauit & ſanandum infirmos. 8, Dominus elegit paupertatem in ſe & Apoſtolis: ſed habebat loculos à fidelibus oblata conſeruans, eſque Iudas deferebat: ſed Dominicus verus, erat paupertatis amator, Fratres ſuos ad ipſam exhortans. 9, Dominus quando ducebat diſcipulos ita fameilcos, vt per ſata tranſeuntes, ſpicas vellentes manibus confricarent ad edendum: & cùm iam eſſet meridies fatigatus ex itinere miſit eos in Sichar ad emendum cibos: & inde forte præ fame non lotis manibus manducabant aliquando. De qualitate ciborum ſatis creditur nōn comediſſe carnes, niſi agnum Paſchalem propter obſeruantiam legis. Dominicus Patriarcha, qui aliquando totam quadrageſimam, non quidem ſine cibo, ſed pane & aqua peregit, hanc aſperitatem ſuis moderauit, vinum & lacticinia concedens. 10, Fortè aliquis dicet à ſimilitudine diſcrepare, quod Dominus diſcipulis ſuis dixerit: Neq; calceamenta habebitis in pedibus: cùm tamen Dominicus cum ſuis calceatis procedant in publicum. Sed ſciendum quod mandatum illud temporale exſtitit, ſuper quo diſpenſauit in vltima cœna: nam & Dominum calceatum videre poſſumus in eo quod ait Baptiſta. Cuius non ſum dignus ſoluere corrigiam calceamentorum eius, Petro quoq; in Actis dictum fuit ab Angelo: Accipe caligas tuas: niſi quis dicas caligatum fuiſſe, ſed non calceatum: quod non eſt conſuetum. Et Marcus optimus eius imitator calceamentum eius fractum cerdoni obtulit ad reſarciendum. Sic igitur Dominus & diſcipuli aliquando calceati, aliquando diſcalceati inceſſerunt. Et ſic Dominicus in vrbibus calceatus, extra, in itinere frequenter diſcalceatus habebat. 11, Dominum natum non alia perſona quàm Mater ſua Virgo Maria pānis inuoluit & iam adulto tunicam ſuā inconſutilem, & alias veſtes Mater ipſa conſilio manuum ſuarum texuit: cuius autē coloris fuerit nō inuenitur ne videlicet eo noto falſi Prophetæ induti minus agnoſcerentur eſſe lupi rapaces Dominico & Ordini ſuo Beatiſſima Virgo Maria habitū geſtandū oſtendit ac etiam colorem. Nā beato Reginaldo grauiter infirmanti apparuit & ſanauit, habitū oſtendens quo Dominicus cū filijs ſuis eſſet induendus: Cappâ videlicet magnâ & tunicâ cum ſcapulari, albis. 12, Dominus & Dominicus virgo vterque mente & corpore, & humilis valdè, vt ſcripturæ conclamant: ſic Dominicus virgo puriſſimus & humilis multum. 13, Dominicus cum Chriſto proprium non poſſidebat lectulum, poſt lachrymarum fluuium vix humi dans corpuſculum. 14, Domini oratio ſemper fuit exaudita, cùm voluit: vnde & Patri dixit: Ego ſciebam, quia ſemper me audis. Nā etſi in horto cùm orauit calicē à ſe transferri, non fuerit exauditus, hoc ideo, quia ſecundum ſenſualitatem poſtulans, ſecundum rationem exaudiri nolebat. Dominicus autem cuidam religioſo viro ſibi familiari in Dominica locutione inſinuauit, nunquam ſe à Deo aliquid

poſtulâſſe,

poſtulâſſe, quod ad uotum non obtinuerit. 15, *Dominus Apoſtoles ſui exemplo ad vitam mixtam, id eſt, contemplatiuam & actiuam prædicando dedicauit: Matrem eius Virginem & Magdalenam ad contemplatiuam. Maria enim ſtabat ſecundùm pedes Domini, & audiebat verbum eius, Luc.* 10, *Martham verò & alias mulieres ad actiuam. Sic Patriarcha Dominicus, vt alter Noë, arcam ſuæ Religionis ex lignis bitumine charitatis conglutinatis triſameratam fecit. Fratres vnà ſecum ad contemplanda cœleſtia & prædicanda ſalutis proficua in vna cellocans: Moniales recluſas ad contemplationem aſſumens, in ſecunda vtriuſque ſexus homines ad actiuam applicans, qui dicerentur de pœnitentia Fratres & Sorores, ſeu militia Ieſu Chriſti in terra manſione.* 16, *Diſcipuli Chriſti ſcilicet* 72, *ſemel ſcandalizati ex Doctrina Chriſti, non intelligebant, receſſerunt ab eo. Quibus recedentibus Chriſtus remanentibus ſecum ait: Numquid & vos vultis abire? At Petrus pro omnibus reſpondit, Domine, ad quem ibimus? Et B. Dominicus, cùm ſecum haberet aliquos diſcipulos vnà die tentati receſſerunt ab eo: tantùm remanentibus tribus quibus Dominicus ait: Numquid & vos vultis recedere? Cui vnus reſpondit, Abſit pater vt relicto capite pedes ſequamur. Demùm ſicut & diſcipuli Chriſti, qui receſſerant ad eum redierunt, ita & diſcipuli Dominici oratione eius reuerſi ſunt.* 17, *Dominus multas deriſiones, detrectationes & perſecutiones vſque ad mortem fortiter tolerauerit, quærentium eum in verbo capere, aliquando lapidare, aliquando præcipitare. Dominicus contumelias, ſubſannationes & oblocutiones non curauit: ita vt quidam paleas à tergo ei pro deriſu alligarent: alij lutum, & alia in eum vilia iacerent.* 18, *Dom. dilexit nos & lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo. Dominicus verò charitatis perfectione non vacuus, noctem impendebat Deo, meditationi & orationi vacans. Trinam diſciplinam quaſi quotidiè de manu propriâ, non cordulâ, ſed catenâ ferreâ vſque ad ſanguinis effuſionem capiebat: pro ſuis culpis vnam quæ minima erant: pro in Purgatorio exiſtentibus aliam: tertiam pro ijs qui verſantur in mundo.* 19, *Dominus cùm iter faceret verſus Hieruſalem, videns ciuitatem, fleuit ſuper eam, multaque prædixit occulta cordium, & euentus futurorum, propter quod in laudem eius dicebatur, Propheta magnus ſurrexit in nobis. Dominicus cùm ciuitatibus propinquaret, cernens mente, amare flebat, propter peccata eorum, multaq; vt verus Propheta occulta & futura reuelauit, ſicut mortem Regis Arragonum in bello: conuerſionem hæretici Adju futuram, quem propterea liberari iuſſit ab incendio.*

Pueros ante probationis annos receperunt Dominicani.

Præterea, vt Ordo hic amplius creſceret, pueris & infantibus ſæpè blandis verbis perſuaſerunt vt ingreſſi fuerint Ordinem eorũ, quos etiam continuò, contrà morem & conſuetudinem ſuperioribus ſeculis in omnibus monaſterijs obſeruatam, antè annos probationis, receperunt & voto Ordini ſuo ſubiecerunt, quibus poſteà, ſi maximè eos facti pœnituiſſet, nequaquam exire ad ſuos licuit. Damnauit autem grauiter hanc fraudem illorum Innocentius IV literis ad Magiſtrum & Fratres Ordinis huius datis, in quibus inter alia ſic ſcribit: *Non ſolùm in fauorem conuerſi, ſed etiam Monaſterij, probationis tempus à ſanctis Patribus eſt indultum, vt ille aſperitatis illius & iſtud mores illius valeat experiri. In Regula quoq; B. Benedicti præcipitur, vt ad conuerſionem nouiter venientibus non facilis tribuatur ingreſſus, ſed ſicut docet Apoſtolus, an ſit ex Deo ſpiritus comprobetur, & dura & aſpera, per quæ itur ad Dominum, exponantur. Poſteà in eadem Regula ſubiungitur, vt dicatur: Ecce lex ſub qua militare deſideras: ſi eam obſeruare potes ingredere: alioquin, liber veniſti, liber diſcedas. Inſuper, fœlicis recordationis Gregorius Papa, prædeceſſor noſter, ſtatuit, vt poſiti in probatione nouitij, ante ſuſceptum Religionis habitum, qui dari profitentibus conſueuit, ſeu antè profeſſionem emiſſam, ad ſtatum priſtinum redire poßint liberè infrà annum. Et ad omnem ambiguitatem penitùs amouendam cùm in quibuſdam locis religioſis Nouitiorum habitus non diſtinguantur ab habitu profeſſorum, profeßionis tempore benedicantur veſtes, quæ profitentibus conceduntur, vt Nouitiorum ac Profeſſorum habitus diſcernantur. Licet igitur Zelum animarum habentes, eas lucrari Domino ſolicitè cupiatis, quia tamen decet, & expedit, vt conſcientiæ puritati non deſit iudicium rationis, ne vnde ſpiritualis profectus quæritur, indè ſalutis diſpendium ſubſequatur, vobis de Fratrum noſtrorum conſilio in virtute obedientiæ ſub pœna excommunicationis, auctoritate præſentium diſtrictiùs inhibemus, ne antè annum probationis elapſum, qui eſt maximè in ſubſidium fragilitatis humanæ regulariter inſtitutus, quenquam ad profeßionem veſtri Ordinis ſeu renunciationem ſæculi faciendum, recipere præſumatis, nec conſtitutum in probatione Nouitiũ aliquatenus impedire, quominùs infrà eundẽ annũ probationis, ad aliã Religionem, quam maluerit, tranſeat ſicut de ſua proceſſerit libera volũtate, non obſtante ſtatuto cõtracto. Si quid à nobis eſt editum, quod irritum decernimus & inane, vel aliquibus literis à ſede Apoſt. impetratis, ſeu etiam impetrandis, quæ de præmiſſis expreſſam non fecerint mentionem. Quòd ſi fortè contrà huiuſmodi inhibitionem quemcunque recipere præſumpſeritis, decernimus eũ, qui taliter recept⁹ fuerit, nullatenus veſtro eſſe Ordini alligatũ, voſq; à receptione quorũlibet ad profeſſionẽ eiuſdẽ Ordinis fore ipſo facto ſuſpẽſos, & inſuper pœnæ ſubijciẽdos, quæ Fratribus ipſius Ordinis pro culpis infligi grauioribus cõſueuit. Nulli ergò, &c. Datũ apud ciuitatẽ Caſtel.* 15, *Cal. Iul. Põtif. noſtro ann.* 1.

Rom. Pontifices propagarunt Prædicatorum Ordinem Dominicus Deificatur.

Acceſſit his omnibus authoritas Romanorum. Pontificum, qui cùm viderent Prædicatorum operam plurimùm conducere ad ſtabiliendum & confirmandum regnum ſuum, vt aliquam ſaltem gratiam referrent, Ordinem eorum quibuſcunque potuerunt rationibus commendârunt, promouerunt & propagârunt. Primò enim Prædicatorum Patriarcham Dominicũ in numerum Deorum ſuorum retulerunt: quod Gregorius IX fecit anno Chriſti 1233, decreuit que vt Non Auguſti feſtum eius celebraretur, concedens pœnentibus & confeſſis, item viſitantibus feſtiuitatem hanc ſingulis annis cum deuotione, vnum annum de iniunctâ ſibi pœnitentia: Antoninus tit. 23, ca. 4. § 17.

Prædicatoribus amplisſima priuilegia dantur.

Deinde hunc Ordinem, ſicut & Franciſcanorum, ampliſſimis priuilegijs, exemptionibus & immunitatibus donârunt & exaltârunt. Cùm enim, vt Matth. Pariſien. in ſua hiſt. ſcribit, obliti Priſtinæ humilitatis, iam venerari & timeri à Prælatis Eccleſiaſticis affectarent, & non ampliùs Prædicatores tantùm, ſed etiam Confeſſores eſſe contenderent, atq; officium Ordinariorum ſibi arrogarent, eoſq; in ſummum contemptũ adducerent, quaſi ad docendum populum minùs idoneos, acriter ſeſe eis oppoſuerunt Ordinarij Eccleſiaſtici, vt qui Ordinem vniuerſalis Eccl. per ſanctos Apoſtolos alioſq; Eccleſiæ Doctores inſtitutum & traditum, enormiter perturbarent. Gregorius IX autem Pontifex Rom. qui eximiè eos fouebat, aduerſus Ordinarios inaudito, vt M. Pariſiẽſis loquitur, ipſos muniuit priuilegio, quod de verbo ad verbum ſic habet: *Gregorius Epiſc. ſeruus, &c. venerabilibus Fratribus: Archiepiſcopis, Epiſcopis & dilectis filijs, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, & alijs Eccleſiarum Prælatis, ad quos literæ iſtæ peruenerint, ſalutem, & Apoſtolorum benedictionem. Quoniam abundauit iniquitas, & refriguit charitas plurimorum, ecce Ordinem dilectorum filiorum Fratrum Prædicatorum Dominus ſuſcitauit, qui non quæ ſua, ſed quæ ſunt Chriſti, quærentes, tàm contrà profligandas hæreſes, quàm contrà peſtes mortiferas extirpandas, ſed dedicauerunt euangelizationi verbi Dei, in abiectione voluntaria paupertatis. Nos igitur eorum ſanctum propoſitum, & neceſſarium miniſterium fauore beneuolo proſequentes, vniuerſitati veſtræ ipſos affectuosè duximus commendandos, charitatem veſtram rogantes & exortantes in Domino, ac per Apoſtolicos vobis ſcripta mandantes, quatenus dilectos filios Fratres Ordinis memorati, pro reuerentia diuina, ad officium prædicandi, ad quod deputati ſunt, recipiatis benignè, ac populos vobis commiſſos, vt ex ore ipſorum verbi Dei ſemen deuotè ſuſcipiant, & confiteantur eiſdem, cùm ipſis auctoritate noſtrâ liceat confeſſiones audire, ac pœnitentias iniungere, ſedulò admonentes, pro noſtra & Apoſtolicæ ſedis reuerentia, in ſuis eis neceſſitatibus liberaliter aſſiſtatis, quatenus ad prædicta ſuſcipienda veſtris exhortationibus populi præparati, tanquàm bona & fructifera terra, pro vitiorum tribulis, incipiant ſegetem germinare virtutum & dicti* Fratres: *per cooperationem veſtram, ſuſcepti miniſterij curſum fœliciùs conſumando: optatum reportent ſui laboris fructum & finem ſalutem videlicet animarum. Quia verò ſæpè vitia ſub ſpecie virtutum occultè ſubintrant, & Angelus Sathanæ in Angelum lucis ſe plerunque ſimulatè transformat, præſentium vobis auctoritate mandamus, quatenus ſi quid de Prædicatorum Fratrum Ordine ſe dicentes, in veſtris partibus prædicauerint, ad quæſtum ſe pecuniarum conuertendo, per quod Religionem eorum, qui paupertatum profeſſi ſunt, contingeret infamari, vos tanquam falſarios capiatis & condemnetis. Datum Anagniæ 5, Calend. Octob. Pontificatûs noſtri anno primo.*

His igitur lætificati (verba ſunt Matthæi Pariſienſis) *& magnificati Prædicatores, varios Eccleſiarum Prælatos, Epiſcopos, Archidiaconos in Synodis ſuis præſidentes vbi multi & magni viri, videlicet Decani, Presbyteri & Vicarij, nec non & Eccleſiarum Rectores, cum Clericis conuenerant, procaciter alloquentes, indulta ſibi talia priuilegia in propatulo demonſtrarunt, erecta ceruice ea exigentes recitari, & in eorum Eccleſijs veneranter recipi & commendari, & ad prædicandum populo, ſine aliqua contradictione, vel in Synodis, vel in Eccleſijs parochianis, quaſi Legatos, vel etiam Dei Angelos admitti: & ſe ingerentes nimis impudenter, rogitabant ſingulos etiam ſæpè viros religioſos. Es ne confeſſus? quibus ſi reſponſum fuiſſet: etiam: à quo? à ſacerdote meo, Et quis ille idiota? nunquam Theologiam audiuit, nunquam in Decretis vigilauit, nunquam vnam quæſtionem didicit enodare. Cæci ſunt, & duces cæcorum: ad nos accedite, qui nouimus lepram à lepra diſtinguere: quibus ardua, quibus difficilia quibus Dei ſecreta patuerunt. Nobis confitemini imperterriti, quibus tanta, vt iam videtis & auditis, conceſſa eſt poteſtas. Multi igitur præcipuè Nobiles & nobilium Vxores, ſpretis proprijs Sacerdotibus prælatis, Prædicatoribus confitebantur. Sæpè etiam Ordinarijs ſuggeſtum aſcendere volentibus, noui iſti Doctores, de cælo lapſi, ſilentium imperabant, & ipſi aſcendebant populumque docebunt. Vnde non mediocriter voluit Ordinariorum dignitas & conditio.*

Nõdũ tamẽ propriũ aliquid poſſidere, & oblationes ſeu qualicũq; dona pro mercede à populo accipere eis licebat Gregorij IX adhuc ętate, quòd ex priuilegio eius prędicato

ribus

ribus dato manifeſtè intelligitur, vbi inter alia mandat Prælatis Eccleſiaſticis, *ſi prædicatores propter quæſtum conciones ad populum habeant confeſſiones audiant & ſacramenta miniſtrent, vt eos tanquam falſarios capiant atque condemnent.* A ſequentibus verò Pontificibus hanc quoque licentiam conſequuti ſunt, quemadmodum infra, cum agetur de Mendicantium mendicitate & paupertate, pluribus indicabitur

Prædicatores amplioribus priuilegijs muniũtur.

Has verò aliaſque ob cauſas cùm in odiũ Eccleſiaſticorum omnium incurriſſent Prędicatores, amplioribus priuilegijs muniti & vallati fuerunt, quæ licèt non ſint in corpore iuris, tamen ijs tanquam armis, aduerſus Ordinarios ſeſe defenderunt. Ex priuilegijs enim iſtis habent, vt Antoninus indicat tit. 23. c. 5. §. 1. *quòd omnes ſunt exempti ab Ordinarijs, nec poſſunt eos conuenire, vel punire ratione delicti, vel domicilij, vel contractus, vel rei de qua agitur: nec in eos ſententias fulminare excommunicacionis, ſuſpenſionis & interdicti. Nec conſtitutionibus eorum ſunt ſubjecti, nec collectis, nec charitatiuis ſubſidijs, ſed ſub protectione Apoſtolicæ ſedis præcisè ſunt conſtituti. Inſuper & Prælati eorum Generalis Magiſter, Prouinciales, Priores, Conuentuales, Guardiani & horum vicarij per priuilegia ſua poſſunt ſubditos ſuos abſoluere ab omnibus cenſuris Eccleſiaſticis, niſi ſint Apoſtolicæ ſedi reſeruata: ac etiam ſuper irregularitatibus diſpenſare, ſi quas incurriſſent, & præcipuè in celebrando diuina, cùm eſſent excommunicati vel ſuſpenſi.* Nec ſolùm Prædicatoribus ſed etiam reliquis tribus Mendicantium Monachorum Ordinibus hæc priuilegia data ſunt.

Ad exaltandum etiam Ordinem Prędicatorum Innocentius IV. priuilegium eis dedit, ne liceat alicui Fratrum ab eorum Ordine ad alium tranſmigrare, nec alicui Abbati vel Priori talem ſuſcipere, quum tamē ipſis liceat transfugas quoſcunq; Monachorum ſuſcipere. *Quod videtur* (inquit Matthæus Pariſienſis) *diſſonum rationi, & Regulæ S. Benedicti contrarium, nec non & Legi naturali: Quod tibi non vis fieri alteri ne feceris:* Cùm etiam multi moribus, ſcientia & genere pollentes, ad eorum Ordinem è ſeculo conuolarent, poſtea verò eam formam Religionis, quam ſe inuenturos ſperabant, non reperirent, ſed pro clauſtra totius mundi latitudinem, pro paupertate & ſobrietate diuitias immodicas & luxum: cœperunt quidam dolere, attamen non licuit eis ad alium Ordinem tranſire, nedum monaſticam vitam in vniuerſum deſerere. Inde verò deſperationes, atheiſmus & alia mala exorta ſunt: Pariſienſis.

Hoc igitur pacto hiſque rationibus non tantum creuerunt numero, ſed in eam authoritatem atque potentiam euecti & exaltati fuerunt, vt ipſi quoq; Romanæ Sedi, totique Clero formidabiles tandem euaſerint, ſicut etiam teſtatur M. Alber. Argentinenſis in ſuis annalibus nuper ab Vrſtiſio primùm editis: adeoque anguem in ſinu fouerunt, ſeu murem in peram immiſerunt.

Capvt VIII.

Ordo Franciscanorvm *ſeu* Minorvm.

Minores quando exorti.

INitium huius Ordinis in manuſcripto quodam Chronico Minoritarum refertur ad annum Chriſti 1198. Martinus Polonus in ſuo Chronico refert ad annum 1206. Panuinius & alij ad annum 1209. Guido Bonatus ponit in annum 1211.

Francisci vita & vera auctor.

Fundator ſeu author Minorum fuit quidam *Franciſcus*, patre natus Bernardione Aſſiſij, quæ vallis Spoletanæ ciuitas eſt, vt Bonauentura in vita eius indicat cap. 6. Vincent. lib. 30. cap. 101. Petrum de Berdone vocat. Martinus Capellanus refert, Iohannem fuiſſe dictũ, antequam monaſticæ vitæ ſe tradidiſſet Franciſcus. Volateran. lib. 21. vnam, Iacobus autem de Voragine in Legenda aurea ſeptem cauſas recitat, ob quas priori nomine abjecto Franciſcus appellari voluerit. Literis operam dedit in Eccleſia S. Georgij Aſſiſijs: ibi cùm mediocriter in literis profeciſſet, animum mercaturæ adiecit, tanquam vitæ genus quæſtuoſum. Affluentibus verò opibus, adeoque inſolentior factus, profanam, luxurioſam & carnis mundique voluptatibus deditam prorſus vitam egit. Quamvis autem morbo grauiſſimo propterea correptus à Deo videbatur, nihilominus ſanitati priſtinæ reſtitutus, ad priorem vomitum redijt, vſque ad annum ætatis ſuæ 25. Vincent. lib. 29. cap. 97. Antoninus tit. 24. cap. 4. Cùm igitur toto hoc temporis ſpatio in omni vitiorum ac ſcelerum genere vixiſſet, tandem ad Monachi inſtitutum animum adiecit, hac occaſione, ſi fabulis credere voluerimus. Nocte quadam in Apuliam, negociationis causâ proficiſcens, viſus eſt in ſomnis videre palatium omnis generis militaribus armis refertum, quæ omnia ſignaculo crucis inſignita erant. Quæſiuit ille, cuius ea eſſent, & reſponſum tulit, Ipſius eiuſque militum. Hoc ita accipit, quaſi in militia futurus eſſet felix, & recta ad quendam Apuliæ Comitem militiæ causâ proficiſcitur. Tum

noctu vocem audiuit dicentem : *Franciſce quis poteſt melius facere tibi? Dominus ne an ſeruus? diues an pauper?* Ille reſpondit : *Dominum & diuitem. Cur igitur,* inquit ſpiritus iſte, *pro ſeruo Dominum, pro paupere hominem Deum relinquis Franciſce?* Cui Franciſcus : *Quid me vis Domine facere?* Rurſum audit : *Reuertere domum : Viſio enim quam vidiſti, non militiam ſecularem, ſed ſpiritualem ſignificat.* Aſſiſium igitur rediens, non procul ab vrbe, in leproſum incidit, qui ſtipem porrectâ dexterâ precabatur. Etſi verò ab ijs antehac totus abhorruerit, iudicauit tamen neceſſarium, eſſe ſeipſum vt vinceret, deſcendenſque de equo & ſtipem & oſculum ſimul ei præbuit. Bonauent. cap. 1.

Ingreſſus paulò poſt S. Damiani Templum ruinoſum ad orandum, proſternitur ad Crucis imaginem. Ibi denuo audit. *Franciſce vade & repara domum meam, quæ penè tota deſtruitur, vt vides.* Protinus igitur Fulginum iter faciens, pannos, quos venales aſportauerat, vendidit, eamque pecuniam quam patri ſuffuratus fuerat, dedit Templi Damiani ſacerdoti, vt inde ſarta tecta ædium ſacrarum reparari curaret, vtque cum eo ſibi aliquandiu viuere liceret orauit. Conceſſit id quidem Sacerdos, ſed pecuniam, furto ablatam, accipere noluit, veritus ne parentes eius id ægrè eſſent laturi. Id verò vbi pater reſciuiſſet, quærit Franciſcum, qui ſe in fouea occultârat. Tandem relictâ eâ, Aſſiſium ingreditur : quem cùm ciues cernerent facie ſqualidum, & mente mutatum, cœno & lapidibus eum impetebant. Pater etiam inter alios accurrens, eum domum pertractum primò verbis, deinde verberibus, tertiò vinculis caſtigat. Sic dignam furto mercedem reportauit : quam tamen Bonauentura falsò, vt perſecutionem propter iuſtitiam interpretatur : cap. 2. Ex vinculis verò non multo poſt matris beneficio liberatur, patre peregrè profecto. Reuerſus autem tumultuatur pater maiorem in modum, & in primis ablatam pecuniam repoſcit. Cumque recepiſſet, etiamſi mitior factus eſſet, tamen de eo exhæredando cogitauit. Ideoque ad tribunal Aſſiſienſe eum ſiſtebat, vt ibi renunciaret paternæ hæreditati. Franciſcus promptum ſe eſſe aiebat, & quidem ad duriora perferenda: & non ſolùm patrimonio renunciat, ſed ſimul veſtibus ſe exuit, eaſque patri reddit. Neque id ſolum, ſed femoralia quoque abijcit, vt planè eſſet à paternis bonis alienus. His omnibus depoſitis, alebat : Hactenus te vocaui patrem in terris, in poſterum verò dicturus ſum : Pater noſter qui es in cœlis (Quaſi verò non ſimul Deo ſeruire, & parentes honorare potuerit.) Epiſcopus iſta cernens, quam primum ſurrexit ſolio, & amplexum proprio pallio operuit, præcipiens ſuis qui aderant, vt aliquid ipſi darent, quo nuda corporis membra tegeret. Illi ruſticam veſtem ex leuidenſi filo tradunt ei, quam lætus accepit, atque crucis ſignum cæmento in ea format, ſicque induitur. Bonauent. 2.

Nihilominus tamen de reparando Damiani Templo cogitat : ideoque mendicando ſumptum omnem acquiſiuit, ipſeque humeris ſuis lapides geſtauit. Poſtea ad Sancti Petri ædem reſtaurandam animum adijcit, quæ Aſſiſio paulò longius quàm illa Damiani, aberat, opuſque breui perficit. Poſtremò ad D. virginis Mariæ de portiuncula Templum, prorſus deſertum atque neglectum, reparandum plenis fertur velis, ibique ſedem ſuam figere decreuit, quòd antiquitus illud delubrum, Sancta Maria de Angelis dictum fuiſſet. Atque hic ille locus eſt, in quo primùm cœperunt Minoritæ : Bonauentura cap. 2. Vincent. & Antoninus, qui etiam refert tit. 24. cap. 7. §. 4. Franciſcum anno Chriſti 1223. obtinuiſſe à Deo, intercedente B. Maria Virgine, eiuſque vicario Honorio III. Indulgentiam plenariam peccatorum omnium, annis ſingulis accedentibus ad hanc Eccleſiam S. Mariæ, primâ die Auguſti, & vt duraret per diem naturalem, incipiendo à ſecundis veſperis illius diei vſque ad veſperas diei ſequentis includendo noctem. quo die Eccleſia hæc à ſeptem Epiſcopis de mandato Papæ ſolenniter conſecrata, & dicta indulgentia publicata fuit.

In hoc Templo D. Virginis anno reparatæ ſalutis 1209. dum in Miſſa de Apoſtolis audiuiſſet illa ex Euangelio verba, *Ne aurum, argentum, peram, duas tunicas, calceamenta, baculum habeant,* hoc eſt, exclamat, quod quæro & totis præcordijs concupiſco : abiectoque protinus paſtorali habitu, quo hactenus vſus fuerat, calceis videlicet, baculo, perâ & tunicâ, viliſſimam abiectiſſimamque, ſed natiui coloris aſſumpſit tuniculam, reiectaque corrigiâ funiculo eam cinxit, ſtolidiſſimè exiſtimans huic Chriſti mandato ſe omnino hoc pacto ſatisfeciſſe.

Franciſco ſocij ſeſe adiungunt.

Eius verò hypocriticâ ſanctitate permoti aliquot viri, ſeſe ei ſocios adiungunt, habitumque eius aſſumunt; quos inter primus fuit Frater Bernardus Aſſiſij ciuis, & nobili proſapiâ genitus, qui cuncta ſua bona relinquens, Franciſcum acceſſit, cupiens,

ex

ex illo ſcire, quo modo perfectè poſſet mundum relinquere. Primum igitur Templum D. Nicolai manè adeunt, vt in Bibliorum textu id ipſius oſtenderetur. Finitâ oratione apertoque libro, primò ſe hic locus offert eis: *Si vis eſſe perfectus vade, vende omnia que habes & da pauperibus.* Secundò iterum aperiunt, & in hunc locum incidunt: *Nihil tuleritis in via.* Tertiâ vice id reiterant, & obuenit illis textus: *Qui vult venire poſt me, abneget ſeipſum & tollat crucem ſuam & ſequatur me.* Tum ait Franciſcus, Hæc eſt Regula noſtra, omniumque eorum qui aliquid in poſterum nobiſcum volunt habere commune. Bonaventura cap. 3. in maiore Legenda. Secundus eius Diſcipulus fuit Petrus Cathanij Canonicus P. Ruffini Aſſiſij: tertius Egidius quidam: 4. Frater Sabarinus: 5. Frater Morichus: 6. Frater Ioannes de Capella, qui mox, vt fucatam hypocriſim vidit. Ordinem reliquit: 7. Fr. Philippus: 8. Frater Ioannes de S. Conſtantio: 9. Fr: Barbarus: 10. Frater Bernardus: 11. Frater Angelus.

Cùm igitur videret numerum diſcipulorum ſuorum mediocriter creuiſſe, & ſpes eſſet quotidie plures acceſſuros, Regulam conſcripſit, ſecundum quas eis viuendum eſſet, quæ etiam de verbo ad verbum ſic habet.

CAPVT IX.

Regula FRANCISCANORVM.

CAPVT. I.

REgula & vita Minorum Fratrum, hac eſt: videlicet Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Euangelium obſeruare, viuendo in obedientia SINE PROPRIO, *&* IN CASTITATE. *Frater Franciſcus promiſit obedientiam & reuerentiam Domino Papa Honorio & ſucceſſoribus eius Canonicè intrantibus & Eccleſiæ Romana: debent verò alij Fratres Franciſco & eius ſucceſſoribus obedire.*

CAPVT II.

De his qui volunt vitam iſtam accipere, & qualiter recipi debeant.

Si qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad Fratres veſtros, mittant eos ad ſuos Miniſtros Prouinciales, quibus ſolummodo, & non alijs recipiendi Fratres licentia conceditur. Miniſtri verò diligenter examinent eos de fide Catholica & Eccleſiaſticis Sacramentis, & ſi hac omnia credant, & ea fideliter confiteri, & vſque in finem fideliter obſeruare: & vxores non habeant, vel ſi habent, & iam monaſterium intrauerunt vxores, vel licentiam eis dederint authoritate diœceſani Epiſcopi voto continentiæ iam emiſſo, & illius ſunt ætatis vxores, quòd non poſſit de eis oriri ſuſpicio, dicant illis verbum Euangelij, quòd vadant & vendant ſua omnia, & ea ſtudeant pauperibus erogare: quod ſi facere non potuerint, ſufficit eis bona voluntas.

Et caueant Fratres & eorum Miniſtri, ne ſoliciti ſint de rebus ſuis temporalibus, vt liberè faciant de rebus ſuis, quicquid Dominus inſpirauerit eis.

Si tamen conſilium requiratur, licentiam habeant Miniſtri mittendi eos ad aliquos Dominum timentes, quorum conſilio bona ſua pauperibus erogent.

Poſtea concedant eis pannos probationis, videlicet binas tunicas ſine caputio, & cingulum & bracas, & caparonem vſque ad cingulum, niſi Miniſtris aliud aliquando videatur. Finito anno probationis, recipiantur ad obedientiam promittentes vitam iſtam ſemper & regulam obſeruare: & nullo modo licebit eis de iſta Religione exire, iuxta mandatum Domini Papa: quia ſecundum Euangelium ſanctum, nemo mittens manum ad aratrum, & aſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei. Et illi qui iam promiſerunt obedientiam, habeant vnam tunicam cum caputio, qui voluerint habere. Et qui neceſſitate coguntur, poſſunt portare calceamenta: & Fratres omnes veſtimentis vilibus induantur: & poſſunt ea repeciare de ſaccis & alijs pecijs, cum benedictione Dei. Quos moneo & exhortor, ne deſpiciant, neque iudicent homines, quos vident mollibus veſtibus & coloratis indutos: vti cibis & potibus delicatis: ſed magis vnuſquiſque iudicet & deſpiciat ſeipſum.

CAPVT III.

De diuino *Officio* & *Ieiunio*, & qualiter FRATRES debeant ire per mundum.

Clerici faciant diuinum officium ſecundum ordinem Romana Eccleſia. Laici verò dicant 24. Pater noſter pro matutinis: pro laudibus quinque: pro prima, tertia, ſexta & nona, pro qualibet iſtarum ſeptem: pro veſperis autem duodecim: pro completorio ſeptem, & orent pro defunctis, & ieiunent à feſto Omnium Sanctorum vſque ad Natiuitatem Domini. Sanctam verò Quadrageſimam, qua incipit ab Epiphania vſque ad continuos quadraginta dies, quam Dominus

Digitized by Google

minus ſuo ſancto ieiunio conſecrauit, qui voluntariè eam ieiunant, benedicti ſunt à Domino: & qui nolunt, non ſunt adſtricti, ſed aliam vſque ad reſurrectionem Domini ieiunent. Alijs autem temporibus, non teneantur Fratres, niſi ſextâ feriâ, ieiunare. Tempore verò manifeſtæ neceſſitatis non teneantur Fratres ieiunio corporali. Conſulo verò, moneo & exhortor Fratres meos in Domino Ieſu Chriſto, vt quando vadunt per mundum, non litigent, non contendant verbis, nec alios iudicent: ſed ſint mites, pacifici & modeſti, manſueti & humiles, honeſtè loquentes omnibus, ſicut decet. Et non debent equitare, niſi manifeſtâ neceſſitate, vel infirmitate cogantur. In quamcunque domum intrauerint, primum dicant, Pax huic domui. Et ſecundum ſanctum Euangelium de omnibus cibis, qui apponuntur, licet manducare.

CAPVT IV.

Quod FRATRES non recipiant Pecuniam.

Præcipio firmiter Fratribus vniuerſis, vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per ſe, vel perſonam interpoſitam: tamen pro neceſſitatibus infirmorum, & alijs Fratribus induendis per amicos ſpirituales Miniſtri tantum & cuſtodes ſolicitam curam gerant ſecundum loca & tempora & frigidas regiones, ſicut neceſſitate viderint expedire, eo ſemper ſaluo, vt, ſicut dictum eſt, denarios & pecuniam non accipiant.

CAPVT V.

De modo Laborandi.

Fratres ij, quibus gratiam dedit laborandi, laborent, fideliter & deuotè, ita quòd excluſo otio animæ inimico, ſanctæ orationis & deuotionis ſpiritum non extinguant, cui debent cætera temporalia deſeruire. De mercede verò laboris pro ſe & ſuis Fratribus corporis neceſſaria recipiant, præter denarios vel pecuniam, & hoc humiliter, ſicut decet ſeruos Dei & paupertatis ſanctiſſimæ ſectatores.

CAPVT VI.

Quòd FRATRES nihil ſibi approprient & de Eleemoſyna petenda, & de Fratribus *infirmis*.

Fratres ſibi nihil approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem: ſed ſicut peregrini & aduenæ in hoc ſeculo, in paupertate & humilitate famulantes Domino, vadant pro eleemoſina confidenter: nec oporteat eos verecundari, quia Dominus pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mundo. Hæc eſt illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, quæ vos chariſſimos meos Fratres, hæredes & Reges regni cælorum inſtituit, pauperes rebus fecit, virtutibus ſublimauit. Hæc eſt portio veſtra, quæ producit in terram viuentium, cui dilectiſſimi Fratres totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti in perpetuum ſub cælo habere velitis. Et vbicunque ſint, ſi inuenerint Fratres, oſtendant ſe domeſticos inuicem inter ſe, & ſecurè manifeſtet vnus alteri neceſſitatem ſuam: quia ſi Mater nutrit & diligit filium ſuum carnalem, quanto diligentius debet diligere quis & nutrire Fratrem ſuum ſpiritualem. Et ſi quis eorum infirmitatem ceciderit, alij Fratres ei ſeruire, ſicut vellent, ſibi fieri, debent.

CAPVT VII.

De Pœnitentia FRATRIBVS *peccantibus* imponenda.

Si quis Fratrum inſtigante inimico mortaliter peccauerit, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter Fratres, vt recurratur ad ſuos Miniſtros Prouinciales, teneantur prædicti Fratres ad eos recurrere, quanto citius potuerint, ſine omni mora. Ipſi verò Miniſtri, ſi Presbyteri ſint, cum miſericordia illis iniungant pœnitentiam. Si verò Presbyteri non ſint, iniungi faciant per alios Sacerdotes huius Ordinis ſicut eis, ſecundum Dominum melius videbitur expedire. Et cauere debent, ne iraſcantur & conturbentur propter peccatum alicuius: quia ira & perturbatio in ſe & in alijs hominibus impediunt charitatem.

CAPVT VIII.

De Electione *generalis Miniſtri* huius ORDINIS, & de *Capitulo Pentecoſtes.*

Vniuerſi Fratres vnum de Fratribus iſtius Religionis teneantur ſemper habere generalem Miniſtrum, & ſeruum totius fraternitatis, & ei teneantur obedire. Quo diſcedente, electio ſucceſſoris fiat à Miniſtris Prouincialibus & Cuſtodibus, in Capitulo Pentecoſtes, in quo Prouinciales Miniſtri teneantur ſemper ſimul conuenire, vbicunque à generali Miniſtro fuerit conſtitutum, & hoc ſemel in tribus annis, vel ad alium terminum, maiorem vel minorem, ſicut à prædicto Miniſtro fuerit ordinatum. Et ſi aliquo tẽpore videretur vniuerſitati Miniſtrorum Prouincialium & cuſtodum, prædictum Miniſtrum non eſſe ſufficientem ad ſeruitium & communem vtilitatem Fratrum, teneantur prædicti Fratres,

tres, quibus electio data eſt, in nomine Domini alium ſibi eligere in cuſtodem. Poſt capitulum verò Pentecoſtes. Miniſtri & cuſtodes poſſunt ſinguli, ſi voluerint, & eis expedire videbitur eo anno in ſuis cuſtodijs ſemel fratres ſuos ad Capitulum conuocare.

CAPVT IX.

De PRÆDICATORIBVS.

Fratres non prædicent in Epiſcopatu alicujus Epiſcopi, cùm ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus Fratrum populo penitus audeat prædicare, niſi Miniſtro generali huius Fraternitatis fuerit examinatus & probatus, & ab eo ſibi officium prædicationis conceſſum. Moneo quoque & exhortor eoſdem Fratres, vt in prædicatione, quam faciunt, ſint examinata & caſta eorum eloquia, ad vtilitatem & ædificationem populi, annunciando eis vitia & virtutes, pœnam & gloriam, cum breuitate ſermonis: quia verbum abbreuiatum fecit Dominus ſuper terram.

CAPVT X.

De Admonitione & Correctione FRATRVM.

Fratres qui ſunt Miniſtri & ſerui aliorum Fratrum, viſitent & moneant alios Fratres ſuos humiliter & charitate corrigant eos, non præcipientes eis aliquid, quod ſit contra animum ſuum, & regulam veſtram. Fratres verò qui ſunt ſubditi, recordentur quod propter Dominum abnegauerint proprias voluntates. Vnde firmiter præcipio eis, vt obediant ſuis Miniſtris in omnibus quæ promiſerunt Domino obſeruare, & non ſunt contraria animæ ſuæ & regulæ noſtræ. Et vbicunque Fratres ſint, qui ſcirent & cognoſcerent, ſe non poſſe Regulam ſpiritualiter obſeruare, ad ſuos Miniſtros debeant & poſſint recurrere. Miniſtri vero charitatiuè & benignè eos recipiant, & tantam familiaritatem habebunt circa eos, vt eis dicere poſſint, eos facere ſicut Domini ſerui. Nam ita debet eſſe, quod Miniſtri ſint ſerui omnium Fratrum. Moneo verò & exhortor in Domino Ieſu Chriſto, vt caveant Fratres ab omni ſuperbia, vana gloria, inuidia, auaritia cura & ſolicitudine huius ſeculi, detrectatione & murmuratione, & non curent neſcientes literas, literas diſcere: ſed attendant, quòd ſuper omnia deſiderare debent, habere ſpiritum Domini & ſanctam eius operationem, orare ſemper ad Dominum puro corde, & habere humilitatem & patientiam in perſecutione & in infirmitate, & diligere eos qui vos perſequuntur & reprehendunt & arguunt Quia dicit Dominus: Diligite inimicos veſtros, &c.

CAPVT XI.

Quòd Fratres non ingrediantur Monaſteria Monacharum.

Præcipio firmiter Fratribus vniuerſis, ne habeant conſortia vel conſilia mulierum, & ne ingrediantur monaſteria Monacharum, præter illos quibus à ſede Apoſtolica conceſſa eſt licentia ſpecialiter: nec fiant Compatres virorum vel mulierum, ne hac occaſione inter Fratres vel de Fratribus ſcandalum oriatur.

CAPVT XII.

De euntibus ad Saracenos & alios Infideles.

Quicunque Fratrum diuina inſpiratione voluerint ire inter Saracenos & alios infideles, petant inde licentiam à ſuis Miniſtris Prouincialibus. Miniſtri vero nullis licentiam eundi tribuant, niſi eis quos viderint eſſe idoneos ad mittendum. Adhæc per obedientiam iniungo Miniſtris, vt petant à Domino Papa N. vnum de S. Rom. Eccleſiæ Cardinalibus, qui ſit gubernator, protector & corrector iſtius fraternitatis, vt ſemper ſubditi & ſubiecti pedibus eiuſdem ſanctæ Eccleſiæ, ſtabiles in fide Catholica, paupertatem & humilitatem, & ſecundum Euangelium Domini Ieſu Chriſti, quod firmiter promiſimus, obſeruemus.

Nulli ergo hominum omnino liceat hanc paginam infringere, vel ei auſu temerario contradicere. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Forma faciendi profeſſionem in Ordine MINORITARVM.

EGo Frater N. voueo & promitto Deo omnipotenti, B. Mariæ Virgini, B. Franciſco & omnibus ſanctis, & tibi Patri, toto tempore vitæ meæ ſeruare Regulam Fratrum Minorum, per Dominum Papam Honorium confirmatam, viuendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate.

Forma

Forma recipiendi ad dictam profeſſionem.

ET ego (dicat ſubſequenter recipiens) *Si hæc obſeruaueris, promitto tibi vitam æternam. Reſpondet: Amen.* Cùm verò in tota Regula ſua nihil præcipiat Franciſcus de vera fide in Filium Dei, cui ſoli verbum Dei ſalutem hominum & vitam æternam abſcribit, apparet, iurantes in eius Regulam Minoritas aliâ viâ ad regnum cœlorum tendere, quàm Deus in verbo ſuo monſtrat. Quicunque autem per aliud oſtium quàm Chriſtum introierit, fur & latro eſt, Ioan. 10.

TESTAMENTVM FRANCISCI.

DOminus dedit mihi Fratri Fräciſco ita incipere facere pœnitentiam. Quia cùm eſſem in peccatis, nimis mihi videbatur amarum, videre leproſos. Sed ipſe Dominus conduxit me inter illos & feci miſericordiam cum illis. Et recedente me ab ipſis, id quod videbatur mihi amarum, conuerſum fuit mihi in dulcedinem animæ & corporis. Et poſtea parum ſteti, & exiui de ſæculo. Et Dominus talem fidem dedit mihi in Eccleſijs, vt ita adorarem, & dicerem: Adoramus te ſanctiſſime Domine Ieſu Chriſte & hic, & ad omnes Eccleſias tuas, quæ ſunt in toto mundo, & benedicimus tibi: quia per ſanctam crucem tuam redemiſti mundum: poſtea dedit mihi Dominus, & dat fidem in ſacerdotibus tantam, qui viuunt ſecundum ordinem S. Rom. Eccleſ. propter ordinē ipſorum: quod ſi facerent mihi perſecutionem, volo recurrere ad ipſos. Et ſi haberem tantam ſapientiam quantam Salomon habuit, & inuenirem pauperculos ſacerdotes huius ſeculi in Eccleſijs in quibus morantur, nolo prædicare contra voluntatem ipſorum. Et ipſos & alios omnes volo timere, amare, & honorare, ſicut meos Dominos: & nolo in ipſis conſiderare peccatum, quia filium Dei diſcerno in eis, & Domini mei ſunt. Et propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc ſeculo de ipſo altiſſimo filio Dei, niſi ſacratiſſimum corpus eius, & ſanguinem ſuum, quem ipſi conficiunt, & ipſi ſoli alijs adminiſtrant. Et hæc ſanctiſſima Myſteria ſuper omnia volo honorare, & venerari, & in locis precioſis collocare. Sanctiſſima nomina & verba eius ſcripta, vbicunque inuenero in locis illicitis, volo colligere: & rogo quod colligantur, & in loco honeſto collocentur. Et omnes Theologos, & qui in miniſtrant ſanctiſſima verba diuina debemus honorare & venerari, ſicut qui miniſtrant nobis ſpiritum & vitam. Et poſtquam Dominus dedit mihi de Fratribus nemo oſtendebat, mihi, quid facere deberem: ſed ipſe altiſſimus reuelauit mihi, quod deberem viuere ſecundum formam Euangelij, & ego paucis verbis, & ſimplicibus, feci ſcribi: & Dominus Papa confirmauit mihi. Et illi qui veniebant ad recipiendum vitam iſtam, omnia quæ habere poterant, pauperibus erogabant. Et erant contenti tunicâ vnâ intus & foris repeciatâ, cum cingulo & brachis. Et nolebamus plus habere. Officium dicebamus nos Clerici, ſecundum alios Clericos. Laici dicebant, Pater noſter. Et ſatis libenter manebamus in Eccleſijs, & eramus idiotæ, & ſubditi omnibus. Et ego manibus meis laborabam, & volo laborare. Et omnes alij fratres firmiter volo quod laborent de laboritio, quod pertinet ad honeſtatem. Et qui neſciunt, diſcant: non propter cupiditatem recipiendi precium laboris, ſed propter bonum exemplum, & ad repellendam ocioſitatem. Et quando non daretur nobis precium laboris, recurramus ad menſam Domini, petendo eleemoſynam oſtiatim. Salutationem mihi Dominus reuelauit, vt diceremus: Dominus dedit tibi pacem. Caueant ſibi Fratres, vt habeant Eccleſias, & habitacula paupercula: & omnia alia, quæ, pro ipſis conſtruuntur, penitus non recipiant, niſi fuerint ſicut decet ſanctam paupertatem, quam in regula promiſimus: ſemper ibi hoſpitantes, vt aduenæ & peregrini. Præcipio firmiter per obedientiam fratribus vniuerſis, quod vbicunq; ſunt, non audeant petere aliquā literā in curia Romana per ſe, neq; per interpoſitam perſonā: neq; pro Eccleſia: neq; pro aliquo loco, neque ſub ſpecie prædicationis, neque pro perſecutione ſuorum corporum. Sed vbicunque non fuerint recepti, fugiant in alienam terram, ad faciendam ibi pœnitentiam cum benedictione Dei. Et firmiter volo obedire generali Miniſtro, & alteri Guardiano, quem ſibi placuerit mihi dare. Et ita volo eſſe captus in manibus ſuis, vt non poſſim ire vel facere vltra obedientiam & voluntatem ſuam, quia Dominus meus eſt. Et quamuis ſim ſimplex & infirmus, tamen ſemper volo habere Clericum, qui mihi faciat officium, ſicut in Regula continetur. Et omnes alij Fratres ita firmiter teneantur obedire Guardianis ſuis, & facere officium ſecundum Regulam. Et quicunque inuenti eſſent, quòd non facerent officium ſecundum Regulam, & vellent alio modo variare, aut non eſſent Catholici: omnes Fratres, vbicunque ſunt, per obedientiam teneantur, quod vbicunque inuenerint aliquem ipſorum, proximiori cuſtodi illius loci, vbi ipſum inuenerint, debeant præſentare. Et cuſtos teneatur ipſum fortiter cuſtodire ſicut hominem in vinculis die noctuque, ita quod non poſſit eripi de manibus ſuis, donec ſuâ propriâ perſonâ ipſum repræſentet in manibus ſui Miniſtri: & Miniſter teneatur firmiter per obedientiam mittere ipſum per tales Fratres, qui die noctuque cuſtodiant ipſum, ſicut hominem in vinculis, donec repræſentent ipſum coram Domino Hoſtienſi, qui eſt Dominus protector illius Fraternitatis. Et non dicant Fratres:

hac

hac eſt alia regula: quia hac eſt recordatio admonitionis & exhortatio, & meum teſtamentum, quod ego Frater Franciſcus veſter paruulus, facio vobis Fratribus meis benedictus: propter hoc, vt Regulam, quàm Domino promiſimus, melius catholicé obſeruemus. Et generalis Miniſter & omnes alij Miniſtri & Cuſtodes per obedientiam teneantur in iſtis verbis non addere vel minuere. Et ſemper hoc ſcriptum habeant ſecum juxta Regulam. Et in omnibus capitulis quæ faciunt quando legunt Regulam, legant & iſta verba. Et omnibus Fratribus meis Clericis & Laicis præcipio firmiter per obedientiam, vt non mittant gloſſas in Regula, nec in iſtis verbis dicendo, ita vult intelligi. Sed ſicut Dominus dedit mihi pure & ſimpliciter, dicere & ſcribere Regulam & iſta verba, ita ſimpliciter & ſine gloſſa intelligatis, & cum ſancta operatione vſque in finem obſeruetis. Et quicunque hæc obſeruauerit, in cælo repleatur benedictione altiſſimi Patris cæleſtis, & in terra repleatur benedictione dilecti filij ſui cum ſanctiſſimo ſpiritu Paraclyto, & omnibus virtutibus cælorum. Et ego Frater Franciſcus paruulus, & veſter ſeruus, quantumcunque poſſum, confirmo vobis intus & foris iſtam ſanctiſſimam benedictionem. Amen.

CAPVT X.

De confirmatione Regulæ FRANCISCI.

HAc Regulâ conſutâ Romam cum ſuis Diſcipulis pro confirmatione & approbatione ejus proficiſci ſtatuit ad Innocentiam III. Pontificem Max. Fecit hoc tanto majori ſpiritu & confidentiâ Franciſcus, quòd in ſomnis vidiſſet arborem ſummæ altitudinis, ſub qua ſtabat: eumq; non ſine admiratione eam intueretur, ſubito viſus ſibi fuit virtute diuinâ leuari in altum, ita vt cacumen attingeret, atque ad terram ſine negotio curuaret. Eodem etiam tempore Syluestro Sacerdoti cuidam Aſſiſiano tale quid videre contigit. Ciuitatem nimirum Aſſiſium, à quodam magno dracone circumdari, ita quidem vt præ ejus magnitudine, tota Regio videretur exterminio ſubjacere. Deinde auream Crucem ex ore Franciſci procedere videbat, cujus cacumē ad cœlum, brachia ad mundi fines vſq; extendebantur: ad cujus aſpectum draconem territum & fugatum eſſe. Hoc ſomnium ubi Franciſco narraſſet, non ſecus quàm approbationem ſui inſtituti factam diuinitus interpretatus eſt: Bonauentura cap. 3. His igitur ſomniis ſeu illuſionibus potius ſatanicis factus animoſior. Innocentium Pontificem adit: ſed primo die repellitur. Noctu verò proxime ſequenti Papa videtur videre palmam inter ſuos pedes paulatim ſuccreſcere in proceram arborem; additâ ſimul interpretatione, Hanc arborem ſignificare illum homuncionem, qui heſterno die repulſam paſſus fuerit. Mane igitur facto illum paſſim quæri jubet, & quid velit interrogat. Franciſcus Regulam illi ſuam offert, ejuſq; confirmationem petit. Eâ verò perlectâ, res in Cardinalium Senatu diu multumq; diſceptatur, nonnulliſq; purpuratorum reluctātur grauiter: ſi quidem Ordo nouus, & ſupra humanas vires poſitus videbatur. His autem ſeſe opponit Ioannes de S. Paulo Epiſcopus, & blaſphemiam in Chriſtum eſſe dicebat, Euangelium Chriſti accuſare, quaſi nouum quid, aut irrationabile, vel etiam ſeruatu impoſſibile in ſe contineat, cujus obſeruantiam inprimis Regula flagitaret. Res igitur in poſterum diem differtur. Pontifex proximâ nocte videt Lateranenſem baſilicam ruinam minitare, & à quodam homuncione dorſo ſubjecto ſuſtentari. Hoc ad Franciſcum accommodauit, quaſi is ille eſſet, qui Eccleſiam Romam corruentem fulturus eſſet: proindeque ſine mora ſequenti die petitioni ejus ſatisfecit, Regulamque confirmauit: juſſitq; pœnitentiam prædicare, & ne laici, qui eum comitabantur, ſigno deſtituerentur, coronas paruulas illis fecit, vt prædicare liberè non vererentur. Bonauentura c. 3. Legendæ Franciſci; de quibus ſuum cuique liberum ſit judicium.

De confirmatione regulæ Bonauentura

Hæc verò paulo aliter recitat Matthæus Pariſienſis S. Albani in Anglia Monachus: *Papa,* inquit, *in Fratre Franciſco habitū deformem, vultum deſpicabilem, barbam prolixā, capillos incultos, ſupercilia pendentia & nigra, diligenter conſiderans, cùm petitionem eius tam arduam, & executione impoſſibilem recitari feciſſet, deſpexit eum & dixit: Vade, Frater, & quære porcos, quibus potius debes quàm hominibus comparari, & inuolue te cum eis in volutabro, & Regulam illis à te commentatam tradens, officium tuæ prædicationis impende. Quod audiens Franciſcus, inclinato capite exiuit continuò, & porcis tandem inuentis, in luto ſe cum eis tandiu inuoluit, quouſque à planta pedis vſq; ad verticem corpus ſuum totum cum ipſo habitu polluiſſet. Sicque ad Conſiſtorium reuertens, Papæ ſe iterum præſentauit, dicens: Domine feci ſicut præcepiſti, exaudi nunc obſecro, petitionem meam. Quod factum cum Papa admirans conſpexiſſet contriſtatus eſt valde, quòd illum deſpexiſſet: atque in ſe reuerſus præcepit, vt bene lotus rediret. Quod cum factum eſſet, reuerſus eſt feſtinanter. Commotus itaque Papa ſuper eo, petitionem ejus admiſit, & per priuilegium Romanæ Eccleſiæ officium prædicationis ſimul cum Ordine confirmauit, eumq; cum benedictione dimiſit.* Hæc M. Pariſienſis.

De confirmatione regulæ Franciſci aliter Pariſienſis

MM Nico-

Nicolaus de Lyra ob confirmationem hanc Ordinum Minorum & Prædicatorum per Innocentium factam, dicit eum fuiſſe Angelum illum habentem clauem abyſſi, Apoc. 20. *vidi Angelum*, inquit, *id eſt Innocentium III. deſcendentẽ de cælo id eſt de apice Pontificali, condeſcendentẽ ſanctis Franciſco & Dominico: habentem clauem abyſſi, id eſt, poteſtatem approbandi dictos Ordines* (vbi rectè intelligit per abyſſum Ordines Mendicantium) *ad reprimendum poteſtatem Diaboli & catenam magnam, id eſt, Fratrum vtriuſque Ordinis multiplicitatem.* In tales abſurdiſſimas interpretationes Tyrannis Papiſtica impulit plurimos, Balæus Cent. 5. cap. 12. in Appendice.

Regula denuò approbatur ab Honorio.

Mortuo verò Innocentio, Franciſcus Honorio III. eandem Regulam denuò approbandam exhibet. Hoc autem vt denuò tentaret, tale quid ei reuelatum eſſe nugantur. Videbatur ſibi micas panis ſubtiliſſimas de terra collegiſſe, vt circumſtantibus multis Fratribus Famelicis eas impertiret. Cumq; vereretur id facere, eo quod nimis eſſent tenues, & periculum eſſet, ne manibus exciderẽt, vocem audiuit: Franciſce, vnã de miceis omnibus hoſtiam facito, & manducare volentibus tribue. Id cùm faceret, omnes leprâ correpti ſunt, quotquot oblatũ reſpuebant donum. Mane facto, ſolicitus cogitauit hoc quid eſſet. Ideoq; paulo poſt, cùm in oratione perſiſteret, vocem aliam audiuit: Franciſce micę præteritę noctis, verba ſunt Evangelica hoſtia Regula, lepra iniquitas. Antoninus tit. 24. cap. 7. §. 4. Hoc pacto, admonitus, & in ſuo propoſito confirmatus, aſſumptâ Regulâ Honorium accedit. Antequam autem Põtifex conſenſum illi præberet, conuerſationẽ & Regulam Minorum certis terminis limitauit, ne fortè aliis Religioſis aliquando in ſupplantationẽ & nocumentum eſſent: videlicet, vt Ciuitates & Caſtella, in pręparationem Euangelij accincti, ad informationẽ morum circuirent, plus geſtûs maturitate & habitûs vtilitate docẽtes, quàm acri verborum correptione vel increpatione: nec contemnendo comedentes, nec mollibus veſtitos aſpernãdo, quum ſoli Deo corda pateant vniuerſorum, & paupertatem manifeſtã, quam profeſſi ſunt, euidenter proſequerentur: nimiam enim humilitatem, in verba prorumpentem ampulloſa, inditium latiãtis ſuperbiæ eſſe manifeſtum. Nec etiam aliquem prædicando tangerent corripientes, nec confeſſiones alicujus, ſi eas audire contingeret quoquo modo detegerent, licet ad remota trãſmigrantes loca, ne ſcandalum alicui oriatur vel fama denigretur, nec pax Eccleſię, quæ à Sanctis Apoſtolis & magnis ac ſanctis Patribus ac Doctoribus ſupra firmam petram ſtabilita eſt & ordinata: vel in temporalibus jacturam incurrat, vel quocunque modo perturbetur. Peccata autem cautè inquirãt, ne ignotas & inauditas, qui ſimplices ſunt, diſcant enormitates. Nullum in abyſſum terroribus aut minis ſatyricè objurgantes demergant, ſed potius in ſpem erigant ſpiritualem. Fratres omnes Minores de ſeipſis poſtremò aliis exempla humilitatis relinquẽtes, viros alterius Religionis, Regulã vel ſtatuta, ſibi vel ſuis ſtatutis non poſtponant: omni extremitate, vilitate & paupertate pro Chriſto contenti, non extollãtur, vt meliores aliis videãtur: nec ad Priuilegia vel Dignitates, in præjudicium vel detrimentum aliquorum, aſpirent, nec ſine fauorabili aſſenſu vel petitione prædicent, vel alicui conſulant. ſeſe ingerentes. Hęc cùm omnia Franciſcus Papę pro ſe & ſuis diſcipulis ſanctè promiſiſſet, Pontifex Regulam approbauit: annotauit & confirmauit, tali bulla: *Honorius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilectis Filiis, Fratri Franciſco & aliis Fratribus de Ordine Fratrum Minorum, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Solet annuere ſedes Apoſtolica piis votis, & honeſtis petentium deſideriis fauorem beneuolum impertiri. Ea propter, dilecti in Domino Filij, veſtris piis precibus inclinati, Ordinis veſtri Regulam, à bona memoriæ Innocentio Papa prædeceſſore noſtro approbatam, annotatam, præſentibus authoritate vobis Apoſtolicâ confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.*

Antonini error.

Hinc jam error Antonini deprehẽditur, qui tit. 19. c. 3. affirmat, Franciſcanis quidem Innoc. III. de Regula confirmanda conſenſum dediſſe, & de pœnitentia prædicanda mandatum, cùm primò illum acceſſiſſẽt: vtrum autem Innocentius tunc confirmauerit, vel tantum promiſerit, quod poſtea Honorius compleuerit, certum non eſſe.

Polydorus etiam lib. 7. cap. 4. Confirmationem Ordinis & Regulæ huius tribuit Honorio III. cui aſtipulatur Trithemius in Chronico Hirſaugienſi, & Sebaſt. Frank fol 472. Et Antoninus tit. 24. cap. 7 § 4. *Regula* ait, *Franciſcanarum anno* 1223. *per Honorium III. fuit approbata, Pontificatus ejus anno* 8. *ab inceptione Ordinis, ex quo cæpit habere Fratres,* 15. Hæc quidem, ſi de ſecundaria confirmatione dicuntur ab ipſis, vera ſunt: ſin autem loquuntur de prima approbatione & confirmatione falſa erunt.

Regula Minorũ prælegendam Scholis.

Hanc Regulam Minoritarum Nicolaus III. circa annos Chriſti 1180. mandauit pręlegi publicè in Scholis, excommunicans omnes eos, qui eam impugnarent, vt Magdeburgenſes Centuriatores ex Chronico Ædirui referunt. Sed quâ fide id faciant, ipſi viderint. Hoc conſtat, Ni-

colaum

colaum III. Decretalem ſuam, de verborum ſignificat. cap. Exiit qui ſeminat, in qua nonnulla ambigua in Franciſci Regula declarat, in Scholis legi voluiſſe. Ita enim inquit ibi inter alia: *Cùm itaque Regula* (Franciſci) *ipſa licita, ſancta, perfecta & obſeruabilis, nec vlli patens diſcrimini euidenter appareat: illa & omnia ſupra ſcripta per nos ſtatuta, ordinata, conceſſa, diſpoſita, decreta, declarata etiam & ſuppleta, de Apoſtolica poteſtatis plenitudine approbamus, confirmamus, & volumus exiſtere perpetuæ firmitatis. In virtute obedientiæ diſtrictè præcipientes, quòd hæc conſtitutio, ſicut cæteræ conſtitutiones vel Decretales epiſtolæ, legatur in Scholis.*

In Regula Franciſci qui ſcripſerint.

Richardus de Mediauilla Anglus & Minorita ſcripſit in hanc Franciſci Regulam libro primo circa annos Domini 1290. Balæus.

Rupertus de Ruſia, Minorita, ſcripſit etiam ad Haymonem Anglum Ordinis ſui Magiſtrum generalem Declarationem Regulæ Franciſci libro primo Biblioth. Geineri.

CAPVT XI.

Animaduerſiones in Regulam FRANCISCI.

Regula Franciſci nil addendum nec detrahendum

FRanciſcus in Teſtamento ſuo firmiter præcepit, ne quis Fratrum aut alius, ſuæ Regulæ vel addat vel detrahat aliquid, *Generalis*, inquit, *Miniſter, & omnes alij Miniſtri, & Cuſtodes per inobedientiam teneantur in iſtis verbis non addere vel minuere.* Item: *Omnibus Fratribus meis Clericis & Laicis præcipio firmiter per obedientiam, vt non mittant Gloſſas in Regula, nec in iſtis verbis dicendo, ita vult intelligi, Sed ſicut Dominus dedit mihi purè & ſimpliciter dicere & ſcribere Regulam & iſta verba, ita ſimpliciter & ſine Gloſſa intelligatis, & cum ſancta operatione vſque in finem obſeruetis.*

In Regula Franciſci diſpẽſatur

Refert etiam Antoninus tit. 24. cap. 7. §. 4. *Vocem eſſe in aere auditam Chriſti dicentis, Se velle vt Regula hæc ab omnibus Fratribus ad literam ſeruaretur, cum omnia quæ ibi ſint, à ſua procederent voluntate.*

Luſerunt autem in hac Regula variè cùm alij multi, tum verò maximè Nicolaus III. qui juxta aliquos eſt IV. & Clemens V. Pontifices Rom. qui, vt diſpenſare in Regula poſſent, & de rigore ejus aliquid remittere, eam in præcepta & his æquipollentia, in conſilia, vota, admonitiones & libertates diſtinxerunt: deinde diſputarunt, an Fratres hujus Ordinis tã ad cõſilia, quàm ad præcepta ſint obligati. Verba autem Nicolai hæc ſunt, De verborũ ſignificatione, cap. 3. Exiit qui ſeminat, *Haſitatur ab aliquibus, an Fratres hujus Ordinis tam ad conſilia, quàm ad præcepta Euangelij teneãtur: tùm quòd in Regulæ principio habetur, Regula & vita Minorũ Fratrũ hæc eſt, Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Euangeliũ obſeruare, viuẽdo in obedientia ſine proprio, & in caſtitate: tum quòd in eadem Regula continetur ſic: Finito anno probationis recipiantur ad obedientiam, promittens vitam iſtam ſemper & Regulam obſeruare: tum deniq; quòd in fine Regulæ continentur hæc verba, paupertatẽ & humilitatem ac ſanctum Euangelium Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod firmiter promiſimus obſeruemus: Nos ergo dicimus, quòd cùm in principio Regulæ, non abſolutè, ſed cum quadam modificatione ſeu ſpecificatione ponatur, Regula & vita Minorũ Fratrum hæc eſt, ſcilicet Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſanctũ Euangeliũ obſeruare, viuendo in obedientia ſine proprio, & in caſtitate: quæ tria eadem Regula multum arctè proſequitur, & nihilominus alia nonnulla ſubnectit, præcipiendo, prohibendo, conſulendo, monẽdo, hortando, & ſub aliis verbis ad aliquem modorum reducibilibus prædictorum de intentione Regulæ liquere valet apertius: vt illud, quod in profeſſione quaſi abſolutè ſubnecti videtur, promittentes vitam iſtam ſemper & Regulã obſeruare: & quod in fine ſubjungitur, ſecundum Euangelium Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod firmiter promiſimus, obſeruemus: totum ad ipſius Regulæ modificatũ, vel determinatum, ſeu ſpecificatum principium reducatur, videlicet ad obſeruantiam Euangelij per ipſam Regulam in illis tribus modificatam vel determinatam ſeu ſpecificatam. Cùm non ſit veriſimile ipſum Sanctum verbum ab ipſo ſemel cum quadam modificatione, vel determinatione, ſeu ſpecificatione prolatum, licet quaſi ſuccinctoriè repetitum voluiſſe in ſui repetitione datã ſibi per eum modificatione ſeu ſpecificatione ſine certa cauſa carere. Et vtriuſque juris argumenta nos doceant ea quæ in principio ad medium & ad finem: illa verò quæ in medio ad finem atq; principium: & ea quæ in fine ad vtrumque vel eorum alterum referri ſæpè.*

Et dato quòd abſolutè diceretur õnino, Promitto ſanctũ Euangeliũ obſeruare non profeſſor hujuſmodi intenderet ſe ad omnẽ conſiliorũ obſeruantiã obligare, quod vix aut nunquam poſſet ad literam obſeruare: propter quod talis promiſſio illaqueare profitentis animum videretur. Clarè videtur promiſſionem huiuſmodi ad aliũ intellectum abſque intentione promittentis non debere perſtringi, niſi vt obſeruantia Euãgelij ſic ſicut tradita reperitur à Chriſto: videlicet, quod præcepta vt præcepta, & conſilia vt conſilia à promittentibus obſeruentur. Quem intellectum etiam in eiſdem verbis habuiſſe idem B. Franciſcus in ſerie ſui proceſſus in Regula patenter oſtendit, cùm aliqua Euangelica conſilia indicat vt conſilia ſub verbis monitionis exhortationis & conſilij: & nonnulla verò ſub prohibitione

ac verbo præcepti : per quod patet, quod non fuit loquẽtis intentio, quòd Fratres ex profeſſione hujuſmodi Regulæ ad omnia cõſilia, ſicut ad præcepta Euãgelica tenerentur, ſed ſolùm ad illa conſilia quæ in eadem Regula præceptoriè, vel inhibitoriè ſeu ſub verbis æquipollentibus ſunt expreſſa. Vnde nos, ad Fratrũ ejuſdem Ordinis conſcientias plenariè ſeruandas, declaramus, quod ex profeſſiane ejuſdem Regulæ Fratres ipſi ad ea tantum Euãgelica obſeruãda conſilia ſunt aſtricti quæ in ipſa Regula ſunt præceptoriè, vel inhibitariè, ſeu ſub verbis æquipollentibus expreſſa. Ad nõnulla vero alia per Euangeliũ data conſilia eo magis ſecundũ exigentiã ſui ſtatus tenẽtur plus quã cæteri Chriſtiani, quod per ſtatũ perfectionis, quẽ per profeſſionẽ hujuſmodi aſſumpſerũt ſe obtulerũt Domino holocauſtũ medullatũ per contemptũ omnium mundanorum. Ad omnia autẽ quæ in ipſa Regula continẽtur tam præcepta, quàm conſilia, quàm cætera ex voto profeſſionis hujuſmodi nõ aliter tenentur, quàm eo modo quo in Regula ipſa traduntur, ut ſcilicet teneãtur ad eorũ obſeruantiã quæ in eadẽ Regula ſub verbis obligatariis inducũtur. Cæterorum vero obſeruantiam quæ ſub verbis monitoriis, exhortatoriis, informatariis & inſtructariis ſeu quibuſcumq; aliis cantinentur, eatenus magis candecet de bono & æquo eos proſequi, quo imitatares tanti Patris effecti Chriſti ſemitas elegerunt, Hucuſque Nicolaus Papa.

In eandẽ ferè ſententiã Clem. V. in Clem. de verborũ ſignific. tit. 11. c. 1. Exiui de Paradiſo. *Declaramus*, inquit, *& dicimus quod Fratres nõ ſolùm ad illa tria vota, nude & abſolutè accepta, ex profeſſione ſua Regula obligantur: ſed etiam tenentur ad ea omnia implẽda, quæ ſunt pertinentia ad hæc tria prædicta, quæ Regula ipſa panit. Nam ſi ad hæc tria prædicta tantùm præciſe & nude promittẽtes ſe ſeruare Regulã viuẽdo in obedientia, caſtitate, & ſine proprio, & non etiam ad omnia contẽta in Regula, quæ hæc tria modificant, arctarẽtur: pro nihilo & vane proferrẽtur hæc verba, promitto ſemper hanc Regulam obſeruare: ex quæ ex his verbis nulla obligatio naſceretur Nec tamen putandũ eſt, quod beatus Frãciſcus Profeſſores hujus Regulæ, quantum ad omnia contenta in regulæ modificanti tria vota, ſeu ad alia in ipſa expreſſa intenderit æqualiter eſſe obligatos: quin paſſim aperte diſcreuit, quod quo ad quædam ipſarum ex vi verbi tranſgreſſio eſt martalis, & quæ ad quædam alia non: Cùm ad quædam ipſorũ verbũ apponat præcepti, vel æquipollendis eidem: & quo ad aliqua verbis aliis ſit contentus. Item quia præter ea quæ expreſſe verbo præcepti ac exhortationis, ſeu manitionis ponuntur in Regula, nonnulla verba modi imperatiui negatiuè vel affirmatiuè appoſito inſerũtur, hactenus exſtitit dubitatum, an tenerentur ad iſta, ut ad habẽtia vim præcepti. Et quia (ut intelleximus) non minuitur hoc dubium. ſed augetur ex eo, quod felicis recordationis Nicolaus Papa IV. prædeceſſor noſter noſcitur declaraſſe, quod Fratres ipſi ex profeſſione ſua regula ſunt adſtricti ad ea conſilia Euangelica, quæ in ipſa regula præceptoriè vel inhibitariè, ſeu ſub verbis æquipollentibus exprimũtur: & nihilominus ad eorũ omniũ obſeruantiã, quæ ipſis in eadẽ regulu ſub verbis obligatariis indicũtur: ſupplicauerũt prædicti Fratres, ut ad ipſarũ conſcientias ſeruãdas declarare, quæ horum cenſeri debeant præceptis æquipollentia ac obligatoria, dignaremur. Nos itaq; qui in ſynceris horũ cõſcientiis delectamur, attendentes, quod in iis quæ animæ ſalutẽ reſpiciũt, ad uitãdos graues remorſus conſcientiæ, pars ſecurior eſt tenenda: dicimus, quod licet Fratres non ad omnium quæ ſub verbis imperatiui modi panũtur in Regula ſicut ad præceptorũ ſeu præceptis æquipollentiũ obſeruantiã teneantur: expedie tamẽ ipſis Fratribus ad obſeruandã puritatẽ Regulæ & rigorẽ, quod ad ea ſicut ad æquipollentia præceptis ſe noucrint obligatos, quæ hic inferius annotantur Vt autẽ hæc quæ videri poſſunt æquipallentia præceptis, ex vi verbi, vel ſaltẽ ratione materiæ de qua agitur, ſeu ex utroq; ceu cõpendio habeãtur: declaramus, quod illud quod ponitur in Regula de nõ habẽdo plures tunicas quàm unam cum caputio & aliã ſine caputio. Item de non portãdis calceamentis, & de nõ equitãdo extra curſum neceſſitatis. Itẽ quod Fratres vilibus induãtur. Itẽ quod jeiunare à feſta omnium Sanctorum uſq; ad natale Domini & in ſextis feriis, teneantur. Itẽ quod Clerici faciãt diuinũ officiũ ſecundum ordinẽ S. Rom. Eccleſiæ. Item quod Miniſtri & Cuſtodes pro neceſſitatibus infirmorũ & Fratribus induendis ſolicitã curam gerant Itẽ quod ſi quis Fratrũ in infirmitatẽ occiderit, alij Fratres debent ei ſeruire. Item, quod Fratres nõ prædicent in Epiſcopatu alicujus Epiſcopi, cum ab eo illis fuerit contradictũ. Item quod nullus audeat penitus populo prædicare, niſi à generali Miniſtro vel aliis, quibus ſecundum declarationem prædictam competit, fuerit examinatus, approbatus, & ad hoc inſtitutus. Item quod Fratres qui cognoſcerent ſe non poſſe præmiſſam Regulam ſpecialiter abſeruare, debeant & poſſint ad ſuos Miniſtros recurrere. Item quod amnia quæ ponuntur in Regula ad farmam habitus, tam Nouitiorum quàm etiam Profeſſorum nec non ad receptionis modum ac profeſſionẽ ſpectãtia, niſi recipientibus quo ad habitum Nouitiorum (ſicut dixit Regula) ſecundum Deum aliter videatur. Hæc inquam, amnia ſunt à Fratribus tanquam obligatoria obſeruanda. Item Ordo communiter ſentit, tenet & tenuit ab antiquo, quod ubicunque ponitur in Regula hoc vocabulum,* teneantur, *obtinet vim præcepti: & obſeruari debet à Fratribus ſicut tale.*

Ita quidẽ illi interpretãtur & declarãt Regulã hãc, ſed cõtra mentẽ ac voluntatẽ Frãciſci, qui gloſſas & declarationes omnes Regulæ abiicit & diſertè dãnat, eamq; ſim- *Refutatur gloſſa in Franciſci Regulam.*

plici-

plicitet intelligi ac ſeruari vult, prout verba ſonant. Et ſanè hoc ab ipſis fundamento ſic poſito, eam deinde quiſq; pro ſuo arbitrio interpretatus eſt, ex præceptis conſilia, & ex conſiliis præcepta faciens, prout cujuſq; libidini allubuit. Adhæc, ſi Nicolai & Clemētis gloſſæ, interpretationes & diſtinctiones recipiendæ ſint, Euangeliū Ieſu Chriſti nihil niſi Admonitio, Conſtitutiones autē hominum præcepta & mandata erunt. Nam his verbis quæ in principio Regulæ habentur: *Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctū Euangeliū obſeruare*, nec teneantur, nec verbum aliud Imperatiui modum additum eſt, quaſi nihil omnino ad eos pertineret: quum tamen pleriſq; humanis figmentis vel præceptum, vel præcepto æquipollens, aut vim præcepti habens adjunctum ſit; vt ſunt hæc: *Fratres teneantur Fratri Franciſco & ejus ſucceſſoribus obedire*, cap. I. Poſtea concedunt eis veſtes probationis, videlicet tunicas duas ſine caputio, cingulum, & brachas, & caparonem vſque ad cingulum. Finito verò anno probationis, *recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam iſtam ſemper & Regulam obſeruare. Et nullo modo licebit eis de iſta Religione exire, juxta mandatum Domini Papæ. Et illi qui jam promiſerunt obedientiam*, habeant *vnam tunicam cum caputio, & aliam ſine caputio*: cap. 2. *Clerici* faciant *diuinum officium, ſecundum ordinem ſancta Rom. Eccleſiæ. Et* jeiunent, *à feſto Omnium ſanctorum*, &c. cap. 3, & ſimilia, quæ ſparſim per Regulam inuenies: his inquam humanis conſtitutionibus verba Modi Imperatiui addita ſunt, adeoq; pro præceptis obtruſa: de verbo autem Dei ſimpliciter dicitur, *Regula & vita Minorum hæc eſt, Domini noſtri Ieſu Chriſti Euangelium obſeruare*: relinquentes ſcilicet cuique liberum ea quæ in Evangelio traduntur obſeruare & facere, vel non. Similiter aliis diuinis neceſſariiſq; præceptis tantum admonitiones ſiue exhortationes in Regula ſunt præfixæ, nihil autem quod vim mandati habeat.

Aut igitur Regulæ fabricatori Franciſco injuriam faciunt Gloſſatores iſti ſuis diſtinctionibus, qui voluit ſimpliciter, omnia quæ in Regula continentur, pro præceptis & mandatis ſtrictè haberi: etſi enim iſtorum quibuſdam exhortandi verbum adjunctum ſit, ſicut cap. 2. *Moneo & exhortor (Fratres Ordinis mei) ne deſpiciant, neque judicent homines*, &c. non tamen admonitiones ſunt: ſi enim quis pro ſuggeſtu dicat, Moneo vos & exhortor, vt præcepta Dei ſeruetis, non ideò præcepta admonitiones facit, vel ſimpliciter conſulit auditoribus vt præcepta Dei ſeruent, quòd verbum admonentis adjunxit, ſed potius omnibus modis mandat ac præcipit illis vt hoc faciant. Aut ſi mens ea Franciſco fuit, quemadmodum volunt iſti, quæro quis ei hanc poteſtatem dederit de diuinis mandatis ſeu præceptis admonitiones & conſilia, atq; è contra de conſiliis & admonitionibus Dei præcepta facere? Et hæc quidem in genere de Franciſci Regula dicta ſint, de qua jam in ſpecie agemus.

ANIMADVERSIO II.

IN principio Regulæ Franciſci ſcribitur, *Regula & vita Minorum hæc eſt, Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Euangelium obſeruare.* Et in fine: *Sanctum Euangelium Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod firmiter promiſimus obſeruemus.* Et in Teſtamento ſuo dicit, *altiſſimum reuelaſſe ſibi, quòd debeat viuere ſecundum formam Euangelij.* Quòd ſi verò Regulam Franciſci, & Franciſcanorum ritus, leges, inſtituta, totam deniq; viuendi rationem diligenter examinauerimus, ea cum Euangelij doctrina per omnia pugnare intelligemus. S. Euangelium ſalutem & vitam æternam in ſola fide, quâ Chriſtū apprehēdimus mōſtrat: Franciſcanorum autem doctrina in operū noſtrorum meritis. Euangelium filij Dei nullam peculiarem ſectam inſtituit, præter eum Ordinem in quo omnes Chriſto ſubiicimur, & in quem in Baptiſmo recipimur, quique vnumquenq; in ſua vocatione viuere permittit, modò veræ fidei, charitati pietatiq; ſtudeat: Franciſcus autem Ordinem nouum & à Chriſti quidem alieniſſimum fundauit, in quem qui recipiuntur, eos peculiarem, & colorum varietate notabilem veſtium induere oportet, & Monaſteria ingredi, officinas, ſuperſtitionū murmurum, vlulatuū, ceremoniarū, hypocriſeos, omniū deniq; ſcelerum & nequitiarum. Sed & votum ipſum, quod Franciſcani edere ſolent in profeſſione Ordinis cum Euangelij doctrina non cōuenit, de quo tamen ita Frāciſcus loquitur, ac ſi Euangelicæ doctrinæ ſūma in eo conſiſtat: dicit enim, *Regula & vita Minorum hæc eſt: ſcilicet, Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Euangelium obſeruare, viuēdo in Obedientia, ſine proprio, & in caſtitate.* Hæc ſi intelligeret Franciſcus de Obedientia quam debemus Deo, parentibus, & iis qui vice parentum ſunt, præſtare: de non fiducia collocanda in diuitias & opes: deq; caſtitate ſeu puritate mentis, congruerent ſanè cū Chriſti Euangelio: ſed longè aliter accipiūtur ab illo. Nam quod ad Obedientiā attinet, promittit illam non Deo, neq; Seruatori noſtro Ieſu Chriſto ſed Papæ: dicit enim, *Frater Franciſcus promittit Obedientiam & reuerentiam Dom. Papæ Honorio, ac ſucceſſoribus eius canonicè intrantibus, & Eccleſiæ Rom.* Euangelium autem docet Eccleſiam

Regula Franciſci pugnat cū Euangelio Chriſti.

Rom. quæ hodie eſt, magnam illam meretricem eſſe Babylonicam, & Papam verum Antichriſtum,hoc eſt, aduerſarium ſeu hoſtem Chriſti, eiq; in omnibus contrarium. Deinde vult Franciſcus, vt ſibi ſuiſque ſucceſſoribus omnes Fratres obediant.

Qui ergo recipiuntur in hunc Ordinem ſub tali obedientia,non eſt Chriſti,ſed Antichriſti mancipium, nec poteſt obſeruare ſimul Euangelium Chriſti & inſtituta Fráciſci,quum,Chriſto teſte,nemo poſſit duobus Dominis ſeruire.Deinde verò paupertatem talem exigit, quâ abjectis omnibus bonis & facultatibus, nihil quis poſſideat omnino,ſed ex mendicitate & beneficētia piorum in monaſterio viuat. Hanc paupertatem Chriſtus nullo loco requirit ab vllis hominibus,ſed potius,ne fiduciam collocemus in terrenis opibus,néue nobis noſtriſq; viribus in ſalutis negotio quicquam tribuamus, ſed omnis boni penuriam ita in nobis ipſis agnoſcamus, vt ſub Dei manu ſponte humiliati nos totos ipſius miſericordiæ gratuitæ commendemus. Vult denique Fráciſcus Diſcipulos ſuos ita caſtitati ſeu virginitati & cœlibatui ſtudere,vt à matrimonio per totam ſuam vitam ſummè abhorreant.Hanc verò doctrinam nullus affirmabit eſſe Euangelicam,cùm Euangelio minimè conſentiat.Chriſtus enim virginitatem, quam Franciſcus tanquam rem neceſſariā ad ſalutem requirit,liberam reliquit,*Qui poteſt*, inquit, *capere,capiat*. Et Paulus 1. Cor. 7. ait:*De Virginibus præceptum Domini non habeo.* Quod igitur Franciſcus dicit. *Minorum Regulam eſſe, Ieſu Chriſti Euangelium obſeruare*, fucus eſt ad decipiendos ſimplices excogitatus. Neu paruit mandato Domini,ſi maximè verum ſit quod in Teſtamento ſuo nugatur, qui præcepit ei viuere ſecundum formam Euangelij.

ANIMADVERSIO III.

Nemini ab vxore ſua poſſe ob religionem ſeiungi.

SEcundo Regulæ capite,in quo de Nouitiorum receptione agit,dicit Franciſcus *poſſe aliquem ob Religionis ingreſſum, ab Vxore, cum illius conſenſu,& Diœceſani Epiſcopi authoritate ſeiungi*, Aliud autem Seruator noſter docet in ſua Regula.Nam Matt.19. & Mar. 10.dicit: *Quod Deus coniunxit homo non ſeparet*. Et Matth. 5. *Omnis qui dimiſerit Vxorem ſuam,exceptâ fornicationis cauſâ,facit eam mœchari: & qui dimiſſam duxerit,adulterium committit*, Paulus quoq; 1. Cor.7. *Nolite*, inquit, *fraudare inuicem, niſi fortè ex conſenſu* AD TEMPVS, *vt vacetis orationi*. Et iterum: *Reuertimini in id ipſum,ne tentet vos Satanas propter incontinentiam veſtram.* Cùm dicit, *Ad tempus*, ſatis docet non in perpetuum hoc fieri debere. Quod autem ſenectutem in quibuſdam allegant,nihil eſt: nam & ſenes plurimi non ſe continent. Quod ſi aliquibus videatur ſe in poſterum continentes viuere poſſe, ſciant, quòd facillimè repetunt proprios quæque recurſus.

ANIMADVERSIO IV.

Licere poſt votum nũcupatũ monaſterio exire

EOdem capite Franciſcus dicit, *poſt probationis annos & votum emiſſum ſeu nuncupatum, nulli amplius licere de Religione illa exire*. Attendant ergo parentes quam grauiter peccent, ſi liberos ſuos monaſteriis tradant, imò in illa quantumuis refragantes intrudant:licet enim poſtea vrantur, & carnis titillationes æſtuſq; vehementes ſentiāt, tamen exire è Sodoma illis non licet.Quæro autem Franciſcum ejuſque Diſcipulos, quare illis exire inde non liceat, & matrimonium honeſtum contrahere.Reſpondet in Regula Franciſcus dupliciter.Primò,*propter mandatum Domini Papæ*: quaſi diceret, non quidem hoc non licere ſecundũ mandatum Dei, ſed Papæ. Iuxta mandatum igitur Dei licet exire,ſaltem juxta Papæ mandatum non licet. Quis eſt autem Papa, niſi homo peccati? niſi Antichriſtus? Iudicet nunc vnuſquique Deóne magis,an hominibus obedire oporteat. Deinde verò ad Papiſtici mandati confirmationem adducit Franciſcus Chriſti dictum, Luc. 9. *Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retrò aptus eſt regno Dei.* Hoc verò Chriſtus de abnegatoribus fidei loquitur,deq; his qui cunctatores aut negligentes ſunt in iis, quæ peculiari mandato Deus nobis iniunxit. Ex quorum numero quum Monaſtica vita non ſit,ineptè huc verba hæc detorquentur. Exeant ergo de Sodoma liberè quicunque in ea tenētur,ne cum Sodomis pereant.Quod ſi (vt ſolent) eos Apoſtatas dixerint,in memoriam reuocent verba Chriſti: *Beati eſtis cùm maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduerſum vos, mentientes propter me.* Mentiuntur enim. Apoſtatare ſiquidem, non eſt ſejungi à malignantium turba, ſed à Domino.Nam Eccleſ.10.dicitur.*Initium ſuperbiæ hominis, apoſtatare à Deo, quoniam ab eo qui fecit illum receßit cor eius.* Et Ezech.2.ait Dominus: *Mitto ego te ad filios Iſraël, ad gentes apoſtatrices quæ receſſerunt à me.* Ergo Apoſtata eſt, qui à Deo ejuſque verbo recedit, non phariſaicum Monachiſmum deſerit.

Explicatio loci Luc. 9.

Apoſtata quis.

ANIMADVERSIO V.

Diuinũ officium quod.

AB initio capitis tertij de Diuino officio agit Franciſcus. Intelligit autem per Diuinum officium, vociferationem, ſeu vlulatum & boatum in Choro: preculetum, item Pſalmorum,

reſpon-

reſponſoriorũ, lectionum, verſiculorum & reliquorum id genus, diſtincto certoq; numero ſubmurmurationem. Dicit, *Clerici faciant diuinum officium ſecundum ordinem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, excepto pſalterio: ex quo habere poterunt Breuiaria. Laici verò dicant 24. Pater noſter pro matutino, pro laudibus, 5. pro prima, tertia, ſexta, nona, pro qualibet iſtarum, 7. pro Veſperis, 12. pro Completorio, 7.* Eſt autem omne opus pro diuino officio habendum, quod in nomine Domini fit, quodque non à nobis, ſed à Deo in nobis operante proficiſcitur. Hinc ſancta Eccleſia Dei, eas laudes & orationes pro diuino officio ſacriſq; laudibus computat, quas Chriſti ſpiritus in credentibus operatur, nimirum vt & ſpiritu & mente Deo pſallant, Illumq; inuocent.

Ritus à Fráciſco traditi nõ habẽdi pro diuino officio.

Sequitur ergo ritum hunc, quem tradit hoc capite Franciſcus, pro diuino officio non habendum eſſe, quòd à Deo non proficiſcatur. Primò enim adnumerant in eo ſuas preces Deo; quaſi ipſis cum ſordido, aut obliuioſo, vel etiam malæ fidei creditore res ſit. Deinde preces ſuas ferè ex multitudine æſtimant, & eaſdem non abſque ſuperſtitione certo numero adſtringunt, quem vt compleant, mirâ & incondita linguę celeritate verba profundunt. Damnat autem vtrunq; errorem Chriſtus, quando Matt. 6. inquit: *Precantes ne ſitis loquaces, vt Ethnici: putant enim fore, ut in ſua illa loquacitate exaudiantur.* Quod ſi inſuper ſub prætextu longæ precationis ſuæ domus viduarum atque orphanorum deuorent (quod in Iudæorum ſacerdotibus atque phariſæis Dominus grauiter reprehendit) tam abeſt vt pro diuino officio haberi debeat, vt potius immane ſacrilegium cenſendum ſit. De eo nihil dicam, quod hoc ſuum officium, haſque ſuas preces in lingua peregrina demurmurant plerunque, quàm interdum ipſi ſacrificuli non intelligunt, nedum inducti Monachi, Moniales & Laici. Pugnat etiam hoc cum Apoſtoli doctrina, qui olim, quando linguarum donum vulgarius erat, quàm hodie ſit, in Eccleſia vulgarem cujuſque gentis linguam in vſu eſſe voluit. Quin apertè dicit: *In eccleſia malim quinque verba ex intelligentia mea loqui, vt & alios inſtituam, quàm decem millia verborum linguâ.*

ANIMADVERSIO VI.

Tempus jeiunij præſcriptam à Franciſco, at non à Deo.

EOdem Capite Franciſcus ſuis Diſcipulis certa tempora Ieiuniorum definit. *Ieiunent*, inquit, *à feſto Omnium Sanctorum, vſque ad Natiuitatem Domini. Sanctam verò Quadrageſimam, quæ incipit ab Epiphania vſque ad continuos quadraginta dies, quam Dominus ſuo ſancto jeiunio conſecrauit: qui voluntariè eam jeiunant, benedicti ſunt à Domino: & qui nolunt, non ſint adſtricti. Sed aliam vſque ad Reſurrectionem Domini jeiunabunt. Aliis autem temporibus non teneantur, niſi ſextâ feriâ jejunare.* Vbi magnâ curioſitas Franciſci notanda venit. Nam de *Tempore*, quo Chriſtiano homini jejunandum ſit, vel non, Deus ille ſapiẽtiſſimus in ſuo verbo nullum prorſus mandatum dedit, teſtante, hoc D. Auguſtino epiſt. 86. ad Caſſulanum, dicens: *Quibus diebus non oporteat jejunare, & quibus oporteat præcepto Domini vel Apoſtolorum non jejunio definitum* Et Origenes, qui circa annum à nato Chriſto 214. floruit, & ſi homiliâ 10. in Leuiticum referat, quæ tempora jam tum aliquibus in locis eſſent jejuniis deſtinata: ſimul tamen fatetur, eſſe Chriſtiano liberam poteſtatem per omne tempus jejunandi, *non obſeruantia ſuperſtitione, ſed virtute continentiæ.* Clarius id in libro de Iejunio aduerſus Phyſicos exprimit Tertullianus, dicens: *De cætero indifferenter jejunandum ex arbitrio, non ex imperio noua diſciplina pro temporibus & cauſis vniuſcuiuſq.* Conſentiunt autem in eo omnes, Aerium hæreticum circa annos Domini 190. primum omnium jejuniis leges impoſuiſſe. At ſcribit Euſeb. lib. 5. cap. 18. eum ob id grauiter ab Apollonio reprehenſum fuiſſe: quod vtique indicio eſt, diſplicuiſſe priſcis Chriſtianis eas Ieiuniorum leges, quæ & premerent libertatem, & ſuperſtitiones inueherent.

ANIMADVERSIO VII.

Franciſcanis pecunias nõ licet attrectare.

CApite 4. Franciſcus Fratribus ſuis vniuerſis firmiter præcipit, *ne denarios aut pecuniam recipiant, vel per ſe, vel per interpoſitam perſonam.* Graue certè peccatum, quod à nemine obſeruari poſſit. Chriſtus ipſe oblatâ à fidelibus accepit: idem etiam fecerũt Apoſtoli. Nec exſtat mandatum vllum in verbo Dei de non accipiẽda aut attrectanda pecunia. Nec etiam vllus vnquam Minoritarum hoc præceptum obſeruauit. Imò pro pecuniis ſæpe litigarunt acerrimè, & proceſſiones innumeras celebrarunt. Defunctorum legata mediis omnibus exegerunt: peccatum grande dixerunt eſſe ea ſubtrahere, & legantium animas graues propterea Purgatorij cruciatus perpeſſuras affirmarunt. Mercaturâ ſuâ Miſſarum magnos cumulos pecuniarum corraſerunt. Exituri in Prouincias, Burſarium aliquem ſecum habent. Defunctorum tumulos aquâ adſpergentibus pecunia numeranda eſt. Si quis aureos aliquot eis dederit, ſpondent ſe eos in benefactorum catalogo deſcripturos, & eorum nomina in Capitulis recitaturos: Facetias & nugas ridiculas ſuis

MM 4 con-

concionibus permiſcent, quo mulierculę ad largiora munera contribuenda pelliceantur, &c. Et tamen interea pecunias ſe non poſſe, aut recipere aut tangere dicunt. Nec obſtat quod aliqui eorum pecunias non accipiunt in manus & tangunt: nihilominus enim ab aliis id fieri patiuntur, & ſic per interpoſitam perſonam etiam ipſi eas accipiunt, quod Franciſcus vetat fieri perinde ac illud alterum.

ANIMADVERSIO VIII.

Franciſcani manibus laborare tenentur.

QVinto capite præcipit Franciſcus, *vt quibus dederit Dominus gratiam laborandi, fideliter & deuotè id faciant.* Et in ſuo Teſtamento ait: *Ego manibus laboraui meis, & volo laborare, & omnes alij Fratres, firmiter volo quod laborent, de laboritio, quod pertinet ad honeſtatem Et qui neſciunt, diſcant, non propter cupiditatem lucri, ſed propter bonam exemplum, & ad repellendam otioſitatem.* Quæ quidem rectè præcipiuntur à Franciſco.

I. *Argumenta, quibus probatur Monachos ad laborem manuũ obligari.*

Nam *primò*, Apoſtolus Paulus quoque laborem præcipit omnibus Chriſtianis & fidelibus, Epheſ. 4. 1. Theſſ. 4. 2. Theſſ. 3.

II. *Secundò*, Auguſtinus lib. de Opere Monachorum docet, Monachos teneri ac hæc Apoſtoli pręcepta implenda, nec excuſari occupationibus ſpiritualibus. Sic enim cap. 17. *Quid*, inquit, *agant, qui operari corporaliter nolunt, cui rei vacent, ſcire deſidero. Orationibus inquiunt, & Pſalmis, & lectioni, & verbo Dei. Sancta plane vita & in Chriſti ſuauitate laudabilis: ſed ſi ab his auocandi non ſumus, nec manducandum eſt, nec ipſa eſca quotidie præparanda, vt poſſit apponi & aſſumi. Si autem ad iſtas vacare ſeruus Dei certis interuallis tēporis ipſius infirmitatis humanæ neceſſitas cogit, cur non & Apoſtolicis præceptis obſeruandis aliquas partes temporum deputamus? citius enim exauditur vna obedientis oratio, quàm decem millia contemptoris.*

III. *Tertiò*, hæc fuit cōſuetudo omnium antiquiſſimorum Monachorum. Epiphanius hęreſ. 80. de iiſdem verba faciens, *In ſingulis*, inquit; *monaſteriis, tam in Ægyptiorum Regione, tum in aliis omnibus laborant*, &c. Item, *Serui Dei propriis manibus tenues ſuas operationes operantur, iuxta vniuſcuiuſque artem.* Rurſus, *Propriis manibus operantur, vnà cum ſpirituali operatione, vt ne egentes fiant*, Idem videre licet apud Baſilium Interrog. 42. & in Epiſtola ad Clerum Neocæſarienſem. Sozomenus lib. 6. ca. 28. de Ægyptio Serapione ſic ſcribit: *Serapion circa Arſenoiten degens, habet ſub ſe Monachorum circiter* 10000. *quos omnes ſic inſtituit, vt proprij laboribus neceſſaria conquirerent, & aliis quoque egenis illa ſuppeditarent. Meſſis tempore pro mercede mittentes ſufficiens ſibiipſis frumentum reponebant, & reliquis quoque Monachis tradebant.* Euagrius de Palæſtinæ Monachis ſcribens, inquit, *Ieiuniis & laboribus vſque adeo ſe attriuiſſe, vt ſine ſepulchris mortui ſint habiti in terra.* In Athanaſij Exhortatione ad Monachos hæc inter alia leguntur: *Sit neceſſarius è domo & rarus egreſſus, quem aut Religionis ratio exegerit, aut ad ſubſtantiam victus gratia exercendi operis ordinarit.* Hieronymus ad Ruſticum, *Si Apoſtoli*, inquit, *habentes poteſtatem de Euangelio viuere, laborabant manibus ſuis, ne quemquam grauarent, & aliis tribuebant refrigeria quorum pro ſpiritualibus metere carnalia, cur tu in vſus tuos ſucceſſura non præpares? Vel fiſcellam texe iunco, vel caniſtrum lentis plecte viminibus: ſeratur humus: areolæ æquo limite diuidantur, in quibus quum olerum iacta fuerint ſemina, vel plantæ per ordinem poſitæ, aquæ ducantur irriguæ, &c. Inſerantur fructuoſæ arbores vel gemmis, vel ſurculis, vt paruo poſt tempore laboris tui dulcia poma decerpas. Apum fabrica alucaria ad quas te mittunt Salomonis prouerbia. Monaſteriorum ordinem ac regiam diſciplinam in paruis diſce corporibus. Texantur & lina capiendis piſcibus. Scribantur & libri, vt & manus operetur cibos, & anima ſaturetur lectione. In deſideriis autem eſt omnis ocioſus. Ægyptiorum monaſteria hunc morem tenent, vt nullum abſque operis & labore ſuſcipiant, non tam propter victus neceſſaria, quam propter animæ ſalutem, ne vagetur perniciosis cogitationibus.* Auguſtinus de opere Monachorum, *Nemo*, inquit, *quicquam poſſidet proprium: nemo cuiquam onerosus eſt. Operantur manibus ea, quibus & corpus paſci poſſit, & mens à Deo impediri non poſſit. Opus autem ſuum tradunt eis, quos Decanos vocant.* De Inſtitutis Monachorum vtriuſque ſexus Romæ commorantium, *Ne ipſi quidem*, inquit, *cuiquam oneroſi ſint, ſed Orientis more, & Pauli Apoſtoli authoritate manibus ſuis ſe tranſigunt.* Et mox: *Neque hoc in viris tantum, ſed etiam in fœminis: quibus item multis viris & Virginibus ſimul habitantibus, & lana ac tela victum quaritantibus; præſunt ſingulæ*, &c. Idem docet Caſſianus libro 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 2.

Hoc autem præceptum verbi Dei, ipſiuſque Franciſci, morem item & conſuetudinem verorum Monachorum non ſequuntur Franciſcani & Mendicantes omnes. Nam ſi eos in officinis aut ruri laborantes quærere velis, lumine tibi in media luce opus eſſet, vt philoſopho illi Ethnico homines quærenti, & tamen ne vnum quidem inuenires.

Nihilominus

Nihilominus Bellarminus, quâ eſt audacia, lib. 2. c. 42. de Monachis, defendere conatur, Non teneri Monachos ad laborẽ manuũ. Hic eſt titulus cap. 42. In ipſo vero capite mutat aliqnomodo ſtatum quæſtionis, & probandum ſumit, Monachos ad victum manib⁹ quærendũ non magis teneri, quàm ſeculares. Hoc verò non quæritur: ſed, an teneantur etiam laborare, & labore manuũ victum ſibi comparare? Hoc nos affirmam⁹, & dicimus, juxta Apoſtolum, omnes homines teneri ad laborem manuũ, ac proinde etiam Monachos. Et ſi maximè diceremus, Monachos magis ad id teneri, quàm ſeculares, non procul à vero aberraremus.

1. *Monachi magis debẽt manibus laborare, quam reliqui Chriſtiani.* Nam *primò*, Ex legibus & inſtitutis primorũ Monachorũ, atq; etiam Regula Franciſci, ad id præciſè tenentur, vt paulò ante demonſtratũ eſt. Et, Bellarmino ipſo teſte, qui ſeſe peculiariter obligat ad rem aliquã, magis tenetur eam præſtare, quàm qui ſeſe ad eam non obſtrinxit. Franciſcani autem & alij ad hoc ſe peculiariter, juxta Regulam ſuã obſtringunt: Ergo magis tenentur corporaliter laborare, quàm reliqui Chriſtiani.

2. *Secundò*, qui ſunt pauperes & õnibus mundanis opibus ac facultatibus deſtituti, magis debent laborare manibus vt victum & alia ad vitæ ſuſtentationem neceſſaria ſibiipſis compatẽt, quàm diuites, qui non modo neceſſaria omnia, ſed etiam ſuperflua habent. Monachis autem, præſertim Mendicantib⁹ abdicatio omniũ bonorũ ac opum ſeculariũ, adeoq; ſumma paupertas in Regulis ſuis præcipitur. Ergo Monachi magis tenentur manib⁹ laborare, quam reliqui Chriſtiani.

3. *Tertiò*, Monachis omnis politica & Eccleſiaſtica adminiſtratio ex vitæ ſuæ genere interdicta eſt. Nã vt patet ex Can. *Monachi à Monaſterio*, 16. q. 1. non poſſunt Monachi judices eſſe, non forẽſia negotia, nõ mercatoria exercere, & in vniuerſum nullũ politicũ aut ſeculare munus gerere. Similiter etiam non poſſunt & debẽt ex primo ſuæ vitæ inſtituto Eccleſiaſtica munia obire. *Monachus enim ſolum lugentis, non docentis habet officium.* vt Hieronymus teſtatur ad Riparium & Deſiderium, ac habetur etiam Can. Monach⁹ 16. q. 1. Iuxta Chalcedonẽſis quoq; Cõcilij tenorẽ, *Monachis, quamuis Religioſis, intra Clauſtra morari* præcipitur: *Vicos, Caſtella & Ciuitates peragrare* prohibetur: *à populorum etiam prædicatione omnino ceſſare* jubentur: Et reperitur ab Alexandro II. ca: Iuxta 16. q. 1. Calixtus II. etiam interdixit Abbatibus & Monachis *publicas pœnitentias dare, vnctiones facere, & Miſſas publicas cantare.* C. Interdicimus 16. q. 1. Leo I. etiam epiſtola 61. ad Theodoritũ Epiſcopũ Cypri ſcripſit, ſe hoc ſpecialiter ſtatuere, *vt præter Domini Sacerdotes nullus audeat prædicare, ſiue Monachus, ſiue Laicus ſit, qui cujuſlibet ſcientiæ nomine glorietur:* C. Adiicimus, 16. q. 1. Imò ne in populari quidem frequentia verſari poſſunt 1. C. Si cupis, ibid. Nec impedit, quod Syricius Papa circa ãnos Dom. 390. ſingulari priuilegio Monachis doctis conceſſit; vt Clerici fieri poſſẽt ex Abbatis ſui cõſenſu, & populo aliquo id poſtulante. Nam Canoniſtæ hic diſtinguunt, & dicunt, dum Clericatus Ordo Monachis à Syricio cõcedatur, officij poteſtatẽ ſolã illis dari, nõ autẽ officij illius executionẽ illis permitti. Deinde illud Syricij priuilegiũ Monachis datũ, poſtea à Leone I. Papa reuocatum eſt, itemq; à Calixto II. & Alex. II. vt paulo ãte indicatũ eſt. Illa inſuper reuocatio renouata & repetita fuit in Cõcilio Toletano 6. c. 5. circa ãnos Chr. 635. in Cõcilio quoq; Coloniẽſi ãno 1549. & Mogũtino c. 35. Deniq. hæc Indulgẽtia à Syricio Doctorib⁹ tantũ & probis inter Monach. data fuit, vt ex Ambroſij verbis intelligitur ca. Doctos, 16. q. 1. Ex his igitur õnib⁹ colligo, Monachos & præſertim Frãciſcanos, magis laborare manib⁹ debere, quã reliquos Chriſtian.

1. *Reſponſiones Bellarmini ad noſtrorũ argumenta, earũque refutatio.* Ad hanc autem noſtrorũ primã rationem reſpõdet Bellar. *Apoſtolũ Paulum dictis locis nõ Monachis, ſed ſecularibus ſcribere, vel ex noſtra cõfeſſione, qui doceamus, nullos adhuc eo tempore Monachos fuiſſe.* Reſpondeo, ſcripſiſſe hæc Apoſtolũ, vt reliqua omnia, non tantum iis Chriſtianis, qui ſuo tẽpore vixerũt, ſed õnibus iis qui futuri erant vſq; ad finem mundi. Secundo dicit, *Apoſtolum in illis locis nunquã præcipere operari abſolutè, ſed ſolum ad euitandum furtum, vel ſcandalum, vel ocium, &c.* Reſpondeo, Apoſtolum hoc etiam præcipere ad conſtitutionem alicujus boni & honeſti, quod Ieſuita aſtutè diſſimulat. Sic Paulus Epheſ. 4. Operando manibus ſuis quod bonum eſt, vt habeat quod impertiat ei cui opus fuerit: vide etiam 1. Theſſ. 4. c. &c. Falſa eſt ergo hæc Pauli reſtrictio.

II. Ad alterum argumentũ ex Auguſt. dicit Bellarm. *Patrẽ illum ſolum obligare ad operandum manibus illos, qui antequã Religioſi fierent, ex labore manuum viuebant, & nunc idem facere poſſint ſine impedimento maioris boni, & tamen ex ocio & pigritia nolint.* Reſpondeo, etiam hanc exceptionem Ieſuitam Auguſtino affingere: nihil enim tale ibi dicit, ſed agit de Monachis omnibus quatenus Monachi ſunt. Nam qui Euangeliſtæ, Miniſtri altaris & Sacramentorum erant, ii jam ſupra conditionem Monachorum trãſcenderant, qui tum temporis ſtudioſi ſolùm cenſebantur, donec ad functionem aliquam Eccleſiaſticam vocarẽtur, vt Baſilius, Hieronymus, Auguſtinus & inprimis Epiphanius in Epiſtola ad Ioannem Hieroſolymitanum

Digitized by Google

mitanum indicant. Et ipſe Ieſuita col. 1749. I. C. teſtatur, Monachos fuiſſe laicos, non Clericos.

Inſtat Ieſuita & dicit, *Operari manibus eſt operari corporaliter, ſiue id fiat manibus, ſiue pedibus, ſiue lingua, ſiue alio modo. Cùm ergo Monachi canunt in choro, concionantur, docent, confeſſiones audiunt, manibus laborare dici poſſunt.* Reſpondeo ex Auguſtino, qui lib. 17. de Opere Monach dicit, *Monachos non debere excuſari ab opere manuum per pſalmodiam, lectionem, orationem & Verbum Dei.*

III. Ad tertium noſtrorum argumentum, de conſuetudine antiquorum Monaſteriorum, reſpondet Ieſuita, *Monachos illos fuiſſe obligatos operari manibus ex propriis Regulis ſuis.* Reſpondeo, hoc ipſum eſt de quo controuertitur. Affirmamus enim nos, Franciſcanos & cæteros Mendicantes Monachos laborare & operari manibus teneri, quòd ad id ex propriis Regulis teneantur. Hoc Bellarminus his verbis concedit, toto autem capite 42. negat & oppugnat.

Rationes Bellarmini quibus probare vult ad manuũ laborem non obligari.

Rationes autem duas potiſſimùm Bellarminus affert, quibus probare conatur, Monachos ad laborem manuum non obligari. *Prima eſt, Laborare manibus eſt præceptum, vel conſilium. Si primum, omnes obligat, tam ſeculares, quam Religioſos: præcepta enim omnibus dantur.* Reſpondetur, Omnes obligat, non tamen æqualiter. Eſt enim hæc præceptorum affirmantium & jubentium natura, vt neque æqualiter, neque ſemper obligent. Omnibus præcipitur, *Dilige proximum tuum:* At Chriſtus ipſe Ioannem plus dilexit, quàm reliquos Apoſtolos. Ita quidem omnes laborare tenentur: alij autem plus, vt pauperes & Monachi, qui paupertatem vouerunt; alij minus, vt diuites, &c Similiter ſi eſt conſilium, ii inprimis tenentur laborare manibus, qui ſponte ſe ad hujus conſilij obſeruationem obligauerint, quod inprimis Franciſcani & reliqui mendicantes Monachi faciunt.

Secunda ratio eſt, *Præceptum de laborando corporaliter, neque naturale, neque eſt poſitiuum, ideoque neminem obligat.* Negatur antecedens. Eſt enim naturale, quia Deus dixit, *In ſudore vultus tui comedes panem tuum.* Eſt etiam poſitiuum, quia in omni benè conſtituta Republica mendici validi & non laborantes, non tollerantur. Vide in Codice tit. 25. libro 11. De validis mendicantibus expellendis.

Animadversio IX.

Franciſcanus ſi precium de labore manuũ negetur mendicare demum licet.

Ex eo verò quod in Teſtamento ſuo addit Franciſcus, *Quando non dabitur nobis precium laboris, recurramus ad menſam* Domini petendo eleemoſinam oſtiatim: intelligitur rurſus, Minores ex manuum ſuarum laboris precio viuere debuiſſe: quod ſi verò precium nullum datum fuerit eis, tum demum licuiſſe ipſis mendicare, prius verò nequaquam.

Animadversio X.

Franciſcanis nil proprij poſſidere debere.

Capite 6. Regulæ ſuæ Franciſcus jubet, *vt Fratres ſui Ordinis nihil proprij poſſideant, nec domum, nec locum, nec vllam aliam rem ſub cœlo, ſed altiſſimam paupertatem profiteantur, adeoque vel labore manuum, vel mendicitate victum & amictum, aliaque neceſſaria acquirant.*

Votum Franciſcanorũ de non poſſidẽdo proprio eſt contrarium facto. Ad Hiepot.

Eſt autem primo præceptum hoc Franciſci, adeoque profeſſio & votum tale omnium Mendicantium Monachorum contrarium facto. Omnes enim magnifica & ſplendida poſſident Palatia, Regum ac Principum arces æquantia, & maxima ex ſua mendicitate, impoſturis & confeſſionibus vectigalia percipiunt. *Sunt ditiores Monachi*, inquit Hieronymus, *quàm fuerint ſeculares, Poſſident opes ſub Chriſto paupere, quas ſub locuplete Diabolo non habuerunt. Suſpirat eos Eccleſia diuites, quos tenuit mundus ante mendicos.* Hæc de Monachis ſui ſeculi Hieronymus: quid dictuium putas eum fuiſſe, ſi tempore Mendicantium Monachorum vixiſſet, præ quibus illi fuerunt mendiciſſimi.

Pugnat votũ Minorũ de voluntaria paupertate cũ exemplo Chriſti & Apoſtolorũ. Cum verbo Dei.

Secundo, neque Chriſtus, neque Apoſtoli tale vitæ genus inſtituerunt, aut probarunt. Imò Chriſtus loculos habuit & pecunias ad res emendas neceſſarias. Et Apoſtoli, licet ſua reliquiſſent, vt Chriſtum annunciarent, tamen dominium rerum ſuarum retinuerunt.

Tertio, verbum Dei & S. Patres primitiuæ Eccleſiæ *Mendicitatem* reiiciunt & prohibent, Deut. 15. *Omnino indigens & mendicus non erit inter vos*, Pſal. 36. teſtatur David, *Se non vidiſſe juſtum derelictum, aut ſemen ejus quærere panem.* Hinc colligo, mendicantes Monachos non ſemen eſſe juſtorum, Act. 20. inquit Paulus, *Satius eſt dare, quàm accipere.* Monachi contra, omnia accipiendo, nihil dando, ſummas diuitias aſſequuti ſunt.

Cum Patribus.

Ambr. Serm. 8. in Pſ. 118. *Hæc*, inquit, *tentamenta duo maxima Sanctus Salomon oratione propriâ declarauit & rogauit, vt poſſet excludere, dicẽs, diuitias & paupertatẽ ne dederis mihi.*

Hiero-

Hieronymus etiam in Prouerb. 30. c. dicit, *Salomonẽ obſecrare, ne copia vel inopia tranſeũtium rerum in obliuionem decidat æternorum.*

Cum legibus Imperatorum.

His addenda etiam ſunt QVARTO decreta Imperatorum, qui grauiſſimis pœnis mendicantes validos coercuerunt: Cod. de mend. valid. lib. 11. l. vni

Bellarmini rationes ex ſcripturis quod voluntaria paupertas & mendacitas rectè vouatur & ſuſcipiatur, earũque refutatio. Explicatio loci Matth. 5

Bellarminus de Monachis cap. 20. voluntariam paupertatem, non ſolùm rectè ſuſcipi, ſed etiam rectè Deo voueri probat, PRIMO ex Scripturis. & quidem verbis Chriſti Matth. 5. *Beati pauperes ſpiritu, quoniã ipſorum eſt regnum cælorum.* Reſpondeo, incertum ac dubiũ eſſe hoc argumentũ, nam ejus quintuplex eſt interpretatio, vel ipſo Bellarmino eodem loco teſte. Eſt igitur petitio principij, nam Patrũ interpretationes reiicit, & ſuã ſolam canonizat, quâ hæc verba Chriſti de voluntaria & actuali paupertate exponit, hoc eſt, de iis qui propter Deum voluntariè eligunt ac vouent paupertatem. Et vt ſimplicioribus fucum faciat, dicit, Sic exponere hunc locum Ambroſium in cap. 6. Lucæ, Gregoriũ Nyſſenum, Hieronymũ, Leonẽ I. *&c.* ſed inſignem illis facit iniuriam, ſicut indicabitur, ideò aſtutè etiam illorum teſtimonia & verba non adducit. Pauper eſt vel corpore, vel ſpiritu, ſeu corde & animo. De priore interpretatur Ieſuita Chriſti verba, nimirum de paupertate externa corporis, quæ voluntariè eligitur, ſed contra mentem & intentionem Domini, qui non de corporali, ſed cordis paupertate loquitur, quod verbo *Spiritûs* ſatis declarat. Eos igitur intelligit, qui nihil in ſemetipſis vel virium vel præſidij inueniunt, cujus fiduciâ ſpiritus altiores concipere, aut ſibiipſis quicquã arrogare poſſint, & hanc omnis boni penuriã ita in ſemetipſis agnoſcũt, vt ſub Dei manu ſpõte humiliati ſeſe totos gratuitæ ejus miſericordiæ committant: Hæc paupertas cũ patientia fidei obedientiam conjunctã habet, & animos ſuâ ſorte contentos parit. Poteſt etiam inter diuitias & theſauros maximos locum habere. Abrahamus enim ſic pauper fuit, vt Auguſtinus docet Serm. 110. Nam licet ditiſſimus eſſet, vt qui auro, argento, armentis, gregibus & ſeruis abundaret, tamẽ coram Deo ſe nihil quam terram & cinerẽ, adeoq peccatorẽ eſſe nouerat. Et Auguſtinus in Pſal. 71. dicit, *Hac paupertate etiam Iobum pauperẽ fuiſſe, etiam antequam maximas terrenas opes amiſiſſet.* Sic exponit Ambroſius: *Beatus*, inquit, *pauper qui clamauit, & Dominus exaudiuit illum: pauper à crimine, pauper à vitiis, pauper in quo mundi princeps nihil inuenit: pauper illius æmulus pauperis, qui cùm diues eſſet, propter nos pauper factus eſt: unde plenè Matthæus aperuit, dicens, Beati pauperes ſpiritu: pauper enim ſpiritu non inflatur, non extollitur mente carnis ſuæ.* Nyſſenus etiam apertiſſimè & ſimpliciſſimè de illa ſpirituali paupertate explicat copioſè, & declarat exemplo humilitatis Chriſti. Sub finem autem oſtendit, non propterea damnari voluntariam paupertatem in rebus temporalibus propter Chriſtum, ſed hujus loci eſſe nuſquam dicit. Hieronymi verba hęc ſunt: *Beati pauperes ſpiritu: hoc eſt, quod alibi legimus, & humiles ſpiritu ſaluabit:* Pſalm. 34. *Ne quis autem putaret paupertatem quæ nonnunquam neceſſitate portatur, à Domino prædicari, adjunxit Spiritu, qui propter Spiritum ſanctum voluntate ſunt pauperes: unde & ſuper hujuſcemodi pauperibus & Saluator per Iſaiam loquitur: Deus vnxit me propter quod Euangelizare pauperibus miſit me.* Ab Hieronymo non diſſentit Beda, Leo Serm. de eo quod ſcriptum eſt, *Videns Ieſus turbas, Cùm dicit pauperes ſpiritu*, inquit, *oſtendit eis Regnum cælorum tribuendum, quos humilitas commendat animorum magis quàm indigentia facultatum.* Quæ verba Bellarmini ſententiam prorſus euertunt. Et ne de Monachis eorumq́ue voluntaria paupertate Chriſtum loquutum putemus, dicit apertiſſimè, *Omni generi atque Ordini hominum in hac virtute dari conſortium.* Chromatius vtramque expoſitionem adfert, & vtramque Lectori permittit. Anſelmus conjungit, licet primario conjungi nequeant. Baſilius non exponit de paupertate voluntaria & actuali ſimpliciter, ſed de paupertate voluntaria animi propter verbum Dei, atque etiam actuali, ſi opus eſt, obeunda non propter ſuperſtitionem animi, ſed propter Religionem illius verbi ſalutaris. Verba ejus hęc ſunt, quęſt. 205. *Quinam ſunt illi pauperes Spiritu? Domino dicente, modò, verba quæ ego, ſum loquutus vobis, ſpiritus ſunt & vita ſunt, modo verò Spiritus ſanctus vos docebit omnia, & reuocabit in memoriam quæ dixero vobis: non enim loquetur*, inquit, *à ſeipſo, ſed quæcunque à me audiuerit, ea loquetur*: id eſt, quum illa Dominus dixerit, *ij ſunt pauperes ſpiritu, qui non propter vllam aliam cauſam pauperes facti ſunt, ſed propter doctrinam Domini illius qui dixit, Abi, vende omnia quæ habes, & da pauperibus:* Hęc interpretatio eſt quidem longius petita, non tamen pro Ieſuita facit, qui de paupertate voluntaria & actuali exponit ſimpliciter; quum tamen de paupertate Sanctus Baſilius agat tum materia animi, tum externa, vt vocat, actuali, non propter ſuperſtitionem opinione meriti, ſed propter verbum Dei, nõ ſimpliciter, ſed determinatâ cauſâ illius. Sic etiam contra Ieſuitam exponit hunc locum Auguſtinus de Sermone Domini in monte libro 1.

Rectè

Rectè, inquit, *hic intelliguntur pauperes ſpiritu, humiles & timentes Deum, id eſt, non habentes inflantem ſpiritum.* Et paulo poſt: *Timor Domini*, inquit, *congruit humilibus, de quibus hic dicitur, Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt Regnum cœlorum, id eſt, non inflati, non ſuperbi, de quibus Apoſtolus dicit, Noliteͻ altum ſapere, ſed time: id eſt, noli extolli.* In libro de Virginitate comparat humiles ſpiritu cum Centurione qui dixit: *Domineͻ non ſum dignus vt ſub tectum meum intres*: Item, cum muliere Cananæa. Nec aliter Bernhardus interpretatus eſt, licet monaſticæ paupertati plus ſatis tribuerit. *Hos*, inquit, *diſcernit quod dictum eſt, ſpiritu, id eſt, ſpirituali voluntate. Beati verò pauperes ſpiritu, ſpirituali ſcilicet intentione, deſiderio ſpirituali propter ſolum beneplacitum Dei, & animarum ſalutem.* Quod ad Liranum, Abulenſem, Caietanum, Ianſenium & alios attinet, quos Ieſuita citat, illorum interpretationem non moramur.

Rom. 11.

Qualē paupertatem inter ſuos inſtituerit Franciſcus.

Hanc paupertatem inter ſuos non inſtituit Franciſcus, ſed infeliciſſimam potius opulentiæ ſpiritûs perſuaſionem. Dicit enim in Regula: *Hæc eſt illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, quæ vos chariſſimos Fratres meos, hæredes & Reges Regni cœlorum inſtituit. Hæc ſit portio veſtra, quæ perducit in terram viuentium.* Quid hoc aliud eſt, quàm hortari eos, vt in ſumma egeſtate & rerum penuria ſibi ipſis placeant, quaſi propter hanc Deo magis accepti ſint, vel eâ etiam Regnum Dei promereantur? Nihil verò profuerit, quoad hujus ſeculi opes, pauperem eſſe, corde autem ſuperbire, & Phariſæum agendo ſeipſum & virtutes ſuas jactare.

Inſtat Bellarminus & dicit, *verbum Græcum*, Πτωχὸς, *mendicum propriè ſignificare, vt etiam Latina vox Pauper, non humilem propriè, ſed egenum ſignificare ſoleat.* Reſpondeo, Ignorátne Ieſuita propriam verborum ſignificationem non euertere figuratam, vt è contra nec figuratam propriam? Figuratè autem hoc loco nomen accipi, *Spiritus* vocabulum ſatis probat, vt & Patrum interpretatio.

Pergit, *Præmium illud* (Quoniam ipſorum eſt Regnum cœlorum) *propriiſſime reſpondet veræ paupertati.* Negatur. Vera enim paupertas neminem per ſe vel beatum facit, vel damnat. Vnde etiam Hieronymus in cap. 25. Matth. ad verba Chriſti, *Quodcunque feciſtis vni de his Fratribus meis minimis, mihi feciſtis*, hæc annotat: *Non mihi videtur dixiſſe hoc generaliter de pauperibus: ſed de his qui pauperes ſpiritu ſunt, ad quos tendens manum, dixerat: Fratres mei & Mater mea hi ſunt, qui faciunt voluntatem Patris mei.* Idem, vt ſupra quoque annotauimus, dicit: *Ne quis putaret paupertatem, quæ nonnunquam neceſſitate portatur, à Domino prædicari, adjunxit ſpiritu*, &c. In eandem quoque ſententiam Auguſtinus in Pſal. 85. ſic ſcribit: *Numquid verè ille pauper* (Lazarus) *merito illius inopiæ ablatus eſt ab Angelis? In illo paupere humilitas intelligitur honorificata*, &c.

Non ergo paupertas vera à Domino cauſa ponitur Regni cœlorum: ſed à ſigno in oculos incurrente deſcribuntur hi ad quos ex aliis cauſis, nempe ex Dei gratia, Chriſtíque merito verâ fide apprehenſo, Regnum cœlorum ſpectat.

Pergit Ieſuita & dicit: Lucæ 6. Pauperes, qui beati eſſe dicuntur, non ſuperbis, ſed diuitibus opponuntur, ſic enim paulò poſt ſubiungit Dominus: *Væ vobis Diuitibus.* Reſpondeo ex Auguſtino, vt pauperes ſunt ſpiritu, ita etiam diuites ſunt ſpiritu, inflati nimirum & ſuperbi fiduciâ meritorum ſuorum: Sic diues fuit Phariſæus Luc. 8.

Explicatio loci Luc. 6.

Addit, *Chriſtus pauper fuit, & docuit abſque dubio quod ipſe fecit.* Argumentum tale eſt. Quod Chriſtus fecit id nobis ſequendum eſt. At Chriſtus pauper fuit, Ergo. Major vniuerſaliter falſa eſt: vt etiam aſſumptio, nam ſuperſtitioſam paupertatem monaſticam non coluit Chriſtus.

Vt autem Chriſtus maximè voluntate pauperes ex Ieſuitæ ſententia intellexerit, non tamen inde ſequitur, vt vult probare Ieſuita, paupertatem vouendam eſſe, quum nec aliæ beatitudines, quas recenſet Dominus, vouendæ ſint, & voueantur à Monachis.

Ex his ſic argumentor contra Bellarminum. Id omne non rectè vouetur Deo quod caret teſtimonio verbi Dei. Sed paupertas monaſtica caret teſtimonio verbi Dei. Ergo non rectè vouetur.

Secundò citat verba Chriſti ex Matth. 19. cap. *Si vis perfectus eſſeͻ, vadeͻ, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo.* Et quod paulò poſt ſequitur: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus teͻ; quid ergo erit nobis?* Reſpondeo *primò*, Præceptum hoc quod his verbis Seruator adoleſcenti huic præſcripſit ſpeciale & perſonale eſſe, quod non attineat ad reliquos Chriſtianos, quodq́; tam non liceat in exẽplum trahere, aut inde Regulam vniuerſalẽ extruere, quam nec ex mãdato, quod olim Dominus Abrahamo de immolatione filij Iſaaci præſcripſit. Habuitq́; Dominus ſpeciales cauſas quibus motus tale mandatum adoleſcenti hypocriticâ præſumptione & opinione ſanctitatis propriæ exſultanti præſcripſit, ut videlicet experimento mani-

Explicatio loci Matth. 19.

feſtè

feſto illum edoceret, inanem atque futilem jactantiam eſſe ejus, quâ de legis impletione antea gloriatus fuerat.

Secundò, nullum eſt in his verbis Chriſti veſtigium voti paupertatis.

At, inquit Ieſuita, *parum prodeſſet relinquere res ſuas, & iterum ad lucru & opes comparandas redire*. Reſpondeo, etiamſi propter Chriſtum omnia noſtra relinquere debeamus, non tamen prohiberi nos vel ad vxorem, vel ad liberos, vel in patriam & poſſeſſiones noſtras redire, ſi licet, perſequutione ceſſante. Sic enim Apoſtoli quoque ſua reliquerunt, vt tamen interdum ad ea redierint.

Tertiè, nec Patres exiſtimârunt paupertatem quenquam perfectum facere, neque eam ita commendarunt, vt votum de ea ſuſceperint. Auguſtinus epiſtolâ 8. de Lazaro & diuite epulone loquens, *Si pauperi*, inquit, *meritum eſſet inopia, non juſtitia, non vtiq; ab Angelis, in Abraha gremium, qui diues hic fuerat, tolleretur. Sed vt nobis oſtenderetur, nec in iſto paupertatem per ſeipſam diuinitus honoratam, nec in iſto diuitias fuiſſe damnatas, ſed in illo pietatem, in illo impietatem ſuos exitus habuiſſe, ſic ſuſcepit diuitem impium cruciatus ignis, vt tamen pium pauperem ſuſciperet ſinus diuitis.*

Obiicit, *Auguſtinum epiſtolâ 89. & in Pſal. 103. Serm. 3. hæc verba Chriſti referre ad profeſſionem monaſticam*. Negatur: Sed explicat de vera Chriſtiana & religioſa vita: & tantum abeſt vt Ieſuiticam hanc interpretationem probet, vt potius omni ſtudio & conatu eorum opinionem refutet, qui monaſticæ vitę dignitatem aliquam aut meritum tribuunt: Inſpiciat Lector locum, & nos vera dicere affirmabit. In Pſalmum 103. verò laxius quidem effunditur in hoc argumentum, ſed tamen de quibuſdam ſolùm hominibus agit Chriſtiano zelo Chriſtum ſequentibus, non de Monachatu ſimpliciter, aut omnibus Monachis. Bernardi teſtimonium non magni in hac controuerſia facimus, quòd Monachatus & omnis generis ſuperſtitioſi cultus ejus tempore quàm maximè inualuerint.

Explicatio loci Act. 4. *Tertiò*, profert locum ex Act. 4. c. vbi hęc leguntur: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quiſquam eorum quæ poſſidebat aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia*. Reſpondeo, ſi vera eſt Ieſuitæ ſententia, omnes Chriſtiani in prima illa Eccleſia paupertatem vouerunt, quod falſum eſt: loquitur enim Lucas de tota Eccleſia illa prima & omnibus in ea fidelibus, non de peculiari hominū cœtu, aut certo quodam vitę genere. Deinde inter primos illos Chriſtianos nemo pauper & egenus fuit: nihil igitur exemplum eorum ad Monachos pertinet, qui mendici & mendicantes Fratres nominari volunt.

Ait, inquit Ieſuita, *quòd ex voto ita vixerent primi illi Chriſtiani in Hieruſalem, docet Auguſtinus Serm. 2. de communi vita Clericorum*, vbi dicit, *idipſum ſe cum ſuis facere voluiſſe, quod primos Chriſtianos feciſſe Acta Apoſtolorum teſtantur: & tamen ibidem repetit ſæpius, nemini licere in tali vita habere proprium*, &c. Reſpondeo, acquieſceremus hiſce, ſi vel D. Lucas, vel verus Auguſtinus hęc dicerēt. Lucas autem de voto ne verbum quidem habet: In omnibus autem quæ S. Auguſtino falsò adſcripta ſunt, nihil impudentius aut inſulſius eſt Sermonibus hiſce, quos citat Ieſuita, in quibus nec verba, nec ſententiæ, nec pectus, nec omninò quidquam ex Auguſtino dignum, vt multis oſtendit Eraſmus in Eccleſiaſtico lib. 3. Deinde ſi maximè Auguſtinus cum ſuis primos illos Chriſtianos imitatus fuiſſet, non tamen votum emiſiſſet, nec bonis ſuis, ſi quæ habuiſſet, renunciaſſet, nihil enim tale quid de primis illis Chriſtianis Lucas refert. Nam Ananias ſi maximè communem vitam profeſſus eſt, non cogebatur vendere agrum, & venditū in ſua poteſtate habere potuit. Dicit enim illi Petrus; *Nonne poteras retinere agrum, vel etiam pretium, quod ex venditione accepiſti, liberè in poteſtate tua habere?* Si potuit Ananias retinere agrum, non ergo voto promiſit illum Eccleſiæ: Si etiam pretium, quod ex venditione agri accepit, in poteſtate ſua liberè habuit, vt dare vel non dare potuerit, ergo nulla promiſſione & nullo voto tenebatur id dare. Deniq; ne hic quidem fictus Auguſtinus votorum monaſticorum hoc loco meminit. Ex pacto quidem bona ſua conferebant Clerici Regulares, ad quos hęc ſcribuntur, nullum autem eſt voti veſtigium in regula eorum.

Quartò, adducit locum ex cap. 5 Act. de Anania & Saphira, *qui*, inquit, *quum* Explicatio loci Act. 5. *vitam communem profiteri velle viderentur, & tamen aliquid proprij ſibi clam retinuiſſent, pœnas dederunt*. Reſpondeo cum Petro Martyre, nullum hic votum apparere, peccatum enim Ananię & Saphirę fuit mendacium, ambitio, auaritia, & hypocriſis, non autē voti violatio. Prędium ſuum in commune Eccleſiæ non promiſerant voto, ſed ex facto donauerant: poſtea verò de pretio rei non ſuæ, ſed à ſe donatæ interuerterunt in rem ſuam: hoc furtum fuit rei donatæ, non votæ. Docent hoc non obſcurè verba Lucæ Act. 4. *Quotquot erant*, inquit, *poſſeſſores agrorum aut domorum, vendentes adferebant pretia eorum, quæ vendita fuerunt & deponebant ad pedes Apoſtolorum*. Ananias verò vendidit

NN poſſeſ-

Digitized by Google

poſſeſſionem, & interuertit aliquid ex pretio, conſciâ etiam vxore ſuâ, allatamque partem aliquam ad pedes Apoſtolorum depoſuit. Dixit autem Petrus, *Anania, cur impleuit Satanas cor tuum, vt mentireris in Spiritum ſanctum, & interuerteres ex pretio iſtius pradij? Nónne ſi ſeruâſſes* (prædium, id eſt, ſi non donauiſſes) *manebat tibi, & venundatum in tua erat poteſtate?* Hic voti ne vno quidem verbo fit mentio.

Sed inſtat Ieſuita & dicit, *Ananias dicitur fraudaſſe de pretio agri.* Reſpondeo, facere hoc potuit ſine omni voto, retinendo nimirum partem ejus, quod ſe integrum attuliſſe dixerat, & mentiendo ſe totum attuliſſe.

Ait rurſus: *Quòd rem non præceptam vouerint, patet ex his verbis; Nónne manens tibi manebat, & venundatum in tua erat poteſtate?* Reſpondeo, jam antea oſtendimus, eos omninò non vouiſſe. Neque enim qui voto bona ſua aliis promittunt, ea amplius poſſidere poſſunt, aut jus aliquod habent in rebus ſuis. Si igitur bona ſua Eccleſiæ vouit Ananias, non rectè Petrus dixit, *Nónne poteras retinere agrum tuum, vel etiam pretium, quod ex venditione accepiſti, liberè in poteſtate tua habere?*

Pergit, *Quod votum illud Deo factum eſſet, teſtantur verba illa, Cur tentauit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui ſancto, & fraudare de pretio agri?* Reſpondeo, Imò votum nullum factum fuiſſe hæc ipſa verba teſtantur. Qui enim votum violant, non mentiuntur, ſed minus faciunt quàm promiſerant, licet nihil falſi dicant. Negatur igitur conſequentia: Fraudauit Ananias de pretio agri, ſacrilegium fecit & mentitus eſt Spiritui ſancto, ergo votum emiſit. Sed dato, non autem conceſſo, Ananiam votum feciſſe, non tamen Lucas dicit, eum omnia ſua bona vouiſſe, ſed agrum tantum: non dicit, eum vouiſſe vitam monaſticam, non etiam conjugalis vinculi ſolutionem, quæ omnia Monachi vouent.

Ad teſtimonia Patrum quod attinet, quibus probare vult eos communiter exiſtimaſſe, Ananiam & Saphiram ob voti violationem pœnas dediſſe; reſpondeo primò in genere, voces voti & vouendi in Patrum teſtimoniis à Ieſuita citatis, tropicè & figuratè accipi, pro dono quod deſtinarint in commune dare ad ſuſtentationem pauperum.

Secundò reſpondeo ad illa ex doctiſſimo Sutliuio in ſpecie *Chryſoſtomus*, inquit, cap. 21. in libro de Monachorum inſtitutis, *ſi modò ipſius ſunt homilia in Acta, dicit, Ananiam promiſiſſe pretium agri & ſacrum feciſſe.* Sed aliud eſt rem ſingularem promittere, aliud paupertatem vouere. Præterea potuit pretium agri promittere, etſi non vouiſſet communem vitam & paupertatem. Nihil denique habet vnde ſuſpicemur ob votum Ananiam & Saphiram morte percuſſos fuiſſe.

Hieronymus in epiſtola ad Demetriadem per votum intelligit propoſitum vitæ communis, & non vota monaſtica continentiæ & paupertatis: pœnaſque dediſſe ait Ananiam & Saphiram, quia partem ſibi alienæ ſubſtantiæ reſeruauerant.

Auguſtinus Serm. 27. de verbis Apoſtoli, ne verbo quidem meminit vel voti, vel pœnæ propter votum violatum: Imò dicit, *Ananiam condemnatum fuiſſe ſacrilegij & fraudis, quia partem ex eo quod promiſerat, ſubſtraxiſſet.* At promittunt eleemoſynam multi qui non ingrediuntur monaſteria. Præterea dicit, *plebem Chriſtianam à Fratribus repuliſſe paupertatem*: tantum abeſt vt putet Ananiam vouiſſe paupertatem: Sermo 10. de diuerſis, in editione Louanienſi falſo, vt multi alij, adſcribitur Auguſtino, Nihil tamen aliud dicit, *quàm Deo diſplicuiſſe, quod Ananias & Saphira de pecunia ſubtraxiſſent, quam vouerant Deo.* Vnde intelligimus, eum exiſtimaſſe, eos ſponſionem Deo feciſſe de re ſingulari. At Bellarminus probandum ſusceperat, eos vouiſſe paupertatem & vitam communem, de qua nihil loquitur ille ſubditiтius author.

Fulgentius exemplo Ananiæ & Saphiræ oſtendit, de Bono conjug. cap. 18. *eos puniri qui ex rebus quas Deo vouerunt, aliquid rapiunt aut retinent.* Sed quid hoc ad votum paupertatis, aut vitæ monaſticæ?

Gregorius libro primo epiſt. 33. ad Venantium, & Arator libro primo in Acta Apoſtolorum aſſerunt, *Ananiam Deo vouiſſe pecunias.* Sed intelligunt propoſitum donandi pretium agri venditi: non autem votum paupertatis, aut vitæ monaſticæ Imò ſignificat Gregorius, eum pœnas dediſſe, non quòd ſe, ſed quòd pecunias poſt votum ſubtraxiſſet.

Oecumenius in Act. cap. 5. vocat peccatum Ananiæ *ſacrilegium.* Sed aliud eſt ſacrilegium, & aliud votum violatum: cum Monachi ſæpè ſacrilegium committant, etiamſi in monaſteriis permaneant.

Beda dicit in cap. quinto Act. *Sarabaitas Monachos exemplo Ananiæ aliquid proprij retinere.* Sed hoc contra Bellarminum facit. Nam Sarabaitæ iſti votum paupertatis non ſolebant emittere.

Atque

Atque hæc, inquit Bellarminus, *de Scripturis pro voto paupertatis.* Aſtutè igitur præterit Ieſuita duos alios Scripturæ locos, quibus multi Caput ſextum Franciſci Regulæ confirmare conati ſunt, videlicet, *ne Fratres ſui aliquid proprij poßideant, nec domum, nec locum, nec vllam aliam rem ſub cælo, ſed altißimam paupertatem profiteantur*, quia nimirum intellexit ipſe nihil præſidij in locis illis Mendicantes Monachos habere. Prior locus exſtat

Explicatio loci Luc 14.

Lucæ 14. cap. vbi Seruator dicit: *Quiſquis non valedicit omnibus bonis ſuis non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Id enim non ſimpliciter intelligendum eſt, alioquin nemo in toto Mundo Chriſti Diſcipulus eſſet. Docet autem ibi Chriſtus, vt ſupra ſe ædificemur, & aduerſus hoſtem Diabolum perpetuò pugnemus: neque inde nos abſterreri patiamur, etiamſi cum fortunis omnibus parentes quoque, Vxorem, Liberos, Fratres, & Sorores non relinquere oporteat; aliter enim non poſſe nos ſalutem vel retinere, vel conſequi. Alter locus exſtat Matthæi 10. vbi

Explicatur locus Matt. 10

Diſcipulis ſuis Chriſtus dicit, *Ne comparate aurum, neque argentum, neque æs in zonis veſtris, neque peram ad iter, neque binas tunicas, neque ſoleas, neque virgam.* Sed hæc verba non etiam ſecundum literam accipienda ſunt, alioquin & Chriſtus & Apoſtoli contra illa peccaſſent. Ille quidem, quòd pecunias & loculos habuit, quorum cura Iudæ commiſſa fuit: hi verò, quòd & calceis vſi ſunt, vt de Petro in Actis ſcribitur, quem angelus ſandalia ſubligare juſſit; & Eccleſiæ pecunias diſpenſarunt. Præ aliis autem accuſandus foret Paulus, qui penulam habuit Troade relictam, qui Romæ in ſuo conducto vixit, quique ſe ad omnia initiatum eſſe dicit, vt ſatur eſſe & eſurire, abundare & egere norit. Quia verò neque Chriſtum leges ab ſe latas violauiſſe, neque Apoſtolos illas temerè neglexiſſe abſq; blaſphemia intolerabili dici poteſt, fatendum omninò præcepta hæc partim ſymbolica eſſe, partim temporaria, vt quæ in præſenti tantum legatione ab Apoſtolis obſeruari debuerint, ad quam propter infelicis populi diſperſionem Chriſtus illos extruſit, & quæ paucis diebus peracta fuit. Nihil aliud igitur præcipere eis voluit his verbis, quàm vt ſine cunctatione iter ingrediantur, & ſeſe totos curæ ac prouidentiæ Dei committant, adeò, vt neque de viatico aut commeatu parando, neque veſtibus mutandis, aut aliis ſecum deferendis, neque etiam de ſui defenſione ſint ſoliciti. Et hunc eſſe ſenſum verborum iſtorum, inde haud obſcurè colligitur, quòd ipſe poſtea, quum ſecundæ legationis in orbem vniuerſum tempus inſtaret, his mandatis quaſi abrogatis, alia ſubſtituit, in vltima Cœna dicens: *Quando miſi vos abſque ſacculo, & pera, & ſoleis, num quid defuit vobis?* Ipſis autem respondentibus; *Nihil*, ille ait, *Sed nunc qui habet ſacculum tollat: ſimiliter & peram: & qui non habet, vendat pallium ſuum, & emat gladium.*

SECVNDO paupertatis votum Bellarminus Traditione Patrum probare conatur. Reſpondeo rurſus ante omnia in genere. Profert quidem hic & alibi ſæpe Patrum traditiones, quum illi inſeruiunt: conſtat autem ne ipſos quidem Papiſtas Patrum traditiones ſemper & vbique retinere & ſeruare.

Bellarminus paupertatis & mendicitatis votum Traditione Patrum probat.

Deinde in ſpecie, quæ ex Vrbani I. Papæ Decretali citat, non habent vim teſtimonij. Nam variis argumentis probarunt alij, Decretales omnes, quæ primis Epiſcopis Rom. adſcribuntur ſuppoſititias & adulterinas eſſe. Et quæ Vrbanus in hac epiſtola ſcribit, non omnia conueniunt illis temporibus, quibus Epiſcopatum Roman. tenuit.

Ejuſdem pretij ſunt Baſilij Conſtitutiones. Nam primò, in nonnullis codicibus, plures, in aliis pauciores reperiuntur. Secundò, non referunt ſtilum reliquorum ſcriptorum Baſilij. Tertiò, non meminit earum Nazianzenus in vita Baſilij, in qua genuina ejus ſcripta diligenter recenſet. Quartò, qui eas ſcripſit, ſubinde ſeipſum prodit quòd fuerit Monachus: Baſilius autem Epiſcopus, nunquam Monachus fuit. Sed demus, non autem concedamus has Conſtitutiones Baſilij eſſe, nulla tamen in iis votorum fit mentio. Denique, vt Monachi illi nihil proprij poſſideant, quod præcepiſſe Baſilius dicitur, non tamen ſunt pauperes quorum Collegia opes & diuitias poſſident.

Hieronymus ad Euſtachium refert quidem, Monachos olim nihil proprij poſſediſſe, & narrat hiſtoriam de Monachi pœna aliquot ſolidos poſſidentis: non autem meminit voti paupertatis: Nam illo adhuc tempore votorum laqueis nondum ligari tenebantur Monachi. Et Monachos illo tempore nondum vouiſſe paupertatem, illud ſatis declarat, quòd Hieronymus in eadem epiſtola ſcribit, vt refert Bellarminus quoque, *ſic Præpoſitorum diligentiam vigilaſſe, vt nulli neceſſarium aliquid deeſſet*: nam pauperibus neceſſaria plurima deſunt.

Auguſtinus refert in Pſalm. 25. *aliquos vouere, ſe omnia relicturos, & ituros in communem vitam*: & de Ciuitate Dei libro 17. cap. 4. *Apoſtolos vouiſſe quoq; ſe omnia relicturos.* Reſpondeo. Auguſtinus verbum vouendi communiore & latiore ſignificatione, quam

Digitized by Google

Bellarminus & Monachi, vſurpauit, nimirum de certa animi deliberatione & propoſito omnia propter Chriſtum relinquendi cujus generis votorum multa exempla in Scriptura exſtant. His autem cum Bellarmino de ſolenni voto contenditur. Adhæc poſſunt multi certò ſtatuere, ſe omnia propter Chriſtum relicturos, abſque paupertatis voto:poſſunt enim, vt ſupra quoque diximus, quando licet, & datur occaſio, ſuis rebus vti,& accipere ab aliis non modò neceſſaria,ſed etiam ſuperflua.

Idem etiam ad Caſſiani locum reſponderi poteſt:nempe, quod non intelligat votum ſolenne, ſe ſi mum potius animi propoſitum Deinde, concedamus vouiſſe illos jam Caſſiani tempore, circa annos 430. id eſt,promiſiſſe obſeruationem nonnullarum rerum : eam autem ipſe Caſſianus vtroque in loco, quem citat Bellarminus,non Chriſto aut ejus mandato, ſed inſtitutione Regulæ Monachorum, ſeu communitatis eorum expreſsè tribuit. Humanæ igitur authoritatis,non diuinæ fuit,quod illi vouiſſe dicuntur.

Ad Aurelianenſem 1.Synodum quod attinet,dicit quidem Ieſuita, *graniter eam juſſiſſe punire eos,qui proprij aliquid poſſidere voluerint.* Reſpondeo, vocem *Grauiter*,Ieſuitam de ſuo addidiſſe. Verba enim Canonis ſunt,*Omnia quæ acquiſierit, ab Abbatibus auferantur ſecundum Regulam, monaſterio profutura.*

Ioannis 22. Papæ iudicium de paupertate Mēdicantiū Monachorū

Sed quid multis opus eſt?quum ipſe Pontifex Rom.Ioannes XXII.hanc Franciſci & Mendicantium Monachorum doctrinam tanquam erroneam & hæreticam damnarit Auenioni anno 1322. vt patet ex eius Extrauaganti,*Cum inter*,&c.Et, Quia quorundam,de verborum ſignificatio.14 & Franciſcanos impietatis, peſtiferi erroris arguerit, excommunicarit, Fratereulos nuncuparit, & multos igne concremarit, Auentino teſte libro 7.Annal.Imò ipſi Franciſcani aliique mendicantes Monachi jugum hoc paupertatis, tanquam verbo Dei & rationi contrarium, mox eecuicibus ſuis ita excuſſerunt, vt diuitiis & theſauris hodie cum Regibus & potentiſſimis Principibus certarent: viuunt etiam in abundantia rerum omnium, quæ homini ad lautam ſuſtentationem ſunt neceſſariæ. Eſt igitur Mendicantium Monachorum ſpontanea iſta paupertas votumq́; ejus nihil aliud quàm irriſio Dei & hominum Deinde hac ſua fictâ & ſimulata paupertate, cùm ſibi cum aliis vitam æternam promereri ſe poſſe gloriantur,quàm ſolus Chriſtus ſuâ paupertate nobis acquiſiuit, juxta illud 2.Cor 8.*Noſtis beneficentiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod propter vos pauper factus ſit, quum eſſet diues, vt vos illius paupertate diteſceretis.*

Mendicantes votum paupertatis fregerūt

ANIMADVERSIO XI.

IN forma Profeſſionis Minoritarum Recipiendi *vouent non ſolum Deo, ſed etiam B. Mariæ Virgin B. Franciſco & Abbati toto tempore vitæ ſuæ ſeruare Regulam Minorum in obedientia ſine proprio, & in caſtitate.* Prædicatores idem promittunt, & vouent quoque *omnibus Sanctis*.Hoc voto autem idololatriam ab ipſis committi multis rationibus probari poteſt.

Minoritæ non ſoli Deo, ſed etiã creaturis vouēt ſeruare regulam ſuam. Refutatur hic error.

1\. Nam *primò* Verbum Dei nos docet,Vota non creaturis,ſed ſoli Deo nuncupanda eſſe, Deut. 23. *Si votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, &c.* Pſal. *Vouete, & reddite Domino Deo veſtro*:Pſalm.166.*Vota mea Domino reddam* Iſa 19 *Vota vouebunt Domino & ſoluent*.Eccleſ.5. *Si quid vouiſti Deo, ne moreris reddere.*

Secundo, Patres primitiuæ Eccleſiæ Idem nos docent. Ambroſius inquit cap.8. de Abele & Cain : *Votum eſt poſtulatio bonorum à Deo cum ſoluendi muneris promiſſione.* Olympiodorus in c.5,Eccleſiaſt.*Votum eſt*, inquit, *quum quid Deo pollicemur nos reddituros. Vouemus autem Deo & pollicemur non pecunias modo, ſed abſtinentiam victus,& caſtitatem, & quæ ſunt generis ejuſdem.* Origenes aliquot votorum genera commemorat homil. 24. in Numer. ſed omnia Deo reddi dicit.Bellarminus ipſe de Monachis lib.2.cap.14.col. 1613. in definitione Voti hoc ipſum fatetur : dicit enim. *Votum eſſe religioſam promiſſionem alicujus excellentioris boni, Deo factam, liberâ voluntate.* Ita etiam Magiſter Sententiarum lib. 4. diſt. 38. *Votum eſt*, inquit, *teſtificatio quædam promiſſionis ſpontaneæ, quæ Deo, & de his quæ Dei ſunt propriè fieri debet.* Idem Bellarminus de Cultu Sanctorum col. 2232. *Ratio*, inquit, *ob quam Vota Sanctis fieri non debeant, eſſe poteſt, quia Votum eſt actus Religionis ſoli Deo debitus,qualis eſt etiam juramentum & ſacrificium : vt patet ex diuinis literis, vbi perpetuò vota dicuntur fieri Deo.* 2.

Tertiò, Vota nuncupantur Sanctis ex κακοζηλίᾳ Ethnicorum, qui idolis, ſtatuis, ventis, & Dæmonibus quoque vota nuncupauerunt. Ac ita ferax fuit illa ratio, vt ſingulæ profeſſiones haberent propria numina quibus vouerēt: Agricolæ Opi pro fertilitate, & Syluano pro incolumitate boum:Nautæ Polluci&Caſtori: Iuuenes Horæ: Paſtores Pani viatores Herculi : Fures Mercurio & Lauernæ : Amatores 3.

res Veneri & Cupidini: Calabri Iapygi vento Athenienſes Scirani: Thurij Boreæ: Græci veneris omnibus, quòd Xerxis claſſem diſſipaſſent: Imperatores Rom. diuerſis Numinibus in bellis difficilibus vota nuncuparunt.

Bellarminus defendit errorem hunc ex Euſebio.

Bellarminus, quia hanc idololatriam ex verbo Dei defendere non poteſt, ſaltem ex Patribus falsò citatis id facere conatur col. 2233. & ſeq. *Euſebius*, inquit, *de Præpar. Euang. lib. 13. c. 7.* dicit, *Nos veræ pietatis milites, vt Dei amicos honorantes ad Martyrum monumenta accedimus, votáque illis facimus tanquam viris ſanctis, quorum interceſſione ad Deum non parum juuari profitemur.* Reſpondeo, Bellarminum hic crimen falſi committere: non enim hoc dicit Euſebius, ſed, *Vota Deo apud Martyrum monumenta fieri, & beatas eorum animas à Chriſtianis honorari:* Et hoc ex Platone colligit. Verba ejus Græca hæc ſunt: ἐπὶ τὰς θήκας αὐτῶν ἔθος ἡμῖν παριέναι, καὶ τὰς εὐχὰς παρὰ ταύταις ποιεῖσθαι: τιμᾶν τὰς μακαρίας αὐτῶν ψυχὰς ὡς, εὐλόγως καὶ τούτων ὑφ' ἡμῶν γιγνομένων. Ἀλλὰ ἡμῖν μὲν ταῦτα ἐκ τῆς Πλάτωνος ἀνελεξάμεθα.

Ex Theodoreto.

Secundò citat Bellarminus Theodoretum: *Is*, inquit, *vbi libro 8. ad Græcos dixerat varia à Martyribus peti, hæc ſubdit: piè fideliterque precatos ea maximè conſequi quæ deſiderant, teſtantur illa, quæ votorum rei perſoluunt: nam alij quidem oculorum, alij verò pedum, alij manuum ſimulachra ſuſpendunt ex argento, auróue confecta, &c.* Reſpondeo, non dicit Theodoretus, vota Martyribus fieri, ſed Deo, qui, vt ille fortaſſe credidit, propter Martyres precantibus ſanitatem contulit.

Ex Palladio.

Tertiò, De Philoromo etiam ex Palladio falſum narrat Bellarminus. Ait enim, Palladium dicere, *Philoromum ex voto Apoſtolis nuncupato Romam veniſſe ad limina Apoſtolorum, & deinde Alexandriam ad S. Marcum.* Reſpondeo, Palladius nihil aliud ſcribit, quàm Philoromum veniſſe Romam ad orandum in Martyrio SS. Petri & Pauli, deinde veniſſe etiam Alexandriam cùm vouiſſet in Martyrium S. Marci. Ad hæc hiſtoria iſta Lauſiaca Palladij vanitatis argumentis quàm plurimis perſonarum, rerum, temporum, locorum, vocum, &c. conuinci poteſt.

Ex Prudentio.

Quartò, Prudentius, quem Bellarminus etiam adducit, nihil aliud quàm, *frequentari arenas illitas cruore Martyrum, & ibi incolas obſecrare voce, votis, munere,*

Quintò mentionem quidem votorum facit, quæ Felici reddiderit: non autem intellexit vota propriè ſic dicta, ſed more Poetarum preces ei oblatas.

Ex Auguſtino.

Sextò Fauſtus Manichæus dicit quidem apud Auguſtinum lib. 20. c. 3. *Chriſtianos idola vertiſſe in Martyres, eoſque votis coli* Sed dicit quoque ibidem c. 1. *eos Solem colere & paganos eſſe.* Negat autem Auguſtinus *Chriſtianos latriæ cultum Sanctis mortuis exhibere, ſed eos coli tantum cultu dilectionis & ſocietatis, quo & in hac vita coluntur ſancti Dei homines.* Sanctis autem in hac vita nemo vota nuncupat.

Ex Gregor. Turonenſi.

Septimo, Bellarminus profert Gregorij Turonenſis teſtimonium, qui lib. 2. hiſtoriæ Francorum cap. 37. mentionem facit voti, *quod nomine Clodouei Regis S. Martino fecerunt Miniſtri ejus.* Sed ex particulari facto nihil vniuerſaliter colligere licet. Deinde omnibus conſtat, Gregorium ipſum fabuloſiſſimum ſcriptorem eſſe.

Reſponſio et Bellarmini ad noſtrorũ argumẽta eorũque refutatio.

Porrò ad argumentum paulò ante à nobis allatum, quòd vota ſint actus Religionis ſoli Deo debitus, vt ex ſacris literis conſtat, in quibus perpetuò vota dicantur fieri Deo, Reſpondet Bellarminus primò ex Thoma in 22. quæſt, 88. artic. 5. videlicet, *Vota quæ fiunt Sanctis, vel Prælatis, includere duas promiſſiones: vnam quæ fit Sanctis, & illam non eſſe formaliter votum, ſed materiam voti: alteram quæ fit Deo, & illam eſſe formaliter votum, Vt cùm quis dicit, Voueo B. Mariæ me ad ejus domum peregrinaturum promittit virgini hanc peregrinationem, ſed hæc promiſſio non eſt votum: & ſimul promittit Deo, ſe impleturum promiſſionem Virgini factam, & hæc ſecunda promiſſio verè eſt votum.* Bellarminus autem reiicit hanc reſponſionem Thomæ, & dicit. *Iſta rectè ſe habere in votis quæ includant promiſſionem homini mortali factam: nam qui voueat obedientiam Prælato, licet ipſi Prælato obedientiam promittat, reverà tamen non Prælato, ſed Deo votum facere: quod illo voto non Prælatum, ſed Deum colere & honorare intendat.* Facilè autem oſtendi poſſet Bellarminum non aſſequutum eſſe ſui Thomæ ſententiam, adeoque illi injuriam ab eo fieri.

Secundò igitur reſpondet cum Cajetano, qui dicit, *vota fieri Sanctis, non vt ſunt creaturæ quædam rationis participes, ſed vt in eis Deus habitat per gloriam, ita vt vota, quæ fieri dicuntur Sanctis, fiant Deo in Sanctis.* Eodem verò modo Pontificij negare poſſent, ſe non idololatras eſſe, quia non colunt Angelos & creaturas, vt ſint creaturæ, ſed vt Deus in eis habitet. Hoc eſſet inſulſiſſimum: nam qui hoc modo creaturas colunt idololatræ ſunt. Adhæc certiſſimum eſt, Papiſtas Sanctis, vt ſunt creaturæ, vota facere, quod argumento certiſſimo & eſt eos idololatras eſſe.

Tertiò itaq; reſpõdet, *Votũ verè Deo & Sanctis fieri, & tamen qui id faciant non eſſe idolo-*

latras: non enim eâdem ratione fieri votum Deo & Sanctis, & ſolum votum quod fiat Deo eſſe cultum latriæ. Reſpondeo: in votis Monachorum pariter Deum & creaturas conjungi: vnum item eſſe votum, eandemque verborum formulam, quâ ſe Deo obſtringunt & conſecrant. Sunt igitur idololatræ.

Quartò dicit, *inter omnes Catholicos conuenire, aliter promitti munus Deo, aliter Sanctis: nam Deo promittitur in ſignum gratitudinis erga primum principium omnium bonorum, & hæc eſt promiſſio cultus latriæ. At Sanctis promittitur aliquid in ſignum gratitudinis erga mediatores & interceſſores, per quos à Deo beneficia accipimus: & hæc promiſſio non eſt cultus latriæ, ſed duliæ.* Reſpondeo, eſſe petitionem principij. Conuenit quidem hoc inter omnes Papiſtas, ſed non inter Papiſtas & reformatas Eccleſias. Poſſumus quidem Deo promittere aliquid, tanquam primo principio & vnico, à quo omne bonum accipimus: non autem Sanctis, tanquam illorum mediatione & interceſſione aliquid adipiſcamur: nihil enim tale nos verbum Dei docet.

His addit, *hoc ſolùm dubium eſſe, An votum ſit nomen generale, quòd analogicè dicatur de promiſſione Deo facta & Sanctis, vt eſt oratio & cultus, vel non? Et putat ille, generale nomen eſſe propter Eccleſiæ Rom. vſum, & quia εὐχὴ & oratio idem ſignificent, & quia oratio denotet orationem communiter Deo & Sanctis factam.* Reſpondeo, Meminiſſe debuit Ieſuita quod ante dixit, *Votum eſſe religioſam promiſſionem Deo factam*; Scripturam item & Patres *Vota Deo tantum nuncupanda eſſe* docere. Deinde non tantum de nomine lis eſt, vt Ieſuita putat, ſed etiam de re ipſa. Nam ſi votum eſt cultus latriæ, & illè Sanctis præſtatur à Pontificiis, tum ſunt idololatræ. Adhæc Ieſuita pro confeſſo ſumit, quod à noſtris ſtrenuè negatur. Ille enim preces rectè Sanctis fieri poſſe putat, quod noſtri non concedunt.

Ad id verò quod obiicitur, *Si promiſſio facta Sanctis mortuis poſſit dici votum, cur non etiam promiſſio facta Sanctis adhuc viuentibus nobiſcum?* Reſpondet Bellarminus primò, *quia promiſſio facta Sanctis cum Chriſto regnantibus, ſit ſimilior promiſſioni quæ fit Deo, quàm ſit promiſſio, quæ fit homini mortali. Nam quemadmodum id, quod promittimus Deo, non eſt illi vtile, ſed nobis, & ſolùm fit in ſignum honoris & gratitudinis, ita etiam quod promittimus Sanctis in cœlo regnantibus, non eſt illis vtile, ſed nobis, neque enim illi noſtris rebus indigent, cum ſint beati: & ſolum iſta promittimus illis & offerimus in ſignum memoriæ, honoris & gratitudinis. At quæ hominibus hic viuentibus promittimus, illis vtilia ſunt, vel certe eſſe poſſunt, cum ipſi multis rebus egeant.* Reſpondet ſecundò, *quia votum non conuenit Sanctis niſi quatenus ſunt Dij per participationem: at Sanctos cum Chriſto regnantes certò ſcimus eſſe tales, de viuentibus nobiſcum non ſcimus certò, ſed ſuſpicamur tantum.* Tertiò, *quia Sancti in cœlo jam ſunt reipsâ beati & filij Dei, ac Dij quidam per participationem, quià ſunt confirmati in illo ſtatu, neque excidere poſſunt, at Sancti, qui viuunt nobiſcum, modò ſunt Sancti, modò non ſunt, & magis in ſpe, quàm in re beati ſunt. Rectè igitur quæ mortalibus promittuntur, non dicuntur vota, vt illa quæ Sanctis in cœlo promittuntur.* Sed hæc ſunt mera χαιρεφύγετα, quin nugamenta, ſi votum ſit cultus latriæ, & ſoli Deo conueniat, vt ſupra probauimus. Deinde blaſphemia eſt dicere, creaturas per participationem Deos eſſe. Deus enim gloriam ſuam alteri non dat. Multi etiam viri illuſtres dum viuunt non indigent rebus noſtris, & tamen illis ſupplicamus: & Magiſtratus non minus Dij dicuntur quàm homines defuncti: nec magis certi ſumus de gratia alicujus Sancti defuncti, quam de ejus gratia & ſanctitate, qui jam viuit, & ſe ex operibus juſtum eſſe declarat. Nec obſtant canonizationes quæ fiunt à Rom. Pontificibus: conſtat enim multos torqueri in inferno, qui coluntur in terra.

Denique non prætereundum eſt, quòd Ieſuita col. 2235. dicit, *Nihil obſtare, quòd in Scripturis nomen voti ſemper accipiatur pro promiſſione facta Deo: nam cum ſcriberentur ſancta Scriptura nondum cœperat vſus vouendi Sanctis.* Argumentum ſic formari poteſt: Quicquid in vſu non fuit cum ſcriberetur verbum Dei non eſt reiiciendum, licet id aliter doceat. Vſus autem vouendi Sanctis nondum cœperat cùm ſcriberentur ſacræ Scripturæ. Ergo non obſtat, etiamſi votum in S. Scriptura tantum accipiatur pro promiſſione Deo facta, & votorum quæ fiunt Sanctis nulla fiat in ea mentio. Major ſi concedatur Ieſuitis, vicerunt, & idololatricum ſuum cultum omnem approbârunt: Sed eſt falſiſſima: & nos libenter accipimus, quòd fatetur Bellarminus, votorum, quæ fiunt Sanctis, in verbo Dei nullum veſtigium exſtare.

CAPVT XII.

De Reliquis FRANCISCANORVM *Inſtitutis, Ritibus, Legibus, &* *Conſuetudinibus.*

De Nominibus FRANCISCANORVM.

ORdinis hujus milites *Franciſcani* interdum appellantur, à Franciſcano ejus fun-

fundatores: ſicut & Dominicani, Bernhardini, Benedictini, *&c.* à Dominico, Bernhardo & Benedicto denominantur etiam. Franciſcus autem eos quos ſui inſtituti ab initio ſocios adoptauit, non Franciſcanos, ſed in humilitatis argumentum *Minores* appellauit, & Prælatos ſui Ordinis non Magiſtros, ſed *Miniſtros*: vt ex ipſo nomine diſcerent Diſcipuli ejus, quòd ad diſcendam humilitatem, ad Scholas humilis Chriſti veniſſet: Et in hoc egregiè ſe obedire Chriſti præcepto exiſtimauit, qui, vt informaret Diſcipulos ad humilitatem perfectam, dixit eis: *Quicunque voluerit inter vos major fieri, ſit veſter Miniſter: & qui voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus* Bonauentura in Vita Franciſci cap. 6. & Polyd. lib. 7. cap. 4. Germanicè vulgò dicuntur Barfüſſer, quòd nudis pedibus incedere ſoleant. Appellantur & *Chordigers* ſeu *Funigeri* à chordis vel funibus quibus cinguntur.

De Claſſibus MINORITARVM Ordinis.

IN tres autem Claſſes Franciſcus ille ſuperſtitionum Magiſter diſtribuit ſuos aſſeclas & Diſcipulos. *Prima* erat *Fratrum Minorum*, quibus & ipſe accenſeri voluit. Horum vita debebat eſſe omnium rigidiſſima & ſtrictiſſima: non licuit enim ab initio eis habere granaria, nec duas tunicas: vt in Clement. de ſententia excom. tit. 10. ad caput, Cùm ex eo. gloſſa teſtatur. *Secunda Dominarum & Virginum pauperum*, quæ aliàs *Clariſſæ* à S. Clara vocantur. Hæ poſſunt aliquid habere in communi, & propterea earum Ordo non eſt adeò arctus aut ſtrictus, vt prior: Ibidem *Tertia Pœnitentium*, inſtituta propter eos, qui matrimonio juncti facere pœnitentiam flagitabant. Hi poſſunt habere etiam in ſingulari aliquid. Inſtituitur à Franciſco anno Domini 1221. Primusque in hoc Ordine fuit quidam *Lucius* dictus. Actiuè deſeruiunt tantum: ſicut primæ Claſſis Religioſi contemplationi & actioni prædicationis ſimul vacant: ſecundæ verò Claſſis fœminæ contemplationi ſolùm ſunt deditæ. De hoc tertio Ordine Minoritarum Antoninus tit. 24. cap. 2. ita ferè ſcribit: *Tertij*, inquit, *Ordinis Viri & Fæminæ, non dicuntur Religioſi, ſed habent quendam modum viuendi religioſum: qui tamen non eſt completa Religio, obligans ad eſſentialia Religionis: & propterea non eſt verus Ordo. Nam & proprium habent & poſſunt habere, & vxorati manere, Et quamuis licitè non poſſint contrahere in tali ſtatu, ſi tamen contraherent matrimonium firmum ratumque eſſet, quod non ſunt in completa Religione. Obedire tenentur Magiſtro ſuo in his præcisè quæ pertinent ad Regulam ſuam, quæ etiam approbata eſt à ſede Apoſtolica. Et licet quidam Viri & Fæminæ ſub tali habitu tertio & Regula viuant in aliquibus congregationibus arctius, quam contineat Regula eorum, abrenunciantes propriis, non tamen propterea mutant ſtatum illum, vt poſſit dici Completa Religio. Reputantur quidem pro perſonis Eccleſiaſticis, ſed vtrum gaudeant Priuilegiis perſonalibus & realibus, vt Clerici & Religioſi variæ ſunt opiniones.* Refert etiam Sabellicus Ennead. lib. 6. Polyd. lib. 7. cap. 4. Confirmatur tertius hic Ordo à Nicolao IV. petente id Reymundo quodam Ordinis Generali, Volat. lib. 21.

Minores

Virgines pauperes ſeu Clariſſæ.

Pœnitentes.

Viri hujus tertij Ordinis vocantur *Fratres de pœnitentia Ieſu Chriſti*, alio nomine *Saccij* appellabantur, à ſaccis quibus erant induti: vt colligitur ex Viſtiſij Chronico Baſilienſi. Vocantur & *Continentes*, non quòd promittant Continentiam, viuunt enim in conjugio, vt diximus: ſed quòd certis diebus ſingulis ſeptimanis abſtineant ab opere carnali: vt in Clementinis de ſententia excommunic. tit. 10. ad cap. Cum ex eo gloſſa refert. Antoninus vocat eos *Pinzocgoros* Mulieres dicuntur, *Sorores de pœnitentia.*

Fratres de pœnitentia Ieſu Chriſti.

Clemens V. de Sententia excom. tit. 10. cap. Cùm ex eo prohibet, ne Fratres Minores de primo Ordine tempore interdicti aliquem de tertio Ordine, ſiue Vir ſit ſiue Fœmina, in Eccleſias recipiant aut intromittant, ad vitandum ſcandalum: inobedientes excommunicationi ſubijcit, à qua abſolui non poſſint niſi per ſummum Pontificem.

Damnatur verò hic Ordo in Anglia anno 1307. ſed rurſum approbatur à Petro Teukeſbury. Minoritarum in Anglia Miniſtro, & in Capitulo Londinenſi valde commendatur. Balæus in Appendice 2. cap. 82. Cent. 4. ex Thoma Eccleſtono.

Tertius hic Ordo damnatus.

Progreſſu temporis plures familiæ in Ordine Minorum ortæ ſunt, nimirum:

Plures familiæ ortæ progreſſu temporis in Minorum Ordine.

- *Obſeruantes, vel de Obſeruantia Fratres.*
- *Conuentuales.*
- *Minimi.*
- *Capucini.*
- *Collectanei, qui pecunias colligunt.*
- *Amadeani.*
- *Reformati.*
- *De Evangelio.*
- *Chiacini cum barba.*
- *De Portiunculo.*

Digitized by Google

Paulini.
Boſaini.
Gaudentes.
De Auguſtinis cum perforatis calceis.
Seruientes.

De quorum nonnullis in ſequentibus plura dicentur.

De Veſtitu MINORVM.

Veſtitus Franciſci qualis.

FRanciſcus, vt ſupra diximus, abjectis ſeculi hujus veſtibus, paſtoralem primò induit habitum: poſtea & illo rejecto viliſſimam curtiſſimamq; induit tuniculam, natiui tamen coloris, abjectoque cingulo ejuſq; corrigiâ: fune eam cinxit: ſed & calceos proiecit, nudiſq; pedibus inceſſit. De hoc vero aliòue habitu à Fratribus ſui Ordinis aſſumendo nihil prorſus vel in Regulâ, vel aliàs præcepiſſe legitur: ſed tantum vt vilibus induantur cap. 2. Regulę ſimpliciter mandauit: *Mei Ordinis*, inquit, *Monachi vilibus & exigui pretij veſtimentis induantur: neque plus vnâ Tunicâ cum Caputio, ſeu Cuculla, & alterâ ſine Caputio, habeant: neque calceamenta, portent niſi neceſsitate coacti: neque in equo iter faciant.* Quia verò nihil hîc definiſſet de colore, menſura & forma veſtium, ideo interpretatio hujus capitis magnas & diuturnas contentiones per quinquaginta annos inter ſuos Diſcipulos peperit. Itaque in generali Capitulo congregati hoc certamen finire conati ſunt, & omnes ad vnam eandemque veſtis formam reuocare. Alij enim hoc colore, alij alio delectabantur: hi breuiores veſtes, illi longiores ferebant, prorſus vt diuerſi Ordinis eſſe viderentur. Itaque hoc capite in diſceptationē vocato, de poſterioribus membris duobus in eo Capitulo breue certamen fuit. Nam cùm equitare prohiberentur, decreuerunt aut pedibus itinera facere, aut Mulis, Aſinis etiam, vti. Neque enim Aſino iumentum vllum vilius, aut minoris impenſæ eſſe. De calceis ita ſtatuerunt, ſe maximâ integumenti parte reſectâ, lora duntaxat quędam relicturos, quibus ſoleæ pedibus innecti & aptari poſſent. Ita feneſtratis ſolerter calceis, ſe non verè calceos, ſed ſoleas tantum laturos. Grauiſſimum certamen fuit de Caputio & Tunica. Nam tres hîc quęſtiones à Franciſcanis acriter commotæ ſunt. Prima de colore, altera de Menſura, tertia de Forma.

Lites ortæ circa veſtium Minorũ

Certamen de Colore tunicæ Minorũ.

In colore deligendo ſententiis quoque certabatur: cùm Franciſcus de Colore nihil nominatim cauiſſet, ſed tantum ſtatuiſſet, vt ſui veſtimenta tenuis pretij ferrent. Hic ergo ſpectandum erat, quis colorum viliſſimus eſſet. Nonnulli viridem colorem viliſſimum eſſe cenſebant: ideoque tenuis fortunę homines (vt aurigas, nauicularios & ejus claſſis cæteros) plerunque eo vti, eoque, vt viliſſimo, veſtimenta duplicari. Adhæc nullam parabiliorem materiam eſſe, quàm eam ex qua exprimitur viridis color: herbis, foliis, baccis, pannum aut linteum eo ſuco infici poſſe. Alij Fuliginoſum, ſiue Fumeum colorem anteponebant, quippe candidam lanam ad fumum ſuſpenſam eum colorem ſponte trahere. Tertia opinio (& ea quidem maximè omnium probabilis) eorum erat, qui cenſebant, nullum eſſe viliorem, nec qui magis ſuum Ordinem deceret, quàm eum qui velleri ſuâ ſponte prouenîret. Velleribus autem natura albis aut nigris animalia ipſa tegi, eamque fuiſſe Franciſci mentem, vt ipſius pecudis colorem natiuum geſtarent, quo patientiæ & humilitatis ſeu modeſtię admonerentur. Deinde in aliis coloribus ſumptu & labore opus eſſe: hîc prorſus nullo. Itaque ſibi videri Franciſcanos colore albo vel nigro commodè veſtiri poſſe.

Labantem ordinem & his rationibus commotum, retinebant ij qui priores ſententiam dixerant. Quippe aiebant eorum ſententiam qui natiuum pecudis colorem prætulerant, pecuinum & craſſum aliquid ſapere (quod tamen ipſorum & Capituli bonâ veniâ dictum vellent) cùm ipſorum incerta & anceps eſſet concluſio, dum inter album & nigrum ambigerent. Deinde ſecum ipſam perſpicuè pugnare, quando res adeò contrarias, id eſt, album cum nigro, in vnum confunderent. Præterea non poſſe ſe ſine ſuſpicione ſuperbiæ natiuis ouium coloribus indui: Superbiam peccatorum mortalium eſſe grauiſſimum, quo Lucifer è Cœlis ad Inferos præceps actus ſit. Poſſe etiam dici de ſe, quòd veniant in veſtimentis ouium, intus autem ſint lupi rapaces: & haberi pro Pſeudoprophetis. Adhęc a cęteris Mendicantium ordinibus occupatos jam eſſe hos colores: quippe Dominicanos exteriores veſtes nigras, interiores albas geſtare: Carmelitas contra: & in vniuerſum Monachos omnes qui Regulas Auguſtini, Bernhardi aut Benedicti obſeruant, albis aut nigris vti. Poſtremò, ſi nigrum colorem Franciſcani eligant, multas eſſe Regiones in quibus nullę aut paucæ oues futuræ ſint, vt apud Bituriges, Lemouicos, Narbonenſes. Itaque in iis prouinciis coactum iri Fratres carè nigri coloris panos emere, & id quidem non

modò

modò contra Franciſcanæ Regulæ leges, quæ jubent eos viliſſimi pretij veſtimentis vti, ſed etiam aduerſum ſua jura & priuilegia, quibus cauetur, vt quàm minimum pro mercibus pretij pendant: quoniam argentum illis tractare nefas eſt. Sin ipſi albo veſtiri malint, eſſe viciſſim Regiones in quibus nullæ aut raræ oues albæ ſunt, vt in Hetruria & alijs locis: ergo eadem ſecutura incommoda. Quamobrem ſe in ſententia permanere, vt viridis aut Fulginei coloris veſtibus a cæteris diſcernerentur. Hac oratione cùm ij qui ipſius pecudis colorem probabant, perſtringi ſeſe ſentirent, ita reſponderunt, vt dicerent, nihil eâ opinione eſſe abſurdius. *Nam* (aiebant) *viridis color, nunquid ſtultorum color eſt? Scilicet qui alios ad ſapientiam hortantur, moriones amictu referent? Deinde in Regionibus in quibus vellera tantùm furua proueniunt, quomodo furuum viridi aut fumoſo tinges?* Ita incaleſcebat certamen inter Fratres, & apparebat rem ad pugnos venturam, niſi aliquot Patres ſeniores Fratribus ſilentium indixiſſent. Itaque diremerunt illi certamen, & dixerunt quæſtionem eſſe arduam & quæ à ſe diſſolui non poſſet: ac proinde ad Papam reijciendam videri. Papæ nomine audito, omnes protinus continuerunt.

Certamen de mẽſura veſtitus Minorũ

Secundum hæc, Patrum natu maximus alteram quæſtionem de tribus ad Capitulũ retulit, nempe de Menſura veſtium, Longæne an breues, fuſæ an arctæ eſſe deberẽt. Multi ex primis ſubſellijs ſententiam rogati, cenſebant ſtrictas & breues magis decere. *Nam* (inquiebant) *eiuſcemodi veſtes fuſis & longis viliores ſunt: & vilibus vti leges noſtræ præſcribunt. Præterea glorioſus S. Franciſcus autor & fundator hujus Ordinis, juſſit nos eleemoſynis viuere. Neque expectandum vt ſtipes vltrò nobis huc ſtertentibus congerantur niſi eſurire velis: quærendæ ſunt: & quidem procul nonnunquam. Itaque quacunque anni tempeſtate, ſeu ſerenâ, ſeu fœda, peregrè nobis eundem eſt, præſertim Quadrageſimæ & Aduentûs tempore ad concionandum. Peregrinantes autem parcæ & expeditæ veſtes, nonne multò magis quàm longæ & fluxæ juuant?* Hanc ſententiam poſteriores ſibi abſurdam & ridiculam videri dixerunt: *quippe fratres, ſi arcte veſtirentur, mollioribus quàm Monachis ſimiliores fore atque adeo eos Fratres qui tali formâ veſtium vti jam inſtituiſſent, ad omnium ludibria expoſitos, Franciſcanos* Curtos *vocari. Sed ſibi longè honeſtiores eſſe veſtes longas & fuſas: atque id intellexiſſe Franciſcum quum in eo Regulæ articulo vſus eſſet Tunicæ vocabulo. Eo enim longam veſtem ſignificari. Præterea Religioſos viros decere longum veſtimentum, breue Laicos, ac Monachis talem cultum plus venerationis & authoritatis apud homines conciliare. Quid cauſæ eſſe quare à cæteris Monachorum Ordinibus veſtium menſurâ differant? Egregium ſcilicet ſpectaculum, aiebant, ſi molitorum aut militum inſtar veſtiti ſuggeſtum conſcenderemus.* Sed qui priores ſententiam dixerant, contra niti & propoſitum defendere, *Se à Franciſco humilitatem & animi demiſſionem didiciſſe: nec propterea vſurpandas longas veſtes, vt ab hominibus venerationem & honorem captarent. Cæterum Tunicæ vocabulo non veſtem vſque ad talos demiſſam, ſed ſagum aut epheſtridem ſignificari, neque ex Dictionario Fratris Ambroſij Calepini (qui Franciſcanus fuit) probari poſſe Tunicã pro longo veſtimento vſurpari: id enim Togam dici. Itaque præ ſe ipſius Regulæ verba ferre. Nam quod cæteri Monachi longiori veſte vtantur, eò ſe rectiùs breui vſuros, vt ab alijs internoſcantur. Cuculla verò* (aiebant) *nos à Laicis vulgo diſtinguet. Nam ne quidem ipſa veſtium longitudo ſatis eximere nos poteſt à communi & populari vſu: quando in Lotijs, Procuratores, Aduocatos, Conſiliarios, Medicos atque ipſos etiam Mercatores in ſuis tabernis, togatos & ſtolatos cernimus. Nos ignoramus id veſtis genus primo aſpectu nouum & peregrinum viſum iri, ſed quæ prius noua erant, vſu & tempore inueterata in conſuetudinem vertunt. Ergo Patres cum perpetuis certaminibus extrahi diem viderent, & alia ex alijs naſci, Fratres, vt primò, ſilentium agere jubent, & tam difficilem controuerſiam Papæ finiendam relinquere: Cæterum conandum eſſe, vt poſtremam ſaltem quæſtionem de veſtium forma in hoc Capitulo expediant:* Huic primariæ quæſtioni multa ſuberant, nempe:

Forma veſtitus Minorũ

Vtrum veſtes ſimplices fieri an duplicari deberent?

Vtrum Collaria & manicas habere, an ſecus?

Vtrum pendulis & fluentibs manicis, nec ne?

Vtrum Cucullam acutam, vt Carthuſiani gerunt, an rotundam, vt cæteri eſſe oporteret? Ac de his omnibus multum atque acriter in eo Capitulo diſceptatum eſt. Nonnullis videbatur, manicas demiſſas ac pendentes indecoras: latas tamen ac patentes, nec inhoneſtas nec incommodas fore: quippe ad condendas ſtipes vſum peræ aut ſacci præbituras. *Nam cùm bonus parens noſter S. Franciſcus* (inquiebant) *juſſerit nos mendicato pane viuere, alio vero Regulæ capite vetuerit, ne ſaccum aut peram geſtemus, facile intelligi poteſt, ejus hanc fuiſſe mentem, vt grandes manicas ferremus. Nam vbi extra manicas emendicatas ſtipes conderemus?* Alij contra ſentiebant, *latas,*

cariores

cariores eſſe ſtrictis, ac proinde ſua Regula repugnantes. Caterum circumduci poſſe à Fratribus ſeruulum, qui in ſacco aut pera collectas eleemoſynas condat, imò etiam pecunias, ſi quis largiretur. Multa alia acutè admodum & ſubtiliter in hoc argumento diſputata ſunt. Ac videbatur nonnullis forma Cucullæ Carthuſianæ decora, arguta ac digna quam vſurparét: quippe eam allegoricè ſignificaturam ipſos eſſe acuto ingenio: ita breui, partâ ſubtilitatis & acuminis famâ ſuas conciones celebres & frequentes fore. Sed Seniores, cùm nihil in eo Capitulo deffinire poſſe intelligerent, & Papam de tribus iſtis ſimul quæſtionibus adeundum & conſulendum eſſe decreuiſſent, conuentum dimittunt.

Controuerſia de veſtitu defertur ad Nicolaū III. Aliquanto poſt delecti nonnulli communi conſilio Ordinis Romam profecti, Nicolaum III. Pontificem anno 1280. adeunt, eiq; exponunt omnem grauem illam controuerſiam, & eam vt ſuâ authoritate aliquãdo finiat obſecrant. Papa cum Cardinaliũ Collegio, ſuper intellecta & obſeruantia Regulæ Ordinis Fratrum Minorum, non minus hæſit quàm in ſuo illo Capitulo Fratres cordigeri. Ex ſententia tamen Cardinalium conſtitutionem ad declarationem ipſius Regulæ illis conceſſit, quâ ſanxit, *vt quod ad ambiguitates illas omnes attinet, id ſtrictè in poſterum obſeruaretur: quod inter ipſos Fratres in generali vel in prouincialibus Capitulis ſtatutum eſſet. Eâ tamen lege, vt ſemper in eis & in eorum actibus paupertas ſancta reluceret, prout ipſis ex eorum Regula inuenitur indicta.* Sed hoc erat in altiora certamina eos demergere quàm antea. Itaque cùm ex decreto Papæ multa Capitula ejus rei cauſâ conuocaſſent, nihilo facilius quàm antea communi conſenſu aliquid certi ſtatuere potuerũt. Quamobrem multis fruſtra colloquiis habitis, & diu altercandi feſſi, Papam rurſus conſulere ſtatuunt.

Controuerſia de Minorum veſtitu Clementis 5 ſubiicitur arbitrio Ergo 31. anno poſt primam illam generalem diſceptationem delectos quoſdam ex ſuo corpore ad Clementem V. mittunt (qui tum, anno videlicet 1311 Viennæ Concilium habebat) eiq; exponunt, *ſe ex mandato & decreto Nicolai Papa ejus pradeceſſoris nihil non tentaſſe, vt ſe ex tot ac tantis difficultatibus expedirent: nec potuiſſe quidquam ad exitum perducere, emergentibus ſubinde nouis aliis ſuper alias quaſtionibus in Fratrum animis. Iaque ſe ad eum confugere, velut oraculum veritatis, qui ſciret ac poſſet ſoluere omnes difficultatum nodos & plures aliòs.* Pàpa re ad Cardinalium, Prælatorum, Doctorum & cæterorum qui Concilio intererant, Collegium relatâ, non minorem omnibus in quæſtione tam ardua dubitationem iniecit, quàm Nicolai & Cardinalium ante fuerat. Ne tamen Fratres cordigeri inanes & ſine oraculi reſponſo abirent, oraculum verè illis editum eſt, id eſt obſcurum, anceps & ambiguum reſponſum, quo Papa ex Concilij ſententia hujuſmodi vilitatis, formæ, coloris, quantitatis veſtium judicium eorum Miniſtris & Cuſtodibus, ſeu Guardianis, cõmittebat (cùm non poſſet determinari vnus modus quoad Regiones omnes in talibus aſſignari) & eorum ſuper hoc conſcientias onerabat, ita tamen ut ſeruarent vbique vilitatem in veſtibus. Quamobrem omiſſis in poſterũ omnibus ambagibus & tot Labyrinthis argutiarum, ſuorum Miniſtrorũ, Cuſtodum, Guardianorum judiciis obedienter ſtarent: vt eſt videre in Clementinis, De verborum ſignific. C. Exiui de Paradiſo. Vbi hæc verba leguntur: *Cùm dicatur in Regula, quòd illi qui jam promiſerunt obedientiam, habeant vnam tunicam cum Caputio, & aliam ſine Caputio, qui habere voluerint. Item, quòd Fratres veſtimentis vilibus induantur: Noſque pradicta verba declarauimus aquipollere praceptis: volentes hac determinari plenius, dicimus (quantum ad numerum tunicarum) quòd pluribus vti non licet niſi in neceſſitatibus, qua haberi poſſunt ex Regula, ſecundum quod hunc paſſum memoratus pradeceſſor noſter plénius declarauit. Vilitatem autem veſtium tam habitûs quàm interiorum Tunicarum, illam intelligi debere dicimus, qua ſecundum conſuetudinem vel conditionem patria debeat, quantum ad colorem panni & precium, vilitas reputari. Non enim quo ad Regiones omnes poteſt determinatus vnus modus in talibus aſſignari. Huiuſmodi etiam vilitatis judicium Miniſtris & Cuſtodibus ſeu Guardianis duximus committendum, eorum ſuper hoc conſcientias onerantes: ita tamen, quod ſeruent in veſtibus vilitatem. Quorum etiam Miniſtrorum, Cuſtodum & Guardianorum judicio eodem modo relinquimus, pro qua neceſſitate poſſint ipſi Fratres calceamenta portare.* Delecti ergo bullam illam ſecum domum retulerunt: ſed ne illius quidem authoritate controuerſias ſuas finire, & veſtimentis certam legem ſtatuere potuerunt. Hærebat enim ſemper aliquis ſcrupulus in ſententiis & judiciis Guardianorùm, de quo Fratres litem mouerent: imò dicebant audacter, *illas mentem legiſlatoris non tenere, neq; ſatis attentè Benedicti & S. Franciſci regulam legiſſe, & eſſe pecudes.* In eo Fratrum aduerſus Guardianos & Generales ſuos Miniſtros altercantium jurgio, re tam integrâ quàm initio fuerat, multi anni conſumpti ſunt.

Tandem anno 1323. Guardiani & Prælati Ordinis Ioannem XXII. Papam accedunt, conquerentes ſuis ſuper has re determinationibus & judiciis (declaratione & bullâ Clementis Papæ ſibi com- *Controuerſia de Minorum veſtitu decidẽda Ioãni 22.*

commiſſis (multos, plus quàm oporteat ſapere volẽtes, non obtẽpetare. Itaq; ejus ſanctitatẽ ſe rogare, vt ei malo mederi vellet. Papa vt eam cauſam rite & ordine tractaret, eis repugnantes Fratres audire voluit. Itaq; ad iſtos qui Guardianorũ & Superiorũ ſui Ordinis ſententiis ſtare nollẽt, ſcribit, vt ſuas rationes expoſitum veniant, aut deſcriptas mittant. Miſerunt. Papa eum Cardinalium Collegio eas in Conclaui coram ſe legi jubet. Quid multa? vniuerſo Conſiſtorio ita ſubtiles & acutæ viſæ ſunt, vt quid in re tam perplexa decernerent, non inuenirẽt. Papa tamen, vt aliquâ ratione ſcrupuloſam iſtam caliginem detergeret, reſpondere aliquid ſtatuit. Itaq; bullâ & declarationẽ edit, quâ declarationes deceſſorũ ſuorum Nicolai & Clementis ſummopere laudat, ac mirari ſe dicit, quomodo eorũ determinationes ſolidæ, lucidæ & multâ maturitate digeſtæ nõ nullis non ſufficerent. Deinde declarat & decernit, vt vilitas veſtium ad conſuetudinem vel conditionem patriæ exigatur, & hujus vilitatis judicium Miniſtris & Guardianis relinquit. Eorundẽ judicio committit determinare, arbitrari & præcipere, cujus longitudinis & latitudinis, groſſiciei & ſubtilitatis, formæ ſiue figuræ, atq. ſimiliũ accidentium eſſe debeant tam habitus ipſorũq; Caputia, quàm interiores Tunicæ, quibus Fratres omnes Minores induuntur: & ſuper his eorundem Miniſtrorum, Cuſtodum & Guardianorum conſcientias onerat. Poſtremò ſtatuit & diſtrictè præcipiendo mandat, vt in prædictis & eis ſimilibus eorum arbitrium, determinationem ſiue judicium, præciſis omnibus argutiarum & objectionum an Fractibus, Fratres omnes & ſinguli ſequi & per omnia illis parere teneantur.

Verba Ioannis Papæ hæc ſunt: *Cùm dicatur in Regula, quòd illi, qui promiſerunt obedientiã habeant vnam Tunicam cum Caputio, & aliam ſine Caputio, qui habere voluerint: Item, quòd Fratres omnes veſtimentis vilibus induantur: & ſuper prædictorum verborum ſenſu à prædeceſſoribus noſtris Nicolao & Clemente declarationes limpidæ emanarunt, dictusq; Clemens hujus vilitatis judicium Miniſtris, Cuſtodibus, ſeu Guardianis Ordinis prædicti duxerit committendum: eorum ſuper hoc conſcientias onerando: nec ob hoc in quibuſdam ex Fratribus antedicti Ordinis volentibus plus ſapere quàm oportet ſapere, nouarum adinuentiones ambiguitatum ceſſauere quàm plurimæ: vel non omnino non vetuſtarum explicatio quæſtionum, tam videlicet ſuper longitudine & latitudine, quàm groſſitie & ſubtilitate formâ & figurâ veſtimentorum ipſorũ. Quin imò adeò huiuſmodi ad inuentiones & quæſtiones propriâ excreuere licentia, vt ex eiſdem Fratribus aliqui habitus propterea curtos, ſtrictos, inuſitatos & ſqualidos; nouitate plenos ac diſſidij non ignaros, cùm à communitate Ordinis diſcreparent, aſſumerent, nec eos ad Miniſtrorum, Cuſtodum, Guardianorum eorundem mandatum requiſiti deponerent: nec alios, prout ejuſdem Ordinis communitas deferebat, habitus, juxta eorundem Miniſtrorum, Cuſtodum, & Guardianorum arbitrium ducerent reſumendos. Dicentes, in hoc eorundem prælatorum ſuorum non parendum fore arbitrio, cùm & ſuum ſic deſpectum regularem & cruciformem aſſererent: cæterorum verò ſuperfluum habitum irregularemq; cenſerent. Nec huic eorum opinioni præfati Clementis declarationem ſæpius repetitam abeſſe. Nam licet, Miniſtris, Cuſtodibus, & Guardianis præfatis veſtium vilitatis detur in illa judicium, tamen inibi conſequenter adjungitur: ita tamen quod vilitatem in veſtibus ſeruent, præſertim cùm & in declaratione prædicti Nicolai dicatur, quòd ſemper in iiſdem Fratribus, & eorum actibus paupertas ſancta reluceat, prout ipſis ex eorum Regula inuenitur indicta: ac conſtitutionibus ejuſdem Ordinis generalibus caueatur (vt aſſerunt) quòd in omnibus, quæ ad habitum Fratrum ſpectant, reluceat ſemper aſperitas, vtilitas & paupertas. Vnde cùm nec paupertatis, vel vtilitatis oblatæ per Miniſtros, Cuſtodes, & Guardianos veſtes exiſterent, nec ipſarum ſuperiorum Ordinis ſui in deponendo veſtes quas gererent, nec in re aſſumendo quas darent ſequi judicium vllatenus tenebantur generali Miniſtro & cæteris Fratribus, qui pro communitate ejuſdem Ordinis aderant, ſuis rationibus contrarium aſſerentibus ex aduerſa, prout hæc & alia hinc inde coram nobis & iiſdem Fratribus noſtris ſcripto lecta, verbóque fuere propoſita.*

Quocirca nos rationibus prædictis auditis, & aliis illiſque plenius intellectis, volentes perpetuum præfato finem dare negotio, de prædictarum Fratrum noſtrorum conſilio, declaramus & dicimus: Quòd cùm dicatur in Regula, quòd Fratres omnes veſtimentis vilibus induantur: & cùm vilitatem hujuſmodi veſtium, tam habitûs, quàm interiorum Tunicarum illam præfatus Clemens intelligi debere decreuerit, quæ ſecundum conſuetudinem vel conditionem patriæ debeat quantum ad colorem panni & precium vilitas meritò reputari, atque conſequenter hujus vilitatis judicium Miniſtris, Cuſtodibus, ſeu Guardianis prædictis (ipſorum ſuper hoc conſcientias onerando) duxerit committendum, prout in ejuſdem Clementis literis ſuper hoc confectis plenius continetur, in eorundem Miniſtrorum, Cuſtodum ſeu Guardianorum eodem modo judicia eſt relictum. Noſq; nihilominus præfatorum Miniſtrorum, Cuſtodum & Guardianorum judicio præſentium auctoritate committimus determinare videlicet, arbitrari, atque præcipere

Digitized by Google

cipere cujus longitudinis & latitudinis; groſſitiei & ſubtilitatis forma ſiue figura, atque ſimilium accidentium eſſe debeant tam habitus ipſorumque Caputia, quàm interiores Tunicæ, quibus Fratres omnes Minores dicti Ordinis induuntur: ac inſuper cujus quantaque vilitatis indui eos ipſis veſtimentis oporteat: & an in veſtimentis hujuſmodi ſecundum Regulam & declarationes eorundem prædeceſſorum noſtrorum, & præfatas Ordinis conſtitutiones, relucoat aſperitas, vtilitas, & paupertas: vtrumne quantum ad colorem, vilitatem, paupertatem quoque ac cætera accidentia ſupra dicta, Fratres veſtimentis induantur, vt debent, ſuper quibus eorundem Miniſtrorum, Custodum & Guardianorum conſcientias oneramus. Statuentes & diſtrictè præcipiendo mandantes, quod in prædictis & his ſimilibus eorum arbitrium, determinationem ſiue judicium, Generalis quidem in totius Ordinis, Prouincialium vero in prouinciarum Miniſtrorum, Cuſtodum, & Guardianorum adminiſtrationibus, Custodiis ac Guardianis, ſiue conſimilibus Ordinis memorati commiſſis iiſdem Fratres omnes & ſinguli ſequi omnimodè illisq; parere per omnia teneantur. Ac inſuper, quod illorum ſequendo arbitrium, determinationem ſiue judicium, illisque parendo, nec ſint, nec dici poſſint vel debeant, nec ipſi ſeipſos autument ſuæ regulæ, vel conſtitutionem ſui Ordinis tranſgreſſores, &c. Exſtat in Extrauagante Ioannis 22. de verborum ſignificat. cap. Quorundam. Inde verò apparet nihil à Ioanne 22. aut à Conſiſtorio Pontificio certi ſuper ea re conſtitutum eſſe, nullaque præſcriptâ legis formulâ finitam fuiſſe hanc de lana caprina litem.

Veſtitus Minorũ hodiernus.

Vtuntur enim hodie omnes ferè qui propriè *Minores* dicuntur, vno eodemque veſtitûs genere & habitu, nimirum demiſſis ad talos veſtibus, & grandibus Cucullis, griſei coloris, qui ex albo & nigro quodammodo compoſitus eſt. Cincti ſunt omnes funibus, & nudis pedibus incedunt. Adeoq; in cæteris omnibus cõueniunt, prætterquam in manticis, quas alij patulas, alij ſubſtrictas geſtant.

Bonauẽtura an veſtitũ hodiernũ Minoritis dederit.

Quâ ratione autem ad hanc concordiam redierint progreſſu temporis, non facilè dictu eſt. Volateranus quidem libro 21. Anthropologiæ refert, *Bonauenturam, in Ordinis hujus Miniſtrum Generalem anno* 1256. *electum, veſtitum & habitum, quo nunc Minores vtantur, inſtituiſſe*: ſed quùm poſt hæc tempora, anno ſcilicet 1278. ſub Nicolao III. itemque ſub Clemente V. & Ioanne XXII. hæc lis & controuerſia ſub judice adhuc fuerit, neſcio ſanè quantum huic teſtimonio Volaterani tribuendum ſit.

Veſtitus Minoris ſanctitas.

Huic veſtitui progreſſu temporis tantam ſanctitatem & vim diuinam adſcripſerunt ſuperſtitioſiſſimi homines, vt eum ad æternam ſalutem non parùm conferre exiſtimarint, ideoque non modò mediocres, ſed magni etiam Viri, Optimates ac Principes in eo ſepeliri voluerint, exiſtimantes ſe hoc pacto à Diabolo tutiſſimos fore: Sic enim legimus de Mantuæ Marchione Franciſco II. quòd teſtamento cauerit, vt in Seraphici veſte ſepeliretur. Fecit enim Albertus Pius, Carporum Princeps Lutetiæ. Chriſtophorus item Longolius Belga, Patauij ſepultus; Vir cum primis eruditus: & Robertus Rex Siciliæ, vt Antoninus indicat tit. 24. cap. 9. §. 16 & Sleidanus libro 22. Comment. ſuorum. Miror autem quis author fuerit ſuperſtitionis hujus: nam ad Franciſcum eam referre non poſſunt, qui moriturus exuit ſuas veſtes, & nudum ſe humi proſtrauit, vt in illo etiam Chriſto conformis eſſet, qui nudus pependit in ligno.

In illum verò habitum Minorum quidam tali carmine luſit:

Cordula nodoſa, pes nudus, cappa doloſa.
Hæc tria nudipede ducunt ad Tartara Fratres.

Balæus de Scriptor. Britan. Centur. 3. cap. 57. in Appendice. Et de cingulo ſeu canabino fune, quo cinguntur Fratres iſti, Buchananus poeta ad Pantalabum ita luſit:

Ioci de Minorũ veſtitu.

En Turicam fluxam nodoſâ cannabe cingis,
Cùm melius fauces ſtringeret illa tuas.

Manlius tom. 3. commun. fol. 21. de fune, quo ſe Minores præcingunt, talem jocum, ſed tragicum planè, recenſet: *Pariſiis*, ait, *diues mercator, & quidem Papiſta, joco dixerat ad Franciſcanos: Vos geritis funem circa corpus, quia cùm Franciſcus ſuſpendendus eſſet, Papa redemit eum eâ lege, vt per omnem vitam funem gereret. Franciſcani Pariſien. comprehenderunt eum, & in carcerem conjecerunt, judicatúmque eſt, vt ſuſpenderetur. Ille verò periculum mortis euadere cupiens, cecinit palinodiam, ac dixit, Lutherus eſt hæreticus, & ex Diaboli inſtinctu docet. Monachi audientes hæc, rectè inquis, dicunt, & ſi in hac ſententia manſeris, ſaluus fies. Igitur jubent pergere & properare lictores ad patibulum, dum eſſet in confeſſione vera, ne iterum deficeret.* Sicque ſuſpenſus eſt, quod per locum dixerat, cur Franciſcani funem gererent.

Catalogus Miniſtrorum Generalium Minorum, eorumq; inſtituta ſeu decreta.

In teli-

IN reliquis Ordinibus Generales *Magiſtros* creatunt, ad quos ſumma rerum pertineret: Franciſcus verò in ſuo Ordine, in ſignũ humilitatis, hos non *Magiſtros*, ſed, vt ſuprà quoq; indicauimus *Miniſtros* appellari voluit. Cùm autem in Regulæ cap. 8. dicatur, *vt, decedente Generali Miniſtro à prouincialibus Miniſtris & Cuſtodibus in Capitulo Pentecoſtes fiat electio ſucceſſoris*: dubitandum fuit, an omniũ Cuſtodum multitudinem oporteat ad electionem talem in Generali Capitulo conuenire, aut (vt omnia cum maiori tranquillitate tractentur) ſufficere poſſit, vt ſaltem aliqui ex ſingulis Prouincijs, qui tamen vocem habeant aliorum, interſint. Reſpondit igitur Nicolaus III, in Decretali, Exijt qui ſeminat, *vt in ſingulis Prouincijs Cuſtodes vnũ ex ſe conſtituant, quem cum ſuo prouinciali Miniſtro ad Capitulum dirigant, voces aut vices ſuas committentes eidem, & quod hi conſtituerint firmum ratumque habeatur.* Hoc etiam Gregorius IX reſpondiſſe ibidem dicitur.

An Cuſtodes omnes oporteat conuenirẽ ad electionẽ generalis Miniſtri.

Primus autem Generalis Miniſter fuit *Franciſcus ipſe*, Ordinis fundator & author. Quamuis autem biennium ante mortem renuntiâſſet huic officio, non tamen auſi sũt alium ei viuenti ſubſtituere. Rogatus aliquando à Fratribus, vt eos orare doceret, ſimpliciter illis huiuſmodi formam tradidit, dicens: *Cùm orabitis, dicite, Pater noſter, &c. Adoramus te Domine Ieſu Chriſte, & omnes Eccleſias tuas, quæ ſunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per ſanctam Crucem tuam redemiſti mundum.* Quod ipſi Fratres ſimpliciter exequentes, & verbum ſimplex pro mãdato obedientiæ reputantes, ſed etiam ad Eccleſias, quas è longinquo proſpicere poterant, inclinabant, & proni in terram, prout inſtructi fuerant, adorabant: Vincentius lib. 30, cap. 99, & Bonauentura. Idem Franciſcus voluit *nullum ſuorum Fratrum ad Eccleſiaſticas dignitates & prælaturas promouendum ſeu admittendum eſſe.* Cùm enim interrogaret eum Hoſtienſis, Ordinis Minorum protector & promotor præcipuus, qui poſteà ad Pontificatûs apicem euectus, Gregorius IX appellatus eſt, *an ſibi placeret, vt Fratres ſui promouerentur ad Eccleſiaſticas dignitates?* Reſpõdit: *Domine, Minores ideò vocati ſunt Fratres mei, vt maiores fieri non præſumant: Si vultis,* ait, *vt faciant fructum in Eccleſia Dei, tenete illos, & conſeruate in ſtatu vocationis eorum, & ad prælaturas Eccleſiaſticas nullatenus aſcendere permittatis*: Bonauentura in Vita Franciſci cap. 6. Verùm hæc lex boni Franciſci mox prodigioſè violata eſt, promotis Minoribus non ſolùm ad Epiſcopatus, Archiepiſcopatus & Patriarchatus, ſed etiam ad Cardinalatum, imò ad ſummi Pontificatûs faſtigium vſque.

Catalogus Miniſtrorum generalium. Forma orationis quã vti docuit Franciſcus ſuos diſcipulos.

Minoritæ ad nullas Eccleſiaſticas dignitates promouendi.

Poſt mortem verò Franciſci eligitur in Generalem *Fr. Ioannes* Florentinus in Capitulo apud Portiunculam Aſſiſij celebrato & repulſam patitur. Fr. Helias, qui hactenus Franciſci Vicarius fuerat. Hic generalis Ordinem hac occaſione aſſumpſerat. Cùm eſſet Iuris peritus, & in Caſtellana ciuitate iudex, reſpiciens aliquando per feneſtram, vidit porcorum paſtorem porcos, includere eos non valentem, his verbis incantare: *Porci, porci intrate in ſtabulum veſtrum, ſicut iudices & Iuriſperiti intrant in infernum.* Quo dicto ſtatim porci intrant ſtabulum ſuum. Metuẽs ergo Ioannes ne & ipſe intraret infernum cum Iuriſperitorum & iudicum turba, contemptis omnibus cum filio, Minorem Ordinem intrauit. In Generalatu ſuo maiorem partem Ordinis nudis viſitauit pedibus. Inſtituit, *vt nullus Ordinis ſui vocaretur Magiſter vel Dominus, ſed Frater* ſolum: & *vt nullus Confeſſiones audiret, niſi de licentia Miniſtri Prouincialis*, vt Antoninus refert tit. 24, capite nono.

Notate Iuriſperiti & Iudices. Minoritarum nullus debet vocari Dominus vel Magiſter. & ſine cõfeſſiones.

Non diù poſt autem congregatis in Capitulo quodam Fratribus, *Helias* æmulus Ioannis centuriatus adeſt, clauſas portas effringit, & vt Generalis Miniſter à ſua factione creatur, atque à Gregorio IX, approbatur: vt Antoninus tit. 24, cap. 9, §. 1, & Volateranus referunt. Inſtituit hic *Prouinciales Miniſtros, Cuſtodes & Guardianos Ordinis*: quãuis hoc quidam Bonauenturæ adſcribant. Priuilegia impetrauit, *quod poſſent Fratres pecuniam accipere per interpoſitam perſonam.* Procuratores miſit per prouincias, *vt colligerent pecunias ad fabricam Eccleſiæ Aſſiſinatis*: *cœpit theſaurizare & equo vti*: contra Regulam. Eoſq; qui propter hæc eum arguebant perſequebatur. Antoninus vt ſupra. Cùm adhuc Vicarius Franciſci eſſet in Generalatu conſtituit, *vt nullus Frater de cætero carnes manducaret.* Sed quodam Diabolo in ſpecie iuuenis ad portam Fratrum pulſante, & Heliæ quæſtionem huiuſmodi proponere: *vtrum obſeruatoribus Sancti Euangelij liceat de omnibus quæ apponuntur, prout Chriſtus tradidit, manducare? & vtrum alicui liceat obſeruatoribus Euangelij contraria imponere Euangelicæ libertati?* Franciſcus hoc cognito, Heliæ conſtitutionem reuocauit & abrogauit: Antoninus titulo vigeſimo quarto, capite ſeptimo, paragrapho quarto.

Prouincialium Miniſtrorum, Cuſtodum, Guardianorum inſtitutio. Carniũ eſus Minoritis prohibetur.

Quartus Miniſter Generalis fuit *Fr. Albertus* de Piſis, Miniſter Angliæ Prouincialis anteà Romæ in quodam Capitulo creatus, & à Gregorio IX confirmatus. Sed tantum ſex menſes hoc Magiſtratu functus eſt. Sub eo multi conuentus ſunt inſtituti in Germania circa annos 1239. Antoninus vt ſupra paragrapho 2.

Quintus Miniſter generalis Minorum fuit *Fr. Haymo* Anglus, electus in Capitulo generali anno Domini 1239, præſente Gregorio IX, & vota eligentium recipiente: quem & ipſe electum confirmauit in eodem Capitulo Cuſtodes prouinciarum amiſerunt poteſtatem conſtituendi & deſtituendi Guardianos. Petijt enim Generalis, *vt tam ſua, quàm prouincialium Miniſtrorum & Cuſtodum poteſtas limitaretur per Capitulum generale.* Idem Generalis ad officia Ordinis inhabilitauit Laicos, id eſt, conuerſos, qui prius vt Clerici exercebant officia: Antoninus tit. 24, cap. 9, paragrapho 3.

Miniſtrorum generalium & Cuſtodum poteſtas limitatur.

Sextus fuit *Creſcentius de Eſeyo*, electus anno 1245, in Capitulo generali: in quo mandauit Fratribus, *vt ſcripto comprehenſum ſibi darent, quicquid de vita & Miraculis Franciſci ſcire poſſent.* Poſteà Fr. Thomas de Capetano ex mandaro eiuſdem Generalis & Capituli, primum tractatum Legendæ de vita & factis Franciſci, & intenrione eius circa ea, quæ pertinent ad Regulam, compoſuit: quæ dicitur *Legenda Antiqua*: & incipit, *Placuit ſanctæ vniuerſitati.* Quam Legendam Fr. Bernardus de Beſſa in Compēdium redegit, & incipit: *Plenam virtutibus.* Et poſteà Bonauentura ſtylo eleganriori & breuiori eandem exornauit. Idem ſummus Miniſter in viſitatione quadam, inuenit ſectam in Ordine nonnullorum, qui inſtitura Ordinis contemnentes ſe alijs meliores æſtimabant: ad libitum viuebant, & omnia ſpiritui attribuebant: portantes pallia breuiſſima, vix ad nates pertingentia: hos ille extirpauit. Sub eius regimine Innocentius IV, anno 3 Pontificatûs ſui, quædam dubia in Regula Minorum declarauit, & conceſſit, *quòd Miniſtri prouinciales committere poſſent receptionem Fratrum ad Ordinem ſuis Vicarijs & alijs idoneis perſonis, quod prius prohibitum fuerat eis per Gregorium IX.* Idem etiam *vſum bonorum aliquem conceſſit Fratribus, ſed ius & proprietatem Eccleſia Romana adiudicauit*: Antoninus vt ſuprà paragrapho 4.

Legenda Frāciſci author.

Septimus fuit *Fr. Ioannes Parmenſis.*

Octauus Generalis Ordinis *Fr. Bonauentura de Balneo regio*, electus Romæ in præſentia Alexandri IV. Hic in Capitulo generali, quod primum Narbonæ celebrauit, conſtirurionibus Ordinis formam & ordinem dedit, hoc eſt, *Regulam reformauit & expoſuit: & Breuiario aliquas rubricas addidit,* ſub Vrbano IV. Congregato etiam Capitulo generali Piſis Bonauentura anthore inſtitutum eſt, *vt in Minoritarum Ordine,*

Conſtitutiones Bonauētura.

Gloria tibi Domine,
Qui natus es de Virgine, &c.

vſque ad Epiphaniam continuaretur eodem modo quo intra Octauam Natiuitatis Dominica cantatur. Idem etiam inſtituit, *vt Fratres populum hortarentur ad ſalutandam Mariam Virginem, ſigno Campanæ audito, quod poſt Completorium datur*, quòd creditum ſit, eandem eâ horâ ab Angelo ſaluratam, vt refert Laur. Surius tom. 4, de Vitis Sanctorum ex Oratione ab Octauiano de Martinis Sueſſano coram Sixto IV, Pontifice habita. Rexit Ordinem annis 18, & inde aſſumptus eſt ad Cardinalatum. Antoninus paragrapho 6.

Nonus fuit *Fr. Hieronymus de Eſculo* pro Marchiæ, electus Lugduni anno Domini 1274. Hunc rogauit Ioannes Caietanus Protector Ordinis & Cardinalis, *vt Fratres non quidem ex debito, ſed ſui amore obſequijs inſiſterent ſuorum S. Claræ*: quod etiam fecerunt. Rexit Ordinem annis 5, & fit Cardinalis: Antoninus tit. 24, cap. 9, paragrapho 7.

Decimus Generalis Miniſter fuit, *Fr. Bona Gratia* Bononienſis. Sub hoc *Regulam Franciſci expoſuerunt & gloſſis declararunt,* contra mentem authoris, *Nicolaus III, & Bonifacius VIII.* Antoninus paragrapho 8.

Vndecimus fuit *Fr. Atholtus de Prato*, qui vnum ſolummodo annum Ordini præfuit: idem paragrapho 9.

Duodecimus fuit *Fr. Matthæus de Aqua Sporta*, electus in Capitulo generali in Monte Peſulano celebrato, anno Domini 1287. Fecit Poſtillam in Epiſt. ad Romanos, & Tabulam per Alphabetum ſuper textum ſententiarum: idem paragrapho 10, A Nicolao IV, ad Cardinalatûs dignitatem aſſumitur.

Decimus tertius fuit *Fr. Reimundus*, creatus in Capirulo Reate celebrato, præſente Nicolao IV, anno Domini 1289, idem paragrapho 11.

Decimus quartus Miniſter generalis fuit *Fr. Ioannes de Murro*, electus in Capitulo Anagniæ coacto, præſente Bonifacio VIII. Cumque præfuiſſet Ordini annis 7 factus eſt Cardinalis per eundem: Antoninus ibid. paragrapho 12.

Decimus quintus Generalis creatur *Fr. Gondiſaluus* Hiſpanus in Capitulo Aſſiſij celebraro anno Chriſti milleſimo trecenteſimo quarto. Sub hoc ortum eſt in Ordine ſchiſma Fratrum de obſeruantia, anno milleſimo trecenteſimo decimo de quo infra plura dicentur. Hic Generalis *magnifica & ſumptuoſa Minoritarum ædificia deſtrui curauit: veſtes quoque precioſas & exceſſiuas Fratribus abſtulit, vnà cum eleemoſynis perpetuis & redditibus annuis cuiuſcunque eſſent generis.* Adeoque, vt Antoninus loquitur titulo vigeſimo quarto cap. nono, parag. decimo tertio, *totum Ordinem*

Ædificia & veſtes ſūptuoſa Minoritarū damnātur cum redditibus eorum.

dinem expropriauit in vita ſua: ſentẽtias excõmunicationis ferens contra omnes ſui Ordinis Fratres & Prælatos, *niſi infrà tempus illis à quibus habebãt redditus, vel eorum hæredibus reſignarent.* Quod etiam factum fuit: ſed malam apud Fratres gratiam inijt. Rexit annis 9, Ordinem, & à Clemente V in Cardinalium numerum aſſumitur: Antoninus ibid. paragrapho 13

Schiſma inter Minores. Decimus ſextus Generalis fuit *Alexander de Alexandria* Genuenſis, electus in Capitulo Barchione habito: ſed præfuit Ordini vnum tãtùm cum dimidio annum. Poſt eius mortem Ordo caruit Generali Miniſtro per menſes ferè 17. Cumq; eodem tempore ſedes Romana poſt Clementis V, mortem annis propè duobus vacaret etiam, nonnulli in Prouincia Narbonenſi iterum ab Ordinis vnitate & obedientia defecerunt: monaſteria in ea Prouincia eiectis inde obedientibus Fratribus, occupârunt, ſibique pro libito Miniſtros, Cuſtodes & Guardianos præfecerunt: abiectoq; habitu communi Ordinis, tanquam prophano & illicito, habitus breues & deformes, contra ſuorum ſuperiorum præcepta & arbitrium, aſſumpſerunt: quibus ſe alij etiam ex alijs Prouincijs coniunxerunt, anno Domini 1315 & 1316, & obedientes in carceres coniecerunt, varijſque modis afflixerunt, & excommunicationis ſententias contra ſe latas fecerunt: Antoninus vt ſupra paragrapho 14.

Minoritæ proclamantur hæretici à Papa. Papa hæreticus proclamatur. Decimus ſeptimus fuit *Fr. Michaël de Ceſena* Bononienſis, creatus in Neapolitano Capitulo anno 1316. Sub quo Minoritæ à Ioanne XXII Papa, tanquam hæretici & male ſentiẽtes de Chriſto ſunt damnati. Eodem tempore exorti ſunt etiam *Fratricelli,* qui aſſeruerunt, Papam Ioannem XXII, hæreticum eſſe, quòd ſtatuerit de conſilio Prelatorum Eccleſiæ, Chriſtum cum diſcipulis aliqua mobilia in communi habuiſſe, quorũ Iudas portâuit loculos. quorum ſententiam ſecutus eſt etiam hic Michaël Ceſenas à Generalatu depoſitus: Antoninus ibid. paragrapho 15.

Decimus octauus Generalis fuit *Fr. Geraldus Oddonis*, creatus Pariſijs in Capitulo generali: Antoninus paragrapho 16.

Decimus nonus fuit *Fr. Fortanerius*, creatus in Capitulo Maſſilienſi anno 1346. In quo Capitulo fuit decretum, *vt in poſterum ſeruentur conſtitutiones Bonauenturæ, cum aliquibus addendis, tanquam Ordinis fundamẽta: alijs ſtatutorum compilationibus reuocatis*: Præfuit Ordini 5 annis: & poſtea factus eſt à Clemente VI Papa Archiepiſcopus Rauannatenſis: & mox Patriarcha Gradenſis: Antoninus tit. 24, cap. 9, paragrapho 17.

Schiſma inter Minores maximum. Viceſimus Generalis Miniſter Ordinis Minoritarum fuit *Fr. Guilielmus Farnerij*, in Capitulo Veronenſi creatus. Hoc clauum Ordinis tenente, quidam Gentilis nomine de Spoleto & alij anno Chriſti 1352. ſeſe totos communitati Ordinis opponentes, Ordinẽ magno ſchiſmate diuidere moliti ſunt. Suppliciter enim petierant à Pontifice, intercedentibus aliquot magnis viris, vt ſibi aliqua loca Ordinis concederentur, in quibus poſſent Regulam ſecundum literam obſeruare. Dicebant enim, Ordinem totum obſeruare eam vt gloſſatam & declaratam à ſummis Pontificibus, nòn vt à Franciſco tradita eſſet. Ipſi ergo eam ſeruare cupiebãt ad literam ſine gloſſa. Tandem impetrauerunt quatuor loca ita quidem, vt in ſingulis locis poſſent habere 12, Fratres, vel de Fratribus Ordinis, vel de ſecularibus quibuſcũque. Statimq; fecerunt habitus paruos, à reliquorum Fratrum in menſura & figura differentes: receperunt apoſtatas, obedientiam & diſciplinam Ordinis fugientes, ac libertatem quærentes. Sed anno Domini 1355 in carcerem conjicitur Gentilis, operâ Ægidij Hiſpani Presbyteri Cardinalis, cum duobus ſocijs, & priuilegium eis datum reuocatur ab Innocentio VI, à quo & Generalis hic Miniſter Presbyter Cardinalis factus, quùm præfuiſſet Ordini 9 annis: Antoninus vt ſupra paragrapho 18.

Viceſimus primus fuit *Ioannes de Buccij*, electus in Capitulo Barcinonenſi anno Domini 1357. Rexit Ordinem vnum ſolùm annum: Antoninus ibidem paragrapho 19.

Viceſimus ſecundus fuit *Fr. Marcus de Viterbio*, creatus in Capitulo Genuenſi anno reparatæ ſalutis 1359, & paulo poſt fit Presbyter Cardinalis per Vrbanum VI Antoninus ibid. §. 20.

Viceſimus tertius fuit *Fr. Thomas Bononienſis* electus in Capitulo generali Aſiſij: Antoninus ibidem paragrapho 21.

Protectorum Ordinis Minorũ poteſtas limitatur. Viceſimus quartus Generalis fuit *Fr. Leonardus de Giſono*, creatus in Tholoſano Capitulo anno Domini 1373. Sub hoc Generali Gregorius XI, priuilegium Ordini dedit, *vt nullus protector Ordinis gubernare aut corrigere tentaret Ordinem, niſi in tribus cauſis in Regula expreſſis, videlicet; Si Ordo ab obedientia Papæ & S. Romanæ Eccleſiæ deficeret: Si in fide vacillaret: Si Regulam non ſeruaret.* Præcepit etiam *ne aliquis Frater à Protectore Ordinis aliquam promotionem peteret, vel datam acciperet, ſub pœna excommunicationis, quam ipſo facto incurreret.* Dedit & illud priuilegium continens, *ne Generalis Ordinis vicarium aliquem eligeret ſuum, niſi ſubditum; ac multa incommoda vitanda:* Antoninus ibid. paragrapho 22.

OO 2 Poſt

Schiſma inter Minores & alios Ordines.

Poſt hunc exortum eſt ſchiſma in ſummo Pontificatu duobus Papis electis. Quorum Vrbanus VI, Romæ: Clemens verò Auenioni reſidebat. Scinditur ergo & Minoritarum Ordo in duas factiones, quod etiam in alijs Regionibus factum. Nam Minores in Gallia, Hiſpania & Anglia Clementi adhærentes Generalem ſibi elegerunt. Italici autem, Germanici & Vngarici alium ſibi creârunt. Sublato autem ſchiſmate ſub Martino V electus fuit Generalis Miniſter Ordinis Minorum *Fr. Antonius de Maſſa*. Qui poſt aliquot annos, quòd Ordinis Fratres nimis diſſolutè ſub eo viuerent, in Capitulo Aſſiſij, præſente Apoſtolicæ ſedis Commiſſario, honeſto modo fuit priuatus, & ex Generalatu ad Epiſcoparum aſſumptus. In eius locum electus eſt *Fr. Gulielmus de Caſali*. Eo verò defuncto creatur. *Fr. Antonius de Ruſſonibus* Lombardus. Poſt annos paucos eo decedente eligitur *Fr Angelus de Peruſio*: qui tamen vix triennium præfuit Ordini. Hucuſque Antoninus catalogum Miniſtrorum Generalium Minoritarum contexuit.

De reliquis MINORVM Legibus, Inſtitutis, *&c.*

Nulli poſt factam profeſſionem ordinem exire licet.

HOnorius III Pontifex Rom. anno 1211, decreuit, *vt nullus poſt profeſſionem factam hunc Ordinem exire præſumeret: exeuntem nullus retinere auderet: & quod nullus ſub habitu Ordinis euagari poſſet*: Antoninus tit. 24, cap. 7, paragr. 4.

Splendida Minoritarum ædificia prohibentur.

Splendida ædificia Templorum & Monaſteriorum Franciſcanorum non ſolùm author Ordinis prohibuit, ſed Clemens V, etiam in declaratione Regulæ, vbi ita inquit: *Cùm vir ſanctus Fratres ſuos in paupertate ſumma ac humilitate fundare voluerit, quod affectum pariter & effectum ſicut ferè Regula tota clamat, conuenit ipſis, quod nullo modo deinceps fieri faciant, vel fieri ſuſtineant Eccleſias, vel alia quæcunque ædificia, quæ conſiderato Fratrum inhabitantium numero exceſſiua in multitudine & magnitudine debeant reputari. Ideoque volumus vt vbique in ſuo Ordine deinceps temperatis humilibus ædificijs ſint contenti, ne huic tanta paupertati promiſſa quod patet oculis contrarium foris clamet.*

Vaſa ſacra pretioſa Minoritis prohibentur.

Idem deinde de vaſis ſacris: *Quamuis etiam ſit, paramenta & vaſa Eccleſiaſtica ad honorem diuini nominis ordinentur, propter quem omnia fecit ipſe Deus, tamen qui abſconditorum eſt cognitor, ad animum ſibi miniſtrantium reſpicit principaliter non ad manum, nec per illas ſibi vult ſeruiri, quæ ſuorum ſeruitorum conditioni & ſtatui diſſonarent. Propter quod ſufficere debent eis vaſa & paramenta Eccleſiaſtica decentia in numero & in magnitudine ſufficientia competenter. Superfluitas autẽ aut nimia pretioſitas, vel quæcunque curioſitas in his ſeu alijs quibuſcunque non poteſt ipſorum profeſſioni vel ſtatui conuenire. Cùm enim hæc ſapiant theſaurizationem ſeu copiam, paupertati tantæ, quoad humanum iudicium, derogant manifeſtè. Quapropter præmiſſa ſeruari à Fratribus volumus & mandamus.* Verùm ô bone Clemens, pater almificè, non habuiſti in hoc obſequentes filios.

Minoritis conceditur miniſtrare in ſerico.

Anno 1279, indultum eſt Fratribus Minoribus *in Eccleſijs in ſerico miniſtrare à Nicolao III*, vt Annales Dominicanorum Colmarienſium teſtantur. Pugnat autem hoc cum altiſſima, quam ſimulant hypocriticè, paupertate ſua, vt plurima alia.

Minoritæ Scholas inſtituunt.

Scholas etiam aperuerunt Minoritæ, & artes cum Thologia docuerunt. Ac refert Surius tom. 2, de vitis Sanctorum Antonium Vlyſsbonenſem, de Padua vulgò dictum, Franciſcanorum primum fuiſſe Prælectorem in ordine ſiue inſtituto ſuo, conſentiente Franciſco, inſtitutumq; Bononię, vt præeſſet ſuis in Theologica facultate.

Minoritæ magiſtri Theologiæ creari poſſũt.

Et Alexander de Ales Minorita hanc victoriam aduerſus Pariſienſem vniuerſitatem obtinuit, *vt in cunctis Mendicantium Ordinibus poſſent creari ſine quocunq; conſcientiæ ſcrupulo Magiſtri in Theologia*: quorum omnium ipſe primus fuit. Pendet hæc res geſta verſibus deſcripta ſuper eius ſepulturam in Eccleſia Conuentûs Minoritarum Pariſijs, vt Petrus de Cruce in Antiminorica ſua fol. 32, b. teſtatur. Aduerſatur autem hoc Ioannis Florentini Generalis Miniſtri 2, Ordinis huius inſtitutioni, quâ decreuit, *vt nullus in hoc Ordine Magiſter vocaretur*, ſicut etiam ſupra monuimus.

In Minoritarum Ordine [illegible] Papa.

Nicolaus IV Minorita cum ſe ex hac vita migraturum intelligeret, conuocauit in vnum Cardinales omnes, & ratione temporum ſuorum coram eis redditâ, omnes de plenitudine poteſtatis, dignitate quâ præditi fuerant, abſoluit, & in reliquum priuatim viuere iuſſit. Tum Cardinales obſtupuêre primùm, deinde quaſi moti capitis hominem reliquerunt. Ille verò totidem ſui Ordinis Fratres ad ſe vocauit, illos titulis Cardinalium inſigniuit, iureiurando, ne quem ſe moriente, niſi ex ſuo numero Pontificem crearent, neue vllum in ſuum adoptari ſinerent collegium, niſi ſui Ordinis Fratrem, adegit. Exinde vſq; ad tempora Sixti IV, occultus in Fratribus

Minorum

Minorum Papa ſemper fuit, qui in perſona Sixti defecit, quod ille Minorita eſſet, & in manifeſtum Pontificem electus fuiſſet. Refert Cranzius in Saxonia lib. 8. cap. 35.

CAPVT XIII.

De propagatione Ordinis MINORVM.

Franciſcus diſcipulos in orbem dimittit.

LOngè autem latèque propagatus eſt hic Ordo vt ferè nullus alius maiora & largiora ſenſerit incrementa: Quod, quâ ratione & quibus ex cauſis factum ſit, paulò fuſius demonſtrandum arbitror. Primò, cùm Regula eorum ab Innocentio & Honorio confirmata approbataque eſſet, Franciſcus in diuerſas mundi Regiones ſuos diſcipulos binos & binos miſit, vt nouam Religionem ac prioribus ſeculis incognitam plantarent, eiuſq; ſemina in omnes terras ſpargerent. Miſit enim ſex Fratres in Morochiorum Regnum, vt Mahometanis illic ſuas ſuperſtitiones inſtillarent. In Prouinciam Prouinciæ miſit Ioannem Bonellum Florentinum. In Aquitaniam directus eſt Frater Chriſtophorus quidam. In Angliam deſtinatus fuit Frater Agnellus Piſanus, qui Conuentum Piſanum fundauerat: ibique non multos poſt annos prouincialis Miniſter creatus fuit: & Oxonij ſcholam ſui Ordinis inſtituit, cui Robertum quendam Oxonienſem Magiſtrum præfecit.

Franciſcus cum ſocijs in Syriam traijcit.

Ipſe verò Franciſcus in Syriam cum duodecim Fratribus traiecit. De quo Iacobus de Vitriaco Cardinalis in Hieroſolymitana hiſtoria ſic ſcribit: *Vidimus*, inquit, *primum Ordinis Minorum fundatorem Franciſcum nomine, virum ſimplicem & illiteratum, dilectum Deo & hominibus, ad tantum ebrietatis diuini amoris exceſſum & feruoris ſpiritum raptum fuiſſe, quòd cùm ad exercitum Chriſtianorum antè Damiatam in terra Ægypti deueniſſet, ad Soldani Ægyptij caſtra intrepidus acceſſit. Quem cùm in via captum tenuiſſent Sarraceni, Ego, ait, Chriſtianus ſum, ducite me ad Dominum veſtrum. Hunc adductum coram eo cernens beſtia illa crudelis, aſpectu eius in manſuetudinem conuerſa eſt, perque dies aliquot ipſum ſibi & ſuis Chriſtum prædicantem attentiſſimè audiuit. Tandem metuens, ne aliqui de exercitu ſuo verborum eius efficaciâ ad Chriſtum conuerſi, ad Chriſtianorum exercitum tranſirent, cum omni reuerentia & ſecuritate ad noſtrorum caſtra adduci præcepit, dicens ei: Ora pro me, vt Deus illam fidem & legem, quæ ſibi magis placet, inſpirare dignetur. Sarraceni autem Fratres Minores tàm diu de fide Chriſti & Doctrina Euangelica prædicantes libenter audierũt, quouſq; Mahameto tanquam mendaci & perfido manifeſtè contradixerunt: nam ab eo tempore eos verberantes & penè trucidantes, de ſuis ciuitatibus expulerunt.* Poſt quæ Franciſcus in Chriſtianorum terram rediens vbiq; prædicauit: ann. Domini 1227, 4. Non. 6. Oct. anno ætatis ſuæ 45, à prima ſua conuerſione anno 20, ab inſtitutione Religionis ſeu Ordinis 18, poſt diuturnam infirmitatem & grauiſſimos dolores, quibus vſq; adeò exhauſtus fuit, vt ſola cutis oſſa contegere videretur, deſcẽdit Patres ſuos: Antoninus tit. 24, cap. 7, 5, 6.

Minores Germaniã intrant.

Poſt eius mortem Germaniam intrârunt Minores circa annos Domini 1239, vbi mox conuentus multi ab ipſis ſint inſtituti. Miſſi etiam ſunt circa annos Chriſti 1256. Minoritæ ad Tartaros, itemq; anno 1346, ad Bulgaros, apud quos, vt Antoninus tit. 24, cap. 9, § 20. ex Marci Viterbienſis Generalis 22, Ordinis huius literis indicat, octo Fratres intra 50, dies vltrà 200 millia hominum baptizârunt.

Miracula conficta ad propagandum Ordinem.

Ne cui verò mirum videatur, quî tam citò vbiuis locorum recipi, & Conuentus Minorum inſtitui potuerint, ſecundo loco ſciendum, eos Miracula ſuo Franciſco, viſiones item, raptus in cœlum & neſcio quæ alia huius generis affinxiſſe, tum etiam mendacia portentoſa de eo ſparſiſſe, & tantùm non Deum feciſſe, vt hoc ſuum inſtitutum, tanquam Dei ipſius eſſet, ab omnibus reciperetur citiùs & approbaretur faciliùs. Ac magnum quidem chaos Miraculorum aliarumque nugarum recenſet Bonauentura in maiori Legenda, quæ antè, imprimis autem poſt ſuam mortem edidiſſe dicitur: vt de cæcis, ſurdis, mutis, claudis, hydropicis, dæmoniacis & leproſis ſanatis, de liberatis captiuis & puerperis, de illis quos in mari ſeruauit, de mortuis reſuſcitatis & ſimilibus, quæ aut ociuſorum Monachorum, quibus eiuſmodi nugis orbem replere libuit, commenta ſunt: aut certè diabolicæ præſtigiæ, diuinâ permiſſione factæ, vt efficaciùs error hominum animos occuparet faſcinaretque, ſiquidem veritatem verbi Dei amplecti nolebant. Sed ea omnia vt nullius momenti, in ſpecie recenſere nolo, ne Lectori his nugis oneri ſim, iiſque annotandis vel bonum tempus perdam, vel bonas chartas commaculem.

De ſtigmatibus Frãciſci cõmentũ.

Hoc verò nequaquam ſilentio prætereundum eſt, quod in libro Conformitatum Franciſcanarum exſtat, & ab Eccleſia Romana receptum approbatumque eſt: Franciſcum nimirum in exſtaſi cum Chriſto commiſſum atque compoſitum totidem plagis ac ſtigmatibus, iiſdemque à Chri-

ſto compunctum fuiſſe, quod Chriſtus in cruce pẽdens affectus fuerat, ob eamq; cauſam eum appellant *Ieſum typicum*, hoc eſt, *quaſi Ieſu crucifixi antitypum*: Vt quemadmodum character in cera ſignum imprimit, ita Chriſtus ſua in Franciſci corpore vulnera impreſſerit: quemadmodum Ieſus Chriſtus eſt imago Patris, ita Franciſcus ſit imago Chriſti: deniq; vt Chriſtus in Franciſci corpore tanquã imago in ſpeculo appareat. Vndè illud nefarium atque abominandum carmen eiuſdem libri fronti præfixerunt:.

Francíſce Ieſu typice, dux normaque Minorum,
Sedes nobis perpetuè da regni cœlorum.

Vt autem quiuis intelligat cuiuſmodi ſtigmatiſatio illa fuerit, quam Eccleſia Romana credidi ab omnibus fidelibus ſtatuit, integram fabulam adſcribam: Biennio antequàm diem ſuum clauderet extremum Frãciſcus, vbi paſſim prædicâſſet, vt quieſceret aliquandiù, & totus contẽplationi vacaret, Montem Aluernæ excelſum, vno adhibito ſocio, conſcendit. Suo more in honorem Michaëlis Archangeli diebus quadraginta cœpit ieiunare, & diligenter ſcrutari, quonã pacto maximè Deo inſeruire poſſet: quò certo minime opus fuiſſet, ſi ſacrã ſcripturã diligenter legiſſet, in qua abũdè inueniſſet, quo pacto Deo ſeruiendũ eſſet. Tũ per oraculum, ſicut nugantur, accepit, fore, vt ibi librum, qui hiſtoriam Euangelij continebat, aperiret, ipſi reuelaretur, quid Deo in ipſo & de ipſo maximè foret acceptum. Preculis igitur præmiſſis, in nomine S. Trinitatis librum Euangeliorum ter per ſocium aperiri voluit, & toties in hiſtoriã Paſſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti incidit. Hinc collegit, hoc maximè fore gratum Deo, ſi Paſſionis Chriſti doloribus, conformaretur, antequã huic ſeculo valediceret. Non multò poſt igitur, cùm manè circa feſtum Exaltationis crucis more ſolito in Montis latere oraret, vidit Seraph vnum cœlitus deſcendere ad locum in quo flexis genibus precabatur. Inter alas hominis crucifixi effigies apparebat, ita vt duæ capiti eminerent, duę verò corpus totum tegerent, reliquæ duæ libero volatui inſeruirent. Eam vbi eſſet aliquandiu intuitus, diſparuit iterum. Atque ab eo tempore ſtigmata illi impreſſa eſſe fabulantur: hoc nimirùm pacto, vt author libri Conformitatum fol. 228 tradit: *non ſolùm*, inquit, *manus & pedes fuerunt perforati, ſed conclauati. ita quòd claui in eis apparuerunt. Deinde clauorum capita erant nigra, cum tamen carnis vel neruis ſimiles eſſe deberent, ex quibus facti erant. Tertiò, capita clauorum erant oblonga & repercuſſa, cum tamen nec martellus, nec ictus affuerit. Quartò, in loco oſſoſo & molli ſtigmata ſunt impreſſa. Quintò, licet claui eſſent carnei vel neruei, ad inſtar tamen nerui erant duri, fortes & ſolidi. Sextò, ipſi claui non erant breues, ſolùm acumina habentes ſeu capita, ſed erant longi ad partem aliam reſultantes. Septimò, claui non ſtabant ex parte alia longi, ſed recuruati, ſic vt digitus intra recuruationem arcualem ipſorum immitti valeret. Octauò, cùm claui eſſent facti ex carne vel neruis, & ex vtraque parte pedum & manuum reſultarent & excederent, profectò non erant nec pedes nec manus deformatæ, vel contractæ. Nono, claui erant circumquaque à carne alia ſeparati, vt pecia circumcirca ponerentur, propter ſanguinis reſtrictionem. Decimo, claui mouebantur, & tamen à manibus nec à pedibus remoueri poterant cum B. Clara & alij hoc facere attentâſſent. Vndecimo, cicatrices clauorum & lateris per tantum tempus non ſunt putrefactæ ſcilicet per duos annos & vltrà. Duodecimo, vulnus laterale erat ad inſtar vulneris lateris Chriſti. Inſuper miraculum erat, quomodo B. Franciſcus, cùm maximum haberet dolorem ex apertione corporis in quinque locis, videlicet manibus, pedibus, & latere, & ſanguinis iugiter à locis prædictis emanaret, potuerit per tantum tempus viuere, ſcilicet poſt biennium quod ſuperuixit à ſtigmatum ſusceptione.*

Sed audiamus vnde huic fabulæ auctoritatem concilient. Nam paucis poſt verbis ita loquitur idem nugator: *Diabolus dixit, quod Chriſtus videns Franciſcum ſibi datum pro ſignifero ſanti Ordinis, ipſi ſuorum vulnerum ſtigmata impreſſit, & clauos in manibus & pedibus, & in latere dextro, vulnus. Hæc Diabolus & quare ſit factum, Diabolus adiuratus à quodam Sacerdote de veritate dicenda, poſt plura, per os mulieris apud Rauennam morantis nomine Zanteſe, ſic inquit: In cœlo tantùm ſunt duo ſignati, ſcilicet Chriſtus & ſtomachoſus Franciſcus, Sciens igitur Chriſtus ſe daturum illi ſtomachoſo bullam ſuorum ſtigmatum, non permiſit illi accipere à Papa bullam, manu hominis fabricatam, Hæc Diabolus.* Verba hæc ſunt totidem literis ex ſcripta ex eodem Conformitatum libro fol. 230, col. 4, & fol. 131, col. 1. Ex quibus intelligis Lector quantum auctoritatis iſtis oraculis, & huic præclaro illorum teſtimonio à Satana prolato tribuendum à nobis ſit: cum neq; Chriſtus, neq; Apoſtoli ferre potuerint, vt nullum ſibi teſtimonium præberet.

Verùm ex aduerſo decreta ſummorum Pontificum, Chriſti vicariorum proſtant, quibus ſeueriſſimè interdicunt, ne quis de fabulæ huius fide vel tantillum dubitare audeat: ſanciuntq; vt in Eccleſia catholica Rom. recipiantur: ſi quis ſecus ſenſerit, tum is pro hæretico & ſchiſmatico habeatur. Nam in eiuſdem libri fol. 234 col 3, ſic ſcriptum eſt: *Papa Gregorius IX, de ſanctitate*

B. Fran-

B. Franciſci, & de eius ſtigmatibus plures bullas fecit, in quibus aſſerit B. Franciſcum ſtigmata D. Ieſu veraciter in ſuo corpore impreſſa à Chriſto habuiſſe: ET HOC TENENDVM MANDAT FIDELIBVS, *& credendum, & ſub nota hæreſis puniendum, oppoſitum ſapientem: Dominus Alexander V. qui ſtigmata vidit proprys oculis B. Franciſci, ipſo B. Franciſco adhuc viuente, qui in bulla ſic loquitur: Stigmata in eiuſdem ſancti corpore, dum adhuc vitali ſpiritu foueretur, viderunt oculi fideliter intuentes, & certiſſimi contrectantium digiti palpauerunt. Tertio, D. Papa Nicolaus III. dedit ſimilem bullam. Quarto, D. Papa Benedictus XII Et cùm S. Romana Eccleſia determinatio ſit veriſſima (ipſa enim Romana Eccleſia tanquam Magiſtra ſequenda eſt in omnibus diſtinct. 11. in fin. diſtinct. 12. ca. 1. & ſequent. & diſtinct. 22. cap. reputatum diſt. 22. cap. omnes, in fine, & qui contra eam loquitur, hæreticus reputatur, diſtinct. 22. cap. omnes, quod ipſa nunquam à tramite Apoſtolica traditionis errauit 24. quæſt. 1. ad quam in dubys & arduis eſt recurrendum. diſtinct. 11. cap. palam deſtinct. 12. præceptis 24. quæſt. 1. cap. quoties ipſoque valet omnes indicare, de ipſa judicare nulli permittitur. 11. quæſtione 3. Epiſcopo §. Sola 17 quæſt. 4. nemini) & ipſa Eccleſia Romana declarauit B. Franciſcum ſtigmatiſmum à Chriſto, vt patet ex bullis præfatis. Quare hoc eſt firmiſſimè, tanquam verum, tenendum, & oppoſitum tenentem vt* HÆRETICVM *ab omnibus deſpiciendum: & præſertim cùm dicti duo ſummi Pontifices Gregorius & Alexander non ſolùm oculis proprijs viderint, ſed fide dignis teſtibus hoc eſſe atteſtatum dicant expreſſè.* Et mox col. 3. *Sexto, B. Franciſci ſtimatizatio authenticatur etiam teſtimonio malignorum ſpirituum*, de quibus ſupra dictum eſt. Imò Papa Benedictus feſtum de ſtigmatibus colendum conceſſit Ordini, vt in eiuſdem libri exordio folio tertio indicatur.

Quinetiam, nequis à ſolo iſto nugatore hæc tradi exiſtimet, Antoninus Epiſcopus Florentinus in ſua hiſtoria titulo 24. §. 10. ita loquitur: *Papa Alexander IV. anno* 1254. *Montem Aluerniæ propter impreſſionem ſacrorum ſtigmatum ibi factam in corpore S. Franciſci in ſpecialem protectionem aſſumens immediatè, Romana Eccleſia ipſum ſubyciens, B. Franciſcum multis laudibus extollendo, montem illum ſacrum à Fratribus nunquam relinqui præcepto efficaci mandauit. Eodem anno Anagniæ exiſtens, miſit vnum ſeruum Chriſti fidelibus literas deferentem, iuxta ſeriem literarum Gregorij IX. de ſacris ſtigmatibus B. Franciſci, in quibus innuit ſe illa proprijs oculis vidiſſe. Item alias literas miſit Archiepiſcopo Genuenſi, præcipiendo vt illos, qui de imagine S. Franciſci Eccleſia S. Mariæ & miniſterio S. Xyſti malitiosè deleuerant ſtigmata, citaret perſonaliter coram ipſo, pro meritis recepturos vltionem, inhibendo ſub interminatione anathematis ne quis de cætero ſimilia attentaret. Nicolaus III. Papa circa annum* 1280. *miſit literas vniuerſis Chriſti fidelibus de ſacris Franciſci ſtigmatibus certum teſtimonium continentes.* Hæc Antoninus.

Comprobatur fabula hæc miraculis & viſionibus.

Vt autem maior fides portentoſæ huic fabulæ accederet, Miraculis & viſionibus de ea dubitantibus, comprobata fuit. Qua de re Bonauenturæ verba ex cap. 15. vitæ Franciſci adſcribam, ne quis me fingere aliquid exiſtimet: *Gregorius IX.* inquit, *antequam Crucis ſigniferum Catalogo ſanctorum adſcriberet, ſcrupulum quendam dubitationis in corde gerebat de vulnere laterali. Nocte verò quadam (ſicut ipſe felix Antiſtes referebat cum lachrymis) beatus et Franciſcus quadam facies prætenſâ duritie, in ſomnis apparuit, & hæſitationẽ cordis ipſius redarguens, eleuauit brachium dextrum, detexit vulnus, phialamque popoſcit ab ipſo, vt ſcaturientem reciperet ſanguinem, qui ex latere deſluebat. Obtulit in viſione ſummus Pontifex phialam poſtulatam, quæ vſque ad ſummum, ſanguine profluente de latere, videbatur impleri. Ex tunc ad illud ſacrum Miraculum tantâ cæpit deuotione, affici, & æmulatione feruere, vt nullo modo pati poſſet, quod aliquis præfulgentia ſacra illa ſigna, ſuperbâ præſumeret impugnatione fuſcare, quin eum ſeuerâ increpatione feriret.*

Frater quidam ex Ordine Minorum, officio prædicator, virtutis & famæ prærogatiuâ præpollens, cui firmiter erat de ſanctis ſtigmatibus perſuaſum, dum humano ſenſu Miracnli hujus apud ſe rationem perquireret, dubitationis cæpit cuiuſdam ſcrupulo titillari. Cùm igitur per dies plurimos ſenſualitate ſumente vigorem, luctamen huiuſmodi pateretur, nocte dormienti S. Franciſcus pedibus lutulentis apparuit, humiliter durus & patienter iratus. Et quæ ſunt, ait, iſta in te conflictationum certamina? quæ dubitationum ſordes? Vide manus meas, & pedes meos. Cumq; ille videret manus confixas, lutulentorum pedum ſtigmata non videbat. Remoue, inquit, lutum à pedibus meis, & cognoſce loca clauorum. Quos cùm ille apprehendiſſet deuotè, lutum ſibi videbatur abſtergere, locaque clauorum manibus contrectare. Continuo vt euigilat, lachrymis irrigatur, & priores affectus quodammodo lutulentos, tam lachrymarum profluuio, quàm publicâ confeſſione deterſit.

In vrbe Roma, Matrona quadam morum claritate ac parentum gloriâ nobilis, Sanctum Franciſcum in ſuum elegerat aduocatum, ipſius habens depictam imaginem in ſecreto cubiculo, vbi patrem in abſcondito exorabat. Die verò quodam cùm orationi vacaret, conſiderans imaginem ſancti, ſacra illa ſigna ſtigmatum non habentem, dolere cæpit non modicum & mirari. Sed non mirum, ſi in pictura non erat,

quod pictor omiſerat. Cumq; perplures dies quid cauſa foret defectus huiuſmodi, mente ſolicitâ pertractaret, ecce ſubitò die quadam apparuerunt ſigna illa mirifica in pictura, ſicut in alijs ipſius ſancti imaginibus pingi ſolent. Tremefactâ illâ, filiam ſuam Deo deuotam aduocauit protinus, requirens ſi abſque ſtigmatibus vſque tunc imago fuiſſet? Affirmat illa & iurat, olim ſine illis ſtigmatibus exſtitiſſe, & nunc verè cum ſtigmatibus apparere. Verùm quia mens humana ſemetipſam frequenter impellit vt cadat, & in dubium reuocat veritatem, ſubintrat iterum cor mulieris dubitatio noxia, ne fortè ſic fuiſſet imago à principio conſignata. At Dei virtus, ne primum contemneret Miraculum, addidit & ſecundum. Continuò nanque diſparentibus ſignis illis, nudata priuilegio imago remanſit, vt per ſequens ſignum fieret probatio præcedentis.

Idem Bonauentura eodem loco, *Rogegerius*, inquit, *clericus Potentiæ in Apulia, & Eccleſiæ ibi maioris Canonicus, cùm die quadam Eccleſiam oraturus intraſſet, in quo erat imago B. Franciſci depicta, glorioſa ſtigmata repræſentans, cœpit de illius ſublimitate Miraculi, tanquam de re omnino inſolita & impoßibili, dubitare. Subito igitur dum mente plagatus interius, cogitaret inania, in palma ſiniſtra manus ſub chirotheca grauiter ſe ſenſit eſſe percuſſum, ſonitum audiens percuſſuræ, velut cùm ſpiculum proſilit de baliſta: moxque tam vulnere ſauciatus, quàm ſonitu ſtupefactus, chirotecam de manu traxit, vt viſu dignoſceret, quod tactu perceperat & auditu. Cùmque nulla fuiſſet prius in palma percußio, conſpexit in medio manus plagam, quaſi ſagitta percußione inflictam, ex qua tanta vis procedebat ardoris, vt videretur ex illo deficere. Mirabile dictu Nullum in chirotheca veſtigium apparebat, vt latenti plagæ cordis, latenter inflicti pœna vulneris reſponderet. Clamat exinde per duos dies & rugit, dolore grauiſſimo ſtimulatus, & increduli cordis velamen explicat vniuerſis. Credere ſe veraciter ſacra ſtigmata in ſancto fuiſſe Franciſco fatetur & iurat, conteſtans omnis dubitationis abſceßiſſe phantaſmata. Orat ſuppliciter ſanctum Dei per ſacra ſibi ſtigmata ſubuenire, & multas cordis preces multo impinguat profluuio lachrymarum. Mirum certè. Incredulitate proiectâ, ſanationem mentis ſanatio ſequitur corporalis: Omnis quieſcit dolor, frigeſcit ardor, nullum remanet veſtigium percuſſuræ. Sicque factum eſt, vt latens mentis infirmitas, per patens carnis cauterium supernâ prouidente clementiâ, curaretur, menteque ſanata, & ipſa caro pariter ſanaretur. Fit homo humilis Deo, deuotus ſancto, & Fratrum Ordini perpetuâ familiaritate ſubiectus.*

Author Scalæ Dei refert, *in quodam Prædicatorum Ordinis Cœnobio Franciſci imaginem cum ſtigmatibus pictam fuiſſe. Ea verò res Dominicanum malè habuit: ideoque nocte quadam Fratribus dormientibus imaginem iſtam carbonibus denigrauit, at mane facto nitidior quàm antea fuit. Sequenti igitur nocte cultello ſtigmata abradens, ex vulnere ſiniſtri lateris ſubito magna vis ſanguinis prorupit, & Frater tanquam fulmine tactus concidit. Monachi Mane facto vulnus adhuc ſanguinem emittens obſtruere conantur, ſed fruſtra. Vocatis igitur ad ſe Franciſci Fratribus vnà à Deo & Franciſco veniam petunt ac continuo vulnus ſanatur & frater iſte reuiuiſcit.*

Diſcrepantia auctorũ de Stigmatibus Frãciſci. Vbi nequaquam ſilentio prætereundum eſt, quòd Bonauentura eodem capite indicat, poſt mortem Franciſci ſtigmata ſacra in corpore eius veraciter à quàm plurimis viſa eſſe: admiſſos etiam fuiſſe Aſſiſinates ciues multos ad ſtigmata illa contemplanda oculis, & labijs oſculanda: præcęteris verò militem quendam, Hieronymum nomine, de veritate ſtigmatum nonnihil dubitantem, diligentiſſimè mouiſſe clauos in corpore Franciſci eiuſque manus, pedes & latus manibus proprijs cõtrectâſſe: teſtatur id etiam Antoninus tit. 24. c. 2 § 9. Matthæus autem Pariſienſis Monachatus Albanenſis in Anglia, qui floruit circa annos 1240. & proinde antiquior fuit Bonauenturâ, qui circa annos 1285. claruit, propiuſque ad tempora Frãciſci acceſſit, in ſua hiſtoria refert, *Franciſco defuncto, nulla ſtigmatum ſeu vulnerum in latere, pedibus & manibus remanſiſſe amplius veſtigia: id quod futurum ipſe, in agone mortis conſtitutus, prædixerit Fratribus circumſtantibus, inquiens: vt omni ambiguitate remotâ, in hac fidei conſtantia vſque in finem perſeueretis, hæc vulnera, quæ in me ita videtis aperta, & ſanguine cruentata, ſtatim cum defunctus fuero, adeo ſana erunt & cohærentia, vt carni cæteræ ſimilia videantur:* fol. 456. Londinenſis editionis. Hæc ſi quis conciliare poteſt, maius in eo, quàm in ſtigmatibus Franciſci Miraculum agnoſcam.

Franciſcus Chriſtũ in vlnis habuit. Eodem etiam pertinet quod in Conformitatũ lib. fol. 2. de Franciſco hæc leguntur: B. *Franciſcus repræſentationem faciens Natiuitatis, Chriſtum in vlnis habuit: & dum oraret Virginem, vt ſibi conſolationem de Ieſu paruulo faceret, Virgo ipſa pulcherrima aſtitit, & in brachijs B. Franciſci à principio noctis vſque ad diem, tenendum & oſculandum præbuit & conceßit.*

Franciſcus maior Ioanne Baptiſta. Magis verò deteſtanda & execranda fol. 18. hæc ſcripta ſunt: *Franciſcus plus fuit, quàm Ioannes Baptiſta, quia Ioannes Baptiſta tantum fuit pœnitentiæ prædicator: Franciſcus fuit prædicator & Ordinis pœnitentiæ inſtitutor. Ille fuit præcurſor Chriſti: hic prædicator & ſignifer Chriſti, qua in re Ioannem ipſum excedit. Item, Ioannem Franciſcus præcedit, quia plures ad Dominum conuertit, & pluribus*

bus in locis, videlicet in toto Mundo, Ioannes duos annos & parum plus prædicauit: Franciſcus 18. annos. Ioannes verbum de pœnitentia accepit à Domino: Franciſcus à Domino & à Papa: quod plus eſt. Ioannes Baptiſta qualis eſſet futurus, per Angelum patri, per Spiritum ſanctum, & prophetas fuit declaratus. S. Franciſcus verò à prophetis, à D. Ieſu Chriſto, item per Angelum matri & famulis in ſpecie peregrini declaratus. S. Ioannes in vtero & extra prophetauit: B. Franciſcus in vtero, id eſt, in carcere apud Peruſium captus, cum gaudio ſe magnum futurum prædixit. S. Ioannes amicus ſponſi: B. Franciſcus ſimilis Domino Ieſu Chriſto. Ioannes mundo ſingulariſſimus fuit ſanctitate: Franciſcus excellentiſſimus fuit ad Chriſtum præ alijs, ſtigmatiſationis conformitate. S. Ioannes in Ordine Seraphico ſublimatus: B. Franciſcus in ipſo Ordine in ſede Luciferi collocatus.

Franciſcus melior Apoſtolis.

In eodem illo blaſphemiarum promptuario alius propè deteſtabilior locus exſtat. Nam paginâ 39. *Franciſcus*, inquit, *eſt melior Apoſtolis: quia illi nauem tantùm & alia reliquerunt, non tamen veſtimentum, quod in dorſo habebant. B. verò Franciſcus non ſolùm omnium terrenorum facultati abrenunciauit, ſed etiam pannos & fœmoralia reiecit, atque nudum corpore & mente ſe obtulit brachijs crucifixi: quod de nullo alio ſancto legimus. Vnde bene poterat Chriſto dicere, Reliqui omnia, & ſecutus ſum te.*

Franciſcus inter orandū eleuatus

Folio autem 231. eiuſdem mendaciorum Legendæ hæc exſtant: *Franciſcus in Monte ſacro Aluernia corporaliter eleuatus eſt, vt Frater Leo ſocius eum vidit. Aliquando enim inuenit eum in aëre, per tantum ſpacium eleuatum, quòd vix poterat tangere pedes eius, & tunc ipſos amplexabatur cum lachrymis. Aliquando inuenit eum vſque ad medios fagos eleuatum à terra. Aliquando inuenit eum in tanta altitudine eleuatum, quòd vix eum videre poterat. Et ſæpe inuenit eum Frater Leo cum Chriſto loquentem.*

Franciſci manſio in cœlo ſub brachio Chriſti.

Folio 66. *Quidam ciuis*, inquit, *dormiuit, & raptus in cœlum vidit Chriſtum, B. Mariam, & alios ſanctos, qui proceſſionaliter ibant omnes, Chriſti & matri reuerentiam exhibentes. Sed cùm B. Franciſcum non viderent, Angelo ipſum ducenti dixit, Vbi eſt B. Franciſcus, cum ſuis in iſto loco? Angelus reſpondit, Exſpecta & videbis B. Franciſcum & quem ſtatum habet: & vidit: & ecce Chriſtus eleuauit brachium dextrum, & de ipſius vulnere laterali exiuit B. Franciſcus cum vexillo crucis explicito in manibus, & poſt ipſum maxima multitudo Fratrum, & aliorum. Tunc ciuis ille bona ſua dedit Fratribus, & factus eſt Frater Minor.*

Bone Ieſu, quis eſt, qui, cùm iſta portenta verborum audit, non toto corpore & animo perhorreſcat? Nam quid aliud eſt hæc docere, quàm Franciſcum Deum corporalem facere, eumque Chriſtiano populo adorandum proponere? Vnde & blaſphemum illud elogium Blæſis, nobili Galliæ vrbe, de Frãciſco palàm pro templi foribus inſcriptũ exſtat: QVÆRETVR PECCATVM ILLIVS: ET NON INVENIETVR. Et ſimilia infinita ad ſtabiliendum & dilatandum Ordinem ſuum confinxerunt mendaciorum artifices, eaque etiam literis mandârunt, quorum tamen plæroſque hodiè tantæ ſtultitiæ non modò piget, ſed etiam pudet. Neque veriſimile cuiquam hoc tempore videri poſſet, tantam humani generis quondam vanitatẽ fuiſſe, tantamq; Religionis caliginem, vt reperti fuerint homines, qui huius generis fabulis, nugis & mendacijs prodigioſis aliquam ſaltem fidem adhiberent, ni etiamnum hodie in tanta luce Euangelij idem fieri cerneremus. Apud Romanos quidem & alias profanas gentes figmenta etiam Religionum fuiſſe abſurdiſſima, nemo inficiatur: ſed miſeri mortales per ea tempora in tetris ac tenebricoſis nubibus, & quaſi nocte illuni, hoc eſt, ſine ſcripturæ ſacræ luce verſabantur. Illud verò ſupra modum mirandum, quando ſcripturæ libri exſtant, & Chriſtus tanquam Solis iubar generi humano illuxit, tamen Satanam & Pontifices Romanos tantum per ſuos emiſſarios, Monachos & ſacrificulos puta, potuiſſe vt in tanta luce hominum oculos quaſi faſcijs perſtringerent. Verùm hoc idipſum eſt, quod Paulus apertè prædixit, *Antichriſtum venturum cum efficacia Satanæ, cum omni potentia, & ſignis & prodigijs mendacibus: & cum omni fraude iniuſtitia, in ijs qui pereunt, pro eo quòd amorem veritatis non receperunt, vt ſalui fierent. Propterea igitur mittet illis Deus efficaciam deceptionis, vt credant mendacio: vt omnes qui non crediderunt veritati, damnentur.* *Locus 2. Theſ. 2.*

Roman. Pontif. priuilegijs exaltauit Minoritas.

Acceſſit his omnibus Roman. Pontif. authoritas, à qua ne latum quidem vnguem recedere licere perſuaſum erat illis ſeculis hominibus. Ii verò ordinem hunc, quem intelligebant ſibi ad corroborandam Tyrannidem & ſtabiliendum Regnum ſuum vtiliſſimum fore, maximis Priuilegiis ornârunt, imò ad cœlum vſque tanquam inſtitutum ſanctius in orbe nunquam fuiſſet, laudibus & præconijs ſuis extulerunt.

Minoritæ ſuis viſionibus exaltant ſuũ Ordinẽ.

Ipſi denique Monachi, genus hominum aſtutiſſimum vaferrimumque ad commendandum propagandumque ſuum Ordinem, & deterrendo aduerſarios ſuos, multas viſiones in vulgus ſparſerunt vaniſſimas. Quarum vnam & alteram ex Antonino ſubſcribam, qui tit. 24. c. 7. §. 2. *Fratres*, inquit; *Minores nonnulli verſus Oxoniam, Angliæ vrbem, iter facientes, venerunt ad Monaſterium in*

vaſtiſſimo

vaſtiſſimo nemore ſitum. Propter pluuias verò vlterius procedere non valentes, timentes autem famem & frigus, à Monachis ibi exiſtentibus hoſpitium humiliter poſtulârunt Iunio verò quidam Monachus videns eos facie ſqualidos & deformes habitu, nec ſuæ linguæ, ioculatores eos exiſtimans, indicauit Priori. Introducti igitur, & à cunctis pro ioculatoribus habiti, reſponderunt, ſe non eſſe ioculatores, ſed Religioſos vitæ Apoſtolicæ Profeſſores. A Priore autem & alijs tanquam falſi quæſteres abiecti, extra portam expelluntur, Iunior verò iſte Monachus eis compatiens, rogauit ianitorem, vt pòſtquam Prior dormitum iuiſſet, illos in domum fœnariam introducere. Introductis igitur Fratribus ad dormiendum ſuper fœnum Monachus ille panem & ceruiſiam eis attulit, ſeque orationibus eorum commendauit: & poſtea ipſe quoque lectum ſuum intrauit. Qui requieſcens in ſomnis vidit Chriſtũ in throno mirabili reſidentem, & omnes ad iudicium conuocantem. Et terribili vultu ait: Vocentur huius loci patroni. Cumque fuiſſent omnes Monaſterij huius, venit ab alia parte quidam pauperculus & deſpectus in habitu Fratrum Minorum, & cum clamore conqueſtus eſt dicens Iuſtiſſimè iudex clamat ad te ſanguis Fratrum, qui eſt iſtâ nocte per hos Monachos, quantum in eis fuit, periclitatus, dum eis in tanto periculo cibum & hoſpitium denegârunt, cùm tamen iſti Fratres omnia pro amore tuo reliquerint, & huc venerint ad quærendum animas, quas tu morte tuâ redemiſti. Et negauerunt ſeruis tuis, quæ ioculatoribus non negâſſent. Tunc Chriſtus terribili vultu Priori dixit: De quo Ordine es tu? Qui reſpondit, de Ordine Sancti Benedicti. Et conuerſus Chriſtus ad Sanctum Benedictum, dixit: Eſt ne verum quod iſte dicit? Quid reſpondit: Domine deſtructor eſt meæ Religionis ipſe & ſocij eius: Nam ego præcepi in Regula, vt menſa Abbatis ſemper ſit cum hoſpitibus: & nunc iſte neceſſaria hoſpitibus negârunt. Tunc præcepit Chriſtus, vt in vlmo quæ ibi erat in clauſtro ſtatim ſuſpenderentur. (Bone Ieſu quantum mutâtus es ab illo qui quondam eras?)

Poſt hæc conuertit ſe Chriſtus ad illum Monachum, qui fecerat miſericordiam in Minores, interrogans eum cuius Ordinis eſſet? Conſiderans autem ille quàm malè Monachi Benedictini fuiſſent tractati, totus tremebundus dixit Domino: Ego ſum de Ordine huius pauperis. Tunc Chriſtus illi pauperi dixit: Eſt ne verum Franciſce quod iſte ſit de Ordine tuo? Reſpondit Franciſcus: Domine meus eſt, & ex nunc recipio eum. Cumque ipſum fortiter amplexaretur, fuit à ſomno excitatus, & ſtupens ad hanc viſionem, maximè verò quò nomen Franciſci audierat, cucurrit ad Priorem, vt hæc omnia nunciaret ei: quem reperit in ſua camera deformem & penitus ſuffocatum. Qui territus clamauit, & currens ad alios Monachos, inuenit eos ſimili modo ſtrangulatos. Cumque vellet ad Fratres Minores confugere, reperit eos receſsiſſe. Accedens igitur ad Abbatem, omnia ei ordine narrauit. Hæc quum hinc inde diuulgarentur, ab omnibus vbique etiam ab ipſo rege Henrico benignè ſunt ſuſcepti. Intelligit nimirum Lector, in quem finem hæc & ſimilia à Minoritis excogitata ſint: vt ubique amicè recipiantur, Oppida, Vici & Clauſtra, etiam ædes priuatæ eis benignè aperiantur, nec à Benedictinis Monachis aut alijs vllo modo impediantur.

Idem Antoninus eodem tit. c. 9. §. 1. Radulpho quodam in Anglia Epiſcopo narrat, quòd Ordinem Minorum ingreſſus ſit ex hac viſione. *Cùm aliquando oraret, raptus eſt in cœlum, ad intuendum manſiones ciuium ſupernorum. Nullumque ibi videns inter ſanctos diuerſarum Religionum ex Ordine Minorum, ad quem tamen mediocriter erat affectus, valdè mirabatur. Tunc apparens ei Dei genitrix Maria, quid animo volueret inquiſiuit? Cui cùm reſpondiſſet, ſuper eo ſtupere, quòd nullum inter ſanctos aliarum Religionum videret Ordinis Minorum, quem tamen Eccleſia Dei in tanta reuerentia haberet, & tantum fructum ſalutis animarum afferret? Reſpondit ei Maria: Veni mecum, ego tibi, vbi maneant, indicabo. Et oſtendit Fratres Minores Chriſto familiariter adhærentes, & dixit: Ecce ſub alis iudicis ſunt: ſalua cum iſtis animam tuam. Quam viſionem in ſe reuerſus attendens, Ordinem Minorum intrauit annuente Gregorio IX.*

Hypocriticâ etiam ſuâ & fucatâ ſanctitate, mitiſque alijs quàm plurimis modis inſinuârunt ſeſe non ſolùm apud imperitam & rudem plebem, ſed apud ipſos quoque Reges ac Principes, qui eos præpoſtero zelo receperunt atque fouerunt. *Minoritæ hypocriticâ ſanctitate ſuum propagant Ordinem.* Refert Thomas Eckelſtonus in libro de aduentu Minorum in Angliam, *quoſdam Franciſcanos, poſt primum eorum introitum, virilia ſibi amputâſſe*, non propter Regnum celeſte (qui longè alius caſtrandi modus eſt) ſed *vt in hoc mundo ſanctiores haberentur, & ob vitæ caſtimoniam in admiratione eſſent.* Ac primum eorum illic ponit Guilielmum quendam Etonum. Qua in re Hierophantas Athenienſium ſacerdotes imitati ſunt. Propterea verò Guilielmus de Sancto Amore de illis ita loquitur, in Libro ſuo De periculis nouiſſimorum temporum: *Qui primo viuebant in ſimplicitate cordis, poſt ingreſſum ſectæ ſuæ, ſunt aſtuti hypocritæ*: Balæus Cent. 4. de Script. Brit. in Appendice 2. c. 42.

His igitur alijſque de cauſis factum eſt, vt nullus omnino Monachorum Ordo maiora ſenſerit *Minorũ Ordinis incrementa maxima.*

ſenſerit incrementa: totum enim terrarum orbem vna hæc impleuit familia. Refert Bonauentura c. 4. in Legenda maiore, poſt inſtitutumOrdinem Franciſcũ adhuc 20. ann. vixiſſe quibus numerus ſui Ordinis in tantũ creuerit, vt vno die vltra quinque millia ad templum S. Mariæ de Portiuncola eo præſente in Capitulo conuenirent. Refert etiã Autonin. tit. 24. cap 9. §. 13. ſub Condiſaluo Hiſpano Generali 15. Minoritarum, Tholoſæ celebratum eſſe circa annum Dom. 1306. Ordinis Capitulum, cui interfuerint 990. Fratres, & 8. Magiſtri in Theologia.

Ab anno Domini 1211. vſque ad annum 1380. ſpatio nimirum 179. annorum, per orbem Chriſtianum Cœnobia huius ſodalitatis plus 1500. ſunt inſtituta: 40. enim Prouincijs Minoritarum nomen inſertum: ex Prouinciæ in Cuſtodias diuiduntur. Cuſtodiæ, quæ multæ ſunt numero, in Conuentus & Loca. Franciſcus Autraeinus, in ijs Cõmentarijs quos ad Sabellicũ dedit, teſtatur, *difficile ſibi videri locorum numerum poſſe ab vllo inueniri: ſed multo difficilius initiatorum, qui tunc temporis fuerint ad 60. millia num.* Sabellicus autem teſtatur, *ſuâ ætate Minoritarũ 90. millia fuiſſe.* Sæpe & hoc ſando auditum, Magiſtrum vniuerſi Ordinis, polliceri quandoque auſum Pio Pontifici expeditionem in Turcas paranti, ex Minoritarum familia 3000. bellatorum, qui bellica numera gnauiter obire poſſent, nihil ſacrorum cultu interpellato. Sabellicus Enne. 6. lib. 9. & Enne. 9. lib. 6. Vrſtiſius in Chron. Baſil. lib. 2. ca. 17. ex Barthol de Piſis. Brutum fulmen.

In tanta etiam exiſtimatione Ordo hic progreſſu temporis haberi cœpit, vt ex eo nonnulli ad ſupremam in terris, iuxta illorum ſententiam, dignitatem, hoc eſt ad ſummum Pont. Rom. Eccleſ. aſſumpti fuerint: nimirum Frater Hieronymus, natione Picentinus, patriâ Eſculanus, ſacræ Theologię profeſſor, Ordinis Generalis Miniſter, & Cardinalis Presbyter apud S. Sabinam, Nicol. IV. appellatus. Deinde Alexander V. natione Cretenſis, & prius Archiepiſ. Mediolanenſis, communi omnium Cardinalium, qui tum in Concilio Piſano erant conſenſu creatus. Tertiò, Sixtus IV. Genuenſis, Franciſcus Ruerins antea dictus, Franciſcanorum Generalis, & ad S. Sixtum Cardinalis Presbyter. Quartò, Sixtus V. tenuis conditionis homo, natus in pago tenui, proximo Ciuitati Formanæ: cui nomen eſt Montalto, anno Domini 1521. Petruſque Peretus dictus: fuit primò opilio & inter hircos educatus: deinde adoleſcentulus in Franciſcanorum gregem aſcitus eſt: quorũ ſacris initiatus, & iam grandior factus, ad extremum ab Inquiſitoribus Romanæ fidei in ipſorum collegium cooptatus eſt: quo magiſterio cùm aliquot ab hinc annis gnauiter fungeretur, Franciſcanorum Archicucullus factus eſt: paucíſque poſt annis etiam in Cardinalium Ordinem à Pio V. cooptatus fuit: & poſtremò ad ſummi pontificatûs culmen euectus eſt, anno Domini 1585. qui adhuc Romanæ Eccleſiæ dominatur.

Ex Minoritis qui circa ti Pont. Max.

Cardinalium, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & id genus hominum ingentem turbam Ordo Minorũ habuit: quem etiam intrauit Ludouicus Regis Galliç Frater: deinde illuſtriſſima domina Saueia de Majoricis, Siciliæ & Hieruſalẽ Regina, Roberti Regis relicta vidua. Præterea Petrus Arragonum Regis filius, alijq; multi magni viri.

Ex Minoritis Cardinales, & plurimi.

In D. Claræ etiam Ordine, qui plurimùm muliebri ſexu conſtat, tanta initiatorum vis eſt, vt hic etiam numerus latè omnibus terris diffuſus iniri nullo modo poſſit. In pœnitentium quoque Claſſe innumeri mortales exiſtunt: vt Sabellicus Enneus 9. lib. 6. annotat.

Clariſſarum inuentis & pœnitentium.

Qui de FRANCISCO *&* MINORITARVM Ordine *ex profeſſo ſcripſerint.*

Bonauentura Minorita ſcripſit Legendam Franciſci, tot ſuperſtitioſis, monaſticis, ridiculis, ſtultis & portentoſis fabolis ac nugis refertam, vt pigeat ijs has chartas commaculare.

Alexander de Ales ſcripſit Declaratiõnẽ ſuæ Regulæ. Balæus Cent. 3. cap. 91.

Ioannes de Capiſtrano ſcripſit Defenſorium tertij Ordinis Franciſcanorum. Bibliotheca Geſneri.

Alexander de Ariſtois Minorita, ſcripſit Minorleam elucidatiuam, rationabilis ſeparationis Fratrum Minorum, ab alijs fratribus eiuſdem Ordinis, ibidem.

Marcus Liſibonen. ſcripſit Chronica Ordinis Franciſcanorum: de vita, morte Miraculis S. Franciſci, eiuſque diſcipulorum & ſocietatis, linguâ Porthugalicâ: quòd opus Dieghus Nauarrus in Hiſpanicum, & Horatius Diola Bononien. in Italicum ſermonem tranſtulere, ibidem.

Thomas Eckleſton Franciſcanus ſcripſit de Origine, incrementis, & ſucceſſibus ſui Ordinis, præcipuè autem eorum qui in Anglia ſedes poſuerunt. Quæ hiſtoria plena eſt mendacijs ac blaſphemijs. Tractat enim de Franciſci tunica, corda, vulneribus, & braccis, de Fratrum abſtinentijs, ieiunijs, cilicijs, vigilijs, caſtrationibus, ædificijs, precibus horarijs, viſionibus, portentis, prodigijs, ſtudijs, doctrinis & lecturis. Vide Balæum Cent. 5. c. 58. Script. Britan.

CAPVT

CAPVT XIV.

De nefarijs facinorebus MENDICANTIVM Monachorum.

ETſi Mendicantes Fraterculi ouinâ pelle induti incederent, & præ ſe eximiam ſanctitatem ferrent, intus tamen erant lupi rapaces, eorumque ſanctitatis nihil quàm hyprocriſis fuit. Hoc licet ex ſuperioribus non obſcurè colligi poſſit, ijs tamen alia nonnulla adjicienda videntur, ex quibus eos, tanquam leonem ex vnguibus, quod dici ſolet, melius cognoſcere poſſis. Scripſit autem circa annos Chriſti 1390, Petrus Pateshull Auguſtinianus Monachus de Nequitijs ſuorum Fratrum & præſertim Dominicanorum, libros duos, in quibus ſine dubio fucatam laruam ita detraxit his Monachis, vt ſi hodie exſtarent, totus Mundus eorum fraudes, dolos, ſcelera, nequitias, tyrannidem, ambitionem, auaritiam, & atrociſſima facinora, egregiè conſpiceret: ſed quia libri illi ſuppreſſi ſunt, vt opinor, ea ſaltem referemus quæ obiter in lectione authorum obſeruauimus.

Hiſtoria Dominicanorũ Bernenſium. Temperare autem mihi non poſſum, quin primo loco recitem memorabilem illam hiſtoriam de quatuor Monachis Prædicatorij Ordinis, quæ Bernæ Helueticorũ anno reparatæ ſalutis 1506. & tribus ſequentibus accidit. Deſcripſit illam copioſè Ioann. Stumpſius lib. 13. capitibus 33. 34. & 35. Annal. Heluetic. ex libellis Latinâ & Germanicâ linguâ eo tempore ab ipſis Pontificijs editis: vnde nos quoq; eam huc adſcribemus. *Magna erat concertatio, multis iam annis agitata, ab anno ſcilicet Chriſti 1370. quo orta fuit, inter Monachos Ordinis Prædicatorum & Minorum ſeu Franciſcanorum, de Conceptione Mariæ Virginis. Prædicatores aſſerebant B. Mariam, vt & alios homines, in peccato originali conceptam eſſe. Franciſcani id negabant & pernegabant. Tandem euſque progreſſa eſt contentio, vt Prædicatores ad ſolita arma confugerent, & falſis Miraculis ſuam opinionem ſtabilire ac confirmare ſtatuerent. Conueniunt igitur in Capitulo Vuimpfenij oppido Germaniæ habito, vbique deliberant, vbi commodus & opportunus locus ad hanc rem inueniri poſſet. Cunctis Bernæ Heluetiorum placet, quòd gens ſimplex, ſed bellicoſa, & propterea ſuæ opinioni vel armis & vi defendendæ idonea, ſi res poſtularet, in ijs regionibus eſſet. Quatuor igitur primarij Ordinis in monaſterio Prædicatorum Bernæ telam ordiebantur: & quoniam Supperior, vnus ex his quatuor, artis magicæ peritus erat, adiurabat cacodæmonem, vt vnà cum ipſis conſilium iniret, quo pacto rem commode poſſent conficere. Is ſpecie Æthyopis apparens, omnem ſuam illis operam hac conditione promittebat, ſi ſeſe illi dederent: id quod non grauatè fecerunt, datis ei chirographis proprio ſanguine conſcriptis. Opportunè autem accidit, vt illis ipſis diebus Ioannes Iezerus homo ſimplex, artificio ſarctor in ordinem ipſorum cooptaretur, qui propoſito ipſorum commodus videbatur. Tentabant ipſum iacentes lapides in eius cubiculum, nocturno tempore, excitantes ſtrepitum, ſimulanteſque ſe ſpiritus eſſe.*

Res ab initio non malè eis ceſſura videbatur. Die quodam Veneris Supperior inualuens ſe linteo vna cum alijs ſpiritibus, quos ad hoc magicis artibus euocauerat, irrumpebat in cellam Fraterculi illius, magno impetu & fragore, ſimulans ſe opem ab eo multis cum lachrymis petere. Aquam verò luſtralem & reliquias ſanctorum illi iam ante in cellam illius repoſuerant. Frater ille exterritus, negabat ſe opem illi poſſe ferre, commendans ipſum ſeruatori Chriſto & matri ipſius. Spiritus reſpondit in ipſius & Fratrum facultate poſitum eſſe, vt his malis liberetur, ſi per octiduum ſingulis diebus ad ſanguinem vſque ſeipſum flagellaret, & octo Miſſas in ſacello D. Ioannis celebrari in ipſius gratiam curaret, & interea dum celebrarentur, brachijs extentis humi iaceret. Significabat illi, quòd ſequente die Veneris vel feriâ ſextâ ante intempeſtam noctem maximo impetu rediturus eſſet, monens ipſum ne conſternaretur: Diabolos enim ipſi quippe ſancto viro, nihil poſſe obeſſe. Stolidus ille poſtero die ipſis coryphæis rem omnẽ detexit, obſecrans vt ſibi adeſſent, quò miſera illa animalia poſſet liberari.

Res ſtatim per totum oppidum diuulgata eſt. Publicè prò ſuggeſtu illis de rebus ſermones à Monachis habiti ſunt: laudabant ſanctitatem ſui, quæ vel ex hoc perſpici poſſet, quod ſpiritus ille ab ipſis, non ab impijs & temulentis Franciſcanis opem expeteret. Tempore conſtituto redijt ſpiritus ille comitatus alijs malis ſpiritibus, magno tumultu in Fratris cellam, qui adiurans ipſum de quibuſdam rebus interrogabat. Spiritus narrabat quiſnam eſſet, & quas ob cauſas tam miſerè vexaretur. Gratias agebat cùm ipſi. tum Fratribus ipſius, quòd curâ tangerentur, adjciens: Si adhuc Miſſas 30. & 4. vigilias celebrarent, & ipſe adhuc ſemel ad ſanguinem vſque virgis ſeipſum caſtigaret, ſe ex maximis cruciatibus, quos annis 160. iam continuatos pertuliſſet, prorſus liberandum eſſe. De rebus quoque alijs mirandis cum eo conferebat, quas nihil attinet hoc loco referre. Poſtea ſpiritus ille iterum Fratri, apparuit, & ordinem Prædicatorum alijs omnibus antetulit, ſignificans multos ex illis qui huic Ordini aduerſati fuiſſent, in purgatorio atroces pœnas luere, Bernæ quoque funditus euertendam niſi Franciſcanos ejiceret, & ab annis, penſionibus

quas

quas à Rege Galliæ accipiebant, ſibi deinceps cauerent. Quædam etiam commorabat quæ Fratri eueniſſent: quæ omnia ab ipſo per Confeſſionem auricularem expiſcati fuerant. Gratias ſimul agebat Fratri, pro beneficio liberationis, ſignificans ei, quod ſi in ſeptimum Angelorum Chorum receptus eſſet, ſe ibi Miſſas celebraturum pro benefactoribus ſuis.

Poſteà aliâ quadam nocte, alius habitu muliebri veniens dicebat ſe Barbaram eſſe, cuius cultui addictus fuiſſet, & ſignificabat apparituram ei diuam Virginem, atq; ad quæſtiones illas reſponſuram, quas vnus ex Monachis ei in ſcheda quadam conſcripſerat. Hæc Barbara promittebat ſe Mariæ Virgini daturam ſchedam illam, quam mox poſtea mirabiliter ſignatam in loco quodam ſacro reperturi eſſent. Frater ſuis patribus rem omnem detexit, confiteri volens peccata ſua, vt apparitione diuæ Virginis dignus efficeretur. Iubebat eos ſchedam in loco ſacro quærere: tandem inuenerũt eam in ciborio, vt vocant, vbi eam antea repoſuerant. Ferebant eam in ſummum altare, dicentes ſignatam eſſe Chriſti ſanguine, & lucernas ſuâ ſponte accenſas fuiſſe. Matutino tempore apparebat Maria Fratri, multa referens quomodo filius eius Ieſus eam iuſſiſſet illi recitare: nempe Iulium Papam ſanctum illum virum eſſe qui duos Ordines inter ſe conciliare & feſtum pollutæ conceptionis Mariæ inſtituere deberet. Se enim Papa illi, crucem quatuor guttis ſanguinis filij ſui ſignatam miſſuram, in teſtimonium. quòd in peccato originali concepta ſit: aliam crucem quinque guttis ſanguinis ſignatam reperiendam in ciborio quam Romam mittere debeant. Pontificem enim largis indulgentijs eam confirmaturum, & Bernam remiſſurum: & alia huius generis, de quibus multa vltro citroque dicebantur & ſcribebantur.

Maria illa in teſtimonium prædictarum rerum clauum ferreum adegit per manum Fratris, dicens: Hoc vulnus, die quo filius meus crucifixus eſt, & in feſto corporis filij mei renouabitur. Deinde encauſticam aquam magicis artibus parârunt, quâ ſenſum illi adimentes, vulnera alia quatuor ei impreſſerunt: poſteà quum ſibi reſtitueretur, dicebant circa ipſum neſcio quid ſancti apparuiſſe. Quumque multi confluerent, vt nouum illum Chriſtum viderent: inſtruebant ipſum (agreſtibus enim erat moribus) quo pacto ſe gerere deberet. Quumque potionem illi dediſſent, quæ eam ſenſu ſpoliabat, & efficiebat vt ſpumaret, dicebant ipſum luctari cum morte, ſicut Chriſtus in monte Oliueti. Poſtea apparebat alius ei multa referens, ſed Frater agnitâ eius voce, omnia ſuſpecta habere cœpit, illumque à ſe repulit. Sequente nocte apparebat ei Prior, dicens ſe Mariam eſſe, de qua antea dubitâſſet, & ad omnem ſuſpicionem depellendam, ſe hoſtiam corporis filij ipſi offerre (offerebat autem ei hoſtiam tinctam veneno) ne deinceps putaret ſe ſpiritum malum: videre dicebat etiam ſe offerre vitreum vaſculum plenum ſanguine filij ſui, quo & ipſum & monaſterium donaret. Frater qui hanc quoque apparitionem ſuſpectam habebat: reſpondit: Si non es malus ſpiritus recita mecum orationem Dominicam & ſalutationem Angelicam. Prior recitabat orationem Dominicam, poſtea dicebat loco Mariæ, Salutata ego ſum Maria, gratia plena, Dominus mecum, &c. Frater cognita voce Prioris, arrepto cultro vulnus ei inflixit, quumque ille ſe defenderet, Frater fortiter illum repulit.

His peractis ſuperior ſperans ſe illa quæ illi duo perdidiſſent, reſtituere poſſe, apparebat Fratri, ſeq; dicebat Catharinã Senenſem eſſe: obiurgabat eum, quòd tam humaniter diuam Virginem tractaſſet, adjiciens: Iuſſus ſum tibi indicare, quòd vera vulnera Chriſti in corpore tuo habeas, quæ neq; ego neq; Franciſcus habemus, idq; multis verbis. Cæterum Frater ita eum excipiebat, vt ſtatim fuga ſalutem quæreret. Quoniam verò Frater nolebat amplius ludibrio ab eis haberi, anxij & perturbati habito conſilio, dicebant ei, ſe quidem liberè fateri, quòd aliquot apparitiones mentiti fuiſſent, non alio conſilio, quàm vt in Religione permaneret, ſummam tamen negotij veram eſſe, neq; debere eum dubitare, quin vulnera Chriſti in corpore ſuo gereret. Et quandoquidẽ res tã inuulgata eſſet, rogabãt ne tergiuerſaretur, alioqui ignominia afficiendũ Ordinẽ, & vnà cum ipſis magnum periculũ incurſurũ: ſin verò conſtãs eſſet, hoc ſibi & ipſis vtiliſſimum fore: verbiſq; blandis ipſi perſuadebãt, vt deinceps ſe eis obtemperaturũ promitteret.

Poſt longam itaq; inſtitutionẽ, imponebãt eum altari diuæ Mariæ genibus flexis, in ſacello quodam ante ſimulachrum ſacræ Virginis. Vnus ex Monachis ſtabat poſt velũ, & loquebatur per cannam, ac ſi Chriſtus eſſet ad Mariã: Mater cur lachrymaris? an non promiſi quicquid volueris id futurum eſſe? Reſpondebat ſimulachrum. Ideò lachrymor, quòd huic negotio non imponitur finis. Addebat ſimulachrum Chriſti: Mihi crede, manifeſtabitur. Poſteà Monachus clam egreſſus ſacellum clauſit.

Hæc quum ab aliquot aniculis per totum oppidũ diſſeminarentur, ſtatim magnus factus eſt hominum concurſus. Quatuor Monachi ſtatim accurrebant, ſimulantes ſe neſcire quid ageretur, mandabant aperire ſacellum, interrogabãt Fratrem quomodo illuc veniſſet Is reſpondebat ſe raptum eſſe à ſpiritu Referebat etiã quid ſimulachrum dixiſſet, quodq; nõ ante loco ſe moueri poſſet, quam venirent ad ſe quatuor primarij viri Ordinis Senatorij, quibus quædam indicanda haberet: adhæc ſacramentum Euchariſtiæ ſibi dari poſtulabat: Senatores illi pauca dicebãt. Monachi ſtatim hoſtiam veneno illitam illi afferebant: quam quum accipere recuſaret, aliam ei afferebant, quam ſumebat, ſimulq; cum pompa in chorum (ita vocant templi partem) ducebatur. Frater & quatuor Monachi vocabantur in Senatum, vt res illas ita

ſe habere oſſcuerarent. Quatuor verò illi, metuentes ne Frater, qui ſuſpectos eos habebat, aliquid effutiret: ſtruebant ei inſidias cibis veneno infectis, adigebantq; eum, vt hoſtiam veneno tinctam deglutiret; quam per vomitum reiecit: miſerum varijs modis ita excarnificabant, vt ex ipſarum callegio effugeret, multiſque rem detegeret. Intereà dua legati à Monachis Romam mittuntur, qui confirmatione rerum illorum à Pantifice impetrarent, cui poſteà contradicere nefas fuiſſet. Quumque illi redirent, & ſperarent rem eſſe (vt vulgò dici ſolet) in portu, ampliſſ. Senatus quatuor Monachos cuſtodia mādauit. Anteà enim ex Fratre quem in vincula coniecerant, rem omnem cagnouerant. Senatus neq; laboribus neq; ſumptibus parcens, & ipſe legationem Romam miſit, vt quid in hoc negotio agendum eſſet, liquidò conſtaret. Tandem quatuor Monachi & Frater tormentis ſubiecti rem omnem detexerunt. Quumq; conuicti eſſent tot fraudem & ſcelerum, permittente Papà, ſacris fuerunt exanthorati, (vulgò degradationem vocant) *& exuſti anno Domini* 1509, *vltimâ Maij* Ex quo tempore Monachi ſuam in Heluetijs authoritatem amiſerunt, & hominibus etiam cuncta illa ſuſpecta eſſe cœperunt, quibus ceu columnis Papatus nititur. Nulli enim vel pauci admodum, credere amplius voluerunt animas defunctorum opem & auxilium expetere: cereos ſuâ ſponte accendi: imagines loqui, lachrymare, ab vno loco in alterum moueri: cruces ſanguine Chriſti conſpergi. Item, quòd hic vel alius in ecſtaſin incidens, res mirandas in cœlo, purgatorio aut inferno viderit. Adhæc dubitare cœperunt de trāſſubſtantiatione panis in verum corpus Chriſti: de indulgentijs, purgatorio, aqua luſtrali, ſatisfactionibus ſimilibuſq; nugis. Ac licet confirmationem ſummorum Pontificum ſuper his rebus impetrârint, multi tamen credere noluerunt rem ita ſe haberet. Die pauren fiengend an die ſachen merken. Ac fuit ſanè hæc impoſtura Monachorum non minima cauſa reformationis Eccleſiarum Heluericarum.

Quidam etiam Ordinis Prædicatorum Frater Bernardus Sexagenarius, à Florentinis & Rogerio Siciliæ Rege perſuaſus, in feſto quodam B. Mariæ Virginis panem & calicem infectum & venenatum pro Euchariſtia Henrico Luxenburgēſi Imper. præbuit, qui ſtatim ægrotare cœpit & mortuus eſt.

Minorum facinora. Venio nunc ad Minores. Anno itaq; Domini 1257, in Angliam venerunt nonnulli Minoritæ, qui, mediante pecuniâ, abſoluebant authoritate Pontificiâ falſidicos, periuros, votorum tranſgreſſores, adulteros, homicidas, proditores, veneficos, Sodomitas & ſimiles. Eodemq; anno in vrbe Burienſi Minoritæ impetum fecerunt in Monachos, pro conſtruendo illic Cœnobio, vt Balæus Cent. 4, cap. 25, in Appendice reſtatur.

Idem Cent. 4. c. 50, in Appendice ex Cornelio Agrippa: *Sunt ex Minoritis*, inquit, *quibus pecuniam tetigiſſe piaculum eſt. At nihil interim illas mouent verba Pauli dicentis: Bonum eſt mulierem non tangere, quas illi nan rarò impudicis non cantrectant manibus. Et clanculum canfluunt ad lupanaria, ſtuprant Sacras Virgines, vitiant Virgines, & hoſpitum ſuorum adulterantes Vxores, nonnunquam etiam (quod ego ſcio & vidi) Iliaci prædonis inſtar abducunt & Platonicâ lege cum popularibus ſuis communes proſtituunt. Et quarum animas lucrari deberent Dea, illarum carpora ſacrificant Diabalo, aliaque his multa ſceleſtiora, & qua nefas eſt eloqui, inſanâ libidine perpetrant. Interim caſtitatis vota abundè ſatisfaciētes, ſi libidinem, ſi luxuriam, ſi fornicationem, ſi adulteria, ſi inceſtum verbis acerrimè inceſſent deteſtenturq; & de virtute locuti, clunes agitent. Sed flagitioſiſſimi lenones, ſceleſtiſſimaque lena ſæpe ſub illis Religionis pellibus deliteſcunt. Tales habent aulica Domina plarunque ſacrorum ſuorum myſtas, & aulicarum, nuptiarum ſcartationumque conſultores.* Verba ſunt Agrippæ.

Anno Domini 1299, Fratres Minores ex ſua mendicitate diuites facti, infinitam pecuniam Papæ obtulerunt, vt illis permitteret annuos redditus aut prouentus: ſed meritò ſunt ſuis fruſtrati deſiderijs: ex Matthæo Vueſtmonaſterienſi Bal. in Cent. 4. cap. 70, Append. 2.

Anno Chriſti 1231, Richardus Cantuarienſis Archiepiſcopus obijt. Quo ſepulto, fures noctu eius aperientes ſepulchrum, vt annulum & alia epiſcopalia furarentur, à Minoritis, mundi & pecuniarum contemptoribus, præuenti fuerunt: Balęo teſte Cent. 3, cap. 95, in Append. ex Matth. Paiſienſ.

Richardus Ridder in Lachryma Eccleſiæ teſtatur, Vrbani VI tempore, Minoritam quendam in Germania pro ſuggeſtu, in explicatione verborum Domini, *Mulier ecce filius tuus*, *&c.* affirmâſſe, *Ioannem Euangeliſtam Mariæ naturalem magis filium fuiſſe quàm Ieſum*: refert Balæus Cent. 6, c. 50, in Appen. 2.

Anno Domini 1401 Rogerus, Claringtonus, eques auratus, & octo Franciſcani Ordinis Monachi, cum alijs tribus, proditionis inſimulati, ſuſpendio necantur, quod verſiculos ac rythmos maledictis plenos, in Henrici noui Regis Anglorum probum diuulgâſſent: Balæus Cent. 7, cap. 38. in Append. ex Chronicis Polyd. ac Lilij.

Anno etiā Domini 1534, ſub Paulo III Pōtifice Rom. Franciſcani ijdem cruentum & funeſtum ediderunt ludum in Galijs Aureliç. Res ſic ſe habet, vt à Sleidano libro nono *Funeſtus ludus Minoritarum Aureliæ.*

Commen-

Commentariorum deſcribitur : *Prætoris Vxor eius vrbis, Teſtamento cauerat, vt ſine pōpa ſepeliretur ac ſtrepitu. Cum enim è vita quis exceſſit in Gallijs, præcones funebres, ad hoc conducti, per vrbis loca frequentiora circumeunt, & cymbalis excitato ſono multitudinem conuacant; Deinde nomen eius qui deceſſit atque titulos edunt, & hortati populum, & præ mortua Deum precentur, quando ſit & vbi ſepeliendus pronuntiant. Cùm autem funus defertur, adhiberi ſolent plerunque Monachi Mendicantes, & multa preferuntur luminaria, certatim iſta fiunt, & æmulatione quadam, & quo magnificentior eſt apparatus, eò maior eſt populi concurſus & admiratio : Sed ea, quam dixi, fœmina, nihil earum rerum ſibi fieri voluit. Maritus ergo, qui coniugis memoriam diligeret, morem et geſſit & Franciſcanis, quorum in Templo ſepulta fuit iuxta patrem & auum, muneris loco dabat ſex tantùm aureos, cùm illi multò ſperâſſent maiorem prædam. Et cum deinde ſyluam cæderet atque diuenderet, petentibus illis ligna ſibi dari gratis, denegabat. Tulerunt hoc valde grauiter, & cùm antea minus illum probarent vlciſcendi rationem hanc excogitabant, vt dicerent ipſius vxorem in ſempiternum eſſe damnatam.*

Architecti erant huius Tragœdiæ Colimanus & Stephanus Atrebatenſis, ambo Theologiæ Doctores, & ille quidem erat Exorciſta, totumque ſuum apparatum, in eiuſmodi rebus adhiberi ſolitum, habebat in promptu : rem verò ſic adminiſtrant. Nouitium quendam adoleſcentem ſupra teſtudinem Templi collocant, is intempeſtâ nocte cùm ad demurmurandas preces illi more conſueto venirent, magnum excitat ſtrepitum : adhibentur adiurationes & exorciſmi : ſed nihil ille proloquitur : iuſſus edere ſignum, quo declaret, num ſit mutus ſpiritus, denuò tumultuatur & perſtrepit : id erat loco ſigni Eo iacto fundamento, Ciues aliquot & celebres quidem ac ipſorum ſtudioſas adeunt : narrant ſibi triſte quiddam accidiſſe domi, neq; tamen quid rei ſit, exponunt, ſed rogant, ne grauentur adeſſe nocturnis precibus. Cùm hi veniſſent, & precationum eſſet factum initium, ille de ſuperiori loca turbam excitat, rogatus quid vellet, & quis eſſet, ſignificat non ſibi licere loqui. Iubetur ergo per ſigna reſpondere ad interrogata : foramen autem erat factum per quod, admotis auribus, exorciſtæ vocem haurire poterat & intelligere : deinde tabulam habebat ad manum quam interrogatus feriebat, ſic vt infra poſſet exaudiri. Primum itaque rogatur num ſit ex eorum numero, qui ſint ibi ſepulti ? poſteà multis ardine recitatis nominatim, quorum ibi erant corpora condita, venitur tandem ad vxorem Prætoris : ibi dato ſigno, ſe ſpiritum eius demonſtrat. An ſit damnatus, & quo nam ſuo merito ſeu delicto ? num propter auaritiam, aut libidinem, aut ſuperbiam, aut non præſtitam charitatem, an verò propter nuper natam hæreſim & Lutheraniſmum ? deinde, quid ſibi velit illo ſtrepitu & inquietudine ? num vt corpus, loco ſacra ſepultum effodiatur, alioque tranſportetur ? Adhæc omnia, ſic vt iuſſus erat, per ſigna reſpondet, quibus aliquid vel affirmabat, vel negabat, prout bis aut ter tabulam feriret.

Cùm autem & ſuæ damnationis cauſam eſſe Lutheranam hæreſim & effodiendum eſſe corpus ſignificaret Monachi petunt à Ciuibus quos adhibuerant, vt ijs, quæ coram vidiſſent, dent teſtimonium, & actis, quæ iam erant confecta ſuperioribus diebus, ſubſcribant. Hi, re deliberatâ, ne Pratorem affenderent, aut moleſtiam ſibi crearent, id facere recuſant : illi nihilominus panem azymum, quem vocant hoſtiam & corpus Domini, cum reliquijs omnibus diuorum alia transferunt, & Miſſas ibi ſuas peragunt. Quod lege Pontificiâ fieri ſolet, cùm locus aliquis propter infamiam & prophanationem eſt expiandus. Nam certa quædam eius rei capita ſunt ipſorum comprehenſa libris. Epiſcopi autem Vicarius Iudex, Officialem vocāt, eâ re cognitâ : vt propius omnia cognoſceret, eò venit, comitatus honeſtis aliquot viris, & exorciſmos fieri ſe præſente iubet, ac deligi nonnullos petit, qui ſupra teſtitudinem aſcendant, & videāt num ſpectrum aliquod appareat. Ibi Stephanus Atrebatenſis admodum repugnat, & valde dehortatus ne fieret, aiebat non eſſe turbandum ſpiritū. Et quanqnam Vicarius multum inſtabat vt adiurationes fierent, tamen impetrare non potuit.

Intereà Prætor, vbi reliquos iudices vrbanos, quid fieri vellet, docuiſſet, ad Regem profectus, rem omnem commemorat. Et quia ſuis legibus & immunitatibus freti iudicium Monachi declinabant, Rex è Senatu Pariſino deligit, qui de cauſa cognoſcant, illiſq; plenam poteſtatem attribuit, facit idem Cancellarius, Antonius Pratenſis, Cardinalis & legatus Pontificius per Galliam. Itaq; cum nullam haberent exceptionem rei traducti Luteetiam coacti ſunt reſpondere : ſad nulla potuit ab eis exprimi confeſſio Poſitæ ſingulis erant cuſtodiæ ſeparatim & nouitius quidem tenebatur in ædibus Fumai Senatoris, ac ſæpè ſolicitatus nihil valuit fateri, metuens, ne poſt interficeretur ab illis, ob inuſtam ordini maculam, & factam ignominiam : ſed quum Iudices & impunitatem ei promitterent, & fore dicerent, vt in ipſorum poteſtatem minimè rediret, totam actionem ordine receſſet, & adductus ad illos, idem affirmat. Illi quanquam erant conuicti, & in ipſo propè maleficio deprehenſi, recuſabāt tamen Iudices at Priuilegia ſua iactabant, verùm id fruſtrà fuit : & de cōmuni conſilio latâ ſententiâ damnati ſunt, vt Aurelıam reducti & in carcerem canditi, publicè denique producerentur ad primarium Templum, & ad eum vrbis locum vbi ſupplicia ſumuntur de maleficis, atque ibi ſuum ſcelus profiterentur.

Sed his ipſis ferè diebus incidit in Lutheranos perſecutio: quæ res in cauſa fuit quo minus ea ſententia, licet admodum lenis pro tanto flagitio, veniret in executionem. Nam quia Lutheranorum nomen erat odioſiſſimum, metus erat, ne ſi quid grauius feret, non tam illis debita perſoluta pœna, quàm Ordini facta putaretur iniuria: & quicquid eis accideret, Lutheranis id iucundiſſimũ fore ſpectaculũ pleriq; iudicabant. Franciſcanorum autem Ordo magnam habet ad vulgus opinionem ſanctimoniæ: & quum illi iam damnati Lutetiâ deportarentur Aureliam, Fœmina quædam, impulſa miſericordiâ, multis cum lachrymis atque ſuſpirijs, ad portam eos vſque ſequebantur. Vbi veniſſent Aureliam, in ſingulos carceres abducti, rurſus immunitatem atq; Priuilegia ſua iactabant, & tandem poſt diuturnam cuſtodiam, nullâ grauiore pœnâ mulctati, ac ſoluti Vinculis euaſerunt. Dum eſſent captiui nihil eis deerat, & tam ad victum, quàm ad comparandum patrocinium atque gratiam, abundè ſubminiſtrandum eis fuit, à Fœminis præſertim. Niſi perſecutiones illæ, quas attigimus, & incendia rem impediuiſſent, conſtituerat Rex (vt quidem ferebatur) ædificium illorum omne diruere & ſolo æquare: Hucvſq; Sleidanus. In hos impoſtores, Vulteius Remenſis hoc edidit Carmen.

> *Cùm clamor laruas, furioſa caterua leonum*
> *Infeſtare ſuam nocte dieque domum,*
> *Res vera eſt: falſi, laruati denique Fratres,*
> *Quos veſtis ſanctos prodigioſa facit:*
> *Sunt lemures, laruæ, furiæ, vulpeſque lupique*
> *Qui infeſtant vitijs ſeque ſuamque domum*

Monachi impoſturas ſuas didicerunt ab Ethnicorum Sacrificiis Hiſtoria Mundi & Paulinæ Rom.

Didicerunt Monachi has & ſimiles fraudes, dolos impoſturas & nefãda facinora ab Ethnicis, & Ethnicorum ſacrificijs. Ioſephus hiſtoricus lib.18, Antiquitatum cap.4. tetrum facinus recitat, quod tempore Tiberij Cæſaris Romæ ſub prætextu ſacrorum Iſidis accidit. Recitabo hiſtoriam ex interpretatione Gelenij Viri doctiſſimi. *Erat Romæ Paulina mulier, non minus probitate morum quam natalium claritate illuſtris, ad hæc opulenta & formoſa, vt quæ eſſet in ipſo ætatis flore, ſed in primis ornata pudicitiâ. Nupta autem erat Saturnino viro, tali cõiuge digniſſimo Huius amore captus eſt Decius Mundus, iuuenis non obſcurus in equeſtri Ordine: & quoniam maior erat Fœmina, quàm quæ poſſet corrumpi muneribus, eò magis accendebatur amantis inſaniâ, ita vt offerret ei pro vnica nocte ducenta drachmarum millia (Drachma Attica & denarius Romanus vulgò putantur idem eſſe: & octo cruciatis Budæus æſtimat: faceret igitur hæc ſumma circiter 2600 florenos ſecundum eius æſtimationem) ac ne ſic quidem valens eam flectere, non ferens amoris impotentiam, decreuit vitam ſimul & amorem finire inediâ. Hoc eius propoſitũ nõ fefellit. Idem libertam Mundi paternam, varijs inſtructam, ſed non probatis artibus, quæ indignè ferens obſtinationem iuuenis, blandâ oratione conuentum animare conata eſt, ſpem faciens effecturam ſe, vt potiatur Paulinæ complexibus. Cumque ille preces eius libenter acciperet, ait ſibi opus quinquaginta tantùm drachmarum millibus ad expugnandam mulieris pudicitiam. Ita refocillato iuuene, & acceptâ quantam petierat pecuniâ nouam doli viam ingreſſa eſt videns Paulinam non capi pecunijs.*

Sciens porrò eam vehementer addictam Iſidis cultui, tale quiddam comminiſcitur. Conuentis aliquot ex eius ſacerdotibus, accepta fide ſilentij, & quod efficaciſſimum eſt, oſtentato præmio, in præſens viginti quoque millibus: & alteris totidem poſt nauatam operam, indicat eis amorem iuuenis rogans, vt omnibus modis annitorentur eum reddere voti compotem. Illi auri cupidine tacti, benignè ſunt polliciti: quorum natu maximus propere ſe ad Paulinam contulit, & admiſſus impetratoque abſque arbitris colloquio, venire ſe ait miſſum ab Anubide (Anubis canino capite vnà cùm Iſide colebatur) capto ipſius formâ, & iubente vt ad ſe veniat. Illa libenti animo accepit nuntium: moxque iactabat ſe apud familiariter notas mulieres, quod dignata ſit amore Anubidis: Marito quoque indicat, condictam ſibi cœnam & cubile Anubidis: (per puluinaria apud Scriptores quidam intelligunt lectulos qui ſternabantur in Templis in honorem Deorum) Ideò facilius conceſſum eſt, quod cognita & probata viro eſſet coniugis pudicitia. Itaque in Templum proficiſcitur, & poſt cœnam inſtante ſomni tempore, incluſa per Sacerdatem, tenebris conciliantibus in latensem ibi Mundum incidit: totamque eam noctem obſequuta eſt iuueni, Deo ſe gratificari exiſtimans. Eo deinde abeunte, priuſquam Sacerdotes doli conſcij ſurgerent, Paulina manè ad maritum reuerſa, congreſſum cum Anubide prædicat, & idem apud amicas quoque magnificis verbis exaggerat, Illis nec credere libebat rei naturam conſiderantibus, non mirari tamen non poterant, ob inſignem mulieris pudicitiam.

Die deinde poſt rem patratam tertiâ, Mundus adamatæ fortè fortuna obuius: ô factum bene Paulina, inquit, quòd & ducenta illa millia mihi ſeruaſti, quæ potuiſti tuis facultatibus addere, & morem nihilominus meæ voluntati geſſiſti, nihil enim mea refert, quòd Mundum contempſiſti, quandoquidem prætextu Anubidis optatâ voluptate expletus ſum: atque his dictis abiit. At mulier tùm primùm deprehenſo flagitio, veſtem ſibi lacerat, & re totâ ad maritum delata, obſecrat ne tam inſigne ludibrium

impunitum

impunitum ſinat. Maritus porrò Imperatori totum ſignificat. Tiberius poſtquam accuratiſſimâ inquiſitione didicit omnia, ſacrificos illos impoſtores in crucem egit, cuius præcipua opera fuit in corrumpenda pudicitia mulieris: dirutoque Templo ſtatuam Iſidis iuſſit mergi in Tyberim. Mundum autem mitiore pœnâ exilij caſtigâſſe contentus eſt, crimen eius in cupidinis impotentiam referens.

Ex hac hiſtoria promptum eſt colligere, quomodo Satá gẽtiles faſcinârit:& quomodo ſacrificij ipſorum perſuaſerint illis,quod Dij apparentes,hæc vel illa dixerint,quę tamen facillima fuerunt: ſub cultûs Deorum prætextu, rebus peſſimis vacârint. Quoties enim putabimus eos turpiſſima perpetrâſſe, quamuis res non fuerit in apertum pro ducta? Quod ſi illi effecerunt vt Mundus optatis amoribus potiri poſſet, non eſt dubitandum,quin ſæpiſſimè ipſi quoq; ſub prætextu ſacrorum, aliorum Filias & vxores conſtuprârint: alioqui hic dolus non tam ſtatim eis in mentem veniſſet. Hæc matrona non tam bene fuiſſet contenta, niſi idem ante cum alijs matronis factum fuiſſet neq; maritus ipſius permiſiſſet eam in Templo pernoctare. Quis opus erat deos lectiſternia in Templis habere,quum certum ſit eos in illis non iacuiſſe.

Tyranni Sacerdotis hiſtoria.

Huc facit hiſtoria quam Ruffinus Presbyter Aquilienſis in Eccl.hiſtor.libro 11,ca.25, deſcrit: *Sacerdos erat apud Alexandrinos* (in Ægypto) *Saturni, Tyrannus nomine. Hic quaſi ex reſponſo Numinis, adorantibus in Templo Nobilibus quibuſq; & Primarijs Viris, quorum ſibi Matronæ ad libidinem placuiſſent, dicebat Saturnum præcepiſſe, vt Vxor ſua pernoctaret in Templo. Tum is qui audierat, gaudens quòd vxor ſua, dignatione Numinis vocaretur exornatam comptius inſuper & donarijs onuſtam (ne vacua ſcilicet repudiaretur) Coniugem mittebat ad Tẽplum. In conſpectu omnium concluſa intrinſecus Matrone, Tyrannus clauſis ianuis & traditis clauibus diſcedebat. Deinde facto ſilẽtio per occultos & ſubterraneos aditus, intra ipſum Saturni ſimulachrum patulis erepebat cauernis. Erat autem ſimulachrum illud à tergo exeſum, & parieti diligenter annexum. Ardentibuſq; intra ædem luminibus, intentæ ſupplicantiq; Mulieri vocem ſubitò per ſimulachrum æris concaui proferebat, ita vt pauore & gaudio infelix Mulier trepidaret, quòd dignam ſe tanti Numinis alloquio putaret. Poſtquam verò quæ libitum fuerat, vel ad conſternationem maiorem, vel ad libidinis incitamentum diſſeruiſſet Numen impurum arte quadam linteolis obductis, repente lumina extinguebantur vniuerſa. Tum deſcendens obſtupefactæ & conſternatæ mulierculæ adulterij fucum prophanis commentationibus inferebat. Hæc cùm per omnes miſerorum Matronas multò iam tempore gererentur accidit quandam pudicæ mentis fœminam horruiſſe facinus, & attentius deſignantem cognouiſſe vocem Tyranni ac domum regreſſam; viro de fraude ſceleris indicâſſe. Ille de iniuria Coniugis, imò potius ſua ardentiùs inflammatus, inſcriptum Tyrannum ad tormenta deducit. Quo conuicto atque confeſſo, cæteriſque fraudibus reuelatis pudor omnis & dedecus Paganorum peruaſerat domos, adulteris Matribus, inceſtis Patribus, Liberis ſpurijs deprehenſis. Quibus diuulgatis & proditis, raptim cum ſimulachris & ædibus excidebantur & crimina.*

De Numa Pompilio legitur, quòd ſimulârit congreſſus cum Ægeria Nympha, vt ſuis legibus authoritatem conciliaret.

Sed ad Prædicatores & Minores reuertamur, de quibus Ludouicus Seruinus in ſuis vindicijs pag.18 indicat, eos regnante in Gallia D.Ludouico circiter annum 1232 in Franciam veniſſe, ab eoque vt etiam ab eius ſucceſſoribus receptos, & in Pontificum Romanum fauore approbatos fuiſſe; qui vt Romanæ ſedi authoritatem & poteſtatem ampliorem quàm quæ anteà illi competebat per illos Miniſtros quærerent, malá pro hoc beneficio Galliæ Regibus gratiam retulerint;& cruce ſignatos in terram ſanctam mittentes, nouæ ſorti Regionem Præfectos deſtinârint, quorum nihil aliud fuerit Pręfectura quàm præda, & qui Regni opes non modò ſpoliârint, ſed etiam dignitatem Regiam Principibus detraxerint, ita vt interpoſita Religione Prouincias depoſuerint, quemadmodum ex rebus in Franciæ geſtis facile perſpici poſſit.

De ijſdem Matthæus Vueſtmonaſterius in Floribus hiſtoriarum libro 2, refert eos circa annum Domini 1241 pecuniâ mediante, cruce ſignatos in Chriſtianorum perniciem abſoluiſſe, ſeu voto leuâſſe, adeoque peſſimè per orbem audiuiſſe, Balæus Cent. 4, cap.3, in Appendice.

Circa annum 1251 Dominicani ac Minoritæ, Toloſæ per Pontificem hæreſeos Inquiſitores facti, magnam in Chriſtianos Tyrannidem exercuerunt: Balæus ex Antonino. Idem Vuormatiæ fecerunt Conradus Dorſo & Ioannes eius diſcipulus, etiam Dominicani, multos pios Viros flammis adiudicantes, qui tamen & ipſi ob id tandem miſerabiliter perierunt, Petrus Veronenſis in eodem officio tyrannizans anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo ſecundo prope Mediolanum occiditur. Balæus Cent. 4, ca. 14, in Append.

Matthæus Pariſienſis ad annum 1243, impoſturas & auaritiam eorum annotans: *Morituris*, inquit, *Magnatibus & Diuitibus quos norunt pecunijs abundare, diligenter inſiſtunt, non ſine Ordina-*

riorum iniurijs & iacturis, vt emolumentis inhiët, confeſſiones extorquët, & occulta teſtamëta, ſe ſuumq; Ordinem ſolum cõmendantes, & omnibus alijs præponentes. Vnde nullus fidelis, niſi Prædicatorum & Minorum regatur conſilia iam credit ſaluari. In acquirendis Priuilegijs ſoliciti, in curijs Regum & Potentium Conſiliarij, & Cubicularij, & Theſaurarij Paranymphi, & nuptiarū prælocutores, Papalium extorſionū executores, in prædicationib⁹ ſuis vel adulatores, vel mordaciſſimi reprehēſores, vel confeſſionū detectores vel incauti redargutores Ordines quoq; authenticos, & à ſanctis Patribus cōſtitutos, videlicet à ſanctis Benedictino & Auguſtino, & eorum Profeſſores contemnentes, ſuum Ordinem alijs præponunt. Rudes reputant, ſimplices & ſemilaicas, vel potius ruſticas, Ciſtercienſes Monachas: Nigros verò, ſuperbos & Epicuros.

De nouo Prædicatorū & Minorum Euangelio.

Circa annos Chriſti 1250, per Prædicatores & Minoritas tanta orta eſt à Chriſto defectio qualis non fuit à prima plantatæ per Apoſtolos Eccleſiæ origine: id quod futurum prædixerat Ioachimus Abbas in Commentatio ſuper Hieremiá: in quo indicat, *periculoſum tempus fore ab anno Domini* 1200, *vſq; ad vltimos dies. In quibus apparebit*, inquit, *lex libertatis Euangelium regni Chriſti tunc prædicabitur, & Eccleſia purgabitur, vt à palea & Zizanijs triticum, &c.* Quibus verbis ſe ſuamque doctrinam tanquam ſorex prodidit. Nam mox hunc Vatem Prædicatores & Minoritæ inſecuti, videntes ſe non poſſe ſui Regis Abadonis auaritias, pompas ac libidines, Dæmoniorum doctrinas defendere, contra Vualdenſes ſeu Pauperes, de Lugduno, atq; Albigenſes, niſi ſepultum atque extinctum fuiſſet prius Euangelium Chriſti: ex præfati Ioachimi doctrinis & Cyrilli viſionibus, Euangelium nouum fucatæ ſuæ ſanctitati cōmodum conflârunt illi Monachi, & illud vocârunt *Euangelium ſpiritûs ſancti, deinceps duraturum & Euangelium æternum.* De quo Guilelmus de S. Amore, in Libro ſuo de periculis nouiſſimorum temporum ca. 8. *Vndecima*, inquit, *hora iam prætesierunt* 1254 *anni. Sunt etiam nunc tranſacti* 55 *anni, quod aliqui laborabant ad mutandum Euangelium Chriſti in aliud Euangelium, quod dicunt perfectius melius ac dignius, quod appellant Euangelium ſpiritus ſancti ſeu Euangelium æternum. Quo adueniente euacuabitur Euangelum Chriſti vt parati ſumus oſtendere Euangelio alio illo maledicto.* Et mox: *Doctrina quæ prædicabitur Antichriſti tempóre videlicet Euangelium æternum, Pariſijs, vbi viget Sacræ Scripturæ ſtudium, à ſuis propoſita fuit, vt publicè explanaretur anno Domini* 1255. *Vnde certum eſt, quòd iam prædicaretur, niſi aliquid eſſet quod eam detineret.* Item, *Maledictum illud Euangelium, tam in Eccleſia propalatum eſt, propterea timendum eſt de ſubuerſione eiuſdem Eccleſiæ. Quod comparatum*, inquiunt, *Euangelium Chriſti tanto plus perfectionis ac dignitatis habet quantum ſol ad lunam comparatus & ad nucleum teſta, &c. Quo tendis Sathan? Vbi ſtatuiſti ponere ſedem? Blaſphemia enim hæc eſt plus quàm diabolica.* Et in ſermone 2 eiuſdem Guilelmi: *De iſtis periculis*, inquit, *iam quædam habemus Pariſijs, in libro qui vocatur Euangelium æternum. In eo docetur, quod Chriſtus non ſit Deus, quod ſacramentum eius nihil ſit* (Miſſam in eius locum tunc ſumpſerant) *& quòd Euangelium eius non ſit verum Euangelium. Neq; ſunt hæc penitus noua; imò ſunt* 55 *anni, quòd primo fuerint inchoata. Et ideo dicitur, quod illi per quos hæc pericula venient, dabunt aliam legem viuendi, & aliter diſpanant Eccleſiam: quod eſt valdè execrabile & abominabile dictu, &c.* Hæc Guil. de S. Amore. Balæus Cent. 4, cap. 20, in Appendice.

Problaſphemia.

Non immerito ergo Pariſijs, vbi publicè hoc Euangelium nouú prælegebant, populus eis eleemoſynas conſuetas ſubtraxit, vocãs eos hypocritas, Antichriſti ſucceſſores, pſeudoprædicatores, Regum deceptores, Principum adulatores, falſos Cõſiliarios, ordinariorum contemptores & eorundē ſupplãtatores, thalamorum regaliū ſubintratores, confeſſionum præuaricatores, & qui ignotas Prouincias peruagando, peccati audaciam ſubminiſtrarent. Hanc ob cauſam etiam Vniuerſitas Pariſien. celeberrimos Philoſophos, & Theologos contra Prædicatores Romam ad Papã miſit. Auditis igitur hinc inde querelis, Papa præcepit, *vt nouus ille liber, quem Euangelium æternum nominant, ſecreto, ne Monachorum Ordines eâ ratione ſimul damnarentur, aut certè vileſcerēt, combureretur, vnà cū alijs quæ de Ioachimi iſtius ſcriptis emanâſſe dicebantur.* Ex Matthæo Pariſio Balæus Cent. 4, cap. 22, in Append. 2. Simul tamen quoq; combuſtus eſt liber Pariſienſis ſcholę, De nouiſſimorum temporum periculis, & contra Euangeliú illud nouum Dominicanorum ſcriptus: Balæus Cent. 4, ca. 30, vt ſub eo colore periret vtriuſq; memoria, ibid.

Deleto Euangelio nouo manſit eius blaſphemia.

Quamuis autem Euangelium illud diabolicum, fuerit quorundam Fratrum aſtutiâ, ac Rom. Pontificis arcano pręcepto deletú: manſit tamen eadem in Deum blaſphemia, ac ſummâ, à recta fide in Chriſtum, vnicum humani generis ſeruatorem, defectio, ad noſtra vſq; tempora in Papiſtarum meritis de condigno & congruo, in ſanctorum ſuffragijs, Papę largionibus atq; indulgentijs, in bonis operib⁹, oblationib⁹, donis, votis, ſolutionibus, Cœnobiorū erectionibus, Ieiunijs, Vigilijs, Somnijs, Silēntijs, Horis, Organis, Sequentijs, Hymnis, Cãtilenis, Cãpanis, Altarib⁹ Simulachris, Purgatorijs, Miſſis, Murmurationibus, Mitris, Delubris, Tēplis, ſynagogis,

ſacrificijs,

Sacrificijs, Sectis, Breuiarijs, Bullis, Luſtralibus, Aquis, Raſuris, Vnctionibus, Cœmeterijs, Cineribus, Palmis, Calculis precatorijs, Calicibus, Crucibus, Cathedris, Cappis, Candelabris, Cereis, Thuribulis, Pompis, ritibus Babylonicis, Ægyptiacis Cultibus, Spectaculis, Reliquijs, Regulis, Monachis, mendicabulis, Cordis, Codicibus, Oereis Brachis, Pſeudo doctrinis, Sententijs, ſūmis, Decretis, Luminibus, Picturis, Ceremonijs, Idololatrijs, Incantationibus, Exorciſmis, Sputis, Legendis, vltis, fabulis, otijs, ineptijs atq; alijs innumeris abominationibus & impoſturis. Pro quibus etiam per Dæmoniorū doctrinas firmandis, ac per diſceptationes ſophiſticas perpetuādas Robertus Ludonici Francorum Regis Frater eodē tempore Pariſiorū Sorbonā inſtituit. Et alter eius Frater Alphonſus, Pictauenſium Comes, minis ac terroribus pios Doctores per Dominicanos fugabat. Philoſophiam quoque, quâ deinceps in ſcholis vtebantur Magiſtri noſtri, Eraſmus dicit in quadam epiſtola, ijſdem diebus eſſe natam. *Degenerebant iſtis temporibus* (inquit Lelandus) *à ſuo puritate artes, vna cum Latina lingua elegantia: perſtrepebatque, in ſcholis neſcio quæ ſophiſtica garrulitas.* Balæus Cent. 4. c. 34. in Append.

Sorbona instituta.

Anno 1589. in Gallia *Iacobus Clemens*, natus in pago cui nomen Sorbonna, qui quatuor circiter millibus paſſuum à Sentio, vulgo *Sens* abeſt, & in Dominicanorum familia educatus, eiuſdemque poſt Ordinis Monachus factus, cùm animaduertiſſet ſimultates & ſuſpiciones, quas Rex Guiſios conceperat, & perpenderet quantum Romanæ Religionis intereſſet, Guiſios viuere & florere: tantoperè illi ſalus Romanæ Religionis cordi erat, vt Regem quoquo modo interficere & è medio tollere in animum induceret: ideoq; etiam præter multas precculas crebrò ieiunauit, peregrinationes Religionis ergò ſuſcepit, in Proceſſionibus nudis pedibus, lineâ tantum veſte indutus inceſſit, imò mediâ hyeme, & in Ianuario viſus eſt lineo tantùm veſtimento tectus, nudis pedibus obambulare pro felici huius facinoris euentu. In hac deuotione conſtitutus, Angelum quendam ad eum veniſſe fama eſt, & dixiſſe: *Frater Iacobe ſurge & prepara te, vt coronam Martirij conſequaris: Tu, tu Catholicam Religionē in Francia contra omnes perſecutiones defendes, atque adeo Regem ipſum, qui eam perdere conatur, interficies.* Hac viſione & his dictis Iacobus obſtupefactus, doctos Theologos conſuluit, quid ſibi in hac re faciendum eſſet. Hi diligenter re ponderatâ, aiunt, non omni ſpiritui credendum: poſſe fieri, vt ſpiritus hic fuerit bonus; poſſe quoq; vt ſi malus. Prohibitum lege homicidium; exempla

Iacobus Clemens Dominicanus Henricum III. Galliæ Regem interficit

tamen in ſacris literis inueniri, vt Phineæ, Iudæ Machabæi & Iudithæ, qui ob homicidia laudantur, eò quòd ad diuinum cultum ab impijs vindicandum pertinebant. Cùm itaque res tam dubia ſit, certi ſe nihil ſtatuere poſſe dicūt; ſed eum ad propriam mittere conſcientiam, ſuadentque vt eius habeant rationem, diligenterq; diſcutiat zelum quo feratur, & obſeruet inſpirationes, quas deinceps Deus immitteret, nec in negorio præceps nimium feſtinaret. Paruit eorum conſilijs aliquandiu Iacobus. Interea ſæpè Fratribus ſuis dicebat, *Henricum Valeſium nullius manu, quàm ſuà interiturum: ſe illum interfecturum.* Quod dictum illius alij Monachi vt ſtolidum explodebant, eumque delirare exiſtimabant.

Poſtea cùm bellum incrudeſceret, & Cōfœderati aliquoties de Politicis & Regijs triumpharent, de hoc ſuo zelo Iacobus aliquantulum remiſit, ſperans fore, vt ſine ſua ope Regis conatibus obſiſterent, Regemque in ordinem redigerent. Cæterùm clade Siluanectenſi, ſeu Senliſianâ, priſtinus ille zelus exarſit, maximè cùm diuulgatū eſt, Nauarræum Regi reconciliatum, & fœdus inter vtrumque pactum. Obſeruabat diligenter an Rex Pontifici pareret, captiuos dimitteret, pœnitentiā ageret. Tēpus à Pontif. conſtitutum iam erat elapſum, mandata, minaſque Pontif. Rex aſpernabatur. Augebát hæc omnia Iacobi inſtitutum, ita vt palam diceret; *Se velle Catholicis opitulari, Regem à nemine quàm à ſe occidendum, quod niſi fiat, Religionē in Gallia periclitari.* Pergit in inceptis & conſuetis orationibus, vigilijs & ieiunijs: orat Deum vt ipſum confortet, ipſi occaſionem tribuat, vt quod decreuerit perficiat. His cogitationibus occupatus Iacobus, cultrum ancipitē acutiſſimum ſibi fieri iubet; atque triceſimo Iulij Lutetiam venit. Erat is dies Dominicus. Cùm celebraſſet, confratribus ſuis valedicens, ait; *Fratres mei Aureliam proficiſcor, omnino tamen mihi perſuadeo, me facies veſtras non viſurum denuo. Orate igitur pro me, vt mihi iter hoc felix fauſtumque ſit:* Valete. Non Aureliam, ſed rectâ ad pontem S. Claudij ſeu Clodouæi, vbi Rex in obſidione adhuc hærebat, profectus eſt: habebat enim litteras publicæ fidei à Comite Briennæo, qui Lutetiæ captiuus detinebatur. In caſtra veniens ductus eſt ad Procuratorē generalem Queſte nominatum, cui dixit; *Se habere varias litteras, inter alias etiam Harlæi præſidis Parlamenti, ad Regem deferendas; aliaque arcana quædam, quæ litteris credi non potuerint, quæ ſciat tamen Regis vel maximè intereſſe dicenda.* Erat autem Harlæus hic Regi & fidelis & amicus, ideoque Lutetiæ captiuus. Procurator hæc ad Regem defert.

Rex procuratori mandat, vt eâ nocte Monachum in ſuo hoſpitio excipiat, & humaniter habeat vſque in poſterum. Poſtridie Rex Iacobum ad ſe vocat, in conclaue, remotis alijs, ducit. Hic Iacobus profert varias literas quas Rex cùm auide legiſſet, interrogat, habeat ne plures? habere ſe plures ait, & fingens ſe eas quærere, cultrum promit, & capulo tenus in ventremRegis adegit, adactumque in vulnere reliquit. Rex vulnus ſentiens, cultrum confeſtim dilatando vulnus eduxit, & Iacobum circa guttur grauiſſimè vulnerauit, vimque ſibi inferri clamauit. Accurrunt domeſtici, atque inter alios Nobilis quidam Baſtidæus, qui & ante ſeptem menſes cum alijs 44. Guiſium interfeciſſe dicitur. Hic educto gladio Iacobo Lethale vulnus inflixit: accurrit alius, & bipenne aliud ſuperaddidit. Moriens tandem Iacobus Deo ſummas egit gratias, quòd tam mite & facile genus mortis ſibi deſtinâſſet: ſe multo atrocius & grauius exſpectâſſe. Mortuum feneſtrâ eijciunt, & haud multò poſt carnifici quatuor equis dirumpendum, ac igni comburendum committunt.

Paulò poſt tamen edita fuit Oratio ſub Sixti 5. Rom. Pontif. nomine, in qua author eius dicere auſus fuit, Monachum iſtum à Deo miſſum fuiſſe vt Pariſios liberaret. In eadem Oratione parricidium hoc Myſterio incarnationis D. N. Ieſu Chriſti eiuſdemq; Reſurrectionis comparatur: ſimile quoq; id eſſe dicitur ijs quæ à Iuditha facta leguntur.

CAPVT XV.

De ſtatu eorum temporum quibus MENDICANTES *exorſi ſunt.*

Aduentus Mendicantium prodigijs ſignificatus.

HÆc, quę hucuſque commemorauimus, quum ita ſint, vt inficiari non poſſunt, mirum certè videri nemini debet, aduentum Mendicantium Monachorum horrendis prodigijs ſignificatum fuiſſe, à Deo hominibus. Nam circa annum Domini 1150. quando Auguſtinenſes exorti ſunt, fames maxima vniuerſam Europam afflixit, cuius etiam Platina in vita Anaſtaſij IV. meminit. Eclipſes etiam fuerunt tam Solis quàm Lunæ, Maſſæo teſte, quas ſecuta ſunt Fulgura, Tonitrua & Pluuiæ, Tempeſtaſque horrida Cœlum commouit & vndas, Balæo auctore Cent. 12. de Script. Brit. cap. 64. In Append. de Rom. Pont. Significare autem ſolet Deus duorum illorum mundi luminũ, Solis & Lunæ, defectu, noſtra delicta, quibus Deum eiuſque legem & verbum derelinquimus, quibus à Deo ad Satanam, à luce ad tenebras, à vero eius cultu ad ſuperſtitiones & varias idolomanias deficimus, gloriam diuinam obſcuramus & ſanguinem Ieſu Chriſti pedibus conculcamus. Et ſanè Funccius in Chron. refert anno Chriſti 1154. Cal. Octob. Solem per integrum diem obſcuratum fuiſſe. Terra quoque ijſdem temporibus ſæpius contremuit. Anno 1156. Cal. Iunij grandinis vehementia & tempeſtatum vis adeò inualuit, vt non modò ſegetes perderet, arboreſque deijceret, ſed ædificia quoque & munitiones plurimas humi ſterneret, & Campanas aliquot Turribus deturbatas confringeret, vt Vrſpergenſis indicat. Signum etiam crucis in Luna apparuit: Vincentio & Ranulpho lib. 7. c. 22. in Polychronico teſtibus: quod abſque dubio crucem, afflictiones & pericula Eccleſiæ à Mendicantibus Monachis imminentia ſignificauit. Anno 1157. Non. Septemb. vt Erdfordienſis habet, Cœlo ſereniſsimo tres Soles, & paucis poſt diebus totidem Lunæ conſpectæ ſunt, & in Luna medium locũ occupâre crux maximi candoris apparuit. Aſtrologi vaticinati ſunt hinc, diſcordiam inter Cardinales de creando Pontif. Max. ac inter Electores in Imperatore eligendo. Sed dubio procul portendit etiam ſemina diſcordiarum quæ Monachi iſti in Eccleſia longè lateq; ſparſerunt. Anno 1162. quando Carmelitę in Europa increbeſcere cœperunt, tanta maris exundatio oborta eſt, quanta à diebus antiquis non eſt audita, in qua multa millia hominum & iumentorum perierunt: Helmoldo auctore lib. 2. c. 1. de Sclauis. Nec multo poſt Oceanus limites ſuos egreſſus per 12. milliaria, multa hominum millia vtriuſque ſexus, & diuerſæ ætatis, maximè verò circa Viſurgim, abſorpſit, vt Trithemius in Chron. Hirſaugien. teſtatur. Lupi quoque incredibili ferociâ paruulos ab vberibus maternis raptos, crudeliter deuorârunt: Vincentius lib. 29. c. 16.

Anno reparatæ ſalutis 1204. quo nati ſunt primùm Dominicani, ſanguinolentum Monachorum genus, & Albigenſium, viticorum cleri inſectatorum, hoſtes acerrimi, Cal. April. tantus rubor in cœlo apparuit, vt ignis ab omnibus crederetur: Balæo teſte Cent. 3. c. 57. in Append. ex Matt. Pariſio. Eodem anno Luteriæ, quò non diu poſt Prædicatores penetrârunt, turbo repente exortus eſt, vt Mundi machinam corruituram exiſtimarent: Sebaſtiano Frank authore lib. 3. de hæreticis.

Anno 1207. quando Franciſcus ſub Euangelij fuco Minoritas generauit, ventus repentinus domos & arbores proſtrauit, vt prodidit Ioannes Euerſdenus Monachus. Sequenti anno cœlum in Anglia igne rubeſcere micans, horis ſex continuis viſum eſt:

Polydorus

Polyd. lib. 5. Flumina etiam paſſim maiorem in modum exundarunt: Epitome Mundi. Eodem anno tanta aquarum inundatio fuit in Gallijs, vt id ſeculum maiorem non viderit. Anno 1209. tonitrua horrenda, imbres impetuoſæ exſtiterunt: hyems aſperrima & diuturna ſequuta eſt: hinc fames & rerum neceſſariarum penuria inaudita: Chron. Hirſaug. & Naucletus Generat. 41. anno. 1213. peſtilentiſſima lues maiorem in modum ſæuijt Romæ vt decimus quiſque vix remaneret ſuperſtes: Chron. Ful.

Anno 1224, quo Dominicani Fratres ex Italia in Angliam primò venerunt, multæ pluuiæ & tonitrua fuerunt, & grandines ceciderunt inſtar lapidum quadrangularium, ad ouorum quantitatem, quibus arbores, vineę & ſegetes ſunt deſtructę, atq; homines contriti. Aues etiam per aëra volitantes, carbones ignitos roſtris deferre & domos incendere videbãtur. Bal. Cent. 3. c. 84. in Append. ex Londinenſi Chronico. Idem ibidem ex Matthæo Pariſienſi hæc refert: *Mirabiles in Anglis fuere tempeſtates & horrenda tonitrua, ventus furibundus, & ſegetum ſuffocatio, quæ ædificia diruerunt, Eccleſias & arbores proſtrauerunt & naues ſubmerſerunt.* Idem cap. 91. eiuſdem Cent. in Append. inquit: *Anno Do. 1226. quo Franciſcani Fratres ex Italia in Angliam venerunt, ſuperuenit ventus à Septentrione, quatiens Domos & Pomeria: Nemora & Turres Eccleſiarum, viſique ſunt Dracones ignei, & maligni ſpiritus in turbine volitare, has Minores ſine dubio prænotantes*: ex Londinenſi Chron. Anno 1227. in montibus Saluijs terra vſque adeò mota eſt. vt ex ædificiorum ruinis ad hominum quinq; millia perierint. Ex Montium lateribus magnæ moles auulſæ, in ſubiectas valles tum hominum tum pecudum detrimento prouolutæ ſunt: Platina in vita Honorij III. Sabellicus Enne. 9. l. 6. Anno 1228. tantę tenebrę ex Solis deliquio obortæ ſunt 6. Iun. vt noctem eſſe crederent, & ſtellæ in Cœlo apparerent: Schædelius ætate 6 Eâ hyeme Cœlum flammis coruſcauit, Turres & Templa fulmine tacta fuerunt: Polyd. lib. 19. Ann. in die Cõuerſionis Pauli. dum Epiſcopus Londini ad altare ſtaret, ſubitò obſcuritas venit. Audiitur fragor tonitrus. Fœtor intollerabilis Templum interius replet. Flamma per horæ dimidium columnas & muros lambebat, tanquam velũ vento agitatum: Balæus Cent. 3. c. 93. ex Matt. Pariſienſ. Ann. 1234. fames in Gallia, maximè in Aquitania, tanta exſtitit, vt homines herbis, boum inſtar, veſcerentur: Vincent. lib. 30. c. 137. Anno 1236. variæ hominum formæ in aere viſæ ſunt: Polyd. lib. 16. Anno 1238. ſtella immenſę magnitudinis apparuit per aliquot dies ante Solis ortum, quæ per longum Cœli tractum veloci crebroque curſu ferebatur, modò ignem præ ſe ferens, modò fumum poſt ſe relinquens: ibidem: Anno 1239. tanta fames fuit, vt Matres ex ſe natis veſcerentur: Chronicon manuſcriptum. Anno 1240. quo Carmelitæ Fratres in Angliam primò venerunt, hominum & animalium lues, ac totis menſibus tribus ſiccitas, reliquis ſequentibus denſi & continui imbres extiterunt, quos ſumma rerum omniũ penuria ſubſecuta eſt. Bellnę marinæ littore Anglico inter ſe viſæ ſunt pugnare: Balæus Cent. 4. in Appendice ex Pariſienſi. Anno 1241 tanta Solis eclipſis facta eſt pridie Non. Oct. vt ipſo die ſtellæ in Cœlo conſpicerentur, iuxta Flores temporum. Anno 1242. ſtellæ magno numero de Cœlo cadere viſæ ſunt: Balæus Cent 4. c. 3. In Appendice ex Matth. Vueſtmonaſterio. Sed tempus me deficeret ſi omnia oſtenta, Prodigia, Miracula, bella, famem & ſimilia quę circa exortum & propagationem Mendicantium Monachorum acciderunt, commemorare vellem. Impletum eſt ergo id quod futurum prædixit Dominus in I annis Apocalypſi c. 6. ſi abiecto & conculcato verbo ſuo fabulis hominum credere Mundus voluerit. Vide locum.

Obſeruãrunt triſtiſſima hæc tempora iſtis quoque diebus multi boni & pij Viri Vnde quidam laïcus Iordanem, generalem Prædicatorij Ordinis Magiſtrum primum poſt Dominicum, interrogauit, *quid cauſa ſit, quod poſt aduentum Prædicatorum & Minorum, nulla amplius fuerit bona tempeſtas, nec terra produxerit fructus tantâ copiâ, vt antea?* Sed ei reſpondit Magiſter: *Hoc iuſto Dei iudicio fit. Poſtquã enim nos venimus in Mundum, docuimus Mundũ fugere peccata, & cognoſcere quæ ante nõ cognoſcebãt: ſed ab illis noluĩt cauere: ſũt vnde illis grauiora, quod peccatum ſcienter commiſſum, grauius eſt. Propter peccata vero hominum Deus immitit ſterilitatem, iuxta Prophetam: Poſuit terram fructiferam ſalſuginem à malitia inhabitantium in ea. Et dico vobis, niſi corrigatis vos, ex quo ſcitis quid facere debeatis, grauius puniet vos: ille etenim qui non mentitur dicit in Euangelio, Seruus ſciens voluntatem Domini ſui, & non faciens, plagis vapulabit multis*: vt Antoninus refert titul. 23. cap. 9. §. 5. Argutè quidem: verùm cur idem reſponſum non hodie à nobis quoque recipiunt, qui ſubinde nobis intonant bella, cædes, lites, diſcordias, famem, caritatem, tempeſtates & ſimilia, quibus Deus, poſt Euangelij ſui reuelationem, ingratum Mundum, & verbum eius recipere nolentem, ſed igne & ferro id perſequentem, iuſtiſſimo ſuo iudicio grauiſſimè punit.

Prodigia quæ ſub accentũ Mendicantium facta ſũt obſeruarunt multi.

CAPVT

CAPVT XVI.

Monachi Auguſtinenſes, Carmelitę, Prędicatores *&* Minores *cur* MENDICANTES *dicantur: vbi & de Mendicante*, ſeu *Paupertate eorum hiſtoria.*

MOnachi, de quibus hucuſque ab initio quartæ huius Claſſis egimus, Mendicantes dicuntur, quod in Regionis ingreſſu voto promittant, ſe nihil proprij omnino vel habere vel poſſidere, ſed in ſumma paupertate ex eleemoſynis, ſeu piorum & fidelium hominũ beneficentia & liberalitate in diem, inſtar mendicorum viuere velle & in hoc ſuo inſtituto profectionem Euangelicam, adeoqne ſalutem & vitam æternam conſtiuunt, contra verbi Dei doctrinam.

Paupertas res media. Paupertas enim res media & ex ſeſe nec laude nec vituperio digna eſt, ſed ex circumſtantijs ęſtimanda. Eam enim ſi Chriſtianus homo patienter tolerat: ſi eam non tantum æquo ferr animo, ſed etiam grato amplectirur, contentoque eâ ſorte quam Deus attribuerit eâ functione ad quam vocauerit: ſi eam integritas, modeſtia & ſinceritas animi comitentur & ſubleuent, eam paupertatem ſummis virtutibus ęquari poſſe iudicio. Inopiam enim conſtanter ferre poſſe, à recto & honeſto non declinantem, haud vulgaris & exiguę virtutis, ſed vel maximi & difficillimi operis eſt. Itaque Ethnici quopue ipſi Ariſtidem, Phocionem, Lyſandrum, Valerium Puplicolam, Fabricium, Curium, Q Cincinnatum, Meneniũ Agrippam, Paulum Æmilium & ſimiles Viros mirati ſunt, qnos in cenſu perexiguo magno & conſtanti animo tolerata paupertas nunquã à recto virtutis curſu detorſit. Cæterum tantum abeſt vt Chriſtiana doctrina Mendicantem approbet, vel, quod Mendicantes Monachi faciunt, eam hominibus imperet, & ſine cauſa aliquem ad eam cogat, vt mendicos etiam tolerari vetet. Imò ſcriptura teſtatur, viros iuſtos eorumque liberos eò ferè non redigi, vt mendicando panem cogantur quærere: A Deo enim illis facultates & vitę inſtrumenta ſuppeditari, Pſal. 37. legimus Quare Monachi (quos vulgò Mendicantes appellant) in laudanda & extollenda paupertate modum egreſſi ſunt, quũ à recta eius interpretatione, quæ ex Dei verbo petenda erat, longius aberrâſſent.

Mendicantes paupertatis profeſſæ pœnituit. Sed iam inde ab ipſis initiis tam altè in huius paupertatis vſum poſſeſſionemque ſeſe immerſiſſe breui eos pœnitnit, & in eam ſępius reluctando & calcitrando conflicti, nullâ tamen ratione efficere potuerunt, vt eam excuterent: verùm ad eam obtinendam ac ſeruandam à Pontificibus & Parlementis coacti ſunt: quùm in eius vſu ſumma eorum Ordinum perfectio conſtituta eſſet.

Vbi paulò altius exponere libet, quàm graue Mendicantes Fratres contra ſuum votum, & nominis profeſſionem peræ & egeſtati bellũ indixerint, & vt ſemper cauſa & iure inferiores victique diſceſſerint. *Hiſtoria Mendicantium cõtrouerſiæ aduerſus paupertatem.* Mendicantes igitur Monachi vbi primùm orti ſunt, vt celebre nomen ſuum facerent, ſtatuerunt, ſicut diximus, perfectionis ſtatum amplecti, vnde & ipſi meritis ſuis æternam vitam aſſequi, & eò alios quoq; introducere ſuâ gratiâ & authoritate poſſent. Paupertatem igitur triplicem fecerunt: *Altiſſimam, Mediam & Infimam*, vt habetur in Extrauagan. Ioan. 22. ca. Quia quorumdam. paragrapho nec obſtat. de verborum ſignificatione. *Paupertas triplex inter Mendicãtes.* Altiſſima Paupertas, quam ſibi Franciſcani vendicârunt, ea eſt, quæ nihil habet in hoc Mundo, nec in proprio, nec in communi: id eſt, nec agros, nec Domum, nec fundum, nec reditum, nec penſionem, nec pecora, nec ſupellectilem, nec veſtimenta, nec libros, nec fructus, nec rei familiaris quicquam. Hæc profectò ſumma vel extrema & puriſſima paupertas eſt, in qua nihil deſiderari aut redargui poteſt, quando nihil prorſus habet. Altera ſpecies, quam Dominicani ſibi ſumpſerunt, Media eſt, quę nihil quidem proprium, ſed quædam tamen in communi, poſſidet, vt libros, veſtimenta & quotidianum victum. Tertia verò & vltima ſpecies, quam Carmelitæ, & Auguſtiniani occupârunt, ea eſt, quam Infimam vocant, cui aliqua & communia & propria, ſed ea tantũ quæ ad victum & cultum naturalis neceſſitas exigit, habere licitum eſt: vt veſtimenta, libros, ſtipendia, fundos & agros aliquot, & cętera quę ad vitam tuendã neceſſaria ſunt. Qua in re boni illi Fratres Carmelitæ & Auguſtiniani ſingularẽ modeſtiã præſtiterunt, quùm infimâ egeſtate contenti ad altiſſimã eniti non conati ſunt, indignos ſcilicet ſe rati qui in tam eminentẽ & ſupremũ gradum aſcenderent.

Paupertatis altiſſima theoria iucũda. Itaque poſtquam ſemel Mendicantes ſolenni voto (quod Ordinem ingreſſuri concipiunt) ſeſe Paupertati obſtrinxerunt, tam arto vinculo ei ſe conſociârunt & agglutinarunt, vt ab ea ratione nullâ ſe inngere aut auellere ſe vnquã deinde potuerint, quacunque diligentiâ aut labore id aſſequi contenderint. Quod non mediocri dolore illos affecit: etſi enim theorica Paupertatis ſpeculatio pulchra ſit, vſum tamẽ, & praxin illius duriorem & difficiliorem eſſe experti ſunt.

Theorices

Theorices quidem illius (altiſſimæ præſertim & ſummæ Paupertatis) præſtantiam ſi introſpexeris, neſcio an quicquam excellentius aut mirabilius in vita reperiri poſſit. Qui enim eam profitentur, ad naturam angelicam quodammodo videntur accedere: quæ terrenarum & caducarum huius mundi rerum vſo non egens, nulli curæ, præterquam in diuinis & ſpiritualibus rebus, affixa eſt. Præterea iſti vel in eo diuitibus & locupletibus ſuperiores ſunt, quòd tot malis, ærumnis & curis, quæ bona & fortunas iſtas caducas comitantur, vacui & liberi ſunt: nulla arandi, colendi, ſtercorandi, ſerendi, meſſis, vindemiæ, putandi, eruncandi, ſecandi, plantandi, ædificandi, vendendi, emendi, contrahendi, & ſimilium quæ ad huius vitæ vſus & negotia pertinent, curâ & labore fatigantur. Nullâ eiuſcemodi miſeriâ, nullo opere ruſtico vel vrbano, nullo impedimento à rerum diuinarũ meditatione abſtrahuntur, quo minus ſummam ſapientiam & mox Cherubicã naturam perfectionemque aſſequantur: ſimiles Angelis, qui nihil aliud agendo occupantur, quàm contemplandâ & extollẽdâ Diuinitate. Verùm ſi alterâ parte conſideres quàm difficilis ſit iſtius tam artæ Paupertatis vſus, rem penitus triſtem & iniucundam eſſe comperies. Quippe non magis apud Mendicantes quàm apud cæteros Monachos, imò omnes etiam homines, pro indubitato receptum eſt Axioma: *vnicuique vt viuat vitam tuendam eſſe.* Contemplationibus autem & meditationibus vita haud ſatis commodè retineri poteſt: neque tali cibo venter acquieſcit: ſed panem cæterumquę victum flagitat, quem agri terræq; ſuppeditant. Itaque fundos ad vitam ſuſtinendã neceſſarios eſſe apparet: aut certè emendũ & ſumendum eſſe victum ab ijs qui agros & prædia poſſident.

Paupertatis altiſſimæ praxis grauiſſima.

Paupertatis profeſſio, præſertim altiſſimæ, his omnibus repugnat: nam eius lex aut regula nec poſſeſſiones habere, nec fruges emere, nec vinum aliamue annonam parare, permittit, earum enim rerum acquiſitio (quocunque titulo, venditionis, permutationis, aut ſimilis commercij nomine fiat) acquiſitorem, proprietarium & Dominum rei acquiſitæ conſtituit. Quod altiſſimam Paupertatem profitentibus non licet, quibus proprium aliquid poſſidere, ſeu mobilium ſit, ſeu immobilium bonorum, veſtimenta, victum & ſimilia conceſſum non eſt. Quare egeſtatis iſtius praxis moleſtiſſima & grauiſſima eſt. Nam Theoricâ ipsâ (vt vocant) nihil facilius, nihil iucundius eſt: nihil quod minus hominem terrenis negotijs & curarum ſpinis inuoluat: nihil quod dignius & magis æquis auribus pronisue audientium animis laudari poſſit, præſertim inter epulas & lauta conuiuia: iuxta vulgare prouerbium:

Qui ſatur eſt, pleno laudat ieiunia ventre.

Paupertatis altiſſimæ praxi Mendicantes ſe liberare conãtur.

Vt verò iſtius Paupertatis praxeos difficultatibus ſeſe liberarent Mendicantes, crebris quæſtionum & conſcientiæ ambagibus diu ſe & alios fatigauere: quas quum Pontifices quàm expeditiſſimè fieri poſſet euoluere niſi eſſent, nunquam tamen iſtis Fratribus ſatisfecerunt. Inter cæteros plurimũ laborârunt Fratres Minores in explicanda ſententia cuiuſdam articuli eius Regulę quę ipſis à beato Franciſco tradita eſt, vbi disertè edicitur, *Ne fratres quicquam proprium habeant, ſed ad eleemoſynas quærendas vadant confidenter.* Hoc enim nonnulli exiſtimabant poſſe intelligi de nuda & ſimplici proprietate, non de vſufructu, vel ſimplici vſufacti, vt vocant. Itaque rerum conceſſarũ & poſſeſſionem neceſſarium vſumfructum ſibi retinerent, abdicatâ proprietate, non exiſtimabant vllam Regulæ partem violare. Sed qui Regulæ hanc interpretationem affingebant, eam edere in lucem non audebant, ne aduerſus vltimum beati Franciſci ſui mandatum ſeu Teſtamentum peccarent: quo diſerte vetuerat, ne verba ipſius Regulæ gloſſarentur, & (vt verbis eiuſdem vtamur) quod ſic vel ſic intelligi debeat non diceretur: neque Fratres vllo modo literas aliquas ab Apoſtolica ſede peterent illius amplificandę aut declarandæ gratiâ. Quare quùm vno capite prohiberentur nouas interpretationes & gloſſas Regulæ aſſuere: cæteris tam artę conſtringerentur, vt nihil habere aut acquirere auderent, animum ancipiti curâ diſtractum huc & illuc verſabant.

Certamen de proprietate verè non habendarũ à Franciſco Minoritis mãdatũ.

Mendicãtes & præcipuè Minoritæ fures.

Adhæc ipſis nonnulli ex aduerſarijs eorum furti & latrocinij crimen obiectabant, & hoc argumento certabant: *Quiſquis poſſidet aut conſumit alienum, ad quod nullum ius habet, aut haberet, pateſt, fur eſt. Mendicantes, & potiſſimùm Fratres Minores, veſtimenta, libros, ſupellectilem, cubicula, ſtipes, aſinos & cætera mobilia bona, poſſident, pane & obſonijs veſcuntur, ad quæ bona ius proprietatis, aut ius vtendi nullum habere poſſunt. Ergo ſunt fures.* Huic equidem argumento quid reſponderent non habebant. Nam ſi dixiſſent, ſe ius vtendi ijs bonis habere, abſque proprietate, præterquam quòd huic Canoni gloſſam addidiſſent, contra quàm à ſuo conditore diſertè Teſtamento interdictum erat: poterat illis rurſus obijci, ſi ius vtendi ijs bonis ſibi vendicarent, ſequi, ipſos ius hoc ſibi in proprietate habere. Ergo, quùm iuris illius proprietatem

proprietatem haberent, violare vtique Regulam, quæ prohiberet ne quid proprium haberent, ſeu poſſeſſiones, ſeu quælibet iura vel bona. Hic dicere omitto, quàm hæc argumenta Franciſcanorum animis moleſta acciderint, quibus tanquam fures ex alieno raptoque viuentes, ceu vulturij & carniuoræ aues, euidentius quàm vt negare poſſent, arguebantur. Sed omnium grauiſſimè vulnerabat eorũ animos, quòd ſumma illa paupertas (per quam ad perfectionis Euangelicæ faſtigium aſcenſuros ſe ſperârũt) ijs probris ac contumelijs cauſam materiamque præbebat. Queri tamen apertè atque hiſcere non audebant, &, non ſine moleſto conſcientiæ ſcrupulo (quum plærique ipſorum cogitarent, neque cibos quibus veſcerentur, nec veſtes quas gererent, ſuas eſſe: neque ſibi in ea, vel proprietatis, vel vſusfructûs, vel vſus ſimplicis ius vllum eſſe) patientes ac dimiſſi, ſecum ipſi in ſinu iram & dolorem concoquebant. Ægritudinem tamen animi ita premere non poterant, quin multis indicijs erumperet, ac ſæpe numero cibos quoque ipſos, quos mœſto animo ſcilicet ac reluctante conſcientiâ in ventrẽ inferſerant, eructare atque euomere cogeret.

Minoritæ vt liberētur ab altiſſima paupertate, Nicolaũ III. adeunt.

Tandem aliquando, poſtquam diu tot animi & conſcientiæ difficultatibus conflictati eſſent, aliqua ſpes affulſit: & fortè accidit, vt Pontifex crearetur Nicolaus III. cui prima ætas in Franciſci familia acta erat. Ergo Fratres Cordigeri talem Papam, qui & Frāciſcanus fuiſſet, & expertus eſſet quam difficilis ſit vſus altiſſimæ Paupertatis, ab ſe alienum non fore rati, Capitulum generale conuocant: & communi conſilio ſtatuunt, mittendos ad Papam Legatos, oratum, vt Franciſcanis quondam ſuis benignè opem ferre, & tot difficultates tollere vellet. Legati illi anno 1267. Papæ ſanctitatem adeunt, ei exponunt mandata Capituli generalis, magnas & inſolubiles difficultates quæſtioneſque inter ipſos ortas de interpretatione Regulæ beati Franciſci, & obſeruatione eorum, quę Teſtamento inſtituiſſet, & in vniuerſum de vſu & praxi extremæ paupertatis: poſtremo ſuppliciter orant eius paternitatem, vt ſe ex tot ſalebris pro ſua ſapientia atque authoritate expediat. Interea tamen, vt preces ſuas conſilio adiuuarent, reuerenter exponunt, ſibi videri, beati Frāciſci eam non fuiſſe mentem, vt ſe omnibus prorſum bonis eorumque vſu abſtinere iuberet. Sanxiſſe enim eo Canone, vt Euangelij doctrinam obſeruarent, & Chriſti veſtigio ſequerentur. Atqui Chriſtum (aiebant) pecuniam & loculos habuiſſe legimus in Euangelio, Itaque & idem nobis licere fas eſt. Prætetea dicebant, ſe, ſi ea bona repudiarent quæ à pijs & Chriſtianis hominibus teſtamẽto ſibi legarentur, fore ſui homicidas & Dei tentatores: quando rebus ad vitam tuendam neceſſarijs ſemetipſos vltro priuarent. Adhæc arctam iſtam bonorum omniũ abdicationẽ, viam eſſe quæ ad beluinum & ferinum ſtatum deducat, neminem enim ſcientiam eſſe qui poſſe ſine poſſeſſione aut vſu librorum. Pręter hæc, vt illis non liceat quiquam in ſpeciali poſſidere, minimè tamen eſſe inde colligendum, nefas eſſe ipſis aliquid habere in communi. Itaq; id ſibi à Sanctiſſimo patre poſſe concedi, vt bona aliqua nomine Conuentus poſſideant. Cæterum beatũ Frāciſcum, cùm in Regula ſui Ordinis præcipit vt confidenter & abſq; pudore emendicando victum quęrant, ſimul pręcipere, vt quicquid ipſius propter Deum offertur, conceditur vel donatur, id accipiant, ſiue mobilium rerum ſit, ſiue immobilium, argentum, pannum ſeu quiduis aliud, vt eo tanquã ſuo vtantur. Inſuper ingruẽtibus morbis & alijs neceſſitatibus Fratrum pro tẽpore occurẽtibus, & ceſſantibus eleemoſynis, neceſſe eſſe vt pecunias mutuas aliunde ſumant: neque eas ab ſe reponi poſſe, niſi habeant aliquid rei, vnde eam pecuniam cogant. Quare aliquid ſibi acquirere & ipſis neceſſariò concedi debere, in quo mutuum perſoluere poſſint & fidem ſuam tueri.

Nicolai III. reſponſum.

Adhæc poſtulata, Nicolaus Papa conuocato Cardinalium collegio, & omnibus Regulæ articulis & circumſtantijs diligenter examinatis, ex eorum ſententia ſtatuit, *Fratribus* Minoribus non licere, vt quidquam vel ſibi in ſpeciali approprient, vel Ordini in communi: propterea quòd in eiuſmodi arcta proprietatis omnium rerum abdicatione, nullo ſibi in eas iure ſeruato, propter Deum, meritoria & ſancta Ordinis perfectio conſiſteret. Reliquit tamen illis ſimplicem facti, non iuris vſum (id eſt, qui vtentibus nihil iuris in res vtendas præbet) ſeu vſum fructum rerum quæ ſibi vel monaſterio legata, aut alia quouis modo liberaliter oblata eſſent: proprietatem verò & dominium in ſe & Romanam Eccleſiam tranſtulit. Quin etiam ne omnium quidem, ſed tãtum neceſſarium rerum tam ad vitæ ſuſtentationem, quàm ad officiorum ſui ſtatûs executionem moderatum & arctum vſum ipſis conceſſit: vt in omnibus appareret in Fratribus quoad dominium omnimoda abdicatio, & in vſu neceſſitas, ſemperque in eis & eorum actibus paupertas ſancta eluceret ex Regulæ præſcripto.

Obiectiones Minorũ diluuntur.

Cæterùm vt eorũ obiectiones ſolueret, reſpõdit: Chriſtũ ſic in ſuis actionibus viã perfectionis

fectionis exercuiſſe, vt interdum infirmorũ imperfectionibus cõdeſcenderet: ita, vt infirmorum perſonam ſuſciperet, loculos nonnunquam habuiſſe, ſed nihilominus loculos & pecuniam habere, infirmitatis humanæ & imperfectionis eſſe. Et quod dicerent, omnium rerum proprietatis abdicationem, homicidium ſui & Dei tentationem ſecum trahere, ita reſpondit, veram eſſe perfectionis viam, vt ſe totos Dei prouidentiæ committerent: in quam tamen viuendo ita recumberent, vt viam non contemnerent prouiſionis humanæ: quin vel de iis quæ offeruntur liberaliter, vel de iis quæ mendicantur humiliter, vel de iis quæ labore quæruntur, ſuſtentarentur: qui triplex viuendi modus in Regula expreſſè prouidereſunt. Adhoc non multo victu eis opus eſſe, vt ad Canonem illum ſuum obſeruandum ſint expeditiores, & eum præſertim articulum, quo ieiunare à feſto Omnium Sanctorum vſq; ad Natale Domini, in vigiliis & in ſextis feriis tenentur: quod tempus dimidij propè anni ſpacium æquat. Et quemadmodum artiſſima ſit illorum Paupertas, ita artiſſimum debere eſſe victum & maximè ſobriam menſam: ſummæ enim egeſtati ſummum ieiunium conuenire. Quòd poſtularent vt ſibi liceret aliqua bona habere in communi: reſpondit, id concedi non poſſe: quippe Regula ipſos obſtringi ad propriationem omnium temporalium bonorum: itaq; ab omni eo quod dictæ expropriationi eſſet vel poſſet videri cõtrarium, ipſis abſtinendum eſſe. Habere autem aliquid in cõmuni, repugnare ipſorum voto & Regulæ: quum quod commune eſt multis, iure proprium omnibus in genere, & in ſingulis in ſpecie dici poſſit. Poſtremò quod Fratres dicerent, ſeſe in caſu neceſſitatis, eleemoſynis ceſſantibus, mutuas pecunias cogi ſumere: itaq; ſibi licere peterent aliquid acquirere vnde creditoribus ſatisfacerẽt. Hic Nicolaus diſertè iubet, vt Fratres à mutuis cõtrahendis abſtineant, quum eis (ipſorum ſtatu conſiderato) mutuum contrahere non liceat: quia in ea ſpecie cõtractûs tráſfertur rei proprietas ab eo qui mutuũ dat ad eũ qui accipit. Et quemadmodum Iuriſconſulti loquuntur; *Mutuum eſt quum de meo fit tuũ:* quod Pronomen Fratri Minori nõ conuenit. Itaq; ad hunc ſcopulum euitandum dat eis cõſilium acutum & ingenioſè excitatum. *Eo caſu* (inquit) *procuretur à Fratribus, vt ille qui dabit eleemoſynam, per ſe vel per alium non nominandum ipſis ſi fieri poterit, ſed ab eo potius iuxta ſuum beneplacitum aſſumendum, huiuſmodi ſatisfactionem faciat in totũ vel in partem, prout ei Dominus inſpirabit. Si tamen ille hoc nollet facere, vel non poſſet in nullo Regulæ puritas infringitur, ſi Fratres ipſi alicuius vel aliquorum ſibi curent dari notitiam, vel aliquos ſeu aliquem nominare, aut etiã præſentare: cui vel quibus ſi eleemoſynam facienti placuit, cõmitti poſſit executio prædictorum: ita tamen, vt penes ipſum dantẽ, dominio, proprietate ac poſſeſſione ipſius pecuniæ, cum liberá poteſtate reuocandi ſibi pecuniã ipſam ſemper vſq; ad conuerſionẽ ipſius in rem deputatã, plenè, liberè ac integrè, remanẽtibus, in ipſa pecunia nihil omnino Fratres iuris habeãt, & ab eiuſdẽ adminiſtratione ſeu diſpẽſatione abſtineãt,* &c.

Hæc in ſumma ratio eſt, qua Nicolaus Papa Mendicantium quæſtiones ſoluit de vſu extremæ paupertatis. Nam rerum omnium conceſſarum, oblatarum & donatarum Fratribus vſũ Ordini & ipſis permiſit: proprietatem verò & dominium in ſe & Romanam Eccleſiam recepit, dimiſſo ipſis Fratribus tantum modo vſu facti ſimplicis. Conceſſit præterea, vt legata teſtamẽtis relicta per interpoſitas perſonas acciperent. Qua in re ſe amicum Ordinis & memorem loci in quo iuuentutẽ egiſſet, eſſe oſtendit. Veruntamen in bulla & ſanctione illa ſcrupulum reliquit, de quo non minores quàm ante lites & cõtrouerſiæ motæ ſunt. Permiſſionem enim ſuam vel indulgentiam conditionè circumſcripſit, quum addidit: *Iſta tamen ſic faciant, vt ſemper in eis & in eorum actibus paupertas ſancta reluceat.* Quæ conditio illos artis vinculis conſtrinxit, ſicuti poſteà videbimus.

Summa reſponſi Nicol. 3. quo vſũ rerum donatarum eis permittit, proprietatẽ nequaquam. Minoritis conceduntur legata teſtamentis.

Mendicantes tamen, cùm bullæ Apoſtolicæ Nicolai Papæ authoritatem tantum permitti ſibi viderent, & patere viam ad legata & reditus obtinẽdos: omni ope ad ea quærenda niti & contendere inſtituunt. Ac quum ad pietatem Populi inflammandam & ſtudium eius in ſe conciliandum nihil aptius concionibus eſſe exiſtimarent, id vnum agere aggrediuntur. Igitur labor illis & res ſimul procedere. Nam ea tempeſtate Epiſcopi, Curati & Parochiarũ Rectores (ſicuti etiam hodiè ferè omnes) adcò indocti erát, vt nec benè nec malè cõcionari poſſẽt: nec eorum doctiſſimi ferè quidquam, niſi Miſſam legere ſcirent. Itaq; quum Mendicãtium cõcionum celebres & gratioſæ ad populum eſſent, breui legata, ſtipendia, reditus annui vndiq; ad eos affluunt: quippe in exordiis vel perorationibus concionum nunquã ſui obliuiſcerentur, ſed copioſè & ſumma eloquentia, expoſitis ſuis neceſſitatibus, opera charitatis in Conuẽtũ commendabãt, & ſimpliciũ hominũ animis facilè perſuadebãt, ſi monaſteria ſua opibus augerẽt, fore vt eos cũ ſuis in Cœlum rectà ducerent. Eadẽ opera Cõfeſſionũ & ſepulturarũ ius & quæſtum in ſe trahunt. Cùm enim omnes certatim ad Mendicantes confeſſum irent, pœnitentiá ferè eam confitẽtibus imponebant, vt aliquid Conuentibus ſuis erogarent. In ex-

Mendicantes legatis & reditibus inhiant.

Nota artes Mendi- Mendicantiũ.

 tremo

Mit bättlen wirt niemand arm/ aber vnwerd.

tremo vitæ articulo ægros moribundos hortabűtur, in ſuis Monaſterijs ſepulturę locum eligerent, & ſibi legata opima & eleemoſynas Teſtamento relinquerent. Deniq; ita ſedulò eam incudem diu noctuq; verſabant, vt legatis & emolumentis alijs ſuper alia affluentibus, breui mirum in modum creſcerent, magno Curatorum damno, qui rem ſuam frigeſcere, & quęſtus ſuos, ſuffragia, vetereſq; & aſſiduas oblationes, dilabi ante oculos nő ſine ingéti animi dolore cernebát.

Clerici de ſubtractis ſibi legatis, &c. à Mendicantibus queruntur apud Bonif. 8.

Quamobrem circiter annum 1302 Curati (Epiſcoporum gratiâ & præſidio fulti) de ea iniuria apud Bonifacium VIII, grauiter conqueſti ſunt, vt apparet ex ca. 2, de ſepult. in Extrauag. quum dicerent, ſe antiquâ & certâ concionum habendarum, Confeſſionum audiendarum & ſepeliendarum corporum poſſeſſione à Mẽdicantibus depelli. Æquum eſſe eos qui curam animarum gererent, defunctorum quoq; corpora tumulo inferendi, & quibus ſacramenta miniſtrarent, eorum confeſſiones audiendi, Ius ac poteſtatem habere. Prætereà dicebant, à Mẽdicantib[9] multa noua & inuſitata excogitari & inuehi: quum in Conuentibus, eâdem horâ prædicârent, quâ Curati Miſſas parochiales & conciones haberent: & extra Conuentus quoq; non petita à Prælatis aut Curatis Eccleſiarum licentiâ, concionantes. Curatis & Sacerdotibus parochialium ſuos reditus & emolumenta eriperent. Itaque ſe orare Sanctiſſimum Patrem vt hos abuſus tollere vellet, & ſe reſtituere in veterem ſuam poſſeſſionem vnde pulſi eſſent.

Bonifacij 8. reſponſum, in quo partẽ quartam legatorum Mendicantes Curatis ſoluere iubet. Initium & origo quartæ partis declinatorum der Quartę.

Bonifatius auditâ querelâ Curatorum (pro quibus intercedebant Epiſcopi & Prælati) hortatus eſt eos, ne ſe difficile & aſperos, ſed potius propitios & benignos exhiberent dictis Fratribus Prædicatoribus, & eos, tanquã cooperatores ſuos in prædicationis & confeſſionum officio prompto affectu admitterent: quippe liberum eſſe debere omnibus concionem audire, confiteri & ſepulturam eligere, vbicunque libuerit. Verùm ne Parochiales Eccleſiæ & ipſarum Curati ſiue Rectores, quibus iure competit prædicare ſeu proponere Verbum Dei & confeſſiones audire, debitis ac neceſſarijs beneficijs defraudarentur, authoritate Apoſtolicâ conſtituit, vt dictorum Ordinum Fratres de obuentionibus omnibus tam funeralibus quàm quibuſcunq; & quomodocunq; relictis, quartã partẽ Parochialibus Sacerdotibus & Eccleſiarum Curatis largiri integrè tenerentur. In monaſterijs autem ſuis eâ horâ quâ Miſſæ Parochiales peragerentur, aut quâ horâ Epiſcopi vel eorũ Vicarij prædicarent, ne Fratres concionarentur, neue extra ſuos Conuentus audirent prædicare, niſi à Parochialibus Sacerdotibus inuitati vel vocati: vel niſi petitâ & obtentâ ab Epiſcopo vel loci Curato licentiâ. Cæterum inter ſe, tum Eccleſiarum Rectores, tum Fratres Prædicatores, in poſterũ ita vnanimes & concordes viuerent, vt pacis æmulum zizaniæ ſatorem Satanam tam familiari conſuetudine verſari ſecum non ſinerent.

Ex Bonifacij 8 reſpõſo maiores rixæ oriũtur.

Hac conſtitutione & ordinatione factâ à Bonifacio, ad reconciliandũ inter Curatos & Mendicantes concordiam, paulò poſt acriores rixæ inter ipſos de integro coortæ ſunt. Quum enim Curati Cœnobia Mendicantium ingreſſi quartam ſuam Tabellianicam de obuentionibus & lucellis Mendicantium peterent, Monachos ex omnibus clauſtri partibus aggregati cornetes, & vno agmine Curatos exſibilare, aſinos & indoctos vocare, exprobrare quod ne Miſſam legere, neq; nomen declinare poſſ nt. Inſuper vt verecundiam injicerent, minuta & Grãmatica interrogata Latinè facere. *Quid? bellua* (aiebant) *an putas nos cibum paraſſe, vt tibi manſum in os ingeramus? Tuumne eſt, aſine, metere quod non ſeuiſti? Abi, abi, & lege Breuiarium tuum ſi legere potes, nec in Cœnobium noſtrum quidquam emendicatum venias, niſi vapulare vis. Apage, & diſce Deſpauterium, & Amo quæ pars, neue huic inquinatum accedas ſacra Theologiæ fontes, in qua tu nihil intelligis.* Ferociores alij etiam clamabant, *Adeſdum, adeſdum, ingredere noſtrum Refectorium; & nos ibi tuam Trebellianicã imponemus humeris tuis.* Curati, quum viderent Mendicantes pugnos ſuos ponderãtes & demiſſis retrorſum Cucullis, pleno gradu, ad ſe venientes, natura abhorrentes ab ictibus malè metuentes, ſenſim extra Cœnobia ſe eripere, & pedem efferre cœperunt.

Clerici & Mendicantes Benedictum II arbitrũ adeunt.

Sed quum ſua Trebellianica potiri alia ratione non poſſe ſperarent, à Bonifacio ſibi attributa, Benedictum XI adeunt, & apud eum de iniuria ſibi facta queruntur, circiter annum 1304. Mendicantes altera parte pro ſuo iure obtinendo nauiter tendunt, & docent, quemadmodum ex legatis pijs non detraheretur Falcidia, ita ex ſuis laboribus & obuentionibus Canonicam portionem non debere præſtari, quum pijs de cauſis in ſe collocatæ eſſent.

Benedictus abrogat Bonifacij decretum dẽ ſoluenda à Mendicantibus quarta parte legatorum Curatis.

Benedictus XI re diu deliberata & examinata Cardinalium communi & quorundam ſeniorum Iuriſcõſultorum conſilio intellexit, Mendicantes nullo iure teneri ad quartam illam partem Curatis ſoluendam. Nam etſi probabilem aliquam ſpeciem haberet quod Curati dicebant, Canonicam illã portionẽ ſibi deberi, proptereà quod nomen & titulũ Curatorum haberent: quẽadmodum

modum hæres quartam Trebellianicã liberam & integram obtinere debet, quia hæredis nomen & titulum gerit: latere tamen fallaciam in ea Regula aiebãt ſenes illi Doctores Legata enim ob cauſas pias à quartæ præſtatione immunia eſſe: eiuſmodi erant ea quæ Mendicantes à pijs Chriſtianis acciperent. Et confirmandæ ſuæ opinioni proferebant Godofredum in ſumma, Azonem, Hugolynum de Fontana Guilliermum de Cuneo, Reynerium de Forolíuio, Hubertũ de Bobió, Petrum de Bellapertica, Oldradũ de Ponte, & multas alias authoritates veterum Doctorum Iuris. Producebant quoq; quaſdam columnas Bartholi & Baldi, quibus ſuã ſententiam niti dicerent. Quare tot eorum teſtimonijs & æquitate permotus Benedictus, cõſtitutionem Bonifacij & quartæ ſolutionem ſimul abrogauit. Vt tamen aliquid datum Curatis videretur, conſtituit, *vt media pars funeralium eorum qui in Mendicantiũ Templis ſepelirentur, Curatis cederet. Funeralia* autem hoc caſu intelligi volebat, quæ cum funere deferuntur, cereos, pannum feretro impoſitum & ſi quid aliud: quæ parua erant præ legatis fundationibus Miſſarum & precum pro mortuis & ſimilium obuentionum, Curatis tum huic ſanctioni acquieſcere neceſſe fuit.

Ex Benedicti II reſponſo atrocior lis orta inter Mendicantes & Curatos O dictũ verò. Curati Clementis 5 auxilium implorant. Clemẽs 5. Bonifacij 8 legem approbãt, & Benedicti II abrogãt.

Verùm inde multo atrocior lis rixaq; inter Mendicantes & Curatos commota eſt. Nam Curati abſq; diſſimulatione palàm ferebant ſibi à Benedicto iniuriam eſſe factã, Canonicã portione ereptã, nouos iſtos mẽdicos omnia ad ſe rapere, & Eccleſiarum legitimos Rectores ſuis reditibus & bonis ſpoliare velle, ac verbo Mendicantes & temporalium bonorum contemptores eſſe: reipſa hypocritas rapaces, qui vndiq; per æqua & iniqua opes accumularent.

Itaq; tandem aſſiduis clamoribus & querimonijs Curati effecerunt, vt anno Domini 1311 cauſam obtinerent apud Clementem V, in Concilio Viennenſi, vbi Papa Benedicti XI conſtitutionem antiquauit, & approbante Concilio eam quæ à Bonifacio prius edita erat in vſum reuocauit: vt eſt videre c. de Sepult. in Clement.

In eodem prætere Concilio relata ſunt & examini ſubiecta, quę fieri dicebantur in Ordine, & videbantur Mendicantium voto & puritati Ordinis repugnare, ex quibus liqueret, quãtum abuſi eſſent Nicolai III, permiſſione, qui tamen exceperat, vt in eis eorumq; actibus ſancta & inſignis paupertas ſemper relucerent, vt habetur, cap. 1 de verb. ſignif. in Clemen. Sed Mendicantes eò iam creuiſſe, vt nullam ſpeciem paupertaris gererent. Eos enim inſtitui ſe hæredes non ſolùm ſuſtinere, ſed etiam procurare: reditus annnos & legata ingentia accipere: ſumptuoſiſſimos hortos & magnas vineas habere, non templa, ſed palatia extruere: equos & arma & cætera in funeralibus oblata indiſtinctè accipere. Itaq; in eis nõn inſignẽ & ſpectabilem illam paupertatem, quam Regula exigeret, ſed magnifices opes ſplendere. Hæc vbi ad Papam relata eſſent, ipſe ex Concilij ſententiã declarando edixit, *Mendicantes* (quanquam & ipſe eiuſdem Ordinis fuiſſet *ſucceſſionum huiuſcemodi, cõſideratã voti ſui puritate, nullatenus eſſe capaces. Imò nec poſſeſſiones neque reditus vel eorum vſum recipere vel habere illis licere, neq; hortos, neq; vineas, nec granaria, nec cellas vinarias* (*niſi duris admodum temporibus*) *nec magnifica ædificia, nec paramenta aut vaſa Eccleſiaſtica pretioſa & paupertati promiſſæ repugnantia.* Deniq; hic Papa *eos promiſſa ſeruare* cogit, *& ad priſtinum vſum paupertatis alia altiori & altiſſimæ* reuocauit, non mediocriter indignantes, atq; tam artis vinculis paupertati alligauit, vt ab ea in poſterum auellere ſeſe non poſſent. Reliquit tamen illis vſum aliquem facti, id eſt, neceſſariorum rerum, tam ad vitę ſuſtentationem quàm ad officiorum ſui ſtatûs exequutionem, moderatum vſum: ita vt nec ieiunia in Regula præſcripta omitterent, nec à paupertate vnquam diſcederent, & vſum neceſſarium rerum tantùm haberent.

Mendicantes coercentur à Clemẽte 5.

Mendicantes non Pauperes ſed diuites.

Sed anno 1324, Papa Ioannes XXII, etiam iſtùm vſum facti illis abſtulit, & planè ad peram ac mendicitatem relegauit. Dicebat enim ille, *vſum illum facti Mendicantibus conceſſum proprietatem in rebus aliquam illis attribuere, quum actos ipſe vtendi ad vtentem pertineat Quare quum ius vtendi ſeparari à proprietate ſeu dominio in rebus quæ vſu conſumuntur nequeat*: conſtituit, *eum qui actum ſuum ius vtendi habet, habere aliquid ſibi proprium: quod repugnat Regula ac profeſſioni paupertatis.* Itaque bullã editã concludit, *reſeruationem illam dominij, quã bonorum dicti Ordinis proprietas ad Eccleſiam Romanam transferatur, vſu eorum Mendicantibus conceſſo, à Papa Nicolao ſubtiliter excogitatam, quantum ad ſtatum perfectionis nequaquam Fratribus profuiſſe, imò meram ſimulationem eſſe & laruam quã Fratres ſeſe tegere conati ſint, vt ſenſim & pedetentim ſanctiſſimæ illius promiſſæ paupertatis votum & profeſſionem deſererent, in qua ſtatum perfectionis Euangelicæ collocâſſent.* Quamobrem illos eò reuocat, vt patet ex cap. Cond. de Verb. ſignif. Extrauag. Ioannis 22.

Mendicantes à Ioanne 22 planè ad perã & mendicitatem relegantur.

Quum Mendicantes fortunas ſuas retrolabi, & ſe altius in paupertatem demerſos quam ante viderunt: quanquam dolori vix pares, conſilio tamen à patientia ſumpto per multos annos in-

Mendicantes opem Alexãdri 5 implorant.

tam iniquo ſtatu propè perditas res ſuas vtcunq; potuerunt ſuſtentârunt. Septuaginta ſex circiter annos, authore Monſtrelet lib. 1, c. 56, ab hoc Ioan. XXII, decreto (anno videlicet 1409) Papalē dignitatem obtinuit Alexander V, Cretenſis, qui in adoleſcētia Frāciſcanus fuerat. Ad eum certos ex ſuo numero delectos mittunt, & docent, ſe vero Curatos & Paſtores populi eſſe, qui ius & poteſtatē haberent à ſede Apoſtolica cōfeſſionū audiendarū & inhumandorum corporū: & eos quibus audiris beneficiū abſolutionis impertiuiſſent, haberi pro benn confeſſis: quos ſepelijſſent pro benè & ritè ſepultis, vt neceſſe non eſſet in eo rurſus Curatorū operam adhibere. Inſuper ſe quoq; ius concionandi & ad populum Miſſarum celebrandū obtinuiſſe, quas populus etiam ſtudioſus & religioſus quam Curatorum Miſſas, vt ſanctiores, frequentaret. Adhæc in ſuis Monaſterijs nullâ non horâ Miſſas peragi, magno omnium commodo. Pro ienratoribus & cōmeſſatoribus matutinis; aut peregrè ituris, Miſſam matutinam tertiâ vel quartâ horâ præſto eſſe. Pro pigris & tardis (præſertim pro vetulis pijs & deuotis), Miſſas etiā nonâ decimâ & vndecima hora, vſq; ad prandiū non deeſſe. Præterea Sanctiſſimo Patri affirmant, Curatos iſtos ferè eſſe aſinos togatos & inertia pecora, qui minima totius anni prædicatione defungi non poſſint, nec in curis & beneficijs ſuis reſideant: ſed eorum functionem delegent Vicarijs quibuſdam non minus indoctis, qui de fructu tantum Eccleſiarum percipiendo & ouibus tondendis ſolliciti, nec earum officijs deſeruiant, nec gregi cibum ſpiritualem præbeant. Se verò tum Miſſis celebrandis, tum frequenti prædicatione, epulas illas ſalurates populo affluenter & copioſè apponere. Itaq; inde (aiebant) euidenter ſequitur, nos eſſe veros & legitimos Curatos & Paſtores Populi, qui re ipſa & actu omnia Curatorum munia exequimur, quæ ſine nomine & titulo Curatorum obiri nequeunt. Iſti verò qui hoc nomen vſurpant, Curatorum tantum & Paſtorum ſpeciem & vmbram gerunt: indigni hoc titulo, indigni qui fruantur fructibus, decimis, oblationibus, obuentionibus & ceteris reditibus & emolumentis, quæ ex ipſis beneficijs pendent. Quamobrem ſe ipſius Sanctitatem orare, vt ſe vellet conſtituere ſolos & veros Curatos, & in ipſorum beneficiorum realem & certam poſſeſſionem collocare: inhibitione facta iſtis qui ſe Curatos nominant, ne ipſos turbare, moleſtia afficere, aut vllo modo impedire audeant, nec per ſe, nec per interpoſitas perſonas: graui pœna conſtituta, indignationis beatorū Petri & Pauli & dānationis perpetuæ, ſine vlla ſpe gratiæ & veniæ.

Alexander V. quicquid petunt Mendicantes Bullis confirmat.

Adhæc poſtulata rationibus tanti momenti nixa, Papa Alexander rem ad Collegium retulit, & ex Cardinalium ſententia, Mendicantibus Fratribus quicquid peterent, amplis ac luculentis bullis ſcriptis conceſſit. Mendicantes ijs bullis inſtructi Roma Pariſios recta contendunt; vt eas in Parlamenti curia recipiendas & comprobandas curarent. Priuſquam tamen eas Curiæ exhiberent, Populum ſibi conciliare & fauentē habere, optimum ducunt. Itaque per totum Quadrageſimæ tempus Lutetiæ in ſuis Cœnobijs bullæ ſententiam promulgare atque exponere: ſe veros Curatos & animarum Paſtores publicè teſtari: id ita decretum eſſe authoritate Papæ legati Dei in terris: ergo ſe in poſterum pro legitimis Eccleſiæ Rectoribus agnoſceret Populus, ni vltro vellet incurrere in pœnas à Papa aduerſus contra nitentes conſtitutas. Inter hæc quoq; inuehi in ignorantiam & impudentiam Curatorum, qui Miniſterij ſui functione neglecta beneficiorum tantum fructus & reditus colligerent.

Mendicantes Bullas ſuas exponunt.

Mendicantium Bulla impugnatur.

Sed hîc aliquantum opinionis errore decepti ſunt: nam fortè ita incidit, vt Lutetiæ multa Curata ſacerdotia à Theologicæ facultatis Doctoribus Sorbonicis occuparentur. Ergo bullæ iſtius vim atq; periculum ad ſe quoq; pertinere rati, ſuggeſtum conſcendunt, bullam & eos qui eam impetrârant, ſuggillant. Docent intrepidè, ab omni æuo Curatos in reali & legitima poſſeſſione eſſe Decimarum accipiendarum, oblationum, obuentionum cæterorumque fructuum ex beneficijs pendentium: Mendicantes contrà ſua confeſſione & profeſſione perſpicua mendicitatis, palàm in poſſeſſione ſummæ, mediæ & infimæ Paupertatis eſſe, nemine prohibente aut impediente. Itaq; debere vtriſq; ſuam poſſeſſionem liberam & quietam ſeruari: Curatis videlicet uſum & dominiū fructuum & redituum ex Eccleſijs: Mendicantibus verò poſſeſſionem Paupertatis & peræ, nec quidquā innouari oportere. Cui ſententiæ confirmandæ multa argumenta adferebant: quippe ſcriptum eſſe, *Reddenda eſſe Cæſari, quæ ſunt Cæſaris, & quæ ſunt Dei Deo*, id eſt, ſuum vnicuique reddendum: Curatis decimas & oblationes, Mendicantibus mendicitatem & eleemoſynas: Adhæc decere, vt rei nomen ipſum conueniret. Ergo Franciſcanos, Iacobitas, Carmelitas & Eremitas S. Auguſtini, cum Mendicantium nomen ſumpſiſſent, reipſa & facto debere eſſe Mendicantes, non Curatos. Longum eſſet omnes rationes, teſtimonia, argumenta enumerare, quæ Curati in Mendicantes, Mendicātes in Curatos iaciebāt.

Neutri

Neutri enim vnquam cōciones diligentius elucubratas & meditatas attulere quàm ad id certamen. Curati longâ poſſeſſione & canonibus veteribus & nouis nitebantur, qui illis animarum curam aſſignāt, & eos Leuitis conferunt, tū in cæteris rebus, tum in accipiendis decimis. Proferebant quoq; illud ex Moſe: *Non alligabis os boui trituranti*, &c. Et *Dignus eſt operarius mercede ſuâ*: & multos alios locos ſcripturæ, quos ad vnguem tenebant. Mendicantes verò nuper velutè terra natos, cui vſui eſſe, niſi vt quieta moueant? Nam priuſquam Mendicantium vlla mētio eſſet, non minus homines Chriſtianâ doctrinâ fuiſſe eruditos, non minus ritè Miſſas cōfeſſiones & cætera quæ ad Dei cultum pertinent, fuiſſe peracta, quàm ex quo exorti eſſent. Illis nihil eſſe præter inanem verborum pompam & argutas præſtigias, quibus homines faſcinent, & doctrinæ famam opinionemq; colligant, cùm re ipſa ignorantiæ faſtum & hypocriſim, opum cumulandarum cupidini externam profeſſionem paupertatis prætexant. Inſuper dicebant, eos qui Mendicantibus aliquid largirentur, præter aliquas ſtipes & eleemoſynas, mortali peccato ſeſe obſtringere. Quem enim illis vel pecunias, vel poſſeſſiones, vel reditus legare poſſe, quin eos votum paupertatis abrumpere, peierare ac proinde æternam mortem ſubire cogeret? Eum autem qui alteri peccati perpetrandi author & cauſa ſit, nihilominus reum eſſe quàm eum qui perpetrat.

Mendicantiū reſponſum. Alterâ parte Fratres Mēdicantes Apoſtolicas bullas proferebant, & poteſtatem Papæ. Annon intollerandam eſſe hæreſin bullis pontificijs authoritatem & fidem derogare? Quid aliud eſſe reuocare in dubiū ſublimem & immenſam poteſtatē ſummi Dei ipſius Vicarij? Deinde dictos etiam locos, *Non alligabis*: &c. *Dignus mercenarius eſt*, &c. ad ſe trahebant, & pro ſe facere contendebant. Quippe ſe veros eſſe boues qui triturent, & veros operarios qui diuino miniſterio incūbant. In vno Cœnobio plures Miſſas in vnico mēſe peragi, quàm in toto anno in omnibus Curis Pariſienſibus: ſe centuplo plures cōfeſſiones audire & plures inhumare quàm Curati ſolent. Itaq; Curatos hos locos citantes ſuo ſibi gladio iugulū incidere. Conciones verò ſuas non auderent cum Mendicantium prædicationibus conferre? Quid enim iſtos auditu dignum ad populū eloqui poſſe? Quid niſi breues quoſdam & exiles Sermunculos velut à Magiſtro dictatos, referre, ad oblationes captandas? Itaq; eorū ignorantiam cum pari turpitudine cōiunctam meritò omnibus ludibrio eſſe: nec fabulam vllam publicè probari, quin Curato ſuæ partes attribuantur. Quales verò ſint noſtræ conciones (aiebant ipſi ad populum) voſmetipſi teſtes eſtis. Neq; magis cum ijs illorum procemia poſſe conferri, quàm aſinū cum vitulo. Cæterum Latinè loquendi peritiâ, vellent ne iſti nobiſcum cōtendere? Vel minimi Cœnobij, infimus Nouitius Curatorum etiam doctiſſimis os occluſerit, ſi modò os illi habent. Denique totum illud Quadrageſimæ ſpatium contrarijs Mendicantium & Curatorum concionibus conſumptum eſt, cùm hi & illi vtrinque popularem auram & gratiam captarent.

Poſtquam illud tempus abijt, vtrinq; in ius ventum eſt. Mendicantes petere cœperunt à Curia Pariſienſi, vt bullam Pontificiam admittere & comprobare ſuâ authoritate vellet. Curati Pariſienſes interceſſerunt. Ita grauiſſima lis exoritur: ſummâ contentione ab vtraq; parte res agitur: crebris intentionibus & depulſionibus omnes eæ rationes & plures in iure ſitæ, allatæ & conſumptæ ſunt. Sed tandem calamitas in Mendicantes vertit. Quum enim victoriam iam propè ſibi deſponderent, ecce Alexander V moritur. Tum Curati velut redintegratis viribus, obijcere illis, ſuas bullas nullius momenti eſſe, niſi à Papa Ioanne XXIV, qui Alexandro ſucceſſerat, de integro confirmarentur. Mendicantes tam improuiſo caſu icti, bullarum confirmationem obtinere conati ſūt: ſed præuenti eluſiq; à Curatis, quum præter tot irritos labores etiam ſpem ſibi ereptam cernerent tantæ rei obtinendæ, actionem omnem deponere ſtatuunt. Primi omnium Iacobitæ liti ac foro renunciant, & cæteri deinceps. Quamobrem ſupremâ Parlamenti ſententiâ Curatis adiudicata eſt poſſeſſio & fruitio curarum ac redituum inde pendentium: Mendicantibus poſſeſſio peræ ac mendicitatis, cum expreſſis inhibitionibus (ex conſenſu Curatorum factis) ne quis illis ea in poſſeſſione moleſtiam vllam faceſſeret, & impenſis litis vtrinque compenſatis. *Mendicantes de cauſa ſua decidunt.*

Mendicantes arctioribus & grauioribus, quàm vnquā, compedibus affixi, quàm patiētiſſimè fieri potuit infortunium ſuum tulēre: neceſſitas enim cogebat. Extitere tamē inter eos nonnulli, qui quum ſuper inſitam animis induſtriam gratiâ quoq; pollerent, effecere vt ſibi impetrarēt prouiſiones & priuilegia à Papa in quaſdam Curas & alia beneficia, adiunctâ diſpenſatione & licentiâ eâ tenendi & poſſidendi, non obſtante voto Paupertatis. Hic Curati Galliç, exemplū veriti, apud Carolū VI, queruntur. Rex ex cōſilij ſui ſētentia, anno 1413, conſtitutionem in eā tem edit: quâ regulas ab authoribus & fūdatoribus Ordinum Mendicātium factas multis verbis laudat: præſertim quòd illis ſtatutum eſt, vt in tali Paupertate viuant, vt nihil *Mendicantes priuilegia de poſſeſſione proprij adipiſci conantur, ſed fruſtra.* *Carolus VI Galliarum rex contra Mēdicantes pronunciat.*

illis neq; in communi neq; in ſpeciali poſſidere liceat. Quippe ſalutarem eſſe huncCanonem & Mendicātium profeſſioni ita annexam eſſe Paupertatem, vt ne Papæ quidē alteram ab altera diuellere liceat. Quibus conſideratis, ſeueriſſimè vetat prouiſionum aut priuilegiorum, quæ Mendicantes in Curas aut alia beneficia obtinuerint à Papa, rationē vllam haberi: imò ſi quis eorum in alicuius ſacerdotij poſſeſſionem ſe miſerit, inde expelli iubet, atq; quenquam eo deinceps admitti. Tum edicit omnibus Præfectis, Bailliuis, Senechallis, alijsq; Regni Officiarijs ac Miniſtris, ne rem tam perniciosam, imò ſuperſtitioſam, permittant, ſed in delinquentes ſeuerè animaduertant, non obſtantibus quibuſuis bullis, prouiſionibus, diſpenſationibuſue Pōtificijs, huic ſuo edicto cōtrarijs. Quamobrem hoc edicto Regio Mendicantes profunditus quàm anteà in altiſſimam Paupertatem & Mendicitatem demerſi ſunt, tum cōmuniter, tum priuatim ac propriè ſinguli. Idque Authoribus & machinatoribus Curatis aduerſarijs eorum.

Mendicantes Sixti IV opem implorant.

Sed quis tam peruicacibus ingenijs perſuaſiſſet, vt litium finem facere vellent? Mendicantes igitur haud ſatis æquo animo edictū pati, & toruis oculis Curatos aſpicere: neutris modeſtiæ cura in ſuggeſtu: alij in alios mutuis conuicijs debachabantur. Inter hæc Sixtus IV, qui Fratrum Minorum Ordinis fuerat, Papa creatur anno 1472. Ibi Mendicantes criſtas erigere in Curatos, nec dubitare quin apud eum nō minus gratiâ quàm cauſâ valerent. Curati Mendicantium contumelias & intolerandam arrogantiam pertæſi, Pontificem querelis fatigant. Ille reconciliandæ inter eos concordiæ viā quęrere ſui officij ducens, quatuor Cardinalibus (Hoſtienſi videlicet, Præneſtino, S. Petri ad Vincula, & S. Sixti) negotium dat, vt de tota Mendicantium & Curatorum cauſa & lite cognoſcant, eamq; quàm molliſſimâ viâ conſequi poſſint componant. Iſti ergo arbitri, auditis vtriuſq; partis hinc inde propoſitis & argumentis, partes ipſas cōmuni earūdem conſenſu ad concordiam perduxerūt. Quæ vt firmâ & perpetuâ pace interdictas partes ſanciretur, authoritate Papę anno 1478 approbata & confirmata eſt, & his capitibus comprehenſa, vt patet ex C. 2. de Treuga & pace: In Extrauag. Videlicet, *ne ipſi Parochiam ſacerdotes in poſterum dicerent à Mendicantibus hæreſes preceſſiſſe quum in veritate fides ſit illuminata, & Eccleſia exaltata, per eoſdem, & præſertim per Ordines Prædicatorum & Minorum.* Deinde viciſſim *ne Fratres Mendicātes prædicarent, Populos parochianos non teneri audire Miſſam in eorum Parochijs diebus feſtis & dominicis: quum iure ſit cautum illis diebus parochianos teneri audire Miſſam in eorum parochiali Eccleſia.* Præterea *ne Fratres aut Curati inducerent aliquomodo Laicos ad eligendum ſepulturam apud eos, & benè cauerent propter pœnas quas imponunt Canones, quum ſit libera.* Inſuper etiam *deſiſterent Mendicantes prædicare, quod parochiani nō ſint obligati, ſaltem in Paſchate, proprio confiteri Sacerdoti. Per hoc tamen ipſi Fratres Mendicantes non cenſerentur excluſi quo minus ſecundum iuris communis & priuilegiorum eiſdē conceſſorum diſpoſitionem, confeſſiones audire & pœnitentias iniungere valerent. Item de cætero inter ipſos Fratres Meddicantes & curatos, quoad effectum prædicandi, horas cantandi, & campanas pulſandi, antiqua conſuetudo ſeruaretur: nec fieret commutatio temporis vel horæ in ipſis prædicationibus faciendis, niſi de conſenſu partium. Quodq; etiam ipſi Fratres in ſermonibus ſuis non detraherent Prælatis & Rectoribus parochialium Eccleſiarum: neq; etiam populos à ſuarum Eccleſiarum parochialium frequentia & acceſſu abſtraherent, ſiue retraherent quoquomodo. Et vice verſa ipſi Rectores & Prælati nullo modo detraherēt Mendicantibus, ſed illum fauorem quem poſſent eis & in omnibus & per omnia præſtaret, vt vera vnitas inter eos oſtenderetur.* Hæc in ſumma ſunt capita paucis ſeu concordiæ inter Curatos & Mendicantes conciliatæ & ſententię ab arbitris pronunciatæ, quam Sixtus Papa vehementer approbat, hortaturq; omnes ad vnitatem: velut illius vices gerens in terris qui Apoſtolis ſuis dixit, *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis.* Sed ex ijſdem articulis liquido apparet, quàm acerbè (vt diximus) mutuis conuitijs & probris alij alios publicè lacerârint. Neque id adeò vlla ex re fiebat, quàm ex nimio zelo quo vtriq; flagrabant: minimè inflammandi quidem ad pietatem Populi, ſed trahendarum in ſe oblationum, quas rudibus illis ſeculis à multitudine imperita quantas maximas & vberrimas vellent habebant. Quum enim iſti omnibus, ſed potiſſimùm ægrotis, Purgatorij & inferorum pœnas comminarentur, niſi gratiam pretio redimerent, eo metu ſubacti homines fortunis ſemetipſi exuebant, vt Cœnobia & Eccleſias ditarent. Ex hac tota narratione, quam ex Auctore Commentariorum aduerſus Machiauellum deſumpſimus, apparet, quæ nam fuerit Mendicantium ſanctitas (cuius fama & opinione tamdiu faſcinatus eſt Mundus) qui iam inde ab originis ſuæ primordijs tot certamina & lites pro ventre aduerſus Curatos mouerint.

Mendicantes & Curati Cōciliantur

Mendicantes contra votum ſuum diuites facti.

His igitur diſpenſationibus Pontificum Romanorum circa poſſeſſionem rerum temporalium, à Mendicantibus Monachis magna cum importunitate extortis, factum eſt, vt paulatim tantas

tas

tas diuitias & cumulos auri atque argenti congregarint, vt etiam cum Principibus tandem certare potuerint. Pugnat autem hoc cum nominis eorum profeſſione. Nam qui dici poſſunt mendici, quum in rerum omnium copia & abundantia ſaginenrur, & inter aceruos pecuniarum dormiant? Pugnat etiam cum prima inſtitutione Prædicatorum Ordinis: nam Dominicus ordinauit, *non ſolùm in particulari nihil habere proprium, ſed nec etiam in commune voluit immobilia retineri*: deinde Fratres eius, auctore Dominico, in Capitulo Bononiæ celebrato, *decreuerunt à ſe inperpetuum omnes terras poſſeſſiones abijcere*, Antonino teſte tit.23.c.4.§.3. Pugnat deniq; cum Franciſci mandatis, qui c.4. Regulæ prohibuit, *ne vel pecunias per ſe aut per interpoſitam perſonam accipiant*: & c.6. *ne Fratres ſibi aliquid ſibi approprient, vel domum, vel locum, vel aliquam rem: ſed tanquam peregrini & aduenæ petant eleemoſynas* Referunt etiam de eo, quòd non libenter viderit formicas, hanc ſolùm ob cauſam, quòd contra paupertatem Euangelicam de congeſta ſibi annona viuerent: voluitque vt de labore manuum viuerent Fratres Ordinis ſui.

Ieſuitæ Mendicantiū patroni. Ieſuitæ quidem multis probare conantur, *Non teneri Monachos ad laborem manuū*: Item *Licere Monachis viuere ex bonis patrimonialibus in communi.* Quæro autem, an non hæc expreſſe pugnent cum Regulis & Voto Mendicantium Monachorum? Non negabunt opinor. Obijcient autem diſpenſationem Pontificum ſummorum. Nos verò eam non recipimus: nam Innoc. III. & ipſe Pontifex Max. cap. cùm ad monaſterium, negat *vel penes ipſum Romanum Epiſcopum eſſe poteſtatem diſpenſandi cum voto continentiæ, obedientiæ & paupertatis.* Ipſe quoq; Franciſcus, vt etiam ſupra indicauimus, *in ſua Regula omnino diſpenſari noluit.* Et mirum ſanè, cùm in duobus ſubſtantialibus, vti vocant, votorum, diſpenſationem & relaxationem Pontificij libenter admittant, in tertio tamen, cœlibatu nimirum, ſeu continentia prorſus reſpuant, quum tamen verbum Dei cœlibatum omnibus liberum relinquat, & ad eum neminem adſtringat vel cogat.

CAPVT XVII.

MENDICANTIBVS Monachis *in ipſo quoque Papatu multi pij & docti Viri ſeſe oppoſuerunt, & eorum* Fraudes, Dolos Hypocriſim, Impietatem, Scelera *atque omnis generis* Nequitias *detexerunt.*

Hildegardis de Mendi- OB has igitur ennumeratas Mendicantium Monachorum auaritias, fraudes, dolos, impoſturas, hypocriſim, ſcelera & nequitias, in ipſo quoque Papatu, multi boni & pij viri, Clerici etiam, Prælati, quin reliquorum Ordinum Monachi acriter ſeſe oppoſuerunt: vt Antoninus teſtatur titulo 23. capite quinto paragrapho primo. *cantilat vaticinium in Alphab. Syn. locor.communiū Henrici Token.*

Hildegardis Monachæ, & multorum iudicio Propheteſſæ, quæ in magna olim apud Pontificios exiſtimatione fuit, floruitque circa annos Chriſti 1160. prophetia ſeu vaticinium exſtat, in quo egregiè prædicit, qui & quales iſti homines futuri ſint: *In diebus*, inquit, *illis exſurget gens inſenſata, pompoſa, cupida, perfida & doloſa, quæ peccata populi comedet, ordinem quorumdam timentium deuotariorum ſub diſſimulata Mendicantium ſpecie tenentes, ſeque cæteris fictâ deuotione, inflatâ ſcientiâ ac prætenſâ ſanctitate præferentes, ſine rubore ac Dei timore ambulantes, multa noua mala adinuenientes, fortes & validi, à ſapientibus & Chriſti fidelibus ordo ille maledicetur: à laboribus ceſſabunt, & ocio vacabunt, aſſumentes potius ordinem adolantium quàm Mendicantium. Studebunt inſuper omnes nimium qualiter Doctoribus veritatis peruerſè reſiſtant, & eodem cum potentibus interficiant, & potentes ſeducant & decipiant, propter neceſſitatem vitæ, & delectationem Mundi Diabolus namque in eis quatuor vitia radicabit, videlicet adulationem, inuidiam, hypocriſin & detractionem: adulationem, vt eis largè detur: inuidiam, & quando alijs dabitur, & non ipſis: hypocriſim, vt per falſam ſimulationem hominibus complaceant: detractionem, vt ſeipſos commendent, extollant, & alios vituperent, propter laudem hominum, & ſeductionem ſimplicium. ac ſine deuotione & exemplo Martyrum prædicabunt inſtanter, detrahent Principibus ſecularibus, Eccleſiarum ſacramenta veris Paſtoribus ſubtrahentes, recipienteſque eleemoſynas pauperum, infirmorum & miſerorum, nec non ſe in multitudinem populi trahentes, familiaritatem cum mulieribus habentes, eaſque inſtruentes, qualiter maritos & amicos ſuos blandè & per verba doloſa decipiant: nec non res proprias eiſdem furtiuè ſubtrahant, & ipſis tribuant. Tollent namque res furtiuas, & malè acquiſitas, & dicent: Date nobis, & nos orabimus pro vobis: ſic, vt aliorum vitia curioſius tegant, & ſuorum penitus obliuiſcantur. Heu etiam tollent res miſeras à raptoribus, prædonibus, ſpoliatoribus, furibus, latronibus, aut ſacrilegis, ab vſurarijs, fœneratoribus, adulteris, hæreticis, ſchiſmaticis, apoſtatis, mulieribus, luxurioſis, lenis & lenonibus, à potentibus, periuris mercatoribus, falſis iudicibus, militibus, tyrannis: &*

à principibus contra legem viuentibus, & à multis peruerſis perſuaſionem Diaboli, & dulcedinem peccati ac vitam delicatam, tranſitoriam & breuem, nec non ſatietatem in condemnationẽ ternam ſectantes. Hac autem omnia in eis aperta, & manifeſta erunt populis vniuerſis. Ipſi verò de die in diem duriores & nequiores efficiuntur, & cum ſeductiones & iniquitates eorum exploratæ fuerint, tunc ceſſabitur eis dari: & tunc ibũt circa domos famelici, & vt canes rabidi, ſubmiſſis in terram oculis contrahentes ceruices ſuas, velut turtures, vt pane ſatientur. Tunc clamabit populus ſuper eos: Væ vobis miſeri, filii mœroris: vos Mundus ſeduxit, Diabolus ora ueſtra infrenauit: caro veſtra lubrica, & corda veſtra ſine ſapore: mens veſtra vaga fuit, & oculi veſtri delectabantur in vanitatibus, & in inſanijs multis Venter veſter delicatus dulcia fercula appetit, pedes veſtri veloces ad currendum in malum. Mementote, cùm eratis apparenter beati æmulatores, pauperes diuites, & ſimplices potentes, deuoti adulatores, perfidi traditores, peruerſi detractores, ſancti hypocritæ, veritatis ſubuerſores, nimis directi, ſuperbi, effrontes, Doctores inſtabiles, Martyres delicati, Confeſſores lucri, mites, calumniatores, Religioſi auari humiles elati, pyduri, mendaces, dulces, pacifici, perſecutores, ſimplicium oppreſſores, malarum ſectarum per vos de nouo excogitatarum aduinuentores, miſericordes nequã, amatores mundi, venditores indulgentiarum ſpoliatores beneficiorum, oratores incommodi, conſpiratores ſeditioſi, ſuſpiratores crapuloſi, deſideratores bonorum, zelatores criminum, mundi raptores, inſatiabiles prædicatores, applauſores hominum, ſeductores Fœminarum, ſeminatores diſcordiarum. Benè etenim de vobis glorioſus Propheta Moyſes in Cantico ſuo cecinit: Gens abſque conſilio & ſine prudentia, vtinam ſaperent & intelligerent ac nouiſſima prouiderent. Ædificatores in altum, & dum altius aſcendere non poteratis, tunc cecidiſtis: ſicut Simon magus, quem Deus contriuit, & plagâ crudeli percuſſit: ſic & vos per ſeductionem, nequitias, mendacia, detractiones & iniquitates veſtras corruiſtis. Et Populus dicet illis: Ite Doctores peruerſitatis, ſubuerſores veritatis Fratres Sunamitis, Patres hæreticæ prauitatis, pſeudoapoſtoli: quia ſimulâſtis vos vitam ſeruare Apoſtolorum, nec tamen in minimo vitam illorum impleuiſtis. Filij iniquitatis, ſcientias viarum veſtrarum nolumus. Nam præſumptio elata vos decepit, & inſatiabilis concupiſcentia ſubuertit erroneum cor veſtrum. Et cùm in altum vltra quàm decet aſcendere voluiſtis iuſto Dei iudicio deorſum in opprobrium ſempiternam cecidiſtis. Catalogus teſtium veritatis fol. 391. Hæc autem in Mendicantibus Monachis impleta eſſe nemo negare poterit qui vitam & mores eorum diligenter inſpexerit.

Prophetia CYRILLI Presbyteri & Anachoretæ Montis Carmeli *contra* Monachos MENDICANTES.

EXſtat etiam Cyrilli Presbyteri & Anachoretæ Montis Carmeli prophetia ſanè feſtiua aduerſus Monachos Mendicantes præcipuè, quam quoniam Abbas Ioachim, laudum Franciſcanæ ſectæ ſummus Præco, de ipſo Franciſco interpretatur, Bartholomæus de Piſis in ſuam Conformitatum cloacam inconſultè coniecit, quòd ad idoli ſui ornamentum non parùm facere arbitraretur. Cùm verò illam detegendis vitijs Monachorum Mendicantium appoſitam viderem, ſilentio prætereundam non cenſui, vt ex illius lectione iudicium Lector faciat, quàm Cyrillus iſte, qui vixit circa annos Domini 1192, verus illorum Propheta fuerit. Addam etiam ſub finem Ioachim iſtius aliquot ſcholia, quæ ad huius prophetiæ intelligentiam multum iuuant.

Dicit Deus reuelando Cyrillo, Væ [a] *mulieribus exciſis de petra duriſſima* [b] *vallis Virginis, & puellis de monte vmbroſo & beſtijs de monte Libani: à* [c] *tempore ſuæ iuuentutis vſque in ſenium earum nouiſſimum, multiplex væ eis incumbit. In infantiæ ſuæ primordio vſque in tempora pubertatis margaritis multiplicibus parentum ſanguine rutilantibus renitebunt, ſed pedetentim muſcarum ſtercoribus, & viarum pulueribus fuſcabuntur. Væ vnum, væ iterum hos præſtolatur nugaces, quos* [d] *gladius biceps confodiet. Hi deſertores, cateruas proprietas relinquentes, vagari per compita eligent, alienorum* [e] *foraminum inuaſores. Hi filij Eſau, beſtiarum ſimpliciam venatores, in ſpeculis alienis, & quas incautas leneſque repererint, gaudentes excoriabunt, ſceleſti gloriabuntur: glorianter narrabunt complicibus, quum prædas fecerint ampliores. Quapropter beſtiæ cauebunt ſibi in iſtos incidere, quum opera eorum didicerint.* [f] *Iniqui iactabuntur in Eccleſia, quam deijcient aſciâ. Simulatione* [g] *& inſigni penuria enigreſcent, vt capiant, decipiant & denudent lepuſculos: ſed diſſimulatis paliatiſque capijs effulgeſcent, vt latenter degant ſplendidius. Hi ſunt telis Presbyteri ab vltore Angelo perimendi: oblata vorantes in abditis florebunt in altum vt cedri: ſanguine & hauſtu elati, id eſt, ſanguine & ſcientiâ literarum, vſque ad pinnam Sion ſublimiſſimam. Tamen* [h] *teredo ligni medullam corrodet, & pertundet intrinſecus, vt tandem optima quæque dehiſcant; & frondes eius areſcent, & decident flores in limum. Super hoc lupi rapaces adinuicem corrodentur, & alter alterum ſuauiter manducabit, donec fœtor ſanguinis occiſorum aſcendat ad nares iudicis*

dicis impregnati. Fallaces,ingenioſi, [i] *medijs linguis fantes,viduis exponẽtes ſacrificia mercatura* (vbi gloſſa interlinearis hęc addit:id eſt,tot Miſſas facias decantari:da tantam pecuniá, & culpa, pœna aut peſtis non erit: offer ſacrificium, præbe teſtimonium, & plaga vltra non erit.) *Hoc* ſuggerent filij nequam, ſeductores aſturi, vt augent ſtercora.(Gloſſa, id eſt, ſplendidè viuant, & ſaltent cacumina.) *Febres ſanabunt eos.* [k] *Mors vita iſtorum. Ad querulas voces* [l] *tibicinum ſalient latabundi, vt agni in paſcuis. Sagaciſſimi deceptores mentientur* [m] *ſe potiſsimè mortuos ſuſcitare, vt ſpolient virgines* (gloſſa, id eſt, Eccleſias ſeculares:) *vt dilatent tentoria*: gloſſa, id eſt, ædificia.) *O perditi* [n] *quid vbera materna ſpreniſtis, quæ Deus benedixit à ſeculo, & vbera nouella* [o] *virginea elegiſtis: fortaſsis quia iſta improuidè perdidiſtis, & his liberiora neſcitis, quæ perditorum remedio rapuiſtis. Attamen & vos exſpectate paulſper: quoniam quidem ignis proſiliet de altari, & conſumet iterum Nadab & Abiud ſacerdotes. Giezi quoque leprà inficientur, vt* [p] *à planta ad cranium ſola vlcera turgentia videantur. Hi patroni prædiuites, confidentes in* [q] *vaccis pinguibus dormitantibus dormiin* [r] *riſu virginis, in robore montium, in cornibus eleuatis, baculis arundineis Fœminarum quos ſe irrigâſſe iactabunt. Veruntamen ſpiritus vehemens latens in cornibus repentè perflabit, &* [s] *quadros abſcindet de montibus, quos præcipitans mactabit: Primò filios Petræ vallis, & multos de monte vmbroſo, vt nunquam reſurgant: deinde beſtias de monte Libano. Si flagitioſi contuliſſent virgini aureas murenulas & inaures, annulos & teriſtra, & armillas, & ſpecula, dextrocheria, & coronas prout eam decebat, quum eius operibus ſint ditati eunuchi virginis, vtique detuliſſent eiſdem. Stultus præſtat baculum quo ipſe percutiatur: & qui non auferet, ſtultior eſt cenſendus. Hi pinnis montium, id eſt, altitudinibus dignitatum: in aciebus, id eſt, in mentis ſuperbia: lumborum, id eſt, in luxurijs: denſitatibus, &c. id eſt, terrenis prouentibus, miſerabiliter confundentur. Sextarios ſexaginta ex area ſe collecturos ſpectabunt: de quibus ſi decem in horreis repoſuerint, ſatis debebunt contentari. Caueant miſeri, ne quicquid ſeuerint vrens ſpiritus vertat in ſtipulam. Nempe ſi ad petram fortem & firmam, quadram & latam, politam & albam, mundam & ſanctam, deuotè & fideliter & perfectè ſpectâſſent, & eius efficacias & virtutes prout ab infantia incœperant, & ſuper petram deſcriptas viderunt, viriliter inſequuti fuiſſent, nedum ſexaginta, ſed etiam centum ſextanos in apothecis egregiè collocâſſent. Felix quæ mundè* (gloſſa, ſcilicet coniugatus vel ſimplex) *collegerit ſextarios triginta arca hic non inuidebit ſuperbis cornutis à tergo* (gloſſa, id eſt Religioſis, qui capuciorum cornua portant poſt tergum.) Hæc Cyrillus: ex quibus patet, quomodo Deus ipſi Cyrillo, qualis futurus eſſet Fráciſcanorum & reliquorũ Mendicantium Monachorum ſtatus, declarâuit.

Schóla IOACHIMI Abbatis *in* CYRILLI *Prophetiam.*

[a] Id eſt, Religioſis, mollibus, delicatis, & curioſis vt fœminis.

[b] Eccleſiæ.

[c] Hic inſinuat quòd iuſti ſint futuri vſque in tempora pubertatis, ſed poſtea inquieti erunt quoad diſcurrendum, & importuni quoad petendum.

[d] Id eſt, perditio vitæ præsẽtis & futuræ.

[e] Mendicantes: foraminum, id eſt, prouentuum vel eleemoſynarum: quia quod nudis, pauperibus, puellis, infirmis, verecundis & ſenibus deſtitutis debuerat tribui, hi omnia ad ſe trahent, dicentes, ſe cunctos egentes excellere.

[f] Iſtud præcipuè ad Ordinem Minorum pertinet. Id eſt, Hi mentientur ſe delectari in paupertate, quam deijcient aſcia, inſtrumento ferreo, quòd profundè lignum incidit: per quod intelligitur, quæ totis viribus deijcient paupertatem occultam, & delicijs inhærebunt.

[g] Hi perfidi pauperes inſignes ſe dicent, quaſi iuxta formam Apoſtolorum viuentes egentes: quia nec in communi, nec in ſpeciali ſe poſſidere mentientur.

[h] Superbia vel auaritia quæ omnes virtutes deſtruunt.

[i] Medijs linguis: more infantium erubeſcentium confiteri quod pomum velint coram aſpectibus præſentatum. Sic iſti, quum viduas opulẽtas vel ſimplices voluerint ſpoliare, medijs linguis loquuntur, quaſi oſtendentes ſe nolle tanta accipere, ne hoc deroget ſummæ ac altiſſimæ paupertati iſtorũ, quorum centuplum lætanter acciperent.

[k] Hoc, verbum, inquit Ioachim, non intelligo: niſi quis fortè diceret, quod ad ægros accedent & eorum vltimis voluntatibus aſſiſtentes, procurabunt aliqua ab eiſdem ſibi relinqui.

[l] Tibicines erant antiquitus quædam lamentatrices, quæ ad defunctorum corpora vocabantur, vt vocibus querulis lamentarentur plangerenturque defunctos. Adhuc in aliquibus partibus obſeruatur. Ad has voces lamentabiles, ſalient Monachi lætabũdi ob lucrum, ſicut ſaliunt agni in paſcuis vberrimis.

[m] Potiſſimè dicturi ſunt malitioſi iſti ad populum, Eligite apud nos ſepulturam, non apud Eccleſias ſeculares: quia pluribus ſacrificijs abundamus, quibus animæ defunctorum

ctorum purgantur, & in eis glorioſior reſurrectio apparebit, quia noſtris ſocietatibus adiungentur.

[n] Id eſt, terrenos fructus ex terræ viſceribus prodeuntes.

[o] Id eſt, delicias & vbertates ſecularium Clericorum, quas ad ſe rapere quodam plangore ſeu quadam ſonoritate ſacramentorum ac multa hypocriſi nitentur pro poſſe.

[p] Sic iſti exponent ſacrificia mercaturæ, vt à planta, id eſt, ab ipſa ſimplici confeſſione fidei, quam & Dæmones credunt & contremiſcunt, vſque ad cranium, in ſummam virtutem, nil aliud quàm lucrum cernetur in ipſis. Omnes enim quæ ſua ſunt quærent, non quæ Ieſu Chriſti: honori & commodo & auaritiæ inhiantes.

[q] Id eſt, in groſſis ſummiſque Prælatis Rom. Eccleſię: vtpote Cardinalibus, Patriarchis & Primatibus, vt ſic non paueant inferiorum clericorum calumniam parui pendere.

[r] His oſtendit, quòd morati Prælati applaudent eiſdem, ob ſuum honorem calumnias hominum formidantes: ne diceret populus, quod vaccæ illæ pingues dormitantes, non patiuntur hos humiles pauperes ſaltem viliſſimis laicorum eleemoſynis nutriri.

[s] Quadri dicuntur quidam morcelli ſaxei, qui abſcinduntur de ſaxis, & in quibuſdam modulis in vſus hominum formantur. Per hoc intelligit, quòd Cardinales ad inuicem diuidentur ſuper iſtorum diſtinctione: ſententia verò volentium pręvalebit.

Godefridus de Fontanis ſcripſit librum contra Mendicantes.

[t] Godefridus de Fontanis, videns impoſturas, hypocriſin & alia quæ Hildegardis, & Cyrillus iſte de Monachis Mendicantibus vaticinati fuerant, circa annos Domini 1240. etiam ſcripſit librum contra Mendicantes, in quo id maximè reprehendit, *quòd cùm vitam ſolitariam profiteantur, velint tamen eſſe Gubernatores ſeu Rectores & Paſtores Eccleſiarum, omniſque vbiq; in omnibus.* Et ab initio eius libri indicat, *Epiſcopum Ambianenſem in Conuentu quodam Eccleſiarum Prælatorum, & Profeſſorum Pariſienſis ſcholæ, multis authoritatibus Theologiæ, canonum, & legum, & euidentibus factis comprobaſſe Monachos iſtos non habere veritatem vitæ, quòd de hypocriſi arguantur manifeſtè: nec veritatem doctrinæ, quia corde fel gererent, & ore dulcia prædicarent: nec veritatem iuſtitiæ, quòd in alienam meſſem temerè falcem mitterent, & aliorum ſibi officia vſurparent*: vt in Catalogo teſtium veritatis fol. 450. & 451. habetur.

Vuilhelmus de S. Amore contra Mendicantes.

Vuilhelmus autem de S. Amore Doctor Pariſienſis erudiciſſimus, & Beluacenſis Eccleſiæ Canonicus circa annos Chriſti 1250. palàm profeſſus eſt, *Mendicantium Monachorum ſtatum eſſe reprobatum, nec poſſe homines in eo ſaluari: Mendicitatem quoque ipſorum Minoritarum & Dominicanorum, fucatamque eorum paupertatem publicè damnauit*: Antoninus tit. 23. cap. 5. §. 1. Quinquaginta ſignis probauit, *Mendicantes eſſe pſeudoapoſtolos.* Rectè quoque dictum Chriſti, *Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ poſſides, & ſequere me*, expoſuit: *mandatum nimirum eſſe ibi paupertatem habitualem, non actualem*: id eſt: flagitare Chriſtum à nobis, non vt iam omnia abijciamus, quæ habemus: ſed vt cùm confeſſio diuini nominis & gloria Chriſti poſtulauerit, tum propter eum omnia deſerere parati ſimus: ſicut &, cùm odium Patris & Matris, & propriæ animæ à ſectatoribus ſuis Chriſtus requirit, non iubet ſimpliciter, vt non honorent parentes, multò minus vt eos odio habeant, ſed vt re ita poſtulante, omnia propter Chriſtum negligere parati ſint.

Explicatio loci Matth. 19.

Schola Pariſina contra Mendicantes.

Extat etiam liber Baſileę anno 1555. typis excuſus, titulo, *De periculis Mundi*: quem alij tribuunt huic Vuilhelmo: ſed Matthæus Pariſienſis, in magno ſuo volumine contra Antichriſtum, cui totum hunc librum inſeruit, eum toti Pariſienſi ſcholæ adſcribit: & certè apparet ex ipſo initio libri, non vnius, ſed plurium nomine ſcriptum eſſe: verùm Papiſtæ eum non ſine cauſa vni Vuilhelmo adſcribere maluerunt, quàm tantæ ſcholę, quo ſcilicet minus eius authoritate præmeretur. In eo magnâ curâ, & induſtriâ, grauiter & neruosè cauſæ indicantur, cur efficiens Mendicantium conatus ſint impij, pernicioſi, ſcandaloſi, & omnibus modis coercendi. Vt autem Lector aliquem ſaltem guſtum iſtius negotij percipiat, rationes aliquot adſcribemus, quæ nudè ſub finem libri eius habetur.

1 *Quòd prædicant non miſſi, vel non canonicè miſſi.*

2 *Quod prædicant contra vel præter veritatem diuinæ ſcripturæ: vel tacent in dolo, quod eſſet dicendum.*

3 *Quòd penetrant domos, id eſt, rimantur proprietates cuiuſque videlicet ingerendo ſe ad audiendum confeſſiones plebium non ſuarum, vt eos in ſuam redigant poteſtatem.*

4 *Quòd prædicant veritatem in dolo ad ſeducendum ſubditos alienos, vt eos ſibi alliciant, & à Prælatis eorum auertant.*

5 *Quòd vt domari valeant ſubditis alienis, vendicant nomini ſuo auctoritatem, vocantes Prædicatores vel opitulatores Eccleſiæ generales.*

6 *Quòd*

6 Quòd excedunt menſuram poteſtatis, ſi eis poteſtas aliqua committatur.

7 Quòd libentius prædicant fidelibus iam conuerſis, quàm infidelibus conuertendis, eò quòd ab illis lætantius admittuntur, & ſplendidius procurantur.

8 Quòd non vadunt in ſuam legationem, ſed in alienam, videlicet ingerentes ſe ad Chriſtianos habentes ſuos Rectores.

9 Quòd quærunt vanam gloriam huius mundi.

10 Quòd commendant ſeipſos, & oſtentant bona opera ſua.

11 Quòd præferunt ſe alijs hominibus etiam Religioſis,

12 Quòd faciunt nouas & ſuperſtitioſas traditiones, vt ſanctiores alijs videantur.

13 Quòd plus amant propriam gloriam, quàm legem Dei.

14 Quòd oſtentant eloquentiam ſuam.

15 Quòd oſtentant philoſophiam ſuam.

16 Quòd amant primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in ſynagogis, & ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.

17 Quòd iactant ſe fructum facere in Eccleſia Dei.

18 Quòd iactant ſe de Miraculis ſuis vel ſuorum.

19 Quòd arrogant ſibi quæ non faciunt.

20 Quòd per ſimulatam humilitatem erigunt ſe ad honores in hoc Mundo.

21 Quòd ingerunt ſe curijs, vel amant fieri curiales.

22 Quòd quærunt fauorem humanum.

23 Quòd vacant amicitijs huius ſeculi acquirendis.

24 Quòd ſimulant ſe habere maiorem zelum animarum, quàm habeant prælati Eccleſiarum.

25 Quòd vt placeant, hominibus adulantur.

26 Quòd licet ſint pauperes, tamen facilè inueniunt hoſpitia, quod veracibus prædicatoribus & pauperibus non facilè contingit.

27 Quòd in tribulationibus ſunt impatientes.

28 Quòd odiunt illos qui volunt eos probare, vtrum ſint veri Apoſtoli vel Pſeudoapoſtoli.

29 Quòd immodeſtè arguunt, ſed non ſuſtinent correctionem.

30 Quòd illud quod contra peruerſos generaliter dicitur, contra ſe dici ſpecialiter ſuſpicantur.

31 Quòd ſuper priuatis iniurijs iudicia & lites aſſumunt, contra doctrinam Apoſtoli & etiam Chriſti.

32 Quòd non amant veritatem ſibi aſperam.

33 Quòd nolentes eos recipere compellunt, vel compelli faciunt ad recipiendum ſe, contra doctrinam Domini.

34 Quòd contra aduerſarios ſuos prouocant fautores ſuos, contra exempla verorum Apoſtolorum.

35 Quòd amant carnaliter contra doctrinam Euangelij.

36 Quòd odiunt illos, quos criminatores ſuos ſuſpicantur.

37 Quòd libenter viſitant domos parentum, quas reliquerunt, contra eandem doctrinam.

38 Quòd in principio lætanter recipiuntur, ſed poſtea reſpuuntur: cuius contrarium contingit in veris Apoſtolis.

39 Quòd amant curare negotia aliena, vt ſuauius viuant.

40 Quòd prædicant propter quæſtum.

41 Quòd importunè petunt & differenter recipiunt, non ſolùm ad neceſſitates, ſed etiam ad otium & voluptates.

42 Quòd egeſtate coacti euangeliſant contra præceptum Apoſtoli.

43 Quòd contra doctrinam Domini & præceptum Apoſtolorum circumueniunt homines fraudulenter, vt res eorum blandè extorqueant.

44 Quòd ad alicuam menſam frequenter conueniunt, non vocati.

45 Quòd non ſunt contenti oblatis cibo & potu, ſed quærunt cibaria lautiora.

46 Quòd curſitant de domo in domum, quærentes hoſpitia meliora.

47 Quòd contra doctrinam Apoſtoli recipiunt bona illorum, qui nondum emendati, in peccatis ſuis perſiſtunt.

48 Quòd contra doctrinam Apoſtoli recipiunt eleemoſynas illorum, qui dant propter pudorem aut propter importunitatem magis, quàm propter Deum.

49 Quòd non habent oculos ante & retro: quia dicunt ſe ignorare pericula futura per pſeudoprædicatores & penetrantes domos.

50 Quòd procurant ſe per maiorum epiſtolas commendari, contra doctrinam & exemplum Apoſtoli.

Sed

Mendicantes victoria potiuntur Antichriſti auxilio.

Sed cùm Pariſienſis Academia, tùm Vuilhelmus de Sancto Amore lateram lauant, quòd Antichriſtus non audiebat, ſicut nec hodiè audit rationes, ſed ad ſolita arma confugit. Nam Vuilhelmus hæreticus proclamatur: Scholæ Pariſienſis liber *De Mundi periculis*, cum omnibus Vuilhelmi eiuſdem argumentis ſcriptis, damnantur & comburuntur, iuſſu Alexandri IV in Minorum gratiam: Platina in vita eius: Tilius in Chronico: Balæus Cent. 4. c. 30. in Append. Sabellicus Enne. 9 lib. 6. Ptolomeus Lucenſis ætate 6.

Deſid. Longobardus mendicantium ſtatum improbauit.

Deſiderius Longobardus tempore Alexandri IV. ſtatum etiam damnauit eorum, qui relictis omnibus, ſponte ſuâ paupertatem profeſſi ſunt, & mendicitate ſuâ alijs oneri eſſe voluerunt, & docuit in libro ea de re edito, *debere eos de manuum ſuarum labore viuere.* Sed Thomam Aquinatum ſic eo offendit, vt ab eo hæreſiarcha proclamatus ſit; quod ad illud hodie facere ſolent; ſi quis vitia & mores ſceleratos atque doctrinam erroneam iſtorum hominum vel leuiter notet & perſtringat: Ex Bernardo Luzelburgo Bal. Cent. 4. cap 30. in Append. vbi etiam indicat, *Philippum ſcholæ Pariſienſis Cancellarium & Doctorem Theologum contra eoſdem Mendicantes Fratres prædicaſſe.*

Ioh. de Poliaco impugnat mendicantes.

Anno Domini 1320. Ioannes de Poliaco, Theologus Pariſienſis, docuit, *Mendicantibus Monachis non eſſe confitendum de peccatis, nec Papam poſſe dare eis ius audiendi confeſſiones cui velit: ſed vnumquenque in ſua parochia miniſtros adire debere:* atque ita reſiſtere voluit turbationibus Miniſterij, quæ paſſim in Eccleſijs per cucullatos iſtos circulatores & mendicos diuites Bullis Antichriſti inſtructos oriebantur. Verùm à Monachis & Ioanne XXII. Papa oppreſſus fuit: Damnatio eius exſtat in Extrauagantibus communibus: referunt etiam Paulus Æmilius & Balæus Cent 4. c. 94. in Appendice.

Iohan. Treuiſa.

Ioannes Treuiſa Cornubienſis Sacerdos circa annos Chriſti 1390. rigidum interdum ſeſe etiam in Monachos oſtendit, eorum faſtum, luxum atque hypocriſin acriter taxans. *Legimus* (inquit alicubi) *Chriſtum Apoſtolos & Presbyteros inſtituiſſe: at Monachos aut Mendicantes Fratres feciſſe, nuſquam inuenimus:* cum ſimilibus ſententijs: Balæus Cent. 7. cap. 18.

Vualdenſes.

Et Vualdenſes docuiſſe teſtantur Æneas Syluius cap. 35. de Origine Boemorum, Balæus Cent. 3. c. 71. in Appendice, *Mendicantium Religiones malorum Dæmonum fuiſſe inuentionem.*

Armachanen. Epiſ. lib. *edito refutat mendicantes.*

Richardus Armachanenſis in Hybernia primus & Epiſcopus, Iuris & Theologiæ egregiè doctus, aduerſus Mendicantium Religionem librum edidit, & Innocent. VI. Pont. Max. circa annum Domini 1357. dedicauit: in quo teſtimonijs ſacræ ſcripturæ comprobat, *Religionem Mendicantem, propter Chriſtum ſuſceptam, veluti culturam falſorum Deorum, aduerſam eſſe pietati & veritati Chriſtianæ. Chriſtum eiuſque comites non ſolùm non mendicaſſe ſtipem oſtiatim, victumque mendicando quæſiuiſſe, ſed prohibuiſſe etiam, nec cuiquam Chriſtianorum licere ſuâ ſponte profiteri mendicantem. Eſſe etiam mendicantem non tantùm contra ius diuinum, verùm etiam contra ius naturæ & contra ius poſitiuum. Confeſſiones audire eſſe contra ſtatum Mendicantium, nec priuilegijs ad hoc datis poſſe eos vti ſine animæ ſuæ detrimento. Confeſſos etiam Mendicantibus, vigore priuilegij Apoſtolici, teneri nihilominus de neceſſitate ſemel in anno Curato confiteri:* Antonini tit. 24. c. 9. § 3. Auent. lib. 7. Annal.

Balæus Cent. 5. Script. Brit. c. 94. de eodem Richardo hæc refert: *Richardus [illegible], quem alij Anglum, alij Hibernum eſſe dicunt, circa annos Dom. 1340. in publicis ſuis prælectionibus, quas Oxonij habuit, in nouas Mendicantium ſectas, non vſque adeo neceſſarias, ſubinde luſit.* Hanc autem iniuriam ipſi ad tempus, vulpium inſtar, tacitè deuorabant. Richardo autem Archiepiſcopatum Armachanum promoto, ægrè id tulerunt Mendicantes, qui occaſionem lædendi ſedulò quærebant, atque adeò, ſi fieri poſſet, è medio tollendi hominem. Timebant enim Fratres, ne fame, ſi eius authoritas locum haberet, perirent. Demùm verò Armachanus non modò apertè ſuggillauit Mendicantes in concionibus ſuis: verùm, quòd maius erat, editis libris ſectas illas tantùm non explodendas affirmauit: & illi viciſſim Armachanum apud Clem. VI. & Innoc. eius ſucceſſorem hæreſeos accuſârunt: qui tanquam hæreticus tandem excommunicatur. De hoc Armachano vide plura apud Balæum eodem c. in Append.

Anglus quidam ſcripſit contra Mendicantes.

Anno Dom. 1360. Iuuenis quidam Anglus ſcripſit contra Mendicitatem Fratrum, librum aculeatum, acerrimè impugnans eandem, non ſolum ſcripturis & rationibus, ſed etiam in fine per prophetias Hildegardis, Ioachimi Abbatis ac Cyrilli Presbyteri. Balæus Cent. 5. ca. 100. in Append. ex Bibliotheca Londinenſi.

Gerardus Ridder.

Iiſdem diebus Gerardus Ridder ex ſuperiore Germania, duos libros edidit, de Fratribus Mendicantibus: quod opus vocabat, *Lachrymam Eccleſiæ.* Balæus Cent. 6. c. 37. Append. In his libris grauiter diſputat contra Monachos, præſertim Mendicantes. Ac probat, *eorum vita genus non*

eſſe

eſſe perfectionem Chriſtianam: quia ſit contra charitatem ex alieno, cùm laborare poßis, viuere: eos eſſe hypocritas, libidinoſos, aliiſque multis nequitiis ac ſceleribus contaminatos dicit Item, *eos humani fauoris, atq; adeò turpis lucri gratiâ, miſcere Theologia fabulas apocryphas & vaniloquas.* Ait, *defeciſſe ſanctos, & diminutam eſſe veritatem.* Dixit præterea, *Monachos hos prætextu prolixarum precularum deuorare domos viduarum, & alioquin multipliciter deturbare Eccleſiam ſuis concionibus, confeßionibus & ſepulturis.* Suadet deniq; Prælatis, *vt licentiam & abuſus, quos inuexerint Monachi, coerceant:* Catalogus teſtium veritatis fol. 519.

Gregorius XII, Papa, *Omnis*, inquit, *Religio, & obſeruantia Ordinum & Dei timor abſceßit, libido & corruptio carnis inter ipſos mares & Moniales, necnon alia multo mala, exceſſus & vitia, quæ pudor eſt effari ſuccreuerunt.* Item *Fornicantur plures huiuſmodi Monialium cum ſuis Prælatis & Monachis.*

Nicol. Clemāgis grauiter inſectatur Mēdicantes. Contra Mendicantes etiam Monachos eorumq; hypocriſin, fraudes, dolos & nequitias ita ſcribit Nicolaus Clemangis, qui floruit circa annos Chriſti 1415, & Archidiaconus Baiocenſis fuit in lib. de Corrupto Eccleſiæ ſtatu. *De Monachis* (inquit) *& Monaſteriis latè pateret ad loquēdum materia nec iam ne tæderet dudum in tot tantorumq; abominationum enumeratione demorari: ne tamen ſicco pede intacti abeant, paululum aliquid dicere neceſſe eſt. Quid autem commendabile de ipſis dicere poſſumus, qui quanto magis inter cæteros Eccleſiæ filios ex votis ſuæ Religionis perfecti eſſe debebant, tanto magis abſtracti curâ ſecolarium, quibus abrenunciauerunt in ſola cæleſtium contemplatione ſuſpenſi: & quanta magis continentes, magis obedientes, minus vagabundi & à Clauſtrorum ſeptis rarius egredientes in publicum, tanto ab his omnibus rebus licet eos videre magis alienos, magis videlicet tenaces, magis auaros, magis ſeculari rei (verſis retrorſū animis) immixtos, magis inſuper lubricos indiſciplinatos, diſſolutos, inquietos, magis per loca publica & inhoneſta (ſi moda frena laxentur) diſcurſantes, ita vt nihil illis æquè odioſum ſit, quam cella & Clauſtrum, lectio & oratio, Regula & Religio: quocirca Monachi quidem ſunt exteriori habitu, ſed vitâ, ſed operibus, ſed internè conſcientiæ ſpurcitiâ à perfectione (quam habitus ille demonſtrat) longiſſimè disiuncti. Fallit autem eos nimium ſua opinio. Nam quanto ſuo profeßione reiectâ terrenis magis adipiſcendis inhiant, tanto pauciora habent, tantoq; dotes & reditus ipſorum magis ſemper in nihilum fluunt. Ecce omnium Cænobiorum vberrimos olim fructus ita hodiè attenuatos cernimus, vt vnde centum homines viuere ſolebant, vix decem nunc ægerrimè viuant: Videmus omnia labi omniaque ſolo æquari, non ſuppetente copiâ quâ ſaltem antiqua ædificia à ruina defendantur iniuria, quod quidem merito illis euenit. Quandiu enim iuſtè, ſobriè, caſtè, innocenter viuendo ſecundum Regulæ ſuæ inſtituta, Regnum Cælorum & non hæc temporalia quærere ſtuduerunt, tamdiu eis omnia illa ſatis ſuperque fuerunt adiecta. Vbi verò à vitæ innocentia, & à quærendo Regno Dei per nefaria opera deſtiterunt, rectè ab eis illa abducta ſunt, quæ veris iuſtitiæ cultoribus Regniq; quæſitoribus fuerunt promiſſa Regnum (inquit hiſtoricus) facilè iiſdem artibus retinetur, quibus initiò partum eſt. Verùm vbi pro labore, deſidia, pro continentia & equitate, libido atq; ſuperbia inuaſere, fortuna ſimul cum moribus commutantur: & quod de Regno dictum audis, de opibus & honoribus cæteriſque fugacibus bonis dictum intellige.*

Idem eodem in libro, *Mendicantes*, inquit, *ex profeßione arctiſſimæ paupertatis, veros ſe Chriſti Diſcipulos veroſq; imitatores eſſe iactant atq; gloriantur, &c. Libet autem ab eis quærere, ſi hunc gradum ſupremæ perfectionis Chriſtoq; propinquiſſimæ attigerunt, quid eſt quòd ſuis eam verbis ita magnificant; quòd inſolenter adeò ſe iactant, quòd alias omnes ſui ſtatûs comparatione ab omni perfectione euacuant. Decebat enim vt alieno ore & non proprio ſuo, illa ætherea & angelica in terris perfectio laudaretur: ſi modo ſolidam laudem, non vanam, ſuſpectam, odioſam cupiebant Nonne hæc eſt perfectorum vera iuſtitia, vt nunquam arbitrentur ſe perfectos, imò verò quo iuſtiores fuerint, eò magis in humilitate de ſe ſentientes longè à ſe iuſtitiam abeſſe exiſtiment. Nam dum de eo, quod habere ſe præſumunt inaniter ſuper ſe efferuntur, & idipſum quod habebant (ſi quid tamen virtutis habebant) euaneſcit. Nonne humilis Publicanus ſua Deo peccata confeſſus iuſtificatus à Templo redire meruit, & quam orabat veniam impetrare. Superbè autem Phariſæus ſua merita prædicans & pauperculum reſpiciens de probus abſceßit & inexauditus: quoniam Deus ſuperbis reſiſtit, & humilibus dat gratiam.*

Videtur autem hæc Parabola contra hos quæſtuarios verbi Dei adulatores congruentißimè inducta: quia ſicut Synagoga ſuos Phariſæos habuit, aduerſus quos in Euangelio acerrimè Chriſtus ſemper inuehit, ita nimirum hi noui & ſubintroducti Apoſtoli, Eccleſiæ Phariſæi cenſendi ſunt, quibus omnia Chriſti de Phariſæis dicta & fortè alia plurima neſcio an deteriora conueniunt, de quorum ſacrilega impietate, quia non multum ob breuitatis ſtudium dicere licet, paucas Chriſti ſaltem ſententias, per quas ab eorum inſidioſa verſutia nos cauere admonet, audiamus. Ait itaque de eis Saluator (ipſorum fontem patefaciens nequitia) Attendite à fermento Phariſæorum, quod eſt hypocriſis. Et rurſum: Attendite à falſis Prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces. Annon lupi rapa-

RR cei

Digitized by Google

tes ſunt velamina ouium geſtantes? qui omnia quæ huius Mundi ſunt, verbo ſuo ſe deſeruiſſe aſſeuerant, facto tamen ipſo temporalia incredibili ardore concupiſcentiæ, inſidijs, fraudibus atq; mendacijs vndiq; exquirunt? Annon lupi rapaces ſunt ouicularum vellere amicti, qui vitæ auſteritatem, caſtitatem, humilitatem, ſanctam ſimplicitatem exteriori ſpecie ſimulant, intus verò exquiſitiſſimis delitijs & variarum copiâ voluptatum vltra omnem mundanarum luxuriam exuberant? Annon lupi rapaces ſunt ſub ouili imagine latitantes, qui more Sacerdotum Belis in ſuis penetralibus oblata deuorant, mera ſe ac latis epulis cum non ſuis vxoribus licet ſæpè cum ſuis paruulis, aut dè ſaciantes cunctaq; libidinibus, quarum torrentur ardore polluentes? Annon lupi rapaces ſunt foris ouem mentientes, qui ea quæ facienda ſunt dicunt & non faciunt. & cum alijs prædicauerint, ſua ipſi prædicatione reprobi efficiuntur? Annon lupi rapaces ſunt ouium ſimilitudinem falsò prætendentes, qui cum Angeli lucis primo aſpectu appareant, non ſatanæ tamen (vt Pauli verba ſunt) non Chriſto Domino, ſed ſuo ventri ſeruiunt, & per dulces ſermones & benedictiones ſeducunt corda innocentium? Sed audi quid adhuc de illis ad propoſitum Saluator dicat: Væ vobis ô Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui mundatis quod deforis eſt calicis & paropſidis, intus autem pleni eſtis rapinâ & immunditiâ, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ à foris apparent hominibus ſpecioſa, intus verò plena ſunt oſſibus mortuorum & omni ſpurcitiâ. Quid de eis verius dici poteſt? quid aptius? quid lucidius quàm quod cæleſti ore dictum audis?

Sed & Paulus & gentium Doctor præcognoſcens in ſpiritu talium circa extrema tempora ſubuerſorum ingreſſum, & Eccleſiam per eos multa tandem vulnera ſenſuram, ad Timotheum ſuum ſcribens illos ſumma ſtudio declinandos hortatur. Nam poſtquam dixerat: Hoc autem ſcito, quod in nouiſſimis diebus inſtabunt tempora periculoſa, & erunt homines ſeipſos amantes, cupidi, elati, ſuperbi, blaſphemi, & multa quæ his addit, ab his ſeductoribus non abhorrentia, tandem quod eis eſt proprium ſubtexuit, Habentes quidem ſpeciem pietatis, virtutem autem abnegantes, & hos de vita Ex his enim ſunt qui penetrant domos, & captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur varijs deſiderijs, ſemper diſcentes, & nunquam ad ſcientiam veritatis peruenientes, homines corrupti mente, reprobi circa fidem, Rurſus quoque idem Apoſtolus ad eundem ſuum Diſcipulum loquens, Spiritus, inquit, manifeſtè dicit, quia in nouiſſimis diſcedent quidam a fide, attendentes ſpiritibus erroris & doctrinis Dæmoniorum in hypocriſi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium ſuam conſcientiam: quæ nemo ambigere debet de his nouis Phariſeis eſſe ſcripta. Multa quoque alia de iſtorum pſeudoprophetarum aperta iniquitate, qua Domum Dei perfodiunt & polluunt, ſacra in pluribus locis ſcriptura commemorat: ſatis ſic eorum perfidiam quantum ad noſtram pertinet breuitatem detegere videtur: de qua ſi quē libeat ampliora cognoſcere, Cyrillum videat, & illic mira de illis inueniet ad fidelium inſtructionem longè antequam orirentur, ſpiritu ſanctō reuelante, prædicta. Quanquam nec aliquot alij ſcriptores etiam defuerunt. qui de his ſubdolis illuſoribus multa valdè vtilia & præclara poſt eorum introitum ad Eccleſiæ præmunitionem & præmonitionem prodiderunt. Hæc omnia Nicol. Clemangis.

Idem de impudica vita & conuerſatione Monialium eodem in libr. ita ſcribit: *De Monialibus multa dicere verecundia prohibet, ne nō de cœtu Virginum Deodicatarum, ſed magis de lupanaribus, de dolis & procacia meretricum, de ſtupris & inceſtuoſis operibus ſermonem prolixè trahamus. Namquid obſecro aliud ſunt hoc tempore puellarum monaſteria, niſi quædam non dico Dei ſanctuaria, ſed Veneris execranda proſtibula: ſed laſciuorum & impudicorum iuuenum ad libidines explendas receptacula: vt idem hodie ſit puellam velare, quod & publicè ad ſcortandum exponere.*

Clemangis contra Moniales.

Petrus etiam de Aliaco Cardinalis Cameracen. celebertimus Pontificiorum ſcriptor, qui floruit circa annos Chriſti 1414 in Libro de Reformatione Eccleſiæ quem obtulit Conſtantienſi Concilio, valdè conqueritur de multitudine Mendicantium Monachorum. *Primo*, inquit, *videtur, quod tanta Religioſorum numeroſitas & varietas non expediat: quæ inducit ad varietatem morum, & quandoque ad contrarietatem & repugnantiam obſeruationum, & ſæpè ad ſingularitatem, & ad ſuperbiam, & vanam extollentiam vnius ſtatûs ſuper alium. Et maximè videtur neceſſarium, quòd diminuerentur Religiones Ordinum Mendicantium, quia tot ſunt & in numero Conuentuum, in numero ſuppoſitorum, vt eorum ſtatus ſit oneroſus hominibus, damnoſus leproſorijs & hoſpitalibus, ac alijs verè pauperibus, miſerabilibus indigentibus, quibus conuenit ius & verus titulus mendicandi ipſis quoque Curatis parochialibus: & ſi benè conſideretur, etiam præiudicialis omnibus Eccleſiæ ſtatibus, & ſpecialiter huiuſmodi Religioſis intollerabilis, eorum profeſſioni contrarius.* Clauſtra quoque Monialium vltra quàm dicere auſus eſſet, dehoneſtata fuiſſe liberè dicit.

Petrus de Aliaco contra Mendicantes.

In Baſilienſi concilio cùm Iulianus, Pontificis legatus affirmaret, ſe præter quatuor illos articulos, in quibus à Romana Eccleſia diſſentirent Boemi, etiam alia de illis accepiſſe, quòd nimirum *Religiones Mendicantium inuentum diabolicum eſſe prædicarent, &c.* Ibi tum aſſurgens Procopius.

Boemi quid ſtatuerint de Mendicantibus.

pius doctor exercitûs Thaborıtarum. *Neque hoc falſum eſt*, inquit: *Nam ſi nec Moſes, neque ante eum Patriarchæ, neque poſt eum Propheta, neque in noua lege Chriſtus, neque Apoſtoli inſtituere Mendicantes, quis non intelligit Diaboli tenebrarumque opus eſſe.* Quæ Procopij vox ingenti auditorum cachinno exceptatum fuit. Reſpondit autem illi Cardinalis S. Angeli, *non ſolùm his credendum quæ ſint in Noui aut Veteris Teſtamenti libris comprehenſa, ſed Eccleſiæ etiam inſtitutiones de Nouo Teſtamento cenſendas eſſe, & quicquid ſtatuerit aut approbarit non minus indubitatæ fidei eſſe oportere quàm alia quæ in noui Teſtamenti libris ſint ſcripta.* Vıſpergen Paralipom. Mutius lib.27, fol. 317.

Faſciculus ſpeculi hierarchiæ Eccleſiaſticæ contra Mēdicātes ſcriptus.

Circa eadem tempora excuſus eſt liber non admodum prolixus, titulo, *Defenſorium Eccleſiæ*, ſeu *ſpeculi hierarchiæ Eccleſiaſticæ faſciculus*, contra Mendicantes Monachos ſcriptus, ſuppreſſos authoris nomine, ob immanem Paparum Tyrannidem. Diſputat verò præcipuè hæc contra eus: *Non licere cuiquam Monacho vſquam concionari, ſine ordinarij Epiſcopi permiſſione: mendicitatem nullo modo eſſe perfectionis opus, imò nec pium quidem, ſed ſacris & prophanis legibus prohibitum. Quare pauperibus Monachis omninò laborandum eſſe, vt de opere manuum ſuarum viuant.* Prolixè id multiſque teſtimonijs tum ſacraratum literarum, tum Patrum confirmat. Negat quoq; *rectè Papam facere: qui tanta priuilegia det Monachis.* Citat inter alia ipſius Franciſci Regulam, c. 5. qui affirmat, *eam eſſe ſanctiſſimam paupertatem, ſi ſuis manibus Monachi operentur, ac inde viuant.* Citat Petrum *reprehendentem matrem quòd mendicabat*. Item Antonium heremitam, *damnantem mendicitatem*. Item veterum Ægypriorum patrum ſententiam, qui ſoliti ſunt dicere, *Monachum operantem, ab vno Dæmone vexari, ocioſum ab innumeris.* Objicit quoque Monachis in tertia diſtinctione, *quòd varias ſuperſtitiones ex hypocriſi inuenerint, quodque fruſtra colant Deum hominum mandatis: omnia enim ipſorum eſſe commenta, & traditiones hominum, &c.* Quicunque demum eius ſcripti author fuit, omninò multos Monachorum abuſus vidit, & grauiter taxauit. Apparet autem ante eum annos 160, vel plures vixiſſe.

Ioan. Gerſon.

Ioannes Gerſon Cancellarius Pariſienſis ſcripſit contra Bullam Mendicantium.

Petrus de Alliaco.

Petrus de Alliaco Conuentuales Monachos tollendos cenſuit, vtpote leproſarijs & Xenodochijs, vereq; pauperibus graues.

Felix Malleolus.

Et Felix Malleolus Canonicus Tigurinus circa annos 1438, liberum contra iſtos validos Mendicantes ſcripſit, in quo docet nullas eis dandas eleemoſynas.

Abbas Vſpergenſis.

Abbas Vſpergenſis etiam exclamat, *Clauſtrale* (Mendicantes Monachos intelligit) *fictam inchoâſſe Religionem*: ſicut etiam refert Balæus Centuriâ tertiâ, capite ſeptuageſimo primo in Appendice de Scriptoribus Britanniæ.

Vuicleuus de Mendicantib.

Vuicleuus in lib. de Hypocriſi ita de Mendicantibus Monachis ſcribit. *Tanta erat hac ætate* (quo Vuicleuus floruit) *morum corruptio & peccandi licentia, vt Monachi præter violatas Virorum Coniuges & Moniales, Virgines quaſdam occiderent, concubitum eis denegantes.* Et ſequitur: *Fœminis perſuadebant eorum plures, multo leuius eſſe peccatum cum illis coire quàm cum Laicis præter eorum Sodomiam; quæ omnem menſuram exceſſit, interim ſeſe iactantes, eas abſoluere poſſe, & pro earum peccatis reſponſuras eſſe ſemper, in maximis ſceleribus eas nutriebant. Spoliatis etiam in hæredibus veris ſuos nothos & ſpurios mirum in modum ditabant. Mulierum complexiones & ſecreta diſquirebant ex libris: docentes, cum illis concumbere in abſentijs Maritorum, maximè eſſe contra varias ægritudines ſalubre.* Item, *Mendicantium Ordinum Fratres, ex auditis confeſſionibus, dum Viri nobiles eſſent in bellis occupati, negotiatores in negotijs, mercatores in mercibus, ac ruſtici in agris, illorum Vxoribus abutebantur, neque à iuuenibus in Cœnobijs abſtinebant. Sub cappis, cucullis & veſtibus ſuis iuuenculas traducebant, aliquando etiam capitibus earum raſis.* Tantum ille.

Nicolaus Quodus.

Nicolaus Quodus ſcripſit Epiſtolam miranda nunciantem, de quodam nouo opere, breui Romæ emerſuro, cui titulus, *de mirabilibus Prædicatorum & Carmelitarum.* Vbi illorum ſcelera atque flagitia graphicè depinguntur. Miſſa eſt ex vrbe ad Hermannum Comitem de noua aquila: Impreſſa eſt in Germania, vt habet Catalogus Baſileenſis officinæ Heruagij.

Pontanus quoque vir doctiſſimus teſtatur, dictum ſuo tempore tritum fuiſſe, *Genuino, Germanoque Chriſtiano fugiendam eſſe familiaritatem ſacerdotum & Monachorum.*

Præclarè etiam de Monachis huius Claſſis Palingenius hæc ſcripſit:

Falſa ſub imagine recti
Decipiunt ſtolidos, ac Relligionis in vmbra
Mille actus vetitos, & mille piacula condunt
Luxuriæ atque gulæ famuli, &c.

Miraturque quòd tam impuros homines ferre poſſint.

* *Cùm ſint laſciui nimiùm, nimiùmq; ſuperbi*

Et ſpernant omnes, & turpia multa licenter
Committam: ſenis exemplo qui praſidet illis.
Proh pudor: hos tolerare poteſt Eccleſia porcos,
Duntaxat ventri, Veneri, ſomnoque vacantes?

Laurẽtius Agricola. Poſt hæc etiam tempora Laurentius Agricola contra Mendicantes & vniuerſum Monachorum gregem ita cecinit.

Qui velit immundum in Mundo cognoſcere mundum.
Exploret raſos, veſtales atque cucullos.
Bis tres immenſis abigunt clamoribus horas,
Quod ſupereſt ventri temporis omne datur.
Quaris quid agant? Stertunt, potantque, cacantque:
Ventris in his munus vertitur omne tribus.

Ludouicus Viues. Ludouicus viues in locum Diui Auguſtini lib. 7, de Ciuitate Dei cap.26, vbi dicit de Conſecratis magnæ matris Deûm, quod Madidis capillis, facie dealbatâ fluentibus membris, inceſſu fœmineo per plateas vicoſque Carthagiois, etiam à Populis vnde turpiter viuerent, ſtipem exegerint: contra Mendicantes Monachos idem perpetrantes ſic ſcribit: *Gallis*, inquit, *matris Deûm licebat ſtipem à populo poſcere lege à Metello latâ Cauſam Ouidius annotat his verbis.*

Contulit as populus, de quo delubra Metellus
Fecit, ait, dandæ mos ſtipis inde manet.

Cicero in ſeueriſſimis illis ſuis & ſanctiſſimis, vt illis temporibus, legibus ſic iubet: Prater Idaa matris famulos, eoſque iuſtis diebus, ne quis ſtipem cogito. Rationem addens, inquit: Stipem ſuſtulimus, niſi eam quam ad paucos dies Idaa matris propriam excepimus. Implet enim ſuperſtitione animos, & exhaurit domos. *Quod ſi nunc viderent Auguſtinus & Cicero ditiſſima & ampliſſima ſodalitia ab ijs poſcere ſtipem, quibus deceret potius ſua impartiri, quibus redundant & affluunt? Quum interea qui dedit ſiccum arrodat & cibarium panem, oleribus menſam inſtruens, & fictilibus vaſis aqua duntaxat plenis, liberis circumſeptus, pro quibus noctes & dies ſollicitus operi intentus agit: qui verò accepit opulens mendicus candido & ſiligino pane perdicibus capiſq; generoſo ac leni vino ſe obruat.* Hactenus Viues.

Albertus Crãzius. Improbauit etiam Albertus Cranzius lib. cap. 42. Metrop. Ordines Mendicantium, cum, inquit: *Poſſent ſine illis Paſtores Eccleſiarum Dei Populum gubernare: nunc verò priuilegijs ſuis qua praferunt, mirabile faciunt Eccleſijs detrimentum, non contenti mendicitate, quam ſponte ſubierant, in qua habentes nihil omnia poſſident, magnis Eccleſia Pralatis non abſimiles & impares. Hoc illis praſtant Chriſti Sacramenta & praſertim pœnitentia, qua ſunt illis aurifodina,*

Polydorus Vergilius. Et Polydorus Vergilius lib.7, cap.3, de Inuent. rerum: *Haud ſcio*, inquit, *quâ ratione iſti Monachi debeant in mendicando ſemper harere, quando ſatis conſtat, Chriſtum non mendicâſſe, & Apoſtolos non expectâſſe ab alijs victum otioſos, ſcribente Paulo ad Corinthios. Et laboramus operantes proprijs manibus: ac primos Monachos in Ægypto, teſte Chryſoſtomo exercuiſſe ſe manibus laborando. Item D. Franciſcus cuius ſecta longe frequentiſſima eſt, voluit ſuos Monachos victum quarere manuum laboribus, ac non prius ad mendicandum aggredi, quàm laboris pretium eſſe negatum. Igitur hinc videre licet omnes aquè debere Apoſtoli inſtitutum ſequi.*

Rurſus eodem libro cap. 7, *viget hodiè*, inquit, *omnis generis fraudulentorum hominum ſecta, qui ſimul induſtria, ſimul laboris fugientes, pro plus ſanctitatis pra ſe ferunt, hoc intrinſecus diſſolutiores, ipſos Dea Syria Sacerdotes gnauiter amulantur quippe qui per inſidioſam pietatem tanquam diuorum omnium Adminiſtratores dolis apprimè inſtructi, hic pro Templi adificatione, alter pro veſtimentis coemendis, alius redemptione captiuorum, nonnulli pro educandis expoſitijs circumeuntes Caſtella, Pagos, Villas, ab hoc credulo ruſtico blandulè poſcunt & cupidiſſimè accipiunt ouem, lanam, agnum, hadum: ab illa gallinam & oua, ab alio porcellum vel pernas, ab alio caſeum & linum, ab alio ſuperſtitioſè attonito tritici ſextarium, aut cadum vini, vel olei lecythum. Adhac aut aut Sanctorum reliquias, vel Apoſtolicas tabellas, ſeu quorundam Antiſtitum Chirographa vetuſtate aſſiduóque vſu paſſim obliterata, è pyxidè depromunt, illaque magna cum veneratione offerentibus oſculanda porrigunt, promittentes pro datis munuſculis vitam cunctis cæleſtem. Sic eiuſmodi donis ruſticanis onuſti pradam vendunt, in argenti laminam conflant, atque mox domum redeunt, gaudentes quod ſimplicia ruſtica plebis corda, ne pias mulierculas mentes illaſerint, ludificârint, feſellerint gnauiter, &c.*

Eundẽ Siſipheum lapidẽ volu[illegible]unt & alij propemodũ infiniti homines, præſerim autem

tem Paſtores Eccleſiarum & vniuerſus Clerus in Papatu vt ex multis bullis proptereà à Monachis impetratis, & ex ijs quæ ſuprà e.16 huius Claſſis commemorata ſunt, intelligitur: vt appateat, non hoc primùm tẽpore mundum Mendicantibus Monachis cõtradixiſſe, eorumq; ſuperſtitiones & hypocriſin damnâſſe, ſed mox ſub principium creſcẽti nouæ iſti Monachatus peſti repugnare plurimos Viros pios & pręſtantes conaros fuiſſe: verùm fruſtrà, tuente quippe eos Antichriſto Romano. Vtile ſi quidem is indicanit eſſe, habere iſtos quaſi ſatellites per orbem terrarum ſparſos, ſibiq; ob tam multa priuilegia deuinctos, per quos & Eccleſijs & Epiſcopis & Regibus, & Imperatoribus ipſis vbiq; moleſtus timenduſq; eſſe poſſet, dum illi in eius lucem in tenebras & contra, pro concione murare non verentur, plebemq; in Papæ ſententiam pertrahunt. Vnus tamen Alexand. VI, eos non magni feciſſe videtur, quem dixiſſe ferunt, *eum potentiſsimo Rege aut Principe male ſibi bellum eſſe quàm cum vno ex Fratrum Mendicantium Ordinibus: omnia enim haberes eos qui nihil habeant, ac inexpugnabile id eſſe genus hominum, quacunque certandi via adortaris.*

Non hodie primo contradicitur Mendicãtibus.

Alexãd. IV dictum de Mendicantib. Monachus.

In Grauaminibus Germaniæ hæc conqueruntur Germanici Imperij ſtatus de Mendicantibus Monachis Grauam. 7. *Quæſtuarij*, inquiunt, *ac ſtationarij Prædicatores ſanguinem vorant & medullam.* Et mox: *A Religioſis grauantur pauperes quibus res eſt anguſta domi: & mendicitas Ordinum Mendicantium, nihil in vrbe, nihil in rure ſinit non peragratum.*

Imò illi ipſi Mendicantes, quod ferè exciderat mordacibus ſcriptis, picturis, declamationibus & concionibus ſeſe mutuò impugnarunt & lacerarunt. Prædicatores accuſabant Minores hypocriſeos, quòd pecuniæ tactum lege vetuiſſent, quum eſſent pecuniarum cupidiſſimi: & ne Chriſtũ in ſuas partes pertrahere poſſent Franciſcani curarunt Dominicani ſculpi, pingi, atque parati per templa paſſim imaginem crucifixi Chriſti (quarum aliquot noſtra adhuc ætate multis in locis viſuntur vetuſtate propemodum abolitę atq; eroſæ) non dudum quidem Domini corpus cruci affixum, neque caput eius ſpinea circundatum coronâ, vt Franciſcani eum pingebant, ſed ornatum in capite coronâ regiâ & aureâ, indutum verò prætextâ, id eſt togâ, vel purpurâ ad talos vſq; demiſſâ & limbis aureis prætexatâ, cinctum inſuper zonâ, aureis pretioſâ bullis: ſed & imaginis pedibus calceos induxerunt auratos vel bracteatos. Quin in nonnullis Prædicatorũ monaſterijs & Eccleſijs, pictæ vel ſculptæ ſunt, in Franciſcanorum contemptum & odium, crucifixi imagines, alterâ quidem manu cruci affixa, altera verè immiſſa in crumenulam, quæ ex zona pendebat, veluti inde pecuniam, in vſus neceſſarios & pauperum, prolatura: vt à Ioanne Virodurano Minorita in manuſcripto Chronico indicatur. Quo figmento rudi populo ſignificare voluerunt, Chriſtum in terris diuitem, non ita pauperem fuiſſe, vt à Franciſcanis prædicaretur.

Mendicantes ſeipſos mutuò lacerãt. Prædicatores accuſant Minores hypocriſeos.

Matthæus quoq; Pariſienſis teſtatur fol, 823, hiſtoriæ ſuæ, ſub Henrico III magnam controuerſiam inter has duas familias exortam eſſe de Ordinis dignitate & pręſtantia. *Aſſerentibus enim*, inquit, *Prædicatoribus ſe fuiſſe priores, & in hoc ipſo digniores, habitu quoque honeſtiores, à prædicatione meritò nomen & officium ſe ſortiri, & Apoſtolicâ dignitate verius inſigniri, reſpondebant Minores ſe arctiorem vitam & humiliorem pro Deo elegiſſe, & idcirco digniorem, quia ſanctiorem, & ab Ordine Prædicatorum ad Ordinem eorum Fratres poſſe, & licenter debere quaſi ab inferiori ad Ordinem arctiorem & ſuperiorem tranſmigrare. His verò contradicebant in faciem Prædicatores, aſſerentes, quòd licet Minores nudi pede & viriliter tunicati cunctique funiculis incedant, non tamen eis eſum carnium, etiam in publico denegari, ideoq; non licere Prædicatoribus ad Minorum Ordinem, quaſi arctiorem & digniorem, auolare, ſed potius è conuerſo, &c.*

Controuerſia inter Prædicatores & Minores de Ordinis dignitate.

Deniq; quæ Iulius Cæſar lib. 6, Commẽt. de Druidibus Gallorũ Sacerdotibus refert: *quòd immani magnitudine ſimulachra habeant, quorum contexta viminibus membra viuis hominibus compleant, quibus ſuccenſis circumuenti flammâ exanimentur homines*: de iiſdem quoque ante aliquot annos Dominicani Franciſcanos, & hi viciſſim illos ſimulârunt, reſq; diu fuit agitata ſub Alexandro VI & Iulio II, vt Auent. teſtatur lib. 1, Annal. fol. 31, in German. editione.

Fuerunt tamen ſubinde qui has concertationes, lites & ſimultates ſopire ac tollere ſtuduerũt, ſed fruſtrà. Nã Clemens IV, per bullã ſtatuit, *vt de Ordine Prædicatorum nullus poſſet tranſire ad Ordinem Minorum, & conuerſo: nec inquiſitor vnius Ordinis iſtorum poſſet procedere cõtra Fratres alterius Ordinis de crimine hæreſis:* Antõ. tit. 24, c. 9, Poſteà Generalis 9. Minorum, Ioan. de Æſculo, circa annos Chriſti 1274, cum nonnullis Prædicatorij Ordinis Fratribus, decreuit Pariſijs, *vt vtrinq; à mutuis detractationibus & contentionibus abſtinerẽt: vt vbiq; ſe inuicem honore præuenirent, & mutuò ſe hoſpitaliter reciperent ſicut Fratres. Et ſi inter perſonas vel conuentus orta fuerint aliqua dubia vel quæſtiones, vt per prouinciales reſecentur, & offendentes alter alterum grauiter punirentur.* Quæ conuentiones ſcriptæ, per omnes conuentus vtriuſque Ordinis miſſæ ſunt, vt habet Antoninus ſicut ſuprà paragrapho 7.

Prædicat. & Minores conciliantur.

CAPVT XVIII.

Scholas pietatis veræ & ſanam doctrinam Verbi Dei ſub MENDICANTIBVS Monachis *interijſſe.*

Monaſteria ſeu Cœnobia & Collegia Eccleſiarum, vt in ſecūda etiam Claſſe annotauimus, ab initio in hunc finem conſtituta erant, vt eſſent Scholæ: & mos fuit in Collegijs adoleſcentiam in omni genere literarum, præſertim autem Chriſtianis & bonis moribus vſque ad onnos maturioris ætatis fideliter inſtiruere. Ideoq; cùm inſtitutum hoc videretur eſſe vtile pietati & moribus publicis, veteres pio ſtudio ea locupletârunt, ne vnquam deeſſent ſumptus neceſſarij diſcentibus. Poſteà cum pietati ſuperſtitio ſucceſſit, & pro verbi Dei doctrina receptæ eſſent leges Pontificum, Cœnobia & Collegia, quæ fuerant hactenus conuentus ſtudioſorum, paularim ad Sacrificos tranſlata, opes verò Cœnobiorum & Collegiorum in luxum Romanæ ſuperbiæ atque otioſorum hominum voluptates profuſæ ſunt, Scholis abolitis. Ducendi verò prouincia delegata eſt familijs Monachorum, non Chriſti, ſed Benedicti & Bernardi nomen profitentium & ſectantium, vt iactitant, pręcepta. Sed Collegiorum exemplum hi quoq; ſequuti, cum ſuperſtitionem quæſtuoſiorem docendi laboribus experirentur, literas vnà cum docendi munere deſeruerunt, nouam viuendi formam commenti. Redactæ ſunt ergo ſcholaſticæ operæ, ſtudijs penè vbiq; ſepultis, poſt Sueuorum imperium ad nouos Regni Pontificij ſœtus, ſcilicet ad Mendicantium Monachorum agmina, qui fæcundiſſimo prouentu his poſtremis annis trecētis ſeptuaginta, vbique locorum & gentium matre ſuperſtitione, patre Pontificum Tyrannide editi, ſed diuerſitate ac diſſimilitudine profeſſionis penè infinita, commentis ſuis compleuerunt orbem terrarum.

Scholæ redactæ ad Mendicantiū Ordines.

Mendicantes nouum doctrinæ genus fabricant.

Nam cum iam antea animos teneret profunda ſuperſtitio & Pontificū Rom. Tyrannis inualuiſſet, mox hæ familię conuerſæ ad ſtudium defendendi ac ſtabiliendi præſentem ſtatum, adeò cumulauerūt priora nouis errorum ſuperſtitionum cōmentis, vt quod adhuc reliquum fuit lucis in dogmatibus prorſus obruerint atque extinxerint. Aliud enim prorſus, vt doctiſſimus Peucerus & ſyncerioris Religionis Cōfeſſor conſtantiſſimus in Chronicis indicat, & nouum fabricarunt doctrinæ genus quod Scholaſticum appellarūr, in quo Philoſophia humana, imprimiſq; Ariſtotelica, in ipſa adyta Eccleſiæ intromiſſa, & in ſupremo Theologicarum controuerſiarum quæſtionum dijudicandarum ac decidendarum gradu & Throno ceu Regina quędam collocata fuit: de quo plura diximus lib. 3. c. 5 Patris primæ Originis errorum de TEMPLIS. Aliud inſtituerunt operum genus, vtrunq; philoſophię potius quàm fidei analogon, & præſenti Monarchiæ Pōtificum Rom. quàm Regno Chriſti accommodatius. Sed hypocriſi fucatū vtrūq;. Corruperunt doctrinam de peccato: de caligine in mente: de vitijs in voluntate nihil dixerunt: morbū, qui relinquus eſt in renatis, finxerunt non eſſe malum pugnans cum lege Dei: concupiſcentiam de ſenſibus & appetitione naturali intellexerunt, quam debeant intelligere ἀταξίαν appetitionū, & ſimul cōplecti caliginem mentis & vitia voluntatis Legem Dei omnino transformârunt in philoſophiam, quæ tantum de ciuili diſciplina loquitur, & dixerunt, legi Dei ſatis fieri per hanc diſciplinam ciuilem ſeu philoſophicā, id eſt, per externa opera & qualemcunq; conatum voluntatis, etiamſi in mente dubitationes, in voluntate & corde multæ prauæ inclinationes maneant. Has ipſas etiam dubitationes, in voluntate & corde multę prauæ inclinationes maneant. Has ipſas etiam dubitationes & prauas inclinationes docuerunt non eſſe peccata. Inde detexuerūt alia commenta, quibus deleuerunt Euangelij promiſſionem & totum beneficium filij Dei, quod finxerunt homines iuſtos eſſe coram Deo, id eſt Deo acceptos propter opera, non fide gratia propter Mediatorem Chriſtum, quæ eſt vnanimis & perpetua doctrina Prophetarum & Apoſtolorum.

Adhæc diſcrimen Legis & Euangelij prorſus ſuſtulerunt. Tradiderunt enim Legem eſſe triplicem, Naturalem, Moſaïcam & Euangelicam. Et quia ſtatuerunt hominem Legi Dei ſatisfacere, excogitârunt priuatâ audaciâ alia opera & alios cultus, quos & prætulerunt longè operibus præceptis in legerimo mercede ac precio applicârunt alijs. Abſurdiſſima commenti ſunt de perfectione: mendicitatem ſuam, quam vocârunt diſceſſionem ſpontaneam à facultatibus, impurum cœlibatum ac ſimilia monaſtica ad cœlum extulerunt laudibus. Denique impudenter vitæ monaſticæ genus inſtitutum eſſe prædicârunt ad promerendam remiſſionem peccatorum & iuſtificationem atque finxerunt eſſe ſtatum perfectionis, & longè euexerunt ſupra alia vitæ genera à Deo ordinata. Ita n. Fr. Petrus à Soto, *Docet*, inquit, *ſana & catholica fides virginitatem & cœlibatum cultum eſſe Deo gratiſſimum, ampliſſimas habentem Dei promiſſiones eius maximè, quæ futura eſt, vitæ æternæ. Quare ſūt ſatisfactio maxima peccatorū, & meritū vitæ æternæ.* Henr. Kune Minorita blaſphemè finxit, *ingreſſum*

Religionis

Digitized by Google

Religionis & cuculla induitionem, parem vim habere & gratiam cum Baptiſmo: ita vt quoties pæniteat Cœnobitam profeßionis factæ, ſi concipiat nouum propoſitum, par eſſe primo ingreſſui, & nouum Baptiſmum. Bernhardus in Roſario Thomam allegans, *Religioſus*, ait, *per profeßionem Deo talem exhibet cultum, vt per hanc cõſequatur perfectam remißionem & indulgentiã omnium ſuorum peccatorum à pœna & culpa.*

Induxerunt etiam ſtultas imitationes politiæ Moſaicæ, volueruntque in Chriſtianiſſimo ſimile ſacerdotium, ſimiles ceremonias, talia ſacrificia inſtitui oportere, cuiuſmodi Moſaica fuerunt, quæ omnia nata ſunt ex inſcitia diſcriminis inter Legem & Euangelium.

Doctrinæ de Pœnitentia diſputationibus inextricabilibus denſiſſimas nebulas & tenebras offuderunt, quæ fuerunt horribiles conſcientiarum carnificinæ. Onerârunt cõſcientias mandato confeſſionis, & laqueis implicârunt numeratione peccatorum. Abſolutioni detraxerunt efficaciam omnem, cùm negârunt prodeſſe ſine meritis præcedentibus, & docuerunt, manendum eſſe in perpetua dubitatione. Præterea impoſuerunt certorum operum neceſſitatem confeſſis, & indixerũt humanâ authoritate expiationes peccatorum, quas ſatisfactiones vocârunt pro peccatis ad promerendam liberationem à pœnis ęternis, quæ pepererũt & auxerunt alias nouas opiniones, pleniſſimas mendacijs, impietate & blaſphemijs in Deum, de votis Monachorum, de applicatione Miſſæ pro viuis & mortuis, de peregrinationibus ad loca ſanctorum, de indulgentijs, de Purgatorio, & ſimiles alias ſuperſtitioſas obſeruationes commentitiorum & inanium operum, diſcriminis ciborũ, dierum, veſtium, imaginum, ſupplicationum, ieiuniorum & aliarum traditionum humanarum, quæ quanto pondere trepidas conſcientias preſſerint, quanto pauore complexerint, quibus conſtrinxerint laqueis, Monachis & carnificum munia obeuntibus, & noua tormentorum genera ſubinde cudentibus, nemo eſt qui ignoret.

Omitto commemorationem idololatrię, quæ fuit in cultu ſanctorum, adoratione conſecrati panis, Miſſarum venditione & applicatione pro alijs ex opere operato, in Ethnicis pompis proceſſionum, & ſimilium penè infinitorum.

Nolentes quoque in vulgari & deſpectu vitæ officio ſubſidere, quaſi parum quiddam eſſe in illa pietate, quam communem omnibus ſacræ Scripturæ commendant ac præcipiunt, viuere, ſublimius quiddam & eminentius in Regulis ſuis ſibi promiſerunt. In primis in Monachali habitu & Regularum ſuarum obſeruatione totius ſanctitatis & iuſtitiæ ſummam concluſam eſſe docuerunt, & dementiſſima ſuperſtitione, paſſim ac ſeriò, quicquid de Mundo, hoc eſt de mũdana vita in Scriptura dicitur, id ad communem Chriſtianorum vitam detorſerunt; quod de ſequendo Chriſtum, id ad Monachorum vitam traxerunt: huic Religionis cognomen ceu proprium affinxerunt; & reliquum genus hominum, ceu profanum, de ſuorum meritorum redundantia ſubleuandum putarent. Quaſi nempe expeditiorem ad cœlum viam monſtrarint & tradiderint in Regulis ſuis Franciſcus & Dominicus, quàm in Epiſtolis ſuis Paulus & Petrus: quaſi feliciores illi, quòd Patres fuerint Monachorum, quàm iſti, quòd Doctores fuerint Chriſtianorum: quaſi minus perfecti fuerint fideles & ſancti Fratres exemplo Patriarcharum, & Apoſtolico inſtituto in coniugio, & rerum ciuilium commercio vitam agentes, quam Gyrouagi & Circumcelliones illi Mendicantes Monachi & otioſi, quòd cœlibes agant, & ex inſtituto ſuo vetuſto quotidiana certorum rituum penſa perſoluant; quaſi de voluntarijs & ſuperfluis operibus perfectionem acquirant, quum neceſſario germanæ pietatis officio ſatisfacere nequeant.

Mendicantes etiam Monachi primi ferè excogitârunt diſcrimen inter præcepta & conſilia Euangelica, cuius tamen nullum fundamentum imò ne veſtigium quidem exſtat in tota ſacra Scriptura, niſi in Pauli dicto 1. Cor. 7. malè intellecto, vbi conſilium de virginitate nominatur. Ac præcepta quidem dixerunt ad omnes homines pertinere, cuiuſcunque ſint ſtatus & conditionis, vt qui ad ea ſeruanda ſimpliciter obligentur. Conſilia verò ad eos tantum referri voluerunt, qui perfectiores cæteris eſſe, & de ſua perfectione alijs quoq; communicare cupiant. Horum autem conſiliorum duodecim ab illis potiſſimùm numerata ſunt & ad ea ſtabilienda allegarunt quidem verba Chriſti, ſed in alienum ſenſum prorſus detorta. Sunt autem hæc:

Cõſiliorum Euangelicorum origo & cauſa.

I. Paupertas ſpontanea & abdicatio facultatum, iuxta illud Matth. 19. *Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia.*

II. Abnegatio ſui Matth. 16. *Si quis vult me ſequi, abneget ſemetipſum.*

Conſilia Euangelica quot & quæ.

III. Caſtitas Matth. 19. *Sunt Eunuchi qui caſtrauerunt ſeipſos propter Regnum Cœlorum.*

IV. Non reddere malum pro malo Matth. 5 *Benefacite ijs qui oderunt vos.*

V. Patientia Matth. 5. *Si quis te percuſſerit in maxillam, obuerte illi & ſiniſtram.*

VI. Supererogatio operum miſericordiæ Luc. 6. *Omni petenti da.*

VII. Non præſtare Iuramentum Matth. 5. *Nolite omninò iurare.*

VIII. Vitare occaſionē peccandi Matth. 18. *Si te oculus tuus offenderit, erue eum.*

IX. Fugere hypocriſin Matth. 6. *Cauete ne eleemoſynam veſtram faciatis coram hominibus.*

X. Congruentia vitæ & doctrinæ Matth. 23. *Dicunt & non faciunt.*

XI. Non angi de victu Matth. 6. *Ne ſitis ſolliciti de cibo.*

XII. Admonitio proximi Matth. *Si peccauerit in te Frater tuus, corripe eum inter te & ipſum.*

Hęc autem dicta Chriſti pleraque omnia non ad perfectionem Euangelicam, ſed ad explicationem Decalogi, neque etiam ad vnum aliquem Ordinem, ſed ad omnes pertinent. Niſi quod cœlibatus & virginitas, quam ſub caſtrationis nomine intelligunt, ad eos tantum ſpectar, qui donum continentiæ habent, & quòd venditio facultatum earumq; inter pauperes diſtributio certæ vocationi congruit. De priore enim Chriſtus ipſe dicit, *Non omnes capaces ſunt dicti huius, ſed ij quibus datum eſt. Qui poteſt capere capiat.* Nullam autem his ipſis, qui capiunt, perfectionem tribuit. De poſteriore non ſuadet, ſed mandata ac præcipit Chriſtus adoleſcenti, vt omnia diuendat ac deſerat. Eſt autem ſpeciale ac perſonale mandatum, quod tam non licet in exemplum trahere, aut inde Regulam perfectionis cudere, quàm nec ex mandato, quod olim Deus Abrahamo de immolando Iſaaco dedit.

Principalia conſilia quæ.

Principalia tamen tria, vt plurimum numerant Conſilia, videlicet Paupertatem, Cœlibatum & Obedientiam.

Quem finem ſtatuant Ieſuitæ Conſiliorum Euangelicorum.

De his autem Conſilijs docuerunt vt adhuc hodiè quoque Ieſuitæ, quòd ſint incitamenta & ſubſidia quædam commoda valdè, quæ infirmis aduerſus mundi earumque illecebras arma præbeant: quæ bonorum conatus in curſu veræ pietatis ad meliora prouehant: quæ ſpiritum ad præſtanda Religionis, diuinique cultus officia expeditiorem reddant: & quæ inſuper ad æternæ vitæ mercedem ac gloriam in cœlo pleniorem conſequendam conferant. Sunt verba Catecheſeos Ieſuiticæ Auſtriacæ.

De præceptis & Conſilijs Chriſti Sententia.

De præceptis autem omnibus Dei, adeoque etiam de Conſilijs, vt à Ieſuitis vocantur, clarè pronunciauit Chriſtus: *Cùm omnia feceritis, dicite, Serui inutiles ſumus, quia quod debuimus fecimus.* Nullā igitur perfectionem abſolutam vel ſanctiſſimi homines in hac vita conſequi poſſunt: via autem ad conſequendam in æterna vita perfectionem, & in hac inchoandam, non ſunt Vota monaſtica, ſed vera fides & bona conſcientia.

Impium eſt Monaſticæ vitæ perfectionē tribuere.

Deinde cùm verbo Dei Monaſtica vita deſtituatur, impium eſt Monachorum Ordinibus perfectionem aliquam arrogare: præſertim cùm in communi vita hominum plures occaſiones offerātur fidelibus edendæ confeſſionis, propagandæ doctrinæ verbi Dei, exercendæ fidei, inuocationis Dei, patientiæ, dilectionis, quàm in Monachorum luſtris, plenis ſuperſtitionibus & impietate.

Ex conſilijs Monachi faciūt præcepta & contra.

Præterea, quod Paulo Conſilium eſt, 1. Cor. 7. c. id Monachis eſt præceptum, vnde etiam illud omnibus obtrudunt, qui monaſticam vitam ingrediuntur, & pro Religioſis haberi volunt. Atque ita pro libidine ex Conſilio præceptum, & ex præcepto conſilium; ex Voluntario Neceſſarium, & ex Spontaneo coactum faciunt.

Cōſiliorum obſeruationi blaſphemè meritū tribuitur.

Denique magna cum blaſphemia his Conſilijs eorumque obſeruationi, & Monaſticæ vitæ meritum affinxerunt, ac ſi Conſilia iſta eorumque obſeruatio ad æternæ vitæ mercedem ac gloriam in Cœlo pleniorem conſequendam plurimùm faciat: imò impudentiſſimè aliqui ex ijs affirmârunt, & adhuc hodie affirmant, *Conſiliorum illorum obſeruationem eſſe pro peccatis ſatisfactionem, & meritum remiſſionis peccatorum, gratiæ Dei, ſalutis ac vitæ æternæ.* Sic enim forma abſolutionis Monaſticæ habet. *Rigor Religionis & meritum cedant tibi in remiſſionem peccatorum, & in meritum vitæ æternæ.* Cum etiam ſolenniter vouent Paupertas, Obedientia & Continentia, Epiſcopus reſpondet: *Et ego tibi promitto Regnum Cælorum, & vitam æternam, ſi hæc ſeruaueritis.* Et in Roſario legitur hæc Thomæ ſententia, *Religioſus tantùm facit donum Deo in ſua profeſſione, quod per id conſequitur indulgentiam pleniorem omnium ſuorum peccatorum à pœna & culpa.* In vitis Patrum legitur, *Eandem gratiam conſequi Religionem intrantes, quam conſequantur beati.* Hæc & ſimilia multa ab ipſis dicuntur, non ſine inſigni blaſphemia in Chriſtum eiuſque meritum. Si enim Paulus rectè dixit, *Si ex lege iuſtitia, Chriſtus fruſtra mortuus eſt*: rectius dici poteſt, Si ex votis Monaſticis, quibus Conſilia Euangelica, vt vocant, ſeruaturos ſe promittunt, ſatisfactionem pro peccatis, vitamque æternam conſequuntur, fruſtra ergo Chriſtus mortuus eſt.

Bellarm. hæc [illegible] defendit.

Hanc tamen blaſphemam doctrinam de Conſilijs & Votis Monaſticis, Bellarminum non pudet propugnare & defendere. Tom. 1. ſuarum Diſputationum lib. 2. de Monachis

Monachis per multa capita: ad quæ tamen clariſſimi & doctiſſimi Viri Franciſcus Iunius, Lambertus Danæus, Chriſtophorus Pezelius ſolidiſſimè reſponderunt, imprimiſque Matthæus Sutliuius, in libro de Monachorum inſtitutis contra Bellarminum docet.

Cap. 10. Conſilium illud, quòd à Bellarmino perfectionis vocatur, non rectè conſilium perfectionis dici.

Cap. 11. Conſilium non eſſe opus bonum.

Cap. 12. Conſilia monaſtica non fuiſſe à Chriſto vel commendata, vel demonſtrata, vel introducta.

Cap. 13. refellit omnia Bellarmini argumenta, quibus ille Conſilia Monaſtica probare conatur.

Cap. 14. docet, Quæ dicuntur Conſilia, rectius præcepta dici.

Cap. 15. Conſilia monaſtica præceptis non præſtare.

Mendicantes bonas artes corruperunt.

Quemadmodum autem doctrinam verbi Dei adulterârunt, ita & bonas artes corruperunt, nec ipſas artes bona fide, ſed obſcuriſſimâ quandé artium vmbram tradiderunt, imò labyrinthos inextricabiles propoſuerunt, quos ne Doctores quidam ipſi intellexerunt, licèt totam ſuam vitam in ijs conſumpſerint. Eoque loci redactæ fuerunt res in Scholis, vt Doctores illa ætate, nihil putarent acutè & doctè poſſe dici, niſi eſſet horrida atque inculta barbarie conditum & ſophiſmatum ineptiſſimis differtum tricis. Refert Ludouicus Viues, de Pſeudo dialecticis alicubi differens, fuiſſe quendam, qui, cùm fama & ſermone hominum accepiſſet D. Auguſtinum magnum fuiſſe dialecticum incidiſſetque in manus eius libellus quidam illius, auidus legerit, vt aliquem inde caſum, aliquam inſtantiam arriperet. Miratum autem dicit ipſum in homine tam logico, ne verbum quidem vllum eſſe de inſtantijs, de caſibus, de reduplicatiuis, de excluſiuis, & de aliqua ex ijs rebus, quæ traduntur in paruis ſeu paruis logicalibus, Quin quòd homo ſubtiliſſimus acerque diſputator, quum de Trinitate differeret, nullam fecerit mentionem de diſtributione completa, de ſuppoſitis mediatis & immediatis, quibus ſyllogiſmi illi diuini fiunt, quis fine iam olim hæretici totam noſtram de Trinitate ſanctiſſimâ fidem fuiſſent demoliti. Tum & illud pariter miratum, quòd quum de Baptiſmo tractaret, nō diſputarit de illis enunciationibus, Aqua requiritur ad Baptiſandum. & ad Baptiſandum requiritur aqua. An detur minima aqua, quæ exigitur, minima, quæ non exigitur, maxima quæ requiritur, maxima quæ non requiritur, maxima quæ ſufficit, non requiritur, maxima quæ nec ſufficit, nec requiritur, minima'que ſufficit, nec requiritur, minima quæ nec ſufficit, nec requiritur. Quibus ſanè prodigioſis ſubtilitatibus & labyrinthis Logicam magis obſcurarunt, quàm explicuerunt.

Eruditiō omnis à Monaſterijs profligata.

Et hic quidem fuit docendi modus in Scholis Mendicantium, quas Academias ſeu Vniuerſitates appellant. Ab ipſis autem Monaſterijs doctrina & eruditio omnis longè lateque profligata erat: eoque res tandem deuenit, vt nullus in ijs inuentus fuerit, qui vel à limine ſacras literas ſalutarit. Imò ſi quis fuit, qui Bibliorum lectioni intendit, inque vſum transferre vel ſaltem cogitauit, hunc ſtatim hæreticum, ſchiſmaticum, inobedientem & apoſtatam proclamarunt; conuitijs mille proſciderunt, verberibus ac carceribus ad impietatem & ignauiam, ſeu (vt ipſi vocant) obedientiam coegerunt: Authores bonos exuſſerunt: Monachos rudiores compulerunt, vt loco ſacrorum Bibliorum *Dormi ſecurè*, *Diſcipulos* & alios obſcuros ſermoniſtas, qui nihil præter nugas continent, legant. Linguarum verò & artium liberalium adcò nullam in Cœnobijs notitiam habuerunt Monachi, vt multi reperti fuerint, qui in his lupanaribus multos egerint annos ac planè conſenuerint, & tamen Latina lingua vix legere potuerint. Nec puduit Epicuri de grege porcos, tenellis Monachorum pectoribus inculcare, ipſos plus ſatis doctos eſſe, ſi modò ſciant preces conſuetas demurmurare, Miſſas & alias idololatricas cantiones fortiter boareatque ita egregiè eorum inſcitiam & ignauiam, ad aliâs naturâ, plus quàm ſatis propenſum eſt hoc genus hominum, confirmarunt. Quæ quidem Monachorum ſtupiditas plus quàm aſinina locum etiam dedit prouerbio, *Monacho indoctior*: quod dici ſolet in homines & illiteratos & ſtupidos, ac veluti ſenſu communi deſtitutos. Vnde non immeritò Ioannes Tiſſyngtonus Franciſcanus & ipſe, atque Anglus, liber ſaſſus eſt in libro contra Vuiclevi Confeſſionem, *maiorem eſſe Theologorum cæcitatem & inſcitiam poſt exortos Mendicantes Monachos, quàm prius vnquam fuerit*, Balæo auctore Cent. 7. cap. 13.

Sed non poteſt Oratione vlla explicari in quantam barbariem, ſqualorem ac fœditatem Chriſtianus orbis à Mendicantibus Monachis adductus ſit: vt non immeritò videantur à S. Ioanne Apoc. 9. *locuſtarum* nomine præſignari eſſe: nam vt locuſtæ olim in Ægypto vniuerſam terræ ſuperficiem operientes, *deuorârunt herbam terræ, & quicquid pomorum in arboribus fuit, qua grandô*

do dimiſerat, ita vt nihil omnino virens relictum eſſet in lignis & in herbis terra in tuncta Ægypto, Exod. 10. Sic per locuſtas iſtas in hac Ægypto ſpirituali vaſtata ſunt omnia, & conſumptum eſt quidquid viride de ſuperiore plagarum grandine & antecedentibus Eccleſiæ populationibus & ruinis relictum fuit.

Atque hæc quidem de quatuor Mendicantibus Ordinibus dicta ſufficiant: supereſt, vt reliquos quartæ & vltimæ huius Claſſis Monachorum Ordines perſequamur. Ac primùm de Militaribus Ordinibus agemus, qui ijſdem temporibus orti feruntur.

CAPVT XIX.

Ordo Militum SEPVLCHRI DOMINICI.

Sepulchritanũ à Iacobo Alpha inſtituti.

QVi huius ſunt Ordinis, à Iacobo Alphæi fratre Domini originem ſeſe habere gloriantur, vt ſic antiquitatis argumento ſe hominibus commendent. Mirum eſt autem huius rei, præſertim tanti momenti, vel à Clemente Alexandrino, vel Egeſippo & Ioſepbo, vel alijs probatis hiſtoricis veteribus; nullam prorſus fieri mentionem. Dominus autem Diſcipulis ſuis non ſepulchri ſui cuſtodiam, ſed verbi Dei & Euangelij prædicationem commendauit. Et ſané Iacobus aut alij Apoſtoli non probè ſuo officio functi fuiſſent, qui relictâ Hieroſolymorum vrbe Pellam conceſſerunt, & Apoſtolici veri permiſerunt fieri, vt Sepulchrum Domini lapidibus obrueretur, & Templum ſpurciſſimæ Veneris ibi ædificaretur, Socrate auctore lib. 1. cap. 17. Balæus igitur Cent. 4. Script. Britan. c. 100. in Append. refert, Ioannem XXII. vel iuxta alios XXIII. Ordinem hunc militarem inſtituiſſe. Sed hæc ſententia, à quocunque habeat, recipi non poteſt. Ioannes enim hic Papa Pontificatum Rom. tenuit circa annos Domini 1320. Ioannitæ autem Templarij reliquique Chriſtiani omnes, præſertim qui ob militiam erant celebres, circa annum Chriſti 1300 totâ Syriâ à Soldano exeedere iuſſi ſunt. Probabilior ergo eorum videtur opinio, qui putant, cœpiſſe hos milites poſt captam demum à Chriſtianis Hieroſolymam Gottefrido Bulioneo duce, cùm paulò ante Ioannitæ etiam emerſiſſent. Quanquam ne huic quidem ſententiæ abſolutè ſubſcripſeaim, cùm nulli authorum his temporibus aliqnam ſaltem, quod equidem ſciam, mentionem eorum faciant.

Sepulchritas non inſtituit Ioannes 23.

Sepulchritarũ origo.

Ratio viuendi & veſtitus Sepulchritarum.

Qui tamen in hac poſtrema ſunt ſententia indicant, hunc ordinem Patriarchæ Hieroſolymitano ſubiectum fuiſſe, atque normam viuendi illi datam, quam Canonicam appellent: amplis prædijs dotatum à Gottefrido alijſque Regibus: rubram & geminam crucem boloſericam togis adfuiſſe. Pantaleon.

Pelluntur è Syria Sepulchrita Sepulchri Dominici cuſtodia Franciſcanis tradita.

E Syria autem pulſi, Ordinis totius caput Peruſium conſtituerunt, ſed tandem ab Innocentio VIII. circa annos Chriſti 1485. militiæ Rhodiorum Equitum agglutinati, ſui iuris eſſe deſierunt: idem. Hieroſolymis verò, eiectis inde Militibus ſacris, Sepulchri Dominici cuſtodia, Soldani aſſenſu & iuſſu, Franciſcanæ familiæ Monachis tradita & commiſſa fuit: res Europæ in primis funeſta & pernitioſa: Aſiaticis autem, Saracenis & Turcis quæſtuoſiſſima. Et quidem anno 1336. Pontificis Romani veniâ, octo Monachis Franciſcanis ſepulchrum hoc commendatum fuit, qui ei in hodiernum vſque diem præſunt. Nam etſi poſt Rhodi expugnationem Ioannitæ alijque totâ Aſſiâ exceſſiſſent & in Europam traiecisſent, ac Solymannus Turca edictio cauiſſet, vt omnes Chriſtiani Latini nominis ſuis Prouincijs, Syria præſertim & Hieroſolyma, excederent, conceſſit tamen, vt ſoli Armeni, Syriani, Gengiani, Græci & Franciſcani bi ibidem habitarent. Hiſce ab antiquo nobilis Eques Chriſtianus coniunctos eſt, qui virtute & authoritate etiam apud Barbaros conſpicuus ſit.

Inauguratio ſeu *Conſecratio* Militis SEPVLCHRI DOMINICI.

NObilis hic Chriſtianus & eques, quem *Guardianm* vulgò vocant, cum ſuis Franciſcanis, Hieroſolymam peregrinationis cauſa venientes Chriſtianos, Equites auratos conſtituunt atque literis publicis eorum virtutes prædicant, & dignitatem traditam confirmant. Etſi verò non ante multos annos tales Equites conſtituerint, Militum autem ſepulcbri Domini hodie Ordo ſit abolitus & abrogatus penitus, ac proinde non eadem dignitas ſit, quia tamen credsbile eſt eos formâ eadem ijſdemq; ritibus & ceremonijs olim vſos in creando huius Ordinis milite quibus hodie in creãdo Equite vtantur, non grauabor totam actionem adſcribere ex Iodoco à

Meg-

Meggen Petritio Lucernate Heluetio, qui anno 1542. nonis Septem. Hieroſolymæ apud Sepulchrum Domini, quo peregrinationem ſuſceperat, eam dignitatem conſequutus, totamque peregrinationem libello complexus eſt: in quo capite duodecimo hæc de verbo ad verbum ſcribit. *Antè omnia*, inquit, *ordinandus Miles præparet ſe ad deuotionem, vt valeat percipere gratiam ſacræ militiæ, ac præmiſſa confeſsione, auditaq; Miſſa, & præcepta dominica communione, intromittatur in atrium ſanctiſsimi ſepulchri, & tunc incipiantur iuxta modum qui ſequitur.*

Primò congregatis omnibus intra ſanctiſsimum Sepulchrum, cantetur hymnus, ſcilicet: Veni creator ſpiritus, &c. & Domine exaudi, &c. Oremus, *Deus qui corda fidelium ſancti Spiritus, &c.*

Deinde interrogari debet à Patre Guardiano, Quid quæris? Reſpondet flexis genibus: Quæro effici Miles ſanctiſsimi Sepulchri Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Tum rurſus interrogatur: Cuius conditionis es? Reſpondetur: Nobilis genere, & parentibus generoſis notus.

Interrogetur: Habet vnde honeſtè conſeruare poßit ſtatum, & militarem dignitatem, abſque mercibus & arte mechanica? Reſpondetur: Habeo Dei gratia bonorum ſufficientem copiam.

Iuramẽta militibus præſtanda.

Rurſus interrogatur, Es ne paratus corde
& ore iurare pro virili militaria ſacramenta,
eaque ſeruare quæ ſequuntur? Primò, Miles
1. *ſanctiſsimi Sepulchri omni die opportunitate*
2. *habita Miſſam audire debet. Secundò, cùm*
neceſſe fuerit, bona temporalia & vitam ex-
ponere debebit, ſcilicet quando eſt bellum vni-
uerſale contra infideles, & venire in propria
3. *perſona vel mittere idoneum. Tertiò, eſt obli-*
gatus ſanctam Dei Eccleſiam & eius fideles
Miniſtros, ab eorum perſecutoribus defendere,
4. *& pro viribus liberare. Quartò, debet iniu-*
ſta bella, turpia ſtipendia & lucra, haſtiludia,
duellum & huiuſmodi (niſi cauſa militaris exer-
5. *citationis) omnino vitare. Quintò, debet pa-*
cem & concordiam inter Chriſti fideles pro-
curare, Rempublicam exornare & augere, viduas
& orphanos protegere, iuramenta execrabilia,
periuria, blaſphemias, rapinas, vſurias, ſa-
crilegia, homicidia, ebrietatem, loca ſuſpecta
& perſonas infames, atque vitia carnis vita-
re, & tanquam peſtem cauere, & ſe apud
Deum hominesque irreprehenſibilem, exhibere,
ac etiam verbo & facto ſe dignum tanto ho-
nore demonſtrare, Eccleſias frequendo, & cul-
tum diuinum argumentando. Quæratur ergo,
ſi per paratus corde & ore hæc omnia præteſta-
ri, iurare & facere? Tunc reſpondet Ordinan-
dus: Ergo N. N. profiteor & promitto Deo Ieſu
Chriſto, & Beatæ Virgini Mariæ hæc omnia
pro virili me obſeruaturum,

His peractis benedicatur enſis à Guardiano ſecundum formam inferius poſitam, ſi non eſt alias benedictus: ſed ſi benedictus eſt, vel poſt benedictionem, vacata vna ordinandorum, & genuflexo ante ſanctiſsimum Sepulchrum, Guardianus ponat manus ſuper caput eius, & dicat, Et tu N. eſto fidelis, ſtrenuus bonus, & robuſtus miles Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſanctiſsimi eiuſdem Sepulchri, qui te cum electis ſuis in gloria ſua collocare dignetur, Amen.

Enſis. Calcaria inaurata.

Hoc finito, Guardianus porrigit Militi calcaria inaurata, quæ ſuis pedibus accommodabit in terra exiſtens. Poſtea dat enſem nudum Chriſti militi, dicens: Accipe, N. ſanctum gladium in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, Amen: (ter ſignum crucis exprimens) & vtaris eo ad defenſionem tuam & Sanctæ Dei Eccleſiæ, & ad confuſionem inimicorum crucis Chriſti ac fidei Chriſtianæ, & quantum humanâ imbecillitate poteris, ea neminem iniuſtè lædas: quod ipſe præſtare dignetur qui cum Patre & Spiritu ſancto ſignat Deus per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Deinde enſis in vaginam reponitur, & à Guardiano prædicto enſe cingitur, dicendo: Accingere N. gladio tuo ſuper femur tuum potentiſsime, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, & attende quòd ſancti non gladio, ſed per fidem vicerunt regna. Enſe accinctus Miles ſurgit, & genibus nixis, inclinatoque capite ſuprà ſanctum ſepulchrum à Guardiano ordinatur, percutiendo ter enſe prædicta ſcapulas Militis, & dicendo ter, videlicet: Ego conſtituo & ordino te N. Militem ſanctiſsimi ſepulchri Domini noſtri Ieſu Chriſti, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen: faciens ter ſignum crucis. Deinde oſculetur eundem, ponens more maiorum torquem aureum cum cruce pendente, in collo eius, & ordinatus deoſculetur ſanctum ſepulchrum, poſtea diſcedat & reſtituat omnia: & vocata alia, iiſdem ceremoniis in numerum Militum ſancti ſepulchri cooptatur: ordinatus interim in atrio ſanctiſsimi ſepulchri maneat quouſque omnes ad hunc honorem promouendi, ſint promoti. Poſt quorum vel cuius ordinationem, Te Deum laudamus, &c. à Monachis decantatur, & ad Sacellum Fratrum Minorum itur, vel ibidem ſtatur, prout voluerit vel ordinauerit Guardianus. Deinde dicuntur hæc in ſingulari, ſi vnus eſt: Sponſus præ filijs hominum accingere N. &c. Gladio tuo ſuper femur tuum potentiſsime, &c. Et ſi ſunt plures, dicitur in plurali. Sequitur verſus: Domine exaudi, &c. Reſpondetur: Et clamor meus ad te veniat. Dominus vobiſcum & cum Spiritu tuo.

Oremus:

Oremus: De Eccleſia tua miſericors Deus, vt ſancto Spiritu congregato, hoſtili nullotenus incurſione turbetur. Omnipotens ſempiterne Deus ſuper hunc N. vel hos, famulum tuum, qui eminenti mucrone circumcingi deſiderat gratiam tuæ benedictionis infunde, eundemque dextera tua virtute munitum fac contra cuncta aduerſantia cœleſtibus armari præſidijs, quibus nullis in hoc ſæculo tempeſtatibus bellarum turbetur per Dominum noſtrum, &c. Ad extremum amplectitur illum Guardianus & alij ſi qui volent.

Benedictio Enſis Militis SEPVLCHRI DOMINICI.

IS qui benedicit, teneat enſem nudum ante ſe, & dicat: Adiutorium noſtrum in nomine Domini, &c: Oremus. Exaudi quæſumus Domine preces noſtras, & hunc enſem; quo ſe famulus tuus hic cingi deſiderat, maieſtatis tuæ dextrâ dignare benedicere, quatenus poſſit eſſe defenſor Eccleſiarum, viduarum, orphanorum, omniumque Deo ſeruientium contra ſæuitiam paganorum alijſque ſibi inſidiantibus ſit terror & formido, præſtans ei æquè perſequutionis, & & iuſtæ defenſionis effectum, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Oremus: Benedic Domine ſancte Pater Omnipotens æterne Deus per inuocationem nominis tui, & per aduentum Chriſti filij tui Domini noſtri, & per donum Spiritus ſancti hunc enſem, vt hic famulus tuus, qui hodiernâ die, tuâ concedente pietate præcingitur, viſibiles & inuiſibiles inimicos proſternat & conculcet, victoriaque potitus, maneat ſemper illæſus, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen. Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum, Miſericordia mea, & refugium meum: ſuſceptor meus, & liberator meus, protector meus in ipſo ſperaui, qui ſubdit populum meum ſub me. Gloria Patri & Filio, &c. Saluum fac ſeruum tuum Domine: Deus meus ſperantem in te. Eſto ei Domine turris fortitudinis: à facie inimici. Domine exaudi orationem meam. Dominus vobiſcum, &c.

Oremus: Domine ſancte, Pater Omnipotens, æterne Deus, qui cuncta ſolus ordinas, & rectè diſponis, qui ad coercendam malitiam & improbitatem malorum, & tuendam iuſtitiam, vſum gladij in terris hominibus tuâ ſalubri diſpoſitione permiſiſti, & Militarem Ordinem ad populi protectionem inſtitui voluiſti, quique per beatum Ioannem militibus ad ſe in deſerto venientibus, vt neminem concuterent, ſed proprijs contenti eſſent ſtipendijs, dici feciſti, clementiam tuam ſuppliciter exoramus, vt ſicut David puero tuo Goliad ſuperandi largitus es facultatem, & Iudam Machabæum de feritate gentium, nomen tuum non inuocantium triumphare feciſti: ita & huic famulo tuo N. qui nouiter iugo militiæ colla ſupponit, pietate cœleſti vires ac robur ad fidei & iuſtitiæ defenſionem tribuas, præſteſque ei fidei ſpei & charitatis augmentum, & tui timorem pariter & amorem, humilitatem, perſeuerantiam, obedientiam, & patientiam, cunctaque in eo rectè diſponas, vt neminem cum gladio iſto vel alio iniuſtè lædat, & omnia cum eo iuſta & recta defendat, & ſicuti ipſe de minori gradu ad nouum militarem promouetur honorem, ita veterem hominem deponens cum actibus ſuis nouum induat hominem, vt te timeat, & rectè colat, perfidorum conſortia vitet, & ſuam in proximum charitatem extendat, Præpoſito ſuo in omnibus rectè obediat, & ſuum in cunctis iuſtè officium exequatur: per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

CAPVT XX.

Ordo GLADIATORVM, ſeu GLADIFERORVM.

Gladiatorũ origo & nomen.

EOdem ferè tempore, quo Teutonicum Hieroſolymis Ordinem exortum ſcripſimus, *Gladiatorum* Ordo (Cranzius lib. 7. cap. 14. Sax. *Cruceglodiatores* vocat, quòd gladios duos rubros tranſuerſum in modum crucis in pallio gerant) apud Liuonienſes initium habuit. Funkius initium huius Ordinis ponit in annum 1204.

Inchoauit hunc Ordinem primus Albertus Rigenſis Epiſcopus, tertiamque partem redituum Eccleſiæ Rigen. huic Ordini attribuit. Cromerus lib. 7. de rebus Polon. Funk. lib. 10. Com. in Chron.

De origine Gladiatorũ aliter.

Franciſcus Modius verò aliter de fundatore ſeu authore Ordinis huius ſcribit: *Anno*: inquit, M. C. XXCVI. *Meinradus vir pius & Religioſus, per Liuoniam Euangelium Chriſti docebat, & Rigæ (quæ Metropolis eſt eius Regionis) Epiſcopatum conſtituit. Poſt aliquandiu ea loci commoratus, ob linguæ imperitiam, numerum aliquem ſociorum collegit ex hominibus, qui Eremitanorum habitu peregrinabantur. His auxilijs paratus, anno 1200. Liuoniam ad Chriſtianorum Religionem cogere nititur. Qui militabant, omnes erant viri ſtrenui & rei militaris peritiſſimi: veſte candidâ religiosè, in duti, in qua gladios binos ſanguineo colore in crucis formam præfixos gerebant: quod ſignum eſſe volebant &*

Veſtitus Gladiatorum.

bant & teſſeram ſuæ militia in paganos pro Chriſtianorum Regione. Ac gladijs quidem admonebantur ſibi pro focis atque aris pugnandum eſſe. Perpetuum ipſis cum Lituanis, Linoniam crebris irruptionibus moleſtantibus bellum fuit. Regula eis cum Templarijs communis erat. Priuilegio Innocentij Papæ omnes quas in Linonia & circa terras ſubigerent, poßidebant. Horum virtute magna pars Linonia ſubacta. Cùm autem experti eſſent Teutonicorum militum fortitudinem in Pruſſia, de Conſilio Romanorum Pontificum Cruciferi Fratres & Gladiatores, depoſitâ ſuâ Regulâ illis ſe adiunxerunt, factumque eſt vtriuſque ſectæ vnum apud Liuonienſes ouile. Chronicon Ordinis Teut. Funkius libro decimo. Nauclerus Generat. 42, Munſterus in Coſmographia. Cranzius libro ſeptimo cap. decimo quarto Saxoniæ

Gladiatores coaleſcunt cum Teutonicis.

Franciſcus Modius eorum originem refert ad annum 1197, & de ijs ſic canit:

A Triade eſt nobis, quæ continet omnia, nomen:
Nomine quo nullum gratius eſſe poteſt.
Hiſpanis certè longè notißimum in oris,
Quaque ſuam Betis, quà viam Iberus habet.
Stipem vbi dum, redimi quæ poſſent Turcica collo
Geſtantes ſanctam ob, Maurùne vincla fidem,
Cogimus, in certam ſpem ſurgimus & fore quondam
Noſtra etiam à Stygio colla iugo.

Balæus in Appendice ſecundo, capite octuageſimo ſecundo, Centuriâ quartâ refert, hunc Ordinem in Angliam primùm veniſſe anno Domini 1357, & vocari etiam *Ordinem de Ingham.*

Ordo Trinitatis quando in Angliam venerit.

CAPVT XXI.

Ordo SANCTÆ TRINITATIS *ſiue* EQVITVM *de Redemptione Captiuorum.*

ANno Domini 1211 *Trinitatis Ordo* accepit exordium, Ioanne Marenſi (Polydorus Ioannem Mattam vocat) & Felice anachoretâ authoribus: qui cùm aliquandiu ad frigidum Cernum Feldenſis agri (Polydorus Meldenſem vocat) vitam ſolitariam egiſſent, per quietem admoniti ambo Romanum Pontificem Innocentium III adiuerunt, ab eoque certum viuendi modum petiere. Ille haud multò poſt etiam Oraculo, vt aiunt, admonitus benignè eos accepit, & albo pallio ab eo ſunt ambo amicti, cæruleâ & rubenti cruce inſignito, quali habitu infernalis nuncius Pontifici ſacra operanti aſtitiſſe fertur, duos in manibus captiuos habens: quod viſum Innocentius ſequutus, *Alma Trinitatis Fratres* eos, & qui deinde futuri eſſent, *de Captiuorum redemptione* appellari iuſſit, vt Chriſtianos ab infidelibus captos, pretio redimendos curarent. Conſueuerunt igitur poſtea eleemoſynas quæritare, quibus captiuos redimerent. Quod tamen officium ferè nuſquam hodie præſtatur. Sabellicus Enne. 9, libro quinto. Polydorus libro ſeptimo, capite quarto. Hector Boethius libro decimo tertio. Volateranus libro vigeſimo primo. Gaguinus libro ſexto Trithemij Chron. Hirſaugien.

Origo & author Ordinis Trinitatis.

Veſtitus

Nomen & officium.

Panuinius in Chron. ponit initium huius Ordinis in annum 1208.

REGVLA MONACHORVM SANCTÆ TRINITATIS,

Eiuſque Approbatio ab Innocentio III Pontifice Romano *facta.*

IN. nomine Sancta & indiuidua Trinitatis Fratres domus Sancta Trinitatis ſub obedientia Pralati domus ſuæ qui Miniſter vocabitur in caſtitate, & ſine proprio viuunt. Omnes res vndecunque licitè veniant, in tres partes diuidant æquales, & in quantum duæ partes ſufficiant, exequantur ex illis opera miſericordia, cum ſui ipſorum & eis neceſſario famulantium moderatata ſuſtentatione. Tertia verò pars reſeruetur ad redemptionem captiuorum, qui ſunt incarcerati pro fide Chriſti à Paganis: vel dato precio rationabili pro redemptione ipſorum, vel pro redemptione paganorum captiuorum: vt poſteà commutatione, & bona fide redimatur Chriſtianus pro pagano ſecundum merita, & ſtatum perſonarum. Cùm verò pecunia data fuerit, vel aliquid aliud licet ſpecialiter, & propriè detur ad aliquid ſemper de conſenſu illius, qui dederit, tertia pars ſeparetur, & aliter non recipiatur, exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificijs, nutrituris, & huiuſmodi. Fructus enim inde exeuntes, deductis expenſis in tres partes diuidentur æquales: ſed quæ paucas, vel nullas recipiant expenſas, omnibus diuidantur. Cùm verò panni, vel calceamenta, vel minuta huiuſmodi, quibus

Res donata huic Ordini vt diuidenda.

neceſſe ſit vtique, quæ vendi, vel conſeruari non expedit, data fuerint, vel à ſeipſis habuerint non diuidantur, niſi Miniſtro domus & Fratribus viſum fuerit expedire. De quibus ſingulis Dominicis diebus, ſi fieri poteſt, in Capitulo deliberetur. Si tamen prædicta, vt panni, terræ, nutritura, ſiue minuta venderentur, precium inconueniens in tres partes vt ſupra diuidatur.

Eccleſiæ huius Ordinis cuius nomine erigendæ.

Omnes Eccleſiæ iſtius Ordinis intitulentur nomine Sanctæ Trinitatis, & ſint plani operis.

De Miniſtro Ordinis.

Fratres poſſunt eſſe in vna cohabitatione, tres Clerici, & tres Laici, & præterea vnus qui Procurator ſit: qui non Procurator, ſed Miniſter (vt dictum eſt) nominetur, vt Frater N. N. Miniſter domus Sanctæ Trinitatis: cui Fratres repromittere, ac impendere obedientiam teneantur. Omnibus Fratribus ſuis, ſicut ſibimet Miniſter fideliter adminiſtret.

Veſtitus Ordinis huius.

Veſtimenta ſint lanea, & alba: & liceat eis habere pelliceas ſingulis ſingulas & bracas, quas iacentes non deponant.

Lectiſterniis.

Iaceant in laneis, ita quòd plumea fulcra, vel culcitras niſi in ægritudine laborantes in domibus proprijs minimè habeant. Ceruical verò ad ſuſtentationem capitis permittantur habere.

In cappis Fratrum imponentur ſigna.

Equis non vtendum Ordini.

Equos non aſcendant, nec etiam habeant: ſed aſinos tantùm liceat aſcendere datos, vel accommodatos, vel proprijs nutrituris ſuſceptos.

Vinum ſumendum à Fratribus taliter temperetur: vt ſobriè ſumi valeat.

Potus Ordinis. Ieiunia.

Ieiunent ab Idibus Septembris ſecunda, quarta, & ſexta feria, & ſabbato, niſi ſolennis feſtiuitas interuenerit vſque ad Paſcha, exceptis dominicis diebus in cibo quadrageſimali ieiunent, & alia ſimiliter ieiunia, quæ conſueuit Eccleſia celebrare. Poteſt tamen quandoque ieiunium Miniſter cum diſcretione relaxare propter ætatem, vel viam, & aliam iuſtam cauſam, vel facultate inſpecta etiam argumentare.

Cibus.

Carnibus datis ab his, qui foris ſunt, vel ſumptis de proprijs nutrituris veſci liceat tantùm in dominicis diebus à Paſcha vſque ad Aduentum Domini, & à Natali vſque ad Septuageſimam: & in Natiuitate, & Epiphania Domini, & in Aſcenſione Domini, & Aſſumptione, & Purificatione beatæ Mariæ, & in feſtiuitate Omnium Sanctorum. Nihil emant ad victum præter panem, & pulmentum, ſcilicet fabas, & ipſa, & eiuſmodi legumina, olera, oua, lac, caſeos, & fructus: ſed neque carnes, neque piſces, ſiue vinum liceat emere niſi ad neceſſitatem infirmorum, vel minutorum, vel pauperum, aut in magnis ſolennitatibus. Liceat tamen nutrituras emere, & nutrire. Cùm verò in itinere ſiue peregrinatione fuerint, liceat eis, ſed parcè vinum emere, & piſces in quadrageſima ſi neceſſe fuerit: & ſi quid eis datum fuerit inde viuant, & reſiduum in tres partes diuidant. Tamen ſi fuerint in via profecti ad redimendum captiuos, quicquid eis datum fuerit, totum debent ponere in redemptionem captiuorum præter expenſas.

In ſuis domibus edant, non extra Fratres huius Ordinis.

In ciuitatibus, in villis, ſiue caſtellis, in quibus proprias domos habuerint, nihil omninò extra domos illas, niſi in domo religionis, etiamſi à quouis rogentur, comedant, vel bibant, niſi fortè aquam in domibus honeſtis: nec pernoctare præſumant extra huiuſmodi locis inhoneſtis habitent, comedant, vel bibant. Qui autem hoc præſumpſerit, iuxta arbitrium Miniſtri graui vindictæ ſubiaceat.

Charitati ſtudeant Ordinis huius Fratres.

Talis ſit charitas inter Fratres, Clericos & Laicos, vt eodem victu, veſtitu, dormitorio refectorio, & eadem menſa vtantur.

Infirmorum huius Ordinis cura.

Infirmi ſeorſum dormiant, & comedant: ad quarum curam habendam conuerſus aliquis Laicus, ſiue Clericus deputetur: qui ea, quæ neceſſaria fuerint, inquirat, & miniſtret ſicut fuerit miniſtrandum. Moneantur tamen infirmi, vt lauta, ſiue nimium ſumptuoſa cibaria non requirant, commoda potius, & ſalubri moderatione contenti. Ad lauta quidem, & ſumptuoſa cibaria non oportet quenquam admitti. Quæcunque tamen præſentanda ſunt cum hilaritate præſententur: & nulli maledictum pro maledicto reddatur.

Hoſpitum receptio.

Si quis & maximè Religioſus ad hoſpitandum aduenerit, benignè ſuſcipiatur & charitate iuxta poſſe domus illi ſubminiſtretur. Auena tamen, vel aliud in loco auenæ hoſpitibus non detur, ſi fuerint in ciuitate, vel oppido, vel vbi venalis inueniatur: niſi fortè Religioſi ſint hoſpites, vel tales qui ad manum non habeant, & non emere poſſint. Si autem hoſpites venalem non inuenerint, & in domo qua ſuſcepti fuerint, inueniatur, congruenter eis præbeatur.

Trinitary Monachi laborent.

Nullus Frater Laicus vel Clericus ſit, ſi fieri poteſt, ſine proprio officio. Si quis verò laborare voluerit, & potuerit, locum ipſum deſerere compellatur: cùm Apoſtolus dicat, qui non laborat non manducet.

Silentium obſeruent vbique.

Silentium obſeruent ſemper In Eccleſia ſua, ſemper in refectorio, ſemper in dormitorio. De neceſſarijs tamen liceat loqui in alijs temporibus aptis, & remiſſa voce, & honeſtè, & extra prædicta loca vbique ſermo eorum ſit honeſtus, & ſine ſcandalo: ſimiliter & eorum omnis ſtatus, geſtus, vita, actio & omnia alia honeſta eis reperiantur.

Capitu-

Capitulum habeant.

Capitulum ſi fieri poteſt ſingulis diebus dominicis in ſingulis domibus Miniſter cum Fratribus ſuis teneat: & de negotijs domus, & domui ſiue Fratribus datis, vt ad redemptionem captiuorum tertia pars deputetur, Fratres Miniſtra & Miniſter Fratribus rationem fideliter reddat. Non ſolùm Fratribus, ſed & familia domus pro capacitate ſua ſimiliter ſingulis dominicis diebus, ſi fieri poſſit, exhortatio fiat: & quod credere, aut agere debeant, ſimpliciter moneantur. De omnibus rebus, & clamoribus in Capitulo Fratres iudicentur.

Nullus Fratrē ſuum publicè accuſet.

Nullus Fratrum Fratrem ſuum in publicò accuſet, niſi bene poſſit probare. Qui autem hoc fecerit, pœnam ſubeat, quam reus ſubiret, ſi conuinci potuiſſet, niſi Miniſter ex cauſa, cum eo diſpenſare voluerit.

Correptio delinquentis.

Si qui ſcandalum, vel aliquid huiuſmodi fecerint (quod abſit) ſe inuicem percuſſerint, iuxta arbitrium Miniſtri maiori, vel minori vindictæ ſubiaceant. Si quis Frater in Fratrem peccauerit, id eſt, contra Fratrem, id eſt eo ſolo ſciente, qui iniuriam paſſus eſt, ſuſtineat patienter, licet ſit innocens: & cum quieuerit commotio animorum benignè, & fraterne commoneat, & corripiat eum vſque ter inter ſe, & ipſum ſalùm & pœnitentiam agere de comiſſa, & à ſimilibus in poſterum abſtinere: quod ſi audierit, dicat Miniſtra, & ille corripiat eum ſecretà, ſecundùm quod viderit ſaluti eius expedire. Qui verò ſcandalum mouit, & per ſe emendare voluerit, totum ante pedes ſcandalizati petens veniam ſe extendat: & ſi ſemel non ſufficit vſque ter illud idem faciat. Si verò hoc in publicum venerit, quacunque ſecuta fuerit pœnitentia hæc ſit prior, ſcilicet ante pedes Miniſtri petendo veniam totius corporis extenſio, & poſteà ſecundum eius arbitrium emendetur.

Capitulum generale quando celebrādum.

Generale Capitulum ſemel in anno celebretur: quod fieri debet in octauis Pentecoſtes.

Si pro neceſsitate domus debitum fuerit aliquod contrahendum, prius in Capitulo Fratribus proponatur, & cum eorum fiat conſilio & aſſenſu: vt ſic, & ſuſpiciones, & murmura euitentur.

Si quiſquam de ſubſtantia domus violentiam fecerit, & ad iudicem oportuerit referri, non ante hoc fiat, quam charitatiuè ille à Fratribus primò, poſt ab alijs vicinis ſimiliter moneatur.

Miniſtri huius Ordinis electio.

Electio Miniſtri per commune Fratrum conſilium fiat: nec eligatur ſecundum dignitatem generis, ſecundum vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam. Ille verò qui eligitur, ſacerdos ſit, vel Clericus ordinibus aptus. Miniſter verò ſiue maior, ſiue minor ſacerdos ſit.

Miniſtrorum officium.

Maior Miniſter confeſſiones Fratrum omnium congregationum Ordinis audire poteſt. Minor verò Miniſter omnium Fratrum ſuæ domus audiat confeſſiones, dummodo verecundia repetiti exceſſus occaſionem minimè præbeat tardius prælatis ſuis, vel minus purè quàm deceat confitendi. Solicitè verò Miniſter prouideat, vt præcepta Regulæ, ſicut cæteri Fratres per omnia teneat. Poſtquàm verò electus fuerit, ſi ex culpa deponi meruerit, per maiorem Miniſtrum conuocatis tribus, vel quatuor Miniſtris minoribus deponatur, & alius qui dignus ſit loco eius ſubrogetur. Si verò pro remotione terrarum, vel alia cauſa rationabili maior Miniſter hoc facere non poterit, Miniſtris minoribus magis religioſis committat: & quod illi fecerint authoritate maioris, ratum habeatur. Maior verò Miniſter, ſi proceſsibus corrigendus, vel deponendus ſit, per quatuor, aut quinque Miniſtros eiuſdem Ordinis magis religioſos hoc fiat: qui tunc auctoritate generalis Capituli ad hæc eligi debent.

Receptio Nouitij.

Si quis huius Ordinis Frater eſſe voluerit, primò per annum cum expenſis ſuis, præter victum, habitu ſuo, & omnibus ſuis retentis, Ordine pro Deo ſeruiat: & poſt annum ſi bonum, & conueniens videatur Miniſtro domus & Fratribus, & illi, & locus vacauerit, recipiatur: dum tale ſit, de quo non videatur Eccleſiæ litigium imminere. Si verò de cuiuſque moribus viſum fuerit dubitandum, prolixior de eo probatio habeatur. Si ante receptionem aliquis ſe intemperanter habuerit, & impatiens diſciplinæ, & ad arbitrium Miniſtri non emendauerit mores ſuos, tribuatur ei modeſtè licentia cum omnibus quæ attulit recedendi. In Ordine verò aliquis non recipiatur, antequam annum videatur vigeſimum compleuiſſe: Profeſsio vero in arbitrio Miniſtri relinquatur.

Pignora non accipiant, niſi decimas cum licentia Epiſcopi ſui de manu Laici, iuramenta non faciant, niſi magna neceſsitate cum licentia Miniſtri, vel iuſsi ab Epiſcopo ſuo, vel ab alio vices Apoſtolicas gerente, & hoc pro honeſta, & iuſta cauſa.

Si quod vitium in re, quæ venditur notum fuerit indicetur emptori, depoſitum auri, vel argenti, vel pecuniæ non liceat eis ſuſcipere. Ipſa die, qua infirmus venerit, vel apportatus fuerit, de peccatis ſuis confiteatur & communicet.

Omni ſecunda feria præterquam in Octauis Paſchæ, & Pentecoſtes, & Natiuitatis Domini, Circumciſionis, & Epiphaniæ, & præterquam in feſtiuitatibus, quæ ad colendum pronunciatur, finita Miſſa pro fidelibus fiat abſolutio fidelium defunctorum in cœmiteria. Singulis quoque noctibus ad minus in hoſpitali coram pauperibus pro ſtatu, & pace Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & totius Chriſtianitatis, & pro benefactoribus, & pro his, pro quibus generalis Eccleſia conſueuit orare, & communis fiat oratio:

Digitized by Google

In Regularibus horis morem beati Victoris obſeruent, niſi fortè pauſationes, vel aliæ prolixitates, vel vigiliæ, occaſione laboris & paucitatis ſeruientium de conſilio piorum, & Religioſorum virorum fuerint remittendæ, propter paucitatem etenim ſuam tantas pauſationes in pſallendo facere non tenebuntur, nec ita tempeſtiuè ſurgere

Raſura Trinitariorū.

In raſura ſimiliter ordinem Sancti Victoris ſequantur Clerici. Laici verò barbas non radant eas creſcere modeſtè permittant. Nulli ergò, &c. noſtra conceſſionis, & conſtitutionis, &c.

Capvt XXII.

Ordo Militiæ Sanctæ Mariæ.

Ordinis origo Auctor. Veſtitus.

ORdo Militiæ Sanctæ Mariæ de Mercede, aliâs de Redemprionē captiuorum, quibus ſcilicet cura eſſet de redimendis captiuis, inſtituitur à Iacobo Rege Aragonum, qui Baleates inſulas ſubegit, anno Domini 1212, & à Gregorio IX approbatur. Amictu albo & nigiâ cruce inſigniuntur. Religioniscaput eſt Barcinone. Volateranus lib. 21. Antrop. & Polydorus lib. 7, cap. 5, de Inuent. rerum. Pannuinius in Chron. refert initium huius Ordinis ad annum Chriſti 1232.

Capvt XXIII.

Ordo Militiæ Montesiæ.

ORdinem Militum Monteſiæ (qui locus eſt in Regno Valentiæ) idem Iacobus, eodemque fere tempore quo ſuperiorem inſtituit, anno ſcilicet milleſimo ducenteſimo dècimo quarto, atque etiam à Gregorio IX, confirmatur. Volateranus libro vigeſimo primo. Milites huius Ordinis rubenti cruce inſigniuntur: ibidem.

Vterque Ordo eſt Ciſtercienſis, & ſub Magiſtro ac Militia de Calatraue militat. Volateran. ibidem.

Capvt XXIV.

Ordo Sanctæ Claræ.

Origo & author. Ordinis.

CLara Aſſiſij nata eſt patre Milite, & matre Ortulana nomine, muliere ſuperſtitioſiſſima, vt quę peregrinationes ſuſceperit ad ſepulchrum dominicum, ad limina Petri & Pauli, & ad S. Michaelem Archangelum, Antonino teſte tit.24, c.6. In infantia ſtatim vſa eſt ſub veſtibus mollibus ac pretioſis cilicio, eumq; ad pubertatis annos veniſſet, nuptias aliquoties auerſata eſt. Audiens verò de Franciſco conciue ſuo, familiaritatem nimis magnam cum eo contraxit, eiuſq; iuſſu parentes ſuos ſine cauſa deſerens, & clàm noctu ad S. Mariam de Portiuncula, vt Antonin. habet, fugiens, Fratres eam cum luminibus exceperunt: ibi manu Fratrum crines deponens, ornatus priores omnes abiecit Sed inde ad S. Pauli Templū à Franciſco deducitur. Parentes autem, eius fugâ cognitâ, ad eum locum aduolant, vt illam auulſuri inde. At illa pannos apprehendens altaris, caput attonſum denudat, affirmans ſe à Chriſti ſeruitio non amplius auelli poſſe. Videntes igitur eius conſtantiam in propoſito, conquieſcunt. Tùm verò ad S. Damiani Templum de Franciſci conſilio commigrauit, ibiq; *pauperum Dominarum* Ordinem, qui & à loco *S. Damiani*, à fundatrice autem *Clariſſarum* Ordo dicitur, inchoauit circa annos Chriſti 1225, vt Nauclerus Generat.21, in fine habet. Subjicitur tamen Minoritis, vt iucundior ſit ſocietas: & conſtat vt plurimùm ex muliebri ſexu: Polydorus lib. 7, cap. 4.

Claræ afflictiones.

Per annos 42, arcto tuguriolo recluſa apud S. Damiani Tēplum, ſeipſam inediâ, vigilijs alijſq; carnificinis mirum in modum afflixit: Antoninus tit.24, c,6. Procurauit enim ſibi fieri veſtem de corio porci, quam verſa ad carnem hiſpidâ tonſurâ pilorū ſecretò ſub tunica deferebat. Vtebatur interdum duriſſimo concilio de pilis equorum nodosè cōtexto: nonnunquam vinearum ſarmenta ei pro lectulo erant: lignum durū pręſtabat ſub capite officium puluinaris: calceamētoruſq; vſum penitus ignorabat progreſſu temporis ſcorium debilitato corpori ſubſtrauit, & capiti modicam paleam induſit: tandem, iubente Franciſco, propter infirmitates incredibiles ſacco paleis pleno vſa eſt. Sanitatis tēpore maiorem Quadrageſimam, & Quadrageſimam S. Martini in pane & aqua ieiunans ſolis diebus Dominicis, ſic habebat vinum guſtabat. Secundâ, quartâ & ſextâ feriâ nihil in his. Quadragenis cibi ſumebat: quod tamē ieiuniū Epiſcopus Aſſiſij & Fráciſcus

ſcus prohibuerunt ei, mandantes, vt nullum ſinat tranſire diem, in qua ad minus vnciam cum dimidia panis in cibum ſumeret: ſi vera ſunt quæ Antoninus titulo vigeſimo quarto, capite ſexto, paragrapho ſecundo, & alij referunt, de quibus tamen meritò dubitari poteſt, cùm Clara ferè triginta annis poſt Franciſcum obierit, & tamen hæc ita proponuntur, ac ſi Franciſcus ſuperuixerit eam. Cùm verò Gregorius IX, lege cauiſſet, ne quis ex Minoribus ad Monaſterium eius accederet, id Clara adeò ægrè tulit, vt Pontifex decretum hoc reuocârit: eodem Antonino teſte paragrapho quarto.

Confirmatio Ordinis.

Volens autem Religionem ſuam ſummæ Paupertatis titulo exornare, ab Innocentio III, ſeu vt volunt alij, ab Honorio III Paupertatis ſuæ priuilegium poſtulauit. Pontifex tanto Virginis fauori congratulans, ſingulare dicit eſſe propoſitum; quòd nunquam tale priuilegium à ſede Apoſtolicâ fuerit poſtulatum. Vt autem inſolitæ petitioni ſatisfaceret, Pontifex ipſe petiti priuilegij primam notulam ſua manu conſcripſit. Cùmque Gregorius IX ei concederet, vt propter euentus temporum, & pericula ſeculorum aliquas ſaltem poſſeſſiones retineret, quas & ipſe liberaliter offerebat, reſtitit tamen, & nullatenus acquieuit. Pontifici autem dicenti, *Si votum formidas, nos te à voto abſoluimus*, dixit illa: *Sancte Pater, nequaquam à Chriſti ſequela in perpetuum abſolui deſidero*: vt refertur in eius vita apud Laurentium Surium tomo quarto de Vitis Sanctorum, & Antoninum titulo vigeſimo quarto, capite ſexto, paragrapho primo. Paucis diebus antequam moreretur, Oſtienſem Cardinalem de Perußio obſecrat denuò, vt denuò, vt priuilegium paupertatis à Papa & Cardinalibus ſibi impetret confirmari: quod & promiſit ille & impetrauit: Antoninus paragrapho 5.

Palæus Centuriâ quartâ, capite octauo in Appendice refert, Innocentium IV, Regulam Clariſſis, compoſuiſſe & dediſſe.

Diuiduntur in *Obſeruantes*, *Reformatas* ac *Vrbaniſſas*.

Incrementa Ordinis.

Ob eximiam igitur ſanctitatis opinionem fama Claræ longè latèque ſparſa, mirandum in modum Ordo eius creſcere cœpit: vnde illud,

Clauſa manens Clara, toto clareſcere mundo
Incipit, & laudum titulis præclara refulget.

Nam, vt author vitæ eius apud Surium, & Antoninus titulo vigeſimo quarto, capite ſexto, referût, feſtinant virgines eius exemplo ſeruare virginitatem: maritatæ caſtius agere ſatagunt: nobiles & illuſtres Fœminæ amplis contemptis palatijs arcta ſibi monaſteria conſtruunt, atque in cilicio & cinere viuere magnam gloriam ducunt: mater filiam, filia matrem inuitat: ſoror ſorores allicit, & amita neptem. Replet fama ſuperſtitionum eius cameras dominarum illuſtrium: attingit Ducisſarum palatia: ipſarum quoque penetrat Reginarum penetralia: flectuntur nobiles ad eius ſectanda veſtigia: ornantur eius monaſterijs innumeræ Ciuitates, ipſa quoque campeſtria & montana.

CAPVT XXV.

Ordo VALLIS SCHOLARIVM.

Origo & Fundator.

GVillermus Richardus Scholaris Pariſienſis cum Eduuardo & Manaſſe Theologiæ Profeſſoribus, in Eremum in Campania commigrans, nouum vitæ genus auſpicatus eſt. Vitæ quidem norma Auguſtini Regula ipſis fuit; attamen & aliorum Ordinum, Romanâ authoritate comprobatorum, ſtatuta ſectati ſunt. Nam ex Ciſtercienſium lacunis hæc mutuati ſunt, vt Prior illius domûs & ſucceſſores omnibus Eccleſijs ſui Ordinis, viſitandi matrem facultatem habeant, & quòd Priores forinſeci ſemel in anno apud Eccleſiam præfatam ſtatuto tempore conuenientes celebrent Capitulum generale. Scapularia deferant Fratres laborantes: camiſias lineas non habeant, nec in dormitorio culcitras: ſani carnibus non veſcantur, niſi debiles & ægroti. Locus vbi initio ſedem fixerunt, *Vallis Shcolarium* dictus fuit. Horum inſtitutum Honorius III, anno tertio Pontificatûs ſui, Papali authoritate confirmauit. Vincentij Speculum hiſt. libro trigeſimo primo, capite centeſimo vigeſimo tertio, Epitome mundi. Genebrardi Chron. Panuinius in Chron. dicit, Pariſijs hunc Ordinem confirmatum, anno Domini milleſimo ducenteſimo decimo ſeptimo.

Vita Regul. — *Veſtitus.* — *Nomen.* — *Confirmatio.*

CAPVT XXVI.

Ordo EREMITARVM S. PAVLI.

ORdo Fratrum Eremitarum S. Pauli in primi Eremitæ Vngaria ſub Diui Auguſtini inſtituitur circa annum Chriſti milleſimum ducenteſimum decimũ quintum ab Euſebio Strigonienſi, & confirmatur anno milleſimo trecenteſimo octauo à Gentile Cardinale legato Clementis V. Papæ. Panuinius in Chronico Frank in Chronico folio 468.

In Angliam hi primùm venerunt anno Domini milleſimo trecenteſimo decimo & Colceſtriæ locati ſunt, vt indicat ex Chronico Caleten. Balæus in Appendice ſecundo, Centuriâ quartâ, capite octuageſimo ſecundo.

CAPVT XXVII.

Ordo CANONICORVM Regularium Sancti Martini.

ORdo, ſiue Congregatio Canonicorum Regularium Sancti Marci Mantuæ incipit anno milleſimo ducenteſimo trigeſimo primo, Panuinius in Chronico.

CAPVT XXVIII.

Ordo BETHLEHEMITARVM.

EXoritur quoque Ordo Bethlehemitarum, cui Cantabrigæ anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo ſeptimo manſi concedebatur. Prædicatorum more veſtiti, ſtellam rubeam in pectore, quinque radijs crinitam habent, in cuius medio rotunditas erat aetij coloris, propter ſtellam quæ nato Domini apparuit in Bethlehem. Balæus Centuriâ quartâ, capite vigeſimo quinto in Appendice. Catalogus teſtium veritatis fol. 375.

Tot Ordines circa hæc tempora in Anglia exorti ſunt, vt Ordinum Confuſio videretur: vt hi hos, & è conuerſo ſupplantarent, nec ſufficeret populus eos eleemoſynis ſuſtentare: ibidem.

CAPVT XXIX.

Ordo BONORVM HOMINVM ſeu VIRORVM.

EDmundus Richardi Angli Cornualiæ Comitis, qui Romanum imperium tenuit, filius, Cœnobium quoddam in ſylueſtri colle, qui parum ſuprà Berchanſtedum eminet, exſtruit, & amplis poſſeſſionibus ditatum, nouæ Religionis viris, nunquam anteà in Anglia viſis, qui *Boni homines ſeu Boni viri* dicuntur, inhabitandum dedit anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo octauo iuxta Balæum Centuriâ quartâ, capite vigeſimo ſexto in Appendice. Hi Diui Auguſtini Regulam profitentur & obſeruant. Veſtimentum cœrulæi coloris induunt, eadem penè forma factum atque habentes Fratres, quos vocant Eremitanos. Polydorus lib. decimo ſexto de Anglis. Vide eundem Polyd. libro ſeptimo capite quarto de Inuent. rerum.

CAPVT XXX.

Ordo FLAGELLANTIVM.

FLagellantium Ordo, quem alij *Sanguinariam pœnitentiam*, vocant, primò exoritus eſt circa annos Chriſti 1260 Peruſiæ in Thuſcia, quando orbis terrarum fame maxima laborauit. Nobiles atque mercatores primùm frequentes coibant. Deinde vulgus promiſcuum, ciues, coloni, pueri & Sacerdotes attoniti, fanaticique prouolant. Templatim atque oppidatim bini more Sacerdotum procedebant. Vbi in conſpectu Templum oppidumuè erat præeunte duce multitudinis, diuina carmina concinebant, hymnos cantabant, cœlites placabant, veſtibuſque ſe exeuntes supernè vmbelico tenus nudi, cætera linteo talari tecti, capiteque, ne agnoſcerentur, operto, ſcutica nodoſa humeros atque pectus ſecabant, & crudeliter ſe verberabant. Inter verba hos tres verſus Germanica lingua recitabant.

Flagellantiũ origo.

Ritus & ſuperſtitiones.

Ihr ſchlacht euch ſehre /
In Chriſtus ehr /
Durch Gott / ſo laßt die ſünd mehre.

Quibus ſe adhortabantur, vt poſthac reſipiſcerent, pietatem colerent, qui ſe tam duriter pietatis ergò cæderent. Modò procumbebant, modò palmas ad ſydera tendebant, & pectora pugnis contundebant. Nec vlla iniuria Cœli vięque præpediuit, quo minus hæc ſacra cruenta ritè perpetrarent, atque cœptum carperent iter. Itaque imperia dira in ſeipſos, de ſomno quidem quieto irrogando quiſque per 33. dies atq; ſemiſſem perdurabant. Tum ſe expiatos ſceleribus Deoque reconciliatos exiſtimabant, atque demùm domos repetebant.

De Flagellantibus Monachus S. Iuſtinæ Paduana.

De hoc geoere hominum, & mirabili modo pœnitentiæ, qui initium in Italia habuit, & poſtea per diverſas Europæ prouincias diffuſus eſt, hæc refert quidam Monachus S. Iuſtinæ Paduanæ in ſuo Chron. anno 1585. à Cl. V. D. Vrſtiſio Baſilienſi luce donato, de rebus in Inſubria & vicinis locis geſtis. *Sub anno*, inquit, 1260. *cùm tota Italia multis eſſet flagitijs & ſceleribus inquinata, quædam ſubitanea compoſitio & à ſeculo inaudita, inuaſit primitus Peruſinos, Romanos poſtmodum deinde ferè Italiæ populos vniuerſos. In tantum itaque timor Chriſti irruit ſuper eos, quòd nobiles pariter & ignobiles, ſenes & iuuenes, infantes etiam quinque annorum, nudi per plateas ciuitatum, apertis tantundem pudendis, depoſita verecundia, bini & bini proceſſionaliter incedebant: ſinguli flagellum manibus de corrigijs continentes, & cum gemitu & ploratu ſe acriter ſuper ſcapulis vſque ad effuſionem ſanguinis verberantes, & effuſis fontibus lacrymarum, ac ſi corporalibus oculis ipſam Saluatoris cernerent paſſionem, miſericordiam Dei & genitricis eius auxilium implorabant: ſuppliciter deprecantes, vt qui innumeris pœnitentibus eſt placatus, & ipſis, iniquitates proprias cognoſcentibus, parcere dignaretur. Non ſolùm itaque in die, verumetiam in nocte cum cereis accenſis, in hyeme aſperrima, centeni, milleni, decem millia quoque per ciuitates & Eccleſias currebant, & ſe ante altaria humiliter proſternebant præcedentibus eos ſacerdotibus cum crucibus & vexillis. Similiter in villis & oppidis faciebant: ita quòd à vocibus clamantium ad Dominum, reſonare videbantur ſimul campeſtria & montana.*

Siluerunt tunc [illegible] omnia Muſica inſtrumenta & amatoria contilena. Sola cantio pœnitentium lugubris audiebatur vbique, tam in ciuitatibus quàm in villis: ad cuius flebilem modulationem corda ſaxea mouebãtur, & obſtinatorum oculi ſe à lacrimis non poterant continere. Mulieres quoque tantæ deuotionis fuerunt minimè expertes, ſed in cubiculis ſuis tantùm populares, ſed etiam matronæ nobiles & virgines delicatæ cum omni honeſtate hæc eadem faciebant. Tunc ferè omnes diſcordes ad concordiam redierunt: vſurarij & raptores malè ablata reſtituere feſtinabant, cæterique diuerſis criminibus inuoluti, peccata ſua humiliter confitentes, ſe à ſuis vanitatibus corrigebant. Aperiebantur carceres, dimittebantur captiui, & exules redire ad propria ſunt permiſſi. Tanta enim opera ſanctitatis & miſericordiæ tam Viri quàm Fœminæ oſtendebant, ac ſi timerent quòd diuina potentia ipſos vellet igne cœleſti conſumere, vel ſcißura terræ ſubitò abſorbere aut concutere vehementiſſimo terræmotu ſeu alijs plagis, quibus diuina iuſtitia ſe vlciſci de peccatoribus conſueuit. Super iſta verò pœnitentia repentina, quæ vltra etiam fines Italiæ per diuerſas Prouincias eſt diffuſa, non ſolùm viri mediocres, ſed & ſapientes non irrationabiliter mirabantur: cogitantes, vnde tantus feruoris impetus perueniret: maximè cùm iſte modus pœnitentiæ inauditus non fuiſſet à ſummo Pontifice inſtitutus, qui tunc Anagniæ reſidebat: nec ab alicuius prædicatoris vel auctorizabilis perſonæ induſtria vel facundia perſuaſus, ſed à ſimplicibus ſumpſit initium: quorum veſtigia docti pariter & indocti ſubitò ſunt ſequuti.

Plerique bonos, alij, Monachi maximè peſſimos prædicabant, hęreſeos notam inurebant, & ſuperſtitionem flagitioſam, immodicam, diraque ſacra interpretabantur. Vnde multi Principes, inprimis Manfredus Siciliæ & Apuliæ Dominus, itemque Palauicinus Marchio Cremonæ, Brixię & Mediolani eos vltra in ſuis Regnis progredi prohibuerunt: nonnulli etiam, veluti profanos, ne ſuos omninò fines ingrederentur, publicis edictis coercuerunt, vt Auentinus refert lib. 7. Annalium fol. 702.

Flagellantium inſolentia repreſſa; rurſus emergit.

Ad tempus igitur repreſſa atque ſopita fuit eorum ſuperſtitio fanatica. Sed increbruêre rurſum circa annos Domini 1349. per vniuerſum ferè orbem Chriſtianum eiuſmodi greges Virorum pariter & Mulierum: ſed quo authore, incertum eſt: vnde & *Acephali* dicti. Quingenti nonnunquam, aliquando mille Viri & Mulieres conuolârunt, oppidatim bini proceſſerunt, ſeque flagellârunt tot dies, quotquot quiſque annos natu erat: inde, quaſi expiato omni crimine domum redibant: Auentinus lib. 7. Annalium fol. 791. Ac refert Sigifridus Presbyter Milnenſis in Epitome hiſtorię libro 2. anno Domini 1261. multa millia Flagellarorum prodiiſſe in mundum, dicentes, *hominem ab omnibus peccatis abſolui, ſi in tali ſecta per vnum menſem verſaretur.*

Digitized by Google

Alber Argent. de Flagellatorũ origine, & ceremonijs

De his Nauclerus Generat. 45. nonnulla refert, ſed quia videtur ea tranſcripſiſſe ex M. Alberto Argentinenſi, qui hiſce temporibus vixit, & cuius Chronicon. clariſſimus vir D. Chriſtianus Vrſtiſius anno 1585. luce donauit, integra huius authoris verba adſcribere placuit. Peſtilentia (inquit) *paulatim incipiente anno Domini 1349. in Alemannia cœperunt ſe populi flagellare, tranſeuntes per terram, & venerunt 200. de Suevia Spiram anno prædicto in medio Iunij, habentes inter ſe vnum Principalem, & duos alios Magiſtros, quorum mandatis omnino parebant. Et cùm horâ primâ Rhenum tranſiſſent, accurrente populo, fecerunt Circulum in ciuitate Spira ante monaſterium latum valdè, in cuius medio ſe exuentes, depoſitis veſtibus & calceamentis, habentes in modũ braccarum camiſias à fœmore ad talos prætenſas, circumiuerunt, vnuſquiſque poſt alium in circulo in modum crucifixi proſtrauit: quilibetque eorum ſuper quoslibet tranſeuntes paſſibus, & leniter proſtratos flagellis tangentes, vltimi qui ſe primò ſtrauerunt, primò ſurgentes ſe flagellauerunt, flagellis habentibus nodos cum quatuor aculeis ferreis, tranſeuntes cum cantu vulgari inuocationis Dominicæ, habente multas inuocationes: & ſteterunt tres in medio circuli ſonori valde, præcinentes, flagellando ſe, & poſt quos alij concinebant: in quo diu immorantes, ad vnum præcentum omnes genuflexi, in modum crucifixi in facies ſuas corruerunt, cum ſingultu orantes, & tranſierunt iuxta circulum Magiſtri monentes eos vt orarẽt ad Dominum pro clemẽtia ſuper populũ, itẽ ſuper omnes eorum benefactores, & malefactores & omnes peccatores, & in purgatorio exiſtẽtes, & pluribus alijs. Poſt hæc ſe leuantes, extenſis manibus in cœlum, genuflexi canebant: & iterum ſurgentes diu ſe flagellabant, euntes vt prius, quibus ſe induentibus alia pars eorum, quæ indumenta & ſubſtantiam ſuam cuſtodierat, ſe exuens, idem fecit. Poſt hæc reſurrexit vnus ſonorus, legens literam quia aliqui fuerant inter eos ſacerdotes & literati, nobiles & ignobiles, mulieres & pueri, cuius literæ tenor ſimilis in ſententia eſſe dicebatur in Eccleſia S. Petri in Hieruſalem per angelum præſentata, in quo narrat Angelus: Chriſtum oſtenſum contra mundi prauitates plurima exprimens crimina, violationem diei Dominicæ, & quòd non ieiunetur feriâ ſextâ, blaſphemias, vſuras, adulteria: Chriſtumque rogatum per beatam Virginem & Angelos pro miſericordia, reſpondiſſe: quemlibet per 34. dies ſe debere exulando flagellare, vt miſericordiam Dei conſequantur.*

Tantus erat Spirenſium affectus ad eos, quòd citò omnibus inuitatis, non inueniebatur qui inuitari poſſet non enim recipiebant cuiuſuis eleemoſynam in ſpecie, ſed in genere, pro parandis cõtortis cereis & vexillis. Habebant enim pretioſiſſima vexilla de ſerico & purpura, & ornatè depicta, cum quibus proceſſionibus tranſibant: ſed inuitati de Magiſtrorum ſuorum licentia ibant vocati, nec audebant inuitare per ductores vocati. Hocque faciebant bis in die, aut in ciuitate, vel in campis, & quilibet clam ſemel in nocte: non loquebantur mulieribus, nec ſuper plumis iacebant: omnes geſtabant cruces, ante & retrò in veſte & pileo, habentes flagella veſtibus appenſa, nec in vna Parochia vltra vnam noctem manſerunt. Ingreſſi ſunt fraternitatem eorum humillimè centum & plures de ciuitate Spirenſi circa mille Argentinenſium, promittentes per prædictum tempus obedientiam prædictis Magiſtris. Nullus recipiebatur, niſi promitteret ſeruare prædicta, per prædictos dies, & niſi haberet expendere in die ad minus quatuor denarios, ne mendicet, & niſi promitteret ſe eſſe confeſſum & contritum, & remiſiſſe omnem iniuriam inimicis, & habere Vxoris ſuæ aſſenſum. Diuiſeruntque ſe Argentinæ, pars enim deſcendit, pars altera aſcendit, Magiſtros inter eos ſimiliter diuidentes. Magiſtri quoque Argentinæ repentinam caſtigationem nimiam prohibebant. Tantaque ad omnes confluebant multitudines, aſcendentium, deſcendentium & tranſuerſalium, quòd nemo poterat numerare. Poſt hæc in ciuitate Spira penè ducenti pueri, duodecim annorum ætate, colligationem fecerunt, & ſe flagellauerunt.

De Flagellatorum origine & ritibus Crantzius.

De iiſdem Albertus Crantz lib. 8. c. 28. Wandaliæ, ita ſcribit: *Secta Flagellantium circa annum Domini 1349. vehementer increuit per prouincias, incertum quo authore primùm inſtituta. Homines rudes, qui per Germaniæ agros flagellis ſe attriuerant, Cruces in veſte præferebant, ad vrbes gregatim ibant, proceſſione diſciplinatâ, capitum operimentis ad oculos demiſſis, luminibus in terram fixis, triſtes & mæſti ſemper cernebantur. Flagello tribus reſtibus erant trinodia: nodi ferrum in crucis formam eminens habebant; liuentes ex crebris ictibus ac vulneribus ſcapulas & dorſa prætulere. Eccleſiam ingreſſi per cœmeteria nudi ſternebantur, alij proni in faciem, alij in latus, nonnulli in dorſum: quidam extentis in altum palmis, pœnitentiæ formam ad ſingula peccatorum genera in geſtu ſignificabant. Progreſſus ex omni numero vnus, ſingulos tangebat, dicens: Det tibi Deus remiſſionem tuorum peccatorum, Surge. Inde in Ordines digeſti, præcinentibus duobus, verſum chorus iterabat: vbi Dominicæ paſſionis in cantu quodam incidebat mentio, mox vnà proruunt in terram, non, vt ſolemus, primò geniculantes, ſed vno impetu, veluti præcipitata ligna vel ſaxa, ruebant, quem quiſque ſtans locum fortè habuit.* Eadem de illis refert idem author lib. 9. cap. 44. Metrop. Funccius in Chron. lib. 10. Ac lib. 10. cap. 46. Metrop. teſtatur, *quod circa annum Domini 1398. renouatus fuerit rurſus hic Ordo in Italia, iterumque*

que

quæ tranſierit per Germaniam & cæteras nationes.

De Origine Flagellătiũ Trithemium.

Trithemius in Chron. Hirſaugienſi fol. 292. indicat, hanc ſectam in Vngaria ſumpſiſſe originem, non ſolùm ob ingentem peſtilentiæ vim, quæ in Vngaria, ſicut in omni reliqua Europa deſæuierit: ſed etiam ob horribilem terræmotum atque hiatum, quo vrbes 26. & innumeri mortales abſorpti fuerint in regno illo: ideoque nonnullos flagellationem talem inſtituiſſe, vt iram Dei gratiam promererentur, & pro ſuis ac totius mundi peccatis ſatis facerent.

Flagellantium ritus ex Vrſtiſio.

Vrſtiſius in Chronico Baſilienſi lib. 3. c. 12. indicat, eos, cùm primùm intrârint vrbes aut vicos, huiuſmodi cantu vſos eſſe.

Nun iſt hie die Bätte fart
Da Herr Chriſtus gen Jeruſalem fart/
Er fürt ein creütz in ſeiner hand/
Nun helffe vns der Heyland.
Nun iſt hie die Bätte fart ſo gut/
Hilff vns Herr durch dein blut/
Das du am creütz vergoſſen/
Vnd vns im ellend gelaſſen.
Nun iſt hie die Straaß alſo bereit.
Die vns zu vnſer Frauwen treit/
In vnſer lieben Frauwen land/
Nun helffe vns der Heyland.
Wir wöllen die Büß annemmen/
Das wir Gott deſto baß gezimmen/
Dört in vnſers Vatters reich/
Da bitten wir dich alle gleich/
So bitten wir den heyligen Chriſt/
Der aller welt genädig iſt.

Venientes verò ad templa ita canebant:

Jeſus ward gelabet mit gallen/
Deß ſollen wir allen ein creütz fallen.

Simulque in modum crucifixi ſeſe proſternentes, præcentor eorum ita canebat:

Nun hebet auff euwere hände.
Das Gott den groſſen Sterben von vns wende.

Dogmata verò Flagellantium Sebaſtianus Franck in Chronico ſuo ſequentibus 44. capitibus complexus eſt.

Flagellantium doctrina

1 *Ordinem ſuum ante annos 40. inſtitutum eſſe, occaſione literarum quarundam, quas Angelus Romæ in B. Petri Baſilica altari impoſuerit.*

2 *Poſt ſuum aduentum Romanum Epiſcopum eſſe depoſitum, omnemque poteſtatem ipſis traditam.*

3 *Chriſtum, vt Veteris, ſic & Noui Teſtamenti ſacerdotium abrogâſſe, propter ſacerdotum ſcelera & nequitias.*

4 *Nullam poſt hac rationem haberi debere Templorum, ſalis, ſcramentorum, baptiſmi, olei, cineris, chriſmatis aut aliarum rerum conſecratarum: ſacerdotibus enim omnem ademptam eſſe poteſtatem.*

5 *Poſt ſuum aduentum templa nihil aliud eſſe, quàm aceruum lapidum, ſpeluncam latronum & peccatorum.*

6 *Sacerdotes ſuâ doctrinâ & Sacramentorum adminiſtratione, ſeipſos & populum ſeducere & occidere.*

7 *Aſpergillum in aquam luſtricam tinctum infernalibus guttis refertum eſſe.*

8 *Boatum ſeu cantum ſacerdotum eorumque officia in Templis, non pluris æſtimanda quàm latratus canum.*

9 *Poſt ſuum aduentum Baptiſmum aquæ ceſſauiſſe, & ſanguinis Baptiſmum incœpiſſe.*

10 *Eo Miraculo, quo Chriſtus in nuptijs aquam in vinum rubrum conuerterit, ſignificare voluiſſe, quòd ſub finem mundi aquæ Baptiſmus ceſſare, ſanguinis verò Baptiſmus incipere debeat.*

11 *Vt vinum hoc optimum & præſtantiſſimum fuerit in nuptijs, & aquæ Baptiſmus.*

12 *Nullum poſſe ſaluari, qui non in Flagellantium Ordinem cooptetur, & in ſuo ipſius ſanguine baptizetur.*

13 *Vnctionem Chriſmatis figmentum eſſe humanum.*

14 *Omnes Monachorum Ordines, vnâ cum Clero vniuerſo Pontificio eſſe reprobatos à Deo.*

15 *Verum corpus Chriſti non eſſe realiter & ſubſtantialiter in pane, alioquin iampridem deuoraſſent homines Chriſtum, etiamſi altiſſimo monte maior extitiſſet.*

Si Chriſtus

16 *Si Chriſtus veraciter ſit in Sacramento, ſacrificulos peiores eſſe Iudâ, qui triginta denarijs Chriſtum vendiderit, illi verò tribus obolis.*

17 *Panem conſecratum tam exiguo pretio vendere ſacrificos, quo tamen Mundum totum comparârint.*

18 *Sacramentum altaris nihil aliud eſſe quàm cucullum ſacerdotum.*

19 *Auricularem confeßionem ad remißionem peccatorum inutilem.*

20 *Qui ſacerdoti confitetur, non eſt mundior eo qui ſe in ſterquilinio ſeu lacuna aliqua lauat.*

21 *Peccata quantumuis atrocia ſpontaneam flagellationem carnis tollere.*

22 *Indulgentias aucupium eſſe ſacerdotum.*

23 *Confirmationem matrimonij quæ fiat à ſacerdotibus id polluere: dicente Domino: cuicunque benedixerint, ergo maledicam.*

24 *Flagellationes plus moribundis prodeſſe, quàm ſi centum libris olei perungantur.*

25 *Veſtem nuptialem, quæ nos Chriſto dignos efficiat, eſſe laceratam cutem & mortificatam carnem.*

26 *Supremam obteſtationem per morale peccatum fieri.*

27 *Sibi nouam legem à Deo reuelatam & traditam eſſe.*

28 *Loco ſeptem Sacramentorum voluntariam mortificationem carnis inſtitutam eſſe in memoriam dominicæ paßionis.*

29 *Neminem Deo gratum & acceptum eſſe, niſi ſit de grege illorum.*

30 *Leuitam & ſacerdotem, qui apud Hiericho ſemimortuum & vulneratum præterierint, ſacerdotes Pontificios eſſe, qui Chriſto ingrati ſint, nec eius crucem ferant.*

31 *Se eſſe Samaritanum, qui vulneribus confectum iumenta ſuo impoſuerit.*

32 *Antichriſtum eſſe Epiſcopos, Sacerdotes alioſque Prælatos, qui Flagellantes ob ſequelam Chriſti perſequantur.*

33 *Antichriſtum loga tempore imperitâſſe. Heliam & Enochum veniſſe, & propterea extremum iudicium præ foribus eſſe.*

34 *Heliam occiſum eſſe ante annos 48. Erdfordiæ, & Begardum appellatum.*

35 *Enochum fuiſſe Conradum Sinet, qui in Thuringia Euangelium prædicârit, & propterea occiſus ſit.*

36 *Deum ab initio omnes animas creâſſe, & in Paradiſo collocâſſe.*

37 *Quam primum corpus in vtero materno formatum ſit, animam ei ab Angelis inſpirari.*

38 *Begardo & Conrado ſuo Angelos Heliæ & Enochi animas inſpirâſſe.*

39 *In nouiſſimo iudicio non ſolum Chriſtum, ſed & ſuum Begardum & Conradum Mundum iudicaturos.*

40 *Omne iuſiurandum mortale peccatum eſſe.*

41 *Purgatorium nullum eſſe; proindeque viuentium preces & ſupplicationes pro mortuis inutiles.*

42 *Vigilias & exequias ad nihil prodeſſe, quàm vt ſacerdotes ijs tempus fallant, & loculos impleant.*

43 *Crucem Chriſti non adorandam, ne quis idololatra fiat.*

44 *Nulla ieiunia à ſacerdotibus indicta ſeu inſtituta ſeruanda eſſe.* Sicquidem Sebaſtianus Franck.

Flagellantes cum ſua doctrina damnati.

Contra hæc & ſimilia Flagellantium Dogmata eorumque ſuperſtitiones ſcripſit Ioannes Hagen aliâs de Indagine lib. vnum circa annos Chriſti 1406. Damnati etiam ſunt & Germaniâ excedere iuſſi Flagellantes in vniuerſum à Carolo IV. Imp. Auenionem igitur, vbi curia Pontificis erat, profecti ſunt, cumque ibi in Diui Petri Eccleſia ſeſe flagellâſſent, Clemens V. in carcerê eos conijcere voluit, ſed quidam Cardinales interceſſerunt: tunc Papa ſub pœna execrationis latæ ſententiæ, ipſis & omnibus Chriſti fidelibus prohibuit, ne de cætero publicis flagellationibus vterentur, ſed pœnitens clam, ſi vellet, ſe flagellaret. Nihilominus etiam tam Auenioni, quàm alijs per Italiam Pontificiæ ditioni ſubiectis vrbibus flagellationes eiuſmodi publicæ, ad pœnitentiam vehementius teſtandam, retentæ ſunt. Et ijs locis hominum turbę albis, pullis, cinericijsque veſtibus inſignes, capite obuoluto, nudis pedibus, humeriſq; nudis quos ſcuticis ære argentôue acuminatis, vt potentior ſit ictus, diuerberant, ſanguinemque eliciunt, amburbias habent ſupplicationes, & ad diuorum puluinaria adeunt, hâc ceremoniâ rati ſe peccatorum remiſſionem mereri. His ſe vapulantium factionibus (ſic enim vocantur) opulenti & nobiles Viri complures, quin Reges magniq; Principes ſeſe adiungunt, Religionis teſtandæ gratiâ. Sic enim anno 1574. poſt horrendum & inauditum illud patratum latrocinium per totam Galliam, Henricus III. tunc Galliarum Rex, vni factioni ſeſe adiunxit, & ad illius exemplum vniuerſa penè aula.

Flagellationes publicæ à Papa prohibitæ, ſed nihilominus à Pontificijs retentæ.

Flagella in Italia & Hiſpania.

Carolus

Carolus verò Lotharenus Cardinalis ipſe cumprimis, qui pro more & inſtituto patrij illius ritûs pedibus humeriſque nudis obiuit hyperno tempore ſupplicationem: ſed quàmuis domum redux ſe cubili incaluiſſet, deterius tamen ſe ſolito habere cœpit, vt ſe quidem ſcelerum ſuorum ita pœnituiſſe maximè pœniteret: nam paucis poſt diebus exſtinctus eſt inter furioſas vociferationes: vt hiſtoria de Bellis ciuilibus Galliæ teſtatur. In Hiſpania quoque tritum eſt hodiè flagellationibus talibus ſuam pœnitentiam declarare non ſolum promiſcuâ plebem, ſed cumprimis nobiles magnoſq; Viros, quibus ardentes faces mediâ etiam luce præferuntur.

De Origine Diſciplinæ *ſeu* Flagellationis *ſui ipſius*.

ORiginem ſuperſtitioſæ huius flagellationis ipſi quoque Pontificij ad *Dominicum Toricatum* referunt, qui vixit circa annos Chriſti 1050. Is enim, vt ſupra ſub titulo de *Abuſibus & erroribus eremiticæ vitæ*, pag. 20. b. & 21. indicauimus pluribus, quo etiam Lectorem remittimus, vtraque manu corpus ſuum ſcopis crudeliſſimè afflixit. Ac paucis ante obitum annis, quaſi nouum ſupplicij genus inueniens, virgarum ſcopas in corrigiarum ſcuticas vertit: hocque flagellum, ſi quò iret, portabat in ſinu, vt vbicunque iaceret à verberibus non ceſſaret, Hinc Baronius 11. pag. 234. hæc refert: *Circa annos Chriſti 1056. etſi non quidem auctore Petro Damiano Eremita, tamen certa propagatore, adque aduerſus impugnantes propugnatore, introductus eſt in Eccleſia vſus ille, vt pænitentiæ cauſâ homines verberibus ſeipſos afficerent, flagellis ad hoc paratis idoneis exemplo Dominici Loricati ſibi ſubditi Eremitæ. Teſtatur id quidem ipſe Petrus Damianus in Epiſtola ad Blancam Comitiſſam 4. c. 14. Tom. 3. Biblioth. Sanct. vbi hæc inter alia: Huius ſenis exemplo faciendæ diſciplinæ mos in noſtris partibus inoleuit, vt non modò viri, ſed & nobiles mulieres hoc purgatorij genus inhianter arriperent. Nam & relicta Thebaldi ſublimis vtiſque generis, & non infimæ dignitatis mihi aliquando retulit, per prætonſam huius diſciplinæ Regulam centum annorum pænitentiam ſe peregiſſe.* Idem verò Petrus teſtatur, *tria ſcoparum millena, vnum annum conficere*.

Idem verò Baronius eodem Tomo pag. 226. & ſeq. hoc flagellationis genus ad altiorem Originem referens, ſic ſcribit: *Hic opportunè ſe ingerit, & quaſi neceſſitas exigit, vt Petri Damiani verba illa explicantes, quibus ait: Non ignoras, quia cùm à pænitentibus terras accipimus, iuxta menſuram muneris eis de quantitate pænitentiæ relaxamus, &c. de eiuſmodi redemptione pænitentiæ (vt Eccleſiæ ritus pleniùs innoteſcat) agamus. Quos enim Patres ſiue ex Concilijs, ſiue ex decretis Romanorum Pontificum ſtatuerant canones, quibus delinquentibus pæna, ſeu (vt dici ſolitum) pænitentia irrogari conſueuit, ob idque pænitentiales nominatos, ad coercendos homines, ne abſque diſciplinâ, atque timore ſupplicij prolaberentur ad mala: eoſdem vniuerſa Eccleſia, Romana præſertim, retinere conſueuit in ſuo vigore & obſeruantia venerandos. Sed & cùm temporum iniuria eorum ſeuera cenſura prætermiſſa videri poſſet: eos iterum in vſum priſtinum reuocare ſtuduit, vt hoc ſæculo factum videmus, quo tandem poſt tot naufragia Eccleſiarum, exul cenſura poſtliminio reuocata vigere cæpit: atque adeò, vt neque per Religionis ingreſſum qui eo debito ſolueretur. Nam audi quæ idem Petrus Damiani ſcribat in libro de perfectione Monachorum 6. cap. cùm quæritur, quod illi, qui reus teneretur implendæ pænitentiæ ſeptuaginta annorum, Abbas eam remiſiſſet in eius Religionis ingreſſu ob commodum Monaſterij, ad quem hæc ipſe: Quid dicam? Fateor mihi res valde diſplicuit, deſpexi, horrui, & hominem deceptum eſſe clamaui. Quod diceret Abbas ſcilicet, ſufficere poſt peractam confeſſionem ad pænitentiam illam a ſæculo conuerſionem: quæ in exemplum voluimus adduxiſſe, ad ſignificandam, quàm tenax his temporibus eſſet Eccleſiaſtica cenſura in obſeruantia pænitentialium Canonum.*

Quoniam verò contingeret ob iterata frequenter peccata mortalia, quorum cauſa plurium annorum pænitentia inferretur, deſperare homines tot annorum curriculis, & aliquando ſua ætate integra ſub eodem pænitentiæ faſce gemere, imò interdum nec hominis ætatem ſufficere ad expianda per pænitentiam præſcriptam canonibus commiſſa peccata: aperta eſt in Eccleſia ianua pænitentiæ redemptionis, ne quis ex hac vita Eccleſiæ debitor præuentus morte decederet, factumque eſt, vt breuiori compendio temporis ſatisfaceret, quæ plurimorum annorum termino perſoluere teneretur. Quæ quidem redemptio multiplici via, quò vnicuique hominum ſtatuti propectum eſſet, vt fieri poſſet, conſultum optimè fuit: nimirum vt qui diuitijs affluerent, erogando eas in vſum pauperum, pro quantitate perſoluti pretij tot redimeret eis annos, quos lex Eccleſ. conceſſit hoc eſt igitur quod Petrus ait: Non ignoramus, quia cùm à pænitentibus terras, poſſeſſiones agrorum videlicet accipimus iuxtà menſuram muneris eis de quantitate pænitentiæ relaxamus. Quibus planè oſtendit, bona eccleſiaſtica eiuſmodi fieri ſolita redemptione acta creaiſſe.

Rurſus autem ne diuitibus tantum redemptionis huius ianua aperta videretur. aliæ ab Eccleſia excogitatæ ſunt corporeæ afflictiones, quibus pauperes & alij qui vellent, redimere breui tempore

Digitized by Google

pore multiplices annos poſſent: de iſtiuſmodi remedijs apud Burckhardũ tractatio prolixior eſt. Scripſit enim librum Decretorum pœnitentia, qui in ſua Collectione ordine numeri ponitur decimus nonus: à cuius capite 12. de pœnitentia redemptione agere ſic incipit: Pro vno die, quem in pane & aqua ieiunare debet, quinquaginta Pſalmos in Eccleſia, ſi fieri poteſt, decantet: ſin autem, in loco conuenienti eadem faciat, & vnum pauperem paſcat, & eo die, excepto vino & carne & ſanguine quidquid velit, comedat, & de alijs ſimilibus vſque ad cap. 25. incluſiuè. Inter alia autem redemptionis remedia palmata annumerantur, nimirum vt ferula palma manus pœnitentis verberaretur (vt ſub auſtero Orbilio in ſcholis pueri accipere conſueuere) vt dies vnus pœnitentia palmatis viginti redimi poſſet. Hacque omnia & alia ipſe, qui ex Romano Pœnitentiali ea recitare profitetur. Aliud erat genus verberum, quod per ſcopas inferebatur, ita inſtrumentum illud nominabant, quo pœnitens ſibi ipſi verbera infligebat: de quo redemptionis genere eſt frequens mentio apud eundem Petrum Damiani huius temporis ſcriptorem qui ſcribens ad Alexandrum Papam, hac de ſcopis habet: Vt tria ſcoparum millia vnum pœnitentiæ annum explerent cum modulatione Pſalmorum: decem Pſalmorum modulatio mille ſcopas admittit: cumque Pſalterium conſtet ex centum & quinquaginta Pſalmis, in quoque Pſalterio quinque annorum pœnitentia expletur: ſicque viginti Pſalteria cum diſciplina cantata centum annorum pœnitentiam explent. Hac ad Alexandrum Petrus, intelligens per diſciplina vocem, verberationem ipſam, cùm videlicet quis pſallendo ſcopis verbera ſibi ipſi infligeret: quod nomen cum actione ipſa ad poſteros tranſijt, vt diſciplinam agere ſit, Seipſum flagellis cædere. Sed illud accidit, vt quæ in redemptionem pœnitentiæ ſcoparum verberatio eſt introducta; eadem frequentiori vſu ſit recepta inter omnes etiam Chriſtianos nihil debentes eiuſmodi canonum exactori pœnitentiario presbytero, imitatores Apoſtoli dicentis: Liuidam facio carnem meam, & in ſeruitutem redigo, ne cùm alijs prædicauerim, ipſe reprobus efficiar, ſponte ſe eiuſmodi verberibus crucíantes. Quod & his Petri Damiani temporibus cœpit, vt ſupra diximus.

Hi verò ritus agendi pœnitentiam neque in verbo Dei ſunt hominibus mandati, neque à veteri Eccleſia inſtituti, ſed poſterioribus demum ſeculis, vt ex ijs quæ diximus apparet, ſuperſtitione magiſtrà introducti, quæ homines tantum circa externa occupatos detinet, de internis veriſque pietatis officijs non multum ſolicita.

Flagellationes ſuas Chriſtiani ab Ethnicis mutuati ſunt.

De huiuſmodi religioſa quadam flagellatione apud Ethnicos vſitata, in lib. ad Martyres hoc modo ſcribit Tertullianus: *Apud Lacedamones, hodie ſolennitas maxima eſt Diamaſtygioſis, id eſt, flagellatio. In quo ſacro, ante aram nobiles quinque adoleſcentes flagellis affliguntur, adſtantibus parentibus & propinquis, & vti perſeuerent adhortantibus: Cuius rei idem author etiam in Appologetico mentionem facit.* Meminit etiam Polydorus Vergil. lib. 7. c. 6. huiuſmodi flagellationis Ethnicis viſitatæ. *Romani*, inquit, *Lupercalia ludicra celebrantes nudi per vrbem incedebant, ac laruati flagellis obuios cædebant. Quod ſi longius liceat huiuſce verberationis originem quærere, ergo ab Ægyptijs ſumptum dixerim. Siquidẽ illi damani maxime vaccam multis ceremonijs, teſte Herodoto, immolare ſolebant, quod ſacrificium dum ardebat omnes verberabantur.*

Capvt XXXI.

Ordo Servorvm B. Mariæ.

Author huius Ordinis.

ORdo *Seruorũm B. Mariæ*, authore Philippo Tudetto Florentino Medico incipit. Schædelius ætate 6. Cranzius lib. 8. cap. 47. Metrop. Panthal. Chron. De hoc Ordine in hunc modum ſcribit Sabellicus Enne. 9. lib. 7. *Martini IV. Pontificatu (minus enim rectè quidam Henricum IV. ponunt) Philippus Thuſcus genere, Florentina ortus, noua fuit ſecta author, inſtitutorque familia, quam Deipara vocant Virginis, qui primo initiati,* Serui *nuncupari cœperunt, tenentque hodiè eam appellationem. Fuit Philippus Medica artis profeſſor: Anachoriticam inde vitam ſecutus, oraculo diuinitus monitus nouum Religioni adiecit Dogma, paululum ab Eremitano diuerſum: Militant ſiquidem ſub D. Auguſtini Regula, paucis quibuſdam in ea mutatis: & è veſtigio Philippi iuſſu ædem Nunciata Religionis caput exſtruxerunt. Nigra tunica ac ſuccincta, nigrum ſuperinijciunt pallium, circa humeros in rugas complicatum, ſcapulari amictu ab humeris reiecto, indifferens calceatus. Nec res magno admodum eſt fauore à primordio recepta. Caterùm cùm nouum inſtitutum ſua ſponte gliſceret, augereturque indies initiatorum numerus, Benedictus XI. ſeptemque deinceps Pontifices ſequuti, non modo ad pium inſtitutum cõniuere viſi ſunt ſed probârunt etiam ſuo aſſenſu, probatũ ceremoniâ & priuilegio excoluêre. Datum præterea, vt ſacculum geſtarent, mendicandi facultate conceſſâ Viri in familia ſanctitate & eruditione clari 23. in beatorum numerum relati, mulieribus ſexus 9. nam ei in his quoq; eſt tertius quidam Ordo. Sunt horum Cõuentus hodiè in Italia 48. & in his 1500. & amplius initiati.*

Regula & veſtitus.

Propagatio.

Incidit

Origo. Incidit primùm rei huius exordium in eum annum ſalutis qui fuit 1282. Sabellicus. Vincentij Continuator. & Polydorus lib. 7, cap. 4, initium huius Ordinis referunt ad annum 1285. Sebaſt. Frank. verò ad annum 1304, folio 475, b.

CAPVT XXXII.

Ordo COELESTINORVM.

Cœleſtini, qui ante Pōtificatū petrus Moronens dicebatur, Vita.

PEtrus Moronens, qui poſteà in Pontificatu maximo Cœleſtinus eius nominis quintus appellatus eſt, in Pelignis apud Eſerniam natus, duobus à Sulmone, quæ Ouidij poëtæ olim patria fuit, paſſuum millibus Angelerium & Mariam parentes habuit, ac filiorum, qui illis erant, vndecimus. Vbi adoleſcens factus eſt, rerum humanarũ contemptu, eremiticā vitam ingredi, cupiēs reperit in mōte non procul à patria diſtante ſaxum magnum, ſub quo fodit paruam, quâ tegeretur, foueam, quæ vix ei erigendo & extendendo ſufficeret, ibiq; trium annorum ſpatium in magna vitæ auſteritate peregit. His annis peractis, ſuadebant ei nonnulli familiares, vt Ordinem ſuſciperet Sacerdotalem. Cuius rei causâ Romam pergit, ibiq; Sacerdos efficitur. Deinde ad montem Mutonis accadit, ibi quandam cryptam inueniens, in ea habitare ſtatuit, & quinquennium permanſit. Quia autem locus ille ab hominibus excoli & habitari cœpit, maiorem ſolitudinem appetens, inde ad montem Magellæ altiſſimum & niuoſum ſyluiſque denſiſſimum ſe contulit, & ibi ſub quadam crypta habitare decreuit. In hanc verò Eremum certatim plurimi properârunt Mundum relinquere volentes, quos ad conſortium eremiticæ Vitæ recepit. Tandem tanta ad eum multitudo Fratrum ſuo ſubdenda magiſterio & exemplo docenda confluxit, vt ad eorum conuenientem habitationem varia oportuerit loca conſtruere.

Inſtitutio Ordinis Cœleſtinorum. Cùm autem audiſſet, omnes Ordines per Apoſtolicam ſedem non approbatos caſſari debere, in generali Lugdunenſi Concilio ſub Gregorio X tunc celebrando, ipſe pedibus eundo, aſſumptis ſecum duobus ſolùm Fratribus, ad Concilium perrexit. Ibi à Pontifice Max. priuilegium confirmationis *Ordinis in montibus* ſub Benedicti Regula impetrauit. Reuerſus autem ad Eremum ſuam, & congregatis vndiq; Fratribus ſuis, in monaſterio S. Spiritûs de Magellis generale Capitulum celebrat: vbi multa cum eis de obſeruatione ſuæ Regulæ pertractans, plurima ſtatuta ad reformationem monaſticæ diſciplinæ ordinauit. *Propagatio.* Multa etiam loca & monaſteria, quæ Benedictinorum fuerant ſuo Ordini mancipauit. Creuitq; adeò eius Religio, vt breui triginta ſex loca conſecrârit, in quibus ferè ſexcenti Fratres ei oblati ſunt. Surius in Cœleſtino tomo 3, de Vitis Sanctorum.

Veſtitus. Sebaſtianus Frank in Chronic. fol. 472. refert, Petrum hunc dediſſe Ordini ſuo habitum in vniuerſum cœruleum abſq; cucullo.

Fraternitas Cœleſtinorum. Quia verò multi deuoti ſeculares, habitũ iſtum Religionis aſſumere non valentes, ſocietatem autem & participationem Ordinis habere ſummopere optarent, idcirco Confraternitatem etiam inſtituit, in qua ſub certis obſeruantijs, in pluribus ciuitatibus & locis innumera vtriuſque ſexûs multitudo ei exhibebat obſequia.

Pet. Moronens fit pontifex. Fama verò eius longè lateq; diuulgata, in eam exiſtimationem venit, vt Pont. Max. abſens, nec tale quid cogitans electus ſit, 3. Non. Iul. anno 1294, poſt inſanas collegij Cardinalium diſſenſiones, nomenq; Cœleſtini ei impoſitum. *In primo autem conſiſtorio* (inquit Chriſtianus Maſſæus) *dum ſtrictè reformare vellet Romanam Eccleſiam, vt alijs eſſet in exemplum clerus illius, tantum incurrit indignationis, vt eum delirum ac fatuum dicerēt. Quorum vnus non re, ſed nomine Benedictus Caietanus appellatus appoſuit quendam cubiculo Papa, qui facto foramine per fiſtulam multis noctibus inſonabat, ac ſi eſſet Angelus quiſpiã: Cœleſtine, Cœleſtine: cede: negotium enim ſupra vires eſt. Perdiu quoq; ſuadebant quidem alij, vt cedendo ſaluti ſuæ conſuleret. Cumq; requiem non haberet abdicauit ſe Magiſtratu in vigilia S. Luciæ & ad Eremum redire feſtinabat.* Tantum Maſſæus. Iubente verò Benedicto impoſtore iſto, qui ſucceſſerat ei in Pontificatu, & Bonifacius VIII, dictus fuerat, retractus ab Eremo in Fumonis arcem Anagniæ vicinam coniectus eſt, metuens, ne populus ſe contempto, illum ſequeretur. Is verò ſexagenario maior, diu in carcere illo non potuit viuere, ſed miſerè ibi anno 1295, die 9, Maij, poſt vnum annum annum & quinque menſes initi Pontificatûs, extinctus eſt.

Propagatio maior Ordinis. Poſt mortem verò eius, propter crebra Miracula quę ad ſepulchrum eius ædebantur, Ordo hic maiora ſumpſit incrementa, quem etiã multi nobiles & clari viri intrârunt, Continuator Vincentij: Sabellicus Enne. 9, lib. 7. Nauclerus Gen. 44. Polyd. Verg. lib. 7, c. 2.

Cœleſtini quādo ſic dicti. Fortè igitur, poſtquam renunciâſſet Pontificatui, Cœleſtinorum Ordo demùm dictus fuit, à nomine quod in Pontificatu adeptus eſt. Poteſt etiam fieri, vt iam anteà ſic appellatus ſit Ordo

hic, à cœruleo colore, quo vtebatur, & propterea quoque hoc nomen in Pontificatu poſteà aſſumpſerit.

Cœleſtini, in Angliã venitt. Venerunt hi Monachi primùm in Angliam anno Chriſti milleſimo quadringéteſimo decimo quarto, vt refert ex Thomæ Walſingami & Georgij Lilij Chronicis Balæus Centuriâ ſeptimâ, capite quinquageſimo in Appendice tertio.

CAPVT XXXII.

Ordo FRATRICELLORVM, BEGHARDORVM, BEGHINARVM, ſeu BEGVTTARVM, ALBORVM, SPIRITVVM, &c.

Nomina Fratrũ huius. CIrca annum reparatę ſalutis 1298, exorti ſunt quidam, qui volebant haberi de tertio Ordine Franciſci: quorum viri *Fratricelli* à cellis quas inhabitabant, ſiue *Fraterculi* ab opinione, *Fratres de paupere vita* ſeu *Beghardi, Biſochi*, Germanicè Noll ſiue Loll-bruder: fœminæ verò *Beghina*, *Begutta*, & alijs nominibus appellabantur. Vide Chronicon paruum manuſcriptum Georgij Mangoldi Patritij Conſtantienſis, & quondam Præmonſtratenſis Ordinis Monachi, poſt agnitam autem veritatem Chriſti ſerui, & nunc ciuis Olympi, in quo refert, Beghinas à Beggha Pipini filia ſic appellati, ſed rationem nullam addit.

Ordinis Author. Author huius ſectæ fuit *Hermannus* quidam Italus. Vrſpergenſis autem Paralipomena annotat, à *Dulcino* quodam & *Margarita* eius concubina eiuſmodi ſectam eſſe inchoatam apud Vibem Lombardiæ Nouariam. Balæus verò Centur. 4. Scipt. Britan. in Append. cap. 3, affirmat, authorem ſectæ huius penitus eſſe incognitum.

Ritus Beghardorum. Incedebant capite demiſſo faciem ſemper cooperiebát: lautè bibant & comedebant: conuiuia quęrebant: conſortia mulierum non reſpuebant: in Eccleſia ſedebant in terra, vultu verſo ad parietem: oculos ad cœlum non eleuabant. Multis in locis nocturnos agebant conuentus in locis abditis, vbi Sacerdos eorum primùm quædam ad laudem Dei canebat, deinde de ſua Religione diſſerebat. His peractis, faciebant cuilibet copiam ruendi in amplexus promiſcuos Virginum & Fœminarum, prout erant obuiæ, extinctis ad eam confuſionem luminibus. Infans autem ex eo fœdo concubitu natus, in ſpeluncam delatus, tam diu violentis manibus trahebatur, donec animam ageret. In cuius autem manibus expiraret, is Pontifex Max. inter eos creabatur, vt quidem refert Bernardus Luzelburgenſis ex lib. 8, Saxoniæ. Tam erant impudentes, vt affirmarent, Margaritam concubinam Dulcini Principis eorum, grauidam ab eo factam, concepiſſe de Spiritu Sancto: Mater hiſtoriarum: Supplementum Chronicorum: Extrauagan: Sancta Rom. de Religioſis domibus, & Platina. Capti aliqui Argentinæ, confeſſi ſunt, in huius Ordinis ædibus omnia eſſe communia, mater, vxor, filia: Chronicon, Hirſaugienſe. Sabellicus Enne. 9, lib. 7, hæc addidit: *Cremabant*, inquit, *Sacerdotes vnum aliquem ex infantibus ita procreatis, tineres in cadum conjiciebant, vino ſuperinfuſo, quo nouitij initiabantur*: quæ ceremoniæ ratio videtur mihi non multum diuerſa ab ea fuiſſe, quæ à Bachantibus vſurpata eſt olim.

Doctrina capita Beghardorum. Ad vitæ licentiam pleraque illorom dogmata pertinuiſſe Clemens V, Clement. Ad noſtrum teſtatur his verbis. *Primò docent, quòd homo in vita præſenti tantum & talem perfectionis gradum poſſit acquirere, vt reddatur penitus impeccabilis, & amplius in gratia proficere non valeat. Nam dicunt, ſi quis ſemper poſſet aliquis Chriſto perfectior inueniri.*

Secundò, quòd ieiunare non oporteat hominem, nec orare, poſtquam gradum perfectionis huiuſmodi fuerit aſſecutus: quia tunc ſenſualitas eſt ita perfectè ſpiritui ſubiecta, quòd homo poteſt libere concedere quicquid placet.

Tertiò, quòd illi qui ſunt in prædicto gradu perfectionis & ſpiritu libertatis, non ſunt humanæ ſubiecti obedientiæ, nec ad aliqua præcepta Eccleſiæ obligantur: quia aſſerunt, vbi ſpiritus Domini ſit, & libertatem eſſe.

Quartò, quòd homo poteſt ita finalem beatitudinem ſecundùm omnem gradum perfectionis in præſenti aſſequi, ſicut eam in vita obtinebit beata.

Quintò, quòd qualibet intellectualis natura, in ſeipſa naturaliter eſt beata: quodque anima non indiget lumine gloriæ ipſam eleuante ad Deum videndum, & eo beatè fruendum.

Sextò quòd ſe in actibus exercere virtutum, eſt hominis imperfecti, & perfecta anima licentiat à ſe virtutes.

Septimò, quòd mulieris oſculum, cùm ad hoc natura non inclinet, eſt mortale peccatum. Actus autem carnalis, cùm ad hoc natura inclinet peccatum non eſt, maximè cum tentatur exercens.

Octauò, quòd in eleuatione corporis Ieſu Chriſti non debent aſſurgere, nec eidem reuerentiam exhibere, aſſerentes, eſt imperfectionis eiſdem, ſi à puritate & altitudine ſua contemplationis tantum deſcenderent

Digitized by Google

derent, quòd circa Miniſterium, ſeu Sacramentum Euchariſtiæ, aut circa paſſionem humanitatis aliqua cogitarent.

Multa de Bergardis conſilia

Bernardus Luzelburgenſis quoque affirmat, docuiſſe eos, viſionem animarum ſanctarum differri vſque ad nouiſſimum diem.

Credibile autem hęc & ſimilia ab eorum hoſtibus conficta, vt æquior eorum damnatio videretur. Hoc enim eſt ingenium iſtorum hominum adhuc hodie, vt etiã de Euangelij Chriſti veris profeſſoribus multa nefaria fingant & in vulgus ſpargãt, quo facilius odium hominum incurrant, & cruentiſſimę illorum perſecutiones iuſtiores habeantur. Multi enim viri ſingulari eruditione multaq; Religione præditi, huic Ordini fauerũt. & Hermannus eius fundator Ferrariæ diu in multa magnaq; veneratione fuit. Quod vtique factũ minimè fuiſſet ſi tales extitiſſẽt. Matthæus autem Palmerius teſtatur & Luzelburgenſis, Begardos docuiſſe publicè multa contra Papam eiuſque faſtum & Tyrannidẽ: nec veritos eſſe profiteri, Romanã Eccleſiam non eſſe veram & catholicam Eccleſiam: Bonifacium VIII, & Ioannem XXII non eſſe legitimè creatos Pontifices, Cæſarem Romano Pontifici non eſſe ſubiectum, niſi tantum in ſpiritualibus: multaque Romanæ Eccleſiæ ſtatuta damnâſſe.

Bergardi damnantur à Boniſafacio VIII, Clem. V.

Hoc tam malè habuit Bonifacium VIII, hominem atrogantiſſimum, vt Begardos & Beguttas damnârit, excommunicârit & vbique perſecutus ſit. Fecit id quoq; Clemens V, qui in Viennenſi Conſilio ſectam hanc cum præmiſſis erroribus damnauit & reprobauit omninò, præcipiens inſuper, *ne quis de cætera eis ſectatores teneat, approbet vel defẽdat: ſin minus, puniatur*: vt eſt videre in Clement. tit.13, cap.3. Ad noſtrum, itemq; tit.11, cap.1. Cùm de quibuſdam, vbi rejicit primò ſtatum ſeu Ordinem hunc, & excommunicat eos, qui vel in poſterum ſectantur, aut de nouo aſſumũt illum, vel etiam dant circa id conſilium, auxilium & fauorem aliquem: deinde excipit mulieres deuotas & pœnitentes, quæ in domibus paternis diuiſæ, à nuptijs abſtinent, nullaſque Regulas profitentur, & nulli modo viuendi ſeſe aſtringunt: quę tamen etiam alicubi Biſochę dicuntur.

Sequutus eſt Ioannes XXII, qui itidem excommunicauit perſeuerantes in hoc Ordine, aut aſſumentes eum de nouo, vel etiam ritum & habitum eis concedentes. Sed quia decretum Ioannis Papæ nonnulla continet, quæ ad præſentem tractationem pertinent, non grauabor adſcribere.

Sacris, inquit, *Canonibus eſt interdictum, ne aliquis nouum Ordinem aut Religionem inueniat, vel habitum nouæ Religionis aſſumat, ſed quicũque ad Religionem venire voluerit, ingrediatur, vnam de Religionibus approbatis: nonnulli tamen prophanæ multitudinis viri, qui vulgariter* Fratricelli *ſeu* Fratres de paupere vita Biſochi, *ſiue* Beghini, *vel alijs nominibus nuncupantur, in partibus Italiæ, nec non in Siciliæ comitatu prouinciæ Narbon. & Tholoſan. ciuitatibus & prouincijs, alijſq; diuerſis ciſmarinis & vltramarinis partibus contra dictos canones habitum nouæ Religionis aſſumere, congregationes & conuenticula facere, & ſuperiores ſibi ipſis eligere, quos Miniſtros ſeu Cuſtodes vel Quardianos, aut nominibus alijs appellant, plurimos ad earum ſectam recipere, & loca de nouo conſtruere, ſeu conſtructa recipere, in quibus habitant in communi publicè mendicare temeritate damnabili præſumpſerunt, & præſumunt etiam inceſſanter: Et vt eorum error veritas, & impietas Religio reputetur, plurimi eorum Regulam ſeu Ordinem Fratrum Minorum, quem Franciſcus inſtituit, ſe profiteri ad literam confingunt, quanquam in obedientia Generalis, vel prouincialium Miniſtrorum Ordinis non morentur, prætendentes ſe à ſanctæ Memoriæ Cæleſtino V Papa prædeceſſore noſtro huius ſtatus ſeu vitæ priuilegium habuiſſe, quod tamen etſi oſtenderent, non valeret, cum Bonifac. VIII, prædeceſſor noſter ex cauſis rationabilis omnia ab ipſo Cæleſtino conceſſa quæ per ipſum Bonifacium non contingeret approbari, viribus penitus vacuauerit, dictumq; vitæ priuilegium non inueniatur per eundem Bonifacium approbatum. Quidam autem eorum dictum habitum, & viuendi ritum à quibuſdam Epiſcopis ſeu eorum ſuperioribus, vel alijs Eccleſiarum prælatis habuiſſe profitentur, quos nec eis concedere licuit contra formam Concilij generalis. Nonnulli etiam ex ipſis aſſerentes, ſe eſſe de tertio Ordine Franciſci Pœnitentium vocata, prædictum ſtatum & ritum eorum ſub velamine talis nominis ſatagunt palliare, cùm tamen in Regula ipſius tertij Ordinis talis viuendi ritus nullatenus ſit conceſſus. Et quòd in errorum baratrum faciliter ruunt, qui conceptus proprios Patrum definitionibus anteponunt ipſorum quàm plurimi à veritate catholicæ fidei deuiãtes, Eccleſiaſtica Sacramẽta deſpiciũt, ac errores alios ſtudẽt multipliciter ſeminare.*

Cùm itaque talium damnanda temeritas in eiuſdem fidei detrimentum, fidelium ſcandalum, Minorum & aliorum Ordinum opprobrium, & etiam ſuarum & aliarum animarum perniciem redundare noſcatur, ſectam, ritum & ſtatum huiuſmodi, non obſtantibus præmiſſis eorum excuſationibus, quas friuolas reputamus: & quicquid per eos communiter vel diuiſum, ſub Religionis conuentus, collegij ſeu congregationis nomine vel colore attentatum extitit vel exiſtit, de Fratrum ipſorum conſilio, auctoritate Apo-

ſtolicâ nullius fuiſſe & eſſe decernimus firmitatis: & quatenus de facto proceſſerunt de conſilio & auctoritate præmiſſis reuocamus omnino, ac perpetua prohibitioni ſubjeimus, & ob Eccleſia Dei penitus abolemus: eiſdem perſonis & alijs quibuſcunque ſub pœna excommunicationis, quam eas (ſi ſecus fecerint) incurrere volumus ipſo facto: iniungentes expreſſe, ne ſtatum ſiue ſectam & ritum huiuſmodi ab ipſis aſſumptum ſectentur vlterius, vel ipſo de nouo aſſumere quoquomodo præſumant. Epiſcopus quoque eorum ſuperiores, & etiam alios Prælatos quoſcunque qui prædictis perſonis vel alijs ritum viuendi & habitum ſupradictos, præter ſpecialem Apoſtolicæ ſedis auctoritatem deinceps conceſſerint, prædictæ excommunicationi peaè ipſo iure decernimus ſubiacere, &c. Dat. Auenion. 3. Cal. Ian. anno 2.

Scripſere multi contra Begardos Hoc ipſum tamen tota Monachorũ cohors facit.

Scripſere etiam contra hunc Ordinem Richardus Leimham Carmelita: Richardus Madeſcô, & Rogerus de S. Iuone Angli, Balæo teſte. Itemq; felix Malleolus Canonicus Tigurinus circa annos Domini 1495, qui dicit, *quòd in ſe confidunt tanquam iuſti, & ſuas opiniones falſas præponant ſcripturis ſacris, aſperuenturque cæteros inter quos viuant. Veſtitu quoque & habitu ſe ſegregent ab ijſdem, nouæ Religionis nouum habitum aſſumentes, qui quidem habitus eis, ſi eſſent maximè de tertia Regula Franciſci, minimè liceret, quòd Franciſcus nec talem habitum, nec ſcapulare eiſdem vnquam indixerit.* Affirmat etiã, *in tota Alemamnia ſuperiori omnes hæreſes eſſe introductas per Beghardos & Beghinas, multoſque latrones & Sodomitas ſub eorum habitu deprehenſos fuiſſe.*

Refert Cranzius lib. 8, cap. 54, Metrop. ex Liuij Dec. 3, genus quoddam Fraticellorum etiam ante Christum Romæ fuiſſe deprehenſum & punitum.

Begardi defenduntur à Gregorio IX.

Cùm igitur ab his Pontificibus alijſqoe ſic excommunicati & damnati eſſent, adeoque hinc inde ex Oppidis viciſq; ejicerentur & nuſquam tuti eſſent, afflictiſſimis illorum rebus ſuccurrit Gregorius XI, qui patrocinium eorum ſuſcepit, & Bulla eos aduerſus hoſtes eorum muniuit, circa annos Domini 1378, quàm cùm nec in Decreto Pontificio, nec alibi fere exſtet, in Lectoris gratiam adſcribam. *Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei venerabilibus Fratribus Colonienſi, Treuirenſi, Moguntinẽſi alijſq; Archiepiſcopis, & tam eorum ſuffraganeis, quàm alijs Epiſcopis vniuerſis per Alemaniam, Brabantiam & Flandriam conſtitutis, &c. Ad audientiam noſtram peruenit, quòd in veſtris Ciuitatibus & Diœceſibus ſint nonnulli pauperes vtriuſque ſexus, qui humiliter & honeſtè in fidei puritate & honeſtis veſtibus aut habitibus, aut in paupertate aut caſtitate viuunt, & Eccleſias deuotè frequentant, & quòd, licet huiuſmodi pauperes nobis & Romana Eccleſia, ac eorum Prælatis & Curatis reuerenter obediant, nullis erroribus ſe inuoluendo, ſed intima charitatis amore Deo & propter ipſum proximis ſeruiendo: tamen nonnulli à vobis ſeu per vos ordinariâ, & etiam aliqui inquiſitores hæreticæ prauitatis in illis partibus Apoſtolicâ deputati, huiuſmodi pauperes occaſione veſtium indebitè & iniuſtè perturbant, ipſorum veſtes ſimplices & honeſtas decurtari, transformari & quandoq; trãſmutari faciendi, nec non occaſione huiuſmodi veſtium ſacramenta Eccleſiaſtica inhibendo, & alia grauamina inferendo eiſdem in detrimentum & damnum ipſorum pauperum & ſcandalum plurimorũ. Quocirca fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus quilibet veſtrum in Diœceſi ſua pauperes ipſos occaſione huiuſmodi eorum ſimplicium & honeſtarum veſtium nullatenus moleſtet, nec ab alijs moleſtari, quantum in vobis fuerit, dum tamen fideles & catholici reperiantur, permittatis. Et ſi quos eorum occaſione prædicta excommunicatos, vel dictis Sacramentis priuatos, vel aliâ indebitè punitos reperietis, Apoſtolicâ authoritate prædictâ vigore præſentium abſoluatis, & ad Sacramenta prædicta reſtituatis eoſdem in forma Eccleſiæ conſueta. Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam appellatione remotâ compeſcendo: non obſtante, ſi aliquibus communiter vel diuiſim à ſede Apoſtolica indultum exiſtat, quod interdici ſuſpendi vel excommunicari non poſſit per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum indulto huiuſmodi mentionem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 4. Non. Decemb. Pontificatus noſtri anno 7.*

Bergardos etiã approbat Eugenius IV.

Eoſdem quoq; editâ bullâ fortiſſimè defendit Eugenius IV, ad Colonienſem, Treuirenſem & Moguntinenſem Archiepiſcopos alioſq; Prælatos ſic ſcribens: *Eugenius Epiſcopus, Seruus ſeruorum Dei venerabilibus Fratribus, &c. Quanquam dilecti filij de Cellis, ſeu Voluntariæ paupertatis Pauperes communiter nuncupati per ſe ſimul, & Mulieres ſeorſim in ſuis diſtinctis domibus abſque mutua eorum conuerſatione commorantes, in paupertate & continentia, in humilitatis ſpiritu Eccleſias deuotè frequentent: & Rom. Eccleſiæ ac eorum ordinarijs Prælatis, Plebanis, Rectoribus & Curatis in omnibus reuerenter obediant, nullisq; erroribus ſeu ritibus, qui ſalutaribus præceptis, & fidei orthodoxæ repugnent: ſe inuoluant: ſed liberaliter diuini nominis intuitu miſerabiles, ac alias honeſtas perſonas ad eorum loca declinantes gratiâ hoſpitalitatis recipiunt, ac requiſiti infirmorum curam gerunt: decedentium fidelium corpora etiam tempore peſtis in terris quas habitant, ad ſepulturam Eccleſiaſticam deferendo, ac alia pietatis & charitatis opera exercendo: etiam de his quæ manibus proprijs & mendicatis acqui-*

runt

runt ſuffragijs egenis erogando, viuentes in communi, adeo quod Chriſti fideles populi Zelo ſynceritatis, fauoris & dilectionis ipſos plurimùm complectuntur. De quibus omnibus Curatorum ſuarum, Plebanarum & Magiſtratuum, Præſidentium & Regentium ciuitatum & locorum vbi ipſi commorantur nonnullæ teſtimoniales literæ authenticæ coram bonæ memoriæ Angelo tituli ſanctorum Petri & Marcelli Preſbytero Cardinali, iudice & commiſſario, auctoritate ſacri Conſtantienſis Concilij generalis ſpecialiter deputato, in certa cauſa in contradictorio iudicio intenta productæ, nemine opponente, ſeruatis, ſeruandis recognitæ & tranſumptæ reputentur, prout in dicti Cardinalis Commiſſary etiam authenticis literis tranſſumpta huiuſmodi continentibus ſuo ſigillo munitis plenius continetur.

Veruntamen idem pauperes, vt fide dignâ relatione percepimus, à quibuſdam hæreticæ prauitatis inquiſitoribus, ac diuerſis, maximè Religioſis Ordinum Mendicantium, ac alijs eorum æmulis, in ipſorum bono propoſito indebitè & iniuſtè inquietantur & perturbantur: ac prætextu præmiſſorum, captatis exinde quibuſdam occaſionibus & fictis coloribus, eis diuerſa grauamina inferuntur pariter & iactura in animarum moleſtantium periculum, & pauperum huiuſmodi Læſionem & ſcandalum. Quare pro parte dictorum Fratrum pauperum nobis fuit humiliter ſupplicatum vt eorum quieto ſtatui & idemnitati in præmiſſis paterno affecte prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque, qui cunctorum fidelium, & præſertim Domino ſedulò famulantium tranquillitatem affectamus, attendentes quoque, quòd noſtra intereſt, ſuper præmiſſis opportunè prouidere huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, vt pauperes prædicti Viri & Mulieres ſeorſum & diſtinctim, ſine mutua conuerſatione, viuere & habitare, ac veſtes, prout hactenus conſueuerunt geſtare, opera præfata exercere nec non victum & amictum huiuſmodi, vt præfertur, requirere liberè & licitè poſſint & valeant, auctoritate eadem Apoſtolicâ, tenore præſentium indulgemus ipſis vtriuſque ſexûs, ne per quemuis, ſuper præmiſſis moleſtari queant vel turbari: cùm omnibus & ſingulis eorum domibus, poſſeſſionibus, locis, rebus & bonis, quæ nunc obtinent, & in futurum iuſtè poterunt adipiſci, ab inquiſitorum & Fratrum prædictorum ac aliorum quorumque, cuiuſuis ſtatus vel præeminentiæ inquiſitione, iuriſdictione, poteſtate & ſuperioritate, eâdem auctoritate harum ſerie perpetuè, eximentes penitus & liberantes: ita quòd ipſi inquiſitores Fratres & quiuis alij, nullam inquiſitionis, viſitationis, iuriſdictionis, ſuperioritatis poteſtatem vel officium in eoſdem eorumque domos voleant exercere: nec in ipſos excommunicationis ſeu alias ſententiás vel pœnas promulgare. Decernentes ex nunc irritos & inanes omnes & ſingulos proceſſus excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti ſententias ſiue pœnas, quos vel quas forſan contra exemptionem & liberationem prædictas quoquomodo contigerit promulgari vel haberi.

Nolumus tamen vobis propter hoc iuriſdictioni veſtræ ordinariæ in aliquo derogare, ſed potius pauperes ipſos in omnibus & per omnia veſtræ iuriſdictioni, tanquam Prælatis & Plebanis, Curatis & Rectoribus eorum ſubeſſe, obedire & intendere. Cæterum ſi qui virin, que ſexûs paupertatis & habitûs huiuſmodi velamine oberrantes, extra congregationem dictorum pauperum ſine manifeſta & legitima cauſa in ciuitatibus & Diœceſibus veſtris reperti fuerint, vobis iniungimus per præſentes, vt eoſdem per prædictas cenſuras & alias pœnas temporales & ſpirituales, de Ciuitatibus, Diœceſibus, locis & territorys vobis ſubditis ejiciendo, protinus expellatis aut aliâs eoſdem aberrantes compellatis dictum habitum deponere, vel ipſos ſtare & commorari in congregatione communi pauperum præfatorum: etiam cum inuocatione, ſi expedit, auxilij brachij ſecularis: vt etiam ipſos & quoſcunque alios prædictos pauperes gubernatori, prouiſori vel procuratori eorum, quem inter ſe duxerint eligendum, iuxta canonicas ſanctiones, prouinciales & ſynodales conſtitutiones, & veſtrorum ordinariorum & obſeruantias & honorabiles ritus eorum, inter ipſos ab antiquo approbatos, in licitis & honeſtis, vt congruit eorum ſtatui & conditioni parere & intendere faciatis. Quocirca fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta committimus & mandamus, vt his pauperibus auxilio aſſiſtatis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ 1431, 4. Id Ma. Pontificatûs noſtri anno primo.

Scripſit etiam Guilielmus Occam cum Petro Corbario pro Fratricellis aduerſus Ioannem XXII Papam: Balæo teſte Cent. 4, cap.100, in Appendice 2. *Defenderunt & alij Begardos.*

Referunt nonnulli veſtitu griſeo eos vſos fuiſſe. Sabellicus autem Enne. 9, lib.7, teſtatur, quo habitu his ſacris vſi fuerint incertum eſſe. De hoc Franciſcus Modius ſic canit: *Veſtitus Begardorum.*

Nos quoque Bogardi vel ſummo iure vocamur:
Sit modò cum venia, candida turba; tua.
A qua quod pullo, ſic diſtinguamur amictu,
Ignoſcas, non eſt omnibus vnus amor.
Nec quam veſte alij credunt ſe ornarier alba.
In pullo eſt animi fortè colore minus.

Propagatio Begardorum. In Italia verò orti, Picenum, Vmbriam & Flaminiam maximè infeſtârunt, Bergomenſi auctore. Inde tranſierunt in Germaniam, vbi breui temporis ſpatio mirandum in modum creuerunt. Capti enim ex eis quidam Argentinæ, eorum omni populo & Clero confeſſi ſunt publicè quòd tantus eorum eſſet numerus vbique, vt ſi quis ex eis Colonia ire Mediolanum ſtatueret, omni nocte hoſpitem ſectæ ſuæ inueniret. Coloniæ aliquot millia inuenti ſunt. Habebant ſigna paruula circa ianuas domorum, aut ſupra tecta, per quæ habitationes complicum ſuorum inuenire poterunt. Trithemius in Chron. Hirſaug. & Balæus Centuriâ quartâ in Appendice capite tertio ex Vueſtmonaſterienſi. Turbas, quæ ob hoc genus hominum Baſileæ exortæ ſunt anno reparatæ Salutis 1400, & per integrum decennium durârunt, deſcribit Vrſtiſius libro quarto, capite nono, decimo, vndecimo, duodecimo, & præſertim decimo quarto, Chronici.

CAPVT XXXIV.

Ab anno Incarnationis Dominicæ, trecenteſimo ſupra milleſimum vſque an annos Chriſti 1400, ſequentes ORDINES *varijs in locis inſtituti.*

Ordo MILITVM IESV CHRISTI.

Ordinis origo. Confirmatio. ORdo Militum Ieſu Chriſti exortus eſt primùm in Luſitania Rege Dionyſio authore, iuxta Panuinium in Chronic. anno Domini milleſimo trecenteſimo vigeſimo ſexto à Benedicto vndecimo confirmatur.

Alij referunt, Ordinem hunc inſtituiſſe Ioannem XXII Papam, in Regno Portugalliæ & Algarbij, anno milleſimo trecenteſimo decimo nono, vt in Mariani Scoti Appendice legitur, ad reſiſtendum ibi Sarracenis, ex Bœthica Prouincia multas in Luſitaniam excurſiones facientibus, excurſiones facientibus, pro defenſione fidei Chriſtianæ: & conſtituit eis principalem domum in Caſtro Maurino, Syluenſis Diœceſis: conceſſis eis ibidem omnibus bonis olim Ordinis Templi, annuente Dionyſio Rege Portugalliæ, quo libentius militiæ Chriſti vacarent. Huius Ordinis ſedes eſt in Tomario Syluenſis Diœceſis. Cenſor verò & moderator eſt Abbas Alcobaſiani monaſterij Ciſtercienſis Ordinis Vlyxibonenſis, quem & ipſi profitentur: ac habet is Abbas conſcribendi & exauctorandi milites facultatem: Platina & Balæus in vita Ioannis Papæ: Sabellicus Enne. 9, lib 8. Nauclerus Gen. 44. Seb. Frank. in Chron. fol. 476. Cranzius lib. 9, cap. 24. Metrop. Polyd. lib. 7, cap. 5, qui etiam dicit, *eos crucem rubram in nigro affigere pallia. Principi eorum annuus prouentus centum aureorum millia.* Volateranus libro vigeſimo primo. *Veſtitus.*

CAPVT XXXV.

Ordo ALCANTHARÆ MILITVM.

Origo & inſigne. SVperiori Ordini ſubiiciuntur *Alcantharæ Milites*; differunt tamen à prioribus cruce viridi, quâ inſigniuntur: quorum caput in Regno Caſtellæ apud Alcantharam Oppidum, à quo nomen eſt ipſis inditum, iuxta Tagum Cœnobium ampliſſimum conſpicitur. Volater. libro vigeſimo primo Antroph. Polydor. libro ſeptimo capite quinto dicit ſibi de Ordine hoc parùm conſtare.

CAPVT XXXVI.

Ordo EQVITVM STELLÆ.

Ordinis origo. DE origine & authore Ordinis *Equitum Stellæ* Bernardus Gitardus Dominus de Hallam in hiſtoria ſua Franciæ lib. 15. fol. 217, hæc refert, *Ioannes I, Gallarum Rex, anno Regni ſecundo, qui fuit annus Domini 1351 menſe Octobri inſtituit in ſuo Regio Palatio S. Oueni ad Lutetiam (alias dicto Palatium à Clichy) Ordinem Equitum Stellæ ad imitationem ſuorum anteceſſorum, qui euſque ſuos fideliores miniſtros & duces belli fortiores honorauerunt annulis, à temporibus Hugonis Capetti. Erant autem olim annuli verum & vnicum equeſtris Ordinis inſigne. Et errant qui ſuſpicantur ad imitationem Anglorum Ordinum hunc ab Rege hoc inſtitutum.*

Stellæ ſymbolũ cur datum huius equiti. Voluit autem Rex hic *Stellam* Equites fœderis huius geſtare in toga capitio locoue conſpicabiliori, in memoriam ſtellæ illius quæ apparuit tribus Magis, qui ad eius oſtentum ſeu apparitionem profecti ſunt in Bethlehem ad adorandum recens natum Mundi Saluatorem: quo etiam referri poſſe videntur verſus illi, aliqui à Vergilio Pollionis filio dedicati (imò Iulio Cæſari, ob Cometam, qui poſt eius mortem apparuit.)

Ecce Dianei proceſſit Cæſaris aſtrum:
Aſtrum quo ſegetes gauderent frugibus & quo
Duceret apricis in collibus vua colorem.

Horum

Horum equitum Collegio Rex omnes futuras in Regno confiſcationes deſtinauit.

Ordo hic conſtituitur.

Erat autem intentio Regis honorare magnos tantum, excellentes & foititudine conſpicuos viros: ſed tandem hic honor cõtemni & vilipendi cœptus eſt, quòd viliſſimus & abiectiſſimus quiſque ſua merita, tẽpore tumultuum Gallicanorũ paulò poſt Regis captiuitatem ex orientium, Regi & Regno præſtita hoc beneficio compenſari peteret. Carolus Delphinus autem Ioannis Regis filius, quòd aliter non poſſet omnes & ſingulos remunerare, quàm omnibus promiſcuè Stellæ hunc Ordinem dando, facilè eum à ſe impetrari paſſus eſt, & nemini ferè denegauit. Videns autem magnos viros ægrè moleſteque ferre, habere ſe Fratres atque collegas in hoc Ordine, homines nec magnæ authoritatis neque excellentis virtutis, abolere prorſus hunc Ordinem, & alium penitus nouum inſtituere decreuit. Die igitur tribus Regibus feſto, ſolenne celebrauit feſtum in Palatio S. Oueni Lutetię, vbi hic Ordo primulum cœperat: & ibi dictus Delphinus primus depoſuit Stellam de ſuo veſtimento, eumque dedit geſtandam cuſtodiæ ſuæ præfecto: ita vt hodie adhuc videmus Lutetiæ Vigiliarum tribunos eam geſtare in ſagis ſuis.

Ordo hic vileſcit.

Teſſera Ordinis erat, *Monſtrant Regibus aſtra viam*: vt Claudius Paradinus & Gabriel Simeon in Symbolis heroicis: Genebrardus in Chron. & Balæus Cent. 5. c. 100. in Append. referunt.

CAPVT XXXVII.

OrdoCARTERIORVM EQVITVM.

Ordinis origo.

BEinardus Gitardus in hiſtoria ſua lib. 15. fol. 185. de origine Ordinis D. Georgio conſecrati, *Charteriorum Equitum*, quem etiam *Caligulæ & Periſcely ordinem* vocant, hæc narrat: *Angliæ Rex* (inquit) *Eduardus III. instituit Ordinem Charteriorum coloris Cyanei* (*qui eſt mixtus ex liuido, candido & leuiter nigro, Gallis Bleu dicitur, & nonnulli ſimpliciter cæruleum vocant*) *ob cauſam ſequentem. Deperibat Rex Comitiſſam Adelheidem de Saliſberi, & in illius gratiam Troianos ludos indixit publicos & communes omnibus aduenis, in quibus ipſe inſignis loco geſtauit faſciam cruralem cyaneam amicæ ſuæ. Poſteaquam autem illius caſtitatem ſingularem modis omnibus tentaſſet, nec tamen expugnare eam vllo modo potuiſſet, amorem ſuum conuertit tandem in honeſtam amicitiam. Et cogitans reædificare caſtellum Vuindeliſorium, olim à Magno Arthuſio exſtructum, ibidem etiam innouare voluit amatorias pugnas & victorias, nouo equeſtri Ordine, illius veteris, Tabulæ rotundæ ſeu Menſæ orbicularis æmulo, in cuius Collegium fortiſſimos quoſque totius Regni ſui adſciuit. Fuit igitur occaſio noui huius inſtituti & cauſa Comitiſſa Saliſberi, eiuſque cruralis faſcia. Id quod inſigne Ordinis ſatis teſtatur, in quo adhuc hodie acu pictum legitur tale lemma, literis aureis iiſque Gallicis: Honni ſoit, qui mal y penſe:* hoc eſt, Vituperetur, qui aliquid mali cogitat, *Quo dicto Rex omnibus teſtatum eſſe voluit, quod quantacunque amoris ſigna ille Comitiſſæ demonſtret, tamen iocos eſſe honeſtos tantum, & ſine vlla illius infamia.*

De Origine Ordinis aliter.

Idem tamen Girardus eadem hiſtoria ab alijs paulo aliter hæc narrari teſtatur: Scilicet, *cùm dictus Rex Eduardus dictæ Comitiſſæ amaſius, tempore quodam in conclaui cum illa confabularetur, in præſentia multorum virorum & fæminarum Nobilium, fortuna faſciam cruralem Comitiſſæ cyaneam ſeu cæruleam de pede altero decidiſſe*: Referunt nonnulli, inter ſaltandum hoc accidiſſe. *Regem autem ſubitò inclinatum ad tollendam eam, dum faſciam tolleret, ſimul etiam caſu Comitiſſæ tunicam ſuſtuliſſe, ita vt eius genu nudum, qui præſentes aderant, conſpexerint. Nobiles autem ridere occepiſſe, & ideo Comitiſſam ita pudefactam atque turbatam, vti erubuerit, & iratior Regi exprobrarit, quod nimia hac, qua vſus ſit licentia, pudore affecta ſit, & materia facta riſus ob ſuam faſciam. Adhæc ſermone Gallico Regem reſpondiſſe, Vituperetur qui malè cogitat: & confirmaſſe ei, fieri poſſe, vti nunc illa rideatur ab aliquibus, qui paulo poſt magno ſibi honori ſint ducturi, geſtantes iſthanc ſuam faſciam pro inſigni honoris. Et paulo poſt quidem hunc Ordinẽ inſtituiſſe in arce Vuindelſora, vbi templo arma D. Georgij aſſeruantur ſuſpenſa, & collegium ſacerdotum inſtituiſſe Regem, voluiſſeque vt deinceps celebretur quotannis ad diem 23. Aprilis Diuo Georgio ſacrum, vtque ſeſe finitis ſacris, lautiſſimis epulis & prandia recrearent. Ordinaſſe quoque, vt conſtet Collegium hoc ex 40. Equitibus* (alij tamen habent 25. alij 26.) *qui ſe nominent Equites Carterij Blauij ad imitationem & exemplum Equitum Tabulæ rotundæ, quam Rex Artus multo ante inſtituit in docto loco.*

Adſciſcuntur autem ij tantum, qui præter virtutem inſitam, iam inde à proauis nobilitatem generis comprobare poſſint: Habent certas leges, quibus præcipuè ad auxilia mutua obligantur, & alius alium in neceſſitate deſerere pugnamúe pro eo detractare, aut ſe in turpem fugam conferre; ſub pœna infamiæ & ornamentorum omniũ priuatione, prohibentur. Habent inſu-

per Feciales ſeu Appatitores, Miniſtros, quos *Haraldos* dicunt, quorum præfectus *amorum Rex vocatur.* Hi belli & pacis nuncij, Ducibus, Comitibuſque à Rege declaratis inſignia & arma offerunt & aptant, ac eorum funera curant.

Fridericus Dux Vuirtenbergenſis in Ordinem Carteriorũ recipitur.

Cùm anno Dom. 1592. ignoto habitu & vultu cum nobilibus aliquot ſibi coniunctis Fridericus Dux Wirtenbergicus in Angliã iter feciſſet, Sereniſſimam Eliſabetham Reginam conuenit, & familiariter ab ea acceptus, clementiſſimeq; in Carteriorum Ordinem equeſtrem receptus fuit. Poſt mortem autem Eliſabethæ, cùm Sereniſſimus & potentiſſimus Scotorum Rex Iacobus VI. ab ordinibus Angliæ in locum eius aſcitus, 25. Iulij in Regem coronaretur, ipſe quidem quod ab Eliſabetha inchoatum fuerat, perficiendum & confirmandum ratus, non ſolùm dictum modo WirtenbergicumPrincipem, Ordinis huius, qui Regem ipſum caput agnoſcit equitem, poſt filium ſuum natu maiorem, Principem Walleſium, Reges item Galliæ & Daniæ, ſereniſſimos potentiſſimoſque, publicè declarauit; ſed & miſſa Stutgardiam inſigni legatione, quam menſe Nouembri ſubſtinebat Robertus Spencer, Eques & Baro in Spenser & Wormeleiton, ornamenta & inſignia huius Ordinis ei clementiſſimè obtulit.

Quibus ceremonijs Charteriorum Ordo Equeſtis Duci Vuirtenbergico collocatus ſit.

Cæterum quibus ceremonijs collatio hæc peracta fuerit paucis, hic iá annotare operæ precium putaui, vbi primo quidem ad ea quæ in aula vel palatio equeſtri, ante concionem, deinde ad ea quæ in Templo ſub & finita concione, & tandem ad ea quæ in prandio facta ſunt, attendendum Lectori fuerit. Cùm igitur legatus Stutgardiam aduenient, cauſam lagationis ſuæ, Principi aperuiſſet, Princeps ſequenti ſtatim die, præcepit, vt omnes qui tum ibi aderant, Comites, Equites, Nobiles & Conſiliarij reliqui, ad palatium equeſtre ſeu conclaue Principis, congregati, aduentum ſuum præſtolarentur, quo adueniente, omnes ſimul palatium ingreſſi ad latus alterum conceſſerunt, poſtea Legatus Regius cum Feciali & alijs quos ſecum habebat, ingreſſus de clementiſſima Regis ſui erga Principem affectione & voluntate, orationem inſtituit, traditisque ei, qui Principi à ſecretis eſt, literis legationis ſuæ partes publica lectione, omnibus notas facere curauit.

Hoc facto, prolatum huius Ordinis habitum, tunicam nimirum ex holoſetico vinlaceo ſatis longam & panno attalico albo ſuffultam, Principi induit, vſus ad hanc rem opera Nobilium aliquot Principis cubiculariorum. Principe ſic veſtito, omnes ad Templum progreſſi ſũt, tali quidẽ ordine: Principio doudecim tubicines trini & trini, æneatorem præcedebant, hos ſequebatur Præfectus Satellicum, ſatellites numero duodecim vno ordine ducens, poſt eos Mareſchal lus baculum argenteum geſtans, Atrij Magiſter, Præfectus ærarij, Equorum Magiſter, & Tribunus armamentarij progrediebantur. Hos ſecuti, Equeſtris ordinis Nobiles aliquot trini & trini, & poſt eos Legato adiuncti Nobiles Angli incedebant. Sequebãtur porrò Comites & Proceres alij cum cubicularijs nobilibus, & Ioanne Friderico, Ludouico Friderico, Iulio Friderico, Achille Friderico & Magno, Principis Wittembergici filijs. His ita præmiſſis, Fecialis ſolus, focale, faſciam cruralem & librum Ordinis huius leges atque ſtatuta continentem, puluinari ex holoſetico rubro conſtante impoſita Principi præferebat, poſtea Illuſtriſſimus Princeps iuxta Legatum Regiũ incedebat, tunica prædicta talari indutus, quæ cum longo ſyrmate decora eſſet, ei ſubleuando Ludouicus Comes Loeuenſteinius deſtinatus erat. Hunc deinde iudicio prouinciali præfectus, Magiſter libellorum, Nobiles & Conſiliarij alij cum vniuerſa turba aulica ſecuti ſunt.

Hoc modo Templum ingreſſi, quòd Muſica ſuauiſſima perſonabat, quilibet ad locum ſuum ſeſe contulerunt, inclinato prius capite ſedi, quæ ibi exſtructa cernebatur, honorem in tranſitu exhibentes. Deinde cùm Princeps etiam ſedem ſuam occupaſſet, Legatus cum Feciali progreſſus, librum in quo leges & ſtatuta Ordinis perſcripta erant, eĩ porrexit, quem cùm Princeps per Secretarium ſuum accepiſſet, & obtemperaturum ſeſe illis per eũdem affirmaſſet, apprehenſam cruralem faſciam, auro & gemmis precioſiſſimè contextam, ei circumdedit, & focale aureum à collo eius ſuſpendit. Hoc peracto, cùm inclinato verſus ſedem regiam capite, Regi quaſi præſenti honorem ſuum exhibuiſſent, loca ſua quilibet occuparunt, concioni, quæ ex Pſal. 68 v. 13. habebatur, & precibus vacantes. Finitis precibus, cùm Muſica rurſus audiretur, Fecialis, ſtola ſerica rubra, & taffeto albo intus obducta ornatus, poſt præſtitum Regi & Principi honorem, eum ad altare deduxit, cui cùm aureos aliquot Hungaricos inter pauperes domeſticos diſtribuendos impoſuiſſet, & Regi honorem ſuum nutu & geſtu admodum decoro Princeps exhibuiſſet, ordine omnes quo venerant, Templo egreſſi ſunt, ad Palatium equeſtre, Principem rurſus deducentes, vnde Legatus quidem & reliqui omnes digreſſi, ad locum quiſque ſuum conceſſerunt, horam prandio deſtinatam expectantes.

Cæte-

Digitized by Google

Cætcrùm in palatio Principis prædicto ſex menſæ paratæ cernebantur, prima, oblonga, paululum vno orbieulo & oppoſita ſella, Regi deſtinata erat, cui, apponendis & prægustandis, ferculis, fundenda aqua, deoſculandis manibus & genibus inflectendis æquè ac ſi præſens ipſemet adfuiſſet, honorificè admodũ more Anglico, miniſtrabatur. Altera oblonga itidẽ, ſed priore tamen paulò minor pro principe parata erat, qui cùm nemo hoĩs Ordinis adeſſet Eques alius, ſolus ei aſſidebat, & conſueto ſibi more miniſtrari curabat. Tertia menſa itidem oblonga pro Legato instructa erat, qui itidem ei ſolus aſſidebat. Quatta aſſidentem ſibi Fecialem ſolum habebat. Ad quintam vxor Principis cum iunioribus Principibus, filijs nimirum ſupra dictis quinque, & totidem filiabus accumbere videbantur. Sextam tandẽ gynæceum occupabat. At pro Comitibus, Proceribus Nobilibuſq; & Conſiliarijs alijs, cœnacula parata erant alia. Peracto prandio Princeps ſalutato Legato, in conclaue ſuum ſe recepit, & inde ad Choreas progreſſus eſt, quibus finitis cum habitum mutaſſet, ad cœnam in palatio conſueto comparuit, quæ quidem diſpoſitis priori modo tabulis, pari quo prandium hilaritate peracta eſt.

Nomina Charteriorum equitum noſtrum tempore. Cæterum cùm vltra 25. vel 26. Equites Ordo hic non admittat, placet eorum qui hodiè hac dignitate gaudẽt nomina, quemadmodum à Rege ipſo Iacobo poſt coronationem ſuam publicè pronunciata ſunt, hic aſſignare. Primus igitur eſt Rex ipſemet: ſecundus, Princeps Walleſius, Regis filius natu maximus: Tertium locum obtinet Rex Galliæ: Quartum, Rex Daniæ: Quintum, Dux Wirtenbergicus. Reliqui ſunt, Comes à Nottinghan, Comes ab Ormondt, Comes à Schrasbery, Comes à Northumberland: Dn. Schicfeldius, Dn. Hunſdomus, Dn. Heinricus Lea: Comes à Derby: Princeps à Lenox: Comes à Max: Dn. Buckhoſtius: Comes à Comberland: Comes de Worceſter: Comes à Suffolck: Comes à Vonshere: Dn. Montioy: Comes à Suſex: Dn. Stropins. Dn. Burghleyus: Comes à Southampton: & Comes à Pembrok.

Charteri cur dicti. Dicuntur autem Charterij Equites à faſcia illa. Significat enim *Charter* Anglica lingua periſcelidem ſeu faſciam & lorum: quo fabulato, gemmis item & auro nec non roſa alba & rubra, cum effigie D. Gregorij appenſa, ornato crus ſiniſtrum infra genu cingunt Equites hi: eique inſcribunt Gallicis verbis, *Honni ſoit, qui mal y penſe*. Habent item ſcutum album, crucem rubeam & retro in Chlamyde candida. Horum Princeps Eques ſemper eſt Angliæ Rex vt diximus: Secũdus verò Filius eius natu maximus eſt, quem Principem Walleſium vocant, dummodo aliquis adſit. Hos ſequuntur deinde Reges, Principes Proceresque alij tam interni quàm externi. Refert etiam Polyd. lib. 19. Anglicæ hiſtoriæ: Genebrardus in Chron. Balæus Cent. 5. cap. 100. in Appendice. Facta ſunt hæc omnia anno 1351.

CAPVT XXXVIII.

Ordo de OBSERVANTIA MINORVM PRÆDICATORVM.

Diuortium fit in Minorum Ordine. ETſi Minotiratum ab initio vnum omnino & vnicus fuerit Ordo, ne tamen ſoli beati viderentur, inter ſe progreſſu temporis diuortium fecerunt. Nam alij cum alijs de ſanctitate certantes, alterius vitæ quiddam ordiri cœperunt, qui ſe velut Regulæ & inſtituti Franciſci obſeruatiores, *De Obſeruantia* vulgò appellarunt, ex Conſtantienſis Concilij decreto, quod infra commemorabimus, cùm reliqui *Conuentuales* dicerentur. Polyd. lib. 7. cap. 4.

Origõ Fratrũ de Obſeruantia. Incipit hoc ſchiſma aliquo modo ſub Creſcentio de Eſeyo Generali 6. Minoritarum, circa annos 1250. quando reperti ſunt, qui ſe obſeruantiores Regulæ, & propterea meliores alij profiterentur, ſed mox à dicto Generali repreſſi ſunt. Repullularunt autem circa annos Chriſti 1316. & 1317. primò in Prouincia Narbonenſi, deinde quoque in alijs Prouincijs: omnium verò maximè circa annos Domini 1352. tunc enim petierunt plurimi ex Minorum ſecta ſuppliciter à Pontifice Max. intercedentibus multis magnis viris, vt, quoniam Regula ipſorum gloſſata & declarata à ſummis Pontificibus, contra mentem ac voluntatem ſui Franciſci, obſeruaretur à toto Ordine, ſibi loca aliqua concederentur, in quibus Regulam ſine gloſſa, ſecundum literam, obſeruare liceret. Et data quidem ſunt eis quatuor loca, ita tamen, vt in ſingulis locis 12. tantum Fratres manere poſſent. Sed hoc priuilegium mox reuocatum eſt ab Innocentio VI.

Confirmatio. Non tamen Fratrum de Obſeruantia inſtitutum idcirco interijt, ſed manſerunt hinc inde reliquiæ aliquæ in Prouincijs. Quia verò a Conuentualibus eorumq; Miniſtris tã Generalibus quàm Prouincialibus, Guardianis & Cuſtodibus, magnis iniuriis afficiebantur ac contumelijs infinitis proſcindebantur, humiliter ſupplicarunt Conſtantienſi Concilio, anno Chriſti 1414. habito petentes ſui inſtituti defenſionem ſeu protectionem, vtque ſibi concederentur loca

exercendi

Digitized by Google

exercendi Obſeruantiam ſtrictam Regulæ ſuæ, & loco Generalis Miniſtri, nec non & Prouincialium, Guardianorum & Cuſtodum darentur ſibi Vicarij: in quibus omnibus Concilium libenter aſſenſit illis, & de his alijſque quæ petierant Fratres de Obſeruantia tale decretum edidit Seſſione 19.

Decretū Conſtātienſis Concilij pro Fratribus de Obſeruantia.

Dilectis Eccleſiæ filijs Generali & Prouincialibus Miniſtris, Cuſtodibus, cæteriſque Ordinis Minorum profeſſoribus ſalutem & omnipotentis Dei benedictionem. Supplicationibus perſonarum, quæ voto Religionis ſunt adſtrictæ, illis præſertim libenter annuimus, quas ad finem tendere conſpicimus, per quem perſona ipſa ſub pacata trãquillitate iuxta ſuam profeſſionem quieſcant, ac ſedulum & tranquillum in humilitatis ſpiritu Domino reddere valeant famulatum. Nuper ſiquidem ſupplicatio pro parte Religioſorum Virorum Guardianorum & Fratrum veſtri Ordinis conuentuum, videlicet Sagienſis, de ſancto Audomero Morinenſis Diœceſis, de Varennis Rhemenſis, de Dala Biſuntinenſis, de la Valle Cenomanenſis, de Elicio Nannetenſis, de Ambaſia Turonenſis, de S. Ioanne Angeliacenſis, Xantonenſis de Bercorio, de Toleto & de Fontiniaco communitatis Maleacenſis Diœceſis, infra Prouincias Franciæ, Burgundiæ & Turonenſem, iuxta modum dicti Ordinis exiſtentium, nobis humiliter præſentata continebat, quod diuina cooperante clementia, temporibus his nouiſſimis regularis obſeruantia veſtri iam dicti Ordinis in præfatis conuentibus inceperat vigere, ſed varijs obſtantibus impedimentis, per Miniſtros & cuſtodes illarum Prouinciarum eis præſtitis, in ipſa ſtricta obſeruantia non mediocriter impediebantur, quorum impedimentorum occaſione ſcandala multa pullulabant: humiliter & deuote ſupplicantes, quatenus eis de remedio opportune prouidere dignaremur.

Nos igitur eorum ſupplicationibus tanquam iuſtis, benignè annuentes, cupienteſque multa ſcandala veſtri Ordinis tollere, atque vnitate in eo conſeruata Fratres in pacis dulcedine conſeruare, ſtatuimus & decernimus eiſdem ſupplicationibus fore prouidendum, & de facto, tenore præſentium eis prouidemus iuxta formam, per reuerendiſſimos Patres Dominos, videlicet, Iordanum Epiſcopum Albanenſem de Vrſinis, ipſius Ordinis protectorem, & Petrum S. Chryſogani preſbyterum Cardinalem, Cameracenſem vulgariter nuncupatos, ſanctæ Rom. Eccleſ. Cardinales, & alios ex parte huius ſacri Conſilij ſuper hoc deputatos, ſpecialiter auiſatã, ordinatam & traditam, atque per Religioſum Virum Fratrem Ioan. Rhotani in ſacra pagina profeſſorem, & vicarium Miniſtri Generalis, antedicti, vnâ cum alijs pluribus Magiſtris & diſcretis Patribus ipſius Ordinis ex vna parte, & Fratres prænominatos conuentus repræſentantes ex alia concordatam, videlicet, quod Fratres conuentuum prædictorum de cætero, & quouſque aliud ſuper hoc per ſacrum Conſiliũ generale fuerit ordinatum, poſſint & valeant, quilibet in ſua prouincia, eligere de ſua ſtricta obſeruãtia vnum Fratrem idoneũ, quem in ſcriptis Miniſtro illius Prouinciæ pręſentatũ, ipſum dictus Miniſter infra triduum poſt huiuſmodi pręſentationem ſuum Vicarium conſtituere debeat, ad ipſos regendum in ſolidũ loco & vice eius, & eis prouidendum in omnibus quibuſcunque, & ipſis modis quibus ipſe Miniſter Prouincialis etiam prouidere poſſet, ita quòd de ipſorum Fratrũ regimine, in nullo poſſint ſe intromittere dicti Prouinciales vel Cuſtodes, ſed ad ipſos Vicarios cura & correctio eorũ omnino pertineat, excepto quòd ad ſuæ ſuperioritatis cognitionẽ Miniſter Prouincialis ipſos poſſit, ſi voluerit, viſitare in propria perſona, & tunc punire de cõſenſu maiorum & diſcretorum conuentûs, in quo fiet hæc viſitatio, quicquid punitione dignum repererit: quẽ ſi conſtituere tenuerit modo prædicto, ex tunc conſtitutio eiuſdem præſentati, ad Vicarium Miniſtri Generalis inferius annotatum, deuoluatur & pertineat abſolutè. Qui quidem Vicarij huiuſmodi trium Prouincialium, poſſint & debeant vnà cum Fratribus diſcretis ſibi ſubditis, forma ſolita in electionibus Ordinis ſeruata, inſimul eligere inter ſe vnum alium Fratrem ad hoc ſufficientem & idoneum pro eorundem Vicariorum correctione & totius ſtrictæ huius obſeruantiæ in prædictis Prouincijs meliori regimine, quem per eos in ſcriptis Miniſtro generali Ordinis qui erit pro tempore, humiliter præſentatum, ipſum Miniſter ſuper illos ſuum Vicarium conſtituere infra triduum poſt illam præſentationem benignè debeat & charitatiuè: alioquin ipſo triduo tranſacto, ſit & habeatur Vicarius ipſius generalis, authoritate ipſius ſacri Conſilij. Qui quidem Vicarius generalis in ſua congregatione vel aliâs ſolus debeat & poſſit Vicarios prætactos (quoties opus erit) punire, & ipſis ac Fratribus alijs ſibi ſubditis prouidere in omnibus quibuſcunque caſibus, quibus Miniſter generalis eis potuiſſet prouidere, ne ipſos, vt ſæpius contingit, quoties generali Miniſtro indigent, longius oporteat euagari. Et pro hac vice primaria conſtituimus in Præfatum generalis Miniſtri Vicarium, Fratrem Nicolaum Rudolphi apud nos de hac obſeruantia laudabili prouidentia ac diligentia ſolerti multipliciter commendatũ, quem volumus poſſe deponi, quoties Vicarijs & alijs Fratribus diſcretis ſæpe

dictis

dictis videbitur expedire. *Poſſit tamen generalis Miniſter qui eſt & qui erit pro tempore, ipſos Fratres & conuentus in ſua perſona, quoties voluerit, viſitare, prælibato Vicario non obſtante, & punire, ſi quid in dicta viſitatione puniendam repererit, ſicut moris eſt in Ordine, & alias facere conſueuit.*

Veruntamen non intendimus, quòd prædicti Vicarij propter mortem, depoſitionem ſeu mutationem illorum quorum vice funguntur, poſſint à ſuis officijs remoueri, vel in eis impediri, niſi ſuper hoc aſſenſus maiorum & diſcretorum ſibi ſubditorum prius interuenerit, ad quos ſemper eos deponere & alios eligere, antedictis generali prouincialibusque Miniſtris præſentare modo & forma præmiſſis (quoties fuerit opportunum) volumus & decernimus pertinere. Inſuper poſſit & debeat ipſe generalis Vicarius & ſui ſucceſſores, conuentus ſibi pro tempore ſubditos, ad ſtatum dictæ ſtrictæ Obſeruantiæ conſonum, iuxta declarationes & ſtatuta ſedis Apoſtolicæ & Ordinis reducere, tollendo quaſcunque ſuperfluitates, ſiue ſint in rebus mobilibus ſiue immobilibus, quantum fieri poterit bono modo, habito ſemper conſilio maiorum & diſcretorum ſibi obedientium, eligendo (ſi opus fuerit) aliquos fideles, qui ipſas ſuperfluitates authoritate huius ſacri Conſilij vendant, commutent, aut aliâs in pijs operibus conuertant.

Inſuper ſtatuimus, quod omnes & ſinguli conuentus prædictarum prouinciarum, quoties maiori vel ſaniori patri Fratrum in eis exiſtentium placuerit, ad hanc ſtrictam Obſeruantiam ſe reducere, & Vicarijs antedictis ſe ſubdere, hoc liberè facere poſſint. Et etiam ſinguli Fratres cuius libet conuentus dicti Ordinis, contradictione cuiuſcunque non obſtante, à quorum Vicariorum obedientia & ſubiectione nullus exire poſſit ſine ſpeciali licentia Vicarij generalis antedicti. Non tamen per hoc intendimus, quin Fratres & conuentus, qui voluerint, poſſint ſecundum hanc ſtrictam obſeruantiam viuere, manendo etiam immediatè ſub cura Miniſtrorum prouincialium, exceptis tantum prænominatis conuentibus & cōuentu de Mirabello Pictauienſis Diœceſis, quem volumus expreſſè & ordinamus, curæ & regimini prædictorum Vicariorum ſubeſſe, & ex cauſa, vt ſicuti in eo hæc ſtricta Obſeruantia regularis in partibus illis ſumpſit exordium, ita in illo tanquam in aliorum ſpecula ſemper eluceſcat.

Cæterumcùm iuxta ſententiam Sapientis, volatilia ad ſibi ſimilia libenter conueniant, ſtatuimus quòd quando Fratres huiuſmodi Obſeruantiæ, peregrinationis ſtudio vel aliâ per Mundum proficiſcuntur ad loca conuentus cōmunitatis ordinis declinent ſi voluerint: ad alia verò loca Fratrum in Obſeruantia, ſibi ſimilium ſemper declinare teneantur, iuxta quod in ſtatutis Ordinis continetur.

Inſuper quilibet Prouincialis Miniſter prouinciarū præmiſſarum, Vicario generali ſæpe dicto pro præſenti duos conuentus in ſua Prouincia fideliter aſſignet, aptos ad manendum, munitos libris & alijs rebus pro cultu diuino, quoties ab eodem Vicario, per literas aut aliâs in ſuo prouinciali Capitulo fuerit requiſitus, eligendos per ipſum Prouincialem, ita quòd propter hanc aſſignationem mobilia quæcunque dictis conuentibus pertinentia, quomodocunque ſit, non debeant abigi ſeù ſegregari ſecundum diſpoſitionem Protectoris veſtri Ordinis. Et ſi contigerit, quòd Miniſtri prouinciales & Cuſtodes, vel alij expulerint vel eiecerint Fratres huiuſmodi Obſeruantiæ ab aliquo ſeu aliquibus conuentum prænominatorum à quindecim menſibus circa violenter, & alios loco eorum ibidem collocauerint, vel mobilia ad ipſos conuentus ſeu aliquem ipſorum ſpectantia deportauerint: volumus & mandamus diſtrictè, prædictos Fratres indilatè recedere & exire à dicto conuentu, mandantes tenore præſentium prælibato Vicario generali, quatenus authoritete noſtra omnibus modis quibus fieri poterit honeſtè & licitè ipſos exire, & prædicta bona reſtituere compellat per cenſuras eccleſiaſticas & alios Fratres & ſubditos ſuos de nouo ibidem collocando, omnibus quibuſcunque diſtrictè prohibentes, ne quis eum ſuper hoc impedire præſumat ſub excommunicationis pœna, ſed magis ei præbeat vnuſquiſque ſuper hoc requiſitus per ipſum potius auxilium & iuuamen.

Statuentes vlterius, ne deinceps Fratres huiuſmodi ſtrictæ Obſeruantiæ, fiant Capellani honoris, vel maneant continuò in domibus ſecularium cauſa confeſſionis vel alia, citra tamen aliorum Fratrum veſtri Ordinis præiudicium, ne forſan freno obedientiæ laxato, vel prophana conuerſatione feruor deuotionis eorum tepeſcat. Præcipimus inſuper & mandamus diſtrictè in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus & ſingulis Fratribus conuentuum prædictorum, & alijs in futurum ſub cura & regimine prætactorum Vicariorum conſtitutis, quatenus ipſis firmiter obedientiam & pareant cum effectu in omnibus, in quibus Fratres illius Ordinis ſuis Generalibus & Prouincialibus Miniſtris obedire debent, aut tenentur.

Cæterum cùm prædicta ſint de voluntate partium (ſicut præfertur) per nos ſtatuta & ordinata, diſtrictius inhibemus omnibus & ſingulis Miniſtris & Cuſtodibus qui ſunt & erunt in futurum, & alijs Fratribus veſtri Ordinis, ne occaſione controuerſiæ prius ſuper his motæ, aut proſecutionis in præſenti Concilio factæ, aut alia quauis cauſa Fratres de hac Obſeruantia præſentes vel futuros inquietent, moleſtent vel affligant, ſeu eorum Vicarios vel de ſecta noua vel reprobata quomodolibet vocent. Nec etiam Fratres dictæ Obſeruantiæ alios Fratres veſtri Ordinis aut eleemoſinas aut oblationes

ſiones ſibi dandas impedire præſumant. Quod ſi de cætero alij alijs facto circa præmiſſa aut eorum aliquid hinc inde iniuriati fuerint, manus violentas in eis ponendo, eos incarcerando, arreſtando, libris ſpoliando aut aliàs maculam hæreſis falsò imponendo, ſententiam excommunicationis ipſo facto incurrant iniuriatores, à qua non poßint articulo mortis excepto, abſolui, niſi per eundem Cardinalem, qui pro tempore huius Ordinis erit protector. De cæteris verò leuioribus iniurijs verbalibus, omnes quicunque fuerint in hoc culpabiles deprehenſi, per eorum Prælatos puniantur, circa præmiſſa ſententiarum fulminationibus aut appellationibus interpoſitis, & literis felicis recordationis Alexandri Papæ V. & earum confirmatione non obſtante, quas tenore præſentium reuocamus, caſſamus & annullamus ac nullius roboris vel momenti declaramus, & alijs quibuſcunque ſtatutis Apoſtolicis vel huiuſmodi Ordinis in contrarium editis non obſtantibus. Nulli ergò &c. Datum Conſtantia 9. Calend. Octob Anno à Natiuitate Domini 1415. *Apoſtolica ſede vacante.*

De Obſeruātia Fratribus coniunxit ſe Bernardinus Senenſis. Volaterani & Sabellici error.

Poſt hæc tempora circa annos reparatæ Salutis 1420. ſeſe his coniunxit Bernhardinus Senenſis, qui cum aliquot Fratribus extra vrbem Senarum in loco ſolitario habitare decreuit, & Minoritanæ Obſeruationis inſtitutum ſequi inſtituit. Vbi Volaterani, Sabellici & aliorum error notandus videtur, qui hunc Bernardinum primum authorem Fratrum de Obſeruantia faciunt, quùm iam antea, vt ex ſuperioribus intelligitur horum inſtitutum & inchoatum & approbatum eſſet. Sed vt in maiore authoritate eſſet, ſui inſtituti hunc authorem & fundatorem fingunt: fuit enim, vt ipſi quidem de eo referunt, vir ſanctiſſimæ conuerſationis, & clarus multis Miraculis.

Generalis defectio in Ordine Minorū.

Paulo poſt accidit Eugenij IV. temporibus, anno 1431. vt vacante Generalatu in Minoritarum Ordine, quidam Albertus de Sartiano, totius Ordinis Franciſci Vicarius generalis à dicto Pontifice conſtitutus, ad Miniſterium generale Ordinis aſpiraret, multùm annitente etiam Eugenio VI. imò adhortante Capitulum Ordinis Paduæ celebratum, vt hunc ſibi præficerent. Cùm verò Capitulum, Pontificis authoritate contemptâ, alium eligeret, nimirum Antonium de Ruſſonibus, Albertus iſte ad Fratres de Obſeruantia defecit: à quibus etiam Generalis eorum Vicarius, cum poteſtate tamen Generalis Miniſtri, approbante & conſentiente Eugenio IV. electus eſt.

Obſeruātes cōtumelijs proſcindunt cōuentuales.

Quò demùm tempore generale ſchiſma, ſeu vniuerſalis defectio in Ordine hoc cœpit: vt Petrus de Cruce in Antiminorica ſua teſtatur: creantur enim ex ſua factione non ſolùm Generales Miniſtros, ſed etiam Prouinciales, Guardianos & Cuſtodes, ſpretis Conuentualium Prælatis. Imò Conuentuales in vniuerſum damnantes, vocarunt eos iniuſtos, deſtructores Regulæ Franciſci, profanos, impios, notarios peccatores & ſimilibus titulis ornarunt: ſe autem obſeruatores Regulæ ſtrictiſſimos & ſolos iuſtos exiſtimauerunt, per omnia Deo & Franciſco ſuo obedientes.

Ritus Fratrū de Obſeruantia.

Pecunias ipſi quidem nolunt attrectare, ſed tamen per interpoſitas perſonas auidiſſimè accipiunt. Carnibus prorſus abſtinent, & crudis omnibus veſcuntur, ligneaſque ſolas pedibus inducunt, & Conuentuales, communibus & cibo, & calceis vtentes, propterea damnant. Vnde Franciſcus Modius ſub perſona eorum ſic canit.

Nos reliquo auctoris diſcernit ab Ordine noſtri
Non tam veſtitus, quàm ratia ipſa cibi.
Nam reliqui certis cupiant cum poſſe diebus
Carne vti, & pingui de petaſone vorent:
Elixiſque nec abſtineant, aßiſque ferinis,
Et quæcunque caro cocta placere poteſt.
Nos ſolis ventrem latrantem paſcimus herbis,
Crudum & delitias ſæpè vocamus olus.

Obſeruātes in ſuo inſtituto non diu perſeuerant.

Non diu tamen in ſuo hoc auſtero vitæ genere perſeuerarunt, ſed mox perinde ac reliquos lautis conuiuijs & epulis incraſſatos, dilatos & impinguatos vidiſſes eos Ieſum crucifixum, pauperem & eſurientem fartis ſuis prædicare corporibus, & ieiuniorum doctrinam rubentes buccas tumentiaque ora proferre.

Obſeruātium Ordo cōfirmatur.

Confirmarunt hunc ordinem in Minoritarum familiâ non ſolùm Conſtantienſis Conſilij Patres & Eugenius IV. ſed etiam Pius II. Paulus III. Innoc. VIII. & Sixtus IV. Alexander VI. vt ex Antiminorica Petri de Cruce apparet.

Obſeruātiū incremēta.

Ob ſingularis autem ſanctitatis opinionem, quàm quidem à principio ſuſtinebat, mox vſque adeò magna incrementa acceperunt, vt viginti monaſteria, in quibus tota Italia ſolùm plus minus centum viginti Fratres morabantur, ſub finem vitæ Bernardini Senenſis in tantum aucta fuerint, vt trecēta numerarētur Cœnobia, & in ijs Fratres amplius quinquies mille. Ex Italia verò

propa-

propagata eſt hæc familia in omnes ferè gentes, non ſolùm Chriſtianas, ſed etiam Barbaras, à quibus plurima monaſteria pro Fratribus obſeruantibus ædificata ſunt, in quibus copioſiſſimus harum locuſtarum fuit numerus. In Angliam Eduardus IV Rex primus hos Fratres induxit, ac paulò poſt ab Henrico VII magnopere fuerunt adaucti vt noſtrâ memoriâ ſex longè celeberrima in eo regno habuerint Cœnobia: Balæo teſte, & Polydoro libro ſeptimo, capite quarto.

Propheтia de ſchiſmate in Ordine Minoritarum.

Hoc pacto impleta fuit prophetia cuiuſdam Guidonis, quam finxit à Chriſto ſibi reuelatam fuiſſe: & extat parte ſecunda in Conformitatibus: percutiens namque is Guido Franciſcum quendam ſuum Diſcipulum baculo ac plorans, dixiſſe fertur: *Cauſa mei ploratus eſt iſta: Deus mihi reuelauit, quòd hinc ad paucos annos inſurget quædam ſecta in Ordine, & ſub prætextu obſeruantiæ Regula diuidetur ab alijs Fratribus: qui multa impiè agent, erunt Deo per omnia odioſi Quare fili cùm hoc videris non iunges te eis: ſed fuge eas ſicut Dei hoſtes, & ſua Regula tranſgreſſores: ideoque te baculo percuſſi, vt hac impreßius haberes in memoria:* refert etiam Petrus de Cruce folio 21, Antiminoricæ.

Obſeruantes impugnantur à Conuentualibus.

Impugnâtunt eos vehementiſſimè ſtudioque maximo Conuentuales eiuſdem Ordinis apoſtatas, pſeudodoctores, hypocritas & ſimilibus nominibus eos appellantes. At ſcripſit contra illos Petrus de Cruce Hiſpanus Minorita Conuentualis librum quem *Antiminoricam* appellat, & Venetijs typis euulgatum anno 1505, in quo grauiter eos refutat, docens, ſine cauſa, ſine ratione defeciſſe eos, & hypocriſin illorum egregiè depingit. Inter alia ſcribit fol. 39, *in inſulis da Madera fuiſſe in vno Obſeruantium Cœnobio tredecim Fratres, quorum caput finxerit, ſe Chriſtum eſſe, & mox poſt ſuam mortem reſuſcitandum.*

In reliquis etiam Ordinibus Obſeruantes exoriuntur.

Ad Minoritarum verò exemplum in reliquis etiam Ordinibus talia ſchiſmata exorta fuerunt. Scripſit enim. Baptiſta Mantuanus aduerſus Carmelitarum obſeruantes Æglogam 10. Prædicatorum autem Fratres de Obſernantia, perinde ac Minoritarum, ſolis cæpis, rapis omnique olerum genere, & ouis, lacte, ac raphanis victitant: Conuentuales verò communes alijs cibos non aſpernantur, Franciſco Medio teſte.

CAPVT XXXIX.

Ordo SANCTÆ BRIGIDÆ, *aliâs* SALVATORIS.

Ordinis author.

SAncta Brigida (altera à Scotica illa, quæ vixit circa annos Domini 530. Benedicti Monachi temporibus) Regina quondam Suetiæ Neritiæ, veniens Auenionem (alij habent Romam) voti cauſa, ab Vrbano V, Confirmationem Regulæ Ordinis à ſe inſtituti impetrauit, Volateranus annotat annum 1360. Polydorus cum quo Vrbanus V ex hac vita migrauit. Trithemius in Chron. Balæus in vita Vrbani. Crantzius in Sax. lib. 10, cap. 13. *Confirmatio.*

De origine Ordinis huius Nauclerus.

De Origine inſtitutis huius Ordinis Nauclerus Gener. 46, ita ſcribit. *Per idem tempus* (nimirum Vrbano V Pontificatum tenente) *Brigida Vidua germana Suetiæ Principis ad Vrbanum Pontificem venit pro confirmatione noua Religionis, quam inſtituit, mulierum atq; Virorum. Venit autem cum Religioſo ac honeſtiſſimo apparatu ad Vrbanum, à quo eſt benigniſſimè ſuſcepta ob eius ſanctitatem atque prophetiam, Regulamque eius confirmauit Huiuſmodi tamen Religionis primum authorem Baſilium dicunt, quam Religionem Brigida hoc modo inſtaurârit, vt ſcilicet virorum ædificia connexa haberentur, habitationes tamen ita ſeiuncta, vt de vna ad altam, niſi vrgente neceßitate tranſiri non poßit, earum tamen Baſilicam cenſet communem eſſe debere, ita vt Fratres in inferiori parte, ſorores ſeorſum in ſuperiori officium exoluerent. Quarum monaſteriorum principalem curam Abbatiſſa eſſe voluit: Fratribus diuina monaſterij aßignauit, quorum vnus eſſet Confeſſor, & prior appellaretur. Ea monaſteria poſſeßiones & prouentus habere inſtituit: omnium verò victum & veſtitum ad Abbatiſſam ſpectare decreuit, nec huiuſmodi Fratres aut Sorores monaſterium egredi debere. Hi autem Religioſi tam Fœminæ quàm mares gryſeis vti veſtimentis iubentur: ſcilicet tunica chlamyde gryſea & rubea cruce deſuper in chlamyde, cum quodam rotundo albo in medio eius. Carnibus vtuntur.* Hæc Naucler. Polyd. Crantzius libro 9, cap. 52, Metrop. Antoni. tit. 22, cap. 3, Sebaſt. Frank in Chron. fol. 476.b.

Brigidenſium ritus. *Veſtitus.*

Antoninus tit. 24, c. 21, §. 4, hæc ſuperioribus addit: *poſſeßiones* (inquit) *habent & redditus, & ex quibus ſuſtententur, non mendicantes, ſed ſorores exercitia lucratiua continuant, pro communi vtilitate. Certus numerus tam Fratrum, quàm Sororum debet eſſe, non vltrà.*

Sed placet ipſam Regulam adnotare quam ab ipſo Domino noſtro Ieſu Chriſto Brigidæ dictam eſſe iactitant, ex qua hæc & plura alia ſuperſtitioſa plenius & melius cognoſcentur. Quia verò Germanicum ſaltem non Latinum exemplar ad munus erat, ex interpretatione eam adſcribam.

Regula SANCTÆ BRIGIDÆ ab ipſo Saluatore noſtro Ieſu Chriſto ex ore ſuo dictata ad honorem ſanctiſſimæ Virginis Mariæ, genetricis ipſius.

Caput I. *INitium ſacri & ſalutiferi Ordinis huius eſt vera humilitas, munda caſtitas, voluntaria paupertas. Itaque nihil proprium debent, imò ne obolum quidem, nec verò tangere vel aurum vel argentum illis conceditur, niſi in opere textorio in caſu neceſſitatis, atque id ex permiſſu & conſilio Abbatiſſæ. Omnia enim neceſſaria ab Abbatiſſa ſunt expectanda: quæ verò Regula non admittit non ſunt habenda.*

Caput II. *Ordinaria verò lectiſterina ſint ex ſtramine, ſuper qua inducant tegmina duo ex panno burellino abſque culcitris. Puluillum capitis & ceruical ſint materia linea veſtita.*

Caput III. *Veſtes Sororum ſunto duo induſia ex burello albo, vnum ad vſum quotidianum, alterum ſi lauetur. Stola vnica ſit ex griſeo burello: & chlamys ſiue cuculla, cuius manicæ non protendantur longius quàm ad medium digitum protenſi brachij. Cum autem laborant ac operis aliquid faciunt, manicæ nodo conſtrigendæ ſunt ad brachium. Pallium etiam habendum ex gryſeo burello ſicut ſtola & cuculla, nec verò extrinſecus ſit plicis aut vllo ornatus genere inſigne, ſed ſimplex potius & quàm maximè poteſt ſtrictum, ita vt vſui ſit, non vanitati ſeruiat. Tempore æſtiuo ſit ſimplex, hyberno vero ſubdudctum pellibus non raris aut pretioſis, ſed ouillis aut hædinis. Etiam ſtola pellicea hyberno tempore haberi poteſt ex eodem genere pellium ad talos vſque ſit protenſum, ſic vt ad menſuram ſpitamæ diſtet à ſalo, nodo vero ligneo antrorſum conſtringatur ad pectus. Quod ad calceamenti genus attinet, æſtiuo tempore habento calceos viles, & humiles, & ſoccas vſque ad genua: ſed hyberna tempore habento calceos altiores ſiue cothurnos, eoſque ex ſuperiore parte ſubductos panno burellino vſque ad genua ex inferiore dimidiatis ſocculis illigatos. Capitis vero ornatus erit peplum, quo præcingantur frons & malæ cum genis, ita vt facies bona ex parte cooperiatur & contegatur: extremum ſimbria coniungatur per aciculam infixam ad crucem retrorſum. Superimponatur peplo velum lineum ſiue linteum nigrum quod tribus aciculis affigatur, vna ad frontem, duabus tenus auribus, ne decidat. Velo ſuperinducatur corona ſiue corolla ex lino albo, illique fruſtrula panni rubei ſuperfigantur, quæ repræſentent guttas ſanguinis. Prima particula ſit verſus frontem, altera verſus occiput, tertia & quarta ſecundum aures, quinta in medio, ita vt formam crucis repræſentet. Acus vero ad verticis medietatem ipſam coronam capiti ſuperfigat quam geſtabunt tam Viduæ, quàm Virgines ad denotandum mundiciam cordis & caſtitatem.*

Caput IV. *Sorores omnes quotidie in honorem & reuerentiam Matris meæ Virginis Mariæ, diurna officia trium lectionum cantu tam profeſtis quàm feſtis diebus celebrent, quotidie item ad ſignum veſperæ conueniant, & primum quidem chorus dextræ partis Aue Maria legat, alterique choro demiſſè ſe inclinans dicat: Remittite nobis propter Deum & gratioſiſſimam Matrem Mariam, ſi qua in re verbis vel factis, ſignis vel nutu vos offendimus, quoniam nos quoque ſi quod in vobis ſit peccatum contra nos indulgenter vobis remittimus. Idem ſi chorus alter fecerit, ac legendo ſe inclinauerit veniamq; petierit, tunc veſperam inchoabunt. Completa vero tempore eo, ſub finem Antiphonam, Aue Maria cantabunt, cum collecta, hac forma: Omnipotens æterne Deus, qui ex caſtiſſima Virgine naſci voluiſti, oramus, vt efficias quod tibi caſto corpore ſeruire valeamus, & humiliato corde tibi placeamus. Deinde ad Virginem, Oramus te quoque gratioſiſſima & benigniſſima virgo Maria, Regina Mundi & Angelorum, vt ijs quos ignis purgatorius mundat, refrigerium impetres, peccatoribus remiſſionem, iuſtis in bono perſeuerantiam, noſque debiles à præſentibus malis defendas per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Omnibus item diebus feſtis ac profeſtis cantabitur per has ſorores Miſſa de Matre mea, & ſingulis diebus ſabbathi poſt Miſſam cantabunt Matri meæ carmen, Salue Regina, &c.*

Caput V. *Ad ſeruandam taciturnitatem, quotidiè à mane vſque paſt Miſſam de Matre mea, nulli fas ſit aliquid loqui. Sed finita Miſſa, ipſis, diurno tempore, quoad menſa conſecratur, in debitis locis de ſacris rebus obſeruatione Ordinis, deque omnibus rebus vt veris ſic neceſſarijs loqui permittitur. Sed flagitioſa & otioſa verba quouis loco & tempore prohibentur. Poſtquam gratiarum actionem perlegerunt in Templa,*

inter

inter ſe colloqui ſorores poſſunt, vſque dum veſperam inchoabunt, ac tunc quidem ſilentium non minus diligenter eſt præſtandum donec Gratias finita cœna in Templo egerunt: quod verò ſpatiolum temporis intercedit vſque ad collationem, permittitur ipſis liberum ad loquendum. Sed collatione inchoata, omni cura & diligentia ſilentium præſtetur, tamdiu, quoad ſequenti die Miſſa de reuerendiſſima Matre mea ad finem cantatur. Sciendumque eſt præſcriptum ſilentium omnibus & ſingulis ſororibus iniunctum eſſe & omnes obligari, præter eas quæ ad eiuſmodi officia deſtinata ſunt, vt ſine ſermone tranſigi nequeant. Omnia enim ſapienter fieri debent, vt vitetur occaſio & cauſa mali.

Caput VI. Vtque omnes occaſiones ac prætetus mali tollantur, nullus omninò ſecularis homo, tum mas tum fœmina, nec vllus vir religioſus aut Sacerdos alius intret in occluſam Cœnobij habitationem Monialium. Omnibus item interdicitur ſermonem cum ipſis conferre, niſi debitis temporibus.

Caput VII. Tempora verò colloquendi cum ſecularibus hæc conceduntur ſororibus: nempe à Nona vſque ad veſperam, idque duntaxat diebus Dominicis & feſtis maioribus Sanctorum: Nec tamen permittitur, vt colloquendi cauſa exeant, ſed ad feneſtram ſedendo: nulli enim fas eſt, poſtquam introierit, occluſo ſemel Cœnobio, inde exire. Si tamen à parentibus vel honeſtis agnatis aliquibus, eam videre cupientibus, inuiſatur, feneſtram aperire poterit. Sin verò non aperuerit, tantò plus mercedis in futuro ſeculo ei promittitur.

Caput VIII. In Aduentu Domini ei ieiunabunt in debitis cibis vſque ad Natalem. Die verò Veneris proxima ante Dominicam quinquageſima ieiunabunt in cibis communibus vſque ad Paſcha. Sed proxima die Veneris poſt Aſcenſionem ieiunabunt in piſcibus & lacticinijs. Item à feſto Exaltationis ſanctæ Crucis vſque ad diem Michaelis ieiunabunt comedendo piſces & lacticinia. Idem facient à feſto Omnium Sanctorum ad Aduentum, nempe cùm lactarijs & piſcibus. His verò ſequentibus diebus ieiunabunt in pane ſolo & aqua, nempe ante feſtos dies Virginis Matris meæ Mariæ: in feſto Purificationis, Annuciationis, Aſcenſionis, & Natiuitatis. In veſpera duodecim Apoſtolorum, excepto cum duo Apoſtoli concurrunt eadem die, vt eſt Petri & Pauli, Philippi & Iacobi, Simonis & Iudæ. tunc ieiunium idem pro duobus ſimul præſtabitur: Ante feſtum Ioannis ante portam Latinam, ante feſtum Ioannis Baptiſtæ, S. Michaelis Archangeli, Omnium Sanctorum ante diem Veneris magnam qua Chriſtus crucifixus eſt, & ante feſtum ſanctiſſimi corporis mei, his inquam diebus omnibus ieiunabunt in pane ſolo & aqua. Sciendum verò eſt in omnibus ieiunijs excipiendas eſſe ægrotas & ſenio confectas: idem indulgentius tractandæ ſunt quæ ieiunijs debilitantur ſupra quam officium ſuum obire queant. Cæteris verò diebus omnibus totius anni poſſunt ſingulis ſeptimanis quater veſci carnibus, nempe die Solis, Lunæ, Martis, Iouis. Sed veſperi comedent iſtis diebus piſces cum lacticinijs. Die verò Mercurij abſtinebunt à carnibus tam manè quàm veſperi, veſcentur verò piſcibus & lacte. Diebus Veneris totius anni ieiunabunt in cibis communiter ieiunio deſtinatis, diebus verò Sabbathi vtentur piſcibus & ex lacte confectis cibis. Cæteris verò omnibus ieiuniorum diebus ieiunabunt iuxta ordinationem Eccleſiæ.

Si qua recipi in Ordinem hunc ſacrum poſtulat, ante lapſum integrum annum recipi non debet, ſed dicendum eſt ei, poſt tres menſes ad nos redi, ac intereà temporis de te conſiderabimus. Quod ſi ſtatuto tempore redierit, exquirere debet Abbatiſſa, qua intentione & motu moueatur ad expetendum Ordinem, aut quibus vinculis huius ſeculi ſit deuincta: & percepta intentione & motu eius dicatur ei, Filia quandoque ſub bona ſpecie & prætextu latet abſtruſus falſitatis laqueus, incogitantia futurorum multas deijcit: Itaque poſt menſes aliquot ad nos redi, & mentem tuam nobis manifeſta, an in bono ſis perſeueratura. Quod ſi redierit humiliata vt anteà, tunc proponi ei debent quæ ſunt dura & aſpera in Ordinis Regula; Contemptio mundi, obliuio Patris & Matris: quod ſi hæc omnia & ſimilia promiſerit ſe facturam, tunc ſub finem anni tota congregatio conſentiet in eius petitionem. Quod ſi perſona tamen eiuſmodi ſit, de cuius vita nihil ſit dubij, tunc initio petitionis ſuæ conſentire & ſuffragari ei poſſunt: non tamen profeſſionem faciat ac Ordinem intret aut habitum Religionis induat ante finitum annum ex quo petierit. Caput IX.

Poſtquam verò gratiam introitus ſic habuerit, acceſſendus erit Epiſcopus, qui eam introductam conſecret & repræſentet. Primùm igitur ad ianuam ſeu portam Templi conſiſtat Epiſcopus, eamque, quæ Ordinem ingredi poſtulat, ante portam interrogabit hunc in modum: Liberáne & omni Eccleſiæ vinculo ac ligamine ſoluta es? nempe à matrimonio? à voto ab Anathematis excommunicatione? quæ ſi reſponderit, Verè libera ſum: interrogabitur rurſus ab Epiſcopo, An aliquis pudor vel dolor humanæ miſeriæ te cogit ad petitionem Ordinis? an forte magnitudo non perſoluti debiti tui? Quod ſi reſponderit, Nequaquam vllus vel pudor, vel dolor me huc adigit, ſed ſolus amor feruentiſſimus Domini noſtri Ieſu Chriſti: meâ verò debita ac peccata pro meo poſſe perſolui: tunc vlterius petet Epiſcopus, an deſideras ingreſſum huius Ordinis nomine Ieſu Chriſti? & ad honorem ſanctiſſimæ Deiparæ Virginis? Quod ſi annuerit, tunc introducet eam Epiſcopus in Eccleſiam dicendo: Ecce digne hæc ingreditur. &

ſuſcipit Ordinem: & quando ingredietur Eccleſiã, vexillum rubeum ei præferri debet in cuius vna parte imago crucifixi corporis mei, in altera effigie ſanctiſſimæ Matris meæ depicta ſit, vt noua ſponſa cum ſignum noui ſponſi in cruce paſſi intuita erit, diſcat patientiam & paupertatem, & cum S. Virginem Matrem viderit, diſcat caſtitatem & humilitatem. Vbi verò introducta fuerit, ſiſtetur ad ianuam Templi, & Epiſcopo in alteram partem parum declinante, annulum nouæ ſponſæ conſecrabit. Cùm verò duæ faces accenſæ fuerint, quæ ante vexillum præferuntur ardentes, & dum Miſſa celebratur ardere debent, tunc Epiſcopus precationem hanc recitabit: Omnipotens æterne Deus, qui nouam ſponſam tibi in miſericordia & benignitate deſpondiſti, ſanctifica & conſecra hũc annulum, quem ſerua tua extrinſecus gerat in digito. in ſignum nouæ ſponſæ, vt ſic intrinſecus tuam fidem & charitatem mereatur portare, in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti, Amen.

Deinde paſt conſecrationem annuli, Epiſcopus Caput X. appropinquabit ancillæ Domini, eiq; dicet Tu quidem Deo & mihi propter Deum pollicebere, te Præpoſitis tuis parituram & obedientiam exhibituram eſſe, hancque Regulam iuxta vires tuas ſeruaturam vſq; ad finem vitæ: quod ſi promiſeris, Epiſcopus porrò dicet ei, omnino nihil tam charum tibi eſſe patiare quàm Deum tuum, & ex toto deſiderio cordis tui Voluntas tua in ipſum conferenda eſt. Tunc reſpondebit, ex toto corde & ex toto animo, trado me Deo meo, & offero me in omni ſynceritate & ſimplicitate cordis mei. Tunc Epiſcopus ſic excipiet: Ego verò in nomine omnipotentis Dei & vnigeniti filij eius Domini noſtri Ieſu Chriſti conſentio in receptionem & conſecrationem tuam, & leget precationem hanc: Omnipotens Deus Ieſus Chriſtus, verus Deus atq; homo, qui in vterum ſanctæ Virginis ſubſtituit confirmetur in anima tua & tu in ipſo in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti, Amen. Deinde applicato ad digitum manus dextræ annulo, Te conſecro dicat, in ſponſam Dei & perpetuum eius peculium in nomine Patris, &c. quibus peractis Epiſcopus ſe ad altare confert, incipietque Miſſam de ſancta Trinitate: ancilla autem Dei infra ſtabit, & cum offertorium inchoatur ad altare accedet, atque offert, deinde in locum ſuum redibit. Dicto autem offertorio veſtimenta eius in Regula præſcripta conuentus proferet ad altare, quibus Epiſcopus benedicet, hæc verba legens: Domine Ieſu Chriſte, qui non vis mortem peccatoris, ſed pœnitentiam requiris, oramus clementiſſimam miſericordiam tuam, vt veſtimenta hæc, quæ à ſerua tua geſtabuntur in ſignum humilitatis & pœnitentiæ, velis benedicere, vt dimiſſa vanitate mundana & per veram humilitatem mereatur te inducere in nomine Patris, &c. Conſecratis hoc modo veſtimentis, tum famula Dei citabitur à Sacerdote quopiam ad altare & ad Epiſcopũ ac nudis pedibus accedet, ſuiſq; veſtimentis exterioribus coram altari ſeſe exuet, vt cõſecratas veſtes induat.

Tunc Regulari tunica ab Epiſcopo induatur, qui ſic precetur: Deus omnipotens tibi largiatur in conſcientia tua in pœnitentiam veram. & in corde perfectam reſipiſcentiam, in nomine Patris, &c. Deinde vero calceos induet. Epiſcopo hanc precatiunculam ſubiungente, Dominus Noſter Ieſus Chriſtus tuis pedibus rectas orbitas faciat, & det tibi facultatem ſic in via ſalutis ambulandi, vt nulli peccato porrò conſentias, & à cõmiſſis peccatis det tibi veram conuerſionem, & à futuris præſeruationem in nomine Patris, &c. Cùm verò toga ſiue cuculla induitur, Epiſcopus has addet preces, Dom. Ieſus Chriſtus ſpes omniũ Chriſtianorum, det tibi in animo tuo ſpem & fiduciam, vt de miſericordia diuina ſic ſperes, ne iuſtitiæ eius obliuiſcaris, & rigorem eius ſic metuas, ne bonitatem & benignitatem eius negligas, in nomine Patris, &c. Deinde pallio ſiue epitogio ſuperinducto has preces habebit, Deus, omnipotens Dominus, qui principium eſt & veræ fidei corroboret & confirmet animam tuam in vera fide, & ea tibi det vt credas, quæ ſunt credenda, & in bono perſeuerantiam vſq; ad finem vitæ, in nomine Patris, &c. Poſteà pallium nodo ligneo conſtringatur, & dicat Epiſcopus, Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui ex abundanti charitate qua dilexit nos, ligno crucis affixus eſt, & amariſſimo mortis genere affectus eſt, ille transfodiat & tranſuerberet animam tuam cum paſſionis ipſius memoria, vt charitas tua ad ſolum Deum accendatur, & ignis diuinæ charitatis te circundans, det tibi refrigerium in benedicto brachio ſuo, in quo omnes Sancti acquieſcunt, in nomine Patris, &c. Porrò ipſa velabit caput peplo, cui Epiſcopus aciculam infigat, dicens: Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſit vmbraculum & refrigerium animæ tuæ, ne qua vis noxia tibi nocere poſſit in nomine Patris, &c. Superimpoſito verò poſt peplum velo dicet Epiſcopus, Dominus Ieſus Chriſtus infundat lucem ſpiritualem & ſapientiam intellectui tuo, vt omnia terrena & quæ animæ tuæ, noxia ſunt, coram oculis tuis ſint mortua, & via quæ ducit ad cœleſtia illuſtretur coram anima tua, vt eum qui te elegit, cognoſcere poſſis, in nomine Patris, &c.

His perfectis famula Dei ad locum in quo antea fuit, reuertetur, & Epiſcopus Miſſam perficiet. Quod ſi ad eam Miſſæ partem peruenerit, in qua Sacerdos ſolet ſe in nuptiali Miſſa conuertere, & ſponſo ac ſponſæ benedicere, ſe Epiſcopus conuertet, & velo ſeruæ Dei Sacerdotem accitæ imponet coronam ac dicet, Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſignum ſuum confirmet in te, quod quod ſignum impono capiti tuo, & inclinet bonam voluntatem tuam ad ea omnia quæ iam promiſiſti, vt firma ac ſolida perma-

permaneas, effiεiatq; vt corona gaudij coroneris ſecundum bonam eius voluntatem, vt anima tua ei qui trinus & vnus eſt, indiuiſibiliter coniugatur in nomine Patris, &c. Simul autem his peractis aciculam in coronam defiget Epiſcopus, dicetque Ieſus Chriſtus charitate ſua coniugat animam tuam cordi ſuo ne vllam ærumnam aut tẽtationis anguſtiam pertimeſcas in nomine Patris, &c. Hiſce finitis in ſuum locum redibit famula Dei, donec Miſſa ad finem fuerit perducta.

Deinceps ſacerdotum aliquis eam ad altare vocabit, his verbis, Tu quæ Chriſti es ſponſa accede huc ad altare Chriſti Itaq; accedens ſuper faciem ſuam ſe humiliabit ad gratiam & abſolutionem accipiendam, & Epiſcopus inflexis genubus cum ſuis ſacerdotibus Litaniam leget, omnes Sanctos pro hac Dei famula orans & interpellans. Abſoluta verò Litania ſurgat in pedes Epiſcopus, & ad procumbentem ſeruam Dei accedat legatq; ſuper eam abſolutionem peccatorum: qua accepta, ſurgat ipſa ad participandum ſanctiſſimum corpus meum, deinde quatuor ſorores per reſeratam portam, per quam famula Dei introibit, illicò exibunt & pheretrum (quod initio Miſſæ eo loco collocari debuit, inſparſa terra ſuper illud) deferent in Cœnobium.

De hinc Epiſcopus appropinquans portæ illi, per quam intrabit ſponſa Chriſti duabus prælatis faculis ſtipata ſacerdotibus cantantibus Hymnum. Veni Creator Spiritus, eamq. ſequentibus ipſam Abbatiſſæ & conuentui ad portam commorantibus commendabit his verbis: Ecce coram Deo & omnibus ſanctis, & in conſpectu ſanctæ Eccleſiæ, animam huius ſponſæ Dei commendo in protectionem manumque tuam, quæ ſi negligentia tua culpa ceciderit, ipſam à te ſponſus eius Ieſus Chriſtus requiret. Itaque theſaurum tunc Domini ſic cuſtodies & conſeruabis, vt cum repetetur à te ratio, eam ſanctiorem reddere poſſis, quàm ſanctam accepiſti Tunc reſpondebit Abbatiſſa, Dilectiſſime pater, Theſaurus hic magnus eſt, & opus graue, meaq; ad iſta vires ſunt impares, tamen freta ope Dei, & interceſſione precum tuarum, quod iubes faciam Atq; ſic introducta ipſa famula Dei quàm primum oſtium occludetur, ipſaque in Capitulum deducetur. Primis autem octo diebus nulla diſciplina coercebitur, ſed in ima chori parte aſtabit. Abſoluto verò octiduo ad obſeruantiam Ordinis obligabitur, & in choro atq; menſa ſecundum vltimam ſedebit.

Caput XI.

Numerus ſororum erit LX, nec maior. Habebunt autem ordinatos ſibi ſacerdotes qui iuxta Cathedralium Eccleſiarum conſuetudinem cuiuslibet Religionis Miſſas & officia ſua cantando implebunt, ita tamen, vt à Cœnobio Sororum penitus excludantur. Pro ſe habebunt aulam in qua habitabunt, ex aula introitum ac aditum in Templum, tenebuntq; inferiorem chorum. Sororum verò chorus in ſuperiori parte erit ſub tecto, ita tamen vt ſacramenta videre & officium audire poſſint. Erunt autem ſacerdotes numero tredecim, iuxta numerum tredecim Apoſtolorum, quorum decimus tertius eſt D Paulus, qui non minimas laborum partes ſuſtinuit. Deinde erunt quatuor Euangeliſtæ, qui ſacerdotes (ſi volent) eſſe poſſunt, ijq. figuram repræſentant quatuor primorum doctorum, Ambroſij, Auguſtini, Gregorij & Hieronymi. Denique octo Laici erunt, qui opera ſua ſacerdotibus neceſſarias res expediant. Itaque ſi computetur numerus LX, Sororum, tredecim Sacerdotum, quatuor Euangeliſtarum ſiue Euangelij concionatorum, cum octo ipſorum ſeruis inuenitur numerus qui æquet tredecim Apoſtolos, & LXXII diſcipulos.

Caput XII.

Omnes & ſinguli ſacerdotes poſſunt habere duas ſtolas albas ex Burello, & tunicam ex burello gryſeo, & cucullum gryſeum ex eodem genere panni ad quem capitium ſit adiunctum. Super cucullum autem pallium habeant burelli gryſei: habeat item pelliceam veſtem & ſubductum ſit pallium pellibus agninis & ouillis, cùm opus fuerit. Iſtique tredecim ſacerdotes in honorem paſſionis meæ geſtabunt in pallij ſiniſtra parte crucem ex panno rubeo ſuperpoſitam, & in medietate crucis paulum panni albi propter myſterium mei corporis ab ipſis quotidie ſacrificati. Sed Euangeliſtæ quatuor geſtabant in pallijs ſuis circulum album propter incomprehenſibilem ſapientiam quatuor Doctorum, quorum figuram repræſentant. Iſtis autem circulis immittentur panniculi quatuor rubri fruſtra in morem linguæ ſecta, quoniam ſpiritus ſanctus impleuit ipſos incomparabili profunditate de Diuinitate, de myſterio Natiuitatis meæ, de contemptu & vanitate Mundi, de præmijs bonorum & præmijs malorum. Sed Fratres Laici geſtabunt in ſuis pallijs crucem albam propter innocentiam, qua in cruce pependi: 5. fruſtra panni rubri erunt ad honorem 5. plagarum mearum Sacerdotes & Fratres habebunt calceos vſque ad talos & caligas tempore æſtiuo Hyberno autem calceos altos geſtabunt, ſubdititio burello ſuffultas, vna caligis. Nec plures numero Fratres in Cœnobio vnquam eſſe poſſunt quàm XXV qui omnes eadem forma & loco, iiſdemque ceremonijs ab Epiſcopo ſuſcipiendi ſunt, & benedicendi ſicut Sorores, excepto quòd pro annulo Epiſcopus manus ſacerdotum apprehendet, addens benedictionem, quam adhibet in applicando Sororibus annulo: Et pro velo imponet Epiſcopus ſacerdotibus manus, eadem benedictione addita, quæ adiungitur impoſitioni veli in Monialibus. Pro corona autem ſignum crucis fiet, adiunctâ benedictione in corona impoſitione adhiberi ſolita. In gyrum autem Fratres attondent comam, vt in reliquis Cœnobijs. Poſt Miſſam autem comitabitur Epiſcopus Fratres vſque in aulam, à qua non recedent nec exibunt, niſi in Templum.

VV 3 Abbatiſſa

Caput XIII. *Abbatiſſa cum conſilio Epiſcopi eligetur à conuentu quæ in honorem ſanctiſſimæ Virginis Matris meæ (cui hic Ordo conſecratus eſt) caput & Domina erit. Nam Virgo Maria Mater mea, cuius vicem gerit in terris ipſa Abbatiſſa, poſt aſcenſionem meam in cœlos, caput & Regina meorum Apoſtolorum & diſcipulorum fuit. Similiter ipſa Abbatiſſa vnum ex numero XIII Sacerdotum, in quem communi totius conuentus tum Fratrum, atque Sororum voluntate conſenſerit, in Confeſſorem eliget, quem Epiſcopus inaugurabit, & confirmabit. Et quia ipſi ab Epiſcopo omnis poteſtas ligandi & ſoluendi, caſtigandi & reformandi plenariè data eſt, idcirco omnes Sacerdotes & Fratres (ſicut Sorores Abbatiſſæ) Confeſſori omnibus in rebus obedient, & præter mandatum eius nihil omnino quamuis minimum, facient. Attamen Confeſſor ipſe nihil ſine iudicio Fratrum, & contra præſcripta ſtatuta Ordinis, & ſine conſilio Abbatiſſæ aget, quandoquidem Abbatiſſa cùm caput ſit Cœnobij, de negotijs & bonis Cœnobij ante omnia conſulenda eſt.*

Caput XIV. *Tredecim verò Sacerdotes hi diuino ſolùm officio docendi & orandi vacabunt, nec vllis alijs negotijs aut officijs ſe immiſcebunt: ſingulis verò diebus dominicis omnibus auditoribus explicabunt Euangelium Dominicale in lingua vernacula & nota, & omnibus maioribus feſtis diebus ſiue ſolennitatibus veſperam ante ieiunabunt in pane & aqua, omnibuſque cæteris feſtis vigiliam publica concione celebrabunt.*

Caput XV. *Conſcientia omnium Sororum, Sacerdotum, & Fratrum ter ad minimum in anno patefieri Confeſſori debent per Confeſſionem ordinariam: & quia vtile eſt ſæpius repurgare conſcientias, idcirco licitum erit Confeſſori alios ſibi adiungere & ſubſtituere ex 12 Sacerdotibus qui ſingulis diebus parati ſint ad audiendam confeſſionem.*

Caput XVI. *Omnibus maioribus feſtis ac ſolennitatibus veſpera præcedente ieiunabunt in pane & aqua: in Cœna mea, ad Paſcha, Aſcenſionem, Petecoſten, Natalem meum, omnes ad menſam meam accedent. Cætera verò Moniales Sorores, quibus Dominus plus deuotionis inſpirabit, ſi ex ardenti charitate orabunt, poterunt cum conſilio Cõfeſſoris ſingulis diebus ſabbati excommunicare.*

Omnibus diebus Iouis Capitulum habebitur, ſi
Caput XVII. *qua in re Soror quæpiam deliquerit ac peccauerit, vt caſtigetur Soror ſi ægrotauerit, & fateatur ſe proprij aliquid poſſidere, à Confeſſore abſoluetur: ſed ſi ſanitas ei reſtituta fuerit, debitam pœnitentiam aget, & pœnam feret. Sed ſi qua ſana deprehenſa fuerit aliquid proprij poſſidere, nec ſponte id fatetur ſi tribus conuicta teſtibus fuerit, tenebitur ad pauimentum deſidere, & prima die capituli, nempe die Iouis præbendam accipiet vt reliquæ Sorores, ſequenti verò die Veneris, pane & aqua viuet. His etiam duobus diebus Templum non intrabit, & quo tempore cultus diuinus peragetur in cœmiterio manebit, nec vllum verbum ad vllam Sororem faciet & exeuntibus ex Templo Sororibus ſingulis ad pedes ſe proſternet. Finita veſpera die Veneris & conuentu debita Ordine exeunte. Abbatiſſa ſequens conuentum ipſam humi iacentem & proſtratam eriget, manumque ei porriget & ad altare in chorum Sororum eam adducet. Conuentuſq; precibus intercedet pro ea atq; ibi accepta abſolutione Ordinem denuò intrabit.*

Quod ſi verò quæpiam proprij aliquid poſſi- Caput XVIII.
dens moritur, nec id confeſſa fuerit, tunc poſt ablutionem eius corporis impoſito eo ſuper pheretrum, & ad portam Templi perlato, Abbatiſſa ad totum conuentum ibidem præſentem & omnia audientem hæc verba faciet: Iſta ex diaboli inſtinctu & deceptione grauiter contra Deum & Ordinem peccauit: itaque pro ipſa rogandus eſt nobis Dominus, vt remittat ei peccata, quandoquidem miſericors eſt. Dicto verò ab omnibus Aue Maria ſuper ipſa, abſoluetur & cadauer ipſius ſtatim in medium chori deferetur, & poſt finitam Miſſam à Sororibus geſtabitur vſq; ad portam Templi, quà poſtquam aperta fuerit accedent Fratres, ipſamque auferent ac more ſolito humabunt.

Quod ſi quæ munera à parentibus & agnatis Caput IX.
aliqui ex Sororibus mittantur, propter votum Ordinis & profeſſionis ſanctitatem ea recipi non debent. Et ſi Abbatiſſa fortè à parentibus interpellatur, cuiuſcunque dignitatis fuerint, ad poſſidendum aliquid proprij nullam veniam aut indulgentiam concedet. Nam ſicut ex ſcintilla ignis oritur, ita ex damnoſa poſſeſſione proprij laudabilis Cœnobiorum vnitas, & communis æqualitas ſoluitur. Itaq; diligenter ſibi cauebit, ne ſi proprio arbitrio vtatur, in oblectatione peccati verſetur, aut in veſtitu cæteras longè antecedat. Nam quantum cæteris præſtat officio, tantum quoque diligentiæ & curæ plus adhibebit ad ſtatuta Regulæ obſeruanda.

Primò ædificandum eſt Templum & monaſte- Caput XX.
rium Sororibus, & domus præ Sacerdotibus in locis ſuis prænominatis. His abſolutis Conuentus introducendus erit. Quod ſi verò ædificia commodè abſolui nequeunt, cauendum eſt, ne Conuentus introducatur, donec ædificia ad peccatè & tranquillè habitandum, abſoluantur. Nec pauciores numero Sorores recipiantur, quàm quæ officium diuinum facere poſſint. Nec autem Sacerdotes pauciores ſint, quàm qui quotidiè officium diuinum cantare valeant: his peractis ininaugurentur in Cœnobio: poſteà verò tot Sorores & Fratres recipiendi ſunt, vt numerus conſtitutus impleatur.

Singulæ, quæ poſt primam fundationem in Monaſterium ingrediuntur, tot annuos redditus habeant eoſque poteſtati Abbatiſſæ tradant, vt in ſingulos tam ſteriles quàm fertiles annos pro alimento ſufficiant.

De

De pecunijs autem, quas populares voluntariè contribuunt Abbatiſſa emat Sororibus res ad ſuſtentationem vitæ neceſſarias, amictum denique & commodas domos.

Poſtquam numerus Cœnobitarum poſt primam fundationem impletus fuerit, & ſingulæ præbendas cibi ac potus annuatim habuerint: quæ in poſternm Ordinem ingrediuntur, nec pecunias nec fundos Cœnobio dare tenentur. Si autem ex receptarum aliqua obierit, alia in defunctæ locum recipiatur.

Veſtimenta verò & præbenda defunctæ pro ſingulis diebus, egenis cedant, donec alia in eius locum electa fuerit.

Quotannis ante feſtum omnium expenſarum in victum, amictum ac res neceſſarias ſequentis anni. Et ſi quid vel pecuniarum, vel victus præſentis anni ſuperfuerit, proximâ poſt Omnium Sanctorum feſtum, hoc eſt, in ferijs Omnium Animarum, egenis largiantur: eamque ob cauſam Cœnobia huius Ordinis hoſpitibus excipiendis ne grauentur. Sciendum præterea, ſi contigerit vt in futurum anni prouentus neceſſarium vſum non ſuffecerint, ex præſenti anno, quod ſuper eſt, ſumatur, & futuri anni inopiæ proſpiciatur quantum ſatis eſt, nec vltra, ſi Abbatiſſa animæ ſuæ ſaluti conſulere velit: & ſi quæ etiam ex his ſuperfuerint, egenis erroganda ſunt.

Quoties nouis veſtibus induuntur, antiqua egenis danda ſunt. Quod ſi Abbatiſſa plures ædes quàm neceſſitas poſtulauerit, aut ſplendidiores ædificauerit, tam graue committit peccatum, ac ſi egenis meis victum & amictum vi abſtuliſſet.

Præterea, ſi quiſpiam filiam aut filium ſacro Ordini obtulerit, ſimul etiam Cœnobio eleemoſynam aliquam offerre debet, non tamen cenſus aliquos annos, aut prædia, quia iam ante ex dotatis prædijs ſingulæ præbendam cibi ac potus ſufficienter habent. Ne autem inanibus manibus quis in conſpectu Dei appareat, æquum eſt, vt aliquid offeratur. Oblatio autem hæc non ſit à conuentu extorta, vel expreſſâ conditione requiſita, ſed ex libera voluntate dantis profecta. Atque illud ipſum, quod poteſt & vult dare, cum gratiarum actione accipiatur. Extremè pauperes gratis excipiantur.

Omnes autem huiuſmodi oblationes non ſunt conuertendæ in priuatos vſus Cœnobij, ſed egenis & pauperibus Eccleſijs expendendæ ſunt. Excipitur tamen caſus neceſſitatis.

Dona itaque quæ hac ratione Conuentui offeruntur, non ſunt recipienda. Exceptis perſonalibus oblationibus eorum, qui poſt primam fundationem Cœnobium intrauerunt, illis, inanibus manibus non licet ingredi. Quod ſi verò Conuentus ineuitabilis neceſſitate grauatus, huiuſmodi dona recipere coactus fuerit, hîc cautè & prouidè agendum & inquirendum eſt, an hæc dona ſint ex malè partis opibus. Dicat ergò Abbatiſſa offerenti: Nobis mandatum eſt vt non niſi à iuſtè & honeſtè partis opibus dona recipiamus: Oro ergo vt conſtituto die, quem ei nominauerit, redeas, interim munus tuum diligenter examinato, & ita redi & offer illud cum teſtimonio, Deo tuo. Quod ſi cum teſtimonio redierit, recipiatur munus, & conuentus oret pro illo, & inter benefactores numeretur. Quod ſi autem dubitatur an munus ſit de benè vel malè partis opibus, & ſuper his variant ſententiæ, recipiendum non eſt: propter bonam tamen erga Conuentum voluntatem, oretur pro illo. Quod ſi verò quiſpiam ex intimatione cordis aliquid offerre vult, nec conuentus his opus habeat, dicatur ei: Gratum eſt nobis munus tuum, & in noſtram te charitatem recipimus, at quia pro noſtris perſonis hoc opus non habemus, conſulimus, tibi, & oramus te humiliter, vt hæc tua dona noſtro nomine, & propter nos, egenis aut Eccleſijs, quas tibi nominabimus, expendas. Quod ſi verò promittet & præſtabit, ſatisfiat petitioni eius.

Sciendum quoque in ſingulis Templis eſſe Caput
debere tredecim altaria, & vnicuique altari XXI.
ſufficiat vnicus calix. At ſummum altare duos habebat calices, & duo paria ſacrarum ampullarum, totidem candelabra, crucem vnicam, thuribula tria, vnum in quotidianum vſum, reliqua duo ad maiora feſta, Euchariſtiale, quod ciborium vocant, ad condendum corpus meum. Dein caueant diligenter ne aurum & argentum in Cœnobio poſſideant. Non enim aurum & argentum, nec gemmas, ſed gratiam Dei ſummâ diligentiâ, deuotis precibus diuinis laudibus comparatam, in theſaurum ſibi colligant.

Oſſa ſanctorum & illorum reliquiæ auro & argento, parce tamen & ſine omni ſuperfluitate, includenda & conſeruanda ſunt.

Tot libros ad diuinum officium habebant, quot illarum numero ſunt, neque plures. Attamen libros ad diſcendas bonas artes habeant quantum libuerit.

Singula altaria duo habeant linteamina ſeu pallas pro feſtis & pro profeſtis diebus. Hunc numerum ne excedant.

Sorores ante decimum octauum ætatis an- Caput
num non ſunt recipiendæ in hunc Ordinem XXII.
Neque ante inaugurationis aut probationis annum ingrediantur Monaſterium. Sacerdoti & Fratri ante 25 ætatis annum profiteri non licet.

Quemadmodum Mater mea omne tem-
pus in tres partes diſtribuit: In vna ore Caput
laudauit Deum, in altera manibus ei ſer- XXIII.
uiuit, tertiam partem humanæ fragilitati attribuit. Ita ego præſcribo Sororibus hu-

ius Ordinis, vt extra illud tempus quod in audiendo officio Miſſa vel in legendo occupantur, etiam manibus laborent (ſi tempus laboribus commodum fuerit) quemadmodum ore & reliquis mẽbris mihi ſeruiunt. Et fructus laboris huius nõ inſumatur in vanitates huius mũdi, aut in priuatum lucrũ, ſed exẽplo Matris meæ in honorem Dei, & Eccleſiæ ad vtilitatem pauperum conuertatur.

Cum licentia tamen Abbatiſſæ laborent & omnia officia faciant. Egóne Deus & creator rerum omnium ſine labore fui? Nónne ego inter eundem precandum, patiendum laboraui? An Apoſtoli mei (quibus tamen omnia affatim ſuppeditare potuiſſem) à laboribus ceſſauerunt? Imò omnibus ſuis membris mihi, Deo ſuo, ſeruierunt, vt externis laboribus ad ſpirituales labores aptiores redderentur.

Caput XXIV. Sancti Dei non in eum finem corpus ſuum caſtigârunt, quaſi illud odio habeant, ſed vt ad cultum Dei ſui, ad quem conditum eſt, aptius redderent: Neque etiam eâ intentione, quòd crederent, ſe caſtigando corpus ſuum ſine gratia & miſericordia mea, ad regnum meum aptos fore. Quod ſi enim homo centies caſtigando corpus ſuum occideret, nõ tamen dignus foret (ſi iure cum illo agere vellem) qui meritis ſuis apud me Regnum meum adipiſci poſſet? Mihi ergo placet, gratumque eſt, vt homo corporis ſui, tanquam infirmi animalis, rationem habeat, quo mihi commodius ſeruire poſſit: Quod non ita accipiendum eſt, quaſi liceat libidini indulgere, aut voluptatibus diffluere, ſed vt neceſſitati cum mediocritate ſatis fiat, quantum natura infirma requirit. Cùm autem omnes difficulter huc perduci poſſint, vt modum menſuramq; ſeruent, ergo vt eam ſeruandi maiorem occaſionem habeant volo vt omnibus ac ſingulis Nobilibus ac ignobilibus, egenis & ditioribus eadem menſura in cibo & potu ſeruanda præſcribatur.

Caput XXV. Sorores ad cancellatas feneſtras confiteri debent, ita vt audiri quidem, at non videri poſſint. Sacrum autem ſacramentum per feneſtras ſumant, ad quas videri ſimul & audiri poſſint. Quod ſi vero cum Confeſſore, Sacerdote aut Fratre alijs de rebus ad animam & corpus pertinentibus, loqui cupiant, ad eam feneſtram ſedeant, vbi audiri quidem, non autem videri queant. Eò etiam loci conſtructa ſit rota, cuius beneficio res neceſſariæ dentur & recipiantur. Illic tamen ſororibus nil audire nec loqui, nihil autem dare nec accipere licet ſine conſenſu & voluntate Abbatiſſæ. Soli etiam non licet, quocunq; locorum ſit (præter ad Confeſſionis feneſtram) ſine teſtibus cum quoquam loqui. Similiter autem illis qui à Confeſſionibus ſunt, reliquiſq; Fratribus Cœnobia earum intrandi omnis poteſtas adempta ſit, niſi cùm ſacramento in extremo mortis agone porrigenda ſunt, tum datur ei, non tamen ſoli, ſed vno aut altero adhibito comite, ingrediendi poteſtas. Si autem Sororem mori contigerit, omnes Sacerdotes & Fratres cum Confeſſore ingrediantur, & defunctam cum cantu & precibus ad ſepulturam & ſolitas exequias comitentur.

Episcopus in cuius Diœceſi Cœnobium ſitum eſt, Pater & viſitator omnium Sororum ac Fratrum, & Iudex in omnibus cauſis & caſibus illis contingentibus. Sit etiam fidelis & diligens inſpector, an Regula in omnibus capitibus & conſtitutionibus obſeruetur, ne ſalutares illæ conſtitutiones temerè à Fratribus & Sororibus violentur. Caput XXVI.

Princeps in cuius territorio Cœnobium ſitum eſt, Protector & Aduocatus erit in rebus neceſſarijs. Papa autem (ſuper vtrunque Epiſcopum nimirum & Principem conſtitutus) erit fidelis tutor, ſi illius auxilium in caſu neceſſitatis inuocauerint.

Cœnobium huius Ordinis ſine conſenſu & voluntate Papæ conſtruere non licet.

Confirmata eſt Regula autoritate Papæ, rogandi ſunt deuoti quidam Fratres ex Ordine Benedicti aut Bernardi, qui hanc Regulam ſcripturi ſunt, vt addant quomodo tranſgreſſores Regulæ ſunt puniendi, & mortui ſepeliendi. Item, quomodo Epiſcopus viſitare debeat, & quibus in caſibus ei monaſterium ingredi fas ſit. Reliquæ verò res neceſſariæ quæ his verbis non comprehenduntur, ad pleniorem confirmationem, ex prænominatis duabus Regulis petendæ ſunt.

In monaſterio habeatur commodo in loco fouea, in modum ſepulchri, ea perpetuo aperta maneat. At feſtis & profeſtis diebus eam Sorores accedant, & quoties Abbatiſſa, pauxillum terræ quantum duobus digitis complecti poteſt, ex illa ſumpſerit, recitent Pſal. Ex profundis clamaui, &c. cum huiuſmodi collecta: Domine Sancte Pater, qui corpus illud, quod Filio tuo ex ſancta Maria ſumpſiſti, in ſepulchro abſque corruptione conſeruaſti, & ſine interitu reſocillâſti, oramus te, conſerua corpora noſtra pura & incontaminata in hoc tuo ſanctiſſimo cultu, ac ita dirige viam noſtram in hac vita, vt cùm aduenerit magnus ille & tremendus dies iudicij, cum electis tuis reſocillemur, & animæ noſtræ tecũ æterno gaudio frui poſſint, & nos commereamur Electis tuis aſſociari, in nomine patris & filij & ſpiritûs ſancti, Amen. Caput XXVII.

Loculum cum pauxillo terræ ſemper ſitum ſit ad introitum Templi, vt introeuntes illud videre, & mortis memoriã animo recolere poſſint, & in corde ſuo legant illud, Terra es & in terram redibis.

Peruaſtatas vineas, de quibus aliâs tecum loquutus ſum, intelligo Regulas quæ hodie ſeruantur, quas tamen amici mei ex inſtinctu ſpiritus veritatis olim compoſuerunt. Sed per crapulam & voluptatis huius mundi, à vero tramite Diſcipuli eorum deuiárunt. Amici autem illi mei poſtquam defectionem Fratrum ſuorum intellexerunt, nec tamen ipſi ea delicta emendare & delinquentes punire poſſent: Ideò ad me Caput XXIIX

dies

dies nocteſq; ex intimo cordis affectu & lachrimis clamant, petentes vt ego emendare nolentes eÿciam & emendabiles ad omne opus bonum aptos & fertiles reddam. Ego igitur, qui ſcrutor omniũ corda, & audio omnium verba, ſi inquem aliquos inuenero (qui Cœnobiorum ſuorum delicta emendare tentabunt, & Regulam in ſingulis præceptis ſeruare cupiunt, nimirum in vili & ſolito veſtitu, debitá caſtigatione abdicatione proprij, caſtitate & verá humilitate, & in omnibus bonis conſtitutionibus) vos inquam adiuuabo, & circumdabo charitate mea, quemadmodum vinea muro circumuallatur. Gratiam quoq; dabo eis, vt contenti ſint rebus ad vitæ ſuſtentationem ſufficientibus, vt ſuperfluitatem contemnant: & hoc medio talpam illam radices arrodens interficiam, hoc eſt, exſtinguam diabolicas inſtinctiones, quæ cum malis cupiditatibus conantur bonas intentiones ſuffocare. Cuſtodes excitabuntur, hoc eſt, conſcientia illorum, qui hactenus animæ ſalutem non curauit, excitabitur, vt ſe ipſam contueatur. Pingues eos reddam dulcedine ſpiritus mei, & fortes faciam, vt mihi ſeruiant ad quod cõditi & pretioſo meo ſanguine redempti ſunt.

Caput XXIX. *Deus creator rerum omnium benedicto ſuo ore omnia verba huius Regulæ tam miro modo, & tam breui temporis ſpatio, indignæ mihi dictauit, vt non ſufficiens ſim ea hominibus pro dignitate narrare. Impoſsibile eſt ſine externa aliqua ſimilitudine, mente concipere, quomodo fieri potuerit, vt in tam breuiſsima horæ parte tot tantaq; verba dici & excipi potuerint. Exemplo ergo res declarabitur. Si vas rerum pretioſarum plenum fuerit, & quis illud effuderit, tum conſpiciens in ictu oculi res illas omnes diſtincte videres, & tandiu in conſpectu eius manerent, vt colligere ſingulas in ſinum poſſes. Pari ratione ſtatim ac Chriſtus Ieſus (qui mihi apparuit) ſacratiſſima ſua labia & loqui incepit, erant quaſi in minuto temporis omnia ac ſingula capita huius Regulæ totidem, vt habentur verbis comprehenſa coram me, non quaſi literis fuerint in charta conſignata. Quâ ratione autem illud factum ſit illa intellexit, quia verba illa mirabili ratione audiuit, & mirabili vi & efficaciâ ſingulas ſigillatim cognoſcere valuit. Tamdiu autẽ in illa viſione permanſi, donec res omnes in ſinum memoriæ meæ collegi, per cooperantem gratiam Chriſti. Poſt illam viſionem cor meum ardenti amore & gaudio vſq; adeò repletum fuit, vt nihil amplius capere voluerit toto vitæ meæ curriculo, ſed gaudio ruptum ſit, non ſecus veſica nimio vento repletâ. Ad eum modum cor meum affectum fuit ad aliquot tempus, donec omnia Regulæ huius & ſingula verba ſpirituali quodam viro & amico Dei nuntiaui, qui quàm citiſsimè fieri potuit illa literis conſignauit. His plenè perſcriptis, cor corpuſque meum priſtinas vires recuperarunt. Laus & gloria ſit omnipotenti Deo, Amen.*

Multis poſt annis, vbi illa ipſa vigilans vires ſuas ferè omnes recollegit, & ſingulari conſolatione Caput XXX. *confortata fuit, rapta eſt in viſione, ſtatimq; vocem dicentis audiuit. Ego ſum filius Dei viuentis. Hæc quam audiuiſti Regula confirmari debet, à Papa vicario meo in terris: habet enim nomine meo ligandi & ſoluendi poteſtatem, & rationem mihi reddet in præſentia omnium cœlitum. Ego ſum is, qui, vt habent S. Literæ Moyſi de nomine meo roganti, Reſpondi, Sum qui ſum. Conſtituto verò tempore, cùm mihi viſum erat, corpus humanum ex Virgine Maria, aſſumpſi. Quemadmodum autem humano ore in his terris loquutus ſum, dicens: Non veni vt ſoluerem legem, ſed veni vt adimplerem: Ita nunc quoq; dico, Regulam hanc non eſſe humanum inuentum. in ſpiritu enim audiuiſti confirmandam eſſe, quemadmodum & omnes priores Regulæ confirmatæ ſunt. Confirmatâ eâ, Papa incipientibus hanc Regulam profiteri, poteſtatem faciat, alias perſonas ex reliquis Ordinibus, in hunc recipiendi, qui prius Regulas ſui Ordinis cum diuino amore ſeruauerunt, & ad vitæ finem in hoc Ordine ſe permanſuros polliceantur. Nec plures quàm ipſis placuerit, recipere teneantur. Nec alias quàm quæ ipſarum conuentui aſſociari cupiant, aſſumant. Prætereà, Papa copiam faciat ædificando Cœnobium in illo loco, in quo primo hanc Regulam audiuiſti. Illic enim Regula hæc incipienda eſt. Similiter quoq; poteſtatem det ſororibus cantandi horas Matris meæ, quæ ab eodem, quo & Regula hæc, ſpiritu profectæ ſunt. Hæc poſtquam audieram, Reſpõdi, ô incorporea poteſtas: ô quàm magna eſt tua humiliatio: ô operatrix omnium virtutum, ipſima virtus omnipotens Deus in tribus perſonis. Credo omnia quæ Eccleſia credenda præcepit. Certo etiam ſcio, neminem tam indignum eſſe, cui non remiſſura ſit tua miſericordia, ſi modo verâ humilitate & plenâ voluntate commiſſa peccata emendandi à te miſericordiam petierit. Habeo itaq; ex tua gratia voluntatem implendi tuam voluntatem, quo ad vixero, ſuper hoc te teſtem appello, ô Domine Deus; qui me creâſti & ſanguine tuo pretioſo redemiſti, ſi animaduertis, mihi in his tribus fide, ſpe & charitate aliquid deeſſe, eâ gratiâ tuâ implere digneris. Tu habitas in intimo cordis mei ſanguine, in intima anima mea. Et quamuis pro mea perſona indigna ſim, viſitatione & conſolatione benedicti tui ſpiritûs, tamen me commendo in protectionem omnipotentiæ tuæ, & mecum agas quod tibi viſum fuerit. Et quoniam tibi omnium hominum cogitationes notæ ſunt, ideò loquitur ad te lingua mea ex mandato cordis mei. O digniſsime Dominé Ieſu Chriſte, Ego indigna perſona ſum inter tuas fideles famulas, quaſi formica inter Camelos fortes, qui grauia onera ferunt ad honorem & vtilitatem Dominorum ſuorum. Et qui poteſt Papa credere te Deum & Dominum omnium rerum;*

hæc

hæc mihi formicæ exili commendâſſe, & quomodo Regula hæc apparebit coram facie eius.

Poſt hæc vox illa prior reſpondebat, dicens: Ego principio & fine careo, & res omnes pro voluntate mea conſtitui, & omnia prout placuit, creaui. Quare ſi quis rogauerit, cur prius Cælum ac Terram & dum demum res omnes quæ in illis ſunt, creauerim? Reſponderem. Quia ita mihi placuit. Rurſum: Cur non ante creationem Mundi Regulam hanc dederim, & confirmari curârim? Reſponderem iterum, Quia ita mihi placuit. Quare ſi Papæ cor hâc ratione affectum fuerit, cùm audierit in præſentia ſua Regulam hanc prælegi, facilè intelliget à quo profecta ſit. Verè enim multi amici mei Sacerdotes & Laici firmiter & ſine omni hæſitatione credunt eam profectam eſſe, & agnoſcunt vera illa eſſe, quæ tecum tractaui: ego inquam, qui omnia creaui & hominem ex inferno liberaui. Quod ſi verò quædam Papæ incredibilia viſa fuerint, tum veniant tres teſtes ex illo Regno, in quo tu nata es, qui te norunt, & certò ſciunt, quid tibi euenerit, nimirum Epiſcopus Monachus & Sacerdos, quos tu noſti qui ſint. Ego ipſe qui dixi, Ego ſum Paſtor bonus, ego inquam ipſe omnes illos qui ingreſſuri ſunt Ordinem hunc tuebor à ſpiritualibus & carnalibus hoſtibus. Similiter etiam Regna, Regiones & Ciuitates, in quibus Cœnobium aliquod huius Ordinis exſtructum fuerit cum licentia Vicarÿ mei, eodem iure fruentur. Poſtquam primum Cœnobium, quod ego fundaui, abſolutum fuerit, pax & vnitas Regni illius multiplicabitur. Tu, cui Regula hæc data eſt, dabis operam, vt Papæ offeratur. Is ego ſum qui fui, quum Diſcipulis meis mandaui, vt irent in caſtellum, & aſinum adducerent, cum omnipotentiâ meâ facilè efficere potuiſſem, vt ſine illorum opera præſto eſſet: ita etiam efficere poſſem vt in puncto temporis ad Papam perferretur, & ab eo confirmaretur, ſed hæc eſt iuſtitia, vt propter corporis maioris labores ſpirituales, anima maius præmium accipiat.

Aptiſſima ſimilitudo.

Hanc eam maximè ob cauſam adſcripſi Regulam, vt Rector inde magnam Mundi cæcitatem & denſiſſimas horum temporum tenebras cognoſcat, quibus validiſſimè S. Pauli vaticinium impletum eſt, dicentis in 2 Tim. 4, *Erit tempus cùm à veritate aures auertent, ad fabulas verò conuertentur.* Longè aliam Regulam dictauit nobis in Euangelio Seruator noſter. Sed piget bonum tempus his blaſphemis & prodigioſis nugis confutandis inutiliter perdere.

Ordo hic pauca monaſteria habet.

Pauca hic Brigidenſium Ordo monaſteria habet: ſed in Suetia, vnde Brigida orinnda fuit, ſunt multa & opibus liberaliſſimè locupletata: Anton. tit. 24, cap. 21, § 4.

In Angliam venit hic Ordo.

In Angliam primò venerunt anno 1414, & Richemundiæ ſedes poſuerunt, vt ex Thoma, Vualſingami & Georgij Lilij Chronicis Balæus Cent. 7, cap. 50, in Append. 3, refert.

CAPVT XL.

Ordo IESVVATORVM.

Ordinis origo.

ORdo monaſticus *Ieſuuatorum*, qui & *Inieſuuati* dicuntur, Senis initium habuit, inſtitutoribus Ioanne Columbano & Franciſco Vincentio Senenſibus, anno Domini 1365, iuxta Franekum fol. 476. vel iuxta Sabellicum Enne. 9, lib. 9, anno 1366 iuxta Polydorum autem lib. 7. ca. 4, Volateran. lib. 21, & Cranzium lib. 9, cap. 52, anno 1368, iuxta alios denique anno 1389. Colligebantur ab initio domeſticatim, nec eleemoſynis vel liberalitate piorum viuebant, ſed ſibi victum labore & pera manuum ſuarum quæritabant: vnde Franciſcus Modius ita de ijs cecinit.

Ratio vitæ.

Templa domus nobis ſunt tectaque noſtra, labore
Victitat & dextra; quod pote, quiſque ſui.
Nêue graues cuiquam ſint noſtri, hic ſarcit, at ille
Aſſiduâ ferrum mollit, & æra manu.
Aſt alter ſexus (neque enim non fœmina noſtri eſt
Ordinis) artifici lintea pingit acu.
Nempe hæc vita fuit priſcis, qui luce docebant
Et faciendo operi tempora nocte dabant.

Nomen. Veſtitus.

Dicebantur autem *Ieſuuati*, quod Ieſu nomen frequens eſſet in eorum ore. Attribuunt eis tegmentum capitis, quale eſt Mulierum Francarum, & veſtitum ſimplicem quidem, ſed partim candidatum, partim caſtaneum ſeu ceruinum, nec Miſſam ſibi celebrare licere affirmant.

Confirmatio.

Hos Vrbanus V, qui iam ſuſpecti, vt maleficâ aliquâ ſuperſtitione imbuti, haberi incipiebant, ad ſe Romam vocatos, de ceremonijs & vitæ inſtituto interrogauit, cognouitque rem totam & probauit: deditque, vt albâ tunicâ vterentur, tegumento capitis albo, cum lacinia quadrata à ceruice ad humeros deiecta. Cinguntur adhęc ſcorteâ zonâ, nudos alioqui pedes ligneis ſoleis in inferiori parte muniunt. Polydorus.

Veſtitus à Papa datus.

Loco Præpoſiti ſeu Abbatis dedit eis idem Pontifex hominem ſibi familiarem, qui ob eximiæ ſanctitatis opinionem in magna exiſtimatione fuit. Is progreſſu temporis conſtituit, *vt camuſinum pallium ſuperiniectum tunicæ ferent.* Franek. in Chron.

Apoſtolicè

Nomen mutatum.

*Apoſtolici*tum *viri* nuncupari cœperunt,ex Pontificis eiuſdem permiſſu: ſacris tamen nondum initiati,tantum precibus vocârunt,

De hoc Ordine (quod ſciam) noſtro ſeculo nihil conſtat, qui an paulatim defecerit, in dubio eſt. Affirmant tamen aliqui,Ieſuitas,qui Paulo III Pontifice emerſerunt, nomen ſuum ab his mutuatos eſſe vel inſtaurâſſe potius veterem Ieſuitarum Ordinem iam collapſum.

CAPVT XLI.

Ordo SANCTÆ CATHARINÆ.

Catharina vita.Inſtitutio eius Ordinis.

CAtharina, à qua Ordo hic ſuam originem haber & nomen, Senis in Thuſcia nata eſt patre Iacobo pannorum tinctore & Lapâ matre. Cùm autem in infantia ſtarim votum virginitatis nuncupâſſet Deo, poſt aliquot annos vidit in ſomnis multos ſanctos Patres fundatores diuerſarum Religionum, & inter eos B. Dominicum cum lilio in manu, vt vulgò pingitur. Et cùm omnes illi ſancti eam monerent,vt aliquam ex illis Religionem aſſumeret,vt gratiorem Domino redderet ſamularum: illa verſus Dominicum direxit ſuos greſſus. Dominicus autem in altera manu habens tertij ſui Ordinis,qui de pœnitentia dicitur,habitum, occurrit ei,ſicque alloquutus eſt eam: *Forti eſto animo filia dilectiſſima:nec verearis quodcunque impedimentum, quod certiſſimè iſto habitu ſicut deſideras indueris.* Tali viſione mota, Ordinem hunc ingreditur non multum reluctante patre, matre verò hoc filiæ propoſitum vehementer improbante. Antoninus tit. 23,cap. 14,paragrapho 1 & 2, ex Legenda.Reimundi Capuani,generalis Prædicatorum Magiſtri, in qua Catharinæ huius vitam deſcripſit.

Poſt habitûs aſſumptionem carnium eſum ita deteſtata eſt,vt nec illarum odorem abſque corporis paſſione aliqua, ferre poſſet. Vinum ita diluere aquâ cœpit, vt ſaporem ſimul cum odore perderet,colorem tantum rubedinis retineret. Decimo quinto autem ætatis ſuæ anno à vino quoq; protſus abſtinuit,& poto aquæ frigidæ tantum vtebatur. Coctum quodcunq;etiam reiecit paulatim, præter panem.Et intra breue temporis ſpatium ad victum ſolùm pane ac crudis herbis vſa eſt. Quâ modicâ abſtinentiâ humidũ radicale in ea totum cõſumptum aſt,nec ſtomachus eius officio ſuo amplius functus. An verò hoc non eſt ſuiipſius eſſe homicidã.

De ligneis tabulis ſibi fieri fecerat ſtratum, in quo ſedens meditabatur, vel ſtabat in oratione proſtrata,& certo tempore nullis detractis veſtibus corpuſculum dormiẽs reclinabat veſtibus laneis intus & extra vtebatur. Quandam catenam ferream(vt loquitur Antoninus)ſua latera ſine medio circũdantem ſeu cingentem, tenebat tam fortiter, vt ferè intrinſecatam carni cutẽ reddiderit. Vigilijs noctes extendebat vſq;ad horam matutinam. Intra duos dies dimidiam tantum horam dormiebat. Ad imitationem etiã Dominici tres ſibi quotidie catenâ ferreâ diſciplinas inferebat:vnam pro ſe aliam pro defunctis tertiam pro his qui verſantur in Mundo. Sed poſteà propter infirmitates; quas ſibi his afflictionibus ſpontaneis acquiſiuit, hoc continuare non potuit: pro qualibet autem diſciplina vnam horam cum dimidia occupabat, & ſæpè ſanguinis guttæ ex ſcapulis ad pedes decidebant.

Nota ſponſaliâ.

Nugatur etiam Anton.ex eadem Legenda, Dom.Ieſum ſæpe ad eam veniſſe,& duxiſſe ſecum aliquando glorioſiſſimam genitricem,aliquando Dominicum:quandoq; Mariam Magdalenam: vel Ioannem Euangeliſtam: vel Paulum Apoſtolum,vel alios, & cum ea familiariſſimè confabulatos eſſe, tit. 23,c.14,§.6. Addit ibidem.*Chriſtum apparuiſſe quodam tempore deuotè huic,& viſibiliter ſibi eam deſponſâſſe,in præſentia Mariæ Virginis,Ioãnis Euangeliſtæ, Pauli Apoſtoli, & B. Dominici, nec non Dauidis Pſalterium in manu geſtantis, ac ſuauiſſima modulantis.Et Dei genitricem quidem manum extendiſſe ad filium,ac poſtulâſſe vt Catharinam ſibi deſponſare dignaretur. Ieſum matri aſſenſum eſſe, & protuliſſe annulum aureum, habentem in circuitu quatuor margaritas, ac adamantem in ſummitate. Hunc annulari digito dexteræ Virginis dexterâ ſuâ impoſuiſſe ac dixiſſe, Ecce deſponſo te mihi creatori & ſaluatori tuo. Licet autem diſparuerit viſio, manſiſſe tamen annulum in digito.*

Chriſtus ſtrepet / Dauid machet zu tantz an ſeiner hochzeyt.

Cùm ſemel feruentius Dominum exoraſſet, vt aufferret ei proprium cor & propriam voluntatem, daretq; cor & voluntatem ſecundum ipſum,viſa eſt ſibi, quòd adueniens Dominus latus eius ſiniſtrum aperiret,&cor eius abſcinderet atq;aufferret,ſineque corde maneret. Accidit igitur aliquando, cùm eſſet Senis in Eccleſia Prædicatorum in Cappella Sororum de Pœnitentia, circumfulſit eam lux de Cœlo, & in luce apparuit Dominus habens in manibus cor rubicundum & lucidum: ad eius verò aſpectum illa in Terram cecidit: Appropinquans autem Dominus aperuit latus eius ſiniſtrum, intromiſitque cor illud dicens: *Ecce filia ſicut poſtulâſti pridie; abſtuli tibi cor tuum, & dedi tibi cor meum, quo ſemper viuas, clauſitque latus, & diſceſſit: manſit tamen cicatrix in latere.* Antonin. ibid.§10. Vnd wer hůb die pfann vnder?

Vidit

Vidit etiam, vt ibidem narratur, Chriſtum crucifixum ſuper ſe magno cum lumine deſcendere, & ex quinque vulnerum eius cicatricibus in ſe radios ſanguineus deſcendere, qui ad manus, ad pedes & cor ſuum ſuum pertingebant. Ibidem.

Apparuit aliquando ei Chriſtus, & pro veſte qoam pridie cuidam pauperi dederat Catharina, ſuis manibus de cicatrice lateris ſuis traxit aliam veſtem coloris ſanguinei vndique radios emittentem, eaque induit proprijs manibus ſponſam ſuam dilectam. Ex quo tempore nullum frigus in corpore, media etiam eaque inclementiſſima hyeme, amplius ſenſit.

Tandem poſt incredibiles dolores corporis, quos merito perpeſſa eſt, quòd nulla vrgente neceſſitate, ſuperſtitione magiſtrâ, ne quid grauius dicam, vltiò ſibi eos ſibi acquiſiuit, moritur & ad Sorores ſuas deſcendit.

Catharina Ordinis origo.

His autem & infinitis alijs nugis ac fabulis blaſphemis Ordinem ſuperſtitioſiſſimæ Mulieris commendare & propagare voluerunt, qui inſtitutus eſt inxta aliquos, ſub annum milleſimum trecenteſimum ſeptuageſimum ſecundum, vel vt volunt alij milleſimum quadringenteſimum quinquageſimum quintum, ſub Nicolao V Pontifice. Quam diſſonantiam ita conciliari poſſe exiſtimo, vt dicamus, Catharinam tertium Ordinem Prædicatorum ingreſſam inxta priorem ſententiam anno 1370, vel paulo ante. Quia verò conſtabat Ordo ille ex Coniugaris quoque & ijs qui non adeò ſtrictè viuerent vt cæteri Religioſi: Catharinæ autem rigidiſſima & duriſſima vita iam longè latéque ſparſa eſſet credibile eſt, Monales hanc imitari cupientes, abiecto tertij Ordinis Prædicatorum nomine & ritibus, peculiarem formam viuendi ſibi præſcribi curauiſſe, quæ aliquo pacto Catharinæ vitam refert, eiuſque nomen etiam aſſumpſiſſe, circa annos Chriſti 1455. Sed hæc mea tantum coniectura eſt: ſi qui meliorem attulerit, libenter eam amplectar.

Veſtitus. Veſtem interiorem albam gerunt, eique velum atricoloris ſuperinduunt, cum capitis tegumento concolore, vt refert Franciſcus Modius. Vide etiam Chron. Fra. ki. fol. 481.

CAPVT XLII.

Ordo SANCTI HIERONYMI, *aliàs* EREMITARVM ſeu MENDICANTIVM *Hieronymianorum*.

Ordinis origo. O Ordo Monachorum in Hiſpania Sancti Hieronymi ſub Regula S. Auguſtini inſtituitur circa annos Chriſti 1366. Panuinius in Chronico. Hic Ordo circa annos Dom. 1380, ipſi quoque Italiæ innotuit, ibiq; non ſimpliciter *Hieronymiani*, ſed *Eremitæ S. Hieronymi* appellari voluerunt: Ibid. De hoc Ordine Sabellicus Enne. 9, lib. 9, & Polyd. Vergilius lib. 7, hæc referunt: *Orta eſt in Italia Vrbini antiquiſſimâ & percelebri Vmbria vrbe, ſub Gregorio XI, noua Eremitarum congregatio, nihil ferè habitu differens à S. Hieronymi familia,* de qua ſupra, *Calceatus ferè communis, & cætera quæ reliquis Hieronymianis. Petrus quidam Gambacita homo Hetruſcus ac Piſis natus, cuius corpus Venetijs contegitur, noui huiuſce inſtituti author fuit, qui ciuium opibus adiutus Cænobium inibi exſtruxit, quod hodie tam Eremitanorum numero & vita ſanctimoniâ, quàm populi in eos pietate, princeps omnium aliorum habetur, quæ 20, numero eſſe perhibentur in Italia duntaxat,* vt Polyd. indicat. Sabellicus autem teſtatur, *quinque & viginti Conuentus eorum eſſe: & circiter 400, initiatorum.* Neque enim hoc inſtitutum adhuc ſuo tempore italiæ limites ſupergreſſum.

Veſtitus.

Propagatio.

Confirmatio.

Aliqui hos vucant *Eremitas S. Onophrij cõſtituti apud Vrbinum.* Aluarez in Theſauro c. 57.

Inſtauratur hic Ordo.

Monachi hi vſq; ad annos Domini 1407, ſub Auguſtini Regula vixerunt: hoc verò tempore authore Rhedone quodam Montiſgranelli Comite apud Feſulas, vel Carolo Florentino, nam hoc inter authores non conſtat, à Lupo de Olincto Hiſpalenſi eorum Generali ex ſcriptis D. Hieronymi Regula illis conſarcinata & conſcripta, & & Tomo 1 Operum Hieronymi inſerta, approbataque eſt à Gregorio XII, iuxta Volateranum lib. 21, Genebrardum in Chron. & Panuinium, ſed verius à Martino V.

Veſtitus Vtuntur fulgineis veſtibus, & pallio ſuper tunicam rugato, atque ſuperiore parte à ſummo ad imum ſciſſo, & ſcorteâ zonâ tunicâ ſuccingunt, ſoleiſque ligneis pedes muniunt, Franciſco Modio referente.

Confirmatio. Regulæ. Approbationem Regulæ Ordinis huius, à Martino V, factam in Lectoris gratiam integram adſcribam, vt à quo & quam ob cauſam interpolatus hoc modo & reſtitutus ſit Ordo hic inde perſpicuè intelligat. Sic igitur de verbo ad verbum habet Tomo 1 Operum Hieronymi.

Martinus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Et ſi pro cunctorum Chriſti fidelium ſequitur quibus curam Apoſtolatus officij gerimus, ſtatu ſalubriter dirigendo & ampliando diligenter adhibeamus ſollicitudinis noſtræ partes: Illos tamen affectuoſiori proſequimur charitate, qui mundanis abiectis illecebris, in humiliatis ſpiritu ſedulò virtutum domino famulantur. Vnde ea quæ pro illo-

rum

Digitized by Google

rum ſub vera Religionis obſeruantia ſtabiliendo propoſito prouide emanaſſe comperimus: vt firma illibitaq́ permaneant, libenter Apoſtolico munimine roberamus. Nuper ſiquidem pro parte dilecti filij Lupi de Olineto, Ordinis Monachorum Eremitarum ſancti Hieronymi generalis Prapoſiti, nobis expoſito, quod dudum ipſe & plerique alij Profeſſores Ordinis ejuſdem ſancti Hieronymi: ſub Regula ſancti Auguſtini, tunc viuentes, zelo, deuotionis accenſi, ob frugem vita melioris, arctius & perfectius quàm Regula diſtaret hujuſmodi, & in vero ſtatu Monachali: quem ipſe ſanctus Hieronymus cum ſuis Monachis & Fratribus profeſſus fuiſſe: & in communi obſernaſſe perhibetur viuere & vt nomen gerebat ejuſdem ſancti, ſic ejus vitam, Regulam & operam deſiderabant imitari. Idcirco ad hujuſmodi Ordinis ſtabile potius fundamentum pro inſtitutione Regulæ Monachorum Eremitarum Ordinis S. Hieronymi ex diuerſis epiſtolis & tractatibus per dictum S. Hieronymum editis: & per Eccleſiam approbatis: nonnullamq́ veram Religionis doctrinam vitamq́ Monachalem: quam idem ſanctus cum ſuis Monachis & Fratribus in ejus vità in communi quoad ea quæ principalia ſunt ſtatus & vita Monachalis per multa, & vſque ſua tempora oblitus obſeruauit: & aliques alios obſeruare monis continentia: Lupus ipſe contraxerat, compilauerat: & velut in vnum corpus, ſub certis titulis reduxerat: ſub quibus ipſe & plarique alij Monachi & Fratres dicti Ordinis ex tunc in antea degere & permanere, ac illa in Regulam ſuſcipere proponebant & affectabant.

Nos tunc hujuſmodi propoſitum condignum & rationi conſonum recenſentes, hujuſmodi regularem & Monachalem obſeruantiam ipſum S. Hieronymum in vita ejus obſeruandam meritè laudantes & approbantes: illamq́ in Dei Eccleſia in Ordinem Monachalem attolli, & obſeruari intenſis deſideriis affectantes, eidem Lupo doctrinam & inſtituta Monachalia ejuſdem S. Hieronymi ex eiſdem epiſtolis & tractatibus, prout per ipſum Lupum extracta, compilata & reducta fuerant: loca Regulæ S. Auguſtini in Regulam Monachalem Ordinis Monachorum Eremitarum dicti S. Hieronymi, & ejuſdem ſancti vitam præfatam in Ordinem hujuſmodi ſuſcipiendam: ac ipſam Regulam dicti ſancti, prioribus, Monachis, Fratribus & perſonis prædictis ſub ea viuere cupientibus, quos etiam ac ipſum Lupum poſtquam ſecundum eandem Regulam vota ſua principalia emiſiſſent, à Regula dicti S. Auguſtini obſeruantia extunc penitus abſolutos eſſe volumus: & decreuimus obſeruandam tradendi, & publicandi plenam & liberam per alias noſtras literas: quas & earum tenores præſentibus haberi volumus pro expreſſis conceſſimus facultatem: ac per eaſdem literas voluimus: quod poſtquam idem Lupus Regulam hujuſmodi tradidiſſet & publicaſſet, vt præfertur, extunc ipſe, ac priores, Monachi, Fratres, & perſonæ prædicti ſecundum illam vota ſua principalia Religionis hujuſcemodi, emittere, profiteri, & viuere tenerentur. Ipſaq́ Regula ſic tradita & publicata, robur obtineret perpetuæ firmitatis.

Cùm autem ſicut exhibita nobis nuper pro parte ejuſdem Lupi petitio: licet ipſe poſtmodum ad ſalutorem dicti Ordinis Monachalis inſtitutionem, ejuſq́ ſoliditatem incrementum prouidè intendens: præfatam vitam dicti S. Hieronymi Monachalem in ordine hujuſcemodi ejuſq́ doctrinam & inſtituta Monachalia: prout ex epiſtolis & tractatibus prædictis per ipſum Lupum exacta, compilata & redacta fuerunt: vt præfertur dictarum literarum vigore loco dicta Regula S. Auguſtini in Regulam Ordinis Monachorum Eremitarum hujuſcemodi aſſumpſerit & erexerit atq́ ſuſceperit: ipſamq́ Regulam, prioribus, Monachis, Fratribus, & perſonis hujuſmodi Ordinis ſub ea viuere cupientibus, juxta illius continentiam inuiolabiliter obſeruandam tradiderit, publicauerit, ac obſeruari decreuerit: Ipſiq́ priores, Monachi & Fratres vota ſua principalia ſecundum Regulam hujuſcemodi in manibus dicti Lupi profeſſi fuerint: Illaq́ de cætero vtentes ſecundum eam regantur & gubernentur: ac ipſam in Regulam eorum tanquam veram doctrinam Monachalem ſancti Hieronymi laudantes & approbantes acceptarunt: & ſecundum eam etiam monaſteria ejuſdem Ordinis Monachorum regunt atque gubernant: idem tamen Lupus aſſumptionem, erectionem, ſuſceptionem, traditionem, publicationem, & decretum aliaque præmiſſa ex certis cauſis dubitat viribus non ſubſiſtere: pro parte dicti Lupi nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt aſſumptioni, erectioni, ſuſceptioni & publicationi, ac tales præmiſſis pro illorum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolica confirmationis adiicere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Nos igitur qui Religionis propagationem, & diuini cultus augmentum noſtris vigere temporibus intenſis deſideriis affectamus: huiuſcemodi ſupplicationibus inclinati aſſumptionem, erectionem, ſuſceptionem, & publicationem, & alia præmiſſa, ipſamque Regulam ac omnia & ſingula in ea contenta, ac inde ſecuta, rata habentes & grata ea authoritate Apoſtolicâ ex noſtra certa ſcientia confirmamus: & præſentis ſcripti patrocinio communimus: ſupplentes omnes defectus ſi qui forſitan interuenerint in eiſdem. Statuentes nihilominus harum ſerie: & etiam ordinantes, quod de cætero Lupus ipſe ejuſque ſucceſſores, præpoſiti generales, Priores, Monachi Fratres & Profeſſores, ac Conuentus & Monaſteria dicti Ordinis Monachorum Eremitarum S. Hieronymi. quæ nunc ſunt & erunt in poſterum, profiteantur vota ſua tria principalia Religionis: ac etiam regantur & gubernentur per dictum Lupum ejuſque ſucceſſores præpoſitos: ac viuere teneantur ſecundum Regulam hujuſmodi ejuſque

Digitized by Google

continentiam & effectum : ac ipſius ſuſceptionem, traditionem & publicationem præfatæ, aliaque inſtituta Ordinis hujuſmodi regularia.

Volumus inſuper atque concedimus ad ſeruandas conſcientias Profeſſorum hujus Ordinis, & pro ipſorum majori quiete animorum: quòd ſi qui Profeſſorum huiuſmodi dictam Regulam, ſeu aliqua de contentis in ea humana fragilitate, aut infirmitate cauſante, ſeu aliàs tam exactè prout traditur in eiſdem non obſeruauerint: non propterea mortalis peccati vinculo ſint ligati: ſed per ſuos ſuperiores pro eorum exceſſu & tranſgreſſione ac modo culpa iniungi valeat pœnitentia ſalutaris : quam ſuſcipere & adimplere teneantur: non obſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis : ac prædicti & aliorum quorumcunque ordinum ſtatutis & conſuetudinibus etiam juramento, confirmatione Apoſtolicâ, vel quacunque firmitate aliâ roboratis cæteriſque contrariis quibuſcunque, &c.

CAPVT XLIII.

Ordo S. SALVATORIS *ſeu* SCOPETINORVM.

Ordinis nomen. ORdo *Canonicorum Saluatoris*, qui & *Eſcoppettinus*, ſeu vt Polydoro placet *Scoppettinus*, vel etiam *Quioppettinus*, à loco nimirum, appellatur, ad exemplum Auguſtinenſium inſtitutus fuit in Italia propè Senas in Scopetto per quendam Franci-
Origo. ſcum Bononienſem anno Dom. 1366. Vrbano V. Pontifice Max. Stephanus & Iacobus Fratres Senenſes, Viri ſanctitate Papiſticâ illuſtres, eandem Senis inſtaurarunt anno Domini 1408. juxta Panuinium in
Reſtauratio. Confirmatio. Chronic. Confirmatus fuit à Gregorio XI. ſucceſſore Vrbani V. anno 1370. Vtuntur albo pallio cum cuculla alba ſuper linea alba toga. Vide Seb. Franck in Chronic. fol. 476.

CAPVT XLIV.

Ordo ALBATORVM.

Ordinis author origo. ANno Domini 1399. Bonifacio IX. Pontifice, ex Alpibus deſcendit in Italiam Preſbyter cum magna hominum multitudine. Is albo indutus panno tantam modeſtiam vultu ac verbis præ ſe ferebat, vt ab omnibus ſanctus haberetur : geſtabat crucem: deplorabat rerum humanarum ſtatum : deplorabat temporum calamitatem: deplorabat hominum peccata : petebat rectà vrbem Romam, ſperans futurum, vt eo loci malum ſanaretur, vbi Religioni inſtitum putabat: magnamque breui tempore Virorum ac Mulierum multitudinem in ſuam ſententiam deduxit. Primi in Italia Lucenſes fuere : Ex Ciſalpinis deinde Flaminiam, Hetruriam, Picentes, auctâ opinione ſanctitatis, non plebem modo rudem ac credulam, ſed & Principes & Epiſcopos ciuitatum facilè ſibi adjunxit. Linteis albis vnde *Albati* dicti ſunt, circumuoluti omnes ſine diſcrimine mares an fœminæ, ruſtici an ciues, ſerui an liberi eſſent paſſim veluti pecora, vbi nox oppreſſiſſet, dormiebant, publicè in vicis epulabantur perlatis vndique quaſi ad ſacra epulis. Crucifixum Sacerdos ipſe præ ſe ferebat, quem lachrymari ob hominum errata dictitabant : id quoties accidiſſet, ſucclamabant omnes, veniam à Deo petentes, laudes beatæ Virginis canebant euntes & ſtantes, hymnis ad id compoſitis, puta:

Stabat mater Domini doloroſa.
Iuxta crucem lachrymoſa
Dum pendebat filius, &c.

Ex hoc confluxu, inquit Antoninus, *diuina clementia quandam præparationem hominibus præparauit : multi enim & magni & obdurati peccatores conuerſi ſunt ad pœnitentiam. Dum hæc Religio tenuit animos, nihil de belli periculis cogitabantur.* Subſtitit autem hic Sacerdos Viterbii cum magna multitudine labore itineris feſſus, Romam, ad viſenda loca ſancta ſanctorumque venturus. Sed Bonifacius IX. fraudem veritus, quòd diceret, hominem ſuperſtitioſum Pontificatum appetere, adjuuante illâ multitudine, milites aliquot præmittit, qui hominem comprehenſum ad ſe perducant. Sunt qui ſcribunt hujus fraudem quæſtione detectam fuiſſe, hominemque in tanto facinore deprehenſum exuſtum eſſe. Sunt contra qui dicunt, nihil fraudis ſubfuiſſe, ſed id fictum à Pontifice abolendo rumori, quo hominem per inuidiam captum & necatum affirmabant. Fuit is annus humanæ ſalutis 1400. Quibus ego quoque adſtipulor, de eo enim Cranzius in Metropoli ſic ſcribit: *Romanis Bonifacius, non vt Epiſcopus, ſed vt rigidus Imperator dominabatur : multoſque ex illis de perfidia ſuſpectos, occidi per juſticiarios fecit. Nec fuit ante eum Pontifex, qui talem in Romanos poteſtatem exerceret.* Vide etiam Balæum in vita Bonifacij noni & Vrſpergenſis Paralipomena folio 393.

Sacerdote

Ordo hic abolitur. Sacerdote ſuo exſtincto, cœtus ille hominum confeſtim ſolutus eſt, cunctis pedem domum referentibus: & res paulatim abolita fuit. Platina in Bonifacio IX. Antoninus titulo 22. capite tertio §. 3t. Sabellicus Enne 9. lib. 9. Cranzius lib. 10. cap. 46. Metrop. Polydorus Vergilius libro nono capite quinto.

CAPVT XLV.

Ordo TVRLVPINORVM.

HOc ſeculo *Turlupini* etiam exorti ſunt, qui cognomen ſibi adſumpſerant *Paupertatis Societatem.* Superſtitio illorum, cum habitu & ſcriptis libris damnati, exuſti atque deleti ſunt anno ſalutis 1372. *Authore* Ioanne Tillio in Chronicis de Regibus Francorum.

CAPVT XLVI.

Sequuntur ORDINES *anno Domini milleſimo quadringenteſimo ad annum milleſimum quingenteſimum vſque inſtituti.*

Ordo MONTOLIVETENSIVM.

Ordinis origo & author. MONTOLIVETENSES, ſiue Montis Oliueti Monachi, eo anno, qui fuit 1407. ſalutis, eſſe cœperunt, quo trium Pontificum peſtilens diſcordia orta eſt. Hi Senenſes primùm fuere, quorum Princeps Bernhardus è Ptolomæorum familia, qui ſchiſma hoc & temporum perturbationes peroſi, in proximum Senis collem egreſſi ſunt, cumque ex nomine illius Hieroſolymitani, Dominicis frequentati veſtigiis, appellantes, ſub *Regula, veſtitus & confirmatio* Ordine Benedicti, ſeſe candido induerunt amictu, Gregorio XII. probante. Balæus in vita Gregorij. Genebrardus Confirmationem hujus Ordinis tribuit Ioanni 23. Idem Author, ſicut etiam Panuinius, Inſtitutionem & Confirmationem Ordinis refert ad annum 1370. quo Vrbanus Pontificatum tenuit. Vide Franckum fol. 477.

Fuerunt & alij ejuſdem nominis diu ante hos, ſed quos Bonifacius VIII. circa annum 1295. vel 1300. ſtirpitùs deleri curauit, inſtitutore eorum Viterbij è medio ſublato: qui ſolo linteamine tectus, ſine tibialibus & ſine pileo incedebat.

CAPVT XLVII.

Ordo Canonicorum S. GEORGII-in-ALGA.

Ordinis origo & author. ORdo *Canonicorum Secularium* qui *Regulares* nunc dicuntur, interdum etiam *Apoſtolici*, authore Laurentio Iuſtiniano, Venetorum Patriarchâ, quem in beatorum numero habuit poſteritas; inſtituitur, circa annum 1407. Confirmatur à Ioanne XXII. Genebrardus & Panuinius in Chronicis. Item Polydor. libro ſeptimo capite tertio. Balæus Con- *Confirmatio. Veſtitus* firmationem hujus Ordinis Gregorio XII. ſicut & Seb. Franck in Chron. fol. 477. Intimis veſtibus lineum induſium ſuperinduunt cum Cucullione atri coloris. Extra monaſterium atri coloris chlamydem aſſumunt cum galero concolore.

Eſt & alius Ordo ejuſdem nominis & familiæ candidus planè.

Eſt idem tertius cœruleus: Franciſcus Modius. Sabellicus autem Enne. 9. libro nono hac de re ita ſcribit: *Cucullâ diſtinctâ, exterius amiciuntur, laxioribus manicis, & in humeros paulum rejectis, ſubter tunica alba: ſcorteâ zonâ cinguntur, tegmen capitis concolor Cucullæ: calceatus à prophano indifferens.*

Nullus his carnium vſus, niſi fortè ægrotare cœperint, nec profeſſionis vinculo ſe adſtringunt: cùm libitum eſt, diuerſum libet ſequi vitæ inſtitutum. Idem.

CAPVT XLVIII.

Ordo S. SPIRITVS.

SAncti Spiritus ſocietas inſtituta eſt propè Venetias à Gabriele de Spoleto anno reparatæ ſalutis 1407. inceditque habitu Regularium Canonicorum: Franciſcus Modius.

Digitized by Google

CAPVT XLIX.

Ordo CANONICORVM LATERANENSIVM.

Ordinis origo & author. ORdo *Canonicus Lateranenſis congregationis Friſonariæ* reſtituitur eſt à Leone de Carate Mediolanenſi in Diœceſi Lucenſi. Panuin. in Chron. De hoc autem Ordine ita Sabellicus Enne. 9. libro nono. *In hac* (inquit) *tempora, quibus ſcilicet ſchiſma ingens erat inter Benedictum XIII. Gregorium XII. & Alexandrum V. reponit Canonicorum regularium ortum Philippus Eremitanus apud Friſonariam Lucenſis agri oppidum Sed hujus fidem eleuat inueterata contentio de Eremitana & Canonica familiæ ortu, vtraque ſuam ad Aurelium Auguſtinum referens originem. Potuit igitur inſtauratio eſſe veriùs quàm origo.* Platina in vita Pauli 2. hæc refert: *Paulus* (inquit) *à Calixto quondam pulſos è S. Ioanne Laterano Canonicos regulares, quos eodem in loco Eugenius Pontifex ante collocauerat, expulſis ſecularibus* (vt idem author in Eugenio IV. indicat) *reuocauit, vt ſeorſum à Canonicis ſecularibus diuina officia celebrarent. Præterea verò Canonicorum ſecularium eo in loco nomen aboliturus, ſi quis moriebatur in demortui locum neminem ſufficiebat: aut ſi quod beneficium vacabat, coactos ſe Canonicatibus illis abdicare, ad alias Eccleſias transferebat, vt tandem beneficia illa in vnum corpus redacta, Canonicis regularibus ſatiſfacerent ſine vllo ſuo diſpendio, cùm eos tum paſcere ob inopiam oporteret.* Hæc ille.

Paulus Langus Monachus in hiſtoria Epiſcoporum Citicenſis Eccleſiæ de hoc ſic ſcribit: *Circa annum Domini 1422. Ordo nouus Canonicorum regularium apud Etruriam cœpit in Lucenſi agro, monaſterio Friſonaria à loco Friſonaria dicto. Deinde ab Eugenio aucta, Lateranenſis appellata eſt, vt dicit Hartmannus, & ſpeciali priuilegio Canonicis regularibus B. Auguſtini aggregauit.*

Veſtitus Amiciuntur pallio, ſcapulari & pileo atro: Franckus in Chronic. fol. 468. b.

Confirmatio. Balæus in vita Ioannis XXIV. refert, quòd ille Ordinem de Camiſea ſeu Friſonatiorum in agro Lucenſi confirmârit.

CAPVT L.

Ordo SANCTÆ IVSTINÆ.

Ordinis auctor & origo CONGREGATIO S. *Iuſtinæ Patauinæ*, quæ poſtea *Caſinas* vel *Caſinenſis* dicta eſt, à Ludouico Barbo Veneto inſtituitur anno Chriſti 1409. Panuin. in Chron. Polydorus Virgilius libro ſeptimo capite ſecundo de hoc Ordine hæc refert: *Congregatio D. Iuſtinæ, poſtremò ad priſtinam Benedicti dogmatis diſciplinam inſtaurata, hodie vt Religionis caput, ſupereminet omnes. Eius rei auctor fuit Ludouicus Barbus Venetus, Patauij in Cœnobio D. Iuſtinæ, vnde & nominata eſt: hanc Eugenius IV. plurimum auxit, & Ioannes XXIV. confirmauit* Balæus in ejus vita. Sebaſt. Franck in Chron. fol. 468. b.

Paulus Langus Monachus de hoc ſcribit: *Circa annos 1422. Congregatio noua, ſiue reformatio Ordinis S. Benedicti, quæ S. Iuſtina nuncupatur in Italia apud vrbem Patauinam in monaſt. S. Iuſtinæ cœpit.*

Confirmatio. Ritus. Ordo hic ſummè obſeruat inter cætera, quod Benedictus cap. 51. Regulæ ſuæ præcepit, *vt Monachi ejus non comedant extra monaſterium, maximè cum ſecularibus.* Seruat etiam diligenter morem lauandi pedes hoſpitibus, ſicut juſſit idem pater cap. 53. Regulæ.

Conſtitutiones hujus Ordinis primæ partis. Conſtitutiones hujus Ordinis ſeu Congregationis in duas diuiſæ ſunt partes. Primæ partis Caput primum eſt, de Capitulo generali celebrando. Cap. 2. De iis qui venire debeant ad Capitulum. Cap. 3. Quando & quomodo fieri debeat electio Conuentualis. Cap. 4. De iis qui faciunt practicas ex Bulla Leonis X. Cap. 5. De iis quæ pertinent ad Conuentuales. Cap. 6. De modo ſcribendi Capitula generali. Cap. 7. Quæ per Prælatos ad Capitulum deferenda ſint. Cap. 8. In quibus perſonis Capitulum conſtet. Cap. 9. De electione Scrutatorum. Cap. 10. De abſolutione Præſidentis & aliorum. Cap. 11. De Præſidentis & aliorum electione. Cap. 12. De Diffinitorum authoritate. Cap. 13. Quòd nullus Diffinitor procaciter defendere debeat ſuam ſanctitatem. Cap. 14. De officio Conſeruatorum. Cap. 15. De electione Scribæ. Cap. 16. De Vicario Monaſterij. Cap. 17. De auditoribus cauſarum. Cap. 18. De Depoſitarijs Capituli. Cap. 19. De Monaſteriorum examinatione. Cap. 20. De modo quo Diffinitores expediant. Cap. 21. De calculo expenſarum. Cap. 22. De Præſidentis Regiminis electione. Cap. 23. De Prælatorum electione. Cap. 24. De Conuentuũ reformatione. Cap. 25. De Viſitatoris & Procuratoris electione. Cap. 26. De epiſtolis dirigendis, & ineo Capituli eligendo. Cap. 27. De publicatione & abſolutione Capituli. Cap. 28. De pecuniarũ diſtributione.

Secundæ

Secũda partis Cõſtitutiones.

Secundæ partis caput primum eſt, De poteſtate Præſidentis, & Viſitatum. Cap. 2. Qualiter & quando fieri debeant Viſitationes. Cap. 3. De amotione & electione Præſidentis. Cap. 4. De mutationibus Fratrum. Cap. 5. De expenſis in mutationibus. Cap. 6. De Fratribus mittendis Romam ad S. Paulum. Cap. 7. De Monaſteriis nouiter acceptandis. Cap. 8. De anniuerſariis celebrandis.

Cõſtitutiones pro Monialibus.

His adjectæ ſunt Conſtitutiones pro regimine Monialium huic congregationi commendatarum. Earum primum caput eſt, Quòd Monaſteria Monialium à dicta Congregatione vltrà non acceptari debeát. Cap. 2. De Prælato & Conuentu monaſterij cui ſubeſt cura Monialium. Cap. 3. De Viſitatoribus Monialium. Cap. 4. De Confeſſore Monialium. Cap. 5. De electione Abbatiſſæ. Cap. 6. De acceptandis Monialibus. Cap. 7. De Monialibus in genere. Cap. 8. De ingreſſu perſonarum laicarum. Cap. 9. De literis, & munuſculis.

Indulgentiæ & gratiæ à Pontificibus Romanis Congregationi S. IVSTINÆ *datæ.*

Eugenij II Indulgentiæ.

EVgenius IV. anno primo ſui Pontificatus huic Congregationi conceſſit, quòd poſſint Præſides, Viſitatores, Abbates, ſeu Priores Monaſteriorum, ſiue locorum dictæ Congregationis præſentium & futurorum, omnibus & ſingulis Monachis Conuerſis, Commiſſis & Nouitiis, qui nunc ſunt & pro tempore erunt confiteri volentibus pro commiſſis ſingulis (etiamſi talia fuerint propter quæ Sedes Apoſtolica conſulenda eſſet) in fauorem Religionis, abſolutionis beneficium impendere, ac pœnitentiam ſalutarem injungere, illosq; à quibuſcunq; ſuſpẽſionum, & interdicti ſententiis, aliiſq; eccleſiaſticis cenſuris & pœnis quas à jure, vel ab homine, etiam per Legatorum, Delegatorum Sedis Apoſtolicæ ſententias promulgatas incurriſſe, quomodolibet cenſebuntur: etiamſi propterea ad Sedem Apoſtolicam, vel quemlibet alium ſpecialiter habẽdus eſſet recurſus, debita ſatisfactione, ſi qua propter hujuſmodi cenſuras eſſet fienda, præmiſſa, vel de ea facienda loco & tempore debitis præſtita promiſſione, & alias pœnitentias, & ſatisfactione injunctis abſoluere poſſint, ac cum eis ſuper irregularitatibus, ſi quas propter hujuſmodi ſententias, vel aliter quomodocunq; præterquam in homicidii propria manu commiſſi, aut bigamiæ caſibus, etiamſi Miſſas, & Diuina officia, non tamen in contemptum clauiũ, poſt hujuſmodi cenſuras celebrauerint, aut ſe immiſcuerint, diſpenſare & eos abſoluere poſſint, abolendo etiam omnem inhabilitatem & infamiæ notam, ita vt ad omnes Sacros Ordines valeant promoueri.

Abbates quoque & Priores Congregationis hujus, ab ipſius Congregationis Præſidente & Viſitatoribus in præmiſſis abſolui poſſint, & ſecum diſpenſari.

Præſidens vero quocunque à Viſitatore: Viſitatores ab ipſis inuicem, & à Præſidente abſolui, & cum eis diſpenſare valeant in omnibus, vt præmittitur.

Quodq; deputari ad audiendum confeſſiones per Monaſteria, ſeu loca hujus Congregationis, poſſint audire ad ſe venientes, abſque alia ſuperiorum ſuorum licentia, & eos abſoluere ab omnibus peccatis ac in omnibus caſibus cum eis diſpenſare, præter ea peccata, & illos caſus, de quibus ipſis confeſſoribus videbuntur eorum Epiſcopis deferenda, aut de quibus eſſet Sedes Apoſtolica meritò conſulenda, & eis miniſtrare Euchariſtiæ Sacramentum.

Inſuper, quòd pœnitentia jeiuniorum, quæ impoſita eſt Monachis & perſonis hujus Congregationis, ratione plenariæ Indulgentiæ in mortis articulo, per priuilegium Apoſtolicum conceſſæ, poſſit per Prælatos ſeu Viſitatores hujus Congregationis modificari, alterari, variari, augeri, & minui, dictorum Prælatorum arbitrio. Et quod hujuſmodi gratia plenariæ indulgentiæ amplectatur etiam Nouitios, licet de eis in Apoſtolicis literis non caueatur.

Indulgentia Stationum.

Idem Pontifex Eugenius, conceſſit cuilibet de Cõgregatione hac indulgentia Stationum Eccleſiarum vrbis, viſitando quinque altaria ſui loci, aut pauciora ſi tot non habuerint, ſemelque Pſalmum miſerere, ad quodlibet altare, pro fœlici ſtatu matris Eccleſiæ dicendo.

Si verò contingat exire propria Monaſteria, viſitando in quacunque Eccleſia altaria, vt præmittitur, eandem Indulgentiam conſequantur.

Neſcientes aut Pſalmum miſerere, loco ejus, dicant ter Pater noſter, & Aue Maria, pro quolibet altari.

Conceſſa fuit hæc gratia Anno Domini 1436. Pridie Calend. Iulij.

Pauli II. Indulgentia.

Paulus quoq; Secundus conceſſit, quòd infirmi, qui ad Eccleſiá acedere non poſſunt ſi in camera in qua habitant dicant quinquies Pſalmum miſerere, eandem gratiam Stationum conſequantur, 1469. Anno.

Sixti IV.

Sixtus IV. conceſſit eandem Stationum Indulgentiam diebus ſingulis, quibus generale Capitulum celebratur omnibus Congregationis hujus Fratribus viſitantibus altaria, & facientibus prout aliis diebus Stationum fieri conſueuit: Anno 1473. Pontificatus ſui Anno Secundo.

Idem conceſſit, quod ſi Congregationis hujus Fratres aliqua eſſent neceſſitate vel infirmitate præpediti, vel in itinere conſtituti, ita quod ad Eccleſias pro conſequendis Indulgentiis, & aliis gratiis huic Congregationi conceſſis adire non poſſint, illas nihilominus conſequantur, dicendo duntaxat illud quod in Eccleſia dicturi erant.

Leonis X. Leo Papa V. conceſſit, quod quilibet ex Fratribus hujus Congregationis, poſſit conſequi Indulgentiam Stationum, dicendo quinquies Pſalmum: Miſerere: ante vnum altare tantum in Eccleſia, vel in choro, vel vbicunq; vbi altare fuerit in locis Congregationis.

De gratia Indulgentiarum Vrbis & Orbis Innocentij VIII. Innocentius VIII. conceſſit omnibus Congregationis Fratribus, etiam Oblatis, vt viſitando Eccleſias Monaſteriorum & aliorum locorum Congregationis hujus, ſiue principales, ſiue annexas, & ſubjectas, ſemel genibus flexis dicendo Pſalmum: Miſerere: qui verò neſciunt, dicant orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam quinquies, vltra Indulgentias Stationum almæ Vrbis, omnes alias & ſingulas Indulgentias Eccleſiarum omnium dictæ Vrbis tàm intus quàm extra, & propè, quæ hactenus per ſedem Apoſtolicam conceſſæ ſunt, & concedentur in futurum, ſiue plenariæ fuerint, ſiue temporales, in omnibus, & per omnia, ac ſi dictas Eccleſias viſitarent, & omnia illa facerent, quæ ad conſecutionem hujuſmodi eſſent opportuna.

Item, idem declarauit ad inſtantiam nonnullorum Patrum Congregationis hujus, quòd Indulgentiam Vrbis Congregationi conceſſam, itinerantes æquátur, dicentes Pſalmum: Miſerere, tam in aliis locis, quàm in locis Congregationis hujus. Quam etiam Indulgentiam aſſequantur infirmi dicendo Pſalmum: Miſerere, prout poſſunt: & declarauit, intelligi debere non ſolùm Indulgentias Eccleſiarum quæ ſunt intra vrbem, ſed etiam extra, & propè.

Idem Pontifex Anno 1491. Ampliando prædictam gratiam, viuæ vocis oraculo indulſit omnibus præfatis, etiam Oblatis in Monaſteriis commorantibus, quod addendo ad dictum Pſalmum: Miſerere, vel ad quinque Pater noſter, &c. orationem: Deus omnium fidelium Paſtor, &c. pro fœlicitate vitæ ſuæ dum vixerit: Et poſt mortem in remedium animæ ſuæ, orationem: Deus qui inter Apoſtolicos ſacerdotes, famulum tuum Innocentium, &c. conſequantur Indulgentiam omnium Eccleſiarum non ſolum Romæ, & propè exiſtentium, verum etiam in toto terrarum orbe conſtitutarum.

Volens inſuper legitimo impedimento detentis ad eaſdem conſequendas Indulgentias ſatis eſſe, ſi ſemel tantum Dominicam orationem, cum Angelica Salutatione dixerint, aut ſi nihil omnino dicere nequiuerint, ſolam intentionem ſufficere.

Iulius II. confirmauit dictam Indulgentiam omnium Eccleſiarum Mundi, quam olim conceſſerat Congregationi huic dictus Innocentius: hac conditione, quòd fiat pro ſua Sanctitate idem, quod pro ſe fieri ſtatuit idem Innocẽtius: ſicut etiam fecerat prædeceſſor ſuus Alexander VI. in ſua ejuſdem confirmatione. Vnde poſt Pſalmum: Miſerere, dicenda eſt oratio infra ſcripta: Deus qui inter Apoſtolicos Sacerdotes, famulos tuos Innocentium, Alexandrum & Iulium, &c. *Iulij II.*

Eugenius IV. conceſſit omnibus de Congregatione verè pœnitentibus & confeſſis, in articulo mortis plenariam Indulgentiam omnium peccatorum: quæ tamen ex confidentia conceſſionis hujuſmodi non committerint, ſi tamen Septem Pſalmos Pœnitentiales, cum Litaniis & Orationibus cõſuetis, qualibet hebdomada per integrum annum dixerint. *De Indulgentia Plenaria Eugenij IV.*

Commiſſis verò qui præfatos Pſalmos dicere non potuerint, ſi quinquagies Pater noſter, & Aue Maria dixerint.

Ipſe quoque conceſſit, quod dicta Indulgentia poſſit per Prælatos ſeu Viſitatores Congregationis modificari, alterari, variari, augeri, & minui ipſorum arbitrio. Et quod hujuſmodi gratia amplectatur etiam Nouitios, licet de eis in Apoſtolicis literis non caueatur.

Qui ſummus Pont. poſtea declarauit, quod ſi quis ante peractam pœnitentiam, Septem Pſalmorum moreretur, nihilominus Plenariè vt ſupra, abſolui poſſit.

Pius II. conceſſit, quod pro conſequenda Indulgentia Plenaria in mortis articulo, reſpectu Priuilegij dicti Eugenij in quo continetur, quòd per annum ſemel in hebdomada Septem Pſalmi Pœnitentiales dicantur, poſſit tempus abbreuiari, & ſic ſatisfactum priuilegio, ſi toties prędicti Pſalmi dicantur, quod ſunt in anno hebdomadæ. *Pij II.*

Conceſſit etiam, quòd ſi Frater in articulo mortis conſtitutus reperiretur in loco, vbi Sacerdos de Congregatione haberi non poſſit, quilibet alius Sacerdos, poſſit ſibi dare prædictam Indulgentiam.

Conceſſit inſuper, quod qui præfatã pœnitentiam pro Indulgentia mortis articulo conſequenda compleuerint, extunc ipſam gratiam ab hac luce decedentes aſſequantur, etiam ſi Sacerdotis copia in ſuo vitæ termino caruerint, dummodò in ipſis Congregationis gremio eſſe reperiantur.

Iulius

Iulii II. Iulius II. conceſſit, quòd qui cœperint dicere ſeptem Pſalmos, ut ſupra, & non continuauerint, ſiue perfecerint tranſacta vna hebdomada, ſeu pluribus, proſequi poſſint jam cœptam pœnitentiam, donec perficiant, diuerſis etiam temporum interuallis, ita ut non ſit neceſſe iterum à principio reperere.

Conceſſit etiam, quòd ſi Frater conſtitutus in mortis articulo non dixit, aut non recolit ſe dixiſſe, aut certè non impleuit debitum, ac præfixum ſeptem Pſalmorum numerum, poſſint Fratres illius Conuentus, cùm vnum corpus, cor vnum & anima vna ſint, ſupplere ante & poſt mortem, in toto vel in parte defectum Fratris, ita quòd ſit capax prædictæ indulgentiæ.

Declarauit etiam quòd mortis articulus intelligatur de vero & non præſumpto, id eſt, quòd non ſortiatur effectum ipſa gratia niſi in vero mortis articulo, etiam ſi ſemel vel pluries alicui in mortis articulo data fuerit.

Sixti IV Sixtus IV. conceſſit omnibus de Congregatione Indulgentiam plenariam in mortis articulo.

Innocent. VIII. Innocentius VIII. conceſſit etiam omnibus, vt ſupra, Indulgentiam plenariam in mortis articulo, etiam cum abſolutione in omnibus caſibus, cum omnimoda authoritate Apoſtolica: ac ſi Confeſſor in illo actu eſſet ſummus Pontifex. Et hoc de Anno 1492. 29. Apr. viuæ vocis oraculo.

Indulgëtia in feſto Patris Benedicti Pii II. Pius II. per Bullam ſub. dat. &c. conceſſit omnibus de Congregatione Indulgentiam Plenariam, in die Patris Benedicti, per viginti ſequentes annos duraturam.

Sixti IV Sixtus IV. eandem indulgentiam Anno 1473. prorogauit, vſque ad alios viginti annos, à fine prædictorum incipiendos.

Alexãd VI. Alexander VI. eandem Indulgentiam per alios viginti annos prorogauit incipiendo ab Anno 1501.

Eugenii IV. Eugenius IV. Fratribus Commiſſis conceſſit omnes Indulgentias Congregationis, ſicut aliis Monachis.

Calixti III. Caliſtus III. conceſſit, vt Oblati Congregationis gaudeant omnibus gratiis ſpiritualibus, ſicut & Monachi.

Innocẽt. VIII. Innocentius etiam conceſſit, quòd Capellani Monaſteriorum Congregationis hujus, qui pro tempore fuerint, ſint participes earundem gratiarum ſpiritualium, ſeruatis ſeruandis.

Pauli II Paulus II. conceſſit Anno Domini 1468. Die 18. Nouemb. quòd habentes votum Religionis, aſſumentes ſtatum commiſſorum, & perſeuerantes in eo voto, ſatisfeciſſe intelligantur.

Sixtus IV. conceſſit Congregationi huic Indulgentiam plenariam in die Coronationis ſuæ, dicentibus ante altare maius ter Pſalmum: Miſerere, aut duodecies Pater noſter, & Aue Maria. *Sixti IV &c.*

Hanc gratiam renouarunt, Innocentius VIII. Alexander VI. Iulius II. in die Coronationis eorum, facientibus, vt ſupra.

Leo quoque X. eandem gratiam Congregationi conceſſit in die Coronationis ſuæ, quæ fuit Anno Domini 1513. die decima nona Martij.

Sixtus IV. conceſſit Annno Domini 1476. quod Fratres Congregationis hujus, qui diuerſis occupationibus impediti, diuinis Officiis, in Feſto corporis Chriſti, & Viſitationis Beatæ Virginis, atque eorum octauis intereſſe non poſſunt, earundem Indulgentiarum gratiam, ac ſi perſonaliter intereſſent, conſequantur.

Eugenius IV. conceſſit, quod Sacerdotes Congregationis hujus in itinere conſtituti, aut alia ad hoc cauſa ſubſiſtente, ante diem & vſque ad Nonam incluſiuè celebrare valeant. Habetur in Priuilegio quarto, ſub. Dat. Pridie Kalend. Iulij, 1456. *Eugenii IV.*

Iulius II. conceſſit viuâ voce, quòd Prælati Congregationis poſſint habere in via altare portatile, erigere etiam ſeu transferre altare, irrequiſito Conuentu. *Iulii II.*

Innocentius VIII. conceſſit quòd Prælati Congregationis tam Abbates, quàm Priores, principale Regimen habentes, poſſint & valeant benedicere corporalia veſtimenta, cæteraque ornamenta Eccleſiæ, & ad cultum diuinum pertinentia, & tam ſuę Eccleſiæ, quàm etiam vndecunque delata, & tam à Congregatione hac, quàm ab aliis, & hoc viuâ voce 1487. *Innocẽt. VIII.*

Sixtus IV. conceſſit omnibus de Congregatione hac equitantibus, in aduentu, & Quadrageſima, & aliis vigiliis de præcepto, quod in manè poſſint accipere quatuor aut quinque bolos vel circa, cum potu, & in ſero comedere 1476. *Sixti IV*

Innocentius VIII. conceſſit, quòd Superiores Congregationis, in Quadrageſima & aliis jejuniis de præcepto poſſint anticipare horam comeſtionis ante horam Nonam, vt eis expedire videbitur. *Innocẽt. VIII.*

Pius II. 1464. viuâ voce conceſſit Patribus Præſidenti, & Diffinitoribus Capituli *Pii II.*

XX 4 Gene-

Idem conceſſit, quod ſi Congregationis hujus Fratres aliqua eſſent neceſſitate vel infirmitate præpediti, vel in itinere conſtituti, ita quod ad Eccleſias pro conſequendis Indulgentiis, & aliis gratiis huic Congregationi conceſſis adire non poſſint, illas nihilominus conſequantur, dicendo duntaxat illud quod in Eccleſia dicturi erant.

Leonis X.

Leo Papa V. conceſſit, quod quilibet ex Fratribus hujus Congregationis, poſſit conſequi Indulgentiam Stationum, dicendo quinquies Pſalmum: Miſerere: ante vnum altare tantum in Eccleſia, vel in choro, vel vbicunq; vbi altare fuerit in locis Congregationis.

De gratia Indulgentiarum Vrbis & Orbis Innocentij VIII.

Innocentius VIII. conceſſit omnibus Congregationis Fratribus, etiam Oblatis, vt viſitando Eccleſias Monaſteriorum & aliorum locorum Congregationis hujus, ſiue principales, ſiue annexas, & ſubjectas, ſemel genibus flexis dicendo Pſalmum: Miſerere: qui verò neſciunt, dicant orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam quinquies, vltra Indulgentias Stationum almæ Vrbis, omnes alias & ſingulas Indulgentias Eccleſiarum omnium dictæ Vrbis tàm intus quàm extra, & propè, quæ hactenus per ſedem Apoſtolicam conceſſæ ſunt, & concedentur in futurum, ſiue plenariæ fuerint, ſiue temporales, in omnibus, & per omnia, ac ſi dictas Eccleſias viſitarent, & omnia illa facerent, quæ ad conſecutionem hujuſmodi eſſent opportuna.

Item, idem declarauit ad inſtantiam nonnullorum Patrum Congregationis hujus, quòd Indulgentiam Vrbis Congregationi conceſſam, itinerantes aſſequãtur, dicentes Pſalmum: Miſerere, tam in aliis locis, quàm in locis Congregationis hujus. Quam etiam Indulgentiam aſſequantur infirmi dicendo Pſalmum: Miſerere, prout poſſunt: & declarauit, intelligi debere non ſolùm Indulgentias Eccleſiarum quæ ſunt intra vrbem, ſed etiam extra, & propè.

Idem Pontifex Anno 1492. Ampliando prædictam gratiam, viuæ vocis oraculo indulſit omnibus præfatis, etiam Oblatis in Monaſteriis commorantibus, quod addendo ad dictum Pſalmum: Miſerere, vel ad quinque Pater noſter, &c. orationem: Deus omnium fidelium Paſtor, &c. pro fœlicitate vitæ ſuæ dum vixerit: Et poſt mortem in remedium animæ ſuæ, orationem: Deus qui inter Apoſtolicos ſacerdotes, famulum tuum Innocentium, &c. conſequantur Indulgentiam omnium Eccleſiarum non ſolum Romæ, & propè exiſtentium, verum etiam in toto terrarum orbe conſtitutarum.

Volens inſuper legitimo impedimento detentis ad eaſdem conſequendas Indulgentias ſatis eſſe, ſi ſemel tantum Dominicam orationem, cum Angelica Salutatione dixerint, aut ſi nihil omnino dicere nequiuerint, ſolam intentionem ſufficere.

Iulij II.

Iulius II. confirmauit dictam Indulgentiam omnium Eccleſiarum Mundi, quam olim conceſſerat Congregationi huic dictus Innocentius: hac conditione, quòd fiat pro ſua Sanctitate idem, quod pro ſe fieri ſtatuit idem Innocẽtius: ſicut etiam fecerat prædeceſſor ſuus Alexander VI. in ſua ejuſdem confirmatione. Vnde poſt Pſalmum: Miſerere, dicenda eſt oratio infra ſcripta: Deus qui inter Apoſtolicos Sacerdotes, famulos tuos Innocentium, Alexandrum & Iulium, *&c.*

De Indulgentiis Plenariis Eugenij IV.

Eugenius IV. conceſſit omnibus de Congregatione verè pœnitentibus & confeſſis, in articulo mortis plenariam Indulgentiam omnium peccatorum: quæ tamen ex confidentia conceſſionis hujuſmodi non commiſerint, ſi tamen Septem Pſalmos Pœnitentiales, cum Litaniis & Orationibus cõſuetis, qualibet hebdomada per integrum annum dixerint.

Commiſſit verò qui præfatos Pſalmos dicere non potuerint, ſi quinquagies Pater noſter, & Aue Maria dixerint.

Ipſe quoque conceſſit, quod dicta Indulgentia poſſit per Prælatos ſeu Viſitatores Congregationis modificari, alterari, variari, augeri, & minui ipſorum arbitrio. Et quod hujuſmodi gratia amplectatur etiam Nouitios, licet de eis in Apoſtolicis literis non caueatur.

Qui ſummus Pont. poſtea declarauit, quod ſi quis ante peractam pœnitentiam, Septem Pſalmorum moreretur, nihilominus Plenariè vt ſupra, abſolui poſſit.

Pij II.

Pius II. conceſſit, quod pro conſequenda Indulgentia Plenaria in mortis articulo, reſpectu Priuilegij dicti Eugenij in quo continetur, quòd per annum ſemel in hebdomada Septem Pſalmi Pœnitentiales dicantur, poſſit tempus abbreuiari, & ſic ſatisfactum priuilegio, ſi toties prędicti Pſalmi dicantur, quod ſunt in anno hebdomadæ.

Conceſſit etiam, quòd ſi Frater in articulo mortis conſtitutus reperiretur in loco, vbi Sacerdos de Congregatione haberi non poſſit, quilibet alius Sacerdos, poſſit ſibi dare prædictam Indulgentiam.

Conceſſit inſuper, quod qui præfatá pœnitentiam pro Indulgentia mortis articulo conſequenda compleuerint, extunc ipſam gratiam ab hac luce decedentes aſſequantur, etiam ſi Sacerdotis copia in ſuo vitæ termino caruerint, dummodò in ipſis Congregationis gremio eſſe reperiantur.

Iulius

Iulii II. Iulius II. conceſſit, quòd qui cœperint dicere ſeptem Pſalmos, vt ſupra, & non continuauerint, ſiue perfecerint tranſacta vna hebdomada, ſeu pluribus, proſequi poſſint jam cœptam pœnitentiam, donec perficiant, diuerſis etiam temporum interuallis, ita ut non ſit neceſſe iterum à principio reperere.

Conceſſit etiam, quòd ſi Frater conſtitutus in mortis articulo non dixit, aut non recolit ſe dixiſſe, aut certè non impleuit debitum, ac præfixum ſeptem Pſalmorum numerum, poſſint Fratres illius Conuentus, cùm vnum corpus, cor vnum & anima vna ſint, ſupplere ante & poſt mortem, in toto vel in parte defectum Fratris, ita quòd ſit capax prædictæ indulgentiæ.

Declarauit etiam quòd mortis articulus intelligatur de vero & non præſumpto, id eſt, quòd non ſortiatur effectum ipſa gratia niſi in vero mortis articulo, etiam ſi ſemel vel pluries alicui in mortis articulo data fuerit.

Sixti IV Sixtus IV. conceſſit omnibus de Congregatione Indulgentiam plenariam in mortis articulo.

Innocēt. VIII. Innocentius VIII. conceſſit etiam omnibus, vt ſupra, Indulgentiam plenariam in mortis articulo, etiam cum abſolutione in omnibus caſibus, cum omnimoda authoritate Apoſtolica: ac ſi Confeſſor in illo actu eſſet ſummus Pontifex. Et hoc de Anno 1492. 29. Apr. viuæ vocis oraculo.

Indulgētia in feſto Patris Benedicti Pii II. Pius II. per Bullam ſub. dat. &c. conceſſit omnibus de Congregatione Indulgentiam Plenariam, in die Patris Benedicti, per viginti ſequentes annos duraturam.

Sixti IV Sixtus IV. eandem indulgentiam Anno 1473. prorogauit, vſque ad alios viginti annos, à fine prædictorum incipiendos.

Alexād VI. Alexander VI. eandem Indulgentiam per alios viginti annos prorogauit incipiendo ab Anno 1501.

Eugenii IV. Eugenius IV. Fratribus Commiſſis conceſſit omnes Indulgentias Congregationis, ſicut aliis Monachis.

Calixti III. Caliſtus III. conceſſit, vt Oblati Congregationis gauderent omnibus gratiis ſpiritualibus, ſicut & Monachi.

Innocēt. VIII. Innocentius etiam conceſſit, quòd Capellani Monaſteriorum Congregationis hujus, qui pro tempore fuerint, ſint participes earundem gratiarum ſpiritualium, ſeruatis ſeruandis.

Pauli II Paulus II. conceſſit Anno Domini 1468. Die 18. Nouemb. quòd habentes votum Religionis, aſſumentes ſtatum commiſſorum, & perſeuerantes in eo voto, ſatisfeciſſe intelligantur.

Sixti IV &c. Sixtus IV. conceſſit Congregationi huic Indulgentiam plenariam in die Coronationis ſuæ, dicentibus ante altare maius ter Pſalmum: Miſerere, aut duodecies Pater noſter, & Aue Maria.

Hanc gratiam renouarunt, Innocentius VIII. Alexander VI. Iulius II. in die Coronationis eorum, facientibus, vt ſupra.

Leo quoque X. eandem gratiam Congregationi conceſſit in die Coronationis ſuæ, quæ fuit Anno Domini 1513. die decima nona Martij.

Sixtus IV. conceſſit Anno Domini 1476. quod Fratres Congregationis hujus, qui diuerſis occupationibus impediti, diuinis Officiis, in Feſto corporis Chriſti, & Viſitationis Beatæ Virginis, atque eorum octauis intereſſe non poſſunt, earundem Indulgentiarum gratiam, ac ſi perſonaliter intereſſent, conſequantur.

Eugenii IV. Eugenius IV. conceſſit, quod Sacerdotes Congregationis hujus in itinere conſtituti, aut alia ad hoc cauſa ſubſiſtente, ante diem & vſque ad Nonam incluſiuè celebrare valeant. Habetur in Priuilegio quarto, ſub. Dat. Pridie Kalend. Iulij, 1456.

Iulii II. Iulius II. conceſſit viuâ voce, quòd Prælati Congregationis poſſint habere in via altare portatile, erigere etiam ſeu transferre altare, irrequiſito Conuentu.

Innocēt. VIII. Innocentius VIII. conceſſit quòd Prælati Congregationis tam Abbates, quàm Priores, principale Regimen habentes, poſſint & valeant benedicere corporalia veſtimenta, cæteraque ornamenta Eccleſiæ, & ad cultum diuinum pertinentia, & tam ſuę Eccleſiæ, quàm etiam vndecunque delata, & tam à Congregatione hac, quàm ab aliis, & hoc viuâ voce 1487.

Sixti IV Sixtus IV. conceſſit omnibus de Congregatione hac equitantibus, in aduentu, & Quadrageſima, & aliis vigiliis de præcepto, quod in manè poſſint accipere quatuor aut quinque bolos vel circa, cum potu, & in ſero comedere 1476.

Innocēt. VIII. Innocentius VIII. conceſſit, quòd Superiores Congregationis, in Quadrageſima & aliis jejuniis de præcepto poſſint anticipare horam comeſtionis ante horam Nonam, vt eis expedire videbitur.

Pii II. Pius II. 1464. viuâ voce conceſſit Patribus Præſidenti, & Diffinitoribus Capituli

Generalis, quod Fratribus incorrigibilibus licentiam impertiri poſſent tranſeundi ad Religionem ejuſdem Regulæ etiam laxiorem, & in qua etiam minus regulariter viueretur.

Sixti IV Sixtus quoque IV. conceſſit, vt quos Patres judicauerint incorrigibiles, ſiue pro Congregatione non facere, ab obedientia ſua licentiare, ac etiam expellere de Congregatione, juxta Regulam valeant: & ſi ipſi diſceſſerint, eos requirere non teneantur: non obſtante jure aliquo, nec in contrarium facientibus quibuſcunque.

Innocēt. VIII. Innocentius VIII. 1485. Decima Decembris, per Breue Apoſtolicum conceſſit Patribus Congregationis, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus liceat Monachos fugitiuos, vel quouis modo, etiam authoritate Apoſtolica à corpore Congregationis huius ſeparatos, etiam ſi in aliquo Monaſterio, vel Religione ſtabilitatem ſuam firmauerint, & habitum Congregationis non dimiſerint, quoties eos cum habitu Congregationis repererint, trinâ præmiſſâ canonicâ monitione, ſub pœna excommunicationis denunciare, & cogere, vt habitum hujuſmodi dimittant, atque ſpoliare eos præfato habitu, inuocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſecularis, non obſtantibus quibuſuis prouiſionibus vel priuilegiis, forſan eis ſub quibuſuis verborum formis, pro tempore conceſſis, cæteriſque, *&c.*

Idem conceſſit viua voce ſeu declarauit, quòd Prælati Congregationis, correctionis gratiâ non ſolum per ſeipſos, ſed etiam per alium Monachum verberare valeant. 1490.

Innocēt. VIII. Innocentius VIII. per ſignaturam ad ſupplicationem Patrum Cōgregationis omnia & ſingula Confeſſionalia Monachis hujus Congregationis in ſpecie conceſſa, & quæ forſitan in futurum ſine licentia ſuorum Superiorum concedi contigerit reuocauit & annullauit: ac eis in aliquo ſuffragari non debere, ſed gratia ſpeciali decreuit: non obſtantibus quibuſcunque in contrarium facientibus.

Alexā-dri VI. Alexander VI. reuocauit etiam ad inſtantiam Patrum Congregationis omnia Confeſſionalia tam ſancti Spiritus de Roma, quàm cuiuſlibet indulti, per quoſlibet ſummos Pontifices tam conceſſa quàm concedenda, quoad Monachos hujus Congregationis, & alias ejuſdem perſonas.

Sixti IV Sixtus IV. conceſſit, quòd obligatis ad Diuinum Officium ſufficiat attentio ad Antiphonas & Reſponſaria & alia hujuſmodi, quæ dicuntur per vnum in Choro.

Idem declarauit, quòd quibuſcunque verbis vtantur legantes vel teſtantes, ſeu alij imponentes & acceptantes Miſſas, intelligantur ij tales ad participationem tantum admiſſi, & non ad totum Miſſæ effectum.

Pius II. conceſſit Patribus hujus Congregationis, quòd per omnia Monaſteria Congregationis hujus hoſpitibus, peregrinis & famulis poſſint à Monachis Congregationis conferri Eccleſiaſtica Sacramenta, quoties fuerit, ſi quos illorum contigerit infirmari. *Pij II.*

Innocentius VIII. conceſſit viua voce ſeu declarauit, vt non ſolùm Sacerdotibus ad audiēdas confeſſiones deputatis, ſed etiam aliis dictæ Congregationis Sacerdotibus de Mandato aut licentia dictorum Confeſſorum, aut aliorum ſuorum Superiorum, liceat ſic confeſſis Eucharistiæ Sacramentum miniſtrare, ac ſi etiam de illis in præfato indulto fuiſſet expreſſum. *Innocen. VIII.*

Iulius II. conceſſit, quòd Prælati, & Conventus Congregationis ſine aliquo ſcrupulo conſcientię poſſint renunciare hæreditatibus non additis. *Iulij II.*

Gregorius XIII. Pontificatus ſui Anno 8. viuâ voce omnibus Caſinenſis Congregationis Abbatibus, Pręlatis, Prioribus, Decanis, Monachis, Conuerſis, Commiſſis, Oblatis, Nouitiis, & Monialib⁹ ſub ejuſdem Cōgregationis cura conſtitutis tam præſentibus, quàm futuris, qui ad altare majus, ſiue ad aliquod aliud ſuarum aut alienarum, ſi in itinere fuerint conſtituti, vel etiam infirmitate ſeu aliis neceſſariis negotiis & occupationibus præpediti, & præpeditæ, ad particulare ſui Cubiculi Oratorium debita cum deuotione, ac cordis contritione, ſemel Pſalmum Miſerere mei Deus, &c. cum Orationibus: Deus omnium fidelium paſtor, & rector, &c. Deus qui inter Apoſtolicos Sacerdotes, &c. aut ſi prædictum Pſalmum, & Orationes neſciuerint, quinquies Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitauerint, ſingulis diebus quibus prædicta fuerint plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem & indulgentiam in Domino conceſſit. *Gregorij XIII.*

Innocentius VIII. conceſſit, quòd omnia Monaſteria Monialium ſubjecta Congregationi huic, vel particularibus Monaſteriis per viſitationem aut aliter, habeant omnes gratias ſpirituales Congregationi huic conceſſas præſentes & futuras: quæ gratiæ extendantur ad Profeſſas, Nouitias, Conuerſas, Commiſſas, Oblatas, Capellanos, & eorum Factores tam præſentes quàm futuros: ea facientes quæ pro conſecutione dictarum gratiarum Congregationis hujus Monachi faciunt. *De gratiis per Innocentiū VIII Monialibus cōceſſis.*

CAPVT

Capvt LI.

Ordo S. Ambroſii-ad-Nemvs.

Inſtitutio & veſtitus ordinis.

ORdo fratrum S. Ambroſij-ad-Nemus Mediolani inſtitutus, confirmatur anno 1433. ſub Regula D. Auguſtini. Panuin. in Chron. Fulgineis veſtibus amiciuntur: Sebaſt. Franek fol. 467.

Eſt & aliud *Ambroſianorum* genus, quod candido veſtitu vtitur, de quo Franci. Modius ſic cecinit:

Veſte nec in noſtra quod carpat jure videbis,
Sit Momo linguâ liberiore licet.
Albam nam quod nos illam præponimus atræ:
Quis non hoc fieri cum ratione putet?
Auctor qui nobis primum exſtitit Ordinis, vti
Albo præ pullo jure colore jubet:
Candidus omen habet quod fauſtum, triſte quod ater,
Quod magis hic noſtri conuenit, ille die.

Capvt LII.

Ordo Minorvm Iesv-Mariæ.

Ordinis auctor & origo

CVm jam ignauiſſimum quemq; nouę Religionis introducendę libido inceſſiſſet, Franciſcus quidam de Paula homo Siculus, qui annos 91. vixit, & mortuus eſt anno 1507. tres Regulas Fratrum ſcilicet & Sororum, ac vtriuſque ſexus fidelium, *Tertiariorum* nuncupatorum, inſtituit anno Domini 1471. Et vt Fratres ſui Ordinis humilitatem ſequi doceret, eos MINIMOS: & Sorores MINIMAS vocari debere, ordinauit: injunxitq; illis, vt decem mandata diuina & Eccleſiæ præcepta ſalutaria vigilanter obſeruantes, Romano Pontifici, pro tempore exiſtenti, fideliter obedirent, ac ſub obedientiæ, caſtitatis & paupertatis, quadrageſimaliſque vitæ ſacris votis perſeueranter viuere profiterentur, nonnullis ad Regularum Fratrum ac Sororum hujuſmodi, tam circa perſonarum ipſarum directionem & informationem, quàm diuini cultûs augmentum, debitam obſeruationem & inſtitutionem, opportunis adjectis capitulis, per eum inſtitutas Iulius Papa II. eidem Franciſco per ſuas primo, & deinde Leo X. per alias literas approbârunt & confirmârunt, diuerſiſque priuilegiis, gratiis & indultis Ordinem ipſum communierunt: quod etiam fecerunt Innocentius VIII. Sixtus IV. & Alexander VI. Leone X. teſte in Bulla Canonizationis Franciſci de Paula, quæ exſtat apud Laur. Surium tom. 2. de Vitis Sanctorum: referunt etiam Genebrardus & Panuinius in Chronicis.

Ritus. *Confirmatio.*

Cibus. A Carnibus coctiſque prorſus abſtinent cibariis, Polydorus libro ſeptimo capite quinto.

Veſtitus. Craſſo lino tecti corpora tantùm, aperto capite ac pedibus nudis vagabantur, *Hinc cognoſcere licet, quàm conducibile eſſet, haſce hominum feces tanquam membra Chriſtianæ Religionis agnata conterere, abſcindere, cremare, ne ſuis ſordibus cultus diuini nitorem & munditiam diutius conſpurcarent:* verba ſunt Polydori.

Incrementũ. Cùm in agrum Turonenſem veniſſet, ibi ſex jugera terræ emit: Diſcipuli autem ejus peculio Magiſtri non contenti mitis artibus intra viginti annos plurima nouæ ſuæ ſectæ monaſteria amplè dotata in Galliis ædificarunt. Ita ſi noua aliqua Monachorum ſecta ad nouum vnum conuentum exigendum admiſſa fuerit, mox per tota Regna ſerpit, non ſolùm ſumptu & onere Populi, ſed etiam Eccleſiarum detrimento & grauamine luculento.

Capvt LIII.

Ordo Eremitarvm S. Francisci.

Author ordinis

ROBERTVS quidam nomine duodecim annorum adoleſcens, ſpeluncam in Calabriæ finibus ſubiit, & in ea commoratus fuit ad quadrageſimum tertium gratis annum, quo tempore Carolus VIII. Gallorum Rex eum ad ſe vocauit, per quendam è nobilitate, cui comitem ſe adjunxit Princeps Tarentinus, Neapolitani Regis filius. Niſi enim Pontificis Rom. & ſui Principis mandatum atque conſenſus interueniret, non erat profecturus. Poſteaquam ad illud vitæ genus acceſſerat, abſtinuit ab omni ferè cibo, quo plerunq; veſcimur omnes. Erat illiteratus, nec eruditionis vllam partē vnquam attigerat, & tamen prudēter admodū ac ſan-

ac ſanctè, ſupra quàm credi poſſet, de rebus omnibus loquebatur. Quum Neapoli iter faceret, maximo fuit à Rege & ipſius liberis affectus honore, ac de pluriique rebus ita diſſerebat, quaſi per omnem vitam in Principum familiis fuiſſet educatus. Quum Neapoli Romam veniſſet, inuiſebant eum Cardinales omnes, an tet eum Pontifice, per interualla diu multumque loquebatur, aſſidens in ſella propius illum, ſplendidè exornata. Cujuſnunque rei mentio incidiſſet, ad eam ita reſpondebat, vt omnes pariter obſtupeſcerent. Ejus autem colloquio ſic afficiebatur Pontifex, vt ei permitteret inſtituere nouum Ordinem eorum qui dicuntur *Eremitæ D. Franciſci.* In Galliam vbi veniſſent, Rex non minus quàm Pontificem ipſum Romanum honorabat. Philippus Cominæus libro nono Comment.

CAPVT LIV.

Ordo PŒNITENTIVM MVLIERVM *ſeu* MERETRICVM.

Ordinis auctor & cõfirmatio.

ORdo *pænitentium Mulierum ex proſtitutis* cœpit Pariſiis ex prædicatione Ioannis Tiſſerani Minoritæ anno 1499. eumque Nicolaus IV. probauit. Genebrardus in Chronico, & Ioannes Multiuallis, in Appendice ad Euſebij Chron. referunt ad annum 1494.

CAPVT LV.

Ordo EQVESTRIS ANNVNCIATIONIS B. VIRGINIS MARIÆ.

Ordinis auctor & origo.

AMatus, qui & *Amedus* quintus Sabaudiæ Comes, quem Pontus Heuterus libro quarto Burgundicarum rerum, primum Sabaudiæ Ducem nominat, Sodalitium equeſtre, ſiue (vt vocant) Ordinem militarem inſtituit, anno reparatæ Salutis 1420. ad *Euangelici nuntij* ſiue *Annunciationis diuinæ Mariæ* Virgini factæ memoriam, & victoriam naualem ab Amedeo anno 1104. reportatam, quùm *fortitudo ejus Rhodum tenuit.* Ordinem hunc inſigniri voluit aureo torque e nodis (quos ab amoribus vocant, Germanicè *liebesſtrick*) ſubtilibus & arte implexis, quatuorque literatiis characteribus, nimirum F. E. R. T. æquè diſtanter inſertis, adpenſaque imagine & hiſtoriâ Annunciationis ab Angelo Virgini Mariæ factæ. Characteres autem teſſeram ſimul Ordinis deſignant, quæ eſt: *Fortitudo Ejus Rhodum Tenuit*: & magnitudinem gloriæ Amato primo Comiti partæ, ac cæteris ordine deinceps Succeſſoribus Sabaudiæ. Dum enim claſſe Rhodum peteret, ſuppetias aduerſus Chriſtiani nominis hoſtes laturus, de Rhodo & Equeſtri Religione bene meritus eſt. Deſignatus etiam ejus Ordinis & præſidiorum Imperator, adminiſtrationem Rhodianæ militiæ ſuſcepit, & in poſteros hæredes tranſmiſit: arcem Æienſem obſidione liberauit, ac ſublato periculi & Tyrannidis metu, Rhodiis alacritatem & libertatem peperit, à quibus ob gratitudinem inſignia familiæ Sabaudiæ crucem albam in campo rubro meruit. Igitur & auctor ipſe Comes in eum Equeſtrem catalogum ſe primum nuncupans, alios quatuordecim commemorauit, quos ejuſmodi torque aureo nobilitaret, vt Claudius Paradinus & Gabriel Simeon in ſuis Symbolis teſtantur: itemque Pontus Heuterus libr. 4. Burgund. rerum, & Philib. Pingonius in Arbore gentilitia Principum Sabaudiæ.

Ordinis inſigne.

CAPVT LVI.

Ordo MAVRITIANORVM EQVITVM.

Sodalitij Euãgelici reſtauratio.

AMedeus ſeptimus, Amedei rubri filius, primus Sabaudiæ Dux, antequam in Baſileenſi Concilio Pontifex Maximus creatus eſſet, Equeſtrem Ordinem, ſiue Sodalitium *Euangelicum*, id eſt, *Boni nuntij*, multis additis pietatis legibus reſtaurauit anno 1409.

Ordinis auctor & ortus.

Rerum autem humanarum pertæſus in Eremum condere ſtatuit. Sed prius Mauritianos Equites primus inſtituit, primus cum deinde Ripaliam contemplationis ergo ſenex, ſeceſſit: traditis Ludouico filio ſceptris ducalibus anno Domini 1438. teſte Philiberto Pingonio in Arbore gentilitia Principum Sabaudiæ. Inſtitutum eſt hoc Equeſtre Sodalitium abſque dubio in honorem D. Mauritij Thæbei: cujus annulum Agaunenſium Præſul Petro Sabaudiæ Comiti dono dederat, vt per manus, tanquam ſupremi principatûs arrha, ad Succeſſores Sabaudos transferretur: eiusq; ratio ad hæc vſque tempora diligenter habita, religioſeq; obſeruata eſt: idem ibidem.

Inſtitutionis cauſa.

CAPVT

CAPVT LVII.

Ordo EQVITVM AVREI-VELLERIS.

Ordinis auctor & origo.

PHilippus cognomento Bonus, Burgundiæ Dux, & pater Caroli Burgundi ab Heluetiis ingenti prælio victi & cæſi anno 1477. ad Nanſeium, inſtituit primo die nuptiarum, quas cum Iſabella Portugalliæ Regis filia celebrauit, cùm antea diu ſuper ea cogitaſſet, Ordinem Equeſtrem anno à nato in carne Filio Dei 1429. à donatione Velleris aurei magnificum nomen ſortitum. Germani hunc Ordinem vocant Das Gulden Flüs; à Latino nomine Vellus, ex quo ſi per Syncopem eiiciatur litera e, fit Vlus: corruptè ergo à nobis & ſcribitur, & pronunciatur.

Ordo non inſtitutus propter vellus Gedeonis.

Putant aliqui inſtitutum hunc Ordinem ab eo fuiſſe, ad imitationem Gedeonis, qui, auſpicio & læto omine velleris, cum trecentis ſelectiſſimis viris maximum agmen Madianitarum adoriri auſus fuit. Sed falluntur iſti, quicunque ſint ex diplomate, ab ipſomet fundatore de hoc Ordine euulgato, facilè colligitur: quod quia rationem totius Ordinis complectitur, de verbo ad verbum adſcribam.

Diploma de inſtitutione Ordinis

Philippus *Dei gratia, Dux Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantiæ, Limburgi; Comes Flandriæ, Arteſiæ, Burgundiæ, Namurci Palatinus, Marchio Sacri Imperij, Dominus Salinarum ac Mechliniæ: Certiores facimus omnes qui hoc noſtrum diploma nunc aut olim ſunt lecturi, nos ſingulari amoris affectu, quo erga Nobilium fortiumque Equitum Ordinem ducimur, cuiuſque dignitatis, exiſtimationis incrementum ſupra quàm dici poßit deſideramus, quòd eorum operâ, ductu ac conſilio ſanctiſsimæ Matris noſtræ Eccleſiæ Catholicæ ſtatus, tranquillitas, proſperitaſque, ac populus Chriſtianus defendi, iuuari ac protegi poßit, diuini Numinis Saluatoriſque noſtri honorandi cauſà, ad laudem verò honorandæ Virginis Matriſque ejus, gloriamq. ſanctißimi Apoſtoli ac Martyris beati Andreæ, quo & hac ratione Religionis Chriſtianæ, Matriſque noſtræ Eccleſiæ Catholicæ augeãtur limites, ac in Equitum animis jus, fas, virtuteſque generoſæ creſcant, tertio Idus Ianuarij, anno à redemptione humani generis 1429. à feſto Paſchatis numerando (qui dies nuptiarum mihi chariſsimæque vxori Eliſabethæ Brugis fuit) inſtituiſſe, ordinaſſe, ac orſos fuiſſe, quemadmodum per præſens diploma, inſtituimus, ordinamus, ac ordimur certi numeri Ordinem generoſorum Equitum ac intimorum amicorum, quem ab aurea Argonautæ Iaſonis Vellere appellari volumus, eaque modo, conditionibus, inſtitutis ac articulis ſequentibus. Primùm volumus Ordinem aurei Velleris conſtare triginta & vno Equitibus, è nominis nobilitate inſignium vetuſtate ſine aliqua controuerſia notis, quorum ego, dum vixero, Princeps caputque ero, ac poſt mortem meam ſucceſſores mei Burgundiæ Duces. Actum urbe noſtra Inſulenſi 4. Calend. Decemb. anno Domini 1431.*

Cuſpinianus lib. 1. Com. genealogiæ Auſtriacæ de origine hujus Ordinis ſcribit, Ioannem Philippi Audacis filium, circa annum ſalutis 1415. victis ad Nicopolim Chriſtianis, captum ab Amurathe Turcarũ Imp. & in eam Ponti Euxini oram abductum, cui & vulgata Phryxei velleris fabula celebre nomen fecit, & D. Andræas prima Euangelij ſemina tradidit, Aſtolgandi cujuſdam Turcici Aſtrologi vaticinio motum, qui ex Ioannis ſtirpe euerſorem Turcici imperij prodituruum conſtanter affirmabat, ignem in pectore geſtantem: ſacri Ordinis formulam animo concepiſſe, quam poſt domum reuerſus maximè inſtituerit, ac torquem aureum ex pectore fulgentem, D. Andrææ cruce & ferro excuſſorio cum ſilice contextum, aureo vellere appenſo, inſigne Ordinis eſſe voluiſſe. Carolus ejus nepos duos adjunxit ſtipites cum hoc ſymbolo; *Ante ferit quàm flamma micet.* Hinc iocus Renati Lotharingi, cæſo ad Nanceium Carolo gelidiſſimâ brumâ, cùm vexillum hoc inſignitum ſymbolo vidiſſet: Nimirum *hodierno die, cùm maximè opus*, inquit, *igne abuſu, non habuit tempus.* Volunt igitur principem hujus Ordinis fuiſſe Ioannem Ducem Burgundiæ, poſt Philippum ejus filium, Carolum nepotem, & ex Auſtriacis, hæreditariâ ſucceſſione pronepotem ejus Carolum V. Imperat. quem dicere ſolitum aiunt, *Duces & Marchiones creandi poteſtatem ſibi eſſe, Equites velleris aurei nominandi tantum, creandi autem penes collegas, qui ſoli de virtute cujuſque judicare poſſent.*

Capita conditionum quibus dicti Ordinis Equites obligantur, ſunt numero 94. quę, quia in Germanica editione Hiſtorię Belgicę à Guicciardino diligentiſſimè deſcripta habentur, ſtudio omiſi, ne prolixitate rei non neceſſarię Lector obrunderetur, quemadmodum & nomina primorum cæterorumque Equitum in Ordinem aſſumptorum vſque ad annum Chriſti 1559. quæ ibidem exſtant.

Nomina dignitatũ Ordinis

Sunt tamen alia nonnulla de hoc Ordine ſcitu digna, & propterea non omittenda. Primùm, Ordinis prima dignitatum nomina, quę Gallicâ appellatione hæc quatuor fuere: *Cancellarius, Theſaurarius, Secretarius, & Rex armorum*: Heutero auctore libro quarto Rerum Burgundicarum.

Alterum,

Numerus Equitum.

Alterum, quòd Equitum numerus, qui ab initio 25. exeedere non debuit, poſtea anno 1433. in Conuentu eorum Diuionenſi ad XXXI. & rurſus anno 1556. in quodam alio ad LI. vſque auctus fuit à Carolo V. Imp.

Veſtitus

Tertium, veſtitus ſeu habitus horum Equitum, qui talis eſſe debet, vt in Germanica editione Guicciardini hiſtoriæ legitur: Jeder ſol ein lange Schauben von Scharlach antragen / die zu den ſeyten offen ſey / biß auff die erd hinab. Die ſchlitz vnd ſaum zu ring vmb ſollen geſtickt ſein / mit einem prâme / vnd fewrſtein vnd eyſen / wie dann die ketten mit dem Lämblin enzwiſchen. Die Schauben ſol innwendig mit ſchönen vch gefütert ſeyn / vnd ſollen ein lappenzipffel tragen von Scharlach auff dem haupt. Ein guldeketten mit der flüſſ / darmit ſie verehret werden / ſollen ſie alle zeyt an dem halß tragen / welliche dan deß Ordens zeichen iſt. Die bekleidung aber diß Ordens hat Hertzog Carle anno 1468. geenderet vnd geordinet das Schauben nun gemacht werden von Carmeſin attlaß / mit weyſſem taffet vnder füteret / vnd das die kap vnd der leybdeck auch alſo ſeyn ſölle ohn alle prâm. Quæ ſic Latinè reddi poſſunt: Equites hujus Sodalitij veſtiantur togâ longâ, ad talos vſque pendulâ (Colobium vulgo vocant:) quæ à ſummo vſque ad imum in vtroque latere diſſecta, coccina ſit. Limbus omnis vndique fimbriâ integatur, cum adplictis igniariis & ſilinibus, quæ etiam in torque toto multiplicata cernuntur. Toga ſuffulta eſto tota muſtelinis pellibus alpinis albis. Epomide ſeu cucullo coccino caput obtegant. Nunquam ſine torque aureo, cum appenſo vellere in publicum prodeant: quod Ordinis inſigne, cùm in hoc Collegium adoptantur, dono accipiunt. Veſtitum hunc Carolus Burgundus anno 1468. mutauit nonnihil, nam togas has talares Equitum fieri voluit ex purpureo ſerico pretioſiſſimo ſubductas ſubſerico candido: Eodem modo etiam tunicas & epomides fieri voluit, ſed ſine fimbriis.

Aurei velleris, quid.

Quæri autem poſſet quid aureum illud vellus fuerit, quod Iaſon cum ſociis in Colchidè nauigans abſtulerit, in cujus rei memoriâ hic Ordo inſtitutus eſt? Suidas itaq; putat, librum fuiſſe in membranis ſcriptum, qui docuerit, quomodo per artem fundendi, quàm Chymiam dicunt, aurum eſſet faciendum: meritóque id vellus aureum appellarum, propter artem quæ in eo tradita ſit. Alij verum vellus arietis fuiſſe affirmant, de quo talem ſeu fabulam ſeu hiſtoriam narrant. Phryxus Athamantis ex Nephele filius, quum nouercales inſidias ferre non poſſet, unà cum Helle ſorore profugit, acceptóque à patre ariete, cui vellus erat aureum, eoque conſcenſo, quum in Aſiam traiicere vellent, Hella puellari timore exterrita, decidit in mare, à qua & Helleſpontus exinde appellatum fuit. Phryxus verò incolumis in Colchidem peruenit ad regem Aeeten, vbi arietem ſuum Ioui, vel, vt aliis placet, Marti immolauit, vellusque illud aureum in templo ſuſpendit, cui à Deo peruigil Draco additus fuit, à quo cuſtodiretur ne inde auferri à quoquam poſſet. Miſſus autem Iaſon à Pelido patruo in Colchidem ad auferendum hoc vellus, licèt hæc res primò impoſſibilis ei videretur, tamen præparatâ Argo naui cum manu ſelectiſſimorum fortiſſimorumque Iuuenum Colchos profectus eſt. Inter nauigandum cùm ad Phineum Regem perueniſſet, ab eo muneris loco edoctus fuit, quomodo per Cyaneas petras inter ſe concurrentes ad Colchos vſque tutò nauigare poſſet. Quo cùm appuliſſet, Medea Colchorum Regis filia formâ ejus capta, à certiſſimo eum eripuit exitio: oſtensâ ratione quâ & æripides tauros perdomare, & peruigilem draconem ſopire poſſet. Ejus itaque conſilia ſecutus Iaſon, aureum vellus ſuſtulit, & cum Medea ſociiſque ſaluus in patriam rediit. In memoriam itaque Iaſonis fortiſſimi ducis, & ſociorum ejus præſtantiſſimorum heroum hoc Equeſtre Sodalitium Philippus Burgundus inſtituit, vt eorum exemplo ad ſimilem virtutem excitarentur, quotquot Ordinis membra eſſe cuperent. Ideoque nulli ferè in hoc collegium recipiuntur, quàm Imperatores, Reges, Principes, Comites & Barones: inque rei ſymbolum datur vnicuique cùm adoptatur, torques aureus, in quo oſtenduntur igniarij multiplicati in toto torque & ſilines, vellusque aureum, hoc eſt, figura velleris arietini aurea, torqui appendens, & in pectus excurrens cum pileo ducali. Hunc torquem, ſi moritur Eques Sodalitij hujus, cognati ejus Principi Ordinis reſtituere tenentur, quem ille alteri, qui in locum demortui eligitur, tradit.

Hodie Princeps hujus Ordinis eſt, ſeu Magiſter & Caput Philippus Hiſpaniarum Rex, primogenitus & maximus Auſtriorum gentis. *Princeps hujus Ordinis quis hodie.*

CAPVT LVIII.

Ordo EQVITVM LVNÆ.

REINERVS

Ordinis author & origo

REinerus Angiorum Dux, quum Regno Siciliæ potius eſſet, anno Domini 1464. Ordinem inſtituit, cujus Equitibus figuram Lunæ creſcentis argenteam, in brachio geſtandam, tribuit: Ponto Heutero lib. 4. Burgundiearum rerum auctore. Hi Equites obligati erant alter alteri (*Ordinis leges.*) ſocij eſſe omnium fortunarum & periculorum, amici fideles, mutuo ſibi auxiliantes, vbicunque opus eſſet: quibus & nefas erat inter ſe pugnare vel belligerare: Ioannes Tilius in Franciæ hiſtoria ex Ioanne Ioulano.

CAPVT LIX.

Ordo EQVITVM S. GEORGII.

MVnſterus libro tertio Chronic. cap. 406. indicat, Fridericum III. Imp. Ordinem equeſtrem Sancti Georgij inſtituiſſe, multiſque priuilegiis, vibibus & ditionibus exornâſſe: verùm nihil prætereà addit.

CAPVT LX.

Ordo EQVITVM SANCTI MICHAELIS.

Ordinis author & ortus.

LVdouicus XI. Galliarum Rex Ordinem equitum S. Michaelis Archangeli inſtituit anno reparatæ ſalutis humanæ 1469. Ac ſymboli loco Equites hos inſigniuit torqui aureo cochleis inter ſe & duplici nodo connexo, catenulis ſeu orbicellis aureis hærente, ejus deinde in medio tuberculo quaſi promontoriolo prominente, aurea imagine S. Michaelis draconem infernalem proſternentis, pectus inſigniente eum hoc dicto, *Immenſi tremor Oceani.* Et poſtremum quidem hoc adjecit prouocatus exemplo patris ſui Caroli VII. Regis, qui vſus fuit ea imagine pro inſigni bellico, primitias potiſſimùm ſuæ inaugurationis Rothomagi faciens Sumptum id, adeoq; deinceps ſancitum in ſingulos Reges ab illuſtri (vt aiunt) Miraculo ſeu viſo D. Michaelis in prælio ad pontem Aurelianæ Ciuitatis, hoſtes Anglos, Vibemque à dira eorum oppugnatione arcentis ac propulſantis, ductu Ioannæ Pulicellæ. Sunt qui authoritatis cauſa è Danielis cap. 10. qui ferè mos eſt aulicis theologaſtris, hûc dictum detorqueant, *Ecce Michael vnus è Principibus auxiliaturus aduenit. Nullus auxiliator alius, quàm Michael Princeps noſter.*

Aurei torquis huius Ordinis eiusque ſymboli.

Torques igitur Regij hujus Ordinis ſymbolum eſt & comprobatio virtutis, concordiæ fœderiſq; perpetui. Item pignus & corona præclarè actorum partæque victoriæ. Ex auro auriue puri pretio voluit intelligi magnanimitatem ſummoſq; honores. Per cochlearum ſimilitudinem, vnanimem eorum æqualitatem, ſeu communem fortunarum æſtimationem, ad imitationem Romanorum Senatorum, quibus in lacertis turgentes cochleæ prominebant. Nexo autem inter ſe duplici conjunctas voluit indicare indiſſolubile ſociorum fœdus. Poſtremò dæmonis à Michaele proſtrati effigiem victoriam & triumphum de hoſte potentiſſimo. Hujus autem tam ſingularis ſymboli ratio ad Regni dominationem fortunaſque, tum etiam ad incutiendum hoſti terrorem ac deſperationem multum pertinet.

Numerus equitum. Inſigne.

Quot verò in nobilem ſociorum catalogum admittendos author ipſe Rex cenſuit, numero præfiniuit: puta triginta ſex, quaſi Regni patronos, inter quos ipſe Primas adnumerari voluit. Eodemque quod id ipſum celebrandum ſtatuit momento, is quindecim horas pronunciauit, vt refert Claudius Paradinus in Symbolis heroicis.

Aureum hoc inſigne, quòd Franciſcus Dux Britanniæ recuſaſſet, Ludouicus exercitum miſit contra Britones, teſte Genebrardo in Chron. ex lib. 10. Gagnini.

Leges Ordinis.

Ordinis hujus leges & ſtatuta impreſſa habentur: & quòd inter alias lex eſt, vt quiuis Eques quotidie Miſſam audiat: idcirco Saxoniæ quidam dux Auguſtanæ confeſſionis eum ſibi vltrò oblatum, ſuſcipere noluit, ſed conſtanter reſpuit: Ioannes Tilius in Francica hiſtoria. Et hujus Principis excuſatio tum quidem laudem meruit. At neſcio me hercule quanti hodie, Epicuro vbique dominante, fieret.

CAPVT LXI.

Ordo BANDATORVM.

Origo, & author ordinis eiuſque veſtitus.

ALfonſus Hiſpaniæ Rex Ferdinandi F. Brugis, circa eadem tempora, Ordinem Equitum inſtituit, quem à *Banda*, hoc eſt, *Mantica rubra*, trium latitudine digitorum, quæ dextræ alæ annexa, ſiniſtro injiciebatur humero, BANDATORVM vocant. Id collegium ad ornandos aulicos ſuos à Rege inſtitutum fuit, eaque propter ii tantum adlegebantur, qui virtute & natalibus illuſtres, re familiari tenuiore eſſent, & annos ad

minus decem in aula operam ſuam Regi comprobâſſent, vel certè contra Mauros virtutem ſuam teſtatam feciſſent. Nullo certo numero collegæ comprehendebantur: nec niſi contra Mauros pugnandum eſſet, mantica in caſtris geſtare poterant.

CAPVT LXII.

Ordo REBATTINORVM MILITVM.

HIs annumerandi etiam videntur in fine hujus ſeculi, Chriſtiani Equites, qui ex reliquiis veterum expeditionum in Africa remanſerunt, ob virtutem in honore habiti vxores duxerunt, & nihil intereunte ſobole & diſciplina, extra meridianam portam in oppidulo Rebarto, à quo ipſi *Rebattini* dicti, Templa & domos & familias habent. Iouio authore lib. 33. hiſtoriarum.

CAPVT LXIII.

Ordo MILITVM SANCTI STEPHANI.

Ordinis author origo & confirmatio. NOuum S. Stephani Militum Ordinem, Coſmo Florentiæ Duce, auctore, confirmauit Pius IV. Anno Domini 1561. Panninius in Appendice ad Platinam. Inſtituit hunc Ordinem Coſmus ad Melitenſis militiæ exemplum. Differt autem *In quo differat à Ioannitis.* in eo ab Ioannitis, quòd pro candida rubram Crucem geſtant auro circumſcriptam. Deinde, quòd Milites ipſi ſemel eſſe mariti poſſunt, quòd Ioannitis permiſſum non eſt Elba, quæ Latinis Ilua Liguſtici maris inſula, eorum propria ſedes *Sedes.* eſt. Verum dum in ea Coſmopolis vrbs noua condebatur, Piſis habitârunt. Ordinis *Magiſter. Nomen.* Magiſter idem eſt qui & author. Nomen illud non à Stephano Protomartyre habent, ſed à Stephano Florentinę vrbis Pontifice patrono, in Diuurum numerum relato. Panthaleon lib. de Ordine Ioannitarum, Panuinius autem in Appendice ad Platinam affirmat, eos nomen habere hoc à Stephano Papa: ſed prior ſententia vero ſimilior eſt.

CAPVT LXIV.

Ordo EQVITVM S. SPIRITVS.

A Peruigilio exceptus Ordo *Equitum S. Spiritus* Anno 1579. Decemb. 1. inſtituitur ab Henrico III. Franciæ Rege. Genebrardus in Chronologia.

CAPVT LXV.

POſt *annum quingenteſimum ſupra milleſimum alij quidam noui Ordines, iique hactenus incogniti emerſerunt & floreſcere cæperunt per orbem Chriſtianum, Indianorum, peregrinorum pauperum, Theatinorum, Ieſuitarum, Capucinorum & Societatis beatæ Virginis Mariæ. Et quando erit finis multiplicandarum Religionum, in vno magno Eccleſiæ Monaſterio ſub Abbate Chriſto? Ejus Regulam per Euangelia digeſtam ſi ſtrenuè obſeruaremus, nihil eſſet opus repertitiis illis & nouis Religionibus. Sed ſiſtendus eſt ſtylus: quia ſi exandierint, multi conſurgent in prælium, paratiores contendere, quàm animum ad obſeruantiam diuinæ legis intendere.* Verba ſunt Cranzij lib. 8. cap. 47. Metrop.

CAPVT LXVI.

Ordo PEREGRINORVM PAVPERVM.

ANno 1500. viri quidam ex Italia in Germaniam venere, tunicis nonnulli lineis, alij griſeis laneis induti, nudis pedibus atque capitibus diſcoopertis incedentes, atque ligneam in manibus crucem ſinguli portantes, neque ſaculum neque peram habebant, neque baculum, neque pecuniam, juxta Saluatoris noſtri exemplum (vt ipſi arbitrabantur) & Euangelicam doctrinam: vinum & ceruiſiam non bibebant, atque omnibus diebus præter Dominicam jejunabant, olera, braſſicam & mentam, herbarumque radices, cum ſale inſperſo manducantes, abſque cuiuſuis pinguedinis appoſitione, carnes, piſces, oua, butyrum, caſeum aut lac nunquam in cibum admittebant. In ſacris quoque Templis brachia ad modum crucis protendentes, humo ſe jactabant prolixius orantes, non amplius 24. horis in vno loco vel hoſpitio manentes, niſi quem corporis valetudo mala detinuiſſet. Nam per Ciuitates, Oppida & Villas bini ſimul aut terni circumeuntes, cibum oſtiatim, vbi eſuries compuliſſet, mendicabant. Denique his ex Clericorum Ordine plurimi Sacerdotes, Diaconi & Subdiaconi conjungebantur, nihil præter tunicam, zonam, ligneam crucem, & orationale ſecum deferentes. Coloniam Agrippinam & Aquiſgranum omnes viſitabant.

Ordinis origo. *Ritus & leges.*

Erat illis voluntaria hæc aſſumpta pœnitentia, quam quiſque pro voto ſuo peragebat, alius quidem tribus, alius quinque, ſeptem alius annis juxta voti qualitatem, quo ſe ſua ſponte obligabat: finito autem termino quiſque in ſua reuerſus, ab ea dum voluit inſtitutione ceſſare poterat. Verùm hoes per

ſepten-

ſeptennium ferè totum durauit peregrinationis inſtitutum: quare nunc plures, nunc verò pauciores per Germaniam viri circumire vid bantur, quoniam præter Monachos & Mulieres nullum à peregrinationis ſuæ conſortio excludebant. Nauclerus Generat. 51.

CAPVT LXVII.

Ordo INDIANORVM.

Ordinis origo. INdorum ſeu *Indianorum* Ordo inſtitutus eſt anno reparatæ ſalutis 1506. ſub Iulio II. Pontifice Romano & Maximiliano I. Imperatore: eſtque extra atricolor, interior albatus, vtpote Carmelitarum propago: *Veſtitus.* Franciſco Modio auctore, qui in hunc modum de iis canit:

Arbitrium Auguſta Roma alter Iulus habebat,
Imperij & Princeps Æmilianus erat,
Tempore quo nobis extremis inditum ab Indis
Nomen nunc etiam quod fuit ante, manet.
Nimirum inuentis nouiter tot gentibus, & qua
Vndique ſunt vaſta oppida cincta mari.
Debuit acceſſis fieri ad ſacraria noſtrûm,
Qui tegimus pura pallia pulla toga.

CAPVT LXVIII.

Ordo SODALITATIS DIVINI AMORIS, *ſiue* THEATINORVM.

Ordinis origo. CLemente VII. Pontifice quidam ſuperſtitioſi viri, in ſeparatum quendam, & à vulgi conſuetudine ſub hortulorum colle, ſecretum locum vnà conuenire frequenter ſolebant, vt precationibus, ſacramentorum frequentationi, aliiſque pietatis officiis (ut ipſi arbitrabantur) ſedulò vacarent. Quæ ideo *Diuini amoris Sodalitas* dicebatur. Quorum exemplo Ioannes Petrus Carraſa, cui poſtea in Pontificatu Maximo Paulo IV. nomen fuit, excitatus, eorum ſe numero aggregauit, apud quos aſſiduè intentus literis religioſiſſimè aliquot exegit annos, tantâ propoſiti conſtantia, vt à Carolo V. Cæſare per ea ſortè tempora Brunduſinum Epiſcopatum delatum, non ſolum recuſaret, ſed & Theatinum, quem jam dudum à Iulio II. Pontifice acceperat vltrò deponeret.

Cùm verò ſe aliquandiu in illorum operibus exercuiſſet, ex illis quatuor viri Ioannes Petrus ſcilicet Carraſa, Caietanus nobilis Vicentinus Protonotarius Apoſtolicus, Bonifacius nobilis Pedemontanus domo Alexandriâ, & Paulus quidam Romanus commoti, quod Clericorum Ordo à primæua ſynceritate & puritate tam turpiter degenerâſſet, ac magno Eccleſiæ cum detrimento obſoleſceret, rationem inierunt, quâ illius antiquum ſplendorem aliquâ ex parte reuocare ac conſeruare poſſent. Igitur omnium bonis in commonem vſum ſepoſitis, vt pro cujuſque neceſſitate in ſingulos diſpertirentur, rerumque omnium (vt ſibi perſuaſerant) curis abjectis, ſe totos diurnis laudibus concinendis, rerumq; meditationi tradiderunt, illamq; in rebus omnibus viuendi rationem ſunt ingreſſi, quam antiquæ puritati ſimillimam eſſe judicârunt. Quare *presbyteri regulares* appellati ſunt. At quoniam Ioannes Petrus Carraſa relicto tunc Epiſcopatu Theatino, hanc viuendi rationem *Nomen.* cum magna omnium admiratione ſuſcepiſſet, vulgò *Theatini* omnes dicti ſunt. Is tamen inter, ſicut epiſcopali dignitate, ita authoritate plurimùm ſemper excelluit, eſtque vitæ iſtud inſtitutum ejus operâ auctum & amplificatum. Bobadilla Ieſuita refert hos ſub Ieſuitarum Generali Lainetz, Ordinem Ieſuitarum ingredi voluiſſe: quia autem fuerint immorigeri, & vt Hoffæus Ieſuita dixit, ſuffeni & ſuperbi, repulſam paſſos fuiſſe. *Theatini non iidem cum Ieſuitis.* Quia autem eodem, quo Ieſuitæ vtuntur habitu, nimirum pallio epiſcopali nigro, ac pileis quadratis, ſimileſq; ſe Ieſuitis in ceremoniis ac Templis gerunt vulgus *Theatinos Ieſuitas* quoque appellare ſolet. Alioquin Theatinorum viuendi genus, vt eſt Societate Ieſu antiquius, ita in viuendi ratione valdè ab eo differt. Illi enim ſacratum (vt ipſi aiunt) æternarumque rerum meditationi atque pſalmodiæ potiſſimùm vacant: hi verò docent plebem & ſacramenta adminiſtrant. Illi Italiæ finibus nondum exceſſerunt: hi verò vltimas orbis oras luſtrârunt: Diegho Payua Ieſuita lib. 1. orthodoxarum explicationum.

Hunc Carrafam Paulus III. in ſenatum Cardinalium legit, quam dignitatem, à Pontificatu Maximo ſupremam, *Carrafa mira hypocriſis.* contemptor ille Epiſcopatuum & rerum mundanarum omnium lubenti ac hilari animo accepit. In vrbem reuerſus, accepto demùm etiam, quo antea ſponte ſe abdicarat

Archiepiſcopatu, varia ſui fama fruebatur, alij ſanctiſſimum virum, relicto quietioris vitæ inſtituto ad Reip. fructus ſeſe vocari paſſum, ſummis laudibus extollentibus: aliis contra grauiter accuſantibus, qui eum callidè ambitioſum vulpino aſtu iambuia prius quæſiiſſe dictitarent, & minores honores ſpreuiſſe, vt Religionis ſimulata ſanctimonia primùm Senator, mox Pontifex crearetur. Pauli IV. appellatione. Panuinius. In Pontificatu ſummo, egregius hic diuini amoris ſocius, Mundi contemptor & ſplendoris antiqui Clericorum Ordinis reſtaurator, tantum pecuniis accumulandis ſtuduit, totusq; belli quàm pacis amantior, arma, cædes & incendia meditatus eſt per omnem Europam in Chriſti Eccleſiam.

CAPVT LXIX.

Ordo PAVLINORVM GASTALIANORVM.

Ordinis auctor & origo. ORdo *Paulinorum* ſeu *Gaſtalianorum* anno 1537. inſtituitur à Comitiſſa, Gaſtalia appellata, Mantuæ, de conſilio Fr. Baptiſtæ Cremonenſis, Prædicatorij Ordinis. *Ritus.* Hujus ſectæ Fratres & Sorores carnē ſuæ hoc modo ſolent domare, propriis ſuis viribus, vt loquuntur. In vno lecto concumbunt tam juuenis, quàm puella, & inter vtrunque Crux ponitur, ne coire vnà poſſint. Tali concubitu tam diu vtuntur, quoad nullas amplius carnis titillationes ſentiunt, vt refert author Aluearij pag. 27. Quod Piramus & Thyſbe apud Ouidium ad parietem intermedium

Inuide, dicebant, paries quid amantibus obſtas?
Quantum erat vt ſineres toto nos corpore jungi?
Aut ſi hoc nimiùm eſt vel ad oſcula danda pateres?

id rectius Nouitij iſti Cruci huic dicerent. Sed quia interdum Crux hæc parum obſtitit, quo minus optatis frui potuerint amoribus hypocritæ iſti, idcirco breui etiam ex omnibus Italiæ vrbibus, ob impudicam & flagitioſam vitam, ejecti ſunt.

CAPVT LXX.

Catalogus Ordinum MONASTICORVM, *de quibus certò ſciri non poteſt, vel à quo, aut quando ſint inſtituti, vel quo habitu & veſtitus genere vtantur.*

PRæter hos, quos huc vſque commemorauimus, Monachorum Ordines, ſunt adhuc alii nonnulli, de quibus tamen certò non conſtat vel quo authore & tempore ſint inſtituti, vel quo habitu ſeu veſtitus genere vtantur: propterea verò eos non omittendos. ſed hoc capite juxta Ordinem alphabeticum enumerandos putaui. Sunt autem hi ferè:

Ambroſiani qui ſuper tunicis albis, rubeas chlamydes ſuperinduunt: alij à ſuperioribus.

De Armenia Fratres, quorum meminit Balæus Cent. 4. de Script. Britan. cap. 26. in Appendice: in Angliam eos primò veniſſe ibi indicat anno Chriſti 1258.

De Auis Ordo Equeſtris.

Batutini Monachi, quorum mentio fit in Bruto fulmine.

Bonæ voluntatis, ſeu *de Communi vita Fratres*,

Burſfeldenſes ſunt de Reformatis Ordinis Benedictini.

Canonici regulares alij à ſuperioribus, qui præter ſcapulare album, tegmentorum colore pro arbitrio vtuntur.

Capellanorum Ordo vtitur veſtitu partim atro, partim cœruleo, partim pullo: cucullionem geſtat qualem ruſticis vſui eſſe in Germania videmus. Franciſcus modius ſic de iis canit:

Ordo Capellanus pullúmque atrúmque colorem
Cæruleo miſcens, membra tegenda tegat.
Quo ſibi quid ſacra turba velit ſi noſſe laboras,
Vilis, ait, color eſt, vilia membra ſumus.
Conueniens ergo eſt habitus ſpernentibus omnem
Ornatus, blandis aptaque deliciis, &c.

Aſſerunt aliqui exortum hunc Ordinem anno Chriſti 1283. Vide Seb. Frank fol. 480.

Chalomeriani, in quorum palliis albis item alba ſignata eſt.

Cellarij, ita vocati à cellulis, in quibus ægris operam dant. Dicuntur etiam *Viſitationis*, ſeu *Charitatis*, ſiue etiam *Miſericordiæ Fratres* vel *ſodales*, quòd morbis affectos viſere, mortuoſq; efferre ſoleant. Interius linteam veſtem atri coloris, exterius fuligineam geſtant. Hos originem ſuam falsò ad Apoſtolica referentes tempora, ſed ſæpe ad nihilum propè redactos, alij ſubinde atq; alij reſtaurârunt: Franc. Modio auctore, qui etiam hunc in modum de iis canit:

Cæpi-

Cœpimus in cellis nomen, quia ſemper in illis
Noſtra ægris gnaue cura, laborque vacant.
Quos vdeò haud timidè noſtri eſt accedere amoris,
Vt neque mors telis non fuget ipſa ſuis.
Illa licèt regnet per rura, per oppida victrix,
Sternat & infami corpora cuncta lue.
Nos tamen intrepidi morientum claudimus ipſa
Lumina, & hic facilè contumulamus humò.

Clauigeri, qui originem ſuam referunt ad D. Petrum: gerunt in nigro cucullione geminas claues, quâ teſſerâ ſignificare volunt, ſe poteſtatem habere claudendi & aperiendi regnum Cœlorum: Sebaſt. Frank in Chron. fol. 480. b. Incertum eſt quando & à quo inſtitutus ſit hic Ordo, nihil enim de eo, quod equidem ſciam, in Sigisberto, Volaterano, Sabellico, Polydoro, Vergilio aliisque hiſtoriarum auctoribus reperitur.

Conſtantinopolitani Milites, ſic dicti à loco in quo Ordo eorum originem ſumpſit: vtuntur veſte viridi, & rubrâ chlamyde, geſtantq; in pectore duarum crucium imagines, quarum vna alteri implicita eſt, quasque flaui alij, alij cœrulei coloris prædicant. Eadem incertitudo de habitu eſt illorum: ſunt enim, qui, contra quàm modò diximus, chlamydem hanc familiam viridem, interiorem veſtitum rubricolorem habuiſſe aſſerant, vt Franciſcus Modius teſtatur.

Cruciferi alij à ſuperioribus: incedunt incurui aperto, ac demiſſo capite, nudis pedibus, induti chlamyde albâ, fune accinctâ, & geſtant in manibus paruam ligneam crucem: nunquam aut rarò loquuntur: Seb. Frank in Chron. fol. 479.b. Franciſcus Modius ita de iis canit:

Lintea tota pedes veſtis nos cingit ad imos,
Quam vili mediam ſtringere reſte juuat.
Terra torus nobis ſemper, nec riota voluptas.
Eſt pluma, molles efficit illa viros.
Sed neque, quam lectum, cura potiore culinam
Inſtruimus: nimiam & fons leuat vſq; ſitim.
Delitias alij media ſectentur in aula,
Nobis rura inter ſobria vita placet.

Crucis fratres: nigro amiciuntur pallio ſine cucullo, & crucem ante pectus geſtant.

Crucis ſtellatores: hi nigrâ togâ & cucullo concolore vtuntur, cui eſt aſſuta crux ſtellata. Cruce ſignificant, ſe carnem ſuam crucifixiſſe: ſtellâ verò, ſe cum Chriſto ſepultos eſſe: Frank libro quarto Chronici.

Forficenſes ſeu *Forficiferi*, Scheerbrüder: vtuntur pallio & cucullo albo: & pallio quidem forfex affixa eſt: quo inſigni videntur indicare velle, ſe tentationes & affectus prauos carnis quaſi forfice reſecâſſe. Sartores, qui forfice vtuntur maximè, hunc Ordinem inſtituiſſe videntur: Sebaſt. Frank lib. 4. Chron.

Genetta Ordo Equeſtris inſtitutus à Carolo Martello: Pontus Heuterus lib. 4. Burgundicarum rerum.

S. Gertrudis Moniales, quæ vtuntur veſtitu atro, & carbaſo concolore.

Helenæ Fratres: hi gloriantur ſe ab Helena Conſtantini M. matre poſt inuentionem Dominicæ crucis inſtitutos ſub Syluestro I. Rom. Pontifice: donatiq; ſunt veſte albâ, & in ea cruce crocei coloris. Sebaſt. Frank lib. 4. Chron.

Hieroſolymitanorum vel *ſepulchralium* ordo pullo vtitur veſtitu: de eo ſic canit Franciſcus Modius:

Nos quoque pullo habitu ex Solyma deſcendimus vrbe,
Quæ fuit in cunctis vrbibus vna caput.
Nunc etiam ſancti lætatur honore ſepulchri
Quo triduo jacuit virgine natus homo.
Cujus ne quandoque parùm meminiſſe putemur.
Admonet hæc rubeis crux ſui vbique notis.
Dextraque cum terram ſignet manus, altera librum
Fert, qui mandata carmina legis habet.

De Hiſpania Fratres: cucullam habent omnibus ferè Monachis diſſimilem.

Hiſtricis Ordo Equeſtris, ſic dictus ab inſigni quo ornabantur ejus Equites: inſtituitur à Ludouico Duce Aurelianenſi, Fratre Regis Galliæ Caroli VI.

Hoſpitalarij, Spittalherren, dicunt ſe ab Higino Pontifice inſtitutos, qui primus certis ceremoniis hoſpitia hinc inde, ſiue ægris, ſiue peregrinis, ſiue denique vtriſque exſtructa, dedicari voluit, præfecto cuique vno, qui ejus *Herus* ſeu *Magiſter* diceretur, & habitu nigro amiciretur. Franciſcus Modius, Seb. Frank fol. 481.

D. Iacobi Fratres, S. Jacobsbrüder, pullo vel griſeo vſitu vtuntur, cum appenſa cochlea. Frank lib. 4. fol. 478. indicat in Anglia ad D. Iacob. hunc Ordinem incœpiſſe, vnde Modius ſic de iis canit:

Nos reliquo miſit diuiſa Britannia ab orbe
Vndique quà Oceano conditur illa ſuo.
Vtque ortum dedit hæc, ſic inuenti ordinis alim
Laudem neſcio quis jure Iacobus habet.
Extima litoreas imitatur veſtis harenas
Flaua quidem, ſed non flaua ea tota tamen.
Vtque magis poſſes ſcire in Regionibus ortos
Æquoreis, pectus cuncta marina legit.

Ignorantiæ Ordo cujus Monachi nihil omninò ſcire ſummum hominis bonum eſſe putent, & hic eſt omnium vetuſtiſſimus maximuſque.

Ioannitæ de Ciuitate Rubeo veſtitu per totum vtuntur, & in eo ante pectus calicem habent pictum. Sebaſt. Frank. fol. 479.

De his ita cecinit Franciſcus Modius:

Veſtis rubra natat fuſi nos, Chriſte, cruoris
Eſſe omni memores tempore velle tui.
Intextumque ideò calicem geſtamus in illa
Crimina eodem quòd ſanguine noſtra lauas.
Sed neque & hoc ratione caret, quòd dextra libellum
Fert, ſeu nox ſit, ſeu lux eat alma, manus:
Nimirum tua teſtatur promiſſa die ipſo,
Teſtatur lapſo commeditanda die.

Ioſaphati vallis Ordo, à Moniali quadam inſtitutus eſt, ſed incertum quando. Vtitur veſte rubeâ, niſi quòd Cuculionem Benedictino ſimilium gerit. Hic Ordo Iudices conſtituit in cauſis matrimonialibus, ad quos confugere ſolent illæ, quas pudicitiæ ipſarum expugnatores vxores ducere recuſant: Franciſco Modio teſte, qui etiam de iis ita canit:

Purpureo quoque membra induuntur amictu:
Qui ſolis nobis penè tributus honor.
Cumque aliis Monachis vetitum ſit veſtibus vti,
Commendat rubeus, quas tyriúſue color.
Quod vetitum eſt aliis Monachis, nobis licet vnis:
Gratia qua tanti ſigna fauoris habet:
Soli etiam erepto vt dicamus jura pudori,
Litiges & noſtro fœmina læſa foro.

Ioſephi Ordo, in honorem Ioſephi putatiui patris Chriſti inſtitutus eſt. Vtitur veſte in cinericio, & Cucullione candido: ſed quando cœperit non magis habeo dicere, quàm quo authore cœperit. Sebaſt. Frank. lib. 4. Chronici, & Franciſcus Modius.

De Labanda Milites.

Lazari ſeu *Magdalenæ Ordo:* quo anno aut inſtitutore cœperit, vt ignoro, ita illud palàm eſt, duo in genera eum diuidi, quorum alij vocentur Contemplatiui, incedantq́; interius atri, exterius candidi, & vtantur communi cibo. Alij Actiui, Betico colore gaudentes, & ſolis bulbis, oleribus aliiſq́; terreſtribus & inemptis victitantes. Franciſcus Modius. Stumpfius in Chronicis teſtatur, inſigne Ordinis hujus eſſe viridem crucem in atro pallio, cum cucullione ſeu velo capitis. Pauca ſunt hujus Ordinis monaſteria. Felix Schmid in ſuo Itinerario Hieroſolymitano teſtatur, ſe in itinere illo longiſſimo vnicum tantum monaſterium hujus Ordinis inueniſſe. Fuit etiam aliud non procul à patria mea vrbe Tigurinâ, quod vocarunt das Gfänn.

Linonchlenij, de quibus præter nomen nihil aliud inuenire potui.

S. Maria Monialium Ordo de decem virtutibus, exortus eſt noſtra memoria, & mira colorum varietate infauit. Habent enim velum nigrum, tunicam albam, ſcapulare rubeum, cinericeam chlamydem, capellettum, quod vocant, decies tantùmmodo repetitæ ſalutationis angelicæ.

Ordo

Ordo S. Mariæ alius, cujus aſſeclæ, *Noui Virginis Mariæ Fratres* appellantur, tunicam geſtant albam, & pallium atri coloris inſtar Carmelitæ, inſtituitur anno 1304. Vide Frank fol. 479. Chronic.

Mariæ conceptionis Ordo.

S. Mariæ quartus Ordo eorum eſt, qui Montoleretani vocantur, quos inſtituit Bernardus Tolena Senenſis, cui ſe ſocios multi nobiles adjunxerunt: iique toti candidi ſunt habitu.

Maturini, quorum fit mentio in Bruto fulmine.

Martyrum Fratres. Hi tertio anno adminiſtrationis Petri Teukesbury; Minoritarum in Anglia Prouincialis Miniſtri, in Angliam venerunt. Author eorum fuit Martinus quidam, qui Pariſiis quaſi fatuus nobilium Germanorum fuit ibi literis operam nauantium. Refert ex Thoma Eckleſtono Balæus in Append. 2. Centuriæ 4. cap. 82. Script. Britan.

Menſæ orbicularis verſatilisque ſeu de *Rotunda tabula* Equeſtris Ordo inſtitutus eſt ab Arthurio Britanno eorum Rege. Adhunc Ordinem nemo niſi nobilitate generis & virtute bellicâ excellentiſſimus admittebatur. Et quia virtute pares eſſent, ne loci diſparitas inæqualitatem videretur inuehere, circularem menſam adhibuit, à qua & Ordini nomen indutum, in qua nulla loci præeminentia eſſet: quam etiamnum hodie in Anglia apud Vinceſtrios extare dicunt. Pont. Heuterus lib. 4. Burgundicarum rerum.

Montis Oliueti Ordo Albatus à Franciſco Modio refertur ad annum 1300.

Pauperes voluntarij: de quibus vide Frankum fol. 479. b. De illorum inſtitutis ac genere vitæ Franciſcus Modius ita canit:

Non vlli ſtudio ſcelerata pecunia tanto
Quæritur, & cenſûs diuitioris opes:
Quanto omnes gazas, irritamenta malorum,
Noſtra nec immerito, prouida cura fugit.
Ingens theſaurus nimirum vltronea nobis
Paupertas & opes maximæ, habere nihil.
De reliquo magna eſt nudo per rura voluptas
Ire pede, & ſanctæ huic oſcula ferre cruci.

S. Petri de Corbulo Ordo.

S. Petri in Schünbach propè Tubingam Ordo: de quo Seb. Frank in Chron. fol. 480.

Purgatorialium Ordo non ita vetus dicitur, ſed nuper adeò exortus, geſtatque in pectorali crucem rubeam. De iis idem Franc. Modius in hunc modum canit:

Candida ſint aliis: ſint pullaue pallia nobis
Qui medius color eſt inter vtrunque placet.
Intertexta cui clamat crux rubra colori,
Eſte, homines, memores tempus in omne mei
Hacque adeò cauſa ipſa fuit purgantibus vltrò
A flammis quòd nos nomen habere iuuat.
Purgati ritè hic, vt non ſubeamus in annis
Tartareo ardentes ſulphure & igne lacus.

Reclusorum ſiue *Inclusorum Ordo*, ſic dictus, quòd ejus aſſeclæ tam Viri, quàm mulieres ſeſe in anguſtiſſimas cellulas includant, nec inde per totam reliquam vitam egrediantur, ſic pœnitentiam de peccatis commiſſis agentes.

S. Ruffi Ordo inſtitutus per Galliam, Germaniam & Italiam anno 1100. à quodam Ruffo: hujus Fratres vt Canonici Regulares, linteo induſio ſcapulare ſuperinduunt, & cuculionem atri coloris.

Monacha vel *Sacerdos libera*, quæ ſuo de ſumptu viuit, habetque poteſtatem nubendi ſi velit.

Scala Dei Ordo: ſcripſit ad hos ante annos 300. Arnoldus de Noua villa de Myſterio Cymbalorum Eccleſiæ.

Sclauoniani: de quorum Ordine Franciſcus Modius ſic cecinit:

Nos quoque quòd paucis fas eſt, veſtimur amictu
Sanguineo, & rubri purpureique ſumus.
Sclauorum & nomen nobis aptauimus, illis
Pandere quod Chriſti cæpimus ore fidem, &c.

Ex Scotia Fratres viridi amictu per totum vtuntur: cujus habitûs Franciſcus Modius rationem reddens ita canit:

Si viridem in nobis qui demirare colorem,
Hic, reputa, gratus quàm ſit vbique color.
Gramine veſtiri campos viridante videmus,
Arboribus virides verè redire comas.
Nos etiam memores ergo nos graminis inſtar
Florere, & paruâ poſſe perire morâ.
Excidat vt ne vnquam hoc nobis fortaſſe, virorem
In veſtitu ipſo ſemper habere iuuat.

Seruientium ægrotis mercede fœmineus Ordo atratâ veſte vtitur.

S. Sophiæ, ſiue *Gratiæ Ordo* albatus, magnâ cruce rubeâ ſignat pectus.

Speculariorum Ordo, ſic à ſpeculo, quod geſtare ſolenne habet, dictus: interiore veſtitu ater eſt, exteriore candidus, cruce item, ſed nigrâ, pectus muniens: quo tempore & à quo inuentus incertum eſt. Franciſcus Modius de habitu eorum ſic canit:

A ſpeculis nomen trahimus, gerimuſque per vrbes
Pallia quæ ſunt quàm lilia pura magis.
Nupera nec res nos, vt ſe multi eſſe fatentur,
Sed potius priſcis annumeranda ſumus.
Signat crux ſtomachum nigra, & nos protegit omnes
Aduerſus ſtygij Principis inſidias.
Circulus ejuſdem & nos admonet vſque coloris,
In ſe ſic longa cuncta redire die.

Exorti ſunt hi Monachi primùm in Italia, Vide Seb. Franck in Chron. fol. 481.

S. Spiritûs D.D.D. Valentini, Quirini & Antonij.

Stellatorum Ordo eſt duplex: alij enim habent togam nigram cum cucullione concolore: alij pallio ſine cucullione vel atro vel rubeo indifferenter vtuntur: vtrique tamen ſuis veſtibus ſtellas affixas geſtant. Vide Franckum fol. 478. a. & b.

De hoc Franciſc. Modius ſic cecinit:

Nos quoque fulgentem ſtellam, quâ Phœbus ab Horis
Iunctos mane viam carpere cogit equos,
Prægreſſamque Magos Solymam, geſtamus ad vrbem,
Inſigne, vnde etiam nomen habere iuuat.
Inſigne, vnde etiam nomen habere iuuat.
Idem de reliquo color eſt in veſtibus, eſt qui
Stellatorum aliis, quos toga ſola tegit.
Inter & hoc ſolum eſt Monachos quod veſte profeſſos
Viuere ſtricta etiam nos mage lege decet.

S. Thomæ milites.

Veſpillonum Ordo, tunicâ lineâ vtitur, cucullione & pallio atri coloris, mortuos effert.

De viridi valle Fratres: eorum meminit Balæus in Appendice Centuriæ 4. cap. 26. vbi etiam dicit, eos primò in Angliam veniſſe anno Domini 1258.

Valetudinario ſeruientium Ordo fœmineus: atro veſtitu vtuntur.

Vngaricus Eques: de quo Franciſc. Modius ita canit:

Sanguineo tunica eſt, rubro chlamys inde colore,
Quas gerere Vngarico ex Ordine gaudet eques.
Inſigne eſt, viridis, quam malunt candidam & atrum,
Crux alij, in læua vt parte videre potes, &c.

Vuenceſlaitarum Ordo, quando & à quo initium habuerit, ab hiſtoricis in incerto relinquitur: illudque de illis folummodo reperitur, albo eos veſtitu incedere: cucullione ferè ad eam formam, quâ ſunt tegumenta capitis, quibus Francicis mulieribus nobilibus vti mos eſt, Franciſco Modio teſte, qui ſic canit:

Hoc habitu princeps voluit nos Ordinis vti
Noſtri, albæ mentis qui foret indicium.
Idem ingens poſuit, centum & ſublime columnis
Templum: præcipua quod fuit artis opus.

Zupfnonnæ in Concilio generali Lugdunenſi anno 1275. habito abrogantur. Fuit genus ſacratarum fœminarum. Inde forſaſſis nomen hoc habuerunt, quòd non, vt reliquæ Moniales, comam ſeu capillos vnd die zupffen deronderent, ſed juxta morem aliarum retinerent. Meminit earum Auentinus lib. 7. Annalium.

CAPVT

CAPVT LXXI.

De MONASTERIIS *in hac quarta & vltima Claſſe exſtructis.*

Numerus Monaſteriorũ Mendicantiũ tantum intra trecentos annos extructorum.

IN proximè præcedentibus ſecunda & tertia Monachorum Claſſibus Catalogũ Monaſteriorũ iis temporibus exſtructorum receenſuimus: hoc verò in Claſſe hac vltima ob infinitam Cœnobiorum multitudinem à nobis præſtari non poteſt: ſummam tantum, quæ etiam ſupra à nobis eſt indicata, rurſus hic adnotabo. Sabellici igitur ætate, hoc eſt, circa annos Chriſti 1494. Auguſtinenſium Eremitanorum Ordinis Cœnobia, quorum quidem ratio iniri potuit, circiter 2000. Virginum autem 300. fuerunt. Carmelitarum Monaſteria 7050. Prædicatorum 4143. Ab anno etiam Domini 1211. vſque ad annum 1380. ſpacio tantum 179. annorum, per orbem Chriſtianum pro Franciſcanis ſeu Minoritis exſtructa ſunt Cœnobia 1500. Summa igitur Cœnobiorum intra annos trecentos Mendicantibus tantum Monachis ædificatorum eſt 14993. nullâ ratione eorum habitâ, quæ pro Monachis aliorum Ordinum, quos hucuſq; in Claſſe hac quarta recenſuimus, exſtructa fuerunt, quorum abſque dubio major eſt numerus. Rectè autem dixit Laurentius Iuſtinianus Venetus Patriarcha, *cùm augeretur numerus Cœnobiorum & Monachorum, rigiditatem vitæ, atque monaſticum vigorem diutius non poſſe conſiſtere; Raram enim eſſe perfectionem*: vt refert Bernardus Iuſtinianus in ejus vita apud Laurent. Surium Tomo. 1. de vitis Sanctorum.

CAPVT LXXII.

De Benedictione *ſeu* Conſecratione ABBATIS *non* MONACHI *neque profeſſi, vbi ſimul etiam* Conſecratio MONACHI *deſcribitur ex* Pontificali ALBERTI CASTELLANI.

Apparatus ad conſecrationem Abbatis

BEnedictio ſeu Conſecratio Abbatis electi, non Monachi neque profeſſi fit hoc modo & ordine: In primis benedicendus prouideat de mandato Cameræ, ſi ſit in Curia, vel ſi extra, de literis Apoſtolicis, benedictionem ſibi impendendam Pontifici committentibus. Deinde ſtatutâ die benedictionis, quæ debet eſſe Dominica vel feſtiua, tam ipſe Pontifex quàm electus confiteantur, & die præcedenti jejunent. Summo mane, in Eccleſia vbi benedictio fiet, ornantur duæ Capellæ: major pro Pontifice celebraturo: minor pro Abbate electo. In majori quidem, ſuper altari parato, vt eſt moris, erit crux in medio, & ad minus quatuor candelabra. In terra ad gradus altaris erunt tapetes ſtrati. Poterunt & alia ornamenta circumcirca adhiberi, pro qualitate & facultate loci & perſonarum. Paratur etiam in loco congruo Credentia pro Pontifice: id eſt, menſa competentis longitudinis, latitudinis & altitudinis: ſuper quã erit mappa munda: duo candelabra, vaſa ad abluendum manus, cum ſuis mantilibus: Vrceolus cum aqua benedicta & aſperſorio: thuribulum cum naucella, cochleari & incenſo: ampullæ pro vino & aqua pro ſacrificio: calix cum rebus ſuis opportunis: hoſtiaria cum hoſtiis pro credentia, Pontifice & electo: item paramenta omnia Pontificalia, tempori & Miſſæ dicendæ conuenientia, videlicet ſandalia, amictus, alba, cingulum, manipulus, crux pectoralis, ſtola, tunicella, dalmatica, chirotecæ, planeta, mitra aurifriſiata: annulus Põtificalis: baculus paſtoralis. Ex his, ſi Pontifex paratur propè altare, ponuntur ſuper illud, amict⁹, alba, cingulũ, manipul⁹, crux, ſtola, tunicella, dalmatica, planeta. Reliqua manẽt ſuper Credẽtiã.

Item paratur Faldiſtorium ornatum pro Pontifice, & tria ſcabella ſiue ſedes pro electo & duobus Abbatibus aſſiſtentibus: Miſſale & Pontificale. Pontifex habeat tres Capellanos ad minus cum ſuperpelliciis, & duos ſcutiferos ad Credentiam.

In Capella verò minori pro electo, quæ à majori debet eſſe diſtincta, paratur altare cum cruce, & duobus candelabris ad minus & ſuper illud Pontificale & Miſſale, ac paramenta omnia Pontificalia albi coloris, pro Pontifice poſita. Et hoc ſi Abbas benedicẽdus ſit de mitra. Si verò non ſit de mitra, parantur tantùm paramenta ſacerdotalia, vel vltra illa pluuiale album. Propè altare paratur Credentia, cum mappa munda & vaſis ad abluendum manus. Parantur etiam quinque mappulæ æqualis menſuræ, factæ ex vna canna cum dimidia panni lini ſubtilis, & candelæ octo vnius libræ quælibet, quarum quatuor ſuper altare Põtificis, duæ ſuper ejus credentiam, & duo ſuper altare electi ponuntur. Annulus cum gemma benedicendus, & electo tradẽdus. Veſtes monaſticæ ſeu regulares: & pro Offertorio intortitia duo quatuor librarum pro quolibet: duo panes magni, & duo barilia vini optimi. Panes & barilia ornentur cum auripello, duo videlicet videantur argentea, & duo aurea: Barilia hinc & inde arma Pontificis & electi habentia. Sint etiam in Capella

electi

Digitized by Google

electi aliqua ſedilia & ornamenta conuenientia. Adſint duo Abbates aſſiſtentes ſi benedictio ſit in Curia: quod tamen extra curiam in aliquibus locis non ſeruatur, vbi ſolus Pontifex id peragit. Abbates ipſi ſint induti ſuperpellicio, ſtolâ pluuiali & mitrâ ſimplici albâ. Horâ igitur competenti Pontifex, electus, aſſiſtentes & alij qui benedictioni intereſſe debeant, ad Eccleſiam conueniunt, & Pontifex factâ oratione in altari aſcendit ad faldiſtorium in Capella ſua, ad ſiniſtrum cornu altaris videlicet Epiſtolæ præparatum, vt mos eſt, & ibi ex more paratur. Interim etiam Abbates aſſiſtentes ſua paramenta prædicta capiunt.

Abbas nouus ducitur ad Epiſcop.

Quibus ſic paratis, Pontifex ſedet cum Mitra ſupra faldiſtoriũ, ante medium altaris ſibi paratum. Electus verò in habitu ſuo quotidiano, medius inter Abbates aſſiſtentes paratos & mitratos. Vel ſi extra curiam ſit, & ſine aſſiſtentia Abbatum, per Monachos ſui monaſterij vel Ordinis Pontifici præſentatur, ac eidem mandatum Apoſtolicum traditur. Quo de mandato Pontifici per eius notariũ publicè lecto, electus genu flectit ante Pontificem: qui ſurgit depoſitâ mitra, & ſuper eũ dicit aliquot Orationes.

Abbas induitur veſtibus ſacris.

Deinde benedicũtur veſtes quæ nouæ aſferuntur, & tenentur ab vno ex miniſtris electi coram Pontifice, qui ſtans ſine Mitra inter benedicendum aſpergit veſtes eum aqua benedicta. Poſt hæc Pontifex ſedet cum Mitra, & exuit electum veſte ſeculari, dicens: *Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus ſuis*: & mox induit illum habitu monaſtico ſeu regulari, dicens: *Induat te Dominus nouum hominem qui ſecundum Deum creatus eſt, in juſtitia & ſanctitate veritatis.*

Abbas profeſſionẽ emittit.

Tunc depoſitâ Mitrâ ſurgit Pontifex, & dicit orationẽ. Quâ finitâ, ſedet cum Mitra, & electus Monachus factus, profeſſionẽ emiſſurus, junctis ante pectus manibus, corã eo genu flexus dicit: *Suſcipe me Domine ſecũdum eloquium tuum & viuam: & ne confundas me ab exſpectatione mea*: Circumſtantibus, vel Monachis, ſi ſit in ſuo monaſterio, reſpondentibus, *Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui, &c.* Et hoc tertio tam per electum, quàm per circumſtantes repetitur. Deinde electus ante altare & Pontificem ſe proſternit in terram, & dicuntur aliquot Pſalmi per Pontificem ſedentem cum Mitra: quibus finitis, ſurgit Epiſcopus & orat ſuper electum depoſitâ Mitrâ. Tum rurſus ſedet acceptâ Mitrâ, & coram eo genu flexus electus Monachus factus, emittens profeſſionẽ in charta ſcriptam, quam in manibus tenet, illam legit & dicit: *Ego N. N. offerens trado meipſum monaſterio tali, & promitto ejuſdem monaſterio prælato ſuiſque ſucceſſoribus canonicè intrantibus, obedientiam & reuerentiam debitam, ſecundum Regulam canonicam talis ſancti vel Ordinis. Promitto etiam ei & Conuentui ejuſdem monaſterij præſenti & futuro, me perpetuam ſeruaturum continentiam, quantum humana fragilitas permiſerit, atque ſtabilitatem in loco, & morum emendationem & renuntio proprijs.* Quibus lectis ponit chartam ipſam ſupra altare, & iterum vt prius genu flectit coram Pontifice cantare incipiente. Quo finito Pontifex adhuc cum Mitra ſedens, accipit eum in congregationem & ſocietatem aliorum Monachorum ſui Ordinis, dicens hanc exhortationem Sancti Auguſtini, *Omnes quamuis per gratiam Baptiſmi Fratres ſimus in Chriſto, & vnum Patrem habeamus in Cælo, &c.* Vide ſupra fol. 217. b. Quâ dictâ, Pontifex & omnes Monachi præſentes recipiunt eum ad oſculum pacis.

Abbas præſentatur Epiſcopo

Deinde electus Abbas vadit ad Capellam ſuam in qua paratur amictu, albâ, cingulo, manipulo & ſtolâ in modum preſbyteri: ac pluuiali: & aſſociatus medius inter duos Abbates, ſi ſit in Romana Curia, indutos ſuperpellicio, ſtolâ, pluuiali & Mitrâ ſimplici, ſi benedicendus ſit de Mitra: vel ſi extra Romanam curiam, in Abbatum abſentia inter priorem & ſeniorem, aut duos ſeniores Religioſos ſui, ſi adſunt, aut alterius monaſterij, indutos ſuperpelliciis & pluuialibus, ducitur ad Pontificem, in faldiſtorio ante altare ſedentem, cui depoſito birreto ſe humiliter inclinans, facit reuerentiam, aſſiſtentes etiam detectis capitibus illa aliquantulum inclinantes Pontificem venerantur. Tum ſedent omnes eo Ordine quo in conſecratione Epiſcopi. Et poſtquã parũ quieuerint, ſurgunt omnes capitibus detectis, & ſenior Abbatũ aſſiſtentiũ, vel ſi nullus interſit Abbas, Prior Monachorum ſtans detecto capite ad Epiſcopum dicit: *Adeſt reuerende Pater electus monaſterij N. quem ad veſtri Pontificatus celſitudinem ex parte Conuentus ejuſdem monaſterij duximus præſentandum, humiliter poſtulantes à vobis, vt ipſum in Abbatem dicti monaſterij auctoritate Apoſtolicâ vobis commiſſâ dedignemini ordinare.* Quando autem quis ſit Monachus, aut profeſſionem emittit antequam in Abbatem eligitur: vel etiam poſtquam electus fuerit, non tamẽ eâ die quâ ſit benedicendus, ſed ſeruantur ceremoniæ & Ordo, prout in Regula, quam intendit profiteri, continetur. Benedicendus verò Abbas ſi ante ſuam benedictionẽ fuerit Monachus profeſſus, omnia ſupradicta de Monacho faciẽdo & profeſſionẽ emitiẽdo omittuntur. Sed eo & aſſiſtentibus paratis vt ſupra, & coram Pontifice cõſtitutis incipitur petitio benedictionis per vnum Abbatẽ aſ-

ſiſtentium

Digitized by Google

ſiſtentiam dicentem: *Adeſt reuerende* Pater, &c. vt ſupra. Tum Pontifex interrogat eos dicens: *Habetis mandatũ Apoſtolicum?* Reſpõdet ille: *Habemus.* Pontifex dicit, *Negatur.* Tunc Notarius Pontificis accipiẽs mandatũ à præſentante illud legit à principio ad finem. Interim omnes ſedent. Quo toraliter perlecto, Pontifex dicit: *Deo gratias.* Vel ſi benedictio fit vigore literarum Apoſtolicarum, per quas etiam juramenti receptio cõmittitur, literis lectis, antequã Pontifex aliquid dicat, electus Abbas de ſcabello ſiue ſede ſua veniens, coram Pontifice genu flectit, & legit juramentũ de verbo ad verbũ juxta tenorem commiſſionis prædictæ præſtandum. Quo per eum lecto, Pontifex ſuper gremium ſuum librum Euangeliorum apertum tenens, inferiori parte libri electo verſâ, ab eo præſtationem hujuſmodi juramenti recipit, electo dicente, *Sic me Deus adjuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia*: & textum Euangeliorum ambabus manibus tangente: tum, non prius, dicit Pontifex, *Deo gratias.*

Abbas examinatur. Deinde proſequitur examen ad hunc modum: *Antiqua ſanctorũ patrũ inſtitutio docet & præcipit, vt is qui ad regimen animarũ eligitur, examinari & interrogari debeat de diuerſis cauſis & moribus, qui huic regimini congruũt & neceſſary ſunt. Eâdem igitur authoritate te frater chariſſime interrogamus: Vis tuum ſanctũ propoſitum, & ſancti N. Regulam obſeruare, tibiq; ſubjectos, vt idipſum diligenter faciant inſtruere?* Reſpondet electus, *Volo:* aliquantulũ aſſurgens detecto capite ad iſtam & omnes alias reſponſiones ſequentes. Interrog. *Vis mores tuos ab omni malo tẽperare, &, quantum adjuuante Domino poteris, ad omne bonum commutare?* Reſp. *Volo.* Inter. *Vis caſtitatem, ſobrietatẽ, humilitatem & patientiam cum Dei adjutorio in teipſo cuſtodire ſubditoſque tuos in hoc docere?* Reſpon. *Volo.* Inter. *Vis res monaſtery ſibi commiſſi fideliter cuſtodire, & in vſus Eccleſiæ, Fratrum, pauperum & peregrinorum diſtribuere?* Reſp. *Volo.* Inter. *Vis ſanctæ matri Eccleſiæ Romanæ, ac ſanctiſſimo Domino N. ſummo Pontifici ejuſque ſucceſſoribus fidem, ſubjectionem, obedientiam & reuerentiam deuotè & fideliter perpetuò exhibere?* Reſp. *Volo.*

Si verò benedicendus exemptus non eſt, neque authoritate Apoſtolicâ, ſed ab ordinario ſuo pontifice benedicitur.

Poſt prædictas omnes interrogationes ſubjungitur etiam ſequẽs, quæ aliàs omittitur, quando benedicendus eſt ab ordinaria juriſdictione exemptus. Inter. *Vis ſanctæ Eccleſiæ N.* nominando Eccleſiam Patriarchalem, Metropolitanam ſeu Cathedralem, cujus Prælati juriſdictioni electus Abbas ſeu ejus monaſteriũ ſubjecti exiſtunt: *mihi ejuſdem patriarchæ, aut Archiepiſcopo vel Epiſcopo meiſque ſucceſſoribus fidem, ſubjectionem, obedientiam & reuerentiam deuotè & fideliter perpetuò exhibere?* Reſpon. *Volo.*

Si autem benedicendus Abbas non exẽptus authoritate Apoſtolicâ, ab alio quàm ordinario ſuo põtifice benedicitur, pontifex benedictionẽ ei impẽſurus loco interrogationis proximæ poſitæ, & illa omiſſa ſequẽtem ſubjungit, dicens: *Vis ſancta Eccleſiæ N.* nominando Eccleſiã Patriarchalẽ, Metropolitanã ſeu Cathedralẽ, cujus Pontificis juriſdictioni electus ſeu ejus monaſteriũ exiſtunt ſubjecti, *illiuſq; Patriarchæ aut Archiepiſcopo, vel Epiſcopo ac ſuis ſucceſſoribus, fidem, ſubjectionẽ obedientiã & reuerentiam deuotè & fideliter perpetuò exhibere?* Reſp. *Volo.* Subjũgit Pontifex. *Hæc omnia & cætera dona tribuat tibi Dominus, & cuſtodiat te atq; corroboret in omni bonitate: Amen.* Tunc electus ante Pontificem genu flexus oſculatur ejus manũ. Deinde detracta Mitra ſurgit Pontifex, & ſtans verſus altare, facit Confeſſionem, electo à ſiniſtris ſibi aſtante. Qua finita, Pontifex aſcendit ad altare, oſculatur illud & Euangelium in Miſſa dicendum. Et ſi Miſſa cantatur, altare ipſum etiam incenſat. Quo incenſato, vel ſi Miſſa legitur eo oſculato & libro, deſcendit ad ſedem, & ibi procedit in Miſſa vſq; ad Alleluia, ſi dicitur: vel vſq; ad vltimum verſum Tractûs excluſiuè.

Electus verò vadit cum aſſiſtentibus ad Capellã ſuam, vbi depoſito pluuiali, accipit ſandalia, dicens Pſalmos cõſuetos. Tum accipit crucem pectoralem, aptatur ei ſtola, vt ab humeris dependeat: deinde tunicellam, dalmaticam & planetam Et hoc ſi ex priuilegio Mitra vti poſſit: quâ ſi vti ſibi licet, prius ſit profeſſus, ac Miſſa legatur, poteſt accipere ſandalia, & dicere Pſalmum *Quàm dilecta,* &c. paramenta omnia ſacerdotalia capere, dempta planeta, cujus loco accipit pluuiale ante inchoationẽ officij, eo tẽpore quo Põtifex eum benedicturus Põtificialia ornamenta recipit. Si verò non ſit de Mitra accipit ſolùm paramenta ſacerdotalia, & planetam, & proſequitur Miſſam vſque ad Tractum. Tunc Epiſcopus aliquot orationes recitat. Quibus finitis, reſidet Pontifex cum Mitra in faldiſtorio ſuo ante altare, & ante eum reducitur electus per aſſiſtentes, & facta Pontifici reuerentia, vt prius, ſurgit Pontifex, & genuflexus cum Mitra procũbit in faldiſtorio ſuo, aſſiſtentes genuflectunt ante ſua ſcabella. Electus verò ad ſiniſtram Pontificis proſternitur, & ad ejus ſiniſtram ponitur baculus paſtoralis ſibi tempore ſuo tradendus. Tunc cantores incipiunt choro reſpondente: vel ſi non ſint cantores & chorus, dicit Pontifex cæteris ſibi reſpondentibus Antiphonam.

Poſt

Abbas conſecratur.

Poſt hæc ſurgit ab accubitu Pontifex, & in manum ſiniſtram accipit baculum paſtoralem,& conuerſus ad electum dicit, *Vt hunc præſentem electum benedicere digneris te rogamus exaudi nos.* Deinde dicit. *vt hunc præſentem electum benedicere & ſanctificare digneris te rogamus exaudi nos:* producendo ſingulis vicibus ſuper electum manu dexterâ ſignum crucis: & mox redit ad accubitũ. Paulò poſt Pontifex depoſitâ Mitrâ ſurgit, & ſtans verſus ad electum proſtratum manentem dicit: *Pater noſter,* &c. Sequuntur verſus: *Saluum me fac ſeruum tuum Domine.* Reſpon. *Deus meus ſperantem in te.* Verſus: *Mitte ei Domine auxilium de ſancto.* Reſpon. *Et de Sion tuere eum.* Verſus: *Hic accipiat benedictionem à Domino.* Reſpon. *Et miſericordiam à Deo ſalutari ſuo.* Verſus: *Memor eſto congregationis tuæ.* Reſpon. *Quam creaſti ab initio.* Verſus: *Dominus cuſtodiat introitum & exitum tuum.* Reſpon. *Ex hoc nunc & vſque in ſeculum.* Verſus: *Dominus cuſtodiat te ab omni malo,* Reſpon. *Cuſtodiat animam tuam Dominus.* Verſus: *Domine Deus virtutum conuerte nos.* Reſpon. *Et oſtende faciem tuam & ſalui erimus.* Verſus: *Domine exaudi orationem meam* Reſpon. *Et clamor meus ad te veniat.* Verſus: *Dominus vobiſcum.* Reſpon. *Et cum ſpiritu tuo.* Oremus. *Concede quæſumus omnipotens Deus affectus noſtro tuæ miſerationis effectum, & hunc famulum tuum, quem ad regimen animarum eligimus, gratiæ tuo dono proſequere, vt le largiente cum ipſo tibi noſtra electione placeamus, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.* Tum ſurgit electus & ante Pontificem genu flectit, & Pontifex extenſis manibus ante pectus incipit præfationem. Quâ finitâ Pontifex imponit ambas manus extenſas, digitis tamen diſiunctis, ſuper caput electi, adjunctâ precatiunculâ ſuper eum. Poſtea ſedens Pontifex acceptâ Mitrâ, dat ei ambabus manibus tangenti & recipienti Regulam dicens: *Accipe Regulam à ſanctis patribus traditam, ad regendum cuſtodiendumq́ue gregem tibi à Deo traditũ, quantũ Deus ipſe te cõfortauerit, & fragilitas humana permiſerit. Accipe gregis dominici paternam prouidentiam, & animarum procurationem, & per diuinæ legis incedendo præcepta, ſis ei dux ad cæleſtis hæreditatis paſcua, adjuuante Domino noſtro* IESV CHRISTO.

Abbati traditur Regula.

Baculus paſtoralis benedicitur & traditur Abbati.

Deinde depoſita Mitra ſurgit Pontifex, & ſtans benedicit baculum paſtoralẽ, quem aliquis Miniſtrorum coram eo teneat, dicens, *Oremus: Suſtentor imbecillitatis humanæ Deus, benedic baculum iſtum, & quod in eo exterius deſignatur, interius in manibus hujus famuli tui. tuæ propitiationis clementia operetur, per Chriſtum Dominum, Amen.* Poſt aſpergit illum aqua benedicta. Tunc ſedens accipit Mitram, & tradit baculum Abbati coram ſe genu flexo ambabus manibus illum capienti, dicens: *Accipe baculum paſtoralis officij, quem præferas cateruæ tibi commiſſæ, vt ſis in corrigendis vitiis piè ſæuiens, & cum iratus fueris, miſericordiæ memor eris.*

Annulus conſecratur & traditur Abbati.

Deinde depoſita Mitra, ſurgit Pontifex, & benedicit annulum, quem aliquis Miniſtrorum coram eo tenet, dicens: *Oremus: Creator & conſeruator humani generis, dator gratiæ ſpiritualis, largitor æternæ ſalutis, tu Domine emitte tuam benedictionem ſuper hunc annulum, vt quicunque hoc ſacro ſanctæ fidei ſigno inſignitus inceſſerit, in virtute cæleſtis defenſionis ad æternam ſibi proficiat ſalutem, per Chriſtum Dominum noſtrum,* Amen. Poſt hæc aſpergit annulum aqua benedicta, & ſedens cum Mitra, infigit eum digito annulari dextræ manûs Abbatis benedicti, dicens: *Accipe annulum fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, ſanctam videlicet Eccleſiam intemeratâ fide ornatus, illibatè cuſtodias.* Tum depoſita Mitra ſurgit Pontifex, & ſtans verſus ad illum coram ſe genu flexum, dicit: *Oremus, Te omnipotens & piiſſime Domine deprecamur, hunc famulum tuum propitius intuere, vt gratiâ tuâ auxiliante, ſic in ſua ſubjectorumq́ue conuerſatione, præcepta ſanctæ Regulæ efficaciter ſtudeat adimplere, vt tranſcurſo villicationis ſuæ tempore, vnà cum commiſſo ſibi grege perpetuâ potiatur beatitudine, per,* &c. Amen.

Abbas offert Epiſcopo

His peractis Epiſcopus & aſſiſtentes recipiunt Abbatẽ benedictum ad oſculũ pacis. Poſtea Abbas cum aſſiſtentibus redit ad Capellam ſuam: indeq; veniens medius inter aſſiſtentes, offert Epiſcopo ſedenti, ex inſtitutione Milriadis Papæ, duos cereos accẽſos, duos panes & duo barilia vino plena, & Pontificis prædicta recipientis manum reuerenter oſculatur. Deinde ſurgit benedictus Abbas, Pontifex lauat manus & accedit ad altare, ac proſequitur Miſſam vſque ad communionem. Tum Epiſcopus dat pacem Abbati ad ſe venienti, & ipſo aſſiſtentibus. Poſtea Epiſcopus vbi ſe communicauit de corpore & ſanguine Domini, communicat etiam Abbatem, & dat benedictionem ſolennem.

Mitra conſecratur & traditur Abbati.

Data benedictione per Pontificẽ, ſi Abbas benedictus eſt de Mitra, reponitur faldiſtorium ante medium altaris, & Pontifex cum Mitra in eo ſedet. Benedictus verò Abbas birretum in capite tenens coram eo genu flectit. Tum Pontifex depoſita Mitra ſurgit, & benedicit Mitram per Acholutum ſibi oblatam, dicens, *Oremus, Domine Deus pater omnipotens, cujus præclara bonitas eſt & virtus immenſa à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum totiuſq; decoris ornamentum, benedicere & ſanctificare dignare hanc Mitram hujus famuli tui capiti imponendam. per Chriſtũ,* &c. Et

&c. Et mox eam aſpergit aqua benedicta. Deinde ſedens eum Mitra imponit eam capiti benedicti Abbatis, dicens: *Imponimus Domine capiti hujus famuli tui galeam munitionis & ſalutis quatenus decorata facie & armato capite, cornibus vtriuſque Teſtamenti terribilis appareat aduerſariis veritatis, & te ei largiente gratiam, impugnator eorum robuſtus exiſtat*, &c. *Per Chriſtum Dominum*, Amen.

Chirotheca benedicuntur & traduntur Abbati.

Deinde ſi chirotecæ non ſint benedictę, ſurgit Pontifex, Mitrâ prius depoſitâ, & eis benedicit: tum aſpergit aquâ benedictâ, deinde acceptâ mitrâ ſedet, & imponit illas manibus Abbatis: ſimiliter etiam annulum Pontificalem mox ei imponit. Tum ducit eum Mitram in capite tenentem ad chorum. & ſtatuit eum cum oratiuncula in ſede prædeceſſoris ſui, ſi ſit in monaſterio ſuo: ſi verò benedictio ſit in Curia vel alibi extra monaſterium, collocat eum in faldiſtorio, quo ipſe vſus eſt ante medium altaris poſito. His & aliis quibuſdam ſic peractis, benedicitur ab Abbate populo præſenti, & gratiæ aguntur Pontifici ac aſſiſtentibus, omneſque vadunt in pace.

CAPVT LXXIII.

Ritus benedicendi ABBATEM *electum authoritate ordinariâ, non Papæ.*

Apparatus pro benedictione Abbatis

BEnedicendus Abbas, ſi non ſit prouiſus à ſede Apoſtolica, ſed per Ordinarium ſuum, aut ejus authoritate, benedicitur ſtatuto die. Pro ejus benedictione agenda, ordinantur omnia quæ ſupra in benedictione Abbatis authoritate Apoſtolicâ poſita ſunt. Deinde Epiſcopus accipit omnia pontificalia ornamenta, & ſedet cum Mitra in faldiſtorio ante medium altaris præparato. Electus verò Abbas in Capella ſua indutus ducitur medius inter aſſiſtentes, & proſternit ſe ante medium altaris. Pontifex autem ſurgens ſine mitra incipit Pſalmum 67. *Exſurgat Deus*. Eo finito exſurgit electus, & vnus ex aſſiſtentibus præſentat eum Pontifici, eo, quo ſupra quoque diximus, modo. Tum Pontifex interrogat eos dicens: *Scitis illum dignum eſſe ad Abbatiatus officium?* Reſpon. *Scimus & teſtificamur ipſum eſſe idoneum atque dignum.* Inter. *Fuit ejus electio canonicè & concorditer celebrata?* Reſp. *Fuit*. Pontifex dicit: *Deo gratias*. Quo dicto, ſedent omnes in ſuis ſedilibus, & Pontifex proſequitur examen, vt ſupra. Finito examine & manu Pontificis per electum oſculatâ, ante Pontificem genu flexus coram ſe tenens literas ſcriptas, & ſuo ſigillo obſignatas, promittit obedientiam & jurat fidelitatem, in hunc modum: *Ego N. N. monaſterij N. ordinandus Abbas promitto coram Deo & ſanctis ejus, & hac ſolenni Fratrum congregatione fidelitatem dignamq; ſubjectionem, obedientiam & reuerentiam Matri meæ Eccleſiæ* (ſimulque nominat Eccleſiam cujus juriſdictioni ordinariæ ſubjectus eſt) *tibiq; Domino meo ejuſdem Eccleſiæ Patriarchæ, vel Archiepiſcopo aut Epiſcopo & ſucceſſoribus tuis ſecundum ſacrorum Canonum inſtituta, & prout præcipit inuiolabilis authoritas Pontificum Romanorum.* Deinde librum Euangeliorum, quem Pontifex ſuper genua ſua ſiue in gremio ſuo tenet apertum, inferiori parte ejuſdem libri electo Abbati verſâ, quem ipſe electus ambabus manibus ſupra ſcripturam poſitis tangit dicens, *Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.* Tum à Pontifice precatiunculis quibuſdam benedicitur.

Abbas præſentatur Epiſcopo.

Abbatis iuramentum.

CAPVT LXXIV.

De Conſecratione ABBATISSÆ.

ELectâ in Abbatiſſam & confirmata, benedicitur die dominico vel feſtiuo, quo Pontifex paratus Pontificalibus procedit in Miſſa vſque ad Alleluia, vel vltimum verſum Tractûs: manente interim electa in veſte ſua religioſa, quâ prius vſa eſt, genuflexa in aliquo loco ex quo altare videre poſſit. Dicto verò vltimo verſu Tractûs, Epiſcopus ſedet cum Mitra ante medium altaris & electa ei præſentatur: quæ flexis genubus, ad eum prorſus modum quo Abbas, fidelitatis juramentum præſtat. Quo peracto, electa ſe totam ad pedes Pontificis proſternit, à quo etiam multis precatiunculis conſecratur: ſurgentiq; tradit in manus Regulam Ordinis ſui. Quod ſi ante electionem non fuiſſet velata, tum Pontifex ſtans ſine Mitra benedicit velo, eoq; aſperſo aquâ benedictâ, ponit, ſedens cum Mitra, ſuper caput electæ, additis nonnullis precatiunculis. His finitis, ſurgunt omnes, & Pontifex procedit in Miſſa: Abbatiſſa verò reuertitur in locum illum in quo prius Miſſam audiuit, maneſque ibi vſque ad Offertorium. Tum enim Epiſcopus ſedet ante altare, & Abbatiſſa, præcedentibus eam duobus ſeruis, accedit ad eum & offert ei duos accenſos cereos, manuſq; accipientis oſculatur. Epiſcopus poſt hæc ſurgens Abbatiſſam cômunicat, & Miſſam proſequitur. Eâ finitâ, Abbatiſſam collocat in ſua ſede ſi ſit in proprio Monaſterio, dicens: *Accipe plenam & liberam poteſtatem regendi hoc Monaſterium & congregationem ejus & omnia quæ ad illius regimen interius & exterius, ſpiritualiter & temporaliter pertinere noſcuntur.* Si verò benedictio

ſit extra monaſterium ſuum, Pontifex collocat eam in faldiſtorio, quo ipſe vſus eſt ante medium altaris: & incipit cum ſchola hymnum: is dum cantatur, Moniales omnes veniunt, & faciunt reuerentiam Abbatiſſæ, à qua benignè recipiuntur ad oſculum. Tandem Pontifex aſſumptâ Mitrâ, accedit ad medium altaris, & benedicit ſolenniter populo. Abbatiſſa in ſede ſua, ſi in proprio monaſterio eſt; alioquin ante altare in plano presbyterij genua flectit, & õnes diſcedunt.

CAPVT LXXV.

De Benedictione & Conſecratione SANCTIMONIALIVM.

Virgines quando conſecrantur.

BEnedictio & Conſecratio Virginum fieri debet in Epiphania Domini, vel in Albis Paſchalibus, aut in Natalitiis Apoſtolorũ, ſeu etiam in Dominicis diebus. Poteſt etiam fieri omni tẽpore, ſi periculũ immineret, vt non conſecratæ decederent. Die verò præcedente hora veſpertina, vel etiam mane antequã Pontifex ad Miſſam ſe parat, præſentatur & Virgines benedicendæ, qui de earum ætate & propoſito ſingulariter ſingulas, videlicet an annũ 25. compleuerint: an voluntaté & propoſitum ſeruandæ virginitatis habeant, diligenter inquirit. Quo facto, parantur ſuper altare ad cornu Epiſtolæ, veſtes, annuli, coronæ benedicendæ & tradendæ Virginibus: conſtituuntur Paranymphæ quæ Virgines præcedũt, & in presbyterio collocant, atq; ad Pontificẽ ducunt & reducunt. Ordinatur etiam in Eccleſia papilio, aut alius locus conueniens, in quo Virgines veſtes benedictas induunt. Poſt hæc hora definita Pontifex paratus omnibus Pontificalibus Miſſam inchoat, & progreditur vſque ad Alleluia, vel ad vltimũ verſum Tractus. Tum ſedet cum Mitra ante mediũ altaris, & Archipreſbyter cum ſuperpellicio & pluuiali accedit ad papilionem vel locũ in quo ſunt Virgines incluſæ, & cantat: prudentes Virgines aptate veſtras lampades, ecce ſponſus venit, exite obuiam ei. Virgines accendentes cereos ſuos exeunt binæ & binæ ſine velis & cucullis atque ab Archipresbytero extra chorum ducuntur, & Põtifici præſentãtur. Tunc cum cantu ter à Pontifice vocantur intra chorum: ac ſi ad eũ vſq; venerint, per Paranymphas collocãtur in modum coronæ ante Põtificem, promittuntq; ſingulæ in ma[illegible] ejus virginitatem. Poſt hæc Pontifex ante altare ſuper faldiſtorium procumbit, & Virgines poſt eum ſuper tapeta in modum coronæ ſe proſternunt, & cantatur Litania, & poſt eam dicitur hymnus, Veni creator Spiritus. Pontifice genuflexo ante altare illum inchoante. Quibus finitis, Virgines ad locum papilionis redeunt, & Epiſcopus earum veſtes conſecrat, quæ dein Virginibus afferuntur, vt eas induant abjectis quibus hactenus in ſeculo vſæ fuerant. Inde benedicit vela, annulos & torques ſeu coronas. Virgines veſtibus ſacris indutæ rurſum ad Pontificem ducũtur, à quo ſingulæ ſingillatim velo, annulo & corona, adhibitis oratiunculis quibuſdã, exornantur: anathema quoq; publicè pronunciat in eos, qui auſi fuerint eas ab hoc ſuo propoſito auocare. Denique Virginum vnaquęq; offert Epiſcopo candelam ardentem, tum communicat, & ab Epiſcopo accipit poteſtatem legendi officium & incipiendi horas in Eccleſia: commendatæque Abbatiſſæ clauſtrum ingrediuntur: & Pontifex, ſacris veſtibus depoſitis, cum omnibus qui præſentes aderant diſcedit.

CAPVT LXXVI.

ABBATVM, MONACHORVM, & NONNARVM *conſecrationes luxurioſæ & intemperantes.*

TOtus autem hic dies, quo Abbates, Monachi & Nonnæ initiantur & conſecrantur, quem etiam *Nuptialem* vocant, helluando, potando atque tripudiando cõtra profeſſionis votum conſumitur. Profitẽtur enim monaſticum illud vitæ genus ineundo, ſe velle Mundo, ejus pompæ, delitiis ac voluptatibus omnibus valedicere, ſeque totos Deo, ejuſq; cultui conſecrare. Illud autem nouum ſuum vitę genus auſpicantur à Mundo, hoc eſt, ab impuris & immundis helluationibus. Quod ſi quis verbis præ ſe ferret atq; jactaret ſe velle corpus ſuum ab omnibus ſordibus purum conſeruare, ac mox ſe in volutabrum cœnoſum aliquod ac lutulentum totum ad mentum vſq; immergeret, nónne is mendacij haud immerito argueretur? Quid igitur de illis dicemus, qui in ingreſſu Religionis atque etiam tẽpore conſecrationis vel initiationis ſuæ, ſanctè religioſeq; pollicentur, ſe velle corpus animumq; ſuum ab omnibus vitiorum & peccatorum ſordibus, quantum quidem humana fragilitas patiatur, per omne vitæ ſuæ tempus purum conſeruare, mox autem ſeſe eo ipſo die, quo hæc profeſſi ſunt, ac poſtea etiam, fœdiſſimè polluunt?

Et hoc ad imitationem Ethnicorũ Apud Romanos enim magnificentiſſima ſplendidiſſimaq; olim fuerunt conuiuia Pontificalia & Auguſtalia. Ac Pontificalis quidẽ Cœnæ ve-

Digitized by Google

næ vetutiſſimę, omnique lautitiarum genere inſtructiſſimæ deſctiptionem habes apud Macrob. lib. 3. Satur. cap. 13. hujuſcemodi: *Accipite*, inquit, *inter grauiſſimas perſonas non defuiſſe luxuriam. Refero enim Pontificis vetuſtiſſimam cœnam, quæ ſcripta eſt in Indice quarto Metelli illius Pontificis maximi in hæc verba: Ante diem nouam Cal. Sept. quo die Lentulus flamen martialis inauguratus eſt, domus ornata fuit. Triclinia lectis eburneis ſtrata fuerunt. Duobus Triclineis Pontifices cubuerunt. Quint. Catul. M. Æmilius Lepidus, D. Syllanus, C. Cæſar, Rex ſacrorum, P. Scæuola Sextus, Quint. Cornelius, P. Volumnius, P. Albinouanus, & L. Iulius Cæſar augur, qui eum inaugurauit. In tertio triclinio Popilia, Perpennia, Licinia, Arruncia veſtales virgines, & ipſius vxor Publicia flaminica, & Sempronia ſocrus ejus. Cœna hæc fuit. Ante cœnam echinos, oſtreas crudas quantum vellent, peloridas, ſphondylos, turdum, aſparagos, ſubtus gallinam altilem, patinam oſtrearum, peloridum, balanos nigros, balanos albos. Item ſphondylos, glycomaridas, vrticas, ficedulas, lumbos capragines, aprugnos, altilia ex farinâ inuoluta, ficedulas, murices & purpuras, In cœna, ſumina, ſinciput aprugnum, patinam piſcium, platinam ſuminis, anates, querquedulas elixas, lepores, altilia aſſa, amylum, panes picentes. Vbi luxuria tunc accuſaretur, quando tot rebus farta fuit cœna Pontificum?*

Cœnam Pontificalem bis in anno dari ſolitam fuiſſe legimus, nimirum nono Calend. Auguſti & 13. Cal. Nou. teſte Lazio. Cœnæ quoque auguralis, quam Q. Hortenſius parauit, magnificæ ſeu potius luxurioſæ crebra fit à ſcriptoribus mentio, quam Plin. lib. 10. cap 10. *cœnam dapalem* (nonnulli legunt æditialem) Sacerdotij appellat, quam dabant capeſcentes ſacerdotium. Varro *auguralem dapalem cœnam* appellat, in qua Hortenſium primum pauones (id quod antea factum non eſt) poſuiſſe Varro & Plinius teſtantur. *Hoc*, inquit, *Euangelus* apud Macrobium, *potius factum tum luxurioſè, quàm ſeuerè boni viri laudabant. Quem citò ſecuti multi extulerunt eorum pretia, vt oua eorum denariis veneant quiuis, ipſi facilè quinquagenis*, &c. Vide ibidem plura de monſtroſa Oratoris iſtius luxuria. Hujus Cœnæ Cicero meminit lib. 7. Epiſt. ad Gallum: *In eos cum incidiſſem in cœna augurali apud Lentulum.* Plura de hac re ſcribit Varro lib. 3. de re ruſtica. Hæ Pontificales auguraleſque cœnæ quoniam valdè ſumptuoſæ luxurioſæque fuerunt, hinc factum eſt, vt prouerbii loco pro quibuſuis luxurioſis magnificiſque cœnis ſynecdochicè crebro apud auctores vſurpentur. Horatius Od. 14.

CAPVT LXXVII.

Hodiernum MONACHATVM *à Vetere illo plurimùm diſtare.*

DE primo, medio & vltimo ſeu hodierno Monachatu, & Monachorum tum veterum quàm recentiorum doctrina, vitæ genere, exercitiis, inſtitutis, moribus & aliis ſimilibus multis huc vſque ſex libris prolixè egimus. Quod ſi jam illa omnia in vnum compendium vel ſummam colligas, & inter ſe diligenter conferas, mox intelliges, hodiernum Monachatum à veteri illo plurimùm diſtare, adeoque Monachos, præſertim Mendicantes noſtrorum temporum, à Monachorum priſcorum veſtigiis longiſſimè diſceſſiſſe, & ob eam cauſam, horum exemplum illis minimè patrocinari, nec veterum laudes, quæ apud Doctores primitiuæ Eccleſiæ exſtant recentioribus conuenire, aut ad illos quicquam pertinere.

Nam PRIMO nomina veterum ac primorum illorum recentioribus minimè cõueniunt. Appellabantur illi vel Eremitę, vel Anachoretæ, vel Monachi, vel etiam Cœnobitæ, quòd in Eremis ſeu deſertis, & vaſtis ſolitudinibus, procul remoti à cæteris hominibus, qui hoc inſtitutum illorum non ſequebantur, vel ſoli, vel gregatim viuerẽt. At noſtri Monachi in vrbibus & frequentia hominum habitabant, aulas Regum ac Principum, imò gynæcea quoq; perreptant & inter acies militum quoque circumuolitant. Hieronymus autem ad Paulinum tales ſuo nomini nequaquam reſpondere ſcribit. Inquit enim: *Si cupis eſſe quod diceris Monachus, id eſt, ſolus, quid facis in vrbibus, quæ vtiq; non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum.* Ad Heliodorum quoque, *Interpretare*, inquit, *vocabulum Monachi id eſt tuum, quid facis in vrbibus qui ſolus es?* Et ad Ruſticum *Quid deſideramus vrbium frequentiam, qui de ſingularitate cenſemur?* *Nominà veterum Monachorum recentioribus nõ conueniunt. Vide ſupra pag. 1. & 2.*

SECVNDO, in primordiis Chriſtianæ Religionis pij quidam homines, partim non ferentes Ethnicorum in Chriſtum & Chriſtianam Religionem blaſphemias, partim crudeliter afflicti ab hoſtibus Chriſtianæ fidei & Tyrannis truculentiſſimis, profugerũt in deſerta loca & vaſtas ſolitudines ab hominum conuerſatione remotiſſimas, atque ibi vitæ ſuæ reliquum tempus tranſegerunt liberè & ſponte ſuâ, non coactè. Sic Sozomenus lib. 1. c. 13. *Memorant*, inquit, *perſecutionum procellas, quibus Religio Chriſtiana variis jactabatur tẽporibus, ad hoc vitæ genus ſuſcipiẽdum im-* *Non eadẽ cauſa primiq; recentiorus Monachatus. Vide ſupra pag. 17. b.*

dum impuliſſe homines. Otto Friſingenſis lib.4.c.5. refert, Paulum Thebæum Decij Imp perſecutionem fugientem,ac in deſertis latitare cupientem, neceſſitatem vertiſſe in voluntatem.Idem teſtatur Nicephorus lib 8.c.39.Caſſiodorus in hiſt. trip. lib.1. c.11. Hieronymus in vita Pauli. Vincentius in Speculo hiſt.tit.16.c.1.& 2.Sabellicus lib. 2. c. 2. Recentiores autem Monachi, nullis perſecutionibus adacti, ſed vel ob turpe otium, vel ob gulam & ventrem,vel ob perfectionis ſtudium ſimulatū, vel ob ſuperſtitiones & electitios cultus inanes, vel denique ob hæc ſimul omnia hoc vitæ genus ſuſcipiunt.

Bellarminus quidem de Monachis ca.5. dicit, *Cœnobytas āte omnes perſequutiones fuiſſe*, vnde colligere conatur, perſequutiones Eremiticæ vitæ non fuiſſe cauſam. At nos ſupra pag.17.b. & pag. 26. & 27. contrarium probauimus.

Primi Monachi ſua bona pauperibus diſtribuerunt, quod hodie non fit.

TERTIO, primi illi Monachi bona ſua pauperibus diſtribuerunt. De Antonio hoc certum eſt, qui omnia quæ habebat vendidit, partemq́; ſorori conceſſit, reliqua pauperibus diſtribuit, & ipſe in Eremum abiit. Hieronymus in Epiſtola ad Heliodorum, Non licet tibi, inquit, quicquam habere de rebus tuis.Et Caſſianus de Inſtitut.Monac. lib.4.c.4.indicat,Ne vſibus quidem Cœnobij profuturas pecunias à quoquā accepiſſe primosMonachos.Hodiè verò qui nihil attulerit haud facilè in Monaſteriū recipitur.

Contrà vero Bellarminus cap.43.deMonachis inquit:*Vnuſquiſq́ afferebat pretia ſuarum rerum Apoſtolis*,Act.4. Et Auguſtinus Epiſt.109. iubet bona Sanctimonialium, quæ habebant in ſeculo, communia eſſe. Et Serm.2. de Vita communi Clericorum, eos aliquid attuliſſe indicat.Reſpondeo ad primum, probandum fuiſſe Bellarmino Apoſtolos & primos illos Chriſtianos Monachos fuiſſe.Nos contrarium ſupra probanimus. Ad Epiſtolam 109. itemq́; Sermonem 12.de Communi Clericorum vita dico non eſſe Auguſtini.Deinde vt maximè Auguſtini ſit,non tamen de Monachis,ſed Clericis loquitur,qui in ſocietate communi non coacti,ſed ſponte viuebant ſimul.

Primi Monachi labore manuū ſuarum ſe ſuſtētarunt, quod hodie non fit.

QVARTO, antiquiſſimorum Monachorum conſuetudo fuit labore manuum ſuarum victum & alia neceſſaria ſibi comparare, ne cui oneri eſſent. Probauimus hoc ſupra pag.208 Ex Epiphanio hæreſ.80. Baſilio Interrog.42.& epiſtola ad Clerum Neocæſarienſem, Sozomeno lib.6.ca. 28 Euagrio, Athanaſio, Hieronymo ad Ruſticum, Auguſtino de Opere Monachorum,&c. vbi & Bellarmini argumenta contrarium aſſerentia refutauimus. Recentiores autem Monachi non operantur manibus, ſed otio ſomnoque nec non gulæ & crapulę ſunt dediti,alienaq́; bona, vel labore manuū, vel hæreditate acquiſita, ad ſe dolis & fraudibus rapiunt & conſumunt.

Primi Monachi humilia habuerunt domicilia, nec fundos, &c. vt hodie

QVINTO, primi Monachi anguſtas habuerunt cellulas,humiliaq́;Cœnobia ac domicilia,non penum & horrea, non fundos, non redditus,non vectigalia, non decimas, non ſeruos & mācipia,&c.Hodie verò Monachi hęc omnia habēt:imò diuitiis & Cœnobiorum ſtructuris cum Regum ac Principum opibus & palatiis certant. In Anglia hoc locuſtarum genus tertiam ferè partē regni deuorauit.Minores quoq;in Anglia Romano Pontifici magnum auri pondus obtulerunt, vt ſibi poteſtatem bona ſtabilia poſſidendi concederet: Matth.Pariſ. in Henrico III. Germani etiam in ſuis grauaminib. conqueruntur, ita ampliter ditata eſſe monaſteria,vt laici vix tertiam aut quartā partē poſſideant.Et Ieſuitæ,qui ſeptuaginta annis proximis emerſerunt,hodiè quatuor aut quinq; Ducatorū aureorum myriades quotannis ex ſuis redditibus percipere dicūtur, Romæ quoque iidem ampliſſimū, ſplendidiſſimū & magnificentiſſimū Collegiū extruxerunt,ad cuius ædificationem auri tōnas 25. Gregorius XIII: eis donauit. Tegerſeenſe Cœnobiū in Bauaria foſſà,mœnibus, tormentis bellicis,& aliis huiuſmodi inſtructum munitumq́;fuit, Et vt ſummatim dicam,inſanas ſubſtructiones,Templaq́;&Palatia ſplendidiſſima faciunt: Lautiſſimè viuunt:ſupellectilem pretioſam habent, nec deſunt illis equi generoſi & famularum turmæ,Hęc ſcilicet paupertas illa quam hodiè vouent Monachi.

Primi Monachi caſtiſſimè vixerunt, hodie ſecus fit.

SEXTO,priſci illi Monachi caſtiſſimè vixerunt,&ab omni ſuſpicione vagarum libidinum alieniſſimi fuerunt. Turpiſſimam autem,inquinatiſſimam, & libidinoſiſſimā vitam Monachorum, qui his proximè elapſis quinque, vel ſex, aut pluribus ſeculis fuerunt, multi pij viri grauiter inſectati ſunt & deplorarunt vehementiſſimè. Hinc tot leges & decreta Synodorum contra mutua Monachorum & Monialium commercia,Carthaginenſis ſub Grato Cap. 3, Ancyranæ can.19.Agathenſis Ca.28.Toletanæ 1. ca.6.Leges autem,niſi de iis quæ plerunque accidere ſolent, non fiebant. Decreta autem illa Benedictini & Mendicantes nihili fecerunt: ſororibus enim illis ſuis carere noluerunt, & adhuc hodiè nolunt Ieſuitæ, nimis enim frequens eſt eis ad mulieres commeatus. In Anglia proceres, non aliunde, quàm ex monaſteriis habere volebant pellices,vt ſcribit Bonifacius Moguntinus epiſtola ad Ethelbaldum in vita Ebbæ.

Quæ-

Quæritur etiam Humbertus in Epiſtola ad Rabanū, fornicationis ludibrio non ſolum Laicas, ſed etiam Eccleſiaſticas diffamari perſonas, inprimis verò in illis locis, vbi ſanctimonialiū Fœminarū caſta debuit eſſe conuerſatio: tam ſpurca enim ibidē fieri libidinis inquinamenta, vt inceſtûs crimen pro nihilo ducatur. Nicolaus Clemangis de corrupto Eccleſiæ ſtatu, Monachorū Clauſtra, nihil aliud eſſe dicit, quàm Veneris execranda proſtibula: & Virginē velare, non aliud ſonare, quàm eam ad ſcortandū proſtituere. Petrus de Alliaco in libro de reformatione Eccleſiarum, Monialium clauſtra vltra quàm dicere auſus eſſet, dehoneſtatas ſcribit, licet Monachorum fautor eſſet. Virginum denique ſepta Iohannes Picus Mirandulanus, in meretricios fornices & obſcœna latibula conuerſa eſſe ſcribit, in Oratione ad Leonem decimum. Temporibus Henrici octaui. Regis in Anglia, nullum ferè per totum regnum repertum eſt monaſterium, vbi non adulteriorum, ſtuprorum, inceſtuorum libidinum, Sodomiæ, nefandorumq; flagitiorum plurima reperirentur veſtigia, eaque & teſtibus comprobata. Tantum Monachi poſteriores à priſcis illis degenerarunt.

Veteres Monachi ex clauſtris ſuis rariſſimè prodierunt, quod hodie non fit.

SEPTIMO, primi Monachi ex habitaculis, cellis & clauſtris ſuis rariſſimè egrediebātur. Hinc Eugenius Papa in Cōcilio quodam decreuit, *Vt nullus Monachorum pro lucro terreno de monaſterio, exire nefandiſſimo auſu præſumat: ſed ſit clauſtro ſuo contentus, quia ſicut piſcis ſine aqua caret vita, ita ſine monaſterio Monachus Sedeat itaq; ſolitarius & taceat, quia Mundo mortuus eſt. Agnoſcat nomen ſuum: Monos enim Græcè, Latinè eſt vnus: achos Græcè, Latinè triſtis ſonat: Inde dicitur Monachus, id eſt, vnus triſtis. Sedeat ergo triſtis & officio ſuo vacet:* vt habetur 16.q.1.c.8. Et Alexāder II. Papa juxta Chalcedonenſis Concilij tenorem præcipit Monachis, quamuis Religioſis, ad normam Benedicti *intra clauſtrum morari: & vicos, caſtella, ciuitateſq; peragrare prohibuit:* ibidem cap. 11. Ac de Paulo Thebæo referūt Hieronymus in ejus vita, Antoninus tit. 16. c.1. Marul. & Sabellicus, quod ab eo tempore, quo Eremum ingreſſus fuit, vſque ad vitæ finem, nuſquā inde diſceſſerit, hominem etiam nunquā viderit, præterquàm in ſupremo vitæ die Antonium. De Antonio Nicephorus & Sozomenus referunt, quod dicere ſolitus fuerit, *lethalem eſſe piſcibus extra undas conuerſationem: neque minus Monachum in periculum cæleſtis vitæ, & profeſſionis ſanctioris amittendæ venire, ſi moras in vrbibus trahat.* Hodiè verò Monachi Vicos, Caſtella, Ciuitates, Regna & Prouincias omnes peragrant, quin etiam in ipſa Regum ac Principum palatia penetrant.

Monachi ab initio Laici erant hodie ſunt Clerici.

OCTAVO, Monachi ante Syricij tēpora plerique omnes Laici erant, nec licebat illis eccleſiaſtica negotia tractare. Dionyſius, qui vulgo Areopagita vocatur, Epiſcopos Presbyteris, Presbyteros Diaconis, & hos Monachis anteponit. *Monachum etiam eccleſiaſtica officia attingentem, hoſtem doloſum, illuſorem, & lupum ouinā pelle tectum* appellat. Silueſter in quadam Synodo decreuiſſe dicitur, *Vt Abbates monaſteriorum, Oſtiariis*, qui infimus inter omnes Ordines Eccleſiaſticos habetur, *ſubditi ſint.* Hieronymus ad Riparium & Deſiderium, *Monachus*, inquit, *non docentis, ſed plangentis habet officium.* Et ad Heliodorū, *Alia*, ait, *eſt cauſa monachi, alia Clerici: Clerici oues paſcunt, ego paſcar.* Chalcedonenſe Concilium ca. 4. decrevit, *Ne Monachi eccleſiaſticū officium attingerent.* Leo I. etiam Epiſtola 61. ad Theodoretū Cyri Epiſcopū poſt Chalcedonenſe Concilium, *Specialiter ſtatuimus*, inquit, *vt præter Domini ſacerdotes nullus audeat prædicare ſiue Monachus ille ſit ſiue Laicus.* Et Gregorius I. libro 4. epiſt. 1. *Nemo*, inquit, *poteſt eccleſiaſticis officiis deſeruire, & in monaſtica regula ordinatè perſiſtere.* Calixtus II. quoque interdixit Abbatibus & Monachis, *publicas pœnitentias dare infirmos viſitare, unctiones facere & Miſſas celebrare:* 10.q.1.c.10. Gratianus denique ibidem ca. 39. §. Monachos affirmat, *Monachos vſque ad tempora Euſebij, Zoſimi & Siricij ſimpliciter Monachos fuiſſe, & non Clericos, hocque ex eccleſiaſtica hiſtoria conſtare* dicit. Ibidem indicat, Hieronymum referre, *Monachos Scythiæ conueniſſe in vnum, vt ſacerdotem ſibi inuenirent, qui eis Miſſarum ſolennia celebraret.* Hodie verò Monachi, Mendicantes inprimis, & Ieſuitæ cum Capucinis, verbum Dei prædicant, ſacramenta adminiſtrant, confeſſiones audiunt, Epiſcopi & Cardinales fiunt, quin etiam ſellam Pontificatûs maximi occupant, & omnia confundunt.

Primi Monachi ſecularia non tractabant ut hodie

NONO, Priſci Monachi ſecularia negotia tractare prohibebantur. Chalcedonenſis enim Synodus ca. 4. vetuit, *Ne Monachi vel eccleſiaſticas, vel ſeculares attrectarent actiones.* Et Hieronymus ad Ruſticum, rei familiaris quoque curam à Monachis alienam eſſe voluit. In Moguntina quadam Synodo ſub Vunefrido ejus loci Epiſcopo, Pipini Francorum Regis temporibus ſancitum fuit, *Vt Monachi nulli rei, niſi jejunio lectioni & orationi, in his locis quibus ſecula renunciauerunt, intenti ſint: & nec eccleſiaſticis, nec ſecularibus ſeſe negotiis miſcere audeant.* Et in alia Moguntina Synodo anno 813. Caroli Magni juſſu habita, decretum fuit cap. 12. & 14. *Ne Monachi judicia ſecularia tractent, nec canes vel accipitres ad venandum habeant.* Quid enim ne-

gotij Monachis renunciantibus ſeculo, cum rebus ſecularibus?

Hodie verò contrarium planè fit. Nam Vrbes, Caſtella, Arces, Territoria, Vicos & Villas regunt, conſiliis Principum interſunt, belli pacisq; negotia tractant, nihilque, niſi quod illi ſoli conſulunt, dicunt & faciunt, rectum putant. Notauit hoc vitium acriter D. Bernardus in Monachis ſui temporis, hom. ſuper *Miſſus eſt: Qui antea*, inquit, *in oppido ſuo vel vico vix cogniti fuerunt, modò circumeuntes Prouincias, curias frequentantes, Regum notitias & Principum familiaritates aſſequuti ſunt.* Matthæus Pariſienſis in Wilhelmo III. *Facti ſunt eo tempore*, inquit, *Prædicatores & Minores Regum Conſiliarij & Nuntij ſpeciales, & ſicut quondam mollibus induti in domibus Regum erant, ita nunc qui vilibus veſtiebantur in domibus, cameris & palatiis ſunt Principum.* Dunſtanus in Anglia Glaſtonienſis Cœnobii Monachus Regis Edgardi tempore totius regni negotia procurauit. Petrus Eremita dux militum Hieroſolymitanorũ creatus eſt, vt & Abbates Fuldenſes Principes Imperij, & Romanæ Imperatricis Archicancellarij. Sed hæc quæ olim ab ipſis facta ſunt ludum jocumq; dixeris præ iis quæ hodie fiunt.

Antiquiſſimi Monachi nullam certam Regulam habuerunt vt hodie.

DECIMO, Antiquiſſimi Monachi nullam certam habuerunt Regulam, ad cujus præſcriptum viuere eos oportuerit. Balæus Cẽtur. 1. ca. 39. Scriptorum Britan. de Antonio refert, cùm nonnulli ex diſcipulis ejus piæ vitæ Regulam ab eo peterent, quòd Euangeliorum Codicem illis obtulerit, ac dixerit, illum omnia ad ſalutem neceſſaria continere. Nec poſſunt Monachi antiquiorem Regulam proferre, quàm Baſilij, quæ tamen ejus non eſſe videtur, vt ſupra indicauimus pag. 53. Hodie verò nullus eſt Monachorum Ordo, qui non propriam & peculiarem Regulam habeat, & quidem ab Euangeliorum Codice, ſeu verbo Dei diuerſiſſimam; vide ſupra pag. 207. de Regula Franciſci.

Priſci Monachi nullum certum habitum ut hodie habuerunt.

VNDECIMO, Priſci illi Monachi nullum certum habitum, & veſtimentorum genus, formam & colorem habuerunt. De Paulo Thebæo ſupra pag. 18. ex Hieronymo indicauimus, quòd vſus ſit indumento de palmarum foliis contexto, eoq; nuditatem operuerit. Hilarioni Monacho ſaccus veſtitus fuit. Erat inſuper ei ex pellibus conſuta tunica, quam ab Antonio dono acceperat, vt Hieronymus in ejus vita refert. Reliqui Monachi cucullis ab initio paſſim vſi ſunt, more ſumpto ab Ægyptiorum Monachis, Caſſiano auctore: Melotis item, id eſt, ouilibus veſtimentis & vilibus pannis: Colobiis lineis ad imum vſque cubiti partem pertingentibus: ſuccinctoriis etiam ſiue ſubligaculis & pelliceis, quę lineo Colobio operiebantur, vnde & ſuperpellicia dicta: non ſuperſtitione aliqua, vel vt vanitatis & elationis ſemina fouerent, ſed neceſſitatis gratia tantum, vt corpus tegerent, nuditatis verecundiam operirent, frigoris injuriam arcerent, & expeditiores ad operandum manus haberent. Damnauit etiam peculiarem & hypocriticum in Monachis veſtitum Gangrenſis Synodus Canone 12. & Hieronymus in Epiſtola ad Euſtochium & Saluianam. Ex Epiſtola prima quoque Baſilij ad Gregorium Theologum apparet, Monachos in eodem Cœnobio, varij coloris & generis veſtitus ab initio vſos eſſe. Et Benedictus Nurſinus voluit, vt Monachi ſui Ordinis vtantur ſimpliciter Cucullâ, Tunicâ & Scapulari: de forma & colore nihil certi præſcripſit: ſed dixit ſimpliciter, de colore ne cauſentur Monachi. Monachi verò noſtris temporibus varij generis ſeu formæ, & coloris vtuntur veſtibus: ſolùm qui ejuſdem ſunt Ordinis & Regulæ vniformiter veſtiuntur. Benedictini qui propriè dicuntur, nigro hodie amiciuntur colore, tunica laxiore, ac diſcincta, & ad pedes vſque demiſſa, amictu capitis, quem Cucullam vocant, in humeros & ſcapulas breuius rejecto, quàm cæteris: ſubter candida tunicula, & quidem lanea, cum cilicio, ocreati incedunt. Auguſtinenſes nigra quoque tunica veſtiuntur: concolor tegmen à ſcapulis ad caput inducunt, ſubter candida tunicula, cum candida liſta: ſcortea cinguntur zona, bubulo cornu fibulata. Carmelitæ deſuper capas ex toto albas, & tunicas ſubtus griſeas cum ſcapularibus geſtant. Dominicani ferunt candidam tunicam, nigro pallio ſuperiniecto, & ab humeris ad caput ſcapulare tegmen. Minoritæ vtuntur hodie demiſſis ad talos veſtibus, & grandibus cucullis griſei coloris, qui ex albo & nigro quodammodo compoſitus eſt. Cinguntur omnes funibus nodoſis, & nudis pedibus incedũt, vnde & nomen eis Barfüſſer apud Germanos inditum eſt. Deinde progreſſu temporis, à Mendicantibus, maximè, Religio tota in omne genus præſtigiarum & illuſionum trãsformata, & neglecta ſyncera cordis pietate, ac prædicatione Euangelij ſeu inſtitutione Chriſtianorum, res tota ad ſuperſtitioſas obſeruationes veſtiũ ita deducta fuit, vt cucullis ſuis ſanctitatem eximiam & diuinam quandam vim ſeu virtutem adſcriberent: Eamq; ob cauſam parturiẽtibus mulierculis ſuas iſtas cucullas, perforatos item calceos, chordas & braccas contrectandas & exoſculandas deuotiſſimè exhiberent. Imò eo vſque progreſſa eſt ſuperſtitio & effrenis

audacia,

audacia,vt eandem cucullis ſuis vim ac virtutem tribuere auſi ſint, quam ſacræ literæ morti Chriſti ejusq́; merito adſcribunt. Docent enim, mortuos, cucullâ monaſtica indutos, in eaque ſepultos, à malignis ſpiritibus tutiſſimos eſſe, & tales rectà in cœlos auolare. Et in Breuiario rogatur Deus, veſtem iſtam ita benedicat, vt ſint arma fortia ad tegendum peccata, *&c.* De quo plura vide pag. 78.b. & 79. quæ primis Monachis ne quidem in mentem vnquam venerunt.

Veteres Monachi à vino, carnibus & delicatioribus cibis abſtinuerũt quod recentiores non faciunt.

DVODECIMO, Priſci Monachi plerique omnes à vino, carnibus & cibis delicatioribus abſtinuerunt. Intelligitur hoc ex Caſſiani lib. 5. c. 23. de Monachorum inſtitutis, & Benedicti Regula, in qua præcepit, *ne à Monachis expetantur cibi precioſi, nec rari ſiue inſoliti & inuſitati, aut etiam ſtudioſè præparati: ſed contentos eſſe jubet duobus pulmentariis coctis, & ad ſummum tertio die leguminibus crudis aquæ infuſis.* At carnibus abſtinere ſuos Monachos prorſus voluit, propter reprimendas carnis concupiſcentias, quæ eſu carnium excitari & foueri creduntur. Prohibuit autem non ſolum quadrupedum, ſed etiam volatilium carnes, vt quæ delicatiores & pretioſiores ſunt reliquis. Vini vſum modicum vix, ac ne vix quidem conceſſit: dicit enim, *Legimus vinum omninò Monachorum non eſſe: ſed quia noſtris temporibus id Monachis perſuaderi non poteſt, ſaltem vel hoc conſentimus, vt non vſque ad ſatietatem bibant, ſed parcius,* &c.

Recentiores verò Monachi hanc legem prodigioſè violârunt, cùm paſſim exquiſitiſſimos lautiſſimosq́; cibos & generoſiſſima vina magno ſtudio & precio comparent hodie iisque ſeſe ingurgitent vſque ad vomitum: qua de re Hugo de ſancto Victore ca. 19. de Inſtitut. Nouit. & Bernhardus ad Guilelmum Abbatem jam ſuis temporibus grauiter conqueſti ſunt, vt eſt videre ſupra pag. 114. & Syluester Gyraldus Cambrenſis lib. 2. Specul. c. 3. narrat, *Monachos ſuo tempore,* hoc eſt circa annos 1200. *vix ſedecim ferculis contentos fuiſſe.*

Primi Monachi ieiuniis vigiliis &c. carnem ſuã caſtigãrunt, recentiores flagellationib. &c.

DECIMOTERTIO, Primi Monachi jejuniis, vigiliis & contritione corpora ſua caſtigârunt, vt Caſſianus Collat. 5. c. 4. teſtatur. Progreſſu verò temporis flagellationibus immodicis id perficere cœperunt. Teſtatur P. Æmilius lib. 2. de Geſtis Francorum poſt annos Chriſti 700. nonnullos ſibi laceraſſe verberibus terga, eaq́ue cilicio texiſſe. Ribadeneira lib. 1. de Vita Ignatij Loyolæ c. 6. refert, eum ternis verberationibus ſingulis diebus vſum eſſe.

Primi Monachi neminem mendaciis onerârunt quod hodie faciunt.

DECIMOQVARTO, Priſci Monachi bonos & pios viros conuitiis, mendaciis & calumniis minimè exagitârũt & inſectati ſunt, quod poſteriores ſtrenuè fecerũt, præſertim Mendicantes & Ieſuitæ hodiè. Certè cõuiciis & mendaciis eorũ Pontifices Romani Imperatores Henricos, Fridericos, Ludouicum 4. & alios ſibi contradicẽtes, oppreſſerunt: Calumniis etiam & conuitiis Elizabetham Reginam Angliæ, Henricum tertium & quartum Reges Galliæ, Condæum Principem & Admirallum, aliosq́; viros optimos plurimos fœdè lacerârunt ac omnium odio expoſuerunt. Neque ex alio fonte profecta ſunt quæ in Waldenſes, Albigenſes, Vuiclefum, Huſſum ejusq́; Diſcipulos, *&c.* euomuerunt. Præterea frequenter illi Epiſcopis, Abbatibus & Prælatis, reformare & in Ordinem eos redigere conantibus, detrahere ſoliti ſunt, vt ex actionibus Monachorum contra Epiſcopos Cantuarienſes, Dunelmenſes, aliosq́; Prælatos, ex Mattheo Pariſio de geſtis Philip. Imp. colligere licet: Hæc & ſimilia multa Hildegardis prophetico ſpiritu præuidens, eos detractures Principibus dixit.

Antiquiſſima monaſteria officinæ fuerũt pietatis, hodierna ſunt exiliorum loca.

DECIMOQVINTO, prima & vetuſtiſſima Monaſteria officinæ fuerunt jejunii, vigiliarum, precum, beneficentiæ, charitatis, laboris & ſimilium virtutum. Progreſſu verò temporis facta ſunt carceres & exiliorum loca, in quæ relegabantur & detrudebantur facinoroſi & ſeditioſi, vel opinione ſaltem tales: vide ſupra pag. 146.b.

Apud primos Monachos omnia erant libera, hodie nequaquã.

DECIMOSEXTO, Apud primos Monachos omnia erant libera, adeò vt nec ciborum, nec jeiuniorum certa tempora indicta eſſent, ſed quantum vellent ederent ac jeiunarent. Sic in ſcripto quod Pachomio cælitùs datum fuiſſe dicitur, expoſitum fuit, *permitti debere vnicuique, vt pro arbitrio ſuo jeiunaret aut non jeiunaret,* Nicephoro teſte lib. 9. c. 14. Et Auguſtinus teſtatur Epiſtola 86. ad Caſſulanum, *Quibus diebus non oporteat jejunare, & quibus oporteat, præcepto Domini vel Apoſtolorum ſe non inuenire definitum.* Et Tertullianus in libro de Ieiunio aduerſus Pſychicos docet, *indifferenter jeiunandum ex arbitrio, non ex imperio nouæ diſciplinæ, pro temporibus & cauſis vniuſcuiuſque.*

Frãciſcus autẽ cap. 3. Regulæ, aliiq́; in ſuis, certa tempora jeiuniorum definierunt.

Virginitatis profeſſio olim libera, hodie nequaquã.

DECIMOSEPTIMO, Monachâtûs & Virginitatis profeſſio ab initio libera fuit, nec votis vllis ad hoc vitæ genus quiſquam obligabatur. De votis illis tribus certè, quę vocant ſolennia, apud Hieronymum, eximiũ alioquin admiratorem Monachatûs, ne verbum quidem vllum extat. Nihil etiam Antonius, & Pachomius de votis habent. Regulæ quoque Baſilij author votorum non meminit. Hinc etiam à primordio cœnobialis vitæ, fuit cuique Monachorum

commigrandi remigrandique poteſtas libera quò vellet, & ſi quem fortè ſui inſtituti pœnituiſſet, tota demùm pœna fuit inconſtantiæ nota, ſicut Eraſmus ex Hieronymo refert, idque etiam teſtatur Polydorus Vergil. de Iuuent. rerum lib. 7. c. 1. Nam quum Heliodorum, qui aliquandiu eum Hieronymo in Syriæ deſertis commoratus fuit, ejus vitæ pœnitere cœpiſſet, reuerſus eſt ad ſuos: quem tamen tam abeſt vt durius increpârit Hieronymus, vel ab Eccleſiæ, fideliumq; conſortio eliminârit, vt etiam ſuſpicionem inconſtantiæ depulerit ab amico. Et Marcellus Papa ante Siricium conſtituit, *Traditos monaſteriis non eſſe retinendos inuitos, ſed vt liceat eis egredi ad ſuos: ita tamen, ne ſi poſtea ad monaſterium redire voluerint, recipiantur*: 20. q. 1. Illud autem.

Progreſſu temporis Vota ſunt excogitata, quibus Monachos & Moniales ad paupertatem, continentiam & obedientiam arctiſſimè obligârunt. Et in genere vota Monaſtica ſemel facta, firma ac rata eſſe deberc, nec vllo modo reſcindenda volunt: de quo vide ſupra pag. 91. Vnde poſt votum etiam editū non licet amplius Monaſterio exire. Prohibet hoc diſertè Franciſcus cap. 2. Regulæ ſuæ, *& quidem propter mandatum Domini Papæ*: quaſi diceret, Non quidem hoc non licere ſecundum mandatum Dei, ſed potius Papæ. Imò in Cabillonenſi Synodo præcipitur c. 7. *licet quidam ab Abbatibus & Monachis auaritia & turpi lucro inhiantibus, vanis promiſſionibus illecti monaſticen profiteri cœperint, nihilominus tamen iis Monachatui valedicere & Cœnobium relinquere, fraude quoque cōperta, nullo modo licere, ſed in eo quod cœperint, vt perſeuerent cogendos eſſe.* Quin etiam ſi parentes ſuos liberos, quantùmuis inuitos, & refragantes monaſteriis mancipiant, & ante annos diſcretionis in ea intrudunt, inde poſtmodum, voto & profeſſione facta, ſi ad annos pubertatis veniunt, illis tamen, maximè id expetentibus, non amplius exire licet, ſed in Religionis habitu cultuque VELINT NOLINT permanere coguntur.

Leo autem Papa ſanciuit, *puellas, quæ non parentum coacta imperio, ſed ſpontaneo judicio virginitatis propoſitum atque habitum ſuſceperint, ſi poſtea nuptias elegerint, prævaricari*, &c. vnde colligitur, Papam hunc ſenſiſſe, ſi coactæ habitum Virginitatis ſumpſerint, eas ſine prævaricatione ipſum deſerere poſſe.

Olim Virgines non velabātur ut hodie ante annos 40.

DECIMO OCTAVO Olim Virgines velatæ non ſunt ante annos quadraginta ex decreto Cæſarauguſtanæ, Agathenſis & Chalcedonenſis Synodi. Et Carolus M. cauit in Conſtitutionibus Aquiſgrani, vt infantulæ ætatis puellæ non velentur, antequam illæ eligere ſciant quid velint. Hoc autem tempus, tanquam nimis longum, reſtrictum poſta fuit ad annos 25. Sed & hoc tempus imminutum fuit progreſſu temporis, & conſtitutum, vt ſtatim poſt annos pubertatis, hoc eſt, poſt duodecimum ætatis annum Virgines velari & conſecrari poſſent. Imò Triburienſis Synodus anno 895. ca. 24. decreuit, *Si virgo etiā ante annū duodecimum ſponte ac propria voluntate velamen ſacrum ſibi impoſuerit, vt velata maneat, licet patronus ejus eam repetere velit.*

Hanc etiam impoſitionem veli ſuperſtitioſam progreſſu temporis Baptiſmo æquarunt, deq; ea ita loqui cœperunt, ac ſi quam jacturam ſalutis faceret virgo, ſi ſine illa ex hac vita migraret: de quo vide ſupra pag. 97. & 98.

Moniales non tondebantur olim vt hodie.

DECIMONONO Licet in veteri Eccleſia Tonſura Clericis, & Monachis mandata fuerit, à fœminis tamen, quas hodie Moniales vocant, nunquam requiſita fuit, quòd in iis nullo modo ferenda ſit, quippe quæ non ſolùm cum verbo Dei, ſed etiam cum ipſa natura pugnet. Vnde Apoſtolus Paulus tonſuram tam non requirit in Chriſtiana fœmina, vt palam etiam turpem eſſe dicat 1. Corinth. 11. c. Damnata quoque hæc Fœminarum tonſura fuit in Gangrenſi Synodo capit. 17. Eundem errorem reprehendit etiam D. Hieronymus in Epiſtola ad Euſtochium Virginem ſactam & Deo dicatam, tanquam opus Diaboli. Et Auguſtinus Epiſtola 109. præcipit Monachabus, *Vt capillos ex nulla parte nudos habeant, nec foris ſpargat vel negligentia, vel componat induſtria:* vnde intelligitur eo tempore tonſas non fuiſſe. Hodie verò ſic dementantur, vt niſi tondeantur, Religioſas ſe eſſe non poſſe putent. Vide plura ſupra pag. 76. b.

Veteres Monachi preces non vendiderunt vt hodie.

VIGESIMO, Progreſſu etiam temporis preces ſuas vendere Monachi cœperunt, & docuerunt, alios precationum ſuarum reddi participes, qui ipſis aliquid æris vel beneficij contuliſſent. Hoc verò à principio Monachatûs non factum fuit.

Vetuſtiſſimi Monachi retinuerunt doctrinā verbi Dei: recentiores eam reiecerunt.

VIGESIMO PRIMO, Vetuſtiſſimi Monachi retinuerunt ſimplicem doctrinam verbi Dei: progreſſu verò temporis longiſſimè ab ea receſſerunt. Nouum enim fabricârunt doctrinæ genus, quod *Scholaſticum* nominârunt, in quo Philoſophia humana in ipſa adyta Eccleſiæ intromiſſa, & in ſupremo Theologicarum controuerſiarum quæſtionum dijudicandarum ac decidendarum gradu & Throno, ceu Regina quædam collocata fuit. Aliud inſtituerunt operum genus, vtrunque philoſophiæ potius, quàm fidei analogon, & Monarchiæ Pontificiæ, quàm Regno Chriſti accommodatius. Corruperunt doctrinam de peccato, de caligine

ligine in mente, & de vitiis in voluntate nihil dixerunt: morbum, qui in renatis reliquus eſt, malum non eſſe pugnans cum lege Dei finxerunt. Legē Dei omninò transformârunt in philoſophiam, quæ tantum de ciuili obedientia & diſciplina loquitur, & docuerunt, Legi Dei ſatisfieri per externa opera & qualemcunque conatum voluntatis, licet in mente dubitationes, in voluntate & corde multæ prauæ inclinationes maneant. Has ipſas etiam dubitationes & prauas inclinationes non eſſe peccata docuerunt. Inde detexuerunt alia commenta, quibus deleuerunt Euangelij promiſſionem, & totum beneficium Filij Dei, quòd finxerunt homines coram Deo juſtos eſſe propter opera, non fide gratis propter Mediatorem Chriſtum, quæ eſt vnanimis & perperua doctrina Prophetarum & Apoſtolorum: De quo vide plura ſupra Cap. 18. pagina centeſima trigeſima ſeptima b.

Fingere cœperunt etiam in Euangelio tradi conſilia perfectioribus: & quicunque ea obſeruent, eos eſſe in ſtatu perfectionis, & habere opera ſupererogationis. Hoc ipſo verò extenuatur lex Dei, & mendicitas, ſimiliaq; opera non mandata, maioribus titulis ornantur, quàm opera legis Dei. Vota etiam ſua, itemq; delectum ciborum, lectionum, cantionum, veſtitûs, calceorum, cingulorum, *&c.* Monachi hodie fingunt ac publicè docent cultum Dei, eſſe merita remiſſionis peccatorum & vitæ æternæ, eſſe denique perfectionem Chriſtianam.

Vetus Monachatus cum hodierno nihil commune habet adeoque abrogãdus.

Ex quibus omnibus intelligit Lector, veterem Monachatum cum hodierno nihil commune habere, & propterea noſtri temporis Monachos nihil præſidij in illorum inſtitutis ac vitæ genere inuenire: proindeque Chriſtianos Principes rectè feciſſe, qui pſeudomonachatum ex regnis ſuis exturbârunt & verum cultum Dei in ejus locum ſubſtituerunt. In hac ſententia fuit quoque Petrus de Alliaco in libro de Reformatione Eccleſiæ. *Primò*, inquit, *videtur, quòd tanta Religioſorum numeroſitas & varietas non expediat, quæ inducit ad varietatem morum, & quandoque ad varietatem & repugnantiam obſeruationum, & ſæpe ad ſingularitatem, & ad ſuperbiā, & vanā extollentiā vnius ſtatus ſuper alium. Et valdè videtur neceſſarium, quod diminuentur Religiones Mendicantium, quia tot ſunt & numero Conuentuum, & in numero ſuppoſitorum, vt eorum ſtatus ſit oneroſus hominibus, damnoſus leproſariis & hoſpitalibus, & aliis verè pauperibus & miſerabilibus, indigentibus, & ſi benè conſideretur præiudicialis etiam omnibus Eccleſiæ ſtatibus.*

Cardinales quoque à Paulo III. Papa delecti ad ineundam deliberationem reformationis Eccleſiæ ſic ad eum ſcripſerunt: *Alius in Ordinibus Religioſorum eſt, quòd adeò multis deformati ſunt, vt magno ſint ſcandalo ſecularibus, exemploque plurimùm noceant, Conuentuales Ordines abolendos eſſe putamus omnes.*

Similiter Polydorus Vergilius libro 7. de Inuent. cap. 5. inquit, *Conducibile eſſet haſce hominum feces, tanquam membra Chriſtianæ Religionis agnata conterere, abſcindere, cremare, ne ſuis ſordibus cultus diuini nitorem & munditiam diutius conſpurcarent.*

Præterea licuit Innocentio III. in Concilio Generali Lateranenſi anno 1215. omnes deinceps Ordines Monachorum ſeu Religioſorum prohibere, hoc Canone: *Ne nimia Religioſorum diuerſitas, grauem in Eccleſiam Dei confuſionem inducat, firmiter prohibemus, ne quis de cætero nouam Religionem inueniat: ſed quicunque ad Religionem conuerti voluerit, vnam de approbatis aſſumat. Similiter, qui voluerit religioſam domum de nouo fundare, Regulam & inſtitutionem accipiat de approbatis:* vt habetur in Decretal. Gregorij IX. lib. 3. tit. 36. capit. 9. Si etiam licuit Clementi V. Templariorum, & Pio V. Humiliatorum Ordines in vniuerſum abrogare: Vrbano denique propter inſignes fraudes Franciſcanorum ſtatuere, totum Ordinem tollere: Cur non æquè liceat hodie Chriſtianis Principibus & Magiſtratibus pſeudomonachatum omninò abrogare, & in meliores vſus eorum bona ac redditus conuertere?

FINIS.

IN SECVN-

IN SECVNDO-GENITVM

DE MONACHIS

OPVS ABSOLVTISSIMVM

CLARISSIMI VIRI,

RODOLPHI HOSPINIANI,

Antiſtitis Eccleſiæ TIGVRINÆ meritiſſimi, &c.

AMPLA vni Patriæ laus eſt prodeſſe: ſed illa
Amplior eſt, populus quum fuſis vndique toto
Orbe ſuis quiſquam proſit Virtutibus, Almæ
Sic Patriæ quando arte tuâ, vigilique labore,
Percitus ignito veræ pietatis amore,
Prodes, Chriſtiadas paſcendo fideliter alto
Eloquio IOVÆ, *carpendo crimina eorum*
Saluifico Zelo, ſolando corpora fractos,
Proſtratosq́; animos: excelſæ laudis honores
Certè immortales, magne HOSPINIANE, *mereris,*
Præmia ceu ſeros inter manſura nepotes.
Sed tua laus eſt longè maior & amplior, vnâ
Quòd Patriæ, atque aliis proſis Regionibus Orbis.
Vnde Anglus, Flander, Germanus, Sarmata, Gallus,
Pannoniuſque, tui tot tot monumenta videre
Ingenij poſſint, acri ſummóque labore
Condita, de priſcis Annalibus, eruta, luci
Reddita, de TEMPLIS, FESTIS, *de* SACRAMENTIS.
His his Ingenij Virtutibus, Arte, Labore
Præſens nunc prodit monumentum in luminis auras
Magnæ molis opus, magnæ fœcundaq́; laudis
Materies, complexa ſinu memorabile quicquid
De MONACHIS *paſſim monumenta recentia tradunt*
Priſcaque, ſiue ortum ſpectes Sectæ, atque progreſſum,
Iſthæc quo lato tam circumfunditur Orbe.
Hoc ſucceſſu Orbem Patriámque ornare ſtudeto
Sæcula. Laus etenim viget, æternúmque vigebit
Sic tua, laus ſublimis: & haud depulſa recedet
Fama loco, dum ſancta fides, dum pectora tanget.
Laudis amor, ſtudiis dum præmia digna manebunt.

CASP. WASERVS, F.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

K. 7.